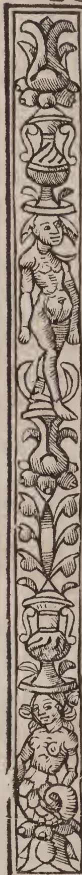
£6

[HALY ABBAS]

[ALI IBNU'L ABBAS]

Haly filius abbas.

Liber totius medicine necessaria cō
tinens quem sapientissimus Haly filius abbas di
scipulus abimeher moysi filij seiar edidit: regiqꝫ
inscripsit. vnde et regalis dispositionis nomē
assumpsit. Et a stephano philosophie di-
scipulo ex arabica lingua in latinaz sa-
tis ornatam reductus. Necnon a
domino michaele de capella ar-
tium et medicine doctore fe-
cundis sinonimis a multis
et diuersis autoribus
ab eo collectis illu
strat⁹ sūmaqꝫ cū
diligētia im-
pressus.

✠
1523
✠

¶ Michael de capella artium et medicine doctor candidis lectoribus Salutem plurimam dicit.

Ibrum preſtantiſſimi viri halyabbatis: cui de regali diſpoſitione nomen eſt: omnibus artis medice profeſſoribus longe vtiliſſimum diebus his recognoui: quot quātaqꝫ vitia (quibus ſcatebat) inter legendum caſtigauerim: optimi cuiuſqꝫ iudicio relinquo: hac autē editione quid in hoc quod in alijs nō habebatur adiectū ſit: paucis ediſſerā. Synonima ſine quorū interpretatione non ſatis optimus hic autor intelligi poterat: cum maxima diligentia nuper habes expoſita: obſcurarūqꝫ vocū que paſſim lectoribus occurrebant circa quarum intellectum vnuſquiſqꝫ heſitabat ſignificatio: tam dilucide addita eſt: vt quod ex varijs operibus requirendum erat: in ipſomet opere nūc habeatur: quo fit vt noſtrum laborem candidiſſimus quiſqꝫ plurimi facturus ſit: ſi hunc codicem noſtra diligentia ⁊ emendatiorem: et copioſiorem redditum reliquis antehac excuſis contulerit.

¶ Ad lectorem tetraſtichon.

Hunc notum paucis ignota vocabula librum
  Reddebant: medicam ſed modo ſenſit opem.
Excellens medica nam doctor in arte Michael
  Cuncta ſuo nobis clara labore dedit.

Incipiunt synonima de pluribus medicine autoribus a magistro michaele de capella artium et medicine doctore collecta: huic libro haly abbatis de regali dispositiōe perutilia: sine quibus presens liber multis in locis intelligi non potest ordine alphabetico scripta. Et primo de incipientibus ab. A.

Abarū exponit stephanus quod est arabice: plūbuz albar alias abar tamē vocatur.

Abcella exponitur in antiqs synonimis quod est agrimonia.

Acacalis stephan⁹ in synonimis puto inquit esse speciem tarfe quod est thamariscus.

Acatia grecū est arabes akakia dicūt stephanus acaquia scripsit et fit acatia ex fructu arboris spinose q̄ maxime in egipto nascitur.

Acalife vrtica apud dyascoridē et est grecū stephanus in synōimis acalife euagna est dicisū nō ē; arabicū nā amure ē vrtica arabice.

Acanos stephanus in synonimis et est herba dicta effrenuz agreste.

Achanta haniqui exponit stephan⁹ in synonimis quod ē spina iudaica quod ē suchaa arabice.

Achantis leuce latini spina alba stephan⁹ in synonimis acāta leuci est spina alba et est bederade voluit dicere bedoard i libro antiquo reperi quod vocat echinum.

Abehelani posuit haly. xvj°. practice pro fructu sauine.

Anchusa haly x° practice posuit pro lactuca asini et exponit quod est albugilisa.

Achantiū plinius greci sic vocāt herbā quādā similē spine albe minoribus tamē folijs multo aculeatis per extremitates velut araneos altitudine obductos qua collecta ēt vestes bōbacinis siles fiūt in oriēte stephanus in synonimis sequerescome est dicta.

Achanē apud serapionē scribit vchuē stephanus in synonimis parthemō est acuanū ēt alibi pro acauem scribit.

Aconis patromos stephan⁹ in synonimis exposuit quod est rasura eris scale eline.

Achonitū grece planta q̄ ab auicēna dicitur strāgulator stephan⁹ in synōimis aconitū pardaliantes exponit per arabicū canacelue mus et est dictu strāgulator leopardi.

Acrides stephanus virada.

Acti stephanus in synonimis chaphariaruz et est portulaca agrestis.

Adharcis vel adharce quidam exposuerūt esse carnē marinā stephanus in synonimis adharcis vel adarchion et est spūa q̄ circa cānas adunat est autē medicīa fortis abstersionis cui⁹ nature satis videt appropinqre. caro marina quis sit aliud ab ea.

Ad anar est radix arthanite ita habet i 2° practice haly abbatis.

Adheber arabice squinātum.

Adhecharum et adenchari reperit cepe in regali dispōne haly abbatis et est ipm squinātum.

Adeps antali in regali dispōne est pulpa colloquintide.

Adilios exponit stephan⁹ quod est species sāguis draconis et est grecum.

Adrion inuenio quod est squinātū aliq̄ vero exposuerūt quod ē affodillus. stephan⁹ vero in synōimis irigeron ē adriō pōt āt esse quod erigeron et irigeron sūt idē et est cardus bñdict⁹.

Aedyonela exponit grec⁹ stephanus per arabicū cadite leielvtrūque ignoro.

Aethiopis stephan⁹ est spēs busani et cinami ab ethiopia.

Aemacameleantos stephan⁹ sanguis eqj vocatur anil.

Afaso expōit stephan⁹ i synonimis quod ē asar.

Agalusini idest lignū aloes stephan⁹ i synonimis algalosia ē rialoes ab india veniens.

Ageratos paul⁹ in cap° de vulua ē medicina q̄ hēt vuluā restringere et vir lapis vel sile lapidi stephan⁹ in synonimis exposuit per arabicū helsa qd ignoro q̄daz grecus dixit vermicularem esse.

Agiros grec⁹ vt exponit apud dyascoridē est spēs populi arboris q̄ ab auicē. dr haurū arabice haur stephan⁹ aegeros ieuū est romi cui⁹ error infra patebit.

Alahabar arabice ē plūbū vt apd auicēnā ca° de alamoch sed i arabico alabar scribit stephanus vero abarum scripsit.

Alac stephan⁹ pro aulech qd est gluctē scripsit et alicubi alacum.

Alcabat stephan⁹ scripsit pro terbētina.

Alfita greci stephan⁹ in synōimis alfitō scripsit inquiens alfiton est sauich si dicis sadich non peccas.

Alicacauos vt alcacabons. stephan⁹ i synonimis grana caquengi montani et est alkekengi de quo infra.

Alkiomō scripsit stephan⁹ i synonimis pro alkiomō et exponit quod est zebed albaha idest spuma maris et est fex vt supra.

Almea grece dyoscorides almea folia hz silia arnoglosse sed angusta est virga pastoris stephanus in synonimis.

Alsini stephan⁹ expōit quod ē auricla muris quā arabs vocat aldenalfar sz meli⁹ ifra in mi.

Alimi⁹ apd dyasco. et est qd aui. vocat miha stephan⁹ etiā vocat eodē modo.

Alimos nescio quid sit.

Alisma exponit stephan⁹ i synōimis quod ē zemarat elray idest fistula pastoris et alcusinaest alia spēs eiusdem.

Alkiomō scripsit stephan⁹ in synonimis pro al

lxiomon ⁊ exponitur q̄ est zebed albazaz.i. spuma maris.

Alsene.i.vsuea pro qua significatione reperies apud haly abbatē q̄rto practice.

Alsini exponit stephan⁹ q̄ est auriculā muris quā arabs vocat aldeualfar.

Aluxū exponit stephan⁹ q̄ est terbedū et est turbith.

Aluson exponit stephanus q̄ est sergeum qđ ignoro.

Amaracū stephanus in synonimis ē amanū vt supra in achanē.

Amarātū scđm dyosco.est plāta q̄ crisogonū aut crisantū dicitur.vt in litera in crisogono stephan⁹in synonimis amarātum misthepton dicitur.

Amelegū stephanus ēblicū corrupte scripsit.

Amlugi arabice emblici.

Andegon stephanus in synonimis idest mirabolani.

Amigallus apud auicēnā ⁊ dyosco.eodē nōie apđ piniū anacallā aliq̄ accaron vocant duo eius sunt gn̄a mascul⁹ flore pheniceo femina ciruleo stephan⁹in synonimis hāc putauit auriculā muris in scđo practice sꝫ alia est vt patebit infra.

Anatericō scripsi stephan⁹puto pro antericō ⁊ exposuit q̄ est flos asefori puto pro axeras ⁊ est binach ⁊ est affodillus.

Androsemō dixit stephanus in synominis vocari didimo masculus.

Ancusū dicit arabs nos ⁊ grec⁹anisum.

Anonis dicit stephan⁹q̄ē spēs acnā.i.athanē

Ansaly apud haly abbatē in multis locis est squilla sed melius ausel.

Antaly apud halyabbatē iu plurib⁹ locis est colloquintida sed melius audhel.

Antericō apđ dyosco. caplo de affodilo est semen affodil.

Antifahate dixit stephan⁹q̄ē busadi.i.corall⁹

Autumalgende beduster arabice testiculi castorei stephanus.

Antillulis expōit stephan⁹q̄ ē saterceliſſimū.

Antimis q̄ ē camomilla dyosco.autimis siue leucātimis stephanus antemis scripsit corrupte.

Anzarut vel anzaroth arabice sarcocolla a greco angelut anserutū scripsit stephan⁹.

Aquehalani venā iubet flebotomari halyabbas in plurib⁹ locis q̄ ē vena vocata nigra siue mediana nā in caplo fe.ꝯtinue primo inq̄t 2° ⁊ 3° quo mouetur die oino vtatur sanguinis minutiōe aquehale ⁊ basilice.

Aque elmelich scripsit stephanus pro achilemelich idest mellilotum.

Aq̄sutū scripsit stephanus ꝓ cuscuta.

Azora.i.esdra haly dcimo practice scripsit cōfectio tyriace azere.i.esdre.

Almelich.i.orobus vel quebenomelech haly decimo practice in confectione esdre.

Aesena.i.vsuea haly decimo practice in confectione esdre.

Arestiō grece exponit stephan⁹ in synonimis q̄ ē arabi.businū vtrūq; corruptū puto.

Adrus nardi.i. spicarnardi vel nardus adri idest spicanardi.

Argemon stephan⁹in synominis exponit seq̄ tiqui in arabico ⁊ latine argimōia siue ferraria minor.

Armech siue armeal arabice exponitur q̄ ē herba iamena boni odoris similis cinamomo grosso stephanus scripsit armacū.

Aruebus stephan⁹scripsit ꝓ harueb q̄ ē lep⁹.

Arsunegū apud halyabbatē multa hoc nōie vocātur nā in 2° practice sic vocatur laurus item ibidē exponitur q̄ ē cepe item alibi exponitur q̄ ē amigdala sed in caplo fe.ethice in quadā cōfectiōe inuenitur arsenugi excorticati ⁊ amigdale dulces mūdate q̄re nō vi denter idē item in 2° canone caplo de fructibus arsenega vocatur oliua q̄re ỽitatē scire nō potui nullu3 nāq; supra noiatoꝝ sic vocatur apud arabes vel grecos.

Arz ē q̄dā spēs abietis tn̄ in ātiq̄s synominis q̄ arz est cupressus stephan⁹ arzunrizi vocauit.

Asacum vocat stephanus amoniacū.

Asaue scripsit stephan⁹ ꝓ asnec qđ ē vsuea vt haly in quarto libro practice in electuario lxalxadi vel caladi regis.

Astaragū in secundo practice haly pro assero reperitur.

Ascufo grece exponitur stephan⁹per arabicum dicēs q̄ ē ausarsi ⁊ q̄ est ypericon.

Asuea scripsit stephan⁹ ꝓ asuee q̄ apud auicēnā vsuee scribitur.

Assarum scripsit stephanus pro asfur qđ est croccus hortulanus.

Aserebū exponit stephan⁹ q̄ ē stagnū vel plūbū albū sed puto q̄ voluit dicere asrens q̄ est miniū cui⁹ mā ē plūbū nā stagnū arabice vocatur rafas vt apud auicēnam.

Asmachū dixit stephan⁹ vocari absinthiū: sed nescio qua lingua.

Asolipidios exponit stephan⁹ q̄ in arabia vocatur catathā vtrūq; ignoro.

Aspaliū in vero exēplari ē aspalatū stephan⁹ in synominis aspalatos ē darsisahā ⁊ q̄dā sup hoc addit q̄ hꝫ florē croceū ⁊ ex ligno ei⁹ fiūt casuli ⁊ nōiatur i barbaria asdani.

Astacodū scripsit stephan⁹ ꝓ sticados.

Astrafacus scripsit stephanus ꝓ andrafraxis qđ est attriplex.

Asuoli exponit stephan⁹ in synonimis q̄ ē atramētū ⁊ in antiquis synominis inuenio q̄ fuligo est.

Asum stephan⁹ ꝑ as scripsit ꝙ ē mirt⁹ arabice.
Asum ēt in scōo halyabbas inueni pro galla: sed ipsa hasf dr̄ arabice q̄re puto corruptū qz assum debebat esse.
Atel apud serapionē. est arbor que autorita te diascoridis est similis tamarisco. stepha nus in synonimis athalum scripsit ⁊ dixit grece erici vocari.
Atemediū scripsit stephanus ꝑ artinat ꝙ est antimonium.
Ateregiū scripsit stephan⁹ ꝑ atrogi ꝙ ē citrū.
Ateresa idem in scōo practice halyabbas ca pitulo de radicibus pro yereos scribitur.
Atria grece tri. de pasta fiunt fila longa Ale xander capitulo ꝺ dissinteria posuit ytria ⁊ fiunt de pasta multū macerata ⁊ tracta.
Atriplex grece vocať andrafraxꝫ stephan⁹ scri psit coatutū ⁊ sermach.
Atusaaron est lussum minus est iarus ⁊ aarō dictum.
Ausezi haly in regali dispositione pro ansis reperitur ⁊ est ramnus.
Auricula muris siue anagallus dicit stepha nus in synonimis ꝙ anagallus est auricu la muris miosata vel vt inueni in greco miota est dictu auricula muris vide in se cundo practice halyabbatis.
Azarasch dicit auicēnaꝫ vocari berberos sed stephanus vocat zeresquia.
Azerenū in tertio practice halyabbatis capi. de tertiana nō vera trocisci inquit de bn̄ffe gi idest violarū sumantur azarenū. recen tium ⁊c. ⁊ nō nominat ibi violas nec bn̄ffe gū quare vr̄ ꝙ azarenum sint viole.
Auresum idest milliū vt vult halyabbas secū do practice sed constantinus hꝫ algenars vel auresum.
Aleps hꝫ cōstātinus secūdo practice sꝫ haly abbas in eodē loco hꝫ hamesum ⁊ ē cicer.
Arzura in al's aezū idest risum haly secundo cañ. capi. de granis pro eodem posuit.

¶ De litera. B.

¶ Babunegū interdum stephanus pro bebo nigi qđ est camomilla scripsit.
Bablegum scripsit stephanus pro belilico.
Bacchala iamenia stephanus est blitus est olus iamenum.
Bacchala benedicta stephanus est olus be nedictum.
Bachile arabice faba sed stephanus bacha li scripsit.
Bachal arabice latine olus.
Bachur marina scripsit stephanus pro bu chormarien.
Baderugū stephanus ꝑ bedarugi scripsit.
Balanos grece glans est etiā castanea vt apđ dyascoridē stephanus balani ⁊ etiā baba lustum pro bullot dixit et alibi balusium quercum vocat.
Balan⁹ repsico ē semē arboris filiis mirice ste phan⁹ balano miris scripsit qui est ebel bam idest grana bā. idest ben.
Balana ē herba dicta hebelatrib⁹ et retilia.
Balusti apud halyabbatē vocatur quercus.
Barcanchara dixit stephan⁹ putreon grece vo cari ⁊ est piretruꝫ sed infra in halzar lzara ha quod est ipsum.
Basal arabice cepe stephan⁹ basaluꝫ scripsit.
Bardenebia in regali dispositione haly. qñ ꝙ pro mellissa inuenitur.
Basion stephanus scripsit ꝙ est herba q̄ atha nauissa vocatur.
Batraxion stephan⁹ vardelheb ⁊ est quīgefi.
Bazaredū scripsit step. ꝑ bezard ⁊ ē galbanū.
Bechiō apud stephanū est meschatramesir et est diptamus.
Bechiar vel bechur exponiť apud halyabba tē ꝙ est tapsia.
Bederengegū scribiť in arabico bederāme et i pantegni scribiť bederābina ⁊ ē mellissa.
Beledarū pro beledar scripsit stephan⁹ ⁊ est anacardus.
Belesem arabice balsamum.
Beliligi arabice belerici emblici et belerici apud arabes inter mirabolanos nō cōpu tanť ⁊ ideo fiūt capitula eorum separata a mirabolanis.
Benefigi arabice viola stephanus benefe gum scripsit.
Bengi arabice iusquiamuꝫ stephanus bene gum scripsit.
Berēgesif exponiť apđ auicēnā ꝙ abrotanū veritas tñ est ꝙ berengesif est arthemisia halyabbas secūdo practice bereniastum scribiť ⁊ alibi berentaseton.
Bersesesanum scripsit stephanus in synoni mis ⁊ alibi bersasamū pro bersceoscuꝫ.
Bestesse pro bistesse quod est macis scripsit stephanus.
Bessagū scripsit stephanus pro bisbegi quod est polipodium.
Bezerachatime stephanus ꝑ psilio scripsit.
Bisbeigi arabice polipodium bessagum ste phanus scripsit.
Bisbese arabice macis stephanus bisbasse scripsit.
Bissum in regali dispositione halyabbatis li bro de venenis est napellus.
Bobles stephanus est bulbus besbesum et est basileus.
Boblos emeticos idem stephanus carāmer na est bulbus vomicus.
Bomon stephan⁹ est arselhageli vt voluit ste phan⁹ ⁊ sonāt in arabico caput pdicis.
Borecha armeni pro baurach armeni ste pha nus scripsit.

Brequechion stephanus antepsica dixit.
Brion stephanus spugicona sena & exponit quod est muscus alij: dicunt essis vsneã.
Brion aliqui exponunt quod est alga: & alibi quod est muscus: stephanus.
Brion talassa est tahelebuz marinũ & ẽ musc⁹ scripsit stephan⁹ brion qr ẽ a greco scriptũ.
Bromos semẽ est hedere ferẽtis spicã stephanus bromes est hamemanum massum.
Bruonthalasum stephanus est thahelebum marinũ voluit dicere brion & ẽ musc⁹ maris.
Bubbanum in scd̃o practice halyabbatis pro olibano scribitur.
Buboniuz stephanus est hertomum infra in hantomen.
Bulẽgi i practica halyabbatis est absinthiuz.
Bululengeli in regali dispositione halyabbatis ponitur pro absinthio quod nõ est grecum nec arabicum.
Bumas stephan⁹ scripsit quod ẽ lertũ agreste & ẽ rapa agrestis sz puto quod voluit dicere bubas vt supra quod est napo.
Burachũ in practica haly. p baurach scribit.
Busadũ scripsit stephanus pro bassed quod est corallus.
Brichali bache albache est spẽs cardamomi.
Benacum sepe ponitur pro ben in regali dispositione haly.
Bersinsanũ vel berserecon vel bersessasecum haly. quarto practice posuit p capill. ve.
Barum aliqñ inuenitur pro affodilo.
Beremasecum sepe ponitur apud halyabbatem pro arthemisia.
Badenerbina. i. berbena bezeragi. i. psilium.
Bardacha idest auellana.
Bezeheri idest lapis lacteus.
Bestabezeum idest bethonica.
Bachali idest polium.
Bedemanũ idest melongia.
Bendaca idest auellana.
Bathicon idest melon.
Bucha genũca idest eruca.
Behira idest megil.
Baudareduz idest bedoard. vel bedegar qd̃ idem est & spina alba.

De litera. C.

Cabezi stepha. scripsit p cubeze & ẽ cubeze apd̃ auicenã scd̃o canone malua tñ haly. quito theorice scripsit chalezi.
Cacrelegũ in scd̃o practice halyabbatis capitulo de succis exponit quod est acetum.
Caditheleil exponit stephanus quod dicitur grece aedion elasu.
Cafacalis exponit stephanus quod est iezarum. agreste sed iezar est bautia.
Cafarum exponitur etiam stephanus quod est aspaltum sed kasr vocatur.
Cafelreset dixit stephanus vocari scolopẽdriã arabice sed aliter apud auicenã vocatur.
Catarsambar haly. scd̃o practice exponit quod ẽ cassiafist. alij vocant caisabarum & alibi caiasarbarum.
Calamitis dyasco. calamitẽ quã multi pulegiũ agreste dicũt stephanus scripsit calamẽta est fautenegũ fluuiale p faudhenigi quod est pulegium.
Calamos fragitas stephan⁹ est casabsibegũ.
Calamus agrestis apud dyasco. ẽ spẽs gramis sicut pz stephanus calamus agrestis est calmus hoholse.
Calefum scripsit stephanus pro calef & est salix: similiter sapersarũ p eodem scripsit.
Caleniebin & chaleibinuz reperitur apud halyabbatem pro gelenïabin.
Callum scripsit stephan⁹ p chal qd̃ est acetũ.
Camaregũ exponit in regali dispositione qd̃ est fructus tamarisci.
Candarzeduz in secũdo practice halyabbatis capitulo de vomitiuis medicinis hoc ipsum sic nominauit.
Candarum pro caudre quod est olibanum stephanus scripsit.
Cantarum in regali dispositione exponitur & quod est folium milij.
Canti in scd̃o practice regalis dispositiõis exponitur quod est asserassum & ipsum est cuten idest affodillus sed vide ne sit iarus q̃ vocatur apud dyascoridẽ cãticã naz in eo libro multa vocabula sunt greca.
Cantoriũ scripsit stephanus pro centaurea.
Caquiã p acatia aliqñ stephanus scripsit.
Caquenegi in quarto halyabbatis capitulo de electione granatorum caquenegi pro kelzengi scripsit stephanus.
Carba alicubi scripsit stephanus p karabe.
Carbatũ vocauit stephanus elleborum.
Carbiũ vocauit stephanus euforbium.
Cardellũ exponit stepha. quod ẽ napũ arabice.
Careos scripsit stephanus caros quod est carui.
Carmezich arabice est fructus tamarisci stephan⁹ vero aliqñ quermazagi & aliquando carmazegi scripsit.
Carnub arabice carubia xilliqua que xillocaracta grece dicitur sed arabice carnub.
Carnebũ alicubi scripsit stephanus pro corno aub quod est caulis.
Carpisia steph. scripsit carpesiõ idest cubebe.
Carua pro kerua stephanus scripsit.
Cascaluz steph. p chax qd̃ ẽ papauer scripsit.
Casbor arabice coriandrum.
Cassemũ i scd̃o halyabbatis cap. de semib⁹ q̃dã exponũt siseleos sz i lib. x. cassemũ p keysin posuit i plurib⁹ locis & antidotis & ẽ lenisticũ.
Casamicũ panisporcin⁹ clamẽ malũ terre idẽ.
Cassum arabice secundum stephanũ in synonimis est cottillidon.

Catasum scripsit stephan⁹ p katas.
Cathemia scripsit stepha. p khitim q̄ ē altea.
Cathimia de ipa dictū ē supra in cadimia stephan⁹ cathimia ē acalimia ⁊ ē auricalcum.
Catrami stephanus in secundo practice p kitam scripsit.
Caudo apud halyabbatē est confectio fumigij aromatica.
Caxtos exponit stephan⁹ q̄ ē katranū q̄ non videt nāq̄ grece kidria ⁊ arabice kitrā.
Caxtu stephanus est cacuale sed cacule ē cardamomum.
Cazdir arabice stagnū qd ⁊ raxis dicitur.
Cazef arabice testa figuli.
Ceratia steph. ē carnubiū p carnis d q̄ supra.
Cestron grece betonica vt macer dicit steph. cestro dicit esse bustanalbezezum.
Cinouatos steph. ē vlicū canis. i. rubus canis.
Colias scripsit stephan⁹ p coclea ⁊ exposuit helecuū p alcū q d est arabice limacia.
Colocātū p calacātū inueni sed stepha. calacatus scripsit post grecū ⁊ est calcantuz.
Coltico est surumanū p surunū q̄ est hermodactillus scripsit stephanus.
Comarus ē arbor silis cidonio sȝ folia hȝ minuta ⁊ fructū silez cocimelle stephanus comaros catolebie ⁊ catelebum quidā gombare dicunt.
Condā scripsit stephanus p conder qd ē th⁹ p cōder grece vero olibanum.
Coni vocat fruct⁹ pini. i. pinee stepha. conos scripsit sonobar magnū. i. pinus.
Conios grece cicuta stephan⁹. konio succaranum scripsit.
Coratū scripsit stepha. p churat qd ē porruz.
Corion quidam coriandrum dicunt stephan⁹ est questara p castor.
Coratrai vocat stephanus lactucam.
Cornū dyasco. cranea arbor ē semē hȝ sile oliue stephan⁹ cranea arbor morā vocatur.
Corothrai vel corodai p lingua bouis apud halyabbatē scdo practice.
Crauzi stepha. est carrubiuz qd est xilocarata sed non est consonum.
Crinū scripsit stepha. p k ⁊ melius.
Chromiō stepha. basalū qd est cepe.
Cuclaminos stephanus est buchormariē sed de hoc supra.
Culb arabice milium solis stephanus.
Calebum ⁊ bachala scripsit.
Culūgen arabice galanga chuleianū stephanus scripsit.
Cumetre arabi. pira cumetirā scripsit steph.
Cuparissos stephanus ē serua ⁊ sersubiriū p saro ⁊ scerbin.
Cupros ē kāna stephan⁹ voluit dicere cipr⁹ q̄ ē grece alkanna.
Cusbaralbaier exponit capillus veneris.
Cutini stephanus gelnarum granati ziff pro iulmar ⁊ est balaustia.

De litera. D.

Dahach arabice viscus.
Dadyon masculus dicit stephanus autoritate cuiusdam grece dicitur androsemon.
Daseruon exponit stephanus q̄ est samagū ⁊ est samag gūmi.
Dafruos stephanus exponit q̄ est medicamen metallicū ⁊ puto q̄ sit difrigis de quo infra.
Damassomon stephanus est inquit camaelray. i. fistula pastoris.
Darsanuz scripsit stephanus p darseni q̄ est cinamomum.
Desela scripsit stephanus p desle scripsit.
Deyberane arabice vespa.
Deueb althehil arabice cauda equina.
Derarie arabice cantarides stephanus derfregum scripsit.
Deruneguz pro doronigi inueni a stephano scriptum.
Desissum exponit stephanus q̄ ē atria grece ⁊ addit q̄ ē polenta sed atria ē tri.
Dyosatum in practica halyabbatis ⁊ ibidem alibi abiezatum p aniso.
Dipsacos vl' dipseos frutex ē spinosa stephanus exponit.
Dipsacos haresana arabice ⁊ dicit q̄ est species spine.
Dipsas grece ē serpens cuius morsus sitibundum facit hominem vsq̄ ad mortē stephanus capitulo de elephantia dipsades scripsit.
Dirdar exponit auicennam q̄ est arbor cimicum ⁊ constantinus exponit q̄ est fraxin⁹ sed in libro de doctrina arabica fraxinus scribitur dirdal. l. finale. apud auicennam vero. r. finale stephan⁹ vero in synonimis ptelea inquit est derdarum arabice et arbor cimicum grece est vlmus nā ptelea grece ē vlmus ⁊ ita ē apud dyasco.
Dis arabice est iuncus.
Doronicū nomen grecū apud arabes p̄o doronigi dicit: ē radicula pua saporis dulcis silis calamo aromatico in colore ⁊ figura.
Dracontea siue colubrina vel viperina folia habet hedere similia stephan⁹ scripsit dractionluffrahene.
Drami stephanus ē simile carui frigidū dormitatiuum.
Driopteris filicis silis in arborib⁹ nascit hoc nomē videt cōpositū ex drio q̄ ē q̄rc⁹ ⁊ pteris qd ē filix driopteris scripsit stephanus.
Dulb arabice platan⁹ arbor vt patet stephanus platanus est dulbum.
Dusarum dixit stephanus in synonimis pro dausir q̄ est auena.

Nuhū hebelesamum idez stephan⁹ scripsit ꝑ opobalsamo.
Darsufulum apud haly abbatē in multis locis regalis dispōnis est pip longum.
Daugebergius i al'.daucuberuile idest granū qd̄ affert de montib⁹ ferefie aliȷ̄ dicūt ꝙ est piper album.

De litera. E.

¶Ebbereni halyabbas i scd̄o practice ca⁹ de medicis vōicis ē gnū ben de q̄ supra ⁊ isra.
Ebenars apd̄ halyabbatē vr̄ camellus.
Ediosimō grece apd̄ dyosc.⁊ mēta i libro ꝟo d̄ doctria greca ediosimos scribit stephanus idiosimon scripsit.
Egilops ſm dyasco.vocat auena stephan⁹ aegilops ē dusaꝑ.ꝑ dausir scripsit ⁊aegilops.
Eveolū apd̄ halyabbatē cap⁹ de medela scrofularū in fine exponit ꝙ est buthirum.
Elcalimbat aliqñ lueniō corrupte scriptum ꝑ terebentina.
Eleō stephan⁹ ē oleū arabice zeiatū ꝑ caiatū.
Elebe idest fenugrecum.
Elesim stephanus elesim paternia: herbazuzegi idest vitri ⁊ ē paritaria.
Electi steph.iaferri s͡zputo ghafeti.i.eupatoriȷ̄
Elios asparag⁹ stephan⁹ i synōimis exposuit eliotropū post grecū ⁊ ꝑ arabicuz hehenac elacrat ⁊ est dictu cauda scorpionis.
Elumos durchia stephan⁹ ⁊ dochō.i.milium.
Emazuz stephan⁹ scripsit ꝑ prūo exposuit eñ grecū cocimella ⁊ dixit emasum sed arabs dicit anges.
Endebustū stephan⁹ ꝑ ere vsto scripsit.
Endiuia nomē latinū est p⁹ grecū itnba arabs ēt post grecū hundebe stephan⁹ lricorion hendeba intuba idem infra in seris.
Engedanū ꝑ annidem,scripsit stephan⁹ ꝙ est silfium in an.
Eniugū i practica halyab.expōit lignū aloes.
Epipatis stephanus est sisambetis.
Eggiū scepe repit i regali dispōne ꝑ achoro.
Erigeron agrestis q̄ a nr̄is vocat senectiō stephan⁹ irrigeron ē adrion.
Erpillū grece ſpillū stepha.erpillū nemaniū.
Espidagū apd̄ halyabbatē ē gipsuz s͡z espidagū plūbi ē cerusa s͡z asfidegi dicūt arabes.
Eufaricon stephanus ē ypericon.
Euperton stephanus idest sene.
Ezeledari in scd̄o practice halyab.exponit ꝙ ē zinziber nec grecum nec arabicum est.
Emidanū.i.papauer vt habet in decimo practice halyabbatis.
Eugera .i.cepe.
Eunera.i.olus ortense.
Emelisum.i.dulce.
Essafcesira.i.vitis alba.
Esquium idest tribulus.
Eliligi idest mirabolani.
Eneri.i.amidū vt habet in multis locis i regali dispositione.
Estacodos haly secundo practice ꝑ sticados posuit.

¶De litera. F.

¶Falengenib arabice.i.ozimuz gariofilatuz.
Fanchea arabice fong⁹ s͡z etiā fatar dicitur.
Fascarsirū alicubi scripsit stephanus ꝑ fesire sim que ē vitis alba.
Faue arabice rubea stephan⁹ ꝟo faba scripsit
Fautenegū stephan⁹ ē origanos a greco.i.origanū siluestre sed faudhenigi dicitur.
Felfeliū stephan⁹ ꝑ fufel qd̄ est pip scripsit.
Felemenusch aut femenuch in secūdo regalis dispōnis exponit ꝙ ē ozimū gariofilatum.
Feniculus dicit grece maratrū stephan⁹ maratrū rasienegu ꝑ razienigi scripsit.sic enim arabice dicunt.
Feselembe regio apd̄ halyabbatē ꝙ ē ptisana.
Femeq̄stū famanq̄st idē ē ꝙ agnus castus.
Frengemesttin alicubi fregemesttin apd̄ halyabbatē ꝑ ferengemisch ꝙ ē ozimuz.
Fucos stephan⁹ ē thahelebā sed thahaleb est lenticula aque vt infra.
Faufalū scripsit stephan⁹ ꝑ faufel.
Fugel arabice latine rafanus cui⁹ domestici radix d̄r absolute d̄r fugellū apd̄ halyabbatē dicitur.
Fulcon stephan⁹ ē sadegū grecū in sadegi.
Fulfel arabice pip.
Fulfumle sic inuenit i latino. s͡z i arabico scribit fulfulminue ⁊ ē radix pipis haly.i scd̄o practice iter herbas posuit cōstātin⁹ ꝟo q̄ſuis ēt inter herbas ip̄m describat exposuit tamē ꝙ est pip.
Faufalū.i.faufel ⁊ ē auellana indica.
Falixe idest hasce.
Fucha .i.fu.
Farasiacon.i.prassium.
Ferselimia.i.agrimonia.
Femequestron.i.penthaphilon.
Fericon idest amigdala.
Fumacon idest pultes.
Faludegon sunt etiā pultes.
Farasionum haly secundo practice cap⁹ de herbis ꝑ prassio posuit.

¶De litera. G.

¶Gabira ꝑ guberia scp̄sit steph.⁊ ē mespilla.
Gafete scripsit stephan⁹ ꝑ gafit gaira stephanus ꝑ gire ꝙ ē colla glucte.alia ex pice.alia ex coriȷ̄s.
Galiopsis stephan⁹ fermachū rubeum ꝑ zarnech.
Galiū scripsit stephan⁹ ebenaos ⁊ est mustella vocat arabice haruscet alfiram grece vero galeos.
Gar arabice laurus.
Garbe scripsit stephanus ꝑ garab spēs salicꝭ.

Belonz sunt grana pini maioris stephan⁹ i sy nonimis carea pōtica ē bendocū ⁊ ē gelou sum carea pōtica ē nucella in greco ⁊ exponit q̄ est auellana.
Beluari halybbas ꝑ iuliar qđ ē balaustia.
Gendebedaster arabice ē castoreū stephan⁹ ꝟo gendebedaston scripsit.
Gergit arabice eruca gergirū scripsit stephanus vocaṫ grece euzomium.
Gausir vł iausir arabice opoponax.
Geum baue .idest nux muscata.
Geū methil arabice nux venēosa q̄dam frigidissima.
Giezimas stephanus taratozāte arade q̄d sit grecum nescio ⁊ arabicum ignoro.
Gimolea latine chimolea alia est alba atq̄ dēsa alia purpurea stepha.tāq̄molie dixit.
Giselimatis anselumula exponit stephan⁹ tābamari ⁊ ē inq̄t spūa lune.sȝ sonat in arabico lutum lune.
Gisenterea caranatis stephan⁹ dr̄ ābre intestinū non intelligo.
Gire vel guire grece vt approxiem⁹ magis sono ꝑlationis ei⁹ vł gaire vt stephan⁹ arabice glutē vł colla.scribiṫ em̄ ꝑ gaim litterā non per gim.
Giri apud paulū in pluribus locis est pollina vel alfita subtilissima farina stephanus exposuit q̄ ē puluis molendini.
Glasquion steph.ꝑ glautio scripsit ⁊ exposuit qđ est meimarā sed non recte.
Glicidis ⁊ glicicidis est peonia stephan⁹ glikiscidi scripsit ⁊ exposuit peoniam.
Gon stephan⁹ vocari arabice collā dixit sȝ giren ē glutē vł guirem vt supra.
Gongilis paul⁹ ca° de kunatra ē rapa sȝ grec⁹ gongilō dicit ⁊ goggilion steph. goluli scripsit ⁊ exposuit lessum ꝑ lest.
Gon stephanus vocari arabice collā dixit.sed giren est glutē vł guirē vt supra.
Grana solis miliū solis vt q̄dā vocāt stephanus calebi dixit.
Granū calefi vł caleti vł calebi ⁊ ē ꝓpri⁹ ꝟo in regali dispōne sepe inueniṫ ⁊ ē miliū solis.
Gūma lilelmetu apđ halyabbatē ē amigdalarū sed non est arabicū.
Gūma zabara apud halyabbatem ē arabica gumma.
Gunzē gābarū apud halyabbatē cap° de febre cōtinua ꝑ thamarindis videṫ poni.
Gurū stephan⁹ exponit q̄ ē puluis molēdini ⁊ credo girū vel giri vt supra.
Garus.i.muriā vel sal muriam.
Gūma botrū.i.terbentina.
Gumebarum idest resina pini.
Gabitrum .i.species cinamomi.
Gelengen scripsit cōstātinus q̄ est galanga.
Granū raseni.i.staphisagria haly secūdo practice caplo de granis.
Granū dadie.i.semen fraxini.
Granū zelmi idest granū vlmi.
Grana ribesi idest de ribes.

¶De litera.h.

¶hemania herba posuit haly scđo practice capitulo de herbis ꝑ amomo.
herba iasiri haly vt ibidē.i.herba oppopōacȝ.
hab est granū cuiuscūq̄ arboris.
habden est granū lauri q̄ etiā habalgar dr̄.
hab nil granum indici.
habalharchar idest granum iuniperi.
habelaras .i. granū capitis ⁊ ē staphisagria.
hab hasir idest granum viride ⁊ est fructus terebinti.
hacalia est calebū stephan⁹ scripsit ꝑ calib vel cub quod melius est.
hacharcharah arabice piretrū archaha alicubi scripsit stephan⁹ ⁊ alibi harcharchaha.
halchabat apud halyabbatē pro terbentina arabica aliquādo inueniṫ.
handacocha stephan⁹ scripsit trifolium hendacochum scripsit.
hādal arabice colloquitida stephanus hansalum scripsit.
haud idest lignū aloes stephan⁹ scripsit hauden.
hardelum stephan⁹ scripsit ꝑ anuidē quod est silphium.
harmel stephan⁹ scripsit muli ꝑ molo qđ est harmelum ꝑ armel.
harcomā est granum cuius virt⁹ est sicut virt⁹ ordi stephan⁹ scribsit hartenium ⁊ dixit q̄ in greco vocaṫ subomon exponitur q̄ est spelta.
haruch stephanus ꝑ hauroch scripsit est curcuma.
hasabelaray scripsit stephanus pro virga pastoris.
hastalray arabice virga pastoris stephan⁹ scripsit hasahelrai.
hasel arabice mel stephan⁹ aselū scripsit.
hasrem arabice agresta vua acerba sȝ stephanus helserem scripsit.
hasser ⁊ bezertasam apud halyabbatez est vitis alba.
hatalecel stephanus est inq̄t portulaca.
hauden scripsit stephanus ꝑ ligno aloe.
hauelch arabice gluten .sed stephan⁹ alac et alibi alacum scripsit.
hauruz sed secundū arabicū haur.⁊ est populus arbor stephanus dicit q̄ est nux gallica vel romana dicens agyros est geum romi idest nux gallica vel romana vbi erat ieum debuit eē haur.
hausigi arabice vel hausegi rānus stephanus scripsit ausegum.
hediscoriuz arabice scribiṫ hedisaaruz steph̄

nus vero in synonimis scripsit ydusaruz & est secundū eū adesum agreste.
Heiahelem arabice semguiua stephan⁹ helelehalem scripsit.
Heyregi i practica halyabbatis inuenit expositum q̄ est turbich.
Helba scripsit stephanus alibi pro hulb q̄ est fenugrecum.
Hebeli in secundo practice haly.caplo de succis exponit q̄ est fex vini alibi hebeli inuenio caplo de febre continua.
Helbe nili halyabbas caplo de ydropisi granū nil alheinil debet scribi.
Helsa dixit stephan⁹ q̄ arabice vocat id quod grece agyraton supra in agyratos.
Hellralimbat idest terebentina.
Helilegū stephan⁹ aliquando mirabolanū vocauit.
Heltitū stephan⁹ p altih qd ē asa scripsit alibi heltice scripsit.
Hemama stephan⁹ p amomo scripsit.
Hemaze acteregi apd halyabbatē videt sonare acetositas citri.
Hemorocales aut catalepton vl bulb⁹ ematicus radix eius est similis bulbo sed paulo maior stephan⁹ ymerocales est spēs susani p susen qd est lilium.
Hendachochum p andacoca scripsit stephanus.
Hemir pūger q̄ est vrtica scripsit stephanus.
Henta arabice frumentum.
Hercarion in scdo practice.
Halyabbatis p ypericon inueni.
Herisa apud halyabbatē caplo de scrophulis p oriza grece qd est rizi.
Hersum rasadū stephan⁹ p horf qd est nasturtium.
Hermelū stephan⁹ p hermel scripsit.
Hessa stephanus p haare scripsit.
Heseca scripsit stephan⁹ p hasech qui est tribulus scripsit.
Heserem stephanus pro hasrem q̄ est agresta succus vue acerbe scripsit.
Heserudarū & caulamalum exponitur in regali dispositione q̄ est galanga & casurudar dicitur.
Hetercatura stephanus est psiliū puto corruptuz nā basara catuma vocatur.
Heueri farina apud halyabbatez videt ordei caplo de febre ethica.
Hezaz & hezaze in medicinis oculorum apd halyabbatē in secūdo de simplicibus medicinis p hadhab qd litiū est.
Hucha scripsit stephanus.p.furfure.
Horf arabice nasturtium stephanus orsum scripsit.
Humach arabice acetosa lapatium stephan⁹ humasum scripsit.
Hundebe arabice endiuia latine intuba grece stephanus cicorion vndeba intuba.
Hunelum scripsit stephanus pro cinere que henis vocatur sed forte henosum habebatur & corruptum fuit.
Herba lilechem. idest memitha hululengeri haly in regali dispositiōe idesta bsinthiū.
Helbelbam idest granorū ben.
Hudahe idest blacte bisantie.
Hendacochon idest trifolium haly. in secun⁊ practice capitulo de herbis pro nasturtio posuit.
Heltici idest assa haly. quarto practice.
Hesqui idest halceh idest tribulus marinus.
Hebelgari idest grana seu bachelauri.

¶ De litera. J.

Jahade arabice poliū stephan⁹ ia hada dixit haly. scdo practice ita scripsit.
Jabroha arabice mādragora.
Jacot arabice lapis iacintus.
Jameton exposuit stephanus q̄ est bebunegum p bebonigi.
Jausemin arabice vel ieusemin idest zambach sambucus dicta corrupte.
Jausur arabice opoponax.
Jaxiron scripsit stephan⁹ p iausir & alibi pro iausiri.
Jebrene stephan⁹ p iabroha q̄ est mandragora alibi iabeream
Jelet eltaiz scripsit stephan⁹ p barba hircina vel hypo q̄stidos.
Jera ficariā inuenit apud halyabbatē in multis locis p ierapigra.
Jergir arabice eruca.
Jeum arabice nux.
Jeum bane vel bace arabice nux muscata.
Jezar arabice bantia iezarū scripsit stephan⁹ exponēs q̄ est daucus agrestis.
Intuba grecū ē & endiuia latinū & hūdebe arabicū stephan⁹ intuba licorion dr nō euula que est eleuum.
Jon grece viola stephan⁹ ios est benessegum p benessegi q̄ est viola:
Jos grecum est venenum stephanus.
Jos calcu est gemmaruz eris idest viride eris zimar.
Joum quima scripsit stephanus pro ieum alchei:& est nux vomica.
Joum mataleum idest pro nux methil.
Jpoquistidos grece est succus barbe hyrcine et secundum anicennam est fungus qui nascitur in radice rose canine stephanus scripsit yposeston est taraticon.
Jpposces stephanus est spina tinctorum grecum est sed non est cardus.
Jpposelinum stephanus est queralssum montanum idest apiū agreste.

Irrigeron stephanus exposuit adriō vt supra in erigeron.
Irrugiō scripsit stephan⁹ ꝓ irrigiō nā semper scripsit. v. vbi semꝑ inuenit̄ ypsilū.
Iris dixit stephan⁹ iris ē susanū glaucū ꝓ susem qd̄ ē lilium.
Isopurū exposuit steph. qd̄ ē iulbanū ſʒ iulbane est pisum legumen quod grece vocatur aulros.
Iulua stepha. ꝓ iuluo scripsit ⁊ ē margarita.
Iuminuzū halyabbas caplo de squinātia et etiā alibi videtur ꝙ sit fermētum.
Iūdebeduster. i. testiculi castorei haly. tertio practice in confectione anacardina.

¶ De litera. K.

¶ Kacule arabice cardamomum.
Kaysum arabice abrotanum.
Kaliille ē herba similis vsnen.
Kamir arabice fermentum.
Karabevel vt q̄dā lzalzabre ē gummi arboris dicte haur stephanus tñ inquit agiros est geum qd̄ ē nux debebat esse haur.
Kādelos ē palpilio bestia q̄drupes venatilis halyabbas in dolorib⁹ iūcturaꝝ eo vtit̄ interdum papion claudus inuenitur.
Kalia. i. lzali ⁊ ē herba siłis ꝟmiculari in littoribus maris nascens.
Khaxlzhax arabice papauer sed stephan⁹ casꝯasum scripsit.
Kazber arabice coriādrum.
Allrazhor alhir coriandrum putei. i. capillus veneris.
Kicoriō stephanus enduba cicorea.
Kimolea stephanus scripsit.
Kimolea tumaci.
Kinos herba portulace similis.
Kimabar stephan⁹ lzimabari ʒenafarū ꝓ ʒunʒifur.
Kilzudos ꝓ cicudos steph. scripsit et ē galla.
Kirutes ē lana margaritalis.
Kusamū ē mehechū ꝓ mehab.
Kethire. i. dragagātum in multis locis posuit halyabbas.
Konion. i. cicuta.
Katranū. i. lzitran.
Kubebe stephan⁹ carpisiō dixit vocari grece cubebas

¶ De litera. L.

Labanū sepe īuenit̄ ī regali dispōne haly. ⁊ ē mucilago cuiuscūꝙ rei vt psiliȷ̄ se. lini fenugreci lahabe dicit arabs.
Lagopos ē dictu pes leporis stephan⁹ dicit ꝙ est herba similis pedis leporis.
Lalafa stephanus ē rutale exponit constantinus ꝙ est trifolium.
Lapatū grece lapatiū ⁊ ēt origma dɿ stepha. lapatō hemason ꝓ humadh qd̄ ē acetosa.
Lapis lignites apd̄ halyabbatē ē gagates.
Lathiris vel faturis folia hʒ multa lactuce similia stephanus laturis est ebelqui.
Lauresum ⁊ alibi lausesum ꝓ milio ponit̄ ī regali dispōne.
Lebelabū ꝓ lebleb scripsit stephanus.
Luben arabice lac.
Leffa stephan⁹ ꝓ luf posuit.
Lehigeliat expōit stepha. ypoq̄stidos in scd̄o practice ꝓ leihe altais ē dictu barba hircina ex qua fit hypoquistidos.
Lelēbachū scripsit steph. scd̄o practice ꝓ cappare ſʒ in ꝯfectiōe dyalace maioris nescio ꝓ quo posuit.
Lēnias q̄dā falso exposuerūt auripigmētum rubeū qꝛ lēnias ē terra sigillata ⁊ ita ī ꝯfectiōe athanasie dʒ apponi stepha. limnia fragēstē mulieris terra sigillata.
Lepis grece squāma stepha. lepis xalcō pro calcon taubalō eris ꝓ tubel.
Lepidō quā multi gingō appellāt herba ē olbus nota hec vocat̄ arabice sceitaregi stephan⁹ lepidō sitaragū ꝓ sceitaragi scripsit.
Lethelthea stepha. ē taraticū ⁊ ypoq̄stidos.
Leū arab. amigdala leuʒū dixit fericū steph.
Libanotis dicūt q̄dā ꝙ ē herba vel plāta crescēs ī creta siłis roris marino hn̄s odorem olibani stephan⁹ libanoitidos est marua.
Litiū stepha. scripsit heʒeʒa ⁊ arabice vocat̄ hadeb.
Liemberi in secūdo practice halyabbatis capitulo de seminibus exponitur maratruʒ ⁊ in eodem capitulo exposuit constantin⁹ porrum sed in alio exemplari erat liebali item ibidem capitulo de succis exponitur absinthiȷ̄ aliquando tamen libri ꝓ maratro habet̄ lienberi aliȷ̄ lienbezi item de granis grana liembericorum exponunt citoniorꝫ item in capitulo de febre continua ꝙ aqua liebri assate exponitur cucurbite in tali confusione nescio quid dicam scio tamen ꝙ hoc nomen ꝓ aliquo horū nec grecum nec arabicum est.
Liēbre vbi supra caplo d̄ foliȷ̄s expōit̄ ꝙ ē oliua itē liēbri caplo d̄ succis expōit̄ fex aceti.
Lileben in scd̄o practice haly. exponit̄ memithe ⁊ videt̄ consonum veritati.
Lilēbace in eodē loco exponit̄ a cōstantino ꝙ sunt amigdale amare.
Liligi in eodem loco supra dicto est indicus idest succus herbe que dicitur arabice nil ita exponitur verum alibi caplo de radicibus ī 2° practice expōit̄ ꝙ ē radix mali ḡnati itē in caplo de febre ꝯtinua vr̄ endiuia.
Lilingalie ī 2° practice haly. pōit̄ ꝓ pastinaca.
Lipina frageris scripsit stepha. ꝓ lempinas.
Lithocolla aberache lietam idest marmoris gumma intelligo vel que marmora glutinant̄ vel q̄ ex marmore conficitur.

Lithos afroselia steph. spūa lune affroseinū
Lithos galatitis stephan⁹ bezehez supra in bezar est tñ dictu grece lapis lactis.
Lithos pites grec⁹ exposuit silex lapis. s. quo ignẽ accēdit stephan⁹ marchassitā expōit.
Lithospmō grece est dictu lapideū semē ⁊ est milium solis stephan⁹ ꝟo calebū scripsit.
Liuisticū stephan⁹ ē zufara casemū.
Lihūbacū scripsit stephan⁹ ꝑ epithimo.
Lothos arbor quā calligarij rosum vocāt stephanus in synonimis lothos todrēdrō. i. lothos arbor ē iterisū ⁊ ē benachū ⁊ ē anescē.
Lucapsas stephan⁹ est seniari spēs ⁊ seniar ē lactuca asini.
Lupia in al' cupia rubea. i. fazeolus ꝑ eodez posuit haly scđo practice caplo de granis.

De litera. M.

Mehelebū inquit stephanus vocatur grece lulsamum arabice malhaleh est medulla fruct⁹ cerasi domestici vel siluestris ⁊ est in ꝟitate medulla cerasi siluestris cuiusdā qua mulieres arabū vtunt in oleo quo vngūt capillos suos.
Mabathematicō quidā dicūt qđ est succ⁹ caulis agrestis.
Machalū stephanus ꝑ bdellio scripsit.
Machir dixit stephan⁹ ꝙ ē balbale hoc ē cortex nucis muscate.
Malachi stephan⁹ ē molochia ⁊ est chibezi. i. cubezi.
Malachi grece malua ⁊ arabs dic̄ molochia.
Malomeli ꝙ ē cidonomel dr̄ dyasco. cidōia icide in melle stephanus malomeli nuba ne scio si velit esse iuiuba.
Mānathuris. i. minutū th⁹ stephan⁹ scripsit mānagdarij. i. thuris.
Mādragoras stepha. iubenū lufaha vocauit.
Marmacor arabice vel marmacora ⁊ est melisa stephan⁹ marmazium scripsit.
Marō stephanus scripsit ꝙ ē marmahuzum.
Maru stepha. iude⁹ affirmabat ꝙ ē marubiū.
Massum scripsit stephan⁹ ꝑ mes alibi tñ inuenio ꝙ ꝑ spinachio posuit haly secūdo practice caplo de granis ꝑ lolio posuit.
Mazarō ꝑ mezeriō scripsit stephanns.
Maraigne. i. grana pini.
Medica apđ dyasco. ē apđ auicēnā i 2⁹ cano. vocat cot ⁊ alustiscot ⁊ alfassat. s. ꝟidis vel virēs stephan⁹ aūt scripsit cotaba ⁊ est arbor qdā q̄ dr̄ mal⁹ a syria hoc noie vocari dicit plinius.
Meibe i regali dispōne halyabbatis ē sappa.
Melan stephan⁹ scripsit ꝙ ē medade ⁊ iā scis ꝙ medad est attramentū.
Melachiū stephan⁹ scripsit ꝙ ē funzuz ⁊ sunt grana sehebet ⁊ elseudi funzū ꝑ seumiz dixit sic eni arabice vocatur.
Melāteria dyasco. colligit i speluncis ⁊ vbi era mēta inuenit stephan⁹ scripsit melatria ꝙ est zazi species syre dicta puto ꝙ voluit dicere ploti.
Meluchya aliqñ scripsit stephanus ꝑ malua que arabice molochia dicitur.
Meuis grece piscis marinus stephanus radium vocauit.
Mētastrū est siluestris menta arabice faude negi aquaticum vocatur.
Merani stepha. ē cranea arbor đ qua supra.
Meruа est libanoitidos.
Mesabar ꝑ opio in scđo practice halyabbatis scribitur.
Mesacra ēt. scđo practice halyabbatis ꝑ piris inuenio.
Mesacrū scđm auicēnā expōit ꝙ ē papaner.
Mesarana ibidē ꝑ mirra iuenit ⁊ nullū horū nominū grecū vel arabicū est.
Mespilū stephan⁹ ē zaurū ita putauit.
Meu stephan⁹ mion scripsit ⁊ est meu apud auicēnā mu scribitur.
Mezaur in regali dispōne ē ius. i. cib⁹ liqđ⁹.
Mion stephan⁹ ē meu ⁊ verū est.
Misimissa scripsit stephan⁹ ꝑ mixmix.
Miteregū ⁊ mitenegi inueni in regali dispōne ꝑ miubezeigi.
Mixmix arabice crisomila stepha. ēt ꝑcoqua mismisi antepsica exposui.
Moabenes dixit stephan⁹ ꝙ est aparie. idest lappa.
Mochil arabice bdelliū aliđ iudaicū aliud de mecha qđ arabicū dicitur.
Mualxes stephan⁹ exponit vdaha ⁊ codya et cypeliadis ⁊ si per vdaha voluit dicere gua daha est ꝟmicul⁹ dictus porcelio.
Muchatil stephanus fagitum fungus sȝ arabice vocatur fatar.
Muli stephanus pro moli scripsit.
Muran arabice quidam putauerunt esse cornum arbustum cuius fructus comeditur ⁊ videtur ꝙ sic exposuerit stephanus cū dixit merā est cranea.
Murice grece tamariscus vt apud dyascori. stephanus murilxi est tarfa quod est arabicum.
Muzadir in libris alkimie sepe inuenitur et apud haly. musadi ⁊ almusati est sal armoniacus proprie tamē apud arabes mixader vocatur.
Murā. i. iuniper⁹ haly. decimo practice in ꝯfectione esdre scripsit flor murā. i. iuniperi.

De litera. N.

Nahanaha a mēta nachana i scđo haly. scribitur corruptum.
Nanachue vocat stephanus ameos.
Naraige scripsit stephan⁹ ꝑ pineis.
Narcha stephan⁹ ē piscis quē si qs diu manu tenuerit tremit manus eius ob frigus.

Narcissus siue bulbus ematicus stephanus narcissus idest narges benedixit ꝛ exposuit ꝑ arabicū.
Narēgenebi ꝛ alicubi narengebin in scđo practice haly caplo de fluxu vētris est inqͭ machalū ergo est bdelium.
Nasbatron stephan⁹ aūt esse talū ꝛ dꝛ ēblicon.
Narges arabice narcissus vt supra nargesum scripsit stephanus.
Nataron ꝑ natron stephanus scripsit.
Noda in regali dispōni haly est cōfectio quedā aromatica ꝛ ad suffumigādū.
Nemiama stephanus ꝑ nemen scripsit.
Nemen arabice est sisimbriū ꝛ i.v. errauit cōstantin⁹ veritas aūt est ꝙ ipm est serpillum stephan⁹ in synonimis nemanū idest serpillum itē alibi idem cripillon qđ serpillum idest nemamum.
Nessem ꝛ nessi fragū scripsit stephan⁹ ꝑ nixe qđ est amilum itē alibi nesestum.
Ninfea grece nenufar stephanus ninfea ninufar scripsit.
Nusaderū stephanus ꝑ nuxader scripsit ꝙ est sal armoniacus.
Nuchala tritici idest furfur tritici haly secūdo practice caplo de granis. ¶De litera. O.

Jzuzatum scripsit stehpanus pro aniso.
Ol. stephan⁹ scripsit ꝑ ambra.
Oleuꝫ glaucinū idest memithe stephan⁹ in synonimis oleū glaucinuꝫ oleuꝫ succi vuaꝝ.
Onfaciuꝫ mel est mixtura duaꝝ partiū mellis ꝛ vna succi vue acerbi stephanus dicit aq̄ hestram.
Onixi qđ est blactabisantia scripsit haly i metridato in trociscis eius oxnix arōatici.
Oroscilinū grece mōtanuꝫ apiū latine stephan⁹ scripsit oroscelinū ē q̄ rosticinū mōtanū.
Oros scripsit stephan⁹ ꝙ est aq̄ lactis.
Oruza ꝑ oriza scripsit stephan⁹ ꝙ est riziuꝫ.
Oximel scripsit stephan⁹ squingebi ꝙ nomē tā sirupo facto ex melle q̄ꝫ zuccaro cōuenit.
Oxilobalsamū stehphan⁹ ꝑ xilobalsamo.
Oxilokaracta idie stephan⁹ ꝑ kairsez ꝑ chiarsamber ꝛ est cassiafistula.
Oxicantos grece ꝛ oresquium berberis quidā carpusiam vocant. ¶De litera. P.

Partemon est acanen arabice vel vchuen stephanus parthemon achanamū q̄ prius arthemisia vocabatur.
Patomilzi stephan⁹ ꝯdensuꝫ idest condisi.
Pepon stephanus bouchan.
Piretrū vel piretron dꝛ apir qđ est ignis eoꝙ ꝟtutū igneā habet stephan⁹ piretron barchācathaa ꝛ est piretrum.
Platanos stephanus adulbium pleginos stephanus est lentucula amara.
Poligonos stephan⁹ scripsit poligonos ponēdo. y. litterā ꝑ y. est virga pastoris ꝛ in karanida poligonos ē corrigiola multigonia aliȷ̄ vero camezillum.
Ponfolix dixit stephan⁹ tutia de spodion.
Pontica stephan⁹ bondacha ꝛ est auellana ꝛ alibi carua pontica scripsit.
Porfira stephan⁹ est sadesū arabice qđ ē ostracum greci exponunt porfira idest purpura.
Precoqua psica dicūtur stephan⁹ precoquion antepsica ꝛ idem alibi precoqua mismisa.
Propoleos grece est qđ arabice dꝛ mūr ꝛ est fex aluearis apiuꝫ vbi suas apes ꝓȷ̄ciunt superfluitates stephanus propolis sordes vasorum apum.
Ptelea grece vlmus stephan⁹ ptelea dordaruꝫ arbor cimicum.
Ptereos grece filix stephan⁹ pteris est sercasuꝫ ꝑ sarachis pteris est ꝓpriuꝫ forte a pteron qđ est ala nā folia eius velut ale extendūt.
Piganum idest rutha. ¶De litera. Q.

Uama ꝛ alicubi q̄mi ꝑ kamech q̄ sūt vbera stephan⁹ scripsit.
Quebenomolet vel q̄belecmelec i decio practice haly i ꝯfectione esdre quā azerevocat eo loco apud auicēnā est almelichi ꝛ i pātegnū est epar pulli equi sed in antidotario vniuersali splē pulli eq̄ habet stephanus hec scripsit.
Quebricū ꝑ kebrit qđ est sulphur. scripsit.
Quemū stephan⁹ ciminum vocat.
Quemia stephan⁹ sic arabice qđ grece xanan qđ est chanan.
Queq̄ramū stephan⁹ ꝑ sucarā qđ est cucuma scripsit.
Quercula idest camedreos ꝛ sic sonat i greco nec dicēdū quercula maior ꝛ q̄rcula mior ita ꝙ camepitheos sit aliq̄ ex eis qđ est dictu infima pinus.
Quernebū ꝛ aliq̄n carnibuꝫ scripsit stephan⁹ pro carnub qđ est xilocaracta.
Queri ꝛ q̄heri stephan⁹ ꝑ keiri scripsit.
Quermazagi ꝛ alibi carmazago ꝑ carmezich qđ est fruct⁹ tamarisci stephan⁹ scripsit.
Quesbara pro casbor qđ est coriandrum scripsit stephanus.
Questum stephanus pro kisch scripsit.
Quesusi ꝑ kasuch scripsit stephanus.
Querassum ꝑ quersf qđ est apium et aliȷ̄ queresserū scripsit stephanus.
Quetire ꝑ chitire idē scripsit ꝛ ē dragagātum.
Quismustum in regali dispōne exponit qđ est abrotanum.
Quitrā ꝑ kitram scripsit stephanus.
Quersenna. i. orob⁹ halyabbas scđo practice.

Queqrmesuz meli⁹ cermesuz .i. lupini amari ita voluit haly secūdo practice.
Quebenomelech idest orobus sic intellexit haly decio practice in cōfectione esdre.

¶De litera. R.

A. stephan⁹ p reu alicubi scripsit.
Racheli oleū in practica halyab. cap° de accñtib⁹ q̄ sequūt febrē videt ol'z rosaceū sed nec nomē arabicū nec grecum est.
Ralēbacū in scdo practice haly abbat' cap° de semib⁹ p coriādro pōit itē cap° de folis p mirto ponit itez libro tertio de febre q̄tidiana p oleo amigdalarum dulciū ⁊ sic appet manifesta corruptio.
Ramic arabice est cōfectio ex gallis ⁊ passulis ex q̄ fit gallia muscata scdz arabes ramech stephanus scripsit.
Ramnus frutex est circa hortos nascens stephanus ramnos ausegum ramnus.
Rafanū p rasin qd ē enula in scdo practice haly abbatis inuenio et alibi raseni.
Rasatū ⁊ raschū in practica aly abb. exponit q est gūma semibari idest pini.
Rasenigi scripsit stephan⁹ p feniculo qd ē razienigi ⁊ alicubi rasianegū scripsit.
Rausenicū scripsit stephan⁹ p reubarbaro.
Razienigi arabice fenicul⁹ rasieinegū alicubi scripsit stephanus.
Rechabinū in practica haly cap° de febre cōtinua exponit q ē machalū qd est bdelliuz ⁊ i cap° de cōstipatiōe vētris ⁊ fluxu i feb. scribit nareniebin ēt alibi nareniebū p eodē.
Regebertederiē stephan⁹ ē iquit radix tinctorū ⁊ dicit carthamū p curcuma ⁊ dixit itez q grece vocat celidoniō et re vera curcuma est celidonia minor.
Relēbach vocauit stephan⁹ mirtū sed nec grecum nec arabicū.
Relēbach vocauit stephanus mirtum sed nec grecū nec arabicū.
Rhitini stephan⁹ ritinegi resina.
Rhoa grece stephanus vhardē rosa.
Rododafni est rosa greca orādrū stephan⁹ rododafni defela p defleriam sic arabice.
Ramecum in practica haly abbatis sepe pro laudano inuenit.

¶De litera. S.

Shade arabice cipe⁊q̄d icha dicūt
Sahane arabice salsamtū qd fit ex pisciculis salitis.
Sahater .i. saturegia vl' sahatehū.
Saharhelgebarū stephan⁹ i synonimis exponit qd est bersarū ⁊ est capillus ve. sahar re vera est capillus.
Sabara in scdo practice haly abbatis p sarb aliquādo sabare scripsit.
Sabdenegū p sedenegi scripsit stephanus ⁊ est emathites.
Saber apud haly abbatē inuenit sabare ⁊ in synonimis stephani sabarum.
Saberemi ⁊ saberemū iregali dispositiōe inuenit p sebrā: ⁊ ē esula: stephan⁹ seberemum exposuit titimalum.
Sadef arabice ostracū scripsit stephanus.
Sadeguarāi arabico sadurnan sz i scdo practice haly abbatis scribit sadkudum in ca° de succis plātarum.
Sadenegū in practica haly abbatis p sadenigi qd ē emathites scribitur.
Sadenegū ibidē p scehedenigi ⁊ est canabs.
Sadibeodis ibidē pro folio nucis.
Saferemū in practica haly abbatis cap'lo de ethica exponit basilicon.
Sair scripsit stephan⁹ p xair qd est ordeū.
Sādaros arabice gummi ỽnicis sandēsi scripsit stephanus.
Sandel arabice sandalum.
Sandix stephanus est satugū agreste.
Sarahā alicubi p xair qd est ordū stephanus scripsit.
Sarmech arabice attriplex ⁊ cataf etiā stephanus ỽo sarmachū scripsit.
Sataredo ⁊ satezedū a stephano scribit pro galbano.
Sategū agreste dixit stephan⁹ vocari sandix.
Sateregū ⁊ sahartergū stephan⁹ p scetereigi qd est fumusteri scripsit.
Sauich vl' sadich arabice ⁊ fit qn ordeū fractū opi: aq̄ ē ⁊ bullit vsq ad spissitudinē aq̄ dei de colat ⁊ qd descēdit est sadich stephan⁹ i synonimis dicit q alfiton est sauich.
Scascasum stephan⁹ p scaschas qd est papauer scripsit.
Scassia idē p chas qd ē lactuca scripsit.
Sair vl' xahir arabice ordeum.
Scea arabice spēs est absinthīj apud haly abbatē i scdo practice ca° de simplicib⁹ medicinis scribit siliuz.
Scedēigi arabice ematites lapis sāguine⁹ stephan⁹ scripsit a silitudie isti⁹ nois in arabico ē scehedenigi qd est cemen canapis.
Scenium siue scemiū arabice est nigella alicubi sunicum scripsit.
Scimar arabice lactuca asini. s. vna ex spēbus eius stephanus seniar scripsit.
Scolimon idē q scolinib⁹ stephan⁹ scolnmos est alliū arabice sed alliū ē spagnus q̄re nō videtur consonū.
Scolopēdria scdz modernos ē lingua ceruia ⁊ dr herba scripta stephanus ipsam vocari caserefet arabice ait.
Scoria ē fex cuiuscūq metalli i ptē inferiorē ipsius fornacis descēdit stephan⁹ scoriā batiturā intellexit scoriā errauit ipsa enim non est scoria.

Sentoteneſū dicit ſtephan⁹ in ſynonimis. ꝙ eſt aloſanthos.i.flos ſalis.
Sebetū ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ xebut qđ ē anetū.
Sebū idē ſcripſit ꝑ ſcub vel xeb qđ eſt alumē.
Sceha idē ſcripſit ꝑ ſuchaha.
Sceha idē ſcripſit ꝑ ſceha interdū:
Secabemigi arabice ſtrapiū.
Semen lilinbachi.i.citruli.
Secci ⁊ ſeccū ⁊ aliqñ ceci ꝑ ſuch ſcripſit.
Seccariū ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ xachais qđ ē papauer rubeum ⁊ amionis grece.
Sedabū ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ ſadeb qđ ē ruta.
Selche arabice caſſialignea apđ dyaſco. ſcribit̄ caſſiafiſtula ſtephan⁹ ſelicā ſcripſit.
Sēbellū ſtephan⁹ ꝑ ſūbel qđ ē ſpica ſcripſit.
Semenū ⁊ zebedū ſtephan⁹ expoſuit vtrūqꝫ arabice butirū ſʒ voluit dicere ſemen ⁊ zubel ſemidalis ⁊ ſemidali grece vterqꝫ ſimilago tritici.
Sencubatū a ſtephano ſcriptū inuenio ꝑ ſcenobar ⁊ eſt pinus.
Semax ſtephan⁹ i ſynonimis dīc ꝙ grece vocat̄ agreſſilla forte ē corruptū ꝑ anchuſa q̄ ſimar dr̄ itē idē in ſcđo practice.
Seq̄benegū ꝑ ſcehabemigi ſcripſit ⁊ ē ſapinū
Sercaſuz arabice apud ſtephanū ē pteris ħ ē filix q̄ iterdū ſarcos ⁊ aliqñ ſarxhis ⁊ ſarax
Sereſum vocat ſtephan⁹ affodillū ſed nec grecum nec latinum.
Sermacuz ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ ſceruich qđ eſt arſenicum.
Sermacū eſt ſermaci ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ ſarmach qđ eſt attriplex.
Serne ꝑ ſaro qđ eſt cipſſus ſcripſit.
Syaſſum ſtephan⁹ ꝑ ſief ſcripſit.
Silemi ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ xeilē qđ ē lolium.
Silfium.i.maſtix ſtephan⁹ harbellū ſcripſit.
Semē batici ē ſemē cuiuſdā cucumeris.
Sinapi grece ſinapi ſteph. ſinapi ſeu eruca ⁊ ē ſemē hēne neſcio q̄d voluit dicere nā hēne ē alcāna ⁊ ſinapi dr̄ arabice cardel.
Sinon ſtephan⁹ ē corath grece ē ſenation.
Sitaregū ꝑ ſceitaregi ſteph⁹ lapidū ſcripſit.
Suim ſtephan⁹ ſceha ſcripſit.
Sourenzanū ⁊ aliqñ ſourēzagum ſcripſit ſtepha⁹ ꝑ ſurſigē qđ ē hermodactilus.
Stagiū dixit ſtephan⁹ vocari arabice aſebū vex vocat̄ raſas ⁊ aſerengi miniū vocatur.
Sucharā.i.cicuta ſtephan⁹ in ſynonimis comon inquit eſt ſuccaranū.
Suic ſtephan⁹ ꝑ ſauich ſcripſit tñ haly quito theorice ſcripſit ſuicuz ⁊ fit aliqñ ex ordeo aliquando ex frumento.
Sunizū ſcripſit ſtephanus pro ſeuniz qđ eſt nigella.
Surēnianū ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ ſurungen.
Sus arabice liq̄ritia in rob ſus ſuccus eius.
Suſanū ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ ſuſen.
Silfum.i.plāta ex qua fit aſſa.
Sciū armenicū.i.ſantonicū armenicū.
Scireheregū.i.amillum.
Scanthia poſuit halyabbas ꝑ affodillo in ſecundo practice.
Semē omeſacre.i.ſemē cucurbite.
Semē lēbaci in al'lelebaci idē melonis.

¶De litera.T.

¶Tahalga halyabbas in ſcđo practice poſuit ꝑ gentiana.
Tā ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ tez ꝙ ē leotū ⁊ ſcripſit pro bolo armeno.
Taiebū ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ ſolatro.
Taleſax in ſcđo practice halyabbatis in capite de foliis neſcio an voluerit dicere taliſſari.
Tam ⁊ tami ſepe in regali diſpōne ꝑ bolo armeno inuenit̄.
Thanegi ſtephan⁹ ē fum⁹ ligni colofonie.
Taraſa ſtepha. ⁊ tarſe ſcripſit qđ ē tamariſc⁹.
Tarathit ē fūg⁹ naſcēs i radice roſe canie h⁹ ē barba hirci a qđ cui⁹ ſucco fit hypoq̄ſtidos
Taraſeq̄ ⁊ tarſeq̄ ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ taraxacon.i.cicorea.
Taubalū ſcripſit ſtephan⁹ ꝑ tubel.
Teil arabice gramē ſed grece agnoſtis theilum ſtephanus ſcripſit.
Tenubueli ſcripſit ſtephanus ꝑ tenub.
Tepeſtriſi expōit ſtephan⁹ ꝙ ē ſmaci ſpēs.
Terma ⁊ lupinaria grece lupini termeſum dixit ſtephanus.
Timelea aut camelea multi illā cocognidion dicſit ſtephanus timelea eſt ſcema.
Thim⁹ herba ē oīb⁹ nota ſtephan⁹ thimiō eſt heſſa ⁊ dr̄ charabūa heſſa ꝑ haſce ſcripſit.
Thiō dixit ſtephan⁹ ſulfur vocari ſʒ ⁊ teafi dr̄ thion apirō ſulfur viuū q̄ſi ſine igne.
Triuol⁹ grece ſtephan⁹ ē iſquū arabice. et eſt chachabū voluit dicere haſcech ⁊ ē trebul⁹.
Tupha vel tufah vel toſa.i.poma.ſ.mala ſtephanus tufaſi ſcripſit.
Tubalū ꝑ tubel ſtephan⁹ ſcripſit.
Tut arabice mox celſi tutum ſtephanus ſimiliter ſcripſit.
Terra ciprina ſepe poſuit haly i regali diſpōne ꝑ terra ſigillata.
Tubel.i.batitura ſeu ſpuma cui⁹cūqꝫ metalli q̄ cadit ab incude.
Terēgebin poſuit halyabbas ꝑ tereniabin.
Tamacharō.i.dactillus.
Thabaſix vel thabariſum in plurib⁹ locꝫ poſuit halyabbas ꝑ ſpodio.
Tabaſegū.i.milium ſolis.
Taracum.i.ſolatrum.
Thahalech.i.lenticula aque.
Thebea.i.puls.

¶De litera.V.

¶Vardelheb ſtephan⁹ ē quegenū ⁊ eſt brothachion.i.apiū rauinū.

Uenen apd auicē. est achanē sic meliꝰ ꝓfert.
Uzi ⁊ vsum stephanus ꝓ acoro scripsit.
Uirga pastoris poligonia grece sanguinaria corrigiola centinodia geniculata stephanꝰ poligonos virga pastoris.
Ubarum. i. terra sigillata.
Uharden. i. rosa.
Udahe. i. cōquille marine.

¶ De litera. X.

¶ Xair arabice ordeū sꝫ stephanꝰ sair scripsit.
Xaumin arabice nigella melantium grece stephanus in synonimis.
Xalacantas ꝓ calcātu colocātum.
Xalcatis ꝓ calcitis colcotar arabice.
Xamenullon ꝓ camillon exponit.
Xambunegum ꝓ bebonigi.
Xameleā ꝓ chamelea exponit mazeriō arab.
Xanam ꝓ chauan quemie.
Xelidion ꝓ chelidio.
Xebet arabice anetum.
Xelien arabice zizania lolium.
Xancaton. i. litiū sic posuit haly decimo practice i. i confectione esdre.

¶ De litera. y.

Ygilasi radix halyabbas caplo de tussi et siti in febribus est liquiritia tertio practice.

¶ De litera z.

Afrani. i. crocus in pluribus locis posuit haly
zagi stephanus ꝓ zegi scripsit ⁊ alibi zagu.
zahit arabice oleū de oliuis ꝓprie zaitū vero oliua stephanus vero zeitumū pro zaiatimum.
zachar grece zuccarum latine arabice suchar.
zamaruene in practica halyab. in ꝑmo caplo de temulentia que fit per vinū.
zaraminerua stephanꝰ est bulbos emathicos ⁊ est cepe azir ⁊ est bulbus vomicus.
zaurur vel zaror est quidam fructus sītis piro in figura ⁊ ꝑuus stephanus vero mespilam dicit sed nō est nā ipsa gubeira vocat.
zarunegi in quarto practice halyabbatis in confectione filonij ꝑsici quam vocat apolonie feresie ꝓ doronigi scripsit.
zeitumum pro zaitumum scripsit stephanus alicubi.
zemazarum scripsit stephanꝰ ꝓ frumento.
zengibil arabice zinziber latine.
zebibum idest passule haly in multis locis posuit.
zagum. i. zezi. i. vitriolum.
ziniar. i. viride eris.
zarnech est arsenicū vide supra in galiopsis.
zābugi. i. oleaster siue olea siluestris in fructifera.
zengirfur arabice zinabriū nōvsufurvt quidā zeniafarū scripsit stephanus.
zensur musto halyabbas caplo de fluxu mēstruoꝝ inter herbas frigidas nominat.
zerechara in regali dispōne caplo de febre cōtinua pro prunis posuit ⁊ in eodē caplo zerecarum ꝓ sandalo scribit.
zerembadi scripsit stephanus ꝓ zurūbet ⁊ alibi zerembadum.
zeresth. i. berberis zerestū scripsit stephanus.
zerenari aqua inuenit in practica halyabbatis pro aqua casei.
zerezari apud halyabbatē caplo de cācro circa finē est virga pastoris vel plātago zerēzari in alio exēplari reperi.
zebatū alicubi scripsit stephanus pro argēto viuo.
zinzarā merua stephanus est bulbos ematicos est cepe azir ⁊ est bulbus vomicus.
zoissam eradi nainbꝰ diximꝰ cera ⁊ pice marino sale macerata stephanꝰ zoipsa dixit et puto melius.
zufara dixit stephanus in synominis leuisticū sed non consonū veritati.
zufe arabice ysopus humida yobes sicca sed stephanus zufa dixit.
zumi scripsit stephanus ꝓ zuma ⁊ est caminū ꝓ camir dicit ⁊ est fermentum.
zurnugen. i. surnugen supra in su ⁊ est hermodactilus.
zuriderdar in tertio practice haly caplo ꝺ febre cōtinua vidētur viole item capitulo de febre empialos trocisci zurizerdar inuenit expositū ꝙ est absinthiū item ibidem zuricedarum ⁊ vidētur citonia.
zuros stephanus suchaha.
zebedum idest buthirum.
zabalegium idest mastix.
zeitumū idest oleum oliuarum.
zurizacdacū posuit halyabbas secundo practice pro siseleos.

Finis.

¶ In nomine summi dei qui cū trinus sit personis vnus est essentia a quo ⁊ ad quem oīa. Incipit prologus Stephani philosophie discipuli in libro medicine qui dicitur regalis dispositio quem ex arabico in latinam transtulit facultatem.

Sc3 ad canos discēdā esse sapiētiā ꝓceptū. salamonicum est quē preceteris omnibus in arte sapientie eminuisse diuine pagine testimonio accipimus. Nō ergo paruz quid sapiētia est. Nō parue em̄ humane vite suppeditantur per eius administrationez vtilitates cū is qui sapientissimus iudicatus est nō solū eius administrationē sequendā: verū ipsam toto quoqꝫ tpe vite discēdam hortetur: alius qppe hois q̄ solo ceteris hō alantibus ꝓstātior est. Si vero hmōi fuerit moribus institutisqꝫ instructus sic puā nō a ceteris brutis differētiā habere v̓r: vt apd boetiū est. Eos q̄ rapinis viscātionib⁹ luxurieqꝫ ac desidie dediti sunt: leonē: suē: asinūqꝫ viuere. Quoniā igit̄ hec clara: illa aūt absurda: ⁊ ascendere qdem pulchrū. descēsus aūt peior statu ē initi sapiētie vestimētoꝝ illis gradibus ꝓciosissimū est: q̄ apud boetiū insigniti dn̄r: quos siqs renuat ad oppositā illi descendat necesse est ignorātiā ⁊ stultitiā. Hz ēt hic gradus s3 ꝓcipites qqꝫ deijciāt nō sustollāt. nā status qdem inter hic rōne vtētibus hz ipossibilitatē. Sicut em̄ que est in aīatis corpib⁹ virtus augmētatiua vsqꝫ ad ꝓfinitū tps hz augere corpa statu carēs: sic ⁊ hois rō ad ꝓdicta statu caret. Nō em̄ sicut i corpibus ita ⁊ in aīa. Corpa qppe vt sunt circa qualitates statū hn̄t si ipa eadēqꝫ ꝓseuerēt ꝓseuerātiā dico circa ea q̄ de his fm substātiā ⁊ quātitatē hn̄t ꝓdicari. Omne etem̄ corp⁹ et esse hz ⁊ q̄tū. hec igitur qm̄ ⁊ volūtate carēt ⁊ volūtatis opatione cū eadē q̄dicta sunt pseuerēt: circa q̄litates statuz habēt nisi alteri⁹ vi cōmutentur: aīa aūt nō sic. Cū em̄ ⁊ vis insit illi opandi q̄ sunt in aīa ⁊ ad sapientiā instrumēta qdā ⁊ velle qdē esse iustū sapiētia sit: si hic velle cesset stultitia ē: opari q̄3 iustitiā sapientis est: cessare stulti. Cessare em̄ a bene velle ꝓmus est stultitie ꝓcepsqꝫ grad⁹. Nullus igitur nobis inter sapientiā stultitiaqꝫ pōt esse stat⁹. In ipa q̄3 sapiētia statū nō esse acutius intuēs deprehēdet. nā velle quidē eē in oī re fm hominis posse sapientē sapiētia est: sic ⁊ discere. Cui rei qm̄ vita hois non sufficit dū de die in diē discit̄: cessare ē ab hoc cū possis stultitia ē: nō status in ea s3 proiect⁹ inuenit̄. ¶ Ipse igit̄ salamonicū sequens mādatū nō solū latinam verū arabicā quoqꝫ linguā sapiētie gr̄a rimari studui vt q̄to diuersarū sciam linguarū noscere tāto id qd ab icunabulis phie nudis aliqn̄ didicerā qd esset: quātū q̄lecqꝫ exp̄ssi⁹ intelligerē. Impegi itaqꝫ in quēdā q̄ apud arabes medicine cōplemētū dr̄ ⁊ regalis libꝛuz. De q̄ si quid hr̄et latinitas reqrens: eius vltimam maiorē deesse sensi ptem. ¶ Alterā v̓o interp̄tis calida deprauatā fraude. nomē rem̄ auctoris titulūqꝫ subtraxerat: seqꝫ qui interpres extiterat ⁊ inuctorē liberi posuit: ⁊ suo noīe titulauit. Que vt facilius posset ⁊ in libri ꝓlogo ⁊ in alijs multa ꝓtermisit plurib⁹ necessaria locis: multoꝝqꝫ ordines cōmutās nōnulla alit̄ ꝓtulit hoc vno tm̄ obseruato nihil ꝓsus ex suis addidit. In q̄ manifeste nobis innuit ipm̄ interp̄tē potius q̄ scriptorē fuisse. Quare magꝫ arguēdus est q̄ cū alteri⁹ librū de lingua i linguā trāsferret ꝯfidentia seu impudētia nescio qua ⁊ illi qd elaborauerat abrogare ⁊ sibi vsurpare nō erubuit. ¶ Que qm̄ nobis minime placent: liberqꝫ iste pnecessarius hois ē vite sciaqꝫ ꝯspicuus: aggredimur ⁊ ipi. s3 alia via librū hūc trāsferre auctori qd suū est: nobis qd interp̄tis ascribētes: vt ⁊ q̄ desunt in latino suppleātur. q̄ aūt transposita suis ordinib⁹ ⁊ q̄ aliter ꝓlata ꝓut sunt i arabico trāsferant̄. ¶ His igitur in libris nostri primū ꝯsumere laboris ꝓposuim⁹ operā: tāetsi alia his ꝓclariora lingua hēat apd se arabica recōdita oīa sc3 philosophie archana: quibus deinceps si diuina dederit benignitas exercitatū dabim⁹ transferendis ingeniū: leuiora em̄ hec preferimus vt ad difficilia via nobis sit ⁊ q̄ corpibus necessaria sunt tpe ꝓponim⁹: vt his sanitate ꝓposita arte medicine que ad animi attinent excellentiā longe altiora subsequātur. Rogamus itaqꝫ modernoꝝ iprobā ⁊ ad ea q̄ semel didicerūt defendēdū paratā ptinatiaz. vt si qd in hijs errasse illis videbimur: cōsulta arabū veritate si poterint nos arguāt. ⁊ sancta ea que semel didicerūt aut ꝓpter inuidiā qd vitiosissimū est. aut ꝓpt̄ inhertiā discēdi qd cōtēptissimū existimatur saltē nobis detrahere desināt poscim⁹. Nō em̄ aut inuidis elaboram⁹ aut inhertibus. sed discendi cupidis. ⁊ qui de aliorum industria suas non erubescunt munire rationes.

¶ Sermo ꝓmus prime ptis libri cōpleti artis medicine qui dicit̄ regalis dispositio hali filij abbas. discipuli abimeher ad regē magnū ꝓncipatus fortitudinē habens. xxv. capitula.

¶ Capitulum primum. Prologus libri.

Omnibus que incipiunt in reb⁹ ⁊ habitudinib⁹ eq̄ꝯ ssimū ac dignū laudare deū al,tissimū: nomen eius glorificare ⁊ ei cōfiteri. Ipsi ergo sit gloria creature creatori p potētiā suā plenitudinis datori. p misericordiā suā de suis cogitanti seruis sua excellētia qui ⁊ dat eis quo suā possint informare vitaꝫ ac aptare hoc in seculo: gloriāqꝫ adipisci in futuro: animū scilicet q̄ totius est boni cā. clauis totius vtilis via totius spei: quo etiā supeminentem deus fecit hominē sup oia que cōdidit animalia ⁊ plantas. Ac post hoc autē regem beatum deus faciat. egregiū. nobilē. firmum probū principatus vires: quē deus nobis longe cōcedat: hostes subruat: principatum statuat: salutē firmet: diligētiā roboret q̄bus illū dignatus est efferre virtutibus et fame bone copia. Dedit enim illi animorū maiorē intellectuū ꝓfundiorē mētiū subtiliorez: formarū pulcriorē: moꝝ honestiorē: legū meliorē: sapiētiarū magis prepositū: pudorū laudabiliorē: visoꝝ equius: regiminū melius: virtutū cōpletiorē: famarū eminētiorē: bonitatū cōtinētiorē: delitiarū plures: animarū nobiliorē: curarū supercellētē: cōfidētiarū ꝑfectiorez. rōnū subtiliorē: prudētiarū magis ꝑtingētē: pfectionū maiorē: liberalitatū cōiorē: regnoruꝫ eminētius: fortitudinis excellētiorē ordinū altiorē: nobilitatis pulchritudinē: familiarū exaltatiorē: gratiarū superabundātiorē: gubernationū sapientiorē: iustitiarū splendidiorē: cōpleuit illi has ⁊ virtutes ⁊ glorias: atqꝫ ꝓpe eū dispoluit ex eis in sciētias ⁊ sapiētiā amorē et dignitatē earū: studioqꝫ eis in ea q̄ vtilitatibus hominū cōtulerūt inquisitione ⁊ ꝑscrutatione eoꝝ q̄ antiqui posuerūt sapiētes in quacūqꝫ sapiētie spē. Ait autē abimaser: cū gentis alicuius bona vult deus: ponit in eius regib⁹ sciētiā: aut regnū in eius sapiētibus. ¶ Et q̄m medicine artis sciētia inter excellentiores est artes: ceterisqꝫ maior vtilitate ⁊ maioris ꝑiculi maioris etiā vtilitatis ꝓpter oium ad eā hominū necessitatē: camere ei⁹ librū volui disponere in arte medicine colligētē oia q̄bus indigēt medici aliiqꝫ in custodia sanitatis in sanis et eius reparatiōe in egrotis cuꝫ nullū alicui⁹ priorū aut modernorū inuenerim medicoruꝫ librū cōpletū oia cōtinentē necessaria ad huius finē artis ⁊ sciētiā eius. ¶ Magnus eteniꝫ hypocras qui ante hāc artē fuisse ꝑhibetur: et primus qui eā litteris mādauit multos edidit libros de vna quaqꝫ huius scientie spē: quoꝝ vnus est cōtinēs eoꝝ pl'a q̄ ars req̄rit ista necessario in custodia sanitatis ⁊ morboꝝ regimine ac medela dictus afforismoꝝ liber. Et eēt q̄dē facile hos in vnū oēs colligere corp⁹ libros vt sit vnus liber oiumqꝫ eoꝝ q̄ ad hui⁹ perfectionē desiderant artis ꝯtinēs: nisi q̄ tāta vtitur breuitate vt multe eius sniē tāta celate sint obscuritate vt longis exēplatiōe ⁊ expositione ad earū itellectū lector egeat. ¶ At vero galien⁹ sapiēs ⁊ prior iter ceteros acp̄b⁹ ⁊ in hac eminēs arte multos ⁊ ipse edidit libros quēqꝫ eoꝝ cuiqꝫ scīe ħ separatū spēi ꝓlixiora faciēs v̄ba ꝓpter ea q̄ explanatiōi necessaria erāt ⁊ inq̄sitiōi ac etiā demōstratiōi. Sꝫ ad ea q̄ ab aduersantib⁹ veritati dn̄r destruēda insectat⁹ est sophistarū tramites nec apud eū inuenio volumen in quo oia sint q̄ necessaria sunt aut ad finē intētiōis ꝑueniat ꝓposite in hac arte ꝓpter eā q̄ supra dicta ē cāꝫ. ¶ Fecit ⁊ oribasius librū: ⁊ paulus aliū ꝓposuitqꝫ vteroqꝫ suo ostēdere in libro q̄cūqꝫ necessaria essent. inueniqꝫ oribasiū defecisse i libro suo minori quē ad filiū ꝯscribit āthasuꝫ ⁊ ad holum cōes multa q̄b⁹ nō tenet medic⁹ ponēs nihil d̄ naturalib⁹ dixit: ꝑtermittēs cās multaqꝫ alia q̄ intellectū ꝯfirmāt discipuloꝝ. In libro autē quē ad filiū scripsit statiū sub nonē sermonibus nihil oino de reb⁹ dicit naturalib⁹ q̄ sunt elemēta ꝯplexiōes humores virtutes actiōes spūs: nisi ad modū paucū: nec aliquid chyrurgie duob⁹ hīs idurit libris. ¶ Magn⁹ aūt ei⁹ quē ad reginā i septuaginta scripsit sermonibus vsqꝫ i hoc tpa nō īuenit lib nisi sermo vn⁹ expilatione ꝯtinēs viscerū. ¶ Paul⁹ q̄qꝫ i libro quē scripsit i septē sermones diuiso ⁊ ipse q̄qꝫ

que hãc q̃rẽti artẽ necia eẽnt voluit põere nec aliq̃d nisi admõꝫ parũ de reb⁹ meminit nãlib⁹ cãs ãt ⁊ signa oẽlqꝫ medele spẽs ad liq̃dũ ꝓsecutus est: curãqꝫ man⁹: nisi ꝙ ea q̃ dicit inime doctrine ꝓsequit͛ ordie. ¶ Modernorũ ꝗ3 cuiusqꝫ librũ nõ inuenio oĩa huius artis cõtinentẽ necia. ¶ Aaron nãqꝫ volumẽ edidit in quo ⁊ morborũ medelas ꝓsequit͛ passiões earum cãs ⁊ curas. Res aũt naturales ⁊ nõ nãles collecte ⁊ breuiter cõmemorat nihil de custodia sanitatis aut chirurgia tractans simulqꝫ interpretatio ei⁹ rudis ⁊ cruda q̃sdã perobscuras adducit sentẽtias ad quaꝝ ꝓpositũ fert ostensiõis maxieqꝫ iohãnis intuẽti interpretationẽ aliorũqꝫ. ¶ Messi⁹ ãt ⁊ ipse in suo libro aaron subsecut⁹ ẽ in pauca rerũ nãliũ ⁊ non nãliũ explanatiõe cũ ordine malo ⁊ minima disponendi scia intm̃ vt regulas quib⁹ medicamia cõficiũtur in nono ponẽs capl̃o rebus subsequat͛ nãlibus postqꝫ passiões refert ⁊ morbos q̃ capiti fiũt: aliaqꝫ ad hunc modũ ꝑponit post ponẽda postponitqꝫ ante ponẽda. ¶ Joãnes ꝟo serapionis filius in libro quẽ fecit nil posuit nisi morboꝝ ⁊ passionũ medelas q̃ ꝑ regimẽ fiũt cibis. s. ⁊ medicaminib⁹: signa quoqꝫ eoꝝ ⁊ cãs nihil de custodia sanitatis aut chirurgia ꝯmemorãs ꝑtermisit quedã de passionuꝫ medelis quarũ nõ fecit mẽtionẽ. De passionibus etem̃ cerebri eã que canina dr̃ passio dimisit ⁊ amorẽ eneruationẽ q̃ fit ex colerica passiõe: nec cõmemorat in oculorũ passionib⁹ medelã sine vlcere factã: nec de medela macule ⁊ albi oculi: nec acuti iuxta qd̾ opꝫ: nec refert curam cãcri oculi ⁊ inflationis duritiei: garab: grandinis: petrositatis ordei ⁊ cõglutinationis aliorũqꝫ palpebraꝝ morboꝝ, qꝫ nec ilioꝝ casuꝫ. ¶ Nec vero iter stõi passiones sanguinẽ refert coagulatũ: aut lac coagulatũ nec inter ãpata verrucas ⁊ supfluas carnes: nec elefanticum: nec inuestigat variolã signaqꝫ eius ⁊ medelã ꝓpriã sed interserit ei⁹ mẽtionẽ icalidi tractatu ãpatis: sed nec de ãpate quicq̃ refert qd̾ et arteriarũ ruptura fit dictũ aporisma. nec vero de passionib⁹ matricis plures refert. Deserit etenim coartationẽ ãpa durũ emorroidas fissuras: vlcera: inflatiões: vẽtositates matrici accidẽtes: sed nec mamillaꝝ aut virge refert passiões: erectionẽqꝫ q̃ sine appetitu fit coit⁹: nec q̃ in supficie sũt corpis passiões: verrucas: ⁊ aspitatẽ nec pediculos nõ ẽt sudorẽ digitorũqꝫ iflationes: nec varices q̃ fiũt i pedib⁹ aut q̃ i testiculis aut fissuras q̃ fuerit plãtis aut palmis. nec iflationes nec elaesaꝫ. aut vnglarũ passiões nec morũ q̃ i facie fit. Tractauit ꝗ3 de aĩaliũ morsu ⁊ ꝑcussiõe nõ tñ de ꝑcussione scorpiõis gerarie: aut pediculoꝝ vulturis nec de venenoꝝ cura aut mortiferarũ potionũ s3 nec aliq̃d cure vulnerũ aut vlceꝝ q̃ cicatrizari egẽt. Ea ꝗ3 q̃ dixit cõfuse ⁊ nõ suo ordine intm̃ vt nõ nullas passiões q̃ in ordine mẽbroꝝ exponi desiderant iter eos retulit morbos q̃ exteriorib⁹ corpis accidũt queãdmodũ passionũ m̃ricis medelã ⁊ diminutiõis veneris ac spmatꝫ flux⁹ iter eas inseruit passiones que superficiei sunt corporis. Sic quoq3 fetoris narium ⁊ oris exitumqꝫ vuee iter ea q̃ supficiei corpis sunt cõmemorat passiões. Oportuit aũt hec iter curas passionũ ponere q̃ mẽbris accidũt iuxta ipoꝝ ordinẽ. Nõ ergo eas doctrine disponit mõ passiões tñ eoꝝ cãs signa medelas de q̃b⁹ tractauit ad liq̃dũ ꝓsecut⁹ ẽ. ¶ At ꝟo maheramad⁹ fili⁹ zacharie raziĩ librũ quedã ꝯdidit in q̃ collectim ⁊ ꝯiũctim oĩa q̃ artis sunt me^e iducit nihil omittẽs s3 ꝑ molesta vtens breuitate nihil explanat vt expedit: cũ ei⁹ hoc fuerit ꝓpositũ ⁊ ĩtẽtio. Edidit ⁊ librũ q̃ ꝯtinẽs dr̃ in q̃ inuenio illũ dixisse oĩa q̃ medicis necia sunt de custodia sanitatis ⁊ medela passionũ. ac morboꝝ q̃ ẽ cũ ciboꝝ ⁊ medicaminũ regimie magn⁹ opatiõe tũ cãs ⁊ signa expediẽs nihilqꝫ ꝑtergreditur eoꝝ q̃ ad hui⁹ artis emulationẽ req̃ri: nisi ꝙ reꝝ nãliũ nullã facit notitiã: vt sciaꝫ elemẽtoꝝ ꝯplo͂nũ hũoꝝ expulationẽqꝫ mẽbroꝝ ꝟtutũ actionũ spũuꝫ: nec ꝟo ea q̃ dixit cõpetẽti ꝑsecut⁹ ẽ ordine: nec mõ doctrine: nec in sermones op⁹ diuisit ⁊ portas ac capl̃a vt nõ sitis sit cognitio ei⁹ ⁊ scia artꝫ me^e eiusqꝫ dispõni. Nec ꝟo excellẽtiam ei⁹ refuto: sciaꝫ in arte repello me^e dispõnisqꝫ q̃litatẽ libroꝝ. Que aũt suggerunt͛ mihi de hui⁹ viri cognitiõe quã imagior de ei⁹ ĩtẽtiõe ⁊ ꝓposito hoc in libro duo sunt. Aut em̃ sibi hũc cõposuit librũ tãq̃ cõmonitoriũ toti⁹ medicie artis vt eẽt ꝓpriũ ei⁹ ⁊ rediret ad illũ cũ nec̃e ei aliq̃d eẽt aut de custodia sanitatis aut morboꝝ medela senectutis tpe et defect⁹ ac obuiliuionis: aut q̃m incõmodũ aliquod libris suis accidere posse speraret sufficeretqꝫ ei liber hic. Jõqꝫ bonitati dispõnis ⁊ pulchritudini supsedit ordinis libri: aut vt hoib⁹ hic offerret essetqꝫ ei q̃si commemoratio deinceps dispositũro ⁊ ordinaturo vnãquãqꝫ suo spẽꝫ loco demõstraturoqꝫ singula ꝓut res expeteret fieretqꝫ eo liber nõ ꝯplet⁹ ⁊ itẽger sed ipedit⁹ q̃uis ẽ incõmodo aut morte añq̃ ꝯpleret͛ occupat⁹: ⁊ siq̃dẽ hoc ei⁹ fuit ꝓpositũ hoc in libro nimiũ ꝟba ꝓtulit ⁊ ãpliauit absqꝫ vrgẽti ad hic necessitate intm̃ vt prudẽtiũ q̃daꝫ ab ei⁹ trãscriptiõe defecerint: nisi ꝑpauci: iõqꝫ raro iuenit͛. Retulit em̃ in vnaq̃qꝫ morboꝝ et causaꝝ ⁊ signoꝝ ⁊ curaꝝ spẽ qd̾ q̃sqꝫ medicorũ dixerit ⁊ ãtiqu⁹ ⁊ modern⁹ ab hypocrate ⁊ galieno vsqꝫ ysaach ioãnis filiĩ q̃ iterfuerunt medicos modernos ⁊ añcedẽtes cõmemorãs nec aliq̃d ꝙ quisq̃ eoꝝ dixerit pretermittit q̃n hic inducat libro. ¶ hoc ilaqꝫ modo omnes medicine in vnum redacti sunt libri. ¶ Et sciẽ

qui pitissimos medicorū invicē sunt cōcordes inveniri cū naturis morborum et cāis signis et medelis nec ē iter eos discēsio nisi ƀm augmētū et diminutionē aut q̄busdam idictiōib9 quā regule et vie q̄bus ad cognoscēdos morbos passiōes cās signa et medelas pcedūt vne eedēq sint. Qd quū ita sit nihil ē quo cogamur ad ātiquorū et modernorum et i arte pitissimorum medicieverba olum ponēda repetitiōesq faciēdas. cū q̄sq eorum eadē fere q̄ et alius afferat. Neq etem illis discordia ē inaturis morborum cāis signisq nisi circa augmētū et diminutionē et ꝓborum varietatē q̄uis alteri altero circa medicaminum spēs diversus sit: sed nō tñ in ꝟtute eorum et actōe vt citoniis: et piris: et spine albe pomis q̄s arabes zaharur dicūt vti. aut zinzibere et pipe nigro vl lōgo hec em̄ tāetsi spē differāt nō tñ virtute et vtilitate nisi ƀm magis et min9. Nec ergo et illū rasiz seq̄ oportuit: nec qd q̄sq dixerit ime diū afferre sufficeretq vni9 ei seq̄ testimonium excellētis iter sapiētes quiq ceteris i arte emineret et pulcrioris esset ordinatiōis āpliorisq ceteris pbatiōis: q̄ facilis eēt ei9 liber volenti ei9 habitū et exēplar nec fieret lōgior liber aut mō maior vt in man9 hoīum spargeret: āplius q et apud plures inveniret. Insūtum etem ad me veritas pvenit liber hic nisi apud sciētiarū ppaucos nō invenit viros. ¶ Nos hoc nr̄o in libro oīa q̄ necia sunt tū ad sanitatis custodiā: tū ad morborum dicem9 medelā passionū naturas cās et accñtia illa sequētia: signa q̄z qb9 significātur q̄b9 oīo sapiēs et pit9 sufficiēs sit medic9: medelā q̄z et curas cū cibis cū medicaib9 in q̄ cecidit experiētia queq elegerint priores: q̄ etiā apud eos verissime pbata sūt: vtilitatisq hmōi nō sunt refutās. Adhibui aūt plurib9 in locis hypocratis testimonium et galieni q̄ in hac priores arte floruerūt: maxieq regulas et normas ppositiōesq q̄bus sillogistici et rōnales vtūtur et sup eos surgit nostra cōstructio et insanitatis custodia et i morborum medela. Medicamia aūt ea posui q̄bus in q̄rto vtūtur medici climate et harac et feresie quorūq experiētia ꝟificata ēt vtilitas mltiplicata i vnoquoq morborum: cū sint pmulta medicamia q̄b9 grecorum antiq̄ vsi sunt: q̄ harac et feresie sustulerūt viri. Hypocras nāq in acutorum libro morborum charhitu nigrū pleureticis ad naturā dat solvēdā. Galien9 aliisq grecorum acutos patiētib9 morbos mellicratē ppinabāt: harac aūt medici et feresie in acutis vtūtur morbis mellicratis loco inleb cū zacena aliisq q̄ nostri series libri cōtinebit: cā solvēda natura acutos patientiū morbos cassiafistula terēgebino·tamarindis. sirupo rosato et violato lebelabi aq̄ similibusq. ¶ Proponimus autem tritamitis extraneū quod nostro tenemus libro. et in morborum assignatione et causarum signorumq: ac medela de pleuresis morbo. Dico ergo q̄m pleuresis est apostema qd contingit costarum pectoris operimētis de materia que ad ea aut ex cerebro aut vicinorū alio influit mēbro. Et quidē qd ad has decurrit pelliculas maxime cholera est rubea subtilis que in substātiā earū diffundit. Hec etem̄ tenues cū sint et solide grossas nō suscipiūt materias nec in eas diffundūtur. Diximus aūt de apostematū causis cū de eorū etiā qualitatibus tractaremus. Passionē vero hāc quatuor sequūtur accidētia inherētia minimeq ab ea separabilia q̄ sunt febris tussis. pungens dolor. anhelitus artatio. Sepe etiā comitat hec dolor ascēdens a costarū parte ad furculas quas locus cōtrahit passionis: sepe vero et ad inferiora ad partes descendit epatis scz et ad splenem. Febris quidē q̄m apostema calidū cū sit cordi proximū calefacit illud: et a corde in oēs per arterias mittitur corporis partes calor fitq febris. Pungēs autē dolor q̄m ipse ppriū q̄dā est apostematib9 que in pelliculis fuerint. Tussis vero a natura movet ad expellendā que apostemati influit superfluitatē purgādaq ab ea anhelit9 instrumēta. Spirit9 deniq arctatio fit ex apostemate qd instrumenta spūs cōprimit angustatq meatus. nec dilatat aer anhelitu introductus queadmodum expedit in pectore. Hec ergo accidētia pleuresim significāt purā: quorū si alterū deerit nō pura erit. Ascendēs aūt ad furculus dolor fit: eo q apostemata pellicula furculā ad se ꝯtrahit iferi9. Atvero dolor ad epatis descēdēs ptes aut splenis pp apostematis ad diafragma descēsum vñ et eos cōtrahit. Providētia vero habitudinū hui9 passionis: et q̄ ad eā vētura est: aut sanitas aut pditio est talis. Si em̄ in pncipio cū ea sputum fuerit salubris est et brevis: materia em̄ subtilis est et matura et virt9 fortis. Jōq hypocras, Sputo inquit in principiis infirmitatis apparēte brevis est morbus: si vero differat et morbus pducit. Mā etem̄ grossa est et viscosa: vnde et maturitati inobediēs. Et si sputū paucū est et exit9 nō difficil morbū in pncipiis eē sigt nāmq illū maturātē. Qd si iter multū et paucū mediū ē et tenuitatis ac grossitiei planūq et exitu facile nāz iā ematurasse morbi sigt māz quadā maturitate: et q̄m morb9 in sui est augmēto. Atvo si sputū plimū et tēperati liquoris planū eq̄le et egressui facile laudabile ē: sigt et em̄ māz bonā et maturā et q̄m morb9 i statu ē. Qd si sputū difficile egredit modicū et grossum aut tenue et fluidū et dolor q̄uis pessimū ē. Cruditatē nāq designat hmorum et maturitatis privationē. Et si sputū croceū ē māz sigt ex colera eē rubea. Qd si plimū croceū ē signū ē malū. Gravitatē em̄ et magnitudinē sigt calorum ac colere dn̄ationē. Si aūt sputū rubeū ē māz oste

dit esse sanguineã ꝛ si plurimũ rubeũ illaudabile est. Si vero album simulqꝫ grossum aut tenue multum morã significat maturitatis ꝛ morbi temporis prolixitatem qꝺ liuidum aut nigrum malum est ꝛ mortale. Maxime que si eius putet odor significat eniꝫ putredinis magnitudinem ꝛ difficultatẽ. Sic quoqꝫ si fuerit viride vel liuidum eadẽ portendit. Ait autem ypocras. si pleuresim patiens saniem spuat in septimo: quartadecima die morietur. Quod si laudabile apparet signũ in septimã decimã differtur. Septima etenim dies certica est. in qua si mala apparuerint signa morteꝫ portẽdit infirmi. ¶ At vero huius medela ꝛ regimen per euacuationẽ fit materiei. que apostema facit: cum flebotomia aut laxatiuo dandoqꝫ patienti refrigerantia ꝛ humectantia calorem febris eiusqꝫ siccitatem. hijs quoqꝫ que emolliant ꝛ lineãt ꝛ maturẽt ꝛ adiuuent sputi facilitatem. emplastris etiã que apostemata dissoluunt ꝛ maturant exitum facilitant materiei scḋm eius subtilitatem ꝛ grossitieꝫ. ac cathaplasmatibus que doloreꝫ mitigant alijsqꝫ ꝼm virtutem infirmi medeł ac debilitatẽ accidentibusqꝫ euẽtũ. quẽadmodum ostẽdemus in sermone in quo de mẽbroꝝ spiritus passionũ medela loquemur cũ de medela pipleumõie et pleuresis disputabimus. ¶ hoc ergo mõ disputatio erit nostra oibus in morbis ꝛ passionibus ꝛ causis ꝛ signis medelisqꝫ eoꝝ. Pri⁹ tñ nobis alia incipiẽda preponendaqꝫ elemẽtoꝝ sciẽtia cõplexionũ humoꝝ mẽbroꝝ alioꝝqꝫ q̄bus optimi indigẽt medicoꝝ ad pfectionez q̄ ꝑponit ꝛ intẽtionẽ ad quã tẽdit que est in sanis sanitatis custodia: ꝛ i egrotãtibus ei⁹ restauratio quo facilior fiat illis vnius libri inuentio: quo oia cõtineant his necessaria: nec aliquid oino ꝑtermittã qꝺ ꝛ discẽtibus ꝛ peritis necessariũ sit: q̄n ꝛ explanẽ id ꝛ manifestissime ostẽdã. Succedemus aũt breuitatis tramite diligentiaqꝫ explanationis ꝛ inquisitionis in vnaquaqꝫ snia ꝓposite spẽi: cauebo qꝫ fastidiũ lectoris quẽ generat plixitas. breuitatẽ quoqꝫ molestã q̄ obscuritatẽ pariat sniarũ. Que cũ fecerim nõ mihi opus est singuloꝝ in vnoquoqꝫ morbo medicoꝝ afferre snias: cuꝫ peritũ nullo mõ deceat medicũ hãc trãsgredi viã ꝛ regulã nec ab ea declinare: hoc est a notitia nature corpoꝝ ꝛ diuersitatis habitudinũ eoꝝ nature quoqꝫ causarũ que eas imutãt et morboꝝ ac diuersitatuꝫ eoꝝ varietatũ quoqꝫ medicaminũ q̄b⁹ in custodia vtimur sanitatis ꝛ medela morboꝝ: q̄ cũ ita sint nos ab hic his necessaria ostẽdere incipiemus: exordium ab hypocratis sumẽtes qꝺ posteris reliquit mãdato: alioꝝqꝫ discipulis: quibusqꝫ eos oporteat esse moribus preditos: subsequemurqꝫ octo. principioꝝ inquisitionem que in cuiusqꝫ libri necessaria sunt principijs.

¶ Capitulum. ij. de hypocratis ꝛ alioꝝ mãdato sapientum medicorum quo oportet medicum suos disponere mores.

Dico oportere eũ q̄ medicus sciẽs ꝛ ꝓbus vult eẽ a sapiẽtissimi mãdato hypocratis incipere: qꝺ in suo mandauit medicis testõ eũ subsequẽtib⁹. Primuꝫ etenim oium ꝑcipit magistros magnificare. laudare. eoꝝqꝫ bonã predicare famã. ꝛ tanqꝫ patres habere. ꝛ honore patrũ dignos iudicare: retributionesqꝫ eoꝝ pulcras facere eorũqꝫ merita quasi ꝛ patrũ suoꝝ chara habere: ꝛ in suis cõicare illis diuitijs. Et optimũ est hypocratis dictũ. Sicut enim generatiõis cã pr̃ sic magister excellẽtie ꝛ experrectiõis discipuli cã est: motusqꝫ ei⁹ ad sciẽtias: iõ inheret homini magister: quẽadmodũ ꝛ patris veritas. Oportet ergo magistri filios sibi fratres assumãt quasi patrũ suoꝝ natos. Et ait: nec ꝓo repellãt eos qui artẽ discere cupiũt dignos eaquos ꝛ doceãt sine retributiõe: ꝛ pacto nec ab eis quicqꝫ postulẽt eosqꝫ filioꝝ loco foueãt ꝛ quasi magistroꝝ suoꝝ. Prohibeãt aũt ea indignos neqꝫ aut inferiores hoies. Precipit quoqꝫ medele infirmoꝝ medicũ opam dare: eoꝝ ꝑ cibos ꝛ medicamia regimini: nec sit eius ad querẽdaꝫ in medẽdo intẽtio pecuniã sꝫ a deo retributionẽ ꝛ meritũ. Nec vero cuiqꝫ mortiferuꝫ det potũ nec assignet aut q̄d sit significet: sed nec de eo loquaꝛ: pariterqꝫ aborsuꝫ faciẽteꝫ mulieri nõ det medicamen: nec quale aut qꝺ sit cuiqꝫ cõmemoret. Et iterũ ait. Medicuꝫ opꝫ esse mũdũ: astutũ. fidelẽ ad deũ suspitiẽtẽ lingua expeditũ: vite optime ꝓcul ab omni remotũ sorde ꝛ spurcitia ac iniustitia libidineqꝫ: nec ad cuiusquã ea de cã matrẽ aut vxorẽ ceterasue intueaꝛ. Nec sit eius in ad infirmũ ingressu cura: nisi vt eius moliaꝛ sanationem. Nec ꝓo reuelet patiẽtis secretũ q̄d de alicui⁹ cura ꝛ morbo: nec sup adducat aliquos ꝓximos aut longinquos. Plurib⁹ eniꝫ infirmãtiũ accidũt passiones. quas ꝛ a patrib⁹ ꝛ a sua celãt parẽtella. easqꝫ medicis ꝓpalãt: vt matricis dolores ꝛ emorroides: quare opꝫ medicũ ea tacita seruare q̄ sibi reuellanꝛ ab hoibus. Expedit ergo in oib⁹ talẽ se q̄leꝫ impat sapiẽs hypocras exhibere. Sitqꝫ misericors abstinẽs nõ opandi cupidus ꝓbis ꝛ sinceris subtilis. ꝓximus tñ hoib⁹ imedẽdis. studiosus egrotis ꝛ eoꝝ curis: maxieqꝫ ꝛ egenis ꝛ paupib⁹: nec ab eis vtilitatẽ q̄rat aut retributionẽ ꝛ si q̄d posse est ipsi ꝺ suis det eis medicias pecunijs: sin assignet illis q̄ poterit. Mane ꝛ vespere visitet si eoꝝ acut⁹ ẽ morb⁹ donec sanenꝛ. Acut⁹ ꝛ eñ ab celeris ẽ mutatiõis i diuersa morb⁹: necubi oꝫ delectationib⁹ ꝛ delicijs aut ludo medicũ oc-

cupari:nec plurimũ sumat vinũ:cerebro ⁊ eñ nocet sua id superfluitate replẽs crapula ĩõq ⁊ mẽtẽ corrũpit. Op3 aũt eũ magis lectiõe occupari.studioq cõsiderationis libroꝝ medicine nec negligat aut fastidiat eos quoq die. Cogat eñ se ipm ad eorũ custodiã ⁊ memoriã in eũdo ⁊ redeũdo quo oĩa cõseruet necessaria. ⁊ de scia ⁊ de opatione reuoluat ⁊ exerceat in eis suã mẽtẽ vt nõ oĩ egeat libroꝝ ↄsideratiõe tpe:fit eñ libris aliq̃d accidere incomode reuerteturq ad ea q̃ seruauit mẽbra cũ necessitas fuerit:op3 aũt hec a pueritia obseruare ⁊ adolescẽtia:qm̃ in his facilior ẽ custodia tpib⁹ q̃ in senecta cũ sit hec obliuiõis domus. Et expedit hãc q̃rẽti artẽ plurimũ hospitalia ⁊ domos ac loca infirmoꝝ freq̃tare ꝑpter multas eoꝝ medelas cũ magistris ⁊ peritis medicis ad inquirẽdas eoꝝ qualitates ⁊ accidẽtia q̃ in eis fiũt recolatq q̃ legerit in libris earu3 q̃ inditiũ habitudinũ quidq aut boni portẽdãt aut mali. Si eñ hec obseruauerit: pfectione3 adipiscet̃ pulcrã ⁊ optimã. Quare volẽtẽ medicũ se eẽ pfectũ obseruare hec oportebit mãdata ⁊ his informari q̃ dicti sunt morib⁹ nec cõtemnere oĩno. Si etenim his inheserit medela eius recta hoibus cõplacẽs fiet inclinabũturq ad eum:amabit̃ honorabit̃ honesta erit eius fama apud eos necnõ cũ his meritis ac p̃mijs p̃miabitur apud deum.

¶ Capitulũ.iij.ð octo portis q̃ i cuiusq libri principio anteq legit̃ inspiciende sunt.

Dico ex necessitate lecturu3 aliquẽ oportere librũ icipere a p̃ncipioꝝ cognitiõe que sunt octo capĩa: adiuuãt nãq nõ pauca vtilitate ad itellc̃m legẽdoꝝ lectorẽ. Sunt aũt itẽtio. Utilitas. Art3 excellẽtia. Titul̃. Doctrie mod⁹. Ordo. Auctoris libri nomẽ. Libri diuisio p ptes ⁊ ꝭmões.

De intentione. Et intẽtio q̃de3 nr̃a hoc ẽ in libro i mediũ ꝑferre oĩa q̃ scitu ⁊ cognitu necessaria sunt volẽti artẽ discere medicine:q̃ sit in ea pit⁹ ⁊ pfect⁹.q̃ sunt.s.custodia sanitatis his in q̃b⁹ ẽ:medelaq ifirmãtiũ vt sanent̃:nec egebit cũ hoc alijs artis hui⁹ libris:⁊ vt breuitate cũ explanatiõe vtamur ⁊ ostẽsiõe. Necessaria est aũt libri itẽtiõis cognitio añ libri lectionẽ q̃ agnoscat ad quã ðferat ꝑpositũ sniã lectur⁹ libri dispõ:adiuuetq eũ nõ modica ⁊ vili vtilitate eoꝝ q̃ i libro sũt ⁊ lectur⁹ ẽ itellc̃u. Facilisq fiat sniarũ ei⁹ cognitio:nec sit eoꝝ q̃ legit oĩno ignar⁹. Si sic eñ fiet vt cec⁹ q̃ q̃ ꝑpositũ hẽat nescit:⁊ q̃si q̃ in itinere posit⁹ quo eat ignorat: vh:⁊ sua erat invia qua cũ ita sit necessaria est oĩno libri intentio anteq ad eum accedat.

De vtilitate. At v̾o hui⁹ libri vtilitas egregie ẽ quãtitatis nõ parue magnitudinis trib⁹ ex modis. Prim⁹ ẽ ex art3 altitudie q̃ ei⁹ sbiectũ ẽ. Scðs ex ipsi⁹ excellẽtia. Terti⁹ eo q ↄtiet ⁊ ↄgregat oẽs art3 ptes. Et art3 q̃dẽ hui⁹ altitudo excelsitas ẽ qm̃ ei⁹ subiectũ ceterarũ artiũ subiectis maius ⁊ digni⁹ ẽ:corpora.s.hoiu3 q̃ apud deũ ceteris oib⁹ corporeis creaturis digniora ⁊ honorabiliora sunt:ipsumq magis honorantia.

De artis excellẽtia. At v̾o de ei⁹ null⁹ dubitat excellẽtia sapiẽtum ⁊ cui vel modicus ẽ itellect⁹ sup oiu3 excellẽtia artiũ ⁊ vtilitatis magnitudie oiumq ad eã hoiu3 necessitate. Cũ sit hõ eñ ceteris celsior aĩantib⁹ ⁊ excelsior ꝑpria q̃ ei a deo data ẽ rõne.s.aĩo p que3 est discretio rerũq cognitio quo ẽt rerũ cõprehẽditvarietatẽ ⁊ ad eũ ↄuersio fit i oib⁹ hoiu3 necessarijs i regimine eoꝝ ⁊ actionib⁹ ⁊ vite necessarijs alijsq opib⁹ hecq adipiscant̃ hoc in mũdo vtilitates ⁊ gloriã i vltimis. Animus aũt nõ erit nisi p aĩe sanitate3 rõnalis:nec v̾o hui⁹ sanitas nisi p aĩe vitalis sanitatẽ ⁊ nãlis: harũq duarũ nõ ↄsistit sanitas nisi p corporũ sanitatẽ:nec v̾o hui⁹ aliq̃ ẽ nisi p hũorũ tẽperãtiã. Humorũq tẽperãtia nõ erit nisi ↄplõnis tẽperãtia q̃ nõ erit oĩno nisi p art3 regimẽ medicine p qð ẽ sanitatis custodia i sanis si q̃dẽ sit eiusq repatio si pdita fuerit cũ res se itaq vt dictũ ẽ hẽat ex nc̃citate medicie ars ceter3 excellẽtior ẽ artib⁹ maiorq vtilitate sanitat3 cã ⁊ incolumitat3 sine q̃b⁹ hoiu3 oĩno res pfici nequnt. ¶ hui⁹ ãt libri vtilitas ex eo q oẽs art3 ↄtinet ptes indicat̃ qm̃ cũ hic liber oĩa q̃ medico ad itẽtionẽ ꝑpositã nec̃ia sũt ↄtieat:aliorũq libri medicoꝝ ab hoc ðficiãt:hũc nec̃e ẽ libꝝ eẽ vtiliorẽ ceter3 oib⁹ hac ex arte ↄposit3 eoq oẽs ↄtieat ⁊ icludat q̃ oib⁹ alijs sũt i libr3 snias. Ex his igit̃ hui⁹ libri vtilitas sup alioꝝ excellẽtia3 magnificata ẽ. Nec̃ia ẽ aũt libri vtilitatis agnitio:q̃ ea cognita ãpli⁹ lector exerceat̃ ⁊ studeat ad discẽda q̃ ꝑponunt̃. Libri hui⁹ tal̃ ẽ titul⁹.

De titulo. Liber regalis ↄplet⁹ artis medicine. hoc aũt nomẽ vtilitati cõpetit ꝑposite i eius dispõne cũ illũ regi ordinauerim excellẽti principatus fortitudini:⁊ est colligẽs ⁊ cõplẽs oĩa medico necessaria. Est vero tituli necessaria cognitio dupliciter:aut vt ei⁹ cognoscat̃ subiectũ:aut si forte holum q̃s librũ q̃sierit assignet noĩe queadmodũ ⁊ indiuidua q̃q suis vocata sunt noibus vt agnoscant̃ p ea.

De doctrine mõ. Doctrie aũt huius libri modus est p diuisionẽ doctrine. Etenim modi sunt quinq:primus est dissolutionis ⁊ conuersionis. Scðs cõpositionis. Tertius dissolutiõis diffinitionis. Quartus descriptionis. Quint⁹ diuisionis. Dissolutiõis ac cõuersiõis via ẽvt speculet̃ q̃s qð scire desiderat:ponatq illud in sua imaginatiõe ab ei⁹ principio vsq

vltimū:tūc ab vltimo ei⁹ reuertēs icipiat p cō uersionē:ↄsiderabitꝗ vnāquāꝗ ei⁹ ptē ex qb⁹ illā q̄dē ↄponīt:nec sine eis sit:donec ad pnci piū reddeas vt hō. Ei⁹ em̄ vniuersitatē in tua statues imaginatiōe:de hic dices. hois corp⁹ diuidit in mēbra instrālia. Et instrālia mēbra in ↄsiliū mēbra ptiū. Et ↄsiliū ptiū mēbra i hu mores. hūores in plātas ex qb⁹ ē aialis cibus plāte in elemēta. ¶ At vo cōpositiōis via huic ↄria ē. Incipies em̄ ex eo ad qd puenit dissolu tio ꝛ ea q̄ dissoluas cōponas alia cū alijs do= nec ad vltimuȝ ducat cōpositio. Ut si dicat ex elemētis plāte cōponunt:ex qb⁹ cib⁹:ex cibis hūores:ex hūorib⁹ mēbra cōsiliā ex ↄsilib⁹ mē bris mēbra istralia ꝛ ex his corpis totalitas. ¶ Uia aūt q̄ ē p diffinitiōis dissolutionē hmōi ē. Prīmū cui⁹ vis habere sciaȝ rē diffinies ꝛ ter mino circūscribes:tūc illā diuides diffinitiōeȝ a gñe ei⁹ p drias in spēs queadmodū in libro pue artis fecit galien⁹: diffiniuit em̄ me᷑ artē diffinitione q̄ eā eracle⁹ diffinierat.s.cognitio eoꝝ q̄ ad sanitatē ꝛ ifirmitatē ꝛ neutrū referūt dehic hāc hāc dissoluit diffinitionē in gen⁹ ei⁹ supi⁹ qꝫ ē cognitio ꝛ q̄ sub h⁰ st drias:q̄ st eoꝝ q̄ ad sanitatē ꝛ morbū vł neutrū referūt:ꝫhic ēt i horū iferiora spēs dōec ad spēs pueīt spālissi mas qs nō est nisi in idiuidua diuidere. Uia aūt descriptiōis dehic sequit:atꝗ ipa est cum assignat aliqd alijs ꝗ sua subsiātia:hoc ē dif ferētijs ex q̄litatib⁹ ei⁹ sumptis queadmodum in hoie. dr qm̄ est rect⁹ statura latis vngulis:ꝛ queadmodū in medicina om̄ est ars q̄ sanita tē affert. ¶ At vo doctrina q̄ p diuisionē fit ta lis est. Que diuidunt:septē modis diuidi pñt vna est diuisio gñis in spēs queadmodum fe bris diuisio in febrē q̄ in spū ꝛ febre q̄ est i hu morib⁹ ꝛ febrē q̄ fit in mēbris pncipalib⁹. Se= cund⁹ est spēi in indiuidua diuisio:vt tertiane vere in eā que est socratis ꝛ platonis. Terti⁹ totius in ptes diuisio vt corpis in manū:caput pedē:ꝛ alia. Quartus diuisio equiuoci nois i varias significātias:vt si dicas canis nomē si significat canē formatū ꝛ canē venātē ꝛ mari= nā beluā. Quint⁹ sube in accidentia vt corpis in albū:nigrū:rubeū ꝛc. Sextus accidētium in subam vt si dicas albū aliđ sal aliđ bōbax. Et nigrū aliud coru⁹ aliđ pir. Septim⁹ accidentis in aliena accididentia vt dulce. aliud rubeum aliud albū. his itaꝗ modis omne diuisum di uiditur. Et qm̄ hic doctrina que p diuisioneȝ est diuiditur in multos modos vtilius nobis illā fuit vltimū ponere eo ꝙ vrgeat nos sepe necītas ad diuersaꝝ vsū diuisionū. Nos etem̄ gñis qñꝗ vtimur diuisiōe i spēs queadmodū dicim⁹ putredinū febris diuidit i tertianā q̄r= tanam ꝛ quotidianam ꝛ continuā. Sepe quo ꝗ diuisione speciei vtimur in indiuidua vt ter tiane febris. cuiusdam quideȝ accessio breuis cuiusdam autem longa. Multotiens diuisio nem totius in ptes vt cū dicim⁹ corp⁹ diuidi= tur in officialia mēbra. vt caput manū ꝛ pedē: ꝛ in mēbra cōsiliuȝ ptiū q̄ sunt ossa carti lagies lacerti ꝛ alia. Nōnūꝗ āt diuisiōe vtimur sube in accñtia:vt aꝑatuȝ q̄dā sūt solida q̄dā laxa ꝛ mollia. Aliquotiens vt accidētis in substātias diuisione vt ꝑtiginis:alia fit ex flegmate: alia ex colera rubea. Sepe q̄ȝ accidētiū in acciden tia occurritur diuisio vt defect⁹ mētis:alius fit ex dolore:alius ex euacuatione. Aliqñ q̄ȝ vti= mur nois equiuoci diuisiōe in diuersas snias vt cū dixim⁹ nā:ꝛ intelligimus qñꝗ virtutē cor pus regentē ꝛ disponētē aut corporis figuram aut ↄplexionē. Ideo magis eligim⁹ ex doctri= ne vijs diuisionē eo ꝙ ea magis egeam⁹. Di= scenti aūt doctrine modi necessaria est cogni= tio vt ꝛ quo sit illis ꝓpositū sciat ꝛ iter. Leueꝗ sit ei seruare q̄ didicerit facilisꝗ fiat itellectus eiusꝗ singula mēbra: ad ea q̄ sequunt ↄferat.

De ordine libri.

Non eget aūt hūc lecturus librum aliquos alios medicine legere libros cum sit hic oium cōtinēs q̄ necīa ꝛ discipulis sūt ꝛ pitis:nisi ꝙ oꝫ eū q̄ lectur⁹ ē ꝑfectum eē ꝛ ꝓbū oēs scientē ar tes:sentētias ꝟboꝝ intelligentē. q̄ ꝛ logice li= bros legerit ꝛ disciplinas q̄tuor q̄ sunt.s.arith metrica geometria. astronomia:musica. Logi ca em̄ verborū est libera ꝛ omniutilis artī. Me dicus autem geometria necessariam hēt scien tiam vt per eam vulnerum agnoscat figuras. Rotunda etenim vulnera difficile sanātur. At vero triangulata quadrāgulata ꝛ similia faci le curantur. Sed ꝛ si sit illis angulus ab eo carnis incipit productio. Astronomia quoꝗ eget quo medicamintibus electis vtatur tēpori bus quibus est luna beatis ꝛ felicibus cōtēpe rata planetis:ꝛ sub cōpetentibus signis. Eget etiā musicoꝝ scia vt suā exerceat in cordaruȝ sensu diligentiam ꝛ tonorum quo facilis pul= suȝ fiat illi doctrina ꝛ sensus venaruȝ. Scias tamen minime harum ex necessitate sciarum vtilitatē in medicina oportere esse dicere:cum possit artē medicine homo sine his discere in= tm̄ vt peritissimus fiat medicus sine artis logi ce ꝛ disciplinarū scia. Sed tamen nostri huius libri doctrinā oimode ex logice artis scia ne= cessariū hȝ agnoscere vt quid significet gene= ris nomen differētie spēi proprij ꝛ accñtis quo rū cognitio facilis ē celerius capitur: post hoc de logicarū scia nō ē q̄d aliud quo necessario medicine egeat cognitio. Ait em̄ galien⁹ i pri= mo libri de cognitione morborū interiorū mē brorum sermōe: qm̄ logicarū inuestigatio q̄ē= nū in arte medicine vtilis nō est: cū nil per eas diligētius de morboꝝ natura queratur: ſȝ nec eorū cause aut signa aut medele. Sic ꝛ in di= scipulis intuendū: qd em̄ de eis medicine ars

expetit leue est ⁊ nō difficile: vt aūt ꝓfunda earū rimet̄ ꝗs ⁊ inuestiget notitiā nō inheret ex necessitate medico. Necessariū āt est vt sciat̄ legēdi librū ordo quo sit eoꝝ ꝗ dixit doctrina ordinata. Si āt libri alicuiꝰ ꝑponet lectionē quā oꝫ subseꝗ ⁊ postponit ꝗ ꝑponēda eēnt: vñ ⁊ nihil intelliget errabitq̄: q̄si viroꝝ ꝗs ꝗ cū scale vult gradꝰ ascēdere prioꝝ ꝑtermisso ascēsu ad ternos nititur nec post: ⁊ ledit̄: fit ergo vt aut gradibus cadat aut ledat pedes.

De auctore libri. Auctor autē libri huiꝰ ē hali filiꝰ abbas magi medicie discipulus habimeher moysi filij seiar: misereat̄ ei deus. Qd aūt verū sit sic esse duobꝰ ostēdit̄ modis. Alter qm̄ nullus eū hac ꝑcesserit in ordiatiōe: si em̄ rimeris bibliothecas oēs olimq̄ ꝗ eū ātecesserūt libros nullū inuenies ola cōtinctē artis huiꝰ nec sub hac dispositū diuisione aut in ordie nr̄o siīl. Scd's vero qm̄ cū primū hūc ꝗ ordinauit ꝓtulit librū in armariū regis gloriosi principatꝰ ꝟtutis dedit. Abinde aūt in manꝰ ꝓductꝰ ē holum manifestusq̄ illis factꝰ. ante hoc ꝟo nullū fuit illi exēplar nec in ordie siīlis: ꝗ cū ita sint certū ē ⁊ scitū auctorē eiꝰ hali filiꝰ habas magi fuisse discipulū abimeher moysi filij seiar. Nois autē auctoris necessariā indicauerūt sapiētes notitiā ne forte aliquis inuenies ⁊ ignorās libum quē sapientū aliquis composuerit referat illū ad se ⁊ suo nomine nuncupet.

De diuisione in sermones ⁊ ptes. Diuiditur aūt liber iste in duas ptes. ꝑma ē in ꝗ de rebus loqmur nālibus ⁊ non nālibꝰ: ⁊ his ꝗ ex̄ nām sunt atq̄ h̄ pars dr̄ ps speculatiua. Scd'a aūt in ꝗ de custodia dicemus sanitatis in sanis ⁊ medela morboꝝ ꝗ ē p ciboꝝ ⁊ medicaminū regimē: ac eaq̄ p manū dr̄q̄ hec pars opatiua. Et prime q̄d ptes sūt. x. ꝟmones. Primꝰ ꝟmo vigintiq̄nq̄ h̄z capitula: in quo ꝓlogus libri: octo porte: hypocratis mādatū ex testamēto eiꝰ medicis medicine diuisio cū elemētis cōplonibꝰ ⁊ hūoribꝰ cōtinētur. ¶ Scd's sermo sexdeciꝫ h̄z capitula cōtinens mēbroꝝ in ptibus suis siīlium explanationē ⁊ vtilitatē. ¶ Tertiꝰ ꝟmo. triginta septē extēdit̄ portis: in quo explanatio cōpositorū mēbrorū ⁊ vtilitas eoꝝ explicat̄. ¶ Quartꝰ sermo viginti diuidit̄ partibus in quo virtutuꝫ ⁊ actionum ⁊ spirituum ꝫ scientie explanantur. ¶ Quintus sermo. trigintaocto. habet capitula. hic res ostēdit nō naturales que sint. s. aer circūdans holum corpora exercitium cibus ⁊ potus somnus ⁊ vigilie coitus balneum ⁊ aie accidentia. ¶ Sextus sermo. triginta ⁊ q̄nq̄ insignit̄ capitulis in quo res extra naturā explicamus morbos. s. eorū causas que illos faciunt: ac subsequentia eos accidētia. ¶ Septimus sequitur sermo, cum decem ⁊ octo capitulis in quo signa ⁊ significatiōes inuenies vřes passiōes ⁊ morbos significātes. Octauus sermo viginti ⁊ duo offert nobis capitula in q̄bꝰ morboꝝ significatiōes ꝯtinent̄ mēbroꝝ ꝗ sensui manifesta sunt. ¶ Nonꝰ ꝟo sermo q̄dragita ⁊ vno ꝓducit̄ capitulis iterioꝝ mēbroꝝ passiōes ⁊ cās eoꝝ expediēs. ¶ Decimꝰ tādē sermo duodecim stringit̄ portis in quo signa demōstramꝰ ⁊ significatiōes ꝗ morboꝝ significāt euētꝰ quoq̄ ⁊ salutē ⁊ ꝑditionē in quo quo portēdūt morbo. Scd'a sequtur ps ꝗ opatiua dr̄ cū decē sermonibꝰ in ꝗ custodia sanitatis ⁊ morboꝝ p medicaminū ⁊ ciboꝝ regimē ac chirurgia medele ad liq̄dū exponūtur. ¶ Primꝰ eius sermo triginta ⁊ vno nobis se pādit capitulis in quo sanitatis insanis custodia ostēdit̄: regimen quoq̄ infantiū pueroꝝ iuuenū grandioꝝ senū ⁊ ab ifirmitate surgētiū. ¶ Scd'i sermonis q̄nq̄ginta septē sunt capitula. hic medicaminū cōtinet simpliciū sciaꝫ ⁊ vtilitatē eorū ac ꝓbationē. ¶ Tertiꝰ sermo trigintaq̄tuor diuidit̄ capitulis in quo febriū medele ⁊ apātū ꝯtinent̄ cure. ¶ Quartꝰ ꝟo sermo in q̄nquaginta ⁊ tria distribuit̄ capitula superficiei corporis q̄ accidūt morborum medelas dispōnes. ¶ Quintꝰ sermo octoginta duabꝰ apit̄ portis ⁊ in eo ꝗ iterioribꝰ mēbris fiūt morboꝝ medele discutiunt̄: ⁊ ꝑmū de morbis alantiū mēbroꝝ ꝗ sunt cerebrum nuca lacerti ⁊ q̄nq̄ sensus. ¶ Sextꝰ sermo decē ⁊ octo capitulis isignit̄ in quo morbi ꝗ mēbris accidūt spūs explicant̄ ꝗ sunt gula. canales pulmōis. cor. diaphragma pectoris pāniculi. ¶ Septimꝰ sermo quinquaginta ⁊ vnū h̄z capitula in quo passionū medele ꝗ mēbris accidūt ciboꝝ referunt̄ ꝗ sunt scꝫ meri stōus. epar. splen. fel. intestina. renes. vesica. ¶ Octauꝰ aūt in trigita ⁊ q̄nq̄ diuidit̄ capitula ꝗ ĝnatiuis accn̄t mēbris passionū medelas cōmemorat: ꝗ sunt testiculi. virga ⁊ matrix ⁊ māme. ¶ Nonꝰ aūt sermo cētū ⁊ vndecim porrigit̄ capitulis in quo medele ꝗ p manū fiūt oēs colligunt̄. ¶ Decimꝰ de hic sermo vigintiocto portis claudit̄ in quo medicamia cōposita ⁊ electuaria ac siīlia exponimꝰ. Capitula aūt que cuiusq̄ erunt sermōis in cuiusq̄ ponemꝰ in ꝑncipio. ⁊ qui in quocunq̄ capitulo morbi contineatur.

¶ Capi. iiij. de medicine diuisione.

iuiserunt autem medicine artē mltipliciter medici: nec attēdi in oibꝰ eoꝝ diuisiōibꝰ aut laudabiliorem aut meliorē explanationem ⁊ ostēsionem: nec melius dispositam et ordinatam eam quam nos hic proponimus diuisionem qua diuiditur ars hec a suo genere superiori quod est medicina in specialissimas species. custodiam scilicet sanitatis ⁊ morboꝝ medelā

⁊ in ea q̄ in his subsunt idiuidua: sesecꝫ iuicē se quenṫ diuisiōis mēbra: nihil oīno iusti mutato ordinis. Nos itaqꝫ hui⁹ assignabim⁹ collectio nē diuisionis dehic cuiusqꝫ explicabim⁹ sciētiā diuidētis. Dico qm̄ medicia in duo diuidiṫ di uidētia: alteꝝ ē scientia ⁊ alteꝝ actio. Et sciētia est cognitio ꝟitatis intētiōis q̄ ꝑponiṫ ⁊ ē posi ta in cogitatiōe p quā ē discretio ⁊ regimē eo rū quoꝝ volum⁹ actionē. At vero actio ē edu ctio illius rei: q̄ posita est in cognitione in pro patulo sensuum ⁊ opatione manuum.

De diuisione

scientie. iuxta ꝙ di scretio impat. Scie aūt i tres diuidiṫ ptes i reꝝ sciam nālīū ⁊ rerū nō nālīū ⁊ eoꝝ q̄ sunt ex nāz. ¶ Res aūt nāles sunt fundamēta q̄bus ꝑficiṫ gñatio ⁊ plātaꝝ ⁊ aīalium ⁊ oīuz q̄ in hec i mūdo sūt corpoꝝ ex q̄ bus si q̄dvis sustuleris alicui⁹ nō stabit gñatio plātarū: aīalīū aut metalloꝝ. q̄ in septē diuidū tur mēbra. Primū est elemētoꝝ scia. Scd̄m cō plexionū. Tertiū humorū q̄ ex elemētis p me diū fiūt plātaꝝ. Quartū mēbroꝝ scia. Quintū virtutū q̄bus mēbra suas operanṫ actiōes q̄ fꝫ naturā sunt. Sextū actionū q̄ a ꝟtutibus ve niunt scia. Septimū spirituū p quos cōplemē tum est aīalis ⁊ subsistētie eius ac regimis. Et hoꝝ septē tria: cōia plātis animalibus ⁊ oībus sunt: corporib⁹ q̄ sub sphera sunt lunari: elemē ta. s. cōplexiōes ⁊ actiones nāles. Quatuor āt animali sine plātis ꝑpria. hūores. s. membra spēs ⁊ actiones aīales. Addunt aūt sapientum q̄dā septē his quatuor alia. s. etates colores fi guras dr̄iam inter masculum ⁊ feminā. Et hec adiecta in scia cōtinenṫ cōplexionis vnde ⁊ ea a ceteris cōmodum non est separare nālibus. ¶ Res ꝟo nō nāles sex sunt. Aer hoīuz circun dās corpora. Motus ⁊ quies. Cibus ⁊ potus. Sōnus ⁊ vigilie. Euacuattio ⁊ reclusio: cōtinē turqꝫ in euacuationē coitus balneū oēsqꝫ cor poris euacuatiōes ⁊ aīe accidentia. ¶ At vero res extra naturā in tres diuidiṫ ptes. p̄ma est morbi: scd̄a morboꝝ cāe: tertia accidentia mor bos sequētia: q̄ etiā sunt signa q̄b⁹ significanṫ.

De diuisione

operationis. Opa tio aūt in duas di stribuitur ptes in custodiā sanitatis in sanis ⁊ morboꝝ medelā. ¶ Porro sanitatis custodia diuidiṫ in tria: in custodia sanitatis corpoꝝ in quoꝝ nihil culpaṫ sanitate. Et i custodia sani tatis corpoꝝ q̄ iā inceperūt a sanitatis decli nare habitu. Et in custodia sanitatis debliuz corpoꝝ: vt sunt infantiū corpora ⁊ senū: eorūqꝫ q̄ a morbis surgūt. ¶ Morboꝝ autē medela in duas separaṫ partes. Altera est q̄ fit p ciboꝝ ⁊ medicaminū regimen. Altera vero p manum. ¶ Et manus opatio bifariā diuidiṫ. aut enim est in carne. vt scindere ⁊ coquere: aut in ossib⁹ cōfractis solidandis: vel si loco exierint redu cendis. Cū itaqꝫ sic se habeat res vt diuisione ostendim⁹ ⁊ explanauimus: manifestū ē hanc ceteris oibus meliorem esse diuisionib⁹ in qui bus artē medicine diuiserunt antiqui sapien tes cū laudabilis sit ordinis ⁊ dispositiōis: vt nihil ex ea reliquaṫ qd̄ necessariū sit ⁊ ad aliū trāseatur. Simul autē facile ē hāc homini di uisionē memoria tenere eiusqꝫ diuidētia q̄ di ximus vniuersalia intm̄ vt ei⁹ mēs q̄cūqꝫ volue rit tēpore aliquid hoꝝ cognoscere cuiusqꝫ pre sto hēat memoriā: facileqꝫ ad particulariū que subsunt pueniet notitiā in q̄ hec vniuersalia di uidunṫ diuidētia. ¶ His diligēter cōsideratis nos iā de scialis incipiem⁹ ptis explanatione. Incipiētes oratiōis exordiū a reb⁹ q̄ primum erant sciētie diuidēs. Et in his ab elemētoꝝ ex planatiōe q̄ p̄mū sunt rerum nālīū diuidens.

¶ Capitulum quintum. de elementis ⁊ essen tijs eorum.

Ecundū philosophos p elemētū id ex primitur qd̄ simplicius ē in oibus cōpositi corporis ptibus ⁊ q̄titate minus. Simplex autē est id cuius vna eadēqꝫ substātia ⁊ ei⁹ partes siles sūt ⁊ nō diuerse. hoc aūt aut erit sic oīno ⁊ inueritate vt ignis. Aer aq̄. terra. Aut qm̄ ita sensibus vr̄ vt in lapide ⁊ metalliṫ ⁊ silib⁹. hec em̄ q̄uis apud sensuz simplicia sint: sunt tn̄ apud animū cōpo sita ex igne ⁊ aere ⁊ aq̄ ⁊ terra. Ideo ergo cū in tellexissent philosophi minimū corpoꝝ q̄ sunt generationis ⁊ corruptionis in hoc mūdo sim pliciora esse ignē aerē aquā ⁊ terrā: ⁊ qm̄ oia q̄ gñationi corpa subiacēt ex his fierēt: vocaue rūt ea elemēta p̄ma veraciterꝫ: cetera āt elemē ta scd̄a ⁊ tertia. Que cū sic se habeāt ⁊ nos di cim⁹ elemētorū alia esse ꝑxima ꝑpria: alia lon ginq̄ cōmunia: alia vero media in ꝑximitate ⁊ longinquitate iter cōmune ⁊ ꝑpriū. Et elemē tū q̄dē ꝑximū ipsuz est ꝑpriū corpori ex eo cō posito. At ꝟo loginquū ipm̄ est cōe elemētuz ex quo multa ⁊ varia cōponuntur. Mediū vero elementuz ē inter h̄ duo vltia. ꝟ. grā. Animal qd̄ hꝫ sanguinē. elemēta habet ꝑxima q̄ sunt mēbra partib⁹ suis ꝯsimilia. Ex his em̄ officia lia cōponunṫ mēbra. cuz sint eis simpliciora ⁊ minoris q̄titatis q̄ illa in totius corporis cō positione. Elemēta autē ꝑximoꝝ ⁊ lōginquoꝝ media hūores sunt q̄tuor. ex quib⁹ cōsimilium cōponunṫ mēbra ptiū: cū sint illis simpliciores ⁊ mīoris q̄titatis. ex ptiū aūt ꝯsiliū mēbris mē bra cōponunṫ officialia ⁊ ex officialib⁹ totali tas corpis ꝯponiṫ: ⁊ nō ē nobis hoc in caplo in tētio duas has ondere elemētoꝝ diuersitates hec em̄ tā ⁊ si sensus sint iudicio simplicia sūt tn̄ apd̄ aīuz ⁊ rōnē cōposita vt dictū ē. Lōginq̄ aūt elementa q̄ prima sunt sciłz ⁊ cōia elemēta que etiā gñationi oīum participāt corporuz

que sunt in hoc gñatiōis ⁊ corruptiōis mūdo sūt ignis: aer: aq̄ ⁊ terra cū sint hec oib⁹ simpliciora corpib⁹ q̄ subsūt veraciter lunari sphere. Ex cibo aīalis sunt hūores. Et ex hūoribus: cō similiū mēbra ptiū. Et ex ptib⁹ suis mēbris cōsilib⁹ mēbra fiūt istrūalia. Ex istrūalib⁹ vo mēbris corpis totalitas cōglutinat. Et nr̄a hoc loco ē intētio hitudinē hoꝝ ostēdere elemētoꝝ. s. q̄ p̄ma sunt reꝝ sustētamēta. ¶ Dico ergo qm̄ oia q̄ hoc in mūdo sunt q̄ ē. s. sub lunari sphera corpora gñatiōis ⁊ corruptōis susceptibilia gñantur ex igne ⁊ aere ⁊ aq̄ ⁊ terra. alioꝝ cū alijs cōtēperātia ⁊ alteratiōe eoꝝ in corpoꝝ nāq; gñatorū: queadmodū de gñatione dictū ē aīaliū ⁊ plātarū. Sicq; ⁊ i scaturiētib⁹ ⁊ metallis ⁊ alijs intelligēdū ē: q̄ ergo i mūdo sunt ex his q̄tuor fiūt. ¶ Hui⁹ āt rei vitas q̄tuor ōnditur modis. Prim⁹ ē ex ptiū eoꝝ adinuicē silitudine. Scdʼs ex multoꝝ cōfiguratione ad illa corpoꝝ. Tertius ex his q̄ in gñatiōe apparēt. Quart⁹ āt ex his q̄ in corruptiōe mānifestant. ¶ Ex silitudine quidē ptiū qm̄ quecūq; sphere subsunt liūe varia ⁊ mime ptibus silia tā⁊ si eoꝝ quedā sensui appareāt ptib⁹ silia vt lapides argētū auꝝ ⁊ his silia: sed tn̄ exq̄sitione ⁊ cōparatiōe eorū ostēdit ptiuz varietas: estq; hoc signū ea eē ex varijs cōposita ptib⁹. At vo ignis aer aq̄ ⁊ terra: horū quodq; si sit p purū ⁊ sine alijs mixtū siles hz ptes ⁊ mime diuersas. Et qd̄ hmōi ē ipm marie elemētū dici debet. ¶ Signū āt ex corpoū ōfiguratiōe ad illa tale ē. Multe etem̄ res in his q̄ sunt ⁊ corrūpūtur inueniūtur habētia ptes illis configuratas q̄tuor vt in aīali. Sūt em̄ in eo ossa: ⁊ hec terre silia in duritie ⁊ spissitate sūt⁊ hūiditates fluētes q̄ aq̄ assilant: spūs q̄z q̄ silitudinē gerūt aeris. Inuenimusq; in eis ipso tactu calorē māifestū ⁊ idubitatū: q̄ ⁊ igni silis est. At vo in igne ⁊ aq̄ aere ⁊ terra nihil iuenim⁹ aīali cōfiguratū aut plāte. Fiūt aūt ex illis hec sp si cōtēperētur eoꝝ ptes adinuicē ⁊ in gñatiōe alterētur queadmodū opz. Cū nō sit igit his in q̄tuor aliq̄d cuiq; corpoꝝ cōfiguratū q̄ in gñatiōe sūt ⁊ in corruptiōe: vere ⁊ marie ipa oibus sunt elementa corpib⁹ q̄ gñatiōis patiūtur ⁊ corruptiōis legē. Uidem⁹ etem̄ oium q̄ hoc sunt in mūdo plātaꝝ aīaliū ⁊ metallorū ex his q̄tuor fieri gñationē elemētis. Plante etem̄ mime subsistēt sine aq̄ ⁊ terra nec sine igne possunt oriri ⁊ aere. Si etem̄ semē sumptū i aq̄ posueris ⁊ terrā, phibeas ab eo ⁊ aerē ⁊ solē non orit vt expedit s; corrūpit. Si vero illd̄ in terra semias loco quo aer ⁊ sol occurrāt ⁊ aquā, ppinaueris pulchrum orit ⁊ crescit ⁊ fructificat: atq; hoc ē signū plātarum gñationē ex igne esse aq̄ aere ⁊ terra. at vero aīal quoniā nō existit nisi p cibum cibusq; ei⁹ ex plātis ⁊ plātaꝝ gñatio ex q̄tuor ē elemētis. Sicq; metallica corpora: generatio nāq; eorū ex subtili ē metallorū terra ⁊ aq̄s eorū cū excreuerit ea nālis calor q̄ fit illis ex solis circuitib⁹ sup ea. Idq; ⁊ locis quib⁹ sol nō orit plātatio nō orit nec aīalia nec quicq; similiū. Pz ergo ex generatiōe qm̄ oia q̄ super terrā sūt spherā corpa generātur ex q̄tuor elemētis. ¶ Ex corruptione q̄z patēt: qm̄ oia q̄ generātur ⁊ corrūpūtur cū corruptionē susceperint accidit illis in sua totalitate corruptio ⁊ post corruptionez in q̄tuor hic reuertunt necessario vt aīal cum moritur ⁊ corrūpitur eius totalitas soluit ⁊ qd̄ quidez infuit naturalis caloris subtilitate sua ad elemētū surgit igneū. Dissoluit quoq; qui fuerat spūs ⁊ in aerē reuertit: q̄ vero inerāt hu miditates subtiliātur ⁊ fiūt vapores. Qd̄ āt de natura fuerat terre vt ossa ⁊ cartilagīes ceteraq; mēbra cū separata fuerit ab eis hūiditas lōgitudie tēporis putrescūt ⁊ in naturā reuertuntur terre: idē fit in plātis cuz corrūpuntur. Igni āt aeri ⁊ terre ac aq̄ gñatio non accidit ⁊ corruptio sua in totalitate sed eoꝝ partib⁹. In sua porro totalitate pstant nec mouētur a suo habitu in sua natura nec mutātur aut alterātur sed eadē semp in forma sūt. Et qd̄ hmōi est ceteris oib⁹ digni⁹ ē vt elemētū dicat oibus q̄ gñant ⁊ corrūpuntur sua in totalitate corruptaq; in hic reuertuntur elemēta. Necessario ergo ignis aer aqua ⁊ terra elemēta sunt oib⁹ generationi ⁊ corruptiōi subditis. Non em̄ sic se habet vt nōnulli arbitrātur phorum res: q; oia que in mundo sunt aīalia plāte metallaq; vno sint ex elemēto. In hocq; discordes inueniuntur ⁊ varij. Quidā enim aiunt illud esse corpora q̄ diuidi nequeūt: quidā ignē. alij aerem: nōnulli aquā: fuerunt qui dicerēt terraz. Ideoq; ⁊ eius nā vna ⁊ eademq;. Repulit aūt eos hypocras ⁊ ostēdit hoiem nō ex vno esse elemēto in libro de hoīs natura. Et ait sic. Necessariū est generationem non ex vno aliquo fieri: neq; fieri pōt aliqua generatio si ipm est vnū: ideoq; nō generatur ab eo aliud q̄ ipm nisi aliud q̄d illud cōtēperet ⁊ cōmisceat atq; hec oratio verissima est. Si etenim plātarum dimiserimus semen in loco quo ad ea aq̄ non perueniat nec tāgat terra non oritur aut fit ex eo plāta: sed suo stat in habitu: nec eius mutatur substātia. Idem ⁊ i aīali. Si enim masculi sperma cum femine non misceatur spermate nō pōt ex eis fetus, pcreari. Repulit q̄z ⁊ alio eos loco h⁹ipo libro dicēs. Si cōposit⁹ eēt hō ex vno eodēq; tm̄ elemēto nihil pateret cū nō esset q̄d aliud pter ipm qd̄ ei noceret. Cui em̄ accidit lesio vt fiat hoc immutante ipm a nāli eget habitudine: qd̄q; ipm a sua transferatur ad aliam naturam. Et ait iterum. Si patitur necessario infirmatio eius vnuz quid erit. Qd̄ enim ei nocet vnum idemq; est lāguorq; eius vno curabitur medicamine. Et hoc in homi-

minime videm⁹: videm⁹ etem̄ lesionū cās plurimas esse. earūq; curationes multis fieri rebus ⁊ varijs. Que cū ita sint vana est eorum oratio qui aiunt: elemētum oium eorū q̄ hec sunt i mundo vnum esse tm̄. Restatq; quatuor esse elemēta. ignē. aerē. terrā ⁊ aquā. ¶ Et sciēdū qm̄ minime ignis ⁊ aer. aqua ⁊ terra q̄ sensibus manifesta sunt: elementa hoc verissima sunt: sed q̄ animo sic esse intelligunt. Nō eniz sensibus patent. nec inuenitur horū aliq̄d purū cui nō aliquid aliorum admixtuz sit. Nō ē em̄ inuenire terrā cui nō admixtū sit ignis aeris ⁊ aque aliquid. Sic etiā nō est inuenire aquā cui nō aliquid admixtum sit vaporū: nec ignē quē non misceat aliquid frustrorum ⁊ fumi eius in quo apparet corporis. Horū aūt pura ipsa sunt sepata ⁊ oibus nuda suis exceptis q̄litatibus: ipaq; sunt vere elemēta q̄ nō ē iuenire sensu: sz ē ea aio imaginari: iō ergo dixerunt phi. Oiuz q̄ in hoc ꝯtinētur mūdo elemēta eē calidū ⁊ humidū frigidū ⁊ siccū: nec itēderunt cū hec dixissent ipas q̄litates: sz in q̄b⁹ sunt he q̄litates. suba em̄ q̄ in vltimo ē caloris ignis ē. Frigida q̄ in vltimo aq̄: qb⁹ in ipis fortiores nō ieniunt. Calida ergo suba q̄ in vltimo ē caloris ignis est frida q̄ in vltimo aq̄. Porro humida in vltimo suba aer: sicca in vltimo terra. Lucrant aūt horum vnūqdq; eorum q̄ ꝓpe sunt vicinitate q̄litates q̄ sue nō sunt nāe. Ignis ergo ex lunaris sphere ꝓpinq̄tate motusq; ei⁹ diuturnitate sup eū siccitatē lucrat. Aer ex ignis vicinia caloris lucrat q̄litatē. Aq̄ ex aeris vicinia hūiditatē. Terra aq̄ ꝓpinq̄tate friditatis q̄litatē lucrata ē. Iō g̃ ignꝫ ē virt⁹ calā ⁊ sicca: aerꝫ v̄t⁹ calā ⁊ hūida aq̄ frā ⁊ hūida. Terre v̄o v̄t⁹ frida ⁊ sicca ē: q: ignis suba ē oib⁹ his subtilior: vn̄ ⁊ ei⁹ supior est loc⁹: terre aūt pp suaz grossitiē imergi ad iferiora ⁊ ad mediū mūdi descēdere. Aq̄ eā circūdat ex pte oi. ac eā fert ⁊ portat. Aer aūt sub igne est in subtilitate et sup eaz in grossitie. Aq̄ aūt aeri in subtilitate subest: supest aūt terra in grossitie. Iō ergo locus ei⁹ fact⁹ ē terre abint⁹ sicut ⁊ aeris circuit⁹ a supiorib⁹ ad iferiora descēsus. ¶ Hec sunt q̄ nos de elemētorum nā scire oportebat ⁊ habitudinibus eorum ac q̄litatib⁹. Quo aūt ex eis gñatio ꝓcedat nō nisi p eorum ꝯtēperātiā aliorum cuz alijs cōmixtiōe nāli in q̄ eorum quodq; alterat ⁊ a sua trāsit ad aliā nām q̄ nō est alicui⁹ eorum nō queadmodū nos aliq̄ cōtēperam⁹ hoc q̄dē est illis: aut cū miscem⁹ vinū ⁊ aquā. Cū etem̄ cōmixta fuerint ⁊ vnū facta vt sensui apparet: sed tm̄ a sua nō mutātur natura. hoc est vt ex eis aliud q̄ qd̄ fuerāt fiat. queadmodū ex pane fit sanguis ⁊ ex seminib⁹ si in terra seminētur fiūt plāte sed contēperātur ⁊ cōmiscentur elemētorum ptes alie cū alijs sic vt nō sint cū cōtempata fuerint in eis alicui⁹ eorum qualitates in veritate. ¶ Et sciendū horum contemplationem elementoruz ad corporum oium celebrandā gñationē nō eadē esse quātitate ⁊ equalē sed diuersam vt alia quidē ampliora sint alia pauciora. Quātitas etem̄ calidi ⁊ hūidi frigidi ⁊ sicci ex q̄bus corpis fit gñatio hois alia ē ⁊ altera a quātitate eorum ex qua gñatur equ⁹. ⁊ quātitate p quā fit tauri corp⁹. Sic ergo q̄z ex qua est hypocratis corp⁹ q̄titas alia est q̄ gñatur galieni corpus a q̄titate. Eodē quoq; modo aliud est arboris fic⁹ circa hec quatuor q̄titas ⁊ alia vitis generatio celebrat. ¶ Varie aūt ⁊ diuerse elemētorum facte sunt mensure in cuiusq; corporum gñatiōe pp ea ad quā vnaqueq; res gñata est necessitatē: tā spēs q̄ indiuidua. Si em̄ eedē essent elemētorum in omnib⁹ equales q̄titates corpibus que existunt vnnz quid essent vnaq; eorum natura. Cū sit aūt eorum q̄titas in contēperātia ad vnius cuiusq; corporum gñationē esse possibile est vt sit alteri⁹ ad alterū collatione tempata equalis in virtute nō supabundantiū hoc est q plurimū nō exuberēt vt ait in libro de hois natura hypocras hoc modo. Si em̄ nō sit calidi ad frigidum et humidū ad siccū tēperātia hecq; ad illa q̄dā coequalitate mixta. sed supabundat alterum ab altero. plurima supabundātia. vt vno quidem forti ad sit debile non fiet generatio eorum materiā coagulet. Qd̄ em̄ humidū āpli⁹ ⁊ maius fluit ⁊ nō sistit mā. Si v̄o sicc⁹ mai⁹ ⁊ āpli⁹ fuerit desiccatur materia ⁊ nō extenditur. Uerum igitur est qd̄ hypocras hoc dixit capitulo. Ait em̄ hoc eodem libro generationem ex multis diuersis fieri non posse certum est nisi sint gñis eiusdē cōia. ⁊ virt⁹ eorum oiuz vna. s. vt sint vniuscuiusq; sube. alteri⁹ ꝯueniēs sube quemadmodum inuenimus generationē ex diuersis animalibus sed genere sibi ꝓpinq̄s: vt q ex asino nascit ⁊ eq̄ q ⁊ ex cane et vulpe. Sunt etenim inuicem sibi hec ꝓxima in natura sua. ¶ Hec sunt que de elementis oportebat nos ⁊ eorum habitudinibus scire: ⁊ oium que sub lunari sunt sphera generatiōe ab eis videnturq; hec que dicta sunt nostri intentionis libri sufficere q̄titati.

¶ Capi. vj. d̄ assignatiōe diuersitatū ꝯplonū.

In precedenti quide elemētis factus est tractatu dixim⁹ omnia corpora que hoc sunt in mundo generatiōis ⁊ corruptiōis animata scilicet. ⁊ inanimata ex quatuor esse elementis. aliorum cuz alijs contemperata mixtione q̄titate tamen diuersa ⁊ nō eq̄li sz quā q̄q; rerum expetit necessitatē. Qd̄ cū ita sit ꝯtingit quorūdā ex eq̄lib⁹ eē ptib⁹ cōpositionem: quorūdam vero ex inequalibus. Supat ergo in corpib⁹ q̄busdā q̄litas q̄dā vna aut due q̄li

tatū elemētoꝝ vocantq̄ q̄litates he ꝯplones ex elemētoꝝ. s. adiuicē ꝯplone alteri⁹ q̄dē cū altero. Si q̄n ḡ ex eq̄lib⁹ ꝯpositū corp⁹ ptibus elemētoꝝ. intm̄ vt alioꝝ q̄litates alijs nō sup abūdēt corp⁹ illō tēperatū dr̄. Cū aūt ē ex ptibus ceteroꝝ minime eq̄lib⁹ ex tēperātiā corp⁹ vocat: ꝛ qđ extra tēperātiā ē. s. q̄dē tēperantia ḡnatiōis ei⁹ ignei hꝫ āpli⁹ q̄ȝ alioꝝ elemētoꝝ ꝯplo ei⁹ cal'a eē dr̄. Si āt i ḡnatiōe ei⁹ pl⁹ hēat aq̄tici frā ei⁹ dr̄ eē ꝯplo. Qđ si āpli⁹ adipiscat aeꝛ hūida ei⁹ dr̄ cōplo. Si v̄o terrei pl⁹ habeat elemēti sicca eē ꝓhibet. Qđ si cū igne ele mētoꝫ aeris ēt supet elementū cal'a dr̄ ꝛ hūida Si v̄o cū igne terra cal'a ꝛ sicca. Si sit aūt cū elemēto aq̄ elemētū superās aeris frida dr̄ et hūida. Si v̄o cū aq̄ dn̄et ꝛ terra frida dr̄ ꝛ sicca ꝯplo. ¶ Diuersitates itaq̄ ꝯplonū nouem sunt: vna tēpata: octo extra tēperātiā. Et haꝝ q̄ extra sunt octo: q̄tuoꝛ simplices. cal'a: hūida frā sicca: q̄tuoꝛ āt ꝯposite: cal'a ꝛ hūida: cal'a ꝛ sicca frā ꝛ hūida: frā ꝛ sicca. Et q̄m haꝝ cui⁹q̄ ꝯplonū s. corpib⁹ dn̄atio seq̄t ē q̄nq̄ ē eaꝝ dn̄atio aliarū sup al's fortꝫ itm̄ vt a tēperātia pl'imū egrediat: vt sit ēt vltio ꝓxia. refert ꝯplo illa ad q̄ntitatē ꝛ fortitudinē. Q̄nq̄ aūt supabūdātia hec pua ē ꝛ modica: intm̄ vt tēperātia ꝓxima sit referatq̄ hec ꝯplo ad augmētū ꝛ diminutionē: ꝛ q̄ ē iter vltimū ꝛ tēperātiā multas hꝫ spēs. Jō ḡ facte sunt ꝯplonū q̄ȝtitates corpoꝝ isinite idiuiduaq̄ hec eadē de cā isinita cā augmēti ꝛ diminutiōis in ꝯplonū q̄ȝtitate suaꝝ: vt si cinabaꝝ misceas cerusam attramētūq̄ ꝛ auripigmētū eq̄lib⁹ ptib⁹ fit ex eis coloꝛ q̄dā. Si aūt alijs iminutis alia augeas alij ꝓcreant coloꝛes ꝛ iuxta q̄ alteraberis coloꝝ in eis q̄ȝtitates ꝛ coloꝝ q̄ fiēt ḡnant diuersitates hoc mō ergo coloꝝ ad isinita ꝓcedet ḡnata diuersitas. Eodē q̄ȝ mō spēs ꝛ idiuidua diuersas habent formas ꝛ varias scđm quantitatꝫ elementoꝝ diuersitatem ex quib⁹ ꝯponunt.

¶ Capi. vij. de sententijs in quas queq̄ complexionum diuersitas distribuitur.

Eias quoniam ꝯplonis q̄q̄ diuersitas de varijs dr̄ sentētijs. Et ꝯplo q̄dē tēpata de vere tēperata ꝑdicat: cui⁹ longinq̄tas ab olbus extremis eq̄lis est atq̄ hoc ē in qua elemētoꝝ sunt oium eq̄les ptes. Que q̄m hmōi ē tēpata iter oia dr̄ extrema sed ꝛ tēperata in sube totalitate. Dr̄ quoq̄ ꝛ de tēpata ƀm vtilitatē et necessitatē q̄ in quocūq̄ corpoꝝ necessaria expetit. Porro veraciter tēperatā vix ē olno iuenire in oibus fere oꝛpib⁹ ad vltimū vsq̄ nisi q̄ hō tēperatā habēs ꝯplonē illi prim⁹ ē: maximeq̄ cutꝫ palmaꝝ ꝯplo hec etem̄ tēpate in hoie ꝯplonis i vltimo ꝓximitatis hui⁹ ē ꝯplonis. hō etem̄ tēperatioꝛis fact⁹ ē oib⁹ ꝯplonib⁹ aialiū. Unū q̄ᵭ q̄ etem̄ aialiū ꝛ alioꝝ vni tm̄ deputatū ē actioni. hoi aūt ieret oēs agēdi actiōes necessitas. Jō ergo ꝛ ei⁹ tēperata facta ē cōplo q̄ sit oib⁹ q̄rū necesse ē illi actiōes exhibere. Unde et ei rōnalitas ē data discretio. s. ꝑ quā ꝛ sciētia fit et opatio. At v̄o palmaꝝ media ꝓxia valde facta sunt extremoꝝ eq̄litati. eo q̄ sensui tactus essent necessaria atq̄ vt tenere meli⁹ possent. Et cā q̄dē sensus tact⁹ necessaria fuit tēperantia quo tacte rei det iudiciū. vtruꝫ cal'a sit aut frigida dura aut mollis. Judicē v̄o oꝫ in oib⁹ tēperatū esse ꝛ nō ad alterā cōtētiōis iclinari ptē. Sic ḡ hoꝝ palmaꝝ medū cōplo ad nullū iclinat ꝯplonū modū. Si etem̄ calide eēnt cōplexiōis calida q̄ essent optime minime sentiret: si frigide in frigidoꝝ flueret tactu: sicꝫ si esset molle mollium non recte teneret iudiciꝫ ꝛ si durum dura vere non iudicaret. quemadmodū queq̄ suo esset in statu: eius porro sensus in eis que ab eo diuersa essent fortius valeret. Jdeo ergo palmarum medium temperate factum est cōplexionis quo omnia ab eo sentiat diuersa. ¶ At vero medioꝛum palmarum tēperantia cōplexionis tenendi causa inter molle ꝛ durum media facta est eo q̄ ad tenendum necessaria essent et sensum. Sensus etenim vt membꝛum esset molle necesse habuit qua qualitates sentiti ꝑciperet cū sit omnes sentiti in sentiente passione quandā facere cum illud sentit. Nisi etenim palme mediū calidi calefiat caloꝛe caloꝛem non sentiet. At vero tenendi actio necesse habuit solidū ꝛ durū esse tenēs mēbꝛū. quo i tenēdo forte sit. Qđ si esset mediū palme durum ꝓhiberetur a sensus bonitate ꝛ si molle a tenēdi vigoꝛe. his ergo de causis duab⁹ palmarum factum est tēperatum mediū ꝓximūq̄ in veritate que in veritate est temperantie. ¶ Et si poterit fortasse aliud in quo hec appeat complexio inueniri que est oium scilicet vltimoꝛum media: ꝛ vere quā si volueris cognoscere ꝛ q̄uo fit ostēdere duobus id poteris modis. Alter est ex collatione atq̄ hoc est vt tua formes in imaginatione quatuoꝛ qualitates. quāq̄ in vltimo pōes penesq̄ hanc eaꝝ quatuoꝛ mediā cōplexionē quelitatum. intantum vt imagineris equales in ea ptes calidi esse ꝛ humidi frigidi ꝛ sicci ac quantitates. Qua ex re vere ꝛ certe tēperata tua in mēte exꝑmetur complexio. Secundus ex sensu est vt sumas scꝫ quam in vltimo bullitionis bullieris aquam ꝛ calefeceris ꝛ niuem sub eq̄libus pōderibus ꝛ ptibus commisceasq̄ alterā cum alterat: deinde tāgēs inter calidū inuenies tēperatū ꝛ frigidū verissime. Sed ꝛ si terrā diligentius contritā cū aq̄ eq̄libus miscueris partibus optima cōmixtione ꝛ exinde manu tāgis tactum inuenies inter du

fū ⁊ molle tēperatū. cognoscesq inde tēperatū ⁊ mediā: iter solidū ⁊ molle cōplōnē. Hec si feceris veritatē hui⁹ itelliges complōnis sensu. Hāc ergo necesse ē facies regulā ⁊ mensurā ad q̄s oēs ꝯferas q̄s actu ineneris cōplōnes: siq̄dez eoꝝ tenere cupies notitiā: nisi q̄ oꝫ obseruare cū aquā miscebis ⁊ terrā nec eaꝝ alterā fridā facias actu aut calidā. Nisi em̄ hoc caueris significatio quā q̄ris turbabit ⁊ corrūpit: si etem̄ vtraqꝫ fuerint calide soluunt ⁊ fluūt: videturqꝫ tibi q̄ mixtū ē humidius eē temperātia. Qđ si fuerint fride cōmixte spissant ⁊ solidant apparetqꝫ eoꝝ mixtura tēperata siccior. Opꝫ ergo tuā ad hoc ꝓbationē nō p calīa aut frida fieri quo certissima tibi fiat significatio: atqꝫ hec ē assignatio diuersitatuꝫ ex omnibus equaliter distantib⁹ temperate cōplexionis extremis.

De tēperantia scđm vtilitatem.

At vero tēperātia q̄ secundū vtilitatē est: imo ⁊ scđm rei cuiusqꝫ necessitatē q̄ in quaqꝫ inuenit re. aīalibus. s. ⁊ plantis ac aliīs nō est equalīū qualitatū. sed scđm q̄ necīa fuit in singulis inueniri reb⁹ vt sit q̄qꝫ in ea. s. re excellēs ad quā generat vt leo q̄ fortioris est caloris vt celerior ira sit ⁊ āpli⁹ rapax: at v̄o lepus fridior cōplexione: vt ⁊ amplius timeat ⁊ celerior fuga sit. Significat aūt cuiusqꝫ tēperantia ex iñ suis bonitate ⁊ diligētia actionib⁹. Equus etem̄ tēperat⁹ ille est q̄ ⁊ melioris ē forme ⁊ cursu velocior. Canis vero tēperatus ē q̄ magne ē ire: venari celer explorādi bonus: quiet⁹ in dom⁹ sue familiā ⁊ mansuetus. Sic ēt tēperantia cuiusqꝫ significat ⁊ intelligit plātarū in bonitate ei⁹ ad quā cōdita ē rei: vt fic⁹ arbor ⁊ vitis. Tēperātia etem̄ earuꝫ in sua spē est ampliores ferre fruct⁹ ⁊ meliores natura ⁊ delectatiōe ac pulchritudine. Sic q̄ꝫ medicamīa ⁊ oīa vtilia tēperata esse in sua indicantur specie: que laudabilioris sunt vtilitatis eius quidem que illis est ꝓpria.

De cōplexionibus extra tēperātiā.

Cōplexionū autē extra tēperātiā positaꝝ singule calida. s. frigida hūida ⁊ sicca in duas diuidūtur sñias. aut in q̄litatē ipsaꝫ simplicē segregatāqꝫ: nec est ad hāc ꝓpositū cōplexionū sciētia ⁊ in corp⁹ qđ eius susceptibile est q̄litatis: hoc aūt aut sic erit actu aut potētia. Dico aūt potētia corpus in quo mīme sensui ille apparēt q̄litates sed potētia hñt eā habere habitudinē: si assūptū corp⁹ a suo mutet habitu vt pip si nō ori appōat ⁊ in iteriora mittat corpis mīme illud calefacit: diciturqꝫ calidū potētia. Si aūt addat corpi muteturqꝫ p nālē calorē fit actu calidū: nec ē nr̄a intētio hoc loco q̄ potentialiter est cōplō cū sit nr̄m ꝓpositūꝫ de ea eo differere loco quo de simplicib⁹ disputabimus medicamib⁹. At v̄o corp⁹ qđ eiusmōi est actu ipsuꝫ est qđ sensui calīm apparet aut fridū aut hūidū aut siccū. Et hmōi quoddā q̄dē sic accidētaliter vt aq̄ calīa ⁊ oīa calefacta corpa ⁊ refrigerata aut humefacta vel desiccata ⁊ nō sūt nr̄i ꝓpositi: qđdā aūt nā. Et qđ nā aliud q̄dē in vltio: vt elemēta q̄tuor q̄ꝝ oñdim⁹ iā hitudinē i p̄cedētib⁹: quoddā āt ēt i vltio vt corpoꝝ aīalīū caloꝝ ad hoc itendim⁹ p cōplōnis sciaꝫ cū sit nr̄a intētio cōplōnis hoīs referre nām ⁊ significatiōes q̄b⁹ q̄qꝫ ei⁹ diuersitas designat ⁊ cōmixtio. ¶ Dico ergo q̄m corpoꝝ caloꝝ fridoꝝ siccoꝝ ⁊ hūidoꝝ actu: q̄dā q̄dā eiusmōi eē dr̄ p supabundantiā. q̄dā aūt p collationē. Et qđ q̄dē p supabūdantiā ipm est qđ refert ad cōplexionē in q̄ manifestuꝫ est qđ supat sup alia ex q̄b⁹ fiunt oīa sicut iā nos dixisse recolimus. Qđ aūt si esse p collationē ab alia đr aut erit ad tēperatū suo in gn̄e collatio aut in sua spē aut ad quoduis aliud. Et ei⁹ ad ea q̄ sui sunt gn̄is tēperata collatio vt si qđuis aīal irratiōabile calīm cōplōne ad hominē cōtuleris. cū sit hō inter oēs aīaliuꝫ spēs tēperat⁹. Si aūt illđ ad sue spēi cōtuleris tēperatū: socratē frigiduꝫ cōplexione dixeris: cū sit ei⁹ cōplō minus calīa tēperati cōplexione hoīs. Collatiōe aut ad qđuis casu: vt si quēpiā hoīeꝫ fride dixeris eē cōplexiōis si ad quēuis aliud indiuiduū calīe cōplexionis virū illū cōtuleris: ⁊ hoc aīal calīm dicas eē aut frigidū ei⁹ ad aliud aīal relatiōe vt hominē fride dixeris cōplexionis cū ad leonē collat⁹ sit. Canē aūt siccū cōplexione cū ad hominē hūidū conferat: ipm q̄ꝫ canē cōplōne fatearis hūidū si ad leopardū referas. Et ad hūc modū fit in corporibus collatio q̄ calida sunt aut frigida humida aut sicca potētialiter: quēadmodū cū de simplicib⁹ tractandum erit medicaminib⁹ expediem⁹. ¶ Et q̄m ostensuꝫ ē quot modis q̄qꝫ dicat diuersitas ꝯplōnū equū est nos iā signa ostēdere ⁊ significatiōes q̄bus vnaqueqꝫ cōplexionum significat nālis in hoīe: cum nostra hoc in loco sit intentio hec oculis preponere lectorum.

¶ Capitulum. viij. de naturalis cuiusqꝫ hominis complexionis cognitione.

Oportet ergo volētē cuiusqꝫ hoīs cōplōneꝫ cognoscere naturalē ex significatiōibus ⁊ signis. cōplexionem p̄us singuloꝝ naturalē cognoscere mēbrorū sepatim. Nō etem̄ pōt cognosci oīm hoīum cōplexio signis ex totalitate corpis sumptis ꝫ intelligitur quorūdā his cōplexio signis: quorūdā aūt aliīs: que vniuscuiusqꝫ mēbroꝝ significāt cōplōnē singlr̄. Nonnulloꝝ nāqꝫ hoīum mēbroꝝ oīum cōplō aut ps maior calīa est. q̄ vniuersalib⁹ q̄busdā designātur significationibus sumptis ex corpis totalitate: q̄dā aūt sunt quoꝝ cōplō mēbroꝝ quorūdā calida ē. q̄rūdā

frigida: vnde et corporis variatur complexio: quemadmodum cuius est cerebri calida complexio cordis aut frigida: epatis temperata estque impossibile volenti eius cognoscere signis complexionem sumptis ex corporis totalitate: imo vero necesse illi propria intueri signa que ex membris sigillatim sumuntur. Nec vero fieri potest vt cuiusque membri extra temperantiam agnoscatur complexio nisi prius que sit naturalis temperata cuique propria membro complexio fuerit intellectum quam ei posuit natura ad quod propter eius sit vtilitatem. Hoc autem in cerebris est videre ipsum enim frigidum et humidum factum est. eo quod firmitati necessarium fuerit visorum et cogitationis. Membrum enim si calidum sit et citi motus parue est constantie. Cor quoque calidum factum est eo quod vt esse vite fornax necessarium fuit: et a quo naturalis procederet calor. Epar quoque factum est calidum. eo quod necessarium sit digestioni et qui in eo fit generationi sanguis. At vero ossa sicca condita sunt propter quod firmamentum sunt et fundamentum membrorum que super ea composita sunt et statuta. Sic membrorum cuique propria facta est complexio in qua sit eius temperamentum. ¶ Scire itaque te oportet quoniam cum aliquod membrorum calidum esse dicitur aut frigidum humidum vel siccum. ad quod in sua est temperatum specie est relatum: ne refertur ad temperata inter omnia extrema. Si enim de cerebro dicatur quoniam calidum est: aut quoniam cor est frigidum: non ideo quod cerebrum corde calidius sit complexione: aut quoniam hoc illo frigidius: sed quoniam eius complexio temperati sit calidior complexione cerebri: et hoc cor temperato frigidiorem habet complexionem. Cor enim quamuis ad eam vsque quam potest esse frigidum peruenerit frigiditatem tamen calidioris est cerebro complexionis. Cerebrum quoque si ad eam quam potest peruenerit caliditatem tamen frigidius corde inuenitur. Quia cum ita sint nos iam cuiusque membri propriam ostendemus complexionem que est scilicet eius naturalis temperantia. Dehinc autem cuiusque complexionis singulorum palam faciemus membrorum signa: que a temperantia extra posita sunt propria.

¶ Capitulum nonum. de cognitione complexionis cuique propria membro.

Dico quoniam hominis complexio in qua conglutinatus est temperata est in qua ea de causa quam diximus conditus est in precedentibus. ¶ Membrorum autem eius complexio sigillatim aliorum quidem est temperata: aliorum autem extra temperantiam per naturam. Temperata quidem vt cutis. Et in vniuersa cute temperatior manuum palme. Fuit autem hominis temperata cutis. quoniam creator cutem posuit operimentum omnibus membris: et ab exterioribus defensionem a calore. scilicet frigore aliisque corporibus que incidunt et conterunt. Recipit quoque eas que ab interioribus proximis ad eam expelluntur membris superfluitates calidas et frigidas: acutas que incidunt graues que pungunt: ideo ergo temperata facta est. vt quod horum aliquid illi superuenerit non plurimum ledatur sitque eius ad temperantiam velox regressus. Temperato et enim membro si superueniat calor non eius augmentatur calor: quemadmodum alicuius calidi membri si sit illi obuius. Necvero illud sua remouet temperantia quemadmodum calidum citiusque in suum reuertitur statum quam calidum. si forte illi mala acciderit complexio frigida. Sic enim et in membro est frigido si obuiet illi calida complexio. Cumque enim aliarum proxima est complexionum calide. s. et frigide et humide et sicce: si quando ergo temperantiam egreditur. ad naturalem eius cita est habitum reuersio. Sic etiam si quando accidat illi incisio: aut scissura. aut contritio eius conglutinatio velox est: eo quod ad eam natura mittit sanguinem bonum et temperatum. At vero manuum palmarum cutis temperata facta est. propter eas quas diximus causas sentiendi tactu et tenendi. ¶ Membra vero extra temperantiam naturaliter posita: quedam calida sunt quedam frigida. hec humida illa sicca. et calidorum quorundam fortis est calor. quorundam debilis. quorundam in hoc medius: iuxta eorum vltio propinquitatem. vel longinquitatem.

De membrorum calidorum assignatione.

Inter omnia calida membra cor ceteris calidius complexione est. Etenim caloris est fornax naturalis. Epar quoque calidum est. sed eius minor cordis calore: eo quod eius sit succositatem decoquere ciborum. Post epar simplex caro calida est: minoris etenim caloris propter eos quibus immiscetur villos. Postquam lacertorum est caro minoris namque sunt quam simplex caloris caro propter eos quibus miscentur neruos et ligamenta. Sequitur autem carnem in calore splen: propter eam que ad eum mittitur sanguinis fecem. Postquam renes calidi sunt. Non enim est in eis plurimus sanguis. Post renes artarie ponuntur et vene que omnibus ceteris minus calide sunt membris. Quarum tamen et si frigida sit natura: ex generatione tamen sanguinis qui in eis fit calorem ab ipso mutuantur. nisi quod earum proximus est temperantie calor.

De frigidorum assignatione membrorum.

Membra quoque frigida quedam fortem habent frigiditatem. quedam debilem: quedam autem mediam: iuxta quod vltimo huius sunt complexionis proxima aut longinqua. Capelli igitur ceteris frigidiores sunt membris: ossa quoque fortis sunt frigiditatis: sed tamen subsunt capillis in frigore. Post ossa ligamenta sunt et cartillagines chorde. pellicule. nerui. post que omnia in frigore est nucha. et post nucham cerebrum post cerebrum sequitur pinguedo: et vniuersaliter omne carens sanguine membrum frigidum est: et omne sanguinem spuens membrum calidum.

De humidorum assignatione membrorum.

Humidorum pari ratione membrorum quedam plurimam habent quedam vero pauci-

re humiditatez et pinguedo ceteris humidior membris. Dehinc adeps post quam cerebri est humiditas. et post cerebrum nucha quam sequitur mamillarum caro et testium post quas duo caro est pulmonis post quam est epatis caro. post quam caro splenis: et postea renum caro post quos lacertorum caro que et ceteris omnibus minus est humida et magis temperantie proxima in humiditate siccitate.

De siccoruz assignatione membrorum.

Membrorum autem que sicca sunt ceteris sunt sicciores capilli: post capillos ossa et cartillagines. Sequuntur quoque cartillagines ligamenta et chorde. Post chordas in siccitate sunt pellicule et post eas arterie et vene post quas nervi per quos est motus: sequitur illos in siccitate cordis caro et que omnibus his minus siccis sunt membris sensus nervi. proximi etenim sunt temperantie circa humiditatem et siccitatem. Et hec est assignatio diversitatum complexionum cuiusque membri singulariter. Qui ergo eoruz compositionem scire voluerit facilem habet ad scientiam viam nec gravabitur dicere quoniam cerebrum est frigidum et humidum epar calidum et humidum: cor calidum et siccum ossa frigida et sicca cum sit hoc firmatuz in quocunque membrorum sigillatim et separate. ¶ Et quoniam cuiusque proprium membri ostendimus complexionem que est eius temperantia naturalis. Iam membrorum complexiones que extra temperantiam sunt videamus naturalem que et mala dicitur complexio sana in singulis et mala complexio naturalis et quibus que significetur complexio significationibus. Incipiamusque a cerebri complexionis signis quod unum est principalium membrorum quorum mutatio cor proximum mutat complexionem cum sint quasi totius omnium membrorum corporis radices que sunt cerebrum: cor epar testiculi subdemus quoque stomaci deinceps et pulmonis aliorumque tractatum.

¶ Capitulum. x. de complexionis cerebri significationibus.

Dico quoniniam cerebri significatur complexio signis partim ex quantitate eius et figura sumptis partim autem ex capillis qui supnascuntur partim ex actionibus ab eo venientibus: partiz autem ex superfluitatibus que ab eo procedunt: tum ex ipso tactu: tum etiam ex his que in oculis apparent. Et signa que ex quantitate eius et figura sumuntur huiusmodi sunt. Caput natura bonum laudabile complexione est quod quantitate moderatuz est non parvum nec magnum cui et acumen ante et post utroque autem latere admodum planum ut cere sphera que in ultimo est rotunditatis si stringatur paululuz ab utroque digitis latere. Sic ait. G. Invenies enim eius figuram acumen ante et retro habentem latera autem equalia: talis erit capitis figura laudabilis: et acumen quidem anterius ut sit locus ventriculo pre cerebri: et quoniam ab eo necesse habent nervi oriri sensus: acumen autem posterius ut sit puppis cerebri ventriculo locus: et quoniam ab eo necesse habet nuca oriri et nervi per quos motus fit. At vero capitis signa parvi malum significant cerebri. Designat enim materie ex qua est pravitate virtutisque debilitatem formantis. ¶ Magnum vero caput siquidem figura laudabilis est collum grossum et cervix spondilesque permi grossi: similiter nervi laudabile est. Si autem magnitudo aliter sit capitis: malum significat cerebri et quoniam magnitudo eius materie est copia non ex virtutis prosperitate Si sit ergo huius forme caput cerebrum imbecille est: in cuius usum accelerant catarari cephalea auricularum dolores: debilium est etenim membrum superfluitatum generatio cum non valeant que ad eam pertingunt ciborum alterare et bene digerere reliquias.

De signis que sumuntur ex capillis.

Ex capillis autem signa ducuntur: quoniam ipsi si sint nigri et crispi: quique cito producantur post ortum et crescant velociter significant cerebri complexionis calorem. ¶ Extensi autem et albi aut flavi aut castanei quorum post ortum tarda productio: complexionis cerebri frigiditatem significant. ¶ Capilli autem per nimium plani et frontis late ignari humiditatem significant cerebri. Hinc ergo mulieres non decalvantur nec spadones cum eorum cerebris humida dominetur complexio. ¶ Capilli vero quorum post nativitatem celerem ortus et prolongatio in eorum dominos calvitium accelerat. siccitatemque designat cerebri. ¶ Si autem sic se habeat res capillique sint plurimum nigri fortiter crispi multi celerisque productionis: et ad eorum acceleratur dominos calvitium: cerebri calida est et sicca complexio. ¶ Plani autem capilli ad flavorem inclini pauci calvitio non accelerante eorumque productio inter celeritatem et moram media cerebri figurant calidam et humidam complexionem. ¶ At vero capilli plani castanei tarde producti et ad quos canities festinat nec accidit calvitium cerebri significant frigidum et humidum complexionis. ¶ Quorum vero capillorum color est nigerrimus: eorumque inter citum et tardum productio: quibusque et canities accidit et calvitium tempore quod nec nimis est tardum nec nimis cituz cerebri significat frigidam et siccam complexionem.

De signis que ex actionibus sumuntur

ex actionibus quoque signa eius sumuntur. ¶ Quicunque etenim hominum impiger est celer festinus ad omnes actiones parvam habens in eodem visu constantiam pauci somni: multorumque verboruz signum est cerebri caloris naturalis complexionis. Qui autem piger et tardus in rebus: constans tardi motus eius est complexio frigida cerebri. Qui autem in rebus est tardus hebes obli

nionis multo somno dedit⁹: significat qm̃ cerebri eius humida est cõplexio. Porro q̃ mot⁹ est celeris ipse leuis multũ vigilãs: par̃ dormiẽs memor significat eius siccã cerebri complexionẽ. Si qñ est celer aut temerarius parue cõstãtie in eodẽ viso rapax vaniloqu⁹ multar̃ vigiliarũ pauci somni valde: suntq; in eo hec signa fortia significant qm̃ cerebri ei⁹ complexio calida est ⁊ sicca. Quoniã aũt multorũ est somnior̃ multi somni inter celeritatẽ melius ⁊ tarditate eius signũ est ꝯplexionẽ cerebri calidã esse ⁊ humidã. Si sit aũt hebes pui intellectus multe obliuionis tarde mentis in rebus tardus piger multi somni cõplexionez cerebri frigidã significat esse ⁊ humidã. Cui⁹ aũt cerebrũ frigidũ est ⁊ siccum actiones eius sunt que ⁊ cerebri cui⁹ frigida est cõplexio nisi q̃ eius minor est somn⁹. Sic quoq; cõplexionis cerebri frigidi oĩa signa hac erũt in cõplexione: sed aliquãtulũ subsunt.

De signis que ex superfluitatibus. sumũtur egredientibus.

Porro ex: supfluitatib⁹ signa a cerebro exeũtibus sic sumuntur. Si supfluitas que ab ore egreditur ⁊ naribus ⁊ auribus pauca ⁊ matura est: eius est cerebri cõplexio calida. Cuius aũt in his mẽbris multe sunt supfluitates ⁊ immature ⁊ ad eũ catari accelerãt ei⁹ est cerebri cõplexio frigida. Si vero que ex his fluũt mẽbris superfluitates permulte sunt ⁊ tenues cõplexio cerebri humida est. Q̃d si ab his egrediẽtes mẽbris supfluitates pauce sunt ⁊ grosse: eius cerebri sicca est cõplexio. ¶ At vero si fuerit cerebri cõplexio calida ⁊ sicca certe ab eo supfluitates per hec mẽbra egrediẽtes pauce erunt spisse ⁊ mature. Cũ aũt est cerebri calida cõplexio ⁊ humida superfluitates ab his ipsoq; egresse mẽbris multe erunt ⁊ immature. catariq; corrize in hunc accelerant vbi vero cerebri est frigida ⁊ sicca cõplexio que egrediuntur ab eo superfluitates tẽperati sunt liquoris ⁊ immature. Cui⁹ aũt est cerebri frigida ⁊ humida cõplexio egrediẽtes ab eo hz superfluitates per hec mẽbra multas valde ⁊ immaturas: huiusq; dñs multar̃ erit infirmitatũ. Ait eñ hypocras. Cuius a naribus naturaliter multa fluit humiditas ⁊ tenuis hmõi langori proximus.

De signis que ex ipso sumunt̃ tactu.

At vero que ex tactu capitis sumuntur signa sic iudicabis. Cuius capitis calidior est tactus temperato significat ei⁹ calidam esse complexionem. At vero si minoris a temperato est caloris cerebri signum est frigidi.

De signis que ex oculis sumuntur.

Ex ocl'is quoq; cerebri sumuntur signa. Cuius enim oculorũ vene grosse sunt ⁊ rubee tactusq; calidus significat quoniã capitis illius cerebri cõplexio calida est: q̃ autẽ contra sunt frigidũ significant cerebruz. Et cuius oculi sunt glauci tactusq; eor̃ humidus sensus turbatus: signũ est humidaz cerebri esse cõplexionẽ ⁊ in cuius oculis rubor nõ est: veneq; subtiles sunt tactus autẽ siccus et sensus purus siccitatem cerebri demonstrant cõplexionis. At cui sunt in oculis rubee vene ⁊ grosse valde: tactus calidus turbatusq; sensus caloris cõplexionis cerebri signũ est ⁊ humiditatis. Si vero his contraria sit res significat quoniã cõplexio est frigida ⁊ sicca cerebri. ¶ Et intelligas in hor̃ intuendo signorũ iudicio quoniã si que ea facit cõplexio a tẽperata plurimũ supabundabit: fortia erũt ⁊ manifestiora. Q̃d si par̃ a tẽperantia excesserit ⁊ signa fient ab ea debilia.

¶ Capi. xj. de cõplexionis ocul'or̃ cognitione ⁊ omniũ sensuum.

Oculorum cõplexio ex venis ipsor̃ tactu quãtitate ⁊ que ab eis fluunt ⁊ colore ipsor̃ cognoscitur ex venis quidẽ quoniaz si sint oculi rubei ⁊ vene eoruz grosse calorẽ cõplexionis eorũ significant. Si autem his contrarie frigiditatem significant complexionis. Ex tactuquoq; iudicantur quoniam oculus cuius est tactus calidus calorem ipsius significat complexionis: frigidus aũt frigiditatem. Cuius autem mollitiem tactus humidam significat eius cõplexionem. Durus autem complexionis siccitatem. Ex his que ab oculis fluunt signa hec duces. Multarum oculus lachrymarum et fluens humiditatem sue significat complexionis: paucasq; habens lachrymas siccitatem. ¶ Signa ⁊ oculorum sic iudicabis quantitate. Oculus enim si sit grãdis et cum capitis magnitudine ⁊ corporis visus etiam acumine significat quoniam complexio in qua generati sunt oculi temperata est et materia multa. Si sit autem oculoruz magnitudo cũ capitis paruitate ⁊ corporis exiguitate: signũ erit nobis oculos ex multa formatos materia ⁊ complexione mala. ¶ Ocul'or̃ autẽ paruitas si sit cũ capitis cõfiguratione ⁊ olum corporis mẽbror̃ ac visus acumine: quẽadmodum in magnis dictũ est: parua fuit ex qua facti sunt oculi materia ⁊ cõplexio laudabilis. Si sit autem horum paruitas nec consonet caput ad membra reliqua visus etiã sit malus: ex qua sunt cõditi pua fuit ⁊ male materia cõplexiõis. Signa vero que ex colore sumunt̃ hec sunt. Oculoruz color alius glaucus alius niger ali⁹ subniger duorum priorũ medius nigredo fit oculoruz aut cristalleidos paruitate: aut quoniã

eius locus

eius locus pfundus est: aut qm minime clara est: aut qm engaidos hũiditas multa et turbata. Siqñ ergo hec coadunẽtur cause: oculus in vltimo erit nigredinis. Si aũt eorum quedam fiant: quedam nõ erit oculi ex eis color niger fm magis et minus. ¶ Glaucus vero color fit ex contrarijs nigredinem facientibus oculorum causis vt sit scz cristalleidos magna et multa hũiditas. Locus eius minime pfundus. scz quasi egrediẽs vt videat facilius color eius p oculi pãnos. Aut pp̃ter engaidos paucitatẽ et eius puritatem: vnde et non phibet qn apparent cristalleidos color eius. ¶ At vero horum medius fere color subniger et subrufus. qui a quibusdã ceruinus vocat in oculo erit. si causarum pars que glaucorẽ faciunt: earũq3 etiã que nigredinẽ invnũ pars cõgregent: et fm earũ augmẽtũ et diminutionẽ erit etiã subnigri coloris augmentũ et diminutio. ¶ Olum porro quibus significat sensuũ significatiões ad hũc q̃ de oculis dictus est sumant modum.

¶ Capl'm. xij. de cõpl'onis cordis cognitione.

Signa cordis ex actioĩb9 et figuris ex pilis et tactu ipo sumunt. Ex actionib9 quidẽ qm si species vehemẽs sit et pulsus idẽtidẽ. sitq3 q̃ hoc hz audax: irascibilis magnanim9 et mẽbrosus: significãt hec cordis cõpl'onis calorẽ. Et q corpis q3 cõplexio calida est. nisi obuiet epar. vt sit. s. eius cõpl'o frigida. Si vero sint et spũs et pulsus tardi et singultuosi sitq3 q̃ eiusmodi ẽ formidolosus parũ irascẽs. et parũ piger. parue etiã ire significat ei9 cordis cõplexionis frigus. qd et toti9 sequit corporis frigiditas nisi epatis cõplexiõis calor obstiterit vt sit scz eius cõpl'o calida. Si sit autem pulsus tener et mollis eiusq3 dñs ira velox sed citu rediens. sitq3 simul pauidus hec humiditatẽ cordis cõplexiõis pbãt. Si vero fuerit pulsus durus ira tarda: et si exestuet nõ cito quiescẽs siccitatẽ nobis cõplexionis portẽdit cordis. ¶ Cordis vero cõplexio cõposita sic ẽ. Si pulsus vehemẽs erit velox et cõtinuus spũsq3 idẽtidẽ ira celeritatis multe et qui hmõi est velox et solicitus ac tumultuosus eius significat cordis calida esse et sicca cõplexio. Si sit autẽ pulsus vehemẽs tẽperatus in celeritate et tarditate mollisq3 et spirit9 similis et ira eius velox placatioq3 eius celer calorem significat cordis cõplexiõis et humiditatem. Sic quoq3 oẽs cordis cõplexiões si epatis sit illis cõtraria cõplexio imminuunt signaq3 eorum debilitantur.

De signis que ex figura sumunt pectoris. huiusmodi sunt si qñ latũ fuerit pectus: nec est latitudo ei capitis cã magnitudinis et spõdiliũ cordis significat cõplexionis calorẽ: pectoris eteni ossa sup spõdiliũ edificata sunt ossa. Si ergo sint spõdiles magni: et coste pectoris magne erũt. pectusq3 similiter et latũ. At vero spondilib9 capitis et pectoris coste parue sunt pectusq3 strictum. Si ergo latitudo pectoris est cũ capitis paruitate similiterq3 spõdilium significat qm pectoris latitudo ex calore cordis cõstructa est. ¶ Si sit autẽ pectoris latitudo comitãte capitis et spõdiliũ magnitudine nõ oportebit hoc signũ caloris statuere cordis. sed alijs tunc significabit signis. Et siquidẽ pectoris latitudo calorẽ sequit cordis spiritus erit equalis pulsui. Si sit autẽ cordis calor et pectus strictum anhelitus erit velocior et spissior pulsu. Strictũ et enim pectus nõ cõcipit aeris in sui dilatatione q̃tum necesse cordis habeat calor ad sui refocillationẽ. Ideo ergo natura spissitudine vtitur vt aeris attrahat quãtitatẽ pluribus tractibus quãtum. semel si posset necesse habebat. Cũ autem pectus strictũ videris: nec hoc ex paruitate est capitis et spondiliũ significat cordis frigidam esse complexionem. Est etenim dilatare caloris. arctare autem frigoris et spissare.

De signis que ex pilis sumunt. Que autem ex pilis signa sumes sic diiudica. Si pili multi sunt et nigri in anterioribus corporis et his que eis subsunt in ventre calorem manifestant cordis. Pectoris autem a pilis nuditas frigiditatem confirmat cordis. At vero pili pauci et molles humiditatem protendunt cordis sicut et asperi: multiq3 eius significant siccitatem.

De signis ex tactu sumptis. Ex tactu quoq3 significatiões eius sumes: quoniam si fuerit pectoris tactus et circũuicina calida significant cõplexionis calorem cordis. Si vero minime tactus horũ calidus fuerit frigiditatem cõplexionis eius significat. Si vero sit mollis et lenis humiditatem significat cõplexionis. Si aũt calidus et aspere siccitatem manifestat. Et in his omnibus sciendũ quoniã si epatis cõplexio concordãs et equalis cõplexioni fuerit cordis q eiusmodi toti dominatur corpori cõplexio. Si autem ab inuicẽ diuerse sunt minuitur cuiusq3 ab inuicẽ et debilitatur complexio.

¶ Capitulum. 13. de complexionis epatis cognitione.

Significationes epatis cõpl'onis q̃tuor ex reb9 sumuntur. Aut enim ducuntur ex figura venarum aut humorum habitudine aut pilis aut tactu aut colore. ¶ Et ex venarum quidem figura qm vene que sanguinem ferunt si late fuerint et grosse epatis cõplexionis nobis per eas calor ostenditur. Si aũt pariter dure fuerint et eius significant

calorem et siccitatem. Si vero molles eius significat calorē et hūiditatem. Quod si he fuerint subtiles et stricte vene signū frigide epatis cōplexionis. Si vero cū strictitate sint et dure frigidā cōplexionē et siccā epatis innuūt esse. Si vero et stricte et molles frigiditatem et humiditatem eius significant.

De signis ex hūoribus sumptis. Ex hūorib⁹ vero signa duces. quā si qñ corpori cholera dominat rubea: multiplicenturq̧ hec in iuuentutis statu sanguis q̄z plus equo calidus est: signū est epatis cōplexionē calidā eē. Epar etenī calīm si sit multe ab eo cholere generant rubee in corpe. Si aūt cū cholere multiplicantur nigre. cū ad iuuentutis statum veniat et sanguis ingrossatur et nigrescit epatis significat frigus et siccitatez. Quod si corporis dñator sanguis est eiusq̧ manifesta sunt signa: signū cōplexionis est epatz calide et humide. Quod si hec in epate superabūdauerit cōplexio accidit qui eiusmodi est homini humorū corruptio: eorūq̧ maxima putredo. magis aūt si humiditas calore maior est. Adhuc etenī febres accelerāt ex putredine nimia admoduz causa. Quod si humiditate calor erit fortior parū huiusmodi fient febres.

De signis que ex pillis sumunt. Ex pillis signa ducunt. quā si multi super planitiē fuerint vētris pili. significāt epatis cōplexiōis calorē. Quod si permulti et asperi signa sunt caloris cōplexiōis epatis et siccitatis. Si aūt nō permulti et lenes calorem eius et humiditatē ppalant. Quod si subplanuz ventris pilis nudū fuerit frigus innuit nobis epatis. Si vero cū pilorū priuatione ipm q̄z ventris subplanū lene ē: cū frigiditate nobis ostēditur humiditas. Si vero siccum comitantem significat frigus siccitatem epatis.

De signis que ex tactu sumunt. Ex tactu quoq̧ epatis complexionis signa duces: quā si qñ subplani ventris tactus et que confinia sunt calidus significabit eius calorem et humiditatem. Si sit aūt simul cū hoc siccus calorem eius significat. et siccitatem. Quod si minime calidus est hic tact⁹ frigiditatem epatice significat complexionis. Si vero simul etiam est mollis frigus ipsius et humiditatem manifestat. At vero si asper frigiditatis comitem portendit siccitatem.

De signis que ex colore sumuntur. Ex colore autem in hunc duces signa modum. Si etenim color est rubeus et pulcher temperantiam complexionis significat epatis. Si vero cum rubore albedo sit admixta calorem complexionis significat epatis et humiditatem. At vero si corporis est color ad citrinū inclinus multitudinē significat caloris in epate quodq̧ generat cholerā rubeā. Quod si in albū inclinabit corporis color epatis cōplexionis frigiditatē significat. At si pernimia est albedo: vt colori assimilet gipsi. humiditatē frigori comitē cōplexionis innuit epatis. plurimāq̧ flegmatici sanguinis generationē. Quod si liuidū corporis videbis colorez aut plūbi aut in nigrū incliuū cōplexionis significat epatz frigus cū siccitate multitudinē q̧ cholere nigre ab eo generari.

¶ Caplm. xiiij. de cōplonis testiū cognitiōe.

Estium porro cōplexiōis signa ex pilorū in pectine pductione et ex spermatis substantia et ex actionibus sumētur. Ex pilorum quidem pductione: qm̄ si in penne et vmbilici partibus et circūuicinis multi fuerint eorūq̧ pductio in pēne velox calorē significat cōplexionis testiuz. Si vero sint cū sua pili multitudine asperi et grossi calorē eorū significant et siccitatem. Si vero molles et tennes hūiditatis et caloris iporū sūt signū. ¶ Quod si in pēne et circūfusis pauci sunt pili et eorū tarda pductio: frigiditatē cōplexionis sigt testiculorū. Quod si pauci et asperi eorū significant comitē siccitatē. At vero si molles frigus eorū et humiditas ostēditur.

De signis que ex spermate sumunt. Ad hoc signa duces. qm̄ si fuerit spermatis substantia multa et grossa calide complexionis testiculorum nuntia est: Sed si sit pauca substantia et tenuis frigiditatis eorum signum est. Quod si sperma pmultum est et aquosum humidā cōplexionem nūtiat. Si vero paucū est et grossum siccitatē cōplexionis eorum propalat.

De signis ex actionibus ductis. Ex actionibus testium signa sumuntur eorum complexionis quoniā si fuerit homo multi coitus fortis erectionis: multe generationis maximeq̧ masculorum significat complexionis testium calorem. Si vero paucus sit illi coitus erectio debilis generatio admodū pauca queqz generant magis femine: frigide cōplexionis testiculorū ē signū. Multo vero coitu existēte et acutissimo eiusq̧ patit bene est dñs nec leditur et multū generat: significat quoniam testiculorum calida et humida est complexio. Si autem superabundauerit cōplexio hec in testib⁹ minime huiusmodi a coitu abstinebit. Quod si fuerit hō celeris ad coitū mot⁹ sufficitq̧ mediocrē ei vsus nec pmultū poterit: citoq̧ remittit et plīmū generat masculos. significatur ei⁹ testiculorū cōplexio calida esse et sicca. Si vero parū ad coitū celer ē tarde erectionis sigt frigiditatē cōplexionis eorū et siccitatē. Eadē erit illius habitudo cui testiū cōplexio frigida ē et hūida nisi q̧ ei⁹ cui ē frigida cōplo et sicca spma grossū

est: cuiꝰ aūt ꝯplexio frigida ⁊ hūida tenue est. harū autē duarū dr̄ia cōplexionū parū sgnant eorūqꝫ generatio amplior est feminarum.

¶ Capitulum. xv. de complexionis stomaci cognitione.

At vero stomaci cōplexionis cognitio fit ex bonitate actionū eiꝰ ⁊ malitia ⁊ ex cōuenientibꝰ ⁊ q̄ non cōueniunt. ¶ Ex actionibꝰ q̄dē qm̄ cuiꝰ est cōplo calida stomacꝰ grossos bene digerit cibos: corrūpūtur aūt in eo subtiles cibi eiusqꝫ eiꝰ digō appetitu ipsius fortior: ⁊ q̄ huiꝰ dn̄s est calidos amplius desiderat cibos modicūqꝫ famē perfert. Stomacus aūt frigdus grossos minime digerit cibos sed grauant ipsum ⁊ accrescūt in eo velociꝰ: huiusqꝫ dominus inclinatur ad frigidos cibos potusqꝫ. At vero siccus stomacus signa sui hēt sitis celeritatē pauca refocillatur aqua: ⁊ si amplius admodum dederis sonus illi aque in stomaco fit: quēadmodū. Gal. dixit eiusqꝫ inclinatur appetitus ad siccos cibos. Stomaci vero humidi signa sunt: sitis paucitas ⁊ ad cibos inclinatio eiꝰ humidos. Digestio vero eius debilis est nisi forte fuerit in eo calor. Cōplexio aūt stomaci cōposita ex signo rū intelligitur cōplexionū adinuicē simpliciū. ¶ Et sciendū quoniam sitis multitudo ⁊ paucitas nō ex stomaci est tantū causis sed cōpar ei est in his etiā pulmo ⁊ cor. Cū etem̄ cordis fuerint ⁊ pulmonis cōplexiones calide fit illi q̄ eiusmodi est sitis nisi ꝙ quādo horū cā mēbrorū fit sitis nequaquā aque frigide potu sedaꝶ statim. Amputaꝶ aūt horum sitis aeris cōceptu per nares. At vero que ex stomaco fit sitis aeris contractu per nare sine aque potu non mitigatur frigide.

De his que ex conuenientibus stō sumuntur ⁊ nocentibus. Stomamacus calidus frigidis delectatur rebus que ei supueniūt ⁊ ab intꝰ ⁊ ab extra vtiles sūt illi: ledíꝶ aūt calidis aut ab intꝰ aut ab extra obuijs. Frigidus aūt stōus calidis delectaꝶ extra ⁊ intus obuijs q̄ etiā ꝓsunt illi. nocēt aūt frigida. Stomacꝰ porro hūidus humidis noceꝶ accitque illi exinde defectus. delectaꝶ āt siccis q̄ ⁊ illi ꝓsunt. Siccus aūt in hūidorꝫ delectaꝶ sapore: lediꝶ aūt siccis. ¶ Et itellige inter malā cōplexionē stomaci nālem ⁊ malā extra naturaꝫ esse dr̄iam: qm̄ male cōplexiōis nālis dn̄s ea q̄ suo silia sūt expetit stō. At vo male q̄ ex nām ē cōplexionis possessor: q̄ diuersa sunt ⁊ contraria expedit. ¶ Parui porro signa sunt stomaci qm̄ multis grauatur cibis. nec ꝯcipit illos. Si vero detur illi paucus ⁊ sepe cibus eiusqꝫ est bona complexio optime digerit illum.

¶ Capitulū. xvj. de pulmonis complexionis cognitione.

Sciendum pulmōis cognitionē cōplexionis fieri ex aeris ad ipsuꝫ cōcordātia ⁊ discordātia: ⁊ ex voce: ⁊ his q̄ ab eo egrediūꝶ. Et ex aeris q̄dē cōueniētia: qm̄ cuꝫ aeris calidi per anhelitū leditur. ⁊ ad anhelituꝫ frigidi aspirat aeris significat eius complexionis calorem. Si sit autem eius huic habitus contrarius frigida est eius complexio.

De signis que ex voce sunt. Per vocem autem significantur quoniaꝫ si magna est vox et vehemēs complexionis eius caloris nuntia est. Si parua frigiditatem significat. Quod si rauca ꝓcedat humiditatem significat complexionis. Si vero acuta ⁊ subtilis siccitatē exprimit cōplexiōis.

De signis ex screatibus. Ex screatibꝰ quoqꝫ pulmonem agnosces. quoniam si in pulmone humiditas est: si forte huius dominus voce vtatur paulū amplior per canales pulmonis multe decurrūt humiditates et si loquatur plurimam expuit humiditatem ⁊ flegma cum tussi. Cuius autem pulmo siccus est minimum spuit eiusqꝫ vox clara est. Et sciendum quoniam vocis magnitudo magnitudinem sequitur canalium pulmonis ⁊ latitudinem. Aer ex canalibus latis pluribus simul egreditur. Ex strictis autē canalibus paucus. Sequuntur autem vocis magnitudo ⁊ paruitas complexionis canaliū pulmonis calorem ⁊ frigiditatem accidentaliter non propter aut caloris aut frigiditatis ipsius causam. Pulmonis eteniꝫ si fuerit calida complexio eius est canalis lata caloris eteniꝫ est dilatare meatus. ¶ Quod si eius est complexio frigida: eius etiam canalis stricta est. ¶ Est enim frigoris natura meatus adunare ⁊ arctare sua densatione et adinuicem copulare. Sic quoqꝫ aspera vox et plana ac lenis eius sequitur asperitatem ⁊ lenitatem qꝫ canalis quidem lenitas temperantiam sequitur pulmonis cōplexionis. ¶ At vero asperitas illius siccitatem. Hac vero via horum itelligitur membrorum complexio sicut diximus. ¶ Omnium vero reliquorum membrorum cōplexionem oportet intueri ⁊ dijudicare ex his que illis conueniunt ⁊ dissentiunt. ¶ Si etem̄ membrū aliquod rebus leditur frigidis: prosunt autem illi calida citoqꝫ refrigeratur illiꝰ iudicanda est frigida complexio. Si vero his contraria fuerint eius calida est cōplexio. Si autem membrum desiccari siccis videris nocentqꝫ illi conferūt autē humida eius est complexio sicca. Si se res contrario habeat humiditas eius dominatur cōplexioni.

¶ Capit. xvij. de totius corporis cōplexionis cognitione.

T quoniã cuiuſq₃ mẽbri ſigillatiʒ quõ cognoſcat̃ cõplo oſtẽſuʒ ẽ: iaʒ nũc opʒ ea ponere ſigna qb⁹ totalitatis corpis cõplo indicãda eſt qð extra teperantiã poſitũ eſt nãliter. Dehinc cõplonis dabimus ſigna tẽperate. Dico ꝙ qm̃ totalitatis corpis cõplexio qnq₃ cognoſcit̃ rebus: aut enim ex tactu cognoſcit̃ aut ex colore aut ex pilis. aut ṽo ex figura aut ꝑ actiones. ¶Ex tactu qdẽ qm̃ calide cõplonis corpora ſi tetigeris tẽperatis inuenies calidiora. Corpa aũt q̃ frigidã hñt cõplexionẽ frigidiora tẽperato inuenies niſi ꝙ calidoꝝ tactũ corporũ quorũdã ſenties vaporoſuʒ ⁊ delectabilẽ ſub manu vt pueroꝝ corpa: quorũdã aũt tactũ acuti caloris ⁊ ventoſi vt iuuenum corpa. Corpa ãt ſicca ſi tetigeris dura inuenies ⁊ ſolida magis ꝙ̃ tẽperata: hũida vero molliora temperatis. Siccitatẽ etenim ſoliditas ſequitur: humiditã tem autem mollities cõmittatur.

De ſignis que ex colore ſumunt̃.

Ex colore corpis ſigna ſumes qm̃ quoꝝ ẽ corpoꝝ calida cõplexio ⁊ color qꝫ eſt rubeus. Frigidoꝝ aũt color alb⁹ ẽ. Cib⁹ nãq₃ in calide cõplonis corporib⁹ in ſanguinem transformat̃ velociter: ⁊ in calido quãtitas ſanguinis multa corpe coadunat̃. Sanguini aũt bono color ꝓprius rubeus ẽ: lacertorũ vero q̃ ſub cute ſunt generatio ex ſanguine eſt: ideoq₃ calorẽ corpis cõplexionis color comittatur rubeus. In cõplexionis vero frigide corporibus cibus in ſanguinẽ mutatur flegmaticum paſcunturq₃ illo mẽbra: flegmatis autẽ color proprius albedo eſt: ideoq₃ ⁊ frigiditatem corporis cõplexionis albedo ſequitur.

De ſignis ex pilis ſũptis.

Ex pilis hec ducuntur ſigna qm̃ in calide complexionis corporibus pili velociter producuntur: multiq₃ valde ⁊ aſperi: productioq₃ piloꝝ i eoꝝ penib⁹ ⁊ mento citiſſima ⁊ color eorũ niger: que ſi calida fuerint ⁊ ſicca pili criſpi fient. Si vero calor eſt committatur humiditas ⁊ pili nigre fient ⁊ lenes. ¶In frigidis autem corporibus pili ſunt pauci ⁊ albi tardeq₃ ꝓducuntur: que ſi fuerint frigida ⁊ humida corpora erũt pilis nuda piliq₃ eoꝝ plani ſunt valde. Qð ſi frigida ſint ⁊ ſicca min⁹ nuda ſunt pilis corpora. Eſt autẽ cã hec calidis cõplexione ⁊ ſiccis corporibus in multitudine pilorum. quoniã pili ipſi vapores ſunt calidi ⁊ ſicci qui de corporis egrediuntur poris: ⁊ hi poſt illos foras emittuntur: nec eorum interdicitur emiſſio: ſed adinuicem continua eſt: vapor autem calidus ⁊ ſiccus in his multus eſt corporibus magiſq₃ in aliꝭ. At vero in frigidis corporibus ⁊ humidis pilorum nuditatis ⁊ paucitatis cauſa eſt ꝙ in ipſis calidis admodum paucus eſt vapor ⁊ ſiccus ſequitur humiditas vaporem cuʒ corpora fuerit egreſſus ac continuari adinuicem prohibet vapor eteniʒ cum tranſierit cutis humiditatem: et poros exierit: cõuertitur humiditas ⁊ foramina opilat: amputaturq₃ vaporis qui egreſſus ẽ ⁊ ei⁹ qui ab intus ſequitur continuatio: quemadmodum his que humida ſunt accidit ſi decoquant in aqua ⁊ bulliantur inuenies vaporẽ ſtatim vt egreſſus bullitionis fuerit loco itercidi. reuertitur enim humiditas in locuʒ quo ille egreſſus eſt vapor quem opilans inciſionem inter ipſum ⁊ alterum qui ſequitur vaporem facit. Ideo ergo in frigidis non oriuntur pili corporibus ⁊ humidis accidit etiam pilorum caſus corporibus plurimum ſiccis. vt caluitium fieri videmus: caluitiũ etenim niſi his quorum eſt cerebri ſicca complexio non accidit. Signa autem eſt quoniam ex maiori parte ſenibus caluitiuʒ fieri videmus propter eorum corporum ſiccitateʒ ⁊ cutis deſiccationẽ. Amplius caluitium ſecundum maiorem fieri partem videmus in ſincipite magis ꝙ̃ in aliꝭ membris. Ipſum enim ceteris ſiccius eſt ⁊ cõpoſitum ex oſſibus ⁊ cute ſine lacertis q̃ ſub cute ſunt que eius in ſe humiditatem cuſtodiant. Cauſa ergo propter quam pipli in cute non oriuntur ſiccitas eſt quoniam vapor cũ egreſſus poros fuerit cutem apertam dimittit: ⁊ foramina nec poteſt eum cutis arctare et ſtringere ſua ſiccitate diſperguntur ergo vaporis partes nec adinuicem conueniunt quẽadmodum fumoſi a ſuo loco egrediatur largo contingit: ſpargitur enim ⁊ ab inuicem ſeparatur. ¶Pilorum autem nigredo fit multitudine caloris ipſius vaporis ⁊ aduſtiõe. Flaui vero ex caloris temperantia vaporis. quemadmodum intemperatis ante iuuentutis ſtatum corporibus. Albi autẽ capilli ex flegmatico ſunt vapore quemadmoduʒ in frigidis videmus regionibus contingere ſed ⁊ etate ſenibus propter frigiditatem complexionis. At vero criſpi pili aut ex vaporis ſunt aduſtione ⁊ ſiccitate eius vt videmus in capillis fieri: ſi igitur fiant proximi complicantur enim ⁊ deſiccantur: ⁊ vt in ethiopum probatur corporibus propter aeris caloris multitudinem qui in terra eorũ eſt. Aut meatuuʒ curuitate quibus vapor a corpore egreditur. Si eteniʒ eorum meatus tortus eſt ⁊ vapor plicatus egreditur. ¶Capillorum autem planities ex frigiditate vaporis eſt. ⁊ humiditate vt capilli eoꝝ qui in aquilonis ſunt partibus in regionibus etenim illorum frigus dominatur ⁊ hũiditas. Idẽ in capillis videmus infantiũ eo ꝙ hac in etate multa ſit humiditas.

De ſignis q̃ de corpis habẽt̃ hitudinib⁹.

Porro ſigna que ex

habitudinibus sumuntur que sunt .s. pinguedo et macies spissitas et raritas talia sint. ¶ Pinguedo corporis aut est de adipe aut de carne aut ex vtriusque simul. Macies quoque aut est cum paucitate adipis: aut paucitate carnis: aut vtriusque sit. Cum ergo erit in corpore adeps multus et caro pauca significat quod eius complexio frigida est temperata in humiditate et siccitate. Si caro amplior adipe fuerit signum est eius esse calidam complexionem in humido et sicco temperatam. Si quando autem et multi est corpus adipis. multe etiam carnis significat eius temperantiam in quatuor extremis. Cum autem corpus est exile temperantia in illo caloris exprimitur et frigoris: sed siccitatem intellige dominantem. Temperantia autem inter pinguedinem et maciem in corpore temperantiam significat complexionis. Plurimus autem fit in frigidis corporibus adeps. In calidis autem caro: quoniam vnctuosa pars sanguinis in calidis corporibus naturali fit cibus calori: in frigidis autem superest et remanet. diriguntque illam vene ad membra. Que ergo naturaliter frigida sunt membra vt panniculi coagulatur in illis. Que autem calida sunt membra vt caro dissoluunt illam a se nec perstat in eis. Attamen si calide sit complexionis corpus eiusque dominus quieti deditus et otio: vnctuosum quod est ex sanguine coagulatur in carneis membris propter dissolutionis paucitatem: hinc ergo est mulieres viris videre pinguiores secundum maiorem partem propter diuturni vsum ocii et quietis: et quoniam earum frigidior est complexio hominum complexionibus: hac autem in parte inspiciendi qui ossa vestiunt lacerti. Sepe etenim multe est carnis corpus ossaque eis subtilia: videturque illud inspicienti tanquam exile. Sepe quoque fit carnem que sunt cum membris paucam esse ossa aut grossa: opinaturque qui inspicit pinguem esse huiusmodi. Non oportet ergo in his decipi et errare corporibus. ¶ Raritas autem calorem significat corporibus et humiditatem spissitas frigiditatem et siccitatem inter has duas temperantia habitudinis temperantiam significat complexionis.

De signis que ex actionibus sumuntur.

Signa autem ex actionibus ducta quedam quidem sumuntur ex animalibus actionibus: quedam ex vitalibus: quedam ex actionibus naturalibus. ¶ Ex animalibus quidem actionibus signa sunt in calido corpore vt sit qui eiusmodi corpus habet velocis ingenii celeris intellectus celeris etiam motus ipse festinus et citus instabilisque. Si vero corpus est frigidum eius dominus tardi est ambulationis hebes pauci intellectus lingue grauis tardi motus: in rebus autem fixus. ¶ Ex actionibus autem vitalibus siquando corporis est calida complexio: est dominus fidens: est et aut audax vanusque se ingerens: temerarius: instabilis in rebus magnis pulsusque eius vehemens celer et spissus ipse velox ad iram grauem. Si vero corporis sit complexio frigida eiusmodi homo corporis formidolosus erit et timidus sibi plurimum timens pauce ire pulsusque eius tardus et rarus. ¶ Ex actionibus autem naturalibus quoniam calide complexionis vir citissime crescit: appetitus est fortis bone digestionis: multe veneris: frigide porro complexionis vir his contrarias habet habitudines. hec est signorum simplicium cuiusque diuersitatis assignatio. ¶ Significationes corporum complexionum que extra temperantiam sunt per naturam et nos commemorabimus ea coaceruata in vnoquoque corpore quo melius et diligentius possit intelligi a lectore et memorie mandari.

De signis simplicium complexionum.

Dico ergo quod cum corpus calidum fuerit eius signa sunt adipis paucitas: carnis multitudo: color rubeus pili multi et nigri: si tactu eius tetigeris corpus calidum inuenies: et est boni ingenii: et cito capiens quid: velox verbis: celer motu: et festinus: carnis solide audax: vanus: inuerecundus: et ingerens: appetitus plurimi: celeris augmentationis: bone digestionis. libidinis multe: vocis magne. ¶ Si quando autem est corpus frigidum signa eius sunt adipis copia: carnis penuria: corporis a pilis nuditas coloris albedo. ac liuiditas si quidem frigus permimium est. Et pilorum flauedo que ad citrinitatem percutit: quod si tetigeris frigidum inuenis: eruntque actiones animales vitales et naturales imminute et debiles: pauci ipse est intellectus. tarde mentis: grauis lingue: tardi motus: formidolosus: et timidus appetitus imminuti: tarde digestionis coitus modici: eruntque frigidorum omnium signa membrorum manifestissima. ¶ Cum autem corpus siccum est: signa eius corporis exilitas tactus durities: eruntque omnium eius membrorum que sicca sunt signa clarissima et patentia. ¶ Ubi autem corpus humido deputatum est multe est carnis et adipis tactusque molle inuenitur: omniaque humidorum quasi eo sunt membrorum signa manifestissima.

De complexionum compositarum signis.

At vero corpus cuius est complexio calida et sicca. signa hec habet: exilitatem pilorum copiam et nigredinem: colorem fuscum: tactus calorem et duritiem ingenium: mentem: ipse ingerens est: temerarius: appetitus eius fortis: digestio bona: sed maxime ciborum grossorum libidinisque studens. Eruntque omnium membrorum que calida sunt et sicca signa patentia. ¶ Corpus autem cuius est complexio calida et humida significatur his: carnis copia: adipis paucitate: pilorum nigredine et planitie: tactus calore et mollicie: multitudine putridorum morborum. qui ex humorum fiunt corruptione si hec superabundet complexio. Est etiam color ex rubeo et albo: estque medius in animalibus actionibus et vitalibus et naturalibus. Omnium quoque

calida sunt ꝛ humida mēbrorum hoc in corpore signa sunt manifesta. ¶At vero cuiꝰ est cōplexio frigida. ꝛ humida corporis signa sūt albedo colores: pinguedo corporis: ex adipis copia: pilorum flauor: quod si tāgatur frigiduz sentit ꝛ molle: pilis nudū ꝛ priuatū est: ipsiusq; dn̄s hebes: multe obliuionis: intellectus pauci: formidolosus. timidus. appetitꝰ debilis. digestionis tarde. veneris pauce. Et eorum q̄ in corpore hoc sunt frigida ꝛ humida mēbrorum signa sunt patentissima. ¶Corporis aūt frigidi ꝛ sicci signa coloris albor in liuidū pcutiēs: ꝛ eius exilitas: flauedo pilorū q̄ in citrinū percutit: nuditas quoq; corporis a pilis: tactꝰ eiꝰ durities ꝛ frigus: ꝛ membrorum que frigida ꝛ sicca: hoc in corpore sunt sensibus manifeste signa patent. Et sciendum quoniaz in composita corporis complexione dominātis ꝛ super abundātis qualitatis signa manifestiora sūt.

¶Caplm. xviij. de temperati corporis cognitione complexionis.

Equoniam ostendimus extra tēperantiā positorū corporum sciēdū tibi pponimus temperatuz esse corpus cuiꝰ signa media sūt inter ea q̄ corporū extra tēperātiaz positorꝫ. Est ergo mediū inter maciē ꝛ pinguedinem: colorq; eius ex albo mixtus ꝛ rubeo: pili vero flaui ꝛ ad ruborē paulolum inclini. dum in pueritia est. Ut aūt ad iuuētutis accedit etatem ꝛ capilli denigrantur: tactus in calido temperatus est ꝛ frigido molli ꝛ sollido quemadmodum medium palme cutis. At vero mores eius et habitus animales vitales ꝛ naturales virtuose ꝛ bene disposite. Ipse igitur intelligens ꝛ cito capiens mentem habens bonā ꝛ animum audax quoq; sepe varius sed non tumultuosus non timidus inter celeritatē medius ꝛ tarditatem ꝛ inter costantiā ꝛ temeritatez: ꝛ inter misericordiam ꝛ crudelitatem: perfecti appetitus. abstinēs non malus. Et oīno atq; vniuersaliter medius inter ea que dicta sunt complexionum esse tēperantiam signa erūtq; actōes membrorū eius perfecte consumate pulchre ꝛ grate. ¶Et notanduz in his oībus que dicta sunt signis si quādo hominū in aliquo diuersa apparebunt ne oīno acceleres in dādo iudicio ꝛ sn̄ia nisi prius oīa in vnū collegeris signa que deinceps discernas ꝛ diiudices: atq; ad inuicem oīa conferas: videasq; cuius cōplexionis signa sunt plura: ꝛ iam tunc illius hominē iudices esse complexionis. Quod si coequalia videantur esse testimonium intuendum tibi erit que sint fortiora ꝛ que illa consulent deinceps iudicabis.

¶Caplm. xix. de causarū cognitione que naturalem inmutant complexionem.

Sciendū qm̄ signa in vnaquaq; cōplexionū corporꝫ variātur fm̄ corporuz cōplonū variatiōes. Uariātur āt corporꝫ cōplexiones aut ppter in qua natꝰ est regionē ꝛ nutritꝰ: aut pp etatē: aut ppter masculinitatē ꝛ femineitatē. aut ppter cōsuetudinē quā homo plurimū consueuit.

¶Caplm. xx. de mutatione complexionis corporis pp regiones.

Quam corporū complexiones pp regiōes mutenk. Intuēdū nobis ē: ꝛ sciendū qm̄ q̄ dicta sunt signa de diuersitatibꝰ complexionū in vno quoq; corporꝫ: q̄. s. sumūtur ex colore ꝛ capillis in regionibus designata sūt tēperatis. In his aūt q̄ minime tēperate sunt huiusmodi signa certa non sunt q̄ ex pilis sumūtur ꝛ colore. Calide etem̄ regiones q̄ perusste proxime sunt vt ethiopia sue faciunt gētis colorē nigrū capillos crispos: cutē dessiccāt iferiora corporꝫ eorꝫ teneāt: facies eorū darāt: oculos pfundāt: nasuz magnificāt: interiora corpis eorꝫ refrigerāt vires itellectꝰ debilitāt Quare horū ispector pp cutis extenuatiōnē ꝛ nigredinē ac capillorꝫ crispationē opinak eorꝫ corporꝫ cōplōnes calīdas eē ꝛ nō tn̄ sūt. Calor etem̄ circūdātis eorꝫ corpa aeris corpis eorꝫ foras attrahit calorez ꝛ iminuik interius. ¶Regiōes ecōtra fridasq; a parte sunt aqlōis vrsis duabꝰ suppositi maiori minoriq; capilli in habitātiū castanei sunt ꝛ ad albū iclini ꝛ plāl corpa eorꝫ pilis nuda: colores albi: facies rubee: pectora larga: pedes parui: ppter qꝺ calor pectoribus eorū imergitur ꝛ a frigore refugit: ideoq; est eorꝫ calida cōplexio. vnde ꝛ ipsi his de cāis audaces sunt magnanimi opinanturq; eos ispiciēs albedinis eorū cā ꝛ nuditatis corporū eorum a pilis complexiones frigidas huiusmōi nec sic se res hꝫ imo calide sūt: q̄re etiā opꝫ in hmōi cōplexiones ex coloribus iudicare ꝛ capillis: sꝫ eorꝫ collatiōe ad sue tēperatos spēi: q̄ tibi signa certa appareāt. Tēperate vo regiōes q̄ sub recta posite sunt lineaz ab oriēte vsq; occidētē ꝛ q̄ his pxime sunt ꝛ cōfines vt q̄rtū clima inhabitātes: hn̄t inter has duas habitudies medios cōtrarias. Dicta sūt aūt huiꝰ regiōis signa ꝯplōnū ꝛ q̄ illꝫ ppinq̄ in latere ad aquilonē vergēte in p̄cedētibꝰ cū de tēperate cōplexionis signis diximus.

¶Caplm. xxi. de signorū etatum notitia ꝛ mutatione complexionum propter eas.

Mutantur qꝫ ꝯplexiōes pp etates. Etates āt quatuor sunt. Pueritie etas iuuentus que ad statum. s. peruenit iuuētutis grandiorum etas ꝛ senectus.

¶ Pueritie ergo est etas in qua semper corp⁹ augmentatur: crescit autem vsqz ad annos fere triginta. ¶ At vero pueritia vsqz annos dicitur quindecim ꝛ vsqz tringinta adolescentia. Etas autem que ad statum peruenit iuuentutis ea est in qua completur corporis crescere: ꝛ dehinc declinatio sumit initium eius autem statum secundum maiorem partem trigintaquinqꝫ anni. ¶ Grandiorum autem etas illa est in qua apparere incipit diminutio ꝛ declinatio sine virtutis tamen detrimento. Non enim imminuit aut reddit aut corp⁹ cõtrahit hui⁹ẽ scḋm maiorẽ partẽ finis ãni circiter .lx. At vero senectutis est etas in qua virtutis apparet diminutio que a termino ẽ .lx. annoꝝ vsqꝫ in vite finẽ. ¶ Pueroꝝ igit etas calida est ꝛ humida que calidior ꝛ humidior oibus existit etatibus. hec etẽm generatiõi magis prima est sanguinis ꝛ spermatis q̃ vtraqꝫ calida esse scimus ꝛ humida. Iuuenũ autẽ etas calida est ꝛ sicca intelliges aũt eius siccitatẽ in aialiũ corpibus que vt nata sunt q̃to plus augent crescẽdo tãto mẽbroꝝ ipsoꝝ amplior fit siccitas. Calorẽ aũt scire te opꝫ in pueris ꝛ iuuenib⁹ equalẽ esse q̃titate diuersuꝫ autẽ q̃litate. Si etẽm iuuenũ corpa ꝛ pueroꝝ tetigeris vtrisqꝫ eq̃lẽ inuenies calorẽ nisi qꝛ pueroꝝ senties sub tactu calorẽ vaporosuꝫ quietẽ mollẽ ꝛ iocũdũ humiditatis cã q̃ illi admixta est corpoꝝ vero iuuenũ calorẽ inuenies acutũ ꝛ pũgẽtẽ siccitatis cã illũ cõmitãtis. Dedit autẽ nobis exẽplũ Gal's de balnea ꝛ aq̃ calida et ait. Balneũ si calidũ fiat in caloris vltimo eodẽqꝫ ꝛ aq̃ mõ dehinc vtrũqꝫ tetigeris dñ acutũ est calore: q̃dẽ eq̃lia inuenies in quãtitate: ꝛ vtrũqꝫ tactũ exuri eisdẽ virib⁹: sed balnei calorẽ cõmittat acumẽ ꝛ pũctio. Aq̃ aũt cal'a nõ sic est. Nõ etẽm est cũ ei⁹ calore acumẽ sꝫ lenitas: q̃re nõ põt aq̃ calida balneo dici calidior aut ipꝫ balneũ calidũ calida dici aq̃ calidius. Ad hũc ergo modũ opꝫ calorẽ qui in pueroꝝ corpib⁹ est tanq̃ aq̃ calide calorẽ q̃ vo in iuuenũ corpibus tanq̃ balnei calorẽ eq̃les adinuicẽ dici: qm̃ q̃dẽ qui est in pueroꝝ corpibus calor tanq̃ aq̃ calide est: q̃ aũt iuuenũ tanq̃ balnei calor. Si q̃n ergo hec tactu ꝓbabũtur corpora in oibus eq̃lia habitudinib⁹ esse debent cõparans pingue pingui: exile exili colorisqꝫ rubei virũ cũ simili. Et oino opꝫ oẽm cõferre hoiem cũ alio in figura in colore in regimine in cõsuetis in exercitijs in cibo potuqꝫ in balneo ꝛ sitibus intm̃ vt ebriũ ebrio: sorbiũ cõferas sorbio: saturatũ saturato: opꝫ q̃ꝫ eũ queꝫ calor estusqꝫ ꝑcusserit similia passo cõferri ꝛ q̃ frig⁹ passus est cũ cõsimili. hec etẽm si fecerꝫ q̃ dicta sunt vera inuenisse te gaudebis. Reperies etenim puerorũ calorem ꝛ iuuenũ qui ad statum peruenerũt iuuẽtutis equales: nullãqꝫ inter eos circa calorẽ differentiã. Si quãdo aũt corpora tangas habitudinibus diuersa ꝛ adinuicem cõtuleris: eorũ tibi nõ certificatur cõplexio: ꝛ inter eos diuersitatẽ inuenies opinabisqꝫ illã ex etate esse discrepantiã. Corporũ aũt grandiorũ cõplexio frigida est ꝛ sicca: calor etenim est cicitas que in corporibus sunt perfectorũ iuuenũ adeũte tẽporis longitudine: humores cõburũt in tãtũ vt in cholerã trãsmutẽt nigram. Cholera porro nigra frigida est et sicca. At vero corpora senum in vltimo frigida sunt ꝛ sicca. hec etenim etas puerorũ est etati cõtraria: ꝛ quẽadmodũ puerorũ mẽbra radicalia vt ossa ꝛ cartillagines ꝛ nerui in vltimo sunt humiditatis: sic in senib⁹ alijsqꝫ aialibus que maioris sunt etatis in vltimo sunt frigiditatis ꝛ siccitatis: pueritie etenim etas augmẽti principiũ est ꝛ crescendi. hec aũt duo per humiditatẽ perficiunt q̃diu natura mẽbra põt extendere: ibidẽqꝫ finit humiditas. At vero senectutis etas cõsumptionis ꝛ marcoris etas est: ꝛ in mortis via iter: q̃ per frigiditatẽ est ꝛ siccitatem. Grandiorum autem etas minus sicca senum est etate: ꝛ hec q̃ꝫ siccior iuuẽtutis est cõplexione sicut et iuuẽtutis etas siccioris est cõplexionis pueris: humidior aũt grandioribus. Ostenditur autẽ qḋ dicit hoc modo. Generationis fetus principium in matrice est de sanguine mẽstruo et spermate. Sanguis autem et sperma calida sunt ꝛ humida. Sanguis quidẽ calidior spermate et humidior. At vero sperma sanguine minus humidum quib⁹ conuincitur ex rebus generationis eius principiũ ex substantia esse humida. ¶ Cum ergo contemperatur simul sanguis ꝛ sperma calor illos commiscet ipsorum paulatim donec aliquantulum coagulentur quo possit informans ex eis membra formare fetus incipitqꝫ primum panniculorum generationem: dehinc carnem postq̃ venas ac neruos iam tunc generationem incipit ossium: et vnguium cum iam coagulatur materia et desiccatur: hec cum creauerit membra virtus non desistunt desiccari paulatim et augeri mediocriter crescuntqꝫ caloris naturalis virtute donec forma compleatur fetus eiusqꝫ confortentur membra intantum vt cum fetus nascetur membra eius humidiora inueniantur quam deinceps ꝛ ossa quoqꝫ que ceteris sunt sicciora mẽbris humida sint et mollia: que in q̃uis partem si volueris inflectantur quemadmodum ab obstetricibus fieri in infantes videmus si eorum capita fuerint oblonga. ¶ Reducunt enim in primam illam circularitatem. ¶ Sunt tamen hec mẽbra tempore minoris humiditatis quam in matrice fuerint. Necn̄o deinceps augmẽtari membra desistũt augeturqꝫ siccitas ꝛ fortitu

do eorũ:crescitq̃ caloris virtus donec ad eta té pueuerit ꝛ virtutẽ ꝛ siccitatẽ donec amplꝰ radicalia nõ possint extẽdi sua duritie ꝛ soliditate mẽbra. Hec aũt etas iuuẽtutis est status. Dehinc aũt olum augetur siccitas mẽbrorum donec ad etatẽ pueniãtur grãdiorẽ suntq̃ in ea fortis siccitatis mẽbra abide senectutis incipit exordiũ ꝛ crescẽte sicco dñatur mẽbꝛ donec supabundet: dehinc virtutes debilitantur caro minuit ꝛ sanguis. Calor etenim hac in habitudine naturalis debilitat. Nõ enim naturalẽ inuenit humiditatẽ in qua operet. Aucto itaq̃ sicco amplꝰ caloris auget nãlis debilitas ꝛ coagulationi:fit prima:inueterat itaq3 cutis manuũ debilitat motꝰ ꝛ pedũ turbat corpus estq3 huic nomẽ habitudini senii: que similis marcori est plãtarum vt igitur defecerit humiditas ꝛ siccitatis perfectꝰ est statꝰ calor extinguit naturalis ꝛ corpꝰ corrũpit: fitq3 mors. Hec etenim siccitas corruptionis cã est corporum aialium ꝛ plãtarum. Et simile qd diximꝰ est ẽt in plãtis. Dũ enim a terra oriunt humide sunt valde Dehinc aũt videbis illas dũ crescunt siccitatẽ earum augeri ꝛ virtutẽ donec crescẽdi finẽ attigerint a qua declinare incipiunt ꝛ desiccãt vsq3 dũ marcescẽtes cõtrahant ꝛ veterescãt. Et huiusmodi q̃litas ac habitudo etati similis ẽ senij ꝛ mortis. ¶ Patet ergo ex his q̃ dicta sunt qm̃ puerilis etas in vltimo est humiditatis si ad oẽs alias cõferat etates. Senũ aũt etas q̃ in senio sunt in sicci vltimo est. Quorum corpa tñ ꝛ si sicca sunt sed tñ frigida apparẽt ꝛ esse humida ꝑpter superfluitates in eas cõgregatas vt screatꝰ ꝛ muccos lachrymarum fluxꝰ: mẽbra nãq3 ꝑncipalia corporum sensũ debilitata sunt eorũ q3 virtꝰ ꝑ quã ad ea cibus trahit mutatq3 caloris debilitate naturalis. His itaq3 de causis circa ea multe supfluitates humide colligũt. At vero ipsa radicalia mẽbra ꝑculdubio sicca sunt nec ad ea de ciborum quicq̃ puenit humiditate nisi modicum. Senum ergo corpa eo q̃ in eorum mẽbris congregant supfluitates frigida sunt ꝛ humida: ex se aũt ipsis ꝛ membris ipsis frigida ꝛ sicca.

¶ Capitulum vigesimum secundũ de maris ꝛ femine nature.

Mutatur quoq3 natura cõplonis ex maris ꝛ femie natura: qm̃ masculum in omnibus animalibus calidius est complexione femineo: femineum autem frigidiꝰ ꝛ humidius masculo. Signum autem ad hec tale est: videmus in masculis pilos multo plures ꝛ fortiores sed ꝛ eorum productionem celeriorem q̃ in mulieribus: vnde ꝛ illis barbe innascuntur. Qd si cõtigerit mulierum aliqua fortis esse caloris in corporibꝰ earum plures q̃ in ceteris videbis pilos ꝛ quandoq3 illis innascuntur mẽti loco pili. Amplꝰ masculum per omnia fere fortiorem habere animam muliere videmus ꝛ fortioris certaminis ac audaciorẽ femina iter omnia pene animalia. Ideo ergo ꝛ virorum pectora lata sunt ꝑpter dilatãtẽ calorẽ. Et videmꝰ eorum maiorem partẽ in pectoribus pilos habere. Amplꝰ vides masculos post natiuitatẽ celerioris motꝰ ꝛ dilatatiõis. Sed mulieres celerius crescere masculi: qm̃ complexio earũ vir orum est cõplexione humidior. Humida aũt corpora citius dilatantur: nisi q̃ eorũ crescere citius finem hz q̃ virorũ frigidiores ꝛ enim sunt cõplexionis ꝛ debilioris. Masculi econtra calidioris ꝛ fortioris: hominum etenim corpora et omnium animalium virtutem habent naturalem qua crescunt. Que si fuerit fortis ꝛ crescere maius erit si debilis diminutũ ꝛ tamen celerius. Amplius in pluribus ꝛ animꝰ ꝛ cognitio ꝛ discretio ꝛ constantia in viris est maior q̃ in mulieribus: motusq̃ eorum ad actiones: ꝛ vis capiendi: ꝛ phantasia fortior propter ipsorũ mẽbrorum virtutem: que capitũ ipsorum sequitur magnitudinem: vnde ꝛ virorum scapulas videbis ꝛ membra. sed ꝛ brachia ac crura grossiora esse. Hec etenim omnia que sunt dicta motum sequuntur. At vero contra est mulieres pilis priuatas videre in pectoribus ꝛ ventre manibus ꝛ pedibus propter earum complexionis frigus ꝛ debilioris anime minꝰ audaces pectora eorum stricta: videbis etiam maiorem earum partem minus habere animi minus discretionis: amplius timoris ꝛ debilitatis: sed ꝛ earum capita paruiora fm maiorem partem. Que etiam ad otium magis inclinantur ꝛ quietem q̃ ad labores etenim magis congregantur propter earum frigus complexionis cum sit frigiditatis coadunare ꝛ cõglutinare: meatusq̃ arctare ꝛ minuere actiones ac breuiare. Ex his itaq̃ omnibus signis tibi manifestum fit feminam frigidiorem esse ꝛ humidiorem: masculum autem calidiorem ꝛ sicciorem femina. Humidior autem femina creata est q̃ masculus complexione propter fetus cibum fetus etenim cibus dum in matrice est humiditas est ex ea fit. Que cum ita sint non oportet mulierum iudicare corpa ad virorum collationem. Sed earum iudicabis corpora per collationem ipsarum ad temperata inter ipsas corpora complexionẽ vtriusq̃ discretionis diligentia.

¶ Capi. xxiij. de cõplexionis mutatione propter consuetudinem.

Mutantur quoq̃ corporum ꝑpter ꝯsuetudinẽ cõplexiões. Oz ergo itelligere qm̃ cõsuetudies si lõgioris fiãt ꝑ ꝯ naturalem

turalē trāsferunt cōplexionem ad aliā ꝺm cōsuetudinē queadmoduz in aphorismoꝝ libro hypo. testatur cōsuetudinē secūdam esse naturā. Et cōplexionis mutatio fit cā cōsuetudinis aut ꝑ regimē: aut ꝑ artificiū. Et ex regimine queadmoduz si sit homo nāliter coporis exilis: vtaturq; otio ⁊ quiete ac delitijs ⁊ exertitij paucitate: vnde corpus illi⁹ corpulētat multiplicat frig⁹ ⁊ hūiditas in eo ⁊ fit piguis. Sic q̄z si sit hois corpus nā corpulentū ⁊ pingue: vtatq; exerticij copia ⁊ laboris. paucitate q; ciboꝝ. accidētibusq; curarū ⁊ tristitie: dissoluūtur ei⁹ corporis humiditates: mēbra calefiūt ⁊ siccātur fitq; exilis. At vero si occupatur in aliquib⁹ ad solē. estq; obuiatiōi ei⁹ assiduus: ⁊ vestimētoꝝ corpe nudus. cutis ei⁹ extenuatur ⁊ durescit. color niger fit: mutaturq; eius in calorē cōplexio ⁊ siccitatē. Oz ergo discernere inter eū q̄ eiusmodi ē nālr ⁊ q̄ cōsuetudine. Intuearis igit illū q̄ pinguis est siquidē nudū est pilis corpus: veneq; ei⁹ stricte: pinguedo hec nālis ē: piguedo etem̄ ꝺm maiorez ꝑtē fit ex frigiditate cōplexiōis. fridaq; ꝯplexio venas artat ⁊ pilos minuit vt dictū ē in p̄cedētibus. Cuius autē vene late sunt ⁊ ip̄e pilosus eius est naturaliter calida cōplexio. piguedo autē ipsi⁹ mutata est a consuetudine. Sic quoq; si inueneris corpus exile cutem asperā ⁊ solidā. colorez nigrū pariterq; ei⁹ vene stricte cutis aūt nuda pilis. siccitas ei⁹ ⁊ exilitas ex ꝯsuetudine facta est. calidoꝝ vsu ⁊ siccorū. Si aūt vene sint late ⁊ ipse pilosus multorūq; pilorū eius exilitas naturalis est.

De mutatione cōplexionis ꝑꝑ artificia. Mutatur quoq; cōplexio ex artib⁹ Quare sciēdū tibi est: qm̄ artiuz quedā cōplexionē hominis i mutāt in cōtrariū aut in calorē ⁊ humiditatē: vt eorū accidit cōplexionibus q̄ balnei interioris seruitio dediti sunt: aut in frigiditatē: ⁊ hūiditatē: vt piscatoribus accidit ⁊ nautis ac fulonibus: aut in frigiditatē ⁊ siccitatē: vt agricole patiūtur ⁊ venationes ⁊ aucupes similiaq; hec sunt q̄ te scire oportet ad dn̄iam cōplexionis hoium q̄ ex natura est. ⁊ q̄ per cōsuetudinem mutata ⁊ facta.

¶ Capitulum vigesimūquartum de sani corporis signis ⁊ seruis emendis.

Equoniam de naturalis cōplōnis signis q̄lia sint satꝫ dictū est: equū nobis videt sani etiā corporis signa ꝓponere: in q̄ nulla ē macula: nec aliq̄d culpatur. Medicus eteniz horū necessariā hꝫ scientiā: maximeq; qn̄ de seruorū ꝯsulunt emptōe: ⁊ q̄ritur ab eo vtruz q̄d insit vitiū nec ne. Nos ergo q̄uis oia q̄ ad hec necessaria sunt hoc dixerim⁹ in libro sepatim suisq; capitulis: iuntq; perfecta itm̄ vt cū diligētia ⁊ cura ituens: res possit oēs hmōi scire nāles: ⁊ q̄ extra naturā sūt ac plena ꝑfecta cognoscere sciētia: sꝫ si in emptionib⁹ his propriā quedā ⁊ singularē dederim⁹ operā facilius erit eoꝝ sciētiā ⁊ cognitionē volēti. Dico ergo desiderātē corpus cognoscere sanū. ⁊ oī vacuū vitio optere prius vitia cognoscere incomodaq; corpibus accidētia. sicut hoc loco dicem⁹: prius igit corpis cōplexio cuius sanitas q̄ritur intuenda ē figura quoq; ⁊ habitudo de hinc aūt circūspice cutem ipsi⁹. hoc est supficiē ⁊ que in ea sunt. Iā tunc aūt a capite incipe ⁊ ei⁹ diligēter habitudies vide ⁊ agnosce: ⁊ ad ea q̄ subsunt ⁊ sequnt descēde mēbra ⁊ sic vsq; inferiora ꝺm ordis mēbroꝝ ꝯsequētiā: donec ad pedes ꝑueneris: ⁊ itelliges q; oiz horū mēbroꝝ sanitatē ⁊ salutē ab accidentib⁹ ⁊ incōmodis eorūq; in ea aduētū. Si etem̄ hec diligēter obseruabis ⁊ sanū corpus. ⁊ languidum perfectius cognosces.

Speculatio corpis cōplexionis ex colore. Et speculatio q̄dē ꝯplexiōis corpis ex colore sumitur. Si etenim nō sit culpa vt croceus q̄ malā significat cōplexionē calidā: ⁊ colere rubee dominationē. Aut malā q̄ in epate ē calidā ꝯplexionē: nec nō alb⁹ gipse⁹ malā significās cōplexionē frigidā sꝫ ⁊ epatis frigus ⁊ flegmatis dn̄ationē. Nec niger aut liuid⁹ plūbi coloris silis q̄ malū sigt fride ⁊ sicce cōplōnis ⁊ frigus epatice cōplexionis ac siccitatē: imo ⁊ dominātē cholerā corpi nigrā. ⁊ splēis debilitatē. Sed fit ei⁹ nālis color pulcher ⁊ decēs. s. vt sit illi ꝑfectus de cor ꝺꝫ eū q̄ ipsi proprius est colorē. Et hoc si ē vt siquidē albus est paruz supfundat rubore: si fuscus sit clarus tennis si niger ꝑfectus ⁊ coruscās: labia ei⁹ ad ruborē inclina: si huiusmōi color fuerit signū ē corporis bonā esse complexionem.

De corporis figura. Corporis āt iudicāda est figura cōpositione bona eoꝝ ad inuicē ꝓportiōe in q̄titate spissitudinis magnitudis ꝑuitatis: cōgrua vt nō sit quidē caput grossuz subtile collū. pect⁹ strictū oiaq; mēbra ab inuicē dissona vt his ꝑuis: illa sint magna. vt sit q̄dē caput ꝑuū collū grossuz pect⁹ ab his diuersū. aut capite paruo totū ē corpus magnū ⁊ longū. pedes breues aut eꝯrio. hec oia i nā iucire mala visui turpia. Sic ḡ mēbra adinuicem collata. bone ꝓportionalitatis in magno ⁊ ꝑuo. i macie ⁊ piguedie in lōgo ⁊ breui. Si etem̄ sic mēbra inueneris sanitatis signa ⁊ figure est bone compositionis.

De corporis habitudine. Habitudo sit corpis vt sit nō exile multū copiā etem̄ sigt caloris ⁊ siccitatis

⁊ est paratū ethice febris aduentui. Nec vero pingue multum quoniam ⁊ hoc multitudinē frigiditatis sigt ⁊ humiditatis ac flegmatis: nec erit hmōi a morte secur⁹ subita. aut morborū aduentu tardoꝝ sanationi. vt epilepsia. emigranea. paralisis. apoplexia. similesq; his morbi.

De speculatione cutis.

Speculari quoq; cutē opꝫ ⁊ supficiē cutis. hoc ē corporis manifestū. Oꝫ ꝙ illa intueri loco claro ne forte sit in ea morphea alba: aut lepra aut sarpedo. petigo ve. Diligentiusq; inquirat ne forte in aliquo sit mēbroꝝ corporis q̄si cocture signum. aut tincture. aut q̄ fiunt in corporibus figure fiūt em̄ aliqñ hec lepre cā ne appareat. Si ꝙ hoc in corpore videris faciē ⁊ genas diligentius cōsule: ⁊ siquidē inesse videris albedinez lepre signū tibi erit. Sꝫ ⁊ si locū videris aliquē in colore a reliquo imutatū corpore. exq̄re ne forte lepre cā qū sitare ego aut silib⁹ sit tinctū lauabis ꝙ illud cū senauo ⁊ aceto diligenterq; fricatū cū panno exterge aspero. Si etem̄ lepra est apparebit. Et intuere si vlcerū sint in corpe aliq̄ macule ⁊ q̄re vtrū canis illū momorderit quouis tpe ⁊ si ꝯtigisse dixerit se curus oino nō fiat quin rabidus canis fuerit eoq; vsq; eiusmodi inducat hominū vt aquā timeat. At ꝟo si corpis supficies oino mūda ⁊ his sana fuerit accidentib⁹ iam tūc ad caput conuertere.

De speculatione mēbrorum.

Qꝺ igit in his p̄mū oiuz inuestigādū vr̄ caput ē. Intuere itaq; post hoiuz capillos ne forte lenes sint ⁊ pari: eorūq; ꝓductio abinuicē seiuncta ⁊ remota. hec etem̄ corruptionez cutis capitis significāt ⁊ male cōplexiōis cerebri. Sꝫ ne forte debiles ⁊ multū cadētes. hec etem̄ siccitatē cerebri designat ⁊ cutis capitis extenuationē. Caueas quoq; ne alopiciā patiat aut tyriaz. hec etem̄ oia pessimos portēdū in cerebro humores q̄b⁹ capilli corrūpunt. Si āt his salui sunt capilli icōmodis. signuz tibi sunt cerebri bonā eē cōplexionē vt alias dictū est. Dehīc aūt ipsi⁹ capitis cutē ꝓspice ne forte sint in ea furfures aut sahafa aut pustule aut vulnerū macule ꝓfunde. hec etem̄ sigt hos a craneo cecidisse. ⁊ hoc malū. Nō etem̄ secur⁹ quis est quin ictus supueniat loco huic alicui⁹ acute rei ⁊ pueniēs ad cerebꝝ illꝺ vulneret aut aliqꝺ graue qꝺ infigat ⁊ pditionē faciat. Speculare quoq; cranei figurā ne sit oblōga tenuis in medio. hoc est em̄ malū dupliciter: qm̄ ⁊ ad hmōi hominē epilepsia festinat ⁊ turpe ē visu Caue ēt ne epileptic⁹ sit: cui⁹ rei signa sūt qm̄ huiusmodi gn̄at capite multi ē somni vigilās ꝗ q̄si de somno nūc experrect⁹: ⁊ nōnunꝗ aliqꝺ ei⁹ mēbrū sine ipi⁹ mouet vcꝫ volūtate corpusq; ei⁹ repletum ē multiq; flegmatis: hec qū videris scies epil'iaz inesse. Caue ēt ne despiētiā patiat nigrā: qꝺ hoc mō agnosces: videbis oculos ei⁹ acute intuitiōis: ⁊ ad id qꝺ intuet corruscātes sicut intuerent fere: erūtq; ipsi⁹ incōposita ⁊ iordinata ꝟba. Aspice quoq; ne forte ampli⁹ iusto magni appareāt oculi aut profundati aut alter altero minor. hec etem̄ tā ⁊ si nō obsint visui macula tn̄ est ⁊ turpe vidēti. Et ituere ne forte acciderit illis glaucor qū ꝓus non fuerit: hoc etem̄ malū ⁊ aq̄ in oculū descēsuz significās. Dehinc ⁊ oculi pupillā ꝯsidera ne forte sit in ea amplitudo malū em̄ est visus, significās effusionē ⁊ ad eius amissionē perducēs. Scrutare quoq; ei⁹ visū cuiusmodi sit in vltio ⁊ in debilitate vt intueatur corpa. s. variaꝝ figuraꝝ de lōge ⁊ de ꝓpe. Qꝺ si nō optime viderit nec in lōginquū eius bene extendit visus: aut ecōtrario malū ē. Incōmoditatē etem̄ q̄ cerebro accidit sigt ⁊ spūi vidēti. Albū quoq; oculoꝝ ꝯsule ne forte turbatū sit: inutile etem̄ visui. Qꝺ si cū hoc quoq; oculi rotūdi sint queādmodū leonis facies q; leonis faciesq; ei⁹ nodosa. elephātiā significat. Respice quoq; ad eā oculoꝝ ptē q̄ naso ꝯtinuat ne forte ab eo hūiditas defluat. Qꝺ si videris eādē oculi partē exprime: ⁊ si videris ea humiditatē egredi sigt fistulā. Si ꝟo hac parte carnē videris superfluā: q̄ tāꝗ ad pupillā dirigat vngula ē. Qꝺ si in oculis venas videris rubeas ⁊ hoc malū sigt ⁊ em̄ herisipilā. Palpebras ēt inspice ⁊ inquire ne forte sint in eis pili q̄ intus orant hoc em̄ malū pessundans oculū visuz debilitās. Sꝫ ⁊ ne fluāt et cadāt caue. signū est etem̄ acute materiei que ad radices fert palpebraꝝ ⁊ illas cadere facit ꝓhibetq; ab ei⁹ visus bōitatē. Uide ēt ne sint graues palpebre: grossitiem em̄ eoꝝ sigt: aut pruriginē aut ordeū. Quare iuolnere eas cōueniet ⁊ inspicere qꝺ horū sit. Dehinc ēt auditū inuestiga: loquarisq; illi ⁊ aliq̄ inq̄re ab eo: ⁊ si ad q̄ q̄sieris nō respōdet auditus illi⁹ aliquid patit aut opilationē q̄ foramini aurium accit aut aliꝺ. Opilatio aut erit ex carne q̄ inata ē: aut ex verruca: aut aliq̄ q̄ cecidit in auriculā re. Et si opilatio q̄dē ex lapidis iactu aut corpis ali⁹ aut sordidū auriuz: euacuabit his eductis cū his instr̄is q̄b⁹ q̄ aurib⁹ icidūt: educunt. Si aliꝺ q̄d est ei⁹ sanatio difficilis erit. Post hec aūt ⁊ nasum aspice ne forte grossus sit ⁊ tumēs. hoc etem̄ carnē superfluā ⁊ vulnera in narib⁹ significat. Opꝫ igitur eas in claro intueri loco soli oppositas que quidnā sit manifestū tibi fiat. Dehinc linguā scrutare visu ⁊ loquere ei vt rn̄deat quo cui⁹ sit sermonis ⁊ facundie agnoscas. Et si eius verba grauia sunt aut balba aut nō ostēdit suū bn̄ sermonē

intuendū, ne fortasse puitate fiat lingue. Qd si nō fuerit aut grossiciē lingue significat: aut ei⁹ defectū aut qm̄ pars eius amputata ē: aut lāguorē quēpiā q̄ neruis accidit p quos loqt̄ur: aut aliqd hmōi simile. Sepe q̄z immutātur v̄ba dētis cā qui cecidit: vide ēt linguā ne forte sint in ea vlcerū macule q̄ cicatricē suscepe rint. Quod si aduertes cāz a dn̄o q̄re: ⁊ si q̄dē sic eē respōderit sensum opinioni applica qm̄ ex epilepsia ē fortasse. hō etem̄ epilepsiā patiens sepe suaz mordet linguā ⁊ vulnerat. Quare q̄rendū ē q̄d que cā eius fuerit. ¶Iā tunc scrutare vocez ne forte sit rauca aut acu ta. Rauca enim elephātiā quādoq̄ signat vētu rā. ¶Intuere etiā dētes si forte q̄s eoꝝ cecide rit maxieq̄ q̄tuor p̄mi aut cāini turpe ē etem̄ loquēdi aufert facultatē aut molares. masti cādi eteni ꝓhibet bonitatē. Et si q̄dē ante pu bertatez ceciderit melior ꝓducet̄ si deinceps nō adiscet reuerti. Dentiū q̄z colorē inspice: ⁊ siquidē mutatus ē in croceū: aut nigrū turpe ē nisi pp eoꝝ fiat mutationē. Si etem̄ mutā tur mitopulchriores q̄ fuerāt orient̄ ⁊ melio res ac fortiores. ¶Inuestiga gingiuas eius ⁊ palatū. Sepe etem̄ aut laxa sūt aut vulnerata aut sūt in eis vlcera ⁊ hoc malū. Sed ⁊ palatū eius ⁊ os ac anhelitū cōsule ne forte mutatuz hēat odorē. Qd si inueneris aut ex putredie est aut pp molares comestos aut ꝓpter fl'a putridū in stomaco. Et siquidē odor fetid⁹ gi giuarū ē cā aut molaris putridi: hic extirpabi tur mūdatiōe gingiuaꝝ pōticis cū medicami nib⁹ ⁊ visu acutoꝝ medicaminū. Si āt ꝓpter molarē tollet̄ fetor aut molari comesto subla to aut mūdato aut cocto. At vero si stō ē cau sa nō euacuat̄. ¶Dehic ꝯsule vuā ne forte m̄ tū ceciderit malū ē etenim: qm̄ hmōi si accide rit apostema seq̄tur suffocatio aut ne sit ener uata hic ⁊ illis plurimū tussis fit. Inuestiga ēt gulā exterius ⁊ manu attige glādulas q̄ illic sunt: q̄s si inueneris tactu māifestas cū duri tie scrophulas signt. ¶Sic q̄z eas q̄ sub alis sunt glandulas ꝯsule. ¶Et q̄ in aurib⁹ quas si supradicto inuener̄ mō scrophulas illis fu turas signt in locis. Sz ⁊ pectus diligēter itue re ne forte sit illis cōtortū: aut pua sup ipsum caro malū. hoc enim plurimū hmōi asma ⁊ tus sis accidit. Si v̄o cū his quoq̄ pect⁹ strictum fuerit ⁊ scapule fluxe vt q̄si alas videat̄ habe re. dorsumq̄ fuerit incuruū hmōi ptisim non effugiet: maximeq̄ si in adolescētis aut iuue nis ē etate. catarriq̄ fiēt illi q̄ plurimi. ¶De hinc etiā manus inspicias ⁊ coniunge ac visu cōmensura ⁊ si alterā altera minorē inuene ris aut vtrāq̄ breuē. quēadmodū manū quā medici assimillāt ⁊ configurāt manibus lupi culi malū est: ⁊ ab actionū prohibet bonitate: imo etiā turpe. ¶Et caue ne forte brachiū in curuatuz aliq̄ sit de cā q̄ exteri⁹ acciderit ne curuatum sit vt oportuit. ¶Et ituere ne forte cubiti sit aliq̄ ineq̄litas. breuieturq̄z ab eo qd neCē est: hoc enim si sit cā factū lāguris alicu ius iferiori ossi accidētis: sz nec brachium ei⁹ iminutū ē. neq̄z passiōis alicuius cā q̄ supiori accit. Inuestiga ēt ne forte in altero eoꝝ aut in vtroq̄z aliqd apati puo sile inuenias: qd si tetigeris sub tactu repies vene sile aut vermi hoc enim signt manifestationez vene saniose. Et iterum vtrasq̄z iunge manus ⁊ explica ne fortasse difficile moueātur cui ⁊ p̄cipe vt ali cui tuorū diligēti⁹ ip̄mat manū mēbroꝝ. Sic nāq̄z man⁹ ei⁹ tibi v̄t⁹ ⁊ debilitas patebit v̄t⁹ quoq̄ neruorū ⁊ debilitas. ¶Uiscera ēt eius iuestiga hoc mō. Precipe supinū iacere ⁊ ca put ei⁹ plano positū sit. ⁊ man⁹ ipi⁹ tāq̄ ad pe des extēde ⁊ genua ipi⁹ par ū subleua pedes extēde ⁊ tāge sub planū vētris ei⁹ a loco oris stōi ⁊ his q̄ sub hypocūdrijs ei⁹ sunt. donec ad pect⁹ puenias locū ⁊ sepi⁹ manum appone et palpa ac expire. Et si q̄dē iueneris aut in sini stro latere aut in dextro aliqd grossum ⁊ du rū. inuit tibi qm̄ aut in epate aut splene apa. Sic quoq̄z si iueneris sup vmbilicū vsq̄z pe ctoris costas imedio grossum q̄d oris stō aut ipius signt apa. Et hec oīa mala sunt ad hy dropisim nāq̄z puehit maximeq̄z si sil' corpo ris color ad arborē iclinat̄ ⁊ sub palpebra ife riori ad turpiditatē. Qd si hac iuestigas mu lierē inq̄sitiōe p̄spice vtrū grossuz aliqd inter vmbilicum. inuenies ⁊ penē aut solidū. Et si q̄dē sic inuenies matricis cācrum significat. Interroga etiā mulierem si forte acciderit il li mēstruo tēpore defectus s̄uis qui similis ē apoplexie. qm̄ si ꝯtingerit matricis eius signt suffocationez in qua mulieris subitus aliquā do ē iteritus. ¶Et inq̄re pariter cum his re nuz eē ⁊ q̄litatē ac vesice vt ituearis. s. vrinaz inenies etenim in ea fortasse arenā fundo cō tiguā ⁊ si sic videris lapidē signt aut in renib⁹ aut in vesica. ¶Dehinc etiā testiculos cuius modi sint inq̄re. ne forte eoꝝ vene dilatari ce perit. hoc etem̄ aduētū signt venaꝝ q̄ varices dn̄r. Attn̄ hoc i rerū nō appet p̄ncipijs. sz pau lati trāseūte tpe dehic forti⁹ appet ⁊ fit ifirmi tas fort̄. Nec v̄o v̄ge q̄litatē rimari p̄tereas Inuēies et em̄ fortasse foramē qd i capite ei⁹ ē i lat⁹ iclinū q̄ qū mixerit vrīa in rectū nō di rigit̄ sz ad iferiora statim descēdit ⁊ h⁰ malū. signt em̄ hunc minime gn̄atiōi oportunū. Sp ma etem̄ neCē hz recta emitti ⁊ dirigi in m̄ri cē via vt advltimū ei⁹ attingat. Dehinc ēt ani statū ituere ne forte sint in eo emorroides aut morū aut silia. ¶Post hoc ad pedes aīuz in clina ⁊ p̄cipe illos isimul iūgi ⁊ eq̄li pedes di sponat loco ⁊ p̄spice ne forte al' altero bre uior sit ē em̄ malū. qm̄ aut spasmuz portēdit

aut clauditatē q̄ ex sciatica ꝓcedit. Tūc ꝟo il lū currere impa. ⁊ si nulla icurrēdo appet di= minutio neruoꝝ significat ꝟtutē: ⁊ iunctura= rū cōcatenationē. Si aliter q̄d videris signuȝ ē ifirmitatis alicui⁹ q̄ accit neruis ⁊ iuncturis vertebri. aut alijs pedū iūcturis. ¶ Genu q̄ꝗ ispice ne forte duꝝ sit in eo apa: aut illd̄ q̄ spi na dr̄ hoc em̄ q̄nꝗ nō sanaꝛ ⁊ pducit patiētez ad cruriū extenuationē ⁊ clauditatē pfectaȝ. Sic etiā caue ne sit in eis curuitas aut iclina tio. ¶ Dehinc etiā crura ne forte sint arcuata aut in exteriora transuersa. Mala etem̄ sunt oia hec accidētia in eūdo plm̄ officiētia. Sed ⁊ vētres ituere crurū. ne forte eoꝝ vene dila= tari cepint. Si etem̄ hec fuerint. venaꝝ q̄ vari ces dicūtur aduētū portēdūt. Et in cruribus grossitiē fieri si iueneris ⁊ duritiē ac repletio= nē in taloꝝ loco ad supiora. signū ē hoc pas= siōis vēture q̄ dr̄ elephas. His ergo signis oȝ sana significari corpa ⁊ alia patientia mala. Si em̄ oia q̄ diximꝰ tibi diligēter obseruaue= ris accidētia. corpusꝗ ab eis oīno sanū inue neris ⁊ oibus nudū ifirmitatibꝰ in vltimo sa= nitatis est ⁊ salutis a passiōibꝰ mūdū maculis ⁊ vitijs. Si sit aūt res eꝯrio aut languidū erit illud corpus aut nec sanū nec egrotum.

¶ Capitulum. xxv. de quatuor assignatio= nibus humorum.

In precedētibus dixisse nos quȝ de elemētis loq̄re mur recolere te credimꝰ q̄m cor= poris hois elemēta alia q̄dē sunt longinq̄ ⁊ cōia ipi oibusꝗ gn̄ationis ⁊ corru= ptiōis corpibꝰ susceptibilibꝰ q̄ sunt. s. q̄tuor p̄= ma fundamēta. Alia aūt ppinq̄ ⁊ ꝓpa. ⁊ hec ppinq̄ q̄d in ꝓpinquitatis vltimo q̄ ēt hoi ꝓ= pria sunt: ȝ tn̄ illi in ipis cōparticipant q̄dam aialia q̄ sanguinē hn̄t vt equꝰ taurꝰ. ⁊ hec sūt mēbra cōsimilia ptibꝰ de q̄bus deinceps dice mus. Quedā aūt sunt iter ꝓpinq̄ lōginquaꝗ mediaq̄ etiā oibus sunt cōia sanguinē hn̄tibꝰ aialibus. Et hoc loco nostra ad hec itentio ⁊ de eis disputare volumꝰ. ¶ Dicimꝰ ergo q̄m hois ⁊ oium q̄ sanguinē hn̄t aialiū mēbra ex q̄tuor gn̄anꝛ humoribꝰ q̄ sunt sanguis colr̄a ru bea. colera nigra flegma. quēadmodū oium q̄ gn̄ationis ⁊ corruptionis susceptibilia sunt corpuȝ gn̄atio ex q̄tuor est elemētis: vn̄ ⁊ qua tuor hi humores quasi elemētoꝝ filij vocanꝛ eo q̄ illoꝝ quādā gerāt silr̄itudinē: quȝ in ho rū singulis singulū dn̄eꝛ elemētorum q̄tuor. Ignis etem̄ silr̄itudinē colera fert rubea qum cal̄a sit ⁊ sicca. aeris silr̄itudineȝ hȝ sanguinis est etem̄ calidꝰ ⁊ humidꝰ. Aque flegma qū sit frigidū ⁊ humidū. Terreꝗ col̄a nigra silitu= dinē cōportat cū sit frida ⁊ sicca. Hūores ita= ꝗ q̄tuor scd̄a sūt elemēta corpis hūani: oium

q̄ q̄ sanguinē habēt aialiū. ⁊ ab eis eoꝝ incis pit gn̄atio. Ferꝰ etem̄ in mr̄ice gn̄atio ē ex sp= mate ⁊ sanguine. Spma autē ex sanguine fit sanguis humoꝝ radix est q̄tuor etem̄ humo= res ex eo sepanꝛ sic paulopost dicemꝰ. Cor= poris itaꝗ gn̄atio ex his q̄tuor est hūoribꝰ et substātia eiꝰ p eos. Nō etem̄ aliquo eoꝝ dimi nuiꝛ. Sanitas hoꝝ q̄tuor fit cōtēperātia i q̄li tate ⁊ q̄ntitate ⁊ sibi inuicē resistēdo vt sit. s. cu iusꝗ ꝯplexio eoꝝ in corpe. sicut est eiꝰ nā. Sit quoꝗ eiꝰ q̄ntitas in multitudine ⁊ paucitate vt eoꝝ nullū alid̄ supet nec augeaꝛ sup oēs si nāꝗ ȝ fiat hoc morbꝰ accit vt ait i libro d̄ hois nā hypo. In corpe hois sanguis ē ⁊ colera ru bea: fl̄a ⁊ colera nigra. hec aūt q̄tuor nā sunt corpꝫ hois ⁊ ex his eiꝰ ē sanitas ⁊ morbꝰ. Etem̄ corpꝰ p hoꝝ ꝯtēperātiā i vltio erit sanitatis in q̄litate ⁊ q̄ntitate ꝯtempatoꝝ si alteri q̄d alterꝫ sint cōplexi ifirmaꝛ autē si alij alijs ꝯpliores sint aut vnꝰ aut duo i q̄ntitate ⁊ q̄litate. aut si di minuāꝛ aut si hoꝝ q̄s ab alijs sepaꝛ sic vt nō ꝯtēperenꝛ. Morbꝰ ēt in eo fit quē deserit et in eo ad quē tēdit locū ne cio. In loco q̄d quē de serit pp eiꝰ ꝯriū dn̄ationē illi loco. In loco ꝟo ad quē ꝯtēdit iplet em̄ ⁊ extēdit ⁊ tumere faċ. Et hoc eodē dicit libro q̄tuor his hūoribꝰ cor pus hois nūꝗ relinq̄tur nō q̄ vis tpe nō aliq̄ etate aut aliq̄ habitudie q̄ndiu viuū ē. ȝ tn̄ eo rū q̄dā q̄busdā augenꛓ tpibꝰ ⁊ alijs minuunꛓ. Sigt ꝫ nobis hypocras sermōibꝰ hois corpꝰ ex q̄tuor cōpositū eē hūoribꝰ. ⁊ q̄m eiꝰ gn̄atio nis radix ē ex eis. ⁊ q̄m nūꝗ oīno his relinq̄ꛓ ⁊ eiꝰ hūoꝝ tēperātia ē sanitas. ¶ Dissentiunt aūt hoc a viso q̄dā ⁊ aiūt corpis hois gn̄atio= nē ex vno cāe hūore hoꝝ q̄tuor. In q̄ ēt vno dis cordes sūt ⁊ q̄dā ipm ex sanguine gn̄atū q̄ ēt ꟶitati magis accedūt q̄dā aūt ex col̄a rubea q̄dā ex fl̄ate nōnulli ex col̄a nigra. ¶ Nec est hoꝝ aliq̄d visoꝝ veꝝ ⁊ est vanitatis opinionū taliū signū manifestū tribꝰ modis. Pꝛimꝰ ē ex sāguis sube diuersitate ⁊ q̄litate eiꝰ. Scd̄s ex diuersitate sube mēbroꝝ. Tertiꝰ est q̄ appet i laxatiuo medicamine. ¶ Ex sanguis q̄dē di= uersitate ⁊ varietate sube ac q̄litate q̄m fetus in matrice generatio ex spermate est sangui= ne mēstruo. Mēstruus aūt sanguis simplex nō ē ⁊ purꝰ quē nō imisceaꛓ aliq̄d coleratū et flegmatis ⁊ nigre quȝ sint humores sanguis superfluitates ⁊ ab eo separātur sicut ab his qui exprimuntur succis superfluitates disgre gantur. In omni etenim succo quatuor dis= gregantur abinuicem substantie. Calida qui dem subtilis ⁊ supernatans succo ⁊ est acutiꝰ quod in eo inueniatur estꝗ ȝ consimilis cole= re rubee. Secunda substantia est grossa tur bida ⁊ que mergitur scilicet fex que etiam co lere nigre comperatur. Tertia est substantia aquosa succo mixta que etiam confertur vis

ne et flegmatice humiditati. Quarta succi est substantia pura que est tanquam sanguis purus. Non ergo hi separantur a sanguine humores vt purus supersit nihil aliorum habens mixtum: sed vt menstruus sanguis quidam quidem rubeus et clarus. et hoc est cum illi miscetur cholera rubea: quidam autem rubeus paululum subniger et spissus cum illi cholera immixta est nigra: aut sup se spumam habens natantem: et hoc propter flegma admixtum: alius autem tenuis propter immixtam illi aquositatem. In sanguine quoque flebotomie eadem videntur. Et hoc est signum non esse sanguinem totum vnum idemque: quamuis intuenti vnus esse videatur: lac quoque in visu vnum quidem sed tamen ab eo et caseus separatur et aquositas et butyrum. Hoc est ergo signum sanguini tres immixtos esse humores: et est homo non tantum ex sanguine quemadmodum et quidam arbitrantur. Ex substantia quoque membrorum hoc idem significatur quoniam videmus in animalibus quedam quidem membra frigida et sicca vt ossa que similia sunt cholere nigre: quedam frigida et humida vt cerebrum et pinguedo que flegmati similantur: membra alia calida et humida vt carnes que sanguinis fert figuram: et alia calida et sicca vt cor: quod cholere rubee simile est. Natura etenim sua disponens corpora animalium prudentia cum sanguis ad matricem peruenerit attrahit quod in eo tenue et de eo membra componit mollia trahit quoque quod calidius et calida ex eo facit membra dehinc quod grossius ex eo membra componit sicca. Atque hoc est signum quoniam sanguinem cum a matrice influit ceteri comitantur immixti humores et hec repulsio communis est et illi qui ait hominem ex solo compositum esse sanguine et cuilibet aliorum qui ex aliorum vno. At vero ex laxatiuo sumptum medicamine signum huiusmodi est. Videmus nonnunquam cum qui laxatiuum bibit flegmatis flegma emittere. cum autem qui choleram laxans rubeam illam euacuari plurimam idemque et in cholere videmus nigre laxatiuo eum autem qui flebotomatur sanguinem emittere: hoc autem et omni tempore: et in omni videmus habitudine. Hec igitur sunt signa quibus ostenditur homines ex quatuor humoribus esse compositum non enim aliquando ab illis relinquitur. Hec quoque responsio in eum propria est: qui hominem dicit ex aliquo trium compositum cholera. s. rubea. cholera nigra vel flegmate. Horum porro quatuor humorum quisque aut est naturalis et inuenitur in temperate complexionis corporibus aut est extra naturam quem inuenire est in complexionem extra temperantiam habentibus corporibus.

De sanguine

Et naturalis quidem sanguinis complexio est calida et humida. Et qui ex eo est in artarijs liquor eius tenuis est. et color in ruborem clarum vergit et ad flauorem. Qui autem in venis temperatum habet liquorem inter grossitiem et tenuitatem: et color eius rubeus plurimi ruboris. Sapor dulcis: et eius odor minime fetidus qui si eductus fuerit cito coagulatur: huiusque sanguinis generatio ex temperantia est caloris epatis. Sanguis autem extra naturam liquorem habet aut grossum et turbidum: et hic est ex epatis calore et siccitate: aut tenuem aquosumque: et hinc ex epatis est humiditate et frigiditate. Aut ad alborem inclinum: et hic ex nimietate frigiditatis est epatis. Aut ad ruborem clarum: et hic ex multitudine est cholere rubee que in sanguine est. Et eius odor: aut est mitis: aut fetidus significatque putredinem. Eiusque sapor: aut inclinatur ad amarum: et est signum choleram dominari rubeam: aut in salsuginem et est flegmatis signum admixti. Cuidam quoque spuma supernatat significatque humiditatem et ventositatem. Et in aliorum apparet aquositas que ab eo separatur vt coagulatus fuerit. et significat quoniam aquositas cuius erat in venis segregari et vrinam et vapores illi adhuc superest.

De flegmate

Flegma autem quoddam naturale est et eius complexio frigida est et humida: et sine sapore. hoc natura ad venas mittit vt digeratur et maturetur in eis: fiatque cibus membris. Flegma etenim cibus est in quo media tantum celebrata est digestio. Ideoque et natura nullum ei proprium dedit membrorum ad quod trahatur: quemadmodum reliquis concessum humoribus est quum membrorum fieri cibus ex eo possit. At vero extra naturam flegmatis quatuor sunt diuersitates: acerbum est namque quod et frigidius ceteris flegmatibus et siccius: salsum quod ceteris omnibus calidius et siccius est. Dulce etiam quod calidius et humidius ceteris approbatur. Vitreum quod ad acerbitatem inclinat dicitur que vitreum eo quod vitro simile sit liquefacto. Hecque flegmatis species ceteris grossior est.

De cholera rubea.

Cholere rubee complexio calida est et sicca: et quedam quidem naturalis est que etiam in temperatis inuenitur corporibus: quedam autem extra temperantiam est naturalem. Et cholera quidem naturalis subtilis est colorque eius rubeus et clarus. Et quod quidem in ea subtilius est et acutius et clarius trahit ad se fel: mittitque eius partem ad intestina vt lauet ea et eliminet flegma ab eis: partem autem ad stomachum quo per illam fiat digestio ciborum: quod autem minus est acutum et clarum natura cum sanguine ad omnia mittit membra corporis vt tenuet sanguinem et subtiliet quo defluens sit et in omnes transmittatur arctos meatus: quo ea membra que subtili egent cibo pascantur. At vero extra naturam cholere quatuor sunt species prima est cuius color croceus est generaturque ex admixtione humiditatis flegmatice subtilis et cholere rubee et clare et huius calor naturalis minor est calore. Secunda similis vitello est oui: generaturque ex humiditatis flegmatice et grosse admixtione et rubee cholere clare et hec species minoris est caloris quam que precessit: harumque duarum specierum generatio in epate celebratur. Tertia vero est cuius color foliorum colori porri similis huiusque secundum maiorem generatio partem in stomacho fit ex olerum comestione. Quarta est que colore similis est zinario et hec pessima est species qualitate similis qualitate veneno animalium venenosorum. Generaturque in stomacho ex adustionis grauitate: ideoque ceteris amplius calida est et peioris qualitatis.

De cholera nigra. Cholera aũt nigra alia nãlis ⁊ dr̃ humor niger ⁊ alia extra cursuz nãlẽ ⁊ dr̃ melia. Et hũor quidẽ niger cõplexiõis ẽ frigide ⁊ sicce: eiusq; ad sanguinẽ cõparatio q̃si fecis ad vinũ: sapor ei⁹ ad cerebrũ inclinat liquor ei⁹ grossus ⁊ qđ q̃dẽ grossius in eo est sube ad se trahit splẽ ⁊ pascit eo qđ meli⁹ ẽ: reliquũ aũt ad os mittit stõi vt appetit⁹ eo cõfortet. Min⁹ aũt grossũ mittit cũ sanguine per venas in oẽ corpus pascũturq; eo mẽbra q̃ grosso indigẽt cibo ⁊ frigido: queadmodũ ossa ⁊ cartillagines ⁊ similia: sed ⁊ vt teneat sanguinẽ ne forte celeris sit trãscursus trãseatq; mẽbra ⁊ non reficiãtur eo: hec aũt spẽs marie gñatur frigido regimine ⁊ desiccãte. At ṽo melie q̃ extra nãm ẽ quedã quidẽ spẽs est q̃ ex adustiõe nigri gñatur hũoris q̃ est calida ⁊ sapor ei⁹ acerbus ⁊ si ceciderit sup terrã ebullitio in ea fit: est em̃ in ea calor: ardor ⁊ acum̃ q̃ lucrata est ex adustiõe. Fex etem̃ anteq; aduratur frigida est. Et differẽtia inter hãc ⁊ eã q̃ precessit humorẽ .s. nigrũ: qm̃ primũ hũorẽ .s. nigrũ musce attingũt. Ad hãc aũt minime accedũt pp sui malitiaz. Est ⁊ alia spẽs q̃ gñatur ex cholere rubee adustiõe ⁊ fortioris est q̃ q̃ pcessit caloris eiusq; q̃litas pessima est corrũpẽs ⁊ pdẽs morbos faciẽs pessimos vt cãcrũ quo cũ comedũtur mẽbra elephãtiãq; facit ẽt membra cadere vlcera quoq; mala ⁊ neq; similiaq; his hi⁹ color spẽi nigrior est q̃ pcedentis prime intm̃ vt coruscet vt coruscatio picis: sepe q̃ inspicit arbitrat illã nigrũ eẽ sanguinẽ. Et inter hãc ⁊ nigrũ ẽ differẽtia sanguinẽ: qm̃ sanguis sup terrã fusus statim vt venã exit coagulat cholera ãt nõ coagulat. Sãguini quoq; nõ est ebullitio: s; nec odor acerbus nigra aũt cholera si sup terrã fundat bullit: ⁊ est ei odor acerb⁹ marimeq; huic spẽi. Est etem̃ q̃litas ei⁹ pessima ⁊ calida q̃ si in aliq̃ mittat membra illa comedit fitq; ex ea tahaua cito pdens Alia ẽ ẽt ei⁹ spẽs cui⁹ color ẽ livid⁹: ⁊ alia cui ẽ color tãq; bedemani ⁊ violarũ: s; oib⁹ aliis deterior nigra ẽ ⁊ coruscãs cui⁹ gñatio est ex regiminis calefaciẽtis ⁊ desiccãtis assiduitate Uidi nõnullos hãc egerẽtes spẽz melie id est nigrã citoq; pierũt: vidi q̃z eo⁊ quosdã hanc egerentes: ⁊ post duos dies citrina eo⁊ facta egestio paulatim a morbo liberati sunt. Uidi quoq; in cui⁹ cute color apparuit violace⁹: liberatusq; ẽ: qm̃ variata est melia ⁊ post pusillũ flauus hic color ẽ fact⁹ in egestiõe eorũ: et hec est q̃tuor hũo⁊ assignatio. Et est sciendũ qm̃ humo⁊ quidã posse habẽt in alios alterari: quidã aũt minime alterari possunt in alios Et flegma quidẽ immutari põt in sanguinem si ipsum calor excoxerit naturalis ⁊ maturauerit. At vero sanguis alteratur ⁊ fit cholera rubea: si cõfortatus calor in eo fuerit ⁊ illũ subtiliauerit nec ṽo flegma fieri põt. Cholera ãt rubea plurimum alteratur ⁊ fit cholera nigra si in ea calor fortis operatus fuerit ⁊ cõbussit nõ autem fieri potest vt aut in sanguinez conuertat aut flegma. At vero cholera nigra nullo mutari ⁊ alterari potest pacto aut i sanguinem aut in flegma aut in choleram rubeam. Et que accidit humoribus alteratio est quẽadmodum accidit his que igne coquuntur: quod enim optime nõ excoquitur ⁊ remanet crudum deinceps potest ignis maturare plene ⁊ excoquere: quod autẽ semel excorit crudũ deinceps fieri nequit. In qđ autẽ tm̃ fecit ignis vt eũ exusserit nõ poterit deinceps fieri cibus laudabilis. Sic ⁊ in humoribus inuenitur. Flegma etem̃ cum sit cibus ⁊ dimidia decoctus decoctione a naturali põt excoqui calore: perfectus fitq; sanguis. At vero cholera rubea aut nigra qm̃ i eis pfectã cõpleuit operationẽ crude iteꝝ fieri nõ possunt vt flegma. Hec ergo humorum sunt species ⁊ diuersitates. Attendendũ autem quoniã eorum quisq; si superabũdauerit in corpore sua quãtitate aut qualitate morbum generat sibi ppriũ. Sic quoq; si ad aliqđ decurrerit mẽbrũ morbum generat queadmodum cum de morborum causis tractabimus ⁊ passionum dicem⁹ eritq; cuiusq; morboruz fortitudo ⁊ debilitas secundum humoris superabundantiam. Sic quoq; si eorum aliqui ab eo quod oportet im minuantur morbi fiũt. Sed ⁊ quãdoq; mors sequitur si eoruz quis supereruberet: aut omnes sua q̃titate: repleanturq; membra ⁊ exuberant: vnde calor suffocatur naturalis ⁊ vita cessat. At vero corrumpitur eorum quidã aut omnes in qualitate sua nimia ⁊ superflua corruptione: fitq; ex eorum corruptione infirmitas in membro vnde ⁊ eius cessat actio preferturq; ea ad cor infirmitas ⁊ abscinditur vita: aut etiam consumitur ⁊ deficit humorũ quis in corpore omnino: paritq; homo cum sit hominis liquor subsistentia ⁊ vita per hos quatuor humores eorũq; adinuicem resistentia hec sunt que nos oportebat de quatuor hũoribus informare.

¶ Sermo scđs pme ptis libri completi artis medicine qui dr̃ regalis dispõ hali filii abbas discipuli abimeher moysi filii seiar de membris partibus suis consimilibus translatio stephani philosophie discipuli de arabico in latinum. xvi. capitula continens.

¶ Capitulum primum vniuersalis de omnibus membris disputatio.

IN precedenti nostri operis tractatu diximꝰ elemēta corporis hois ꝓpria: eē humores q̄tuor: ꝛ illis ꝓpinq̄ora mēbra simplicia cū ex eis mē bra cōponātur organica. Et d̄ humoribꝰ q̄d iā dictuꝫ est. hoc aūt in loco de vno q̄z simplicium disputabimus mēbroruꝫ. deinceps āt de cōpositis: incipiemusq̄ʒ a ꝓpositionibꝰ quarū eget speculaturꝰ mēbrorū naturā. ¶ Dico ergo q̄m nā corporis aialis cōpositionē ex multꝫ istituit mēbris suba diuersis ꝛ q̄litate: ꝓp vniuscuiusq̄ʒ necessitatē q̄ ipm duraret ꝛ pmāeret aial vsq̄ʒ ad d̄stinatū sibi tēpus ꝛ ad intētionis cōplemētum ad quā gñatū ē. Cuiusq̄ʒ etem̄ corpꝰ aialis aie instrumētū ē. q̄ in eo est cōsimile illi ꝛ eiꝰ actiõibus: vt leonis cuiꝰ aie est audacia ira ꝛ rapina corpꝰ factuꝫ est graue ꝛ forte in pedibꝰ eiꝰ acutissimi vngues ꝛ in ore dētes robusti. Leporis āt cuius aia pauida ꝛ timens corpus creatū est leue ꝛ cursus celeris ac fuge. Sic i oibꝰ ē itueri aialibus corpora cōfigurata aiabus create q̄ in eis sunt. Et q̄m anime varie sunt ꝟtutes: instituit illis mēbra creator ꝛ suba ꝛ figura diuersa: virtuti que in eis est cōuenientia: p q̄ suas operanꝫ actiones queādmodū hoi manus facte sunt instrumēta quibꝰ oēs suas exhiberet operatiões: in q̄bꝰ ēt digiti instituti sunt multi diuersi q̄bus oia tenēt corpa siue ipsis maiora siue sint minora. Eadeꝫ etiā ratione ꝛ epar creatū ē rubeū vt esset sanguis cōueniēs gñationi. māne autē ꝛ testiculi albi facti sūt colore: ꝓp generatiõis spermatis cōueniētiā ꝛ lactis: ad hūcmodū omnia reliq̄ mēbra in ea figura ꝛ q̄litate creata sunt: que ad q̄ꝫ pata sunt actionē essent oportuna: ꝛ in ea queādmodū posterius dicemꝰ pmaneret. Inde igit̄ corpis mēbra multa facta sunt ꝓp virtutū ꝛ actionuꝫ nālium diuersitates in corpore. ¶ Et actiões in corpore naturales sūt tres: aiales vitales: nāles: ꝛ naturalium q̄dā cibi actiões: q̄dam gñatiõis. Sic q̄ʒ mēbra q̄dā sunt istra actionū aialiū ꝛ dicunt̄ aialia mēbra q̄dā āt istra actionū vitaliū ꝛ dicunt̄ mēbra vitalia: q̄dam ꝟo actionū organa nālis ꝛ vocant̄ ciborū mēbra ꝛ gñatiua mēbra. Aialia q̄d mēbra aptauit nā sēsibꝰ ꝛ motui volūtario in oi aiali. Aie aūt ꝛ discretiõi in hoie tm̄ hec mēbra āt sunt cerebrū ꝛ oculi odoratꝰ organa: nares: aures: lingua: nerui: ꝛ lacerti. At ꝟo mēbra vitalia p q̄ scilꝫ spūs est anhelatio ad caloris custodiā nālis ꝛ p ea ꝓficiunt̄ vitales actiões sunt hec pectꝰ pāniculi eiꝰ cor. pulmo. ꝛ canales eiꝰ gutturꝫ diaphragma artarie. At ꝟo ciborū mēbra posuit nā vt imutet̄ p ea cibꝰ in corpis membrorū substātiā ꝛ restauret̄ loco eorū q̄ dissoluunt̄ ab vniꝰ cuiusq̄ʒ membri suba cū corpis hois ꝛ oium aialiū sit dissolui ꝛ dispgi: quare idigēt eorū q̄ dissoluūtur repatione cibo. s. ne forte anullet̄ corpꝰ ꝛ peat. Et q̄m in ciborum vniuersitate nō iuenit̄ quod sile sit his q̄ dissoluūtur a mēbrorū corpis suba: necīa habent mēbra que substātiā alterēt ciborū in similēꝫ illi q̄ dissoluit̄ substātiā ne forte corpis dispsa mā vita peat. Sunt aūt hec os dētes meri stomacus: intestina: epar: fel splē: renes vesica ꝛ vene. ¶ Genitalia vero mēbra istituit nā vt aialiū spēs inuenirent̄. Cū sint etem̄ aialiū corpa cōtinue dissolutiõis ꝛ mutatiõis ꝛ hic cā sit illis ad corruptionē ꝛ defectum eorū formauit in animaliū corpibꝰ mēbra nā genitalia p que gñari possit ex vnoquoq̄ʒ idiuiduo aliud simile q̄d eius loco supsit ne forte aialis aliqua depeat spēs nec sit eius loco alia restaurata hec aūt mēbra sunt matrix. veretrum testiculi spmatis vasa māmille. Queq̄ʒ aūt mēbrorū species que actionibus istrumēta sunt membrum habet vnum quod reliq̄s est omnibus radix propriumq̄ʒ illi actioni reliqua vero membra illi adiutorium sunt parata ad actionem perficiendam aut vt superfluitates recipiat mūdetq̄ʒ aut vt ab eo sumptas ad alias perferat: aut vt ipm custodiat ꝛ defendat. ¶ Et animalium quidem membrorum radix ꝛ principale, inter cetera cerebrum est. In eo etenim est animus ꝛ discretio ꝛ ab eo diffunditur sensus virtus ꝛ motus voluntarij in omnia membra. Queq̄ʒ illi adiutoriū ad actiones condita sunt oculi auditus odoratusq̄ʒ instrumēta nerui lacerti ꝛ quod sensuum quisq̄ʒ percipit exterius ad cerebrum per suum mittit sensum ipeq̄ʒ illud discernit ꝛ deponit. Lacerti porro mouentur ad ea q̄ cerebrum curat vt moueantur ad agendum discreta. Que aūt susceptiõi supfluitatū pata sunt queādmodum loca que dicunt̄ cuniculi embotum ꝛ glans rotunda. Instituta vero vt accipiāt ab eo ꝛ ad alia perferant, nerui q̄ in oia corpis mēbra sensū ꝓferūt ꝛ motū. Defen

sioni aptata.vt pāniculi q̄ cerebrū super inuol
uunt. Mēbroꝝ autē vitaliū radix.cor. Est et-
eni ipm nālis loc⁹ ⁊ fornax caloris: ⁊ ab ipso i
oia corpis mittit mēbra calor:q̄ aialvivū pstet.
Et q̄ pata illi adiuuātia sunt ad actionē suā:
pl'mo:diaphragma lacerti pectoris: p hoꝝ ⁊
eni motū fit aeris ad cor ingressus:quo calor
refocillet nālis:exitus quoqꝫ supfluitatis fu-
mose q̄ cōgregat in eo sicut ostēdemus ⁊ ex-
planabim⁹ alio loco. Que aūt ad sumēdū ab
eo ⁊ ad alia pferenduz parata sunt artarie q̄
ab eo calorē susceptū nālē ⁊ vite ꝟtutē:ad oia
pferūt mēbra. Queqꝫ ad defendēduz data sūt
pāniculi ipsum circūuolētes diaphragma et
pānicli circū voluti costis ⁊ pect⁹. ¶ Cibi autē
mēbroꝝ radix ⁊ pricipale mēbrū ⁊ qđ actionē
mistrat cibi est epar:ipz enim est loc⁹ ⁊ fornax
sāguis ⁊ in eo,cibi succositas:fit sāguis⁊ ab eo
in,o ē corpus sanguis emittit quo illo pascat.
Que aūt eius auxilio pauit nā ad hāc actio-
nē:quedā q̄dē facta antecedētia vt cibū illi in
formēt quodāmodo q̄ facilis sit stō prius ei⁹
mutatio ⁊ digestio vt est os:dētes: quedā aūt
pata vt cōuertatur cibus ⁊ imutet ac appare
tur quodāmodo vt facile sit epi ipsuz immu-
tare ⁊ in sanguinis ꝯuertere subam ⁊ hic sto-
macus ē. Quedā vero instituta q̄bus cibus a
stō ad epar dirigat:vt intestinū subtile ⁊vena
q̄ dr mesaraica. Quedā etiā creata sunt quo
ab epate ad totius deferāt mēbra corpis san
guinē.sicut vena q̄ dr cōcaua. Quedā quoqꝫ
ad sanguinis supfluitatē mundādaz ⁊ excolē
dā:vt splen.fel.renes. Quedā suscipiendis su
pfluitatib⁹ ⁊ expellendis foras vt grossum in-
testinū vesica nisi qꝫ intestinū grossuz imuta-
tionis suscipit stōi superflua ⁊ emittit foras.
Uesica autē aquosaz ꝯtrahit supfluitatē quā
renes purgāt a sanguine ⁊ ad vesicā pellunt:
quā ipsa susceptā foras emittit pꝟgā. Que āt
vt pferāt ad totū corpus pata sunt mēbra ab
epate vt vene. Que ꝟo ad defensionē data vt
pāniculus circundās illud ⁊ ventris siphac.
Gñatiuoꝝ porro mēbroꝝ radix ⁊pncipale mē
brum.qđqꝫ hāc operat actionē gñatiōis testi-
culi sunt:⁊ que ad horū parata sunt auxiliuz
vasa spermatis in mulierib⁹ ⁊ viris matricis-
qꝫ in mulierib⁹:in ea ⁊ eni fit fetus ⁊ mamille
q̄z ex mēbris sunt adiuuātibus.p eas nāqꝫ in
fantiū est educatio ⁊ nutrimētū. Que autē pa
rata sūt vt ab his sumāt ⁊ ad alia deferāt va-
sa sunt spermatis ⁊ veretrū. Uasa nāqꝫ spma-
tis i masculo a testiculis sumptū spma ad vir
gā defert:⁊ ꝟga trāsfert ad mricē. hac ꝯ vtili-
tatis cā q̄tuor mēbroꝝ pata sūt genera: ⁊ p ea
perficiuntur oēs que ꝯm nature cursum sunt
actiones cuz illis instrumenta sint instituta.
Diuiduntur autem mēbra alio quoqꝫ mō in duas
ptes. Una q̄dē mēbra ꝯsiles hñtia ꝯtinet par
tes:scđa ꝟo mēbra officialia ⁊ instrālia. ¶ Et
mēbra q̄dē ꝯsiliū ptiū ipa sunt simplicia ⁊ se-
pata:quoꝝ ps toti silis est totumqꝫ sile pti q̄
st ossa .s.cartillago:nerui.vene:artie: pānicu
li:ligamēta:chorde:adeps:caro simplex ca-
pilli.vngues cutis. ¶ Hoꝝ etenim singuloruz
frustrū toti sile est ⁊ totū sue pti. Mēbra autē
cōposita ipa sunt q̄ cōponunt ⁊ ordinātur ꝺ
mēbris suis ꝯsilib⁹ ptib⁹.s.ex simplicib⁹ ⁊ seiū
ctis vt caput man⁹ pedes epar ⁊ alia. In hoꝝ
oium singulis sunt os:nerui adeps:caro: cu
tis:pāniculi:vene: artarie:q̄ ēt organica dicū
tur. Sunt eteniz mēbra actiōib⁹ istra. Et nos
igit ꝑus de mēbroꝝ assignatiōe cōsimiliū lo
quemur dehinc mēbra ostēdem⁹ organica q̄
cōposita sunt. ¶ Et mēbroꝝ ꝯsiliū diuersita
tes sunt.vij.pma ossiū ⁊ cartillagis. scđa ner
uoꝝ cordaꝝ ⁊ ligamētoꝝ.tertia venaꝝ. q̄rta
arteriaꝝ.q̄nta carnis simplicis ⁊ glādularū
⁊ adipis.sexta cutis ⁊ pāniculorum. septima
vnguium ⁊ capilloꝝ nos ergo ꝑus de ossium
diuersitate tractabimus.

¶ Capitulum scđm de ossium qualitatū assi-
gnatione.

Ssa omnibus
corpis mēbris solidiora sunt i
aialib⁹ ⁊ sicciora. Hoc aūt du-
plici vtilitate altera ē vt sint fū
damētū ⁊ firmitas q̄b⁹ cetera
initāt ⁊ ꝯfirmātur mēbra cuz
sup ossa oia posita sint tāqꝫ sup fundemētū:
fūdamētū gerēs ea:qđ aūt aliq̄d gerit firmi⁹
eo qđ fert fortiusqꝫ eē oz ⁊ durities hac i pte
ꝯpetēti⁹ qđ. Scđa aūt qm̄ plurib⁹ locꝭ nece ē
iteriora illis defendi q̄uēadmodū craneū ca-
pitꝭ ossa pectorꝭ ⁊ qđ hmōi ē solidū eē nece ē
vt possit pati incōmodoꝝ obuia fiatqꝫ pcul a
passiōib⁹ eoꝝ. Cōponit autē corp⁹ plib⁹ ex mē
bris diuersaꝝ habitudinū scđz necitatē vni⁹
cuiusqꝫ mēbri:fuit āt hec vtilitas sen atia. pri
ma ē mot⁹ cā. scđa dissolutiōis supfluitatum
vaporosaꝝ.tertia icōmodoꝝ q̄ ossib⁹ supue-
niūt. q̄rta magnitudis mēbri ⁊ puitatis. q̄nta
fortitudis ⁊ firmitatis. sexta aūt mot⁹ leuita-
tis cā. ¶ Mot⁹ qđ cā qm̄ cuz aial motiōe in-
digeat quibusdā tēporibus membroruz quo
rūdā sine alijs vt manuum motione pedum
capitisqꝫ quibusdā autē in tpib⁹ ptiuz quorū
dā mēbroꝝ sine alijs ptib⁹ motu idiget vt pal
me motu sine brachio digitoꝝ q̄qꝫ motu si-
ne palma alijsqꝫ hmōi q̄ volūtarie mouet nō
oportuit manū ex vno ꝯponi osse imo plib⁹.
Dissolutiōis vero cā vapoꝝ superfluoꝝ qm̄
cuz supfluitates in corpe collecte ex supflui-
tate ciborū cuiusqꝫ mēbri q̄dā qđ grosse q̄dā
aūt subtiles ⁊ vaporose sint facti sunt his que

grosse sunt ad inferiora meatus exeūtq sensi bus manifesta. At vo que vaporosa sunt sup flua cuz sit eoꝝ ĩsupiora ascēdeꝛ ꝛ dissolui oc culta dissolutiōe: facte sunt in ossib⁹ iuncture q̄dā: q̄b⁹ exeunt q̄ inter ea sunt exitu sensui ce lato: factaq sunt in cute q̄z foramia q̄bus va por egrediat̄ ille. Est aūt hoc videre ĩ capitis cranei osse. hoc nāq oib⁹ superi⁹ ē mēbꝛ cor poris vnde ꝛ ad ip̄z vapores cōsurgūt mēbro rū oium. Ipsuz etem̄ est tanq̄ domus tectuz in q̄ igni succēso fumus ascēdit. Quare optuit ĩ capitꝫ osse meat⁹ fieri q̄b⁹ vaporosa illa egre derent̄ supfluitas vero oportuit meat⁹ in capi te fieri sensui subiectos eo q necessariū cere bro ad cautelā custodiāq ne forte ad ip̄m q̄d nocētiū attigeret corpoꝝ. Iō itaq ex ĩpluribꝰ factū est ossib⁹ adinuicē cōcatenatōe cōpetēti continuatis scoma. ¶ Et pluralitas eoꝝ ē pp incōmoda q̄ cuiq eoꝝ accidunt: q̄m eteni in firmitas ꝛ incōmodū aliq̄d si accidat alicui⁹ mēbri cuius pti p totū eius diffundit̄ plurib⁹ in mēbris vnius ossis loco: duo aut tria aut ēt plura facta sunt vt q̄nq cū vnū ledit̄ alterum ꝛ aliuz sit: aut si hoc q̄dem aliud nihil patia tur sitq alteꝝ alterius loco in actiōe ad quā vtrūq paratū est queādmodū in ossib⁹ maxil le factū ē superioris ꝛ in ossib⁹ nasi ꝛ oculoꝝ. Eodē ēt modo factū est in ossib⁹ pectinis pal me ꝛ peduz. ¶ Magnitudo āt ossiū pp mēbri magnitudinē ꝛ paruitatē hmōi ē mēbroꝝ q̄ dā magna sūt ꝛ magis indigēt ossib⁹ vt cora rū ossa ꝛ brachÿ ossa. q̄dā āt parua q̄ ēt pua desiderāt ossa vt digitorum cōcatenationes. ¶ Firmitas vo ꝛ stabilitas cā est nō modica. Ideoq quib⁹ necessario fuit: data ē soliditas vt maxille superioris ossib⁹. Leuitatis ēt mo tusvtilitas obseruata ē: q̄m ea que hac idigēt habitudie mēbra cōcauiora ceteris cōposita sūt vt femoꝝ ossa ꝛ brachioꝝ: hec etenim q̄m magna sunt ꝛ multitudini motus dedita ac celeritati concauiora facta sunt ꝛ in concaui tatibus medulle quibus pascantur.

Facta sunt aūt corpis adinuicē cō tinuata duob⁹ modis ossa aut disgregatiōis mō aut solidatiōis. Et cōtinuo q̄dē disgregata: alia flexibilis: alia fir ma. ¶ Et flexibilis quidē iunctura motui ne cessaria fuit: factūq est alteri duoꝝ ossium in capite exuberās ꝛ augmentū rotundū: ꝛ alte rius autē ossis capite cōcauitas ꝛ fouea scd̄m augmenti quātitatē ꝛ figurā: cōpositūq est il lud augmētū in illa fouea. Ideo ergo iter os sa disgregatio facta ē: quo quz necesse eēt mo uerent̄: ꝛ certificat disgregationē hāc: q̄m cir cū illud augmētū acumē quoddā factū ē ĩ cir cuitu sil'e egredicti cone mirti ne forte illd̄ in grederet̄ augmētū ad iferiora alterius fouee ꝛ cōtinuaret̄ ei: motusq ide corrūperet̄. Ad ditū est ēt infirmitati eoꝝ q̄m caput augmēti ꝛ circuit⁹ fouee corpe inducta sunt cartillagi noso ꝛ sup cartillaginem hūiditas posita vn ctuosa vt sit illa disgregatio celerioris, ꝛ faci lioris mot⁹. Oritur q̄z de cuiusq extremo os sis corp⁹ neruosum q̄d alterū alteri alligat vt sint inuicē firma: ꝛ ne augmētū egrediat̄ a fo uea q̄ mouet̄ forti⁹ fiatq euulsio. Nō sunt āt oēs fouee ꝛ augmenta disgregationuz eq̄lia: quorūdā etem̄ augmēta breuia ꝛ fouee nō p funde vt scapularꝫ disgregatio. Quarūdā aug menta lōga ꝛ fouee eoꝝ pfunde vt ancheuer tebrū. Quarundā etiā augmenta minima ro tūda sil'esq illis sunt eoꝝ fouee vt spōdilium disgregatōes. Quarūdā q̄z augmēta. n̄ sūt ex ipi⁹ ossis suba sꝫ adherētia ꝛ copulata queād modū adheret copulatū extrēitati cubiti ife riorꝫ. hoc itaq mō sꝛ. disgregatōes possibiles.

Ille autē q̄ stabiles sunt: motui necessa rie nō sunt facteq alie q̄d cōpl'osio nis mō alio aliter q̄si ifixe: alie vo tāq copu late ꝛ ꝫpl'osiōis q̄d mō vt cranei ossiū cōtina tio alteri⁹ cū altero: hoꝝ ꝛ em̄ cuiq augmēta sunt in sil'itudinē dētiū ac falcis dētate: ingre diūturq alteri⁹ augmēta inter alteri⁹ augmē toꝝ loca: ꝛ fit iter ea q̄si q̄dā ꝫplosio. hoc aūt agnosces de pecudū lapidib⁹ ꝛ aialiū aliorū cum decocta fuerit ablate q̄ supsunt cutis ꝛ caro ꝛ manifeste videbis. ¶ Cōtinuatio āt q̄ tāq ifixa facta est vt dētiū in fixio maxille su piori ꝛ iferiori. ¶ Que āt q̄si copulatiua fcā ē disgregatio sic est vt duo ossa inuicē iūgātur sic vt qum alterum alteri ꝫtinuatum fuerit neq̄q iter ea spatiuz aliq̄d ineniat̄: queād^m ꝫtinuatio ꝛ copulatio duū ossiū maxille supe rioris craneo capitis: copulatioq maxille ife rioris ossiū adinuicē. hoc itaq mō ē ossiū ꝫti nuatio alioꝝ cū alÿs mō disgregatōis stabil'.

At vero cōtinuatio solidatiua fit p os siū ꝫsolidatōez alioꝝ cū alÿs ꝛ est in solidatiōis loco corp⁹ albū sil'e ꝫsoli dāti intātuz vt vniat̄ alteꝝ alteri vt duo infe riorꝫ maxille ossa in mēto ꝛ queādmodū ꝫsoli datio augmētoꝝ q̄ sunt in manu in ossib⁹ dis gregatiōis flexibilisq. his duob⁹ modis ossiū ē ꝫtinuatio alioꝝ cū alÿs. s. ꝫtiuatio disgrega tio ꝛ ꝫtiuatio ꝫsolidata ꝛ disgregatio ꝫpleta.

¶ Capitulū tertiū de assignatione ossiuz ꝛ pri mum de ossibus capitis.

Ossium corpꝫ diuersitates sex eē nouerꝫ. Pri ma est ossiū capitis. Scd̄a ē ossiuz dorsi. Tertia ossiū pectoris ꝛ costa rū. Quarta ossiū scapularꝫ ꝛ furcu larū. Quinta ossiū manuū. Sexta ossiū pedū. Ossiū āt capitꝫ: quedā sunt cranei: q̄dā maxil le supioris: ꝛ quedam maxille inferioris: que dā dentiū. Craneuz ergo est os capitis rotū

dum figura acutuz ante & retro. Rotunditas eius duab⁹ fuit ex cāis necessaria. altera ē vt longius a susceptiōe amoueret incōmodorū q̄ exterius fiunt; cuz rotūda sit figura min⁹ incōmoditatū exteriorum ceteris susceptibilis. Scda aūt vt sube cerebri multa in eo dilataretur q̄titas ipsi⁹ pfunditate rotunda. Acumē āt anteri⁹ pp ptis precedētis cerebri cām q̄ pra cerebri dicit a q̄ nerui oriūtur sensus cū sit anterior capitis pars sub hac cranei pte posita. Acumē q̄z posterius posterioris cerebri ptis cā que puppis dicit aq̄ nucha ortū hz: posterior nāq3 cerebri pars subtus hāc cranei ptē locat. Craneū aūt ex multis cōpositū ē ossib⁹ cōtinuatis inuicē cōplexiōis mō qui ē scoma. Hoc q̄nq3 ppositis vtilitatib⁹. Prima ē ad superfluitatū exitū vaporantiū. Scda vt sit venis & arterijs q̄ a cerebro ad supiora cranei egrediunt & ad cutē eius via parata. his q̄z q̄ cerebꝫ igrediūt. Tertia ē vt sint pāniculis operiētib⁹ cerebꝝ loca q̄bus exaltētur & religent quo subleuati a cerebri substātia illō minime grauēt. Quarta vt siquādo cranei ossi icōmoditas aliq̄ acciderit nō in oēs diffundāt partes. Quinta qm̄ os qd̄ in āteriori est capitis parte necesse ē habere mollitiē. illud aūt qd̄ in posteriori soliditatez solidūq3 & molle vno nō pn̄t coadunari inesse. ¶ Cōplosiones aūt q̄ sūt in capitis osse sūt q̄nq3: cranei ossa in sex sūt diuisa: duo cōplosa: inime ꝟo cōplosa dicūturq3 cōplosa pprima & tria & ipsa veraciter cōplosa. vnū hoꝝ triū cōplosoꝝ anteriori ē capitis in parte sup coronā poitū: & dicit cōplosū coronatū huiusmōi figure. ¶ Scdm cōplosum in capitis medio i lōgū porrectū. dicitq3 cōplosuz rectū & sagitte sile: & ē hmōi figure. ¶ Tertiū ē cōplosuz qd̄ i capitis ē posterioꝝ & puppi eiusq3 figura. lauda greco silis in hūc modū. ¶ Si ergo hec tria adunentur cōplosa. fit ex eis huiusmodi figura. ¶ Alia aūt duo cōplosa. ipsa sunt duo a laterib⁹ cōplosa sup aures icipiētia cū coronato in capitis lōgo: vsq3 ppe cōplosuz sile lauda greco. horūq3 cuiusq3 distātia & spatiū a cōploso sagitte sile: eq̄lis ē lōgitudtas. Si igit hec q̄nq3 adunētur cōplosa insimul omnia fit ex eis figura i hūc modū. ¶ Et hec nālis ē capitis figura: q̄ aūt ab hac deficit nālis nō est. ¶ Cranei aūt ossa diuidāt in septē. Eoꝝ duo sunt ossa i capitis medio q̄ cōtinuat & copulat adinuicē cōplosuz sagitte sile: dicunturq3 hec duo ossa ꝟticis: q̄ q̄dragulate sunt figure: substantieq3 tenere. & suba qd̄ eoꝝ tenera est: pp dissolutionis vapoꝝ necessitatē: q̄ tn̄ duob⁹ adunātur pre cerebri vētriculis: ex supfluitatib⁹ aialis spūs. Duo alia a laterib⁹ capitis quoꝝ quodq3 seperat a ꝟtice duo cōplosa tenuia q̄ sup aures sunt: & hec duo ossa super tēporū dn̄r ossa. figuraq3 eoꝝ triāgula. At vero eoꝝ cuiusq3 suba in tres diuidūtur ptes vna cū sua soliditate lapidi silis: q̄ et lapidea dicit: & i co auditus est forām. factaq3 est audit⁹ cautele cā ab icomodoꝝ cursu. secūda ē augmētū q̄ ex illa orit: dicitq3 capiti māme silis: factaq3 ad phibēdā iteriorē ne loco suo exiret maxillā in exteriora: qm̄ disgregatio eius disgregatio ē flexibilis. & hec ps subest lapidee i soliditate: tertia aūt pars ē q̄ tēpus dicit eiusq3 soliditas duobus sube aiꝫ p̄mis facta sunt aūt ossa suba solida & dura: quo susceptioni incōmoditatū cēnt remotiora. Et ē os in capitis prora qd̄ a ꝟticis separat ossib⁹ duob⁹ cōplosuz corone simile: & dicit frontis os: eiusq3 figura silis semicirculo: suba aūt ipsius tēperata ē inter & mollitie. hoc ideo factū est. qm̄ in comoda illi sepe non accidunt cum sint oculi i capitis prora positi his cauētes ab incōmodoꝝ improbitatib⁹ locis. Est etiā os in capitis puppi diuisum & sepatum a duob⁹ verticis ossibus mediāte eo qd̄ simile est greco lauda cōploso: & dicitur puppis capitis os eiusq3 forma varia: suba solida. hoc autē os solidioris est factū substātie q̄ꝫ q̄ est frontis q̄ incomodorū auertat iprobitates cū in capitis puppi hoi minime sint oculi q̄ huic caueāt ab icōmodis pti. ¶ Et i crāeo capitis alia q̄nq3 sūt ossa sed ab eo ecōtra posita. vnuz est qd̄ dicit cauilla & est craneo & maxille supioris cōe & ē os qd̄ cōtinuatur ossi puppis capitis. i loco q̄ dicit basis capitis ifixū ossi maxille supioris: & hoc ita factū ē pp duas vtilitates. altera. est vt impleret vacuitas q̄ est iter ossa cranei: & ossa maxille supioris. scda vt iungerētur & esset cōtinuatio inter ossa maxille supioris: & ossa cranei. cōtinuatio dico firma. Sepat āt hoc & qd̄ capitis puppis ē os cōplosum: qd̄ cōtinuat cōploso laude greco sile. dehinc aūt ascēdit cōplosum hoc a laterib⁹ cōtinuatq3 cōploso coronato. Reliq̄ porro ossa q̄tuor sunt posita super tēpoꝝ lacertos in sigillo latere ossa duo subtilia sup lacertū continuata adinuicē cōplosione in tpis medio. alteꝝ est eoꝝ q̄ sequūt capitis puppi cōsolidatq3 ossi sup tpe ex ossib⁹ capitis. Alteꝝ ꝟo eoꝝ q̄ sequūtur capitis prorā cōtinuatū supcilij extremo qd̄ est apte exteriori oculi vocāt hmōi ossa paria q̄ꝝ qd̄q3 supla certū: tpis ē q̄ in cōmoda exteri⁹ aduenictia. p pulset eo q̄ q̄ ab hui⁹ fuerit lacerti dolore icōmoda magna sūt. ¶ Oīa igit q̄ i crāeo sūt ossa. xv. sūt. q̄rū sex craneo ppa sunt: q̄ sūt. s. ꝟticis ossa duo. & super tpa ossa duo. & capitis pre os. Similiter quoq3 os puppis ei⁹. Quedā āt cōparticipata ipsi & maxille superiori: & hoc est os cauille simile. & quatuor alia exteriora nō ei vnita que sunt parium ossa.

De maxille supioris ossib⁹. supior āt maxilla crāeo cōtinuata

est.ꝛ vnit illā cōplosio icipiēs a cōploso coronato loco.s.ossis tpis ꝛ ad oculoꝝ tēdit locū trāsitq̄ p medium iter duo supcilia dõec ad aliā attigat extremitatē cōplosi coronati.Superior aūt maxilla ex multis ꝯposita ē ossib⁹. duab⁹ ꝛ vtilitatib⁹.Alt̄a ē vt si qñ pti ei⁹ icommoditas aliq̄ acciderit cetere illesepmaneāt. Alt̄a aūt qm̄ nece erat ei⁹ sba diuersaꝝ eē partiū in duritie ꝛ mollitie.Jō igit̄ plurib⁹ fcā est ex ossib⁹.¶habet aūt ossa octo.duo in q̄bus oculi sunt duo genaꝝ.duo nasi.ꝛ os i q̄ pes dētes ꝛ q̄drupli sūt supiores.Et ossa q̄d duo in q̄b⁹ oculi sunt.singulū eoꝝ pncipium hꝫ a termino cōplosiōis.quē diximus os cranei a maxilla supiore separe ꝛ ē cōplosio icipiens a ꝯplosi coronati extremitate ꝛ ꝯtēdit p oculorū loca sub supciliȷ̄s. vsq̄ ad aliā extremitatē.finiūturq̄ duo hec ossa i ꝯplosiōe q̄ ipa et ossa genaꝝ duo diuidit ꝛ disgregat. Disgregat aūt hec ossa duo abiuicē cōplosio a medio icipiēs supciliorꝝ p mediū nasi pambulās vsq̄ ad duplices dētes diuidit̄ aūt hoꝝ duū ossiū q̄dq̄ i tria ossa q̄vnit illis ppa cōplosio. Genaꝝ ꝟo ossa duo spissa st̄ icipiētia ab oculoꝝ ossib⁹ terminatꝫ ꝛ ptingūt vtraq̄ vsq̄ ad dētes caninos.Et i his duob⁹ ossib⁹ sūt dētes maxille supioris exceptꝫ duplicib⁹ ꝛ q̄druplicib⁹.Seiūgit aūt hec duo ossa:ꝛ aliđ os ꝯplosiōes due.icipiētes a ciliorꝝ medio ꝛ sūit q̄q̄ lat⁹ nasi:porrigiturq̄ vsq̄ termīos caninoꝝ. hec duo ossa sunt spissa solideq̄ sube. Spissitudinē q̄d hn̄t ad icōmodoꝝ cauēdā difficultatē duritiē aūt pp firmitatē hn̄dā ꝛ stabilitatē.Duo aūt nasi ossa icipiūt a cornu ciliorꝝ et ptēdunt̄ vsq̄ locū q̄ de duplicib⁹ supest ꝛ quadruplicib⁹.Terminatꝫ aūt illa ꝛ ab oib⁹ seiungit aliȷ̄s ossib⁹ ꝯplosiōes due:q̄s dixim⁹ a cornu icipi ciliorꝝ ꝛ ire p duo nasi latera et vsq̄ duplices ptellant̄ cōplosioq̄ alia i fine ossis nasi i nariū loco continuaturq̄ duab⁹ lineis q̄s dixim⁹ icipe a duob⁹ nasi laterib⁹.Segregat ꝟo ossa nasi duo cōplosio tēdēs a supciliorꝝ cornu vsq̄ mediū duplicīū.Est aūt ossis suba tenuis.Etem̄ si acciderit illi incōmodū q̄d nō pl'm obest.At ꝟo os illđ in q̄ foramē ē nasi ipꝫ q̄q̄ subtile est.ꝛ in duo diuidit̄ ossa:q̄ ossib⁹ nasi subsunt duo terminatq̄ illa ꝯplosio q̄ est sub nasi osse:ꝛ in hoꝝ quoq̄ foramē tēdēs in cranei iteriora. Os deniq̄ in q̄ duplices sunt ꝛ q̄druplices supiores:ē q̄đdā in maxille supioris extremitate:diuiditurq̄ ꝛ ipsuꝫ in ossa duo q̄ termināt ꝛ disgregāt ab ossib⁹ genaꝝ ꝯplosiōes due icipiētes a cornu supciliorꝝ ꝛ ptingit ad duplices ꝛ q̄druplices disgregat aūt illa a nasi osse cōplosiōis q̄ in fine sunt nariū q̄ ꝯtinuāt duas cōplosiōes laterū nasi.Diuisiōes itaq̄ maxille supiorꝫ oēs.xiiij. sex oculoꝝ duo genaꝝ duo nasi.duo foraminum nasi.duoq̄ duplicīū ꝛ quadruplicium.

De maxille iferioris ossib⁹.

Inferior aūt maxilla que ꝛ fauces dr̄ ꝯposita ex duob⁹ ē ossib⁹.alteꝝ altero copulat̄ sua extremitatē in q̄ sunt duplices ꝛ q̄druplices iferiores ꝯtinuatiōe isolidāti drq̄ loco huic ꝯtinuatiōis mētū. Alia porro extremitas duo hꝫ diuisa furculataq̄.Alteꝝ ē a cuti capitis cōpositū sub duob⁹ ossib⁹ ptiū ꝛ ꝯtinuat̄ illis defēditq̄ tpis lacertuꝫ p q̄d oris sit cōclusio aliđ aūt diuisuꝫ grossum est ꝛ rotūdi capitis positū in ꝯcauitate sub augmēto q̄đ capiti māme silē ē i osse sup tēpato.ꝛ p hāc disgregationē fit iferiorꝫ maxille motus.

De dentium assignatiōe.

Dētes positi sunt i duabus maxillis ꝛ illis ifixi.Eorūq̄ nūer⁹.xxxij.Sūt em̄ in q̄q̄ maxilla.xvj.Jn anriori pte maxille supioris q̄tuor duplices.s.ꝛ q̄druplices q̄ ꝛ lati sunt ꝛ acuti capitib⁹.q̄ dicunt̄ icidētes: eorūq̄ vtilitas vt cū eis icidat̄ q̄ comedit̄ mollis cib⁹ sicut cultello aliq̄d icidit̄. Sūt ꝛ duo aliȷ̄ q̄sq̄ a later̄ q̄druplicīū acuta hn̄tes capita sꝫ radices latas q̄ dicūtur canini q̄ꝝ ē vtilitas vt cū eis duꝝ q̄d comedēdū frangat̄.Sūt ꝛ aliȷ̄ decē q̄ꝝ q̄nq̄ vtrinq̄ a laterib⁹ sunt caninoꝝ hiq̄ lati sunt capitib⁹ aspi q̄ vocant̄ molares eorūq̄ vtilitas ē ad molēdū ꝛ cōterēdū pata ē cibū ꝛ frāgēdū si q̄d duri⁹ fuerit.Sūt igitur supi⁹.xvj.Silr̄ in iferiori totidē ē iueire maxilla.hoꝝ q̄sq̄ dētiū maxille ossi ifix⁹ ē ꝛ cōtigu⁹ mergiturq̄ iterior ei⁹ ps i loco pfunditati apta iuxta illi⁹ diuisiōis q̄ntitatē: dicūturq̄ hm̄oi loca orrea.Diuisiōes aūt iteriores dētiū varie sunt.Quidā em̄ eoꝝ q̄tuor hn̄t q̄dā autē tres nōnulli duas:aliȷ̄ vnā tm̄.Duplices q̄dē ꝛ q̄druplices vnā tm̄ hn̄t.Mollariū aūt q̄ sūt in supiori maxilla tres hn̄t diuisiōes: ꝛ q̄nq̄ duob⁹ vltimis q̄tuor sunt:qui vero in inferiori maxilla duas habēt:ꝛ q̄nq̄ vltimis ꝛ extremis sunt tres.hec ergo est ossium capitis separatim ostēsa vniuersitas.

Caplꝫ q̄rtū de ossiū dorsi ꝛ spine assignatiōe.

Ossa spine icipiūt a termio ossiū capitꝫ posterioꝝ ptigūtq̄ vsq̄ ossa ani.Fuerūt āt ossa spine q̄tuor ex vtilitatib⁹ necīa.Pria ē qm̄ ipa tā q̄ fūdamtū ē oib⁹ ossib⁹:oia etem̄ rliq̄ ossa sup hec fūdata st̄ queādmodū oia nauꝫ ligna edificāt̄ sr̄ lignū mediū ei⁹ q̄đ iferi⁹ ē ꝛ nos carinā dicim⁹.Scđa āt qm̄ ē opimtū ꝛ cautela oib⁹ q̄ supposita st̄ illi viscerib⁹ lacertisq̄. Tertia qm̄ cū m̄bra neruoꝝ haberēt operā necīā q̄ a cerebro pcederet p quos fieret motus ꝛ sensus:essentq̄ plura mēbroꝝ a cerebro remota nec possent ad illa a cerebro nerui peruenire cuꝫ nulla eēt securitas q̄n in hac lōgitudine

lterciderētur spatiū orta ē a cerebro nucha facta q̄ ē discurrēs p spinā quo ab ea pullulent oēs nerui mēbris necarij q̄ in capite non sunt Quarta autē vt opiret ⁊ ptegeret nuchā cū sit hec tāq̄ cerebru scdm. Facta sunt igit spie ossa ad custodiā ei⁹ ⁊ cautelā incōmodoꝝ supueniētiū exteri⁹ vt craneū qd cerebꝝ circūtenet. Factū autē est os istd ex multis ossib⁹ cōpositum pp duas vtilitates. Altera ē vt possit aial iclinari ⁊ extēdi. scda qm̄ necium fuit q̄dā qd ei⁹ ossa largioris eē ꝯcauitatis: q̄dā aūt arctioris: ⁊ q̄dā q̄dē grossa: q̄dā subtilia: ptes etenim spine supiores tenues sunt ⁊ itrorsus late. Inferiores ꝟo grosse ⁊ pue int⁹ latitudinis. ¶ Et os spine in q̄tuor diuidit ptes. sunt enim ceruicis. i. colli sunt ⁊ dorsi. tertia renuz q̄ dicunt a q̄busdā lūbi. q̄rta aūt est ꝓpe anū diciturq̄ hoc os latum qd est clunium.

Et collū q̄dē hoi duab⁹ factū est de cāis. Pria ē pp vocis necessitatē bōe. aial etenim qd collo caret aut minime vocē hz vt pisces: aut nequaq̄ bonā vt rana. scda autē ē pp capitis circūflexionē in añ ⁊ retro. ¶ Et collū ex septē spōdilib⁹ cōpositū est q̄ ceteris oibus minores sunt q̄ntitate subtilioris sube maioris ꝯcauitatis. ¶ At ꝟo dorsum. xij. ꝯponunt spōdiles q̄ q̄ntitate colli spōdilib⁹ maiores sunt ⁊ maioris spissitudis ⁊ strictioris ꝯcauitatis: q̄ntitatis autē eorum necia est magnitudo duplici ex cā altera est qm̄ coste sup illos edificate sunt ⁊ illis colligate ac per eas. Scda qm̄ viscera sup eos posita sūt Spissitudo ꝟo ipsorum ē vtilis magnitudini. Arctat autē eoꝝ ꝯcauitas qm̄ nuche psque circūtenet his spōdilibus subtilior ē ea pte q̄ colli spōdilib⁹ ꝯcludit. i eis etem̄ furculāt nerui q̄ d spōdilib⁹ colli egrediūt. Quare qd reliquum ē stricti⁹ fit. ¶ Renuz os ꝯpositū est ex q̄nq̄ spōdilib⁹ dorsi maiores sunt ⁊ spissitudinis maioris: sz minorē hn̄tes ꝯcauitatē pp eā q̄ dicta sup ē cāz i dorsi spōdilib⁹. Sic q̄z oēs spōdiles q̄cūq̄ supiores sūt q̄ntitate sūt minores sed cōcauitatis latioris ⁊ tenuioris spissitudis q̄ autē iferiores q̄ntitatē norunt maiorē sed ꝯcauitatē minorē maiori comitatā spissitudine. Prim⁹ etenim spōdilis colli q̄ craneo ꝯtinu⁹ est minor oibus ē spōdilib⁹ ⁊ āplius cōcauus ⁊ tenuior spissitudie. Minor qd q̄ntitate qm̄ illi nullum os supponit. Cōcauior est aūt qm̄ ps nuche q̄ hoc ꝯcludit spōdili grossior ē: illic enim a cerebro orit a quo nihil adhuc pullulat neruoꝝ. At ꝟo eius tenuitas puitatē ipi⁹ ⁊ latitudinē cōmittat ꝯcauitatis. Spōdilis dehinc q̄ntitate maior est arctiorq̄ cōcauitate: sicq̄ terti⁹ spissior ⁊ arctior cōcauo eo q̄ p̄cedit: ⁊ q̄cūq̄ iferi⁹ descēdunt spōdilis spissior est: spatio arctiore ꝯcauo q̄ntitate maior arctior qd ꝯcauo qm̄ nucha i eo subtilior q̄ntitate maior qm̄ ea q̄ supposita sūt illi nec̄e hz ferre spōdiles ⁊ alia. Ei⁹ spissitudo āt arctatiōez cōmittat foramis ei⁹ intm̄ vt vltum⁹ renuz spōdilis arctior ⁊ strictior sit ⁊ nucha i eo subtilior ēt est oib⁹ q̄ntitate p̄lai⁹. Oēs igit spōdiles vigintiquatuor eē ꝓbātur ꝯtinuati adinuicē ꝯtinuatiōe disgregata duob⁹ p̄mis exceptis colli spōdilib⁹. Illi em̄ duo capiti cōtinuātur adinuicē ꝯtinuatiōe minime disgregata. Et p̄mum qd capiti ꝯtinuus est ⁊ alligatur duob⁹ augmētis q̄ ꝓtēdunt ex capitis craneo ⁊ duas itrāt spōdiles ꝯcauitates p̄mi alterā a dextro alterā a sinistro latere ⁊ hac disgregatiōe est capitis ⁊ in dexterā ⁊ sinistram ptē mot⁹ scds āt spōdilis ꝯtinuat capiti ⁊ alligat illi augmēto qd dēti sile est qd ab eo sub stollit ⁊ p̄oris ingredit locū spōdilis. ⁊ continuat ligam̄to forti capiti. Et hac disgregatione ē capitis i añ ⁊ retro mot⁹. Spondiliū ꝟo reliquoꝝ ꝯtinuatio alioꝝ ē alijs fit p augmēta fiūtq̄ ab eis iter quosq̄ spōdiles disgregatiōes ne ali⁹ alij noceret ⁊ ꝓhiberet a motu At ꝟo i dorsi spōdilib⁹ i singlis duo sꝫ augm̄tū ab eo sursū ascēdētia. ⁊ duo iferi⁹ tēdētia ingrediūturq̄ cuiusq̄ augmēta alteri⁹ spōdilis patas sibi foueas. Quiq̄ āt colli spōdiles et renū silr aliter sūt. Ab vno nāq̄ q̄tuor oriunt augmenta ad supiora q̄tuor ad inferiora ingredit hoꝝ quodq̄ augmētum foueā in opposito sibi factā ligaturq̄ ligamentis. Que quatuor ligamenta necessaria fuerunt ꝓpter soliditatē ⁊ firmitatē. Spōdilibus autē dorsi ipossibile est hec duo inesse augmenta. Oriūtur enim ex vno quoq̄ spōdili eius augmenta cōtorta spinis similia dicunturq̄ acumia ⁊ in vnoquoq̄ spōdili tria augmenta vnuz est a superioribus a laterib⁹ duo. His itaq̄ adunatio spondilium stabilis est. Sic quoq̄ ⁊ in omnibus producuntur spondilibus spondili colli primo excepto. In hoc etenim augmentum minime factum est ne forte lacertis caput obesset mouentibus. Et quecunq̄ hoꝝ argumentorum sunt in nouem spondilibus primis dorsi retorquentur ad inferiora. Decem autem spondilium augmenta stāt recta. Aliorum vero spōdilium augmenta sursum retorquent. Fcā sunt aūt hec augmēta trib⁹ de cāis p̄ma ē vt repellāt q̄ retro sūt et oppo nātur his q̄ exteri⁹ obuiāt ac repellāt. Scda ē vt firmior sit lacert⁹ os spine vestiēs vene q̄z ⁊ arterie ac nerui. Tertia ē vt p ea coste vinciātur. Est aūt in vnoquoq̄ spōdili duo iuenire foramia q̄bus par vnū egreditur neruorum a nucha hec aūt foramina quedā q̄dem iter duos fiunt spondiles alia aūt sunt in vno q̄q̄ spondili plus dimidio circulo ⁊ i subtiliori minus dimidio circulo qui si continuentur ex eis plenus fit circulus vt in spondilib⁹ dorsi.

Spondiles vero in qb⁹ in vno eorū quoq₃ fora mē ē pfectū:spōdiles sunt renū.Cluniū aūt os cōpositū ē ex duab⁹ ptib⁹:altera earū vocat p prie os cluniū qđ ē os latū:⁊ hoc os spondili ↄtinuat vltio ⁊ extremo in renib⁹.estq₃ cōpositū ex tribus ossib⁹ spōdilib⁹ ↄsimilib⁹ .Duo eorū latiora foueas hñt duas s₃ minime profundas in qb⁹ ipsis ancharū ossa duo illis cōtinuant.Est ēt i vno quoq₃ eorū foramē a quo neru⁹ egredit:nec ē hoc foramē a latere sicut spōdiliū foramina.Disgregatiōes ⁊ eñ āchar ab vtroq₃ sūt latere ⁊ i medio factū est. Scđa āt ps qm̄ nomē nobis ppriū deficit osaniū dicat cōposito ex ani noīe q̄ in eo ē ⁊ osse vocabulo.Cōponit aūt ex trib⁹ ossib⁹ cartillagini similib⁹ ⁊ egrediunt ab eis tria gñā neruorū paria:vnūqđq₃ par ex duob⁹ foraminib⁹ cōpositis ⁊ factis inter duo ei⁹ ossa.In inferiori aūt pte tertij ossis ex osāniȷ ossib⁹ foramē ē:q̄ egreditur neru⁹ vn⁹ simplex ⁊ sol⁹ socio carēs:hec est clunium ossium totalitas q̄ sunt extrema ossa spine.

¶Capitulū.v.de pectoris ossiū assignatione.

Equitur de ossib⁹ pectoris tractat⁹.Pectus aūt sup dorsū positū ē ⁊ ipm̄ ē rotūdū ⁊ in eo magna ↄcauitas ꝙ necessariū fuit vt custodiret : et ↄseruaret mēbra q̄ in ei⁹ sūt ↄcauo cor.s.pulmonē:pāniculos ei⁹:aliaq₃ mēbra q̄ in eo sūt. factū ē aūt pect⁹ rotūdū ⁊ ↄcauū:vt cor ⁊ pulmonē ↄtineret eēt q₃ ad dilatādū loc⁹ pulmōi. Pect⁹ itaq₃ cōpositū ē ex costarū ossib⁹ ⁊ teneritudinib⁹ qbusdā q̄ dici possūt pectorale.Coste āt.xxiiij.sunt:q̄dā sūt pectoris :q̄dā posteriorū.Et ex qb⁹ q̄dē pect⁹ cōponit sūt.xiiij.posite sup os spine iūcte posteri⁹ cū spōdilibus. In quoq₃ latere septē coste circulares ⁊ cōtinuate ab añriorib⁹ ⁊ ē earū q̄q₃ semicircularis Quare copulat ⁊ ↄficit ex qbusq₃ duab⁹plen⁹ circul⁹.Sūt āt iūcte ab extremitatib⁹illis qb⁹ spinā attingūt cū septē spōdilib⁹dorsi p̄mis:q̄ ꝙ costa duab⁹ disgregationib⁹ ⁊ ab añrioribus iūcte ea extremitate q̄ pect⁹ attingūt cū septē ossib⁹ pectoral'.Pectorale āt septē ē ossibus cōpositū cartillagiosisq̄ adinuicē ↄtinuata sunt.Qđ necessariū fuit vt ad illđ pectoris coste alligarent queadmodū cū spōdilib⁹ vinciunt vt si forte nōnūq̄ icōmodū qđuis ei⁹ alicui accideret pti:nō in oēs diffunderet.In extremo aūt pectoralis cartillago ē sīlis gladio extēsa sup osstōi q̄ facta ē vt stōz diaphragma ⁊ cor defēderet.Coste aūt posteriores decem sūt posite ⁊ ↄstructe sup os spine ab vno quoq₃ latere q̄nq₃ ↄtinuate vltimis q̄nq₃ dorsi spōdilibus:q̄q₃ costa duab⁹ disgregationib⁹.Et hec coste breues sunt nec ad os pectoralis attingūt.Iōq₃ earū extremitas cartilaginosa facta ē:ne forte celeri⁹ frāgerēt.Oēs ḡ coste pectoris ⁊ posteriores ⁊ os gladio simile.xxxij. sunt ossa.

¶Capitulum.vj.de ossium scapularū ⁊ furcularum assignatione.

Ossa scapularū necessaria fuerūt duarū de cā vtilitatū.alta ē vt pect⁹ ab icōmodis q̄ ex posteriorib⁹ veniūt ptib⁹ defederet.Altera vero vt alligarent illis brachiorū ossa.Scapule ossis figura conica ab iteriori pte gibbosa ab exteriori:necessariū eñ fuit inconatiōis loco costas pōere.Est aūt augmētū in eo manifestū simile gladio:qđ scil'.pect⁹ defendit:qđ ēt ocul⁹ scapule dr̄ dictū hoc nomine eo ꝙ tāq̄ ocul⁹ sit qum oculo qđ vr̄ ab hoīe in añriori qđ illi nocet caueat.Hoc aūt ppulsat q̄ pectori a posteriorib⁹ nocitura ppetrāt.Est aūt illi fouea.in ei⁹ extremo in loco q̄ dr̄ scapule collū in quā augmētū igredit brachij:⁊ in eo duo augmēta alterū a posterioribus in supiori colli loco vbi ē os corui rostro simile:p qđ scapula furcule colligat :phibetq₃ brachij caput ab euulsiōe supiori ē eñ illi ↄtinuū.Aliđ aūt augmētū ab iteriorib⁹ ē .qđ vt phiberet augmēti euulsionē in inferiori factum est.

Furcula āt necessaria fuit quo brachiū vinceret ⁊ ipz a pectore separet ne forte man⁹ arcerent a motu.est āt os rotūdū ab exteriori comicū ab iteriori pte alligat vero ab añriorib⁹ pectorali.⁊ a posteriorib⁹ a scapule pte ossa:alligat corui rostro simili.alligatio aūt ei⁹ illi ē p os cartilaginosū qđ dr̄ caput scapule:qđ necessariū erat vt maior eēt disgregatiōis brachij firmitas.

Caplm.vij.de manuū ossiū assignatiōe.

Manus in tres diuiditur ptes i brachiū in cubitū ⁊ palmā. ¶Et brachij q̄dē os vnū ē magnū ↄcauū rotūdū figura conicū a familiari parte gibbosum aūt ab extranea familiarē autē dico ptē q̄ a corpis est pte añriori. At vero exneā q̄ dorso ↄtigua ⁊ spine.Edificatio āt ei⁹ ex vno tm̄ osse fuit qm̄ ei⁹ↄtinuatio ad scapulam vna tm̄ est disgregatiōe. At magnitudo ei⁹ad portādū fcā ē cubitū:⁊ palmam ⁊ quoniam lacertus cubitum moueus ⁊ palmam sup hoc posit⁹ est os.Rotūditas ei⁹aptata est vt remotior incōmodorū fieret susceptiōi.Conatio aūt lateris ei⁹ vt celet ⁊ occultet venas ⁊ arterias ac neruos p ipam trāseūtes ad cubitū.Gibbositas aūt ei⁹ ab exneo latere conationē comitat lateris familiaris. Est aūt ossi brachij ea in extremitate q̄ ad scapulā puenit augmētū rotūdū itrās in foueā q̄ in vltio

eſt colli ſcapule ⁊ ꝑ hoc ꝯficit diſgregatio oſ-
ſis brachij ꝗ eſt flexibilis diſgregatio vt ſepe
euellit. Neceſſariã aũt habuit flexibilitatem
qm̃ eius motꝰ in oẽs fit ꝑtes. Alia ꝟo extre-
mitas ꝗ cubito cõtigua eſt. duo hẽt capita cõ
iuncta: alteꝝ in extranea ꝑte qđ ẽt minus eſt:
⁊ eſt in eo fouea in quaꝫ extremitas cubiti in
trat inferioris: alteꝝ ãt ĩ familiari qđ ⁊ maius
eſt ꝑmo: nec colligat illi os aliqđ ſꝫ ẽ factũ ad
diuidẽdos neruos venas ⁊ arterias. Inter hͤ
duo capita ꝑs eſt ꝗdã ſilis canole exterioribꝰ
in ꝗ due ſunt cõcauitates altera ab anteriori-
bus altera a poſterioribꝰ ĩ ꝗs duo igrediunt
cubiti inferioris augmẽta: cõglutinatqꝫ hoc
modo cubiti diſgregatio inferioris.

Cubitus aũt ex duobꝰ ꝯpoſitꝰ ẽ oſ
ſibus. dicũturqꝫ noĩe totiꝰ
cubitꝰ ſuperior ⁊ cubitꝰ iferior. Eſt aũt iferior
ſuꝑiori maior: ipſuꝫ eñi oportuit ſuꝑiorẽ por-
tare ⁊ cõdecẽs eſt: vt qđ fert maius ſit ⁊ for-
tius portato. In inferiori cubito in extremo
eius qđ ꝯiungit brachij oſſi augmẽta duo ſũt
Que gñata duo dicunt rotũda capitibꝰ alte-
rũ altero maiꝰ ẽ: atqꝫ hoc eſt qđ ꝑtigit vltra to
tiꝰ cubiti ſuꝑiora ⁊ iferiora. Hocqꝫ ꝯuatũ a nr̃is
vſitato dr̃ ſermõe cubitꝰ. Alteꝝ ãt minꝰ iterio
ra attingẽs totiꝰ cubiti ⁊ ſuꝑiora hec duo gña
ta qum cubitꝰ extẽdit duas itrãt cõcauitates
ꝗ in ꝑte ea ſunt quã ſimilẽ ꝑti diximꝰ. duplica
tiõis aũt cubiti tẽpere cõcauitatibꝰ egrediũt.
Poſitio ãt cubiti huiꝰ eq̃lis ẽ: ꝑ ipꝫ etem̃ fit cu
biti extenſio ⁊ duplicatio: ⁊ hi duo motꝰ eq̃les
ſunt ⁊ recti nec in ꝑte iclinãtur. At ꝟo cubiti
ſuꝑioris poſitio diſtorta ⁊ icuruata ꝑꝑ cũ ꝗ in
vtrãqꝫ partẽ neceſſariꝰ ẽ motꝰ ⁊ ꝗ ꝑte attigit
brachiũ augmẽtũ eſt qđ itrat foueã mioꝝ ca
pitis brachij oſſis caputqꝫ eiꝰ quo palmã atti
git maius ẽ ꝗꝫ ꝗ brachiũ. eo ꝙ neceſſariũ erat
copulari duoꝝ cubitoꝝ capitibꝰ cũ augmẽtis
ꝗbus cõglutinãtur oſſi raſche diſgregationeꝫ
palme: vtqꝫ pariter orirent exinde ligamẽta ꝗ
hãc ligarent diſgregationẽ. ¶ Raſcha aũt ex
octo cõponit oſſibꝰ copulatis adinuicẽ ꝗ ſũt
minima diuerſarũ oſſa figurarũ nullã habẽ-
tes medullã. ꝗ iõ plibꝰ fcã eſt ex oſſibꝰ ꝑꝑ mł
titudinẽ motꝰ neceſſariã palme. Et cõſolida-
ta ſunt alia cũ alijs vt eẽnt firmiſſima. Dura
ꝗꝫ ⁊ medulla facta ſũt carẽtia qm̃ lacertis ſũt
nuda: ⁊ ad ea frigus ꝑuẽit celeriꝰ. Diuerſa ꝗꝫ
eoꝝ facta ẽ figura vt cõnectãt in ſua ꝯtinua-
tiõe alia cũ alijs. Alia ⁊ em̃ illoꝝ facta ſũt co-
nica alia gibboſa. ꝗdã recta vt facta eoꝝ cõti
nuatiõe alioꝝ cũ alijs tãqꝫ vnũ os eſſe videat.
Hec aũt octo oſſa oppoſita ſũt ordinibꝰ. ſingu
la ꝗtuor vno in ordĩe cõtinuãtur adinuicẽ iũ-
cta oſſibꝰ pectinis palme ligamibꝰ fortibus.
Diſgregatões aũt due ꝗ intꝰ ſũt raſche ⁊ duo
bus cubitis brachij altera ẽ magna altera eſt
ꝑua. maior ꝗdẽ eſt ꝑ itroitũ cõtinuatiõis oſſis
ex oſſibꝰ raſche ꝗ ſunt ĩ ſuꝑiori ordine in fo-
ueã ꝗ in oſſe eſt cõtinuato duobꝰ capitibus
oſſium vtriuſqꝫ cubiti ⁊ dicit cuha. Et hac diſ
gregatione fit dilatatio palme ⁊ cõſtrictio. At
ꝟo minor diſgregatio ꝯglutinat ꝑ augmenti
interitũ coniuncti extremitati cubiti ſuꝑioris
vbi auricularis iũgit: vocaturqꝫ ꝗrlua in cõca
uitate oſſis illi oppoſiti de oſſibꝰ raſche ꝗ ſũt
in ordine ſecundo inferiori. Et hac diſgrega-
tione ſit palme motus in ante ⁊ retro.

De oſſibus palme. Palma in du-
as diuidit ꝑtes in oſſa
pectinis palme ⁊ digitos. Et pectẽ palme ꝯpo
nit ex ꝗtuor oſſibus grãdioribꝰ. media em̃ hͤ
poſita ſunt inter oſſa raſche ⁊ digitoꝝ pecteꝫ
eniꝫ alligat his ꝗ ſeqũtur cibitos duos ꝗtuor
oſſibus raſche ſuperioribꝰ ⁊ inferioribꝰ digi-
tis aũt ꝗtuor digitorũ oſſibꝰ pollice excepto.
Factus ẽ aũt ex quatuor oſſibꝰ: vt ſi qñqꝫ icõ-
moditas vni accidat ꝑti reliꝗ illeſe ꝑmaneãt.
¶ Digiti porro ſunt ꝗnqꝫ. quoꝝ quiſqꝫ cõpo-
ſitꝰ eſt ex tribꝰ oſſibꝰ: quoꝝ qđqꝫ dactilũ eo ꝙ
noĩe careamus poſſumꝰ vocare adinuicẽ cõ
tinuatis: diſgregati cõtinuatiõe cũ augmẽtis
ꝗbꝰ ingrediũtur dactili primi ſcđi ⁊ ſeqũtes
⁊ colligãtur adinuicẽ. Inter diſgregatiões ãt
eorũ dactilorũ oſſula ſunt ꝑuula ſimilia ſiſa-
mo: ꝗ vt loca iplerent vacua facta ſunt. Inter
diſgregationes quoqꝫ fortior ꝑſiſteret diſgre
gatio. Horũ quatuor digitorũ index. ſ. ipudicꝰ
medius: ⁊ auricularis contigui palme ſunt pe
ctini continuatione diſgregata. At vero pol-
lex oſſibus raſche iunctus eſt ꝗ ſunt in ordine
inferiori: in loco in quo eſt augmentũ: qđ iun
ctũ ẽ oſſi cubiti ſuꝑioris. Hoc ãt vt in quatuor
digitoꝝ eſſet oppoſito. quo cũ digitis alijs in
cludere poſſet ⁊ amplecti aliꝗd tenẽdũ a ſua
parte: dactili aũt ꝗ pectinẽ ſequnt ꝑmi maio
ris ſunt ſe ſequẽtibꝰ. qui aut in vltimo ſunt di
gitoꝝ miores illis ꝗ ſubſũt: hoc iõ qm̃ qui por
tatur equa ratione mior eſſe portãte debet.

¶ Cap. octauũ. de oſſiuꝫ pedũ aſſignatione.

PEdes in ꝗtuor diuidũt ꝑ
tes. vna ẽ ꝗ cõis
iter ipꝫ ⁊ ea ꝗ ſuꝑiora ſt. ſ. ancha.
tres ãt pedis ꝑꝑe ſũt. ſ. coxaꝝ oſſa
cruriũ ⁊ oſſa ipſiꝰ pedis. Ancha qđ
cõtinuat cluniũ oſſi: ab vtroqꝫ eiꝰ latere duo
oſſa magna. Alteꝝ eoꝝ a latere dextro: alteꝝ
a ſiniſtro. ⁊ horũ qđqꝫ in tres diuidit ꝑtes. pri
mũ eoꝝ ipſumqꝫ ſuꝑ his qđ ſubſequit clunis
os ab exterioribꝰ dicit ancha. ⁊ in eo fouea ſi
milis ſemiſphere ⁊ dicitur vertebrum anche.
Scđm aũt eſt qđ iſta duo ſequit oſſa ab vtro
qꝫ latere: ⁊ eſt os tenue ⁊ ſubtile: dicitqꝫ os ilij.
Tertiũ autẽ eſt os quod eſt ab interiori par-
te: ⁊ dicitur os penis. Neceſſarium auteꝫ an-

che fuit os ad disgregationē coxarū. Utilitas aūt ossis pētis (?) iiij q̄ ea q̄ supsūt ill' custodiātve sicā. s. matricē spmat3 vasa ⁊ intestinū rectuz.

At vero cosse os magnū est ⁊ oib⁹ re liqs corpis ossib⁹ mai⁹ ē pau lū iflexū a supiori pte in ptē ex̄neā ab iferiori bus in lat⁹ familiare ⁊ est a posteriorib⁹ conicatū ab añriorib⁹ gibbosuz habētq̄ duo augmēta alterū supius ⁊ alterū iferi⁹. Magnitudo eius duas hʒ vtilitates: p̄ma estvt deferat oia q̄ illi supsunt mēbra. scd̄a qm̄ lacert⁹ mouēs pedes in eo posit⁹ est ⁊ est lacert⁹ magn⁹. Inflexio aūt extremitatis ei⁹ supioris in lat⁹ ex̄neū ēvt lacerto i eo posito loc⁹ sit magn⁹ qū lacert⁹ hic magn⁹ sit. Si aūt eēt hic in familiari pte vterq̄ iuicē vngerent̄ coxe. Ampli⁹ quoq̄ vt sit neruis venis ⁊ arterijs q̄ in eo posite sūt firmitas ⁊ icorruptio si eñ a familiari eēt lake incōueniēs foret. At ꝟo ei⁹ iflexio ab iferiorib⁹ in familiarē ptē pp eū in ex̄neū posse deflecti lat⁹ vt sit abinde corp⁹ bene positū ⁊ firmatū. Si eñ in vnā tm̄ iclinaret̄ ptē non posset ꝯsistere corp⁹ ⁊ oia q̄ sup sed illi in eandez iclinarent̄ ptē. At vero conatio ei⁹ a posteriorib⁹ ⁊ gibbositas ab añriorib⁹ nec̄io fuit q̄ sup terrā ⁊ q̄uis alia loca fieri possit sessio. Augm̄tū q̄dē supi⁹ ē rotūdū ⁊ itromissū āche ꝟtebro. Augmētū āt iferi⁹ ēt ñ ĉvnū q̄d tm̄ ſʒ duo ſ. ingrediūt̄q̄ duas ossis crurꝭ ꝯcauitates maiorꝭ.

At vero crus ex duob⁹ ꝯpositū ē ossib⁹ q̄ arūdines vocant̄: alterū est magnū ⁊ positū est in latere familiari: dicit̄q̄ ꝑprie crus ⁊ in ei⁹ capite fouee due q̄bus cuz duob⁹ augmētis capitis coxe genu fit disgregatio: hac in disgregatiōe positū ē os rotūdū cartillaginosum in quo sunt ꝯcauitates q̄s ingrediunt̄: q̄ gibbosa sunt loca in ossib⁹ coxe ⁊ cruris diciturq̄ hm̄oi os poplex ⁊ a q̄busdaz polus: altera ꝟo arūdo ex̄nea ē in pte posita q̄ ⁊ subtilior ⁊ breuior est altera: hecq̄ a supiori pte ad genu disgregatiōis locū ñ ptigit: ab iferiorib⁹ aūt eq̄lis est arundini maiori cōficiturq̄ iter eos ⁊ cauillā disgregatio p quā pes extēdit̄. Est hui⁹ vtilitas arundinis qm̄ adiuuat maiorē ad oia ea q̄ supsunt ferēda. scd̄o aūt qm̄ defendit ⁊ ptegit eos q̄ in crure sūt lacertos neruos venas ⁊ arterias. tertio q̄ iter ipaz maiorēq̄ ꝯstituat̄ calcanei disgregatio.

De ossibus ipsius pedis. Pedes in sex distribuunt̄ partes calcaneū: cauillā: os nauale: raschā pedis pectinē ⁊ digitos. ⁊ calcaneū q̄dem est os sub cauilla ꝯstitutū rotunduz a familiari latere: ab ex̄neo aūt oblōgum paruūq̄ subtile: ab iferioribus aūt q̄ sup terrā mittit̄ latū ⁊ solide ſbe. Rotundum aūt est quo oppositioni remotior fieret. Oblōgum ꝟo a pte ex̄nea ⁊ subtiliatio ei⁹ conatiōis ipsi⁹ a familiari pte cā. latū porro ei⁹ duab⁹ de cāis ē. altera est q̄ solidet̄ ⁊ robor et̄ sup terrā. altera ꝟo vt sit his q̄ sup ipz sunt corpis mēbris firmamētū solidi⁹. Ceterum durities ipi⁹ nec̄ia fuerit q̄ robusti⁹ ea q̄ supposita sibi sunt ferat: nec ceteris noceatur solidis durisq̄ quim tetigerit ea corporibus.

At vero cauilla ē os. Ossi suppositū calcanei: calcaneo alligatum retro ligamētis teneris: oriūturq̄ ex eo augmēta duo alterū ex latere familiari igrediturq̄ foueā q̄ in vltimo ē arundinis lōgioris duoꝝ cruris ossiū: alterūq̄ ex latere ex̄neo q̄d ipm igredit̄ foueā q̄ est breuioris arundis. hacq̄ disgregatiōe fit pedis ⁊ dilatatio ⁊ restrictio. Nec̄ia autē fuit cauilla iter crus ⁊ calcaneuz quo esset crus ipm fortius super calcaneum firmatū: qm̄ si crus ipz alligatū eēt calcaneo turbatio fieret nec poſe esset illi firmari.

Os vero nauale iō hoc d̄r noie q̄ figura ei⁹ naui silis sit: continetq̄ cauille a supiorib⁹ extremū: ⁊ a laterib⁹ ac retro vinciturq̄ cū illa ab iteriorib⁹ ligamini disgregāti quo pedis fit mot⁹ in vtrūq̄ latus vinciturq̄ ab vtroq̄ latere cum calcanei osse et ab extraneo latere solidatum est super calcanei os q̄ a familiarib⁹ eleuet̄ sup terram sintq̄ illi q̄ hoc in latere subsunt conica. Factus ē autē loc⁹ hic conic⁹ duaꝝ de cā vtilitatū. Altera ē vt siq̄n homo sup aliq̄d steterit gibbosum aut acutum q̄d illi inheserit pferre queat. Si etenim pes plen⁹ eēt ⁊ nō conic⁹ fieret hoiez si q̄n sup aliq̄d gibbosuz staret firmari nō posse ⁊ cadere: ſʒ nec ēt in locis sit illi posse stare eq̄lib⁹ q̄le oporteret. Scd̄a ꝟo vt sit pes leuis ⁊ ad motum facilis.

Rasche porro ossa quatuor sunt. Tria eorum continua ⁊ iuncta cum nauali osse ab anterioribus ante annexa tribus pectinis pedis ossib⁹ q̄ in latere sūt familiari eius. Quartum autem os coniungit̄ pedis auriculari: et est sexangulatum vocatum grandinosum quod a posterioribus calcaneo vincitur augmento quodam suo foueam ossis igrediente calcanei: ab anterioribus vero duobus continuatur pedis pectinis ossibus sub rasche ossibus: quo super ipsum firmetur nauale os sitq̄ a parte hac pes super terraz possibilior ⁊ firmior. Necessitas autem ⁊ vtilitas rasche ossium pedis magna est eademq̄ ⁊ manus palme rasche nisiq̄ rascha pedis ex quatuor ⁊ nō ex octo fit ossibus. quemadmodum rasche manus ossa sunt octo. Motus etenim palme maior est pedis motu et ossa rasche palme breuia: ꝯtra pedis maiora q̄ꝫ eorū duū obtinēs locū ossiū q̄ in palme rasche sunt. ¶ At ꝟo pedis pectē ē ex q̄nq3 ossibus ꝯtiguis illis q̄ raschā faciunt. Horū tria a parte sunt familiari continuata rasche ossis

bus: duo aūt iūguntur grādinoſo raſche oſſi-
pectinis pedis vtilitas ē vtilitati pectinis pal
me ſilis niſi q pectinis palme oſſa q̄tuor ſūt
qm̄ eius pollex cōtinuus eſt raſce pp oppoſi
tionis que illic dicta eſt ad oēs digitos reliq̄s
neĉitatez. pectē aūt pedis ex quinq̄ eſt oſſi-
bus: qm̄ pollex in vno eſt cū reliq̄s digitis or
dine quo fit pes ab an̄rioribus firmus ſuper
terrā queādmodū ⁊ a poſterioribus p calca-
neū. ¶ Digiti porro q̄nq̄ quos nos articu-
los dicim⁹ cōpoſiti ſunt ſinguli ex trib⁹ oſſib⁹
pollice excepto q̄ dactili dicunt: pollex eteniz
ex duob⁹ tm̄ cōpoſit⁹ eſt oſſib⁹ reliq̄s maiori-
bus: q̄ iō ex duob⁹ fact⁹ eſt: quo pes hac coni-
cus eſſet pte: ex oſſib⁹ quoq̄ magnis: qm̄ pes
magis ea p pollicē pte: terre iprimitur. Arti-
culi aūt plures ⁊ q̄nq̄ facti ſunt: eadē q̄ ⁊ digi
ti palme tenēdi cā ſcʒ queādmodū man⁹ digi
tis queq̄ corpoꝝ tenent eodē modo ⁊ pedis
articulis pes locis iprimit ⁊ tenet. Sibboſis
q̄b⁹ ābulat quo poſſit firmari ⁊ ad ea aſcēde-
re ⁊ deſcēdere quo voluerit loca. ¶ Oia itaq̄
corpis oſſa ſub hac q̄ dicta ſunt diſpoſitione
⁊ aſſignatiōe ducēta q̄draginta octo: capitis
oſſa ſeptē: pariū q̄tuor. Supioris maxille oſſa
q̄tuordecim ⁊ in ea ſexdecim dētes. Oſq̄ ca-
uille ſile ē vnū oſſa iferioris maxille duo: dē-
teſq̄ in ea ſexdeciz ſpine ſpondiles. xxiiij. co
ſtarum vigitiq̄tuor pectoralis ſeptem oſſa ſca
pularum duo et earum capita duo furcule
due. brachia duo: cubiti ſuperioris duo cu-
biti iferioris duo raſche palmarum ſexdecim
pectinū vtriuſq̄ palme octo vtriuſq̄ digito-
rū man⁹ triginta: cluniū oſſa tria: iliorū duo
penis duo anchaꝝ oſſa duo totidēq̄ coxaruz
cruriū arūdines q̄tuor: cauille due calcanea
duo naualia oſſa duo raſcharuz pedis octo:
vtriuſq̄ pedis pectinis decē: eoꝝ articuloruz
oſſa vigintiocto. Sunt itaq̄ toti⁹ corpis oſſa
ducēta q̄dragintaocto. Hec ḡ ē oſſiū aſſigna-
tio ⁊ eoꝝ q̄ dicta ſunt vtilitas in corpe.

Capl'm. ix. de cartillaginū aſſignatione.

Artillagines autem humi-
da ſunt ⁊ tenerrima oſſa ſilia fer⁹
oſſib⁹ aialiū quorūcūq̄ quʒ naſcū
tur in diſputatiōe oſſiū q̄ ſint me-
minim⁹ a q̄b⁹ ſepat e ſunt: q̄b⁹ ⁊ ↄtinue ſunt ac
ēt vnite. Sūt aūt hec pectorale ⁊ extremitates
coſtaꝝ hypocūdrioꝝ ⁊ q̄dā oſſiū cluniū ⁊ oſa
nij ⁊ augmētoꝝ extrema oſſiū p q̄s diſgrega
tio fit naſi extremitas ⁊ auricule q̄q̄ cartilagi
noſe fcē ſūt: gutt canales pulmōis: niſi q h lo
cus eaꝝ minime ē. Hec oia cartillaginoſa fcā
ſūt oſſa. vt ſi qn̄ ab exterioribꝰ corp⁹ q̄libet il
lis fuerit obuiū: aut ſpōte ſuo forte mouebūt
motu nō frāgant nec corrūpāt: ſʒ duplicata
⁊ iflexa i ſuū poſtea redeūt ſtatū naturalem.

¶ Capitulum. x. de neruoꝝ aſſignatione.

Et quoniā oſſiū diſputationem ⁊
cartillaginū ↄpleuim⁹: iā nūc de
neruoꝝ nobis icipiēdū vr̄ habi
tudib⁹. Dico ḡ qū corpi neruoꝝ
ſtuit neĉi⁹ vſus ad motū ſenſūq̄
in oēs corpis ptes deferēdos exceptis oſſib⁹
cartillagib⁹ ⁊ ligamētis ac glandulis ⁊ adipe.
Hoꝝ ⁊ em̄ nulli⁹ i nā ſua ē ſentire aut moueri
ſʒ ſingula aliis pata ſunt vtilitatib⁹ q̄s dein-
cepɜ dicturi ſum⁹. Aūt tn̄ medicoꝝ plerīq̄ dē
tib⁹ ſenſuʒ eē iter oſſa reliq̄ q̄ ēt titillāt queād
modū ⁊ labia ac tremūt. Hui⁹ aūt rei dicūt ſi-
gnū dolorē q̄ illis accit: qm̄ nō fit dolor alicui
niſi ſit ſentiēs. Cōdēnāt hoc q̄dā ⁊ aiūt dolo-
rē illū gigniaꝝ ē neruorūq̄ q̄ i eis ſūt. Ner-
uoꝝ itaq̄ radix ois a cerebro ē: quʒ ſit prima
origo ⁊ cerebrū ⁊ ſenſus ⁊ volūtarij mot⁹. Dif
fuſiōeſq̄ i oēs corpis ptes neruoꝝ aut ab ip̄i⁹
ſunt cerebri ſuba aut ab ipō nucha mediāte:
qm̄ etem̄ mēbroꝝ q̄dā q̄ dē ppinq̄ ſūt cerebro
queādmodū mēbra q̄ i capite ſūt ⁊ collo q̄dā
aūt remota ab eo vt man⁹ ⁊ pedes fci ſūt q̄ in
prima deferūt mēbra nerui oriētes a cerebro
hi āt q̄ ad remotiora porrigūt a nucha pce-
dētes: fcā ē itaq̄ ⁊ ipa cerebro ſilis nucha ⁊ q̄
ſi cerebrū ſcd̄z etem̄ ſiq̄dē ad remotiora ferū
tur a cerebro mēbra neruis ort⁹ eēt a cerebro
icidereēt fortaſſe i ſpatij lōgitudie ⁊ itineris re
motiōe. Qui igit a cerebro ipo nerui oriūtur
ſubſtātia molles ſunt qui aūt a nucha ſubſtā
tie ſunt ſicce. Et q̄ a prora oriunt cerebri mol
liores his q̄bus eſt a puppi ortus. Etem̄ ner
ui qui a prora procedūt ſenſus fuerūt vtilitati
cōpoſiti. iōq̄ ⁊ molliores ſunt facti vt ſit ipoꝝ
a ſenſatis facilior mutatio q̄ vero a puppi pp
motū facti ſūt volūtariū: iōq̄ ⁊ ſicci: vt ad mo
tū fortiores ſint ⁊ tolleratores. At vero q̄ a ce
rebro oriūtur nerui ſeptē hn̄t paria. Hoꝝ vnū
ad oculos tēdit ⁊ ſenſuʒ cōfert viſus. Scdʒ ad
eoſdē datq̄ eoꝝ motuʒ lacertis. Tertij paris
pars ad linguā vadit ⁊ pſunt ei guſtus ſenſus
q̄dā aūt ad timpora ⁊ ea q̄ maſticāt, loca ⁊ na
ſi extremū labiaq̄. Pars ad gingiuas alia ad
dētes ſenſuʒ cōferēs illis tactus. Quartū par
in ſuperiori diſtribuit palati. guſtus illi ſēſus
deferēs. Quinti deinde paris pars ad aures
porrigit ad audit⁹ ſenſuʒ ↄferēdū. Quedā ad
lacertū pectoris latū virtutē ad ill⁹ pferēs mo
tus. At vero ſexti pars paris ad viſcera dirigi
tur: q̄bus ēt dat ſenſuʒ. Quedā ad gutturiſ la
certos datq̄ illis motū. Vltimū ſeptimūq̄ par
ad linguā gutturiſq̄ porrigit lacertos. virtu-
tē pferēs ad illos motus. Hoꝝ aūt pariū q̄dq̄
an̄q̄ craneo egrediat operimētis operit duo
bus q̄ ⁊ ipſi a cerebri oriunt operimētis quo-
rum alteꝝ ſubtile eſt venas hn̄ēs q̄b⁹ paſcit
alteꝝ

alteꝝ grossum defendēs ⁊ custodiēs neruos eūtes a cranei ossib⁹. Et p̄mi q̄dē nerui paris pariū cōcaui sunt ⁊ substātia eoꝝ mollis substātie ꝓxima cerebri. neq3 i toto ē īuenire ꝯcauos p̄ter hos corpe neruos ꝑꝑ eū q̄ necessarius fuit visus spm p eos ad oculos ire a cerebro magna q̄titate: sed nec in toto inuenies maiores corpe neruos: nec molliores substātie. magnitudo quoq3 ꝑpter eorūdē per necessaria fuit ꝯcauitatē: molliciesq3 ꝑꝑ sensus subtilitatē facilitatēq3 in nām sense rei mutatiōis Mollicies em̄ hmōi cōpetētior est rei: mutabiliorq3 soliditate ⁊ duritie. hac itaq3 de causa duo hi magni facti sunt nerui ⁊ ꝯcaui. Ortus eoꝝ ē ab augmētoꝝ loco q̄ silia capitib⁹ diximus mām̄aꝝ p q̄ sensus est odorat⁹. Cū igit̄ nerui duo ad ꝓximū ꝑuenerint narib⁹ locū: iūgunt̄ ⁊ ꝯtinuātur eorūq3 duplex fit vna cōcauitas. Dehinc adinuicez disiuncti ad oculos pariter ꝓtēdunt̄ sub tali figura. hoc ea de cā factū ē: vt si qn̄ alteri oculoꝝ incomodū aliq̄d acciderit: lumē a cerebro ꝑcurrēs ad vtrūq3 ad alteꝝ totū dirigat̄. Jō ḡ si alteꝝ qn̄q3 clauserimus oculū. intuit⁹ ē noster cū alio fortior acutiorq3. Porrectis itaq3 his duob⁹ neruis ad oculos. fit q̄ a latere dextro sinister: vt͡ aūt oculis appropinquāt dilatatati amplificant̄: rotūdāturq3 quisq3 circū tunicā q̄ vitro liquido silis vitrea dr̄. ⁊ circū tenet illā ac visus dat sensū. hi duo nerui cū a cerebro oriunt̄ mollissimi sunt. ⁊ pene substantie siles cerebri. vt aūt remouētur ⁊ differuntur ab his q̄b⁹ oriūtur locis: idurātur eoꝝ sꝑficies: iterioꝛib⁹ q̄si cerebri substātia ꝑmanētib⁹. ad oculos vero vt ꝑueniūt reuertūtur ad eā in q̄ pri⁹ fuerant molliciē: loco quo orti ꝓducūtur. At ꝟo ꝭi paris nerui oriunt̄ a posterioꝛib⁹ ort⁹ p̄mi paris egrediturq3 eoꝝ q̄sq3 a craneo ꝑ loci foramē conici inquo ē ocul⁹. Dehinc q̄sq3 eoꝝ diuiditur in oculi loco: in lacertos q̄ sunt oculoꝛuz: datq3 eis mot⁹ potētiā. At ꝟo tertiū pis nerui ortū hn̄t retro p⁹ ꝭm par loco q̄ iuicē vētriculi terminant̄ cerebri ꝑre ⁊ puppis. Jpeq3 ē loc⁹ q̄ cerebri basis dict⁹ ē. hoc aūt par admiscet̄ q̄rto pi: ⁊ ab eo deiceps sepat̄: q̄d cū cerebro egredit̄ i q̄tuoꝛ distribuit̄ ꝑtes. Alia eaꝝ egredit̄ ꝑ foramē q̄ artaria itrat q̄ dr̄ iuuenil̄. descenditq3 ꝑ collū ad viscera q̄ diaphragmati subsunt: ⁊ i ea distribuit̄: ps scd̄a ꝑ foramē q̄d ē i osse tempis egredit̄. ꝯtinuat̄q3 neruo q̄ de q̄nto ē pi. Tertia ꝟo ps ꝑ foramē i quo ē oculus exit ossis: p q̄d ⁊ par egredit̄ ꝭz. ⁊ exiēs in tres scindit̄ ꝑtes. Alia eaꝝ tēdit i āgulos oculoꝝ minores. ⁊ distribuit̄ in tēpoꝝ lacertos: ⁊ in eos q̄ oculoꝝ sunt. Alia aūt i āgulos maiores eorūdē ⁊ igredit̄ foramē q̄d ad nasuz dirigit̄ ⁊ in iterioꝛa nasi dispꝑtit̄: tertia ꝟo ꝑ sunz discurrēs meatū q̄ ē ei in sꝑcilioꝝ laterib⁹ diuidit̄ in duas ꝑtes. q̄ꝝ altera oris itrat ꝯcauū ⁊ altera foras egressa in vltima labioꝝ scinditur. Quarta aūt ps tertiū pis ad maxillā tēdit sꝑioꝛē: maioꝛq3 ei⁹ ps diuidit̄ in lingue tunicā dās illi gust⁹ sensuz: q̄dāq3 ei⁹ ps distribuitur in dētiū radices ⁊ gingiuas q̄ iferioꝛi sunt in maxilla ⁊ in labiū iferi⁹. Duo aūt q̄rti pis nerui post ortū tertiū oriunt̄ pis: ꝯiunctiq3 tertio pari ab eo diuidunt̄ distribuūturq3 in tunicā ⁊ opimētū q̄d palatū vestit eiq3 sensuz tactus perfert. Duo ꝟo q̄nti paris nerui. ip̄o in ortu suo singuli i duo diuidunt̄ mēbra fiūtq3 ex vno paria duo. Alteꝝ eoꝝ ex puppi cerebri post tertiū par igrediturq3 duo audit⁹ foramina. ⁊cū quisq3 eoꝝ ad audit⁹ ꝑuenerit foramē dilatat̄ amplificatusq3 foramē opit: atq3 hoc pari fit audit⁹. Alteꝝ ꝟo par post istō orit̄ par ⁊ egredit̄ ꝑ foramē in quo est os lapideū q̄d orbū dr̄: lz nō orbū sit: ſ3 apparet. hec ḡ pars cū ad tertiū par ꝑuenerit diuidunt̄ sil̄: ⁊ eoꝝ turbant̄ ⁊ imiscent̄ mēbra ꝯtinuaturq3 maxia eoꝝ ps lacertis genas mouētib⁹. sigillatū immota ꝑseuerāte maxilla q̄ sꝑsunt ad lacertos tēdūt tēpū. tertiūq3 adiuuāt par: dantq3 illis sensuz lacertis. Sexti aūt paris ort⁹ est a cerebri puppi: foraminū ꝓpe loca duoꝝ sunt: q̄ in extremitate duaꝝ cōplosionū q̄ greca similes sunt lauda: egrediunt̄q3 ꝑuū q̄dq3 foramē tres nerui: ali⁹ tēdit ad gule lacertos et ad lingue radices. adiuuatq3 par septimū ad mouēdū linguā. Ali⁹ aūt vadit ad lacertos q̄ sꝑ scapulas sunt tertiusq3 q̄ maioꝛ ꝑ collum descēdit ad viscera: tēditq3 adinquo est vena iuuenilis dicta locū. hic aūt neru⁹ cū ꝑ collū trāsit: diuidit̄ ab eo mēbrū vnū q̄d in lacertos gutturi ꝓprios scindit̄ ab eo q̄dā ps q̄ ad superioꝛa ꝯuertit̄ ⁊ ad gutturis lacertos: quoꝛū capita ad iferioꝛa sunt ⁊ hic neru⁹ reuertens sursuz dr̄: diuidit̄ ab eo ēt alia ps ad coꝛ pulmonē ⁊ canalē ei⁹ ac meri. hic ḡ neru⁹ cū ad ea q̄ gule sunt ꝑuenerit: maioꝛi sua ori stōi cōtinuat̄ ꝑte. reliquū ꝟo q̄d ē oib⁹ ꝯtinuat̄ visceribus: miscet̄q3 mēbris nerui q̄ ad eas descenderāt tertiū paris ꝑtes. Duoꝝ deniq3 septimi paris neruoꝝ origo ab eo ē loco: q̄ ēt posterioris ort⁹ ē ꝑtis cerebri ⁊ puppis: ⁊ nucha icipit diuidit̄urq3 ⁊ ei⁹ maioꝛ distribuit̄ in lingue lacertos ps minoꝛ aūt ꝯtinuat̄ lacerto q̄ inclinatus superest cartillagini scuto sili de gutturis cartillaginib⁹ ⁊ lacertis duob⁹ descēdētib⁹ a costis ossis q̄d lauda ⁊ greco similat̄ ⁊ hec sūt septē q̄ a cerebro neruoꝝ oriūt̄ ꝑua. Nuca at sba ē grossa q̄ a cerebro orit̄ descēditq3 ꝑ spine spōdiles: h⁹ p̄n^{m}: ab illi⁹ fine. ē ⁊ em̄ ei⁹ p̄n^{m} a loco q̄ terminat̄ posterioꝛ cerebri ps: loc⁹. s. p̄mi spōdilis colliq3 ea facta cū necessitate qua orirent̄ ab ea nerui q̄ i singula dirigerent̄ mēbra q̄ sub collo sunt: ꝑferrētq3 ad ea sens⁹ po

tertiam a cerebro ꝛ mot⁹ volũtarij queadmo=
dũ fluuiũ magnũ ad quẽ aq̃ decurrit a fonti=
bus copulanturq̧ illi alia pua flumina ꝛ ꝯdu=
ctus: deriuaturq̧ p eos aq̃ ꝛ diuidit in ortos ꝛ
semiata a fõtis remota vicinia. Si em̃ aq̃ a fõ
te in vnũ discurrerẽt aq̃ pauce ꝛ paulatim in
fluẽtes pp spatij lõgitudinẽ ꝛ vie plixitatem:
nec fieri posset fortassis qn minuerent nec ad
loca pduci possẽt desiderata pp itinerꝫ remo
tionẽ. Sic ḡ ẽ cerebꝝ q̃si fons sensus ꝛ motus
potẽtie. Nucha cui ab ipo ẽ origo tãq̃ riuus
magn⁹ p quẽ a cerebro discurrit sensus potẽ=
tia ꝛ mot⁹ nerui q̃ ab ea pcedũt riuulis ꝛ cõ=
ductib⁹ siles p quos trãscurrit sensus motus=
q̧ potẽtia ꝛ ad mẽbra pfert: estq̧ decurs⁹ mo
tus ꝛ sensus ad ea prim⁹. Si ad iferiora pce=
derent a cerebro nerui mẽbra eoꝝ debilis eẽt
mẽbroꝝ ꝛ sensus ꝛ mot⁹ pp eã ꝟtutis q̃ ad ea
ptingeret paucitatẽ: fieriq̧ posset neruoꝝ ple
rosq̧ in vie plixitate ãputari ꝛ mot⁹ multitu=
dine. Qui ḡ a nucha oriũt nerui trigita ꝛ vno
parib⁹ ꝯcludunt: vno tñ supeminẽte sine socio
Eoꝝ in collo octo sunt pia: in dorso duodeciꝫ
ꝛ a renib⁹ q̃nq̧ pcedũt pia: ab cluniũ osse tria
ab osanio totidẽ ꝛ ab iferiori pte osanij vn⁹ si
ne comite. Primũ itaq̧ par octo q̃ i collo oriũ
tur pariũ a foramine qḋ in p̃mo est spõdili p=
cedit distribuiturq̧ in lacertos capitis solius
Scḋꝫ ãt par egredit loco q̃ duob⁹ iterest spõ
dilib⁹ p̃mo. s. ꝛ scḋo: diuiditq3 ps ei⁹ in capitꝫ
cute. datq̧ ei capitis tact⁹ sensum: ps in lacer
tos q̃ post collũ sũt: parsq̧ in lacertos q̃ scapu
lis supersũt latos. Tertiũ deniq̧ par a fora=
mine egredit qḋ iterest scḋo tertioq̧ spõdili ꝛ
diuidit quisq3 eoꝝ in duos neruos: ꝛ vn⁹ q̃dẽ
ad posteriora tẽdit: dehinc aũt ad pfunda la=
certoꝝ q̃ illic sunt: ali⁹ aũt in añriori. Quartũ
deide par egressũ hꝫ p foramẽ qḋ iter ẽ tertiũ
ꝛ q̃rtũ spõdilẽ. diuiditq3 q̃sq3 neruoꝝ i duos ꝛ
maiori pte ad posteriora directa in pfũdũ ver
sus spinã spõdil q̃rti: diuidit illic ab ea ps: q̃=
dã q̃ distribuit in lacertos capiti ꝛ collo cões
dehinc reuertit a spõdili spina i añriora diui=
sa: q̃dã ab ea ps in lacertos spine distribuit.
ps aũt minor ad añriora pcedit: sciditurq3
ab ea ps ꝛ admiscet tertio pari. At ꝟo par q̃n
tũ foramẽ egrediẽs trãsuerberat qḋ iter q̃rtũ
ẽ spõdilẽ ꝛ q̃ntũ: ꝛ diuidit qḋq3 mẽbrũ in duo
tẽditq3 minor eoꝝ ps sup scapulas ꝛ in lacer
tos q̃ illic sũt scindit. Maior ꝟo ꝛ ipsa iteꝝ in
duo diuidit alteꝝ mẽbroꝝ in supiora spine et
in lacertos latos q̃ sup scapulas sunt: ꝛ i lacer
tos collo ꝛ capiti pticipatos. Alteꝝ ãt mẽbro=
rũ i:miscet ptib⁹ q̃ de q̃nto sũt pari ꝛ serto ꝛ sep
timo pariũ a collo exeũtiũ ꝛ ad mediũ tẽdunt
diaphragmatis. Sextũ ꝟo par exit eo q̧ est in
ter q̃ntũ sextũ spõdilẽ foramine. Et septimum
par iter sextũ spõdilẽ ꝛ septimũ ꝛ octauũ spõ=
diles. Hoꝝ qḋq3 partiũ in multas diuidit par
tes. Alie q̃dẽ in lacertos dirigũtur capitis et
colli: q̃dã in lacertos spine: q̃dã ãt in diaphra
gmatis lacertos solo excepto octauo pari ex
eo ꝛ em̃ nihil ad diaphragma mittit q̃dã ꝟo
ad alias trãseũt ptes vt ad locũ puenĩat con
cũ in osse scapulaꝝ motũq3 brachio fert:sꝫ et
ad lacertos q̃ i armo sunt ꝛ motũ faciũt pal=
me atq3 ad palmã motũ faciẽtes digitoꝝ. ps
quoq3 alia in cubiti distribuit ptẽ cui ꝛ sensũ
ministrat. ¶ Duodecim aũt paria q̃ ex spõdi
libus ortũ hñt dorsi ꝛ pectoris hmõi sunt. Pri
mũ egredit par iter p̃mũ spõdilẽ ꝛ ꝑm eoꝝ q̃
pectoris sunt spõdiliũ: diuiditurq3 ei⁹ ps i la=
certos q̃ iter costas sunt. ps aũt in lacertos q̃
spine reliquũq3 qḋ ẽ in costas extẽdit ꝑorez:
dehic octauo miscet pari qḋ a collo ẽ ꝛ ad sca
pulas porrectũ sensuꝫ dat illis ꝛ motũ. Scḋm
par egredit iter ꝑm spõdilẽ ꝛ tertiũ de spõdili
bus pectoris: porrigitq3 ps eius ad brachioꝝ
cutẽ sensum illis pferẽs: reliq̃ ps diuidit: xtẽ=
ditq3 ps ei⁹ in añriora: distribuiturq3 in lacer
tos q̃ sunt inter costas: eosq3 q̃ sup pect⁹ sunt:
pars aũt altera scindit in spine lacertos ꝛ sca=
pulaꝝ: quib⁹ ẽt motũ ministrat: sic q3 oia pa=
ria neruoꝝ que a pectoris egrediũtur spondi
libus duodecim. Etem̃ hoꝝ quodq3 diuidit
in lacertos spine proximos spõdilibus a qui=
bus egreditur ꝛ in cõfinia illis mẽbra. Egre=
ditur autẽ quodq3 par duodecim partiũ ner=
uorum q̃ a spõdilib⁹ sunt pectoris iter duos
spõdiles preter duodecimũ. Ipsum nãq3 ex
ipso procedit spõdili duodecimo. Quinq3 aũt
paria quibus a spõdilib⁹ est renũ origo: vnũ=
quodq3 ex ipsi⁹ spõdilis cui deputatur egredi
tur corpore tenduntq3 eoꝝ quedã in anterio=
ra vt in lacertos. qui sup vẽtrẽ sunt distribuũ
tur: quedã aũt scindũtur in lacertos qui sup=
sunt carni q̃ renes vtroq3 vestit latere: descen
dũt maxime eoꝝ ptes ad duos pedes. At ꝟo
tria paria quib⁹ est ortus a cluniũ osse singu=
la egrediũtur foramie qḋ est in osse ipsoꝝ clu
niũ ꝛ diuidunt: parsq3 eoꝝ distribuit in lacer
tos qui sunt cluniũ ossa ꝛ in prima illis corpo
ra: pars aũt admiscet duob⁹ extremis parib⁹
renũ descẽditq3 cũ eis ad pedes ex maxima p
te. Tria deniq3 paria ab osanio pcedentia: so
lusq3 qui de subt⁹ ẽ restãt. Hoꝝ primũ egredi
tur inter cluniũ os tertiũ ꝛ p̃mũ osanij. Scḋm
ãt iter os p̃mũ ꝛ scḋm osanij. Tertiũ ãt par in
ter ꝑm pducit ꝛ tertiũ os eiusdẽ. Sol⁹ ãt ner=
uus cui soci⁹ nõ ẽ ab vltimo ẽ osanij. Hec aũt
pia oia in multa diuidunt mẽbra ꝛ q̃dã q̃dem
distribuunt in ani lacertos: q̃dã in ꝟge lacer=
tos: q̃dã in vesice lacertos: quedã in ipsi⁹ vir=
ge substantia. Sũt itaq3 paria q̃ sunt in corpe
neruoꝝ triginta octo vnusq3 deest comes. Et
hec est neruorum assignatio.

¶ Capl'z.xi. d ligamētoꝝ ⁊ cordaꝝ assignatiōe.

Igamētorū suba iter neruoꝝ eit ⁊ ossiū media suba ideoqꝫ ⁊ sāguie sicut ēt sensu caret eorūqꝫ caro min⁹ ossib⁹ dura sed durior neruis eorūqꝫ origo ab ossiū extremitatib⁹ vñ ⁊ sensus expꝑtia. Sēsus etem̄ illis ē qb⁹ origo in cerebro ducit̄ vel nucha: ligamētoꝝ porro vtilitas duplex ē. altera quo int⁹ ligent̄ ossa i locis disgregatis: orit̄ etem̄ in extrēitate cuiuſqꝫ ossiū duuz q̄ ꝯtinua sunt hmōi corp⁹ ligamītū s. q̄ alteꝝ altero vinciat̄ queadmodū ligna funib⁹ alligātur altera āt qm̄ ligāt lacertos cuz ossib⁹: hoꝝ mēbroꝝ figura diuersa ē. Quorūdā etem̄ figura rotūda ē sicut' neruoꝝ hocqꝫ illis factū ē in locis qb⁹ nō sunt lacerti q̄ ꝓhibeātur ipsa rotūditate incōmoda suscipere vt disgregatio rasche a duob⁹ cubitis: hic loc⁹ lacertis ē nud⁹: q̄dā āt ampla ⁊ lata sūt q̄ ad ossiū ligamēta sūt necia ꝯtinuata firmiter: nisi qꝫ ea q̄ lata sunt ligamēta illa q̄ ligāt forti⁹ ⁊ firmius tenent: q̄dā alia lata ⁊ tenuia ⁊ panniculis sīlia ac diaphragmati: q̄ ad defensionez neruoꝝ venarūqꝫ pata sunt cū p ossa trāseūt lacertis nuda: vt cubitoꝝ ē extremū. Corde ⁊ em̄ q̄ ꝓducunt̄ a lacertꝫ q̄ in māifesto sūt brachū ad mouēdū rachā oibus sunt opte ex ptibus operimētis q̄ ex ligamētoꝝ sunt gñe que oriunt̄ ab cubiti vtriusqꝫ extremo ⁊ cū vestiūt cordas ab incōmodis exteri⁹ defendūt supueniētib⁹: ⁊ ab interiorib⁹ ab ossiū soliditate sic etiā in oibus alijs his similibus est mēbris.

De cordis.

At vero cordarum suba media est ligamētoꝝ ⁊ neruoꝝ substātijs. Et enim illis origo a neruis ad lacertos euntib⁹ ⁊ a ligamētis q̄ ex ossibus orta sunt. Neruus nāqꝫ cū ad lacertū tendit̄ p ip̄m distribuit̄ ⁊ dispergit̄ in ei⁹ ptes villisqꝫ illius imiscet̄: cōmiscet̄ q̄ꝫ cū illis ps q̄dā ligamētoꝝ q̄ ab ossibus ꝓducunt̄: diciturqꝫ hmōi cōmixtio lacert⁹. Dehinc aūt a neruis descēdit ⁊ ligamētis corp⁹ in capite lacerti q̄ ꝓrim⁹ ē moto corpi p ip̄z sine aliq̄ lacerti carnis admixtiōe: oritqꝫ ex ei⁹ extremo tēditqꝫ ad mēbꝝ cū necius ē motus. ꝯtinuat̄qꝫ illi. Jō ꝙ cordaꝝ suba media ē iter neruoꝝ ⁊ ligamētorū sub as eiusqꝫ ex ligamītoꝝ actiōib⁹ ⁊ neruorū ꝯposita vtilitas. Est etem̄ eaꝝ nāe sentire ⁊ mouere lacertosqꝫ ligāt cū ossib⁹. Cordaꝝ q̄ꝫ figura varia ē queadmodū ⁊ ligamītoꝝ. Sunt etem̄ eaꝝ q̄dā rotūde q̄dā late: q̄dā āplioris latitudis ⁊ tenues in pāniculoꝝ silitudinem. Rotunda q̄d q̄ illo ē loco q̄ a lacertoꝝ oriunt̄ capitib⁹ primoꝝ disgregationi cū mouēt hoc iō factū est q̄ remotiores fierēt ab icōmodoꝝ susceptiōib⁹ queadmoduz corde q̄ ad disgregationē rasche ferunt̄ a lacerto sup cubitum posito latū āt cordarū ip̄m ē qꝫ eisdē ꝯtinuat̄ disgregatiōib⁹ fuitqꝫ neciuz vt disgregatiōis maximā āplecteret̄ ptē. Extensa āt corda tenuisqꝫ trib⁹ necia ē de cāis. ꝓima ē vt det tact⁹ bōitatē mēbro ⁊ iudiciū vt corda q̄ cuti medū palme substernit̄ hoc em̄ mēbrū organū datū ē ad ꝓbādas oium q̄ tenent̄ q̄litates. Scd̄o āt duritiei pter addat mēbri queadmodum corda q̄ sub plātarū pedū cute strata ē. Hec etem̄ cutꝫ nec̄e habuit cuz diligētia tact⁹ duritiē habere quo ei ad ābulationē eēt tollerātia i durꝫ ⁊ aspis locꝫ. Tertia ꝟo est vt operiret ac defensaret opimēta oia queadmodū q̄ a duob⁹ oriunt̄ latꝫ corde lacertꝫ q̄ supsunt ventri. hee etem̄ ꝯtinuat̄ ꝯsolidatiōe siphaci sup vētrē extēso augētqꝫ ei⁹ soliditatē sicqꝫ oēs a lacertꝫ orte vētrꝫ corde tenues sꝫ ⁊ pāniculorum subtilitati sīles. Hec ē de neruis ligamētis ⁊ cordis vtīs ⁊ disiuncta disputatio.

¶ Capl'm.xij. de venaꝝ assignatiōe.

Enis q̄ nō pcutiunt̄ origo ē ab epe q̄ nec̄e fuerīt vt ab epe p eas ē sāguis i oia d̄ferret̄ corpis mbra q̄ pascerēt̄. Et haruz suba venarū fragilis ē ⁊ tenera ex vna tm̄ tunica. Que iō tenere fcē sꝫ vt ꝓrie essent epatꝫ sbe q̄ten⁹ q̄d ad eas puenerit succositatꝫ ⁊ sāguis q̄dā alteret̄ imutatiōe. Ex vna āt tunica istitute sꝫ qm̄ he ad trahēdū ab epe istitute sꝫ sāguinē ⁊ vsꝫ ad mēbra deferēdum aut ab itestino cibū attractū ad epatꝫ pferāt officias. Nec ꝟo oportuit eas duarū eē tunicarū. Sāguis etem̄ q̄ ab eis ad mēbra decurrit nec̄e habuit cū sua totalitate sbe trāsire nō queadmoꝫ ille q̄ ad arteias trāsit. Arterie etem̄ ꝯposite sꝫ ex duab⁹ tūicꝫ q̄ten⁹ qꝫ ab eis ad mēbra trāsit sāguis sit q̄dā sbtile ⁊ tēue q̄dqꝫ ꝓpiqu⁹ nāe sit spūs. Uene ꝙ q̄ ab epe oriūt̄ due sꝫ vni⁹ q̄d ē origo a canico latere q̄d d̄r porta alti⁹ origo a gibboso ⁊ dicitur cōcaua.

De porta

Et a vēa q̄d porta vocata ip̄i⁹ i iteriorib⁹ epatꝫ anq̄ꝫ egrediat̄ diuidunt̄ q̄nqꝫ ptes: q̄ q̄nqꝫ ꝓducūt̄ epatis extremitatibus vt autem epate vena hec egressa est ad medium descendit locum itestini q̄ d̄r duodecimū. Diuidit̄qꝫ illic i octo venas. Haruz due sunt pue q̄rum altera itestino continuatur duodecimo ⁊ sumit ab eo quod ad ipsuz puenit succositas cibi atqꝫ ad epar defert. aliquādo aūt sepat̄ ab ea subtile quoddā q̄d ad carnē tēdit tenerā circa concauitatem. Alia autem diuiditur in locis que stomaco continuantur in intestinum q̄d porta vocat̄: q̄d ⁊ stomaco subest fugitqꝫ ab idequez inuenit cibum ⁊ ad epar perfert. Reliquarum aūt sex venarum que duabus maiores sunt primis vna q̄d ad latus tēdit stōi latuz: firmat̄qꝫ in dextro latere quo ad ip̄z cibū

perferat ab epate interiora ⁊ eṁ stōi reficiun
tur cibi succositate tpe quo illū digerit. Scd̄a
ad splenē tēdit vena: quo ad ipsuz sāguis at=
trahat feces ab epate: ⁊ anteꝗ̄ hec ad splenē
attigat: separātur ab ea vene q̄ in carnē distri
buunt panagriā dictā quo ꝑ illas pascat. Cū
āt ad splenē hec ꝑuenerit vēa sepat ab ea vēa
q̄dā alia ꝑuula: ⁊ ad sinistrū tēdit lat⁹ stōi: so
lidaturq; illi ⁊ pascit ascēditq; ab ea gramen
subtile ad adipē in quē diuisa reficit illū. Ter
tia āt vēa ad lat⁹ porrigit sinistrū: diuiditq; cir
ca rectū itestinū sumitq; ab eo q̄d in purgamē=
to ciboꝝ superat cibū ⁊ ad epar refert. Quar
ta q̄z vena in latus extēdit dextrū. Quita i cir
cuitu fert itestini qd̄ colon vocat illiq; ꝯtinua
ta sumit ab eo etiā ipsa in purgamēto ipsi⁹ qd̄
inerat cibi. Sexta ad circuenda tēdit itestina
subtilia diuiditq; inꝗ̄ plurias ꝑtes. q̄ꝝ maior
ꝑs ad intestinū ieiunuz dictum porrigit: reli=
quū qd̄ ē in intestinuz distribuit subtile: ⁊ ite=
stinū qd̄ dicit orbū: ⁊ in ꝑtē q̄ ꝯtinuat itestino
colon vocato. sumitq; ab his cibi succositatē
locis ⁊ epati offert. ⁊ hec ē assignatio venaꝝ q̄
diuiduntur a vena superius porta vocata.

De concaua

Uena āt q̄ ꝯcaua di
cta est iā āte diuidi
tur in ipsi⁹ epatis interiorib⁹ in multas ꝑtes:
q̄ in gibboso ipsi⁹ latere solidātur ⁊ firmāt: ⁊
hec sunt vene q̄ succositatē cibi a venis attra=
hūt q̄ ab ea diuidūt vēa quā portā vocauim⁹
⁊ ad venā ꝑferunt concauā. Ut aūt ascēdit cō
caua ab epate in duas diuidit. altera q̄rū ma
gna est ⁊ ad inferiora descēdit ⁊ ꝑ spine por=
rigit spondiles vsq; vltimuz spōdilē. Altera
aūt ꝑua ascēdit ad cor ⁊ corꝑis suꝑiora. Nos
aūt primū de ea tractabimus q̄ ascendit ꝑte.
¶ Dico ꝙ̄ qm̄ ea q̄ ascēdit cōcaue ꝑs vsq; ad
diaphragma integra porrigit: ⁊ in diaphrag=
mate due ab ea sepātur ꝑtes q̄ i ip̄o stabilite
diaphragma pascūt. Dehic āt sepatur ab ea
subtiles q̄da vene q̄ operimento cōtinuāt qd̄
pect⁹ in duo media diuidit ⁊ ad cordis oꝑimē
ta sz ⁊ ad glādulā quā moꝝ vocamus. Post
hec āt scidit ab ea ꝑs q̄dā q̄ maiori ꝯtinuatur
cordis auri: diuiditq; ꝑs hec in tria mēbra q̄
rū vnū itrat dextrū cordis ꝯcauuz. ⁊ abide ad
pulmonē porrigit: ⁊ hoc hoꝝ triū maius ē mē
broꝝ: gñaturq; ab eo vēa q̄ arterial nūcupat
eo ꝙ similis sit arterie. Mēbꝝ aūt scd̄z cor cir
cuit ab exteriorib⁹ ⁊ in ip̄m ois cōsumit vt ip̄z
pascat. Tertiū vero ad iferiores extēdit pecto
ris ꝑtes pascitq; q̄ ibi sunt lacertos inter co=
stas ⁊ alia ibidē corpora disposita. Hec ꝙ̄ vēa
cum cor trāsierit diuisiones a se q̄rundā patit
venaꝝ q̄ sua capillis subtilitate siles sunt: di=
stribuūturq; in suꝑiores duoꝝ ꝑtes ꝑānicło
rū q̄ in duo distribuunt pect⁹ media. Que cū
ad furculas ꝓxiat i duas scidit ⁊ eaꝝ vtraq;
in duarū ascēdit viciniā furcularū: sepaturq;
altera ab altera ⁊ abiuicē remouēt ꝑ trāsuer
suz: ⁊ sepant ab vtraq; duo mēbra. q̄rū alterū
ad añriora porrigit pectorꝫ ⁊ descēdēs ad pe
ctorale tēdit sumitq; sibi pectoralis dextrum
alterū ꝟo sinistrū: dōec ad cartillaginē ꝑtin=
gat q̄ ensi silis suꝑ os stōi ꝓtēdit. Alterū aūt
i q̄nq; distribuit ꝑtes. Pria ꝑs ad pect⁹ tēdit
⁊ diuidit i q̄tuor pectorꝫ suꝑiores costas. Se
cūda ad locū ꝑuenit scapulaꝝ. Tertia ad col
li tollit locū ⁊ diffundit i lacertos q̄ i ip̄i⁹ posi
ti sunt ꝓfundo. Quarta ad foramē mittitur
sex suꝑiorū colli spōdiliū ⁊ ad caput mittitur.
Quita āt q̄ maior ē ꝑs q̄nq; ꝑtiū ad alas ascē
dit ⁊ ab ea q̄tuor sepant vene quarū vna di=
stribuit i lacertos q a pectorali ad scapulas
ascēdūt. Scd̄a diuidit in tenerā carnē q̄ est in
alis. Tertia descēdēs tēdit ad lat⁹ pectorꝫ do
nec ad vētris ꝑueniat sub planū eiusq; in exte
riorib⁹ statuit. Quarta ēt diuidit i tres venas
quarū vna distribuit in lacertos q̄ sūt in late
re scapularū conico. Scd̄a añ diuidit in ma=
gnū q̄ sub ascellis ē lacertū. Tertia q̄ ē maior
suꝑ brachiū porrigit dōec ad manū ꝑueniat
⁊ ip̄a ē vena q̄ alaris dr̄ ab ala. Ut āt hee due
obuiāt furculis vene cōcaue postꝗ̄ in ea q̄ ꝓ
xim⁹ diuisa sunt mēbra: diuidit eaꝝ q̄q; i fur=
cularū loco in duas. Ascēditq; altera earū ꝓ=
funda ⁊ celata ⁊ occulta vocat organica. Ascē
dit aūt altera māifesta ⁊ patēs: ⁊ vocat orga=
nica. Et organica qd̄ māifesta postꝗ̄ ascēdit
a furculis in duas magnas diuidit vēas q̄rū
altera in collū vadit ⁊ descēdit a ꝓfundo cor
poris paulatiz in añriora ⁊ lat⁹. Scd̄a autem
añriora ⁊ deorsum: ⁊ dehinc ascēdit ⁊ circula
tur ad furculas ⁊ eleuat ab exteriorib⁹ i ꝓmā
ei⁹ ꝑtē cōmiscenturq; q̄dā ip̄i⁹ cū q̄busdā illi⁹
ꝑtib⁹ ꝑtes: fitq; ex eis organica māifesta. An=
teꝗ̄ aūt hoc mēbrū ꝑori imisceat multe ab eo
pullulāt vene q̄ ad suꝑiora exaltātur q̄rū q̄dā
minime visus aꝑꝑent sensui oī tpe eo ꝙ ara
nee siles sint filis q̄dā āt visus sēsui māifeste
sunt. Ex his āt q̄ minime aꝑꝑēt duo aggregā
tur ꝑia: alterū eoꝝ in latitudie tendit itersiq;
adiuicē ꝯtinuāt i occulto loco q̄ ē i furculaꝝ
ꝯpagine. Paris āt alteri⁹ vene altera alteri ñ
ꝯtinuat sz opponūt q̄si in locū colli extiorē ⁊
collū tēdētes. Que āt visus ꝑtz sensui semꝑ
ei⁹ qd̄ q̄dā vena ad scapulas vadit: ⁊ dehinc
ad man⁹ porrigit vocatq; scapularꝫ vena q̄ ēt
cephalica dr̄ ⁊ ei⁹ due sūt vene hui⁹ iherētes
radicib⁹ scapularis q̄rū vna ad scapule extē=
dit caput ⁊ in corꝑe ibidē posita distribuit. al
tera antem ad caput ꝑuenit brachij.

De organica

Orgāica porro ma
nifesta q̄ ex duab⁹
ꝯglutinat cōmixtiōe ꝑtiū q̄rūdā i duas diui=
dit ⁊: eaꝝ alt̄a tēdit ad iteriora pullulātq; mul

ta ab ea germina. q̄dā q̄dē pua q̄ in supiorem distribuunt̄ maxillā. q̄dā vero magna q̄ in inferiorē disptiunt̄ maxillā: ⁊ a magnis alie quoq; pullulāt ptes q̄ in linguā: ⁊ i alia distribuūtur illic circūposita corpa manifesta. Altera āt orgāice ps ad exteriora tēdit: dividitq; in corpora q̄ duab⁹ itersūt aurib⁹ ⁊ i caput. Occulta v̄o organica ascēdēs ad lat⁹ ptēdit meri. separaturq; ab ea ps q̄ pi admiscet illi q̄ ab organica seiūgit manifesta: sicq; due gutturi imp̄munt ⁊ meri oibusq; occultis lacertis. Reliquū aūt organice hui⁹ ptēdit ad cōplo si finē laude grece simili ⁊ dividuntur ab eo mēbra. Paruūq; ei⁹ mēbꝝ ad locū p̄mi secundiq; porrigit spōdilis. Aliudq; capillo sil'e ad locū q̄ intereſt capiti ⁊ p̄me spōdili extēdit. Et qd̄ supest cranei itrat iteriora p foramē qd̄ i fine ē cōplo si silis lauda greco. distribuitq; in iferioribus cranei. pascēs q̄ illic sunt corpa. Et hic est vltimus ad quē puenit occulta locus organica.

De ascellari. Nūc igit ad venā q̄ alaris dicta ē revertamur: q̄ ēt basilica dr̄. venā q; scapularē q̄ et cephalica nūcupat̄. Dico ḡ qm̄ he due vene cū p brachiū ptendunt ab vna q̄ eaꝝ ptes separant̄ modice ⁊ in brachiū distribuunt̄: congregaturq; de eaꝝ ptiū adinuicē coadunatione vena q̄ dr̄ arabice aq̄hela. nos mediastinā eo q̄ duab⁹ cephalice. s. ⁊ basilice intersit. ⁊ ex eis fiat noieq; careamꝰ p̄p̄o vocemꝰ. Et scapularis q̄dē cū p brachiū extēdit; subtiles ab ea q̄dē vene pullulāt q̄ in cute ipsi⁹ imo ⁊ lacertorū ptes manifestas quo illas pascat diffundit. At v̄o alaris ⁊ ip̄a i multa dividit: eiusq; q̄dā pullulātes ab ea ptes in lacertos distribuunt̄ q̄ in brachijs sunt iteriorib⁹: ipsosq; pascūt. Ut aūt due hee p̄me fiūt vene disgregatiōi cubiti: dividunt vtreq; ȝtinuatq; mēbꝝ vnū alaris mēbro alteri alteri⁹ scapularis: fitq; ex eis vena vna p mediū p̄cedēs in loco duplicationis cubiti: quā q̄dā brachij fontē nominānt: et hec vena est q̄ mediastina dr̄. Eaꝝ porro reliquie vene siquidē scapularis ps q̄dā ad manifesta tēdit cubiti. sup supiorē cubitū: ⁊ hec est vena q̄ dr̄ cubiti chorda: ⁊ ad exneū incliat̄ latus in ptē extremitatis gibbose cubiti iferioris: ⁊ ad raschā p̄ducit: eoꝝq; dividit in loco i iferiores extranei rasche lateris ptes: reliquū v̄o scapularis p brachiū porrigit ⁊ ȝtinuatur ei q̄ in p̄fundo ē pti alaris. Reliq̄ v̄o alaris dividitur i duas ptes: q̄rū altera ē pua ⁊ ip̄a iterū in duas distributa ē ptes cui⁹ partiū altera ad familiare extēdit lat⁹ ⁊ ptēdit vsq; locū q̄ intereſt auriculari ⁊ medico: hec ⁊ vena salubris vocat̄ ad ipudici ptē. altera āt extollit et ad ptes man⁹ exteriores tēdit ad ptes. s. quas vēter tāgit palme. Scd̄a āt ps q̄ ⁊ maior i tres dividit ptes. Pria dividitur in latere inferiori brachij: sic vt ad raschā pueniat. Scd̄a sup hāc ⁊ ip̄a quo ad raschā vadit. Tertia āt dividit in cubiti medijs. Mediastina aūt vena p mediū trāsiēs cubiti ascēdit in cubitū supiorē in extremū lat⁹ ⁊ bifariā dividit. Altera eius ps ad extremitatē tēdit supioris cubiti ad raschā scȝ dividitq; in loco q̄ ē post pollicē ⁊ idicē et ibi terminant̄. Altera aūt extēdit ad cubiti inferioris extremitatē ⁊ in tres secat̄ venas: quarū vna ad locū q̄ medi⁹ est indici ⁊ i pudico tēdit: ⁊ ȝiungit pti alteri⁹ q̄ p̄or dicta ē: fitq; vna ex vtrisq; vena. Scd̄a aūt ad locū emittit q̄ inpudico medicoq; medi⁹ est: ⁊ hec ē vena quā medicoꝝ pliq; pp splenis incidūt passionē in sinistra manu: p̄mittūtq; sanguinē donec sponte ei⁹ āputet effusio exire. tertiaq; vēa ad medici tēdit ⁊ auricularis loca. Et he sunt ȝcaue ptitiones vene q̄ in supiora tēdit. At v̄o vena q̄ de ȝcaua dividit ⁊ ad inferiora tēdit statim vt a ȝcaua separ̄ ⁊ añq; ossi cōponat̄ spine dividunt ab ea vene capillis siles q̄ ad dextruȝ porrigunt renē ⁊ in ei⁹ villulis cōsumunt ⁊ pāniculis: ⁊ in eis q̄ ipsi p̄xima sunt corporib⁹: cibūq; ad eos pferūt: dehinc dividunt ab ea vene due magne q̄ ȝcavitatē igrediunt renuȝ: p q̄s renes sanguinis adducūt aquositatē: post hec aūt pullulāt due ex eis alie vene q̄ ad testiculos porrigunt̄: dehinc v̄o apd̄ vnūquēq; spōdilē renū dividunt ab ea vene due q̄ in latera duo mittunt̄ ⁊ ad illa duo ⁊ ad lacertos q̄ sup renes sunt ⁊ lūbos: separanturq; ab ea subtilissime vene q̄ foramina ingrediunt̄ spōdiliū ⁊ nuche nutrimēta ministrāt: vt aūt puenit ad vltimū hec vēa spōdiliū in duas distribuit ptes: sumitq; sibi vna ps v̄sus dexteram coxā: altera v̄o ad sinistrā: ab his duab⁹ ptibus decē dividunt venaꝝ maneries: q̄rū pria versus nates duas porrigit̄. Scd̄a ⁊ hui⁹ sunt vene subtiles tāq; p̄li ad siphacis ptē. Tertia ad carnē q̄ ē in cluniū osse. Quarta ad lacertos q̄ circunsunt ano ⁊ exteriora cluniū ossis. Quinta ad matricis os ⁊ q̄ illi subsunt. Sexta ad lacertos q̄ positi sunt sup ossa pēnis. Septima ad lacertos q̄ recte sup planū porrigunt vētris. Octava ad vuluā in mulierib⁹: ad virgam in masclis. Nona ad iferiores femoꝝ lacertos. Decima ilioꝝ cōfortat loca. Postq; āt hec decē a duab⁹ vltimis divise sunt venis circa femoꝝ ȝfinia dividit eaꝝ reliquū i alia mēbra. dividit ḡ ex eis mēbꝝ vnū qd̄ ȝsumit i lacertos q̄ sunt in añriorib⁹ coxe. dehinc aliud in inferiori pte femoris a sinistro latere p̄pe corporis supficiē ⁊ revertiturq; in p̄fundū. dehinc dividunt ab ea ptes multe q̄ in lacertoꝝ p̄fūda distribuunt. Cū hec puenit vena sup genu disgregationē paulo añ in tres dividit venas q̄rū vna mediū aggredit ⁊ in oēs ȝsumit cruris lacertos interiores ⁊ exteriores. Scd̄a aūt

descẽdit sup arũdinẽ maiorẽ cruris q̃ a pte su pficiei prima ẽ corpis dõec ad cauille pferat disgregationẽ: ꝛ hec ẽ vena q̃ vocat scia. tertia aũt ptẽdit in iteriori cruris latere dõec ad nudũ cruris pueniat locũ ꝛ ad inferiora ptingit locũ. s. gibbosum maioris cruris arũdinis ad cauillã. s. ꝛ hec est venã q̃ vocat saphena. dehinc ab harꝫ quãq̃ duarꝫ substãtia diuidunt venarꝫ cũ ad pedẽ pueniũt vene due: q̃ extremũ minoris circũdãt arundinis cruris. altera a latere ex̃neo. altera a familiari ꝛ in ptes scidunt pedis supiores ꝛ inferiores. ꝛ he due a vena q̃ scia dr̃ distribuunt. Alie aũt due interplicant in arũdinis cruris circuitu maioris. altera ab iterioribꝰ altera a posterioribꝰ. Et hec est venarꝫ assignatio oium q̃bꝰ nõ ẽ pulsus: q̃ sunt mẽbra. xj. ꝛ vena q̃ ad portã puenit epatis ab vmbilico in fetuũ corpibꝰ. vena porta. vẽa cõcaua. pectoris vene. diaphragmatis vene. vene scapularis cũ suis mẽbris vena p alã trãsiẽs. organica manifesta. vene q̃ ad vẽtris subplanũ descẽdũt. vene q̃ in ossibus sunt cluniũ. vene q̃ sup manifesta cluniũ. hec oiuz est assignatio venarꝫ sine pulsibꝰ ꝛ earꝫ figura ac vtilitates.

¶ Capitulũ. xiij. de arteriarũ assignatione.

Dico quoniã pulsantes vene q̃ arterie dicunt nãe fuerũt necessarie quo a corde nãlẽ sumerẽt calorẽ ꝛ ad oia deferẽt mẽbra. Arterie aũt ex duobꝰ cõposite sunt tunicis sũt inuicẽ sibi suis in ptibꝰ varijs positiõe ꝛ suba. Interiorꝫ earꝫ tunicarꝫ villosa cuz ꝛ in latũ eiusq̃ dura suba ipaq̃ crossior tunica exteriori q̃nquiesq̃ duplicior. Tunice aũt exterioris in lõgũ sunt villi ꝛ in ea villi pauci a trãsuerso ꝛ eiꝰ suba tenera. Qđ iõ sic factuz ẽ qm̃ in eo duo sunt motꝰ. Primꝰ dilatationis scꝫ aeris attractio ad eas a corde: hecq̃ p exteriorẽ fit tunicã cuiꝰ i lõgũ ptẽdunt villi. Secũdus motꝰ arctãdi. s. supfluitatis fumose expulsio in exteriora: ꝛ hic p scđam fit tunicã interiorẽ: cuiꝰ in latũ ferunt villi: adiuuãtq̃ illi ad hoc ipm in trãsuersũ p̃ma q̃ porrigunt villi his q̃z villis vena sanguinẽ a corde missum ꝯtinet vñ ꝛ hec iterior solidior exteriori facta est tunica. Et in arteriarꝫ iteriori tunica ẽ alia tennis sed dura aranea tele silis q̃ manifesta patet in magnis arterijs si due supiores scindunt tunice. Et oino substãtia arteriarꝫ solidior ẽ ꝛ durior venarꝫ sine pulsu substãtia: qđ iõ factũ ne forte pp motꝰ multiplicitatẽ facile rũperent aut scinderẽt. Origo oium porro cũ pulsu venarꝫ a lateris ẽ sinistri ꝯcauo duaruz cordis ꝯcauitatũ. ab hoc etẽm ꝯcauo due oriũtur vene pulsãtes: alta mior: alta vnã hñs tunicã tenerã ꝛ fragilẽ. iõq̃z artia dr̃ venal. Cuius fuit vtilitas q̃ ad pl'monẽ multũ ꝛ sanguis ꝛ spũs deferret quãtitatẽ suã pp fragilitatẽ q̃ ẽt pl'monẽ itrat ꝛ in multas diuidit ptes: accipitq̃z ab eo aerẽ ꝛ ad ipz sanguinẽ defert q̃ pascat. Scđa ãt maior hac ẽ p̃ma: ꝛ hᶜ ẽ quã aristotiles dicit aurithiã: nos audacẽ. hec vena cũ a corde egredit duo ab ea rami germinant q̃rũ alter ꝛ mior ad ꝯcauũ vadit dextrũ cordis ꝛ in ipz distribuit: scđs ãt q̃ ꝛ maior circuituz cordis perãbulat totũ: dehic igredit ꝛ distribuit i eo. huiꝰ ãt reliqũ vene pꝰq̃ ab ea duo hi pducti sũt rami in duas diuidit ptes: q̃rꝫ alta ascẽdẽs fert ad supiora: alta ad iferiora descẽdit q̃ ꝛ maior ẽ pte ascẽdẽti. hoc iõ cũ mẽbra q̃ sub cordis posita sũt loco plura sũt nũero his q̃ supius posita sũt. Et mẽbrꝫ q̃dẽ eiꝰ qđ ad supiora nitit vene. s. q̃ aurithia dr̃ i duas ptes diuidit. Earꝫ alta q̃ ꝛ maior ṽsuz gigiuas ascẽdit ꝛ p trãsuersũ in dextrũ latꝰ sic vt cũ prima tenere fit carni q̃ morꝫ dr̃ in tres diuidat ptes due earꝫ q̃ ꝛ maiores sunt vene ad lata tẽdunt organicarꝫ duarꝫ occultarꝫ. alta q̃dẽ i sinistre organice latꝰ. alta ṽo in dextre latꝰ ꝛ he due sunt vene q̃rꝫ sentit pl'sus in duobꝰ colli latibus pe organicos: dicuntq̃z iuueniles q̃ ẽt diuidũtur cũ ptitionibꝰ organicorꝫ: suntq̃z ill' reliq̃ q̃ in iteriora igrediũtur cranei. ibiq̃z in multas ꝛ varias diuidũtur ptes q̃ iplicant et irretiũtur. Fitq̃z ex eis q̃si extẽsio retisilis extẽsa ꝛ strata sub cerebro maturatiõi spũs aialis fornax. Dehinc vene hee multiplicãtes ad inuicẽ ꝯgregãtur: vt fiãt ex eis due: quẽadmodũ priꝰ fuerãt vene añq̃ diuiderent: ꝛ cerebrꝫ igresse distribuũtur in cerebri substãtiã et ad ipm spiritũ deferũt aialẽ. Tertia ṽo ps i tres diuidit ptes: q̃rũ ps ad pectorale ꝛ costas pectoris p̃mas defert: q̃dã aũt ad supiores colli spõdiles ꝛ loca q̃ surculas sequũtur dõec ad scapule caput attingat descẽdatq̃z: ꝛ ad alarꝫ emittit ptes: ꝛ pducit ab ea ramꝰ: q̃ cuz vena alari basilica dicta pcedat: ꝛ in manũ iuxta illius diuidat ptitiões: pducunturq̃z ab ea ramuli pui in lacertos exteriores brachij ꝛ iteriores: vaditq̃z oculta sic cũ ad cubitũ peruenerit pateat: ꝛ cũ vẽa alari basilica vocata pãbulet: ðhic ẽt i pfũdũ mergit ꝛ pticle ab ea pducũt q̃ i cubiti lacertos distribuũt. Scđa ãt ps i duas distribuit ptes. q̃rũ alta ꝛ maior ad rascham porrigit ðsup cubitũ decurrẽs supiorẽ: ꝛ hec ẽ quã sentiũt medici vẽa i morbis iudicãdis. Alta ãt desup i iferiorẽ cubitũ ad raschã pgẽs pducit diuidũturq̃z ãbe i lacertos palme i q̃bꝰ ẽt nõnũq̃ i exterioribꝰ appẽt palme. Scđa ãt ascẽdẽtiũ vene ps icipit p trãsuersũ i sinistre ale ptẽ diuidit i mbra q̃ i sinistro st lata diuisione vene ð q̃ dcm̃ ẽ. ꝛ hᶜ ẽ tertia ps vẽarꝫ q̃ huic socia ẽ. Vẽa aũt q̃ i iferiora demittit a vẽa q̃ dr̃ aurithia pulsãti a loco scil' cordis cũ descẽdit

firmat sup spine spōdiles ad cluniū tēdēs ossa. Cui⁹ in itinere rami oriunt in singulis spōdilib⁹: fitq̧ ex ea singulis q̄ attrahūt eā mēbrū vena subtil: q̄ in loco in quo pulmo ē diuidit eiusq̧ puenit vltimū ad pulmōis canalē: ⁊ vena alia q̄ ad locū tendit q̄ iter costas ē: vene quoq̧ due ad diaphragma misse: ⁊ alia vēa q̄ in epar diuidit: ⁊ stōz ac splenē. vena q̄z ē alia q̄ distribuit in ꝯcaua venaꝝ q̄ in circuitu sunt intestioꝝ subtiliuz. Dehinc āt pullulāt ab ea vene tres alie: q̄si ꝯcauitates distribuunt vēarū: q̄ in circuitu sunt intestini recti: diuidūturq̧ hee pulsantes cū nō pulsantib⁹ vt pānicu los adiuuēt: q̄bus vene nō pulsanres opiunt: post hoc aūt seperātur ab ea. alie pue vene q̄ in quēq̧ igrediūt spōdiliū par scil': q̄dq̧ vnuz ad nuchā pueniētes: alie q̄z vene q̄ ad ilia ferunt cū venis pulsu carētib⁹: q̄ ad ea missa sūt loca. Sed ⁊ alie vene q̄ ad testiculos demittūtur pulsātes cū his q̄ pulsu carētes pri⁹ misse ostēse sunt. vt āt ad hos puenit cluniū ei⁹ reliquū i duo diuidit q̄m ad modū ⁊ vena nō pulsans q̄ subest illis tēditq̧ vna ad os cluniuz: ꝟsus femur dextꝝ: alia āt i ptes femoris sinistri. Que tñ anteq̧ due. s. vene pulsātes ad inferiora ptingāt: ab vnaq̧ eaꝝ ramuscul⁹ orit pguntq̧ ābe in ptes vesice donec ad vmbilicuz perueniāt. ⁊ h⁹ in corpib⁹ est iuenire fetuū. In cōpletoꝝ aūt corpib⁹: pars q̄ ad vmbilicuz tēdit remittitur remanetq̧ ps q̄ in ortu ē cuiusq̧ duaꝝ venaꝝ: pullulātq̧ ex illis duabus ptibus rami nōnulli q̄ in lacertos distribuunt q̄ sunt sup os cluniū. vt āt perueniunt due hec pulsantes vene ad inferiora diuidūt eaꝝ reliquū in coxas: quēad^m i vēaꝝ sine pl'su diuisiōe oñdim⁹ nisi q̧ nō i ꝓfunda ⁊ occulta femorū. distribuūt. Hec ḡ est oiuz pulsantiuz assignatio venaꝝ q̄ in corpe sunt: ⁊ ipse sunt vene q̄ circuunt vesicā in fetuū corpibus: ⁊ vene q̄ veniunt a pulsāti vena magna ad venaz nō pulsātē q̄ sīlis ē arterie pulsanti. ⁊ vena q̄ ad spōdilē mittit quitū. vena q̄z ad gingiuas ꝓtensa. vena etiā q̄ ad alas ascendit : et due vene q̄ ad diaphragma mittuntur ⁊ ramus q̄ ad epar mittitur splenem ⁊ intestina.

¶ Capl'z. 14^m. de simplicis assignatione carnis ⁊ adipis.

Sed quoniā q̄litatem ⁊ nūeꝝ explicauim⁹ arteriaꝝ iā deiceps h⁹ explanabim⁹ loco ⁊ simplicē carnē ⁊ adipē. icipiemusq̧ pri⁹ a carnē tractatu. ¶ Dico ḡ q̄m carnis q̄ in corpe est tres sūt spēs. Pria ē mixte carnis spēs cū neruis ⁊ chordis: ⁊ hec spēs lacertus dr. hecq̧ spēs in corpe ceteris āplior ē mēbris de q̄ eo tractabimus loco: q̄ de ꝯpositoꝝ nā disputabim⁹ mēbroꝝ. Scd'a ꝟo spēs est simplex caro q̄ simplr caro vocat: eiusq̧ subā iter molle ⁊ durū media ē ⁊ i ea villi ꝯplimi: ⁊ hec spēs paucior in toto iuenit corpe. Tertia ꝟo spēs caro ē glādulosa. Simplicē āt carnis ps q̄dā i coxis est ps iteriorib⁹ spine ⁊ exteriorib⁹: q̄ bestemaresga dr: sz ⁊ caro q̄ iter dētes ē. Et q̄ i coxis q̄d ē caro posita ē i latere exꝰneo i q̄q̧ coxa q̄ necīa fuit vt eēt q̄si culcitra sup quā reqescerēt ossa coxarū sessiōis tpe. Ea āt q̄ i spie ē exteriorib⁹ caro ⁊ iteriorib⁹ q̄bestemaresga nūcupat necīa fuit ab iteriorib⁹ q̄d pp duas vtilitates altera ēvt calor augeat spine cū spine dñans friditas sit: eo q̧ ex ossib⁹ ꝯposita sit ⁊ nucha neruisq̧: q̄rū oium ꝯplo nā ē frida. Altera ē vtilitas q̄ ⁊ q̄si culcitra ⁊ firmamētū sit mēbro vene q̄ ꝯcaua dr sursum ascēdēti ⁊ ptib⁹ arteriarū q̄ ad iferiora descēdūt. Ab exteriorib⁹ āt vt pi calefaciat spinā rōne ⁊ fridi ab ea expellat aeris nocumētū siqñ obuiū ab exteriorib⁹ illū habuerit maximeq̧ iterpollatiōes spōdiliū ⁊ costarū. ¶ Caro ꝟo q̄ ē iter dētes necīa fuit vt dētiū firmarent radices ⁊ a labefcātione arceret. ¶ Carnis āt glādulose tres sūt species alia earū gñatiōi hūiditatis fcā ē vtilis vt testiculi ⁊ māmille ⁊ glādule q̄ i radice ē lingue. Testiculi etēm ad spmatis cōditi sūt gñationē. Māmille lactis gñatiōi pate glāduleq̧ due q̄ in lingue sunt radicib⁹ ad gñandā que lingua ⁊ os vicinaq̧ ifunderent corpa humiditatē. Scd'a earū spēs cui⁹ ps fcā ē vt loca replerent vacua: ⁊ vt stramēta venis sit ⁊ neruis q̄busq̧ interent: quēadmodū glādule q̄ sunt in p̄cordijs ⁊ glādula q̄ morū vocat ea q̄ ē inter mediū cerebri ⁊ posteriorē vētriculū. Que dā etiā facte sunt vt supfluitates suscipent a mēbris ifluētes ⁊ ad eas depulsas vt sūt glāduleq̄ alis subsunt ⁊ inguib⁹ ⁊ post auriculas ⁊ i collo. Tertia ꝟo spēs ē glādularū q̄ ē i cōcauitate: q̄ ē in itestinorum circuitu. quoniaz etēm vena ad stomacum ab epate missa que porta dicit p̄ eū tēdit qui est inter stōm ⁊ i intestina locū: illicq̧ in circuitu itestinorū diuidit. ⁊ arterie quoq̧ que a corde descendūt ad inferiora in multas diuiduntur ptes cū hac vena sicq̧ ⁊ pars nerui que diuiditur in intestina ad iferiora descendentia diuidit eadez qua vene ⁊ arterie diuisione vadit āt cū his etiā ad hec loca meatus per quos colerarū fiunt fluxus ad intestina: fiuntq̧ horum oiuz ⁊ ad huiusmodi loca minime firmū ⁊ solidū eo q̧ quasi suspensa sint molita est natura illis aliquid susternere carnis glandulose ⁊ repletionis inter ea ⁊ ipsorum circuitu: ne forte labefacta: aut scinderet: aut nimio rūperētur motu. Hec aūt caro mollis facta est: quo stramētum esset melius vtiliusq̧ his q̄ p̄dicta sunt vasīs vt si q̄n illis accidat opꝑssio imergāt carni huic: nec accidat ab ide ill' ruptura nec

corruptio: hec ꝙ ē mollis tenereꝙ carnis habitudo q̄ est in ꝯcauitate. At vero glādula que moꝝ dicit glādula ē magna strata ⁊ posita in inferiorib⁹ ossium pectoral: cui⁹ vtilitas siīs est illi⁹ q̄ nunc ꝓcessit vtilitati: vene ⁊em̄ q̄ a pulsanti diuidūtur vena audaci: cū ad hūc ꝑuenerit locū inittunt ⁊ q̄escūt sup hāc carnē ⁊ int eā ne forte hmōi sint i diuersa ꝯcusse vene ⁊ mime stabilite aū: aut rūpant aut loco euellātur suo mot⁹ sui abūdātia. Glādula āt q̄ pinee siīs est: posita ē imeat⁹ pricipio iter vētriculū medium: ⁊ vētriculū posteriorē cerebri q̄ sua ē i figura pomo siīs piee eiusꝙ sba q̄lis ⁊ aliarū glādulaꝝ. Hec fuit hac in ꝑte necia vt eēt fomētū ⁊ quies venaꝝ mēbris nō pulsantiū: ex q̄b⁹ fit secūdinū rete: duoꝝ cerebri ꝓpre vētriculoꝝ fitꝙ eis sedes ⁊ firmamētū. hac itaꝙ de cā vtilitate glādule his i ꝑtib⁹ fcē sunt. Que āt cuz hac ēt vtilitate supfluitatū susceptiōi pate sūt: ipa ē glādulosa caro q̄ sub alis ē ⁊ iguib⁹ p⁹ aures q̄z ⁊ i collo. Et q̄ qd sb alis necia fuit vt malas suscipet supfluitates q̄s cor expellit ⁊ a se purgat cū h na obilis fcā sit caro quo oia ad se suscipiat missa: nec possit repellere sua coacta obilitate: ⁊ ē queadm̄ster q̄linū loc⁹ ad quē oia scopātur expellūtur: pariterꝙ ꝯfirmat venas ad man⁹ p hec trāseuntes loca. Eodē ēt mō q̄ inguinib⁹ ē caro vt eā q̄ epar expellit suscipet fcā est supflua nequā ad eā ꝓtingentia: sz ⁊ vt neruos ad pedes trāseūtes cōsolidet ipleatꝙ iter eos vacua. Que aūt in laterib⁹ gule ⁊ sub auricul est caro earūq̄z radicib⁹ ad supflua q̄ a cerebro pellant suscipienda instituta est: q̄ cerebrū a sua purgat suba: hec igit ē glādulose carnis assignatio. ¶ At vero piguedo ⁊ adeps corp⁹ ē album molle: ⁊ hec āplior ē sup pāniclos ⁊ sup mbra neruosa pp eoꝝ ꝯplexiōis friditatē. Calidū ⁊ em̄ ⁊ subtilez ⁊ vnctuosuz qd est in sanguie cuz ad mēbra ꝑuenerit carnea cib⁹ q̄ illis inest fit calor queādm̄ ignei oleū. Si āt ad mēbra q̄ ex neruoꝝ sunt gñe ⁊ pāniculorū trāseat coagulat sup illa pp eoꝝ cōplonis friduz. Iō ergo iuenit adeps sup thirbū mult⁹ eo ꝙ hui⁹ mēbri maior ps ex suba fit pāniculoꝝ. ¶ Pinguedo āt q̄ sup carnē iuenit nō nisi sup pāniculos est q̄ lacertos opiūt pp ꝯplonis pāniculorū fridū. Inter villos vero carneos n̄ ē inuenire eū: cū q̄ carnis interest: ꝑtib⁹ adipē liq̄faciat vnctuosuz calor: ipascatꝙ eo queādm̄ ignis q̄nis pigui. ¶ Utilitas porro adipis ⁊ piguedinis sup pāniculos fuit ⁊ mēbra exilia q̄ illa infūdāt ⁊ rorēt ea quā hūt hūiditate vnctuosa. Horū nāꝙ ꝯplo sicca est mēbroꝝ: acceleratq̄z ad ea siccitas ⁊ desiccatio cuz nimius fit mot⁹ ⁊ obuia fuerit calor nimio ⁊ cibi abstinētie. ¶ Hec simplicꝫ ē carnis assignatio ⁊ glādulaꝝ adipis ⁊ piguedis ⁊ hitudis eaꝝ ac vtilitatis.

¶ Capl'z. xv. de pāniculoꝝ ⁊ cutz assignatiōe.

Panniculi siue vt arabes opimēta sunt corpa tenuia ⁊ dura q̄ mēbra circūtenēt: nec i toto ē iuenire corpe mēbꝝ illis tenuis nec duri⁹ p⁹ ossa q̄ necia sūt ad mēbroꝝ defensionē ⁊ custodiā: ꝓhibēdaꝙ q̄ accñt icōmoda. Iō ꝙ eorū suba dura fcā ē ne forte passiōīb⁹ citi⁹ subiicerētur. Tenuitas āt eis data ē ne multū occuparent corpis locū ⁊ mēbrorū arctarēturꝙ illorū loca: ⁊ mēbrorū q̄dā q̄dē duo hñt opimēta q̄dā vnū tm̄. Mēbra q̄b⁹ vnū ē opimētū lacerti sꝫ. Lacertorū etem̄ q̄lꝙ vno tm̄ opit i vltimo tenuitatis posito opimēto circūdāti ⁊ ꝯcludēti illū ab oī ꝑte ꝯglutinato sibi nec cito aut facile eo nudari ⁊ detrahi pōt. ¶ His tribus ex cāis neciī fuerūt. ꝑma est vt ꝯgregarēt oēs mēbrorum ꝑtes ⁊ ab aliis seiūgerēt. scda ēt si q̄n aliq̄b⁹ icōmodū accit lacertis ad reliquos nō trāseat. tertia vt siq̄n mēbra illidunt mēbris pp motū alia ab aliis nō patiātur. Porro q̄b⁹ duo sunt opimēta mēbra ipa sunt opimēta interiora. Cuiꝙ etem̄ iteriorū mēbrorū opimētū est ipsi ꝓpriū cui⁹ vtilitas opimēti lacertos circūambulāti siīs est ⁊ sup hoc iuoluit opimēto nō tamē adherēti nec ꝯsolidato sed ab eo seiuncto ⁊ inter ea sepato his exceptis locis in q̄bus mēbra ligātur aliis subsequētib⁹ mēbris. Hoc neciū fuit opimētū quo vnūq̄dꝙ defenderet mēbrorū ⁊ custodiret ligaretꝙ illis q̄b⁹ vicinat ⁊ ligat. Et q̄ qd in pectore sunt mēbra opimētū hoc iduunt ex duob⁹ opimentis pect⁹ in duo diuidētib⁹ media: eo q̄z operimēto ⁊ costis iterius circūuoluit q̄ aūt in ventre sunt hoc vestiūt opimētū a pāniculo q̄ siphaces dr. Que vero in cerebri ꝯcauo duobus hoc opiunt pāniculis opimētū q̄b⁹ cerebrum amictū ē ex i ꝑte. ¶ Et nos cuiusꝙ ostēdem⁹ opimēti habitudinē. hoc i loco icipiemusꝙ ꝑmū ab opimento q̄ coste subinuoluunt duobusꝙ aliis a q̄b⁹ pect⁹ i duo sepat media et q̄ ab eis oriunt. ¶ Opimētū ꝙ costis subinuolutū pānicul⁹ ē tenuis tele siīs aranearū: oēs pectorꝫ costas ab iteriorib⁹ vestiēs: oiaꝙ ꝯcludēs q̄ pectorꝫ icludunt ꝗtitate mēbra: cuius vtilitas ē custodire ⁊ defendere oiaꝙ i pectore sunt mēbra ne forte obuiatiōe pectorꝫ lederent ossiū. Ab hoc āt duo oriunt opimēta pectus p mediū diuidētia. hec etem̄ duo operimēta: pect⁹ in duo sepant media p longum a loco obuiatiōis furcularū vsꝙ sub pectorale qd ē cartillagis ꝓncipiū q̄ ensis siītudinē gerit ꝯsolidātur ꝙ ab āteriorībus duob⁹ his locis oibus mediis ossiū pectoralis ꝑtib⁹ a posteriorib⁹ āt cōsolidātur pectoris spōdilibus ⁊ ascēdunt a loco pectorali continuant paulatim vsꝙ dum ad cor perueniant: ibiꝙ est

eorū abinuicē maior sepatio. Cōcludūt etem̄
cor ꝛ ē ip̄z ꝛ q̄ opit ei⁹ pāniculus horū duorū
mediꝫ opimētorū dehic cōuertunt ꝛ spōdili=
bus spine cōtinuātur ac sup meri ꝛ his ꝯsoli=
dant firmissime locis: fiūtqꝫ due pectoris ꝯca
uitates ab inuicē sepate. Est āt duoꝝ vtilitas
hoꝝ opimētorū duplex. eoꝝ altera q̄ ꝛ maior
vt siquādo alteri pectorꝫ cōcauo incōmodum
aliqđ acciderit qđ ipsi⁹ actionē cōfundat: alte
rū surgat ꝛ stet ꝯcauū mediū ei⁹ pficiēs actio
nes. Siqñ etem̄ in alteꝝ pectoris mēbrū emis
sio magna aut vuln⁹ ceciderit vehemēs: qđ ꝛ
ad ꝯcauū ei⁹ penetrat: actionēqꝫ āhelit⁹ i eo
cessare faciat eo in mēbri spiramē cessat: ꝛ in
alia opat ꝯcauitate supstes i sui habitu. hoc
ergo in tpe aial dimidiā sui exercet flat⁹ actio
nē ꝛ dimidia itonat voce. siqñ āt vtroqꝫ vuln⁹
ꝯcauo fiat petoris sil' stati ꝛ spūs itercidit nec
mors aiali differt. Scđa vtilitas est ꝙ ab eis
opimēta: oriunt q̄busqđqꝫ q̄ in pectoris sunt
mēbroꝝ operit ꝯcauitatib⁹ cor. s. pulmo: pul=
santes vene: ꝛ q̄ sine pulsu ac nerui q̄b⁹ firmit
inherēt ꝛ eoꝝ rotundāt circuitū ad eoꝝ defen
sionē ꝛ custodiā ꝛ vt oia q̄ꝫ mēbra pectori ꝯne
ctātur ne suis forte locis trāseāt ꝛ frustrētur.
Orit q̄ꝫ ex his duob⁹ opimētis operimētū qđ
diaphragma vestit in cōcauitatis pectoris ꝯfi
nio. At vo qđ cor circūtenet operimētū qđ et
vagina cordis dr circulariter ē sup eū ꝛ ab oi
ip̄m pte includēs eiusqꝫ figura q̄ ꝛ cordis ro=
tūdū qđ suo in capite. sphericū aūt in sui basi
ꝛ ex positū a cordis sba i tm̄ vt itersit illis spa=
tiolū nō paruū quo sit cordi loc⁹ i q̄ moueat.
Cōsolidat āt i cordis basi vēis ꝛ arterijs q̄ ab
ipso pdeūt ꝛ duob⁹ pectoris mediū separāti=
bus opimentis: ꝯsolidant q̄ꝫ in subtili capite
eiusdē pect⁹ diuidētib⁹ pāniculis sub pecto=
rali. Sic quoqꝫ oia opimēta q̄b⁹ q̄ in pectore
sunt operiunt mēbra qđ suuz circūdat mēbꝝ
nisi ꝙ diuersa sūt ab opimtis alijs tā ab eo ꝙ
indisiūcte cor circūdat ꝛ opit: ꝛ hoc qđ sepa=
tionē hꝫ diffusionē ab corde. ¶ Operimētum
aūt qđ siphaces vocat ꝛ ip̄z q̄ꝫ subtilis est ꝛ te
nuis pāniculus in suba tele sile aranee qđ po
sitū ē sub lacertis q̄ sup vētrē sūt ab extrēitate
cartillaginis q̄ sup iminet stōi ori ꝛ vsqꝫ pēnis
os. h° operim̄ sup oia extēdit mēbra q̄ i vētre
sūt stōm. s. epar. splenē renes. vesicā. mr̄icē. te=
stes. thirbuz. venas pulsantes ꝛ q̄ sine pulsu
neruos ꝛ oia mēbra q̄ inter diaphragma ꝛ os
penis sunt sup ea rotūdatū a supiorib⁹ supe
rās: ab inferiorib⁹ āt substratū sup spine ossa.
Opimētū āt istud loco q̄ icipit a stōi ore gros=
sius est nec desistit descēdēs attenuari vsꝫ os
pennis ibiqꝫ reliq̄s oibus sui partib⁹ tenuis
est. Cōsolidat āt a superiorib⁹ diaphragmati
a laterib⁹ cū duob⁹ latis lacertis q̄ sup vētrē
sunt q̄rū alter a dextris alter a sinistris: ab in=
feriorib⁹ cū osse pēnis: nec facile ē hunc exco
riare pāniculū vt sanus auferat maximeqꝫ lo
cis his q̄bus diaphragmati cōtinuat ꝛ lacer=
toꝝ duoꝝ locis q̄ sup vētrē sunt. Orit nāqꝫ ex
duob⁹ his lacertis corda q̄dā pua ꝛ subtilis:
q̄ cū h° ꝯsolidat opimēto: ꝛ intm̄ ei vnit vt dif
ficillimū sit alteꝝ ab altero extorq̄re. Opinā
tur aūt chirurgicoꝝ nōnulli vēter cū ꝯsuit cū
siphace tm̄ cōsui: fallūturqꝫ: imo vo acus p si
phacē ꝛ hanc trāsit cordā quā diximꝰ. ¶ Utili
tates porro siphacis q̄nqꝫ sunt. pma ē qm̄ ip
se tanq̄ cūctis operimētū ē mēbris q̄ sub dia=
phragmate sunt. Scđa qm̄ lacertos q̄ sup vē
trē sunt sup viscera prohibet ꝛ vesicā cadere.
Tertia cū ipse descēsuz facilitat supfluitatū ci
bi siccaꝝ hee etem̄ supfluitates oppressione
siphacis ab anterioribus: diaphragmatis āt
a posteriorib⁹ exprimūtur ꝛ foras pelluntur
queādm̄ si man⁹ aliq̄ cōprimat humiduz sub
manu fugit ꝛ egredit. Quarta ē ne forte disiū
gant ꝛ apiant leuiter stōus ꝛ itestina ab his
q̄ inflationē pariūt: vētositas etem̄ soluit cū a
siphace opprimit adiuuante diaphragmate.
Quita ē vt oia q̄ diaphragmati subsūt mēbra
liget ꝛ adinuicē initi faciat. Cōcludatqꝫ oia ꝛ
opiat qđqꝫ eoꝝ sigillati opimento qđ ab ipso
orit ꝛ circūdet ip̄m: ac cutis ei sit loco q̄ super
vniuersuz est corp⁹: hec aūt vt dictū est mēbra
sunt stōus. epar. splen. renes. itestina. matrix.
vesica. testiculi vene pulsantes. ꝛ q̄ pulsu ca=
rēt nerui. ¶ Stomaci opimētū quo amittitur
oib⁹ est alijs grossius operimētis q̄ vestiūt vis
cera: hoc q̄ꝫ ea puisa vtilitate: vt cū stōus cibo
replet⁹ fuerit aut iflat⁹ mīme illi scissura acci
dat nec rūpat. Cū hoc opimēto alligat sipha
ci q̄ sub stō sternit. ¶ At vo qđ sup epatis est
subaz opimētum subtile est ꝛ ip̄z custodiēs ꝛ
defendēs: viciturqꝫ diaphragmati qđ sup ei⁹ ē
gibbosuz ꝛ costis posteriorib⁹: intestinis q̄ꝫ q̄
conatiōi ip̄ius vicinant. ¶ Sic quoqꝫ ꝛ splen
opimēto operit subtili qđ habuit necessariuz
vt p ip̄m custodiret defensuz alligat p ip̄z co=
stis posteriorib⁹ ꝛ ilijs. h° et renes. itestina. ve
sica. matrix ꝛ testiculi: singuli hoꝝ ꝯcludunt
operimēto queādmodū ꝛ q̄ dcā sunt cui ē a si
phace origo. ¶ At vo ad testes cuz siphaces
ad inguinū puenerit locuz trāsmittunt ab eo
duo meat⁹ q̄sqꝫ p inguē vnū ꝛ vsqꝫ ad testicu=
los descendētes illos operiūt: pmūqꝫ dilatāt
vt fiat ex eis opimtū qđ testiculos circūinduat
drqꝫ testiū sacculus. ¶ Orit āt etiā ex siphace
concauitas q̄ iter siphacez ē ꝛ itestina ex qua
thirb⁹ ꝯficit. Et ꝯcauitas q̄đ est operimētum
circa intestinoꝝ circuitū p quē vene trāseūt ꝛ
arterie ac nerui q̄ ad itestina tēdūt: oritqꝫ his
singulis vasis opimētū quo tegunt singulari
ter. ꝛ qđ hmōi est q̄si circulus est. ¶ Ex ea q̄ꝫ
operimēta sūt q̄ inter singulas sunt venas ꝛ

nernos ⁊ inteſtia: quib⁹ adinicē colligant ⁊ ad
ea q̄ ſequuꝰ nec circūdātur ab illis. Et qꝺ hu=
iuſmodi eſt duob⁹ circulis inoluit vnaq̄ꝫ. zir
bus āt qm̄ ꝯpoſitum qꝺ eſt ex pelliculis vēis
⁊ adipe: hoc dicēdū loco nō eſt: cuꝫ ſit hic ſim
pliciuꝫ ⁊ ille cōpoſit⁹. Noſter etem̄ ſmo h̄ eſt
de ſimpliciū diuerſitatē mēbroꝝ. hec ſūt q̇b⁹
circūteneꝰ mbꝛa q̄ in vētris ſūt ꝯcauo opim̄ta.
¶ Operimēta āt q̇b⁹ ea q̄ in ꝯcauo cranei ſūt
mēbꝛa opiunꝰ: atq̄ꝫ hec q̇b⁹ amittiꝰ cerebꝛum
duo ſunt. Alteꝝ ſimplex ⁊ diſgregatū qꝺ ēt ē
mai⁹ vocatuſq̄ꝫ mr̄ ſpiſſa: ⁊ ē ſub cranei oſſe cō
tinuū oib⁹ cerebri ꝑtib⁹: qꝺ neciuꝫ fuit ad te=
gēduꝫ ⁊ defendēdū cerebri ab oſſium capitis
cranei obuiatiōe ⁊ q̄ illis accidūt: cū frāgiꝰ q̇d
in eo aut ꝯteritur ⁊ ē cōnexum ſcomo qꝺ ē in
cranei ligamētis pānicuoſis q̄ oriunꝰ ab eo.
Alteꝝ aūt eſt opim̄tū tenue cū vēis ⁊ arterijs
cōpoſituꝫ ꝯtinuās ea adinuicē q̄lis eſt ſecūdi
ne fet⁹ ꝯpoſitio. Scꝺina etem̄ ſunt vene ⁊ ar=
terie ⁊ iter eas opimētū tenue q̄li araneatuꝫ.
Sic ⁊ h⁰ operi^m oia ꝯcludit q̄ i cerebro ſūt: al
ligatuꝫ illi cū ſpiſſa mr̄e ligam̄tꝭ pānicuoſis.
hoc ēt neciuꝫ fuit ad cerebri defēſionē ab ob
uiatiōe ſpiſſe mr̄is ⁊ vt paſcereꝰ cerebꝝ hiſq̄ꝫ
ad ipꝫ calorē ꝑfert nālē arterijs. Oia āt q̄ i ce
rebro ſunt nerui. vene. arterie duob⁹ ſunt opꝫ=
ta opimētis q̄ ex his naſcunꝰ duob⁹: dōec ca=
pitis egrediātur craneū. Et nos hoꝝ oñdem⁹
ſitudinē opimētoꝝ duoꝝ māifeſti⁹ ⁊ clarius
cū de cerebri figura ⁊ mō tractabim⁹. Et hic
nr̄ eſt tractat⁹ de operimentis vel pāniculis.

De cute

Cutis āt q̄ toto ſupeſt corꝑi: queād^m nā fecit ſup oia ē corꝑis mēbra operi^m defendēs ipa ⁊ cuſtodiēs
ab icōmoditatib⁹ accñtib⁹. Jō g̃ ⁊ in ſuꝑficie
fcā ē corꝑis operim̄tū oib⁹ eius mēbꝛis cōe q̄
ꝓtegit ⁊ defendit ab icōmodis exteri⁹ accñti=
bus. Facta ē āt cutꝭ hec in hoīe tenuioꝛ q̄ꝫ i ce
teris aīalibus ⁊ mollioꝛ ⁊ carētioꝛ pilꝭ ꝟtute=
q̄ꝫ debilioꝛ. Tenuis q̇ꝺ ⁊ mollis ac pil̾ ꝑuata
ꝑꝑ diligētiā q̄ illi necia eſt ſenſ⁹. Si etem̄ groſ
ſa eſſet ⁊ dura queād^m ⁊ tergoꝛa q̄ ſuꝑ aīalia
ſunt: ⁊ alia nō ſentiret qꝺ obuiū haberet ⁊ ipꝫ
tāgeret. Si āt ⁊ multoꝝ eēt piloꝝ queād^m co
riuꝫ aſini ⁊ bouis ac pecuduꝫ: piloꝝ a bōitate
ſenſus ꝓhiberet copia. Jnde igr̄ fcā palmaꝝ
media cutis magis pil̾ priuata reliq̇s q̄ i cor=
pore ſunt: ⁊ mollioꝛ ac tenuioꝛ ꝑꝑ maximā q̄
necia erat illi ſenſus ⁊ tact⁹ diligentiā. Cutis
hoīm ceteroꝝ coꝛijs fcā ē debilioꝛ aīaliū. cuꝫ
nā ſil̾ cuꝫ his q̄ ꝑpoſita ſūt i ea: ꝓpoſuit vt re
ceptaculū eēt ſuꝑfluitatuꝫ ad eā defluētium:
q̇s oia repellunt illi vicia mēbꝛa. Jōq̄ꝫ ⁊ illas
ſua ſuſcipiꝰ ꝺbilitate. ¶ Cōdita ē cutis minutiſ
ſimis ꝑforata foramib⁹ iuicē ꝓxis ꝑ totuꝫ cor
ꝑus quo ꝑ euꝫ exirēt q̄ a mēbꝛis ſuꝑfluitates
ſoluunꝰ vapoꝛoſe: dñrq̄ꝫ foramia hec poꝛi; ⁊
ab his egꝛ̄diūꝰ pili. Nō āt oīs ſibi iuicē eq̄lis
ē in tenuitate cutis ⁊ groſſitie ⁊ mollitie ⁊ duri
tie piloꝛū ꝓductiōe ⁊ priuatione: ſed nec cōti=
nuatione ad ea q̄ ſubſunt mēbꝛa. Tenuitate
q̇dē ⁊ groſſitie: qm̄ q̄dā eius pars tenuis vt cu
tis faciei q̄ ſic facta ꝑꝑ ſenſuꝫ q̇ erat illi neceſ=
ſari⁹ ⁊ coloꝛis pulchꝛitudinē ⁊ claritatē: qm̄ q̇
dē tenuis his ꝯpetētioꝛ eſt cutis q̄ꝫ groſſa cū
a cutis tenuitate foꝛas ſanguis emittiꝰ coloꝛ
magis q̄ꝫ a groſſa. Quedā aūt oſſa queādmo
dū plātaꝝ pedis cutis. hocq̄ꝫ ad eā vtilitatē q̄
necia eſt nōnullis in eūdo tꝑib⁹ ſuꝑ coꝛꝑa in
q̇bus acumia ſunt: q̄ cuꝫ cutē introierit nō le=
ditur nec ꝑferūtur vſq̄ꝫ latos lacertos. Duri=
tie quoq̄ꝫ ⁊ mollitie diuerſa ſunt: qm̄ q̇ꝺ ꝑſei⁹
mollis vt mediū palmaꝝ cutis q̄ ad hoc h̄mōi
inſtituta eſt ꝙ celeritate mutatiōis egeret ⁊ al
teratiōis in eoꝝ q̄ ſentiunꝰ nām: quedā auteꝫ
dura vt plātaꝝ cutis eo ꝙ neceſſitas illum ſit
ambulādi hēre tollerātiā ꝑ aſpera ⁊ dura lo=
ca. Jn ꝓductione q̇ꝫ piloꝛū ⁊ priuatiōe qm̄ q̄
dā q̇dē cutis pilis caret ⁊ nuda eſt vt palmaꝝ
mediū: ſilr̄q̄ꝫ pedum plātaꝝ cutis. q̄ loca pilis
nudata ſunt ꝑꝑ ſenſuꝫ. q̄dā autē pilis abūdāt
vt capitis cutis ⁊ barbe ac ciliorū loca q̇ꝝ nos
vtilitatē dicemus cuꝫ de capillis diſputabim⁹
Cōtinuatio q̇ꝫ cutis ad ea q̄ ſubſunt nō eadeꝫ
vbiq̄ꝫ qm̄ cutis quedā mēbꝛis ſibi ſuppoſitis
continuata eſt ⁊ cōſolidata vt nō auelli poſſit
aut excoꝛiari quoniā aut lacertis cōſolidata
eſt ipis queādmōꝫ frōtis ⁊ genāꝝ cutis maioꝛ
q̇ꝫ faciei ꝑs ⁊ q̄ in labijs ē queq̄ꝫ in extrēitate
ani. aut ꝑ coꝛdas vt volarū cutis ⁊ plātarum
peduꝫ ⁊ frōtis quidē cutis cōtinuata lacertis
⁊ cōſolidata ē q̄ ſuꝑ frōtis os extēditur: nec di
uelli pōt nimia ſui cū illo cōſolidatiōe: ſic q̇ꝫ
⁊ genaꝝ cutis. At ꝟo labioꝛuꝫ ⁊ extremitatis
ani cutis mixta ē lacertis in tm̄ vt iter cutē ⁊ la
certū nulla ſit dr̄ia q̄ ſub cute eſt: niſi in ſuꝑfi=
tie tm̄. Cutis aūt vole ꝯſolidata ē coꝛdis q̄ ſuꝑ
planū palme extēſe ſūt ꝓptia ꝯſolidatōe. Oriꝰ
⁊ em̄ iter lacertuꝫ q̇ ſuꝑ cubiti poſit⁹ eſt iterio
ra coꝛda quedā: anteq̄ꝫ ad raſche ꝑueniat diſ
gregationē. Que vt ad diſgregationem venit
dilatatur: ⁊ explicaꝰ ſuꝑ totā palmā ⁊ digitos
⁊ cuti vole cōſolidatur tā diligēter vt euelli ne
queāt ab inuicē. hoc trib⁹ factum eſt vtilitati=
bus. Prima eſt vt eēt palma ꝑfecti in ſenſu iu
dicij. Scꝺa vt pil̾ careret ne foꝛte piloꝝ bōita
tē ſenſus ꝓhiberet copia. Tertia vt cōmixta
coꝛde durities cū cutꝭ mollitie fieret tēperies
quo ꝯpetētius diligēter eēt ſenſus oꝛganum.
Sil̾is eſt ratio i plantaꝝ pedis cute. Oriꝰ ⁊ em̄
ex lacerto q̇ ſuꝑ ventrē eſt cruris ab extranea
ꝑte: q̇ ſcil̾ naſcitur a capite coxe coꝛda quedā
anteq̄ꝫ ad diſgregationē ꝑueniat cauille. Que
vt cauillam pertingit dilatatur paulatī ⁊ ſub
pedis plāte cute diſternitur in omnes pedis

ptes ⁊ solidissime cuti ꝯsolidatvt neqãt ab⸗ iuicē diuidi. Necitas hui⁹rei q̄ fueris sepi⁹ iā a nobis dictū ē. Hec sunt loca qb⁹cutis tanta copulat̄ cōsolidatiōe vt oino ab eis auelli nō possit. Que aūt in reliq̄s ē cutis corpis ptib⁹ subest illi opimētum tenue, sit̄e araneaꝝ tele cutez ⁊ lacertū disterminās q̄ cū trahit̄ exco⸗ riādā se pmittit facile: ⁊ q̄ h̄mōi ē ꝟe cutis ꝯ⸗ ꝯsil'es sibi ⁊ adinicē h̄ns ptes. Hec diuersitatū opimētoꝝ ⁊ cutis: q̄ vna ē ex diuersitatib⁹ mē broꝝ ptibus suis consimilium assignatio.

Captz. xvj. ꝺ capilloꝝ ⁊ vnguiū assignatiōe.

Capilloꝝ ⁊ vnguiū icre⸗ mētū nō ē quē⸗ admodū reliquoꝝ oiꝫ mēbrorū. Sigula etenī mēbra augeri ⁊ i lō go ⁊ lato ac pfundo iuenim⁹. At ꝟo piloꝝ ⁊ vnguiū icremētū i lōgitud ine fit tm̄: loco q̄ eoꝝ singulis nã cōtinuat̄ suavna post aliā sp ⁊ i t̄misse: nō ē illis augēdi: cresc̄ē di meta q̄diu aiat̄ ē vita. Qꝺ iō factū est vt oi supessent tpe recentes et noui restaurarent̄q̄ qꝺ aut iminutum esset aut confractum.

De pilis Pilorū ē gn̄atio ex cal'o va⸗ pore ⁊ sicco. iōq̄ ⁊ maior pi loꝝ ort⁹ in corpib⁹ ē i medio iuuētutis pp ca⸗ loris ac etatis ꝟtutē. Calor etenī in vapores opat̄: q̄s ꝯburēs eorū dissoluit subtilitates: remanetq̄ eorū grossities. Quē cum expulit nã emittit illos p cutis meat⁹ q̄ pori dicūt̄: re manētq̄ in ea ⁊ nō dissoluunt̄ pp suā grossi⸗ tiē. Quare multiplicant̄ ⁊ iduresc̄unt fiuntq̄ ex eis pili: vt aūt ad eosdē pueñt meat⁹ vapor ali⁹ p̄⁹ ꝯtinuat̄: expellit̄q̄ ip̄e i occupato loco dōec fiat pil⁹ ⁊ cōtinuet̄ illi vapor ali⁹ illū in exteriora ppulsans. Hoc igit̄ mō semp gn̄ant̄ pili h̄ꝫ post illos. Productio aūt in corpe pi⸗ lorū q̄dā qꝺ'a nãe pposito fit pp vtilitatē. q̄⸗ dā aūt p accñs puenit. Et q̄ꝝ qꝺ pposuit gn̄a tionē vtilitatis cā nã duas h̄nt vtilitates alte ra ab iterioꝛib⁹ altera ab exterioꝛib⁹: vtilitas iterior expulsio ē supfluitatū iteriorū ⁊ eoruꝫ purgatio ab iterioꝛib⁹ corpis tāq̄ q̄ nocēt. Ex teri⁹ aūt ornamētū ⁊ cōpositionē nã pposuit defensionēq̄. Pilorū etenī q̄sdā qꝺ ad cōptu rā ꝯdidit ⁊ defensionē sit̄: q̄sdā āt soli⁹ ꝯpture gr̄a. Et in q̄b⁹ cōpturā pposuit ⁊ defensionē pili sūt capitꝫ ⁊ ciliorū palpebrarūq̄. Capitis qꝺ pili ad defensionē ei⁹ cōditi sūt ab icōmo dis exteri⁹ aduenietib⁹: ſꝫ ⁊ vt exornēt illud et decorēt: eo q̄ nisi supessent illi capilli turpe visui peret. Hi ⁊ viris sunt cōes ⁊ mulieribus sed magis mulierū ad ornatū dati ⁊ venustio res. Ciliorū aūt pili ⁊ palpebrarū ad oculo⸗ rū pati sunt defensionē. Ciliorū qꝺ pili ea q̄ capite descēdunt phibēt corpa ad ocl'os pue nire: piterq̄ formā venustāt vult⁹. Etenī cui nō sunt cilia facies turpis ē visu: palpebre ꝟo arcēt q̄ ad oculos pȳciunt̄ exteri⁹ ⁊ ab oi pte. Siq̄d etenī a supioꝛib⁹ supuenerit: supior p⸗ pulsat palpebra ne oculū igrediat̄: sic ⁊ siq̄d ab iferiorib⁹ substollat̄ iferiori pellit̄ palpe⸗ bra ab igressu. Porro si ab oculoꝝ opposito q̄d afferat̄ claudunt̄ palpebre ⁊ oculū celāt: nec aliq̄d itrat illorū. ¶ Due āt i palpebraꝝ pilis cōdite sūt habitudies: q̄ nec i capillis st̄ nec reliq̄s corpis pilis. Altera ē q̄m̄ extēdun tur i añriora nō ad supiora vel iferiora h̄ntes iclinationē. Altera āt q̄m̄ vite aialis ꝯformes facti sunt: ⁊ nō plongant̄ nāq̄ ſꝫ nec cessant. Extēsio qꝺ eorū i añriora vt icōmoda arceāt q̄ oculis ab exterioꝛib⁹ aduētāt ⁊ ne forte ocu lis iplueret iber phiberet̄q̄ visus. si enī palpe bra supior ad supiora pduceret̄ nihil eoruꝫ q̄ ad oculū a supioꝛibus venirēt arceret. ſꝫ nec ꝯiūgeret̄ illi cū vellet hō. Si aūt ad iferiora oculū opiret ⁊ visum arceret. Inferior āt pal pebra si ad supiora porrigeret̄ oculū opiens visum phiberet si ad iferiora neq̄q̄ q̄ ad ocu lū nocitura ab iferiorib⁹ insurgēt defenderet accedere ſꝫ nec oculo cū nec̄e foret sup appo neret̄. Stāt āt idē palpebrarū pili eq̄les vite aialis spatio nec augent̄ nec plōgant̄. at non sic capitis ⁊ barbe pili. Nā etenī palpebrarū pilos gn̄atiōis fer⁹ tpe pduxit cū radicalibus mēbris ea q̄ necia fuit illis q̄titate: posuitq̄ i palpebrarū extremitatib⁹ illos: factūq̄ ē ex⸗ tremitatis palpebrarū corp⁹ solidū ne forte emitti fumosus posset vapor q̄ piloꝝ mã ē ab iterioꝛib⁹ ad exteriora sed vt firmi stēt pili et recti in neutrū iclinati. Si etenī palpebrarū extrema mollia eēnt queādmodū ⁊ ois alia ē cutis nō starēt eius pili recti sed ad inferiora iclinarent̄ ⁊ sup oculū aq̄ caderet pluuiaruꝫ queādmodū q̄ i mollib⁹ h̄umidisq̄ nascūtur herbe terris citi⁹ plōgātur ⁊ i lat⁹ iclinantur. At ꝟo q̄ i dura solidaq̄ nascunt̄ terra plante nō multū crescūt ſꝫ pue breuesq̄ pmanent et ⁊ erecte ifixe terre nec facile euellunt̄: hac ita q̄ ꝺ cā palpebrarū extrema dura creauit nã. Sic ēt ⁊ cilioꝝ pilos i cute pduxit nãe palpe brarū extrēitatꝫ pria isoliditate. nō. n. neciū ciliorū ē plōgari pilos ⁊ crescere plōgāt̄ tm̄ in tpis lōgitudie: ſꝫ pua q̄titate scꝫ q̄ eorū cutꝫ ab extremi palpebrarū duritie cadit: hi st̄ q̄s ad defensionē ⁊ compositionem corpis pilos natura pducere pposuit capitis scilicet cilio rum ⁊ palpebrarum. ¶ Quos autez soli pdu xit compositioni ⁊ compture barbe sunt pili. Hic etenim pulchritudo ⁊ venustas viro fcā ē ⁊ faciei cōptura. Operit etenī maxillas duas nec nudas deserit. ¶ Oritur autem viris ⁊ nō mulieribus barba duplici de causa: altera ē quoniam virorum in corpibus fortior est q̄ in mulierum calor vaporesq̄ fumosi et cal'i q̄ pilorū mã sunt: pl'es sūt iviris nec sufficit nãe

ꝑlos vno tm̃ mō ꝓducere sed duob⁹ disponit
altero ī capite pilis: altero in barba: vn̄ ⁊ plu
res ē īuenire mulieres q̄ꝝ ē ꝯplo calꝫa qb⁹ pi
li in mēti loco ꝓducunt: nōnullos ēt viros q̄=
bus fridū dn̄at ꝯplonis carere barba. hic ēt ē
ꝙ eunuchis nō ꝓducit eo ꝙ frida sit illorum
ꝯplo cū ab eis mēbꝝ eximij fit iminutū calorꝫ
scꝫ testes. Altera ē cā ꝙ mulieres in domib⁹
ꝯuersant nec attinet illis barbas producere
mēta eoꝝ nuda sunt ⁊ pilis nō idigēt ornatio
res etem̄ sic sunt ⁊ ꝯpetētiores. Et has pilloꝝ
diuersitates nã ꝓducere ꝓposuit ī corpe. Qui
aūt ex accidēti oriunt sine nãe ꝓposito pili sꝫ
alaꝝ pectoris ⁊ totius corpis pili reliq̄ exce=
ptis capilis barba cilioꝝ ⁊ palpebraꝝ pilis.
Si etem̄ mēbꝝ calm̄ sit humidū gn̄at in eo
fum⁹ ⁊ vapor plim⁹ quē nã fortis expellit ⁊ ex
eo pili fiunt eodē in mēbro. Jō ꝫ magis hos
oriri videm⁹ in pēne ꝑꝑ hui⁹ viciniã mēbri ⁊ te
stiū q̄ꝝ est calꝫa ꝯplo ⁊ humida: dehinc in ven
tre ⁊ pectore ⁊ alis ꝑꝑ cordis calorē ⁊ epatis
q̄ in hoꝝ vicinia posita sunt mēbroꝝ. Sūt āt
loca hec in calꝫaꝝ ꝯplonū corpis plimoꝝ ꝯ̄ q̄
ꝯplonis fride corpa nuda pilis. hac igit ꝺ cã
his oriunt pili in locis. nō ꝙ nã ꝓponat aut
ad hoc nitat: sed ꝺm nãm seq̄tur mēbꝝ aliqꝺ
necio queadmodū cū basilici semē in terraꝫ
iacit ipꝫ orit ⁊ in ei⁹ ꝯfinio viciniaqꝫ multe her
baꝝ alie spēs necio: eo ꝙ terra sepi⁹ irrigetur
aq̄ ꝑꝑ seminatū semē: estqꝫ basilici suꝑ terraꝫ
ꝓductio termis iclusa qb⁹ ⁊ semē ꝓiectū non
trãsgredit: reliq̄rū aūt herbarū loca dispsa ⁊
nō definita ⁊ minime terminata in terram vt
semis egeat sator illas euellere oēs ⁊ abijce=
re. Sic ꝗꝫ piloꝝ corpis quosdã nã ꝓducere ī
capite. s. suꝑcilijs palpebris ⁊ mento ꝓposuit
reliquisqꝫ oēs pili in corpe mēbroꝝ cã calorꝫ
ꝓducunt nec in definitis ⁊ terminatis sūt lo=
cis vt capitis ⁊ cilioꝝ pili ac barbe sꝫ dispsi et
abiuicē q̄busdã in mēbris diuisi ⁊ in q̄busdã
quidē collecti in his breues ⁊ in illis longi.

De vnguibus.

Unguis aūt digitoruꝫ vltimis ꝯtinuat⁹ ē dactilis alligat⁹ carni: cui cōtiguus
est ⁊ cuti suꝑ quã est ligamētisqꝫ q̄ ex cordarū
sunt gn̄e. Tēdunt āt ad vngues nerui vene ⁊
arterie ad quos cibū deferūt quo viuificãtur
nisi ꝙ eoꝝ cib⁹ nō eos auget ⁊ crescere facit ī
lōgo latoqꝫ queadmodū alia mēbra ꝓfunda
simul: sed in lōgū tm̃ ꝓducit queadmodū in
capillis ostēsuꝫ est. ¶ Utilitas porro ad quã
vngues pati sunt est extremoꝝ ꝯfortatio digi
toꝝ auxiliūqꝫ illis ꝯferēdū ad oĩa tenēda vtqꝫ
⁊ pulchriores sint ac venustiores aspectu. Et
qm̄ de pilis dictū ē ⁊ vnguib⁹ iã nūc tractatū
⁊ disputationē mēbroꝝ ꝑtib⁹ suis ꝯsiliū ãpu=
temus hoc in loco ⁊ incipiamus eoꝝ q̄ sequū
tur explanationē ꝯpositoꝝ mēbroꝝ in hūc se
quentem sermoneꝫ qui ⁊ tertius est.

¶ Sermo tertius ꝑme partis libri cōpleti ar
tis medicine qui dicit regalis dispositio hali
filij abbas discipuli abimeher moysi filij se=
yar. trãslatio Stephani phie discipuli de ara
bico in latinū de compositoꝝ assignatiōe mē
broꝝ triginta ⁊ septē hn̄s capitula.

¶ Capitulū ꝑmū vniuersalis disputatio de oĩ
bus ꝯpositis mēbris q̄ sunt organica.

Equoniaz mē broꝝ ptibus suis ꝯsimiliū habitudines ostēdim⁹: explanauimusqꝫ cuiusqꝫ eoꝝ diuersitatis q̄litates: iā nūc cōpositorū ex illis habitudīes mēbroꝝ ostendamus q̄ organica.s. dicunt̄ mēbra. Dico ergo qm̄ cōpositoꝝ q̄dā q̄d i iterioꝛib⁹ sūt corpis: q̄dā in exterioꝛib⁹. Et nos ab eoꝝ inci piem⁹ explanatōe q̄ māifesta sūt. Dico qm̄ q̄ i manifesto sunt corpis cōpositoꝝ mēbroꝝ: q̄rūdā q̄d ꝯpositio vniuersalis ē: vt capitis ma nuū ꝛ pedū: q̄rūdā pticularis q̄ ēt ptes illius sūt vl'ibus mēbris vt sūt lacerti: etem̄ ex carne neruis cordis opimētisq̄ ꝯponūtur: caput ma nus pedesqꝫ ex cute. ossib⁹. lacertis. venis pul santib⁹ ꝛ nō pulsantib⁹ ꝯnectūtur. Et nos iā h̄ lacertoꝝ oñdem⁹ hitudīes: vt eiꝫ lacertoꝝ q̄li tates singuloꝝ itellecte fuerit: eoꝛūqꝫ positio ac figura cū his q̄ de ꝯsiliū ptibus suis mē broꝝ hitudibus dicta sunt añ. ꝯpositoꝝ cuius qꝫ mēbroꝝ q̄ sensui manifesta sunt forma in telligetur: numerusqꝫ partium eoꝝ simulqꝫ vtilitates quas conferāt.

¶Capitulum secundum de lacertoꝝ assigna tione ꝛ vtilitate.

Acertus cōposit⁹ ē ex car ne rubea ligam̄ tis ꝛ neruis cordis opimētoq̄ q̄d illd circūducit: ꝛ ē posit⁹ sup ossa il lis astrict⁹ ligamētis ab ipsis ori ginē trahētib⁹ ossib⁹. Nerui ꝛ em̄ q̄ de cerebro oꝛiunt̄ aut nucha ad singulos missi lacer tos cū puenerit eoꝝ q̄sq̄ ad supioꝛez lacerti extremitatē in mēbra distribuit̄ subtilia: imiscet̄qꝫ villis carnis lacerti: oꝛiturqꝫ ex supposi to lacerto ossi ligamētū q̄d cū neruo ꝛ carne miscet̄: fitqꝫ ex eoꝝ totalitate corp⁹ q̄d lacert⁹ vocat̄: vt aūt pueniūt neruoꝝ m̄bra ad extrēi tatē lacerti iferioꝛē: vniunt̄ nerui ptes cū liga mētoꝝ ptib⁹ sigillatī sine aliq̄ admixtiōe: fitqꝫ ex eis corp⁹ q̄d corda vocat̄. Necessariȷ̄ āt fuerūt ꝛ lacerti ꝛ corde vt mēbra mouerētur q̄ volūtario mouent̄ motu. Corda etem̄ cū iferioꝛē trāsgressa ē locū lacerti dilatat̄ ꝛ disgregatiōi ꝯtinuat̄ mēbri illi⁹ cui⁹ motui pat̄. Cuꝫ ergo mēbroꝝ illd opus ē mouere: reducit̄ ad suā lacert⁹ radicē ꝛ cordā secū trahit fortiter: vñ ꝛ mēbri trahit̄ disgregatio: mouet̄q̄ volūtario motu mēbrū in ptez eā in q̄ is posit⁹ est lacertus: vbi grā. Palma cuꝫ mouet̄ lacert⁹ q̄ in interioꝛib⁹ est posit⁹ cubiti duplicat̄ ꝛ i āte rioꝛa declinat: cuꝫ aūt q̄ in exterioꝛib⁹ ē lacertus mouet̄ in posterioꝛa man⁹ retoꝛq̄t̄. ¶Lacerti v̄o abinuicē q̄nqꝫ differūt reb⁹: q̄ntitate fi gura positiōe ꝯpositione: q̄ntoq̄ cordaꝝ ab eis origīe. Et quātitate q̄dē qm̄ eoꝝ q̄dā sunt magni: q̄ꝝ ē ad magna viūs mēbra mouēda: quēad^m lacerti ossi anche suppositi: hiqꝫ q̄ os si femoꝛis supponūtur: q̄dā v̄o pui q̄ mouendis puis deputati sūt mēbris: quēad^m palpe bras mouētes lacertiq̄ q̄ pꝛias articuloꝝ dis gregatiōes mouēt: de quib⁹ ait galien⁹ q̄ m̄l ti eos explanātiū trāsiert: q̄dā tenues quēadmodū suppositi vētri lacerti q̄ necessariȷ̄ fue rūt vt vētrē ꝯpꝛimerēt tpe q̄ stercoꝛa emittūt̄ ab itestinis expssioni emissiōiq̄ a vesica. vrie: ꝛ vt ptus q̄ꝫ tpe fetus adiuuēt egressuꝫ: sꝫ ꝛ vt diaphꝛagma firmet̄: expgiscat̄q̄ dū pect⁹ re strigit̄ vt vox fiat ꝛ flat⁹: psunt etiā calefaciē do stōm ꝛ ꝯfoꝛtādo ip̄m ad digōnē. ¶Diuer si q̄ꝫ figura sunt lacerti qm̄ eoꝝ s̄ꝫ q̄ opoꝛte bat varie facte sunt figure: ꝛ scd̄ꝫ mēbroꝝ os sa q̄bus suppositi sunt. Quidā nāq̄ triāgula ti sūt vt lacerti sup pect⁹ positi: q̄dā rotūdi: vt q̄ circa vesicā sūt lacerti ꝛ circa podicē: q̄dā q̄ tuoꝛ habētes āgulos vt q̄ sup vētrē ꝯstituti sūt lacerti: q̄dā oblōgi vt lacerti sup ventrē ptēsi. ¶Positiōe etiā diuersi sunt abiuicē qm̄ q̄ ad mouēdū i rectū parati sunt aliq̄d mēbꝝ: vt ē dilatatio ꝛ restrictio positio eoꝝ recta est sup mēbri lōgitudinē. Differētia eoꝝ in ꝯpositiōe qm̄ lacertoꝝ quoꝛūdā carnē nerui ꝛ ligam̄ta nō cōmiscēt: sꝫ eoꝝ nōnulli cranei sunt loco q̄ incipiūt vsq̄ ad eū q̄ finiunt̄: coꝛdaq̄ i eoꝝ oꝛi tur extremitate ꝯsolidata illis: quēadmodū q̄ sup vētrē sunt. Corde etem̄ ex his tāq̄ ꝯsolidate oꝛiunt̄. Diuersitas v̄o ipsoꝝ s̄ꝫ q̄ ab eis oꝛiunt̄ coꝛdas: qm̄ coꝛdaꝝ q̄dā a duobus aut trib⁹ originē trahūt lacertis: q̄dā ab vno: qm̄ ad modū grossa coꝛda q̄ ad talū venit: hec em̄ ex duob⁹ oꝛit̄ lacertis q̄d ea factū ē necessitate: q̄ꝛ mēbꝝ q̄d hec extēdit coꝛda magnuꝫ: est vn⁹ satis eē videbat̄ lacert⁹. Est nāq̄ hui⁹ ma gna ꝛ vehemēs coꝛde vtilitas.s. roboꝛare ac firmare: q̄re illi duo dati sunt lacerti: vt si q̄n alteri q̄d acciderit incōmodū lacerto: alter pa tiēs subiret locū: sic ꝛ omēs q̄ hmōi sūt coꝛde. Sunt ꝛ a q̄b⁹ due oꝛiunt̄ coꝛde aut tres vel plures: quēadmodū medi⁹ septē lacertoꝝ q̄ i anterioꝛib⁹ cruris positi sunt. Ex eo etem̄ qua tuoꝛ oꝛiunt̄ coꝛde: q̄ ad q̄tuoꝛ pueniūt articu los pedis. Cuius rei vtilas est qm̄ si vnicuiq̄ articulo eēt deputat⁹ lacert⁹ pue eēt q̄ntitatꝫ ꝛ q̄ ab eo pcederet coꝛda s̄btil': nec ad trahēdū sufficeret ipata. Jō s̄ vn⁹ fact⁹ ē lacert⁹. Eadē ē ꝛ in aliȷ̄s q̄ siles his sūt coꝛdis rō. Sūt ēt a q̄ b⁹ coꝛda ñ oꝛit̄: sꝫ a mēbꝛo suis carneis sepat̄ ptib⁹: quēad^m q̄ sup anū s̄t lacerti: ꝛ q̄ sup vesi ce collū. His itaq̄ abiuicē difert̄ lacerti mōis.

¶Capi.iȷ̄. de lacertis caput vol uētib⁹ ꝛ eoꝝ vtilitate.

Ui in corpe sunt lacertoꝝ octo sunt diuersita tes: eoꝝ q̄dā est diuersitas lacer

toꝝ:oīa q̄ in capite sunt mēbra mouētiū ꝛ col lo. Scḋa gulā: gutṫ a circūuicinia lacerti mo uētes. Tertia a q̄bꝰ mouētur scapule. Quarta q̄bꝰ mouenṫ manꝰ. Quīta pectori deputaṫ mouēdo. Sexta suppl̄ai ē vētrī: ꝛ eoꝝ q̄ sequū tur illud mēbroꝝ quibꝰ voluntarius est motꝰ. Septima āchas q̄ mouēt lacerti. Octaua mo tū efficit pedū. ¶ Lacertoꝝ q̄ḋ capitis ꝛ colli q̄nq̄ sunt spēs. Eaꝝ p̄ma est lacertoꝝ q̄ ea q̄ in facie sunt mouēt inferiori excepta maxilla ꝛ oculis. Scḋa lacertoꝝ oculos mouētiū. Tertia a q̄bꝰ moueṫ inferior maxilla. Quarta eorū q̄ totū simṫ mouēt caput. Quīta ꝟo lacertorū est spēs hoꝝ p quos colli celebraṫ motus. ¶ Et faciē q̄ḋ mouētes lacerti nouē sunt quorū duo genas sepate ꝛ sigillati mouēt hisq̄ sepant ꝛ abinuicē remouēt labia: dicunṫq̄ duo lati lacerti. Eoꝝ q̄sq̄ q̄tuor ꝯponiṫ ex ptibus: prima ps est villi eiꝰ pductio cuiꝰ spinis spōdiliū colli ꝛ extremitati gene cōtinuaṫ: ꝛ hꝰ ps genas mouet vtrasq̄: ꝛ in hoium nōnullṫ q̄nq̄ aures. Scḋe ptis incipit villus ab osse q̄ i medio stat ossis scapulaꝝ ꝛ ad collū ascēdens tēdit donec extrēitati cōtinueṫ labioꝝ: alter q̄ḋ a dextro: alṫ aūt a sinistro latere: cū ꝫ vtraq̄ moueṫ ps ꝛ os moueṫ in nullā inclinatū ptē. Si vero eaꝝ altera moueṫ ꝛ os cōmotū in illo inclinaṫ in quo est latꝰ. Tertie porro ptis villi initiū a furcul̄ṫ est: ascēditq̄ ꝛ labijs ipsa q̄ꝫ cōtinuaṫ: ac os in trāsuersuꝫ ad inferiora torq̄t. Quarte villṫ ptis p̄ncipiū ē a pectoralṫ furcul̄: ꝛ ipsis hac q̄ꝫ cōtinuaṫ labijs ꝯtinuatiōe nō recta. sꝫ se per mediū diuidēt in sil̄itudinē crucꝫ. ¶ Nostri vel greci. Cuiꝰ q̄ḋ villꝰ oriṫ a dextrꝫ sinistri ďferṫ lacertꝰ: cuiꝰ ꝟo a sinistris dextro cōtinuaṫ in latere labijs. Si ꝟo hi reducātur villi labia ꝯtrahūt cōgregātūrq̄ ꝛ inerteriora acuūtur: quęadᵐ accit vmbilico: reliquoꝝ ꝟo nouē mouētiū faciē duo labiuꝫ supius trahūt ad supiora duo ꝟo labiū inferiꝰ ad inferiora: duo nasi extremū dilatāt: vt vnusq̄ est lacertꝰ frōtis distētus cute q̄ necessarius fuit vt oculorū cōclusionē adiuuarēt forte eiusq̄ silēꝫ aptionē. ¶ Lacertoꝝ āt oculoꝝ q̄dā palpebras mouēt q̄dā neruū ꝯfirmāt p quē fit visꝰ ne forte sue mollitiei cā illi accidat rumpi ꝛ āputari in diligēti ꝛ magna grauiq̄ intuitiōe: q̄dā oculos mouēt ipsos. ¶ Et palpebras oculoꝝ lacerti mouētes sūt tres: q̄rū vniꝰ caput suspēsū est in osse q̄ḋ oculū circūtenet. ꝛ huius lacerti corda tēdit ad mediū opimēti ex quo fit palpebra: cōtinuaturq̄ medio nuditatis palpebre eāq̄ aperit. Alij duo lacerti hoc subtiliores sunt ꝛ positi in oculoꝝ āgulis obtrusi intꝰ in ocṫi fouea: videbisq̄ eos ad palpebraꝝ nuda venientes: q̄bus ab vtroq̄ ꝯtinuaṫ latere: hicq̄ ocl̄os obscōdūt palpebras ꝯhētes: dum suas opanṫ silṫ actōes q̄ḋ si alṫi eoꝝ acciderit incōmodum vna q̄ḋ oclo supextēsa palpebra alia remāet apta quā vocauit passionē hypocras esseleusiꝫ. Lacertū āt quē neruū ꝯfirmare diximꝰ. nōnṫli duos eē dixerṫ q̄dā ꝟo tres. ¶ At ꝟo q̄ ipꝫ mouēt oclꝫ lacerti sex sūt: duo eoꝝ oclos circundāt: vnꝰ ad iferiora mouet ꝛ vnꝰ ad supiora: vnus q̄ꝫ in dextrū: ꝛ alꝰ vnꝰ in sinistruꝫ latꝰ. ¶ Qui ꝟo iferiorē mouēt lacerti maxillā q̄tuor h̄nt paria. Duo maxillā ipaꝫ ad supiora mouēt q̄ ꝛ tēpoꝝ sunt lacerti duo ꝛ duo alij itra os positi. Parꝫ tertij origo ētro post aures ē: sꝫ tn̄ sub ipis ad collū paulati descēdit ꝛ ascendit ad mētū: illicq̄ ꝯtinuaṫ trahitq̄ ad iferiora maxillā. Quartū ꝟo par duo sꝫ lacerti sup gēas positi q̄ maxillā i duo mouēt laṫa dṫrq̄ꝫ duobꝫ lacerti masticātes eoꝝ ū parū i masticādo cōferāt. Lacerti deniq̄ totū caput mouētes duplices sṫ. alṫa eoꝝ spēs caput ppe mouet sine alijs: scḋa āt cōis ipsi ē ꝛ collo ēt: q̄ḋ caput tm̄ ppriēq̄ mouēt q̄dā: q̄ḋ ꝯtrahūt caput ꝛ inclināt ad iferiora ꝛ sunt horū paria duo originē habētia post auricl̄as ꝛ ad pectorale vsq̄ pueniū ac furculas: quidā subleuāt ꝛ in posteriora inclināt: q̄bus q̄tuor sunt paria sub duo paribꝰ: q̄dā in vtrunq̄ inclināt latus ꝛ sūt paria duo in capitis posita disgregatione: alteꝝ a dextro: alterū ꝟo a sinistro latere: q̄ autē ipsi capiti colloq̄ cōes sūt lacerti. q̄dā caput collūq̄ silṫ reuoluūt ad posteriora ꝛ sūt paria q̄tuor pꝰ caput posita. q̄dā āt caput collūq̄ vna in āteriora ꝯhūt q̄dā in vtrūq̄ reuolnunt latꝰ: ꝛ epar vnuꝫ sub meri positū eiusq̄ villi cōsolidati p̄mo secundoq̄ spondili.

¶ Capitulum. iiij. de lacertorum mouentiuꝫ iugulum assignatione ꝛ vtilitate.

Porro qui iugulum mouēt lacerti: q̄tuor sunt icipiētes a pectoralṫ iterioribꝰ: quoꝝ duo ossi ꝯtinuaṫ sil̄l lauda greco ꝛ ad iferiora trahūt ꝛ lacerti duo alij ꝯtinuati q̄ vmboni sil̄is ē cartillagini ꝛ etiā ad iferiora ďducūt. ¶ Lacerti aūt gutturis sexdecim sunt duo quoꝝ oriunṫ ab osse q̄ḋ lauda greco silṫe ē: duo q̄ꝫ q̄bꝰ est origo a cartillagine vmbōi silṫi ꝛ q̄tuor lacerti inuicē cōtinui ꝛ stringunt cartillaginis extremum q̄ vmboni similis est: sūtq̄ q̄tuor lacerti cartillagini ꝯtinuati q̄ noīe caret: ꝛ alij duo lacerti q̄ cartillaginē strigūt q̄ cra theri sil̄is est. ¶ At ꝟo lacerti liguā mouētes nouē sūt: duo eoꝝ icipiūt ab augm̄to q̄ḋ sagitte silṫe ē lateribusq̄ duobꝰ ligue ꝯtinuāṫ. Quiq̄ ꝟo icipiūt ab osse lauda silṫi: q̄ꝝ q̄tuor liguā manifesto mouet motu. q̄ntꝰ āt tꝫ os lauda silṫe greco. sꝫ ꝛ alij duo lacerti sub ligua positi oēs ꝛ villi eorū sūt p latū. ¶ At gurguliōeꝫ lacerti q̄ mouēt duo sūt arabice ďci nagnage: q̄ꝝ alṫ a dxtrꝫ ē positꝰ: alter a sinistrꝫ: fuitq̄ eoꝝ nec̄itas quo

adiuuaret trāsglutionē ɀ vocē. At ꝟo collum lacerti mouētes ꝓpe ɀ sine capite q̄tuor sunt quorū duo i latere dextro ɀ ab añriorib⁹ vn⁹ posit⁹ ē eiusqꝫ vtilitas collū ad lat⁹ retorq̄re dextrū ɀ i añriora iclinare. alter āt retro po sit⁹ ē eiusqꝫ vtilitas iclinare collū ad lat⁹ sinistrū ɀ retro replicare. duo āt alij lacerti positi sunt i sinistro latere. vn⁹ ab añriorib⁹ iclinat qꝫ caput i lat⁹ dextrū: sꝫ i añriora. alter āt in exteriorib⁹ collumqꝫ i lat⁹ iclinat sinistrū ɀ ad posteriora. Et hi sunt oēs capitis lacerti.

¶ Capl'm. v. de lacertorum scapulas mouentium assignatione ɀ vtilitate.

Scapularū lacerti septē sunt. Quorū duo lacerti a spōdilib⁹ oriunť ɀ p transuersū descēdunt: alterqꝫ eorum oculo ɀtinuať scapule puerilitqꝫ vsqꝫ scapularū caput ɀ furculas ei⁹ opera scapulā est ad capitis eleuare ptes alter autem descendit inferius ad loca p̄mi radicisqꝫ ɀtinuať scapule: huiusqꝫ vtilitas ē attollere ꝟsus caput scapulas. Terti⁹ āt lacert⁹ incipit ab augmēto qđ in latere ē p̄mi spondilis eiusqꝫ ɀtiuatio capiti fit oculi scapule: eiusqꝫ vtilitas scapulā arctare a colli latere: q̄rtiqꝫ origo ab osse lauda greco sili ē ɀ ɀtinuať coste q̄ sup scapulā ē i augmēti p̄ncipio qđ sile est corui rostro cui deputata ē vtilitas scapulā in capitis inclinare ptē: duo ꝟo lacerti q̄ntus. s. ɀ sext⁹ ortū habēt a spine spōdilib⁹ q̄ sēsema dicunť. Septim⁹ āt lacert⁹ oriť a brachij osse ascēdēsqꝫ substolliť ad scapule disgregationē dōec ptib⁹ occurrat iferiorib⁹ q̄ sūt iuxta costā iferiorē tāgitqꝫ eā ab iferiorib⁹ ɀ añriorib⁹: vtilitasqꝫ hui⁹ ē lacerti scapulā iferi⁹ trahere ɀ añ siť tēditqꝫ ēt cū lacertis ad posteriora ɀ inferiora.

¶ Caplm. vj. de lacertorum manus mouentium assignatiōe ɀ vtilitate.

Lacertorū man⁹ mouētiū. tria sūt gña p̄mū ē lacertorū brachiū mouētiū. scđm lacertorū q̄ cubitū mouēt. tertiū lacertorū q̄rū ē palmā mouere. Et brachiū mouētes lacerti. xij. sť. Tres a pectore ascēdūt q̄rū neci⁹ ē vsus vt ad familiare brachiū moueret lat⁹ ɀ vni⁹ eorū origo ē sb mām̄ꝫ q̄ ɀ ceterꝫ maior ē. scđi a pectoraľ supiorib⁹. tij āt ab oib⁹ pectoraľ ossib⁹. duo alij q̄rū vni⁹ origo ē a costꝫ posteriorib⁹ alti⁹ ab ilijs pducitqꝫ q̄sqꝫ cordā latā q̄ disgregatiōi continuať brachij. q̄nꝫ āt lacertorū aliorū ort⁹ ē a scapuľ ipis q̄ cū brachio ɀtinuāť. Est ɀ vnus cui ē origo a scapule late ɀ duo lacerti q̄rū est p̄ncipiū a supiori scapularū costa mouēt brachiū i ex̄neū lat⁹ retroqꝫ: ali⁹ iplet locū cānis scapule ɀ eorū a furcuľ ē origo aliusqꝫ lacerti pu⁹ obtrususqꝫ i scapule radice eiusqꝫ vtilitas attollere brachiū p trāsuersū. Lacerti cubitū mouētes alij positi sť sup brachiū q̄tuorqꝫ lacerti positi sť p trāsuersu sub Greci figura qꝫ necēꝫ fuit vt cū vtqꝫ moueť alter alterū nō patiať i ptē siť cū cubito iclinari lat⁹ horum q̄tuor duo sť i añriorib⁹ positi ipiqꝫ cubitū restrigunt: alter eorum q̄ ɀ maior icipit a ptib⁹ lacerti iteriorib⁹ q̄ sup scapulā ē. alť āt ɀ minor oriť ab exteriorib⁹ brachij ptib⁹ posteriorib⁹ ɀ ꝟsus cubitū tēdit maiorē p̄mū icidēs h⁹ mō lacertū. Duoqꝫ sť posteri⁹ q̄ cubitū extēdūt alter q̄rū ɀ maior ab añriorib⁹ brachij oriť ɀ i familiari la[illegible] qđ ale subest ɀ ad cubitū tēdit maiorē alť q̄ ɀ minor i supiorib⁹ icipit brachij ɀ ɀ ad posteriora extēdiť cubitoqꝫ ɀtinuať iferiori. Et horū cuiusqꝫ corda cordis cōtinuať p̄orū. Lacerti āt i latere positi ex̄neo brachij decē sť: vn⁹ eorū posit⁹ ē i māifesto cubiti i medio eiusqꝫ ort⁹ a capite ex̄neo brachij: ɀ i hui⁹ lacerti sť ɀ alij illi ɀtinui duo ɀ a laterib⁹ duobus horū triū tres alij lacerti: ɀ sup cubitū supiorē horū decē lacertorū lacert⁹ ē ali⁹ obuius illi a pte ex̄nea eiusqꝫ origo a ptib⁹ capitis brachij iferiorib⁹ duo sť lacerti alij trāsuersi cubitū ꝟsātes retro. Lacerti āt palme ꝓpositi: q̄dā qđ positi i latere cubiti familiari ɀ sť septē p lōgū ꝓtēsi cetīsqꝫ i palma positi sunt. Ex septē i laťe positi familiari cubiti duo q̄dē sunt i cubiti medio. alť sup alterū hiqꝫ digitos restrigunt. Aliusqꝫ sup hos pu⁹ curē ort⁹ a pte media capitꝫ brachij qđ i latere ē familiari oriťqꝫ ex eo corda vna q̄ dilatať ɀ substerniť cuti medij palme ɀ digitorū triū đ cā, vtilitatū ē vt roboreť idurescatqꝫ cutꝫ vole. Secūda vt sit palme mediū fortꝫ sēsus. Tertia vt ꝓhibeat pilorū i palme medio ortū. Sunt ɀ alij duo lacerti a laterib⁹ horū positi lacertorū. duoqꝫ alij trāspositi sub his q̄nqꝫ lacertis hiqꝫ duo cubitū iuoluunt sup faciē siľr totā reuoluētes manū. Lacertorū āt q̄ sup palmā positi sť numer⁹ ē decē ɀ octo i duob⁹ oppositorū ordib⁹. Eorū septē i supioi ordie i pte. s. cutꝫ medij palme sť lacerti q̄rū q̄nqꝫ lacerti q̄nqꝫ inclināt digitos ad supiora oriťqꝫ ex singlis corda pua q̄ ɀtinuať disgregationi p̄me iuxta pectinē ɀ ē earū vna q̄ policem ab alijs remouet digitꝫ. Alia đꝫ q̄ idē i auriclari opať. Sť āt ɀ i ordie iferiori. xj. lacerti: ēqꝫ illť actio q̄busdā cōis pectini palme ɀ rasche eorūqꝫ actio mediū cōare palme ort⁹ qꝫ illorū q̄ ɀ rasche palme q̄busdā āt sine alijs actiōes sť ꝓpe ipis ɀtinuāť āt digitorū cuiqꝫ. iiij. horū duo lacerti p̄me ɀsolidati disgregatiōi cuiqꝫ digitorū. iiij. ɀtinuāturqꝫ ēt pollici ex his lacertis iij. q̄rum vn⁹ disgregationi ɀtinuať. scđe mouētqꝫ dactulos qui in vltimis sunt.

¶Caplm.vij.de lacertoꝝ pectus mouentiuz assignatiōe ꝛ vtilitate.

Ectus aūt mouētes lacerti q̄dā ad dilatādū tm̄:q̄dā ad strīgēdum tm̄:q̄dā ad vtrūq; fci sunt sil'. Dilatātes tm̄ pect⁹ lacerti nouē sunt q̄ꝝ vn⁹ ē diaphragma duo sub furculis sunt. Cuiq; eoꝝ origo ē ab ea furcularū pte q̄ vsq; os ptē dicit vocatū scapule caput:ꝑmeq; ꝯtinuat costarū pectoris ꝛ attrahūt illā ad supiora q̄ pect⁹dilatatiōis adiuuēt tpe. Sunt ꝛ tria lacertorū pia q̄rū ꝑmū astringit illud par qd oriri diximꝰ a spōdili scdo qd ad q̄ntā descēdit ꝛ sextā costā.ꝛ q̄sq; hui⁹ pis lacertorū duplex est. Scdz par icipit a loco ossis scapule conico extēdit q; vsz costā posteriorē. Tertiū pis ē ort⁹a septima colli spōdili. Qui āt astrigunt lacerti tm̄ duo sunt extēsi p costarū radices. Hiq; ꝯgregāt ꝛ arctāt:pect⁹. Sūt ꝛ tria pia q̄ tres vltimas trahūt costas ad supiora duo q̄z lacerti p lōgū pectoris vsq; ad lat⁹ cartillagis extēsi pectoralis q̄ ensi silis ē ꝛ vsq; furculas hicq; lacert⁹lacerto ꝯtinuatur recto. Lacerti porro ꝛ arctātes ꝛ dilatātes pect⁹iter pectorꝫ sunt costas iter duas etem̄ costas lacert⁹ē posit⁹cui⁹villi diuersa ē positio:eiusq; actio fm q̄ in eo est villū. Qui ḡ horū in ossalib⁹ ē costarū ptib⁹vill⁹pectoris suo dilatat villo q̄ in exterioribus ē strigit āt iteriori. Qui ṽo i pte ē cartillaginosa villo q̄ in exteriorib⁹ē strigit ꝛ reducit pect⁹iteriori aūt dilatat pect⁹ villo.

¶Caplm.viij.de lacertorum vētrem mouentiū assignatione ꝛ vtilitate.

Entrem mouētes lacerti q̄dam supplāi sunt vētris q̄dā testiculorū:q̄dā ṽgā mouētes:qui dā collū circūdāt vesice: q̄dā aūt podicē. Et q̄ supplāi sunt vētris octo sūt numero. Quorū duo tenues q̄ sup oēs alios sunt cutē tāgētes:eorūq; ort⁹a laterib⁹ silis ensi cartillagis ꝛ a posteriorū extremitate costarum iduūtq; oēs vētris ptes a laterib⁹ ꝛ descēdūt extēsi p lōgū sup vētris mediū ꝛ vsq; pēnis pueniunt ossa ꝛ eorū villi in lōgū ptēdūtur : ꝯtinuatq; pēnis ossi cordis duab⁹opimētalib⁹. Sunt et q̄tuor lacerti q̄rū ē trāsuersa positio sub lacertis duob⁹q̄ p lōgū fuerūt ꝛvilli eorū i trāsuersa tēdūt eorūq; ab osse iliorū ort⁹:ptēsio aūt vsq; costas posteriores:ꝯsolidatq; illis i ptibus ei⁹carnosis. Duo ēt lacerti i dextro positi sūt latere duoq; alij i sinistro q̄ sese inuicem ad hūc icidūt modū. Sūt ꝛ alij duo sub q̄tuor i lato positi corpis ꝛ eorū villi i latū ferūtur: ꝑiūtq; opimētū qd siphacꝫ dr ab oi late alt ꝛ dextris siphacis:alter a sinistrꝫ eorūq; singulorū ort⁹ab osse iliorū ꝛ augmtꝫ spōdiliū renū ptigūtq; vsz costaꝝ extrēitates posteriorū medioq; ꝯtiuat cū cordꝫ q̄ ex eis oriunt opimētꝫ silib⁹ꝯsolidātq; siphaci tātaꝯsolidatiōe vt ab iuicē disiūgi neq̄āt. Quorū ē vtilitas subleuat ab instris cibi siphacē eiusq; augere soliditatē:ꝛ ne forte ad illū scissura acceleret cuz extēdit aut cū stō accit iflatio. Fuit āt lacertorꝫ q̄ sup vētrē sunt magna necitas trib⁹deputata vtilitatib⁹. Pria ē vt vētrē reducāt tpe quo egōnes emittunt ꝛ vria sꝫ ꝛ pt⁹ tpe vt p eos fet⁹facilior fiat exit⁹egōnis ꝛ vrie. Scda aūt ē vt firmēt ꝛ roborēt diaphragma duz pect⁹ reducit ꝛ adiuuēt vocis ḡnationē. Tertia est vt stōi augeāt calorē q̄ten⁹ciborꝫ in eo ꝯfortet digō. ¶At ṽo lacerti q̄ ad testiculos descendunt in masculis quatuor : in feminis duo. Et in masculis q̄ sunt duo qd eorum i latere sunt dextro ꝛ duo in sinistro:eorūq; vtilitas ē testes ad supiora eleuare ne forte eneruētur. Qui autē testiuz sunt feminarū alter qd a latere est dextro alter a sinistro q̄ruz in femis vtilitas ē q.ꝛ in masculis facti sunt āt masculis q̄tuor femis duo.qm̄ masculorū suspēsi st testes feminarū in iteriorib⁹positi st ꝛ nō suspēsi. Vesice āt lacert⁹vn⁹ē collū circūdās ipi⁹ pleno circuitu ꝛ villi ei⁹ p latū positi duasq; hꝫ vtilitates altera qm̄ colluz vesice reducit tpe q̄ vria emittit . Si etem̄ eneruet a collo vesice colli loc⁹q̄ vesice ꝯtinuat reducaturq; caro ei⁹iferi⁹itrat vrina in vesicā ꝛ vsq; ceruices. Si āt oē vesice colluz reducat ois q̄ iea est egredit vrina:reducitq; intm̄ vt nihil i vesica remāeat. Scda ṽo vtilitas est vt reducat ea q̄ vesice iungit colli ipi⁹ pte ꝛ strigat phlebeatq; exituz vrine a vesica nisi cuz op⁹ fuerit. Veretruz āt mouētes lacerti q̄tuor st eorumq; duo sup extēsi meatui q̄ ad ṽgā mittitur eorūq; vtilitas ē extēdere meatū q̄ a ṽga emittit i vtrūq; lat⁹vt dilatat⁹rect⁹ sit:mittaturq; p ipꝫ spma egrediatq; foras recte ꝛ nō iclinuz. duo reliq̄ qb⁹ē ab osse pēnis ort⁹ ꝯtinuat p trāsuersuz ducti ṽge eorūq; vtilitas ṽgā i rectuz extēdere ꝛ subleuare ac i lat⁹ alteruz declinare. Si etem̄ vtriq; moueat ṽga i rectū extēdit i nulluz iclinata lat⁹:fitq; meatus rect⁹. Si āpli⁹tēpato extēdat ṽga sursuz porrigit q̄ruz altero solo moto altero q̄escēte in illi⁹lat⁹ṽga deducit. Lacerti āt anū mouētes q̄tuor sunt eorumq; vn⁹posit⁹ē i extremitate recti itestini ꝛ ē imixt⁹cuti sic ādictuz ē eiusq; vtilitas podicē expmere ꝛ expellere qd i eo remāet fecum ꝛ post egōnē purgare. Ali⁹sup hunc posit⁹ē q̄ extrēitatē circundat itestini recti:eiusq; vtilitas extremum anū tenere ꝛ diligēti⁹arctare. Horuz duorum extrēa lacertoruz vsq; radices puēiunt ṽge. Terti⁹

autem

aũt ⁊ q̃rtus lacertꝰ ꝑ trãsuersum positi sũt super fm a duobꝰ lateribꝰ in q̃z eiꝰ latere lacertus:q̃bus ẽ inclinata vtilitas anũ subleuare ⁊ ad supiora tollere:cũ extremitati intestini recti tenalmos maximꝰ accit:ne forte extat:cum etem̃ duo hi eneruãtur lacerti:necesse ẽ referre illũ cũ manu interius.Hec sunt lacertorum supplanũ vẽtris ⁊ alia cõsimia mouẽtium genera:que volũtario mouẽtur motu.

¶Capitulũ.ix.de lacertorũ coxas mouẽtium assignatione ⁊ vtilitate.

Edes mouẽtiũ locertoꝝ q̃dã coxas mouent:q̃dã crura:alij pedes ipsos. Et coxas mouẽtes lacerti:q̃dã sup iliorũ positi sunt ossa q̃dã sup anche ossa:eoꝝ ꝯtinuati ãche disgregationi cordis. Hoꝝ nũerus lacertoꝝ decẽ:q̃dãqꝫ eoꝝ capitibus isignit duobꝰ:⁊ ẽ illi ortꝰ ab ilij osse:scd̃s ab osse anche originẽ ducit.Horũqꝫ ãboꝝ vtilitas coxã reducere ⁊ in vtrũqꝫ iclinare latus. Duo alij ortũ a pẽnis hñt osse:alter a familiaribus alter ab extraneis:⁊ vtriqꝫ circumplexi circũ coxã:⁊ alt alti ꝯtinuat ꝯsolidatqꝫ loco ꝓfundo q̃ apd augmẽtũ ẽ magnũ coxe.Etenim ossi in inferioribꝰ q̃ parte genu cõpungitꝛ augmẽta sunt duo:alteꝝ magnũ in extraneo latere.alteꝝ paruũ in familiari.Et hoꝝ duorũ vtilitas lacertoꝝ regere coxã ⁊ explicare illã Et cuiꝰ est ortus a familiaribꝰ regit ab añrioribus ⁊ in familiare latꝰ:qui aũt ab extraneo regit ⁊ reducit i posteriora ⁊ in extranea.Sũt ⁊ alij sex lacerti coxã explicãtes.

¶Capitulũ.x.de lacertoꝝ crura ⁊ pedes mouentiũ assignatione ⁊ vtilitate.

Acerti crura mouẽtes positi sunt sup coxas:et eoꝝ corde disgregatiõi genu cõtinuantur.Sunt aũt nouẽ.Eorũqꝫ tres magis positi sunt sup coxe latus familiare ab añrioribus ⁊ sunt ꝑ rectũ positi:quoꝝ vnũ duplex ẽ:⁊ possunt dici duo eẽ eo ꝙ duos hñt ortus ab maiori ossis coxe augmẽto.aliusqꝫ abexterioribꝰ coxe ⁊ tẽdit vsqꝫ dũ genu ꝯtinuet palo:nec ab eo aliq̃ ẽ corda. Duo v̾o reliq̃ triũ q̃ ⁊ maiores originẽ trahũt alter q̃dẽ ab augmẽto maiori ossis coxe:alter a recto ⁊ stat in ilioꝝ osse ⁊ orit ab vtrisqꝫ corda vna q̃ genu cõtinuat palo: dehinc cũ cruris osse:amboqꝫ explicãt crus ⁊ duplicãt accidẽt aliter.Sũt ⁊ q̃nqꝫ lacerti posterioribꝰ apte positi familiari coxe ꝑoribꝰ minores quorũ duo positi sunt a lateribꝰ illoꝝ triũ:⁊ ẽ eoꝝ alteri origo a latere ossis anche ⁊ ossis recti:cõtinuaturqꝫ lateri cruris extraneo:alteri autẽ ab obuiatiõe ossiũ pẽnis ꝯtinuaturqꝫ lati cruris familiari quoꝝ ẽ vtilitas crus in latera mouere.Tertiꝰ aũt q̃rtꝰ qꝫ ⁊ q̃ntꝰ positi sunt iter hos duos a posterioribꝰ vno sub ordine coxe qꝫ ortꝰ a basi coxe ⁊ ꝓducit ex eis corda vna disgregatiõi genu ꝯtinuata:q̃bꝰ ẽ officiũ crus varijs mouere modis.Lacertꝰ aũt q̃ lacertum sequit ⁊ lateri cruris ꝯtinuat familiari duplicat genu ⁊ crus mouet in latꝰ familiare.Medius v̾o lacertꝰ capiti ꝯtinuat familiari arundinis coxe:trahitqꝫ secũ crꝰ totũ:ꝯtinuat ⁊ cũ disgregatiõi genu in lacertoꝝ extremitate magnoꝝ:q̃ in crure sunt.Nonꝰ porro lacertꝰ paruus ẽ ocultꝰqꝫ i genu disgregatiõe: eiusqꝫ vtilitas reducere ⁊ in latꝰ vtrũqꝫ crus declinare Lacerti aũt pedẽ mouẽtes ⁊ articulos: alij in crure positi sunt alij in ipso pede.Et in crure positoꝝ numerꝰ.xiiij.septẽ ab añrioribꝰ: totidemqꝫ a posterioribꝰ.Et septẽ q̃dẽ posterioꝝ duo lacerti a capite icipiũt coxe:⁊ calcãeo ꝯtinuant cũ magna corda vna:eiꝰ ẽ vtilitas calcaneũ trahere pedẽ firmare ipmqꝫ calcaneũ cruri alligare:vñ,⁊ siq̃ huic accidat corde passio pedis fit ꝯtio ⁊ claudicas.Est ⁊ aliꝰ cꝰ color in viride iclinat:ortꝰ eiꝰ ab ex̃neo arũdinis capite cruris ⁊ calcaneo ꝯtinuat nec fit ex eo corda cuiꝰ ẽ vtilitas duobꝰ i actionibꝰ suis ꝓximos adiuuare lacertos ⁊ vt siq̃ eoꝝ alti incõmodũ accideret hic eiꝰ suppleat locũ. Sũt ex septẽ tres alij qaoꝝ vnꝰ orit ab ex̃neo arũdinis capite:eiusqꝫ corda medios reducit digitos vicinosqꝫ.Scd̃i ortꝰ a cruris posterioribꝰ ex quo corda orit q̃ in latꝰ extẽdit ꝑoris:diuiditurqꝫ in duas ⁊ auricularẽ reducit ac indicẽ.Tertiꝰ v̾o orit ab arũdinis familiaris capite eiusqꝫ corda rasche ꝯtinuat disgregationi ab iferioribꝰ añriora ꝑtis pollicis totalitatẽqꝫ reducit pedis in posteriora ⁊ in latꝰ iclinat familiare.Hoꝝ ḡ triũ vtilitas lacertoꝝ vt articulos reducãt pariterqꝫ totiꝰ disgregationẽ pedis.Lacerti aũt septimi origo ab augmento ẽ magno ossis cruris ⁊ ad calcaneũ vsqꝫ ꝑtingit:ex quo corda orit q̃ medio plãte pedis substernit ⁊ atqꝫ illi extẽsionẽ:soliditatẽ:planitiẽ ⁊ sensꝰ bõitatẽ.Septẽ ãt q̃ in añrioribus sunt lacertoꝝ:maior reliq̃s ab iterioribꝰ familiaris orit arũdinis:q̃ ꝑte latꝰ sequit ex̃neũ et ad crꝰ descẽdit:oriturqꝫ ex eo corda q̃ ꝑtibꝰ illis ꝯtinuat q̃ sup policẽ sunt.Extẽditqꝫ pedis totalitatẽ ad supiora ⁊ a terra subleuat. Scd̃s a loco orit ortꝰ ꝑmi ⁊ in latera eiꝰ extẽdit ex q̃ ⁊ corda ꝓducit q̃ ossi ꝯtinuat in pollice primo eiusqꝫ officiũ pollicẽ trahere ad supiora ⁊ iclinare pedẽ ꝑ latꝰ paulatim.Tertiꝰ v̾o positus ẽ iter cruris arũdines vtrasqꝫ ⁊ iter eas ꝓtẽditur ortaqꝫ ex ea corda pollici ꝯtinuat:ꝑ lõgũ explicatqꝫ illũ. Quartꝰ a capite icipit arũdis ex̃nee a locis q̃ arũdinẽ stringũt ex̃neã ⁊ i horũ ẽ positꝰ medio lacertoꝝ ⁊ in articuloꝝ terminis ⁊ ex eo q̃tuor oriunt corde:q̃rũ ẽ vtilitas singulaꝝ singulos explicare digitos polli

ce excepto. Quīti ē ab ex̄nea origo arūdīe ex corda ab eo pducta pollicē reducit. Sexti vo ē initiū a quintiloco ⁊ ē lacert⁹ subtilis cuius corda auricularē in ex̄neū declinat lat⁹. Septimi ēt ē ortus ab arūdine ex̄nea ex quo orta corda ptib⁹ q̄ supersūt auriculari ꝯtinuat: cuius ē vtilitas pedē in an̄riora extēdere: ⁊ si cū scdo moueat lacerto pedē trahit ad supiora. Lacertoꝝ aūt q̄ in pede sunt numer⁹ ē viginti sex: quoꝝ q̄nqꝫ sup pedē a q̄bus q̄nqꝫ pducte corde singl'e singulis deputant digitis: quos ⁊ in lat⁹ inclināt. Sunt ⁊ viginti vn⁹ lacerti ab inferiorib⁹ quoꝝ septē in pedis pectine sūt positi: eorūqꝫ vtilitas q̄ fuit illoꝝ q̄ in pectine manus septē positi sūt. Et hoꝝ septē quinqꝫ lacerti q̄sqꝫ queqꝫ deputatū lat⁹ in sinistrū inclinat articulū: sext⁹ ⁊ septim⁹ auricularē amouēt et pollicē ab aliꝭs. Sūt ⁊ q̄tuor lacerti in rascha positi quoꝝ q̄sqꝫ p̄mā reducit disgregationez singuloꝝ articuloꝝ solo excepto pollice. Reliq̄ decē positi sunt an̄ cuiusqꝫ articuloꝝ p̄mam disgregationē: quoꝝ duo lacerti h̄nt vtilitatē sil'ez duoꝝ vtilitati lacertoꝝ q̄ in palma sunt etem̄ si eoꝝ q̄qꝫ moueātur duo sil' reducūt digiti p̄mā disgregationē sine iclinatōe: si antez eoꝝ vn⁹ moueat disgregationē reducit illam cū in lat⁹ inclinatiōe. Refert aūt galien⁹ horū sciꝫ lacertoꝝ multos explanātiū nō attigisse. Et hec ē oīm lacertoꝝ q̄ in corpe sunt assignatio nūero q̄ngentinoꝝ vigintinouē: quoꝝ nouē sunt i facie. In oculis vigintiquatuor: inferiorē mouēt maxillā duodecim: q̄ vtrasqꝫ mouēt fauces q̄tuordeciꝫ. Qui caput mouēt vigititres sūt. Qui canales pulmonis q̄tuor. Qui guttur sexdeci. Qui os mouēt qd lauda sil'e ē sex sūt lacerti. Linguā mouētes nouē: gurgulionē duo. Qui collū mouēt q̄tuor. Mouētes scapulaꝝ duaꝝ disgregationē vigintisex sunt. Qui disgregationē cubitoꝝ duoꝝ octo. Et in cubitis duob⁹ trigītaquatuor sunt. In duab⁹ palmis trigintasex. Qui vo pect⁹ cētū ⁊ septē sunt lacerti. Qui spinaꝫ q̄dragintaocto. Sup vētrē duo. Et i vesica vn⁹. In vga q̄tuor. In testib⁹ q̄tuor. Qui podicē reducunt q̄tuor. Qui disgregationē āche vigintisex. Genu mouētes vigintiocto. Duas cauillas .xxxvi. ⁊ in crurib⁹ xxviij. in pedibus quinquagintaocto.

¶ Capitulū .xi. disputatio vniuersalis de omnibus cōpositis membris qui sunt in interioribus corporis ⁊ primo de cerebro.

T quoniam eoꝝ q̄ cōposita sunt mēbroꝝ habitudines q̄ in exteriorib⁹ magis explanauimus. iā nunc ab hoc incipiemus loco eoꝝ q̄ interiorib⁹ posita sūt explanationē q̄ iteriora vocant mēbra. Incipiemusqꝫ p̄mo oiuꝫ de illis quoꝝ ē p̄ma positio iter oia iteriora mēbra q̄ꝗ ēt excellētiora vident ⁊ digniora atqꝫ ipa sūt aialia mēbra iteriora scdꝫ maiorē pte. s. cerebꝝ ⁊ nucha oclī audit⁹ istrumēta. organū odorat⁹. ligua ⁊ q̄ seq̄t. Et nos igit p̄mū a cerebro sumem⁹ exordiū qd ceterꝭ ē mēbris nobili⁹ aialib⁹ ⁊ vehemētioris dignitatis. Dico qm̄ cerebꝝ ceteris honorabili⁹ est mēbris corpis ⁊ excellenti⁹. Est em̄ radix ⁊ q̄si fornax aie rōnal' p quā ē anim⁹ ⁊ discretio origoqꝫ sensib⁹. Et positū ē i supiorib⁹ corpis cerebꝝ ocloꝝ cā q̄s erat i eminēti eē loco necessitas vt posset hō i lōginq̄s posita ītueri ⁊ pspicere q̄b⁹ si sint vtilia approxiet si nociua fugiat ab eis queād^m ⁊ em̄ si velit hō i lōginq̄s aliq̄ emin⁹ aspicere ⁊ i excelsa ⁊ eminētia ascēdit loca: sic ⁊ cerebꝝ in eminēti positū est loco corpis oculoꝝ cā: q̄ sit excellentia ei⁹ sup alia illis eminēs. Est aūt cerebꝝ corp⁹ albū sāguine carēs molle neruis sil'e mollib⁹ nisi q cerebrū hūidi⁹ ē illis: qd iō factū ē pp eā q̄ necessaria erat velocē mutationē ⁊ alterationez in eoꝝ q̄ sentiunt nāꝫ. Diuisū ē āt cerebꝝ i duas ptes: altera i an̄riorib⁹: ⁊ dr̄ pra: alia in posterius ⁊ dr̄ puppis. Sepatqꝫ duas ptes opimētū spissi⁹ duoꝝ cerebri opimētoꝝ sub itrās ill' duab⁹ tūicis: nec ē iter duas has ptes ꝯtinuatio nisi p meatū q̄ sub vtice ē p corpꝫqꝫ q̄meatū circūdāt. An̄rior aūt ps maior est puppi ⁊ mollioris subē. Maior: qm̄ ex ea oriri necesse erat neruoꝝ pl'a pia a puppi aūt nucha ⁊ pauci oriunt nerui. Subē vo ei⁹ mollities facta ē qm̄ oportebat ex ea neruos q̄b⁹ sensus fieret oriri q̄s ipos molles esse expedit vt facili⁹ eorū q̄ sentiunt mutent nāꝫ. At vo puppim duriorē eē oportuit quo ꝯtro mot⁹ copiā fortior eēt ⁊ tollerātior. Sūt āt in cerebro ꝯcauitates tres q̄ dicūtur vētriculi: q̄rū due in prora sunt dicunturqꝫ prales vētriculi per quos ⁊ attractio fit aeris ⁊ expulsio ⁊ flatus qui a cerebro est ⁊ in ipsis spiritus mutatur vitalis in naturā spiritus animalis. Ex ipsis quoqꝫ augmenta oriuntuur duo: que duob⁹ similia sunt vberibus per que odorum fit attractio. Sūt autē vtriqꝫ humidi facti vt ab eis neruoꝝ sensuū paria pducerentur: ab vno quoqꝫ eoꝝ latere neru⁹ vn⁹ vt si forte alicui eorū incōmoditas acciderit aliqua stet alter ill⁹ loco. Est aūt ei ꝯcauitas in eius posterioribus q̄ vētricul⁹ dr̄ posterior ⁊ puppis ⁊ vsqꝫ h̄uc ventriculū spūs pcedit aialis a duobus pre vētriculis postqꝫ mutatus ē ⁊ alteratione quadā alterat⁹. Inter duos aūt vētriculos meat⁹ ē trāsicē p quē spūs decurrit aialis a duobus pre vētriculis ad puppis vētriculū: ⁊ hoc inter mediāte meatu fit puppis ⁊ pre cōtinuatio. Et in cōspectu vētriculorū duoꝝ anteriorum locus ē pfundus ad quē peruenit: drqꝫ vētriculoꝝ ꝯgregatio: a quo meat⁹ quē dixim⁹ icipit vētricli tertii

prore necesse hēbat puppis ꝯtinuari vētricło ab vno loco q̄ vtriq̄ cōis esset: ideoq̄ vsq̄huc puenies facti sūt loci. Dr̄ āt a q̄busdā loc⁹ hic vētriculus q̄rtus cerebri ſ; ⁊ medi⁹ vētricul⁹ ⁊ ē vētriculo puppis mior: pariterq̄ singulis ꝑ re vētriculis. Hui⁹ āt ventriculi vtilitas q̄m spūs a vētriculis ꝑre ad hūc deferť locū ⁊ i eo cōgregať: ab hoc āt ad puppim mittiť ꝑ meatū q̄ ꝑ ip̄os trāsit: ⁊ qđ supest huic cerebrū. Figura ei⁹ ē tāq̄ recti oblōgi rotūde nodosi in filitudinē circuli spissi: qđ sic factū ē vt maiorē cōtineret spūs q̄ntitatē q̄ oēs ꝯtinerēt alie reliq̄ figure: remoueť hac figura etiā ab icōmodorū susceptiōe. In ꝑn⁹ aūt hui⁹ meat⁹ ꝑte q̄ ꝯiūgiť vētriculo p⁹ corp⁹ ē glādulosū c⁹ figura pinee silis ē: qđ neciū fuitvt vacuitates replerētur q̄ iter mēbra ⁊ ꝑtitiōes sunt venaꝝ ex q̄bus rete iternectiť. Hecq̄ glādula cū his ꝑgit venis quādiu suspēse sūt. Ut aūt in corpe stabiliūtur cerebri finiť stabilitas eaꝝ ip̄o momēto nec illđ trāsit. In hui⁹ autē meatus cōcauo aug^m est ꝑ lōgū porrectū dictū v̄mis eo q̄ ei⁹ figura v̄mi silis sit: cui⁹ caput magnū: icipitq̄ statim glādula pinee silis. Aliud aūt caput vsq̄ puppis vētriculū ꝑcedit. Et in huius meat⁹ cōcauo a latere vtroq̄ ⁊ sub v̄me augmēta duo a cerebro ꝑcedētia rotūda ⁊ oblonga: adinuicē iuncta silia duob⁹ hois femoribus si sint cōiuncta: vocātur q̄ due castule ⁊ meat⁹ latera duo sunt hec augmēta. Supius aūt pellicula opertū ē subtili ⁊ forti cōiuncta cū duob⁹ illis castulis a lateribus eoꝝ: hocq̄ operimētū vsq̄ puppi ꝑcedit cerebri: ⁊ est extremitas inferior v̄mis: nec v̄o silis est v̄mis castulis duab⁹ quo vis mō: v̄mis etem̄ posit⁹ est ex frustro magno: eiusq̄ ꝯpositio sil' ē disgregationib⁹ cōtinuatis cū opimētis subtilibus. At v̄o castularū duarū ꝑtes oēs adinuicē sil'es sunt: v̄mis āt cū disgregationuz copia etiā varie est figure. Extremitas etem̄ eius q̄ cōiungiť vētriculo puppis eo in loco quo finiť operimētū illi suppositū gibbosa est ⁊ subtilis: de hinc nō desinit augeri ⁊ dilatari paulatim donec exteriora tāgat spatiosa iter castulas: ⁊ cōiungātur sil': ideoq̄ si ꝑ lōguz meatus extēdatur claudit illū diligēter: si aūt ad posteriora reducať operimētū secū trahit: tā q̄ extremo gibboso cōtinuatū apitq̄ meatus cui⁹ aptiōis q̄ntitas: est q̄nta ⁊ eaꝝ reductōis. In reductiōe etem̄ ei⁹: ⁊ ad posteriora reuersione cōgregatur ⁊ abreuiatur ei⁹ lōgū: latuz v̄o augetur ⁊ rotundatur vt simile sphērice fiat figure. Ideo ergo q̄n ei⁹ est pauca reductio: ⁊ meat⁹ parū apitur: si aūt plurima sit ⁊ plurimū meatus reserať. Uermis aūt ꝯsolidatus est castul' duab⁹ ab exteriorib⁹ ligamētis duob⁹: q̄ mēbroꝝ explanatiōes cordulas vocāt. Sic āt neciū fuit ne forte vermis cederet loco ex sui mot⁹ copia. Factusq̄ ē a cerebro solidior vt ab icōmodoꝝ amoueret susceptione. Utilitas āt v̄mis ē meatū q̄ iter mediū est vētriculū ⁊ puppim claudere. vt si forte spūs aliq̄d puppis vētriculū fuerit igressum exire neq̄at. ſ; ⁊ vt apiať. dū ad illū ferť ⁊ hec ē assignatio cerebri. Circūdāt āt cerebrū opimēta duo q̄ cerebri m̄res dicunť alteꝝ spissuz ⁊ vocať mater spissa ⁊ alteꝝ subtile ⁊ mater dr̄ subtilis. Porro mater spissa opimētū ē grossum ⁊ duꝝ sub capit; craneo positū ⁊ ē i cerebri medio loco grossuz. Cū āt ad locū descēdit inferiorē q̄ ē sub scomo medio capit; cranei duarū fit tunicaꝝ. duplexq̄ ad locū tēdit i q̄ scomū icipit lauda sil'e descēditq̄ cū vtrisq̄ cerebꝝ igrediēs vsq̄ spatiū q̄dā eleuatq̄ ibi dē vbi ⁊ due vene pulsantes extollunť a fine duoꝝ lateꝝ ꝯplosi lauda greco silis ascēditq̄ ab vno q̄; ei⁹ latere vēa loco āt q̄ hec duo latera ꝯueniūt due ēt ꝯgregať vene ⁊ altera alteri vniť ⁊ ē altior loc⁹ q̄ i circuitu ē ei⁹. Ab inde āt diuidunť ꝑtes cerebri añior ꝑra. s. et posterior puppis venit ad hūc ēt locū extrēitas alia duplicata hui⁹ m̄ris. videbisq̄ hoc eā loco grossiorē ꝑtib⁹ suis aliis omnib⁹ q̄bus cerebꝝ ꝯtinet q̄druplo. Est āt ⁊ alia ibi vena nō pulsans q̄ ꝑ lōgū v̄sus ꝑtē ꝑre tēdit cerebri. nec tñ v̄e ē vēa ſ; q̄m figura ei⁹ rotūda et ꝯcaua ē ⁊ icurua. ⁊ sāguis i ea iueniť sic ⁊ i venis iōvēa tertia vocať q̄ etem̄ arterie ꝑ duplū m̄ris ascēdētes spisse cū sibi obuiāt altera alteri spissa ꝯplicať m̄r fitq̄ ei⁹ iterior loc⁹ ꝯcau⁹ rotūd⁹ vene silis suscipit sanguinē ⁊ custodit queadmodū vena vite etem̄ aialis tpe plen⁹ iueniť sāguie vt āt mortuū ē iueniť i vase h⁹ coagulat⁹ ⁊ grossus sāguis vocauit aūt hunc. Eracle⁹ locū q̄ fit ex opim̄ti plicatiōe q̄ due inuicē obuiāt arterie torcular iōq̄ q̄ ꝑfund⁹ ⁊ occult⁹ sit loc⁹ i q̄ sāguis defluit i ea q̄ subsūt. Sup locū āt hūc q̄ torcular dict⁹ ē due sť arterie pue iuicē ꝯueniētes ⁊ illi supposite ex q̄b⁹ iteꝝ fit i m̄re spissa loc⁹ ⁊ ip̄e torcular; noie dict⁹ ſ; similitudinē eaꝝ q̄ ꝑus ꝯuenerāt vēaꝝ. Harūq̄ ort⁹ arteriaꝝ cuiusq̄ loco q̄ finit duorū lateꝝ ꝯplosi lauda greco sil'i subest. Mater vero spissa minime ossi cranei continua ē sed scomus suspēsa pāniculis qui ab ea oriuntur qui eam tollunt ⁊ scomis alligant egrediunturq̄ ossa cranei inter scomorum vacuitates ⁊ dilatantur quasi cordeac abinuicē cōtinuantur fitq̄ ex his panniculus vnus subcute arabice seniacuz dictus. Et huius spisse vtilitates matris tres sunt prima est quoniaz subtilem seruat matrem que super cerebrum ē ac a cranei defendit ossium duritie. Scđa ē vt inter duas cerebri proraz. s. ⁊ puppim differētiā faciat ꝑtes. Tertia v̄o vt sit firmamētū ⁊ soliditas vēis q̄ i ei⁹ plicatiōe sť sua reuolutio

ne ⁊ duplicatiõe. ¶ Tenuis aũt mater opimẽ
tũ ẽ subtile iter venas ⁊ arterias q̃ cerebro su
pereminet: ligatq; strigit ⁊ replet q̃ iter eas sũt
vacuitates ad exẽpluz venarum ⁊ arteriaꝝ q̃
in cõcauitate sunt. Hec etenim duo sunt ex ve
nis q̃ inuicẽ irretiũtur: ⁊ inter eas operimẽtu z
tenue est qđ illas adinuicẽ stringit: nec rema
net inter eas loc⁹ vacuus. Sic fit in tenui ma
tre. Fit eñ ex venis distributis a duab⁹ imme
pulsantib⁹ venis q̃ cerebꝝ ab exteriorib⁹ cra
nei ingrediunt̃ ⁊ ab arterijs q̃ a duab⁹ diuidũ
tur arterijs inuicẽ sibi obuijs ẽt replicatiõe re
ti silĩ q̃ ad cerebruz veniũt ⁊ in vẽtriculos di=
stribuunt̃ cerebri ⁊ oẽs eius ꝑtes: sed ex tenui
operimẽto iter eas ⁊ venas ⁊ arterias qđ eas
adinuicẽ strigit ⁊ solidat in secũdine silĩtudi=
nẽ. ideo ergo vocat̃ hoc operimẽtũ secũdinũ.
Hec tenuis mr̃ sub spissa posita est cerebrũq;
circũtenet illi ꝯtinuata. ipsũq; ab oĩ operit ꝑ=
te intratq; in ei⁹ ꝓfundũ: estq; cũ venis ei⁹ in
oibus ip̃ius ꝑtib⁹ ⁊ ĩ cõcauis ei⁹ oib⁹. Est aũt
sub in suba spissa mollior matre: sz cerebro cõ
tinuata est tanq̃ si ei⁹ sit cutis. Nõ aũt ꝯtinua
tur tenuis hec cũ spissa mr̃e: est eñ inter eas
separatio nisi ꝙ loco ꝯtinua q̇dẽ est illo q̃ ĩ eã
due igrediũtur vene a cranei exteriorib⁹ ⁊ oc
cursus eaꝝ loco ac dilatatõis cerebri tpe. Dũ
aũt reducit̃ maius interficit spaciũ. ¶ Fcã est
autẽ matrix hec tenuis triũ cã vtilitatuz. Pria
est vt vẽas adiuicẽ ⁊ arterias alliget q̃ in cere
bro sunt: solidetq; venas q̃ ad cerebrũ veniũt
ne forte suspẽse remaneãt. Scđa vt ꝑtes con=
greget cerebri ⁊ opiat defendat ⁊ custodiat a
mr̃e spissa queãdmodũ ⁊ cutis. Ideo ẽt ⁊ mol
lis fcã est ne oĩno cerebro nocerẽt ei⁹ in curśio
nes queãdm spissa fcã est mr̃ mollior ossib⁹ sz
tenui hac durior a supiorib⁹ tenuẽ vestiẽs vt
sit illi operimẽtũ ⁊ a duritie cranei ossis defen
sio: sic q̃z ⁊ capitis craneũ defensio est ⁊ custo
dia mr̃is spisse. Tertia ẽ vtilitas tenuis mr̃is
vt cerebrũ pascat his q̃ in ea sũt venis nõ pul
santib⁹ atq; nãlẽ iferat calorẽ his q̃ ĩ ea sũt ar
terijs. Hec ẽ duuz opientiũ cerebꝝ opimẽtoꝝ
assignatio. ¶ Et hec duo opimẽto oẽs vestiũt
neruos a cerebro missos q̃diu iter capitꝫ sũt
craneũ: vt craneuz egrediunt̃ nudãtur spoliã
turq; eis nudiq; egrediunt̃ eorũq; in neruos
vtilitas ẽ q̃ ⁊ in cerebꝝ. Loca q̇b⁹ suas emittit
cerebꝝ supfluitates q̃ in ipso sunt iã nũc q̃ sint
ordiemur dicere. Dico qm̃ q̃ sunt in cerebro
supfluitatuz due sunt spẽs. Altera ẽ spẽs vapo
rosa fumosaq; sursuz ascẽdens q̃ ⁊ dissolutiõe
dissoluit̃ nõ mãifesta sensui ad quã dissoluẽ=
dã capitis craneuz ex ossib⁹ est ꝯplexũ multis
cõpl'one ꝯtinuatis que dicit̃ scoma: vt iter eã
continuationẽ he egrediat̃ vaporose supflui=
tates dictum est autẽ de his in hoc precedẽti
sermone. Altera vero est spẽs super fluitatem

grossarũ q̃ ad iferiora descẽdunt q̃ruz dissolu
tio sensib⁹ pz his aũt duo fcã sunt loca ꝑ q̃ ce
rebrũ illas eq̃ciat nares. s. due ⁊ oris supius.
Nares q̇đ qm̃ spissa mater q̃ cerebrũ opit lo
co q̃ due sunt nares ꝑforata ẽ foramibus mĺ
tio colatorio silĩb⁹. Sic etiã ossa duo in qui=
bus duaꝝ sunt foramia nariũ que post hunc
spisse mr̃is locũ posita sunt multis sũt ꝑfora
ta ꝑforamib⁹ colatorio silĩb⁹. Grosse itaq; sup
fluitates a cerebro descendẽtes per forami=
na decurrunt spisse matris: ⁊ ꝑ horum duo
foramina ossium vsq; ad nares calefactione
spũs exterioris. ¶ Facta sunt aũt foramina
ossiũ q̃ in ossibus sunt collatorio silĩb⁹: q̃daz
q̇dẽ recta: q̃dã aũt ex trãsuerso nõnulla ꝯtor
ta q̃si vitis vt qñ aer ad añriora trahit̃ fridus
nõ ingrediat̃ cerebrũ ledatq; ip̃m sed imute
tur in spatij ꝓlixitate. Incuruãtur aũt vie ne
forte ad cerebrũ qđ ꝑueniat duꝝ corp⁹ q̃uis
multa egrediãtur ab ip̃o ĩflatus exitus tpe q̃
tñ cũ eo intrare nõ pñt. ¶ Supfluitates autẽ
que a supiorib⁹ egrediunt̃ oris ꝑ duos exeũt
meatus ad os descẽdentes. Alter eorũ a sub
teriorbus vẽtriculi incipit in cerebro medij
⁊ ad iferiora descendit. Alteri aũt p̃ncipium
est a meatu qui ꝯtinuat cerebrũ ꝓrã ⁊ puppiz
descẽditq; ꝑ trãsuersum ad iferiora: p̃moq; cõ
tinuat̃ meatui. fitq; locus quo hi duo occur=
runt inuicẽ meat⁹ rotundus cõcauus ꝓfund⁹
nisi ꝙ q̃nto ad iferiora extendit̃ angustat̃ pa=
rũper donec glãdule ꝯtinuet̃ ⁊ cõsolidet̃ sub
illo posite sphere silĩq; ⁊ ip̃a cõcaua ẽ. ¶ Hãc
sequit̃ glãdulã os collatorio silĩe per qđ gros
sa descẽdit supfluitas ad iferiora qđ sup pa=
latum oris positũ est. Loc⁹ rotundus ⁊ ꝓfun
dus ad quẽ hi duo ꝑueniunt meat⁹ concha
vocat̃: qm̃ ad ip̃m oẽs cõgregant̃ supfluita=
tes. Qui aũt subest illi strict⁹ loc⁹ dr̃ ẽbotuz:
eo ꝙ supfluitates a ꝓfundo loco ꝑ hunc in=
fluãt strictũ in glãdulã ꝯcauã: queãdmoduz
liquores aliqui defluunt ꝑ embotuz ad vas
suppositũ foramẽ etẽñ ei⁹ ꝯcauitati ꝯtinuat̃
glãdule q̃ sub eo est. Et hic loc⁹ q̃ cõcha dict⁹
est ⁊ est embotũ subt̃as hñt pãniculosas ex te
nui matre q̃ scđine silis ẽ neciũ eñ fuit vt ce=
rebro a supiorib⁹ ꝯtinuaret̃ ab iferiorib⁹ autẽ
cũ glãdula. ¶ Extra matrẽ spissaz posita ẽ et
spatiũ qđ ẽ iter spissaz matrẽ ⁊ palati os hu=
ius ẽ spissitudis glãdule q̃titas. ¶ Uene aũt
telate ⁊ irretite a duaꝝ diuisiõib⁹ venaꝝ q̃ di
cũt̃ iuueniles q̃ reti silĩes sũt circũdãt hãc glã
dulã illã circũtenẽtes. Nec ṽo ẽ rete h⁹ sim=
plex imo retib⁹ silĩe ẽ alijs sup alia positꝫ his
ĩ illa itrãtib⁹. sic vt nõ possint alia ab alijs se
pari ⁊ supposita sũt ac substrata cerebro ĩ lo
co q̇ ẽ iter palatũ ⁊ matrẽ spissaz tẽdẽtia ĩ añ=
riora ⁊ posteriora: lateraq; sinistra ⁊ dextra.
Dehic aũt ꝯgregãtur vene hee ⁊ fiũt due ex

eis vene equales illis a quibus pullulauerāt duo igrediūtur spisse matris foramina: dehic vētriculos cerebri ⁊ i oēs eiꝰ distribuunt ptes Dcm̄ ē aūt de hap hitudie venap adinicē irretitap loco quo de arterijs diximꝰ. Huiꝰ autē retis vtilitas spūs est decoctio vitalis qui de duabꝰ ascēdit venis iuuenilibꝰ ⁊ ieiꝰ in aialis nām spūs alteratio quācūqꝫ etem̄ necesse habuit materiā nā excoquere loca illis quibꝰ im moraretur pposuit: spūs aūt aialis qm̄ subtilius quid est eop q̄ in corpore sunt: eiusqꝫ est gñatio ex spū vitali. maiori eger ematuratiōe ⁊ subtiliatiōe fortiori. fecitqꝫ hāc ei intriplicatiōnē nā reti silem ne forte ea citiꝰ possit egredi spūs ꝫ rete circūdet ēt imoretur in ea: compleaturqꝫ eius decoctio ⁊ meliorēt subtilitas. Dehic aūt spūs hic vt decoctꝰ ⁊ subtiliatꝰ est in duas has mittit venas que ex reti fiunt ad vētriculos cerebri. augeturqꝫ decoctio ⁊ subtilitas ⁊ ab eis in puppiꝫ cerebri ⁊ in omnes cerebri partes. Et hic est compōitionis cerebri assignatio ⁊ cuiusqꝫ partium eius vtilitas.

¶ Cap. xij. de nuche assignatiōe ⁊ eiꝰ vtilitate.

Nuche origo est a cerebro quā spōdiles ꝯcludūt ac defensant sicut ⁊ capitis craneuꝫ cerebꝝ: quā ⁊ duo circūdāt operimēta q̄bꝰ ē origo a spissa ⁊ tenui mr̄ibꝰ. Fuit aūt eadē nuche necītas q̄ ⁊ cerebri. Circūdat aūt opimētū tertiū duo hec p̄ma ex ligamētorū genere: eiusqꝫ ortus a duobꝰ cranei capitis augmētis ⁊ ē spisse silr̄ matri in grossitie ⁊ duritie. Cuiꝰ due sunt vtilitates: p̄ma vt opiat ⁊ defendat nuchā ac eiꝰ matrē. Scd̄a vt spōdiles ab añrioribꝰ viciat suo igressu ⁊ ꝯglutinatione in spatiola q̄ inter eas sūt. Si aūt nōnūq̄ huic icōmodū accit opimēto motui nō nocet sic ꝫ ⁊ si spisse icōmoditas matri acciderit nō ledit. Nuche āt ipi si accidat icisio p lōguꝫ nō obest motui. Si v̄o āputet p trāsuersū vel latūsensꝰ deficit ⁊ motꝰ a neruis iferioribꝰ loco quo incisio facta ē: mēbraqꝫ sana supstāt q̄ loco supsūt illi i motu ⁊ sensu. Vbi gr̄a. Si nucha iter craneū āputet ⁊ spōdilē p̄mū oē p̄uat corpꝰ stati ⁊ ex ipo momēto sensu motuqꝫ. Si v̄o itercidat icisio a pꝰ decipeps spōdili super eos q̄ renū sūt pedes sensu motuqꝫ p̄uant: q̄qꝫ supsūt sanū h̄nt sensū ⁊ motū. Sic in oibꝰ nuche ptibꝰ si acciderit illis p latū icisio aliaqꝫ icōmoda mēbra q̄ illi subsūt loco sensu carēt et motu. Nos aūt ostēdemꝰ hoc diligentiꝰ loco quo de accidētiū causis q̄ sensu accidūt ⁊ motu tractabimꝰ. Et h̄ ē cerebri ⁊ nuche assignaº

¶ Capitulum. xiij. de oculorum assignatione ⁊ mēbrorum eorum vtilitate.

Oculi duo organa duo sūt q̄bꝰ visus p̄ficit: q̄ ea duo de cā facti sūt: vt si forte alteri eop incōmodū accideret: alter eiꝰ stet in visu loco. Est aūt eop q̄sqꝫ ex decē cōpositus partibꝰ que sunt. vij. tunice. ⁊ hūiditates tres nec tñ ex oibus eop partibꝰ est visus: sed per vnā tm̄ ptē: reliq̄ oēs aūt parate sunt vtilitati quā ex eis illa accipit pars. Et ps q̄ q̄dē p̄mū est visus organū ē hūiditas rotūda figura in cuiꝰ medio ē q̄litas pua clara lucēs: q̄ in tunicarū medio posita ē q̄ cristalleis dr̄. Que rotūda facta est vt hac amoueret figura ab incōmodop susceptiōe. Supplanū aūt qd̄ in ea ē vt eop que sentit p̄lr̄ime occurrēt q̄titati sed ⁊ vt sit suo fixa loco nō turbata. Si etem̄ omnino rotūda esset nō obuiaret sensibilibꝰ aliq̄bꝰ q̄ pue q̄titatis sunt: cuiꝰ ⁊ diamet̄ q̄ in ipsiꝰ ē medio pariter istabilis eēt ⁊ nō fixa. qm̄ spherica figura vix vt q̄ stabilit ⁊ fixa est: q̄ si figatur turbat inde. Facta est aūt clara et lucida vt in colores velociꝰ trāsmutet. Que ēt in medio posita est loco: quo oēs q̄ ad eiꝰ auxilium parate sunt ptes illā circundēt. Partes aūt q̄ vtilitatibꝰ q̄bꝰ iuuat hec p̄parate sūt. due sūt hūiditates ⁊ tunice septē. hūiditatū duap altera est aposterioribꝰ posita ⁊ hec inuersa est vsqꝫ mediū: ⁊ est hūiditas alba vitro silis liq̄facto q̄ a nā parata est vt humop pasceret cristalleidos: cū cibo egeat sue primo nāe: quo faciliꝰ fiat illi eiꝰ imutatio: ⁊ ad suā trāsformatio nāꝫ: qm̄ ⁊ eiꝰ oia mēbra sanguine pascunt sanguisꝫ a cristalleidos remotꝰ lōge est nā. Uitrea facta est hūiditas vt sanguinē alteret ⁊ trāsmutet in nāꝫ suā: quo nāe fiat cristalleidos primꝰ eoqꝫ pascat. Hūiditas porro alia ab añrioribꝰ posita est cristalleidos ⁊ ē alba tenuis albo silis oui: q̄ ad hūectādā facta est cristalleidon ne forte aer eā desiccaret: phiberetqꝫ ab icursu q̄ sup ipm̄ ē tunice q̄ vuea vocatur. Septē aūt tunicap q̄dā tres. s. post hūiditatē que silis vitro ē liq̄facto posite sūt tres añ hūiditatē que albo oui silis: septima inter cristalleidon ⁊ engaidō posita ē. Tres quidē tunice que posterius sunt hoc mō sunt. Dico quoniam duo cōcaui nerui qui a cerebro ad oculos porrigunt ab eo quo oriunt loco duobus iduti sunt opimētis q̄ ab ipsis cerebri opimētis spissa matre ⁊ subtili oritur. Ut aūt a foramine qd̄ in osse est oculop egrediūtur inuoluūtur circa eos vene ⁊ arterie a matre subtili veniētes. Cōtinuaturqꝫ eop q̄sqꝫ cristalleidos ⁊ ꝯsolidat illi immediate: q̄ in loco ē q̄ attingit engaidos ⁊ vitreidos hūores. Hic aūt locꝰ est cristalleidos medietas verissime. Dr̄ qꝫ hec tūica retialis eo quod retis gerit similitudinē pp irretionē in ea venap ⁊ arteriaruꝫ. Et hiꝰ vtilitas tunice ē vt deferat ad cristalleidos a cerebro visus spūm: vene aūt ⁊ arterie q̄ in ea sunt fertur secū ad vitreidos hūidita=

tem sanguineã. Et manifestũ est q̃m q̃d ex eis vitreo ꝯtinuatur hũori irrigatiõis fit mõ. Vitrei dos reꝫ hũiditas venas nõ hẽt q̃b⁹ ille iũgã tur. Sic quoq; cristaleis a vitreidos hũore ir rigatiõis mõ in nulla eoꝝ locũ fit iueniri p q̃ cib⁹ decurrat ab altera ad alterã: Opimenta aũt duo q̃ sup neruũ sũt: tenuis q̃dẽ eoꝝ tuni ca cõcludit retialẽ: ꝯsolidaturq; illi loco quo ꝯsolidatur rete cristaleidos. Eorũq; vtilitas est vt pascat retialẽ p eas q̃ in eo sunt venas: ⁊ vt ad illã calorẽ pferat nãlẽ his q̃ i eo sunt arte rijs. Dr̃q; tunica hec scd̃ina sicut ⁊ mater te nuis cerebri dicta ẽ scd̃ina a qua ⁊ hic oritur. Opimẽtũ aũt grossuꝫ ⁊ duꝝ tunicã scd̃inã cir cũtenet: ꝯtinuaturq; illi l loco cristaleidos vbi tunica illi retialis cõsolidatur. Et h⁹ est tuni ce vtilitas: oculũ ab osse illũ cõtinẽte defen dere: ⁊ vt oculũ ossi alliget. Hec triũ ẽ assigna tio tunicaꝝ q̃ sunt post cristalleidos ⁊ vitrei dos hũiditates: q̃ oẽs adinuicẽ cõsolidant in mediatiõis cristalleidos loco ꝯsolidatiõe fir ma. Cõsolidanturq; oẽs vitreidos humori ⁊ cristalleidos hũori p mediũ ei⁹ veraciter. Dr̃ q; loc⁹ hic iris eo q̃ arcui silis sit sua circula ritate ⁊ coloꝝ varietate suoꝝ. Tres ãt tunice q̃ ab anterioꝛib⁹ sunt hũoris albo oui silis sunt hec tũica cornea: ⁊ tunica vuea: ⁊ tunica q̃ con solidãs vocat. Tunica cornea dura est ⁊ spis sa alba suis colore ⁊ figura cornui silis albo tenuiq; cõposita est ⁊eñ ex partib⁹ q̃ si adin nuicẽ decorticent fiũt tãq̃ laminule. Jõq; hec dicta est tunica cornea. Est aũt ortus ei⁹ a tu nica dura quã generari a matre dixim⁹ spissa. Cui deputata est vtilitas cristalleidã ptege re: ⁊ defensare ab incõmodis illi supueniẽtib⁹ exteri⁹ cũ sit ei⁹ nature mollis velociter incõ moda suscipe. Facta est aũt alba ⁊ subtilis ne forte lumẽ vidẽs p se trãsmitti phiberet. Fa ctaq; est dura eo q̃ tenuis sit. At vero tunica vuea hũorẽ albo oui similẽ cõtinet: que sua in figura dimidie vue silis est: ab exterioꝛib⁹ et eñ corporis ab anterioꝛibus scilis plana est: ab anterioꝛib⁹ aũt ea. s. parte q̃ hũiditati ouo simili iungit cõcauitatẽ hꝫ silẽꝫ ei q̃ in vna ẽ suoq; in colore inter nigrũ ⁊ venetũ ẽ. Jõq; tu nica vuea vocat. Oritur aũt tunica hec a tũi ca secundina: ⁊ triũ est vtilitatũ. Prima ẽ vt tu nicã pascat corneã: iõq; ⁊ multaꝝ facta est ve naruꝫ. Scd̃a vt sepet cristalleidã a cornea ne forte illi⁹ noceat duritie vñ ⁊ mollis facta est. Tertia est vt lumẽ cõgregaret vidẽs: qui ab in terioꝛib⁹ mittitur suo colore: ne forte illũ aer spargeret exterioꝛ cũ nigri sit coloris lumẽ cõ gregare: albi aũt cõtra spgere. Jõ q̃ si quãdo hoĩs obtundit visus eoꝝ speculatiõe: q̃ pluri mũ sunt lucida palpebras claudit vt ad inte rioꝛa lumẽ cõuertat vsq; tunicã vueã: vñ ⁊ in hui⁹ cõcauo tunice plurimũ luminis factũ est ⁊ in ipsi⁹ medio pforata quo p ipaꝫ lumẽ trãs mittat vidẽs ab iterioꝛib⁹ ad exterioꝛa. Et oc currat rei q̃ p ipm sentit. Facti q̃ sunt in ea ab interioꝛibus villuli: q̃b⁹ aq̃ q̃ ad oculos venit suspendit. Cõsolidãs aũt tunica alba est ⁊ te nuis: ⁊ ꝯsolidat in rotũditatis circuitu coꝛnee tunice: cõsolidatq; omnib⁹ laterib⁹ oculi: nec tñ operit tunicã corneã: sed in ei⁹ cõsolidat cir cuitu. Et hec tunica ẽ oculi albũ eiusq; origo ab opimento q̃d craneo sup est capitis q̃d se niacũ dictuꝫ est. Huius vtilitas est vt ocm vin ciat cũ ossibus oculũ: vt oculũ mouẽtes oplat lacertos ⁊ hec est assignatio tunicarũ trium q̃ ante engaidon sunt humorẽ. Septima auteꝫ tunica in vltimo est tenuitatis possibilis ⁊ co loris albore ac nitore medietatẽ exterioreꝫ ex crystalleidos operiẽs in illi⁹ locis circularita te quã hũor vitreidos cõtinet: vocaturq; hec tunica aranealis pp q̃d arance similis sit tele Forma aũt que in oculi foramine vr̃ cũ specu lũ intuemur: in hac ẽ tunica ppter nimiũ q̃ in ea est nitorẽ ⁊ corruscationẽ. Hec oium est assi gnatio oculi partium que sunt tres humores cristalleis. vitreis ⁊ engais. septemq; tunice. tunica retialis. tunica secundina. ⁊ tunica du ra. aranealis. vuea. cornea ac consolidatiua.

¶ Capitulum. xiiij. de narium assignatione ⁊ duum odoratus organicorum.

Narium ⁊ instru mẽtorũ odoratus assignationeꝫ hoc dicem⁹ in loco. Dico q̃ q̃m nares duo hi sũt manifesti mea tus in naso quos ab inuicẽ cor pus separat cartillaginosum. q̃q; aũt harum duaꝝ nariũ cũ ad superioꝛa mediũ. s. nasi por rigitur locũ in duas diuiditur partes ⁊ altera quidẽ pars p trãsuersuꝫ tẽdit vsq; ad oris vl timũ. alia ãt porrigit ascẽdens vsq; dũ ad os attingat collatorio sile q̃d post spissã est mr̃eꝫ pforatã p quã supfluitates d̃currũt a cerebro grosse ad nares sicẽ antea oñdim⁹ cũ de cere bri assignatiõe loq̃remur. Et hij meat⁹ tã ad supioꝛa ascẽdẽtes q̃ ad iferioꝛa defluẽtes idu ti sunt opimẽto grosso oriẽti ab idumẽto itra q̃d os ẽ lingua palatũ. gutt. pl'mõis canales ⁊ q̃d sup meri ẽ. Fuerũt aũt hij necessari meat⁹ pp duas vtilitates. Eaꝝ altera q̃ ⁊ maior flat⁹ ducẽdi eã ⁊ odoꝝ tract⁹. Alt'a vo ẽ pp supflui tatũ egressũ grossaꝝ q̃ a cerebro descẽdũt mu cos scilis. Facti sunt aũt duo a naso ad os su perius descẽdẽtes meat⁹ p trãsuersum nec fa cti sunt ab iferioꝛib⁹ pulmõi oppositi: ne forte aer q̃ aliq̃n cõcipitur frigid⁹ sit vulneretq; et refrigidet pulmonẽ ⁊ ne forte cũ aere ꝯcepto adductoq; corp⁹ aliq̃d vt puluis cinis ⁊ silia pferatur ad canalẽ pl'mõis noceatq; illi imp i ipis remãeat meatib⁹ adhereatq; hũiditati

bus q̃ in ea sunt. ¶ Opinātur aūt nōnulli qm̄ instr̄z p qd̄ sensus fit odorat⁹ hi duo sūt meat⁹ in naso manifesti nares.s. eo q̄ videret naribus obturatis nil sentiri odorꝫ: qn̄ autē apte sunt aerē trahūt odorēq̄ sentiunt ipso in momēto. nō tm̄ sic verꝫ est: imo vero meatus duo in narib⁹ māifesti vie sunt due ad vapores cōcipiēdos odoriferos pcipiēdosq̄ vsꝫ vētricl'os prore cerebri duos. Instr̄a etem̄ odorat⁹ sensus p̄cipua p̄maq̄ duo vētriculorꝫ cerebri pre sūt extremitatesq̄.s. augmēta duo vberib⁹ silia māmarꝫ ad ossa vsq̄ ptingētia q̄ colatorio silia sunt ibiq̄ ꝛ grossa ē mater cerebri pforata ꝛ in horꝫ vltio duū augmētorꝫ foramia duo q̄ ad vētriculos trāsmittunt̄ cerebri. Sēsus autē p odoriferas est res qm̄ vapor a corporib⁹ dissolutus odoriferis aeri miscet̄ ꝛ ad duas ingredit̄ nares: trahūtq̄ illū due pre vētricl'i p hec duo augmēta vberib⁹ māmarꝫ similia p aeris attractum ꝛ itroducūt ad se ab his duob⁹ foramib⁹ q̄ in eis sunt. Signū rei ē qm̄ si ingressi domū mltos vaporem⁹ vapores fortis odoris. prohibemusq̄ illos domuꝫ egredi obturatiōe porte ꝛ foraminū oium simusq̄ in illi⁹ medio dom⁹ ꝛ nares nr̄e apte: manifestū est qm̄ nares vaporib⁹ illis replebunt̄. Si āt sit̄ cū earꝫ aptione ꝛ repletiōe nos ipsos a flatu tenuerib⁹ trahēdo: mime illorꝫ aliq̄d sentiem⁹ odorꝫ illius tpis quo hec facie mus lōgitudie. Si aūt traham⁹ illos vapores stati odorē sentim⁹. Et hoc est signū qm̄ p̄cipuꝫ primūq̄ quo ꝯprehēdim⁹ odores istr̄m nō sunt nares earūq̄ foramia sꝫ augmenta duo q̄ cerebri duob⁹ pducunt̄ vētriculis in pra. Est em̄ cerebri nā flatuꝫ ducere attractiōe aeris frigidi q̄ fit p dilatationē ꝛ eductiōe supfluitatū q̄ fit q̄ reductionē vt nālē custodiat calorē dilatationē itaqꝫ ei⁹ attractio sequit̄ aerꝫ a narib⁹ ꝛ pectore ꝛ pulmōe ꝛ gula seq̄turq̄ introitū aeris illi⁹ exterioris aer q̄ imixt⁹ ē vapori odoriferorꝫ. Dr̄ aūt dilatatio hec flatus attractio. Cōmittat̄ v̄o reductionē supfluitatū emissio vaporosarꝫ ꝛ muccosarꝫ a vētricl'is cerebri ad nares ꝛ exteriora: dr̄q̄ reductio hc flat⁹ emissio. Et hec est nariuꝫ duorꝫ assignatio pariterq̄ duuꝫ odoratus instrumentoruꝫ.

¶ Capl'm.xv. de istrumētorꝫ audit⁹ assignatione ꝛ foramie ossis lapidosi ꝛ duab⁹ auribus.

Organa v̄o audit⁹ sunt foramia q̄ i lapideo īueniunt̄ osse operimentumq̄ q̄ foramē qd̄q̄ opitur ꝛ aures due. harꝫ āt ptiū triū: q̄dā p̄mū ē auditus istr̄m opimētū.s. q̄ lapideū os opit̄: due relique partes hui⁹ vtilitati sunt preparate. ¶ Operimenti est assignatio talis. Par vnuꝫ neruorꝫ a quinto diuiditur pari eorꝫ que diximus pariuꝫ neruorꝫ: tenditq̄ ad auriuꝫ foramina q̄ in lapideo sunt osse. Ut igitur quisq̄ ad hoc peruenerit foramen ꝛ dilatatur ꝛ amplificatur operitq̄ foramen ab interiorib⁹ foramen autem qd̄ in lapideo est osse trāsuersum est viti ascendēti sile qd̄ necessarium fuit quo pfereret̄ vox ad opimētū qd̄ instr̄m ē auditus p̄mum. vox etem̄ in aere pcussio est ꝛ sonus. Factū est aūt foramē hoc p trāsuersum ꝛ viti simile ne forte aer circundās aliquo sit tēpore frigidus cōtinueturq̄ auditus orgā ꝛ noceatq̄ sua illi frigiditate ꝛ ne aliq̄d pferat̄ ad illud corporꝫ exteriorꝫ. ¶ At vero cartillaginosum corpus qd̄ foramenꝫ ab exterioribus circūdat qd̄ etiā auris dicitur duabus fit de causis necessariū. Altera est vt phiberet exterioribus in auris corpibus introitū desursuꝫ descendentibus quemadmodum ꝛ cilia duo facta sunt oculos defendētia ab his que a capite descendunt corpibus. Altera vero est vt vocis augeatur virtus. ideoq̄ corpus hoc conicum factum est bedehengo simile vt i eo cōgregatus aer fortior introeat.

¶ Capi.xvj. de lingue assignatiōe ꝛ orꝫ ptib⁹.

Lingua gust⁹ sensui organū est ꝛ v̄borꝫ. Est aūt de tenera carne alba spōgie sili composita ꝛ ad ipam multe veniūt subtiles vene sāguine plene. Ideoq̄ eius color rubeus. Proprius aūt eius color carni rubeus minime est. vestitur hoc indumento quo ꝛ oris circūpositio palatūq̄ meri pulmōis canalis gurgulioq̄. Pars eius que in ore ē a supioribus tota māifesta est. ab inferioribus autem minime ptꝫ ois. sed tm̄ illd̄ quod a ligamentis trāsit que inter ipam ꝛ maxillā sunt inferiorē que ꝯtinuat̄ eius opimēto quo exterius opitur. Nōnūq̄ aūt in tm̄ ptēdunt̄ vt nō pmittāt linguā varijs moueri motib⁹: necesseq̄ est tūc incidere ligamēta hec ꝛ linguā a nimia soluere firmitate quo possit in oēs dilatari ptes ꝛ oris supiorib⁹ occurrere eiusq̄ laterib⁹. Ab horꝫ laterib⁹ ligamētorꝫ ora vēarꝫ sunt a q̄b⁹ saliua decurrit earūq̄ a ligue radicib⁹ p̄ncipiū i arteriarꝫ figura p q̄s hūiditas decurrit stãtica q̄ saliua vocat̄: dicunt̄q̄ ora earꝫ vēarꝫ saliue habitacula. Est aūt i radice lingue loco q̄ heoriunt̄ vene glādulosa caro: alba q̄ gn̄atrix dr̄ saliue. Eiusq̄ ē vtilitas vt hūiditatē suscipiat stãticā: q̄ ad eā ab illis egredit̄ vēis q̄s habitacula saliue vocauim⁹ q̄ illa ifundat̄ os ꝛ lingua circūposita q̄ i ore st̄ corpa excepto orꝫ alto: illi.n. sufficit qd̄ a supiorib⁹ ad ipꝫ a cerebro descēdit. Radix aūt ligue ꝯtinuat̄ oib⁹ illi vicinātib⁹ corpib⁹ paucl'excepti idum̄to cōi ipi⁹ ꝛ oib⁹ reliq̄s ptib⁹ orꝫ ē q̄ ꝯsolidata oib⁹ q̄b⁹ ꝯtinuat̄ corpib⁹: vnita cū ill' intm̄ vt dici possit ea corpa ligue eēt ptē nec inter ipaꝫ ꝛ eorꝫ

differētia sit subam. Et hec est lingue assignatio vbi etiā finis est tractatus de eis mēbris q̄ animalia sunt compositaq; in interiorib⁹ corporis partibus.

¶Capitulum.xvij.de instrumētoꝝ spūs assignatione ꝛ primum de vua.

Et quoniā explicauim⁹ q̄ de aialiū mēbroꝝ cōpositoꝝ assignatione q̄ in interioribus sunt corpis dicēda erāt: iā nunc hoc oñdemus loco mēbra q̄ spūs organa sunt: q̄ sunt vua: guttur: pulmo: cor: diaphragma. At vo pectoris habitudo demōstrata est ꝛ compositio ei⁹ cū de pectoris costis ꝛ lacertoꝝ q̄ in eo sunt iter costas s. q̄q; eū circūindunt dixim⁹. Iā nunc autē de mēbris q̄ pectus cōtinet dicem⁹: incipiemusq; ab vua dehinc de gutture pulmōis canali pulmoneq;: pferemusq; vue ꝛ gutturis tractatū: dehinc eoꝝ q̄ ordine sequunt vt vboꝝ ordo ordinē etiā imittetur mēbroꝝ ipositiōe a superiorib⁹ ad inferiora. Dico ergo qm̄ vua necia est tribus de causis. Pria ē vocis magnitudo ꝛ decor. Scda qm̄ ipsa aeri occurrit ad eā ab exteriorib⁹ itrāti mitigatq; ei⁹ caloris; grauitatē. Frangitq; frigus. Ideo etiā multi qbus vua a radicib⁹ incisa est nocumēta sentiūt manifesta nō solū vocis tm̄ sz aerē q̄z dum spirāt frigidiorē solito sentiunt. Supauit aūt nōnulloꝝ eiusmōi pectora ꝛ pulmōes frig⁹ pierūtq; quare nō oz ei⁹ accelerare icisionē sine mēbra sz de radice ei⁹ dimittat aliqd. Tertia vo est vtilitas vt puluerē phibeat ꝛ fumum: aliaq; huiusmodi ne ad guttur pueniant hec ē vue assignatio sua cum vtilitate.

¶Capl'm.18m.de gutturis assignatione.

Guttur vero ꝛ canalis pulmonis extremitas duaꝝ ꝓposito pata sunt vtilitatū Eaꝝ altera maiorq; spiramini qd est. s. aeris adductio ꝛ expulsio. Secūda ē vocis gnatio: nā etem̄ in plurib⁹ membro vtit vno ad duas vtilitates ꝛ ad tres: vt n̄ necē sit illi origanoꝝ multitudine queadm in tenui fecit nr̄e q̄ ꝯtiet cerebꝝ: hec em̄ fcā ē vt vēas arteriasq; adiuicē vinciret: ꝛ vt ptes cerebri ꝯgregaret ac custodiret. Sic ēt fcā est via trāsducēs a narib⁹ ad cerebꝝ ꝛ os: vt trāsduceret p eā aer ad cerebꝝ ꝛ os: ꝛ vt p ipaz supfluitates decurrerēt grosse a cerebro ad exteriora. Sepe etem̄ vtit nā supfluitatib⁹ q̄s q̄daz purgāt mēbroꝝ pōitq; illas māz q̄ ipsi ꝯferāt ꝛ ad alia: queadm supfluitatib⁹ vtit vaporosis cōbustis vt fiāt capillis mā: pari rōne in spūs instrīs vtit pulmōe ꝛ ei⁹ canali istro ad spirationē vt nālē foueat i corde calorē: sz organuz fecit voci: posuitq; aerē p adductionē igredietē ad fouēdū ꝛ refrigerādū calorē cordi nālē ei⁹ āt exitū duab⁹ pūit vtilitatib⁹. Altera ē vt supfluitatū eēt expulsio fumosaꝝ q̄ i corde cōgregātur. Altera ē qm̄ vocis mā ē pi mō ꝓpt mōis canalē vtriq; ꝯdidit ꝯpetētē actiōi isit. Spiramis etem̄ ex multis ꝯposita ē corpib⁹ disgregatiōib⁹. s. ꝛ ligamētis q̄ posset i ea motus fieri dilatationis ꝛ reductionia cum duo hec voluntate fiant et voluntarius motus per disgregationes. Fcā ē āt ei⁹ ptiū sba cartillaginosa ꝛ dura q̄ten⁹ cū egrediēs eā aer pcusserit: vox fiat clara: cū raucavox ex canalis pulmōis hūiditate fiat. Fcā ē āt ei⁹ extrēitas supior ceteris durior ptib⁹ q̄ gurguliōi ꝯtigua ē dcā gutt. Iōq; ꝛ gutt iter oēs canalis plmonis ptes ꝓpriū ē vocis. ¶Cōponit āt gutt ex trib⁹ magnis cartillagib⁹: q̄rū pma ē ab añriorib⁹ ꝛ ē gibbosa ab exteriorib⁹: ab iterioribus aūt conica ꝛ clipeo silis figure oblonge. hec cartillago magna ē quāq; sentiat tāgens ab exteriorib⁹. Scda sub pma ē cartillago i magnitudie: ꝛ ē posita retro postea q̄ meri sequitur vt cōpleātur q̄ a cartillagie deficiūt pma i rotūditate: ꝛ ē pme ꝯtinuata cartillagini cū disgregatiōe ꝛ ligamētis vt p eā amplificatio fiat gutturis ꝛ restrictio ab iferiorib⁹ qd continuatur illi p disgregationē supiorib⁹ āt ꝯtinua est per ꝯsolidationē ligamētisq; ex operimētoꝝ genere. Ne rui vero alligāt causa cū lacertis inferioribus ab osse quod lauda greco simile est. At vero tertia cartillago secūda minor est ea q̄titate qua secūda deficit a prima ꝛ est scde superposita diciturq; crateri similis in qua due sunt concauitates. In quas duo secunde cartillaginis ingrediuntur augmenta: fiuntq; abinde due inter eas disgregationes per quas apertio fit gutturis ꝛ reclusio. Et secunda cartillago loco quo tertie occurrit strictior est suo fundamento in superiori vt sit inferior gutturis extremitas qua canali iungitur pulmonis largior eius superiori que gurgulioni iungitur. Tertia namq; cartillago ad strictionez peruenit magnā. Est autem in hac tertia cartillagine cōcauū vbi meatui iungitur spirit⁹ sic vt sit quod ex harum fit trium compositione cartillaginum concauuz simile fistule in qua sit clauus quē aer percutit ꝛ excurrit vsq; canalem pulmonis ipsumq; pulmonem. ¶Interiora gutturis vestita sunt indumentis que diximus communia omnibus oris partibus et lingue ac meri. Et super guttur in extremitate superiori cartillaginis clipeo similis est os quatuor habens costas: quarum queq; due similes lauda greco sunt sub hac figura.

hoc autem os extensum est per colli longum: ꝛ lineam eius que in medio est: dorsuz cartillaginis prime terminat linea autē q̄ ab inferiorib⁹ est ligue ꝛ coste due supio

res porrigũtur ad augmẽta duo sup̃iora p̃me gutturis cartillaginis: ꝯtinuaĩq́ꝫ cũ duabus p̃mis cartillaginib⁹ ab vtroqꝫ eoꝝ latere cũ ligamẽtis q̃ vẽiũt a p̃ma ad sc̃daꝫ: alijsq̃ʒ opim̃tis silib⁹: alijs aũt neruis: coste aũt due sup̃iores allegate sũt augmẽtis sagitte silib⁹. Hec ẽ gutturis ꝯpõnis ex trib⁹ cartillagib⁹ assignatio. ¶ Cõcauitatis porro gutturis assignatio quã excurrit aer intrãs ⁊ exiẽs hmõi ẽ. In ea corp⁹ ẽ i figura sua claui ligue sĩle: nec equũ ẽ vt hoc corp⁹ claui assĩleꝫ ligue: imo clau⁹ ligue huic sĩlis ẽ. Nã etem̃ prior est arte corpis h⁹ suba nl'.i m̃broꝝ corpis silis ẽ. Est etem̃ ei⁹ suba q̃si ꝯtẽpata ex adipe opim̃tis ⁊ glãdula. Hoc corp⁹ gutturis vocaꝫ opculũ liguaqꝫ ⁊ ẽ p̃mũ ⁊ p̃cipuũqꝫ organoꝝ vocis. Uox em̃ fieri nõ põt si meat⁹ gutturis clausus est: sꝫ ⁊ si q̃n meat⁹ gutturis opt⁹ ẽ oio nõ erit: sꝫ si aeris ẽ egressio paulati erit abinde spiramẽ qꝫ non cõmitaꝫ vox. Si v̾o ei⁹ emissio fortis sit: semel qꝫ magnũ sit spiramẽ ⁊ q̃ue vocaꝫ apd arabes sahada. Uox ãt vt fiat neċe ẽvt a pectore mlt⁹ semel ascẽdat aer: fitqꝫ ei⁹ i gutture iter cũ arctatiõe: icipiatqꝫ a meat⁹ largitate ad strictũ: dehinc ad ãplũ paulati. Utilitas itaqꝫ opculi gutturꝫ ñ ad gñandã tm̃ ẽ vocẽ: imo ⁊ ad sp̃ũs ꝯclusionẽ. Nõ ãt dico sp̃ũs ꝯclusionẽ ip̃ꝫ ei⁹ retieꝫ tm̃: sꝫ cũ sp̃ũs ꝯ̃ctio ẽ cũ ꝯ̃ductõe pect⁹ ꝯ̃ducẽte ab oib⁹ ei⁹ laterib⁹ cũ q̃uitate ⁊ spissatõe lacertoꝝ q̃ i hypocũdrijs sꝫ ⁊ costis. Tũc eteĩꝫ pect⁹ totũ moueꝫ lacertusqꝫ q̃ guꝫ obcludit suo resistit motu pectorꝫ motui: aerẽqꝫ quẽ pect⁹ expellit ab egressu fortiꝫ p̃hibet. Hoc ãt fit ab h⁰ lacerto p suspẽsiõeꝫ cartillagis crateri similis. Est ãt corpis q̃ꝫ clauo sĩle ẽ hoc in loco nõ modicũ iuuamẽ. Ei⁹ etem̃ ptes adiuicẽ cõgregãꝫ dextrorsũ ⁊ sinistrorsuꝫ: claudũtqꝫ oẽs meatũ gutturꝫ: ⁊ si aliq̃d nõ clausuꝫ sup̃sit modicũ tm̃. Nã etem̃ i q̃ꝫ claudẽtis corpis latere foramẽ ꝯdidit q̃ꝫ ad ꝯcauitatẽ mittat magnã qꝫdiu q̃ lata itrat ⁊ exit via ad illã nõ p̃ueĩt cõcauitatẽ: vt ãt aeris meat⁹ claudiꝫ ⁊ remanet cõclusus: aer ad duo pelliꝫ opculi gutturꝫ latera: apitqꝫ duo foramia q̃ clausa labioꝝ fuerãt astrictiõe adinuicẽ. hec aũt duo foramia q̃ a laterib⁹ sunt opculi gutturꝫ extenduntꝫ p lõgũ a sup̃iorib⁹ ad inferiora tanq̃ꝫ linee due sĩles opimẽtis coeq̃libus ⁊ cõcauitati adherẽtibus. Cũ q̃ hoc mõ clausuꝫ fuerit guttur ⁊ diligẽter firmatũ ⁊ obturatũ sic vt nõ illum aer apiat qꝫ pect⁹ fortiꝫ arctat si aĩal nimiũ aurerit potum ad pulmonẽ nõ p̃uenit. Nã etem̃ creauit gutturis opculũ q̃si oris ei⁹ operim̃tũ vt sit stãs directũ anteq̃ꝫ spiretꝫ aĩal. Si autem sumpserit aliq̃d ⁊ iniecerit cadit primũ quodcunqꝫ sit super opiculi gutturis radicẽ: dehic super dorsuꝫ eius trãsit: necessariũqꝫ est operculo sup gutturis os cadere ⁊ superponi illi.

Nõ ãt opculuꝫ hoc factũ ẽ vt nihil oĩno pot⁹ ad pulmonẽ accedat: sꝫ ne ei⁹ multitudo magna descẽdat simul vnoquoqꝫ tpe descendit eteni pot⁹ modicũ in pulmonis canalẽ p̃gitqꝫ p eius circuitũ circũ operimẽtuꝫ eius nec medio tendit ei⁹ spatio. Eius autem humiditati quãtitas est sc̃dm q̃ pulmo trahit: irrigaturqꝫ ea totus. Et qm̃ guttur cartillaginosuꝫ est ⁊ ab oi rotundum latere necesse est fieri meri suppressionẽ cũ p eã cibi transeunt. Iõ ergo si q̃n aĩal aliq̃ꝫ cibũ nimiũ apponat meri ad inferiora ꝯtrahiꝫ ad euꝫ vsqꝫ locũ quo canalis incipit pulmõi: substollitur ãt guttur ad superiora vsqꝫ palatũ. Quẽadm̃ ãt q̃ superi⁹ apponunꝫ operculũ duplicãt gutturꝫ claudiꝫqꝫ os ei⁹ sic vomitus tpe cartillago crateri sĩlis foras cum illis q̃ emittunꝫ pellitur supinaꝫqꝫ sup gutturis meatũ. hmõi eteni cartillaginis pars inclinaꝫ in gutturis meatus ptẽ. Ut q̃ obuiat q̃ꝫ per vomitum exit hui⁹ cartillaginis dorsuꝫ pellit cartillaginẽ ⁊ oppilat gutturis oris meatum.

¶ Capitulum. xviij. de canalis pulmonis assignatione.

Canalis pulmõis ex cartilaginib⁹ ꝯposita, ⁊ multis: rotũda queadmodũ anulus oppositis adiuicẽ alijs suppositis ab gutturis extremitate inferiori vsqꝫ in extremitatẽ pulmonis p colli longũ ⁊ adinuicẽ eius ptes cõiũcte sunt cuꝫ ligamẽtis ex operimẽtoꝝ gñe. Nec vero huiusmodi anuli facti sunt in oĩ sua rotũditate cartillaginosi: sed factũ ẽ q̃ꝫ spondilib⁹ cõiungiꝫ loco quo occurrit meri. a rotunditate deficiens sc̃dm q̃ntitatẽ que ei meri obuiat hoc mõ.

¶ Consumataqꝫ sunt diminuta loca ligamẽtis ex operimentoꝝ gñe ne forte meri cõprimereꝫ in trãsglutiendi tpe. a cartillaginis duritie: circundaturqꝫ his ligamentis p̃ficientib⁹ q̃ꝫ ab anulis deficit ⁊ ab alijs ligaminibus rotũdis. sꝫ ab anulis operimẽtũ est aliꝫ circũuolũẽs oĩa hec ab interioribus rotunda in rotũditatis vltio ⁊ est spissuꝫ durũqꝫ ac ei⁹ villi p lõguꝫ ꝑtẽsi ⁊ recte: ⁊ hoc opimẽtũ est illud q̃ꝫ dixim⁹ cõe eẽ ori gutturi meri ⁊ st̃õ. circundat ãt oĩa hec ab exteriorib⁹ operimẽtuꝫ queadmodũ cortina. Hec ẽ canalib⁹ pulmõis assignatio: cui⁹ fuit necessitas in collo p̃p ad ductionẽ aeris ⁊ emissionẽ spiramie sꝫ ⁊ cãvocis ⁊ flat⁹. Hec canalis postq̃ꝫ furculas transiens ad spatiũ peruenit pectoris in oẽs pulmonis distribuiꝫ ptes cũ duaꝝ distributiõe venarũ q̃ ad ip̃m a corde veniũt: eiusqꝫ mẽbroꝝ nã q̃lis ẽ ⁊ ipsi⁹. s. ꝯposita sunt ex anulis cartillaginosis iminutis sed ꝯsumatis p opimẽta lia ligamẽta. Hoc vas pulmõis. s. canalis sanguie caret ⁊ p̃fecte mũduꝫ est qꝫdiu aĩalis ẽ vita in

sua nā perstans. Si autē accidat illi apertio aut dolor aut i aliq̄ pulmōis vase comestio aliq̄d ad hāc īfundit sanguis canalē ledit q̄ eo aial inspiratiōe cū ei⁹ claudātur meat⁹ tunc tussit aial ⁊ subtollit sanguis ad os. Facta ē aūt pulmōis canalis cartillaginosa cā voc: qm̄ vox molli egebat organo mime duro valde vt ē os: nec in q̄ māifesta eēt mollities. Organū etem̄ durū si aer pulsauerit clara fit ab eo vox. Molle āt organū si pulsauerit vox rauca emittit. Sic ḡ qñ i pulmōis canali fit hūiditas fit vox q̄ emittit rauca. Cartillago āt sub osse ē in duritie ⁊ sub oibus reliq̄s corpis mēbris i molitie. Jōq̄ ꝯpetētior oim eoꝝ q̄ voci erāt necīa. Fcā est aūt ex plurib⁹ cartillagib⁹ cū ligamētis opimētalibus pp spiratiōez cū spiratio p motū fiat dilatatōis ⁊ reductiōis. Si autē esset canalis ex vna cartillagie nō posset in ea mot⁹ fieri: cū hmōi neciū sit extēdi cū ipō mēbrū. Ideo ⁊ cū cartillagine operimēta adhibita sunt: quo canalis dictis a nobis iam ante moueatur motibus.

¶ Capl'm. xx. de pulmonis assignatione.

Dico quoniaz pulmo pectoris iplet ꝯcauū: ⁊ est ꝯpositū ex fragili carne aerea simillim⁹ sāguis coagulate spume ⁊ ex vasis plurimis iuicē iplicitis. Hec vasa tria sūt q̄ꝝ vnū incipit a cōcauo dextro cordis cōcauoꝝ duū. secundū a sinistro: tertiū a canali ipsi⁹ pulmōis. Et vas q̄dē qd̄ a dextro orit cōcauo vena est sine pulsu: in arteriaꝝ figura duas. s. hñs tunicas duras queādmodū ostēsū a nobis est: cū de arterijs disputarem⁹ vocaturq̄ arterialis vena. Hui⁹ est venevtilitas vt pulmonē pasceret: fcā ē āt hmōi vt q̄ p eā ad pl'monē puenit sāguis tenuis sit ⁊ subtilis: ⁊ hic ē quo irrigat pp sui spissitatē corpis: oia etem̄ mēbra sibi ꝯfigurato ⁊ ꝯueniēti egēt cibo: pulmo autē vt dictū est subtilis est sube. Jōq̄ ⁊ hmōi nāe eget cibo. Si vero eēt hui⁹ vene corp⁹ tenēꝝ ⁊ fragile queād^m ⁊ oium sine pulsu venaꝝ: qñ ad pulmonē sanguinē mitteret turbid⁹ esset ⁊ mime ei⁹ ꝯpetēs nāe. Uas aūt qd̄ a sinistro incipit ꝯcauo vena est pulsans. Figura tñ eius vene ē non pulsantis. s. tunicā hñs vnā fragilis ⁊ tenere sube: diciturq̄ arteria vēalis. Hui⁹ est vtilitas vt ad pulmonē ⁊ spiritum pferat ⁊ sanguinē. Factaq̄ est hmōi vt sit q̄ per eā ad pulmonē puenit sanguis subtilis spūsq̄ in ea mult⁹ q̄ntitate pp ei⁹ teneritatē sube: cū pulmonis nā eadē si q̄ ⁊ sanguinis. Et vas qd̄ a pulmonis oritur canali queādmodū dixisse nos recolo ⁊ in forma: ⁊ in figura sile ē canali pulmōis: cōpositū ex anulis cartillaginosis ⁊ est a posteriorib⁹ iminutū a rotūditate ꝯsumatū ligamētis operimentalibus qd̄ ei ad eadē est necessariū: ad q̄ ⁊ canalis pulmonis: queadmodum em̄ pulmonis canalis necessariū habuit suis in iminutionib⁹ a posterioribus obuiā habere meri: eodē ⁊ mēbra pulmonis canaliū modo necesse hñt: sue in diminutiōe diuidētib⁹ occurrere arteriarum ⁊ venarum. Hoꝝ autē vasoꝝ quodq̄ suo in ingressu in q̄tuor diuidit mēbra: quoꝝ duo in latere sunt dextro: duo v̄o in sinistro. Pulmo nāq̄ pculdubio i duo diuisus ē media p opimētū pect⁹ diuidēs. Singulū āt hoꝝ q̄tuor i pulmōe in magna diuidit diuidētia: pulmōis excepto canali. q̄ in q̄nq̄ minias diuidit ptes: in pulmonis dextro latere qd̄ neciū fuit vt q̄si stramētum eēt ⁊ firmitas vene audaci cū p̄mum ad pulmonē puenit. Circūdāt āt oia canal' pulmōis mēbra opimēta duo q̄ ex duob⁹ oriunt opimētis pect⁹ in duo media diuidētib⁹: hec est pulmōis assignatio ⁊ cōpositio ei⁹. ¶ Utilitas ei⁹ est qm̄ circūdat ab oib⁹ ei⁹ ptibus cor circūimpssus illi eiusq̄ mot⁹ pectoris seq̄tur motū: ipm̄q̄ p se motū nō hʒ. Necius ḡ fuit vt spūi eēt organ⁹ ⁊ voci. Spiratōi q̄d pp cor qd̄ ē fons ⁊ q̄si fornax nālis caloris ⁊ a q̄ ois preliquū scaturit corp⁹: aliquā hūit hēre necium aeris subam q̄ refrigeraret caloris ardorē ⁊ ebullitiōez: ⁊ vt ab eo pelleret q̄ i eo gñant fumosi vapores. Jō ergo illi duo mot⁹ facti sūt ꝯrij mot⁹. s. dilatatōis p quē attētio aerē fit frigidi: motusq̄ reductiōis p quē vapores emittit fumosos. Et qm̄ ꝯcōuciēs erat vt refrigeraret frid⁹ cor: aer ab exteriorib⁹ stati ad iteriora missus pp multas lesiōes q̄ fierēt fact⁹ ē pulmo iter ipm ⁊ guttur medi⁹ ad quē aer p̄muz introeat a quo suscepto cor nālē refocillet calorē: refrigereturq̄ ebullitio exuberās in ipō repellatq̄ vapores ꝯbustos q̄ sūt tāq̄ fum⁹ ad ipm. Qm̄ aūt aiali necīa erat vox: vox āt ex aere fit: fecit nā aerē quē cor ad pulmonē depellit tāq̄ supfluitatē q̄ nō indigeat vocis mām. Est ergo pulmo queād^m secretariū loc⁹ i quē aer ꝯgregat suscipiēs q̄ ab exteriorib⁹ vēit aerē ad recreationē cordis ⁊ refrigerationē. Suscipit ēt q̄ ad ipm a corde refert vocis gñatōi neciū ⁊ flatus. Si āt cor cū dilatat aerē attraheret ab exteriorib⁹ ⁊ a gutture: cū āt reducitur expelleret ad guttur ⁊ exteriora: pulsus eēt cordis ⁊ spiratio multio celeritatis ⁊ spissitudinis simulq̄ intraret in aial incōmodum graue nec imergi aq̄ auderet nō em̄ spūz posset sufi arctare. Sic ēt nō oino aliq̄ posset durare vel ad mōz loco i q̄ puluis eēt ⁊ fum⁹: aut odores mali p̄dētesq̄. ñ etem̄ spūz ꝯtiere posset sʒ i eodē piret nomto: aial āt spūm ꝯtinere valet spatio tpis lōgo eo q̄ cor in pulmonē inueniat aerē quē attrahat q̄ recreet. Q̄diu igit in pulmōe ē aer: ⁊ aial viuit. vt āt deficit a pulmōe aer. adunaturq̄ vapor fumosus i corde

⁊ pulmone aial depit. hec sunt ꝓpter q̄s factus est vtilitates pulmo. Amplius aūt d coctioni necessarius fuit aeris. Aer etenim exterior spiritū nutrit vitalē ⁊ augmētat. Quare opus est aerē imutari ⁊ alterari in pulmōe mediocrit paulatiq; q̄ nāe fiat spūs primus: facileq; sit deiceps spūz alterare illū in sui nāz vt fiat spūs. Jō ergo pulmōis caro fragilis fcā ē aeri silis quo sit aeris imutatiōis p̄mū organuz queadmodū ⁊ epar sanguinis sbe sile istitutū est: vt qd ad illū de cibis puenerit in nām mutet sāguinis faciliꝰ sitq; reliq̄s deiceps mēbris in suā illū trāsformare nāz hoc itaq; modo aerē maturat pulmo ⁊ alterat in suā nām quo ꝓximus nāe fiat spūs qui i corde ē quē maturet ⁊ spūs fiet vitalis. dehinc aūt ab eo ad arterias ascendat ⁊ ad cerebri vētriculos fiatq; spūs aialis. Nos aūt gñatiōis huiꝰ spiritus habitudinē ostēderemus plenius cum de spiritibus disputabimus.

¶ Capl'z.xxj. de cordis assignatiōe.

Or de villis positiōe diuersis cōponitur eiusq; carnis totalitas dura est: villorū eiꝰ positiōis varietas fcā ē pp eiꝰ motꝰ varios dilatationē.s.⁊ reductionē. Cordis aūt ipiꝰ ⁊ durities vt ab incōmodorꝫ remoueat susceptiōe. hoc pulmo ab oi cōtinet latere queadmodū manꝰ qd tꝫ corpus vt supra diximꝰ eiusq; figura silis ē pinee figure ab iferioribꝰ eiꝰ latū q̄ pte superiora corporis tāgit. Est aūt inter duas pectoris ꝯcauitates qd duo diuidunt opimēta de q̄bus diximus cū de vasis tractaremꝰ caput eiꝰ tornatile qd acumē ipiꝰ dr q̄si in latꝰ iclinet sinistrū spūs vitalis habitaculū hoc est in cordis latere: arteriaq; magna a q̄ oēs corpis totiꝰ pullulāt arterie hoc orit a latere. sicq; ostēdit pulsus ab exterioribꝰ in latere sinistro. Cōcauū eiꝰ sinistrū ad extremitatē vsq; capitis eiꝰ peruenit dextrū aūt sub illo modicū finit loco. Et a dextro vsq; sinistrū ꝯcauꝰ trāsitꝰ est q̄dā: quez nōnulli tertiū vocāt ꝯcauū: nec tñ verꝫ est. In dextro q̄d ꝯcauo trāsductꝰ duo sunt: q̄rꝫ alterū vena intrat ꝯcaua: ⁊ ifundit q̄ ab epate ad ipꝫ venit sāguinē in hūc ꝯcauū: sup huiꝰ meatus os tria sunt opimēta illi ꝯtinuata clausura eorꝫ ab iterioribꝰ ad exteriora: vt p itroitū apiant sāguinis q̄ p hāc ad cor venit venaz: supponūturq; post eiꝰ itroitū: nec pōt dilatatiōis cordis tpe exire. Scd's est meatꝰ a q̄ exit vena q̄ pulsans nō ē eiusq; ꝯpositio ⁊ figura q̄lis pcutiētis: ⁊ hec ē q̄ ad pulmonē tēdit nutriēdū dictū ē aūt q̄re veā hec silis arterie fcā sit cū de pulmōe nostra connecterent disputatio. Duo aūt meatꝰ ēt in ꝯcauo sunt sinistro: eorūq; alterꝫ ē vene pulsantis q̄ nō pulsāti similis est: iōq; ⁊ arteria dicta ē venalis ⁊ hec ē q̄ a pulmōe ad cor aerē mittit ⁊ a corde ad pulmonē sāguinē. Sūt aūt sup huiꝰ os vene opimēta duo q̄rꝫ clausura ab exterioribꝰ ē ad interiora vt ad igressum a pulmōe aeris ad cor apiātur. Meatꝰ alter q̄ in cōcauo est sinistro magne pcutiētis vene os est q̄ dr aurithiū q̄ ēt oibus radix ē arterijs corpis. Sup os istd tria sunt opimēta: quorꝫ est clausura ab interioribꝰ ad exteriora vt cū sāguis exit ⁊ spūs a corde apiātur: nec deinceps reditū illis pmittāt. Et hec duo cōcaua q̄ in corde sunt vtraq; pulsant nisi q, sinister pulsus maior ē. ꝯtinet etem sāguis ⁊ spūs vitalis plimā q̄titatē. dextrū aūt q̄titatē sanguinis ꝯtinet puā. iōq; eiꝰ minor est pulsus. hec est duū assignatio concauorꝫ q̄ in corde sunt. ¶ Meatꝰ porro q̄ a dextro est cōcauo in sinistrū: a dextro latere largior est. dehinc paulatim āgustat donec ad latus pueniat sinistrū. hoc ideo qm̄ necessarium erat trāsmitti sāguinē q̄ ab epate p concauā venit venā a dextro ad sinistrum latꝰ. Factus est ergo meatꝰ eius q̄ pte sinistro iūgit lateri strictus vt qd subtiliꝰ in sāguine ē ad hoc cordis mitteret latus. ¶ Sunt autē i vnoquoq; cordis ꝯcauo ab exterioribꝰ augmenta duo auribus similia que etiam cordis aures dicuntur. Et qd quidē est in concauo dextro est iueniri in consolidatiōe vene arterialis cum concauo qd autē in sinistro loco quo arteria consolidatur venalis ipso concauo. ¶ Cor autē in sua basi loco scilicet largo os est cartillaginosum simile basi ipsius. ¶ Circundat aūt cor operimentum quoddā quod capsula vocatur cordis nec continuatur ipsi sed inter operimentum ⁊ cor est interstitium. Operimēta autē que pectus in duo diuidūt continuātur loco quo hoc mediat opimēto eius.s. medio veraciter. Dictū est aūt ⁊ d hoc cū de opimētis diceremꝰ. Fuit aūt cor necessariū vt esset q̄si fornax ⁊ origo caloris nālis per quem animalis est essentia ⁊ existentia. Jnde ergo membrum est hoc supereminens ⁊ magnum cum per ipsum compleatur vita. Quod autem hoc est in membro excellētius ventriculus est sinister cum maximaz nālis caloris ⁊ spiritus contineat q̄titatē.

¶ Capi.xxij. de diaphragmatis assignatiōe.

Diaphragma aūt est qm̄ vt diximꝰ q̄ a collo iferiꝰ sūt in duas distribuunt magnas cōcauitates q̄rū altera est illa ꝯcauitas quam circū rotūdāt pectoris ossa ⁊ in ea est cor ⁊ pulmo. Altera aūt est quā ꝯtinēt supplāi ventris lacerti ⁊ est ab vltimo pectoralis ossis vsq; terminum ossis pennis in qua est stomacus: intestina: epar: fel: splen: renes: vesica: ⁊ matrix has abinuicē sepans corpꝰ. Separat aūt eas

lacert⁹ rotūd⁹ diaphragma dicit⁹ ab ossis pectoralis vltio icipiēs ꝛ ad iferiora ꝑ transuersum deducit a duob⁹ laterib⁹ ꝗusqꝫ ad tertiū decimū ferat spōdilē cui copulat ꝯsolidatqꝫ ab oib⁹ laterib⁹ costis. Est aūt lacert⁹ h̄ ab oibus sui extremis ptib⁹ alligat⁹ cordis queadmodū q̄ de lacertis oriunt corde opiuntqꝫ illū a duob⁹ laterib⁹ opimēta duo. Alterū ē superi⁹ a pte q̄ ꝯcauo iūgit supiori pectorꝫ ꝑductū ex opimēto costas subinoluēte ꝛ ab operimētis duob⁹ q̄ pect⁹ in duo media diuidunt Alterū aūt iferi⁹ q̄ ꝯcauo vētris iūgit pte eiusqꝫ origo a siphace. Et in diaphragmate duo sunt foramia. alterū in loco ē spōdiliū ꝛ ē via ꝑ quā decurrit meri spōdilib⁹ supposita ad supiora alterūqꝫ ꝑ qd̄ icedit vena ꝯcaua ad cordis supiora ꝛ i loca q̄ itersūt diaphragmati cui ꝛ pfectissime ꝯsolidat meri aūt nō ꝯsolidat ei iꝫ tm̄ ꝯtinuat cum teneris ligamentis locus aūt q̄ illi ꝯtinuat os est stōi. Duas porro vtilitates diaphragma nouim⁹ habere. Altera est qm̄ pect⁹ ꝛ dilatat ꝛ reducit cū reliq̄s q̄ pect⁹ mouēt lacertis. Alterāqꝫ qm̄ spiramis instrā a ciborū segregat organis. Hec est diaphragmatis assignatio ꝛ est vltima de cōpositis mēbris disputatio q̄ spiramini organa deputata sunt. Et qm̄ q̄ de eis dicēda erāt sufficiēti⁹ explanauim⁹ iā nūc ab instris icipiem⁹ ciborū a meri ꝛa' stō sumētes exordiū: vt scꝫ positionē mēbrorūꝫ ꝛ vtilitatē nostre ēt disputationis ordo lucescat legentium animis.

Ca. xxiij. d orꝫ assignatōe ꝛ opimētꝫ illōqꝫ velat.

In precedētibus organorū spiramis ꝯpositorū explanauim⁹ habitudinē. Composita porro ciborū instrā sunt os cū his q̄ in eo sunt corpib⁹ meri. stōus: itestina: thirbus: epar: fel: splē: renes: vesica. Nos ꝫ ab orꝫ expositiōe ꝛ meri qūeadmodū ordie p̄ma sūt icipiem⁹. ¶ Dico ꝫ qm̄ q̄ in ore sunt cibi instrā dētes sunt ꝛ lingua opimētū palatū vestiēs ꝛ sub ore gutt. vua pulmōis canalis pulmo ꝛ meri. Et dētes q̄d q̄t sint ostēsuꝫ ē queqꝫ eorū singulorū vtilitas cū de ossib⁹ disputatum est. ¶ Lingua āt organū est cōe aialib⁹ actiōib⁹ ꝛ ciborū ꝑ ipam etem̄ v̄ba fiūt ꝛ est gust⁹ sensus ꝛ ꝑ eā cibi est mutatio in ore. Et gust⁹ bōitas de actiōib⁹ est aialibus cibi aūt imutatio d cibalib⁹ est actiōib⁹ dictū est aūt de lingue ꝯpositione cū disputatio aialium fieret mēbrorū. Opimētū aūt circūamictiēs os opimēto continuatū est meri interiori ꝛ stōi: eiusqꝫ in ore vtilitas vt cibū q̄dā alteret imutatiōe q̄ nāe fiat ppinquior stōi fiatqꝫ illi eius trāsmutatio facilis ꝛ decoctio ac cōuersio in suā nāꝫ: queadmodū in stomaco cibus imutatur cū sit ab interiori stomaci tunica origo.

¶ Capitulum xxiiij. de meri assignatione.

Meri corpus est lōguꝫ ꝯcauū figura rotundū: ab ore icipiēs stōi ꝛ vsqꝫ extremitatē gutturis attingens superiorē. Est autem vbi ab ore incipit stōi strictū: dehinc dilatari vsqꝫ dū ad guttur ꝑueniat nō cessat ibiqꝫ reliq̄s largior est ptibus extenditur super spine spondiles iunctū ligamētis operimētalib⁹: positioqꝫ eius nō recta sed incurua. Est em̄ positū super locū medium q̄tuor primorū dorsi spōdiliū. Ut aūt ad q̄nti ꝑuenit spōdilis initium a medio in latus inclinat dextrū spondiliū: donec ad duodecimū porrigat spondilē: auertit autē a medio arterie cā: q̄ a corde ad inferiora descēdit corpis. Ipsa etem̄ super mediū posita ē spōdiliū a q̄nti termino spōdilis vsqꝫ quo diuidit locū. Hoc aūt ꝑpter huius arterie factum est firmitatē ꝛ custodiā que plurimum erat necessaria alligationēqꝫ eius cum spondilibus ligamentis operimentalibus vtvero ad diaphragma meri peruenit anteqꝫ ad stomacum transmittatur subleuatur plurimum transgrediturqꝫ arteriam spondialem in latus sinistrum: dehinc per diaphragma transmittitur loco quo ori continuatur stomaci. Hec ergo est causa propter quam stomaci os ad sinistrum declinat. ¶ Meri autem compositum ex duabus est tunicis quarum a duab⁹ est ortus stomaci tunicis: altera est ab exterioribus ꝛ est carnea eiusqꝫ villi per latum feruntur altera est ab interioribus ꝛ est neruosa tunica villiqꝫ eius per longum porrecti ꝛ in ea pauci per transuersum deducti villi. ¶ Est autem meri vtilitas aut in transglutione aut in vomitu. In transglutiendo vt cibum contrahat ab oris superiori parte ꝛ ad stōm pellat attractio autem hec per tunicā fit que per longum porrigitur cum reprimitur ꝛ curtatur gutturqꝫ superius eleuatur versus os descenditqꝫ ad stomacū cibus. Expulsio aūt ꝑ tunicā fit exteriorē cū cōtineat que interior contraxit tunica reduciturqꝫ desuper illa expelliturqꝫ ꝛ descendit ad stomacum tanqꝫ si manus opprimat aliqua humida ipsaqꝫ ab ea foras emittantur. Porro eius in vomitu vtilitas per hanc fit exteriorem tunicam attractionemqꝫ eius dum reducitur super ea que stomacus continet expellitqꝫ ea ad exteriora. ꝛ ideo transglutio leuior faciliorqꝫ est vomitu quoniam transglutio per vtrasqꝫ fit meri simul tunicas. s. interiorem attrahentē ꝛ exteriorem depellentem vomitus autē per vnā fit tantum tunicam exteriorem. s. que depellit nec est aliquid quod ad nos illud trahat ꝛ hec est meri assignatio.

¶ Cap. xxv. de stōi assignatiōe ꝛ vtilitate.

Stomachus in latere positus est sinistro: eiusq3 pfunditas .tacq3 ad lat⁹ inclina dextrū: ⁊ ab ei⁹ dextris ē epar: quē suis ꝯprimit q̄ncq3 augmētis: a sinistris ei⁹ splen positū ē ⁊ ab iferiorib⁹ lacerti spine: ⁊ ip3 thirb⁹. ¶ Est āt sua figura sphere silis s3 oblōgus duab⁹ extrēitatibus rotūdus ea pte q̄ corpis mergit manifestis: plan⁹ aūt a spine ꝯfinijs: pfūditasq3 eius largior his q̄ sequunt os eius ⁊ q̄b⁹ largior ē: meat⁹ eius ad itestina strictior q̄bus aūt strictior meat⁹ ei⁹ ē ad meri largior. q̄ ⁊ ipe meat⁹ ei⁹ largior ē meatu ad itestina. ¶ Est āt duabus tunicis ꝯposit⁹. Interior de gn̄e est operimētor nervosor eiusq3 villi in lōgu3 porrigunt: ⁊ sunt tn̄ in ea villi p trāsuersum ducti. Exterior tunica carnosa ⁊ neruosa: eiusq3 villi p latū ferūtur: alligataq3 est a posterioribus cū spōdilib⁹ ⁊ a laterib⁹ cu3 epate ⁊ splene p opimēta: q̄ q̄q3 eor opiunt q̄b⁹ ē a siphace origo. ¶ Utilitas stōi ppria ē excoq̄re ⁊ imutare ⁊ apparatiōe pparare epati cōueniēti ⁊ ad itestia pellere vt facilis sit epati ei⁹ imutatio ⁊ trāsformatio in sanguis nāmōs cibu3 imutat: ⁊ ꝯterit vt facile sit stō illū dquoq̄re ⁊ imutare i sui nām. Stōus etēm tacq3 cellula ē cibi: dr̄q3 hec ei⁹ actio digō pma. Utilitas xo q̄q3 ei⁹ ptiū ex q̄b⁹ ꝯponit ⁊ ear positio ac figura hmōi est. Ex duab⁹ cōponit tunicis pp duas vtilitates: altera ear ē a meri cibu3 attrahere hecq3 fit p interiorē tunicā cuius in lōgu3 porrigunt villi iuxta tunice meri exēplu3 interioris: cuius est origo ab hac tunica. Stōus em̄ trāsglutiendi tpe ad supiora tollit versus meri: trahitq3 ad eū cib⁹ a meri queādmodū extēdit homo manu3 ad aliquor porrectionem cu3 op⁹ ē. Altera ē retinere cibū in se qd p tunicā fit exteriorē meri: cui⁹ ab hac est ort⁹ tunica. Cib⁹ nāq3 cū stō supuenit trahit illū ad se ⁊ ꝯtinet ac ab oi ꝯtinet latere. retinetq3 donec digerat: ⁊ qd sibi ex eo ē necessariū sūpserit qd vt factū est: expellit illū ad intestia: h̄ q̄ a supiorib⁹ reducitur ⁊ opprimit sup ea q̄ in ipso sunt: dilatat aūt ab inferioribus: aperiturq3 loc⁹ qui vocatur ianitor expelliturq3 qd ni eo est ad intestina: tacq3 cū man⁹ subas cōprimit humidas: disiungit qd i eis ē ⁊ ad exteriora pellit sic accidit ei q̄ in stō est cibo: cū super illu3 reductio fit vt egrediat ad itestina: hec actio fit p tunicā exteriorē cuius villi in latu3 extēdunt. Sic in oib⁹ accidit mēbris que duas habent tunicas: cuius villis in latu3 feruntur parati sunt reijciēdi actōi: cui⁹ aūt villi in lōgum actōni trahēdi deputati sunt. Utilitas cuiusq3 tunica hec ē tunica hec interior neruosa facta ē eo q̄ sēsus illi necessaria esset. sensus: ppter ciborum necessitatem. Interior etenim tunica stomaci inter alia omnia sentiens facta est: per quā sentit aīal corpis a cibo iminutionē: nititurq3 animal ad ciborū petitionē: diciturq3 sensus hic fames: hic sensus in eo maior est ipsius in ore reliqua autē mēbra necessitatis cibi nihil sentiunt tpe: tendit aūt ad ea cib⁹ ab epate p venas q̄ sibi ipsa cōtrahunt ⁊ eo pascunt. Necessariū autē fuit stomaco esse sensu3 cū nec̄itas hec icūberet ciborū: eo qd mēbra oia cibum a venis attrahāt ab epate missis: epar trahat succositate3 cibi ab intestinis: intestia a stō: nec sit stomaco mēbrū aliud a quo ipm cōtrahat cibū quo eget. Oportebat ergo illū forte habere sensu3: quo iminutionē sui sentiret nutrimēti quo mittat aīal ad cibi porrectionē exterioris. Jō q̄3 hic in eo fact⁹ ē sensus q̄ dicit fames. Qua de cā a cerebro ad stōm par vnū descēdit neruor q̄ omnib⁹ eius firmatur ptibus donec ad eius fundū ptingāt. hac ergo vtilitate facta est iterior stōi tunica neruosa. Tunica exterior carnea facta ē vt stōus p eā eēt calidior cibiq3 digerētur in ea ⁊ maturarētur illi⁹ calore cū carnis sit cōplexio calida. ¶ Positōis ei⁹ vtilitas est q̄m in latere est sinistro posit⁹ inter epatis ⁊ splenis locū. Epar em̄ in dextro ē locatū latere qd splene maius est largūq3 nec̄e habebat habere locū: sple3 aūt in sinistro qui epate minor ē. Minoriq3 cōcludit locoq3 epar ponunt ergo epar ⁊ splen a lateribus. Spine lacert⁹ retro. Thyrb⁹ in eius cōspectu ad stōm calefaciēdu3 augēdūq3 calorē pp cibor decoctionē ⁊ digōem: sed ⁊ vt sint illi spine lacerti quasi substramētu3: ⁊ quo initat q̄si culcitra. Alligat⁹ est āt mēbri3 his: ne forte suo cederet loco in grauiorib⁹ corporis motibus. Figura ei⁹ rotūda ē vt ab incōmodorū remotior fieret susceptione: ⁊ q̄tenus magne cibor sufficiēs esset q̄ntitati. Prolōgat a duab⁹ extremitatib⁹ a supiorib⁹ quidē pp ab eo meri originē: ab inferiorib⁹ ppter intestinor cū eo ꝯtinuationē desubt⁹ loco q̄ dicitur ianitor: angustatur superi⁹: dilatat eius in hoie pfunditas eo qd homo erecte sit stature cibiq3 porrecti mergātur ⁊ ad inferiora descēdāt stōi. Ideoq3 inferiora eius necesse fuit esse largiora vt q̄ntitati sufficiat nō pauce. Largitas aūt meat⁹ ei⁹ ad meri: q̄m homo sepe trāsglutit q̄dā dura: aut aliq̄ q̄ nō est hois masticare ⁊ terere necesseq3 habuit vt eēt via larga. quo facilis hor fieret transmissio. Ideo ergo hmōi facta est stōi habitudo ad meri. Angustatur aūt meat⁹ ei⁹ ad intestina ab inferiorib⁹ q̄m ei⁹ necessitas cōtraria fuit supior officinis. Cib⁹ em̄ a stō ad intestina post q̄ bene cōtritus est ⁊ decoctus descēdit nec prohibetur eius transitus p locum angustū. Amplius necesse fuit stomaco inferiora stringi loco qui ianitor dictus est

arctatione forti: vt in eo cibus retineret quo
non ab eo sit illi egressus donec digestus sit ⁊
stomacus suā sumpserit portionē. Iā tunc ex
pellatur ad intestina: angustia ergo eius ab
inferiorib⁹ huic actioni cōpetentior est largi=
tate. Hec igitur est tam meri ꝙ̄ stomaci cum
suis assignatio partibus ⁊ vtilitas.

¶ Caplꝫ.xxvi.ꝺ itestioꝝ assignatōe ⁊ vtilitate.

Ntestina sup spine spon
diles locata sūt
⁊ hossa lata: iūcta cuꝫ ligamētis a
diphace orietib⁹: ⁊ sunt cōstituta a
termio meat⁹ stōi iferiore q̇ ianitor
dr̄ vsqꝫ locu quē dicim⁹ podicē: sūtqꝫ positōis
cōtorte ⁊ villose: incipiētia a dextro latere in si
nistrū ferūtur queqꝫ a sinistro i dextrū. ¶ Sūt
aūt ex duab⁹ cōposita tunicis villosis: ⁊ cuius
qꝫ villi tunice in latū rotundātur: eorūqꝫ suba
stōi sil'is est substātie ¶ Sūt aūt numero sex:
tria quoꝝ subtilia sunt q̄ ⁊ supiora ponunt ia
nitori cōtinuata stōi. Tria grossa quib⁹ ē ini=
tium locus q̇ finis subtiliū. Triuꝫ itaqꝫ subti=
liū vnū vocat intestinū duodecimū eo ꝙ eius
lōguꝫ duodeciꝫ sit hois digitoꝝ in quo ē hoc
intestinū sup spinā locatū est nō hn̄s incurua
tionē aut iplicationē queadmodū oia alia ite
stina. ¶ Scdꝫ dr̄ ieiuniū: iōqꝫ qm̄ cibis vacuū
inuenit: ⁊ est intortū icuruū iplicitumqꝫ ⁊ a late
re incipiens destro ad sinistrū fert. Sic q̇ꝫ oia
alia itestina inuoluūtur ⁊ iplicātur. ¶ Tertiū
subtiliū itestinū subtile vocat ⁊ ꝓ° sil'e est nisi
ꝙ vacuū cibo mime inuenit. Intestinoꝝ autē
grossorū primū est qđ dr̄ orbum ⁊ locat post
intestia subtilia. ⁊ est itestinū larguꝫ a dextro
incipiēs latere. Uocat aūt hoc noie eo ꝙ vnū
sit illi os ꝑ qđ ingrediēda subeūt de supfluis
ciboꝝ ⁊ exeūt: intrātqꝫ in itestinū colon. Sil'e
est etem̄ sacculo nō hn̄s meat⁹ ab iferiorib⁹ ⁊
a supiorib⁹ queadmodū reliq̄. ¶ Scdm hoꝝ
intestinū est qđ colon vocat: atqꝫ ꝟsus iguina
Dictū est aūt hoc noie eo ꝙ egrestio solidata
⁊ indurata i morbo q̇ dr̄ coiica passio hoc in=
cludit itestino. ¶ Tertiū est rectuꝫ itestinum
cui⁹ ē extremitas ano apposita: et vocat po=
dex ⁊ est ceteris oibus largi⁹ intestinis. ¶ In
ter intorsiōes aūt intestinoꝝ sunt vene ⁊ arte=
rie mlte: queqꝫ amplius intersunt nō pulsan=
tes vene q̇ avēa mittūt dicta iuuenili. Ueniūt
aūt ad ea neruoꝝ etiā rami. Est āt maior ꝑs
venaꝝ ⁊ arteriaꝝ. iter intestia supiora. s. subti
tilia dcm̄ aūt de haꝝ diuisiōib⁹ venaꝝ ⁊ arte
riaꝝ cū ꝺ eaꝝ loq̄remur gn̄ib⁹. ¶ Sūt q̇ꝫ it hᶜ
vasa opimēta ea ligātia ⁊ caro illa ꝯfirmās:
loc⁹ aūt ad quē ꝑueniūt vasa vocat ꝯcauitas.
Dcm̄ ē de opimētis his cū de eoꝝ gn̄e sigilla
tiꝫ tractarem⁹: hec ē itestioꝝ assignatio ꝯposi
tioqꝫ. Seq̄tur de eoꝝ vtilitate. Intestina fue=
runt necia vt digestus nutriret cib⁹ a stō i ea
ideoqꝫ ad ea multe porrigunt vene ab ea ve=
na que porta dicit ꝓ cōcauitatem ꝑ quas cla=
ruꝫ colatūqꝫ qđ in cibo est digō decurrit ⁊ ad
epar defertur. Est aūt simul cū hoc illis ꝟtus
imutās cibuꝫ digestuꝫ. In stō ⁊ em̄ digest⁹ ci=
bus cū trāsmissus ꝑ ianitorē ad intestia vene
rit subtilia: mittit eius clara mundaqꝫ succosi
tas ad venas q̄ ad itestina ferunt ab ea q̄ por
ta dr̄ vena ad epar vt imutet ⁊ fiat sanguis:
queadmodū em̄ cibus primū oim in ore mu=
tat ⁊ in ei⁹ ꝑ meri trāsitū q̇ facilis fiat eius in
stō imutatio sic etiā in itestinis fit subtilib⁹. ē
em̄ in eis ꝟtus imutās q̄ cibū alterat digestū
ad ea a stō trāsmissuꝫ: q̄dā scđa imutatione q̇
facili⁹ fiat epati illū in sanguis ꝑmutare sub
stātiā. Ideo ergo itestinoꝝ suba ꝓpria scā ē sto
maci substātie. ⁊ hec ē intestinoꝝ vtilitas sil'.
¶ Cuiusqꝫ āt eoꝝ i sua positiōe vtilitas ⁊ ꝯpo
sitiōe hmōi ē. Intorsio intestioꝝ eoꝝ q̄ iplica
tio necia ē q̇ āplius in eis imoret cib⁹ ⁊ diuti⁹
nec velociter a corꝑe egrediat aialis. si enim
fieret sic semꝑ necesse ⁊ nō ꝑ interualla eēt ci=
bū sumere: aut certe sepius ⁊ spisse simlꝫqꝫ fre
quētius egereret. Digerit ē ⁊ cibus more lōgi
tudine in intestis sumūtqꝫ ex eo ꝙ lue ꝓximuꝫ
est nāe. Et intestini q̇dē qđ dr̄ duodecimū lo=
catio eiusqꝫ qđ rectuꝫ sup spine ossa facta est:
vt venis ⁊ arterijs: neruisqꝫ q̄ ad intestina ve=
niūt locus esset vacuus largusqꝫ. ¶ Cōpositū
aūt intestinū ex duab⁹ tunicis earūqꝫ ꝑlatum
villi dispositi. duaꝝ cā vtilitatū. altera ē vt ab
incōmodoꝝ remoti⁹ esset susceptiōe: qm̄ eniꝫ
ad intestina multe defluunt materie male q̇
comedūt incidunt ⁊ putrefaciūt: duab⁹ neces
sariuꝫ fuit illis tunicis vestiri: vt siquādo alte
ri tunicarū incōmodum acciderit. altera eius
suppleat locuꝫ queadmodū in intestinoꝝ vi=
dem⁹ vlcerationib⁹ cum ꝑ egestionē eoꝝ fru=
stra egrediant: non tn̄ cessat intestinoꝝ actio
de cibi trāsmissiōe ⁊ egestiōe: sed illi⁹ loco tuni
ce altera eguit ad agendū exterior. Scđa est
vtilitas cōfortatio virtutis cōpulsiue q̄ cibuꝫ
expellit ⁊ egestionē ac emittit. Ideo ergo eo=
rum villi per latū ducti sunt cū ois villus per
latum trāsductus in mēbrorꝫ tūicis ꝑat⁹ sit
actioni virtutis expulsiue. ¶ Facta sunt autē
inferiora grossa intestina magis ꝙ̄ superiora
ne forte ad egestionēꝫ homo sepius surgeret
sed interesset eius egestionib⁹ tēporis lōgitu=
do. Egestio eniꝫ si descendat ad locū arctū fa
cile repletur locus hic: egetqꝫ homo illū pur=
gare ab his que repleuerūt surgeretqꝫ omni
ad egestionem hora: pari de causa ⁊ vesica
larga facta est: ne forte cum descenderet ad
eam vrina cito repleretur: necesseqꝫ homini
esset ad vrinam sepius vna eademqꝫ hora sur
gere. ¶ Ueniunt autem vene ad intestina ab
ea que dicitur porta vena vt sumāt qđ in eis

clarum cibi inuenerit: succositatem eius ad epar deferant. ¶ Copia autem earum multitudoque ad intestina venit superiora propter multitudinem succositatis ciborum que in eis est descendentes ad ea a stomacho. Hoc est intestiorum assignatio et vtilitas.

¶ Capi. xxvij. de thyrbi assignatione et vtilitate.

Thyrbus ex duabus componitur tunicis densis tenuibus altera alteri supposita et inter eas vene arterieque multe quibus loco sunt cortine et soliditatis. Est et iter duas has tunicas adeps multus positus super intestina figuraque eius saculo similis est aut petule: gignitur ex opimento quod dicitur siphaos et origo eius ab ore stomachi a superioribus concauitatisque eius initium os. s. eius a loco ortus sui ab ore stomachi finis autem apud intestinum colon vocatum. Consolidatur autem loco quo oritur a stomacho et cum splene et cum intestino colon vocato. nonnunquam autem consolidatur cum extremitate vna epatis et tendit versus costas posteriores non recte sed vt sit. In pluribus autem ex maiori parte eius est consolidatio cum stomacho et splene ac intestino colon. ¶ Cuius necessitas hec est vt calefactionem augeat stomachi et intestinorum et vt venas arteriasque vinciat que in eo sunt. Hec est meri stomachi intestinorum et thyrbi assignatio cum vniuscuiusque et totius partium vtilitate.

¶ Cap. xxviij. de epatis assignatione et vtilitate.

Epar autem in dextro positum est latere corporis sub hypocundrijs superioribus eiusque figura figure similis est lune cum iam a sole tertia fulget. a quis parte est ei conatio et gibbositas latereque eius conico stomacho iungitur et intestinis. Est autem superamplectens stomachum et continens suis augmentis que epatis dicuntur pene siue extremitates: latus autem gibbosum diaphragmati copulatur tangens ipsum et ab hoc latere alligatur diaphragmati cum ligamentis opimentalibus quibus cum opimento quo amicitur conexum est. ¶ Cuius. s. ortus est a siphace et cum costis posterioribus: a latere vero conico stomacho ligatur et intestinis ac venis que ad illa ab epate veniunt et opimentis que ea operiunt. ¶ Et epar omnibus non est eiusdem quantitatis in hominibus sed sua est in magnitudine varium et in penarum numero. In magnitudine quod quoniam in nonnullis hominum maius est: in alijs minus. nisi quod semper in homine magnum est in tantum vt maius in eo sit quam in quouis aliorum animalium quod eiusdem sit cum corpore hominis quantitatis. In extremitatum autem numero. quoniam in quibusdam hominibus habet tantum duas penas: in alijs tres. in pluribus quatuor et quinque. ¶ Epar in hominibus non paruum sumit familiaris lateris spatium. et vena que porta dicitur oritur ab hoc latere. i. conico. Et diuiditur antequam ab epate egrediatur in partes quinque que in penas funduntur epatis: quarum queque partium multis distribuitur diuidentibus subtilibus que ad plurimum ditatem feruntur stomachi et intestinum duodecimum: et maior earum pars ad ieiunum tendit. Reliquas partes in omnia dispertiunt intestina donec ad rectum perueniant. Assignauimus autem harum habitudinem venarum non plus an tium cum de earum qualitatibus diximus. ¶ Epar autem ipsum necesse fuit natura quatenus cibi succositatem alteratam sanguinem faceret et ad omnia corporis membra per venas mandaret. Ideo et epatis substantia sanguis similis facta est substantie. Cibus etenim cum a stomacho digestus mittitur per ianitorem ad intestina et intestinum intrauerit duodecimum et ab eo ad ieiunum missus fuerit: mittit illud intestinum succositatem ad venas que a vena porta vocata venerunt trahuntque illam he vene et ad portam deferunt per quam intra epar ingreditur et diffunditur per venas que in epate sunt que a porta vena diuiduntur: immutatque illam epar que in eo est in mutanti virtute in sanguinis substantiam: transmutatumque ad venam expellit magnam que dicitur concaua a qua in omnia corporis membra emittitur.

¶ Capitulum. xxix. de splenis assignatione et vtilitate.

Splen in sinistro positum est latere corporis eius figura oblonga conationem habens paucam a parte que a stomacho iungitur et est gibbosum a costarum parte posteriorum: et est alligatum ligamentis que oriuntur ab opimento ipsum circumuoluente ab eius quod gibboso latere cum costis superioribus a parte autem conationis cum stomaco. Continuantur autem duo ei vasa alterum quorum maius est: et oritur a latere epatis conico et est quasi collum per quod colam trahit nigram ab epatis sanguine. Alterum vas paruum est continuans ipsum et stomaci os et per hoc colera mittitur nigra ad os stomaci quo confortetur appetitus. Est autem splenis vtilitas vt turbiditatem mundet sanguinis eiusque feces et ad se contrahat per vas quod ad ipsum ab epatis mittitur conico latere: et ab eo fundatur in vas aliud quod ad stomacum fertur ea quantitate qua excitetur appetitus. Nec vero primum ad stomacum fertur quam illam ab epate extraxerit. sed postquam in eo fuerit immutata et alterata in eius substantiam et cibum fecerit sibi competentem et quod huic superest actioni quod scilicet in suam non potest transformare naturam ad os mittit stomaci per quod appetitus fiat robustior. ¶ Hac itaque de causa et vtilitate splenis substantia fragilis facta est spongie similis vt attractio eius ac susceptio facilis fiat qua trahat grossos humores nigros factusque est color eius ad nigrum inclinus quo configuretur et consimilis colere esset nigre. Hec est splenis cum vtilitate assignatio.

¶ Capitulum. xxx. de fellis assignatione et vtilitate.

Fel super epatis penam locatum est maiorem et est vnius tunice. eiusque substantia proxima est operimentorum substantie. Huic duo sunt meatus ab ea orientes eorumque substantia qualis ipsius. Alter ho-

rũ lateri epatis ꝯtinuaꝛ conico: ꝛ ꝑ ipꝫ colas trahit ab epate sãguis ad se. Alter aũt i duas diuidit ptes: q̃rum altera maior itestis continuaꝛ ꝛ ad ea coleras trãsmittit. Altera mior stõ ꝯiũgiꝛ ꝛ ꝑ eã in ei⁹ ꝯtinuatione colerã mãdat. Cõtinuãꝛ aũt illi loco colli ei⁹ rami duo subtiles: alter ab artia q̃ ad epar mittiꝛ. altera neruo q̃ itidẽ ad epar missus ẽ vt ꝑ eos sensum accipiat ꝛ vitã. Est aũt ei⁹ vtilitas colaꝫ purgare rubeã a sãguine: eãq; atttrahere ne forte sanguinem exurat suo acumine.

❡ Capl'z. xxxi. de renũ assignatiõe ꝛ vtilitate.

Renes duo positi sunt i duobus spine spõdilium laterib⁹ ꝑpe epar. Et ren dexter loco excelsior ẽ i tm̃ vt q̃nq; maiori occurrat pẽne epatis: ꝛ hec est pẽna siue extrẽitas iferior. Sinister ãt rẽ loco hũilior ẽ. Eorũq; latera duo conica adiuicẽ opposita sunt ꝛ latera duo gibbosa circũdãtur a latere corpis i q̃ sunt aialis. Cõtinuanꝛ ãt e oꝝ cuiq; duo rami magni vene ꝯcaue statim vt ab epate surgit: alter eoꝝ diuidiꝛ i ipsoꝝ subam ꝛ ad ipos fert sãguinẽ: ꝑ alterũ ãt aq̃sitatẽ trahit sãguis q̃ ẽ vrina. Cõtinuaꝛ ẽt illis a magna ram⁹ arteria cõpetẽtis magnitudinis ad ipos ꝟtutẽ portãs vite. Oriꝛ ãt ex vtriusq; loco q̃ hec illis cõtinuãtur vasa collũ ꝛ large ꝯcauitatis opimẽto optũ: quoꝝ q̃dq; vesice ꝯiũgiꝛ: ꝑ quẽ vrina a renib⁹ ad vesicam mittiꝛ: vocãtur ãt hec colla duo emunctoria. Ad hãc pati sunt renes vtilitatẽ. s. vt aq̃sitatẽ traherẽt sanguinis ꝛ hac illum purgarẽt superfluitate.

❡ Capl'z. xxxij. d vesice assignatiõe ꝛ vtilitate.

Vesica aũt posita ẽ i masculis sup rectũ itestinũ ꝛ vni⁹ ẽ tunice dure. Cui⁹ durities fuit nec̃ia: q̃ acumẽ posset coleraꝫ pferre vrineq; ꝑter volũtatẽ egressum. vrina porro ad illã mittiꝛ a renib⁹ ꝑ meatus duos q̃s emũctoria dixim⁹. Cõsolidãtur cũ duo hi meat⁹ vesice ꝑ trãsuersuꝫ adducti ꝛ ꝑ lõgũ feruntꝛ. ꝛ deiceps in iteriora ei⁹ mittũtur. Scindiꝛ aũt ex suba ei⁹ ps q̃dã opimẽto siṁis ꝛ tpe q̃ vrina ad vesicã nõ decurrit opim̃tũ hoc ꝯiũctũ ẽ sup meatuũ os clauditq; illos diligẽtissime. nec euent⁹ ꝑ os emittiꝛ. ne forte aliq̃d vrīe ad ea a q̃b⁹ d fluxerat ṙuertaꝛ loca. Hoc ẽt mõ ꝯsolidaꝛ meatus q̃ ori ꝯtinuaꝛ fellis. Hec est vesice assignatio ꝛ q̃litates eius.

❡ Capitulũ. xxxiij. de mẽbris gñatiõis ꝛ ꝑmũ de matrice ꝛ ei⁹ vtilitate.

Diximus de ciboꝝ instr̃is q̃ ꝑsuasoria erãt iã deiceps equũ ẽ nos hoc disputare loco de mẽbroꝝ habitudine q̃ gñatiõis iꝛ istr̃a. Sũt aũt hic mr̃ix mãmille testes spmatis vasa veretrũ. Et nos de mr̃ice ꝑmũ cõsiderabim⁹ eiusq; habitudinẽ ostẽdemus in figura in positiõe in vtilitate fetusq; i ea habitudie. ❡ Dico q̃m mr̃ix in forma sua forme silis ẽ vesice maximeq; ꝑfunditas ei⁹ nisi q; ab ea differt duob⁹ q̃ in eis sũt ab vtroq; latere augmẽtꝫ duob⁹ silib⁹ cornib⁹ ad emũctoria ꝟsus tẽdentib⁹ ꝑ q̃ vene igrediunꝛ ꝛ arterie q̃ ad matricẽ ꝛ spma deferũt ꝛ spũꝫ. Matrix ãt sua in suba sbe ꝑxima ẽ neruo: ũ eo q; extẽsio illi eẽt nec̃ia tpe cõceptus ꝛ impgnatiõis in oẽs ptes cũ fetus augeꝛ et maior fit. Hec aũt actio gñi neruoꝝ ꝑpris ẽ sic vt nocumẽtũ illis nõ accidat. Matricis os magꝫ neruosum est ꝛ magis durũ nisi q; ei⁹ tẽperata ẽ durities. Neruosum q̃d est pp sensus bonitatẽ q̃ in coit⁹ delectatiõe fuit nec̃ia. tẽperata ãt est durities ei⁹ quo possit in ea reductio ꝛ cõstrictio fieri post spmatis ad illud ingressum sed ꝛ vt possit extẽdi coitus tpe quo per illud sperma facile trãsmittaꝛ. Si em̃ multe eẽt duritiei a firmitate cõstrictiõis ꝑhiberet. Si ãt molle extendi optime non posset sed caderẽt ptes eius alie sup alias clauderetq; nec facile ad matricẽ semẽ viri posset trãsire. Est aũt vnã habẽs tunicã cõpositã ex villis positiõe varijs ꝛ in ea villi ꝑ lõgũm porrecti qui ẽt in ea ceteris pauciores sunt eo q; nec̃ium erat illis spma solũ attrahere. Sunt ꝛ villi ꝑ transuersa ducti. ꝛ hi magis in ea abundãt pp q̃d per eos virtus est spma retinẽdi ꝛ fetũ p ꝯceptus tpis diuturnitatẽ. Hꝫ ẽt villos in latum deductos ꝑpter eã q̃ nec̃ia erat expellẽdi virtutẽ emissionis ad exteriora fet⁹ tpe. ❡ Locatio eius talis est sup intestinũ posita ẽ rectuꝫ ꝛ sup ipam vesica: eo q; nec̃ium eẽt intestinuꝫ quasi culcitrã ꝛ stramẽtum illi eẽ. Vesica q̃q; tegit illã ab icõmodis q̃ accidunt extenuatione dum distẽditur cõceptus tpe. Est aũt alligata matrix his que illi vicinantur circũquaq; mẽbrꝫ ligamẽtis flexibilibus ꝛ q̃ ꝛ extẽdãtur vt in oẽs possit distẽdi ptes concepꝫ tpe. Hec a supioribus qua pte eius est ꝑfunditas vesicã supat: a parte vero colli a vesica superaꝛ. Collum matricis vsq; vuluã porrigitur. ❡ Vulua est interstitiũ ꝛ separatio que inter duo pẽnis est ossa ꝛ est sup anũ locata. Huic ab exteriorib⁹ augmẽta sunt cutis q̃ arabice badera vocantur q̃ silia sunt veretri ꝑputijs iõqꝫ ꝛ nos nomẽ aliḋ nõ hñtes ꝑputia vulue vocam⁹. Horũ sunt vtilitates vuluã ꝛ matricẽ tegere ac defendere ne forte aeris ad illã frigiditas penetret. ❡ Sunt aũt mr̃ici concaua duo magna q̃ꝝ alteꝝ ẽ i dextrꝫ alteꝝ i sinistrꝫ hec duo concaua ad vnam perueniunt ꝑfunditatem vtrisqꝫ communem. diciturqꝫ matris collum. Ideoqꝫ antiqui matricem matrices esse dixerunt. hac quoqꝫ diximus causa.

Hec autẽ

hec aūt duo animauertes manifeste cōcaua si in matricē animalis intēderis ꝛ siphacē ab ea sciderjs quo ab exteriorib⁹ vestitur vide bis duas concauitates abinuicē disgregatas tāq̄ si due eēt matrices que ad vnā ꝑtendun tur ꝓfunditatē que necessarie fuerūt vt in ge mellorꝫ gn̄atiōe eorꝫ quisq̄ sua generet in cō cauitate. Sic ꝙ in plurib⁹ fit qn̄ gemellos mu lier generat: fitq̄ scd̄m partez maiorē masculi gn̄atio in dextro latere: femine in sinistro: ra reqꝫ feminarꝫ accidit generatio in latere dex tro. Et in matrice ꝛ singulis cōcauitatibus lo ca ꝓfunda sunt parue ꝓfunditatis que fossu le dicunt: hec sūt venarꝫ ora per que sanguis mēstruorꝫ in matricē decurrit: sunt aūt hec lo ca aspera: ideoq̄ vt per ea sperma retineatur suspēdāturqꝫ illis secūdine partes sintq̄ illis tāq̄ ligamēta. Testiculi porro mulierꝫ positi sunt in supiori colli matricis loco post augmē ta duo que dicunt cornua duo ꝛ sunt a duob⁹ matricis positi laterib⁹. alter a latere dextro alter a sinistro testesq̄ duo mulierꝫ minores sunt q̄ virorꝫ: ꝛ sunt rotūdi ꝛ supplani: substā tia eorꝫ glādulosa similis glādule que venas stringit ꝛ solidat ꝛ sunt masculorꝫ testibus du riores cuiq̄ eorꝫ vena cōtinuat nō pulsans q̄ a renū parte veniēs augmētū qd̄q̄ ingredit cornu dictū: ꝛ ab earꝫ quaq̄ oritur corp⁹ p qd̄ sperma in cōcauū fundit matricis. hec est ma tricis assignatio ꝛ figura. Quātitas aūt ei⁹ oi bus nō est eq̄lis mulierib⁹. In mulierib⁹ ꝛem̄ q̄ ꝑgnātes nō sunt minores ē eas inuenire: in ꝑgnātibus maiores: sꝫ ꝛ in his q̄ nunq̄ cōce perūt minores sunt valde q̄ in his que aliqn̄ cōceperūt: ꝛ q̄to plus mulier cōcipit ꝛ ei⁹ ma ior fit matrix pp matricis extensionē a fetu vt sit illi loc⁹. Uariat ēt matricis q̄titas in etati bus: ꝛ ē in muliere q̄ minoris ē etatis minor: in ea ꝟo q̄ maioris ē etatis maior. At vero ve tule mulieres minores hn̄t q̄ iuuētus earꝫ no uerit. Est aūt ꝛ in illis q̄ parꝫ coeunt. minores q̄ in illis q̄ multū coeunt. Matricis aūt tēpe rata quātitas est q̄ ab extremitate ei⁹ supiori q̄ est eius ꝓfunditas posita ꝓxima ē vmbilico vsq̄ ad extremitatē vulue: ēq̄ ei⁹ longū duo decim digitorꝫ: latitudo eius ē dimēsio q̄ duo abinuicē distāt emūctoria ad q̄ quodq̄ duuz ꝑuenit augmētorꝫ que cornib⁹ silia sunt: hec est matricis assignatio simplex.

Cap. 34^m. de matricis i q̄ est fet⁹ assignatiōe.

MAtris autem in qua ē fetus cuiusmōi sit hoc loco dicem⁹: ꝛ oēm ei⁹ ostēdem⁹ q̄lita tē a ꝑncipio quo spma in ip̄az ca dit vsq̄ ad ꝯplemēti fet⁹ tp̄s ꝛ ho rā. Dico ꝙ qm̄ Galien⁹ ꝛ hypocras arbitran tur ꝙ spma agētis ꝛ m̄ae obtineat locū in fet⁹ gn̄atione: sanguinē aūt mēstruū solūmō mate riei seruare locū. ꝛ qm̄ fet⁹ ꝑficitur ꝯtemperā tia ꝛ cōmixtione spmatis masculi cū femineo. Aiūt quoq̄ matricē cū ē coitus tp̄e siquidē ꝓ xima ē mēstruorꝫ amputationi: ꝑueneritq̄ ad eā spma tēperatū sua in grossitie ꝛ viscositate sup illd̄ stringi ab oībus sui ptibus: retineres q̄ ip̄z ꝛ circūtenere ea q̄ in ip̄a ē retētiua ꝟtu te. Hui⁹ rei signū ē ꝙ inuenim⁹ qn̄q̄ dū aialis exploram⁹ q̄ parisit. Matrix ꝛem̄ eorꝫ ita ar ctissime stricta ꝛ ꝯclusa ē vt nec acumē corpis aliqd̄ possit itrare: hoc fit pp nimiū amorē et desideriū matricis in spmatis subam. Ideo ꝙ ꝛ antiqui dixerūt matricē eē tāq̄ aial sperma desiderās. Est aūt spmatis nā si a virga que i ea est expellat forti virtute p matricis ire col lū ꝛ recta tēdere via vsq̄ in iferiora ei⁹ ꝛ in lo ca vicina: illiniūturq̄ eo ꝛ dilatant in his locis inferiorib⁹: remanētqꝫ remotiora matricis in cornuū ptibus inania ꝛ in viri spmate vacua. Amputat igit spma mulieris ab ei⁹ testiculis p spmatis vasa ꝛ in mediū fundit matricis: tē ditqꝫ ad cornua duo ꝛ in vētre dilatat matri cis. cōplēturqꝫ loca q̄ viri fuerāt spmate fru stra: ꝛ in ea quoqꝫ in q̄bus illd̄ est cōtinuatur qꝫ illi. Fit ꝟo iter matricē ꝛ spmata duo inter stitiū quoddā ꝛ q̄si diuisio ꝛ ꝯcauitas: commi sceturqꝫ qd̄ residuū ē seminū duū ꝛ ad cōcaui tatē illā tendit replēdā. Fuit autez necessaria duū spermatū cōmixtio duab⁹ de cāis. Altera ē vt sperma eēt mulieris cibus cōueniēs virili spmati: virile ꝛem̄ grossuz est calideqꝫ cōplo nis spma: cōtraqꝫ femineū tenue ꝛ frigide cō plexiōis: q̄re sua nō pōt grossitie virile extēdi ꝛ dilatari queadmodū oporteret corrūperet qꝫ suā m̄am fetus calore. Iō qꝫ femineū necīū fuit spma qd̄ ei⁹ tēperaret grossitiē ꝛ calorem Altera aūt ē vtilitas opimēti gn̄atio qd̄ fetuz circūdat: virile ꝛem̄ spma eo ꝙ recte ferat ad cornib⁹ nō ꝑuenit augmēta silia: neq̄ totū di latat matricis vētrē necessariū iō femineū est spma quo cōpleātur loca ad q̄ virile nō acces sit spma: cōtinueturqꝫ femineo: ꝛ ex eis simul opimētū fiat quo fetus inuoluat. Est aūt hu ius opimēti fetū circūdātis gn̄atio talis: sper ma grossū ē ꝛ viscosum: iteriora aūt matricis cata ꝛ plana. Cū igit spma itra corp⁹ matricis dilatat facile ex eo opimētū gn̄at; queadmo dū fit ex pasta si supponatur opculū calidum cito crustula fit. Soluit aūt opimētū hoc oīb⁹ explanis matricis corporis locis: ꝛ suspēditur ad eā p loca aspa q̄ fossulas dixim⁹: fitq̄ opi mentū hoc cū spermate: qd̄ circūtenet: queād modū ouū qd̄ nō suo edidit tp̄e gallina nō cō pletū videbisqꝫ exteriorē testā operimēto simi lē. Et hoc quoqꝫ nōnūq̄ in exquisitiōe matri cū appet aialiū q̄ ꝑgnātia sunt a ꝓrimo. Uide bis ꝛem̄ opimentū matrici adherēs p loca q̄

venarum ora fossule dicta sunt: alis aut a matrice olno seiunctu et minime inherens illi ad oui similitudine qd in galline matrice copletu e nec dura ei9 est testa. Refert aut hypocras i libro de na pueri. saltatrice muliere sexto coceptionis die aborsu passa: cecidisseq3 ab ea sperma cu opimeto suo in similitudine oui qd suis exterioribus nudatu corticib9 iteriori operimento tantum vestitur. Ut autem huius completa est operimenti generatio quod sperma concludit: sanguis ad illd ferk menstru9 p venas no pulsantes: quarum ora ea sunt loca q fossule dicta sunt: peruenitq3 simul sanguis subtilis et spirit9 vitalis p arterias q ad matrice veiut: feruntq3 simul in opimeti subam anteq ipsius cosumek durities: ideoq3 possibile habet p illud trasitu ad ipsi9 cocauu. Fiut itaq3 in opimeto foramina et meat9 nec desinut hi dilatari: nec cosolidank pp sanguinis decursuz. Spmatis rem attractio q sanguine trahit: no cessat per ea q in ipso est trahedi potetia. Spmati naq3 sua in gnatione in instrumetis ei9 miscek vitalis spus et naturalis p quos materias sibi couenietes possibilitate sibi trahedi sumit: fiuntq3 ex eis fetus mebra: hypocras naq3 et Galienus arbitratur: spma materiei et agetis et forme in creado obtinere fet9 locu: mestruu aut sanguine mam tm: sicut in hui9 capituli pncipijs dictu est: dehinc opimetu illd duresceit et solidak: generankq3 ex spmate inter opimetu locis scilis illis p q sanguis ad fetu influit vene arterieq3 quarum ora venis cotinuatur et arterijs q ad matrice ferunk: cotinuaturq3 he illis arterie arterijs et vene venis. Deiceps arterie he et vene gnate irretiunk et inuoluunk cuz operimeto et iplicantur intra ipm: circudatq3 exteri9: post hec vene oes no pulsantes cogregatur: fiuntq3 et coglutinantur ex eis due non pulsantes vene: itide oibus cogregatis i vnu arterijs: due creank arterie: sicq3 qtuor ad vmbilicu veniut fet9: vt aut vmbilicu trasserut no tn plurimu cogregank due vene in vna. Uocatur aut opimetu hoc in quo hec irretiunk vene et arterie scdina. Fuit aut scdina necessaria vt venas solidaret et firmaret ac arterias: ligatasq3 adinuice 9fortaret: sed et vt fetu mestruo ruz pasceret sanguine his q in ea sunt venis: spirituq3 inferret et sanguine subtile his quas hz arterijs. Gnank aut sup fetu ab interiorib9 opimeta duo: alterum quorum secca dici pot et e implicitu qsi fasia: alterum aut sela arabicis nominibus. Et secca sub scdina est ascedit q3 ad matricis supiora et est sile fasie figura et hic est trasiens a fet9 vesica eiusq3 vtilitas vrina suscipere fet9. Sela aut opimetu est fetu circundans sub secca. Et e opimetu largu et spissum: qd ad suscipiedos factu est vapores ascedetes de spmate et fet9: q qsi sudor sunt in 9sumatis corpibus. hec e opimetorum q fetu circudat assignatio. Ipsi9 aut fet9 gnatio huiusmodi est. Dico qm spma et sanguis cu comixta fuerint fiut ex eis iflatioes ex sanguis calore: queadm i grossis videm9 fieri et viscosis si igni decoquank in eorum ebullitoe bullas fieri et iflatioes. In hmoi bullis spirit9 adunak spmati admixt9. Immergiturq3 spmatis pfundo adunaturq3 bulle he adinuice et fit ex earum adunatioe 9cauitas magna in spmate: q in 9cauitate plurima adunatur spus quatitas: fitq3 in supficie spmatis durities: nec pot abinuice spus dissolui. Decurrit aut sanguis et spus p duo illa vasa ia creata in secudina ad spma: eiusq3 replet cocauu: virtusq3 informas ex his duob9 ex spmate s. et sanguine mebra iformat fet9: ex spmate qdez ipso mebra alba q sunt cerebru ossa cartillagines: operimeta: ligamenta: vene: et arterie: ex mestruo aut sanguine epar et oia mebra carnea solo excepto corde hoc rem ex sanguie fit arteriarum. Primu aut oiu3 fet9 iformas ab his incipit mebris: q plurib9 sunt origo et radix mebris corporis: cerebro s. corde et epate: fitq3 ex substatia spmatis cerebru et ex arteriarum sanguine cor: epar aut ex eo q p venas ad corp9 fetus veniétes mittik sanguine p secudinam. Sut hec tria in pncipio mebra adinuice proxima deinceps aut in vltimis sepank et abinuice remouenk: cotinuaturq3 vena magna q ex venis fit no pulsantib9 epati: et ad ipm defert sanguine mestruorum: silrq3 vena pulsans q ex pulsantib9 fit venis in scdina cordi 9iugitur cui et spiritu ministrat vitale subtileq3 sanguinem. Post hec aut ex radicibus his tria seperatur germina: a cerebro neruorum paria et nucha: a corde arteria magna: ab epate vena cocaua. Est aut arteria q ad fet9 vmbilicuz attingit: et cordi ei9 9tinuak arteria magna q ex corde ei9 pcedit. Fecit aut ei9 hac 9tinuatione vene na qm nulla eet securitas ne rupek si cordi continuarek ipsi pp ea q int9 e logiquitate iter vmbilicu et cor. Creank aut cu harum gnatione radicu et germinorum ossa illa circudantia q qsi opimenta sunt illis et castru fiutq3 ex spmate ossa cranei: et circudant cerebrum et spodiles q circundat nucha pectoris coste circudantes cor. coste posteriores epar co cludetes deinceps alia creatur mebra: nisi q ea amplius manifesta sunt q his radicib9 sunt ppinquiora vt sensus instrumeta cerebro: pulmo cordi. stos. sple. fel. renes epati. Dehinc manifestantur q hec mebra sequutur que in concauo sunt pectoris. Ultimo man9 et pedes et oia reliqua membra que incompleto sunt fetu. iam tunc fetus incipit moueri. huiusmodi e fet9 informatio s. a pncipio quo cadit spma in matrice vsq3 coplemeti ei9 hora et tepus. Est aut fet9 iformatio p quatuor tpa. Primu e tepus in quo si ingrat

spermatis forma adhuc ei dñat ꝛ hoc vocat
hypocras spmaticuꝫ. Scdm est in quo sper-
ma repletũ apparet sanguie nec cerebꝝ aut
cor aut epar adhuc discernunt : nec formata
sũt:ꝫ iã tñ nodata sũt. ꝛ est q̃t itas ꝛ mẽsura:
vocatq; illũ hypocras hoc tpe fetũ. Tertiũ ẽ
tẽpus in quo forma ꝛ cerebri ꝛ cordis ꝛ epatꝫ
manifestiꝰ apparẽt: videmusq; in eo reliq̃ oia
mẽbra tãq; q̃ iformari icipiat. Quartũ ꝟo ẽ i q̃
discernũt ꝛ apparẽt oia mẽbra q̃ tã in mani-
bus sũt q̃ in pedibus: vocauitq; hoc fetũ tpe
hypocras isantẽ: eo ꝙ hoc tpe fetus moueat
maifeste: pedibꝰ calcitret vocat ãt fetꝰ oibꝰ his
tpibꝰ viuũ nisi ꝙ eiꝰ vita tribꝰ pmis tpibꝰ q̃si
plãtaꝝ ẽ. Siĺitudo ãt fetꝰ cũ plãtꝫ tribꝰ ẽ i rebꝰ.
Pria ẽ qm̃ queadmodũ plãte radices sũt: sic ꝛ
fetus ꝯtinuatio cũ matrice venis ꝛ arterijs q̃
in scdina sunt. Scda qm̃ queadmodum plãte
ramos hñt: sic sunt ꝛ fetui germia q̃ a tribus
oriũtur radicibꝰ cerebro. s. corde ꝛ epate. Ter
tia est qm̃ queadᵐa plãtis duo oriũtur germi
na primũ qd ad supiora tẽdit ex q̃ rami fiunt
arboris: sc̃m ad inferiora a q̃ ꝑducũtur radi-
ces: sic ꝛ in fetu vene ꝛ arterie: q̃rũ alie ad su-
periora. alie ferunt ad iferiora. hec ẽ fetꝰ i ma
tre assignatio. ¶ Spatiũ aũt tpis informatõis
eiꝰ ꝛ cõplemẽtũ tale est fetꝰ q̃ in septio nascit
mẽse si q̃dẽ masculus ẽ eiꝰ iformatio in trigin
ta ꝯplet diebꝰ motus in sexagita: eiusq; perfe
ctio in ducẽtis ꝛ decẽ diebꝰ. Si ꝟo femia eiꝰ
informatio ꝑficit in trigita q̃nq; diebꝰ. motus
in septuaginta ꝯplemẽtũq; in ducẽtis ꝛ decẽ
diebꝰ. Qui ꝟo i nonẽ nascit mẽsibꝰ si masclus
sit eiꝰ iformatio in q̃dragita diebꝰ. motꝰ octua
gita. cõplemẽtũ in ducẽtis septuaginta diebꝰ
Qd si femia ẽ eiꝰ iformatio in q̃dragitaq̃nq;
sit diebꝰ: motꝰ in nonaginta ꝯplemẽtũ i ducẽ
tis septuagita diebꝰ. In decio ãt nascẽs mẽse
masculi fit informatio in q̃dragintaq̃nq; die-
bus. motꝰ in nonagita. si femia. iformatio in
q̃nq̃ginta motꝰ in cẽtũ diebꝰ sit. ꝯplemẽtũq; in
trecẽtis diebꝰ. Cõplet ãt masculi forma ãteq;
femine eo ꝙ sperma ex q̃ masculus gñat fortiꝰ
est ꝛ calidiꝰ. Ait aũt hypocras se mulieres vi
disse q̃ aborsuꝫ fecerãt añ triscesimũ ꝯceptõis
diẽ. apparuitq; in eis oim forma mẽbroꝝ: ꝛ ait
qm̃ cuꝫ forma cõpleta fuerit in trigitaq̃nq; die
bus: ptus in ducẽtis decẽ erit. Et sciendũ qm̃
quocunq; cõpleatur forma tpe in duplo tpis
fit motus. ptꝰ aũt post triplicitatẽ tpis motꝰ.
Si quis autẽ dicat cur puer qui octauo na-
scitur mẽse nõ viuit. dicimus hypocratẽ in li-
bro suo quẽ de fetibus octo cõposuit mẽsium
dixisse: quoniã in septio mẽse fit puero ꝯuer-
sio ꝛ motus a suo loco q̃ritq; exitum: cui si vir
tus erit valida matricẽ egreditur: si vero debi
lis nec põt exire: turbatio illi fit ꝛ debilitas.
Non itaq; septimo nascitur sed vsq; decimuꝫ
aut nonũ remanet mẽseꝫ ꝛ ab illa q̃ acciderat
curat turbatiõe ꝛ lãgore sanatq; q̃ cõtigerat
morbꝰ ꝛ lesio. At vero si octauo nascat mẽse ꝛ
in ea est habitudine turbatiõis ꝛ lãgoris de-
bilitatisq; nõ viuit eo ꝙ nõ sit illi virtꝰ qua pa
sci possit ꝛ nutriri. huiꝰ rei signũ ẽ ꝙ fetui. s. se
ptimo accidat mẽse iuersio ꝛ turbatio morbꝰ
ꝛ mala habitudo ꝑgnãtiũ in octauo mẽse ea
rũq; grauitas cũ ꝑgnãtiũ hitudo hitudinẽ seq-
tur fetuũ. hee aũt habitudies a fetibꝰ cessant
circiter q̃draginta dies. ¶ Et sciẽdũ qm̃ cuius
q; fetꝰ masculi gñatio ẽ in latere dxtro eiusq;
motꝰ hac appet in pte ꝯ feminaꝝ in sinistris
gñatiões fiũt lateribꝰ: motusq; eaꝝ in eisdẽ.
Nascũt autẽ in dextris masculi matricũ late-
ribus. qm̃ eoꝝ calidam opꝫ esse cõplexionem
latus aũt dextrũ matricis calidius cũ sinistro
eo ꝙ epati vicinꝰ sit ãplius hoc: ꝫ ꝛ qm̃ testi-
culus dexter a quo defluit spma in mr̃icẽ ea-
dẽ de cã calidior est iõq; ꝛ eiꝰ spma calidius ꝛ
siccius gñantur ecõtra femine i sinistris late
ribus qm̃ eas opꝫ frigidioris eẽ ꝯplxõis latera
aũt matricũ sinistra frigidiora sunt splenis vi
cinitate. sinisterq; eoꝝ testiculus hac eadem
frigide est cõplxõis cã similrq; eiꝰ spma fri-
gidius ꝛ humidius. Quãto aũt sperma cali-
diꝰ est ꝛ siccius grossiusq; fetus quoq; mascu
lus. Si vero frigidius ꝛ humidius ꝛ tenuius
ꝛ fetus femineus est. ¶ Signa aũt q̃n mulier
ꝑgnãs masculũ hꝫ in vtero color pulcher mo
tus eius leuis mãma eius dextra maior est si
nistra itidẽq; caput mãmille eiusdẽ pulsus in
dextra manu fortis est ꝛ vehemẽs celer ꝛ ple
nus. Si aũt in vtero feminaꝫ habuerit signa
ꝯria iuenies mũdatq; femia a sanguine ptꝰ si
masculũ pepit in vigintiquinq; diebꝰ. Si ꝟo
feminã in trigintaq̃nq;. ¶ Et si viri spma ma
ius ꝛ fortius fuerit qui gñatur patri similis ẽ.
Si vero amplius sit mulieris semẽ ꝛ fortiꝰ na
scẽtis forma matrẽ sequit. ¶ Et sciẽdũ qm̃ se
pe mulieres duos pariunt raro aũt amplio-
res vidi tñ que pepererat tres fetus mulierẽ
masculos duos ꝛ feminã. Audiui quosdã di
centes mulierem quatuor edidisse masculos
duos totidẽq; feminas. Tradunt etiã nõnul
li quasdã quiq; peperisse vno ptu ꝙq; q̃tuor
annoꝝ spatio viginti effuderit fetus viuẽtes
Et hoc quidẽ possibile est mihi tñ sensu inco
gnitũ. Sunt etem̃ in matrice quatuor loca fo
ueis silia q̃ venaꝝ sunt ora a quibꝰ in matricẽ
sanguis defluit mẽstruus. Audiui ẽt mulierẽ
septio pepisse mẽse filiũ aliũq; nono huiusq;
aiũt rei cãꝫ ꝙ post cõceptionẽ coitui se dderit
viri alterius. Refert autem Aristotiles quo-
niam pregnans mulier carnis deposuerit fru
strum post annum: hec per audituꝫ accepi ru
morẽq; ceterum eorum exquisitissimã verita
tem aliter non habeo.

¶ Capl'z.35m de māmaꝝ assignatōe ⁊ vtilitate.

Ammille due cōposite sunt ex glādulosa carne tenera ⁊ alba: lactis siti nāe: ⁊ ex vēis ac arterijs inuolutis iplicitisq ⁊ i pectore posite sunt. Hoc etem̄ magis ꝯpetēs fuit rei ad quā necie sunt ⁊ ornātes magis mulieres. Est aūt eaꝝ necitas gn̄atio lactis q̄ fetus illo pascat̄ ꝙdiu isās est. Qm̄ etem̄ isans primus ē ꝯsuetudini refectōis ꝑ mēstruū sāguinē: neciū hūit refici cibo mēstruoꝝ ꝓrio sāguini: qḋ āt eiusmodi ē dr̄ eē lac. Hoc nāq ex mēstruo gn̄atur sanguine. Oportebat ꝟo vt sanguis fieret lac multā pri⁹ fieri decoctionē: iōq in pectore posite sunt vt ꝓpinq cordi eēnt qḋ caloris ē cella ⁊ fornax nālis ⁊ illas ad decoctionez adiuuet celebrādā in sāguinē q̄ ad eas venit a cōcaua. Cōcaua etem̄ vena postq̄ ꝑuenit ad cor mittit̄q ab eo ad pect⁹ ⁊ fit furclis ꝓria: duo ab ea ꝓcedūt rami magni: eodēq mō oriūt̄ ex mēbris venaꝝ pulsantiū q̄ ad hec mittunt̄ loca due pulsantes vene: descēdūtq hec q̄tuor vsq māmaꝝ locū: ꝯtinuaturq cuiq māmille vēa ⁊ arteria: diuidūt̄q in ꝑtib⁹ singlis mēbrꝫ ⁊ retorq̄nt̄ ac circulātur ꝑ māmaꝝ carnē. Sāguis igit̄ q̄ ad māmillas ꝑuenit ꝑ has venas optie decoq̄tur: trāsit etem̄ ꝑ ꝯcauā vena ad cor ascendens: a quo ad ꝑtes mittit̄ pectoris: rursusq descēdit ad cor: ⁊ ꝑ ipm̄ scḋo trāsiens motu semꝑ mouet̄ pectorꝫ: ⁊ sic ad māmillas ingredit̄. Circuit itaq eaꝝ reflexiōes venaꝝ ⁊ minorat̄ ꝑtrāsiēs hec loca: decoq̄tur q̄z plena decoctiōe. ac alterat̄ in lacti ꝓximā nām: dehic ab illis fūdit̄ venis i māmas. In quaꝝ carne foramia sunt in q̄bus q̄escit: ⁊ plena immutat̄ alteratiōe in subam ipaꝝ: sicq i lacteā subam. cum sit māmaꝝ nā eadē fere q̄ lactis. Hoc itaq mō oibus fit fetui ꝓductio: queādmodū ⁊ epar succositatē ciboꝝ in subam mutat sāguis: sitq ꝯueniēs oib⁹ mēbris cib⁹ maxieqꝫ carnis. Signū āt ꝙ lactis gn̄atio ex sanguie fiat mēstruo: ⁊ ꝙ iter mr̄icē māmillasqꝫ cōitas sit hoc est ꝙ ꝯceptus tp̄e nō parū menstruꝫ āputat̄: eo ꝙ sāguis hic ad cibū cōuertat̄ fetus ꝙqꝫ accit mulieri māmaꝝ reductio si fetuū fecerint aborsuꝫ: queadmodū Hypocras sapientissimus in libro ait aphorismorū mulieri in vtero hn̄ti gemios si altera māmilla gracilis fiat alteri⁹ aborsum facit: si dextra gracilis fiat masculi patit̄ aborsuꝫ: si ꝟo sinistra femine. hec est māmarū assignatio.

¶ Capl'z.xxxvi. de testiū assignatōe ⁊ vtilitate.

Esticuli duo organa sūt spermatis gn̄ationi. ideoqꝫ ꝯpositi sunt ex glādulosa carne alba: ⁊ est caro eorū tenera ⁊ rara foramina hn̄s: circundateq queq illoꝝ opimētū cui a siphace origo est ⁊ a luboꝝ loco. Sunt autē opimenta hec duo quo oriunt̄ loco stricta: nec cessant dilatari donec vtrūq opiant testiculū. venit aūt ad quēq eoꝝ vena nō pulsans a renum ꝑtib⁹ ferēs ab illis sanguinē q̄ spmatis est mā queut illis cōtinuant diuidit̄ eaꝝ queq i suo ꝑ multa mēbra testiculo. Sic quoq due ad eos veniūt arterie ab ea q̄ sup spinā posita ē arteria. diuidunt̄q in eos venaꝝ diuisiōe nō pulsantiū. Dehinc aūt mēbra hec venarum ⁊ arteriaꝝ retorquētur ⁊ incuruant̄ hec cum illis replicatiōibus varijs. Sanguis aūt qui spmatis est mā cū ad testiculos incipit venire in via est imutatiōis in spmatis nām quadā alteratiōe. vt ergo ad has ꝑuenit venas ⁊ per replicatiōes earū ac antiportus circunflectit̄ imoraturq diutius vt plena sit ei⁹ decoctio ⁊ cōpetēti dealbet̄ albore. dehinc aūt ab his in carnē testiū mittit̄ venis. igre itq eoꝝ foramina ⁊ raritatē quē illi in suā transformant nām plenā alteratiōe suaq vltima decoctiōe calore excoquūt: augetq ei⁹ albedo ⁊ fit grossus generatiōi cōpetēs queadmodū mēstruoꝝ sanguis in lactis mutat̄ nām in māmillis ⁊ fit cōueniēs fetui cib⁹. ¶ Oriūtur aūt ex testiculoꝝ corpe vasa duo silia in substātia testiū subsiātijs in q̄ testiculi spma fundunt ⁊ ꝑ ea in virgā queadmodū mulierum spma duo eaꝝ fundūt in matricē testiculi: dicunt̄ aūt vasa spmatis hec vasa: hec in maribus longa sunt remouent̄ etem̄ a loco quo a testib⁹ oriunt̄ ⁊ ad pēnis duo extendunt̄ ossa: dehinc ad virgā descēdunt. Sunt ēt in masculis larga ꝯcaua dura substātia: lōgitudo q̄dē eoꝝ necessaria fuit vt in eis spmatis augeret̄ maturitas ⁊ optima fieret viscositas ac grossities. Largitasq quo ꝑ ea spma facili⁹ trāsiret ⁊ celeriter a virga in matricē durities ꝟo ne forte illis spatij ꝓlixitate ruptura aut incisio accideret. ¶ Porro i mulierib⁹ spmatꝫ vasa ꝯria his disposita sunt breuia scꝫ stricta molliaq. Breuia eo ꝙ nō egerēt spma foras fundere. sꝫ in sua loca. Stricta qm̄ mulieris sperma tenue est transmittit̄q ꝑ arctos velociter meat⁹. Mollia vero eo ꝙ breue illis esset trāscurrendum spacium. Durities illis non fuit necessaria que ab incisiōe illa cōseruaret hec est testium assignatio ⁊ vtilitas.

¶ Capitulum. xxxvij. de virge assignatione ⁊ vtilitate.

Irga corp⁹ est neruosuꝫ rotūdū ꝯcauuꝫ oi vacuū humiditate: eiusq origo a duob⁹ ossib⁹ q̄ pēnis ossa vocant̄. In laterib⁹ eius lacerti duo iuicē positi. Necia āt fuit ꝟga ꝑꝑ duas vtilitates. Eaꝝ altera q̄ ⁊ pmū a nā ꝓponit̄: vt spma qḋ ei vas

sa ministrāt in matricē trāsferret. Jōqꝫ neruosa ei⁹ facta est substātia vt ad tactū plimi eēt sensus delectareturqꝫ hō in coitu. Uacua aūt hūiditate facta ē vt ei⁹ cōcauitas cōcubit⁹ tēpore vētositate repleret inflāti ipaꝫ magnificātiqꝫ ⁊ extēdēnti: vt ei⁹ possit fieri in vuluam ad matricē ingressus: diciturqꝫ actio hec errectio. Facti sunt aūt a laterib⁹ ei⁹ vtrisqꝫ lacerti duo oppositi vt ipm extendāt coitus articulo in vtrāqꝫ partē cōtrariā. fiatqꝫ abide meatus eius rect⁹: extendūturqꝫ simul spermatis vasa ⁊ dilatanꝫ: trāsitqꝫ p ea sperma celerius. Scđa porro ei⁹ est vtilitas q̄ ⁊ a nā scđa ppōnitur: qm̄ em̄ vesica spermatis meatui apposita est. fecit natura meatu vrinā hoc exire: sustulitqꝫ iō vesice collū ab ani loco: vsqꝫ eum eno origo est virge. Creauit em̄ in extremitate colli vesicę masculoꝝ augmētū longū: cui⁹ extremitas ad collū peruenit cōcauitatis virge. At in mulieꝝ meatu vrine qm̄ virge carēt substātia augmētū collo datū nō est vesice. sꝫ ei⁹ collū in eis factū est qđ ad extremitatē tantum attingat vulue vt in eā fundat vrinā. hec est mēbroꝝ assignatio genitaliū in viris ⁊ mulieribus. Et sciendū mēbra hec in masculis ⁊ in mulierib⁹ eadē eē: sed differre figura ⁊ substātia. In feminis ⁊em̄ testiculi rotūdi sunt et duri in viris oblōgi ⁊ teneri vasa spermatis in masculis lōga duraqꝫ: i feminis breuia ⁊ mollia. In masculis virga solida ⁊ lōga: collū matricis in femis ⁊ teneꝝ ⁊ breue. bedera in mulieribus est qđ preputiū in masculis. hec ē virge assignatio ⁊ vltimus noster tractat⁹ de mēbris.

¶ Sermo quartus prime partis libri cōpleti artis medicie qui dr̄ regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi filij seiar trāslatio stephāi philosophie discipuli de virtutibus ⁊ actionibus habens capitula. xx.

¶ Capitulum primum disputatio de animalibus naturalibus actionibus.

X precedēti de elemētis disputatiōe manifestū est eē aīal ⁊ plātā metallaqꝫ cōposita ex q̄tuor eē elemētis partiū eoꝝ cū alijs cōtemperātia: eorūqꝫ abiuicē passionibus. Dr̄ em̄ qm̄ ex hoꝝ elemētoꝝ q̄litatib⁹ in corpibus cōplexiones pueniāt calore. s. et frigore hūiditate ⁊ siccitate: sitqꝫ in singulis aīaliū ⁊ plantaꝝ ac metalloꝝ hui⁹ cōplexionis mēsura q̄dā: scđm q̄ eoꝝ singula desiderabant: hec aūt cōplexio q̄si instrumentū sit ⁊ organū p qđ opereꝫ nā ⁊ aīa p quas regimen est aīalis ⁊ plāte: p nām nāqꝫ plātaꝝ ē ⁊ aīalium regimen: p aīam aūt aīaliū. Cū hec igr̄ ita sint: optet hic ⁊ nature ⁊ anime virtutes eē per quas oēs possint suas operari actiones: he aūt virtutes manifeste sūt ⁊ patētes ex his quas queqꝫ eaꝝ operaꝫ actionibus. Actiōes quidē nature sunt generare: augere: nutrire. Actiōes vo aīe q̄dā sunt p quas est vita dilatatio cordis scilis: ⁊ venaꝝ pulsantiū: ⁊ eoruꝫ reductio q̄dā p quas est anim⁹ ⁊ discrectio et sensus ⁊ volūtari⁹ mot⁹. Gn̄a itaqꝫ vtutū tria sunt primū naturalis virtutis ⁊ dr̄ virt⁹ naturalis. Scđm virtutis aīe p quā est vita ⁊ diciꝫ virtus vitalis. Tertiū virtutis aīe p quā ē regimē sensus ⁊ volūtari⁹ mot⁹ vocaturqꝫ virt⁹ animalis ab anima. Et nālis q̄dē virtutis actio cōmunis est animalib⁹ ⁊ plātis. hui⁹ ⁊em̄ virtutis actio ē ⁊ gn̄atio nutritio ⁊ augmentatio substātie spermatis imutatio in mēbroruꝫ aīalis substātiā. Incremētū aūt augmētatio ē q̄titatis ipoꝝ mēbroꝝ. s. coꝝ a puitate ad magnitudinē trāslatio doec ad iuuētutē veniaꝫ. Nutrimentū vo est eoꝝ restauratio q̄ a corporibus dissoluunꝫ ⁊ mēbris quo p illđ durare queat aīal ⁊ pmanere spatio tpis lōgo ne forte eoꝝ q̄ dissoluunꝫ cā pareat ab exteriorib⁹ cā aeris hūiditates a corporib⁹ trahētis aīalis aut ab iterorib⁹ nālis caloris corpora quodā dissoluētis mō. Sic ēt plātaꝝ est de seminibus gn̄atio alteratioqꝫ eoꝝ in frōdes ramosqꝫ necesseqꝫ hn̄t cū gn̄ate fuerit vt crescāt ⁊ augmētenꝫ vsquoqꝫ cōpleātur necessarium habētes alimentū quo sui durē tēporis longi

tudine ne forte marcescāt et desiccenť:cũ non pauca ab eis dissoluanť. Uitalis āt virt⁹ aiali cōmunis est rōnali:ꝛ irōnali siue plantis:hic etem̄ virt⁹ in oib⁹ aialib⁹ est dilatatio cordis ꝛ venaꝝ pulsantiũ ac eoꝝ reductio ad caloris custodiā naturalis. hec aũt due virtutes i oib⁹ equaliter sunt aialibus. ¶ Aiales autē virtutes quedā quidē sunt aiali cōes rōnali ꝛ irrationali:ꝛ he sunt virtutes per quas ē sensus ꝛ volũtari⁹ mot⁹. sensus aũt est aut visus aut audit⁹ aut gustus aut odoratus aut tact⁹ motusq̄ volũtarius ipse est quo mēbra mouētur aialis ad ea q̄ vult aut necessaria sunt sua sponte. hec aũt duo gñā actionũ in aiali eq̄lia sunt quedā vero ꝓprie sunt aiali rōnali. ꝛ hec est virt⁹ per quā fit regimē phātasia. s. cogitatio. memoria. non em̄ est aliqd̄ inuenire aialiũ irrōnaliũ in quo hec pfecta sunt. harũ singulaꝝ actionũ motus q̄dā sunt: mouetq̄ eos agens virtus. ¶ Mot⁹ porro sex sunt: q̄rũ duo simplices: quatuor cōpositi: duoꝝ incompositoꝝ: alter est imutatio ꝛ alteratio. alter loci motus q̄ est de loco ad locũ trāslatio. Res aũt imutantur et alteranť aut sue totalitate eētie et dicitur imutatio hec generatio ꝛ corruptio aut in sua qualitate vt a calore infrigiditatē mutatio:ꝛ ab humiditate in siccitatē: a colore albo in nigrũ: a dulcedine in amaritudinē. loci vero motus duob⁹ est modis. alter rectus. alter in circulũ: qui est spherarum Rectus aũt in añriora aut in posteriora: aut ad dextrũ aut ad sinistrũ: aut ad supiorā aut ad inferiora. Porro cōpositi motus sunt gñationis ꝛ corruptiōis motus augmenti ꝛ diminutionis. Et generationis motus cōpositus est ex imutatione totalitatis sube ꝛ alteratione plurimaꝝ qualitatũ. Corruptiōis motus ex eisdē cōponitur ex q̄b⁹ et generatio sȝ ecōtrario. Si etem̄ sit imutatio gñationis in calorem. Corruptiōis erit imutatio in frigiditatem: augmēti motus cōpositus est ex alterationis ꝛ loci motibus. Quod enim crescit et augmentatur imutat illud qd̄ ad ipm̄ puenit vt crescat donec sue simile sit essentie ꝛ augeatur in sua quantitate: i lōgo: lato: profundo: ꝟuatq̄ suā sic erat spēȝ. Est aũt dr̄ia iter gñatiōis motũ ꝛ augmēti qm̄ gñatio in alia ē spē motus: augmētũ aũt rē qd̄ imutat: sȝ ei⁹ eadē firma fixaq̄ ē spēs nec moueť. Diminutiōis aũt mot⁹ ꝯtrari⁹ est motui augmēti tot⁹ hic illi. Quecũq̄ ḡ mouētur hoꝝ aliq̄ nece est illa moueri motu ꝛ mouēs qd̄ dr̄ agēs. mot⁹ aũt actio. Et qd̄ moueť patiēs. Actionũ aũt nālũ q̄dā moueť mutatiōis tm̄ motu. vt est gñandi actio: cũ ipi⁹ gñandi actio sit rei gñatio q̄ nō ē ꝛ hec ē i aialiũ corpib⁹ mutatio spmatꝫ sube i s̄baȝ mēbroꝝ ꝛ q̄litates eoꝝ. Quedā motu tm̄ loci moueť: vt attractiōis q̄ ad mēbra trahitq̄

illi sit ē: ꝛ quēad^m tenēdi actio q̄ id ꝯtinet qd̄ trahiť ad mēbrũ. atq̄ ēt virt⁹ q̄ supflua expellit a mēbris illis nocētia ad mēbrũ cui cōpetũt. Quedā aũt moueť ꝛ alťatiōis motu ꝛ loci vt nutriēdi actio cũ sit nutrimētũ imutatio earũ q̄ ad mēbrũ veniũt mãrũ illi cōpetētium in suba mēbri. ꝛ augmētũ ipi⁹ i lōgo lato ꝛ pfundo. Uitalis aũt virtutis actiōes mot⁹ hñt locales. cũ sint hmōi actiōes dilatatio cordis ꝛ arteriarũ ac eorũ reductio: dilatatio aũt ē mot⁹ a medijs ad extrema. ecōtra reductio ab extremis ad media. Aialiũ porro actionũ q̄daȝ moueť alťatiōis motu vt sensuũ actiōes. sensus em̄ ē alteratio nāe sentiētis mēbri in nām sentite rei. Quedā aũt loci moueť motu. ꝛ he sunt actiōes volũtarij mot⁹. Et qm̄ ex his que diximus⁹ mãifestũ ē virtutũ p q̄s actiōes sũt mēbroꝝ corpis tria eē gñā. Et oñdim⁹ q̄ sit cuiuslibet hoꝝ actio generꝝ collectiōe q̄dā tractatus. iā nũc equũ ē nos dicere hoꝝ generũ diuersitates. ꝛ ex quo cuiusq̄ȝ eoꝝ pficiať actio. incipiemusq̄ȝ a naturali genere virtutis.

¶ Capitulũ scdm̄ de naturali virtute.

Dico quoniā nālis sedes virtutis ē epar ꝛ ab eo incipit tēditq̄ȝ p nō pulsantes i oia corpis mēbra venas. Datq̄ȝ hãc illis virtutem. Sũt hmōi aũt virtutꝫ diuersitates tres. Una ē virt⁹ gñans. scda ē nutriēs. tertia pascēs. Generās ē q̄ fetũ gñat ex spmate ꝛ mēstruoꝝ sanguie. eiusq̄ȝ ē a prio momēti pncipio q̄ spma i matricē cadit vsq̄ȝ ad gñatiōis fetus cōplemētũ actio. Nutriēs ꝟo ē ꝟtus q̄ fet⁹ crescere facit mēbra eaq̄ȝ a puitate ad magnitudinē transfert. cui⁹ ē ꝟtutis actio a gñantis fet⁹ pncipio vsq̄ȝ iuuētutis pfectiōeȝ ꝛ tũc ei⁹ deficit actio Pascētꝫ porro ꝟtutꝫ nā ē mēbris afferre subaȝ eoꝝ sube sileȝ. restaurãsq̄ȝ ab illis dissoluunť nō augēs illa nec i lōgũ nec latũ nec pfũdũ q̄ ipoꝝ sũt mēbroꝝ. hec etem̄ augmēta nutriētis sũt ꝟtutꝫ ꝛ augmētatie. hmōi ꝟtutꝫ actio a pncipijs ipi⁹ fet⁹ gñatiōis vsq̄ȝ aialis morꝫ ipsꝯstat ꝛ horā. haꝝ ꝟtutũ q̄dā sũt q̄b⁹ seruiť minime ꝟuiētes sȝ ꝟuiēs. s. ē illi ꝟtus alia ei⁹ adiuuās actiōeȝ ꝛ cōplēs vt ē gñatiua. Quedam ꝟuiēs ꝛ cui seruiť vt sũt due ꝟtutes nutriēs et pascēs. Gñanti due ꝟuiũt ꝟtutes q̄rũ alťa dr̄ ꝟt⁹ imutās alťa formās. Et pma qd̄ imutās necia ē gñanti ꝟtuti vt imutaret spmatis s̄baȝ ꝛ mēstruoꝝ sanguinē i q̄q̄ȝ fet⁹ mēbra. hmōi actio ꝟtutꝫ p q̄litates ē q̄tuor. fiũtq̄ȝ variaruȝ mēbra s̄baꝝ. Et si qd̄ p calorē opať ꝛ hũiditatē caro ꝓcedit. si p calorē ꝛ siccitatē cordꝫ caro Si āt frido vtiť ꝛ hũido cerebꝝ ꝓduc̄. si frido ꝛ sicco ossa videb oriri. Erit āt ei⁹ actio ꝑ q̄litatũ q̄titatē i eaꝝ augmētũ ꝛ diminutionē i oibus reliquis mēbris. sequũturq̄ȝ deinceps mem-

bra q̄ hic opaṫ virt⁹ cōplones que ipas sequū
tur q̄litates q̄tuoꝛ ex hitudinibus visis tactis
odoꝛatis ⁊ degustatis. Sūt āt q̄litates vise: vt
coloꝛ rubeus: caloꝛē sequēs alb⁹ frigidū ꝯmu
tans. Tactiue āt q̄litates sunt durū ⁊ molle. q̄
humidū sequūtur ⁊ frigidū: leuitas caloꝛem:
grauitas humiditatē: subtilitas caloꝛē: frigidi
tatē grossities. Gustus autē q̄litates: vt sapoꝛ
dulcis caloꝛē sequiṫ acerbus friditatē. In odo
riferis q̄litatibus vt odoꝛes iocundi ⁊ fetidi.
Erit aūt harū in vno q̄z mēbꝛo q̄litatū quāti-
tas iuxta q̄ eis imutans vtitur ꝟtus: hec ē ꝫ
quātitatē cuiq̄ necessariā mēbꝛo. Est ꝟo imu
tātiuz numerus ꝟtutū q̄ ⁊ mēbꝛoꝝ ꝑtib⁹ suis
cōsilium. In singulis rem̄ ꝑtib⁹ suis ꝯsilibus
mēbris ꝟtus ē imutās q̄ illud gñat mēbrū de
mēstruoꝝ sanguine intm̄ etiā vt singulis ve-
narū ꝑcutiētū tunicis s ⁊ stōi ac matricis dua
bus tunicis sit ꝟtus imutans pꝛima. Differūt
aūt imutantes p̄ma ⁊ scđa virtutes: q2 pꝛima
immutans ꝟtus suas opaṫ actiones in fetus
gñationis tpe: transferēs. s. mēstruoꝝ sangui-
nē ⁊ spma a tenuitate i grossitiē eoꝝq̄ alterās
suba in mēbroꝝ singuloꝝ subas estq̄ eius ꝑ
q̄tuoꝛ actio q̄litates. Uirtus aūt imutās scđa
est q̄ subaz imutat sanguis in mēbroꝝ subam
ei⁹ qđ iā gñatū est ⁊ ꝯpletū: assimilatq̄ illi ⁊ i
herere facit. Est ꝟo ⁊ hui⁹ virtutis scđe ꝑ q̄li-
tates q̄tuoꝛ queadmodū ⁊ p̄me actio. Uirtus
aūt infoꝛmās est q̄ vnūqđq̄ mēbroꝝ foꝛmat ⁊
figurat iuxta ⁊ figurā ⁊ foꝛmā q̄ cuiq̄ illoꝛuz
necia est: pfoꝛatq̄ ⁊ cauat ea q̄bus sunt necia
concauitas ⁊ foꝛamia mēbꝛa: asperat aūt ⁊ le
nit eā q̄ necessariā hñt asperitatē ⁊ lenitatē cō
iungit iungēda. Hec due ꝟtute p̄ma. s. imutās
⁊ infoꝛmās ꝟtus suas nō cessant opari actōes
vsq̄ dū cōpleaṫ fetus foꝛma ⁊ imago. Foꝛma
aūt fet⁹ pficiṫ si masculus est in trigita dieb⁹
aut trigintaq̄nq̄. Et si femia in q̄dragita. Nu
triēs ꝟtus vero. s. q̄ crescere dat gñanti seruit
virtuti: seruitq̄ illi pascēs fuit q̄dē ipsa gene-
rāti augmētādo ⁊ crescere faciēdo fet⁹ mēbꝛa
in q̄ntitate: extēdit eni ea in lōgū latū ⁊ altuz:
huiusq̄ actio ꝟtutis ē a pꝛicipio gñatiōis fet⁹
vsq̄ dū finis occurrat iuuētutis: q̄ ē trigitaq̄n
q̄ ānoꝝ: ⁊ iā tūc ab actionib⁹ suis deficit. Ser
uit āt nutritiue pascēs cibū imutās ⁊ illi ihere
re faciēs ac assilāns q̄ nisi nutriēti fuiret ꝟtu
ti eiusq̄ adiuuaret actionē fieret ipi⁹ extēsio q̄
mēbꝛa distēderet q̄si vesica q̄ tumescit ⁊ inflaṫ
donec fiat magna: ⁊ in oēs extēdaṫ ꝑtes: ꝑfū
do excepto: ipm eteni vacuum est. Subdidit
igitur natura pascentē nutriēti seruire ꝟtutē:
ne hec cōtingerent. Uirtuti aūt pascēti cū ser-
uiat nutrienti quatuoꝛ seruiunt virtutes natu
rales attrahens retinēs: secūda immutans ⁊
expellens: ⁊ hec quatuoꝛ naturales in singu-
lis sunt mēbꝛis: per q̄s ⁊ eoꝝ est essentia ⁊ per
māsio. Attrahēs est q̄ ad mēbrū id qđ cōpe-
tēs illi ⁊ cōueniēs est attrahit a cibis q̄ ad ea
mittunṫ queadmodū ad carnē tēperate trahi
tur sanguis ꝯplexiōis. Et ossa aūt q̄ ad fridū
inclinat ⁊ siccū ad cerebrū vero q̄ ad frigidū
declinat sanguis ⁊ humidū. Eodēq̄ mō sup-
fluitates vasa ꝯhūt q̄ illis pata sūt: vt fel sup-
fluitatē colericā sanguis splē nigrā attrahūt
renes aquositatē. Opaṫ aūt actionē ꝟtus hec
suā ꝑ caloꝛē ⁊ siccitatē cū caloꝛis sit trahere:
siccitatis in trahēdo durare magisq̄ humidi
tatis. Fit aūt trib⁹ modis attractio. pm⁹ ex ne
cessitate euōnis ⁊ ꝯsecutiōis eoꝝ q̄ euanṫ quē
admodū accit si sugat hō fistulā ingrediṫ aq̄
cā euationis eius ab aere. Scđs est attractio
nis q̄ ꝑ caloꝛē fit queadmodū ignis attractio
qua oleū attrahit in lucerna positū. Tertius
vero est mod⁹ q̄ ꝑ potētiā est nālē vt magnetē
ferrū trahere videm⁹. Hec tertio mō potentia
li. s. mēbꝛoꝝ est attractio q̄ mās sibi attrahūt
cōpetētes. ¶ Retinēs ꝟt⁹ est q̄ in ipo t3 mēbꝛo
qđ illi cōuenit donec digeraṫ ⁊ imuteṫ queād
modū stōus cibū retinet matrix spma. Et ei⁹
āplioꝛ ꝟtutis actio ꝑ frigidū fit ⁊ siccum: nec
eget caloꝛis maioꝛi q̄ntitate. ¶ Uirt⁹ poꝛro im
mutās est q̄ illud ꝯuentēs imutat mēbꝛo ⁊ in
sbaz ꝯuertit mēbꝛu ⁊ assimilat illi atq̄ ꝯgluti
nat: cui⁹ est actio ꝟtutis ꝑ caloꝛē ⁊ hūiditatez
cū sit ei⁹ nā imutare ⁊ maturare. Expellēs āt
ꝟt⁹ ē q̄ supfluitates eoꝝ q̄ ꝟt⁹ attraxit attra-
hēs expellit a mēbꝛo q̄ minime illi ꝯueniūt et
hui⁹ scđz maioꝛē ꝑtē ꝟtutis actio ꝑ caloꝛē fit ⁊
siccitatē. Haꝝ q̄tuoꝛ vna pascētis ꝑꝑa ē ꝟtu-
tis actiōi. ꝟt⁹. s. imutās scđa: vocaṫq̄ digerēs
que cibū assimilat cibato: queadmodū q̄ san
guis imutat substātiā in carnis naturā. Tres
aūt alie virtutes attrahēs. s. retinens ⁊ expel
lens tanq̄ seruiētes digerenti sunt seruituti.
Natura etem̄ attrahētē parauit i mēbꝛo ꝟtu-
tē quo cibū ad ipm ꝑtraheret cōfiguratū illi ⁊
cōueniētem quē imutans transfoꝛmat ꝟtus ⁊
illi vnit queadmodū in plantis fieri conspici-
mus: has em̄ cū in vna sint terra vna eadēq̄
irrigenṫ aqua videm⁹ tamē quicquid sibi cō-
petit ⁊ figuratum est ⁊ a terra ⁊ ab aqua con
trahere imutās que i eis virt⁹ qđ iā attractū est
earū assimilat essentie. Signū est aūt his que
dicim⁹ q̄ videmus agricolas in salsis semina
re terris cum ad dulcoꝛē volunt reducere bli
tum sepius: fitq̄ terra iocundioꝛ ⁊ eius eua-
nescit salsugo. Natura etem̄ bliti salsa est: et
ad se trahit salsuginē sue cōpetētē nature sub
stantiā. s. salsam. Pari rōne ⁊ omnes alie plā
te ad se ex terra sue cōfiguratū nature attra-
hūt queadmodū hermaza ⁊ poꝛtulaca a ter-
ra substātiā attrahūt acerbam. Eadez est ra
tio in oībus coꝛpoꝛis mēbꝛis. Singulū etem̄
eoꝝ sibi cōfiguratū q̄d a cibo trahit ꝟtute q̄ i

eo est attrahēti imutatq3 illō 7 alterat imutās virtus q̄ in ipso ē in ei⁹ nāz ac similifacit. Qm̄ autē imutatio 7 similifactio longitudine egebāt tpis vt cōplerenť scđm mēbri pximitatis nāz a mātei q̄ ad eos vēit natura: neće habuit nā in eius imutatiōe cōplenda tpis aliquātulo spatio: queadmodū 7 in alteratiōe sanguis in carnē. Caro eteni qm̄ sanguis prima ē nāe paruo ad illius in se imutationē eget tpe: q̄ āt mēbra remota sunt a materiei ad illa veniētis nā lōgiorez neće ē hēre tpis lōgitudinē ad ei⁹ i se imutationē celebrādā vt i sāguis ad ossiū naturā imutatiōe: quoniā 7 ossiū nā lōge posita ē a sanguis natura necesse habuit in gñandis ipsis ex sanguie tpis habere mai⁹ spatiū. Ideo ꝯ ꝟtutē fecit in corpib⁹ retinētē nā 7 in vno q̄z mēbro q̄ teneat id qđ illi ꝯfiguratū ē. ea tpis plixitate q̄ illi⁹ oportuna ē mutatiōi 7 vt mēbro silē fiat ne forte fluxū nō stet i mēbro. Et qm̄ reliqe q̄dā q̄ ad mēbra deueniunt supsunt: mime illis ꝯsilēs necessaria fuit depellēs ꝟt⁹ nāe: q̄ has pellet superfluitates 7 a corpe mūdaret: pparataq3 huic est officio ꝟt⁹ expellēs. Actio ꝯ cibi ipsius in corpe ppe p ꝟtutē fit se cūdā imutantē cū fit augmētū cib⁹ 7 ꝯiunctio ac assimilatio. Mēbꝝ eteni qđ pascit cū p venas ad ipz sanguis puenerit neće hz illū oib⁹ sui ptibus imorari donec oēs ei⁹ augeat ptes: 7 vt id qđ ad ipm venit ipsi ꝯglutinetur mēbro ac ꝯsolideť: oportetq3 hūc q̄ illi cōiūgitur mēbro sāguinē nāe mēbri silez fieri. Signū āt nobis ē augmētationis ptiscoꝝ corpus. Hoꝝ eteni mēbra in nullo penit⁹ augētur. Cōglutinatiōis ꝟo signū sit hydropicoꝝ corpus: eoꝝ q̄ hyposarcha laborāt. Hoꝝ nāq3 corpus 7 si augeť sz tñ augmētū hoc illis nō ꝯglutinatur: sunt eni corpa illoꝝ tenuia 7 aq̄sa in q̄bus calor nihil opatur nālis quo grossiora fiāt 7 inuisceť illis mā q̄tenus cōglutinari illis possit. Ideo igiť fluxa est 7 a mēbris decurrit. Assimilatiōis aūt signū est lepra. hui⁹ eteni morbi incomoda patiēs corp⁹ cibo qđ augeť: sz minime similis fit pp imutātꝫ debilitatē ꝟtutꝫ scđe aut qm̄ cutis ad quā hūor puenit flegmatic⁹ imutāsq3 ꝟtus a ꝯuertēdo illū deficit in sanguinē. His ergo ex accidētibus declaratur cibum esse augmētū 7 cōnlutinationē ac similifactionē. Ideo ergo 7 hypocras tribus declarat nomen cibi sententijs. Ait eni cibuz esse q̄ 7 augmētat 7 cōglutinať 7 assimilať 7 euzq3 q̄ nōdum est cibus sicut est ciboꝝ 7 sanguinis succositas. Ois etenim ad membruz duobus peruenit cibus tēporibus. Stomacus nāq3 ex cibis tpe quo illos digerit quod proximuz sue est nature sumit 7 in sua alterās essentia illo pasciť: mittiturq3 etiā illi sanguis ab epate ad exteriorē eius veniens tunicā quo 7 pascitur. Eodē os 7 meri modo trāsitus cibi tpe qđ i eo subtilius est 7 vaporis ppinq̄us nature sumūt ac eo nutriunť: pueniťq3 ad ea ēt ex epate sanguis pueniťq3 ad ipa p vēas q̄ a radicib⁹ germinanť eoq3 nutriunť. Intestinoꝝ aūt subtilia sumūt ex cibo q̄ ad ipa a stō vēit 7 p ea ad epar mittiť qđ ipis nećiū ē: mittiťq3 eis ab epate sāguis pvenas q̄ ad illā quā potā dixim⁹ fundiť quo pascunť 7 eoꝝ augetur suba. Eodē 7 itestina mō grossa ex purgamēto ciboꝝ qđ illis cōpetit sumūt pascunťq3 cōtinuaťq3 illis sanguis per venas q̄ ipis ꝯiungunť ab eoꝝ exteriorib⁹ queadmodū cum de mēbris tractarem⁹ dictū est. Ad epar autez a stō cib⁹ mittiť tpe quo in stō cib⁹ digeriť quē trahit epar p venas q̄b⁹ stōus 7 ipe ꝯtinuanť fitq3 illi: alius postq̄ in stō decoct⁹ cib⁹ ab ipso in itestia descēdit igrediťq3 venas q̄ inter epar ac intestina inuolute impliciteq3 sunt. Reliqua autem ad omnia membra ab epate cibus per venas mittitur que ab ipo ad illa diffunditur tempore quo cibi ab itestinis ad epar mittitur succositas anteq̄ digeratur et fiat sanguis subiungiturq3 alius illis cibus per easdem venas postq̄ plena facta est digestio 7 in sanguinem conuersus. Quoniam ergo hoꝝ singulū membrorum trahit ad se cibum aut a mēbro ipo debiliori quemadmodum ab epate cor ab intestinis epar 7 a venis non pulsantibus stomac⁹ eo q̄ illis fortiora sint. Aut a fortiori q̄ ipm sit membrum lz in eo plurima est materia qua omni non egeat queadmodum stomacus ab epate contrahit cum est vacuus eparq3 multū habeat sanguinē: vt pascať eo. Expellit 7 mēbrū que in eo ē superfluam materiam ad illud qđ eo debili⁹ quemadmodum stomacus que in eo sunt ad intestina propulsat aut in propinquiora mēbra queadmodū si sit in stomaco supioribus materia vomitu eā ad os expellit si sit autem in inferiorib⁹ ad itestina per solutionē dimittit: mēbra quoq3 ea expellunt que duobus attraxerūt tēporib⁹ postq̄ qđ illis ē necessariuz sumpserunt queadmodū 7 stomacus cum de cibis qđ sibi necessariū est sumpserit reliquū ad intestina submittit: aut cuz illi noceat. Si quidem sit plurime quātitatis grauat eum eorum retentio: expelluntur q3 aut solutione aut vomitu quemadmodum ex copia comestionis aut potus accidit: aut qm̄ corrupta ē materia 7 in acutā alterať qualitatē pūgentēq3 queadmodū cibus in stō alteratur in coleram ipsumq3 pungit: ideoq3 ad itestina dimittit qui cum intestina similiter pungat et illa exterius emittunt: aut certe stomacus ad os per vomitum substollit. Per hāc itaq3 naturalem virtutem regimen est cibi 7 materiarū que in corpe sunt. Et qm̄ ex his que dictā sūt quō cuiusq3 nāliū fit act⁹ ꝟtutū i corpis nā

bris manifestū est nos iā quēadmodū hec ap pareant sensui actiones duob⁹ galieni ppo nem⁹ exēplis in stō ⁊ matrice cū duob⁹ his in mēbris nāles amplius sensui pateāt actiōes: possibileq͂ꝫ ē hoi duuz hoꝝ actiōes reliquoꝝ oim cōferre actiōibus mēbroꝝ. Incipiemusq͂ꝫ pmū a stō ⁊ de attrahenti eius virtute.

¶ Capl'm. 3m. exm nālis in stomaco virtutis.

Dico quoniaz attractiōis actio māifestissime trāsglutiendi pꝫ tpe. Uidemus ⁊em̄ cibū ab ore aialis trahere quē ad stōm mittit vt illū digerat ⁊ cōterat: q̄ facilis abinde illi⁹ in sanguie fiat mutatio. Si q̄s aūt apponit ⁊ dicat meri ad accipiēdū cibū motū hois fieri volūtate. Et nos dicim⁹ qm̄ cib⁹ sumptus tā etsi volnntate hois fiat attrahēs tn̄ ꝟtus pariter manifesta est ex meri ⁊stōi motu tpe quo aliq̄ trāsglutiunt̄ delectabilia aut abominabilia. Ex motu q̄dē meri ⁊ stōi quoniā vtrunq͂ꝫ q̄ magna est cibi necessitas videm⁹ ab ore ipm trahere cibū tpe ipsuz aūt pter hois attrahit volūtatē: curtat̄q͂ꝫ meri: ⁊ stōus ad superiora ascēdit nimio attractiōis cibi desiderio: vn̄ ⁊ in pluribus videm⁹ aialibus quib⁹ meri breue ē tpe quo cibū sumūt stōm eoꝝ tm̄ ascēdere vt ori copulet̄: hocq͂ꝫ fit cū ⁊ os latū ē ⁊ ipa gulosa aialia: vt in aiali ē videre q̄d vocatur chaba. Q̄d aūt delectabiliū vel abomiabiliū accidit porrectione ciboꝝ hmōi ē. Uidem⁹ meri q̄ cib⁹ illi porrigit̄ dulcis ⁊ delectabilis tpe: ipsumq͂ꝫ stōꝫ trahere illū citissime intin̄ vt epar quoq͂ꝫ illū a stō veloci⁹: trahat pp ei⁹ delectatione ⁊ sue ppiquitatē nāe. Hoc aūt hac fit rōne manifestū: qm̄ cū refectus aliquo fuerit hō cibo: post quē dulce aliq̄d accipiat: vtat̄ deinceps vomitu: inuenīt ꝙ vomit⁹ expellit dulce vltimo eo q̄d illud in funduz stōus traxerat. Cū idelectabile aliq̄d cibus. s. vel medicamen porrigit̄ ⁊ meri ⁊ stōus illō repellūt nec transglutiēdis nerui quadā ⁊ difficultate aditū parāt. Adhuc āt si hoi capite demisso ad iferiora pedibus ad supiora reuolutis: det̄ aliquid trāsglutiēdi optime trāsglutit ⁊ ad stōm puenit. Si ergo nulla esset illic attrahēs virtus neq͂ꝫ ad superiora cib⁹ ascenderet stōi. Pꝫ ergo ex his que dicta sunt qm̄ in stomaco attrahens est naturalis virtus que ad ipsum q̄d illi configuratum ⁊ conueniens est trahit.

De reteinenti ꝟtute.

Retinēs āt i eo etiā est ꝟtus qm̄ videmus stōm cū ad illū cib⁹ puenit ipm retinere: ⁊ sup eū ab oibus strigi ptib⁹: ꝯstringuntur͂ꝫ eius inferiora: locus scilis qui ianitor dicitur tāta arctatione vt nihil oino ab eo egredi possit inherentq͂ꝫ illi q̄ interius sunt intātū vt ab eo dissolui nequeāt. Inuenimus autez hoc aliquādo cū cui vis animaliū cibus dat⁹ fuerit humidus: dehinc cōuertimur ea q̄ dat⁹ est cibus hora ad inq̄rēda ei⁹ interiora: disco operimusq͂ꝫ pāniculos ciboꝝ operiētes organa. Inuenit̄ itaq͂ꝫ stomacus sup cibū ꝯplicat⁹ ⁊ illi iherens ab omni latere: ianitorēq͂ꝫ ē videre strictū ⁊ q̄si colligatum: vt nihil omnino humidi illi⁹ cibi defluere. Sic quoq͂ꝫ si idē fecerꝫ postq͂ꝫ ad intestina cibus a stō descēdit reducta inuenies intestina sup ea q̄ in ipis ciboꝝ purgam̄ta illisq͂ꝫ iherētia. Qua ex re māifestū est ⁊ i stō ⁊ itestis ꝟtutē esse retinētē q̄ q̄ sibi ex ciborum cōueniunt substātia retinent.

De digerēti ꝟtute.

Digerētꝫ actio ꝟtutis cuz principijs actionis incipit retinentis. Cū enim stōus ad se ad meri cibū traxerit statiꝫ illū retinet ⁊ circunligat̄ illi: eiusq͂ꝫ incipit mutationē ⁊ alterationē in tunice interioris ipsi⁹ nāꝫ. Actio porro eius hic duab⁹ fit de causis. Altera est vt cibus illi cōpetens fiat sumatq͂ꝫ q̄d ipsi erit in eo cōueniēs idq͂ꝫ sue primum narure suis ad dat operimētis ⁊ tunicis: altera est vt epati facile fiat ipm imutare ⁊ in sanguis virtute substātiā: quēadmodū ⁊ os q̄dā imutat alteratione cibū quo facilis ei⁹ fiat stō imutatio: ⁊ i ipsius alteratio naturā. Pari ⁊ stōus ratione cibū imutat vt epati fiat ꝯueniens nec difficultas insit illū in sanguinis ꝯuertere subaꝫ: fitq͂ꝫ ⁊ epar missuz ad se in sanguinē mutat cibū quo ceteris facilis ei⁹ in suā fiat mutatio substātiā. Neq͂ꝫ ⁊enim in aliquib⁹ fieri pōt rebus quoduis entiū in ꝯriā ei q̄ pdictū est semel ⁊ repetēte mutari q̄litatē nisi pus q̄dā ei⁹ imutent̄ ptes dehinc alie paulatim: donec a pma deficiēs ad ppositā veniat q̄litatē. Ideo itaq͂ꝫ fieri statim sanguis nō pōt vt in corp⁹ panis intrauerit: sꝫ ipso in ore q̄dā alterat̄ imutatione: dehinc illō stōus imutans digerit: ⁊ ad intestina mittit subtilia vbi q̄dā etiā alteratiōe imutat̄: trahitq͂ꝫ illū p venas q̄ int̄ ipm ⁊ itestina sunt iplicite ⁊ irretire epar: quem immutās sanguinē facit. Sit̄ rōne ⁊ vene sanguinē attrahūt ab epate: quē mēbris distribuūt sua distributione: fitq͂ꝫ mēbris cibi imutatio facilima ⁊ sue assimilatio sube. Significat̄ aūt nobis cibū in ore quadā imutari alt'atiōe ex his q̄ int̄ dētes cibi remanēt reliq̄s: q̄ꝝ putridus fit odor: q̄litatēq͂ꝫ induūt gingiuarū ⁊ dentiū carnis similē qualitatibus. Immutant̄ itaq͂ꝫ in ore cū sube carnis: que in ore ē occurrerit: retinent̄q͂ꝫ ⁊ flegmati admiscetur q̄d digestū est: calorq͂ꝫ ei datur. Quod autē flegma hoc huiusmodi sit: signū nobis est: ꝙ impetigines ⁊ sarpedines curat q̄dā maturat vlcera: scorpiones necat. Hac ergo de cā ⁊ in ore cibus immutatur. Sic ⁊ stōus ipsum imutat. Eius ⁊em̄ circū amplectitur substātiā: q̄lq͂ꝫ habet

imprimit qualitates imutaturqꝫ ipsius naturali calori cibus: sed ⁊ quoniā cibus ipse in eo flegmati admiscetur humido. Est aūt maior in stomaco q̄ ore ciborū imutatio eo ꝙ stomacus ore sit calidior ꝓpter eas que ad ipm fluunt coleras ꝙꝫ ipsius locus sit vicin⁹ mēbris a dextris eni illi est epar: a sinistris splē a superiorib⁹ cor ⁊ diaphragma: a posteriorib⁹ spine lacerti. Sic ⁊ in epate maior est cibi imutatio: q̄ fuerat in stō: qm̄ ipsi⁹ est calidior multo amplius cōplexio. Sāguinea ei⁹ nā est ⁊ fere sanguis coagulat⁹: hec ergo cū ad euz cibi peruenerit succositas: sue illa sibi facit nature ⁊ in suam conuertit substātiam. Patet igitur ex his que dicta sūt ⁊ in stomaco ⁊ in omnib⁹ membris immutantez esse virtutē que cibum in eorum alterat naturā.

De expellēti virtute.

Expellentis actio ꝟtutis tūc sortitur initiū cū retinēs fine claudit virtus: pariterqꝫ imutans. Stōus eteni cū cibos digesserit ac decoxerit qđqꝫ ipsi opus ē assumpserit ⁊ ipsi ꝯfiguratuz reliquū qđ est ipm grauat: ⁊ in conueniēs ē: nō ⁊enim eget eo. Expellit itaqꝫ cibū ad intestina reducūturqꝫ stōi superiora ac ei⁹ os ⁊ plurimū arctātur aperit itaqꝫ iam tūc stōi locus inferior ianitor vocatus q̄ ab ipo ad intestina egrediat cibus subtilia: attrahūt qꝫ intestia illū subtilia: sumūtqꝫ ea qđ sibi in ipso necessariū inueniūt. Huiusqꝫ cibi succositatem ⁊ messaraice ⁊ epar ab itestinis trahūt. Iā tūc subtilia ad grossa purgamētū cibi mittunt intestia eo qđ nihil ē qđ eo egeant. Silr etiā ⁊ grossa a purgamētis his sumūt itestia illud qđ ē necessariū: reliquūqꝫ ad exteriora ꝓpulsant: eo ꝙ illis grauētur hac oia subsequūtur ratiōe mēbra cū ex eo q̄ ad ipsa mittit cib⁹ qđ ipsis necessariū ē sumpserit: reliquū ipsis abominabile est grauatqꝫ ei⁹ onus ipa. Quare ad membrū cui illđ cōueniat expellunt. Expellit aūt stōus qđ ad se traxerit cū iā illi nocere incipit ⁊ ob esse: aut ꝓꝑ ipsius copiā cum ⁊ escas ⁊ potū āplius q̄ necesse sit hō sumpserit grauaturqꝫ stōus sumptis expellitqꝫ grauātia aut vomitu vt ebrio cōtingit: aut solutiōe vt fit in fastidio: aut certe quoniā corrupt⁹ ē: alterato itaqꝫ cibo ⁊ potu in eā q̄ pungit q̄litatē expellit illū aut vomitu: si quidē in ore supernatat stomaci: eo ꝙ os superiorib⁹ proximuz sit stomaci: aut solutione si fundo ei⁹ fuerit imersuz: propter intestinoꝝ ab inferiorib⁹ propinquitatez: hec in stomaco manifestātur ostenditurqꝫ in eo virtutē esse expellētē intm̄ vt in vomitu videas stomacū ad supiora a loco deferri suo: vt etiā intestinoꝝ trahat secum nōnulla videmusqꝫ in egestiōibus si quidē dure ⁊ solidate fuerint ⁊ in intestinis pungēs sentiat supfluitas suo excuti itestina loco quo ea que in ipis sunt inferi⁹ pellant: videmusqꝫ sil cum ipsis q̄ illis vicināt viscera inferi⁹ moueri lacertoꝝ vētris motu quo intestinis ad expellēdum ipa grauātia ferant opem intm̄ vt nōnūq̄ suo euellat rectū loco intestinū ꝟtute motus expellētis quēadmodū tenasmon patiētibus cōtingit. Pz ergo manifesti⁹ ex his q̄ dicta sunt quatuor esse in stō nāles virtutes. trahentē. retinentē. digerentem ⁊ expellentē. ⁊ in oīb⁹ eodē mēbris reliquis modo.

¶ Caplm. 4m de naturalium exemplo virtutum in matrice.

Et quoniam ex precedēnb⁹ q̄ diximꝰ manifestū est q̄tuor in stō esse virtutes nāles: q̄bus cibus in oibus disponit mēbris: nos ēt adhuc ostēdemus qua he rōne ꝟtutes in matrice appareāt quo certissima fit significatio nāles quatuor has virtutes in oibus esse mēbris. Incipiamꝰ igit ab attrahēti ꝟtute q̄ in ea est: quēadmodū ⁊ in stō exposuim⁹. Dico qm̄ cuz de mēbris tractaremus oñdim⁹ nām in mr̄ice desideriū ⁊ cōcupiscētiam ad spma creasse ꝓꝑ gñandi cām ⁊ necessitatē: nōnullosqꝫ phoꝝum nimiū hoc videtes desideriū aial illā spma desiderāt vocasse. Fecit itaqꝫ in ea attrahētē nā ꝟtutē q̄ ad se spma attraheret. Hic āt ꝯcubit⁹ coitusqꝫ momēto ⁊ hora palā ē videre. Hō ⁊em coitus tpe matricē sentit suuz trahentē ꝟetrū ad iteriora: quēadmodū vētosa sanguinem. Hec tū nō semꝑ sꝫ cū mulier ꝯcipit: cū scꝫ matrix mēstruoꝝ amputationi proxima est: vacuaqꝫ supfluitatibus actiōes ipsi⁹ prohibentibus iuenitur: eiusqꝫ in spma solidat đsideriū iā tūc illud trahit ad se: ⁊ hoc est sentire: atqꝫ hoc mō sensui māifestū fit attrahētē in matrice eē ꝟtutē. Retinēs aūt virtus māifestat tibi ab ea q̄ cōceptas mulieris celebrat hora vsqꝫ part⁹ horā: matrix eteni cū spma ad se traxerit congregat suꝑ illud eo ꝙ ipsi ē in sperma amor ꝯstringiturqꝫ firmiter ab oibus ei⁹ ꝑtib⁹ ⁊ angustat suꝑ illđ intm̄ vt nec vel acus possit intrare extremū sicē ait hypocras: nec ꝟo ē ei⁹ ꝯstrictio cū duritie oris: durities ⁊eni fit cū cōstrictiōis cā ē apostema. Nō igit hac đsistit retinēdi hitudie matrix donec fet⁹ ꝯpleat forma cōsumētur mēbra fiatqꝫ illi eiusmodi hitudo in q̄ actiōes possit oꝑari nāles: possunt āt hec oñdi viderisqꝫ i mr̄ice si in aial ꝯuertaris pregnās scinderisqꝫ ei⁹ iferiora ab vmbilico. s. vsqꝫ vuluā matrixqꝫ ei⁹ sine molestia discopiat matricē eteni iuenies illis astrictā q̄ i ea sūt tenētē ab oi illa ꝑte: mr̄icis āt os āgustatū ⁊ firmit astrictū: ita vt nec acus illđ ꝑtransire q̄at: hac itaqꝫ exactiōe aiaduertit oportere ꝟtutē in mr̄ice eē retinētē. ¶ Uirtutis āt imutātis q̄ in matrice est actio manifesta ē ⁊ patens retinendi

nētis tpe virtutis ex ipi⁹ spmatis imutatione in varias mēbroꝝ fet⁹ subas q̄litesq; coꝝ ꝛ figuras. hoc etem̄ nobis signū est imutātē in matrice eē ꝟtutē. ¶Expulsiue porro ꝟtutis actio duob⁹ manifestaṫ tpib⁹ aut cū fetus ipe cōplet⁹ pfectusq; est: aut cū mortu⁹. Fet⁹ etem̄ cū ꝯsumata fuerint mēbra ꝛ ipi⁹ venit pfectio ꝟtus imutatiua d̄fecit ꝛ retinēs ꝛ expellentis fit initiū ad expellēdū fetū emittēdūq; hocq; aut septimo aut octauo aut certe nono ſʒvsq; decimū sic fit mēse. Matrix āt fetū pellit ꝛ cōmouet cū ꝯplet⁹ fuerit duab⁹ de cāis. Altera est qm̄ matricē grauat ipaꝫ. idq; illū expellit a se. Altera aūt qm̄ plimo eget nec iuenit cibo: q̄re turbaṫ fet⁹ ꝛ pedib⁹ calcitrat dōec quibus opitur disrūperat operimēta scdinā. s. et seccā ac selā queadmodū cū de mēbris tractaremus dictū est. egrediṫ ergo ꝯclusa p̄us hūiditas supfluitates. s. fet⁹ vt sudor vria egestio sanguinisq; mēstruoꝝ supfluitas: q̄ cū super matricis isusa fuerint corp⁹: ledūt ꝛ pungunt expellitq; ad exteriora fetū ꝛ emittit. Fet⁹ q̄ꝫ a matrice exit⁹ cū mortu⁹ est dūab⁹ fit causis aut qm̄ rubiginē parit illic acutā q̄ matricem pūgit ꝛ nocet intm̄ vt expellere ꝛ a se cogatur emittere: aut qm̄ opimētoꝝ q̄duis hoꝝ rūpiṫ ꝛ in matricis corp⁹ supfluitates diffuse pūgūt idq; matrix ad expellēdū animaṫ. Est igiṫ ex actiōib⁹ manifestū matricis qm̄ in ipa ē ꝟtus expellēs sicq; ꝛ in oibus alijs itelligēdū ē mēbris expellētē eē virtutē. ¶Ex his ergo que i stōi ꝛ matricis actiōib⁹ expositū ē patētissimū est ꝛ claꝝ q̄tuor eē nāles ꝟtutes. attrahētem retinētē. digerētē ꝛ expellētē. Attrahēs q̄ virtus in stō manifesta est transglutiēdi tpe ī matrice aūt momēto quo coit⁹ celebraṫ. Retinēs vero virt⁹ patēs est in stō dū digōnis est tps i matrice dū fetus fit gn̄atio. Jmmutās porro ꝟtus in stō lucet alteratiōis tpe cibi in mr̄ice vero spmatis ꝛ mēstruoꝝ sanguinis i cuiusq; mēbroꝝ sbaꝫ imutatiōis tpe. At ꝟo ꝟtus manifestaṫ expellēs in stō q̄dē cū ab illo ad intestina cibus defluit subtilia: in matrice autem ptus tpe. Et qm̄ ex nāe liberamine q̄ ppōsueram⁹ i duob⁹ his patuerūt mēbris oꝫ hāc nos de oibus p̄dicare mēbris sciam. Scias itaq; i singulis coꝝ q̄tuor eē ꝟtutes nāles per q̄s et eoꝝ est regimē ꝛ subsistere q̄ sunt. s. attrahēs qua mēbꝝ ad se q̄d ꝯfiguratū ꝛ cōueniēs est trahit q̄ illi necia sunt retinens q̄ q̄d traxerat retinet d̄c q̄d illud fit. Et imutās q̄ illd quidē alterat ꝛ imutat ac ei⁹ assimilat essentieq; vnitq; illi. Quarta ꝟo expellēs est cui⁹ expellit officio q̄d illi neciuꝫ nō est nec ꝯuenit: qua etiaꝫ expellit q̄d nocet ipi nā. hec aūt ꝟtus cuiq; ē mēbro ppa fortis ꝛ in singul's. Expellit etem̄ nocētes a mēbro in mēbrū mās intm̄ vt ossa quoq; ꝛ q̄ in eis oriunṫ expellat supfluitates ꝛ a corpe emittat postq̄ sup illa caro pducta fuerit. ¶hec q̄tuor deseruiūt nāe ꝟtutes i oibus q̄ necia sunt ꝛ ad sanitatis ꝯfirmationeꝫ ꝛ morboꝝ medelā. Jdq; ait ꝛ hypocras nām morbos curare. Cui⁹ rei signū ē q; emissiones pue in plibus sine aliq̄ cicatrizanṫ cura ꝛ consolidanṫ. videm⁹ q; plurimos ꝛ dolores ꝛ morbos ipo sedari ifirmātis in somno: nōnulliq; sedātur doloꝝ sola tollerātia nullo curati medicamine. Uidemus etiam in mortuo quē aduersata dimisit natura: corruptionem operari continuam donec omnino deficiat. Et qm̄ de naturali dicta sunt que sufficiunt virtute. Jam nunc eius terminabimus tractatū ꝛ vitalis que sit virtus incipiemus assignare.

¶Capitulum. v. de vitali virtute agente.

Recedentis nr̄i tractatus series amplectiṫ regimē corpoꝝ aialiuꝫ trib⁹ fieri ꝟtutū gn̄ib⁹ quoꝝ p̄muꝫ naturalis est genus virtutis scd̄ꝫ vitalis tertiū animalis. Et de virtute naturali quātum expectabat presentis necessitas artis expeditūꝫ est. Et ordinis ratio postulat vt de vitali iam nunc disputemus quo secundū diuisionis ordinem explanatio disponatur. ¶Dico ergo quoniā vitalis est virt⁹ p quaꝫ vita est ꝛ eius fundamentū ꝛ origo ac fornax cor a quo incipit ꝛ ad omnia corpis mēbra p arterias mittitur vitāq; ministrat. huius vitalis virtutis quedā est agens ꝛ hec est virt⁹ per quā cordis ꝛ venarum pulsantium fit dilatatio: virtusq; quibus horum fit reductio. quedā aūt patiens ꝛ hec est virtus per quaꝫ fit ira extollentia ꝛ indignatio ꝛ nos de ea dicemus virtute per quam dilatatio fit ꝛ reductio. ¶Dico ergo quoniā cordis ꝛ venarum pulsantiū dilatatio mot⁹ ē localis mouēs eas a cētro in eaꝝ extrema terminoꝝ ipoꝝ capita queadmodū follis moueṫ fabri: si illū artifex tenēs aerē per ipsum trahat dilatatur etem̄ a sui medio in oēs ꝯterminātes partes. ¶Reductio quoq; motus est localis qua cor ꝛ arterie mouentur primo contrario motui. Mouetur etem̄ ab extremis ad centrum intm̄ vt eoꝝ terminoꝝ capita sibi occurrāt quēadmodū vter fabri cū ab eo artifex aerem emittit. Oēs etem̄ extremitates in mediū redeūt ꝛ inuicē sibi occurrūt. hoꝝ duoꝝ quisq; motuuꝫ per agētē est virtutē: queadmodū in vtre existus ē aeris ꝛ igressus p artificis actionē. Nec vero est cordis ꝛ arteriaꝝ mot⁹ pp aerē quēadmodū vtrē vētus ꝛ aer mouet. hoc em̄ q̄dē arbitrati sunt medicoꝝ: imo eoꝝ est mot⁹ per attrahētē aerea virtutē que quasi locum obtinet artificis qui in vtrē aera ducit virt⁹ etem̄ per quam fit dilatatio ipsa est per quam cor a pulmone aerem attrahit. Jngressus autem

aeris ad pulmonē mediatiōe fit pectoris. Est etem̄ lacertoꝝ q̄ iter costas sunt dilatare pectus ⁊ reducere. Cūq; pect⁹ dilatatū fuerit dilatatᷣ pⁱter ⁊ pulmo seqturq; actū hūc aer ingressus ad pulmonē ⁊ tūc cor aerē attrahit. Hac ēt ꝟtute ꝯpulsantes a corde trahūt aera vene. Diciturq; hmōi aeris igressus respiratio. Uirt⁹ āt p quā reductio ē ipa est p quā superfluitates expellunt fumose a corde purganturq; ⁊ emittunt ab eo ad pulmonē. Lacerti etem̄ q̄ iter costas ꝯstituti sunt cū reducunt: cor ipꝫ ⁊ vēe reducūt pulsātes ea q̄ i eis ē operāti ꝟtute arctātq; fumosa supflua ⁊ emittūt ⁊ diq; hmōi act⁹ expiratio vocatᷣ āt ⁊ rspiratio ⁊ exratio noīe vno āhelit⁹ aut spiratio. Et sciē dū qm̄ pulsātes vene i dilatatiōe q̄ qd cordi pxie sunt ⁊ aerē trahūt ⁊ sanguinē a corde subtilē vacuitatis necitate: reductiōis etem̄ tpe ⁊ sāguine vacuātur ⁊ aere: cū aūt dilatantᷣ vēit ad illas ⁊ aer ⁊ sanguis ac ea replet: q̄ aūt a cuti vicine sunt ab exteriorib⁹ trahunt aera. Que ꝟo iter cor ⁊ cutē medie ꝯsistūt: eoꝝ ē a venis nō pulsantib⁹ q̄ subtilior ē in eis sanguinem ducere. In venis etem̄ nō pcutiētib⁹ meatus q̄dā sunt q̄ ad pcutiētes mittūt. Cui⁹ rei nobis signū est qm̄ pcutiēs si āputetᷣ vena oisq̄ in ea est sanguis euātᷣ: ⁊ q̄ in venis ēt nō pulsātib⁹ hec est ꝟtutꝫ p quā dilatatio fit assignatio simulq; reductio p q̄s vtrasq; āhelit⁹ fit et spiratio. Et nō te latere decet qm̄ āhelit⁹ ex illo gñe est mot⁹ q̄ volūtate fit. anhelitū etem̄ pect⁹ mouet pectoris aūt mot⁹ p neruos fit q̄ lacertis iter costas positis ꝯtinuātᷣ alijsq; pectoris lacertis. Ois aūt mot⁹ q̄ p neruos fit ⁊ lacertos volūtari⁹ est. Si aūt hui⁹ rei signū q; āhelit⁹ mot⁹ .s. volūtari⁹ est: qm̄ hō cū spūm vult attrahere suū tpe ꝯpetēti poīe ē ei. Sic ⁊ respirationē si voluerit ⁊ phibere pōt. Qd cū ita sit anhelitus motus est voluntarius.

¶ Caplm. vj. de anhelitus vtilitate.

tilitas āhelitus atq; necitas nālis ē custodia caloris suā intēperātia vitalisq; refectio spūs: sꝫ ⁊ aīalis spūs gñatio. Nālis etem̄ caloris custodia in sua tēperantia p aeris fit igressum fridi tēperatū: quo refrigeretᷣ ⁊ recreetᷣ: eo q; in ipo fit iflāmatio valida emittatq; fumosos vapores q̄ ex caloris fiūt nālis mā sanguine scilis. Refectio āt spūs aīalis ⁊ hec q̄q; aeris ingressu tēperato fridi fiūt tm̄. Spūs nāq; hac sola habuit de cā anhelitū necīū vt p aerē augeretᷣ tēperatū. Gñātio aūt eoꝝ ex vaporib⁹ fit sanguinis tēperatā hñtis ꝯplexionē queadmodū eo dicemus loco quo de spiritib⁹ loq̄mur. Tēperātia aūt sanguīs ex tēperātia nālis creatᷣ caloris. Nālisq; tēperātia caloris ex tēperātia fit regimis p cibos potusq; ⁊ alia. Que cū ita sint vtilitas q̄ ad corp⁹ ex āhelitu puenit magna est ⁊ vehemēs vita .s. cū sit ⁊ firmitas ⁊ subsistētia vite p spūs spūm autē firmitas ⁊ robur p tēperātiā caloris sunt nālisq; tēperātia caloris p tēperatū est āhelitū: regiminisq; bonitatē. Regiminisq; bonitas p cibos. potusq; ⁊ sanguinē tēperatos quē nālis ꝯstat eē māꝫ caloris nisi q; necitas nālis ad āhelitū caloris ꝓxima est necitate ad cibos potusq; maiorq; huius q̄ illoꝝ vtilitas hui⁹ rei signum est: qm̄ si quē suffocaueris ⁊ quoq; viuū mō dimittas sitq; hic aut sitiēs aut famelic⁹ ꝓmū oīuꝫ cū dimissus fuerit ad respirationē accelerat aeris quoq; ex calore acciderāt cordis sedentᷣ ⁊ vapores egrediantᷣ fumosi q̄ in eo ꝯgregati sūt quo ⁊ ad suā reuertatᷣ calor tēperantiā quib⁹ vt saturat⁹ fuerit ⁊ sedata que illic erant icōmoda ad aquā appetit⁹ eius cōuertitᷣ dehīc ad cibos. Aīal etem̄ ⁊ ab aqua ⁊ cibis diuturniori abstinet tpe: nec tñ pmanere diuti⁹ viuū poterit: si anhelitus pūetᷣ officio modico tempore. Et hoc est signū anhelit⁹ vehementem esse vtilitatē ad vitā conseruandam: ⁊ qm̄ ad ipm ꝓmum est vtilitatis ꝓpositum ad naturalis custodiā caloris sua in tēpantia quatenus duret aīal ⁊ viuet. Scies āt deinceps plēpfectaq; scia qm̄ vita p nālē ē tēpantiā calor,

¶ Capitulum. vij. de causis mortis.

E causis que mortē adducūt Galien⁹ in libro de anhelitus vtilitate cōmemorat ⁊ dicit necessario animali mortem accidere aut corruptione cerebri speciei vnius aut spiritus qui in cerebro est corruptione: aut solius naturalis corruptione caloris. Non potest autem cerebri speciei compositio corrūpi velociter quouis modo nisi corrumpatur ⁊ caloris temperantia naturalis: nec naturalis potest corrūpi calor sine hac specie compositionis cerebri scilicet corruptione. Et ait nec vero potest aliqua esse causa spirit⁹ corruptionis subito semelq; preter duas quas diximus causas altera est substantie spiritus euacuatio eiusq; emissio vulneris causa quod cerebro incidit ⁊ ad eius mittitur ventriculos. Altera autem caloris temperantie naturalis corruptio. Nec vero dicere possum⁹ mortis causam in anhelitus arctatione euacuationem esse substantie spiritus quemadmodum in vulneribus que accidūt cerebri vētriculis fit. Restat ergo mortis esse causam naturalis caloris temperantie corruptionem esse. Oportet intelligas eius corruptionem aut a mouentibus ab interioribus corporis causis esse aut exterius aduenientibus. Et que quidem ab interioribus mouētur aut sunt cor-

ruptionis organoꝝ eiꝰ cā aut q̄litatis corrup tiōe: aut cā corruptiōis materiei caloris nālis. Qđ vō accit corruptiōis organoꝝ cā aut morbo fit q̄ cerebro accit aut cordi aut epati. Cerebꝝ rem̄ si corrūpatꝰ vtus cessat mouēsqȝ ab eo ad pectꝰ mittitꝰ: cessatqȝ āhelitꝰ ꝛ nālis extinguitꝰ calor. Corde vō corruptio vtus deficit vitalis q̄ aer a pulmone ad cor trahebatꝰ. Atvō si epar corruptio leserit sāguinē gñans cessat vtꝰ q̄ nālis ē mā caloris. Corruptio āt hoꝝ vnūqđqȝ seqꝰ pp icōmodū qđ accit aut ex malo ꝯplonis aut morbo orgāi. Cōplonis malū aut calidū ē exurēs queadm̄ i febre cau son accit mortis acceleratio aut ex malo ꝯplo nis frido: queadm̄ i passione q̄ coagulatio dr accit aliisqȝ fridis morbis. Aut morbo orgāi co queadmōȝ i calis fit aut fridis apatibus: ꝛ hoꝝ alicui accidūt mēbroꝝ: vt cerebri apa qđ dr frenesis. Aut pp opilonez q̄ accit vel cerebro vt apoplesia ꝛ eplia a q̄bus vtrisqȝ vētricli corrūpuntꝰ cerebri frido ꝛ grosso hūore: nec vtus ab eo mouēs ad pectꝰ mittitꝰ: vñ ꝛ āhelitus arctatꝰ ꝛ deficit. Sic q̄ȝ ꝛ pulmōi accit oppillo: nec ad illū aer penetrat: nec p ipȝ ad cor vñ ꝛ calor ꝯextiguitꝰ nālꝰ. Silr ꝛ si vēis fit oppilo epatꝭ ad eū nō puenit aeris recreatio refrigeratqȝ ꝛ sanguis depit gñatio. Afferūt hec mortē cāe ꝛ accelerāt magis ea q̄ ad cor dscēdūt. Cerebꝝ āt ꝛ epar si vehemēs illis iferatꝰ incōmodū mortē cito pariunt: si āt puū quoq̄ mō portatꝰ tñ ꝛ curari pōt. ¶ Nāli āt accñs calori corruptō q̄litatꝭ ipiꝰ cā: aut pp fortissimū fit calorē: queadm̄ in exurētibꝰ fit febribꝰ. s. causō accelerarōe eaꝝ nālē penetrādi calorē quē ꝛ dissoluūt ꝛ ānullāt. Sic q̄ȝ ei q̄ calȝ sūpsit medicamē nimiūqȝ caloris accit: vt ē euforbiuȝ aliaqȝ hmōi cala. Aut certe pp exuberātē fritatē q̄ illū refrigerat: queadm̄ in fridis accit morbis ꝛ extiguētibꝰ vt ē cuma palisis, aliiqȝ morbi fridi nālē extinguētes calorē: aut queadmōȝ accidit medicamē bibenti fcm̄: vt opiū cicutāqȝ nālis coagulatio caloris: ipiusqȝ māei coagulatio. ¶ Corruptio aūt māe nālis caloris aut ipsiꝰ fit iminutiōe aut nimio augmēto. Jmminutiōe q̄dē queadmōȝ eis cuius euacuatꝰ corpus accidit euacuationū aliq̄ spēs ex sup abūdāti. Aut sanguis. s. aut alioꝝ aliq̄ humoꝝ extiguiturqȝ calor sue priuatōe māe nālis. Aut fame: aut siti: dissoluūturqȝ corpis hūiditates ꝛ calor extiguitꝰ nālis. Augmento āt materiei queadm̄ in morbis q̄ ex repletōe fiūt hūoruȝ: aut aliaꝝ mārū accit. Corpus rem̄ si humoribus ꝛ cibo repleatꝰ aut potu: nec supest in eo aeris locus respiratiōi quā pcurrat: fit abīde nālis suffocatio caloris ꝛ extictio: queadmoduȝ vltra modū accidit ebrio ex venarū repletione ꝛ cerebri: intm̄ vt nālis totus infrigidatꝰ calor ꝛ extinguatꝰ: fiatqȝ mors subita queadmodum accidit et his q̄bus corpa sunt pinguissima ex venaꝝ arctatione ꝛ arteriaꝝ: nec ingrediēti ad eas vacuus est locꝰ aeri: vñ nāli extinctio calore mors comitatꝰ repētia. ¶ Corruptio āt q̄ nāli ab exterioribꝰ cāis accit calori: aut euacuatiōe fit: aut eiꝰ ad interiora suppressiōe aut etiā repletiōe aut āhelitꝰ puatōe aut sube eiꝰ corruptiōe: aut ipsiꝰ q̄litatis. Et euacuatio eiꝰ aut fit p ipiꝰ sube euacuatiōeȝ: aut certe māe eiꝰ. Jpiꝰ sube euacuatio aut nimio fit gaudio qđ hoi repēte accit: egrediturqȝ nālis ad exteriora corpis calor semel diffunditurqȝ ꝛ dissoluitꝰ refrigerāturqȝ corpis exteriora ꝛ interiora. sequturqȝ mors. Accit autē hac in specie nāli calori qđ ꝛ lucerne si in eā ventꝰ insufflet validior: soluit ꝛ eni eiꝰ ignē ac extinguit. Peruenit aūt ad nos quosdā nimio subitoqȝ exultātes gaudio repente etiā mortuos eē. Aut pectori vel cerebro vulnus accit ꝛ ad eoꝝ puenit cōcaua: nālemqȝ euacuat subam caloris. Materie euacuatio fit qñeadm̄ si alicui vulnus fiat aut vene vel arteriaꝝ incisio vel ruptura: defluitqȝ tādiu sanguis dōec calor extinguatꝰ nālis ꝛ mors fiat. Acciditqȝ nāli hac in hitudie calori qđ ꝛ lucerne cū ab ea oleū defecerit vt extiguatꝰ. Nālis aūt caloris corruptio eiꝰ ad interiora suppssiōe fit: queadmodū accit illi cui subitꝰ fit magnusqȝ timor ꝛ formido. Jngreditꝰ rem̄ totꝰ nālis ad interiora corpis calor semel ꝯglobaturqȝ ꝛ extiguitꝰ fitqȝ abinde subita mors hois. Corruptio porro eiꝰ repletiōis cā ē. vt illis fit q̄ aq̄ suffocātur ex ꝯcauitates corpis eoꝝ repletiōe a multitudie aq̄: q̄re āhelitus fit illis ipossibilis nālisqȝ suffocatꝰ calor: ꝛ mors comitatꝰ. Accitqȝ ei hac in mortis spē qđ ꝛ igni lucerne si mlta sit i ea olei supfusio. imergitꝰ etem̄ illi ignis ꝛ extinctus perit. Corruptio q̄ȝ eius ex āhelitus priuatiōe est: queadmodū illi accidit cuiꝰ os ꝛ nares oppillātꝰ: cuiuscꝫ arctatꝰ iugulū fune: aliis ue iterficiētibꝰ rebus sui aeris ꝓhibitiōe clari ab igressu vñ fumose circūfundūtur cordi supfluitates ꝛ nālis eius calor extiguitꝰ. Et qđ accit in hitudine hac nāli calor sile est qđ ꝛ igni lucerne cū sup ipsuȝ vas iuoluitur spissam: ꝓhibetqȝ illi obuiuȝ esse aerem: ꝯglobaturqȝ sup ignez fumus vnde ꝛ extinguitur. ¶ Qđ aūt naturali accidit calori ex eius corruptiōe substantie. aut p mali fit aeris respirationē quez miscent vapores iniqui ꝛ putridi: queadmodū q̄ a cadaueribus soluuntꝰ mortuoꝝ vapores q̄ iaȝ putrida sunt: quiqȝ a paludibꝰ surgūt ꝛ veteribꝰ foueis in q̄bꝰ est lutū magne putrefactionis corrūpiturqȝ nālis substātia caloris. Mortui sunt etem̄ nōnulli qui ꝛ plurimi ad paludes descēdētes ꝛ lacus eoruȝ eodē stātes in loco cū luto. Et qđ hac accidit naturali in specie calori: simile est qđ ꝛ lu

cerne igni ſi in multo ponatur fumo:ſed ⁊ eo loco ad quem multi ſurgunt forteſqꝫ qui illū extingunt vapores. Aut certe reptilium morſu venenum habentiū:percuſſionibuſqꝫ diffū dik em̄ in corpꝰ hoīs virus ac decurrit corrūpitqꝫ nālis ſubām caloris moriturqꝫ hō abinde. Nālis aūt caloris corruptio ex q̄litatis ipſius corruptiōe fit:aut cū nimio calefit calore diſſoluiturqꝫ ⁊ refrigerak:queādmoduꝫ accit ei q̄ diutius in balneo imorak magni caloris: aut ad ſolis plurimū i eſtate eſtum:fit em̄ ab his mors Et qđ hac in habitudie nāli accidit calori:ſile eſt qđ lucerne ſi iuxta magnū pōak ignē aut ad maximū calorē ſolis extinguik etem̄. Aut ꝟo frigore refrigerak nimio itantū vt coagulek vt multis ſepe accit hoībus tpibus peregrinātibꝰ frigidiſſimis:⁊ ſup q̄s nix deſuper cadit::cōgelātur ⁊em̄ ⁊ moriunk ob nālis extinctionē caloris. Et qđ hac i pte calori cōtingit nāli tāqꝫ qđ lucerne ſi nimij frigoris ponak in loco extinguik em̄. Que cū ita ſint.ſ.ꝙ ꝑ nālis corruptionē caloris temperantie fit mors: tēperatia aūt eius ipſiuſqꝫ materiei vita ꝯſtituik: ⁊ hoꝝ temperātia duuꝫ ꝑ anhelitum fit:magna eſt ⁊ vehemens āhelitus vtilitas. Et quoniam de vitalis diximus virtutis agētis natura:per quam fit ⁊ dilatatio ⁊ reductio:ſufficiūtqꝫ ei qui horum vult notitiā. Jā ergo de vitali patienti dicemus ꝟtute.

¶ Capitulum.viij. de vitalis virtutis patientis aſſignatione.

Euirtute diximꝰ agenti ꝟtutū vitaliū q̄ ſufficiāt. Patiens aūt ꝟtus eſt ꝑ quā fit āt ira ⁊ diſceptatio: ꝟtꝰ q̄ꝫ q̄ indignationē miniſtrat ⁊ extollētiam. Hec aūt virtus patiēs ē dicta: eo ꝙ a nāli fiat calore cū ab exterioribꝰ eū aliquis ꝯmouerit. Et ira quidē eſt ſanguis cordis ebullitio:nāliſqꝫ egreſſus caloris ad corpis exteriora ſemk:cū ad vltionē monek aīe ꝺſideriū ⁊ retributionē eiꝰ q̄ illi nocuit ⁊ leſit. Sicut ⁊ dñatio nālis eſt exitus caloris ad exteriora cū aīa videri deſiderat ⁊ apparere i ꝓpatulo ⁊ in manifeſtis indignans fugā ⁊ deiectionē ne forte formidola dicak. Uirtus etenim ꝑ quā idignatio ē ⁊ extollētia fit cuꝫ aīa ſeipſam extollit ab humilibus ⁊ ab egeſtate ſubleuat ⁊ ab his q̄ vilia ſunt:⁊ ad alta ſubſtollik. Et manifeſtum haꝝ cōtraria paſſionuꝫ: ex cōtrarijs illis fieri cauſis. ¶ Ire eteni cōtrariū timor ē ⁊ formido hec ꝑ caloris igreſſuꝫ fiūt nālis ſemel ad corporis iteriora:cū ſup aliquē quēuis exterrētia ⁊ formidinē fatiētia ſupueniūt aut voces quēadmodū tonitruū:aut ex viſis quēadmodū ſi videat q̄s ſerpētes aut feras ⁊ imagines terribiles nocturnaſqꝫ ⁊ ſubitaneas: aliaqꝫ hmōi deformia. ¶ Dñatiōis aūt ⁊ certamis ꝯtrariū formido ē ⁊ fuga: ⁊ he etiā ꝑ nālis fiūt caloris ad interiora corpis receſſuꝫ eiuſqꝫ fugā: ⁊ cū pugna apparuerit ⁊ dñatio eiꝰ. Indignationis porro ⁊ extollētie ac elatiōis cōtraria ſunt deiectio humilitas ⁊ aīe ſubmiſſio: ⁊ he fiūt cuꝫ intelligit aīa neceſſitatē eoꝝ q̄ ſupiora ſunt ⁊ maiora. He ſunt ꝟtutis paſſibilis vitalis ⁊ agētis diuerſitates. Cōſenſerūt aūt ⁊ ꝯmuniores philoſophoꝝ ⁊ medici huiꝰ originē ꝟtutis ⁊ fornacē cor eſſe ⁊ hac vitali ꝑticipat hō ꝟtute omni in rōnabili aīali. Uirtꝰ ⁊em̄ agēs ꝑ quā dilatationis eſt actio ⁊ reductionis vitā aīali dat ⁊ grauitatē:audatiā ⁊ irā. Audatia aūt ⁊ ira in nōnullis aīalibus audatia eſt. In hoīe ⁊em̄ ira ⁊ audatia cū regimie eſt ⁊ diſcretiōe rationalis ꝟtutis cuiꝰ ſedes eſt cerebꝝ. Homo eteni potētiā habet deponēdi irā:ſcitqꝫ horas q̄bus certamē eſt neceſſariū: ⁊ q̄uo eo liberek ⁊ refugiū cuꝫ ſub ingreſſu fuerit opakqꝫ ea q̄ dijudicat ſuis q̄ueqꝫ tpibꝰ:irratiōale aūt aīal ꝑ nāꝫ hoc opak ſine aliq̄ animi diſcretiōe cuꝫ aliquid illis ſuperuenerit. Et iā nunc ſatis de vitali dictū eſt virture q̄ntum ars quidē expetit medicine.

¶ Capitulum.ix. de virtute animali ⁊ primuꝫ de ea virtute per quam fit regimen.

Nimalis aūt ꝟtꝰ illa ē cui cerebꝝ ſedes deputata eſt ⁊ fornax: huius ꝟtutis gña tria ſunt: pmū eſt ꝟtꝰ ꝑ quā ſuas opak cerebꝝ actiōes: atqꝫ h̄ ē ꝑ quā ſtat regim̄: dr̄qꝫ hic ꝟtutis totalitas mēs alia duo ſunt ꝟtutes ꝑ q̄s mediātibus neruis ſenſus fit ⁊ volūtariꝰ motus. Nos aūt primū de ꝟtute q̄ regimini p̄eſt ꝯſiderabimus. ¶ Dico ꝙ qm̄ ꝑ quā eſt regimē ꝟtꝰ mēs dr̄ ⁊ cogitatio. Qđ ſi diuiſionē ſuſceperit i tres diſtribuik ptes: i ꝟtutē ꝑ quā fit phātaſia ⁊ virtutē q̄ cogitatiōi p̄eſt:eāqꝫ ꝑ quā fit memoria. His ꝟtutibꝰ ab oībꝰ reliq̄s in rōnalibꝰ differt hō aīalibꝰ. Suntqꝫ illi ſine alijs ꝓprie: marie aūt cogitatio. Hec ⁊em̄ duaꝝ ē aliaꝝ firmitas ⁊ robur ꝟtutū phātaſie.ſ. ⁊ memorie ꝓp illaꝫ ⁊em̄ facte ſūt. Appropak āt hoī cogitatio qm̄ ceteris ē excellētiꝰ aīalibꝰ aīal. Per cogitationē ⁊em̄ fit diſcretio ⁊ iudiciū regimēqꝫ ⁊ rerū abinuicē intelligūtur diſcrepātie. In aīali porro irratiōali hāc eſt inuenire: qm̄ irrōnabiliū queqꝫ ꝓpriā opank actionē ꝓp eā ad quā ꝯdita ſunt vtilitatē ſine aliq̄ diſcretonis via vt eq̄ ē ꝓpa actio curſus:tauri āt aratio. Accipitris aues venari:canis domus cuſtodia ⁊ excubare:aliarūqꝫ aīaliūqꝫ ſpērū ꝓprie actiōes. Harū cuiqꝫ triū virtutuꝫ ſtatio eſt ⁊ locus ꝓprius deputatꝰ. Phātaſie itaqꝫ locus eſt duo ꝓre cerebri ventriculi. Cogitatiōis locus in quo eſt mediuꝫ cerebri ventriculoruꝫ. Memorie locꝰ poſterior eſt cerebri ps.i. puppis vētriculus.

Est aũt inventriculis his spũs aialis cui⁹ per has ẽ actio. Singulis aũt ꝟtatũ ꝑpe deputã tur actiões. Et ei⁹ qđ p quã ẽ phãtasia ꝑpua est actio res formare ⁊ imaginari: ⁊ ad cognitionẽ trãsmittere. Uirt⁹ ãt q̃ cogitat ipa ẽ que res speculatᷓ: q̃rũ fuit p phãtasiã imaginatio actiões. s. artes. sciẽtias. aliasq́ȝ ⁊ eoꝝ regimẽ ac dispositionẽ. Et si q̃dẽ de his est actionib⁹ que manu fiũt: ⁊ ad quos mẽbra mouentᷓ sequitᷓ hec cõstitutio ⁊ ꝓpositũ agẽdi: dehic cõstitutionẽ mẽbroꝝ mot⁹ q̃ volũtarie mouentᷓ. Si aũt ex illis est q̃ tm̃ cõseruantᷓ: sequitᷓ illa custodia. ℂUirt⁹ porro p quã est custodia ipsa est q̃ res ꝯseruat q̃s cogitatio itellect⁹ ordinauit ⁊ formauit: ac suis ipressit locis. Durãt ergo firme ⁊ stabiles vsq́ȝ tp̃s quo necia ẽ earũ eductio a potẽtia in actum. he sunt ꝟtutis actiones per quã fit regimen.

ℂCapi. x. de sentiẽtis actione virtutis.

In ãtecedẽtibus dictũ ẽ q̃ ꝟtutis sũt sentiẽtis ⁊ virtutis volũtarie mouẽtis opari cerebrũ mediatiõe neruoꝝ q̃ sensui sunt ⁊ motui volũtario organa. hoc aũt fit vt aliq̃d aialis mittat spũs q̃ in cerebri ẽ vẽtriculis ⁊ in neruis ad oĩa mẽbra. hui⁹ rei signum est: qm̃ cũ aliquẽ icidim⁹ neruoꝝ q̃ ad aliq̃ puenit mẽbra: mẽbrũ illud sensu p̃uatᷓ ⁊ motu vtrisq́ȝ iuxta q̃ illi neru⁹ mistrabat hmõi ex sẽsu ⁊ motu: aut motũ. s. cũ sensu. Dictũ ẽ aũt ꝺ oiuȝ habitudie neruoꝝ in ãtecedẽtib⁹ quotq́ȝ sint: ⁊ q̃ eoꝝ vtilitas cũ de mẽbris disputaremus. Ostẽsumq́ȝ ẽ illic neruoꝝ p q̃s sensus fit origineᷓ a ꝑra eẽ cerebri: eo q̃ mollities illis necia eẽt cũ susceptiõis facilitate nerui aũt p q̃s mot⁹ fit volũtari⁹ a puppi cerebri ꝓcedũt: eo q̃ illis ⁊ durities ⁊ stabilitas in multo eẽnt necie motu ⁊ actiõib⁹ q̃ huic istãt cerebri pti. Est aũt hui⁹ cerebri ptis durities añrioris aũt mollities. Ostẽsa ẽ ẽt habitudo singuloꝝ sensus mẽbroꝝ q̃ sunt visus audit⁹ odorat⁹ gustus ⁊ tact⁹. ⁊ figura eoꝝ sȝ ⁊ locatio membri cui⁹ ille sensus ꝑpri⁹ ẽ: eiusq́ȝ actio: sȝ ⁊ mẽbra q̃ ad eadẽ necia sunt vt illoꝝ pficiatᷓ actio pariterq́ȝ singuloꝝ vtilitas vt nõ sit nece nos iterũ ista ponere: nisi cõmemorãdi grã: ne longior libri fiat series cũ sit hec nr̃a loco itẽtio ostẽdere q̃lio vniuscuiusq́ȝ haꝝ pficiatᷓ actio ꝟtutũ sentiẽtiũ vcȝ. ℂDico qm̃ sentiẽtes ille ꝟtutes sunt q̃ singula sentiẽtia mẽbra suã in sensatã rẽ imutãt. haꝝ diuersitates ꝟtutum q̃nq́ȝ sunt: visus ꝟt⁹: ⁊ audit⁹ ꝟt⁹ odorat⁹ ꝟt⁹: gust⁹: ⁊ ꝟt⁹ tact⁹. Uisus ꝟt⁹ subtilior ẽ reliq̃s ⁊ ei⁹ nã ignea. Ignis tres sũt spẽs: flãma rubor ⁊ lumẽ: nã visus lumis ẽ nã ⁊ lucis eiusq́ȝ sensa lumẽ ⁊ lux diurna. Post visuȝ in subtilitate audit⁹ ẽ: cui⁹ nã q̃ ⁊ aeris eiusq́ȝ sensuȝ aer: ⁊ q̃ in aere fiũt ꝑcussiões vox. s. vox etenĩ in aere ẽ ꝑcussio ⁊ son⁹. ℂPost hui⁹ subtilitatẽ sensus ẽ odorat⁹ cui⁹ sensa sũt vapores vaporũq́ȝ nã ꝯtẽperata ẽ ex aq̃ ⁊ terre nãlis. hui⁹ sequitᷓ subtilitatẽ gust⁹ sensus cui⁹ nã q̃ ⁊ aq̃ sẽsumq́ȝ ei⁹ sapores. Sapores ãt ex q̃dã gñantᷓ re hũida. Oĩb⁹ spissior tact⁹ ẽ sensus q̃ ⁊ terre ꝯparatur: eiusq́ȝ sensuȝ terra: ipsiusq́ȝ accñtia: durũ scȝ ⁊ molle calor ⁊ frig⁹. hoꝝ ãt sensuũ cuiusq́ȝ erit sensus i sentitã rẽ alteratiõe sui ⁊ imutatiõe in naturã rei sentite sentitq́ȝ ea imutatione mẽs ⁊ sentitã ꝯprehẽdit rẽ. Nos igitᷓ quẽadmodũ hoc fiat p̃mũ i visus sẽsũ ostẽdem⁹.

ℂCaplm. xj. de visus sensus assignatione.

Dico quoniã visus sẽsus ceteris subtilior ẽ sensib⁹. Ei⁹ etenĩ sentitũ ignis ẽ q̃ ceteris subtilior est corpib⁹ q̃ hoc sunt i mũdo. Signũ aũt hui⁹ subtilitatȝ eiusmõi sensus ẽ q̃ i lõginquo posita remotaq́ȝ ꝯphẽdit ⁊ sentit ea. Reliqui ãt sensus sensa remota a se nõ ꝑcipiũt ea remotiõe q̃ sua ꝯprehẽdit visus sensa. Ostendim⁹ aũt qm̃ vidẽs spũs ad oculos p neruos decurrit duos ꝯcauos: q̃ꝝ eoꝝ ort⁹ ⁊ origo a duob⁹ ẽ ꝑte cerebri vẽtriculis q̃q́ȝ pte media stino vicinantᷓ vẽtriculo añq́ȝ ad oculos tendãt ꝯueniũt ⁊ descẽdũt: mittitq́ȝ alteri⁹ meat⁹ ad alteꝝ: dehinc diuisi tẽdũt i alterutra q̃sq́ȝ in oppositũ sue origis oculum ꝯsolidatq́ȝ cristalleidos tunice. hec ãt tunica cristallina p̃mũ est visus organũ q̃ ⁊ invltimo ẽ claritatis ⁊ lumis ac nitoris ⁊ iõ factũ ẽ vt a calorib⁹ cito alteraretᷓ. Spũs ãt vidẽs a duob⁹ ꝑte cerebri mittitᷓ vẽtriculis p duos illos neruos ꝯcauos subtiliat⁹ ⁊ clarificat⁹ ad hũiditatẽ q̃ grãdini silis ẽ clare ⁊ lucẽti. hui⁹ ãt vidẽtȝ sp̃s nã q̃ aerȝ ẽ ignei illumiati eiusq́ȝ ẽ cũ ad hũorez puenerit cristalleidos foras egredi ꝯtinuariq́ȝ ⁊ vniri aeri illumiato diurno pp eã q̃ inter vtrũq́ȝ ẽ ꝯfigurationẽ. Est aũt eoꝝ q̃lq́ȝ facilis imutationis ⁊ alteratiõis. Et aer q̃dẽ exterior in colores facile ⁊ celeriter alteratᷓ: spũsq́ȝ interior cũ egressus aeri cõtinuatur ⁊ vnitᷓ in eũ in quẽ ⁊ aer p̃us alteratus est alteratur colorẽ ⁊ ad oculum eandẽ defert alterationẽ alteratq́ȝ ea cristallina humiditas eo q̃ alterationis facile susceptilis sit sentitq́ȝ que in cerebri est ventriculis eiusmodi alterationez mens. Manifestãtur ergo hoc modo exteriores mẽti res p colores. ipaq́ȝ a caloribus ⁊ figuras corpum ⁊ magnitudinẽ motũq́ȝ commensurat. Aer etenim illuminatus ⁊ diurn⁹ spiritui est vidẽti q̃ueadmodũ nerui qui a cerebro virtutẽ sensus sumũt ⁊ motus atq́ȝ ad mẽbra quibus ꝯtinuantur pferunt. Sic ⁊ aer exterior alteratᷓ per colores eãq́ȝ spũi p̃sentat alterationẽ videnti: sentitq́ȝ eandẽ mens al-

terationẽ occursus tpe ꝛ iteriores spũs ꝛ lucis exterioris. Nec est oino iter momẽtũ quo occurrit spũs luci ꝛmẽs illũ sentit aliqđ oimodis tps ꝑpter ei⁹ occursus cellerrimã ad mẽtẽ ꝑuẽtionẽ. Sꝫ ꝛ si res visa lõgo remota est spatio cõprehẽdit tñ vidẽs rẽ visam spũs: tpe lato carẽte sit tm̃ q̃ eos circũdat aer clar⁹ ꝛ illuminat⁹ alterationẽ ad spm̃ deferẽs vidẽtez sentitq; cã; mẽs alterationẽ colorẽ. Si etenim nos circũdãs clar⁹ nõ est lucid⁹ ꝛ est nebulosus aut obscur⁹: ãputat ab oculis egrediens spũs ꝛ in suo ꝯgregat loco: aut eo sistit loco quo ei tenebrositas obuiat: nec visaꝫ cõprehẽdit rẽ. Sic qꝫ si itersit aliqđ corpoꝝ iter rẽ visam ꝛ spũꝫ vidẽtẽ res visa cõprehẽdi non poterit. Idẽ ꝛ in sensu iuenim⁹ tact⁹: si qñ digitorũ alicui hois incõmodũ aliqđ accidat mens illud sentit incõmodũ cõtinuo: nec erit inter digiti occursuꝫ rei q̃ nocet ipsiusq; ad mentẽ nocumẽti accessuꝫ tps aliqđ: sꝫ vno fit tpe: nisi si q̃dẽ neruo q̃ ad eũ ꝑuenit digitũ icõmodũ aliqđ accesserit: ãputatio. s. aut ꝯtritio vel ligatio: aut certe opilatio ꝓhibeatq; spũs ad digitũ illũ trãsit⁹: nec mẽs icõmodũ hac đ cã sentiet. Ad hũc ẽt modũ in oib⁹ se res hꝫ sensibus. s. q̃ vno eodẽqꝫ fit tpe ꝛ sensus cũ sentito occursus ꝛ ad mẽtẽ ei⁹ delatio: nihil oio tpis iterposito: nisi forte aliq̃d sit qđ ꝓhibet ꝛ sensum ãputet. Nos ãt accidẽtia q̃ visus sensum ꝓhibeãt reliquosq; sensus ostẽdem⁹: cuꝫ de morboꝝ causis disputabim⁹. Ex his ergo q̃ dicta sunt ptꝫ visuꝫ ea q̃ vident aeris mediatiõe illuminati cõprehẽdere.

¶ Capit. xij. de auditus sensus assignatione.

Aditus sensuꝫ in his q̃ dicta sũt ostẽdim⁹ ꝑ par vnũ neruoꝝ q̃ ex ꝑra oriuntur cerebri fieri. Eoꝝ ãt ort⁹ a loco q̃nti ẽ pis qđ a cerebro oriturꝛ ad duo ꝑueniũt auriũ foramia q̃ in duobus sunt lapideis ossib⁹ capitis. Ut aũt eoꝝ q̃sqꝫ ad foramẽ ꝑuẽit dilatat ꝛ ãplificat foramẽqꝫ opit. Et opimẽtũ hoc p̃cipuũ est audit⁹ organũ: eiusqꝫ in auditu vis q̃ ꝛ in visu cristalline tunice: hui⁹ opimẽti nã aerea ẽ: ꝛ ꝑ duos hos neruos audit⁹ sensus a cerebro ad aures porrigit. Sensus ãt audit⁹ grossior visus ẽ sensu qm̃ visus sentitũ ignis ẽ: audit⁹ ãt aer ignisqꝫ aere subtilior. Ampli⁹ visus sensus res ꝯprehẽdit remotas multo ãpliusq; audit⁹ sensu cõprehẽsas. Audit⁹ aũt sensus fit cũ son⁹ itonuerit in aere: isqꝫ ꝑcussus aer ad aures vsqꝫ peruenerit ad istꝫ. s. qđ tãq; bedehẽgũ aeri oppositũ ẽ a q̃ ad foramẽ ꝑcedit audit⁹ quẽadmodũ vndaꝝ ꝑuẽit ad loca ab aliĳs mot⁹: q̃; din eaꝝ ẽ moueri. Commota itaqꝫ aliq̃ aeris pte mouet h aliã q̃ alia mouet illi ꝯtinua donec ad aures veniat ꝛ audit⁹ foramia: igrediturqꝫ locũ viti sil'eꝫ vsꝫ opimẽtũ q̃ foramẽ opitur ab iteriorib⁹ alteratqꝫ illi⁹ opimẽti nã in aerꝫ nãꝫ sonori cũ sit audit⁹ nã aerꝫ ꝯfigurata nãe sonori facileqꝫ i illã alteret ꝑuẽitqꝫ ei⁹ alteratiõis sẽsus ꝑ duos q̃ ad foramia veniunt neruos ad mẽtẽ sentitqꝫ vocis ꝛ soni nãꝫ mẽs atqꝫ ei⁹ hoc modo est habitudo.

¶ Capl'm. xiij. de odorat⁹ sensus assignatiõe.

Odoratus sensus grossior ẽ audit⁹ sensu ei⁹ etem̃ sentitũ vapores q̃ a corpib⁹ dissoluunt hũidis sũt audit⁹ ãt sẽtitũ aer vapor ãt q̃dã est cui⁹ nã ex cõmixtiõe ẽ aerꝫ ꝛ aq̃ iõqꝫ ꝛ aere grossior ẽ. Ostẽdim⁹ ãt p̃mũ p̃cipuũqꝫ huius sensus organũ duo esse augmenta q̃ a vẽtriculis oriunt cerebri ꝑre duob⁹ q̃ ẽt duob⁹ mãmillarũ sunt vberib⁹ silia vicina ossi colatorio silr: Sẽtiunt aũt odorẽ ferẽtia: qm̃ vapor q̃ a corporib⁹ dissoluit odoriferis aeri miscet ꝛ nares itrat: trahũtqꝫ illũ duo ad se ꝑre cerebri ventriculi ꝑ hec duo silia mãmillaꝝ vberib⁹ augmẽta a narib⁹ ꝛ ad se iducũt: mutatqꝫ duoꝝ hoꝝ nã augmẽtoꝝ in eiusmodi vaporis nãꝫ attracti sentitqꝫ: hmõi alterationẽ mẽs. Cerebri etem̃ ẽ nã ãhelare ꝛ pp aeris attractionẽ fridi qđ ꝑ dilatationẽ fit ꝛ supfluitatuꝫ emissionẽ q̃ reductione ꝯficit vt calor suo in statu custodiat nãlis. Seq̃tur itaqꝫ ei⁹ dilatationẽ aeris a narib⁹ attractio ꝛ a pectore ac pulmone gurguliõeqꝫ: sequitqꝫ hãc aeris igressus exterioris. Hec dilatatio respiratio vocat per quã sensus est odoꝝ cũ vẽtriculi duo ꝑre cerebri ꝑ duo vberib⁹ mãmillaꝝ augmẽta silia aerẽ a narib⁹ vaporib⁹ odoriferoꝝ immixtuꝫ corpuꝫ trahũt. Imaginant ãt nõnulli odoratũ ꝑ nares fieri tm̃ ipsasqꝫ p̃mũ odorat⁹ organũ eẽ. Signũ ãt nobis ẽ hoc ita nõ eẽ p̃cipuũ qꝫ odorat⁹ istꝫ duo eẽ augmẽta mãmillarũ vberib⁹ silia q̃ a vẽtriculis oriunt cerebri: qm̃ si in ꝯspectu nostro multos vapores succẽdimus nosqꝫ ipos a respiratiõe arctam⁹ ad interiora nihil oino illoꝝ sentim⁹ odores vaporũ: nec tñ eo tpe in dubiũ cuiq; venit nares illis repletas eẽ vaporib⁹. Si ṽo respirem⁹ et ad iteriora vapores illos traxerim⁹ statiꝫ ꝛ et momẽto odores sentim⁹. Et hoc ẽ signũ qm̃ mẽbrũ qđ maxime odorat⁹ ẽ organũ ꝑfundi⁹ positũ ẽ q; nares ꝛ sunt duo augm̃ta q̃ a duobus ꝑre cerebri ꝑminẽt vẽtriculis. Hui⁹ autẽ membri figura iam lõge ante exposita est cũ de membris fieret tractatus.

¶ Capit. xiiij. de gustus sensus assignatione.

Gustus sensus grossior est odorat⁹ sensu quã titate ea qua vapores aqua subtiliores sunt. Odoratus etem̃ sentitum vapores gustus autez sentitum

ritum humiditas est aquosa: que inter naturā est vaporis ⁊ terre. Ideoq; organi ei⁹ pmi nā i. lingue rara facta ē ⁊ spōgie silis hūiditatuz nāe saporiferaꝝ cōfigurata. venit aūt vt dcm̄ ē ad linguā a cerebro ex tertij neruoꝝ pis neruus vn⁹ q̄ in eā distribuit̄ ⁊ sensū ministrat gustus queādmodū oēs ad mēbra deferūt sensum nerui. Saporifere aūt res cū ad linguam puenerit eiusq; obuiauerint corpori in ea qḋ cuiusq; est saporis operātur: mutaturq; ligue nā in rei nām saporifere: sentitq; q̄ ad linguā venit neruus mutationē illā ⁊ ad mētē defert queādmodū in alijs oibus fit sensibus.

¶ Capitulum. xv. de tactus sensus assignatione.

Actus etiam sensus ⁊ ipse queādmodū ⁊ alij sunt sensus ē sentiēs. s. in mutatiōe insentiti nām cōtinuatiōeq; sensus illi⁹ p neruū sentiēti illi ppriū ad mētē nisi q cuiq; sensuū solo excepto tactu mēbrū deputatū est ppriū. Tact⁹ vero sensus in oib⁹ ē corpis mēbris: capillis: pilis ⁊ vnguib⁹ exceptis. Ad vnū qḋq; ⁊em̄ mēbroꝝ neru⁹ a cerebro porrigitur aut nucha: queādmodū in neruoꝝ figuratione dictū est: ad pilos aūt ⁊ vngues nihil hoꝝ ducit̄. Piloꝝ ⁊em̄ gnatio ex vaporib⁹ est siccis: vngues extremitatib⁹ sunt cōtinuati digitoꝝ: ⁊ in eoꝝ radicib⁹ ligamēta ex neruorū genere illos tenētia ⁊ astringētia: nō q illis sēsum cōferāt nisi ligationis solius loco.

¶ Capitulum. xvj. de his que cuiq; sensuum conueniunt discordantq;.

Orū singuli sensuū si i suo sint habitu ⁊ q̄litate nāli ad q̄dā q̄ sentiūt inclinātur delectāturq; eis ⁊ alia fugiūt ac abominant̄. Uisus ⁊em̄ delectat̄ colorib⁹ albo mixtis ⁊ nigro fusco. s. ⁊ viridi venetoq;: ⁊ aduersatur albo: ⁊ si q̄d nāe ei⁹ est facit in eo passiones fortes: diuiditq; ⁊ ledit queādmodū cum q̄s solē intuet̄ cōtingit: color aūt niger ei⁹ congregat lumē ⁊ ad iteriora reducit: queādmodū in tenebris paucitas accidit visus. Nisi qḋ color niger min⁹ nocet visui q̄ nitid⁹ ⁊ nitens fulgurāsq;. Que ⁊em̄ in visu fit a nigro alteratio colore nō semel est ⁊ statim sz mediocriter ⁊ paulatim: q̄ aūt ab albo plimū nocet semelq; ⁊ subito. Ois aūt alteratio q̄ subito semel fit magis nocet. Si vero ifirm⁹ fuerit visus coloribus reficit̄ alternis. Et si q̄dē a color nocumētū factū est albo color illi pdest venet⁹ ac viridis fuscusq;. Si aūt ex nigro ptingit color. pderit albus. Sic ⁊ oēs reliq̄ sensus si suo labefiunt a nāli habitu: alteri⁹ recreantur ex suoꝝ genere sensoꝝ. Audit⁹ ⁊em̄ vocib⁹ delectat̄ q̄ in vltimo sunt māsuetudinis lenibusq; ⁊ planis iuxta mēsurā cōpositiōis dispositis. Et si q̄dē obtusus est: vocib⁹ delectat̄ in vltio māsuetudinis ⁊ claritatis puritatisq; vt cordarū lire mot⁹ ē nō asper. Si aūt graues fuerint voces vt tonitrui vel pacute: vt collisiōes aliquoꝝ: audit⁹ eas fugit qm̄ tps ledit. Odorat⁹ porro sensus odorib⁹ delectat̄ iocūdis: eo q iocūdus odor vaporis significet tēperātiā: fetidis aūt ⁊ abomiabilib⁹ ledit̄: eo q huiusmodi odores extra tēperātia significāt. Gust⁹ deniq; sensus dulcib⁹ delectat̄ eo q huiusmodi linguā ab asperitate leniāt sedātqz in delectabilia. Fugit aūt amaros sapores eo q huiusmodi sapor ptes adunet lingue ⁊ aspet ei⁹ qz imergat substātie: ēt cōtinuatiōes ipsi⁹ partiū disiūgat. Et hic siquidē pōtico ei⁹ est sapore ac in suaui ⁊ aspero: vnctuosis roborat̄ eo q hic sapor lenit ⁊ vacua replet. Si aūt ex saporib⁹ patit̄ amaro a cerebro aut a salso: dulci iocūdior fit. Tact⁹ quoqz sensus corporib⁹ delectat̄ q̄ i calore tēperata sunt ⁊ frigore: duritie ⁊ mollitie q̄lis est ⁊ mediū palmaꝝ cutis. Fugit aūt acuta incidētia calidaqz corpora q̄ dissoluūt ⁊ ptinuatiōes separāt: frigidissima q̄q; q̄ spissant ⁊ pgregāt intm̄ vt ptes alie q̄dez alijs stringant̄: fiatqz ptinuationū separatio.

¶ Capitulum. 17. de virtutis voluntarie mouentis membra assignatione.

Irtus autem mēbra volūtarie mouēs a cerebro pcedit ⁊ per neruos ab ipo orientes mittit̄ ⁊ a nucha: atqz ad lacertos puenit volūtariū illis dās motū: mouētqz q̄ i organico sunt mēbro. lacerti: seq̄turqz illoruz motū ossis mot⁹ dehīc disgregatiōis q̄ toti⁹ ē mēbri p volūtatē mot⁹. Mēbri vero mot⁹ fit lacerti reductiōe ⁊ ad sui radicē origineqz retractiōe vn̄ ⁊ chordā secū in eā retrahit partē ad quā mot⁹ ē necessari⁹. exēpli grā. Palme mot⁹ fit siquidē lacert⁹ q̄ in latere est familiari cubiti mot⁹ fuerit ⁊ ad suā repressus originē. sequiturqz eiusmodi motū ossiū palme mot⁹ quez disgregatiōis palme comittat̄ mot⁹ duplicat̄ qz man⁹ in añriora ⁊ volūtarie. Si aūt q̄ in exneo sunt latere moueant̄ lacerti palma ad posteriora volūtate reuoluit̄. Haꝝ gen⁹ virtutuz vnū ē gen⁹. s. volūtarij mot⁹ spēsqz ei⁹ tot sunt quot⁹ ⁊ in corpe lacertoꝝ nūer⁹. Hi vero in corpore sunt q̄ngēti vigintinouē. Explanauimus āt quō vnusq̄sqz lacertoꝝ q̄ in corpe sūt motū cuiusqz mēbroꝝ faciat cū de ipis tractaremus lacertꝫ ideoqz ⁊ hic nrꝫ d volūtario motu finim⁹ tractatū. Diximꝰ ēt de virtutib⁹ sufficiēti⁹ q̄qz satꝫ sint artem volēti medicine sicut in libris sapiētis galieni est inuenire.

¶ Cap. 18. de actionum assignatione.

Et quoniam naturales ondim⁹ virtutes vitalesq̧ ⁊ aíales generaq̧ eaꝝ ac spẽs: iaꝫ possibile est tibi ipas intueri actiones virtutũ. Quedã nãq̧ nãlis sunt virtutis actiões: q̃dã vitalis alie ꝟtutes aialis. Explanauim⁹ aũt haꝝ cuiusq̧ actionũ habitudinẽ cũ de ꝟtutib⁹ loqueremur: cuiusmodi sit singulaꝝ actio ꝟtutũ ostẽdẽtes. Et ꝙ ampli⁹ ex his q̃ illic dixim⁹ ꝑpendes. Om̃ actionuꝫ alie sunt simplices quas scilis virtutũ queq̧ opatur singularis: actiões. s. nãles vt attractio retẽtio digestio ⁊ expulsio. In vitalib⁹ actiones dilatatiõis ⁊ reductiõis. In aialibus aũt motus q̃ volũtarie mouet. Alie ꝟo cõpositevt actiones quas queq̧ eaꝝ due: aut pl'es operantur ꝟtutes. In nãlib⁹ quidẽ actionib⁹ vt appetitus: cibi trãsmissio digestio ac past⁹: gñatio: ⁊ nutritio. Appetit⁹ q̃dẽ duab⁹ fit ꝟtutib⁹: altera ꝟtus ẽ attrahẽs: altera aũt sentiẽs. Trãsmissio ciboꝝ duob⁹ ⁊ ipa operaꝛ ꝟtutib⁹: altera ꝟtus est attrahẽs: altera ꝟo expellẽs. Silr ⁊ digestio duaꝝ fit actiõe ꝟtutũ: altera ẽ retinens. Altera ꝟo imutãs est virt⁹. At ꝟo past⁹ quatuoꝛ eget virtutib⁹ attrahẽti: retinẽti: digerẽti: ⁊ expellenti. Porro generationẽ tres ꝑficiũt virtutes. Prima ẽ imutãs q̃ scilis sperma imutat a subtilitate in grossitiẽ. Scda virt⁹ informãs que mẽbra figurat: meat⁹ ꝑfoꝛat: aspe rãda asperat: leniẽda lenit. Tertia nutritiua est virt⁹ que mẽbra a puitate trãsfert ad magnitudinẽ. Nutritiue aũt virtutis actio cõpletur per augmẽtãtẽ ⁊ pascẽtem. In vitalib⁹ aũt actionib⁹ anhelitus ꝑficitur actio per dilatãtem virtutẽ ⁊ reducẽtẽ. In aialibus aũt actionibus sensus actio duab⁹ fit virtutib⁹: altera est per quã sensus in sentita alteraꝛ: altera vero sentiẽs virtus per quã sentiꝛ illa imutatio. Hoc itaq̧ mõ oẽs sunt cõposite actiões possibileq̧ est tibi oẽs ĩtueri actiones ex illis q̃ de singulis dixim⁹ virtutibus q̃ ⁊ sufficiũt.

¶ Capitulũ. xix. de spiritnũ assignatione.

Superest iam nobis diuidẽtiũ res nãles vnũ tm̃ diuidẽs. spectatio. s. de spib⁹ ꝑ quos corpis firmitas fit: ⁊ subsistentia: oẽsq̧ ei⁹ cõplenꝛ. actiões. Dico spirit⁹ tres eẽ ꝑm⁹ ẽ nãlis: scõs vitalis: tertius aialis. Nãlis gñatio spirit⁹ in epate fit: ⁊ ab eo ꝑ venas nõ pulsantes in oẽ mittiꝛ corp⁹: virtutẽq̧ ꝯstituit nãlẽ: eiusq̧ bñ foꝛmat actiões ac ꝑficit. Fit ãt ei⁹ ex melioꝛi q̃ in epate fit sanguie claro subtili mũdo ⁊puro gñatio cui null⁹ alioꝝ miscetur hũoꝝ vel sup̃fluitas: ĩ vltio digesto decoctiõis. Uitalis ꝟo spũs in coꝛde gñaꝛ: a quo ꝑ pulsantes mittiꝛ venas in oĩa coꝛpis mẽbra vitalẽ ꝯfortat ꝟtutẽ ac custodit: ⁊ ei⁹ ĩformat habitudines ac ꝑficit: eiusq̧ gñatio ẽ ex subtilis vapoꝛe sanguis clari ⁊ mũdi: ⁊ ex aere ꝑ respirationẽ ĩducto. Aialis aũt spũs ĩ vẽtriculis hꝫ cerebri gñationẽ: ⁊ ꝑ neruos ad oẽ mittiꝛ corpus: aialẽq̧ ꝯstituit ꝟtutẽ ac solidat: ⁊ in sua seruat habitudine. Hui⁹ gñatio spũs ex vitali fit spiritu cui⁹ in coꝛde ẽ habitaculũ. Hic ⁊em̃ spũs a coꝛde ascẽdit ad cerebꝝ ꝑ duas pulsãtes venas q̃ iuueniles dicũtur ad cerebꝝ tẽdẽtes ⁊ craneũ trãsmittunꝛq̧ vsq̧ locũ q̃ cerebri sedes ⁊ bassis dict⁹ ẽ: diuidũturqꝫ illic multiformiter: fitqꝫ ex eis reuolutio ⁊ tela reti silis ꝑꝑ haꝝ multiplicẽ vẽaꝝ diuisionẽ: fiũtqꝫ alie sup alias ⁊ adinuicẽ retite imiscẽtur ĩ seipas. Fiũtqꝫ hoc mõ reti silẽs dehinc hec coadunatur tela duoqꝫ ex eis fiũt pulsantes duab⁹ primis silẽs vene. ex quaꝝ diuisionib⁹ ea facta ẽ irretitio: ascẽduntqꝫ ad supioꝛa loci hui⁹ ⁊ ibi dẽ distribuunꝛ. Spũs itaqꝫ vitalis cũ a coꝛde ascẽderit ⁊ ad hoc ꝑuenerit rete: ⁊ in multitudine eius venaꝝ oẽs ꝑtrãsierit reflexus: diutiusqꝫ ibi ꝑmãserit: ⁊ in vltio fuerit maturationis decoct⁹ clarusqꝫ fit ab eo spũs aialis. Jõ ꝙ rete illð venaꝝ paratũ est vt spũs decoqueretꝛ vitalis: fieretqꝫ decoctus aialis. quẽadmodũ ⁊ due mãme ꝑparate sunt sanguis vt lac fiat. Dehinc aũt ab hoc mittiꝛ reti ꝑ duas q̃ ex oĩbus illis ꝯgregant venas ad duos ꝑre cerebri vẽtriculos: subtiliaꝛqꝫ illic q̃qꝫ illic ĩmixte fuerãt repellunꝛ sup̃fluitates ad nares ⁊ palatũ. Et ab illis ad posterioꝛẽ cerebri mittiꝛ ventriculũ: puppim. s. ꝑ meatũ q̃ duob⁹ itereſt vẽtriculis vel vasis. Duo aũt dico vasa mediuꝫ cerebri vẽtriculũ ⁊ puppiꝫ. Meat⁹ aũt hic nõ ẽ semꝑ apert⁹. In ei⁹ ⁊em̃ vẽtre corp⁹ ẽ qð vermi silẽ dixim⁹ illũ oppilãs: dõec nature cura illð a vẽtriculo repellat medio ad posterioꝛẽ: reduciturqꝫ corp⁹ vermi silẽ ⁊ meat⁹ apiꝛ trãsmittiturqꝫ qð mittẽdũ ẽ dehic ad suũ illð reducit locũ: ⁊ ꝑ spm̃ q̃ in puppis ẽ vase mot⁹ fit et memoꝛia: ꝑ illũ aũt q̃ in pꝛoꝛa ẽ cerebri sẽsus ⁊ fantasia ꝑꝑ ĩhabitãtẽ cerebri mediũ vẽtriculũ cogitatio: h⁹ itaq̧ mõ gñatio fit spũs aialis in cerebꝛo a spũ vitali quẽadmodũ ⁊ mãme sanguinis ꝑate sunt decoctiõi vt fieret lac: testes aũt spermatis maturatiõi. Spmati etem̃ vasa ꝑꝛepata sunt ille. s. inuolutiões ⁊ retoꝛsiões q̃ in testib⁹ sunt quo eius in eis ꝑlongetur moꝛa ⁊ matureꝛ in naturã quã habent spermati configuratã. Sic quoqꝫ ⁊ lacti vene ꝑꝛepara te sunt a cõcaua ascẽdẽtes vena ad mãmillas quo ei⁹ differaꝛ in ipo ascensu moꝛa ⁊ decoquatur ⁊ in nãꝫ altereꝛ eoꝝ lacti cõsimilẽ ⁊ vicinã. Ad hunc modũ que in cerebꝛo est ĩplicatio facta est venaꝝ ꝑꝑ spũs generationeꝫ aialis ex vitali quo imoꝛetur in ea subtilieꝛ ⁊ excoquaꝛ. Tradiderũt aũt nonnulli sapiẽtũ spũm hunc

qui in cerebro ē aiam eē: animā aūt corp⁹ eē. aliȷ̄ aūt instrm aie esse quo in oibus vtit sensi bus: aiam qȝ corp⁹ nō eē: hoc āt visuȝ ꝑsuasio ni ꝓpiquus ē. Si eteni in viuū intēderis aial: incideris qȝ cranei os ⁊ cerebri donec appeat tibi qđ sup cerebꝝ ē opimētū: dehinc hoc scin deris operimētū: pri⁹ iñ suspēsum cū cauterio incideris qȝ ⁊ abieceris: nō iō illi⁹ cessat aialis sensus motus qȝ: sic qȝ ⁊ si ipm scindas cerebrū nō tñ ad ventriculos ei⁹ pueniēs nō pereunt ei⁹ sensus ⁊ mot⁹. Quāuis eteni corrūpāt sen sus ⁊ mot⁹ si frustra coadunaueris hec ⁊ cere brū in suū restitueris locū statiqȝ ⁊ aial sensus reuertit ⁊ motus. Si āt eēt aia corp⁹ spūs qȝ h aia si forte cerebꝝ his scindeꝛ scissionib⁹ eua cuaretur qȝ spūs hic oino ⁊ sensu ꝑuareꝛ aial ⁊ motu: nec deiceps reuerteret cerebro i suaȝ ꝯuerso figurā. Quib⁹ ex reb⁹ oñdit aiaȝ cor pus nō eē eius qȝ habitatio in cerebro ē q̄cq̄d ipsa sit: spūm qȝ aiaȝ organū eē p quē ⁊ sensus fiat ⁊ mot⁹ volūtari⁹. Et qm̄ iā tractare de aia extra nr̄i intentionē libri ꝓpositū est: ꝯuenien tius qȝ philosophie q̄ medicine arti ⁊ de spib⁹ que dicta sunt sufficiūt: visuȝ ē nobis hoc ter minare caplm simul qȝ res naturales.

¶Capitulum. xx. Quid afferant res natura les si suā exeant naturam.

SCiendū tibi est qm̄ p reꝝ nāliuȝ in sua ha bitudie ꝑseuerātiā ⁊ corpis hois est subsistentia earū qȝ tēperātia ⁊ corpus est sanū: si āt tēperātiaȝ ceciderit erit aut ifirmū aut nec sanū nec egꝝ. Que cū ita sint corpoꝝ hītudies tres sūt: aut eñ sanū est aut infirmū: aut nec sanū nec ifir mū. ¶Sanū corpus ipsuȝ est qđ tēperatū est in mēbrorū suoꝝ ꝯplexione partibus suis cō similiū: eq̄lis quoqȝ ē cōpositiōis in mēbris or ganicis figura. s. mēbroꝝ forma ⁊ quantitate nūero positiōe in ea q̄ pōt eē excellētia cuiqȝ paratū ē. ¶Corp⁹ aūt egrotū est extra tēperā tiam positū in mēbroꝝ ptibus suis ꝯsimilium cōplexione nec eq̄lis est organicoꝝ cōpositio mēbroꝝ. Quod autē nec sanuȝ nec infirmū ē dicitur tribus eē modis. Primus est qđ inter sanitatē ⁊ morbū mediū est. Scđs est cū simꝉ ⁊ sanitas adest ⁊ morb⁹: vt si sit oculus ifirm⁹ reliqua qȝ oia mēbra sana: aut manus ⁊ pedes egrotis ceteris oibus in sanitate constitutis. Aliquotiēs qȝ sanitas ⁊ morb⁹ eodē sunt i mē bro vt si tēperate sit cōplexiōis ⁊ male cōposi tionis: aut ꝯpositiōe q̄dē equali mala cōmitte tur cōplexio. Tertius est modus cū quodā q̄ dē tpe corpus ipȝ sanū est q̄dā egrotū queād modū cui⁹ ē calꝫ cōplexio: est qȝ estate ifirm⁹ hyeme sanus: ⁊ econuerso cum sit. s. corpis cō plexio frigida estate sanus ē: hyeme morbo molestat. Eodē modo ⁊ si cuiusuis ē ꝯplexio humida pueritie tpe morbo laborat iuuētu te san⁹ ⁊ ecōtra. Cui⁹ eñ sicca est ꝯplio sanita te gaudet in pueritia iuuētus qȝ ei⁹ morbis ꝑ mit. ¶Dissenserunt āt in morboꝝ nā medici Galienus etenī ⁊ hypocras quiqȝ eoꝝ sequū tur visum aiūt morbū esse nocumētū actiōis sensum. Corp⁹ eñ si tēperantia egrediat nāli pua egressiōe: sint qȝ ei⁹ actiōes pfecte nec sen sui appeat in aliq̄bus eius iminutio actiōib⁹ nec vero nocumētū: eiusmodi corp⁹ sanū esse dicit. Ideo etiā sanitas hac diffinit diffinitio ne q̄ dicit sanitas est corpis habitudo p quā actiones eius cōplent q̄ in nāli sunt decursu. Diffinitio aūt morbi iuxta Galieni ⁊ hypocra tis visum aliorū qȝ eos imitātiū est habitudo corpis per quā nālibus accit actiōibus nocu mētū sine mediāte. Corpis qđ nec sanū ē nec egrotū diffinitio qm̄ i eo ē hītudo p quā nec ad sanitatē nec ad ifirmitatē rfert sȝ eaꝝ neutrū. ¶Aiunt aūt nōnulli qm̄ corp⁹ si nāe egredia tur habitudinē siue actiōibus nocumentum fiat siue nō ifirmū est hoc aūt vitiosum. Cōeȝ etenī asserit hoc visum morbū oium corporū cū nō in vltimo tēperātie corp⁹ sit nisi raro in ueniri. Morb⁹ ita qȝ nihil aliud est q̄ actionis qđ sentit nocumētū. Dixim⁹ aūt de sani habi tudine corpis cū de ꝯplexiōib⁹ loq̄remur. Cor poris aūt infirmi habitū cuiusmodi sit osten demus cū de reb⁹ extra nām positis disputa bimus sic qȝ qđ nec sanū nec ifirmū est corp⁹ facile poterit agnosci plena cognitiꝫ duab⁹ ex tremis habitudib⁹ notitia et pfecta discretōe.

¶Sermo q̄ntus ꝑme partis libri cōpleti artiꝫ medicine qui dicit regalis dispositio hali filiȷ̄ abbas discipuli abymeher moysi filiȷ̄ seyar translatio stephani philosophie discipuli de arabico in latinum de rebus non naturalib⁹ trigintaocto capitula.

¶ Capitulum primum disputatio vniuersalis de rebus non naturalibus.

Omne rerū naturaliū quantū p̄sentis exigebat artis necītas hitudines oñdim⁹ et explanauim⁹: q̄dq̄ hāc volenti et ad vltimā vsq̄ inq̄sitionē discere sufficiat. Jā hoc loco p̄senti.s.sermōe de reb⁹ disputabim⁹ nō nālibus. ¶ Dico ergo qm̄ non nālis resiq̄dā sunt et cāe q̄bus hō indiget vt vita eius duret. Sunt aūt sex. Primūq̄ hoiz corpa circūdās aer. Scōm mot⁹ et q̄etis genus. Tertium ciborum et potuū gen⁹. Quartū sōni et vigiliarum. Quintū euacuationū nāliū et cōstipationuz. Sextū aīaliū accñtiū est gen⁹. Porro sub euacuationibus nālibus balneū cōtinet et coitus vrla:egestio:emūctiōes et siles hijs nāles euacuatiōes. Sub aīalibus āt accñtib⁹ gaudiuz. ira.tristitia.cura timorq̄ ɔcludūtur: hee et res queādm mīme nāles sūt:nec gñatōi hois cooriginales sic et mīme extra naturā nec coaliena. His ergo siq̄s queādmodū opz vtatur et iuxta q̄d est ad ea necessitas in singulis corpibus in quātitate:in q̄litate tpe et ordie res cōseruāt nāles i sua hībitudie et gñales illis fiūt roboraturq̄ corpis sanitas vsq̄ ad nālis horā corruptiōis. Si āt aliter q̄ opteat q̄s illis vtatur corpus nāli egredit hītudine fitq̄z illi morbus:et siquidē infirmuz est ei⁹ statuit morbus aut augmentatur. Usus aūt horum sex iuxta q̄ vnūquodq̄z exigit corporum adhibēdus est vt.si corp⁹ tēperatū est regimē illi eligat tēpatum q̄lis est aer vn⁹ moueat et exerceat tēperato exercitio suaui. Lauet aq̄ tempati calorꝫ. Cibos q̄ tēpati in q̄titate sint et q̄litate cōedat. Sōno vtat nō imoderato q̄ad obstupefactionē referat:nec vo puo.q̄ cōpet vigilijs. Coitu vtat tpe q̄ cū vsus fuerit corp⁹ leuiatū sentiat et q̄etū:nec vo cū replet⁹ fuerit cibis vtenduz nec illis oino vacu⁹: nec tpe quo imoderate calid⁹ est aut frigid⁹:nec egōnē arctet et vrinā cū ad illa ipulerit necītas nec eorum acceleret exitū. Si em̄ tēperatorum dñi corporum his hoc mō reb⁹ vtet et ordine corpa eorum sua pseuerāt in habitudie nāli:si aūt supflua vel iminuta mēsura siue in q̄titate siue in q̄litate hoc est in paucitate et multitudie calore aut frigore hūiditate vel siccitate:corpa eorum habitudine cedēt tēpata in eā q̄ ex est. Ea aūt q̄ a tēpantia deficiunt si his vtentur causis a temperātia deficiētib⁹ iuxta mēsurā q̄ extra sunt corpora in oppom corpa in tēpantie reuertētur habitudinē:fiūtq̄ illis he cāe inter nālia. Si aūt aliter q̄ dictū est et ɔrio q̄s vtat mō i q̄titate et q̄litate:ordinēq̄ quē imutari oz egressus a tēperātia corpis auget:nec in sua seruatur habitudie fiūtq̄ illis he res extra nāles Jd aūt oculis exēplo pponim⁹. Exercitio si q̄ tēperatorum corpuz tēpato vtant nō añ balneū et añ ciborum hor ā calor ɔfortat nālis: supflua a corpib⁹ dissoluunt mēbra roborant. digōp curat fitq̄ in nāliuz numero q̄ cordis faciunt sanitatē. Si aūt q̄s eo imoderati⁹ vtat:labo retq̄ plīmū calefit corp⁹ ei⁹ febresq̄ emergūt et si imoderate ei⁹ vsui diuti⁹ operā dederit calor dissoluit nālis virtus debilitatur et deficit fiūtq̄ due he in numero ifirmātiū habitudines. Ampli⁹ si ab exercitu declinēt vsu et elegerint q̄etē et ociū supflua in corpe multiplicant morbi ex dñantis natura humoris gñantur. Corpora porro extra tēperantiaz posita habētes:siq̄dē calide sunt cōplexionis et exercitio vtant admodū supabundāti corporum eorum extra naturalis calor auget:nocetq̄ illis virtutes debilitant:febres emergunt:fitq̄ in extra naturaliū numero maximeq̄ si eorum sit simul sicca ɔplexio. Si declinauerit aūt exercitium ocioq̄ et quieti se dederint: naturalis eorum tēperat calor. Fiūtq̄ eorum saniora et fortiora corpa. Quib⁹ si frigide ɔplōnis dñi vtētur oberit si aūt exercitio paulo ampliori calor eorum tēperabit nālis virtusq̄ mēbrorum augebit. Fitq̄ in nāliū numero sanitatē faciētiū:maximeq̄ si cōplōnis eorum frig⁹ hūiditas comitatur. Sic et in oibus alijs est rebus non naturalibus. ¶ Nos aūt q̄uo his sex intēdūt sit exponemus diligentius in operatiua huius artis medicine parte loco quo de sanitatis disputabimus custodia singulorum prout

oportet corporum. Hic autem horum sex naturā explanabim⁹ q̄dq₃ in corporib⁹ operet̄. Primūq₃ de aere ⁊ ei⁹ diuersitatib⁹: q̄dq₃ in corporib⁹ faciat inspiciem⁹: cū sit ei⁹ oīmodis necessari⁹ ꝯseuerātie vite vr̄. Dehic āt exercitij ⁊ balnei diuersitates explicabim⁹: eorūq₃ i singlis actiōes corpib⁹. Post cibor̄ nām ⁊ potuū: somni q̄₃ ⁊ vigiliar̄: oīuz inanitionū reliq̄rū sequet̄ tractat⁹: s̄m onēq₃ hūc aīalia terminabūt acc̄ntia: eorūq₃ i singulis corpib⁹ acto.

¶Capit. ij. de aeris assignatiōe ⁊ diuisiōe ei⁹.

Dico ergo q̄m q̄dē corporū habitudies cōplexiōes sequūtur nāles: aer āt nos circūdans vnū ē ex his causis q̄ in cōplexionū corpor̄ imutatione fortia sunt: ꝓp inevitabilē homis ad illuz necessitatē anhelit⁹ cā: necesse est corpor̄ habitudines aeris seq̄ cōplexiōes. Si sit em̄ aer clar⁹: purus: ⁊ lucidus: ⁊ hūores: ac spūs puri sunt ac splēdidi. Turbatoq₃ aere ⁊ nebuloso hūores q̄₃ ⁊ spūs turbātur ac spissi sunt ⁊ densati. Que cū ita sint necessario īheret medico: aeris agnoscere habitudines singulis tēporibus ⁊ singulis locis: cās ēt q̄b⁹ imutātur. Hec ⁊em̄ in ꝓnosticis necessaria sunt q̄ scilis cāe q̄q₃ sint in singulis morbi tēporib⁹ āni: queue ēt in singulis regionib⁹ cōmunes fiāt: aut ꝓprie egritudines queq₃ ēt q̄busdā ⁊ nō alijs in eadē regione ꝓprie sint: s̄m corpor̄ eor̄ habitudines in cōplexionib⁹ ⁊ chimor̄ habitudinibus: aliquotiēs ⁊em̄ q̄busdā nō nullis ē hominū aer vtilis tpib⁹ alijs aūt nocēs. Si ḡ ꝑuenerit medic⁹ q̄ in singulis partiētibus anni cāe fiāt scire ⁊ in vna quaq₃ regiōe: salutēq₃ eorū q̄ causis liberant̄ illis. Casumq₃ alior̄ q̄ incidunt ꝑcesseritq₃ ⁊ obseruauerit: cāsq₃ einsmodi ḡnantes mala āputauerit oppositis cōtrarijsq₃. Et si forte ciuitatē ingressus aliquā fuerit: cui⁹ popul⁹ morbis molestet̄ aut aeris aut regionis: nō errabit in eor̄ recta medela. Cū igit̄ aeris habitudinū cognitio tāta sit in medicine arte vtilitas necessario ad varietatē aeris cognoscēdā cogit̄ medicus: actionesq₃ ei⁹ in corpib⁹. Quare nos hoc loco aeris assignationē ⁊ eū imutātes cās explanare icipiemus. Dico ḡ q̄m aer ali⁹ tēperat⁹ ē in q̄litate. i. nō calid⁹ nō frigid⁹ nō hūid⁹. s₃ nec sicc⁹: q̄lis ē vernus aer. Ali⁹ aūt extra tēperantiā. Et aer tēperat⁹ est mūdus clarus ⁊ subtilis quē nihil imiscet nihil turbat: et odor ei ē iocūd⁹ nō calid⁹ q̄ sudorē ꝓuocat corporib⁹: nec frigidus q̄ rigorē s₃ q̄ cito i frigidū cū sol occubuerit mutat̄: ⁊ ad ei⁹ ortū in calidū. Cui⁹ ē aeris hic habitudo tēpate cōplōnis corpora cōfortat. hūores spūsq₃ clarificat: digestiōis diligētiā adiuuat. Qui āt ex̄ tempantiā est aer aut certe i q̄litate ex̄ ē calidior tempato sc₃ aut frigidior aut hūidior: aut deniq₃ siccior: aut sue in totalitate substātie: queadmodū pestilētialis. Et aeris egressio sua in q̄litate a tēperātia quinq₃ fit de causis. Prima ē anni intēperantia. Scda astror̄ ortus ⁊ occasus: eiusq₃ a sole remotio vel vicinia. Tertia vēti. Quarta regiones. Quinta vapores. Nos itaq₃ incipiemus ōndere ꝑmū quomō aeris fiat a partientibus āni immutatio q̄dq₃ in corpib⁹ faciant dehinc de alijs aerē imutātib⁹ ꝓseqmur cāis.

¶Cap. 3. de aeris imutatiōe a ꝑtientib⁹ anni.

Scire te op₃ partiētia āni fortiores ad imutādū aera corpaq₃ cās eē: iōq₃ nos a ꝑtientis āni icipim⁹ nā. Dicim⁹ ḡ q̄m āni ꝑtientia q̄tuor sūt: ver. estās. autūnus ⁊ hiems. Termini tpis veris hoc ē ꝑncipiū ei⁹ finisq₃ ab hora ē q̄ sol in primā descēdit arietis partē: q̄n ascēsuz incipit a septētrionali ⁊ in recta ē linea: hoc ē in tēperātia nō ad septētrionē inclin⁹ vl̄ austr̄ vsq₃ horā momētūq₃ quo in vltima geminor̄ est: ꝑtes sūt ei⁹ trāscursui hec tria signa: ⁊ cuiq̄ signo mensis prim⁹ est mensis ab ei⁹ in ariete ingressu qd̄ septimadecima fit martij mensis die vsque sextūdecimū aprilis. Scds est mēsis a solis in taur̄ igressu q̄ septiadecia fit aprilis die finisq₃ ei⁹ septimodecimo maij occurrit cū sol tauri tenet vltimū. Terti⁹ porro mēsis ab octauodecimo maij icipit die: cū sol geminoruz aggredit̄ ꝑncipia vsq₃ iunij octauādecimā die. Estatis aūt termini sūt a sol' descēsu in ꝑmam cācri ꝑtē: cū in vltio sui ē ascēsus in septētrionē: ⁊ descēsuz icipit ab eo vsq₃ vltimā ꝟginis ꝑtē. q̄ in ꝑte tria sunt signa: ⁊ cuiq₃ signo mensis ē deputat⁹. ꝑm⁹ est mēsis ab ingressu solis in cācrū ⁊ ei⁹ ꝑnm nonodecimo iunij die: vsq₃ septimūdecimū iulij. Scds ab igressu solis in leonē: eiusq₃ ꝑnm octauadecima die iulij: finis aūt septimadecima augusti. Sequit̄ terti⁹ in igressu solis in ꝟginē cui ꝑnm est octauodecimo die augusti. Finis octauodecimo occurrit septēbris. At ꝟo autūni tpis sūt termini ab ea q̄ sol librā itrat hora vbi ⁊ cursus ip̄i⁹ septētrionalis terminat̄ ⁊ in tēperātie ē linea nō in austro aut septētrionē iclinat⁹ eiusq₃ finis hora in q̄ sagittarij ꝑtē illustrat vltimā triaq₃ hz signa ⁊ singulū signor̄ mēsem. Prim⁹ mēsis ē a solis in librā igressu q̄ nonadecima fit septēbris die q̄ ēt hora sol' icipit in austr̄ descensus finisq₃ octauadecima octobr̄. Scds ab igressu ei⁹ in scorpiū fitq₃ nonadecima octobr̄ die vsq₃ nonādecimā nouēbris. Terti⁹ dehic mēsis sequit̄ autūni ab in sagittariū igressu solis nonadecima die nouēbris vsq₃ q̄ntūdecimuz decēbris diē. Porro hiemis ē ꝑnm ab ea q̄ sol in ꝑmā capricorni trāsit ꝑtē ⁊ vltimū descēsus

ei⁹ in austrū: ascēsusq̧ iterū pncipiū: ⁊ est illi finis cū in vltima pisciū fit sol pte qñ ⁊ australr terminat ascēsus. Cui queadmodū ⁊ alijs tria sūt signa ⁊ signorū cuiq̧ mēsis. Prim⁹ icipit mēsis cū sol capricornū igredit: ⁊ ē ei⁹ pncipiū sexta decima die decēbris: finisq̧ tertiadecima ianuarij: eadēq̧ hora sol australē incipit ascēsū ad tēperantie couersus lineā. Scd's sequitur mēsis a solis in aquariū trāsitu cui ē pncipiū q̄rtadecima ianuarij dies. Finis aūt februarij tertiadecima. Terti⁹ sequit mēsis q̄ icipit ab igressu solis in piscib⁹: cui⁹ pncipiū ē quartadecima februarij die clauditurq̧ q̄ntadecima martij die. Hec est assignatio cuiusq̧ ptientis āni q̄rū q̄dq̧ tres hz mēses. Uer aūt: horuz cuiq̧ ppri⁹ ptientiū dehinc ꝯsiderādus. Ueris itaq̧ cōplexio iter calz ⁊ frigidū tēpata est hūidū q̧z ⁊ siccū. Sol ⁊em eo tpe i eq̄litatis ē linea cui⁹ longinq̄tas ab vtrisq̧ ē eq̄lis polis. siūt nōnlli ꝟis ꝯplexionē calaz eē ⁊ hūidam: nec verū ē cala ⁊em ⁊ hūida cōplexio putredinū cito susceptibilis ē ⁊ morbos nutrit pessimos: vñ ⁊ cū aeri cala dñat ⁊ hūida cōplexio pessimi sequūtur morbi queadmodū vētoruz fit tpe australiū pluuiarūq̧ estiuarū morbos oriri pestilētiales: morbosq̧ vt in acariana factū est ciuitate sub estatis articulo: q̄d in epidimis refert hypocras dicēs: fuit estatis tēp⁹ in acariana ciuitate sub estate pluuias afferēs ab ei⁹ pncipio ⁊ tota estate maximeq̧ cū australib⁹: fiebatq̧ sub cute rubigo q̄ cū cōclusa calefieret gñata ē prurigo: ⁊ inflāmatiōes ignis siles egresse ⁊ adustiōi. Opinatiq̧ sunt ea q̄ sub cute erāt eē adusta. Hec ciuitas in ptib⁹ erat australib⁹ qua nō excurebāt nisi admodū pauci septētriōales vēti. tales aūt ptes calide sūt ⁊ hūide. Q̄d ꝗ ait pluuias attulit multas magisq̧ eo tpe australes flabāt vēti. Signū est imoderatiōis caloris ⁊ hūiditatis aeris eo tpe q̄ ꝯplexio fortior ē iter oēs cās corpora putrefaciētes i q̄b⁹ putredo hz fieri. Putredinis autē q̄ facta est signum est q̄d hypocras ait sub cute rubigo facta ē. Ois ⁊em humor inclusus quocūq̧ sit corporis loco cū anhelitus remedio fuit pūatus in putredinē alteratur: ⁊ q̄d eo in passionē vertebat tpe qm̄ q̄ sub cute erāt calore adurebant nimio hui⁹ humoris calidis simi. In his ꝗ q̄ dicta sūt: nobis signū est veris cōplexionē minime calaz esse ⁊ humidā: cū corpa hominuz saniora vere sint. Est aūt tēporū pncipiū ⁊ primū et est tāq̧ puerorū etas ⁊ adolescētiū. Q̄d āt maxime ꝟne cōplexiōis siḡt tēperiē ē si ipm oibus. s. conferas tpibus. iuenies nāq̧ aerē in eo nō calidū ⁊ siccū vt i estate: nō frigidū ⁊ hūidū vt hyems hz nō frigidū ⁊ siccuz q̄le nouit autūnus. Et hoc nobis manifestissimū est signū tēperantie cōplexionis ei⁹. Ex his ꝗ q̄ dicta sunt vere patet nequaq̧ calidū eē ⁊ humidū imo tēperatum. Aeris ꝟo estate cōplexio cala ē ⁊ sicca: calor q̧z ei⁹ fortior. sol ⁊em hoc tpe extollit vltimo suo eleuatiōis termino ⁊ ad opposita nostris capitib⁹ tēdens pūcta nobis supponit: calefacit nostra ꝗ corpora plurimū. Autūn⁹ aūt frigidus ē ⁊ sicc⁹: siccitasq̧z ei⁹ amplior: qm̄ em̄ estatis calor ⁊ solis corpis desiccauit hūiditatē. Est aūt sil' cū his varie cōplexiōis in calore ⁊ frigore. Aer em̄ in eo duab⁹ diei in extremitatib⁹ frigid⁹ est: medio: aūt die ad calidux declinās sed cū hac tñ varietate duarū harū q̄litatū tēperato ppinquior ē siccitate dñante illi per omnia. At vero hyems frigida est ⁊ hūida ⁊ magis illi frig⁹ instat dñans eo q̧ lōge a pūcto capitis sol amoueatur. Hec est naturalis assignatio cōplexionis aeris in vno quoq̧ partiētiū anni nisi q̧ hec cōplexio nālis in totius partiētis tēpore triū mēsiū. pmo inter debile media est ⁊ forte. in secūdo fortior. ē tertio aūt debilior partiēti q̄dē sequit cōtēperata Et hoc in vere est videre. Cum ⁊em sol arietē ingredit: nō in vltimo ē ver tēperantie sed plurimū tēperie pximū. scd'o aūt cū sol taurū illuminat tēperatū est. tertiuz quo in signuz transit geminorū a tēperie ad cōplexionē estiui declinat aeris. Idē in reliquis est intuēdū tpib⁹ āni. Et sciendū quoniā inter diei ⁊ anni tpa pportio ē q̄dā ⁊ similitudo. Uer ⁊em diei pncipio simile ē. i. matutio tēpore: estas meridiei ⁊ confinibus: autūnus vltimo ei⁹ vespere. s. et nocti hyems. Quicūq̧ ēt morborū magis hūt quouis fieri āni tpe ⁊ eorū tumultuatio ⁊ nocumentū maior est diei tpe quod illi simile est partiēti: queadmodū periodus cui⁹ est scd'm maiorē ptē autūno fieri magis tumultuat et nocet homini vespere q̄ tpis gerit autūnalis similitudinem.

¶ Cap. iiij. q̄ sint aeris actiōes in singulis āni ptientib⁹ ⁊ cū sua est in naturali habitudine.

Orum in singulis ptiētiū si aer nāli ē ihērēs cōplexiōi regisq̧z vl⁹ iuxta q̄d expedit fuerit corpa a morbis sana sūt Qui aūt suā nō ꝯseruāt vt oz sanitatē morbi. s. fiūt ⁊ passiōes nec a pessimis remouent morbis in q̄b⁹ fallatia ē ⁊ piculū. Si sit aūt aer a nāli egrediēs cōplexiōe q̄ illi ppa ē hominib⁹ morbi ⁊ acchtia fiūt pessima. Magis aūt si eius a sua egressio cōpl'one imoderata ē: fiuntq̧ ⁊ in corporibus eorū qui suā tuētur sanitatē morbi sed minime graues: quib⁹ autē nulla ē cura: nulla ⁊ custodia corporib⁹ morbi magni fiūt in q̄b⁹ ⁊ vehemēs ē piculū. Egressus aūt a nāli aeris cōpl'one aut fz augmentum fit aut diminutionē queadmodū si estas alia sit estate calior aut frigidior vl' certe hūidior. hiēs āt hieme calior aut frigidior vl'

certe ſiccior aut imutatur vertiturq̃ i ꝯtrariũ vt ſi fiat eſtas frigida ⁊ hũida: hiems calida ⁊ ſicca: ideo ⁊ hypocras. Si anni tpa nãli inhereãt diſpoſitiõi: ſitq̃ in eoꝝ ſingulis qđ oꝫ q̃ fiũt in eis morbi bonos hñt ſtat⁹ ⁊ diſpoſitiones bonas ⁊ determiatiões. Si ṽo anni tpe ſue mime inhereãt diſpõni ⁊q̃ fiũt in eis indiſpoſiti ⁊ inordinati fiũt morbi ⁊ icõpetẽtes turpeſq̃ determiationes. ¶ Annus igiť cui⁹ aer ſuã ſeruat moderatiõeꝫ ille ẽ cui⁹ ver ẽ tẽperatũ circa calorẽ ⁊ frigus. ⁊ in eo alternati fiunt pluuie. Nec imoderati eſtas eſt caloris ⁊ i ea pauce admodũ pluuie: nõ queadmodũ ṽnales eſſe condecet. Nec ṽo autũnus nimie erit ſiccitatis ⁊ i eo pluuie fiẽt. hiẽs ãt frida erit ⁊ pluuie nõ ſupabũdãtes. hmõi ãni aer ꝓut cõdecet tẽpatus ẽ. ¶ Annus ṽo in q̃ aer ab ordine ſuo egrediť: ẽ cui⁹ aer ſingulis tpib⁹ ab his q̃ dicta ſunt variať. Si ṽo ꝓpe ihereat ſingulis tpibus ꝑtiẽtiũ aer nãliq̃ cõplexiõi: ꝓpe qdã in eis ꝓducunť infirmitates illi ad quam inclinãtur ſiles hitudini. Fiũt etiã morbi peſſimi tpibus ſuã ſeruãtib⁹ hitudinẽ. Sꝫ ſi varie diſpõnis ſtati ſequať tẽpus queadmõm ſi hiems q̃dẽ auſtralis ſit ⁊ꝑlimaꝝ pluuiaꝝ: mľtaq̃ fiat in corpibus humiditas vnde ⁊ vere febres gñanť putride morbiq̃ hũidi apopleſia ⁊ epilepſia: aliaq̃ hmõi. ¶ Qui aũt ꝓprij ſunt ꝑtiẽtibus ꝯplexioni inhererẽtib⁹ nãli hypocras i aphoriſmoꝝ libro eo q̃ꝫ quẽ de aeribus cõpoſuit ⁊ regiõib⁹ ꝯmemorat. ¶ Ait em̃ hypocras. vere maxie fiunt manie ⁊ melãcolie ⁊ epilẽſie. ſãguis flux⁹ ſynãces corrice ⁊brãci tuſſes ⁊ paſſiões in q̃b⁹ excoriať cutis. ſarpedies morphee puſtule emiſſiões arterice. Qđ ideo dixit qm̃ hoꝝ gñatio morboꝝ in hoc ãni ꝑtienti plĩmuꝫ fit his q̃rũ corp⁹ repletũ ẽ. hiemis ⁊eni tpe hoies i multitudie occupãtur ciboꝝ ⁊ varietate: ex q̃bus in corpibus mľta cõgregãť ſupflua: hocq̃ tpe hiemali. ſ. caput ſuꝑfluitatib⁹ repleť cã aeris friditatis q̃ calorẽ debilitat hũiditates decoquãtẽ. Ut ꝙ ṽnũ venerit tp̃s hicq̃ liq̃fieri iceperit humores ⁊ q̃ q̃dẽ in cerebro ſũt: ſi ad ei⁹ fluxerit vẽtriculos epilepſiã pariũtꝫ ⁊ apoplexiã. Si ãt ad nares corizã faciunt ſi ad guttur brãces: ſi ṽo ad pectus tuſſeꝫ q̃ in corpis ſunt ꝓfundo nã a exteriora depellit: corpis: nã ⁊em̃ hoc tpe aeris ſanitate ⁊ tẽpantia roborať: purgatq̃ que i̾ corporis ſũt ꝓfundo humoreſq̃ ꝓpulſat malos ab excellẽtibus mẽbris ad cutis ꝑtes: ideoq̃ ⁊ paſſio fit in q̃ cutꝫ excoriatur ſarpedo ⁊ oia q̃ diximus. Si quo aũt tpe expullerit illos ad aliqua mẽbra ⁊ ad aliq̃s diſgregationes emiſſiones fiunt ⁊ artetice. ¶ Ait antẽ ſexto in epidimiaruꝫ ſermone: qm̃ veris principium ꝑtiſicis maluꝫ eo ꝙ hoc tẽpore liquefiãt humores ⁊ diſſoluantur ⁊ in pulmonẽ pectuſq̃ influant. ¶ Ait etiã hypocras de eſtatis ꝑtiẽti tpe. Eſtate ṽo q̃dã horũ q̃ ⁊ vere morboꝝ ſimulq̃ febres ꝯtinue cauſon ⁊ tertiane plime vomit⁹ diarie obtalmie auriũ dolores ⁊ vlcera in ore deſudatiões ⁊vlcerũ putredies. hoc ideo qm̃ veris ꝑtes eſtatis continuanť principijs eiuſq̃ natura nõ lõge ab illo eſt ideoq̃ ⁊ in ea morbi qui ⁊ vere fiunt. Eſtatis etem̃ eſt ſui caloris cã colerarũ gñatio ex q̃bus cũ putruerint febres faciunt calidas et tertianam. Que aũt in ſtomaco gñantur ⁊ iteſtinis: aut ad ea defluxerint: vomitũ vrgẽt ⁊ ſolutiões colericas. Queq̃ ad ſupiora emerſerit in ore faciũt vlceratiões ⁊ in aurib⁹ dolores. Quas ṽo ad exteriora corpis expulerit nã ꝑ ſudorẽ prurigĩnẽ faciũt ⁊ ſcabiẽ ceteraq̃ de q̃bus dicturi ſumus horum etem̃ morborũ euẽtus ãpli⁹ a ſudore fit. ¶ Ait etiã hypocras de autũno. Autũno ṽo ⁊ eſtiuorũ mľta ⁊ febres q̃rtane ⁊ varie ſplenes: hydropes ꝑtiſis: ſtrãgurie: ſãguinis turbatiões: liẽterie: ṽtebri dolores: ſinãces: colice ꝑeoſe: aſmata mãnie melĩe. Qđ aũt ait multos eſtiuorũ fieri morboruꝫ eo ꝙ eſtatis vltimũ autũni ꝯtinuať ꝓncipijs eiuſq̃ nã huic ꝯfigurata eſt. Jđq̃ꝫ eſtiuorũ multi in eo accñt morborũ. Et qm̃ colerici qui eſtate gñantur humores hoc concludunť tẽporum aeris cauſa frigiditatis non diſſoluunť. Qm̃ aũt hũores hi colerico in corpe adurunť caloris eſtatis grauitate ⁊ in colerã mutantur nigrã. Fit ab ea q̃rtana febris ⁊ mãnie ſplenis magnitudo ⁊ ex ſplenis magnitudine hydropiſis. Cõcluſio aũt huius nigri hũoris eiuſqꝫ in ꝓfundũ corpis cõuerſio turbationẽ facit ſanguis. i. diſſinteriã ⁊ lienteriã ſuo acumine ⁊ morſu. Qm̃ aũt hoc tẽpore frigidus eſt aer ⁊ ſiccus cõplexione anhelitus deſiccat organa. Fitqꝫ ab inde ꝑtiſis: qm̃ frigiditas aeris neruis nocet: artetice ebulliũt. Si aũt iclineť colericus hic humor ad vrine meatus ⁊ veſicam ſtrãgurie ꝑiuntur. Si ad gurgulionem ſinãces. Si vero humor ad pulmonis defluxerit meatus aſmata emergũt: ſi que ad iteſtinorũ ꝑtes aꝑata aut opilationẽ gñauerint colica gñať ⁊ paſſio ileos dicta. Jmmixte aũt et varie febres varietatis cã fiũt aeris hoc i ꝑtiẽti anni ⁊ diuerſitatis: vñ ⁊ alio ait hypocras aphoriſmo: cui aliquo anni tẽporũ nunc q̃dẽ calor: nunc aũt frigus accidit huic morboruꝫ timẽdũ autũnaliũ aduentus: hoc iõ dicit qm̃ autũnus varij eſt aeris ⁊ corpa i eo varia nec in eadẽ ꝑſiſtentia cõplexione naturali: fiunt aũt hoc maxime tpe lũbrici ⁊ aſcarides in inteſtinis: ꝑcordiorũ: dolores: ꝑtiſis: ⁊ neq̃ſſimi morbi: hoc ꝓpter multã que porrigiť hoibus copiã fructuum eſt eſtate aeriſqꝫ varietate. ¶ Dixit ãt ⁊de hieme hypocras hieme accñt pleureſes ⁊ peripleumonie: corize: brãci: tuſ

ses.laterũ dolores lũboꝝ ⁊ pectoris.cephalee
ꝯtigies apoplexie. Pleureses q̃ꝺ ⁊ piplenmo
nie pp aeris respirationẽ fridi:eiusq̃ nocumẽ
ta q̃ ãhelitus infert orgãis cũ mẽbra hec a fri
gido aeris ꝺfendi nequeãt queadmodũ alia
cõseruãtur pp magnã ãhelit⁹ necessitatẽ.Aer
autẽ fridus eoꝝ est q̃ magis ĩstrumẽtis nocẽt
anhelit⁹.Jdeoq̃ ⁊ multe fiũt tusses fridis tpi
bus ⁊ septẽtrione flãte.Qꝺ autẽ coriza.brãci.
cephalee.virtigines ⁊ apoplesie. epilesieq̃ cã
eoꝝ q̃ capiti a frigore accidũt ⁊ flegmatis ĩ eo
multi gñatiõe q̃ ei⁹ replẽtur vẽtriculi. Hec sũt
passiones ⁊ accidentia q̃ corpori accidunt in
singulis partiẽtibus anni. siquidẽ aer sue est
naturali inherens complexioni.

Capitulũ.v.quid faciãt queq̃ anni partiẽ
tium si natura fuerint a sua egressa.

Ecidentia autẽ ⁊ pas
siones q̃ in
vno q̃z partientiũ anni fiũt si sua
egressa sint nã.hec sunt quẽ assi
gnam⁹ q̃ hypocras ẽt põit. Si
inq̃t hyẽs borealis fiat ⁊ pluuijs carẽs.ver ãt
australe ⁊ puluinosũ:accidũt ab ide estate fe
bres acute obtalmie dissinterie: maxieq̃ mĺie
ribus ⁊ pueris ⁊ q̃ꝝ cõplõnes humide sũt.Ho
rũ ortus morboꝝ ⁊ stirps ex putredie ẽ q̃ ex ca
lore fit ꝯno ⁊ humiditate.Humiditates etẽ
⁊ hũores coagulantur ab hiemis frido:q̃s cũ
veris calor iuenerit ⁊ hũiditas liq̃fiunt ⁊ pu
trescũt vt autẽ fit estas hi apparẽt morbi ⁊ pas
siones.Et qm̃ humiditas in corpib⁹ mulieꝝ ⁊
pueroꝝ pluria est:accelerat ad eos putredo.
Fiuntq̃ hij in illis morbi magis q̃ ĩ alijs. Et
de hmõi rursus dicit ãno si post cãnicule ortũ
pluuia cũ frigore fuerit ⁊ vẽti septẽtrionales q̃
fiẽt morbi quieti sũt ⁊ suaues ⁊ autũnus san⁹.
Si nõ sit ita res nulla ẽ hijs q̃ꝺ q̃ hũide sũt
cõplõnis pueris ⁊ mulieribus a morte securi
tas.Cui⁹ ãt ꝯplexio frida ⁊ sicca nihil ei timẽ
dum:q̃ si ita nõ sit timẽdũ cuz ab illoꝝ euase
rit morte ĩ q̃rtanã icidere:⁊ a quartana in hy
dropisim:qꝺ ãt dicit post ortũ canisqm̃ astrũ
hoc tpe orit̃ estatis:⁊ si hoc tpe ventus fuerit
septẽtriõalis ⁊ frigid⁹ putredo nõ accidet nec
ebullitio ⁊ feruor humoris grauis imo putre
do ipa debelis erit ⁊ frigoris cã estatis colere
in corpe nõ gñantur mĺte:nec autũno accidẽt
multi morbi sequẽti.Et qm̃ cõplõnũ dñi frigi
daꝝ ⁊ siccaꝝ grandiores sunt hũidiq̃ hũores
ad q̃s putredo accelerat pauci in eis sunt:vix
aut raro illis accidunt morbi in hmõi tpe: si
ꝯo nõ sit aer estate fridus imo magni caloris
cuz calore q̃ p̃cessit ꝯno ⁊ humiditate post hie
mẽ magnaꝝ ⁊ pluuiaꝝ:in pueris ⁊ mulierib⁹
his quoꝝ est ꝯplexio hũida mors multiplicat̃
pp eã quã estas adducit humoꝝ ebullitionẽ ⁊
ex putredinis virtute ⁊ qui liberantur morte
q̃rtana illis supuenit hãcq̃z nõ diu post subse
quit̃ hydropis hũor etẽ putrid⁹ cũ caloris
estate multitudie exust⁹ fuerit colĺa fit nigra q̃
q̃rtanã igerit febrẽ. Quartana ãt febris maxi
me epatis ⁊ splenis debilitatẽ pit opilationẽ
q̃z ĩ eis qꝺ cũ factũ fuerit hydropisis sequit̃.
Et alio ait aphorismo.Si qñ hiẽs australis
fuerit trãq̃lla ⁊ pluuiosa.ver aũt boreal̃ ⁊ plu
uijs carẽs p̃gnãtes mulieres ĩ ꝯ vel q̃uis ꝺ cã
aborsuz faciũt.Si aũt pere ꝯtigerit hoc tpe q̃
nascunt̃ debiles siit lãguidi corpe nec eorum
differt̃ vita vt aut statim moriant̃:aut si supui
xerint certe morbidi corpe reliq̃s ꝯo iunioru
bus dissinterie accñt ⁊ obtalmie sicce grãdio
rib⁹ catarri apoplesie ⁊ emigranee.Ait ãt mu
lieres aborsum q̃libet ex cã facere: qm̃ corpa
mulieꝝ hũida sunt eorũq̃z hoc tpe auget̃ hu
miditas ⁊ rara fiũt corpa sup q̃s cũ ver pue
nerit fridũ ⁊ siccũ penetrat eas frig⁹ ⁊ ad pro
funda trãsit velociter pfert̃q̃z vsq̃z ad fet⁹ q̃s
territat sua magnitudie ⁊ iterficit. Si ãt ĩ h⁹ĩ
pepint tpe ⁊ frig⁹ illis occurrerit fetib⁹ necat
eo q̃ a calore mr̃icis egrediẽtes statiz ad fri
gidũ trãseãt aerẽ.qm̃ aũt cerebrũ ĩ tali reple
tur supfluitatib⁹ tpe.dehinc frig⁹ illi ꝯis sup
uenit ĩfrigidat ⁊ a decoctiõe repmit supfluita
tũ ꝯuertũturq̃z in fl̃a ⁊ hiemis ex calore fit h⁹
fl̃a salsuz.Et si hoc ꝺclinauerit ad oculos fl̃a
obtalmiã facit siccã si ad itestia dissinteriã et
sãguis turbationẽ.si aũt ad pect⁹ descẽderat
⁊ pulmonẽ catarri fiẽt ⁊ si vẽtriculis ĩfluxerit
cerebri apoplexiã expecta ⁊ si ad alteꝝ latus
corpis palesis accidet.Repetit ãt hypocras
aphorismo ⁊ dic.Cui⁹ ciuitas ꝯsus solẽ ⁊ vẽtos
optime posita ẽ:eiusq̃z pot⁹ optia aq̃ min⁹ in
hmõi ĩfirmant̃ ãno liber ant̃q̃z.Cui⁹ ꝯo ciui
tas mala ꝯsus vẽtos ⁊ solẽ positiõe posita ẽ ⁊
aq̃ q̃ vtit̃ mala:ei⁹ erit peior habitudo malaz
dixit positionẽ ei⁹ q̃ ĩ ꝯuallib⁹ ⁊ pfunditatib⁹
sita ẽ bonã aũt q̃ ĩ excelso ⁊ eminẽti loco vẽto
rũ libero flatib⁹ borealiũ. Ait aũt ẽt apho
rismo in alio.Si estas paucaꝝ ẽ pluuiaꝝ au
tũnusq̃z caloris plurimi ⁊ pluuiosus austra
lis hieme subsequẽti cephalee fiunt graues.
tusses.branci.corrize.nonnullis vero ẽt ptisis
q̃ iõ dixit qm̃ capita in hmõi autũno caloris
plurimi supfluitatibus replẽtur.magis si ꝯo
cui est cõplexio humida vt igitur hiemis im
probum instat frigus eiusmodi cõcluduntur
supfluitates in cerebro.Que ergo eoꝝ cere
brũ circũtenẽt cephaleã pariũt q̃ si ad nares
fluxerint corrizã gignunt que ad pulmõis ca
nalem ⁊ pectus brancos faciunt ⁊ tusses.Cui
aũt hoium pectus est strictum ⁊ aliq̃ a capite
ad pectus dimittit̃ humiditas hoc tpe fit illi
ptisis accidit in huiusmodi emigranea hie
me.frigus etenim ⁊ hiems ad caput p̃lm ac
celerat in quo ⁊ repletio ẽ ⁊ calitas ĩ autũno.

¶ Et iterum hypocras ait. Si autũnus borealis fuerit et siccus humidas hñtibus nãs cõpetit vt mulierib⁹ puerisqꝫ. qbus ãt colere dñantur obtalmias patiunt siccas: febres acutas: desipientiã: meliaz. hec iõ dixit qm̃ cui⁹ ẽ cal'a cõplexio et humida salubrior aeris fit cõpl'one frida et sicca nec in eius gñant corpe supfluitates qm̃ ei⁹ cõpl'o hoc tẽperat aere. vt ꝯ hiems venerit refrigerat illũ et spissat cutem: nec sunt in ei⁹ male supfluitates corpe a qbus si ꝯclu-se fuerit timeat morbũ gñari. Corpa ãt qbus colere dñantur aliter. subtili⁹ eñ qd in illis ẽ dissoluit estatis calore et autũni sicco remãetqꝫ in corpe grossuz. vt igit adest hiems supfluitates hee ꝯcludunt ei⁹ frigido: et q̃ et ad supiora ferunt i oculoꝝ ptes: obtalmiã pducũt siccã: q̃ vero ad cerebri operimẽta: desipiẽtiã inducunt nigrã. et q̃ cõputrescunt si cal'e sint: febres excitant plixas. ¶ Ait aũt rursus hypocras alio aphorismo. pluuiaꝝ paucitas corpibus magis vtilis et sana ꝙ copia: hoc ideo qm̃ pluuiaꝝ copia in corpib⁹ supfluitates gñant humidas: ad q̃s putredinis ẽ accelerare: generãturqꝫ plixi morbi: sicut alio testat hypocras aphorismo post hũc dicens. Morbi q̃ ex pluuiaꝝ fiunt copia in plurib⁹ febres sunt lõge vẽtris fluxus. epil'ie. apopl'ie. synãcesqꝫ. humiditas eñ q̃ in corpe ex pluuiaꝝ copia gñata est cuz putruerit febres parit. Et qm̃ h° tpe multa est humiditas et frigida flegmaticaqꝫ ematuratio ei⁹ lõgo eget tpe. ideoqꝫ et febriũ ptelatur tp̃s: qm̃ vo cerebꝝ in hmõi aere superfluitate replet humida: siquidẽ hoc ad cerebru declinauerit vẽtriculos epilepsiã facit et apoplexiã: si ad gurguliõis partes synãcẽ excitat: q̃ vo ad stõm et intestina fluxuz ꝯmouet vẽtris. ¶ In pluuiaꝝ vo paucitate et corpa simul ad siccitatẽ declinãt. quiqꝫ hoc gñantur tpe sicci sunt humores colericiqꝫ ad hos itaqꝫ putredo nõ festinat et corruptio quantũqꝫ ex eis in corpe cõgreget cito dissoluit nisi q' quãdo pluuiarũ imoderata est mora siccitasqꝫ in aere cõfortatur: in corpe humores gñant colerici fortis acuminis qbus febres fiunt acute et tertiane sil'esqꝫ morbi qb⁹ a calore origo est et siccitate. Ideo ergo ait i aphorismoꝝ libro hypocras. Si pluuia imoret febres fiunt acute. Si aũt plurimũ tardat et in aere fit siccitas in pl'ibus huiusmodi oportebit morbos spare et siles. Ait aũt hoc pp eos q̃s in corpibus hũores col'icos aeris parit siccitas. nisi q' q̃ h° fiũt tpe morbi nõ multi sunt pp eoꝝ siccitatẽ. hac itaqꝫ de cã sanior est hoim corpibus pluuiaꝝ paucitas ꝙ copia: cuz pluuie gñatõez augeãt humidaꝝ supfluitatũ flegmaticarũqꝫ: qb⁹ cerebꝝ replet. hee sunt q̃ de morbis q̃ in ptiẽtibus anni in qbus aer extra tẽperãtiam est naturalem fiunt: dixit optimus hypocras.

¶ Capitulum sextũ quibus et passiones et morbi accidant in singulis anni tẽporibus quiqꝫ illis in singulis eoꝝ liberentur.

Dico oportere te scire passiões has et morbos q̃s in singulis ãni ptientib⁹ cuz sue inheserit ꝯpl'oni nãli aut ab ea fuerit egressa fieri dixim⁹ nõ oibus accidere hoib⁹ nec cuiꝙ eẽ ppos ptienti sine aliis: imo liberant ab eis hoim q̃dã: oẽsqꝫ oibus fiũt anni tpib⁹ alternatimqꝫ nõ etem cã q̃ hoibus passiões accidunt et morbi: sola est aeris cõpl'o et hitudo. Si etem sic se res hẽret oẽs certe hoies morbo illi ifirmarẽtur ppo partiẽti: sꝫ et qd comedit bibiturqꝫ: exercitiũqꝫ simil' et balneũ ac regimina alia. his eñ si q̃s al'r ꝙ oporteat vtatur icõpetẽtiqꝫ regie: ꝯgregant abide supfluitates i corpe male: q̃ꝝ cũ tumultu aduerit aliq̃ quouis tpe morb⁹ mouet. Ampli⁹ aũt corporũ diuersitas in sua ꝯpl'one si ꝯfigurata aeris sit. ex tẽperãtiã positi cõplexioni: vna eaꝝ ẽ cãrũ q̃ passionuz morboꝝ in singulis ãni tpib⁹ adiuuãt emersionẽ. Cõplexiõis etem calide dñis passiões i tpibus accidũt qbus aer cal's est hũideqꝫ ꝯplexiõis i humidis: piterqꝫ fieri sicci in siccis. Cõpl'onẽ aũt hñtibus cõpositã tpib⁹ qb⁹ aer eoꝝ est ꝯson⁹ cõpl'oni corporuz magis morbi accidunt ꝙ reliq̃s tpib⁹ qb⁹ aer eoꝝ est cõpl'oni ꝯri⁹ illisqꝫ sani sunt: et optime eoꝝ hitudines. ¶ Ideo igit et hypocras dicit. Egritudinuz singule alie q̃dẽ sine aliis siliores et peiores etatib⁹ ãni tpib⁹ regiõib⁹. Sequitur dehic et dicit. ¶ Uere et estatꝭ pncipiis pueri et eoꝝ etate pximi in laudabiliori sunt hitudine et pfectiori sanitate. Reliquoqꝫ estatis et autumni extrẽitate meliores senuz hitudies. Reliq̃qꝫ autumni et hieme hoꝝ mediũ etatib⁹. Quod dicit i vere et estatis pncipiis pueros et his pxios etate laudabiliũ eẽ hitudinũ. Iõ. s. qm̃ duo hec anni tpa tẽperata sunt eo q' estatis pncipia ad ver iclinẽtur. Pueroꝝ ãt et adolescentiũ tẽperata est ꝯplexio. Corpoꝝ vo tẽperatoꝝ sanitatis custodia: his q̃ illis cõsil'ia sunt et ꝯueniẽtia fit. Corpoꝝ vo ex tẽperãtiaz custodia sanitatis his q̃ eoꝝ ꝯria sunt cõpl'oni cõficit. Quod autẽ ait reliq̃ estatis et autũni extremitate senũ habitutudies melius esse qm̃ duo hec tpa calide sunt cõplexionis: senectutisqꝫ frigida etas et humida: duũ cõplexioni hoꝝ cõtraria tẽporum. Quodqꝫ ait reliq̃ autũni et hieme inter duas has mediũ etates oportunius esse. Quoniã cõplexio duuz hoꝝ tẽporum frigida est et humida: etatis medioꝝ complexioni cõtraria: inter senuz etatẽ et adolescentium que iuuenilis est etas.

¶ Capitulum septimum de aeris mutatione propter astra.

Stra vero quoꝝ ex ortu occa-suqȝ aer i anni mutat̃ tpib⁹ sunt pliades canicl'a: maioris vrse cauda. Pliades cũ oriũtur hypocras ait ⁊ galienus estatis esse principiũ metẽdiqȝ tp̃s. Est aũt eorũ ortus maij pricipio cũ ab eis remouet̃ sol: ipseqȝ eius egrediuntur radijs. Occasus eoꝝ iniciũ est hiemis ⁊ seminãdi tp̃s qđ est nouẽbris in primordijs scilis cũ orit̃ sol ipse statim occũbunt: quaruȝ ortus principio secũdi tẽporis est estatis: qđ hypocras tẽpus vocauit fructuũ. Canicule ascẽsus vicesima iulij ẽ die: medio. s. estatȝ ⁊ estus grauitatȝ. Cauda ṽo vrse maioris ascẽsus pricipio est autũni. Aeris itaqꝫ fit imutatio ꝓpinq̃tatis astroꝝ ⁊ remotiõis a sole cã. Cũ etem̃ cũ sole sinodũ celebrãt: aer calefit ⁊ ei⁹ augmẽtat̃ calor. Corpori nãqꝫ solis corpus iungit̃ astri: augeturqꝫ quãta eius est q̃ntitas aeris calor: maxieqꝫ ex astrorũ sinodis q̃ magna sunt errãtia: aut fixa: vt est iupiter: mars: venus: ⁊ q̃ in pria sunt magnitudie ⁊ scđa q̃lis ⁊ cãis austral' ⁊ septẽtriõalis: leonis cor: tauri ocl'us: ⁊ sil'ia astra codiaco ꝓxia hec ẽt astra si die ꝯueniãt ⁊ oriant̃ nec sit cũ ill' sol aerẽ suo calefaciunt motu sup nos additio ⁊ em̃ sol' mot⁹ ꝯtinẽtiũ sup nos astroꝝ motui. Et si q̃đ tp̃sẽ estatȝ g̃uis fit estus si hiẽis frig⁹ minuit̃. Cũ ṽo ea sole astra remota sũt nec astroꝝ magnoꝝ aliqđ sup nos i die surgit: aer fridus ẽ ⁊ si estas fuerit minoris est aer calorȝ: si hiems maiorẽ habet frigiditatẽ.

¶ Capl'm. viij. de aeris imutatiõe pp vẽtos.

Eris propter ventos imutatio q̃lis sit tibi nũc assignabim⁹. ¶ Dico qm̃ vẽtrus est sicc⁹ vapor a corpe dissolut⁹ terre: huius vaporis cõplexio s̃m eã ẽ a q̃ venit ptem. Pars ãt terre imutat cõplexionẽ ex solis sup eã trãsitu lõginq̃tateqꝫ eius ab eo. Partes ãt q̃tuor sunt: auster septẽtrio: oriẽs ⁊ occidens. Pars itaqꝫ austri ẽ q̃ a dextris ẽ ortus solis: si orientẽ aduersus faciẽ tuã referas hecqꝫ pars cal'a est ⁊ humida. Calida q̃dẽ pp solis super eam descensuȝ: cũ a septẽtrionali a mouet̃ polo: humiditas ṽo ei⁹ est pp eũ q̃ a mari dissoluitur vaporẽ humidũ: siccoqȝ imiscet̃ vapori: cũ huius ptis mare magnuȝ sit: ⁊ qm̃ hec ps dimissa est venti igitur ab hac flãtis pte ꝯplexio cal'a est ⁊ humida diciťqȝ australis. Septẽtrionis pars huic opposita est austri pti: ⁊ a sinistris est ortus solis cui⁹ ẽ cõpl'o frida ⁊ sicca pp solis cursuȝ ab hoc loco remotionẽ: cuȝ etem̃ sol ad hunc tẽdit locũ: ⁊ ad hui⁹ ptes polũ: terra fit remotior. Ab hac flãs pte vẽt⁹ horeas vocat̃ cui⁹ ꝯpl'o frida est ⁊ sicca. ¶ Oriẽs aũt ps illa est i q̃ orit̃ tẽpate ꝯpl'onis sol: ⁊ cũ sup eã orit̃ ⁊ ab ea sepatur singulis dieb⁹ nec põt in ea calor opari: qm̃ sol nõ diu pmanet i ea: nec ṽo fridus cũ q̃tidie sol i ea oriẽs paululũ calefaciat. Uẽt⁹ ab hac flãs pte subsolan⁹ vocat̃ ⁊ tẽpate est cõpl'onis: nisi q̃ paululũ ad cal'm inclinat̃ ⁊ siccũ. Sic q̃ȝ occidẽtis ps tẽpatã hȝ cõplexionẽ: queadm̃ ⁊ oriẽtis ptis ꝯplo: sed paululũ ad frigidũ declinãs ⁊ hũidũ: ideoqꝫ ⁊ ab hac pflãs pte vẽtus in eiusmodi ẽ cõplexiõe vocat̃ fauonius. Hec est q̃tuor assignatio vẽtorũ: q̃ tãqꝫ gña sunt boreas. s. auster: subsolanus: fauonius. Sunt ãt hic ⁊ alij octo vẽti collaterales ab austri ptibus duab⁹ duo: q̃rũ vnus a pte illi est oriẽtali ⁊ dr̃ euro auster: alter a pte occidẽtali ⁊ vocat̃ austro africanus. Et a laterib⁹ boree duo vẽti flãt alter ab oriẽtali pte q̃ dicit̃ chorus: alter ab occidẽtali late ⁊ vocat̃ aq̃lo. Sic quoqꝫ ⁊ a duob⁹ oriẽtis lateribus duo sunt vẽti. Pariterqꝫ a duob⁹ occasus laterib⁹. Et qui a duob⁹ subsolani laterib⁹ al'r ab austri latere dict⁹ eurus ⁊ est i hiemis ortu al'r ṽo a septẽtrionali appellat̃ vulturn⁹ ⁊ est in estatis ortu. Duoꝝ q̃ a lateribus sũt fauonij: alter a septẽtriõe q̃ ẽ occasu estatis ⁊ vocat̃ circi⁹: alt̃ ab austro i hiemis occasu ⁊ dcũs est africus. ¶ Sũt igit̃ oẽs vẽti duodeci nisi q̃ vẽti cões ⁊ apđ oẽs cogniti illi sũt q̃s q̃si gña posuim⁹ q̃tuor boreas. s. auster. sbsolan⁹ ⁊ fauonius: quoꝝ cõpl'o est quẽ dixim⁹. Octo aũt reliquoꝝ cõplexio cuiusqꝫ vẽtoꝝ deficiens est a compl'one illius cuius lateralis est paululum ad aliũ qui ei ab altera est pte declinãs. ¶ Uentoꝝ aũt quisqꝫ aerẽ in suã mutat complexionẽ ⁊ in corporib⁹ passiones facit q̃s nõ est alteri⁹ facere. Boreas etem̃ si flauerit corpa cõfortat ⁊ idurat: spũs clarificat ⁊ hũores: cerebꝝ sanat: sensus mũdificat ⁊ subtiliat motũ ꝯfortat appetitũ auget. digõnẽ corroborat: fluxũ ꝓhibet ad mẽbra materierũ: spissat ⁊ em̃ corpoꝝ exteriora: calorẽ cõuertit ad iteriora nãlẽ: ⁊ cõgregat cõfortatqꝫ: mẽbra roborat ad interiora: hasqꝫ oẽs oportunas facit res: nisi q̃ tusses excitat pectorisqꝫ dolores eo q̃ spũs desiccat instr'a ventrẽ cõstipat: vrinã incarcerat in oculis morsus faciens: frigidisqꝫ nocet corpib⁹. ¶ Auster ãt corpa laxat ⁊ neruos: humores ꝯturbat ⁊ spũs ac sensus: vñ ⁊ g̃uitatẽ parit audit⁹ defectũ visus: pigritiã nutrit motũ eneruat: cephaleã excitat epil'ie termios cõmouet: appetitũ miuit: digõnẽ đbilitat: h̃ ⁊ em̃ vẽtus cal'us est ⁊ hũid⁹: vnde ⁊ cerebꝝ supflui tatibus humidis replet. Hec autẽ accidentia que meminit hypocras humiditatẽ sequnt̃ cerebri cum sensuum sit origo ⁊ radix. Debilitas autẽ appetitus ⁊ digestionis imminutio descensum sequuntur matrieruȝ flegmaticarũ a capite ad stomacũ. ¶ In subsolano aũt ⁊ fauonio qm̃ tẽperate sunt ꝯpl'onis ⁊ corpa in

eis tēperata sunt media ⁊ sana. Reliq̄ oēs vē
ti in corpibus passiōes opantur ꝓximas illis
quas illi a quoꝝ fiant lateribus exibent. Hoc
ergo modo imutatio ventorum imutationē
facit complexionis aerum.

¶ Capi. ix. de aeris ꝑ regiōes imutatione.

Mmutatᷓ aūt aer ⁊ regionū varietatꝫ cā. In rgiōib⁹ etem̄ q̄nq̧ d̄ cau
sis aeres imutāt̄. Prim⁹ ē ip̄e ptes
Scda regionū eleuatio ⁊ altitudo
⁊ hūilitas. Tertia mōtiū vicinitas. Quarta
aūt maris. Quita terre ip̄i⁹ regiōis nā. Et im
mutatio aeris in regiōib⁹ ptiū cā iter maio
res ē cās aerē imutātes regionū ⁊ sup alias
māifestissimas cās. Partes aūt vt iā dictū est
q̄tuor sunt. s. boreas. auster. oriēs ⁊ occidēs.
Regionū itaq̧ alie posite sunt in septētrione
alie in austro. alie in oriēte. alie i occidēte. Et
q̄ i septētriōe aeris eaꝝ ꝯplo frida ē ⁊ sicca ⁊
q̄ haꝝ septētrionalis polo supposita ē septē
trionali sup quā voluit āpli⁹ frida ē ⁊ magis
sicca. Et q̄ hmōi sunt aereaꝝ ē clar⁹ corpa in
habitātiū sana color eoꝝ pulcher ⁊ rube⁹ cor
pora eoꝝ mollia ⁊ ip̄i duriores ⁊ fortiores pe
ctorib⁹ latis subtilia hn̄t crura eo ꝙ nālis ad
iteriora corpuꝫ fugiat calor vn̄ eoꝝ āplificat
⁊ dilatat pectora. Cruriū aūt eadē ē cā subti
litatis ꝙ. s. calor ascēdat ad supiora nālis. In
venis eoꝝ capita ⁊ corpa fortia vitas illis lō
gas mores aūt ferinos ꝑ rubeā illis dn̄antē
colāꝫ raritatē ꝯcept⁹ mulieꝝ eoꝝ ſꝫ nō cū ꝯce
perint abortiūt: qm̄ a q̄ eoꝝ fride sunt ⁊ sicce
cū difficultate pariūt ⁊ dolore siccitatꝫ cā h⁹ i
gētis vētres duri ad q̄s vomit⁹ accelerat faci
lisq̧ illis ē appetit⁹ i cibos fortis digō bōa ꝑ
nālis igressum ad corpa ꝓfunda calorꝫ i eis
⁊ ad stōm ad potū aūt nō plim⁹ ē appetit⁹ eo
ꝙ plm̄ comedāt caroq̧ simul sunt comestio
nis ⁊ pot⁹ copia. Accit aūt illis plm̄ venarum
ruptura ⁊ siphacis sup vētrē extēsus ē frigo
ris cā siccitatē augmētātis ⁊ dēsitatē vn̄ ⁊ rū
puīt. Que āt āpli⁹ virꝫ ꝯtigūt passiōes pleures
ꝑipleumonia ⁊ oēs calī morbi saniei a pecto
re sputū obtalmia ⁊ narīū fluxus maximeq̧
hec iuuenilib⁹ fiunt magisq̧ estate ꝑ corpis
eoꝝ calorē piterq̧ tpis fit itaq̧ illis pleuresis
siccitatis cā iterioꝝ calorisq̧ ad pect⁹ eleua
tionē: sanieiq̧ sputū a pectore ꝑ eā q̄ āheli
tus organis ex aeris frido siccitas ꝯtingit. At
v̄o illi⁹ obtalmia fit: q̄ꝝ etas nōdū tricenalis
est fitq̧ illis difficillima. ¶ Mulierib⁹ v̄o ste
rilitas accit ⁊ ꝯceptiōis ꝓhibitio mēstruoruꝫ
inopia pīedi difficultas lactis paucitas ac pti
sis puerisq̧ testiū aq̄sitas. Sterilitas q̄dē ac
cidit illis eo ꝙ nō bn̄ a mēstruis purgent ꝑ
eaꝝ aq̄rū friditatē aspitatē ⁊ imutādi difficl
tatē. Difficultas aūt pt⁹ ꝑ earū ꝯplōnis fri
gidū ⁊ siccū lactis paucitas eo ꝙ coaguletur
frigore ⁊ iminuat̄ ꝑcussiōis fridarū aq̄rū cā.
Ptisis v̄o eo ꝙ ex magna ptus difficultate et
ꝯpressiōe vene earū rūpant̄ q̄ in pectore sunt
⁊ pulmōe sequit̄q̧ eiusmodi actiones ptisis.
Aq̄sitas aūt accit pueris q̄diu pui sunt: ſꝫ vt
etas accesserit eiusmodi cessat accidēs. Accit
haꝝ pplis rgionū epilīa ſꝫ raro: hocq̧ i ado
lescētia ⁊ cū ꝯtingit magna ē ⁊ difficilis hec ē
inhabitātiū in septētriōe positas regiōes ha
bitudo. ¶ At v̄o habitudies australes ihabi
tātiū ptes his q̄ dicte sunt septētrionē ihabi
tātib⁹ ꝯrie sunt. Est etem̄ eoꝝ ꝯplo calīa ⁊ hūi
da malarū q̄litatū: plīme putredinis ⁊ aq̄ eo
rū salsa turbida sup terre decurrēs faciē. Co
lores gētis hui⁹ nigri corpa eorū sicca ⁊ exte
nuata capita humida ⁊ flatica q̄ꝝ a capitib⁹
ad vētres fl'a descēdit plm̄: vn̄ ⁊ in eis ciborū
iminuit̄ appetit⁹ potusq̧. Digestio debilitat̄
ꝑ ꝯplōnis eoꝝ fridū. Nālis etem̄ a corpib⁹
eorum calor dissoluit̄ ebrietasq̧ ⁊ crapula ad
eos vl̄ ex modico festinat vino ꝑ capitū eoꝝ
d̄bilitatē colores eoꝝ imutāt̄ ⁊ obscuri fi̅t: mo
res māsueti ⁊ trāq̄lli vita breuꝫ q̄q̧ illoꝝ accn̄t
vlcera corpib⁹ difficile sanant̄ tarde cicatrizāt̄
ꝑ eorū humiditatē ⁊ putredis q̄ in illis sunt
humoꝝ festinātiam. Hi pplo huic magis acci
dunt morbi viris dissinteria ⁊ diaria febres. Et
prolixe ⁊ sine ordine humida obtalmia sed
suauis ⁊ breuis temporis emorroides hisq̧
qui annum transierunt quiquagesimū emi
granea accidit. Mulieribus vero accidit flu
xus ⁊ plurim⁹ aborsus. Pueris epilepsia ⁊ as
mata. Qui autem raro illis accidunt morbi
sunt pleuresis ⁊ peripleumonia febres adu
ste ⁊ fere hi nisi viris non accidunt ⁊ his iuue
nib⁹ propter eorum complexionis calorem ⁊
humiditateꝫ. Non accidunt autē illis hi mor
bi nisi raro ꝓpter eoꝝ vētris mollitiē. Super
fluitates etenim in corpibus eorum genera
te semper exeunt. Hec est assignatio populoꝝ
habitudinū qui in ptibus habitant australi
bus. ¶ Regiones aūt que in ptib⁹ posite sunt
oriētalib⁹ clarum habent aerem ⁊ siccū: tēpe
rate in calido ⁊ frigido complexionis qualis
est ⁊ veris cōplexio. Aque eorum molles cla
re suaues ⁊ que celo cadunt ⁊ que terra sca
turiunt. Sol etenim suo super eas ortu illas
clarificat moderate nec sunt salse qm̄ sol diu
sup eas nō imoratur nec v̄o idigestas remit
tit qm̄ nō ab eis lōge remotus. Sunt his co
lores pplis nitidi ⁊ clari albo mixti ruboreq̧
caro multa: vox clara: corpa sana ⁊ fortia mor
bi admodū pauci forme decentes ⁊ honeste
mores probati nemora multa arbores gran
des partus multi. Temperies etenim qua
litatum causa est eorum oportunas faciens
actiōes ⁊ ꝯplones. Nō est harū pplo partiuꝫ

acumē ſupbie:nō ira:nec elatio.ſunt em̄ trā=
q̄llitatis ppl'ſ⁊ mā̄ſuetudis hūilitatiſqꝫ. Ira
etem̄ ⁊ elatiōis acumē his q̇ a tēperātia ex̄ ſt
in calore fit. Partes aūt ⁊ regiōes q̄ ꝟſus occi
dētē poſite ſūt aerē hn̄t a tēperie ad cal'z ⁊hu
midū iclinū. Groſſuz ⁊ minime claꝝ q̇bus aq̄
ſunt ad turbidū paꝝ iclinevelocēqꝫ imutatio
nē. Radiꝰ etem̄ ſolis ſup huiꝰ ptes mane non
puenit quo eoꝝ maturet aerē ⁊ aq̄s excoq̄t.
Iō ergo ppl'is eaꝝ multiplicant morbi colo=
res eoꝝ imutant virtꝰ ibecillis eſt. Cā cuiꝰ rei
eſt ꝙ eſtate illis mane frigora aeris fiūt ve=
ſpere calor ſolis. Quare eoꝝ variꝰ eſt aer in
aeris autūnalis ſilitudinē. Uñ ⁊ vox eoꝝ rau
ca:oēſqꝫ illis accn̄t morbi oibꝰ ā̄ni tpibꝰ hec
eſt aeris imutatiōis regionū pp ptes aſſigna
tio. ¶ Et ſciēdū qm̄ q̄ terre iter has poſite ſūt
ptes aeris eaꝝ ꝯpl'o cōpl'onē eiꝰ ſeq̄tur ptis
cui ꝓximꝰ eſt ⁊ illi alie in cōpl'one cōpartici=
pāt ptes ſm lōginq̄tatē ⁊ ꝓpinq̄tatē ſuam ab
eis. Si itaqꝫ regiōis erit lōginq̄tas ab vtriſqꝫ
ptibꝰ eq̄lis eius erit ꝯpl'o media iter duas il=
laꝝ ꝯpl'ones. ¶ Immutatio aūt aeris regio=
nū pp eaꝝ altitudinē ⁊ demiſſionē hmōi ē. Di
co qm̄ q̄ regiōes alte ſunt ⁊ clare ⁊ earū aer
clarꝰ ⁊ fride cōpl'onis. Uētꝰ etem̄ borealis il=
las ab altis pflat locis. Sunt itaqꝫ eoꝝ aque
clare ſuaues ppl's eaꝝ decēs facie ⁊ coloribꝰ
fortis ſanus paucoꝝ morboꝝ corpaqꝫ eorūz
magna aerē em̄ reſpirant clarum q̇ ab altis
illis venit locis vnde ⁊ mollitiei ſunt viri ami
citie;⁊ mā̄ſuetudis:nec laborē pferūt aut fati
gationē. ¶ Regiōes aūt in demiſſis poſitis lo
cis ⁊ ꝓfundis tāqꝫ in vallibꝰ vt ſic dicā puteis
pluuie hiberne ſubruūt eoqꝫ ab altis ſup eas
deſcēdūt locis eſtate ſitiūt:aq̄s bibunt in ſta=
gnis ⁊ paludibꝰ ꝯgregatas foueiſqꝫ:ſcaturiē=
teſqꝫ in ꝯuallibꝰ ⁊ ibidē imorātes: nec hn̄tes
curſus his vētꝰ non flat borealis ſꝫ auſtralis
calidꝰ plimuſqꝫ eorūqꝫ aq̄ ad cal'z declinat mł
tiplicant itaqꝫ eoꝝ paſſiōes ꝟtꝰ debilitat cor=
pora eoꝝ breuia lata carnis pl'ime crura g̃ſ=
ſa capilli nigri ⁊ colores ſilr laborem pati ne
queūt,eo ꝙ eoꝝ corpa fluxa ſint. Et ſi q̄ harū
regionū in locis poſite ſunt q̇bꝰ magnꝰ nō ſit
cal'os ppl'i inhabitātis hydropicoꝝ ſil'is ē co
lori. ¶ Aeris aūt imutatio regionū ex vicinia
mōtiū ⁊ remotiōe hmōi ē. Regionū q̄dā mō=
tibꝰ ꝓxime ſunt ab auſtri pte: ꝓhibentqꝫ ab
eis auſtrales vēti iſufflātibꝰ borealibꝰ vñ ⁊ in
eis aer frigidꝰ ⁊ ſiccꝰ ⁊ eſt habitātiū has habi
tudo eoꝝ q̇ ihabitāt ſeptētrionalia ſil'is ha=
bitudini. Alie āt a pte aq̄lonis mōtes q̇bꝰ ab
eis vēti ꝓhibent ſeptētriōales ⁊ in has venti
pflāt auſtrales:vñ ⁊ aer illis ē calidꝰ ⁊ hūidꝰ
populiqꝫ eaꝝ habitudo ſil'is habitudini iha
bitātiū regiōes auſtrales. ¶ Immutatio aūt
aeris in regiōibꝰ pp maris viciniaz fit qm̄ q̄
mari regiōes a pte ſeptentrionali vicine ſunt
eleuat a mari vapor q̇ aeri imixtꝰ defert i eas
regiōes mutatqꝫ aeris nā in fridū ⁊ ſiccū. Sic
q̇ꝫ ⁊ ſi qñ mare vicinū eſt alicui a pte auſtri re
giōi ē illiꝰ aer regiōis calidꝰ ⁊ hūidꝰ ⁊ huiꝰ po
puli habitudo ꝯfigurata eſt hitudini ppl'i au
ſtralis. ¶ Immutat ēt aer in regiōibꝰ ex ipius
terre q̄litatibꝰ:qm̄ cuiꝰ lapidoſum eſt ⁊ illius
eſt aer regiōis fridꝰ ⁊ ſiccus. Signū eiꝰ rei ē ꝙ
aq̄rū fontes lapidoſi fridiores ſunt his qui i
terra ſunt paludoſa qd territoriū regiōis gib
boſum eſt ⁊ ſubaſpuz latūqꝫ. regio q̇ꝫ ipa cali
da eſt ⁊ ſicca ⁊ eiꝰ ppl'i corpa calida ⁊ ſicca. Si
ꝟo regiōis territoriū lutoſum ſit ⁊ aer fridus
erit ac humidus. ¶ Et ſciēdū ꝙ regionū q̄rū
dā vna eſt haꝝ q̄s diximꝰ nārū aerē imutare
⁊ eſt aeris in eis vna nā oibꝰ anni tpibꝰ ppl'iqꝫ
eiꝰ ſigna eq̄lia:forme:mores: coloreſqꝫ idē vt
turcoꝝ:ſcitarū:ethiopū forme q̇buſqꝫ eorūz
ſunt ꝓpe q̄ ⁊ regionū oriētis. Quedam aūt in
ipa ſunt recta linea ⁊ eaꝝ ppl'i mores idē ſunt
eq̄les ſcilis ⁊ honeſti colores eoꝝ temperati.
Spmatis etem̄ nā in eis vna eſt oibꝰ anni tē
poribꝰ pp ciboꝝ eoꝝ tēperātiā. ¶ Si qñ autē
aliq̄rū ſit regionū nā ex diuerſis mixta q̄s di
ximꝰ naturis ⁊ due in ea fuerint adunate nāe
q̄libet autē tres tēporaqꝫ in eis varia ſint ⁊ po
puli terre hmōi varie fiunt forme moreſqꝫ ac
colores. nec in eadē pſtāt habitudine. ¶ Ut ſi
aliq̄ ſit terra mōtana ⁊ eleta:multarūqꝫ aqꝝ
huiꝰ varia fiūt tpa ſꝫ eiꝰ altitudinē ⁊ territoriū
ſꝫ ⁊ ſcdꝫ aq̄rū copiā q̄ in ea eſt:erūtqꝫ hoīum
in eis corpa ſana fortia paꝝ ifirmantia colo=
reſqꝫ decētes aerē etem̄ reſpirat claꝝ aquaꝫ
bibūt optimā:niſi ꝙ eoꝝ ferini ſūt mores tri
bulationū ſunt patiētes ⁊ laboꝝ terra nāqꝫ
eoꝝ mōtana ē ⁊ in eis exercitiū forte multiqꝫ
laboris. Sūt igit audaces:magnanimi:elati
ꝯueſqꝫ ⁊ ſeueri ⁊ forme ipoꝝ varie. Si ſit aūt
regio cal'a extenuata ſil'qꝫ demiſſa hieme cer
te illā pluuiā demergūt eſtate calor exurit ſo
lis iōqꝫ aeris eiꝰ diuerſat nā corpa ppl'i eius
dura ſunt ſubtilia ⁊ fortia ad opandū velocia
q̇bꝰ ira ē ꝯ̃uis forme ferine ꝯſueſcūtqꝫ eos in
ꝟe morbi plīmi pp pluuiaꝝ hiemis copiam:
eſtqꝫ illis nāruz piter ſubtilitas pp territoꝝ
ſiccitatem. ¶ Si ꝟo regio ſit mōtana tenuiſqꝫ
aq̄rū paucaꝝ aerqꝫ eiꝰ minie tēperatꝰ forme
illis erūt ferine mores ſpiſſi colores q̇rūdam
ad flauorē q̇rūdā ad nigredinē declinī q̄ſi ful
gurātes iraqꝫ eoꝝ ꝯ̃uis. Sic ⁊ ſi fuerit rgiōis
ps mōtuoſa ps lapidoſa eiꝰ ē aer mł'te muta
tiōis i anni tpibus venti eiꝰ ⁊ nix multi fiūt in
eius mōtibus frigus durat nix in lapidibꝰ eiꝰ
minuitur aque eius ad inferiora fluunt. Ad=
hunc itaqꝫ modum oportet rem diligentius
intueri in omnium aeribus regionū q̇bus di
uerſe ſūt nāe ꝫ magis ⁊ minꝰ varie etem̄ ſūt

populi illarũ hitudines:forme : cõplexiones: morbiqꝫ illis accñtes iuxta ꝙ ⁊ regio sua ẽ in nã varia. Quare opꝫ medicũ cũ aliquã fuerit ciuitatẽ ingressus: aut regionẽ quãpiaꝫ: inquirere oia que diximꝰ de regionũ naturis ⁊ q̃ in eis aquaꝝ cibos q̃ꝫ quibꝰ vtuntur: diligẽterqꝫ oia cõferat: q̃tenus eorũ que necessaria sũt teneat scientiã ⁊ in sanoꝝ regimie: ⁊ in egrotãtium medelis. Et si aliq̃ in his insurrexerit ambiguitas pplm regiõis eiusdẽ nõ verecondeꝛ interrogare: icolasqꝫ: q̃ illis morbi vno q̃ꝫ accidãt tpe: multe ⁊em̃ regiõibus egritudies accidũt certe ⁊ cognite i q̃busqꝫ anni ptientibꝰ: magisqꝫ illis hee q̃ queuis alie oriunꝛ: vñ ⁊ minꝰ hñt piculi ab his q̃ aliis morbis q̃uis debilibus. hypocras ⁊em̃ dicit. qm̃ regiõales morbi minꝰ hñt piculũ q̃ aliꝫ. Opꝫ ḡ medicũ oino eius mõi nõ negligere interrogationẽ ⁊ aliaꝝ etiã que diximus rerũ: quo fit eoꝝ cura vt decet recta. Sufficiunt aũt q̃ dicta sũt volẽti aerũ i singulis cognoscere regiõibꝰ ꝯplones.

¶Capl'z.xm. de aeris imutatiõe pp vapores.

AEris autem complonis imutatio pp vapores hmõi ẽ. Si ⁊ occupatio ⁊ hitatio eadẽ fit i loco q̃ ⁊ stagna ⁊ paludes sint oleracꝫ ⁊ arbores putride: fessio q̃ꝫ i pelũcꝫ domibusqꝫ plurie hũiditatis ⁊ muscidis: aliisqꝫ q̃ aerem putrefaciũt ⁊ corrũpũt. Eiꝰ ppl's loci ml'toꝝ ẽ morboꝝ: putridarũqꝫ febriũ que multe in eis emergũt. Colores eoꝝ in croceũ imutãꝛ: nec cibos digerũt bñ: eo ꝙ a q̃s eoꝝ putredo sit imixta. huiusmodi ppl's vires hꝫ paucas ⁊ debiles: mẽbra eorum eneruata sunt. hec sunt q̃ de aere dicenda videbanꝛ extra tẽperantiam in suis posito qualitatibus.

¶Capl'z.xim. ꝺ pestilẽtialis aeris assignatõe.

DEro aeris egressio a tẽperãtia i sua suba est: si aer ipẽ ⁊ i sua imuteꝛ suba ⁊ q̃litate i corruptiõeꝫ ⁊ putredinẽ: facitqꝫ in hoibus morbos ⁊ accñtia pessima in aliq̃ vna passiõe vt sũt ꝺsipiẽtia: dolores nimij sudores : extrẽitatũ frigꝰ ardor in pectore : siccitas in ligua: puncture in ore: sitꝫ eoꝝ q̃ sub hypocundrijs sunt: extẽsiões: võitꝰ: colerice solutiones : vẽtositates vrie pessime: alie q̃dẽ colerice: alie ãt melancholice: alie tenues : ⁊ in alijs furfuree excoriationis aliisqꝫ hmõi morbi pessimi q̃ pestilẽtiales vocãtur: hocqꝫ ideo ꝙ holum multitudini cões fiunt vno eodẽqꝫ tpe. Cã ⁊em̃ q̃ eas excitat cõis ẽ: aer. s. circũdãs cũ imutatꝰ fuerit ⁊ alteratus a suo hitu. ¶Alteratio ãt aeris duabꝰ fit ꝺ cãis altera locus ẽ: regio. s. alt'a anni q̃duis tẽpus. ¶Et imutatio aeris sube a loco regione. s. pp vapores fit q̃ ex multitudine fructuũ olerũqꝫ cũ putruerit ascẽdũt: ex q̃bus mali ascẽdũt vapores aerẽ imiscẽtes: ⁊ ex vaporibꝰ q̃ ex paludibꝰ surgũt ⁊ stagnis: aut vrbium cloacis vel mortuorũ cadaueribꝰ ⁊ occisoꝝ q̃ aut i ipa sũt regiõe aut illi ꝓria: aut certe ex bello in q̃ plimoꝝ cadũt corpa hoiuꝫ aut ex pecudũ armẽtorũqꝫ mortibꝰ cũ illis pestis acciderit. Ex ill' itaqꝫ vapores cadaueribꝰ mali ascẽdũt aerẽ miscẽtes: quibus aeris mutaꝛ suba in vapoꝝ subam ⁊ q̃litates q̃ cũ respirauerit holes: pessimi fiũt in eis morbi ⁊ cito ꝑdẽtes queadmõꝫ mortes q̃ atheniẽsibꝰ ppl'is ex putridis ꝯtigerũt vaporibꝰ q̃ ad eos ꝑuenerũt ex mortuis q̃ in terra erat ethyopie. ¶Totalitatis ãt sube aeris imutatio ex tpibꝰ anni fit si imuteꝛ tẽpꝰ anni aliq̃d a sui nã: vt si fiat hyems cal'a ⁊ sicca pluuijs carẽs: estas ecõtra pluuiosa: ver frigidũ ⁊ siccũ q̃d autũni est autũnus calidus ⁊ hũidꝰ. Qua ex repestis acciderit ⁊ mortes diarie. tynãces. ⁊variole. febres acute q̃s pessima sequũꝛ accñtia aliiqꝫ letales morbi. Est ãt cã hec ãni. s. tẽpoꝝ maior iter alias aeris imutationẽ faciẽtes ⁊ alteratiõeꝫ a sua suba: queadmodũ dũ imutatiõe ꝯtingit aeris. Acariane ciuitati in calorẽ ⁊ hũiditatẽ copiãqꝫ pluuiarũ in estate: acciditqꝫ febris : queadmodũ hypocras testaꝛ tertio epidimiaꝝ libri ꝭmõe. Dictũ ẽ ãt hꝰ i ꝑcedẽtibꝰ. Sic q̃ꝫ ⁊ si aliq̃d alioꝝ ãni ptiẽtiũ altereꝛ a sua nãli hitudie: maxieqꝫ estiuuꝫ i hiemale: mltiplicẽturqꝫ i eo pluuie ⁊ australes ꝑflent vẽti: pestis absqꝫ dubio cui hec contingũt loco superincidet que aerẽ a ꝓpria ⁊ naturali imutat hitudine: fiuntqꝫ hominibꝰ febres acute pessime. tahãe. reliq̃qꝫ pestilẽtiales morbi: itm̃ vt i bruta q̃ꝫ trãseãt aialia icõmoda q̃dã ⁊ passiões male ꝑdẽtesqꝫ: hꝰ ãt fit imutatiõe ⁊ hũorũ ⁊ spirituũ in eoꝝ corpibus corruptõeqꝫ. Nõnũq̃ ãt i plãtas arboris eiusmodi malũ icũbit itm̃ vt plãtas ꝺsiccari ⁊ i citrinũ ꝯuerti videas colorẽ: videasꝫ i arboribꝰ ꝺqdã sil'e erugi vl' mlli: fructuũqꝫ calorẽ imutatũqꝫ corrũpiꝛ eoꝝ suba vt eos ẽt comedẽti fructꝰ pessimi subsequãꝛ morbi. ¶Sꝫ oꝫ scire pestilẽtiales morbos nõ accidere hoibꝰ ex aeris tm̃ corrũptiõe: sꝫ eiusmõi accidũt i plibus his q̃ꝝ in corpibꝰ mali sũt hũores: corruptiqꝫ ꝯgregati ⁊ eoꝝ q̃ in eis aer opabiꝛ susceptiõi ꝑparati: queqꝫ i eis eiꝰ ẽ faceꝛ: aerẽ ⁊em̃ malũ cũ respirauerit hõ: ⁊ i corpꝰ itrauerit spũs ⁊ humores alterãtur q̃ in eo pati fuerãt in nãꝫ aeris illiꝰ velociꝛ: ꝓpterea ꝙ adiuicẽ i malitia cõsil'es sũt sequũturqꝫ morbi pessimi ⁊ necãtes. Corpa ꝟo in q̃bꝰ sup fluitates nõ sunt q̃ꝝ scil' dñi sue sũt studiosi i custodia sanitatis queadmodũ expedit ill' remoueꝛ ab ifirmitatibꝰ q̃ dicte sũt. Cunqꝫ nihil illis eoꝝ accidat hꝰ eis cumulaꝛ bonũ ꝙ meliores q̃ soleãt hñt hitudies. Eoꝝ ⁊em̃ cõpl'o aerꝫ ꝯplonẽ exsupat ma

li eiusqz frāgit inimicitias. Qđ si sic nō fieret vt dicim⁹ certe oēs ea īfirmarenẗ peste ꝛ pirēt in hmōi tpe. Aut ât in febriū libro galien⁹. Im possibile est aliꝗ causaꝝ in corpe opari si non ipm fuerit apparatū susceptiōi eoꝝ q̄ illa facit in eo cā: alioqui q̄cūqz diuti⁹ in estiuo imora reẗ sole: aut imoderate q̄uis laboraret labore aut ira: febricitaret: ꝛ hoies oēs in mortib⁹ magnis morirenẗ. Sz maxia morboꝝ ꝓuocatōis cā: apparat⁹ est corporū incōmodoꝝ susceptioni. Uocauit aūt hmōi cōes qui ex aeris intq̄tate fiūt morbos epidimiā hypocras. Disiūcte aūt ꝛ disgregate eos q̄ letales sūt: mortes dixit: q̄ aūt salubres sunt pestillētiales simpl'r q̄ aūt hoꝝ ꝓpriū sunt regioni sine aliis regiōibus regionales appllauit. Hec sunt quē nos oportuit de pestilētialis aeris hitudine ꝓponere: vbi etiā ꝛ de aere terminam⁹ tractatuz.

¶ Capl'm. xij. de exercitij diuersitatibus q̄decꝫ in corporibus opcretur.

Equoniā plīmū ostēdimus diuidētiū nō nāliū reꝝ speculatōz. s. aerē nr̄a circūdās corpora iā nunc de scđo icipiemus motu. s. ꝛ q̄ete. primūcꝫ de motu agēdū. ¶ Dico qm̄ mot⁹ duo sunt gn̄a. alteꝝ est aīe mot⁹: q̄ aīales dn̄r motus: de quib⁹ posterius dicem⁹: alteꝝ āt corporis mot⁹ q̄ vocaẗ exercitium. ¶ Dico ꝙ qm̄ corpis exercitioꝝ q̄dā tēperata sunt q̄dā tēperiei excedūt modū. Et tēperatū q̄đ exercitium corpus tēperate calefacit: qđ si sup tēperātiā fiat mediocriter aut certe corp⁹ calefacit eiuscꝫ auget calorē. Scđm q̄ntitatē itaqz exercitij motuscꝫ corpis ē caloris augmentū. Desiccat ēt corpus eo ꝙ ab eo hūiditatē dissoluat. Si vero superabūdātior si mot⁹ intm̄ vt necessitatis exeat modū frigescit corpus eo ꝙ mlta ab eo dissoluaẗ copia caloris nālis: refrigerat āt ꝛ humectat corpus mot⁹ mō quodā alio. Si sit em̄ in venis aut alio mēbro cui nō ē periculū flegmatis q̄ātitatis multa: motus si multiplicetẗ supfluitates liq̄facere facit ꝯgregatas ꝛ coagulatas ac decurrentes reddit ad aliqđ mēbroꝝ nobiliū: cū illđ debilitaẗ mēbrū. Refrigeraẗ itacꝫ simulcꝫ totū cū eo corp⁹ hūectatur. ¶ Necessariū āt fuit exercitium motus. s. triū cā vtilitatū. p̄ma ē vt nālē expgefaceret calorē quē expergefactū augeret. vn̄ ꝯfortatus cibos forti⁹ traheret velociuscꝫ digereret: illoscꝫ mēbra susciperēt. Scđa ē vt porro aperiret supfluitatescꝫ corpis dissolueret. Tertia q̄ mēbra eo indurescerēt ꝛ cōfortarenẗ alioꝝ cum aliis repssiōe: ideocꝫ ꝛ i suis ꝯfortarenẗ actionibus: remotioracꝫ fierēt ab incōmodoꝝ susceptione. ¶ Sunt aūt corpis motus gn̄a duo cōe ꝛ ꝓprium. Et cōe ē quo vtitur q̄s ad aliā intendēs actionē ꝛ ē p accidens. hic aūt mot⁹ aut fortis est vt onera portare in itinere: ꝛ fouere. edificaẗ pietes. malleo ꝑcutere magno. Silia quecꝫ in actionib⁹ ꝛ officiis exhibētur laboriosis: q̄dā aūt mime fortis q̄lia sunt architectonica ars. acceptio. porrectio. ire. redire. semiare ꝛ queādmodū reliq̄ leues artes: q̄lis ē oratoria. armatoria. scribere pingere. In his em̄ corp⁹ oē moueẗ. ¶ Motus aūt ꝓpri⁹ motus est exercitij cuius vsuz medici iperāt. Mot⁹ aūt exercitij due sunt spēs altera ē cū moueẗ ipse hō solus: ꝛ vt aīa fiat velocior altera vo qn̄ p aliū exeq̄tur. Et motus quē ipse hō exhibet alius quidē oia mouet membra: vt cestus ꝛ cursus in theatro: ꝛ cū pila ludus pua vel magna ꝛ ad remos sessio ꝛ ꝯstrepere lapidum eleuatio ꝛ colūnaꝝ. Alius autē quedā sine aliis mouet mēbra: man⁹ vt lapides tollere: man⁹ coplodere. plausio. cōmotio cordaꝝ lyre: alee lud⁹: aut pedes: vtrusus saltatio ambulatio i q̄ vtiẗ largis passib⁹ sine māuū motu in alto sessio loco ibicꝫ ꝑedū ꝯmotio: i pect⁹ ꝛ dorsuz vt icliari ꝛ supinari stature extēsio si se pi⁹ fiat. q̄dā āt i spūs: ē istrumētis ꝛ vocꝫ vt clamor q̄uis. lectio vticꝫ cantātiū diuersitatib⁹: aliacꝫ hmōi q̄b⁹ hō seipz exercet ꝛ mēbra mouet sua. Exercitiū aūt cū i hoie ali⁹ exhib⁹ ē: vt cū manib⁹ ē fricatio ꝛ māutergiis. linteiscꝫ i toto corpe sit fuerit tēperatū spissitudini corpis ꝓdesse. āgustie ꝯfractiōi. motuscꝫ appetitū cōfortaẗ ꝓdest plīmū macul' cuti accn̄tib⁹ vt morphee lētigini. ¶ Singuloꝝ āt mot⁹. ꝛ fricatōis corpis diuersitatū actiōes variātur trib⁹ modis. prim⁹ ē mot⁹ q̄litas. scđs ei⁹ quātitas. terti⁹ ipsi⁹ acceleratio ꝛ mora: ꝛ diuersitas q̄dem quā operaẗ mot⁹ in corpe sua ex q̄litate: aut ē ex ipsius mot⁹ fortitudine ꝛ grauitate: aut debilitate: aut tēperātia. Et motus fortis aut sic est ex natura vt onera tollere: fodere ꝛ pugnare: fortiter clamare. colūnas leuare ꝛ lapides magnos: destrariū fortē eq̄tare armatuz ꝛ in cursu: aut oib⁹ vtiẗ motib⁹ potētialib⁹ vt malleo ꝑcutere. hic em̄ si voluerit fortiter fit. Si vult debiliter ꝛ fricatio fieri nācꝫ fortis pōt cū manib⁹ sed debil'. Sic ꝛ mot⁹ debilis. Motuū etem̄ quidā debilis est nāliter vt eq̄tatio plana ꝛ sessio ad cōmotionē cū fune pēdēti: ire ꝛ redire tranq̄lle mot⁹ chordaꝝ cithare scribere. legere. siliaqz. q̄dā. etiā est q̄ debiliter vtiẗ q̄scꝫ vt āmbulare. hic em̄ mot⁹ fieri pōt paucus ꝛ paulatiz: pōt ꝛ cursus fieri cū celeritate quēadmodū ꝛ fricatio q̄ ꝛ leuiẗ ꝛ fortius exhiberi pōt. Sic quocꝫ ꝛ mot⁹ tēpati: q̄dā qđ sic ex nā vt mediocri eq̄tatio lud⁹ cū pila. āmbulatio paꝝ celerior: q̄dā āt sẗ q̄b⁹ tēpate vtimur: vt māuū adiuicē tēpata ꝑcussio. tēpata vox. tēpatacꝫ dicere fricatōiscꝫ vs⁹ moderat⁹. aliacꝫ hmōi: q̄b⁹ ꝛ đbil'r ꝛ tpate vtiẗ q̄s ꝓuelle. ¶ Mot⁹ itacꝫ fortꝫ corp⁹ calefacit ꝛ desiccat lucratꝫcꝫ a frica

tide duritiē queadmodū mot⁹ fortis corp⁹ cō fortat ꝛ idurat repmitqꝫ ꝛ solidū facit. Fortis itaqꝫ mot⁹ termin⁹ ē vt āhelet hō spisso āheli tu ꝛ vehemēti decurratqꝫ ab ei⁹ corpe sudor plīm⁹ fortisqꝫ fricatiōis ꝛ dure termin⁹ vt re= stringat corp⁹ postqꝫ itumuerit durescatqꝫ p⁹ mollitiē debiles aūt mot⁹ corpa debilia cale faciūt calore ꝛ nō desiccāt. Fricatio vero i cor= pus isurgere quādā facit iflationē: vt. s. in ea mēbra rubere icipiāt. Tēperati aūt mot⁹ iter debile ꝛ forte corp⁹ calefaciūt ꝛ desiccāt indu rātqꝫ mediocriter: eorūqꝫ termin⁹ cū iā icipit āhelit⁹ celerior eē ꝛ vehemētior sudor exire a corporis ꝛ in fricatiōe vt fricet tēperata cor= pus fricatiōe donec pl'z itumescat rubeat in cipiatqꝫ dissolui ꝛ repimi piterqꝫ oīa rubeant mēbra ꝯfricata his itaqꝫ modis actiones di= uerse sunt mot⁹ in corpe ab ipa ei⁹ q̄litate. Di uersitas aūt mot⁹ ex sua q̄ntitate talis est: aut em̄ mult⁹ est: ꝛ eadē opat q̄ ꝛ fortis: aut pauc⁹ hisdēqꝫ qb⁹ ꝛ debilis pollet actiōib⁹ aut certe iter multū tēperat⁹ ꝛ paucū cui eedēqꝫ ꝛ tēpe rato in forti ꝛ debili deputant actiōes. Eadē ē rō ꝛ ifricatiōe: aut em̄ mlta erit aut pauca aut media: opatqꝫ queadmodū ꝛ mot⁹ q̄ eius modi ē. Si ergo tres ꝯposueris diuersitates mot⁹ q̄ in q̄litate sunt cū trib⁹ q̄ in q̄ntitate no= uē ex eis fiēt ꝯpositiōes hoc mō. Si ꝯtingerit motū fortē eē cū multitudine ꝛ diuturnitate ei⁹ est actio ad calefaciēdū ꝛ desiccādū imo= derata vt virt⁹ dissoluat ꝛ debilitet calor refri geret corp⁹. Si vero fiet simul eē motū fortē et paucū corp⁹ calefacit ꝛ desiccat tēperate. Si aūt motū fortē cū eo q̄ iter paucitatē ꝛ multi tudinē tēperat⁹ est: corp⁹ calefacit ꝛ desiccat sine virtutis dissolutiōe. Sic ꝛ si fiat debilē eē motū cū multo qd ꝛ fortis opat. Et si debilez cū pauco in corpe circa ea q̄ debilis opat mo tus facit. Et si ꝯuenerit iter debilē ꝛ fortē tē= perat⁹ mot⁹ ꝛ modic⁹: opat qd ꝛ debilis qd si tēperatū in fortitudine ꝛ debilitate motū con tingerit cū diuturno ꝯuenire facit qd ꝛ mot⁹ fortis. Si āt tēperatū hūc cū pauco idē facit qd debilis: qꝫ si vtrinqꝫ ꝯuenerint tēperati tē perata ei⁹ erit actio mot⁹. ¶ Variat aūt mot⁹ ēt ex celeritate ꝛ tarditate. Si sit em̄ mot⁹ ce= ler ꝛ spissus idē in corpe opat cuz motu forti. Si tard⁹ idē qd debilis: atsi medi⁹ qd ꝛ tēpe= rat⁹ opabit qd si ꝯtingerit hec tria gn̄a cū no uē anc edētib⁹ cōponi gn̄ib⁹ vigintiseptē fient ꝯpositiōes. Si em̄ fortis cū multo ꝛ veloci cō ponat imoderatio actiōis eius sequit quam fortis opat vt virt⁹ dissoluat ꝛ calor nālis forti terqꝫ debilitet ꝛ refrigeret corp⁹. Si fortis cū pauco ꝯuenit ꝛ tardo facit i corpe idē qd me diocris. Si vero fortis cū tēperato in celeritate ꝛ tarditate pauco q̄ꝫ ꝛ multo ꝯueniāt sile qd qd ꝛ fortis opat. Cōposito debili cū celeri mo

tu actio q̄ ꝛ fortis pueniet. Si vero debilis ꝛ pau cus tardusqꝫ coeāt actio eoꝝ debilis ē valde. Cōposito debili cū tēperato iter multū ꝛ paꝝ celerēqꝫ ꝛ tardū actio ei⁹ q̄ ꝛ debilis erit tēpe rata. Si aūt in fortitudie ꝛ debilitate tēpera tus cū veloci ꝛ multo ꝯponat: idē qd ꝛ multū fortis efficit. Si vero hic idē cū pauco ꝛ tardo actionē q̄ sit iter tēperatū ꝛ debilē reddit. Si aūt res coeant tēperati ꝛ tēperata operātur. ¶ Eadē est rō ꝛ in fricatiōe: actiōes etem̄ fri= catiōis trib⁹ variāt modꝫ q̄ntitate. s. ꝛ q̄litate ꝛ celeritate ac mora. Dura etem̄ fricatio tal' ē q̄lis ꝛ fortis mot⁹ q̄ corp⁹ solidat laxū ꝛ indu= rat phibetqꝫ qd ab eo dissoluit. Mollis q̄lis ꝛ mot⁹ debilis q̄ corp⁹ laxat duꝝ ꝛ emollit: por ros apit: aliquātulū inflat: carnē auget. Tem perata iter duꝝ ꝛ molle: tēperato est inter for te ꝛ debile motui sil'is q̄ corp⁹ idurat ꝛ ꝯfortat tumidū paꝝ reddit carni addit. Multa autē fricatio corp⁹ desiccat ꝛ iminuit pauca idē cū molli opat. Tēperata iter multū ꝛ paucū eius dē ē actiōis cui⁹ ꝛ tēperata iter duꝝ ꝛ molle. Sic ꝛ q̄ velox ē ꝛ tēpata eadē fac q̄ dura mol lis ꝛ tēperata. Sic quoqꝫ ꝛ fricatio hec cōpo= nit cū celeri ꝛ tarda multa ꝛ pauca queadmo dū ꝛ mot⁹ ꝯpositio fcā est faciūtqꝫ eoꝝ opatio nes cōpositoꝝ. ¶ Variat ꝛ aliter mot⁹ i corpe iuxta mōeꝝ qb⁹ artifices vtunt diuersitates queadmodū hoiuz q̄dā q̄dē fabri ferrarij sūt q̄dā ligna accēdētes tinctores alij hee artes corp⁹ calefaciūt ꝛ desiccāt. aut erit i balneo ser uiēs ꝛ calefact⁹ humefit: aut piscator vel nau= ta: refrigeratusqꝫ hūectat. Aut auceps ꝛ i agre stib⁹ vel agricola: refrigeratqꝫ corp⁹ ei⁹ ꝛ desic= cat. Opꝫ itaqꝫ diligēti vti indicio ꝛ in oībus q̄ hmōi faciēt artes cū ꝯposite ꝛ adiūcte singu= lis fuerint motuū spēb⁹ cū explanatū tibi sit q̄ eoꝝ q̄sqꝫ sigillatiz asserat. Ad hūc ḡ modum mot⁹ sunt in corpib⁹ actiōes. ¶ Quietis aūt ꝛ ocij vna tm̄ ē spēs qdqꝫ facit in corpe frig⁹ hu miditasqꝫ sunt fl'atis copia dissolutiōis sup= fluitatū paucitas. Calefacit āt corpus reqes q̄dā alio mō. In cui⁹ em̄ corpe mala dn̄at cō= plexio cal'a intm̄ vt q̄ ab eo dissoluunt vapo res acuti ꝛ fumosi sint si mot⁹ ei fiat tēperat⁹ dissoluit supfluitas illa cal'a cū facilitate. Si aūt reqe vtat ꝛ ocio ꝯtinuo: vapor ille ꝯcludit acut⁹ q̄ dissoluebat a corpe ꝯgregatqꝫ ꝛ gn̄a pit febriū maxieqꝫ cū circūdās erit aer frūs.

¶ Capitulum. xiij. de balneorum actionū in corporibus assignatione.

Ex vsu rerum ordine non naturalium opor= tet post motus tractatum bal= nei disputationē texere: licet in euacuatiōibus cōtineatur. Bal neo aūt vtunt sani post exerci= tiū quo ea q̄ per motū minime dissoluta sunt

purgent̃ ⁊ euent̃: humectēturq̄ quā mot⁹ fecerat siccitas sordes abluātur q̄ ex vaporib⁹ facte sunt a corpe egredientib⁹ ⁊ a puluere exteri⁹ supueniēti in ip̄o ⁊ post exercitium. Utiliora eteñ balnei tpa sanis ad sanitatis custodiā post exercitiū sunt ⁊ ante cibū. Balneū eteñ añ exercitiū supfluitates cibi transmittit q̄s idigestas iuenit liq̄facitq̄ hūores ⁊ superfluitates exire patas vaporis defluere ad aliq̄ facit mēbra pitq̄ morbū. Sic q̄3 ⁊ p⁹ prādiū nō op3 hoiem vti balneo replet nāq̄ supfluitatib⁹ caput descēditq̄ cib⁹ a stō indigest⁹ vñ opilatio in cibi fit meatib⁹: ⁊ in tpis plixitate si assidue hmōi assuescat q̄s hydropis gñat̃. Qui aūt his liberant̃ passiōib⁹ conuenitq̄ eis aut añ exercitiū aut añ prādium balneari corpa hñt rara poros aptos ⁊ latos dissoluit̃ ab eoꝝ corpib⁹ supfluitas multa leuiter hmōi vsum nō ferunt exercitij ⁊ balnei perēt em̄ illis debilitatē plibusq̄ cū vtunt̃ illis accit defect⁹ cū balneū anteq̄ prādeāt ingrediunt̃. Quare nec̄e est os ante modico refici cibo laudabiliq̄. Preter eos cauēdū oib⁹ preter prādiū ē balneū. Balneo aūt post exercitiū ⁊ ante prandiu3 vti sanis corpe magnas vtilitates cōfert: humectat em̄ corp⁹ ⁊ mēbra calorē ꝯfortat nālē: digōnē optimā reddit angustiā si q̄ est effugat: poros apit supfluitates eūat dolores mitigat vento sitates dissoluit. ¶ Porro q̄ ifirmant̃ balneo ꝓ necītatib⁹ vtūt̃ ad ea vrgētib⁹. aut vt eoꝝ calefiat ꝯplīo: aut frigescat aut hūectet: aut certe desiccet̃. Prodest ātr prurigini ⁊ scabiei eoq̄ supfluitates a cute eūat: neruos emollit humectatiōe ⁊ dissolutione: catarros ematurat ⁊ corrizas calefaciēdo ⁊ dissoluēdo: exitū facilitat vrine si arctata fuerit ex frido colice medet̃ alijsq̄ hmōi morbis solutionē laxatiꝫ ꝯputat medicamis aliaq̄ de q̄b⁹ dicturi sum⁹ cum de regimine disputabim⁹ morboꝝ q̄bus balneū necessariū. Ait aūt Galien⁹ eūonē q̄ p exercitiū fit ⁊ balneū humoꝝ eē subtiliū q̄ ad cutis puenerūt ptes ⁊ pati sunt egressui chimoꝝ autē hūores grossoꝝ p exercitium eūari neq̄unt ⁊ balneum: imo illis ꝗ̄plīmū nocēt cū nōduz maturi sunt ⁊ subtiliati. ¶ Balneū aūt corpa trib⁹ imutat de cāis: p̄ma sui ē aeris de causa. Scđa aq̄ sup corp⁹ ifuse. Tertia q̄litas est vtēdi. et balnei tres s̄t aeres. Prim⁹ ē ꝑc dom⁹ aere rē tepid⁹ nihil i corpe faciēs caloꝝ. Scđs scđe: rē i calore medi⁹ calore q̄dā corp⁹ calefaciēs ⁊ q̄dā dissoluēs dissolutiōe. Terti⁹ tertie est aer dom⁹: cui⁹ calor fortis est ⁊ corpa fortiter calefacit: plīmūq̄ dissoluit supfluitates a corpe eūat. ¶ Dissentit aūt balnei actio per aerē dom⁹ hui⁹ i corpib⁹ duob⁹ modis: p̄m⁹ est per nām: scđs p accidēs. ¶ Et qđ p nāz operatur: si mora in balneo modica fuerit ⁊ qui euacuat̃ sudor paucus ꝗ̄titate corp⁹ calefacit ⁊ humectat: humiditas eteñ q̄ in ꝓfundo ⁊ in iterioꝛib⁹ est corpis cū aere balnei ad exteriora corpis fuerit educta: ⁊ nō eūat̃ bene: mēbra humectat exteriora: ⁊ q̄ illis ꝓxima sūt porosq3 dilatat: p̄ter eā q̄ in mēbris fuerat varietatē. Si sit aūt mora longi tpis intm̄ vt sudoris plima egrediat̃ ꝗ̄titas corp⁹ calefacit ⁊ desiccat. Calefacit q̄dē aeris cā calidi desiccat aūt eūonis cā: qua humiditas euacuat̃ p sudores. Cū aūt longa in eo fit pseuerātia vt sudoris imoderata fiat euacuatio: corp⁹ refrigerat ⁊ siccat dissoluit nāq3 calorē naturalē ⁊ humiditates euacuat corpis fortiter: vnde ⁊ virtus decidit ac defectio fit. Si ergo ⁊ huic augmētū addet̃: humiditas cōsumit̃ corpis ⁊ calor extinguit̃ naturalis ac hō depit. ¶ Qđ balnei aūt per accidēs aer opatur hmōi ē cū em̄ in corpe calidi aliquo sunt humores colerici ⁊ maturi illos euacuās corpus refrigerat quēadmodū in tertianis fit febriū puris. Refrigerat aūt alio corp⁹ mō per accidēs: atq3 hic est cū corpus crudis est plenū humorib⁹ balnei calido liquefacti aere ad aliquod defluunt mēbroꝝ: in quo facta opilatione refrigeratur eo ꝙ aeris ꝓhibeat̃ accessio recreātis ad illud ab exterioribus. Nōnunq̄ cum aliquo sunt in mēbroꝝ loco humores colerici: qui cū liquefacti fuerint a mēbro in membrum influunt donec ad stomacū perueniāt: fitq3 inde defectus. Et aliquotiens malis aliq̄ in mēbro positis hūorib⁹ cū aere balnei liq̄fci fuerit ꝯcurrētes bōis miscēt̃ hūorib⁹ q̄b⁹ secū corruptis maloꝝ ꝗ̄titates auget̃. Jō ergo corpora habētes repleta balneo nō expedit vti anteq̄ eorū euacuent̃ corpa ⁊ illi maturent̃ humores. ¶ Hinc itaq3 est ꝙ apatici febricitantes ⁊ obtalmia molestati in morbi principijs: hec anteq̄ maturetur materia his arcent balneis. ¶ Porro balnei aqua q̄ corpori superfunditur: hec in corpe facit. Balnei aqua aut suauis est: aut minime. Suauis aq̄ aut calida est aut frigida. Et aque balneum calide: si calor eius non permultus est calefacit. ⁊ humectat poros aperit ⁊ accidentaliter refrigerat eo ꝙ naturalē euacuat calorē humorēq3 colericū. Multas igit̃ habet laudes bonaq3 que i aphorismoꝝ libro refert hypocras. Dissoluit eteñ: dolores mitigat superflūa euacuat mēbris humiditatē confert grata3: humores maturat: ⁊ emollit cutē: que mēbris proxima est ⁊ subtiliat ventositates dissoluit in mēbris conclusas somnū prouocat rigorum nocumenta frangit spasmūq3 ⁊ tetanum grauitatem soluit ⁊ dolorem capiti accidentem a calore solis: fracture ossium ꝓdest ⁊ mulieribus omniq3 etati hec retulit hypocras. ¶ Et si aqua suaui calida vtatur q̄s ante prandium ⁊ post digestionem corpus humectat superflua dissoluit reliquias demittit

ciborum

ciboꝝ a stō ꝛ intestinis: calorē cōfortat nālez. Si aūt post modicā ciboꝝ porrectionē vtitur quis: ei⁹ corpus cōpetenti humefacit hūdita te ipm̄qꝫ corpulētat ꝛ ipinguat. Qđ si multus ē ei⁹ calor ꝛ corp⁹ p̄mū calefacit ꝛ hūectat: q̄ si q̄s post ciboꝝ porrectionē vsus fuerit mini me digerit: sed si in corpe flegma generat et hūiditatē grossamqꝫ sup̄fluitatē ac opilationē in meatib⁹. Cibus ꝛem̄ a stomacho ad epar ꝛ oīa mēbra minime decoct⁹ demittit: q̄qꝫ huius modi est flegma gn̄at: flegma ꝛem̄ ē cib⁹ me die decoct⁹. Ait aūt in aphorismoꝝ libro hy pocras: qm̄ siquis assidu⁹ in vsu calide sit aq̄. maximeqꝫ cui calor ē fortis has gn̄at incōmo ditates: carnem effeminat: neruos debilitat ꝛ eneruat: mētē corrūpit: fluxuʒ sanguis facit et defectū parit: ac nōnūq̄ҙ mortez nutrit in ipso defectu. In libro aūt suo quē de acutis cōpo suit morbis vsuʒ p̄hibet balnei illi cui⁹ suspē sa ē nā: dōec ei⁹ purgent̄ itestina a ciboꝝ pur gamētis sʒ ꝛ cui⁹ ē mollis nā mō crisis balnea ri vetat. Balneū nāqꝫ sołonē amputat attra hens ad corpis exteriora mām̄: vn̄ p̄lim̄a dat lesionē. Arcet in q̄b⁹ ē āgustiā ꝛ vomitū ne for te virt⁹ eoꝝ decidat ꝛ defect⁹ fiat. Sʒ ꝛ cui in ore stomaci colligunt̄ m̄ae ne forte defect⁹ ac cidat. Fluxū v̄o a narib⁹ sanguis patiētes si q̄ҙtū necesse est euacuat balneo p̄hibet. Sʒ si mior ē flux⁹ ꝛ deficiēs a pleno cui necessariuʒ ē nō arcet hos ĝ vti decet balneo. At v̄o sua uis aq̄ frigide balneū corp⁹ refrigerat ꝛ hūe ctat: calefacit ēt sʒ p accidēs. Spissat ꝛem̄ po ros ꝛ calorē iteri⁹ in corpe reducit: vn̄ ꝛ suauis aq̄ frigide balneū si post sumptū fiat cibū di gestionē adiuuat. Diuersa sunt aūt aq̄ frigi de balnea ex corpis habitudine. etate. p̄nti tē pore. Ex corpis habitudine qm̄ si balneat̄ q̄ i aq̄ frigida corpis ē pleni: eiusqꝫ etas iuuent⁹: p̄sens estas auget̄ calor nālis ꝛ mēbroꝝ vir tus digestiōisqꝫ bonū. Oʒ aūt balneari post q̄ҙ corp⁹ ꝯfricatū fuerit quo aperient̄ porri vir tusqꝫ frigide p̄ueniat ad mēbra aq̄. Si sit aūt corp⁹ exile ꝛ pauce canis frig⁹ p̄fundo imergi tur corpis: ipzqꝫ refrigerat: dōec ēt nobili⁹ ꝯti nuet̄ ipa membris frigiditas. Coagulat̄ itaqꝫ nālis calor: acciditqꝫ illis qđ serpētib⁹ hyeme frig⁹ ꝛem̄ ad membra p̄uenit eoꝝ iteriora pp̄ eoꝝ carnis penuriā: intātū vt imobiles sint ꝛ nō moueant̄ vt ēt nōnullos eoꝝ homo manu attractet: ꝛ nihil illū noceāt. Tale q̄d ꝛ illi ac cidit q̄ ex illis est ꝛ aq̄ balneat̄ frigida. Eodeʒ mō ꝛ illi nocet balneū q̄ senex ē aq̄ frigide aut si tp̄e hiemis fiat frigido. Ait autē hypocras qm̄ q̄ aq̄ nimiū frequentat balneū frigide hec illi accidūt nocumēta sʒ ꝛ spasm⁹ ac tetan⁹ mē broꝝ nigrefactio: rigoresqꝫ quos febres com mittant̄: dicit aūt spasmo illđ p̄desse q̄ ex re pletione ē, siquidē patiēs iuuenis ē: ꝛ bōe car nis in estatis medio sup̄ illū aq̄ fundat̄ frigi da. Calor ꝛem̄ ꝯuertit̄ ad interiora ꝛ hūores subtiliat spasmusqꝫ curatur. Calido ēt p̄dest apostemati q̄ ad herisipilaʒ declinat: vtilisqꝫ disgregationū dolorib⁹ si ex calore sint: p̄dest qꝫ sanguis decursui si circūdant̄ loco quo san guis egredit̄: nō ipsimet loco. si em̄ loca circū finia quo sanguis defluit restringent̄: sāguis spissat̄ dēsat̄ ꝛ inuiscat̄ oppilaturqꝫ ꝛ coagula tur: sanguisqꝫ eo sistitur flux⁹ ab eo. Cauēdū ē aūt aq̄ frigide balneū post coitū: ꝛ laborem diariāqꝫ nisi siquidē superabūdās fuerit: tūc ꝛem̄ aq̄ frigide balneū vtile ē. Nec v̄o statim post vigilias aut vomitū fiat nec post medica minis laxatiui potū. In oībus ꝛem̄ his malū. Balneū porro qđ i aq̄ fit nō suaui oē desiccat corp⁹. Si ĝ in salsa fiat aq̄ cal'a corp⁹ calefa cit ꝛ desiccat hūiditatib⁹ q̄ p̄dest i cerebro dē sant̄ ꝛ stō ꝛ pectore. Cui⁹ aūt aq̄ virt⁹ sulfurea ē calefacit ꝛ desiccat: dolores mitigat neruoꝝ q̄ ex hūiditatibus accidūt. Sic ꝛ aq̄ cui⁹ virt⁹ q̄ ꝛ nature est ꝛ picis liquide eisdē p̄dest. Cui aūt virt⁹ ferrea est stō p̄dest ꝛ splen calefacit ꝛ desiccat. Cui v̄o alumini quoqꝫ virt⁹ ē refri gerat ꝛ desiccat vētrē stringit. his igit̄ de cau sis actiōes balnei diuersant̄ p aquā in corpe. Uarietas porro actionū ei⁹ ex q̄litate vsus ta lis est. Balneū qđdā cū fricatione ē. ꝛ fricatio alia cū lenitione olei. alia sine lenitiōe olei. Et simplex fricatio alia tenuis ē: alia fortis. frica tio tenuis dissoluit ꝛemollit ꝛ apit poros. for tis v̄o calorē ꝛ dissoluit ꝛ ꝯsumit: carnē idurat ꝛ spissat. Si sit āt tpata sanguinē ab iteriorib⁹ trahit corpis ad exteriora mēbra calefacit ea ꝛ hūectat. Que aūt cū in vnctiōe olei est frica tio: si sit oleū frigidū: vt est violaꝝ ꝛ rosaꝝ su perfluitates dissoluit ꝛ laxat corp⁹ hūectat: po ros dilatat. Si v̄o calidū corp⁹ calefacit: ꝛ for titer dissoluit. Jđ ergo si eavtātur febricitātes quoꝝ hūor maturat⁹ est qui illis febres gene rat refrigerat p accidēs sue multitudine disso lutionis ꝛ materie euacuatiōe putride. Si āt lenitione cū oleo q̄s vtat̄: sine fricatiōe sed in ungitur tm̄ corp⁹: poros stringit ꝛ opilat que dissoluunt̄ p̄hibet. Si v̄o post balneū q̄s vta tur ea calorē ꝯseruat nālē in corpis interiori bus ꝛ dissolui p̄hibet: ꝛ corpus calefacit. Et si post balneū cū aq̄ fiāt calida ꝛ suaui: corp⁹ ca lefacit ꝛ humectat: calidā custodiēdo aquā in ter poros ꝛ illā dissolui p̄hibendo. Si aūt sta tim post aque fiat frigide balneū infrigidat ꝛ hūectat eadē de cā. hec suntque de balneo di cenda proposueramus.

¶ Capi. xliiij vniuersalis de cibis disputatio.

Omne quod comeditur ꝛ bibit̄ aut imutat illđ corp⁹ in p̄ncipijs dehic ipuʒ imutat corpus ꝛ in suā ꝯuer

tit cōplexionē:vn̄qꝫ medicamen simpliciter in hac specie sunt catharaha ⁊ terēgibimini simi liaqꝫ:hec em̄ species fortis est eq̄lis corporis virtuti. Aut ipsum corpus imutat ⁊ superat: nec ꝑualet corpus illud imutare: vocaturqꝫ letiferū medicamen. hec ⁊em̄ species eiusqꝫ q̄ virtus fortior est corpis virtute ⁊ nā:⁊ ē illi sue in totalitate substātie cōtrariū.Et nos duas has explanabimus species.cū de medicaminū simpliciū natura referem⁹.Aut certe ip̄m corp⁹ immutat in ꝑncipijs: dehinc corp⁹ illud disponit imutatqꝫ ⁊ in suā cōuertit naturā:et vocat̄ hm̄ōi species cib⁹ medicinalis:vt lactuca.ordei aqua cepa alliū.Aut ip̄m in suā imutat corp⁹ naturā:vn̄qꝫ cib⁹ simplex:hec nāqꝫ spēs corpi cōfigurata est natureqꝫ eius cōueniens.Et nos hax duax naturā speciex queqꝫ fuerit eax necessitas:⁊ quid queqꝫ earum operet̄ diuersitas in corpe:hoc explicabimus loco.Dico ergo quoniā cū sit corporū aīaliū rōnaliū ⁊ irrationaliū substātiā eox dissolui semp ⁊ cōtinuate:naturalis causa qui in eis ē caloris:calidiqꝫ qui exteri⁹ illis obui⁹ ē aeris. Aut dissolutiōe leui:vt qđ a corpibus oib⁹ relaxatione dissoluit̄:aut certe manifesta vt sputa emūctiones:sudor vrina: ⁊ egestio:necessariā habuit natura materiā ab exterioribus:q̄ eox loco succederet q̄ a corpe dissoluunt̄.hec ergo medicina sunt esca ⁊ potus.Et si nō supplerēt ab exteriorib⁹ eox q̄ euacuātur loc⁹nō differret ānullari ⁊ corrūpi aīal. Cū igit̄ qđ superuenit plus ē q̄ꝫ qđ dissoluit̄:corp⁹ augetur mēbra crescūt ⁊ corpulentant̄:queadmodum eox corpa qui in crescēdo positi sunt ⁊ corpulentatione.Cū vero que dissoluūtur quātitatem excedūt exteri⁹ aduenientiū iminuit̄ corpus ⁊ macrescit queadmodū ethicā ꝯtigit patientibus ptisicisqꝫ.Cū aūt eq̄lis sunt quātitatis ⁊ dissoluta ⁊ amissa in suo habitu corp⁹ ꝑmanet.Non auget̄ em̄.sed nec macrescit nec cōsumit̄.exēplū hui⁹ rei est lucerna cui⁹ lumē oleo pascit̄:in sua ⁊em̄ ꝑseuerat habitudine eo qꝫ semp ignis oleū subsequat̄ locū pte qua dissoluit̄ vtqꝫ a lucerna oleū defecerit ⁊ ignis extinguit̄ ⁊ deperit.Sic ⁊ cib⁹ corp⁹durare facit aīalis:locūqꝫ eox q̄ dissoluūtur subintrat vt aūt cib⁹ aīali aufert̄ ⁊ ip̄m deperit.Et quoniā q̄ a corpib⁹ dissoluūtur variax sunt substātiarū ⁊ eox vna nō ē natura nō solū oīum corpox:sed nec corpis vnius.alia est em̄ substantia q̄ ab hypocratis corpe dissoluit̄:q̄ꝫ q̄ a galieni.sed ⁊ galieni ipsius a membris dissoluta substātia diuersa.que enim a carne dissoluit̄ substātia alia est q̄ꝫ que a neruis atqꝫ alia ēt que a venis:⁊ que ex his dissoluūtur mēbris quedā calida:quedam humida:alia frigida aliaqꝫ sicca.quoniā igit̄ corpox nature diuerse sunt silr̄ ēt mēbrox.sicqꝫ ⁊ ab eis dissoluta

opꝫ cibos potusqꝫ in qualitate ⁊ substātia diuersos:esse q̄ten⁹ hominū quisqꝫ ꝯuenietibus reficiat̄ cibis:suppleanturqꝫ eox loca q̄ dissoluunt̄ a corpe cū sanū est:⁊ mēbrox qđ illis cōpetit queqꝫ assumāt:quatenus que ab eis dissoluta sunt restaurentur.Succedit itaqꝫ cibus his q̄ dissoluunt̄ ex substātia ad siccū declināti.potus aūt his q̄ ex substantia ad hūiditatē inclināti dissoluūtur. Inde igit̄ medico escax necessaria ē cognitio ⁊ potuū q̄ sit eox.s.cōplexio ⁊ substātia reliqueqꝫ eox qualitates:que ēt corpox natura in cōplexionib⁹ ⁊ figuris oibusqꝫ huiusmodi habitudinibus: q̄ queqꝫ hoīum cōferētibus illi regat cibis potibusqꝫ cū in sanitatis habitudine.tū in infirmitate.Et corpox quidē naturas in sanitatis habitudine varietatesqꝫ in qualitatibus ⁊ figuris iam diximus cū de diuersitatibus complexionū ⁊ eax signis loqueremur.Diuersitates aūt eox in morbox qualitatibus in sequētibus expediem⁹.Cibox aūt naturas hoc cō memorabimus loco.Dico ergo qm̄ cibox alij ab alijs diuersi sunt suis quas in corpib⁹ operantur actionibus duobus modis aut in suis qualitatibus aut in suis substātijs.Et in qualitatibus quidē diuersi sunt: qm̄ cibox alij sūt calidi.alij frigidi.alij humidi.alij sicci ⁊ nōnulli tēperati.Et q̄cq̄d hox calefacit aut hūectat refrigerat aut desiccat corp⁹ si actio eius imoderata est ⁊ virtus fortis dicitur in quarto eē gradu:vt alleū.cepa:in calore si que ei⁹ actio illi subest predicte in tertio deputatur gradu quiqꝫ hanc sed debiliter operatur actionē intm̄ vt sensui manifeste nō appareat quinimo inq̄sitione eget ⁊ collatione eiusmodi actio in ꝑmo numeratur gradu vt triticum ⁊ eo panis sumpt⁹ circa calorē est.Si aūt quod facit nec ad fortitudinis inclinatur vltimū nec vero debile est qđ coll'one egeat: sed inter duas has medium habitudines dicitur eiusmodi facere in secundo gradu.Eadē est ratio ⁊ in medicaminibus.Diuersitas cibox ꝑpter eox substantiā ē qm̄ cibox q̄dā subtilis est:q̄dā grossus ali⁹ tēperat⁹.Subtilis cib⁹ est cui⁹ q̄ꝫtitas magna corp⁹ pauco pascit nutrimento.Grossus est cui⁹ q̄ꝫtitas pauca plīmo nutrimento reficit.Temperatus inter grossum est ⁊ subtilem cuius moderata quātitas moderate nutrit.Si multa sit eius quātitas multū:si pauca parū nutrit ꝫm suā.s.quātitatē.Et ciborum quisqꝫ grossox subtilium vel temperatox corpus aut laudabili reficit nutrimēto aut reprobo.Et cibus subtilis qui corpus reficit nutrimēto laudabili ē vt caro pullox.taurox.frāguilini quoqꝫ.pdices.anserū ale.eunuchi gallox.Et de olerib⁹ lactuca.De piscib⁹ pui ⁊ lapidosi.Dvinis.Uinū rihanū.⁊ his sil'es cibi qđ in sequēti ꝯmemorabim⁹.Hi āt cibi ꝯferētes ⁊

oportuni sunt his q̄ qui sunt laboris ꝛ exercitij: ꝛ sunt magis diuterne sanitatis custodie cōpetentes. Superfluitates ꝛ eñ q̄ ex eis oriūt pauce sūt ꝛ cito dissoluūt. Sūt ꝛ diuturniores patiētib⁹ morbos ꝯueniētes. Sꝫ his q̄ ꝟtutis volūt aug^m mīme ꝯueniūt. Quiqꝫ corpis sui corpulētationē. Subtil' cib⁹ q̄ corp⁹ nutrimēto reficit reprobo est nasturtium. sinapis. cepa por⁹ gergirū. badegurꝫ fugiles ꝛoīs pūgitiu⁹ cibus. amar⁹ salsus. Oia etem̄ hec superfluitates gn̄ant ca'as: dn̄rqꝫ cibi subtiliātes: q̄ tā ꝛ si humores generēt acutos. colicos q̄ hūores alios exurāt ꝛ corrūpāt: sed tñ ꝓsunt illis in q̄rū corpe superflui flegmatici ꝛ viscosi: ac grossi sunt hūores. Incidūt etem̄ subtiliāt eos diuturnosqꝫ patiētibus morbos vtiles sunt: eo ꝙ materias morbos hos gn̄antes subtiliēt. Ait aūt suo galienus in libro de regie subtilianti qm̄ cū custodia quā faciūt diuturne sanitatis q̄ꝫ ꝛ firme morborꝫ quā plurib⁹ ꝓsunt curandis. Minimū ꝛem̄ his indigēt molestati morbis si regie vtank subtiliāti medicaminū vsu. Ait etiā se hoc regimine arteticorꝫ curasse dolores ꝛ renuꝫ: splenis q̄ꝫ grossitiē ꝛ epatis: asmaticos q̄ꝫ ꝛ in quib⁹ epilēa iam ceperat. Sanati eni ꝙꝫ plurimi ab hac sunt passione pfectissime: licet aliquib⁹ mīme vterenk medicaminib⁹ sola subtilianti dieta ꝛ regie. Dico āt regimen subtile ciborꝫ vsum subtiliū ꝛ subtiliātiū: iminutione escarꝫ ꝛ exercitij vsuꝫ. ¶ Cibus āt gssus q̄ corp⁹ laudabili pascit nutrimēto est vt carnes ceruine ꝯplete vitulorūqꝫ ꝛ simile panis ac frumēti qd̄ vocak chāderusum pisces magni carnis solide q̄ in lapidosis nascunk: epar aialiū pecudū: ꝛ caprarꝫ recens caseus: oua elixata: vinū dulce ꝛ grossum silēsqꝫ q̄s in sequētibus dicemus tibi. hmōi ꝯueniūt his q̄ magni sunt laboris ꝛ exercitij: ꝛ q̄ virtutis necessariū hn̄t aug^m: corpisqꝫ corpulētiaꝫ. ¶ Cibi porro grossi ꝛ ꝛ inlaudabiles sunt ꝛ reprobōrꝫ ciborꝫ: caprarꝫ: caro: ꝛ ouiū: arietum: taurorꝫ ꝛ equorꝫ camelorꝫ: oua dura: fungi: q̄sma: panis azimus. Et ex mēbriꝫ aialiū. renes. cerebrū. silīaqꝫ his. hi cibi mali sunt: ꝛ ex eis sanguis gn̄atus reprob⁹ est valde: laboriqꝫ ꝛ cursui fatigationiqꝫ dediti plurimis exercitioqꝫ forti: tā ꝛ si hmōi celeri⁹ digerāt cibos vix tñ eorꝫ in extremis liberātur. ¶ Tēperati ꝟo inter grossuꝫ ꝛ subtile cibi sunt queadmodū farine pāis mūdus boni artificij. Caro ānualis pecorꝫ ꝛ caprarꝫ: gallinarꝫ: caro: turdi ꝛ his similia: q̄ ēt oib⁹ sunt ꝯueniētes hoib⁹: magis autē tēperatis cōplexione. Hec sunt q̄ te de ciborꝫ oportebat scire varietate ꝛ hitudie. Varietate ꝛem̄ hmōi hitudinū circa aug^m ꝛ diminutionē eorꝫ variak vtilitas ꝛ nocu^m. Et nos ciborꝫ queqꝫ cuiusmodi sit ostēdemus: q̄dqꝫ in corpe faciāt vtilis ꝛ cōtrariuꝫ ab hoc loco.

¶ Ca. xv. de ciborꝫ assignatiōe et pmū ꝺ gn̄is.

Ciborū alij sunt ex plātis: alij ex aialib⁹. Et q̄ ex plātis aut ex partientium sunt anni: aut ex arborꝫ fructib⁹. Qui vero ex ptiētiū anni plātis: aut sūt grana vt triticū. ordeū. faba et silīa. Aut olera. vt itiba. lactuca. Aut olerū fruct⁹: vt cucurbita. melones. Aut radices. vt rapa pastinaca Qui aūt arborꝫ sunt fruct⁹. aut sunt arborꝫ ortulanarū aut montanarū et siluestriū. Et qui ex aialib⁹ sunt cibi. q̄dā ex quadrupedib⁹. quidā ex auib⁹. q̄dā ex natātib⁹ vt piscis ꝛ cācri. Et q̄ ex quadrupedib⁹. alij ex mēbris. vt caro adeps cerebrū. epar. splē. Quidā ex eorꝫ superfluis vt lac sanguinis. Nos ergo a granis primū incipiemus cū sit diuersitatū q̄ ex plātarꝫ nascunk gn̄e primū ꝛ tēperatioꝫ sint ꝯplōnis.

De tritico

Triticū ergo oib⁹ granis laudabili⁹ ē ꝛ magis temperātie primū: nisi ꝙ ad calorē declinat parꝫ ideoqꝫ factū ē ꝯuenienti⁹ oib⁹ granis hoium corporib⁹ ꝛ cōferēti⁹: ac laudabilior cib⁹. ꝛ qd̄ soliduꝫ ē et durū ꝛ ad ruborē declinās onerosumqꝫ meli⁹ ē ꝛ ampli⁹ nutrit: grossiorisqꝫ est substātie. Qd̄ albū tenerū ē et leue subtili⁹ est et min⁹ nutrit: ampliusqꝫ furfuris hꝫ. Si elixek triticū plurimū nutrit ꝛ virtutē auget corporis: sꝫ humorē generat grossuꝫ: maxīe si cū carne decoquak: tūc eniꝫ magis virtutē auget corporis ꝛ robur manifesto augmēto. ꝛ ē ꝯueniēs magni laborꝫ hoib⁹. ꝛ fatigatiōis. Qui āt assuescit triticū cōedere nō coctū vētositatē pit illi ꝛ in itestis lūbricos generat ꝛ ascarides.

De pane

Panis ex tritico sumpti cib⁹ ꝑꝫ triticū est. ex quo fit: q̄ eñ ex tritico sumik duro ꝛ spisso āpli⁹ nutrit ꝙꝫ q̄ ex tenero fragiliqꝫ. Maioꝫ āt nutrimēti pāis tarde ē digōnis q̄ ex medulla sumik tritici panis. s. silē. iōqꝫ ꝛ opil'onē pit in viscerib⁹. Et q̄ min⁹ nutrit pāis ex tritico sumpt⁹ ē cui⁹ medulla reiecta ē hocqꝫ m'lti cā furfuris. Furfurem̄ elimās i eo ē citoqꝫ digerik. Et q̄ hmōi est panis opilationē nō generat. Qui aūt ex tritico sumik medio cui⁹ reiecta nō est medulla qui ꝛ farine munde a nobis panis dici pōt melius est inter multitudinem ꝛ paucitatē nutrimēti ꝛ inter digestiōis celeritatē moraꝫqꝫ. ¶ Panis eueri q̄ ex tritico sumik loco: minus pane sile nutrit: magis āt pane farie mūde ꝛ medi⁹ nutrimēti multitudie ꝛ paucitate: digēnisqꝫ celeritate ꝛ mora iuenik. ¶ Laudabilior āt oibus panis cui⁹ farina optie pastata ꝛ in quo salis oportuna ꝓducik ꝙtitas: bn̄qꝫ fermētat⁹ ē ꝛ in camio coquik māsueti ignis tēperati ꝛ non nimiū q̄bus exteriora vrank interiorib⁹ indigestis crudisqꝫ remanētib⁹: nec ꝟo pauci q̄ ei⁹ in interiora decoquens exteriora cruda emit-

tit. Qui hmōi panis nutrimētū hz laudabile: cito digerit: corpib⁹ cōuenit tēperatis ꝛ q̄ parꝝ laborāt. ¶ Azimus āt panis: aut nō coct⁹ plurimi est nutrimēti ꝛ grossi tardus digōni: humorē ḡnat grossuz ꝛ viscosuz oppilationē parit in epate ꝛ splene: in renib⁹ lapides. Oium autē peior panis est furni ꝛ subcinericius pp ei⁹ exteriora cōbusta: interiorib⁹ crudis: peior etiā: est pane furni subcinericius pp cineri illi imixtū ꝛ post illū in malitia panis q̄ sup operculū fit cū oleo: est ꝛ eīn malus nāz suspendit: oppilationē ḡnat: ad hmōi q̄ sic cogit comedē dū: opz eius bonā faciat fermētationē ꝛ salitionē. Azimus ꝟo panis laborātibus vtilis est eo ꝙ ab eis multa dissoluātur: sz ꝛ his quoꝝ stōi calor fortis est q̄ eiusmodi ē ab hoc pane ad ei⁹ puenit plurimū nutrimētū corp⁹: cū illū optime digerat. Est aūt ois tritici panis calefaciēs in p° gradu: ꝑterq̄ꝫ ꝙ panis eueri ex eo eīn ꝙ triticū locū fuit friditatē lucratus ē. Ei⁹ itaq̄ꝫ calor paruus ē. ꝑellit ꝟo azimi pāis malū: aliorūq̄ꝫ q̄ mali sunt: vt i camio coquat ꝛ cū cibis comedat in q̄b⁹ est sinapis piper eruca. Et panis calidus cū de camio extrahit oibus reliq̄s peior est imorat eius a stō descēsus: ꝛ sitim ꝓuocat hz nempe calorem accidentalem. ¶ Suicū qd ex tritico sumit: si infundat refrigerat ꝛ calorē extinguit: sitiz sedat: si cū frida bibat aq̄ postq̄ꝫ lotuz fuerit aq̄ calīa sepi⁹ quo vētositas ei⁹ expellat. Qd autē ex tritico sumitur cocto ꝛ frixo suicuz q̄ etiā vocat siccararū: minus hz vētositatis: ꝛ corp⁹ quodāmodo calefacit eiusq̄ꝫ nutrimētū mai⁹ ē q̄ꝫ suici infusi. ¶ Amiluz cōplexionis est frigide nutrimenti mioris q̄ꝫ reliq̄ oia q̄ ex tritico fiūt: ꝛ descēsus tardi pp suā grossitiē ꝛ viscositatē: vnde ꝛ oppilōes ḡnat in epate ꝛ renib⁹: ꝛ ē oiꝫ ꝯferētissimus tussez ex aspitate patiētib⁹: cibus q̄ i gurgulione est ꝛ pulmōis canalib⁹ ac pectore ea q̄ in eo ē lenitate mariēq̄ꝫ si sorbitio cū zaccara ꝛ amigdalaꝝ oleo cū eo fiat. ¶ Atria frida ē ꝛ hūida: difficilis ē digōni: humorē ḡnat ꝯgsuz ꝛ viscosuz eo ꝙ ex pasta fiat azima: eiusq̄ꝫ nutri^m si digesta fuerit ṗlimū ē. Tussi ꝓdest ꝛ aspitati pectoris ac pulmōis: eiusq̄ꝫ dolorib⁹ si ex ea fiat sorbitio cū amigdalaꝝ oleo ꝛ butyro. ꝛ in eos ei⁹ espidagū ꝓijciat. Si aūt cū ea portlaca fuerit ꝺcocta ꝛ arnoglossa sputo medet sanguineo. Est autē cibus minime vtilis oppilationem hn̄tibus in epate ꝛ grossitiem. Et si eam comedens pulmone pectore ꝛ gutture sanus nocumentum eius vult repellere: post eius porrectionē sautenegum sumat ꝛ sataregiā ꝛ zinziberē: admisceatq̄ꝫ illi pipi modicū. ꝛ postea vinū bibat vetus.

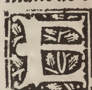
De furfure In furfure calor ē ꝛ elimatio mundatio ꝛ dissolutio: ideoq̄ꝫ si de eius aqua sorbitio sumat cuz amigdalarū oleo ꝛ zaccara ꝓdest ei q̄ ex humiditate ē tussi pulmonis pectoris ꝛ gurgulionis cum in eis aṗa fuerit ꝛ grossities eo ꝙ in eo dissolutio sit. Si aūt cataplasmet eo locus in quo ventositas est illam dissoluit

De ordeo Ordeū ꝯplōne frīn i pmo ḡdu siccū i scōo eiusq̄ꝫ nutrimētū tritici min⁹ ē nutrimēto ꝛ min⁹ viscosum grossūq̄ꝫ: ḡnatq̄ꝫ vēto sitates. Qd si in aq̄ coquat ꝛ fiat ex eo q̄cū fridū fit ꝛ hūidum et euis expellit siccitas ꝛ adustio fit cib⁹ oportunus morbis: refrigerat eīn ꝛ humectat, ac elimat. ¶ Quescū ordei fridū ē ꝛ humidū: eiusq̄ꝫ aq̄ āpiius ifridat ꝛ humectat. Est aūt febricitātib⁹ ꝯueniēs caleq̄ꝫ ꝯplōnis ꝛ sicce hoib⁹ ꝛ siticulosis: eo ꝙ elimatio sit in illo laudabilis magisq̄ꝫ in alijs ḡnis cū decoctū fuerit. Eius etēīn ꝯplō frida ꝛ humida ē tēpate ꝯtra febriuz calori acutarū humores ematurās q̄ illas ḡnant sitim sedat suis frigore ꝛ hūiditate ꝛ in eo ē elimatio. Jō ꝫ ei⁹ acceleratur ad oia trāsmissio mēbra exitq̄ꝫ ꝛ stō ꝛ itestinis veloci⁹ eūant cū eo hūores adusti. Signū ei⁹ ē elimatiōis ꝙ acute sordes eūat ꝛ ꝓvōitū hūores viscosos. Est ꝛ in eo viscositas q̄ sedat hūorū acumia ꝛ morsus. Est ꝛ in eo ēt lubricatio cū ꝑ meri trāsit ē stōm trāsmittit ab eis ois nec aliq̄d de eo illis adheret. Si eīn ex eo aliq̄d meri gutturi adhereret vel pectori queadmodū ex alijs sorbitiōibus desiccaret febris calore fieretq̄ꝫ patiēti āgustia ꝛ sitis. Est ēt ꝯtinuatio ꝛ lenitas q̄b⁹ in stō bōas operat actiones. Sūt āt ptes ei⁹ ꝯles ꝛ minie diuerse. Et ēt in sapore delectabile iōq̄ꝫ illō non refutat bibitur⁹ nec ab eo fit tumultuatio queadmodū fit ab eoꝝ porrectiōe q̄ abomiabilia sunt ꝯpōtica ac pūgitiua. Nec ꝟo facit in stō aut itestinis vētositatē ꝛ iflationē: queadmodū oia reliq̄ faciūt ḡna. Faba etēīn si ad vltimūvsq̄ꝫ ꝺcoquat: tn̄ ab ea vētositas n̄ sepat nec dissoluitur Oēs he q̄ci ordei sunt ꝟtutes si bn̄ coquat ꝛ bn̄ cōficiat iuxta qd dicturi sum⁹ hoc mō. Opz ordeū sumi qd nouū ē albū durūq̄ꝫ ꝛ tenax: qdq̄ꝫ dū coquit itumescat ꝛ inflet plꝫ excoriariq̄ꝫ diligēter terat q̄ꝫ moderate. Sumat de eo mēsura vna mittatq̄ꝫ in vas stagnatū vel lebetē mūdum ꝛ supfundat illi aq̄ suauis ꝛ clare mēsure q̄ndecim decoquat cuz tēperato igni donec dne tm̄ supsint mensure diligensq̄ꝫ fiat eius motio ꝛ percussio cuz cocleatur magno donec diligentius misceat et coletur ab hac colata aqua q̄ci ordei aqua vocatur. ¶ Panis ordei frigidus est ꝛ sicc⁹ minus q̄ꝫ tritici panis nutrit ventositatem parit naturam desiccat qui ergo vult illum comedere cum vnctuosis ꝛ pinguibus sumat butiroq̄ꝫ ꝛ espidabagi iure. ¶ Suicum ordei minus nutrit q̄ꝫ panis: siccitasq̄ꝫ eius maior. res

frigerat.extinguit.ventrē.incarcerat a sol'one
cholerica.⁊ ē adustis calore laudabiliꝰ ꝙ̄ tri=
tici suicū.nisi ꝙ magis vnctosuꝫ ⁊ citiꝰ a sto=
macho descēdēs.Risuꝫ frigidū ē in p̄mo gra=
du siccū in scđo.vn̄ ⁊ nām stringit sed nō forti
ter.Si aūt admisceat illi iauresuꝫ ⁊ nō lauet
plurimū nām stringit maximeqꝫ qđ rubeū est
⁊ feresiacū est.Si sit aūt albū laueturqꝫ opti=
me ⁊ cū amigdalaꝝ oleo coquat aut butyro
aut sisami oleo ⁊ arietina cauda minime nāꝫ
arctabit:morsusqꝫ stō accidēs sedat ⁊ itestinis
Risi nutrimētū moderatū est digestioni facile
⁊ a stō cito descendēs ⁊ intestinis.Aiunt autē
nōnulli risum corꝑa calefacere febricitantiū:
qđ si cū lacte ꝯdiatur dulci generationē adiu
uat oppillationis eo ꝙ hūorē generat grossū:
sꝫ tūc ab eo eius abījt siccitas ⁊ corꝑis auget
corpulentiā.Si aūt cū cartami aq̄ ⁊ lacte coq̄
tur dulci oppillationē minime parit.Panicuꝫ
⁊ mileū vtrūqꝫ frigidū est ⁊ siccū in scđo gra=
du.quoꝝ nutrimētū paucū est ⁊ vētrē incarce
rant.Eoꝝ panis ampliꝰ cōstipat estqꝫ eoꝝ vri
nā ꝓuocare ⁊ cōuenientius cū lacte dulci de=
cocta ⁊ amigdalaꝝ oleo dulciuꝫ ac butyro.et
sisami oleo multo comedunt . Siccitas etem̄
eoꝝ iminuitur.tēperaturqꝫ lactis humiditate
Lenticula frigida ē in gradu scđo.in tertio sic
ca.vn̄ melācolicū generat sanguinē.⁊ qui eiꝰ
assiduus ē comestioni:siquidē nigra illi domi
natur cholera melicos parit morbos. vt ele=
phātiā cācrū:maniā ⁊ similia.nocetqꝫ quorū
ē cōplexio sicca oculis.si sit āt hūida prodest.
Si cū suis coquat corticibꝰ aq̄ in qua cocta ē
ventrē emollit.si sine cortice.⁊ aut cuꝫ cortice
sed p̄ma eius ꝓijciatur aqua comedētis.ven=
trē stringit.Si aūt frixa coquat ampliꝰ sicca ē
⁊ nām tenēs.vtilior aūt lenticule. decocte co=
mestio ē si cū blito ⁊ spinachijs ⁊ zebeti ac sar
maco coquat.peior ṽo ē qn̄ cū salsa decoqui
tur carne magisqꝫ cholerā generās nigram ⁊
pessimos morbos.Generat aūt vētositatē:di=
gestioni inobediens ē:si cū ordeo equalibus
coquatur partibꝰ nutrimētū fiet temperatum
Pellit vero eius nocumētū:si cum carne agni
coquat pingui ⁊ optima maturaqꝫ eiꝰ fiat de
coctio aut certe cū butyro ⁊ amigdalaꝝ oleo.
Faba q̄ recens est ⁊ viridis frigidā hꝫ ⁊ hūidā
cōplexionē flegma generās.Que ṽo sicca est
cōplexio illi frigida inuenitur ⁊ sicca.ventosi=
tatē generat ⁊ inflationē plurimaꝫ:nec ab eo
inflatio soluit.⁊ si vsqꝫ decoctiōis vltimū deco
quatur maxime si cū corticibꝰ decoxeris illaꝫ
tunc em̄ peior est ⁊ magis ventositatis gene=
ratiua tarde a stō descedens.Iō ergo qui illā
comedit suo in corpore statim inuenit segni=
tiē grauitatē ⁊ extensionē in capite vētositatē
qꝫ grossā hec si infundat aq̄ dōec germinet et
frigat iminuit eiꝰ vētositas ⁊ inflatio.Que ṽo
nō infusa in aq̄ frigit plimū digestioni resistit
vētositatēqꝫ parit ⁊ laudabilior fabe comestio
si corticibꝰ mūdata coquat dōec dissoluatur:
abitqꝫ ab ea vētositas eiꝰ teratqꝫ in olla dili=
gētissime.Tūc em̄ eiꝰ iminuit vētositas ⁊ ifla
tio maximeqꝫ si cimini aliq̄d addideris ⁊ dara=
sini ⁊ pipis.Si āt molliat ⁊ tēuissima cū amig
dalaꝝ oleo ⁊ sisami ⁊ zaccara coquat sorbea=
turqꝫ calida tussi que ex asperitate ē gutturis
ꝓdest ⁊ hūiditatē elimat q̄ in pectore ē ⁊ pul=
mone ea q̄ in ea est elimatiōe.Si āt cū cortici
bus coquat in aceto diariā ꝓdest patiētibus
⁊ dissintericis vtilisqꝫ vōitui ē.Est ⁊ in faba ēt
elimatio q̄ lētigines extirpat ⁊ sordes.Nutri=
mētū aūt fabaꝝ tēperatū ē.Et siq̄s a nocumē
to fabaꝝ liberari vult ⁊ vitio eiusqꝫ iminuere
vētositatē cū saturegia decoctā cōedat ⁊ fau=
tenego pipe amigdalino oleoqꝫ nec coq̄tur ni
si cū germinauerit ⁊ eiꝰ leniat coctio.Sic q̄ꝫ q̄
voluerit viridē cōedere cū saturegia cōedat ⁊
sale ⁊ pꝰ ipam zinziber sumat ꝯditū aut aliqđ
meresenoꝝ.Massū frigidū ē ⁊ siccū i ḡdu prio
vētositatē ꝑit:tarde a stō descēdit:sꝫ cū descen
derit hūor ab eo gn̄at laudabil':⁊ ē cibꝰ febri=
citātiū bonꝰ si cū amigdalaꝝ oleo coquat dul
ciū vl' cū alijs eiusmodi ꝯpetētibꝰ morbꝰ oleri=
bus.Cicer cal'm ē ⁊ siccū sꝫ i eo hūiditas q̄dā
ē ⁊ i eo vētositas ⁊ iflatio vn̄ ⁊ spma gn̄at coitꝰ
qꝫ appetitū:lac auget:mēstruū ꝓuocat ⁊ vrinā
aq̄ i q̄ cicer cū cumio decoctū ē ⁊ cinamo: ane
toqꝫ calefacit sbtiliat:icidit qꝫ hūores grossos
renū lapides frāgit ⁊ vesice.Nigꝝ ꝑfectiꝰ hoc
opat.Et i vtraqꝫ ciceris spē elimatio ē ⁊ icisio
q̄bꝰ lētigines ⁊ morpheā subtilē elimat ⁊ acu
te sordes mūdat.Qui illđ vult cōedere sine ve
nerꝫ necessitate cū saturegia sale ⁊ fautenego
sumat.Lupinū cal'ꝫ i p̄mo ḡdu.siccū ē in scđo
amaritudinē hꝫ fortē si nō excoquat.Si āt in
aq̄ ⁊ sale decoctū fuerit amaritudo eiꝰ recedit
⁊ difficilis ē digestiōis ⁊ tarde a stō descēdens
grossū gn̄at hūorē:maximeqꝫ a quo bn̄ nō di
gerit.Si ṽo digerat plimū nutrit.Iō ꝫ cibus
ē cōpetēs his q̄ plimū laborāt:adiuuat āt eiꝰ
digōnē si cū sale cōedat ⁊ saturegia ⁊ emeda=
no ac fautenego aut supfundat illi muri oleū
qꝫ.Si aūt cū ipa comedat amaritudie' vrinā
ꝓuocat ⁊ mēstruuꝫ aborsumqꝫ facit:lūbricos
⁊ ascarides emittit pulmōis apit opilationē ⁊
epatis ac splenis ⁊ aq̄ eiꝰ ad has ē ꝑfectior ac
tiōes q̄ꝫ suba.Helba cal'a ē ⁊ sicca in ḡdu scđo
q̄ nām emollit si decocta an̄ cibū sumat.Que
si cū pane comedat minꝰ vētrē soluit : cepha=
leā facit ⁊ subuersionē.Aq̄ in q̄ fenugrecū de=
coctū est si cū melle mixto bibat nām soluit et
mēstrua deducit ac sanguinē partꝰ . Si ṽo cū
ficubꝰ coquat siccis optima decoctiōe ⁊ colet
ꝓijciaturqꝫ in hmōi aq̄ mel.coquaturqꝫ scđo
vt fiat tāq̄ electuariū tussientibꝰ ꝓderit anti=

que tussi pectusq3 ⁊ pulmonē a grossis purgat hūorib⁹ ⁊ viscosis. Faseol⁹ ali⁹ alb⁹ cui⁹ complexio frigida est ⁊ sicca. ali⁹ rube⁹ ⁊ in eo calor est ⁊ inflatio nisi q̄ ei⁹ iflatio minor ē q̄3 fabax ⁊ inflatiōi massi.prima. iōq3 o3 illū cū oliue oleo decoctuz comedere ⁊ muri ac sinapi carniq3 ⁊ cinamo ⁊ saturegia: tūc em̄ citius a stō descēdit. Aq̄ faseoli rubei subtiliationē h3 vrī ⁊ mēstruū educit hūores quodāmō subtiliat. Op3 illū comedentē cū sale ⁊ aceto saturegia fulfule sumere. Sisamū calidū in p̄mo gradu: in tertio hūidū ⁊ h3 magis q̄3 reliq̄ semina olei. Iōq3 stōm eneruat appetitū frāgit cibox ⁊ subuertit: hūor ab eo ḡnat⁹ ē viscos⁹. Et si alicui sit hominū in stō morsus incēdiuz hūoris cā acuti aut medicaminis acuti vł certi veteris vini. si de oleo ei⁹ sorbuerit morsurā hāc sedabit. Siq̄s ḡ vult illō comedere frixū mediocriter cū melle sumat: pellit em̄ nocumentū a stō. Chaschasuz comestiōi ḡuenie tius albū ē: ⁊ ē frigidū ⁊ hūidū in tertio ḡdu. iōq3 soporat. nigrū aūt affert ob stupefactionē: vtrūq3 tussi p̄dest ⁊ aquā q̄ a pectore tollit̄ p̄hibet. Cib⁹ aūt papaueris ⁊ nutrimētū modicū est ⁊ magis cū zacchara ⁊ melle prodest. Sadenegū cal'm in scd̄o gradu in tertio siccū: stō malū ē: cephaleā capitis facit vrināq3 prouocat: vētositates dissoluit: sp̄ma sue virtute siccitat3 ōsiccat. Et si q̄s nocu^m ei⁹ pellere vult cū amigdal': papauere ⁊ zachara illū cōedat.

¶ Capitulum. xvj. de holeribus ⁊ eax diuersitatibus ⁊ primum de lactuca.

T quoniam granox p̄secuti sum⁹ tractatū: iā nūc de holeribus illis q̄ oibus p̄ferant̄. Dico ḡ q̄m lactuce cōplexio ē frigida ⁊ hūida in scdi grad⁹ vltimo magisq3 reliq̄s nutrit holerib⁹: ⁊ suauioris est saporis. Sanguisq3 qui ab ea ḡnat̄ laudabilior ē aliox sanguine olerū: stōi ardorē extinguit: sitim mitigat saporat cruda comesta: aut decocta: coit⁹ appetitū aufert maximeq3 ei⁹ semē. Et cui⁹ cōplexio frigida est cū apio ⁊ mēta illā comedat. Intibe virtus lactucax v̄tuti p̄xima est nisi q̄ min⁹ frigida est ⁊ hūida: minusq3 nutriēs. In ea amaritudo ē q̄ opilatiōes ap̄it epat3 ⁊ splenis. Aq̄ ab ea expressa icteritie q̄ ex opilatiōe ē medet̄ q̄ si sup cal'm cataplasmet̄ ap̄a p̄dest illi: q̄ v̄o in hieme orit̄ frida ē hūida: min⁹ em̄ amara: q̄ aūt estate: calorē h3 quēdā ⁊ siccitatē modicā āpli⁹ em̄ amara ē. Chalezi tēpata ē in calore ⁊ frigiditate: hūideq3 cōplexionis: vētrē emollit: tussi que ex asperitate est canaliūpulmōis ⁊ pectoris medet̄: si cū amigdalarū oleo coq̄t̄ aquaq3. Si āt cōdita cū aceto et oliue oleo ac muri comedat̄ naturā fluxā facit. ¶ Blitusq3 ⁊ seclū cōplexionis ē in p̄mo gradu calide naturā emollit: ⁊ est in ea subtiliatio qua epat3 et splenis aperit oppilationē. Oportet volentem illā comedere ad hmōi: vt aceto cōdiat et sinapi. Secli radix substātia grossa ē flegma generās: minimeq3 stomacho ḡuenit eo. q̄ in eo morsura sit. ¶ Spinachia in calore ⁊ frigore tēperata est: sed humectat: gurgulionis vtilis est asperitati ⁊ tussi: cito descendēs naturā emollit. Cuius est cōplexio frigida cū ḡdimētis sumat calidis. vt pipere ⁊ cinamo. Hamezum fridū est et siccū in scd̄o gradu et est i eo ponticitas: et q̄d acerbū est magis frigidū et ponticū. vnde ⁊ naturā fortiter cōstipat. quod v̄o ponticum nō est: naturā debiliter incarcerat: qui ergo illud ad naturā stringendā accipere vult cū aqua sumaci decoquat. et berberis granis. et granatorū aqua: q̄ aūt ad alia: cū aqua et amigdalarū oleo ac carne pingui decoquat̄. Carnibū diuerse est cōplexiōis: aq̄ etem̄ eius frigida hūida est elimatiōnē hūs: purgat et dissoluit: iōq3 naturā mollit. Suba eius porro frigida est ⁊ sicca: nām ḡstipans q̄ ergo vult nām soluere caulū elixet ⁊ aquā ei⁹ sorbeat. Si aūt vt ḡstipet subam ipsi⁹ accipiat s3 bis elixatā et ab aq̄ excolatā. stringit etem̄ nām. Adducit aūt caulis tenebras visus cui oculi sicci sunt cōpł'one. Cui⁹ aūt cōpl'o ē oculis humida minime nocet: q̄nimo p̄dest. Decoquat itaq3 illū cū pingui carne aut amigdalarū oleo. Caueāt ab eo oimodis cholerarū viri nigrarū. ¶ Sermacū ⁊ bleta frigide ⁊ humide cōplexiōis. s3 hūiditas sermacū fortior est et bleta fortioris frigiditatis ē: ideoq3 olera hec duo vtilia sunt calidis ⁊ siccis cōplexionis sed et tertianas ⁊ causon patientibus ac icteritijs: nec est illis aut ad arcendaz aut ad solnendā actio nām. nisi q̄ si cū oliue oleo et muri cōdiant̄ nām emolliūt. Portulaca in secūdo ḡdu ē frida. ⁊ hūida i 3°. iōq3 ⁊ ḡueniēs ē cui dn̄at cal'a cōpl'o cui⁹ i folijs viscositas ē: q̄ ḡgelatiōi p̄dest dētiū ⁊ i⁊ga pōticitas q̄ sputo sāguis medet̄ ⁊ dissinterie fluxuiq3 q̄ i mlierib⁹ ḡtigit: h⁹ succ⁹ portulace si cataplasmat⁹ sup caput fuerit cephalee p̄dest cal'e ⁊ oib⁹ apatibus. Qui fride cōpl'onis eā cū nahana ⁊ gergiro ōcoq̄t apioq3. Gergirū cal'm ē i 3° ḡdu. hūidū i p̄mo subtiliat: sp̄ma ḡnat: coit⁹ excitat appetitū: dolorē capit3 fac̄. O3 ḡ comestux erucā admiscere lactucax foliavt caloris ei⁹ frangant̄ inimicie. Baderegū ol⁹ ē malū digōi difficillimū reprobū ḡnat sanguinē: s3 tñ calefac̄ ⁊ subtiliat: o3q3 illū comestux vt portulacā admisceat. Nahana cal'a ē ⁊ sicca i 2° ḡdu ⁊ i ea hūiditas q̄ coit⁹ excitat appetitū. Stōacū cōfortat ⁊ ep fridū. digōnē roborat. vōitui p̄dest ⁊ singultatiōi q̄ ex repletiōe fiūt. Tharacū calidū ⁊ siccū digōnē adiuuat. stōacū ḡfortat. s3 si nimium frequentetur eius digestionem rc.

tardat similiterq3 mēta. ¶Bederēbina herba calida est ⁊ sicca tēperate spinā cōfortat ⁊ epati animā exhylarāt colere ꝓdest nigre ⁊ mētē clarificat. ¶Ressadū herba eius cal'a ē siccaq3 subtiliat ⁊ flegmate ꝓdest ⁊ humiditatē vētositatēq3 dissoluit:qñ comedēs calid⁹ ē itermisceat illā lactucis ⁊ itibe. ¶Querasuz cal'z est ⁊ siccū in gradu tertio: vētositatē dissolnēs:vrinā ꝓuocās opilationē epatis ⁊ splenis apiēs: mēstruū deducēs s3 capitis dolores ꝓuocās. Apiū cōditū min⁹ cal'm ē ⁊ siccū: hūc comestu rus simul ⁊ lactucarū frōdes accipiat vt a cephalea securek. Quesbara recēs olus est magis medicamini sit'e qm̄ cibo occidit enī aliq̄s eiusq3 modicū tm̄dē facit q̄tū ⁊lactucarū multū ad ꝓuocandū soporē ⁊ dormitationē:nō āt cōmedik simplex:vtile ē aūt decoquēdis coriādrū vt iocūdus fiat decoctoꝝ odor. Si āt post cōmestionē cepe masticek ⁊ aliȷ̄ eoꝝ cedere facit odores. ¶Cathaberri opilationē apit epatis ⁊ splenis:sed coleram gñat nigrā. ¶Chanebelthalei ⁊ ipsa q̄3 herba est medicamini magis sit'is q̄ cibo cui cōplexio frida est ⁊ sicca in scd'o gradu ⁊ in ea amaritudo q̄ subtiliat q̄dā modo. Hinc ergo solatrū vrinā ꝓuocat:epatis ⁊ splenis opilationez aperit renūq3 ⁊ vesice ⁊ apostematibus que in eis fiunt medetur.

De virgis

plātarū in q̄bus semina producunk. Huiusmodi virge olerū anteq̄ ꝓferant comestioni oportune sūt ⁊ eaꝝ est queq3 fortis:eiusq3 actio plāte sit'is aqua ꝓducik:magisq3 q̄ herba ipa nutrit maiorq3 ē ei hūiditas. ¶Heliū cal'm ē ⁊ humidū moderati nutrimēti : ortolanūq3 humidi⁹ est: ⁊ magis q̄ agrestis nutrit. ¶Asparagus spma genera:coit⁹ appetitū irritat vrinā ꝓuocat cuius cib⁹ iter multū ⁊ paꝝ medi⁹ est Est aūt in eo quedā elimatio: q̄re epatis apit opilationē ⁊ renū. Comedik āt cū carne decoctuz ⁊ elixū cuz oliue oleo ⁊ muri. ¶Cānebituz.i.cōis caulis frigidū est ⁊ siccū: carnibo cōfiguratuz sed minus desiccās a quo gñat⁹ pessimus ē sanguis. Oportet illū comedētē optime elixare ⁊ cum pingui comedere carne: aceto:⁊ muri oliue oleo ⁊ cōdimētis calidis.

¶Capl'm.xvij.de plātaꝝ radicibus.

Elgeniū calidū est ⁊ humidū in quo ē grossities ⁊ iflatio : ideoq3 pl'imo nutrit cibo spma auget:in q̄ ꝟtus est subtiliās.q̄ vrinā ꝓuocat. Pastinaca iflatiua ē ⁊ digestiōi inobediēs venerē irritat ⁊ ꝓuocat vrinā. ¶Fugil cal'a ē i tertio gradu:i scd'o sicca:⁊ passiōes faciēs ⁊ turbatiōes eo q̄ eructationē generēt fetidā. Jōq3 vōiturus est eo vtik. Cib⁹ eni malus ⁊ grossus ē digōnis tarde difficileq3 a stomaco descendit. Quidā aiunt illum digestionem adiuuare:s3 ⁊ q̄uū ē iuenire:neq3 eñ digerik q̄to min⁹ ipa digerit. Frōdes ei⁹amariores sūt radice ipa:s3 tñ coit⁹ auget appetitū. ¶Cepa calida ē i q̄rto g̃du silr'q3 sicca h3 tñ hūiditatem quādā ⁊ vētositatē q̄ coit⁹ appetitū irritat spma auget capitis dolores ꝓuocat⁹. Qui eam vult cōedere cū aceto sumat ⁊ lacte aut itiba. ¶Chimū cal'z ē ⁊ siccū magisq3 cepa ⁊ maiorē q̄ ill a h3 actionē corp⁹ fortiter calefacit et caloris auget subaz. Est ⁊ i eo fortis adustio subtiliusq3 ē alleū q̄ cepa:qd' si decoctū fuerit ardor ille ab eo cedit ⁊ subtilitas:nutritq3 cōpetēter qd' āt nō coquik modicū nutrit. Est āt mag3 medicamini sil'e q̄ cibo. Alleū sanitatē ꝯseruat corporū maxieq3 si parū coquak calorē nāq3 co fortat nāl'ē:digōnē adiuuat hūc nō op3 aliquē cōedere cui⁹ suspēsa ē nā.⁊ in capite eius corruptio aut ad quē cephalea accelerat. Op3 āt illū cū aceto coq̄re ⁊ heserē ac pingui carne. Por⁹ min⁹ calid⁹ ē ⁊ sicc⁹ minusq3 incēdēs:nec itm̄ cephaleā mouet q̄tū ⁊ alleū ⁊ cepa. Coit⁹ āt auget appetitū ⁊ emorroidas h̄ntib⁹ ꝓdest in q̄b⁹ vētositas gñatur.

¶Capi.xviij.de plātarū fructibus.

Edemani cōpl'o diuersa ē ꝟm ei⁹ vetustatē ⁊ nouitatē. Qd' vet⁹ ē amaritudinē h3 ⁊ cal'z ⁊ siccū recēs āt amaritudine vacuū ē fridūq3 ⁊ siccū. Colerā gñat nigrā ⁊ si crudū cōedak digōni iobediēs ē ⁊ tarde a stō descēdit:hūorē generat g̃ssum. Si āt decoquak ⁊ comedak cito digerik ac mediocriter nutrit qd' ꝓo cū aceto pak ⁊ carni ciboꝝ ꝯfortat appetitū ꝯfortādo. Est autē ei⁹ virt⁹ s3 q̄ coquik. Comestur⁹ itaq3 eū elixet ⁊ aq̄ ifundat ac facile. Cib⁹ est iocundus ⁊ cito ei⁹ nō appet nocumētū. Quēquarū ortolanū fridū ē ⁊ siccū ⁊ i eo pōticitas nāz incarcerat ⁊ grossioris est substātie ac difficilioris digestionis q̄ bedemanū. Si decoquatur digestio eius fit facilis.nigrā generat col'az. Op3 aūt illū elixare ⁊ cū pingui carne ⁊ oleo coquere. Hersephum calidum est ⁊ humidū: venerē auget ⁊ sudorē bonum reddit. Caraha frigida est ⁊ humida in secundo g̃du cib⁹ eius modicus ⁊ subtilis:iōq3 esca est conueniens febricitātibus ⁊ siticulosis tussemq3 patientibus:nisi q̄ si in stomaco malum inuenerit humorem in eius alterak naturā malūq3 gñat humorē in corpe. Si aūt cucurbitā frigide ꝯnī cōpl'onis comedunt: op3 ꝯdimētis eā cōdiri cal'is vt pipere origāo ⁊ saturegia. Melon fridus est ⁊ humidus in secundo g̃du cito a stomaco descendit propter eam que ipsi inest elimationē. Ideoq3 vrinā prouocat lentigines ⁊ morpheam extirpat a cute subtilem sordes mundificat. Semen eius forti⁹ q̄ substātia elimat gñat aūt ventositatē. Si batichū

plimuz freq̄terq3 comedat: diariā mouet: celeris em̄ ē corruptiōis in stō celerisq3 altera tiōis in ea q̄ in stō īuenit. Ait em̄ Galien⁹: q̄m si in stō corruptuz fuerit veneno ꝓximus est. ¶ Melon lōgus q̄ ex cucumerib⁹ ē cū magn⁹ fit ꝛ maturat meloni in oibus suis habitudinibus silis: ē nisi ꝙ eius corruptio illi⁹ mior est corruptiōe. Oz aūt assuefacientē illū squingibin post illū sumere cui⁹ ad comestionē si imoderatus vsus fuerit vomitu vtat quo ab eius nocumēto fiat secur⁹. Comedēdus ē vero inter duos cibos q̄ cibis admisceat ꝛ illos trāsferat. Adiuuat etem̄ ciboꝝ trāsmissionem ea quā hz elimatiōe. ¶ Chaiar ꝛ chate fridi sūt ꝛ hūidi calorē extiguētes: siti mitigātes: vrinaz ꝓuocātes. attamē chaiar .i. citrolus fridior ē q̄ȝ cucumer ꝛ subtilior: ꝛi eo modica pōticitas nisi ꝙ comedēti quādā adducit tussez. maxie q̄ȝ in cuius stō colere sunt multe: alterat eni i hmōi stō. hoꝝ frequētāti comestionē oz post ipos mel accipe. ¶ Melon indicus q̄ ꝛ pepo fridus est ꝛ hūid⁹ siti mitigat: ardorē extiguit febres patiētib⁹ acutas ꝛ colicas ꝓdest. Aq̄ ei⁹ si cū zaccara ꝓpinet pfectioris ē refrigerationis ictericis ꝓdest ex calore epatis ꝛ venaꝝ si cū spodio aq̄ eius ꝓpinata fuerit fride cōplexiōis hoies illū caueāt: ꝛ si ad comedēdū trahūtur aut cū melle comedāt aut certe mel subseq̄at. ¶ Cana zachare quā nos canam mellis dicim⁹ cal'a ꝛ humida ē aspitati ꝓdest gurguliōio ꝛ pectoris ꝛ canaliū pulmōis: hūiditatē q̄ in eis est elimat: vrinā ꝓuocat. Comitat illā vētositas ꝛ īflatio q̄ ei⁹ vult inflationē minuere: cortices auferat ꝛ aq̄ illā lauet cal'a īminuet etem̄ ei⁹ inflatio. ¶ Musa cal'a ē ꝛhumida in gradu p̄mo plimū nutrit ꝛa stō tarda descēdit: maxieq3 si multa comedat nutritq3 grauitatē ꝛ pectoris ꝓdest aspitati pulmōisq3 ꝛ tussi renū vlcerib⁹ ꝛ vesice. vrinā aūt ꝓuocat spma augmētat: coitus appetitū mouet: vētrē emollit. Cui āt stōm grauat oz squingibi post illā bibere zachareū: quē ēt an̄ prādiū sumere magis expedit. ¶ Quema cōplōne frida ꝛhumida grosse sube difficilis digōni flegma generās cui⁹ vna spēs ē nigra ipsaq3 magis frigida ꝛ grossa. flegma ꝛ nigrā generat colerā ꝛ ē inter pessimos cibos. Est ꝛ alia letalis q̄ fungus vocatur ea aūt spēs que comedit si plus equo multiplicet comedenti arctationē ꝛ expressionē facit i ore stomaci. grauitatēq3 ꝛsubuersionem anime angustiā. ideo nō opz illaz comedere sed cauere. Comesturus autē succēsam super carbones sumat. aut cū aceto cōditam ꝛ oliue oleo muri ꝛ carui. pipere. cinnamo. aut cum oliue oleo ꝛ saturegia. pipere et his similibus.

¶ Capitulum. xix. de arborum fructibus ꝛ primum de ficu.

Icus cōplexio cal'a ē i p̄mo ḡdu ꝛ q̄ recēs ē hūida in scd'o: sicca aūt iter siccū tēpatar hūidū cal'eq3 ꝯplōnis. Ei⁹ nutrimtū tēpatū ē. sāguis ab ea ḡnat⁹ laudabilior ē oim sanguine fructuū estiuoꝝ velocisq3 digōnis ꝛ descēsus a stō eo ꝙ elimatiōnē habeat iō ēt nāz emollit si recēs sit ꝛbn̄ matura tussi ꝓdest: pect⁹ ac pulmonē purgat renesq3 ꝛ vesicā: maxie si cū aliq̄b⁹ misceat remittētib⁹ ꝛsubtiliātib⁹ vt fautenego saturegia ꝛ hessa. Fic⁹ āt vētositatē ḡnat ꝛ q̄ min⁹ matura ē ãpliorē ḡnat vētositatē ꝛ difficili⁹ digerit tardiusq3 a stō dscēdit. Fic⁹ āt sicca min⁹ ḡnat vētositatē meliorq3 ꝯpetētior ē: hisq3 assignemus purgationē. s. eo ꝙ ꝟtutē hz elimātem. Si q̄s ꝓ ficuū freq̄nter comestionē pediculi in corpe ei⁹ ḡnant: magisq3 si supfluitates sūt in ei⁹ corpe male. Qui recētiū mltiplicat ficuū sumptū: expedit vt postq̄ȝ sumpserit sq̄ngibin accipiat. Sicce aūt cū amigdalis cōedant: tūc etem̄ emollitionē adiuuāt nāe. ¶ Uua ficuip ꝓxima ē suis in ꝟtutib⁹ magis q̄ȝ reliq̄ fruct⁹ ꝛ i cibi tēperātia ac sāguis bonitate a se ḡnati cū a stō citi⁹ fuerit digesta. Si etem̄ nō digeratur īflationē ḡnat ꝛ vētositatē: laudabilior āt est vna q̄ multā hz aquā subtilēq3 peliculā que hmōi ē nām emollit: si ꝫ tarde digerit ꝛ paꝝ nāz emollit q̄ āt vua pfecta ē matura ꝛ dulcē cōplexionē calidā hz ꝛ hūidā i q̄ ꝓ ē acerbitas aut pōticitas ꝯplōnis ē fride ꝛ sicce ventrēq3 stringit acerbe magis fride sunt ꝛsicce. Uue rasice si mature sint magis nutriūt ꝛtardius digerūt q̄ ãpli⁹ vue nutriūt q̄ ad hiemē vsq3 seruant cuz hmōi grosse sint sbe. Et vua q̄n cū corticib⁹ suis ꝛ ḡnis cōedit digōnē tardat ꝛ descēsuz si aūt masticet ꝛ cū ḡnis sbaq3 abiectis digōnē accelerat descēsumq3 ꝛ vētrē mollit. zebibū ꝯplōnē hz ꝟzvuā ex q̄ fit eiusq3 nutrimētū illi⁹ sequit in multitudie ꝛ paucitate. Cui⁹ āt caro pfecti ē dulcorꝫ cal'e ē ēt ꝯplōnis plm nutrit ꝓdest pectori ꝛ pulmōi si hūiditas sit in eis grossa q̄d aūt pōticū ē ꝛ minime carnosum ꝓuum hz calorē ꝛ stōm ꝯfortās stringit nām. Q̄d si voluerit hō nām cum illo emollire vuam comedat passam carnosā ꝛ dulcem acinis purgatam qui si eius decoctionis aquam biberit fortius naturā emolliet quemadmodum et vuaruz aqua fortius ventrem q̄ȝ ipsa eorum substantia emollit. Qui vero naturam concludere vult et ventrem vuam passam comedat ponticam cum acinis. ¶ Mora frigide sunt complexionis in primo gradu: in secundo humide que bene matura sunt ventrem molliunt immatura stringunt eorumq3 complexio frigida et sicca. Mora matura cū niue refrigerata stomaco prosunt cui calor dominatur. Si igit quis

mora stō vacuo ⁊ purgato comederit cito ab eo descēdūt: vrinā ꝓuocant ⁊ humorez gn̄ant bonū. Si sit aūt mala in stō superfluitas cito corrūpuntur ⁊ humorē gn̄ant reprobū. Ideo ergo ante cibū comedēda sūt ⁊ squigibi cū comederit q̄s eos subsequēda. ¶ Antepsicū frigidū ē ⁊ humidū cito digerit si an̄ cibū sumat stō purgato. Si sit aūt in stō cibꝰ nō descēdit sz corrūpitur: ꝙ si supfluū q̄d in eo nec̄ fuerit in eiusmodi alterat nāz ⁊ in ip̄m corruptio festinat. Ideo ḡ nō oz musmusuz sumere post prā diū ne forte p̄mus illō a stō descēdere cibꝰ arceat. Sunt nōnulli q̄ siccāt ⁊ aq̄ infundūt frigida quē in saliua bibūt refrigeratiōis ⁊ restrictiōis cā. Qui ergo antepsica comedere voluerit recētia sq̄ngibin post illa accipiat melleuz cōditūq̄ odorifero. ¶ Persicū fridū ē ⁊ humidū flegma gn̄ans ⁊ qđ ab eo gn̄atur nutrimētum grossius q̄ a coctanis nō tn̄ in stō queadmodū ⁊ illō corrūpit. Quod ergo chauchum tenex ⁊ ossibus facile mundat citius ⁊ digeritur ⁊ a stō demittit q̄ qđ ossibꝰ conglutinat ⁊ subaz hz durā tanq̄ imaturū grossius ē ⁊ tarde digōnis. Persicū si frigide dn̄i comedāt cōplexiōis accipiāt post illō zinziber cōditū aut mel apū vł certe mellis mulsaz. ¶ Granatū cōplexiōis ē frigide ⁊ qđ acerbū ē fortis est frigoris humiditatis tēperate ⁊ siccitatis. Coleraz hoc reprimit stōm ꝯfortat ⁊ epar calidū vomitū sedat. Rōmani acerbi ḡna si desiccātur nāz stringūt: materias ꝓhibēt ne ad vētrē influāt colicas. Dulce inter calidū ⁊ frigidū tēperatū est ⁊ humidā hz cōplōnē: porro eiꝰ spēs q̄ arabice est melisi. i. plana mollia hn̄s ḡna. tussiq̄ ex calore ē ꝓdest. Gn̄at āt in stō vētositatē frido. Refert āt hypocras in epidimiarū libro: qm̄ mulieri cuidā p̄cordiorū erat dolor stōi. s. oris hmōiq̄ aq̄ sedabat dolorē ḡnatoꝝ cū suico ordei. hocq̄z ideo cū dolor eiꝰ ex colis q̄ ad stōi influebāt os accidebat q̄s ⁊ ḡnatoꝝ aq̄ ⁊ ordei alfich̄ extiguebāt. ¶ ¶ Sefergelu fridū ē ⁊ siccū pōticū stōm ꝯfortat calz. nāz suspēdit si an̄ cibū comedat: mollit aūt si post. Nutrim aūt eius multū ē. Citoniū acerbū fridū est in scđo gradu cōplōnis sicce in tertio. dulce vero tꝑatā hz circa calz ⁊ fridū cōplōnē. Citoniū āt quāto plꝰ pōticū: tāto āplíꝰ siccū ⁊ eiꝰ aq̄ stōm magis ꝯfortās ⁊ minꝰ nāz icludēs eiusq̄ substrigit. ¶ Pomū aliud acerbū qđ ēt fridū est ⁊ siccū stōi ꝯfortatiuū calī. ⁊ fortiꝰ hac i actione sub accidū. Chochanichū: muzuz. Aliud ē imaturū pōticū qđ etiā nāz stringit ⁊ ad digerēdū difficile est: aliō dulce maturūq̄ etiā i calore tēperatum ac frigiditate. Sirū oibus pomorū spēbus tēperātius ē ⁊ melioris cibi: magisq̄ stōm ꝯfortans ⁊ cor sui iocūditate odoris: post syrū trethaū ē hespahanicū: ⁊ post hꝰ chochanicū sunt oia neruis nocētia: acerbūq̄ amplíꝰ malū. Siq̄s pomoꝝ comederet plīmū vt eiꝰ etiā ḡuitet stōm aliq̄d post illa accipiāt mescene mēte. ¶ Cu: methera q̄ dlcis ē ⁊ mā ac multe aq̄ tēperate ē cōplexiōis: sed tn̄ paululū ad frigidū inclina: cibusq̄ eiꝰ maior q̄ citoniorū ac pomoꝝ: qđ aūt pirū acerbū ē aut i eo pōticitas: frigidū ē ⁊ siccū vētrē incarcerat si ante cibū sumit si post soluit. Comestū autē post cibuz reprimit vapores q̄ a stō ad caput mittunt. ¶ Ateregū varias hz virtutes. Cortex em̄ calidus est ⁊ siccꝰ in gradu tertio fortis est odoris: stōm cōfortat ⁊ epar fridū subtilis est vētositatē dissoluit: si modica eiꝰ sumit q̄titas. Si āt nimiū digōnē tendat sua duritie. Caro citrini frigidā hz ⁊ humidā in gradu secūdo cōplexionē: q̄ grossa est ⁊ tarde digōnis ⁊ a stō descēsus: ⁊ si digerat plīmū nutrit ⁊ flegma gn̄at. Acerbū frigidū in gradu tertio: calorē extiguit colerā reprimit rubeā: appetitū suscitat ciboꝝ: vtileq̄ est cōclusioni ex calore accidēti. Quo si sarpedo liniat ⁊ lentigo auferētur. Est aūt febricitātibus cōueniēs huiꝰ decoctio: appetitū concitat ciboꝝ: ⁊ solutionē aufert ac vomituz. Grana vero eius calida sunt ⁊ sicca. sed quidā hn̄t humiditatis: quoꝝ oleuz emorroidis ꝓdest. Opz vero citrinū comedētē corticibus nō purgare: sed simul cū eis accipe diligēter masticātez vt perfectiꝰ conterat. Comedat aūt cū melle ante cibū nec post ip̄m aliq̄d accipiat donec digerat. ¶ Emasuz in p̄mo frigidū gradu: in scđo humidū est: qđq̄ acerbū est ⁊ magis fridū: vētrēq̄ mollit: qđ dulce ⁊ magnū: magis nāz mouet. Pruna acerba colerā extingūt rubeā ⁊ paꝝ naturā mouēt: siccaq̄ minus q̄ recētia molliūt vētrē. Si decoquātur pruna ⁊ super aquā eoꝝ zaccarā aut mel aut teremebinū miseris ꝑfectius naturā molliēt. ¶ Talacha ⁊ gēmaꝝ cibi sunt frigidi ⁊ q̄ recentia sunt ac aurei coloris nihil hn̄tia ponticitatis humidā habet cōplexionē ⁊ mediocriter nutriunt: q̄ vero pontica frigidā: ⁊ digestioni nō obediūt: eorūq̄ nutrimētū grossuz vētrēq̄ stringunt. ¶ Fructꝰ palmaꝝ maturus ⁊ dulcis: calꝰs est ⁊ hūidus: iter cibi multū parūq̄ tēperatꝰ: vētrē mollit spma auget. Et q̄ recens est dictꝰ arabice hūidus maiorē hn̄t hūiditatē ⁊ minus caloris: magisq̄ nām emollit. Qui āt non sic sz dactili iā minus hn̄t hūiditatis sz magis caloris: magisq̄ sperma augēt: nisi ꝙ capitꝫ mouēt cephaleā. Et q̄ dactili pōtici sūt minime maturi: q̄s arabice beseꝝ dicūt ad siccitatē declināt ⁊ frigiditatē: digōniq̄ sunt difficiles: vētrē stringūt: vētositatē gn̄ant: stōz cōfortāt. Sed q̄ horū quos besera dicunt dulces sunt ad calorē iclināt. Qui vero virides nihil oio caloris hn̄t ⁊ magis vētrē arctāt. Horū spēs dactilorū que caseba dicitur in calore tēperata est: siccaq̄ vētrē stringit. Quiq̄ huius

ſpēi dulces ſunt ꝛ maturi quē generāt ſangui
nē malus eſt ꝛ cito putreſcēs: capitis doloꝛē
facit: opilationē ꝑit. hūidi magis nocēt peio-
reſqꝫ ſunt quos in ꝗtitudine dactili ſequunt.
Quodqꝫ eoꝝ magis repellit nocumētū eſt vt
comedātur dactili cū amigdalis ꝛ papauere.
Et poſt hūidos q̇ comedit ſquingibin ſumat.
¶ Nargili cōplō calīa ꝛ hūida: plīmo nutrit
cibo: ſed tarde digerit: ſpma auget: ꝛ q̇ vetꝰ eſt
magis eſt calīs ꝛ siccꝰ vētreqꝫ ſuſpēdit. ¶ Olea
rū duo ſunt gn̄a alteꝝ olei: alterum aq̄: queqꝫ
magis nutriunt olee pōtice ſunt. ideoqꝫ ꝛ ſtōꝫ
cōfortāt appetitū excitāt: ꝓpeqꝫ ſi cū aceto ſu
munt. Sūt āt medie iter ſubtile ꝛ groſſuꝫ: q̄qꝫ
ꝑfecte ſunt maturitatis calīe ſūt ſꝫ tēperati ca-
loris. imature āt fride ſunt. ¶ Ionza calīa ꝛ hu
mida cōplōne in ſcd̄o gradu: ꝛ q̄ recēs ē eiꝰ ca
loꝛ modicꝰ humiditas multa. Cui āt oleū do
minat ꝛ in ſubtilitas eſt. Et in coꝛtice eius ite
rioꝛa coꝛꝑis ipſiꝰ circūuoluēte pōticitas ē mo
dica. vn̄ ꝛ vētrē ſtringit quodāmodo. Eſt autē
mitis cibꝰ paucꝰ. Que vetꝰ eſt fcā comeſtioni
nō cōpetit. Recēs aūt vētrē mollit maximeqꝫ ſi
cū muri comedat niſi ꝙ capitis doloꝛē facit ſi
nimiū comedat: ſiti ēt ꝓuocat ꝛ in colerā mu-
tatur rubeā: magis āt q̄ vetꝰ eſt. Si cū ficubꝰ
comedant ꝓſunt a venenoſoꝝ veneno. Nō ē
aūt a nucibus ſanguis gn̄atus malus. ¶ Ben
daca calīa ē ꝛ ſicca. terrea paꝝ hn̄s vnctiōis.
groſſamqꝫ hꝫ ſubaꝫ digōnis tarde: vnde ꝛ plī
muꝫ nutrit. Aiūt āt medicoꝝ q̇dā: q̄m ſi auel
lana cū aneto an̄ cibū ſumat nō plīmū fiet co
medēti nocumētū. deide a letali potu vel moꝛ
ſu reptiliū liberat: ꝓdeſt ēt ſcoꝛpiōis ꝑcuſſiōi
ſi cuꝫ ficubus ſumat. ¶ Amigdalū dulce iter
frigidū ꝛ calīm tēperatū ē in ꝑmo gradu hūi-
dū in quo elimatio ē: cibuſqꝫ eiꝰ mediaſtinus
ꝛ opoꝛtunus. tuſſientibꝰ ꝓdeſt ꝛ pectoꝛis do-
loꝛibus elimatiōis ſue cāe: pectus mundat ꝛ
pulmonē: vētrē mollit: maxieqꝫ ſi cū ficubꝰ ſu
mat. Eſt i aliq̇bus locis amaritudo q̄ magis
elimāt ꝛ magis pectꝰ purgāt: pulmonēqꝫ ꝛ oia
interioꝛa epatis aperiūt opilōnē ꝛ ſplenis ac
renuꝫ vꝛinā ꝓuocant: q̄ q̄to amarioꝛa ſunt ꝛ
hāc magis valēt actionē. ¶ Piſtacia i calīo ꝛ
hūido tēperata ſunt ꝛ q̄ pōtica ſunt ꝛ odoꝛe io
cūda ꝯfortationi opoꝛtuna ſunt: epatis eiuſqꝫ
aꝑiunt opilōnē ꝛ emittūt pectoꝛis hūiditatē:
renes purgāt ꝛ veſicā: augēt āt venerē ꝛ moꝛ-
ſui ꝓſunt ſcoꝛpij: eoꝛūqꝫ cibꝰ mediocris eſt.

Ca. xx. d̄ mōtanaꝝ ꝛ ſilueſtriū arboꝝ fructibꝰ

Charnubiū ſyrum pōticū ē: iōqꝫ
ꝛ nāꝫ ſtringit. Ait tn̄ galienꝰ. Que
carica recēs ē vētrē ſoluit: ſicca āt
arcta. Eſt aūt difficilis digōni ꝛ a
ſtō tarde deſcēdit: ꝛ quē gn̄at ſanguis malus.
¶ Capparis fructꝰ ꝛ virga ſi cū aceto ꝛ ſale ſu
mātur optie ſubtiliāt. Iōqꝫ opilōnē in epate
aꝑiunt ꝛ ſplene. ſtōm flegmate purgant: nām
molliūt. Eſt āt arboꝛ hec magis medicamini
ſilīs ꝙ cibo: ē ꝛ eni cibꝰ medicinalis. Halutuꝫ
fridū eſt in gradu ꝑmo ꝛ in ſcd̄o ſiccū: groſſe
ſube. ꝛ in eo pōticitas: vn̄ digōni inobediēs ē
vētrē ſtringēs ꝛ incarcerās mēſtruoꝝ ſangui-
nē. Tarde ēt ē glans a ſtō deſcēſionis. ſꝫ tn̄ di
geſta plīmū nutrit. ¶ Caſtanea laudabilioꝛ
eſt glāde ꝛ ſuauioꝛ: eiuſqꝫ ſiccitas ꝛ pōticitas
mioꝛ: vn̄ ꝛ minꝰ vētrē ſtrigit glāde. cibꝰ ēt cibꝰ il
lius laudabilioꝛ cibo: cuiꝰ cōplōo iter calīꝫ ꝛ fri
gidū tēperata ē. ¶ Habetelchadara ꝛ butamū
calīa ſūt ꝛ ſicca i gradu ſcd̄o. ꝛ q̄ recētia ſūt mi
nus hn̄t caloꝛis ꝛ ſiccitatis: ꝓdeſt vtrunqꝫ ſple
ni: vꝛinā ꝓuocāt ꝛ mēſtruū: venerē augēt: ma-
giſqꝫ ſi recētia ſūt: flegmaticis ꝓſūt hūiditatē
hn̄tibꝰ q̇ꝝ oleo ꝑaliticꝫ ꝓdeſt toꝛſioni faciei ꝛ
ſplenis diſſoluit aꝑa. ¶ Benacū āt recēs ſi ſit
fridū ē ꝛ hūidū ac flegma gn̄at qd̄qꝫ dlīce ē mi
nus friditatis hꝫ. qd̄ ꝟo ad acerbitatē decliat
fridiꝰ. hꝫ āt pōticitatis q̄ nāꝫ arctat. Qd̄ ſiccū
eſt fridū iudicat ꝛ ſiccū: nāꝫ icarcerās eiuſqꝫ
cibꝰ modicꝰ eſt. ¶ Zahauruꝝ mōtanū citrinuꝫ
qd̄ ad acerbitatē declinat paꝝ ē fridū ꝛ ſiccū:
caloꝛē extinguit colerā reꝑmit rubeā. Eſt i eo
foꝛtitudo q̄dā q̄ ſtōm cōfoꝛtat ꝛ epar calīꝫ nāꝫ
includit ꝛ vomitū āputat. Oꝛtolanū āt rubeū
frigidū ē ꝛ humiduꝫ ac flegma gn̄at. Sabira
frida ē ꝛ ſicca: pōtica vētrē cōſtipat ꝛ eſt ifanti
bus cibꝰ ꝯueniēs tēperat eni eoꝝ nāꝫ ſi eis cū
lacte eoꝝ det hoꝝ duoꝝ fructuū cibꝰ modicꝰ
eſt. ¶ Hunabuꝫ. i. iuiuba friduꝫ ē ꝛ humiduꝫ:
flegma gn̄at ꝛ tarde digerit: nutrim eiꝰ modi-
cū. Cuiꝰ aq̄ decoctonis refrigerat ꝛ humectat
acumē ſedat ꝛ moꝛſuras q̄ in ſtō fiunt ꝛ iteſti-
nis. Galienus tn̄ illd̄ culpat ꝛ dicit nihil ſe i il-
lo vlī ad ſanitatis ſanoꝝ cuſtodiā: vlī ad infir-
mis reſtaurādā ſcire: imo vero tarde digōnis
ꝛ a ſtō tarde deſcēdit. ¶ Sebeſten friduꝫ ꝛ hu
midū plīmeqꝫ humiditatis ꝛ viſcoſitatis acu-
mē ſedat ꝛ naturā mollit ſua viſcoſitate: nutri
menti eſt pauci ac flegma generat.

¶ Caplīm. xxi. de ciboꝝ aſſignatione ꝛ ex car-
nibus q̄drupedum.

ET quoniā de ciboꝛum
nā dictuꝫ ē:
q̇ explātis ſunt: iā nūc de cibis q̇
ex aīalibꝰ ſumunt dicēdū ē: ꝑmū-
qꝫ de q̄drupedū carnibꝰ icipiēdū.
¶ De carne dico q̄m caro oīs calīa ē ꝛ hūida
mlīti nutrimti ꝛ mlītū gn̄ās ſāguinē: ſꝫ q̄ſie hac
i ꝗtitudine alijs ꝑcellūt. Et q̄drupedū q̇d̄ car-
nis laudabilioꝛ ē poꝛcia i caloꝛe eni ꝛ hūidita
te tēꝑata: eiuſqꝫ cibꝰ plībꝰ ſanguis ab ea gn̄atꝰ
melioꝛ ē oīum ſanguie carniū quē gn̄ant. Eſt
nāqꝫ magis coꝛꝑi ꝯueniens hominis ꝛ illi cō-
ferētioꝛ. Ideoqꝫ ait galienus: quoniā quidaꝫ

humanā cōederūt carnē tāq̄ porcinā: nec du bitauerūt in aliquo: nec iter eas discernerunt in odore aut in sapore. Et hoc signū nobis ē q̄ paz plm corpi cōuenire hūano porcelli aūt caro plime eit hūiditatis ⁊ fla gnat. Agnoꝝ caro maioris ē hūiditatis ⁊ caloris ac flegma gnat. Ouina aūt feminea caro sanguinē gnat malū. Eodē mō capraꝝ magnaꝝ: caro nāq3 eaꝝ mioris ē caloris ⁊ hūiditatis: s3 ad siccū declinat digōniq3 difficilis ē. At v̄o eduloꝝū caro quē gnat sanguinē bonꝰ ē: qm̄ eiꝰ cplo ⁊ minoris caloris ⁊ unioris ē hūiditatis q̄ agnorū. Est aūt in hūido tēpata ⁊ sicco cite digōnis ⁊ tēperatū gnans sanguinē in subtilitate ⁊ grossitie. Qui āt ex capraꝝ carne sāguis gnatur malꝰ ē: ⁊ ad melicū declinās hūorē. Vaccine carnī nutrimētū plꝫ ⁊ grossuz ⁊ digōni difficile. nigrā gnat colaz: maxieq3 q̄ cpletoꝝ ē aialiū. Si eñ hāc hō cōederit ⁊ i sui nā ad colerā decliat, nigrā melici illi pluūt morbi. Est aūt cueniēs exercitātibꝰ ⁊ labore vtētibꝰ. Vituloꝝ caro mediocriter nutrit ⁊ ab ea gnatꝰ est laudabilis sanguis hocq3 iō qm̄ bonus cōplo sicca ē ⁊ aialis pue etatis cplo hūida. Caro itaq3 vituli nā sicca cū etatis hūiditate cōplexionē tēpat i hūido ⁊ sicco iōq3 cibꝰ ē laudabilis. Sic ꝗ3 ⁊ oi cplonis sicce aialis caro eiꝰ puoꝝ etate melior ē q̄ magnoꝝ pp eoꝝ hūiditatē cplonis. Caro itaq3 vituloꝝ ⁊ ānualiū agnoꝝ cpetēs ē his q̄ moderate exercēt: s3 ⁊ q̄ i iuuētutis sūt vltio. Nō eñ eoꝝ caro plm grossa ē quēadmodū caro tauroꝝ ⁊ vaccaꝝ.

De castratorum carnibꝰ.

Horū aialiū castratoꝝ caro de q̄bꝰ iā dixim ꝰ celeriꝰ digerit ⁊ melior ē cibꝰ ⁊ q̄ piguis delectat ⁊ hūectat corpus vētrē mollit s3 stōm eneruat digōnē morat q̄ v̄o macra nām desiccat ⁊ citiꝰ digerit s3 nō delectat. Oibꝰ porro carnibꝰ elegātior ē inter macredinē ⁊ piguedinē tēpata ⁊ haꝝ oiꝫ caro tēpata laudabilior ⁊ oportunior ei q̄ iuuenis est ⁊ laborat corpusq3 eiꝰ rarū ē ouium caro masculoꝝ q̄ ad iuuētutē ⁊ ex capꝰs q̄ castrata sunt. Qui v̄o pauci ē laborꝫ plime q̄etis vituloꝝ carnes cōedat puoꝝ ⁊ edulorum. Siluestriū caro oium mala ē sanguinē gnat grossum melicūq3. ⁊ q̄ minꝰ mala ē capolina postq̄ leporis caro. Ceruoꝝ āt caro ⁊ asinoꝝ siluestriū: arietūq3 mōtanaꝝ ois mala ē ⁊ his peior oibꝰ digōniq3 difficilior ⁊ magꝫ melici gnatiua hūoris caro cameloꝝ ē ⁊ equorūz ac asinoꝝ in vltimo eñ sunt malitie. Iōq3 nō oz his aliquē vti nisi cuiꝰ fortiꝰ ē exercitiū laborq3 gnū pori corpis rari. hmōi eteñ grossos melius fert cibos ⁊ digōni iobediētes q̄ aliȷ reliq̄ āt siluestriū carnes cuiusmodi sint dicere nobis nō ē nece cū p pauci illis hoīuz vtāūr ⁊ in refutādis consentiāt breuiterq3 in nostri tetigerimꝰ libri pncipio.

Capit. xxij. de quadrupedū extremitatibꝰ.

Quadrupedū laudabilius mēbrū lacerti sunt maxieq3 eoꝝ media citiꝰ eteñ digerunt eo q̄ neruis imixti sunt vñ ⁊ minoris sunt hūiditatis. Capitis āt caro grossa ē ⁊ plimi nutrimēti: digōnis tarde hūiditatꝫ plime: s3 ēt spma auget. Cerebrū āpliꝰ hūidū ē fla gnat digōni resistit subuersiuum stō malū. Iōq3 cū q̄s hoīuz vomitū vult cerebro cum multo oliue oleo vtit. Medulla cerebro iocūdior ē ⁊ suauior s3 si plm sumat subuertit: iōq3 duos hos cibos cū saturegia ⁊ sale oz accipe. Ligue v̄o caro tēpata ē ⁊ digōni obediēs eiusq3 nutrimētū tēpatū iter multū ⁊ modicū. Pedes āt aures labia oia hec neruosa sunt paululū carnis hñtia ⁊ adipis parum nutriūt celeriꝰ digerunt āpliorꝫ nēpe q̄ reliq̄ mēbra sunt motꝰ. Quare a stō citiꝰ descēdunt sue viscositatis cā. Qui ab his gnat sāguis bonus ē ⁊ laudādꝰ sūt āt pedes labiȷs meliores ⁊ auribus q̄ꝝ iferiores ptes q̄ v̄e sunt pedes celeriꝰ digerunt ⁊ hūidioris sūt cplonis. Mamarū caro testiū vtrorūq3 tenera ē ⁊ glādule silis eiusq3 sapor suauis cplo hūida ad frm̄ declinās. eo q̄ silia sint lacti ⁊ spmati. Est āt māmarū caro suauior dulcior ⁊ magꝫ nutriēs ⁊ humidiorꝫ cplonis ⁊ pp hoc fla gnat ⁊ q̄cūq3 māmarū magꝫ hūide sunt ⁊ magis fla generāt sue friditate cplonis. Testes v̄o minꝰ suaues sunt q̄ māmille ⁊ tardioris digōnis ⁊ q̄ ex eis gnat sāguis parū melior q̄ q̄ ab illis in q̄bꝰ ēt q̄dā ē piguedo hoꝝ q̄ aialis sunt senioris etatis magis digōni cdicūt q̄ q̄ ex iuniori sumunt q̄q3 ex iunioribꝰ citiꝰ digerunt et suauioris sunt saporis. Erit āt ⁊ testiū hitudo iudicāda circa malitiā bonitatēq3 ex ipiꝰ carne aialis i eisdē. Laudabiliores porro oiꝫ testes galloꝝ sꝫ piguiū: hmōi q̄ cōedit cū sale saturegia calamēto accipiat ⁊ origāo. Oculꝰ ex variȷs cpositꝰ ē sōȷs ex hūiditatibꝰ ⁊ tunicꝫ lacertisq3 pinguedibꝰ ⁊ q̄ ex eis cōedunt lacerti sūt ⁊ piguedo lacerti vero facilꝰ iter oia aialiū digerunt mēbra ⁊ citiꝰ a stō descēdūt cū sit aialis ps laudabilis cibꝰ. Pinguedo viscosa ē sup os natās stōi. Oz ante oculū cū sale eme dano ⁊ saturegia sumere. Epar cōplexiōe pollet calida ⁊ humida: sapor ei iocundꝰ: sed grossum est ⁊ digestionem immorans: q̄d si digeratur plurimo pascit corpus cibo. Sāguis ab hoc generatus laudabilis est. Laudabilius autem omnibus epar ⁊ iocundius anseris est impinguate cum pasta ⁊ lacte: dehinc gallinarū pignata: posthā porcinū. Ois eteñ saginati aialis epar delectabile ē maximeq3 si cū lacte fuerit saginatū. Oportet aūt q̄dru

pedū comedētes epar nō multū sumere dige
stionē eteniʒ īmorat̄ ⁊ si q̄dē āpli⁹ iusto sūptū
est aliquo succedat mesereno maximeq̄ʒ qua
drupedū epar. ¶Qui ex splene sanguis gene
rat̄ malus ē ⁊ ad cholerā declinās nigrā sed
tñ si ex porco sumat̄ minus malū sequit̄ ⁊ aīa=
liū splenes saginatorū min⁹ mali sunt q̄ꝫ ma=
croꝝ q̄re comedētē pinguedini illū admisce=
re opꝫ ⁊ optīe coquere. ¶Pulmo vero celeri⁹
digeritur ⁊ parū nutrit sed flegma generat.
¶Cor solidum est ⁊ digestioni inobediēs val
de qd̄ qui comedere voluerit opꝫ post illud
zinzibere vti ꝯdito comedat ipsuꝫ cū pipere.
cimino. ⁊ saturegia. cui⁹ digestio si plena fue=
rit plurimuꝫ nutrit. ¶Renes malus sunt cib⁹
ꝓpter eā q̄ in eis ē vrine qualitatē. ¶Intesti
na stomachus ⁊ iecora oīa hec mēbra neruo
sa sunt ⁊ solida duraq̄ꝫ digestiōi inobediētia
quē generāt sanguinē bon⁹ nō ē sꝫ mal⁹ ⁊ ad
frigidū inclin⁹ nec aliq̄d ꝑuenit ex eis ad cor
pus nutrimētū q̄le ipsuꝫ est oportetq̄ʒ come=
sturū cuꝫ aceto ea decoquere fortissimo quo
eoꝝ facilis fiat digestio. ¶Pinguedinis com
plexio calida est ⁊ humida. ¶Adeps minus
calidus ē ⁊ humidus q̄ꝫ pinguedo ⁊ ad siccū
magis inclin⁹. Jdeoq̄ʒ si adeps liq̄fiat citi⁹ coa=
gulat̄ q̄ꝫ pinguedo. Sunt aūt ambo flegma
tica et superfluitas humida stomachū ener=
uāt ⁊ in calorē cito alterant̄: ⁊ eoꝝ modicū ē
nutrimētū. Sanguis quē generāt nō ē lauda
bilis: variaturq̄ʒ eoꝝ actio iuxta aīalis natu
rā ex quo sunt ꝫm ⁊ artificiū vetustatēq̄ʒ ⁊ no
uitatē. Bouis eteniʒ adeps siccior ⁊ calidior.
Porcinus maioris humiditatis sꝫ min⁹ cali=
dus. Salsus calidior ē ⁊ siccior: sꝫ quāto recē
tior tāto humidior ⁊ min⁹ calid⁹. adeps si cū
carne fuerit laudabilior ē cib⁹ q̄ꝫ simplex: sꝫ ⁊
caro fit suauior ⁊ iocūdior. Repellēdū aūt pin
guedinis nocumētū ⁊ ei⁹ lesio zinziberis co=
mestiōe cōditi ⁊ raffani dissoluti accapparis
ramis cū aceto ⁊ limia sale cōdita ac mero vi
no. Emittit aūt pinguedo fumosum ructatū.

¶Capitulum. xxiij. de auiū carnibus.

Auium caro oīm velocioris
est digōnis q̄ꝫ q̄dru
pedū ⁊ subtilior cib⁹. Et oīꝫ auiū
caro laudabilior excelētiorq̄ꝫ ⁊ ve
locioris digōnis gallinarū ē caro
et pulloꝝ eaꝝ: tangoꝝ: cubegūq̄ꝫ ⁊ frāquillio
rū. Passerū aūt ⁊ colūbarū agrestiū caro du=
ra ⁊ ad digeredū q̄uis maliq̄ꝫ cibi ex q̄b⁹ gña
tus sāguis cal̄s ē ⁊ sicc⁹ colūbaq̄ꝫ agrestꝫ forti⁹
sicca. ē passeres caliores illis tm̄ ꝓficiētes q̄ꝝ
ē frida ꝯpl̄o. Opꝫ āt passeres nido sagiatos
oīno cauere gñat⁹ etem̄ ex eis sāguis pessim⁹
ē. Macroꝝ āt caro nāꝫ ꝯstipat passeꝝ āt cere
bra ꝓp̄e venerē augēt ⁊ q̄ etate adhuc ꝑui sūt
citi⁹ digerunt̄ ⁊ min⁹ mali sūt q̄ꝫ q̄ āplioris sūt
etatꝫ. Colūbaꝝ āt pulli carnē hn̄t malā mul=
teq̄ꝫ hūiditatis q̄q̄ꝫ ex eis gñat̄ sāguis plꝫ ca
lid⁹ ē ⁊ hūid⁹ cite putrefactōis morbos gñans
sāguineos q̄ āt iā volare icipiūt mioꝝ st sup=
fluitatū ꝓsuntq̄ꝫ q̄ꝝ ꝯpl̄ones calefaciēde sūt.
Seferū caro cal̄a ē ⁊ sicca: eiusq̄ꝫ calor siccita
te. mior. Jdeoq̄ꝫ nō oꝫ cōedere ex eis nisi ꝑuos
⁊ iā assurgētes. Anatꝫ ⁊ āseris carnes pl̄ime
sunt hūiditatꝫ ⁊ calorꝫ ⁊ eaꝝ nutrimētū malū
ē: multarūq̄ꝫ sup̄fluitatū: cito febres gñans ⁊
q̄ eaꝝ iuuenes sunt carnē hn̄t laudabiliorē q̄ꝫ
ꝑue. Siradipedis caro cal̄a ē ⁊ multū hūida
⁊ ēt cib⁹ grossus ⁊ q̄ iuuēis ē aut ꝑua laudabi
liorꝫ ē carnis q̄ꝫ ātiq̄ores. Cūbar⁹ carnē hꝫ lau
dabilis nutrimēti col̄icis vtilē sine espidaba=
go cū oliue oleo ꝯdiant̄ ⁊ aneto ac cinamo.
Galloꝝ veteꝝ caro si in espidabago cū cicere
aneto ⁊ beffaigo tūso colice ꝓdest māifestissi
ma vtilitate. Fumachū ⁊ variosiꝫ mali sūt ci=
bi ⁊ col̄am gñant nigrā. Gruis caro oīb⁹ his
durior ē ⁊ digōni diffilior ē. Eodē mō ⁊ pauo
nū caro. Oꝫ āt oēs has dimittere carnes duo
b⁹ aut trib⁹ dieb⁹ postq̄ꝫ ꝑfecte sūt pedibusq̄ꝫ
auiū lapides alliges ⁊ uspēdas vt eaꝝ tenere=
scat caro. Sic ⁊ i oīb⁹ oꝫ q̄ꝝ dura ē caro facere
auib⁹ ⁊ q̄drupedib⁹ vt eaꝝ duritiei pellat̄ no
cumētum. Auiū poro mēbroꝝ oīa ale facili⁹
digerunt̄ ⁊ min⁹ nutriūt ⁊ laudabiliores iter
oēs alas auiū sūt saginataꝝ ꝑuarūq̄ꝫ etate:
Eodēq̄ꝫ mō ⁊ colla. Quoꝝ āt auiū maior est
etas ale eaꝝ ⁊ colla digōnē morāt̄ ⁊ i eis bonū
nō ē. Jecur grossū ē ⁊ digōnē tardat: sꝫ cū di=
gerit̄ pl̄imi ē nutrimēti. Et qd̄ laudabili⁹ ē an
seris saginati ⁊ post gallinaꝝ sil̄iū. Epar auiū
dlectabile ē ⁊ sāguinē gñans bonū ⁊ iocūdi⁹
āseꝝ ipiguatoꝝ: deiñ gallinaꝝ laudabili⁹. Ce
rebrum auium laudabili⁹ ē q̄ꝫ q̄drupedū. Va
riant̄ autē abinuicē mēbra auiū i bonitate et
malitia iuxta auiū ex q̄b⁹ sumunt̄ naturā.

¶Capi. xxiiij. de fercul̄ ⁊ q̄d ꝑ ea caro lucret̄.

Carnium actiōes scdꝫ ar
tificiū ⁊ i q̄ ꝑan
tur ferculo diuersant̄ icorꝑibus.
Et q̄ qd̄ caro cū tritico ꝑat̄ qd̄ fer
culū hēsa dr̄ pl̄imi ē nutrimēti et
grossi digōnes tarde ⁊ in corꝑe sup̄fluitates
ꝑit multas grossasq̄ꝫ opil̄ones ꝑit: ⁊ i renib⁹
lapides ⁊ in vesica: maximeq̄ꝫ aūt si cū lacte
ꝑarat̄: Est aūt ꝯueniēs exercitatis ⁊ laborāti
b⁹ cib⁹. Que vero cū riso coq̄tur min⁹ nutrit q̄ꝫ
hēsa: faciliusq̄ꝫ digerit̄. Seq̄bagū ꝑat̄ āt caro
i seq̄bago ⁊ q̄ñcūq̄ꝫ cū aceto ꝯdit̄ calor iminuit̄
ipi⁹ frigiditatēq̄ꝫ lucrat̄ ⁊ siccitatē ꝯueniēsq̄ꝫ fit cō
pl̄onis cal̄e hoīb⁹ ⁊ col̄icꝫ sāguineisq̄ꝫ appeti
tū excitat: digōnē accelerat: vētrē ꝯstipat nisi
plurimū sit vnctuosa sit. Deucubecum tempera
tum est calore ⁊ frigore: sed sicce complexio
nis stomaco vtile debili ad digerendum in=

quo flegma est. ¶ Theserenua q̄ ɔdix caro am plius refrigerat. colicis vtil' ē ⁊ sāguineis: nisi q̄ vētositatē gñat in itestis ⁊ stō: fit em̄ de fructu imaturo: nāq̃ icarcerat. ¶ Sumachia frida est ⁊ sicca adustis vtilis stōm cōfortat calidū: nāz strigit: ⁊ sanguis fluxū sāguieis ꝓpe ꝓdest. Siqs aūt vētrem ea strigit voluerit blituz ⁊ spinachiā: simul decoquat: q̄ aūt ad cōstipationē vtitur hemeze folia ⁊ portulace virgas cū ea misceat ⁊ coq̄t. ¶ Meresquena suis in oībus actionibus sumachie silis est ⁊ oportuna epatis ac stōi calitati. ¶ Zirebragū tēperatū hʒ cibuz: tēperatisq̃ cōuenit cōplexionib⁹: minime aliis nocēs ⁊ naturā tēperat. ¶ Medire nutrimēti multū est: ⁊ fride cōplexōnis: flegma gñat: fride cōplexionis nocet viris. Ideo ergo calida opʒ i ea multiplicari ɔdimēta: vt pip cinamuz galāga. ¶ Effanachia tēpati est caloris: subtiliās: nāz molliēs: vētositatē parit corpi ⁊ calorē: iuxta ɔdimētoꝝ eius q̄titatē pectus etiā emollit tussiētib⁹ vtilis ē. ¶ Leficia cal'a est ⁊ humida: venerē auget ⁊ vētositatem gñat. ¶ Careiēbia colerā gñat nigrā ⁊ vis ei⁹ nāz mollit. ¶ Camubatia flegma gñat fridisq̃ mala cōplexionib⁹: tortiones suscitat: ⁊ ventositates. ¶ Calaia q̄ cū adipe fit pingui: cal'a est ⁊ humida: ⁊ plurimi nutrimēti: digestionis tarde. Que ṽo cū oleo fit oliue: ⁊ ipsa plurimū nutrit sed citi⁹ digerit. Pariunt aūt sanguinē multū ⁊ corpulētant corp⁹: frigidisq̃ oportune sunt cōplexionibus. ¶ Metagena: q̄ cum aceto fit muri ⁊ carui: cal'a est: ⁊ sicca desicatiua stō ɔpetēs debili: ⁊ his q̄ humiditates hñt ac flegmaticis. Que citius calida digerit simplex. Que ṽo cū muri fit sine aceto: magis calida est ⁊ sicca: vētrēq̃ mollit. Que āt cū rapis ⁊ pastinacis calida ē ⁊ humida: venerē auget. Et vniuersaliter carnis imutat ɔplexio: ⁊ ad ea declinat cū quib⁹ coq̄tur ɔdimēta ⁊ olera aliaq̃ hmōi. Quare oꝫ discernas ⁊ ituearis: a cui⁹ tēpes ṽtutē carnis ɔdimētoꝝ ṽtute: iudicabisq̃ deinceps iuxta q̄ tēperātia approbabit ⁊ cōpositio. ¶ Assata caro calida est in hūido tēperata ⁊ sicco: plurimi nutrimenti: digōnem tardat: naturā angustat: maximeq̃ macroꝝ. Eoꝝ vero q̄ pingues sunt min⁹ vētrē retinet: laborātibus ⁊ exercitatis viris vtilis ē: ⁊ cui⁹ ē cōplexio humida. ¶ Caro cubebat sup carbones: maioris est nutrimēti q̄ assata: ⁊ magis digōnē imorās ac stō descēsuz. Et q̄ hmōi est ex agnoꝝ carnib⁹ paruoꝝ corpi cōuenientior est ⁊ melior cibus: citiusq̃ digerit: q̄ si bene cocta fuerit p flebotomū euacuato oportunior ē: ⁊ sanguis egressui aliisq̃ hmōi. ¶ Sic ⁊ trite carnes cū vino condite: euacuatis sangule ꝓsunt: venerē augēt: corpus plurio ɔfortāt nutrimēto. ¶ Cū lacte risuz nutrimēti ē tēperati in siccitate ⁊ hūiditate frigide cōplexionis corpusq̃ plurio pascit nutrimento cito digerit: si cū zaccara ɔmedat ⁊ melle. Est āt i cōueniēs cui in epate oppilatio est ⁊ renibus ac grossities: hisq̃ q̄ in renibus lapides ⁊ vesica norūt. ¶ Ioudabū āt cū pane factū cib⁹ ē laudabilis ⁊ ab eo bon⁹ gñat sāguis. Est ⁊ em̄ de bene cocto factū pane. Mollit aūt nāz ⁊ tussiētibus prodest si ex asperitate canalium patiūtur pulmonis.

¶ Capl'm. xxv. de aīalibus natantibus.

Piscis recens vniuersalit frigidus est ⁊ hūidus flegma gñat. Sed q̄ in mari nascit ⁊ salsa aqua minoris est frigiditatis ⁊ hūiditatis. ¶ Laudabilior aūt piscis est q̄ in lapidosis nascit locis: plurios hñtibus lapillos: maxime henus ⁊ būnicus ⁊ sehabituz quiq̃ magno nō est corpe: ⁊ in suaui nascitur aq̄: ac clara: spaciosisq̃ fluib⁹ magnis decurrētibusq̃ vt tigri ⁊ eufrate: nec ṽo multū pinguis ē: nec extra modū macer. Qui etem̄ piscis in saxis nascitur ⁊ magnis aq̄s decurrētib⁹ a corpe ei⁹ supfluitas deficit pp mot⁹ copiā ⁊ pcussiōes ipsius in lapides. Qui ṽo i suaui nascitur aq̄ delectabilis est ⁊ iocunde carnis mime viscosus cito digestibil' corpa humectat: ⁊ sāguinē gñat bonū: calidisq̃ cōuenit cōplexionibus ⁊ humidis iuuenib⁹ ethicis q̄ʒ in calidis tpib⁹ ⁊ siccis. Et si quidē hunc sumāt mō sanitatem custodit in hmōi corpib⁹. ¶ Et aūt malus piscis cōplexione flegmaticis frigidisq̃: ⁊ quoꝝ est stōus multe humiditatis. Venerēq̃ auget eoꝝ q̄ calidos hñt testes ⁊ siccos cōplexione. ¶ Peior oīum est piscis q̄ paludosa habitat loca aq̄sq̃ spissas ⁊ putridas cal'asq̃. Si piscis q̄ in hmōi nascitur aquis quietus est celeris est imutationis in fetorē: cum ab aq̄ fuerit educt⁹. Qui ei⁹ modi est minime comedat. celeris eni ē alterationis in stō i malū humorē. ¶ Est aūt recentis piscis siti ꝓuocare. ¶ Piscis aūt salsus cōplexione calidus est ⁊ siccus magisq̃ sitim excitat q̄ recēs: estq̃ flegmaticis cōueniēs ⁊ hūidis si modico vtat. Est aūt malus colere dñis nigre ⁊ cōplexionē hāc habētib⁹. Huc si comederint aut fride cōplexōnis ⁊ hūide dñi: aut certe flegmatici cū artificio comedāt parato cū sinapi: carui: allio: cepa: aut subsequātur illū melle ⁊ sinuzo: ⁊ sup illū vinū bibat meꝝ. ¶ Cācroꝝ ois caro salsa est sapore: vñ ⁊ naturā fluxā facit cito digerit: ⁊ q̄ minus salsus ē: caro ei⁹ lacertosior ⁊ durior est: ⁊ magis digōni inobediēs: hui⁹ aīalis caro ois hūorē gñat grossū acutū flegmaticū. ¶ Cācri fluuialis caro sicū espidabago coquat ptisicis oportūa ē ⁊ saniē spuētib⁹. Ioq̃ si sumpt⁹ cōburat in ollula optie terre in camio māsueti ⁊ trāq̄lli ignis: cinisq̃ ei⁹ cū papauerꝫ sirupo

bibat spũctibus saniẽ mãifestissime ꝓderit.

¶ Capitulũ. xxvj. de animalium superfluis ꝛ primum de lacte.

Superfluorũ q̃dã sunt ex aialibus q̃drupedibus vt lac: ꝛ q̃ ex eo fiũt. Quedã ex volẽtib⁹ vt ouũ: q̃dã ex apib⁹ vt mel ꝛ fau⁹. Lac ita q3 vniuersaliter fridũ est ꝛ hũidũ. Nouiter mł suz minus fridũ ꝛ magis humidũ: acerbũ magis frigidũ ꝛ minus hũidũ. Oẽ aũt lac ꝯpositũ ẽ ex trib⁹ substãtijs. Est em̃ i eo casealis. i. coagulatiua. aq̃sa: ꝛ vnctuosa. Aq̃sa hũores calefacit ꝛ subtiliat: vẽtrẽ soluit. Coagulatiua nãz strigit: grossosq3 gñat hũores. Butyrica in calore tẽpata ꝛ hũiditate: eiusq3 q̃litas q̃ ꝛ olei recẽtis. Et in vno q̃3 lacte q̃dã hoꝝ supat sub aꝝ. In q̃busdã ꝛ eni lactib⁹ suba vicit aq̃sa: i alijs coagulatiua: i alijs butyrica. ¶ Et hoꝝ triũ q̃ntitas lacti dñat ƀ3 aialis nãz a q̃ ẽ s3 ꝛ ƀm cibоꝝ diuersitates ꝛ anni tpa. Lõginq̃tatẽ ipsi⁹ a ptu ꝛ ꝓpinq̃tatẽ. ¶ Et aialis q̃ð nã qm̃ in vaccaꝝ lacte casealis dñatur suba ꝛ vnctuosa: ideoq3 ꝛ nutrimẽtũ ei⁹ mai⁹ ẽ oĩu3 reliquoꝝ aialiũ lacte: sed eius a stõ moraƚ descensus. ¶ Camellitiũ ꝟo lac dñantem sentit aq̃saz subam: vnde a stõ citi⁹ descẽdit. ꝛ min⁹ oĩbus reliq̃s lactib⁹ nutrit: magisq3 vẽtrẽ soluit alijs ideoq3 hydropicis ꝓdest si cũ vrina camelli bibaƚ soluit em̃ aquã citrinã. ¶ Capraꝝ ꝟo lac inter hec duo mediũ: qm̃ he sube in eo tẽperate sunt. ¶ Ouiũ ꝟo lac inter vaccaꝝ lac ꝛ capraꝝ mediũ cõsistit: nisi q3 min⁹ vnctuosuz ẽ q̃3 vaccinũ ꝛ minus caseale: magis ãt vnctuosum q̃3 caprarum magisq3 coagulatiuũ. Lac porro asine ꝛ eq̃ inter capraꝝ lac ꝛ camellinũ media statuũtur: nisi q3 asine lac caprarũ ꝓpinqui⁹ ẽ lacti: eq̃nũ camellio. Lac aũt asine ethicis ꝓdest ꝛ ptisicis si dulce bibatur vt mulsuz ẽ. Et illis ꝯuenĩcti⁹ lac ꝛ vtili⁹ lac mulieꝝ corpoꝝ sanoꝝ est. ¶ Oĩs aũt aialis lac lãguidi malũ est hocq3 ideo qm̃ sanguis q̃ in eo est corpe infirmaƚ. Prodest etiã lactis dulcis potus medicaminũ acutoꝝ potui ꝛ letaliuz si ex calidis sint medicaminib⁹. ¶ Variatur etiã lactis suba ex tpibus anni. qm̃ lac vernale post ptum cũ sumiƚ lac ex mãmis tenuius ẽ q̃3 reliq̃s tpib⁹: dehinc grossari ꝛ inspissari nõ cessat paulati vsq3 estatz tpa donec tẽperatum fiat. Post hoc ãt tẽperãtie supaddidit grossitiẽ donec ꝯceptus afferaƚ tẽpus. ¶ Varietas ꝟo harũ in lacte subaꝝ iuxta aialis cibũ fit: qm̃ aial aliq̃n plãtas comedit laxatiuas vt scamonee herbã. Ideoq3 ꝛ lac ipsi⁹ laxatiue est nãe: aliq̃n restrigẽtes de pasciƚ herbas vt hemazũ ꝛ q̃rci fruct⁹: vnde ꝛ lac ei⁹ eo tpe cõstipãs fit vẽtrẽ. Si sit ãt aialis ex optimis cibus herbis: ꝛ lac laudabile erit q̃ð ex illis fit herbis. Et q̃ ex hmõi lacte gñaƚ in hoĩs corpe sanguis bon⁹ ꝛ cõferẽs lac ipm cibus. ¶ Et sciẽdũ qm̃ quo in lacte aq̃sitas dñaƚ: minus ceteris malũ ẽ ꝛ citius digeriƚ. Cui aũt coagulatiua dñaƚ suba malũ est. Ideoq3 opilõnẽ parit i epate ꝛ splene in renib⁹ ꝛ vesica lapides: nec opz illũ multũ sumere. Oẽ ꝟo pectori ꝛ pulmoni lac vtile ẽ ptisicis q̃3 si sine acuta sint febre ꝛ graui: morbisq3 q̃ in ptib⁹ fiunt pectoris. Est aũt febricitãtibus malũ cephaleacq3 molestatis ꝛ q̃b⁹ grossities i viscerib⁹ hẽtur: ꝛ si i stõ ꝛ suis itestinis vẽtositatẽ inueniẽt dẽtib⁹ nocet ꝛ eos comedit gingiuas eneruat. Ideo ergo lac comedentẽ post illũ masticare oz aquã mellis vel vinũ q̃ gigiue oĩno abluãtur ab ea q̃ illis inhesit coagulatiua suba. Nocet ãt ꝛ rugit⁹ in vẽtre patiẽtib⁹: ꝛ cui sitis est q̃rũq3 in egõnibus colera dñaƚ. ¶ Cõsiderãdũ ãt ẽ lac scðm artificiũ ꝯ ipsius varietatẽ. aliud eni cũ riso coquiƚ. panico milio. tritico. ꝛ hmõi q̃ digõnẽ imorantur ꝛ a stõ descẽsuz: paritq3 oppilationẽ ꝛ lapides in renibus. ¶ Aliud aũt coquiƚ donec ab eo oĩs eius trãseat aq̃sitas ꝓijciuntq3 in illð calculi calefacti. aut ferri lamie calefacte: q̃ ab eo trãseat ꝛ deficiat aq̃sitas: fitq3 sic vtilis vẽtre solutis cib⁹ ac ꝯstipãs: ꝛ in stõ morsura sit sedat illã: sed tñ ei⁹ a stõ descensus magis tardatur. ¶ Fit ẽt vt a lacte coagulatiua ꝛ vnctuosa separarenƚ sube p coagulũ aut alio aliquo mõ: sumiƚ ad fluxũ vẽtris ꝓuocadũ aq̃sitas maxieq3 si aut zacchara illi aut mel fuerit admixtũ: ꝓdest q̃3 aquositas hec supfluitatũ adustarũ emissioni a corpe: ꝛ q̃b⁹ in epate sunt dolores pruriginosis quoq3 ꝛ scabiosis: alijsq3 hmõi morbis. ¶ Ab alio vnctuositas ipsi⁹ sepaƚ ꝛ fit accidũt. ꝛ ꝟƚ acerbatũ q̃ð cale cõplexionis cõuenit hoib⁹. ꝛ i cuius dñaƚ calor stõ ꝛ siccitas ꝛ laborãtib⁹ cuiusq3 sitis nimia fit. ¶ Nõnũq̃3 eius afertur vnctuositas ꝛ excolaƚ aquositas remanetq3 coagulatiua suba q̃ vocaƚ nr̃o vulgari recocta. hmõi corpus oportuno pascit cibo: calidiq3 hoibus vtilis ẽ stõi ꝛ colericũ hñtibus fluxũ. magis ãt ex vaccaꝝ lacte si fuerit nec nocet hoi si sanus fuerit. S3 tñ si frigidus cõplone sit stõus mĩme illð digerit. Lac autẽ dulce accrescit ꝛ coagulaƚ i stõ frido. Cuius q̃ talis ẽ forme stõus nõ oz lacti ꝓxi^m fieri. nocet eteni illi q̃3 p̃rimũ. Bibe ꝟo lac volẽti oz nõ stati sũere p⁹ ptũ. s3 post ad min⁹ q̃draginta dieb⁹. oz ẽt lac comedẽtẽ si hũidius ẽ cũ alieo apio. sinapi. sũizo. ꝛ oliue olo ac melle sũere: subseq̃q3 vio: caueatq3 ne dẽtes corrũpat ipi⁹ masticãdo vinũ ꝛ gingiuas melle confricet.

De caseo

Caseus laudabilior recẽs est: celerius ꝛ em̃ a stomaco descendit ꝛ intestinis: eaq3 adhuc inest illi nãz molliens aquositas. Vet⁹ ceteris peior ẽ maxieq3 in q̃ acumẽ ẽ ꝛ pũctio: in hoc etem̃ caseo

aq̄ssitatis nihil ē ex coagulatiōe acumē adeptus ē cephaleā mouet opilationē in epate generat ⁊ in renib⁹ calculos. Oīs case⁹ q̄to ꝓpinquior recēti ē ⁊ min⁹ mal⁹ ⁊ q̄to āpli⁹ vet⁹ ⁊ difficilioris digōnis erit ⁊ maiorē vigēs siti ac cephaleā capitis. ¶ Case⁹ aūt alter altero ꝓiudicat ex lactis aīalis nā ex q̄ fit. Unctuositas aūt nāz h̄z eādē quā ⁊ butyꝝ: etenī cui in pectore ⁊ pulmōe sup̄fluitas maturari eget vtilius purgatq̄ illam maximeq̄ si cum zaccara sumatur ⁊ melle.

De ouis

Ouū iter alia laudabili⁹ gallinaꝝ ē: post qd̄ frāq̄llinoruz dehinc colūbaꝝ si qd̄ recēs sit hoc em̄ si tpis fiat lōgioris aut in calīs locis malū ē. Anatis aūt ouūq̄ structiōis ⁊ silīū grossum ē ⁊ digōnē moraṫ. Cōpetēti⁹ aūt ouū qd̄ sumiṫ elixatū i aq̄ ⁊ nō mltū d̄coctū vt duꝝ fiat. s3 media tm̄ maturatiōe decoq̄ṫ: ⁊ qd̄ ēt sorbile vocāṫ hoc nāq̄ tuti⁹ digeriṫ ⁊ melioris ē cibi Nodatū aūt duꝝ ⁊ lapidosum ⁊ patellatū malū est ⁊ difficile digōni h̄uorē ḡnat. grossum facitq̄ opilationē ⁊ lapidē in renib⁹ putrefactionem in stō: ⁊ colicā mouet passionē. Qd̄ āt subtile paṫ sub sorbili circa decoctionē si sorbeatur aspitati ꝓderit gurguliōis ⁊ gutturis pectorisq̄ morsure ⁊ q̄ in stō est ⁊ sub sorbilib⁹ pascit. Si aūt elixenṫ in aceto oua nāz ɔ̄stipant ⁊ dissintericis ꝓsunt. ¶ Oz ergo oua comedētē sorbilia sumere ⁊ sup calidā ifusa aquā ac oliue oleū. Si ꝟo dura cōedit pip illis ⁊ cimināmiscea... nū misceat cinamūq̄: aut certe p⁹ illa zizib accipiat ɔditū. apiū anetum ⁊ merum postea bibat vinum.

¶ Capi. xxvij. de melle ⁊ zaccara diuersitatibusq̄ eorum.

Mel calidum ē ⁊ sicc̄ū i scd̄o ḡdu fridas h̄ n̄tib⁹ ɔplōnes oportunū ⁊ cui sīa dn̄aṫ ac senib⁹ ḡnat el i coꝝ corpib⁹ sāguinē bonū ⁊ calorē sbaz ɔfortat nālis: maximeq3 si tp̄s hiemale sit. Si āt cui⁹ ē calīa ē ɔplo seu cui⁹ corpi colīe dn̄anṫ vel ēt iuuētutis ē etas illd̄ accepint malū ē ⁊ i eoꝝ ḡnat corpib⁹ colām rubeā: morbosq̄ illi ḡnat acutos ac calīos. magis aūt si tp̄s fuerit estiuū. hoc etem̄ tpe aū i colāz imutaṫ q̄ sanguinē ḡnet. Est aūt in melle elimatio q̄ nām emollit ⁊ acumē q̄ sitiz acuit ḡnē: q̄ si nimiuz sumaṫ vomitū excitat ⁊ subuersionē. Si cum aq̄ coquaṫ ⁊ diligēter spuma abijciaṫ ei⁹ acumē tolliṫ ⁊ iminuiṫ dulcedo ac magis nutrit. Oz āt mel cōedētē siq̄d calīus ē subseq̄ṫ ḡnatis muzie: pomis q̄3 ⁊ citonijs ɔditz. hesquēquestē mag̃ calīz ē ⁊ siccū q̄ mel ⁊ ē sicut mel odorē h̄ns medictalē afferṫ āt d̄feresie mōtibus cui⁹ actio fortior ē q̄ mellis ihabitudib⁹ oib⁹. Zaccara tēꝑate ē ɔplōnis s3 ad calīz ⁊ i olb⁹ suis habitudib⁹ melli assimilaṫ nisi q̄ sitiz nō mouet eiusq̄ nutrimētū mai⁹ ē q̄ mellis. zaccara āt tebarzeda alba. s. solida ⁊ plm excocta ceterz melior ē spēb⁹ ⁊ subtilior ꝓpterq̄ q̄ i egypto fit. Et si zaccara i aq̄ d̄coq̄ṫ ⁊ d̄spumaṫ calorē extiguit ⁊ sitiz mittigat. ¶ Penide calīe sunt ⁊ h̄uide pectori vtiles ⁊ tussi. ¶ Zaccara hussere ros ē q̄ sup husserā cadit ⁊ ē subtilis zaccare silis tebarzede. ¶ Terēgebinuz āt ⁊ ip̄z ros ē sup arborē q̄ i chorosania ē nōnunq̄ āt sup spinā cadit eiusq̄ ē ɔplo q̄ ⁊ zaccare nisi q̄ subtilior ē ⁊ fortior d̄ulcor i q̄ h̄uiditas ē: iōq̄ nāz mollit. ¶ Mem q̄3 ros ē q̄ super arbores i ptib⁹ cadit seniar ⁊ nesebi ⁊ terre gezire ⁊ ē calīz i ꝑmo ḡdu i h̄uido tēꝑatū ⁊ sicco pectori vtile ē ⁊ pulmōi elimās q̄ i eis ē humiditatē: ⁊ aspitatē eoꝝ emollit: cui⁹ varia est nā scd̄z arboꝝ in q̄b⁹ iueniṫ ɔplōnē. Non nunq̄ em̄ sup lothō cadit aliasq̄ arbores malas malorūq̄ folioꝝ. ¶ Sirq̄stū ēt ros q̄dā ē q̄ de celo i ptes cadit chorosame ceteris iam dictz laudabilior ⁊ vtilior ⁊ ē elimās linguaz elimat os refrigerat sīc ⁊ cāfora nām soluit: āplior eius pot⁹ est quatuor vncie cū aq̄ calida ⁊ est mirabilis vtilitatis.

¶ Capitulū. xxviij. de dulcibus que ex melle fiunt ⁊ zaccara.

Dulcium spēs qm̄ plēs de melle fiūt ⁊ zaccara: q̄dā qd̄ cū faria q̄dā cū amilo: q̄dā cū alijs vt nucib⁹ pistacijs auellanis ⁊ hmōi silib⁹. Et q̄ cuz amilo fiūt faludegū: leucinegū ⁊ hessa. Et q̄ cū faria zebebia ⁊ catapsuz ⁊ chabis ⁊ his similia. Oīa āt q̄ cū amilo fiūt ⁊ faria humorez ḡnat grossum ⁊ in visceib⁹ faciunt opilationē arenā piunt ⁊ calculos in renib⁹ descēsusq̄ eorū imoraṫ a stō vētre stringūt si digeraṫ plm nutriūt. Que aūt cū melle sumunṫ min⁹ nociua sunt ei cuius viscera ab opilatiōe salubria sunt nisi q̄ fortiter calefiūt iōq3 q̄ꝝ ē ɔplo nō calīa ɔueniūt. Qd̄ aūt cū zaccara fit min⁹ calidū ē. Et cui opilatio ⁊ grossities icipit i epate fieri aut reliq̄s viscerib⁹ magis melle ⁊ zaccara noceṫ q̄ cū alijs: nisi q̄ epatis ē dulcib⁹ delectari: ⁊ citi⁹ a stō ea attrahere ei⁹ sapori ɔfiguratiōe: iuiscaṫ aūt meatib⁹ ei⁹ opilatioq3 augeṫ. hui⁹ rei signū ē qm̄ aīalis qd̄ sic⁹ comedit epar delectabile in venis ⁊ iocūdū valde. Est em̄ epatis dulcib⁹ nutriri ⁊ ipiguari. Faludegū magis nutrit ⁊ amplius opilationez parit tardiorisq3 est digestionis. ¶ Chabisuz sub faludego est in hmōi habitudinib⁹: minusq3 nutriēs min⁹ opilationē generat. ¶ Catapsuz grossius est et magis nutrit magis etiā digestionē immoraṫ. Et quod cū nucibus et earū fit oleo calidū est: quod autē cum amigdalis et earum oleo temperatum habet calorem.

¶ Leucinegū sub catapso in his est actiōib⁹

¶ Et zelebia siccior est his ⁊ citioris digōnis. In hor̄ oium comestiōe nō opz fieri assiduū cū q̄dē q̄ san⁹ est: caueat cui opilatū aut epar est splē vel renes: his etem̄ mala sunt ꝓsunt aūt passiōes in pectore hn̄tib⁹ ⁊ pulmōe tusseſq̄. ¶ Chessa ꝟo q̄ ex faria fit amilo cū zaccara ⁊ amigdalarū oleo: ꝯueniēs est hmōi ⁊ manifestissima vltimaq̄ ꝓdest vtilitate nisi cū in canali pulmōis opilatio iuenit. Oia aūt hec laborātibus ⁊ exercitatis ꝯueniūt magis q̄ aliis. Qui voluerit ergo liberari nocumento post exercitiū ea comedat: vinūq̄ vet⁹ bibat ac vue passe vinū ⁊ mel post q̄tuor offas q̄ ille sumpserit vel zinziberē forte ꝯditū. Si fiat aūt ei⁹ q̄ comedit hoc corpi calor: ardorq̄ sq̄ngibin bibat ⁊ granatū sugat muzū. Si durauerit flebotomo vtat ac vētosis. ¶ Natafur aūt q̄d cū melle ⁊ nucib⁹ fit plimū ⁊ ꝟuis ē caloris: cephaleā capiti mouens plīmāq̄ ꝟnat colerā rubeā ⁊ calis malū ē ꝯplone iuuenibusq̄ ſz senib⁹ oportunū: ⁊ ꝯplonē hn̄tib⁹ frigidā. Qd ꝟo cū amigdalis fit min⁹ ē calidū ⁊ tussiētib⁹ ꝯpetēs ex hūiditate. Et qd cū zaccara tussem patiētib⁹ ex calore cōuenit. Et qd cū pistaciis ⁊ melle cui ē i pulmōe ⁊ pectore humor flaticus vtile ē: q̄ q̄ his hz opilationē in locis. Qd ꝟo cū papauere ꝑatur ⁊ melle tēperatū hz calorē. Et si cū zaccara calis ꝯueīt cōplone quēq̄ ex calore tussis molestat ⁊ catarrū patiētib⁹ ac i pectore ⁊ pl̄mōe vlcera. Qd āt cū sisamo ꝑatur magis nutrit: ⁊ est in eo abominatio q̄dā ac ꝟuitas ꝓdest aūt tussi: pectoriq̄ ⁊ pulmōi: ſz stōm eneruat. Reliq̄ oia q̄ cū zaccara miscēt ⁊ melle ⁊ nata fōꝝ q̄ ex eis fiūt ꝟtures ꝯtēperant ex cōponētiū actiōib⁹ zaccareq̄ ⁊ mellis. Que oia diligēter cum discretionis bonitate ⁊ diligētia poteris iudicare.

¶ Cap. xxix. de potibus ⁊ p̄mū de aqua.

[E]t quoniā ea q̄ cōedunt oia i memoriā adduxim⁹ ⁊ cui⁹ spēi oratiōe explanauim⁹ iuxta qd galien⁹ ⁊ alii dixerūt nosq̄ experti sum⁹ iā de oiuz dicam⁹ q̄ bibūtur habitudinib⁹ ⁊ cuiusq̄ eoꝝ diuersitates ostēdam⁹. ¶ Dico ꝟ q̄m pot⁹ duaꝝ cā vtilitatū necī⁹ fuit altera ē vt corp⁹ hūectaret repleretq̄ locū q̄ dissoluuntur hūidarū subarum. Altera ꝟo vt cibū trāsmittat ⁊ ad oia ꝑferat mēbra corpis illi⁹ tenuitate q̄ ei⁹ facilitēt trāsmissio p meat⁹ ⁊ vias. Sūt āt potus diuersitates tres: p̄ma ē aq̄ ei⁹ vtilitas ē quā dixim⁹ nec aliq̄d ab ea nutrīmēti ad corp⁹ ꝑtingit. Scda vinū cui⁹ vtilitas vt cibū deferat ⁊ ad omnia trāsmittat mēbra vt corp⁹ pascat ac calefaciat sanguinēq̄ augeat ⁊ spūz calorē ꝯfortet nālē ⁊ illū in corp⁹ dispgat digōnēq̄ adiuuet. tertia robū eiusq̄ vtilitas vt ⁊ cibū trāsmittat et corp⁹ nutriat ꝑterq̄ locū obtinet medicaminis. ¶ Nos aūt p̄mū de aq̄ icipiem⁹. Dico ergo q̄m cuz aq̄ vsus necī⁹ sit ⁊ ad sanitatis custodiā ⁊ morboꝝ medelā: maior oib⁹ reliq̄s vtilitatib⁹ necium oino est medico aq̄rum cognoscere nās ⁊ earū melioib⁹ vti ⁊ vilioib⁹ potui reliq̄s cauere. ¶ Aqua ergo alia ē suauis alia nō. Et suauis alia pura cui nihil admiscēt turbidum que potui cōueniēs est alia nō pura. Suauis pura est ea q̄ scaturit ⁊ a fōtib⁹ decurrit i oriētis ꝑtes cui⁹ signa sunt vt sit alba. mūda. corrusca. leuis pōdere ⁊ odore carēs ⁊ sapore. cito calefit: ītidēq̄ refrigerat. albedo eius ⁊ munditiēs sign̄t q̄m pura est nihil hn̄s fetidum admixtum que aūt ⁊ odore caret ⁊ sapore siḡt q̄m nulla illi est ad quam declinat q̄litas pōderis vero leuitas ⁊ alterationis velocitas signum sunt eius subtilitatis. Que eiusmodi est aqua delectabilis ē potui ⁊ penetrās illāq̄ mēbra suscipiunt cibos digerit a stō cito descēdit nihil illū ꝟnat imo refrigerat ⁊ hūectat p⁹ āt aquā q̄ a fōtib⁹ orit oriētalib⁹ aq̄ ē q̄ a locis decurrit altis q̄ inter oriētē sunt estiuū ⁊ occidētē estiuū fontes scz septētrionales aq̄ q̄z q̄ a mōtanis scaturiūt altis: q̄q̄ sup saxa defluūt ⁊ calculos forti cursu vt q̄ in torrētib⁹ magis sunt: hee nāq̄ post illas meliores sunt ⁊ sunt saniores: sunt eteniz calē hyeme: estate frig⁹ exhalāt. Suauis porro aqua q̄ pura nō est illa est q̄ saporē habet ⁊ odorē ⁊ q̄dā turbida ē: q̄dā putrida: q̄dam pluuialis. Turbida ē cui lutū imixtū ē ⁊ niuis aqua. hec spēs opilatiōnē ꝟnat in epate. lapides in renibus magisq̄ a stō q̄ suauis pura morat descēsum. putrida est vt lacunarū: paludū: lacuūq̄: ⁊ piscinarū aq̄ eorūq̄ ad q̄ decurrūt vrbiū cloace locoꝝ ⁊ sordes in q̄ calor est ⁊ grossities. hec splenē auget ⁊ epar stōm corrūpit calorē exturbat epar corrūpēdo ⁊ febres ꝟnat Aqua aūt pluuialis melior oib⁹ est aq̄s ⁊ pōderis leuioris suauiorq̄ ⁊ mūdior sicut ait hypocras in aerū ⁊ aquarū libro. pluuie aqua oib⁹ ē leuior aq̄s ⁊ clarior suauiorq̄ iber etem̄ ex vaporib⁹ ē aquarū q̄s trahit sol ⁊ a terra substollit. Est aūt solis subtile quid trahere ab aq̄ ⁊ oibus reliq̄s corpib⁹. Jō ergo pluuiarū aqua cito putrescit faciliusq̄ q̄ reliq̄ oēs aq̄ pp suā subtilitatē: vn̄ ⁊ melior oib⁹ ē aq̄s ⁊ citi⁹ a stō trāsmittit. ſztn̄ cū icipit putrescere brācos ⁊ raucedinē pit ⁊ febres aduocat. Si aūt putrida nō sit oib⁹ ē in habitudinib⁹ optima potui putrefactio etem̄ ei⁹ nō ex malitia ē ſz ex subtilitate. Sic q̄z ⁊ q̄cunq̄ aq̄ facile putrescūt bone sunt: eo q̄ eorum putrefactio ē ex subtilitate. Pluuiarū aūt aqua melior q̄ paulatim stillat ⁊ suauiter siḡt enim q̄m ex q̄b⁹ ē vaporib⁹ subtiles sunt ſz ⁊ q̄ toni

trua

trua cōmittat: tonitruū. 7 em nubes cōcitat et vapores subtiliat. Pluuialis igit aq̄ reliq̄s melior ē 7 ɔferētior. Hay aūt singule aquaꝝ aliqñ fride aliquotiēs ṽo sumūtur cal'e. Et q̄ q̄d refrigerate bibunt cū niue aut valde frigide sicut a fontib⁹ scaturiūt tāꝫ niuis frig⁹ hñtes stōm refrigerāt 7 epar calm hmōi in saliua bibere nō expedit: ꝑcutit em̄ stōm 7 epar cal'os rigorē excitat 7 ɔctionē 7 ē dētib⁹ mala neruisꝗꝫ 7 ossib⁹ 7 cerebro pp cōplexiōis eoꝝ fridū Est aūt pectori mala tussē tumultuās 7 catarrū eruptionē sanguinis a pectoris ptib⁹ mulgēs. Nec ṽo o3 eā aliquē bibere cui⁹ cōplexio stōi frida ē 7 epatis: aut illi cui ex malo cōpl'onis fride aliqd accit incōmodū: s3 nec statiz p⁹ coitū sumēda: molestūꝗꝫ motū nālē 7 em debilitat calorē. Et oino. q̄cūꝗꝫ aq̄ potū cū niue refrigeratū assidu⁹ sumit: eius certe subsequēti nō liberabit malo maximeꝗꝫ i senectutis tpe: s3 nec graui iminēte siti bibat q̄ in nocte fit in somno nālē eo ꝙ extinguit calorē: nisi certe febriū cā sitis hec emerserit: aut aliquoꝝ q̄ sumpta sunt cā salsoꝝ vel eoꝝ fortasse q̄ cal'a sumpseris 7 sicca: 7 hmōi alioꝝ q̄ sitim extuare faciūt. Refrigerate aūt cū niue aq̄ pot⁹ post cibū appetitū excitat: stōm ɔfortat ad ciboꝝ digestionē eorūꝗꝫ expulsionē q̄ in eo sunt: s3 o3 eā paulatiz bibere: 7 nō sēl sꝫ multāq3. Nix alia coagulata alia pruina. Coagulata si ex suaui coaguletur aq̄ bōa ē. Peior oib⁹ ē q̄ ex mala fit aq̄. Pruina aūt melior ē q̄ sup saxa cadit 7 dulces iocūdasq3 terras. Si qñ manib⁹ tuis mala iciderit aq̄ cū hac eā niue tēpa. Porro q̄ suꝑ mōtes cadit malos nix in q̄b⁹ metalla sunt 7 ipsi sapor ac odor vsu ꝓhibēda est. Aq̄ cal'a in saliua sumpta stōm a sup̄fluitatib⁹ añcedētis lauat cibi. 7 ab eo flegma 7 hūiditatez elimat: nōnūꝗꝫ vētrē soluit. Que frequēti⁹ 7 assidue sumpta stōm eneruat 7 marcidū facit. nariū sanguis fluxū mouet. Si tepida sit subuertit 7 vōitū ꝓuocat. Que ṽo nec frida nec tepida ē vētrē inflat: stōm eneruat: appetitū debilitat: nec sitim mitigat: hec ē suauis assignatio aq̄. Nō suauis āt aq̄ alia est salsa alia sulphurea: alia picea: q̄dā aluminosa: hec nitrea: illa q̄ a metall' egredit huiusq3 hec a metallo eris illa ab argēteo. alia ab argēti viui ꝓcedit metallis. Aq̄ itaq3 salsa vētrē fluxū facit: 7 si frequētetur nām suspēdit: corp⁹ desiccat: pruriginē 7 scabiē gñat. Sulfurea calefacit 7 desiccat vetustis ꝓdest vlcerib⁹: pruriginiq3 7 scabiei corrupte ēt cōpl'oni 7 hydropicis 7 oib⁹ q̄bus morbi sunt frigidi si bibat aut in ea sedeatur Picea 7 resine aq̄ sulfure suis ē cōsil'is in actionibus: s3 forti⁹ opat in morbos frigidos neruos calefacit 7 epar icendit. Aluminosa refrigerat 7 desiccat: sputo medet sanguinis 7 fluxui mēstruoꝝ ac emorroidib⁹. Nitrea ṽo ventrez soluit. Que āt a metallis orit ferri vētrē incarcerat: membra durat 7 roborat: splenis ꝓdest dolorib⁹ 7 aꝑati. Et q̄ ab eris metallo scaturit hūiditatib⁹ ꝓdest corpis 7 stōi: eāq3 desiccat corrupte vtilis ē cōplexiōi 7 strāguriā generat Que ṽo ab argēti metallo refrigerat 7 desiccat tēperate. Oēs āt he aq̄ sola excepta suaui ad potādū male sunt: siquidez eis vt potu q̄s vtat. Si ṽo tāꝫ medicamie oportune rei ad quā sumunt 7 q̄b⁹ ꝓficiūt morbis si q̄dē bibatur aut eis balneū fiat. O3 aūt si qñ q̄s ad huiusmodi potū aq̄ cogit q̄ malas habeat q̄litates: cogitq3 eū necessitas eo ꝙ a loco transeat ad locū de sue regiōis a q̄ trāsit secū ferre terrā ex aquaꝝ loco sumptā quas solit⁹ est bibere: ꝓiciatq3 eā in aquā ad quā cogit bibēdā in q̄ eā ꝑmittat donec resideat: sicq3 ea vtatur q̄d nisi fecerit expedit illā coquere diligent et cū vino miscere pontico si nā sit hoīs frigida: aut cū squingibin si cal'a sit ei⁹ cōpl'o: aut certe cū aceti modico si squingibin illi nō ē ꝓdest ēt illi cepa i aceto ɔdita vl' certe ꝑ horā ifusa. Si sit aūt aq̄ turbida colatorio purget superillinito cū pane sil'e bene cocto quē aq̄ ifundat. Et si aq̄ pōtica ē cū dulci misceat vino: si salsa aliquid illi alfiti admisceat 7 sepi⁹ colet: aut certe vase fictili ponat nouo: 7 q̄d ab eo ꝯstillabit sumat: bibatq3 illā sup vnctuosos cibos. Si sit sedēs 7 eodē stās loco atq3 in ea putredo ē robis misceat fructū muroꝝ vt rubesi robo gñatoꝝ aq̄ heresez. Et si aq̄ amara ē cū iuleb tēperabit 7 post ipa aliq̄ sumant dl'cia. Si ṽo male sit aq̄ cōpl'onis cui⁹ ē corpi nocumētum afferre: in hac cicer decoquēdus 7 colāda 7 sic bibēda ē aut certe añꝫ sumat ciceris aquam sorbities 7 cicer cōedas aut feniculi ol⁹ pastinacas agrestes cū piscib⁹ decoctis. Comedat ēt piscis salsus blit⁹ cucurbita 7 his silia. Fert ēt nautas cū suaui carēt aq̄ marinā in cucurbitis 7 vasis q̄b⁹ aquā tullerāt rosatā ponere. Hec ē aquaꝝ assignatio 7 specieꝝ ipsarum.

¶ Capitulum. xxx. de omnibus vinis.

Inū aliō ē vuaꝝ 7 racemoꝝ q̄d ē. s. meruz. aliō vue passe aliō melleū aliō dactilicum aliō ceruisia aliō quā oriēs vocat ceruisaz focha 7 q̄d ex ordeo fit 7 silib⁹. Oia aūt hec cal'a sunt: nisi ꝙ alia aliis i calore ꝑiudicāt. Et meri q̄dē cōpl'o vl' cal'a ē 7 sicca ꝑterꝗꝫ q̄d nouū ē 7 torculari ꝑimum: ꝑmū nō trāsgredit in calore gradū q̄d aūt vetus scd'm nō trāsit ei⁹ calor gradū 7 iuxta sue expressionis ꝓpinquitatē remotionēq3 ei⁹ erit iminutio 7 augmētū in hac cōpl'one. Est autē inter oportuniores 7 meliores q̄ sanitatē tuetur cās si tēperato sumat mō. 7 cū op⁹ fuerit. Nālē nāq3 cōfortat calorē auget 7 explicat in oia mēbra aiām ɔfortat. cui leticiā affert gau

diū ⁊ in segnitiē audatiāq; ꝓtuti viribusq; ad
dit: hūores tēpat cholericos ⁊ p vrinā purgat
ac sudorē. Tēperat ēt cholerā nigrā sua cale-
factione ⁊ hūectatiōe nām mollit: mēbra hūe
ctat pncipalia: corpaq; q̄b⁹ siccitas accit ex im
moderato calore ab ifirmitate surgentiū cor-
porū substollit ⁊ corpulētat: auget nāq; cibo-
rū appetitū: digestionē adiuuat eorūdē: et ad
mēbra trāsmissionē hūiditatēq; ad ea pfert aq̄
hūectat itaq; illa si forte siccitas acciderit vē-
tositatē dissoluit ⁊ inflationē. Hec oīa si mode
rata sūant q̄titate. q̄. s. nimia nō exurat. Ebrie
tas nāq; si frequētetur plīmas affert corpori
lesiōes. q̄rū ē mētis corruptio: animi attenua-
tio: virtutū aialiū eneruatio repletionē. s. vēa-
rū ⁊ cerebri vētriculoꝝ: nālē submergit colorē
eumq; refrigerat: q̄ ex re apoplesia fit: palisis
eneruatio. obstupefactio. epilepsia. tremor et
spasm⁹. Cū his āt q̄ dcā sunt meri actiones in
corpe variātur ꝫm ei⁹ nārū diuersitates: sz et
ꝫm instrumētoꝝ corpis diuersitates q̄b⁹ meꝝ
supuenit. Meri porro nāe ex q̄nq; variātur re
bus: pma ē color: scda liquor: tertia odor: q̄r-
ta sapor: q̄nta tēpus. Ex colore q̄dē. qm̄ quod
dā rubeū est claꝝ qd fortis certe est caloris ⁊
siccitatis. cito trāsiēs a stō ⁊ in corpe sangui-
nē gñat q̄ ad acumē declinat nālē cōfortat ca
lorē. si cōueniēs de eo mēsura porrigat̄. Est āt
⁊ sub rubeū qd ⁊ fortis ē caloris ⁊ plurimi nu-
trimēti: bonū gñans sanguinē si moderata su
mat̄ quātitate. Est ⁊ croceū: qdq; eiusmodi ē
fortioris ē caloris ⁊ robustioris acuminis citi⁹
q; ad mēbra trāsmittit̄: sz rubeā parit cepha-
leamq;. Est ēt cui color ē niger qd āpli⁹ nutrit
eiusq; calor sub croceo ⁊ i corp⁹ trāsmissio tar
dior. Alid quoq; albū est albe aq̄ sile qd min⁹
reliq̄s oīb⁹ calm est. Uini aūt diuersitas ex li
q̄re hmōi ē. Qddā grossū ē qd ēt āpli⁹ nutrit ⁊
trāsmitti morat̄ a stō. Qddā tenue: eiusq; nu-
trimentū velox ⁊ a stō trāsmissio cui⁹ ēt est ce-
phaleā mitigare q̄ ex hūore fit in ore stōi con
gregato ⁊ vrinā ꝓuocat. Qddā āt tēperati est
inter vtrūq; liquoris. vñ ⁊ mediū iter multū ē
nutrimētū ⁊ paucū iter velocē ēt ⁊ imorantez
digestionē. Uarietas quoq; vini ex odore fit.
qm̄ alid bōi est odoris ⁊ dr̄ rihanū qd optimo
corp⁹ reficit cibo bonū gñans sanguinē. Qd-
dā horribilis a quo gñat⁹ mal⁹ ē sanguis ce-
phaleāq; facit his q̄ ab eo mali surgūt ad ca-
put vaporib⁹. Uinū ēt ex sapore diuersat̄. qm̄
alid dulce ē qd bono corp⁹ pascit nutrimento
multo sz ⁊ spissū gñat sanguinē nāmq; emollit
sz tarde digerit̄ ⁊ a stō descēdit sitiqz excitat.
Qddā pōticū est qd stōm ꝯfortat nām incar-
cerat pectori ⁊ ei⁹ nocet vicinis cōpetēs intesti
noꝝ passionib⁹ ac tarde a stō descendit. Est ⁊
alid cui sapor amar⁹ hoc fortis ē caloris oppi
lationes apiens ⁊ hūores subtilians grossos.

Inuenit̄ ⁊ muzū qd min⁹ caloris hz. Et meri
ex tēporib⁹ fit diuersitas qm̄ aliud vetus ⁊ va
lidioris caloris fortiorisqz acuminis q̄ qd ex-
pressioni ꝓpinquius ⁊ nouū est: ⁊ q̄to āplius
vetustuz fuerit maioris erit caloris. Est itaqz
hac in parte ꝫm ei⁹ torculari ꝓpinquitatē ⁊ lō
ginquitatē caloris fortitudo ⁊ debilitas. Cuz
ergo simpliciū sint vinoꝝ hmōi habitudines
quas diximus actiones certe si adinuicē colla
ta cōponantur alia cū aliis eorum ꝫm compo
sitionis varietatem actionum fit diuersitas.
Nos itaqz de eoruz compositione breuibus
prosequemur a cuius medicuz abstinere no-
titia nō est. Dico ergo vinoruz omniuz lauda
bilius quodqz meliorem generat sanguinem
⁊ tēperatū calorēqz confortat naturalē rubeū
clarūqz temperatū liquore iocundioris odo-
ris inter vetus ⁊ nouū medians. Post qd sub
rubeum grossuz iocundum odore ampli⁹ eñ
nutrit ⁊ sanguinē generat. Rubeū aūt in quo
ponticitas est minus his duobus bonum. At
vero nigrū ⁊ grossuz ponticitatē habens dige
stionē tardat ⁊ a stomacho transmitti morat̄.
plurimū nutrit cū digestū est grossūqz gene-
rat sanguinē. Rubeū porro grossū malū est et
difficile digeritur tarde a stomacho mittitur.
Et eo peius hac in habitudine ⁊ ad digerēdū
difficili⁹ magis a stō inmorās descēsuz nigrū
grossum ac dulce est vinū. Uinū vero albuz et
minus nutrit ⁊ minus calefacit. Cui ēt adhuc
subest albū ⁊ tenue vinū. Quod etiā vrinā si-
mul prouocat ⁊ calidis cōpetit nec cephaleaz
mouet aut neruis nocet q̄ ⁊ cephaleā que ex
malis fit in stomachi ore coadunatis humo-
ribus sedat. Croceuz aūt vinuz subtile parui
est nutrimenti sed caloris magni. Et acuti⁹ oi
bus vinis croceū ē grossuz ⁊ fortioris caloris
qdqz ceteris veloci⁹ ad caput ascendit ⁊ cere-
bro ebrietatē afferēs difficilē magis āt si vet⁹
fuerit. His itaqz de cāis vini actiōes in corpi-
bus variātur ex ipsi⁹ vini nā. ¶ Diuersitates
porro actionū ei⁹ ex habitudinū corpis varie
tate aut ipsi⁹ est cā cōplexionis nālis aut cer-
te habitudinis extranaturalis. Nālis quidez
cā complexionis quoniā calide cōplexiōis q̄
sunt ⁊ quibus cholera dominatur rubea cro
ceū vinū ⁊ multū clarū quodq; ⁊ vetus ē mini
me illis ꝯuenit multas ⁊ eñ illis afferret lesio
nes vt febrē. cephaleā. corpis pcussiōes infla-
matiōes ebrietates graues q̄ difficile dissoluū
tur. hi ḡ si ad hmōi cogunt̄ potū plurimū illis
bibāt mixtū infundāt illi simile panē sex añq;
sumāt horis aut certe quatuor dehinc colent.
Uinū vero albū subtile nouū cōueniēs illis ⁊
nihil illis nocēs q̄n ⁊ vtilitates affert aquā ets
eñ mēbris eoꝝ perfert vnde ⁊ eoꝝ refrigerat
cōplexionē. Frigide aūt cōplexiōis hoibus et
quib⁹ flegma dñatur, croceū, rubeū, vetusq;

⁊ merū cōueniēs ē vinū in eoꝝ gn̄ans bonū
sanguinē corpib⁹: ↄtraq̄ vina subtilia alba ⁊
plimum mixta ac noua mime illis expediūt:
augēt ⁊em̄ hoꝝ humiditatē ⁊ ↄplonis frig⁹ in
intestinis vētositates ⁊ inflatiōes mouēt stōꝫ
debilitāt. Tēperatarū aūt corpa ↄplonū hoi-
bus rubei coloris ⁊ clari vinū iter vet⁹ ⁊ nouū
mediū: si mediocriter aq̄ tēpereꝛ vtile ē ⁊ ↄpe
tens in corpibus eoꝝ laudabilē gn̄at sangui-
nē: si moderata sumaꝛ quātitate. oīa lauda-
biles de q̄b⁹ iā dictū ē affert illis ↄmoditates.
Reliq̄ oia q̄cunq̄ sint vina mala illis existūt:
qm̄ q̄ iā diximus pari unt illis nocumēta sin-
gula sua. ❡ Cui ṽo corpus in hitudine est ex-
tra naturali siquidē in stō eius intestinisq̄ co
lere germināt aut ei⁹ calefacta est q̄uis de cā
cōplexio vel certe illi cephalea accit: aut eius
calīn ē epar: malū ē illi rubeū clarū: croceūq̄
⁊ vet⁹ vinū valde albū ecōtra subtile ⁊ aq̄sum
non nocet. Eodē q̄ꝫ mō se res hꝫ. Si q̄s hmōi
vinū in calīs sumat regiōibus ⁊ estate: ⁊ q̄ ma
gno fatigat⁹ ē labore cuiq̄ tristitia aliq̄ accit
lesione. ❡ Cui⁹ vero in stō ⁊ intestinis flegma
gn̄aꝛ: ⁊ vētositas aut epar illi friduꝫ ⁊ viscera
cōplone: aut in eis opilatio ē: vinū dulce ⁊ gs-
suꝫ ac nouū mime illi ↄuenit: sed ei⁹ auget no
cumēta nec digeriꝛ: nec a stō cito emittiꝛ maxi
meq̄ vinū dulce ⁊ grossuꝫ. San⁹ eteni stōus
illd nō digerit: nec a se nisi prius lōgū emittit
tēpus: quāto minus debilis ⁊ egrotās. At ru
beum clarum: croceūq̄ vetus vtile illi ē. ❡ Et
si cui⁹ nerui debiles sūt aut in aliq̄ patiunꝛ vi
nū illi oino malū. vio eteni ꝓpriū ē cerebro no
cere ⁊ neruis magis āt malū ad quē cephalea
festiat. cuiq̄ i cerebro morb⁹ ē. Testaꝛ h⁰ hy-
pocras i acutoꝝ libro morboꝝ loco q̄ dicit. vi
ni nocu^m capiti ḡue ē eo q̄ sb̄stolli ad illd acce
lerēt: cūq̄ ⁊ mali tollunꝛ hūores corpis i supio
ribus q̄ erāt: vn̄ ⁊ mēti nocet. Et iteꝝ hoc eo-
dē in libro. vinū lquit aq̄suꝫ nimiū mixtū stōm
humectat ⁊ debilitat: i quo ēt iflationē parit ⁊
vētositatē sue friditatis cā. Meꝝ āt qd ē gra-
uitatē facit in capite ⁊ siti saltū i tēporibus co
starūq̄ titillationes sui cā caloris: hec sunt q̄
hoieꝫ de vino ⁊ ṽtutib⁹ ei⁹ varietatesq̄ actio-
nū in vtilitate: ⁊ ↄtra in singulis corpib⁹ scire
oꝫ. Quare adhibēdū ē mētis acumē ⁊ oia dis
cernēda q̄ de singulis ei⁹ dicta sūt diuersitati-
b⁹ circa vtile ⁊ iutile: ↄferēdaq̄ hec illis: vt q̄d
q̄q̄ vini in quoq̄ corpoꝝ diuersitates operen
tur scdm̄ aug^m ⁊ dimiutiōeꝫ possis agnosce-
re. ❡ Reliq̄ q̄d i corpib⁹ faciāt vina iā dicendū
vr̄. Uue passe vinū simplex ṽtute mero proxi-
mū ē: nisi q̄ min⁹ calīn ē: qd āt hmōi cū melle
fit calīs est primo ⁊ siccius. Generat āt colerā
rubeam ⁊ corpus fortiter calefacit frigidisq̄
prodest cōplexionibus ⁊ flegmaticos haben-
tibus morbos: maximeq̄ qd fit cuꝫ pigmētis,
Mellis vinū simplex si fit ḡuiter corp⁹ calefa-
cit cephaleāq̄ pit ⁊ ebrietatē maiorē reliquo
rū oiꝫ ebrietate morbisq̄ꝫ ꝓdest flaticꝫ ⁊ hūi
ditatis māifestissima vtilitate. Dactiloꝝ vinū
grossi⁹ ē reliq̄s ei⁹ nutrimētū grossum qd q̄ꝫ ve
tus ē ⁊ min⁹ grossum corp⁹ optimo calefacit
calore nisi q̄ ei⁹ calefactio mior q̄ alioꝝ ē q̄
dicta sunt vina ⁊ nigrā gn̄at colerā. Merisa-
bi aūt vinū grossi⁹ ē dactiloꝝ vino ⁊ magis a
stō descēsum moraꝛ ⁊ min⁹ corp⁹ calefac: nā m
mollit opilationē in viscerib⁹ pit qd q̄ꝫ nouū
est ⁊ forti⁹ opilationē pit piterq̄ꝫ inflationē et
vētositatē: nisi q̄si digeraꝛ plimo nutrit cibo.
Opꝫ aūt bibēti vinū si vet⁹ ē aut croceū fortis-
q̄ꝫ caloris ipeq̄ꝫ iuuenis ⁊ calīs: trāsire ad gra
nata muza siliaq̄ꝫ poma lactucaꝝ ēt radices
⁊ gēmarē: sitq̄ꝫ ei⁹ añ q̄ bibat cib⁹ romāia he-
resenia sumachiaq̄ꝫ. Si sit aūt vinū grossum
trāseat ab illo ad apū radices ↄditi. Si vero
ad amaꝝ iclinaꝛ trāseat ab eo ad pistatioꝛuꝫ
⁊ amigdalarū medullas ⁊ his silia. Cui autē
accit ebrietas añ potū carnibia vtaꝛ. Focha
aūt pot⁹ ē nō iebriās ⁊ q̄dā ex ordeo: q̄daꝫ ex
pane fit heueri: q̄dā ēt cū ḡnatoꝝ aq̄. Et q̄ ex
ordeo fit subuertit: neruis nocet: iflat ⁊ corrū
pit stōm: nisi q̄ caloris mitigat acumia. Que
aūt cū pigmētis fit calefacit ⁊ subtiliat vtunꝛ
aūt ea q̄dā tanq̄ ebrietatē sedāti sꝫ saluntur.
Que aūt cū pane fit heueri in qua mēta pie-
cta ē min⁹ q̄ q̄ ex ordeo fit mala ē. ❡ Et q̄ cum
granatoꝝ fit aqua calorē extinguit sitiꝫ miti-
gat colericis bona est.

❡ Cap. xxxj. de medicinalib⁹ potib⁹ robis scil'.

Potus autem q̄ locū obtiet
medicaminū ali⁹ sq̄ngibi qd aut
cū zaccara fit aut cū melle. Et qd
cū melle tēperatā hꝫ ↄplonē i ca-
lido ⁊ frido. Qd aūt cū melle ⁊ semib⁹ ac radi
cib⁹ magis ad calꝫ declinat: āpliusq̄ꝫ fla inci
dit grossuꝫ ⁊ viscosuꝫ: vētositatēq̄ꝫ dissoluit.
Qd aut cū zaccara fit oib⁹ ē ↄpetēs hoib⁹ ⁊ in
omni etate omni anni tempore: ⁊ omni regio
ne. Aperit enim meatus ⁊ transitus: transmit
titq̄ꝫ que in eis sunt superfluitates: superflua
incidit grossa ⁊ viscosa: ac subtiliat emissionē
adiuuat sputorum a pectore ⁊ pulmone: vri-
nam prouocat coleram reprimit rubeam sua
acerbitate. Quoq̄ꝫ sine seminibus fit: magis
rubeam reprimit ⁊ magis refrigerat sitimq̄ꝫ
amplius sedat stomacum elimat ab humori
bus calidis omnibus est sanis conueniēs ma
xime calidis quoꝝ conseruat sanitatē. Infir-
mantibus q̄plurimis ꝓdest in morbis maxi-
meq̄ꝫ qui ex colera rubea cōpositi sunt ⁊ fleg
mate: excepta dissinteria ⁊ solutiōe: ac pecto-
ris aspitate ⁊ pulmōis: vlceribusq̄ꝫ eoꝝ dolo
ribus quoq̄ꝫ neruoꝝ illis em̄ nocet. Sq̄ngibi

aũt citonioꝝ q̃d cõposuit Galien⁹ in custodie sanitatis libro: hũiditates icidit in stõ: ⁊ ab eo emittit col̃az rubeã. ip̃z q̃ ea a citõijs iest ɔfortat põticitate: ⁊ in aceto icisione: d̃fectui appetit⁹ ciboꝝ ꝓdest ⁊ male digõni: epar cõfortat: opilationẽ q̃ in eo ẽ aperit: a infirmitate surgẽtibus ꝓdest: eo qꝫ eoꝝ roboret membra: appetituz augeat. ¶ Sçngibi hãsali corruptiõi ꝓdest cõpl̃onis hydropicis: epatis doloribus: ⁊ splenis si ex frido sint: asmati q̃z. ⁊ ãhelit⁹ arctatiõi si ex opilatiõe a flegmate facta grosso fuerit ⁊ viscoso. ¶ Juleb tẽperatũ ẽ ⁊ ad humiditatẽ declinat: calorẽ extiguit stõi: ip̃mqꝫ ɔfortat: ⁊ febriũ frãgit acumẽ. ¶ Mellicrat⁹ alius cũ simplici fit melle: ⁊ est cal̃s vtilis fridis morbis humidis elimatqꝫ nisi q̃d ei⁹ elimatio minor q̃ mellis est: vrinã ꝓuocat: paꝝ nutrit: ⁊ in corpib⁹ nãz emollit cuz ad stõm puenerit ⁊ intestina q̃ parata sunt ea q̃ i ipsis sunt expellere: stringit ãt vẽtrẽ cũ stõi validã iuenerit ꝩtutẽ ad emittẽdos cibos in corp⁹ oẽ. ⁊ ei⁹ iminuit expulsiõem: adiuuãs q̃s illic iuenit cibos: vt ad corp⁹ trãsmittanꝭ: ⁊ naturã strigit. Qui ãt cũ a fauia fit ⁊ zafarano pfectioris est in fridis morbis vtilitatis ⁊ humidis: calidior ⁊ eni ẽ ⁊ siccior. Simplex ãt cõplexiõis cal̃e hoib⁹ malũ est. ¶ Jutubaꝝ sirupus fridus ẽ ⁊ hũidus: tussi ꝓdest ⁊ sanguis d̃nationi: patientib⁹ q̃z maserã ⁊ rubeolã: variolãqꝫ ⁊ pectoris dolores. Papaueris sirup⁹ refrigerat ⁊ humectat: patiẽtib⁹ catarros ⁊ pectoris vlcera vtilis est: mãs spissans subtiles: acumẽ sedat: ⁊ vigilijs medeꝭ. ¶ Ninifar sirup⁹ refrigerãs ⁊ hũectãs tussi q̃ ex calore fit vtilis: febricitãtibusqꝫ si asperitatẽ patianꝭ pectoris ⁊ tussez: mordẽtesqꝫ mãs: q̃ pectori iffluũt ⁊ stõ. ¶ Uiolaꝝ sirup⁹ in frido tẽperat⁹ est: humectat: pect⁹ emollit: gutturi: febrib⁹ q̃s tussis comittaꝭ aut nãe siccitas ꝓdest. ¶ Acerbi citrinoꝝ sirup⁹ refrigerat. restrigit. febrib⁹ ꝓdest acutis. ⁊ sanguieis ac col̃icis siti mitigat. ⁊ appetitũ ɔfortat. ¶ Rosaꝝ sirup⁹ refrigerat ⁊ d̃siccat: nãz soluit: colerã emittit rubeã: si cũ sçngibi bibaꝭ ⁊ niue. ¶ Citonioꝝ sirup⁹ frid⁹ ẽ ⁊ sicc⁹: vẽtrẽ strigit: stõm ɔfortat. ⁊ siti mitigat. ¶ Granatoꝝ sirup⁹ fridus ẽ siccusqꝫ: rubeã rep̃mit võitũ placat maxieqꝫ si fiat cũ mẽta: stõ ɔfortat siti mitigat dolori ꝓdest ori stõi qui ex col̃is fit. ¶ Pomoꝝ sirup⁹ fridus ẽ ⁊ sicc⁹: stõi os confortat: cõpl̃oni ꝓdest: aiam roborat. vomitũ sedat: vẽtrẽ cõstipat. ⁊ q̃ de pomis fit syrũs: ad hec ꝓptior est agẽda sui iocũditate odoris: nisi qꝫ min⁹ refrigerat ꝑ eoꝝ dulcedinẽ. ¶ Rebest robũ refrigerat ⁊ calorẽ extinguit: stõm cõfortat col̃iccuz. nãm constipat: febricitãtib⁹ vtilis. ¶ Heresem robuz frigiduz est ⁊ siccum. rubeã rep̃mit sitim mitigat ⁊ vomituz: nãm cõstipat. sic quoqꝫ ⁊ sirupus acerbi citrini sed tñ robo heresez fortior ẽ. ¶ Mellis syrup⁹ cal̃e est ɔpl̃onis et humide nãm mollit: vrinã ꝓuocat fortiter cuius elimatio minor est q̃ mellis: sed colericis mal⁹ est ⁊ ap̃ata itus viscera hñtib⁹. ¶ Tamarindoꝝ syrup⁹ refrigerat ⁊ extinguit col̃e vile rubee stõm ɔfortat vomitũ abstinet magis aũt q̃ cũ nahana fit nãmqꝫ emollit. ¶ Lumie syrupus fridus est ⁊ sicc⁹ hñs paululũ caloris ꝩtutis cã q̃ ab amaro ei⁹ ad acerbum trãsit: iõqꝫ: col̃am rep̃mit rubeã stõm ɔfortãs appetitũ excitãs: digõnẽ meliorat vomitumqꝫ aufert. ¶ Prunoꝝ syrup⁹ col̃icis ꝓdest ⁊ q̃b⁹ nã ɔclusa est: emollit em̃ illã. ¶ Mirti robũ fridũ est siccũ stõm cõfortãs nãz icarcerãs si ei⁹ cum tussi sit mollities. ¶ Moraꝝ robũ ⁊ ip̃m fridũ est calorẽ sedat: ap̃atib⁹ ꝓdest gutturis calidis est em̃ in eo põticitas q̃dã ⁊ dissolutio. ¶ Nucum robum calidum ⁊ siccum dolorib⁹ ꝓdest gurgulionis si ex humido sint. hec est medicinalium assignatio potuum ⁊ cõplemẽtum tractatus nostri de cibis ⁊ potibus.

¶ Capitulum. xxxij. de natura odoriferorum florum ⁊ herbarum.

Odorifera ⁊ vestientia q̃dam alterant corp⁹ imutatiõe sꝫ nõ valida quẽadmodũ aer ẽ circũdãtis ciboꝝ qꝫ ⁊ potuũ. Odorifera aũt maxie imutãt cerebrũ magis vestiẽtia aũt reliq̃ exteriora mẽbra vt cutẽ ⁊ illi p̃xima. Que cũ ita sint expedit duo hec imutãtib⁹ corpa rebus adijcere nõ nãlib⁹. s. q̃ noster sit de reb⁹ non nãlib⁹ tractat⁹ plen⁹ pfectusqꝫ. Incipiem⁹ aũt p̃mum de odoriferis: eoꝝqꝫ circa cerebrũ dicem⁹ actiões. Actiões porro eoꝝ i oĩ corpe cũ exti⁹ adhibeꝭ cũ d̃ medicamib⁹ dicem⁹ simplicib⁹ referem⁹. Dico ꝙ eoꝝ q̃ odoranꝭ q̃dã sũt flores frõdesqꝫ: q̃dã aromata. Nos de p̃ri⁰ p̃m mẽbro dehinc ẽt de aromatib⁹ dicem⁹. In mirto varie sunt ꝩtutes. Est em̃ põtica vñ frigida ⁊ sicca hz ⁊ amaritudinẽ iõqꝫ q̃ndã calorẽ cum subtilitate vñ ⁊ ardori ꝓdest cerebri ⁊ hũiditati hec sicca vlcerib⁹ vtilis ẽ cal̃is. Rosa q̃z diuersarũ ẽ ꝩtutũ sꝫ ad fridũ declinans iõqꝫ refrigerat ⁊ desiccat si odoreꝭ eiusqꝫ sedat ardorẽ vñ ⁊ fridioꝝ nocet d̃his cerebroꝝ corizãqꝫ illis aduocat. Shaferemũ in calore tẽperatũ ẽ ⁊ friditate delectabile respirationi sedãs ⁊ dissoluẽs q̃ in cerebro ẽ calorem sine molestia. ¶ Maiorana cal̃a ẽ ⁊ subtilis dissoluẽs cerebri vẽtositates ⁊ q̃ in eo ẽ hũiditatez subtiliãs. eiusqꝫ apit opilationẽ cephalee q̃ ex friditate ɔtingit ꝓdest. Oleũ in quo decocta est auriũ medeꝭ dolorib⁹ ⁊ vẽtositati ac frigori. ¶ Nemamũ cal̃m ⁊ siccũ in tertio ꝗdu fortiter dissoluẽs eas q̃ in cerebro sup̃fluitates flegmaticas cephalee q̃ contingit ex frigido remedium affert: eiusqꝫ succ⁹ vtilis singulta

tioni q̄ ex repletiõe accidit. Jesem minũ fortis est caloris ⁊ siccitatis dũ respirat̃ cal'z fortiter dissoluit: paliticis ꝓdest torsiõi faciei ac emig̃neũ q̄ ex flegmate fit: flegmaticis morbis cerebro accidẽtibus si odoret̃ ꝓdest. Neserim ꝑrimũ ẽ iesemini ꝟtuti nisi minoris q̄ est caloris ⁊ acuminis ⁊ delectabilior respiratiõi aieq; lenius. Nacisc⁹ in calore tẽperat⁹ est ⁊ siccitate subtiliãs: dissoluẽs q̄ i cerebro sũt hũiditates. Susami multe sunt spẽs ⁊ ip̄z variaꝝ ẽ virtutum: nisi q̄ ad calorẽ refert̃ ⁊ siccitatẽ: iõq; dissoluit ⁊ subtiliat hũorẽ q̄ in cerebro est flegmaticũ. Uiola frida ⁊ hũida subtilis calori ꝓdest cerebri ⁊ siccitati hũectat ⁊ somnũ nutrit si digerat̃: sed ⁊ si sup caput recens ponit̃. Cheiri croceũ calide ẽ cõplexiõis subtiliãs dissoluẽs temperate. Oẽs aũt spẽs in calore ⁊ frigiditate tẽperate sunt. Mãdragora frigida est ⁊ humida in tertio gradu: iõq; ei⁹ respiratio refrigerat cerebrũ ⁊ hũectat: soporatq; ⁊ dormitat Ninifar violaꝝ sile est in virtute ⁊ vtilitate s̄z hũidi⁹ ⁊ frigidi⁹ vñ ⁊ cephaleã ex cal'o ꝓuocatã sedat. Afrengemescũ cal'm ⁊ subtile: cuius virtus ꝓxima ẽ marzenisi virtuti sed illi in siccitate subest. Bherameguũ tẽperatũ ⁊ hũidũ. respirationi delectabile aie leue leui ꝓdest q̄ in cerebro est vẽtositati. Beremuz in cõplexione bherameqo vicinũ est. Telea in nã bheramego ⁊ beremo ꝓxima est. Pomoꝝ ⁊ citoniorũ odor: refrigerat cerebrũ cõfortat ⁊ aiaz. Citrini odor calid⁹ ⁊ in eo acumẽ quoddã cerebro ꝓdest cui frig⁹ accidit. Naranga calida ⁊ sicca: citrina subtilior. Limua citrino similis est in odore ⁊ actione circa cerebrum.

¶ Capitulum. xxxiij. de aromatum naturis.

Romatum forti⁹ odore musc⁹ ẽ q̄ calid⁹ est ⁊ sicc⁹ in tertio gradu subtiliãs: cor ꝯfortãs. frigidaꝝ cõplexionũ hoĩuz mẽbra ꝯfortat debilia: si narib⁹ cũ aliquãto iferat̃ zafarano paralisi ꝓdest ⁊ cephalee q̄ ex flegmate fit ⁊ cerebrũ cõfortat. Ambra cal'a est ⁊ sicca eiusq; actio actiõi ꝓxima ẽ ⁊ musci si ei⁹ respiret̃ vapor aut narib⁹ iponat̃: sed tñ musco in actiõe subiacet. zehadũ cal'm est in scđo gradu: s̄z in humido tẽperatũ. Gariofilũ calidũ est ⁊ siccũ in gradu. scđo: odor eius in cerebro ꝓdest frigido ⁊ debili ⁊ cui dñat̃ cholera nigra aiazq; cõfortat ⁊ cor. Sãdalũ albũ in tertio gradu frigidũ est ⁊ cephalee si ex cal'o fit medet̃: calorẽq; refrigerat cerebri. Cãphora frida ẽ ⁊ sicca in gradu tertio cal'm refrigerat cerebrũ: cephaleeq; ex cal'o gñate remedio ẽ si odoret̃ ⁊ subiponat̃ narib⁹ cor ꝯfortat ⁊ aiaz si ei⁹ sit ex calore debilitas: si stõus ea ⁊ epar emplastrizentur cali ꝓdest illis. Sicq; si ceroto misceatur ⁊ cordi supponat̃ febricitãti ꝓderit: si bibatur spma desiccat ⁊ coit⁹ reprimit appetitũ: de q̄ si sternutatio cũ succo helbe moueat̃ fluxũ sanguinis sedat nariũ. Benacũ cal'z ẽ ⁊ siccũ: cerebrũ qđ ex frigido lesuz est ꝯfortat. Xiloaloes multas h̄z spẽs. vl'r tñ oĩs cal'a est ⁊ sicca ⁊ humiditati q̄ i cerebro ẽ ꝓdest ip̄z ꝯfortat ⁊ aiaz ac cor oĩaq; iteriora mẽbra: melior aũt oĩbus ⁊ caloris validioris: xiloaloes ẽ idica. Macis frida subtilis ⁊ paucũ hñs calorẽ. Spicanardi i pmo cal'a: sicca i ſo gdu ⁊ in eo põticitas modica ⁊ acumẽ. Jõ stõ ꝓdest ⁊ epi. Si ex calido illis incõmodũ fiat. Calefacit aũt ⁊ desiccat cerebꝝ. cui passio ex frido ẽ ⁊ humiditate: materiasq; repmit ad vẽtrẽ descẽdẽtes. Galia muscata cal'a ẽ ⁊ sicca põtica ẽ stõ vtilis: s̄z capiti cephaleã mouẽs: nãm si sup ventrẽ cataplasmet̃ stringit. Costũ marinũ albũ cal'm est ⁊ siccũ: s̄z tñ subest idico in calore: eneruatiõi ꝓdest neruoꝝ: venenoq; reptiliũ. Laudanuz cal'm est ⁊ siccũ: s̄z siccitas ei⁹ nõ multũ fortis: dissoluit subtiliat: stõm ꝯfortat frigidũ si eo cataplasmet̃ apataq; emollit dura: ⁊ vl'r calida ẽ ⁊ sicca: subtilis stõ ꝓdest cordi ac cerebro eaq; ꝯfortat: s̄z cerebrũ vaporib⁹ replet.

¶ Cap. 34. de vestibus ⁊ q̄d in corpe faciant.

Mnis vestis corpori supposita calefit ab illo dehic ꝯuersa vice hic illũ calefacit: nisi q̄ alia q̄dẽ min⁹ cal'a ẽ. alia magis. Uestes linee cũ corpi apponãtur in pncipijs q̄dẽ corp⁹ refrigerãt: magis aũt si chelindro sint attrite. nec corpi adherẽt Si ꝟo eiusmodi nõ sint: ⁊ corpi applicite diutius imorent̃: modicũ calefaciũt: hic si subtilissima sit vestis cutẽ lenit ⁊ mẽbra hũectat. Bãbacine vestes q̃to molliores tãto ãpli⁹ corp⁹ calefaciũt eo q̄ plurimũ corpori inhereãt: pariterq; emolliũt cutẽ ⁊ leniũt. iõq; hieme iduẽdũ his. Aspa vestis min⁹ calefacit. ⁊ ẽ sili exasperãs ⁊ indurãs cutẽ. Que aũt vestiũ pilose sunt. ⁊ eaꝝ villi longiores calor ẽt erit fortior. vñ ⁊ eiusmodi vestes hieme meliores adherẽt ⁊ eẽ corpi. Que ꝟo chelindrate. sunt corpisq; nõ herẽt ⁊ nõ multũ spisse sunt min⁹ calefaciũt ⁊ estati magis cõpetũt. Bãbacinũ aũt idumẽtũ vt dictũ est q̃to molli⁹ tãto magis corp⁹ calefacit ⁊ cutẽ mollit ampli⁹. Lanea vestis calefacit ⁊ desiccat corp⁹ mẽbra indurat: magis ãt q̄ ex pillis fit. Merahazica vestis cal'a ẽ ⁊ sicca corp⁹ potẽter calefacit. eo q̄ multam habeat mollitiẽ ⁊ corpi circũpositionẽ: nec ꝟo cutem aspat: dorsuz ꝯfortat ⁊ renes calefac̃. Gericuz tẽpatũ ẽ ⁊ corp⁹ nõ calefac̃ queadmodũ bambax suo indumẽto. Saldia cal'a ẽ. corp⁹ lenit: dorso ⁊ renib⁹ vtilis ẽ. Pellee vestes varie sũt scđz aialiũ ex q̄b⁹ fiũt nãz. Renonib⁹ itaq; oĩbus melior ẽ q̄ ex pelle fit grisiũ: ⁊ corp⁹ forti=

ter calefacit. Qui ꝟo ex vulpe sumit magis ca
lefacit ⁊ circūminuit. Variū ⁊ erminiū minoris
sunt caloris ꝙ pell' grisiū ⁊ corpib⁹ magis con
ueniūt tēperatꝫ sua leuitate. Edulorꝫ ⁊ agno
rū pelles calide sunt ⁊ molles: sed agnorꝫ for-
tius calefaciūt corpa dorsoqꝫ ⁊ renib⁹ melio-
res. Hec sunt q̄ nos oportuit de odoriferis et
vestiētib⁹. Et nos iā deinceps reliquas icipie
mus exponere q̄ restāt res nō nāles: somnum
vigilias: eorūqꝫ in corpore actiones.

¶ Cap. xxxv. de somni ⁊ vigiliarum actionib⁹.

T quoniam ciborūꝫ ⁊ potuū habitudines explanaui
mus: iā hoc loco de somno ⁊ vi
giliis videam⁹ cuꝫ his q̄ p̄dicta
sunt cōsequēter adiūgēda sint.
Dico qm̄ somn⁹ ali⁹ nālis ali⁹ extranālis q̄ ē
scꝫ obstupefactio: nobis h⁰ loco d̄ nāli dicēdū
de ex̄naturali in reb⁹ ex nām dicet. Sōn⁹ igit
nālis ex hūiditate cerebri est tēperata: ⁊ vapo
rū ascēsu hūidorꝫ q̄ clari sūt ⁊ bōi a corpe ad
cerebrꝫ. Jō ꝙ cū cibū sumpserim⁹ hūidiqꝫ ascē
derint vapores ad cerebrꝫ: segnities fit nobis
⁊ torpor: somnūqꝫ q̄rim⁹ eo in tpe. Nā āt som
nū duab⁹ fecit de causis. Altera est vt cerebro
q̄ es eēt ⁊ sensib⁹ recreatio ab ea q̄ fit ipsis et
accit fatigatiōe mot⁹ abūdātia. Jō ꝙ māsuete
sunt ⁊ trāquille aiales actiōes somni tpe: hō
⁊ em̄ dū dormit sensu p̄uat visus. ⁊ audit⁹ odo
ratus: ⁊ gust⁹: ⁊ tact⁹: motu ēt volūtario: vita-
les porro actiōes ⁊ nāles suo decurrūt cursu
somni tpib⁹. Hō nāqꝫ somni articulo āhelitu
nō p̄uat ⁊ refectiōe. Cui⁹ rei signū ē nobis ar
teriarꝫ pulsus manifest⁹: āhelit⁹: digōnis: bōi-
tas. Altera cā ē ciborꝫ digō hūorꝫqꝫ decoctio.
Calor nāqꝫ nālis somni tpe ad ꝓfunda sece-
dit corpis: quo cibū digerat hūores bonos di
spōat: vn̄ ⁊ digō ciborꝫ melior fit hieme ex no-
ctiū lōgitudine ⁊ somni copia. Significat aūt
nobis caloris somni tpe ad corpis iteriora nā
lis secessus: eo ꝙ ampli⁹ tūc egeam⁹ opimē-
to āpliori: atqꝫ ēt somn⁹ si ꝓlixior fiat extremi
tates frigide fiāt ⁊ sanguis ab eis iminuitur:
nec multū vigiliarꝫ tpe opiri egem⁹. Sōni ꝟo
actio in corpe duob⁹ variat modis. Prim⁹ est
ex tpib⁹ ipsi⁹ q̄titate. Scōs ex materiei mēsu-
ra ⁊ q̄litate. Et ex tpis q̄dē q̄titate qm̄ ꝟtutes
p̄limū eneruat animales somn⁹ ac debilitat:
corp⁹ refrigerat ⁊ hūectat: atqꝫ in eo flegma
augmētat nālē debilitat calorē. Moderata ve
ro somni q̄titas: cibos digerit: corp⁹ spissat: la
borē soluit aiaꝫ ꝯfortat nālē: caloreqꝫ auget nā
lis: hūores bōi fiūt: mēbra recreat extēsa: men
teꝫ clarificat: cogitationē emēdat ac visuꝫ. Si
sit aūt somn⁹ tēperata minor q̄titate fit abide
aīe dbilitas nāe ibecillitas: digōnis paucitas
corpisqꝫ siccitas. Diuersitas aūt somni actio-
nū: sꝫ quā iuenit in corpe mām fit: qm̄ si sit sō
nus ⁊ in stō cib⁹ idigestibilis: ac in corpe ma
teria inobediēs decoctiōi: earūqꝫ q̄titas ma
ior ꝙ ꝟtutis q̄ igredit iteriora nālis caloristo
tius ad coquēdā mām ⁊ digerēdū cibū: mate
ria illū supat nec ab eo imutationē suscipit ex
tinguitqꝫ illū: quēadmodū i accessionū p̄mor
diis quotidianarꝫ fit febriū. Jō ꝙ illis q̄ multi
tudine vtunt ciborꝫ iperat nō dormire donec
ab eorꝫ dissoluat stō cib⁹ q̄dā dissolutiōe. Fe-
bricitātibusqꝫ idicim⁹ piodi febris tpe abstine
re somno. Si sit aūt oino corp⁹ vacuū nec i eo
aliq̄d ē ciborꝫ: nālis ꝯuertit ad corpis hūidita
tē calor exuritqꝫ ⁊ ꝯsumit illā: dehinc ipē debi
litat calor deficiēte mā refrigeraturqꝫ corp⁹.
Si sit aūt somn⁹ ⁊ in corpe mā cibusqꝫ mode-
rate q̄titatis: calor ad corpis iteriora nālis in
gredit eāqꝫ maturat ⁊ cibū digerit calefacit-
qꝫ corp⁹ ⁊ hūectat. ac ei⁹ auget corpulētia: h̄
est in corpe somni actio. Vigiliarꝫ quoqꝫ q̄dā
nāles sunt q̄dā ex̄ naturā: de nō naturali suo
dicem⁹ in loco: quo de morborꝫ causis dispu-
tabimus. Nāles aūt vigilie corp⁹ laxāt ⁊ natu
rales ꝟtutes: aiales ꝯfortāt ꝟtutes. Calor et-
em̄ naturalis ad exteriora egredit corpisquo
sensus ꝯfortat ⁊ mot⁹ iōqꝫ vigilie iteriora re-
frigerāt corpis exterioraqꝫ calefaciūt ⁊ desic-
cāt. Si aūt tāte fiāt vigilie vt vitio deputetur
corpis auget calor siccitas eiusqꝫ corrūpit ha
bitudo ⁊ oculi ꝓfundantur.

¶ Cap. xxxvi. de coitus actionibus in corpe.

N rerum disputatiōe nō nāliū post sōni
⁊ vigiliarꝫ tractatū iusto sequit or
dine coit⁹ speculatio. Coit⁹ ⁊ em̄ in
ter eū ones ꝯputat nāles cū spma
tis emissio q̄dā sit exinanitio q̄ in custodia fit
sanitatꝫ necia qd nā ad ꝯseruādā fecit aialis
spēꝫ. Dico ꝙ qm̄ coitū i aiali ꝯstituit nā gnān
di cā vt q̄ ei⁹ duraret spēs aialiū eorꝫ eēt gnā-
tionis ꝯtinuatio ne forte ⁊ gnātio itercidat et
aialis aliq̄ peat spēs subintrat igit q̄ gnantur
peūtiū locū. Jō ēt in coitu delectatio facta est
fortis quo ad ei⁹ acceleret vsum aial ⁊ ad hu
ius perueniat cōplemētū actionis gnationis.
s. maxime ⁊ em̄ hoiꝫ partis in appetēdo coi-
tu delectatio cā ꝓponit paucorꝫ ꝟo finis ⁊ ꝓ
positū liberorꝫ ꝓductio. Aialis aūt irrational
finis ⁊ intētio in coitu sola ē delectatio. Fecit
aūt gnātiōis natura materiā sperma qd que-
dā ē corpis superfluitas qd ēt natura ad sua
ꝓducit vasa ⁊ generationi aptat. Nō est tamē
sperma quēadmodū alie supfluitates qb⁹ oio
natura nō indiget q̄lia sunt emūctiones ꝯspu-
ta. sudor. vria ⁊ similia. qꝛ ex meliori fit que in
corpore ē sub̄a ac laudabiliori. Ait āt in libro
de sanitatis custodia galienus qm̄ qd in sper
mate dn̄at ignis est sub̄a ⁊ aeris. Quare ei⁹ ē

calida cōplo & hūida. Generatur etem̄ ex claro puroqꝫ sanguie: quo ꝑncipalia & ꝑma pascūtur mēbra. Huius porro sanguis cal'a & hūida ē cōplo. vnde & cū in hui⁹ supfluitatis euacuatione hunc modū trāsgredit̄ ei⁹ debilitat̄ virt⁹: corp⁹ desiccat̄ ac defectus sequit̄. Euacuat̄ āt sanguis p flebotomiā aliqñ multa copia: cui⁹ quātitas multa amplior fit ꝙ que ex spermate potuerit euacuari: nec accit illi debilitas & ꝟtutis dissolutio q̄ i coitu si emissiōis spermatis excedat̄ modus ꝯtingit. Et hoc est nobis signū māz ex q̄ spma fit ex meliori esse corpis hois: cū p eā subsistētia sit ꝑncipalium mēbroꝝ. Cū etem̄ euacuauerit nā qd i testib⁹ paratū inuenerit sperma: si deinceps hō coitu vtat̄ ampliori necesse hʒ nā attrahere q̄ gñationi paratus erat spmatis sanguinē in supioribus organis excoquitqꝫ illū & spma facit optimū. Si āt oino modū coit⁹ hō excesserit: necesse ē testibus & spermatis istris māz attrahere q̄ nutrimēto mēbroꝝ parata ē ꝑncipaliū. q̄ nō existēte attrahūt sanguinē q̄ ad nutrimētū mēbroꝝ ꝑncipaliū alterabat̄: nec sup est illis aliq̄d quo pascant̄: vnde & plurimos videm⁹ holuʒ cū coitus vsus modū excesserint sāguinē emittere: qd cū ita sit neċe ē ꝟtutē debilitari & dissolui. Hypocras āt & gal's eorūqꝫ sequaces aiūt coitū quādā eē cārū q̄ custodie sanitatis adhibent̄ & aiūt medicoꝝ nōnulli nō sic se rē hēre: coitūqꝫ in custodia sanitatis nō annumerādū. Nō est verū qd dicūt. Coitus em̄ vna ē cārū corpus imutantiū q̄ si fiat vt rō expetit & cum opus est sanitatē custodit. Si ꝟo aliter ꝙ oporteat eo q̄s vtat̄ morbū adducet. Queadmodū etenī humores supfluitatū corpoꝝ p q̄s subsistit: illisqꝫ vasa pata sūt si augeātur aut iminuātur corp⁹ ledit̄: sic & in spermate si augeat̄ aut imminutū fuerit corp⁹ leditur. Ideo ꝑ necesse habuit nā illd euacuare si invasis multū fuerit: queadmodū reliq̄s necesse ē ei euacuare supfluitates intm̄ vt nōnūꝙ illud multotiens expellat. & emittat cum illi ꝟtus magna sit ad hmōi sine coitus vsu. diciturqꝫ hmōi act⁹ nocturna pollutio. Nocturna porro hec pollutio fit si hūiditas q̄ spmatʒ est mā multiplicata fuerit: multūqꝫ calefcā: expulueritqꝫ eā in spermatis meat⁹ nā dehic ad testes quā foras eo ꝙ ea ledit̄ emittit. Si ꝑ huiusmodi supfluitas suis aucta in vasis coitu nō purgat̄ nec poterit eā expellere nā in iguinib⁹ fit & iliis simul extēsio oisqꝫ i corpe ꝑuitas sepeqꝫ suis spma calefit in vasis fitqꝫ febrʒ qm̄ mēbra hec qd post illa calefiunt donec cordi calor hic ꝯtinuet̄. Nōnūqꝫ āt ei⁹ ascēdūt ad cerebꝝ vapores vbi & pessimos gñant morbos. His itaqꝫ de cāis si vtat̄ cū op⁹ poscit hō coitu & cū i suis hmōi supfluitas auget̄ vasis: sētitqꝫ in corpe ꝑuitatē: & titillationē. stati vt celebrauerit leuitatē sēt. et corp⁹ ip̄gritiā ꝟtu tēqꝫ tūcqꝫ coit⁹ auget̄ appetit⁹ vt āt cibatū fuerit qd i spmatʒ erat vasis ad ea q̄dā attrahit̄ alid. Si ꝑ coitu vt oʒ q̄s vtet̄ cogitatiōes cedūt ira mitigat̄ melie ꝓdest passiōi: ꝓdest flaticis ēt morbis: somniorūqꝫ medet̄ multitudini & appetitū ꝯfortat: & oino fit queadmodū assignatū ē. coit⁹ etḣ vna ē cāꝝ sanitatē custodiētiū & non nullos curat morbos si vt expedit fiat. Si āt alit̄ ꝙ oporteat exerceat̄ cā fit morbos gñans corpiqꝫ nocēs qd & refrigerat & desiccat si pl⁹ eq̄ exerceat̄ calefacit ēt corp⁹ mot⁹ multitudine. Coit⁹ porro i corpe variāt actiōes trib⁹ ex cāis q̄rū vna ē res nālis. scda nō nālis. tertiaq̄ ꝯ nāz & ex. Ex nālib⁹ qd reb⁹ qm̄ si q̄s coitū celebrat & adolescēs ē & iuuēis eiusqꝫ ꝯplō cal'a & hūida testiculorūqꝫ eadē corp⁹ ei⁹ plenū color ad rubeū iclin⁹ & flauū plimqꝫ i ei⁹ gñat̄ spma corpe ꝟt⁹ illi fortʒ ē corp⁹ sanū nec ei⁹ vsus modū excesserit: tēpat eiusmodi nālē calorem eiusqꝫ ꝟtutes corp⁹ leuigat̄: ipigrities fit gaudiū accedit cura pellit̄ & cogitatiōes moleste acumē sedat̄ & ira. Si āt h⁹ ꝯplōis vir ei⁹ mōʒ excesserit nō plīma fit illi lesio. Qd si coit⁹ supsederit vsui illūqꝫ neglexerit spma suis auget̄ i vasis dolor i vngīb⁹ fit & testiculis cū extensiōe & pigritia: hebetudieqꝫ sensuū & itellect⁹ ꝑiter capiti ꝑuitas: visui tenebre frāgit̄ corp⁹ appetit⁹ iminuit̄ ciboꝝ: nōnūꝙ ꝯplō decliat a statu. suor febrʒ supuēit: aliq̄tiēs ēt pit̄ mania ex vaporib⁹ spmatʒ ad cerebꝝ ascēdētib⁹. Sepe q̄ʒ multiplicato spmate & dēsato fit corpi frigus & nōnūꝙ tremor p̄cordioꝝ pectorʒ attractio. sepe ēt scotomia & ꝟtigo. Cū ꝟo corpis ē frida & sicca ꝯplo & hois eiusdē ꝯplōʒ testes corp⁹ exile color ꝟidis alb⁹ aut croce⁹ eiusqꝫ i corpe spma p paucū si hmōi coitum exerceat refrigerat̄ corp⁹ nālis debilitat̄ calor & rarefactū eneruat̄ nerui ibecilles fiūt supuēit illi tremor aie marcor. cardiaca appetit⁹ ꝯfectio sicci fiūt illi morbi. aretica pectorʒ passiones ac pulmōis i cui⁹ vsu si fuerit freq̄ns. corp⁹ ꝯsumit̄ & ꝯficit spasm⁹ accit. Quare hmōi dño cōplōʒ caued⁹ ē coit⁹ & ab eo r̄cedēd⁹ ad alia negocia & si quidē surrexerit illi appetit⁹ modice vtatur. Cui⁹ autē corpi frigida est & hūida cōplexio: aut calida & sicca huic coitu vtēduʒ erit pauco: nec multū frequētandus: multas etem̄ frequētatio pareret illi lesiones. ¶ Cōplexionis frigide & hūide viro naturalis coagulabitur calor nerui dissoluentur. ¶ Cui vero calida est & sicca. corpus desiccatur & extenuat̄: oculi submergunt̄: facies rugat̄ aliaqꝫ fiunt hmōi que sicce accidūt cōplexioni. Coitus aūt actionis in corpe diuersitas nō nāliū cā reꝝ hmōi est. Si cibo homo repletus aut potu coitu vtat̄ debilitas eius fit corpori eneruatio neruis dolor in genibus alarūqꝫ con=

tinuationū: viscerꝫ opilatio: gñantur abide humores grossi. Cuiꝰ vsus si hoc fiat mō freqns assiduꝰ: hydropisis sequitur asma. ꝛ tremor. ¶ Si ṽo famē patiens q̄s ad coitū accesserit: aut sitis molestia p̄ssus aut aliq̄ certe euacuationū sp̄e exinanitꝰ ē: vt vomitu solutiōe flebotomia ꝛ his sı̄libus: aut stati post balneū vel laborē vigiliasq̄ʒ: aut etiā post grauē tristitiā: corpꝰ cōsumiꝶ ꝛ d̄siccaꝶ: calor dissoluiꝶ nālis: ciboꝝ iminuiꝶ appetitus: tenebraꝶ visus oculi fiunt cōcaui: ꝛ nōnunq̄ʒ defectꝰ accit ꝛ spasmꝰ. Sic q̄ʒ post magnū grauecq̄ʒ gaudiū q̄s coitu vtaꝶ: hoꝝ aliq̄d accidūt morboꝝ. ¶ Si sit aūt etiā cū his tēpꝰ estiuū grauisq̄ʒ estus: aut certe ieq̄lis autūnus aerꝭ: adiuuāt morboꝝ gñationē. eo q̄ᵭ duo hec tpa coitus vsui ꝛ frequētationi mime oportuna sint. Si aūt q̄s celebret coitū inter repletionē ꝛ euacuationē corpe medio stabilito: ꝛ in corpe plurimū est sp̄matis: ꝛ ante somnō fiat ad illū accessus: estq̄ʒ letꝰ hilaris ꝛ vacuus curis: corpi p̄dest manifestius: fitq̄ʒ q̄ celebrat ipiger: letꝰ leuitas accedit motꝰ ꝛ appetitui ciboꝝ ṽtus nāli tēperies calori: ꝛ si cū his etas q̄ʒ fuerit iuuēil vt adolescētia: tp̄s ip̄m ver. ꝯuenētius fit coitꝰ. Que aūt coitꝰ in corpe extra nāliū reꝝ opatur hec sunt. Si ꝛ em̄ q̄ coitu vtiꝶ mētis despictia pp̄ colerā patiꝶ nigrā: multarūq̄ʒ est cogitationū ꝛ amat: aut in corpore eius flegma est spissum d̄esatūq̄ʒ: aut certe corpꝰ eius repletum est: aut ex repletione inest illi angustia: aut cerebꝝ eius hūoribꝰ plenū: aut in caput ipsius vapores ascēdunt acuti: sanaꝶ ad illiꝰ vsum: mania mitigatur: ꝛ amor: trāquillanꝶ cogitationes: calor ꝛ ardor sedaꝶ: flegma iminuiꝶ ꝛ repletio a corpe āgustia mitigaꝶ: opilo apiꝶ ꝛ porri sup̄fluitates a cerebro extenuāꝶ: ꝛ p̄ coitū ad iferiora secedūt sensus leuiores fiūt vapores dissoluūꝶ ab eo calī: magis āt hmōi ꝯmoda corpibꝰ ꝯfectio q̄bus calīa ē ꝛ humida cōplexio. ¶ Si aūt vtaꝶ coitu q̄ in pectore patiꝶ ꝛ pulmone passiones: aut q̄bus in cōtinuationibꝰ dolor ē in visceribus grossities ꝛ q̄ morbis molestātur fri dis: cuiq̄ʒ dolor colice assuetus ē passiōis: quēq̄ʒ solutio frequētat ac stōi dolor ꝛ defectus q̄bꝰ ēt catarrus inest ꝛ corriza. hoꝝ oim ad coitꝰ vsuꝫ morbꝰ augeꝶ: p̄uocat āt illū ꝛ nutrit. si p̄sens ēt nō fuerit morbus si eiꝰ excesserit vsus modū cui corpus hmōi prepatū est morbis: maxieq̄ʒ morbi his assidue fiūt cerebro neruis pectori pulmoniq̄ʒ. Cerebro eēdē ꝛ neruis pp̄ multitudinē eoꝝ q̄ de sp̄ū dissoluunꝶ aiali. Pectori ṽo ꝛ pulmoni pp̄ motus copiā ꝛ hoꝝ cōcussionē mēbroꝝ: naturalisq̄ʒ immutationē caloris. ¶ Quare haꝝ dn̄os passionū coitū cauere expedit pestilētie tpe ꝛ aeree corruptiōis. Accit aūt nōnullis hoīum cū coitu vtuntur virtutis debilitas stōi eneruatio ac subuersio: in ore siccitas oculoꝝ p̄fundatio. Pariterq̄ʒ i sp̄matis vasis eoꝝ ptīm gñaꝶ sp̄ma ꝛ si coitu abstinēt ḡuitas illis fit in capite āgustia ꝛ subuersio si ṽo coitu vsi fuerint q̄ p̄dicti sunt accn̄t morbi. Quare hmōi hoi habitudis vtēdū erit his q̄ coitꝰ āputāt appetitū ꝛ sp̄ma iminuunt queadmodū alio ordinabimꝰ ꝛ disponemus mō. Accit āt ꝛ nōnullis hoiuꝫ i coitu horror aliquātꝰ ēt rigor maloꝝ cā q̄ in eoꝝ sunt corpore morboꝝ calorisq̄ʒ ꝛ ardoris q̄ coitꝰ accidit tpe ꝛ articuloꝝ motꝰ exercitatꝰ cā. Oia etem̄ maloꝝ chimoꝝ corpa si forte subito icaluerit horror illis accit. Si sit āt eiusmodi chimus cū cerebri malitia rigor sit. ¶ Perflat āt nōnulloꝝ corpibꝰ coitꝰ tpe putridꝰ odor eo q̄ᵭ in eorū humor sit putridꝰ q̄ coitꝰ dissoluiꝶ tpe caloris causa que eo accidit tēpore.

¶ Capi. xxxvij. de naturalibus euacuatiōibꝰ ꝛ earum generibus.

Et quoniam q̄d i corpore coitus opeꝶ q̄ vna ē euōnū sp̄es nāliū dictū ē: iā nūc de reliq̄s dicere aggredimur: q̄d si a nāli repmāꝶ cursu i corpibꝰ faciāt: q̄dq̄ʒ si āpliꝰ q̄ʒ equū est fuerit augmētate ꝛ nālē excesserit modū. Sūt aūt he egō vria mēstruoꝝ sāguis. ꝛ q̄ a palato defluūt alia hmōi. ¶ Dico ḡ q̄m oia hec si aut modū superexcesserint aut certe a nāli repressa fuerint emissiōe corpi nocēt ꝛ morbi ex singuloꝝ fiūt nā. Quare nō opꝫ aūt eoꝝ initi more tarditati vel certe in euōne augmento q̄ʒdiu i nāli p̄stāt hitudine corpusq̄ʒ sanū p̄seuerat. Et si q̄dē ꝯcludāꝶ ꝛ eoꝝ p̄hibeaꝶ egressus quo soluanꝶ initēdū: ꝛ si supabūdauerit retinēdi. Si etem̄ hois arcteꝶ egō aut vētositas ꝛ ab egressu p̄hibeāꝶ colica fit passio ꝛ tenasmos tortio ꝛ āgustatiōes appetitꝰ defectꝰ aie turbatio ꝛ subuersio coleꝝ vomitꝰ i itestinis vētositas ꝛ stō. Si aūt augeaꝶ eiꝰ euōo dissolutio accit ṽtutis ꝛ debilitas. Et si adhuc āpliꝰ fiat casus approximat ṽtutis ꝛ si q̄ᵭ euātur colicū ē vlcera exaraꝶ i itestis. Uria cum egredi p̄hibeꝶ difficultas fit vrie ꝛ eius adustio in vesica dolores ꝛ meatibꝰ vrie ac renibꝰ hisq̄ʒ eiusdē locis vlcera excoriatiōes. Si aūt vrie āplior iusto fiat emissio sitiꝫ nutrit ṽtutē debilitat ac dissoluit. corpꝰ desiccat. Sic ꝛ in mēstruoꝝ fit sāguine. Si etem̄ eoꝝ negligaꝶ mora in p̄ncipijs morbos gñat pessimos calidosq̄ʒ. Et si eoꝝ more differaꝶ tp̄s ex r̄frigeraꝶ calorē suffocāt nālē ꝛ extiguūt ꝛ nōnūq̄ʒ fit hydropꝫ ꝛ ꝯplonis corruptio. Quoꝝ si vapores ad cor ascēderit d̄fectꝰ fit ꝛ āgustiatio. Si āt ad cerebꝝū emigraneū piꝶ ꝛ diuturniores cephalee visus tenebre: ṽtigo: obstupefactio ꝛ hisilīa. Quorū si mōꝫ trāsgrediaꝶ emissio calor d̄bilitaꝶ nāl sue iminutiōe māe epar r̄frigeraꝶ

eo ꝙ sanguis iminuit᷑:hydropis parit᷑:simul-
q̃ꝫ ꝛ cõplexiõis comittat᷑ corruptio.¶Eadẽ ꝛ a
sanguie accidũt emorroidaꝝ si imoret᷑ cui cõ-
suete sunt:ꝛ si eius abundet emissio.¶Sꝫ ꝛ q̃
ab ore emittũt᷑ sup̾fluitates si imorent᷑ cui ea
rũ multa ẽ emissio ꝯsuetudini:passiones fiũt ꝛ
morbi i cerebro:vt opil'o ꝛ vertigo obstupefa
ctio.¶Et ãpliori facta emissiõe vigilie succe-
dunt:lenitas facici desiccatio ꝛ oculoꝝ:ꝛ silia
his.¶Jdeo ꝫ corp⁹ assuescere emissiõi q̃ i eo
sunt nãlium opꝫ sup̾fluitatũ. Et si plus iusto
fiãt repmere queãdmodũ in custodie sanita-
tis tractatu dicemus.

¶Caplm.xxxviij.de anime accidentibus.

Et quoniã de nãli dictũ satis ẽ eua-
cuatione q̃dq̃ꝫ in corpe si imoret᷑
faciat aut si exinaniẽdi modũ ex-
cesserit.iã nunc de aie nos accñti
bus dicere expedit.Et q̃d circa corpa faciant.
¶Dico ꝫ corp⁹ accidentib⁹ imutari aialibus
queãdmodũ ꝛ reliq̃s oibus imutat᷑: q̃ hucus-
q̃ꝫ dicte sunt cãis intm̃ vt qñꝫ sanitati ꝯseruã-
de fiat cã:ꝛ qñꝫ sint corruptiõis.sanitatis cãe.
Qui eteni oib⁹ irascũtur de cãis sollicitι fiunt
ꝛ tristes ꝛ a q̃uis modica timẽt cã ꝛ exterrẽtur
occasione:opinatiões opinãtur falsas ꝛ amãt
his sepe de cãis i morbos incidũt pessimos ꝛ
passiones intm̃ vt hmõi nonnulli moriãtur si
in eis hoꝝ aliq̃ accñtiũ roborẽtur. ¶Qui aũt
dũ irascitur sibi rex ẽ:irarũq̃ꝫ frãgit estus: mo
desteq̃ꝫ subsṫiet aduentũ huiusmõi:cãrũ:aius
eius roborat᷑ ꝛ cognitio. suiq̃ꝫ ipsi⁹ solidatio.
rep̾ssio.robur.tollerantia.aie subtiliatio: vix
fiet illi aliq̃ hmõi nõ accidere.ꝛ siq̃d haꝝ acci
dat cãꝝ q̃uis rõnabiliter molestãti si necessita
te tẽperantiã non excedũt:sed ꝛ siq̃d fortuitu
morbi peperit puus ẽ: ꝛ cito sanatur facileq̃ꝫ
ad se reuertit᷑. ¶Sunt ãt ꝛ sanitatis cã si ini-
tit᷑ hõ eaꝝ vsui cãis ꝯtriare nocẽtib⁹ aie corpi-
q̃ꝫ.¶Jra em̃ frido dño cõplexioni pdest ꝛ for
miduloso.¶Gaudiũ ãt cui tristitia dñat᷑ ꝛ sol
licitudo cogitatioq̃ꝫ vtile est. Noui etem̃ ple-
rosq̃ꝫ q̃ ex tristitie sollicitudinisq̃ꝫ curarũ p̾se-
uerãtia corpe iã cõsũpti erãt! q̃ cũ exultatiõis
accidisset gr̃a liberati sunt:in suãq̃ꝫ corpa eoꝝ
reuersa sunt pulchritudinẽ. Nõnulli etiam a
morbis q̃bus laborabãt liberati sunt: eoꝝ q̃s
amabãt cura ꝛ cogitatiõe. Sic quoq̃ꝫ ꝛ aliqui
sunt q̃b⁹ dñat᷑ cura ꝛ tristitia: pdestq̃ꝫ illis cũ
eoꝝ cõplexioni cerebri calor dñetur ꝛ siccitas
ꝛ q̃bus nimia ẽ gaudij ꝛ letitie consuetudo ne
forte ipsoꝝ calor dispergat᷑ nãlis ꝛ iminuat᷑.
¶Que cũ ita sint nos hoꝝ pponemus diuer
sitates accñtiũ ꝛ q̃d operẽtur ac i corpe faciãt
hoc nostri libri loco. ¶Dico qm̃ aialia sunt
accidentia.ira.gaudiuꝫ.cura.tristitia.stupor.
timor:ꝛ verecũdia.Jra aũt est sanguis cordis
ebullitio naturalisq̃ꝫ motus caloris ꝛ ad exte
riora exitus semel subitoq̃ꝫ ad vlciscẽda q̃ no-
cent.Calefacit ãt corp⁹ ꝛ desiccat: colerã con
fortat rubeã intm̃ vt febrem q̃ꝫ diei pariat.Et
siquidẽ in corpe humor est ad putrescẽdũ pa
ratus febrẽ generat putridã. Si ãt imodera-
ta fuerit ira ꝟtutẽ dissoluit nãlẽ: eo ꝙ illũ plu
rimũ emittat ꝛ in ptes dissipet: vñ ꝛ ꝟtus debi
litat᷑:tremor qñꝫ accidit ꝛ si adhuc augeat᷑ de-
fectus sequit᷑:maxieq̃ꝫ si hõ debilis sit virtutis
nisi ꝙ ira minime mortem asistit. Est ãt hmõi
accidens cõplexionum frigidaꝝ hoibus con-
ueniẽs:si tñ vltra modũ nõ fiat:calorẽ nãq̃ꝫ cõ
mouet nãlẽ ad exteriora cuꝫ quo ꝛ sanguinẽ
emittit vitalẽ forti motu ꝛ vl'oci:reducitq̃ꝫ calo
rẽ hitudini cõpetẽtẽ nãli:caro q̃ imutata fue-
rit auget᷑ sanguis eteni a venis egredit᷑ ꝛ i mẽ
bris residet.Signũ ẽ autẽ ꝙ naturalis exeat
calor ꝛ sanguis ad exteriora ire tpe ꝙ oculos
iratoꝝ videmus rubeos eiusdẽq̃ꝫ totã coloris
faciẽ:ac totũ corp⁹ veneq̃ꝫ simul intumescunt.
¶Gaudiũ aũt nãlis est exitus caloris ad cor
poris exteriora eiusq̃ꝫ diffusio paulatiꝫ facta.
Hui⁹ ẽ aiam ꝯfortare calorẽq̃ꝫ nãlẽ in oi corpe
hũores tẽperare: sanguinẽ caloris tẽperãtia
nãlis augere:corpulentiã corpi facere. Jõ ita
q̃ꝫ oibus ꝯuenit corpibus tẽperatis:nisi ꝙ qñ
semel subitũqꝫ fit aliquotiens interficit nãlis
dissolutione caloris ꝛ disp̾sione. fertur ãt ha-
mes in nimietate gaudij ꝙ subituꝫ illi sup̾ue-
nit perijsse. ¶Tristitia ꝟo nãlis ẽ caloris in-
gressus ad corpis interiora paulatiꝫ intm̃ vt
qñqꝫ corpi febrẽ vnius afferat diei. Cui⁹ si diu
turnus tp̃s fiat corpus fortiter calefacit oiaqꝫ
calefiũt mẽbra solidaturqꝫ calor nãlis p̃ncipa
libus mẽbris fitqꝫ abinde ethica febris. Si ꝫ
imoderata fuit tristitia ifrigidarũ cõplexionũ
corpib⁹ corpus refrigerat᷑ calorqꝫ extiguit᷑ nã
lis sua in corpis interiora cõuersione: q̃ ex re
iminut⁹ coagulat᷑. Tristitia ãt oib⁹ est nocẽs
corpibus ꝛ illa subuertẽs maxieqꝫ frida ꝛ sic
ca. ¶Cura aũt ẽ ingressus caloris ad corpis
interiora aliqñ.aliqñ aũt egressus.Jntrat aũt
cũ desperat de quib⁹ ei cura ẽ.Exit ãt cũ adi-
pisci sperauerit.Oꝫ ãt eũ qui ꝯtinuo ꝛ diutur
niori vtit᷑ gaudio cogitationẽ quoqꝫ imiscere
rebus ne forte nãlis dissoluat᷑ calor gaudij co
pia nimia. ¶Timor aũt ẽ nãlis igressus calo
ris ad iteriora corpis pp aie ab aliq̃ nocẽti fu
gã ꝛ ex aspanti cũ sit nãe aiam a nocẽtibus ꝛ
sbitãtib⁹ q̃ nõ cõsueuit timere ꝛ fugere.Uere-
cũdia porro ꝛ stupor ad igressũ nãl' fiũt caloꝛꝫ
in corpib⁹ iteriora regressũqꝫ exteri⁹ sit᷑ subi-
to.Calor em̃ a verecũdia mouet᷑ p̃mũ tot⁹ si-
mul subito q̃lis ei⁹ tpe pauoris ẽ mot⁹:fugiẽs
ab eo q̃ď verecũdat᷑ debilitatis cã.Dehic ro-
borat illũ cogitatio ꝛ ad exteriora reducit si-
mul:vñ ꝛ color ꝟecũdie tpe rubescit.Duo aũt

hec accidētia. timor scił ꝛ verecūdia mīme corpori ꝯueniūt. Hec ē q̄ nobis necīa erat ꝺ accn̄tib⁹ aīalib⁹ disputatio: vltim⁹ scił nō nāliuм tractat⁹ reꝝ. Iā nūc deiceps: de reb⁹ icipiem⁹ extranaturalibus in eo q̄ sequitur sermone.

¶Incipit sermo sext⁹ p̄me ptis libri ꝯpleti artis medicie q̄ dr̄ regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi ad regē p̄ncipatus fortitudinē de reb⁹ ex̄ nam q̄ sunt. s. morbi ꝛ cause eoꝝ accidētia illos seq̄ntia translatio stephani philosophie discipuli de arabico in latinum: habens capitula. xxxv.

¶Capitulum p̄mum vniuersalis disputatio de rebus extranaturalibus.

T quoniā ostēdimus in p̄cedenti nostri opis tractatu duas ptes specłatiue ptis res scił nāles ꝛ nō nāles. Iā nobis supest q̄ extranaturā exponere: qꝺ est p̄me ꝯplemētum speculatiue scił ptis. ¶Dico qm̄ res extranaturales sunt morbi: ꝛ eoꝝ cause q̄ illos faciūt: atq̄ȝ accn̄tia morbos seq̄ntia. Et em̄ ꝯsistētia hois eiusq̄ȝ sanitas p reꝝ ē nāliū tēperātiā: queādmodū i vltio ꝺ reb⁹ nālib⁹ tractatu oñdim⁹. Hec āt tēpātia i corpe iuenit̄ sano ꝛ circa mēbroꝝ ptib⁹ suis ꝯsimiliū cōplexionē ꝛ in mēbroꝝ cōpositiōe p̄ncipaliū cōsimilium porro suis ptib⁹ mēbroꝝ tēperātia ex tēperie est humoꝝ ꝛ instr̄aliū tēperis m̄broꝝ ex tēpie est māei ex q̄ fetus cōstituit̄ ꝛ ex v̄tutis bonitate informātis. Ex tēperie aūt organicoꝝ mēbroꝝ tēperātia fit actionū. Qꝺ cū ita sint reꝝ tēperies nāliū in corpe in humorib⁹ est: ꝛ i mēbris atq̄ȝ i actionib⁹. Si āt hoꝝ triū aliqꝺ a tēperātia cesserit hitudinē facit extra nālē. Et si quidē hūores a tēperātia discesserit cā fit morboꝝ. Si v̄o mēbra tēperātiā reliq̄rint morb⁹ accit. Qꝺ si actiōes a tēperātia cesserint accn̄tia sequunt̄. Iō ergo extranāles res tres sunt morb⁹ ꝛ morbos efficiētes cāe ac morbos q̄ sequūtur accidētia. ¶Differunt āt singula hec abinicē: q2 morb⁹ actiōi nocet nocumēto p̄mo nullo intermediāte: vt caloris in febrib⁹ nocumentū oibus actōib⁹ sine aliquo medio: queadmodū aq̄ in oculis visui p seipsam siue mediāte nocet. ꝛ apostema gutturis anhelitu ꝛ trāsglutiēdi actioni nō vtēs mediāte. Cāꝝum aūt nocumēta in actiōes p media fiūt aliquorū: vt febriū putredo. febrib⁹ nāq̄ȝ putredo cā est nec actioni p seipsaȝ obest imo caloris mediatiōe q̄ ab ea fit queādmodū ꝛ vngula parua q̄ in tunica est cornea ꝛ nōdū foramē opit visus p̄hibet spūm trāsmitti vidente libere p corneā tunicā. Nocet igitur visui p tunice cornee mediū: qm̄ nocumētū acciditvisui ex eo q̄ tunice factū est cornee nacumētū. Hec ergo lesa lesiōis visus cā facta est. ¶Accidēs autem actiōis nocumentū est ipsius qꝺ ex morbo fit: vt visus p̄hibitio ex aqua frigida que in oculo est. aq̄ etenī morbus ē p̄hibitio visus accidens. Eodē ēt mō iminutio digōnis ciboꝝ in febre. febris enī est morb⁹. digōnis paucitas ciboꝝ. morbi accidens. Morbus itaq̄ȝ actioni sine medio nocet: causa per mediū. Accidens actionis ipsius est nocumētuȝ morbū seq̄ns. Et nos primuȝ de morbus incipiemus ostendentes eoꝝ genera ꝛ species.

¶Capłz. ij. de morboꝝ generibus ꝛ specieb⁹ ꝛ primum de membroꝝ cōsimilium morbis.

Galienus ⁊ hypocras tradūt morbos fieri mēbroꝝ egressu in cōpositione sua a tēpātia nāli. Cōpositiōis āt mēbroꝝ tres sūt spēs. Pria ē mēbroꝝ ptib⁹ suꝫ cōsiliū ꝯpō ex hūorib⁹ hec cū eḡssa fuerit mēbra a tēperātia dr morb⁹ ꝯsiliū ptiū nomē etē illi denoiat ab illis in q̄b⁹ fit mēbris. Scda ē membroꝝ cōpositio instrūaliū ex ꝯsilib⁹ mēbris que cū a sua recedūt tēperātia in cōpositiōe organicus dr morb⁹. Tertia est toti⁹ corpis ꝯpositio ex istrūalib⁹ mēbris alioꝝ cū alijs ꝯtinuatione ⁊ hec si a tēperātia cedāt mēbra a ꝯpositione. s. ⁊ abinuicē separent. morb⁹ dr ꝯtinuationes separās aut disgregatio ꝯtinuationū. et est morb⁹ mēbris cōis organicis suisq ꝯsilib⁹ mēbris ptib⁹. Sūa itaq morboꝝ scđm visuz hec tria sunt gn̄s. s. morbi ꝯsiliū ptiū mēbri. et instrūalis morbi genus. Et genus morbi cōis tā ꝯsilibus suis ptib⁹ mēbris q̄ ipsis q̄z organicis ꝯtinuationū. s. sepatio. Morboꝝ aūt ptibus ꝯsiliū due sunt spēs: aut em̄ simplices sūt aut cōpositi. Et simplices morbi q̄tuor sūt calidus. s. fridus. humidus. siccus. ¶ Cōpositi q̄z eodē claudunt numero. aut em̄ calid⁹ ē et humid⁹. aut calid⁹ ⁊ sicc⁹. aut fridus ⁊ humidus: vel frigidus ⁊ sicc⁹. Simplices aūt sunt aut ex q̄litate sola puraq ⁊ mā vacua. aut certe cū mā. Et morb⁹ calid⁹ q̄ ex simplici fit q̄litate est ethica febris ⁊ q̄ diei vni⁹ ē: solis adustio caloreq q̄ ex labore accit. Calid⁹ aūt morbus q̄ cū mā fit ad aliqđ īfluēte mēbꝝ vt apā qđ ex sanguie fit ⁊ febris q̄ ex putredie accit siliaq. Morb⁹ vero fridus ex simplici veniēs q̄litate vt cōgelatio ⁊ spasm⁹ accn̄tes ei q̄ frig⁹ passus est imoderatū aeris aut niuis. Frigidus aūt morb⁹ q̄ cū mā fit vt palisis. epilepsia apoplexia silēsq ex flāticis fiunt chimis morbi. Egritudo vero sicca q̄ sine mā fit vt spasmus q̄ ex eūone accit ⁊ cōsumptionis morb⁹. Qui aūt siccus cū mā fit vt cācer. elephātia hmōiq alij ex siccis accidētes chimis morbi. Humid⁹ porro morb⁹ ex simplici veniēs q̄litate ⁊ sine mā vt hūiditas corpis eiusq enerua tio tumida. Morb⁹ aūt humid⁹ q̄ cū materia fit queadmodū hydropis q̄ ex humidis accit chimis. Cōposit⁹ aūt morb⁹ mā vacu⁹ nō erit. Morbi etem̄ cali⁹ ⁊ hūidi aduct⁹ ex sanguine fit apā. s. qđ flegmō vocat. Calid⁹ ⁊ sicc⁹ morbus ex colera fit rubea vt apā qđ herisipillaz dicim⁹. Frid⁹ porro ⁊ hūid⁹ ex flāte fit vt apā molle fridūq ⁊ siccum cola pit nigra q̄le est apā durum.

Ca. iij. ꝺ orgāicoꝝ mēbroꝝ morbꝭ.

Organicorū spēs morboꝝ quatuor sunt. Pria ē morb⁹ q̄ i figura fit mēbroꝝ ⁊ forma. Scđa q̄ i coꝝ q̄titate. Tertia ꝟo morbus q̄ mēbroꝝ accit numero. Quarta ꝟo q̄ in positiōe mēbroꝝ fit. Et morb⁹ qđ q̄ in figura fit forma scꝫ q̄nq hꝫ diuersitates. Prim⁹ est q̄ in figura fit mēbri vt capitis turpis ⁊ feda positio ⁊ cruriū curuitas. Scđs q̄ in cōcauitate fit mēbri vt iferiora pedis si oino extenuētur aut palmarū mediū si plenū fiat ⁊ nō conicū. Terti⁹ est qui in meatib⁹ fit morbus ⁊ traductiōibus cui⁹ due sunt spēs. Altera ē meatuū dilatatio vt venarū q̄ in ano sunt aptio ⁊ foraminis pupille extēsio. Altera ꝟo eoꝝ arctatio queadmodū ex oppssione accidit. aut opilatione. Et qui meatibus accidit morb⁹ nōnunq̄ in meatib⁹ fit ⁊ trāsitibus quoꝝ toti ē corpi cōis vtilitas q̄nq autem his q̄rū nō est omni cōis copis vtilitas. Si ergo in meatibus quibus non cōmunis fit vtilitas morbus accidit abinde vnus. Si autē in illis q̄rū in totū corpus cōfertur vtilitas siquidē opiletur opilatioq eius apostematis causa fiat: duo fiunt morbi apā nāq qđ i ipi⁹ ē sba morb⁹ ē opilo q̄z ⁊ ipa q̄ p apā i meatu fit morb⁹ ꝯputat. Et si opilo ex hūore fit viscoso q̄ meatib⁹ cōglutinat⁹ sit morb⁹ fit vn⁹ opilo. s. tm̄. Exēpli cā cōcaua vēa si opilet fitq ei⁹ opilatio apātis cā due fiunt illi egritudines cū due illi sint actiones. Altera quarum sanguinis est generatio quam apostema impedit altera est cibi transmissio ad omne corpus quam opilatio auertit ab apate facta. Si fit autem humoris causa opilatio qui ipsi inuiscetur vnus tantuz fit morb⁹. Quarta ē spēs morb⁹ q̄ in aspo fit explanatio. s. mēbri qđ asperū est natura queadmodū ossibus accidit ⁊ matrici cū explanant cum natura sint aspera. Quinta est que in lenitate fit asperitas cum in ea fuerit que leuia erant natura vt pulmonis canalium exasperatio quarum est natura planas esse. ¶ Morbus autez qui membri est in q̄titate duas hꝫ spēs. Altera est vt membꝝ magis q̄ oportet magnum fiat: queadmodum capiti accidit et lingue q̄ruz maior sit q̄ expedit q̄titas. Altera est cum ab eo quod opꝫ imminuitur vt capiti accidit ⁊ stomaco que minora q̄ expediat esse contingit. ¶ Morbus etiam qui in numero fit membroꝝ ⁊ ipse duplex: aut em̄ superabūdant. ⁊ hec supabūdantia aut est nālis vt digitus quando est adiectus: aut extra naturalis vt varices lumbrici ⁊ ascarides. lapidesq in vesica fiunt. Aut est imminutio que aut erit vniuersalis vt mēbri alicuius incisio: aut particularis vt si de digitis dactilis auferatur vnus. ¶ In positione autem membrorum morbus accidens duplex inuenitur vel loco aufertur suo omnino membrū vt est euulsio disgregatiōis anche ⁊ ruptura cum qua itestina ad testiū descendūt folliculū vel certe cōpticipātꝫ fac corruptionē vt labioꝝ vl digitoꝝ

adinuicē cōtinuatio: aut si abinuicē distīcta nō copulēt mēbra queadmodū ligne accit ligamētis vt nō possint itez alligari. Morb⁹ aūt cōis ⁊ cōsilib⁹ ptib⁹ suis ⁊ organicis mēbris separatio ē cōtinuationū q̄ iō cōis dr: qm̄ aliqn̄ in osse fit nō in carne: nōnūq̄ alias in mēbris ǫsilib⁹ ⁊ aliquotiēs i tota fit manuū aut pede vel palma certe alijs ve cōpositis mēbris estq̄ cōis oib⁹ cōsilib⁹ mēbris q̄ in eo sūt membro. Uocat aūt noib⁹ varijs iuxta ea q̄b⁹ accit mēbra. Si em̄ in osse fiat fractura dr. Si in carne plaga ⁊ vuln⁹ cui⁹ si fiat tps plixū vlc⁹ vocāt ⁊ si neruis ruptura si vene pcutiēti aphorisma mater. s. sāguis si vene nō pulsanti retusio: si lacertis ⁊ eoz extreminati enudatio. Si eorū medio cōtritio: si orgāicis accidat mēbris dicet icisio eiusdē mēbri: vt man⁹ icisio aut pedis: aut digitoz ⁊ alioz hmōi. Quecq̄ āt morboz diuersitas organicoz ⁊ ǫsiliuz ptib⁹ aut cōtinuationū sepatio aliqn̄ simplex fit i mem bro: aliqn̄ cōponit. Quecq̄ cōponunt eoz sex fit modis ǫpositio. Prim⁹ ē morboz ptib⁹ ǫsimiliū alioz cū alijs ǫpositio: queadmōz caloris ⁊ hūiditatis caloris ⁊ siccitatis. Scōs est morboz cōsiliū cū organicis cōpositio vt apa calz cū febre: apa nāq̄ morb⁹ ē organicus febris āt ptib⁹ ǫsilib⁹ morb⁹. Terti⁹ ē mod⁹ organici cū organico morbo cōpositio vt apa qd in mēbro fit in quo meat⁹ sunt arctantq̄ meatus illi⁹ apatis supp̄ssiōe: fiūtq̄ duo in eo morbi. alter ē apa qd ē morb⁹ instrālis in mēbro. Alter āt meat⁹ cōstrictio q̄ ⁊ ipa morb⁹ ē organic⁹. Quarta ē cōpositio ǫsiliū ptib⁹ morboz cū ǫtinuationū sepatiōe queadmodū cū vulnere in mēbro apa fit calz quo mēbrū febricitat fiūtq̄ eo i mēbro morbi tres p̄m⁹ ē ǫtinuationū vuln⁹ sepatio. s. scōs apa qd morb⁹ ē instralis. terti⁹ ptib⁹ ǫsilis morb⁹ febris scil' mem bri. Quīta ē cōpositio morboz instraliū q̄ in numero sunt mēbroz cū cōtinuationū sepatiōe vt dactili alicui⁹ digitoz āputatio morbi nāq̄ duo in digito iueniēt alter q̄z cōtinuatiōis ē sepatio. s. alter aūt numeri imminutio scilis dactili digiti ablatio. Sexta deniq̄ seq̄tur cōpositio morboz. Cū triū simul in vnuz fit cōuēt⁹ queadmodū oculo accit cui obtalmia est ⁊ vlc⁹. Discissa ē q̄z ⁊ acuit tūica vuea suo foramē pupille motū ē loco ⁊ ad oculum aq̄ descēdit ⁊ in eo ǫgula pducitur. Qd cuz ita sit sex acciderūt morbi p̄m⁹ eoz obtalmia apa scilis calz apa aūt morb⁹ ē organicus ad magnitudinē attinēs: calor aūt morb⁹ ē ptib⁹ ǫsilis. Scōs eruptio vlceris q̄ ē scilis morbus cōtinuatiōes sepans. Terti⁹ vue acumē qd ē morb⁹ organic⁹ ad q̄titatē attinēs. Quart⁹ ē foramis a suo loco exturbatio ⁊ ē organic⁹ in pte positiōis ānumerād⁹ morb⁹. Quint⁹ āt aq̄ est q̄ ē organic⁹ opilatiōi attinēs. Sext⁹ vngula morb⁹ scilis istrumētalis in pte augmentationis numeri posit⁹ hi sunt morbi sex in vno compositi membro.

¶ Cap. iiij. d morboz cāis ⁊ eoz assignatiōe.

Cause morbos faciētes he sūt q̄ actiōib⁹ p mediuz nocēt morboz: aut p alteri⁹ m̄bri mediuz qd illi pdest actiōi. Per morbi q̄dē medium vt hūoris putrefactio q̄ febrē facit oibus nocētē actiōib⁹. Putredo nāq̄ ipa actionib⁹ minime nocet per se ipam: sed p febris mediū q̄ ab ea fit. Mediante aūt mēbro qd illi pdest actioni adiuuāt. s. ad suā actionē mēbz aliud vt tirb⁹ cui⁹ vtilitas est stōm calefacere ⁊ epar cui si incōmodum aliqd accidat stomaco nocet ⁊ epati illosq̄ refrigerat maxime si ei⁹ aliqua fuerit ps decisa magna. Idē ⁊ in tunica oculi cornea si forte illi vlc⁹ fiat exteri⁹ phibet lumen a cristallei dos obuia maxie ātvidēs. Qd cū ita sit ⁊ morrū cāe tres sunt aut em̄ māifesta ē: atq̄ hec ē q̄ corpi ab exteriorib⁹ accit vt ferri icisio: lapidis cōtrictio: reptiliū morsus ⁊ pcussio ferarū comestio: solis estus: ignis adustio: niuis frigus: aliaq̄ hmōi q̄ corpi ab extra supueniūt. Scōa cā est q̄ p̄cedēs vocat ⁊ anterior q̄ ab interiorib⁹ mouet corpis ⁊ suas exhibet actiōes alteri⁹ mediatiōe vt humoz mltitudo ⁊ viscositas cuz sint febrium causa febris em̄ ab eis nisi cuz putruerint efficitur. Et ita q̄ putredo ipsa mediuz inter humores ⁊ febres. Tertiuz est causarum genus quod attingens dicitur ⁊ inherens quod absq̄ mediante suas efficit actiones vt humoz putredo que febres pit. Putredo etenim q̄diu in humoribus erit ⁊ febris superest putredine cessante ⁊ febris deficit. Et harum quodq̄ genus causarum aut erit morbis partibus consimilibus causa aut morbis certe instrumentalibus aut vero ǫtinuationum separationis morbis.

¶ Capitulum. v. de morboz membroz ptib⁹ consimiliū causis.

Morborum mēbroz ptibus ǫsilium q̄ morbi dicunt male ǫplonis cāe q̄tuor sūt. Prima ē calidi morbi cā. Scōa fridi. Tertia hūidi. Quarta sicci morbi ⁊ morbi cali cāe sex sūt. Pria motus est immoderatus: ⁊ hic aut est corpis vt labor maxime qui consuetum non habet aut anime vt grauis ira. Secunda est vt corporis obuiatio aliquibus in actu calidis: qualis est solis calor in estate: et ignis calor si eorū obuiatio prolixior fiat corpori quemadmodum in balneo diuturnior mora. Tertia est porrorum spissatio et densitas que calorem dissolui prohibet: vt eunti per niues cōtingit aut si aqua balneet frigida vel arctāti vt alumino-

sa spissant eteni porri ꝛ arctāt. Quarta putredo ē:vt ea q̄ febres ꝑit putredo:cū oē ꝙ putrescit calefiat. Quita cibož paucitas. Calor nāqꝫ si i q̄ opet nō iuenit ad hūores ꝯuertit ꝛ mēbra.calefacitqꝫ ea ꝛ hūiditatē ðsiccat. Sexta ē calorꝫ cā calidož potētial'r appositio ꝛ porrectio vt illi fit q̄ alia cepas piꝑ ꝛhis cōedit silia.

De frigidi morbi causis.

Fridi āt morbi octo sunt cause. Prima est corpis occursus cū reb⁹ q̄ actualit refrigerāt:quēadmodū accit ꝑ niues ābulāti ꝛ aerē frigidū si diutius i illis imorēt dōec nālis coaguletur calor. Si enim diuturna nō fit mora:calefit eo ꝙ calor interi⁹ cōcludat corporis. Si āt diuturnior in eis fiat ꝑseuerātia: nālis refugit ad interiora calor ꝛ coagulatur. Scđa est aliquož sumptus fridož potētial'r vt aq̄ frigida:lactucarū cuꝫ papauere cōestio ꝛ vt siqs opiuꝫ sumat. Tertia est cibož potuū ꝙ tāta supfluitas vt etiā calor submergat nālis ꝛ extiguat quēadmodū igni ꝯtingit in euꝫ si lignož nimiam ꝓieceris copiā: ꝛ lucerne si olei nimiū apponas vt extiguat. Quarta ē imoderata cibož ꝑuatio: quēadm igni accit si ligno priuet māqꝫ deficit eni ꝛ igelat. Quita porrož spissatio ē imoderata q̄ supfluitates arctat q̄ dissoluebāt:imergiturqꝫ ill' calor nālis ꝛ extiguit. Sexta corpis imoderata dissolutio intm̄ vt calor qꝫ dissoluat nālis:ꝛ dispgat: quēadm diutius in balneo ꝯtingit imorāti caloris dissolutiōe ꝛ māe euacuatiōe ꝑ sudorē. Septia motus imoderatio nimia itm̄ vt calor dissoluat nālis ꝛ dissipet.caqꝫ de cā corp⁹ refrigeret. Octaua imoderat⁹.s.q̄etis ꝛ otij vsus adeo vt supfluitates multiplicētur in corpe:q̄bus imersus extiguatur ꝛ depereat nālis calor. He sunt fridi morbi cāe.nisi ꝙ i duož horuꝫ cāis morbož vna q̄dā est q̄ mime corpus refrigerare dicēda ē:spissatio.s.aut calefacere simpl'r in oibus corpib⁹:qr eius actio in diuersis variat corpibus de causis. Pria ē spissationis q̄litas: scđa est humoris q̄titas q̄ i corpe cōtinet tertia dissolutož ab eo nā. Spissationis q̄ð q̄litas.qm̄ si fuerit ipa imoderata spissatio morbus fit in corpe fridus:hocqꝫ ex nāl' fuga caloris accit ꝛ ei⁹ imersione corpis ꝓfūdo vñ coagulat:ꝓhibitiōeqꝫ aeris ingressus nālē recreātis calorē porrož arctatiōe. Si sit autē spissatio modica corpus calefit:eo ꝙ nālis ꝓhibeat dissolutio caloris:eiusqꝫ in iteriorib⁹ corpis faciat iflāmationē. Hūoris āt quātitas q̄ in corpe est qm̄ si sit hic plimus valde ꝛ corp⁹ dēset imoderate refrigerat corpus pp q̄ð a dissolutiōe humor arctet.nālisqꝫ imergit calor ꝛ extinguit. Si sit āt paruus hūor ꝛ bonus ꝛ spissatio non imoderata nālis roborat calor ꝛ frigus stat. At ꝟo si fuerit acut⁹ ꝛ malus vni⁹ fit diei febris. Cā aūt eož q̄ dissolūtur a corpe qm̄ in quorundā corpib⁹ hūores sunt boni:ꝛ si vapores a dissolutiōe ꝓhibeant calor ꝯfortat nālis ꝛ stabilit in q̄busdā āt mali ꝛ aut hūor est colicus a quo dissolut⁹ vapor male est q̄litatis:ꝓhibitusqꝫ dissolui febrē adducit.aut certe flegmaticus grossus viscosusqꝫ:q̄qꝫ ab eo dissoluunt ꝗ̄ssi frigidi ꝛ humidi vapores ꝓhibitiqꝫ a dissolutōe pariūt frigus ꝛ humiditatē. submergiturqꝫ ꝛ infundit illis calor nālis. Qua ex re flegmatici generātur morbi. Est ꝛ aliorūꝫ dñans humož colera nigra ꝛ eius qui dissoluunt sicci ꝛ frigidi vapores qui dum dissolui prohibētur frigiditatē in corpe faciūt ꝛ siccitatē coleqꝫ nigre morbos.

De morborū humidorūꝫ causis.

Humidož āt morborū cause q̄nqꝫ sunt. Prima humidi alicui⁹ occursus est ꝑ tactuꝫ:vt balnei ꝛ aq̄ suauis ac aeris hūidi. Scđa eož q̄ comedunt ꝛ bibunt supabundātia. Tertia cibož ꝛ medicaminuꝫ q̄ corpus humectāt porrectio: vt lactucarum cucurbitaž sermaci ꝛ nimis mixti vini. Quarta nimi⁹ otij ꝛ quietis vsus q̄ pp supfluitates in corpore cōgregant spisse q̄ ꝛ ipꝫ humectāt. Quinta prohibitio eoruꝫ que a corpore dissoluuntur.eorūqꝫ conclusio quādo quod dissoluebatur humidum erat.

De siccorū causis morbož.

Porro siccož morbož cause ipse qꝫ q̄nqꝫ sunt ꝯrie hūidož causis morborū. Prima est cum corp⁹ aliq̄bus opponit actualiter desiccātibus rebus:vt ambulāti ꝑ venēosa fit loca:arenosa qꝫ rimari loca terrāqꝫ sꝫ ꝛ in maris aq̄ ꝛ alumiosa ac sulfurea balneari. Scđa paucitas eož q̄ porrigunt cibož intm̄ vt humiditas deficiat corpis. Tertia sicca potētialiter sepius accipe:vt lēticulā acetū ꝛ sal. Quarta laboris imoderāta copia cū q̄ humiditas dissoluit corporis. Quinta ꝟo supabundātia dissolutož a corpe hūiditatisqꝫ ꝯsumatio mot⁹ copia. ¶ He ꝯsimiliū ptib⁹ morboruꝫ sūt cause q̄ mala dñr cōplexio si simplices sint ꝛ sine mā. Si autē cōpositi sint ꝛ eož ꝯposite ꝓducentur cause ꝛ iuxta cōpositorum numerū morbož:numer⁹ etiā erit cāž ꝛ iuxta causarū spēs:morbož spēs ꝓferētur. Si sint ꝛem̄ cause plures ꝛ eaž in corpe actio vna ꝓducit morbož spēs vna male cōplexionis sꝫ fortis. tanqꝫ si alicui potential'r cal'm porrigat medicamē pluriqꝫ exerceat motu.ꝛ calidissima balneet aq̄:vna ꝓuenit morbi spēs ptibus cōsimilis morb⁹ scilicet male ꝯplexionis calide. Qð si plures sint cause ꝛ earum circa corpus opposite inuicē actiones vt alijs calefaciētib⁹ alie refrigerēt: his humectātib⁹ ille desiccēt: aut vna certe earum alijs dñabitur. Aut due sue multitudie quātitatis ꝛ grauitate ꝟtutis fit in corpore mala cōplexio q̄ dñantium est.

Aut certe singule suas operãtur actiones ꝓprias ⁊ mala ab eis oriũt diuersaqȝ complexio. Male aũt cõplexiõis cãe q̃ cũ mã ẽ ad mẽbꝝ aliquod influẽti sex sunt. ¶ Prima ẽ depellẽtis vis mẽbris qđ a seipso supfluitates q̃ in eo ex cibis generant expellit: siue q̃ ad ipȝ ab alio ꝓpulsant. Que ãt hmõi faciunt mẽbra sunt ꝑncipalia: sua hͨ facictia ꝟtute vt cerebꝝ. cor. epar arterie ⁊ vene. Scđa ẽ mẽbri debilitas q̃ ad ipm alteri⁹ pellunt mẽbri ꝟtute suscipientis. nec ad se missa aut suscepta põt expellere. debilitas ãt mẽbroꝝ aut ex nã est ꝟtutis: hec em̃ oibus debilior est mẽbris: quo q̃ ad ipsam mẽbra depellẽt iteriora suscipiat ⁊ vt glãdulosa caro q̃ in alis est ⁊ inguinib⁹ auriũqȝ radicibus. he etem̃ oẽs nã debiles create sunt q̃tenus q̃ ad eas mẽbra depellũt principalia susciperẽt: aut certe extra nãlis ẽ debilitas: quẽadmodũ in q̃bus incõmoda q̃uis sũt mẽbra: aut ex ipsi⁹ creatiõis ⁊ formatõis in mrice tpe aut deinceps ꝯtracta. Quodcũqȝ ita mẽbruȝ infirmari plimũ videris: aut ad ipm mãs defluere debile eẽ indicabis ⁊ tanq̃ caadunationis loci. ¶ Tertia est materiei copia in corpe abundãtis. Mã ãt in corpe multiplicat ⁊ abũdat si i sue hõ peccauerit sãitatꝫ custodia: quẽadmodũ q̃ malos plurimũ sumit cibos ⁊ exercitiũ iminuit ac balneũ: vnde ⁊ in ei⁹ gñat malus corpe sanguis multaꝝ supfluitatũ cui purgãtia vt purget satis nõ sunt instrã. splen. s. q̃ colerã ad se trahit nigrã. ⁊ fel colerã attrahẽs rubeã. cutis q̃ȝ q̃ supfluitates ad se trahit va porosas. Qua ex cã multe in corpe adunãtur supfluitates: ⁊ fiunt mãe a mẽbris q̃busdã ad alia defluẽtes. Quarta ãt est ꝟtutis dbilitas pascentis cũ q̃ ad mẽbꝝ puenit cibus imutare nõ ꝓualet ⁊ i mẽbris trãsferre naturã. Quinta ꝟo ẽ meatuũ largitas p q̃s decurrũt supfluitates q̃s mẽbꝝ forte ad debile depellit. Sexta est si sit qđ mãȝ mẽbꝝ suscipit i corpe iferi⁹ vt sit. s. mãrũ ad illđ flux⁹ facilior. he sunt ꝯsiliuȝ ptibus morboꝝ cãe. siquidẽ cũ materia sit.

¶ Caplm. vj. de morboꝝ organicoꝝ cãis.

Organicorũ morboruȝ cãe q̃tuor sũt. prima est morbi cã q̃ in figura ẽ mẽbri. Scđa ei⁹ q̃ in quãtitate. Tertia morbi q̃ in nnmero fit. Quarta ãt morbi est cã quo i positiõe peccat. ¶ Et morboꝝ q̃ in forma sũt cause q̃nqȝ spẽb⁹ diuidunt. Pria ẽ morbi q̃ in figura ẽ. Scđa q̃ in cõcauitate. Tertia ei⁹ q̃ meatib⁹ fit. Quarta morbi cã q̃ in asperitate ẽ. Quita morbi q̃ i lenitate peccat. ¶ Et morbi q̃ in figura mẽbri est cãe sunt: qm̃ morbus is figuralis: aut fit in matrice gñationis fetus tpe. aut ptus ipsius articulo. aut dũ nutrit. aut passiõe aliq̃ q̃ his accit aut deiceps tpibus. Et in matrice qđ ex multitudie fit materiei cũ sperma multũ ẽ magnaqȝ fecit ex eo mẽbra ⁊ minime eq̃lia: aut ex paucitate certe mãe cũ ex spmatis ꝑua quãtitate nõ põt nã ex eo membrũ formare ꝑfectũ quẽadmodũ neciuȝ ẽ. aut paucitate oportũitatis q̃litatuȝ spmatis: q̃ eiusmodi necessarie sunt mẽbro: qm̃ si sit grossũ formãtẽ nõ admittit ꝟtutẽ nec cũ ea distẽdit: si sit ãt tenue ⁊ fluxũ nõ stat illi. Part⁹ aũt tpe incõmodũ accit ⁊ egritudo si q̃ nascit aliterqȝ oporteat egredit aut sup dorsuȝ aut sup genua. Qua ex re mẽbri corrũpit figura incuruaturqȝ sua humiditate. Nutriẽdi ꝟo tpe si nutrix illũ ꝑut oȝ fasciis strigere tollere ⁊ ponere nesciat: vñ ⁊ mẽbri corrũpit figura aut si ampli⁹ q̃ expedit lactis sugat: q̃ ex re supfluitas multiplicat hũida in ei⁹ corpe: iõqȝ quorũdã corrũpit figura mẽbroꝝ. Ea aũt q̃ hoꝝ aliquo accit aut deinceps tpe q̃ mẽbri corrũpit figura octo fit modis. Prima est si nutrix anteq̃ oporteat pueꝝ ad ãbulãdũ cogat: ideoqȝ crura ei⁹ incuruantur ⁊ pedes torquent. Scđa est fractura quẽadmodũ si frãgat ꝯcatenatio q̃ est circum foueã disgregatõis anche. nec ꝯtinet aut strigit os qđ iteri⁹ i ea ẽ. Tertia medic⁹ est: si ꝯfractũ os reducere ad locũ nesciat. Quarta ifirm⁹ si mẽbrũ ꝯmoueat astrictũ ⁊ solidatũ añq̃ roboret: q̃ ex re mẽbri corrũpit figura. Quita ẽ ꝑp morbũ quẽadmodũ ꝑcussio q̃ i nasuȝ fit: sitqȝ abinde hõ sim⁹. Sexta ab ipa est mãe supfluitate male quẽadmodũ elephãticis accit figure mẽbroꝝ eoꝝ corruptio siccitatis materiei cã. Septia ꝟo ex materiei ẽ imunitiõe quẽadmodũ pthisicis accidere videm⁹ ex ꝯsũptione carnis eoꝝ q̃ ossa circũdat humiditatũqȝ q̃b⁹ adinuicẽ mẽbra cõtinuabant. Octaua ex passiõe ẽ q̃ neruis accit: lacertisqȝ vt incisiõe nerui cũ q̃ mẽbꝝ simul eneruat aut spasm⁹ inclinãs in lat⁹ aliqđ mẽbꝝ aut supiora concutit: aut eneruatio q̃ mẽbꝝ in ptẽ iclinat alterã ⁊ ꝯ̃hit: aut macula vlceris vel ap̃atis cũ q̃ mẽbri corrũpit figura ⁊ forma. Et spasm⁹ qđ ac eneruatio mẽbri corrũpitur figurã ipmqȝ inclinãt ⁊ in latus detrahunt. Et si spasmus egritudo hec a latere ẽ latus cõtrahitur sanũ in infirmi partẽ quẽadmodũ paralesis q̃ ex spasmo fit: ꝙ si incõmodũ hoc eneruatio ẽ latus cõtrahitur infirmuȝ insani ptes vt palisis q̃ ex eneruatione ꝑuenit. he sunt morboꝝ cãe q̃ in mẽbri fiũt figura. ¶ Morboꝝ porro cãe q̃ in meatib⁹ hũt fieri ⁊ traductib⁹: qm̃ meatus vt dictũ est aut arctant aut dilatãtur: meatuum arctatio fit si cõprimãtur aut restringantur aut si cõsolidãtur: aut si opilatio illis acciderit. Et ꝯp̃ssio eoꝝ aut retinẽtis fit ꝟtutis fortitudie aut expellẽtis debilitate: aut qm̃ meatus os nimiuȝ colligit ⁊ cõuiscat: aut arctatõe si ipsos meat⁹ arctet ⁊ spisset: aut siccitate illos dsiccãte ⁊ co-

aduuãte: aut ꝯpĺonis certe cã q̃ mẽbro accit
queadmodũ ꝯtingit si i aliquod ceciderit mẽ
broꝝ solidũ aliqͩ ꝛ duꝝ icõmodũ nãqꝫ i mẽ=
bri cadet figurã ꝛ itrabit figurã incuruatoqꝫ
mẽbro meat⁹ q̃ in eo sunt ea ꝯprimunt̃ de cã
aut certe ap̃a fit i eo cõprimut̃qꝫ ꝛ arctat̃ mea
tus sp̃atis ꝯp̃ssiõe. Cõsolidatio porro accit si
qñ in meatu vlc⁹ fiat: dehinc cicatrizet̃ ꝯcaui=
tasqꝫ meat⁹ ꝯsolidet̃. Opilatio aũt fit aut aliq̃
q̃ ꝯcauitati meat⁹ icidit re vt chim⁹ ẽ grossus
ꝛ viscosus: aut saxũ lapisqꝫ: aut sãguis coagu
lat⁹ vel sanies aut aliq̃ alia re q̃ meatui inna=
scit̃ vt caro ẽ aut verruca. Meatuũ aũt dilatio
est: aut qm̃ expellẽs imoderato mouet̃ ꝟtus
motu: aut qm̃ retinẽs debilis ẽ ꝟt⁹: aut pp ca
loris ꝛ hũiditatis dñationẽ eneruãtẽ ꝛ dilatã
tẽ meat⁹: aut medicamis cã apiẽtis qd sup lo
cum ponit̃. ¶ Morbi ꝟo cãe q̃ in asp̃itate est
due sũt: altera est ab iteriorib⁹ vt hũoꝝ actus
queadmoꝫ q̃ a cerebro ad meri d̃scẽdit ꝛ gut
ture pulmõisqꝫ canales q̃ asp̃at oĩa. altera ab
exteriorib⁹ ꝛ ẽ aut ex cibo pũgitiuo acuto aut
puluere ꝛ fumo queadmodũ gutturi accit et
p̃lmõis canali ac meri asp̃itas. Qui ãt morb⁹
in lenitate accit mẽbro aut iuteriori erit cã vt
humiditate vnctuosa aut viscosa q̃ a cerebro
aut aliũde ad m̃ricẽ d̃scẽdit aut exteriori aut
alicui⁹ rei hũectãtis porrectio vt sorbitio p̃in
guedo butyꝝ. He sunt morboꝝ q̃ i forma fiũt
cãe. ¶ Morboꝝ q̃ in q̃ntitate accñt mẽbroruꝫ
cãe. alie sũt magnitudis ei⁹: alie p̃uitatꝫ. Ma
gnitudo aũt ex multitudie ẽ mãe: aut abũdã
tia ꝟtutis iformãtis aut exvtriusqꝫ ꝯuẽtu. Et
hoc aut erit nãle si sp̃ma multũ fuerit ꝛ virt⁹
iformãs fortis. aut nõ nãle queadmodũ mẽ=
bro accit itumescere. Paruitas ãt aut ex pau
citate ẽ mãe bone aut ꝟtutis debilitate ifor=
mãtis: aut ex icisiõe aut putredine q̃sdã adu
rẽte mẽbri p̃tes aut frigoris q̃uitate vt niuis
qd q̃dã cadere facit a corp̃e mẽbra. De cãis
morboꝝ q̃ i mẽbroꝝ iueniunt̃ numero. Mor
boꝝ porro cãe q̃ in numero sunt mẽbroꝝ aut
sunt iminutiõis aut augmẽti. ꝛ augmẽti q̃deꝫ
mẽbroꝝ cã duplex ẽ: altera vt sit augmẽtum
ip̃m ex nãlib⁹ cãis. hocqꝫ abũdãtia fit sp̃matꝫ
aut qm̃ iformãs minime fortis ꝟtus fuit sed
nec debilis. Si eñ fortis eẽt copia illa nõ in=
firmaret mãe ab ordinatiõis ꝯsuetudine sua
in actiõe: si debilis mẽbrũ nõ ꝯstitueret abun
dãs altera ꝟo est ex nõ nãlib⁹ cãis ex mãe. s.
nõ bone abũdãtia ꝛ ex ꝟtute nõ d̃bili nec for
ti. si nãqꝫ debilis foret sup̃flua nõ pelleret ex=
teri⁹ q si fortis plene a se sup̃flua emitteret ꝛ
a corp̃e p̃pulsaret vt nihil ex eis i corp̃e crea
ret vt ꝟruce glãdes ꝛ vngule. Imminutionis
aũt mẽbroꝝ cã ꝛ ip̃a duplex ẽ. altera ẽ iterior
vt sp̃matis paucitas ꝟtutis iformãtꝫ d̃bilitas
altera exterior vt ferri icisio ignis adustio pu
tredo nimiũ frig⁹. De morboꝝ q̃ accñt in mẽ
broꝝ positiõe cãis. Morboꝝ q̃ in positiõe in=
ueniunt̃ mẽbroꝝ cãe bifuriã diuidunt̃: aut ei
est mẽbri a suo loco discessiõis cã: aut ꝯparti
cipatiõis mẽbri cã cũ eo cui ꝯp̃ticipat. Et suo
qd cedit mẽbrũ loco duab⁹ de cãis altera mo
tus ẽ imoderat⁹ queadmodũ in saltu nimio
imoderato ꝯtingit meat⁹ q̃ a siphace ad testi
culos mittũt rũpi descẽdũtqꝫ itestia ꝛ thirb⁹
vocat̃qꝫ hm̃õi morb⁹ hernia itestinoꝝ si itesti
na descẽderint aut thirbi hernia si thirb⁹ de=
missus ẽ. Nõnũqꝫ supplanũ rũpit̃ vẽtrꝫ egre=
dit̃qꝫ p ip̃ꝫ aliqd ep̃atis augmẽtũ. Aliquotiẽs
siphaos q̃ sup vẽtrẽ ẽ egrediunt̃qꝫ itestina ꝛ
thirb⁹. Aut queadmodũ in euulsiõe ꝯtingit
disgregatiõis ãche: cũ qd in osse ẽ coxe aug=
mẽtũ a ꝯcauo exit ꝟtebri ãche: eo q acumina
fracta sint fouee ip̃iusqꝫ nimio mouet̃ ꝛ ꝯcuti
tur motu. Altera ẽ egressus cã a suo membri
loco hũiditas imoderata q̃ mẽbꝝ eneruat et
suo emittit loco queadmodũ thirbo accit ꝛ in
testis si forte hũiditas viscosa i eis q̃ a sipha=
ce sunt ad testes meatib⁹ ꝯtingerit suo exire
loco ꝛ descẽdere ad testiculos fitqꝫ abide her
nia. Et vt in disgregatiõib⁹ si in eis hũiditas
dñet̃ viscosa cõtigit mẽbrum suo resilire loco
queadmodũ in eneruatiõe ꝯtingit palisi: cuꝫ
mẽbrũ eneruat̃ ꝛ suo hũiditatib⁹ pellit̃ loco.
Cã corruptiõis ꝯparticipãtꝫ mẽbri ei⁹ cui cõp
ticipat duplex ẽ: altera ẽ ꝯgregatiõis cã mem
bri cũ eo cui ꝯparticipat cũ sit eoꝝ nã disiun
cta eẽ. Altera ꝟo si ea q̃ꝝ ꝯiũcta eẽ nã ẽ fue=
rint abiuicẽ disiũcta. Et ꝯgregatio aut ab ip̃a
formatiõe vt digitoꝝ q̃ sil' iũgunt̃ palpebrarũ
qꝫ ꝯsolidataꝝ aut vlcere qd in vtroqꝫ factũ ẽ
mẽbro ꝯsolidataqꝫ sũt ꝛ cicatrice obducta quẽ
admodũ digitꝫ si vulneret̃ accit vlcere iterie=
ctio vtrisqꝫ: aut ip̃i vlcerꝫ macula aut spasmo.
He sũt morboꝝ q̃ istalib⁹ fiũt mẽbris cãe.

¶ Capit. vij. de morboꝝ causis continuatio=
nes separantium.

Eparantium ꝯtinua
tiões morboꝝ due sũt cã p̃tes. Altera
ẽ eaꝝ q̃ ab exteriorib⁹ fiũt altera
ꝟo ab iteriorib⁹. Et q̃ ab exterio=
rib⁹ aut aliqd ẽ icidẽs vt ẽsis: aut qd disrũpit ꝛ
desiccat vt fortꝫ mot⁹: aut qd icẽdit vt ignis et
adurẽs medicamẽ: aut qd ꝯterat ꝛ illidat vt
lapꝫ: aut qd distẽdat vt funꝫ. Et q̃ ab iteriori=
bus cãe s̃t exteriorib⁹ assimilãt̃ aut ẽ. n. chim⁹
g̃ssus illidẽs queadmodũ lapꝫ: aut vẽtositas
grossa distẽdẽs vt funis: aut hũoꝝ cal's putri
dus icẽdẽs queadmodũ ignis ab exteriorib⁹.
Hec ẽ vl'is disputatio olum morboꝝ causarũ
q̃bus disputationẽ subdemus accidentium.

¶ Capitulum. viij. disputatio accidẽtiũ mor=
bos sequentium.

Enera duo rerũ ex̄ nãliũ q̃ sint exposuim⁹ morbos.s.ꝛ eoꝝ cãs. Jã nũc dicẽdum loco hoc d accñtib⁹ morbos seq̄ntib⁹ ꝛ eorũ cãis vr̄. Dico ꝙ qm̄ in nostris disputatiõis p̄ncipijs d reb⁹ ex̄ nãlib⁹ dictũ ẽ morbũ eẽ qd actualiter:ꝛ p seipz actionib⁹ nociuũ efficit sine mediãte. Accñs autem actiõis ipi⁹ nocumẽtũ ẽ morbum seq̄ns. Qd cuz ita sit ꝛ morbos accñtib⁹ cãs eẽ ꝯstat:ꝛ accidẽtia signa eẽ qb⁹ morbi sign̄r:queadmodũ accit cuz stõ mala fiat cõp̄lo vt illã mala seqtur digõ. Mala aũt ꝯp̄lo stõi male ẽ cã digõnis. Mala itaqꝫ digõ ex eo ꝙ malã sequit cõplexionẽ stõi accñs est:ex eo aũt ꝙ p ipaz mala sigtur stõi cõplexio signũ. Nec est aliq̃ differẽtia iter accidẽtia ꝛ signa nisi in eoꝝ vsu q̃ vtit illis. Si etem̄ pposuerim⁹ p morbos accidẽtia ipos sequẽtia cognoscere morbos ipsos cãs dicim⁹ accñtiũ. Si aũt ppoñam⁹ accñtia morbos rimari ipa faciẽtes accñtia hec signa vocamus ꝛ morboꝝ sigtiones. Que cũ ita sint cõuenieti⁹ ꝛ oportuni⁹ est nos hac libri nostri ptẽ accñtiuz diuersitates expõere ꝛ morbos ea facientes vocamusqꝫ partem hanc accidentium cãs. Post hoc autem dicemus quos morbos singula ꝛ q̃ sequãtur accñtia queqꝫ illos sign̄t vocamusqꝫ ptẽ hãc signorũ scientiã quo qui nostrum hunc intuebit librũ optime morbos discernat ꝛ agnoscat accidẽtiaqꝫ illos significantia vt eius diligens sit i ea speculatio. Incipiemusqꝫ primum de accidẽtibus ꝛ eorum causis.

¶ Capitulum.ix.de accidentium gñib⁹ ꝛ eoꝝ assignatione.

Ico igitur accidentiũ tria gña eẽ cõia vnũ est gen⁹ qd in nocumento appet actionũ. Scõm qd i habitudib⁹ vr̄ corpuz. Tertiũ ãt qd in habitudie eorũ q̃ de corpe exeũt ꝛ egerunt manifestat. Duoꝝ aũt extremoꝝ generũ cã ẽ gen⁹ p̄muz:actionũ scilis nocumẽtũ. Actionis autẽ nocumẽtũ ex morbo fit cũ accñtis sit cã. Habitudines nãqꝫ ꝛ corpuz ꝛ sup̄fluitatuz q̃ a corpib⁹ emittunt habitudies sequunt actionũ. Actionũ habitudies icõmodoꝝ sequunt q̃litates q̃ ipas faciunt. Si accidat ꝙ mẽbro icõmodũ ei⁹ nocet actiõi. Et cũ actiõi accidat nocumẽtũ ei qd ab ea efficit obest:eritqꝫ nocumẽtuz qd effecto ꝯtingit iuxta q̃titatẽ incõmodi qd actiõi accit. Exẽpli cã si q̃ ẽ in felle ꝟtus attrahẽs:ab attrahẽdi colam rubeam actiõe deficiat ꝛ debilitet ꝛ a sanguis purgatiõe ab ea cola in sãguine remãebit ꝛ p totuz diffundet cuz eo corp⁹. Qua ex re corpis coloris ꝯtingit imutatio in croceũ rubiginẽ.s. ꝛ icteritiã imutat qꝫ vrinarũ color ꝛ ad croceũ iclinat cum ipa sunt sanguis aq̃ ꝛ colam̄ etuz vrina imutat quoqꝫ egõnis color in albuz pp paucitatẽ q̃ defluunt ad itestina colerarum a felle. Immutatiõis itaqꝫ habitudis corpis in croceũ:colorisqꝫ eoꝝ q̃ p egõnẽ ab ipo egrediunt ꝛ vrinã nocumẽtum est cã qd ꝟtutẽ sequit q̃ in felle sedẽ hꝫ attrahẽtẽ. Et nos de accidẽtib⁹ q̃ in ipis sunt actiõib⁹ icipiem⁹. Dico qm̄ mẽbroꝝ cuiqꝫ cũ aliqd acciderit incõmoduz ei⁹ nocet actiões. Incõmodũ aũt aut accidit mẽbroruz ex ꝯp̄lonis nãlis corruptiõe cũ ab ea aut in calorẽ aut in frigiditatẽ:aut i siccum vel certe humidũ discesserit aut ex malitia ei⁹ figure si illi apa fiat aut euellat aut imminuat in numero aliaqꝫ hmõi incõmoda accidãt organica:aut certe ex ꝯtinuationũ sepatiõe cũ supuenit icisio illi aut cõtritio aut illisio ꝛ alia hmõi. ¶ Actiões autẽ queadmodũ alio dictum est loco tres sunt.aiales.s.actiones vitales ꝛ nãles. Cuiqꝫ aũt harũ actionũ trib⁹ accit modis nocumẽtũ. Aut em̄ oino cessare facit vt cecitas ꝛ surditas hocqꝫ fit cum mẽbro imoderatum ꝛ vehemẽs accit incõmodum aut certe iminuit actionẽ vt caligo in visu ꝛ audit⁹ mal⁹ hocqꝫ erit si nõ sit imoderatũ incõmodum aut certe iminuit:ꝛ ab habitudine imutat queadmodum q̃ in suoꝝ cõspectu oculoꝝ culices imagiat se videre ꝛ muscas. Aut sit̄e q̃d capilis ꝛ filis ꝛ queadmodũ cui⁹ immutatur auditus. Hocqꝫ fit cuz incõmodũ paruum est ꝛ debile.

¶ Capi.x.de accidẽtium que in actiões igrediuntur aiales causis.

T aiales q̃dem ꝟtutes tres sũt actio. s.regẽs q̃ gubernatrix vocat actio sentiẽs atqꝫ actio voluntario mouens. Et regens q̃dem actio est ꝛ fantasie actio ꝛ cogitatiõis memorie actiões dicunturqꝫ omnes he simul mẽs. Nocumentũ aũt mẽti trib⁹ accit modis. Aut em̄ oino deficit ꝛ est ei⁹ rei cã aut mala ꝯp̄lo frida q̃ corpori ꝛ sub e dñat cerebri ꝛ si q̃dẽ ei⁹ fiat aduentus paulatim ꝛ pedetẽtim obstupefactio fit ꝛ in somno submersio. Aut certe mala erit cõplexio frida cum mã humore scꝫ flatico q̃ vẽtriculos replet cerebri ꝛ oẽs opilat semel subitoqꝫ:fitqꝫ abinde apoplesia:aut quosdã cerebri replet vẽtriculos semel ꝛ alios non nec opilat illos oino fitqꝫ epilepsia. ¶ Aut imminuit mẽs ꝛ est ei⁹ rei cã mala ꝯp̄lo frida et debilis cerebro dñans fitqꝫ rõnis turbatio ꝛ mẽtis aut somn⁹ imoderat⁹. Aut ꝟo ex mala est ꝯplone cal̄a fitqꝫ abinde desipiẽtia aut ex mala ꝯplexiõe humida ꝛ facit obstupefactionem aut ex mala complexione sicca ꝛ molestant vigilie. Aut vero fit hoc ex mala cuz materia complexione ꝛ si quidem materia flegmatica

maticą:eſt aꝑa facit in duobꝰ ꝑte cerebri ven
triculis:fitqꝫ ab inde paſſio q̄ litargirꝰ vocat
obliuio.ſ.⁊ ſi mā̄ calꝛa eſt cholerica ⁊ dn̄at ce=
rebro:aut eiꝰ operimētis aꝑa facit morbꝰ qui
phreneſis dr̄ gn̄atur cū ⁊ febris ſequit ⁊ men=
tis alienatio.Si nō ſit aūt cuz ea aꝑa inſania
fit ⁊ ſequit illā ſine febre mētis alienatio. Si
ſit aūt hec ex flegmate ⁊ cholera rubea cōpo
ſita mā̄ cumā̄ gn̄at q̄ eſt obſtupefactio cū vi=
gilijs.Si autez mā̄ ſi hec cholera nigra ⁊ ſine
aꝑate:paſſio fit q̄ melia vocat deſipiētia.ſ.ni=
gra.Qd̄ ſi mā̄ nigra vētriculo puppis cerebro
dn̄ata fuerit paſſio orit ꝙꝫ ꝯgelationē mētis di
cimus.Aut ꝟo mēs ipa aliter ꝙꝫ expedit erit ⁊
hoc fiet:aut ex mala cōplone calꝛa: aut vapo=
re calꝛo ad cerebꝝ aſcēdenti:fitqꝫ mētis alie=
natio q̄ in febribꝰ eſt:aut ex mala cōplone fri
gida ⁊ ſicca ſꝫ debili:fitqꝫ abinde timor q̄daꝫ
⁊ formido:aut ex vapore frido ⁊ ſicco.⁊ fit ex
eis melia q̄ hypocūdriaca vocat.Aut certe ex
hūore cholerico ⁊ flegmatico:q̄ in venis q̄ cir
ca cerebꝝ ferunt multiplicat:gn̄aturqꝫ verti=
go ⁊ ſtupor.Hec ſunt accidētia q̄ totalitati ac=
cidūt mētis ⁊ cāe eaꝝ.Et qm̄ mēs ē phātaſia
cogitatio;⁊ memoria:⁊ ē hoꝝ cuiqꝫ habitatio
ſedeſqꝫ in ꝓꝑo vētriculo cerebri:qn̄ vētriculo
rū hoꝝ alicui ſine alijs icōmodū acciderit eiꝰ
nocumētū accit actiōi dueqꝫ alie liberant par
tiū aliaꝝ actiōes.Et ſi q̄dē incōmodū ꝑte ac=
ciderit cerebri phātaſie nocet ⁊ aut oīo deficit
phātaſia hois intm̄ vt ea q̄ ꝑ̄ſentia nō ſunt vi
deat ſibi videre:queādmoduꝫ galienꝰ refert
accidiſſe medico cuidā q̄ imaginabat ſecū in
domo tibicines quoſdā eē ⁊ ſanitatis cogita=
tiōis cā ꝑ̄cepit illos foras emitti:⁊ ex memo=
rie q̄ ei erat ſanitate q̄ ad ipm igrediebat ag=
noſcebat:aut iminuit vt aliter res ituerividea
tur ꝙꝫ ſit eaꝝ forma figuraqꝫ:aut aliter ꝙꝫ ex=
pedit ē imaginaturqꝫ res ſꝫ phantaſia debili.
Qd̄ ſi medio accit vētriculo cerebri incōmo=
dū aut oīno cogitationē annullat intm̄ vt oi=
no nō diſcernat iter ea q̄ facienda ⁊ q̄ minime
faciēda ſunt queādmodū cuidā ꝯtingit viro q̄
a ſūmo domꝰ i iferiora ⁊ vaſa ⁊ oēꝫ domꝰ ſup=
pellectilē ꝓiecit minime ſic nō oportere cogi=
tās erratqꝫ in imaginatiōis ⁊ memorie ſanita=
te:tenēs memoria q̄cūqꝫ ꝓieciſſet:aut certe im
minuit ⁊ mala fit cogitatio q̄ recte animi dicit
diſceſſus ⁊ a rebꝰ defectus : aut certe aliter ꝙꝫ
oporteat eritqꝫ in cogitatiōe ſua ;⁊ viſo mini=
me bonꝰ:dr̄qꝫ eiuſmodi habitudo mētis alie=
natio.Si aūt puppi acciderit cerebri incōmo
dū memorie nocet ⁊ aut oīo ceſſabit memoria
ab hoīe intm̄ vt oīa q̄ facit obliuiſcat:et dicit
memorie ꝓ̄uatio queādmodū de q̄buſdā anti
quoꝝ refert galienꝰ qm̄ q̄dā q̄ a peſtilētia libe=
rabātur ⁊ ſuoꝝ obliti fuerint noīꝫ ſeqꝫ ipos
⁊ amicos refutabāt aut iminuit nec reminiſcit

niſi q̄ ꝓxima ſunt ⁊ dr̄ obliuio aut eſt ipiꝰ me=
morie alia ꝙꝫ oporteret habitudo ⁊ memorie
malū vocat.Hoꝝ aūt accidētiū ſinguloꝝ que
triū ſunt mētis actionū fit euētus ab eiſdē cau
ſis a q̄bꝰ ⁊ totiꝰ mētis accidētia ꝓueniūt ma=
la.ſ.cōplexione ſingulari aut cū mā̄.Signifi=
catur aūt nobis huiꝰ rei veritas qm̄ opium ⁊
mādragora hec operant accidētia nimia: ſue
cōplexiōis frigiditate.Et qm̄ de accidentibꝰ q̄
actiōibus ꝯtingūt regētibꝰ ⁊ eoꝝ cāis diximꝰ
iā nūc opꝫ de accidentibus que in actiones
ingrediuntur ſentientes aggredi.

¶ Cap.xj.de accidētiū que in actiōes igrediū
tur ſentientes diuerſitatibꝰ ⁊ primuꝫ de viſu.

Tam de actionibꝰ nobis eēt
diſputatio ſentien=
tes diuiſimꝰ in q̄nqꝫ in viſus.ſ.ſen
ſum.auditꝰ.guſtꝰ.odoratꝰ ⁊ tactꝰ.
Nos igit hic ꝑ̄mū de accidētibꝰ q̄
ſenſu fiūt viſus ꝯſiderabimꝰ cū ſenſuū quinqꝫ
ſit ꝑ̄mꝰ ⁊ ſubtilior.Dico qm̄ viſus ſenſus tri=
bus nocumētū modis patit aut em̄ oīo defi=
cit ⁊ dr̄ cecitas aut iminuit ⁊ vocat obſcuratio
vel optura aut aliter ꝙꝫ rectū fit ⁊ vr̄ homini ſi
bi q̄dā videre q̄ minime ſunt.Nocumēta autē
hec q̄ viſui accidūt tribꝰ ꝯtingūt modis aut ex
ꝑ̄mo viſus organo qd̄ criſtalleis ē hūor ſiqui=
dē illi incōmodū acciderit aut qm̄ videns ad
oculū vſqꝫ nō deducit ſpūs aut qm̄ mēbroruꝫ
aliqd̄ q̄ vtilitati criſtalleidos parata ſunt incō
modū qd̄uis patiat.Incōmoduꝫ accit illi aut
ex ꝯſimili partibꝰ morbo ſi refrigeret aut cale
fiat aut hūectet aut deſiccet aut ex organico
morbo vt ſi ſuo.ſ.moueat loco aut an̄ aut re=
tro aut dextrorſuꝫ vel ſiniſtrorſuꝫ aut ad infe
riora aut ad ſuꝑiora.Et ſi ad an̄riora mouea
tur oculꝰ ea fit d̄ cā glaucꝰ ſi ad poſteriora ni
ger ⁊ hec duo viſui nō obſunt.Si aūt ad ſupe
riora moueat aut ad iferiora ꝯtingit ea de cā
hoīeꝫ vnū q̄dē ituerī tāꝙꝫ duo aliq̄ eo ꝙ lumē
ab vno dirigat oculoꝝ a ſuꝑioribꝰ ⁊ ab altero
ab iferioribꝰ itueturqꝫ hō oculo cuiꝰ ab iferio
ribus lumē dirigit rē q̄ſi demiſſā alteroqꝫ cuiꝰ
lumē a ſuꝑioribꝰ ꝓcedit altiorē.dr̄qꝫ hmōi ac
cidēs ſtraboſitas.Qn̄ āt dextrorſum aut ſini=
ſtrorſuꝫ oculꝰ mouet fit hoīeꝫ vnū q̄dē nō q̄ſi
duo ituerī qm̄ lumē ex ſingulis ꝓcedit oculis
ꝑ vnā lineā iōqꝫ ⁊ hoc incōmodū viſui nō no=
cet.Nocumētū āt qd̄ viſui obeſt eo ꝙ videns
ſpūs minime rectꝰ ferat fit aut qm̄ q̄ vidētem
mittūt ſpūꝫ vētriculi cerebri ꝑte aliqd̄ patiū=
tur incōmodū aut qm̄ hoc ipm incōmodū ner
uo factū ē ꝯcauo aut qm̄ ſpūs ipe ſua egreſſꝰ
eſt nā̄.Incōmodū q̄dē qd̄ vētriculis ꝑte cere
bri accit aut ex mala fit ꝯplone calꝛa aut frigi
da aut hūida aut ſicca aut ex morbo organi=
co aut aꝑate aut ex ꝯtinuationū ſeparatione.
Et incōmodū qd̄ ꝯcauo accit neruo oppilla=

tio eſt. Oppilatio aūt illi accidit aut ex hūore
groſſo ⁊ viſcoſo aut cōpreſſiōe. Et egreſſꝰ ſpūs
a ſua ē nā aut in qualitate ſua: aut in quātita
te aut in vtriſq̄ ſimul. In q̄litate q̄dē aut ſi dē
ſetur fitq̄ abinde viſus paucitas: aut ſi ſubti=
lieṫ q̄ ex re viſus melior fit. In quātitate vero
aut ſi augmēta fuerit vñ ⁊ melior eſt viſꝰ: aut
īminuta fitq̄ viſus debilitatio. Et ſi q̄litas cū
quātitate cōponeṫ: q̄tuor hmōi fient compoſi
tiones. Si fuerit ſpūs multus ⁊ ſubtilis quālī
bet rē ⁊ de ꝓpe ⁊ de longe optime intueṫ hō.
Multi ēm̄ ē ſpūs extendi in remotiora loca.
ſubtilis aūt ſpūs eſt q̄ḋlibet optima deprehē=
dere cōprehēſiōe. Si ſit aūt ſpūs multꝰ ⁊ groſ
ſus: qḋ remotū ē hō ſpūs multitudine videt:
nō tñ bene eo qḋ groſſꝰ ſit. Et ſi ſpūs eſt pau=
cus ac ſubtilis qḋ ꝓximuz ē optime videt ſua
ſubtilitate: nō aūt lōginqua intueṫ eiꝰ pauci=
tate: paucꝰ ēm̄ ad locū vſq̄ lōginquū nō ex=
tendiṫ. Qḋ ſi ⁊ groſſus ē ⁊ paucꝰ ſpūs: remo=
tū qḋ ē nō videt ſua paucitate ſ3 nec ꝓximuz
ſua groſſitie. Que ṽo accidūt viſui accidētia
cā incōmodi qḋ alicui accidit mēbroꝝ q̄ in au
xilijs ſunt criſtalleidos hūoris: aut fiūt incom
modi cā qḋ foramini accidit pupille: aut en=
gaidos humori: aut tunice cornee: aut pal=
pebris. Foramini q̄dē icōmodū accit .iiij. mo
dis. Primꝰ ē cū dilataṫ. Scḋs cū arctaṫ. Ter=
tius cū moueṫ. Quartꝰ cū ſcindiṫ. Et dilatatio
aut nālis eſt: aut extranaturalis: ⁊ vtraq̄ ma
la eſt: ocl'i nāq̄ lumē ſpargiṫ ⁊ nō ꝯgregatur.
Hoc aūt duabꝰ fit de cauſis: aut tunice ſiccita
te cōgregātur que in circuitu foraminis ſunt
partes ⁊ cōprimūtur ⁊ a cētro remoueṅṫ: ⁊ hu
ius paſſiōis difficilis eſt ſanatio: aut ap̄ate qḋ
in ea fit: ⁊ ipam diſtēdit. Scḋa eſt cā ꝑꝑ humo
ris engaidos copiā q̄ illā replet: ideoq̄ foramen
diſtendiṫ. Arctatio aūt aut nālis eſt: aut extra
naturalis. Si nālis eſt ⁊ laudabilis: cōgregat
ēm̄ ſpūm videntē nec ſinit ſpargi. Et ſi extra
naturalis mala eiuſq̄ cāe cauſis oppoſite ſūt
dilatatiōis. Hoc ē aut qm̄ cornea tunica ener=
uata eſt aut hūiditate ſuꝑflua: aut qm̄ q̄ albu
gini oui ſil'is eſt humor euacuatus eſt: nec eſt
huic aliq̄d qḋ eā ipleat tunicā ⁊ roboret: ener
uaturq̄3 hac de cā: eiuſq̄ adinuicē ſuꝑincidūt
partes. Eūo aūt engaidos hūoris incōmodū
eſt viſꝰ validū: ſequiṫ nāq̄ hoc hūoris criſtal=
leidos deſiccatio occurritq̄ exteriꝰ lumē ſine
mediāte inter eos. Foraminis aūt commotio
aut naturalis aut ex̄naturalis. Et ex̄natura=
lis fit: ſi tūica ſcindaṫ vuea alio q̄ꝫ foramis lo=
co: roboreṫq̄ tūica vuea ⁊ ſciſſura ꝯſolideṫ in
cōmodū hic foramis ſcilis motꝰ viſui manife
ſte nō obeſt. Foramis aūt ſciſſura ſi modica ē
nec ad engaidos trāſmittiṫ hūorē viſui nō no
cet nocumēto manifeſto. Si aūt ſciſſura tranſ
mittiṫ intm̄ vt decurrat ab eo engaidos hūor

⁊ cornee obuiet tunice: duo abinde fiūt nocu=
mēta. Alteꝝ ē cū vuea criſtalleidi obuia ē nec
ipſi ē criſtalleidi ꝓtectio: aut q̄ꝛ ipam alliget.
alteꝝ ṽo q̄ꝛ ſpūs vidēs in foramie nō coadūa
tur. egrediṫ ēm̄ totꝰ ⁊ ſpargiṫ foramis a dila
tatōe. Incōmoda porro q̄ engaidos ſequūtur
hūorē aut i eiꝰ fiūt q̄litate: aut iquātiᵉ. In quā
titate ſi ml'tipliceṫ ipedimētūq̄ fiat ne adiuicē
exteriꝰ ⁊ iteriꝰ lumia occurāt. Aut ſi diminua
tur ⁊ hūor ipe criſtalleidos luci obuiet exterio
ri ſine mediante. In q̄litate aūt aut in colore
aut in liquore. In liquore ſi ſpiſſeṫ ⁊ groſſities
eiꝰ aut ꝑua ē aut imoderata. Si ꝑua oculū q̄
remota ſunt ꝓhibet intueri ⁊ in ꝓximo intui=
tus eſt ſanꝰ. Si imoderata ſit ⁊ in ea tota vi=
ſum ꝓhibet ⁊ hmōi vocaṫ incōmodū aq̄. Et ſi
in ꝑte aut incōtinuatis erit ꝑtibꝰ aut abinuicē
diuiſis. Et ſi in cōtinuis aut erit in medio aut
circa mediū. Et ſi in medio fit abide vt ſingu=
la videat corꝑa tanq̄ꝫ diuiſa opinabaṫ in vno
quoq̄ tꝑe. Si ṽo circa mediū oculi multa ſiṫ
ꝓhibet videre corꝑa. vno eodēq̄ tꝑe intm̄ vt
egeat ſingula intueri corꝑa ſuo ſpatio ꝑꝑ eiꝰ
paruitatē coni viſus. Si āt in ꝑtibꝰ fuerit ab=
inuicē ſeparatis diuerſiſq̄ fit abinde hoiez in
cōſpectu ſuo tāq̄ꝫ muſcas videre ⁊ culices ca=
pilloſq̄3: acciditq̄3 hoc plurimum dū a ſomno
ſurgiṫ maxieq̄3 pueris ⁊ febricitātibꝰ. Huiꝰ ṽo
hūoris imutatio tribꝰ fit modis. Quidā eſt vt
ad nigrū inclinet fitq̄3 abinde hoiez oia q̄ in=
tueṫ tanq̄ꝫ ſi in fumo aut puluere ſint videre.
Aliꝰ ē cū rubor in eo dñatur quēadmodū vt ei
accidit cuius in oculo vngula inueniṫ: vñ ru=
bet ⁊ opinaṫ hō cūcta que videt coloris eē ru
bei. Tertiꝰ eſt cū in eo croceꝰ ſuperabundat
color vñ homini opinari accit oia q̄ videt cro=
cea eē quēadmodū icteritijs ꝯtingit. Pars aūt
q̄ foramini ipſi tūice cornee oppoſita ē icōmo
dū aut a ſeipo patiṫ aut ab alio. Et q̄ illi a ſeip
ſa icōmodū fit aut morbi ꝑtibꝰ erit ꝯſilis: aut
organicꝰ aut ꝯtinuatiōis ſeꝑatio. Et ꝯſil'is ꝑti
bus morbis aut ex hūiditate arbitraturq̄3 hō
in fumo eē vel nebula q̄ videt oia aut deſicca
tur fitq̄3 ſpaſmꝰ viſuſq̄3 abide debilitaṫ: accit
q̄3 hoc maxie ſenibꝰ vite eoꝝ in vltimis. Spaſ
matur quoq̄3 tunica cornea iminutiōe engai=
dos ⁊ foramis fit arctatio. Ubi aūt ex ſiccitate
eiꝰ ꝯtingit arctatio nō fit foramis. Morbꝰ por
ro q̄ illi fit organicꝰ groſſities eſt ⁊ dēſatio: fiūt
q̄3 ab apoſtemate: accidūt abinde obſcuratio
⁊ opimētū in viſu iuxta eiuſ q̄ꝫtitatis magnitu
dinē ⁊ paucitatē. Incōmodū aūt qḋ a ꝯtinua
tionū ſeꝑatione accidit vlcꝰ ē. Ulcꝰ aūt aliquo
tiēs trāſmittitur aliquotiens nō. Et ſi minime
trāſmittitur duabus nocet de cauſis: altera ē
eo q̄ꝛ in eo ſuperfluitates cōgregaṅṫ ⁊ ſordes:
ꝓhibeturq̄3 interiꝰ lumē exteriori occurrere.
Altꝛa q̄ꝛ criſtalleis exṫiori ꝓpinq̄or ſit lumini

si aut trasmittat visui obest: eo quod engaidos euacuet humor. Incomodu aut quod pti accit cornee que foramini opposita e ab alio aut ex solidatione e opimeto aut ex palpebris. Ex solidatione quod si in ea vngula producat: operiatque quod foramini oppositu e cornee. aut si obtalmia illi acciderit que chimosis dr quod est apostema et in albo et in nigro oculi opiturque forame. Palpebre vero cornee nocet aut apate: quod in eis e: opiturque quod foramini oppositu est. aut prurigie que ingssat palpebras et subleuat: opiturque forame aut certe gradine que illi accit oblogu. s. apa i exteriori cotinges palpebre. Hec e. accntiu assignatio que in visus ingrediuntur sensum.

¶ Caplm. xij. de his que in sensum audit⁹ ingrediuntur accidentibus.

Porro que audit⁹ otingut sensui accidetia trib⁹ accnt modis: aut em oio deficit auditus et dr surditas: aut iminuit et grauitas vocat auditus: aut alr e q expediat. et appellat audit⁹ malus. Nocumetu aut sensui accit audit⁹ aut pp incomodu quod virtuti accidit p qua e auditus: aut instro p° ipsi⁹. Et audit⁹ vtuti icomodu accit aut pp mittete que e cerebru: aut pp neruum que vtute portat audit⁹ si illi accidat incomodu. Fit aut incomodu aut ex cosili ptibus morbo vt mala oplexione cala aut frigida humida aut sicca que accidit illis. Aut ex morbo organico vt apate et opilone. Aut ex cotinuationu sepatione vt pcussione et illisione. Et icomodu quod pmo accidit organo audit⁹ quod e scz ps larga et apla nerui audit⁹ ipi⁹ operietis foramē quod in osse e: aut in ipa accit suba aut incomodi alteri⁹ cu quod alicui mebror ipi seruietiu que ipsi⁹ adiuuat actione. In suba quod sua ex mala oplone cala aut frigida humida aut sicca: aut ex organico morbo vt apate aut ex otinuationu sepratione vt cotritio et icisio. Que aut accidunt illi mebris seruietib⁹ vt foramini exteriori et neruo p que vtus decurrit audit⁹ incomoda sunt ex opilone. Opilo hec e aut apa aut vruca: aut caro supabudas: aut certe sordes aut lapis que foramini incidit auditus.

¶ Caplm. xiij. de accidetibus que gustus sensui contingunt.

Accidetia que gust⁹ fiut sensui. tribus oriutur modis: aut nepe tot⁹ ipse cessat gust⁹ et oio: nec sentit aliqs ho sapores: aut imiuit vt fiat scilt hoi sensus in sapores debilis aut aliter ei⁹ est iudiciu q rei postulet ordo. Sentit itaque tunc homo sapores sed no degustat: aut saporem sentit aliquor et degustat aliter q ipsorum sint sapores: cu lingue. s. alicui⁹ dnat qlitas saporis aut amaritudo et est ex colera rubea aut acerbitas et est ex flegmate aut salsugo ex flegmate salso. Et si dnans mult⁹ e huor quida horu sentit ho sapor lz null⁹ ei⁹ iniciat saporlingue et si pauco sapore sentit illu que supabudat et lingue ei⁹ dnat th aliqs degustat sapores cibus em eiusmodi comouet in ea dnante huore. Hec aut nocumeta gust⁹ accnt sensui aut pter incomodu quod vtuti accit depellenti aut instro gust⁹ sensus pmo. Et quod depelleti accit incomodu vtuti aut pp ea est cerebri pte a que dirigit p qua gust⁹ sensus e neru⁹ aut pp illa ferete neruu. Mebro vero aut ex incomodo quod organo accidit pmo gust⁹: lingue. s. sube aut quod illi seruieti tunice. s. ipam operienti.

¶ Capitulum. xiiij. de accidentibus que odoratus sensui superueniunt.

Accidentia vero que odoratus cotingunt sensui aut ca eor que virtuti accidut odorat⁹ nocetiu fiut: aut que in strumetis odorat⁹. Et nocumetum qde quod vtuti accit aut ex mala est oplone que duobus pre cerebri inest vetriculis: quemadmodu ex repletione accnt capitis supfluitates et huiditates et ex solis calore et ex aeris frigore. Accit vero instro odorat⁹ pmo aut ex seipso: aut seruietiu ca mebror. Et instrm pmum duo sunt augmeta que vberib⁹ silia sunt qb⁹ incomodu accit aut ex morbo ptibus osili cum refrigerat aut calefit aut humectat aut desiccat: aut morbo organico vt opilatione que illi accidit. Mebra porro que huic deseruiut instrumeto duo sunt nasi meat⁹ et os pforatu ac operimetu pforatu. Icomodu aut nasi meatib⁹ aut ppter morbu organicu: aut ex continuationu sepatione. Et morb⁹ qde organic⁹ est apa caro supcresces in nasi meatib⁹: vn opilo fit meatuu: phibetque que ad odoratu puenit vet⁹. Cotinuationu aut sepatio vt illisio otritio si naso otingit meat⁹ etem opmit et opilat. Et quod ossi otingit pforato ac opimeto ei⁹ sili. Aut huor est grossus illd opilas forame et ab odoratu phibens aut humor putridus et sentit fetidum ho odore cu nihil illi pximum fiat putridum.

¶ Capitulum. xv. de accidentibus que tact⁹ accidunt sensui.

Tactus sesus oib⁹ e cois mebri corpis cu mebrorum cuique neru⁹ mittat sesu illi feres et volutariu motu sil aut certe neruus p que sesus ill mistrat et neru⁹ p que volutari⁹ ei⁹ fiat mot⁹ queadmodum eo dixim⁹ loco quod de neruis disputatu e. Accnt vero tacta sensui icomoda queadmodu et aliis sensibus nisi quod i his no vocat ppriis singla noib⁹ qb⁹ significet queadmodum ea que audit⁹ sensui cotingunt vocant surditas et audit⁹ grauitas et que sensus visus icomoda sunt cecitas

⁊ caligo vel obſcuratio. Sꝫ tñ eoꝝ q̄dā cōibꝰ vocant̄ noibꝰ: vt dormitatio ⁊ eneruatio: cum duo hec accidāt in oibus mēbris accn̄tia: fiūt ꝗ in q̄buſdā ſine alijs queādmodū in māibꝰ ⁊ pedibꝰ: diciturꝗ manuū ⁊ pedū eneruatio aut dormitatio. Delectatio āt ⁊ dolor ipſa q̄ȝ oibus accidūt mēbri: nec ꝓꝑuȝ eſt illis nomē ſi q̄buſdā ſine alijs accidat mēbris. Tactꝰ āt ſenſui fiunt incōmoda queādmodū ⁊ in alijs ⁊ ad eūdē modū membris. tribꝰ. ſ. modis aut eñ oio cū eo ſenſus deficit ⁊ motꝰ maxieꝗ hꝰ in pedibꝰ fit ⁊ māibꝰ. ⁊ vocat̄ eneruatio. Aut īminuit̄ ⁊ vocatur ſenſus paucitas ⁊ debilitas ⁊ mēbri dormitatio: aut certe alr̄ eſt q̄ꝫ expetit nā diciturꝗ egritudo ⁊ dolor. Et eneruatiōis cauſe eedē ſūt q̄ dormitatōis: niſi qᵭ ꝑ eneruationē accit incōmodū validū eſt ⁊ vehemēs cū quo ⁊ ſenſus deficit ⁊ motus volūtarius oio. ❡ Incōmodū āt qᵭ a dormitatiōe fit modicū eſt ⁊ difficil̄ cū eo ē ſenſus ⁊ motꝰ: nō tñ deficiētes oio. Dormitatio aūt fit aut in toto corꝑe ⁊ difficiliat̄ cū eo ſenſus ⁊ motꝰ ſil̄: aut ī vno mēbro ⁊ erit cū motꝰ difficl̄tate aut vacua erit hac difficl̄tate vt dētiū ꝯgelatio. Cōgelatio eni ī dētibꝰ dormitatio ē q̄ ab acerboꝝ maſticatōe inducit̄. Cā āt dormitationē adducēs ꝓhibitio ē trāſitꝰ ꝟtutis a cerebro ꝑ neruū q̄ ad mēbꝝ ꝑuenit. Aut manifeſta cā vt frigꝰ ⁊ nix cū mēbro obuia ſunt: ꝯgreganturꝗ neruoꝝ ꝑtes ⁊ ſpiſſant̄ ꝓhibetꝗ eiuſmodi res ꝟtutis trāſitū ſentiētis: queādmodū ſiq̄s manu piſcē teneat obdormitatē: q̄ dr̄ bereca. Hunc nāꝗ homo manu piſcē tāgēs friditatis eius ꝟtute manꝰ obdormit̄ ⁊ eiꝰ difficiliat̄ motus: aut cā p̄cedēs ⁊ hoc aut ex mala cōpl'one vt hūores frigidi ⁊ groſſi q̄bus nerui ꝯpaſcūtur ſpiſſanturꝗ ⁊ refrigerātur. Aut opilatio: ⁊ hec in cōcauis ē neruis ex humoribus groſſis ⁊ viſcoſis q̄ ꝯcauitati inuiſcāt̄ neruoꝝ: vt oculoꝝ neruis. Aut neruis ſine ꝯcauo ⁊ eſt aut ex ap̄ate qᵭ ſubaȝ ingroſſat neruoꝝ: aut ex cōp̄ſſione q̄ incidit illis: vt ligamētoꝝ ⁊ oſſiuȝ euulſoꝝ fractorūꝗ. His itaꝗ de cauſis dormitatio fit ⁊ eneruatio. ❡ Eorūꝗ aduētus aut in toto fit corꝑe ſi ī cerebro fuerit incōmodū: aut in pl'ibꝰ mēbris ſi fuerit in nucha: aut ī vno mēbro ſi neruis tm̄ q̄ ad illᵭ dirigunt̄ cōtigerit. ❡ Cerebro q̄ᵭ ſi incōmodū fiat: corpꝰ oē ſenſu p̄uat̄ ⁊ motu: eſtꝗ mors patiētis cū icōmodi aduētu. ❡ At ꝟo nuche ſi accidat icōmodū p̄mi ſpōdilis loco q̄ patit̄: viuet tādiu q̄ꝫta eſt ⁊ ſuffocati fune vita incōmodum ⁊ enim poſteriori accidit cerebri ventriculo. ❡ Sic quoꝗ minime viuet cui in loco qui poſt p̄muȝ eſt ſpondileȝ: ⁊ ſecundum ac tertiuȝ accidit incommodū: niſi ꝙ horum mors anhelitus cauſa p̄uationis fit: nō quod aliquod puppi cerebri incōmodū acciderit. Nerui namꝗ qui ad pectoris mittūtur lacertos poſt hunc oriunt̄ locū. Si aūt nuche poſt quartū ſpōdilē incōmodū fiet qui eiuſmōi patit̄ ſuꝑiores colli mouebit ꝑtes. Cuȝ aūt poſt q̄ntū ſpōdilē oium q̄ in pectore ſunt mēbroꝝ motꝰ deficit excepto diaphragmate nō etem̄ ad ip̄m magnū attinget abide incōmodū remanetqȝ ſimul modicꝰ in ſuꝑioribꝰ locis motus pectoris q̄buſdā lacertis eodē q̄ȝ modo ⁊ oſſi ſcapularū motꝰ ſuꝑeſt ſenſuſqȝ anterioribus brachij q̄m ſextū neruoꝝ par qᵭ ad manū ſenſuȝ defert ⁊ motū hoc orit̄ ex loco. Qᵭ ſi poſt ſextū nucha patit̄ ſpondilē ſuꝑioꝝ pectoris mēbroꝝ motꝰ ceſſat nec ad diaphragma nocumētū ꝑuenit multū remanētqȝ ī ſcapulis motꝰ ⁊ ſenſus brachiūqȝ ⁊ cubitꝰ mouētur ſȝ nō ſentiūt. ❡ Qᵭ ſi icōmoduȝ hoc loco qᵭ poſt ſeptimū ē ſpōdilē acciderit diaphragma ⁊ lacertoꝝ pectoris multi mouent̄ ſcapula excepta. hec etem̄ nō ſentiēs mouet̄. Qᵭ ſi poſt octauū fiet ſpōdilē ⁊ nonū totiꝰ eſt pectoris motꝰ ſuꝑſtes ⁊ manꝰ vtreꝗ ſalue ſunt ⁊ ꝑuri ſenſus ac motꝰ. Sic ⁊ in oibus ⁊ dijudicādū eſt ſpōdilibꝰ q̄bꝰ incōmodū accit. Nocumētuȝ nāqȝ ea ſequit̄ mēbra ad que nerui abinde ꝓducti tēdūt. ❡ Nerui porro q̄ ad vnūqᵭqȝ ſingulariter ꝓferunt̄ mēbroꝝ ſi forte patiantur ſingulariter mēbro nocet illi in ſenſu ⁊ motu. Noſti aūt vnūquēqȝ neruoꝝ q̄ ad ſingula deferunt mēbra ⁊ ſenſum ⁊ motū ex eiꝰ loci ſpeculatiōe in quo mēbra expoſuimꝰ cū ᵭ neruorū diximꝰ ortu ſcieſqȝ abinde cū alicui ꝑi neruoꝝ incōmodū fit aut ſenſus ⁊ volūtariꝰ motus ſimul ab illo ceſſant mēbro ad qᵭ nerui veniūt illi hocqȝ erit ſi nerui hij ⁊ ſenſum ſimul ferūt ⁊ volūtariū motū aut remanēte motu ſēſus ceſſat. hocqȝ tunc tūc cōtingit cū ad membrū duo ferunt̄ nerui quoꝝ alter ꝟtutē motꝰ ad lacertos defert: alter aūt cuti qua mēbrū veſtit̄ tactꝰ ſenſum miniſtrat ⁊ incōmodū neruo ſenſu tactꝰ ꝯtingit porrigēti: aut certe motu deficiēte oino ſenſus ſuꝑeſt. hocqȝ cū incōmoditas illi neruo motū ſuggerēti ifert̄. Cū aūt mēbro vno miniſtrat̄ neruo ſenſus ⁊ motus ſimul incōmodūqȝ magnū fit ⁊ motꝰ ceſſat ⁊ ſenſus ſimul ab eo mēbro ⁊ ſi vehemens nō fuerit motui nocet ⁊ ſenſus ſuꝑeſt ſanus. Motꝰ etem̄ virtutis indiget pl'ima q̄ꝫtitate ſēſus aūt per modicā miniſtrat̄ q̄ꝫtitatē.

❡ Cap. xvi. ᵭ delectatiōis ⁊ doloris q̄litatibꝰ.

Delectatio ⁊ dolor in oibus ſūt ſenſibus alterationē ſentiētis in nā ſētiti queādmodū eo dictū eſt loco quo de q̄litatibꝰ diximꝰ ſenſuū niſi ꝙ delectatio ē ab ex̄nāli hitudine in nālē alteratio dolor eꝫ a nāli in ex̄naturalē hitudineȝ alteratio ē. p̄ma vt corꝑis a lāguore ī ſanitatē alteratio. ſcᵭa a ſanitate ī morbū hec alte-

ratio cũ modica ẽ nec delectatio fit nec dolor quẽadmodũ si sup hois corp⁹ scitillule cadãt ignis dolor nõ fit ⁊ si forte aliq̃d qđ temperati sit caloris modicũcꝫ minime delectaẽ. Sic quocꝫ ⁊ si in sentitũ alteratio paulatim fiat ⁊ in tpis lõgitudine nec delectatio fit nec dolor. Cũ aũt simul magna ẽ aut hoc aut illđ fit quẽadmodũ si sup alicui⁹ ceciderint ignis carbones corp⁹ magni ipm cõburũt ⁊ dolor fit: aut si forte lenis alicui⁹ rei hõ magnã ptẽ attigerit delectatiõis in vltimo delectaẽ. Cũ ãt sel' ẽ hmõi alteratio alterutrũ fit tãcꝫ si ad aliqđ in fluat mẽbrorũ mã cal'a aut frida semel dolor fit: ⁊ si ab alicui⁹ corpe nocẽs enacueẽ mã semel delectationẽ abinde sentit hõ vt cũ vulneribus sanies euacuaẽ. Delectatio aũt ⁊ dolor intact⁹ sensu fortiores sunt q̃ reliq̃s sensibus grossior ⁊em̃ ẽ sensuuꝫ nec alteraẽ ⁊ mutaẽ; in alicui⁹ rei nãm facile sꝫ tarda quãdã difficultate eo q᷑ sentitũ facile ⁊ celeriter passiones in eo nõ opeẽ pp ipsi⁹ grossitiẽ: resistit ⁊em̃ illi ꝓhibet. Quocũcꝫ aũt alicui⁹ arcet actionẽ ⁊ amouet ampli⁹ ipm lediẽ. Reliq̃s oib⁹ sensib⁹ delectatio ⁊ dolor ex eis q̃ sentiunt non magna fit quẽadmodũ tact⁹ magnuꝫ q̃d accit sensui eo q᷑ celeri⁹ in rei alterenẽ nãm sentite faciliuscꝫ. Nisi q᷑ in aliꝭs eorũ maior ẽ ⁊ delectatio ⁊ dolor q̃ i aliꝭs iuxta subtilitatis eorũ ⁊ grossitiei quãtitatẽ. Uisus itacꝫ sensus sua citi⁹ alteraẽ subtilitate ⁊ in sentiti mutaẽ nãm coloris scꝫ. Quare q̃titas illi nõ accit magna delectationis aut ꝯtra ex sentiti nã. sũtcꝫ hi duo sensus visus scꝫ ⁊ tact⁹ in delectatiõe ⁊ dolore in extremitatib⁹ duorũ oppositorũ. Reliquorũ oiuꝫ nãliter hec duo media ẽ: nisi q᷑ in gust⁹ sensu delectatio ⁊ dolor debiliores sunt q̃ in tact⁹ sensu. subest em̃ hic illi in grossitie. in audit⁹ autẽ sensu fortiores sunt q̃ in visu. est em̃ illo grossior. Odorat⁹ porro sensus iter auditũ medi⁹ ꝯsistit ⁊ gustũ in grossitie ⁊ subtilitate alterationisq̃ celeritate ⁊ mora: queqꝫ illi delectatio accit ⁊ dolor mediũ tenẽt. Et sciẽdũ doloris cãꝫ oiꝫ in sensu ꝯtinuationũ sepationẽ eẽ. Hocqꝫ in tact⁹ sensu aut ex aliq̃ fit acuto ⁊ icidẽti aut graui illidẽti ⁊ ꝯterẽti: aut aliq̃ extẽdẽti re: aut ex friditate ⁊ calore. Calor aũt ⁊ frig⁹ corpi nocẽt ꝯtinuationũ mẽbrorũ separatione Caloris ⁊em̃ imoderati ẽ ratificare ⁊ disiũgere mẽbri ptes fridũ ꝯtra ꝯgregat ⁊ spissat ei⁹ ptes adinuicẽ intm̃ vt alie ab aliꝭs sepenẽ: q̃re ei⁹ ꝯtinuationes disgreganẽ: q̃le q̃d luto accit cũ em̃ siccaẽ scindiẽ. Et sciẽdũ malã cõpl'onem dolorẽ facere. Siquidẽ varia sit ⁊ ineq̃lis in oi corpe. Si sunt em̃ oi hec in corpe eq̃lis dolorẽ nõ parit eo q᷑ corpi tãcꝫ sit nãlis cõpl'o: nec mẽbrorũ aliq̃ sua ledũtur nã. Hmõi i ethica cõtingit febre ⁊ hydropisi. He em̃ male ꝯplones male sunt ⁊ tñ in oi eq̃les corpe ⁊ mẽbris: vñ

⁊ dolorẽ ab eis nõ sentiũt. Nõ ⁊em̃ in eorũ corpore ẽ mẽbrũ aliqđ sanũ qđ nocumẽtũ sentiat mẽbri ⁊ egrotationẽ. Inde igiẽ putrida febris piodica magnũ patiẽti ꝑmo facit piodo dolorẽ magnãcꝫ angustiationẽ eo q᷑ alienũ q̃d illi accidat: qđ ꝯsuetũ nõ nouerit. Si ãt tpe ei⁹ prolixius fiet ipaqꝫ in oia diffũdeẽ corpis mẽbra dolor nõ sentiẽ ⁊ molestia. At ṽo varia diuersaqꝫ mala cõpl'o oib⁹ nõ erit in mẽbris corporis eq̃lis: sꝫ in aliꝭs diuersisqꝫ ⁊ ipa diuersa in his ãpliori: in illis minor: vñ ⁊ diuersis fit dolor ptib⁹: eo q᷑ q̃dã i alia faciãt ⁊ alia ab aliꝭs patianẽ. Dolor ãt in visus sensu ex albedinis fit colore q̃ diuidit ⁊ spargit quẽadmodũ in tactu calor: aut ex nigro colore: q̃ lumẽ ꝯgregat coadunatiõe nimia ꝯtinuationũq̃ accit sepatio ab eo quẽadmodũ in tactu a frigore. Est aũt hoc in gustu aut ex acerbo sapore ⁊ pũgitiuo q̃ lingue separãt ptes quẽadmodũ cal'm facit aut põtico ⁊ insuaui q̃ tãcꝫ ⁊ frig⁹ disterminãt. In auditu a voce fit magna ⁊ acuta q̃ audit⁹ separãt sensũ sicut ⁊ alb⁹ visum color. Accit aũt sensuũ cuiqꝫ delectatio ⁊ dolor: aut ab extra vt visui auditui ⁊ odoratui. hꝭ etem̃ delectanẽ ⁊ cõtra colorib⁹. vocib⁹. odoribusq̃ ab exteriorib⁹. Et ab interiorib⁹ fit illis tm̃ dolor: aut ab itus ⁊ ex̃: vt sensui ꝯtingit ⁊ gust⁹ et tact⁹. Gust⁹ q̃dẽ sensui fuit hec ab exteriorib⁹ ꝑ sapores: ab itus aũt sanguis delectaẽ sapore ⁊ flegmatis dulcis. noceẽ aũt cholera ⁊ salso flegmate si i corpe dominenẽ lingue aut ad ipaꝫ mittanẽ a stõ. Tact⁹ porro sensui ab exteriorib⁹ lesio fit reb⁹: his q̃ ꝯtinuationũ faciũt sepationẽ vt icisiõe ⁊ illesiõe: ⁊ ab iteriorib⁹, calida cõpl'one aut frida supfluitatibusq̃ grossis q̃ disrũpũt: hũoreq̃ acuto q̃ icidit. Ab exteriorib⁹ fit illi voluptas mollib⁹ ⁊ in calore ⁊ frigore tẽperatis. ab iteriorib⁹ ṽo cũ mã excoq̃tur mala nocẽsqꝫ ⁊ digeriẽ maturationẽ nãqꝫ ⁊ digestionẽ voluptas cõmittaẽ: aut cũ dissoluũtur maleꝫa corpe supfluitates quẽadm̃i balneo fit cũ supfluitates dissoluũtur cal'e ⁊ pungẽtes: sꝫ ⁊ cũ qđ nocebat egrediẽ ⁊ manifeste purgaẽ q̃lis ẽ in coitu voluptas cũ spma egreditur. Spma nãqꝫ si in vasis fuerit suis multiplicatũ nãm ledit: q̃re ipꝫ foras hec depelliẽ: nisi q᷑ maior ẽ cũ eũatur spma delectatio q̃ ex ei⁹ fuerit collectiõe nocumẽtũ: eũatio nãqꝫ ei⁹ fit semel: alteraturqꝫ sensus ab eo semel vñ ⁊ maior ei⁹ ẽ voluptas. Collectio ṽo ei⁹ pedetẽtim fit: nec alteraẽ ab ea sensus semel: vñ ⁊ nõ multũ facit in sensu dolorẽ. Uoluptas autẽ q̃ mulieri fit ex coitu maior est q̃ q̃ viro. In muliere ⁊em̃ fit voluptas ⁊ eiionis spmatis causa ab ei⁹ vasis: q᷑qꝫ matrix a veretro sperma contrahit. In viris aũt voluptas hec euacuationis spermatis est solius.

Ca. 17. ꝺ accñtib⁹ q̃ appetit⁹ ciborũ actõi accñt.

Quoniam vt ostēsuz ē ad stōi os nerui a cerebro dirigūtur per quos appetitus fiat sensus: facta sunt q̄ ipsuz sequunt̄ accidētia, eadē q̄ ⁊ tact⁹. ¶ Que aūt ori stōi fiūt incōmoda: q̄dā ei⁹ nocēt actiōes ex ipsi⁹ substātia: q̄dā alioꝝ nocēt actionē mēbroꝝ. Et q̄ hui⁹ nocēt actiōi sensus in sua suba: ipa sūt q̄ appetitui nocēt. Que ꝟo alijs mēbris: aut ꝯfiguratiōe: illis nocēt ⁊ colligātia q̄lia sunt q̄ cerebro accidūt incōmoda ab his q̄ in stōi sunt ore q̄ ex re accidētia fiunt varia ⁊ diuersa iuxta incōmodi nām vt epilepsia. aliēatio mētis mania. Aut certe illis sua nocet vicinia: queadmodū cordi defectū videmus accidere: cū stōi os a locatiōe cordi ꝓximū sit. Et q̄ actiōi appetit⁹ fiūt accn̄tia: eodez quoqꝫ sunt mō quo ⁊ in alijs ꝯtingūt actiōib⁹ tripliciter. s. Aut em̄ oio deficit aut iminuitur aut aliter q̄ꝫ expedit ei⁹ ē nā. Et plen⁹ appetitus defect⁹ fit. Aut qm̄ corp⁹ minime eñatur: nec dissoluuntur ab eo p aera ea q̄ꝝ opz alia supplere locū: aut qm̄ vene nihil ab epe ꝯtrahūt ⁊ concauitates ac epar ab eo. Et stōi oris sensus cessatio aut incōmodi cā est qd̄ stōi accidit ori ipsimet si fiat ei mala cōplo caļa vt i febrib⁹ accit appetit⁹ cessatio: aut qd̄ cerebro queadmodū in passiōe alienatiōis mētis appetitū cessare ꝯtingit: aut icōmodi certe quod neruis fit a stōi os a cerebro missis. Hoc autē aut ex difficultate ⁊ cōpressiōe fit: vł ex fissura p ferrū. Imminutio aūt appetit⁹ fit cū q̄ eius faciūt cessationē cāe sz debiles molestāt. Ei⁹ ꝟo malū aut in cibū est aut in potū. Et appetitus ciboruz malitia aut in q̄litate erit aut in quātitate. In quātitate q̄dē cū appetit q̄s ciboꝝ multitudinē queadmodū canini appetitus accit hmōi. Et hoc aut hūoris ē acerbi q̄ i stōi ꝯclusus ē ore cā. sequiturqꝫ eiusmōi egestionū multitudo ⁊ hūiditas aut qm̄ q̄ p dissolutionē est eūo imoderata ē: cui⁹ exuberantia aut caloris ē cā dissoluētis ⁊ ꝯsumētis aut retinētis debilitate ꝟtutis. Appetit⁹ aūt ciborū malitia in q̄litate fit cū hois appetit⁹ ad acerba declinat aut salsa aut pūgitiua: fitqꝫ illd̄ nō nūquā terrā appetere ⁊ gipsū ac carbones nigros: hocqꝫ ex hūore fit malo frigido i stō. pl'imū aūt hec accit passio p̄gnātib⁹ ⁊ vocak appetitus incōtinētia fitqꝫ hoc maxie p̄mo ⁊ scd̄o ⁊ tertio mēsib⁹ cū fet⁹ puus ē nec multo p̄ualet adhuc sanguine pasci menstruoꝝ imo pauco sz meliori: q̄re mal⁹ superest sanguis ⁊ in ore ꝯgregak stōi fiūtqꝫ mali abide appetit⁹. Quarto iā facto mēse hmōi iprob⁹ cessat appetitus qm̄ fet⁹ iā creuit ⁊ ꝯfortat⁹ est ad sangnis trahendā copiā supfluitatesqꝫ defecerūt: q̄dā q̄d vōitu q̄ p̄gnāti fit: q̄dā aūt ciboꝝ iminutiōe q̄ appetit⁹ sequik defectū. Ac: it āt hmōi appeti

tus ⁊ alijs q̄ꝫ p̄gnātibus cū in eoꝝ stōi ore supfluitates coadunank male. Et siquidē humor ille ꝯgregat⁹ in stōi ore pūgitiuus est ciboruz iminuik appetit⁹ crescitqꝫ ad potū si acerb⁹ in cibos augmētak ⁊ a potu reprimik. Acerb⁹ etem̄ hūor stōi ꝯgregat os simulqꝫ mās ⁊ comprimit eas: vñ caꝝ imminuitur q̄ꝫtitas ⁊ suba immergik. Remanēt itaqꝫ vacua quedā loca que desiderat repleri natura: fitqꝫ abinde appetitus: queadmodū ab euacuatione ⁊ dissolutione. Ampli⁹ hūor acerbus stomaci cōgregatos ꝯfortatqꝫ fitqꝫ ei⁹ acumē maius ⁊ forti⁹ Si sit aūt hūoris dulcis appetit⁹ imminuitur ciborū ⁊ potus simul: dulce ⁊em̄ vacuitates replet ⁊ stōi os enervat. Malū porro appetitus in potu: aut in q̄ꝫtitate est: aut in q̄litate. Et in q̄ꝫtitate cū homo sitit ⁊ imoderate aquā bibit hocqꝫ aut caloris fit cā fortis vt febriū est calor: aut hūoris salsi: aut pūgitiui vel cholerici qui in stōi cōclusus est ore. In q̄litate vero cū hois inclinatur desideriū ad maloꝝ potuū q̄litatez: qd̄ hūoris cā mali fit in ori stōi ꝯclusi. Hec sunt que stomaci ori cōtingunt accidētia.

¶ Cap. xviij. de accidentib⁹ q̄ actiōibus cōtingūt cerebri ⁊ cordis ex oris stōi cōfiguratiōe.

Accidētia porro q̄ actiōi cōtingūt cerebri incōmoda sequētia que fiunt in stomaci ore: sunt mētis alienatio: obstupefactio somni imersio: epl'ia: ⁊ mania. ¶ Alienatio quidē mentis hac erit in habitudie ab apostemate calido quod in ore est stomaci. Obstupefactio vero ⁊ in sōno immersio: ex stomaci oris frigore fiūt. Hocqꝫ aut ex mala est cōplexione frigida que ipsi dominatur: aut ex flegmatico hūore in eo cōcluso: aut ex frigido certe medicamie vt opio ⁊ epidabago aut frigido cibo vt fungis ⁊ acerbo lacte: aut frigidi certe vaporis causa quia matrice ad illud tollitur menstruorum tarditatis causa: aut spermatis: pferturqꝫ eiusmodi vapor ad cerebrum ea que inter est illi⁹ cōsparticipatione. Eadez est ratio ⁊ in epilepsia fit em̄ ex flegmaticis humiditatib⁹ que ori dominātur stomaci. Desipientia aūt nigra ex nigro fit hūore qui in ore stomaci cōcludik: ascēduntqꝫ eius ad cerebrum vaporēs. Hec sunt q̄ cerebro accidūt ex incōmodis in stomaci ore factis accidētia. Et incōmodū cōtingit eē magnū si aut stomaci sensus fortis ē oris: aut cerebꝝ debile incōmodoꝝ susceptionis celeris cuius debilitas aut naturalis est: aut aliq̄ que facta ē illi passiōe. Accn̄tia āt q̄ cordi ⁊ arterijs icōmoda stōi oris seq̄ntia ꝯtigūt sūt sincopis defect⁹ ⁊ pulsus malitia. Passioqꝫ q̄ vocak bolismos. Sicopis vł defectus aut ex magno fit qui in stomaci ore est dolor aut ei⁹ sensus virtute: aut debilitate cordis ⁊ pl'santiū. vēaꝝ: vn̄a

de celerius icōmodoꝝ susceptibilia sūt. ¶ Passio aūt que bolismus vocat ex mala fit ꝯplone frida oris stōi. ⁊ ex ciboꝝ iminutiōe ⁊ ꝟtutis debilitate. Hec est accidentiū cordis ⁊ venarū pulsantiū cāꝝ assignatio: ex aliq̄ q̄ in ore stōi erit passiōe. ¶ Accidētiuꝫ ꝟo q̄ cerebro ⁊ cordi simul cōparticipatiōis oris stōi accidūt cause: anhelitꝰ est malus eiusq; difficultas: hꝰ fit si stōi os diaphragma ꝯprimat: aut spātis cā q̄ in ipso est: aut incōmodi alicuiꝰ qd cerebro cōtingit ex oris stōi passione aliq̄. Qua ex re diaphragma debilitat ab anhelitꝰ actione spātis ad ipsuꝫ ascēdentis cā: aut debilitatōe nerui ab ipm mouendo. hec est disputatio accidētiū q̄ sensui cōtingūt tactꝰ ⁊ eorū cause.

¶ Capitulum.xix. de accidentibus que sentiēti contingunt cerebro scilicet.

Accidētia vero q̄ cōmuni accidūt sensus sentiēti sensui. Somnꝰ ē imoderatꝰ: ⁊ ꝯtra vigilie. ¶ Somnus aūt imoderatꝰ ex mala fit frida cōplone q̄ cerebro dn̄at: vnde dormitatio fit ⁊ vocat hmōi obstupefactio ⁊ submersio aut ex nimia hūiditate q̄ ipꝫ ifundit: ⁊ vocat eiusmōi dormitatio tēperata somnꝰ: aut ex dormitatione ꝓuocātibꝰ medicamibꝰ vt opio papauere egiptiaco. ¶ Uigilie aūt fiūt ex cāis q̄ sōni causis opposite sunt ⁊ contrarie scilꝫ: aut sunt ex mala ꝯplexiōe sicca: aut calīa ⁊ sicca: cerebro dn̄antibꝰ: aut ex calidoꝝ ⁊ siccoꝝ sumptu medicaminū vt beledari vel alioꝝ huiusmodi.

¶ Capitulum.xx. de accidentibus que voluntarij fiunt motus actionibus.

Accidentia vero q̄ i motus igrediūtur actionē voluntarij tribꝰ fiunt queadmodū in oibus dictū ē sensuū accn̄tibꝰ modis. Hoc ē q aut ex toto cessat queadmodū in eneruatiōis passiōe fit. Aut iminuit queadmodū in dormitatiōis ꝯtingit passiōe: aut i decursu ē malo ⁊ ordie. Un̄ mlta ⁊ varia fiūt accn̄tia: q̄dā qd a nāe actōe: vt rigor: horror: tussis: sternutaꝰ: oscitio singultatio: ructatio. Quedā a morbo: vt spasmus titillatio. Quedā āt ⁊ a nāe actiōe ⁊ morbo simul: vt tremor motusq; q̄ cū dormitatiōe fiūt ⁊ eneruatiōe. Dico aūt h nāꝫ aut regentē corpꝰ ꝟtutē aut aialē. Et motꝰ cessatio eneruatio scilꝫ fit: si acciderit neruis mēbꝛꝝ mouētibus incōmodū: qd trāsitū mouētis volūtarie ꝟtutꝫ ꝓhibeat oio: hꝰ āt dictū ē aut ex mala cōplone frida fit q̄ neruos dēsat: aut spāte neruos i gflante: aut ex grosso hūore ipsi i herēti neruosi qd ꝯcauꝰ ē: aut ex ꝯpressiōe q̄ neruis accit. Que icōmoda si i nuche ꝓncipijs acciderit: eoꝝ cā totū eneruat corpꝰ: vocaturq; eiusmodi accn̄s apoplexia ⁊ ꝑalisis. Si ꝟo i q̄bus dā sit neruis: eneruatio eiꝰ fit mēbri qd mouebat. Et si eneruatio in gutturis fiat lacertꝫ āputatio dr vocis. Et si i pectoris lacertꝫ ā helitꝰ vocat defectꝰ. Et si in vesice lacertis vrie sit exitꝰ sine volūtate. Qd si dixerit qs vrine ⁊ egōnis actionē a nā fieri ⁊ moueri p expellētis motū ꝟtutis. Sꝫ tn̄ coꝝ amissio p volūtatē ē ex ꝟtutis aialis actiōe: vrie nāq; emissio p reductionē fit vesice ꝟtutisq; expellētis ꝟtute que in ea ē ⁊ eneruatiōe lacerti q̄ eiꝰ os circūdat hecq; ex aialis fit ꝟtutis actiōe. Sic q̄q; ⁊ egōnis fit emissio itestini reductiōe recti i podicꝫ loco. Jō ꝙ ex vesice eneruatiōe exꝓssio vrine qd nāle ē accn̄s: eneruatio aūt lacerti q̄ eiꝰ circūdat os emissionē facit ꝑter velle vrine qd accn̄s ē aiale. Sic q̄ꝫ egōnis mora nāle ē accidēs: eiusq; si fiat sine velle egressus accn̄s est aiale. He sunt cessatiōis motꝰ cāe. Immutatio aūt motꝰ cū dormitatione ꝯtingit ⁊ q̄ dormitationē faciūt cāe: eedē sunt q̄ eneruationē nisi q minime fortes sunt queadmodū q̄ oio motū cessare faciūt. Hoc āt accn̄s ex actiōe ē nāe ⁊ morbi: qm̄ motꝰ ⁊ sensus i dormitatiōe non cessat. queadmodū in eneruatiōe qm̄ mēbꝛū ad iferiora nō mergit nec mouet: sꝫ nec moueri pōt pleno motu nec puro sentit sensu ꝓpter ea que in naturam morbus operatur.

¶ Ca.xxi. de motꝰ assignatiōe q̄ aliterq; oporteat fit i mala. s. hitudie ⁊ q̄ illū faciūt accn̄tia.

Voluntarius motus si mala fiat hitudie horror ab eo fit ⁊ rigor. tussis sternutaꝰ. oscitaꝰ singultatio. ructatꝰ alices, vꝫ extēsiōes. āgustie. Oia āt hec accn̄tia ex nāe fiūt actiōe. accit āt hꝰ q̄ꝫ loco ex morbi silꝫ actiōibꝰ tremor ⁊ q̄ cū dormitatiōe fiūt motꝰ. Et nos ab his icipiemꝰ accn̄tibꝰ q̄ ab actiōe veniunt nāe ⁊ cāis eoꝝ: icipiāq; ꝑmū d horrore ⁊ rigore. Dico qm̄ duo hec accn̄tia ex hūore fiūt pūgitiuo q̄ i mbra dfluit sētiētia lacertos. s. ⁊ neruos pūgūtq; illa ⁊ nocēt: ideoq; horret mēbꝛꝝ ⁊ reducit. ꝓp sui ꝟtutē sēsus vult itaq; expellēs hūc pellerꝫ ꝟtꝰ hūorē sibi nocētē. Cōtigit āt silr q̄d si sup corpꝰ nimij fundat aq̄ frigorꝫ horret etem abide corpꝰ ⁊ rducit. Sic q̄ꝫ fit si sup corpus scitille ceciderit ignꝫ horret ab eis corpꝰ eoq; cupiat nocētia sibi ꝺpellere nā. Jō ꝙ rigorē faciētes cāe tres sꝫ. pᵃ ē calor. 2ᵃ frigꝰ. 3ᵃ nālis dbilitas calorꝫ: māeiq; mltitudo. Et calor aut ab iteriorībꝰ ē vt colīa rubea sedꝫq; hāc p cldubio febrꝫ: aut exterioribꝰ queadmᵐ sꝫ vlcꝰ plagāq; acutū posuerimꝰ mdicam aut pūgēs statim etei patiēti accit horror ⁊ treit. Inueīmꝰ ēt cꝰ corpꝰ supfluitatibꝰ calīs fluosisq; ꝑpletū ē cum balneum fuerit ingressus horrere molestari ⁊ quandoq; tremit q balnei aer superfluitates ad exteriora extrahat corporis quibus

e pungit. ¶ Frigus q̄z aut ab exteriorib⁹ fit vt
aq̄ frida ⁊ aere frido: aut ab iteriorib⁹: ⁊ hoc
aut ex cola est nigra seq̄turq; febris. H etenim
hūor horrorē nisi cū putrefact⁹ fuerit non ad-
ducit cūq; putruerit illū febris sequit: aut fleg
mate vitreo ⁊ hoc flegma si fuerit putridū fit
ab eo rigor cū febre piodica: ⁊ si nō putridū ri
gor sine calefactiōe ⁊ febre. Et si ei⁹ altera ps
putruit: altera nō febris ab eo fit: q̄ ēpileos vo
cat febris. s. in q̄ simul ⁊ rigor ⁊ calor coeunt.
Rigor ⁊ em̄ ex flegmate fit nō putrido. febr̄ at̄
ab eo qd̄ iā putruit flegmate. Cā at̄ ei⁹ q̄ debi
litas est caloris nālis ⁊ mãei multitudo mortē
hz subseq̄ntē. Multa nāq; materia cū calorē
inuenerit nālē debilē suffundit illū supat ⁊ ex
tinguit. Si sit aūt nālis fortis calor paucaq;
mā humorē subtiliat calor liq̄facit ⁊ dissoluit.
Rigor at̄ cōpositus ē ex frigore ⁊ tremore par
uo. Tremor at̄ expellētis fit fortitudīe ꝟtutis
q̄ i lacertis ē ad nocētes expellendos hūores:
idq; cū adduces cā rigorē cal'a est ⁊ tremor fit
fortior qm̄ calor fortioris est mot⁹ ⁊ magis no
cēs. Si sit at̄ rigorē faciens cā frida ⁊ tremor
minor ē mot⁹ minusq; ledit. Ideo ꝙ in flegma
tica est febre rigor minor q̄ꝫ tertiana: qm̄ in fe
bre flegmatica horror simul fit. ¶ Est at̄ frigo
ris cā qd̄ cū rigore ē caloris fuga nālis ad cor
poris ꝓfunda eo ꝙ ei⁹ ledant exꝉiora ⁊ doleāt
a nocēte humore: ideoq; hmōi accidentia ad
actionē referūtur nature ꝟtutē. s. animalem.

De tussi.

Tussis aūt ex actione fit nā-
li corp⁹ regēte. Est etem̄ mo
tus fortis ab expellēti fact⁹ ꝟtute q̄ istrumen
tis fit āhelit⁹ p exitū aeris: fitq; p pectoris re-
ductionē sup pulmonē fortē: expellitq; valide
aerē ⁊ cū eo q̄ in pectoris sūt ⁊ pulmōis cana
lib⁹ supfluitates. Ideo ꝙ neče hz nā ad tussis
cōplemētū vt ꝟtus fortis sit q̄ ad expellēdas
ꝓualeat supfluitates sed ⁊ vt nō grossa sit mā
nec viscosa quā nā non pōt efferre eo ꝙ mea-
tib⁹ inuiscata sit ⁊ anhelit⁹ opilet meat⁹: sed
nec tenuis q̄ meatib⁹ labat lubrica ⁊ ad locū
in quo fuerat reuertat. Idq; cū mā grossa est:
neče est medico illā subtiliare ⁊ tēperare cum
ysopo ⁊ ameos. Et si tenuis ē igrossare. Si vis
cosa cū squigibin incidere ⁊ silibus. ¶ Tussis
aūt cā ē aut mala cōpl'o cal'a aut frida q̄ sup
est ⁊ dn̄at pectoris lacert̄ pulmōi ⁊ canali ei⁹
gutturisq;: nititurq; nā qd̄ ipsaz ledit pellere:
aut mā q̄ in istrumētis ē āhelitus quā emitte
re ⁊ hāc expulsare festinat nā. Hec mā aut ab
interiorib⁹ ē aut exꝉiorib⁹. ¶ Ab exꝉiorib⁹ qd̄
vt cibis potib⁹ qui in pulmōis ingrediunt ca
nalē puluereq; ⁊ fumo. Ab iteriorib⁹ aūt ex
mā q̄ a capite dscēdit ad guttur ⁊ pulmōis ca
nalē ac ipm̄ pl'monē pectusq; vt i catarro ꝯtin
git. Aut chimo ab epatis gibbositate ascēdē-
ti. Aut aliq̄ re q̄ in pulmōis canali cōclusa est

vt grossus hūor. Et q̄ in pleuresi est mā ⁊ ꝑi-
pleumonia. Aut in pectore ꝯclusus ē: vt q̄ i vl
ceribus est pectoris ⁊ pulmonis sanies.

De sternutatione

Sternu-
tatio q̄z ⁊
ad eūdē quo tussis fit modū ex nā. s. corp⁹ re-
gēte: cū virtus moueat expellēs illd̄ qd̄ ipi no
cet qd̄ in vētriculis est cerebri egrediturq̄z illd̄ a
fortitudine ꝟtutis ⁊ aeris ipulsiōe ad exterio
ra mūdanturq; cerebꝝ ⁊ nares nisi ꝙ tussi pe-
ctus mūdat ⁊ pulmo tm̄mō sternutatio aūt lz
cerebꝝ purget ⁊ nares: sz tn̄ simul ēt pect⁹. Ce
rebrū nāq; si moueat ad expellēdas q̄ in illo
sunt supfluitates vaporosas meat⁹ i flant vtri
q; q̄ ad nares mittūt vt p eos supfluitas mit-
tat grossa velociter ⁊ facile reducunturq; pecto
ris lacerti per neruos. ⁊ sequit aeris emissio
cū quo in pectore sunt supfluitates emittunt.
Sternutatio nanq; cum maiori fit virtute eo
ꝙ egeat nā locis emittere supfluitates cōtor-
tis. Fit etem̄ cū incaluerit cerebrū ⁊ humefa-
cta fuerint: q̄ in capite sunt vacua loca audi-
turq; ei⁹ vox. Fit ēt sternutatio ex pūgēti cere
bri vētriculos superfluitate desideratq; illaz
expellere: natura quemadmodum in tussi cō-
tingit ⁊ singultatione.

De singultatione

⁊ ructatu
oscitatio-
ne alicib⁹ extēsiōib⁹ āgustijs. Singultatio. ru
ctatio. extēsio. ⁊ oscitatio ⁊ āgustia oēs ex ꝟtu
tis motu regētis fiūt ad expellēdas i mēbris
positas supfluitates ⁊ illa nocētes. Et singul
tatio ac ructat⁹ fiūt ad mltas expellēdas sup-
fluitates aut pūgētes q̄ i stō sūt: nisi ꝙ singul-
tatio a vacuo fit ēt stōi si forte illi spasm⁹ ex ina
nitiōis ꝯtigerit mltitudīe: atq; hoc ex actione
ꝟtut̄ est aīalis accn̄s. ¶ Ructat⁹ at̄ ex ꝟtutis
motu fit expellēt̄ ad ꝓpl'sandas supfluitates
vētosas i stō ꝯclusas: ⁊ ē aut ex vētositate cibo
gn̄ante. Aut ex ea q̄ p calor̄ gn̄at dbilitatem
vētositate cui⁹ cibū ē excoq̄re. Fit ēt ex caloris
virtute cibū comburentis ructatus: qua ex re
ructatus generat fumosus. Oscitatio ex sup-
fluitatib⁹ fit vaporosis q̄ in maxillarum cōclu
dunt lacertis quas natura purgat ⁊ dissoluē
do emittit. ¶ Alices autem vel extensiōes ex
superfluis vaporosibus in totius corporis la
certis aut eorum maiori inclusis parte fiunt
quorum natura purgationez dissoluendo ni
titur. ¶ Angustia porro contingit rem depel
lenti membris nocentem quā labor nutriuit
qua ex re alices fiunt. Sūt aūt angustie gn̄a
duo: ꝑmū q̄dē ex labore fit. Scōm qd̄ ab inte
riorib⁹ corpis. Et q̄ ex labore fit āgustia q̄dru
plex est. Prima est vlcerosa q̄ ex hūoribus fit
liq̄dis tenuibus ⁊ acutis q̄ fortis gn̄ant labo
ris tpe. Aut ex humorꝝ liq̄factiōe grossorum
⁊ dissolutiōe cū a corpe nō egrediāt. Aut adi

pis ꝛ carnis liq̄factiōe mollis. Scḋa ē angustia cū q̄ extēsio ē q̄dā: q̄ ex nimio fit labore ꝛ imoderato: extēdūturq; lacerti ꝛ neruí nec ad eos ex sup̄fluitatib⁹ puenit q̄d nisi p paucū eo ꝙ in hmōi hitudine hi humores sint boni. Accidit aūt cū hac spē segnities ex motu ꝛ i curatiōe: nec hmōi spēi corp⁹ restringit. Tertia āt est angustia apatica cū q̄ pulsatio ē apatis similis pulsatiōi cali: q̄ spēs fit cū lacerti nimio calefiunt calore fortissimi cā mot⁹ ꝛ laboris nimij: trahūturq; ad eos oēs ppinque illis sup fluitates. Sequit aūt hāc angustie maneriez dolor grauis cū patiētis tāgit corp⁹ vidēturq; oia mēbra tāq; tumida ꝛ apatica. Accit āt huiusmodi spēs cui incōsuet⁹ labor ē ꝛ fatigari nō nouit. Quarta deniq; spēs illa ē q̄ ex nimia sit siccitate q̄ neruis accit extēuataq; fiūt ꝛ sub rugosa mēbra ac sicca nec facile moueri pñt. ¶ Angustiar̄ āt diuersitates q̄ ab īterioꝛib⁹ mouent corpis tres sunt. Prima est vlcerosa ꝛ fit a calido colico q̄ mot⁹ fortis gn̄atur tpe: ideoq; q̄ hāc patit sentit in mēbris tāq; vlcera. Scḋa cū q̄ extensio est q̄ ex multitudie fit humorum grossor̄ q̄ grauāt mēbrū ꝛ extēdūt. Aut ex vētositate ipsa extēdēti: fiūtq; abinde alices grauissimi. Tertia est apatica q̄ ex humore fit acuto ꝛ forti quā inflatio cōmittatur ꝛ extēsio pulsatiōesq; apostematis calidi pulsatiōib⁹ siles.

¶ Capitulum. xxij. de accidentibus que ex solo fiunt morbo.

Que vero ex solo veniunt morbo accidētia sunt spasm⁹ ꝛ titillatio. Spasmus eñ in neruis opat ꝛ lacertis quēadmodū v̄tus volūtarie mouens facit cū lacertū ꝯhat ꝛ ad locū a quo orit reprimit. Sic ꝛ spasm⁹. Fit nāq; aut ex repletiōe aut ex euacuatiōe. Ex repletione cū lacert⁹ replet ꝛ neruus humorib⁹ extēditurq; in latuz: vnde ꝛ ad sui partē reprimiturq; q̄sq; capitis. Quare ei⁹ iminuit lōgū quēadmodū ꝛ vasis fit q̄ ex corijs fiūt vt vtres. Hos etem̄ si diligentissime imoderate repleueris in latū lōgo extēdunt in minuto. ¶ Ab euacuatiōe aūt fit si ex neruis hūiditates fuerit educte ꝛ lacertis. vnde ex siccati ad ortus sui retrahuntur p̄ncipiū: quēadmodū capillo cōtingit ꝛ corrigie si igni pxima fiāt. Desiccātur etem̄ ꝛ recrispant ꝛ quēad^m cordis accit cithare si ad aerē expo site sint cal3 ꝛ siccū incidunt ꝛ rūpunt. Cum sint ꝛem̄ ptense retrahūtur ꝛ incidūtur: vñ ꝛ q̄ eas pcutit cū a pcussione completa cessauerit cordas iuenit laxas ipsa pcussiōe. Patet itaq; ex his spasmū solū sequēs morbū accidēs esse. Spasm⁹ itaq; si in toto sit corpe epil'ia vocat: ꝛ si i palpebrar̄ lacertis: altera erit palpebrar̄ clausa: alta apta: ꝛ si i lacert3 fiat ocl'i strabositas nūcupat: ꝛ si in stō singultatio ab inde fit: ꝛ si in spmatis vasculis fit emissio fit spmatis inuolūtaria. Et si in lacertis maxillarū stridorē facit dētiū. Titillatio v̄o ex vētositate fit vaporosa ꝛ grossa q̄ in mēbro ꝯcludit: dilatatq; illud ꝛ reducit quēadmodū arterie reducunt ꝛ dilatātur. Differunt aūt pulsus ꝛ ꝛ titillatio: qm̄ pulsus semp fit ꝛ in venis pulsantib⁹ tm̄. Titillatio v̄o in oib⁹ fit mēbris q̄ dilatari possunt: vt cuti oibusq; lacertis cordi ꝛ venis pulsantib⁹ ꝛ nō pulsantib⁹ stō itestinis oibusq; mēbris iter solidū ꝛ molle tēperatis. Porro in ossib⁹ ꝛ cartillaginib⁹ eo ꝙ dura sint vētositas ꝯcludi nō pōt: sic neq; i cerebro pp suā hūiditatē titillatio fieri nō poterit. His itaq; de causis titillatio accidēs est a solo veniēs morbo quoniam a sola fit ventositate.

¶ Capl'm. xxiij. de accidētib⁹ q̄ ex nature actione ꝛ morbo simul fiunt assignatione.

Porro ea que actiōe nāe ꝛ morbo simt fiūt accn̄tia sūt trēor fortis ꝛ q̄ cū dormitatiōe fit mot⁹. Trēor eteni mot⁹ est mēbri ad supiora ꝛ inferiora: eo ꝙ nā mēbrū velit ad supiora tollere: ꝛ morbus cōtra deponat inferi⁹. Est ꝛem̄ hac in habitudine v̄tus debilis nec p̄ualet mēbr̄ pfecti⁹ extollere morbo supato. Huius accn̄tis. i. tremoris cōmotio fit: aut ex q̄busdā aialibus accidētibus: aut pp dissoluentē virtutes morbū. Et ab accidētib⁹ q̄d aialibus vt ira aut timore ferar̄ aut regū eleuationeq; sup altissimos ꝛ p̄cipites locos: fitq; abide virtutis mēbrū mouētis d̄bilitas. Morb⁹ āt q̄ v̄tutes dissoluit: aut ex cōsimiliū fit partiū morbo vt mala cōplexione frigida: quēadmodū seniorib⁹ accidit: ꝛ q̄ frigide potū mltiplicat aq̄ aut sup se fundū sicut etiā ei q̄ multū bibit vinū ꝯtingit: cū calor submergit nālis. Aut ex organico morbo: vt opil'one q̄ i neruis fit ex grosso ꝛ viscoso hūore q̄ mouētē phibet ad mēbr̄ puenire virtutē. Et si q̄dē humor neruis p̄mū infixus est: aut v̄tutis debilis ē valde: vt hūorē nō possit efferre nec mēbr̄ substollere diligenter tremor abide nō fit. Si sit āt hūor nō ifix⁹ nec debilis ē v̄tus humorēq; pōt auferre ꝛ mēbr̄ substollere fortiter: s3 tñ ill'd humor agrauat: ꝛ ad iferiora depōit: tremor inde sequitur: pp duos motus contrarios qui ex natura est ꝛ q̄ ex morbo: adhunc itaq; modum ꝛ accidētia hec a nature fiunt actione ꝛ morbo.

¶ Capl'm. xxiiij. de accidētiū q̄ vitalib⁹ accidūt actionib⁹ causarūq; eorum assignatione.

Et quoniā de accidentiū causis q̄ aialibus cōtingunt actionib⁹ sufficiēter dictū ē: iā de illis q̄ i actiones surrepūt vitales incipiamus. Dico ergo qm̄ vitales actiōes quēadmodum

alio ostendimus loco. sunt dilatatio cordis ꝛ venaꝝ ꝑcutientiũ ꝛ reductio. Vocat̃ aũt huiusmõi pulsus. Pulsus aũt aut oio deficit ꝛ vocatur pulsus cessatio: hocq̧ cũ morte fit ꝛ vite cessatiõe: aut iminuitur ꝛ minor vocat̃ pulsus. Aut certe alit̃ ei⁹ ẽ cursus q̃ expedit variusq̧ vocat̃ pulsus. Et pulsus q̇dẽ minor ex nimietate fit doloris cũ calor imergit̃ n̄alis ad corporis refugiẽs iteriora: iminuiturq̧ ꝛ minor fit abinde pulsus. Aut ex ꝟtutis debilitate vitalis cũ arterias in oẽs eaꝝ terminos dilatare nõ possit: queadmodũ in defectu ꝯtingit. Varij aũt pulsus varietas ex pl'ibus fit causis ex̃ naturalibus vt morbis ꝛ accidẽtibus. Pulsus aũt varietas auget̃ ꝛ minuitur iuxta rerũ augmentationẽ ꝛ iminutionez extranaturalium. Nos aũt de pulsus varietate ꝛ eius causis in sequentibus dicemus cum de pulsuum disputabimus habitudinibus.

¶ Capl'm.xxv. de accidẽtiũ assignatiõe q̃ i n̄ales subintrant actiones ꝛ eoꝝ causis ac p̄mũ de prime digestionis accidentibus.

Ostensis que in vitalem igrediũt̃ actionẽ accidẽtib⁹: iã nunc de naturaliũ dicam⁹ actionuz accidentib⁹. ¶ Dico qm̃ actionib⁹ q̃ ꝯtingunt n̄alibus accidẽtia iuxta n̄ales sũt actiões. Et n̄aliuz genus actionũ in cõpletis vnũ est pascere scilꝫ ꝛ nutrire. Nutrire aũt est cibos mẽbro quod nutritur similes facere: hoc aũt per appetit⁹ efficit actionẽ ꝛ digestiõis. Et accidẽtia q̇dẽ q̃ appetitui accidũt q̃lia sint iã satis diximus ꝛ causas cũ de accidẽtiũ dicerem⁹ aliarũ causis. Digõnis ꝟo tres sunt spẽs. Prima q̃ in st̃õ fit digestio vbi cib⁹ in succositatez ꝟtit̃ quãdã ꝛ digestio vocat̃ prima. Scd'a q̃ in epate fit ꝛ est sanguis ex ciboꝝ succositate gñatio vocat̃q̧ digõ scd'a. Tertia ꝟo q̃ i singulis fit mẽbris: sanguis scilꝫ in mẽbri n̄az alteratio q̃ digestio nuncupat̃ tertia. Singularũ digestionũ actio p q̃tuor cõpletur ꝟtutes: queadmodũ cũ de n̄alibus loq̄remur virtutib⁹ dictũ: est attrahẽtẽ scil' retinentẽ imutãtẽ ꝛ expellẽtem. ¶ Et digestio p̄ma ipsa est q̃ in st̃õ fit cui nocumẽta accidunt queadmodum ꝛ oibus reliq̃s actiõib⁹ vt scil' aut oino deficiat: queadmodũ in fastidiositate accit. Aut iminuit̃ vt ructatus fũosus vl' acerb⁹. Aut certe alit̃ q̃ oporteat ei⁹ inuenit̃ decursus male scilꝫ: queadmodũ cui in st̃õ cib⁹ in vẽtositatẽ ꝟtitur ꝯtingit. ¶ Que aũt accidẽtiuz digõnis hmõi sunt cause duas est inuenire: altera ab exteriorib⁹ est: altera ab interiorib⁹. Et ab iterioꝛib⁹ incõmoda sũt q̃ ꝟtuti accidũt digestiue: hec aũt aut ex morbo partiuz cõsimiliũ fiunt q̃ st̃õ accidit: ꝛ si calidus est cibos in fumositatem mutat ꝛ putredinẽ si frigidus in acerbitatẽ. Aut ex humorib⁹ i st̃õ cõclusis: q̃ si fuerit hũor coleric⁹ ructat⁹ fit fumosus. Si flegmaticus sequitur acerbum ꝛ si frigidus pariter immoderate digestionis fit cessatio ꝛ lienteria: si nõ sit aũt frigus imoderatũ ventositas generat̃. Aut certe ex morborũ aliquo organicoruz vt calido ap̄ate ꝛ frido quod st̃õ: aut ei⁹ accidit ori vnde ei⁹ debilitatur ꝟtus. Et intellige qm̃ digestionis q̃ ex ꝟtutis debilitate digerẽtis est corruptio: magis officit ꝛ peius est malũ: q̃ que ex mala cõplx̃one fit calida aut frigida. Humida aũt ꝛ sicca iminutiones quidẽ sũt digõnis nõ eius defectus nisi forte eius q̃ siccã habet cõplexionẽ eo vsq̧ fiat deductio vt ad cõsumptionẽ veniat̃: ꝛ iã tũc digestio deficit aliter nõ. ¶ Causa aũt exterior aut ex cibis ẽ: aut pp somnũ. Et ex somno qm̃ si mult⁹ fuerit somnus ꝛ digestio bona si paucus ꝛ breuis ipsa fiet mala. ¶ Digõnis malũ pp cibos fit q̃tuor de causis. Prima est eoꝝ q̃titate: scd'a q̃litate: tertia priuatiõis hore iuste causa ꝛ dilatationis ei⁹: quarta eoꝝ q̃ porriguntur ordine. Et q̃titatis causa qm̃ cibi aut multi sunt aut pauci. Et si quidẽ pauci sunt stomacusq̧ calidus in fumositatẽ cib⁹ alterat̃. Et si mult⁹ sit̃q̧ corruptiõi difficil' ꝛ virt⁹ valida: somn⁹ lõgus fit abide digõnẽ imorari tantũ modo. Qd' celeris si sit digõnis ꝛ calor fortis: corruptio accidit siue lõgus sit siue breuis somn⁹. Qd' si debilis sit calor cibi multi ꝛ corrũpi difficiles: somnusq̧ breuis fastidiositas abide fit. ¶ Digestionis aũt corruptio q̃ ꝑpter qualitatez est ciboꝝ talis est. Si calidi sint cibi ꝛ st̃õi cõplexio similis: in colerã mutãtur vt mel: si iuuenibus ꝛ calide cõplexionis porrigat̃ hoibus: alterat̃ eteni ꝛ in coleraz in eoꝝ mutatur st̃õ. Qd' si frigidis existentibus cibis stomacus eiusdẽ est cõplexionis cibi in acerbitatẽ in ipso mutãtur: vt lac ꝛ cucurbita si feminibus porrigãtur: ꝛ his q̃ frigidi sunt cõplexionibus alterãtur eteniz in eoꝝ st̃õcis ad acerbitatẽ. ¶ Que ãt pp ordinẽ ẽ ciboꝝ corruptio hmõi est. Si eteni arctãtes vẽtrem cibos sumpserit vt citonia pira dehinc emolliẽtia vẽtrez supponat: vt blitũ ꝛ spinachiã cũ oleo cõditam oliue ꝛ muri: fit abide n̄az cõstipari: ꝛ cibos q̃ vẽtrẽ emolliũt corrũpi. Sic etiã si digõnẽ imorãtes apponãtur primuz cibi vt caro ꝛ solida oua: dehinc cibi celeris subdãtur digõnis vt persica ꝛ cucurbita: melonesq̧ cite digõnis cibis accidit corrũpi: cũ q̃ tarde digerit̃ eorũ imoratur descẽsuz a st̃õ sue digõnis tarditate. Cib⁹ aũt digõnis velocis cũ digest⁹ decursum ad exteriora nõ inuenit in st̃õ corrũpitur. Hec est ciboꝝ corruptio ex eo q̧ q̃ ꝓponi opꝫ postponũtur: q̃ postponẽda ãponũtur. Opꝫ aũt medicũ expressius intueri ꝛ dijudicare ꝛ q̃ digestioni accidũt nocumẽta digerentis culpa virtutis: ꝛ que ciboꝝ cã fiunt vel etiã som-

ni: quoniam que virtutis culpa fiunt accidentia difficilia sunt sanari: et quando minime sanantur eiusque deducit malum ad lienteriam et ut nullo modo cibus immutetur in stomaco aut certe in ventositatem. Nocumentum autem quod ciborum causa fit aut aliarum que exterius fiunt causarum facilius curantur. Potes autem earum diiudicare differentiam. Intuere itaque si digestionis est malum cum cibus porrigitur multus aut paucus aut calidus aut fridus aut alio quam expedit tempore: aut propter ordinis varietatem: aut statim post vigilias cibus ipse digestionis est causa corruptionis. Si sit autem hoc et cibus in quantitate et qualitate et iuxta consuetudinem temperatus est et quo oportet tempore et ordinem quem expedit servat corruptio accidit digerentis culpa virtutis digestioni. His itaque de causis accidentia in actiones ingrediuntur prime digestiones.

¶Capitulum. xxvi. de accidentibus que attrahenti retinenti et expellenti contingunt virtutibus.

Quoniam digestionem per quatuor complexe virtutes attrahentem retinentem digerentem et expellentem. et digestionis prime cum suis causis diximus accidentia que in stomaco equum est nos iam ostendere que tribus reliquis accidant virtutibus accidentia que sunt attractio retentio et expulsio que in prima sunt digestione. Attractioni que in stomaco est incommoda queadmodum et aliis accidunt actionibus cessatio iminutio malum. Hoc autem aut male complexionis morbi causa: aut morbi organici. Male vero complexionis morbus aut ex calore est aut ex frigore. Et si quidem imoderata hec fuerit nihil omnino stomacus attrahit cessatque ab eo attractio: vocaturque eiusmodi stomaci eneruatio. Si sit autem pura stomaci est debilis attractio queadmodum in eneruationis accidit principiis. Morbus autem organicus ut apostema quod meri accidit aut stomaci ori aut supercrescens caro in eorum altero corrumpitque meatum ut non queant stomacus que attrahi transmitti ad ipsum. Et hoc quoque si opilatio magna est attractio fit aliter quam oporteat ut spasmica attractio et tremulenta ac titillosa. Hec autem fiunt accidentia si virtus fortis non fuerit que morbum possit euincere ut attrahat diligenter: sed nec debilis quem morbus superet et eius cessare faciat attractionem scilicet fit in huiusmodi re queadmodum ubi nam morbusque simul contendunt ut in tremore dictum est. Dictum est de causis huiusmodi cum de accidentium causis que virtutis fiunt voluntarie actionis loquremur. ¶Retentio que in stomaco est ipsa quoque aut omnino cessat que cibos retinere habet queadmodum in lienteria fit in hoc etenim morbo stomacus cibos non retinet scilicet egrediuntur ab eo et non immutantur. Aut eius iminuitur retentio et fit abinde aut ventositas aut inflatio aut rugitus cum super cibum stomacus non reducatur ut oportet et hec aut propter malam fit complexionem fridam. Aut cibum que generat ventositatem: aut certe paucitas fit ciborum digestionis: acceleraturque egestionis exitus: hocque fit cum stomaci non durat cibi retentio unde et bene non digeritur: nec ciborum mittitur succositas ad epar humida abinde exit egestio. Aut vero cibus ipse corrumpi in stomaco acciditque egestionis putridum esse odorem. Quod si eiusmodi corruptio ex mala est complexione calida aut propter coleras punctura comitabitur et si ex mala complexione frida aut flatus ventositas comitatur et inflatio. Est autem contra stomaci in cibos mala retentio: fitque abinde ex spasmi et tremoris genere retentio ut singultatio et vomitus horum etenim duum accidentium motus spasmicus est: nec vero vere spasmus: vetus etenim spasmus in neruis fit et lacertis sicut in precedentibus dictum est dum de accidentibus voluntariis disputaremus motus. Singultatio autem et vomitus ex retinenti fiunt virtute et expellenti simul. Retinens etenim virtus eorum vult retentionem que apud eam sunt et in stomaco nocens est aliquid ad quod expellendum expellens insurgit virtus et emittit. Et si ledens illud in ipsius fuerit substantia singultatio fit. Stomacus namque totus nocens hoc a se vult repellere. Quod si in stomaci fit fundo vomitus accidit quoniam stomacus que in eius concauitate sunt conclusa nititur expellere siue humor grossus aut certe cibus fuerit malus interim ut duobus his in accidentibus necesse sit stomacum sustolli donec ori proximus fiat. ¶Expulsionis autem que in stomaco est accidentia his eisdem tribus fiunt modis scilicet aut omnino ut in colica fit passione que ileos vocatur que omnium colicarum difficilior est que aut ab apostemate fit calido quod subtilibus oritur intestinis comitaturque eiusmodi febris et sitis. Aut virtutis debilitate expellentis: nec est cum hoc habitu febris aut sitis: fitque istiusmodi vitium aut ex mala complexione frigida frigidorum causa ciborum: aut ex opilatione que propter egestionem facta est siccam anfractibus intestinorum immixtam et est simul cum his intestinis grauitas tortio et rugitus ac inflatio que colica passio nonnunquam validam sequitur dissinteriam. ¶Diminuitur autem expulsionis actio et descensus difficilitatur egestionis ac egressus aut certe eius habitus et decursus malus est: fitque abinde lienteria cum virtus mouetur pellens antequam cibus immutetur in stomaco: hocque humoris fit causa acuti stomacum pungentis aut cibi certe eiusmodi qualis est sinapis: et acetum acerrimum: aut ipsum grauat stomacum nocetque: ideo expellitur. Hec sunt que in virtutis expellentis actionum ingrediuntur accidentia que in stomaco est. ¶Quecunque autem circa stomacum de attractione ac expulsione dicta sunt: intelligenda sunt et in intestinis maximeque de virtutis actione expellentis. Hec enim intestinis fortior est omnibus aliis. Accidunt autem huic nocumenta virtuti in intestinis quemadmodum et aliis actionibus

scʒ aut cessatio ex toto aut iminutio aut aliter
ei⁹ ē ꝙ̄ expediat actio. Et sciēdū accidere stō ꝛ
ꝛ itestinis q̄busdā in habitudib⁹ attrahēti et
expellēti ꝟtutib⁹ aliter ꝙ̄ sit nā̄ vt vtanꝛ. Stōi
etem̄ est cibū a meri trahere ꝛ ad itestina pel
lere. Intestinoꝝ aūt vt alia ab alijs purgamē
ta cibi attrahāt ꝛ foras emittāt: ꝛ qn̄ʒ accidit
vtriqꝫ habitudo ex̄nālis cogitqꝫ vt necitas et
attrahēti ꝛ expellēti alio ꝙ̄ nāli mō. Accitqꝫ
stō ab itestis purgamēta trahere ꝛ ad meri ꝑ
vomitū pellere. Accitqꝫ itestis vt ab iferiori=
bus purgamēta ꝯhāt ꝛ ad stōm pellāt quem
admodū in colica accit passiōe quā ileos vo
cam⁹ ꝛ in cōclusiōib⁹ atqꝫ expssiōib⁹. In ileos
q̄dē: qm̄ in hac passiōe virt⁹ cū moueꝛ expel=
lens vt egōnes iferi⁹ pellat fluxūqꝫ ad exterio
ra nō iueniat opilatiōis cā ad supiora ꝓpel=
lit ꝛ depellūt eas itestina hec ad illa dōec ad
stōm veniaꝛ stōus ad meri ꝛ ꝑ vomitū exteri⁹
pellit cū itestina illā supius pepulerint. Con
clusio aūt accit pl'm q̄ egōnes augmētat aut
vētositatis ab iferiorib⁹ emissionē ꝓhibetqꝫ
ꝯputatio vētositatis exit⁹ aut negociū qđ piā
ab egōnis assessiōe vn̄ egō ꝯcludiꝛ: ꝛ cū exit⁹
viā nō iueniat ad supiora redit sublata ab in
testinis donec ad stōm veniaꝛ fitqꝫ vomit⁹ et
corruptio appetit⁹. Hec est accidētiū designa
tio que ꝓ̄me accidūt digōni ꝛ eoꝝ cause.

¶Capi. xxvij. de accidētibus scđe digōnis q̄
est in epate sanguinis generatio.

Secunde aūt digōni q̄ sā=
guis ē i epate ꝛ
venis gn̄atio trib⁹ accn̄t incōmo=
da modis. Aut em̄ oīno cessat ꝛ n̄
alteraꝛ ciboꝝ succositas q̄ ab inte
stinis ad epar dirigiꝛ ꝛ venas in sanguie oio
sed alba remanet queādmodū ꝓ̄us est. Aut
iminuiꝛ imutaꝛqꝫ succositas hec in epate ꝛ ve
nis q̄dā alteratiōe ꝛ q̄dā digeriꝛ digōne. Aut
certe ei⁹ exhibenꝛ aliterqꝫ oporteat actiones
mutaꝛqꝫ in epate succositas aut in col'am ru
beā queādmodū ictericis cōtingit aut nigrā
q̄le leprosis cōtingit. Aut mutaꝛ ad flegma vꝫ
aquosum hūorē sicut ꝯtingit hydropicꝫ. Sūt
aūt hui⁹ ꝟtutis accn̄tium cāe duplices ꝛ duo
gn̄a alteꝝ ab iteriorib⁹ alteꝝ ab exteriorib⁹.
Et q̄ ab iteriorib⁹ sunt: cāꝝ tres sunt diuersi=
tates. Prima est mala ꝯpl'o ꝛ hec aut cal'a est
ꝛ mutaꝛ ab ea succositas in col'am: ꝛ si calor
imoderat⁹ fuerit in col'aʒ mutaꝛ nigrā eo qꝫ
a calore exuraꝛ. Aut mala ex ꝯpl'one frida ē
fitqꝫ succositas sanguis aq̄sus: ꝛ si imodera=
tū ei⁹ fuerit frig⁹ succositas oīno nō alteraꝛ.
Scđa morb⁹ est organic⁹ vt opil'o q̄ venis acci
dit aut ex ꝯ̄sso hūore: aut ꝑꝑ apā qđ illas cō=
primit. Tertia ex nā ē succositatis q̄ a stō mit
tiꝛ ad epar cū etem̄ multa ē nō pōt eā in san=
guinē epar alterare: ꝛ si pauca col'as imutat

ꝛ si calide est ꝯpl'onis ꝛ hāc in coleras immu
tat si fride iu flegma alterat ꝛ in vētositatem
iuxta friditatis magnitudinē ꝛ paucitatem.
Nocumētoꝝ aūt cāe q̄ ab exteriorib⁹ digōni
accidunt scđe sunt vt si vtaꝛ hō negotijs bal=
neo cibo ꝛ coitu alijsqꝫ hmōi que ab exterio=
ribus corpi obuiāt. His em̄ si aliter q̄s ꝙ̄ opʒ
vtaꝛ in q̄̄titate tꝑe ꝛ ordine cōmultiplicātur
per ea mali in corpe hūores. Si etem̄ calefa
ciētibus vtaꝛ hō ꝛ col'am gn̄antib⁹ vt pipe al=
lio ꝛ cepa colere multiplicaꝛ gn̄atio in ei⁹ cor
pore. Si āt pluri faciat q̄ colerā gn̄ant nigrā
cibos vt vaccinā carnē ꝛ lēticulā caulesqꝫ in
ei⁹ multiplicaꝛ corpe nigra. Cū aūt fl'a gn̄an=
tes nimiū assuescit vt lac fungos ꝛ recentes
pisces in corpe flegma gn̄aꝛ. Sic quoqꝫ cū hō
ꝛ otio ꝛ q̄eteutiꝛ ꝛ plurimū accipit cibū dimit
titqꝫ balneū: aut certe post cibū vtiꝛ ꝛ pl'm in
eo pseuerat eius in corpe gn̄aꝛ flegma. Si āt
vtaꝛ labore ꝛ exercitio multiplicetqꝫ an̄ cibū ꝛ
iminuat cibū ac ieiunio vtaꝛ pl'imo col'a gn̄a
tur in ei⁹ corpe rubea. Eodē mō se res hʒ si q̄s
eiusmodi rebus vtaꝛ q̄ humores multiplicāt
in corpe. Fiūtqꝫ ab vnoquoqꝫ humoꝝ cum in
corpe multiplicati fuerint pl'ima accn̄tia. Ex
colera eq̄dē rubea ictericia si in oi sit corpore
formix herisipila si in vno sit mēbro. Qđ aūt
a col'a fit nigra si i oi pl'imo fiat corpore mor
phea nigra ꝛ si in q̄busdā mēbris cācer ꝛ du
rū apā. Que vero ex humore fiunt flegmati=
co si multus in corpore fuerit hyposarchica
hydropis ꝛ lepra ꝛ si in membris quibusdam
apostema molle qđ vndimia dicitur. Qđqꝫ
ex superfluitate fit aquosa cum in corpe fue=
rit multiplicata hydropis asclitica. Et si in
quibusdam fuerit membris vesica generatur.
Si vero ventositas in corpore fuerit multipli
cata hydropis timpanica ꝛ si in qubiusdam
membris inflationes fient. Huiusmodi acci=
dentia corpori fiunt cum secunde acciderint
nocumenta digestioni.

¶Capitulum. xxxviij. de tertie digestionis ac
cidentibus.

Tertia porro digestio in mem=
bris est que scilis cibuʒ membris
similem facit que pascuntur huic
queādmoduʒ ꝛ alijs actiōib⁹ no=
cumēta accn̄t. s. vt aut oio cesset nec pasciꝛ ali
quo mō corp⁹ queādmodū in arefacto vel hy
dropico vel ethico marasmato ꝛ ptisico ꝯtin=
git morbo. Aut iminuaꝛ queādmodū in ma=
tie fit. Aut ei⁹ fiat aliterqꝫ opʒ: queādmodū in
lepra fit ꝛ morphea. ¶Et cibi q̄dē cessatio ac
priuatio aut ea fit causa quoniam nihil co=
meditur ꝛ bibiꝛ: aut aliquo quod virtutū cui
piā accidit nocumento quatuor nāliū: debili
taturqꝫ a sua actiōe ꝓpter malā cōplexionē.

Jmmutans eteni ꝟtus si infirmet nō pōt pascēdo cibuz assilare mēbro: fiūtqꝫ abinde mlte in corpe supfluitates. Et si pariter ꝟtus expellēs valida est ꝓpulsat supfluitates simulqꝫ ⁊ alia q̄dā: cibos scił nōnullos q̄bus aliq̄ eēt vtilitas: fit abinde nutrimēti ꝓuatio. Si sit āt virtus q̄ expellit d̄bilis: remanēt eiusmōi i corpe supfluitates q̄ ⁊ varios pariūt morbos. Attrahēs āt virt⁹ si fortis sit: vt multā attrahat q̄ntitatē: ⁊ digerēs ē ꝟtus debilis: attracta imutare nō ꝓualens superfluitas fit in corpe. Jnfirmata aūt expellēti ab eaꝝ expulsione supfluitatū q̄ in corpe congregate sunt: accidētia fiēt pessima iuxta supfluoꝝ naturā. Maties āt fit pp ciboꝝ paucitatē ⁊ pot⁹: aut ꝓpter nocumētum qd̄ in has igredit q̄tuor ꝟtutes. ¶ At ꝟo icteritia morphea lepra: elephātia: ⁊ his silia abinde fiunt: q̄ in huiusmodi hītudinib⁹ mēbris pastis cibus nō fit silis: quinimo qd̄ pascendū est membꝛꝝ cibo fit simile ꝓpter materiei malitiā qua mēbꝝ pascitur.

¶ Capitulum. xxix. de accidentibus habitudinum corporum.

Horro que in hītudinib⁹ sunt corpis accidētia ⁊ cāe eoꝝ sunt actionū malitie q̄ digōni accidūt scđe ⁊ tertie: Sūt aūt accñtia hec. icteritia crocea ⁊ nigra. elephātia morphea alba ⁊ nigra. lepra. lingue nigredo ⁊ his siles colores q̄ in corpis apparēt supficie. ¶ Et icteritia fit aut ex mala ꝯplexione aut organico morbo. Et q̄ ex mala cōplone: aut ex caloris ē epatis ꝯplone vt fiat ei⁹ sanguis colerici maior gn̄atio: feraturqꝫ sanguis: ille p venas in oia corpis mēbra ⁊ in totū diffundat corp⁹. accīitqꝫ ea corpi de cā citrinitas. Aut q̄m calor venaꝝ dn̄atur cōploni: imutatqꝫ in colē rubee nāz sanguinē ⁊ ad oē mittit corpus fitqꝫ groceū At organicus morb⁹ q̄ icteritiā adducit opilatio est q̄ in meatib⁹ ē iter epar ⁊ fel ꝯstitutis intm̄ vt non sit coleris q̄s fel ab epate cōtrahit fluxus viaqꝫ q̄ ad ip̄m perueniat. Remanēt itaqꝫ sanguini imixte mittiturqꝫ eiusmōi in oēs corpis partes sanguis ⁊ in mēbra diffundit. Fit aūt opilatio ex grosso ēt hūore ⁊ viscoso q̄ meatibus inuiscat. Aut pp apā in epate meatus cōp̄mēte. ¶ Jcteritia ꝟo nigra eodē fit mō quo ⁊ crocea aut pp malā. s. cōplonē calidā ⁊ siccā validāqꝫ que epati dn̄atur ⁊ sanguinē gn̄are cogit exustū ac melācolicū. Aut mala cōplexiōe frigida ⁊ sicca q̄ in nigre naturā sanguis mutat: q̄ cū in oia corpis mēbra missus fuerit icteritiā facit nigrā. Aut pp q̄ in meatib⁹ est opilōnē q̄ b⁹ splen colerā extrahit ab epate nigrā. Qua ex re sanguis fex ⁊ pyrgamētū ad splenē dirigi neq̄t. Remanet itaqꝫ sanguini imixta ⁊ in oē missa corpus denigrat illō ac icteritiā facit nigrā. ¶ Elephātia āt fit cū sanguis in coleram mutat nigrā suba adustionis violētia: fertqꝫ eiusmodi i oē corp⁹ sanguis: quo cū pasta fuerint mēbra coꝝ mutat suba in nigre subam: aut q̄m certe oium mēbroꝝ cōplo validissimi est calor: ꝯburiturqꝫ q̄ ad fert cib⁹ ⁊ i nāz alterat colere nigre fitqꝫ ei⁹ frida ⁊ sicca cōplo melācolicaqꝫ ⁊ iā deiceps oēs in suā imutat nām cibos q̄ ad eā mittunt donec mēbra q̄z i nigre ꝟtātur naturā. Morphea āt nigra fit cum mēbroꝝ manifesta ⁊ cutis color in nigruz mutat mēbriqꝫ suba sana est: estqꝫ eiusmōi cā d̄bilior eaꝝ q̄ dicte sūt. At ꝟo lepra tūc fit cū sanguis suba alterat in flegma male cōplonis fride ⁊ humide cā q̄ epati dn̄at qd̄ cū i oia m̄bra missum est flegma pascunt eo fitqꝫ ipoꝝ suba tāq̄ ⁊ illius: fitqꝫ abide mēbꝝ albuz. Aut mēbri ipsius frida est ⁊ humida complo oēmqꝫ q̄ ad ip̄m sanguinē venit in flegmatis trāsfert nām fitqꝫ abide toti⁹ mēbri flegmatica ⁊ alba suba ¶ Eodē mō ⁊ morphea alba nisi q̄ morphea alba i cute ē ⁊ m̄broꝝ supficie tm̄. ¶ Nigredo aūt ligue ex vapore fit calō q̄ ad liguā ascēdit aut ab epate: aut a pectore vel a stō: dilatatqꝫ p liguā ⁊ denigrat ipāz. Eadē est ratio i oib⁹ q̄ in cutis ꝓducūtur supficie accidentibus.

¶ Capitulum. xxx. de eoꝝ que a corpe egerūtur accidentibus: ⁊ eoꝝ causis.

Et quoniā trium q̄ sint actionū accidētia eorūqꝫ causas explanauimus: sed ⁊ q̄ in hītudinibus fiunt corpoꝝ dicta sunt accidētia: q̄ ex malitia fiūt actionū: iā nunc de illis q̄ egestis fiūt accñtib⁹ disputādum videt. ¶ Dico ergo q̄m oia que a corpe emittūtur: aut nālia sunt aut extranaturalia. Et q̄ egestionibus p nām fiunt accidētia: aut in q̄ntitatē sunt: aut in q̄litate. Jn q̄ntitate vt egestio ⁊ vrina mlta ⁊ menstruū imoderatū. Jn q̄litate vt vria nigra egestioqꝫ nigra: cū hmōi nigredo nō naturalis sit. ¶ Que āt extranālia sunt corpe egredictia vt q̄ enaribus fluit sanguis ⁊ aliunde: hmōi cuz sit sanguis egressus a suis vasis p seip̄m minime nālis. Oia aūt que corpe egrediunt si nālem deserāt cursuz eoꝝ erit egestio a triū qua uis causaꝝ: prima ē virtutis debilitas: scđa est ex m̄ā: tertia ex mēbro a quo emittit. Ex ꝟtute qd̄ si virt⁹ retinctis d̄bilis sit: maxieqꝫ cū ꝟt⁹ expulsiua fortis ꝓhibet actionē ꝟtutꝫ ⁊ m̄am emittit. Ex m̄ā vero aut pp ipsi⁹ q̄ntitatē si multa est granatqꝫ ꝟtutē ⁊ ad sui cogit expulsionē: vt cibi si multi sint: eruptioqꝫ sanguis si in suis multiplicatur vasculis. Aut pp ipsius q̄litatem: quoniā si materia pungitiua sit: nām ad eorū que pungunt cogit purgationē ⁊ nocentiuz expulsionē: aut si acuta venas suo comedit acumine aut humida venas tenuat ⁊

emollit: sic vt in eas scissura acceleret: quemadmodū in sanguis fit eruptiōe. ¶ Propter mēbrum autē quo emittitur aliquid: si mēbrū debile sit ꝛ fragile: rarisqꝫ accelerat materiarū egressio: aut nimiū durū est: ꝛ solidūqꝫ ꝓperāqꝫ ad illud fissure. ¶ Et naturales euacuationes sunt egestio: mēstruum vrina sudor.

¶ Caplm. xxxi. de egestiōis accñtib⁹ ꝛ causis.

Que in egestiōis emissione apparet accidētia tria sunt: aut in tpe cōsiderat aut in quātitate aut in q̄litate. ¶ Et in tpe qm̄ aut egestiōis accelerat emissio ante digōnē cibor̄: aut a sua imorat hora in qua exire solita ē. Et emissiōis acceleratio aut ex cibor̄ est multitudine q̄ grauat virtus: ideoqꝫ emittit ꝛ expellit illam. Aut qm̄ pūgit q̄ acceptus ē cibus intestia: ipaqꝫ illū a se ꝓpulsant aut qm̄ hūidus est ꝛ viscosus vt sermacū ꝛ spinachia ac pruna: aut qm̄ pauc⁹ ē aut pp intestinor̄ sensus magnitudinē tantā vt cibor̄ ledātur grauitate. Egestionis āt mora aut pp virtutis est expellētis debilitatē ꝛ retinētis vires. Aut ꝓpter intestinor̄ sensus debilitatē aut pp cibos si aut pauci sunt vt egeat nā quancūqꝫ in cibo inuenit attrahere hūiditatē: aut stringētes ꝛ cōstipātes aut ex lacertorū qui sup ventrē sunt debilitate a reductiōe. sup intestina. Accidētia ṽo cū in quātitate apparēt egestionis: aut in multitudie sunt: aut in paucitate ei⁹: aut in assellationū numero. In multitudie equidē aut ex cibor̄ copia: aut qm̄ eor̄ succositas ad epar nō mittit: aut pp hūiditates q̄ ad itestia defluūt mltas. ¶ Paucitas ē egestiōis aut ex ciborū paucitate aut multitudie q̄ ad epar mittit succositatis. Aut qm̄ pauce ꝛ modice ad intestia mittūtur hūiditates. ¶ Egstionū āt numerus plim⁹ aut retinētis fit debilitate ṽtutis; aut expellentis abūdantia: aut lacerti eneruatione q̄ vltimū extremū circūdat ani. ¶ Expellētis abundātia ṽtutis aut ex medicamie fit laxatiuo: aut cibo in q̄ ṽtus est laxās: aut pp cibi corruptionē. aut pp māр acutar̄ ad itestina ab oī corporis pte decursū: aut qm̄ in ipsis generant supfluitates ꝛ itestinis: quēadmodū accit illi cui⁹ sunt in intestīs vlcera. Aut pp fortitudinē sensus intestinor̄ nālē. ¶ Egestionū ṽo paucitas nūeri ex causis fit his q̄s diximus ꝯrijs. ¶ Et egōnis in q̄litate a nāli exit⁹: aut ab exteriori fit cā aut ab iteriori. Ab extiori q̄ō a cibo s. ꝛ a cibo aut pp q̄ītitatē aut pp q̄litatem aut ei⁹ corruptōez. Et ex q̄ītitate si mlt⁹ sit. Mlt⁹ āt dr aut qm̄ tēperātie trāsit modū aut qm̄ ṽt⁹ ñ sufficit: aut vtrisqꝫ cā simul. Et ex q̄litate cibi si aliquē malū gn̄et humorē aut vētositatē. Uētositas in stō gn̄at ꝛ intestinis aut pp cibū cu

ius est ipsam gn̄are: vt faseoli fabā ꝛ q̄ his similia sunt aut pp caloris q̄ in stō ꝛ itestinis est debilitatē ꝛ iminutionē. Si sit ꝛeni frid⁹ stōus vētositas in eo non gn̄atur quemadmodū nec vēti nec nebule ex frigoris ꝓducunt nimietate. Cū aūt ꝛ stōus ꝛ intestina fortissimi sunt caloris nō gn̄at vētositas: illā etem̄ calor dissoluit ꝛ dissipat a cibis ꝛ alijs quēadmodū i estatis tpe cū nimius est estus: nec vētus ē nec nebula: qm̄ calor eiusmodi oia dissoluit. Cū ṽo stōus debilis ē itidēqꝫ intestia: tūc ventositas in eis parit: eo qꝫ ad subtiliandū nō sint fortia cibū: ꝛ ad ei⁹ dissoluēdā vētositatē quēadmodū verno multiplicātur vēti tpe ꝛ autūnali pp aerei caloris debilitatē. Uētositas āt q̄ in stō generat ꝛ intestinis aut egredit aut remanet interi⁹. Et si a superiorib⁹ egredit ore sic eructatio dicit. Et si ab iferiorib⁹ aut cū sono aut sine sono: ꝛ q̄ cū sono quedā sonū hꝫ clarū ꝛ quedā cū rugitu fit. ꝛ quedā vtriusqꝫ media ē. Et que clara ē ex stōi fit vacuitate ꝛ itestinor̄ ac siccitate. Et q̄ cū rugitu ꝛ strepitu ex vētositate cui miscetur hūiditas accit. Porro media ex media cōtigit hūiditudine. Est ꝛ vētositas grossa ꝛ vētositas iflatia ꝛ q̄ egredit hmōi debilis ē soni ꝛ qñ cū strepitu exit si egō illic sit hūida. Uētositas nāqꝫ cū strepitu significat qm̄ egestio hmōi ē hūida. ¶ Egestionis āt egressus a nāli hitudine circa q̄litatē ab interiorib⁹ hūoris est cā qui ad intestina influit. Et hoc aut solius ē cā nature vt solutio p quā fit crisis: ꝛ hᶜ vtilitatē ꝯfert. Aut ex morbo solo vt dissinteria que ex liq̄factiōe fit mēbror̄. aut ex vtrisqꝫ sit vt sol'o q̄ q̄si lauatura est carnis recētis. ¶ Sanguis aūt q̄ p sol'ōnē egreditur. iiij. exit modis. ¶ Prim⁹ sanguis soli⁹ quēadmodū illi accidit cuius magnū abscindit mēbrū: vt manus aut pes: remanetqꝫ q̄ illi deputat⁹ fuerat mēbro sanguinis in corpe: quē nā p sol'ōnē expellit: ꝛ quēadmodū q̄ exercitiū hñs ꝯsuetū cū dimittit sanguis in ei⁹ corpe cōgregat: q̄ p exercitiū dissolui ꝯsueuerat quē nā p sol'onez euacuat: hui⁹ aūt sanguis egressio circularis fit. Scd's modus sol'onis est: q̄ lauature carnis ē recētis sil'is. Hocqꝫ ex d'bilitate fit imutātis ṽtutis q̄ i epate ē. Terti⁹ sanguis ē sol'o cū molestia ꝛ hᶜ fit cū epar sanguinē: vt expedit imutauerit: sꝫ ad mēbra pp aliquā puenire neq̄t opil'ōnē q̄ in venis fcā est ip̄m ipedictē. Cū igit in epate remanet vrit ei⁹ calor ꝛ ad nigre declinat nāz. Cuz ergo noceat epati ad intestina illū expellit ꝛ per solutionē emittit. Quarta est emissionis sanguinis que paulatim fit ꝛ inter tēpora propinqua ꝛ in hac quandoqꝫ purus est sanguis ꝛ bonus ꝛ nōnūq̄ coagulatus aliquotiens sanies cuz eo egreditur interdum squamosus ꝛ cū vlcerū corticibus ꝛ hec excoriatōe fit ꝛ vlceribus intestinor̄ quorūdā. Et si cū ea

frig⁹ sit nimiū tēasmos vocaꝛ. Si ñ dissinteria vocaꝛ. Dissinterioꝝ aut ex epe aut ex itestis.

¶ Capi. xxxij. de vrine accidētibus.

De in vrina sūt accñtia aut ex renib⁹ aut ex vesica fiūt. Et q̄ ex renib⁹: aut ex q̄titate aut ex q̄litate. Et in q̄titate si ei⁹ imoderatus fiat egressus aut ꝯstringaꝛ ꝛ imoreꝛ nec egrediaꝛ. aut certe cū difficultate ꝛ paulatiꝫ ac mora egrediꝛ. In q̄litate aut ex mala ꝛ caľa ꝯplone q̄ renib⁹ accit q̄ ꝛ tāta est vt oēm sanguis neĉe sit illi attrahere aq̄sitatē q̄ illa calor ipoꝝ extinguaꝛ ꝛ ardor ꝛ cuꝫ multa fuerit in eis ad vesicā pellit. Accitq̄ in hmōi accñti sitis eo q̄ neĉe sit epati eoꝝ q̄ ex̄ hūt ab eo renes supplere locuꝫ diciꝛq̄ hmōi passio diabeta: aut ex mala fridaq̄ ꝯplone q̄ epati dn̄aꝛ: fitq̄ multa sanguis aq̄sitas quā renes cū attraxerint ad vesicā mittūt ꝛ vesica ex̄. aut retinētis debilitate v̄tutis q̄ in renib⁹ ē ꝛ expellētis copia v̄tutis. Incarceratio vrie aut ex v̄tutis ē fortitudie retinētis. aut ex opilatiōe aliq̄ q̄ meatib⁹ accñt vrie. Hec āt opilo aut ex hūorib⁹ ē grossis viscosisq̄: aut arena ꝛ lapidib⁹ q̄ in renib⁹ gn̄anꝛ. aut apatꝫ cā q̄ð i renib⁹ fit meatusq̄ ꝯp̄mit. Arena v̄o ꝛ lapides ex hūore gn̄anꝛ grosso ꝛ fl'atico quē fortis ꝛ valid⁹ calor desiccat ꝛ solidat. He cāe cū debiles sunt difficultas fit vrine. Et in q̄litate q̄ appent accñtia vrie aut in colore si nigra est qð aut ex caloris ē nimietate ꝛ adustione aut frigoris. aut alba queādmoduꝫ ex opilatiōe ꝯtingit. aut in odore si sit fetida vt in putridis fit febrib⁹. Que v̄o in vria pp vesicam fiūt accñtia aut in q̄titate ꝯsideranꝛ aut i q̄litate. Et in q̄titate si imoderate egrediꝛ vria ꝛ mlta. aut ꝯcludiꝛ ꝛ difficile exit. Et imoderatus qð exit⁹ queādmodū ꝯtingit si lacert⁹ qui vesice collū circūdat fuerit eneruat⁹ ꝛ h° aut ex hūiditate fit imoderata aut ex retinētꝫ d̄bilitate v̄tutis ꝛ expellētis virib⁹ aut bibite copia aq̄ aut vlceꝝ q̄ in vesica sunt cā q̄ cū vria pūgat ab ea pelliꝛ ꝛ emittiꝛ cū ardore. Conclusio aūt vrine ꝛ mora difficultasq̄ ei⁹ pp vesicā aut ex v̄tutis fit debilitate expellētis aut retinētis vi. aut ex mala ꝛ sicca ꝯplone q̄ vesice dn̄aꝛ imoderata: vñ ꝛ vria desiccaꝛ queādmodū in adustis ꝯtingit febrib⁹ causon. s. aut pp opilonē. Opilatio accit aut ex hūore grosso vrie meatib⁹ iherēti q̄ in vesica sunt: aut sāguie coagulato aut sanie grossa aut supflua carne. aut v̄rucis q̄ in meatib⁹ oriunꝛ. aut ex or vesice coarctatiōe ꝛ restrictiōe q̄ aut ex apate fit. aut nimia q̄ rep̄mit ꝯgregat ꝛ reduĉ siccitate. Accñtia āt q̄ i vrie sūt q̄litate. aut i odore sunt: vt si putrida: aut vlceꝝ putridoꝝ aut hūoꝝ putridoꝝ cā sit. aut in colore. si aūt nigra ē aut alb a aut alioꝝ coloꝝ aut in liquore si tenuis sit aut spissa. aut in suba si saniei sit mixta ꝛ sanguini vlceꝝ q̄ in vesica sunt cā. aut apatis cuius eruptio facta est.

¶ Cap. xxxiij. de accidentib⁹ q̄ i egressu fiunt menstruorum.

Menstruorum q̄ ꝫ egressio nāꝛ ē. Eoꝝ a nā egressio aut i q̄titate fit aut i q̄litate. Et in q̄titate si eorū emissio maior ē q̄ꝫ oporteat aut ēt minor ꝛ si ꝯclusa nō exeāt. Et eoꝝ emissio maior q̄ꝫ expedit aut pp v̄tutē fit. aut ꝑpter mām: aut pp mēbrū. Ex v̄tute si sit expellens valida ꝛ retinēs debilis. Ex mā si tenuior ē q̄ꝫ ꝯueīt ꝛ subtilior aut si maioris q̄titatꝫ vt nāꝫ ꝯuet ꝛ ab ea pellaꝛ. Ex mēbro si q̄ in matrice sunt venaꝝ ora fuerint dilatata ꝛ apta m̄ricq̄ rarificata. Cōclusio aūt menstruoꝝ ex cāis fit ꝯrijs grossitie. s. māei paucitate ꝛ si venaꝝ spissenꝛ ora q̄ in m̄rice sunt ꝛ arctenꝛ ac expellētis debilitate v̄tutis ꝛ vi retinētꝫ. At v̄o sāguis hui⁹ a nā exit⁹ i q̄litate ē si niger sit hocq̄ ex adustiōis fit vi ꝛ calorꝫ: sanguisq̄ i nigruꝫ alteratiōe. Aut rube⁹ clar⁹ aut croce⁹: hocq̄ꝫ calorē sigt ꝛ rubee dn̄atiōnē i sāguie. Aut in tenuitatē declinat ꝛ alborē ꝛ cū spuma supnatāte qð hūiditatē significat ꝛ flegma dn̄ans.

¶ Capitulum. xxxiiij. de accidentibus que in sudore fiunt ꝛ causis eorum.

Sudor autem ali⁹ est nālis vt q̄ in chrisi fit bon⁹ ꝛ exercitij tpe tēperati ꝛ in balneo ꝛ in his habitudinib⁹ cui⁹ ꝯplo caľa ꝛ iteriora mēbra fortia sudor ei⁹ maior est ꝛ a ꝓfundiorib⁹. Ali⁹ ex̄ cursum posit⁹ nālē q̄. s. ex liq̄factiōe fit carnis. Hic nāq̄ sudor ea a corpe eūat tm̄ q̄ vtilia sūt. Est ēt sudor a cā duab⁹ his vltia q̄ ex imoderata fit hūiditate: q̄m hac exit i habitudie ꝛ qð vtile ꝛ qð ē iutile. Egrediꝛ āt sudor a nāli cursu aut i q̄titate aut i q̄litate. In q̄titate si nimiū fluat: hocq̄ aut hūiditatꝫ m̄ltitudie aut ei⁹ tēnuitate: aut porroꝝ dilatatiōe aut expellētꝫ vi v̄tutꝫ. Aut si pauc⁹ sit q̄ ex ꝯtrarijs fit cāis. s. aut hūiditatꝫ paucitate aut ei⁹ siccitate aut ꝯ̄ssitie: aut porroꝝ cōstipatione. Egrediꝛ āt a nā i q̄litate. aut colore vt rube⁹ sudor sāguinē signs ꝛ citrin⁹ q̄ rubeā colām. Aut i odore vt sudor putridi odorꝫ putredinē signs.

¶ Cap. xxxv. de eūone ex̄nāli.

Extranaturales eūones q̄ i cursu nō sunt nāli sāguis ē emissio a corpe vt nariū flux⁹. Est āt sāguinis egressus trib⁹ d̄ cāis cōib⁹. P̄rīa ē ex v̄tute. Scd̄a ex mā. Tertia ex orgāo. Et ex v̄tute si expellēs fortissima est virt⁹ ꝛ retinēs p̄timꝫ

debilis. Ex materia aut ꝓpter eius q̄ntitatem qm̄ multa est ⁊ venas replet ac extēdit donec aperiant aut ꝑꝑ q̄litatē si acuta sit vt venas comedat. Ex instrō v̄o si nimiū durꝫ sit vt fissure in eo fiāt ⁊ crepet. Et oīs fissure ⁊ crepatiōis cā aut iterior est aut exterior. Exterior ē vt casus illisio: icisio ⁊ hmōi. Interior āt māei multitudo q̄ sua extēdit ⁊ disrumpit q̄uitate emollitqꜫ mēbrū ad qd̄ ruptura accelerat. He sunt q̄s volebam⁹ ostēdere accidētiū cāe q̄ accidūt a corpe egestis ⁊ ē noster vltim⁹ sermo de accidētiū cāis iōqꜫ ⁊ hic eoꝝ terminam⁹ seriē: aggredimurqꜫ sequentia scilis signoꝝ ⁊ significationū que omnes significant passiōes tractatum: quatenus plena sit nostra de rebus extranaturalibus disputatio.

¶ Sermo septimus p̄me ꝑtis libri cōpleti artis medicine qui dicit regalis dispositio hali filij abbas discipli abhimeher moysi filij seiar ad regem magnum de signoꝝ sciētia decem ⁊ octo capitula habens.

¶ Capl'm p̄mum vl'is disputatio de signis ⁊ eoꝝ diuisione.

Accidētiū cuiusqꜫ ⁊ cāꝝ ea efficiētiū habitudinem ostēdim⁹ morbos scꝫ quē tractatū sciam vocauim⁹ causarum ⁊ accidentium. hoc aūt loco vnūquēqꜫ morboꝝ ⁊ passionū ac accidentia eos ostendemus sequētia que sunt. s. signa q̄bus signt vocamusqꜫ hmōi signoꝝ sciam. ¶ Dico ergo qm̄ signorū tria sunt gn̄a. Primū est quo sanitas significat. Scd̄m quo morbus. Tertiū quoqꜫ nec sanitas nec morb⁹ est habitudo. Et hoꝝ q̄oqꜫ genus aut significat eā q̄ trāsit habitudinē: vocatqꜫ cōmemoratoria aut qd̄ in p̄senti est significās. Aut qd̄ futurum est ⁊ fit. diciturqꜫ portēdēs ⁊ ꝓuidētia. ¶ Et hoꝝ signoꝝ q̄dā cōia sunt: que scꝫ oēs significāt habitudines. Quedā v̄o ꝑticularia ꝑticulares corpum sig̃ntia habitudines. Et nos p̄mum de signis disputabim⁹ cōibus cū sit cōueniēs ⁊ magis necessariū ei qui morbos vult cognoscere ⁊ passiōes maximeqꜫ in febrib⁹ quaruꝫ p̄feremus mētionē oibus morbis. Dico qm̄ signa cōia ex actiōibus sumunt cōib⁹ illis. s. actionibus ꝑ quas oīum corpoꝝ est subsistētia cū ⁊ sanitatis ⁊ morbi in actiōibus esse inueniatur. Sanitatis etem̄ signuꝫ bonitas est actionū porro morbi eaꝝ malitia. Actionum aūt bonitas ⁊ malitia ex mēbroꝝ sanitate est ⁊ malitia. Membroꝝ aūt sanitas ⁊ malitia ex tēperātia humoꝝ ⁊ corruptiōe tēperātie sūt. Actiones aūt cōes ex q̄bus signa dicunt: cōmunia actiōes nāliū ⁊ vitaliū sunt v̄tutū cuꝫ per eas aīalis corpis sit subsistētia eiusqꜫ firmitas. Uitalis etem̄ v̄tutis sanitas nālē statuit calorem ꝑ quē vita est: ⁊ ex ei⁹ corruptione mors. Ei⁹ vero ex tēperātia sanitas ꝯsistit ⁊ eius a tēperie egressu mouet morbus. Porro per nālem q̄tuor est humoꝝ subsistētia ex q̄bus oīa corpis mēbra cōstituunt ⁊ augent per eos vt cibo per quē subsistētia eoꝝ est et figura in nāli sua habitudine quēadmodum alio ostendimus loco nostri huius libri. Que cum ita sint necessario medicoꝝ p̄ores plurimas ⁊ sanitatis ⁊ morbi significarūt habitudines his duabus virtutibus. Significarunt itaqꜫ ex vitalis actiōib⁹ v̄tutꝫ sanitatē v̄tutis ⁊ debilitatē ⁊ nālis tēperiē caloris eiusqꜫ a temperie egressum queqꜫ naturales fiūt res et q̄ extra naturā ꝓueniunt in ea ⁊ in corde qd̄ ipsi sedes est ⁊ fornax. huius aūt v̄tutis cognitio actionū virtutis per motū fit venarū pulsantiū qui cordis est motui equalis diciturqꜫ eiusmodi cognitio pulsuum sciētia. Porro ex nālis actiōib⁹ v̄tutis tēperātiam significarūt humoꝝ eorūqꜫ ab ea egressuꝫ hitudinūqꜫ ei⁹ diuersitates in sanitate ⁊ morbo ex decoctiōe q̄ in venis fit nō pulsantib⁹ eiusqꜫ p̄uatione. Sꝫ ⁊ ex decoctiōe q̄ in stō fit ⁊ itestis ac ei⁹ cessatiōe ex ea q̄ꝫ q̄ in āhelit⁹ est instrīs ⁊ p̄uatione ipi⁹. In has aūt sig̃tio res ex his fit q̄ corpore emittunt ⁊ egerunt. Et maturatiōis ac decoctionis q̄ in venis fit p̄uationisqꜫ cognitio ex vrina colligitur que sanguis aquositas est. Eius

est. Ei⁹ aūt q̄ in stō decoctiōis ꝛ ꝑnatiōis ipsi⁹ ac intestinis sumiꝛ notitia ex egestiōe q̄ ciboꝝ est supfluitas: ꝛ in stō fit. Et illi⁹ decoctiōis q̄ in anhelit⁹ fit organis eiusqꝫ ꝑnationis notitia sumiꝛ ex sputis ꝛ sereationibus q̄ supfluitas sunt cibi quo hec pascunꝛ mēbra. Significanꝛ ēt ex sudorib⁹ corpoꝝ habitudines circa sanitatē: nisi ꝙ min⁹ cōmunis est ad significādā q̄ in oi corpe fit decoctionē cū subtilissit su pfluitas quā mēbra ad corpis depellūt exteriora: ꝛ p porros educunꝛ cutis. Que cū vt dictū est sint equū est nos singula expedire hoꝝ signoꝝ gnā: diuersitatesqꝫ eoꝝ: q̄sqꝫ significent corpis habitudinis diuersitates in sanitate ꝛ morbo. ꝛ q̄ nec sanitas nec morb⁹ est habitudine. Incipiemusqꝫ a pulsus scientia cuꝫ nobilior sit sciētia ꝛ vtilitate maior ꝛ significatione cōmuni or sup oēs corporis habitudies

¶ Capitulum. ij. vniuersalis de pulsu ꝛ significationis eius qualitate.

Ulsus sciētia grauis ē ꝛ difficilis ꝛ cognitio ei⁹ cū magna sumiꝛ difficultate. Hocqꝫ trib⁹ de causis. Pria est qꝛ nō ē facile assuescere in venaꝝ sensu: cō suetudinē quā possit modicā cognoscere alterationē q̄ in pulsu fit. Scđa aūt qm̄ necesse est medico dū arterias tāgit puls⁹ oia cognoscere gnā breui tpe q̄ decē sunt. Tertia qm̄ venarū pulsus nihil hn̄t sil'e ꝛ exēplū q̄b⁹ ꝯferanꝛ ꝛ ex quoꝝ possint disci collatiōe. Jō ḡ medicū in sentiēdis exerceri venis lōgo opꝫ tpe ꝛ exercitio pleno q̄ exquirat ꝛ itelligat vt nihil eoꝝ q̄ de generib⁹ pulsuū dicturi sum⁹ ꝛ spēbus trāseat: quo possit in vno eodēqꝫ tpe lato carēte decē ei⁹ gnā cognoscere: q̄ deinceps dicemus atqꝫ hoc loco. Sꝫ ꝑmū q̄d sit pulsus: eiusqꝫ figura dicem⁹: q̄qꝫ de q̄litate sensus arteriarum sciēda sunt. Dico ḡ qm̄ pulsus: mot⁹ est localꝛ quo moueꝛ cor ꝛ vene pulsantes dilatatiōe et reductiōe: ad caloris custodiā in tēperātia nālis ꝛ vitalis augmētū spūs gnationēqꝫ aialis. Nālis aūt custodia caloris ingressu frigidi fit aeris illū recreātis q̄ fit p dilatationē ꝛ vaporis fumosi exitū q̄ ab eo fact⁹ ē: qđ p reductionē fit. Dilatatio aūt est cordis mot⁹ ꝛ arteriarū a cētro ad exteriora. Reductioqꝫ mot⁹ ē cordis ꝛ arteriaꝝ ab exteriorib⁹ ad media. Explanauimus aūt diffinitionē hāc ꝛ vitalis q̄ sit virtus: q̄que ipsi⁹ vtilitas dixim⁹. Diffinierūt aūt antiq̄ pulsuꝫ ꝛ alia diffinitiōe: sꝫ nō subali: dicētes pulsus ē nūtius q̄ nō mētiꝛ ꝛ ꝑco q̄ occultarefert ꝛ narrat motibus ꝯrijs ꝛ manifestis. Cor aūt ꝛ vene pulsantes vno mouenꝛ motu vnoqꝫ mō: in vno tpe: scꝫ eoꝝ mot⁹ alteri⁹ alteri eq̄lis: nec ali⁹ mot⁹ aliū ꝑcedit oib⁹ in habitudinib⁹: intm̄ vt ex vno oium capiaꝛ p collatiōnē sciētia. Jō ḡ ex arteriaꝝ pulsu cordis agnoscimus motū: cū p pulsus venaꝝ q̄ colligiꝛ significatio ad ꝟtutis fiat vitalis notitiā q̄ in corde. Nisi ꝙ minime ei⁹ mot⁹ veracissime ex oib⁹ corpis arterijs pcipi pōt: trib⁹ de causis. Pria ē qm̄ arteriaꝝ q̄dā in ꝓfundo sunt corporis: vt arterie q̄ sup spinā extēdunꝛ: q̄daꝫ in carne occultate: vt q̄ in carne coxaꝝ sunt arterie. Quedā ossib⁹ opte vt q̄ in pectore sūt. Harū non ptꝫ mot⁹ tactui: q̄diu in naturali pstat corp⁹ habitudine ꝛ carnis cōpositiōe: nisi forte corpi maties iminutioqꝫ accidat carnis. Secūda est cā qm̄ arteriaꝝ q̄dā a cordis loco remote sunt: nec mot⁹ eaꝝ in oib⁹ patere potest habitudinib⁹ vt q̄ in talo sunt arterie: queqꝫ ī pedib⁹. Tertia ē qm̄ arteriaꝝ positio minime recta est: ꝛ eq̄lis vt cū appositi q̄tuor fuerint digiti nō recte supponātur: quēadmodū q̄ post aures sunt arterie. Qđ cū ita sit: opꝫ ꝙ ex arterijs q̄ his ꝯrie sunt eligere: vt in mēbro scilis sint carne nudo: neqꝫ a corde remote: earūqꝫ positio recta. Jō ḡ antiqui cubitoꝝ elegerunt arterias q̄ in vtroqꝫ brachio sunt: eo ꝙ earuꝫ facilior sit sensus ꝛ cōueniētior ac laudabilior Facilior qm̄ loca hec pauce sunt carnis. ꝛ q̄ in eis sūt vene manifestiores. Cōuenientior aūt qm̄ eaꝝ loc⁹ nō lōge a corde posit⁹ est: vt cauillaꝝ est lōginquitas: positioqꝫ earum recta quā oēs cōprehēdūt digiti. Honestior ꝟo qm̄ nō eget i eaꝝ tactu medic⁹ aliq̄ corpis q̄ operta sunt discooperire mēbra cū sit hoc turpe: et circa mulieres magis. Cōprehēsio āt pulsus venaꝝ q̄tuor fit positiōe digitoꝝ sup locū arterie in cubitoꝝ ptib⁹ interiorib⁹ ꝛ ꝓpe disgregationē rache a supiori medij parte cubitoꝝ p lōgū infirmi manu nō extēsa sꝫ nec reducta sꝫ mediocriter posita. Digitoꝝ aūt positio super arteriā variaꝛ: q̄dā ꝛ eī̄ ꝓfūdari eget ꝛ imprimi arterijs digitos in fortis scꝫ puls⁹ cognitiōe. Si eī̄ digiti eq̄liter arterie fuerint ipressi fortisqꝫ ē illa sūma pellit digitoꝝ fortiter vt tāgēti videaꝛ se illā pellere ꝛ in illis q̄ꝫ arterijs q̄ plima opiunꝛ carne quo eaꝝ digiti motū cōprehēdāt diligēter. Et in q̄busdā digitos necesse ē sustolli hocqꝫ i debilis cognitiōe pulsus: ꝛ in eo arteriaꝝ gn̄e q̄ carne nude sunt cū si digitos debili ipressuris arterie moueri nō possit ꝛ carne nuda ipressiōe nō eget multa pꝫ eī̄. Sūt ꝛ q̄ digitoꝝ egeāt appositiōe tēpata nō ipriměti sꝫ nec sublata hocqꝫ intemperate virtutis pulsus cognitiōe ꝛ in eoꝝ genere arteriaꝝ q̄ nec nude nec occultate sunt carne.

¶ Capitulū tertiū de cognitione generū pulsus ꝛ diuersitatibus ac qualitatibus.

Ulsuum habitudines pmultū variātur abinuicē iuxta mouētis varietatē virtutis ꝛ nālis diuersitatē caloris ꝛ varietateꝫ arteriaꝝ sanguinisqꝫ

quē ꝯtinēt ⁊ spūs si hᵉ nālia ⁊ i nā fuerit ⁊ a nā
egressa. Cōcluserūt āt ātiq̄ diuersitates varie
tatū istaꝝ habitudinū pulsus decē generibꝰ.
Primū ē qđ ex q̄titate sumit̄ dilatatiōis. Se-
cūdū ex tp̄e motꝰ. Tertium ex ꝟtutis q̄titate.
Quartū ex arteriaꝝ substātie ꝯsistentia. Qui-
tum ex eo qđ arterie ꝯtinent. Sextū ex q̄litate
substātie arteriaꝝ. Septimū ex quietis tēpo-
re. Octauū ex motuū tp̄e ⁊ collatiōe. Nonum
ex q̄titatis ꝓprietate. Decimuꝫ ex nūero pul-
suū vene. Et qđ ex quātitate dilatatiōis genꝰ
sumit̄ diuidit̄ in pulsum magnū ⁊ paruū ⁊ me
diocrē: lōgū quoq̄ ⁊ breuē ⁊ tēperatū: ⁊ in la-
tū pulsum strictū ⁊ tēperatū: manifestū ⁊ occl'
tū ⁊ tēperatū: qm̄ ⁊em̄ arteria est corpꝰ ⁊ in oī
corp̄e ē lōgū latū ⁊ ꝓfundū. Cuꝫ dilatat̄ arte-
ria in tres eiꝰ partes dr̄ vehemēs. Cū aūt di-
latatio eiꝰ fit i supposita eiꝰ extrema ⁊ medio
ꝓxima pulsus dr̄ minor. Cū ꝟo dilatatio ipsiꝰ
ad media vsq̄ fit iter extremitates ⁊ cētrū: in-
ter vehemētē dr̄ ⁊ pūū tēꝑatus. Et si eiꝰ dilata
tio in lōgū maior ē q̄ in alias ꝑtes: ⁊ hoc ē cū
eiꝰ dilatatio q̄tuor trāsit digitoꝝ terminos lō
gus vocat̄. Qđ si minor ⁊ intra q̄tuor digitoꝝ
finit̄ terminos breuis vocat̄. Et si cū q̄tuor di-
gitoꝝ termīo dilatatio finit̄ iter lōgū ⁊ breuē
tēꝑatus appellat̄. Sic q̄ꝫ si eiꝰ dilatatio fiat i
latū maior. latꝰ dr̄: hocq̄ fit cū extrēitates sū-
moꝝ trāsit digitoꝝ: ⁊ si ab eoꝝ sūmo iminuit̄
strictꝰ vocat̄: ⁊ si cū illis eq̄lis ē tēperatꝰ iter la
tū appellat̄ ⁊ strictū. Et si dilatatio eiꝰ a ꝓfū-
do abūdat elatꝰ vocat̄: hocq̄ fit cū arteria ela
to sitꝰ ē ⁊ alto. Et si ab hoc iminuit̄ ⁊ medio
fit ꝓpinq̄or demissꝰ vocabit̄. Qđ si ad mediū
vsq̄ duaꝝ dictaꝝ ferat̄ extremitatū tēꝑatꝰ in-
ter elatū ⁊ demissū dicet̄. Et si dilatatio eiꝰ in
lato ē ⁊ ꝓfundo: ⁊ in lōgo iminutꝰ ē grossꝰ vo
cat̄ pulsus. Aliquotiēs varietates he alie com
ponunt̄ cū alijs queadmodū lōgꝰ cū lato aut
stricto aut iter vtrūq̄ tēꝑato aut elato vel de-
misso aut eoꝝ tēꝑato. Sic se ⁊ aliaꝝ hꝫ cōposi
tio speꝝ adinuicē. He sunt generis qđ ex quā-
titate sumit̄ diuersitates q̄ ex tribꝰ fiūt causis.
Pulsus magnꝰ ⁊ vehemēs ex vitalis fit fortitu
dine ꝟtutis q̄ arterias dilatat ⁊ ex caloris mul
titudine quē aere refocillari opꝰ ē plimū. ⁊ ex
arteriaꝝ mollitie q̄ dilatationē suscipit ⁊ extē-
sionē simul. Paruꝰ aūt pulsus ab his opposi-
tis cāis debilitate. s. virtutis. paucitate caloꝛ
arteriaꝝ corpoꝝ duritie. Tēperatꝰ ꝟo pulsus
ex tēꝑatis ꝯstat̄ cāis. Alioꝝ cāe pulsuuꝫ fiunt
ex haꝝ augmēto ⁊ diminutiōe cāꝝ qđ nos in
sequētibꝰ ostēdemꝰ cū de pulsus imutātibus
loquemur cāis. Genꝰ aūt qđ ex tp̄e sumit̄ mo
tus in pulsuꝫ diuidit̄ velocē ⁊ tardū tēperatū
q̄. Et velox pulsus ē q̄ spatij lōgitudinē breui
trāsuerberat tp̄e. Tardꝰ aūt q̄ spatiū breue lō
go icidit tp̄e. Tēꝑatus in duabꝰ his mediꝰ est
habitudinibꝰ. Et huiꝰ generis queq̄ꝫ diuersi-
tas ex duabꝰ fit cāis ꝟtute scꝫ ⁊ cōplexiōis ca
lore. Velox pulsus ex sana ē virtute ⁊ forti ca-
lore q̄ cogūt ad frigidi aeris attractionē. Tar
dus ex debilitate ē virtutis mouētis ⁊ caloris
iminutiōe. Genꝰ aūt ex virtutis sumptū quāti
tate in pulsuꝫ diuidit̄ fortē debilē ⁊ tēperatū.
Fortis est pulsus q̄ in summos ꝑcutit digitos
fortiter intm̄ vt repellat. Debilis ꝯtra ē tenui
ter ꝑcutiēs ⁊ sine ꝟtute. Tēperatꝰ q̄ duabus
his iterest habitudinibꝰ. Et huiꝰ queq̄ꝫ gene
ris diuersitas duabꝰ fit a causis. Pulsus for-
tis ex sanitate ē ꝟtutis ac vi ⁊ corpoꝝ arteria
rū mollitie ⁊ eaꝝ obediētia. Debil' ꝯtra ex vir
tutis debilitate ⁊ paucitate arteriaꝝ obedien
tie. Tēperatꝰ ꝟo ⁊ haꝝ cāꝝ fit tēperie. Et qđ
ex subsistētia sumit̄ arteriaꝝ corpoꝝ genꝰ di-
uidit̄ in duꝝ ⁊ molle ⁊ tēperatū pulsuꝫ. Durꝰ
est pulsus cū sūmi sentiūt digiti arteriā cū q̄-
dā soliditate intm̄ vt videat̄ sentiēti fortis eē.
Differūt aūt hic ⁊ fortis: qm̄ fortis magnꝰ est:
eo ꝙ virtꝰ arterias optime dilatet. Durꝰ autē
paruꝰ est: qm̄ arterie dure ꝟtuti nō obediunt
nec dilatant̄ cū ea. Mollis ē in quo sūmi sen-
tiūt digiti lenitatē arteriaꝝ ⁊ mollitiē in tm̄ vt
fere in eaꝝ videant̄ substātiā mergi. Tēpera
tus est inter duas has mediꝰ habitudines cō
stitutus. Fit āt durꝰ pulsus ex siccitate corpo
rū arteriaꝝ: molijs aūt ex eaꝝ hūiditate: ⁊ ho
rū tēperatꝰ: tēperata iter duas has fit ex habi
tudine. Et genꝰ ex eo ꝙ arterie ꝯtinēt sumptū
diuidit̄ in plenū pulsū ⁊ vacuū: ⁊ hoꝝ tēꝑatuꝫ
mediū. plenꝰ ē q̄ sub digitis pulsat tāq̄ hūidi-
tate plenꝰ. Vacuꝰ q̄ siccꝰ sub palpāti apparet
cuiꝰ ꝯcauitas inflata vr̄ ⁊ si ip̄rimant̄ digiti in
vacuitate vident̄ imergi. Plenꝰ āt pulsꝰ ex ar-
terijs fit repletis sanguine ⁊ spiritu atq̄ꝫ eorū
copia. Vacuꝰ ex paucitate fit sanguis ⁊ spūs.
Tēperatꝰ hoꝝ ex tēꝑantia fit vtriusq̄ꝫ. Genꝰ
ꝟo qđ ex q̄litate corpoꝝ arteriaꝝ sumit̄ in pul
suꝫ diuidit̄ calꝫ ⁊ fridū ⁊ tēꝑatū. Calꝰ ē pul-
sus i quo digitoꝝ sūmū calorē sentiūt arteria
rū. Sic q̄ꝫ in pulsu frido arteriaꝝ sentit̄ fridi-
tas ⁊ iter hos tꝑatꝰ pulsus ē in q̄ nec calor sen
titur nec frigꝰ manifestū. Corpoꝝ arteriaꝝ ca
lor ex calore fit māei q̄ ad arteriaꝝ defluxit cō
cauitatē sanguis. s. ⁊ spūs friditasq̄ꝫ ex frigore
matiaꝝ. Tēꝑantia pulsꝰ ex māei ꝯplonis cō-
stat̄ tēperie. Ex q̄etis tp̄e sumptū genꝰ diuidit̄
i frequētē raꝝ ⁊ tēꝑatū. Galꝰ nāq̄ꝫ refert qm̄
pulsꝰ in dilatatiōe ⁊ reductiōe q̄etes hꝫ duas.
Alterā q̄ tp̄e fit dilatatiōis cū palpātē ꝑcusse-
rit: dr̄q̄ꝫ q̄es exterior. Hecq̄ꝫ q̄es sensu ꝯprehē
ditur in dilatatiōe. Altera ē q̄es q̄ tp̄e fit redu
ctionis cū ad suū arteria reuertit̄ centrū ⁊ hec
sensu nō cōprehēdit̄. Et pulsus cuiꝰ quietis tē
pus breue est frequēs dicit̄. Cui aūt quietis tē
pus ē lōgū dicit̄ rarꝰ. Cuiusq̄ꝫ tp̄s quietis me

diū est medi⁹ vocat̄ ⁊ tēperat⁹ inter rarū ⁊ spis
sum. Frequēs aūt pulsus ex fortitudie fit calo
ris imoderati eo ꝙ multa egeat refrigerij re-
creatiōe ⁊ ꝟtutis ex debilitate in q̄ esset nā spis
sitate vti quo sufficiat quātitati quā nec̄e ē at-
trahi aeris. lentusq; fit ex caloris debilitate ⁊
paucitate ac virtutis robore. Et q̄ hoꝝ tēpera
tus cū ex tēperātia fit in cōplōne ⁊ ꝟtute. ¶ Et
qḋ ex mot⁹ tp̄e sumit̄ genus ⁊ colationū: diui
dit̄ in boni pōderis pulsuꝫ ⁊ mali pōderꝫ. Est
aūt mēsura ex collatiōe ⁊ relatione. Hec āt cō
paratio aut ē tp̄is mot⁹ ad tēp⁹ mot⁹: vt cū re
ductionis tēpus eq̄le ē tp̄i mot⁹ dilatatōis pri
me: aut diuersuꝫ ab eo: aut q̄etis tp̄is: ad tp̄s
quietis vt si sit q̄etis interioris tēpus tp̄i eq̄le
q̄etis exterioris: aut collō quietis tp̄is ad tp̄s
mot⁹: vt si sit dilatatōis tēpus eq̄le tp̄i q̄etis
exterioris aut diuersuꝫ. Pulsus itaq; pōderꝫ ⁊
mēsure cōpetentis ē iter quē ⁊ suo dn̄o simile
collō est ⁊ cōfiguratio bōa ⁊ pueri pulsus si cō
figuratus fit pulsui pueri ⁊ ꝯsilis iuuenis pul
sus iuuenili silis ē pulsui: pulsusq; eoꝝ qui ca
lidas hn̄t cōplexiones silis ē collatus ad cal̄a
rū dhos ꝯplexionū. At ꝟo incōpetētis pulsus
mēsure alius mēsure est imutate: vt si sit ado-
lescētis pulsus iuuenū silis pulsui. Et q̄ dā di
uerse mēsure: quēadmodū si pueri pulsus: se-
nis pulsui ꝯfigure. Quidā a mēsura ex ē. at-
ꝙ hic ē cū pulsus nullā hꝫ relationē ⁊ ꝯfigura
tionē alicui⁹ ad pulsus etatis. Est hui⁹ gn̄is
pulsus cognitio difficil' ⁊ grauis mētis nec̄iaꝫ
hn̄s subtilitatē: longaq; egēs ꝯsuetudie i vēa
rū vsu. Motus ⁊ em̄ tp̄is ⁊ quietis q̄ntitas quo
alij alijs supabundāt pulsus: q̄dā q̄dā ⁊ spa-
tiū eius dici pōt ⁊ rōcinari. Ut si dicat tp̄s di-
latatiōis duplū est tp̄e quietis exterioris: aut
triplum: aut duplū ⁊ semis: aut sicut illḋ: ⁊ q̄r
ta superās p̄te: aliaq; hmōi. Alia q̄ interp̄tari
⁊ dici n̄ pōt: vt dilatatōis tp̄s ⁊ reductiōis: aut
vtriusq; tp̄s. Et horū quodq; tēpoꝝ: aut pue
eritvicinie cū eo cui ꝯfert̄: aut magne: aut imo
derate. Hisq; de causis: scīa est generis huius
pulsus sciētia difficillima. ¶ Qḋ aūt ex q̄ntita
te dilatatiōis sumit̄ genus i eq̄lē diuidit̄ ⁊ i in
eq̄lē pulsuꝫ. Et hoc gen⁹ scil' diuersuꝫ in oib⁹
inuenit̄ pulsuū diuersitatē de q̄bus iā dixim⁹.
¶ Eq̄lis nāq; pulsus est: q̄ digitos ꝟberat sem
per sub eadē habitudine vt si sint pulsatiōes
multe magne eq̄lis magnitudis: ⁊ nō ē in eis
nec pulsatio vna pua. Et pulsatiōes mlte pue
in quib⁹ nec pulsatio aliq̄ magna est. Pulsatio
nes q̄z mlte fortes ⁊ ꝯtinui roboris: in q̄b⁹ nul
la est debilis: aut velox tarda semp eq̄lis non
hn̄s hec ab illa q̄d diuersuꝫ. ¶ Ineq̄lis āt ⁊ di
uersus variusq; pulsus ille ē cui⁹ pcussio eius
dē nō est habitudinis: imo varia est: aut i mo
tu: estq; aliq̄n pulsus velox: aliq̄n tard⁹: ⁊ nūc
frequens deinde rarus. Aut in q̄ntitate dilata
tiōis: ⁊ ē nūc magn⁹ nūc pu⁹. Aut in ꝟtute cū
aliq̄n qḋ fortꝫ occurrit: deiñ debilis ⁊ in alijs
pulsus spēb⁹ silr. Et eq̄lis pulsus i oib⁹ pulsus
gn̄ib⁹ eadē ē ei⁹ pseuerātia vocat̄q; eq̄lis sim
pliciter. Aut erit eq̄lis in q̄busdā: dicit̄q; eius
gn̄is eq̄lis in q̄ ē quēadmodū si n̄ magnitudie
eq̄lis sit: sꝫ in celeritate ⁊ tarditate ꝟtute ⁊ de
bilitate alijsq; vari⁹. Aut i celeritate eq̄lis est
vari⁹ i magnitudie: atq; i alijs vari⁹ gn̄ib⁹. Sic
⁊ i reliq̄s dijudicād⁹ ē gn̄ib⁹. Vari⁹ q̄z pulsus
ali⁹ in oib⁹ vari⁹ ē gn̄ib⁹ i nulla pseuerās habi
tudie dicit̄q; hmōi vari⁹ simplr ⁊ ineq̄lis. Ali⁹
in q̄busdā vari⁹: dicit̄q; eo ineq̄lis in quo ē in
gn̄e: quēadmodū aliq̄n est pulsus puus. Ali-
quādo magn⁹ nūc lat⁹: deinceps subtilis ⁊ stri
ctus ⁊ in alijs gn̄ibus per oia equalis. Ineq̄-
lis aūt pulsus quocūq; sit in gn̄e varietas ei⁹
aut in pluribus est pulsationibus aut in vna.
¶ Et que in pluribus cuiusdā varietas eq̄li-
tatē seruat ⁊ tenorē varietatis quidā equali-
tate hac caret. Et cuius varietas equalitateꝫ
seruat: vt pulsus qui muris cauda appellat̄: i
quo scilis pulsatio est magna quā sequit̄ pua
illāq; minor: q̄rta minima: sicq; in oib⁹ alijs
se hꝫ pulsationibus vt minor scilis sit p̄cedē
ti, donec ad vnū pducatur trium. Primū est vt
terminetur pulsus ⁊ deficiat scilis iminui nō
desistit subseq̄ns pulsatio donec ei⁹ nō sen-
tiat̄ mot⁹ ⁊ hmōi pulsus cauda muris defecti
ua dicit̄. sꝫ ē vt pulsatiōes redeāt. Hoc est cuꝫ
iminui plsatio nō desistit post plsatiōnē dōec
ad aliquā pueniat puitatis quātitatē. dehinc
ad magnitudinem reuertitur scilis cū ad pui
tatem attigerit ad pulsationem redit que ea
sit maior ad quam vltimo peruenit. dehic ad
maiorem augeturq; eius in singulis magni-
tudo ordinate donec ad p̄maꝫ perueniat ma
gnitudinē: diciturq; huiusmodi pulsus murꝫ
cauda reuertēs. Ei⁹ redit⁹ ad magnitudinem
erit aut p̄me eq̄lē aut q̄ sub p̄ma fit. Redit⁹ āt
hui⁹ ad equalē aut erit mēsuris equalib⁹ illis
quibus iminutus est aut maioribus certe vel
minoribus. Tertiū est cuꝫ reuertit̄ pulsus ad
p̄mā sui magnitudinē eūdēq; seruat ordineꝫ
scilis a p̄ma incipiēs magna pulsatiōe dehic
iminuit̄ ad eā que fuerit scḋa intantū vt pul-
sus sit motus sub p̄marum ordine pulsantiū.
Est aūt hic pulsus q̄ muris cauda appellat̄ i
velocitatis ⁊ tarditatꝫ gn̄e: cū ei⁹ pulsatio ma
gne ē velocitatis sequit̄q; dehinc velox min⁹
nec desistit celeritatē iminuere donec finiat̄
ordinate in pulsu vltime tarditatis. Est et in
gn̄e qḋ ex ꝟtutis sumit̄ q̄ntitate cū ei⁹ pulsatio
fortissima est. dehinc min⁹ fortis sequit̄ nec im
minui cessat ei⁹ fortitudo donec ad debilitatē
attingat augeturq; debilitas vsq; dū ad vl-
timū veniat eius quēadmodū in magno di-
ctū est ad hunc modū se hꝫ pulsus qui muris

cauda dictus est. ¶Vocat aūt hoc noīe eo ꝙ aialis qđ mus dicit caude siīlis sit: cum aialis huius cauda grossa incipiat: ⁊ ad extremitatē ꝯtingit subtilē sub iminutiōis ordine. Hec est varietatis q̄ eq̄litatē seruat assignatio. ¶Qđ aūt eq̄litate caret diuersitates hꝫ ifinitas ⁊ nu mero nō clausas: ꝑter ordinē nāq꜃ fit. Est em̄ pulsus variꝰ q̄ deficit ⁊ terminat: ⁊ redit sine eq̄ litate augmēti ⁊ diminutiōis ⁊ est pulsus i me dio cadēs sine eq̄litate queadmodū cum due sunt magne pulsationes ⁊ vna pua: vnaq꜃ tē pata vna magna vna pua: alieq꜃ varietatꝫ spēs q̄ preter ordinē fiūt: in oībus pulsus generibꝰ de q̄bus dictū ē. Est āt in quo spissatiōes sine eq̄litate cadūt. Hec est varietas pulsus q̄ i mul tis est pulsationibꝰ. ¶Varietas aūt q̄ in vna ē pulsatiōe. alia in vna tm̄ est pte arterie. alia in pluribꝰ. Et q̄ in vna ē tres sunt spēs. Pria ē cū vene pulsantis motꝰ auferat ⁊ redeat. Scđa cū eiꝰ motꝰ durat cōtinuꝰ ⁊ nō icidit nisi ꝙ in eq̄lis ē in celeritate ⁊ tarditate. Tertia cū arte ria redit in dilatatione manūq꜃ bis ꝑcutit. Et pulsus incisus ⁊ rediēs est q̄ cū incipiat a cele ritate accit illi anteq꜃ digitos ꝑcutiat đbilitas ⁊ raritas q̄escꝫ. dehinc dilatatiōis sue ad ꝯple mētū tarde incipit: dehinc sistitur atq꜃ dilata tionē ita cōplere accelerat aut cū tēperatꝰ ici piat đbilitas accidat dehic aut accelerat: aut tardat: aut cū celeritate incipit ⁊ interdicit de hinc tēperat. Est āt ⁊ in hac spē varietatis ga zelās pulsus atq꜃ hic ē q̄ cū a celeritate icipiat anteq꜃ ꝑcussiat stat dehic velociter mouet. vo cat āt huiusmōi gazelinꝰ sua ex siītudie ca prioli saltu: qm̄ capolus quē gazel arabice vo cāt cū saltum dederit pedes tollit ⁊ suspēsus pauco vt tpe atq꜃ sic ad terrā velocius redit. ¶Cōtinuus āt hac in spē pulsus is ē cuiꝰ arte rie motus mīme incidit sed ineq̄lis ē in celeri tate ⁊ tarditate. Pulsus eteni cū celeritate ici pit. dehinc in tarditatē mutat: incipit em̄ mo tu moueri veloci ⁊ cū ad mediū ꝑuenerit spa tiū quo eiꝰ mediat motus motu mouet tardo fitq꜃ eiꝰ initiū velox: finis aūt tardus. Accidit aūt ⁊ ꝯrio modo vt cū inceperit tardus mutet i celeritatē fitq꜃ ꝑncipiū tardū ⁊ finꝫ accelerat aut incipiēs tēperatꝰ in celeritatē mutat aut tarditatē. Hoc mō huiꝰ spēs ē pulsus in oībꝰ diuersitatibꝰ pulsuū. ¶Qui āt bis digitos ꝑ cutit duaꝝ đr ꝑcussionū pulsus atq꜃ is ē i quo arteria dilatat ⁊ cū manū ꝑcusserit ⁊ ad redu ctionē vult redditū reuertit anteq꜃ ad cētrū ꝑ ferat ⁊ scđo digitos verberat. Et hec species ex arterie: que cum ꝑcusserit digitos sua pelli tur duritie. reditq꜃ secūdo: ⁊ iterum verberat: queadmodū in maleo ⁊ incude fieri cernimꝰ. Malleus em̄ cum incudē ꝑcusserit redit ab ea sua duritie ⁊ sustollitur reditq꜃ secundo ⁊ per cutit ⁊ quādoq꜃ sustollitur ⁊ tertio ad percu

tiendum reuertitur. Hinc itaqꝫ species hec pulsus mallearis appellata est. Hec que in vna arterie parte accidit varietas non sumi tur nisi in genere quod ex motus est qualita te: ⁊ in eo qđ ex virtutis q̄titate. in reliq̄s aūt nō. Nō etem̄ vna eadēqꝫ ps vene sub digito pōt vno tpe magna moueri: dehinc fieri pua aut parua dehinc ad magnū redire sub vna eadēqꝫ pulsatione: ⁊ eadem arterie pte. Ma gnus nāqꝫ pulsus necesse hꝫ sua in dilatatio ne q̄tuor trāsire digitoꝝ terminos nec fieri pt vt sit largꝰ ⁊ strictꝰ in sua pulsatiōe vna: nec ca lidus nec frigidus nec durus ⁊ mollis nec va cuus ⁊ plenus. Hoc se habet modo varietas que in vna est arterie parte in pulsatiōe vna. ¶Que aūt sub vna pulsatione in diuersis et multis est ptibus varietas ⁊ discordia alia qđ est cuius motꝰ ꝯtinuus est ⁊ non deperit alia cuius incidit ⁊ deperit. ¶Et ꝯtinui q̄dē motꝰ is est pulsus cuiꝰ arteria sub q̄busdaꝫ digitis mouet velox: sub aliꝭ tardus: ⁊ sub aliꝭ qđ tēperatus: queadmodū accidit cum sub duo bus digitis velox aut sub duobus tardus: et sub duobus temperatus: aut sub tribus celer ⁊ vno tardus aut contra: aut sub vno quoqꝫ digitoruꝫ quedā erit spēs motꝰ sicqꝫ se hꝫ res in fortitudine ⁊ debilitate iuxta qđ dictuꝫ est vt scꝫ sit sub quibusdā fortis digitis sub aliꝭ debilis. Est autem ⁊ in hac spē vnius pulsa tionis pulsus qui muris cauda appellat: q̄qꝫ inclinus vocatur pulsus: ⁊ qui muris cauda vocatur fit cū arteria dilatat sub ꝑmo digito qui a superioribus est grossa ⁊ sub scđo minꝰ grossa: sub tertio parua. sub quarto minima. Sic quoqꝫ circa fortitudinem contingit ⁊ de bilitatē. In spissitudine quoqꝫ ⁊ raritate cum sub primo moueatur digito aliquo horū mo tu ⁊ sub secundo imminuit: sub tertio minorē ⁊ quartus tertio sentit minorē. estqꝫ coꝝ im minutio ordinem seruās ⁊ gradationē. ¶In clinus aūt pulsus est qui sub duobus mediꝭ mouetur digitis grossus ⁊ sub extremis hinc ⁊ inde subtilis ⁊ tenuis: aut mediū eiꝰ elatum est ⁊ extremitates demisse videtqꝫ tāgenti ar terie extrema ad inferiora declinari. Hoc aūt debilitate fit ꝟtutis que non pōt eā extolle re arterie partē que a cubiti est parte eo ꝙ su per illā sit caro: nec vero ad vltimū pōt ptin gere versus rascā sua debilitate. Dicitur aūt ⁊ quicūqꝫ hmōi est pulsus eiusqꝫ motꝰ in for titudine ⁊ debilitate: in celeritate ⁊ mora in clinus ⁊ curuus in fortitudine ⁊ motu. ¶De ficiens autēꝫ pulsus est qui in multis varius est partibus arteriarum cuius motus inter dicitur sub digitis. Aut enim mouet sub pri mo digito ⁊ sub tribus aliꝭ quiescit. Aut sub duobus mouet primis ⁊ quiescit sub vltimis. Aut sub tribus habens motum: tertium non

verberat. Aut certe primu tertiuq3 percutiens a secundo deficit et quarto. Aut contra cum mouetur sub secundo scilicet et quarto primum relinquens et tertium. Eius autem motus sub digitorum quoque aut velox est aut tardus aut temperatus. Aut certe fortis aut debilis. Aliquando autem pulsus sub vnius incidit digiti sumo que et serrinus appellatur: hocq3 ideo quia silis serre fit dentibus. Et si huius speciei diuersitates et illius que sub vna est pulsatione disponantur in multas diuidi ineniuntur partes: sed nobis eas enumerare necessarium non est: cum eorum que scripsimus speculatio si diligenter aiaduertatur: earum que non diximus plena possit haberi scientia. Accidit autem in duabus varietatis speciebus que in vna sunt pulsatione quod alie quidem vene partes ad superiora: alie autem ad inferiora mouentur quedam dextrorsum alia sinistrorsum: et vt alia aliam subsequatur. Componuntur vero varietatum species alie cum alijs fiuntq3 ab inde multe et infinite fere pulsus species. Harum autem specierum quedam nomina habent quibus agnoscuntur. Ut pulsus fluctuosus: vermiculosus: formiculosus: ptisicus: et tremens. Fluctuosus est si ea que ex partium antecessione venarum in quantitatis genere dilatationis diuersificentur. Hoc autem fit cum vene extremitas: que auriculari supposita est supereminet scilicet et ad superiora mouetur: estq3 motus eius plurimum antecedens: et que post eam pars est ad inferiora mouetur et tarda scilicet longe post tertieq3 partis motus est ad superiora: sed minor primo et magis antecedens: quarte ad inferiora et sub secundo posteriorq3 sentiunturq3 quedam eius partes inclinari ad dexteram alie ad sinistram: quedam late: quedam vero stricte: quemadmodum in motu contingit fluctuum: videmus namq3 fluctus quosdam eminentes partes et celeris motus: et que sequuntur parum demissas et tardi motus: sicq3 alios fluctus vt alie quod partes recte moueantur alie in latera: et quedam ad dextram: quedam ad sinistram longitudinis quedam altioris: quedam minus alie demisse: quedam plurimum late et alie quedam parum: Vermiculosus quemadmodum et fluctuosus componitur eiusq3 motus que et illius: nisi quia dilatatio partium vene in fluctuoso maior est et in vermiculoso minor debiliorq3 velocior tamen et frequentior: nisi quia pulsus hic ex debilitate fit virtutis. sentiturq3 sub digitis tanq3 motui vermis similis. At vero formiculosus motum habet vermiculosi motui similem sed eo minor est et debilior et maiorem habens frequentiam quo quasi magni obtineat locum et velocis in gradatione celeri. Uocatur autem formiculosus quoniam digiti motum sentiunt vene motui formice similem. Pulsus autem firmus que et ptisicus dicitur hic est que cum his que dicta sunt magis antecedit et amplius tollitur sed debilioris est virtutis cum duritie organi. Uocatur autem ptisicus eo quia constans est in habitudine vna non imutatur a suo habitu. quemadmodum ptisis morbus constans. Constans autem factus est nec a sua imutatur habitudine quoniam corporis materia omnis in morbum alterata est: virtutemq3 morbus superauit plurimum: nec est in ea virtus aut spes qua morbo resistat. Cum rem morbum virtus superat pulsus fit fortis magnus et velox. Si vero ipsa morbo succumbat pulsus fit paruus debilis tardus. Cum autem aliquando virtus superat et quandoq3 vincitur et pulsus quandoq3 fortis est quandoq3 debilis: varius: ea que est in corporis habitudine varietate. Pulsus vero trementis motus est frequens in quo digiti partem inueniunt arterie: pars deficit cum spissitudine et debilitate qualis trementis est motus. Hec est generis assignatio quod ex dilatationis sumitur quantitate. Quod autem expulsationum sumitur vene numero inordinatum diuiditur pulsum et inordinatum. Et ordinatus pulsus in vario inuenitur pulsu quoniam pulsus varij alius varietas ordinata est per circulos equales et alius inordinata: eius autem varietatem que inordinata est diximus. Que vero ordinata est circuitiones habens certas eius est pulsus in quo arteria varijs mouetur motibus: dehinc redit ad primum: et eisdem mouetur: donec ad eum pertingat motum in quo et primus terminatus est dehinc tertio ad primum redit et eodem ordine. quemadmodum que tribus mouetur magnis motibus equalibusq3 tribus quoque pulsationibus paruis et ad inuicem equalibus. Aut duabus magnis equalibus: et duabus paruis equalibus: dehinc ad primum redit: moueturq3 tribus magnis pulsationibus tribusq3 paruis: aut duabus magnis et duabus paruis: dehinc redit ad eundem ordinem. Eadem est eius ratio in celeri et tardo: quemadmodum si due fiant celeres pulsationes vnaq3 tarda dehinc conuertatur et duabus pulset celeribus pulsationibus: post quas tarda quam sequatur velox: illamq3 tarda. Sic et in omnibus fit generibus pulsuum in quibus est varietas quatuor scilicet primis generibus. Sciendum rem tibi est. Quoniam competentis mensure et inequalis: equalisq3 et varius: ordinatus et inordinatus non sunt nisi in quatuor primis generibus: hoc est in genere quod ex quantitate est dilatationis: et in eo quod ex motus qualitate: et in eo quod ex quantitate virtutis et in eo quod ex tempore quietis sumitur et defectus. Competentis rem ponderis et incompetentis pulsus: equalisq3 et varius: ordinatus et iordinatus communem habent omnes varietatem: nec varietas in aliquo preter hec quatuor inuenitur. In genere autem subsistentie corporum arteriarum: et in qualitatis earum genere et in eo eius quod continent non est illam inueniri. Neq3 rem arteria duritiei habitudine immutari potest in mollitiem: nec a mollitie in duritiem: nec a calore in frigus: aut a frigore in calorem: nec a repletione in euonem aut ab euone in repletionem ea in temporis quantitate que arteria ipsa pulsatione mouetur vna aut duabus aut tribus aut quatuor vsq3 decem. Quod cum ita sit varietas nisi in quatuor non erit generibus de quibus dictum est. Et oportet scire pulsum temperatum in sex generibus inueniri tantum que sunt scilicet genus ex dilatationis quantitate et quod ex qualitate motus quodq3 ex subsistentia corporum arteriarum et quod ex qualitate corporum earum et quod ex eis que ad concaua venarum infusa sunt quodq3 ex tempore est quietis et defectus. Genus autem forte et debile quibus communis

est varietas: cōpetētis scꝫ mēsure: et cōtra ge
nus equale ⁊ variū: ordinatū ⁊ inordinatum
tēperātiā nō norūt. Inter duas nāq̧ diuersi-
tates vnius cuiusq̧ sex generū: diuersitas et
spēs quedā ē media q̄ est tpata vt medius in-
ter magnū ⁊ puū pulsus: ⁊ inter celerē ⁊ tardū
inter mollē ⁊ durū: et inter frequētē ⁊ rarum:
inter plenū ⁊ vacuū: inter calīm et fridū: q̄ ho-
rū oium medius est tēperatus inuenit᷑: quicq̧
tēperatus est ⁊ ipē nālis. Fortis aūt pulsus ⁊
debilis mediū nō hꝫ: tēpatus etēm nisi in sa-
nis nō est corpibus ⁊ tēperate cōplonis. Sa-
nitas porro nisi cū virtute sana nō erit. pulsū-
q̧ tēpatū fortē eē oꝫ: q̄ q̄to fortior tāto tēpa-
tior est in sanitate. Debilis aūt pulsus nisi ex
virtutis nō est debilitate, nec virtutis debili-
tas nisi ex morbo. Qui autem fortis et debilis
medius ē nō fortis ſꝫ debilis et extra tpantiā
est. cū virtus nullā habet mutationē nisi i de
bilitatē. Sic quoq̧ et pulsus equalis ⁊ vari⁹
tēperamētum nō hñt. Qm̄ qui equalis ē ipē ⁊
naturalis est ac sanus: q̄q̧ varius est et extra
naturā. nec ē nisi a morbo: ⁊ qui iter hos me
dius existit nō est equalis ſꝫ varius. cū equa
lis pulsus mutationē nō hēat nisi in varium.
Et sciendū qm̄ nō omis equalis pulsus nālis
est nisi qui ppetue est tēperiei. Est em̄ pulsus
mal⁹ eq̄lis ⁊ cōtinue malitie vt ptisicus pl'us i
quo corpis suba in substātiā mutata ē morbi
Incōpetētis aūt mensure generis pulsus q̄q̧
ordinatus ⁊ inordinatus est: qm̄ duo hec ge-
nera nō sunt nisi in varijs pulsib⁹: nec pōt in-
ter ea esse tēperatus pulsus: qm̄ inter que va
riat᷑ variū mediū non est. Hec est decē gener͛
pulsuū assignatio ⁊ cuiusq̧ generis diuersitas
De quib⁹ qm̄ sufficiēter dictū est: ei q̄ cuiusq̧
vult diuersitatis habere scientiā: iam de cāis
q̄ quāq̧ horū faciūt diuersitatē videam⁹ quo
abinde sciatur quid queq̧ earū significet cir-
ca sanitatē ⁊ morbū ⁊ habitudinē q̄ nec mor-
bus nec sanitas est.

¶ Capitulū quartū de causis q̄ quāq̧ faciūt pulsuū diuersitatem quidq̧ res afferant naturales in pulsu.

Q Ueꝫ pulsuū diuersitas de q̄
bus diximus in ea quā
assignauimus ē habitudine: aut ad
tēperatū coll'one pulsuꝫ: aut cuiq̧
hoi ppriū. Et tēperatus pulsus in sanis ē cor
porib⁹ tēperatisq̧ cōplexione, i q̄b⁹ nulla ē ea
rū q̄ eor͛ in aliq̄ imutēt cōpl'onē. Dictū ē autē
d̄ eor͛ signis corpor͛ cū de cōpl'one loq̄remur
Cū ergo inuenit᷑ pulsus in eo q̄ hmōi habitu
dinis est: medius inter oiuꝫ diuersitates pul
suū de quibus dictū est intm̄ vt eius sit remo
tio ab vno quoq̧ eor͛ equalis eiusmodi ho-
mo in nāli ē hitudine sanitatꝫ ⁊ tēpantia cō-
pl'onis. Si aūt extra tēperātiā ē intm̄ vt aliq̄

possit assignari diuersitatū q̄ dicte sūt nāliuꝫ
signū ē hoieꝫ ab hitudie tpantie egressuꝫ ⁊ sa
nitatꝫ i morbi hitudie aut extremor͛ neutruꝫ.
Propri⁹ aūt pulsus hoim cuiq̧ nec ē medio
cū qualis sit scire voluerit arteriā tāgere dū
san⁹ ē hois lōgo tpe exerceat᷑q̧ i eo diligenti
exercitio vsq̧ dū oēs eius sentiat nāles hitu-
dines ⁊ cū arterias ꝯsulit sit hō in hitudie sa-
nitatis in q̄ nihil culpet᷑ ⁊ qui nullo forti exer
citat⁹ sit motu: ⁊ pauca vsus sit quiete ac otio
nec cibo plen⁹ sit. ſꝫ nec vacu⁹. Sic q̄ꝫ plimuꝫ
nō potauerit: ſꝫ nec balneo vsus sit aut coitu
nec q̄ se calori dederit aut frigori. Si ei hmōi
obseruauerit nālē poterit cuiusqꝫ hois agno
scere pulsū. Cū ḡ ei⁹ iuenerit pulsū mutatū a
sua hitudine sciet abinde hois imutatā eē ha
bitudinē a nā ⁊ secessisse aut ad morbū aut in
neutrū hitudinē. Et qm̄ medicāti ipol'e oiꝫ ē
hoim pulsus cognoscere: q̄n vni⁹ ēt ciuitatis
ppli ppriū nō pt scire pulsuꝫ ꝯsuetudie ⁊ exer
citio: itm̄ vt nihil illū ꝟitatis ptereat. Et si ali
q̄rū possit cog̃scere pulsū hac q̄ docuim⁹ via:
n̄ erit oino q̄n aliq̄s accedat hō q̄uis tpe cui⁹
añ hac scire pulsuꝫ nō possit: iō nec ē illi ē scire
q̄uo nālē q̄ ad ipm̄ accesserit possit pulsuꝫ co
gnoscere. Hec aūt via ē vt res sciat nāles q̄ pul
suꝫ a nāli diuertūt tpantia. He aūt res sūt ma
sculi nā ⁊ q̄ fele ē cōpl'onū diuersitates corpo
rū hitudo: etas tps pñs āni regio aerꝫ hitudo
ꝯcept⁹ sōn⁹ experrectio. Masculi pulsus ⁊ fe-
mine qm̄ pulsus viror͛ maior ē mulier͛ pulsu
⁊ fortior: qm̄ vir calidior ē cōpl'one q̄ꝫ mlier ma
iorisqꝫ ꝟtutis. maiorꝫ nāqꝫ sūt mot⁹ ⁊ ampliorꝫ
exercitij qm̄ ad hmōi eos nā plasmauit. Mu
lierū ꝟo pulsus minor ē q̄ꝫ viror͛: debiliorq̧ꝫ ⁊ ce
lerior. Debilior q̄d qm̄ mulieres debiliores
sūt qm̄ sic eas nā cōposuit eo q̄ par͛ egerent
exerceri nec forti⁹ mouerent᷑. Minor q̄ꝫ fact⁹
ē ex calorꝫ ear͛ debilitate ⁊ iminutiōe a virili
velociorqꝫ q̄ꝫ virilis q̄ celeritas illis aeris in-
gressuꝫ faciēdo magni obtieat locū. Magn⁹
nāqꝫ pulsus nō nisi ex ꝟtutꝫ ē sanitate q̄ arte
rias ad vltima vsqꝫ dilatat ⁊ fines q̄s hñt ⁊ ex
calorꝫ fortitudine q̄ aereā nec iaꝫ hꝫ recreatio
nē magnā. Cū etem̄ calor magn⁹ ē nec ē hꝫ in
troducere nā aerꝫ plimū. Qd̄ si sit᷑ cū eo ꝟt⁹ ē
valida plima dilatat arterias dilatationē in-
greditur qꝫ aer plim⁹. ⁊ iuxta qd̄ op⁹ ē magn⁹
Inde ḡ pulsus fit magn⁹. Si sit aūt calor abū
dās cū magnitudine nā vtit᷑ festināti. q̄ q̄ in
gredit᷑ dilatationē seq̄ns aer ampliorsit. Qd̄ si
imoderat⁹ ē calor maiori eget refrigeratione
vtit᷑ qꝫ cū celeritate freq̄ntia q̄ fit igrediēs ml'-
tis aer vicib⁹ ml't⁹ modico tpe. vt āt calor abū-
dat ⁊ ꝟt⁹ imutata ē magnificare nō pt. arteriasq̄
plim⁹ igrediat᷑ aer vtit᷑ ḡ velocitate q̄ magni-
tudinis locū suppleat in aeris tractu ictibus
multis equali tempore illi quo dilatatur cuꝫ

magnus ē pulsus arteria. Cū aūt debilis est virt⁹ frequētia opus illi est vti q̄ magnitudini eq̄polleat ⁊ celeritati ad aeris plimū tractum plime q̄titatē iuxta qd op⁹ ē dilatationē seq̄ntis. Qd cū ita sit nescio femiaꝝ plsus velocior ē q̄ virilis. ¶ Cōplonū q̄ cal'a ē maiorē hz pulsuz ⁊ velociorē pp refrigerij caloris magnā necessitatē. Fridarū aūt pulsus mīor ē ⁊ tardior eo q̄ paꝝ egēt refrigeratiōe. Que humide sūt pulsū faciūt mollē: q̄ vo sicce cōplones ⁊ eaꝝ pulsus fit dur⁹. ¶ Corpis vo hitudo siq̄dē exilis ē pulsus illi erit maior q̄ i plena hitudie q̄ mlte ē carnis fortiorq̄ꝫ: in pleis ꝯtra carnosisq̄ꝫ corpib⁹: mīor ⁊ debilior apparet plsus. Arterie etem̄ in pleis operiūtur grauātq̄ꝫ illas plime carnes nisi q̄ pulsus pleoꝝ freq̄ntior ē pp vtutis a magnificādo arterias deblitatē vituraq̄ꝫ freq̄ntia q̄ magnitudis suppleat locū. Et oz rimerī exilia corpa ne forte eoꝝ exilitas ex mala sit cōplone exnāli. Si sit eni eiusmōi nō erit q̄lis dict⁹ est pulsus. Et de hoc deiceps dicemus cū de pulsuū imutatōe ab extranālib⁹ cāis disputabim⁹. Et hec ē pulsus assignatio q̄ ex corpis est hitudine. Et sciēdū q̄m̄ sz raro accit plenoꝝ pulsuz corpoꝝ maiorē eē ⁊ fortiorē q̄ exiliū: hocq̄ꝫ cū pleni ē corpis ꝯplo magꝫ cal'a q̄ exil. Sic q̄ꝫ ꝯtigit nōnullaꝝ maiores eē pls⁹ mlieꝝ a fortiores q̄ viroꝝ q̄rūdā. hocq̄ꝫ tūc fieri: cū mlieris calior ē q̄ viri cōplo: sz hec raro ē videre. ¶ Immutat̄ āt plsus pp etatē. Q̄m̄ pueroꝝ plsus vlox ē freq̄ns eo q̄ magna instet illis q̄ in eis ē refrigerādi caloris necessitas: cū nālis in puerorū corporib⁹ fortis multusq̄ꝫ sit calor: estq̄ꝫ pariter in vtute tēperatus nec multū magnus. Et q̄ pueroꝝ minoris sūt etatis: eoꝝ celerior ē ⁊ frequētior pulsus: q̄m̄ eorū virtus debilior est: suppletq̄ꝫ illis freq̄ns magni locū ⁊ operā in aeris tractu. ¶ Iuuenū aūt pulsus fortissimus est: ⁊ maxim⁹ tēpate celeritatis: pp caloris eoꝝ multitudinē ⁊ virtutis robur: ideoq̄ꝫ magnitudo sufficit ⁊ tēperata celeritas a celeritatis nimio ⁊ frequētia. ¶ Senū vero pulsus paruus est ⁊ debilis: tardus rarusq̄ꝫ pp ipsoꝝ cōplexionis frigiduz ⁊ paucitatē necessitatis refrigerij magni: ac virtutis dbilitatē. ¶ Oim vo etatū pulsus: iuxta eaꝝ lōginq̄tatē ⁊ ꝓpinq̄tatē ab his etatib⁹ apparebit. Q̄m̄ ⁊ eni infantis pulsus in vltimo ē celeritatis ⁊ frequētie: tēperatus in magnitudine ⁊ puitate. Et senis i senio cōstituti in tarditatis vltimo ⁊ raritatis debilis ⁊ paru⁹. Iuuenū q̄ in statu sunt iuuētutis pulsus in vltio sit magnitudis ⁊ fortitudinis: tēperatus in celeritate ⁊ tarditate pp eas q̄s dixim⁹ cās facti sunt. Pueroꝝ pulsus q̄to āpli⁹ crescūt fortiores fiūt: ⁊ celeritas iminuit̄ ac freq̄ntia: ⁊ maiores fiūt donec ad iuuētutis veniāt etatē: tūcq̄ꝫ eorū pulsus in vltimo fit magnitudinis ⁊ fortitudis ⁊ tēperat̄ celeritas. Cū aūt ad etatez ꝑuenerint grādioꝝ pulsus eoꝝ minui icipit oib⁹ his in habitudib⁹: nec desistūt q̄to amplior etas accedit he paulatī iminui habitudines donec ad etatē ptingāt senectutī: fitq̄ꝫ eoꝝ pulsus pu⁹ ⁊ tard⁹. hoc ergo mō pulsus ex etatib⁹ alterat̄. Pulsus āt imutatio pp āni tpa hmōi est. Anni tpa q̄tuor sunt: ver: estas: autūn⁹ hiems. Et q̄m̄ veris ⁊ autūni ꝯplo tēperata ē in calore ⁊ friditate ⁊ i eis plsus magn⁹ est ⁊ fortis cū ꝯplonis tēperātia vtutem augeat ⁊ ꝯseruet. Celeritas aūt ⁊ freq̄ntia pulsus in his tpib⁹ tēperata est pp caloris tēperiez. In estate vo q̄m̄ ei⁹ ꝯplo magni est caloris ⁊ pulsus pu⁹ erit ⁊ debilis: cū sit male complexiōis ois vtutē iminuere ⁊ debilitare: cūq̄ꝫ vtus debilis sit arterias dilatare vt magnus fiat pulsus nō ꝑualet. Iō ꝫ tpe hoc pulsus velox fact⁹ ē ⁊ freq̄ns q̄ eq̄polleat magno ad aerē trahēdū. ¶ Porro in hieme q̄m̄ ei⁹ ꝯplo frida est ⁊ hūida: pulsus in ea pu⁹ erit ⁊ debilis tardusq̄ꝫ. Debilis q̄dē ⁊ puus eo q̄ vtus pp malā debilitat̄ ꝯplonē. Tard⁹ eo q̄ paꝝ refrigeratiōe egeat forti pp instātiā frigoris: nisi q̄ hiemis pulsus fortior est q̄ estatis eo q̄ in corpis iteriorib⁹ virt⁹ sit ꝯgregata pp frigoris ꝯstātiā ⁊ estate dissoluit̄ vtus: eo q̄ aeris calidū illā exhat a corpib⁹. Porro estatī pulsus maior ē q̄ hiemis pp calorē. Ad hūc itaq̄ꝫ mōdū pulsus fit imutatio ex āni tpib⁹. Et sciēdū q̄m̄ pulsus hmōi ē in cuiusq̄ꝫ tpis medio: secūdo scilꝫ q̄drantis mense. In extremis aūt eoꝝ: pmo scilꝫ q̄drātis mēse ⁊ tertio erit iuxta ꝓpinq̄tatē tpis ⁊ lōginq̄tatē a medio. Exēpli grātia in veris ꝑncipio pulsus magn⁹ ē fortior ⁊ celerior q̄ hieme fuerit: minorq̄ꝫ ⁊ dbilior ac tardior q̄ in vis medio. Veris aūt extremo pulsus eris minor debilior freq̄ntior q̄ ei⁹ in medio: maior vo ⁊ fortior ac celeritatī freq̄ntieq̄ꝫ minoris q̄ estate eo q̄ medio sit ꝓpinquior veris. Sic se res hꝫ in ꝑmordijs ⁊ vltimis tēpoꝝ anni: fitq̄ꝫ pulsus ꝓpinq̄oris ꝯfigurationis pulsui cuiusq̄ꝫ tpis iuxta cuiusq̄ꝫ q̄drātis tps ⁊ ꝓpinq̄tatē: hec ē imutatio ex tēporib⁹ anni pulsuū. Immutat̄ ēt ⁊ pp regiones: q̄m̄ q̄ calidas inhabitāt terras vt regionem ethiopū pulsus habēt estatis pulsibus siles: qui vero frigidas qualis est caleba ⁊ taneis ꝯfinia pulsus eoꝝ silis ē pulsib⁹ hiemis. Tēperate aūt cōplexionis regiōes vt sunt q̄ in recta posite sunt linea qui inhabitat populus pulsu gaudet veris ⁊ autūni pulsui simili. Quarum aūt regionū ꝯplexiōes inter has sunt eoꝝ pulsus populoꝝ medi⁹ erit iter habitationum harū pulsus variatur tamē in augmento ⁊ diminutione iuxta loci eius ꝓpinquitatem ad vltimos. ¶ Et ad hūc quoq̄ꝫ modūz res inuenitur esse in aeris habitudinib⁹.

Calidus etem̃ aer pulsum facit estati similez. Frigid⁹ vero pulsuz efficit hiemali siez. Tẽperatusqꝫ vernũ exhibet pulsuz i hoib⁹. ¶ pregnãtis aũt multis pulsus magn⁹ ⁊ grauis celeritatꝫ ac frequẽtie: qm̃ i pregnãtiũ corpibus fortis ẽ calor: eo ꝙ eaꝝ augeaꝫ calor ꝯplonis fetuũ calore: qñqꝫ calor eoꝝ arterijs cõtinuetꝫ mꝛieꝝ ex arterijs eoꝝ q̃ i secũdia sũt: quẽadm̃ ostẽsum est cũ defect⁹ in mꝛice gñatiõe loqremur. Et eoꝝ pulsus in fortitudie ⁊ debilitate hmõi est. In quiti mẽsis cõplemẽto medi⁹ ẽ: qm̃ eaꝝ ꝟtus hoc tpe eiusmõi ẽ: eo ꝙ hec tpe fetus leuis sit pp sui paruitatẽ: nec ab eaꝝ trahit corpib⁹ cibũ plimũ: estqꝫ in celeritate ⁊ frequẽtia tẽperat⁹. Facto ãt sexto mẽse eaꝝ iminuitꝫ ꝟtus: qm̃ fetus crescit ⁊ nãz grauat ac debilitat: maioreq̃ꝫ trahit nutrimẽti q̃titatẽ quã prius traxerat: iõqꝫ virtus debilitatꝫ p̃gnãtis ⁊ pulsus fit abide debilis ⁊ tardus. ¶ In sõno q̃z qm̃ nãlis in eo calor in corpibus ꝓfunda cõuertitꝫ: digeriturqꝫ cib⁹ quẽadmodũ ostẽsũ est alio loco: ⁊ pulsus puus est ⁊ tard⁹. Si aũt submergitur somno hõ rarus fit pulsus ⁊ cuz digesti fuerit cibi atqꝫ i oẽ trãsmissi corp⁹: ꝟt⁹ roboratꝫ ⁊ calor: fitqꝫ inde plsus magn⁹ ⁊ fortꝫ nisi ꝙ tardior ẽ ⁊ rarior. Si aũt plirũꝫ fecerint somnũ post ciboꝝ digõnẽ donec cibi grauetꝫ supfluitatibus fit pulsus cũ debilitate ⁊ mora puus q̃lis ⁊ añ fuerat. Ideo ergo expedit nobis postq̃ꝫ digesti fuerit cibi expgisci quo q̃ ex cibo gñate sunt supfluitates egrediantꝫ vt sputa. screat⁹. emũctiões. vrina egẽ. Cũ aliq̃s dormiẽs subito excitatꝫ aliq̃ repẽtina cã: vt sono. voce aut vẽto q̃ ab ipso exijt: aut alia q̃uis cã turbatꝫ nã. ⁊ plsus fit magn⁹ fortꝫ ac velox. frequẽs. turbat⁹ ⁊ tremẽs. Qñ ãt q̃escit excitat⁹ in suũ redit statũ pulsus. ¶ hec est cãꝝ assignatio nãliũ q̃ pulsũ imutãt ab tẽperãtie hitudie ⁊ cuiqꝫ faciũt hoiuz ꝓpriũ pulsuz nãlẽ: q̃ in oi tpe ⁊ oi cognoscatꝫ loco oiqꝫ hitudie. ¶ Oz ita ꝙ cũ hois iuenerit pulsũ: medic⁹ alkatũ ab illi ꝓ̃po pulsu ⁊ secedisse ad hitutudies varias vt significet abide qm̃ corp⁹ a nãli imutatũ ẽ habitudie q̃uis alteratiõe iuxta imutãtes plsuz nãlẽ cãs. Que ãt imutãt nãlẽ cãe pulsuz duo hñt gña: res. s. extranãles ⁊ res nõ nãles. Et nos hoꝝ duũ oñdem⁹ diuersitates geneꝝ ⁊ cuiusqꝫ eaꝝ hitudinẽ: ⁊ q̃ sit plsus imutatõis cã. hoc loco icipiemusqꝫ de nõ nãliũ genere reꝝ.

¶ Cap. v. d plsus pp res nõ nãles imutatiõe.

Ideo qm̃ cãꝝ nõ nãliũ genus medie sunt cãe inter nãles ⁊ extranaturales cãs. Sũt ãt hoꝝ q̃tuor genera. Exercitiũ balneũ cib⁹ ⁊ pot⁹. Et nos p̃mum de ea quã exercitiũ pulsus facit imutatione dicemus. Dico ergo qm̃ exercitiũ tẽperatũ pulsuz facit magnũ fortẽ velocẽ: frequẽtẽ. Si etenim tẽperatũ fuerit exercitiũ supfluitates dissoluit mẽbraꝫ fortat calorẽ auget nãlẽ quẽadmodũ ostẽdim⁹ cũ de exercitij in corpe actiõib⁹ diximus. Si ãt supabũdet tẽperato plsũ fac puũ debilẽ duꝝ: tardũ ⁊ raꝝ. Si etem̃ hõ exercitio fuerit vsus imoderato ⁊ q̃ui fatigat⁹ labore ei⁹ debilitatꝫ ꝟt⁹: iõqꝫ pulsus fit debilis dissoluitꝫ calor nãlis ⁊ iminuitꝫ. vñ ⁊ pulsus fit tard⁹ ac rar⁹: ex calorꝫ paucitate ⁊ durities ex dissolutiõe hũiditatꝫ ⁊ siccitatꝫ aduẽtu hic ẽ quẽ exercitiũ facit pulsus. Facit ãt ⁊ balneũ pulsuz qđ i duas diuiditꝫ ptes. altera ẽ aer cals altera aq̃. aq̃ q̃z i duas distribuitꝫ fridã ⁊ calam. Et aq̃ cala ac aer silis si q̃s illis vtatꝫ tẽperate pulsũ faciũt fortẽ. magnũ. velocẽ. frequẽtem. Balneũ nãqꝫ tẽperatũ ꝟtutẽ auget eo ꝙ a corpore supfluitates dissoluit. iõqꝫ pulsus ꝯfortatur corp⁹ q̃z calefacit: vñ ⁊ pulsus fit velox et freq̃ns: estqꝫ pitẽr mollis pp eã quã lucrãtur mẽbra hũiditatẽ: maxie si suauis fuerit aque balneũ. ꝙ si i balneo fuerit hõ imorat⁹ fit quẽ admodũ fuerit pulsus pu⁹ ⁊ debilior celeritate ⁊ freq̃ntia supstitib⁹ vt p̃cesserãt mõ. Si etem̃ morã i balneo ꝓliriorẽ hõ fecerit ꝟt⁹ debilitatꝫ ei⁹ ãpli⁹ q̃ꝫ a mã dissoluatꝫ: iõqꝫ pulsus fit debilis augetꝫ ãt corpis calor iõqꝫ ⁊ pulsus celeritas fitqꝫ iter mollẽ ⁊ duꝝ tẽperat⁹. Si aũt diuti⁹ imorat⁹ fuerit dõec nãlis dissoluatꝫ calor pulsus pu⁹. debilis. tard⁹. rarusqꝫ efficitꝫ quẽadmodũ i exercitio ꝯtingit imoderatos. Si sit aũt aq̃ balneũ fride ⁊ q̃ balneatꝫ corpis corpulẽti ⁊ tpate imoratꝫ pulsus fit magn⁹ fortis ⁊ velox. Frig⁹ nãqꝫ cũ tẽperatũ ẽ ꝟtutẽ cõgregat ⁊ calorẽ nãlẽ ⁊ in corpis iteriorib⁹ circũcludit. Si ãt ꝓlixior in aq̃ fiat frã mora intm̃ vt calor corpis ꝓfundo imergatꝫ plsus pu⁹ tard⁹ frequẽsqꝫ redditꝫ pp eã q̃ ꝟtuti fit suffocationẽ. Cũ ꝟo q̃ balneatꝫ frida exilis ẽ ⁊ pauce admodũ carnis: moraqꝫ ei⁹ in aq̃ tẽperata ẽ. debilis ⁊ tard⁹ illi fit pulsus. In hmõi nãqꝫ corpibus frigus ꝑuenit aque ad mẽbra interiora velocius ꝓpter carnis paucitatem: iõqꝫ calor debilitatur naturalis ⁊ virtus iminuitur. Est aũt simul ẽt durus eo ꝙ vene partes aque spissentꝫ frigido. Qui si imoratus fuerit in ea vt calor ad interiora corporis profundaqꝫ conuertatur ⁊ mẽbris fiat obuiũ imixtũqꝫ frigus principalibus eorũqꝫ imergatur substãtie in vltimo percutit pulsus debilitatis ⁊ paruitatis ac frequẽtie pariterqꝫ durus est. Et ad hunc modũ pulsus a balneo fit immutatio. ¶ Cibi ẽt imutãt pulsus: aut sua q̃titate aut q̃litate. Quãtitate quidẽ qm̃ cũ plꝫ accipit homo cibũ pulsus in principijs fit varius ⁊ inordinatus. Cibus nãqꝫ tametsi ꝟtutem grauet. sed tamẽ aliquãdo post excitatur ad eius decoctionẽ: fitqꝫ fortis ⁊ magn⁹ pulsus. Aliq̃n vincitꝫ cibo ⁊ pulsus puus ac debilis

lis reddit: estq; cũ varietate mollis pp eã q̃ fit illi ex cibo hũiditatẽ. Ut aũt plena digestus est decoctiõe cib⁹ ⁊ ad mẽbra mittit: pulsus fit fortis ⁊ velox: qm̃ si bñ cib⁹ fuerit digest⁹ ꝟtutẽ auget calorẽq; nãlẽ: comitat q; ꝓcedẽtia plꝰs mollities. Qđ si modicã sumat ciboꝝ q̃titatẽ quoꝝ ad mẽbra missio acceleret pulsuz faciũt paulo minorẽ magno ⁊ minus fortẽ: minusq; festiuũ q̃ sit cũ cibus digestus ẽ: redditurq; inter mollẽ duꝝ tẽperat⁹: imutãt cibi sua q̃z q̃litate pulsuz: qm̃ quoꝝ ẽ cal'a cõplexio cibi cuz ꝓdictis pulsui celeritatẽ addũt ⁊ freqũẽtiam. Qui ꝟo fridi ⁊ morã ⁊ raritatẽ. hũidi cibi corpis arteriaꝝ augẽt mollitiã. ¶ Pot⁹ ꝟo iuxta sue cõplexionis nãm ⁊ pulsuz facit: aq̃ q̃d frigida ẽ ⁊ hũida ⁊ paꝝ: imo vt nõnulli tradunt oĩo nõ nutrit: parua imutat pulsuz alteratõe. Que qm̃ tarde trãsmittit pulsuz facit ciboꝝ pulsui similẽ ⁊ diu ei⁹ durat imutatio q̃diu ⁊ ipsa i stõ. Qđ si grauis ẽ aq̃ friditatis ⁊ pulsus fit durus ⁊ si tepida mollis. Porro vinũ in pulsu idẽ circa pulsuz qđ ⁊ digesti operãtur cibi: facit nãq; illũ magnuz ⁊ fortẽ velocẽq;: nisi q̃ eius ꝟtus ciboꝝ subest ꝟtuti digestoꝝ eoq; cibi plĩmo reficiũt nutrimẽto ⁊ maiori q̃ vinũ. Cibi q̃z ꝟtutẽ augẽt: vinũ celeritatẽ nisi q̃ quã facit plꝰs festinãtiã breui fit tpe eo q̃ celeri⁹ ad venas imittat: citiusq; in sanguinẽ ꝟtitur. Reliqui oẽs potus q̃ fridi sunt pulsuz faciunt paruũ ⁊ tardũ: q̃ calidi celerẽ ⁊ frequentẽ. Et hic est quẽ faciunt nõ naturales cãe pulsus.

¶ Capitulum. vj. de pulsuum immutatione propter res extranaturales.

Pulsus qui ab extranãlib⁹ fiũt cãis hoc expõemus loco. Dico ĝ q̃ extranãz sũt cãe pulsus imutãtes morbi sunt ⁊ accñtia illos sequẽtia q̃ a cãis inducũtur ⁊ fiũt nõ nãlibus cũ in eaꝝ vsu modũ ⁊ terminos hõ trãsgredit: trãsferturq; corp⁹ a nãli ad extranaturalẽ habitudinem queadmodũ alias hoc libro iã dixim⁹. ¶ Et qm̃ morbi ⁊ morboꝝ accidẽtia plĩmaꝝ sunt diuersitatũ: cõcluserũt eas medicoꝝ antiq̃ sub duob⁹ oẽs cõibus gñibus: ⁊ aiũt qm̃ imutãtes pulsũ cãe extranãli imutatiõe duo hñt gña. aut em̃ dissipãt ꝟtutẽ ⁊ dissoluũt: aut grauãt ⁊ cõprimũt. Et q̃ dissipãt ⁊ dissoluũt ꝟtutẽ ciboꝝ ꝓuatio ẽ morborũ neq̃tia ⁊ aĩalia accñtia ac ꝓuis dolor ⁊ imoderata euacuatio. Que aũt grauãt ⁊ opprimũt ꝟtutẽ est repletio: hũoꝝ copia ⁊ q̃ extra naturã est grossities vt calidũ aꝑa ⁊ frigidũ aliaq;. Et nos primũ dicemus de eoꝝ oꝑatiõe circa pulsuz que ꝟtutẽ dissipãt ⁊ dissoluũt. ¶ Dico ergo qm̃ dissoluẽtes ꝟtutẽ res pulsuz faciũt paruũ debilẽ velocẽ ⁊ frequẽtẽ: ⁊ quãto amplius ꝟtus soluit ⁊ debilitat ⁊ pulsus paruitas augmẽtat: ⁊ debilitas fitq; pariter tardus donec oĩno perferat i ꝟtutis casu vsq; formiculosũ q̃ in vltio est debilitatis paruitatis ⁊ freqũẽtie. vtit aũt frequentia hac in hitudine nã quo eq̃polleat illi in magnitudie ⁊ eius locũ attrahens aerẽ suppleat ꝟtus per magnitudinẽ ⁊ celeritatẽ. Aliquotiens aũt fit pulsus ꝟmiculosus: nũc quidẽ in ꝟtutis dissolutione: nũc in euacuationib⁹ q̃ subito semelq; fiunt: vt in sanguinis eruptiõe a venis ⁊ arterijs in vulnerib⁹ aut flebotomia: aut a narib⁹ fluxu ⁊ imoderata solutiõe alijsq; hmõi silibus. ¶ Accidit aũt ⁊ pulsus subito semelq; formiculosus cuz ꝟtus casu cadit imoderato semel quẽadmodũ in defectu q̃ ꝟtutis ẽ casus vitalis sct. Aiũt aũt nõnulli pulsuz ꝓcedi formiculosuz a vermiculoso q̃tulocũq; tpe: nisi q̃ in defectu pulsus oĩo vermiculosus non fit q̃titate tẽporis q̃ sensui pateat. Cũ eteni pulsus fact⁹ fuerit vermiculosus statiz trãsit i formiculosuz nec in ꝟmiculoso ꝑmanet. hec est vniuersalis causaꝝ assignatio q̃ ꝟtutẽ dissipãt ⁊ dissoluũt. ¶ Disgregate aũt ⁊ singulariter. Ciboꝝ priuatio in ꝓncipijs pulsuz facit ꝑuuz ⁊ dibilẽ: qm̃ nãlis calor sua est adhuc i habitudie. Nõnũq̃ acumẽ adijcit: fitq; pulsus velox ⁊ freqũẽs. Qđ si tã diutiua est ciboꝝ ꝓuatio vt calor iminuat nãlis: fit pulsus paruus debilis tardus ⁊ rar⁹. Qđ si eousq; cibos perstat priuatio: donec ꝟtus dissoluat pulsus in vltimo erit paruitatis: debilitatis ⁊ tarditatis cũq; virt⁹ sic dissoluta est: ⁊ hõ adhuc viuit: respiratiõe indiget aeris: fit abide multe freq̃ntie pulsus quo ꝑ eam attrahat aerẽ q̃ neccia ẽ q̃titate. hec est pulsus imutatio q̃ ex ciborum fit priuatiõe. ¶ Ei⁹ aũt imutatio malitie morboꝝ cã hmõi ẽ. Qui pessimi sũt morbi: plꝰs faciũt formiculosuz: qm̃ morbus pessimus ⁊ neq̃ virtutẽ ⁊ ꝯsumit ⁊ ad casuz cogit celerius. In accidẽtib⁹ aũt aĩalibus q̃ sunt: ira: gaudiũ tristitia. Ire quidẽ tpe pulsus est magn⁹ fortz ⁊ velox: ac freqũẽs: quoniã virtus ⁊ calor naturalis dum irascitur homo semel ad corporis exeũt manifesta: cõfortãturq; ad vindicte petitionẽ: ⁊ vltionis ac victorie: super eũ qui nocuit: est aũt circa duritiẽ tẽperatus ⁊ mollitiẽ. In gaudio ꝟo eo q̃ naturalis in eo calor pedetẽtiz ad exteriora ꝑgredit: pulsus ẽ magn⁹ inter fortitudinem medius ⁊ debilitatem ⁊ inter celerẽ ⁊ tardũ: quoniam hac in habitudine magna nõ multũ opus est refrigeratione ꝑpter caloris tẽperiẽ. ¶ In cura qm̃ naturanis ad profunduz corporis calor paulatim reducitur. Pulsus erit paru⁹ debilis ac tardus. Et si diuturnior cura fuerit ac tristitia: donec ad cõsumptionẽ perducat virtus: pulsus primo vermiculosus in vltimis ad formiculosuz cõuertit cũ iã dissoluta cadit virtus. ¶ In terrore ꝟo qm̃ calor nãlis tot⁹ ⁊ repẽte ac semel

corporis refugit ad ꝓfundum: virtus quoqꝫ simul refugit aliquādo ab eo qḋ timet̄ ⁊ aliquādo manifestat̄ cū refugiuꝫ sperat. Hacqꝫ de cā pulsus fit velox turbatꝰ tremulus: quēadmodū ⁊ a causis fit tremētibus: est pariter varius inordinatꝰ ꝑꝑ imutatiōes q̄ in timore fiūt timēti. Si ꝑstet aūt formido: ⁊ in eadē durat cogitatus habitudine: pulsus hmōi tristiū fit sīlis pulsui. Si aūt eo vsqꝫ in hoīe hec ꝑseuerēt donec virtꝰ dissoluat̄: pulsus ad ꝟmiculosuꝫ desinit: dehinc deficit ad formiculosum. Hec ē pulsus assignatio q̄ ex aīalibus fit accidentibꝰ. ¶ Qui aūt ex dolore talis est. Dolor aūt erit in nobiliū aliquo mēbroꝝ vt epate ⁊ stō: ⁊ fit ab eo vermiculosus pulsus: aut ī ignobilibus mēbris vt manu ⁊ pede: estqꝫ grauis ⁊ īmoderatꝰ: fitqꝫ ab eo q̄lis ⁊ a nobiliū dolore mēbrorū pulsus malus. Dolor aūt cū in mēbris est nobilibꝰ vel nō nobilibus: pulsum in ꝑ̄ncipiis facit fortē velocē ⁊ freq̄ntē: qm̄ eo nā tpe ad expellēdū qḋ nocet cōmota ē: iōqꝫ ⁊ virtus mouet̄ vitalis ac calor nālis. Si ꝟo durauerit eo vsqꝫ dolor donec ꝟtus deficiat: pl'sus fit prauꝰ: debilisqꝫ ⁊ caloris cā velox ⁊ freq̄ns: paritercqꝫ ⁊ varius est multa varietate: tumultuatiōis doloris cā diuersis variisqꝫ scḋꝫ augmentū ⁊ diminutionē tpibus. Hmōi dolor pulsus adducit. ¶ Euacuationis ꝟo: vt solutio ⁊ diaria sanguis a naribꝰ fluxus: ⁊ inferiꝰ ī vtroqꝫ sexu sanguis eruptio q̄ ex venis fit ⁊ arteriis pulsus faciunt hmōi. Harum in principiis passione pulsus paruus est ⁊ debilis tardus ac frequens pariter vacuus ꝑꝑ mãruꝫ euacuationē ab his venis. Que vt ꝑseuerãt pulsus ad vermiculosum declinat. Et in vltimis cū virtꝰ cadit in formiculosuꝫ. Cū ãt euacuatio semel fit pulsus in ꝑ̄mis vermiculosus ē ⁊ dehinc ad formiculosuꝫ trãsfert̄. Hec ē imutatiōis pl'suū q̄ ex ꝟtutꝫ dissolutōe fit assignatio.

¶ Caplm. vii. de pulsus immutatiōe propter virtutē grauantes causas.

Uero imutatōis pulsus q̄ a causis ꝟtutē aggrauãtibus ⁊ opprimētibꝰ fiūt diuersitates plures sunt q̄ꝫ pulsus q̄ ex causis virtutē fit dissoluētibꝰ: eo ꝙ q̄ ex causis fiunt morbi ꝟtutem grauãtibꝰ ⁊ opprimentibꝰ plures sunt morbis ⁊ ꝟtutē dissoluētibus factis. Uirtus nãqꝫ opprimit̄ ⁊ grauat̄ ex humorū copia ⁊ repletōe. Humores ãt si multiplicētur passionē scḋm cōgregationē ⁊ mēbri hitudinem in suba ⁊ actione. Ideo ergo q̄ ex repletionibus fiunt passiones plures sunt q̄ꝫ ab euacuatione. Et nos incipiemꝰ primū q̄ ex repletionibus passiōes fiunt: ⁊ cuiusmodi pulsus est in singulis habitudo: sed primuꝫ de eo qui in oībus ipsis cōis est pulsus. Dico qm̄ pulsus passionibus q̄ ex aggrauãtibꝰ fiūt causis cōis paruꝰ est ⁊ debilis ac plenus: qm̄ virtus debilitat̄ eo ꝙ ipaꝫ hūores aggrauēt: vnde ⁊ pulsus fit debilis. Paruitas ãt virtutis sequit̄ debilitatē q̄ dilatationē nime facere pōt bonã arteriarū ex suꝑfluitatibus. Est aūt pariter ⁊ frequēs ꝑꝑ necessitatis accelerãtiã ⁊ a magno defectū: ⁊ qm̄ virtus nūc superat ea a q̄bus opprimitur ⁊ vincit. nūc illis succūbit ⁊ vincitur. pulsus fit varius ⁊ inordinatꝰ quēadmodum ignis accidit flãme super quē lignoꝝ proiicitur copia motus varietas. Flãma eteni q̄nqꝫ in lignis operatur ⁊ adurit ea: quãdoqꝫ lignoꝝ vincitur copia ⁊ extiguit̄: quãdoqꝫ debeliter isurgit ⁊ debiliter mouet̄: aliquãdo fortius operatur ⁊ fortiter mouet̄: alieqꝫ huiusmodi fiūt varietates motꝰ q̄ inequaliter decurrūt. ¶ Uarietates aūt ⁊ ordinis priuatio hac in habitudine inueniūtur in oībus diuersitatibꝰ in quibꝰ varietas ē in magnitudine. s. fortitudie celeritate ⁊ frequentia. Et si virtus plurimū grauatur ⁊ ī multis ē varietas diuersitatibꝰ. Si ãt paꝝ in paucis ē eã inueniri. Aut ī magnitudie aut ī ꝟtute. aut ī celeritate vel haꝝ duabꝰ. Maxie aūt in pulsus diuersitatibꝰ fortis debilis pui ⁊ magni itercidit varietas. Cū ⁊ enī ꝟtus materie resistit pulsatio nū magnaꝝ numerꝰ totꝰ ē quotꝰ ⁊ pulsationū puarū. Qḋ si ꝟtutē supet mã pulsationū puarū ac debiliū maior ē numerus q̄ꝫ magnaꝝ ⁊ fortiū. Si vero materiã superet ⁊ vincat ꝟtus fortes ⁊ magne pulsatiōes pl'is numeri sunt q̄ꝫ parue debilesqꝫ. Nōnūq̄ꝫ ãt subito mouet̄ virtus aliq̄ que illã ipellit habitudie percutit qꝫ digitos semel quietis tempore ⁊ putat̄ abinde abūdãtior. Nature ⁊ em̄ q̄etis tpe aliq̄d nocēs nōnūq̄ꝫ accidit ab his que grauãt. necesseqꝫ ē illi ad expellendū moueri qḋ nocuit. ¶ Et rursus fit virtutē quãdoqꝫ debilitari motus tpe intm̄ vt necesse sit illi quiescere: ideoqꝫ vna decidit a tribꝰ aut quatuor vel pl'ibꝰ pulsationibꝰ. Hec est cōis assignatio pulsus repleti ⁊ quoꝝ grauat̄ virtus ex humorū copia. Disgregatim autem ⁊ singulariter quo modo ⁊ quis sit hoc explanabimus loco. ¶ Dico quoniã cuꝫ repletio in corpore fuerit pulsus q̄lez dixímꝰ in cōibus erit. nisi ꝙ si repletio ex sanguine fuerit pulsus cū eorū que dicta sunt obseruãtia: magnꝰ est ⁊ velox ac frequēs ꝑpter sanguinis calorē ⁊ est circa mollitiem tēperatus ac duritiem: similisqꝫ plenus ⁊ calidus. ¶ Cum autē ex colera est rubea repletio: velocior est ⁊ frequentior pulsus: propter calefactionis colere rubee magnitudineꝫ: ⁊ inclinatur ad duritiem siccitatis causa: maior enim eius est diuersitas propter colerē rubee motus copiam. Et si ex flegmate est repletio: paruus erit pulsus ⁊ tardus ac rarior ⁊ sensui mollior minusqꝫ varius. Quod si ex colera fue-

rit nigra mollitiei erit loco durities pp cole nigre siccitatē. Et qm durities ꝟtuti dilatationis ē iobediēs pulsus erit minor ꝛ min⁹ vari⁹. Cū aūt hūorib⁹ his in corpe putrescere accit: ꝛ fiūt ex eis febres pulsus magn⁹ ē velox ac freqns vari⁹ tactui cal's eritq augmētū ꝛ diminutio in habitudib⁹ his iuxta hūoris ꝗtitatē ꝛ ꝯplonē ei⁹ nālē. Si fit etem putrid⁹ hūor ex cola rubea: ꝛ ē ꝗtitate mult⁹ ꝛ pulsus maior erit ac vehemētior freqūtior maioris varietatis. Si si aūt ꝗtitate pu⁹ circa has mior ē habitudines. Et si q̄ putruit hūor a flate est ꝛ multe ꝗtitatꝫ pulsus paulominor ē a magno ꝛ veloci. Et si ei⁹ pauca ē ꝗtitas circa hec imminut⁹ ē ꝛ min⁹ dur⁹ ac vari⁹ flatice cā hūiditatis. Qđ si ex cola ē nigra putrid⁹ corpis hūor erit cū his q̄ dicta sunt duritiei maioris nigre cole siccitatis cā. Hec est pulsus assignatio q̄ multitudo sigtur hūoꝝ ꝛ paucitas si in oī sit i corpe. Qđ si in vno mēbroꝝ sit aliquo vt multas faciat passionū diuersitates q̄les habeat pulsus hoc exponemus loco.

¶Capitulū. viij. de pulsibus apostematum species significantibus.

Membroꝝ qđcq si i eo humor aliqs fuerit ꝯgregat⁹: aut apā ꝓducit aut spēm morboꝝ quāpiā. Et nos pᷓmū de apate dicem⁹: ꝛ quē faciat plsū apā. Dico qm apata plꝫ diuersa sꝫ: aut pp illā hūorē faciētia: vt apā calꝫ qđ ex sāguie fit ꝛ vocaꝫ flegmō. Aut qđ ex cola rubea ꝛ dꝛ herisipilla. Aut qđ ex flate fit fridū apā qđ ē vndimia vocaꝫ. Aut qđ fit ex nigra ꝛ appellaꝫ scliros aut pp in q̄ fiūt mēbri locū: queadmodū q̄ accn̄t in cerebro in stō in māu i pede aut pp mēbri subāꝫ: queadmodū i carneo mēbro aut neruoso: aut multaꝝ venaꝝ: vel multaꝝ arteriaꝝ: aut pp ipi⁹ ꝗtitatē: si puū ē aut magnū. Et cū hac apata varienꝫ diuersitate ꝛ plsus q̄ꝫ fꝫ quācq eoꝝ spēꝫ variaꝫ. Et nos a pulsu icipiem⁹ quē apā facit calꝫ flegmō vocatū ostēdemusq ei⁹ diuersitatib⁹ imutatiōis q̄ illi accit hitudinē pᷓmūq pulsuꝫ quē hui⁹ apatis nā simpliciter facit assignabim⁹. Dico ꝙ qm calꝫ qđ flegmō vocaꝫ apā tumor ē exterior a re nāli ex supfluitatib⁹ malis ꝛ sanguineis factū ad mēbrū defluētib⁹: qđ replēt ꝛ extēdūt piterq vēas ꝛ arterias q̄ in eo sunt comitaꝫ: ꝗ hmōi durities dolor meatuū opil'o oppressiōis cā. Seqtur aūt opilationē āhelit⁹ ꝓuatio putrescitq abinde mā ꝛ in sanitē ꝟtiꝫ. Et si apā magnū ē aut in nobiliū aliq̄ mēbroꝝ febris abinde fit. Et si eiusmodi res ē ꝛ pulsus erit in cal'o apate dur⁹. pu⁹. freqns. velox varius varietate serracea. Dur⁹ qđ pp arteriaꝝ extēsionē ꝛ mēbri. Paru⁹ āt pp corpis arctiarū duritiē ꝛ ꝟtutis debilitatē cū arterie dure virtuti dilatatiōis iobediētes sint vt plene dilatenꝫ debilisq virt⁹ ab arteriaꝝ plena deficiat dilatatiōe. Freqns aūt ē ꝛ velox eo ꝙ multa sit refrigeratiōis necitas pp apatis calorē cū nō possit dilatare arterias virt⁹ ꝗtū sufficiēs est semel vari⁹ qđ ꝛ serre⁹ qm durities arteriā nō ꝑmittit ad dilatatiōis attigere finē: sꝫ cogit illā icisa ꝛ amputata moueri dilatatione. Quare ei⁹ q̄dā dilatanꝫ ptes dilatatiōe magna q̄dā pua. fitq hac de cā ei⁹ figura sub digitis q̄lis est serra. His itaqꝫ de cāis pulsus i apate cal'o dur⁹ ē. pu⁹. velox. freqns ꝛ varietate serrea vari⁹. ¶Et qm cuiq q̄tuor sunt tpa morbo. Initiū cū icipit. s. ꝛ augmēti tps qn̄ ei⁹ augeꝫ virt⁹: stat⁹ ꝛ tūc ꝗuior ē ꝛ difficilior ꝗ fuerat Declinatio iminutiōis. s. tps ꝛ q̄etis ꝛ apatis q̄ꝫ q̄tuor hec sunt tpa. Est āt pulsus i singulis tpib⁹ ab alioꝝ diuersus tēpoꝝ plsu. In ꝑncipio nāqꝫ apatis cali pue ē duritiei plsus. magn⁹. fortis. velox ꝛ freqns varietas in eo serrea pauca. apa nāqꝫ in ꝑncipijs debile est vñ ꝛ durities pulsus modica ꝛ arteria a dilatatiōe nō ꝓhibeꝫ: fitqꝫ pulsus abide magn⁹ Calorq i ꝑncipijs apatis cali fortis ē velocitasqꝫ ꝛ freqntia exinde maior varietas āt serrea mior ē qm durities pua. Augmētationis ꝟo tpe pulsus erit assignatiōis q̄ dicta ē eē in ꝑncipijs nisi ꝙ in ea fortior ē ꝛ ꝗuior magis aūt q̄ repletionē ꝛ extensionē seqtur durities varietasqꝫ serrea fortis ē hoc i tpe: iōqꝫ pu⁹. Stat⁹ ꝟo tpe oia hec āpliora sunt. ampliusqꝫ durities ꝛ varietas serrea. Ipse em oīno roboranꝫ ea q̄ dixim⁹ cā: est aūt sil' minor ꝗ fuerat sed non debilior ꝗ fuerat nisi forte virtutem opprimat morbus. velocitas autem ꝛ frequentia hoc augetur tempore caloris fortitudine qui ad refrigerū cogit nimietatem cum ea fortior sit hora ꝗ āte fuerit calor quodqꝫ a magnitudine arceatur. ¶Declinatiōis autem tempus quoniā in ea apostema finitur ꝛ deficit: apostematisqꝫ huius ꝛ morbi secessio aut ꝑ dissolutionē fit humoris ꝛ dissipationē terminaturqꝫ ꝛ ad primā reuertiꝫ naturaleꝫ pulsus habitudinē in qua fuerat san⁹. aut dissoluiꝫ ab eo qđ subtile est ꝛ remanet grossuꝫ induraturqꝫ ꝛ lapidi fit simile in mēbro transitqꝫ apostema in sclirō. fitqꝫ abinde pulsus durior ꝗ fuerat ꝛ subtilior. Hoc aūt ideo qm arterie dilatari in latum ꝛ profundū plurimū nō pōt duritiei repulsa causa. Est etiam min⁹ velox ꝛ frequens ꝓpter caloris iminutionē ꝛ paucitatem necessitatis refrigerādi. Hec ē immutationis pulsus assignatio ex apostematis calidi natura. Pulsus autem immutatio ꝓpter mēbri substātiā apostematici hmōi ē. Calidum enim apostema si in membro fuerit carneo pulsus vt diximus est durus sed minoris duritiei. eritqꝫ serrea varietas ei⁹ nō

imoderata: sicq3 τ paucitas. Si sit aũt in mẽbro neruoso pulsus erit durioꝛ pp opilatiõis magnitudinẽ q̃ neruis accit ab extẽsiõe. Cuz neruis extẽsiõe fortis ꝯtingat durities quẽad modũ calcanei fit neruis ex q̃b' corde fiũt ar cuũ cũ extẽdunt: fitq3 minoꝛ duritiei cã: sed τ pp doloꝛẽ q̃ accit ꝟtuti ex magnitudie sensus mẽbri: varietasq3 serrea maioꝛ erit ex duritiei nimietate. Cũ aͣpa aũt mai' ẽ: τ pulsus cũ his q̃ dicta sunt fit tremul'. Extẽsio nãq3 τ durities hac in habitudie robustioꝛes sũt pp aͣpatis magnitudinẽ τ neruoꝝ duritiẽ: vñ τ artie ꝯpli' extẽdunt τ idurescũt accitq3 illis qđ cordis extẽsis in arcu q̃ si ꝑcutiant nõ obediunt s3 spatio tremũt q̃dã. Cũ aũt in multaꝝ ẽ mẽbro venaꝝ aͣpa pl'sus min' erit dur' τ mollioꝛ qm̃ mẽbra molliora sunt neruis. idq3 τ maioris erit pulsus q̃ntitatis τ min' serre' ea quã diximus cã. At in mẽbro multaꝝ arteriaꝝ posito aͣpate pulsus magn' fit pp caloꝛis multitudinẽ nãlis vari' τ inoꝛdinat' eo φ q̃ imutat pl'sum habitudo citi' ad coꝛ ferꝛ nullo inter mediãte. hmõi est pulsus imutatio pp membri sbaz aͣpatici. Immutat q̃3 loci mẽbri cã qm̃ si in cerebro aͣpa sit pulsus ꝯfigurat' erit aͣpatz pl'sui q̃ i neruosis fit locis. Et si i epe aͣpatz pl' geret siĩtudinẽ qđ ivẽaꝝ mẽbro ẽ mltaꝝ. Et si i mẽbroꝝ aliq̃ coꝛdi ꝓpiquoꝝ loco pl'sus erit ei' siĩis aͣpatis pulsui qđ i mltaꝝ fit mẽbro arteriaꝝ. Dictũ ẽ ãt in mẽbris coꝛdi ꝓximĩ: qm̃ si in ipo fiat coꝛde aͣpa nõ durat hõ s3 moꝛiꝛ. hoc ꝗ mõ aͣpa cal3 τ sua τ loci in q̃ fit nã pulsum imutat. Aliquotiẽs aũt aͣpati accit calo accñs fitq3 pulsus ab eo imutatio ꝯponiꝛq3 ex aͣpatico τ ex eo quem facit accidẽs. hoc ãt accñs aut fit ꝯpticipatiõis mẽbri aͣpatici cã cũ aliq̃ mẽbro vt spasm' q̃ ex diapragmat3 fit aͣpate pp diaphragmat3 ꝯpticipationẽ cũ cerebro ꝑ neruos q̃ ad ip3 veñiũt aut actiõis mẽbri eã: queãdm ex stõi aͣpate digõn3 fit coꝛruptio τ ex pl'mõico ãhelit' arctatio τ suffocatio aut accidẽs certe est alienũ qđ in hitudine fit aͣpat3 vt defect' cephalea aliaq3 aliena accñtia: τ nos oñdem' quẽ vnũqđq3 hoꝝ afferat accñtiũ pl'sũ cũ đ illis disputabim' pulsib' q̃s moꝛboꝝ affe rũt diuersitates in vno q̃3 mẽbro. hec ẽ pl'sus imutationis assignatio q̃ ex aͣpate fit calo qđ ex sanguie itumescit τ q̃ illđ sequunꝛ accñtibus. ¶ In aͣpate aũt qđ ex cola fit rubea τ vocaꝛ herisipila qm̃ caloꝛ in eo foꝛtioꝛ est τ pulsus erit celerioꝛ τ frequentioꝛ. Et qm̃ siccitas in colera dñaꝛ rubea erit durioꝛ pulsus τ serrea maioꝛ abinde varietas. ¶ Frigidũ poꝛro aͣpa qđ ex fl'ate fit pulsum facit paruũ tardũ τ rarũ eo φ paꝝ egeat refrigeratiõe mlta pp ꝯplõnis flegmatis frigus simulq3 mollioꝛ pp flegmatis humiditatem nec erit in eo varietas serrea foꝛtis ꝓpter duritiei inopiam. ¶ Et qđ ex nigra fit aͣpa. pl'sũ h3 subtilẽ. duꝝ tardũ rarũq3 τ serrea in eo varietas maioꝛ τ foꝛtioꝛ totũq3 hoc ꝓpter duritiẽ τ caloꝛis paucitatẽ. Ad hunc itaq3 modũ pulsus fit imutatio propter apostemata. ¶ Oꝫ aũt scire qm̃ imutationis q̃ntitas que in pulsu est circa paucitatem τ multitudinẽ iuxta apostematis fit q̃ntitatez τ membri excellentiam ac sensum. Si sit eniz magnum aut in nobili τ excellenti membro apostema vt cerebro epate τ stomaco immutatio pulsum molestat maioꝛ foꝛtioꝛq3. Si sit autem paruum aut in manu vel pede minoꝛ est pulsus immutatio τ debilis.

¶ Capitulum. ix. de pulsu in vno quoq3 membroꝛum passiones significante. Et primo de pulsibus passiones cerebri poꝛtendentibus.

Quoniam de pulsu apostematũ spẽs significãte explanauim' iã de ei' pulsus explanatiõe quo alioꝛum spẽs moꝛboꝝ significanꝛ q̃ in vno quoq3 fiũt mẽbro icipiem'. Exoꝛdiũ ab his qui in cerebro τ ab eo oꝛiunꝛ sumẽtes. Dico ergo qm̃ q̃ accidunt coꝛpis mẽbris moꝛboꝝ spẽs multe sunt τ in q̃ pluribeoꝝ pulsus ꝯfigurat' est alioꝝ cũ aliĩs τ ꝓpoꝛtionalis in pluribus sui habitudinib'. Jđ ergo pulsu species multe significãꝛ moꝛboꝝ hocq3 idcirco fit: aut qm̃ passiones ille cõitatem habent in spẽ sc3 ex vna spẽ. aut quoniã cõmunẽ habẽt cãm que illas excitat: aut qm̃ in membri substãtia in quo fiũt sibi cõmunicant. Nobis igitur hoc sufficiet loco vna aliqua passio quo significeꝛ pulsu ab ea ꝓcedẽti dicere. ab aliĩs abstinẽtes passiõibus similibusq3. Incipiemusq3 ꝓmũ a moꝛbis qui in mẽbris fiunt aialibus que sunt cerebrũ τ ab eo ꝓcedentia quãq3 faciũt pulsus alteratiõnẽ. ¶ Dico qm̃ que in cerebro fiũt passiões sunt phrenesis τ mania. obliuio coagulatio. obstupefactio vigilãs. epilepsia. apoplexia. spasmus τ eneruatio. Phrenesis qm̃ calm est apostema τ operimentis fit cerebri. hoꝛũq3 natura operimẽtorum neruosa est. pulsus eius durus paruus factus est τ freqũẽs foꝛtis τ qui incidiꝛ quiq3 sentiẽti a loco videatur trãsferri. Durus quidẽ est ꝓpter distẽsionis magnitudinẽ que ex apostemate fit cũ in neruoso sit apostema mẽbro paruus duritiei causa que dilatationem prohibet frequens vero propter magnam refrigerationis necessitatẽ calide complexionis causa. foꝛtis quoq3 quoniã hac in passiõe virtus valida est. ideoq3 τ infirmos q̃busdã videmus tpibus tanq̃ saliẽtes grauibusq3 vociferare vocib' ꝓpꝛ mẽtis coꝛruptionẽ. Uarietas vero inest illi τ itercisio. eo φ arterie dilatatione arceanꝛ bona duritiei τ distensionis cã virtutis roboꝛe que quasdã dilatat arterias τ

ab alijs deficit:ideoq̧ q̄ tactū attractat opina tur illū a loco trāsferri ad locū: aliqñ q̄dē ad supiora: aliqñ ad inferiora. ¶Cū āt mā hᶜ ex colīa est rubea. fit pulsus tremulus ea q̄ dicta retro est cā: qd̄ pulsui scilȝ accit in apātibus q̄ in neruosis fiūt mēbris distēsionis grauitas ⁊ duritiei: queādmodū arcᵒ cordis cōtigit ex pcussiōe tremor marie si mā sit sicce cōplonis. Augeṫ etem̄ ab ea arteriaꝝ durities. Aliquotiēs āt ſȝ raro hac in passiōe pulsus magnᵒ ē cū apa paruū ē nec multa distēdunṫ opimēta distēsione vt duriores abide fiāt arterie. ¶At si ex mā est flegmatica sūt minoris arterie duritiei ⁊ obediētiores dilatatiōi ꝟtuti. ¶Accit aūt hac in passiōe pulsui nōnullis tpibᵒ velociorē eē dilatationē reductiōe: vt sit scilȝ dilatatiōis tps minus q̄ȝ reductiōis ⁊ econtrario. Est aūt huiᵒ cā qm̄ passio ista calīn est apa in cerebri operimētis ⁊ febris i herēs. febris q̄ in ea accit putridi cā humoris q̄ apa facit ⁊ apatis causa caloris fit qñ calor maior est ⁊ dilatatio celerior pp magni ingrediētis aeris necessitatē qd̄ per dilatationeȝ fit quo magnitudo cordis refrigereṫ ardoris: reductioq̧ sequiṫ tardior q̄ diutius fridus apd̄ cor aer imoreṫ. Cū āt putridus ē hūor maior ⁊ āplior ē reductio celerior dilatatōe imorāte eo q̧ magna instet expellēdi supfluitates necessitas ⁊ emittēdi qd̄ p reductionē fit: vocaṫq̧ h pulsus reductiuᵒ. Sic ēt in oibᵒ fit putridis febribus cū in eis amplior erit calor ⁊ dilatatio comitaṫ celerior reductiōe: intm̄ vt in dilatatōis pulsus acceleret pncipijs motū vt pfici tardet. Cū āt putridus ē hūor āplior q̄ȝ calor: reductio acceleratius fit q̄ȝ dilatatio: intm̄ vt tarda incipiēte dilatatiōe. finis eiᵒ festinetur q̄ celerior subsequaṫ reductio pp eā quā diximᵒ cām. Hec est pulsus phreneticoꝝ assignatio: ⁊ quoꝝ animi alienati sunt. ¶Ad hūc ēt modū pulsus iuenitur desipiētiā patientiū nigrā ſm maiorē ptē.

¶Lethargi āt ⁊ obstupefactiōis pulsus magnus est debilis: mollis. tardus: singultrosus variᵒ fluctuosa varietate. Hec ⁊eniȝ ex mā est flegmatica passio: hūidaq̧ q̄ in cerebro signiṫ aut ad ipȝ a mēbro tendit alio. Cerebꝝ āt mēbrū est humidū: idq̧ pulsus abide fit mollis. Qm̄ āt hac in passiōe flegma putrescit: debilis oriṫ febris: arteriarūq̧ corpus dilatādo nō phibeṫ magnus fit pulsus. Qm̄ aūt humiditas supat debilis ē pulsus. Fitq̧ debilitatȝ cā ꝟtutis cū humiditate variᵒ ⁊ fluctuosus. Et qm̄ materiei frigida est cōplexio: nec multuȝ accelerat necessitas fit pulsus tardus ⁊ singultuosus. Ait aūt Galienᵒ aliqñ hic pulsuȝ accidere q̄ bis pcutiens dictus est. Hoc fit cū materia hec in cerebro multiplicatur: donec ipsa operimēta secū distēdat: vnde ⁊ arterie durescunt: trāsitq̧ a motu pulsus fluctuoso ad bis percutiētē q̄ ex duritie fit. Passio āt q̄ cumas vocatur obstupefactio scilʳ vigilans ex varijs fit causis ex phrenesis. s. ⁊ lethargie eritq̧ eiᵒ passiōe molestati pulsus iter phreneticos mediᵒ ⁊ lithargicos: magis āt ⁊ in pluribus phreneticoꝝ pulsui silis: sed eoꝝ maior ⁊ mollior flegmatis cā humiditatis: ⁊ eiᵒ q̄ cerebri est: in celeritate tēperatus ⁊ freq̄ntia pp eā que pcessit causam. Ampliᵒ pulsus hic nō erit intercisus: tremulusq̧: qm̄ he due habitudines maniaticis fiunt ⁊ phreneticis materiei siccitatis cā ⁊ mēbri ex nā qd̄ neruosuȝ est: operimētū scilʳ cerebri. ¶Cōgelationis aūt passiōe oppressorū pulsus. q̄ passio ē ex opilationi in cerebro fcā. acciditq̧ vētriculo puppis ex mā frida ⁊ sicca idē erit q̄ ⁊ obliuiosoꝝ: ſȝ tñ diuersus: quoniā huiᵒ passionis pulsus fortior ⁊ durior ē minusq̧ȝ varius siccitatis cā: humiditas nāq̧ arteriaꝝ eneruat ꝟtutē ⁊ debilitat: varietasq̧ debilitatē sequiṫ. Et in hac passiōe patientiū est pulsus tactu calʳs. ¶Porro apoplexia ⁊ epilīa ex opilatiōe fiunt: q̄ vētriculis accidit cerabri ex grosso ⁊ flegmatico humore: ⁊ qm̄ actionibus regētibus ⁊ mouētibᵒ nocumenta ab his duabᵒ fiūt passionibᵒ queādmodū ostēsuri sumus: erit in eaꝝ principijs pulsus distentus: propter opimentorū cerebri distensiōes: ⁊ humoꝝ qui in eis sunt copia: nec a sua imutatur pulsus habitudie nāli distēsionis copia. Si aūt cōfortetur morbᵒ: pulsus paruus debilis tardus rarusq̧ fit. hocq̧ pp virtutis debilitatē. Qd̄ si plurimū dbiliteṫ ꝟtus: pulsus fit frequēs ⁊ eiᵒ extrema ad vermiculosuȝ tēdūt: deinde formiculosus fit. ¶In spasmo autē qm̄ spasmᵒ neruis accit ex reductōe ⁊ cōgregatione in ptē ortus eoꝝ ⁊ distensiōe in latū: sic ⁊ arterijs ex opilatione distēsiōe ⁊ duritie intm̄ vt dilatari nō possint: fit abide pulsus tremulus nec vere tremulᵒ ē: ſȝ eius motᵒ saltui silis cū dilataṫ: estq̧ in dilatatiōe tanq̧ȝ q̄ arcu mittiṫ sagitta: ideoq̧ cū reducitur lato silis est ⁊ profundo in tm̄ vt cū dilataṫ estimes magnū ⁊ putetur duritietē cā fortis. Nō est aūt sic: ſȝ inter magnū paruūq̧ temperatᵒ est: ⁊ debilē ac fortē: ſȝ tñ eius nō apparet temperātia tremoris cā. hocq̧ modo pulsus erit cū arteria distēsione extēdatur eq̄li omnibᵒ sui partibᵒ: cū autē extēsio fit inequalis in oibus partibᵒ: suntq̧ q̄dā ptes magne distēsiōis ⁊ q̄dā pauce: pulsᵒ est intercisus intātū serreo silis pulsui: ⁊ inter celeritatē medius ⁊ tarditatem pp necessitatȝ paucitatē. Hec est pulsus spasmū patiētiū assignatio. ¶Eneruatiōe aūt ⁊ paralisi molestatorū pulsus qm̄ passio hec ex opilatione fit loco quo nucha incipit accidenti ⁊ neruorū primordijs q̄ ad mēbrū veniūt eneruatū: ideoq̧ virtus non pōt mouēs diligēter trāsire vt ad mēbra perueniat ⁊ illis continueṫ. Huiusmōi

dico pulsus paruus est debilis rarusq;. Si vero cõfortat passio tardus fit et rarus et in extremis cũ fortis est passio fit frequẽs: nec ei⁹ est equalis frequẽtia sz post multas pcussiões fit tardus: ide ocq; hũc vocauit pulsuz. G. frequẽtẽ tepidũ. hec est pulsuũ diuersitatũ assignatio q̃ ex passionib⁹ fiũt cerebro accidẽtib⁹ ac neruis. Ingredit aũt in spẽs passionũ neruorũ horror qui in principiis est accessionuz febriũ qua passiõe pulsus fit arteriarũ ex omni parte coadunatiõe ad mediũ ipsarũ q̃si ɔstringant aut in pfunda mergãt: hocq; pp nãlis reductionẽ caloris ad corpis ima. Et qm̃ de pulsu cerebri passiões significate dictũ ẽ: oim q; mẽbrorũ aialiũ: iã nũc de pl'sib⁹ q̃b⁹ pectorz significant et illi cõfiniũ passiones videamus.

¶ Capl'm. x. de pulsus assignatione passiões significanti q̃ in mẽbris fiunt anhelitus.

Que in mẽbris fiũt anhelit⁹ passiões sunt: synantia ãhelatio pipneumonia pleuresis ptisis vlcera: sanguis sputũ: cõsumptio: cordis tremor. Synãtia apa est calidũ: quod in lacertis intumescit gutturis. Et quoniã lacertorũ suba diuersa est a superiorib⁹ carnea: ab inferiorib⁹ neruosa et cordea: quẽadmodũ alias dictũ est. cũ apostema in partibus ẽ neruosis lacertorũ. frequens est distẽtus: durus sere⁹: spasmi pulsui silis: paruus et frequens: pp eas quas dixim⁹ cãs in mẽbrorũ apostematib⁹ neruosorũ. ¶ Qđ si in ptibus carneis pulsus magnus est fluctuosus. Cũ aũt hac in passione mollior est pulsus et fluctuosus pipneumoniã portendit: quoniã si in carneis multa fuerit materia partib⁹ lacertorũ nec in eis durare et remanere põt: ad pulmonẽ transit et pipneumoniã creat. Cũ aũt durior est et magis distẽsus et serrea in ea varietas dñatur: spasmũ portẽdit futurũ. Apa etenĩ si cõfortet ad neruos vsq; ad cerebrũ peruenit: fitq; spasmus ppter cõparticipationẽ que neruose est parti lacertoruz cũ cerebro. Cum aũt cõfortatur passio hec intm̃ vt egrotũ suffocet: periculũq; ei⁹ augetur pulsus fit paru⁹ et rarus. Et si virtus ceciderit oio frequẽs fit et durus. hocq; cũ mors pxima est. ¶ Anhelatio aũt cuz opilatione fit que in partib⁹ canaliũ accidit pulmonis et grosso et flegmatico humore: eiusq; est pulsus varius et inordinatus. humor nãq; cũ virtutẽ aggrauet illã debilitat: fitq; pulsus debilis et paru⁹. Si vero virtus humorem superauerit pulsus ad magnũ tendit et fortẽ. Cũ ifirmitas media est i virtute et fortitudie puls⁹ fit freq̃ns. Cõfortatoq; morbo si ad suffocationẽ patiẽs ducat trãsit ad singultuosũ ppter naturalis coagulationẽ caloris. Et in casu virtutis pulsus fit durus. ¶ Peripneumonia pulsum hz lithargico similem in magnitudine et mollitie ac fluctuatiõe: mollities nãq; et fluctuositas ex m̃bri accidũt mollitie. Nisi q; fluctuositas in lithargo hũiditatis hũorz fit cã q̃ lethargũ facit flegmatis scil'. Uarietas aũt et itercisio i pipleumõicis maior est cali cã apatis et febris q̃ comite nocet et turbationẽ facit. Nõnunq; ãt hoc in pulsu ea fit spẽs varietate q̃ pcutiens ẽst vocata: hocq; cũ apostema magnũ est et corpis pl'mõis plima distẽsio: et tãta vt opimẽtũ q̃z ei⁹ distẽdat: q̃ ex cãl arteriis durities fit grauis p quã mot⁹ q̃ pcutiens vocat⁹ emittit. In fortitudine ãt et debilitate ei⁹ hitudo celeritateq; et frequẽtia talis est. In hmõi passione hois pulsus debilis est pp morbi difficultatẽ eiusq; i nãz vim. Idq; in pulsu nõnunq; pulsatio intercidit abũdãs aut deficiẽs. hecq; cum virtus morbũ superat pulsatio fit abundãs inter duas aut tres pluresue pulsatiões. Cũ ãt morbus virtutẽ supat natura infirmat et a motu retũdit vnde et pulsatio iminuit iter duas aut tres pulsationes. Qm̃ aũt passionẽ hanc accidẽs sequit alid febris. s. acuta humoris putrefactiõis cã ex quo apostema fit primũq; cordi apostema obstupefactio q̃z cõparticipationis pulmonis cũ cerebro cã in hac passiõe si febris fortior ẽ et pulsus velocior fit ac frequens. Qđ si obstupefactio pulsus fit rarus. hec est pulsus peripleumoniã significãtz assignatio. ¶ Pleuresis aũt apostema ẽ calidũ costas subinuoluẽti acchs operimẽto: et qm̃ hui⁹ operimẽti suba neruosa ẽ et dura. duritiesq; ei⁹ robustior fit distẽsionis apatis cã. pulsus eius durus ẽ varietatisq; serree quã dixim⁹ cã in duro apostemate. Qm̃ aũt passionẽ hãc febris cõmittat valida pulsuz necesse eẽt fore magnũ: sed cũ duritiei cã nõ dilatet arteria forti⁹ velox ẽ: q̃ dũ aerẽ attrahit magni suppleat locũ. ¶ Et qr pleuresis aut ex colera fit rubea aut ex sanguie et aliq̃n a flegmate: raro tñ: eoq; subtile operimẽtũ mãz nisi subtilẽ nõ suscipiat et flegma grossuzẽ si ex colera factũ ẽ rubea nimiũ freq̃ns fit pulsus: cũ a sanguie tẽperate est freq̃ntie et cuz a flegmate frequẽtia ei⁹ pauca ẽ: fit ãt hac i hitudie freq̃ntia puitatis cã et nãe flegmatz. Fieri ãt põt vt freq̃ntie augmẽto et iminutiõe hãc mouẽs passionẽ significet mã et q̃s passio portẽdat passiones. Si eteni frequẽtia hec fortis fuerit aut pipleumoniã aut futurũ sigt patiẽti defcm̃ aut certe ɔsũptionẽ. Grauitas nãq; freq̃ntie mãm sigt colicã. Colica porro mã sua trãsit subtilitate aut ad pl'monẽ et pipleumõia fit: aut ad cor et defect⁹ isurgit: aut trẽor patiẽtẽ ad cõsũptionẽ pducẽs eo q; duo h m̃bra loco sint passiõis pxia. Cũ ãt pl'sus pauce ẽ freq̃ntie obstupefactionẽ portẽdit aut apoplexiã vl' maniã fridã. paucitas nãq; frequentie mãm sigt flegmaticã eẽ: et cũ vapores fridi ascende

ri nt ꝛ hūidi q̄ a ſtate diſſoluunt ad cerebrū. He fiūt paſſiões hoc mō multitudine frequē tie ꝛ paucitate hui⁹ſigtur paſſiōis mā quaſcꝫ gñat paſſiones. Sigturcꝫ ſerrea varietate ad q̄d hec trāſeat paſſio. ſalutē. ſ. vel pditionem. Si fit etem̄ ſerrea varietas pua ꝛ debilis velocitatē portēdit morbi terminatiōis ꝛ finis. debilitatē nāq̄ ſigt apatis ꝛ iminutionē. Cū aūt multa eſt ꝛ fortis morbi ſigt plixitatē. Cū aūt piter virt⁹ debilis eſt mortē portēdit velocem. ꝛ ſi fortis finē ſigt morbi poſt lōgū tēp⁹. eritcꝫ ei⁹ finis aut māei diſſolutiōe ꝛ diffuſione. Aut eūatione aut ad mēbrū trāſitu aliud tancꝫ cū trāſfert ad pectoris ſpatia: vocatcꝫ empima ſimpliciter ꝛ abſolute. Aut ſi ad pulmonē fiātcꝫ in eo vlcera ꝛ vocat ptiſis. Hec ē pulſus aſſignatio q̄ pleureſis ꝛ habitudinū eius diuerſitates: ꝛ accidētia illa ſequētia ſignificant. ¶ Saniei vero ſputum a pectore ꝛ pulmone qđ ē eēptiſicū. qm̄ ſanies in apate fit calido in mēbris pectoris oriēti pulſum hꝫ in duritiei vltimo ſerreū. velocē. frequētē. Et ſi q̄dē mā in ſaniē mutat aliquādo vincit illā nā maturās illā: aliq̄n illa nocet: fitcꝫ abinde pulſus vari⁹ꝛ iordinat⁹. Et vt fit hꝫior ſanies pura varietas ſedat ꝛ pulſus fit lat⁹ mollis. debilis ꝛ rarus. Lat⁹ q̄dē pp membroꝝ a mā hūectationē: eorūcꝫ in ea ſubmerſionē. Debilis vero eūationis cā q̄ ſemel ꝯtingit. Rarus āt pp paucitatē accelerationis refrigerij. Hec ē pulſus ſaniei ſputūꝛ ptiſis vlc⁹ ſignātis aſſignatio. ¶ Cōſumptio aūt mēbroꝝ ē deſiccatio et ſiccitas. Et ꝯſumptiōis multe ſunt diuerſitates. Prima eſt q̄ fit apatis caľi cā q̄ in pectore orit pfertcꝫ ei⁹ calor vſcꝫ cordis ꝯfinia: deſiccatcꝫ eius hūiditatē ꝛ arteriarū donec ad ſiccitatē ea redigat: ꝛ cū his piter mēbra dſiccat pncipalia. Scđa ē q̄ defect⁹ fit cā q̄ febrē ſeqt acutā in q̄ nec ē medico patiēti vinum porrigere ſincopis cā. Pellitur itacꝫ ſincopis ꝛ cor deſiccat: pfertcꝫ ſiccitas hec in pncipalia mēbra. Tertia orit ſpēs ex mala ꝯplone caľaꝛ et ſicca q̄ corpi dñat: q̄ de cā Hyp. docuit aquā patiēti dare imoderate friditatis aut fruct⁹ quoſpiā frido remanetcꝫ vt fuerat ſiccitas ꝛ calor ad frig⁹ trāſit in ei⁹. ſ. ꝯiū: vñ corpis deſiccat hūiditas fitcꝫ corp⁹ queadmodū corporū ſeniū. iōcꝫ ſpēs hec ꝯſumptiōis ſenilis dcā ē. ¶ Eſt aūt haꝝ cuicꝫ pulſus ppri⁹ ſine alijs. hūtcꝫ cōem. In pma qđ pulſus ē debilis pu⁹ ꝛ dur⁹. Debilis eo ꝙ hac in ſpē ꝟt⁹ debilitet in tpis longitudine qđ eſt inter apoſtematis principia et caloris puentiōis ad cor. Paru⁹ ppter ꝟtutis debilitationē ꝛ defectū a bona arteriaꝝ dilatatiōe. Dur⁹ ꝟo pp ſiccitatē q̄ oi eſt corpi cōis. Hꝫ celeritatē ꝛ frequētiā ppt caloris nimiū. Scđe ſpēi eſt pulſus eq̄lis pulſui pme: ſꝫ min⁹ velox ꝛ frequēs q̄ȝ ille: eo ꝙ i hac maior ē ſiccitas q̄ȝ calor cū nōnūq̄ȝ in hac ſpē ſiccitate remanēte calor ceſſet. Tertie ſpeciei pulſus ꝛ ipe pme aſſimilat in puitate debilitate ꝛ duritie: ſed circa celeritatē non: hac etem̄ in ſpē pulſus tard⁹ eſt: eo ꝙ ipā calore careat qm̄ frida eſt, ꝛ ſicca. He ſunt pulſuū diuerſitates cuiuſcꝫ ſpēi ꝯſumptiōis. ¶ Qui āt illi cōis ē pulſus pu⁹ debilis ꝛ dur⁹ ac frequēs q̄ ēt firm⁹ dr. ſ. ptiſic⁹ niſi ꝙ frequētia in tertia nō eſt ſpē pp friditatē eius. hac aūt in paſſione ꝟtutis ē iminutio: fitcꝫ abide pulſus murꝫ caude ſilis q̄ ex vni⁹ pulſatiōe ē varietate: q̄cꝫ ex multaꝝ varietate pulſationū. Hoccꝫ qm̄ virtus debilitata ē ad extremū vſcꝫ puenire arterie. Accit aūt ꝛ in hac paſſiōe q̄ iclin⁹ dr pulſus: cui⁹ extrema ſubtilia ſunt: mediū autem groſſum queadmodū oſtēdim⁹ dū de pulſus gñibus ꝛ ſpēbus tractarem⁹. Hui⁹ nāq̄ ſpēi aduēt⁹ a debilitate fit ꝟtutis q̄ eā ptē arterie q̄ a cubito ē tollere neq̄t pp carnē q̄ ſup illaꝫ ē. nec ꝟo diligēter ad aliā pueit ptē q̄ a man⁹ pte. poſita ē pp dbilitatē. Hec ē pulſuū aſſignatio q̄q̄ in pectorꝫ mēbris fiūt morbi ſigntur.

¶ Cap. xj. de pulſibus que in mēbris cibi fiūt paſſiones ſignificantibus.

Ue in ciborum membꝛ paſſiōes fiūt alie ſunt q̄ digōni pme accūt q̄. ſ. fiūt in ſtō ꝛ iteſtinis alie ſcđe q̄ ꝛ epatis ſunt. alie aūt tertie q̄ oīum ſunt paſſiões mēbroꝝ. Et q̄ ſtō accūt paſſiōes multe ſunt. Sepe nāq̄ ꝛ caľm ꝛ fridū illi accit apa cū ad ipm mā defluxerit colica aut ſanguiea vel ſtatica ſeu nigra: qn̄ꝫ aūt he nō faciūt māe apa: q̄n alias paſſiōes: vt pūcturas. ſingultatiōes. āguſtiatiōes. ſubuerſiōes. vomit⁹: appetit⁹ ciboꝝ nimietatem eiuſqꝫ imminutionem: eorum quocꝫ appoſitionis multitudinem ꝛ abinde faſtidioſitatē cum putredine: ciborum quocꝫ malorum in qualitate porrectionez qui puncturas faciūt ꝛ ſubuerſionez alioſqꝫ morbos quos nos dū de interiorum paſſiones membroꝝ tractatuꝫ texem⁹ explicabimus. ¶ Pulſus aūt oib⁹ his accidentibus cōis paruus eſt ꝛ debilis, ppter eam que accidit aliquādo ꝟtuti grauationē aliquādo aūt diſſolutionē. Qui aūt ſingulis pprius eſt huiuſmodi eſt. ¶ Apoſtema caľm ſi ſtōi accidat ori pulſus fit diſtēſus. dur⁹ ſerreus ꝛ frequens. Diſtēſio accidit quoniā ſtomaci os neruoſum eſt. Et quoniā hac in habitudine virtutis fit, ppter ciboꝝ penuriā debilitatio a digeſtione pulſus fit debilis. In vltimis aūt cū ciboꝝ pducit puatio pulſus fit tardus. Qđ ſi apoſtema fiat frigiduꝫ pulſus reddit durus debilis. tardus ꝛ rarus. ¶ Si vero ori ſtomaci morſus et punctura fiat. anguſtiatio. aut ſubuerſio. aliaqꝫ huiuſmodi

que ex hūore fiūt pūgēti. pulsus rñdet pu⁹de bilis. freqns valde caloris cā q̄ inest. Et i qui busdā pulsus erit tard⁹. si a q̄ fiūt hūores fri gidi sunt. Qd si eiusmodi cibox fit copia qui ꝟtutē aggrauāt: aut grossi chimi valde nec ē simul calor pulsus fit singultuosus hoc q̄dez in morbi ꝑncipijs. Si aūt augmētent accñtia hec ꝛ ꝯfortent q̄ q̄d fiūt q̄litate amara pūgē ti: vt āgustiatio. singultatio oscitatio. pulsus fit ꝟmiculosus augmētatiōis frequētie cā et varietatis cū debilitate ꝟtutis. Que āt ex re pletiōe fiūt ꝟtutē grauāte vt fastidiosis cum putredine accit: pulsus fit puus debilis. tar dus. singultuosus. multeqꝫ varietatis. Etsi ex hūore frido ē repletio vt in passione q̄ vocat bolismos: pulsus rarior ē minor ac debilior varietas aūt ei⁹ in vna ē pulsatiōe ē etem iter cisus itercisioqꝫ ei⁹ in ptib⁹ est ꝓximis adluicē plm intm vt tāgēs arteriā extimet sub digito arenā eē spsam sup arterie corp⁹. Hmōi ē pul sus in stōi ore hñtiū passiōes ꝛ intestis. Annu merāda sunt aūt in pulsus imutatiōe q̄ pas sionū oris stōi fit cā ꝛ itestinox ea q̄ ex medi caminib⁹ fiūt laxatiuis. Laxatiuū nāqꝫ medi camē si in stō fuerit ꝯstitutū hūores illi ꝯfigu ratos ad hos ꝯhit stomaci ea quā hz attrahē ti ꝟtute: dehinc expellens eos depellit foras virt⁹. ¶ Pulsus itaqꝫ in ꝑncipijs vū ad stōm hūores tēdūt ꝛ añqꝫ pellāt debilis ē ꝛ lat⁹: la tus pp arteriax ex humorib⁹ repletionē q̄ in stō sunt. Debilis vero eo q ꝟtutē humor ag grauat. ¶ Ut aūt laxare icipit medicamē an gustiatioqꝫ fit ꝛ virt⁹ turbat fit piter cum his que diximus pulsus varius ꝛ inordinatus. Et cum euacuatio crescit aggrauatioqꝫ leniatur ꝛ angustiatio fit cum variatione pulsus ordi natus. Et cū ꝯpleta est eūo ꝛ egresse supflui tates male oēs virtusqꝫ reuersa pulsus fit ma gnus ꝛ eq̄lis. ¶ Qd si imoderata fiat euacua tio acuatqꝫ ꝯplo pulsus fit frequēs ꝛ varius. Et si stō morsure fiāt pulsus eri freq̄ntior ꝛ vir tutis debilioris eo q nā: ꝓpter debilitatē fre quētia vtat. Qd si ēt defectio accidet pulsus ꝟmiculosus reddit. quēadmodū accidere in defectione q̄ ex eūone fit dixim⁹ eo q spūs pl mū dissoluat vitalis: qm̄ qd eūo cū imodera ta fit cū inutili ꝛ malo ēt qd vtile est emittit ꝛ nāe necium. Qd si ex eūonis copia singulta tio acciderit ꝛ spasm⁹ cū ꝑdictis fit pulsus du rus tremulus. Si aūt repmat medicamē ab ea quā opz fieri euacuatione pulsus fit puus debilisqꝫ eo q virt⁹ grauet. Si aūt attraxerit medicamē hūores ꝛ hūiditates a corpis vlti mis ad stōi ptes ꝛ intestinox ꝛ nō emittuntur virt⁹ grauat ꝛ pulsus fit vari⁹ ac inordinat⁹ la tus ꝛ fluctuosus. eo q ꝯgregatis infundātur arterie humiditatib⁹. Hec est pulsus assigna tio ei⁹ q̄ medicamē bibit laxatiuū. Eodē mō se res hz circa q̄ medicamē accipit vomit⁹: vt ellebox albū in ꝑncipio nāqꝫ pulsum facit la tum ꝛ debilē. Euacuato hoie p vomitū ꝯtuz opus est pulsus fit maior q̄ꝫ ante ellebox fue rit sumptū. Cū ex ellebori fit potu suffocatio pulsus fit puus debilis: rar⁹. Que aūt epati accñt passiōes qd scdē est digōnis organū de bilitas ei⁹ est q̄ ex mala. fit ꝯplōne queqꝫ illā sequunt passiōes hydropis icteritia ꝛ alia hy dropis aūt triplex est: hyrdopis q̄ ꝛ vtrea tim panica ꝛ hyposarcha. Utres pulsum fac puū ꝛ frequētē ad duritiē decliuū cū q̄dā distēsio ne. Paruū q̄dē eo q virt⁹ grauat ꝛ a dilatatio ne ꝓhibet arteriax frequētē ex dbilitate. Du rities extēsionē comitat siphacis. Timpanica quē facit velox frequēs q̄z est pulsus adduri tiē declinat ꝛ pax ad distēsionē. Frequēs est ex debilitate. Dur⁹ qm̄ hydropisis hec spēs a siccitate fit distēsus aūt eo qd siphac vētrē vē tositate distēdit. Hyposarcha aūt q̄ ꝛ carnea est hydropis pulsuz facit latū mollē ꝛ fluctuo sum: qm̄ hec spēs ex multitudine fit hūidita tis. Icteritia si sine febre sit: pulsus rñdet pu⁹ freqns dur⁹ ꝛ nō debilis. Frequētia caloris fit cā colere rubee ꝛ siccitatis. Eodēqꝫ mō fit ei⁹ durities siccitatis cā. Accidētia aūt q̄ ex digō nis tertie fiūt malitia in mēbris vt elephātia q̄ pulsum facit paruū debilē ꝛ frequētē. puum ꝛ debilē eo q humor hūc faciēs morbū ꝛ ac cidēs grossus ē ꝛ grauis ꝟtutē opprimit cor pus idurat arteriax: nec pñt dilatari: frequē tia debilitatē seq̄tur. ¶ Lepra pulsuz facit la tū mollē ꝛ tardū flegmatis cā ꝛ ꝯplonis fri giditate. Sufficiūt ad toti⁹ corpis habitudi nes p pulsum significādas q̄ dixim⁹. Opz aūt cuiusqꝫ passiōis ꝛ accidētis pulsus de qb⁹ di xim⁹ ꝯferre passionib⁹ ꝛ accidētibus q̄ hic nō cōmemoramus quo quem quisqꝫ morb⁹ pul sum faciat sciatur.

¶ Capitulum. xij. vniuersalis disputatio de vrinarum significationibus in morbos qui in corporibus fiunt.

Lio huius libri ostēdi m⁹ locos: qm̄ vrina sanguis est aquositas quā renes separant ꝛ ab eo purgant post digōnē: ꝛ i ipi⁹ ad venā egres su q̄ ꝯcaua vocat: hāc renes ad se trahūt ꝛ in eis aliquātulū imorat: donec qd in ea est san guinis modicum admixtum sibi sumpserint. Jam deide illam ad vesicā depellunt p vasa duo meatusqꝫ qui clause vocant. Qd cuz ita sit p vrinam quoqꝫ duuz altex significari po test: aut epatis ꝛ venarum habitudo totiusqꝫ corporis ex horum cum illis cōparticipatio ne: aut que in vrine fiunt organis passiones que sunt scilis: renes clausule due ꝛ vesica. Epatis quidem habitudines significat ꝛ ve narum

narũ: vt vrina alba et tenuis in fastidiositate cũ putredine debilitatiõez sigat epatis a decoctiõe succositatꝫ ciboꝝ: ⁊ hui⁹ eiusdẽ sigtio i oppilone venaꝝ. Significatio aũt ei⁹ q̃ corp⁹ sigt cõpticipatiõe ei⁹ cũ epate ⁊ venis vt in febribus. In putridis nãqꝫ hũoꝝ sigtur malitia ⁊ cruditas: ⁊ in febre diei hũoꝝ bonitas sanitasqꝫ: queadmoduz in seqntib⁹ dicem⁹. Sigt aũt in vrine organis passiões fiũt: queadmoz vrina i quã sanies est aut squamule vlcera significãt: aut in renib⁹: aut in vesica: aut vrine clausulis vel vga: aut muliebris vulue. Aut si sint in ea arena: aut calculi lapides in renib⁹ sigat: aut i vesica. Hoc modo q̃ in his fiũt mẽbris passiões p vrinã significant. In alijs vo mẽbris: vt pectore pulmone cerebroqꝫ morbi significãt. In alijs vo mẽbris. vt pectore pulmõe cerebroqꝫ morbi significãt ⁊ passiões nõ firmiter. Et si vis tibi certã dare vrine sigatione. oꝫ pcipias egroto vrinã sumere in phiala multũ alba ⁊ clara. Totãqꝫ simul accipiat cũ ⁊ sõno excitat⁹ fuerit lõgo. et añq̄ bibat. ⁊ p⁹ ciboꝝ digõnẽ descẽsumqꝫ a stõ ⁊ itestinis sub tilib⁹. Nec vo cũ famẽ patiet. aut sitim colligat. ⁊ vt phialã hora plena quiescere pmittat vt i ea hypostasis resideat. si quidẽ hmõi est vrina in q̃ hypostasis mergat. Fiũt aũt omia hec ne forte obtũdat significatio ⁊ corrũpat. Si etem̃ phiala fuerit alba mũdaqꝫ vrine i ea ondītur color verissime: omesqꝫ ei⁹ ptes. Et si magna ⁊ lata dilatat in ea vrina ⁊ cũcta q̃ in ipsa sunt mõstrant. q̃ significationib⁹ necia st aliqtiẽs nãqꝫ i fine egredit purgamẽtũ aliqđ vrine qđ in pncipijs nõ erit. Post excitationez longa sumit a somno q̃ cibus bñ digerat. ⁊ in sanguinẽ imutet. Diligentius añ cibũ sumenda est ⁊ potũ. ne forte aq̃ vrinã imutet. colere q̄ ad ciboꝝ mittant digestionẽ ⁊ nõ coloretur vrina queadmodũ debet. Nonnũq̄ aũt vrina sit alba ⁊ medic⁹ fallit. Et i fame quidẽ sumẽda nõ est ac siti qm̃ fames ⁊ sitis vrinã colorãt ppter coleraꝝ climationẽ ⁊ augmẽtationẽ in corpe cũ hmõi est. His itaqꝫ de causis oꝫ vrinã sub ea sumi regl'a quã dixim⁹: ne forte in ei⁹ intercidat fallatia sigtionibus medico: peccetqꝫ in egrotum ɔtraria q̄ oporteat indicens. Hec sũt quoꝝ opꝫ hre noticiã: eũ q̃ significationes vult tenere vrine q̃bus corpis significant habitudines. Et nos iã ab hinc qualitatis significationũ vrine assignationes ostendem⁹ queadmodũ expedit.

¶ Capitulum. xiij. de qualitatum vrine diuisione quidꝫ colores eius significent.

OMnis que ex vrina sumitur significatio ex aq̃sitate est q̃ in phialã distillat. ⁊ ex eo q̄ illi ab ea discretũ imergit. Aquositas i duo diuidit colorẽ ⁊ subaꝫ. Ex colore humorũ significant habitudines ⁊ maturitates: maturitatisqꝫ pnatio. Et color diuidit in sex ptes: albũ. s. croceũ citrinũ: igneuz q̃ est ignis color: rubeũ claꝝ qui colori zafrani silis ẽ: rubeũ spissum q̃ sanguis ẽ color et nigrũ. Color albus abinde fit: aut qm̃ nihil illi admiscetur coleraꝝ. Aut flegmatis cã multi qđ admixtũ est. Croceus qm̃ q̃ vrine miscent pauce colere sunt: ⁊ parũ illã tingũt. Igneus fit ex multarũ admixtione coleraꝝ amplior q̄ q̃ croceũ tingũt. Color vero rubeus clar⁹ ppter colerarũ fit admixtionẽ: plimũ q̄ igneo sint. Rube⁹ aũt spissus ex sanguis cũ vrine admixtiõe. Accidit aũt vrine hui⁹ esse coloris in grauib⁹ dolorib⁹ vt est colica podagra et doloribus aurium: alijsqꝫ hmõi grauibus ⁊ estuãtibus. Eodẽ q̄ꝫ accit mõ suũ tingenti corp⁹ alcana: est etem̃ in ea virtus subtilis q̃ per porros mittit corporis donec ad vrine pueniat organa ⁊ ea tingit. Eodẽ etiã modo cũ zafrani aliq̃d sumitur cõtingit: aut cassie fistule: nisi q̄ cassia fistula vrinã facit rubeã ⁊ facit vrinã ad liuidũ declinantẽ: zafranũ aũt ad claritatẽ et croceũ. Nec opꝫ his de causis vrinã iudicare rubeam: nisi prius odorẽ agnouerit: q̃ si fetidus est putredinẽ significat et febrẽ. Si interrogationibus vtat: et eas querat quas dixim⁹ causas ne forte in fallatiã cadat. Fallatie etem̃ casus i huiusmodi grauis est et magni nocumẽti. Urina vero nigra aut friditatẽ significat immoderatã que vrinã coagulat et denigrat. aut caloris grauitatẽ et adustionẽ. Est aũt inter colorem nigrũ q̃ frigoris nunti⁹ est ⁊ q̃ adustionẽ significat granẽ differentia: qm̃ qui ex frigiditate ẽ nimia pmo albus est: dehinc liuidus fit et ad nigrũ transit. Quiqꝫ ex adustiõe graui. pmo rube⁹. dehinc ad nigre et rubei mediuz: inde ad nigrũ transfertur. queadmodũ in icteritia ɔtingit. Est etiã color vrine niger: ppter colere nigre admixtionẽ. Hoꝝ oim laudabilior ẽ color croceus illẽ q̃ nimiũ nõ est in eo citrin⁹ scil': ⁊ deterior oib⁹ nigra vrina et tenuis.

¶ Capitulum. xiiij. de substantia vrine.

URine suba. i. liquor diuiditur in tres: in tenuẽ spissam ⁊ tẽperataꝫ. Tenuis vrina aut fastidiositatꝫ cũ putredine cã fit. Fastiositas nãqꝫ cũ putredine fit ex digõnis priuatione: qm̃ digõ vrinã spissat: ⁊ oẽs mãs: aut oppillationis cã. p arctos nãqꝫ meatus materie nequeũt decurrere spisse. sꝫ ab eis qđ tenue est colatur: queadmodũ crebro fit ⁊ egreditur. qđ spissuz est remanet. Spissitudo autẽ vrine aut ex hũoꝝ ẽ maturitate ⁊ digõne. aut humore aliquo grosso q̃ miscetur vrine. Hac q̄ de cã tenuis vrina deterior ẽ in pueris q̄ i iuuenibus: qm̃ nãlis pueroꝝ vrina spissa est. ppeoꝝ cõplonis hũiditatẽ ⁊ nãlis vtutẽ caloris

qꝺ materias excoquit. Si ergo tenuis fiat ab habitudine egressa ē nāli. Juuenū aūt vrina tenuis mala nō est eo ꝙ eoꝝ vrine natura tenues existūt ex coleraꝝ q̄ in eis sunt virtute. Tēperatus aūt vrine liquor. ex tēperātia fit humoꝝ in quātitate et qualitate ac maturatione. ℭ Diuiditur aūt vrinaꝝ queqꝫ spissa. s. ⁊ tenuis in duas partes. vrina nāqꝫ tenuis aut tenuis mingit̄ et tenuis ꝑmanet et hec sig̃at qm̄ natura nōdū naturare incipit materiaꝫ a qua morbus fit aut tenuis emittit̄ ⁊ postea fit spissa qꝺ nām significat attentā esse ad maturandā materiā. ℭ Grossa vero vrina aut eiusmodi emittit̄ et ꝑmanet: aut sic emissa colat̄ ⁊ tenuat̄. Et q̄ spissa effundit̄ ⁊ ꝑmanet. aut materie sig̃t ebullitionē ꝑfectā esse ⁊ ad statū ꝑuenisse. ⁊ hoc ē si vrina cuꝫ in morbi ꝓncipijs tenuis fuerit facta est spissa et paulopost hypostasis ad fundū descēderit: aut si ab initio morbi vrina hec nō excolat̄: egroti ꝑditioneꝫ significat; qm̄ ei⁹ spissitudo ex humorū facta est ebullitione. aut ex calore est igneo. ⁊ nature significat debilitatē ab humoꝝ decoctiōe ⁊ ab inuicē sepatione. Cū aūt vrina cū sua spissitudine iumētoꝝ ē silis vrine. cephaleā sig̃t: q̄ aut fuit aut est: futuraue est. Calor nāqꝫ a natura egressus: si in grossa operet̄ materia ventositates generat grossas cōgregatoqꝫ cū vētositatibus calore grossi ad cerebrū ascensuꝫ accelerant. Qꝺ vero spissa effusa vrina tenuatur et colat̄: significat aūt qm̄ morbi incepta est maturatio ⁊ eius ebullitio quieuit. hocqꝫ sic est si post pauca hypostasis submergatur aut qm̄ natura ab morbi deficit ematuratiōe postq̄ꝫ ematurare et excoq̄re ceperat. ℭ Si āt fiat vrina tenuis cū in morbi ꝓncipio. turbida fuerit ꝓlixitatē significat morbi. Ait em̄ hypocras in epidimijs. Si vrina post spissitudineꝫ suā. xxvij. die fiat tenuis crisim sig̃t nō cōplendam. ante quadraginta dies. ℭ Color autem quisqꝫ si cū aliq̄ fuerit aliquoꝝ aliquā significat corpis habitudinē. ℭ Urina etem̄ alba si tenuis sit in sanitate quidē sig̃t nature debilitatē frigiditatis cōplonis cā vt in senib⁹ ꝯtingit alijsqꝫ hmōi sig̃t qꝫ fastidiositatē cū putredine. In morbo aūt hitudines sig̃t malas et in malitia varias. In cronicis namqꝫ morbis materiā morbū generantē nōdū maturari significat queādmodū in q̄rtana et paralesi et epilepsia ac similibus. In acutis aūt morbis cū alienatio mētis patiēti nō inest frenesim significat futurā. Cholerarū etenim ascensum ad cerebrū portēdit. Cū aūt in infirmo mētis est alienatio interitū sig̃t: signū nāqꝫ est cholerās ad cerebrū ascendisse: q̄ illud incendūt. Si sit aūt vrina hec cū malis signis interituꝫ ꝓculdubio sig̃t. Cū aūt die quarto malis comitata signis hec appet vrina egrotās an̄ septimū moriet̄ maxieqꝫ si v̄tus sit debilis. Si aūt accidētia i vltimo nō sint malitie septio morietur infirm⁹ die: liberat̄ aūt q̄ hmōi mixerit vrinā egrotās: sꝫ raro. si virtus fortis ē cū q̄busdā bonis signis post morbi ꝓlixitatē emissiōe aut eūone forti. Et si aliter ꝑter has duas liberāt̄ determiatōes reditū sig̃t morbi oio sic fuerat. Cū aūt in acutis vrina hec appet morbis post crisim morbi regressuꝫ sig̃t. Sig̃t qꝫ calorē maximū et in renib⁹ morbū q̄ diabeta ꝺr. hi⁹ nāqꝫ morbi vrīa aq̄ silis ē colore ⁊ liq̄re qm̄ statim vt aquā bibit patiēs migit illā nec in epate donec cholera tingat̄ ꝑmanet. Est ēt vrina hec in lapides patiētib⁹ ⁊ strāguriaꝫ sꝫ et oppilationē vt dictū est sig̃t: fit ēt vrina alba ꝑꝑ multū aq̄ potū: sꝫ et cū multā hō minxerit vrinā. Opꝫ itaqꝫ hec interrogare signa ne forte in huius vrine decipiat̄ medicus significationib⁹. ℭ Urina autē alba spissa humorem sig̃t flegmaticū grossuꝫ q̄ i venis ē ꝯgregat⁹: ⁊ qm̄ natura illo eūata est hūore ⁊ ꝑ vrinā emittit. In acutis v̄o morbis si appuerit effundēti cā et emissiōes timent̄ infirmus emissiōe illa liberabitur ea vrina: maxieqꝫ si eiusmodi vrina creticoꝝ aliq̄ appeat die. ℭ Et si vrina spmati ē silis liq̄ris aliq̄n ꝑ ip̄am morboꝝ fit crisis: q̄ in stō kūt ⁊ intestinis cū q̄bus forꝫ nō est calor. ℭ Urina aūt crocea ⁊ subtilis nām sig̃t nō posse mā̄e ꝑficere maturatiōeꝫ ꝑꝑ suā debilitatē: sꝫ ⁊ qm̄ maturare icepit ⁊ colorē imutauit in croceū. Natura etem̄ ꝓus colorē maturare icipit: eo ꝙ illi facili⁹ sit: ꝺ hic āt liq̄rem maturat. Cū v̄o croce⁹ color pu⁹ eq̄lis citrin⁹ salutē a morbo sig̃t ⁊ aliquātulā ꝓlixitatē. Et si ꝑiter i tpato ē liq̄re velocitatē finis sig̃t morbi. Est āt i hac spē vrie crocea. s. ea vriaꝝ spēs q̄ oleagia vocat̄: q̄ oleo. s. silis ēē colore ⁊ liq̄re cū croccus ei⁹ color pauc⁹ est ⁊ liquor ei⁹ liq̄ri ē silis olei loti. Cū itaqꝫ eiusmōi ē vrina mala ē ⁊ interit⁹ signū. hec nāqꝫ ex liq̄factiōe fit adipis viscerꝝ. maxieqꝫ si magne sit hec vrīa q̄ntitatꝫ. Cū āt pauca ē infirmū nō cito ꝑiturū sig̃t Idē ⁊ vrina sig̃t in q̄ q̄si vnctuosū q̄d supnatat adipis renū. s. liq̄factionē ex mala cōplone calida et acuta q̄ illis accit. Ignea aūt vria ⁊ tenuis nām i colore sig̃t fecisse. ⁊ i liq̄re minime oio. Igneus aūt color cū grosso nō adunatur liq̄re. Urina rubea ⁊ clara si tenuis sit sig̃t materiā nō maturari: siq̄d in eo diuti⁹ ꝑseuerauerit aut maxie ꝑ paucitatē ⁊ inopiā queādmodū i iuuenib⁹ videm⁹ cū ieiunauerit: aut caloreꝫ nimiū i corpis inf̄iorib⁹ ex q̄ colere g̃nantur multe: queādmodū in tertiana fieri videm⁹. Aut tenuitatē vel vigilias. aut tristitiā q̄ corpus forti⁹ calefecit. Nec vero clar⁹ ē color cū grosso liq̄re. eo ꝙ grossities liq̄ris ex maturatiōe fiat: ⁊ vria clara maturatōeꝫ nō significat ℭ Urina vero spissa coloris rubei spissi liquo

rez nō pōt hēre tenuē imo spissuz. Urina nāqꝫ ruboris spissi non est nisi ex sanguie: sanguis aūt ex maturatōe. Maturitatis ē vrinā spissaz facere aliasqꝫ māS. Significat aūt vniuersalit sanguinē. Disgregatim vero in febrib⁹ febrem sigt cōtinuā q̄ synochus vocat. Et si vria hec grossa ē ꝛ turbida a morbi pn°. nec excolatur apa sigt calidū i epate qd ex sāguie admixto hūore crudo: scā estqꝫ ex sanguine rubea ꝛ ex humore grossa crudo cū illā calor densauerit igne⁹ cui⁹ est pustulas adducere. Hec āt vria si cū salubrib⁹ fiat signis lōgitudinē morbi ꝛ salutē sigt. Comitātibus vero interitus signis mortē post diuturnitatē sigt morbi. Et si patiēs qs vrinā minxerit rubeam ꝛ turbidā vicesimo die crisim vsqꝫ q̄dragesimū differri sigt: nōnūqꝫ āplius hec sigt grossi liq̄ris vrina rubea. At vo nigra cū a morbi pncipijs tenuis est. absqꝫ oi sigt interitū dubitatione: qm ei⁹ nigredo ex adustionis fit nimietate aut frigoris ꝛ nālis extinctiōe caloris tenuitasqꝫ ei⁹ ex cruditate ꝛ vtutis a maturādo debilitatiōe. Hec āt oia iterit⁹ sūt signa. ¶ Urina vo nigra liquoris spissi quēadmodū dictū ē: aut frigiditatis significat dñationē quēadmodū ei accidit cuius extinctus ē calor nālis ꝛ coagulat⁹: aut sanguinis adustionē quēadmodū illi accit cuius adustū est grauiter corp⁹. aut colere certe nigre euacuationē quēadmodū declinatiōis tpe accidit q̄rtane ꝛ desipientie in fine nigre. Hor nāqꝫ morbor duor crisis p euacuationē colere fit nigre. Silr qd mulierib⁹ accit q̄ ex sanguis ptus cōstipatiōe infirmātur cū ab eiusmodi liberēt morbo p nigra vrinā plimā spissaz. Fet⁹ etem in matris vētre optio pascit sanguie: ꝛ claro eiusqꝫ remanet purgamētū ꝛ fex: q̄ si cōcludat ptus tpe morbus fit mulieri cuius crisis est p euacuationē ei⁹ sanguis fetis. Et quāto vria nigra gssior ē tāto deterior. Hoc itaqꝫ ē si grossities eius euacuationis materiei cā nō fiat nigre in quartana vt dictū est febre ꝛ desipientia nigra ꝛ similibus. hec sunt que te de aquositate oportebat scire vrie effusioneqꝫ circa colorē ꝛ liquorem.

¶ Capl'z. xv. de hypostasi ꝛ qd significet.

Purgamentū qd phiale imergit i tres diuidit ptes. Primū ē nebulosuz qd in sūmis videt vasis. Scdm suspēsum qd in medio ē videre phiale. Tertiū submersuz qd i iferiorib⁹ ē. Et hor triū quodqꝫ diuersuz ē ꝛ variat: aut i colore ꝛ ē aut albū. aut rubeū. aut nigrū. aut liuidū. Aut in substātia ꝛ ē aut planū aut itercisuz aut similagineuz. aut laminosuz. aut arenosum. aut furfureū. aut orobi simile. aut sanguineū. aut saniosum. ¶ Nebula itaqꝫ vētum significat grossum qui materiā sursum tollit: sed ꝛ qm nā mām icēpit maturare. Jō ꝙ hypocras ait. Si nebula appeat in vria alba in q̄rto die crisiz in septio futurā sigt. Suspēsio āt media sigt digōnē ꝛ qm q̄ illā sustulit pua est ventositas que iā incepit dissolui ꝛ dispersi. ¶ Hypostasis vero alba maturitatē significat plenā ꝛ perfectam ꝛ quoniā que in ea est ventositas subtilitata est a calore ꝛ dissoluta. Hoc aūt si alba plana ꝛ equalis ē oi fiūt morbi tēpore colorqꝫ vrine pariter citrinus. Cum aūt hypostasis hmōi est forme ꝛ videtur quidem sic aliquando ꝛ aliquotiens non virtutē significat debilem. ꝛ quoniam aliq̄bus retunditur tpibus a māei maturatiōe; q̄ morbum facit. Si sit aūt inferius hypostasis alba sed disiūcta signū est nām a plena defecisse maturatiōe qmqꝫ ventositas in materia grossa gñata est quā ematurare volēs nā icidit ꝛ disgregauit. Hoc aūt purgamentū ꝛ hypostasis disiūcta peior est leni q̄ in q̄busdā vr diebus q̄busdā nō. Et oino mala ea disiūcta q̄ in hac perstat habitudine oibus morbi dieb⁹. Sigt nāqꝫ qm que in hypostasi operat ventositas hmōi opationē multa est nec valet eā nā dissoluere ꝛ subtiliare. ideoqꝫ ꝛ mala plurimuz est. Ait aūt in epidimiar libro hypocras. qm cuiusdam viri in vrina die octaua hypostasis rubea lenis ꝛ in vasis fundo appuit. Factaqꝫ est ei crisis ꝛ a morbo liberat⁹ est. Alteri⁹ in viri vrina hypostasis alba disiūctaqꝫ in vasis fūdo vicesima appuit die ꝛ sequēti mortuus est. ¶ Et sciēdū qm hypostasis alba ꝛ lenis ceteris est laudabilior ꝛ magis maturitatē signs ꝛ sanationē nisi ꝙ hec ipsa laudabilior ē si in fundo sit vasis ꝛ cōtinua. Hec etem sigtio est oportuna salutis egroti boneqꝫ ei⁹ habitudinis ꝛ finis morbi. Jō ergo ait hypocras. qm hypostasis in fundo vasis alba ꝛ eq̄lis ac lenis si in q̄rto appet die crisis fit i septio. Et albi. Si vrina inq̄t hec septimo appeat die vndecimo sequit crisis. Alio quoqꝫ loco. Si in vrina inq̄t hypostasis lenis ꝛ multa ꝛ in fūdo appeat ei⁹ q̄ febre molestat ꝛ mētis alienatione post capillor casum mētis sigt ꝛ animi reditū. In hac nāqꝫ passiōe ad cerebrū ascendit materia ꝛ cū hec appet vrina descendisse eaz significat inferius. Et hec est bonitatis hypostasis albe ꝛ lenis ac continue in fundo phiale signū ꝛ fortis significatiōis ad salutē. Cum aūt in vasis suspēditur medio min⁹ salutē ꝙ que in fundo est significat. Qd si supnatet debilior est adhuc eius ad bonū significatio ꝙ suspense. Est aūt oibus hypostasis melior in fūdo ꝛ lenis magisqꝫ salutē signs q̄ post morbi est maturationē ꝛ si ante hanc fuit subtilis postq̄z in ea fiat hypostasis. Cū aūt ante maturationē in morbi pricipijs apparuerit illaudabile est. Immergitur aūt ez vrine hyposta-

fis alba ex mā flegmatica grossā ꝛ viscosa: maximeqꝫ cū alba est vrina: q̄ ab hypostasi differt alba leni: ꝛ maturitatē significanti: qm̄ hypostasis alba partib⁹ ē cōtinua nihil hn̄s vacuū sed plurimū lenis ē. At vero flegmatica icōtinua est ptibus sed partiū est pnaꝝ ꝛ diffusaꝝ queadmodū arena. ¶ Hypostasis crocea calorē sigt fortem: maliciāqꝫ ꝛ nequitiā morbi. ¶ Hypostasis rubea maturitatis signū est priuationis. Ex rubiginoso nāqꝫ est sanguie q̄ minime bene decoctus est. Ideo ergo morbi sigt plixitatē. Morb⁹ aūt finit: si digestio cōpleat sanguinis ꝛ maturitas. ¶ Et si hypostasis hᶜ malis comittat signis mortē significat i lōginqs. ¶ Hypostasis aūt liuida imoderatā sigt frigoris dn̄ationē ꝛ ꝟtutꝫ mortē: ꝛ āpli⁹ si cū malis sit signꝫ. ¶ Hypostasis ꝟo nigra ꝛ i fundo ceteris oibus est deterior ꝛ amplius mortē signs: quoniā vt dictū est: aut adustionē sigt grauē: aut imoderatū frigus qd̄ materiā coagulat ꝛ denigrat. Differt aūt hypostasis nigra q̄ ex frigore fit ab ea q̄ ex adustione caloris: qm̄ si primū liuida sit dehinc nigra fiat: nigredo ei⁹ ex frigoris vi facta est. Si sit aūt primū rubea dehinc ad nigrū vertat nigredo ipsi⁹ ex vi fit incēdij. ¶ Hypostasis farine similis grosse ꝛ suico ordei mala est: qm̄ ex sanguinis fit adustione grossi ꝛ ex carnis liq̄factione dissolutio neqꝫ ei⁹ i varia frustra. Calor eteni igneus desiccat liq̄factā carnē ꝛ indurat: facitqꝫ illā tāq̄ qd̄ frixū est. ¶ Laminea ꝟo peior est p̄cedēti qm̄ ipsa fit si m̄bra dissoluant radicalia varia dissolutōe ꝛ itercidātur abluicē. Que āt furfuri sil̄is est hypostasis laminosa deterior ē: qm̄ arteriarū excoriationē: aut vesice significat scabiē. ¶ Arena vero que in fundo mergit vrine calculoꝝ sigt generationē: aut in renib⁹: aut in vesica. Huius autē arene alius est color vt orobi: alius sandarici rubei. Et hec duo sūt in illius vrina cui in renibus ꝛ in vesica passio ē. Alius aūt arene color: que etiā lapides in vesica significat ꝛ illius color similis est cineri: q̄ ex flegmatica fit hūiditate. Aut ex sanie flegmati mixta: q̄ caloris nimio nodat renū: quēadmodū ꝛ lapides ex balnearib⁹ cōmodātur aq̄s: vl̄ in balneoꝝ caldarijs. Est ꝛ alia cui est color niger que calculos in renib⁹ sigt ex humiditate generatos flegmatica cui aliq̄d sanguinee admixtū est fecis. ¶ Sanies autē q̄ in vasis fundo mersa est: vlcera in aliq̄bus sigt vrine organis vt renibus vel clausulis vrine: aut vesica vel virga q̄ eruperūt: aut vlcera certe mēbroꝝ q̄ his superiora sunt. Et differunt sanies que ab organis vrine ab ea que a superioribus venit mēbris: qm̄ que ab vrine soluit instrumentis sepius ꝛ longo cōtinuato fluit tēpore: que autē a superioribus defluit mēbris vno aut duob⁹ vel tribus ꝛ fortasse paulo amplioꝛib⁹ decurrit dieb⁹. Ampli⁹ si qd̄ in vrina decurrit squame sunt: ꝛ odor ē fetid⁹: vlc⁹ in vesica eē sigt. Cū aūt cū sanie q̄ mingit hypostasis ē ifundo ꝛ lenis sigt in vesica apa qd̄ ematurauit. Hoc eñ apa cū maturatū fuerit hūores ematurati ad vesicā d̄fluūt ꝛ cū vrina egrediunt: appetqꝫ in vrina maturitatis signū. Oꝫ aūt secernas saniē albā q̄ in vrina appet ꝛ hypostasim q̄ a statē: ne forte fallaris ꝛ in indicio pecces. Differūt ergo qm̄ sanies fetidi est odoris. Hec de vrinaꝝ sigtionib⁹ q̄ morbi significātur ꝛ passiones dixisse sufficiat.

¶ Capitulum .xvj. de significationibus eoꝝ que a corpore egeruntur.

Et quoniam de vrina dictū est ꝛ ei⁹ sigtiōib⁹: q̄lsqꝫ significet corporis habitudies circa maturationē ꝛ alia iā de egōnib⁹ dicēdū vr̄ q̄sqꝫ he significēt habitudies. ¶ Dico qm̄ egōnū sigtiones corpis hitudines min⁹ cōes sunt: q̄ q̄ vrinaꝝ eē ostēse sunt. Per vrinā nāqꝫ q̄ i. vēis epate q̄qꝫ in vrie sunt orgāis passiōes sigt. Egō aūt eas q̄ in stō ꝛ itestinis sunt passiōes ostēdit: q̄qꝫ sit in eis digōnis virt⁹ ꝛ debilitas. Sigtio aūt egōnis q̄ corpis signt hitudies q̄tuor ex reb⁹ variat: ex q̄titate ex q̄litate ex egssiōis tpe ꝛ ex ea cū q̄ egdit hitudie dico autē hitudinē hāc: qm̄ aut cū sono egdit: aut cū vnctuositate: aut cū viscositate vl̄ silib⁹. Ex q̄titate qd̄ variat qm̄ sua in q̄titate egō i tria sepat i multū. s. paꝝ ꝛ mediū. Hoꝝ āt qd̄qꝫ ex collatiōe indicat: aut ad ciboꝝ. s. q̄titatē. aut ad q̄litatē. Et hec ad q̄titatē cibi collatio ē qm̄ si mltis cibi ꝛ egō mlta: orgāoꝝ cibi sigt ꝟtutē ꝛ salutē. Sic ꝛ si cib⁹ panc⁹ ē egō q̄ꝫ seq̄t pauca. Cū aūt multis comestis cibis egō pauca ē debilitatē organoꝝ cibi ꝛ expellentis significat virtutis. Qd̄ si egestio multa ex pauc̄ꝫ fiet cibis expellētis significat virtutis fortitudinē pascētisqꝫ debilitatē ꝟtutis: sꝫ ꝛ supfluitates quas expellit natura cū egestione iuxta egōnis q̄titatē que egredit eoꝛūqꝫ que cū ea egeruntur: pariterqꝫ si perstiterit portendit futuram matiem. Coll̄o vero eius ad qualitatem cibi: quoniā cibus quidam amplior ad corp⁹ pernenit: q̄ purgamenta eius egrediantur vt musa ꝛ nuces. Aliusqꝫ est cuius purgamenta plura sunt q̄ ipse qui sumitur cibus vt pastinaca ꝛ selianum. Alius cuius purgamentorum q̄titas equalis est qui sumitur cibo vt farine munde panis: caro agnorum annualis: ꝛ edulina. Significationes igitur harū sunt diuersitatum ex cibo ꝛ egestionis configuratione ad cibi qualitatem ꝛ eius temperantia in liquore. Temperate etenim qualitatis egestio ipsa naturalis est: si iuxta ciborum fuerit q̄titatem. Que autem ex qualitate sumitur

egestionis significatio in tres diuiditur ptes: quarum pma liquor est: scda color: tertia odor. Ex liquore qm liquor aut hũidus est: aut sicc⁹ Et hũida significat egõ aut succositatem cibi ad epar nõ iri. Aut qm hũores in stomachuz influũt: et eius nõ mittũt ad epar succositatẽ. Aut certe humores ad intestina defluentes q̃ egestioni mixti ipsam humectant. Hec aũt ex egestionis agnoscunt calore. Si etem̃ ei⁹ sit color qui et cibi sigt nihil ad epar missum. Si vero alicui⁹ humorum colore tingit hũores sigt ad interiora ꝯfluẽtes. Egestio aũt sicca robusti sigt caloris nimietatẽ q̃ in cibi organis humiditatẽ eius ebibit. Aut qm nimiũ cibo corpus egebat: eparq3 fortiter cibi attraxisse succositatẽ. ¶ Ex colore aũt egestionis sumitur significatio: qm̃ alius quidẽ color ad igneum declinat et alius igneus est et in alia nihil est croceũ: ali⁹ croceus: alius viridis: ali⁹ niger. Igneus nõ plen⁹ egõnis est naturalis q̃ sanitatẽ sigt: si circa siccitatẽ et hũiditatẽ tẽperata fuerit. Igneus vo colerã rubeã sigt dñantem eiusq3 multũ ad intestina defluxũ. Si igit in morbi appeat principijs colere rubee sigt multitudinẽ. Si in dec[illegible]ratione corpis purgationẽ. Et in qua nõ [illegible]t croceus color egestio oĩno sigt qm nih[illegible] colerarum ad intestina descendit p meat⁹ qui a felle ad ea sunt: aut qm colera ad aliũ tendit et influit locũ quẽadmodũ in icteritijs fit. Crocea aũt egestio sigt colerarum maiorẽ q̃ oporteat fluxũ ad intestia. Viridis vero colerã sigt ziniaricã et calorẽ immoderatũ qui dñatur stõ. Et si eius viror coloris porrei est minus malũ. Porro nigra egõ imoderatã sigt colerã nigrã aut naturalis extinctionẽ caloris. Et hec egestionis pessima ẽ mortisq3 signũ nisi forte paulatim eũetur. Ex odore quoq3 sumit egestionis significatio. Si sit etem̃ odor ei⁹ acerbus frigiditatẽ et flegma significat acerbũ. Cũ vero putrid⁹ putredinẽ ostendit. ¶ Et ex egõnis tẽpore significatiões sumuntur: qm̃ eius egressus tpa diuersa sunt aut em̃ accelerat aut cõsueto erit tpe aut imorat. Que imoratur virtutis sigt expellẽtis debilitatẽ. Aut qm̃ egestio ad intestina cito non descẽdit: aut digõnis morã. Cui⁹ aũt accelerat egressus aut retinẽtis debilitatẽ virtutis. aut qm̃ aliq̃d virtutẽ mouet expellentẽ significat q̃ aut colera est influẽs et mordet stomacũ aut cibus pũgẽs aut pustule et vlcera q̃ in stõ sunt: que pũgit cibus. cogiturq3 virtus depellens ad motũ alio q̃ suo tpe. Que aũt suo egreditur tpe consueto: regentis corpus ostẽdit virtutis sanitatẽ. Egreditur quoq3 varia habitudine egestio: qm̃ aut cũ sonitu aut cum vnctuositate aut viscositate aut cũ spuma: aut certe leuis est et aque supernatans: aut cum ea sanguis egreditur aut sanies. Et que cũ sonitu emittit sigt qm̃ egõnem hũiditas miscet in qua ventositas ẽ inflatiua. aut qm̃ intestina frigiditatis cã ꝯsata sũt q̃ illis dñatur. Vnctuosa aũt egestio adipis significat liquefactionẽ et pinguedinis. Et si simul viscosa sit mẽbrorum pncipaliũ sigt liquefactionẽ. Spũosa egõ calorẽ signat fortẽ quẽadmodũ i cacabis fit bullientib⁹: aut vẽtositatẽ que illi cõmisc etur vt i mari ẽ ex ventorum flatu videre et vndarũ motu. Leuis aũt egõ q̃ super aquã natat: ventositatẽ significat imixtã quẽadmodũ colicis accit. Cũ qua vo sanguis emittitur aut sanies. sanguis q̃dẽ vulnera sigt: aut in intestinis subtilibus aut grossis. sanies vero intestinorum vlcera. Et si sanguis et saniei ãte fit emissio q̃ egestionis: itestinorum significat grossorum vlcera. Si aũt post egõnẽ intestinis in subtilibus ea esse ostẽdit. Qd si imixta sũt simul oĩa mediorum sigt intestinorum vlcera. Hec de egõnum significatione dicenda videbantur.

¶ Capl'm. xvij. de screatuũ et sputorum sigtõib⁹.

QUod natura ab instris expellit ãhelit⁹: i pleuresi et peripleumonia aut imaturũ est et vocatur saliua. Aut maturũ et ꝯr sputũ. Horum aũt sigtio q̃ passiões signtur q̃ i spũs fiũt organis quatuor est modis diuersa. Prio ex q̃titate. Scdo ex q̃litate. Tertio ex tẽpore. Quarto ex mittendi modo. Ex quãtitate qm̃ sputũ aliqñ multũ est: aliqñ paucũ: aliqñ mediũ: horum nõnunquã aut nihil emittit patiens Sputũ multũ maturitatẽ sigt: et qm̃ morbi statũ attingit. Paucũ sigt nãm incepisse ematurationẽ: et qm̃ morb⁹ initiũ trãsijt et augmẽtuz incepit. Qd si tẽperatũ erit inter multũ et parum naturã morbũ maturasse sigt quadã maturitate et morbũ adhuc i augmẽtis esse. Cuz aũt nihil oĩno emittit morbus in pncipijs esse significat. ¶ Ex qualitate q̃z ꝯr significatio. sed hec in q̃tuor distribuitur partes. in liquorem in colorẽ: in odorẽ i figurã. ¶ Et sputi liquor aut tenuis est et naturã maturare sigt incipiẽtem debiliter. Aut grossus et hũoris sigt grossitiẽ et maturationis dilatationẽ. Aut tẽperatus inter vtrũq3 materiã optime maturatam demõstrat: et qm̃ morbi status incepit. In colore. qm̃ aliud croceũ ẽ p multũ: hicq3 colere significat multitudinẽ et vires. Aliud album materiãq3 sigt esse flegmaticã. Quoddã aũt rubeũ materiã demõstrãs esse sanguineam. Aliũ rubeũ pfectũ qd ẽt materiã plurimi mõstrat esse caloris. Est quoq3 nigrũ qd coleram significat nigrã et incẽdij adustionisq3 magnitudinẽ in anhelitus organis. Quoddam qdq3 est liuidũ qd aut magnũ significat calorẽ aut frigiditatẽ imoderatã. Odor quoq3 iudicium ministrat: qm̃ sputũ aliud fetidi odoris putredinisq3 grauitatẽ sigt. Aliud aũt odore caret

quod a putredine salubre est. ¶ Et figura cõsiderek. qđ dã nãq3 sputũ rotũdũ emittik. materiãq3 grossam sigt, & viscosam q̃ in pulmõis adunata est canali: calorẽq3 validũ cui tps si pferatur in ptisim adducit. Ait aũt in epidimiar libro hypocras qm̃ nõ febricitãtis sputũ rotundũ cõsumptionẽ sigt: vidisseq3 se hominũ q̃plures qui hoc emitterẽt sputũ in ptisis deductos molestia. Et rursuz inq̃t quoniã sputũ emittẽs rotũdũ cũ febre & malis signis alienationis mentis: mentis alienatio fit illi. Aliud aũt varie est emissum figure et fluit qđ tenuitatẽ significat materie: paucitatẽ quoq3 caloris & maturitatis. ¶ Ex tpe aũt signũ fit: quoniã sputũ quoddã in morbi emittitur primordijs qđ morbi breuitatẽ et maturationis significat accelerationẽ: cuiusdã emissio differtur in posterũ qđ morbi sigt plixitatẽ. ¶ Modus vero quo emittik ɔsideratur qm̃ alicuius emissio facilis est nec per tussez fit. & si cũ tussi s3 pauca qđ maturitatẽ sigt et virtutis robur. At vero quoddã difficulter expuitur et tussi graui qđ maturitatis pˀuationẽ et v̄tutis ostẽdit debilitatẽ. Melius aũt oĩbus sputũ celeritatisq3 finiendi significantius morbi qđ albũ maturũ multeq3 quãtitatis continuum facile emissuz & sine tussi et sine odore eiusq3 a morbi pˀncipijs emissio fuit. ¶ Deterius vero est huic ɔtrariũ tenue. s. paucũ imaturũ abinuicẽ disiũctũ cuius difficilis est emissio et cum tussi graui. color illi niger aut viridis. aut croceus p multũ: aut certe liuidˀ et odor fetidus. Oĩa hec reproba sunt signa et interitũ p̄figurant.

¶ Cap. xviij. quid in corpe sudores significẽt.

Significatio sudoris circa corporis hitudines quatuor ex rebˀ variatur. Primũ quidẽ ex mẽbro a quo emittik. Scđo ex frequentia. Tertio ex quãtitate. Quarto autẽ ex qualitate. ¶ Ex mẽbro in quo apparet qm̃ quocũq3 incepit ex corpis mẽbro signũ est in eo morbũ eẽ. ¶ Ex freq̃ntia qm̃ cuiˀ frequẽs est egressus & spissus laudabile est. sigt em̃ naturã ad expellẽdas roboratã supfluitates: corpisq3 purgationẽ. Et si eiˀ est egressus intercisus. ab interpollatis. s. decurrẽs mẽbris: aut alia quidẽ minˀ alia sudãt ampliˀ mẽbra: aut aliq̃n quidẽ exit: deinde cessat & reuertik: malũ hoc oẽe significãt nãq3 nature virtutẽ non esse qua semel oĩa expellat. ¶ Ex quãtitate aũt qm̃ sudor quidã in multũ & parũ tẽperatus est qui & laudabilior & melior signũ est. Alius quãtitate tẽperata amplior cũ emittik immoderatˀ hocq3 malũ. virtutẽ nãq3 dissoluit & debilitat. Quidãq3 tẽperato minor & nõ ƀm materiaz q̃ morbũ adducit. hicq3 sigt nature aliq̃d nocere: & ab expulsiõe debilitari materie. ¶ Ex q̃litate vero propter sex res imutak. Prima est calor & frigiditas. Secũda color. Tertia odor. Quarta sapor. Quinta liquor. Sexta equalitas et ineq̃litas. ¶ Ex frigiditate & calore: qm̃ cũ sudor in calore tẽperatˀ est & frigore laudabile est: & si extra tẽperãtiaz malũ est nisi q cũ in frigus exit pessimũ: in calorẽ aũt minˀ malũ. ¶ Ex colore qm̃ qui albˀ est laudabilis: et qui croceus colere sigt dñationẽ: qui rubeus sanguis abũdãtiaz: qui liuidus & niger & viridis colere nigre dñationez. ¶ Et cũ horũ aliq̃ humor fit passio: & colorẽ habet sudor qui humoris est. optimũ ẽ: sigt etem̃ qm̃ natura humorẽ morbũ generãtez purgat: & ab corporis emittit interioribˀ. Si aliter sit malũ ẽ. qm̃ humoris sigt quẽ non oporteret egressuz. ¶ Ex odore vero qm̃ alius odor acerbus & morbuz faciẽtem humorem flegma acerbuz esse sigt. Alius acuti odoris & colericũ significat humorez pungẽtem. Alius putridˀ humorẽ demõstrans putridũ. ¶ Ex sapore cũ hic sit dulcis: iste salsus: ille acerbˀ. Amputatiõis aũt eius iudiciũ & eiˀ nocumẽti qđ & coloris est ac odoris. ¶ Ex liquore vero qm̃ quidã tenuis est & humorẽ sigt subtilẽ: quidã grossus & humorẽ mõstrat grossuz esse. Ex equalitate vero & ineq̃litate qm̃ quidã in oĩbus est equalis qualitatibus quas diximˀ: & laudabilis est: quidaz inequalis & malus. Hec sunt que de sudore dicenda videbãtur: atq3 hic est sermonis cõmunis signor morbos passionesq3 significantiũ terminus.

¶ Sermo octauus prime ptis libri completi artis medicine q̃ dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi filij seian de morbor manifestor significatiõibˀ habens. xvij. capitula translatio stephani philosophie discipuli de arabico in latinum.

¶ Caplm̄ primū. de ꝓprioꝝ signoꝝ diuisiōe.

Omniniū explanauimus signoꝝ scītiaȝ q̄ est pulsus: vrine egestiōis: sputi sudorisq; scia: ꝛ superest nobis de signis speculari cuiq; morbo ꝓprijs ꝛ passiōi. Dico ergo qm̄ ꝓposuimus vnūquodq; signoꝝ q̄ sanitatē sig̃nt vel morbū vel neutrū: aut qd trāsijt aut qd p̄sens: aut certe qd futurū sig̃t ꝛ q̄ p̄sentia q̄dem circa sanitatē significant: iā a nobis explicata sunt cū de cōplexionū nālīū dixim⁹ diuersitatibus. Que aūt ex significantiū sunt genere morbos: hoc dicemus loco ꝛ sequenti hoc sermone. Ea ꝟo signa que p̄terita sig̃nt ꝛ trāsacta medico necessaria nō sunt. Que vero futuroꝝ signa sunt: in decimo exponem⁹ sermone q̄ etiā portēdētia vocanꝭ. Que aūt nec sanitatē nec morbū: q̄ sanitatis agnoscet signa ꝛ morbi in singulis corpibus diligētius facile intelliget. Qui eteni duarū spērū haꝝ sigillatim verā agnoscet: ꝛ tenebit notitiā: ea certo discernere ꝛ itelligere signa poterit q̄ iter has duas cōtinētur spēs sanitatis scil' signa ꝛ morbi in vno eodē corpe: queadmodū in cui⁹ corpore in visu: auditu: aut alijs iuenitꝭ actiōib⁹. Et que actiōes sig̃nt signa qb⁹ nocumēta nocent morboꝝ vocātur signa: q̄ aūt salutem significant actionū: sanitatis signa. Potes autē ꝛ signa cognoscere q̄ nec sanitatē nec morbuȝ sig̃nt ex eo: loco: quo de signis futuroꝝ dicēmus cū de portēdētibus morbos signis in sanoꝝ corpib⁹: aut salutē in ifirmis tractabim⁹. Signa ꝛeni morbos portēdētia: in sanis corporib⁹ p̄teritā non sig̃nt egritudinē: cū sit morbi diffinitio ip̄m esse nocumentū actionis sensibile. Corpora aūt q̄ iā in p̄cipitio morboruȝ posita sunt: actiones eoꝝ sua in naturali sup sunt habitudine: nisi q quadā imminutate sunt alteratione: aut in q̄ntitate vt ciboꝝ appetitus si augeaꝭ aut minuaꝭ. Et egestio si aūt modū excedit q̄ntitatis ciboꝝ: aut ab ea imminuitur: aut in qualitate: vt si appetitus muteꝭ in dulcorem aut acerbitatē: ꝛ egestio si in citrinitatē mutetur: aut rubedinem: aut in tēpoꝛ e: vt si ciboꝝ appetit⁹ añ ꝯsuetudīs horā moueaꝭ aut differaꝭ. hec etem̄ signa plenū n̄ sig̃nt morbū sed nec p̄fectā sanitatē. Jdō ergo nec sanitatē nec morbū sig̃nt. Sic q̄ȝ ꝛ signa q̄ salutem in corpib⁹ sig̃nt ifirmātiū sanitatē nō sig̃nt plenā eo q p̄sentē sig̃t morbū nec tm̄ morbos dicuntur sig̃ntia eo q nature sig̃nt ꝟtutē ꝛ robur ꝛ q̄ña morbū supat vim factaq; sunt neq; morbi neq; sanitatis sig̃ntia signa. Sic q̄ȝ ꝛ signa q̄ ex corpib⁹ ab ifirmitate surgētiū sumuntur ꝛ senū hmōi vocanꝭ. Jn his etem̄ corpib⁹ actiones in vltimo nō sunt ꝯplemēti ꝛ ꝟtutis queadmodum in sanoꝝ corpib⁹ nec omnino nocenꝭ queadmodū corpib⁹ accit ifirmātiū quin iminute sunt et debiles ex naturalis caloris debilitate. Signa hui⁹ ols eo exponem⁹ loco quo de morborū fieri patoꝝ signis expediemus. hoc aūt loco de his ꝓposuim⁹ tractatuȝ signis q̄ p̄ntes sig̃nt morbos. Dico ꝙ qm̄ morbi passiōesq; q̄ in corpib⁹ fiūt q̄dā in ea membroꝝ fiūt pte q̄ a sensui pȝ eorūq; sig̃tiōes faciles sunt ꝛ leues q̄dā in his q̄ a sensu abscondita sunt accn̄t q̄ sunt iteriora mēbra sig̃tiōnesq; coꝝ difficiles. Et nos p̄mū q̄ sensui patēt morboꝝ tractatū texem⁹ cū sit magis discēti oportunū. Exercebiꝭ etem̄ mēs ei⁹ in his q̄ sensui manifesti sunt morbis ꝛ ab eis ad occultas trāsibit cognoscēdas passiones eritq; illi facilior scia. ¶ Dico ꝙ qm̄ manifeste sensui passiōes alie exteriorib⁹ ꝛ iteriorib⁹ corpis sunt cōes febres. s. ꝛ apa: q̄dā in supficie sunt tm̄ ꝛ haꝝ alie ab iteriorib⁹ fiūt cāis q̄ sunt scȝ passiōes supficiei corpis accn̄tes q̄dā ab exteriorib⁹. heq; aut ex corpib⁹ inaiatis vt lapis ensis ꝛ q̄ silr se hn̄t. aut ex venenoso aiali vt pcussiōe scorpij morsu ra p̄ictura. Et nos de febriū signis cāisq; p̄mū dicem⁹ subsequēter alioꝝ q̄ sensui patent morboꝝ explicationem texentes.

¶ Capi. ij. de febrium generibus ꝛ spēbus signis quoq; ꝛ causas.

Ebris ē morb⁹ ex mala cōplone cal'a oi cōis corpi. Jdō ergo diffiniꝭ esse calor extranālis a corde pcedēs ꝛ p arterias missus ad oēs corpis ptes eiusq; nocēs actiōib⁹. hec diffinitio ex ip̄a febris sumiꝭ suba ex calore. s. extnāli nō ex ip̄am seq̄ntib⁹ accn̄tib⁹ queadmodū q̄dā fecerunt medicoꝝ diffinīētes febr̄ex lōgīnq̄s accn̄tib⁹ ip̄aȝ seq̄ntib⁹. Aiūt em̄ nōnulli qm̄ febriū alie sequunꝭ apata mollia: alie apata dura. Sūtꝛ q̄ dicūt febres alias cū rigore eē. alias cū cōfractiōe. alias cū cephalea ꝛ alijs hmōi lōginq̄s accn̄tib⁹ nec diuidūt febres ex ip̄a caloris extnālis nā. queadmodū hypocras in epidimiaꝝ libro cū dixit febres alias pūgere. alias iocūdi eē tact⁹. Sūtq; hͤ due spēs ex calorꝭ q̄li

tate sūpte: q̄dā mime pūgētes q̄ post augētur ⁊ hec dr̄ia ex caloris ducit quātitate. Ex ipo āt eaꝝ motu cū dixit febres alie cal'e sūt ⁊ manū adurētes: q̄dā ḡuissimi a p̄ncipiȷ̄s incēdȷ̄: q̄dā inflamātes. Differētie he oēs ex caloris sūpte sunt nā. Diffiniuit aūt eas ex ꝓximis accn̄tib⁹ cū dixit. Febres alie sunt in crocei vltio: alie in ruboris vltimo: quedā āt ad virorē declinant aut ad liuiditatē. Differētie he ex p̄mis sumūt accidētibus q̄ ex humorib⁹ febres generātib⁹ fiunt: nō ex lōginquis vt apata cephalea ⁊ similia. ¶ Sunt aūt febriū gn̄a tria. Primū est febris q̄ in spū fit ⁊ ab eo incipit atq̄ ad cor ꝑducit a quo ꝑ arterias mittitur in oia corporis mēbra: vocaturq̄ hmōi febris diei vl' effimera. Spūs nāq̄ cū calefactus fuerit ⁊ nālis calor in igneū fuerit alterat⁹ calorē cor calefit eaq̄ mittit calefactio a corde ꝑ arterias q̄s ⁊ calefacit: mittiturq̄ ab arterȷ̄s calor h̄ ad oēs corporis ꝑtes ⁊ in eas dispergit. Scd̄m est genus q̄ in humoribus fit febris ⁊ ab eis calor incipit mēbraq̄ hec post illud calefacit donec ad cor ꝑueniat a quo missus ad arterias i oia diffundit corpis mēbra ⁊ putredis vocat febris. Tertiuȝ sequit genus febris q̄ in mēbris fit p̄ncipalibus a q̄bus cū inceperit ad cor mittitur ⁊ ab eo ꝑ arterias in oia corpis mēbra vocaturq̄ febris ethica. Hec sunt febriū gn̄a: q̄ iō tria sunt: q̄ nō nisi in mā apparēt. Materie āt corpis tres sunt sp̄es: humores ⁊ mēbra p̄ncipalia. Si ergo ifixus ⁊ ipressus haꝝ alicui calor fuerit mārū febris queadmodū dictum est ex estuat. Dedit āt haꝝ. Galienus triū exēpla febriū exēplis oportunis ⁊ silib⁹: itaq̄ febris diei ex^{m} ē aer cal's q̄ vter ipletur: calefitq̄ vter aerȝ calore. Sic q̄ȝ spūs si icaluerit cor calefacit ⁊ oē corp⁹. Putride ex^{m} febris aq̄ calida est q̄ vas replet frigidū calefit aque calore vas. Parimō si humores calefiāt eoꝝ trāsit ad cor calefactio ⁊ in oē corp⁹. Ethice ꝟo febris ex^{m} vas calidū inq̄t: si aq̄ fundat frigida calefit vasis calore. Eadē rōne si mēbra incalescāt radicalia cor calefit ⁊ spūs. spūs q̄ȝ ⁊ hūores q̄q̄ȝ i toto sunt corpoꝝ: vnde ⁊ hec febris tolli neq̄t olno si roborata vires assumpserit.

¶ Capitulum. iȷ̄. de vnius diei febre. i. effimera causis quoq̄ ⁊ signis.

Effimera febris ea est q̄ in corpe viginti q̄tuor ꝑmāet horis die. s. ⁊ nocte deinceps finitur. Nōnunq̄ āt ān hūc deficit ⁊ iminuit termin⁹ aliq̄ ties ꝟo āplius in corpe morat: sed ⁊ vsq̄ q̄dragīta octo: ⁊ fit vt ad septuagintaduas perueniat horas. Hec febris ex māifestis fit causis. ¶ Haꝝ cārū q̄tuor sunt gn̄a. Primū eoꝝ q̄ ab exteriorib⁹ corpori occurrunt q̄ illud aut actu calefaciāt vt solis estus ⁊ ignis ardor ⁊ balnei aer si diuti⁹ in eo fuerit imoratū: aut potētialiter vt aq̄rū balneū q̄ b⁹ medicamina imixta sūt cal'a vt aluis aq̄ ⁊ sulfurȝ: aut certe spissāt poros actu vt aq̄ frida q̄ sup̄fluitates recludit fumosas in corpis iteriora: aut spissant illos potētialiter vt alumiose aq̄ lauacrū. Nec ꝟo oia corpa cū spissata fuerint febrē patiuntur seq̄nte diei vni⁹ sȝ a q̄b⁹ hūidi ⁊ cal'i aut calidi ⁊ sicci soluunt vapores si spissata fuerit ⁊ ꝯstipata eiusmodi ꝓhibent vapores dissolui coadunatq̄ȝ in eis calor. Si itaq̄ȝ q̄ i hmōi sunt corpe mãe minie putredini p̄parate sūt effimera fit. Si aūt putredini apte sunt suscipiēde putride ex eis oriunt febres iuxta q̄ in corpe ē hūorē q̄q̄ȝ ab hmōi fit febris ꝯtinua ē acuta ⁊ ḡuis ac molesta ⁊ in ea piculū quemadmodū deinceps dicem⁹. Scd̄m ē eoꝝ gen⁹ q̄ ad iteriora mittunt vt cibi medicamīa. Tertiū gen⁹ ē mot⁹ imoderat⁹ aut corpis vt exercitiū laboriosum aut aie vt ira. tristitia. cura. ⁊ silia. Quartū aūt passiōes q̄ in mēbris fiūt māifestȝ ex aptȝ cāis vt apa ē cal'ȝ q̄ i iguib⁹ ex pedū fit vulnerib⁹ ꝑfert q̄ȝ calor ab iguinibus ad mēbra vicina a q̄b⁹ ad alia vsq̄ȝ cor ⁊ a corde ꝑ arterias ad oia mittit corpis membra. Quib⁹ aūt febris siḡtur effimera cū i corpore fuerit q̄ q̄lisq̄ȝ febrȝ sit signa sunt hec si aliq̄ p̄cesserit māifestaꝝ q̄s dixim⁹ cāꝝ videat. Febricitāsq̄ȝ i calorȝ p̄ncipio dolorē nō patiatur fitq̄ȝ pulsus ei⁹ eq̄lis ⁊ aliq̄n paꝝ admodū vari⁹ sȝ nō māifest⁹ q̄ ⁊ cito discedit fit q̄ȝ calor cū corp⁹ tāgit trāq̄ll⁹ lenis ⁊ nō pūgēs q̄lis balnei ē calor ⁊ si ifirm⁹ facile patiat morbū. Fit aūt in vria hypostasis i fundo lenis in oībus febris tpib⁹ nec fetor in ea mult⁹ erit ⁊ si sit sȝ modic⁹ ⁊ cū febrȝ discesserit aut cū sudore aut cū effusiōe q̄dā cūq̄ȝ cesserit nihil oio signoꝝ supsit febris queadmodū i putridis remāent ⁊ i pulsu ⁊ in vria. Nec ꝟo cū balneat post discessum febris ifirm⁹ sentiat in balneo rigorē aut pūcturas sed ad suam reuert habitudinē naturalē his signis febris siḡtur effimera. Signa aūt q̄b⁹ ex cāis hec febris facta sit hmōi sunt. Que ex adustiōe solis ⁊ aeris ē cal'i febrȝ oculos facit patiētis cal'i tact⁹ caput iflāmatū cutē ⁊ faciē siccā ⁊ si cuti supponat man⁹ calidam iuenis pulsum velocē ⁊ paruū. Que ꝟo ex cōstipatiōe fit poroꝝ signa hec hȝ patientis est cutis reclusa rep̄ssa ⁊ dēsata cui cū apposueris manū primo calorē modicū ⁊ si diutius immoreris forte senties calorem. Calor nāq̄ȝ manifestari diligēter nō pōt ꝓpter poroꝝ cōstipationē ⁊ si diuti⁹ man⁹ sup cutē fuerit imorata loc⁹ calefit ⁊ pori dilatant estusq̄ȝ patet caloris. Oculi quoq̄ȝ ⁊ facies paululū intumescunt pulsusq̄ȝ paruus non est virtus nāq̄ȝ in sua perstat habitudine calor quoq̄ȝ naturalis in ꝓfundo est corpis ⁊ nō dissoluit.

Est aūt in eo varietas modica ⁊ occulta. Hui⁹
vrina febris aut ad croceū declinat aut ad al-
borē. Sup͞fluitates nāqz aquose q̄ prius i cor
pore purgabātur cū recluse fuerit corpis ꝯsti
patiōe: vrinā miscent ⁊ colorē ei⁹ imutant vñ
rubor eius iminut⁹ est. ¶Qm̄ febris hec non
nūq̄ȝ in putridā adducit febrē si putredini in
corpe apparati sint hūores: oꝫ diligētius dis-
cernere ea q̄ diei est febris queqz i putredinē
ꝓculdubio vertit̄ febrē. Dico qm̄ si febris cū
irrigatiōe ⁊ sudore: vrināqz multa laudabili q̄e
uerit: ⁊ pulsus eq̄lis ē: signū est ꝓculdubio fe-
brē eē effimerā. ¶Cū aūt febr̄ȝ i corpe imorat̄
nec p⁹ statū auferat̄: nec calor ei⁹ mūdat̄ corp⁹
⁊ in pulsu varietas est: vrinaqz indigesta: ⁊ in
ea fetor: certū est hāc in febrē putridā trāsire.
¶Cū aūt accessio febris ꝓtelat̄: nec p̄mis q̄es
cit diebus: ⁊ ꝯtinue siīis est ⁊ pulsus vari⁹: vri
naqz putredinē nō siḡt: opinionē oꝫ huic ap-
plices febri: caueasqz ne i ethicā ferat̄ magis
aut in ꝯtinuā deducat̄ febrē: qm̄ putrid⁹ hu-
mor nec p̄ sudorē dissoluit̄: nec p̄ dispersionē
cōstipationis cā. ¶Opꝫ itaqz eā regimine eo
amputare: qđ cū de hui⁹ febris medela tracta
bimus exponem⁹ anteq̄ȝ hūor putrescat ⁊ pes
sima orīat̄ febris. ¶Que aūt febris ab i corp⁹
introeuntib⁹ fit cibis ⁊ medicaminib⁹: q̄dā ex
q̄ntitate eoꝝ fit: vt si q̄s āpli⁹ q̄ȝ equū ē come-
dat: queadmodū q̄ ex fastidiositate cū putre-
dine ⁊ diaria fit febris: q̄dā āt ex q̄litate vt ci-
bis calidis ⁊ calido medicamie. Et q̄ ex fasti-
diositate putrida fit: signa hȝ manifesta: ructa
tū scilȝ acerbū ⁊ fetidū siti: inflāmationē ꝓp
cibi corruptionē: ⁊ q̄ abinde fit febris q̄nq̄ȝ cū
mollitie fit nāe: nōnunq̄ȝ cū cōstipatiōe. Et q̄
cū mollitie fit min⁹ mala est: q̄ cum ꝯclusione
difficilior: chimi mali ex conclusione. ¶Que
ꝟo ē calidoꝝ fit porrectiōe ciboꝝ aut medica
minū siḡtur faciei rubore ⁊ ocłoꝝ: q̄ tactu cal'a
inueniūtur. Sic quoq̄ȝ ⁊ epar si tangas cal'm
inuenis sentitq̄ȝ patiēs in epatis ⁊ stōi ꝑtibus
incendium ⁊ siccitatē in ore amaritudinēq̄ȝ ⁊
hm̄oi. Calor eteni hac in febre a spū icipit nā-
li: cui⁹ epar fornax ē calidusq̄ȝ primum stōm ⁊
epar calefacit: cibusq̄ȝ ei⁹ sūt fornax. estq̄ȝ simr̄
cū his vrina ruboris clari. ¶Que ꝟo ex moti
bus fit corpis febris ⁊ labore: si labor grauis
fuerit cutis fit sicca ⁊ extenuata. duratq̄ȝ sicci
tas hec donec febris finiat̄ ⁊ post: estq̄ȝ pari-
ter pulsus ꝑuus ꝓpterea q̄ ꝟtus ex labor̄ȝ sit
dissoluta grauitate. Qđ si pauc⁹ labor fuerit
siccitas in cute ꝑmanebit vsq̄ȝ febris statū: ⁊ iā
tūc a corpe vapores egrediētur sub humidi q̄
ab humorib⁹ dissoluūtur. ⁊ humectāt cutem:
poros dilatāt: estq̄ȝ parit̄ pulsus magn⁹. hac
nāq̄ȝ in ꝟltudine ꝟtus robusta ē ⁊ calor abū-
dās: cū nō imoderat⁹ labor calorē auget cor-
poris. Cutis ꝟo tact⁹ in labore iuxta aeris est
qualitatē in q̄ fit exercitiū. Si eteni aer cal's
est vt vētoꝝ ⁊ estus solis tact⁹ cutis cal's ē ⁊ ni
miū sicc⁹. Si sit āt aer fridus ⁊ cutis tact⁹ fri-
gidus erit ac paꝝ. ¶Et q̄ ex aīe fit motu febr̄ȝ
q̄dā ab ira monet̄ ⁊ his siḡtur signis. Oculi
eminēt: facies rubet ⁊ tumet. calorq̄ȝ hac in hi
tudine ad corpis egredit̄ exteriora nimia vl-
tionis petitiōe in nocētē. pulsus magn⁹ ⁊ vrīa
rubea: sentitq̄ȝ patiēs morsurā ⁊ adustionē ca
loris cā cū exijt vrina. Et i ea q̄ ex tristitia fit ⁊
cura: oculi reprimūtur: facies sicca ē ⁊ colore
crocea: eo q̄ spūs ⁊ calor ꝓfundo imersi sint
corpis: pulsusq̄ȝ paru⁹ resilit i minutiōis ⁊ re-
ductiōis caloris cā vrīa ꝟo rubea patiēsq̄ȝ cū
exit ardorē patit̄. ¶In ea ꝟo febre que ex ni-
mijs fit vigilijs patiētis oculi ꝓfūdant̄ ⁊ hūi-
di sūt dormitātib⁹ siīes palpebre graues ⁊ dif
ficile mouētur facies ⁊ oē corp⁹ tumet: color
ad croceū declinat: plīus paru⁹ ē: vrīa fluit al
ba ꝓp digōnis paucitatē: cū ciboꝝ digō comi
tātibus difficilis fiat vigilijs. Cū āt cib⁹ nō di
gerit̄ nec sanguis gñatur nec spūs nālis: non
gñatio ꝟo sanguie color imutat̄ ⁊ vrine albe-
do digōnis comitat̄ difficultatē. ¶Febris aūt
illi⁹ q̄ ex apate fit glādularū q̄ in iguinib⁹ sūt
⁊ alijs apaticis mēbris: signa sunt grauis fa-
ciei rubor ⁊ sanguis a cā tumor ⁊ iflatio: ⁊ q̄ in
corpe est calor nō pūgēs. Ut aūt febris ad sta
tū peruenit vapor ascendit a corpe calidus io
cundi caloris: pulsusq̄ȝ ē magn⁹. velox freq̄ns-
q̄ȝ ⁊ vrīa ad alborē declinat. Magnus quidē ē
pulsus ⁊ velox ac frequens ex caloris robore
⁊ mltitudine. Sūt nāq̄ȝ in patiēte morbi duo
calidi: apa calidus ⁊ febris. Urina aūt alba fit
qm̄ quarū est colorare vrinā colere ad sangui
nē qui in tenera est carne declināt. Cū sit ois
patientis mēbri materias attrahere subtiles.
Hec est signorum assignatio quibus omnes
effimerum species significantur.

¶Capitulum quartum de febrium putrida-
rum assignatione ⁊ causis.

Putride febres ex quatuor fiūt humoꝝ putre
dine. Humores eteni si putruerit
incalescūt: calefitq̄ȝ in quo fit mē-
brum putrefactioꝝ: ⁊ ab eo mēbrū
illi contiguū ꝓpter vicinitatē: sicq̄ȝ mēbra ca-
lefiūt hec post illa donec ad cor veniat̄: a q̄ ad
arterias surgit ⁊ in oē p̄ ea corpus. ¶Putre-
scūt aūt quinq̄ȝ de causis humores q̄ sunt: hu
mores multa q̄ntitas grossities eius: ⁊ viscosi-
tas. Opilatio q̄ ab eo fit anhelit⁹ priuatio q̄ ex
ipsa cōtingit opilatiōe. Humor nāq̄ȝ si anheli-
tu priuet̄ putrescit queadmodū in exteriorib⁹
fieri videmus humiditatib⁹ si aere p̄uentur.
¶Sūt aūt plures putredinis febris species: ⁊
alie simplices sunt: alie cōposite. Simplices
species: q̄ etiam pure dicuntur: quatuor sunt

ex humoꝝ numero. Prima spēs febris continua quā sinochū dicūnt q̄ ex putredie fit sanguinis Est aūt hec molesta febris qm̄ egrotꝰ nō quiescit in ea. Secūda illa est que ex putredie colere rubee ⁊ appellatꝛ tertiana q̄ die accēditꝛ die nō. Estq̄ hec febris salubꝛ ⁊ breuis. Salubris quidem qm̄ corpus in ea quiescit p diē: eiusq̄ accessio breuis est. Breuis aūt qm̄ ex quo mouetꝛ humor subtilis ex mā: cite maturationis ⁊ facilis dissolutiōis. Tertia ē species q̄ ex colere nigre fit putrefactiōe ⁊ vocatꝛ quartana. Hec vno accēditꝛ die duobꝰ q̄escit: ideoq̄ salubris est sed lōga. Salubris qm̄ corpus duobus quiescit diebꝰ. Prolixa vo eo q̄ ex quo fit humor grossus est: maturitatis tarde difficilisq̄ dissolutionis. ¶ Quarta seq̄tur spēs ex putrido exestuās flegmate q̄ quotidiana noiatur que singulis accēditur diebꝰ. Hec aūt febris plixā habet morā comitāte molestia. Et longa est grossitiei humoris cā ⁊ viscositatis: vnde nec maturatꝛ: nec dissoluitꝛ cito. Molestia eiꝰ fit qm̄ singulis accēditꝛ diebus nec q̄escere corpꝰ patitꝛ. Harū āt febriū q̄tuor queq̄ in alias diuiditur diuersitates. Que ergo ex sanguie tumltuat i tres diuiditꝛ. alia nāq̄ a pncipijs vsq̄ finē in vna ē habitudie ⁊ dicitur equalis: hecq̄ fit cū qđ cōsumitur sanguis tantūdē est quātū ⁊ qđ putrescit. Alia āt a principijs debilis incipit nec augeri desistit vsq̄ finē: tūcq̄ difficilima ē ⁊ fortis ⁊ vocatur augmētata: hecq̄ fit cū amplius putrescit ex sanguie q̄ finiatꝛ: alia vero q̄ in pmordijs difficilis est ⁊ grauis dehinc: semp iminuitꝛ ⁊ in fine debilis ē: vocaturq̄ iminuta: hecq̄ tunc fit cū qđ ɔsumitur sanguis ampliꝰ est q̄ qđ putrescit. ¶ Que āt ex triū sunt alioꝝ putredine humoꝝ singule in duas distribuuntur ptes. Altera ē cū cōtinua ē ⁊ indiuisa: altera iterpollata q̄ quibusdā accēditꝛ vt dictū ē tpibꝰ. Qui em̄ intra venas sunt humores si putrescāt cōtinuas faciūt febres. Quiq̄ extra venas sunt cū putrefacti fuerint interpollatas cōmouēt. Ideo ergo q̄ ex sanguine fit putrido cōtinua est febris: qm̄ is sanguis. s. venis semp ⁊ vasis includitꝛ estq̄ sanguis febris ɔtinua: qm̄ si sanguis queuis pars putrescat in totū diffunditꝛ vtiturq̄ calore eq̄liter nec cōtinua desistit febris donec totū qđ putruerat finiatꝛ aut certe maturetꝛ aut reformetꝛ aut vtrūq̄ siml' illi accidat. Que aūt ex alijs fiūt febres hsi orībꝰ cōtinue facte sūt: qm̄ si itra vasa venasq̄ hūor putruerit phibetꝛ dissolūi ⁊ euacūari aut p vēas aut p q̄ppiā aliđ pp corpis venarū dēsitatē ⁊ soliditatē. iōq̄ pꝰ accēsiōis pme iminutionē caloris supsunt reliq̄e que vsq̄ scđaz durēt. Sic q̄z ⁊ scđe supsūt accēsioni reliq̄e caloris q̄ tertie cōtinuētur accēsioni vt fiat tanq̄ cōtinua. Si aūt extra vasa venasq̄ humores putruerint cū accēsiōibꝰ periodicas generāt febres. Humor nāq̄ q̄ putrescit nō vno totus adunatꝛ tpe: sed paulatim ⁊ p tpa in locis quibus putrescit. cōgregatioq̄ eiꝰ fit iter duas accēsiōes febris. Accidit autez sanguini ex vasa quoq̄ putrescere ⁊ venas ⁊ ɔtinuā gn̄are febrē. Hoc q̄ tunc fit cū multa ex eo quātitās i mēbro cōgregatur aliquo facitq̄ apā: ⁊ opilationis q̄ ex apāte accidit cā putrescit: calefitq̄ putredinis cā ⁊ apāticū calefacit membꝝ: deferturq̄ eiusmodi calor p ɔfinitatē a mēbris ad mēbra p arteritas q̄ ad illđ porrigūtur mēbꝝ donec ad cor veniatꝛ. a corde autē per arterias in oia mittitꝛ corpis mēbra: nec desistit inherere febris donec apā maturatū euacuetur. His ergo de cāis febriū alie continue sunt alie circulares. ¶ Ex q̄bus aūt causis periodi varijs sunt circularū febriū. si queris tres eē scias. Prima ē cōgregationis velocitas humoris q̄ putrescit ⁊ mora eiꝰ. Scđa facilitas putrefactionis hūoris ⁊ difficultas. Tertia euacuationis eiꝰ acceleratio ⁊ mora. Flegma nāq̄ febrem excitat q̄ singulis accenditꝛ diebꝰ eo q̄ cito ad putrefactionis cōueniat locū sue in corpe multitudie quātitatis ⁊ putrefactiōis acceleratiōe hūditatis cā euacuatiōisq̄ mora pp suā viscositatez. Colera vero nigra febrē facit q̄ die accenditur: duobꝰ nō: eo q̄ tarde adunetꝛ pp sue q̄titatis paucitatē. difficile āt putrescit pp suam frigiditatē ⁊ siccitatē: celerisq̄ euacuatiōis est qm̄ minime viscosa. Colera aūt rubea febrez generat q̄ die accēditur die nō qm̄ inter flegma ⁊ colerā nigrā media ē in huiusmōi q̄s diximus hitudinibus. Minoris nāq̄ quātitatis q̄ flegma: maioris vo q̄ nigra: sicciorie q̄z q̄ flegma cōplexionis humidior nigra ⁊ vtrisq̄ subtilioris sube. ¶ His ergo de cāis piodicaꝝ circuitus febriū varij videtur. hisq̄ eisdē plixitatis accēsiōis febriū tp̄s variatꝛ. Quotidiana nāq̄ febris ex maiori parte accensionē decem ⁊ octo extendit horis pp flegmatis grossitiē ⁊ viscositatez: neq̄ etenim cito dissoluitur. Quartana accēsio in pluribꝰ vigintiquatuor extenditur horis pp humoris grossitiē ⁊ siccitatē qui minime cito putrescit ⁊ cū putruerit cito nō dissoluitꝛ: quoniā lapidis similitudinē gerit ⁊ ferri in quibus ignis velocius nequit operari ⁊ cuz fecerit nō extinguntꝛ nec refrigerantur velociter. Tertiana autē febris pura secundū ampliorē partē duodecim feruet horis pp humoris a quo fit subtilitatez ⁊ viscositatis paucitatē: vnde ⁊ celeriter putrescit ⁊ vacuatur velocius p sudorē. ¶ Est autē ⁊ cuiusq̄ febris accensionis tēpus ⁊ aliquādo quidē minus: aliquādo aūt longius tribus de cāis. Prima ē hūoris nā qm̄ qn̄ hūor grossior est ⁊ maioris viscositatis fridiorisq̄ cōplexiōis: accēsiōis ē tp̄s plixiꝰ. Cū aūt mior ē ⁊ subtilior ac

calioꝛ ꝯplone ⁊ minꝰ viscosus ⁊ accēsiōis tp̄s
breuiꝰ ē. Scōa īfirmi ꝟtꝰ. Cū etem̄ ꝟtꝰ robusta
est ad hūorē pellēdū ⁊ ꝑ sudorē educēdū ⁊ ac
cēsio minoris ē tp̄is ⁊ si debilis accēsio ꝓlixioꝛ
est. Tertia habitudo corpis. Si etem̄ corpus
raꝝ sit ⁊ largoꝝ poroꝝ ⁊ accensio febris bre
uioris ē tp̄is humoꝛ etem̄ facile ⁊ celerit̄ dis=
soluit̄. Si sit aūt spissum ⁊ ꝯstipatū ⁊ pori stri
cti febris ē abinde accēsio lōgioꝛ. Cū āt abre
uiatiōis cāe simul adunant̄ oēs ⁊ febris accē
siōis tp̄s abreuiat̄: cūq̄ꝫ ꝓlixitatis cāe adunā
tur fit ꝓlixiꝰ. Cū aūt accēsio febris breuioꝛ ē
⁊ febricitās ab accēsiōis sine vsq̄ꝫ ad aliā mū
dioris est corporis a caloꝛe ⁊ quiescit. Cum
aūt ꝓlixioꝛ nō mūdat̄ febricitās febre donec
scōa supueīat accēsio nec ē ei īter vtrasq̄ꝫ q̄es
intim̄ vt eiusmodi febris ꝯtinue silis sit. Et sciē
dū circuitꝰ ꝑiodicaꝝ febriū nō desistere ordi
ne ꝓposito q̄ꝫdiu putridꝰ supest hūoꝛ si nō a
sua mutat̄ habitudine si nō illi aliꝰ hūoꝛꝫ mi
sceat̄ spēs ⁊ in īfirmi nihil peccat̄ regimīe. Si
etem̄ hūoꝛ imutat̄ a sua habitudine putridꝰ
⁊ in aliā alteret̄ spēm: queādmoduꝫ sanguis
cū adustꝰ putrescit qđ in eo subtile ē in colʼaꝫ
mutat̄ qđ grossum in nigrā. Cū aūt putridus
illi miscetur humoꝛ: aut alius putrescit hu=
moꝛ febris iuxta eius excitatur naturam. Sꝫ
⁊ si eger malo vtatur regimīe generantur in
eiꝰ abīde corpe hūores mali varias facientes
febres iuxta vniuscuiusq̄ꝫ nāꝫ corrūpit̄q̄ꝫ exīde
circuitꝰ febriū ordinatio. Aut em̄ añ suū acce=
lerāt tp̄s aut aliȷ̄ fiūt circuitꝰ p̄ter eos q̄ fue=
rāt: eritq̄ꝫ in illis augmētū ⁊ diminutio iuxta
imutatiōis hūoris q̄ꝫtitatē ⁊ ip̄oꝝ actionum.
Hec ē simpliciū febriū putridaꝝ assignatio ⁊
cāe varietatis quoq̄ꝫ eaꝝ circuitus cause.

¶ Capi. v. de putridaꝝ febrium signis.

Que autem putridas si=
gnificant si=
gna febres alia genꝰ eaꝝ alia spe
cies sigt̄. Que genꝰ hec sūt. Di=
co qm̄ q̄ febres sigt̄ putridas si
gna q̄dā ex accēsionū sumunt̄ tp̄ibꝰ atq̄ꝫ hoc
est ꝙ debiles īcipiāt: dehinc roborant̄ ⁊ diffi=
ciles fiūt: ⁊ cū q̄euerit accēsio reliq̄e supsunt
caloris corpi nec a corpe ꝑfectiꝰ auferūt̄. Que
daꝫ aūt ex caloris sumunt̄ suba ꝙ caloꝛ eaꝝ
scꝫ pūgēs ē ⁊ īflāmās manū eiusq̄ꝫ īflāmatio
tāq̄ꝫ ignis flāma. Quedā ex sequētibꝰ febrem
ꝙ eas. s. ⁊ horroꝛ in p̄ncipiȷ̄s sequit̄ varietasq̄ꝫ
pulsus manifesta ⁊ in vrīa maturitatis p̄ua=
tio ⁊ hoc ē nō eē in vrina hypostasim in fūdo
albā ⁊ eq̄lē ac leuē. Hec ḡ cū videris signa fe=
brē putridā eē iudicabis. Quibꝰ āt q̄q̄ꝫ earū
signis spēs significet̄ abhinc collige. Febriūꝫ
q̄ circulariter accēdūt̄ tertiana sigt̄ur aut ex
nālibꝰ aut nō nālibꝰ aut extranālibꝰ. Ex nāli
bus q̄dē si egri cōplʼo ē calʼa ⁊ sicca cui colera

dn̄et̄ rubea etas iuuenilis: tp̄s āni p̄n̄s estas
aer calidꝰ ⁊ siccꝰ. Nō nālia sunt ꝙ cuiusmodi
febricitātē ciboꝝ ⁊ potuū calʼoꝝ p̄cesserit ac
siccoꝝ porrectio: aut adhesit illi cura aut vi=
gilia vel laboꝛ grauis: aut longi ieiuniū tp̄is
aut igni fuit ex arte ꝯtiguꝰ hec oīa corpꝰ cale=
faciūt ⁊ desiccāt colerāq̄ꝫ gn̄ant rubeā. Extnā
lia ꝟo sunt vt cū febre rigoꝛ sit grauis ⁊ cum
eo pūctiōes earūq̄ꝫ pūcture tāq̄ꝫ acus ꝑꝑ ru=
bee acumē: iuenies q̄ꝫ cū tetigeris corpꝰ calorē
acutū ⁊ pūgētē. Porro pulsus in accessiōis p̄n
cipiȷ̄s ꝑuꝰ singultuosus ⁊ rarꝰ nisi ꝙ hic diu=
tiꝰ nō durat: sꝫ fit magnꝰ fortis variusq̄ꝫ. For
tis q̄dē qm̄ rubea colʼa leuis ē ⁊ subtilis ꝟtu=
tēq̄ꝫ nō ḡuat aut ledit. Et magnꝰ ꝑꝑ magni re
frigerationē caloris necessariam. Variꝰ aūt
qm̄ varietas ꝓpria oībꝰ ē febribꝰ maxie putri
dis nisi ꝙ in hac febre multa nō est varietas
qm̄ eā faciēs hūoꝛ subtilis ē: lenisq̄ꝫ ꝟtutē nō
opprimēs aut ḡuās. Est aūt vrīe coloꝛ hac in
febre igneꝰ odore putrido comitāte. Et cum
ip̄a sitis molesta āgustiatio subuersio ⁊ colʼe
rubee vomitꝰ sudoꝛ ꝑꝑ hūoris subtilitatē mł
tus ⁊ nōnūq̄ꝫ colʼas expellit rubeas nā. Cū si
gna hec: aut eoꝝ plīma viderꝫ febrē tertianā
iudicabis purā. Maxieq̄ꝫ si hoc eo tp̄e q̄ꝫꝑ
bus hoīum acciderit febris. Quartane vero
febris sigt̄iōes: aut ex nālibꝰ: aut nō nālibus
aut extnālibꝰ sumunt̄. Ex nālibꝰ q̄đ si hoīs cō
plexio egri frida ⁊ sicca fuerit ⁊ in q̊ supabū=
det colʼa nigra etas sit grādioꝝ anni p̄n̄s tp̄s
autūnꝰ ⁊ aer eo tp̄e fridꝰ ⁊ siccꝰ. Ex nō nālibꝰ
si in añcedētibꝰ īfirmꝰ multos sumpserit cole=
rā nigrā gn̄antes cibos vt lēticulā carrubaꝫ
caules capraꝝ carnes. Extnāliū aūt q̄dā p̄ce=
dētia sunt vt si febrē hāc varie p̄cesserint fe=
bres ⁊ splēis durities. Quedā p̄n̄tia accēsiōis
tp̄e in eiꝰ q̄dē p̄ncipio si cū rigore sit ⁊ ḡuita=
te ꝯfractiōe forti in oībꝰ mēbris pulsusq̄ꝫ ē tar
dus singultuosus rarusq̄ꝫ ⁊ multe varietatꝫ.
Et in ascēsu caloꝛ est nō acutus nec pungens
vt tertiane caloꝛ pulsus velocioꝛ ⁊ frequētioꝛ
q̄ꝫ in accēsiōis fuerat p̄ncipiȷ̄s: sꝫ q̄ si tertiane
pulsui ꝯferat̄ ꝑuus fit ⁊ rarꝰ sitis pauca vrina
fetida ⁊ indigesta. In declinatiōis aūt tp̄e fri
gus minus est q̄ꝫ in tertiana fuerit ⁊ finis ho
ra pulsus tardꝰ ē ⁊ rarꝰ variusq̄ꝫ vrina coloris
diuersi ⁊ īdigesta. Cū itaq̄ꝫ hec signa aut eoꝝ
plura cū febre īueneris certꝰ esto febrē purā
esse quartanā. Qđ si cū his q̄ diximꝰ q̄rtane
signis febris hoc eo tēpore pluribus accide=
rit hoīum validiꝰ erit argumētū q̄rtanā esse.

¶ Signa quoq̄ꝫ q̄bꝰ quotidiana sigt̄ur febris
aut ex nālibus aut nō nālibꝰ aut extranālibꝰ
trahunt̄. Ex naturalibus si complexio sit egri
frigida ⁊ humida: cui flegma dominet̄. Etas
puerilis aut senilis: puerilis quoniam mul=
ti ⁊ fluxi sunt appetitꝰ pueri ⁊ hūiditates ī eiꝰ

gñant: senũ ꝟo qm̃ multũ in eis est ꝟ̃a. Anni tp̃s hiems. Aeris cõplo ⁊ regiõis frida ⁊ humida. Ex nõ nãlibus si sua in sanitate q̃ infirmat plimũ sumpserit cibũ potũq; plime fuerit q̃etis ⁊ otij: ⁊ multũ balneo post prãdium deditus. Extranaturalib⁹ qm̃ ĩfirm⁹ dolorem sentit in stõi ore: hũiditatẽ in lingua: ĩflationẽ in laterib⁹: color alterat⁹: sitis pauca ⁊ in ea horror frig⁹ graue in extremitatib⁹ ⁊ diuturnior aliquãtulũ. Si corp⁹ accessiõis tetigeris hora nõ appet calor in p̃ncipijs donec locus ĩcalescat man⁹ ⁊ pori dilatent̃ ac humor subtilset ꝟ̃atic⁹ tenuet̃q; ⁊ calor substollat̃. Estq; cũ calore hũiditas: ⁊ cũ hũiditate acumẽ hocq; flegmatis cã. Et aliqñ nõ est cũ ea sudor: ⁊ aliqñ pauc⁹ ⁊ ei⁹ accessio lõga intm̃ vt calor in corpe vsq; sequẽtẽ duret accẽssionẽ. Est autez his pulsus pulsu minor q̃rtane ⁊ multo crebrior. Paru⁹ q̃dẽ qm̃ flegma debilitat ꝟtutem sua friditate: dissoluit̃q; ⁊ sua multitudine infirmat vnde ⁊ magis vari⁹ fit: freq̃ns ꝟo quo magni suppleat ad aeris trahẽdi necẽitatem locũ. vrina aliqñ tenuis alba aliqñ spissa turbida rubeaq;. Tenuis ⁊ albe tenuitas est oppilatiõis q̃ ex flegmatis grossitie fit ⁊ viscositate cã. Albedo ex flegmatis ꝯplonis friditate. Grosse aũt turbide ⁊ rubee grossities ẽ: qm̃ nã q̃ñq; opilatiões apit ⁊ hũiditatẽ illã grossam expellit viscosam q̃ oppilatiõez faciebat eiusq; rubor qm̃ ꝟ̃atic⁹ humor cũ diuti⁹ imoratus fuerit putrescit ⁊ calefit. Cũ g̃ simul oĩa hec signa aut plura appuerit aliq̃ ĩ febre quotidiana est pura: maximeq; si multa fuerit eo tpe flegmatis febris in hoĩbus. ¶ Opz aũt te cũ his q̃ dicta sunt scire: qm̃ si ex flegmate salso est: ei⁹ in p̃ncipio horror est. Et q̃ ex flegmate acerbo in p̃ncipijs frig⁹ sentit cũq; ex flegmatis vitrei putredine rigorẽ hz in p̃ncipijs paucũ. Queq; ex ꝟ̃ate dulci nihil hoꝝ hz ĩ p̃ncipijs. Ex his q̃ dixim⁹ signis queq; febrium simpliciũ cognoscit̃ putridaꝝ q̃ ꝑ circuit⁹ accẽdũt̃. ¶ Et sciẽdũ febriũ rigorẽ oĩz in mulieribus a dorso ĩcipere. in viris aũt a manuuz ⁊ pedũ extremitatib⁹. ¶ Cõtinua aũt febris signa hz hec cõia. qm̃ post vigintiq̃tuor horaꝝ spatiũ nõ recedit nec in eis rigorẽ aut horror nec aliq̃d oĩno signoꝝ q̃ in febrib⁹ appent circularib⁹ dũ accẽdunt̃ ⁊ pulsus in ea est varietatis multe. Urina ĩdigesta qdq; ꝑfecte nõ aufert̃ nisi cũ oĩo finit̃ ⁊ ꝺficit nec ẽ cũ ea sudor curãd⁹ nisi cũ oĩo finit̃ ⁊ abit. Cũ signa hec ĩ febre ĩueneris ꝯtinuã nõ dubitaueris febrẽ. Cuiusq; aũt diuersitatis febriuz ꝯtinuarum signa hec sunt. Que ex sanguis fit putredine sig̃tur qm̃ egrotãs in corpe ĩuenit g̃uitatẽ pigritiã freq̃nti vtit̃ ãhelitu ãgustiationẽ patit̃ scissiões: sitim: oculi ei⁹ rubei veneq; ⁊ facies ⁊ oẽ ipi⁹ corp⁹ ad ruborẽ declinat: tumido sile vene quoq; plene sunt: pulsus magn⁹ ⁊ multe varietatis: vrina rubea spissa. Que autẽ ex alioꝝ fiũt hũoꝝ putredine per eas significantur intercisiões que tẽporibus accidunt eaꝝ accessionũ: queãdmodũ in febre cõtinua fit q̃ ex putredine accidit cole rubee quã causon idest incẽdiũ dicim⁹. Intercidit̃ nãq; calor ⁊ frãgit̃ die diuisiõis sue. roborat̃ aũt ⁊ fortior fit die accessiõis sequit̃q; eã calor grauis sitis molesta. ãgustia. acumẽ ⁊ interitui ꝓpinq̃tas. vigilie. mẽtis alienatio q̃ quãto acutior ẽ ⁊ crisis ei⁹ velocior. Maxime aũt febris hec accidit cui in venis colere adunant̃ multe magis ꝟo in venis q̃ in ꝯcaua lateris sunt epatis ⁊ pulmone ac stomaci ore vnde ⁊ ãplius his nocet mẽbris q̃ alijs. Sitis aũt oẽm seq̃tur causon: vnde ⁊ magis hoꝝ mẽbroꝝ refrigeratio necessaria est q̃ alioꝝ. Quotidiana aũt febris que a flegmate fit si ꝯtinua est tamen singulis diebus remittit̃ hora dimissionis sue cõfortat̃q; calor accẽssiõis tpe. Et q̃rtana que ex putrida fit colera nigra si continua fiat interpollatam sentit tamen remissionẽ: difficilisq; fit ⁊ calor canfortatur die accessionis. Hec sunt que diximus signa quib⁹ q̃q; putridarum si fuerit simplex significatur febrium que intelligas oportet.

¶ Cap. vj. de cõpositaꝝ febriũ signis ⁊ cãis.

Compositarum

diuersitates febriũ multe sũt. aut eñ cõponit̃ tertiana cuz cõtinua aut cũ circulari hecq; aut q̃rtana aut q̃tidiana cũ cõtiua: aut q̃rtana aut ꝯtiua q̃tidiana aut q̃rtana accedẽs cũ q̃rtana ꝯtiua aut t̃tiana ꝯtiua cũ q̃tidiana ĩterpollatã ⁊ alia hmõi. Aliq̃riẽs aũt harũ tres cõponũt̃ febriũ nõnunq̃ quatuor ⁊ alie hmõi varie cõpositiones. Est aũt haꝝ adinui cẽ cõpositio duobus modis aut ꝑ cõmixtionẽ aut ꝑ ꝯfinitatẽ. Si g̃ hũores duo duas gñantes febres cõmixti sũt ⁊ ꝯtẽperati: ⁊ accensiões eaꝝ ⁊ fines eodẽ fiẽt tpe. Per ꝯfinitatẽ ꝟo si hũor q̃sq; simplex ẽ ⁊ a sotio pur⁹ ac sepat⁹ accẽsiões eaꝝ duab⁹ fiẽt tpib⁹ diuersis. ideq; ĩ finib⁹ fiẽt. Et ꝯpositi humores aut eq̃les erũt ĩ q̃ntitate aut certe alter altero ãplior. Cõpositaꝝ ãt febriũ q̃dã ꝓprijs cẽsent̃ noib⁹ q̃b⁹ agnoscunt̃ q̃dã nõ. Et cui nomẽ ẽ febris emitrite⁹ vocat̃ id ẽ dimidia tertiana. Hec febris ex ꝯtiua ꝯponit̃ q̃tidiana ⁊ t̃tiana iterpollata ꝑ circuit⁹ si simplex fuerit. Que ꝟo pura nõ ẽ ꝯponit̃ aut ex tertiana ꝯtinua ⁊ ⁊ flegmatica interpollata aut ex vtrisq; ⁊ tertiana et flegmatica continuis. aut tertiana et flegmatica circularibus. ¶ Nonnunq̃ autem febris hec ex duabus componitur equalibus in virtute febribus. aliquotiens ex duabus quarum altera fortior est altera.

hec est cōposita℞ assignatio febriū. ¶Signa vero quibus signātur hmōi sunt. Quarū est cō positio ex cōtinuitatis modo cognitio ea℞ faci lis est: ex accessionū cuiusq̄ tpibus ⁊ tpis pli- xitate. febris eteni q̄ ex cōtinua cōponit̄ ⁊ iter pollata. significat̄ interpollata quidē ex rigo re ⁊ horrore q̄ accensionis fiūt tpe: ꝯtinua aūt sua cōtinuitate. ¶Cū vo cōpositio p ꝯmixtio nē fit ⁊ cōtēperātiā ei⁹ cognitio difficilis ē. ⁊sci dēs pp signorū ꝯmixtionē alio℞ cū alijs: ma- ximeq̄ si mixtura hec cōtēperantie fuerit eq̄- lis: tūc eteni difficilimū est ⁊ grauissimū. Qd̄ si humo℞ alter dn̄atur in cōpositione cognitio eo℞ facilior est qm̄ dn̄antis signa hūoris māi festiora sunt. Opꝫ aūt discretiōis ⁊ iudicij vta ris diligētia in hmōi ⁊ speculationis decētia. ¶Nec mltū cures in ꝯpositis febrib⁹ ea℞ ac cessiones: nec initaris illis ad significādū: nō- nunq̄ eteni due febres cōponunt̄ tertiane sin gulis dieb⁹ oppināturq̄ medici quotidianaꝫ esse. Et aliquotiēs due sūt q̄rtane q̄ tertio acce dunt̄ die ⁊ existimat q̄ hec intuet̄ tertianā: vti turq̄ ad eā q̄ nō oꝫ curādā: vnde ⁊ febris au- getur vtus: fortiorq̄ fit intm̄ vt nōnunq̄ ea ex cura eger peat̄ cū cōtrarijs quā opꝫ ad eam vtat̄ curādā. Ideo ergo febrē ex ipi⁹ hā ⁊ ex p prijs significare oꝫ accidētibus: quēadmodū in ātecedentib⁹ dictū est: quo ⁊ significatio ve ra fiat ⁊ cura q̄lis expedit sit: nec offendat̄ q̄s ex circuitib⁹. ¶Febris itaq̄ ex rubea ꝯposita ⁊ flegmate quā emitriteum dixim⁹ si pura sit q̄tuor intelligit̄ signis. Primū est si cōtinua sit hocq̄ flegmatice febris cōtinuitate. Scd̄m si singulis sint illi accēsiōes dieb⁹ ⁊ vno q̄d die lenis ⁊ facil̄ accēssiōis altero aūt fortis ⁊ diffi- cilis. Leuis quidē qm̄ flegmatica cōtinua cū mouet̄ febris sua℞ accēsionū tpibus singula riter rigorē nō patit̄: qm̄ humor intra vasa ē ⁊ venas. Difficilis aūt scd̄o die qm̄ accensionis tertiane accēsiue dies ē ⁊cū ea rigor fit grauis cuius ē cū tertiana fieri: mouetur q̄ pariter ⁊ flegmatica febris cuius ē singl̄is accendi die- bus: vnde roborata difficilis fit. Tertiū est si- gnū si accēssionū difficiliū tpe rigor fiat ḡuis ⁊ nōnunq̄ rigor hic ⁊ horror multiplicātur i die bus ter vel quater. Quartū sequit̄ signuꝫ qm̄ accēsiones eius eq̄les sunt: graues q̄dē graui bus: leues vero leuib⁹. ¶Nō purus aūt emi- triteus quidā ex eq̄libus in virtute cōponit̄ fe bribus: q̄dā ex altera maiori. ¶Et cuius in cō positione eq̄les sunt si ex tertiana ⁊ quotidia- na circulariter accēsis fiat: rigor i singulis erit diebus: nisi q̄ die quodā cū horrore ⁊ extrēita tū graui difficilis est frigore: die alio accensio cum rigore fit graui tremore q̄z morsura ⁊acu mine. Que vo ex cōtinua cōponit̄ tertiana ⁊ cōtinua quotidiana rigorē nō hēt aut horro- rē. Et q̄ ex tertiana ꝯtinua ⁊ quotidiana piodi ca sitis est pure: nisi q̄ ab ea differt: eo q̄ q̄ in ea est rigor grauis nō ē: qm̄ q̄ in hac est febre rigor flegmatice fit cā febris: quiq̄ in flegma tica fit febre rigor difficilis nō est sed horrori silis nec est cū diminutiōe sed repletioni silis. ¶Cū aūt febris huius ē cōpositio ex ineq̄lib⁹ s. humores illas generātes ineq̄les sunt dn̄an tis signa febris manifestiora erūt ⁊ clari⁹ pate būt: debilioris q̄ occultiora. Hec est cōposita℞ ex putridis febriū signo℞ assignatio. ¶Acci- dūt āt i febrib⁹ simplicib⁹ siue cōpositis hitu dines q̄dā ab inuicē diuerse: aut caloris cā va rietatꝫ aut materiei: vocaturq̄ ea℞ queq̄ noī bus ab habitudinib⁹ denoīatis q̄b⁹ accidūt. Quibusdā eteni multa ē imixta hūiditas ⁊vo cat̄ lōdinis. Cuiusdā calor grauis ē adurēs: vocat̄q̄ incēdiū vel causon quā grauis seq̄t̄ sitis ⁊ in lingua nigredo: ⁊ in stō morsura cui⁹ cū tāgit̄ corpus sentit̄ tanq̄ si vrat̄. In alijs ca lor ⁊frigus in febricitātis simt̄ sentiunt̄ corpe i interioribus ⁊ exterioribus in oībus. scilicet corporis membris: hocq̄ in flegmatica febre que ex flegmatis vitrei fit putridine. Calor nāq̄ hac ē in febre flegmatis qd̄ computruit eā: frigus aūt ex eo qd̄ mīme putridū est: voca turq̄ febris hec epialos. ¶Est ⁊ i q̄ patiēs ca lorē i iteriorib⁹ sentit grauē: in exteriorib⁹ aūt teporē hocq̄ grossitiei ex q̄ fit cā ⁊ viscositatis nec p̄ualet calor ab iteriorib⁹ ad exteriora exi re. q̄ vocat̄ febris lifuria. Est ēt cū q̄ in corpis exteriorib⁹ frigus sentit̄ graue qd̄ ex magni fri goris fit flegmate: vocaturq̄ acromidos. scilꝫ pruinosa. Alia ē in cuius i interiorib⁹ corpis calor est grauis ⁊ nocens: subleuātur q̄ ab eo acutissimi vapores: qm̄ q̄ hanc facit febrē nō multe est viscositatis hūiditas: vn̄ ⁊ ab ea va pores dissoluunt̄ acuti facilius ⁊ hec vocat̄ fe bris tinodos. Hec est oīum assignatio febrium que ex putridis fiunt humoribus.

¶Caplꝫ. vij. de ethice febris signis ⁊ causis.

Febris autē que ethi ca vocat̄ in duas diuidit̄ ptes. Altera senē ctus appellat̄ q̄ ē hūiditatis cōsū ptio ⁊ in oībus corpis mēbris sic- citatis dn̄atio intm̄ vt extenuētur ⁊ desiccent̄ debiliteturq̄ calor nāl̄is ⁊ extinguat̄. Vocat̄ aūt senect⁹ hic morbus ⁊ qm̄ senes cū in senio fuerint calor co℞ extinguit̄ nāl̄is ⁊siccitas mē bris dn̄atur: humiditas cōsumit̄ corpo℞: ideo q̄ huic a senectute nomē est denoīatū. ¶Se cūda spēs ethice est vere febris: q̄ caloris ē ex tranāl̄is in mēbris principalib⁹ ꝯfirmatio: in tm̄ vt corpis cōsumat̄ hūiditas. ¶Huius spēs tres sunt. Prima ē in q̄ que in venis est paruis hūiditas ꝯsumit̄ q̄ cuiq̄ sunt ꝑprie mēbro: ca lefitq̄ simt̄ hūiditas q̄ in mēbris est teneris ⁊ debilibus vt adipis ⁊ carnis: vocaturq̄ hmōi

febris absolute ethica. Secūda est in q̄ hūidi tas q̄ in carne est tenera finit: icipitq; calor in hūiditate q̄ in cōsimilibus ptibus ē mēbris: q̄ tāq; ros ⁊ hūectatio ē ⁊ ex q̄ hec pascūtur mēbra: vocaturq; hmōi febris ethica ɔsumptiua. ¶ Tertia sequit spēs in q̄ hac cōsūpta hūiditate trāsit ad illā p quam radicalia adinuicem cōtinuātur mēbra: vocaturq; febris hec cōsūptio marcor ⁊ ptisis: vocat ɔsumptio ⁊ marcor eo q̄ a mēbris radicalib9 cōsumpta sit hūiditas ⁊ desiccata sint ac eneruata mēbra ipsa pter hūiditatis cōsumptionē: q̄bus mēbra ab inuicē ɔtinuabātur: quēadmodū plātis cū desiccari icipiunt accit eneruatio ⁊ marcor. Quibus āt ex causis h fiat febris iā ē videre. Febris ethica aut ex p̄cedētib9 fit cāis aut ex manifestis. Precedētes sunt cause vt febres putride si aduste fuerit: ⁊ si earū plixius fuerit tps: calorq; in corpis opatus fuerit humiditate: ⁊ mēbroꝝ radicaliū cōsumpseritq; eā. Et q̄ ab his fit causis febris ethica: ab ipso sui pricipio ɔsumptiua ē: quēadmodū ethica q̄ ab ea fit febre quā emitriteū diximꝰ; ⁊ q̄ ab apate fit qđ in pectore nascit: eiusq; calor ex vicinia ad cor pfertur: cuiꝰ desiccat hūiditatē ⁊ oim arteriaꝝ intm̄: vt illis desiccatis mēbra q̄z desiccet radicalia. Nōnūq; aūt ɔfectꝰ accit ca: q̄ ei cōtingit cui acutus est morbꝰ vnde vinū patiēti medicus dare cogit: qua ex cā cor siccitatem lucratur q̄ ad originalia vsq; ptrāsit mēbra. ¶ Manifeste aūt cause sunt: vt cure. tristitia. ira. labor. vigilie. ciboꝝ ⁊ potꝰ priuatio: maxieq; si cōtigerit hoc adolosceti etate ⁊ iuueni cuiusq; cōplexio calida est: ⁊ estatis tēpore: ⁊ regimie vtēti calido. Que ergo ex his fit causis: prio q̄dē ethica dicit ⁊ cū augmētat cōsumptionis: marcoris ac ptisis nomē sibi vēdicat. He sunt q̄ ethicā faciūt cāe. ¶ Sunt aūt q̄bꝰ significā tur signis hmōi. Febris hec ⁊ in p̄mordio ⁊ cū incipit difficile intelligit: q̄m mala ɔplexio calida in toto eq̄lis est corpe minime varia. febricitansq; nō sentit in corpe febris calorē: nec egrotationē: aut ɔfractionē: aut alia hmōi febriū putridaꝝ accidētia: q̄m alienus calor in oibus dn̄atur corporis mēbris eq̄liter. Nō est itaq; mēbrū aliquod calore vacuū alieno qđ ipsi sentiat diuersum nec tn̄ ad hoc in humiditatē corpis calor multū operat quo mānifesta sint febrē significātia signa. Ideo ḡ febris hec difficilis ē curatiōis: q̄m a sui nō agnoscit pricipijs quo medela adhibeat. Ut aūt ad marcoris puenerit habitudinē ⁊ eiꝰ manifestātur signa: ⁊ iā ipsius facilis est cognitio: nec possibile est eā sanari: corpus nāq; in iteritꝰ est habitudine. ¶ Huiꝰ ergo febris in pricipijs signa hec sunt q̄ in plibus manifestant habitudinibus. q̄m cū in corpe febris sit q̄ triū sit ɔtinua dierū: nec fortis est caloris. nec aliq̄d cū ea est accidētium putridaꝝ febriū: vt rigor sitis angustiatio i ligua siccitas ɔnigredo ɔfatigatio. ⁊ pcussio cephalea. vrie fetor. pulsus magnitudo ⁊ varietas. aliaq; hmōi q̄ putridas comitā tur accidētia febres: estq; sit calor mitis trāquillus: ⁊ i eadē ɔtinuꝰ hitudie tribꝰ diebꝰ: aut plibꝰ fortiorq; fit cū cibꝰ sumit q̄cūq; fiat hora ⁊ nocte sōni tpe cū videris hec ethicā certū habeas eē febrē. Hec sunt eiꝰ pricipioꝝ signa. Cū aūt febris hec ɔfortat ⁊ augek: calorq; incipit hūiditati q̄ in venis est cōsumptionē: eger macrescit: caro iminuit: cutis desiccat: facies restringit oculi supprimūtur. ¶ Ut aūt corpꝰ ad marcoris puenit hitudinē ⁊ reliq̄rū ɔsūptionē incipit calor hūiditatū. signa eiꝰ erūt oculi reducti ⁊ pfundati: ⁊ in eis lippitudo: palpebre ad inferiora trahūtur: quēadmodū in dormitatiōe pp v̄tutis debilitatē: facies fit fusca: oē corpus siccū ē ⁊ extennatū: a quo vite recessit decor ⁊ pulchritudo: frōtis ē cutis extēsa ⁊ sicca tanq; q̄ sup ossa desiccata ē cutis: facies q̄z ⁊ corpus silr se hn̄t tpa repressa ⁊ plana: aures cōgregate: color eoꝝ croceus: scapule sublate supplanū vētris siccū ⁊ marcidū. ⁊ si q̄ sub hypocūdrijs loca sunt tangātur oia q̄ isunt viscera sicca: inuenit: nec sub manu bn̄ apparēt: vētrisq; supplanū extēsuz ē rugosuz ⁊ dorso cōiūctuz estq; calor corpis dū tāgit in p̄uꝰ debilis donec diutiꝰ manꝰ sup corpꝰ imorek: ⁊ tūc acutus sentit calor. Est huiꝰ morbi dn̄oꝝ pulsus durꝰ extēsus: freq̄ns debilis. Hec est ethice diuersitatē ⁊ causaꝝ eius ⁊ signoruz assignatio.

¶ Capitulum octauū de apostematibus ⁊ signis ⁊ causis eorum.

Ico q̄m apa grossities ē ⁊ tumor qđ membro ex māe fit abūdātia eiꝰ replētis ɔcauitates ⁊ descēdētis. Hec aūt aut defluit ad ip̄m ex alio mēbro aut in ipo gn̄at. ¶ Materiaꝝ aūt a mēbro ad mēbꝝ fluxus sex fit cārū adunatiōe: de q̄bus duz de morboꝝ cāis tractaremus diximus mēbri. s. expellētis virtus: debilitas suscipientis: materiei multitudo: meatuz largitas: pascētis debilitatio v̄tutis q̄ i mēbro ē suscipienti: ⁊ cum mēbrū suscipiēs inferiori situ est in loco ab expellenti. Materiei vero in membro gn̄atio ex pascētis est debilitate virtutis q̄ in eo est nec qui ad ipsuz mittitur cibus digeritur plena digestione. ¶ Remanet itaq; in eo superfluitas ⁊ paulatiz augek: donec mēbrum repleatur ⁊ distēdatur: fitq; in eo apostema. ¶ Cū igitur mēbroꝝ i aliquo apa semel fit: ex abūdātia fit materiei ad illū ab alio decurrētis mēbro. Hꝰ aūt in calis fit apatibꝰ. ¶ Cū aūt paulatiz ⁊ p incremēta fit: aut ex supfluitatis paulatiz accurrentis fit fluxu: aut q̄ in ipso generatur mēbro. Hoc autē in frigidis fit apostematibus.

Sunt aūt apatū gña duo. alteꝝ ē gen⁹ apa calidū alteꝝ ꝟo fridū. Et gen⁹ apatis calm ex mala fit ꝯplone cala cū mā ad mēbꝝ ifluēti q̄ si fuerit cala ⁊ hūida sanguinea apa fit ex ea qd flegmō vocat. Refert aūt Galien⁹ qm̄ flegmō q̄dā ex mala fit ꝯplōe cala singlari sine mā: fitq̄ i mēbro ifläatio ⁊ rubor q̄ si cō fortet ⁊ robusta fiat mēbri fit mortificatio q̄ apatis spēs febri silis ē q̄ in mēbro fit. ¶Et si mā cala ē ⁊ sicca colicaq̄ apa ab ea gñatur qd formix vocat. Fridi aūt apatis gen⁹ ex mala fit ꝯplone frida cū mā ad mēbrū defluenti aut q̄ in ipo gñat. Et si mā hec frida ē siccaq̄ ⁊ cole nigre: apa qd sciros vocat fit durū scꝫ apa. Et si frida est ⁊ hūida flaticaq̄ teneruꝫ apa gñat qd vocat endimia. Sunt itaq̄ apatū spēs quatuor apa sanguineū qd flegmon vocat pma: scda colicū qd formix: tertia flaticū qd ēdimia: q̄rta aūt apa nigre cole qd sciros vocat. Et hoꝝ qdq̄ apatū aut simplex ē: ⁊ ab vno fit hūore hoꝝ q̄tuor aut certe cōpositū: qd a plurib⁹ fit hūorib⁹. Sūt apatū ꝯpositoꝝ multe diuersitates. Qñq̄ em̄ ex duob⁹ cōponit hūorib⁹ qñq̄ ex trib⁹ aliq̄tiēs ex quatuor. Ei⁹ ēt cōpositio aut ex eq̄lib⁹ ē hūorib⁹ in q̄titate: aut q̄dā eoꝝ āpli⁹ abūdat. Jō ℥ multa sunt apata ꝯposita scdm augmētū ⁊ diminutionē cōpsitiōis. Hoꝝ aūt apatuꝫ cognitio ex mixtis ⁊ varijs fiet signis. Qd igit ex hūoribus cōponit eq̄lib⁹ cognitio eoꝝ difficilis ē ⁊ iterptatio grauis. Qd aūt ex hūorib⁹ in q̄titate diuersis cognitio ei⁹ ex dñantis fit hūoris signis. Hec ꝟo apata ꝯposita alia q̄dē nomen hñt ꝓpriū alia carēt. Apa itaq̄ qd ex colera rubea ⁊ sāguie ꝯponit herisipilla vocat. Et si colicus hūor fortior ē herisipila dr flegmonica. Et si sanguine⁹ vincit flegmō ad herisipilā declinū appellat. Hoꝝ aūt apatū cāe varias habent habitudines ex efficiētib⁹ eas causis ⁊ ex membro in quo fiunt ex materia que in illo concluditur. Et nos cuiusq̄ apostematis dicemus diuersitatem ⁊ causas ac signa hoc exponemus loco.

¶Capitulum. ix. de apostemate qd flegmon dicitur ⁊ causis ⁊ signis.

Apostema qd flegmon vocat aut ex manifestis fit causis: aut p̄cedentibus. ¶Et manifeste sunt cause vulneratio. ꝯtritio icisio. ignꝭ adustio. euulsio. fractura vlcera que ab exterioribus fiūt cāis. Si etem̄ haꝝ quecq̄ causaꝝ mēbro acciderit māꝝ fit ad illud decursus sanguinearū. Nature est etem̄ ad vnūqdq̄ quo pascat mēbrū sanguineꝫ mittere maxime ad debilia quo illa sanet. Cū ergo mēbro aliqd istat incōmodū: sanguis ad se missi alteratio nē iꝓpriā nō pōt exhibere nām ꝑꝑ imutantis debilitatē virtutis: sed nec ei qua pur get a se virtus est. Fertur itaq̄ ad mēbrū ⁊ superfluitas fit in eo ⁊ mēbrū replet ac distendit ⁊ tumere facit calefitq̄ sanguis ꝑpter ex āhelitus priuatione eo q̄ apostema arterias opprimat. ¶Precedētes aūt cause repletio ē ex sanguine: atq̄ hic sanguis si bon⁹ ⁊ vtilis sit tēperatusq̄ in cōplexione ⁊ substātia ⁊ putredo post eius in mēbro adunationeꝫ facta est apostema qd flegmon dicitur facit puꝝ. Cuius signa sunt tumor in membro ⁊ dolor nisi forte pauci sit mēbruꝫ sensus: percussionesq̄ ⁊ distensio: caloris quoq̄ grauitas ⁊ inflatio rubor ⁊ manus cum imprimit repulsio: nisi q̄ accidētia hec manifesta nō erunt ꝑpter mārī tēperātiam. Et si multarū est arteriarū membrū ⁊ fortis sensus percussio grauior fiet. Et si pauce illi sunt arterie pauc⁹ quoq̄ sensus: dolor illi est ⁊ grauitas sine percussiōe. Qd si qui hoc facit sanguis apostema tēperate est complexionis ⁊ grosse substātie flegmō fit in carne: eruntq̄ que dicta sunt signa fortiora distensioq̄ ⁊ percussio grauior. Si aūt cū sua ē tēperantia subtilis sanguis substātie flegmonem facit in cute ⁊ que dicta sunt signa minora sunt nec comitat percussio. Qd si bon⁹ nō est sanguis nec tēperate cōplexionis sed magni est caloris: pariterq̄ subtilis apostema fit ab eo qd vocat herisipila que ⁊ herisipila simplex appellat. Hec aūt herisipila min⁹ mala est q̄ꝫ qui ex sanguine cōponit ⁊ cola rubea. Huius apatis signa: qm̄ cum eo inflammatio ē ꝫuior q̄ꝫ in flegmone: eiusq̄ rubor clar⁹ magisq̄ q̄ꝫ ille rubet: ⁊ si tangatur apostema sanguis ab infixionis loco declinat ⁊ statim redit nisi q̄ percussio eius ⁊ dolor minor ē. Qd si cum sua sit grossus in substantia sanguis malitia apostema fit quod herisipila dictum variolam vocant ⁊ arabes ignis filias cuius apostematis causas exponemus ⁊ signa cum de passionibus que superficie cutis fiūt dicemus. Uariantur auteꝫ apostematis huius. i. sanguinei habitudines ex mēbro in quo fit. Cū ergo in capite fit aut facie mesera vocat qd est nimi⁹ rubor ⁊ manifestus cuius signa sunt in facie rubor grauis tumor capitis cum oibus que in eo sunt dolor ⁊ ꝑcussio. Et si i cerebri accidat operimento phrenesis vocatur. Et si in cōsolidatiua tunicaꝝ oculi obtalmia dicit. Si in suo inuoluēti costas operimento vocat pleuresis. Et si in pulmone pipleumonia nūcupat si in diaphragmate mania quodā appellat modo: ⁊ si in primis vngularū locis dahesa vocat. Qd si in tenera carne q̄ sub alis est aut inguinibus aut collo aut post auriculas ⁊ sanies in eo cito fit tahana vocatur ⁊ emissio. Et flegmon si ad herisipilā percutiat aut herisipila ad flegmonem: et cito

fit in ea sanies vlceratio dr tahana.s. Et qd in glãdulis fit q̄ sub alis sunt tahana ē pessima ⁊ necꝫ: qm̄ glãdule he sup̄fluitates suscipiũt cordis: q̄ magis calide sunt. Qd aũt alijs accidit in mẽbris ap̄a flegmõ absolute vocatur. Cũ ãt aptũ fuerit hoc ap̄a anastania dr. qd. s. nomẽ remotionẽ ⁊ sep̄ationẽ sig̃t. Ap̄aticum etem̃ membrũ cũ ad illud ab alio defluxerint mãe aut gñantur in eo oĩmodis p̄tes eius separanť: ⁊ vacuꝰ remanet locꝰ in quo mã colligitur. Hec aũt mã aut sanies aut sanguis aut ex vtroqꝫ mixta. Materia nãqꝫ cũ nã maturauerit ⁊ membri fecerit nãe silẽm radicalis sanies fit ex ea alba: ꝙ si eã excoq̃re neq̃at nã ⁊ in bonã nõ p̄õt mutare habitudinẽ p̄p̄ suam debilitatẽ corrũpiť ⁊ sanguis fit grossius ⁊ turbidus. Et si in ea nã debilẽ fecerit actionem p̄tẽ maturat p̄tẽ nõ: ⁊ fit ex ea sanies simul et sanguis vocaťqꝫ ⁊ hmõi est ap̄a emissio: cuiꝰ signa sunt vt si cũ ea dolor ⁊ p̄cussio maxime qꝫ cũ adhuc ꝯuenit mã. Cũ aũt mã pleniꝰ maturata fuerit ⁊ simul tota ĩ saniẽ ꝯuersa dolor fit leuior qm̄ mã vniꝰ est habitudis ⁊ non diuersaꝝ. Emissiõis aũt in q̄ sanies ē signa sũt qm̄ si digito illã tetigeris lenẽ iuenis ⁊ sub digito descẽdit. Si sit aũt in ea sanguis distensio in ea sentiť. Et est ituẽdũ in hoc capitulo speculatiõe diligẽti ne forte a mẽbri grossitie fallaris in quo sanies est ⁊ lenitatẽ nõ sẽtias eius fiatqꝫ in passiõe nocumẽtũ magnũ cum materia membrum corrumpat ⁊ comedat.

¶ Capitulum. x. de apostemate colerico ⁊ signis ⁊ causis.

SCiendum qm̄ si coľa rubea pura est ⁊ ad mẽbra defluxerit aliq̃ formix vocatũ fit ab ea ap̄a. Si aũt aliq̃d illi misceať sanguis ap̄a qd herisipilã vocamꝰ fiet. Et formix q̃d si coľa ex rubea fiat tenui formix ē simplex q̄ in cute fit cuiꝰ est signũ adustionẽ ⁊ ardorez in cute tm̃ eẽ. Qd si cũ tenuitate acuta est formix q̄ cutẽ comedit oriť ⁊ carni ĩmergiť ac formix comedẽs vocať cuiꝰ signũ ē discurrere ⁊ dilatari p̄ cutẽ a loco ad locũ quẽadmodũ formica moueť: estqꝫ cũ eo prurigo ardor ⁊ calor in tactu acceleratqꝫ ad illũ vlceratio. Qd si in tenuitate tẽperata sit ⁊ grossitie: paucisqꝫ acuminis milearis fit ab ea formix cuiꝰ signa sunt in cute vlcera milio siľia. Herisipila vo q̄ ex sãguinis admixtiõe tenuis cũ coľa rubea fit. signa habet in cutis exterioribus ruborem ardorez iflammationem percussionem quoqꝫ grauez ac dolorem omniaqꝫ hec signa validiora erũt q̄ in flegmone ⁊ herisipila flegmonica longeqꝫ maiora.

¶ Capitulum. xj. de apostemate flegmatico causis ⁊ signis.

APostema vo qd ex fľate fit. Qd si ex fľate sunt tẽperato ĩ tenuitate ⁊ grossitie ac viscositate: ⁊ ē ei ad membrũ semel decursus ap̄a oriť qd vere endimia vocať. Fit aũt ⁊ hmõi ap̄a ex vẽto vaporoso quẽadmodũ in hydropicoꝝ corporibꝰ ex vẽtositate fit ⁊ in p̄tisicis ⁊ q̄ꝝ ꝯplo p̄ncipaliũ mẽbroꝝ corrupta est. Sũt ãt huiꝰ ap̄atis signa: qm̄ albũ ē colore enervatũ ⁊ sine dolore: cui cũ ip̄rimiť digitꝰ digiti restat locus p̄fundꝰ nisi ꝙ ex vẽtositate fit vaporosa. Hinc etem̃ digitꝰ nõ ĩmergiť ⁊ si p̄cutiať sonũ emittit. Qd aũt ex fľate fit grosso fit ex eo caro sup̄flua: furunculi: scrofule. verruce. nodi glãdulis siľes: in q̄bꝰ oĩbus in ipso gñať mã mẽbro ap̄atico. Qd aũt ex fľate fit grosso cui coľa mixta ex nigra vrucas facit. Et fľa si salsum fuerit sanguini ĩmixtũ pustulã facit fauosam. ¶ Sup̄flua aũt caro ap̄a ē grossũ arabice selahs dictũ in magnitudine diuersũ qd q̄dẽ aliquotiẽs ē vt cicer aliquotiẽs maiꝰ intm̃ vt ad melõis p̄ueniat magnitudinẽ ⁊ ē q̄si in penula illd ab oĩ incõtinẽti p̄te. Est aũt selahe signũ qm̄ si ꝯpresseris eã ⁊ commoueris iuenis nequaqꝫ mẽbro ĩherẽtẽ: sꝫ q̄si sep̄atam ab eo ⁊ illi sola ꝯtinuať cute. Sũt aũt selahe diuersitates q̃tuor. adipinosa. mellea pultiosa ⁊ viscosa. ¶ Adipinosa ex fľate nasciť gros so cuiꝰ ē signũ ip̄az eẽ circa originẽ strictã: ⁊ ē illi sensus quã q̄ ꝯtinet mãm siľis ē adipi: ⁊ si illi digitũ ip̄rimas nõ supprimiť neqꝫ reduciť sꝫ tactꝰ eiꝰ adipis tactui siľis ē. Mellea vo ex putrido gñať fľate mãm melli siľem ꝯtinet in liq̃re ⁊ colore quã si ꝯpresseris reduciť ⁊ rep̄miť: minꝰ tñ q̄ sanies ⁊ cito reuertiť cuiꝰ tactꝰ vtris ē siľis in q̄ ē mel tactui. Pultinosa aũt ⁊ viscosa ex fľate fiũt qd illi siľis ē a q̄ ⁊ mellea fit: q̃rũ ē signũ qm̄ eaꝝ origo larga ē ⁊ sensus paucꝰ: tactusqꝫ mollis nisi ꝙ pultinosa siľem ꝯtinet pultibꝰ pollẽte mãz q̄ sũt. s. sorbitio ex farina facta viscosa: aut mãz q̄ siľis ē ĩficate quã ex lacte faciũt. ¶ Furũculi ex mã gñanť grossa ⁊ mala: cui aliq̃d admixtũ ē sanguinis grossi ⁊ turbidi ⁊ hmõi mãz ꝯtinet luto siľem ⁊ arene vel olei amurce aut vini fect. aut paludi vel carbonibꝰ nigris ⁊ siľibꝰ. Cuiꝰ signuz est qm̄ minꝰ rep̄miť q̄ sanies ⁊ sãguis ad duritiẽ declinãs. Scrofula aũt ē ap̄a duꝝ glãdule siľe qd fit: aut in tenera carne q̄ in collo est aut ĩguinibꝰ vel alis. Maxime aũt hoc oritur ap̄a in añrioribꝰ colli: aut lateribꝰ ⁊ ē aut glandula: aut due: aut tres plures ve: q̃rũ singule in suo sunt pãniculo p̄prio: quẽadmodum in se caha dictũ ē. Vocať aũt hmõi scrophula eo ꝙ in scrofe ⁊ porci collo multa oriant: ⁊ vt q̄dã aiũt eo ꝙ scropha multos p̄iat fetus. Et hoc ap̄a multaꝝ fit glãdulaꝝ: vñ ⁊ nomen ei abinde

abinde denoīatū ē. ¶ Uerruca aūt pustula ꝛ rotūda que in corpe ē dura tactu tanq̄ clau⁹. Nod⁹ ꝟo glādulosus apa est durū sub auelane q̄ntitate: aut nucis qd in locis fit qui nudi sunt carne ꝛ in plurib⁹ si cōpsseris illud digito quasi conteritur.

¶ Capitulum. xij. de apostemate quod ex nigra fit colera causis ꝛ signis.

Apostema qd ex colera fit nigra: aliud ex melāconica fit diuersitate q̄ sāguinis est fex ac purgamentū: ꝛ vocat̄ scliros purus: cuius est signū vt sit durus: ꝛ sine dolore eiusq̄ color albus ꝛ liuidus: aut in corpis colore. Et si hec i ipso gignitur mēbro materia ꝛ pars eius in venis pars est extra: apa qd cancrū dicim⁹ gn̄atur. Cuius signum est durities distensio cū graui soliditate vt lapis: eiusq̄ figura cācri similis. Inuenies etenim venas q̄ in hmōi sūt mēbri laterib⁹ ꝛ apati ta ctu duras: supfluitate repletas melīca ꝛ cācri pedib⁹ siles. Est ꝛ qd ex colera fit nigra: q̄ ex humoꝝ gn̄at̄ adustione ex q̄ cācer nascit̄ comedēs ꝛ vlcerās cui⁹ signū ē: qm̄ qd in eo vlcus fit grossa hz labia ad exteriora replicata: ꝛ est in eis sile q̄d adipi colorq̄ eoꝝ rubeus aut viridis. Ulceratio ꝟo nigri est coloris. hec ē apatū assignat°: cū cāis ꝛ vniuscuiusq̄ signz.

¶ Cap. 13. de passiōib⁹ q̄ supficiei cutis accīt.

Passiones que i exteriorib⁹ fiūt cutis. alie q̄dē ab interiorib⁹ fiūt cāis q̄ pcedētes vocātur: alie ab exterioribus q̄s manifestas vocauimus. Et q̄ a pcedētib⁹ fiūt causis q̄dā in toto apparent corpe ꝛ illi cōmūes sunt: vt variola ꝛ quā icessionē dicūt ꝛ rubeolā: elephātia morphea lepra. Quedā aūt q̄busdā sūt pprie mēbris vt alopitia q̄ in capite ppria ē ꝛ silia: vt lentigines faciei tinea capitis. ¶ Que ꝟo ex manifestis fiūt causis ꝯtinuationū est sepatio. Cōtinuatiōis aūt sepatio alia ex corpib⁹ fit non sentiētibus vt ferri incisio: lapidis collisio fustiū ꝯtritio: ꝛ hmōi a corpibus inaīatis illata silia. Quedā aūt ex corpib⁹ sentiētib⁹ vt aīali Aīal qd hmōi facit aut mordet aut pūgit: aut pcutit. ꝛ qd mordet aut pūgit aīal: aut veneno caret vt hō ꝛ nō rabid⁹ canis. Aut veneno sorū est vt rabidi canis tyriaꝛ serpētes siliaq̄ Et nos pmū d his q̄ ab interiorib⁹ fiūt causis in corpis exteriorib⁹ pmū dicem⁹ passiōib⁹: incipiētes ab illis q̄ oībus cōes sunt mēbris. variola scꝫ ꝛ rubeola. elephātia. lepra. morphea alba et nigra. petigine. viriditate. scabie. prurigine. pediculis. pustulis paruulis verrucis. apostemate. qd apoꝛisma vocat̄: vlcerib⁹ quoq̄ q̄ ex ignis fiūt adustiōe: pustulis miliarib⁹. sudoris nimio fluxu ꝛ ꝯstipatiōe: sacroq̄ igne Et nos pmū d variolaꝛ cāis ac signz dicem⁹.

¶ Caplm. 14. de variola ꝛ causis ei⁹ ꝛ signis.

Variola vlcera sunt multa ꝛ parua: q̄ omē cōstern ūt corp⁹: aut in ei⁹ maiori pte et aliq̄n q̄busdā ꝛ nō aliīs accidit mēbris. quā āntiqui carbones dixerunt adustos: greci aūt filias ignis vocant. he aūt pustule maxie i hoibus crescēdi fiūt tpe. Fetus nāq̄ in matrice sanguie pascit̄ mēstruo q̄ supfluitas q̄dā est corpis mulieris quem natura ab epate p venas ad matricē expellit quēadmodū alio diximus loco. hic aūt sanguis in substātia varius est ꝛ qualitate. In suba q̄dē qm̄ aliquando sanguis in ea dn̄at suba. q̄nq̄ colere rubee. aliq̄n nigre. nōnunq̄ flegma. In qualitate aūt qm̄ aut laudabilis est sanguis aut ē malus. Fetus itaq̄ ex meliori pascitur et eo ipsius nutriunt̄ mēbra: reliquūq̄ qd est i eius remanet mēbris et venis. Ut aūt fetus matris egredit̄ vtero lacte nutrit̄: qd ipm̄ ex sanguie fit mēstruo cuius meliori pte mēbra pascunt̄. reliquū in corpe restat supfluitas donec aliq̄ oīa hec commoueat cā ad corpis exteriora et tūc appet. ¶ Est aūt eoꝝ motus aut ab exterioribus causis vt aere pestilētiali ꝛ in locis sessiōe q̄ habitacula sint variolā patientiū: in q̄bus q̄ sedēt aera respirant quē vapores miscēt ab vlcerib⁹ variolarū dissoluti. Ab interioribus aūt vt pueri regimē est qd cibis calidis fit ꝛ hūidis ꝛ grossaꝝ sn̄astātiaꝝ vt multarum comestio carniū ꝛ dulciū: dactiloꝝq̄z aliīq̄z cibi supfluitatib⁹ ꝯueniētes malis q̄ in corpe cōgregant̄. Augēt itaq̄z q̄ntitatē eoꝝ ꝛ ebullitio illis accidit. Cōfortata aūt sup eas natura expellit ad corpis exteriora: fiūtq̄z ab eis pustule que carbones ignis vocantur. he in malitie sunt augmēto ꝛ diminutiōe iuxta supfluitatis qualitatē a q̄ fiūt ꝛ subam ei⁹. Si etem̄ a quo gn̄ant̄ sanguis calē est cōplonis ꝛ grosse sube nō male q̄litatis ea fit variole spēs cui⁹ in pncipio pue sūt pustule ꝛ rubee. augent̄q̄z i magnitudine donec ad lēticule attigāt q̄ntitatez magne: rotūdat̄q̄z ꝛ pfundat̄ ꝛ fit illis coruscatio. velociterq̄z aperiunt̄. hee aūt cū apte sunt colorē hn̄t albū coruscū silez margaritz: fitq̄z illis cū aptōe prurigo ꝛ durities. ꝛ hec ei⁹ spēs reliq̄s salubrior ē. Si aūt variola ex sanguie fiat grosso melācontico ꝛ malo q̄litate: in pncip° ipi⁹ pustule oriunt̄ liuidi coloꝛ i quaꝝ medio gutte sūt nigre q̄ cū creuerit dilatant̄: ꝛ ad iuicē ꝯtinuāt̄ nec rotūdant̄: sꝫ figura earū diuersoꝝ est lateꝝ ꝛ color nimiū liuid⁹: aut in plūbi colore: aut ad nigrū declinās vt cineris color: aut ad croceū inclinās vel bedemia cuz colorē: hee cū erūpērit fiunt illis vesice nigre adustiōi siles ignis: q̄ aliq̄n mime aperiūt̄. Et q̄ hmōi sūt ceterz iudicāt peiores ꝛ mortifere.

Qd si sāguini rubigo misceatur inter vlcera hec tumores surgūt: in quibus rubigo est similis guttis que exustione fiunt ignis: vocanturque huiusmodi sacer ignis: et hee quidem pessime sūt variole. Et in rubore species est aliqua que vocatur rubeola que ex sanguine fit calido et subtili et nō multū malo: et hec species cū ad statū puenerit similis fit milij granis aut paulo maior: et eius color rubeus nec apiuntur pustule sed fluūt. Cōia aūt signa in variole principijs febris est: et faciei tumor tēporum et organicarum: prurigo in naso inflāmatio rubor in facie et in mēbro in quo fiūt: capitis grauitas: in gurgulione asperitas. Cū hec videris signa cū inherēti febre: variolā procul dubio futurā agnosces.

Capitulum .xv. de elephātia causis et signis.

Elephātia est morbus oia corpis mēbra desiccās et siccitate corrūpēs et quasi cancer qd in oi fit corpe. Fit aūt ex virtutis debilitate imutantis que in carne est: si sit hec ex mala cōplexione frida et sicca: et in qua humor niger sanguini dominatur: eiusque in illū corruptio que deinceps ad oia que pascantur tendit mēbra. Hic igitur desiccat ea et corrūpit siccitate sua corrūpēs pariter oēs corpis humores. Fit itaque cum humoribus spermatis corruptio: cū et humores et sperma ex sanguine fiāt: intātū vt in gnato passio hec trāseat et in filios. Spermatis nāque substantia eiusmodi hois malis cōmixta est humoribus que hāc faciūt passionē: et que ex hoc fit spmate filius humores habet corpis his similes humoribus: eiusque radicalia mēbra ex spmatis gnata sūt substantia. Hic igitur est quod passio hec a patribus ad filios trāsit. Transit etiam morbus hic in cohabitātes patiētibus eā: eo quod ab eorum dissoluantur vapores mali corpibus quos qui circūstat cū aere respirat. Sūt aūt elephātie species due. altera est que fit ex colera nigra quā sanguinis diximus esse fecē et purgamētū: huiusque elephātia mēbrorum nō facit casum. patiētibusque hāc speciem cura nōnūque prodest et perfecte sanantur si in eius adhibeatur in principijs. Altera et secunda est que ex humore fit nigro. que ex colere gnatur rubee adustione et in hac specie mēbrorum est comestio et casus: et ab hac nulla sanatur quis medela. Et elephātie in principijs signa sunt: quoniam in oculorum albo liuidi eas appetit: videbisque oculos tāque rotūdos figura vnius et passio hec leonina vocatur: hec cū roborata fuerit fiūt mēbrorum casus et ciliorum et palpebrarum pili occidūt: et in gutture fit raucedo. facies intumescit deficit et ad ruborē declinat. digitorum sūma findunt: nares desiccantur: lingue ingrossantur vene: et nōnūque nasus occidit. Hec est elephātie cū causis et signis assignatio.

Capitulum .xvj. de lepra morphea sarpedine causis et signis.

Lepra albedo est que in exterioribus fit cutis: et aliquando in quibusdā sine alijs est mēbris: nōnūquā vero in toto fit corpe intm vt totius fiat corpis color albus. Hec aūt passio ex humoris flegmatici in sanguinē dominatione fit et virtutis debilitate immutātis. Que in mēbro est si ex mala sit frida cōplexione hec sūt signa: quoniam mēbrū in quo est albū est colore itidēque eius pili: et si cutis flebotomo vel certe acu pungitur sanguis ab ea nō egreditur sed humiditas alba. Et que huiusmodi est lepra incurabilis est. A qua aūt sanguis aut rubea egreditur humiditas non desperāda est sanitati. Morphea aūt alba ipsa quidem albedo tenuis est in cutis exterioribus: fitque ab eisdē quibus et lepra causis sed debilioribus. Differūt aūt quoniam morphea in cutis est exterioribus, lepra aūt in mēbri profundo: et qui in eius oriuntur pili loco albi sunt. Morphea aūt nigra immutatio est cutis coloris mēbri in nigredinē angēs. que ex cōmixtione fit colere nigre cū sanguine huius signū est quoniam cutis ad nigrū declinat: et si fricetur mēbrū soluitur ab eo quid furfuri simile. et locus dissolutorum rubeus remanet. Maxime autem fit morphea hec illis qui ad etatē venerit iuuētutis et grādiorū ex colere rubee adustione in eorum corpibus aut eius in nigrā declinatione. Petigo autem siue sarpedo asperitas est que in supficie accidit cutis et ad nigredinē declinat. aliquando ad ruborē. hec ex sāguine fit colerico et subtili quē colera miscet nigra. aliquando autem commixtione humiditatis grosse et flegmatis salsi. cū sanguine acuto. Hoc aūt fit in petigine cronica et diuturna in qua nō excoriatur cutis. Huiusmodi signa sunt que in profundo est mēbri et squamule ab eo tollūtur rotūde quales pisciū videmus squamas.

Capitulum .xvij. de scabie. prurigine. cutis excoriatione pediculis pustulis verrucis suffusionibus. et apate qd apostema vocatur et vlceribus ex adustione.

Scabies et prurigo et cutis excoriatio ex flegmatis salsi cū sāguine colerico admixtione fiūt. cū illū natura ab interioribus depulerit mēbris ad exteriora cutis et hic sub cute remāserit. Si huius itaque humores subtiles sunt prurigo fit que cito sanatur. Qd si grossi scabies fit et lōga prurigo et in qua cutis excoriatur passio. Nōnūque cutis ex debilitate accūtia hec fiūt quoniam cū natura supfluitates expulit ad corpis exteriora emiserit tāque interiora que purgat mēbra. non confortatur ad earum expulsionē cutis foras et dissolutionē remanent quoque in ea. Maxime autem eiusmodi fiūt plurimum cōedētibus et qui malis vtuntur cibis malos gnantibus chimos et balneis abstinēt. Est autem pruriginis maxime illi qui non lauantur fieri. Multiplicantur nāque sordes in corpe et residēt. Fit autem etiam senibus prurigo plurimū propter cutis eorum debilitatē et etiam quoniam in eorum corpibus salsus gnatur humor complures. Scabiei autem signa sunt pustule pne que rubee incipiūt dehinc apiuntur. et est cū eis prurigo grauis. et magis in manibus fit et inter digitos ac in cubitis et ossanio et confinibus nōnūque aūt in toto fiunt corpe. Pediculi ex superfluitate

fiunt ꝛ humiditate grossa ꝛ mala quaꝫ nā ad corporis depellit manifesta: ꝛ a poris pp̄ suaꝫ nō exit grossitiem. admiscēturq̄ illi sordes. Et ex vtrisq̄ generant̄ pediculi. Jō ergo pediculi plures fiūt in his q̄ nō lauant̄ ꝛ cuti nō mundāt a sordib⁹: queadmodū pegrinātib⁹ accit. Sudor nāq̄ cū corpe fuerit egressus ꝛ poris adheserit corpori q̄ subtilis quidē est dissoluitur: qui grossus putrescit ꝛ ex eo hmōi gn̄atur sial. Nōnunq̄ pediculi gignūtur ex multa ficuū siccarū comestiōe cū corpus mime mūdū est. Pustule vō pue ex hūiditatib⁹ fiūt malis: q̄s nā ad corpis ꝛ cutis pellit exteriora: q̄ si acute calide fūt ꝛ pustule acuta hn̄t capita: si grosse aut fride pustule fiūt late ac explicate. Maxime vo illi pustule oriūtur cuius cutis densa est ꝛ spissa. ¶ Serie aūt pustule sunt alie pue alie magne extēse ꝛ lati capitis q̄ cū prurigine incipiunt magna q̄ cū scalpūtur hūiditas ab eis fluit rubiginosa. Fiunt aūt hee ex sanguine colico ꝛ est eaꝝ color rubeus: tumultuātq̄ magꝫ diei tpe ꝛ fit patiēti sil' calor ꝛ estus: fitq̄ illi plus magn⁹ i eis ꝛ velox: aut ex hūiditatis flegmatice ꝛ salse: cū sanguie tenui admixtiōe ꝛ est harū calor alb⁹ ꝛ he magis nocte tumultuāt. nōnunq̄ āt ex haꝝ triū fiūt adunatione cārū nec ē multū eaꝝ color rubeus. ¶ Chasesa aūt pustula ē parua miliꝫ grano silis q̄ super manifesta cutis disternit̄: estq̄ eius gn̄atio ex humiditate subtili acuta ꝛ colica q̄ sanguini mixta est: q̄ maxie in estate fit: ꝛ oino ex aque frigide supfusione supra corpus. Cōcludunt̄ etenim supfluitates q̄ ab interioribus corpis ad cutē egrediunt̄ ꝛ in poris remanēt. ¶ Verruce sunt pustule parue ꝛ nimiū dure rotūde quaꝝ quedā claui dicūtur q̄ parui ad inferiora tēdunt corpis tanq̄ claui ꝛ in multis fiunt mēbris ex hūiditatis flegmatice cū colere nigre admixtione. Ulcera vero q̄ ex adustionib⁹ fiunt ex sanguie oriūtur adusto melicoq̄ quē nā ad corporis pellit exteriora fiūtq̄ primum pustule grādes ꝛ aperiunt̄ ꝛ dilatātur ꝛ erūpūt fiūtq̄ illis vesice nigre. ¶ Apostema vero qd̄ vocat̄ aporisma ex sanguie fit ꝛ vētositate orit̄ ex arteriarū ruptura cū q̄busdā acciderit mēbris aut collisio: rūpunturq̄ sub cute arterie: aut vulnere qd̄ in arteriaꝝ cadit locū: cōsolidaturq̄ cutis q̄ super ipsas est: ꝛ ruptura superest arteriaꝝ aperta non consolidatur nec permanet super eas. Huius signa apostematis sunt q̄ loc⁹ pulsat: ꝛ si manu premat̄ maior eius abit pars: ꝛ aliquādo in eo crepitans sonus audit̄: estq̄ a͞patis color q̄lis bedemani ꝛ violarū. Ait aūt. G. quoniā pustule oēs ꝛ vlcera que corporib⁹ accidunt nimiuꝫ albis ꝛ morphea lentiginosa pessima sunt ꝛ curationi difficillima. Nimiꝫ etenim corpa alboris parum habent sanguis ꝛ in corporib⁹ lenticulosi in morphea hūores sunt mali: hisq̄ duabus de cāis difficilis ē vlceꝝ curatio a malo. s. hūore a quo vlceꝝ fit cōestio ꝛ sanguis boni diminutio ex quo bona gn̄atur in vlcerib⁹ caro: ꝛ qd̄ comestum fuerat in integrum reparatur.

¶ Capi. xviij. de passiōib⁹ māifestis q̄ q̄busdā mēbris sine aliꝫ ppe sunt vt sunt alopitia tyria. tinea. furfures capitis magnitudo. a͞pa intercutaneū lētigies. nemessa. moꝝ faciei. adustio faciei. elephas. varices. dactilia. vena sanosa. fissure manuū ꝛ pedū ꝛ dahasa.

Et quoniam de morbis q̄ in māifesto fiūt corpis dictū ē: q̄ruꝫ manifestatio oib⁹ ē cōis mēbris. Jā hoc in caplo q̄ q̄busdam sine aliꝫ mēbris ppie sunt passiōes videbim⁹. Quedā eteñ capitis ppe sunt vt alopitia tyria. tinea. furfures capitis q̄ ex scoine aptiōe ē magnitudo: a͞pa molle qd̄ sub cute est capitꝫ: ꝛ sup craneū. Quedā faciei ppe sunt vt lētigines. nemesa. pustule pue q̄ lēticule vocant̄ faciei fissura moꝝ qd̄ i genis fit ꝛ adustio. Quedā pedib⁹ vt elephas ꝛ vene q̄ varices vocant̄ ꝛ vlcera q̄ dactilia dicunt̄. Quedā in manib⁹ oriunt̄ ꝛ pedib⁹ vt vēa sanosa. ꝛ fissure q̄ i palmis ꝛ sub pedib⁹ fiūt ac calcaneo ꝛ ex ocreis ꝯfricatio: ꝛ ex eq̄tatiōe excoriatio. Quedā digitis accn̄t tm̄ vt dahasa ꝛ vngulaꝝ imutat⁹ color tenuitasq̄. Nos itaq̄ pm̄ū de passiōib⁹ q̄ capiti ppe sunt dicem⁹: ꝛ pmū de alopitia ꝛ tiria. Et alopitia ac tyria passiōes sūt p q̄s capitꝫ fluūt capilli barbe ꝛ ciliorꝝ: q̄b⁹ hec ↄ̄noīata sūt noīa ex morbis q̄ duob⁹ his fiunt aīalibus. Uulpi eteñ aliquotiēs accit piloꝝ casus ꝛ cutis vulneratio. serpēti aūt accit excoriari cute: iōq̄ cū tyria excoriatio ē cutis. Aiūt aūt nōnulli tyriam dici q̄ in hac passiōe piloꝝ fit euulsio ipo in loco ꝯtorta ꝛ icurua q̄lis ē serpētis reflex⁹ sꝫ nihil ē qd̄ ppponūt. Fiūt āt passiones he due: aut ex cola acuta q̄ sanguini misceā q̄ ad mēbra in q̄b⁹ capilli sunt fert̄: cadūtq̄ ꝛ defluūt capilli adustiōis q̄ illis accit cā: ꝛ hui⁹ signū qm̄ loci color ad nigrū declīat aut ex flatico ꝛ salso hūore acutoq̄ q̄ sāguini miscet̄: eaqꝫ de causa capillorum fit fluor: aut ex flegmate certe grosso ꝛ viscoso qd̄ loca opilat quibus vapores capillos generātes ascēdunt cuius signū est loci color ad albedinem declinās. Nōnunq̄ totius accidit pilis corporis his eisdē de causis sicut ait hypocras. Si cui alopitia est varices innascunt̄ ꝛ capitꝫ pili redeūt: sed cui alopitia est raro inascunt̄ varices. Nōnūq̄ aūt capitꝫ accit pilis fluxus ca susqꝫ cibi ex iminutiōe: ꝛ bonoꝝ paucitate vaporꝝ qui capillos producunt ꝛ aliquotiens ex poroꝝ raritate: qm̄ cū vapor capillos creās fuerit egressus spargitur ꝛ dissipatur nec ge=

nerationi cōgregat capillorū: vt fum⁹ cū largo egredit loco. aliquotiēs autē ex pororū fit cō stipatione q̄ ex humiditate gñatur ⁊ flegmate. vapor nāq ex quo fiunt capilli cū ab inter humiditatē hāc fuerit egressus humiditas cō uertit et poros opilat ⁊ icisio inter q̄ egressus est vaporē ⁊ interiorē fit: nec alter alteri conti nuat ⁊ capillorū abinde ꝓhibetur gñatio. Fit aūt ⁊ nōnunq̄ capillorū casus post acutos sta tim morbos caloris cā grauis ⁊ vaporū mali tia. Et qñq ex hūiditatis bone cōsumptione queadmodū ptisicis cōtingit ⁊ ethicā patien tib⁹. ¶Tinea aūt vlcera sunt parua q̄ capiti accidunt: quibus est vesica q̄ spēs hz multas. Prima est q̄ fauosa vocat ⁊ ex flegmate fit fal so: cuius signū est qm̄ vlc⁹ est quo capitis cu tis pforat foramibus subtilib⁹ in quo humidi tas ē fauo similis. Scđa ficosa ⁊ rotunda ⁊ du ra. cuius in superiorib⁹ rubor ē ⁊ in cōcauitate quiddā granis siēe ficuum. Est ⁊ tertia que vocat ameda: ⁊ sunt vlcera cū q̄bus in capite multa sunt subtilia foramia miora sunt foraminib⁹ q̄ in fauosa sunt ⁊ ab his hūiditas aq̄ carni similis egredit. Est ⁊ quarta q̄z spēs pu stule. s. parue rubee: figura quarū vberib⁹ siēis est māmillarū a quib⁹ humiditas fluit aquosi tati siēis sanguini. Quinta ēt eius est spēs sic ca ⁊ colore alba lupino similis a qua q̄si corti ces ⁊ squame fluūt albe. ¶At vero furfures corpa sunt parua tenuia furfuri similia que a capitis fluūt cute sine vlceratiōe q̄ ex vaporibus fluūt flegmaticis ⁊ falsis: aut ex sanguie cui colera miscet nigra. ¶Capitis aūt magni tudo ⁊ oblōgatio ac curuatio q̄ ex scomorum fiūt apertiōe: ex vētositate cōtingūt grossa q̄ il lis inuiscat locis qua de cā scoma sepatur: ⁊ ossa capitis remouent abinuicē: idcq ⁊ caput magnū fit. ¶Apa deniq̄ qđ sub cute fit capitis ⁊ si strigat pellit facile ex sup̄fluitate fit aq̄ sa tenuiq̄ iter cutē capitis ⁊ cratios. ¶De lētiginib⁹ ⁊ nemesa. lentigines ꝟo ⁊ nemesa am plius in genis fiūt ⁊ ꝯfinibus ex sanguis adu sti vaporib⁹: melācolicisq̄ humorib⁹ q̄ in stō sunt aut omni corpe queadmodū pregnātib⁹ cōtingit cū in earū corpib⁹ mali fuerint aduna ti humores. ¶Morū aūt qđ in facie fit ē grosso in quo est acumē: ⁊ nascit in facie ⁊ genis ex maiori parte. Est aūt pustula vlcerosa q̄ am plius in facie oritur. ¶Adustiones q̄ in facie sunt ⁊ naso sahasce similes sunt rubee ⁊ liuidi ruboris ⁊ plurimū vlcerose. Et sciendū qm̄ q̄ in his vel aliīs mēbris vlcera sunt rotūde ⁊ ꝓ funda pessima sunt ⁊ aliīs deteriora: hmōi nā q̄ vlcera ex mā fiunt acuta ⁊ grossa. ¶Que vero in crurib⁹ ⁊ pedibus fiunt elephas vocatur: ⁊ q̄ dicuntur varices vene. Et elephāticus morb⁹ apostema: est melācolicū quod in cruribus fit ⁊ pedibus ⁊ eius signum est q̄ pedis figura figure elephātis siēis fit equalis ⁊ nō diuersa. ¶Uarices vero sunt venarū q̄ in cruribus sunt repletio ⁊ grossities earū: q̄ ēt ex humore fiūt melīco q̄ ad has decurrit vēas eas q̄ replet. Maxime aūt hic fit morb⁹ q̄b⁹ cōtinuus ⁊ diuturn⁹ est cruriū pedūq labor: ⁊ super pedes diuti⁹ stāt erecti corpe. Descēdunt etem̄ humores ad eas q̄ in crurib⁹ sunt vēas vnde ⁊ hmōi passio nautis āpli⁹ ⁊ onera ferētibus ac agricolis fit. Et hmōi signū passiōis qm̄ hmōi vene ꝯplicant ⁊ grosse fiūt ad virorē declines ⁊ nigredinē. ¶Dactilia quoq crurib⁹ accñt: quorū signū est qm̄ sunt vlcera que cauāt locū ⁊ rotūdāt ac circūposita cōfinia co medūt cū corruptiōe: vnde ⁊ eorū difficilis sanatio est. ¶Que vero in manibus fiūt ⁊ pedibus simul vena est saniosa: ⁊ fissure q̄ manib⁹ cōtingūt ⁊ calcaneis. Uena saniosa in crurib⁹ fit ⁊ brachiorū aut manuū pte extremis: sz aliquādo ⁊ hoc tñ raro in laterib⁹ orit. Fit autē maxime passio hec in regionibus calidis: vt india. ethiopia. egypto. libia. ⁊ est que sub cute fit passio siēis vene que moueat queadmodū ꝟmis mouet. hec cū apta fuerit eiusq caput fit ab ea dolor. ¶Fissure vero manuū et eorum que sub pede sunt ac calcaneo ex colera fiunt nigra ⁊ mala siccaq complexiōe que his dominatur locis quarum manifestissima est cognitio. ¶Dahasa quoq̄ apostema est calidum quod prope vngues accidit: habens dolorem ⁊ pulsationem.

¶Cap. xix. de vulneribus ⁊ vlceribus.

Cum de morborū loq̄remur diuersitatib⁹ ostendimus cōtinuationū sepatiōez: si in carne eēt vuln⁹ dici: ⁊ si ei⁹ diuturni⁹ fieret tp̄s vlc⁹ appellari: qđ si in osse fieret fracturā noiari. Et vulnerum alia q̄dē simplicia sunt ⁊ singularia. alia vero cū aliīs cōposita. Et simplex vuln⁹ aut incisio aut scissura ē tm̄: nullis ablatis mēbri ptib⁹. Incisio aūt hec ⁊ scissura alia pua est alia magna: nec sequunt aliq̄ illā accñtia. Et scissura aliq̄ vacua ē ⁊ sicca: alia rubiginosa ⁊ sordida. hec aūt in vlcere fit ꝑ p mēbri ⁊ digōne eoruz q̄ illi mittunt cibi debilitatez. Cuiq̄ etem̄ mēbro due sunt sup̄fluitates. Altera subtilis q̄ p poros dissoluit: altera ꝟo grossa ex q̄ sordes sup cutē gñant. Rubigo itaq̄ in vlceribus ex sup̄fluitate subtili gñat ⁊ tenui: cū nāīs non valeat calor subtiliare illā ⁊ dissoluere sordes aūt ex grossa. Et q̄ hmōi vulnera appent ⁊ vlcera manifesta sunt ⁊ significatiōe nō idigēt. Cōposita vero vlcera q̄dā cū cāis cōponūtur quedā cum morbis aut accidentibus. Et cuz causa si materia illic sit que ad vulnus ꝯfluit cuius signum humiditatis est multitudo in vlcere ⁊ fluxus. ¶Cum morbo vero aliquando

quidē mala cōplōne aliquotiēs organica. Et q ex mala est morbꝰ cōplone aut ex cal'a est: ⁊ eius signū mēbri rubor ⁊ inflāmatio grauisq; in eo dolor. Aut ex frida: cuiꝰ signū est color; liuiditas ⁊ caloris paucitas. Est ⁊ ex hūida significaturq; vlceris multa hūiditate ⁊ rubigine carnisq; mollitie. Aut ex mala cōplone sicca: cui signū erit vlceris siccitas extenuatio ⁊ durities. Organicus vo morbꝰ aliꝰ ē iminutōis cū caro iminuta ē ⁊ mēbri aliq̄ decidit ps Aliꝰ magnitudinis quēadmodū qđ cū vulnere apa ⁊ in vlcere. Aliꝰ ꝯtinuatiōis sepatio vt neruoꝝ āputatio ⁊ ossiū fractura. Ulceris aūt cū accidētibꝰ cōpositio ē quēadmodū q̄ cū eis ē dolor. ¶ Quodlibz aūt vlceꝝ simpliciū sine cōpositoꝝ si q̄dragita trāsierit dierū spatiuz fistula deinceps appellat nisi q fistule facit vlcera sunt q̄bus est pfunditas ⁊ eoꝝ os strictū. interiora aūt larga. in q̄bꝰ caro ē dura et alba: nec dolorē patiunt: videbisq; eā q̄busdā in tpibus siccā ⁊ attenuata: q̄busdā aūt plime hūiditatis. Multa aūt sunt a q̄bus ꝯtinuata fluit hūiditas. ⁊ qñq; intercidit ⁊ os obturat fistule. qñq; aūt aperit. Fit aūt nōnūq̄ fistulā ad os puēire qđ putrescere facit. aliqñ ad neruos puenit aut venas: aut aliq̄ nobilia mēbra comēditq; ea. Nōnūq̄ aūt fistule ꝯcauitas in lōgū recta extēdit: aliqñ p trāsuersa fert ⁊ ūnꝰ cui nōnūq̄ vni ora sunt plurima. Et de ea ꝯtinuationū sepatiōe q̄ in carne fit vulneribꝰ scz ⁊ vlceribꝰ sufficiūt q̄ diximꝰ ei q̄ diuersitatem vult eoꝝ agnoscere quo quēadmodum oporteat ea curet.

Cōtinuationū sepatiōis ossiū assignatio.

Cōtinuatiōis q̄ i osse fit sepatio fractura scz: alia simplex ē ⁊ singl'aris: alia cū vulnere cōposita aut cū apate: quoꝝ oluz facilis ē cognitio: nec eget sigtionibꝰ cū sensui pateāt. Fractura qđ si manꝰ mēbro fiat prima ptes iuenit ossis ab inuicē sepatas variasq;: ⁊ mēbri figurā ineq̄lē vulnꝰ aūt ⁊ apa manifestissima sūt. Et q̄ ab aiali fit ꝯtinuatiōis sepatio: si aial q̄dē veneno careat nihil ab aliis differt vlceribꝰ s; dubitādū ⁊ ab egro q̄rendū q̄d illū momorderit aut pupugerit. Et aialis venenū habētis morsus et puncturas: qm̄ accidētia sequūtur pessima variaq;: ⁊ hec in singulis venenatorū diuersitatibus diuersa: equū mihi visum est accidētia q̄bus significantur morsus aialium ⁊ repentiū percussiones: ⁊ cuius sint spēi ostendere quo modo queq; veneni spēs his curet sanantibꝰ medicaminibꝰ q̄ illi necessaria sunt ne forte in cognitione defectꝰ sequat curationis error.

¶ Ca. xx. de nocumēto aialiū venenosoꝝ ⁊ prio đ morsu canis rabidi.

Animal venenum habens quoddam mordet: aliud ore attingit: aliud pungit. Et quod mordet vt rabidus canis mustela: ebernasa ⁊ qđ vocatur scalabotes: ⁊ excala. Attrectāt carnē tyrie et serpētes et he alie dipsados alie ⁊ aculi: alie que aquis mergūtur: alie que vocātur picrinos alique esenos: ac cerastos. Qđ vero pūgit animal scorpius reptilia vespe aranee rastelās scorpius vulturis pediculus. Et primū de mordētiū dicemus scientia ⁊ primū de rabido cane. De rabidi canis morsu. Rabidi canis venenū siccū est ⁊ desiccās: cuiꝰ maius nocumētum in cerebrū est: ideoq; spasmꝰ ab eo et formido fit aque. Rabidus aūt canis cum hoiem mormorderit accidentia fiunt illi pessima: ⁊ cū nō preoccupātur curatione pereunt. Oportet itaq; prius huius rabidi tenere signa canis quo caueas illū ⁊ deuites. et si hoiem quēpiā momorderit morsus rabidi eē intelligatur canis: cureturq; oportunis medicaminibus. Sūt ergo huiꝰ signa quoniā suffocato similis est: ⁊ a comestione prohibetur ac potu: sitis eius augetur et inflāmatur: sed tñ aque non propinquat quin imo refugit os aperit linguā emittit saliua spume similis ab eius ore fluit que a camelorū defluit ore cuz blactant. Caput eius in latus inclinatur: oculi rubēt: aures fluxe demittūt ⁊ nimiū mouēt ⁊ spūosa ab eis ascēdit supfluitas: cum latrat vox illi ē rauca: ⁊ aliq̄tiēs vox illi aufert: oberrat ābulās: dños nō agnoscit: i hoies cāesq; ⁊ oia q̄ videt gānit sine latratu: quē cū viderit canes fugiūt eiꝰ timētes morsus. Refert āt rufus qm̄ oia hec cani accīt ex colere nigre dñatione: ⁊ melācolie spēs est: maxie fit canibꝰ estate: minimū aūt hieme. ¶ Accidētia autē q̄ hoi quē canis hic momorderit accidēt hmōi sunt in pncipiis nihil pter dolorē patit ex vulneratiōe nec ē inter vulnꝰ hoc ⁊ reliq̄ dr̄ia: vt autē dies trāsierit aliq̄t ei q̄ morsurā passus est distēsio ⁊ rubor totiꝰ accidit corpis maxie faciei sudor defectꝰ ⁊ aq̄ timor quā cū viderit tremit ⁊ horret. nec bibit. sic q̄z et ab oī fugit hūido. cui ⁊ nōnūq̄ vt latret accit. quēadmodū cāis Fit aliq̄tiēs illū hoies mordere eisq; silia configere accidētia. Accidūt aūt hec aut post. xl. dies. aut post. vi. mēses. vel. ix. ¶ Et hoꝝ causa accidētiū exceptio timore aq̄. veneni ē malitia ⁊ trāsitus i oia mēbra. Aque vero timore philosophoꝝ q̄dā fieri dicūt. in moderatiōis siccitatis cā q̄ in corpe iā eminet. qm̄ canis huius virus siccū est. vñ ⁊ ab hūiditate fugit. eo q eius q̄ in corpe cōplonis est ꝯtraria sit. At vero rufus hāc dicit passionē spēm esse quandā melie q̄ ex colera fit nigra. ⁊ qm̄ in cane colera dñatur nigra mala qualitate ⁊ veneno similis. Et quēadmodū multis quibꝰ melia accidit fit etiā formido ab aliis rebꝰ. sic ⁊ i hac ab aqua timor fit passiōe. Et fertur illos for-

mā qui eos momordit canis in aqua intueri. Retulit aūt mihi quidā de his qui in pascuis sunt beduinoꝝ: qm̄ apud eos q̄daz fuerit hō quē canis momorderat rabidus: quem cū ad aquā duxissent timuit ab ea: nec voluit bibere: q̄r canis viscera ⁊ stercora in ea esse clamabat. Et medicoꝝ quidā tradūt qm̄ a rabidis morsos canibus cū ad aquā duxissent ⁊ propinassent illis cū ligneo cipho posuissentq̄ super eā coriū papionis claudi: susceperūt illaz ⁊ biberūt. Hec sunt quib⁹ agnoscitur rabidi canis morsus. ¶ Sz qm̄ accn̄tia hec post quadraginta accn̄t dies: aut post septē mēses vel nouē: in p̄ncipio vero nulla est inter ipsi⁹ morsum et alterius aīalis differentia: q̄ᵭ minime venenū hz. necesse habem⁹ aliqua hr̄e huius morsure signa in p̄ncipijs quo eius acceleret curatio anteq̄ꝫ fiat timor: postquā etem̄ aque timor fit. vix q̄ morsus ē liberatur morte. Anteq̄ꝫ aūt hoc accidit saluatur ⁊ sanatur si forte medic⁹ illi inciderit bon⁹ ⁊ medicaminū diligēs oꝑator. Sūt ꝙ signa q̄b⁹ morsus iste discernit ab alijs. vt emplastrizet morsus locū cū nuce diligēter trita nocte ⁊ die: dehinc gallo ꝓhijciat aut galline esuriēti quo illā comedat: que si post comederit viuit. rabidi nō est morsus canis: ⁊ si morit ꝓculdubio rabidus ē canis. Et itueri expedit gallū aut gallinā ⁊ expectare die illa vsq̄ꝫ mane. nonnunq̄ꝫ etenim vsq̄ꝫ i crastinū nō morit. Et aiūt priorū quidā qm̄ si sanguine q̄ vulnere defluit panē intinctū cani ꝓiecerit non manducat. His itaqꝫ signis rabidi morsus canis ab alijs discernitur in principijs. ¶ Mustele ex morsu dolor fit grauis ⁊ liuor coloris loci. ¶ Simie morsus hois morsui similis est. agnosciturqꝫ dētiū vestigijs i morsus loco. ¶ Ex cale aūt morsu dolor fit grauis cū repressione rubor tumor. humiditatis sanguine repleto. ⁊ in morsus circuitu coloris liuiditas. ⁊ cū tumor aperit vulnus appet albi coloris. Plurimū aūt morsus hmōi locus comedit. ¶ Ex adane morsu ipsius in vulnere remanent dētes. fitqꝫ abinde donec dētes decidant dolor.

¶ Capitulum. xxj. de serpentum ⁊ tyriarum morsu ⁊ de signis.

Ecidentia aūt q̄ morsis ⁊ attrectatis a viperis accidūt hec sunt. In attrectatiōis loco fit dolor. dehinc in omne trāsit corpus. ⁊ i attrectatiōis loco foramina vident duo ab inuicē separata. q̄ dētiū sunt loca. Post hec aūt humiditas ab eis defluit q̄ oleo similis ē oliue. deinde que eris erugini similat. Accidit autē in loci cōfinio apostema calidū in quo rubor est liuorqꝫ ⁊ inflatio similis illi q̄ ex ignis fit adustione. Corporis immutat color ⁊ morso subuersio accidit. ⁊ vomitus cholerarū. defectus grauis. tremor. sudor frigidus. membro cōmestio q̄ inꝓxima dilatat mēbra a gingiuis sanguis fluit. ipseqꝫ sanguinē migit. ¶ Serpens aūt que ad resa dr̄ ipsaqꝫ quercuosa. eo ꝙ in q̄rcubus habitet putridi ē odoris a lōge fetorē emittēs. ⁊ fert qm̄ q̄ suꝑ eā ambulat pedes eius excoriant. apostemaqꝫ illi fit in cruribus. ⁊ q̄ ab huius vult sanari attrectatione corpus eius excoriat. sz cū hoīz q̄s hāc ꝑcusserit et occiderit serpētē odor fit ei⁹ putridus. nec aliquē nisi eius sentit odorē. ¶ Attrectatiōis hui⁹ serpētis sunt signa. apostema morsure loco cū rubore ⁊ notulis in circuitu. ⁊ nō nunq̄ꝫ a morsure loco humiditas aquositati sanguinee silis fluit. ⁊ dolorē in stomaci patit ore. ¶ Serpēs aūt q̄ diplas dr̄ quoscunqꝫ momorderit ⁊ attrectauerit. dolorē patiunt grauē in attrectatiōis loco cōtinuūqꝫ ⁊ a loco sanguis egredit grauisqꝫ insurgit sitis. nec saciari pn̄t ꝓpter magnitudinē hui⁹ serpētis virus caloris ⁊ adustionē magnaz ⁊ vix raroqꝫ ab hui⁹ saluat attrectatiōe q̄s serpētis. ¶ Adreresa x̄o q̄ aquis mergit serpēs. latā facit attrectationē loco quo mordet. ⁊ liuidus fit locus. quo humiditas exit nigra multaqꝫ fetēs. ⁊ rubigini mortuorum silis. ¶ Que picrinos serpēs dr̄. minor p̄dictis ē serpētibus. sz collo largior quēcūqꝫ momorderit habitudo illi accidit silis. q̄ ⁊ morso a vipera pariterqꝫ carnis eneruatio ⁊ apostema hydropico sil'e apostemati. intātū vt caro quoqꝫ ex nimia cadat humiditate. ¶ Que vero esenos vocat serpens collū erigit ⁊ in altū porrigit venenūqꝫ ab ore mittit. ab eius attrectatiōe vulnus fit paruū. sil'e actus puncture. ⁊ ab eo sanguis fluit modic⁹ nec apostēa facit quos momorderit opimēta patiunt in visu velociter. dolorē in toto corꝑe. ⁊ in vltimis toti⁹ recedit sensus corꝑis ⁊ vix ab hui⁹ q̄s serpētis saluat morsu. ¶ Habēs aūt cornua serpēs q̄ ⁊ basilisc⁹ dr̄ attrectatiōis quā facit loc⁹ croccus efficit. ⁊ q̄ morsus est erectionē virilis patitur mēbri vētositatūqꝫ ab inferioribus emissionem.

¶ Capi. xxij. de ꝑcussiōe scorpiōis vespaꝝ apū aranearū ⁊ pediculi vulturis.

Scorpionis venenū frigidū ē. iōqꝫ q̄ eo pungit tanq̄ꝫ in niuē proiectū se extimat. nocet aūt cordi maxime. Scorpio cum pupugerit statim loc⁹ intumescit. ⁊ est cū apostemate rubor durities. extēsio. dolor. aliqn̄ iflāmatio fit. aliqn̄ frig⁹. qn̄qꝫ dolor exestuat. qn̄qꝫ mitigat. fitqꝫ dolor illi tāq̄ꝫ si acū sentiat. ⁊ nōnūq̄ꝫ fit defect⁹ si sup arterias ceciderit. ⁊ aliqn̄ epilēsia cū suꝑ neruos ceciderit. Vespe aūt ⁊ apes cū pupugerit. apostema faciūt ꝯtinuo. ruborēqꝫ

z dolorē aculeusq3 aptū in loco remanet pūctu re z nōnūq3 cū his sudor fit z defect⁹ labior tilatio: iguinū iflatio: priapicq3 extēsio. ¶ Aranear spēs magnar q̄ reptile dñr multe sūt: q̄bus oib⁹ peior ē rocata dicta. Hec vt mordet dolorē facit in loco grauē: rulorē pauci sine spate: vomitū z frigus: pruriginēq3: fitq3 parit rigor: frigus z tremor i oibus mēbris gnitas: fridus sudor: in colore citrinitas z aliquib⁹ q̄s pupugerit vrine accit difficultas grauis i virga extēsio: z inter inguina ac genib⁹ extēsio q̄3 in stō: lingue ɔfractio ita vt vba ei⁹ nō intelligātur: fit z illis hūiditatis vomit⁹ q̄ aranearū silis est telis: aut a vētribus eor humiditas hmōi silis laxatur z cū cal'e imergūtur aq̄ dolores ab eis mitigātur: dehinc cū exierint dolor reditū facit. ¶ Ex aranee aūt pūctura dolor in loco fit z rubor q̄ sub hypocūdrijs sunt dolorē patiūtur strāguriā: extremor friditatē z virge extēsionē. ¶ Rastellās scorpius paru⁹ est z flauus: in similitudinē folior ē iedā: cui q̄s trahit est cauda. Inuenit locis in plib⁹: s3 maxie vbi zachara fit z in terra ex q̄ vasa fiūt zachare. Qui ab hoc pūgit prio nō sentit die grauē dolorē: sed die tertia secūdaq3 accidētia illi fiunt pessima z lingue apa: sanguis vrina. cordis tremor. defect⁹. āgustiatio. Mortui sūt autē ex huius scorpij morsu hoium q̄3 multi. ¶ De pediculis vultur3 nusq3 tractatū aliquē inueni. ¶ Hec ē diuersitatū morbor q̄ ex ɔtinuationū fiūt separatiōe assignatio i cutis māifesto ab aialibus venenū habētib⁹: signa q̄3 eos signtia. Atq3 finē passionū cārūq3 z signor earū q̄ exteriorib⁹ accidūt corpis facimus.

¶ Sermo nonus prime ptis libri cōpleti artis medicine q̄ dicitur regalis dipositio hali filij Abbas discipuli abimeher moysi filij. Sciat de interior mēbrorū passionū signis: habens quadragintavnū capitula. Translatio stephani phie discipuli de arabico in latinum.

¶ Capitulum pmum de cōmuni via qua interiores morbi significantur.

Passionū que in mēbris iteriorib⁹ nascunt non adeo facilis est cognitio quēadmodū z ear q̄ i exteriorib⁹ fiūt ideoq3 necesse est medicū exerceri in cuiusq3 membri cognitione actionis complexionisq3 substantie qui vtilitatis quantitatis figure in corpore loci comparticipationisq3 quibus comparticipat membus quasq3 contineat humiditates z alia hmōi q̄ suis diximꝰ in locis cū d̄ mēbrorū habitudibus dicerem⁹: sciatq3 abinde viā qua queq3 passionū morborūq3 iterior significat: z in quo mēbro fiāt quo q̄ membru loc-

morbi etiã hitudinẽ quãtitatem' salubritatem morbi ⁊ malitiã. Que cũ ita sint: opz viã q̃ ad morboꝝ notitiã interioꝝ tẽdit aperiam⁹: regulasq; q̃bus oib⁹ hec nititur cognitio. He igit ⁊ vie ⁊ regule octo sunt. Prima est via q̃ exactionis sumit nocumento. Scd̃a q̃ ex his q̃ corpe emittũtur sumit. Tertia ex dolorib⁹ q̃cũq; accidũt mẽbroꝝ ꝓprijs. Quarta ex mẽbri ifirmi loco. Quinta ex apate. Sexta ex accñtib⁹ cuiusq; morboꝝ ꝓprijs. Septia ex cõparticipatiõe mẽbri his q̃bus cõparticipat. Octaua ex inuestigatiõe sumit. ¶ Exactionũ nocumẽto membri signũ nobis ẽ infirmi. Cũ eteni alicui nocumẽtum acciderit actiõi. mẽbrũ aq̃ fit sigt infirmari: aut morbo certe ipi ꝓpo: aut alteri⁹ ifirmãtis ꝯparticipatiõe mẽbri vt appetit⁹ iminutio icõmodũ sigt ori stõi accidisse. Hoc ãt incõmodũ. aut ꝓprium est aut ex cerebri in q̃ ẽ passio cõparticipatione. ¶ Sz ⁊ p ea q̃ corpe exeunt ⁊ mẽbrũ significat infirmum ⁊ morbi nã. eoꝝ aũt significatio aut ex ipoꝝ fit suba: aut quãtitate aut loco. Ex substãtia quidẽ vt hypostasis q̃ in fundo ẽ vrine: qm̃ si furfuri silis sit vesice significat passionẽ: ⁊ si frustris carnis in renib⁹ passionẽ esse manifestat. Sic ⁊ si cuz tussi corpa opimẽtis exeãt silia sigt opimẽtoꝝ subaz q̃ clauo sile est putrefactã ⁊ comestã q̃ cuz tussi emittit. Ex quãtitate ei⁹ sumit significatio: queãdmodũ fit cũ egestiõe carnis frustra exire magna q̃ grossoꝝ sigñt intestinorũ. Sic quoq; q̃ cũ tussi venaꝝ emittit frustra si magna sint signũ illi est pulmonẽ infirmari si parua canaliũ pulmõis morbus ostẽditur. Que eteni in pulmone sunt vene magne sunt q̃ in canali pue. Eodẽ modo ⁊ si cũ tussi ãnulus pulmonis subam ⁊ corpus putrefactũ significat: ⁊ qñ annulus is q̃ emissus ẽ paru⁹ est de canalis ẽ ptibus q̃ in pulmõe. Si sit aũt annulus magnus canalis putrefacta sigt ligamẽta: dissolutũq; annulũ q̃cũ tussi exijt. cum eiusmodi ãnuli facile nõ putrescãt pp suã duritiẽ: sz putredo ligamẽtis facta est eo q͞ tenera sunt. Ex emissoꝝ loco sumit significatio: vt vlceris squame cũ corpe emittũtur si cũ tussi exeãt sigñt in ãhelitus mẽbris vlc⁹ eẽ: ⁊ si cuz võitu in stõ est: ⁊ si cũ egestiõe fluit passiõez in conico epatis latere mõstrant: si cũ vria i gibboso ẽ epatis latere. Ampli⁹. si vuln⁹ iventrẽ fiat supplano ⁊ siphaos ⁊ ad ea q̃ subsũt puenerit viscera: si ex loco cibus aut cibi succositas exierit: vuln⁹ vsq; stõi cõcauũ venisse sigt. Et si egõ emittatur ad itestina vuln⁹ puenisse mõstrat: ⁊ si vrina ad vesicam. Et si in pectore fiat ⁊ a loco vẽtositas exierit vulnus ad pectoris subinucluẽs opimentũ costas puenisse signũ ẽ. Et si qñq; sanguinẽ aliq̃ emitti videris membro ac pauci venã eo significat in membro scissam ⁊ ruptã. Si vero cũ saltu egrediat coloreq; illi rube⁹ clar⁹ venã q̃ scissa ẽ pulsantẽ sigt. Signo ex dolore: mẽbro ꝓprio: aut mẽbri sigt ifirmi subaz. aut a qua fit dolor cã. Et mẽbri infirmi subam. qm̃ si cum dolore pulsationes fiant significat quoniam in percutiẽtibus passio ẽ vẽis. Aut in mẽbro certe multas habẽti arterias ⁊ si pũcture passio in opimentis significat esse si vero cum eo sit grauitas in mẽbri pte modicũ habẽti sensum ostẽdit ⁊ si dolor extẽdit ⁊ patiẽs tanq̃ cordã iuenit p tẽsaz in vtraq; pte passio in neruis esse sigtur ⁊ si mollis comittat extensio in carne. Et si cũ dolore fiat quasi confractio in opimẽtis que ossa innoluunt passio esse significat. Significatur quoq; a qua fiat dolor causa. qm̃ si dolorem comitatur inflãmatio malã significat cõplexionẽ calidam. Et si tranquillus fiat ab ardore malã cõplexionẽ frigidam. Si cũ pũctura ⁊ morsu ex humore fieri significat acuto colerico qz. Et si cũ extẽsione ex vẽtositate fieri significatur si vero cũ prurigine ⁊ vlceratione ab humore excitari ostendit pungenti. Ex mẽbri quoqz loco infirmi sumit significatio. qm̃ si in dextro sit latere dolor passionem in epate significat esse ⁊ si in sinistro in splene passio monstrat. Sic ⁊ reliquoꝝ de locis mẽbrorum intuendum est. Apostematis quoq; significatio sua significat mẽbrũ egrotum ex figura si sit etem̃ i dextro latere eiusq; figura q̃lis ⁊ p̃me lune in ipso est epate. ⁊ si oblõga aut quadrangularis in lacertis est vẽtris qui epati supersunt. Ex accidentibus aũt ꝓprijs ⁊ essentia passionis ⁊ membrũ significat infirmuz hocqz aut ex colore vt genaꝝ rubor pipneumoniam significat. et citrinus color epatis passiones nigredo lingue causon ⁊ febris incẽdium. Aut ex figura vt vnguinz curuatio passionem que ptisis vocatur significat. Aut ex his que corpore egrediuntur vt egestio recentis lauature carnis similis epatis debilitationem. ¶ Ex cõparticipatione passiõis significatio mẽbrũ significat egrotũ vt si digitis accidat nocumẽtũ sensus sine man⁹ morbi internẽtione significat nobis passionẽ in pari esse neruoruz qui ad manus feruntur. Significatur quoqz quoniam passio in quouis accidit mẽbro per cõparticipationẽ in passione fit. aut auget cũ alia passiõe. Exẽpli cã. Mentis alienatio si augetur ⁊ robustior fit cum febre ⁊ ex eius quiete quieta fit certũ est ipsam ex cerebri cũ mẽbro alio cõparticipatione in passione fieri. Si sit aũt mẽtis alienatio firma ⁊ ꝯtinua in vna eadẽqz pstãs habitudine nec aliaꝝ cũ mitigatiõe sedat passionũ in ipo est passio membro cerebri. Sic ⁊ relique passiones si in mẽbro quouis firme fiãt ⁊ continue significatur quoniam in mẽbro ꝓpre sunt et cũ aliarum mitigantur quietatione passionũ

estuātq; ⁊ ipa aliaꝝ tumultuatōe ex mēbri cō participatōe hac i passiōe cū alio mēbro fiūt.
¶ Porro ex investigatiōe ⁊ iterrogatiōe q̄ sumit significatio ⁊ mēbrū sigt egrotuz ⁊ ipsius passionis nāz: ⁊ in passiōe cōparticipationez. Mēbrū qdē ex his significaꝫ patiens: queadmodū si ab egroto medic⁹ in hypocūdrijs dolorē q̄renti: quo sentiat illū loco interroget q̄ si in latere dextro respōderit in epate passio est: ⁊ in sinistro in splene: si vo in medio: i stō esse significaꝫ. Sic q̄z ⁊ doloris alicui propriū mēbro q̄ritur q̄litas. Significaꝫ āt ipsi⁹ passionis nā: cū ab infirmo qd passiōi cōueniat: qd vo noceat interrogaꝫ. Si eteni aliq̄ in passiōe vtrum ex mala fit cōplexione calida sit aut frigida dubitauerim⁹: patiēs iterrogādus ē: qd nā calidū. s. aut frigidū actu aut potentialiter dolorē mitiget illius. Et si calis mitigari dixerit certificamur passionē ex mala esse ꝯplexione frigida si vo frigidis sedari dixerit ex mala est cōplexione calida. hinc igiꝫ medicoꝝ peritissimi iperāt: vt si qn medicus aliquo ambiguus erit in morbo: nec eius itelliget vitatem pbet illū quibusdā ad modū calefaciētibus vel refrigerātibus: aut humectātib⁹ vel certe desiccātibus sub cautela tn̄ ⁊ timore: pquirat q; qd cū hec fecerit vtile appareat aut inutile. Opereꝫ deinceps iuxta qd abide docebitur. Rursus si passio semel fiat ⁊ facile sedaꝫ: ex mala cōplexione cala esse significaꝫ. q si pedetētim ⁊ p incremēta succedat: ⁊ diuturnior fit ex humore ostēdiꝫ esse frigido. Significat āt etiam morbi cāz: vt si morbo dubitem⁹ in aliquo vtrū ne ex mala fit ꝯplexione calida aut frigida: patiētē quodnā suū fuerit regimē antehac ⁊ dieta interrogamus. Et si regimē suū calefaciēs fuisse cōfitetur vt ciboꝝ vsum calidorū vini potū: exercitū vsum multi balnei copiā: ⁊ in sole occupationē: passionē ex mala cōplexiōe cala esse intelligimus. Si vo regimē suū nobis frigidū fuisse pādet: vt fridos cibos laboris paucitatē: ociū quietē somnū: ⁊ in locis occupatū se frigidis: ⁊ aere frigido ac niue: ex mala esse ꝯplexione frida passionē certificamur. Sic quoq; ⁊ q̄ spasmū patiꝫ vtrū illi regimē qd repletionē faciat p̄cesserit interrogaꝫ: vt grossorū multa appositio ciborum ⁊ ociū ac quietis vsus: ⁊ post cibū balneuz qd si fuerit: spasmū ex repletiōe fieri sigt: aut si labor ⁊ exercitiū precesserit graue: aut euacuatio seu per sudorē siue p flebotomiā aut solutionē facta vel febris acuta: cui⁹ si accepis responsum aliqd hoꝝ fuisset spasmum ex euacuatione factū cert⁹ fies. Pari mō strāguriā patiens interrogaꝫ si forte regimie aut fuerit vs⁹ grosso. aut vrinā passus sanguis: aut saniei vl' arene. Si nāq; suū fuisse regimē grossum respōderit: difficultas vrine ex opilatione grossi fit ⁊ viscosi hūoris. Et si ante sāguis vrina fluxit ex opilatiōe q̄ sanguis fit iterpositōe strangurie oriꝫ: ⁊ si saniei mixta: p opilationez fit q̄ ex vlceris creaꝫ vestigijs: ⁊ si arenosaz p̄cessisse dixerit vrinā: aut calculoꝝ huorū opilonez ex lapide q̄ intercidit meatib⁹ eē cognoscim⁹. Si āt nihil horū fuisse dixerit: expellentis q̄ in vesica est fit debilitate vtutis: maxie q; si retulerit eger: aut familiares ei⁹ cū supinus iaceat ⁊ vesica premaꝫ vrinā emitti. hoc nāq; firmi⁹ est debilitatis vtutis expellētis signū. Ampli⁹ cū hoi egestiōis p̄ter volūtatē accidit emissio. querēdū ab infirmo si ante eiusmōi passionez nimū frigoris in loco sederit aut si percussionē circa hoc passus est. Et si frigido se fateaꝫ sedisse loco sciēdū nobis erit neruo q̄ anū circūdat frigus nocuisse ⁊ debilitatē abinde virtutē eē retinētē eneruatāq; ⁊ ei⁹ cessare sensū. Qd si percussionē precessisse dixerit q̄ dorso inciderit: intelligimus neruū q̄ ad lacertū tēdit anū cludentē passuz eē abinde: aut certe nuq̄ā in cōmodo molestari. Et si ipso dixerit in lacerto pcussionē accidisse. lacerto apa factū scim⁹ qd cū curatū nō sit ⁊ induruerit: lacert⁹ ipse eneruatus ē. Sicq; quoq; ⁊ si vrie fiat p̄ter voluntatē emissio: patientē interrogari oportebit si forte ante hac aut percussionē passus sit aut casuz sup renū ptes: aut frigus illi i vesica factū ē magnū queadmodū ex in aq̄ frigida sessione accidit: aut corpis nimiū frigidi vt lapidis quoꝝ si quippiā fuisse dixerit cāz abinde fieri queadmodū in ano dictū est sciem⁹.
¶ Cōparticipationis aūt in passione significatio ē queadmodū q̄ phantasmata an̄ oculos inuēit multa: iterrogaꝫ vtrū ne in stōi sentiat ore pūcturas: aut distensiōes: ⁊ si sic ecēt respōderit. hoꝝ cām vapores q̄ a stō ascēdūt ad cerebꝝ esse sciem⁹: aut passiones alicui⁹ stomaci oris cā. Sic itaq; expedit volentē scire interiorū passiōes mēbroꝝ medicū patiētē q̄ querēda sūt interrogare: q̄ medico possibile nō est nisi p inquisitionē agnoscere ab infirmo seu illi servienti ⁊ ministrāti q̄ dicemus ⁊ exponemus in nr̄i operis sequēti tractatu de morborū significationib⁹ singuloꝝ. Et qm̄ regulas q̄ eēnt explanauimus sup q̄s ois passiōis interioꝝ mēbroꝝ cognitio cōstructa ē sufficiētq; q̄ de eis dicta sūt. iā de singulis passionū diuersitatib⁹ q̄ interiorib⁹ fiunt mēbris ad hoc incipiamus loco explicare.

¶ Capitm secundum. de passionū interiorum mēbrorū significationibus ⁊ eoꝝ diuisionib⁹.

Dico qm̄ q̄ in mēbris fiūt passiones interiorib⁹: quedā i mēbris fiunt aialib⁹ q̄ sūt cerebrū nucha: ⁊ q̄ ab eis oriūntur nerui: ⁊ sensusq; organa: q̄dā in anhelit⁹ instrumētis: q̄ sunt pect⁹. diaphragma

cor pulmo. et eius canalis ac guttur. quedam sunt in ciborum organis que sunt meri stomachus. epar. et intestina splen. fel: et alia cibi organa. quedam autem in genitalibus membris que sunt vulua. matrix. mentula. testiculi. mamme. Nos itaque primum de earum dicemus passionum signis que membris accidunt animalibus: que in corporis sunt interioribus sumentes ab his que cerebro et eius panniculis accidunt passiones initium: dehinc aliorum texemus membrorum morbos suo ordine et dispositione a superioribus ad inferiora excusatione tamen premissa propter paucas que necesse habemus exteriorum membrorum similiter describere passiones cum ab horum non excundum sit nobis terminus verborum: ne forte minus continens noster inueniatur tractatus vtque passiones et morbi iuxta consequentiam et ordinem disponantur membrorum. Dico ergo quoniam passiones que in cerebro et eius fiunt operimentis: sunt cephalea phrenesis mania apostema quod illi accidit mentis alienatio que lethargus passio vocatur .i. obliuio. obstupefactio. vigilie et obstupefactio cum vigil que cunma dicitur. coagulatio cogitationis corruptio et memorie. scotomia. vertigo. oppressio. apoplexia. epilepsia et que vocatur melia. passio quoque canina et amor. Et nos igitur a cephalea causisque eius et signis incipiemus: dehinc suis prosequemur ordinibus.

¶ Capitulum tertium. de cephalea et diuisionibus eius causis quoque et signis.

Cephalea autem in toto est capite: aut eius medietate et vocatur emigraneum. Et harum singule aut operimenti fiunt causa quod cutem subinuoluit capitis: aut operimenti quod ipsum circumuoluit cerebrum. Et que in toto est capite cephalea quedam modo fit cretico: quedam febrem sequitur: quedam singularis et per se est. Et que febrem sequitur ex capitis fit repletione ab vaporosis humoribus et acutis. Hocque aut ex humore fit malo qui in stomacho concluditur eiusque signum subuersio et cordis palpitatio: aut ex humore in toto congregato corpore: aut certe capitis ex debilitate: aut ex nimio febris calore quemadmodum in tertiana contingit et causon. Que autem cephalea singularis est et per se: quedam ex ipso fit proprie capite: quedam autem eius cum stomacho compticipatione.

¶ Queque capiti propria est: alia ex mala fit complexione: alia ex organico morbo: alia ex ventositate: alia ex percussione. Et que ex mala est complexione: aut ex mala simplici et singulari: aut cum materia. Et mala simplex complexio: aut calida est et fit aut ab interiori causa: que aut calefactione operimenti cerebri fit aut calorum ciborum vel medicaminum porrectione: capitis concitantibus dolores: quales sunt veteres nuces alia cepe. Aut ab exteriori causa quemadmodum cephalea illi fit qui estus molestauerit solis: cuius regni signum est: quoniam cum caput tetigeris calidum inuenis: et si que actu frida sunt supponantur cephalea sedatur: et si odores flores odoratui porrexeris iocundos et fridos his quoque sedatur vt caphora sandalo et similibus. In hac vrina et ego temperata sunt: nec in eis colere dominantur: et quandoque faciei et oculorum rubor comitatur: et si huiusmodi hominis regimen antecedens calefaciens fuit: etatis et temporis complexio calida. Aut certe complexio mala simplex frida est et rursus: aut ab interioribus cum opimentorum cerebri complexio restigerata est. aut ab exterioribus quemadmodum illi fit que caput in frido discooperit aere: vel que frigidissimam bibit aquam cuius cephalee signum est. si ex mala fit complexione frigida cum caput tetigeris fridum inuenire: et si calida actu supponantur dolor mitigatur: in facie nullus est rubor frigida non capiunt: et si patientis regimen refrigerans precesserit etas quoque et tempus presens ac regio frigide complexionis. Ex mala vero sicca complexione que fit cephalea debilis est. Et humiditas si singularis est cephaleam non gignit: nisi si cum multa materia est: et tunc cephaleam per extensionem que ex multitudine fit materie facit. ¶ Que autem ex mala est cum materia complexione. Quedam cum sanguinea est materia quedam cuius signa sunt: quod patiens frigidis actu et potentia quiescit appositis: et cum cephalea percussiones sunt: facies rubicunda repletaque et eius vene replete pulsus magnus vrina spissa et grossa rubea: et oculorum vene plene ac rubee si caput tetigeris calidum inuenis. Quedam cum materia colica et huius signum est: quod patiens rebus quiescit fridis si capiti supponantur: et si caput tangatur calidum inuenitur: color faciei citrinus: in ore amaritudo in facie siccitas pulsus est velox: frequens et ad tenuem declinus et in eo durities. et hanc patientis vrina est alba: eo quod ad caput colere ascendat et huiusmodi viro vigilie accidunt. Est et cum materia flegmatica: cui signa sunt: signis illius similia que cephaleam ex mala complexione frigida patitur: nisi quod multum illis grauitas est et obstupefactio humiditasque in ore et parua in facie inflatio et in corpore vrina alba et grossa pulsusque grossus. ¶ Est et cum colere nigre materia: cuius signa que et cephalee capitis ex mala complexione frida: nisi quod huic similiter in facie siccatio est et liuor coloris cogitatio pectoris arctatio: vigilie alba vrina tenuis pulsus subtilis et tardus.

¶ Que autem ex morbo fit organico cephalea ex opilatione oritur. Opilatio autem aut ex multitudine humorum est viscosorum grossorumque: sigturque multitudine que vsus est ciborum patiens otio quiete: balnei abstinentia quodque vultus et corpus patientis repleta sunt: et quod cum cephalea grauitas inuenitur distensio. Aut ex apostemate quod aut causa fit exteriori: vt percussione et collisione cum apostema opimenti quod sub cute extenditur capitis ad grossam porrigitur et transit matrem per comparticipationem itumescitque matre grossa: fitque quemadmodum omnia reliqua capitis apostemata. Et cephalee que ex apostemate fit calido signum quoniam illam percussio comitatur et grauitas: et cum apostemate febris est et ardor in capite in facie rubor. quod si frigidum est modice est cephalea percussionis. Et si apo-

flema qđ cephalee cā ē in opimēto fit cerebri
circūdāti sentit īfirm⁹ tāq ad īteriora suos re
trahi oculos: ⁊ si nihil hoꝝ patiēs senserit cir
cūdāti craneū ab exteriorib⁹ in opimēto ē pas
sio. Que aūt cephalea ex vētositate nascit̄ si
gnū hoc h̄z cū extēsione fit. Et que ex ꝑcussio
ne aut collisiōe orit̄ signis nō īdiget sz iterro
gatiōe cū manifeste sint ei⁹ cāe. Hec est cepha
lee si capitis ꝓpria sit assignatio. Que autē
ex capitis cū stō orit̄ ꝯparticipatiōe in passio
ne que in ipo est huiusq cā aut humor est co
leric⁹ in stō: cui⁹ signū est q cū cephalea mor
sura est. angustiatio cordis tremor īflāmatio
⁊ incēdiū capitis qđq post vomitum q̄escit ⁊
post calidoꝝ roborat̄ ciboꝝ comestionem: ⁊
cū vacu⁹ est stōus ⁊ post somnum ac in saliua
aut flegma putridū in stō: cui⁹ signū est sub
uersio ⁊ post vomitū q̄es in repletiōe ipsi ce
phalee ꝯfortatio: frigidorūq in comestiōe ci
boꝝ iūctatusq fit illi acerb⁹. Accit aūt cepha
lea post ciboꝝ multitudinē fastidiositatis cū
putredine cā cui⁹ signa clara sunt ⁊ manife
sta ciboꝝ scz appetit⁹ recessio. segnities. ener
uatio. stōi debilitas: qđq patiens in ꝟtice ce
phaleā sentit ⁊ capitis medio: frōti paralela:
aut ex vini potatiōe cū vapores ascēdūt acu
ti ad cerebrū ⁊ vocat̄ eiusmodi ebrietas q̄ ex
cerebri fit debilitate ⁊ vapoꝝ susceptiōe. Oīs
aūt cephalea q̄ stōi fit ex cā leuior fit cū leuia
tur stōus grauior aūt fit cū hic grauat̄: aut in
eo corrūpunt̄ cibi. Hec est cephalee diuersita
tū q̄ in toto fit capite assignatio. Est aūt alia
q̄dā acuta ⁊ cito dissoluit̄ ac finit̄ ⁊ cephalea
absolute vocat̄: alia tarda ⁊ dissolutiōis diffi
cilis q̄ galea vel cassis dr̄ hmōi cephalea q̄uis
facili ex cā tumultuat ⁊ voci sono: sz ⁊ i ignē
ītuitu ⁊ odoꝝ q̄ cerebri replēt ventriculos re
spiratiōe: vini potu: fitq hmōi spēs in plībus
ex hūore frido flatico ⁊ grosso: atq ex opila
tiōe: fitq ex plīmo vēto. sz ⁊ ex hūore calido.
Ait aūt. G. in libro locoꝝ q̄b⁹ fit cephalea q̄
galea vocat̄. Nemo inq̄t dubitat aut āmbigit
cephaleā hāc morbū vnū eē capitꝫ. Hāc etem̄
passionē si velit q̄s ponere ⁊ ꝟbis explicare
breuib⁹: dicet ipam cephaleā eē cronicā ⁊ diu
turnā q̄ difficile tollit̄ ⁊ aufert̄: leuibusq ⁊ ꝑ
uis excitat̄ cāis intm̄ vt magna moueat̄ acces
siōe: nec q̄ hāc h̄z vocē aliquā patiat̄ ꝑcussio
nū: sz nec ꝟboꝝ q̄ aliquātulū altiora sint nec
claritatē luminis: aut motū aliquē. Amat am
pli⁹ oīre ⁊ supin⁹ iacere in q̄eto ⁊ trāquillo ac
tenebroso loco pp doloris q̄ illi accit magni
tudinē. Quidā nāq eoꝝ arbitrant̄ caput suū
ereū: dolorq in plurib⁹ ad radices vsq ꝑue
nit oculoꝝ: hāꝝ aūt accessionū sunt ⁊ q̄etis tē
pora ⁊ trāquillitatis: queadmodū in epilēpti
cis ⁊ īter duas accessiōes nullo culpāda mō
ꝯstat in habitudine. Est igit̄ morb⁹ hic mani
festus in quo est eo q velociter caput passio
nē suscipiat: qđ scz ex oīum ē gnē cephalicoꝝ
nisi qđ q̄dā est a reliq̄s abundās: q superiores
scz capitis ꝑtes debiliores q̄ in illis existunt.
Et rursum ait ad quorum accelerat capita re
pletio: capitis loca que passiones suscipe pos
sunt apparata sunt ⁊ passioni oportuna: qui
si malo reguntur regimine in passionem que
cassis dicitur incidunt nec a veritate remotū
est: hoꝝ quosdā in opimentis cerebri: quos
dā in craneū circūdanti opimento sentire do
lorem ab exterioribus. Differūt aūt duo hec
quoniā cui ītra craneū passio ē dolor ad ocu
loruz vsq porrigit̄ radices: cui aūt ad oculos
vsq non ꝑfertur in opimento passio est quod
ab exterioribus cranei os vestit. Nature aūt
que repletioni apparate sunt capitis in q̄bus
acuta generatur ventositas sunt corpora va
porosa: congregantur q in ore stomaci super
fluitates colerice. ¶ Ait etiam vigilie lōge ca
pitis excitant dolorem: corrumpunt nāq di
gestionē: ⁊ vapores attollunt ad cerebrū. Sic
quoq ⁊ somnus lōgus digestionis nāq mul
titudine replet humiditate cerebrum ;acuta.
At vero cephalea que emigraneū dicit̄ in me
dio tm̄ est capitis: fitq aut ex malaꝝ humori
bus qualitatū calidis aut frigidis que opimē
ta replēt cerebri: aut ex vaporibus ad cerebꝝ
a stomaco ascendentibus. Et huius signum
qm̄ qui hunc patitur dolorē īuenit grauedi
nē in cranei capitis interioribus apte ⁊ late
re vno. Accidit aūt huic quoq dolor qui in
tra craneū est: queadmodū ⁊ de cephalee spē
que cassis dicit̄ dictum est. Et si eiusmodi est
oculis mala accidunt accidētia: ⁊ nōnunq vi
sus ꝯsumitur sepe hic cum cognitis fit passio
circuitib⁹. Fit etiā cephalea ex euacuatiōe q̄
ex siccitate ꝯtingit: vt nimi⁹ a narib⁹ sanguis
flux⁹ est: aut mēstruoꝝ aut emorroidaꝝ ⁊ nāe
flux⁹ solutioq ⁊ queadmodū mulierib⁹ ex m̄l
ta sanguinis ꝑtus emissiōe accit. Accidūt autē
hmōi passis leuitas: ⁊ quasi volat⁹ ac vanitas.
Contingit quoq cephaleā post coitū fieri ex
cerebri debilitate corporisq repletione fitq
ex tristitia sanguinisq minutione: sed ⁊ ex ce
rebri debilitate ⁊ sensus ipi⁹ multitudīe queā
admodū de interioꝝ passionū cognitione ga
lienus ait sermone. Est ⁊ continua quoq ce
phalea ex capitis debilitate: aliaq ex sensus
ei⁹ multitudine si ergo cephaleā videris diu
turnā que curatiōe non mitigat̄ nec medela
nec manifesta sunt ei signa intellige harum
duaꝝ vnā esse spērum ⁊ abinuicem tunc illas
separa. qm̄ que ex copia est sensus clari ma
nēt ⁊ fixi in ea sensus meatusq mūdi et sicci.
Ait quoq in custodie sanitatis libro capitis
dolores q̄ frequētes sunt ex bonitate sensus
fiunt nerui qui a cerebro ꝑductus ad stoma

cum mittit. Fit ēt cephalea ex multꝫ in capite vaporibꝰ cuiꝰ signa tinnitꝰ sunt auriū ⁊ organi caꝝ cōmotiōes dolorisqꝫ a latere in latꝰ translatio. Fit qꝫ cephalea ex calo qd in mrice est apate: ⁊ statim post ptū aut aborsuꝫ: ⁊ ex paucitate a ptꝰ sanguīe purgatiōis: fitqꝫ ab hmōi dolor iꝟtice. Et sciēdū qm cū ex alicuiꝰ passione mēbri cephalea orit: mēbri illiꝰ pꝰus icipe egritudinē: ⁊ ab hinc cephaleā subseq: q̄ aūt ex passiōe capiti ꝓpa gn̄at bꝫ maiorē ptē stabilis ē. Fert qꝫ ex cephalee magnitudīe vocis fieri āputationē pp eā q̄ neruo accit icōmoditatē q̄ ad gutt ⁊ gurgulionē ptenditur. Tradidit ēt. G. qdā in loco cephaleā in qbusdā fieri sine aliis capitis ptibꝰ ⁊ aliqñ in opimētis: nōnūqꝫ in venis: ⁊ nūc qdē ex craneuꝫ: nūc aūt intꝰ: qꝝ certa difficilis ē cognitio: qre acuēda ē inqsitio ⁊ itelligētia: manifesteqꝫ q̄ rēde sub iterrogatiōe cāe. Hec cephalee specierum assignatio causarūqꝫ ⁊ signoꝝ q̄ diligēter intuita ⁊ intellecta memorie manda.

¶ Cap. iiij. de phrenesi mania. apate cerebri ⁊ mētis alienatiōe cāis quoqꝫ ⁊ signis.

Phrenesis aut ex mala ꝯplone fit calida q̄ cerebro ⁊ ipm opiēti ⁊ circūuolnēti accit opimēto: aut ex calido qd i opimēto fit cerebri apate vel ipo cerebro: aut si q̄ in vēis cerebri sunt cole fuerint mltiplicate. Et q̄ ex apate fit difficilior ē ⁊ fortior. Apa aūt calm aut ex cola fit rubea aut ex sanguīe ⁊ aliqtiēs aliqd admiscet stātis. Hoꝝ oiuꝫ signū ꝯtinua febris cuiꝰ calor nō multū fortis ē sub tactu sꝫ trāqllꝰ et mediocris. facies ⁊ caput calioris qꝫ reliquū corpꝰ sūt tactꝰ: sequitqꝫ hmōi mētis alienatio ⁊ vigilia. ⁊ nōnūqꝫ qbusdā somnꝰ accit a q̄ cū clamore excitant ⁊ saltu: qꝝ lingue nigrescūt ⁊ aspant ⁊ de vestibꝰ tāqꝫ aliqd legūt pp fantasie corruptionē: nōnūqꝫ lachrymant eoruꝫ oculi: aliqñ obtalmici qñqꝫ sicci. Cui aūt hec accit ex sanguineo apate passio q̄ diximꝰ insunt accñtia cum risu. sopore. oculoꝝ rubore. garrulitate ⁊ ineptia. ⁊ caloris ē tactꝰ acutꝰ pūgēsqꝫ faciei color nō multū rubeꝰ: sꝫ aliqñ ad croceū declinat cū siccitate. Cui ꝟo ex colico accit apate. signū ē illiꝰ accñtia hec isania comitabit ⁊ saltꝰ. Si ꝟo aliqd melie admisceat fiūt ineptie ac garrulitatis copia timorqꝫ ⁊ fletus. Cuꝫ aūt māiis aliqd his stātis admiscet piter fit obstupefactio puigil. Est aūt in oībꝰ his pulsus debilis puus ⁊ in eo durities modica. varietas multa. anhelitꝰ frequēs. variusqꝫ. ⁊ qñqꝫ spūs āgustia. ¶ De mania. Mania vero cerebro apatis cā accit qd in diaphragmate fit p nerui ꝯparticipationē q̄ ad ipsuꝫ a cerebro descēdit: oiaqꝫ q̄ in phrenesi appent accñtia maniā qꝫ sequunt nisi qꝙ debiliora: sꝫ febris fortior et calor in oi corpe manifestior ꝓpter passiōis circa cor ꝓpinquitatē hypocūdria ⁊ q̄ subsunt illis sursum trahunt ⁊ spūs qñqꝫ arctat: pectusqꝫ ⁊ latera duo ac hypocūdria simul calēt: eo qꝙ mēbra hec diaphragmati vicinia sunt: quēadmodū in phrenesi facies ⁊ caput fortioris sunt caloris pp suā cerebro viciniā. Sunt aūt due he passiōes acute ⁊ ꝑmoleste. Hec phrenesis est ⁊ mānie signorūqꝫ eas signtiū assignatio. Sciēdū aūt est qm qbus phrenesis accidit grādioribꝰ scdm maiorē ptē nō saluant qm passio hec huic est etati ꝯtria. ¶ Apa vero calm qd cerebro accit: aliud est qd herisipila vocat aliud qd masera ⁊ est apa sanguineū qd cerebro ⁊ arteriis accidit facieiqꝫ oiaqꝫ q̄ in eis sunt intumescūt intātū vt scoma abinuicē credant sepata fitqꝫ piter dolor grauis ꝯtinuus in facie rubor. acuunt oculi seqturqꝫ simul subuersio: ꝯparticipationis cerebri cū stomaco cā. Cū herisipila aūt dolor fit in toto corpe minꝰ ⁊ inflāmatio tāqꝫ ignis flāma ⁊ facies cum tangit frigida est ⁊ calor eiꝰ ad croceū dclinat ⁊ in ore fit siccitas grauis. Et hec in passiōe fiūt phrenesis ⁊ manie. ¶ Alienatio vero mētis aut cum febre fit aut sine febre. Et que cū febre aut in phrenesi ꝟ apatis calidi cā qd in cerebri orit opimento aut in māia. Hocqꝫ fit pp eū q̄ ex diaphragmatis est calorem ex apate ⁊ ad cerebrū trāsit eiusqꝫ operimenta propter cōpaticipationem. Est ⁊ que caloris febrium acutaꝝ fit virtute hocqꝫ ex febris vaporibꝰ sursum ascēdētibus ⁊ capitis fit debilitate.

¶ Capitulum. v. de lethargia et ei similibus scilicet obstupefactione. peruigilatione. cuma idest obstupefactione peruigilatiua. cothotos idest coagulatione. cogitationis corruptione ⁊ memorie. scotomia ⁊ vertigie. causis quoqꝫ eorum ⁊ signis.

Lethargium āt phrenesiꝫ dicunt esse frigidam qui est corruptio que memorie accidit: fit autem ex mala cōplexione frigida ⁊ humida: aut ex flegmatica que cerebro dominatur materia: aut ipsi puppi. Et sicut que dicta est phrenesis passio ex dominatiōe fit colere rubee in cerebrum sic ⁊ hec ex flegmatis fit dominatione ⁊ humiditate cerebri. Huius signa passiōis sunt fieri cum ea febrē modicā ⁊ debilem non acutam flegmatis putridi cā obstupefactionē ⁊ soporē cū expergiscēdi difficultate. Si quauis ex re patientes interrogant nō respōdet nisi vix ⁊ raro: acciditqꝫ illis mētis cōfusio ⁊ oscitatio multa ora eorum aperta sunt tanqꝫ claudere illa sint obliti quibusdam eorum flegmatica accidit vētris solutio quorūdā ꝯstipant vētres ⁊ vrina eoꝝ tur-

bida quasi asinoꝝ. Nōnullis tremor ⁊ extremitatū accidit sudor: facies eoꝝ ad nigredinē declinat ⁊ parū intumescit pulsus eoꝝ āt magnus ⁊ varietatis fluctuose iuxta pipleumonicorū pulsuȝ ⁊ anhelit⁹ tardissim⁹ debilis ⁊ varius. Qđ si ex siccitate fiat lethargus obstupefactiōis locū obtinet puigilatio. ⸿Obstupefactio aūt ipsa quidē aut ex mala est cōplōne frida ⁊ hūida cerebro accn̄ti: aut ex flegmatica mā acute febris cā: vel pcussionis q̄ lacertȝ fcā ē tēpoꝝ. aut oppressiōis q̄ cerebro accidit: aut fracture q̄ ossiū cranei fcā ē: aut laminū q̄ sub cranei osse fracti ponuntur cū istis curare vult medic⁹. ⸿Peruigilatio aut ex mala fit cōplexiōe sicca q̄ cerebro accit aut ex mā melīca aut colica. ⸿Cū ꝟo q̄ puigilationē faciūt cāe cū obstupefactionē faciētib⁹ cōponūtur: passio inde oriř q̄ cuma vocata ē obstupefactio. s. puigil. Et si flegma āplius sit ⁊ obstupefactio fit māifestior: si siccitas supat ⁊ puigilatio erit maior ⁊ ē q̄ patiř tāq̄ dormiēs ⁊ exprect⁹: oculi ei⁹ aptī: mēs cōfusa: acciditq̄ illi q̄ freneticȝ garrulitas. Et oīo qb⁹ hec passio sigītur signa cōposita sūt ex phreneticoꝝ ⁊ lethargicoꝝ signis. Que āt hui⁹ ꝑpria sunt morbi signa sūt hec. Eger supinus iacet ⁊ tāq̄ q̄ mortu⁹ ē extēsus: oculi ei⁹ elati: facies q̄busdā turgida tpibus color ad nigrū inclinus: ⁊ aliqn̄ q̄si supnatat rubor ⁊ cū his pariř nōnūq̄ vrine fit difficultas: aliqn̄ fluxus. Et cū hec passio debilis ē ⁊ aliqđ in ore poniř patiētis hūidū trāsglutit: cū āt valida ⁊ hūidū q̄d ori īfundiř nō: sȝ reiȝcit ⁊ naribus emittit: hmōi patienti hitudinē puigilatio fit nimia vrine durities: nec spūs illius apparet pulsus debilis ē pnus ⁊ freqn̄s. ⸿Differt āt passio hec ⁊ scotomia qm̄ huius passiōis dn̄s optie nō anhelat. Cū āt mulieri accidet passio hec: iter hāc ⁊ q̄ ex suffocatōe fit matricis drīam noueris: cū in mrīcis suffocatione iuxta cōsuetudinē iacet: mulier ⁊ aliqn̄ passio fit levior ⁊ q̄ dn̄r intelligit: ⁊ qn̄q̄ defectus illi accidit grauis. ⸿Que ꝟo cothocos. i. coagulatio diciř passio: ex opilōne fit q̄ puppi accidit cerebri ex frigido humore ⁊ sicco ac grosso. Fit aliqn̄ aūt ex frigide aq̄ potu ⁊ eius lauacro: fructuūq̄ cū niue refrigeratoꝝ comestione. Sunt aūt hui⁹ signa qm̄ passione hac molestat⁹ totū hȝ corpus sensu priuatū ⁊ motu: ⁊ tāq̄ mortu⁹ exposit⁹ iacet. Et differt hec ab obstupefactiōe passio: qm̄ obstupefactiōis tpe oculi clausi sunt: in coagulatōe apti. Et attēde qm̄ cū passio hoī hec accit quacūq̄ illum inuenit ī hitudie pstat sedens. s. aut stans dormiēs apertis oculis aut clausis: sȝ ⁊ si q̄d opatur ī eadē illū q̄ ⁊ passio inueniēs hitudine ⁊ actu. Reliq̄ oīa hoc exceptio signa: signis obstupefactionis peruigil. i. cume similia sunt. ⸿Cogitationis ⁊ memorie corruptio aliquādo vnius tm̄ est. i. cogitationis: qn̄q̄ memorie etiā nōnunq̄ accidit vtrisq̄: diciturq̄ tūc desipiētia: queādmodū senibus accidit. Accidit eteni illis debilitatis cerebri cā ⁊ ⁊ corruptionis q̄ illi facta est: aut ex mala cōplexiōe frigida simplici q̄ cerebro accidit: aut ex flegmatica mā. Cū igiř passio hec ex mala est frigida cōplexione: cū obliuiōe ⁊ cogitatiōis malitia patienti accidit pigritia: ⁊ a motu grauitas ac soporis nimietas. Et si cū frigore humiditas est obstupefactio fit ⁊ ī somno submersio: obliuioq̄ ⁊ scotomia. Et si cū frigiditate siccitas obstupefactiōis loco īmoderata subintrat puigilatio. Cū vero passio hec cū mā fit flegmatica: patiēti euacuatio accidit humiditatū per nares os et aures. ⸿Scotomia ꝟo ⁊ ꝟtigo: aut ex ipomet fiūt cerebro: aut cōparticipatione mēbri alteri⁹ q̄uis in passiōe. Et scotomia si ex cerebro fiat solo aut ex mala fit cōplōne frida ⁊ humida: aut ex flegmatico q̄ ꝑpre cerebri dn̄atur hūore: fitq̄ abinde scotomia ⁊ resupinatio. ⸿Uertigo aūt ex humore fit flegmatico q̄ in venis adunař: q̄ cerebrū circū ob ambulant aut colerico hūore: aut sanguieo q̄ in venis est: nec dissolui pōt voluiturq̄ in venis circa cerebrū: ⁊ fit ab inde vertigo aut ex grossa vētositate q̄ his cōcludiř venis nec dissolui pōt sed circūuoluitur cerebro ⁊ ꝟtiginē parit. Fit etiā ab oppressione q̄ cerebri accidit ꝑpre alicui⁹ cranei ossis ex cōfractiōe: aut alia quauis cerebrū opprimēte cā. Et scotomie signū est q̄ hō similis est furenti: ⁊ mēbra eius eneruatis similia: ꝑpter eā que neruis accit eneruationē ex flegmatica humiditate que cerebro eius dominař. Uertiginis autē signa hec tene: q̄ homo oīa q̄ circūspicit rotari extimat ⁊ casus imaginař: maximeq̄ si quippiam qđ voluatur aspexerit vt molēdinū dulabū: roboratur etenim in eo ꝟtigo. Sic quoq̄ ⁊ si se ipȝ homo rotet sepius fit illi ꝟtigo ⁊ vanitas mētis. Et si ex flegmate est vertigo oris fit sapor salsus aut acerb⁹. Et si ex colā fit sapor amarus. Communia vero passionib⁹ his duabus signa vertiginis scił ⁊ scotomie visus est tenebrositas audit⁹ grauitas auriū tinnit⁹. Et cū passio hec est cōparticipatione cuȝ alio mēbro. cerebro accidit in passiōe aliqua. Aut ex passione fit que in venis accidit pulsantibus post aures positis ex mala complexiōe frigida: aut humore flegmatico siue colerico. horūq̄ signa quoniā cū predictis vene hee sunt ⁊ replete. Aut ex passione que duabus oritur venis quas iuueniles diximus ex mala complexione: aut humore flegmatico vel colerico. ⁊ horū signa cū his que diximus collum distēsum: aut ex ea que stomaci accidit passione ex mala complexione frigida: aut ex flegmatico humore: cuius signum est subuersio cordis

tremoꝝ ⁊ passionis cū multitudo sumitur ciborum augmentū: ⁊ cuȝ fastidiositas fit cū putredine. Nōnunq̄ aūt scotomiam oꝛiri videmus ex febꝛis acute perseuerātia.

¶ Capitulum sextum. de apoplexia epilepsia incubo causisq̄ eius signis.

Apoplexia ⁊ epilīa passiōes ex opilatione generātur q̄ in ventriculis fit cerebꝛi. Et apoplexia quidē fit cū tres cerebꝛi vētriculi oēs opilātur semelq̄ pꝛohibeturq̄ virtus ⁊ sentiēs ⁊ mouēs ad ea q̄ sentiūt ⁊ mouent voluntarie trāsmitti mēbꝛa inciditurq̄ motus ⁊ actiones iminuunt coꝛpus gubernātes: intm̄ vt fere oīno cessent. ¶ Opilatiōis aūt pꝛomotio hac in passione: aut ex flegmatico fit hūoꝛe grosso ⁊ viscoso: aut ex flegmate cū colera cōfuso nigra. aut ex grosso sanguie fitq̄ aliqñ ex colera nigra. ⁊ nōnūq̄ ex repletiōe vini ⁊ molesta ebꝛietate. Et hec apoplexie spēs est letalis. Ait aūt in aphoꝛismoꝝ libꝛo hypocras. Quibuscūq̄ ebꝛijs apoplexia repēte fit deficiūt ⁊ moꝛiunt nisi febꝛȝ supuenerit: aut ea q̄ dissolui hēt crapula loquātur hoꝛa. Pꝛecedit aūt passionem hāc acutus capitis doloꝛ oꝛganicoꝛuȝ tumoꝛ: visus tenebꝛositas: vertigo: radioꝝ phātasia: extremoꝝ frigus: coꝛpis titillatio totiꝰ. Et huius passiōis signa signis pꝛoxia sūt cothocos passioni. i. coagulatiōis. Eger nāq̄ tanq̄ doꝛmiēs expositꝰ ē: nec aliq̄d qđ nocens coꝛpi occurrat sentit: ⁊ auditur eiꝰ anhelitus q̄si scissure pānoꝝ ⁊ stertētis: ⁊ qñ passio foꝛtioꝛ ē ⁊ anhelitꝰ maioꝛ. Nōnunq̄ aūt strepitus eiꝰ audit in pectoꝛe pp anhelitꝰ difficultatē ⁊ inobediētiā. Cū autē passio valida nō ē ⁊ stertere eius minꝰ est ⁊ anhelitꝰ faciliоꝛ. At si oꝛi eiꝰ q̄d isū dat humidū trāsglutit: ⁊ si robusta ē nihil trāsglutit s; naribꝰ emittit. Et si hec passio ⁊ sanguine fiat aut flegmatico cū sanguis imixtus est hūoꝛe facies rubet. Si ex colera nigra ad nigrū ṽgit coloꝛ faciei. Et cuȝ hec fit passio si patiētis apti aut clausi oculi sint eodē ꝑstant mō. Sic ⁊ si supinꝰ iaceat aut ꝓnus: vel sedeat eadē remanet in hitudine. Reliqua oīa his exceptis signa: eadē sūt q̄ coagulatiōis. Hoc aūt accidēs curationi difficile ē imo incurabile si foꝛtis sit passio: nec facile sanat si debilis in paralisiȝ ⁊ faciei trāsit ꝯtoꝛsionē queādmodū hypocras in aphoꝛismoꝛum libꝛo loquitur dicēs. Apoplexia si foꝛtis sit curari nequit: ⁊ si debilis facile non est.

Epilepsia aūt spasmꝰ ē q̄ toti accit coꝛpi: intm̄ vt patiēs sup terrā cadat. Hec aliqñ circularis fit ⁊ notis circuitibꝰ diffinitisq̄ terminis: ⁊ aliqñ tpa eiꝰ varia sunt. Oꝛtus aūt eiꝰ ex eisdē fit q̄bus ⁊ apoplexia cāis: nisi q̄ in magnitudie subsūt ⁊ grauitate. Epilīaȝ nāq̄ gñantes cāe in vētriculis minꝰ sūt cerebꝛi oībꝰ queādmodū in apoplexia dictū ē: sed fit opilatio q̄busdā in vētriculis ⁊ neruoꝝ meatibꝰ mēbꝛa mouētiuȝ quiq̄ hāc facit minoꝛ ē hūoꝛ q̄ q̄ apoplexiā in q̄litate ⁊ q̄ntitate ⁊ suba. s. minus fridus minoꝛis est quātitatis ⁊ minoꝛis ē grossitiei: ideoq̄ epilīe accessionis tpe coꝛpꝰ ⁊ sentit ⁊ mouet qđ apoplexia nō hȝ: vnde ⁊ fert cām epilīaȝ facientē dimidiā eiꝰ eē q̄ apoplexiā infert. ¶ Et epilīe alia ex cerebꝛo fit: alia ex neruoꝝ spasmo. Et q̄ ex cerebꝛo: alia ab ipo solo: alia ex ipsiꝰ cuȝ stōi oꝛe: ⁊ alijs mēbꝛis ꝯparticipatiōe. Et q̄ pp ipm ē tm̄ cerebꝛū ⁊ opilatiōe queādmodū diximus q̄ i vētriclis ē cerebꝛi fit q̄ ⁊ spūs ⁊ mouēs virtꝰ ad neruos transire mittiq̄ ꝓhibet. ⁊ ad ea q̄ spōte mouētur mēbꝛa. Hec aūt opilo aut ex flegmatico fit hūoꝛe grosso ⁊ viscoso q̄ ad cerebꝛi ifluit vētriculos accēsiōis eiꝰ hoꝛa aut humoꝛe colico nigro ⁊ grosso: aut ex cōpssiōe q̄ cerebꝛo ex ossis cranei fractura accit: fitq̄ cū eo doloꝛ grauis. Nōnunq̄ aūt spēs hec accit cū seipm hō rotat. Rotatur nāq̄ caput ipius ac calefit ⁊ q̄ in eo sunt ꝯmouēt hūoꝛes ⁊ spūs caditq̄ in terrā hō ⁊ turbat. ¶ Pꝛecedit aūt q̄ ex cerebꝛo est hāc epilēsiam nimius capitȝ doloꝛ cū grauitate ⁊ visus tenebꝛositas ⁊ sensus malitia. auditꝰ odoꝛatꝰ ⁊ gustꝰ. Que si ex flegmate fit coꝛpus repletū ē ⁊ plenū: coloꝛ ad albū subinclinat: fuitq̄ eius añcedēs regimen refrigerās humectās ⁊ gñans flegma. Et si ex colera fit nigra coꝛpus patiētis gracile est. coloꝛ ad nigrū vergēs: fuitq̄ quo vsus est regim̄ desiccās ⁊ colerā generās nigrā. Quibꝰ autē epilēsia pp stomaci os accidit ex vapoꝛibꝰ fit flegmaticis aut melācolicis q̄ ad caput ascendētes cerebꝛi replēt vētriclos ⁊ opilāt. quā epilensie speciem oꝛis stōi precedit districtio subuersio coꝛdis palpitatio: puncture: magis aūt si pꝛandiū differatur aut paucū sit. Et cū accessio patiētibus fit subito in terrā ruunt: ⁊ aliqñ defectꝰ pꝛecedit: nōnunq̄ clamoꝛes attollunt accessiōis articulo: ⁊ aliquotiēs nō ruunt in terrā: sed aut deficiūt aut tristātur: ⁊ ex eoꝛū oꝛe saliue defluūt. ¶ Que ꝓpter alium fit epilensia mēbꝛū ex malis oꝛitur a mēbꝛo illo ascēdentibus ad cerebꝛū frigidis vapoꝛibus queādmodum in manuuȝ ⁊ pedū digitoꝛūq̄ est videre passiōibus: in colīca quoq̄ ⁊ matricū passiōe: sicut ⁊ ex stomaci oꝛe vapoꝝ fit ascēsus. Accidit autē hoc nōnullis mulierum duȝ pꝛegnantes sunt ⁊ in partu recedit. Nōnunq̄ etiam passio hec ex scoꝛpij accidit percussione cum neruo incidit. Et ab huiusmodi causis q̄ fit epilepsie sunt signa: quoniā vapoꝛes sentit frigidos patiens a mēbꝛo ascendētes in quo humoꝛ est ante accessionis hoꝛam: ⁊ a mēbꝛo ad mēbꝛum ad cerebꝛū perueniant: ⁊ iā tunc

decidit: vnde et huius passionis domini antecedunt: et accessionis epilensie horam annuntiant paulo ante: eo quod hec presentiant. ¶ Que vero ex spasmo accidit epilensia ceteris peior est speciebus et letalior: et ex omnis fit corporis spasmo cum ventriculi replentur cerebri: omnesque nervi superfluitatibus: fitque actionibus nobilium membrorum nocumentum: magis autem regentibus corporis. Est autem, quemadmodum diximus aut ex grosso humore qui nervos distendit in latum unde spasmus fit illis: atque ad suas contrahuntur origines ideoque homo in terra ruit et turbatur. Est autem huius habitudo hominis hac in specie apopletico proxima. Et attende epilensie passionem antequam fiat precedere anhelitus malitia. obliuio. cephalea. capitis repletio et varia incommoda. ¶ Que vt roborata est propria habet signa: sed omnibus eius diversitatibus communia. spumam in ore et turbationem. Et spume causa est natura que humorem facientem hic pellit. Turbatio vero fit expellentis a motu virtutis que humorem propulsat nocivum. Que aliis quedam fiunt aliis non. Casus et vociferatio. lingue masticatio. urine effusio ac egestionis preter voluntatem et nonnullis aliquotiens sperma emittitur. Significatur autem passio hec et manifesta fit: si patiens vino myrra caprarumque cornu vaporetur: deque illi capre epar assum et eius olfaciat odorem. Ruit etenim in terram et quedam que diximus manifestantur in eo signa. Tradunt medicorum quidam: quoniam si patiens ovis pelle cum recens excoriatur supinus volutus aqua imergatur statim epilepticus fit. Quamplures autem passionis huius domini circuitus moriuntur tempore propter difficultatem que ea hora illis accidit accidentium. Accidit autem passio hec maxime pueris post quos a morbo surgentibus et iuvenibus: parum autem grandioribus et senibus: eo quod ipsorum sicca sunt membra. Accidit vero pueris duabus de causis. prima est complexionis humiditas cerebri eorum naturaliter. secunda regis malitia. Et si male complexionis naturalis causa fiat. primo post partus accidit tempus: et si ex malo regie fit deinceps. Impossibile autem est hanc sanari si post pilorum in pene productionem fiat pubertatem. s. in pueritie autem tempore multi eorum si vt oportet medela adhibeatur hac sanantur a passione et ab ea saluantur sicut hypocras ait in aphorismorum libro. Epilentie quibuscumque ante pilorum in pene productionem fiunt etatis regionis et regiminis immutatione curantur: quibus autem post. xxv. annos cum eis moriuntur. Que vero compressio dicitur passio et ipsa quia ex humore fit flatico et nonnumquam ebriis fit passio hec: et quibus mala est digestio et multiplicanti comestionem maxime grossorum ciborum exercitium minuenti ac balneum. Est autem hec passionum vna que obstupefactionem precedit et palisim ac apoplexiam et epilensiam: ideoque in eius amputatione negligentiam etiam non oportet aut fallatiam esse cum in homine apparuerit. Que vero hanc significant passionem signa quod homo suo aspicit in somno tanquam aliquid grave super ipsum cadere et opprimi se illo: aut quasi hominem suffocantem ipsum: seque vociferari velle et vocem eius non exaudiri: et nonnunquam accidit vt hominem se cum coire volentem videat.

¶ Capi. vii. de melia et canina et amore causisque eorum et signis.

Melancolia nigra animi est confusio sine febre: que aut propter cerebri fit passionem ex ipsius aut ex eius cum membris aliis quibus in passione compartiçipanti. Et que ex ipsius cerebri fit passione ex nigri colici humoris coadunatione est que in ipso nascitur aut ad ipsum ab huius passionis stomaco ascendit: coadunaturque in eo paulatim: fitque eiusmodi res manifesta: cum que insunt adurunt humores: unde anima turbatur et cogitatio imminuitur. Que autem compartiçipationis fit causa cerebri cum aliis membris: quedam ex vaporibus et nigris fit humoribus que a stomaco ad cerebrum ascendunt ab humoribus que in ipso exurunt et locis que hypocundriis subsunt dicitur passio hec ascendens. Quedam ab his fit qui ex omni corpore ad ipsum ascendunt adustis humoribus. Nonnumquam autem passio hec ex timore oritur et tristitia. Et communia omnibus que desipientiam patiuntur nigra signa sunt tristitia. timor. opinio mala. et quidem quibus accidit mortem timent: quidam desiderant: quidam risum multiplicant: nonnulli fletum: et alii qui seipsos abnegant et se non esse dicunt quidam vase esse fictile arbitrantur: ideoque ne frangantur precavent. Alii irrationalium aliquod esse se animalium putant: et animalis illius voce clamant. Alii vates se predicant et futura se predicere dicunt. Que vero cuique propria sunt huius passionis diversitati signa sic intellige. Que ex humoribus fit nigris in cerebro adustis signum habet mentis confusionem: garrulitatis multitudinem sollicitudinem curarum tristitiam. timorem et formidinem. fantasias malas et imaginationes ac similia. Et que propter stomacum que ascendens vocatur passio et inflans: acerbum habet ructatum et fumosum digestionis paucitatem et multam excreationem: et patiens sub hypocundriis invenit dolorem. adustionem. inflammationem. distensionem rugitus. itidemque inter scapulas: accidunt que signa hec patienti post horam et aliquando post hec dolor tumultuatur ventris nec mitigatur donec ciborum compleatur digestio. ¶ Oritur autem passio hec maxime cum in pene pili producuntur: et deinceps prolixior fit illis. Que autem ex vaporibus ad cerebrum ascendentibus oritur ab omni corpore quod quidem ex sanguine fit significatur. quod que mentis fit alienatio cum risu est et letitia: patiensque corporis admatiem declinat et color ad ruborem: et multi in corpore eius sunt pili. et in pectore maxime large sunt eius vene: oculi rubei: in pulsu magnitudo est et modica celeritas. Et si iuvenilis illi est etas et quod precessit calefaciens regimen et humectans vt carnium multarum comestio et dactilorum ac dulcium. dulcis potatio vini grossi. si hec fuerint certius erit signum passionem hanc

ex sanguis in corpe copia factã. Sic quoq3 si
suo inuenit in corpe grauitatẽ ⁊ segnitiẽ: ⁊ ẽ pa
tiẽs cui sanguis assueta sit emissio p anũ ac in
tercisa sit. Aut si mulier est ⁊ ei⁹ ãputata sunt
mẽstrua firmi⁹ erit signũ passionẽ ex sanguis
ortã copia. ¶ Qḋ si qui in corpe ẽ humor co=
leric⁹ est: signa hz isaniã. ꝯturbationẽ ⁊ mẽtis
ꝯfusionẽ. vociferationẽ. turbatiõis multitudi
nẽ: vigilias. q̇etis paucitatẽ. ire copiã. acumẽ
calorẽq3 tact⁹ corpis sine febre. cũ corpis exili
tate ⁊ siccitate: turbationẽ oculoꝝ. ⁊ tãq3 fere
ituitũ ⁊ coloris citrinitatis. Et si eiusmodi pa
tiẽs iuuenis est ⁊ ꝯplo nãlis calida ipseq3 nã
acut⁹ ⁊ celeris sermõis ⁊ ꝙ p̃cesserit regimen
acutũ calidũ ⁊ siccũ vt allioꝝ esus cepaꝝ ⁊ pi
peris: olerũq3 pũgẽtiũ laboris multitudo et
ire ieiunioꝝ copia cibi iminutio: veteris ⁊ ca=
lidi vini potatio q̃q3 huic silia sunt regimini
firmissimũ fiet signũ passionẽ hãc ex cola adu
sta in corpe ortã ⁊ q̃ diximus accñtia maiora
erũt ⁊ grauiora iueniri. Si aũt q̇ in corpe hu=
mor est cola est nigra q̇ eiusmodi patiẽ multe
erit tristitie cogitatiõis timoris luct⁹ ⁊ malaꝝ
phãtasiaꝝ solitudinisq3 amator. Et oia q̃ dixi
mus desipiẽtie nigre signa cõia. hac sũt in spẽ
passionis q̃ scil' fit ex cola nigra siue in capi=
te seu in toto sit corpe humor maximeq3 timor
⁊ suspitio sunt nãq3 huic adherẽtia passiõi ac
cidẽtia pp hũoris nigredinẽ ⁊ tenebrositatis
ab eo itroductionẽ mẽtis ac aie turbationez.
His sigñtur hec passio signis ⁊ cãe ei⁹. Ait aũt
in epidimiaꝝ sermõe scḋo hypocras: qm̃ cui⁹
est cordis ꝯplo cala ⁊ sicca ⁊ cerebri hũida fa
cile in desipiẽtiã cadit nigrã eo ꝙ cola in eo
dñẽ rubea vsq3 iuuẽtutis ꝯplemẽtũ ad quaz
cũ puenerit etatẽ cola exuriẽ rubea ⁊ fit nigra
Cerebri aũt ꝯplo cũ sit frida ⁊ hũida enerua
ta est ipsum em̃ in nã sua fridũ est ⁊ humidũ
augeẽq3 hoc eo ꝙ ex̃nãm sit egressuz in frig⁹
⁊ humiditatẽ eneruaẽq3 ⁊ debilitaẽ vaporesq3
suscipit nigros q̇ ad ipsum a corpe emittunẽ.
Obtenebraẽ itaq3 ⁊ ei timor ⁊ suspitio ⁊ tristi
tia dñanẽ: q̃ desipiẽtiã sequũẽ nigrã duo acci
dentia. Jḋ ergo in aforismoꝝ libro ait hypo=
cras. Cui timor ⁊ tristitia lõgo accñt tpe pas=
sionẽ hz melãcolicã. Fit aũt passio hec autũ=
ni tpib⁹ maxime. De canina melica. Est ⁊ me
lãcolia q̃dã q̃ canina vocaẽ qua patiẽs gallis
assimulaẽ: ⁊ eoꝝ vociferaẽ clamorib⁹ sz ⁊ cani
bus silesq3 illis emittit clamores ⁊ nocte ad se
pulchra egrediẽ: ⁊ illic imoraẽ dõec illucescat.
Hui⁹ signa sunt ꝙ patiẽs coloris ẽ crocei ocu=
li ei⁹ tenebrosi sicci in ꝯcauo positi: dẽtes ei⁹ ⁊
os sicci ⁊ saliue exptes sitis illi multa ẽ in pe=
dibus emissiões illi ꝓducunẽ ⁊ vlcera itidẽq3
in facie. Offendit etem̃ plĩmũ ⁊ sup faciẽ ca=
dit: videnẽ in eius crurib⁹ macule canis mor=
sus. Et ipossibiliũ est hãc hñtẽ curari passio=
nẽ. Et sciẽdũ passiões hmõi a patrib⁹ heredi=
tate trãsire. ¶ De amore. Amor aũt ẽ anime
sollicitudo in id qḋ amaẽ ⁊ cogitatiõis i idipz
pseuerantia. Cui⁹ signa sunt oculoꝝ pfunda
tio: ⁊ eoꝝ mot⁹ nimi⁹ ac palpebraꝝ: lachrima=
rũ paucitas: ⁊ est in illis cõfractio ⁊ quasi qui
dã decor totiusq3 corpis mẽbroꝝ imutatio et
maties p̃ter oculos: ipsi nãq3 nõ extenuãtur.
Hoꝝ pulsus idẽ est qui ⁊ curã patiẽtiuz: nisi q
qñ res ad memoriã duciẽ amata ab habitu=
dine imutaẽ naturali variaẽq3 ⁊ turbaẽ. Hec
est passionũ q̃ in cerebro fiũt assignatio cau=
seq3 ⁊ signa singulaꝝ. Et attẽde qñ q̃ dixim⁹
signa: vnãquãq3 significare passionũ. quedaz
quidẽ duab⁹ sunt passiõibus cõia: aut tribus
vt mẽtis cõfusio ⁊ alienatio phreneticis ⁊ ma
niacis ac desipiẽtiã hñtib⁹ nigrã: ⁊ vt obstupe
factio q̃ in lithargo fit: ⁊ obstupefactiõe perui
gil q̃ cuma vocaẽ. Quedã aũt singulis qbus=
dã ꝓpria sunt vt tristitia ⁊ timor que desipien
tiam tantum significant nigram: spuma epi=
lepsiam. Non oportet itaq3 te ñimiũ in signis
confidere communibus sed propria illis adij
cias signa. Sic eniz certus que sit passio fies.

¶ Capituluz. viij. de nuche passionibus. ⁊ pri
mo de dormitatione eneruatione epilepsia
paralisi orz totiusq3 corporis causisq3 ⁊ signis.

Ve autem i nucha fiũt passiões ⁊ q̃
ab ea oriũtur nerui quinq3 sunt
spẽs eneruatio ⁊ q̃ epilepsia vo=
caẽ passio dormitatio spasm⁹ tre
mor gibbositas. Eneruatio fit si
opilatio aliquo fiat in neruo qui ad qḋpiam
puenit mẽbrũ eius in p̃ncipijs mouẽsq3 ꝓhi=
beẽ pertrãsire ad mẽbrũ virtus vnde enerua
tur ⁊ sensum pdit ac motuz. Et si est opilatio
hec in oium neruoꝝ p̃ncipio ort⁹ fit toti⁹ cor
poris mẽbroꝝ sensus ⁊ mot⁹ cessatio cũ nocu
mẽtis actionũ gubernãtiũ: vocaẽq3 eiusmodi
passio epilepsia: hic aũt ex flegmate fit frigi=
do cerebri replẽti ventriculos. Qḋ si opilatio
hec in latere fiat vno: illi⁹ lateris fit eneruatio
cũ latere faciei ⁊ vocaẽ paralisis ⁊ cõtorsio si=
mul. i. euulsio. Et si in nuche p̃ncipijs accidat
eneruatio fit ⁊ sine facie. Et si altero i nuche
latere: eius lateris fit mẽbroꝝ eneruatio. Qḋ
si in neruoꝝ fiat p̃ncipijs qui ad lacertoꝝ por
rigunẽ faciei ⁊ altero tm̃ in latere eius faciei
lateris fit eneruatio que est cõtorsio. Accidit
aũt cõtorsio faciei ex eneruatiõe ⁊ spasmo si=
mul eneruaẽ etem̃ alteri⁹ maxille lacertus et
spasm⁹ fit alteri. Et si opilatio in neruoꝝ p̃nci
pijs q̇ ad gutẽ tẽdũt accidat vocis fit ãputa=
tio. Et si in neruis q̇ ad lacertos porrigũtur
pectoris ãputatio fit anhelit⁹: ⁊ si in neruis q̇
ad lacertos ꝓtẽdunẽ vesice vrine sequiẽ p̃ter
velle emissio: sic q3 ⁊ si i neruis q̇ ad ani mittũ
tur lacertos

tur: lacertos egestionis fit extra voluntatem
exitus. Sic ꝛ in oībus iudicādū est mēbris si
oppil'o in neruoꝝ fiat principijs qui ad vni⁹
cuius eoꝝ dirigunť lacertos : eneruať eteniȝ
mēbꝛū illud ꝛ ipsius cessantꝛ motus ꝛ sensus.
¶ Oppil'o aūt hac accidit in passione : aut ex
humore grosso aut ex oppressione. Et si opp̄s
sio aut ex ligatione accidit aut nuche aposte
mate: aut certe qḋ suo mouetur ꝛ cecidit loco
osse neruosq̧ opprimēte. Accidit aūt enerua
tio: ex nerui qui ad illud mittiť mēbꝛū incisio
ne ꝛ cōtritione si per latū fiat incisio: que etiā
non curať. Si autē per longū porrigiť incisio
mēbꝛo nocumētū nō accidit. Refert autē. G.
qm̄ passio hec grandioribus maxime fit si eo
rum capita humoribus repleta sint frigidis.
cū .n. repente fit illis: aut calor aut frigus for=
te eiusmodi liquefiunt humores ꝛ ad locū or
tus feruňt neruoꝝ. maxime autē hoc accidit
cui nerui debiles sunt: natura cuius ꝟo for=
tes sunt parū ꝯtingit. Et q̄ eneruationē signi
ficāt mēbꝛi signa manifesta sunt ex ipsi⁹ ener
uatione ꝛ fluxu: motusq̧ ipsius ꝛ sensus ces=
satione. Et si oppilatio hec ex humore cōtin=
git flegmatico sine exteriori fit causa. Et si op
pilatio ex oppressione fiat significať ea q̄ pri=
muȝ mēbꝛi facta est molestiaꝛ grauitate. Et si
nerui facta est incisio aut ꝯtritio scitur qm̄ p=
cussio aut sup̱ neruoꝝ locū casus p̄cessit q̇ mē
bꝛū mouebāt. Fit aūt eneruatio ex mēbꝛi quo
q̧ euulsione sua a cōcatenatiōe et disgrega=
tione hūiditatis viscose cā que ligamenta in=
fundit et lubꝛicum facit os suoq̧ educit loco.
Aliqñ āt eiusmodi res materiei q̄ a membris
depellitur nobilib⁹ fit cā: alijsq̧ prout tanq̧
cōpressiōe alioꝝ cū alijs cretico mō: et in mor
borū termiationib⁹ quēadmodū cū acuti fi=
niunť morbi vt phrenesis ꝛ mania eneruatio
accidit mēbꝛoꝝ. Accidit aūt sepius in colica
passione et eneruatio ꝛ quorūdā mēbꝛorum
euulsio: cū morbus cretico finitur modo: cum
natura sup̱fluitates a ꝓfundo ꝓpulset corpis
ad extremitates: vidi nōnullos colicā patien
tes grauē: ꝛ difficilis nocumenti quoꝝ vtrūq̧
euulsum est genu: quorūdā aūt et genu vnuȝ
et ancha: vidi et cui⁹ scapule motus oīno ces=
sauit: sȝ sensus erat bon⁹. Sic ꝛ suo paulus re
fert libꝛo: q suo multis acciderit colic⁹ dolor
tp̱e ꝛ q saluabanť eoꝝ extremoꝝ eneruatiōe
sensusq̧ tñ eoꝝ nō cessaret. Que aūt epiliavo
catur passio signa hȝ: q q̇ eā patitur supinus
exposit⁹ est voce carēs ꝛ motu ac sensu volun
tario: p̄tēditq̧ hāc capitis dolor passionē gra
uis: organicaꝝ repletio: vertigo: obscuritas vi
sus: extremoꝝ frig⁹ ac titillatio corpis totius
mot⁹ grauitas: dētiū fremit⁹ sōni tp̱e: vrina ad
nigredinē declinat ꝛ est ī ea suico silis ꝛ squa
mis hypostasis. Maxīe aūt passio hec senib⁹
accit: ꝛ fride ac hūide cōpl'onis viris: ꝛ assue=
facienti grossuȝ ac flegma gñans regimē. Si
aūt passio hec iuueni accidat ī cal'is tp̱ib⁹ qua
si ipoliūm ē egrotū curari: peiorq̧ patiētium
hāc passionē hitudo cui⁹ āhelit⁹ mal⁹ est: va
riusq̧ ꝛ ex varietatis magnitudine āputat⁹.
¶ Euulsiōis aūt signa sūt q aliqñ ossis aug=
mētū qḋ disgregatōis itrabat foueā suo egres
suȝ ē loco ꝛ iuenies ip̄o tactu abinuicē diuisū
Et sciēdū ē eneruatiōeȝ cū euulsiōe ꝛ spasmo
cōponi q̇busdā ī hoīb⁹ intm̄ vt ī eoꝝ q̇busdā
mēbꝛis eneruatiōeȝ videas ꝛ euulsiōeȝ: q̄daȝ
spasmata ad suā temere originē. Et nōnunq̧
mēbꝛū vidi euulsū ī q̇ erat spasm⁹ ꝛ tremor sȝ
nō in hoīe. Opȝ itaq̧ diligēti⁹ hec oīa p̱spisce
re: q̇ hmōi patiētes recte admistres. ¶ Parali
sis aūt faciei signa sūt ipsi⁹ ꝯtorsio ꝛ carnis q̄
ī maxilla est in latus alterū retractio: fit auteȝ
cū mouēs ꝓhibeť ꝟtus ad lacertos trāsire fa
ciei ꝛ ocl'oꝝ. Accit aūt ꝛ ꝯtorsio hec ex spasmo
alteri⁹ maxillaꝝ retrahiturq̧ sana in seip̄am
maxilla: cui⁹ signa sūt q eger oculū q̇ ī sano est
latere claudere neq̇t. Si etem̄ ocl'os vt clau=
dat p̄cepis: ocul⁹ q̇ in latere est sinistro rema
net ap̱tus. hocq̧ ꝓpť palpebꝛe vel inferioris
lacerti ad inferiora retractionē. Qḋ si insuffla
re illi p̄cepis flatū hunc exire ab oris videbis
latere eo q maxille in alterā p̱tē retrahať la=
certus. Oīum aūt eneruatiōeȝ signa manife=
sta sunt ꝛ patiētia ex sensus cessatiōe ꝛ motus
volūtarij. q̇ ei⁹ erat mēbꝛi. Dormitatio ꝟo ex
causis fit q̄ ꝛ eneruationē faciūt opilatiōibus
s. nisi q ī eneruatiōe fortes: ī dormitatōe debi
les sunt. vñ ꝛ ī eneruatiōe sensus fit ꝛ motus
cessatio. dormitatiōeȝ aūt q̇ patiūturꝛ sentiūt
ꝛ moueńť q̇busdā ꝛ motu et sensu. Accidit ēt
dormitatio ex mala cōpl'one q̄ neruū spissatꝛ
ꝯgregat eius partes. Fitq̧ abinde oppilatio
p̱ua: p̱uaq̧ aīalis virt⁹ q̄ ad mēbꝛū p̱ eū mit=
tiť ē q̄ntitas: debilisq̧. nec eq̇liť mittiť hec ea=
dē. Aliqñ aūt ex frigoris obuia fit grauis aut
niuis quare nerui quodā mō densaňt et simi
le q̇d accidit. Fit etiā dormitatio ex neruoruȝ
cōpressiōe quēadmodū cū q̇s mēbꝛo alicui in
nititur. aut ligatiōis difficultate. et nōnūq̧ ex
vētositate q̄ spōdilib⁹ ꝯcludiť ꝛ nuchā opp̄mit
Fitq̧ abinde oppilatio ꝟtutē ꝓhibēs mouē=
tē p̱ neruos ad mēbꝛū trāsire. Est aūt dorm
tatiōis signū q hō ip̄o sentit ī mēbꝛo tanq̧ for
micariū motū ꝛ ifixiōes inocētes cū mot⁹ diffic̄l
tate ꝛ sensus malitia quēadmodū sepi⁹ pedi=
bus videm⁹ accidere illi⁹ q̇ diuti⁹ sederit. aut
iōm aliq̇d opp̄sserit. aut p̱cussio eius in aliqḋ
membꝛum ceciderit.

¶ Capl'm. ix. de spasmo q̇ ex reple
tione fit causisq̧ eius et signis.

S Pasmus autē mēbꝛi est
patiētiȝ abꝛeuia

tio ꝛ in longo iminutio a naturali quãtitate: hocq́ aut in toto fit corpore: ꝛ vocaẗ tetanus atq́ hoc vt mẽbrũ ab vtroq́ equaliter distendatur latere. fitq́ rectũ. ꝛ in nullam declinat oĩo partẽ: ꝛ spasmus qui nõ extendiẗ ex membri in vtrũq́ latus distẽsiõe. ¶ Tetanus qui ex actis fit morbis. aut in anterioribus tñ est ꝛ vocaẗ anterior spasmus. hocq́ fit cum passio in lacertis est posterioribus: aut in membris posterioribus ꝛ vocaẗ posterior spasmus qui ex passione lacertorũ fit anteriorũ: aut in quibusdam sine aliĩs mẽbris: hocq́ cum passio in ipsius fit mẽbri lacertis ꝛ neruis. ¶ Omniũ aũt harꝫ origo diuersitatũ aut ex repletione est: aut ex euacuatiõe: aut frigida mala cõplexiõe: aut ex calido certe apostemate qđ in neruis fit. Et qui ex repletione. fit cum nerui superflitatib⁹ replẽtur malis hũidis ꝛ flegmaticis quibus hũectantur ꝛ in latum distẽdunẗ: ꝛ a sua iminuunẗ lõgitudine. Quare lacertus ille ad quẽ hic mittebatur neruus cõtrahitur ad sue originis partem ꝛ mẽbrũ curtatur queãdmodũ vasis que ex coriĩs fiũt accidit: cum amplius q̃ capere possint ꝛ dilatẽtur farciuntur. Extenduntur em̃ in latũ ꝛ eorꝫ breuiatur longum. Maxime autẽ hec spasmi spẽs pueris accidit pu͛is qui grosso nutriunẗ lacte. Accidit etiã illis ciborꝫ qui porriguntur multitudine sine cautela ꝛ neruorꝫ debilitatis cã ac mollitiei ꝛ distẽsionis facilitate: iõq́ ꝛ eorꝫ facilior est curatio. Et que spasmũ p̃cedit significatio in pueris: acutã est febris ꝛ cõtinua vigilie. vẽtris siccitas. coloris citritas. lingue nigredo. saliue desiccatio. ꝛ cutis distensio. In viris aũt qm̃ eorꝫ membra fortiora sũt ꝛ plurime siccitatis parũ illis ex repletione fit spasmus: ꝛ si cõtigerit facile nõ est curari. Et hui⁹ spasmi speciei signũ est q̄ repẽte oriẗ ꝛ q̄ regimen repletionẽ faciens precessit: vt ciborꝫ multitudo ꝛ potuũ grossorꝫ: otiũq́ ꝛ laboris dimissio ꝛ balnei: aut ei⁹ post cibũ frequẽtatio. Nõnũq̃ ãt post ebrietatẽ fit cũ vini multiplicat homo potum. Ait aũt in aphorismorꝫ libro hypocras. Siquis spasmũ patitur ꝛ febris supuenerit quartana: spasmus recedit. hec etenim passio ex humoris est putredine grossi colerici et caloris eius grauitate. Qui si putruerit ꝛ calefiat dissolviẗ a neruis ꝛ ab eis cõsumiẗ. Et attẽde qm̃ passiones hee. s. paralisis ꝛ faciei contorsio. Apoplexia spasmus ex repletiõe: peiores sunt ꝛ vehemẽtiores tũc cũ iuuenibus ꝛ pueris estate fiunt. Que etem̃ has faciunt passiones cause complexionibus eorum minime conueniunt minus autem male sunt ꝛ debiliores que senibus ꝛ hieme fiũt propter harum passionum eorum complexionibus ꝛ tẽporis conuenientiam.

¶ Caplm. x. de spasmo qui ex inanitione fit.

Qui vero ex inanitiõe fit spasmus aut ex desiccatione oriẗ neruorꝫ qui ea de cã reducũtur ꝛ retrahuntq́ se cũ quibus cõtinuãtur lacertos in ipsorꝫ ortũ: abreuiatur q́ ea de causa mẽbrũ quẽadmodũ corrigiĩs videm⁹ fieri ꝛ pilis cũ igni p̄rie fiũt reductionẽ ꝛ cithare cordis: si in aere ponãtur calidõ i curtationẽ. ¶ Significaẗ aũt hec spasmi species euacuatiõibus q̄ passionẽ p̃cesserint vt imoderata solone: aut sanguinis fluxu a mulierib⁹ ꝛ ab aliĩs p vulnera sanguinisq́ a naribus fluxu: aliĩsq́ hmõi cãis desiccãtib⁹ q̄lis ꝛ labor: vigilie longiores coit⁹ acuta febris causon: hec aũt spasmi deterior ẽ q̃ q̄ ex repletiõe fit spẽs. Nõ accidit aũt hec semel ꝛ tota simul ꝫ paulatim ꝛ p incremẽta. Ait aũt de spasmo hypocras i aphorismorꝫ libro. Meli⁹ febrẽ in spasmo fieri q̃ spasmũ in febre. Qđ iõ dictũ ẽ qm̃ febris si post spasmũ fiat q̄ ex repletione ꝛ humiditate humorẽ subtiliat ꝛ dissoluit: hũiditatẽq́ caloris desiccat grauitate: ꝛ p eã passiõis fit sanatio. Cũ aũt spasm⁹ post febreꝫ fit cã siccitatis ẽ: ꝛ humiditatis cõsumptiõe ꝛ caloris febris magnitudine. Et hec spasmi spẽs p̄ria peior est: ꝛ maxieq́ spasm⁹ hic fit i febrib⁹ q̄ ex cerebri fiũt apostemate. Ait aũt Gal. Nõ oĩs qui post febrẽ fit spasmus malus: ꝫ cũ post febrẽ fit adustã q̄ diuturnior fuit. ¶ Qui aũt ex mala cõplexiõe frigida fit spasm⁹: aut ab interiorib⁹ fit vt hũore frido q̄ corpis cõgelat lacertos: ꝛ eorꝫ densat ptes ꝛ ꝯgregat vñ et spasm⁹ oriẗ: aut ab exteriorib⁹ vt ex magno frigore aeris vel niuis q̄ lacerti congelanẗ corporis ꝛ eorũ spissanẗ ptes: vñ et reducunẗ ac breuiãtur: vocaturq́ huiusmodi spasmi species congelatio lacertorum. Diciẗ autem congelatio esse lacertorum coagulatio qui in spine sunt spondilibus. Sed ꝛ aliquando lacertorum fit coagulatione qui in colli spondilib⁹ sunt. hec species cum in membris est anterioribus congelatio dicitur anterior: ꝛ cuꝫ in posterioribus posterior vocatur. Cum autẽ in oĩ est corpore absolute congellatio dicitur lacertorum. ¶ Que autem significant congellationem signa sunt hec. facies infirmi ad ruborẽ declinat aut virorem vel liuorem: oculi foris prorũpunt: ꝛ maiores q̃ ante fuerant videntur: videturq́ tanq̃ ridens eger: corpus eius plurimum distenditur: adinuicem digiti percutiuntur ꝛ reducuntur: fitq́ illi peruigilatio ꝛ vrine durities. nature siccitas: ꝛ aliq̃n paruꝫ ꝛ paulatim quiddam sanguini simile mingit. Accidit autem illi in morbi principio singultatio ꝛ capitis dolorq́ ꝛ spine. nõnunq̃ autẽ quibusdã eorꝫ tremor ꝛ a lectis spasmi cã q̄ in illis est de cidiit. Timeẗ vero hui⁹ passiõis tetani dominis mors vsq́ in quartã diẽ: quã si

trāsierint declinat passio ⁊ facile curat. ¶ Qui autē a pāte cā calidi fit spasmꝰ qđ in neruis oꝛit neruos cōtrahit cū ad cerebꝛū vſqꝫ a neruis passio ꝑlata sit. ideoqꝫ cerebꝛū itumescit ⁊ ad eius peruenit egritudo ventriculos.

¶ Cap. xj. de trēoꝛe ⁊ titillatiōe cāis ⁊ signis.

Tremoꝛ autē ex mouētis debilitate fit ꝟtutis q̄ in mēbꝛo ē tremēti. Hec debilitas aut ab iterioꝛibꝰ fit ex mala cōplōne frigida quēadmodū senibꝰ accidit ⁊ fridissimā bibēti aquā aut i ea loto: quiqꝫ vinū imoderate bibit: qm̄ eiꝰ imoderatꝰ potus cōplōnē refrigerat ⁊ ꝺbilitat virtutē. Aut ex opilōne q̄ ex grossis fit humoꝛibꝰ ⁊ viscosis monēsqꝫ ꝓhibet virtꝰ ꝑ neruos optie trāsire: ideoqꝫ ⁊ motus debilitat mēbꝛi: aut ex hūoꝛe q̄ lacertis imergit ipis: iđqꝫ cū mouēs mēbꝛū illđ ad supioꝛa vult mouere ⁊ tollere sua humoꝛ grauitate demittit ⁊ deponit: duoqꝫ abinde fiunt motꝰ ꝯtrarij vno vocati noie: tremoꝛqꝫ dicūtur. Accit autē tremoꝛ ei q̄ꝫ q̄ coitū multiplicat: ⁊ q̄ nimia euacuatus est ex inanitōe: ⁊ oia accn̄tia q̄ ꝟtutē debilitāt tremoꝛē excitāt ¶ Que ꝟo ab exterioꝛibꝰ sunt cause: vt tristitia. ira. tioꝛ. q̄ aut ex aiali fiūt coꝛrūpēti: quēadmodū q̄ leonē viderit aut serpentes magnos: aut ex ptāte ⁊ principe. Aut sup ardua ⁊ ꝑcipitia statiōe loca. ¶ Sūt aūt passiōis huiꝰ signa ex mēbꝛi motu qđ tremit māifesta. ¶ Titillatio ex vētositate fit grossa ⁊ vapoꝛosa: cuius significatio ē ꝙ marie fieri titillatiōes infridissimis videmꝰ tꝑibꝰ coꝛꝑibꝰ fridis ⁊ flegmaticꝫ ⁊ his q̄ aqua lauātur frigida ac similibus.

¶ Caplm. xij. de gibbositate cāisqꝫ ⁊ signis.

Gibbus aūt ab anterioꝛibus ē ⁊ fit ex alicuiꝰ spine spōdiliū in aanterioꝛa motu. Aut a posterioꝛibꝰ q̄ ex alicuiꝰ spōdilis in posterioꝛa secessione fit. Aliqn̄ aūt spōdilis in alteꝝ recedit latꝰ ⁊ ⁊ cōplicatio vocat. Spōdilis aūt a loco secessus suo aut ab iterioꝛibꝰ fit causis aut ab exterioꝛibꝰ. Et interioꝛes cāe sūt vt grossus ⁊ viscosus hūoꝛ q̄ nuchā extēdit ⁊ ligamēta ifundēs spōdiliū lubꝛica facit: vn̄ spōdil' suo euellit loco ⁊ pellit. Et vt a pā calidu ꝫ qđ in lacertis fit spōdilibꝰ vicinis: vn̄ spōdilis oppꝛimitur ⁊ suo euellit loco: aut ex vētositate fit q̄ iteriꝰ ꝯcluditur spōdilibꝰ q̄s pellit ⁊ loco emittit suo. ¶ Ab exterioꝛibꝰ vero cāe: vt casus ꝑcussio ⁊ sil'ia. ¶ Gibbus āt manifestus ē: nec eiꝰ idiget signꝫ notitia. nisi q̄ ab a pāte fit: hūc eteni tussis ⁊ anhelitus seqnit angustatio ac asma. Et sciēdū qm̄ cui gibbꝰ ꝑꝑ pectoꝛis fit a pā ante pubertatē facile ⁊ cito moꝛit. A pā eteni qđ in pectore fit: si ei oꝛiat cuiꝰ i augmēto sūt mēbꝛa a pā ipm auget: ⁊ pectꝰ icōmodi causa qđ ex a pāte fit nō crescit: nec dilatat ⁊ coste nō magnificantur. Coꝛ aūt ⁊ pulmo crescūt augeturqꝫ in magnitudine. Que qn̄ ita sint pectus plurimū stringitur: eo ꝙ coste crescendi vtilitate priuate sint ⁊ apostematis magnitudine ⁊ coꝛdis ac pulmonis. fit anhelitus ab inde malitia ⁊ difficultas ꝑitqꝫ patiēs. Ideo ita hypocras q̄bus inquit gibbus cū asmate fit ⁊ tussi anteqꝫ pilos in pene ꝓducant pereūt. Spondiliū aūt patiētiū agnosces locū manu doꝛsi ꝑtransiēs spōdiles ab eoꝛū pꝛincipio vſqꝫ ad vltimū. Si manus tua sup spondilem ceciderit eminētē. ⁊ q̄ medio egressus sit aut absconsus eo est in spondili passio. Hec est que in cerebꝛo ⁊ ab eo oꝛientibus fiunt passionū causarūqꝫ ⁊ signoꝛum assignatio.

¶ Capitulum. xiij. de passionibus membꝛoꝝ sensus. ⁊ pꝛimo de oculis.

Que autē passiones in mēbꝛis sunt sentiētibꝰ oculis. s. naribꝰ auribꝰ ⁊ lingua hoc exponemus loco ab oculoꝝ sumētes passiōibꝰ exoꝛdiū. ¶ Dico ergo qm̄ oculoꝝ passiōes aut i ꝯsolidanti fiūt tunica aut in coꝛnea. aut in vuea. aut i humoꝛe engaidos. aut iter vueā ⁊ cristalleidon. aut i palpebꝛis. aut i anglis oculoꝝ. aut i visus neruis. aut mouētibꝰ oculū lacertis vł palpebꝛis. aut venis certe q̄ ab opimēto cerebꝛi ad oculos tēdūt. Et q̄ i ꝯsolidāti fiūt passiōes obtalmia iflatio durities. pꝛurigo. sibila. tarsa. vngula. Obtalmia calꝫ ē a pā qđ i ꝯsolidāti fit cuiꝰ tres sūt spēs. pꝛia ex māifestis fit cāis vt sole pl'uere fumo oło cało ⁊ silibꝰ ⁊ ē ruboꝛ q̄ sine a pāte ocul' accit ⁊ cū q̄ fecerat āputata fuerit cā sedat ⁊ abit. Huiꝰ signum lachꝛyme. modicꝰ ruboꝛ ⁊ pauca adustio. Scđa ē turbatio q̄ ocul' accit magꝫ rubea q̄ꝫ pꝛia ⁊ magꝫ nocēs q̄ aut ab extioꝛibꝰ fit cāis aliq̄ ꝑdictaꝝ. s. sꝫ foꝛtioꝛi ⁊ robustioꝛi aut ab interioꝛi vt a pāte cało qđ i ꝯsolidatiōis fit opimēto ex māei calide ifluxu a cerebꝛo ad opim̄tū ꝯsolidās oculū debilitatꝫ mēbꝛi cā. Et huiꝰ spēi q̄dā minie ꝑuis ē eiusqꝫ signū. qm̄ q̄ facit si amoueat cā sedat ⁊ cū ea ruboꝛ ē ⁊ doloꝛ. Quedā āt difficil' ⁊ ꝑuis. cuiꝰ signa tūoꝛ ocli ⁊ doloꝛ ac durities lachꝛymaꝝ copia: ruboꝛ nimiꝰ. vēaꝝ repletio fitqꝫ ex māe copia ⁊ caloꝛꝫ magnitudie. Tertia āt spēs difficilioꝛ ē 2a ⁊ q̄ illā sig̃nt accn̄tia difficilioꝛa ⁊ maioꝛa ⁊ a pā maiꝰ itm̄ vt palpebꝛe q̄ꝫ ithiescāt ⁊ ad extioꝛa retoꝛq̄ant difficil' ill' fiāt motꝰ ocliqꝫ albū altiꝰ ē nigro. hc ex māe sāguiee ē mł'titudie. Inflatio ⁊ tūoꝛ q̄tuoꝛ eiꝰ sūt spēs. Pꝛia subito accit ⁊ magꝫ estate senibꝰ cui signū ē coloꝛꝫ albedo ⁊ accit ꝑmū i ocli angulo q̄si q̄dā muscaꝝ vł culicū moꝛsura. Scđa iflatiōis spēs peioꝛ pꝛa ⁊ tūidioꝛ fridioꝛqꝫ quā si ꝑsseris digito ꝓfundat ⁊ digiti remāet i ea.

vestigiū ꝑ horā cū q̄ aliqñ lachrẏme sunt: ali=
qñ nō: sed paucus illā comittatᷓ dolor. ¶ Ter=
tia ꝟo spēs timorē hꝫ maiorē ⁊ digit⁹ illi imer
gitur nisi ꝙ eius nō remanet in ea vestigiū co
lorꝗꝫ eius q̄ ⁊ corꝑis: nec ē ei dolor. ¶ Quarta
porro spēs aꝑa hꝫ grauius ⁊ maius intm̄ vt in
oībus sit oculi ⁊ palpebraꝝ ꝑtib⁹ aꝑa ⁊ ad ci=
lia vsqꝫ ad genas extēditᷓ. Est aꝑa duꝝ in quo
nō ꝓfundatur digit⁹ eiusqꝫ color liuidus; nec
dolorē hꝫ: maxie autē spēs hec in variola fit ⁊
obtalmia diuturna proprieqꝫ in mulieribus.
¶ Durities oculo accit oī ⁊ palpebris quā do
lor comitatᷓ ⁊ rubor: motusqꝫ difficultas ⁊ gra
uis siccitas ⁊ lippitudinis modice adunatio
dura. Difficilisqꝫ oculoꝝ cū a somno surgit pa
tiens aptio. ¶ Pruriginis signa lachrẏma est
salsa ⁊ subacida: q̄ oculū cōburit: ac prurigo ⁊
rubor in oculoꝝ palpebris. ¶ Sibila aūt ve=
na est q̄ sanguie repletᷓ grosso acuiturqꝫ ⁊ ru=
bet ingrossaturqꝫ ⁊ sepi⁹ cū ea lachrẏme sunt
ac rubor ⁊ prurigo: videbisqꝫ oculū tanq̄ꝫ si fu
mo sili opertus sit operimēto. ¶ Tarsa san=
guis est q̄ ad cōsolidātē defluit: ex venaꝝ in q̄
est scissiōe: fitqꝫ ex ꝑcussiōe: hic āt aliqñ de ex=
eruptōe fit vulnerū. ¶ Ungula vero augmētū
est neruosuꝫ qđ ex āgulo oritur magno ⁊ ꝓtē=
ditur donec ad oculi feratᷓ nigrū ⁊ crescit vsqꝫ
dum pupilla oꝑiatur ⁊ visuꝫ ꝓhibet. He sunt q̄
consolidanti fiunt passiones.

De passionibus que in cornea fiunt.

Que āt in cornea fiūt passiōes sunt cancer. vlcera. sa=
nies. pustula. acumē. ⁊ albedo. ¶ Cācer aꝑa ē
durum qđ hac fit in tunica. qđ cū oritᷓ simul cū
eo fit grauis dolor ⁊ grauis punctura. q̄ ad tē
pora vsqꝫ perfertur. maxieqꝫ cū mouetᷓ. Accit
aūt cū eo cephalea ⁊ appetit⁹ ciboꝝ defectio
⁊ ad oculū materia d̄fluit pungēs: nec colirium
patitur acutū. ¶ Uulnerū septeꝫ sunt spēs. q̄ꝝ
quatuor in sup̄ficie fiunt: tria in ei⁹ profūdo.
Et quatuorq̄ in superficie fiūt in colore p̄muꝫ
silᷓe est fumo: ex oculi nigro partem sumens
magnā. Scđm ꝓfundius est primo sꝫ minus
colorqꝫ eius magis albus q̄ꝫ primi. Tertiū in
corona fit nigredinis: ⁊ partē sumit albi modi
cam: ⁊ qđ sup albū est color ei⁹ rubeus ⁊ qđ su
per nigrū coloris ē albi. Sic ⁊ oīa vlcera ⁊ pu=
stule q̄cūqꝫ in nigro sunt colorē hn̄t albū: qm̄
sup corneā sunt: quecūqꝫ vero in albo rubei.
qm̄ super cōsolidanteꝫ sunt. Quartū vuln⁹ in
exteriorib⁹ est cornee tāq̄ꝫ furcule est simile.
Que vero ꝓfunda sunt tria vulnera. Primuꝫ
q̄deꝫ ꝓfundū est ⁊ strictuꝫ. Scđm largū ⁊ pa=
rū profundū. Tertiū sordidum est ⁊ multaruꝫ
verrucarum profundum: ꝙ si diuturnius sit
oculi defluunt per ipsuꝫ humiditates propter
eaꝫ que tunicis accidit comestioneꝫ. ¶ Pustu
la autē ex humiditate fit que in squamis cor=
nee adunantᷓ tunice. Sunt aūt eius diuersita
tes multe ⁊ abinuicē varie in colore dolore ⁊
ꝯsequētia. In colore q̄dē qm̄ alia nigra alia
alba. In dolore qm̄ aliā dolor nimi⁹ aliā comi
tatᷓ pauc⁹. In ꝯsequētia qm̄ quādā salubria
sequuntᷓ: quādā aūt incōmoda magna quib⁹
facilior est cecitas. Hec varietas aut ex mā ē
aut ex loco. Ex mā qm̄ aliqñ multa est aliqñ
pauca. aliqñ acuta pūgēs aut subsalsa: aut io
cūdi sapore: aliqñ grossa. Uarietas aūt ex ip
sius loco qm̄ pustula ipa qñqꝫ post squamā
fit p̄mā cornee qñqꝫ post scđaꝫ ⁊ nōnūq̄ꝫ post
tertiā. Et qđ ex multa est mā subtili ⁊ acuta
maioris est doloris ⁊ magis nocēs multitudo
nāqꝫ distēsionē facit acumē pūcturas. Et q̄ ex
pauca ē mā ⁊ grossa salubrior ē ⁊ mioris dolo
ris. Et q̄ sub p̄ma ē squama min⁹ dolet eiusqꝫ
color niger nō em̄ idurescit iter visum ⁊ vuee
nigredinē. Que post scđaꝫ squamā iter vtrā=
qꝫ media est habitudinem. Et pustulaꝝ salu
brior q̄ in cornee est exteriorib⁹ a pupille de=
clinās foramine cū etem̄ cornea comeditᷓ aut
eius aliq̄ scinditᷓ ꝑs: modicū q̄dē ⁊ si pustula
remanserit visus nō ꝓhibetᷓ neqꝫ em̄ in ipso
est foramie. Deterior oīb⁹ pustula q̄ post ter
tiā fit squāmā ⁊ q̄ sup ipm est foramen. Cum
etem̄ cornea comeditᷓ tunica aut scinditᷓ ⁊ hec
vsqꝫ vueā mittuntᷓ vlceris remanet macula ⁊
visus ad foramē mitti ꝓhibetᷓ. ¶ Saniespost
corneam fit aut ex vlcere aut ex cephalea aut
ex obtalmia. Ex q̄dā q̄dē locū occupat paucū
cornee ⁊ in figura vngule silᷓis ē q̄dā aūt lo=
cū plᷓimū q̄ ⁊ p̄ma peior est. ¶ Acumē fit cum
cornea scinditᷓ tunica ⁊ vuea egreditur hocqꝫ
aut ex vlcerū fit ⁊ pustulaꝝ comestiōe aut cū
illā q̄d vulnerat exteri⁹. Et acumis spēs sunt
q̄tuor. Prima ē cū vuea ꝑs acuitᷓ modica q̄ for
mice silᷓis est capiti ⁊ mouseregū vocatᷓ: qđ q̄
ituetᷓ pustulā eē arbitratᷓ. Differūt āt acumē
⁊ pustula cū acumis color idē ē ⁊ q̄ ⁊ vuee. Si
etem̄ vuea nig̃ sit ⁊ ipꝫ nigrū ⁊ si vuea glauca
aut media hoꝝ a cum̄ silᷓr ei⁹ qꝫ radix alba co
lore. pustula āt ocli albo rubea ē ⁊ plᷓsatio ocu
li comitatᷓ. Scđa acumis spēs magna ē ⁊ vuee
silᷓis. Tertia ē vt acumē exaltetᷓ donec palpe=
bras trāseat ⁊ ciliis ꝯtinuetᷓ corrūpitqꝫ ab eo
ocul⁹. At vero q̄rta clau⁹ vocatᷓ hocqꝫ fit cum
acumē diuturni⁹ ē ⁊ ꝯsolidatᷓ sup illud cornee
scissura capitiqꝫ fit claui silᷓe. ¶ Albedo autē
oculoꝝ quā nos pannum vocamus quedam
tenuis est in exterioribus cornee quedā gros
sa ⁊ profunda. He sunt passionum que cornee
accidunt species.

De vuee passionibus.

Que autē vuee accidunt passiones sunt aut
foraminis dilatatio aut eius arctatio. Fora=
minis dilatatio duob⁹ fit modis. p̄mus est ex
ipso foramine. ⁊ scđs ex aꝑate qđ in vuea. or=

tē ipsam distēdit: aut ex hūoris copia engaidos. Accidit aūt spēs hec mulierib⁹ maxime ⁊ pueris: ⁊ cui acciderit nihil oīo videt aut certe visus eius debilis est vidēs res minores q̄ sint. Scđs aūt mod⁹ aut de pcussiōe fit graui aut de apate qđ in vuea fit. ⁊ est morb⁹ calid⁹ pupille ꝑo arctatio aut i tpe fit creatōis: aut ex tunice vuee eneruatiōe. Ostēdim⁹ aūt que huic accidūt tunice eneruatiōis cās cū de accidētiū dixim⁹ cāis: harū duaꝝ signa passionū sensui māifesta sunt si patientē ad solē statueris solareq̄ corp⁹ oculo opposuerit. Uidebis etem̄ qđ in vuea ē foramē aut largi⁹ aut strictius q̄ expedit.

Passiones aūt q̄ inter tunicā vueā ⁊ hūorē fiūt christalleidon ē aqua ⁊ vapores a stō ascēdētes. Aqua ex hūiditate fit grossa q̄ in oculo coagulaꝛ inter humorē christalleidon ⁊ foramē vuee sup uidentē: ꝓhibeturq̄ spūs vidēs ab interioribus ad exteriora. Huius in pncipio passionis signū est ꝙ hō in cōspectu suoꝝ videt oculoꝝ tanq̄ culices aut muscas aut virgulas aut capillos: aut splendores. nisi ꝙ accidētia hec ex passione fiūt q̄ in cerebro ⁊ q̄ in stomaci ore p vapoꝝ ipsi⁹ ad cerebrū ascēsuz ⁊ oculos. Significaꝛ aūt eiusmodi res qm̄ cū ex stō est passio si intuearis oculi foramē. videbis claruz ⁊ mūdū nihil hñs mixture ⁊ tpibus qbusdā sedaꝛ: q̄nq̄ augeꝛ q̄nq̄ minuiꝛ. et est phātasia hec in vtrisq̄ simul oculis. Acciditq̄ q̄ eiusmodi ē hoī in stō morsura. ⁊ si vtaꝛ vomitu aut hierāpigrā accepit sedaꝛ augmētaturq̄ phātasia hec cū fastidiositas est cū: putredine aut cū multa fit ciboꝝ acceptio. mitigaturq̄ cum stōus leuis ē ⁊ cibi optime digesti. Cū phātasia hec pp cerebrū est aut ex morbo q̄ phrenesis dr accit. aut māia. Que āt pp aquā fit imaginatio ⁊ phātasia ꝯtinua est: ⁊ vna eadēq̄ circa augmētū ⁊ diminutiōez. nec in stō sentitur pūctura. nec cū vacuus est stōus mitigaꝛ. nec cū plen⁹ augeꝛ. nec vero si accipiꝛ hiera aut vomitus sedaꝛ. Et q̄nq̄ in vtriusq̄ q̄nq̄ in altero ē tm̄ oculoꝝ. aqua aūt si roboretur visus arcetur. Et hec spēs hꝫ multas. Quedā etenim colorē aeri hꝫ similē. quedā vitro. q̄dā albuz quedā est cui⁹ color subuiolace⁹ est. cuiusdaz viridis. cuiusdā ad glaucū declinat. Fit autē in oculo glaucedo ex alia q̄ ab aq̄ cā. ex hūoris. s. engaidos desiccatiōe. Differūt aūt hec ⁊ que ex aq̄ est glaucedo. ꝙ in aque principijs eiusmodi vr̄ phātasie quas dixim⁹. ⁊ si excutiaꝛ videt oculus. que aūt ex desiccatione fit engaidos ⁊ iminutione ei⁹ phātasias nō hꝫ pcedentes ⁊ ocul⁹ iminuitur et macresit et macies oculi vocatur. diciturq̄ ēt ptisis. Et aquarū alia si excutiaꝛ curatur alia minime cuius rei pbatio est ꝙ manū sup vnū pones oculuz ⁊ si alterius videris oculi foramē dilatari. intelliges qm̄ adhibita medela curabiꝛ ⁊ hō videbit. Si aūt nō dilatatur nō excutieꝛ nec hō videbit: pbabis aūt ⁊ aliter. Statues infirmū ad solē ⁊ pcipies ad te respicere diligēter. ponesq̄ sup palpebrā supiorē pollicē ⁊ oculo velociter āmouebis. aperiesq̄ oculū ⁊ ispicies si mouetur aqua cū ab eo pollicē ammoueris ⁊ abinuicē sepatur nihil est qđ pficiat medicina. Si aūt adunata steterit nec dispergiꝛ curare proderit.

De morbis qui palpebris accidūt.

Que aūt palpebris accidūt passiones ppie sine reliquo corpe sup auratus ⁊ vocatur fissura. scabies. grando. lapidositas. conglutinatio. grauitas. sepatio. ordeū. moꝛ. tinea. formica. caro supflua. pediculi. pili abūdantes et inuersi palpebraꝝ casus. Fissura corp⁹ est pingue viscosum admodum retis cū neruis ⁊ opimentis implicitū. ⁊ fit inter exteriora ⁊ interiora palpebre supioris. fit a accidentiū cā maloꝝ maxieq̄ in pueris propter eoꝝ cōplōnis humiditatē. accidūtq̄ illi catarri. Cuius rei signuz est ꝙ palpebre laxe sunt ⁊ eneruate. nec extolluntꝛ vt oz nec q̄ hec patitur splēdorē intueri preualet solis. intātū vt in ipos lachryme accelerēt. fitq̄ illis obtalmia sepius. Pruriginis quatuor sunt species. Prima imanifesta interioris palpebre supioris asperitatē facit. Scđa māifestior est asperitatis ⁊ maioris ruboris. comitaturq̄ illam ⁊ doloris grauitas qbus vtrisq̄ hūiditas est cōis oculi. Tertia fortior est et manifestioris asperitatis. intātū vt palpebre interiora sindi videanꝛ. queadmodū ficus. Hec magis rubea est. ⁊ maioris doloris ac grauitatis grauiorisq̄ pruriginis. Quarta spēs tertia difficilior ē ⁊ magis rubea. maiorēq̄ hñs dolorē ⁊ pruriginē, asperiorq̄ et palpebre graues sunt cū magna duritie. Est aūt spēs hec passionum q̄ plixiores sunt. Grando hūiditas ē q̄ in palpebre interiorib⁹ coagulatur. alba grādini silis q̄ ex supfluitate fit frida et flegmatica. Lapidositas supfluitas ē q̄ sup palpebras indurescit ⁊ lapidi fit in duritie silis. ¶ Cōglutinatio vero aut est ipius palpebre cū oculi albo ꝯglutinatio ipsi quoq̄ nigro aut palpebrarū adinuicē duaꝝ. q̄ vtreq̄ aut ex vlcere pueniunt oculi. aut ex vngule curatiōe vel sibile ⁊ siliū. Grauitas aūt palpebre ex vētositate fit grossa quā q̄ patitur cū a somno excitaꝛ inuenit in oculo tanq̄ arene qđ sile et pulueri. Sepatio vero tres hꝫ spēs. Prima est supioris palpebre eleuatio tāta vt oculū nō opiat. q̄ aut ex ipsa fit formatione. aut ipius insuitione cū non est vt oz palpebre. Scđa palpebraꝝ abreuiatio naturalis. Tertia est inferioris palpebre replicatio i exteriora. q̄ aut ex vlceris fit macula. aut

carnis superfluitate que in alicuius palpebre ulcere oritur. ¶ Ordeum autem apa est quod in palpebre fit extremitate oblongum in ordei similitudinem. ¶ Pediculi autem parui multique in palpebris generantur: fiuntque maxime illi qui regimine utuntur superfluitates generanti: quemadmodum qui cibos multos accipit: otioque utitur et balneum pretermittit. ¶ Morum autem est caro rubea ad nigrum declinans ab interioribus oculi suspensa que ex sanguine prouenit corrupto. ¶ Formicatio vero fissura est que in palpebrarum accidit extremitatibus cum pilorum palpebrarum casu. ¶ Tinea vero similis est formice nisi quod in flauorem percutit et rubore. ¶ Abundantes autem pili in palpebris oriuntur qua parte oculis vicinantur ad interiora replicati: vnde et oculum pungunt et materiam secum adunant: ideoque palpebra eneruatur: fitque propter puncturas lachrymatio continget que hec ex putrida que in pilis adunantur palpebrarum humiditate. ¶ Palpebrarum autem casus ex humiditate fit acuta aut alopitia et quidam cum palpebrarum fit grossitie et duritie ruboreque ac dolore. ¶ At vero caro superflua ex humiditate fit grossa que in palpebra oritur: quemadmodum et in omnibus corporis membris.

De oculi angulorum morbis.

Oculi angulorum morbus est cornus gada et fluxus. ¶ Cornus emissio est quod inter angulum et nasum exit aperiturque et sanies ab ea exit: que aliquando in fistulam conuertitur: et nasum cum eius non acceleratur curatio corrumpit: aliquando autem eius sanies ad nares defluit per foramen quod inter oculum est et nasum: et quandoque sanies sub palpebrarum decurrit cute: earumque corrumpit cartilagines. Hoc autem manifestum est quando si palpebras presserit sanies ex vulnere decurrit. Gada vero magnitudo est carnis que in maiori est oculi angulo eiusque abundantia amplior quam oporteat. Fluxus autem iminutio eiusdem est carnis que in oculi maiori est angulo ab eo quod expedit: intantum ut humiditates non possit arcere que ad oculum defluunt per foramen quod inter angulum est et nares. Eius autem iminutio ex nimia fit gade amputatione cum creuerit: aut ex nimio medicaminum usu imoderate acutorum cum vngula curatur aut prurigo.

De passionibus

que neruis contingunt visus que sunt opilatio ruptura caligo sebeqra. ¶ Opilatio autem ex multa prouenit humiditate que circa neruos generatur ipsosque comprimit: vnde et visus cessat aut iminuitur. Cuius signum capitis est grauitas maximeque earum partium que profunditati vicinantur oculorum aut ex humore est qui ad ipsam nerui defluit concauitatem et ipsum obturat. Cuius rei signum hominis fantasia in morbi principio culicum: muscarum pilorum splendorisque et alie huiusmodi male fantasie cum in oculo aliquid non appareant signa: aut passionis alterius: et cum vnum claudit oculorum alius non dilatatur. ¶ Ruptura aut ex percussione aut casu: aut collisione fit graui que super caput cadit: aut difficili. Est autem rupture signum quod oculus acuitur primo: deinde profundatur et reprimitur est quando simul: aut visus amputatio: aut iminutio. ¶ Caligo ex videntis fit spiritus debilitate aut paucitate: qui a cerebro ad oculos dirigitur. Et sebeqra passio est que hominem nocte non sinit videre: que ex spiritus animalis fit grossitie et turbiditate humorum. Sunt cause huic passioni contrarie in qua homo que longe posita sunt videt proxima non: quemadmodum senibus accidit. Hec sunt que in neruorum visus concauo passiones fiunt. ¶ Que autem in neruis et lacertis oculum et palpebras mouentibus fiunt passiones, eneruatio sunt et spasmus. Et que oculum mouenti fiunt neruo aliquando ex cerebro fiunt. cuius rei signum quod vtriusque oculi motus corrumpitur. et aliquando in altero est neruorum passio hec qui ad oculos tendunt. Eiusque signum quod ad quem fertur neruus is oculi motus corrumpitur. et nonnumquam in quibusdam est nerui partibus corrumpiturque abinde lacerti motus quem pars illa mouebat. ¶ Lacertos autem oculos mouentes iam diximus cum de membris tractaremus cuique oculorum nouem esse. quorum sex oculum mouent ipsum. tres neruum reducunt per quem spiritus transcurrit videns. et oculum sursum erigunt. Et qui mouent oculum sex quidem a superioribus sunt si eneruentur oculus ad inferiora decliat: si spasmetur et oculus ad superiora trahitur. Qui autem ab inferioribus sunt si eneruentur oculus ad superiora refertur si spasmetur ad inferiora tendit. Qui in angulis sunt si eneruentur in contrariam voluitur oculus partem. Si spasmentur in angulum ipsum. Qui autem in altera sunt parte eneruati oculus ad angulum flectitur spasmatis in eandem partem in qua sunt. Duo autem lacerti qui oculum circumdant si aut eneruentur: aut spasmentur. oculi fit contorsio. Tres vero qui in radice sunt nerui per quem spiritus discurrit: vtilitatem habent ut diximus neruum reprimere et prohibere ne suo cedat loco et ut oculum sursum erigant. Hi ergo si spasmetur oculo non nocet. Si autem eneruentur obest quoniam acuitur. Fiunt autem hec aut ab interioribus ex materiarum scilicet defluxu ad neruos et lacertos: aut ab exterioribus ut percussione. Et que ab inferioribus est causa: si oculus acuitur et visus salubris est: neruum significat illuminatem extensum ex lacertorum eneruatione qui illum reprimunt. Si autem visus cessat significat neruum ipsum eneruatum. Cum vero ab exteriori acuitur causa oculus ut percussione et collisione: si visus sanus est: lacertus tamen ruptus est: et si visus cessat attende neruum queque pariter ruptum. ¶ Qui autem palpebras mouent lacerti tres sunt quemadmodum diximus quorum vnus ad superiora erigit: duo ad inferiora contrahunt. Et qui ad superiora trahit si eneruetur non erigitur palpebra. et si spasmetur non componitur super oculum. Duo vero qui ad inferiora trahunt lacerti: si eneruentur simul palpebra non tollitur: et si alteri hoc fiat nocumentum

tū medietate ſublata reliq̄ claudit̄. Et ſi incōmodū eneruatio eſt palpebra inclinat̄ dimidia in lacerti ſani latus: ⁊ ſi ſpaſmꝰ palpebra in patiētis ꝑtē ōcliat lacerti: ⁊ ſi vtriſq; fiat palpebre mediū iclinari in lacertū videbis ſpaſmatū. He ſunt paſſiōes q̄ in neruis ⁊ lacertis oculos mouētibꝰ fiunt. ¶ Que aūt venis fiūt ad oculos a capitis craneo tēdentibꝰ fluxus eſt hūiditatis a capite ad oculos. Hmōi fluxꝰ aut ꝑ venas fit q̄ ſuꝑ craneū ſunt. ⁊ eiꝰ rei ſignū venaꝝ frontis ⁊ timporū diſtenſio: aut ꝑ venas q̄ capitis ſubſunt craneo. quibꝰ ſignū ſternutatio ē multa ⁊ fluxus diuturnitas. nec frōtis ⁊ timpoꝝ vene diſtēſe ſūt. ¶ Et qm̄ de oībꝰ ocl'oꝝ paſſiōibus dcm̄ ē cāſiſq; ⁊ ſignis iā nūc q̄ ſequūt̄ ſenſuū paſſiōes reliqꝝ iſpiciamꝰ

¶ Caplm. xiiij. de paſſionibus que in auribꝰ fiunt cauſiſq; ⁊ ſignis.

De mēbris auditꝰ fiūt paſſiones: alie oībus ſunt mēbris auditꝰ cōmunes alie ſunt aliis tm̄. Et cōes paſſiones egritudies ſunt q̄ ex mala fiunt cōplexione ⁊ apātibus: ⁊ cōtinuationū ſeparatiōibus. Cū igit̄ dolor ex mala eſt cōpl'one cal'a comitat̄ inflāmatio ⁊ calor ac auri vicinātiū rubor: ⁊ ſi q̄ actu frida ſūt auri apponant̄ dolor mitigat̄: maxie ſi qd̄ patiētis p̄ceſſit regimē calefaciēs fuit. Cū aūt dolor ex mala eſt cōplexione frigida: egritudo ſine ardore ē ⁊ rubore in auribꝰ: ⁊ ſi q̄ actu cal'a ſunt apposita fuerint patiēti ꝓſunt: magis autē ſi qd̄ eiꝰ preceſſerit regimē refrigerans fuit. Mala aūt humida cōpl'o ⁊ ſicca: vix aliquē faciūt auriū dolorē ⁊ morbū. ¶ Apātū diuerſitates q̄ calide ſūt ſigna hn̄t doloris grauitatē pulſatiōeȝ grauitatē i capite ⁊ frōte diſtenſionē ardorē ⁊ ruborē in facie. Et ſi apā magnū eſt febris illud ſequit̄. Qd̄ aūt frigidū ē apā ſignificatur grauitate ⁊ diſtenſione ſine percuſſione ⁊ graui dolore. ¶ Et q̄ haꝝ in foramine auriū paſſiōes oriunt̄ ſigna hn̄t q̄ diximꝰ: paſſioq; in fundo ē auris. Que ꝟo in p̄mo eſt organo: ⁊ auditꝰ neruo intra craneū eſt egritudo in his q̄ auri vicina ſunt. Que aūt in mēbris extra foramē ſignū hn̄t manifeſtū ⁊ ſenſui patēs. ¶ Cōtinuationū ſeparatio eſt vt cōtritio ruptura. Et q̄ in foramie auditus ⁊ partibꝰ eius exterioribꝰ ſenſu cognoſcit̄ ſanguie qui a foramie exit. Et que in auditus inſtrumēto primo ⁊ i primo neruo: aut interiori fit cauſa ⁊ huiꝰ ſignū nobis nō oſtēditur: niſi q̄ꝫtum auditus nocumētum patienti fit. Aut ab exteriori vt percuſſione colliſione. Cū igit̄ homini egritudo in interioribus accidit auri vicinis: aut auditui nocumētum fit ⁊ percuſſio preceſſit: aut colliſio eiuſmodi cauſa ruptura eſt aut cōtritio que auditus organo facta eſt: aut neruo ꝑ quē fit auditꝰ. Que aūt in membris auditꝰ fiūt paſſiōes aut in foramie fiunt viteo ⁊ exterioribꝰ eiꝰ ꝑtibꝰ: aut in neruo qui virtutē defert auditꝰ organo. Et q̄ in auditus fiūt foramine. aut eſt vlcꝰ. aut verruca: aut caro ſuꝑabundās arcta: aut ꝟmes. in loco gn̄ati: aut ſordes aut corpꝰ aliqd̄ ab exterioribus iniectū vt calculi ⁊ grana: ⁊ q̄ in aures intrat aq̄ cū ſuꝑ caput fundit̄ aut cū q̄s aq̄ imergit̄ aut aīal aliqd̄ vt muſca. culices. vermes. pulex ⁊ ſiſ'a: aut vētoſitas. ¶ Et vlcꝰ ex apātum fit eruptiōe ſignaturq; his q̄ exeūt ab auribꝰ ſaniebꝰ ⁊ p̄cedēti paſſionē ꝑcuſſiōe. ¶ Uermes aūt ex humiditate gn̄ant̄ corrupta: cuiꝰ rei ſignū q̄ patiēs pruriginē ſentit ⁊ tremorē paucū, ac titillationē in interioribꝰ auris ⁊ aliquādo ꝟmis aliquis foras egredit̄. Que aūt i loco ꝓducunt̄ verruce caro ſuꝑflua ⁊ ſordes ex ſuꝑfluitate fiūt mãei: quoꝝ cognitio viſus ꝑ optime ſenſui ſi patiēs ad ſolem ſtatuat̄ ⁊ radio eius aurē recte oppoſuerit. Sic quoq; et que in aurē icidūt corꝑa hoc manifeſtantur mō qd̄q; homo dū itrat ſētit aquā aut agnoſcitur eo q̄ paſſio poſt balneum fiat ⁊ aq̄ ſuꝑ caput iſuſionē. ¶ Porro aīal cū p̄dictis ipſo ſuo manifeſtat̄ motu ⁊ reptatione. Oēs vero paſſiōes hee ſi fortes fuerint meatū opilant auditꝰ ⁊ ſurditas fit: ⁊ ſi pauce d̄bilitas fit auditus grauitas. hec eſt q̄ in foramine fiūt paſſionū auditꝰ aſſignatio. ¶ Paſſiōes vero que in inſtr̄o fiunt auditus ⁊ neruo ſunt tinitꝰ ſuſurratio falſe voces auditꝰ g̃uitas ⁊ ſurditas. Et tinnitꝰ ac ſuſurrario ⁊ voces q̄ audiunt̄: lꝫ exteriꝰ nō fiāt: aut ex vētoſitate ſunt q̄ i opimētis ꝯcludit̄ cerebri ea ꝑte q̄ neruo auriū vicinia ē: aut neruo auditꝰ: aut iſtr̄o auditꝰ p̄mo aut ex hūoribꝰ q̄ ꝑ hec trāſeunt loca q̄ diximꝰ. Et cū eiuſmodi ex hūore fiūt groſſo patiēs cū tinnitu grauitateȝ ēt ſentit his locis aut capite. Et ſi ex vētoſitate erit ꝑiter locis in his extenſio. Auditꝰ ꝟo grauitas ⁊ ſurditas ſi ab aliq̄ fiat icommodo qd̄ his accidit mēbris: aut ex mala erit ꝯplexiōe: aut orgāico morbo vt opilatione que ex apāte orit̄: aut groſſitie: aut ex cōtinuationū ſeꝑatione vt cōtritione ⁊ ruptura. Nōnunq̄ auditus grauitas ⁊ ſurditas a cerebro fiunt: ſi harum aliqua illi accidat paſſionū. Si ergo oīno ceſſare videris auditum ab altera aurium vel vtraq; ſimul: eſtq; hoc cū nocumēto q̄ ſenſibꝰ aliis accit: aut q̄buſdā ſignū tibi eſt incōmodū hoc cerebro accidiſſe. Et ſi in altera eſt tm̄ aure aut in vtriſq; ſimul: reliquiq; ſenſus ſani ſunt et robuſti ſignū qm̄ q̄ ad aures veniūt nerui ⁊ auditꝰ organū patiunt̄. Cū vero auditus aut grauat̄ nec apparet in foramine aut in membris auditꝰ exterioribꝰ paſſio aliqua: inuenitq; eger ꝑiter in capitis profundo grauitatē vicinio auribꝰ in-

telligimus ei⁹ rei cām grossuʒ esse humorē: q̄ ad neruū p quē fit auditus īfluit ⁊ audit⁹ orga nū. Si cōitat̄ aūt hic distēsio ⁊ pulsatio apa ca lidū cā ē qđ in loco ortū ē. Qđ si passionē hāc pcussio pcessit aut capitis collisio ruptuʒ sigt̄ neruū. Accidit aūt audit⁹ debilitas ex audiē tis debilitate ꝟtutis queadmodū in etatis fit magnitudie: ⁊ nōnunq̄ ex formatiōis tpe sur ditas est: cū nā infirmat̄ ⁊ deficit a foramie au ditus pficiendo ⁊ ei⁹ organo. aut sua debilita te aut māei grossitie. Et q̄doq̄ surditas fit in morbis acutis cū humor ascēdit colicus ad ce rebrū. Huius passiōis dñi magnas cōsequunt̄ vtilitates p coleraꝝ euacuationē: queadmo dū in aphorismoꝝ libro ait: cuicūq̄ fellea est egestio surditate supueniente sedat̄ ⁊ cuicūq̄ surditas: est si egestio fiat colerica cessat ⁊ re cedit surditas. Hec est q̄ in audit⁹ instramētis fiūt passionū assignatio causeq̄ ⁊ signa.

¶ Capl'm. xv. de passionibus mēbroꝝ odora tus causisq̄ ⁊ signis.

Passiones que in mēbris odorat⁹ fiūt q̄ dā in narib⁹ oriuntur: q̄dā in opi mēto qđ nares subinuoluit: q̄daʒ in osse fiūt collatorio siRi ⁊ cerebri operimēto qđ illđ vestit: q̄dā in pri⁹ fiūt odora tus organo qđ est duo p̄mi cerebri prore vētri culi: q̄ vberibus māmillaꝝ in cerebri opimē to sil'es sunt. ¶ Et q̄ narib⁹ fiūt passiones aut ex mala sunt cōpl'one. aut morbo organico: aut cōtinuationū seperatione. Et mala cōpl'o ex eisdē fit causis q̄ ei⁹ faciunt diuersitates si cut superi⁹ ostēsuʒ ē: sicq̄ ei⁹ signa q̄b⁹ agno scit̄ q̄ alio ostēdim⁹ loco signa sūt malaꝝ cō plexionū ⁊ i aliis mēbris. ¶ Organici ꝟo mor bi q̄ in narib⁹ fiunt aut apa est aut vlcus: aut caro abūdans orta in naso: q̄ aiali polipū no mē h̄nti sil'is est: hec etenim caro illi⁹ sil'is est aiali carnis ⁊ queadmodū q̄ illđ capere vult aial nares pedib⁹ opilat: sic ⁊ hec caro nares obturat. Hec aūt passio manifesta ē sensui ma xime si patiēs ad solē statut⁹ nares solis op ponat radio. Oēs aūt passiōes he cuʒ magne sunt nasi meatū opilāt ⁊ odorat⁹ cessat. Et si meat⁹ nō opilāt odorat⁹ fit debilis ⁊ iminuit⁹ ¶ Cōtinuationū separatio ē vt nasi collisio: cō fractio ⁊ he si magne sūt vt meat⁹ opprimat̄ ⁊ obturet̄ odorat⁹ cessat: ⁊ si pue iminutio fit ei⁹. ¶ Et q̄ opimēto fiūt passiōes qđ foramia subiuoluit nariū: aut ex mala sūt ꝯpl'one: aut ex apate calido. aut ex apate duro. Et apatis signū eius calidū est ꝓatiēs in foramib⁹ inue nit nasi grauitatē distēsionē pulsationē. Et si durū grauitatē ⁊ distensioneʒ siue pcussione. Et si his fiat passio locis incomodū illā comi tatur vocis. ¶ Que vero in osse collatorio si milli fiūt passiōes ⁊ cerebri operimēto circūuol

nēti os illđ opilatio est ⁊ odoris fetor. Et opi latio in osse fit humoris grossi cā qui forami nib⁹ iuiscat̄: sentitq̄ simul patiēs grauitatem capitis iteriorib⁹ nariū in ꝯfinio. Opimēto au tē opilatio aut ex humore viscoso aut ex apa te calido vel duro: sentitq̄ patiens simul q̄ in calidū patit̄ aut duꝝ apa i capitʒ iteriorib⁹ na rib⁹ primis. Odorʒ āt fetor aut ex putredie fit ossis collatorio silī: aut putrido hūore q̄ fora minib⁹ inuiscat̄ ossis: aut opimēti os vestien tis: pferk̄q̄ ei⁹ vsq̄ p̄mū organū odor cerebri scʒ. Est ⁊ odoris fetor cū in cerebro hūor ē pu tridus quē febris seq̄tur ⁊ cephalea. Et si fe tor est odoris ex humoris putredine q̄ in osse cōputruit pforato iminutio comitatur vocis. Que aūt in organo odorat⁹ fiūt passiōes sūt coriza ⁊ odorat⁹ iminutio ⁊ p̄uatio q̄ passio ca chasema vocat̄. ¶ Coriza supfluitatū est flu xus humidaꝝ a ventriculis pre cerebri ad na res: que aut ex mala fit cōplexiōe cal'a aut fri gida que cerebro accidit. queadmodum ei fit cuius pcussit sol estuās caput liquefecit hu mores qui in cerebro erāt aut aer illi obuius est frigidus cōclūditqʒ superfluitates q̄ ante dissoluebātur ⁊ multiplicātur cōtrahūturqʒ ad nares. ¶ Odorat⁹ iminutio ⁊ p̄uatio aut ex mala est complexione imoderata aut ex orga nico morbo vt opilatione que ex apate fit aut cōpressione ex humore grosso ⁊ viscoso aut cō tinuatiōis sepatione. Hec oīa si pua sint ⁊ mo dica iminutionē faciūt odorat⁹ si magna cha sema fit que est odoratus priuatio. Harū aūt causarum signa omnium al's iā ostendimus. Cum igitur patiens eorum aliquid signorū in cerebri prora sentit in narīuʒ confinio pas sioqʒ odoratui fit. ex incommodo est qđ ven triculis prore cerebri accidit aut odoratus or gano primo quod duorum est ventriculoruʒ extremitas. Amplius si patiens tanq̄ narib⁹ se loquentem senserit sciendum in osse colla torio simili passionem esse ⁊ si verba eius bo na redduntur passionem in ventriculis cere bri prore esse intellige que duo sunt odorat⁹ instrumenta aut in operimēto quod illos cir cunuoluit. Hec est passionum que in odorat⁹ membris fiunt assignatio.

¶ Capitulum. xvj. de passionibus lingue et confinium oris causisqʒ ⁊ signis.

In lingua q̄ fiūt ⁊ q̄ illi cō finia sunt pas siōes alie i ipi⁹ corpe sūt lingue ⁊ ꝯfinib⁹ alie i neruis q̄ ad liguā tē dūt ⁊ ea cerebri pte a q̄ ligue pce dūt nerui. Et q̄ ipi accīt ligue sūt pustule q̄ vo cant̄ calaha apatū diuersitates ⁊ gust⁹ corru ptio. ¶ Et pustula q̄ calaha vocat̄ lata ē ⁊ ex tēsa ligueq̄ʒ exteriori accīt tunice oibusq̄ʒ orʒ ptib⁹ cui dolor alb⁹ est. Accidit autē hec pus

ris ⁊ maxime ⁊ infantib⁹ ⁊ lactis nutriētis ma
litia ⁊ est pessima pustula: aliqñ eteni toti in=
nascitur ori ⁊ interiorē vsq₃ stōi puenit tunicaȝ
ac meri: aliqñ nigra est paululum q̄ peior est.
¶Apa vero aut est id quo lingua maior fit in
tm̄ vt ore emittat ⁊ vocat lingue exiliū aut apa
qđ rana vocat: qđ sub lingua scilȝ oritur ⁊ glā
dule sile est. aut apa calidū ⁊ sanguineū quod
omnibus accidit lingue ptibus: ⁊ est de gñe ca
lahe. Corruptio aūt gustus fit: qm̄ gust⁹ ipse
aliquādo in amaritudine mutat: intm̄ vt hō
saporē sui sentiat oris amaꝝ: sicq₃ ⁊ oēs quos=
cūq₃ illi porrexeris sapores amaros iudicat:
hocq₃ fit cū lingue corpori humor dñatur co=
lericus: aut cū oibus dñantur oris partib⁹ co
lere quēadmodū in tertianis accidit ⁊ icteritia
Et aliqñ sui oris ⁊ oium q̄ porrigūtur sapores
sentit dulces: hocq₃ ⁊ cū in lingua ⁊ oi corpore
sanguinis dñatur: aut ex flegma dulce. Nōnū
q₃ sapores sentit acerbos qđ ex flegmate fit
acerbo. ⁊ qñq₃ salsos qđ ex flegmate cōtingit
salso. ¶Que aūt passiōes neruis ad linguā ve
nientib⁹ accidūt, aut fluūt in neruo p quē sen=
sus est gustus: ⁊ sunt ipsi⁹ iminutio: aut ꝑua=
tio qđ fit cū nullū hō sentit saporē in ore suo
oino. Aut in neruis p quos fiūt verba ⁊ mot⁹
q̄ sunt lingue grauitas ⁊ verboꝝ puatio q̄ dr
mutitas. Et hec accidūt aut ex mala cōplone
neruis dominanti: aut ex opilone q̄ in eis fit:
aut ex apate: aut debilitate: aut flegmatico hu
more grosso q̄ ad neruos defluit: aut ex conti
nuationū fit separatiōe q̄ neruis accidit vt ru
ptura: fitq₃ eiusmodi res ex hūore acuto aut
percussiōe aut collisione q̄ sup cerebrū cadit.
Et q̄ horū singla signt signa eadē sunt q̄ ⁊ sen
suū signa iā predictorū. ¶Accidit aūt lingue
grauitas ⁊ verboꝝ ꝑuatio ex passiōe q̄ in par=
te fit cerebri a qua nerui ad linguā mittūtur ⁊
in ipso cerebro. hocq₃ aut ex mala erit cōplo=
ne: aut ex organico morbo ⁊ apate: quēadmo
dū in phrenesi accidit: ⁊ morbis acutis ex ma
la cōplone calida ⁊ apate calo ⁊ quēadmodū i
paralisi accidit ⁊ cōtorsione oris silibusq₃ pas
sionib⁹ q̄ ex mala cōplone frigida ⁊ hūida cō
tingūt. hec est morborū lingue assignatio.

¶Capitulum. xvij. de passionibus mēbrorum oris causisq₃ ⁊ signis.

Eque accidūt in mēbris q̄ in ore sunt passiōes alie: labijs alie dētib⁹ alie carni q̄ in toto est ore alie ivua ⁊ amigda lis duab⁹. Et q̄ labijs accidūt sūt fissure. emorroides. pustle. Et fissura ex mala fit cōplexione sicca q̄ labijs dñatur. Emorrois ex materia fit sanguinea. pustula ex sanguie ⁊ colera nascit. ¶Dentibus dolor fit grauis. corrosio. cōgelatio. dormitatio. limositas. ca sus. Dolor in dētibus aut ex mala fit cōplone cala aut frigida: q̄ neruis accidit q̄ ad dentes porrigūtur. Cognoscit aūt hoc ex his q̄ passio ni oportuna sunt aut nocēt calida aut frigida actu: aut apatis cā qđ in carne orit dentium. Et sciendū dētes ipsos nullū p se hēre dolorē. nō eni sentiunt cuius rei signū est: qm̄ cū eoꝝ aliquis frāgitur modica sui pte hō non ledit. Accidit aūt dētibus dolor ex mala cōplexiōe q̄ neruis accit: aut apostemate calido aut fri= gido. Mitigat vero dolor cū dens eruitur eo q₃ neruus nō distēditur: loc⁹ eteni illi dilatat⁹ est: ⁊ apati locus adiectus quo dissoluat: me= dicamēq₃ loco obuiat patiēti ⁊ superponitur ac tāgit. ¶Corrosio vo dētibus fit ⁊ molarib⁹ ex putredine: q̄ ex humiditate fit acuta ⁊ ma= la: ⁊ ad ipsos defluit: putrescitq₃ in eis ⁊ eos comedit. ¶Limositas corp⁹ est croceū dētes vestiens ex vaporib⁹ a stō ascēdentib⁹. ¶Cō gelatio aūt dētibus accidit: aut ab exteriorib⁹ cū acerbū q̄d hō masticat aut ab interioribus ex acerbis q̄ in stō sunt hūoribus. At vero dor mitatio ex reb⁹ frigidis q̄s sūpserit dētib⁹ acci dit: vt niue ⁊ nimij frigoris aq̄ ac silib⁹. ¶Ca= sus q₃ dentiū ⁊ cōmotio aut ex gingiuaruȝ fit humiditate ⁊ q̄ dentes ligāt ⁊ eoꝝ eneruatiōe vnde ⁊ dētes tenere nequeūt: aut ex gingiua= rū putrefactiōe ⁊ comestiōe: aut ex horrei quo infixe sūt largitate: cui⁹ largitas aut ex nā: vt pueroꝝ fit in dētiū casu: que dicit thagara: nā nāq₃ pueroꝝ excutit dētes pp debilitatē: ⁊ qm̄ lacte corrupti sunt fortioribusq₃ op⁹: ē siccorū cā ciboꝝ: ⁊ solida q̄ sunt vt q̄ant frāgere dila tatq₃ horrea quo eoꝝ loco dentes producant ꝑmis maiores ⁊ fortiores: aut ex siccitate: quē admodū senibus dētiuȝ accidit casus. Dētes eteni in q̄bus sūt orrea cū desiccata fuerint a quātitate iminuūtur priori: mutaturq₃ iō eoꝝ cōpositio: nec stāt firmi dētes in foueis: vnde ⁊ eruūtur. Audiui aūt nonnullos q̄ dixerunt senes vidisse q̄bus cū cecidissent dētes redie= rūt ⁊ eoꝝ alij pducti sūt loco: nec ego verū cre do. Que eteni pductiōi dētiū ꝑparata est mā in senū corporib⁹ nō habet. Et gingiuis ac dē tiū carni accidit apa calidum patiturq₃ simul eger dolorē ⁊ pcussionez in gingiuis ⁊ dētib⁹: sed ⁊ passio q̄ aurulis vocat apatis. s. calidi i= mutatio in saniē ⁊ gingiuaꝝ putrefactionē: ac ciditq₃ abinde gingiuarū casus ⁊ oris odoris malitia: ⁊ passio q̄ vocat abulis. caro. s. abun= dās q̄ in vltimis orit molarib⁹ post calidū apo stema: arbitraturq₃ hō in molari aliquid eē ci boꝝ qđ illi adheserit. Est ⁊ sāguis a gingiuis emissio q̄ ex virtutis fit debilitate pascētis q̄ in gingiuis est. ¶Oēs autē ori passiōes accidūt q̄ ⁊ gingiuis apa calidū. s. putrefactio ⁊ sangui nis emissio. Accidit autē ori odoris fetor: qui aut ex aliquorū fit putredine dentiuȝ ⁊ mola= riū aut ex putrefactiōe gingiuarū: aut ex pu=

trido flegmate qđ in stõi est ore. Fit etiā ex saliue fluxu q̄ ex humiditate fit cerebri p palatū decurrente: ei⁹ signū si ex stō fiūt q̄ nihil eoꝝ q̄ diximus in ore inueniꝰ q̄cq̄ odor cū cibi sumunt aliquātulū iminuit. Uua ā̄ apa patitur calidū sentitq̄ dolorē eger ⁊ pcussionē i oris fine ⁊ lesionē in trāsglutiēdo. Acciditq̄ illi enervatio ⁊ casus. Hui⁹ rei signū ē q̄m patiēs qua si suspēsuz q̄d in gurgulione sentit: ⁊ si ei⁹ aperiatur os ⁊ educatur lingua. vuā solito longiorem videbis: ⁊ q̄nq̄ eius radicē subtiliatā intuebis: extremūq̄ ipsi⁹ rotundatū: ⁊ si casus eius tēpus differet incidēda ē. Hee sunt q̄ nos oportuit de morboꝝ q̄ in sensus mēbris fiunt ⁊ ore ac gurgulione diuersitatibus dicere.

¶ Capitulū. xviij. de passionibus mēbroꝝ anhelitus ⁊ primo de gurgulione.

Anhelitus in mēbris q̄ fiūt passiões alie in gurgulione: gutture: pulmonis canali. alie in ipso fiūt pulmone: quedā i operimētis costas subinuoluētibus: alie in pectoris lacertis: quedā in diaphragmate: quedā aūt i corde. ¶ Et que in gurgulione: alie in glādulis q̄ amigdala vocaꝰ: q̄. s. saliuā generāt: quedā in lacertis fiūt: q̄dā in opimēto qđ gurgulionē ⁊ guttur ⁊ pulmonez vestit: q̄dā aūt in ipso meatu. ¶ Et amigdalis apa accidit calidū: cui⁹ signū est q̄ in amigdaloꝝ loco glādularū. s. dolor est qui ab vtroq̄ sunt latere gurgulionis. Acciditq̄ hoc maxime in trāglutiendo pariterq̄ rubor in exterioꝝ⁹ gule. ¶ Lacertis aūt iugulatio accidit suffocatio. ¶ Et q̄ iugulatio ex apostemate calo est: qđ aut lacertis accidit gurgulionis: aut lacertis meri. Et si apostema in lacertis est iterioꝝ⁹ vocaꝰ synāthia. ⁊ passio pessima est ⁊ trāsglutionē phibet. Et si in exterioribus dicitꝰ q̄nācia quā qui hn̄t: hn̄t ⁊ anhelitus difficultatē ac arctationē ei⁹ ac āgustationem eius: febrē quoq̄ ⁊ vocis iminutionē in gurgulione dolor ē. in collo rubor ē ⁊ facie distēsionemq̄ ⁊ trāsglutiēdi difficultatē. oculoꝝ pfundationē. ¶ Suffocatio ⁊ ipsa q̄q̄ ex calo fit apostemate qđ lacertis oritꝰ i gutturis. Et si apostema in lacertis ē exterioꝝ⁹ suffocatio absolute vocatur: q̄ si in interioribus suffocatio canina nūcupatur. Accidūt aūt passionem hāc patiētibus eadem q̄ iugulationē hn̄tibus accidētia: nisi q̄ peiora illa sunt ⁊ grauiora: ⁊ hāc passionē qui habēt semp aperto sunt ore nec aliquid ciboꝝ trāsglutire possunt: aliquādo āt nihil oīno ciborū humidoꝝ in eoꝝ gurgulionē descēdit: q̄lis est sorbitio intātū vt q̄si strangulati sint: hocq̄ propter oris meri opilationem ex apostemate. Nonnunq̄ aūt studet hac molestatus passione cibū transglutire nec p̄ualet: resilitq̄ cibus ad foramia duo que a palato ad nasum mittūt: ⁊ p nares egreditur. Nonnunq̄ autem passio hec suffocatio scilz canina ex colli spondilis a suo excussi loco accidit: maxieq̄ hec pueris fit ꝑpter ligamentorum spondilium debilitatē: aliquando ex casu aut ex percussione qua in suffocatiōis specie curatio nulla sperāda est. Que maiorē autē habet specie suffocatio ⁊ salubrior est cuius apostema cum aperitur os. ⁊ lingua emittitur apparet. Quādoq̄ autez ⁊ apostema ⁊ rubor ab exterioribus in gurgulionis partib⁹ ⁊ pectoris apparet. Deterior aūt omnibus est suffocatio cuius apa in ore oīno nō apparet.

¶ Capitulum. xix. de passionibus operimenti gutturis ⁊ canalis pulmonis causis quoq̄ ⁊ signis.

Que in gurguliōis gutturis ⁊ canalis pulmonis indumento. accidūt catarri sunt. Est aūt catarrus supfluitatū hūi daꝝ flux⁹ ⁊ descēsus a cerebro ad nares ⁊ gurgulionē meri ⁊ guttur canalemq̄ pulmonis. ¶ Et si superfluitas hec ad nares descēderit coriza vocaꝰ: q̄ si ad guttur ⁊ pulmonis canalē: operimētūq̄ illa inuoluēs aspe rauerit raucedo fiet ⁊ tussis leuis. Qđ si ad pectus ⁊ pulmonē pessima fit abide tussis. ¶ Catarri aūt ex calore fiūt queadmodū estate capiti accit ex solis ardore: aut frigore: queadmodū fit in hieme ex aeris frigore. Et cui catarrus ē calore accit ardorē sentit in facie ⁊ capite: māsq̄ sentit pungētes q̄ ad nares d̄fluūt ⁊ gurgulionē: asperitatē q̄z que gutturi accit ⁊ pulmonis canali. ¶ Cū autē ex frigore in capitis prora ⁊ frōte distēsio ⁊ in narriū meatib⁹ ad os opilatio intm̄ vt odoratus iminutus sit aut p̄uatus: vox q̄z eadē de cā iminuaꝰ. Multotiēs aūt catarruz febris sequiꝰ. difficilis cephalea grauis ⁊ horror. ¶ Que ex catarro fit raucedo ex humoꝝ defluxu ad guttur ⁊ pulmonis canalē: patiēti asperitas fit ⁊ pictura in gurgulione ⁊ gutture: ⁊ canalis pulmonis: ⁊ in p̄ncipio his in locis titillatio fit. Accidit autē raucedo ⁊ asperitas ac tussis in canali pulmonis: aliȷ̄s quoq̄ ex causis q̄̄ catarro. Nonnunq̄ eteni ex mala fiunt cōplexione calida queadmodū fit in febrib⁹. aut ex mala cōplexione frigida: queadmodum in septētrionalium fit flatu. Et raucedo ac tussis que ab his fiūt duab⁹ cāis: sputū nō habēt humiditatis: sed sicce sūt. Accidit aūt raucedo ex mala cōplexione humida: que gutturi ⁊ canali accidit pulmonis que infundit ⁊ mollit ⁊ cū aer pulmone egreditur ac p hec trāsit loca: vox clara nō fit pp horū hūiditatē mēbroꝝ. Et hui⁹ dn̄i passiōis asperitatē his nō sentiūt in locis nec egritudinē. Accidit etiā ⁊ raucedo ⁊ tussis: aut ab exterioꝝ⁹ cāis vt puluere ⁊ fumo a quo

fit aspitas aut ex vociferatiõe magna aq̃ atu
aspitas aut apa fit ⁊ in canali pulmõis ac gut
ture egritudo. Sciẽdũ aũt tibi ẽ catarros et
raucedinẽ in senib⁹ ipoße eẽ sanari faciliter.
Ait aũt hypocras qm̃ in senib⁹ raucedo ⁊ ca
tarr⁹ nõ maturãtur. Hec sunt passionũ diuersi
tates q̃ gurguliõi gutturi pulmonisq3 canali
accñt. Que aũt in ipo accñt meat⁹ hyrũdo est
q̃ cũ aq̃ bibit ⁊ gurguliõis adheret corpi ac pi
scis spina aliaq3 hmõi corpa. Hec aũt ex egroti
itelliges iterrogatiõe si post aq̃ potũ accidit
aut piscium esum ⁊ alia huiusmodi.

¶Capitulum .xx. de passionibus que in pul
mone fiunt.

Ccidentes passiões pl'mõi sũt gra
uis tussis. asma. ãhelatio. ãhelit⁹.
arctatio. ⁊ ãgustia. pipneumonia
sanguis ⁊ saniei. sputũ. q̃ ẽ ptisis.
Tussis q̃ ex pulmõe fit aut ex catarro aut ex
mala orit 9pl'one. Et de ea q̃ ex catarro fit di
ctũ est qm̃ supfluitas cũ a capite ad pulmõez
descẽderit ⁊ pect⁹ tussiz facit molestã maxie
cũ mã acuta ẽ ⁊ subtilis ac comedens queq3
ab hmõi fit tussis pessima ẽ intm̃ vt i pectore
vlcera faciat huiusq3 dñi passiõis tpib⁹ q̃bus
dã mãm expuũt subtilẽ ⁊ acutã q̃ pessima est
siue patiẽs expuat siue nõ. Nisi etẽm expuat
in pectore remãet ⁊ facile nõ maturat ingros
satq3 ⁊ pulmonẽ pforat. Qd si expuerit tussis
mouet molesta. Subtilis etẽm mã a pectore
cũ tussi facile nõ ascẽdit. Cũ etẽm sua subtili
tate a pectore subleuata fuerit descẽdens in
suũ reuertit locũ ⁊ tussis molestior fit pectus
q3 ⁊ pulmo 9cutiunt, nec vlla ẽ securitas q̃n
ea in habitudine pulmõis aliq̃ rũpat vẽa: in
deq3 sãguis fiat sputũ ⁊ ad vlceratiõnẽ vsq3
q̃ eiusmodi patit pulmõis pducat. Expuunt
aũt hmõi passiõe molestati q̃busdã in tpib⁹
sta subtile ⁊ nõnulli viride. Accidũtq3 eorum
q̃busdã febres varie eo qꝫ hax ps q̃dã putre
scat supfluitatũ in pulmõe. Si ergo tussis hu
ius diuturni⁹ fiat tps varias expuũt species.
Aiũt aũt medicox q̃dã. qm̃ nõnulli q̃b⁹ cro
nice erãt tusses. sile q̃d grãdini screauerit et
aiũt alij se vidisse cronicas patiẽtes tusses la
pidẽ emisisse illi silẽm q̃ in vesica gñat passio
nẽq3 abide mitigatã ⁊ morbũ oĩno finitum.
Eius rei cã fuit qꝫ mã grossa cui⁹ in meatib⁹ pul
monis diuturnior mora fuerit ⁊ plixior in la
pidis est 9uersa nãm. Que aũt ex mala 9pl'o
ne orit tussis alia q̃dẽ ex mala ẽ 9pl'one calida
⁊ ei⁹ signũ qꝫ calorẽ sentit in ãhelitu patiẽs et
sitim ⁊ fridi delectat aerẽ respiratiõe. estq3 il
li rubor i facie ⁊ nõnũq̃ croceũ: q̃d expuit et
colãm. Alia ex mala ẽ 9pl'one frida eiusq̃ si
gnũ qꝫ patiẽtis ẽ facies liuida. nec sitiz sentit
aut calorẽ cui frid⁹ nocet aer caliq3 pdest ae
ris illi respiratio ⁊ balneũ. Accit aũt tussis in
multis q̃z pectoris ⁊ pulmõis passiõib⁹ alio-
rũq̃: vt pleuresi ⁊ pipneumõia sãguis sputo
⁊ saniei e patis dolore ⁊ alijs q̃ cũ ad eox ve
niem⁹ trãctatũ exponem⁹. Accit ⁊ tpib⁹ tus-
sis q̃busdã aut ex aspitate q̃ gutturi accit aut
cibox cã pũgẽtiũ: aut põticox: aut pulueris:
aut q̃uis ex re canali que icidit pulmõis. Et
q̃ ex hmõi fit tussis cãis sicca ẽ. Est aũt ⁊ sic-
ca ex grossa humiditate tussis q̃ meatib⁹ inui
scat pulmõis q̃ cũ tussi nõ egredit: aut ex hu-
miditate subtili q̃ dispgit ⁊ añq̃ ascẽdat dpo
nit: nec aliq̃d cũ tusse põt emitti: queadmodũ
iã pdixim⁹. Asma aũt passio vocata ⁊ ãhela-
tio orthomia ac ãhelit⁹ artatio ex artatione
fiũt q̃ meatib⁹ accit pulmõis. Cũ em̃ arctatio
hec in venis fit pulsantib⁹ q̃ in eo sunt asma
fit ⁊ anhelit⁹. Cũ i canalis ei⁹ ptib⁹ orthomia
pit: ⁊ ex q̃ hc fiũt passiões. Arctatio ex hũore
ex grosso frido ⁊ viscoso q̃ meatib⁹ his inuiscat.
Sigũturq̃ passio hec tussi cũ q̃ cordi ẽ q̃dã tri
stitia titillatioq̃ ãhelit⁹ magnitudo ⁊ freq̃ue
tia sine febre: queadmodũ illis accñt q̃ vehe
mẽti⁹ cucurrerũt cursu molesto ⁊ cito. Spissa
tur etẽm freq̃nsq̃ fit eox ãhelit⁹ ⁊ si hui⁹ pas-
siõis dñs supin⁹ iacuerit: accñtia hec robustio
ra fiũt. Et si rect⁹ statuat leuiant ab eo. Est
aũt qui hac molestatur passione somni pauci
magisq̃ expirationẽ diligẽs q̃ respirationez
aeris. Et tussis q̃dẽ fit qm̃ nã grossuz nititur
expellere hũorẽ a pulmõis meatib⁹. Anheli
tus magnitudo qm̃ v̾tus hac in passiõe debi
lis nõ ẽ. Freq̃nsq̃ eo qꝫ aer q̃ntũ oporteat esse
nõ igredit pp meatuũ arctationẽ: vtit itaq̃
nã freq̃ntia quo plurib⁹ attrahat aeris q̃nti-
tatẽ vicib⁹ q̃ntã semel illi erat si posset necesse
attrahere. ¶Orthomia autez ⁊ sessio: qm̃ pe
ctoris lacerti opimentaq̃ eius cũ supinus q̃s
iaceat sup pulmonẽ cadũt: ⁊ aeris cõprimũt
meatus arctatio auget: nec patiẽs anhelare
pualet donec sedens statuatur: ideoq̃ passio
hec anhelitus statio ⁊ orthomia vocat. An-
helitus arctatio cõmune est accidens oĩbus
hac passiõe molestatis: ⁊ maiori passionũ pti
bus que accidũt anhelit⁹ organis. Hec etẽm
mẽbra si incõmodũ illis acciderit ab actione
minuunt sua ⁊ deficiunt. Et sciendum quo-
niam si passio hec sine tusse est qui patit i hy
dropisim defert. Accit aũt passio hec anhela
tio. s. ⁊ orthomia ex calore q̃ ex vapox cordis
fit multitudine replẽtiũ pect⁹ ⁊ pulmonẽ. Cu
ius rei signũ est ãhelit⁹ magnitudo ⁊ pulsus
sitis grauitas ⁊ qꝫ libẽti⁹ aerẽ respirat q̃ expi
ret: queadmodũ in pipneumõia fit. Nõnũq̃
aũt anhelitus accidit arctatio ex splenis apa
te qua in re anhelitus incidit. ¶Et fit ex
eneruatione etiam hec passio pectoris lacer
tox ⁊ caloris debilitate naturalis quã patit

tibus pulsus est lat⁹ mollis ꝙ̄helit⁹ tard⁹: ⁊ nõ est cũ isufflatiõe. ¶ Peripneumõia apa ē calꝫ qꝺ in pulmone oꝛit ⁊ apa hoc aliqñ ex mã fit sanguinea: aut colica q̄ ad pulmonē decurrit ⁊ nõnũꝙ̄ catarri fit cã fluxusqꝫ ei⁹ a capite. et qñqꝫ iugulatiõis cã ⁊ pleuresis. aliarũqꝫ pectoris passionũ cũ ad pulmonē transfert mã ꝓpter cõfinitatē. Cũ etem̄ pulmo debilis est q̄ ab his purgant ad ipm̄ mēbris suscipit. Huius passionis signa febris est cõtinua ⁊ molesta tussis: spũs arctatio grauis doloꝛ ⁊ grauitas in pectoꝛis ãterioꝛib⁹ genaꝝ ruboꝛ ⁊ oculoꝝ eoꝛũqꝫ repletio venaꝝ palpebraꝝ tumoꝛ sentit in facie patiēs ardoꝛē sitim nimiã lingue desiccationē ⁊ aeris frigidi desiderat respirationem. Febris est eo ꝙ apatis caloꝛ ad coꝛ vsqꝫ perueniat. Tussis oēs comitat passiões q̄ in anhelit⁹ fiũt oꝛganis. Sicqꝫ ⁊ spũs arctatio ac ꝓpter apa eo ꝙ pect⁹ arcet doloꝛ apa sequit calm. Faciei ac oculoꝝ ruboꝛ ex vapoꝝ calidoꝝ ascẽsu a pulmone ad caput ⁊ faciē fit. Fact⁹ est aũt ruboꝛ maxillaꝝ accidēs ꝑipleumonie adherēs qm̄ maxillaꝝ caro rara est: ideo ꝙ vapores suscipit calidos ampli⁹ ꝙ̄ alie faciei ꝑtes. Inflãmatio aũt ⁊ ardoꝛ sitis quoqꝫ ac lingue siccitas oïa hec ex pectoris fiũt caloꝛe ⁊ coꝛdis. Et si mã passiõis colerica est ⁊ caloꝛis signa foꝛtia erũt: febris molesta ⁊ oïa que dixim⁹ accidētia difficilia. Qꝺ si materia sanguinea est caloꝛis signa minoꝛa sunt ⁊ hui⁹ passionis dominoꝝ pulsus fluctuosus. Et cũ apa hoc ad saniē ꝑfertur ipso saniei tꝑe gñationis febris accit molesta hoꝛroꝛ quoqꝫ ⁊ rigoꝛ. Et si sanies hec a latere est vno sentit eo in latere patiēs grauitatē ⁊ si super latus iacuerit sanũ videt ei lat⁹ eius graue: aut qꝺ i supioꝛi aliq̄d sit suspēsum latere. Accidit aũt in pectoꝛe nõnũꝙ̄ doloꝛ ⁊ egritudo ⁊ tussis nõ sequit: significatqꝫ passionē ipsam distensionē exvētositate esse qꝺqꝫ pulmoni ⁊ opimēto costas subiuoluēti nulla fit egritudo. ¶ Omne sanguinis sputũ aut ex pulmone est: aut ex oïbus anhelitus instrĩs aut ex mēbris alijs interioꝛib⁹. Et licet videtur in pulmonis passionibus nũc sermo cõsumeret vrget nos tamē res ipsa de omni consideratione sanguine texere qui ab oïbus egredit mēbris interioꝛib⁹: quo videt de sanguis sputo tractatus sit vnus oꝛdinatus ⁊ nõ dispsus quo facilioꝛ dicere volēti exhibeat scia. Dico ergo qm̄ sanguis sputũ ex malis est vnũ accidētibus sicut ait hypocras: qm̄ sanguis a superioꝛibus emissio quecũꝙ̄ fit signum est malum. Eius ab inferioꝛib⁹ exitus signũ est bonum. Intēdit aũt eius aũt ab inferioꝛioꝛibus exitus a venaꝝ oꝛe que in ano sunt emoꝛroidibus scꝫ. ¶ Sanguinis aũt sputũ aut ex causis est exterioꝛib⁹ aut interioꝛib⁹. Exteriores

cause sunt percussio casus vociferatio grauis saltus foꝛtis cũ vene scinduntur aut separantur aut inciduntur ⁊ ab huiusmodi sanguinis emissio semel fit. ¶ Ab interioꝛibus aut fit ex venarum coꝛrosione que ex fluxibus fit qui a capite descendunt ad pectus ⁊ pulmonem cũ materia calida fuerit colerica aut flegmatica salsa. Et sanguinis emissio hac in habitudine pꝛimo pauca est: dehinc augetur donec multa fiat. Aut est ex venaruꝫ oꝛis apertione que fit ex repletione. Repletio earum aut ex multis est humoꝛibus aut ex sanguine qui purgabatur ante per euacuationem per menstruũ scꝫ aut per venas que in ano habentur conclususqꝫ est vene eo replete nimium vnde et intumuerunt. Nõnunꝙ̄ aũt est venaꝝ tumoꝛ ⁊ inflatio ex calefacienti ⁊ humectanti regimine quēadmodũ balnei vsus nimi⁹. Et nõnũꝙ̄ ex mala est complexione frigida ⁊ sicca q̄ venas nimiũ spissat ⁊ earũ adunat ꝑtes intãtuꝫ vt alie alijs acuantur vnde ⁊ aperiuntur quēadmodum luto accidit cum desiccatuꝫ etem̄ fuerit scinditur in partes. Et sanguinis sputũ aut ex capite est ⁊ emunctione significat. Aut ab oꝛe et ex screatione emittitur significatqꝫ transglutionis suffocatione. Aut a gurgulione ⁊ gutture ⁊ tussi significatur. Aut a meri ⁊ doloꝛe significatur qui inter duas est scapulas. Aut ex stomaci oꝛe significaturqꝫ eo qui in stomaci oꝛis est loco doloꝛe. Aut a stomaci ꝓfundo ⁊ vomitus eius signum est paucusqꝫ doloꝛ. Aut ex pulmonis canali ⁊ ex screatiõe ac tussi significatur pauca etiam modico gingiuarum doloꝛe. Aut ex ipso pulmone grauis ꝙ illi signum est tussis: qꝺqꝫ ei⁹ emissio semel fit clar⁹ ⁊ spumã habet: quēadmodũ in aphoꝛismoꝝ libꝛo ait hypocras. Qui sanguinē expuit spumosum a pulmone excreat. Aut certe a pectoꝛe exit ⁊ tussi significatur qꝺqꝫ emittitur paucum est ⁊ hyrundini simile. Accidit autem sanguinis a pectoꝛe sputum illi maxime ad quem catarri accelerant ⁊ pectus illi debile est ⁊ que a capite ⁊ pectus descendunt superfluitates sunt tenues et acute suo vulnerantes acumine et membꝛa hec excoꝛiantes et quoniam in pectoꝛe stricto venarum acceleratur scissura cũ eius vene debile sint ⁊ subtiles. ¶ Saniei vero sputum aut ex apostemate fit calido quod pectoꝛi aut pulmoni accidit: aut pectoꝛis lacertis: aut operimento costaꝝ subinuoluenti aut diaphꝛagmati: a quo ad pulmonem tendit raritate exucans sua. et attractione ipsius quemadmodum in pleuresi accidit si apostema in vulnus conuertatur: aut post sanguinis sputum: aut fissura non consolidata: que ad saniem conuersa est: emittitqꝫ saniem eius cum sputo natura. Et que ex calido apate: aut furunculo

sciēdū tibi est q̄ oē his natū in partib⁹ apa : si ad saniei cōuertat adunationē febris rigor ⁊ horror accidūt patiēti: eo q̄ sanies gn̄etur ⁊ ab hac hora eruptio spatur: ex hora.s. q̄ q̄ eger ē febricitat ⁊ rigor accit. Eruptio aūt aut i septimo fit die aut vicesimo : aut q̄dragesimo : aut certe sexagesimo: quēadm̄ in pnosticor libro hypocras testat: hoc q̄ scd̄m mā̄ei calorē ⁊ frigus grossitiē q̄ subtilitatē. Cū eteni mā̄ cal'a est cōpl'one sub̄a subtilis eruptio septia occurrit. Et si ad hmōi addat patiēt cōpl'onē calidā esse etatē esse iuuētutis plenitudinē t̄ps anni presens estatē: certi⁹ erit signū septimo futurā eruptionē die. Qd̄ si calida q̄dē sit mā̄ s grossa substātia: eruptio vicesimo seq̄tur die. Sed ⁊ si patiētis pariter cōpl'o : etas q̄ ⁊ anni t̄ps media sint in calore firmius erit signū materiā circa calorē mediā esse sub̄a grossam ⁊ tūc eruptionē q̄dragesimo sperare op̄ die. Qd̄ si frida est ⁊ grossa mā̄. sexagesimo fiet eruptio die: magis āt si egri cōpl'o frida ē ⁊ sicca. etas. senectus. t̄ps p̄sens hiēs. Hec eteni eruptionē differri vsq̄ sexagesimū certificāt diē. ¶ Cū āt ppinqua fit eruptio febris firmatur grauitas ⁊ rigor. Et si apa aut furūculus in pectore est: dolor est ⁊ g̃uitas i pectoris anterior b⁹ g̃uior. Qd̄ si in altero pectoris latere egri cū sup patiēs iacuerit lat⁹ in latere sentit ifirmāti tanq̄ q̄ddā graue ⁊ onerosū ac i eo suspēsū: q̄ si in vtroq̄ fuerit apa latere i vtroq̄ dolorē sentit ⁊ g̃uitatē i q̄cūq̄ iacuerit latere in supiori grauitatē inuenit. Cū erumpit emissio nōnunq̄ ad supiora ad sputū qd̄ p tussem fit. aliq̄n ad iferiora tēditq̄ ad stōm ⁊ itestia sanies. Et si nā̄ mā̄ advenā miserit maiorē q̄ vocat ꝯcaua ad eparab ea tendit: ⁊ aut ad stomacum ⁊ intestina mittitur ⁊ venas q̄ dicunt ꝯcauitates aut ad vesicā cū sanies ad renes puenerit p eā cōcauā venā in q̄ vria a sanguie sepat. Hui⁹ passiōis dn̄is febris ac it ꝯtinua nisi q̄ sanie hac citi⁹ purgant. Si etē saniei sputū differetur ad ptisim patiēs deducit quēadmodū hypocras. Cui isaniē pleuresis ⁊ piplenmoia ꝯuertitur: si nō in q̄dragita purget dieb⁹ in ptisi deducit. Sanies etē pulmonē corrodit ac putridū facit. Sic quoq̄ ⁊ sanguis facit sputū. si in saniei sputū conuertat. Marie aūt ptisis his accit quor etas a decē ⁊ octo annis ē vsq̄ trigintaq̄nq̄. pp caloris hac in etate dn̄ationē sup ꝯpl'onē q̄m q̄ eor mēbra ⁊ pulmo mollia sunt: vn̄ ⁊ sanies facile illa corrodit et citi⁹. Accit ēt sepe his quor corp⁹ hui⁹ paratū est passiōis aduentui: quor corp⁹. s. extile est: gut acutū: pect⁹ strictū: scapule sublata ⁊ ad posteriora emināētes ⁊ ad quos catarri accesserāt calidi. Cui⁹ etē pect⁹ strictū est q̄ i eo sunt vene cito rūpunt pp pectoris arctationē ⁊ debilitatē. Catarri aūt calidi icidūt ⁊ vulnerāt suo pulmonē acumine. Et sciēdū passionē hāc trāsire ⁊ saltū a patrib⁹ ⁊ auis in filios dare. ¶ Ptisi aūt significātia signa febris ē inherens: sed trāquilla ⁊ mā̄sueta die nocte ꝟo robustior: sicq̄ ⁊ post cibor fit appositionē. Accidit etē hac hora calori quēadmodū ⁊ calci si aq̄ superfundat caloris accit euaporatio. Accit ēt passione hac molestatis nimio fatigari sudore oculi eor pfundant gene rubēt vngues ⁊ digitor summa conicant: digitorūq̄ calefiūt extremitates pedib⁹ eor apata fiunt mollia: appetitus iminuit cibor: ⁊ oino ethice signa de q̄bus dictū est in eis appent. Porro oculi pfundant: eo q̄ humor ipsor fiat liquefactio ⁊ desiccent. Et genar rubor ex vaporum calidorum ascensu ad faciem vnguiū conatio eo q̄ que illos roborat et stringit caro liquefit. ¶ Extremitatum digitorum calor ex caloris in membra radicalia dispersione ⁊ firmitate que sunt ossa ⁊ alia huiusmodi ⁊ q̄m in digitis ossa dominātur. Pedūm apa propter quod a fornace remoti sunt caloris naturalis ⁊ vitalis virtutis: vnde ⁊ moriūtur: acciditq̄ illis apostema quemadmodum mortuorū pedibus inflatio. Et appetitus ciborum defectio propter pascētis ⁊ nutrientis debilitatem virtutis. His itaq̄ signis hec significatur ptisis. Nōnunq̄ aūt medicus in his que eger expuit ambigit sanies sit aut flegma. quare sputū in aquā mitti oz ⁊ p horā dimittere amplius q̄: q̄ si infundū mergit sanies est: ⁊ si supnatat aqua flegma est.

¶ Capitulū. xxi. de passionib⁹ lacertorum pectoris ⁊ operimenti costas inuoluenti causisq̄ ⁊ signis.

Operimēto costas subinuoluēti q̄ accidūt passiōes ⁊ pectoris lacertis: apostema sunt emissiōes furūculi. Et si apostema opimēto costas subinuoluēti accidi t pleuresis vocat ⁊ cū in pectoris lacertis dolor dicit lateris. ¶ Pleuresis itaq̄ apostema cū ē calidū qd̄ subiuoluēti costas opimēto accidit. ¶ Et huic adherentia passiōi accidētia quib⁹ significat febris est indeficiēs que ab ipsius in principio nō separatur: ac tussis que nihil in principijs emittit anhelitus angustatio. pungēs dolor. Et cum passio difficilis est dolor a costis incipit : ⁊ ad furcular ascēdit ptes: eo in latere in quo apostema est. Nōnunq̄ aūt inferiora descēdit in partes que subsunt hypocūdrijs. Febris quidem generat eo q̄ calor ad cor perueniat. ppter qd̄ primū est egrotanti membro. Tussis propter expellentis motum virtutis ad nocētem pellendam superfluitatē. Anhelitus arctatio: quoniam apostema anhelitus opprimit meatus. Punctura vero eo quod in ope-

rimēto sit apa ⁊ doloris ad furculas ascēsus eo ꝙ oprim costas subinuolēs furculas ꝯiūt. Si etenim apa in supiorib⁹ fuerit ptib⁹ opimēti ptes he cū itumuerit dolori eaꝝ furcule mā-me ⁊ brachia ꝯparticipāt. Doloris ad iferiora descēsus loca: qm̄ in ptib⁹ ēiferiorib⁹ apa opimēti: qm̄ cū apata fuerint loca: dolori eorū q̄ sub hypocūdrijs sunt ꝯparticipāt. Pleuresis itaq̄ si cū ea sputū sit a pncipijs salubris est ⁊ breuis. Cū ⁊em ⁊ q̄rto icipit sputū die septimo crisis occurrit vel vndecio finis q̄rto decimo. Et si in octauū differat morbus ꝓlōgat ⁊ crisis differtur vsq̄ in diē tricesimū ⁊ sepe in posteriora. Significat aūt ex sputo ipso apatꝫ spēs. Si etenim rubeū sit ⁊ spissi ruboris apa sanguineū eē significat. Si croceū aut ruboris clari aut in croceū percutiēs: apa colericū esse significat. Si color illi albus ē ⁊ spumosū apa flegmaticū eē mōstrat. Qd̄ si nigrū aut liuidū cole nigre morbū eē mōstrat. Duo āt hec apa flegmaticū. s. ⁊ nigrū per parū in costas subinuoluēti accidūt operimento eo ꝙ ipsa grossa sint ⁊ operimētū tenue ⁊ strictū nō nisi subtilē suscipiēs mām. Hec enī citius ⁊ facilius in partes eius trāsducit ꝗ̄ grossa mā. Sanguis aūt ⁊ colera rubea subtiliores sunt humores ⁊ q̄ ex eis fiunt apostemata sepius in operimētis oriuntur. Hic itaq̄ hypocras in aphorismorū ait libro. Quib⁹ acidus est ructus pleuresim nō facile patiūtur acidus etenī ructat⁹ ex hūore fit flegmatico in toto dn̄anti corpe cū in stō ei⁹ fuerit multiplicat⁹. Grossuꝫ aūt ⁊ viscosum flegma operimētū costas subinuoluēs nō suscipit. s. in ei⁹ nō trāsmittit subam: iō ergo hui⁹ dn̄is accidētis pleuresis nō accidit nisi forte ꝑ raro vt si acciderit in eoꝝ corpib⁹ colerā adunari rubeā aut colaꝝ admixtiōes q̄ ad operimētū influant ⁊ apa generēt eiusmodi. ¶ Lateris dolor apa est qd̄ in lateris fit pectoris: ⁊ aliud quidē in operimētis fit interiorib⁹ pectoris lacertis. s. q̄ inter costas sunt: significaturq̄ febris ⁊ dolore ac pcussione q̄ in eo sunt latere in quo ⁊ passio sine pūctura maxieq̄ anhelitus tpe: nec tussis illud comitat aut sputū ⁊ si fuerit tussis: sed leuis ⁊ sine sputo. Et si pulsatio tpe q̄ aer respirat fit durior: signt passionē in his eē q̄ pect⁹ dilatāt lacertis: si aūt cum expirat in lacertis pectoris qd̄ tactu significatur apostema: etenim caput habet acutum.

¶ Caplm̄. 22. de passionib⁹ diaphragmatis.

Diaphragmatis passiōes: alie ipsi ꝓprie sunt: alie ex alioꝝ fiūt cōparticipatiōe passiōis mēbroꝝ. Et q̄ ipsi ꝓpria est passio: ea ē q̄ ex mala accidit ꝯplexione: ⁊ apatū diuersitates: quēadmoduꝫ que illi accidit passio q̄ bersamon vocat quā nos maniā dixi mus: apostema. s. in diaphragmate ꝙ mentis sequit alienatio eo ꝙ a pectore ad cerebrū ꝑ cōpticipationē trāseat. Que āt illi ex passiōis alteri⁹ mēbri ꝯpticipatiōe fit passio. aut ex cerebro accit aut ex epate. Ex cerebro. quēadmodū illi passio accidit cū i cerebro calm orit apa mētisq̄ seqt alieatio. Differt āt mētꝫ alienatio q̄ ex ipo fit tm̄ diaphragmate ⁊ q̄ ex cerebro qm̄ q̄ ex mētis fiūt accidētia: vt puigilatio obliuio. lachryme. lippitudo. a parietib⁹ palee collectio fimbriarūq̄: reiectio vestis: oris siccitas pmo in passiōe nō apparēt diaphragmatis: sꝫ cū passio roborata est ⁊ in oculis fit rubor: vētris supplanti sursuꝫ contrahit ⁊ anhelit⁹ fit difficultas. ¶ Ex epate vero si fiat illi passio quēadmodū in ipsi⁹ accidit apate tussis ⁊ anhelit⁹ arctatio ex pticipatōe diaphragmatis ⁊ epatis gibbositate eo ꝙ adiuicē colligata sunt: sigturq̄ hoc ꝙ egrotās grauitatem sētit ⁊ dolorē i dxtro later i hypocūdrioꝝ locis.

¶ Caplm̄. 23. de passionib⁹ cordi accētibus.

Cordi que accidunt passiones alie ipi tm̄ ꝓprie sunt: vt qui illi accidit dolor ⁊ palpitatio: q̄dam aūt ex alterius mēbri comparticipatione in passiōe aliqua que est defect⁹. ¶ Et cordis dolor aut ex mala est cōplexione aut morbo organico aut ꝯtinuationis sepatione. Mala ꝟo ꝯplexio aut calida ē ⁊ pulsus significat magnitudie aut frida ⁊ signū illi pulsus ē puitas. aut hūida cui mollis ē pl'sus aut sicca quā pls⁹ māifestat durities. Qd̄ si mala ꝯposita ē cōplor pl'sus cōpōit. Peior aūt oib⁹ q̄ accit ꝯplo cordi mala sicca ē: ⁊ sicca ac calarab; his ⁊ enī ethica fit veloci⁹. Post has mala cōplexio varia est q̄ defectū parit. ¶ Organic⁹ aūt morb⁹ aut ex apate est sanguieo: aut colico cordi accidēti aut illō capsule circūdāti. Et cui hoc accit longū nō viuit ⁊ veloci⁹ moritur. Sigtur hoc inflāmatōe grauitate ⁊ distēsiōe. ¶ Cōtinuationū separatione vt vulnus qd̄ a pectore mittitur ad cor. Et si tahana ad corpenetrauerit ⁊ ei⁹ ꝯcauitates. maxieq̄ sinistrā statiꝫ morit hō. Qd̄ si nō ad ꝯcauitates penetret paulopost obijt. Sic ⁊ i oibus q̄ dolorē faciūt cordis causis ex apatib⁹ alijsq̄ hō nō viuit nisi iuxta morbi quātitatē ꝟtutis ac debilitatis. ¶ Palpitatio ⁊ tremor aut ex hūiditate fit aq̄sa q̄ in cordis cōcludit opimēto: cui⁹ signū est ꝙ patiēs cor suū sentit tāq̄ crepitās in aq̄: nec etenim dilatari potest aut reduci ꝓpter humiditatē: aut ex apate qd̄ illi accidit. Et si apostema calidum est homo moritur: ⁊ si durum defectio sequitur ⁊ in defectu moritur: aut humiditate sanguinea. quēadmodum inueni accidit de quo refert. Galienus: ꝙ cordis titillatio singulis illi fieret annis. quem per flebotomiam tribus medicatus est annis continuis.

Ut aūt quartus factus est ānus ante q̄ passio fieret flebotomari fecit: sicq̄ titillatio reddi tū nō habuit. Accidit āt palpitatio ex melicis vaporib⁹ q̄ ad cor ascēdūt. ¶ Defect⁹ āt vital' est senił dissolō v̄tutis: hmōi āt dissolō aut ex replōne fit q̄ v̄tutē grauat ꝛ opp̄mit quēadmodū i defectu q̄ ex replōne fit venarū ex hūoribus ꝛ stōi a cibo: vt fit in fastidiositate cū putredine: ꝛ sicut ex cerebri replōne fit vt i apoplexia videre licet. Aut ex euacuatiōe certe īmoderate q̄ virtutē dissoluit ꝛ dissipat: quēadmodū in vētris accit fluxu nimio ꝛ medicaminis potu: ac nimio ꝛ imoderato sudore: ꝛ sanguis p flebotomū emissiōe: aut a narib⁹ fluxu ꝛ mēstruorū imoderatione q̄ mulierib⁹ accit: ptusq̄ purgatione ꝛ saniei a vulnere egressione: cibor̄ abstinētia labore nimio ꝛ hmōi aliis euacuatiōis spēbus cū imoderate fiunt intm̄ vt cū inutili q̄ nature nō ꝯfert qd̄ vtile ē euacuet. Mala cōplexio cal'a est quēadmodū i febribus accit. Ex frigida vero quēadmodū in oris stōi passione q̄ bolismos vocat'. aliisq̄ malis cōplōnibus cū semel imutant'. Fit etiā ex dolore graui v̄tutis dissolutio ꝛ sp̄us euacuatio quēadmodum dolore in ore stōi facto: ꝛ in colice ac ileos dolorib⁹ ꝛ disgregationū vlceribus ac vulnerib⁹ q̄ in eis fiūt ꝛ neruis: aut lacertor̄ capitibus aliisq̄ passionib⁹: a q̄busdo lores fiunt p̄molesti: accit defectus ꝛ i m̄ricis suffocatione: cū vapores substollunt' fridi a matrice ad cor. Nōnunq̄ aūt defectus fit ex mēbri alicui⁹ sub̄e corruptione ꝛ mortificatione cū vapores ab eo ad cor ferunt' fridi: vn̄ ꝛ defect⁹ accidit. Accidit etiā ex apāte qd̄ cordi innascit': vocaturq̄ eiusmodi defect⁹ cordis: fitq̄ ab eo mors subito specie. Accit etiā i p̄ncipiis accesionis periodicar̄ febriū. aut doloris cā q̄ ex calore fit. Aut pp̄ putridi hūmoris ad stōm decursum accēsionis febris articulo: vnde v̄tus grauat' vitalis: aut patiēti febrē cū apā est mēbro in aliquo nobili ꝛ molesto. Cū itaq̄ ea hora hūor ad apātis decurrit ptes augetur ꝛ eius roborat' dolor ac defectus sequitur. Aut certe fabricitanti in stōi ore debilitas est: suscipitq̄ q̄ influūt humores: q̄ si grossi fuerint v̄tus grauat' ꝛ opprimitur illis ꝛ defect⁹ orit' ꝛ si male sunt cōplōnis: dolor ab eis fit quē defect⁹ sequit'. Accidit aūt defect⁹ ex aiali bus accidētib⁹ ex timore quidē pp̄ caloris nālis ꝛ vitalis virtutis ingressū ad corpis p̄funda. Ex ira eo q̄ calor egrediat' ꝛ dispergitur. He sunt defectus cause. ¶ Signa aūt eius extremor̄ est frigus ꝛ āhelitus debilitas ac frigus pulsus puitas ꝛ debilitas. color croceus ꝛ si acclamet' illi nō audit bn̄: s; tāq̄ si i lōginquo positus sit loco aut post aliq̄. ¶ He sunt passionū diuersitates que in corde nascūtur ꝛ omnibus spiritus instrumentis.

¶ Capitulum. xxiiii. de passionibus organor̄ cibi. s. de meri ꝛ de ore stomaci.

Que in cibor̄ fiunt organis passiones: alie i meri alie in stō. alie in intestinis alie āt in epate. alie i splene. alie in felle. alie i renib⁹: alie aūt i vesica fiūt. ¶ Et q̄ in meri. alie in ei⁹ sub̄a. alie i meatu p̄ quē cibus ad stōm mittit'. Et q̄ sub̄e eius accit attrahentis est debilitatio v̄tutis q̄ cibū attrahit ab ore ꝛ stō mittit: ꝛ v̄tut; p̄ quā fit vomit⁹ debilitas. He aūt v̄tutes debilitātur aut mali cōplōnis: aut organici morbi: aut ꝯtinuatōis seperatōis cā: aut incōmodo quouis qd̄ lacertis accit ei⁹ actiōes statuentibus. Mala ꝯplō aut cal'a est: ꝛ siti sigtur ꝛ frigidoru; vtilitate. potuū. Aut frida ꝛ significat' cōtrariis ꝛ sitis. s. paucitate q̄q̄ calidor̄ cōferat illi pot⁹. Aut humida ꝛ oris patet ex hūiditate ac screatuū multitudie. Aut certe sicca cui signū oris ē siccitas. ¶ Organici aūt morbi sunt vt apā cal'm qd̄ ex febre significat': grauiq̄ siti ꝛ dolore qui patiēti inter duas fit scapulas. Et frigidū apā qd̄ ex grauitate ꝛ pōderositate sine dolore significat'. Cōtinuatiōis separationē vōit⁹ seq̄tur sanguis ꝛ dolor iter scapulas. Et q̄ in longum est attrahēdi facit iminutiōe;: ꝛ q̄ p̄ latu; in vomitus expulsione facit diminutionē. He sunt q̄ in meri fiūt passionū diuersitates. Que in eius fit meatu opilatio est. Opilatio āt ex apāte qd̄ in iteriorib⁹ accidit ꝛ ip̄m opilat fit: aut ex apāte qd̄ lacertis ei⁹ adiuuātib⁹ actionē oritur ab exterioribus cōprimiturq̄ meri ꝛ cōprimit' meatus ac obturat'. Et apātis si calidum est signū dolor est ꝛ febris ac molesta sitis ꝛ cū aperitur apā febris robustior fit accitq̄ rigor ꝛ horror patiēti. Qd̄ si frigidū in loco fit grauitas distensio ꝛ maius opilationis signu; que in meri fit transmissionis cibi prohibitio est ad stomacum.

De stomaci morbis. Que in stō oriūtur passiōes: alie in ei⁹ ore alie in p̄funditate fiunt ꝛ conatiōe. Et que passiōes ac dolores i ei⁹ fiūt ore difficiles ꝛ molestissimi sunt eo q̄ in magni sint sensus mēbro: ꝛ q̄uis ex modica nocēt grauissime cā intm̄ vt nōnunq̄ ad interitū deducāt ex cordis vicinia ꝛ cerebri cōparticipatiōe. Et q̄ ori stōi fiunt dolores: quidā cōes sunt ipsi ꝛ mēbri oibus vt mala cōplexio ꝛ apā cōtinuationū seperatio. In quibusdā illi alia participāt mēbra vt cerebrū ꝛ cor. Cerebri q̄dē cōparticipatio vt puigilatio ꝛ animi discessio i febrib⁹ desipiētia: somnia mala epilepsia spasm⁹ ob stupefactio. Refert aūt suo Galienus in libro de sanationis cautela se vidisse q̄bus in febre spasmus subito acciderit. cū spasmi in eis non apparuissent signa: post quē vomitus factus

est colerarū ꝛ spasmus quieuit ab eis statim.
Accidūt aūt cibos multiplicāti malos accidē
tia pessima vt oscitatio ꝛ singultatio: q̄ cū his
q̄ in eoꝝ sūt stō fuerit purgati hūorib⁹ accidē
tia illa cedunt. Ei⁹ vero ad cor ꝯparticipatio
ne fit defect⁹ ꝛ palpitatio aliaqꝫ. ¶Sūt aūt ꝛ
ipsi ꝓprij dolores ꝛ morbi stōi ori: vt appetit⁹:
corruptio: ꝛ caninus appetit⁹ ꝛ q̄ bolismos dr
ꝛ ipsius appetitus cessatio: dolor ꝑcordioꝝ: si
tis: ciboꝝ in stōi ore natatio. Et qd stō ex ma-
la accidit cōplone siquidē cal'a fuerit sitis est
ꝛ calor qui patiēs in stōi oris loco sentit: fride
actu delectaṫ potu aq̄ etiā si exteri⁹ apponaṫ.
Qd si cū ea mā̄ fit calida: subuersio pariter fit
in ore amaritudo ac defect⁹. Cū aūt mala cō-
plexio frida ē q̄ hāc hꝫ parū sitit ꝛ calidorum
actu ꝓdest appositio ab exteriorib⁹ sup stōi
os: ꝛ eoꝝ que calida sunt ꝛ pūgētia porrectio
interior. Quā si mā̄ comitatur col'e nigre aut
flegmatica patiēs in ore saporē sentit accidū.
Et si volueris discernere q̄ stō accidūt ex ma-
la ꝯpl'one singulari: queqꝫ ex mala cū mā̄ cō-
plexione: intuere q̄ corpe emittūtur p vomitū
post bonoꝝ porrectionē ciboꝝ: ꝛ si cū aliquo
mixtus ē cibus chimorū mala cū mā̄ ē cōpl'o:
ꝙ si nihil inueneris admixtū mala singularis
est cōplexio ꝛ sine mā̄. Urina qꝫ idē sigt. Cum
etenim post cibum tēperatū sumptā aquā qꝫ
mediocriter ꝓpinatā spissa ē ꝛ densa: materiā
cū mala cōpl'one esse sigt: si tenuis clara: ma-
lā sigt esse solā ꝯplexionē ꝛ sine mā̄. ¶Cōpl'o
aūt humida ꝛ sicca vix egritudinē hic faciunt
nisi longioris fuerint tpis. tūc etenim pessima
afferūt accidētia. Ex humida mala cōplexiōe
hydropisis fit ꝛ ex mala cōplexione sicca con
sumptio. q̄. s. ē passio senect⁹ añ vocata. ¶Que
in ore stomaci fiunt apāta aut calida sunt ꝛ fe
bre significātur ac pcussiōe ꝛ grauitate siti āgu
stiatione subuersione ꝛ sub tactu grossitie in
oris stomaci loco cū calore: vt aūt apā hoc ma
turatur emissio fit: pcussioqꝫ augeṫ febris ꝯfor
tat ꝛ horror adijciṫ ac rigor. Hec eteni duo ac-
cidentia acuminis materie cā fiunt: ꝛ qm̄ stōi
os pūgit. Et cū emissio in saniē mutaṫ: saniesꝫ
qꝫ ipsa egrediṫ p vomitū purgatur. Aut vero
frigidū illi accidit apā: quod grauitas signifi
cat: ꝛ in oris stomaci loco grossities sine calo-
re ꝛ siti. ¶Continuationū separatio queād-
modū ꝛ in meri ita ꝛ hic quoqꝫ fit: ꝛ illis q̄ illic
dicta sunt significaṫ signis. ¶Appetitus cor-
ruptio aut ex augmēto ē: aut diminutiōe aut
qm̄ cessat oīno augmētū aut qm̄ in q̄litate est
ciboꝝ: queādmodū mlierib⁹ accit ꝑgnātibus
vocaturqꝫ eiusmōi morb⁹ appetit⁹ malus: aut
in quātitate ꝛ fames diciṫ. q̄ si fuerit imodera
ta fames vocaṫ canina ꝛ appetit⁹ camin⁹. Im
minutio ꝟo in appetitu est cū aut iminuitur
aut recedit ciborū appetitus vt in passiōe que

bolismos vocatur. ¶Malus itaqꝫ appetitus
est maloꝝ in qualitate ciborū appetitus q̄ ex
malo fit humore in q̄litate in stomaci cōcluso
ore: vnde acidos desiderat hō cibos: aut sal-
sos: aut ponticos: aut pūgētes. ꝛ qñqꝫ terrā ꝛ
gipsum. carbones testas fictiles. aliaqꝫ hmōi
male q̄litatis. queādmodū pregnātib⁹ accit cū
in eoꝝ stomaci ore adunātur sanguis mēstrui
quo fet⁹ pasciṫ supfluitates. Mēstruus eteniꝫ
sanguis supfluitas est icorporib⁹ mulierū quā
natura pauit gñationi. Ut ergo cōcept⁹ fit tē
pus cōstipatur sanguis hic: ꝛ nō exit suis tpi-
bus ꝛ q̄ in ipso melior est ꝛ vtilior: fetui fit ci-
bus ꝛ qui subest ꝛ tāte ē vtilitatis ꝛ bōitatꝫ ad
mām̄illas ferṫ ꝛ lac fit: qd aūt malū in eo ē in
corpore remanet mulieris ꝛ ei⁹ pars quedam
ad stōi tendit os. ꝛ appetit⁹ excitat malos. Et
hoc qñqꝫ primo accidit mēse mulieri ꝛ scdo ac
tertio: quarto ꝟo finiṫ. Fetus nāqꝫ qꝫdiu pu⁹
ē pauco pasciṫ sanguie. ꝛ ei⁹ restat copia: vt āt
creuit ampliori idiget cibo: vnde ꝛ maiori pas
citur sanguinis quātitate: nec eius deinceps
mulieri fiunt appetitus eo ꝙ sanguis amplior
pars in fetus expēdatur cibū. ¶Augmētū ve
ro appetitus. i. fames ex mala ē cōpl'one frigi
da que stōi accidit ori: significaturqꝫ acido illa
sequenti ructatu. ¶Immoderatio aūt appeti
tus canin⁹ scꝫ appetit⁹ cui⁹ nō saturaṫ dñs ex
hūore fit acerbo q̄ in ore cōcluditur stōi ꝛ in-
ter corporis ei⁹ ptes: significaturqꝫ ructatu ac
cido ꝛ appetit⁹ potus aque iminutōe multaqꝫ
ꝛ hūida egestiōe. Aut multa eūatiōe que toti
accidit corpori: desiderātqꝫ mēbra restauratio
nē eorū que euacuata sunt: queādmodū post
febres accidit quarū finis per euacuationem
est significaturqꝫ precedēti euacuatiōe. Mem
bra enim cū cibo euacuata sint: que in venis
sunt attrahūt. Et venis euacuatis cibus q̄ in
epate est ad eas trahitur: quod cū euacuatuꝫ
fuerit q̄ in mesaraicis est cibū attrahit. Eūa-
ta mesaraica ab itestinis abtrahit subtilibus.
hec a stō sicqꝫ fames fit ꝛ que precessit euacua
tiōe significatur. Hui⁹ significatio passiōis fa-
mis est grauitas ꝛ ꝙ paꝝ tollerari pōt. ꝛ co-
mestionis imoderatio intm̄ vt grauet: ideoqꝫ
ꝛ vomitu cibus pellitur aut egōne. Differunt
aūt passio hec q̄ ab euccuatione fit ꝛ que ab
hūore accido qm̄ q̄ ex inanitione fit dissolutio
nē non habet nature. ¶Appetitus casus aut
ex mala est cmoplexione calida q̄ stomaci os
eneruat dissoluitqꝫ q̄ in eo sunt: significaturqꝫ
ructatu qui accidit fumoso: quiqꝫ odori simi-
lis est luti: sitiqꝫ fastidioqꝫ ciboꝝ aq̄ fride desi
derio ꝛ q̄ete ꝛ frigidoꝝ actu appositione exte
riori super os stomaci. Aut ex humore coleri
co aut salso significaturqꝫ que accidunt sto-
maci ori puncturis ꝛ subuersionibus: vomi-
tu multoqꝫ aque pot⁹ desiderio oris amaritu
dine

dine aut salsugine. humor nãq colericus et salsus sitim prouocãt et nimiũ potãdi appetitum. Nõnũqꝫ ãt ciborum fit appetitus iminutio ex humore viscoso: q̃ os stõi alunt et replẽt quã nec pũctura sequit̃ nec tussis. Et aliqñ appetitus fit paucitas ex hũore putrido in stõ a quo appetitus cibi fit paucitas: et q̃si ɔpressio fricatioqꝫ in stõi ore. Accit aũt appetitus cessatio cũ incõmodũ qd vis neruo accit q̃ a stõi os venit: cessat etem̃ sensus eius sigturqꝫ q̃ cũ ea est cerebri passiõe: vt mẽtis alienatiõe. ¶ Que aũt bolismos vocat̃ passio famis. s. imoderata cũ appetitus cessatiõe ex male ɔplexiõis fride imoderatiõe sup stõi os fit: ciborũqꝫ iminutiõe et virtutis debilitate. hãc sig̃nt passionẽ q tactu sẽtit hõ oris stõi locũ fridũ et appetitus casus et a cibis phibitio dolor et defectus q̃ cũ illa fiũt corporis ɔsumptio. Et fames q̃ accit in passione nõ fit stõi ori sꝫ oium virtuti mẽbrorum. Et inter hãc passionẽ et appetitũ caninũ dr̃ia q i bolismo appetitus cessat virtus debilitat̃ i appetitu canino appetitiua ẽ virtus valida et membra repleta sunt.

Passio q̃ pcordiorum vocat̃ dolor q̃ ori accit stõi vocãtqꝫ hmõi medici et alij pcordiorum dolorẽ: eo q mẽbrũ hoc cordis loco primũ sit p cõfinitatẽ. Et hec passio aut ex mala est ɔplexione calida quã sig̃t passionis mitigatio et doloris cũ actu frigida apponũtur exterius sup oris stõi locũ: fridorũqꝫ potentialiter ciborum porrectiõe. Aut ex hũore colerico q̃ ad stõi os defluit: sig̃tqꝫ illũ q̃ simul granis accit subuersio et extremitatũ frigus. hec aũt passio molesta est et difficilis: aliqñ hoiem ex doloris magnitudine pdẽs pp huius mẽbri sensus nimietatẽ. et eius cordis loco vicinia. Accidit aũt aliqñ colerarum fluxuꝫ ad stõi os fieri cũ dolor q̃s inest magnus. aut tristitia grauis: et cũ ciborum fit abstinẽtia vnde dolor fit grauis intm̃ vt qñqꝫ mortẽ pariat. Est aũt hoc eo q optimi sit stõi os sensus qdqꝫ loco cordis primũ sit. Nõnũqꝫ aũt ad stõi os flegma decurrit putridũ et fit abinde patiẽti angustiatio et abominatio: queãdmodũ ex humore fit colerico. ¶ Ciborum sup stõi os natatio expellentis fit debilitate virtutis Cuius signũ est q patiens hora qua cibus sumit̃ stõi os sentit grauari et ledit̃ his que comedit. ¶ Sitis vero imoderata et multe potus aque: aut ex oris stõi fiunt calore: aut ex ipsius siccitate: aut humore salso q̃ in eius adunat̃ tunicis aut in itestinis subtilibus aut in meseraica: aut ex epatis calore. Fit etiã sitis ex pectoris et pulmonis ardore differũtqꝫ que a pectore et pulmone queqꝫ a stõ et intestinis ac epate: qm̃ sitim que ex pectore oritur et pulmonẽ aeris mitigat frigidi respiratio que aũt ex stõ et alijs est nisi aque potu nõ mitigatur frigide. Et ait Gal. qm̃ q̃busdã sitis grauis et frigide non sedata est potu aq̃ nec aeris respiratione frigidi mortuiqꝫ sitientes sunt. Quidã etem̃ dipsaides comederũt serpẽtes: quidã vinũ in eiusmodi ceciderant biberũt q̃dã vinũ vetus stomacusqꝫ eorum nimio exarsit calore: q̃dã nauigabant alto mari et aqua priuati sunt suaui et ad aque potũ marine coacti sunt vnde et sitiẽtes obierũt: alij cuꝫ aquam bibissent marinam natura eorum emollita est et humiditates corporis euacuate.

Apostemata vero q̃ stõ accidunt alia calida sunt et pcussione ac grauitate febri ac siti: angustiatione et subuersione significant̃ et grossitie q̃ sub tactu est cũ calore loci stõi oris et cuꝫ putrida facta sunt et emissiones fiũt pcussio roborat̃: febris cõfortat̃: additurqꝫ his horror et rigor. hec etem̃ duo accidẽtia acumis materiei cã fiũt et mẽbri pũctiõis. Et cũ eruptio fit p vomitũ sanies euacuat̃. Sunt et frigida que cum grossitie sine calore et siti: sed cõmitãte grauitate significãt̃. ¶ Cõtinuationũ vero sepatio que ori accit stõi eodẽ fit modo quo et in meri eisdẽqꝫ significat̃ signis: nisi q dolor et egritudo hic in stomaci sunt ore.

¶ Capitulum. xxv. de passionibus pfunditatis stomaci.

Stomaci pfunditati que accidũt passiões sunt mala digestio fastidium. diarria. pturbatio. lienteria. vomitus singultatio. inflatio. ructuatio. sanguis et lac i stõ coagulati. ¶ Et mala digestio ac fastidiũ qd ab ea accidit digestiõis. s. cessatione fiunt cuꝫ stomachus a digerẽdo debilitatus est. Si etem̃ a stomaco cibus velociter nõ descẽdat digestiõis dr̃ mora et si cibos optie nõ digerat sed sit eius mala digestio et i q̃dã malas mutatur qualitates mala vocat̃ digestio. Et cum nihil oino digerit̃ nec ab eo descẽdũt corrũpunturqꝫ: cibi fastistiositas vocat̃ et quibus hec accidit stomatici nuncupantur. ¶ Oẽs aũt passiões hee ex vna oriunt̃ cã preterqꝫ qua digestionis mora que ex cãis fit debilibus: fastidiositas putrida ex validis mala digestio ex mediastinis caussis. hee aũt cause aut interiores sunt aut exteriores. Et interiores mala est cõplexio stomaci: humores in eo cõclusi. apostemata cõtinuationũ sepatio. Et mala cõplexio aut cal'a est: corrũpitqꝫ i stõ cibos et ad aliquã putredis malã declinat spẽꝫ validus nãqꝫ in stomacho calor cibos putrefacit q̃ fumoso significat̃ ructatu et saliue disgregationes luti odoris similis: aut pisciuꝫ et ciborũ digestiones frigidorũ q̃ difficile digerunt̃ ac siti. Acciditqꝫ pariter dolor qui in frigidorum actu aut potẽtialiter vsu mitigatur. ¶ Aut frigidã est hec mala complexio ructa

tuſꝗ illā ꝗ accit patiēti ſigt acidus ſitis pau citas qðꝗ cibi ꝓſunt calidi: accitꝗ ſimul quē actu aut potētialiṫ calefaciētiū mitigat vſus doloꝛ. Et ſi frigꝰ imoderatꝰ eſt cibꝰ nō alteraṫ quouis mō in ſtō: nec ructatꝰ fit acidꝰ ab imo derato etem̄ frigoꝛe cibꝰ nō alteraṫ. Aut ꝓo ſicca eſt aut hūida ⁊ he digōnē nō ipediunt: ſed in ꝑncipijs ininuūt nec doloꝛē faciūt: ſed tñ i tpis lōgitudine malas gñant habitudies Sicca etem̄ cōplexio ſi in ſtō dñeṫ ⁊ imoderata fiat moꝛbꝰ abinde accidit ꝗ ethica dꝛ febꝛis: maximeꝗ ſi ſiccitati caloꝛ adiectꝰ fuerit. Hic etem̄ moꝛbꝰ ethica .ſ. oī tūc cōis fit coꝛpi ⁊ cōſumptio ab eo fit ac marcoꝛ. Humida autē ꝯplexio ſi ſtō dñeṫ hydropiſim facit eo ꝙ cibū in hūiditatē ꝯuertat maxime ſi humiditati frigiditas addaṫ. Hec etem̄ fortiꝰ eſt ad hydropiſim iducēdam. Et nos qñ hydropiſis fiat ex mala ſtōi cōplexione alias oſtēdemꝰ.

¶ Humoꝛ aūt cōcluſus aut calidꝰ eſt ſigtꝗ illū appetitꝰ paucitas ructatꝰ fumoſus ſaliue diſperſio ⁊ fetoꝛ. Hicꝗ humoꝛ aut ad ſtomacū aliūde influit ſignificaṫꝗ qm̄ cū patiēs cibū accepit aliquē ꝗ facile nō coꝛrūpiṫ: vt frumētū ⁊ oꝛdeū: eiꝰ repulſio aut egeſtio cū coleris fit. Aut in ipius naſciṫ tunica ſigturꝗ ſubuerſiōe ⁊ vomitu cū quo nihil emittiṫ ⁊ ſitis moleſtia. Aut frigidꝰ eſt hūoꝛ ⁊ appetitꝰ illuꝫ ſignificat iminutio ac ructatꝰ acidꝰ. Hicꝗ etiā aut aliūde ifluit in ſtōi ꝯcauitatē: ſignūꝗ hꝫ ꝙ cū patiēs cibū in quo elimatio eſt ſumpſerit: vt mel ſi reiecerit illud aut expuerit flegma ſimul emittit: aut tunica illū cū bibit ſtōi quem ſubuerſio ſigt ꝗ nihil emittit: niſi foꝛte in ſtō cibꝰ fuerit: ſitis quoꝗ paucitas ⁊ appetitus ciboꝝ augmētū. Et opꝫ te diſcernere inter ea que ſtō ex mala accñt cōplexione: aut que ex humoꝛe: aut hūoꝛibꝰ alio mō. Intuere igiṫ ⁊ ſi coꝛpꝰ repletū ē ⁊ vene iflate coꝛpuſꝗ ſilr: ⁊ cū ciboꝝ egeſtione tēperatoꝝ mixtura aliquoꝝ emittiṫ humoꝝ: vꝛina ſpiſſa ē ⁊ non tenuis ⁊ clara ꝗ in ſtō eſt paſſio ex hūoꝛibus eſt ꝯcluſis nō ex mala ſimplici complexione.

¶ Apāta que in ſtō fiūt furūculoꝝ ſunt ſpēs: hec aliqñ calida ſūt que doloꝛ ſigt ⁊ i loco ſtōi ꝓfunditatis ꝑcuſſio ructatꝰ: ⁊ ꝗ ſub tactu eſt caloꝛ febꝛis ⁊ ſitis ⁊ cū ad ſaniem perducuntur febꝛis robuſtioꝛ fit ⁊ hoꝛroꝛ innaſciṫ. Qñꝗ autem frigida cum qua grauitas ⁊ ructatus ſine caloꝛe ſignificat ⁊ doloꝛe.

Continuationis ſeparatio aut ab exterioꝛibus fit cāis vt vulnere qð ſtō incidit: aut interioꝛibus vt iflatione ⁊ comeſtiōe. Et iteriores cāe incōueniētia eſt ciboꝝ ꝗ aut ex mala fit ipoꝝ ꝗtitate cū cibi multi ſunt: nec pōt eos ſtōus digerere: vt pauco accit igni ſi ligna ſuꝑ illū ꝓijciaṫ multa exurere ea nequit: aut ex ꝗlitate ſi mali ſint vt lac acidū: piſcis: fugiles .i. radices: patellatꝰ cibꝰ ⁊ fumoſus: quēadmodū in igne videbis ſi ligna illi inieceris viridia: neꝗ etem̄ in eis accēdi pōt. Eſt ⁊ ex eiꝰ ſuba ſi groſſus ſit cibꝰ vt vaccina caro ⁊ azimꝰ panis: quēadmodū in ignē debilē ſi ligna ꝓijciat ſolida fit ēt ex ciboꝝ oꝛdie ſi groſſos comedat hō cibos aut ꝯſtipantes ꝑus dehinc ſubtilibꝰ ſequaṫ ⁊ emolliētibꝰ. ſecundꝰ etem̄ cibꝰ añꝗ deſcēdat coꝛrūpitur aut certe indigeſtibileꝫ prius homo accepit cibū dehinc alium ſubdit ⁊ non digeritur. Harum cauſarum ſignificatio ex egrotantis fit interrogationibus.

Perturbatio eūatio eſt colˀaꝝ ꝑ vomitū ⁊ ſolˀonē: ꝗ aut ex ciboꝝ eſt multitudine cū ſtōm grauauerint ⁊ nocuerint iſꝗ ad expellenduꝫ fuerit ꝯfoꝛtatus ⁊ ꝗ oꝛi ſtōi ꝓxima ſunt ꝑvomitum emittunṫ ꝗ in ꝓfunditate ſubmerſa ꝑ ſolutionē: aut ex mala ꝗlitate ciboꝝ pūgēti ſcꝫ ꝗ ſtomacū nocet ad ſui vꝛget expulſionē: aut cibi ipius coꝛruptiōe quauis coꝛruptiōis ſpē que ipm̄ in coleras alterat expellitꝗ illū a ſe ſtomacus eo ꝙ illi obſit: ⁊ qð ꝗdem ſubtile eſt ⁊ ſtō ſupnatās ꝑvomitū emittiṫ qð in fūdo merſum ꝑ ſolˀonē. Fit ēt ex humoꝛis colerici fluxu aut a felle aut alio mēbꝛo ꝗ qm̄ ſtōm pungunt expellunṫ. Huiꝰ ſigtio rei eſt qð ꝑ vomitū emittiṫ ⁊ fluxū ⁊ anguſtiatio ſubuerſio ac ſitis. Hec in ꝑncipijs paſſio ꝑua eſt ⁊ ſuauis. Cū aūt cibꝰ eūaṫ coꝛruptꝰ doloꝛ roboꝛaṫ: cum humoꝛ ex ciboꝝ coꝛruptiōe factꝰ emittiṫ a ſtō ⁊ inteſtinis: eo ꝗdem qui ab inferioꝛibꝰ emittitur colerico ⁊ ſalſo pūgit: aut emoꝛdet meri eo ꝗ per vomitū pelliṫ: lediṫ itaꝗ ſtōus ⁊ inteſtina ac doloꝛ in eis fit: ⁊ anguſtiatio ⁊ ꝑſſura fitꝗ abinde defectꝰ: facies etiā ꝯſumiṫ: tpa reſidēt: naſus attenuaṫ: extremitates refrigerātur: ſi paſſio hec valida fuerit cum in coꝛpoꝛe humoꝛes fuerint coꝛruptioni apparati.

Diaria vero mārū eſt ſubtilium ⁊ variaruꝫ eūatio. Hec aūt ex malo fit regimie ciboꝝ: aut ex venaꝝ repletione aut ꝗ meſeraice accit opilatiōe: aut hūoꝛibꝰ ꝗ ad ſtōm aliūde ꝓꝛūpūt. ¶ Et ꝗ ex malo ciboꝝ fit regimie: aut ꝑꝑ eoꝝ eſt ꝗtitatē cū multi ſunt grauātꝗ ſtōm quos ille expellit aliiꝗ ſubſequunṫ hūoꝛes: aut ꝑꝑ ꝗlitatē cū cibꝰ ꝗ cito coꝛrūpiṫ comediṫ vt melones. moꝛa. cucurbita ⁊ his ſilia: ꝗ cū in ſtō coꝛrupta fuerit expellunṫ: ſequunṫꝗ alie deinceps māe que ſimul trahuntur. Eſt etiam propter oꝛdinem cum cibum qui deſcendere moꝛatur pꝛeponit quis citius deſcendenti. Poꝛro que ex venarum fit opilatione que concauitates dicūtur: quoniam ſi eiuſmodi venis opilatio accidit cibi ſuccoſitas ad epar per eas non mittitur:

ideoqꝫ cū solutiōe exit. ¶ Et q̄ ex corporis ꝛ venarū repletione: qm̄ cibus cum in stomaco ꝛ intestinis fuerit decoctꝰ subtilibus iuxta quod oportet: ad epar ꝛ oīa corpis mēbra pp repletionē nō mittit: exitqꝫ a subtilibꝰ ad intestina grossa ꝛ indigestꝰ: fitqꝫ abinde diaria. Et q̄ ex multis fit humoribus ad stomacū descēdentibꝰ. aut ex omni corpe: aut ex vno mēbro: ꝛ hec aut pp naturā queadmodū in crisi: cū mēbra supfluitates illas nocētes ad stōm pellūt: ꝛ quēadmodū malas cerebꝝ pplsat supfluitates ad stōm ꝛ intestina. plurimū nāqꝫ in cerebro superfluitates adunātur varie: q̄s ipm ad stomacum expellit. Et supfluitas hec aliqñ salsa est: aut pungens: facitqꝫ sanguis solutionē ꝛ dissinteriā eo qꝫ stōi excoriationē ac intestinorū faciat ꝛ signū eiꝰ q̄ salsa est qꝫ patiēs salsuginis suo inuenit in ore saporē: ꝛ in ea q̄ pūgēs ē in stō morsus sentit: comitaturqꝫ illā sitis: ꝛ q̄ nec salsa est nec pūgens dissinteriā nō facit sꝫ virtutis debilitatē ꝛ sitis paucitatē. ¶ Differūt aūt diaria ꝛ pturbatio qꝫ cuꝫ superiori vomitꝰ est queqꝫ emittūtur ampliꝰ colere sunt rubee in hac aūt vomitꝰ non est: ꝛ q̄ emittunt varia sunt ꝛ nō spēi vniꝰ: amplius pturbatio morbꝰ ē acutꝰ cito terminās: diaria plixior ē morbꝰ. ¶ Et diarie spēs q̄ ex supfluitatū fluxu ad stomacū fiūt multe sunt iuxta superfluitates q̄ a mēbris ad stōm influūt ꝛ intestina: ꝛ iuxta fluxus earū q̄litatē. ¶ Quedā eteni a cerebro defluūt ad stomacū cū debilitatū fuerit male cōplexionis cā calide aut frigide: multiplicātur qꝫ in eo supfluitates ꝛ descēdunt: alie ad nares: alie ad palatū: decurrūtqꝫ a palato ad stomacū: ꝛ alie intestina corrūpunturqꝫ eoꝝ cōplō ꝛ iminuit digō debilitaturqꝫ eoꝝ abinde ꝟtus ꝛ nōnunq̄ mortē ascīscit. ¶ Et alia eiꝰ spēs in q̄ fluxus nō est multus: sed paucus colericꝰ hoc qꝫ fit cū chimi in corpe mltiplicati sūt: nec ozillis corpꝰ ꝛ mēbra refici. vñ ad stōi ꝛ itestinorū excludunt ptes. Alia q̄ꝫ ē illi spēs in q̄ solutio p circuitus fit certos: eleuatqꝫ aliqñ duobꝰ diebus aut tribꝰ. dehinc sedat die vno: ꝛ post hoc solo reuertit queadmodū ꝑus fuerat. hoc aūt fit iuxta supfluitatis congregatiōis q̄ntitatē in mēbro a quo ad stōm pellitur ꝛ intestina: queadmodū putridus in febribꝰ adunatur hūor que periodice sunt. Et cuꝫ patiētis regimē est vnum solutiōis circuitus ordinati redduntur. Accidit āt sile quid in febribus tertianis cum natura superfluitatē ppulsat colicā die accensionis ꝛ emittit illā. Est ꝛ alia spēs q̄ ex opilatiōe fit venaruꝫ mesaraicarū. Cū eteni homo quantū necesse est ad saturitatē comederit cibus in stomaco digerit ꝛ descēdit: nec possunt illum mēbra suscipere opilationis cā que mesaraicis facta est. Mittit itaqꝫ qui subtilior est ad epar quiqꝫ grossus ad intestina descendit quēadmodū in hydropisi fit que ex opilatiōe nascit. Sequit aūt spēm hāc attenuatio et desiccatio corporis. qm̄ qꝺ curāde sit q̄titatis ad corpꝰ ex ciborū nō puenit succositate. Sic ꝛ relique diarie spēs si eaꝝ plixius fiat tēpꝰ attenuationē faciūt. Est et q̄ ex hūiditatū flegmaticarū generatiōe i stomaco fiat. acciditqꝫ patienti inflatio et tortio. quodqꝫ egerit paulatim emittit ꝛ tēporibus abinuicem remotis. intantū vt patientis longa sit mora et sessio ad sellam.

Lienteria vero ciborū est egressio a stō velocior i ea q̄ sumpti fuerāt hitudine sine aliq̄ imutatione. hec āt ex imoderata retinentis fit debilitate virtutis cū cibos oīno nō retinet. Aut ex cōplexiōis frigide cā ꝛ hūide que stō ꝛ subtilibꝰ dn̄atur intestinis. vnde ciboꝝ fit lubricatio et emittunt hocqꝫ ex stōi fit debilitate et intestinoꝝ q̄ tanta est vt cibos imutare nequeāt bñ sꝫ flegma faciūt ꝛ hūiditatē viscosam. Fit ꝛ ab expellentis nimietate virtutꝭ cū aliter q̄ȝ oporteat moueatur. alio scꝫ tpe q̄ȝ quo cibus digestus. hoc q̄ꝫ vlcerū ꝛ pustularū fit cā. q̄ in interiori oriūtur stōi tunica ad quē cū puenerit cibus ꝛ illis occurrerit vlceribꝰ pūgit ea ꝛ ledit. illaqꝫ pūgētē a se repellūt. ꝛ statim emissuꝫ nō retinet. Signa aūt hoc his q̄ in ore appent ꝛ lingua pustulis. qꝺqꝫ suo sentit in ore hō calorē ꝛ siccitatē. Lienteria itaqꝫ est vt diximꝰ ciboꝝ pauca in stomaco mora. et eadem hora emissio. ideoqꝫ hac dixit in passiōe hypocras. Acidus si fiat ructatus in passione que lienteria vocatur nec ante fuerit signuꝫ est laudabile. Acidus nanqꝫ ructatus nō nisi ciborū in stomaco mora fit: et retinentis apprehensione virtutis.

Subuersio ꝛ vomitus aut ex q̄ntitate fiūt ciborū. aut ex qualitate aut humoꝝ putrefactiōe. Ex q̄titate si multi sint ꝛ stōm grauent. ac sup eiꝰ os natāt ipmqꝫ noceāt. Expellit eteniꝫ ea stōus ad meri et emittit. Ex qualitate si cibus abominabilis sit aut odoris incongrui. aut amarus aut pungens noceatqꝫ stomaco vnde et illum stomacus propulset et emittat. Ex humorum vero quorundam pungentium causa cum stomachus ab eis pungitur expellit etenim. hic autem humor i eius ore si sit ꝛ grossus vomitum facit. si autem inter tunicas et tunice adhereat atqꝫ hic illum cum biberit ꝛ vili eius subuersio fit. humor hic aliquando in stomacho generatur ipso aliquando aliunde membro defluit alio. Et qui in stomacho generatur generatio eius continua est. cum complexionis eius malitia hunc pariat humorem. Qui autem aliunde mittitur quandoqꝫ sedatur donec quod influat adunetur.

Et huius hūoris spēi significatio fit ex eorum que p vomitū emittuntur sapore. Si etenī eorum amarꝰ est sapor cholera est rubea: si salsus aut acerbus. aut dulcis flegmatis sigt speciē. Fit aūt et cretico vomitꝰ mō cū nā expellit morbū gn̄antē hūorē et a supioribꝰ emittit.

Singultatio spasmus est tunice stomaci interioris q̄ simili fit rōne qua ꝛ neruoruz spasmus. Aut ex repletione aut ex euātione: aut pūctione: aut mala cōplone frigida. Ex replone quēadmodū q̄ ex multoꝝ sumptu ciboruz fit singultatio q̄ multa p̄cedenti significat ciborum appositōe aut ex regimie supfluitatū in corpe multitudinē gn̄anti vt multis grossisq̄ cibis ꝛ exercitū abstinētia ac balnei. Ex euātione ꝟo quēadmodū statim post febres fit et fluxū vētris. ꝛ multa ciboꝝ abstinētia q̄ ex pūctura fit aut ex hūore est colerico q̄ in stō generatur vl ad ipm aliūde pfluit. aut cibi vel medicamīs pūgētis porrectione: aut vini veteris et meri. Mala aūt frigida cōplexio singultationē facit aut ꝓpter cibos frigidos aut medicamina frigida que corpꝰ spissant stomaci ꝛ spasmāt. Et si mala accidat stomaci cōplo frida ptes eius densant. quēadmodū senibꝰ accit ꝛ morbos patientibus prolixos.

Inflatio ꝛ rugitus ab interiori fiūt cā cū stōus validi nō ē caloris qui cibos digerit et subtiliat. ac ab eis ventositates dissipat. sz nec frigidꝰ q̄ oino cibū nō imutat sz calor eius debilis est: nec cibi digōnem pōt efficere sz invētositatē alteratva porosaz. vnde i stō fit inflatio. Est ꝛ ab exteriori cā vterq̄. quēadmodū ventositatē cibis generātibꝰ vt fabis. faseolis ꝛ silibus. Que aūt ab his generat vētositas parū imorat ꝛ dissolnitur ructatu paruo: significaturq3 p̄cedenti hois cibo generāti vētositatē. ❡ Ructatꝰ autē ex vētositate fit inflatiua in stō q̄ ad os cū vaporibꝰ ascēdit. Ascendūt aūt vapores hi aut ab hūoribus calidis ꝛ ructatus fit fumosus aut frigidis cōplexione. aut ex ciboꝝ multitudine quos stomachꝰ nō pōt digerere ꝓpter caloris debilitatē. acescūtq3 in stomaco. Nōnūq̄ aūt eructatio fit fortis emittiturq3 stō cibus ꝛ digeri nō pōt. Cū aūt ructatus imorat ventositas ꝛ inflatio generantur pessime. ❡ Coagulatus aūt sanguis aut ex sanguie est qui a cerebro descendit. aut ex meri sanguie ad stomachuz descendenti ꝛ in eo coagulatur. Aut ex alicuius vene scissura cū stōi ꝛ cōplonis frigiditare. Et coagulatū lac est lactis dulcis porrectione cū frigide est stomacus cōplexionis: coagulat ꝛ eiꝰ lac illd in eo. Hec est q̄ i stō fiūt cū cāis ꝛ signis passionū assignatio.

❡ Capitulū. xxvj. de intestinoꝝ passionibus dissinteria. s. et tenasmone et vlceribꝰ intestinorum causisq3 eorum et signis.

Passiōes q̄ itestis exiūt sūt dissinteria. sāguinis. scz fluxus ꝛ intestinoꝝ vlceratio tenasmos passio colica et q̄ ileos vocat. vētositasq3 i itestis fit lubrici ascarides tortiōes. Et q̄ dissinterie vocat passio q̄dā ab epate fit dicitq̄ epatica de q̄ posteriꝰ dicemꝰ. Quedā ex itestis ꝛ dissinteria absolute nūcupat. Passio hec aut post tēasmō oritgue q̄ itestina nimio vlcerat ꝛ excoriat motu. Aut ex apate calido quo itestinis ortū ē ꝛ eruptū. Aut ex his q̄ ad itestina defluūt in pturbationis ꝛ diarie passionibꝰ cū eaꝝ māe acute sunt ꝛ colerice aut flatice salse q̄ itestinoꝝ putrefaciunt tunicā. Et huiꝰ passiōis dn̄i: p̄mo q̄d humores emittunt colicos variosq̄. Post hec humiditatē flaticā. Hec etenī est q̄ ex itestinis abstrahit humiditas viscosa q̄ iteriꝰ illa liniebat. Post hec āt q̄si cortices ꝛ corpꝰ emittunt itestinoꝝ: cū aliq̄d ex eoꝝ abstrahit corpibꝰ ꝛ si in corticibꝰ his frustra sunt carnis magna iteritus seq̄tur patiētis signt nāq̄ corrosionē eo vsq̄ in itestinis opatā quo ad tunicā puenerit exteriorē ꝛ q̄ hmōi ē dissinteria Icurabilis est. Deiceps aūt sanguis euāt cuz venaꝝ aperiunt ora q̄ in itestis sunt. Et aliq̄n egredit ab eis q̄daz rubigini q̄ sile q̄ de corpibꝰ fluit mortuoꝝ fetidi odoris. Et nōnūq̄ adipi sile ē liq̄facto in colore ꝛ liquore: hocq̄ ex eo fit q̄ calor liq̄ faciat adipē q̄ in pinguibꝰ est mēbris ꝛ si diuturnioris fiat tpis feci sile fit ꝓpter caloris adustionē. Seq̄tur aūt hec febris leuis et subtilis. Nōnunq̄ passio hec ex venaꝝ scissura fit cū sanguis in eis nimiꝰ ē tenuantq̄ sanguinis abundātia ꝛ disrūpunt. Arbitrant ante nōnulli hec ex emorroidaꝝ fieri sanguie sz falso. Sanguis etenī emorroidaꝝ ex venis ē q̄ in ano sunt. Et venaꝝ aptio q̄ in intestis fit a supioribus. Fit autez aliq̄n passio ex colere nigre defluxe q̄ male est q̄litatis ad itestina: significatq̄ colere nigre egōne. Fit ꝛ ab emissiōe cācrina q̄ in intestinis fit ꝛ huiꝰ signū est sanguinis melici solutio. Sūt aūt spēs he due pessime ꝛ mortifere maximeq̄ si odoris comitatur fetor quēadmodū in aphorismoꝝ in libro testat hypocras. Dissinteria iquit si a fel le nigro inchoauerit mortale.

Ulcera aūt q̄ in itestinis fiūt aut i grossis aut in subtilibꝰ. In grossis sigtur eē ꝓhō ad egōnē surgit tpe quo pūcturas sentit nec comitat tortio. Et si q̄d ex vlcere egredit egōni imixtū nō est vlcꝰ in grosso significat esse recto intestino. Q̄d si egestioni mixtum est parū vlcus in orbo aut in colō intestino esse significatur. Q̄d si patiens pūcturas sub vmbilico sentit: vlcus in intestinis est grossis. Et si circa vmbilicum in intestinis est

subtilibus. Amplius si inuenit hō anteq̄ ege rat pauco ante tpe pūcturas: ⁊ qd egredit̄ ex vlcere egestiōi imixtū est: vlcus hoc in intestis est subtilib⁹. Immiscet̄ nāq̄ in spatij lōgitudi ne sanguis ⁊ sanies egestiōi. Et si nimiū mixta sunt simul vlc⁹ in intestio est qd sup ieiunū lo cat. ⁊ si hoꝝ mixtura nō nimiū fortis est in in testio est vlc⁹ ieiuno. Ait aūt hypocras acutoꝝ morboꝝ in libro dissinteriā ⁊ excoriationē in testinis accidere q̄ ventositates emitti phibēt ⁊ exire. reuertunt̄q̄ ad supiora: ⁊ virtutis casū adducūt ac extremoꝝ frigus. Addidit aūt his Gal. stomaci dolorem: capitis repletionē. Est aūt cā: qm̄ intestina excoriata oibus q̄ ad ipa mittunt̄ ledunt̄ maxie pūgentib⁹. vt igitur no cent hec nec emittendis p solutionē locus ptz pūgens hoc ad supiora reuertitur et fit vēto sitas ac egritudo in stō: repletio i cerebro: eo q̄ vapores eiusmodi materiei ad caput ascen dūt. Sequiturq̄ pūcturas que fiūt et dolorē intestinorū virtutis debilitas: extremoꝝ frig⁹ eo q̄ calor ad loca mittat̄ egritudis curāda.

Dissinteria aūt epatica sanguis ē egestio puri cui nō ad miscetur egestio: qui in pncipijs lauature si milis est carnis. Post hec rubeus fit et in vlti mis niger ex cholere nigre spē. Differt autē dissinteria epatica et intestinalis qm̄ qui ab intestinis sanguis exit guttatim defluit: ⁊ ē cū squamis mixtus. qui v̄o ab epate semel simul egreditur: ⁊ sine squamis ⁊ p tēpoꝝ interual la ac sine dolore sanguisq̄ putridus est: aut carnis lauature similis: nec est illi aliquid ad mixtū: nōnunq̄ ei⁹ emissio fit p circuitus. Se quitur aūt passionē hāc corporis extenuatio eo q̄ suo mēbra puent̄ cibo q̄ ad illa ab epate ferebat̄. Et si cum his eger dolorē in epatis sentit ptib⁹ firmius erit signū dissinteriā esse epaticā. Ideo ergo medicū oz i dissinteria cu ra diligēti vti: iudicio ⁊ speculatiōe: ne forte i passionis huius fallatur notitia. nōnūq̄ etem̄ epatica est dissinteria opinaturq̄ illā intesti norū esse medic⁹: curatq̄ illā intestinalis dis sinterie medela: ɔsumiturq̄ et eger perit. Ait aūt hac in re Gal's. Noui quosdam q̄bus hec accidit passio quos medici pdiderūt eo q̄ par ua eis esset cognitiōis vis ad discernēdā epa tis dissinteriā ab intestinali. Nōnunq̄ autem falluntur eo q̄ cū sanguine ab epate decurrē ti cholere miscent̄ acute que vulnerāt intesti na: egrediunturq̄ cū sanguine squamule ar bitrāturq̄ excoriationē esse intestinoꝝ. ¶ Ori tur āt passio hec dissinteria. s. epatica. aut qm̄ epar ⁊ vene sanguine replete sūt quē natura expellit ⁊ ab epate emittit eo q̄ ipsi sua noceat grauatione quā nec solutio precedit cholera rū nec rubiginis nec aliq̄d alioꝝ q̄ sanguinis solutionē antecedūt: aut qm̄ mot⁹ eius cessat vñ in epate multa sanguis adunata quātitas ipm grauat. ideoq̄ repulsa foras emittitur. Fit ēt magis alicui⁹ mēbri incisiōe vt manuū et pedū: remanetq̄ in corpe q̄ ad illa mitte bat̄ nutrienda sanguis in epate quem hec ad mesaraicā expellit. et ab ea ad intestina emit titur. Hoc aūt accidēs semel fit nec longi ē tē poris. sz inciditur velocius nec cū eo ciboruz deficit appetitus. Est ⁊ qn̄ ex imutātis fit de bilitate virtutis q̄ in epate est: ⁊ hmōi appeti tus sequit̄ paucitas et rubigo antecedit ac re centis lauature carnis similis sanguis quem admodum dictum est.

Tenasmos aūt recti mot⁹ est inte stini cogēs ad egestio nē necessario nec aliq̄d ab eo egreditur nisi pauca muccosa hūiditas cui sanguis admix tus est clarus. Hic fit aut ex hūiditate acuta ⁊ pungēti q̄ ad intestinū defluit rectū qd pūgit: hoiemq̄ ad egestionē vrget ⁊ significat̄ ea q̄ emittit̄ hūiditate cholerica aut salsa: aut ex apate cal'o qd orit̄ in intestino: videturq̄ pa tienti in intestinis stercora esse ɔclusa: cogitq̄ eiusmodi ad egōnem: fatigaturq̄ pcussiōe ⁊ gra uitate quas patiens in recto sentit intestino. Fit ⁊ ex fimo sicco qui subtilibus est inclusus in intestinis ⁊ ad egerendū hoiem vrget: diffi cilisq̄ ē eius exitus: vñ ⁊ expssiōibus vti hō co gitur dissoluiturq̄ vētositas ab eo grossa que corpa distēdit intestinoꝝ: vñ et dolor fit mole stus. Hec aūt spēs colicā maxie parit. Ex debi litate nāq̄ fit q̄ intestinis ē mala est cōplone: nec supfluitates possunt digerere atq̄ trans mittere. Nōnūq̄ aūt hūiditas simul egredit̄ ⁊ intestinoꝝ squame. arbitrāturq̄ medicoruz iperiti solutiōez eē: vtūturq̄ nām ɔstipātib⁹ ⁊ hō depit eger. Ait aūt Gal's se quēdā vidisse cui tenasmos eēt a q̄ lapis emissus ēē ⁊ ab eo sa nat⁹ ē tenasmō ei⁹ lapidis emissione.

¶ Ca. xxvij. d colica ⁊ ileos cāisq̄ eoꝝ ⁊ signis.

Colica passio dolor ē q̄uisq̄ in testino accit colō voca to: fit āt aut ex hūore grosso flatico q̄ i tunicē icludit̄ itestini colō, vocati ⁊ ab eo vētositas dissoluit̄: grossa q̄ itestini di stēdit subaz ac corp⁹ fitq̄ dolor abinde acut⁹ Et h° ē q̄ āpli⁹ fit colice spēs passiōis q̄ ex de bilitate nascit̄ itestini ex mala ɔcōplone: nec su pfluitatē pualet digerere ac emittere. Aut ex vētositate grossa ⁊ frida q̄ itestio ɔcludit̄ ⁊ ipm distēdit. Fit āt ex cal'o qd i ipo orit̄ apate ⁊ ex pūgēti hūore. Et flegmaticū signū hūorē: q̄ cuz dolore sentit graui patiēs ipm q̄si terebello p forari intestinū: acidoq̄ ructatu subuersione ⁊ vomitu cū quo flegma emittitur: valida ven tris cōstipatione in qua nihil oio ab inferiori bus pōt emitti vētositas: sz eoꝝ que vmbilico subsunt frigiditate cū tangunt̄ ⁊ quod pcessit

flegma generanti regimie. Que at ex vētositate fit dolore signicak cū distēsiōe i intestini loco qd colon vocak ⁊ doloris translatione ad intestina cū rugitu sine stercore: dolore q̄z graui ⁊ tortionib⁹ ac subuersione: ⁊ si egestio leuis ē ⁊ aq̄ supnatat bouz silis fimo. Que ꝟo ex apate fit calore quē patiens sentit sigtur. ⁊ loci ardore i quo est intestinū doloreq̧ cū q̄ pūcture sunt siti adustione subuersione vomitu cuz q̄ marū emittuntur spēs: nec aliquā sentit post eger alleuiationē. Et hec colice spēs reliquis peior ē ⁊ difficilior ac sepe i passionē q̄ ileos vocak trāsit. Et q̄ ex humorib⁹ fit pungētibus ⁊ mordētib⁹ sigtur graui siti ⁊ febri leui: oris siccitate ⁊ ligue ⁊ vria acuti ruboris: ⁊ aliqñ egestio ab eis erit colica: ⁊ tunc dolor grauior ē ⁊ molestior. Et si eiusmodi passionē cib⁹ aut potus pcesserit calidus cui⁹ nāe eēt coleras gñare: firmius erit signū passionē ex acutis eē humoribus. Et sciēdū passionē colicā nōnūq̧ ad artericā trāsire qd etiaz visu pbaui. Uidi etiā cuius colica ad scapularū trāsijt euulsionez. Opz itaq̧ medicū speculationē acuere. Nōnūq̧ eteni in renibus passio ē ⁊ colica esse putatur. Sequunk eteni renū dolorē accidētia accidētibus similia q̄ colicā sequūtur passionē: dolor. s. grauis subuersio reiectio egōnis cōstipatio grauis: vētositatesq̧ superius emittunk ⁊ inferi⁹. Differūt autē qm̄ accidētia hec in colica robustiora sūt ⁊ difficiliora ac magis diuturna nec vno est in loco dolor eodēq̧ ⁊ in renū dolore accidētia hec leuiora sunt ⁊ in renū loco nec ab eo transeunt.

Que aūt ileos passio vocak ⁊ iterpretak vexatio dolor ē grauis q̄ accit intestinis. Est at acuta passio ac pessima ⁊ i plib⁹ pdēs pp dol'is nimietatē: maxie si patiēs egōnē reiecerit: fit passio hec aut ex cal'o qd in intestinis orik subtilib⁹ apate: aut ex opilatione q̄ ex fimo fit sicco: nōnūq̧ ex grosso fit hūore viscoso q̄ in intestinis inuiscak istis: fit ēt ⁊ crepature cā q̄ in siphace fit vētris ⁊ itestia egrediūtur: aut exuulsione q̄ itestinis accit. aliqñ passio hec ex cibor̄ fit puatione: aut letiferi medicaminis porrectione. Et q̄ ex apate fit: dolore ⁊ distēsione simul graui sigtur pcussiōeq̧ ⁊ inflatiōe circa vmbilicū. subuersionē q̄z ⁊ fimi vomitu. Et q̄ ex opilatiōe sicci fimi. dolorē hz molestū quē comitak tanq̧ terebello itestinorū pforatio. Et q̄ ex crepatura ⁊ itestinor̄ euulsione manifesta hz signa si sup dorsuz patiēs inoluak: dehic illū tetigeris: inuenies eteni intestinū tanq̧ foras emissū: qd si oppresseris in suū reddit locū. Et q̄ ex patiētis debilitate virtutis: sigtur cibi que pcessit abstinētia. ¶ Sciēdum autē passionē hanc perdentem esse quācūq̧ fit ex causa maxime autē cum qua domitus fit fetidus ⁊ egestionis cuz vomitu emissio. Si sit aūt corpis odor fetens piter nequissimū est ⁊ citā inferēs mortē.

¶ Capi. xxviij. de lūbricis ⁊ ascaridibus.

Vermes aūt ⁊ lūbrici q̄ in itestinis gñantur aut ex humiditatib⁹ gñant flaticisq̧ qui in itestinis putruerūt gñakq̧ pmū alien⁹ in eis calor ex quo huiusmodi gñak aial. nec pōt hmōi gñatio ex coleris fieri nec ex sanguine. Colere eteniz sua amaritudine ⁊ acumine ac siccitate lūbricos occidūt ⁊ ascarides. Sanguis ad itestina nō defluit: nec venis egredik ⁊ vasis. Qd si egrediak apa facit aliosq̧ morbos. Jō ꝗ morbus hic ⁊ passio maxime pueris fit ⁊ in cui⁹ corp⁹ hūiditates gñank flatice ⁊ viscose eo q̧ regimine vtank ingrossanti: ⁊ cibor̄ copia multa: balnei abstinētia purgatiōis negligētia corporis maximeq̧ in autūno piunk pp multor̄ sumptū fructuū. Sūt aūt lūbricor̄ spēs tres. pma est q̄ eor̄ vocank serpētes ⁊ sunt ramis portulace siles. Nascik aūt spēs hec in itestinis subtilib⁹ maxime pp hūiditatū multitudinē q̄ ex cibi succositate hoc in itestino gñank. Scdi lati sunt semini cucurbite siles: nascunk hij maxie in grossis intestinis potiusq̧ in orbo. Sūt ⁊ qui ꝟmib⁹ siles q̄ in aceto nascunk ⁊ hec spēs in recto maxie nascik intestino. Et hāc passionē sigñtia signa sūt q̧ lati lūbrici semini siles cucurbite quiq̧ q̄ ꝟmib⁹ aceti siles sunt: sigñk eor̄ pte q̄ cū egōne emittik. hij eteniz pp itestinor̄ in qb⁹ gñank largitatē ⁊ pp eor̄ sepationē dscēdūt ⁊ cū egōne emittūt facile. Accit at lūbricos patiēti quos prurigo i ano pūctura: ⁊ ad emittēdā desideriū egōnē. Serpētile at fieri vix neqt vt appeat ⁊ cū egestione emittank eo q̧ ab itestino remote sunt recto: ⁊ loc⁹ āgust⁹ ac ipar̄ iplicatiōe: qōq̧ subtilib⁹ sunt in itestis. Egrediunk aūt aliqñ cum nā ad expellēdas roborak superfluitates malas cū egōne: quēadmodū eor̄ accit emissio i crisis hora. Jō ꝗ spēz hāc lūbricor̄ ex iherentib⁹ sigñri oz accñtib⁹ tortiōe. s. pūctura subuersiōe cū itestia vacua sūt cibo subtilia: qm̄q̧ lūbrici lōgi cū cibo idigēt nec iueniūt itestinū sugūt: ⁊ si crescāt ⁊ āpliori fiūt in corpe tpe virt⁹ debilitak eo q̧ cibi succositas ad eor̄ ꝯuertak cibū. Fit itaq̧ patienti pulsus debilitas exteriorum corpis frigus. dentium stridor i labijs prurigo. subuersio. reiectio. intātum vt aliqñ lumbrici longi ad stomacum ascendant. ⁊ cū reiectione emittank. Tortio aūt ex supfluitate fit calida pungenti ⁊ colerica: que ad intestina defluit: aut ex ventositate intestina distendente: aut ex humore grosso ⁊ flegmatico qui intestinis inuiscatur: aut ex fimo qui cōcluditur in intestinis.

¶ Cap. xxix. de ani passiōibus cāisq̧ ⁊ signis.

Ani passiões itestinoꝝ sequunt morbos: ē eni ipse recti itestini extremitas. Sūt aūt eiꝰ passiones emorrois. morū. attrici fissure ipsius ani egressio. apa calz. Emorrois est augmētū quoddā qd in ore nascitur venaꝝ q̄ in ano sunt: sicq̄ ⁊ morū. Differunt aūt q̄ morū caput hz acutū ⁊ grano sile inferius sile in modū morbi. Sūt autē emorroidis spēs due altera ē rotunda vt vna ⁊ iferius subtilis: colorq̄ illi purpureus. Altera caput hz grossuz ⁊ iferius subtile. Et harum duarū specieꝝ ab aliis quidē sāguis egredit ab aliis nō. Ampliꝰ sanguis q̄ a moro egreditur cū impetu. Qui autē ab emorroide fluit ⁊ stillat. Et q̄ ab emorroidibꝰ nōnunq̄ circularis ē ⁊ certis tpibus ⁊ aliqñ sine circuitu. Cuz autē sanguis iste imorat dolor fit grauis i ani loco ⁊ prurigo: fiūtq̄ abinde passiões in aliis mēbris multe. Ideoq̄ q̄ cū passio hec curatur ferro dimittēda ē earū vna p quā sanguis exeat: ne forte ex eius cōclusione morbi fiant: q̄lis est hydropis. ptisis ⁊ desipientia nigra. Harū eteniz passionū aduentus ex multitudinis sanguis melancolici fit gñatione in epate: qui cū in eo multiplicatus expellit ad iferiora per venas q̄ ab epate separātur ⁊ ad anū tendūt. Cū igit sanguis hic icarcerat ⁊ nō exit ab epate aṗa fit in eo duꝑ. extinguitq̄ eiꝰ nālis calor eo q̄ multꝰ in epate ⁊ calorē submergat: vēas opprimat. refrigerat itaq̄ eius cōplo ⁊ q̄ deinceps gñat sanguis aq̄sus est ⁊ flaticus a q̄ hydropis gñat. Et si validū fuerit epar ad huiusmodi pellēdū sanguiez invenas q̄ i pectore sunt ⁊ pulmōe: ⁊ in illis multꝰ fuerit venis replētur nimium. distendūturq̄ ⁊ disrūpnntur: fiūt vlcera ⁊ ab ipsis ptisis. Si aūt ad cerebri ptes irrepserit humor desipiētia surgit nigra. Ideo itaq̄ hypocras iperat cū ferro emorroides curātur vnā dimittere: q̄tenus p eā talis q̄ in epate gñatur sanguis purgetur. Sic etiā cū sanguis huiꝰ imoderatus fit exitus: passiones fiunt male vt coloris malitia: figure corporis turpido. cōplexionis corruptio hydropisis appetitus ciboꝝ paucitas. Epatis nāq̄ iminuit calor: eiusq̄ debilitatur gñatio vñ ⁊ corporis corrūpitur cōplexio: accidit autez complexionis corruptione hydropisis. Si aūt oio imoderata fuerit sanguinis egressio patiens perit. Cui aūt passio hec est apostema nō accidit calidū: nec vlcera pessima: nec q̄ ex malis nascitur humoribꝰ ⁊ chimis melācolicis passiones vt morphea nigra: cutis excoriatio nec pleuresis aut peripleumōia. Et species aqua non fluit sanguis que venarū ora aperta non habet vocaturq̄ orba. Significāturq̄ omnia hec his que sensui patent: que ⁊ diximꝰ signa nisi q̄ cum intra intestinum sunt expedit ano vas paucum vitreuz immitere vt summas. s. vas hoc aut ventosam ⁊ ignem cum bābace apponas ⁊ ano imittas: extremitas nanq̄ recti intestini inuersabit foras ⁊ passiōis causa tibi apparebit eāq̄ intelliges. ¶ Attrici autez vlcera sunt ꝓfunda que ano oriūnt in intestini extremitate in loco qui dicit mesara quoꝝ ꝓfunditas ad intestinum vsq̄ nonnunq̄ non perforat ⁊ cuz medicamina adhibent desiccātia curātur. Nōnunq̄ autē ꝓfundatio ad intestinū penetrat ⁊ medela nō ꝓdest. Significatur autē si argalie aut stibiȷ̄ subtilius extremum imittas vsusq̄ fueris vaporatiōe ⁊ āhelitus patientis arctatione. Si etem̄ stibiȷ̄ extremū imiseris in vlceris locum ⁊ ano digitū imiseris obuiūq̄ digitus stibium habuerit intelliges foramen penetrare. Qd si emboti extremum in vlceris posueris ore ⁊ aromatibꝰ vaporaueris senseritqz patiēs vaporosuz sensum fistulam vsq̄ intestinum penetrare itelliges. Sic ⁊ si bōbace ani locum clauseris aut manu ⁊ patienti seipsum reprimere pr ecepe ris ⁊ arctare spiritum ac ad inferiora anhelitum ꝓpellere inuenis ventū ex fistule exire loco: ⁊ illā ad itestina vsq̄ penetrare intelliges Si autē nihil hoꝝ videris penetrans fistula non est: ⁊ medicine speranda est vtilitas. Ani egressio ex lacerti fit eneruatione ipsum circūābulantis: aut ex tenasmon aut fimi sicci causa. ¶ Fissure post solutionem fiunt cum qd p solutionē emittitur humor est acutꝰ: aut q̄m nimiū ad egestionē sedet: aut post nature cōstipationē grauē cū per locū fimi sicci pertrāsit asperitas. ¶ At vero apostema qd ano accidit eisdē est de causis quibus ⁊ in omni reliquo oriuntur corpore significaturq̄ inflatiōe ⁊ dolore: vrine stillatione stranguriaq̄. ¶ Et quod calidum est rubore manifesto ⁊ mitigatione cum actu refrigerantia apponuntur: quodq̄ calefacientia illi nocent. Quod autē frigidum est colorem habet qualis ⁊ corporis est: actu calefacientibus mitigatur nocēt autem refrigerantia. Hec est que ano accidūt passionum assignatio ⁊ vltimus intestinoruz passionum tractatus.

¶ Capitulum. xxx. de epatis passionibꝰ cāisq̄ ⁊ signis.

Epatis passiões alie in ipso nascūtur alie i aliis membris ex eius comparticipatione. Et que in ipsius proprie corpore oriuntur: epatis est debilitas quam qui habent epatici vocantur: apostema opilatio que in eius fit meatibus. Que vero in aliis ex epatis comparticipatione sunt hydropisis species. ¶ Et epatis debilitas aut ex debilitate virtutis est attrahē

tis q̄ succositatē attrahit cibi ab intestino ieiuno ⁊ mesaraica: significaturq̧ egōne hūida q̄ ad albedinē declinat hocq̧ qm̄ ɖbile ē ciboꝝ attrahere succositatē a mesaraica. Aut ex retinētis debilitate ꝟtutis: sigͣturq̧ ex carnis enernatiōe tumēti: eo ꝙ cib⁹ crud⁹ ⁊ imaturus ad corpis mēbra mittaꝛ cū illū retinere nō potuerit dōec excoq̄ret ⁊ imutaret mittiꝛq̧ cib⁹ ad mēbra indigestus. Fit etiā ex ꝟtutis debilitate imutātis q̄ cibi decoquit ⁊ digerit succositatē ⁊ sanguinē facit digestiua .s. hoc aūt aut ex mala est calida cōplone: ⁊ ē illi signū appetit⁹ recessus ardor inflāmatio sitis copia: febris vomitus solutio cū q̄ humores exeūt colerici vrina rubea: intm̄ vt huius patiētis eo vsq̧ ꝑferatur res vt morbi oriātur calidi. Et si multum huius fuerit tēpus passiōis chimoꝝ fit liq̄factio: dehinc epatis ipsius intātum vt cū egōne emittaꝛ estq̧ qđ cū egestione emittitur odoris pessimi: iminuiturq̧ pariter corpis caro ⁊ liq̄fit. Aut vero ex mala est cōplexiōe frigida cui signū est in ꝑncipijs appetitus ciboꝝ multitudo ⁊ sine febre sitis paucitas que emittiꝛ egestio paulatiʒ fit: nec mali ē odoris. Sed cū huius passiōis diuturni⁹ fit tp̄s: patiēti febris accidit qm̄ hitudie i hac sāguis ex sua putrescit grossitie ⁊ tūc ciboꝝ abit appetit⁹: q̄q̧ emittiꝛ egō vini feci silis est ⁊ interpolatis diebus solo accidit semel ⁊ subita: color fit corpis q̄ ⁊ marmoris dealbaturq̧ ⁊ carnis appet iminutio. Fit ēt ex mala cōplone sicca quā corpis iminutio ⁊ siccitas ac exilitas designat vrine paucitas ac grossities ⁊ sitis. Nōnūq̧ ⁊ ex mala cōplexiōe hūida ꝯtrarijsq̧ sigͣtur signis hoc est corpis in sua habitudine cōstātia ⁊ sitis paucitate. Expellētis aūt debilitas virtutis habitudinis corpis corruptione sigͣtur ⁊ malo ei⁹ habitu. Sāguis ⁊ eni qui ad omne mittiꝛ corpus mūdus nō est: eo ꝙ virtus expellēs illū purgare nequeat: aliaq̧ eiusmodi accn̄tia q̄ dixim⁹ cuʒ de accidētiuʒ caussis tractaremus. ¶ Apa aūt qđ in epate oriꝛ aliud calidū aliđ fridum. Et calidi signa ꝙ patiēs in dextro sentit latere sub hypocūdrijs dolorem qui ad furculas vsq̧ ascēdit ⁊ ad costarū partes descēdit cū febre ⁊ siti ardore ⁊ adustione loci tussi q̄ʒ sicca. Et si patiēs supinus iaceat tactus inuenit sensus q̄ sub dextri sunt lateꝛ hypocūdrijs grossa ⁊ dura. Et si apa ex colera fit rubea febris ⁊ ardor robustiores sunt ⁊ reliqua accidētia grauiora. Qđ in conico epatis est latere fit pariter appetit⁹ recessus. singultatio. coleraꝝ vomit⁹ medulle albe similiū in morbi principijs dehic virēs: vētris quoq̧ constipatio defect⁹: extremorū frigiditas. sʒ tussis ⁊ anhelitus arctatio leuiora sunt. Si aūt apostema in gibboso fuerit epatis latere tussis ⁊ anhelitus arctatio difficiliores sunt ⁊ maiores: sentitq̧ patiēs furculas tāq̧ ad iferiora ꝯhi cū ꝗuitate sub hypocūdrijs. Cōcaua etem̄ vena hac in habitudine furculas ad iferiora trahit apatis cā. Et in ꝑncipijs: q̄dē homo croce⁹ fit deiñ nigrescit. Et si q̄ subest hydocūdrijs locus tāgaꝛ a dextro latere apatis sentiꝛ grossities ⁊ ei⁹ forma elelica .i. lune noue ac tact⁹ calid⁹. Et si patiētē supinū iacere impes: nec aliq̄d ei⁹ supponaꝛ capiti: eiusq̧ duplicaueris genua ⁊ cōposueris pedes locūq̧ tetigeris queadmodū diximus iuenies. Nonnūq̧ aūt calʒ accit apa vētris lacertis iter qđ ⁊ epaticū differas opʒ q apa vētris lacertoꝝ si manu tetigeris oblōgū aut figure in venis q̄drāgule: aut vna ei⁹ extremitas grossa ē. alia subtilior. Apa ꝟo frigidū si epati accit patiēs in latere sentit dextro grauitatē sub hypocūdrijs cū tusse leui sine dolore ⁊ sine febre: ⁊ si locū tetigeris grossuʒ aut duꝝ repies si apa fuerit melācolicū. aut molle si flaticū. Qđ si in epate ⁊ debilitas et apa coierint his additur signis egōnis mollities ⁊ silis carnis lauature egō. Et sciēdū epatis duritiē ⁊ debilitatē morbū eē pessimū ⁊ cronicū ⁊ ad iteritū patiētē ꝑducere. Opilatio āt aut ex apate ē ⁊ apatis signa exposuim⁹: aut ex grosso humore q̄ venaꝝ iuiscaꝛ ori q̄ a porta vocata diuiduntꝛ vena: aut in venis q̄ in ei⁹ sunt gibbo: eiusq̧ signa dolor ⁊ grauitas ac distēsio in dextro latere sub hypocundrijs ⁊ sine febre. Et si in gibboso est latere opilatio erit pariter vrina tenuis aquosa ⁊ si in latere conico egestio egreditur humida.

¶ Capitu. xxxi. de hydropisis spēbus eiusq̧ caussis ⁊ signis.

Que in alijs fiūt mēbris passiōes ex epatis cōparticipatiōe oēs sūt hydropisis species q̄ ex virtutis eius debilitate sanguinē gn̄antis oriunꝛ cū a sua breuiaꝛ actiōe: hoc aūt aut ex icōmodo fit qđ epati accit qđ ei⁹ est fornax ⁊ sedes frigescitq̧ ei⁹ ꝯplio ⁊ cibi nō imutat succositatē in sāguinē bonū. Fitq̧ ēt ex incōmodis q̄ accidūt mēbris que aut epati cōparticipāt aut illi vicinātur vt stō huic etem̄ sepe accit incōmodū nec cibū pōt diligētius digerere: crudaq̧ ꝑuenit ciboꝝ succositas ad epar: ideoq̧ in bonū nō pōt imutare sanguineʒ ⁊ sub ea ad oē ꝑuenit corp⁹ habitudine vnde ⁊ in suā nō pn̄t eū imutare mēbra naturā. Intestinū quoq̧ ieiunuʒ ⁊ mesaraica si ab imutanda debilitētur succositate ciborum ⁊ ad epar transmittēda virtus ea de cā debilitatur sanguinē generās cū ad eā cibus nō mittatur. Nonnunq̧ aūt hydropis ex corruptione fit pulmonis cōplonis q̄ humiditate non pōt refici que in sanguine ē: remāetq̧ ea in epate humiditas ⁊ pascunꝛ ea mēbra ac eoꝝ humectaꝛ cōplexio. Fit autē et

extrenū debilitatione ab aq̄sitate sanguis trahenda: q̄ cū mixta sanguini remaneat sāguis hic aquosus ad mēbra fertur pascēda q̄ cū refecerit eo℞ humectat cōplexionē. ¶Sunt aūt hydropisis spēs tres. Pria est timpanica scda ascîtes hydrops. tertia hyposarca. Timpanica aūt ex epat℥ fit caloris dbilitate ⁊ ex friditate nō imoderata mutaturq̄ cib⁹ in ventositates q̄ inter siphacē vētris ⁊ intestia ↄgregātur aut ex multa cibo℞ vētositatē generātiū appositione. Et hui⁹ spēi signa sunt: qm̄ si vētr℥ pulses siphacē sonū audis tanq̄ timpani. ¶Hydrops aūt velut arabes hn̄t vtrea: ex imoderata fit cōplexiōe frida ⁊ hūida q̄ epati dn̄atur mutaturq̄ in hūiditatē cib⁹ aquosa℥ eaq̄ adunatur humiditas iter siphacē vētris ⁊ intestinū. Fit aūt hec maxie ex olerū cōplexione frido℞ porrectione: ⁊ ex multe potu aq̄ frigide. Hui⁹ spēi signū hydropisis qm̄ cu℥ vētrē cōmoues sonus audit eius tanq̄ vtris aq̄ pleni: ⁊ vtrea vocat. ¶Hyposarca aūt quā arabes carnea℥ vocāt: ex cibi ē imutatione i epate in humorē flegmaticū: pp frigoris ⁊ hūiditatis imoderatione q̄ in oīa mittit mēbra corpis easq̄ humectat ⁊ flegmatica facit. Fit aūt hec i epate: aut ex duro qd̄ accidit epati aп̄ate: cōprimūturq̄ ei⁹ meatus ⁊ oppilant: ac anhelit⁹ ad ipm ꝓhibetur accedere vnde ⁊ epar frigescit ⁊ sanguinē generās corrūpit ꝟtus: cibusq̄ in flegma alterat: aut pp aп̄a splenis quo a purgando sanguie debilitat: remanetq̄ colera in sanguine nigra ⁊ calorē extiguit epatis: aut certe ex sanguis imoderato a vulnere fluxu aut mēstrui: aut q̄ in ano sūt vēis cū euacuātur exinanitū ē epar sanguine ⁊ frigescit. Fit ēt ex cōstipato sanguie mēstruo: aut emorroidū cū q̄ in epate est nālis includit calor ⁊ ex sanguis refrigerat multitudine queadmodū nimia olei copia lucerna extinguit. Oritur ēt ex stōi complexionis frigiditate: cū ab eo cibus mittitur indigestus ad epar: vn̄ ⁊ difficilis fit illi ei⁹ in sanguinē imutatio ⁊ flegmaticus fit. Est ēt ex hūore grosso ⁊ viscoso q̄ opilationē meatib⁹ facit epatis ⁊ anhelitus ad illd̄ ꝓhibet penetrare: vn̄ ⁊ eius refrigescit cōpl'o nec sanguis q̄lis oꝫ ad mēbra mittit opilatione ꝓhibit⁹ s℥ q̄ in eo tenuis ē ꝑs penetrat ⁊ aq̄sa ac mēbra hūectat. Maxie aūt spēs hec hydropisis hac orit ex cā opilatiōe. s. Accit ēt ex ieiunij intestini debilitate ac vena℞ q̄ dn̄r mesaraice. Sepe aūt post febres accit lōgas pp multe potū aq̄ ⁊ digōnis cibi in stō paucitate q̄ ex febris fit ardore q̄ ex re opilatio gn̄atur. Orit etiā hydropisis hec spēs ex acutis morbis cū epatis calefit ↄplexio: ⁊ eius dissoluit ꝟtus: nec sanguinē gn̄are pōt. Hec aūt spēs curari non pōt. Neq̄ eteni tūc patiēs aut calefacientib⁹ audet vti: aut refrigerātib⁹ qm̄ que calefaciūt febrē augēt q̄ refrigerāt hydropisi℥. ¶Hui⁹ hydropisis spēi signa q̄ corpis oīa mēbra tumēt tumore tenero ⁊ hūido: ⁊ si digit⁹ illis ipmat vestigiū ei⁹ remanet ꝓfundū. Primū aūt oiu℥ facies intumescit ⁊ pedes: corpis color fit albus corpo℞ colori mortuo℞ silis: ⁊ cū morbi patientis ptrāsit tps: caro humefit corpis: ⁊ tanq̄ fluxū q̄d fit: ⁊ nōnunq̄ mēbra scidunt ⁊ aq̄sa ab eis defluit hūiditas. Jō ꝫ ait hypocras in hydropico℞ corpib⁹ vlcera nō sanant. Ulcera et eni p desiccationē curant. Cōis ē aūt trib⁹ hydropisis spēbus pedū tumor: qm̄ q̄ in his gn̄atur corpib⁹ vapor grossus ē pp nālis debilitatē caloris vn̄ ⁊ submergit ac descēdit ad iferiora grossitie ad pedes. s. ⁊ pp eo℞ a nālis calor℥ fornacis remotione corde. s. ⁊ epate. Nec vero pōt dissolui pp hūidas q̄ ab eis descēdūt superfluitates ⁊ vētosas. Propriu℥ āt ē hydropisi q̄ fit ex stō ⁊ itestino ieiuno ac mesaraica diaria cōtinua. p quā dolor nō dissoluit. Hoc aūt fit pp incōmodū qd̄ stō accidit ex friditate: vn̄ ⁊ cibū nequit digerere s℥ crudus remanet ipm q̄ grauās expellit. Qui cū ad itestinū puenerit ieiunum totū qd̄ in eo est succositatis i mesaraicā excolere nō pōt: emittitq̄ illd̄ ad itestina ⁊ ab his foras. Si aūt mesaraice incōmodū accidat cibi succositatē ad epar mittere nō preualet: remanetq̄ ieiuno in itestino: quā ipsum cōfortatū ad iferiora pellit: ⁊ ea fit de cā diaria. Ei autē spēi q̄ ab epatis incipit aп̄ate tussis ꝓpria est ⁊ nāe siccitas. Tussis quidē eo q̄ aп̄aticū epar diaphragma opp̄mat pp vicinitatē. ideoq̄ pectus arctat sup pulmonē eius q̄ opprimūtur meat⁹: cogiturq̄ ad tussi℥ hō: eo q̄ tusse℥ sibi estimet vtilē. Cū itaq̄ tussire iceperit: nec aliq̄d sibi in ea videt vtilitatis nā nec aliq̄d emitti qd̄ vtile sit cessat ab ea. Nāe vero siccitas: cū intestinū ieiunū ⁊ mesaraica hac in spē sana sunt ⁊ fortia cibiq̄ mittunt succositatē ad epar. Colerarū aūt meat⁹ ab epate ad fel opilatus est: qm̄ ipm aп̄a comprimit: nec aliq̄d ad fel penetrat colerarū: aut paru℥ q̄d ⁊ subtile iminuiturq̄ colera q̄ ad itestina defluit a felle: eaq̄ de cā stercora fiunt sicca.

¶Capitulum. xxxij. de passionib⁹ splenis causis ⁊ signis

Spleni vero accidūt passiones debilitas opilatio vētositasq̄ illi accidit. ¶Debilitas aūt extrahētis est debilitate ꝟtutis cū attrahēda debilitat colera nigra ab epate ⁊ sanguinis purgatiōe ab ea. Fitq̄ abinde icteritia nigra: eo q̄ colera nigra cū sanguine ad totū ferat corpus. Aut ex retinētis debilitate ꝟtutis: q̄ ex re fellis accidit euacuatio nigra: aliqn̄ per vomitū: aliqn̄ per solutionē. Fiūt aūt accidētia nōnunq̄ nature cā humorē expellētis melancolicū: quē

admodū cū aliq̄d purgaꝫ nociuū. Et qđ q̄dē
a nā fit eger medetur ⁊ facile fert: ⁊ qđ ex reti=
nētis est debilitate virtutꝫ ecōtrario inueniꝫ.
Expellētis aūt debilitate ꝟtutis fit hec ipsum
qua colera nigra ad stōi os pelliꝫ: vnde ⁊ ap=
petitus oriꝫ recessus ciboꝝ. Hec autez accn̄tia
spleni quēadmodū ⁊ epati ex mala fiūt cōplō
ne frigida aut calida. ℂ Opilatio aūt ex visco
sis ⁊ grossis fit humorib⁹ q̄ meatib⁹ iuiscanꝫ
quoꝝ signū grauitas ē. Aut ex vētositate eius
ꝗ signū distēsio. Et opilatio aut in meatu ori
tur ꝑ quē colera nigra ab epate tēdit ad sple=
nē: fitq̄ abide icteritia nigra: alieq̄ q̄ ex colā
oriunꝫ nigra passiōes. Aut in meatu ꝑ quē ab
stomaci os colā mittiꝫ nigra: fiūtq̄ abide apā
tū diuersitates eo ꝙ mlta i eo adunetur cole=
re nigre q̄ntitas: sequiturq̄ h̄ ciboꝝ appetitus
debilitas. Et q̄ in eo fiūt apāta aliud calm: ⁊
tact⁹ calore sig̃tur dolore ğuitate ac distēsiōe
febreq̄ ⁊ tussi ⁊ tꝑib⁹ nōnullis dolor ꝑiter in
furcularū ꝑtib⁹ ⁊ scapulaꝝ a sinistro latere:
eo ꝙ diaphragmati splē vicin⁹ habeaꝫ ⁊ dia=
phragma furcul̄ cōtinuaꝫ: aliud fridū: qđ aut
ex flegmate oriꝫ ⁊ apātis teneritudine ⁊ molli
tie significaꝫ cū tactu ꝓbaꝫ: coloreq̄ corꝑis al
bo aut ex colera nigra. Huic signū ē grossities
grauitas sub tactu durities: coloris corꝑis im
mutatio in liuorez ⁊ viriditatē. Et hec apātis
spēs magis spleni accidit ꝑꝑ humoris melīci
grossitiē: cui⁹ ipse fornax est ⁊ cistis. Nōnunq̄
autē apā hoc in eo nasciꝫ post apā calm cum
māei dissoluiꝫ subtile ⁊ qđ grossuz est remāet.
Nōnunq̄ apā ex vētositate oriꝫ inflāti in sple
ne: sig̃turq̄ ꝙ apā tactuz repellit distēsiōe ni
mia sine grauitate: ⁊ hoc aliq̄n dissoluitur: de
hinc ciboꝝ vētositatē gn̄antiū eā reditū facit.
Sequitur aūt oia apātum splenis gn̄a eiusq̄
magnitudinē corꝑis maties: vnde ⁊ hypocras
dixit. Splene augmētato corpus macrescit: ⁊
si reprimaꝫ corpus corpulentū rediꝫ. Ait ēt in
libro de locis infirmantib⁹ Galien⁹ ꝙ splenis
paruitas chimoꝝ sig̃t bonitatem. magnitudo
malitiā. Et hypocras in epidimiaꝝ libro tra=
didit: qm̄ cui apā in inferioribus splenis acci=
dit ꝑtibus: sanguis eius fit tenuis: extrema ca
lida: aures frigide. Et sanguis tenuitas qm̄
splen sanguis attrahit feces: in quo si fuerit
apā amplius cōtrahit fortiusq̄ ⁊ sanguis re=
manet subtilis. Extremoruz vero calor cū na=
turalis qui in splene est calor apostematis dif
fugit ab eo cā. Frigescunt autē aures qm̄ san
guis tenuis est: ⁊ qui ad eas peruenit tenuior
⁊ minus calidus: maximeq̄ quoniā auris cor
pori supereminēs frigiditati exposita ē aeris.
Et iterū hoc eodē ait libro. Cui catarrus sepe
fit ⁊ coriza apostema in splene nō oritur. Ca=
tarrus nāq̄ ex hūiditate nascitur flegmatica
aut tenui aquosa: ⁊ apostema splēis ex gros=
sis intumescit humoribus melācolicis.

ℂ Capitulum. xxxiij. de passionibus fellis cau
sis ⁊ signis.

T que ex felle nascunꝫ pas
siones icteritia est q̄
ex opilatione fit: ⁊ ex attrahentis
debilitate ꝟtutis q̄ in eo est. Icteri
tia namq̄ ex natura fit cuz colerā
expellit rubeam ad corporis exteriora cretico
modo: cum. s. expurgans corpus illam foras
ꝓpulsat hecq̄ si septimo fiat die morbi post
maturationez: febris sedatur infirmus quies
cit ⁊ morbus declinat ⁊ que aliter se habēt cre
tico non fiunt modo. Fit etiaz icteritia ex ma
la complexiōe calida ⁊ sicca que epati accidit:
mutaturq̄ in coleram cibus rubeaz qui ad oē
per venas porrigitur corp⁹. Fit quoq̄ ex vena
rū nō pulsantiuz calore ⁊ dominatione in eis
caloris: qua ex re qui in eis est sanguinis in co
leram mutaꝫ rubeā: qui cū in omne mittatur
corpus illius alterat colorē in croceū. Et oriꝫ
ex quibusdā humorib⁹ in colerā rubeam imu
tatis quolz in mēbro: hocq̄ aut ex animalis
alicuius calido fit veneno: aut ex poculo mor
tifero: aut ex calida q̄ in mēbris est cōplexiōe:
qua humores in colerā trāsferuntur rubeam.
Oritur aūt icteritia ex attrahentis etiā debili=
tate ꝟtutis q̄ in felle est: q̄ colere ab epate tra
hūtur ⁊ sanguis purgatur: coleraq̄ in epate
sanguini mixta remanet: ⁊ cū ipso per venas
in omne mittitur corpus. Fit ex opilatione q̄
aut in meatu accidit quo coleraz trahit fel ab
epate: prohibeturq̄ colere transitus ad fel: re
manetq̄ in sanguine mixta ⁊ cū ipso in omnia
diffunditur corporis membra per venas. Aut
est opilatio hec in meatu coleraruz a felle ad
intestina: multiplicāturq̄ in felle ⁊ conuersio=
nē dant ac redituz ad epar ⁊ cū sanguie ad oē
transmittūtur corpus. Significatur autē icte
ritia citrinitate que albo accidit oculoruz ⁊ to
ti corpori: citrinitate quoqz in spuma vrine su
pernatanti. Nonnunq̄ autez vrina nigra est
propter ardoris magnitudinez ⁊ spuma cro=
cea egestio alba: eo ꝙ itestina colera careant
rubea que ab ipsa a felle mittitur. Et icteritiā
significantiuz causaruz due sunt species. Que
ex opilatione fellis siue in superiori seu infe=
riori sit meatu: egestio alba est: ⁊ vrina nimiuz
crocea. Et si non ex fellis est opilatione sed ex
epatis passione egestio coleribus erit colo=
rata. Et si propter quod in epate est aposte=
ma aut in felle fit pariter colerarum fluxus fe
bris ⁊ in dextro latere grauitas. Et si propter
epatis caloris fiat magnitudinez: vene autem
vitio carent vrina nimium rubea est: cui spu=
ma supernatat crocea. Et si immoderatus est
calor vrina nimium rubea est: cui spuma su=
pernatat crocea. Quod si et epar ⁊ vene vi=

tiis absunt color vrine naturalis est. Et sciendū icteritiā si ex mala fit cōplone epatis etve narū subito oriri. Reliquarum aūt eius spērū aduentus paulatim fit et per incremēta et i dierum augentur transitu.

¶Capitulum.xxxiiij. de passionibus renum causis et signis.

Renum passiones arenarum sunt. generatio calculorū apostematū diuersitates vlcera sanguis vrinatio passio q diabetes vocatur. Arene et calculorum generatio in renibus ex caloris fit eorū magnitudine et viscoso humore: cuius calor desiccat hūiditatē. et remanēte eius grossitie exsiccat oio: ac i tpis lōgitudine vt lapis induresčit: maxie aūt si adat his meatuū arctatio qb9 vrina a renib9 ad vesicam decurrit. Excolatur etenim quod in vrina tenue est: grossum propter meatuū remanet angustias. Arena itaqz fit si materia pauce sit grossitiei et viscositatis. et ad renū perueniat spatiū. Ligatur etenim primū quid ex ea et nodatur quod expellens cū vrina pellit virtus paulatim et hec arena in fundo mergit vrine. Calculi aūt fiūt si materia multa sit et plurimū grossa ac viscosa: hec cū renū inuiscat spacio nō emittitur sz caloris renū nodat magnitudine. Additur illi alia paulatim materia et quotidie nodat et solidat donec calculus fiat. Est aūt sile quod huic accit materie accidēti luto qd cū igne excoquit testa fit et qsi lapis: maxieqz et pprie qd accit balneorū caldarijs et vasis in qbus contiue si aq calefiat in eorū interioribus lapides nodant. Purgamētū etenim aque et fex cū cacabi inferiora descēdit: ignis calore nodat: de hinc aq fex et purgamētū adherere nō cessāt et addi paulatim singulis dieb9 durescūtqz et lapis fiūt. ¶Tradit aūt Galien9 nōnunqz i renib9 lapideis fieri vlceris cā qd in eis est: qd cū in saniē cōuersum fuerit nō eūatur: coagulaturqz sanies hec et durescit in renibus vt lapis. Ex hmōi itaqz causis et adhuc modū generant lapides in renibus et in vesica. ¶Et sciēdū calculos in renibus āplius fieri in senib9 pueris aūt vesice lapides. hoc ideo qm renū calculi duab9 de causis in senib9 oriūtur. Altera ē qz in senū corpibus calor debilis ē: humorqz in eis gnat flegmaticus grossus et multus ex digerētis debilitate virtutis. Altera est qz meatus et via p quā a renib9 decurrit ad vesicā vrina stricta est ppter eorū cōplonis frigiditatē cū sit frigoris vias arctare et meatus. eo qz eos spissat. Grossa itaqz materia cū ad renes puenerit ad vesicam tota ppter meatuū nō transit angustias: qd ei9 excolatur tenuis pars est: remanetqz grossa fixa in renū concauitate cuius calor attenuat hūiditatē et desiccat: atqz ita fit lapis. Et qui in renibus generantur calculi qui sunt: eo qz renū cōcaua sint angusta. Qui aūt in vesica eo qz vesice ɔcauū magnū sit et ipsi magni. Pueris aūt āplius in vesica lapides oriunt duab9 ex causis. Pria ē qz hūores in eis generant grossi et viscosi amplius ppter eorū malū appetitū et luxū qzqz parū a grossis caueāt cibis: et multo vtunt post cibū motu: vn et eiusmodi eorū sunt vrine ac ppter eorū cōplonē hūidam grosse. Scda qm vie et meat9 qbus a renib9 ad vesicā decurrit vrina. caloris eorū naturalis cā largi sunt. et expellēs valida virtus. ideoqz materia simul tota subtilis ptransit et grossa ad vesicā facile. et qm meat9 quo a vesica ad virgā fertur vrina collum scilicet vesice strictū est. propter eorū paruitatem etatis et membrorū. nec per eum materiei transitus est grosse. Transeunte itaqz subtili vrina pars remanet grossa in vesica que durescit et in lapidē vertitur calore vesice: fiuntqz calculi et lapides quemadmodū in renibus dictū est. His itaqz de causis in iuuenibus lapides non generātur: eo qz eorum vrina tenuis est: quoniāqz amplior in eis calor qz humiditas et ciborum maiorem habent regiminis cautelam quam pueri. et vesice eorū collum largum est quod et subtile et grossam emittit vrinam. ¶Hac etiam de causa in mulierum vesicis calculi non generātur: quoniā vesicarum earū colla larga et breuis sunt grossa facile per ea transit vrina. Harū etiam contrarijs causarum et renum vesicarum passiones in senib9 difficile curant propter meatuū eorum arctationem et complexionis frigus.

¶Tradunt autem nonnulli in epate calculos et orbo generari intestino ac colon et disgregationibus. Galienus autem se vidisse cō memorat hominem cui tussis erat continua: qui cum emisisset lapidem: tussis ab eo cessauit. Horum autem causa est caloris magnitudo et in his membris grossorum generatio ac viscosorū humorum. ¶Et signa quibus arena significatur et calculi renum sunt hec. Urina paulatim egreditur et cum ardore. et in ipsa arena apparet: grauitatem sentit et dolorem patiens in ilijs qua est confinitas lumborum loco scz renum: et nonnunqz cum dolore est punctura: et nonnunqz pariter testiculorū fit egrotatio qui aperte infirmantis est renis dolor quoqz in cruribus et pedibus que ab illo sunt latere cum dormitatione propter pedum cum renibus comparticipationem per venas pulsantes. ¶Arene autem que egreditur color variatur: alius etenim color croceus est nimium. Alius qui sandaracinus rubeus: alius qui et arene et cuiusdam cinericius. ¶Oportet autem medicum speculationem adhibere diligentem hac in pas

siõe ꝛ iudiciũ roborare. Nõnũꝙ etem̃ in intestinis passio est iliȷs ꝯfinibꝰ ꝛ in renibꝰ eã opinaꝛ. Refert aũt Galienꝰ accidisse ei dolorẽ in vẽtre ilioꝝ in ꝯfinio intm̃ vt terebello locum opinareꝛ pforari: maximeꝙ in loco ꝑ quẽ vrina ad vesicã trãsit a renibꝰ. Adhibuit autem olei clistere: egressusꝙ est chimꝰ cũ oleo vitro silis liq̃do ꝛ dolor cessauit. Opinabar aũt ait calculũ in meatu esse qui a renibꝰ est ad vesicã eratqꝫ in quodã grossorum.

Apostema aũt qđ in renibꝰ ẽ qđdã calꝫ: qđdã fridũ. Calidi signa: dolor: ꝗuitas. ꝛ in lũbis ardor a latere renis ĩfirmãtis sitis febris. cephalea. vigilie. colꝛarũ vomitꝰ rubeaꝝ strãguria. Ut autez emissio fiat apã fiũt febres ꝑiter varioꝝ circuloꝝ: horrores varȷ dolor fit maior ꝛ cũ huius passionis dñs sup latꝰ iacet sanũ rẽ sentit qui egrotat tanꝙ suspẽsum. Fridi signa apãtis grauitas quã ĩfirmꝰ in lũbis sentit iliȷs ꝯfinibus sine dolore ꝛ in apãtis ꝑncipȷs. Falluntꝛ aũt medicoꝝ q̃dã qbꝰ nõ est in morborũ speculatiõibꝰ ꝯsuetudo: opinãturꝙ hãc passionẽ colicã eẽ. Differũt aũt qꝛ renuꝫ passio ad lũborũ substolliꝛ ꝑtes: dolorꝙ in eodẽ ꝑstat loco ꝛ cũ q̃ renũ patiꝛ dolorẽ clistere adhibetur dolor augeꝛ eo ꝙ itestina clisteri repleantur ꝛ renẽ cõprimãt patiẽtẽ. At vero colica a loco transfertur ad locum. Ulcera q̃ in renibus fiunt: aut ex causis exterioribꝰ vt ꝑcussione ꝛ casu que cõterũt ꝛ rũpũt: aut ab interioribꝰ fiũt vt hũore acuto q̃ icidit ꝛ corrodit. Ulcera renũ sigñtia signa dolor est quẽ patiẽs ĩ lũbis sẽtit ꝛ pꝰ ilia sine ꝗuitate. ꝛ distẽtiõe sanguis emissio ꝛ saniei ac vlcerũ sq̃maꝝ ĩ vrina. Nõnunꝙ frustrũ exit q̃si carnis cũ caro cõeditur renũ. Est aũt in renũ vlceribꝰ vrine exitus facilis ꝛ sine difficultate eiusꝙ liquor tẽperatꝰ. Sanguis vrina aut ab iterioribus fit cãis: aut ab exterioribꝰ: ab iterioribꝰ fit cum ĩmutãs debilitaꝛ q̃ in renibꝰ ẽ virtꝰ nec sãguinis ĩmutaꝛ aquositas bñ. aut cũ q̃ ĩ renis retinẽs ẽ debilitaꝛ ꝟtꝰ q̃ cũ sanguinẽ nõ retineat cũ vrina egrediꝛ sanguis q̃dã ꝑs. Nõ ẽ autẽ cũ hm̃õi habitudibꝰ dolor ꝛ siq̃s sꝫ modicꝰ. Nõnũꝙ aũt a renibꝰ sanguis emissio circularis est. queãdmodũ ꝛ in sãguis ab ano egressiõe ꝯtingit. Et hãc hñti circuitꝰ passionẽ accidit in lũboꝝ ꝑtibꝰ egritudo q̃ cũ sanguis circuitꝰ exierit tꝑe mitigaꝛ. Fit ãt hec ex vẽaꝝ qꝫ corrosiõe vt diximꝰ exitꝙ sanguis pedetẽtim. Aut certe multa ẽ eiꝰ effusio a venarũ renuꝫ aliq̃rũ scissura q̃ ꝛ sanguis fit multitudine et multa venaꝝ tenuitate. Et hm̃õi sãguis emissio subita ẽ sine cã ꝛ multe q̃ntitatis. Sãguis aũt ꝑꝑ exteriorẽ emissio cãꝫ fit vt ꝑꝑ casũ aut ꝑcussionẽ q̃ rũpit ꝛ ꝯterit sigñturꝙ his q̃ hm̃õi ꝑcesserint cãis. Que ꝟo diabetes vocaꝛ passio ꝛ circinalis a q̃busdã ꝯtinua ẽ vrine assuefactio ꝛ vocaꝛ stillatio. Fit aũt ex ꝟtutis attrahẽtis magnitudine qua renes sanguis attrahunt aquositatẽ vrinã. s. nimioꝙ in hũiditatꝭ renũ appetitu. hoc aũt ĩmoderatiõe male cõplexiõis calꝫ fit q̃ ĩ renibꝰ dñaꝛ ea q̃ de cã aq̃sitatẽ plĩmũ desiderãt quo q̃ illis accit ardor extinguaꝛ ꝛ refrigereꝛ ꝛ calor attrahiꝛ itaꝙ ad eos ꝛ ab epate ꝛ oĩbus corꝑis mẽbris humiditas fit itaꝙ sitis molesta ꝛ membroꝝ ardor ad aquosam humiditatẽ. Et ex ꝟtutis debilitate retinẽtis q̃ renibꝰ inest qua aquositatẽ retinere nõ ꝑualet quã ad eos mittit epar multa nãꝙ est ꝛ eos grauãs ꝛ expelliꝛ. Et q̃ hãc signa passionẽ sigñt sitis molestia ẽ sine febre ꝛ siccitate q̃ in corꝑe appeat ꝛ vrie emissio sine ardore ꝯtinua: qđꝙ vrina tenuis ẽ alba aq̃ silis. hõ nãꝙ cũ aquã biberit velociter eã mingit: qm̃ renes ab epate illã attrahunt nec in eo ĩmoraꝛ. In his q̃ꝫ nulla fcã mora expelliꝛ eo ꝙ ip̃am ꝑꝑ eius copiã retinere non ꝑualerãt. Et sciẽdum qm̃ si cui grãdiorũ dolor acciderit renum incurabilis est. Morbi nãꝙ ꝑlixi si grãdioribus fiãt sepiꝰ in eis moriuntur sicut ait hypocras.

¶ Cap. xxxv. de passiõibꝰ vesice cãis ꝛ signis.

Esice q̃ accñt passiões sunt lapis in ea gñatꝰ apã vlcera stranguria: ꝛ eiꝰ sine velle exitꝰ. Lapis ex illis gñaꝛ cãis qs apđ renes diximꝰ hũor. s. grossus ꝛ viscosus ꝛ corꝑis vesice calor ꝛ colli eiꝰ angustia. Fit aũt passio hec maxie in pueris ꝑꝑ eoꝝ hũiditatẽ ꝯplexiõis ꝛ appetitũ. appetitꝰ fortitudie in cibos queãdmodũ dictũ ẽ qđꝙ plĩmũ cibus vtanꝛ superfluitates gñantibus grossas. Accidit aũt ꝛ iuuenibus qui regimine grossos generãte vtunꝛ humores ꝛ viscosos. Et que hãc sigñt passionẽ dolor q̃ in vesice, fit loco ꝛ eius cõfinibus qđꝙ virge fit prurigo ꝛ erectio eius aliq̃n ac eneruatio sine cã vrine cruditas ac tenuitas albedoꝙ ꝛ qꝛ cuꝫ vrina exit arena: ꝛ exeuntis vrine difficultas. hec cũ videris signa in vesica lapides eẽ itellige. Qđ si ãbagis ꝛ vrie durat difficultas expedit egrotanti impares supinũ iacere cuius erigas pedes ꝛ ip̃m fortissimo ꝯcutias motu dehic calꝫ rores aquã sup vesicã cũ oleo ac manu linias tua: ꝛ moueas ad sup̃iora q̃ suo lapidẽ ãmoueas loco. Dehic egrotãti impa migere ꝛ si nõ bñ mixerit lapides repelle cũ cathatirho. Recedit etem̃ a meatu ꝛ patiens post hec optie miget. hec cũ videris itelliges in vesica lapides ꝯtineri. Apã ea significãt q̃ ꝛ renũ apãta nisi ꝙ hoc loco dolor est in pene: apparetꝙ in eo apostema sub tactu ꝛ hac in passione vrine difficultas maior est queꝙ ex vlcere egrediꝛ sanies maior quã seq̃ꝛ nãc

cõclusio eo q vesica apatica intestina cõpmat. ¶Que aũt in vesica fiũt vlcera ab eisdẽ oriun tur qbus ⁊ in renibus cãis eadẽq eoꝝ sunt si gna nisi q in vesica ⁊ circa eã sunt cũ vrie diffi cultate ardore ⁊ fetore. Nõnunq̃ ⁊ in vrina la minule apparent tenues ⁊ q̃dã furfuri simile. ¶Strãguria ãt ⁊ stillĩo vrine ex cãis ẽ q̃s dixi mus in renibꝰ ⁊ vesica ac passiõibus vt calcu lis: ac ex virtutis debilitate expellentis cũ vesi ce eneruat corpus: ⁊ ab reprimẽdo debilitat ⁊ reductione sup vrinam: nec reprimit illaz. Si gnificat aũt hec signum hmõi. Egrotum supi num iacere precipe ⁊ eius exprimere vesicaz. Et si vrina in ptes pellit verge egrediet ⁊ pa tiens quiescet. Fit ex apate qd in vesice nascit collo: aut in lacerto q̃ illũ circundat. Fit ẽt ex viscoso humore qui meatui iuiscatur vrie a ve sica ad virgã ⁊ opilõnẽ facit: significaturq ci boꝝ regimine grossoꝝ ac viscosoꝝ quiete q̃z ⁊ otio q̃ pcesserũt. Fit q̃z ex sanie aut sanguie in meatu coagulato. Accidit etiã strãguria ex acuto humore qui in vesicã pũcturã facit: aut ex acuta q̃litate q̃ in ipsa est vrina q̃ vesicam pungit: ideoq illã naturã expellit q̃si nocẽtẽ. Fitq ab inde vrine stillĩo: significatq vrine ru bore ⁊ ardore: quẽ sentit in virge extremo pa tiẽs ⁊ ex calefacienti regimine qd precesserat. ¶Urine pter volũtatẽ egressio est quẽadmoz illi accit q̃ in lecto migit. hoc aũt ex eneruatio ne accidit lacerti: q̃ collũ circũdat vesice ⁊ reti nẽtis debilitate virtutis. humiditatis cã q̃ illi accit. Accidit hoc maxie pueris eo q eoꝝ hu mida sint mẽbra: aut ex spõdilis vesice oppo siti suo discessu loco in exteriora: incidũturq vesice ligamẽta ipaq eneruat: ideoq ⁊ vrinaz retinere neq̃t. hec est passionũ assignatio q̃ ve sice fiũt. Et sciẽdũ passiones has cum in seni bus oriuntur difficiles esse sanationi: vt hypo cras testatur.

¶ Capitulum. xxxvi. de passionibus siphacis causis ⁊ signis.

Passiões que siphaci ac ci dũt vẽtris sũt scis sura ⁊ ruptura raritas fitq abin de thirbi egressus: aut intestino rũ extra siphacem ad eos q̃ vicini sunt vẽtris lacertos ⁊ vmbilici acumen. ¶hec aũt ruptura ⁊ scissura aliquãdo in vmbilici cõ finibus est ⁊ q̃ sub ipso. Fitq thirbi ⁊ intestio rũ in eas egressio ptes apati sitis ⁊ vocat cre patura. Aut scissura in ptibus inguinũ i mea tibus q̃ ad testiculos tẽdũt. egrediũturq thir bus ⁊ intestina in eas ptes. Et si in iguinibus steterint iguinaria vocat hernia. si in casulam descẽderint testiũ hernia vocat itestinalis aut thirbi. hec ãt passio aut ex nimio fit motu aut saltu vociferatione maximeq post cibũ: ⁊ ali cuius põderis sublenatione: aut pcussiõẽ q̃ su per vẽtrẽ ⁊ intestiña. distẽditurq siphaos rũ piturq ⁊ rarescit. Fit etiã ex viscosa humidita te q̃ itestina lubricat: ac ad inguinũ attrahit p tes. Differt aũt inter passionez hãc ⁊ apa q̃re patiẽtẽ facias supinũ iacere: acutũq q̃ est iter vẽtrẽ ⁊ testes opprimes locũ manu ⁊ ad inte riora repelles. Et si ad iteriora reuertit ⁊ pfũ dat acumẽ: passio hec scissura ẽ siphacis voca turq crepatura. Qd si nõ ingrediat nec occul tet ex apatis esse genere nõ dubitabis. Et sciẽ dũ q̃m q̃ sup vmbilicũ crepatura ẽ paꝝ nocẽs est ⁊ molesta: illic eni subtilia sũt itestia. Si q̃ egressa fuerit opprimũt ciboꝝ supfluitatibus q̃ in eis sũt: fitq hoi dolor angustiatio ⁊ nõnũ q̃ q̃ eiusmõi est fimũ euomit. Que aũt multũ sup vmbilicũ ẽ molesta nõ ẽ eo q locꝰ hic ab intestinis remotꝰ sit: ⁊ thirbus ab ea solꝰ egre ditur. Et q̃ sub vmbilico in pncipijs non ledit cũ in loco hoc intestina sunt grossa. Ipsa itaq sua grossitie ⁊ magnitudine nõ emittuntur in pncipijs: ⁊ ideo molesta nõ est donec tpe ab eũte crepatura dilatat ⁊ tũc itestina egrediun tur ⁊ oppressio fit ac molestia. ¶Umbilici aũt acumem ex siphacis fit scissura in vmbilici lo co ⁊ thirbi: aut intestinoꝝ egressione extra si phacẽ quẽadmodũ diximꝰ. nõnunq̃ ãt ex hũi ditate fit viscosa flegmaticaq q̃ ad vmbilicuz tẽdit: aut carne q̃ illic orit. Et nõnunq̃ ex vena est q̃ scindit: aut artaria q̃ disrũpitur: egredi turq illis sanguis ad loca q̃ sub cute sunt: aut apa qd vocat apozisma: ⁊ aliq̃n ex vẽtositate fit. Et qd ex siphacis fit scissura: apatis color idẽ est q̃ ⁊ corpis ⁊ tactus eiꝰ mollis ac sine do lore. Et si in intestinũ exit ⁊ manu pfferis ad interiora repellit: ac redit ⁊ est cũ eo rugitus. aliq̃n hmõi hõ cũ balneũ fuerit igressus vmbi licꝰ crecit. Et si vmbilici crepatura ex hũidi tate est tactꝰ eiꝰ humidus erit: nec pssa reuer tit nec augetur. Si autẽ eius acumẽ vene scis se aut arterie cã est: loci color violaceꝰ erit aut niger. Et si pp carnez q̃ illic est orta duꝝ erit: nec augetur nec minuitur. Qd si ex ventosita te tactus erit mollis.

¶Caplm. xxxvij. de genitalium testiculorum s. passionibus causis quoq ⁊ signis.

Genitalibus in mẽbris q̃ oriũtur passiões: alie in testiculis: alie in virga: in matrice: alie in mãmillis fiũt. Et q̃ in testiculis: quedã i ipo rũ corporibꝰ: q̃dã in eoꝝ siphacẽ subamq: q̃ dã inter siphacẽ ⁊ cutẽ eoꝝ: alie aũt in venis: alie in cute exteriori. ¶Et q̃ in ipsa eoꝝ suba: coitꝰ appetitꝰ ẽ recessus generãdi puatio: spmatis fluxus ⁊ paucitas: apatũ diuersitates: ⁊ vlceꝝ q̃ illis accidũt. ¶Et coitꝰ appetitꝰ disces sus aut ex vulsione fit q̃ his accit mẽbris quẽ admodũ in palisi: aut ex paucitate spmatis. Et

spermatis paucitas aut cibi fit priuatiõe que euacuatiõis cã fit multe corpi accidẽti. aut ex mala cõplexiõe calida ꝛ sic ea que testib⁹ dñatur. ideoq3 q̃ ad illos puenit materia in subaz nõ mutat spmatis. Sñandi puatio ex imoderata fit in testiculos ꝯplone mala q̃ aut calª est ꝛ mãz exurit spmatis: aut frida ꝛcoagulat aut humida ꝛ tenuat aut sicca ꝛ spissat. Spermatis flux⁹ est ei⁹ egressio sine volũtate ꝛ mẽbri erectiõe qd ex retinẽtis fit debilitate ꝟtutꝭ q̃ in testib⁹ ẽ ꝛ ꝟtutis robore expellẽtis q̃ l eis est cũ calore ꝛ humiditate multa q̃ illoꝝ dñatur ꝯploni. fit ẽt hoc ex mẽbroꝝ organicorum spasmo spmatis: quẽadmodũ epilepsie accit tpe. hec etem̃ si spasment mẽbra mot⁹ illis ẽx nãlis sit: iõq3 qd in eis est spma emittit. Apa qd in testib⁹ accit aliđ calz est eiusq3 cognitio ipoꝝ fit magnitudine ꝛ coloris rubore doloreq3 ꝛ calore. Aliđ fridũ flaticũ colorisq3 sig̃tur albore ꝛ mollitie tact⁹ dolorisq3 paucitate. Qd si melicũ duritie ꝛliuiditate colorꝫ. Qd iter testiculoꝝ corp⁹ ꝛ siphacẽ ipsos circũdantẽ; accit aut ẽ hũiditatis ꝯgregatio aquose frideq3 inter testiũ sub az ꝛ siphacẽ eoꝝ. quẽadmodũ in hydropisi sig̃turq3 iflatiõe ꝛ distensiõe coloris albore ꝛ splẽdore ꝛ aq̃ ipa sub tactu appet. Aut ẽ thirbi in hec loca descensus qd aut ex siphacis fit crepatura q̃ viscera circũuestit ꝛ ei⁹ scissura loco inguinũ: aut ex intestinoꝝ euulsiõe ꝛ ligamẽtoꝝ ruptura q̃ illa ligat. Aut ex siphacꝭ distẽsiõe ꝛ raritate. Et his cões reb⁹ cãe sunt salt⁹ pcussio vociferatio fortis marie post cibũ. Ex humiditate q̃3 fit que meat⁹ laxat ꝛ dilatat q̃ in iguinib⁹ sunt ad testes lubricaq3 facit intestina ꝛ descẽdere in testiũ casulã accit aũt maxime pueris eo qd iporum humida sit ꝯplo: iuuenibusq3 q̃ maioris sunt humiditatis. Et cõia q̃ sig̃nt signa q̃ huiusmodi ex siphacis est scissura ꝛ extensione ꝛ euulsiõe intestinoꝝ: apa ẽ in testib⁹ manifestũ ꝛ si q̃ hoc patit exercitio fuerit vsus aut saltu aut ãhelitũ; ꝯcluserit aut aliq̃d sĩle fecerit apa fit mai⁹ q̃ fuerat ꝛ si premat ad supiora redit tarde ꝛ descẽsus q̃3 tard⁹ erit remãetq3 itestinũ supius in ppria figura ꝛ suo in loco ꝛ dõec ftãs patiẽs surgat. Quã sepe autẽ ad hunc tẽdunt stercora locũ ꝛ ꝯcludunt illic sepeq3 abide mors fit multotiẽs dolor fit abinde ac rugitus maximeq3 si pmat. Cui⁹ autẽ passio ex distẽsiõe est apa ꝛ itestinoꝝ dscẽsus semel nõ fiẽt: sꝫ paulatim ꝛ in lõgo tpe ꝛ apa eq̃lis ẽ pfunditatis: qm̃ siphac itestinuz cõprimit qd p ei⁹ scissurã egressum ẽ. Significat autẽ qd ex siphacis scissura fit qm̃ intestinuz semel in saculuz descẽdit testiuz ꝛ apa eiusmodi ẽ a pncipio magnum ꝛ figure varie ac sub cute manifestum ppter intestini ingressum extra siphacem. ¶ Quod inter cutẽ testium accit ꝛ siphacez hernia ẽ carnosa que aut ex materie grosse in fluxu in hec loca fit aut percussione aut hernie aquose cura cuz nõ vt oportet exhibetur. accidit autẽ ꝛ in inguinib⁹ quiddã hernie simile qd ex siphacis fit distensione ꝛ intestini euulsione ac in illum trãsitum locũ. ¶ Qd autẽ in venis que in cute sũt ꝛsubstãtia testiũ accidit varices sunt q̃ eadẽ fiunt de cã qua ꝛ que in crurib⁹ oriunt ex materiaꝝ scꝫ decursu grossaꝝ in has venas que in corpe sunt testiculoꝝ. Significãtur autẽ venaꝝ mãifesta repletiõe que iplicite inuicẽ ꝛ intorte sunt tanq̃ vitis ligamina testiũq3 eneruatione ꝛ motus eoꝝ difficultate ãbulandi quoq3 duritie. Fit autẽ hoc sepi⁹ in testiculo sinistro eo q̃ testiculus hic debilis ẽ ꝛ minoris caloris. Qd autẽ in testium accidit cute pustularum sunt spẽs. vlcera. prurigo. aliaq3 huiusmodi que in corpore accidunt exteriori ꝛ cutis eneruatio ab interiorib⁹ sine corpis interioris eneruatõie.

¶ Capi. xxxviij. de virge passionibus cãis eorum ꝛ signis.

De in virga fiũt passiones. alie in ipius corpe. alie in meatib⁹ accidũt. Et que in ipius corpe passio que vocatur priapiscus erectionis scꝫ multitudo virge. titillatio que illi accidit apostemata vlcera. Qd autem in meatib⁹ opilatio est. ¶ Et erectiõis priapi multitudo ac perseuerantia aut ex ventositate fit que in ipsa generatur virga ex humiditate grossa ꝛ viscosa. caloreq3 temperato significaturq3 comitanti titillatione aut cum ad ipsam ventositas per venas tendit pulsantes: significaturq3 erectione titillationem non habenti ꝛ coitus quam fecit homo abstinentia longo tempore ꝛ pungentium comestione assidua. ¶ Priapi titillatio ex ventositate fit forti que in ipius concluditur virge substantia. fitq3 hoc maxime cum apostemate calido et erectione multa. Sepe autem ex passione hac vasorum fit spermatis eneruatio ꝛ euulsio. ꝛ nonnunq̃ spasmus a passione hac generat. Et quicunq3 passionis huius dominus ad spasmum fertur velocius moritur cum vẽter eius tumidus fit ꝛ sudorem emittit frigiduz. ¶ Apostemata vero ꝛ vlcera que virge accidunt ita quoq3 quẽadmodũ ꝛ in reliq̃s oriuntur mẽbris manifestis eadem habẽtia signa. Opilatio autẽ que meatui accidit aut ex hũore fit grosso viscoso q̃ ei iniscat aut ex vlcere. Significaturq3 vrine ardore ꝛ exeundi difficultate ꝛ humore qui exit grosso aut sanie ꝛ sanguie vlcerisq3 squamis que cũ vrina egrediuntur sine saniei mixtura.

¶ Capitu. xxxix. de matricis passionibus causisq3 ꝛ signis.

Matrici que accidūt passio-
nes flux⁹ ē mēstruo-
rū ⁊ cōstipatio. dissolutio. suffoca
tio passio dicta matricis inflatio.
vētositas apata. surūculi. sciros.
cācer. durities. ꝯgregatio. veruce emorrois. fis
sure. pustule. vlcera egressio ei⁹ foras. ⁊ in lat⁹
inclinatio. oris matricis cōclusio. cōcipiēdi ces
satio. abortiēdi copia. pariēdi difficultas. ⁊ q̄
ad ea fiūt vlcera. Oportet itaq₃ primū nālē in
telligere mēstruoꝝ ꝓmotionē ⁊ amputationē.
¶ Mulieribus mēstrua icipiunt in decē ānoꝝ
cōplemēto ⁊ vltra q̄rtūdecimū ānū nō differū
tur. Amputant̄ āt i q̄busdā q̄d i tricesi° ⁊ sex-
to an°: i q̄busdā ⁊ deinceps vsq₃ sexaginta cō-
plemētū. ¶ Hermaphrodit⁹ aūt mēstruis ca-
ret. Et mēstruoꝝ circuitus lōgitudo sana qui
dē ⁊ vicio carēs duoꝝ est dierū: ⁊ vsq₃ septimū
lōgior ꝓtēdit̄. Qd amplius est nō nāle iudica
tur. Mulieris aūt corpus grauat̄: cū mēstruo
rū accessionis ꝓpe fit tēpus. Et q̄bus mulieꝝ
menstruorū₃ ꝗpa remotiora sunt molesta illis
accidūt icōmoda: purgātur eteni simul subi-
to ⁊ multū. Tēpus aūt qd iter duos ē circuit⁹
a viginti dieb⁹ ⁊ supra vsq₃ mēses duos. Que
post hec fiūt mēstrua nālia nō sunt: ⁊ mēstruo
rū vocant̄ cōstipatio. ¶ Hec autē constipatio.
aut passiōis cā fit q̄ in matrice ē aut sanguinis
grossitie aut ꝑcussionis q̄ sup matricē cecidit
aut passiōis alicuius cā q̄ in toto ē corpe: aut
mēbro vno. Matricis q̄dem cā: aut apate: aut
quia matrix torta est ⁊ incurua. Aut aborsu
plurimo: aut ꝑcussiōe q̄ sup matricem cecidit.
aut sanguis est grossitie: aut opilationis cā q̄
venis accidit ad matricē sanguinē ferētibus.
Opilatio aut ex mala fit cōplexione frigida q̄
matricē spissat⁊ ora vēaꝝ stringit: aut ex hūo
re grosso q̄ meatibus inuiscat̄ aut apate: aut
vlceris macula cū cicatrizat̄. Accidit etiā men
struoꝝ cōstipatio ex sanguis ꝑ anū egressione
⁊ cū nariū imoderatus fit fluxus. aut ex san-
guinis fluxu ⁊ emissione a pectore. Cā passio
nis alicuius q̄ in toto fit corpe: aut febrium cā
fit aut cōplexionis corruptione vt hydropisi.
Que aūt ex vno est mēbro: aut a passiōe q̄ in
pectore est: aut in stō aut in epate. Fit etiā cor
pulētie corporis cā imoderate q̄ venas oppri
mit ⁊ arctat. Et q̄ mēstruorū cōclusionē signt
signa sunt grauitas in vētris inferiorib⁹ ⁊ cor
pore omni: in dorso dolor ⁊ collō: vrine ꝯstipa
tio ⁊ egestionis ⁊ nonnunq₃ vrina nigra est:
appetitus quoq₃ ciborū₃ recedit: ⁊ aliquotiēs
cibos cupit malos mulier. Sepe autem patiē
tibus hanc passionē morbi fiunt pessimi: vt de
fectus subuersio mens mala: accidit quoq₃ ri
gor ⁊ in iguinibus emissiōes. ¶ Fluxus autē₃
multa est sanguinis egressio a matrice quod
fit aut ex imoderata menstruorū euacuotiōe
hocq₃: aut ex virtutis est debilitate retinētis:
aut sanguis tenuitate ⁊ subtilitate ac acumie
aut vero ex multitudine sanguinis. Et venaꝝ
matricis ꝓpter humorē acutū: aut corrosione
aut ruptura. Fit etiā sanguis fluxus ex imo-
derata sanguinis ꝑtus euacuatione: aut fet⁹
mortui egressione cum fiat aborsus. Et si san
guinis fluxus immoderatus fuerit coloris fit
immutatio corpis ⁊ estuatio ipsius pedū in-
flatio digestiōis corruptio ⁊ si imoderat⁹ oio
fiat: nōnunq₃ mulier deperit. ¶ Dissolutio ve
ro humiditas est q̄ ab ore defluit matricꝫ. hec
humiditas aut in ipsa gn̄atur matrice cū vir-
tus debilitatur nutriēs. Aut ex sup̄fluitatibus
que ad ipam ab omni influūt corpore purga-
tiōis ⁊ euacuatiōis modo. Significaturq₃ hu
iusmodi spēs superfluitatū ex hūiditatis colo
re ⁊ suba. Aliquādo eteni rubeus est: ⁊ super
fluitatē significat esse sanguineaꝫ. Aliquādo
albus ⁊ flegmaticā esse significat. Quādoq₃
croceus ⁊ colera esse rubea significat̄. Aliquo
tiens aūt niger ⁊ colera esse nigra mōstratur.
Et quādoq₃ aquositas est plurimū fluēs: ali-
q̄n grossa viscosaq₃. ¶ Et sup̄fluitatis huius
species sig̃tur sic. Mulieri precipe pāniculum
sibi supponere mūdum: dehinc pāniculū hūc
intuere donec siccet̄: ⁊ si color rubeus est mū-
dus sup̄fluitas est sanguinea: si clar⁹ aut cro
ceus: superfluitas est colerica: ⁊ si alb⁹ super-
fluitas est flegmatica: ⁊ si niger aut liuidus: su
perfluitas est melancolica.

Matricis suffocatio anhelitus est
cessatio ex matrice facta
⁊ est passio pessima. Accidūtq₃ per cōpartici-
pationē cerebro ⁊ cordi passiōes multe ⁊ pessi
me. vt cephalea grauis. apoplexia. epilepsia.
defectus grauis ⁊ alij hmōi morbi ⁊ passiōes
quas suis diximus in locis. Sepe autē quib⁹
hec accidit passio mulieres difficultatis pas-
siōis hora intereunt. Sunt etenim illi tēpora
quibus molestior fit ⁊ roboratur: tēporaq₃ q̄-
bus leuiatur. Et nōnunq₃ illi fiunt circuitus:
quēadmodū ⁊ epilepsie. ¶ Fit autē passio hec
ex repletione q̄ in matrice est ex spermatis cō
stipatione. cū₃ que coitū assueuerint ab vsu re
mouētur cōcubit⁹: multiplicat̄q₃ in vasis sper
ma ⁊ cōdensat̄. calorēq₃ imergit nālē ac extin
guit: ⁊ matricisq₃ refrigerat̄ ꝯplexio. Sꝫ ⁊ ex san
guinis mēstrui cōstipatione cū eius lōgius fit
tēp⁹ ⁊ młtiplicat̄ in matrice: acciditq₃ illi quē
admodū ex spermate ostēsū₃ est naturalis suf
focatio caloris ⁊ extinctio. Ideoq₃ passio hec
iuuenib⁹ accidit magis mulierib⁹ ⁊ viduis ꝓ
pter nimiū earū₃ ad coitū desiderium. qm̄q₃
mēstrua in eis plīma fiūt q̄ cū cōcluduntur fit
hec passio. Rarissime ṽo maritatis orit̄ mulie
ribus. Neq₃ eteni i earū matricib⁹ sperma cō
cludit̄. cū₃ spermatis cōclusio maior sit huius

passiõis cã. Accidit etiã plurimũ ⁊ non viduis que nõ pariũt pp incõmodũ aliqđ qđ ex sper matis accidit instrumẽtis aut venis p q̃s men struoꝝ decurrit sanguis. Concludũtur itaq; ⁊ sperma ⁊ mẽstruũ: maxieq; si mulier nõ conci piat medicamis alicui⁹ cã qđ ad amputãdam porrectũ est gñationẽ. ¶ Fit aũt passio h cer-tis circuitib⁹ queadmoꝫ in epilepsia accit. Et passiõꝫ hãc sigñtia signa añ accessiõeꝫ ⁊ añq̃ difficilis fiat ⁊ molesta ifirmatiõeꝫ patiuntur mẽtis: pigritiã: debilitatẽ in cruribus: coloris citrinitatẽ: oculoꝝ humiditates. Ut aũt acces sio roborat ⁊ molesta: fit mẽtis accidit aliena tio: defect⁹: sensus: cessatio: vocis: amputatio: pulsus frequẽtia ⁊ varietas ac debilitas: eius q; in vltimis cessatio intm̃ vt patiens mortua esse extimet: pbetur autẽ cũ bãbace subtilissi-mo qui narib⁹ apponit: quo per ipm anhelit⁹ vtruz moueat pbetur nec ne. Dehinc aũt fa-cies ad ruborẽ cõuertitur: ⁊ tanq̃ turgida est: mrix sursũ trahit: sicq; cruriũ lacerti. Ut aũt le uiari incipit accessio ⁊ mitigari: matrix enerua tur ⁊ ad inferiora descendit: a qua pauca de-fluit humiditas ⁊ in vẽtre fit rugitus: ab infe-rioribusq; ventositatis emissio. ¶ Inflatio aũt ⁊ vẽtositas que matrici accidunt: aut ex mala sunt ɔplexione frigida pp quã naturalis de-bilitatur calor. ⁊ qui ad illũ peruenit dissoluit cibus in ventositatem: aut ex aborsu aut ex sanguinis matricis os oppilante: aut exptus difficultate: aut ex matricis oris coadunatio-ne. Nõnunq̃ autẽ vẽtositas in matricis est p-fundo ⁊ aliquando inter eius partes raras. Accidit patiẽti hec tumor in pẽne ⁊ q̃ illi vici-ne sunt vẽtris ptib⁹ duritiesq; ⁊ cũ distẽsione dolor ⁊ attigit vsq; iguina ⁊ stomaci os ac dia phragma. Et proprium hui⁹ passionis signũ est q cum que sub vmbilico sunt pulsant par tes ventris vox auditur eorum tãq̃ timpani.

Apostemata matrici accñt ⁊ magꝫ calꝫ apã aut durũ. Et calm q̃dẽ matrici accit apã: aut ab exteriorib⁹ vt pcussiõe: cõpressiõe: aut ab iterioribus ⁊ est aut ex mẽbroꝝ ɔcussiõe: aut sangui nis ptus: aut ex fet⁹ aborsu: aut piendi difficul tate pp grauẽ q̃ huic accit mẽbro motũ dolo rẽq; trahitq; ad illud mã. hoc aũt apã aut in oibus ei⁹ est ptibus ⁊ febris sigtur acuta con tinuaq; capitis dolore: ⁊ colli maxime inverti ce oculoꝝ grauitate: extremoꝝ eneruatione: stõi corruptiõe: siti egestiõis incarceratiõe vri ne duritie ⁊ stillatiõe queadmodũ dixit hypo cras in aphorismoꝝ libro. Cui in ano aut in matrice apã accit: strãgularia comitat. Acci-dit etem̃ vesice ⁊ collo ei⁹ cõpressio ex orꝫ ma tricis coadunatiõe: aut apãtis cã aut in pte ẽ ⁊ in pte nõ sigtur accñtib⁹ ei⁹ ptis ⁊ ɔfiniũ do lore. s. Si etem̃ in posteriori ẽ pte mricis accidit dolor in dorso: egõnis ɔstipatio. Si in an-teriori fit cuz eo pẽnis dolor durities vrine et strãguria. Et si in supiorib⁹ dolor accit super vmbilicũ ac stõi ɔfinib⁹. Et si in altero laterũ dolor iguinib⁹ ⁊ femorib⁹ accit ac crurib⁹. Et si in iferiorib⁹ ⁊ dolor sub vmbilico ẽ. Et si in mricis ore dolor his q̃ podici vicinant accidit ⁊ si mricis os digito tãgat iuenit dux. Furũ culi aũt fiũt cũ apã emissio fit: ⁊ q̃ dixim⁹ acci-dẽtia fiũt grauiora ⁊ fortiora adducũtq; illis febres varioꝝ circuituũ. horror: ⁊ vt approxi mat ad eruptionẽ dolor roborat ⁊ febres cõ-fortant ⁊ accit pũctura. Et si ab iferiorib⁹ est apã matricis sentit homo si locũ tãgat penis saniẽ manifeste. hocq; fit cum emissio multa est. Sic q̃q; si emissio in mricis sit ore sanies sub tactu appet cum digit⁹ mricis imittit ori. Apã vo dux qđ mrici accit ipm est qđ sciros vocat. accitq; plimũ in ɔfinio colli ei⁹ cũ calm illđ pcedit apã aut aliq̃ alia passio post quaꝫ durities accit gñat aũt ex mã melica q̃ in ma trice gñat sequitq; apã hoc matricis in lat⁹ in clinatio: ⁊ si nõ acceleret curari accit hydro-pisis. hui⁹ apãtis signa durities ẽ q̃ in penis sentit loco ⁊ matricis ore: loci grauitas mol⁹ mẽbroꝝ ɔfusio maxie cruriuꝫ ⁊ a motu segni ties. Trãsit autẽ apã hoc in illđ qđ cãcer vo-cat: qđ est apã dux ⁊ lapideũ qđ ex mã fit ni-gra queadmoduz dixim⁹ aut cola nigra q̃ eo dẽ gñat in loco. Fit autẽ maxime circa matri cis os. ⁊ aliq̃n cuz vlceratione ẽ: aliq̃n sine vl ceratiõe. Et qđ sine vlceratiõe ẽ dolore signi ficat molesto in iguinib⁹ ⁊ sub vẽtre acit pe-ne. ac dorso ⁊ grossitie dura: q̃ in pene appet sub vẽtre ⁊ in mricis ore: estq; color ei⁹ tanq̃ fecis vini ⁊ nõnunq̃ niger. Qui aũt cãcer cuz vlceratiõe est cuz his q̃ dixim⁹ signis: accidit ⁊ accñtib⁹ corrosio ⁊ varie feces ac sordes color q; ei⁹ ad albuz declinat ⁊ nõnunq̃ sine sorde est ⁊ ei⁹ ad ruborẽ declinat color. aut viridita tẽ aut nigredinẽ. ⁊ nonnunq̃ aquosa fluit ab eo humiditas fetida odore: colorq; ei⁹ aut in albũ aut nigrũ aut rubeũ vergit: accñtq; plu rima pariter apãtis calidi accidẽtia.

Durities aũt matricis passio dicta apã est dux. qđ aũt in pte ei⁹ aut in toto accit. fitq; matrix abinde dura ⁊ lapidea. passionẽ hãc q̃ accidit corpori sigt debilitas. coloris obfuscatio; ciboꝝ appetit⁹ iminutio. menstruoꝝ ɔstipatio. mãmillaꝝ tu-mor ⁊ ventris intãtum vt cui hec accit passio arbitret in pncipijs se pgnantẽ esse. Abeunte autẽ tẽpore hydropicã se putat. Differũt au tem passio hec ⁊ hydropis duritie ⁊ solidita te que in ea est: qđq; que in hydropisis spe-ciebus apparent signa hic non videntur ⁊ ta men passio hec si diuturnior duret in hydro pisim adducit. ¶ Passio que vocatur congre

gatio

gatio coadunatio ē oris matricis nimia cum duritie: acciditq̧ ex ḁ̄pate calo qḋ dr flegmō. si circa matricis os acciderit ab exterioribus cū qḋ in eo subtile est dissoluit: qḋ grossuz remanet indurescitq̧ ⁊ lapis fit passionem sigt hanc qḋ p̄cessit calidū ap̄a: quodq̧ tactu apparet oris matricis durities ⁊ coadunatio. ¶Uerruce que in matricis accidūt ore ex humore fiūt grosso⁹ ⁊ melācolico: agnosciturq̧ passio hec si matricis os aperiat eo quo aperitur organo. Patebit etenim sensui tactus et visus simul si aperiatur.

Emorrois ex melācolico fit hūore: queadmodū accidit ⁊ in ano. Et hui⁹ q̄z passionis cognitio fit per visus sensum si matricis aperiat os videbit etenim manifeste. Et cū sanguis fluxu tpe dolor est: color illi rubeus est. Et si quietis sit tēpore hūiditas fluit feci silis: ⁊ eius color i nigrū declinat. ¶Fissure ex partus fiūt difficultate: nec in principiis appent eo q̄ ptus tēpori vicinia sint: ⁊ doloris q̄ ab eo factus ē magnitudini. Post hec aūt egritudinem sentiūt paulatim: ⁊ cū illas digito tangūt: aut ī coit⁹ tpe cū sanguis ab eis fricatōis egrediatur cā appent aūt manifestissime si matricis aperiatur vulua. ¶Pustule ex hūoribus fiūt sanguineis: aut materiis q̄bus imixtus est sanguis. Accidit aūt hoc maxie matricis ori quaꝝ hꝫ cognitio aperta vulua in matricē directo intuitu. ⁊ tact⁹ sensu si cū digito tangātur. Ulcera aūt aut ab exterioribus fiūt vt pcussione et p̄ssura que sup matricis cadūt loca: vnde aut rūpit aut ꝯterit. Aut ab interiorib⁹ fitq̧ hoc exptus difficultate ⁊ magnitudine exp̄ssionū: aut ex secūdine extractiōe vel fetus mortui: q̄bus ex reb⁹ contritio accit aut ruptura. Est ⁊ ex humore acuto cholerico q̄ incidit ⁊ corrodit. Aut ex apostematis eruptione: aut pustularū. aliqñ sanies hec in matricis est ore significaturq̧ ipso sensu: cū vulue os sue apitur organo. Significat aūt qualitas eius ⁊ substantia humiditatū q̄ egrediunt varietate. Cū etenim qḋ matrice egredit multū est: et feci sile cū dolore emissionē sigt que erupit. Et si sanguis niger est et fetidus cum molesto dolore corrosionē significat. Et si qui egreditur rubeus est sanguis rupturā significat aut cōtritionem. Et si emissio aut vlc⁹ sordidū est. ⁊ qḋ egreditur carnis aque simile est. et dolor est minor. Et si vlcus mūdū est et emissio: sanies egreditur spissa alba et q̄titatis pauce. et cū punctura et odore caret.

Matricis egressio foras: aut ab interioribus: aut ab exterioribus fit causis. Et exterioris aut ex secundine extractione si difficilis fiat eius exit⁹: aut fetus mortui si aliter q̄ꝫ oporteat educat: trahiturq̧ ideo simul matrix et foras egreditur: aut qm̄ mulier ab alto ceciderit loco sup clunes. Aut ꝑpter pulsationem grauem: ex qua debilitas acciderit ⁊ eneruatio in membris iō q̧ lubrica fit matrix ⁊ foras exit: queadmodū mulierib⁹ accidit q̄bus terrores ingeruntur queq̧ in alto nauigant: aut q̄bus filioꝝ nuntiantur mortes. Ab interiorib⁹ vero humiditatis fit cā flegmatice ac viscose que lubricam facit matricē queadmodū mulieribus accidit que iuuentutis transierūt tp̄s: pp huius humiditatis que in eaꝝ coadunatur corpib⁹ humiditatē. ¶Matricis vero incuruatio et contorsio aut in lat⁹ inclinatio ex chimo fit grosso ⁊ viscoso qui in altero multiplicatur matricis latere inclinatq̧ illā ⁊ a conceptu ꝓhibet. Et q̄ spermati recta nō sit suscipiendo. ¶Cōceptionis p̄uatio aut ꝑpter mulierem aut certe ꝑpter virum fit. Et que culpa est mulieris. aut ꝑpter malā matricis cōplonem. aut morbū organicum: aut humorē qui in eius defluxit ꝯcaua. Et mala cōplexio si imoderata est sterilitas fit. ⁊ si nō imoderata ꝯceptionis fit p̄uatio. Hocq̧ aut ex mala cōplexione calida que sperma adurit ⁊ corrūpit: aut frigida que spissat matricē et coadunat venaꝝ ora ꝑpter quas sperma ⁊ sanguis decurrit mēstruorum ad matricē ad quā cū sperma accesserit refrigerat illḋ et coagulat: sꝫ nec in testiculis sperma generatur multum: ideoq̧ in ea non completur generatio. ⁊ si mala cōplexio humida est sperma non continet quod ad ipsam peruenit. eo q̄ nimium lenis sit lubricansq̧ exit. Et si mala complexio sicca est semen retinet sed siccitate corrumpit ipsa. et quod in ea generatur sperma grossum est et durum nec cuꝫ generanti distenditur virtute. ¶Morbus autem organicus qui in matrice est et conceptū prohibet. aut ex oppilatione est que venis accidit per quas menstruus decurrit ad matricem sanguis aut in meatibus spermatis. aut apostemate et aliis huiusmodi matricis passionibus quas diximus: significaturq̧ signis que in singulis proposuimus. ¶Conceptus autez priuatio que humoris fit causa. qui ad matricis defluit concauitatem. aut ex humiditate ē flegmatica: aut colera nigra aut rubea sigturq̧ his q̄ egrediūt hūiditatib⁹ foras. Plurimū aūt accit ꝯcept⁹ p̄uatio pinguedis mltis cā: eo q̄ thurib⁹ mr̄icꝫ os cōprimat: nec ad ip̄ꝫ masculi pferat spma: aut meat⁹ certe cōpmit spmatis ⁊ sāguis mēstrui fitq̧ abide mēstruū nō ḋcurrere nec spma ad matricē ⁊ si ḋcurrat pauc⁹ certe ac ḋbil. Iō ꝙ hypocras i aphorismoꝝ li° ait. Quecūq̧ p̄ter nāꝫ crasse sꝫ nō ꝯcipiūt qm̄ opim̄tū vētrꝫ os mr̄icū obturat ⁊ vt extenuēt ꝯcipiēt. Cōcept⁹ āt p̄uatio q̄ viri fit cl'pa aut mala spmatꝫ ē ex ꝯplone: aut morbo orga

nico. Ex mala quidē ꝯplxōne spmatis: qm̄ aut
calʒ est ⁊ adustū aut frigidū ⁊ coagulatū: aut
hūidū ⁊ fluxū: nec stabilit in matrice aut siccū
⁊ nō dilatat in ea. Hocq̧ fit si mulieris spmatʒ
ꝯplxō aut matricis tēperata est aut spmati cō
similis circa has habitudines virili. Cū autē
muliebris spmatis cōplexio ⁊ matricis viri-
lis ꝯplxōni spmatis est ꝯ̄ria multa fit gn̄atio:
qm̄ cū calidū spma cū frido ⁊ siccū cū hūido
miscēt tempant abinuicē ⁊ sic ab eis fit gn̄a-
tio. Organic⁹ vero morb⁹ q̄ virū a gn̄atiōe ꝓ-
hibet curuatio est meat⁹ virge. Cū etem̄ non
egredit semē recte ⁊ sine mora in matricʒ nō
dirigit finē vltimū sed ad matricis descendit
os. Hoc aūt itelliges si cū vir mingit vria eius
recte nō emittit sʒ ad iferiora descēdit cū non
torq̄at in lōgū. Et attēdēdū tibi vtrū ne mulie
ris culpa cōcept⁹ fit p̄uatio aut viri: p eā quā
p̄cipit hypocras approbationē in aphorismo
rū libro cū dixit. Si scire vis vtrū ꝯcept⁹ p̄ua
tio fiat mulieris culpa aut viri mulierē super
scānū sedere fac ⁊ vestib⁹ opi suis ⁊ aromati-
bus sub vapora. Et si vapores in ei⁹ penetrat
corp⁹ ⁊ ad nares puenerit ⁊ os intm̄ vt eorū
saporē in ore īueniat: itellige cōceptū ex mu
liere nō ipediri: sʒ ex viri pte. Cū etem̄ in m̄ri
ce opilatio ē ⁊ obturata sunt venaꝝ ora p q̄s
mēstruū ⁊ spma decurrit ad matricē frigoris
aut siccitatis cā: aut morbi organici: aromatū
fum⁹ ad mulieris nō penetrat corp⁹. Sic q̄ʒ ⁊
si illic humiditas est vaporē extinguit: queād
modū ⁊ spmatis calorē. Qd̄ si magn⁹ ⁊ fortis
illic calor ē vaporē alterat ⁊ corrūpit. Et tra-
dūt sapiētū q̄dā. qm̄ opʒ viri semē sup aquaʒ
mittere q̄ si sup aq̄ expādit faciē ⁊ dissoluit fri
dū est ⁊ tenue nec ꝓdest. Et si aq̄ imergit ⁊ nō
supnatat vtile siḡt eē gn̄ationi. Sʒ ⁊ si matrix
remota sit in loco suo a vulua: aut colli longi
aut magni ⁊ masculi virga breuis ē matris sp
ma nō pōt attrahere ad se nec ꝯcept⁹ fit: ⁊ est
viri cā ꝯcept⁹ p̄uatio. Potes aūt hoc ipʒ agno
scere ex signis q̄ malā dixim⁹ siḡre ꝯplxōnem
nālē ⁊ in viro ⁊ in muliere: in testiculisq̧ vt exi
litate ⁊ pinguedine: nigredine: albedine: du-
ritie ⁊ mollitie: spmatis multitudine: ⁊ pauci
tate ei⁹ grossitie ⁊ tenuitate. Et sciēdū mulie-
rē cōcipe donec ei⁹ auferant mēstrua ⁊ viruʒ
gn̄are donec vite ei⁹ trāseant ānī septuagita
⁊ vsq̧ nonaginta ⁊ iuxta nālis fortitudinē ca
loris in vnoquoq̧ hoīuʒ ac testiū ei⁹ ꝯplxōnis
calorē. Et est iuuenis q̄ nō gn̄at q̄ cū ad etatē
accit āpliorē gn̄ationem celebrat ⁊ eꝯ̄rio. Est
aūt cā qm̄ q̄diu corpis ei⁹ ⁊ testiū ꝯplxō fridā
est ⁊ humida anteq̧ ad iuuētutis statū acce-
dat paꝝ gn̄at: ad quē vt puenerit ⁊ calor con
fortat naturalis in corpe testesq̧ calefiūt ge-
neratiōi cōuenit. Nōnunq̧ aūt fit hoc transi
tu a regimine refrigerāti ⁊ humectāti ad ca-
lefaciēs ⁊ desiccās vnde ⁊ ꝯplexio tēperatur.
Qui aūt sua est in adolescētia gn̄atiōis mul-
te ⁊ cū in etatē dimittit nō generat fit hoc qm̄
corpis ei⁹ cōplexio ⁊ testiū in adolescētia cali-
da est ⁊ hūida ⁊ vt ad etatē puenerit iuuentu
tis: ac grādioꝝ cōplexioni corpis ⁊ testiū ca-
lor dn̄atur ⁊ siccitas: adurit q̧ spma ⁊ desicca
tur nec gn̄ationi ꝓdest. Qui aūt gn̄ationis ē
pue in adolescētia ⁊ cū ad etatē puenit iuuē
tutis ⁊ grādioꝝ vtilior est: fit cū cōplexio ei⁹
calida est ⁊ sicca ⁊ magni ardoris: ⁊ cum ad
etatē puenit ampliorē calor iminuit ⁊ tempa
tur cōplexio ac spma ideoq̧ tūc gn̄ationi cō-
petit ⁊ nōnunq̧ cā fit trāsitus a regimine im
moderati caloris aut frigoris in tēperatū re
gimē. Hac quoq̧ de cā in multis est videre vi
ris. q̄ in adolescētia feminas gn̄ant: in iuuē-
tute ⁊ grādioꝝ etate masculos. Testiculorū
nanq̧ eorū complexio in adolescētia frigida
erat ⁊ humida cū ad iuuētutis pueniunt sta
tum ⁊ grādioꝝ testiū fit calida cōplexio ⁊ mo
dicū sicca ideoq̧ masculos gn̄ant. Et nōnun
q̧ hoc idē cā fit trāslatiōis regiminis. Et hoc
nos opʒ cōmemorare loco qd̄ his cōueniens
est ⁊ cōsimile. vtrū ne mulier p̄gnans si an nō
q̄bus agnoscat signis. Sūt autē hec q̄ vir coi
tus tēpore matricē sentit veretri caput suggē
tem: queādmodū hyrundo sanguinē suggit:
nec a matrice quicq̧ egredit spmatis dein-
ceps os eius coadunatū sentit ⁊ nimium con
strictū: vt tm̄ stibḡ extremū nō possit imitti si-
ne apāte tamē ⁊ duritie. Hoc aūt nimia fit ma
tricis dilectiōe in spma ⁊ desiderio p̄mario.
Nōnunq̧ accidit mulieri horror in coitu pau
cus ⁊ modica molestia: sub umbilico vsq̧ ad
vuluā ꝯfinia. Nec vero mulieris mēstrua de-
currūt queādmodū naturaliter cōsueuerunt
nec coitū vt ante mulier gliscit. venarū que i
corpe sunt color viridis est. mām̄ille plus so
lito stāt oculoꝝ albū liuidū est ⁊ in viride de
clinās: itidēq̧ faciei color cuʒ lētiginib⁹: sub-
uersio illi accidit appetitus ciboꝝ paucitas ⁊
ad appetit⁹ declinat malos. Et qd̄ signū ꝯce-
ptus corroborat. Hypocras in aphorismoruʒ
cōmemorat libro cū dixit. Mulieri dormitum
eunti mellicratē ꝓpina: cui si tortio circa vm
bilicuʒ accidit p̄gnans est sint minime. Facit
aūt hoc aqua mellis quoniā inflationē pit ⁊
ventositatē: matrixq̧ comprimit intestinuʒ re
ctum: eo q̄ ptransire ventositas nequeat: sed
in intestino circunuoluitur vnde ⁊ tortiones
generantur. Oportet autem mellicratem cru
dum esse quo multam generet ventositateʒ.
Ex quibus antem intelliges vtruʒ masculus
est. color mulieris pulcher est ⁊ motus illi fa
cilis. venter subrotundus ⁊ vberum mammil
larum color rubeus ad nigrum declinās. Si
autem mulieris color turpis est ⁊ indecens

motus tardus: venter oblongus. suntqꝫ ei lenti gines. fet⁹ femina est: ꝛ nonnunqꝫ in cruribus ei⁹ tumores fiunt. apata. ꝛ vlcera. q̄ si fuerint femina est fetus.

Abortiendi fet⁹ mltitu⁰ aut ab iterioribus fit cāis aut ab exterioribus. Ab iterioribus pp̄ hūiditatē viscosaꝫ q̄ in matrice ē ꝛ fetū lubricat. aut ex cōplexionis mr̄icis malitia: q̄ ꝯtus debilitaꝛ retinēs: vt febre aut apate qꝺ in matrice fit: aut mēstruoꝝ fluxu cōceptus tpe: vnde fetus iminuiꝛ cibus: ꝛ moritur ac mortuū nā pellit ꝛ emittit. Cause exteriores vt salt⁹ ꝛ saltatio. vox grauis. timor molestus. ira nimia que semel fit ꝛ subito: sternutatio si perseuerauerit. pcussio si sup̄ vterū ceciderit: aut dorsuꝫ medicamē laxatiuū flebotomia q̄ anteqꝫ fetus maior sit fit: aut cū magnus est: aut ab alio quouis loco sanguis imoderatus fluxus corpis. ¶ Pariendi difficultas aut matris fit cā: aut serine. aut fetus. aut aliquarū q̄ exterius accidūt rerū. Ex matre qꝺ si pinguis est. aut vulua illa parua: aut virgo: aut formidolosa. aut debilis virtutis: nec fetum pōt expellere. Aut apa illi ē in mr̄ice. aut alie matricis passiōes. aut alicui⁹ alterius mēbri passio. aut part⁹ ipse nō suo fit tēpore. ¶ Propter fetū si magn⁹ est aut pinguis: ideoqꝫ nō descēdit ad inferiora: aut caput illi magnū est aut capitū duū: aut mortuus aut plures vno sunt fetus. Aiūt eteni quidā se vidisse mulieres quinqꝫ peperisse tres aut quatuor ip̄e vidi. Sed ꝛ si fet⁹ nō vt oportet egrediaꝛ: nec ea qua decet figura. ¶ Eius aūt egressio naturalis ꝛ cōpetēs est vt caput eius egrediaꝛ primū sintqꝫ manus eius sup coxas vtrasqꝫ expense ꝛ in nullū declinet latus: aut vero pedes eius exeāt prius in nullā inclinatione facta partē. Cū ergo fetus alio qꝫ his egrediꝛ mō ei⁹ egressio ē aliter qꝫ expedit. ¶ Et partus pp̄ter secūdinam fit difficultas. aut quoniā non dissoluitur pp̄ter suā grossitiē. aut qm̄ āteqꝫ oporteat dissoluitur. aut pp̄ter tenuitatē ei⁹. ¶ Et difficilis fit partus pp̄ ea q̄ accidunt exterius. aut pp̄ aerē frigidū: que partes adunātur matricis ꝛ densantur. aut calidū qui corpus rarescere facit ꝛ virtutē dissoluit nec fetum pōt expellere. Et in oibus his accidētibus ꝛ habitudinibus si sternutatio accidat mulieri facilis fit eius part⁹: queadmodū in aphorismoꝝ libro testatur hypocras. Si mulieri in matrice passio ē ꝛ partus difficultas: sternutatio fiat: signū laudabile. Aiūt autē obstetrices: qm̄ feminarū partus lōgior sed debilior est: parere autē masculos acutius ꝛ grauius. Et si part⁹ tempore ante partū sāguis egreditur difficilis fit partus: si differtur leuis.

¶ Capitulum .xl. de māmarum passionibus causis quoqꝫ ꝛ signis.

Ammillis q̄ accūt passiōes alie cōmunes sūt fiūtqꝫ i eis queadmodū ꝛ i reliq̄s exterioribus mēbris vt mala ꝯplo ꝛ apatuꝫ diuersitates ꝛ hoꝝ cognitio eisdē fit q̄ dicta sunt als alie illis pp̄e sunt vt apa calꝫ qꝺ ex lactꝫ fit coaglatiōe i eis signatur qꝫ iflatiōe ꝛ duritie dolore et coloris rubore: aut sanguis nodatio: signaturqꝫ iflatiōe sꝫ modica duritie ꝛ sanguis in vberib⁹ māifestatione cū exp̄miꝛ. Ait aūt hypocras hoc isaniā signare Gal. aūt ait hoc nō semp eē sꝫ raro cū sāguis ascēdūt vapores ad cerebrū. Accit aūt māmillis vnā repmi eaꝝ aut vtrasqꝫ dū p̄gnās ē mulier. hoc aūt fet⁹ signat nocumētū: aut certe futuꝝ aborsum. Et si vtereqꝫ cōprimenꝛ ꝛ fet⁹ vn⁹ ē aut duo q̄cq̄d illꝺ est mulier emittit. Et si altera tm̄ ꝛ fet⁹ gemell⁹ ē alteri⁹ fit aborsus. ꝛ si dextra deprimiꝛ mascul⁹ abortiꝛ: si sinistra femina. Est aūt cā qm̄ sanguis iminuiꝛ ꝛ pauc⁹ fit in venis q̄ ad māmillas tēdūt a mr̄ice ꝛ sāguis ad mr̄icis declinat ptes pp̄ eā q̄ accidit nāe ad expellēdū fetū ꝛ emittēdū violētiam. Jō mā a māmillis in mr̄icis declinat ptes et ad eas descēdit. Accit aūt māmillis ꝯuidatio nis tpe durities: signaturqꝫ dolore q̄ p̄gnāti in genib⁹ ꝛ ꝯtebris oculisqꝫ fit queadmodū testatur hypocras. Sāguis ıtem si in māmillarū vasis multipliceꝛ expellit illū: aut ad iferiora corpis ꝯsus genua ꝛ anchas nā: aut ad supiora fit abide i oculis dolor vt obtalmia ꝛ ardor. Hic est tractatus cōplementū de passiōibus q̄ genitalibus accidunt membris.

¶ Capi. xlj. de ancharū passiōibus ꝛ pedum causis quoqꝫ earum ꝛ signis.

Assiōes q̄ anchis ꝛ pedib⁹ accūt sūt sciatica. arctetica. podagra. Et sciatica species ē q̄dā arctetice ꝛ disgregationis doloꝛ. H̄ etem̄ passio i disgregatiōe oriꝛ coxe. Differt aūt sciatica ꝛ arctetica: qm̄ hac in passiōe dolor in exteriorib⁹ est ossis coxe ꝛ vsqꝫ genu disgregationē attingit ꝛ aliquādo ad cauillā vsqꝫ descēdit ꝛ pedis vltimū a parte extranea. Fit aūt aut ex humore flegmatico grosso ꝛ in anche disgregatione ꝯcluso: ꝛ nōnunqꝫ ancha euellitur hac in passione pp̄ter huius humoris viscositatē. Qꝺ si huius plixius fiat passionis tēp̄us retrahiꝛ pes ꝛ claudicatio fit: neqꝫ etem̄ ad pedē cib⁹ penetrat queadmodū oporteret: ideoqꝫ attenuaꝛ ꝛ deficit. Ideoqꝫ hypo. in aphorismorū libro ait. Cui dolor est in ancha ꝛ diuturnior vertebrūqꝫ resilit: pes eius totus ꝯhiꝛ ꝛ claudus fit: peior aūt passio hec cū acciderit in sinistro fit latere. Artetica apa est qꝺ in disgregatione fit mēbroꝝ ꝛ nōnunqꝫ in disgregatione fit pedū vt disgregatiōe fit cauille ꝛ articu

loꝝ maximeq₃ in pollice vocaturq₃ podagra. Si aūt in aliis fiat disgregationibus vt genu manuū. cubitoꝝ. ⁊ oībus corpis disgregatiōībus artetica vocat̄. Et nōnunq̄ passio hec in maxillaꝝ fit disgregatiōīb⁹ ⁊ aurib⁹. spōdilib⁹ epatis ⁊ splēis aliisq₃ mēbris intm̄ vt nō agnoscat̄ cā ex q̄ passio generatur. Fit autē hec ex disgregationis debilitate materiaq₃ que ad illā ꝑfluit repletq₃ illā ⁊ distendit neruos ligamētaq₃ q̄ in ea sunt vnde ⁊ dolor fit molestus. ¶ Dolor hac in passiōe grauis fit duabus ex causis. altera ē pp sensus ꝟtutē q̄ in ligamentis est ⁊ neruis. Altera qm̄ cū sup̄fluitas in foueā cecidit q̄ in disgregatiōe est cito nō dissoluitur pp horū duritiē mēbroꝝ ⁊ sup̄fluitati locus nō est ad quē tendat ⁊ trāsferatur queadmodū i mollib⁹ ⁊ teneris fit mēbris. ¶ Et harꝝ passionū durissimus dolor passio est podagre cuius dolor iō molestior factus est ceteris oībus arteticis dolorib⁹: cū in podagra mā ad pollicis deflṹit disgregrationē₃ q̄ scilicet parua est: ⁊ illi non sufficit. Idcirco itaq₃ illa₃ nimium distendit. Cū etenim multa est mā ⁊ ad paruā pellitur disgregatione₃: vt que pollicis est: pessimu₃ ē. quoniā disgregationē distendit paruā magna ⁊ molesta distensione. Cū aūt ad disgregationē pellit̄ magnā vt eā q̄ anche est laudabilius ꝓcedit. Diuiditur nāq₃ ⁊ disgregatur in disgregatiōe: nec illā distēdit moleste. Disgregationis aūt debilitas fit: aut naturaliter ab ipsa formatione hois: aut laboris magni cā in qua disgregationes fatigātur: vt equitatio continua in qua pedum debilitantur disgregatiōes ⁊ pollicis maxime: aut offensiōis causa q̄ disgregatio ipsa offendit rei cuipiā: aut percussiōis q̄ super disgregatōis incidit locū. ¶ Materie aūt ad disgregationē defluūt: aut ex superfluitatib⁹ que in aliquib⁹ sūt mēbris nobilibus ⁊ illas expellūt: aut pp multi vsum laboris ⁊ cursus nimii equitationisq₃ cōtinue: multo quoq₃ coit⁹ vsu q̄ inter fortiores huius passiōis cōtinetur causis: maximeq₃ siquis eo post repletiōe₃ vtatur ciborū. Iō ergo hypocras in aphorismoꝝ ait libro. Pueri ⁊ eunuchi nō podagrizant. Hoc ideo dixit: quoniā pueri coitu non vtuntur. Coitus nāq₃ vna est fortissimaꝝ podagrā gñantiu₃ cārū: ⁊ post ciboꝝ repletionē maxime. Ait aūt in eorū que dixit sup hac re hypocras expositione galienus: quoniā eunuchi ⁊ sꝫ nō vtātur coitu sed tamē aliquādo vtuntur regimine qđ eorū replet corpus superfluitatibus: vt ciboꝝ multitudine ⁊ multa ebrietate: otio quoq₃ ⁊ quiete ⁊ exercitii dimissione ac balnei acciditq₃ eis ea de cā podagra cū huiusmodi vtuntur regimine. In pueris autē profitetur se nullū vidisse cui hec eēt passio nisi cui arctica frigida est in manibus ⁊ genibus. Accidit pariter hac in disgregationum passione dolor etiam disgregationis peduꝫ. Ait quoq₃ mulieri podogrā non fieri nisi menstrua amputentur ipsius. Que etenim in eius cōgregant̄ corpore sup̄fluitates menstruoꝝ in exitu oēs emittūtur. Ait aūt galienus mulierē se vidisse cui podagra esset: nec tñ mēstruis āputatis qm̄ malorum multiplicabat sumptū ciboꝝ. Et in alio hypocras aphorismo podagre inq̄t passio vere ⁊ autūno magis mouetur. Et Galienus in eius dixit expositione: qm̄ passio hec in vere fit maxime eo q̄ vtant̄ hoīes multis hyeme cibis malisq₃ ex quibus in corpe sup̄fluitates adunantur vt igitur ver redit liquefiūt humores ⁊ mēbra eis leduntur in q̄bus sunt superfluitates he expelluntq₃ ad debilia eas loca. Cui⁹ itaq₃ disgregatiōes debiles sunt ⁊ sup̄fluitatib⁹ suscipiēdis apparate decurrunt ad eas superfluitates ⁊ hec generat̄ passio. Autūno quoq₃ sup̄fluitates in hoīum corpibus fiunt multe: ꝓpterea q̄ multis vtantur estate fructibus facto itaq₃ autūno cōplent̄ sup̄fluitates ⁊ mēbra nocēt: ideoq₃ ad debilia pellūtur loca: si ꝯtigerit causas que defluxum faciunt materiaꝝ apparatas esse quas supius exposuimus. Hec sunt que Gal'. in expositiōe eoꝝ que hypocras de podagra dixerat ꝯtulit. Fit vero podagre dolor ex gñatione. s. hereditaria que est a patrib⁹. Cu₃ etēm membrum aliqđ patris debile est ⁊ in filio ei⁹ ide₃ debile est mēbrū materiasq₃ suscipiēs. Radicalium etēm mēbroꝝ fundamētū ⁊ cōpositio ex spermate est. Sperma vero huius ꝑatientis hois humoribus est īmixtum hunc gñantibus morbū quiq₃ ex hoc gñatur fili⁹ spmate huius est apparatus susceptiōi morbi qm̄ pedes eius debiles sunt naturaliter. Sic itaq₃ omne debile mēbrum natura submergit ⁊ ad ipsum mittit materias. Ideo ergo in corpore mēbrum si videris plurimū infirmari: ⁊ materias ad illud defluere debilius oībus intelligas corpis mēbris: ⁊ cū tanq̄ alioꝝ factū est purgatio mēbroꝝ. Et nonnunq̄ podagra ac artetica ex cura accidunt ⁊ tristitia vigiliis quoq₃: ⁊ aliis huiusmodi aialibus accidentibus que in corporis interioribus sup̄fluitas excitatur ⁊ ad aliquā tendit disgregationum fitq₃ hec passio hec. ¶ Maxime autem passiones he artetica scilicet podagra ⁊ sciatica: his fiunt qui superfluis vtuntur cibis ⁊ potibus nimiisq₃ quiete ⁊ otio: ⁊ assuefaciunt coitum magis autem post cibum exercitii iminuunt vsum ⁊ disgregatiōes illis debiles sūt: aut nā aut ꝑ accidēs. ¶ Que ad disgregationes mittūtur sup̄fluitates aut sanguinee sunt: significanturq₃ qui accidūt loco tumore rubore dolore: percussionis molestia: quoniamq₃ que apponuntur desuper prosunt refrigerantia:

nocent autem calefacientia quod que qui patitur regimine ante usus est sanguine generanti. Aut cholerice q̃ citrinitate significantur coloris nimio dolore in flatiõis paucitate: qđ q in primarũ spargit loca disgregationum: prosunt illi refrigerãtia: nocent calefacientia: patiẽs quoq cholerã ante usus est generãti regimine. Sunt etiã materie he melancolice: quas coloris significat liuor et ad nigredinẽ declinatio a͞patis durities ꝛ patiẽti calefaciẽtia ꝓsunt ꝛ humectãtia regiminisq usus antecedẽtis ciboꝝ: quoꝝ cholerã fuit gñare nigrã. Sunt q͠z flegmatice q̃ coloris significant albore ꝛ a͞patis paucitate doloreq in ꝓfundo disgregatiõis estuãti: ꝓsuntq apposita calida actu q̃q patiens flegma gñanti in ꝓcedẽtibus usus est regimine ut cibis frigidis ꝛ humidis otio exercitij paucitate balnei abstinẽtia ꝛ alijs hmõi quoꝝ est flegmatice sup͞fluitatis generatio. hec aũt passio cũ flegmatico generat humore ꝛ viscoso si diuturnioris in disgregatione sit tp̃is grossities eius ꝛ viscositas augent: donec lapides ꝛ calculi ab eis generent quẽadmodũ ꝛ in vesica. Qđ cũ factũ fuerit nulla disgregatõis illi⁹ curãde restat via. Fit etiã cũ materia hec ex quatuor hũoribus est cõmixta: significaturq signoꝝ varietate. ꝛ q̃ hmõi sit materia difficile intelligit. ¶ Cause itaq passiõis huius multe sunt quẽadmodũ diximus et ostẽdim⁹: ideoq et difficile curatur. Et sciendũ qm̃ apostematũ plurima que in disgregationib⁹ oriunt saniẽ nõ faciũt: qm̃ que in eis est hũiditas grossa est. hec ergo cũ eo usq creuerit ut carnẽ infundat q̃ circa disgregationẽ est apostema fit: apostematib⁹ simile hyposarchã et carneã hñtium hydropisim: ꝛ si cũ podagre dolore apostema est longius tẽpus quo durat ꝛ mitigat sunt. xl. dies. hoc aũt si materia grossa fuerit: q si subtilis breuioribus quiescit diebus. hec est signorũ diuersitatũ assignatio: quib⁹ passiones significantur et accidentium que in singulis fiunt membris interioribus. que signa dicuntur significãtia. Et quoniã omnia q̃ dicuntur significantia ostendimus signa: et diximus ad sufficientiam medico quo presentes possit in corpore morbos et accidentia agnoscere. iam de signis futura significantibus tractandum videtur. que portendentia vocantur.

¶ Sermo decimus prime partis libri completi artis medicine qui dicitur regalis dispositio Hali filij Abbas discip̃li Abimeher Moysi filij Seyar de morborum signis sensui manifestorum que dicuntur portendentia. duodecim habens capitula. translatio Stephani philosophie discipuli de arabico in latinum.

¶ Capitulum primum vniuersalis disputatio de signis futura portendentibus ꝛ diuisione eorum.

Dico quoniam scientiam habere horum que futura pronũciãt signorũ non minor est utilitas q̃ eoruz que presentia significãt: immo utiliora sunt ꝛ excellẽtiora. ¶ Portendentium nãq signorum quedã morbum portendunt venturum: hocq; in sanorum est corporibus. Et quedam a morbo significant salutem: quedam morbi malitiam et in eo ꝑiculum: quedam vero certum portendunt interitũ et hec tria in corporibus inueniũtur egrotantium. Medicus aũt si precesserit et agnouerit qui in corporibus futuri sint morbi et passiones regimine utitur ꝛ cura que morborũ causas et passionũ amputẽt futuraꝝ prohibeantq accedere. eoq; seruabũt in sanitatis habitudine sana corpora. Si autem precesserit et agnouerit a suo liberandũ morbo patiẽtem: cura eius certa erit et fides ad sanandũ: specieq in sua habebit cura et opera. Si aũt infirmum prescierit piturum curam nõ adhibebit: nec seipm̃ fatigationi opponet. Et autẽ in hoc utilitas q̃ magna medico. Si etenim preuiderit hec ꝛ ante portenderit futura oẽs ad eius inclinantur homines medelam infirmi et fidũt amplius in eo et ad illum immittuntur. unde ꝛ bone adipiscitur laudis famã ac honestatis memoriã: ac in artis peritia laudẽ gloriosam cũ utilitatis copia. Que cuz ita sint pronosticoꝝ scientia ꝛ q̃d futurũ sit in sanis ꝛ egrotantibus magna est utilitas et excellens. Nos itaq loco hoc de portendentib⁹ incipiemus signis qui morbi ꝛ passiones in sanis futuri sint corporibus.

¶ Capitulum secundum de signorum significatione quid in sanis sit corporibus futurum portendentibus. ꝛ de repletionis signis.

Ideo quoniam signa in sanis corpibus portēdentia q̄d morboꝝ passionū꜓ futurū sit: aliquā cōia sunt: aliq̄ ꝓpria. Dico autē hoc loco signū cōmune: quod vnū idē꜓ multoꝝ est portēdens morborum. hec itaq̄ signa hm̄oi sunt repletionē signt et malos hūores. Propria aūt dico signa quoꝝ vnū idē꜓ vnū tātū portēdit morbū. Nos itaq̄ p̄mū de cōibus que repletiōis ⁊ maloꝝ hūmorū sunt disputabimus signis. Repletio igitur fit queadmodū alio nostri libri dictū ē loco ex multa ciboꝝ abundātia et potuū exercitij dimissiōe ⁊ balnei: otij copia ⁊ q̄etis: ideo q̄ in corpe ꝯgregāt̄ supfluitates plures sunt q̄ꝫ que dissoluunt̄ ab eo: tā et si supfluitas bona sit a laudabili gn̄ata cibo. Maxie aūt hoc in ꝯstipatoꝝ corpibus fit porrorū: qm̄ in corpora hm̄oi repletio accelerat pp quod pauca ab eis dissoluant̄. ¶ Ait aūt Gal. i scdi epidimiarum sermonis expositiōe. Qui labori quotidie insistit graui ⁊ diuturniori tpe. ac quotidie donec fiat illi angustia. ⁊ vinū bibit multū eius꜓ labor nō suo fit tpe post cibū scꝫ ⁊ ante q̄ꝫ imutetur et fiat sanguis. in hm̄oi hois corpore cholere adunant̄ multe laboris cā: ⁊ humor crudus multus꜓ cā vini ⁊ laboris nō suo tpe assiduitate. Difficiliores autē et duriores morbi sunt cum in eo adunant̄ cholere et luteus humor: quorū q̄ntitas simul multa est et humoꝝ malitia ex multoꝝ fit ciborū malorū ⁊ illaudabiliū porrectione chimos generātiū reprobos. q̄d꜓ ex eis in corpib⁹ remanet hominū peius est q̄ꝫ q̄d dissoluit̄. ¶ Repletio aut in corpe fit iuxta q̄d vasa ꝯtinent et cōcauitates. aut ex virtutis iudicatur collatione. Et q̄ ꝓm vasa ⁊ cōcauitates est repletio multitudo est chimoꝝ itra venas posita et arterias. que eas amplius q̄ꝫ sufficiāt replent et distendūt queadmodū vter humiditatibus replet̄. Fit aūt hoc maxie ex spiritu et sanguine. Sunt illi signa q̄ corpus multe repletiōis est: replete eius vene grosse ⁊ turgide distēse ⁊ corpis color rubeus: tact⁹ ei⁹ calid⁹. lꝫ illi calor ex labore nō insit. labor nā꜓ distēsionē facit ⁊ calorē in corpe. Sed nec illis cā est aque calide lauacrū. aut aeris calidi obuia. hec em̄ sanguinē ad corpis inclināt exteriora ⁊ venas replēt color꜓ fit corpis rubeus. tact⁹ calidus. Sētit aūt pariter q̄ eiusmodi est segnitiē eneruationē corpis extēsiōes. alices scꝫ oscitatiōes. sōni abundātiā: in capite inueīt grauitatē. cephaleam. in sensib⁹ turbationē. hebetatur cogitatio ⁊ nōnun̄q̄ mult⁹ fit nariū flux⁹ ac emollitur natura. Aut certe ꝓcesserūt q̄ repletionē approbāt cāe: vt ciboꝝ ⁊ potuū caloꝝ nimia vbertas: otij꜓ ⁊ q̄etis mult⁹ vsus: balneorum nulla aut pauca freq̄ntatio. Signis his repletionis ꝓꝫ vasa signtur abūdātia q̄ sūt. s. sāguis multitudinis signa. Qd̄ si cū his piter viderit suo hō i sōno multas res letas ⁊ aiaꝫ ei⁹ exilarātes: ⁊ q̄b⁹ rube⁹ sit color firmi⁹ erit signū sanguis dn̄atiōis. Repletio aut q̄ ex collatiōe fit ꝟtutis hm̄oi ē si ꝟtus debilis ē: nec supfluitatis q̄ i corpe ē ꝑualet ferre pōd⁹: tn̄ ⁊ si ꝑua sit sentit hō i corpe ḡuitatē: lꝫ i corpe repletio nō sit. nec sit illi egritudo aliq̄ aut lesio: qm̄ hac i hitudine corpis supfluitas mala nō ē. huius repletiōis collatio aut fit ad ꝟtutē aialē corp⁹ mouētē: iōq̄ corp⁹ onerosum appet ⁊ mēbra difficile moue̅t. Aut ad regētē corp⁹ fit hec collatio ꝟtutē. nāꝫ. s. qm̄ a ciboꝝ digōne dbilitat̄ q̄s illi hō porrigit: vñ ⁊ ex eis supfluitates restāt i corpe q̄s corp⁹ ferre ḡuat̄. nec sufficit illis sua ꝟtus debilitate tā ⁊ si supfluitas multa nō sit q̄ corp⁹ repleat. Sūt āt hui⁹ signa rei pigritia ⁊ segnities ciboꝝ appetit⁹ paucitas. q̄ q̄ hō suo videt i sōno tā q̄ꝫ alid̄ grauer onustū sup se: vrīa ei⁹ colorata nō ē: i sōno sudor multus: ⁊ tn̄ cū his inflatio distēsio ⁊ rubor i corpe nō vr̄: pulsus magn⁹ nō ē: qm̄ q̄ hec facit chimos mult⁹ nō ē q̄ mēbra repleat: sꝫ mult⁹ q̄s ē collatiōe ad ꝟtutis debilitatē scā q̄ ferre nō sufficit. ¶ Et hūorū malitiā in corpe significātia signa sūt hec: si malus in corpe q̄ est hūor sanguis fuerit: eius signa illa sūt q̄ repletiōeꝫ signt ꝓm vasa: q̄ ei⁹. s. dn̄s ḡuitatē sentit a motu segnitiē ardorē ⁊ ruborē in facie: sꝫ ⁊ ol corpore: nisi q̄ supnatās illi videt̄: aut liuor aut citrinitas corporis꜓ vene replete sunt: pulsus varius parū magnus. ⁊ in ore sentit dulcoreꝫ Et qm̄ sanguis sine alicui⁹ alioꝝ nū꜓ solus ē admixtiōe hūoris ⁊ dulcedini ei⁹ admiscet̄ aut amaritudo aut salsugo: aut acerbitas: ⁊ est in corpis exteriorib⁹ lutositas ⁊ nōnun̄q̄ cū eiusmodi ēt pustule appent. Usus ēt is ē hō i ꝓcedētib⁹ regimie calo ⁊ hūido: cibis. s. calidis et hūidis. vt carniū multa comestiōe ⁊ dulcium. Sꝫ ⁊ si piter etas adolescētia ē: tēp⁹ ver regio meridiōalis. firmi⁹ erit signū sanguinē dn̄ari. Sic q̄ꝫ ⁊ si videat i sōnis ea quoꝝ rube⁹ ē color: sintq̄ꝫ odoris fetidi. aut qm̄ dulces comedit cibos q̄bus modica sit imixta amaritudo aut salsugo: firmissimū erit signū sanguineuꝫ dn̄ari ⁊ male cōplōnis hūorē. hec itaq̄ si apparuerit signa sanguieos portēdūt morbos. vt febres ꝯtinuas q̄ sinochi vocant̄ apa quod flegmō d̄r: variolā: rubeolā: ⁊ thahanas. maserā. suffocationē. sanguis sputū. a narib⁹ fluxū imoderatū. obtalmiā: venarū inflatiōes q̄ in ano sunt: alios꜓ hm̄oi q̄ ex sāguis replōne fiūt morbos. Reliquoꝝ aūt hūoꝝ signtia malitiā signa sūt hec. Si corpi dn̄ans hūor fuerit choleric⁹ mal⁹. corp⁹ ip̄m ad citrinitatē declinat ⁊ flauorē: ciboꝝ appetit⁹ fit debilis: amaritudinē in ore hō sentit: pūcturā ⁊ morsuꝫ ac

dolorecꝫ in stõi ore:subuersionẽ ⁊ angustiatio-nẽ:vomit⁹ fit illi colaꝝ: ⁊ solo inferiorꝝ: sitis ⁊ in ligua siccitas.oculoꝝ pfundatio horror:vrina effundit rubea clara tenuisꝫ pulsus subtilis ẽ:velox frequẽs.pustule apparent colice. Dõ ꝗ͂ ãñcedenti regie vsus ẽ calefaciẽti ⁊ desiccãti vt multis aliĳs.cepis.pipe.⁊ melle.sinapi ⁊ his silibus laborecꝫ mlto ieiunio. balneo ꝗ.Qð ⁊ si tps ẽ estas:iuuẽtutꝫ etas regio calida ⁊ sicca cetri⁹ erit signũ dñantẽ eẽ colaꝫ rubeã. Si ãt parit in sõnĳs incẽdiũ viderit ⁊ fulgura resꝫ croceas ⁊ his silia significãti⁹ fiet hui⁹ humoris regnare dñationẽ.Et ꝗ̃ in hmõi sperantur hitudie morbi sũt colici: vt febres tertiãe. causon.acuti morbi vt phrenesis mania:pleuresis ꝗ̃ ex cola fit icteritia:apata ꝗ̃ vocant.herisipila.formix.epatis.ardor.vrine adustio.itestinoꝝ apa.ciboꝝ appetit⁹ paucitas ⁊ sitis copia.❡Melicũ aut significãtia signa hũorem corpis color niger aut liuidus, sentitꝫ in ore acerbitas:sõni paucitas cognitiõis copia: aie torpor ⁊ malitia:faciei tristitia:oris stõi cõpressio:apparetꝫ morphea i corpe nigra pl'sus ẽ subtilis.tardus.dur⁹.vrĩa alba tenuis. Et si i ãñcedẽtibus vsus ẽ hõ regie colerã gñanti nigrã:vt multa vaccine carnis ⁊ cameline ac caprine comestiõe bedemanis: lẽticula caulib⁹ silibusꝫ laboris ꝗ͂ copia ⁊ venenoꝝ obuia tristitĳsꝫ se exposuit ⁊ curis:sꝫ ⁊ si piter i somnis exterret sõniaꝫ freqntat pauorẽ iserẽtia ⁊ tribilia: aut res nigras ⁊ obscuras ac tenebrosas ⁊ ꝗ̃ visui sũt turpes ac odoris fetidi: certi⁹ erit signum colerã dñari in corpe nigrã.Qð si grãdioꝝ hec comitat etas ⁊ ãni tps autũn⁹ ẽ psens:regio frida ⁊ sicca:cõuenietĩ⁹ fit cole nigre signũ.Si hec itaꝫ apparuerit signa melãcolicos portẽdũt morbos ⁊ lẽtigies:morpheã nigrã:elephãtiã.ðspiẽtiã: animi recessũ apata cãcrosa:cutis excoriatiões:varices:elephãticũ morbuꝫ: febres ꝗrtanas:splenis dolores aliasꝫ melãcolicas passiões.❡Flegmatis ãt mali sũt signa.pigritia.terror mẽtis.segnities ⁊ hebetudo eneruatio.saliue flux⁹.screatuum vbertas.sõni copia.capitis ꝗuitas. estuatio.⁊ corpis ⁊ coloris ei⁹ ad alborẽ declinatio.ciborũ appetit⁹ paucitas digõnis indigẽtia. sitꝫ in opia.nisi flegma salsuꝫ fuerit.Cui⁹ signũ ꝙei⁹ dñs i ore saporẽ sentit salsuꝫ.Hui⁹ hũoris pulsus grossus ẽ ⁊ mollis ac tardus: vrĩa ẽ alba turbida:hõcꝫ i ãñcedẽtib⁹ flegma gñanti vs⁹ ẽ regie:⁊ ciboꝝ mltitudie maxiecꝫ flegma gñantiũ vt piscib⁹ recẽtib⁹ lacte ꝗ̃ma.agnoꝝ carnib⁹ fructib⁹ hũidis ⁊ silib⁹. Recessit ãt ab exercitio ⁊ balneo:aut certe balneis post cibũ vsus ẽ.Qð si parit illi senectutꝫ ẽ etas tps ãni psẽs hiemale:regio frida ⁊ hũida:robusti⁹ ẽ signũ flegma corpi dñari.Atꝙ si cũ his i sõnis viderit tãꝙ aquã sup se fridã isũdi:aut se natãtẽ: aut pluuias flumia.niues aut oppssio fit illi nocte ⁊ silia certi⁹ erit signũ fl'a dñari.Hec igitur si appuerint signa morbos portendunt aduenire flaticos vt palisiꝫ faciei ꝯtorsionez apoplexiã epilepsiã ꝓtugines litargũ ꝗtidiadianã febreꝫ aliosꝗ hmõi flaticos morbos. Quiꝙ videt in sõnis tãꝙ in fetido se eẽ loco signũ illi est ei⁹ in corpe hũorẽ eẽ putridũ. Et cui sanoꝝ in corpis supficie prurigo pustule ⁊ petigo appet sigt in ei⁹ corpe malos eẽ humores.Hec sunt ꝗ͂b⁹ humoꝝ multitudo signtur signa ⁊ eoꝝ in corpe dñatio. Que cũ appuerit puenire nece est ⁊ cãs ãputare ꝗ͂b⁹ hec fiũt rebus ãñꝫ plent⁹ fiãt morbi queadmodũ eo exponem⁹ i loco ꝗ̃ queadmodũ ãñuenire ⁊ morboꝝ oporteat pcauere aduẽtũ explicabim⁹.

❡Capit.iĳ.de proprĳs signis morbos futuros portendentibus.

SIgna cuiꝗ morboꝝ iã futurorũ ppria ꝗdã ex reb⁹ nãlibus ꝗdã ab extnãlib⁹ ducunt.Et ex nãlibus ꝗ̃ sumunt reb⁹ sunt cũ sani aliꝗ corporis habitudo a nã imutat ⁊ ab ea qua vsum ẽ cõsuetudine in ꝗ̃titate:aut habitudine aut tpe morbũ portẽdit aut ꝗ̃ nec sanitas nec egritudo est habitudinẽ.Appetit⁹ nãꝗ ciboꝝ ituẽdus si augeat:aut iminuat:aut ãñ ꝯsuetudinis moueat tps vel differat:aut cibos homo nõ ꝯsuetos declinet:aut delectet aliꝗ͂b⁹: ꝗ͂b⁹ antea nõ.Aut abominet ea ꝗ͂b⁹ ãñ delectabatur.Sicꝗ ⁊ pot⁹ appetitus si multiplicet aut iminuat aut i icõsuetã declinet spẽm ⁊ calida desideret aut frigida.Sic ⁊ si que corpe emittuntur plura sint aut pautiora ꝙ̃ oporteat: aut eorum fuerit immutatus color vel liquor aut tempus vt egestionis si fuerit minor ꝙ̃ cõsuetudo dat ꝗ̃titas aut maior aut acceleret. aut differatur tempore quo solita est egredi: aut certe tenuis est aut spissa vel crocea: seu nigra vel fetida.Urina etiam si amplior ꝗ̃titate sit potus aut minor:aut rubea aut alba ⁊ aliorum huiusmodi colorũ tenuis aut spissa vtrum a suo differatur tempore vel acceleret.Cauendum est quoꝗ in ea que inferius egreditur ventositas si augeatur aut imminuatur. Sudor si solito paucior sit aut amplior:aut colorem certe vel odorem immutauerit.Si quoꝗ menstruorum sanguis vtruꝫ multus sit aut paucus:vtrum ne colorem immutauerit a consueto.aut si incarceretur ⁊ nõ exeat.Eodemꝗ ⁊ sanguis modo qui ab venarum que in ano sũt ore defluit.si quidem hec illi fuerit intentio vtilitatis. ❡Somnus quoꝗ considerandus vtrum maior aut minor ab eo qui consuetudine currit habeatur: aut non suo accidat tempore: sicꝗ et somnia si multiplicentur: aut minuantur. ❡Et sternutatio ructatus que ab narib⁹ fluũt hu-

miditates et ab vua: sordes etiã q̃ aurib⁹ emittunt si plures sint aut pauciores vel cõsuetudinẽ trãsiliant in tpe et quauis hitudine. intuẽdus etiã coit⁹: vtrũ aĩa amplius q̃ cõsueuerit ad illũ inclinetur: aut eius si auferat appetit⁹. Obliuio q̃z et hebetudo si pter naturã insunt homini sensus q̃z si debilitẽtur. Corpus si augeatur: aut iminuat: aut in aliquẽ declinet colorẽ vt rubeũ croceuz liuidũ. Et alia hmõi nãlia si imutentur aut q̃titate aut q̃litate. aut q̃uis habitudine q̃ cõsueuerãt. Somnia quoq̃ et visa si viderit circa eandẽ hõ speciẽ cõtinue: aut certe dormiẽs quicq̃ intuebit et excitat⁹ si ad somnũ redeat idẽ habebit obuium visum: hominẽ sigt nõ in sue esse statu sanitatis. Oia hec signa: aut futurũ significãt iam morbum: aut q̃ neq̃ sanitas nec morb⁹ est habitudinẽ. Siquis aũt q̃d vnũquodq̃ horum significet que dixim⁹ accidentiũ voluerit certius et determinate scire ex eo poterit intelligere loco quo de accidentiũ causis disputauim⁹. Neq̃ etenim q̃d vnũquodq̃ hor̃ portendat q̃ assignauimus signor̃ illi celabitur. Op; aũt oẽs has inquirere in sanis habitudines et sub interrogatiõe inuestigare. Si eteni feceris qd glisceis nõ refugiet scire. s. quid in corpe futur̃ sit et portendat: molierisq̃ futurorũ repulsionẽ et amputabis longe ante causas. ¶ Reb⁹ vo ab extranãlibus q̃ sumuntur signa: hec sunt q̃ dicemus. Cũ in corpore homo fatigationẽ sine labore senserit febrẽ portẽdit. Sic et si sudorẽ emiserit fetidũ: febrẽ significat futurã. Fetor nãq̃ putredinẽ sigt. Sic et vrina significat fetida febrẽ futuraz putredinis cã. Si cui febris cũ tusse fuerit sicc[illegible] cessatq̃ superstite febris tusse emissiones p[illegible]cẽdit in disgregationib⁹ futuras: tussis etenim supstes: materie q̃ morbum generat sigt reliquias q̃ maturate non sunt: cuius crisis materiei amplius p emissiones fieri solet. Si raucedo fiat homini in gutture rubor in facie liuidus: elephantiã sigt futurã. Et si morphea in corpore alba multiplicetur ac difficilis eius fiat curatio: leprã portẽdit vẽturaz. Qd si carbũculi mlti fiãt emissiones portẽdunt. Si caro multiplicet superflua furũculi portẽdũtur. Et si cui morbo liberato ab acuto: loc⁹ pruriat corpis emissiõem eo portẽdit in loco: maximeq̃ si q̃ influit morb⁹ de plixis iudicat. Sicq̃ et pustular̃ mltitudo. Et si in grãdioribus cephalea fiat diuturnior cecitatẽ portẽdit: et desipientiã nigrã. Si eteni debilitet a mã in bonũ reuocãda statũ nã: defluit hec aut ad oculos et aq̃ fit descẽsus ac cecitas: aut in cerebri vẽtriculos et desipiẽtia producit. Sic quoq̃ si cephalea accidat aut emigraneũ in alijs q̃ grãdioribus et si diutius immoretur aque significat in oculum descensuz visusq̃ occasum: causaq̃ eius rei iaz predicta est. Qd si tãq̃ culices viderit aut muscas hõ in oculor̃ aspectu: aque in oculũ portẽdit aduentũ. Si in facie multa fiat titillatio contortionẽ faciei significat futurã. Titillatio nãq̃ ex supfluitate fit flegmatica aut ventositate i faciei lacertis cõclusa. Si ergo humor hic supfluus ad maxillar̃ defluat lacertos faciei: faciet cõtorsionẽ. Et si toto i corpe titillatio hec fiat spasmũ sigt futurũ. Titillatio nãq̃ hac i habitudine ex neruor̃ fit repletiõe. Et si dormitatio accidat homini multa paralisim portendit futurã. Dormitatio nanq̃ vt diximus ex opilatiõe fit neruor̃. nec mouẽs decurrit v̾t⁹ et sensibilis ad mẽbra iuxta qd oz. hec g̃ si pseueret opilatio et roboret eneruatio fiet. Et si oppressio fiat hoi aut v̾tigines multiplicentur epilẽsiã portẽdunt. Oppressio nãq̃ ex humore fit grosso flegmatico q̃ corpi dñat v̾tigines q̃z ãpli⁹ hoc ipso pariũtur humore cũ cerebro dñatur. et eius multiplicat venis: ideoq̃z duo hec accidentia subsequit epilensia. Et si pueris puulis febr; accit acuta nãq̃ eor̃ ꝯstipata est: vigilie fiãt illis et flet⁹ grauis colorq̃z eor̃ ad ruborẽ decliat. liuorẽ et virorẽ spasmũ illis sigt futur̃. Et si fiat hoi repletio imoderata in capite grauitas turbatio in sensibus. apoplexia portenditur. Hec etem̃ accidentia ex repletiõe fiũt cerebri a supfluitate grossa. Hec itaq̃z si multiplicet ad vẽtriculos defluit cerebri eosq̃z opilãs apoplexiã facit. Et cuicũq̃z cerebrũ mouet et tumltuat pcussiõe aliq̃ aut casu statiz apoplexia fit hac nãq̃ i hitudie cerebro icõmodũ accit aut q̃ ab eo pducũtur rũpunt nerui aut a nuca. cessantq̃z et motus et sensus. Et cui a morbi sui principijs cephalea fit et pcordior̃ dolor si morbus ei⁹ confortetur et durior fiat anim⁹ abit ei⁹. Et cui in morbi pncipio capitis fit g̃uitas si ei⁹ roboretur morb⁹ obstupefactio accit. Si oculor̃ venas videris rubeas et grossas: faciẽq̃z itumuisse fiatq̃z cũ his cephalea. maniã portẽdit hec etem̃ accidẽtia ex sanguis fiunt dñatiõe in cerebrũ quo cũ fuerit repletũ apa exsurget calidũ. Et si hoi tristitia accidit aut aĩe malitia sine cã desipiẽtiã portẽdit nigrã. Tristitia nãq̃z et aĩe malitia accidẽtia sunt duo colere nigre male. Cũ itaq̃z humor hic cerebro dñabitur passio hec insurget. Cui aũt catarri accidũt multi aut asma aut pipleumoniã aut vlcera que in pulmõe fiẽt aut pectore portẽdũt maxime si eiusmodi sit homo exilis pectusq̃z illi strictũ. Catarri et em̃ sr qd a cerebro dscẽdit ad gutt et pulmonẽ pectusq̃z. Si hic itaq̃z humor grossus ẽ et ad pulmonẽ descẽdat et opilationẽ faciat asma creabit. Et si humor acutus est hic vulnerat mẽbra et vlcera pducunt. Et si eiusmodi hõ exilis ẽ fortior ẽ hui⁹ morbi sigtio futuri. Titillatio freq̃ns q̃ i loco sub h[illegible]

pocūdrijs posito fit i pluribus apa in diaphragmate signat futurū. Et si pleureticus spuat sanguinē: ac in q̄draginta nō purgat diebus i ptisiz deducitur. Saniei eteni si plixius in pectoris fiat tēpus ptibus ad pulmonē diuertit: et trāsfertur: quē qm̄ fragilis est subito cōmedit. Sputū i pleuresi rotūdū si plixioris fiat tpis ptisiz portēdit. Et si sputū hoc mentis alienationis comitet signuz futuram signat mentis cōfusionem. Et si homo in dextra pte sub hypocundrijs grauitatē senserit aut pūcturas: aut distēsionē. passionē epati portēdit futurā. Epar nāq̧ hoc in latere positū est: in quo si grauitas fiet opilationē signat: et si pūcturā sentit humor significat acutus aut apa cal'm. Et si egestio ad albedinē declinet icteritiam portēdit: qm̄ hac in hitudie colere ad iferiora nō mittunt sz cū sanguie in oē fertur corpus pp opilationē q̄ i felle ē. Et si faciē videris turgidā aut palpebrā inferiorē tumentē hydropisiz signat: virtus nāq̧ digerēs cū debilitata fuerit ad hec non mittit loca nec digerit q̄ ad ea mittitur cibuz ideoq̧ inflatio fit si torsio hoi fit aut dolores circa vmbilicū: nec laxatiuo mitigat poc'o nec cataplasmatibus alijsq̧ curis timpani cū portēdit hydropisiz. Si ceciderit appetitus cū subuersiōe aut vētositas in sinistris sub hypocūdrijs acciderit ptibus: colica portēdit. Egestio nāq̧ si cōcludatur ne exeat exireq̧ phibet ad stōi resurgit ptes et subuersionē facit vomitūq̧. Et qm̄ intestinuz qd colon vocat maior ps in sinistra posita ē: si egestio cōcludat aut vētositas his i locis cū exitus aliūde nō pateat: egritudinē parit. Et si i lūbis fiat et ilijs distēsio ac grauitas passionē portendūt renibus futurā. Qd si parit in exterioribus dolor: fit locis: emissiones in exteriora sperāde sūt: et si doloris in interioribus fit: introrsus sperāda est emissio. ¶ Si hō vrinā mingat mādasenego sikez et lateri cōtrito: lapis illi portēdit in vesica et virga futurus. Si solo cuiq̧ sit vētris patiaturq̧ pariter tortiōes et ardorē in ano. dissinteria itestiorū futura portēditur. Signat eteniz humorē q̄ p solutionē emittitur colericū eē et acutū et icidētē. Et si in ano prurigo pseueret emorroides portēdit. Et si pregnāti accidat mlieri fluxus vētris et adhereat illi aborsuz portēdit facturā. Cū vētris eteni fluxu cibus iminuit fetus: quo imminuto morit et mortuuz expellit nā et emittit. Et si māmillarū mulieris altera reprimitur et adunat et gemios in vētre hēat alterius fiet aborsus. et si dextra cōprimatur māmilla masculi: si sinistra femine patiētur aborsum. Fetus nāq̧ cibus sanguis ē mēstruus magnificatioq̧ māmillarū ex lacte ē: qd ex sāguie gnatur mēstruo. Si itaq̧ mēstruorū iminuit sanguis. q̄ fetus ē cibus lac minuit in māmillis et he reprimūtur. Fetus aūt vt iminutus est cibus pedibus calcitrat et operimētum qd illū circūtegit disrūpit: hūiditatesq̧ in corpus defluūt matricis ac illā pungunt: ideoq̧ nā illū expellit et emittit. Qm̄ aūt fetus si masculus sit in dextro gnatur matricis latere: et si femina in sinistro: idcirco ergo si māmilla reprimat dextra: masculi signatur cibus iminutus: vñ et eius fit aborsus Si ēt si māmilla reprimat sinistra: femine cibus mōstrat iminutus. vñ et eius fit aborsus. ¶ Et si mlieris sanguis nodet i māmillis insaniam signat futurā. Sāguis eteni mēstruus si ad māmillas tēdit: nec sit illi virtus vt in lac imutēt illū sanguisq̧ remanet. calefit i malāq̧ alterat naturā melācolicam: ab hoc vapores ascēdūt acuti et pūgētes a cerebrū: fitq̧ et insania. Et si imoderate sit mulier matiei et pgnans anteq̧ pinguescat aborsuz facit. mulier eteni pgnās nō ipinguat si puer illi i mrīce pmanet sanus qm̄ piguedo nō fit. nisi cū sāguis ad mēbra dirigit pascēda. Qd si fiat remāet sine cibo fetus: moriturq̧ et excutit. ¶ Si pgnāti durities accidat mulieri i māmillis: dolorē portēdit in māmillis et genibus ac anchis oculisq̧: nec aborsū facit. Māmillarū nāq̧ durities ex sanguis fit multitudie: q̄ cū multiplicatus fuerit durities sequit et distēsio: niti turq̧ illū nā pellere sanguinē ad horū aliqd mēbrorū: fitq̧ in eo dolor et fetus nō excutit: qm̄ si cibus est illi sanguie nō priuat. Et si pgnātis suis tpibus fluant mēstrua mulieris q̄ ei ē fetus ifirmat. Fetus eteni cibus ex sanguine ē mēstruo q̄ si suis pfluat tpibus fetus debilis est: nec illū pōt attrahere sanguinē nec eo pascit. ¶ Sic qz et si pgnātis lac decurrat mulieris plurimū. fetus signat debilitatē lactis nāq̧ gnatio ex sanguie est mēstruo: eadēq̧ in eo cā q̄ etiā in menstruorū fluxu. ¶ Si ex ptu sanguie mulier nō purgat morbū facit sanguis eteni malus ɔcludit cū ex bono cibus fuerit fetus. Fit aūt ex hmōi hitudine matricꝫ apa. aut epatis: maxie cū q̄ amputat sanguis tenuissimus est: signat eteni duritiē. ¶ Cui vulnus accidit: si apa eius cā fiat: dehinc apa hec occultet semel et subito et vulnus a posterioribus est spasmus fit illi et distēsio: et si in añrioribus ē vulnus insania orit aut peripleumonia: aut sanguis ab interioribus fluxus aut sanies aut pleuresis. Apa nāq̧ si manifestū sit securus fit hō a pessimis accñtibus: et si semel et subito ad interiora reducat q̄ apa faciebat hūor ad nobiliū aliqd declinat mēbrorū et pessima gnat accidentia. Et si a posterioribus vulnera sint hoc est in dorso spasmus fit et distēsio. In hoc em̄ corpis loco nerui dñantur. Qd si in anterioribus hoc ē in pectore et illi confinibus pleuresis fit et peripleumonia ac sanies. et his silia. Qd si ad stōm vergat et intestina sanguis inferius fit fluxus. Et si in capite vulnera acciderint: latus quod vulneratum sequitur locum

enervaẗ: ⁊ oppositū spasmū patitur. Et si qđ mēbrorū frigescit aut calefit morbū patiẗ. Sic etiā in quocūqꝫ sudor apparuerit mēbro egrū ē. Calor nāqꝫ aut frigus plus mō facta super membri naturam ab exteriori aut interiori fit causa que illo est in membro passiones

¶ Capitulū quartū. de signis tempora morborum portendentibus.

Et quoniā signa morboꝝ portēdētia aductū ostendimus passiōesqꝫ in corpibꝰ futuras sanis: iā nūc ad signa nobis trāseūdū est q̄ a morbo ptendūt salutem: queqꝫ in morbis futurū portendūt interitū in egrotātiū corpibꝰ. ¶ Dico ergo qm̄ horū signoꝝ scia dividiẗ in duas altera ē vniuersalis. altera ꝓ pticularis. Et vniuersalis tres hꝫ ptes. pͥma ē signoꝝ morbi significātiū tpa. scđa signoꝝ tpa significātiū morboꝝ longorū ⁊ acutorū. tertia diei cretice scia ⁊ illā significātia signa. Et nos ab vniuersalibus ordinemur a tpa morbi signtibus incipientes signis: cū necia sit hec medico scia ꝑp status tpis. Indigerāt hac medicus cognitiōe duabus de cāis. altera ē vt preuideat ad que morbꝰ trāseat ⁊ crisis. altera in infirmātis regimie ꝓuidētie cā: cū plures q̄ moriūtur infirmi in status finiūẗ tpe cū sit oībus morbi fortius hoc tpibus. Moritur qꝫ eger in augmēti tpe: sed in declinatione nullus nisi forte noua fiat passio aut in regimie peccet. Peccatū hoc aut ex infirmo est aut ex medico aut ex ministro. Ex infirmo si nō credat medico ⁊ ꝑ suos fertur appetitus. Ex medico si peccet in regimine. Ex ministris si vociferēt perstrepāt infirmū obiurgent ⁊ cōmoueāt. his etenim redit morbus cāis. Ex sepe patiens perit: cū morbi reditus difficilis ē. Si morbus itaqꝫ ex salubribus ē ⁊ virtus valida anteuenit medicꝰ ⁊ morbū predicat terminādū in status tpe. Qđ si virtus debilis ē ⁊ vsqꝫ statꝰ nō sufficit tpa vtiẗ adiuuātibus ⁊ virtutē cōfortātibus medicꝰ cibis aliȷ́sqꝫ. Qđ si ex ꝑdentibꝰ ē morbꝰ egritudinibus ꝓuenit ⁊ ante portēdit infirmātis mortē in status tpe medicꝰ. Et si debilis ē virtus moriturū portēdit egrū añ status horā iuxta debilitatis qn̄titatē in multo ⁊ pauco. Infirmi regimē cū morbꝰ ad statum subtile eē expedit ⁊ ex cibis subtilibꝰ ne forte eo tpe virtus in cibis occupetur a resistēdo ipedita morbo. Qđ si nōdū ad statū peruenit morbus grossior sit egri cibus ne forte eius dissoluaẗ virtus ante q̄ ad status veniaẗ tēpus. ¶ Sūt itaqꝫ morbi tpa q̄tuor. Initiū augmētū status ⁊ declinatio. Et initiȷ́ tēpus tres habet modos. Primus est tēporis qđ lato caret momentū. s. ⁊ est tempus insensibile. Scđs cuiꝰ terminus tres habet dies ⁊ hoc mīme omni est in morbo verū qm̄ per cōparatione verū nō inueniẗ. Tertius est tēpus in q̄ eger imutatiōē sentit ⁊ actiōis priuationē ac nocumētū: donec in tp̄s q̄ morbus incipit maturari ⁊ hoc vere est pͥcipȷ́ tēpus. Augmēti aūt tp̄s ab eo est quo icipit nā morbū maturare tēpore: morbiqꝫ augeẗ virtꝰ ⁊ virtutis debilitas augmentatur. At vero status tempus cōplemēti est maturitatis hora: tēpus. s. quo morbus stat ⁊ nō augetur: accidētia eo tēpore reliquis molestiora sunt. Declinatio vero post statum incipit cū accidentia sedantur ⁊ iminui incipiunt virtusqꝫ morbum superat: ⁊ infirmus quiescit donec morbꝰ eiꝰ finiatur. ¶ Significantur aūt tēpora hec tribꝰ rebus. Morbi natura ⁊ accidētibus illum sequētibus: maturatione ⁊ eius priuatione. Ex morbi quidē natura cū eas ex quarū congregatione morbus fit res intueberis: ꝓpria illi. s. accidentia vt in pleuresi. Huius nāqꝫ ꝓpria quēadmodū expositumꝰ accidentia alias febris est dolor pungens tussis anhelitus arctatio. Si accidētia hec a morbi nō imutanẗ principȷ́s nec augentur morbus adhuc in ꝓncipȷ́s versatur. Qđ si eorū augetur vis ⁊ magnitudo ⁊ infirmi grauatur corpus: ac virtus imminuitur in augmēto est morbus. Qđ si ad statū in virtute ⁊ sua peruenerunt magnitudine ⁊ tu hec diligenter agnoscis morbus statū attigit. Si aūt imminuita sunt ab eo quod fuerant ⁊ eger requiem sentit pariter ac lenitatem morbus iam declinat. ¶ Accidentia autē illum sequētia ⁊ comitantia sunt q̄ in quibusdam iuenitur febribus cephalea: in quibusdā mentis alienatio: in alȷ́s vigilie ⁊ alia huiusmodi. hec ergo accidentia cū augentur in robore: morbus in augmēto est ⁊ cum ad statū peruenerint ⁊ in eadē perstant habitudine: nec in eis aliquod apparet augmentū statum significant morbi. Qđ si in iminuta sint ⁊ egrotantis melior habitudo pariter morbū in declinatione positū significant. Maturitas aūt si in morbo nō appareat nec aliqua eiꝰ signa vt non in vrina nec in egestione: nec in sputo morbus in suis est principȷ́s. Cū autē eoꝝ aliquid apparet signorū scilicet maturitatis in augmēto est morbo est morbus. Et cū maturitas cōpleta est morbꝰ ad statū ꝓuenit ⁊ iā tūc declinatio incipit q̄ ex infirmi agnosciẗ quiete ⁊ alleuiatiōe. Et si morbꝰ febris est q̄ ꝑ circuitus accēdiẗ: accidentia eā comitantia intuere in accēsionū tēporibꝰ q̄lia sint circa augmētū ⁊ diminutionē in maturitate ⁊ eiꝰ priuatione quēadmodū dictū est: ⁊ in acceleratōe accēssionis febris ac eiꝰ dilatiōe ꝓlixitate ⁊ breuitate: mitigatiōis qꝫ eius ⁊ quietis ꝓlixitate corpis ab ea: equalitate quoqꝫ eius in primis ⁊ deinceps. tēperantia q̄qꝫ eius in ꝓlixitate ⁊ breuitate. Cū eteni febris accelerat accēssio ab ea q̄

pus accessa ē hora ligt in augmētis febrē eē.
Et si ab hora differat sua: febris in dclinatiōe
ē 7 iminutiōe. Hoc aūt loco diligēti⁹ ītuēdū.
Multis etēm febrib⁹ nā ē suā accelerare ab
tpe accessionē vno qq in circuitu 7 multaꝝ est
differri. Intuēdū ḡ 7 si febris a suo accelerat
accessionē tpe 7 hoc ei⁹ nō sit nāe in augmēto
ē 7 si differt in declinatiōe. Augmētū porro i
febris lōgitudie 7 breuitate accessiōis sic iudi
caꝛ. Si tp̄s accessiōis febris lōgi⁹ ē ꝗ̄ fuerat añ
in augmēto ē si breui⁹ in declinatiōe. At ꝟo cū
febris accessio in vno eodē q̄ ē tpe 7 tp̄s q̄ accē
dit eq̄le ad statū attigit febris. Et febris nā si
differri aut accelerari ē 7 acceleratio aut dila
tio vni⁹ fuerit ꝗ̄titatis ad statū puenit febris.
Et spatiū q̄ deseit lōgitudo ac ifirmo reges est
sic iudicaꝛ. Cū accessiōis febris reges iterpol=
latio lōga ē 7 corp⁹ simul calore mūdū ē 7 leue
febrē in declinatiōe sigt eē. Et si spatiis tp̄s q̄
dimittit breue ē nec corp⁹ mūdū aut leue febꝛ
in augmēto posita sig̃tur. Et si tp̄s ē accessio
nis eq̄le tpi q̄ deseit 7 in eodez pstat statu nec
sentit eger iterpollatiōis tpe leuitatē aut qe=
tē ad statū puenit febꝛ. Et sciēdū hoꝝ q̄tuor
tēpoꝝ spatia eē scdꝫ morbi lōgitudinē 7 breui
tatē: tp̄s nāqꝫ initii 7 augmēti in acutis mor=
bis breue ē. Sicqꝫ 7 stat⁹ 7 declinationis tpa.
Qui nāqꝫ gñat egritudines huoꝛ subtilis est
calorqꝫ fortꝫ vñ 7 morbi acceleraꝛ maturatio.
In diuturniorib⁹ ꝟo morbis vnūqdqꝫ q̄tuor
tēpoꝝ plixi⁹ est: qm̄ q̄ has gñat passiōes gros
sus ē humor 7 calor debilis maturatioqꝫ imo
raꝛ ioqꝫ ptelaꝛ tp̄s. Idcirco ḡ in estate plixi
morbi fiūt breuis spatii eo q estatis adiuuet
calor māei ematuratiōnē 7 humoris subtilia
tionē. Acuti qꝫ morbi hieme plixioris fiūt spa
tii paꝝ: qm̄ aeris frig⁹ humores crudescere
facit 7 maturationē imoraꝛ. Ei⁹ rei signū no=
bis ē breuitas accessiōis q̄rtane 7 q̄tidiane fe
bris in estatis tpe 7 calis tpib⁹ plixitas vero i
autūno 7 hieme frigidisqꝫ tpib⁹. Et ꝯtinuas
habētibus febres si fiat sudor 7 crisis nō com
pleatur earum protelatur spatium hocqꝫ hu
morum significat multitudinem malorum.

¶ Capi. v. de signis quibus prolixi 7 acuti si=
gnificantur morbi.

Acuti 7 plixi cognitio morbi
duab⁹ necia ē de causis
p̄ma ē puidētie cā ad q̄ trāsitur⁹ sit
morb⁹: scda pp ciboꝝ ifirmi ꝗ̄tita=
tē. Prouidētie q̄dē cā: qm̄ morboꝝ acutoꝝ fi=
nes p crises fiūt plixioꝝ aūt p maturationez
7 dissolutionē. Et medic⁹ i morbis acutis salu
tē portēdit egroti aut iteritū in dieb⁹ creticis.
circa plixos aūt eoꝝ nūtiat salutationē p ma
turationē 7 dissolutionē: iteritū āt si nihil ho
rū fiat 7 ꝟtutis iminutionē ac dissolutionez.
Ciboꝝ ꝟo pp ꝗ̄titatē qm̄ in morbis acutꝫ eo
q velociter ad statu puenit tunc subtilissima
vtēdū dieta ne forte cū morbū maturare hꝫ:
ciboꝝ occupet nā digōne. In lōgis qqꝫ mor=
bis grossiorib⁹ reficiea⁹ ē eger: ne forte ei⁹ dis=
soluat ꝟt⁹ in morbi tpis lōgitudine. Ut āt ad
statū morbi accedit subtilib⁹ vtēdū ē cibꝫ. His
itaqꝫ de cāis necio eget medic⁹ acutoꝝ 7 pli=
xioꝝ puidētia morboꝝ. Dico ḡ qm̄ acut⁹ est
morb⁹ cū in breui ē tpe stat⁹ molestusqꝫ est et
piculosus. Iō et hypocras in acutis inqt mor
bis de vita 7 morte iudicare nō in vltio ē fir=
mitatis. Hoc aūt dixit eo q magnū illis, ilt pi
culū pp morboꝝ difficultatē. Queadmodum
etēm firmo vita spaꝛ ita 7 mors timeꝛ: 7 quē=
admodū timeꝛ mors 7 vita spaꝛ. Et acutꝫ mor
bis circa acumē ordines sunt alii nāqꝫ i vlti=
mo acuti sūnt breuitatis in q̄b⁹ die. s. tertio cri
sis occurrit 7 q̄rto aut certe añ. Et q̄dā acuti
nō in vltio dicunꝛ atqꝫ hii sunt q̄b⁹ septia oc=
currit crisis die. 7 alii sunt q̄ acuti simpliter vo
canꝛ: q̄ꝝ crisis in q̄rtadecima 7 septimadecia
aut ēt vicesima die fit. Est 7 morb⁹ q̄ acut⁹ vo=
caꝛ trāslat⁹ cui⁹ iter viginti 7 q̄draginta crisis
spaꝛ dieb⁹. Nec ꝟo aliqs cui⁹ terminatio post
q̄draginta fit dies morb⁹ appellaꝛ acut⁹ sꝫ pli
xus morb⁹. Prolix⁹ aūt morb⁹ vocaꝛ cui⁹ stat⁹
in tpe fit lōgo eiusqꝫ finis nō ē p crisiꝫ sꝫ p dis
solutionē q̄ sensui nō appet 7 māꝝ maturatio
ne q̄ morbū faciūt: eiusqꝫ iterit⁹ 7 pditio ꝟtu=
tis fit iminutiōe 7 maturitatis puatiōe. ¶ Si
gna autem quibus morbus vtrum ex acutis
sit quibus finis est per crisim aut ex prolixis
quibus per maturationem 7 dissolutionē si=
gnificatur: sumunꝛ ex morbi spē 7 motu eius:
ex pulsu: ex figura 7 corpis habitudie ex reb⁹
q̄rū cōiunctione 7 disiunctiōe fit significatio.
¶ Ex morbi spē: qm̄ febres aduste q̄ causon
dicuntur: tertianaqꝫ pura 7 sinoch⁹ omnesqꝫ
febres que viscerum sequuntur apostemata
vt phrenesis 7 mania pleuresis vigilatio. spas
mus. apoplexia. peripleumonia: ex acutorūꝫ
sunt numero morboꝝ in q̄bus crisis occurrit.
Quartane aūt febres 7 maxime autumnales
hyemalesqꝫ febris quotidiana 7 tertiana nō
pura emitrite⁹ febrisqꝫ q̄ vocaꝛ lipareos 7 epi
leos aliqꝫ morbi statici 7 melici plixi sunt q̄b⁹
crisis nulla occurrit. ¶ Morbi autem motus
si velox sit 7 calor fortis nocumētū 7 lesio ma
ior: morbū significat acutum esse 7 si cōtrario
res sit morbus est prolixus. ¶ Ex pulsu vero
quoniam si magn⁹ sit velox 7 crebrior morb⁹
sig̃tur eo acutus 7 si contrario se res habeat
paruo scilicet pulsu existēte tardo 7 raro mor
bus est prolixus. ¶ Ex figura et habitudine
corporis quoniam si in morbi diebus primis
carnis appareat imminutio 7 in facie siccitas
colorisqꝫ immutatio aut ad ruborem aut ad
citrinitatem significat hoc morbum ex acu=

tis esse. Qd si e[contra]rio res ineniat morbu[m] ex longis [et] p[ro]lixis e[ss]e sig[nifica]nt in q[ui]b[us] nulla e[st] crisis. Res aut[em] qua[rum] p[er]ficit[ur] [con]iunctio[n]e [et] disiu[n]ctio[n]e res sunt na[tura]les etas. s. i[n]firmi [et] co[m]pl[exi]o t[em]p[u]s p[rese]ns. Si etenim his q[uae] dixim[us] addat[ur] i[n]firmu[m] e[ss]e iuuene[m] [com]pl[exi]onis calide firmi[us] erit signu[m] morbu[m] e[ss]e acutu[m] [et] p[ro]lixitatis iminuit[ur] sig[nifica]tio. Cu[m] aut[em] i[n]firm[us] [fri]gidior est aut senex regio frida: t[em]p[u]s anni p[rese]ns hye[m]s: aut aer frigidus te[m]pore certius fit signu[m] p[ro]ximitatis morbi [et] acuminis ei[us] iminuit[ur] sig[nifica]tio. His itaq[ue] reb[us] morb[us] agnoscit[ur] acut[us] [et] p[ro]lixus. Qd si media sint his signa morb[us] i[n]ter acume[n] [et] p[ro]lixitate[m] medi[us] est. Ute[n]dum itaq[ue] hac in p[ar]te discretionis [et] iudicij bonitate signaq[ue] [con]ferre signis in fortitudine [et] debilitate. Si ete[n]i[m] fecer[is] hec morbum poteris acutum agnoscere [et] p[ro]lixu[m] sine fallatia.

¶ Capitu. vj. de crisis cognitione [et] ca[us]is eius.

Et quoniam acutorum morboru[m] [et] p[ro]lixioru[m] t[em]p[or]a explanauim[us] ia[m] h[oc] loco de crisi [et] o[mn]ib[us] ei[us] ca[us]is expediem[us]. Dico ergo q[uonia]m sal[us] a morbo [et] mors p[er] i[m]mutatio[n]e[m] fit morbi [et] tra[n]slatio[n]e[m] [et] hoc aut semel breui. s. t[em]p[or]e tra[n]sitq[ue] in sanitate[m] aut in morte[m]. Et q[uae] in sanitate[m] crisis vocat[ur] bona [et] q[uae] in morte[m] appellat[ur] crisis mala: duo aute[m] hec in morbis sunt acutis. aut fit i[m]mutatio[n]e p[er] pauca i[n]creme[n]ta lo[n]goq[ue] t[em]p[or]e tra[n]sitq[ue] in salute[m] hocq[ue] [vir]tutis augme[n]to [et] diminutio[n]e morbi: cu[m] morbi maturat[ur] ma[teria]: dissoluit[ur]q[ue] paulati[m]: aut certe i[m]mutatio hec paulati[m] fit [et] ad morte[m] patie[n]s tra[n]sit q[uo]d i[m]minutio[n]e fit [vir]tutis [et] morbi augme[n]tatio[n]e pedete[n]tim factis. hecq[ue] fiu[n]t cu[m] [et] me[m]bra liq[ue]scu[n]t [et] hu[m]iditates calorq[ue] coagulat[ur] naturalis fiu[n]tq[ue] i[n] p[ro]lixis morbis aut certe i[m]mutatio hec i[n]ter velo[cem] media est [et] tarda[m] tra[n]sitq[ue] eger aut ad sanitate[m]: hecq[ue] fit morbi subita [con]uersio[n]e i[n] meliore[m] h[ab]itudine[m]: dehic paulati[m] i[m]minuit[ur] virtusq[ue] auge[tur] do[n]ec morb[us] o[mn]i[n]o finiat[ur]: aut media hec translatio [et] i[m]mutatio ad morte[m] p[ro]fert: q[uo]d morbi fit co[n]uersio[n]e i[n] mala[m] semel h[ab]itudine[m]: [et] hic i[n]firmi [de]bilitat[ur] virt[us] [et] paulatim dissoluit[ur] donec patiens moriat[ur]. Hocq[ue] in morbis fit medijs inter acutos [et] lo[n]gos. Que cum ita sint [et] crisis sp[eci]es sex sunt. Prima est morbi i[m]mutatio semel i[n] meliore[m] habitudine[m] bonaq[ue] vocat[ur] crisis. Sc[un]da morbi semel i[m]mutatio in peiore[m] habitudine[m] [et] vocat[ur] mala crisis. Tertia morbi q[uae] paulatim fit i[m]mutatio [et] patie[n]s ad salute[m] tra[n]sfert[ur] vocat[ur]q[ue] dissolutio. Quarta paulatim facta morbi immutatio q[uae] ad i[n]teritu[m] patie[n]te[m] p[er]ducit vocat[ur]q[ue] liquefactio [et] co[n]sumptio. Quinta est i[m]mutatio q[uae] semel in meliore[m] fit habitudine[m]: [et] deinceps paulatim morb[us] i[m]minuit[ur] do[n]ec o[mn]i[n]o deficiat [et] corp[us] sanet[ur]. Sexta e[st] semel facta i[n] mala[m] i[m]mutatio habitudine[m] qua deinceps [vir]tus i[m]minuit[ur] patie[n]tis paulati[m] donec ad i[n]teritu[m] [con]ferat[ur]: vocat[ur]q[ue] duo hec vltima crises co[m]posite. Bona itaq[ue] crisis est in stat[u] acutoru[m] morboru[m] t[em]p[or]e cu[m] humores subtiliati su[n]t [et] na[tura] mouet[ur] ad discerne[n]du[m] ea q[uae] bona sunt a malis [con]fortat[ur]q[ue] malu[m] q[uo]d e[st] pellere [et] a corp[or]e emittere. Mala crisis e[st] in stat[u] t[em]p[or]e cu[m] morb[us] [con]fortat[ur] sup[er] na[tura]m [et] ea[m] deuincit. Et est que[m]admodu[m] Gallen[us] ait crisis i[m]mutatio velox q[uae] i[n]firmo cu[m] accide[n]tiu[m] fit difficultate [et] patie[n]tis violentia dominu[m]q[ue] i[n]clinat morbi aut ad sanitate[m] aut ad morte[m]. Uelocem ait mutatione[m] p[ro]pter calore[m] cu[m] caloris sit velociter moueri [et] tra[n]sferri. Difficultate[m] accidentiu[m] [et] infirmi viole[n]tia[m] p[ro]p[ter] morbi ad statu[m] p[er]uentione[m] in fortitudine [et] humoris estib[us] q[uae] morbu[m] ge[n]erat [et] p[ro]p[ter] [vir]tutis resiste[n]tia[m] qua morbu[m] repellit [et] vincere nitit[ur] virt[us] ete[n]i[m] morbu[m] oppugnat eiq[ue] resistit ac supare nitit[ur] [et] expellere ma[teria]m ac a corp[or]e emittere. Sic quoq[ue] morb[us] [vir]tuti resistit [et] vincere nitit[ur] ad illi superior e[ss]e. Cu[m] [er]go morbo [vir]tus sup[er]eminet crisis fit bona [et] eger saluat[ur] [et] d[icitu]r p[ro]p[ri]e crisis. Si [vero] [vir]tute[m] morbus supat crisis fit mala [et] eger depit io[n]cq[ue] crisis n[on] vocat[ur]: q[uonia]m dictio[n]is hui[us] sig[nifica]tio ap[u]d s[y]ros iudiciu[m] e[st] laudabile q[uonia]m t[em]p[or]e hoc medico oste[n]ditur p[er]ito [et] in arte p[ro]bato q[uo]q[ue] pl[ur]imu[m] exercitatus e[st] morboru[m] tra[n]sit[us] acutoru[m] [et] in que[m] i[n]firm[us] feratur habitudine[m] iuxta q[uo]d acutu[m] [co]gnoscit morbu[m] [et] [vir]tutis i[n]firma[n]tis q[ua]ntitate[m]. Id[e]o ergo su[m]ma cura[n]da e[st] [vir]tutis i[n]firmi cognitio a[t]te[n]tio[n]e: q[uonia]m magnas h[abe]t vtilitates in p[ro]uide[n]tia eo[rum] ad q[uae] egri tra[n]sit habitudo. Nec [vero] h[uius]mo[d]i cognitio per collatione[m] fieri pot[est] s[ed] studio [et] multo morboru[m] tra[n]situ notato multaq[ue] i[n]firmoru[m] lo[n]go t[em]p[or]e visitatio[n]e. Crisis aut[em] scia i[n] tres diuidit[ur]. Prima est eius rei p[er] qua[m] fit crisis. sc[un]da dieru[m] in q[ui]bus fit tertia signoru[m] crisim sig[nifica]ntium grauia. i. q[uae] cu[m] ea sunt accidentia.

¶ Capi. vij. de eius rei cognitione per quam fit crisis. i. de euacuatione.

Et eius p[er] qua[m] fit crisis rei scia e[st] q[uonia]m [vir]t[us] cu[m] sup[er] morbu[m] fuerit [con]fortata aut ma[teria]m e[uac]uat aut ad alioru[m] pellit aliq[uo]d me[m]bru[m] debile q[uo]d excelle[n]tia caret. E[uac]u[a]tio a[u]t m[ateri]e fit cu[m] morbus p[er] acut[us] e[st]: ma[teria]q[ue] s[cilicet] h[umo]r[um] morbu[m] facie[n]s subtilis. Hec aut[em] aut p[er] sudore[m] fit aut p[er] vo[m]itu[m]: aut p[er] solone[m] i[n]feriore[m]: aut p[er] nariu[m] fluxu[m] aut p[er] me[n]strua si patie[n]s mulier e[st] aut sanguinis emissio[n]e p[er] venas q[uae] in ano sunt. Fit aut[em] crisis p[er] hasrum singulas e[uac]uationu[m] alijs q[ui]d[e]m in morbis pulsusq[ue] in alijs iuxta ma[teria]m morbu[m] genera[n]te[m]: [et] membru[m] q[uo]d morbo molestat[ur]. Sc[un]d[u]m ma[teria]m: q[uonia]m sudor solutio i[n]ferior vomit[us] crises morboru[m] faciu[n]t colericoru[m] febriu[m] adure[n]tiu[m] [et] causon. Anaribus vero flux[us] [et] me[n]struoru[m] circuit[us] [et] sanguinis exitus a venis que in ano sunt. in morbis faciunt crises sanguineis febriumq[ue] apostemata visceru[m] sequentiu[m] si ex materia fuerint acu=

ta. Iuxta mēbri autē naturā patiētis qm̄ phrenesis passiōis & manie crises ampli⁹ fiunt per naribus sanguis fluxū & multo capitis ac colli sudore: febris quoq; q̄ epatis sequit̄ apa si in latere fit gibboso: ampli⁹ crisis ei⁹ p nariuz sanguinis fluxuz occurrit a dextro latere: vel sudore abundāte & omni cōmuni corpi: aut vrina digesta & matura. Et si apa in latere est conico: crisis ei⁹ in plurib⁹ p solutionē fit aut p sudorē aut mēstruor circuit⁹: aut ab ano sāguis euacuatiōe. Qd̄ si febris splēis seq̄t apa: a latere sini⁹ sanguis nariuz fluxu fiet crisis. Et ait pri⁹ epidimar li⁹. Galienus qm̄ febris causon pure que ex coleris fit tm̄ crisis ei⁹ p nariū freqntior fit fluxū. qm̄ hac i febre calor sāguinē ad supiora tollit & dissoluit necessario vētositatē q̄ parit in eo multā; intumescuntq; vene & rūpunt. Cuz aūt mā ad aliqua depulsa fuerit mēbra aut emissiones fiunt. aut apata. aut alicuius denigratio mēbri. Hocq; fit cū fortis nō est morb⁹ acuminis & materia grossa est: & virtus quodam debilis modo & vrina eius tenuis. Fit aūt hoc amplius in morbis quor post viginti dies crisis celebrat: huiusmodi nāq; morbi materiā habent grossam & frigidā maturari difficilem & dissolui: ideoq; morbi protelatur vsq; in viginti dies spatium & que postea sunt crises. Que cū ita sint cū cōfortata fuerit super materiā natura: ad membror aliqua ppulsat: oriturq; aut emissio. aut apostema aut quorūdā denigratio mēbrorū. Et emissio aut in aliq̄ erit disgregationū si fuerit debilis disgregatio & patienti arteticus cōsuetus dolor: vt manuū disgregationū & pedū aut qui est multi laboris in sua sanitate. aut aliqua fatigat mēbra: illa nāq; in disgregatione emissio fiet queadmoduz: ait hypocras in aphorismorū libro: laboriosis i febri emissiões magis in disgregatōib⁹ accidūt. Et alio ait in aphorismo. Qui cū mēbri alicuius vtitur labore ante morbū: eo mēbro morbus roborat. Fit aūt & in aliis debilibus naturaliter membris. queadmodū auricularū accidit in radicib⁹ si in cerebro fuerit passio. Et queadmōm in carne fit tenera q̄ in collo i suffocatiōis passione: aut in ea q̄ sub alis ē carne in pectoris passiōe & pulmōis & pleuresi. Eodē mō & in inguinū accidit carne in febrib⁹ q̄ epatis sequūtur apa & splenis: aliorūq; mēbrorū q̄ sub hypocūdriis sunt. Pessimū autē apa qd̄ in mēbro accidit: queadmodū apostemata mēbra in quibus fiūt denigrātia: in febribus fiunt; q̄ apostemata sequunt viscerū his itaq; rebus morbor fiūt acutorū determinatiōes & fines. Quicunq; aūt morbus aliter q̄ his finitur rebus reditū hz peiorq; q̄ fuerit. Et si in auriuz fiat apa radicibus & nō intumescat morbi portēdit reditū semp: & nonnunq; emissiones portendit in disgregatiōibus futuras. Ideo ergo opz cū morbus finit sine eor q̄ dixim⁹ aliquo euacuationū genere emissionū ac apatuz nō confidere in eiusmodi termino nec reditū nō sperare morbi. Quare ei⁹ i regimie vtēdū cautela & diligentia forti. regimie optimo: queadmodū in ab ifirmitate surgentiū regimis loco dicturi sumus. Si etem̄ feceris hoc & morbus debilis est nequaq; redibit & plen⁹ finiet. Qd̄ si morb⁹ validus est & patiētē illo dispones regimie: redibit quidē sz non fortis morbus. eritq; ab eo sanatio facilis. Si autē regimē neglexeris nec vt opz reges: nec que cauēda sunt cauebis: si morbus fuerat debilis: fortior reuertitur si fortis difficilior & cuz magno patientis redit periculo.

¶ Capitulum octauum. de cognitione dierū creticorum.

In quibus crisis fit dies hmōi sūt. Dico qm̄ crises certis fiunt diebus & cretici vocātur dies. tertius. s. dies quart⁹. quintus. septim⁹. octau⁹. & non⁹. vndecim⁹. tertiusdecim⁹. q̄rtusdecim⁹. q̄ntusdecim⁹. septimusdecim⁹. nonusdecim⁹: vicesimus. vicesimusprimus, vicesimusquartus. vicesimusseptimus. xxxi. xxxiiii. xxxvii. & q̄dragesimus. Nō fiunt autem morborū fines post. xl. dies p crisiz sed p maturationē & dissolutionē. Refert aūt hypocras crisiz in sexagesimo esse & octogesimo ac cētesimouicesimo. Ait aūt & alio loco: qm̄ q̄ in pueris fiunt morbi alii in septem finiunt mēsibus: alii in septē annis. & quidā cū in pēne producūtur pili. Galienus tamen non tradit morbos qui post. xl. terminātur dies per crisim finiri: quoniā horum motus morborū post tempus hoc tard⁹ est: queadmodum & crisis motus qui post. xx. dies celer nō est & eius que ante. xx. fit dies celeritatis est crisis. Cretici itaq; sūt dies quos diximus vsq;. xl. esse. In aliis porro dieb⁹ qui enumeratis intersunt nō possibile est fieri crisim. Et si fiat sz raro & nō perficitur & aut crisis est mala: aut reditum peiorē q̄ fuerat morbus facit. ¶ Hos autē dies cōputabis ab ea qua infirmus actionū sentit immutationem & nocumētuz qd̄ illis fit: ac earū iminutionem. Passiones autē que mulieribus post partum fiunt ab eo cōputabis die in quo partus celebrat queadmodū hypocras imperat. ¶ Cretici autē dies ab inuicē variantur quatuor in rebus. prima est ex frequētia in quouis die crisis & raritate. secunda portendendo ea que postea futura sunt. Tertia est crisis bonitas & malitia. Quarta eius virtus & debilitas. Et eoruz variatio ex eo q; quibusdā frequenter fit crisis diebus quibusdā raro: quoniā quidam creticoruz sunt dieruz in quibus maxime fit

criſis: in quibuſdā raro in alijs mediocriter ad vtrūqꝫ. Et in quibus ſepius fit criſis dies alij frequentiorez alijs norunt ⁊ quatuor habent ordines: preferūturqꝫ alij alijs in frequētia. Et qui primo ſunt in ordine: ſeptima eſt ⁊ quartadecima dies. Qui in ſecundo vndecimus viceſimuſqꝫ. Qui in tertio ſūt ordine: q̄rtus eſt ⁊ ſeptimuſdecim⁹: ac viceſimuſprimus. In quarto vero qui conſtituūtur ordine. tertius quintuſnonus ⁊ octauuſdecim⁹. In quibus autē raro fit criſis ⁊ ipſi quadruplici diſponunt̄ ordine: quo alij alijs in raritate que in eis fit criſis antecedūt. Et qui in primo ſūt ordine dies eſt ſextus ⁊ duodecim⁹. in ſecūdo octauus. in tertio ſextuſdecimus. in quarto nonuſdecim⁹ eſt conſtitutus dies. Medij autez dies in criſis frequentia ⁊ raritate dies eſt tertiuſdecimus ⁊ quintuſdecim⁹. viceſimuſquartus ⁊ .xxvij. ¶ Creticoruz varietas dierū i corporibus his que portendunt huiuſmodi eſt. Quidaz eoruz que in creticis diebus ipſos ſequentib⁹ criſis futura ſit portendunt qui ſūt hij. Quart⁹ dies q̄ in .vij. futura ſit criſis portendit ⁊ que mala futura ſit .vj. die habitudo. Si etenim hac ſignum apparuerit laudabile vt in vrina bona digeſtio aut in egeſtione aut in ſputo ⁊ modica euacuatio vt parua corporis per ſudorē roratio: ⁊ ſanguinis a naribus ſtillatio ⁊ quarūdam bonitas actionuz vt appetitus: aut ſomni aut mentis tranquillitas. vij. fiet die morbi plena terminatio. Et ſi mala apparuerint ſigna vt puſillanimitas extremoruz frigus: ſudor abſciſus q̄ oī cōmunis nō eſt corpori ⁊ infirmi grauitas: deinde infirmātis mors ſexta erit die. Septimus vero dies eā que in vndecima eſt criſim portendit. Et vndecimus quartidecimi. ⁊ ſeptimuſdecimus viceſimuz quis futurus ſit portendit. ¶ Et dieruz in criſis bonitate varietas ⁊ malitia hui⁹ eſt. In quibuſdā dieb⁹ criſis bona eſt ⁊ firme cui credendum ſit bonitati. Bona aūt criſis eſt ꝑ quā morbi fit finis. quaz que maturitatis preceſſerunt ſigna queqꝫ a malis libera eſt omnino accidentibus a quibus timenduz eſt vt tremore cordis ⁊ precordioruz dolore fitqꝫ euacuatione aliqua: quāqꝫ ſua preceſſerit ſignis bonis prenuntiatiua. Hij aūt dies alij alijs in bonitate p̄feruntur. Qui igit̄ alijs p̄fert̄ oīb⁹ ſeptim⁹ ē dies: ⁊ poſt ipm̄ q̄rtuſdecimus poſt quos in bonitate dies ſunt q̄rtus ⁊ viceſim⁹ ⁊ ſub his .xj. poſt quē .xvij. hunc q̄ntuſdecim⁹ ſequit̄ quē .xxj. poſt q̄s oēs eſt tertius. In nōnullis etiā diebus criſ̄ mala eſt. Malā aūt criſim dico quā maturatōis ſigna nō p̄ceſſerūt accn̄tia in ea ſūt mala ac magni ꝑiculi. Sūt āt dies hij ſext⁹ ⁊ .xij. in his eteni ꝑ euacuationē nō fit criſis nec aliqd̄ p̄cedit portēdens bonū ſūtqꝫ deficiētes. ſ. poſt eos morb⁹ reuertit̄ ⁊ infirm⁹ ſubuertit̄. poſt .vj. ⁊ .xij. viij. ē poſt quē decim⁹ eſt: ⁊ poſt hūc ſextuſdecim⁹ ⁊ octauuſdecim⁹.

¶ Creticorū aūt dierū varietas in criſis fortitudine ⁊ debilitate hmōi eſt. Dico qm̄ creticorū dierū alij quidē ꝑ circuitus fiūt certos q̄ ſunt vere criſ̄ dies: q̄dā āt ꝑ certos nō fiūt circuit⁹. ⁊ q̄ in certis ſūt circuitib⁹ alij ꝑ dies ſubputantur q̄ternos vt q̄rtus .vij. .xj. q̄rtuſdecimus. ſeptimuſdecim⁹. viceſim⁹. .xxiiij. ſicqꝫ res procedit donec ad q̄drageſimū veniat̄. Ait aūt hypocras cū q̄ poſt .xl. fit criſis dies: ꝑ circuit⁹ fiunt .xx. dierū donec ad centeſimūuiceſimū venias diē. Que āt in quadratiōe fiūt criſes fortiores ſūt qꝫ q̄ in viginti: q̄ tn̄ cū viceſimū traſeūt diez criſis debilitat̄ robur q̄ ꝑ q̄ternariū ſurgit: eſtqꝫ illi v̄tus criſis q̄ ſeptēnario ſurgit numero. Que aūt ꝑ q̄ternariū ⁊ ſeptēnariū ſurgūt criſes: reliq̄s fortiores ſūt ⁊ celerioris mot⁹. Criſis v̄o dies q̄ ꝑ circuit⁹ nō ferūtur certos dies ſunt q̄ inter q̄ternariū ⁊ ſeptēnariū cōtinētur ⁊ criſis in eius mot⁹ motui ſubeſt criſis q̄ in q̄ternario ⁊ ſeptēnario ē: ⁊ eſt i eis criſis v̄tus vſqꝫ viceſim⁹: vt aūt viceſim⁹ reſtat dies trāſgreſſ⁹ nulla ē criſis vis: ⁊ ſi fiat aliq̄ ē debilis. ¶ Quare aūt criſis q̄ ꝑ q̄ternariū ⁊ ſeptēnariū ſurgit fortior ſit ⁊ velocioris motus q̄ alie: curſus ē lune. Eteni decurrētia aſtra oībus cā ſūt q̄ generātur ⁊ corrūpūtur hoc in mūdo ⁊ vnicuiqꝫ eorū ꝓprietas ē in alicui⁹ rei gn̄atione aut corruptiōe ſine alijs. Et eſt lune ꝓpriū ea ſig̃re q̄ velocis ſūt motus ⁊ imutatiōis: eſtqꝫ parit̄ cū reliq̄s oībus aſtris cōparticipatio illi in reruz imutatiōe eo q̄ ſperha ipſi⁹ inferiori ſit ꝓxia mūdo: actioneſqꝫ ei⁹ ſingulis apparēt mēſib⁹ ampliuſqꝫ cū ad ſolē coit: cūqꝫ iter ipſaz ⁊ ſolē q̄dragintaq̄nqꝫ ſunt gradus qd̄. ſ. ē figura medij q̄dranguli: hocqꝫ q̄rto fit die ab ei⁹ acceſſiōis hora. actioqꝫ hac hora ipſi⁹ debilis eſt. Cū āt iter vtrūqꝫ gradus ſūt nonaginta vocat̄ hec figura q̄drāgulatio cū inter eos. ſ. medietatis circuli medietas ē qd̄ ſeptio fit die ab ei⁹ ſynodo: eſtqꝫ illi h⁹ actio tp̄e fortꝫ. Tp̄e āt q̄ inter vtrūqꝫ eē cētū trigintaq̄nqꝫ ſūt ḡdus. figura illi eſt triū ſemiq̄rtarū circuli: hocqꝫ .xj. occurrit die ab ei⁹ ſynodo: q̄ hora ſig̃tio eius debilior ē p̄cedēti. tp̄e v̄o quo iterſūt illis cētum octoginta gradus vocat̄qꝫ oppoſitio ⁊ q̄rtodecimo fit die: eſtqꝫ eo tp̄e lune figura plen⁹ circulus: actiōes eius tp̄e hoc valide ſūt ⁊ robuſte. Sic q̄zquādocūqꝫ oppoſitiōis amouet̄ loco: q̄dragintaq̄nqꝫ gradib⁹ aut nonagita. aut cētū trigitaq̄nqꝫ. actio ei⁹ in rerū apparet imutatione q̄ in ſingulis fiūt q̄tuor dieb⁹. Si luna itaqꝫ tp̄ibus his ꝓſꝑa ē ⁊ felix bonū ⁊ ꝓſperū i reb⁹ q̄s hꝫ ſig̃re facit ⁊ multis q̄ in hoc ſūt mūdo reb⁹. Si aūt infelix ſit ⁊ mime ꝓſpera malū adducit ⁊ corruptionē: cū acuti morbi ex eorū ſūt nūero q̄ velocis ſūt mot⁹ ⁊ imutatiōis: ⁊

ex lune fiũt ifelicitate in cuiusqz hoīs natiui-
tate cũ luna q̄dragintaq̄nqz amouet̃ ḡdibus
ab ifelicitatis loco quo morbi p̄ncipio᷑ erat
tp̄e mot⁹ celerior fit morbi. hoc q̄rto fit die cũ
ãt nõagita amota ē ptib⁹ q̄ figura ē q̄drãgl'ar̃
ab ifelici loco ⁊ septimo fit die. morbi ē mot⁹
fortior ⁊ celerior. Sic ⁊ in reliquo ei⁹ se res hꝫ
cursu ⁊ remotiōe a loco tp̄is morbi queãdmo
dũ ⁊ a synodi ei⁹ cũ sole in remotiōe ostẽsum
ē: ⁊ si morbi mot⁹ ⁊ virt⁹ in q̄tuor dieb⁹ erit me
dij sig̃tio ē q̄drãguli. Et si in singulis septem
dieb⁹ si sit morbi mot⁹ sig̃tio q̄drãguli ē. Cri-
sis ꝟo q̄ in alijs ē dieb⁹ q̄ꝫ q̄bus diximus aut iañ
q̄ternariũ aut septennariũ in quo futura erat
crisis: aut post hoc aut cãis fit nãm mouenti
bus ⁊ ipellentib⁹ ante q̄ternariũ aut septẽna
rium crisim celebrare aut cãis alijs q̄ nãz im
pediũt ipsam a crisi cõplẽda q̄ futura spabat̃.
Et q̄ nãm excitãt cãe ⁊ cõmouẽt fortitudo est
morbi ⁊ celeritas mot⁹ ei⁹ humoris subtilitas
aer calid⁹ q̄ humorẽ subtiliat ⁊ mãm mouet:
nãmqz excitat ad morbi ꝑpulsandã mãz. Nõ
nunq̄ꝫ aũt ex trãsgressiōe fit regimis p cibum
calidũ aut medicamẽ calidũ aut irã q̄ patiẽti
accit ⁊ determinationẽ accelerat. Que aũt ex
his fit cãis accñtia hꝫ molestia ⁊ difficilia. Et
si pit̃er signa sint illaudabilia q̄ iteritũ signi-
ficẽt patiẽs morit̃. Qꝺ si sig̃ntia saluationem
appareãt signa bona crisis non erit pfecta: ⁊
morbi portẽdit reditũ ⁊ in patiẽte ꝯuersionẽ.
Et q̄ nãm ipediũt cãe facere crisim ac a q̄ter-
nario ⁊ septẽnario differre in q̄b⁹ sperabat̃ fu
tura aer ē frigid⁹ q̄ nãm ꝓhibet ⁊ ab humor̃
in corpe maturatiōe ipedit ⁊ expulsiōe ⁊ regi
minis peccatũ. hoc aũt aut ex medico est si in
regimine peccet aut ex ifirmo si medico non
crediderit ⁊ suos sequit̃ appetit⁹ aut ex ifirmi
ministris si iurgijs vtant̃ clamorib⁹ aut q̄ lites
ꝓuocãt terribilibusqz vocib⁹: aut egrũ ꝯcusse
rint iōqz diffugit nã ⁊ a suis debilitat̃ actioni
bus. hoc pctm̃ si magnũ sit ⁊ signa liberatio-
nẽ portẽdãt: crisis celebrari ꝓhibet̃ ⁊ morbus
ꝓtelat̃. Qꝺ si iteritũ signa p̄tẽderint mors ac
celerabit̃. Qꝺ si pnũ fuerit peccatũ ⁊ signa bo
na ifirmitas ꝓlixior fit. Multotiẽs q̄ꝫ morb⁹
magn⁹ nõ ē ⁊ peccatũ h⁹i accit magnũ iōqz ⁊
eger depit. Et sciẽdũ crises q̄ añ sua accelerãt
tp̄a validas eẽ: q̄ ꝟo differunt̃ robore carent.
Sciẽdũ q̄ꝫ q̄ternationẽ ⁊ septẽnationẽ duo-
bus ꝯputari modis: aut ꝯtinuatiōis ꝯputo aut
disgregatiōis. Et q̄ p ꝯtinuationẽ ꝯputat̃ q̄ter
natio: p̄ma ē q̄ternatio cũ scꝺa. Cũ etem̃ i nu
mero ad q̄rtũ vsqz ꝑueneris diẽ. ⁊ numeraue
ris ab eo q̄rtũ: post septim⁹ occurrit. Sic q̄ꝫ ⁊
vndecim⁹ dies ꝯtinuat̃ cũ. xiiij. cũ ab. xj. iiij. ē.
Sic ẽt ⁊. vij x. xiiij. ꝯtinuat̃ cũ ab. q̄rtodecimo
q̄rt⁹ iuenit̃. Sic ⁊ vicesim⁹ cũ septimodecimo
ꝯtinu⁹ numerat̃ ꝙ a septimodecimo q̄t⁹ sit. Vi
cesimusq̄rt⁹ cũ. xxvij. ꝯtinuat̃ eo ꝙ q̄rt⁹ cũ vi ce
simo q̄rto occurrit. Sic q̄ꝫ ⁊ vicesimusseptim⁹
cũ. xxx. ꝯtinuat̃: cũ q̄rt⁹ ab vicesimoseptimo ē
die. Et tricesimusquart⁹ cũ. xxxvij. ꝯtinu⁹ nũe-
rat̃: qm̃ septim⁹ is a q̄rto ⁊ tricesimo q̄rtus est.
Tricesimusseptim⁹ q̄dragesimo ꝯtinuat̃: qm̃
q̄rt⁹ illi ē. Juxta septẽnatiōes aũt ꝯtinuas ter-
tia ē septẽnaria scꝺe ꝯtinua. qm̃ septim⁹ ē dies
a q̄rtodecimo. Qui aũt disgregatiōis cõputã
tur mõ scꝺo q̄rtenario a tertia disgregata est.
Cũ etem̃ numerãs ad septimũ ꝑuener̃ q̄tuor
ab octauo vsq̄ꝫ ad vndecimũ numerabis. Sic
q̄ꝫ ⁊ vicesimusquart⁹ a vicesimo disgregat⁹ ē ⁊
xxxj. a. xxvij. disgregat⁹. Cũ ⁊ em̃ ad. xx. ꝑuene
r̃. vij. a. xxviij. vsq̄ꝫ ad tricesimũ p̄mũ nũerab̃.
In septẽnarijs ꝟo scꝺs septẽnari⁹ a p̄mo dis-
gregat⁹ ē: p̄m⁹ nãq̄ꝫ vsq̄ꝫ septimũ ꝑuenit nume
rũ: cõputat̃q̄ꝫ scꝺs ab octauo die ⁊ vsq̄ꝫ q̄rtũ-
decimũ porrigit̃. Sic ⁊ duo septẽnarij q̄ post
viginti sunt disgregato sup putant̃ nũero. A
vicesimoseptimo die vsq̄ꝫ. xxxiiij. hoc itaq̄ꝫ mo
do ⁊ q̄tenarij numerant̃. Et ex oīb⁹ his q̄ di-
ximus cretici abinuicẽ variantur dies.

Ca. ix. ꝺ sign̄ futurã ꝓxiãq̄ꝫ crisiꝫ sig̃ntib⁹.

Crisim sig̃ntia: alia crisiꝫ sig̃n
tia futurã. alia p̄sentẽ.
Et futurã portẽdẽtia crisiꝫ signa ve
locitas ē mot⁹ morbi eiusq̄ꝫ tumul-
tuatio. calor̃ ꝟt⁹ ⁊ maturitatis signo᷑ appitio
in vrĩa. in egõne. in sputo in pulsus magnitu
dine ⁊ velocitate. Et si febr̃ ē q̄ p circuit⁹ accẽ
dat̃ accẽsiōis febr̃ festinẽtia: motusq̄ꝫ ei⁹ celeri
tas difficultas. Et si t̃tiana accẽdat̃ signa hec
oīa celeritatẽ future significãt crisis. Quod si
pariter infirmus iuuenis est: tp̄s anni calidũ:
febris colerica: virt⁹ fortis significantius erit
crisis celeritatis signum. Qꝺ si contraria sint
his signa morbus scilicet tranquilli mot⁹. ca
lor debilis. nec maturitatis aliqua apparent
signa: pulsus paruus ⁊ tardus ⁊ febris circui
tus differũtur. ⁊ accensio debilis est. ⁊ aut ex
illis febris ē que singulis accẽdunt̃ dieb⁹ aut
ex illis q̄ vno accẽdunt̃ ⁊ duob⁹ nõ. ⁊ ifirmus
multe etatis ac p̄sens anni tp̄s hiems ⁊ fridũ
crisis significatur dilatio ac mora. Qꝺ si me-
dia sint signa inter hec q̄ dicta sunt vltima et
p̄ma signũ ē crisim nõ multũ celerẽ nec mul-
tũ tardã futurã. Que vero p̄sentẽ signa crisiꝫ
significãt accidẽtia sunt difficilia q̄ crisiꝫ comi
tãtur. p̄cedit etem̃ ꝫ euacuatio aut emissiões p
q̄s fit crisis molestia grauis turbatio: accidẽ
tia difficillima ⁊ illi qui nõ cõsueuit timẽda in
crisis diligẽti speculatione. Et si crisis die fit
cõturbatio ⁊ molestia nocte: ⁊ si nocte die p̄ce
dunt. Accidentia autem ⁊ sunt infirmi anxie
tas resilio: locorum suo in lecto mutatio: ce-
phalea: obstupefactio: mentis alienatio sen-
suuꝫ grauitas subiti fulgores ꝑhãtasie male

tenebrositas lachrymarum sine fletu fluxus oculorum rubor sine obtalmia: inferioris motus maxille rubor faciei. anhelitus arctatio precordiorum tremor. colli dolor supplani ventris ad superiora contractio. labij inferioris titillatio. stomachi puncture dolor. si dolor. rigor. tremor magnus vrine difficultas: nature constipatio. sitis grauis et alia huiusmodi accidentia difficilia. His accidentibus crisis presens ad esse significat. Cum etenim signa hec apparuerint aut earum aliqua nocte significant eius noctis crastino crisim futuram. Que si die apparuerint nocte die sequente crisim significant futuram. ¶ Singulum autem horum crisim significat malam aut bonam et que bonam significant crisim ea sunt que in diebus crisium fiunt bonarum quemadmodum in precedentibus diximus cum pulsus pariter fortis est et maturitas precessit manifesta. Si etenim in huiusmodi apparuerint habitudine aliqua subsequitur euationum quas supra diximus et fit per ipsam aut patientis sanatio aut ad mitiorem transitus habitudinem. Quod si pariter humoris illius fiat euacuatio qui morbum generat: et ab eo quod patitur membro eiusue partibus certius fit signum sanationis et meliorationis. Significatur autem euacuationis spes ex antecedentibus earum quaque accidentibus: Si etenim patienti rubor accidat in facie et naso aut in temporibus grauitas: aut in collo dolor videtque patiens in oculorum conspectu fulgures mutuos: aut radios: aut tenebrositates: aut sub hypocundrijs distensiones senserit significat cum per sanguinis narium fluxum crisis futura est. Si autem pariter accidat in naso prurigo et rubor infirmusque nares tractauerit significat sanguinis fluxum a naribus non diu differri. Et si qui patitur adolescens est fortior erit narium fluxus significatio: quoniam in adolescentium corporibus sanguis est multus. In grandioribus vero et iuuenibus parum fit narium fluxus. Cum autem egrotandi grauitas fit in capite in stomachi ore dolor subuersio angustiatio vertigo pectoris arctatio supplani ventris ad superiora attractio crisim per vomitum significant futuram. Colere etenim in stomachi supernatant ore propter suam leuitatem: dolorque propter multum oris stomachi fit sensum. Quod si pariter inferius titillet labium et que sub hypocundrijs sunt frigida inueniuntur certius fit signum vomitus et accelerationis eius. Cum autem egroto mentis accidit alienatio: vrine constipatio et egestionis et in corporis manifestis rubor: calor quoque et vapor calidus: qui cum roratione pauca a corpore: tollitur pulsusque pariter lenis est et mollis fluctuoso similis crisim futuram per sudorem significat. Cum vero nihil horum apparet que diximus inuenitque eger puncturas et grauitatem sub vmbilico inferius: aut rugitus signum est crisis per solutionem ventris future maxime si vrina minuatur aut constipetur: sunt enim duo vrine loca et stercorum. Quod si patienti dolor acciderit aut distensio in dorso: lumbisque et consuetum illi est sanguinem ab ano exire et est egressionis circuitus tempus instans significat crisim sanguinis emissione venarum que in ano sunt futuram. Et si mulier est que patitur et menstruorum circuitu crisis celebrabitur. Si igitur aliqua harum fiat euatione: et vna est dierum creticarum bonarum: precessitque maturatio manifesta ac pulsus fortis est et patiens post hoc quietem sentit ac leuiationem: accidentiaque iminuta sunt que in crisi fuerunt calor recedit: bene se habet patiens et pulsus est fortis significant hec crisim plenam perfectam bonamque esse. ¶ Que vero malam significant crisim signis sunt criseos bone contraria. Si etenim ea que diximus appareant signa omnia aut eorum pars nocte aut die que diei non sunt cretice aut certe non bone criseos: nec aliqua maturitatis signa comittantur: pulsusque pariter debilis est et euacuatio alius fit humoris qui morbum non generat cum sic inuenitur res crisis mala est et perdens. Quod si cum medijs habitudinibus signa appareant crisis inter criseos bone et male habitudines: crisis deficiens est et minime completa: scilicet morbus per eam non terminabitur: sed differtur eius finis: in dies qui subsequuntur creticos: quemadmodum si in .vij. fit die crisis non finitur morbus omnino: sed eius restant reliquie vsque in diem nonum aut vndecimum. Quod si in ipso morbus finitur reditum habet et conuersionem ad infirmum. Conuersio autem quando malis fit accidentibus et virtutis debilitate cito ad interitum ducit. Quod si virtus valida est liberatur: sed fatigatur infirmus. Et sciendum quoniam in morbis periculosis secundum maiorem partem crisis ante venit fitque aut in quinta aut in sexta die. In morbis autem salubribus crisis sepius differtur iuxta acuminis eius virtutem et debilitatem.

¶ Capitulum .x. de malis signis mortem portendentibus.

Et quoniam que necessaria erant ad intelligenda vniuersalia signa ostendimus salutem et interitum portendentia: que sunt morbi tempora scientiam quoque dedimus acutorum morborum et prolixorum cum crisis scientia: iam nunc de particularibus incipiemus signis que salutem portendunt: aut interitum in vnoquoque morbo: quemadmodum tradidit hypocras in pronosticorum libro et aphorismorum alijsque queque nobis multa morborum et expulsione et transitu opera nostra factis patuerunt. Primumque de malis disputabimus signis que interitum portendunt. Deinceps de illis que salutem portendunt. Sciendum autem signa hec mala alia alijs superabundare in significatione interitus. Quedam etenim fortissima sunt quedam debilia alia circa fortitudinem et debilitatem media. Ostendit autem hypocras horum cuiusque signorum locum in fortitudine et debilitate dictionibus cuique competentibus in vnoquoque aphorismorum cum exitiosum mortale et morti proximum commemorat quoniam illud mortem proculdubio significat.

significat. Quãdo aũt nequaꝙ malũ ꝛ illaudabile: signt posse a morbo patientẽ liberari: maxie si signa apparuerit laudabilia. Tunc etẽ a morbo salus sperãda est et credẽda. Cũ aũt malũ dicit valde: aut illaudabile valde: significat qm̃ pauci a morbo liberanꝭ: hoc ꝙ3 si illaudabilia simul appuerint signa. Si autez ex signis his duo aut tria appuerũt sine comitatu bonoꝝ interitũ signt. Nos itaꝙ ab hoc loco assignationẽ incipiem⁹ texere signoruz. ¶Dico ergo qm̃ signoꝝ alia in acutis alia in plixis malitiã signt. Nos itaꝙ pmuz signa q̃ hec signt hitudinẽ in acutis expediem⁹ morbis. ¶Signa itaꝙ alia ex accñtibus sumuntur q̃ in corpis ingrediunꝭ hitudines et tactu eius: q̃dã ex accidẽtib⁹ q̃ in malitia inueniuntur actionũ. Alia vero ex his q̃ corpe emittuntur. Alia ex morboꝝ hitudinibus ꝛ passionũ. ¶Et signa q̃ ex corpis sumunꝭ hitudinibus hec sunt assignãda. ¶Facies q̃ sanoꝝ non est silis facieb⁹ signũ est malũ. Fortitudoꝙ signi huius ꝛ debilitas ad malitiã signdã: fit iuxta eius lõginquitatẽ ꝛ remotionẽ a sana facie et ppinquitatẽ eius. Facies que rugosa est attenuata ꝛ informis iuxta illꝺ ꝙ refert hypocras vt sit scil3 nasus acutus: oculi reducti ꝛ ꝯcaui tẽpora reducta: aures frigide ꝛ repsse: adipesꝙ ꝛ eaꝝ inuersi: faciei cutis distẽsa: color ei⁹ liuid⁹ aut virens. alio suffundiꝭ interitũ signt. nisi hec signa solutionis vẽtris cã facta sunt: aut laboris: aut vigiliaꝝ. aut doloris grauis. Si etẽ ab hmõi fiant reb⁹ minus mala. Facies etẽ eiusmodi est assignatiõis in plixis morbis nimioꝙ labore et euacuatiõe multa. In morbis q̃dẽ prolixis ppter a morbo corporis ꝯsumptionẽ ꝛ hũorũ liquefactionẽ a membris carnosis. eorũꝙ desiccationẽ: spũsꝙ iminutionẽ ꝛ sanguis in corp⁹. In labore aut vigilijs ꝛ dolore: ppter eoꝝ q̃ a corpe dissoluiꝭ multitudinẽ: tã spũs ꝙ hũiditatũ: qm̃ꝙ corp⁹ desiccatũ est: iõꝙ calor debilitat⁹ nãlis ꝛ spũs nec ad hec pñt puenire loca extrema. s. corpis. Idcirco itaꝙ corpis attenuãtur extrema ꝛ maxime facies. Appent hec in ea signa eo ꝙ facies parũ hẽat sanguis ꝛ spũs tanꝙ ab epate. lõgius et corde remota: q̃ spũs ꝛ sanguis fornaces sunt: ꝛ qm̃ in facie multa sũt ossa. Cuz itaꝙ caro liquefacta ẽ ꝛ hũiditates: ossa apparẽt reliqua cũ cuti. Si igitur accidẽtia hec in plixis fiãt morbis in tpis fiũt lõgitudine. At vo si in acutis accidãt morbis ꝛ tempus eoꝝ breue fortitudinẽ signt morbi ꝛ magnitudinẽ iõꝙ piculũ portẽdũt ꝛ interitũ. Cũ aũt laboꝛ3 cã aut vigiliaꝝ: aut solutõis facta sunt: aut doloris alicuius minus mala inueniunꝭ. Sic ꝙ3 ꝛ si malus faciei color ex frigore factus est nimio aut regione frigida aut etate senili min⁹ malus ẽ: nisi forte morbi tres trãsierint dies.

ꝛ hec accñtia eadẽ pstant. Si etẽ pstiterint se morbi cã esse signt ꝛ mala mortiferaꝙ. Si aũt oculi albũ fiat rubeum ꝛ vene eius liuide aut nigre: signt eiusmõi res pculdubio interitum. Oculi nãꝙ rubor si nõ ex obtalmia fuerit: cerebri signt repletionẽ ꝛ ei⁹ opimẽti ex materia sanguinea. Uenaꝝ vero oculoꝝ liuiditas ꝛ nigredo: oculoꝝ signt frigiditatẽ q̃ ppriũ sunt interitus signũ. ¶Oculi acumẽ in acutis morbis malũ: nisi aut ab obtalmia aut vomitu factũ fuerit: nisi etẽ fiat his ex cãis multitudinẽ signt materie q̃ ad oculũ defluxit. Et si oculi duo fuerint elati ꝛ coagulati nec moueri possunt pessimũ est signũ: coagulationem nãꝙ signt oculoꝝ et mortificationẽ. Et si sõni tpe oculi appeat albũ ꝛ hõ palpebꝛ3 stet clausis nec ab aliq̃ factũ est euacuatione: nec eger ex more venit in sua sanitate: signũ est maluz ꝛ mortale: cuz eiusmodi res cerebri significet debilitatẽ. ¶Si palpebra labiũ ꝛ nasus torti sint ꝛ liuida mors pxima est. hec nãꝙ accñtia ex spasmo fiũt cerebri liuor vero ex frigore et morte. Extremoꝝ frigus in febribus adustis. i. causon malũ qm̃ apa signt magnũ in visceribus aut ppter frigidos hũores multosꝙ i extremitatib⁹ positos. Si in lingua pustule sint mortẽ signt pximã. Signt nãꝙ in meri vlcera esse multa ꝛ stõ. Et si digitorũ vngues fiãt virides in liuorẽ declinãtes ꝛ pulsus debilis est mors ppe stat: qm̃ accidẽtia hec ex naturalis fiunt extinctiõe caloris. ꝙ si nigri sint minus interitũ signt ꝙ viriditas aut liuor. Qꝺ si cuz nigredine valida ẽ ꝟtus ꝛ patiẽs bñ fert morbũ ꝛ in aliquo dierũ fiat creticoꝝ salutẽ signt ꝛ cũ morbus emissiõe finieꝭ. aut eoꝝ casu locorũ q̃ denigrãꝭ: hec etẽ accñtia a nã fiũt materiã pellẽte q̃ morbũ faciebat in aliqꝺ mẽbrorũ mõ cretico. signturꝙ eiusmõi res infirmi virtute. ꝛ cũ bene morbũ fert qmq3 signa appent laudabilia. Que cũ ita sint salutẽ signt: ꝛ si alr ꝯrioꝙ mõ interitũ nũciãt. ¶Si in patiẽtis corpore vlc⁹ aliqꝺ ab ãtea fuerit ꝛ virescet aut nigrũ fiet signũ ẽ malũ. Cũ etẽ patiẽs ad mortẽ feraꝭ. mẽbrũ hoc patiẽs añ alia emoriꝭ: eo ꝙ virt⁹ in eo debilitata sit nãlis. Si in corpis acutis molestato morbis pustule appeãt parue: q̃si miliũ ĝna: mala sũt qm̃ maturatõis materiei q̃ morbũ ĝnat tarditatẽ signt. Si aũt magne sint ꝛ min⁹ malũ. Si icteritia añ septimũ fiat diẽ: signũ est malũ. Icteritia etẽ per quã crisis fit ante septimũ non exoriꝭ diẽ. Fit itaq3 propꝭ apa qꝺ epati accidit: meatusq3 accidit: meatusq3 opilat colerarũ quib⁹ colere ad fel decurrũt ab epate. Si q̃ sub hypocũdrijs sũt macilenta fuerint: malũ est: qm̃ instrumẽtorũ cibi desiccationẽ signt ꝛ siccitatem. S3 ꝛ si loca hec elata cũ dolore fuerint: et hoc rursus malũ. qm̃ apa signt. ¶Si hoi febris sit et corpus

eius exteriꝰ frigeſcat: interiora aũt adurãtur
cũ ſiti mortis eſt ſignũ. Apoſtema nanqꝫ ſigt
calꝛm in corpis interioribꝰ. ⁊ qm̃ calor oĩs ver
ſus apã ꝯuerſus eſt: ⁊ ad ipſuꝫ ſanguis tẽdit:
ac corpis adurũtur interiora. Et ſi in febricitã
tis corpe calor ineqlis eſt in oĩbus mẽbris: in
tm̃ vt capite calido: palme ⁊ plante fride ſint:
parteſqꝫ vẽtris ⁊ vtrũqꝫ latꝰ plĩmi ⁊ fortis ſint
caloris malũ eſt: apã nanqꝫ calidũ in cerebri
partibꝰ: aut epatis aut ſtõi ſigt. Si febris ne
ꝙ eſt malitia eiꝰ diebus erit creticis maior et
fortior. ¶ Et ſi accẽſio dimittaꝛ ⁊ difficilior a
cendaꝛ peſſima eſt febris. Et ſi acutũ patienti
morbũ tumor in facie accidat ⁊ pedibus ante
quartũdecimũ dieꝫ: ſignũ eſt malũ. Et ſi eiuſ
modi fiat hoĩ icteritia: quartodecio proculdu
bio die moriet aut añ: epatis nãqꝫ ſigt cõpl'o
nis corruptiõem. ¶ Et hoĩm cuipiã febris ſit
acuta fortiſqꝫ caloris: calor ſedeꝛ ⁊ corpis ipſiꝰ
locũdeꝛ tactꝰ ⁊ ſine cauſa q̃ id fieri cogat nõ vt
ſudore: aut nariũ fluxu ſanguis: aut egeſtiõe
aut vrina: aut alia quauis criſi: mortẽ ſigt ve
locẽ. Calor nãq in profundũ ꝯtrahiꝛ corpis
⁊ interiora adurũtur: vitaliſq virtus totis ani
xa eſt viribꝰ materiã morbi pellere nec eſt ei
robur: deficitq ⁊ moriꝛ infirmꝰ. Febris cauſõ
ſi in paribus robuſtior fiat malũ eſt: qm̃ eius
criſis ſexto fiet ĩ die q̃ male eſt criſis dies hec
ſunt ſigna q̃ ex corpis ſumunꝛ habitudibus q̃
interitũ ⁊ malã ſignificãt habitudinem.

Que vero exactiõibꝰ ducũtur ſigna hec ſũt. Si oculi a clarita
te declinent et pter velle lacrimenꝛ ſignũ eſt
malũ. Qđ ſi pariter plurimũ moueanꝛ ⁊ quaſi
retorti ſint: alterq altero minor exitialia ſunt
ſigna. Declinatio etem̃ ocꝉoꝝ a lumine ꝟtu
tis ſigt đbilitatẽ q̃ ex cerebri ⁊ nõ ex aliꝫs ocu
lorũ mẽbris fit debilitate. Lachrymarũ autẽ
fluxus retinẽtis palã fit debilitate virtutis q̃
in cerebro eſt. Qđ ſi pariter febris eſt aduſta
⁊ incẽdẽs ⁊ ſigna mala interitũ ſignt. At vero
ſi febris ſalubris eſt nariũ ſanguis portẽdiꝛ
fluxus futurus. Cõtorſio ꝟo oculoꝝ ſpaſmuꝫ
ſigt cerebri aut lacertoꝝ: quẽadmodũ in ſtra
boſitate accidit. Alterius oculoꝝ paruitas ⁊
minus motus ex tremore fiũt q̃ lacertis accit
aut iſamia. hec aũt duo accñtia iteritũ ſignt.
¶ Et ſi egrotãtꝫ os in acuta aptũ eſt nec clau
ditur interitũ ſigt: qm̃ aut ſpaſmũ aut virtutꝫ
ſignificat mouẽtis debilitatẽ. ¶ Et ſi egrum
ſuo deſcẽdentẽ inueneris lecto verſus pedes
ſignũ eſt malũ ⁊ mortis: ſigt etem̃ accñs hoc
virtutem que corpus fert emortuã eſſe. ¶ Et
ſi expoſitũ inueneris ſupinũ collũq et pedes
ptenſa. ⁊ hoc quoq malũ ſꝫ minus priori. Et
ſi pedes patientis inueneris nudos ⁊ tactuꝫ
eoꝝ non calidũ: manuſq eius ⁊ pedes diuer
ſarum figurarũ ⁊ in expoſitiõe turbata ſignũ
eſt malũ. Hec etem̃ accidẽtia virtutis ſignt de
bilitatẽ: ac viſcerũ calorẽ qui ãguſtiationẽ fa
cit egroto. Ideo ergo pedes denudat quaſi
frigido qui delectatur aere. ¶ Et ſi patienteꝫ
inuenis ſupinũ pedeſq eius duplicatos ⁊ ad
inuicem iplicitos malũ eſt ſignũ: qm̃ hmõi ia
cendi modũ nullus facit ſanoꝝ. ¶ Et ſi corpꝰ
oneroſum fuerit pedeſq ⁊ manus ſilr: ⁊ hoc
rurſus malũ. Hec nãq accidẽtia virtutis mẽ
bra mouẽtis ſignt debilitatẽ. ¶ Egri ſomnus
ſup ventrẽ preter morẽ ⁊ conſuetũ in ſua ſani
tate: ſignũ eſt malũ eo ꝙ paſſionẽ quãpiaꝫ in
partibꝰ ſignificat mẽbris. Et ſi patiẽtẽ in mor
bi ſtatus tpe ſalire videris ⁊ aſſurgere ad ſedẽ
dũ quodcũq inuenit illi adheret exitioſuꝫ eſt
ſignũ. Oportet nãq in morbi ſtatus tpe infir
mũ tranqllũ eſſe ⁊ mãſuetũ. Si ſic ergo ſe ha
buerit reprobũ valde eſt: maxime in peripleu
monia: ſigt etem̃ anguſtiationẽ ⁊ animi ꝯfu
ſionẽ: anhelitꝰ difficultatẽ: ſentit nãq in pecto
re ⁊ pulmone pũcturas cũ arctatiõe nimia qñ
ſupinꝰ iacet. Pectoris etem̃ ptes ſup ſpinã ca
dũt vnde ⁊ arctatio fit: nec aer igrediꝛ iuxta ne
ceſſitatis modũ: ⁊ cũ ſedet anhelatio eiꝰ leuior
eſt. ¶ Dentiũ in febribꝰ ſtridor ſine infirmi cõ
ſuetudie a morbi pricipio malũ eſt ſignũ. hoc
nãq accidẽs aut nãliter eſt ſi maxillarũ debi
les ſint nerui: aut cũ ſpaſmꝰ illis accidit: que
duo interitũ ſignt aut certe icõmodũ qđ cere
bro accidit: hocq inſaniã portẽdit. ⁊ ſi hec ac
ciderit accñtia aiuſq turbatꝰ ẽ: ſignũ ẽ iteritꝰ.
Si i pleureſi phreneſi. cephalea. manꝰ ad fa
ciẽ ifirmũ tollere viderꝫ tãꝗ aliqđ ſit capturꝰ
aut aliq lecturꝰ ſit feſtucã aut paleã ab veſti
bus ſumat vel piete. ſignũ ẽ maluꝫ ⁊ mortale.
Motꝰ nãq manuũ ad hmõi res phãtaſie fit
cã qđqꝫ hoĩeꝫ corã oculis aſpiciat. Phãtaſia
etem̃ i qbuſdã accit ex cerebri repletiõe mor
bi ⁊ ab hũoribus a qbus aliqđ ad oculos por
rigiꝛ: ideoq iſtiuſmodi ſigna interitũ ſignt.
Et ſi phãtaſia inſit patiẽti videatq tanꝗ ni
grũ hoĩeꝫ aut male alicuiꝰ ⁊ turpis figure no
cẽtẽ ſibi ⁊ volẽtẽ ipm interficere ſignũ ẽ malũ.
Sic ⁊ ſi patiẽtẽ mortuoꝝ viderꝫ acclamare no
mina ⁊ hꝰ qꝫ malũ. Sigt nãq in cerebro adu
ſtos eẽ hũores melãcolicos ⁊ qm̃ cerebro ipſi
iã aduſtio nocet. Et ſi i acutis patiẽtẽ morbis
flere videris: ſignũ ẽ malũ. Fletꝰ nãq ẽ aut ex
hũore melãcolico malo aut ex ãhelitꝰ malitia
⁊ ãguſtiatiõe. Acumẽ ⁊ loqndi velocitas i viro
patiẽtie ⁊ mãſuetudis: i acutꝫ morbis ſignũ ẽ
malũ: multã nãq ſigt a nã egreſſionẽ. Sic qꝫ
⁊ viri q̃ mꝉtoꝝ erat ſmonũ taciturnitas malũ.
Et temerariꝫ viri ꝟboꝝ feſtinãtia ⁊ mꝉtitudo
malũ nõ ẽ. Et ſi nec audiet eger nec videt ꝟtuſ
q eiꝰ debilꝛ ẽ ⁊ mors certe pria. Hec etei ſentiẽtẽ
plĩmũ ſignt emortuas ab illo egrediẽtes ſẽſus
ꝟtutes. Et ſi patiẽs ſtatꝰ accẽſiõis febrꝫ tpe tã

ꝗ niuē sup̄ se cadentē viderit signū est malū: hūoꝝ etei sigt friditatē q̄ corpi dn̄ank. Et si anhelit⁹ creber est: malū hoc ip̄m tāq̄ qđ ꝟtutis sigt debilitatē ⁊ eneruationē aliqn̄. Qđ si magnus ⁊ rar⁹ ⁊ hoc ēt valde malū: qm̄ āhelitus hic animi sigt cōfusionē. Sed ⁊ si parit in āhelitu sentit dū emittit friditatē interitū ⁊ mortꝫ sigt viciniā: āhelit⁹ ē friditas friditatē nāl' sigt ⁊ mortē caloris. Et si anhelit⁹ in meatib⁹ offēdit malū ē signum qm̄ pectoris sigt lacertos spasmo molestari: iōq; ⁊ introit⁹ aeris ⁊ exit⁹ turbātur ⁊ ostēdūt. Anhelit⁹ fetor signū ē malū qm̄ putredinē in anhelit⁹ sigt organis. Anhelit⁹ plorātis in acutis morbis signū ē malū qm̄ hm̄oi anhelitū in pueris videm⁹ cū plorāt pp instrumētoꝝ anhelitus debilitatē. Si aūt cōpletis accidat humorē sigt melicū ac incōmodū qđ anhelitus accidit organis. Et si die eger dormiat: nocte vigilet malū est. Et si diei principio vsq; tertia eius transeat ps dormit: minus malū ē. Qm̄ eteni hoiuꝫ nālis ē cōsuetudo nocte dormire ⁊ die vigilare si qn̄ rei fiat nālis cōtrariū malū ē: nisi forte ex ꝯsuetudine accidat patiētis quā san⁹ hūit: ⁊ si sic nō malū. Et si nec nocte dormit nec die egrotās malū ē. dolorē nāq; sigt molestissimū: aut mētis certe alienationē q̄ ex siccitate fit. Et si sōnus dolorē faciat mortale ē signū. Nālis nāq; ē caloris sōni tpe ad corpis mergi ꝓfundū q̄ cibos digerat ⁊ mās in bonū informet. Si itaq; morbi mā fortis ē ⁊ nālis calor debilis: nālem supat materia calorē: morbiq; augetur virtus ⁊ egrotātis habitudo mala. Si quecūq; opꝫ eger fecerit nō in aliquo prodest: morbus eius grauissimus.

De signis q̄ ab his sumunt que corpe emittūt. Signa abhꝫ q̄ corpe sūpta emittūt q̄tuor hn̄t spēs. Pria est q̄ ex egestione sumit significatio. Scđa ex vrina. Tertia ex sputo ⁊ sudore. Quarta ex vōitu. nariū sanguis fluxu: ꝑtus sanguis emissione. Et q̄ ab egestione ducunt signa huiusmōi sunt. ¶ Egestio nigra ⁊ ꝟidis ac fetida vnctuosaq; in morbis acutis mortē sigt. Nigredo et em̄ adustionē sigt humorū: vnctuositas mēbroꝝ ⁊ adipis liq̄factionē ex caloris violētia: viriditas aūt colerā sigt eruginosam: fetorq; putredis magnitudine. ¶ Egestio aquosa tenuis alba aut multū crocea ⁊ spumosa malū. Tenuitas nāq; egestionis malitiā sigt digestiōis: albedo coleras ad intestia nō descēdere ⁊ stōm: sꝫ in oē trāsmitti corp⁹ iōq; icteritiā sigt futurā. Que multū crocea ē multaꝝ sigt descēsuꝫ coleraꝝ ad stōm ⁊ intestina. Spūōsa vētositatis admixtionē egōni mōstrat queādmodū in mari ⁊ cōflictu fit vētoꝝ spuma q̄ muma fit fluctuū ꝑcussiōe. Aut ꝟo calorē imoderatū nimiūq;: queādmodū in bullitiōe ollarū spumas videm⁹ exurgere. Et si egō pauca est plana ⁊ viscosa albaq; aut crocea malū est signū. hec nāq; egestio adipis sigt liq̄factionē. ¶ Et q̄ crocea est calorē sigt fortē qui adipeꝫ liquefacit aut cū adeps cōputruit. Et si varioruꝫ est egestio coloruꝫ rubea. s. crocea nigra malū est ⁊ morbū ꝓtellari significat. hi etem̄ si adunent colores morbos in corpe multos esse sigt. Malitie itaq; eoꝝ cā ⁊ egō reproba est ⁊ mala quā natura lōgo eget tpe vt illis resistat ⁊ morbi in bonū reformet statū lōgitudinē. ¶ Qđ si egestio tm̄ modo colerica est et ab infirmo ciboꝝ abījt appetit⁹ malū est. Significat etem̄ hūores in coleras imutatos: et ciboꝝ amputasse appetitū. ¶ Sic quoq; et si hoi sanguis sit ab olei flux⁹ ⁊ a cibis ꝓhibet malū est signum. Sanguinea etem̄ solutio ex intestinoꝝ fit excoriatiōe. Si ergo ꝓlixior fit passio ⁊ itestina corrodunt ⁊ putrescēt trāsitq; incōmodū ad stōm ⁊ tunicas ei⁹ ac os sui magnitudine iōq; ciboꝝ cessat appetit⁹. Si sanguinis sequat fluxū febris signū est malum: apa nāq; significat calidū magnū in itestinis. Si ab excoriationē patiente carnis egrediat frustrū: signū est mortale vlc⁹ etem̄ significat qđ intestina comedit ⁊ ad scđe ꝑuenit tunice vltimū: ⁊ illā plurimū abstrahit ⁊ si eiusmodi passio est saluari non pōt. Si egōnis emissio paulatim fiat ⁊ frequēs malū cū patiētē mouet singulis horis ad surgēdum cū frequētia eius virtutē debilitās magis aūt si sit pūgēs. ¶ Colere pure si accidāt post sanguis fluxuꝫ malū est signū. qm̄ itestina coleraꝝ vulnerantur acumie. Egō nigra spōte facta si cū febre aut sine febre sit ex pessimis est signis nisi deficiat ⁊ crocea fiat. Sic ⁊ oēs que corpe egrediunt vrine sputū ⁊ emictio si mali sint coloris: malū est signū: nisi forte deficiant ⁊ flauescant. Egestiōis etem̄ nigredo ⁊ alioꝝ hūoꝝ significat adustionē ⁊ malitiā. Que si paulatim flauescāt nāe sigñt virtutē ⁊ cuꝫ morbum supat ⁊ humor ꝯsumit. In quocūq; morbo colera ꝓmū egredit nigra aut supius aut iferi⁹ mortē significat. Si etem̄ hic malus in morbi egrediat ꝓncipijs aut eius significat multitudinē: aut virtutis debilitatē retinētis. Et hoꝝ quodcūq; sit reprobū est ⁊ interitū significās qm̄ virtus humori resistere nequit. Quemcūq; acut⁹ aut diuturn⁹ ꝯsumpserit morb⁹ dehic colera coegredit nigra: ab eo die moriet: sic ⁊ si abortienti accidat mulieri crastina die moritur cū in hm̄oi habitudine virtus cecidit nec opinet q̄s eius robur tanq̄ hūc ipsa humorē expulerit egredit etem̄ sua copia. Causon patiētis nā si ꝯstipet signū ē malū qm̄ calor ad supiora extollitur. Patiētis solutionē si q̄ sub hypocundrijs sunt extenuentur stomaco nocet epati alijsq; ciboꝝ organis ⁊ si solutio co=

mitat tenuitas auget τ maties stōiq3 nocumē tū: τ hoc illaudabile τ mortis ꝓcedēs timorē. Uētositati s cū sono emissio cui hec ꝯsuetudo nō ē aut cupiēti aliq̄d horū nō apparere cum vētositas hec emittit τ facit hoc volūtas: dolorē in vētris significat ptibus. Et si ꝓter velle fiat mētis alienationē τ vtrūq3 reprobum.

De vrina

Si aut viris aut mulierib⁹ vrina sit nigra: malū ē τ interitū signs: τ quāto vrina nigra paucior ē τ peior. Sanguis etenim sigt hūiditatē cōsumptā: aut q̄m q̄ vrinā ministrāt organa itermis posita sint mortis. ¶ Et in pueris vria tenuis τ aq̄sa malū. vrina etē nigra ex hūoꝝ fit adustiōe τ caloris magnitudie. ideoq3 iteritū significāt oībus hoib⁹. Sed cū in pueris vria nālīter grossa ē τ in ea hypostasis mlta pp imutātis copiā ꝟtutis q̄ in eoꝝ ē corporib⁹ τ est mārū cū decocte fuerit grossuz q̄d facere queadmodū sputo accidit in pleuresi emūctiōib⁹ in coriza sanici ī vulnerib⁹ q̄tocūq3 ꝗssior ē τ magis d̄cocta. Si sit itaq3 pueroꝝ vria tēuis aq̄sa aliq̄to tpe lōgo malū ē τ iteritū signs eo q̄ nālī ꝯria sit vrie. Et si ī vria hypostasis sit nigra ī vasis fūdo mersa: aut nubes ad iferiora tēdēs interitū sigt: hypostasis eteni nigra magnitudinē sigt aut ardoris: aut frigoris. Et si fundo īmergitur: aut nebula est τ ad iferiora tendit: morbi significat ꝟtutē τ magnitudinē: q3q3 virtutē superat: queadmodum hypostasis alba eq̄lis fundo in sanitatē sigt τ decoctiōis perfectionē: sic τ vrie hypostasis nigra: si hmōi fuerit figure maturatis sigt priuationē. ¶ Aq̄sa τ tenuis vrina ī acutis morbis exitiosa est. sigt eteni decoctionis ꝓuationē q3q3 nā deficit materie resistere. Significat etiā caloris ad supiora ascēsum corpis τ mētis futurā alienationē. Q̄d si hoc sit τ mēs alienata interitū sigt. Calor nāq3 totus resedit in cerebro τ illud adurit. Q̄d si diuturnior fuerit morbus τ vrina talis: τ signa apparuerint salutē significātia mēsq3 sana est: emissionē sigt futurā sub hypocūdrijs morbus nāq3 diuturnior si sit hūores significat a quib⁹ fit grossos esse τ fridos decoctioni difficiles. Nā3 alit cum sup hāc cōfortata fuerit mām ad inferiora depellit: q̄m bonā facere nequit. Urina fetida τ grossa malū: q̄m fetor putredinē sigt grossities hūoꝝ grossitiez naturāq3 a decoctiōe ei⁹ debilitari. Urina spissa τ turbida q̄ nō clarescit τ si clara fiat q̄ imergitur pauca est hypostasis τ cruda malū: caloris nāq3 sigt vires extra nālis intm̄ vt bullitioni similis sit τ nālis debilitatē virtutis q̄ nullas habeat hūores excoquēdi vires. Si in vrina hypostasis ē in fundo silis suici furfuribus cū valida febre malū ē. Et pei⁹ hypostasis laminulis aut furfuri silis. he eteni hypostases membrorum significant liquefactiōes. Et hypostasis suici farine similis: aut ex sanguis est grossi adustiōe τ decoctione. aut ex carnis grosse liquefactiōe cū partes ei⁹ molles dissoluunt ex caloris nimietate: fitq3 rubigo τ dure desiccant ptes queadmodū aliq̄d frigit insuper opculo hypostasis aūt laminulis silis fit ex mēbroꝝ excoriatiōe radicalisī: iōq3 ꝓma peior. Furfuri aūt silis venaꝝ significat excoriationē: τ iōq3 reliq̄s peior. ¶ Et sciendū hypostases has nōnunq3 exire a vesica τ renib⁹ τ iteritum nō portēdere. Intelliges aūt hec ex eo q̄ patiens circa ptes has τ mēbra sentit dolore. Q̄d si nō fuerit τ febris valida est in toto corpore certum est malitie signuz. ¶ Urine paucitas mala: q̄m aut adustionem significat et humiditatū consumationē. Aut virtutis q̄ vrinam a sanguine discernit debilitatē aut virtutis certe depellentis debilitatē.

De vomitu

Uomit⁹ si sit niger aut ꝟridis zemaro silis malū est. Q̄d si piter fetid⁹ mortē sigt. cā est quā supius exposuim⁹ in egōne τ vrina adustiōis scz vis aut frigoꝛz. Q̄d si hmōi oēs homo euomat colores manifesti⁹ erit interit⁹ signū: sigt etē malas materias ī corpe multiplicatas. Et si fetor comitatur fortius est ad interitum signum ꝑpter putredinem.

De sputo

Cū q̄d expuit patiēs in pectoris passiōib⁹ rubeū est aut purū croceū. nec aliud admixtū ē sputū. emitit q3 cū tussi molesta malū est. Sputuz nāq3 hmōi pur humor facit q̄ emittit τ tussis magnitudo humoris sigt grossitiē τ nāe nixū ad eū expellēdū. Et si viride fuerit sputū aut spumosum peius est ꝑpter hui⁹ humoris. i. viridis malitiā τ spumosi: sicut ante in egōnis dictū est signis. Sputū liuidū τ ipsum malū. Sed oībus peius nigrū cū color hic nimietatem significet adustiōis. Color aūt liuid⁹ aut validū calorē: aut frigiditatē significat. Et oē sputū q̄d doloris nō facit mitigationē maluz: magis aūt nigrū. Significat etē q̄ in pectore ē hūorē malū: naturāq3 illū supare nō posse τ cōsumere. Et oē sputū doloris faciēs q̄etem laudabile. Q̄d in ptisicis paulatim sputū emittit cū fatigatiōe magna pessimū ē τ mortale velociter virtutis nanq3 significat debilitatem τ cruditatem materiei. Quod aūt multum est sputum τ facile emittitur: minus malum est τ ꝑlixioris temporis.

De sudore

Sudor si in nō cretico sit die et nō ī oī corpe nec febris eo mitigat nec patientis leuiat corp⁹ sed ei⁹ fit peior habitudo malū est. Q̄d si sudor ꝑter frigidus est aut in capite τ collo tm̄ peius erit. Et si cum acuta fit febre mortem significat. Et si cuz tranquilla febre τ nō acuta morbi portendit prolixitatem frigidus eteniz sus

dor humorũ sigt frigus et naturalis debilita tẽ ũtutis. Et si sudor ẽ ante maturitatis signa aut humiditatis significat copiã: aut retinen tis debilitatẽ virtutis. Et si sudor horrorẽ se quat morbi sigt magnitudinẽ et vires. Hoc et em̃ fit eo q passio plurimũ corpi inualescat.

De fluxu sanguis nariũ. Nariũ sanguinis fluxus q̃ distillando fit ꝛ niger interitũ sigt et in adustis maxie febribus ac causon: sigt etem̃ cerebro tahanaz in natã: aꝑa. s. sanguineũ ꝛ sanguinẽ in eo corruptũ esse. Et hoc si cretico fiat die: aut cito patiẽs moriet: aut si liberat sꝫ cũ labore magno ꝛ post tp̃s longũ ac alias crises. Et si a patiẽtis naribus colera defluit viridis: aut crocea malũ est. Sigñt nãq cerebro choleras dñari malas que ipsum incendũt. Hec est malorum assignatio signoꝝ que ex his sumentur que a corpore emittuntur.

De signis malis que a morbi sumũtur habitudine. Que aũt ex morbis ducunt signa hec sunt que assignamus. Morbus qui post aliũ fit p̃cedentẽ morbũ: si difficilior est p̃mo. aut in nobiliori membro malũ est. Si dolorẽ capitꝫ senserit patiẽs grauẽ et pseueret cũ febre: ꝛ quoduis modicũ malũ appareat signũ malũ est: sigt etenim pculdubio mortẽ. Dolor etem̃ in capite grauis cũ febre apostema sigt calidũ in cerebro ꝛ opimẽto ei⁹ quẽ si malũ comitet signũ ꝟtutẽ a morbo sigt superatã. Qd si malũ nõ appeat signũ patiẽs liberãdus cũ sanguis nariũ fluxu aut emissiõe sigtur. Nariũ aũt fluxus hac accidit in hitudine ei qui iuuenis ẽ nec i morbo viginti fuit adhuc dieb⁹. Qd si vicesimum morb⁹ trãsijt diẽ ꝛ grãdior est eger aut senex saluatio eius p emissionem fiet. Et si pseueret cephalea et capitis grauitas ac colli phrenesim patienti spasm⁹ illi fiet cõgelatus ꝛ cholerarũ vomit⁹ veneno similis: nec morabit mori. Cephalea nãq a cholerarũ fit ascendẽtiũ acumine in cerebrũ. Cõgelatio aũt cerebri fit ex siccitate ꝛ opimẽti eius. Vomitus ex cholerarũ fit multitudine croceaꝝ que male sunt ꝛ corpi dñantur: mortis ei⁹ acceleratio ex morbi malitia ꝛ cũ passiõis hui⁹ locus nobilis. Et si patiẽs debilis est virtutis statim vt vomit⁹ accidet vel ꝯgelatio moriet. Si robustus est in diẽ differet mors tertiũ. Si mẽs percussionis cã i capite alienata sit aut corrupta signũ est cerebro et ventriculis eius incõmoda fctã Si in cerebro fiãt emissiões ꝛ ad ventriculos eius penetrent mortem significant: ventriculi nãq cerebri spũm ꝯtinent aĩalẽ. Si ergo incõmodũ illis acciderit spũs cessat ꝛ vita deperit Si ex vini potu alienatio accidat mẽtis ꝛ horror malũ est: ꝓpterea q vaporibus vini cerebri ventriculi repleti sunt ꝛ calefacti. Quod si horror pariter fiat sigt cum sua vinũ multitudine calorẽ submergit naturalem ꝛ coagulat. Si apoplexia ebrio subito fiat spasmat ꝛ moritur nisi forte febris illi accidat hora q̃ crapulevini hñt dissolui: apoplexia nãq in hmõi habitudine ex cerebri ventriculoꝝ fit repletiõe neruorũq a vino. Et cũ in vino subtilitas est queq ab ipso facta est repletio dissoluit hora qua ebrietas dissoluẽda ẽ: febris quoq cũ accidit materiã subtiliat ꝛ dissoluit: fit cũ non accidit ebrietatis sua solo hora: nec febris supuenit ipm spasmari ꝛ mori passionis magnitudine. Cui dũ sanus est subit⁹ fit capitis dolor ꝛ statim tacitus fit ꝛ stertere illi accidit in septem moritur dieb⁹ nisi forte febris illi fiat. Apoplexia nãq vt diximus ex cerebri vẽtriculoꝝ fit repletione a grossis hũorib⁹. Stertere aũt si in apoplexia fiat eius sigt et vires ꝛ magnitudinẽ. Egritudo nãq sua virtute lacertꝫ pectus accidit mouẽtibus quẽadmodum ait hypocras: apoplexia si fortis est ꝛ diẽ nõ transit septimũ. Et in alio ait aphorismo: apoplexiã fortẽ sanari impossibiliũ: debilẽ difficiliũ. Quoniã apoplexia acutoꝝ est quiddã morborũ: cuius finis in die quarto est ꝛ. vij°. qm̃ q̃ passio in mẽbro est nobili tp̃s hoc ꝓtrãsire nequit nec põt cerebrũ ampliori q̃ hoc tpe difficilẽ pferre passionẽ. Et si febris accidat superfluitatẽ dissoluit ꝛ subtiliat ꝛ morbus recedit. Et si cũ ꝯtinua febre forti: dolor fiat molest⁹ ꝛ grauis intra aurẽ: signũ est malũ. Dolor nãq hoc in loco grauis apostema approbat eẽ calidũ qd neruis accidit auditus: doloreq et egritudo cerebrũ vsq ꝓtransit eo q illi proximũ sit. ideoq pariter mẽtis accidit alienatio ꝛ interit⁹ sequitur. moriuntur aũt nõnulli quibus hec accidit subito quẽadmodũ i apoplexia fit. Et si patiens iuuenis est prima morit ebdomada: qm̃ hac in etate febris fortior est ꝓpter caloris virtutẽ ꝛ cholerarũ in hac etate multitudinẽ. Qd si egrotãs senex est post hoc morietur lõge. febris etenim calor in corporibus senũ debilior est: ꝓpter caloris debilitatẽ ꝛ cholerarũ in eoꝝ corpibus paucitatez. Hac itaq de causa in senibus piculũ minus ẽ: qm̃ ex morbi lõgitudine nõnũq aures coꝝ saniẽ emittũt ꝛ liberant. At vero iuuenes anteq̃ in saniem vertant moriunt: propter eã quã diximus cãm. Qd si sanies fiat et auribus emittatur signũq illis bonũ appeat salus illoꝝ speratur. ¶ Si in lingua pustule appareant magne. vt cicer ꝛ extrema frigescãt mortẽ significant primã. ¶ Significat nãq pustulas has meri stomacho eiusq confinibus accidisse. Si in collo apostema appareat nigrũ et turgidũ cũ mẽtis alienatione: aut vigilijs. aut malo anhelitu: signũ ẽ malũ: qm̃ õ illd faciũt aꝑa cholere male sũt. Et si in gurgulione vlc⁹ appeat

cū febre ꝯtinua est malū:maxieq̄ si pariter signū apparuerit malū ⁊ reprobū sigt nāq̄ periculū:qm̄ hoc vlc⁹ in loco transglutionē prohibet doloris cā:respirationēq̄ ꝓhibet aeris: vnde ⁊ patiēs suffocaꝛ ac moritꝛ. Cū qui suffocatur multo egeat aere caloris cā. Sic ⁊ si febricitanti suffocatio accidat repētina:nec trāsglutire preualet aliq̄d mortis est signū. Sed ⁊ si febricitāti colli accidat curuatio ⁊ difficilis est trāsglutio illi:nec in collo eius tumor apparet mortē sigt. hoc etem̄ accn̄s sigt aut in meri:aut in lacertis illud subinnoluētib⁹ ap̄a esse. Apostemaq̄ neruos ⁊ nuchā contrahit: trahunturq̄ cū eis spōdiles ⁊ collū curuatur. Si iugulatio homini insit:nec cū ea aut in collo:aut i gurguliōe ap̄atis aliquid appeat aut ruboris ⁊ dolor difficilis est:⁊ cū anhelitū vult surgit ad sedendū nec iacere p̄t prima morieꝛ septimana:aut an̄. Si em̄ ap̄a non appeat in gurgulione loco q̄ meri est transitus et meat⁹ ac gutturis sigt apostema intus guttur esse:⁊ cū anhelitus oppilatur meat⁹:ideoq̄ necessario patiēs suffocaꝛ. Orthomia aūt hac in passione fit:cū patiēs si supinus iacet mēbra anteriora sup posteriora cadūt anhelitusq̄ oppilaꝛ meatus intātū vt eger collū erigere habeat necesse:apiturq̄ parū gutturis meatus: ideoq̄ patiēs deperit ꝓpter meatuū.s. oppilationē. ¶ Quināctia aūt que hmōi ē:ſ3 tamen eius rubor in gurgulione ⁊ ap̄a appet:mortifera est:ſ3 mors eius tardior. hac etem̄ quināctia ap̄a in gutturis est extremo ⁊ meri ideoq̄ dolor minor et orthomia nō difficilis. vnde et huius differtur interitus. ¶ Cū aūt collū rubore suffundiꝛ et pectus longioris est tp̄is et sperāde patientis saluti magis proxima: nisi forte subito rubor ad interiora occulteꝛ. Rubor nāq̄ si ad exteriora missus appareat i pectore ⁊ collo:significat qm̄ natura materiam ad exteriora pellat:⁊ gutturis liberantur interiora. Cū autē occultatur rubor ad interiora ꝯuersus semel significat cu3 passio ad guttur ꝯuersa est et pulmonē. ⁊ exitiosum est. Et si occultatio ruboris creticoꝝ aliquo fiat die. ⁊ in corpis exterioribus emissio appet: aut patiēs aliquā reijcit saniē:sigt a morbo liberationē. Q̄ð si occultatio fiat ruboris hoꝝ nullo apparente signoꝝ:⁊ videris patiētē esse tanq̄ eius si sit sedatus dolor:mortē significat aut morbi reditū. Sētit aūt a dolore quietē. qm̄ apostema ad pulmonē transit cui sensus est. ideoq̄ qui egrotat molestiā nō sentit. ¶ Si hoi q̄nātia fiat et sanatur ab ea:ac materia ad pulmonem declinat:in septem morietur diebus. ¶ Si fune homo suffocetur aut alia re: nec ꝑficiatur suffocatio appareat aute3 eius in ore spuma non liberatur a morte. Suffocatio etem̄ cum super gurgulionem ceciderit ⁊ gutturCompresserit ac pulmonis canalem aer intrare ꝓhibetur: ⁊ supfluitas egredi fumosa: dēsaturq̄ fumosa supfluitas sup cor ⁊ pulmonem: cuius emissionem facere nitiꝛ pulmo et suis instat viribus. Emittit itaq̄ parū quidva porꝛū:⁊ cū his humiditatē subtilē. atq̄ abinde fit spuma. Spuma nāq̄ ex humiditate fit ⁊ vētositate hac in habitudine. queādmodū maris accidit in vndis. cu3 illas ventus ꝑcusserit ¶ Et cui pleuresis est nec aliq̄d expuit:ac orthomia illi accidit intantū vt anhelare iacens nequeat moritur:⁊ eni3 ap̄atis magnitudinis fit cā ⁊ virtutis a maturatione debilitate ⁊ expellēdis q̄ in eis sunt:⁊ cū pectoris partes q̄s iacet eger super apostema cadūt:ideoq̄ meatus oppilantur anhelitus. vn̄ et orthomia accidit. ¶ Et cuius pleuresis dolor nō mitigaꝛ per sputū ⁊ excreationē nec per flebotomiam ⁊ medicamē soluens. nec per cataplasmata ⁊ alias curas ac regimē malū est:qm̄ in saniem vertitur. Omne etem̄ calidū apostema si medicaminib⁹ prohibentib⁹ ⁊ dissoluentib⁹ non mitigatur:in saniei transit coadunationē. Si in peripleumonia ⁊ pleuresi fiat sanies. ⁊ post cholere in sputo ducunꝛ. vt aliq̄n saniē spuat ⁊ simul vtrūq̄. signū est malū. Naturā etenim significat ab ap̄atis maturatione deficere: et qm̄ totā nō p̄ōt materiā in saniē alterare propter hūoris malitiā. Et si saniei sputū septio incipiat die patiens quartodecimo moritur. Septimus nāq̄ dies creticus ē ⁊ morboꝝ est in eo finiri aliqua euacuatiōe queādmodum alias dictū. Si ḡ malū in eo appuerit signum ⁊ mala infirmi hītudo āgebiꝛ mortē sigt quēadmodū si materia hoc deficeret die bonū significaret ꝓpter eā quā diximꝰ cām. Ideo ḡ quartodecimo die moriꝛ:qm̄ hmōi signū hoc in die mortale. Et si infirmo signū q̄ð liberationē significet appuerit mors eius in septimūdecimū aut vicesimū transferꝛ diem iuxta signa bonū sigūtis vim. Et si malū boni loco signū appareat eger nono aut vndecimo moritur die. iuxta signi malū sigūtis fortitudine3 ⁊ debilitatem. ¶ Si lateris locus pleuresim patientis nigrescat mors illi velox adest. Materia namq̄ mala sua magnitudine ad exteriora fertur ab interioribus. ⁊ nigredo materiei signū est malitie. ¶ Ex pleuresi peripleumonia facta malum est signū. Malus etenim humor a quo pleuresis facta est eo q̄ multus sit:nec pectus ei sufficiat capiendo ad pulmonem pars eius tendit ⁊ incōmodū in hoc crescit nobili membro. ¶ Et sciendū qm̄ saniem habētiū qui moriūtur que fit ex pleuresi ⁊ peripleumonia grādiores sunt ⁊ senes. Reliq̄ saniei spēs vt ptisis vlcus ⁊ ap̄ata q̄ sub hypocūdrūs sūt adolescētes ꝯpli⁹ interimūt. In pleuresi nāq̄ et ꝑipleumonia patiens ꝟtute eget:

qua q̄ in pectore ⁊ pulmone adunata sūt emit
tat. Senū āt est debilis ꝟtus nec horū ꝑ sputū
ꝓualet purgare loca: nec febris in eis fortis ē:
vñ nec tm̄ q̄dē vt iuuenes molestat̃. Adolescē
tes ꝟo ex pleuresi ⁊ ꝑipleumōia liberātur qm̄
fortiores: possūtq; emittere pectoris ⁊ pulmo
nis saniē facilꝰ. Qm̄q; eoꝝ fortis ē calor ⁊ re
liq̄ eorū apata febris comitatur difficilis q̄ in
mēbra trāseat radicalia: ideoq; eoꝝ ꝯsumitur
hūiditas ⁊ virtꝰ dissoluit̃. ¶ Cui pleuresis est
aut ꝑipleumōia si dissolutio fiat vētrꝫ illauda
bile ē maxieq; si septimo acciderit die. Solo
etem̄ pectꝰ nō purgat ⁊ pulmonē sed ꝟtutē de
bilitat nec pōt morbi pellere mā̃ꝫ ꝑ sputū. Qd
si añ septimā fiat solo signū ē naturā nōdū cō
fortari ad mãei maturationē ⁊ morbi. sꝫ ꝟtu-
tis fit h̄ ꝺbilitate retinētis. ¶ Sic ⁊ si cui ptiſ ē
fiat solo morit̃: eiusq; cā retinētis est debilitas
virtutis ⁊ qm̄ mēbra liquefiūt radicalia ⁊ dis-
soluūtur. ¶ Et si pleureticis vel ꝑipleumōicis
emissiões fiāt in pedū ꝑtibus: quodq; spuēdo
emittit̃ difficile exit ⁊ parue ē quātitatis ⁊ indi
gestūq; ⁊ in vria hypostasis nō appet laudabi
lis. sigt̃ qm̄ in qua illud factuꝫ est disgregatio
extirpabitur cuꝫ sua est in malitia mā̃. ¶ Et si
emissiões occultent̃ ⁊ febris nō deficit. ⁊ sputū
vt prius ē difficile emitti ⁊ paucuꝫ infirmi alie
nabitur aius ⁊ moriet̃. hec em̄ accidētia sigt̃nt
qm̄ materia pessima est ⁊ ad suum reuersa lo
cū. ¶ Si corriza pleuretico fiat aut ꝑipleumo
nico. signū est malū: eo ꝙ hac in passione mā̃
multa est ⁊ ad pectus descēdit ac pulmonē: in
nititurq; loco patienti ⁊ malū auget̃. ¶ Cui sa
nies ē i pectore ⁊ vrit̃: si sanies vini feci aut lu-
to silis exeat: morit̃. qm̄ materiā nā̃ nō deco-
xit: nec alterat̃ in mēbroꝝ radicalium nāꝫ sed
in sua remanet malitia. Si qd ptisicꝰ expuit fe
tet odore cū sup̄ prunas mittit̃ ardētes mortē
significat. Fetor etem̄ sputi putredinē signifi-
cat pulmōis. aut humorū putrefactionē. ¶ Et
si pulmo corruptꝰ ē ⁊ iteritus sequit̃. ¶ Si pti
sici concludat̃ sputū mortē significat qm̄ virtu
tis ōñdit debilitatē. Sanies vero si nō emitta
tur pulmonē corrodit ⁊ ad cordis tēdit ꝑtes.
¶ Si hoī cuipiā solo est mala vt egō nigra ⁊
viridis ⁊ fetida: dehic cōstipetur ⁊ nō exeat mē
bra corrumpūtur. ¶ Alienatio mētis in ptisicꝫ
malū: accidēs nāq; est alienū. ¶ Et si ptisicoꝝ
defluāt capilli ⁊ fluxꝰ illis fiat vētris: mors il-
li ꝓxima ē. hec etem̄ duo accñtia ꝟtutis sigt̃nt
retinētis debilitatē ⁊ hūiditatis defectū. ¶ Pti
sicis cephalea si fiat signū ē malū: qm̄ accñs ē
alienū mā̃rū signs malaꝝ l cerebꝝ ascēsum.
¶ Ptisicus si multū emiserit sudorē malū. qm̄
humiditatis sigt̃ cōsumptionē q̄ inter mēbroꝝ
est partes. ¶ Si qd ptisicus expuit multū est ⁊
faciliter: vita illi prolixior est ⁊ tardat̃ mors.
Multuꝫ etenim ⁊ facile sputum virtutem sigt̃
validā q̄ pulmonē a sanie purgat ⁊ mā̃ matu
ra pauce grossitiei ⁊ viscositatꝫ. Sputū āt pau
cū ⁊ qd difficile emittit̃ ex ꝟtutis ē debilitate
q̄ pulmonē mūdare nō pōt ⁊ mãei grossitie et
cruditate. Cui defectꝰ sine manifesta fit cā se
pius subito moriet̃. Sincopis etem̄ sine ma-
nifesta cā ex humoribus fit malis q̄ ad cordis
influunt ꝑtes. Si vero ꝓlixius fiat huiꝰ mā̃rū
fluxus tēpus cordis augetur debilitas ⁊ ma
teria ad ipsum influit fortis: calorē infundēs
naturalē ⁊ extinguens. Si tremor cordis ho-
mini grauis accidit continuus morietur subi
to. Tremor nanq; mala fit ex cōplexione que
cordi accidit ex mala mā̃. ꝙ si cordi diutiꝰ in-
stet eiꝰ dissoluit̃ virtus ⁊ calor extinguit̃. Si in
pectore vulnus fiat qd ad cōcauitatē eiꝰ pene
tret ⁊ cordis partes mortē sine dubio signifi-
cat cū pectus ⁊ cor vite sint fornax. Si vomi-
tū habēti singultatio accidat ⁊ i oculis rubor
signū est malū. Singultatio nāq; spasmꝰ est q̄
stō accit q̄ ex repletiōe ⁊ euacuatione fit. Et si
cū vomitu fiat significat̃ ex euacuatiōe eē qui
spasmus peior est eo qui ex repletione fit. Si
aūt oculi rubeāt sigt̃ passionē ad cerebꝝ ascē
disse. Sic ⁊ si singultatio ex solutiōe fiat alijsq;
ex eūatiōibꝰ. ¶ Hydropisis q̄ post morbos fit
acutos si cū ea febris sit ⁊ molestia malū est ⁊
mortale. Cū em̄ hydropisis ex epatꝫ fit frigo
re ⁊ ꝟtutis debilitate gñantis fit: curatio eius
per calefactionē ⁊ medicaminū vsum calorū.
Et si hmōi vtat̃ q̄s febris auget̃ ⁊ molestia: cū
molestia aut apatis cā sit calidi aut caloris fe
bris pūctura: cū aūt refrigerātibꝰ vtimur vt fe
bris minor fiat hydropisim augemꝰ. iōq; in-
firmus circa hoc sepe depit. Hydropico si tus
sis accidat grauis signū est pessimū. Hocqꝫ si
tussis dñantis in pulmonem humiditatis cā
fiat ꝙ si ab alia cā minꝰ malū. Si hydropico
colerica accidat solutio malū est. Cū etem̄ hy
dropisis ex materia fit frida cū a corꝑe mate
ria euacuat̃ calida morbi augeri ⁊ roborari
materiā: ideoqꝫ eger deperit. Si sub hypocū
drijs apostema fiat calidū pariterqꝫ subuer-
siones sepiꝰ moueant̃ ⁊ frequēter isaniā sigt̃
futurā ⁊ ꝑiculū. Hoc enim apa ⁊ passionem in
ore significat esse stōaci ⁊ diaphragmate: vñ ⁊
mentis ꝓfert alienationē ex horū duū mem-
broꝝ cū cerebro cōparticipatiōe. Si in epate
aut stō aut splene apa fuerit calidū malū est ⁊
si magnū iteritū portēdit. hec em̄ mēbra excel
lētia sunt ⁊ maxime vtilitatis per que mēbra
stāt ⁊ corpis ꝯstitutio. His itaqꝫ si incōmodū
accidat malū est: ⁊ si magnū actiōes eoꝝ defi
ciūt ⁊ patiēs ꝑit. Et si ab epatis apate singul
tatio fiat malū ē signū. Apa nāqꝫ hmōi epa-
tis magnū est calidū ⁊ vsqꝫ stōm molestia fer
tur. Jōqꝫ in eo colere generant̃ multe q̄ ipm
pungunt ⁊ singultatio oritur. Si qd sub hy-

pocūdrijs est apā in lacertis fuerit vētris ꝑicu
lū nō minatꝰ nisi magnū sit: tuncqꝫ ꝑꝑ magni=
tudinē ⁊ nāe debilitationē a resistēdo. Et oia q̄
sub hypocūdrijs sunt apāta in pncipijs ha=
bēt periculū. Et si .xx. trāseāt dies ⁊ febris du=
rat: ac apā nō dissoluitꝰ saniē facit. Hoꝝ apātū
saniē habētiū cui rotūdū nō est caput ad exte=
riora declinās: sꝫ caput eius latū est ⁊ magnū
periculū portēdit. Cuius eteni caput acutum
est materiā sigt subtilez tenuitatēqꝫ ⁊ calorē.
vnde cito maturatꝰ ⁊ sanies fit. Et eius inclina
tio versus cutē. nobis sigt mēbri salutē ab eo.
Qd aūt magnū ⁊ capitis lati multitudinem si
gnificat materie ⁊ grossitiem: naturāqꝫ debili
tari ab ipsius maturatione ꝑꝑ grossitiē eius: ⁊
ab eius expulsione ad exteriora ꝑpter multi=
tudinē. ¶ Si eruperit apostema ad interiora
anime fit cōturbatio ⁊ virtutis casus ac peri=
culū fit magnū. Et si eius ad exteriora ⁊ iterio
ra fiat eruptio mortē significat. Eruptio nāqꝫ
ad exteriora ⁊ interiora morbi significat ma=
gnitudinē. Omnia apostemata si magna sint
⁊ molesta. duraqꝫ periculū significāt ⁊ mortez
ꝑpter morbi magnitudinē ⁊ virtutē quoniāqꝫ
naturā deuincit. Si hoi in epate sit hydropis
⁊ rumpit aqua ad operimentū quod vocatur
siphaces eius interiora aqua replentur ⁊ mo
ritur: hydropis eteniꝫ que in epate est tumor
est qui operimento ipsum inuoluenti fit aqua
repleto. Si ergo tumor hic eruperit: aq̄ ad si=
phacem vel thyrbuz defluit replenturqꝫ loca
hec rubiginosa aqua que operimētū comedit
exuritqꝫ ⁊ infirmꝰ parit. Qui hydropicoꝝ inci
ditur aut coquitur: fluitqꝫ ab eo saniei ⁊ aque
multū quid semel interit. Omnis eni semel fa
cta multa euacuatio: virtutē dissoluit ⁊ debili=
tat intantū vt restitui nō possit. Egreditur nā
qꝫ cuz aq̄ q̄ntitas spūs multa. Cui sub hypocū
drijs apā est in stō aut alijs inferioribus mē=
bris si erūpat ⁊ sanies ab eo silis exeat feci vi=
ni aut amurce exitiosuz est signū. Nā nāqꝫ ni
hil agit in materia: nec maturat eam vt sanies
fiat alba. Ictericorū epar si durū sit maluz est
signū: durū etem apā significat: apā antē epa
tis durū in hydropisim sepiꝰ defert. Si q̄ sub
hypocundria sunt ventris supplano tenuia
sint ⁊ macida: in solutionē patientibus croni
cam malū est: humiditatis nāqꝫ instrumento=
rū cibi significat cōsumptiōez ⁊ desiccationem
cū hmōi res est. Si ex colica q̄ vocatur ileos vo
mitꝰ fiat ⁊ singultatio malū est: q̄ si spasmus co
miteꝰ interitus portēdiꝰ: hac em in spē colice
intestia opilātur subtilia nec pōt emittere nā
egestionē ad iferiora: q̄re ad supiora pellit ⁊
stōm ac cū vomitu erit. Quare stō fit molestia
incōmodūqꝫ hoc vsqꝫ ad cerebrū deferꝰ ⁊ trā=
sit ad spasmꝰ accidit ⁊ mētis alienatio. Hec aūt
duo accn̄tia exitialia sunt. ¶ Cui strāguria in

colica ileos dicta fit i septē moriꝰ diebꝰ nisi for
te supuenerit febris ⁊ vria ꝯfluat multa. Hoc i
nēi caplo .vj. aphorismoꝝ hypocratꝫ sermonē
quē Galienꝰ hypocratis negat eo q̄ cāꝫ itelli
gere nequerit. Si hoi cuiqꝫ lūboꝝ sit dolor cū
febre ascēderitqꝫ dolor ad diaphragma ⁊ ab i
ferioribꝰ q̄escat locꝫ mortale ē signū maxieqꝫ
si qduis modicū malū appeat signū. Tūc et=
em mortē ꝑculdubio portēdit his etem in lo
cis dolor cū febre ex apāte fit calo apā hoc cū
ad diaphragma ascēderit alienatio fit mētis
ꝑꝑ diaphragmatis ⁊ cerebri cōparticipatio=
nē ⁊ hoc mortale. Et si vel modicū fiat simul si
gnū malū mors ꝑculdubio fiet Et si laudabi
le accidat signū v̄tꝰ ad morbū ꝯfortatꝰ maturā
dū ⁊ in saniē v̄tiꝰ. Cū in vesica duꝝ fuerit apā
⁊ q̄ nō dimittit febris comitatꝰ mortale ē. apā
nāqꝫ duꝝ si vesice accidat intestinū cōprimit
⁊ egō nō erit. Et si febris sit cōtinua ac dolor
mortale est: nisi forte eger vrinā mingat dige
stā in qua sanies sit ideoqꝫ liberetꝰ. Et si hoꝝ
nihil ē ac febris nō deficit mors prima ē: aut
ꝑma aut certe hebdomada scd̄a aut aū. Si
ꝑgnāti in ascitꝰ herisipila mulieri in mr̄ice mor
tis est signū. Si in epate stō renibꝰ aut vesica
vulnus fiat magnū mortē portēdit cū autem
paruū est sanari patiēs poterit. ¶ Vidi vulnꝰ
in grossis itestinis ⁊ egrediebatꝰ ab eo egō ⁊ q̄
patiebatꝰ liberatꝰ est. Et vidi vulnꝰ qd in capi=
te factū ad operimentū penetrabat tenue cu
rauiqꝫ patiētē ⁊ sanatꝰ est. Galienꝰ aūt refert
se in epatis ꝑtibus plagā vidisse ⁊ extremitas
q̄dā epatis abscissa est ac patiēs sanatꝰ ē. Cū
aūt vulnus aut in conicū aut gibbosum cadit
epatis latus patiēs nō viuit. Et vesice ad con
cauū si vulnus penetret icurabile est cū suba
eius neruosa est ⁊ vix cōsolidatꝰ. Et renes cuꝫ
carnei sunt si vulnꝰ illis incidat nō magnum
quo eoꝝ nō cessat actio cōsolidatꝰ. ¶ Si in cō
tinua fiat febre rigor sepiꝰ ⁊ virtꝰ debilis ē mor
tē significat. Rigor nāqꝫ si multꝰ fuerit ⁊ sepe
in debili corpe cōcutit illud ⁊ frāgit ac laniat
ac debilitas eius augetur ⁊ virtꝰ oino cadit.
¶ Si in febre stō incēdiū accidat ⁊ tremor si=
gnū est malū. Palpitatio nāqꝫ ori accit stōi ꝑ
colerarum multitudinem ⁊ vim. Si in mem=
brorum aliquo apostema sit aut dolor: ⁊ post
hoc angustiatio exestuet ⁊ sitis mortem signi
ficat. Calor nanqꝫ ad interiora ꝯuertiꝰ corpo
ris ⁊ cordis partes stomaciqꝫ ⁊ vtrūqꝫ incen=
dit. Cui in acuta accidit quidem febre per qd
habet fieri crisis: dico autē euacuationū ali=
qua ⁊ nihil ꝓdest si tertio apparuerit malum
die signū ꝑculdubio ꝑibit .: Et si q̄rtus tertio
silis est dies: eius iteritꝰ sexto occurrit die aut
septimo. In causon si tetanus fiat aut spasmꝰ
signū est malū. Hac etem in habitudine spas
mus fit ex euacuatiōe hūiditatis ⁊ ꝯsiccatio=

ne eius vnde ꝑ mal⁹. ¶Si in aliq̄ fiat euacuationū singultatio multa vt sanguis vomit⁹: solutionis ⁊ aliarū: signū est malū: singultatio nāq; spasmi spēs est q̄ ex repletiōe fit aut euacuatione: ⁊ q̄ ex euacuatōe fit spasm⁹ exitialis est ⁊ difficilis est ad curādū. ¶Cui tetanus accidit in q̄tuor morit dieb⁹ quos si trāsierit sanat. Tetanus nāq; inter acutissimos numerat morbos: eiusq; crisis in q̄rto fit die: cū virt⁹ laborē nō ferat vitēsi mēbri tpe longiori. Si ex sanguinis fluxu alienatio fiat mētis ⁊ spasm⁹ illaudabile est. Sāguis nāq; si nimius in euacuatiōe fuerit siccitas fit ⁊ ab hac spasmus: ⁊ si passio ad cerebrū pferat: mēs alienat ⁊ patiētis mors timet. ¶Si in corpore emissiōes fiāt magne ⁊ apa ab eis nō oritur malū ē: qm̄ apa in corporis est interioribus. Si infantibus vlcera fiant pessima ⁊ necis interitus est signū. Infantes nāq; non ferunt molestiā nec medelā tollerāt. Si in febre palpebra fiat turgida superior reditū sigt morbi. Hoc em̄ ex caloris fit debilitate naturalis: ⁊ cū mēbra que morti pximāt intumescunt vt mortuoꝝ cadauer. Cui in lūbis antecedēs est molestia: ⁊ in latere pustule oriūtur putride: signū est malū eo q; mā a mēbris trāseat inferioribus ab nobiliora. Si morb⁹ infirmi nō ꝯuenit nature etati ⁊ tēpori anni p̄senti malū est: ⁊ q̄ patitur periclitat. Morbi nāq; cōplexio hoꝝ resistit oim cōplexioni: ⁊ illam reuincit ac illis sua dn̄atur virtute ⁊ viribus. Ideoq; piculū sigt: cū natura morbo neq̄t obstare. Hec de malis dicenda videbātur signis: que periculū significāt ⁊ interitum portendunt.

¶Capitulum .xj. de signis a morbo liberationem portendentibus.

Et quoniā omnia signa ostēdim⁹ mala q̄ periculū significabāt queq; interitū portēdebāt iā nunc salutem portendētia exponamus signa: q̄bus in morbis apparētibus infirmus a morte fit securior. Hec etiā signa quēadmodū diximus alia ex corporis sumunt habitudine ⁊ figura ⁊ virtute: alia ex actionū bonitate. Alia ex his q̄ corpore emittunt alia ex morbi natura. ¶Et q̄ ex corporis sumūtur habitudie hec sunt. Cū infirmātis faciē sani faciei hoi videris similē: maxieq; sue q̄ fuit in sanitate signū est salutis a morbo illo. Sepe em̄ faciei ifirmi figura nālis sicca est attenuata: ⁊ nasus acut⁹ color plūbeus aut alicui⁹ coloris mali: ⁊ si eiusmodi fuerit in morbo nec mutat hītudinē significat timēdā sed salutē. Et si calor in egrotātis corpe eq̄lis est oino mīme diuersus salutē sigt cū viscera ab apate oi sana demōstret. Si septio fiet die icteritia aut post illū i dieb⁹ creticis: a morbo sigt salutē. Significat nāq; naturā ꝯfortatā ad expellendas sup̄fluitates colericas in corpis exteriora. Et si q̄ sub hypocūdrijs sūt oi vacua sint grossitie: ⁊ piguia salutē significāt a morbo: hoc nāq; signū sanitatē approbat cibi organoꝝ ⁊ virtutem.

De signis salutē portēdētib⁹ sūptꝫ ex actionibus aialibus.

Que aūt salus ab actionum sigtur bonitate: alia ex actiōibus sumit aialibus. alia ex vitalibus. alia vero ex nālibus. Et q̄ ex aialibus vt mētis sanitas: cōsiderationū bonitas: sensuū claritas: facilitas mot⁹ infirmi ⁊ reuolutiōis: q̄q; vt decet iacet maxime p sua cōsuetudie. Oīa hec signa sunt salutis a morbo: ⁊ ifirmū securū reddūt. Sigīt nāq; cerebri salutē ac robur ⁊ eoꝝ q̄ ab ipso pdeūt: mouētis volūtarie ꝟtutis. bonitatē: natureq; valitudinē ad consueta querēda. Sed ⁊ si patiēs nocte dormiat die excitet experrecto a sōno i seipo melior habitudo appeat ꝟtusq; ⁊ hoc signū ē bonū. Si sit eteni patiēti mētis alienatio ⁊ experrectus ad se sentit animū redijsse laudabile ē signū. Sōni nāq; tpe māꝫ morbi superauit nā ⁊ sua digessit ꝟtute. Et sciēdū nō in oi tpe mētis bonitatē bonū eē signū. diariā etem̄ q̄ patiūtur ⁊ ptisici: pereūt ac mētes eoꝝ sane pstāt. Sꝫ in morbis hoc intuendū acutis ⁊ q̄ capitis sunt. ¶Mētis aūt corruptio oi est malū in morbo signū cū sigt cerebrū incōmodū pati. Si phreneticis sternutatio accidat laudabile ē signū. Cerebrū nāq; ad expellēdā ꝯfortatū ē māam ⁊ nocētē sup̄fluitatē. Iō ergo gal's in passionū ⁊ accidētiū libro ait. Sternutatio si ex coriza nō fit: est eoꝝ q̄ magis repleto psunt cerebro ava poris⁹ nisi q; oibus in pectoris morb⁹ illaudabilis est. Cōcutit em̄ pectus ⁊ mās ab ipm cōtrahit. Cui dolor capitis ē ex apate sanguieo aut humiditatū indigestarū q̄ in cerebro congregate sunt: si ab eius naso aut naribus sanguis fluxerit aut sanies aut aqua: dolor ille sedatur ⁊ passio finitur.

De signis salutē significātib⁹ sūptis ex actionib⁹ vitalibus.

Ex actionibus q̄ꝫ vitalib⁹ signa ducunt: qm̄ ālhelitus si bn̄ cōpositus ⁊ optim⁹ nō frequēs nec rar⁹ aut itercisus ⁊ pulsus fortis ac ordiat⁹: fortius ē signū securitatis salutꝫ ⁊ liberatōis quēadmodū ecōtra pulsus malitia signum est in omni morbo malum: significat etem̄ vitalis debilitatem virtutis.

De signis sumptis ex actiōibus nālib⁹ salutē portēdentib⁹.

Ex nāli sūpta signa ꝟtute sūt hec. Si appetit⁹ ciboꝝ ifirmi ⁊ cupiditas fortis ē: digō bōa: salutis a morbo signū est bonum. Sigt nāq; cibi instrumētoꝝ salutem ⁊ nature regentis corpus q̄q; cupida est eorum que morbus dissoluit restituere.

De signis salutẽ significãtib⁹ sumptis ab exeuntib⁹ a corpore. Et ab his q̃ corpus emittit significanti a salutẽ sumũtur signa. ¶Cũ egestio in tenuitate ⁊ grossitie tẽperata dissoluta q̃ aurei sit coloris nõ multũ citrina: signũ salutis ẽ infirmi cũ digerẽtis bõitatẽ significet ꝟtutis ⁊ stõi ꝟtutẽ ac itestinoꝝ. ¶Et si lõgi egressi fuerit lũbrici cũ egõne: aliq̃ creticoꝝ die: signũ ẽ laudabile. qm̃ nã ad materiã cõfortata est expellẽdã malã: expullitqꝫ lũbricos hos parit cuz alijs sua ꝟtute. ¶Sic ⁊ si ꝑ vrinã sup̃fluitatẽ expullerit nã die quouis cretico: ⁊ post hoc patiẽs leuitatẽ senserit ⁊ quietẽ: signũ salutis egroti ⁊ morbi finis. ¶Cui ex acuta surditas fit subita febre superueniẽte colerica solutiõe: surditas recedit. hec em̃ surditas ex coleraꝝ ascensu i caput fit: q̃ cũ ad iferiora descẽderint ⁊ surditas cessat. Sic ⁊ si hmõi sanguiea sit inferior solꝰ ⁊ surditas aduẽit: solutio hec amputat. Et in h⁰ iudiciũ sup̃iori ꝯriũ ẽ. ¶Si melãcolicã patienti sanguis fiat fluxus a venis ⁊ eaꝝ ore q̃ in ano sunt. signũ est bonũ: cũ nigra mã ⁊ melancolica q̃ in capite erat ad vẽtris descendit partes. Sic ⁊ si splenis arctatio dolorib⁹ cõtigerit sanabit. ¶Si cui hydropis ẽ solꝰ flegmatica ⁊ humiditatis aquose morbus ei⁹ dissoluitur. Et si cuipiam antiqua est solutio vẽtris ⁊ vomit⁹ fiat: solꝰ incidit. Mã nãqꝫ q̃ ꝑ solutionẽ emittebat ad superiora cõuertit ⁊ per vomitũ pellitur. ¶Si hoi obtalmia sit ⁊ solutio vẽtris illi fiat. signũ laudabile. cũ q̃ morbũ faciebat inferius demittit mã. ¶Urina ꝟo coloris si fuerit ꝯpetẽtis nõ pleni crocei q̃lis est citri color: ⁊ in ea nubecula alba ⁊ ad iferiora tendẽs vasis salutẽ a morbo sig̃t. ¶Excellẽti⁹ aũt hypostasis est alba ⁊ in vasis fundo inferius sita. Oia etem̃ hec sig̃nt naturam morbi decoxisse materiã ⁊ mẽbris fecisse radicalib⁹ similẽ ¶Et sciendũ vrine malitiã oi in morbo malã eẽ: nec tñ bonitas eius ⁊ q̃lis decet esse cõpositio signũ est salutis: nisi in febrib⁹ ⁊ viscerũ ap̃atib⁹ ac epatis passiõib⁹. Porro in cerebri passionibus ⁊ cordis nõ. Materiarũ nocentiũ descẽsus ad corporis inferiora ⁊ maturitatis in vrina apparẽtia signa inter maiora ⁊ meliora sunt: q̃ a morbo salutez portendunt. ¶Si pleuretic⁹ ⁊ ꝑipleumõic⁹ i morbi principijs sputũ emittũt albũ tenue ⁊ subtile post h⁰ paulati igrossat ⁊ facilis ẽ ei⁹ emissio sine ãxietate ⁊ ꝟtuose expellit: illꝰ nec mal⁹ eius color fuerit: vt niger aut viridis vel croce⁹ nimium nec odor inest abominabilis: signũ est morbũ ematuratũ ⁊ salutis ab eo breuitatisqꝫ ei⁹. Et si emissio erupit in pleureticis aut ꝑipneumonicis saniesqꝫ cũ robore emittit: ipsaqꝫ alba ẽ ⁊ mũda ⁊ ab ea sedata est febris die: patiẽsqꝫ cibũ appetit: signũ est bonũ salutẽ ⁊ liberatiõez portẽdẽs ifirmi. hec etem̃ signa nãe sig̃nt robur qꝫqꝫ morbũ vicit. ¶Sudor si febricitãti cõtinua febre cretico appareat die ⁊ caloris fuerit tẽperati velox ⁊ equalis in oi corp̃e ⁊ tp̃is eius lõgitudo tẽperata color albus: odor nõ abominabilis: a morbo salutẽ sig̃t ⁊ finez ei⁹. ¶Narium sanguis fluxus cũ in aliquo ẽ creticoꝝ die in sanguineis febrib⁹ q̃ ex ap̃ate accidũt qꝺ in cerebro est: aut viscerũ aliquorum ap̃ate: morbi significat salutẽ ⁊ infirmi ꝟtutẽ.

De signis que ex passionib⁹ ⁊ morbus sumũtur. Sciendum qm̃ morb⁹ q̃ post aliũ ẽ si fuerit primo leuior ⁊ in loco minus nobili salubris ẽ. Cui cephalea ẽ aut dolor in capite molestus si ab aurib⁹ ei⁹ aut narib⁹ sanies fluxerit aut aqua curat. hec em̃ significat dolorẽ ap̃atis cã fuisse ⁊ vt sanies ⁊ aq̃ egressa sunt dolor sedat. Si phreneticis ⁊ melãcolicis emorroides accidãt laudabile est: materia eteni a superiorib⁹ ad inferiora descendit. In q̃nãticis si in pectore rubor appareat ⁊ apostema nec occultatur ⁊ nihil horũ ad interiora redit salutis ẽ signũ cuz naturã ap̃atis materiã foras expulit. Sic ⁊ si in gurgulione ⁊ lingua apostema appareat salutem significat a iugulatione. Sic ⁊ si semel apostema ⁊ rubor occultẽtur: dehinc reuertũtur ⁊ apparẽt: significãt vt dictũ ẽ salutem. Si diuturniorẽ hñti tussez apostema in testibus oritur: tussis finitur eo qꝫ inter pectoris ⁊ genitaliũ mẽbra sit cõparticipatio. Trãsit etem̃ ꝑ quã tussis fiebat. mã ad testiculos. ¶Si i magni ꝑipneumonia ꝑiculi emissiões i pedib⁹ appareãt ⁊ qꝺ ꝑ sputũ mũdat maturũ ẽ ⁊ facile emittit: ⁊ in vrina hypostasis apparuerit lenis ⁊ in fundo: oportunũ ⁊ approbãs salutẽ est signũ. Nã etem̃ vires ad materiã assũpsit pellẽdã ⁊ a mẽbris remouit nobilib⁹ ad ea q̃ nobilia: nõ sunt: ⁊ cũ emissio sedabit ⁊ finiet breui tp̃e. Et si cui ꝑipneumõia ẽ cronica. emissiões in auriũ apparuerit radicib⁹ ⁊ pectoris ꝑtib⁹ ab exteriorib⁹ aut sub hypocũdrijs salutẽ sig̃t ⁊ liberationẽ qꝫqꝫ emissiões hec fistule fiẽt: passio nãqꝫ ꝑipleumonie alie ꝓlixioris fiunt tp̃is ꝓꝑ humoris grossitiem ⁊ viscositatẽ. Et si huiusmodi fuerint materie: nec maturare possit eas natura ⁊ in meli⁹ reformare cũ salutis apparuerint signa: superfluitates has pellit ⁊ ad hec mittit loca. Et quoniã materia hec mala est ⁊ emissionuz tempus prolixius fit q̃ ab ea fiunt intãtum vt fistule fiant. ¶Si cui febris est ꝯtinua creticorũ aliquo rigor accidat die: signũ est febris finis. Cõtinua nãqꝫ febris ex humores est putrido inter vasa ⁊ venas statuto rigorqꝫ fit cum humor a vasis emittitur ⁊ venis: ⁊ ad membra defluit sentientia. ¶Si tertia narijs vlcera in labijs fiant ⁊ naribus febris finis significatur. ¶Nocturna febris sa-

lubris est. ¶ Alopitiã habẽti si passio q̃ varices vocat fiat capitis redeũt capilli: qm̃ a cerebro ad pedes mã trãsfert. Si varices podagra laborãtib⁹ fiãt, et artetica ac freneticã morbi eorum abide finiũt. Si lienteria molestato diuturna ructat⁹ fiat acid⁹ signũ ẽ laudabile lienteria etem̃ queãdmodũ diximus alias eorum ẽ emissio q̃ comedunt eodẽ tpe sine aliqua imutatiõe. Si itaq̃ ructat⁹ fiat acid⁹ sig͡t cibũ in stõ imoratũ et ad acerbitatẽ trãsijt. Cui spasm⁹ ex repletõe est si febris supueniat spasmo sanat. Hic nãq̃ spasm⁹ ex hũore fit grosso quẽ supueniẽs febris subtiliat et dissoluit. ¶ Si spasmum habẽti q̃rtana fiat sanat spasmo qr calor et putredo in mã opant spasmi ipsamq̃ exurãt et ↄsumãt. Sic q̃z q̃rtana epilepticũ sanat et epilepsiã aduenire arcet et ẽ cã quã in spasmo diximus. ¶ Si hoi sit singultatio et sternutatio supueniat singultatio terminat. Cui dolor est in epate grauis ex mala ↄplone frida si febris supuenerit dolor soluit. ¶ Sic si stõi aut intestinis aut spleni ex vẽtositate aut mala fiat cõplexiõe frida dolor: dehinc febris accidat dolor ille p eã soluit. Si in virge meatu pustule exierint et expuerint dolor finit. Acumẽ etem̃ vrine cũ supvic⁹ trãseat cicatrizat illud et desiccat. Si ab egritudine surgenti aut corp⁹ hñti nõ mundũ pustule accidãt aut prurigo vł petigo nãm sig͡t ↄfortatã ad malã expellẽdam supfluitatẽ a mẽbris nobiliorib⁹ ad subiectiora cutẽ. s. iõq̃ salutẽ sig͡t corpis et sanitatẽ. Et sciẽdũ pueros sepi⁹ a difficilib⁹ liberari morbis eo q̃ corpa eorum crescãt citi⁹ cum a morbo surrexerint. ¶ Senes aũt et cui⁹ virt⁹ debilis ẽ parum a forti liberãt morbo. Et si ĩfirmũ viderꝭ nihil eorum q̃ opz faciẽtẽ et morbũ eiusdẽ hitudinis: morbus eius salubris est et cito sanãdus.

¶ Capi. xij. q̃d oporteat scire volẽtẽ annũciare infirmãtis salutẽ vel mortem.

Ac de signis laudabilib⁹ salutẽ portẽdẽtib⁹ et morborum fines: illaudabilib⁹ q̃z et iteritũ portẽdẽtib⁹ dicta sunt volẽti portẽdere morituro mortẽ: et saluãdi a morbo salutẽ et morbi finẽ tã in acutis q̃ in plixis morbis et alijs sufficiũt. Opz aũt volentẽ hec adipisci vt ↄtinue sit speculatiõis et discretionẽ accuat cogitationẽ, plõget collationeq̃ inter bona vtrã et mala signa: videatq̃ q̃ plurima sunt numero et ad significãdũ fortiora: et q̃ pauciora sũt nũero et ad sigñdũ debiliora: queãdmodũ per duplicationẽ ostẽdim⁹ dicẽtes. qm̃ hoc mortẽ significat et q̃ pculdubio mortẽ portẽdit: aut cũ mortẽ significat pximã. In q̃busdã vt dixim⁹ malum absoluta oratione et multũ malũ. Sic et in salutis signis hoc signũ laudabile est valde: aut hoc fortis ad salutẽ significationis. Examinet igitur signa hec virtutis eorum notitia: dehinc de morbo per plura, et superantia iudicet signa ac fortiora. ¶ Et sciendum quoniam que ad interitum fortiora sunt signa: non adunantur cum his que ad salutis significationem sunt valida: cum horum quodq̃ in extremo sit contrariorum. Contraria vno eodemq̃ in loco non congregantur. Signorũ quoq̃ non inmutatur significatio in omnibus regionibus etatibus et tẽporibus. Que igit laudabilia sunt bonum significant: et que illaudabilia malũ. Jõ ergo si infirmum videris alleuiatum et quietũ eẽ cũ malis signis nullis apparẽtib⁹ bõis vt pulsus virtute et anhelitus. vrine bona digestione. et alijs huiusmodi: nõ expedit te alicui eorum spem accõmodare: nec leteris i eo sed patiẽtis portendas interitũ. ¶ Sic et si infirmũ videris in quo signa apparuerint bona: vt pulsus robur: anhelitus bonitas: vrine digestio: aliaq̃ huiusmodi: et accidentia videris illi accidisse difficilia vt molestationẽ. mẽtis alienationẽ phãtasias. visus obscuritatem precordiorum dolorem non oportebit his turbari. Horum nanq̃ accidentium recessus velox erit per infirmi a morbo suo salutẽ. Jdeo itaq̃ hypocras in aphorismorũ ait libro. Nõ credendũ alleuiationi que infirmo preter rationẽ fit nec res verende difficiles que p̃ter rationẽ accidunt. Plurima etem̃ huiusmodi sic facta non durant nec plixa sunt. Ait aũt hoc qm̃ signa bona semper bonũ portendunt: mala semper malũ significãt: nec omnino hec cessat regula. Sz tamẽ cũ his que dicta sunt nõ est hoiem inuenire qui nõ fallat: magni nãq̃ medicorũ peritissimi nõnũq̃ peccauerũt maxime in acutis peccatur morbis, ppter transitus eorũ accelerationẽ ab habitudine vna in alias. In plixis v̓o morbis et cronicis vix incidit peccatũ in morborum iudicio. Jdcirco igitur ait hypocras qm̃ in acutis iudiciũ morbis vite et mortis pfectiõis non est in vltimo nec ad mortẽ nec ad sanitatẽ. Hoc aũt pp mãe subtilitatẽ et mot⁹ accelerãtiã ac trãsit⁹ ab habitudine in habitudinẽ. Sed cũ medic⁹ pitus est et in librorum ↄsideratiõe diuturn⁹ exercitũq̃ circa ĩfirmãtis lõgioris et plixi tpis et ei⁹ speculatio sana est: vix peccabit in iudicandis nisi p raro. Jdeoq̃ ergo medicũ opz infirmorum visitationes frequẽtare et que diligenter intuit⁹ fuit custodire: discretionẽ et iudiciũ acuere et collationes optime comparare et eorum que nostro diximus in libro hoc frequentare ordinationem. Queis si fecerit multa erunt recte dicta factaq̃ et pauca peccata. ¶ Et sciendum in morbi p̃ncipijs p̃mo die posse te et saluãdi salutẽ et morituri mortẽ iudicare: sed hoc in morbis quorum quarto aut septimo die finis occurrit: horum nãq̃ morborum signa i p̃ncipijs patet.

Quorum aut finis in quartodecimo est: aut vigesima et que sequuntur salutem non poteris aut iteritu in primis agnoscere: sed iuuenda oi quarto die tibi erunt signa morbiq3 considerabis imutationem et motum ad quam imutabitur habitudinem. horum namq3 morborum status remotior est: et motus tard pp eorum mãei grossitiem nec ipsorum appent signa dieb' primis differunturq3 iuxta morbi longitudinis qntitatem: non circa vnãquaq3 spem eorum necesse est habitudinem singulis inuestigare diebus. hec sunt que de portendetib' volebamus ostendere signis et est prime partis nostri libri vltimum finis. Et deo cum laude gratia.

¶ Finit sermo decimus prime ptis libri cõpleti artis medicine qui dr regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi: filij sesar. In cui' fine et prima hui' libri terminatur ps. Trãslatio stephani philosophie discipuli de arabico in latinum: die 7a. octobris feria tertia. Anno a passione dñi millesimo cẽtesimo vicesimo septimo alduini manu.

¶ Inuenim' aut in latino caplz qddã qd arabica nõ h3 veritas: post caplm octauum sermonis decimi qd ituenri velle fatigatur abveteri reqrat trãslatiõe: qm nos eorum tm que in arabica erãt veritate trãslatores sumus. Id aut capitulum ponitur atcõstãtino i pãtegni: decimo theorice capitulo nono et est tale.

Post ordinationẽ qddẽ toti' hui' libri: cum viderim hoc supradictum caplz octauum. s. nõ plenum neq3 planum ee itroducẽdis placuit istd subseqns itromitti vt planior itellectus daretur docẽdis vt cum illd supius qliter antiqui et quã acute senserint exposuerit: istd psequatur qño. s. et quãplane sentiãt moderni. Dies cretica duob' e modis: aut em laudabilis et signa est salutis. aut pessima et nõ venit crisis in ipa et si crisis veniat malum signt. Dies laudabilis est. iij. iiij. v. vij. ix. xj. xiiij. xx. xxj. Illaudabilis ij. vj. viij. x. xij. xvj. xviij. horum dierum crisis mala est: qr mot' iter nãm et morbuz est his dieb' nõ ex nã s3 ervtute morbi nã3 cogẽtis et si bonã habeat signtionem morbi signt reuersionẽ. si malã habeat mortẽ appropinqre demõstrat. xiij. aut et xv. sunt iter bonum et malum mediocres: qd post in loco suo dicturi sumus. Dies bona qdã crisis e ppria qdã vero ei' nũcia. Que vere crisis sunt. vij. xiiij. xx. et xxj. Nuncij ei'. iiij. xj. post has. v. ix. xvij. post has iij. et xviij. Aliqñ tñ in die cretica venit nũcia et dies cretica in nũcia horum cã grossitudo e et duritie mãe et lenitas subtilitasq3. Si em mã sit grauis tardatur morb' et dies cretica pterit vẽitq3 in die nũcia q eã sequitur. Si vo mã sit subtilis ei' crisis pueuit diẽ creticã: venitq3 in die nunciã ipa3 pcedẽtẽ. Dies illaudabilis peior e. ij. et post. vj. huic vicinatur. viij. Cã vñ. ij. ceteris sit peior e qr mã e cruda et nõ cocta et nõdum eã incepit digerere nã neq3 subtiliare eã põt ante diẽ. iiij. Cum aut accñtia videris et signtiones añ mãe decoctionẽ itelliges nãe disturbationẽ et humorum in ipa3 coactionẽ añ mãe decoctionem cum sua acuitate et pessima qlitate vñ nõ laudat hypocras in febrib' sanguinẽ die. ij. effluere de narib' dicit em q malum signt. vj. dies dfectionẽ nãe et morbi signt fortitudinẽ qr sexta septie est vicina. Cum aut natura virtutẽ nõ habeat vt ad. vij. idest creticã perueniat sui defectione morbi in ipsam significat dominationẽ. ¶ Cã diuersitatis imeracriseos duobus est modis aut em ex diuersitate numeri in se: aut ex cursu lune. Item ex luminis acceptiõe a sole. Ex numeri nature diuersitate tribus modis. Primus qr cã numerãdi est numerus vnum vo elementalis causa est numeri. Numerus em nihil est aliud q collectio vnitatis: vnde vnum ppriũ est magis iparitatis q paritatis qr parã iuenimus iparitatẽ in ipso. Par vero i duo diuidit equales vnitates. Duo due sunt eqles vnitates. Impar vnitate supat filia in vnitate. ergo imparitatẽ inuenies que sibi est ppria: vnde si vnum multiplicemus in se fit ipsu3 verbi gratia vnum multiplicatum semel in vnum. i. vna vice cõputatum nõ exit se. Sed in sui natura integrum existit. ergo palam est qr vnum lineare et vnum supficiale et vnum corporale et vnum per se non diuersatur neq3 mutatur. Si autẽ multiplicatur semper in se et nunq se erit. Impossibile est ergo vt augmẽtetur sicut par numerus: imparitas ergo paritate prior. ¶ Secundus modus est qr vnitas cõpositiõis e cã impariũ et pariũ. Impar item est cã diuisiõis pariũ et impariũ: qr ipar diuisus in duas partes in parẽ. s. et imparẽ diuiditur: et par nõ silr facit. Quia si diuidatur in duo similia diuiditur siue sint paria siue imparia ergo par numerus pariũ et ipariũ insimul diuidẽdorũ nõ esse causa probatur: vnde palã est q ab vnitate par remouetur. ¶ Tertius mod' qr numerus aut in parẽ aut in iparẽ diuiditur. Si aut vnum seorsum ponam' et vnũquẽq3 iparẽ numerum naturalẽ seorsum et post partẽ parti scd3 ordinamentum nature iungamus numerus ex his adiunctus inuenietur circulatus et quadrangulus lõgitudine et latitudine equalis. verbi gratia. Si vnum ponam' qui cã et pncipium est iparitatis et iparẽ sibi vicinũ iũgam'. i. tres fit qtuor. Quatuor aut est quadrãgulus duo em in duo multiplicantur. lõgitudo ergo ei' duo et latitudo eius siliter duo. Item si qtuor his iũgamus impar illud quod vicinatur naturaliter tribus idest quinq3 fit. ix. et his numerus similiter circulatur, longitudo enim eius tres

latitudo eius tres: ꝛ itidē imparibus iunctis ratio vsq̧ in infinitū procedit. ergo palā est ꝙ impar est cā oīs numeri circulati. Qꝺ par pari cōpositū nō facit. Si eñ vnū qꝺ est cā numeri tollamus ꝛ sibi par ꝓmū naturale iūgam⁹. i. duo. iij. tm̄ inde reddunt̄ q̄ neq̧ est circulatus neq̧ quadrāgulatus sed potius est triāgulatus. Si aūt. iij. scꝺo pari idest. iiij. iūgam⁹ fiūt. vij. Qui numerus nō circulatur. cū lōgitudinē latitudo superet. Et siliter vno ꝑtermisso si paria iungam⁹. sicut. ij. ꝛ. iiij. fiūt. vj. Qui ab hac re fit alienus qꝛ lōgitutudo ei⁹ ꝛ latitudo diuersantur. lōgitudo enim ei⁹ est. ij. ꝛ latitudo ei⁹ est. iiij. Imparib⁹ ergo dignius vnitas connumerabit̄. Eteni imparia numerabilis rei cōposite plurimū sunt causa. Qꝺ cū ita sit necesse ē vt quecūq̧ dies cretica inparib⁹ cōprehēdatur cū ad perfectionē securitatis nos deducat ex fortitudine quā dixim⁹ sua: qꝛ paribus diuiditur ꝛ iparibus qꝺ paribus solis nō attribuit̄. Aut eñ intm̄ paria diuiduntur aut in imparia: vnde paria nō adeo per se sunt ꝑfecta. Crisis ergo pari attributa nūero ex sui imꝑfectione nō ita reddit nos securos: vnde hypocras dixit. Quecunq̧ crisis in numero fit ipari securiores nos reddit q̄ pari. ¶ Dixim⁹ prout oportuit de fortitudine ꝛ debilitate cretice diei ꝯm numerū. Oportet nūc dicatur vnde eadez cretica ꝯm lune cursum diuersetur. Dico ꝙ. Sciūt oēs phi ꝛ confirmāt qꝛ sol ꝛ ceteri planete cā sūt cōstructiōis ꝛ destructōis isti⁹ inferioris nr̄i mundi. Sed tm̄ fortior ꝛ stabilior ꝛ rectior atq̧ imutabilior in his est sol. Scim⁹ eñ qꝛ veris estatis autūni ꝛ hiemis ipe solus: ꝛ nō alius causa sit in actionibus rez: vt ꝑ ea fiunt. i. generare animalia q̄ elementoꝝ sunt partes: ꝛ cōplere fructus in suis ꝑfectionibus mouere animalia ipsa ad coitū vt permaneat genus suū. ꝛ alias res etiā vniuersales faciūt. Actiones itē lune in horū substantijs q̄s diximus sunt magne. Sed tm̄ minores solis actione: ꝛ eñ posterior est in ordinatione. quia ordinatōes mensiuz. ꝑ ipsaz sunt. ꝛ actiones sue in cursib⁹ maris sunt aperte. Quicquid tm̄ facit a sole accipit: quia lumen suū non est nouū nisi cū a sole separatur. neq̧ illuminat̄ aliqua ps ipsius nisi q̄ a sole cōspicit̄. Lumen ꝟo suū totū perditur cū terre vmbra inter ipsaz ꝛ solē opponitur. Omnis ergo actio sua esse videt̄ secundū q̄titatē qua a sole elongatur. Lumen eñ suum tunc implet̄ cū sibi opponit̄ mediat̄ cuz quadrat̄. Debilius vero est tertianum q̄ quartanū. Debilissimum vero sextanū nouellum cū post disiunctionē appareat absconsuz quia lumine solis est opertuz. Magnitudo ei⁹ in fluctibus ꝛ mouēdis ad coitum animalib⁹ ꝛ menstruoꝝ cursibus ꝯm difinita tp̄a cōsideratur. ꝛ similiter epilepsia circulat̄ ꝛ alia multa. Que oīa scꝺm ꝙ a sole accipit sunt habenda. palā ergo fit intellectui: ꝙ luna adiutorio solis indigeat. Sol aūt nullius necessitatē habeat neq̧ lune: neq̧ ceteroꝝ planetaꝝ. Nullū eñ eoꝝ sibi pōt obuiare ꝛ estate facienda cū nr̄is capitib⁹ sit opposit⁹: nec i frigore faciēdo cū currit declinādo a ꝑori opposito. Nec in faciēdis tēpatꝫ tp̄ib⁹ vernali. s. ꝛ autūnali cū cursus suus tēperet̄. Unde philosophi solē assimilauerunt iperatori. Lunā ꝟo scꝺo ab iperatore cesari. Que qꝛ inter nos ꝛ solē opposita est posse suū in oībus his mūdāis necesse est exerceat. Neq̧ tm̄ in hac dn̄atiōe ceteris planetꝫ est dignior qꝛ sit fortior ſꝫ qꝛ nobis sit vicinior hec ꝙ est cā necia vt oīs res mūdana ex ordiatiōe ꝛ regimēto fiat lune: ꝛ scꝺm sui silitudinē se habeat. Que autē res lunari silitudini magis est aptāda q̄ ipsa nā. Sicut eñ luna a sole accipit ꝛ sibi assimilat̄: sic ꝛ nā a luna ꝛ sibi coaptat̄. Diuersitas ergo cretice diei scꝺm lunā est dicēda. ¶ Diuersitas aūt hec est multiplex qꝛ luna a sole figuras octo accipit. q̄ magne sunt ꝛ aperte. Sed tm̄ q̄tuor fortiores sunt ceteris: ꝛ apertiores in actionib⁹ suis. ¶ Una ē cū bicornis appareat. ¶ Scꝺa cuz soli fit opposita ꝛ lumen suū cōpleat. quod fit cū inter se ꝛ solē. clxxx. gradus sint in. xiiij. scilꝫ die. ¶ Tertia ꝛ quarta cū primo ꝛ scꝺo a sole q̄drat̄. Primuz q̄dratū est cū medie lune lumē cōpletur ꝛ orientale est. hoc aūt est cū inter se ꝛ solē ꝛ p̄te orietis. xc. gradus sint. ꝛ hoc septimo die fit. ¶ Scꝺm q̄dratū est cū lumē medie lune ꝯpletur. ꝛ est occidētale. Qꝺ fit cū inter se ꝛ solē a parte occidentis. xc. gradus sint. hoc autē est xxj. die. Sed tm̄ cū sit orientale est aptior ꝛ fortior. quia ad cōplementū sui tēdit ergo obscurior ꝛ debilior: cū sit occidētale qꝛ ad defectōez sui vadit. Et pp̄ hoc fit. vij. diei in morbis fortior q̄. xxj. sigtio. Hec sunt q̄tuor figure lune quas fortiores: ꝛ apertiores diximus esse: ꝛ iō ꝓpriores sunt diei cretice ꝛ non nuntiatiue. ¶ Aliaꝝ ꝟo q̄tuor figurarū q̄ priorib⁹ debiliores sunt ꝟtute: prima est cū media sit inter solē ꝛ primū q̄dratū a p̄te orientis qꝺ fit cū lumine impleat̄ q̄rta pars sui. hoc autē est cū inter ipsam ꝛ solē a p̄te orientis sunt. xlv. gradus ꝛ est in die tertia ꝛ media. Scꝺa est cū inter solē ꝛ secundū quadratū a parte occidētis media sit cuz scilꝫ lumine ipleatur q̄rta pars sui ꝛ sit inter ipsam ꝛ solē a parte occidētis. xlv. grad⁹ ꝛ hoc est. xxiiij. die. ¶ Tertia est cū inter signū oppositiōis sit ꝛ primū q̄dratū. i. lōge a signo oppositiōis ex p̄te meridiei. xlv. gradus ꝛ a sole ex p̄te meridiei. lxvij. sunt gradus ꝛ mediuz. Et hoc est. xj. die. ¶ Quarta cum inter signuz oppositiōis ꝛ scꝺz q̄dratū sit. i. a longe a signo oppositionis ex parte septentriōis. 45. grad⁹ ꝛ a sole ex parte eadem. 47. ꝛ medium ꝛ hoc

est.17.die. ¶ Completis lune figurationibus restat dicam⁹ q̄ fortior sit ⁊ que debilior: ⁊ que mediocris. Cū ergo luna in primo q̄drato sit solis. aut inter solē ⁊ hoc idem quadratū ascē dens in orientem fit fortior in significatione ⁊ tutior. Cum aūt in scđo sit quadrato: aut iter solē ⁊ hoc idē quadratū descēdens in occidē tē fit debilior ⁊ non adeo certior. Cā est q̄ cū sit orientalis ad cōplementū vadit sui. Cū aūt occidentalis ad defectionem sui tendit: vnde. 7. atq; 4. fortiores sunt ⁊ fidutiores. 21. ⁊. 24. Testat̄ hoc exit⁹ maris ⁊ reditus. q̄ in. 4. ⁊. 7. diebus fortiores sunt. 21. ⁊. 24. Similiter cum luna sit iter signū oppositōis ⁊ primū quadratū a parte meridiei fit fortior eius actio ⁊ aptior q̄ si sit in hac eadē q̄titate a pte septētrionis. q̄ in meridie ad complementū sui ascendit. In septētrione vero econtra ad defectionem descendit. ¶ Item luna figuras alias hȝ occultas ⁊ debiles in significationibus vt vna die ante cōiunctionē solis: ⁊ vna die post. ⁊ añ oppositionē vna die: altera post: ⁊ ante vtraq; q̄drata vna die ante ⁊ altera post: q̄ ante con iunctionē ⁊ post sūt dies pares. idest. 28. ⁊. 30. Crisis aūt in his nō ē certa neq; vera ꝑm q̄ paria dixim⁹ iperfecta ⁊ incōpleta. Ante aūt oppositionē ⁊ post est. 13. ⁊. 15. he ambe dies ⁊ si sint ipares nō numerātur: ⁊ si em̄ appareant in. 13. virtus ⁊ initiū actiōis in ipa: cōplementū tñ est in. 14. Et ꝑpter hoc. 14. fortior ⁊ certior duobus scȝ modis. Aut q̄ cōplementū actionis in ipa ē ⁊ in ipo apparet: aut q̄ fortior vis lune in. 14. est die: q̄ plena est lumie. 15. vero q̄. 14. est scđa ⁊ ꝯplementū actōis ei⁹ ē in. 14. Impossibile est q̄ alterū sit cōplementū in ea cū nō ab se invicē tm̄ sit spatiū vt nā aliud cōplere possit. Actiōes em̄ nature nō sunt subite sȝ paulatiȝ intermisse ꝑm diffinitionē ⁊ ordinamētuȝ. ¶ Alie ꝟo q̄ inter duo sūt q̄drata silr̄ nō sūt certa q̄ ante. vij. ⁊ post. vij. vj. ē ⁊. viij. ⁊ ante. xxj. ⁊ post. xxj. xx. est ⁊. xxij. oia hec paria sunt: ⁊ ideo debilia. ix. vero nunciatiua est q̄ nā cū in. xj. crisim facere incipiat i. ix. die nunciat. Qđ ipsa. ix. accidentaliter facit q̄ ad virtutē ⁊ ꝯplementuȝ ascēdit inter primū q̄dratū ⁊ oppositionē. Hec est diuersitas diei cretice secundū nāȝ numeri ⁊ cursuȝ lune. ¶ Sed sunt hoies sicut sophiste hec cōturbātes ⁊ dicētes. vos auctoritatem fecistis diei cretice ex nā numeri ⁊ cursu lune dicētes numerū iparē i cretica die digniorē esse q̄ parē. Quare ergo crisiȝ in. xiiij. ⁊ nunciū cōfirmastis in. iiij. cū hoꝝ dierū sit paritas. ¶ His respōdem⁹. Et si ipares dies cretice diei certiores sint ⁊ digniores nāliter tñ pares itermiscent̄ accidētaliter. q̄ ⁊ si crisis in. xiij. die incipiat cōpleat̄ vero in. xiiij. xiiij. iputatur q̄ in ipa apparet q̄d nā operatur. Et similiter si in. iij. die incipiat cōpleat̄ vero in q̄rta. q̄rta inde vocat̄ nūciatiua. Qđ phi nō negligētes cū viderēt paritati hoc cōtingere accidētaliter reuersi sunt in se actionē iuestigātes nāe ⁊ naturā inuenerūt altissimaꝝ sequētē motū reꝝ. Qđ cuȝ fiducialiter explorassent ad lunā redierūt terre viciniorē ⁊ eā diuersaȝ inuenerūt in mēsibus. Quia zodiacū in q̄busdā. xxviij. in q̄busdā. xxvij. ꝑuagatur mā sionibus. Si em̄ luna appareat vespere ante. xxx. dies significat̄ mēsis ꝑteritus fuisse. xxix. dierū in quo mēse luna zodiacū in. xxvij. diebus habuerit expletū. Si em̄. xxvij. dieb⁹ duo iunxeris apparet luna sub splēdore solis ⁊ ita oēs dies fiunt. xxix. Si auteȝ apparet post. xxx. significat̄ mēsis ꝑteritus fuisse. xxx. dieꝝ ⁊ luna circulū cōpleuisse in. xxviij. diebus. Si enim xxviij. duo iunxeris apparet luna sub plendore solis: ⁊ ita numerus. xxx. dieꝝ cōplet̄. Unde oportet intelligi q̄ luna tardū ⁊ velocē habet motū. vsus aūt est nature vt semper moueat̄ scđm motū altissimaꝝ rerū. Cū em̄ sit vna virtus suarū ꝟtutū fecit eā deus oipotēs ad cōstituēdū ⁊ destruēdū aptiorē. Cū ꝑ phis hoc appareat. Certificauerūt q̄ nā festinat i suo motu ⁊ actōe aut ꝑp sanitatē ꝟtutis nālis: aut ꝑp subtilitatē ⁊ leuitatē māe fit mot⁹ suus ⁊ actio scđm lunā zodiacū in. xxvij. diebus cōplentē. Et si nā tardatur aut ex defectione sua aut ex grossitudine ⁊ grauitate materie fit motus ⁊ actio eius scđm lunā a qua zodiac⁹ in. xxviij. diebus cōpletur. Bene ergo intelligimus q̄ diuersitates motuū crisis scđm diuersitatem sunt motuū nature in velocitate ⁊ tarditate: sicut mutatiōes figurarum lune in velocitate ⁊ tarditate: ex motuum suorum sunt diuersitatibus in velocitate ⁊ taditate. ¶ Sufficit nobis de die cretica ⁊ eius diuersitatibus dixisse secundum naturā numeri ⁊ cursuȝ lune.

¶ Finis.

¶ Prologus stephani philosophie discipuli in scda parte regalis libri artis medicine que est medicine complemētū et operatio morborumque curatio.

Prima huius operis et non minima parte absoluta que est scz rerum nāliū et non nāliū ac extranāliū scia circa hois subiectū ad eā q̄ hui⁹ operis est finis manū mittim⁹ medicine scz oparationez qua in parte et sanitatis custodia et morborum neutriusque repulsa continetur. Dico aūt hūc medicine finē hoc est huius artis formā: qm̄ q̄ in p̄cedētib⁹ decursa sunt omnium ad hāc esse dicūt ppositū sed diversari. Nā naturaliū quidē sciētia rerum medico ad liquidū necessaria nō est ut ex causis per demōstrationē eā foveat: et ad ultimū usque psequatur sed a phisico q̄ dicta sunt tm̄ suscipit philosopho nec est illi⁹ utrū ita sit oino curue absolvere. hui⁹ nāque subiectū homo cū sit medici. s. qd et phisici pars subiecti philosophi sz non quo et illi⁹ mō. Nā phisici qd cōponētia aia. s. et corp⁹ huiusque ptes et utriusque potētias atque adinuicē pportiōes medici scdz humorum tēperātia in qua sanitas ɔstat eꝫ ubi lāgor et morbus. Quid itaque hoi scdz hec duo fiāt accidētia medici est rimari totusque ei⁹ finis: alterum meri si sit. Alterū cū acciderit repellere. Sed qm̄ huic etiā quib⁹ fiat medicaminū nās op⁹ scire est: q sint herbarum ciborum pigmētorūque vires ad hec pprie q̄ inobediētes q̄ ɔtra q̄rere necesse habēt: et nō quascūque habēt: qm̄ morbus et sanitas ɔria sunt tēperiesque humorum ac intēperies. et intēperies non nisi per ɔria: aut educi aut expelli p̄ualeat. huic nō nāliū ne ciā illis est scia rerum ut p oppposita qb⁹ hois corpus aut int⁹ aut extra afficitur et alteratur q̄ si sunt mala pellantur q̄ bona p ɔsona tueantur. Porro morborum et ex qb⁹ sunt q̄busque significentur cāis cognitio q̄si basis et toti⁹ est hui⁹ sedes artis. Qm̄ nisi hec cognita sint nullū fit eorum nisi forte casu curare. Premissa itaque q̄si hui⁹ sequentis operis ppositiōes sunt ut illis diligēter et agnitis et memorie mādatis null⁹ in agendo error occurrat. Sz qm̄ opus hoc ex arabica trāsferim⁹ lingua oia fere hic posita medicaminū noia arabū pferunt linguas: et q nos in latina habebam⁹ parum assueta prout sunt in arabico ea pferim⁹ etiā q̄ nobis cognita sunt nōnunque q̄ incognita ubique: sed ad latine formā declinatiōis iclinata. Nisi etem̄ sic nulla eēt nobis ad p̄sens trāsferēdi via: cū q̄ utrasque nocet nullū haberem⁹ linguas. Malui igitur paulo ifirm⁹ videri q̄ sciētiā nō trāsferre: qm̄ min⁹ est pauca q̄ oia aliquē iterrogare cū p̄ma quidē parte nō tm̄ plenā scdam non oino aut certe turbidū quid qd magis obesset sciētie haberet latinitas. Nec vero oino lectorez errori et sollicitudini remisim⁹ si qd posse nobis fuit et oriens habebat in totius operis fine olum que apud diascoridē sunt medicinarum breviarū subdidimus. hinc eorum nomina grece illinc arabice habēs ut in cuiusvenerit hoc opus manus: q̄d queque res sit aut grecum siue inuenerit arabē sit illi posse consulere. Reliqua vero que aut arabica tm̄ sunt proprijs ptulimus diffinitionibus que quidē potuimus aut omnino siluimus studium datu rivt si quouis modo nobis posse gratia dederit divina. inter greca et arabica nomina inseram⁹ latina. Nūc ad propositū revertimur.

¶ Sermo primus scde partis libri cōpleti artis medicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas: habens. xxvi. capitulum.

¶Capitulũ primũ in quo continetur disputatio vniuersalis de custodia sanitatis.

Quoniam ostendimus in precedentibus parte scilicet prima libri huius res quarum indiget medicus speculatione ꝛ iudicio cognitionis earum anteq̃ det operã rebus regiminis et curationis. Jaz nunc in hac parte secunda scilicet actuali de his ad que omnis erat intentio libri huius aggrediamur custodiã scilicet sanitatis in sani ꝛ restaurationẽ in infirmis ponentes hunc primum sermonẽ in custodia sanitatis. ¶Dicimus itaqꝫ corporum hominum ꝛ animalium esse mutari ꝛ alterari semper: nec habent manere in vna qualitate semper: ex eo ꝙ inest nature eorum ad corruptionem tendere ꝛ nihilationẽ. Et hec quidem corruptio ꝛ nihilatio accidunt corporibꝰ ex necessitate vel preter necessitatem. Quare necessaria corruptio est aut ab intus aut ab extra. Ab intus quidem accidit aut causa siccitatis naturalis que vniuersaliter ꝛ in animalibus ꝛ plantis accidit: per quam scilicet tendunt plante ad marcorem ꝛ siccitatem ꝛ animal ad finem mortemqꝫ. Aut ex dissolutione eius substantie quotidiana ex causa naturalis caloris: donec vrgeat eam ad corruptionem ꝛ finem. Accidit quoqꝫ illi corruptio ab intus ex superfluitatibꝰ que ex cibis potibusqꝫ fiunt. Quod autem accidit corruptionis necessarie ab extra est causa aeris circundantis nos. Non necessaria vero corruptio ẽ q̃ obuiat extra rerum corrumpentiuz: quemadmodum ea que calefaciũt aut infrigidãt. desiccant aut humectant: sicut ꝛ collisio lapidis incisio ensis. pungi morderi a venenatis. Cũ igitur sint corpora mutationi indisiũcta indigent necessario regimine mutationi illi congruo quod ꝛ prohibeat corruptionem ꝛ sistat ea in qualitate sue sanitatis vsqꝫ tempus horamqꝫ finis ꝛ defectionis naturalis hunc em̃ defectum arcere impossibile est. Causa nempe qua fit defectus naturalis mouetur ab ipsa natura corporum: si fiat autem corruptio ab ipsa natura corporum: impossibile est arcere: at si medicus vtatur regimine quo oportet in corporibus vti ad cauenduz scilicet causas nocentes que ꝛ faciunt duo premissa necessaria non accelerabit ad illa corruptio aut defectus: hec est preter naturam finis. Si em̃ in p̃mis obuiauerit causis corrumpentibus non necessarijs ꝛ rexerit corpora in id quod oportet fieri abinde cause necessarie erunt bene composite vnde ꝛ non accelerabit i eas corruptio: hoc enim regimen est custodia sanitatis in sanis et restitutio eius in egrotis. Equius vero est custodie sanitatis tractatuz precedere dignior em̃ est medicatiõe egroti ꝛ lõge vtilior. cũ sit proposita intentio artis medicine sanitas. Ait enim Galenus in proemio libri diuisionis medicine quoniam propositũ medicine est adeptio sanitatis ꝛ finis eius cauere ei quibus ex verbis patet finem artis medicine sanitatem esse. Primi quidem huius artis tradunt sanitatis custodiam excellentiorem esse aduersatione egritudinis: quoniam sanitas in sanis est quidem in egrotis p̃uatum quid. Et custodia rei que est excellentior est inquisitione eius que non subsistit. Amplius custodia sanitatis prior animo ꝛ tempore medela posterior cum sit homo cõglutinatus in sanitate que est temperantia corporum ꝛ hec quidem temperantia aut est in vltimo sic vt sint omnes naturales actiões perfecte in id quod ad posse est: neqꝫ dico tẽperantiam in vltimo que est omnino ꝛ veraciter inter omnes extremitates cum non sit eam inuenire: sed temperantiaz que propria est hominis aut deficiens ab ea que est in vltimo nisi ꝙ defectus hic non nocebit actiones nec amputabit officia. Cum sit ergo sanitas quod dictum est corporum temperantia in vltimo vnum quid deficientia a temperãtia hac multa variaqꝫ exeuntia a temperantia circa magis ꝛ minus. Quare ꝛ via que ad custodiam sanitatis ducit varia est. hec ergo custodia diuidit in tria: i custodiã sanitatis i sanis ꝛ custodiã sanitatꝫ corpoꝝ debiliũ q̃ idigẽt sustẽtamẽto sanitatꝫ. Custodiãqꝫ sanitatꝫ corporum que iam parata sunt casui i egritudines: his itaqꝫ cauendum ne incidant. ¶Custodia sanitatis corporum sanorum diuiditur bifariam. Tum enim communis est ꝛ vniuersalis tum propria. Et commune quidem regimen est illud quod est corporum s̃m cõmunes causas quibus participant sanitas ꝛ infirmitas. Propria duas habet partes. Altera est custodia sanitatis corporum in quoruz sanitate nihil est illaudabile que sunt temperate complexionis ꝛ equalis perfecteqꝫ cõpositionis. Altera vero est custodia sanitatis corporum extra temperantiam positorum: in cõplexione ꝛ compositione nisi ꝙ nocumentũ eorum actionum non sentitur. Nos itaqꝫ iaz abhinc ostendemus quale sit regimen commune in

mune in custodia sanitatis corporum.

¶ Capitulum scdm de cōi regimine sanitatis.

Omnes ergo qm̄ regimen hoc est in regimine cārū cōium pticipatorum sanitati et egritudini. que sunt. s. res nō naturales mutantes corp⁹ quorum vsum opz esse ɔgruū sanitati. Earum pria est aer circūdans nos. Exercitiū. fricatio. balneū. cibus et potus. sōnus ⁊ vigilie. coitus. mūdatio corporū ⁊ accidētia aie. Speculatio quoqꝫ ɔsuetudinū in his etiā ɔsistit. nos aūt incipiem⁹ primū a regimie qđ est scdm aeris habitudinem.

De cōmuni regimie sanitatis fm anni tpa. Oportet volentē sanitatis sue custodiā hītare loca aeris clari ⁊ subtilis amēi ⁊ delectabilis cū respirat cito mutabilis per vētos flātes nō spissi: sed neqꝫ cui misceātur vapores mali: quātū possibile est. Aer em̄ vna est causarum fortiū in mutatione corporum: eo qꝫ maxia fit necessitas vite ad illuz. Mutatiōis aūt aeris fortiores cause sunt anni tēpora. Oportunū ergo qꝫ sit regimē sanitatis per singula tēpora anni considerare.

De regimie corporum tēpore veris. Cū erit pñs anni tēp⁹ ver: oꝫ regimē corporū tēperatorum in eo esse p victū temperatū et cetera regimina tēperata: regimē autē corporum extra tēperamentū ex cōtrarijs in cibis potibus alijs qꝫ iuxta qđ dicemus in regimine ꝓprio. Cuz aūt fiet accessus ad estatē nō incōgruū erit vti in tēperatis corporibus quedā refrigerantia ⁊ restringētia. mediocritatēqꝫ exercitij: frigidis aūt corporibus hoc oportunū tp̄s. At ꝟo calidis adijciēdū āpli⁹ restringētia ⁊ refrigerātia requieqꝫ paucitatē laboris. Sed si q̄s vult purgari aut flebotomia aut pharmatia ad custodiā sanitatis hoc tpe faciat dū tēpatus ē: ⁊ corporum virt⁹ maior ad perferēdū. Opz aūt hoiez añcedere purgatōez hūorum qui hiemis frigore ɔgregati spissatiqꝫ sūt. anteqꝫ liq̄scāt calore estatis: defluātqꝫ in aliqđ mēbrorum generetqꝫ egritudo. Qua in re. G. dixit: in quorum corpib⁹ multe generant supfluitates opz accelerēt purgatiōez veris pricipio priusqꝫ liq̄scāt hūores ɔgelati i hieme: defluātqꝫ in aliqđ pricipaliū mēbrorum. Et iterum dixit ver explicat sāguiez ⁊ āpliorē qꝫ fuerat facit ꝑatit ergo tanqꝫ ebulitiōez vt nō sit facile vēis illū ɔtiere. Repellūt ergo illū ad alia mēbra: fiūtqꝫ passiōes per pl'es: pari mō ceteri hūores qui spissati fuerāt in hieme sił quidē patiunt. Hoc aūt tp̄s optimū est oibus etatib⁹ marie tñ grādiorib⁹. ⁊ his quorum est cōplexio frigida ⁊ sicca. Regimen ergo corporum opz tale esse quādocūqꝫ aer tēperatus est.

De regimie corporum in estate. Estate aūt qm̄ aer est calidus ⁊ siccus: opz regimen tēperatorum corporū inclinari a tēperatis ad frigida ⁊ humectātia iuxta plus minusue caloris ⁊ estatis siccitatē: mollirīqꝫ refrigeratōez aeris quātū ꝑhas est. Sint aūt hītacła in locis propinqs aquarum decursui suauiū optiarum. Porte fenestreqꝫ ɔsistorij a parte septētriōis ɔsistorij. Fiātqꝫ irrigationes excitatiōes vēti arte sedeāt in frigidis pānis vt sūt linei. Flores qꝫ amēi ⁊ refrigerātes circūponēdi. In bedehēgis induēde vestes linee leues chelindroqꝫ aptate. Exercitiū perpaucū fiat: in aq̄ frida ⁊ suaui balneādū exercēdūqꝫ natādo. Et qm̄ hoc tpe calor nālis ad exteriora corpis educit ⁊ minuit intus opz victū esse mediocrē. subtilē. cito digestibilē. Sic em̄ ait hyp. Difficili⁹ ferūt corpa victū estate: facilius vero hieme: quare equū est paucū ac vtilē cibū facilē ⁊ digestibilē esse vt sūt lapidosi pisciculi. pulli galliarum. starne carnes edulie cū aceto ⁊ malis granatis pate. de succo vuarum vel pomorum aut lactib⁹ fridis mixtꝫ his succis ⁊ cucūeri ⁊ citruli. cucurbiteqꝫ portulaca. Fructuū aūt pruna. persica. poma. zinzimie. zuiue musa. vua nō multū ɔsonās dulcori. mala granata ⁊ silia q̄ refrigit niue. Caueat autē vict⁹ calid⁹ ⁊ pūgēs paruipēdat vinū nisi qđ est albū ⁊ tenue ⁊ nō vet⁹. Si aūt preter hoc aliud bibat misceat aq̄ multa niuali. Quorum aūt cōplo est cał'a ⁊ sicca expedit vt multū sint i vsu hmōi rerū cuz sit hoc tp̄s plurimū nociuū his quorum est ɔplo cał'a ⁊ sicca. paruifaciāt ⁊ coitū hoc tpe quo caueat maior dissolutio nālis caloris a corpibus: multiplicet sōnus: caueant medicamia permultū solubilia ⁊ acuta: sed si opz accipe vtat aq̄ viole ⁊ lebelabi ⁊ fructuū ac cassia fistula ⁊ mirob. ⁊ sirup. ro. ⁊ silib⁹. hñt em̄ hec laudabilē finē. Uomitus aūt vsus hoc tpe oportun⁹. ¶ Cōgruū est hoc tp̄s anni senibus ⁊ his senib⁹ qui fridā ⁊ hūidā hñt ɔplonē flematicisqꝫ. Sic qꝫ quādocūqꝫ fuerit aer calidus ⁊ siccus equū est tale esse regimen.

De regimie sanitatis i autūno. At ꝟo autūn⁹ frid⁹ ⁊ sicc⁹ in q̄ regimē tēpatorum corporum inclinari opz ad cał'm ⁊ hūidū mollirīqꝫ vt aer circūdās nos sit hui⁹ ɔplonis: nec det se q̄sqꝫ friditati aerꝫ aut nuditati nocture ⁊ matutiali: maxieqꝫ caueat capiti ne catarri fiāt: caueatqꝫ calorē in die cū sit aer hoc tpe vari⁹ ⁊ iniqu⁹. Exercitiū aūt sit tēperatū: balneū in aq̄ sit dulci ⁊ tepida paululū in pte cali: caueatqꝫ balneū aq̄ fride: vict⁹ aūt sit cał's ⁊ hūid⁹ generās bonū sāguiez laudabilē: vt caro aialis ouia ⁊ pui caprarum sine testibus pati espidabago. cirabago. frixa ⁊ assata iura qꝫ pata cū aspagis ⁊ pastiaca ⁊ silia. Dulciū aūt qđ est patū cū amigdalis ⁊ pistacijs ⁊ zaccara. Fruct⁹ aūt caueant ⁊ in vltio estatis: generāt em̄ malū sanguiez. Si ꝟo comederit

nō multus sit in comedēdo: edatq racemos & poma sira: musaq3. Siccoꝝ aūt: ficus siccas & vuas passas & antipsica: eligat vinū coloris rubei & clari tēperatū: qd sit inter nouū & vetus & ameni odoris & saporis mediocrit tēperatū vt assuescat vino: desuescat aūt potū aq frigide & odoret narciscū qhq3 & behdramegū & de amenis: muscū mixtū cāphore sādalū ɔditū cū musco & gariof. & besbese vt tēperet. ¶Opz aūt te scire hoc tp̄s oportunū esse tēpatis ɔplone maxime q̄rū cōplexio cal'a est & hūida. hi aūt qui frigidā hn̄t & siccā grādiores habitudinibus malis hoc arctātur tpe. Quare necesse est illis hoc regimē superabūdātius esse. Calide aūt & sicce cōplonis viris adijciēdū hūiditati regimis eoꝝ calor vero in tēperātia. Caueāt q coitū & paruifaciāt illū hoc tpe anni. Euitent quoq ale accidētia. Oia em̄ mala preter gaudiū & letitiā. In his mlta fieri oportet huius eni3 tpis cā cholera nigra. Scire te q3 decet qm̄ hui9 quadrantis aer malus est pessimos morbos generās ex nimietate siccitatis eius: varietatisq aeris in eo. vn̄ hypocras dixit. Morbi q̄ fiūt i autūno: acutiores & magis interficientes in plurib9 sunt. ver cōtra melior tpe & paucarū infirmitatu3. Hoc aūt ideo qm̄ aer in autūno maxime est variationis: vno nēpe eodēq die vari9 sit sepe: & qm̄ hūores inq̄ multis corpoꝝ exurunt in estate. Cū aūt venerit autūnus stringūtur frigore: reducunturq in īteriora corpis quare accidūt infirmitates pessime. maxie illis quoꝝ regimē malū ē. Vn̄ necesse est hoiem inherere regimini qd diximus & obseruare cauereq qd variū est ab eo vsq tp̄s pluuiarū qn̄ hūectaret aer et deficit variatio eius. Opz q3 hoc tpe assuescere potionū solubiliū aliquā eaꝝ. s. i qua ɔsueuit canens. s. futurā hiemē. i. futurū hiemis frigus: cōstrictionēq supfluitatū in corpe ꝓhibitionēq earū ne soluant. Et sciendū hoc tp̄s anni ɔgruū pueris & adolescētibus: hisq qui calide sunt & humide complexionis.

De regimine sanitatis in hieme

hieme qm̄ ip̄a est frigida et hūida opz regimen tēperatoꝝ corporū inclinari ad calidū & siccū ex q̄ntitate frigoris & humiditatis hiemis. Vtantur aūt pluribus vestibus q arceat frigus aeris a corpe veluti bōbacinis vario grisio aliisq similib9. Calefieri q3 ɔuenit ad ignē laudabiliū lignorū nō mali odoris: hocq scd̄m q̄ntitatē frigoris hiemis. vtendū aūt pluribus vestib9. Cu3 aūt multiplicabunt pluuie: sit habitaculum in eminentibus locis ad que pueniat sol. Exercitio vero plus hoc tpe vtendū est q̄ ceteris. fricationesq maxime quoꝝ corpa sunt hūida Dieta vero sit grossior tēperata: ꝓpter hoc q calor nāliter ɔfortat hoc tpe ɔuertit em̄ intra corp9 & multiplicat vn̄ & digestio melioratur sicut ait hypocras in libro aphorismoꝝ: vētres inq̄t hieme & vere calidissimi natura sunt: & sōni lōgissimi atq alias facili9 corpa ferunt cibos hieme deīhinc vere difficili9 estate postq autūno. Quare oz dietā esse plurimā & grossiorē vt est caro multonina caprina cōpleta vitulina & siluestres & salse carnes & silia: fercula cōdimentis aptāda calidiorib9 siccā & assata frixaq & artocreas bene coctas. Pulli colūbarū iā volātes & passeres & similia sint cibus. Caueāt dietā generātem flegma sicut caro agnina lac pisces et similia. Vinū aūt nō multū sit q̄ntitate sed fortioris caloris: hocq duab9 ex causis. Altera est qm̄ vinū humectat corpus. corpa ꝟo hoc tpe humectari nō egēt: tp̄s em̄ humidū. Altera quoniā vinū parui est nutrimenti & corpa hoc tpe plurimo indigēt nutrimēto. Calidius aūt esse opz vt resistat frigori hiemis. Et qd tpe hoc quidē est vtēdum sub ruffi coloris et merū parūq tēperatū. Et hij quidē qui calide & sicce cōplonis sunt ac iuuenes hoc tpe optimarū cōplonu3 sunt. Quare oz tpare regimē eorū & parū minui ɔ calido. At vero senes & quib9 frigida & hūida cōplo grauarū sunt dispōnū: vn̄ & necesse hn̄t augere calefaciētia & desiccātia. Hmōi q3 opz eē regimē quotiēscūq aer frigidus est & humidus. Hoc est qd volebam9 ostēdere de regiminib9 corpoꝝ ex hitudinibus aeris scd̄m tpa anni.

¶Caplm tertiū de regie sanitatis p exercitiū.

Exercitiū quoq eoꝝ est quorū vsus maxim9 est in custodia sanitat3 maior aūt eius vtilitas cū prādiū p̄cesserit. Confortat nēpe mēbra & solidat ea soluēs supfluitates q̄ supsunt i corpe de cibis: ɔfortat ēt nālē calorē & iest ei auxilio ad bonā digōnē expulsionēq a stō & intestis reliq̄arū cibi. Et q̄tiens cūq3 forti9 ē exercitiū. & digō melior & velocior nō oz eos dimittere exercitiū qd ɔsuetū ē iuxta qd dixim9 alias. Signū nob ē q videm9 sani corpis eē eos q̄ exercitāt & laborāt & currūt minimūq illis accidere morboꝝ cū pua obsuātia diete. Ait nēpe. S. i li° dietaꝝ vliū. Quicūq3 exercēt aū prādiū nō multū egēt iuditio regis in prādio q̄cūq ꝟo est pui labor3 multe q̄etis: hic eget īq̄sitionū regis diete: cauereq3 a nociuis & ɔsuescere corpis mūdificatiōe3. Et itēꝝ i lib° d regie sanitat3: polis ē solo supfluitatū & purgatio eaꝝ p exercitiū: ipaq3 excellētior & maioris vtilitat3 ē subtili dieta & medicamie soluēti. Medicamīa nāq3 attenuāt mēbra & minuūt carnē: exercitiū sine q̄uis nocumēto mēbroꝝ soluit. Et rursus ait i libro curatiōis sanitat3. Exercitiū ɔfortat stōm & epar et oia mēbra adiuuās ea ad bonā digōnē. In expositiōe q3 aerū aquaꝝ & regionū: motus inq̄t et

exercitiū subtiliē faciunt cōplexionē ⁊ bonam. ¶ Tēpus aūt quo vtēdū est exercitio est post digōnē ciborū quib⁹ precedenti die quisqꝫ est pāsus: digōnē dico plenā in stō ⁊ venis. quādo nā incipit cupere porrectionē cibi alterius hoc aūt cognosces ex colore vrie. Hui⁹ em̄ cū est color alb⁹ sigt nōdū cibos digōs i vēis ꝙ si croce⁹ signū ē cibos tūc eē digōs i venis statimqꝫ vtātur exercitio. Si ꝟ sit igne⁹ iā ē aā in venis finita digō: ⁊ est tps qn̄ nā eget prādio. Cū ꝟ videris tpis signū exercitij: opꝫ minuas corpus a supfluitatibus ciboꝝ p egestionē ⁊ vrinā vt mūdenꝭ intestina ⁊ vesica: exerceasqꝫ corpus fricatiōe mediocri p oia mēbra manibus ⁊ manutergijs oloqꝫ cōpetēti cōplexioni frices suauius adiūgēs paulati donec mod⁹ occurrat tēperātie vt molescāt exercitio nō desiccētur mēbra: iā tunc aūt exercearis iuxta ꝙ opus ē corpi ad solutionē supfluitatū mēbroꝝ cōfortationēqꝫ eoꝝ ⁊ caloris nālis. Sit autem modus exercitij aut iuxta cōsuetū aut iuxta ꝙ indiget corpoꝝ cōplō nālis ꝟm ꝙ dicemus in regimie ꝓprio. Seruet ꝗꝫ exercitiū modū magnitudinis ⁊ puitatis ex mēsura ciboꝝ in subtili ⁊ grosso paucoqꝫ ⁊ mlto. ¶ Post prādiū āt cauēdū est exercitiū. Qd si necessitas exegerit differaꝭ donec cibus a stō descēdat sua portione retēta: mutaueritqꝫ illū mutatione ꝗ facilius in epate ꝯuertatur in sanguinē. s. bonū. Si em̄ excercearis stati post prādiū descendit cibus a stō in intestina anteqꝫ decoctio ei⁹ pficiatur fiūtqꝫ exinde opilatiōes in venis que sunt inter epar ⁊ intestina cū sit exercitij super fluitates dissoluere a membris ⁊ purgare ab eis: si imoderatū fiat celeriter soluiꝭ ex suba mēbroꝝ aliqd. Qd vt fit desiderāt mēbra suplemētū ei⁹ qd soluiꝭ. Trahūt itaqꝫ cibū a venis ꝗ euacuate ⁊ ipse trahūt ab epate pari rōne a vena ꝗ diciꝭ gedebel: hec ab itestino subtili ipineqꝫ pari de cā a stō. Cibus em̄ ē crudus ⁊ indigestus nec defluēs p venas ⁊ meat⁹: fit ergo opilatio. Cōgregaturqꝫ de eo in vēis humor crudus: vnde ⁊ fiūt pessimi morbi. Quare nō oꝫ vti exercitio post prādiū stati. ¶ Sꝫ nec cū ꝗs famē patiꝭ. hoc em̄ ꝓhibet hypocras in libro aphorismoꝝ dicēs. famelicū hoiēꝫ nō oꝫ laborare. Corpus nāqꝫ in fame eget cibo: exercitiū ꝟo soluit a corpe qd in eo est ciboꝝ ꝗ sūt mēbris data. ¶ Debiles ēt corpe caueāt forte exercitiū: ⁊ ꝗbus hūores in corpe sūt subtiliores ⁊ pauci: vtātur aūt exercitio debili: sicut ⁊ forte cōueniēti⁹ his ꝗ corpe fortiores sūt ⁊ in quib⁹ supfluitates grosse multeqꝫ. ¶ Termietur ꝟo exercitiū hora ꝗ sentit exercitat⁹ angustiā. ꝗ ē. s. qn̄ incipit āhelit⁹ inspissari sudorqꝫ exire. Tūc ꝟ oꝫ āputare exercitiū cuiuscūqꝫ sit spēi: ne forte fiat angustia: iuxta ꝙ ait hypo. Motus quo corpus moueꝭ intercipiēdus est cū icipit āgustia arcēdūqꝫ ne hoc accidat. Est aūt hic alia exercitij spēs in instrūis āhelit⁹ fitqꝫ aliqn̄ arctatiōe spūs mō aūt voce tēperata ex hoc em̄ trahiꝭ āplior in pect⁹ aer ⁊ pulmonē. dilataꝭ ꝟ pect⁹ ⁊ meat⁹ ꝗ sunt in corpe ēt dilatanꝭ. Opꝫ tn̄ arctationē spūs ⁊ vocē in fortitudine ⁊ debilitate esse iuxta nečitatē queadmodū dicem⁹ in regimie ꝓprio. His ꝗꝫ ꝗ aliꝗ corpis mēbro patiꝭ dbilitatē laborē ei⁹ caueat foueatqꝫ illd reqe. Exēpli cā patiꝭ i pedib⁹ vulnera oꝫ minuat laborē pedꝫ. Aliꝭ aūt reqes nihil hꝫ bōi cui nec credēdū ē i custodia sanitatꝫ nec securitatē dat ab ifirmitatib⁹. ¶ Corrumpit em̄ ꝯplonē ⁊ coadunanꝭ in corpe p eā supfluitates multe ex ꝓhibitiōe eaꝝ a decoctione et dissolutiōe: vn̄ ⁊ calor nālis debilitaꝭ: fiuntqꝫ cāe multoꝝ morboꝝ sicut alio loco diximus. G. ꝗꝫ dicit. Timēdū est ne diuturna ꝗes calorē extinguat nālē. Quare opꝫ volētē custodire sanitatē suā cauere nimiā requiē pterqꝫ si ei⁹ corp⁹ raꝝ est ⁊ pori apti ⁊ lati: vnde ⁊ multa fit dissolutio supfluitatū. Qui eiusmodi est nō idiget exercitio. Si ꝗ aūt sūt ꝗ minime exerceanꝭ sꝫ ꝗeti dant operā: hos ꝯuenit subtili dieta nutriri ⁊ pauca corpusqꝫ eoꝝ assuescere purgatiōi: sed mcqꝫ mediocriter. s. minutiōi sāguinis ⁊ medicine soluēti ac vomitui ꝯgruentibus corpi eoꝝ vt ab hic duret sanitas eoꝝ.

Ca. 4. d ꝓgie sanitatꝫ ex laboꝝ āgustiā patiētꝫ.

Quod si ꝗs excesserit in exercitio ⁊ laborē ꝗ accidat ei āgustia. Opꝫ ispicias si āgustiat⁹ iuenit ex labore in mēbris suis ꝗsi vlcerū maculas: sigt humores tenues ⁊ acutos: ꝗ gn̄anꝭ tpe fortis mot⁹ a liqfactiōe humoꝝ grossoꝝ ⁊ dissolutiōe eoꝝ a liquēfactiōe pinguedis ⁊ mollis carnis ⁊ diciꝭ hmōi āgustia vlcerosa. Qui hoc patiꝭ oꝫ vtaꝭ reqe: fricatiōe multa ⁊ molli ⁊ vngaꝭ olo viol. multo in oibus mēbris: maxime aūt in pedibus ⁊ dorso vt hūectenꝭ mēbra ⁊ molescāt ab eo qd accit illis ex siccitate laborꝫ. Deide balneetur aqua tepida: priusqꝫ intret balneū bibat aut iuleb aut maligr̄nati succū glutiat reiecta mā. Cibeꝭ cōsuetis cibis: sed minuaꝭ ꝗtitas. Si autem angustiosus in membris aliqd inuenerit longum: scias hoc esse ex extensione lacertorum ⁊ neruorum per multitudinēꝫ laboris ex superfluitatibus que ad ea decurrerunt: nisi ꝙ superfluitates que continuantur neruis ⁊ lacertis in hac habitudine pauce sunt ⁊ non male. Accidit autem his pigritia a motu difficultas inclinandi cum tetigerit corpus suum inuenit calid⁹ ꝗ qui angustiaꝫ patitur vlcerosam: nec appet in corpe hmōi multū quid. Qui hec patitur vtatur fricatiōe parua ⁊ molli: vngaturqꝫ in ea oleo viol. et tepēti quiescat ⁊ dormiat. ¶ Deinde balneetur in

aqua tēperati caloris diutiusq̄ sit ⁊ sedeat in ea. Egressus ab aq̄ extergat ⁊ cū oleo viol. fricet. Induaturq̄ i balnea si hiemis tps est eat: horā pferat sic: tunc pascatur cibis facilib⁹ digestioni: vt sunt pulli gallinaꝝ ⁊ silia. minuat q̄ quātitas. Sumat aūt oia pauca prius. Aut mora. vel vuas si fuerit: deinceps quiescat. Si hoc regimie die scđa etiā vsus fuerit. cessabit ab eo āgustia. Si in tertio q̄z die siliter faciat oino curabit. Si vero inuenerit hō cū angustia etiā percussionē apostematis pcussioni silē: fit ex eo q̄ supfluitates calefacte sunt nimia calefactiōe cā fortis motus: vnde ēt attraxit aliqd supfluitatum proximaꝝ. Sequit aūt hanc spēm angustie dolor nimi⁹ cū tāgit corpus: videbisq̄ mēbra grossiora q̄ fuerāt in sanitate. Et hec qdē maneries dr angustia apatica. Accidit ēt marie his q̄ nō cōsueuerunt exercitiū ⁊ laborē. In labore aūt cosueto parū accidit nisi cū morbū labor excesserit. Cura huius āgustie ē cū suaui ⁊ tenuissima fricatiōe in unctōe olei violati ⁊ nenufaris tepefacti ⁊ imoratiōe lōga in aq̄ cōcha tēperati caloris longa q̄z reqe ⁊ diuturna. Bibat iuleb ⁊ sirupū viol. aquā semis portulace: pua vtat dieta. humectāti vt ptisana ⁊ succo ordei loti. aq̄ cal'a refrigerātiq̄ niue cū zaccara tabarzedi: mala granata sugat: mora comedat vuas melones indos. cucumeres ⁊ citrulos. Si āt deest ei succ⁹ comedat pisces lapidosos musq̄bes. pullos galline cū aq̄ vuaꝝ acerbaꝝ: cucurbite: succo maloꝝ granatoꝝ ac silibus. Qñ aūt inuenit angustiosus siccū durū in mēbris sic vt nō possit facile moueri: oz vtat quiete ⁊ tēperata fricatiōe: balneetur cū aq̄ calida: vtat dieta paululū attingēte ad humiditatē: mane exerceat de ambulatione modica. fricatiōe corpis extēsione. olei inunctione. balneo in aq̄ calida. Repelletur nāq̄ ab eo angustia.

¶ Caplm. v. de regimie sanitatis p balneum.

Balneum aūt fiat post exercitiū sz nō statim. Expectet ḡ paululū donec ad se redeat: vngat corp⁹ ei⁹ oleo ⁊ fricet eq̄liter: igrediaturq̄ balneū: hoc iō vt apiant pori euacuēturq̄ a corpe reliq̄ supfluitatū dissolute p exercitiū: molliatq̄ cutis ⁊ caro. Perseueret i balneo ſm q̄ idiget quēadm̄ dixim⁹: dicemusq̄ i regie ꝓprio. Fricet i balneo oleo vnctus ꝯpetēti: oia ꝟo iuxta mēsurā vtilitatꝫ. Si ꝟo fuerit hō diuturne dietꝫ ⁊ delitiaꝝ ⁊ nō sit q̄ indigeat fricatiōe mēbroꝝ. fricet corp⁹ mediocriter. Si āt sit q̄ indigeat virib⁹ mēbroꝝ: aut pp aliq̄ opera. aut ad audaciā. huic q̄dē oz fricari p oia mēbra fortiter. Si aūt vis mollescere mēbra sit fricatio pua lenis cuz manutergijs. Dixim⁹ aūt de oib⁹ ḡnibus fricatiōis ⁊ q̄ sit vtilitas cuiusq̄ in p̄ma pte ⁊ scđa cū de exercitio dicerem⁹. Nō opz aūt exerceri ⁊ nō balneari post cibū. sz nec balneari sine exercitio maxime si ḡssus fuerit cib⁹. Si eñ exercet aut balneat q̄s post repletionez ciboꝝ replet caput vaporib⁹ fiūtq̄z morbi pessimi pp cās q̄s diximus. sed nec opz prādere statim post exitum balnei cib⁹ eñ extinguit i ore stōi ⁊ replet caput fumo. Si ḡ i his q̄uis mō pctm fuerit ⁊ caput vapore repletū fluxū facit. q̄d eiusmodi ē cū hierapicra adiecta cassia fistula. ⁊ si quidē pcesserit. Sin aūt adijce illi besludebeg polipodiū ⁊ turbit: p̄cipeq̄z ifirmū deābulare crura stringere pedes fricare. Si ⁊ epati oplatio acciderit cura cū sq̄ngibi: cū seib⁹ ⁊ sirupo absinthij: ⁊ q̄ his silia sunt q̄ dicem⁹ in cura opilatiōis. Id aūt te scire ꝯuenit qm̄ post cibū optimū ē his q̄ graciles sunt ⁊ macri: si tñ nō sit in epate eoꝝ opilatio. aut in stō vētositas. Balneari aūt siue exercitio si cutis ei⁹ sit rara ⁊ ꝯsueuit nō opz ad aliā ꝯsuetudinē hac trāsire nihil eñ obest cū supfluitates eoꝝ corporū cito soluant tanq̄ si exercitio. Qui aūt nō hmōi est: nō opz balneari sine exercitio. Sed nec exerceri post balneū ꝯuenit. Hoc eñ dissoluit virtutē ⁊ debilitat eam.

¶ Capi. vj. de regimine sanitatis per cibos.

Egressum q̄ppiaz a balneo decet expectare ⁊ sustinere a cibis p horā. Sumāt āt aliquē potū sic ē sq̄ngibi zaccare aut mell' aut iuleb: aut itibe ⁊ siliū ſm cōplōnē hois nālē. Dehinc prādeat p⁹ sumēs ea q̄ opz sicut dicturi sum⁹. Comedēs aūt optime terat molarib⁹ cibū marie si grossus fuerit quo obediētior fiat digestiōi. Quare illa q̄z coquant pleni⁹ q̄ coq̄nda sunt vt acceleret digō eoꝝ ⁊ erit⁹ a stō altaq̄z. Oino aūt opz speculari in vtēdis cibis sex habitudies. Prima est q̄litas ciboꝝ ⁊ ꝯueniētia eoꝝ corpi. Scđa q̄titas. Tertia ordo eoꝝ. Quarta tempus quo porrigant. Quinta q̄litas appetit⁹. Sexta aūt ex mēbris q̄ patiunt. Et speculationis q̄dē q̄litatis ciboꝝ ⁊ ꝯueniētie: alia ē in cōplexiōe: alia est in suba. Et q̄ in cōplōne corpoꝝ speculat ꝯplōnē si fuerint calida cibent hmōi frigida dieta: si frida ꝯria. Si vero fuerit sicca sit ei⁹ dieta humida: sicca erit dieta si sit ꝯplexio hūida. Si aūt cōtingat aliquē cibz vti minime oportunis sue ꝯplōni: vtile ē nuscere alia q̄ frāgāt malū eoꝝ repellantq̄z nocumētum. Sicut lactuca si misceatur apio vt tēperentur cōplexio eius minuaturq̄z calor. Recentes quoq̄z pisces si condiantur cū melle ⁊ zizibere ꝯdito aut comedant cū calis salsamētis vt sinapi pipe ⁊ carui silibusq̄z. Suba aūt ciboꝝ ꝯsiderat qm̄ cib⁹ grossus vt ē caro vaccina ⁊ panis azimus oportunus est illi cuius in stō calor nālis est mult⁹ colera quoq̄z

rubea in eo fortis est: et qui exercet multo labore ante prandiū hieme pp frig⁹ aeris et somnū multū. Tales eñ cibi in hmōi habitudinibus digerunt in stō plena digōne et nutriunt multū: augētqz plurimū virtutē. Si eñ comederit eos q̄s aliter: hoc est cui in stō paru⁹ calor parua ēt cholera et exercitiū et somnus nō multi hmōi cibi nō digerunt: vñ in stō eius generāt chimos grossos et oppilatiōes in visceribus: maximeqz si fuerit cibus grossus et viscosus. Cibi aūt subtiles sicut caro pullorum galline. starni. coturnices. frāquillini. ale auiū. lactuce et silia cōgruūt ei q̄ nō laborat: et calor in corpe eius aut stō debilis est: et cui i viscerib⁹ oppilatiōes. Cui vero labor est et exercetur et in corpe et stō fortis est calor cibi hi non cōsonāt: non q̄ vtat: qm̄ mutant stō eius in fumositatē. vñ et q̄dā optime digerentes carnē vaccinā frāquillinos minime digerūt. Cā est qm̄ stōus est multi caloris ad quez defluit multa cholera: eget grosso cibo in quo opetur. Cib⁹ aūt subtilis cito exuritur in eo et fit fumositas. Si eñ in ignē magnū pieceris stipulā et quid silē: statiz in ipō momēto exurit debilitaturqz ignis et extinguit. Si aūt ligna fortissima apposueris vt ilices et quercus confortatur et nutrit ignis: stomacho quidē tēperato in calore cibus inter subtilē et grossum medi⁹ optim⁹ ē. Sic quoqz et his q̄ mediocriter exercent aut dormiūt: aut in tpibus sunt temperatis.

De quātitate ciborum.

Cōsideratio aūt quātitatis cibor̄ talis ē. Oz hoiem nō multū fieri in appositis vsqz dum grauet stōm eius. accidatqz fastidiositas ciborū siue ille quidē cib⁹ laudabilis sit siue ꝯtra. Si eñ i hoc q̄s peccet generat in corpe illaudabilis sanguis et implet venas hūor iniqu⁹: generanturqz graues morbi: et que sunt ex repletiōe malarū escar̄ amplius nocent q̄ q̄ de laudabili. Si eñ fiat repletio de cibis calidis generātib⁹ cholerā rubeā: affert pessimas febres morbosqz acutos. Qd si decurrat materia ad aliq̄d mēbrorūz facit apa qd dr formix: aut herisipilla. ac siles morbos acutos. Si āt fiat repletio de grossis cibis orit artetica et podagra. et dolores renū. asma. durities epatis et splenis. Sz et si cū hac sit etiā viscositas fit oppilatio i his mēbris. Et si sit repletio ex cibis generātib⁹ melācoliā: fiūt melācolice passiones: vt sunt desipiētia nigra. q̄rtane cācer. scabies. icteritia nigra. et similes passiōes melancolice. Sed et si fiat repletio ex cibis generantibus diuersos humores variosqz et discordes fiūt ex eis pessima vulnera et febres mixte que aliqñ recedūt alijs succedētib⁹. Que cum ita sint cauere oz repletionē cibor̄ ac frequētationē fastidiositatis nisi his q̄ fortis sunt exercitij: laboris multi cutisqz rara. Aliter aūt se habens minime. Repletio nāqz ciborū illaudabilis est valde. Si aūt pctm̄ fuerit replebiturqz hō cibis quouis tpe: sic vt grauet stōus eius vtatur vomitu cū pēna tincta oleo sisami et digitis. Accipiatqz aquā calidā: necvero hoc differat vt liberet stōus eius: bibat post vomituz apiū et vinū rihanū: nec eo die deinceps porrigatur illi quiuis cibus. Qd si vomitu vti non poterit phibente aliquo: vt est dolor gutturis aut pectoris: aut palati: longo se totū sōno det: post exercitiū multum: bibatqz vinū forte minuāturqz cibi. Cū aūt putrida et fetēs ē eructatio: patiētiqz fastidiositatē acciderit solutio vt egredi at cib⁹ indigest⁹ hmōi nō oz laborē sed desistere: minuat q̄z apponenda et subtiliet: vt est panis bene fermētat⁹ infusus in vino rihano sub russo. et iura pullor̄ ac starnorū vtat somno et quiete. Sin aūt acciderit hoc cuius cutis sit aspera et spissa. opz fricari corpus eius fortiter cū multo oleo tepenti sedeatqz in pila aq̄ tepide et diu pstet in ea. Si aūt mane factū fuerit et adhuc sup ē in ore stomaci cibus nō opz prandere donec oino descendāt reliquie cibi et digerantur. Certificabitur aūt digō cū videris stōm vacuū equali pōdere iocūdū: vrinaqz iā incipit tingi et si nihil hor̄ appuerit: decet vti exercitio iuxta cōsuetudinem deinde balneo.

De ordine ciborum.

Speculari q̄z ordinē cibor̄ qm̄ quosdaz quidē opz et prius sumere quosdam aūt deinceps. Opz eñ vt preponat hō cibos facile descēdētes a stō illis q̄ morantur. Sicqz q̄ mollliunt vētrē illis q̄ stringūt vt cibus cito descēdēs viā paret morāti vt sunt melones et ante psica: prius sumenda sunt q̄ panis: aut caro molliensqz ventrē cib⁹ viā paret stringenti sicut prius sumunt olera elixa pata cū muri et oleo oliue: q̄ pira coctanaqz. Cū aūt ꝑponit cibus minorās descensuz cibo acceleranti: digeritur cibus facile descendēs nec inuenit viā exeūdi a stō ppter alteri⁹ difficilis descensum ad exitū: vñ corrūpitur alteraturqz in stō: corrūpēs secū ēt morātē. Eadē est rō de emolliētibus ventrē cū ꝑferūt restringētes illis: emollientes eñ vētrē si nō ꝑuenerint viā egressus corrūpunt: corrūpētes etiā stringētes. ¶ Grossus aūt cibus nō cito digestibilis opz ꝑcedat cito digestibilē et subtilē vt ꝑpositio ouine carnibus auib⁹ et vaccine añ ouinam: pfunditas eñ stomaci calidior est alto ei⁹ et melioris decoctionis: qm̄ qd vincit in eo caro est. vnde cū operatur in grosso cibo bene illum digerit. Si vero preponatur subtilis grosso non digeritur grossus propter frigiditatem alti stomaci: cum in eo sit dominans substantia neruosa.

De tēpore cibationis. Tēpus autez sumēdi cibū opz sit post mūdificationē stōi: ⁊ ɔfortationē calorꝫ p exercitiū sufficiēs ⁊ fricationē ingressūqꝫ balnei. et qñ videris coloratā vrinā appetitū ɔfortatuz ⁊ fames apparuerit. Tūc nō opz differri prandiū. Si em̄ differat attrahit stōus sibi supfluitates corpis: cessatqꝫ appetitus eius ⁊ corrūpitur cibus mixtus illis hūoribus. Si aūt acciderit differri prandiū: ⁊ stōus traxerit humores ad se: dek hmōi squingibin aut iuleb: sugat mala granata dulcia acria et media q̄ dicuntur muza: ⁊ sustineat paululū ac sic comedat. Opz aūt multi facere cibos in tpibus frigidis: qñ calor cōgregatur intra corp⁹ caveaturqꝫ in tpib⁹ calidis: calor nāqz aeris educit naturalē calorē a corpe ⁊ minuit: hieme vero fortiores sunt digōnes q̄ estate: hoc em̄ tēpe stomachus fortior est calore vt iā predixim⁹. Uides hinc oportere appositionē ciboꝝ mane esse in estate: cū aer adhuc iocūdus est nō feruidus: aut nō statim post exercitiū prandere sz post requiē nō breuiorē hora sz maiorē. Sic qꝫ post balneū hora vel āplius sufferat.

De regimine ciboꝝ iuxta qualitatē appetitus. Opat quoqz appetitus i digerēdo cibū bona actione. Significat nāqz oportunitatē ciboꝝ ⁊ conuenietiā corpi. Cū em̄ duo sunt cibi equales in bonitate inclinaturqz appetitus ad alterū p̄cipimus apponi qđ desiderat: qm̄ ɔuenientior ⁊ magis ɔferēs ⁊ velocioris digōnis. Sic quoqꝫ si sint duo cibi ⁊ alter altero melior inclinaturqz appetitus ad min⁹ bonū p̄ferimus illū alteri: stomach⁹ enim meli⁹ digerit illum ꝑpter spōtaneā anime susceptionē mēbrorūqz: vñ ⁊ stōus cōuenientius suscipit illum.

De regimine ciboꝝ scđz infirmātia mēbra. Si autē sit infirmitas in aliquo mēbrorū opz vti cibis ɔferentibus illi: cauēdiqꝫ qui infirmitatis ei⁹ malū nutriūt: etiā si omne corp⁹ egeat diuersis ab illis. Si q̄s em̄ sit in quē cephalea accederet: opz fugiat cibos vaporātes: vt sunt nuces ⁊ lac allia cepe ⁊ his silia. Cui aūt in stō debilitas est: caueat cibos enatātes eneruantes: vt est pinguedo butyrū sisamū ⁊ que silia sunt. Cui vero natat cibus in ore stomaci: accipiat cibos grossos vt descendat sua grauitate in fundū stomaci ⁊ p̄cipue paululū moueri post cibū: vt descēdat ab ore stomaci. Qui autē patitur flegma in ore stomacī: deuitet flegmatica: porrigāturqꝫ ei que incidūt flegma vt squingibin melleū. Cuius in stō multa cholera rubea generak caueat illā nutrientia vt cepas mel ⁊ allia. accipiatqꝫ repꝛimētia vt mala granata acida tamarindos ⁊ silia. Si morak ciborū descēsus a stō ad intestina: caueat victum glutinosuz ⁊ grossum: sumatqꝫ qui cito descendit vt mollificet intestina vel naturam vt olea dulcia que sumūtur ante cibuz. Aut si cui cibus descēdit a stō indigestus: dentur ei arctantes ⁊ retinētes cibi vt coctana pira glādes carice sirie ante cibū. Et cuius epar frigidū est ⁊ strictū: mederi cibis opz caueat escas grossas ⁊ viscosas: vtaturqꝫ subtilib⁹. Si aūt calidus fuerit caueat calida sumēs refrigerātia. Sic ⁊ in oibus mēbris si i eoꝝ aliquo fuerit infirmitas caueat qđ augeat illā: vtaturqꝫ aduersantibus ⁊ minuētibus. Qđ si aliquod forte non ɔgruū cibū assumpserit iuxta quod membris eius opus est statiz sequak aliqđ repellēs nocumētū eius sicut al's dictum est.

¶ Cap. vij. de regimine sanitatis p potū aque.

Et quoniā dixim⁹ q̄ oportuit de regimine ciborū transeam⁹ ad regimē pot⁹ ⁊ excellentior q̄dē potuū est aqua ⁊ post vinū et eligere q̄dē aquā opz qualez alio loco dixim⁹. Caueak aq̄ potio eius hora qua cibus sumitur donec firmek cibus in stō: descēdatqꝫ paululū ⁊ pedetētim: potio em̄ aq̄ hoc tpe circūfundit subam stōi: ⁊ ciboꝝ ꝓhibetqꝫ stōm cibis inhere. vñ ⁊ bene nō digerik. Substātia em̄ stomaci necesse hz tangere cibos calore suo. quo eos excoquat ⁊ referat eos i suā naturam. Si ṽo vrgeat necessitas bibatur ex ea parū sedāde sitis gratia. Cū aūt sufficiens erit homo a cibis. sederitqꝫ in stō bibat aquā frigidā quantū necesse hz: sed non opz bibat aquā i saliua neqꝫ in nocte: debilitat em̄ calorem stomaci ⁊ epatis naturalē: nisi calidi sint cōplexiōe naturaliter. Fugiat quoqꝫ potū aq̄ frigide ⁊ niuee habens stomacū et epar debilem natura aut debiles neruos: aut cui est in pectore passio. Qui em̄ perseuerat in eo supuenit ei eruptio sanguinis ⁊ egestio catarri rigores ⁊ artetica. Sed si nō manifestatur nocumētum eius citius cū tamē accesserit etas et senectus apparent hec nociua et egritudines alie que difficile sanantur. Nec vero post coitum frigida bibatur aqua malum enim. Nec statim post balneum aut exercitium fortius donec quieuerit bibaturqꝫ ante aut iuleb aut squingibin temperati. Non incongruum est vti aqua refrigidata cum niue: post prandium pedetentim pariterqꝫ cū vino.

¶ Caplm. viij. de regimine sanitatis p vinuz.

Alter vero potus. s. vinuz vnarū cōferēs est ei q̄ custodiā vult sanitatis sicut alio loco dixim⁹ si q̄dē vtak q̄s eo iuxta modū tpe quo opz. Confortat em̄ calorē naturalē et extendit in totū corp⁹. ⁊ temperat hūores cholericos purgās eos p sudorē ⁊ vrinā: ⁊ mollificat nāz: hūectās mēbra dura: quia

bus accidit siccitas cā laboris supflui: aut aliquo sile. cibi mouet appetitū adiuuat digōnē mittens p oia mēbra. Affert q̄z ad ea hūidita tē aq̄: soluēs ventositatē z inflationē apit opilationē: mitigat mel'iaz calefactōe z hūectatio ne sua. Aliaz cōfortat vās illi gaudiū z letitiaz a dilationē z silia q̄ ostendim⁹ cū de nā po tionū tractauim⁹. Maxime aūt hec operat in his q̄ tēperata hñt corpa: aut qui inclinat in frigore: si sumat mediocriter: facit ēt hoc i oibus cōplexiōib⁹ si qd sumit oportunū sit q̄ti tate z q̄litate z mō fm tēperātiā aq̄. Nocet aūt illi cuius cōplexio supabūdat in calore: aut q̄ febrē epatis patitur: aut cephaleā: z cui nerui debiles sunt nocumēto maximo. Cauere aūt illū oz qui aliquod horū que diximus patitur. Siquis em̄ oino nō velit abstinere potu eius bibat albū subtile multa aq̄ mixtū cauēs vina acuta z vetera. Si aūt vrget ea quoq̄ sumere: tēperet illa aq̄ frigida horis anteq̄ bibit sex: bibatq̄ illd cū niue qui calidissimus ē z proijciat in vas eius integras rosas: amigdal'. dulces z frustra pomoꝝ acitonioꝝ: z qui oio vult illū vincere infundat in eo panē sil'e: sex horis anteq̄ bibat: dehinc colet z bibat: subseq̄turq̄ guata lactucaꝝ radices: z papaueris z poma muza z terra carasanica condita cū cāphora. Si cui aūt accelerat capitꝫ dolor comedat statiꝫ post potionē parū cibi: z frustra coctanoꝝ: vt arceat ascēsuz vaporis ad caput. Estate ꝟo oio potu ei⁹ abstineat: nec ꝟo opꝫ vinū bibere in saliua: sed nec post salsū cibū aut acerbuz aut pūgitiuū: adducit em̄ stō excoriationē z in testinis. Sꝫ neq̄ bibat statiꝫ post cibū: maluz em̄ z emittit cibū indigestū: maxime cui⁹ est in epate z venis opilatio generans hydropisim. Cibus si descēdat incoctus mime attrit⁹ non trāsit strictos meatus: remanet ergo z auget opilationē. ¶ Cui āt accidit stōi debilitas per potatōeꝫ trāseat ad coctana em̄ pauco musco aut fructuū mirti recētē: aut vuas passas gluti nosas mūdatas granis. Si q̄dē debilitas fuerit ex caliditate. Si āt fuerit ex frigore: vtat sa bado z gariof. infuso aq̄ frida. Sugat zaccarā paululū. ¶ Nec oz assuescere ebrietatē corrūpit eiꝫ mētē: adducit ethicā: sanguis screatū morbos acutos z arteticā: debilitatē neruoꝝ epilepsiā. tremorē. apoplexiā. paralisiꝫ. quināciā z mortē subito cū replētur vētriculi cerebri z vene vino: z nō ē i eis loc⁹ spūi vt lucerna q̄ si impleat ol'o plus mō infundit ignis z extiguit dicit āt. G. in libro de cōpl'one. q̄m ex vini m'ti potatione accūt passiōes q̄nes fride vt apoplexia. spasm⁹. epil'ia. q̄q̄ his siūt sil'ia replētia vētriculos cerebri vaporib⁹ vini: z qd ad illd ascē dit de venis: refrigerat itaq̄ nālis calor z accidūt hmōi passiōes. Que cuꝫ ita sint nō oz excedere modum in potatione: caueaturq̄ vino

lētia nisi forte in mēse aut duob⁹ semel statiq̄ vtat vomitu emūdetq̄ stōꝫ hoc em̄ corp⁹ purgat a supfluitatib⁹ mūdatq̄ stōꝫ. Qui ꝟo hoc facit si q̄dē calid⁹ est nā statim post vomitum accipiat sq̄ngibin aut iuleb. Qui aūt fride est cōpl'onis bibat post vomitū gēdicare z sirop. pomoꝝ aut siro. xiloaloes. Opꝫ aūt q̄ est multus in bibēdo vinū z nō vult inebriari prādiū minuere. cenare iura pinguia: maxime caulīū cū carne agnina pingui z dulci pata cū oleo amigdalaꝝ z sisami recentis cū comederit ex eo aliquātulū phibet vinolētiā maxime felu degō z chabisum pinguia em̄ z dulcia frāgūt acumē vini cū ꝑus puenerint ad stōm ꝯsolantur illū: phibētq̄ ascēsum vaporis vini sursū. Caules aūt arcēt ebrietatē cā sue desiccationis in humiditate vini. G. in libro simpliciuꝫ medicaminū dixit amigdalas amaras si cōedat ex eis aliquātulū ante vinū arcere ebrietatē z temulētiā. Assignatio medicamis phibētis ebrietatē. Aque folioꝝ vitis albe. ℥. j. aceti. ℥. s. robi bessereti. s. ℥. sorbeat illd paulati. Aliud z si volueris sumere semē caul. ʒ. ij. bibe cum robo beseten anteq̄ vinum bibas valet enim.

De temulentia

Temulētia. n. est ifirmitas q̄ accit cerebro z sensibus: de ascēsu vaporis q̄ fit ex vino: ipletq̄ cerebrū hūore cal'o: hec aūt maxime his accit q̄ꝝ cerebrū calidū ē z dbile hoc autem cum acceperit crapulā vaporosaꝫ debilitatur a digestiōe sua z dissolutiōe crapule. Cui⁹ aūt cerebrū forte est z validū non grauat crapula soluit em̄: vñ nec accit ebrietas. Juxta igit virtutē debilitatēq̄ꝫ cerebri accidit etiā difficultas ebrietatis z puitatis ei⁹. Regimē eius tale est. Jn regimine ebrietatis considerādum est si ebrietas q̄uis est z multa p̄cipe huic paruo leuiq̄ꝫ vti exercitio vt est deābulatio balneariq̄ꝫ in aqua dulci suaui l balneo mediocris caloris sustineat paꝝ z comedat parū diboꝝ facilis digestionis z descē sus a stō dormiat somnum oportunuꝫ: dissoluetur em̄ ab eo ebrietas: reuerteꝛq̄ꝫ in p̄orem locū vel statū. Si aūt fortis fuerit ebrietas ita vt z corp⁹ turbatū sit z aia inordinata z anhelitus frequens caput quoq̄ꝫ egrotās: nō opꝫ huiusmodi hominem aliquid attingere ciborum: aut vini quiescat fricentur plante peduꝫ ipsius. Abluantur parū crura eius: soluaꝛq̄ꝫ crapula vaporosa a cerebro eius. Cū euigilauerit z apparuerit leuitas in corpore eius cessauerit turbatio capitis passio. Anime densitas exerceatur leuiter. Dehinc ingrediat balneum temperati caloris vngat corpus ei⁹ cōpetenti oleo: fricetur corpus ei⁹ totū suauiter infundatur aqua temperati caloris. maxime caput eius: ingressus sedeat in pelui aq̄ tepi

de admodū:sit in ea paululū egrediaturq;.
¶Si aūt ꝑseuerat cephalea fūdat sup caput oleū rosatū refrigeratū nō ꝑmultū: ⁊ si quidē estas ē irrigat aq̄ frida.dehic extergat:q̄escat paꝝ ⁊ bibat squingibin aut iuleb.aut siro.hescerē:aut sirop.limue.aut prunoꝝ refrigeratorū niue:expectetq; parū: occupeturq; colloq̄o ⁊ silibus:tūc cibet leui subtili ⁊ facile digestibili:vt sunt sorbilia oua ⁊ iura q̄rnabi facta cū carne grassa:comedatq; lēticulatū muzuz.pullos patos cū succo vuaꝝ acerbiū ⁊ granatoꝝ pisces lapidosos ⁊ frāquillinos ⁊ starnas cū coriādro viridi aut sicco ⁊ cū ruta: des ei lactucas ⁊ itiba ⁊ qd̄ sile ē. Nō aūt mult⁹ sit i cibis. post q̄s suggat granatū.poma muza. ꝯpleta. pira ⁊ silia:nec deābulet post prādiū dōec trāseant tres hore: sꝫ iaceat in loco frido si q̄dem estas est. Si ṽo hiems in tēperato loco. Odoret sandalū.aquā rosatā.cāphorā. rosas. nenufar.vaporet ligno aloes cum cāphora:⁊ bibat hūc siro.Est eñ vtilis ebrio maxie cui⁹ est cōplexio calida.℞.prunorum nigroꝝ. tamare. purgati int⁹ ⁊ extra dimidiā librā.coquant cū lib.v.aq̄ donec redeat ad vnā: colet ⁊ sup addatur.lib.5.aque granatoꝝ muzorū ⁊ aq̄ acerbe citoniorū.ʒ.d.coquat cū igne tēperato dispumetur donec fiat sicut iuleb.Tūc sumatur ab igne colatū seruet:vtatur quis cū opus fuerit si quidē estas est cū niue.si nō hꝫ succū bibat granatoꝝ muzoꝝ dormiat nocte tota: mane facto itret balneū: fundat sup illū ⁊ caput aq̄ calida sepi⁹:statimq; dormiat.Cū euigilauerit sumat squigibin refrigeratiuū.Et si vsus fuerit medicamine hoc cū aq̄ granatorū sedabitur māifeste ebrietas.℞.boli armenici. berberis.granoꝝ citruli semis medulle boragis. buglose vniuscuiusq;.ʒ.v. semis caulis.ʒ.vij. carabe quesuti.semis portulate.oium.ʒ.b.cāphore.ʒ.j.terātur ⁊ cribata misceātur cum aq̄ granatoꝝ aut siro.hescerē refrigerato cū niue estatis tpe: vtile eñ est.Sirup⁹ q̄z absinthij cū aq̄ granatoꝝ añ cibū ꝓdest ebrietati. ¶Si aūt superest adhuc capitis dolor mimeq; sedaturq;: irroret caput decoctione camomille ⁊ aneti ⁊ ponat ad nares:aliq̄d olei liliacei ⁊ anetini:vngat eius caput vt dissoluat vaporis reliquū.Caueāt aūt oleū rosatū in reliquis cephalee vaporose ⁊ ebriose. Que si cessauerit detur paꝝ vini albi ⁊ subtilis aquosiq;: ꝓdest eñ ad subtiliādas ebrietatis reliquias grossas.Si autem differēs dolor remanet adhuc dieb⁹:fit hoc cā grossi vaporis sternutetur:infundatur huiusmōi oleo camomille ⁊ aneti ⁊ vngat eo caput:soluit:eñ reliquias ebrietatꝫ. Nō oꝫ aūt bibere aut exerceri quandiu quis ebrius est. aut cephalicus.Est apud diascoridem qm̄ robū mitti si sumatur ante vinū prohibet ebrietatem.

¶Capi.ix.de regimine sanitatis per somnū ⁊ vigiliam.

Somnum ṽo opꝫ eē post prādiū tēperatūq; somn⁹ eñ est eoꝝ q̄ digōnem ciboꝝ adiuuāt.Et si cib⁹ q̄dē ē m̄ltus aut grossus oꝫ ⁊ somnū āpliorē esse tēpato sit ḡ ꝑuitas ei⁹ magnitudoq; ex multitudine mēsure ciboꝝ paucitatisq;.Porro illū q̄ ꝑ multū multis replet⁹ē cibis somnū cauere ꝯuenit donec a stō soluat cib⁹ne forte supet nālē calorē m̄ā.Si ṽo cib⁹ ē subtilis sit somn⁹ breuior tēpato vigilijs o iouti nō ꝯuēit calefaciūt.n.⁊ desiccāt ꝓhibētq; digōnē fieri.

¶Capi.x.de regimine sanitatis per coitum.

In coitu multi feri nō cōuenit nisi ꝯplo cui⁹ calida humidaq; ē nāliter qd̄q; corpi ei⁹ dñat est sāguis testiculiq; calidi ⁊ hūidi paꝝ aūt vtat cui⁹ cōplexio frida est ⁊ sicca sꝫ nec in saturitate ⁊ repletiōe ciborū ⁊ pot⁹ nec ṽo dū fames ē. nec statiꝫ post laborē aut post balneū aut inanitionē nec fiat dū calefactū ē aut refrigidatuꝫ corp⁹ q̄buis calefaciētiū aut refrigidātiū cā.sꝫ sit mediū in oib⁹ suis habitudinib⁹.Minuat q̄z in autūno ⁊ in tpib⁹ q̄b⁹iminēt graues et pestilētiales morbi.Caueat aūt oino tpe pestilētie.Oportunū aūt tps est post digōnē ciboꝝ in stō ⁊ descēsuz eoꝝ ac ante somnū vt cū vsus q̄s coitu fuerit dormiat dirigatq; ⁊ quiescat.hoc aūt tps oportunū ē ḡnatiōi ꝓlis:qm̄ dormit mulier ⁊ firmat spma masculi in m̄trice.Si aūt q̄s vtēdo peccauerit tollerabili⁹ in repletiōe q̄ in fame ⁊ dū calet corp⁹ meli⁹ vti q̄ si fridū sit meli⁹ q̄z dū hūectat⁹ē q̄ desiccatus.Si aūt qñ excesserit in coit⁹ho vsu sicut minuat calor ei⁹ ⁊ hūiditas nālis rarescat corp⁹ oꝫ rorari corp⁹ ei⁹ aq̄ frida q̄ spissent pori mꝫtiplicetq; calor nālis iteri⁹ in corpe nec multū tñ.Cibet carnis iure pato cū espidabago ⁊ trito cū cepis ac cicere porrigat illi vinū rihant. vinū q̄z vet⁹ vaporet cū neda.⁊ liniat cū gallia ⁊ silib⁹ q̄escat ⁊ dormiāt diuti⁹.Qd̄ si aliqñ acciderit i coitu ipotētia ꝯsideret diligēter q̄ cā fiat regatq; eiusmodi ꝯtrijs cibis ac medicaminib⁹ sicut dicemus in curatiōe passionū.

¶Capi.xj.d̄ regimie sanitatꝫ ꝑ accidētia aīe.

De accidentibus aīe tristitiā q̄s nō oꝫ aliquē frequētare.sꝫ nec irā nec multiplicare curā aut cogitatiōnē inuidia oino fugiat hmōi eñ oīa cōplexionē corpis mutant adiuuantq; inanitiōe ⁊ debilitat calor nālis. Qui autem est calidus complexiōe si his vtetur pariunt ei pessimas febres vt ethicam et ptisiꝫ siliaq;.Quare opꝫ cauere hoīez huius-

modi animi accidētia: atq vt assuescat gaudiū letitiāq: hec enim nālē cē fortant calorē. mouentq ad exteriora corpis: augēt in pigritiā cōfortāt aiam. Diximus aūt qd faciat quodqz anime accidentium in corpore cū de reb9 naturalibus loqueremur.

Capitulū .xij. de mundificatione corporum ad custodiam.

Colligitur in corpe crapula quedā et supfluitas ciboꝝ et potuū q̄ mime indiget nā: et partem quidē huius pualet nā pellere educereqz e corpore: partē aūt nō preualz. Remanet g in corpore cui et nocet intātū vt eget auxilio medici nā: quo purgetur crapula hec maximeqz in corporib9 eoꝝ: qui nō cauent vsum maloꝝ ciboꝝ. Cibus em in stōm veniens cū digest9 in eo fuerit expellit illū in itestina: succositas ei9 tendit ad epar et remanet purgamentū ei9 quo nō indiget natura. Depellit itaqz et educit illō a corpore p egestionē. succositatē autē q̄ ibat ad epar cū digesserit et iformauerit sāguinē separat in qz superfluitatē: mittitqz eā ad vasa sua. Et quo quidē oino nō indiget vt est vrina pellit et emittit a corpore. Qd si forte quauis causa nō emittere poterit nocet et adducit morbos: sic quoqz cū ierit sanguis ad mēbra: qd q̄dē cōueniens et sile est sue nāe suscipit: et i suā transmittit naturā. Quod aūt nō cōfert subtiliat et soluit et si nō valeat remāet in eo mēbro et i locis vacuis: h9 g cū putrefactū fuerit gñat febres si vo defluat in aliqd mēbroꝝ facit apa scdm suā naturā. Opz ergo medicū cū cognouerit aliquā i corpe supfluitatē maturare illā atq educere a corpe quo fiduciā pstet exinde a morbis passiōibusq. Opus em ē in oib9 parū iminuere corp9 et inspicere qd egerit ab eo naturaliū rerū: sicut est egestio et vrina sudor sanguis mēstruus: et qd de naribus egredit et qd defluit palato: quodq etiā spuitur a pectore. Si ergo viderit aliqd horū minui et nō esse egressuz eius iuxta qd exigit porrectio ciborū nec scdm cōsuetudinem et differri tpe quo solebat exire. Oz sollicitare egressuz ei9 vt redeat in suū statum naturalē. Sic etiam si viderit in aliquo mēbrorū cōgregatā esse supfluitate: vt in pectore aut stō: aut in renib9 aut vesica: opz exinaniri hmōi crapulā a corpe euacuatione et ab illo mēbro i quo cōgregata est. Sz et si nā arctata est et egestio iminuta oz cōsideres cāz hui9 cōstipatiōis: et si qdē fuerit paucitate cibi potusq addendū est hoi: et si qm cib9 sicc9 hūidis vtēdū est: vt sunt olera emolliētia ventrē vt est blit9 maior: minorq lebelabū aptatū cū oleo oliue et murti. Si aūt qm cibi strigunt aut pōtici sunt. oz hmōi vti iure pingui dulciq cū oleo sisami. Deniq si ē hoc qm peccetur in ordine ciboꝝ oz mutari ordinē: reuertatur q hō in suaz consuetudinē. Si vo accidat pp malā cōplexionē quā patitur stōus et intestia: opz obuiare oppositis. Si ergo stōus et itestina plus equo calēt et desiccata sint: oz eū q̄ patit sumere cibos refrigidātes et humectātes vt ptisana cū māna: aut dlcia prūa dulcia mora et sehelēgum maturū: humida qz olera. Si āt frida et sicca sunt oz cibet escis calefaciētibus et humectātib9 sicut espidabagū paratū cū lacte agnia carne aspagis. et blito maiore vuas passas dulces: fic9 qz et dactili et passi robū vini et cāna mellis ac silia: sumatq parū cassiesistule et māne. Si aūt cōstipatio ē facta ab hūoribus grossis viscosisq paucitateq: cole rubee in itestinis. oz vt sumat hmōi iura galloꝝ veterū cū medulla cartami et besfarigo: sumat qz mel et aquā calidā: squingibi melleū cū aq: deturq rursus aliqd cassiesi. facte cū turbit: et si nō pficit hoc qm hūor ē in itestino iferiori: oz vtat clistere mollificāti conuenienti. s. ex blito maiori aq oleo sisami ac mirti et zaccara rubea. Si autē multū fuerit flegma cōuenit loco zachare mellis appositio addatqz etiā boracū.

De consideratione vrine et reliqrū

supfluitatū. Urina qz cōsideranda ē si minuat caloris cā: oz dari patienti semē psilij et inleb. et medullā cucumeris. citru. semiaq eoꝝ: semē mellōis mellonēq indū. Si fuerit ex friditate det patiēti apiū. feniculū. et semia eoꝝ. ciminū. anisuz et daucū et aquā decoctiōis eorum. Misceaturq cibis ei9 apiū et aspagus. ameos ciminū. cicer nigrū. nuces. fel genuū et similia.

Cauēdū aūt est ei cui accit iclusio vrine aut egōnis ne differat emissiōem eoꝝ. Cōstipatio nāq egōnis colicā adducit et vētositatē angustiationē et vertiginē. Retētio vrie facit difficltatē vrine: vulnera in vesica: pdest aūt arteticis vrine frequētatio et q̄ etiā in spina patiūtur: desiccat corp9: sanat et hydropisiz et multitudinē infirmitatū hūidarū nisi q pseuerātia ei9 adducit siccitatē corporis intantū vt quandoq noceat: adducitq tenuitatē et marcorē et vlcera vesice ac diabetem.

De sudore retētiōe.

Si vo sudor cōstringit et nō exit: estq cā frigoris reuoca illū fricatiōe et exercitio igressu balnei. roratiōe aq calide sup corp9. Si āt cā poroꝝ et caloris solis puoca roratiōe aq dulcis et tepide et fricatiōe molli cū oleo viol. et nenufaris. Si ēt facies illi cui9 cutis cōstipata est balnei cā cū aq nitri et qbriti. Si āt fit mora sudoris ex supfluitate grossa et viscosa: regimen ei9 sit calefaciēs et subtiliās vt ē minoratio cibi comestiōe mesaurit cū blito. aq cicerz. carnes. auiū. olera pūgitā. fricatio fortis. exercitiū forte. balneari aq in q̄ decocte sunt herbe subti-

liātes dissoluētesq;. vt camomilla anetū & berera. sentē. & sansucū post euacuatōez hūoris p pharmaciā soluētē flegma vt ē turbit & agaricū & medulla cartami. ¶ Si aūt moretur mēstrua oz vt adiuues ꝓuocatiōe cū herba & faseolo rubeo: aq̄ ciceris nigri & manachue. semie apij. sirop. absinth. hoc q̄dē si fuerit mora cā frigoris. ¶ Si autē cā nimij caloris danda sūt mulieri ptisana aq̄ cucumeris & citruli. lactucarū tarsaco q̄z & silia adhibeāt vētose cruribus. ¶ Et si morat̄ qđ defluit de palato vtat̄ curatiōe dētiū cū spinis & silibus & gargarismo cū aq̄ mellis: & masticatiōe cādri. hec em̄ purgāt cerebrū a sup̄fluitatib⁹ hūidis: mūdāt q̄z oculos auditū & guttur. ¶ Si āt morat̄ qđ naribus defluit & crapula ē in cerebro oz sternutationē ꝓuocare imissiōe lignoꝝ in nasum & statiōe sup aquā bulliētē in q̄ sit camomilla & aq̄ lileb nec. hoc em̄ purgat cerebꝝ & repellit morbos q̄ veniūt ab hūorib⁹ grossis vt ē eplia & apoplexia. ¶ Sz si sup̄fluitates multiplcate sūt i stō intm̄ vt fiat subuersio. aia turbet̄ titillet labiū iferi⁹. deficiet paucitas fiat appetit⁹: angustiatio oris sapor in amaꝝ mutet̄ & salsuginē ac acerbitatē. Oz vtat̄ hmōi vomitu: maximeq̄z si fuerit estas imissiōe pene in oleo infuse: vtaturq̄z medicaminib⁹ vomitū vrgētib⁹ vt dicturi sum⁹. ¶ Et si ꝯgregata ē i pectore & pulmōe crapula hnmiditatis oz vtat̄ aq̄ in q̄ decocte sunt fic⁹. vua passa. radices ireos capillus veneris. comedat butyrū cū zaccara & melle & sorbitiōe facta cum aq̄ furfuris & zaccara & q̄ silia sunt. ¶ Si āt ē crapula in renib⁹ aut vesica oz eā purgari his q̄ ꝓuocāt vrinā: vt ē apiū. feniculus: semēq̄z eoꝝ & dauci. semē citruli. mel. cucu. cucur. sessio. in pelui aq̄ calē in q̄ decocta sint camomilla. feniculus & silia. Ad hūc itaq̄z modū oz euacuare qđ ē invētrē in quouis mēbroꝝ. ¶ Si ꝟo in oī corpe crapula coadunata ē oz inanire hūorē dn̄antē. Si ergo sanguis sup̄abūdat in corpe vtat̄ flebotomia vene q̄ vocat̄ mediastina si fieri pōt: h⁹ est si tēpus & etas & regio dederit. Si min⁹ vētoset̄ de sub scapulis & cruribus. Si colra rubea sup̄abūdat euacuet̄ cū ebelabo & aq̄ granatoꝝ cū sahana & zaccara aut belilego cū tamaridis aut sirop. ro. cū squingibi & niue. Et si hᶜ crapula ē melācolica accipiat aliq̄d de squgibin cū apio aut mlsaz: vel melicratū cū epithio: aut sumat bessaicū aq̄ mirob. indoꝝ dcocta. Si aūt hūor ē flegmatic⁹ accipiat hierāpicrā cū melle cōditā: aut paꝝ turbit & silia medicamia q̄ soluit flegma q̄ non sunt tm̄ fortia: vti āt hierap̄. sūpta cū melle semel i hebdomada vtile est his q̄b⁹ in stō cerebro ac itestinis flegma adūat̄ & hūiditates. Purgat em̄ illa ab oibus mirabiliter. Silr̄ter ēt ꝯfert his q̄bus in neruis congregat̄ crapula viscosa. Subtiliat em̄ & mūdificat ac emittit p solutionez. Potlo ei⁹ sit pēsuz. ʒ. d. Si āt crapula alicui ē varia i his mēbꝛij sūat̄ hiere sicce ʒ. d. aut pl⁹ vsq̄z ad c. & distēpet cū squigibi coctanio maxie cū squgibi coctanio. Cōfec⁹ hiere purgātis stōm itestina cerebꝛūq̄z & neruos a sup̄fluitatib⁹ vētositatē dissoluit opilationē apit q̄ ē in epate. splene & renib⁹ irritat appetitū digōnē adiuuat & cōfortat purgat. mētē seniū morari facit: & ē vtilis ei q̄ vult custodiā sanitatis sue maxieq̄z ei cui⁹ nāe dn̄atur flegma. Sume semis apij. anicuiusq̄z. ʒ. d. seis feniculi. manachue. absinth. gre. cuiusq̄z. ʒ. c. mastic. spice nar. cinamōi. cuiusq̄z. ʒ. b. radicis liq̄r. purgate & optime trite. ʒ. c. aloes epatici. xxx. terātur oia subtilit̄ cribꝛēturq̄z subtilissimo cribro. Si cui ẜ dn̄atur flegma accipiat hmōi potiōis. ʒ. b. vsq̄z. ad. c. nō plus & distēperet̄ cū aq̄ folioꝝ citri & si cū flegmate ē ēt colera. distēperet̄ cū squigibin. Si ꝟo cū hoc hūore apparet iterius in corpe melia addat his medicamibus epithmi creti ci. ʒ. e. distempet de eo. ʒ. b. aut. c. cū aq̄ bardane recētis: aut aq̄ fautenegi aq̄tici. Cui ꝟo sūt emorroides ponat cuz his a q̄s aliq̄d machalli glāci i vnaquaq̄z potiōe obolos. b. vsq̄z semis dragmam. Est enim hoc medicamen mirabilis vtilitatis ad custodiendum sanitatē si cum opus est sumatur.

De euacuatione per vomitū.

Et excellēti⁹ quo vtimur in repletiōe corpoꝝ ē inanitio ꝑ vomitū. hic em̄ cū hoc ꝙ multū ꝓdest a multis liberat passionib⁹. Cauet em̄ a labore renum & aperit opilationē q̄ est i viscerib⁹ p nimiū vsū motus purgat emissionē grossoꝝ humoꝝ qui sūt in meatib⁹ & in extremis corpis vt ancharꝝ genuū pedū vt ē vena scia: dolor genu podagra & q̄ silia sūt. In his nāq̄z passiōib⁹ lōge melior ē pharmaco. In morbis āt capitis & colli pectoris & costaꝝ soluēs inferi⁹ vtili⁹ ē vomitu. Qm̄ vomit⁹ his addit passionib⁹ ꝑsepe in ꝑncipio. Ait em̄. Gal. in libro megate geni qm̄ vomitus ꝓdest in emissione sanguinis q̄ fit ex eruptione arteriarū venarūq̄z & a podice renibus & matrice: vesicaq̄z facit enim hoc iminutione replōnis & attractione materiei: & emissione eius opposito egressionis modo. Sicut em̄ si velimus vomitū tollere vtimur clisteri: vt trahat̄ materia inferius. sic & vomitus materiā a mēbris inferioribus trahit sursuz. Prodest etiaz vomitus in multis passionibus custodit sanitatez & regimen: conferens maxime quibus in stomaco nascitur flegma grossum multumq̄z. In hac dispositione conferentior soluenti potu. ¶ hic enim humor multum cōgregatur in stomaci villis: que loca vomitus purgat diligenter: medicina autem laxatiua descendit in fundum eius quem et mundat.

Tp̃s autem quo maxime exhibendꝰ est vomi
tus est estas. hoc eñ tp̃e liq̃facti sunt hũores
⁊ natãt in stõ. Oꝫ ꝟo si volueris mũdare eos
q̃ grassi sunt corpis ⁊ in q̃bꝰ fl̃a dñatur facere
hoc ante prãdiũ ⁊ post exercitiũ ⁊ balneuꝫ vt
liq̃scat hũor ⁊ subtilief dilatentq̃ꝫ meatꝰ. Pro
uocef aũt cũ radicibꝰ isusis sq̃ngibin ⁊ melli-
crato ac aq̃ aneti. Si aũt nõ põt ante prãdiuꝫ
fiat post repletionẽ ciboꝝ subtiliãtiũ vt sunt
pisces salsi ferculũ radicis ⁊ aneti ac sinapꝫ ⁊
cõestionẽ radicũ isusaꝝ i sq̃ngibi ⁊ potũ aq̃ or
dei in q̃ decocta sunt helsa ⁊ zufa cũ melle: et
abstinẽtia a potu aq̃. Si ergo augmẽtaf sitis
vtaf vomitu studeat mũdare stõm ⁊ eũare il
lũ ⁊ lauet os cõpleto vomitu vino ⁊ aq̃ rosata
⁊ bibat deinceps aliq̃d gendicone aut sirop.
pomoꝝ. Sirop. aptatũ cũ ligno aloes ⁊ seccha
⁊ musco accipiat ⁊ zinziber cõditũ aut miro-
bo. ꝯditos. Qui aũt sunt tenues corpe ⁊ quo-
rũ in stõ sunt hũores colerici vtanf võitu sine
exercitio ꝫ post balneũ in aq̃ cal̃a in q̃ nõ din
steterint. ⁊ post cibũ potũq̃ꝫ ꝓuocef cũ siro.
sq̃ngibin ⁊ aq̃ cal̃a ⁊ comestiõe melõis ⁊ ser-
niaci aut q̃schi ordei cũ sq̃ngibin ⁊ aq̃ cal̃a et
piscibꝰ recẽtibꝰ: ⁊ his silibꝰ vt faciliet exitꝰ cra
pule ab eis. Si sint eoꝝ corpa hũiditatis pue
bibãt post vomitũ iuleb ⁊ sq̃ngibin ⁊ sirop po
morum simpicia ⁊ sirop. granatoꝝ ac his si-
milia. Qui ꝟo sunt iter pingues ⁊ tenues: ⁊ i
cuiꝰ corpe sunt crapule de hũoribus varijs
vtanf vomitu post refectionẽ nã diuersoꝝ ci-
boꝝ ⁊ in sapore vt q̃dã q̃dẽ eliminẽt q̃dã ãpu
tẽt ⁊ icidãt ac subtiliẽt: q̃dã irritẽt vomitũ post
q̃s bibãt vina diuersa q̃dã acuta vetusta q̃dã
dulcia noua q̃ dissilia opaf. Oꝫ aũt vt bibãt
vinũ post prãdiũ hora ⁊ sit potꝰ eoꝝ multꝰ fre
quẽs ⁊ pedetẽtim mũdef post horã potiõis
vnã ne forte emittaf vinũ a stõ ⁊ cũ eo cibus.
Innitaf aũt mũdatiõi oiũ q̃ sunt in stõ imis
siõe digitoꝝ nos ⁊ pẽne ifuse in oleo sisami ⁊
aq̃ in q̃ decoctũ sit anetũ cũ melle sepiꝰ donec
purgẽtur: adiuuat facultatẽ vomitꝰ oleũ sisa-
mi q̃uis aq̃ ꝑfusum calefactũq̃ꝫ ⁊ arctatio stõi
ac vmbilici. Cũ aũt sufficiẽter vomitũ exege-
rint abluãt faciẽ cuꝫ aq̃ rosa mixto aceto pau
co suggãt illã. ꝓdest eñ dẽtibꝰ ⁊ ꝓhibet ab eis
nocumẽtũ vomitꝰ post vomitũ bibãt sq̃ngibin
⁊ iuleb sirop. pomoꝝ siliaq̃ꝫ. Nõ oꝫ accipere
cibũ post vomitũ donec trãseant sex hore am
pliusq̃ꝫ. Tũcq̃ꝫ sit cibꝰ paucꝰ subtilis vt pullo-
ruꝫ carnes. frãquillini ꝑdices siliaq̃ꝫ nec icõ
gruũ est vti hoiem vomitu in mẽse semel aut
bis magisq̃ꝫ estate: quo mũdef stõus ⁊ caput
⁊ corpꝰ a supfluis. Quoq̃ꝫ meliꝰ hac in re vt vta
tur vomitu duobꝰ ꝯtinuis diebꝰ vt mũdef olo
stõus in scd̃a die egrediaf q̃ꝫ qd̃ ꝑus nõ potuit
supfluitatis. ꝑma etenĩ die vomitu attrahitur
qd̃ supfluum in venis remotis ad stõꝫ paula
tim: nec põt exire eadẽ die ꝑꝑ prauitatẽ eiꝰ. hoc
ergo cũ sit collectũ in stõ scd̃o die oꝫ recurre-
re ad vomitũ: vt exeat crapula hec ⁊ mundef
stõus ab ea: nõ dꝫ aũt cognita quauis hora
vomitũ facere ne forte fiat ꝯsuetudo: sed oꝫ
variare tp̃a eiꝰ q̃ñq̃ꝫ igit acceleret: q̃ñq̃ꝫ diffe-
rat: hoc q̃dẽ mõ vomitu vtẽdum est. Medica
mina autẽ vomitum ꝓuocãtia sumẽda mini
me sunt: nisi vere ⁊ autũno. His eñ duobꝰ tẽ-
poribꝰ validiora sunt corpa ad ferẽda medica
mina que inaniũt fortiter. Et hec medicami-
na nos in sequẽtibꝰ ostẽdemus cum de cura-
tione morboꝝ tractabimꝰ. Cauẽdũ est autem
illi vomitꝰ q̃ gracilis ꝑmultũ est corpe patuf-
q̃ꝫ ptisi: aut i cuiꝰ pectore aut gutture aut ocu
lis aliq̃ passio est ⁊ q̃ nõ ꝯsueuit ⁊ cui difficilis
est ⁊ grauis ad exeundũ. nõ eñ q̃ eiusmodi ẽ
effugiet q̃n accidat illi graue q̃d in his mem-
bris. Et si sunt in corpe supflua pungitiua qd̃
q̃dẽ exinde agnoscif si senserit hõ in cute pũ-
cturas: ardorẽ in vrina ⁊ egõne hmõi oꝫ vt
bibat aquã casei diebꝰ aliquot: hoc est scd̃ꝫ q̃
idiget. Si aũt onerosum est stõ ꝓjciaf in illa
aliq̃d salis ⁊ zaccare albe ⁊ si quidẽ facile erit
iuxta qd̃ est opus supaddanf mirob. citrini ex
modo necessitatis: hoc modo eñ mundatur
corpus a superfluitate acuta.

¶ Capi. xiij. de speculatione consuetudinis.

Homini ꝯñe custodie sanitatis oꝫ adhi-
bere ꝯsuetudis speculationẽ cum
sit speculatio eiꝰ porta magna in
custodia sanitatis ⁊ curatiõe mor
borum. Si enim protellef tempꝰ eiꝰ fit sicut
quod naturale est. Sic enim dixit hypocras
quoniam consuetudo est secunda natura.
Consuetudines itaq̃ꝫ hominum varie sunt et
multarum materiarum. Quedam enim ae-
ris est cuiusq̃ꝫ susceptio: quedam exercitium.
quedam balneum. quedam somni ⁊ vigiliarũ
quedam cibi et potus. quedam concubitus.
q̃dã ꝟo inanitionũ ⁊ aliaꝝ de quibꝰ diximus
i regie custodie sanitatis. q̃ consueuit homo
⁊ obseruat longo tempore sic vt fiat illi tãq̃
natura: quapropter difficilis ẽ ab eo trãsitꝰ.

De consuetudine ad laborem. Ho-
minum quidaꝫ consueuerunt operari in ma
ximo calore calidisq̃ꝫ regionibus: nihilq̃ꝫ il-
lis officit. Si autem fiat aer frigidus aut ipsi
in frigidas eant partes obest illis nec pos-
sunt pati: quemadmodum qui habitant lit-
tus maris regionesq̃ꝫ australes: loca deniq̃ꝫ
calida: et quemadmodum qui exercentur in
operatione ignis: vt sunt fabri ferrarij. ¶ Hi
enim et similes non nocentur calore facilio-
resq̃ꝫ sunt illis acuti morbi ⁊ onerosius ferũt
frigidas passiones. Contra est in frigidis cõs

suetis. Quidā nāqz hoīum ꝯsuerūt fridū aerē si calido obuiēt cito ledunt: nocetqz corpi eoꝝ: sicut q̄ ptes septētrionales inhabitāt aut locis fridis aut sicut quoꝝ artes in aq̄ sunt sicut piscatores: naute: fullones. Hi em̄ ⁊ hm̄oi nō ledunt frigore: sz ⁊ si accidāt illis fridi morbi facili⁹ ferūt difficili⁹ aūt calidas egritudīes. Sic quoqz q̄dā ꝯsueuerūt loca quoꝝ aer fridus est ⁊ sicc⁹ vt mōtes desertaqz: aut cui⁹ officiū est agricultura venatio: qui q̄dē nō ledūtur sole ⁊ si accidant illis morbi frigidi ⁊ sicci facilius ferunt q̄ꝫ humidos ⁊ facili⁹ sanantur.

De consuetudine ad diuersas spēs

exercitioꝝ: Exercitiū aūt laboreqz q̄dā assuefaciūt ⁊ multitudinē mot⁹ ferunt ergo facile ē eis nec ledunt eo nec angustiā patiunt: ⁊ si cogant ad requiē molestia sequit ⁊ turbatio in corpe eoꝝ: qm̄ icludit q̄d soluebat̄ p̄us p exercitiū. Cōtra q̄busdā req̄es assueta est qui si ipellant ad laborē: ⁊ si puus sit nocet tn̄ illis. Exercitia hoīum varia sunt. Quidā nāqz pedibus cōsueuerūt laborare sicut cursores: saltatores: ⁊ q̄ risuz tūdūt. Quidā aūt manibus vt q̄ ligna icidūt. sagittariū textores. Plurime aūt artes manib⁹ fiūt. ⁊ hoꝝ quorūdam labor fortis vt terere gipsum pcutere ferrū. bāba ciū ⁊ pcussio cū malleo. Quorūdā v̄o exercitium debile. vt scriptura. pictores. sartores ⁊ siles. Et q̄dā hoīum fatigāt dorsuz vt q̄ ferūt onera sup dorsum. hoꝝ ḡ q̄qz q̄cūqz ꝯsueuit laborē quēpiā si voluerit exerceri in alio quē nō cōsueuit laborare nō pseuerabit nec patiet̄ virtus ei⁹. Qui em̄ ꝯsueuit fatigare manus suas nō sustinebit on⁹ alicui⁹ rei ḡuis sz nec irei loca lōginq̄. Sicut em̄ ait hypo. Qui ꝯsueuit laborē ⁊ si senex sit ⁊ debilis magis tn̄ feret q̄ꝫ nō assuetus: q̄uis sit iuuenis fortisqz. hoc aūt iō qm̄ vnūqd q̄ꝫ mēbrū cū idurauerit in aliq̄ ppria actiōe lucrat̄ ide v̄tutē cōstātiāqz vnde ⁊ pseuerātior est in illa actiōe aliis mēbris alicuius q̄ pmāserit in req̄e ⁊ delitiis. Quidam aūt hoīum cōsueuerūt quietē deliciasqz quorum si quisq̄ꝫ ad modicum laborem cogat̄ angustiam citissime patitur.

De cōsuetudine balnei.

Balneū q̄z q̄daz hoīum vnoquoqz die assueuerūt hi si distulerint dieb⁹ nocet corpib⁹ eoꝝ. qm̄ phibet̄ egressus his q̄ soluunt̄ p balneū. ⁊ hm̄oi q̄dē opz medico pmittere balneū itrare in febrib⁹ l aq̄ ꝯsuetudīs etiā si nōdum appuerit maturatio. Quidā em̄ oīno balneū fugiunt q̄ꝫ si lauet̄ in balneo calefiūt corpa eoꝝ ⁊ si diuti⁹ fuerit in eo accidit illi turbatio mētis ⁊ defect⁹. Et cui q̄dē hec accidūt aquā fridā sup eū funde faciēqz ei⁹ dēt̄ sāngibin ⁊ iuleb refrigeret̄ cum niue cū exierint balneo cibēturqz pane ifuso vino tēperato. Quidā q̄z hoīuz post cibū balneari ꝯsueuerūt. Et si añ igrediāt̄ ledunt̄ fitqz illis debilitatio defectioqz hoc āt maxīe illis accidit quoꝝ cutis rara est multaqz que soluunt a corpore eorum hos opz prius paruo refici cibo sic balneum ingredi.

De consuetudine ad diuersas q̄litates ciboꝝ.

Cōsuetudo vero in cibo ⁊ potu hec q̄dē est in q̄litate ⁊ hec in q̄ꝫtitate: ⁊ hec q̄dem in tpe: alia in nūero sumēdi. Et q̄litas q̄d qm̄ q̄dā hoīum calidis refici cōsueuerūt: nihil ergo illis obest ledit̄ aūt si ad fridū venerit. At q̄ꝫ ecōuerso. Qui em̄ assueti sunt fridis cibis hi nō ferūt calidos sz ledunt̄ si sumpserit. Oz aūt si sumpserit in cōsuetū vti regimīe ꝯ̄trarioꝝ. Quidā q̄z ꝯsueuerūt cibos grossos digōni inobediētes difficilesq̄ꝫ digōni ⁊ decoctiōi vt est azim⁹ panis ⁊ caro vaccina ac capraꝝ ⁊ ānualis agni ⁊ que iam tonduntur: quas ⁊ optime digerunt deficientes in subtilium digestionē que non cōsueuerunt stomaci eoꝝ sed nec suscipiūt eā hm̄oi hoīes fames nō sufferunt sz nocet eis. Q̄d si egrotauerint nō oportet eos prohibere a cibis iuxta posse. perirent em̄ imbeciles. Alii subtilē ꝯsueuerūt dietam vt pullos franquillinos: coturnices. olera ⁊ similia. Hi non valent ad porrectionem grossorū nec digerunt ea: ⁊ siquando cibentur eis non digerit stomacus eoruz: accidit q̄ꝫ illis grauitas pigritia mora a motu. tales ergo si q̄ndo reficiuntur grossis ⁊ leduntur vomitu vti oportet. si nequeunt dormiant plurimū differatur illis prandium. Nonnulli ferunt temperatos cibos vt est temperata caro panis mund⁹ fructuum ficus vuasq̄ꝫ ⁊ similia. Hii leduntur si grossam aut subtilem sumpserint dietam: cibos enim grossos non digerunt nec a stomaco eoꝝ cito descēdunt. Subtiles aūt deficiunt a virtute eoꝝ. Accit illis laxitas ⁊ eneruatio. In his quoq̄ꝫ quidā sunt assueti panis simile. Quidam ordeaceo ⁊ aliorū granoꝝ quib⁹ officit triticeus. Atq̄ꝫ hoc modo se habet res in assuetudine hoīum diuersitatibus ciboruz intantū vt quidā etiā maloꝝ chimoꝝ cibis reficiant̄: quib⁹ ⁊ delectant̄ magis q̄ꝫ aliis magisq̄ꝫ illis conferunt ⁊ cōueniunt q̄ꝫ reliqui cibi iocundi ⁊ bonoruz chimorum. Quare opz aspicere ad ea que ꝯsueuerit q̄s tēpore longo ⁊ ad que eius anima pronior ⁊ l ore iocundi⁹ illi est ⁊ si cibus sit invtilis non prohibeatur ergo sed ducatur iuxta consuetum conferentius enim est corpori ei⁹ ⁊ mēbris ⁊ magis susceptibile alio inꝯsueto q̄uis sit laudabilis cibus. homo em̄ si cōsueuerit diuti⁹ quēpiaz cibū: ⁊ susceperit illum stomacus eius in mēbra conuertitur citius natura ei⁹ ac mēbroruz in naturam cibi desiderāt mēbra illius con-

sona ⁊ cõueniẽtia. Estq; quodcũq; illō si cõueniens velocioris mutatõis ⁊ trãsitõis in nãe eorũ: ⁊ similẽ sube eorũ. Oia em̃ q̃ mutabilia sũt alterant in consilia velociter. Sed tñ opz qñ is cibus multũ illaudabilis est nimiũq; malꝰ vt trãseat ab eo. Quidã nãq; hoiuz pseuerãt in cibis maloꝝ chimorũ sumẽdis: a q̃bus gñatur sanguis culpabilis plurimũ: quos extigũt suffocãtq; plĩma bona sua decoctiõe ⁊ sanitate sua. sed tñ in longitudine tẽporũ colligunt ex eis i corpe humores mali: de q̃bus generãt graues morbi. Exẽpli gratia hominuz q̃dam stãt in sumẽdis cibis colerã generãtibꝰ rubeã vt sunt pũgitiua ⁊ acuta: ⁊ q̃ magni sunt caloris vt alliũ cepe sinapis cardamomũ ⁊ ɔdimẽta calida: vt piper ⁊ zinziber potꝰ vini veteris ⁊ meri ⁊ silia. Quare calefit corpus eoꝝ tenuaturq; sanguis ⁊ minuit: multaq; fit colere generatio in eo. Si ergo protelauerit hmõi tempus vsus fiunt colerice passiões. vt tertiana febris: epatis calefactio ⁊ icteritia. Si aũt firmauerit vsuz eoꝝ nec hec sequetur: vrit sanguis cõuertiturq; in melãcoliã. Siccãtur membra: maximeq; cuius est cõplexio calĩa. Nõ mlti q̃z hominũ cõsueuerũt generãtia humores frigidos vt fungos ⁊ q̃ma ⁊ pisces recẽtes vẽtres onium: lac cucumeres ⁊ his silia vt cibos frigidos. Quare ⁊ mltiplicat i corpibꝰ eoꝝ hũor frigidus in tpibus lõgitudine ⁊ crudus ipsiq; nõ sentiũt. In postremis aũt nascũtur hic morbi ad soluẽdum difficilis morãtes ad curãdũ graues. vt est paralisis oris cõtortio apoplexia epilepsia: ⁊ q̃ siles his sunt morbi ad soluẽdũ morãtes. Plĩmi quoq; pseuerãt in ciboꝝ refectiõe generãtiũ colerã ni. vt est tauroꝝ caro ⁊ caprarum ⁊ cameli ⁊ salsoꝝ ⁊ lenticula ⁊ similia. Quare cõgregatur in corpe eoꝝ hũor melãcolicꝰ ex lõginquo: fiuntq; illis morbi pessimi melãcolici: vt elephãtia cãcer ȣsipiẽtia nigra siliesq;. Si ãt fiat vt putrescat eoꝝ hũor q̃s pia supueniũt illis febres gues de nã putrefacti hũoris q̃s difficile est curare. Que cum ita sint nõ oz oino initi ad hmõi cuz qui vtuntur bene digerãtur ⁊ sani sunt: nõ est em̃ nõ peccare dũ pseuerat vsus eoꝝ quin fiant infirmitates graues in lõgitudine tpis. Oz ergo phibere vtẽtes a cõstantia in illis ⁊ trãsferre a cõsuetudie eoꝝ ad cibos laudabiles medioscq;. Sunt ⁊ q̃dã hominũ assueti in subtiliuz dieta ad custodiã sanitatis eorũ. Hij arctant se in regimine subtili vt est puitas ciboꝝ. His quoq; ipsis qui parũ nutriũt prohibẽt aũt se a cibis vel ad modũ grossis appetitũq; ciboꝝ a cibis bonis: simulq; multiplicãt vsuz medicaminuz euacuãtiuz: arbitranteq; hoc modo sanitatẽ custodire ⁊ cauere ea q̃ morbos inducunt: sed fallunt hoc nãq; regimen est magis nocumẽtum corporibꝰ sanis debilitat em̃ virtutẽ cõgelat calorẽ naturalẽ: ppter paruitatẽ materie q̃ ad euz peruenit ⁊ dissipat corpus ac desiccat: fouetq; morbos difficilis curatiõis ⁊ pene nõ reuertit deinceps corpus in naturalẽ dispositionẽ. Regẽs etem̃ virtꝰ cũ debilitata est propter regimẽ subtile resistere nequit mutatiõi ⁊ nocumẽto qd corpori supuenit. Quare hypocras in aphoris. In regimie inquit subtili peccant egrotantes: peccato augẽte lesionẽ eoꝝ. Quodcũq; em̃ ab hoc maius est q̃ꝫ q a cibis paululũ grossis: vnde ⁊ regimẽ in vltimo subtilitatis fallacꝰ parũ solidiori hec. hypocras. Qm̃ subtile regimẽ extenuat corpus ⁊ desiccat ⁊ dissoluit virtutẽ ⁊ debilitat minuit subaz naturalis caloris: vnde difficilis fit annullatio eoꝝ q̃ corpi accidũt de his q̃ diximus. Corpꝰ nãq; in hac dispositiõe siccitatem lucrat: minuiturq; in humido. Curatiões aũt morboꝝ siccoruz difficiles sũt valde ⁊ sanatiõis morantis. Quare nõ opz aliquẽ i subtili dieta imorãtẽ vel pseuerare aut assuefacere: pterq̃ꝫ si i corpore eiꝰ sunt hũores gssi. viscosi ⁊ hũiditas illi dñans aut opilõ ⁊ gssities i epate eiꝰ: aut splene: aut q̃uis morboruz difficilis soIõnis: aut si mlte q̃etis ⁊ pui exercitij. Qui g̃ hmõi ẽ subtilis dieta confert illi: aliũ autem nõ cõuenit imorari in regimine subtili ⁊ siquis consueuit transferre se oportet ad solidius illo.

De obseruanda cõsuetudine in q̃ꝫtitate ciboruz. Quãtitatis quoq; ciboꝝ obseruare opz cursum: quidã nãq; paruo assueuerunt refici. Hij non sufferũt multos: ⁊ si multi fuerint in illis accidit grauitas turbatio pigritia ad motuz. Si cui accidat hoc vtatur regimine qd disposuimus q̃ putrefactionẽ in stomaco ciborũ patitur. Quidã vero cõsueuerũt multã sumere: nec possunt paucitatẽ pati ciborũ debilitat nãq; virtus ⁊ consumitur.

De diuersitate hore cõsuetudinis in prãdio et cena. Hac in parte nõnulli habent consuetum in principio diei prandere: quidã in fine ⁊ quisq; horũ non põt pati ab hora qua solitus est refici. Si autem aut distulerit: aut accelerauerit seq̃tur hinc lesio ⁊ nocumentũ. Si enim acceleret grauatur corpus eiꝰ fit pigrities ⁊ eneruatio. Si vero post hoc cenauerit ⁊ nõ cõsueuit fit illi ãxietas turbatio eructuatio aeris qñq; autẽ ⁊ ventris solutio. Si vero multũ distulerit a cõsueto fit inde sincopis: punctiones in ore stomaci amaritudo in ore ex ea que fluit in stomacuz colera a pigritia ppter imbecillitatẽ virtutis: fit crocea vrina eius ⁊ egestio videnturq; illi viscera suspensa propter inanitionem stomaci ⁊ vacuitatem minuũtur ergo in tantuz vt nõ si stomaco ⁊ spleni quo innitant. Qd si per nimiũ distulerit retrahuntur oculi eius: deponũtur tẽpora frigẽt extrema. Si er=

go post hoc cenauerit fit illi grauitas pigritia anxietas grauis si nō fuerit illi cena cōsueta.

De cōsuetudine in numero sumendi cibū.

Cōsueuerūt ꝗ3 ꝗdā bis in die sūere cibū: qui nō possunt pati semel: ꝗdā ter nec tolerat duos si vero fiat accidit eneruatio debilitas virtutis pigritia ab actione. Nōnulli vna tm̄ vice in die: ⁊ si bis comederit in die leduntur: sicut qui accelerant horā accidit laxitas: pigritia prohibitio somni. Ergo opꝫ cū in aliquo horū peccabitur cōsiderare: si quidē illi⁹: fuerit q̄ bis aut ter cōsueuit ⁊ semel pransus est: aut qui consueuit horā ⁊ distulerit abstineat: ab huiusmodi labore: ⁊ aeris calore ꝑpter debilitatē ⁊ turbationē quā patit̄. Quiescat ergo bibat squingibin zaccare vt emitrat̄ qḋ effluit in stōm colerarū. Qui vero distulit nō cenet vel suaui⁹ ꝙ consueuit stomacus em̄ eius imbecillis est: perfluitqꝫ fluor coleraꝝ ad illuz: sitqꝫ cibus ei⁹ humidus sicut iura olera oua mollia: vt humectet̄ stōs ab eo qḋ passus est ꝑ siccitatē: bibat parū vini meri quo cōfortetur stōs eius. Mane aūt paruū faciat cibū: ⁊ qr cenauit ⁊ qr prādiū distulit heri. Qui āt cōsueuit semel ⁊ comedit bis dormiat quo ꝯuertatur calor interi⁹ digeratqꝫ cibuz: deābulet plurimū leuiterqꝫ: bibat parū vini ꝓximū mero: vt descēdat cib⁹ in inferiora stōi digeraturqꝫ ne descendat indigestus: mane facto leuiet prādiū minuatqꝫ cōsueto. Oportuni⁹ aūt est in tractatu prādij vt comedat quis bis in die. Hoc autē semel vt leuietur stomacus eius a cibo diei quo bis sūpsit: opereturqꝫ in reliqs cibi precedētibus ⁊ digerat cibū superueniētez decoctione optima vt cū mane fuerit sit mundatus ⁊ calor naturalis in eo fortis. Oportet ꝗ3 eū cui officium quoduis instat aut opꝫ nō prādere. is. em̄ necesse hꝫ exerceri post prandiū. Qua ex re descēdit cibus a stō in itestinis indigestus. ¶ Cena autē laudabilior ē prādio eo ꝙ quisqꝫ postea stat quietus ⁊ dormit: q̄re imergitur calor fundo stomaci ⁊ corporis digeritqꝫ cibuz plena digestione ⁊ bona: nisi ꝙ cena vnuz hꝫ tm̄ vitiū ꝙ nocet oculis debilibus ⁊ infirmis ꝑꝑ ascēsum vaporis cibi a stomaco ad cerebrum ⁊ ad oculos leditqꝫ illos. Quare siquis cenā consueuit condecēs est ante solis occasum cenare: vt cum sit hora somni descenderit cibus a stomaco eius.

De cōsuetudine potus aq̄ calide vl' frigide.

Potare āt ꝗdā hominū cōsueuit aquā frigidissimā nec possunt pati aliā ⁊ si variāt ledūtur ⁊ si sic assueto acciderit acuta febris: aut causon: damus ei aquā valde frigidissimā cuz sit aq̄ frigida plurimū vtilis in hac febre. Augemusqꝫ qḋ damus tā ⁊ si sit in stō epate ei⁹ q̄dā debilitas. Quidā āt cōsueuerūt aquā nō fridā bibere: q̄bus vtilis ē cal'a: aq̄ frigida aūt ⁊ nix ledūt: ꝑcutiūt em̄ stōm eorū ⁊ epar ⁊ debilitāt. Si aūt accidāt talib⁹ causon: nō audem⁹ dare eis frigidā: q̄uis stōus eoꝝ ⁊ epar in vltio sint valitudinis. est em̄ ꝑter cōsuetudinē: plurimis cōsuetudo ē aquā pluuialē bibere non nullis aq̄s minime suaues sicut q̄bus īmixta est sulphuris virtus: aut canir aut sebbi ⁊ similia. oēs ergo isti si pellātur ad ea que nō cōsueuerūt fit illis lesio ⁊ nocumentū in ore stōi ⁊ intestinis: mutātur cōplexiones eoꝝ maxie qꝫ si cōuertātur a suaui ad aliquā aquā insuauē. His ergo oꝫ cū transierint a patria sua ad alias vt deferāt aquā patrie sue cuz q̄ misceāt aquam ad quā coguntur bibendā paulatim donec cōsumpserint illā: cōsueuerintqꝫ illam. Sit quoqꝫ cū illis terra locoruz quoꝝ aquas cōsueuerūt bibere quā misceāt aq̄ ad quā trāseūt: sitqꝫ in ea dōec colet̄: hāc colaturā bibāt dōec ꝯsueta fiat ac a' nocumito ei⁹ sint securi.

De consuetudine potatiōis vini ⁊ sicere.

Hac quoqꝫ in parte varietas est. Quidā nāqꝫ vinū vuaꝝ. Quidā aūt sicerā. Quidā cōfecta alia vina bibere ꝯsueuerūt. Et ꝗdā quidē dulce: nōnulli amaꝝ: hij merū ꝑlimū tēpatū. Horū itaqꝫ oiuz si quisqꝫ vina bibat ꝑter solitū ledit illū ⁊ nocumentū affert iuxta naturā ei⁹. Nōnulli ꝗ3 si desint bibere vinū vno aut duobus dieb⁹ deteriorat̄ corpus eius: mutat̄ em̄ turbaturqꝫ. Hoim āt quidā nunqꝫ gustauerūt vinū. his siqs dederit accit illis cephalea: febꝛ vinolētia quāuis modicuz sit. opꝫ ergo quēqꝫ sue cursū cōsuetudis tueri. Si āt vrgeat ad bibēdū nō cōsueta oꝫ paululū trāsire: nec bibat qḋ nō nouit statim. Qui ꝟo nunqꝫ bibit vult aūt bibere: nō oꝫ multū statiz bibere ꝑma die sed paulati aggredi: adijciatqꝫ quaqꝫ die donec termin⁹ tēperātie occurrat. Et ꝑmo qḋ plima tēperet aq̄ dehinc minuat vsqꝫ ad moduz.

De cōsuetudine somni ⁊ vigiliarū.

Sōni quoqꝫ ⁊ vigiliaꝝ cōsuetudo inspiciēda ē: hoiz nāqꝫ alij cōsueuerūt somnū multū q̄ nequaqꝫ ferūt vigilare ⁊ si cogātur fit illi lesio. Calefit em̄ corp⁹ eoꝝ ⁊ desiccantur mēbra: ⁊ corrūpit̄ calor eoꝝ minuit̄ digō cibi. Nascūtur ꝗ̄ illi tortiones liuiditas coloris. suppressio oculoruz. Alij aūt soliti sūt in vigilijs. portāt ꝗ̄ illas ⁊ raro grauātur a sōno. At si lōgū dormierit sōni fit illis eneruatio mouētis ꝟtut: debilitas, sensuū: turbatio mētis. Aug^m friditatis ⁊ hūiditatis ⁊ diminutio nālis caloris. Quare oꝫ hoiez nō assuescere excessū i sōno aut vigilijs ⁊ si cōsueuit trāsferat se ad modū paulati ⁊ nō semꝉ statimqꝫ: ⁊ sunt hoies q̄ ꝯsueuerūt vigilias in nocte die ꝟo sōnū fortassis cā officij aut artꝭ: ⁊ si sic nihil obest: vnde ⁊ vtile cōsueta tueri.

De consuetudine ad coitū.

Coit⁹ q̄c̄ꝫ vsum quidam plurimum habent solitum: vnde ꝛ ferre p̄nt: q̄dam aūt eo abstinēt lōgo tp̄e qui ꝛ nō p̄nt vti quauis hora. Nō opꝫ tñ assuetū se facere abstinētie ei⁹. Hoc em̄ soluit v̄tutē imbecillē facit calorē naturalē ꝛ nocet ꝓp̄e pectori. pulmoni. stō ꝛ epati. refrigerat corpus. debilitatq̄ꝫ. desiccat ꝛ adducit pigritiā ꝛ inertiā facitq̄ꝫ hebetē. Pari etiā modo cauēdū est ne assuescat multitudinē coit⁹: excessūq̄ꝫ ivsu ei⁹. Hoc em̄ accelerat faciēti senectā ꝛ ꝯsūptionē maxie ꝛ illi cui⁹ est cōplexio frida. Deteri⁹ aūt illi cui⁹ frida cōplexio ꝛ sicca amplectit̄ ꝛ cōplexio ei⁹ testiculoꝝ silis: hmōi ꝯplōnis viro opus est ab hac consuetudine trāsire. Sic quoq̄ꝫ opꝫ hoiem nō ꝓlōgare abstinētiā coitus cui⁹ est cōplexio calida ꝛ humida: testiculiq̄ꝫ eius pari mō. Si em̄ sit p̄rimi spermatis in vasis ei⁹ coadunatū: vnde ꝛ fiūt dolores in inguinib⁹ ꝛ in illis locis ascēdit ab eo vapor in sup̄iora corpis. Qua ex re accn̄t cerebro morbi pessimi: ꝛ siq̄dē calefiat sp̄ma in vasis suis febres oriunt̄: q̄m mēbra a mēbris calorē suscipiūt vsq̄ꝫ dū ꝯtinuet̄ cordi. Jō ꝯuenit hoī assuescere corp⁹ sui vsui coitus tp̄ibus q̄ nec nimis p̄rima sibi sint: nec multū abinuicē discreta vt cū vsus fuerit eo nihil nocui afferat: ſꝫ fiat ex eo corp⁹ ei⁹ leui⁹ ꝛ aīa alacrior sicut diximus in precedentibus cum de habitudinib⁹ coitus tractaremus.

De consuetudine inanitionis p̄ flebotomiā.

Cōsuetudinē quoq̄ꝫ inanitiōis multi diuersam habēt. Quidā nāq̄ꝫ cōsueuerunt multū purgare p̄ flebotomiā ꝛ eductionē sanguinis cū vētosis paulatim: nec p̄nt differre a tp̄e quo ꝯsueuerūt ꝛ si distulerint patiunt̄ pigritiā ꝛ grauitatē in corpe febreq̄ꝫ talib⁹ si fiāt morbi sanguinei idigebit medic⁹ flebotomia auferat ill' iuxta ꝙ neēe erit sine oī tiore. Sic q̄ꝫ faciat illi a cui⁹ venarum ore q̄ sunt i ano sāguis deflui ꝯsueuit ꝛ narib⁹ si op⁹ fuerit flebotomo. ¶ Quidā aūt ꝯsueuerūt semel in anno minui. q̄dā vero nō oīno. Jn his si q̄s cogit̄ vti flebotomo illi fit debilitas virtutis ꝛ defectus statim in his si infirmant̄ ꝛ est opus medico flebotomare: nō multiplicēt sanguinis exitū. Nō est aūt oportunū vt cōsuescat q̄s sepi⁹ minui atq̄ꝫ in tp̄ibus nimiū cōtinuis. Hoc em̄ affert cōplexionis corruptionē: imbecillitatem epatis hydropisim. debilitatē cordis ꝛ stōaci palisiꝫ. apoplexiā. epilepsiā. aliasq̄ꝫ passiōes q̄s frigiditas iducit maximeq̄ꝫ senib⁹ ꝛ q̄ frigide sunt cōplexionis. Accidit em̄ illis abide casus virtutis. Marcor aīe ꝛ acceleratio ꝯsumptionis. Sic quoq̄ꝫ cōuenit nō negligere flebotomiā intm̄ vt oīno deserat̄ hoc em̄ fouet morbos sanguineos pessimos vt sunt febres cōtinue: ap̄ata calida ꝛ tahana. suffocatiōes. obfuscatiōes. obstupefactiōes. emoptoicam. maxime iuuenib⁹. ꝛ quoꝝ complexio calida ꝛ humida. Sed opꝫ assuescere quēpiā minuere sanguinē alleuiare venas quo possit tueri sanitatē suā in tp̄ibus anni: maximeq̄ꝫ vere quo secur⁹ fiat ab infirmitatib⁹ sanguineis aliisq̄ꝫ que fiūt ex repletiōe. Si aūt q̄s hoīum cōsuetū hꝫ minui sanguinē a venis ani moraq̄ꝫ id sequuntur morbi sanguinei.

De consuetudine euacuationis p̄ pharmacū.

Eadē ratio est in euacuatiōe p̄ medicinā vētrē soluētē. Quidā nāq̄ꝫ hoīum soliti bibere paulatim ꝛ sepe: nequeunt differre propter morbos qui fiunt ex humore in eorū corpore quē euacuare opꝫ. Quisq̄ꝫ etiā cōsueuit potionē que ꝛ cōfert illi nec facile est ei aliam sumere: sed nec cōueniēs p̄ter illā. Sepe quoq̄ꝫ cōsueuit quis sumere laxatiuū sibi vtile: ꝛ si nō sumpserit ledit. Req̄rit em̄ nā q̄d cōsueuit. Talibus ergo si acciderit laxatiuū opus dare p̄p̄ aliquā infirmitatē ex repletione euacuet eos medicus iuxta q̄d indigent nihil formidās dans illi medicamē virtuti eoꝝ cōpetens. ¶ Si quoq̄ꝫ faciat illis q̄bus est consuetudo frequēter dolorē sentire: pati p̄turbationē. si em̄ necesse habēt purgari euacuādi sūt laxatiuo. Nōnulli vero nunq̄ꝫ laxatiuum bibunt: sed nec degustāt. Factūq̄ꝫ est eis cōsuetudo. His si q̄s dederit aliquo tp̄e soluens q̄d ledunt̄: quos etiā euacuare medicū nō cōuenit sed timeat caueatq̄ꝫ paulatiꝫ. ¶ Volēti ergo sanitatis custodiā sue: nō opꝫ eū assiduuꝫ esse in laxatiuis: maxime cui⁹ corp⁹ gracile et siccū ꝛ q̄ sub hypocūdria sunt cōsumpta. Hoc em̄ ꝯsumit humiditatē corpis eius desiccatq̄ꝫ cōmouet dissinteriā: artatq̄ꝫ corpus ei⁹ quousq̄ꝫ p̄ueniat ad marcorē. Quapropter hypo. dicit. Si cui ea que sunt sub hypocūdria subtilia sunt huic laxatiuū bibere graue est. Caueat quoq̄ꝫ laxatiuū is cuius corp⁹ nimiū est molle ꝛ pori lati aptiq̄ꝫ p̄p̄ ea q̄ soluunt̄ a corpore eius. Sed nec oīno dimittere opꝫ maximeq̄ꝫ illū corp⁹ cuius plenū est humiditatib⁹ ꝛ qui multus est in cibis potuq̄ꝫ parū frequētās exercitium balneūq̄ꝫ. Si enim abstineat creantur illi passiones ex humiditate vel humore dn̄anti. Opꝫ ergo hoiem assuescere laxatiuū ꝛ euacuationē vere ꝛ autūno. Sed ꝛ si quādo sentit in corpe suo sup̄fluitateꝫ equū ē exinanire corpus medicamine cuius est illuꝫ euacuare humorem nocentem.

De consuetudine vomitus.

Sic q̄q̄ꝫ res se hꝫ in euacuatiōe p̄ vomitum. Quidam hoīum assueuit plurimū vomitū facileq̄ꝫ ē illi

atq hoc malū. assiduitas nāq vomit⁹ tñ ⁊ si purget corp⁹: debilitat tñ visuz: nocetq pectori ⁊ pulmoni: eneruat stōm: debilitatq. Sepe quoq rūpit aliquā venaꝝ pectoꝝ ⁊ facit spuere sanguinē. Alij nunq vomitū nō nouerunt difficilisq illis est. Nō opz autē illū oino negligi est em̄ vtilis maximeq vtilitatis: cui⁹ in stō humiditates flegmatice colligunt ⁊ hūores colerici. Quare opz hoiem assuescere vomituz semel in mēse: aut saltē in duob⁹: vt idē illi facili⁹ fiat vomit⁹ cū necesse habuerint: sed neq diffinitio tpe ꝯsuescat imo vario. ℂHoc quoq modo cōsueuerūt qdā hoīum multas ꝯsuetudines malas bonasq intm̄ vt fiat illis tanq nā vnde ⁊ nō pn̄t dimittere eas. Quare opz medicū q̄ ꝯsueta sunt iterrogare ⁊ diligētius q̄rere. Sunt em̄ coꝝ q̄ adiuuāt sanitatis custodiā ⁊ morboꝝ curationē nō puo auxilio. In custodia em̄ sanitatꝫ aspiciat ad ea q̄ lōgo tpe q̄s tenuit: ⁊ si q̄dē corp⁹ ei⁹ illo regimine q̄ vsus est in ordine sanitatis teneat. Si em̄ ea īfirmitates piūt sed raro. Si aūt variat ⁊ mutat turbabit corp⁹ ei⁹ fitq lesio. Quare ⁊ ꝯueniēti⁹ est ꝯsuetis vti: nec trāsire ad aliō tā ⁊ si ꝯsuetudo illa mala sit ſꝫ nō tñ ad excessū. Si aūt pessima est ⁊ p nimiū vt est vsus maloꝛuz ciboꝝ: ⁊ malaꝝ aquaꝝ ebrietatis ꝯtinue euacuatiōis supabūdātis: coit⁹ diuturni laboris nimij. aut abstinētia cibi lōgo tpe: ⁊ q̄ his similes sunt ꝯsuetudines modū trāsgresse ⁊ mali nimij: quarū dnium timet: maximeq si fuerit illa cōsuetudo minime competēs cōplōnināli ab hac trāsire necesse est ad illā cuius finis nō timet. Necessitas autē ꝑpter quā medicus hꝫ necessitatē q̄rere ꝯsuetudinē in curādis morbis est: qm̄ illum q̄ mederi vult recta medela opz inq̄rere diligēter cōsuetudinē. Sepe enim cū volum⁹ q̄busdā egrotis dare cibū aūt medicamē qd nobis visum est. Si fuerit īfirm⁹ assuet⁹ in eis: ⁊ appetit⁹ ei⁹ iclinat ad illa: dabim⁹ adijciētes etiā ⁊ sperātes salutē ꝑ illa. Si aūt nō hꝫ ꝯsuetū tedetq eū: iclinatur q anim⁹ ei⁹ ad aliud qd min⁹ vtile sit ſꝫ qd cōsueuit ꝓhibem⁹ qd fugit dātes illd ad qd animā posuit tā ⁊ si min⁹ ꝓsit nāe. Illi eniꝫ vtilius est ⁊ ꝯferēti⁹ eo qd nos eligeram⁹. Par ē ratio ⁊ in eūatione flebotomie ⁊ medicamis laxatiui: sicut dictū est ⁊ dicturi sum⁹. Quare necesse est si volueris trāsferre hoiem siue sanus sit: aut eger a ꝯsuetudine sua: nō transferas semel statimq ⁊ ex toto sed paulatim. Si enim trāsferas illū a quauis dispōne quā cōsueuit ad aliā subito simulq fiet illi lesio grauis. Sed ⁊ meli⁹ est ꝑmittere illū in consueto q̄uis malo q subito semel ad bonū trāsducere. Sic quoq si trāsferre vis aliquē a multitudine ciborū ad paucitatē: diminutionē fieri cōdecet pedetētim: vsq dum ad optatū veneris finē. Et si trāslatio tua est a pauco ciborū ad multū. augeas paulatim vsq dum tēperata occurrat mediocritas. Pari modo faciendū est in potu. Et si quēpiā traducere vis a bina comestiōe in die ad vnā: opz des ei parū secūda vice in p̄ma die in scda min⁹: sic oino subtrahat vt supersit vna sola. Si autē ab vna ad duas vis trāsferre: dabis scda vice parū: deinde adijces parum vnoquoq die donec duxeris ad id qd opus est scdam scꝫ vicem prādij. Si em̄ trāsferas illū a statu cōsueto ad icōsuetum repēte ledes. Qd si trāsducere vis hominē a prādio ad cenā opz differri prandiuz quaq die hora donec ꝑueniat ad tp̄s quo cenādum est. Sed ⁊ si a cena ad prādiū trāslationē facis necesse est accelerare cenā quaq die hora vsq ad horā prādij venias. Sic etiā opz obseruare in oibus tpibus ad que dietā trāsferre cupis ab alijs. Par em̄ ratio si a multa euacuatiōe ad paruā ⁊ si a multis flebotomijs ad paucas trāslationē factur⁹ est. Differas quaq flebotomiā quisqꝫ dieb⁹ donec peruenias ad tp̄s quo opus est flebōtomari. Si vero est abstinētia eius ab vsu opz vt minuas illū veris tpe paꝝ ⁊ in autūno ampli⁹. Dehic hiemis tpe ampli⁹ donec assuescat: ⁊ ad oportunā flebotomie venerit mēsurā. Si etiam facies in vtēdo laxatiuū medicamē. Idē etiā cū a multo labore ad requiē trāsferēdū est. Qua in re oꝫ de laboris q̄ntitate paululū quotidie minuere: sicqꝫ afferes donec ad requiē sit ventum. Si vero a req̄e opus est ad laborē transitum facere sit exercitium p̄ma die paruum ⁊ debile. Scda aūt ampli⁹ ⁊ fortis donec ad id qd necesse est laboris ꝑuenias. Ad hāc similitudinē opz fieri in oibus in quib⁹ opus est alicui ad opposita trāsire: vt nō sit semel subito sed paulatim hypo. em̄ dicit qm̄ trāsit⁹ de vno ꝯtrio ad ꝯtrium semel ex ⁊ toto malus. Imponitur enim corpori qd cōsuetum nō est vnde ⁊ leditur ac nocumentuz patit. Hoc est ergo q volumus dicere de regimine communi ad custodiam sanitatis. Regimen autem proprium vel dietam cuiusqꝫ corporum iam ab hinc dicere incipiamus.

ℂCapi. xiiij. de regimine proprio corporum temperatorum.

Regimen autē propriū ipsum est regimē corporū ſm cōplexionē naturalez vniuscuiusqꝫ. Dixim⁹ aūt in principio sermōis nostri de custodia sanitatꝫ: qm̄ corpoꝝ sanitatis custodia diuiditur bifariā. Altera est custodia tēperatorum corpoꝝ. Alia vero corpoꝝ extra tēperamētū positoꝝ. Nos itaqꝫ icipiam⁹ a regie custodie corpoꝝ tēperatoꝝ. Dicim⁹ ḡ q custodia sanitatis corpoꝝ tēperatoꝝ fit ꝑ ea q̄ cōsonantia sunt

sunt habitudini in qbus sunt. hoc aūt est con těperatione eaꝝ rerū quas diximꝰ pticipare sanitatē ⁊ infirmitatē. Sunt vero he. aer. exercitium. balneū. cibus ⁊ potus. somnus ⁊ vigilie. coitus et mūdatio corpoꝝ. aie accidentia ⁊ vsus horū: iuxtaq opus est in qualitate quātitate ordine tēporibusq. Et qm̄ hoꝝ primuz est aer circūdās nos. oꝫ aūt hmōi ꝯplōnis hominē nō occupari aere frigido: q̄ inhorrescit corpus ſꝫ nec aere calido q̄ turbet illū ⁊ sudorem ꝓuocet: sed moliatur vt sit aer illū circūdās qualis est aer veris. sitq clarus. subtilis. delectabilis haustu vel respiratione. vel si q̄dē calidus est tēperet eū ⁊ refrigerādo ⁊ inhabitando loca frigida. Et si frigidꝰ calida nec trāseat hac in re mediocritatis librā sicq inclinet corpus in alterū extremoꝝ. ¶ Exercitiū aūt oꝫ esse quale diximꝰ. vt post digōnē ciboꝝ q̄heri sumpti fuerāt digōnē di co ꝑfectā in stō epate et venis: qn̄ iā appet in vrina coloratio pua ⁊ innanitū est corpꝰ ab egestione ⁊ vrina: ⁊ fricatꝰ ꝑ oia mēbra mediocriter inunctusq oleo tēperato. vt cū oleo cheiri tēperato cum violis: aut narciscino mixto oleo viola. inunctiōe ac fricatiōe suaui. deinceps augeat paululū donec veniat ad tēperātie modū. Iā dehic vtat exercitio tēperato vt soluat crapula a mēbris: ꝯforteturq calor nālis. Sit aūt hoc deābulatiōe tēperata eq̄tatiōe ludo pile. sine motu forti sed tēperato: hoc est nec minꝰ veloci nec tardo nec pauco nec debili nec forti. ⁊ caueat vt sit exercitiū qđ cōmoueat oia mēbra. nec fatigat alia sine alijs. hoc āt faciat dū corpus intumescat parū, melioreť. ⁊ obtundeť calor: nec accidat illi pigritia: incipiatq paululū desudare calido sudore. Quod cū fiet amputet exercitiū anteq̄ supueniat angustia et vtaťquiete. Sic etiā exerceatur cui anhelitus angustꝰ est: ⁊ vectiōe tēpata vt dissoluať qđ ē instrumētis anhelitus sup̄fluitatū dilatentur q eius meatus. Post exercitiū vero ⁊ an̄ balneū vtať fricatiōe suaui tēperata: vt euacuēť crapule q̄ exercitio supsunt inter cutē ⁊ carnez ⁊ ne forte fiat illi angustia. Isq qui fricat eiꝰ mēbra extēdat extēsione equali vt oino purgeť crapula que est inter carnē et cutē: ⁊ si ꝑt fricet corpus cū vtrisq manibꝰ permultū vt a mēbris quoq superfluitas purgeť omnibus equaliter erit hoc cōferentius: desudetq corpus cū oleo tēperate cōplōnis. ¶ Iā tunc balneetur balneo tēpati caloris nec diutius sit in eo ne forte calefiat hmōi em̄ hō cōplōnis satis hꝫ calefactione fricationis ⁊ exercitij: nec eget multū calefactiōe balnei. Opus est antē balneū vt lauet corpus a puluere ⁊ sudore ⁊ et oleo. Ingrediať quoq peluim plenā aq̄ temperati caloris. fricet cū furfure ⁊ fricatōe molli ⁊ sandalo cū q̄ mixtū sit borach purū. aut cū

derira ꝯdita laueťq inde. Et si q̄dē est tēpus estas ⁊ aer calidꝰ: hac hora diei oꝫ modicum mergať in pila aq̄ frigide suauis semel tm̄: et roreť sup eū aq̄ multa semel. Caueat q̄ꝫ aquā frigidā statiꝫ post balneū ⁊ laborē ac vigilias laxatiuū vomitū hoc eiꝫ fallax. Egressus a balneo q̄escat parū ⁊ bibat ſq̄ngibin ʒacc. ⁊ iuleb aut siro. nenufar. cū mulsa. Nō ꝯgruū est aūt epulari statim ab egressu balnei: sed post horā vnā vt quiescat calor assumptus a balneo ne forte plus iusto calefiat cibꝰ in stō: ascēdat q ab eo vapor malus ad caput. Qui aūt cibi sumunť tēperati sint in calido ⁊ frigido subtili ⁊ grosso vt est panis farine bn̄ cribrate mūdus ⁊ bone fermētationis: ꝑfecte decoctionis in tēpato igne. Carnes aūt aiales ouiū: ꝑuos capraꝝ gallinas. Carnes ꝑuoꝝ vituloꝝ semi annuales. Eligāť aūt de aialibus queq sana corpe sūt: ⁊ de mēbris q̄drupedū lacertos: maximeq media lacertoꝝ: hec em̄ sunt tempata inter hūidū ⁊ siccū: oua sorbilia vtilia sunt illis. Ferculū eius sit cū ꝯdimētis tēperatis in q̄bus nō erūt allia aut cepe vel piper seu ʒinʒiber: nisi sit ꝺ ferculis in q̄bus est lac. ⁊ aqua heseren aūt aq̄ granatoꝝ vt frangať friditas eoꝝ ⁊ tēpereť ꝑ ꝯdimēta calida. ¶ Pisces ꝟo sint fluuiales nati i saxis. assati ⁊ frixi cū oleo olera aūt lactuce intiba mixta cū mēta ⁊ bedere bona ⁊ tharachi vt tēpereť cōplō eoruz. Dulciū autem que ex ʒaccara fiūt tabarʒadi. amigdaľ. dulces. q̄le est quosquegū repletuz amigdalis cū partibꝰ ʒaccare duabꝰ. Sint āt de optima farina bene fermētata ⁊ cocta ⁊ cabisum patū cachritū. ʒaccara tabarʒadi ⁊ oleo oliue ac melle mixto cū oleo amigdalino recenti ⁊ his silia. De fructibꝰ ꝟo ficus. vuas. an̄ cibū sumāt. pira dulcia ⁊ matura. poma syra ⁊ candos granata ⁊ meliꝰ post cibū. Fructuū siccoꝝ vuas passas corrosanicas musmusa cū amigdalis. ⁊ ficus ⁊ que his silia sunt ꝺ cibis tēperatis. Qđ si nō intercidāt tēperati ꝯferāť calidis ⁊ humidis frigidi ⁊ sicci vt tēpeť cōplō eoꝝ queadmodū tēperanť lenticule cū carnibus agnoꝝ: spinachia ⁊ blitus maior cū rizo: sic etiā cōpones calida cū frigidis sicca cum hūidis donec glutines ex eis cibū tēperatum Cū his etiā q̄ dicta sunt ꝯsiderādū q̄ delectēt huiꝰ cōplōnis virū nec ꝓhibeantur. Magis em̄ illū nutriūt ⁊ magis ꝯferūt corpi eius. Sic q ois. cibus q̄ aliq̄s delectať cōferentior illi ē eo q̄ nō delectat: maxie huius cōplexiōis hominē: hic em̄ ex maiori pte ad ea inclinatur q̄ vtilia sunt illi. Tēpus aūt sumēdi cibū est tpe famis: non em̄ opꝫ multū differre prandiuz a tpe famis ⁊ appetitus cum sit appetitus tēperate cōplexionis hominis, sani et motus eius sit tēperate necessitatis corporis ad cibos. Si em̄ differať prandiū ab illa hora attrahit sto

machus hũores corpis. ⁊ fit inde homini appetitus amputatio: sicut al's diximꝰ. ¶ Ordo aũt ciboꝝ ⁊ alterius eorũ regimis sit is quē iã diximꝰ. Huius vero cõplexiõis hoiem nõ opz aqua frida vti que stõacũ percutiat ⁊ dētes sui frigoris excessu: nec potatio eiꝰ ante prandiũ: fortassis aũt post cõpletũ cibũ ⁊ requiē descensumqꝫ ciboꝝ ab alto stomaci ⁊ firmatiõe eorũ in fundo sicut dictũ est. ¶ Uinũ aũt opz vt sumat hmõi hora tertia aut quarta post prãdiũ. Sitqꝫ qdlibet coloris subrubei aut rosei iocũdi odoris mediocris statꝰ inter vetus et nouũ cuz tēperatiõe equali ⁊ mēsura: bibatqꝫ ex eo qđ gratificat aiam: vitet vinolētiaz malas em̃ commouēs est lesiões vt predictũ est. Post illud sumant mala granata dulcia: poma syra. amigdal' zaccare: odorētur odorifera sahase. feremiũ ⁊ behemere. meligũ ⁊ thaharãguilã. condiãtur cũ compositis cõditis de musco. cãphora vt tēperetur cõplexio eius.

Somno vero vtat hmõi cõplexiõis hõ hora q̃ impellit natura ad illud. Sit finis eius cũ saciatꝰ eo fuerit. Et siquidē fuerit regimen eiꝰ quale diximus erit ⁊ egestio ⁊ vrina scđm mensurã sumptorũ cibi potusqꝫ. Eritqꝫ qđ soluit ab omĩ corpore atqꝫ etiã ex qualitate qua vtitur exercitiỹ.

Accidentia anime caueãt oĩa excep̃tis gaudijs et letitia: hec em̃ ꝯsonãt huic cõplexiõi ꝯfortãtes calorē naturalē. Oportet tñ cuz gaudio diuturno qñcunqꝫ miscere cogitatiões ⁊ discretionē vt fortior fiat hic mēs. Qñqꝫ licet raro vtat ira vt solidet inde aĩa irascibilis sup aiaz ꝯcupiscibilē.

Coitũ quoqꝫ multiplicare caueat: sitqꝫ inter tēpus quo vsus est ⁊ aliud quo intrat tēporis mēsura qua fiat illi quies ⁊ alleuiatio alacritasqꝫ quo nõ accidat illi debilitatio ⁊ eneruatio: ⁊ cũ vtitur sit corpꝰ eius mediũ inter omẽs habitudies exterius accidētes. Sicut nõ fit satur nec famelicus: non corpus eius frigidũ sz nec calidũ: nec vero desiccatuz sz nec humectatũ: nec statiz post vigilias: nec etiã post laborē. Si aũt in vsu coitus peccabitur sit post saturationē nõ in fame: sit cũ calet nõ cũ friget: sit humectati nõ desiccati: et tpe quietis nõ statim post laborē. Ad hũc moduz oz esse regimē tēperatorũ corporũ: in quoruz sanitate nihil blasphemetur. ¶ Quicũqꝫ ergo vult custodire sanitatē. i. tempantiã cõplonis sue in suo statu caueat ne transgrediatur ad aliud regimē: nec peccet in regimine suo: maximeqꝫ in cibis potibusqꝫ. Cibi em̃ malorum chimorũ generãtes pessimas supfluitates corrumpũt tempantiam cõplonis ⁊ bonitatē nature. Dicit aũt. G. in libro custodie sanitatis: quoniã multos bonarũ naturaruz fluxus ad malũ regimen ciborũ ducit ad malitiã cõplexionis vñ ⁊ corrũpunt bonitates nature: trãsferunturqꝫ ad malũ sicut econtrario eos qui inique sunt nature: regiminis bonitas ⁊ decētia ad tempantiam ducit complexionis bonitatemqꝫ nature.

¶ Capitulum. xv. de regimine corporum que sunt extra temperantiam.

Corpora vero que sunt extra tempantiã atqꝫ hec sunt illa q̃ diuertũt a sanitatis statu in latus: nisi q̃ exitus eoꝝ non prohibet ea ab actionibus naturalibꝰ. Alia quidem sunt extra tēpantiaz naturalr. alia vero sunt extra temperãtiã ꝑpter causas nõ naturales. Atqꝫ hec sunt que prona iam infirmitatibus ꝯsistunt: ⁊ infirmitates eoꝝ iã sunt tãqꝫ que fiunt. Et horũ regimē nos in sequentibꝰ dicemus. Corpa vero que sunt extra tēperantiã natura: quedã sunt extra cõplexionē: quedam aũt figura. Et que extra tēpantiam complexione: aut est in eis mala cõplexio secũduz vnũ modũ in oibus mēbris: aut est in mēbris varia diuersaqꝫ. Et nos dicemꝰ primũ de regimine corpoꝝ quoꝝ mala cõplexio est in omĩ corpe eadem. Dicemus ergo qm̃ horũ custodia sanitatis corpoꝝ tribus modis fit. Una ē custodia cõplexionis eoꝝ naturalis in suo statu his que similia sunt cõplexioni eius: ⁊ hoc fiet cũ erit malũ cõplexiõis naturalis nõ plurimũ distans a tempantia. Scđa est ꝑ traductionē ipsius cõplexiõis ad tēperantiã rebus contrarijs: ⁊ has quidē duas faciũt quibꝰ nõ sunt sollicitudines q̃ abscidãt illos a statu custodie sanitatis sue. Tertia vero est custodia sanitatis corpoꝝ quibus instãt occupationes impedientes ab vsu duarũ quas diximꝰ: ⁊ hoꝝ regimē nos paulo post dicemꝰ. Quõ aũt opz eē regimē ad custodiã sanitatis corpoꝝ extra tēperantiã in suo statu hic dicemus. hoc ergo erit per regimen cõgruum ⁊ cõueniens cõplexioni eoꝝ per vsuz causarũ quarũ participãt sanitas ⁊ egritudo modo cõpetēti cõplexioni corpis equalis exitui eius a tēperantia vt perstet corpꝰ in suo esse. Si ergo est cõplexio corporis calida: dictabis illũ qđ hmõi cuz rebus calefacientibꝰ: scđm mēsurã calidi corpis vtere. s. calido et exercitio balneo fricatione cibo et potu somno coitu: accidentibusqꝫ anime: sic quidem vsus sit eorum modo quouis calefaciēti corpus mensura caloris eius. Sic etiã veteris regimine infrigidanti in his qui frigide sunt cõplexionis. Parqꝫ ratio est in humida vel sicca. scies aũt harũ quodqꝫ regimē ex his que dicturi sumus de translatione cõplexionis vt inferiꝰ tractabimꝰ. Regimen aũt corporũ q̃ indigēt cõplexionē suã trãsferri ad cõplonē tēperatã: nõ posset ꝑprie exhibere nisi q̃bus est otiũ: ⁊ oĩo vacui sũt ab occupatõibꝰ

cū egeat hꝰi plena diligētia ꝛ fideli regimīe. Nos ergo iā icipiamꝰ ab his q̄ꝝ ꝯplo ē cal'a.

De dieta illoꝝ cuius cōplexio calida est. Dicemꝰ ergo q̄m cuius cōplexio est calida in tēperantia aūt siccitatis ꝛ humiditatis: crescendi tēpoꝛe vsq̄ dū perueniat ad adolescentiā tēperatꝰ est cōplexione vel proximus: hoc itaq̄ in tpe ac etate regendus ē huiusmodi dieta quā ordinauimus tēperatis complexione. Cū vero cōplebit ꝛ peruenerit ad etatem adolescentie: ꝛ confortatꝰ erit eius calor in corpore: ꝛ vis perferre eum ad temperantiā: opꝫ fieri regimen refrigidatiuū iuxta mensurā egressionis eius in calore a tēperantia. Sed si fuerit cōplexio calida fortis erit p ea q̄ fortius refrigerant: si debilis p debiliora. Sic etiā faciendū est in aliјs cōplexionibꝰ. Sit igitur cōuersatio eiꝰ in locis frigidis molliaturq̄ refrigeratione: maximeq̄ si estas est caueat calorē solis: vigilias laborez: vtatur requie ex maiori parte potiusq̄ si complexio est calida ꝛ sicca. Ait em̄ hypocras i libro de custodia sanitatis nā calidi quiescant ꝛ nō laborēt nec exerceātur. ꝛ si vtātur sit suauis tenuisq̄ hoc em̄ auget carnē. Gal. aūt dixit. Sanitatē viri custodiui qui infirmaƀ vno quoq̄ anno: prohibens illum ab exercitio cōplexio etem̄ eius erat calida. Balneari aūt oꝫ huiusmodi homines in aqua suaui ꝛ frigida si tēpus estatis voluitur: etas quoq̄ iā iuuentuti proxima: corpus vero nō gracile: postq̄ calefactio corporis precesserit cū fricatione qua aperiantur pori ꝛ intret frigida aqua interiora corporis. Si autē non sic oꝫ balneari aqua tepida: minuaturq̄ accessus eius ad balneū: sitq̄ cū intrent balneū hꝫ post sumptū parui cibi nec imorētur in eo: fricetur corpus eorū suauiter: ingrediatur peluim aq̄ tepide in q̄ decocta sit rosa. viola nenufar. cum exierint de ea vngātur ꝛ fricentur quouis horum oleo. Et lauētur capita sua cū spū a lahab seminis psilij. Fricentur cum semano albo ꝛ fursure heueri: ꝛ dulcorētur postq̄ abluti fuerint cū sandalo albo. aquaro. camphora: lābentes sandalum: ꝛ suffabor: ꝛ vbarbon: vt clarificetur anhelitus. Confortētur gingiue curētur dentes ligno caseli ꝛ sandali ꝛ odorent nenufar cum viol. ꝛ rosis. Utātur sahantio cum oleo viola. addētes quid lactis mulierū super saliuā ꝛ tēpore quo vacuus est stomacus. Cibentur cibis frigidis vt est quescū ordei: pisces recentes carnes edi galline ac pulli: coturnices cocte cū aqua heserē ꝛ romaniarum ꝛ radicibus lactucarū cucurbite ac his similia. De fructibus vuas non multum dulces persica pruna: ꝛ musmusa mo ra pruna pira matura iuiubas: ꝛ similes fructus refrigerantes ꝛ humectantes. Sitq̄ qd̄ eis sumitur refrigeratū cū niue caloꝛ tpe tēperiesq̄ ipibꝰ vinū bibāt albū tenue mixtuz caueātq̄ rubeū ꝛ croceū vetꝰ hoc idicit sitim et siccitatē in corpe auget colaz ꝯuītatē capitis maxie si meꝝ ē. Si āt vrgeat q̄s ad hmōi potū misceat illō. vij. horis añq̄ bibat cuz suaui aq̄. proijciēs in ipꝫ frustra pāis sit'e colet ꝛ bibat tēpatū cū aq̄ ꝛ niue subdēs ꝯnata: ꝛletahinuzat. odoret rosas ꝛ violas nenufar. ꝛ seisah ꝛ his silia. Si āt vtaƀ coitu nō ad excessuz inihil oberit: nisi tm̄ fuerit eoꝝ ꝯplo cū cal'o etiā sicca his expedit minuere illū. Cōfert aūt huiusmodi hoibꝰ somnꝰ multꝰ. Et hāc caueant dietā oppositā huic. s. ne trāseat ad illam semel subito ſꝫ paulatiꝫ. Scies aūt deiceps mēsurā ꝟtutis vniuscuiusq̄ ciboꝝ ꝛ potuū oīꝫ regimē refrigerātiū ex locis q̄bꝰ hec diximꝰ. Sic ēt faciendū est in oibus reliq̄s ꝯplonibus q̄s ad temperantiam vis traducere.

De regimine ꝯplonis fride. Cū āt erit cōplo frida tēperati tm̄ sicci ꝛ hūidi trāslatio eiꝰ ad tēperātiā fiet regimīe calefacīēti ꝛ tēperato iter opposita sicci ꝛ hūidi sic vt sit ꝯuersatio eiꝰ i locꝫ cal'is: vtaƀq̄ exercitio fortiori ꝛ velociori fricetur q̄ añ exercitiū mediocriter vt tumescant mēbra tūc āputeƀ ꝛ balneenƀ dōec retrahanƀ cū aq̄ cal'a in q̄ decocta sit marcemusum ꝛ aq̄ lhelmelec ꝛ babinegū cū buffagō vt ꝯtēperetur: diutiꝰ aūt sit in balneo ꝛ nō ad excessum ꝯfriceƀq̄ cū oleo liliōꝝ ꝛ cheiri ꝛ oleo camomille: dehic reuersus igrediaƀ ꝯchā: egressus de balneo extergaƀ ꝯtificeƀ cū gallia ꝛ secato puro: fumigeƀ cū lzaudo ꝛ neda: cibeƀ carnibꝰ capraꝝ ꝛ oniū adolescētulaꝝ etate q̄ ꝑparanƀ cū ꝯdimētis cal'is vt ē ciminū carni. damusi. sebetū. pip. alleū. ꝛ basalū. De oleribꝰ ꝟo gergirū. q̄ sarū. fugiles. taraconē ꝛ mētā. De dulcibus qd̄ pat cuz melle ꝛ zuccaro nucibꝰ ꝛ botamo. De fructibꝰ ꝟo qd̄ dulce ē: vinū rubeuz puri ruboris ꝛ croceū tēperate vetustatis nō multū mixtū. cōmixtio em̄ multa in hmōi proprie inducit frigiditate in stomaco inflationē ꝛ ventositatem in intestinis bibat ēt aquā in qua decocta sit mastix: caueat aquā niuis: odoret reuergesum ꝛ magelusum. ꝛ acuatim ꝛ sussenum ꝛ atteregum condiantur cum cōdimentis calidis vt musco. ambra. ꝛ neda. et oleo condito: ꝛ vngatur oleo assugi ꝛ sathalhe ꝛ zembezi. Caueant coitum. ¶ Est autem adiuuantium ꝛ ad calefactionem corporis ꝛ ad augendam caloris substantiam confortationemq̄ eius ac bonitatem digestionis: appositio corpulenti pueri: aut catellicanis ventri ꝛ pectori. Coitus vt diximus cauendꝰ est: maximeq̄ his quoꝝ cōplexio frigida est ꝛ sicca huic oppositum. cauere expedit regimē illi qui voluerint transferre suam naturā ab hac complexione ad temperantiam.

De regimine cōplexiōis hūide. Si aūt fuerit ɔplo hūida ꝛ volueris trāsferre ad tēperātiā oꝫ vtaris regimie ɔ̄siccāti. hoc aūt fiet occupatiōe ꝛ obuiatiōe vētoꝝ in hītatiōe locoꝝ eminētiū ꝛ siccoꝝ multitudie exercitūū ꝛ laboris in salina hoc ē dū ieiunus ē adhuc balneo aq̄ salse aluminose ac sulphuree vsu fricatōis fortis sic vt retrahaᷓ corpus post inflationē ꝛ vngatur oleo babanethi ꝛ aneti diutiusq; sit in balneo ꝛ sedeat in cōcha aq̄ in q̄ decocta camōilla ꝛ berēgo secū cū cibararo ꝛ sebbis ꝛ charnubo ꝛ siliia desiccātia. post hec aūt roretur super corpus eoꝝ aqua in qua decocta sint mirtus ꝛ merge musuz: vngaᷓ oleo seben ꝛ mirti hac costi: volutāturq; aliquātulū in sabulo tepido. Minuātur etiā a cibo: ieiunent: cibentur carnibus ferinis. auib⁹ mōtanis: vt sunt coturnices. gardami ꝛ turdi. carnibus quoq; salsis ꝛ piscibus ꝛ omnib⁹ q̄ parantur cū aceto ꝛ muri ꝛ carni ꝛ lenticula ꝛ q̄rnebo. De fructib⁹ aūt vuas passas glutinosas. glādes. castaneas. sumāt ꝛ gābirā. bennacū siccuꝫ ꝛ bessaꝝ frixuꝫ. vinumq; pōticū somnū minuāt: coitūq; augeāt: odorēt ꝛ sihum ꝛ quistinū. ꝛ babinegū: caueātq; regimen aut oppositū aut aliud.

De regimine corpoꝝ cuius complexio ē sicca. Qm̄ autem corpis ɔplexio sicca est transferēda est ad tēperantiā. faciendū est regimē cuꝫ humectantibus: habitacula sint prima aquosis locis: sed dulcium aquarū ꝛ assidue est ad has spectādum: vtatur hmōi requie: fugiat laborē indignatiōem tristitiam. vigilias. infundatur plurimū aque in q̄ decocta sunt beneffagū nenufar. ꝛ cortices cucurbite. ordeū paululū fractū: hoc aūt fiat post prādiū. vngātur oleo viola. ꝛ nenufare: q̄ facta sit de semie cucurbite ꝛ amigdaᷓ bibāt ptisanā ꝛ hesaꝫ hūectātē: post hoc balneeᷓ fricēᷓ tēperatius. Nō aūt perseuerēt hui⁹ ɔplōnis in balneo nec patiātur sudorē sꝫ cū incipit exeāt. Comedāt carnes agnorū ꝛ pedes eoꝝ coctas cuꝫ cucurbitis ꝛ sermaco ꝛ bleta ac spinachījs: pisces q̄ꝫ recētes: fic⁹ ꝛ psica. vuas. melones. fabas recētes. vinū albū. ꝛ dactilicū bene mixtū: odores accipiant fridos rosaruꝫ ꝛ humidos vt est violᷓ. nenufar. plurimū dormiāt: coitū penitus fugiāt. hec ꝛ his similia seruāda sunt: fugienda q̄ nō consonant. ¶ Si ꝟo hec cōplō nimia ē: oꝫ hmōi hominē regi eoꝝ dieta q̄ ethicam patiunᷓ: dabisq; eis cuꝫ egrediūtur balneo lac asine ꝛ mlieris: alia quoq; q̄ dicturi sum⁹ in regimine frigide ꝛ sicce nature: ꝛ que in cura ethice.

De regimine cōplexionis cōposite. Porro si cōplexio: cōposita ē. s. vt sit calida ꝛ sicca: aut calᷓa ꝛ humida: aut frigida ꝛ sicca: vel frigida ꝛ humida ꝛ volueris trāsferre illā ad tēperātiam oꝫ. q̄ꝫ ɔponere regimē ɔ̄riū illic ɔplexioni.

De regimine ɔplōnis calᷓe ꝛ sicce. Si aūt malum ɔplōnis calᷓ. sit ꝛ sicc. opꝫ hūc regere pueritie tpe vsq; ad adolescētiā regimine iclināti a tēperātia ad friditatē ꝛ hūiditatē paꝝ. Cū āt veneris ad iuuētutis etatē tūc pderit vt: refrigerāti ꝛ hūectāti āpli⁹ sic vt sit ɔuersatio ei⁹ in locis fridi aerꝫ ꝛ hūidi, pximis flumib⁹ ꝛ lacub⁹. Cibēᷓ escis ꝛ potib⁹ q̄ h⁹i sint, phibeāᷓ ab exercitio; mlto fortiq; ꝛ vigilijs. ira. tristiatia ꝛ ab oib⁹ cāis calefactiuis ꝛ desiccātib⁹ vtanᷓ amplī⁹ q̄ete. Ait em̄ hypocras in libro de regimine sanitatis. Corpoꝝ calidoꝝ ꝛ siccoꝝ qm̄ expedit illis q̄escere ꝛ nō exerceri. Si aūt vtanᷓ exercitio sit mollis leuisq; exercitatio hoc em̄ adducit carnē. Unde. G. ego inq̄t custodiui sanitatē viri qui ifirmabaᷓ quaq; estate. phibēs eū ab exercitio. ɔplexio em̄ erat calida ꝛ sicca hos opꝫ balneari post prandiū ciboꝝ humectātiū vt est ptisana ꝛ hesa sumpta de amilo ꝛ farina heuen. Potūq; lactis dulcis asine ꝛ capraꝝ iuuenū cū ꝫaccara: ꝛ balneabis eos aq̄ suaui frigida siq̄dē est fortis caloris. Sin aūt cū tepida suaui dabisq; illis potū aquā frigidā. Quāto aūt plus erit in iuuētute tāto amplius hoc augebit regimē ꝟm egressuꝫ corporis a tēperātia ad calorē ꝛ siccitatē sꝫ hoc em̄ opꝫ esse vsum hoꝝ refrigerātiū ꝛ hūectātiuꝫ qm̄ hmōi ɔplōnis viro multiplicaᷓ colᷓa rub. idiget hmōi euātiōe humoris colerici medicaminibus cōpetētib⁹ vt est lelebū. ꝛ siro. nard. facto cum squingibin ꝛ nine ꝛ aqua granatorum vtrorumq; cum adipe eorum cum ꝫaccara aut parum scamonee cum iuleb: aut robo. prunorum ꝛ alijs similibus que mundant coleram.

De regimine ɔplōnis calide ꝛ humide. Qm̄ aūt ē cōplexio mala calida ꝛ humida necē ē hmōi vti regimie frido ꝛ sicco sitq; ɔseruatio ei⁹ i locis fridis ꝛ siccis q̄b⁹ ispiret aq̄lo situsq; eminētia exercitu ꝟo vtaᷓ tēperata q̄ntitate qua. s. oꝫ desiccari humiditatē relecta q̄ calefacit añ exercitiū ꝟo vtaᷓ fricatiōe vsq; dū rubeāt mēbra ꝛ desistāt: igrediaᷓ balneū post exercitiū: lauādus aq̄s salsis ꝛ si ɔgruit aq̄s sebi. ꝛ q̄bit erit hec vtili⁹. Sit ꝟo cib⁹ frigid⁹ ꝛ sicc⁹ bonū sanguinē gn̄ans. Uinū q̄ꝫ sit rubeū sꝫ clarū vt prouoceᷓ vrina: vtaᷓ q̄ꝫ oibus regiminib⁹ q̄ diximus refrigerare ꝛ desiccare simul collectꝫ. Si vero inducant aliqua refrigerantia ꝛ desiccātia. Et qm̄ in huiusmodi cōplexionib⁹ multiplicatur sanguis: opꝫ eū q̄ talis est assuescere flebotomiā ꝛ vētosas: auferaturq; illis sanguis scd̄m mensurā abundātie eius in corpe sed nec a coitu huiusmodi arceatur.

De regimine cōplexiōis frigide ꝛ hūide. Frigidam aūt ꝛ humidā cōplexionē traducturus ad tē- perantiā: opꝫ disponas regimē calefaciens et desiccās. s. habitaculū eius ponas in locis ca lidis ꝛ siccis. vtarisqꝫ in eū fricatione solida: atqꝫ hec est qua restringitur corp⁹ post tumo rem siue quouis oleo. Dehinc exerceat̄ forti exercitio multoqꝫ in aere calido ꝛ proximo so li. In balneis diutius existat ꝛ fricet̄ cuꝫ aue- senato viridi admixto boraco. sit aūt balneū sulphureū aut carniū: reficiatur cibis calefa- ciētibus ꝛ exsiccātibus vt sunt carnes mōtano ruꝫ aīaliū silue striū ꝛ pisces salsi cuꝫ sinapi et melle ꝛ squingibin: bibāt vinū croceū ꝛ rubeū clarū: parū mixtū: bibātqꝫ aquā in qua decoc- ta sit mastix ꝛ sīlia que regimie calefactorio ꝛ desiccatorio continent̄. Sit aūt hoc scdm mē surā qua est corpus extra tēperātiā in pte fri- gidi et hūidi. Hi minuāt coitū qꝫtū poterunt. In hmōi corpibus cōgregat̄ flegma ꝛ auget̄ quotidie: euacuentur ergo laxatiuo purganti flegma vt turbit. tuba. medula cartami. pill̄. nili: vtanturqꝫ vomitu per ea que educūt fleg ma et incidūt illud quod dicemus al's.

De regimine cōplexionis frigide et sicce. Malū frigi de et sicce cōpl'onis deteri⁹ esse oib⁹ aliis scire ꝯuenit: ꝛ qm̄ hmōi nimietas cū sit: fit ab ea in firmitas q̄ nō sanat̄ ꝛ dicitur hec cōpl'o senilis idcirco qꝛ senū cōplexio naturalis frigida est ꝛ sicca: ꝛ quāto plus auget̄ defectio etatis: tāto ꝛ cōpl'onis siccitas ꝛ frigus expssior a que cuꝫ ita sint ꝛ senectus in hmōi oibus hoibus inue nit̄ a pn̄cipio eoꝝ: hoc est ab etate puerili et adolescentie: sꝫ tn̄ in pueritia melioris sūt ha bitudinis. Ampli⁹ natura hui⁹ cōpl'onis na- tura mortis est: cū sit natura iuuēcula ca. ꝛ hu mida. natura vero mortꝫ frigida ꝛ sicca. Qua re opꝫ hmōi corpa adiuuare calefaciendo et hūectando in vltimo diligentie: ne forte oīno siccet̄ ꝛ deficiat humiditas eoꝝ: ꝛ extiguatur calor naturalis cū non sit ibi qua pascatur hu miditas. Oportet ergo tales esse in locis cali- di ꝛ humidi aeris vt sunt ripe. ꝛ vti exercitio tē perato post vnctionē ꝛ fricationeꝫ multi olei: fricatiōeꝫ dico tēperatā calefaciēteꝫ mēbra eo ruꝫ. s. per quā non veniat desiccatio ab exerci tio tēperato: iā tunc detur illi ptisana aut hesa sumpta de farina heueri papauere. ꝛ amigda laꝝ. Dehic rursus fricet̄ corpus mediocrit̄ sic vt humida fiant mēbra ꝛ rubeāt. Ingrediātur conchā aque tēperati caloris in qua decocte sint rose: viole ꝛ nenufar cū camomilla vt tē- peret̄ diutius quidē sint in pelui: nō autē diu- tius perferāt aerea balnei. egressi a cōcha fri cent̄ parum oleo ꝛ induātur: statiqꝫ detur eis aliqd lactis asine ꝛ lactis capraꝝ iuuenū que nequaqꝫ lōge sint a tpe ptus nec nimiuꝫ ppꝛ qd statiꝫ emulctū sit: aut tepidū sintqꝫ pascua capraꝝ ꝛ asine laudabilia frida. s. ꝛ hūida vt ē lactuca ferrago ordei: misceat̄qꝫ lacti parum mell': iā tūc sufferat paululū dōec descendat a stō. hoc scies si cū appꝛhēderis stōm: inuenies resedisse. Erit aūt breuiori. iiij. aut. v. hoc spa tio horarū ac vbi ꝯtigerit vngat̄ corp⁹ oleo ca lefacienti ꝛ humectāti. vt est oleū viol'. mixtuꝫ cū narciscio: tūc inducas illos in cōchā aque caloris equalis sintqꝫ in ea diutius cuꝫ egre- diant̄ vngat̄ oleo benfegi tēpato ꝛ mixto cum ꝗnis alio calido. Deiqꝫ illis iuleb in q̄ paulu lū sufferāt: ꝛ iā tūc carnibus pulloꝝ ꝛ pedib⁹ agnoꝝ ouisqꝫ paratis cū espidabago: piscib⁹ etiā lapidosis ꝯditis cū espidabago: aut frixis cū oleo loto: aut ꝯcussis ꝛ ouis sorbilib⁹: et iō sint cibi eoꝝ laudabiles hūectātes faciles di gestioni. Propinabisqꝫ illis vinū albū ꝛ nouū: dormiāt ꝛ reqescāt. Ultimo ꝓo diei opꝫ iterū ingredi ꝯchā aque tepide sintqꝫ in ea p horā. Tūc vngant̄: ꝛ induant̄ vestibus suis: dabisqꝫ eis paꝝ hesa si videris oportere: hec ē si prior cibus decoctus est plena digōne. Sōnus ꝓo eius sit in mollib⁹ stratis. vestimēta sint sua- uia. vt sericū ꝛ sīlia iuxta qd pol'e est. Necesse est aūt hoc regimē exactissimū esse si siccitas pnimia est: ꝛ si pximū est corpus casui in mor bū similē. Qn̄ aūt est siccitas parua: sufficit vti quouis medicaminū ex his q̄ pposuimus ci- beturqꝫ patiēs paruis: denturqꝫ ei carnes an- nuales ꝛ edulie galline quoqꝫ: ꝛ panis simile fruct⁹ ꝛ dulcia cū zaccara ꝛ laucis itabat ꝛ gē mara ꝛ persica queqꝫ sīlia sunt. ꝛ detur illis vi nū. Sufficiat etiā semel in die balneari: prohi beant̄ a coitu ꝛ labore. Et siqs hoꝝ est cui⁹ in mēbris nō dominet̄ siccitas: sed est humor sic cus cōgregatus in corpe. s. humor melācolic⁹: opꝫ intēdas ad mūdatiōeꝫ eius ab hoc hūo- re epithimū dando ꝛ beffaugū cuꝫ squisibin: aut triferā zebibū cū decoctiōe mirob. indi. ꝛ cū epithimo ꝛ agarico. Et expedit vt sit medi caminis potētia qua inanire vis hūc humorē scdꝫ quātitatē eius: sed ꝛ iuxta virtutē corpis. Si ergo est hūor multus ꝛ virt⁹ fortis ꝛ medi- camē forte sufficiēs ad expellēduꝫ. Si aūt hu mor paucus ꝛ virt⁹ sit debilis: ꝛ medicamē sit debile ꝑm paucitatē humoris ꝛ debilitatē vir tutis. Tale opꝫ esse regimē sanitatis custodie corpoꝝ extra tēperātiā positoꝝ si volueris ea trāsferre ad tēperātiā ꝯpl'onis. Ut aūt appue rit signū tēperātie ꝯpl'onis: trāstulisti corp⁹ ad excellētiores figuras: ꝛ tunc iā restat vt custo- dias illā tēperātiā: vtēdo regimē tēperatū. Et qm̄ hitudies corpoꝝ sequūtur hitudies ꝯpl'o nis nālis necesse hēm⁹ subsequēter disputare de regmie sanitatis ꝑm hitudies corpis in ma tie ꝛ piguedie ꝛ spissitudie cutis ac raritatē ei.

¶Capitulū.xvj.de habitudinibus corporuz.

Ex corporū quidē qualitates sūt vj. Pria est pinguedo. Scda maties. Tertia tēpata. Quarta spissa. Quita rara. Sexta vero q̄ est inter pinguedinē ⁊ matiē media ac spissitudinē raritatēq. ¶Et tēperata i pinguedine ⁊ matie corpa excellētioris sunt pulchrioriscq habitudinis ⁊ diuturnioris sanitatis magisqz actiōes ⁊ opa tollerātia pariterq secura ab infirmitatū icōmodo cū sit in eis calor naturalis fortis: digestio bona: mēbra qz valida ad expellēdas pessimas passiones vel cāsas: tēpantia nāq hmōi habitudinis nō ē preter tēpantiā cōplonis. At vo corpa pinguia mala sūt q̄dā valde maxieq pinguia nā. hec em̄ corpa pata sūt aduētui morbo pessimo ⁊ infirmitatū pessimarū ⁊ fortiū: qm̄ nālis calor in eis ibecillis ē pp ɔstrictionē vena eo. ¶Uene aūt stringunt i his corpib⁹ duab⁹ de cāis. Altera est friditas cōplonis. Altera vo mēbro arctatio pinguiū i illos. Sic itaq qui hmōi sūt miorisvite indicātur: cū strictitatē vena sequat debilitas caloris nālis ac diminutio ei⁹. has aūt sequūt diminutio spūs ⁊ multitudo supfluitatū: gnātio morbo ex plenitudine vt ē palisis. apoplexia. difficultas. anhelitus ⁊ his silia. Rursusq pp grauitatē corpo eo difficilis fit illis mot⁹ ad actiōes nec pñt moueri: sz multū grauat. Quicūq aūt horum sūt in pinguedinis excessu nimio ⁊ sūt q̄vtant exercitio sūt i fallatia: vt ait hypo. in aphorismis. In exercitātib⁹ corpulētie fallaces si sint in vltimo ⁊ illaudabiles ⁊ tales nō pñt addere Motus aūt ɔfortat calorē nālē ⁊ accēdit vn̄ ⁊ digō fit melior ⁊ addit corpulētie corpis. Cū vo sint corpa eo in vltio corpulētie nec sit in eis loc⁹ augmēto veneq cōpresse sint nō ptingit aer anhelitu ɔcept⁹ ad mēbra: q̄re ⁊ extinguit calor nālis fitq abide mors subita. Qua propt q̄ hmōi ē oz diminutiōez sanguis a corpore accelerare. ¶Macilēta aūt corpa et ipa qz mala eo q dñet corpi eius siccitas. hec em̄ nō valēt exercitio nec actiōib⁹ plurimuz: hoc etem̄ calefacit illa ⁊ desiccat crescitq gracilitas. Qui taliū sūt corpo nō pñt pati obuiam caloris ⁊ frigoris: qm̄ duo hec ad mēbra eo interiora facilime ptingūt eo q eo corpa carne sint nuda. Cū hoc incōmodo si aliqd corpo vel admodū solidū illi dat illis aut ipsi i illd ceciderint cito illis fit lesio ⁊ frangūt eo mēbra: plurimūq lesio hec in interiora quoq corpis puenit pp nuditatē eo a carne q̄ in q̄bus ē ad interiora qz corpis phibet lesurā p venire: sic qz si obuiauerit incidēti corpi vt ē ēsis ⁊ aliud qd puenit ad interiora eo facile. In his siq̄s vtat laxatio fallit maxieq si que sub hypocūdria macra fuerit. Ad hoc āt hec corpa pata sūt euētui ethice ⁊ vulnerib⁹ pectoris pp siccitatē eoruz mēbro: minima q̄ q̄uis harū cā infirmitatū sufficit illis ad casuz. Dixit aūt. G. i expositiōe libri epidimia scdo sermone: qm̄ corpa gracilia ⁊ sicca tollerabilia sūt famis q̄ corpulēta: hoc iō est qm̄ qd soluitur de suba corpulēto āplius ē q̄ q de suba sicco corpo soluat: hūida em̄ hoim corpa sunt: sicut ⁊ alia corpa sūt hūida q̄ semp soluūtur sicca vo sicut lapides a q̄bus nihil soluit ⁊ si q̄d pa est. Cū igit sic se hēat malū haruz dua corpis habitudinū pinguedinis. s. invltimo ecōtra matiei oz adiuuare eas ipinguādo. s. macrū et deijciendo pinguem.

De regimine impiguatiuo corporis macri.

Incrassatio itaq macri fit p diuturnū q̄etis vsuz ⁊ debile exercitiū tardūq q̄. s. ɔfortet calor nālis ⁊ fricatiōe suaui: inūctiōeq oleo hūido ⁊ frequētatiōe eo q̄ letificat aīaz ⁊ excitāt illā dimissiōisq sollicitudinū ⁊ cārū tristitie: indumēto qz molliū: vectiōe matutinali refectiōe hūido ciborū. vt sūt carnes agnorū edorum capitaq eorū cōdita cū e spidabago ⁊ zirabago facto de gallinis ⁊ anatib⁹ pinguib⁹ comestiōe carniū eo ⁊ carniū pullo. colūborum pinguiū ⁊ hēsis ⁊ cābises q̄ pata sint cū oleo nucū. ⁊ sisami: risi qz cū lacte sunt vtiles silr pisces recētes ɔditi e spidabago. Reficiat autem bis in die aut ter vt ɔsuescat stōus multitudinē cibi: ɔforteturq ad digōnē eoruz q̄ supueniūt ei: suscipiātq cibū mēbra eorū ⁊ augeant vtant balneo aq̄ suauis post prādiū bis in die ⁊ vnctiōe olei violt. facti cū semie cucurbite: cū egredit balneū bibat lac capra ⁊ hesiz factā de oleo anteq balneet. Si aūt hmōi hois cōplexio sit calida: da illi ptisanā: medullā pāis sile decoctā i aq̄ decoctiōis cucurbitarū ⁊ fundē desup aquā granato muzo ⁊ escā factā de fabis cū aq̄ suaui ⁊ oleo amig. dulciū prodest em̄: vtat quoq esca facta q̄ fit patiētibus ethicā. Est hec ei⁹ assigtio. Sume tritici ⁊ ordei decorticato vniuscuiusq manipulū. Risi decocti silr coquātur in aq̄ suaui donec dissoluant ⁊ fundāt desup oleū amig. dulciū: proijcianturqz in illud parū cimini sorbeat: ⁊ alles ciceris. faseoli. lēticule risi albi ⁊ loti. ordei tōsi ⁊ expilati vniuscuiusqz manipulū. tritici mūdi ⁊ decorticati ac tōsi duos infundat totū hoc i lacte ouiū dulci p diē ⁊ noctē ⁊ ductū mane siccet. Sumat ex eo cū op⁹ fuerit māipl'm: terat diligēter coq̄turqz cū lacte dulci ⁊ oleo amigdal. dulciū ⁊ sisami oleo recēti: aut anatz adipe seu galline ⁊ pijciat inter pa q̄al sile ⁊ tepidū sorbeat. Alia. Rx. margarita. z. sesqz vl' musta hagele. ciceris. masci. vniuscuiusqz. z. iij. fūde sup hec lactz dulcz tm̄ vt oīa ifūdāt ⁊ pmittat

nocte ⁊ die ductaq3 desiccētur i vmbra terātur diligēter ⁊ pꝛ̄iciant sup illa duplū farie cimini carmenici. ameos. ⁊ cimini nebatici ⁊ letire trita oia diligēter ⁊ amigdalaꝝ decorticataꝝ vniuscuiusq3.ʒ.l.pistētur oia sit ⁊ fermētet bn̄ ⁊ coq̄tur pāis i furno aut camio ignis tēpati siccet ⁊ sumat ex eo i prādio ⁊ i cena iuxta qd op⁹ ē ⁊ triticū coq̄tur cū lacte dulci ⁊ oleo amigdalaꝝ dulciū ⁊ adipe anatis aut gallie ⁊ sorbeat exptū ē eīm. Post sorbitionē igrediat balneū: egressus sufferat horā ⁊ reficiat cibis q̄s diximus:vtat vinū stati post cibū comedat panez cū vio:h⁹ ei hac i pte vtile ē. ¶Alia assignatio i crassatōis. Sūe farie sile libras.e.azertiri.b. misceat simul ⁊ pꝛ̄iciat in butyꝝ misceāturq3 ⁊ fiat panis i camio ignis eq̄lis ⁊ siccet sumaturq3 de eo pēsum.ʒ.l.⁊ tritū bibat cū aq̄ frigida:pdest eīm. nō oꝫ āt aliq̄d eoꝝ q̄ pposuim⁹ ad ipiguādū:macilētos semꝉ sumere ſ3 paulati. ¶Clistere q̄3 ipiguās:h⁹ loco vtile ē. Cōfectio clisteris expti. Sumat caput ouis ⁊ pedes ei⁹ ⁊ lat⁹: fic⁹ albas nūero. x. vuaꝝ passaꝝ.ʒ. ℞. medulle cartami.ʒ. ℞. nucū mūdataꝝ lib. ʒ.tritici ⁊ ordei mūdatoꝝ ac tūsoꝝ cuiusq3 librā ⁊.5.ciceris granoꝝ semis cuiusq3.libre q̄rta herbe varēgili triti ⁊ granarū botami cuiusq3.ʒ.v.cū.m.ʒ.a.nucis.a.coquārur oia cū libra aq̄ donec redeāt ad tertiā:⁊fricata colent sumat ex h⁹ lib.i.5.amigdaꝉ. olei semis cucurbite.olei susecu. cuiusq3. ʒ.5. olei sisami.ʒ.v.⁊ clisterizet cū eo:⁊ sit tepidū ⁊ in pricipio noctꝫ ⁊ cū eo dormiat. Faciat hoc trib⁹ noctib⁹ ⁊ sinat hebdā iterūq3 trib⁹ aliis noctibus faciat: hoc q̄3 trib⁹ vicib⁹ in spacio.30.dieꝝ. Sit āt cibi q̄s disposuim⁹ pri⁹ hoc q̄3 exptū ē. Ait eīm. G.in libro de custodia sanitatis. Oꝫ.eū q̄ vult suū corpus ad corpulētiā ducere amatie iungi pice:⁊vti fricatōe tēperata cū mapis media inter suauē ⁊ asperū tenentib⁹ donec rubeat corp⁹. Post hoc aūt fricet plurimū solidiusq3. Iā tūc vtant exercitio tēperato:balneent: nec diuti⁹ sit in balneo:exteri⁹ inungat pauco oꝉo dehinc accipiat cibū:⁊ si q̄ sit q̄ possit pati isusionē aq̄ fride roret sup illū:quo ꝯuertat calor ad iteriora corpis:⁊ melior fiat digō. ¶Cū aliq̄ mēbroꝝ permultū gracilia sūt cā violētie alicuius vel ligatiōis:sicut accidit mēbris q̄ frangūtur:aut q2 fracta sunt:aut de suo loco mota vnde ⁊ macra sūt pp paucitatē mot⁹ oꝫ hmōi iungi ⁊ trahere materiā ⁊ sanguinē ab illa fricatiōe mediocri illinīēdo illa oleo vioꝉ.⁊ fundēdo aquā calidā donec rubeāt. Si aūt tact⁹ mēbri ē frigidus:fricetur ⁊ liniat oleo iesemini:⁊ cataplasmetur pice. Sic eteīm membrum reuertitur in statum sue corpulentie.

De regimine macrefactiuo corporis pinguis.

At tenuatio autē grassi fit vsu multi exercitij ⁊ labore ante prādiū.multo ieiunio.diminutione ciboꝝ:multitudis obuiatiōe venereoꝝ ⁊ balnei aq̄rū salsarū ⁊ sulphurearū:vsuq3 fricationis fortis aū balneū linitiōe oleoꝝ soluētiuꝫ vt ē oleū aneti ⁊ costi ⁊ post hoc balneari diuturna mora in balneo. Cū aūt egressus fuerit balneū reficiat cibo pui nutrimēti ⁊ multe q̄ntitatis vt ē panis surfure⁹. ⁊ olera vt blitus ⁊ spinachia attriplex. Assidu⁹ q̄3 sit in ciborum calidoꝝ porrectiōe siccoꝝq3 ⁊ salsoꝝ acerborū ⁊ pōticoꝝ:vsus q̄3 ciboꝝ pinguiū vtile est hac in pte minimū eīm ei⁹ saturat pꝛ̄hibeas ei multa apponi:minuas somnū. augeas vigilias. Dormiat aūt in locis aspis pibusq3 idua turvtat curis tristitia ⁊ multis cogitatiōibus. Euacuet corp⁹ medicamib⁹ laxatiuis ⁊ purgātib⁹ flā:⁊ q̄ silia sunt de regimie desiccāti attenuant corpus ⁊ macrum redunt.

De regimie corpoꝝ tēperatoꝝ in macie ⁊ pinguedie.

Corpora aūt tēperata iter corpulētiā ⁊ matiē. ⁊ fere media albi ⁊ fusci ⁊ nigri silr min⁹ reliq̄s patiunt morbos. Hec eīm corpa dilatant ⁊ soluit ab eis qd nō multū debilitat v̄tutē queadmodū qd soluit a corpib⁹ raris ſ3 nec stringit in eis superfluitas nec pꝛ̄hibet valde a solutione sicut in spissis corpib⁹ fit. ¶Prima hec autem sunt in bonitate corpa rara ⁊ signa eoꝝ sunt copia piloꝝ ⁊ grossities eoꝝ abundātiaq3 sudoris ⁊ hmōi habitudinis corpus longe melius est corpore spisso:homo eteīm rari corporis tolerat porrectionē amplioris cibi q̄ntitate ⁊ grossiori substātia:q̄ possit is cuius corp⁹ spissum est pꝑter copiā eoꝝ que soluunt ab illo. Laborē quoq3 melius fert nō enim angustia ad illud tam cito accedit propter copiam ⁊ abundantiam ciborum quos suscipit: que subintrant loca eorum que dissoluuntur per laborem superfluitas nanq3 que cōgregat in lacertis quam liquescere facit calor in hora laboris soluitur ⁊ nō remanet in eis. Unde ⁊ nō accidit angustia ⁊ cum iminute sint supfluitates in corpore facilis est transitus cibi ad oia mēbra. vnde ⁊ digestio ciboꝝ melior est. Corporis vero spissioris signum est asperitas cutis ⁊ spissitudo eius pilorum tenuitas paucitas sudoris ⁊ multitudo vrine ac egestionis: copia quoq3 augmēti carnis propter paucitatem dissolutorum a corpore per dispersionez ⁊ sudorem. vnde et hoc corpus magis reliq̄s malum corporibus est. Qd hmōi est non patitur multum cibum propter paucitatē que dissoluuntur ab illo supfluitatum ⁊ ciboꝝ. Quare ⁊ non mittuntur cibi missione bona ad mēbra nec patitur laborem sequitur enim illud angustia si laboret celerius pꝑter arctationē supfluitatum quas liquescere facit calor q̄ fit ex labore vnde remanet in lacertis cū nō sol=

uātur. Amplius in hmōi corporib⁹ sup̄fluita-
tes cōgregātur multe ꝑꝑ paucitatē dissoluto-
rū a corpore. Qua ex re hmōi viro accidūt in-
firmitates ⁊ natura humoris cōgregati. Id-
circo eget dn̄s corporis hui⁹: vt cib⁹ ei⁹ sit sub
tilis paucus hūidus vt facile dissoluat̄ nec in
eo aduneṫ d eo hūor ceteris potētior ⁊ ḡssior.
Hoc corpus qn̄ opus est impinguari trāsit ad
corpulētiā citi⁹ qꝛ pauca soluūt ab eis. Corpo
ra vō latorū pororꝫ: rarorꝝ nō accelerāt ad cor
pulētiā cū ml̄ta soluāt̄ ab eis nisi ꝙ ad corpa
spissa festināt morbi a cāis iterioꝛib⁹ vt reple-
tiōe ⁊ malo hūore: cū crapula gn̄eṫ i eis veloci
ter ex q̄uis augmento quātitatis ciboꝝ ⁊ sub-
tilitatis eoꝝ ac grossitiei: qm̄ dissolutio super
fluitatis ab eis ē difficilis: nō tamē accidit eis
multa lesio ab obuijs extra calore. s. ⁊ frigore
nō pl'imū nimia sint. Accessus em̄ hoꝝ ad ea q̄
intra corpus difficilis ⁊ mīme leuis. Rara por
ro corpa i pluribus comitaṫ siccitas nāe ⁊ ma
ties corporis ꝑꝑ copiā dissolutorū ab eis. ad
eorū dn̄os rarorū properāt īfirmitates a cau-
sis exterioribus: vt frigore aeris ⁊ calore. Idōq
ait hypo. Corpa rara laudabiliora esse spis-
sis: ⁊ saniora ⁊ paucoꝝ morboꝝ a crapula cibi
sꝫ pl'imū egritudinū a ledētibus exteri⁹ vt calo
re frigore. digestio em̄ in eis melior est.

¶ Capl'm. xvij. de regimīe corpoꝝ in q̄ꝝ mēbris est aliqd̄ incōmodū a mala complexione.

Et quoniā diximus regimē sanitatis
corpoꝝ q̄ habēt malā cōplexionē
nālē in omni corpe: opus abhinc
assumam⁹ corporū quoꝝ mala cō
plexio nālis in mēbris varia ē: ⁊ quoꝝ figura
mala. Ad qd̄ primū hic sciendū ē qm̄ cui⁹ cor
pus aut mēbrū aliqd̄ paratū est alicui morbo
rū aptū susceptiōi ei⁹: accesse ē studeat ⁊ regat
illud regimine ꝓhibēti aduētū illius infirmita
tis: nisi em̄ feceris sequiṫ illd̄: ⁊ oīo incidet in
illā egritudinē. Vbi gratia. Cuius vene epatis
stricte sunt nāliter opilatio accidit epati eius
etiā a pane mūdo ⁊ carnib⁹ leuibus q̄nto plus
ab alijs. Idō oꝫ regi illū his q̄ apperiūt opil'o-
nē. Sic ⁊ dn̄i corporū debiliū paratorū aduen
tui ethice ⁊ ptisis: oꝫ regātur humectatiōe sm̄
ꝙ dicemus in hoc loco. Incipiemusq̄ a capi-
te mēbrisq̄ sequētibus per ordinē.

De cura male ꝯpl'onis capitis frigi. et cal'.

Dicim⁹ ergo qm̄ qn̄ ē cō-
plexio capitis frigida nā sic vt inde generētur
in eo crapule multe: grauat lesio eius oīa mē
bra corporis: estq̄ quod accidit illi lesionis ex
nā sup̄fluitatis ad quā inclinaṫ: ⁊ cuius est in
firmitatis accidere vnicuiq̄ mēbrorū. Quare
opus competēs erit qn̄ cōplexio cerebri natu
ralis mala est: proponere emundationē eius
illam sedando complexionem: hocq̄ ex vsu
ꝯtrarioꝝ illi. Si ḡ malū ē ꝯpl'onis cal'e: oꝫ regi
einsmodi dieta īfridāti tā i cibis q̄ i medicis
⁊ irroreṫ sup̄ caput ei⁹ tepida aq̄ dulci suauis i
q̄ decocta fuerit rose. viole. nenufar ⁊ ordeuꝫ
tūsum. cortices papaueris. ⁊ vngaṫ caput in
estate oleo ro. ⁊ vio. ⁊ nenufaris. ⁊ trahat odo
rē narib⁹. flores odoret vt ē viol'. ros. nenufar
sandalū qꝫ ⁊ aq̄ ros. ⁊ cāphora. ꝓhibeat eos
ab vsu ciboꝝ calefaciētiū ⁊ vaporātiū vt sunt
nuces caseuꝫ. vetus gergirū ⁊ bardenigū. ⁊ a
potu vini maximeq̄ crocei ⁊ veteris: ⁊ si op⁹ ē
vtaṫ albo subtili. hoc em̄ ē ꝯferēti⁹ illi. Hieme
vō vngas illd̄ oleo cheiri ⁊ fusceil ⁊ vges cō-
misceas illis oleū ros. ⁊ viol'. vt tēpenṫ ⁊ cibeṫ.
hmōi tēperatis in q̄ntitate ⁊ q̄litate ⁊ rora sup̄
caput ei⁹ aquā in q̄ decocta sit camomilla et
aq̄ lilecmelec mercē. vsuꝫ: rosa ⁊ viol'. ⁊ cibeṫ i
q̄ntitate ⁊ q̄litate vt tēperenṫ. ¶ Qn̄ āt ē malū
ꝯplexiōis cerebri frigidi: oꝫ vtaris in regimen
to eius regimē calefaciēs in cibis ⁊ potib⁹ ac
medicaminibus ⁊ p̄cipuas operiri caput. ma
xime in tēporibus frigidis. Ungaṫ caput hie-
me oleo que erri ⁊ verges susami ⁊ iesemini ⁊
oleo nardino alijsq̄ oleis calidis. Roreturq̄
sup̄ caput ei⁹ aqua decoctiōis camomille: aq̄
lilecmelec mercemusi ⁊ suc. ⁊ carsuꝫ. In esta-
te quoq̄ regimine tēperato vt supra dixim⁹.
Et si in arterijs capitis hui⁹ cōpl'onis est op-
pilatio: ⁊ fiat inde cephalea: sanguineꝫ trahes
dn̄o ei⁹ a narib⁹ vel venis q̄ sunt in tpibus. Ac
cidit aūt cephalea plurimū hominī: cā humo
ris colerici defluentis ad os stomaci: cum sit
neruus qui venit ad illū a cerebro fortis sen
su: oꝫ ergo cū noueris hoc vti regimine qd̄
prodest ad fluxum colere in stomacum quē-
admodum dicemus in sequentibus cū ad re
gimen stomaci veniemus.

De regimine cōi male dispōnis mēbroꝝ in capite positoꝝ.

Nūc aūt dicem⁹ ea q̄ necessaria sunt
in custodia sanitatis mēbrorū q̄ sequunṫ ce-
rebrū. s. oculi. os aures. ⁊ que post hec sunt tā
mēbra q̄ ossa. Qd̄ aūt maxime attēdēdū ē stu
dēdū quoq̄ in expulsiōe nocumēti ad eo vt cō
seruet̄ in suo statu sanitatis: iter hec oīa mem
bra sunt oculi ⁊ aures: cum sint vtilitatis ma-
xime tales sensus: ⁊ propter bonitatē sensus
eoꝝ ⁊ subtilitatē accelerāt ad ea lāgores mi-
nimis de causis nocētib⁹. Cōmune vō regi-
mē illis ē arcere fluxū māeꝝ a cerebro ad illa
vt purgeṫ. s. qd̄ ad ea fluit ꝑ nares ꝓuocādo
sternutationē per imissionē ligni aere in na-
sum: vtaṫ qꝫ apientib⁹ opilationē vt est fuzuꝫ
⁊ paꝝ cordes. A gutture aūt vtēdo gargaris-
mis cū sīngibin ⁊ aq̄ calida in q̄ decocta sunt
hec: hacarha ⁊ tragēmēte. ⁊ hugbū. vt trahaṫ
humorum superfluitas a capite ad os ⁊ gut-
tur. Similiter oportet cōsiderare anteq̄ hoc

vtaris regimine: vtrũ corpus mundũ sit superfluis nec ne. ⁊ si mũdũ est vtaris predictis. Si nõ vtaris laxatio: cuiꝰ est mundare totũ corpꝰ maxime aũt caput: iã tunc incipias mũdare cerebrũ. Regimẽ autẽ propriũ hoc est vt ad singula horũ intendas tale est vt ponimus.

De regimine

oculorũ. Oculis quidẽ cauere oꝫ a calore magno ⁊ frigore graui puluere fumo ĩtuitu in sole assiduitate cõsiderandi lixata ⁊ calores albos. Iter agere ꝑ niuẽ nec inclinari oꝫ ad intuitũ librorũ ⁊ celatorũ sultiliũ. cauenduꝫ a copia fletus: ⁊ sõni longi tẽporis sup ceruicẽ: oppositio quoqꝫ aeris frigidi: ⁊ niuis pulueris fumi. Et q̃ nocẽt oculis cibi vt lẽticula caules: fabe salse carnes. Et q̃ dolorẽ excitãt capitis vt alliũ cepe: similia vaporantia: ledit em̃ caput ⁊ visus siliter. Cibi qꝫ tarde digẽnis ⁊ gñantes grossos hũores. Cena noctis copia coitus assiduitas violẽtie nocẽt visui ⁊ debilitãt illũ. Et cautio ab his rebus est eorũ q̃ arcent aduenientẽ infirmitatẽ ad oculos. Que vero soluũtur sup̃flua aggregata in eis ⁊ securãt ab obtalmia est inclinari sup aquã in q̃ decoctũ sit lilelmelec ⁊ obuiare vapori eiꝰ. Quod vero cõfortat illos ⁊ ꝓhibet ab eis egritudines est collinari cũ ametado. ⁊ tutia indica cõdita cũ aq̃ q̃ssare ⁊ tutia carmenica: viridi ⁊ subtili ⁊ cũ mirob. citrinis cõditis cũ aq̃ heserẽ: ⁊ hezaro dissoluto cũ aq̃ suaui: hec em̃ confortãt oculos extrahunt humiditates q̃ sunt in eis: si collirientur his vnoquoqꝫ die bis aut ter. Que vero visum clarificãt est tutia indica cõditaqꝫ cũ succo feniculi recentis. Utiqꝫ mabaruth granatorũ. Et hec confectio sume aquã granatorũ muzorũ ⁊ fac bullire vsqꝫ dũ supersit mediũ. In hac tantũ mediũ ipsius mel proijce despumatũ: ⁊ fac bullire donec misceãtur deinde ponas ad solẽ. l. diebus ⁊ colliriabis eo. Clarificat em̃ visũ plĩmũ. Et hec assignatio altera fortioris actionis. Sumit pomũ granatũ mũdatũ adipe eiꝰ ⁊ exprimatur succus: ponat in vase vitreo ad solis calorẽ. l. diebꝰ vel vsqꝫ mẽsez ꝓijciaturqꝫ sup illũ fellis cubegi. ⁊ fellis sabugi cuiusqꝫ. ℥. s. aq̃ granatorũ. ʒ. 5. aloes epatici. ʒ. 5. terãt oĩa diligẽter. ⁊ si felles sunt recẽtes liq̃fiãt in eo: ⁊ ponat in vase: ⁊ cũ opus fuerit vtatur. Et hec cõfectio bardinalius clarificat ⁊ cõfortat oculos. ℞. tucie indice ⁊ cadimie auri. athemedri cuiusqꝫ ptes equales: cõgregent diligẽter trita ⁊ cõdiãtur cũ aq̃ emblici: ⁊ semac ⁊ heserẽ. ⁊ marzemusi. Dehinc ꝓijciatur sup singulas. ʒ. v. huius medicaminis musci: cãphore cuiusqꝫ grani pensuꝫ: ⁊ collirientur eo oculi suauiter. Colliriatio quoqꝫ pinguedinis aspidũ ⁊ comestio carniũ eorũ cõfortat visuꝫ. Confortat etiã mergi hoĩem in aqua frigida ⁊ apire oclos in ea diutius dat em̃ oculis plurimũ lumen. Si aũt augeas lectionẽ librorũ additur visui vtꝰ.

Accidit aũt visui debilitas ex acuto morbo qui factus est capiti: aut cã multũ spuẽdi sanguineꝫ: aut cã vomitus: aut clamoris magni. Et est cũ suppressione oculorũ: minuiturqꝫ quod fluit ab oculis ⁊ naso: crescitqꝫ in fame ⁊ labore estatis: ⁊ cũ solutiõe ventris fit. ⁊ ad medicaminũ calidorũ porrectionẽ. Hec cũ videris accelerare optet humectationẽ cerebri illiniasqꝫ corpus oleo viol. ⁊ nenufar. facto cũ semie cucurbitarũ vt odoret illud ⁊ euacuet humoreꝫ acutũ a corpe cũ aq̃ casei ⁊ sternutet cũ aliquo eorũ que diximus oleorũ ⁊ lacte puelle ⁊ subleuabis huiusmodi hominẽ cibis humectãtibus vt ptisana. lactuca. cucurbita. ꝑsicis amigdalis recẽtibꝰ ⁊ cibabis eũ carnibus agnorũ lactẽtiuꝫ ⁊ edorũ lactẽtiũ. ⁊ pedibꝰ ⁊ ouis paratis cũ espidabago: ⁊ augebis cibos eiꝰ paulatiꝫ ⁊ rorabis sup caput ⁊ totũ corpus eiꝰ aquã in qua decocta sit lactuca ordeũ tunsuꝫ. viol. ⁊ rasurã cucurbite ceteraqꝫ q̃ humectãt pones aliquãdo in oculo lac puelle. Si aũt acciderit oculis gẽnd. aut ex ictu aut ex clamore. calore. acceleres sanguinẽ minuere illũ a cephaleavena. emplastrũqꝫ fac oculo de acatia ⁊ hezazoramod tharathito. distẽperatis cũ aqua mirti ⁊ appones stringesqꝫ bene ⁊ prohibebis quidẽ hmõi hoĩeꝫ a clamore ⁊ sternutatiõe ⁊ tussi ⁊ minues cibũ: iaceatqꝫ supinꝰ. Si ãt debilitat visus ꝑꝑ clamorẽ ⁊ humiditateꝫ collia oculũ cũ benudo: aq̃ granatorũ in qua sit partibꝰ singulis aq̃ pars vna mellis optimi collati ⁊ q̃ sint posita ad solẽ diebꝰ. l. colliriet qꝫ cũ mirob. citrinis tritis cũ aq̃ rosa. Si vero acciderit illis prurigo ipluas illis aliquid aq̃ sumac ⁊ cataplasma cũ folijs dulbi decoctis in aceto. Si vero est debilitas cã frigore ⁊ humiditate collirient cũ cinãomo ⁊ acoro ⁊ cãcro mario: ⁊ xilobalsamo ac fructu eiꝰ amigdal. pipe aq̃ ceparũ ⁊ hesse ⁊ iausim. Si ãt est debilitas ab intuitiõe ad solẽ. ꝑcipe dñm eiꝰ bibere vinũ ⁊ dormire diutiꝰ. Sed ⁊ si accidit palpebris post somnũ aperiẽdi difficultas: oꝫ frequẽtare balneũ ⁊ ĩfusionẽ aq̃ cal'e ⁊ olei sup caput: ⁊ tracta palpebras cũ aq̃ cal'a ⁊ ol'o d' vio.

De regimine

auriũ. Auribꝰ vero cauendũ ẽ a grauibus vocibꝰ vt est tonitruũ ⁊ acutis tremoribꝰ ⁊ neqꝫ in foraminibꝰ auditꝰ cadat lapillis aut aliud qd. vidi em̃ in aure cuius ceciderat carice granũ grauatusqꝫ est auditꝰ eiꝰ nec egressuꝫ est aliquo medicamie. Caueãt etiã ne qd reptilium ingrediatur assuescãt mũdare que colligitur fecẽ in meatibus organi purgãdo aures aut virgula innoluta bõbace postq̃ impletũ fuerit aut vri parũ olei viol. Si ãt ĩ ea sentiat vẽtositas grossa inclinet sup aquã bullientẽ in q̃ sit nepita cũ aceto ⁊ ipleat illi oleo

merzemusi ⁊ oleo sisami. Obseruāt aūt auditū a fluxu materiarū iplnere in aurē siaphum ematice menuthe fricate ad saxū vel ad cotez cū aceto tēperata quaqꝫ septimana semel. Idē facit esazū distēperatū cuz aq̄ ros. ⁊ alleasum sūptū cū menithe ⁊ spica ⁊ vino ꝯfortat aurez mirifice. Si xͦo in aliq̄ tpe sentiātur in ea dolor. ⁊ mors ⁊ ipluat illi aliq̄d olei rosati cū aq̄ heserē aut aq̄ rosata aut aceto vini vel lactis puelle. ¶ Si aūt acciderit illi sanguis fluxus aut vulnera iplue illi assiarū albū distēperatū cū aq̄ rosa. aut oleo rosato. ⁊ lacte puelle. ⁊ si distēperaueris trociscos q̄ dicunt adriani cuz aq̄ rosa. aut oleo rosa. proderit illi magnifice ⁊ manifeste. Est hec cōfectio eoꝝ. Sume galle ptē quāvis: rauuēdi steneri cuiusqꝫ dimidiā ptē: aloes collocāti. zati. croci oriētalis cuiusqꝫ quartā partē tere oia diligenter ⁊ distēpera cū vino ⁊ aqua coctanoꝝ ⁊ fac trociscos vta risqꝫ cū opus fuerit. Si aūt in aure grauitas sentitur bibat pillas hiere ⁊ impleat illi merzemusum cū oleo sisami ⁊ oleo fugilis.

De regimine dentiū.

Dētes quoqꝫ obseruare oꝫ ⁊ cauere ne supueniāt illis egritudines vt ne frāgātur non masticādo aliq̄d solidū nec aliq̄d glutinosuz a putrefactiōe: aut minuēdo dulciū appositionē: vt sūt dactili ⁊ natafuz: potusqꝫ aq̄ frigide statiz post illa. Caueant q̄z lac ⁊ pūgitiua ⁊ assiduitatē vomitꝰ ⁊ lauationē post vomitū cū vino ⁊ squigibi. Sic q̄z post comestionē lactis ⁊ vsuz curatiōis post prādiū. Caueāt ēt stuporē gingiuarū ⁊ vitent ea q̄ plene sunt acerbitatis. Si aūt stupor hic cōtigerit ac cipiāt portulacā ⁊ sal aspersuz. Caueāt q̄z vitādū potū aq̄ cuz niue statim post prādiū cali dum nā fugiatqꝫ aduētū putrefactionis cura tiōe tēperata sine excessione his q̄ elimināt vt est farina ordei cōbusti ⁊ sethigo cōbusti ⁊ spu ma maris ⁊ fracturis catinorū vitrorūz separatim ⁊ coniūctim ⁊ q̄ cōfortāt dentes ⁊ gingi uas ⁊ cōdiāt anhelitū. Curatio tēperata cū ligno in quo est amaritudo ⁊ pōticitas ⁊ cū sabado ⁊ squināto ⁊ sebebab rubeo. oꝑꝫ tamen nō multiplicari vsuz curationis. Ulcerat enim gingiuas ⁊ corrūpit eas ⁊ minuit ⁊ titillationē dentiū inducit ac cōcutit: sed dētes fricare cū testa aspera ⁊ cū dentifricio elimanti. si vis mūdare ⁊ albos facere dētes. Est hec cōfectio dentifriciū clarificās dētes ⁊ bonū facit anhelitū ⁊ confortat gingiuas. Sumatur sub farine ordei cū vino cōbuste. ʒ. lꝫ. salis andrā triti cū melle pastati ꝯbusti. ʒ. c. sibiaca ꝯbusti. ʒ. e. cācri marini. rosaꝝ cuiusqꝫ. ʒ. d. q̄rezinazigi. ʒ. b. sebbi rubei corticū amithei siccarū ⁊ audē. ⁊ calcai. ⁊ secti. cubebe. cuiusqꝫ. ʒ. e. terātur oia diligenter recōdianturqꝫ in vase cū opus fuerit sume. ¶ Aliud. Spume maris q̄ zemazera dicit cuiusqꝫ. ʒ. lꝫ. tabasir adhethari. rosarum fanzenegi sub cōbusti setti vniuscuiusqꝫ. ʒ. b. carbonira canne sal' cōis. ʒ. ij. terātur oia diligēter ⁊ pastētur cū melle ⁊ cōburātur in patel la donec siccent dehinc terātur optime ⁊ sup addātur cāphore. musci. vniuscuiusqꝫ. ʒ. q̄deras vtant hec cū indigēt: proderit eñ. Medicamē anhelitū iocūdat vtere sabado. gariof. ⁊ sadegbo. ⁊ xiloaloe recēti. cubebe cum grana tis insimul cōtritis diligēter prosunt eñ. Alis quod expellit odorē ceparū allei ac similium: quoꝝ odor culpat: mastica quesserā humidā ⁊ sedabū ⁊ fautheneghū aquaticū. cortices at tenegi ⁊ folia eius misce cuz vino rihano. hoc aūt ꝓhibet casuz dentiū. Curatio cū cazināza go ⁊ sebbe ⁊ gelnaro. rosa. sandalo ⁊ silibꝰ.

De regimine catarri fluentis ad pectus.

Cui xͦo descēderint mãe a capite ad pectꝰ multe: oꝑꝫ as suescere semē papaueris parati cū medicami nibꝰ ⁊ dyacodion q̄ fiunt catarris. ⁊ si mã q̄dē est acuta det illis siro. papaueris simplicis ⁊ gargarizet aquā rosaz ⁊ ꝯcipiat in naribꝰ vaporē furfuris ⁊ aceti cū ꝓiecti in ea fuerit sup ignē positoꝝ. ¶ Si xͦo ē mã flegmatica āhelitu accipiat vapores xiloaloes crudi et auid odoret eorū sunizū frixum ⁊ odores sandarasi: ꝓdest eñ ⁊ accipiat iaucuz papaueris tēperatū cū melle ⁊ mēriboch. thegho. ac similia. vtilia enim sunt.

De regimine stōi ad quē descendūt catarri.

Cū aūt descēdunt a cerebro capiteqꝫ superflua ad stōm colica ⁊ cōplexio eius stōi calida est nā: oꝫ ar cere hūc fluxū. det ergo illi parū cibi nec sustineat vsqꝫ famē. cōtrahit eñ copiā cole sit qd dabit illi refrigerās esca: vt est succꝰ ordei cuz aq̄ frigida aut aqua granatoꝝ muzorum: car nes auium parate cū aq̄ heserē aut succo gra natoꝝ: aut aq̄ sumach. oꝫ quoqꝫ euacuare co lerā que fluit in stōm vomitu ⁊ laxatiuo educente colerā rubeā vt decoctio absinthij ⁊ aq̄ mirob. citrinorum ⁊ tamarindi acuto cum hie ra picra. Accipiat vno quoqꝫ mēse bis aut ter: cataplasma stomacum emplastro in quo sint rose. sandalū. acatia. ramec distēperatū cū suc co coctanoꝝ ⁊ aq̄ thalae ⁊ aq̄ mirti viridis. Li niat oleo coctanoꝝ ⁊ rosa. maxie si tēpus fuerit estiuū. hieme aūt oꝫ addi huic regimini q̄dā calefacientia. s. vt liniatur oleis regat emplastris refrigerātibus ⁊ calefacientibꝰ vt fiat tēperantia. ¶ Cū autē descēdit a capite hūor flegmaticus ⁊ stōus frigidus est. oꝑꝫ in hmōi regimine vti calefaciciēti. s. vt det tali electuariū ābre ⁊ pipis ac zinziberis ꝯditi. ⁊ medicamē musci ⁊ hiera fcā cū melle: ⁊ sit prādiū eiꝰ ca laia sicca frixaqꝫ tēpata cū pipe. cinamo. galē ga. caruiqꝫ. Dat ēt illi natafon tēꝑatū cū mlle

⁊ heblitel hadera ⁊ botami ⁊ i q̃ iplicitũ sit:pa rũ zinziberis. Propinet vinũ me⁊ i moderata q̃titate. vinũ q̃z vuarũ passarũ lotarũ factũ cuz hasaha ⁊ gẽdicone ꝓdest hmõi ⁊ misaisano ũ bibat ex eo parũ tẽperatũ cũ vino rihano pro dest. Ungat caput oleo narcisci ⁊ sisami ⁊ sq̃r ci. Sic ẽt inũgat stõus ⁊ ẽpl'a apponant q̃ reci piunt laudanũ. sethũ ⁊ muscata nux: gariofil'. vniuscuiusq;. ℥. j. aloes epati. ℥. iij. absinthij greci. ℥. b. terant oia subtilissime ⁊ liq̃facies ce re rubee. ℥. b. cũ oleo nardino aut zẽbezi. ℥. j. ⁊ pijcias desup pigmẽta ⁊ fiat vnguẽtũ ⁊ disp̃ gat sup pãnũ: emplizet eo stõus emplizet q̃z cũ ceroto calefacieñ. ¶ Cõfectio ei⁹. ℞. oli zẽ bazi: olei suseni. cuiusq;. ℥. ℞. pijciat sup hec. ℥. e. cere rubee ⁊ liq̃fiat mittant in mortario ⁊ terant ⁊ pijciat desup aq̃ nemani ⁊ aq̃ kaisi mi et marcemusi aut fahushi. aut fautenegi paulatim ⁊ moueat pistello sic vt misceat ⁊ sit aliquãtulũ spissum: intingat in eo pãn⁹ line⁹ ⁊ emplizet cũ eo stõus. Estatẽ aũt tpe ꝯuenit addi his aliq̃ refrigerãtia ⁊ minui calefacien tia. Si aũt sit autũnus vtat his mõ tẽperato. Qñ aũt est frida stõi ꝯpl'o ⁊ a capite ad ipsuz hũor fluit. calid⁹ aut est calida ⁊ qđ ad ipsum fluit humor ẽ frid⁹: op; vt regat hmõi tempa to iter cal; ⁊ fridũ regimie augeãturq; calefa ciẽtia hieme ⁊ refrigerãtia estate atq; hec due cerebri atq; stõi habitudines ceteris deterio res: oio aũt male si nã sicca est q̃ nec facile la xat nec facilis est eis vomit⁹. Si ğ fuerit nã stõi cal'a capitis aũt frida: descendatq; ab eo fl'a ad stõm hmõi o; dari: ãputãs q̃dẽ fl'a sine calefactiõe: vt est sq̃ngibin: vtatq; vomitu per sq̃ngibin ⁊ aquã calidã ⁊ sal cõe: det ei sq̃ngi bin mellis cũ nuba: piterq; ⁊ q̃dã mere sanat q̃ minime calefaciũt vt ẽ hec cõfectio. Sumat anisi semis feniculi ĩfusoꝝ in aceto vini duo bus dieb⁹ ⁊ nocte frixẽturq; leuit: masticivni⁹ cuiusq;. ℥. b. xiloaloes spodij. sandali albi. mẽ te sicce. folioꝝ rosaꝝ vniuscuiusq;. ℥. c. sahad. chacale. cubebe. vniuscuiusq;. ℥. a. cãphore. ℥. ʒ. terant oia diligẽter ⁊ cribrent cũ pãno sub tili pastentq; cũ melle despumato. Qñ aũt tẽ perata est stõi ꝯplexio ⁊ a capite hmõi fl'a de fluit op; dari hmõi mereseũ cimini. ¶ Si vo simul cũ hoc inclinet nã ad siccitatẽ: op; du plicari burac qđ in hac est descriptiõe electua rij. Si vo cũ hoc inclinet ad mollitiẽ op; tm̃ modo mediũ burac qđ scriptũ est apponi. Si vero sit stõs debilis comitatq; hec subuersio ⁊ siccitas nãe. op; ĩperes dño eius vt prãdio anteponat olera quedã elixa: ꝯditaq; aceto ⁊ muri oleo carui. Sumatq; post cibũ qđ stõm ꝯfortat vt adiuuet expulsionẽ stõi: vt sunt co ctana. pira. poma. ⁊ his sĩia.

De regimine sepe patiẽtũ tremo rem cordis. Cui vo fuerit in cõsuetudine cordis ꝑcussio huic op; ꝯluescere flebotomiã vsumq; siccoꝝ fructuu; vt pomoꝝ ⁊ granatoꝝq;. Emplizet pect⁹ cu; sandalo aq̃ ro. Cãphora. Cui⁹ vo cor est debi le ⁊ frigidũ assuescat illũ pomoꝝ siropo opti mo ⁊ nube cõstringẽtis ⁊ nususam. ꝓhibeas illũ semel sumere multũ cibũ ⁊ potũ aq̃ frigi de cũ niue eiusq; q̃ frigidissima est. Caueat ẽt ĩtueri oia q̃ timet ⁊ q̃b⁹ tristat. Qui. n. hmõi ẽ hitudinis nõnunq; his morit de cãis repẽte.

De regimine epatis. Et cui i epa te opilatio ẽ ⁊ sen tit in eo extẽsionẽ aliquotiẽs ⁊ grauitatẽ: op; vtãtur cũ his q̃ opilationẽ apiunt fercula: ⁊ ra dices ⁊ semina ⁊ pulueres factos de cimino. satureia. cardamomo ⁊ dauco. semineq; apij ⁊ aniso ac fautenego. ⁊ mereseũ cimini. Pro dest hac in pte diminutio prãdij ⁊ subtilitas ei⁹: ꝓhiberiq; a cibis grossis. ⁊ a potu dulciũ ⁊ grossoꝝ. Cui⁹ vero stõus aut epar pui sunt natura op; ei dare cibũ nõ semel sed bis: aut ter vt descẽdat primũ cibus: nec sit multus in stomaco non enim concipit illũ: sintq; cibi tẽ perati cite digestionis.

De regimine renũ lapides gene rãtiũ. S; ⁊ cui⁹ re nes gñant lapides ⁊ corp⁹ ei⁹ gracile. op; re gere hmõi regimine medio inter grossum et subtile: vt est ordeũ cũ cortice: pisces lapidosi carnes galline ⁊ pulli. ꝑdices turdi lac quoq; asine confert illi. ¶ Si vero est cũ gñatiõe la pidum grossi corporis vtatur regimine subti li: vt sunt tauenichi pulli ⁊ mesaura facta đ at triplice. spinachijs bibat medulã seminis me lonis ⁊ cucumeris iuleb ⁊ squingibin.

De regimine testiculoꝝ. Et cu ius testiculi calide sunt complexionis multum generantes sper ma intantum vt sepius coitum requirant: et euacuati spermate neruantur membra eius. Imbecillis fit stomacus ⁊ accidit illi defectio animi. Hunc oportet a coitu arceri et cauere cibo sperma generante. Utatur regimine ap petitum coitus minuente assiduitate scilicet fortis exercitij quo moueantur superiora cor poris membra amplius alijs: vt est ludus pi le subleuatio ⁊ iactus lapidum. balneoq; aq̃ frigide: linias lumbos oleo ros. et nenufare. coctanorum: dorso quoq; imponat opium distemperatum cum aqua lactucarum ⁊ quaf fare ⁊ aqua semperuiue. ¶ Emplastrizentur cum semine psilij addito oleo rosa. et san. et camphora. stringat super costas pectinis la minas stagni. substernantur illis folia sen gex. septi et folia ruthe. et lactucarum et ros. ¶ Comedant sebedeneg. propineturq; illis queffare. semen lactucarum ac portulace eq̃s partibus trita. ¶ Porro si huiusmodi homi

nis corpe ꝯgregatū ē ſpma maluz:ledatqꝫ eo vtatqꝫ coitu: nec ãpli⁹ꝙ ſemel:regatqꝫ eo die cibis bonū gnantib⁹ ſāguinē aut hūorē bonū vt eſt caro agnoꝝ ⁊ edoꝝ trita cuz ſqffare ⁊ cinamomo:roretqꝫ ſup eā vini ſapidi ⁊ bōi odoris. Ultio ꝟo die vtat coitu ꝑuſꝙ dormiat mane facto fricet totū corp⁹ cū manutergijs donec rubeāt mēbra:⁊ liniat oleo viol. linitiōe tēpata. Expectet paululū ⁊ accipiat panē īfuſū vio bñ mixto. Iā tūc vtat exercitio pauco: reuerſuſqꝫ ad cibū cōedat obſeruata mediocritate.

De regimine hñtiū puā mřicem. Mulieres ꝗꝫ ꝗruz pue mřices ſunt oꝫ arceas a coitu ne forte cōcipiāt. Si eñ in tali mřice gñet fet⁹ nō ē ei locus. nec ſufficit illi mřix. aut eñ tñ tēdit vt exprimātur vene ⁊ arterie. vñ ꝓhibet igrediēs aer ãhelitui ꝑuenire ad mēbra:pitqꝫ mulier: aut accit illi tpe ꝑtus dolor ⁊ difficultas:eo ꝙ ſtricta ē mřix ꝗre ꝑit mulier fet⁹. n. exire nō ꝑt arctat⁹ āguſtia mřicis. Quare ſi nupſerit huiuſmodi caueat ſpermatis caſum in matricē.

De regimine debilitatis neruorum. Porro cuius nerui ībecilles ſunt regas illū caľis ⁊ ſiccantibus: ꝓhibēs illū a vino tā mero ꝙ̄ forti copia coit⁹ acerbiſqꝫ magꝫ aut pomis:lacte acro et abūdātia balneādi ſtatiōeqꝫ in locis frigidis hec eñ oīa mala ⁊ fouentia eneruationeꝫ.

De regimine ſepe īcurrētiū iuncturaruz dolorem. Quē ꝟo dolor iūcturarū freqūtat ⁊ nos iā dixim⁹ ī libro nr̃o. Qm̄ hec paſſio ãpli⁹ ē ex debilitate nāli iūcturarū atqꝫ ex repletiōe: aut fit ex vſu multoꝝ ciboꝝ potuūqꝫ:maxie a groſſis cibis cū reqe. balnei dimiſſiōe ⁊ vſu ꝗtidiano coitu poſt prādiū. Quē ḡ ꝯſueuit hmōi paſſio dꝫ ca uere oīa ꝗ dixim⁹ ꝗ ꝗdē poterit: ⁊ vt cōtinēs ſit in cibis tēperatis:laudabiliū chimoꝝ faciliſqꝫ digōnis:vtat fricatiōe ⁊ exercitio mediocri añ prādiū cauēs ab eis poſt nec ꝟo fatiget mēbrū egtū. balneet p⁹ exercitiū ⁊ añ prādiū ꝑueniat tp̄s ꝗ ſolet illi paſſio fieri eſiaticē humoris a quo fit. ſanguis minutiōe ſiꝗdem paſſio ſanguinea eſt. Aut aꝗ lebelacli:aut decoctiōe fructuū ſi coľica:aut pill. aureliā ⁊ ſuthareghi ſi fuerit ſťatica aut decoctione epithi:ſi ꝗdē moleſtat meľia. Qđ cū feceris opꝫ vti emplaſtris:⁊ cathaplaſmatib⁹ ꝗ ꝯfortant mēbrū vt ꝓhibeat ſuſcipere mās ad ip̄ꝫ ꝺfluētes repľatqꝫ a ſe:ſic ꝗꝫ oꝫ fieri in oīb⁹ mēbris ībecillib⁹ ꝗ ſuſcipiūt mās īſuētes. Si eñ hoc feceris ⁊ diligētiā cautiōis exhibueris nō gñabunt aliꝗ paſſiōes corpis in mēbrꝫ debilib⁹. Nos āt dicem⁹ oīa ꝗ neceſſaria ſunt in regie huiꝰ paſſiōis ⁊ aliaꝝ:cū de curatiōe morborū tractabim⁹. Scias vero qm̄ nos egreſſi ſum⁹ in hoc capľo a terminis moleſtiarū nāliū ad eas ꝗ ſunt extra naturā:vt ſit ſermo noſter in cuſtodia ſanitatis mēbroꝝ plen⁹:⁊ ñ īminut⁹ cum ſit hoc cōpetēs intētioni noſtre ⁊ nō a lōge. Qꝛ ergo dixim⁹ regimē ſanitatis corporū extra tēperātiā poſitoꝝ ⁊ cuſtodiaꝫ ſanitatis eorum condecens eſt nos hic conſequi regimen corporum que ſuā nō poſſunt tueri ſanitatem:īpedientibus quibuſuis officijs.

¶Capi. xviij. de regimine corporis qđ nō pōt in eodem ſtatu ſuā cōſeruare cōplexionē nec ad melius tranſmutare.

Hominum ꝗplures nequeūt ſuam ſanitatē cuſtodire vel ſeruare:qꝛ aut negotijs impediunt:aut qm̄ īpetuoſi ſunt appetit⁹ quos oꝫ nō inherere vni tñ regimīs ſpēi. Si eñ faciāt ⁊ cōpulerit eos quouis tpe ad aliud regimen necītas nocet in ꝑſentia. Quare expedit illis aliqñ occupari ī aere caľo:aliqñ frido ꝓximis ſibi tpibus:faciātqꝫ hoc ſibi cōſuetū vt ſi qñ īpellerent ad loca diuerſi aeris:⁊ ad tpa caľa ⁊ frida ꝑferāt ⁊ ꝑſeuerēt in eo:nec accidat illis leſio. Noui ip̄e quoſdā ꝗ a ꝑuitate ſua balneo aꝗ fride plřibus tpibus ipſomet aſſueuerunt quos ⁊ nutrices dū lactarēt aꝗ frida lauabāt non operientes capita eorum ⁊ in hoc creuerunt. Nec vero operiebāt capita hieme eratqꝫ eis ſatis camiſia nec ledebātur. Eſtate vero ꝗ̄tum eſſent patiētes ſolis ⁊ caloꝝ nō eſt dicere neceſſe. Sic ergo opꝫ eos facere ꝗbus nō eſt potētia ad cuſtodiā ſanitatis ſue nō vitare calorē:ſed nec frig⁹ vt īſueſcāt. Exercitiū ꝟo oīno nō negligat ei⁹ ſpēi quā ꝯſueuit ſicut ante dictū eſt. Exercitiuꝫ eñ eſt firmior colūna cuſtodie ſanitatis eſt cuꝫ ſit eoꝝ ꝗ diſſoluunt ſupflua ⁊ adiuuāt digeſtionē. Alia ꝗ conferat vt alijs locis noſtri libri dixim⁹. Balneentur poſt exercitiū:expedit eñ vt diximus ante prādium nec opꝫ negligere. Cibos qui hmōi eſt cōſueſcat potumqꝫ ſimiliter mixtum calida. ſ. ⁊ frigida. humida ⁊ ſicca comedens groſſa quoqꝫ ⁊ ſubtilia. dulcia ⁊ acerba. pōtica ⁊ ſalſa. aquā frigidā ⁊ ꝗ nō variēt quoqꝫ vina ſepe eodē tpe ſepe diuerſis maximeqꝫ cuius vita in peregrinatione eſt ⁊ trāſitu ad magnas regiōes:expedit tamē poſtponat cibos ꝑferendos differat quos equum eſt ſubſequi variēt quoqꝫ tēpora refectiōis non certo congruoqꝫ tēpore prādentes:fit eñ ſepe vt negotia amputēt illis refectionū tpe quo eſt corp⁹ ſumi ⁊ fit illis leſio:ſed nec ꝓdeſt īmorari illos in vno cibo:vnoue regimie maximeqꝫ ī cibis maloꝝ chimoꝝ:gñant eñ morbos ex natura humoris que illos eſt generare oīno aut ſi ſit corpus ꝑatuꝫ euētui egritudini illi⁹. Eū deniqꝫ in cuius mēbris eſt aliqua moleſtia oꝫ cibum cauere potūqꝫ qui hmōi eſt nature vt

obſeruari ab eo opus ſit ꝓꝑ eã moleſtiã que
auget eã:vt ſi qͥs dolorẽ capitꝭ timeat expedit
vt obſeruet a cibis vaporãtibꝰ:q̃lia ſũt nuces.
ficus.allea cepa.ſic ⁊ in oibus paſſionibꝰ opꝫ
formidãtẽ cauere cibos illos generãtes: quẽ=
admodũ alia dicemus. Si itaq̃ ergo ipellit ali=
qḋ ſumptũ ciboꝝ nocẽtiũ in parte ea q̃ ãplior
in eo eſt:oꝫ vt admiſceat qḋ repellat malũ eo=
rũ:aut ſubſequẽter ſumat ſicͭ diximꝰ in tracta
tu de cibis. Sõni ẽt tp̃a vtile ẽ his varia face=
re ne ſit illi in tp̃e quouis cõſuetudo. fortaſſis
eñ indigẽt eo tp̃e vſu vigiliaꝝ ⁊ ledentur ab
eis. Coitus q̃ꝫ caueant abũdantiã hmõi cor=
pora niſi cuiꝰ cõplexio nãliter calida eſt ⁊ hũi
da. ⁊ ſi cuiuis noceat abſtinẽtia eiꝰ. Opꝫ quo=
ꝗ eos aſſueſcere ſeipſos medicaminibꝰ laxa=
tiuis ⁊ vſui vomitus ⁊ flebotomie ⁊ aliis ſimi
libus q̃ purgãt corpora eoꝝ maxieꝗ in q̃tuor
anni tp̃ibus ſicut alias oſtendimꝰ nec negli=
gani illḋ. In hmõi aũt hoium corporibꝰ ꝯgre
gãtur ſuperfluitates multe ꝓꝑ malũ regimẽ
eoꝝ:niſi q̃s eſt mlͭti curſꝰ laborꝭ exercitii fortꝭ
Sepe etem̃ ſufficit hoc illis ad emundationẽ
corp̃is ⁊ ñ egẽt catartico aut flebotõia ⁊ aliis.

¶ Caplm̃. xix. de regimine corporũ debiliuꝫ: ⁊
primo de regimine pregnantiũ.

INfantium ſenuꝫ ⁊ ab infirmita=
te cõualeſcentiũ corp̃a neceſſe hñt
regimine proprio ad cuſtodiã ſa=
nitatis eoꝝ ꝓꝑ qḋ debilis ẽ virtus
eoꝝ. Infantes quideꝫ ⁊ ſenes nãliter debiles
ſunt ꝓꝑ debilitatẽ caloris nãlis:vñ ⁊ ſunt ꝓxi
mi fallacie gñationis morboꝝ:ideoꝗ egẽt ꝓ=
prie regimine fido ad cuſtodiã ſanitatis eoꝝ.
Corpora aũt ſurgentiũ ab infirmitate:qm̃ eo
rũ ſanguis ẽ paucꝰ vñ ⁊ ipſa debilia ſunt: opꝰ
hñt ipſa quoꝗ regimine qḋ ſubleuet ea ⁊ au=
geat q̃ cũ ita ſint ex neceſſitate egent regimie
ꝓprio ad ſue ſanitatis tutelaꝫ. Quare nos in
hoc loco eoꝝ regimẽ ponemus incipientes a
regimie corpoꝝ infantiũ ⁊ primũ de p̃gnanti=
bus. ¶ Dicimꝰ q̃ hmõi opꝫ eſſe regimẽ in his.
Cũ mulieris mẽſtrua tolluntͬ:accidit illi mul=
toꝝ appetitꝰ incertꝰ ⁊ ſubuerſio:ſputa q̃ꝫ ⁊ vo
mitꝰ dolor q̃ꝫ i ore ſtõi ⁊ paucitas appetitꝰ. da
bis ei ſirop. pomoꝝ cõditũ cũ xiloaloes. ⁊ ſe=
co ⁊ nucibꝰ cõditis ⁊ nuben cõditã:ſirop. q̃ꝫ xi
loaloes. lãbãt q̃ꝫ xiloaloe recentẽ ⁊ maſticeꝫ:
odorẽt ea q̃ iocũde redolent. Cibi eiꝰ ſint pulli
gallinarũ:carnes eduline pate cũ aq̃ gnatorũ
⁊ heſeren. ⁊ mẽta ⁊ thacane. ſequantur poma
granata coctana. pira. nõ tñ multa comedat:
reficiatͬ in die ter paulatiꝫ ne forte grauetͬ ſto
macus:paꝝ detͬ ei vini rihini tẽperati. Arceatͬ
ab amaris ⁊ pũgẽtibus cibiſꝗ q̃ mẽſtruis ipe
rãt:vt cicere. faſeolis rubeis. ruta. apio. fenicu
lo. hulbe foliis ⁊ ſeminis andachoce. Caueatͬ
quoꝗ a ꝑmultũ dulcibus. ⁊ ſi appetitꝰ minutꝰ
eſt des illis ſirop. pomoꝝ muzoꝝ ⁊ nubã ꝓ
prie. ligãt xiloaloe. Suggere q̃ꝫ muza gnato
rũ cõfortãt appetitũ ſi ſit diminutio eiꝰ ꝓꝑ calo
rẽ. Si vo accidat illi mala digõ da ei hoc ſefu
ſuꝫ. cõfortat eñ ſtõm eiꝰ. ⁊ bonã facit digõnẽ
ciboꝝ. expellit ventoſitatẽ ⁊ malos ſedat ap=
petitus calorẽ bonũ reddit. ¶ Et hec ẽ eiꝰ ꝯfe
ctio. Sumatͬ cimini carmãici. carui. ſemis apii
vniuſcuiuſꝗ. ʒ. iii. nãnachie q̃ndari maſcli cu
iuſꝗ. ʒ. a. 5. zerabad. vigi. cuiuſꝗ. ʒ. b. malorũ
granatoꝝ. ʒ. e. terantͬ oia diligẽter: ⁊ vtaris cũ
opus fuerit ſefuſuꝫ põdus. ʒ. b. Si ãt idiguerit
p̃gnãs aliquo tp̃e ſanguinẽ minui aut catarti=
co purgari ꝓꝑ aliquã paſſionũ nõ oꝫ accelera
re i p̃mordiis dõec ſit. iiii. mẽſiũ p̃gnãs facietꝗ
hoc q̃nto mẽſe ⁊ ſexto ac ſeptimo: cauebiſꝗ
hͨ idẽ octauo ⁊ nono. In p̃mis nãꝗ q̃tuor mẽ
ſibꝰ eſt in ea fetꝰ debilis ⁊ opus eſt illi cibo: at
vo minutio minuit cibũ vñ ⁊ moritͬ fetꝰ. Octa
uo q̃ꝫ ⁊ nono creuit fetus: ⁊ eget cibo maiori.
Inde ſi euacuetͬ mulier minuitͬ cibus fetꝰ nec
remanet viuus. Si ergo ipulerit necẽitas ad=
minutionẽ his tp̃ibꝰ timetꝗ de morte mulierꝭ
ſi differatͬ nõ cures fetũ:ſitꝗ tibi carior genitrix illo. Accit aũt ſepe p̃gnãtibꝰ inflatiões pe
dũ eoꝝ. Quare oꝫ decoq̃ ſebetõ cũ aceto ⁊ in
tingas i eo lanã:applicatãꝗ pedibꝰ iſtringe: ⁊
tama chimolee ſi diſtẽperetͬ cũ aceto ⁊ catha
plaſmetͬ eo pes ꝓderit. Cũ ãt ꝑtus ꝓximꝰ fiet
liniet dorſũ mlͥeris q̃ꝗ ſub vẽtre ſũt. olͦo violͬ.
⁊ olͦo q̃hiri ſilͬ cõpactis linitiõe ſubtili. Roretꝗ
ſuꝑ hec aq̃ calͣa tẽperati calorꝭ i balneo. aut ſe
deat in ꝯcha aq̃ tẽperati caloris. ſorbeãt iura
pigniũ carnis ꝯdita cũ eſpidabago. aut adipe
galline: deturꝗ ei cãbiſuꝫ ⁊ ſilͥa cũ zaccara ⁊
oleo amigdalino ⁊ ſiſamo recẽti. ¶ Si ãt eue
nit ꝑtꝰ ⁊ p̃ſens ẽ emiſſio:liniãtur q̃ꝗ ſub vẽtre
ſũt ⁊ ilia ⁊ dorſuꝫ oleo ſqueiri tepido ⁊ mõ de
ambulet:mõ ſedeat ſuꝑ ſcãnũ. Cũ dolor cre=
uerit:oꝫ vt icludat ſpm̃ ſuũ ⁊ ipellat ad iterio=
ra: ⁊ iferius ⁊ arceat ſpm̃ ſedeatꝗ ſuſceptura
poſt tergũ eiꝰ:ducẽs manꝰ ſuas ſuꝑ vteꝝ eius
iliaꝗ ad iferiora. Si ãt moratͬ effũſio:ſorbeat
ius eſpidabagi de carne agni pignis aut adi=
pe galline. Qḋ ſi ꝑtus difficilis fit detͬ muſca=
ta rameſie. ʒ. i. cũ aq̃ hulbe decocta. aut ſume
nidũ hirũdis teras illũ in aq̃:quã collatã da
ei bibere. ¶ Si vo difficilimꝰ ꝑtus fit ⁊ timetͬ
ei:da patienti aquã hulbe decoctã cũ melle ⁊
oleo amigdalino. ⁊ oleo ſiſami. paulati ãt ſor
beãt aquã faſeoloꝝ rubeoꝝ decoctã cũ habe
helor melle. Deſꝗ ei meſcata remiſſa ⁊ dedia
marte. ʒ. ⁊ ſeq̃binei diſtẽperati cũ aq̃ faſeoli: ⁊
aquã ciceris nigri. Aut aquã lupinoꝝ d̃coctã
cũ lebaha. ⁊ dabis gallie. ʒ. 5. vſꝗ dimidiũ exa
giũ. diſtẽperatũ cũ vino veteri. Cõſeruabiſꝗ
ꝟtutẽ eiꝰ cũ aq̃ carnis a vino ⁊ iocũdis euapo.

tibus. Cū vero pepit si remāserit secūdina. oꝫ puoces mlieri sternutationē imissiōe ligni carte naribus: aut cū cōdiso. Et si ceciderit equū est sint decocꝫ abheelā cum helba ꝛ ppina illi aquā ei⁹ vsqꝫ. ℨ. v. cū dimidia. ʒ. squigibin ꝛ. ℨ. obolo castorei ꝛ. ʒ. ℨ. qñne: aut vaporabis eaꝫ cū mirra. ꝛ quēna. s. vt ponas aromatica sup carbones sub scāno pforato: sedeatqꝫ mlier de sup egredieꝛ etēm secūdina. ¶ Si aūt mortu⁹ fuerit fet⁹ vtere medicamibus assignatis eductiōi secūdine cōcluse. Si aūt absidauerint reliquie ptus intm̄ vt dissoluaꝛ virtus vtere medicaminib⁹ assignatis his q̄ sanguis fluxū patiunꝛ. Si ꝟo nō purgaꝛ mulier a sanguie pt⁹ curabis medicaminib⁹ in ore mēstruoꝝ. sicut dicemus in medela morboꝝ. nec negligatur hoc mora etenim eius adducit egritudines pessimas.

¶ Caplm. xx. de regimine infantium.

Infans statim cū natus ē oꝫ pulverizari sup euꝫ sal ꝛ rosas tritas cū ꝯfortecꝛ cutis ei⁹ in obuiā aeris: cū sit cutis infantis plurime hūiditatis. Tūc fricecꝛ os digitis cum melle: suggātur aures ei⁹ fortiter. ꝛ cibeꝛ duobus dieb⁹ zaccara optie trita cū oleo sisami: liniāꝛ mēbra ei⁹ mane ꝛ vespe: ꝛ extēdat mēbra duplicet iuncturas manuū ꝛ pedū: ponēs in iuncturis mirtū ꝛ rosas tritas: sicqꝫ iter crura tūc extēdat man⁹ ei⁹: ꝛ pedes religenꝛqꝫ fortiter. Et si caput ei⁹ est lōgū aut est ei acumē magnū aposteriori pte ponat sub eo corp⁹ durū: aut lignū aut marmor: aut speculū iuolutū ne forte ledaꝛ: ꝛ liget frōtē ei⁹ pāno ꝛ strigat aliquātulū paulati. Lauetqꝫ cū aq̄ tepida dlci: i q̄ decocta sit mirt⁹ ꝛ. rof. semel i duob⁹ aut tribus dieb⁹: suggat aures ei⁹ tpe quo lauat vt egrediaꝛ aq̄ ab eis: operiaꝛ vultus eius ꝛ dormiat: ad qđ vtatur cōmotione subtili ꝛ tenui: cōtinēs illū dulcibus modis: delectaꝛ em̄ tonis suauib⁹ ꝛ cōsonātibus sicut ꝛ q̄ pfecti sunt cum sit hō cōpositus ex mot⁹ ꝛ cōcētus cōsonantia. Sedaꝛ em̄ siquis est in eo paru⁹ dolor somnū puocat: nec ꝟo dormiat in loco claro: visus nāqꝫ ifantis debilis est ꝛ lumē ei⁹ spgit lux: cōgregātqꝫ tenebre ꝛ confortāt visuꝫ: ꝛ si nat⁹ masculus ē liniaꝛ fortiter donec cōpleantur q̄tuor mentes: liniatio nāqꝫ multa solidat mēbra ꝛ ꝯfortat ea: virqꝫ magis hoc idiget q̄ femia. Si ꝟo ē femina liniaꝛ oleo vio. liniatōe molli spacio mēsiuꝫ duoꝝ: ꝛ tunc āputeꝛ. Liniatio etem̄ pauca humectat corp⁹ multa ꝟo ꝛ fortis siccat ꝛ mulier magis idiget hūectatione. ¶ Opꝫ aūt inspiciaꝛ ifans si fleat ꝛ inq̄raꝛ q̄d illi obest: subito vt ꝯceptu ꝛ cautela ei⁹ q̄ ꝯsuenit nutrire ifantes. Infans em̄ mime flet. nisi ledaꝛ: cū nō sit illi cōquerēdi potētia. Et lesio q̄ accit infanti aut deforis ē aut int⁹. Deforis aūt cā caloris ꝛ frigoris ꝛ muscaꝝ ꝛ pulicūꝫ similia: quā quidē cām oꝫ depelli ab eo. Abintus autē cā famis. sitis. more vrine ꝛ egestiōis ꝛ cā doloris alicui⁹ mēbri. Fames quidē ꝛ sitis pellātur assuefactione mollis cibi: ꝛ aq̄ q̄dē ppinatur illi. Mora ꝟo vrine dabis ei medullā semis melonis cū iuleb: dabisqꝫ nutrici ei⁹ hec eadē. rorabisqꝫ sup caput eius aquā calidā ꝛ linies oleo q̄iri ꝛ zembazi. ¶ Si ꝟo moraꝛ nā oꝫ facias assiaꝛ de fimo muris: aut paꝝ theebem in al'tegebin: aut de ꝟgulis capparis facti cum camach aut de nataso aut cathemia ꝛ sale: dabis etiā nutrici olera mollientia vētrē ꝯdita cū oleo oliue ꝛ muri aceto: prunis. ficub⁹ siccis ꝛ cū medulla cartami. Qđ si accidat ifanti dolor aliq̄ i corpis mēbro: ꝯsideres que sit ꝛ q̄lis passio: curabisqꝫ cōtrarijs.

De egritudinibus ecidētibus ifantibus.

Accidūt aūt ifantib⁹ pprie illis passiones ꝛ morbi quos meminit hypocras in libro aphorismoꝝ dicēs. Paruis q̄dē nouiter natis accidūt oris vlcerationes. vomitus. tusses. vigilie. timores. vmbilici apostemata. auriū humiditates. Cū vero proximum sit tēpus dentes producendi fit apostema ꝛ pruritus gingiuarū. febres. spasmi. diarie. maxieqꝫ producētibus iā dētes Aliquotiēs vero inflatur gula: sequiturqꝫ eos prurigo auriū: obtalmia ꝛ spasmus plenis corpore pueris accidit ꝛ cuius vēter dur⁹ est. Quare expedit iuestigari has passiones ꝛ morbos ꝛ molliri amputationē eorū.

De vlceratione oris.

Commodū est his linire linguā mardasenege ꝛ espida bago distemperatis cum oleo rosato ꝛ cera: si amplior eges adde aliq̄uid cāphore. aut sumac ꝛ rosas ꝛ quessaram siccaꝫ. ꝛ crocum orietalem. teres omnia diligenter ꝛ distēperabis cū cera liq̄facta i oleo ro. ꝛ cathaplasmabis linguā. Aliđ corticū coriādri ꝛ gallas tritas diligēter misce cū melle ꝛ linies his loca ꝛ artabis nutricē dabisqꝫ illi hadesiā ꝛ heresemiā silqꝫ intubā. lactucas. aq̄sulꝫ. portulacā ꝛ carsaco cū cū aceto. ¶ Si aūt sunt vlceratiōes multuꝫ albe: oꝫ te sumere. rosarū. galle ꝛ tarsaquoqꝫ equales partes ꝛ linies his linguam ꝛ colluꝫ. ¶ Si autē fuerint nigre ꝛ quasi cōbuste pessime sūt ꝛ mortales: tunc oportebit sumere hasnebel thahaleb ꝛ aquā queffare ꝛ cerā liquefactā cū adipe ꝛ tādiu teres i mortario donec perficiatur ꝛ inunges his linguam. ¶ Si autē in gingiuis ꝛ lingua supersint macule ꝛ vlcera linies cū puluere cineris piscis salsis.

De cura vomitus infantium.

Cū aūt infanti vomitus accidit dabis ei aquam pomorum syroruꝫ cū aliquātula parte pistaceoꝝ exterioꝝ ꝛ bullie mentā cum

aq̃ ḡnatoꝝ ⁊ aq̃ ro. ꝓpinabis illis. Cõfectio. ℞. nahane sicce. fautenegi sicci exterioꝝ corti cis. pista ceorum equali pondere teras: ⁊ ꝓpinailli cũ succo pomoꝝ muzoꝝ: ẽplastrizes ẽt stõ3 ei⁹ cũ secco sandal. hāda cruda. ⁊ caḡa aq̃ rosa. Aliđ ꝓderit ẽt ad h° si fuerit võit⁹ ſta tic⁹ vt sumãt zarãdũ ⁊ fautenegũ ⁊ aliq̃d zafrãi ꝓpinet ex eo patiẽti cũ aq̃ mẽte: abstineatq3 nutrix a cibis grossis ⁊ crapula multa sitq3 ci bus eius muza: ⁊ que parantur cum aqua ro mane ⁊ tamarindi.

De vigilijs ĩfantiũ. Si aũt patiat vigilias o3 dari nutri ci medullas lactucaꝝ ⁊ semẽ papaueris dili gẽter tritũ eũ zaccara ⁊ cahabo et catapulet caput cũ corticib⁹ papaueris diligẽter tritis ⁊ distẽperatis cũ aq̃ lactucaꝝ ꝓpinabisq3 oleũ ḡnoꝝ cucurbitaꝝ: dabis ẽt adhuc ĩfanti ali q̃d corticũ papaueris cũ zaccara paulatĩ: mi scebisq3 cibis ei⁹ papauer dabisq3 infanti. Ad somnũ. opiũ distẽperatũ cũ melle a ḡno vsq3 tria. Medicamẽ aliud. Sumatur fabe papa ueris. q̃thire. opij. cuiusq3 ẽ. 3. a. zafrani obol. a. distemperetur cum melle.

De cura tussis ĩfantiũ. Si ĩfanti acci dat tussis cõmodũ est vt des illi laucũ factũ de q̃tira ⁊ amigdalis ⁊ medul la ḡnoꝝ coctanoꝝ distẽperatoꝝ cũ melle ta berzedi aut iuleb. Si aũt appuerint cum hac macule hũiditatis opiat caput ei⁹ molle ⁊ inũ gat sup liguã ei⁹ digito suauiter purgabit. n. fla multũ. Si ṽo cũ his fit illi coriza ĩtroduc pueꝝ in balneo ⁊ rora sup caput ei⁹ aquã cali dã. Si ṽo accidat illi arctatio ãhelit⁹ dabis ei semẽ lini distẽpatũ cũ melle: aut ciminũ distẽ peratũ cũ melle ⁊ sorbeat aquã mell paulatĩ.

De timore ĩfantiũ. Qđ si ĩfans timorẽ pa tiat. o3 arctari nutricẽ ꝓhiberiq3 a mĩ titudine ciboꝝ: maxĩeq3 a ḡssis ḡnantib⁹ ſla: nõ o3 etẽ hmõi tãgere nec multiplicare lac puero. Si ṽo cibo vtit: vtat laudabilis chimi cibo. Timor eñ fit pueris multoꝝ copia cibo rũ: aut q2 nutrices eiusmodi sunt: aut lac eoꝝ grossũ: q̃re o3 hmõi nutricis lac subtiliari. dãdo illi sq̃ngibin. feniculũ. apiũ atq3 alia re gimis subtiliãtis. Det q3 puero qđ sesusufa satoꝝ digõnẽ ꝓcurãtiũ. sicut ẽ illđ in q̃ ponit satureia. ciminũ. nanacua. carui aut det ei de vino claro ⁊ ruffo. nanacua. iuxta qđ op⁹ est ⁊ calefiat cũ aq̃ decoctiõis bannuegi: ⁊ aq̃ lilec melec ⁊ marcemuzi ⁊ fautenegi. ⁊ radices su sani vngat venter eius cu3 oleo hẽne ⁊ oleo cucumeris agrestis ⁊ oleo viol.

De apate vmbilici. Apata vmbilici accñt nouit nat3 ⁊ ꝓximis ꝑtui cã icisiõis vm bilici eoꝝ. Quare cõmodũ ẽ ei cathaplasmare illđ mardasenego ⁊ heza3o. ⁊ espidago. ⁊ sia pho memite ⁊ q̃ffara recẽti ꝓdest ẽt in apate vmbilici. semaꝝ ⁊ alacũ botami liq̃factũ cum oleo sisami: ponat sup vmbilicũ pueri ꝓpine turq3 illi de eo aut vmbilicũ sine apate cũ na nachua trita diligẽter lini. ⁊ distẽperata cum clara oui. Cũ aũt ĩcideris vmbilicum ĩfantis pulueriza super etneam ⁊ sanguinẽ draconis ⁊ anzerutũ ⁊ mirtã ⁊ condarum equaliter tere diligenter: ꝓderit enim.

De regimie hũiditat3 auriũ. hũiditatẽ por ro auriũ ⁊ qđ ab eis ꝺfluit medicabis cũ asiafo albo q̃ colliriat oculi pruriginosi cũ aq̃ folioꝝ nenufar: ⁊ ĩtiges ĩ eo liciniũ laneũ ponesq3 ĩ aurib⁹ ⁊ sumes sebũ iemenicũ teres q3 cũ vino ⁊ ĩtincto licinio laneo pones ĩ auri bus. Aut sumes zaffranu3 ⁊ distẽperabis cu3 vino: ĩpluesq3 aurib⁹. Si aũt sit cũ hac etiã do lor implues illi assiafum album distẽperatu cum lacte mulieris oleiq3 ros. tepidum.

De cura plĩmaꝝ malaꝝ dispõnũ acci tiũ ĩfantib⁹. s. gigiuaꝝ pruri tu regimie dẽtiũ. febre. solone vẽtris ⁊ stiptici tate ei⁹. ṽmib⁹. exitu ĩtestini. apate cerebri. ⁊ tussi. pustulis debilitate calor3 ĩflatiõe ocli vẽ tositat3 stõi ⁊ ĩtestinoꝝ singult⁹ ⁊ excoriatiõe. Cũ ãt accit gigiuaꝝ prurit⁹ ĩfantib⁹ tpe ꝓdu ctiõis dẽtiũ sic curãdi sũt. O3 fricari gigiuas cũ adipe gallie aut butyro aut cerebro lepor3 mediocrit cũ ꝓducti sũt dẽtes: linies tpora ⁊ collũ olo vio. tepido ⁊ ĩplues ex illis aurib⁹ et funde sup caput ei⁹ aquã ꝺcoctiõis bannuegi ⁊ aquã lilelmelec ꝯtine ⁊ ẽplab3 faciẽ ei⁹ ⁊ mẽ tũ ẽplo dissoluẽti vt ẽ faria ordei ⁊ cathemie ⁊ bannuegi ⁊ helbe vt ṽo ascẽderit dẽtes ei⁹ stri ge caput ei⁹ ⁊ collũ ⁊ opias cũ alba lana suaui ⁊ rora sup eũ aquã tepidã: nec mult⁹ det cib⁹ ĩfanti: tẽperetq3 nec dabis ei calefacientia s3 nec refrigerãtia. ⁊ sciẽdũ q̃m q̃busdã puer3 ĩ septẽ mẽsib⁹ ꝓducũt dẽtes q̃busdã ãt ãplior ĩ tpe. Si ḡ acciderit illi ĩ hac hitudĩe febr3 o3 nutricẽ regere regie ꝯstrigẽti dabisq3 ĩfãti spo diũ ⁊ semẽ portulace cũ ḡnat3 ⁊ citrol. Si ãt ac ciderit ill solo vẽtr3 dab3 ill succũ gabire. ⁊ suc cũ nebaci. ⁊ succũ pomoꝝ ⁊ succũ ḡnatoꝝ ro mãi cũ aq̃ coctanoꝝ ⁊ ẽpl̃iza vẽtrẽ ei⁹ cũ sãda lo. rof. ⁊ romato. ⁊ thacuna ⁊ thã armẽico di stẽperata cũ aq̃ mirti ⁊ aq̃ ḡnatoꝝ ⁊ vit3 ⁊ em plĩzabis rursus eũ misusano ⁊ nanduco ⁊ aq̃ rof. ⁊ aq̃ mirti cũ modico secti fit q̃3 hoc cũ ci mino si teratur ⁊ superponantur lane ac cata puletur eo venter pueri. hec autem facies si nullo molestatur calore: propinabis aliquid de coagulo eduli quantum est obolus cum frigida ⁊ dabis nutrici sesusum granatorum ⁊ pasces illum piris coctanis in saliua ⁊ zebe bo cum granis suis. Reficiesq3 eũ frãquilinis starnis coctis cum zirabago ⁊ granis grana torum aut sumaquia. rizo. sedat eñ ꝓhibebis q3 illum a cibis molliẽtib⁹ vẽtrẽ vt est blito et

spinachia. prunis ac silib⁹. Si aũt suspendat nã pueri imisce cibo ei⁹ mel ⁊ zaccaraz: ⁊ line vētrē ei⁹ oleo sisami ⁊ si obedierit nã. Sin aũt dabis ei de gũma botami q̄tũ granũ est cice ris aut suppone fimum muris aut assia fuz de zaccara ⁊ ratamia spissabis cum sale ⁊ cata mie: ⁊ ei⁹ vnges vmbilicum felle bouis ⁊ cer bacuimaris. distēperata cum melle. Si autez gñantur in vētre pueri vermes dabis ei silhũ cũ dactil. ⁊ succũ silhi cũ zaccara. ⁊ cibabis eũ narēgilo putrido. Si aũt in stō eius gñantur vermes superpone siafum de nasta nigra. ⁊ si egressus fuerit podex eius sedeat in aqua de coctionis mirti. cortice glandium cortice gra natorum ⁊ comarum cipressi: ⁊ pulverizet su per anum eius cinis mesic cōbusti. Cōtingit etiam puero in panniculo cerebri apostema ta ex mala complexione calida. Signum ei⁹ videbis verticē demissam ⁊ in oculis citrinita tem vocant aũt mulieres hec sternutationez. Et cura huius est vt emplastrizes verticē ca pitis cũ vitello oui pcusso cũ oleo ro. cum cor ticibus cucurbite ⁊ corticib⁹ melonis: ⁊ aqua q̄ssare recētis ⁊ portulis ⁊ aq̄ solatri pcussa cũ oleo ro. ⁊ impones clarā oui ⁊ oleũ ros. Et si quādo videbis infantis caluisse cōplexionez. apparentq; pustule in eo sanguinee minues nutricē ⁊ vētosabis eā ppinans deinceps pti sanam ⁊ aquā granatoꝝ ⁊ cucumeris ac citro li ⁊ sirop iuleb. ⁊ semē portulace ⁊ phibe eā a dulcib⁹ ⁊ a vino. Infanti aũt dabis spodiũ cũ aq̄ seminis portulace ⁊ granatoꝝ: ac cucume ris ⁊ citruli. Si aũt est febris adĳce paꝝ cam phore. Cũ aũt comitat tussis sume mardase negi: ⁊ semis portul. ⁊ spodĳ eq̄les ptes sicce xilo aloe crude: vniuscuiusq; dimidiā ptē te res oia diligēter. ⁊ ppinabis inde puero. ℥. 5. vsq; plenā cũstm̄dē olei ros. ⁊ emplastrizabis stōm cũ aq̄ calcasi: ⁊ aq̄ portul. ⁊ oleo ro. ⁊ aq̄ ligni vitis. Pustule q̄n in corpe ei⁹ nascunt oz balneari cũ aq̄ decoctiōis mirti ⁊ ro. Et linies pustulas cum mardasenego ⁊ espidego ⁊ olo ro. Et si videris calorē ifant iminutũ ⁊ appue rit signa frigoris dabis nutrici cibos calidos vt sunt carnes parate cum cōdimētis calide: ⁊ dulcia facta de melle ⁊ vuis passis dulcibus vino veteri ⁊ gēdicone ⁊ iducat balneo ante prādiũ detq; ifanti paꝝ de medicamie musci aut gabathi in allis aut vini subrussi aut ꝺ ar fasi ⁊ his silib⁹. Sic quoq; oia q̄ molestabũt infantē opz curari ꝯrĳs. ¶ Cũ vero acciderit infanti isiatio oculi oportet liniri palpebras eius cum hezazo distēperato cum lacte ⁊ mel le ⁊ lauetur oculus cum decoctione camomil le: ⁊ collĭia oculũ cũ assiafo memithe adiuncto pauco esefo fricato ad saxũ: ⁊ collirient eo ocu lus ei⁹ collerient ergo cum succo solatri ⁊ liniā tur palpebre mardasego fricato suꝑ vas figu li cum oleo ro. Qꝺ si accidat illi vētositas in stō aut itestinis sumat satureie castorei cimi ni. vniuscuiusq; obol. a. terant oia diligēter ⁊ ppinet de eis pensum duoꝝ granoꝝ cum aq̄ marzemuzi. Si vero acciderit ei singult⁹: p pinet ei gēdebestri pēsum grani cũ succo me niani aut pēsum grani de vrina cameli cum succo meniami. Qꝺ si acciderit illi excoriatio in coxis pulverizet desuꝑ pulvis mirti ⁊ ros. ꝑus linito loco oleo rosa. aut supponat mar dasenagon ⁊ oleo ro.

De regimine puerorum icipiētium comedere.

Si ꝟo creuerit ifans ⁊ opus fuerit āpliori cibo ⁊ for tiori lacte cibet cahaca ⁊ zaccara ⁊ oleo amig dalis: aut sisamo recēti ⁊ paꝝ det ei lactẏ. Cũ aũt icipit loq̄ inũgat lingua ei⁹ melle ⁊ zacca ra puocet instruatq; leuiber verber. Sit aũt tps ablactatiōis q̄ n̄ excedit vnq̄ duos ānos tunc opz assuescere illũ comestiōi. Sumat au tem subtiles cibos ⁊ panē iminutũ iniure espi debegi: ⁊ zirebegi cũ carnib⁹ pulloꝝ detur illi coscomanege facte cum zaccara: ⁊ lacte ⁊ olo amigdal. aut ro. ⁊ diminuat lactatio ei⁹ quo tidie paulatim: nec auferat subito augeatur quoq; cib⁹ ei⁹ pedetētim: donec videris suffice re q̄ sumit. Tūc oīno āputabis ablactationē. Sit ꝟo ablactatio in tpibus tēperatis caue tur ne sit in estate ⁊ tpibus calidis sicut etiā hieme grauis frigiditatis. Nec nō oz vt pmit tas eũ ambulare non suo tpe hoc est postq̄ ꝯfirmata ⁊ solidata fuerint mēbra ei⁹. Si em̄ ante pmisserint fiēt debilitates in femoribus ⁊ in cruribus curuationes. Non opz infanti bus vinum propinari auget nanq; humidita tem corporum eorum cum sit natura eorum humida. Implet nanq; capita eoꝝ vaporib⁹ malis: ⁊ corrumpit mentes eorum.

¶ Capi. xxi. de electione nutricum ⁊ regimi ne earum.

Nutricum ē hec specu latio. lacta ri oz natũ lacte genitricis sue. Illud est ꝯferēti⁹ illi ⁊ magꝭ vti le: si nō aliq̄ corrũpat ei⁹ lac in firmitas hoc aũt iō q̄m fet⁹ pa scit in vētre matris mēstruo. Cũ igit nat⁹ fue rit illum excitat natura ad māmillas sangui nē: ⁊ fit lac quo nutrit infans vt sit cib⁹ ei⁹ ꝯso nans ⁊ cōueniēs cibo quo pascebat dũ eēt in m̄rice ne forte mutet hec aũt cā est: q̄re lac ge nitricis ꝯferēti⁹ ē nato alĳs lactib⁹ mulieꝝ p pinq̄or est em̄ ꝯsuetudini ei⁹. Si vero ipulerit nec̄itas vt pascat alio q̄ m̄ris lacte genit⁹ aut q̄m nō sufficit ei⁹ lac aut q̄m ifirmat: aut q̄uis alia cā cogēte eligat de mulierib⁹ cui⁹ sit etas a. xv. ānis ad. xl. ⁊ cui⁹ corp⁹ ē sanũ ⁊ ꝯplo ei⁹ ac calor tēperat⁹: pect⁹ latũ māme moderate

q̄titatis

quātitatis: sicq̧ capita eorū que nec sit nimis proxia partui nec lōge: ⁊ sit mater masculi. regiméq̧ eius bonū: quaȝ precipias exerceri tē perate vt deābulatōe moderata. seruitio quo uis suaui in domo: balneet̄ aqua suaui ⁊ tepida: fricet̄q̧ corpus ei⁹ moderate: pascat̄ cibis laudabilib⁹ bonū generātibus sanguinē ⁊ tēperatū: vt est panis mūd⁹ farine nō similace⁹. Annualis caro ouiū ⁊ capraꝝ. pisces lapidosi carnes auiū laudabiliū: coquātur moderate ⁊ laudabilit̄: vt cū espidabago ⁊ zirebago: assatis q̄ȝ in patella ⁊ tabagenat cōtrita: ⁊ des illi sorbitiōes sūptas de riso ⁊ tritico ⁊ lacte dulci cū zaccara. Similā quoq̧ conditā cum lacte amigdalaꝝ ⁊ zaccara. Et de fructib⁹: sumat ficus. vuas. musaȝ. amig. dulces cū zaccara. Irritat eñ vrinā ⁊ mūdificat sāguieȝ: generātes laudabilē sanguieȝ. ¶ Et si minuat̄ lac dabis ei cicer fabas coctas ⁊ sorbitiōes sūptas de farina simile cū lacte. Sed ⁊ farīa ciceris cū semine feniculi. si fiat de eo sorbitio cū lacte vtilis est. De olerib⁹ feniculū. pastinacā. lactucā anetū. apiū ⁊ his silia. Detur etiā illi lac vaccaꝝ ⁊ capraꝝ. ⁊ feniculū recēs ⁊ semē natabe. ¶ Opȝ aūt prohiberi nutricē a mēta ⁊ baderugo ⁊ cibis pūgitiuis ⁊ fructib⁹ ponticis ⁊ amaris ⁊ acerbis valde ⁊ silibus qui corrūpūt lac. Arceat̄ quoq̧ a coitu penitus. hec eñ maxia cāꝝ lac corrūpētiū: cōmouet eñ sanguieȝ mēstruū ad egressuȝ mutat̄q̧ lac a positiōe sua: ⁊ siquidē ꝯcepit ampli⁹ est nocumētuȝ infātis. Sanguis eteñ bonus ꝯuertit̄ ad cibū fetus ⁊ remanet malus ⁊ corrūpitur lac atq̧ minuit̄. ¶ Consideret̄ autē lac ⁊ eligat̄ qđ aūt est laudabile ⁊ bonū: hoc ꝑo ē est qđ est mūde albedis tēperate substātie inter grossuȝ ⁊ tenuē ⁊ iocūdi odoris. dulcis saporis. Et scies grossitiē lactis de subtilitate ei⁹ hoc mō. Sup vnguē guttā eius pone vnā: si soluit̄ ⁊ fluit lac tenue est. Si ꝟo rotūdat̄ super vnguē ⁊ fit quasi granū margarite: ⁊ cū tetigeris inuenis glutinosuȝ ⁊ herēs digitis: lac grossuȝ est. Si ꝟo cū ceciderit sup vnguē parū dilatat̄ ⁊ nō fluit: lac tēperatū est. Ampli⁹ opȝ mulgeri parū de ipso lacte in vase vitreo ⁊ dimittat̄ per noctē: si qđ de eo liq̄dū est ⁊ tenue: ampli⁹ est q̄̄ qđ ꝯglutinatū: lac tenue est. Si aūt qđ spissuȝ ⁊ glutinatū ampli⁹ est tenui: lac grossuȝ est. Si aūt qđ spissuȝ ⁊ ꝯglutinatū eq̄le est illi qđ tenuatū est: lac tēperatū iudicabis. Opȝ ergo eligas de his tēperati⁹: vtilius nāq̧ cibo infātis. ¶ Si ꝟo lac tenue est ⁊ vis tēperare illud in grossa cibū nutricis. Dabis ei risuȝ triticū decocta cū lacte ⁊ carne ouina ⁊ vitulina panē simile ⁊ oua solidar vinū dulce ⁊ mābectegū ⁊ robū vinī ⁊ que silia sunt: precipies ei quietē ⁊ paruitatē laboris. Si ꝟo est grossuȝ ⁊ vis subtiliare pasce nutricē carnib⁹ auiū: ⁊ calaia facta cū aceto ⁊ muri ⁊ caruī: ingrediat̄ balneū ante prādiū: ⁊ roret̄ super māmas eius aq̄ calida: mane propinabis squigibi: exerceat̄ ante prandiū des illi satureiā ⁊ fautenegū ⁊ claucū ⁊ hessam. Et si lac est putridū comodū est dari ei vinū rihannuȝ ⁊ cibos in quibus ponitur zafranū ⁊ spica. ⁊ condimēta iocundi odoris.

¶ Cap. xxij. de regmie pueroꝝ in ablactatōe.

Dero pueros q̄ terios lactēdi trāsgressi sūt ⁊ ablactari ꝯuenit: opȝ calefacere aq̄ dulci añ prādiū: ⁊ post q̄ descēdat cib⁹ a stō eoꝝ i die bis. Si ꝟo cib⁹ eoꝝ laudabilis: nec semel tm̄ in die. Arctātur multitudine cibi nec assuescant multitudinē ciboꝝ: hoc eñ fouet lōge ante spasmi aduētū ex repletione cū his maxie accidat pueris ꝑꝑ copiā ciborū. Prohibeat̄ quoq̧ ab abūdātia dulciū que fiūt ex faria ⁊ amilo ⁊ atria ⁊ hēsa. ⁊ ouis duris. caseo veteri. ⁊ oio ab oī cibo grosso. ⁊ potu aq̄ turbide: hec eñ generāt lapidē in renib⁹ ⁊ vesica: gn̄ant q̄ȝ putrefactiōes ciboꝝ ⁊ scrophulas ⁊ des ei paulati semē mellōis ⁊ cucumeris modicūq̧ semis feniculi ⁊ zaccare. Hoc facies vsq̧ dū perueniat puer ad. iiij. annos. Hos cū trāsierit ⁊ peruenerit ad tp̄s disciplie: opȝ dimitti illū ludo cū ꝯsilibus anteq̧ prādeat: tūc lauet̄ aqua tēpata in balneo ꝯsili. Jaȝ tūc dabis illi cibū laudabilē. Non aūt ꝯuenit pueris vinū propiari nec assuescere eos est nāq̧ pueroꝝ ꝯplō cal'a ⁊ hūida: quib⁹ etiā vinū auget calorē ⁊ hūiditatē ⁊ iplet capita eoꝝ vaporib⁹. Ampli⁹ aūt his quoꝝ natura est cal'a ⁊ hūida corpa eteñ quoꝝ est ꝯplō cal'a ⁊ hūida patiūtur acceleratiōeȝ putrefactiōis hūoꝝ. Sed ⁊ cū de his q̄ dicta sunt vinū. Vinū eñ cogit pueros ad mores iniq̄s corrūpit mētē. eadē facit pueris q̄ iaȝ creuerūt: detur tñ eis modicū vt ꝓuocet vrinā ⁊ minuat ab eis sup̄fluitates humectet siccitatē que accit illi ex calore ⁊ ꝯferat alias vtilitates quoꝝ alio loco memim⁹. Nec ꝟo ꝑmittet̄ illis copia eius. aquā vero frigidā ei ꝓhibere nō expedit maxie post cibū ⁊ calidis tp̄ibus. Et siquidē op⁹ fuerit minuere sanguinē vtatur sitia. ¶ Cū vero hanc trāsierint etatē ⁊ ꝑuenerint ad. vij. annos iā in his vtendū ē exercitio moderato ⁊ calefiant aq̄ calida sed tēpati caloris ꝓhibeant̄ a balneo aq̄ frigide. Hoc eñ augmētū ipedit cremēti eoꝝ: cibet̄ escis laudabilib⁹ vt supius dixim⁹: nec ꝑmittatur exercitiuȝ post prādiū. ꝯsuescat hōestateȝ moꝝ vt arceat̄. s. ab ira furore ⁊ i pudētia. nequitia. ¶ Cū ꝟo fact⁹ fuerit annoꝝ. xij. iā oȝ in q̄bus docēd⁹ ē exerceri ⁊ ē ei monēdū. Si ergo hm̄oi ē vt opus sit audatia: plura oȝ exercere mēbra ei⁹ exercitatiōe forti ⁊ pari fricatiōe q̄ ꝯferat mēbris ꝟtutē ⁊ duritiē: ducaturq̧ ꝑ ea q̄ pauet vt sit illi ꝯsuetū. Si aūt sit quē opor-

teat esse phosum boni fiāt mores eius vt sit tē perat⁹ tactu.s.nō assuescat irā nec discordiaꝫ sꝫ patiētiā hūilitatē. Jā tūc icipiat doceri.iiij. disciplinas ⁊ qḋ seqtur de scia phie. ¶ Si ꝟo ē quē oꝫ mercatorē eē negocia leuia assuescat ⁊ exercitiū moderatū⁊ fricationē q̄qꝫ silia sūt Si ꝟo est cui⁹officiū sit futurū in actiōib⁹gra uibus⁊ laboriosis vt ē architectura ⁊ cemēta ria ac alie fortis laboris artes:ꝯsuescat exerci tiū forti⁹ vt fricationē durā:pascaꝛ cibis pluri mi nutrimēti vt augeaꝛ virt⁹ mēbroꝝ ei⁹ : nec quiescere facias hec i his donec perueniāt ad etatē adolescentie et iuuentutis.

¶ Cap.xxiij.de regimie adolescētiū⁊ iuuenū.

Iuuenū corpa vltimū crescēdi ⁊ in lōgū aug nētādi attingerūt statūq augmē tatiōis. Quare⁊ supfluitates aug mētanꝛ in eis ⁊ ꝯgreganꝛ:festināt q in illos morbi pp replōnē.hoc etem̄ tpe ci bus nō occupaꝛ in dilatādo ⁊ crescēdo vt fie bat in etate puerili ⁊ adolescētie. verū tñ ꝟt⁹ eoꝝ patiētior ē morboꝝ fortiorq in pluribus ad expellēdas cās eoꝝ.his ḡ oꝫ indici exerci tiū qḋ q̄sq ꝯsueuit in actiōib⁹occupat⁹:nec ex cedāt in labore nec multiplicenꝛ obuiare ca lori solis:minuātq balneari aqua cal'a ⁊ nec diuti⁹ maneāt in ea vel in balneo:balneēꝛ aq̄ tēpati caloris:estate aūt aq̄ frida dulci⁊ suaui caueāt cibos calefaciētes cholerā gn̄antes vt allea.cepas sinapi gergirū ⁊ silia:vtanꝛ cibis quātū pōt cuiusq hois digō ⁊ ex mēsura ap petit⁹ q̄dē ipleat vētrē:oino aūt vniuscuiusq ex mēsura ꝯsuetudinis capescat multitudinē ⁊ paucitatē ciboꝝ. Sumat aūt cibos fridos vt sunt pisces recētes:carnes eduline decocte cū ꝯdimētis frigidis ⁊ fructib⁹:assuescāt cū gn̄a tis ⁊ pomis ⁊.psicis ⁊ silib⁹.siq̄dē cōpl'o eorū sit i hitudine nāli vinū bibāt nec multū nouū nec multū vet⁹ mixtū aq̄ frida:nec ꝟo plimuꝫ nec tollerēt famē:ꝯfortat em̄ calorē⁊ auget co lerā:assuescāt corpa flebotomare ⁊ laxare cū decoctiōe fructuū ⁊ lebelabi.siro.ro.marieq in vere sit regimen eoꝝ iuxta qḋ expedit nāli eorum complexioni in cuiusq quatuor anni temporibus.

De regimine ꝯsistētiū. Grādio res aūt inhabitare loca tēpati aeris iuxta posse iclinētq ad cal'ꝫ ⁊hūidū nō mltiplicēꝛ labor⁊fatigatio:sꝫ tēpeꝛ exercitiū suū:multiplicēt aūt balneari aq̄ dul ci ⁊cal'a:nec ꝓtelēt mānere i aere balnei sed in ꝯcha fricenꝛ corpa eoꝝ mediocriꝛ liniāꝛ oleo viol'.mixto cū oleo q̄rri vt hūectēꝛ corpa eoꝝ⁊ calefiāt tēpate. Sit cib⁹ eoꝝ tēpat⁹ i q̄ntitate⁊ q̄litate:cal'itatꝫ⁊hūiditatꝫ paꝝ hn̄s. Caueāt ci bos fridos⁊ siccos gn̄antesq melīā: vt ē caro vaccina lēticula:caules⁊ simila:minuāꝛ a coi tu q̄ntū pōt sicq ⁊ emissiōe sāguis nisi necītas cogerit laxatiuū ꝟo ꝯferēs ē illis. Si ḡ vsi fue rit hoc regie nec negligāt sue speculatiōeꝫ.cō plōnis:⁊ cōplōnes tēpoꝝ āni vix infirmabūꝛ i hac etate. Ait em̄ hypocras. Grādiores ni mis infirmāꝛ pp siccitatē cōplonis eoꝝ⁊ frigi ditatē ad fridā nāq ⁊ siccā cōpl'onē nō accele rat putrefactio sicut ad alias cōplones:maxi meq ad cal'aꝫ ⁊ humidā cōplexionem.

¶ Capl'm.xxiiij.de regimine senuꝫ.

Circa senes nr̄a nūc intētio est assignare regimē eorum Sermo etem̄ noster ē de regie debi liū corpoꝝ:⁊ qm̄ cōpl'o corpoꝝ eoꝝ nālis fri gida ē ⁊ sicca oꝫ reganꝛ regie calefaciētiꝛ hu mectāti. Sit ḡ hitatio eoꝝ i locis quorū ē aer nō sicc⁹ sꝫ silis aeri verno. Incipiāt q̄ꝫ regimē suū vt euigilauerit a somno mane ⁊ liniantur corpa sua oleo squeiri⁊ viol'.mixtis cū oleo ca momille ⁊ aneti. Dehic vtāꝛ exercitio tēpato: vt ē ābulatio modica a q̄.s.nō fiat āgustia.sit aūt ꝑm ꝟtutē eoꝝ. Qui q̄dē debilis est equitet ⁊ minuet ābulationē. Qui ꝟo fortior ē vtatur deābulatiōe q̄ nō fatiget. Qui ꝟo ceteris de biliores sūt sit eoꝝ exercitiū min⁹ graue: exer citiū fugiāt ⁊ laborē:post hoc balneenꝛ aqua dulci ⁊ calida in balneo tēpati caloris. ¶ Se nes aūt decrepitos nō oꝫ balneari frequēti⁹ sꝫ semel i hebdomada aut.x.dieb⁹ꝟtus nāq eoꝝ nō patiꝛ:q̄ aūt debiles ꝑmultū sūt i mēse semel. Cū ergo cōpleuerit balneū q̄escat ho ra:tūc cibeꝛ escis calidis ⁊ hūidis facilib⁹ di gestiōi:cite descēsiōis a stō vt est panis bn̄ cō positus ⁊ pisces lapidosi carnes pulloꝝ.galli narū ale ⁊ āserū:⁊ q̄ auiū sūt pingues:carnes q̄ꝫ eduline ⁊ agnoꝝ.⁊ si in alicui⁹ eorū lac di geraꝛ stō vt oꝫ:nec i eius passio ē epate dabis illi nec ꝓhibebis. De olerib⁹ aūt lactucas su māt intubā ⁊ chabeziā.blitū. Deuitēt aūt ci bos grossos digōni inobediētes.vt caro vac cina.caprarū ⁊ silia. Sꝫ ⁊ ferculorū q̄dā vt est erisa:caueāt capita q̄ꝫ ⁊ cātinata dulciaq q̄ sumūtur de amilo ⁊ farina. Hec enim oia si sit assiduus senex in eis generant hydropisim ⁊ oppillationem in epate et splene : lapides in renibus et vesica:et si contingat quonis tem pore apponi aliquid horum:oportet eum su mere post parum meserem cimini aut pipe ris nigri et gabis:aut fautenegi.aut zinziber conditum. ¶ Confectio meseremi fautenegi. ℞.fautenegi fluuialis ⁊ montani.semen apii montani.siselei vniuscuiusq.ꝫ.f.seminis apij ortulani.hesa vniuscuiusq.ꝫ.b. ꝫufe.ꝫ. b. pi peris ni.ꝫ.d. terantur omnia diligenter ⁊ tem perētur cū melle dispumato. Sumaꝛ de eo.ꝫ. c.vsq exaginuu. Opꝫ autem eū cauere omes cibos generātes pessimos chimos. qui.s. sūt pūgitiui gn̄antes colerā.vt sinapis . allia. ce⸗

pe.q̄cꝫ gn̄ant flegma vt fūgi ⁊ q̄ma: q̄cꝫ gn̄ant melācoliā. vt lēticulā carnibū. caules. Caueāt etiā cibos facile corruptibile in stō. vt mora. p sica. melones. cucurbitā. Sumat de fructib⁹. ficus. racemos. vuas passas cū nucib⁹ ⁊ amig dalis. Opꝫ autē reficere eū i die bis. Debilio res ꝟo ter: paulatimcꝫ. color nācꝫ nālis eorū nō patiꝛ sumptū ciboꝝ semel fieri: non em̄ va let ad digōnē multoꝝ pp debilitatē suā. Sit igitur prandiū tertia diei hora sit panis opti mus cū melle ⁊ sorbitiones facte de riso ⁊ tri tico cū melle: ⁊ cū trāsierit meridies ⁊ hora bal neetur in aq̄ dulci tēperati caloris: dabiscꝫ illi quedā cibaria emollientia vētrē vt ē aq̄ pru norū siccoꝝ irrigatoꝝ sirop. solatruꝫ: blitū q̄ꝫ cōditū cū oleo ⁊ muri: deinceps reficiaꝛ cibis laudabilib⁹ cite digōnis ⁊ descēsus a stō. cum ꝟo erit occasus solis panē infusuꝫ in vino aut q̄dlibet aliō ciboꝝ laudabiliū celeriscꝫ digō nis. vinū oꝫ eē dactilicū: iocūdi odoris: odorēt redolētiū quedā vt marciscū susanū ⁊ marce muſ. cōdiaꝛcꝫ cū gallia. vaporeꝛ cū neda ⁊ xi loaloe: oīo caueāt coitum. fugiat aīe accñtia: sintcꝫ strata ei⁹ suauia molliacꝫ: ⁊ qm̄ cibi in corporibus senū nō bene digerunꝛ ex debilita te caloris eorū nālis. colligiꝛ in corporib⁹ fleg ma multū: pp quod senū corpora ad frigidita tē ⁊ humiditatē inclinātur: oꝫ eos nōnunq̄ꝫ re gi rebus subtiliātib⁹ ⁊ incidētib⁹ flegma: nec in hec assidue imorādū. Sūt aūt ea q̄ sunt ne cessaria ad vsuꝫ hunc squingibin sirop⁹ nenu far. ⁊ sirop. viol'. zaccara. blit⁹ ⁊ vinū tenue. co mestio apij ⁊ feniculi ⁊ emolliāt vētrē si inclu danꝛ etem̄ plurimi hominū vētres in iuuētu te molles: qui cū senuerint desiccātur vētres eorū quibusdā contrafit. sicut dixit hypocras in libro aphorismoꝝ: ⁊ q̄ quidē molliūt vētreꝫ si induraꝛ⁹ sit sunt blit⁹ ⁊ attriplex. spinachia ⁊ squibeza ac silia elixata cōditacꝫ cū muri ⁊ oleo: ⁊ vt sorbeāt i saliua oleū salsuꝫ comedāt cꝫ ficus siccas cū medulla cartami equalibus partib⁹: aut cū gūma botami. Si ꝟo māet ad huc cōstipatio deꝛ meserenū. serbazā aut da ctilorū quidē qō ꝯmoneat illos bis aut tribus sessiōibus. euacuatio nācꝫ multa deijcit virtu tē eoꝝ: vtātur quocꝫ modica tyriaca: clisterizē tur cū succo bliti ⁊ oleo muri: nec recipiāt cli stere acutū: desiccat em̄ corpa eoꝝ. ⁊. G. in li bro custodie sanitatis: qm̄ clistere olei ē eorū q̄ cōferētia sunt senib⁹ emollit nācꝫ supflua so lida ⁊ emittit ea humectatcꝫ mēbra eoꝝ q̄ de siccata sunt senio. nō āt illis oꝫ dari medicami na fortia ⁊ abomiabilia vt de arsat ⁊ silia: vtā tur ⁊ aliq̄n mirob. ⁊ belliricis cōditis cū melle: ⁊ aliq̄n accipiāt iura galloꝝ veterū cōdita cuꝫ espidabago ⁊ nōnunq̄ꝫ proijciaꝛ beffaicū in iu re ⁊ que similia sunt. Non expedit immorari illos ⁊ assiduos eē accipiēdū q̄dvnū spē illoꝝ q̄ emolliunt ventrē negligereqꝫ alia nā em̄ si ꝯsueuerit aliq̄d solidaꝛ firmatqꝫ in eo nec fa cit dehinc aliq̄d hoc itaqꝫ mō opꝫ regi senes: si em̄ adheserint huic regimini non accelera bit in eo vite finis nec consumetur virtus eo rum velociter.

¶Capi. xxv. de regimine conualescentium.

Et quoniam disputa uimus ꝺ regimie oīum etatū: maxieqꝫ ifan tiū ⁊ senū de q̄b⁹ erat itētio in hac pte regimis sanitatꝫ iā hic icipiem⁹ tractare ꝺ regimie ꝯualescētiū atqꝫ hij sunt q̄ liberati a febrib⁹ sūt ⁊ morbis acutꝫ ⁊ egressi sunt ab eis vñ corpa eoꝝ sunt debilia ⁊ sanguis paucus. Debilia q̄dē sunt qm̄ infirmitas ꝯsumpsit ea fortitudie sua ⁊ vsu regimis subtilis ⁊ multitu dine eoꝝ q̄ soluta sunt ab eis pp calorē febrꝫ. Pauc⁹ ꝟo sāguis ⁊ ex ꝯbustiōe caloris febris ꝯsumpt⁹ ac paucitate ciboꝝ ⁊ subtilitate eoꝝ. Quare calor nālis his de cāis in corpib⁹ eoꝝ debilis est: vnde ⁊ egent regimie supportanti illos q̄dqꝫ augeat virtutē eoꝝ post expulsio nē morbi. Sit ergo regimine quo in eis vten dū est post transituꝫ infirmitatis trib⁹ diebus quale fuerat in tpe infirmitatis in subtilitate ciborum ⁊ comestione in hora vna mezanri ⁊ silibus vt securi fiant ex hoc a regressu morbi tūc trāsferaꝛ ad id qō grossi⁹ est paulatim ⁊ p gradus vt colla pulloꝝ ⁊ thanagh ⁊ coxas et alas. Dehinc transferātur ad pectora eorū ⁊ ad pisces subtiliores fluuialesqꝫ dehic ad car nes edorum paulatim: nec dimittatur huius modi augmentuꝫ quoqꝫ die iuxta quod fert virtus eorum vsqꝫ perueniant ad cōsueta gra datim. Sit quoqꝫ vinum eorum subtile: in pn cipio ⁊ tenue ⁊ album iocundi odoris cuꝫ mo derata temperatione: ⁊ hinc ascendant ad id quod fortius est: donec redeant ad consuetū modū sanitatis eorum. Caueāt aūt repletio nē cibi ⁊ potus calor nanqꝫ eoꝝ nō sufficit di gestioni multoꝝ reuertiꝛqꝫ morb⁹. Sic quo qꝫ nō oꝫ sitim ferre ⁊ famē debilitāt nāqꝫ ca lorē nālē eoꝝ ⁊ deficit appetit⁹ calefit ꝯplexio eoꝝ in pncipio ⁊ sic reddit morb⁹. Caueāt ēt cibos calefaciētes: et vtantur calefactione in aqua dulci temperata in media domo balnei si quidē non fuerit imanifestus estus: nec sint ibi diuti⁹. Fugiāt exercitiū laboriosum ⁊ occu pari sole ⁊ ira vigilijsqꝫ hec oīa calefaciūt cō plexionē eoꝝ ⁊ dissoluitur a corpe substantia plurimū: debilitaꝛqꝫ virt⁹ eoꝝ coitū valde fu giāt euacuat em̄ a corpe materiā bonā vnde ⁊ attenuaꝛ virtus. Intuēdus est vero stat⁹ cō ualescētium. vtrum bene aut min⁹ sint corpa eorum mundata a materia infirmitatis: aut si supersint illis reliquie in corpe: hoc autem sciꝛ ex hoc cꝫ sanatio egroti nō fuerit p crisim

hoc est p evacuationē aut apā: aut egestiões alias ex corpe: vt sunt pustule ꝛ silia p q̄ fit crisis: aut fuit p crisim nō pfectā ꝛ decoctionē nō cōfirmatā. Sed si videris i pulsu velocitatē ꝛ ineq̄litatē: ꝛ in vrina colorē non cōpetentē: aut in ore colerā aut sitiz: aut cephaleā. aut cōfractionē. aut gravitatē in corpore: aut invenis illū sudantē plurimū sudore maxieq̄ in somno: hec em̄ oia signt q̄m in corpe supfluitates sūt ꝛ egeāt mūdatiōe. Si ergo sūt hec ꝛ inveneris obtusionē in iuncturis ei⁹ ꝛ laborē in q̄busdā mēbris: fient emissiōes illi in aliquo mēbro illoꝝ. Opz ḡ cū videris aliq̄d horū vt sit mire ꝛ solide cautele timorisq̄ ne redeat morbus: facies q̄ regimē tuū q̄le fuit ꝛ infirmi. i. cōualescētis: aut primū illi vtendo refrigerātia ꝛ subtiliātia: ꝛ paucitatē cibi ꝛ evacuationem corpis maxieq̄ si cū his fuerit patiēs ꝛ deficiēs appetit⁹. Aut appetit cibū ꝛ comedit nec augeṫ corpus ei⁹ hoc cōfirmat signū: q̄m corpus ei⁹ mūduz nō est. Sicut ait hypocras in libro aphorismoꝝ. si cōualescēs q̄s a morbo nō accipit cibū: ꝛ si accipiatur nō augeṫ valitudo corporis ei⁹: evacuatione indiget. Si videris hoc oz minuas cibū vt dixi: aut subtilies ꝛ purgeṫ corpus eius. Nisi em̄ hoc feceris regressum facit morbus: nec sanatur corpus infirmi vel egroti: vt ait hypocras in libro aphorismoꝝ. Corpora nō mūda q̄ntūcūq̄ refeceris augetur malū eorū. Quare opz speculari si signa sanguis in ea manifesta sunt: sanguine minuas illuz ꝛ educas q̄ntū opus est ꝛ q̄ntū sufficit virtus nec amplius surgēs em̄ a morbo eget augmento sanguinis boni. At si signa colere manifestantur: evacua corpus laxativo colere ꝛ subtili: ꝛ sit laxatio eius decens ꝛ tenuis vt est decoctio fructuū ꝛ cas. fi. māne. ꝛ lebelab. aut viol. siccarū cū zaccara. aut sirop. ro. vt securus fiat hoc modo a reversione morbi. Jā deinceps assumēs regimē eius q̄d supra diximus. ¶ Si aūt surgēs post evacuationē non digerit cibos vt equuz est: ꝛ mollik nā eius nec augetur corp⁹ eius huiusmodi plus equo sumit. sicut ait hypocras. Surgēs ab infirmitate ꝛ accipiens cibum si nō cōfortetur sigt q̄m pli q̄ opz vtitur cibo: quare opz minui cibū ꝛ dari ei rodo zaccara mane. pōdus. ʒ. e. aut. g. bibatq̄ post plenā horā squingibin coctanoruz. ʒ. e. vsq̄. l. hoc enim vtile illi est. Si ergo hoc regimine vsus fueris in surgentibus redibit corpus eorū ad statum sanitatis sue: ꝛ augebitur virtus eoꝝ: corpulentū fiet corp⁹ velocius. sicut ait hypocras. Corpora que attenuantur tempore brevi ad corpulentiam redient brevi tempore: que vero longo tempore longum desiderant reditum.

¶ Capitulum. xxvj. de preservatione a morbo pestilentiali.

T quoniam diximus de regimie corpoꝝ debiliū q̄d erat scd̄m mēbru divisiōis nostre de custodia sanitatis incipiam⁹ ostēdere regimē corporū q̄ iā vident eē in casu ad ifirmitates ꝛ amputationē cāꝝ eaꝝ. ¶ Dicim⁹ ergo q̄m āputatio causaꝝ morboꝝ q̄ pati sunt advētui dividit in duas ptes. Altera est āputatio causaꝝ morboꝝ q̄ accidūt corpi ab extra ꝛ he sūt cāe pestilētiū morboꝝ q̄s vocavit hypo. morbos supveniētes ꝛ cautela a morbis stomacalib⁹. Altera v̄o āputatio cāꝝ morboꝝ q̄ movētur itus a corpe ꝛ he sunt a mala cōplexiōe aut a copia humoꝝ aut a malitia eoꝝ: ꝛ nos icipiamus p̄mū a cautela morboꝝ q̄ fiūt ab extra. ¶ Dicim⁹ q̄m in p̄cedēti pte. s. p̄ma libri hui⁹ meminim⁹ cū de aere loq̄remur: q̄m ifirmitates q̄ accidūt a mutatiōe aeris: aut fiūt ex mutatione cōplexiōis ei⁹ in tpibus anni a naturali habitudine: fiuntq̄ hoibus morbi pprij a cōplexione illa. Aut fiunt cā mutatiōis substātie aeris ꝛ alteratiōe ei⁹ in corruptionem ꝛ putredinē fiūtq̄ hoibus passiōes pessime et mortales sicut tahāne febres pessime cito perdētes ꝛ variola ꝛ alia q̄ dixim⁹ cū loq̄remur d̄ his q̄ adducit pestifer aer in corpa hoīuz vbi ꝛ diximus q̄m pestilētiales morbi nō accidunt hoibus oibus: imo q̄ fiūt passiōes a mutatione ꝯplexiōis aeris in eoꝝ est īvenire corpib⁹ quoꝝ ꝯplexio ꝯsonat ꝯplexiōi aeris eo tpe: et q̄ a mutatiōe substātie aeris fiūt earū est fieri ḃm maiorē ptē in his quoꝝ corpe sunt humores mali cōsiles subē aeris mali eo tpe pati suscipe has passiōes ꝛ morbos q̄s īducit malū aeris. Que cū ita sint ꝯsiderādū diligētius ꝗ̄ eventus ifirmitatū ꝛ passionū est a mutatiōe aeris: cautela ab eis erit ex p̄cedētibus. vsu. s. regimis ꝯrij ꝯploni aeris in illo tpe taz cibis q̄ꝫ medicaminib⁹ ꝛ alijs cāis cōibus taz sanitati q̄ꝫ ifirmitati q̄ꝫ q̄z pdest evacuare. s. humorē aeris complexioni consonum eo tēpore ꝛ amputare materiā eius sicut dicemus cum de curatione egritudinum tractabim⁹. ¶ Si aūt advētus eoꝝ est de corruptiōe aeris ꝛ alteratiōe substāte ei⁹. q̄m hmōi habitudo accidit aeri ḃm maiorē ptem ex excessu caloris ꝛ humiditatis opz esset cautelā ab īcursu haꝝ īfirmitatū. p̄mo q̄dē flebotomia dehinc laxativo cui⁹ est illā purgare supfluitatē calidā deinceps vtaṫ regimie refrigerāti ꝛ desiccāti. Caveat obviare aeri calido ꝛ venenorū occupari in solevtatur requie in domib⁹ frigidis prope decursus aquarum in habitaculis altis opposítisq̄z aquiloni. Sternatur dom⁹ calafa ꝛ mirto rosisq̄z: ponanturq̄z in quibus est mirtus trita ꝛ condita aqua ro. et sandalo

ac cāphora ꝛ matura simul iocūdaq; in hedē gematibus: vaporet domus sandalo ꝛ cāphora: irrigetq; aq̄ ꝛ aceto simul mixtis. Vtat etiā balneo dulcis aq̄ ꝛ frigide desinat repletionē ciboꝝ: famē sitiq; nō tolleret. ¶Caueat carnes ambulātiū magnoꝝ ꝛ cibaria pessimos hūores generātia. Et si pestis incūbit eo tpe alicui ambulātiū carnes oio illius spēi fugiat ꝛ ptētus circa carnes sit auiū: vt sunt pulli. galline. francolini ꝛ taueig. ꝛ etires silesq;. ꝯdite cū aceto lēticula heserē. aqua granatoꝝ. aq̄ sumac. ꝛ ēmasir berberis. ꝛ refrigerātia sūpta cū aliq̄ hoꝝ ꝛ medulla cucūeris ꝛ citroli ꝛ lactuce medulla. ꝛ intuba: caueat dulce ꝛ fruct⁹ dulces ꝛ facile corruptibiles. Comedātur granata. pira. coctana. poma muza ꝛ acerba. pruna. persica ꝛ his silia: bibatur aq̄ cū niue: vitet vinū cuius loco sumat robū pomorū ꝛ ribesi robū heserē. sirop. nenufar cū niue. Sūt q̄z hac in pte sumere bolū armenicū cū aceto mixtū vel cū aqua mēbattegus. Et si est tēpus hoc est estas nimij caloris. ꝛ sit hoīb⁹ sitis nimia: opꝫ dari eis trociscos cāphore cū squingibin puro aut robo ribesi. ¶Plurimū eñ timet pestilentialiū aduētū morborū: quoꝝ ꝯplexio calida est ꝛ hūida: ꝛ q̄ pueri sunt. Adolescentes qm̄ cōplō calida ꝛ hūida illis dñat. Quare oꝫ eos multiplicare sanguis minutiōes ꝛ augere vsum eoꝝ q̄ infrigidāt ꝛ desiccāt: vt iā predictū est: ꝛ tota diligētia: caueāt regimē calefaciēs ꝛ hūectās. ¶Fiūt ēt pestilētiales pdentes morbi plurimi. qñ est autūnus nimie siccitatis parū hñs pluuiarū statim post estatē magni caloris: vt ē causon ꝛ febres cholerice quas comitat vomit⁹ mult⁹ cholerarū ꝛ turbatio ꝛ sitis. Quare necesse est p̄cedere vsum regimīs refrigerātis. vt ē ordeū ꝛ lahabū. seminis granatoꝝ coctanoꝝ cū iuleb. ꝛ niue. et esus melonis induraq;: medulla q̄z cucumerū ꝛ citroli: ꝛ mēzeurat ꝯdite cū attriplicib⁹ ꝛ bleta: pulli q̄z cū lētib⁹ ꝛ aq̄ heserē ꝛ granatorū ꝛ oleo amigdalaꝝ. Pot⁹ ēt succi ordei cū aq̄ frigida: ꝛ alba zaccara ꝛ silia: reliq̄ caueant. Oꝫ aūt intuearis q̄ morboꝝ fiāt eo tpe quiq; i hominib⁹ emerserint: p̄curasq; cautiōe ab aduētu earū infirmitatū: his q̄ ꝓsunt in cibis ꝛ medicaminib⁹. Sepe eñ multiplicant squinantie ꝛ faringes. Quare oꝫ anteuenire flebotomiā ꝛ vētosis in crurib⁹: ꝛ vsu clisteris mollis ꝛ gargarismis cū aq̄ ro. i q̄ infusum sit sumac ꝛ robū moroꝝ cū aq̄ queffare. ꝛ ratabe. et aq̄ in q̄ decocta sit lēticula ꝛ aqua granatoꝝ alia q; quoꝝ est vtilitas in hac passione. multis q̄z tpibus fiunt morbi frigidi flegmaticiq; vt est apoplexia emicranea aliaq;. Quare opꝫ minuas corpus illius ad hoc vtilibus cū regimine calefaciēti ꝛ desicāti sicut diximus in morborū cura frigidoꝝ. Sic oportet si quando accidant preter has alie infirmitates hoīb⁹ vt regant his que sanāt illos morbos p mūdatiōnē. s. corpoꝝ ab humorib⁹ quoꝝ fuerit abundātia ꝛ dēt ꝯfortātia corpib⁹ tā med̄ q̄ꝫ cibi.

De cautela a morbis pestilētialib⁹.

Et qm̄ morboꝝ pestilētialiū quidā fiūt ex vaporib⁹ putridis inficiētib⁹ aera vt vapores dissoluti a cadaueribus mortuoꝝ tā hoīm q̄ꝫ brutoꝝ. Sꝫ ꝛ ab aqua in qua ceciderint olera ꝛ fruct⁹ multi putrefacti q; oꝫ cū his que dicta sunt de mūdatiōe corporū ꝛ regimīe aduersanti his q̄ corpib⁹ accidūt: cedere a regione ꝛ a locis quib⁹ hec ptingūt si poẞe est. Sin sit habitatio sup vētos q̄ p eas trāseūt putredines. aut in subterraneis parui hūoris. aut domib⁹ quas nō ptrāsit aer multus. riges aceto sternes mirto ꝛ odoribus frigidis vaporesq; loca q̄bus inhabitas vaporibus iocūdis vt est xiloaloes mirra sandalū. cāphora. secta. neda. Si vaporaueris ea candaro etiā ꝛ sandaruzo: vtile est valde. multiplica q̄z odores frigidos ꝛ iocūdos: hoc ergo mō oꝫ regi cū qui pestilentialib⁹ morbis vult liberari. Porro a morbis obseruatio trāseūtibus vt est lepra. scabies. ptisis. mania. variola. obtalmia. ꝛ similia. qm̄ hmōi morbi trāseūt i eū qui cohitat patiēti: nō oꝫ cū eis aliquē imorari: nec habitet cū hec patiētib⁹ in domo vna sꝫ longe ab eis fiat ad loca que supra vētū sint p illos flantē. Atq; collectio hec regiminis vtilis est illi cuius est anim⁹ tueri a pestilentialibus morbis ꝛ transeuntib⁹ queq; dicta sūt sufficiāt. ¶Opꝫ ergo post hoc et āputatōeꝫ cāꝝ morboꝝ q̄ mouent ab āteriorib⁹ demōstrare.

¶Capitulū. xxvij. de amputādis caussis morborum interioribus cōmunibus.

Dicimus qm̄ causaꝝ morborū q̄ mouētur ab interiorib⁹ corpis: q̄dā sunt cōmunes atq; hee sunt malū cōplōnis repletio hūoꝝ ꝛ malū eorum. Quedā aūt ꝓprie vnicuiq; morboꝝ: ꝛ nos dicemus prius de amputatione causaꝝ morborū q̄ cōmunes sunt. Malū aūt cōplōnis iā meminim⁹ alias dixisse: qm̄ āputatio eius fit per regimē adducēs cōplōni qđ ꝯtrariū est malo cōplexionis et resistens illi. Porro chimorum repletio si quidē mīme mala est: curatur per euacuationē ꝛ mūdificationē humoris corporis ab illo humore. Que vero est de malis humoribus curatio eius est: p inanitionē illius mali humoris ꝛ qđ remāserit de eo in corpore euacuare māsuetudine et modo. ¶Et euacuatio repletionis que est in ventriculis fit p flebotomiā. ꝛ olno per ea que minuant q̄ꝫtitatem eius sicut ait. Gal. in libro de cautela sanitatis. qm̄ ipsa est euacuatio totius corporis equaliter et iminutione ciborum. Sanguinis

nāq3 minutio attrahit humores ab omni corpore maximeq3 si fuerit dn̄ans sanguis. Si vero sit repletio ꝯm virtutē: oz sanguis minutione fieri euacuationē eius. ⁊ laxatiuo cuius est purgare illū humorē ⁊ oportunū faciēdo regimen: ꝯferēs. s. cōtrariū qualitati hūoris mali: ⁊ oino quicqd auget regiminis qualitatem. sicut ait sapiēs Gal. in libro ꝺ cautela sanitatis qm̄ euacuatio toti⁹ corpis equaliter si fuerit humores multi fit p flebotomiā et dimissionē ciborū ac balnei: ⁊ si humores fuerint mali laxatiuo ⁊ vomitu ⁊ vt nutriatur in corpe materia laudabilis. Qꝺ cū sit ita opz attētius intuearis: ⁊ si videris signa repletiōis q̄ sunt ex sanguine: sicut signauim⁹ in capitulis signoꝝ flebotoma hmōi de vena que dr aquahel. et auferes sanguinē iuxta qꝺ op⁹ esse videris. ⁊ si virtus fortis est et etas iuuenis ⁊ tēpus presens ver: regio tēperata: hec si ita se habēt: aut plura eoꝝ oz minuere sanguinē vsq3 dū deficiat mēte: aut muteṫ color sanguinis in rubeū vel ruborē si quidē emittitur niger. Opz ergo minuere illū ꝯm necessitatē maximeq3 si ꝯsueuit flebotomiā: aut cui ꝯsueuit euacuari p venas ani aut mēstrua cessauerūt sicut ait Gal. Cuius mēstruū plus equo morabaṫ: ⁊ per mēses eratq3 in vltimo tenuitatis cessauerat appetitus cibi vt em̄ intellexit cā hmōi: abstulit ei sanguinis tribus diebus plus ꝗ. iij. libras: qꝺ cum fecisset reuersus est corp⁹ eius ad corpulentiā paucis diebus: hmōi etem̄ mulieris debilitatio ⁊ attenuatio fuerat ex debilitate sanguinis qui erat in carne ⁊ multitudine ei⁹ qui malus repleuerat venas ⁊ arterias: quando vero nō suppeditāt virt⁹ etas ⁊ tēp⁹ ac alia oz parū de sanguie minuere vna vice: deinceps siṁr ⁊ paulatim. Sic ēt in oi euacuatiōe corporis q̄ fit laxatiuo: si em̄ etas est pueritia in his vtaris sitia sup grādiores. Porro si nō poterit medic⁹ extimare quātitatē sanguinis mali q̄ in corpe est ⁊ alioꝝ hūoꝝ: opz vtaṫ factione artificiali: nullaten⁹ tñ differat flebotomiā3 si apparuerit signa sanguinis dn̄antis ⁊ repletōnis eoꝝ q̄ cōtinēt vasa. Si em̄ neglexeris hoc fiēt in corpe pessimi morbi ꝗplures de q̄bus iā dixim⁹: vt est thahane ⁊ apa flegmō: aliaq3.

¶ Cū vero euacuaueris corp⁹ restaura in locū eius laudabilē sanguinē: minuas cibū prohibeas a quadrupedū carne ⁊ dulcib⁹. Sitq3 qꝺ daṫ hmōi siro. iuiubaꝝ: ⁊ siro. papaueris. ⁊ siro. nenufar. reficiesq3 cū carnib⁹ frāquillinorū ⁊ cirnū ac gallinaꝝ cū aqua heseren conditarū: aut aqua granatoꝝ. ⁊ lēticula. masso. similibusq3. De oleribus. lactuca. portulaca intuba ⁊ de fructib⁹ granatis pomis ⁊ moris: minuaṫ cibus et nullaten⁹ augeaṫ. copia etenim ciboꝝ sanguinē auget ⁊ alia: l3 ēt augeat virtutē. paucitas vero eius minuit sanguinē ⁊ alios hūores: l3 minuat ēt ꝟtutē: vtaṫ reqe: minuat laborē: labor em̄ calefacit corpa hūoresq3 malos qui sunt in corpe facit liq̄scere defluuntq3 ꝑsepe ad aliqꝺ nobiliū mēbroꝝ vel ad alia vñ fit apostema aliaeq3 infirmitates pessime. Quare oz eos qui repleti sunt laborē cauere: maxime aūt in cui⁹ corpore mali sunt hūores. Sic q̄3 ꝓhibeas a balneo. siṁe qdē etem̄ facit. deshinc speculare accidētia q̄ tibi fuerūt repletionis ⁊ dominationis sanguinis: ⁊ si supsunt adhuc qdā eoꝝ ⁊ virtus patitur sanguinē. secundo minuas illū auferēs ꝯm mensurā necessitatis: iponasq3 ei regimē assignatū donec deleantur accidētia: reuertaturq3 corp⁹ eius in habitudinē nāle̅. Si vero fuerint illic aliqua que ꝓhibeāt flebotomiā: vt est debilitas virtutis imbecillitas stomaci ⁊ epatis aliaq3 accidētia in his oz vti diminutione sumēdorū3 et subtilitate iuxta qꝺ pōt virt⁹ vt hoc mō sanguinē reprimat natura: ⁊ bonū faciat ac digestū diminutio nāq3 ⁊ subtiliatio ciboꝝ sunt perfectiora in regimie morboꝝ ex repletione. Sit ergo regimē quo vtaṫ refrigerās ⁊ desiccans vt est aqua granatorū3 et sirop. heserē. sirop. pomoꝝ simpliciū. robū. ribessi. robū acerbiu3 citonioꝝ ⁊ his siṁa. Cibes illū cum mera vrat carnibus auium teneraꝝ: facilis digestionis: sumptis cū his que dixim⁹ antea. Sitq3 habitatio eius in locis supiorib⁹ que desicat aq̄lo q̄ sternanṫ de odorib⁹ frigidis. vt sunt species sandali. aqua. ro. cāphora ⁊ siṁa: nec desistet hoc facere: donec cōponaṫ sanguis ⁊ maturetur: ꝯsumaturq3 pars eius ex diminutiōe cibi reuertaturq3 in habitū naturalem.

De euacuatione humorū cū laxatiuo. et primo de mūdificatiuo cholere rubee cū ipsa superabūdat.

Poro reliqui humores si dominentur et corrumpantur acceleres oz euacuationē eorū cū laxatiuo. Si ergo videris signa superabundantie cholere: festines inanire vomitu si est tp̄s estatis: ⁊ patiens senserit fastidiū: aut pūctiōes vel morsus in stō: exhibebis vomitū cum squingibin ⁊ aqua calida: aut cū aqua ordei ⁊ semine melonis ac semine seraie: ⁊ semine citroṫ. vel sermaci. Si temp⁹ estatis nō est euacua corpus cum laxatiuo: aqua fructuū mirob. citri solidatis cū scamona: aut sirupo rosato repetito ⁊ forti: si sumaṫ ex eo. ʒ. ꝺ. et de squingibin. ℥. b. de scamōea dimidiū oboṫ. vsq3 calcos. m. ꝯm q̄ videris posse sufficere virtutē: etatem regionē ⁊ cōsuetudinem. Qꝺ si huiusmodi viro medullā lebelab propinaueris. ꝯferens est illi. laxat em̄ choleram ru. leuiter ⁊ facile. Mirob. quoq3 citrini si sumantur de eis. ʒ. lꝫ. ⁊ vsq3. l. triti ad mediū modū ⁊ coquātur in aqua fortius: ⁊ fricenṫ fortiter cū tamarindis. ʒ. lꝫ. e. ⁊ proꝗciatur sup eas

ʒ.lr.ʒaccare optie bibatq; hoc ꝛ si sit tp̃s eua-
cuat colerã inanitiõe cõpetẽti: ꝓdestq; mãife
stissime. Hec cũ feceris oꝫ depõere corpi mãꝫ
laudabilẽ bonãq;. dãs. s. euacuatiõeꝫ iuleb cũ
aq̃ decoctiõis iuleb psilij: sugatq; ĝnata ꝛ po
ma muza. Cibes ãt illũ pull' cõditis cũ aq̃ he
serẽ. aut acerboꝝ citrini. ꝛ aq̃ ĝnatoꝝ ꝛ silib⁹.
Deniq; illũ oi regimie qd̃ disposuim⁹ illi in q̃
sanguie dñatur: caueat dulcia: pũgitiua ꝛ sal
sa: oẽsq; cibos pungitiuos q̃ acuti sunt ꝛ sicci.
Quiescat aut minuat laborẽ ꝛ balneũ aq̃ cali
de. Deuitet irã tristitiãq;. Iã tũc ituearis acci
dẽtia q̃ dñationis colere signa fuerãt. Et si q̃-
dẽ delete sunt equũ est. Sin aũt apponas que
diximus medicamia ꝓpinare ꝓm q̃ op⁹ vide-
ris eẽ: in hoc eat regimie assignato. donec i pri
stinũ redeat corpus ei⁹ naturalẽq; statũ.

De regimine col'e nigre. Colera aũt nigra
si dñatur: accelerare oꝫ hũorẽ melan-
colicũ euacuare aliqñ võitu si fuerit estatis tẽ
pus aut autũn⁹ his q̃ purgãt eã. Sicut ẽ sq̃la-
negũ ꝛ semẽ radicis ꝛ rapa in al' nux vomica
si sumat de vnoq̃ꝫ dimidiã. ʒ. ꝛ terat diligẽter
bibatq; cũ squingibi ꝛ aq̃ aneti. Aliqñ ṽo laxa
tiuo meliaꝫ educẽti vt ẽ decoctio epithi ꝛ deco
ctio agarici. Si ṽo abominat bibere decoctio
nẽ vtat his pill'. Cõfe⁹. eaꝝ. ℞. agaric. epithi.
cerulini vniuscuiusq;. ʒ. a. bessaigi. esticadis. cu
iusq;. ʒ. a. ell'i nigri. salis nepte cuiusq;. ʒ. 5. lapi
dis lazuli obol'. ij. tere oia diligẽter ꝛ cribra cũ
subtilissimo pãno ꝛ distẽpera cũ aq̃ bedernebi
ne ꝛ fac pill'as ꝛ sicca in vmbra potio eaꝝ. ʒ. c.
vsq; ad. d. cũ aq̃ tepida: cũ euacuauerꝫ illũ da
bis in die inanitiõis: hoc est stati. iuleb. ꝛ semẽ
psilij. Cibabisq; eũ iure carniũ agni ꝛ pedib⁹
ei⁹ cũ espidabago ꝛ post cũ ʒirabago. ꝛ frixis
ꝛ assis piscib⁹ lapidoꝝ cõditis cũ espidabago
aut assatis aut frixis cũ ol'o loto ꝛ silib⁹. De
dulcib⁹ dabis squabisaꝫ ꝛ faludagũ: ꝛ de fru-
ctib⁹ fic⁹ ꝛ vuas: ꝛ vuas passas. fic⁹ siccas ꝛ his
silia. De olerib⁹ ṽo mẽtã. buglosã: ꝛ baderne
binã: vinũ q̃ꝫ tihanũ i q̃ sit ligua bouis aut si-
rop. ʒaccare cõditũ gariof. ꝛ badernebia. Su-
mãt elect. gaudiũ ꝓuocãs qd̃ disposuit cãdid⁹
al' cãdius i vnoq̃ꝫ die dimidiũ exagiũ vsq; ple
nũ: vtat hoc sirop. Sirop. vtilis melicis. Sũe
aq̃ pomoꝝ siroꝝ ꝛ hespahanoꝝ. l. c. si non ad
hec valẽs aq̃ pomoꝝ ꝛ aq̃ coctanoꝝ magnoꝝ
acerbiũ hespahanoꝝ. l. b. mitte i lebetẽ. ꝛ sũe
gariof. ʒ. a. ꝛ. 5. xiloaloes idice. ʒ. b. folioꝝ ba-
dernebine ꝛ buglose: cuiusq;. ʒ. c. terãtur oia
mediocrit ponãtq; i pãno lineo. subtili ꝛ raro
ꝛ pũciãtur i cacabo ꝛ coquãtur ad ignẽ tẽpa-
tũ donec tertia ps deficiat: tũc collent i vase ter
reo optio ꝛ mittat isup vini rihani clari qd̃ nec
vet⁹ sit aut nouũ. l. b. ʒaccare albe. l. b. ꝛ. 5. ꝛ q̃n
q; folia citrini tenera. rosaꝝ rubeaꝝ. ʒ. b. bu-
glose. ʒ. c. diligẽter claudat ꝛ ponat ad solẽ. l.
dieb⁹ ꝯdatq; i vase sumẽdo cũ op⁹ fuerit. Cõ-
fortat ꝛ eni cor ꝛ exhilarat aiaꝫ ꝯfert ad meliq̃
vtilitate mãifestissima ꝛ si vtarꝫ vnaq̃q̃ꝫ die. ʒ.
5. añ prãdiũ ꝛ p⁹ horã vnã ꝓderit mltũ h⁹i hoi
bus mãifeste expedit ãt eis cauere tristitiam
mltiplicare gaudiũ ꝛ letitiã vitãtes irã ꝛ labo
rẽ. Utant q̃ꝫ balneo aq̃ dulcꝫ ꝛ cal'e postq; mo
dicũ sũpserit cibũ cũ inũctiõe ol'i viol'. sq̃iri iul
cẽ mixtꝫ. Et vngat caput viol'. oleo studeatq̃ꝫ
vt sit aer illũ circũdãs tẽperat⁹. aut calid⁹ ꝛ hu
mid⁹ mediocrit nec iterpollet facere hoc regi
mẽ doec deficiat hic hũor: reuertat q̃ꝫ corp⁹ in
hitudinẽ nãlẽ. Qd̃ si viderꝫ aliq̃d supesse corpi
hmõi hũoris oꝫ vt apponas euare medicami
ne moderato ꝛ regimie ꝯpetẽti doec cõsumat
humor ꝛ deleant accñtia melãcolie nec ãxierꝫ
vti his medicamib⁹ sepi⁹ hic eni hũor difficile
suscipit curationẽ: iõq̃ꝫ oꝫ frequẽtari vsuꝫ ei⁹
qd̃ dictum est regiminis.

De regimine dñij flegmatis. Cũ vero dñatiõis fleg-
matis signa apparuerint: acceleres necesse ẽ
euacuationẽ eius per vomitũ si temp⁹ estiuũ
fuerit aut autũnus si nautẽ aliud tẽpus medi
camine laxatiuo flegmatis. Sit autẽ vomit⁹
cum squingibin melleo cum rachale ꝛ nama
aut cum cõdisoꝝ squalenego ꝛ cum aqua in q̃
decoctũ sit anetũ. Laxatiuũ autẽ aut pill'. ata
mo q̃cõi aut pill'. fetidꝫ aut hieralogodiõ aliis
q̃ꝫ medicaminib⁹ q̃ purgãt flegma. Hmõi aũt
vtẽdum memineris si fuerit humor decoct⁹ et
subtiliatus. Si vero nõ sic minime vtarꝫ laxa
tiuis sine subtiliatiõe humoris vt ẽ aq̃ radicũ
herbaꝝ ꝛ iminutio cibi: ac subtiatio ei⁹ iuxta
mẽsurã grossitudis humorꝫ ꝛ q̃titatẽ ei⁹. Qd̃
cum feceris intelligesq̃ꝫ flegma subtiliatuꝫ et
facile euacuationi ac trãsitui per meat⁹: tunc
inanias hmõi hoiem cum pill' estamaq̃ci sol-
uẽtibus flegma vt assignauim⁹ qd̃ si nõ ꝓfece
rit vtere pillis fetidis si min⁹ his pillis. ¶ Assi
gnatio earum. Sume turbit optimi. ʒ. a. ꝛ. 5.
granorum nili noui. ʒ. a. adipis antali ob. b.
anisi. ob. a. ꝛ. 5. dragagũ. ob. a. seq̃benegi. ob.
a. ꝛ. 5. distẽperabis pigmẽta cũ sq̃benego frica
to cũ aq̃ ro. ꝛ granifica in modũ pipis sũt eni
pill'e ꝓfecte ad euacuationẽ flegmatis ꝛ mun
dificationem corpis ab eo. ꝛ he quoq̃ꝫ pillule
vtiles. ¶ Assignatio earum. Sume seberemi.
ĝnoꝝ nili vniuscuiusq̃ꝫ. obo. d. turbit albi ra-
si. ʒ. b. aloes epatici. ʒ. 5. macaliglauci. obo. b.
solue machalũ cũ aq̃ folioꝝ porri ꝛ distẽpera
cũ ea bñ trita ꝛ cribrata cũ subtilissimo pãno
ꝛ puluerizabis ꝛ ẽ potio plena vtarisq;. Da-
bis ṽo patiẽti in die medicamis iuleb. vt frã-
gat acumẽ medicamis ꝛ morsus ei⁹ cibabis il
lũ iure circium cum espidabago ꝛ oleo loto ꝛ
assidus sit: dehinc in calais siccis de carni-
bus auium montanorum cũ cimino ꝛ dara-

sceni. pipere in aq̄ coque ciceres cū pullis columbarū & similiū iā volātibus: caueatq; cibos flegma generātes: vt ē caro agnoꝝ & pisces recētes lac & fruct⁹ virides & silīa: mītiplicet q̄ete ante cibū & aq̄ salse balneū & sulfuree: post decoctionē & iminutionē replōnis: bibat vinū vet⁹ & croceū & rubeum spissuz: ipares ei q̄ sentit in corpe suo flegma minuere cibū & subtiliare. Imminutio nāq; cibi & subtiliatio: sepe sufficiūt sine vsu laxatiui. Subtiliat em̄ hūorē hūc: & excoq̄t: auxiliaturq; nāe ad alterādū illū in bonū sanguinē cū sit flegma cib⁹ medie decoctus: cibus āt si minuat̄ & subtilieƚ: cōfortatio nāli calore super eū excoq̄tur: fitq; sanguis. hoc aūt in hūore melico aut colico euenire nō pōt ꝑpter eoꝝ siccitatem.

¶ Capl'm. xxviij. de amputatione cāꝝ ꝓpriarū vniuscuiusq; egritudinis.

Primus cū d̄ signis morborū q̄ iā positi sunt i aduētu tractarem⁹ qm̄ vnaqueq; habitudinū nāliū si aut augeat̄ aut minuat̄ aut muteƚ a cōsueto sepius sigt̄ aduentū morbi aut hitudis nō sanitatis nec egritudis. Sic si fiat aliq̄ q̄litas in corpe extra cursuz nālē vt ē langor dolor. & silīa. portēdit morbū aut hitudinē q̄ nec sanitas nec morbus est. ¶ Nos ḡ incipiam⁹ hinc de regimie corpoꝝ ꝯsiderationē quoꝝ res nāles imutate sūt ab hitudinib⁹ suis ordine illo & dispositiōe quē in significationib⁹ morboꝝ aduent⁹ in corpa sana ꝑsignātib⁹ tenuimus. ¶ Dicim⁹ ergo qm̄ cū videris aliquā reꝝ nāliū imutatā ab hitu suo oꝫ te accelerare vt reducas in statū nālē amputando cās mutationis ei⁹: hoc aūt fiet si vtaris regimine ꝯrio cāe a q̄ fit q̄litas illa nō nālis. exēpli cā. Si acciderit appetitū ciborū augeri: signū est aut male cōplexiōis fride accidēti ori stōi: q̄re oꝫ vti potu vini & appositiōe ciboꝝ calefacientiuz: aut qm̄ flegma salsuz suspēsuz est in ore stōi: oporteteq; vti vomitu cū his q̄ d̄cā sunt. ¶ Si ꝟo minuiƚ appetit⁹ ciboꝝ signū est caloris oris stōi opꝫq; vti infridantib⁹ & restringētib⁹ hmōi vt granatis acerbis & sirop. heserē. & aq̄ tamarindi & silibus: emplastrizeƚ stōus cū sandalis & rosa. & aq̄ ro. & cāphora. Cibeƚ d̄ñs cibis frigidis vt sūt pisces lapidosi & musquibegū & pulli mesuci cōditi cū aq̄ heserē. aut est signū qm̄ corpus repletū est & expedit illd̄ euacuare ab hūore d̄ñanti. ¶ Si aūt iclinabiƚ appetit⁹ ad acerba: signū est colere crocee quā oꝫ purgare cū restrigentib⁹ & ꝓuocātib⁹ vomitū p sāngibin & aquā calidā. Qd̄ si inclineƚ ad calīa & pungitiua & dulcia signū ē male cōplexiōis fride q̄re vtēdum est calefacientib⁹ cibis & medicaminib⁹ aut humoris acerbi icisiuis & vtendū ē vōitu. Si ꝟo inclinaƚ ad frida signū ē male ꝯplōnis calē q̄ accit ori stōi. Quareopꝫ vti refrigerātib⁹ & restrigētib⁹ q̄ꝝ retro memim⁹. Porro si acciderit hoi sitz. signū male ꝯplōnis calē: & sicce q̄ accit ori stōi & vtēdū ē reb⁹ refrigerātib⁹ & hūectātib⁹ vt ē glutiositas semis psilij & ḡnoꝝ coctāoꝝ cū iuleb & aq̄ melōis indi cū zaccara alba & pauco spodio sꝫ & ḡnatoꝝ aq̄ muzoꝝ cū aq̄ portulace. Cibabisq; his rebus silib⁹ exceptis piscib⁹ & lacte. Si ꝟo imutatus ē appetit⁹ ꝑ aq̄ potū signū ē male ꝯplōnis fride & humide q̄ accit ori stōi aut flatꝫ artati in illo/q̄re opꝫ vti calefaciētib⁹ vt est mel & vinū rihanum vet⁹: sıropus gendiconi & meresenia & vt ciminuinꝫ & meresenuz mēte & bēdadicō & piperinum vtaƚ vomitu cum melle & aq̄ calida decoctione aneti & radicum siq̄dem est illic flegma. ¶ Et si quidē ipellitur nā plusq̄ꝫ oporteat & si est hoc ex copia ciborum minuatur & si est ipulsus nāe ꝑ copiā supfluitatum opꝫ adiuuari nām aliquo laxatino. Et si q̄dē est egestio crocea oꝫ dari laxatiuū de mirob. citri. cum zaccara. Et si color alb⁹ est cum humiditate cū mereseno coctanoꝝ laxatiuo. Si ꝟo ad nigrū iclinauerit accipiat miro. nigros cuz epitho & beffeigo & silīa. ¶ Qd̄ si iminuaƚ egō & sit hoc ꝑ cibi paucitatē oꝫ augeri mensurā ei⁹. Si aūt sit ꝑ cibū siccū et pōticū opꝫ vti iurib⁹ piguib⁹ cū espidabago: & olerib⁹ ꝯditis cū oleo & muri & sorbeat oleū sale ꝯditū in saliua q̄ꝫtū ē. ℥. Accipiat fic⁹ siccas cū medulla cartami. Si ꝟo est paucitas egōnis & siccitas ꝑpter paucitatē flegmatis & paucitatē q̄ descēdunt ad intestina colere oꝫ emolliri naturaz cum mesereno dactilico & seberberā aut turbit. trito diligenter & hiera distēperata cū melle aut hiera que ꝑfecta est. Si vero est hoc cā caloris & siccitatis que d̄ñatur in intestinis oꝫ emoliri naturā cum violis siccis & zaccara et lebelab. cum rotula cassie fiƚ. Si deniq; acciderit egestioni vt aut acceleret aut differaƚ a tpe cōsueto opꝫ inuestigare cām & amputare cōtrarijs. Si vētositas acciderit in intestinis & stomaco & hec cā multorum ciborū: opꝫ vti exercitio & dilatatiōe prādij a tpe cōsueto & immutatione eius. Si vero cā ciboruz ḡnantiuz vētositatē opꝫ vti his que expellunt vt saturetā & semie apij & nacue. & cimino ac meserē mēte & meserē seminum & q̄ silīa sunt his. Urina aūt si fiat āplior q̄ꝫ oporteat & sit cā potiōis aq̄ multe oꝫ ergo minui potationē ei⁹. Si ꝟo impulsu nature modo cretico nō opꝫ occurrere nisi excedat tuncq; cureƚ his q̄ dicenƚ in curatione morboꝝ. Et si est ꝑ friditatē renū & vesice oꝫ vtaƚ trifera minore aut corticib⁹ cādari cum zuccaro. ¶ Qd̄ si iminuaƚ vrina & hoc ꝑpter paucitatem potus aque vtatur aqua frigida. Ceterum ꝑpter calorem siccitatem accipe cucumeres citroƚ. melones aut semina coꝝ

rum cū iuleb. Porro si ē ex grosso humore. se-
mine. apij. ⁊ scie feniculi ⁊ aniso ⁊ semie pasti-
hace. ⁊ vtat̄ ⁊ nacua ⁊ his sīlibus q̄ educūt vri
nā. Verū si vrie ē incēsio vtaris semie psiliȷ̄ cū
iuleb ⁊ zaccara ⁊ medulla citruli ⁊ semie cucur
bite ac semē cucumeris bibat cū aq̄ cal'a ⁊ iu-
leb. Mēstrua v̄o si abūdauerint: ⁊ hoc ipulsu
nature pp copiā sanguis cretico mō: oꝫ ampu
tare nisi supabūdauerint. Et si nō ipetu natu
re fiat sed cā fortitudis v̄tutis expulsiue ⁊ de-
bilitatis retētiue: aut dilatatiōe meatuū ⁊ dis-
solutiōe instrumētoꝝ: et hmōi opꝫ vti ligatura
brachioꝝ ⁊ ascelarū. ⁊ ꝓpinatiōe aceti tēpera
ti cū aq̄ portulace ⁊ terra armenica ⁊ cretica ⁊
aq̄ sumac. Cibet̄ mulier canib⁹ auiū facile di-
gōnis sūptis cū aq̄ sumac. Si aūt supexcesse-
rint adhuc: vtat̄ ꝯriȷ̄s ⁊ aduersantib⁹ illis i cu
ratiōe medicaminib⁹. s. stringētib⁹. Si iminuā
tur mēstrua aut minorētur necveniāt introdu
cas mulierē in balneo: ⁊ rora aquā calidā ab
vtraqꝫ vmbilici pte ⁊ pectinis: ⁊ linias locū ol'o
zēbazi. Et strige cura ⁊ femora ligamētis mol
libus: aut incide basilicā. Qd̄ si nō ꝓderit su-
mēda tibi etiā cura de loco in quo de medela
morboꝝ tractabimus. Sic etiā oꝫ fieri in his
in q̄bus abundauerit egressus sanguinis. ab
ano aut morat̄. ¶ Sudor q̄ꝫ si multiplicetur ⁊
mult⁹ exeat: si id fiat ipulsu nature vt est crisis
nō opꝫ ꝓhibere nisi excesserit ⁊ si superabūdā
tia ciboꝝ fuerit subtiliet̄ pradiū ⁊ minuatur.
Si vero ex copia supfluitatū ⁊ crapulaꝝ cor-
poris: opꝫ adhibere corpis purgationē cū la-
xatiuo: ⁊ si sudori fetor inest: signū ē putredis:
opꝫqꝫ intueri cām cui⁹ humoris mā sit: purga
bisqꝫ illū hūorē medicina cuius ē illū euacua-
re. Medicamina porro illū restrigerātia sunt
potio aque in qua decocta sint queffara ⁊ su-
mac ⁊ risuꝫ lotū: inūctio oleo ro. catapl'o tutie
canatie isuse aq̄ mirti ⁊ aq̄ folioꝝ susan. ¶ Si
v̄o ꝓhibeat̄ sudor aut iminuat̄: liniat̄ corpus
ol'o babunagi ⁊ oleo sebeti in quo distēpera-
tū sit aliq̄d buraci armenici: aut aliq̄d serisqꝫ ⁊
daranisi trite diligentius.

Sternutatio autē si augeat̄ sit-
qꝫ hoc sine catar-
ro: opꝫ rorari sup caput ei⁹ aquā calidā i q̄ de
cocta sint camomilla: ⁊ aq̄ lilelmelec ⁊ marce
musi ⁊ q̄suma ⁊ sihū: sīliaqꝫ q̄ soluūt vētositatē
odoret̄ marcemus. Et si augeat̄ aq̄ a naribus
fluēs vaporet̄ patiēs cuꝫ sandaruso. xiloaloe
mūda: odoret simizū ⁊ machalū sīliaqꝫ. Si aq̄
illius defluxus minuat̄: vtat̄ supfusiōe aq̄ cal'e
sup caput ⁊ inclinatione sup aquā calidā in q̄
d̄cocta fuerit babunegū ⁊ aq̄ lilelmelec. ¶ Qd̄
aūt defluit ab iterioriƀ oris si multiplicet̄ oꝫ
ꝓhiberi gargarismo aq̄ ro. ⁊ aqua decoctiōis
mirte ⁊ galle ⁊ q̄ffari. Si v̄o iminuat̄ ꝓuocādū
est curatiōe cū hiera ⁊ acartāhaa in q̄lis artar
charaba decocta i aq̄ ⁊ multarago si misceat̄
squigibin ⁊ gargarizet̄. ¶ Sōnus q̄ꝫ si multus
fiat ⁊ augeat̄ ⁊ ē hoc de cōpl'one hūida dn̄an-
ti cerebro: oꝫ vti reb⁹ calefaciētib⁹ ⁊ desiccāti-
bus: friceturqꝫ caput cū sinapi ⁊ hacarcaraha
⁊ melle ⁊ aq̄ cal'a. Si v̄o sit de supfluitate fleg
matis viscosi dn̄antis cerebro: oꝫ purgari ce-
rebꝝ cū pill'is hiere: ⁊ pill'. aloe. ⁊ pillis aureis
ac gargarismis cū his q̄ dixim⁹. ¶ Qn̄ v̄o acci
dūt vigilie ⁊ sōnus minuit̄: signū ē siccitatis ce
rebri. Quare vtēdū ē roratiōe aq̄ dulcis ⁊ tepi
de in q̄ decocta sint papauer cū corticiƀ ⁊ cor
tices cucurbite. ⁊ folia lactucaꝝ ⁊ viol'. ⁊ nenu
far. Comedat papauer ⁊ lactuce cōdite aut q̄f
fara viridis ⁊ sicca: trahat̄ āhelitu oleū viola-
tū ⁊ nenufar paratū cū semie cucurbitaꝝ: ⁊ im
pōas capitiviolas recētes si possibile ē. ¶ Coi
tū āt si petat aīa plus ꝯsueto: signū ē augmēta
ti caloris ⁊ hūiditatis. Quare oꝫ vti regimine
refrigerāti ⁊ restrigēti cū cautela: vt est papa
uer. lactuc. portulac. q̄ffara viridis ⁊ sīlia. Si-
gnificat q̄ꝫ p sepe aug^m sanguis: vtendūqꝫ est
flebotomia: ⁊ appositiōe fridoꝝ ciboꝝ ⁊ bal-
neatiōe i aq̄ frida si aer q̄dē patit̄. Qn̄ v̄o imi
nuit̄ corpus coit⁹ a cōsueto. signū est male cō
plexionis fride ⁊ sicce: patientē hec oꝫ regimie
calefaciēti ⁊ humectāti regi. vt est caro agnoꝝ
cū cepis: ⁊ cicere tonso cuꝫ espidabago: testes
galloꝝ ⁊ cicere triti cū sale elixata: ⁊ helitich. ⁊
asperagi. ⁊ vue passe corosanice ⁊ robū vuaꝝ
ac sīlia. Si aūt mēti accidat imutatio atqꝫ exin
de contingat hebetudo. fit hoc ex flegmate ⁊
medela ei⁹ est p euacuationē cuꝫ pill'. hiere. ⁊
trifera minori cū hiera s; ⁊ trifera maior si nō
expulerit minori cū hiera: ⁊ vsu gargarismi cū
hiera. Cibis q̄ꝫ calefacientib⁹ ⁊ desiccātib⁹ ca
ueāturqꝫ ab his diuersa. Atqꝫ adhūc modum
opꝫ corpa regi q̄ ab habitudine sua naturali
mutata sunt quauis imutatione: amputariqꝫ
causas imutationis: ne forte crescant ⁊ augeā
tur ac morbos afferant.

¶ Capl'm. xxix. de amputatione causarū para
tarū inducere habitudines extra naturā.

Egimē quoqꝫ corporuꝫ q̄
trāsierūt ad habi
tudinē extra tēperantiaꝫ ⁊ rē nā-
lē ⁊ iā stāt in precipiti casu ifirmi-
tatis sed morb⁹ etiā ipē animā vi
det̄ inuasur⁹: hoc loco dicemus ordine quē di
sposuim⁹ cū de signis portēdentibus morbos
tractarem⁹. Dicimus ꝙ q̄n̄ cū accidit hoi āgu
stia a semetipso sine aliquo labore ꝑfigurat fe
bres: aut aliā infirmitatē. Et si patiēs inuenit
aliq̄d in corpore tāq̄ꝫ vlcus fit ex humoriƀ acu
tis colericis. Si ergo qd̄ inuenerit hmōi ē pa
rū ⁊ ꝓpūctura cutis nō abre est indicere patiēti
exercitiū modicū: ⁊ in vnctiōe corpis ol'o viola
to nenufar. fricationēqꝫ debilē. Dehic reficiat̄

cibo refrigeranti & humectanti: vt est succo tritici & medullata cum zaccara & aq̃ frida sicq̃z dormiat. Si vero ē angustia. fortis intm: vt patiēs inueniat in mēbro vl̃c⁹: tūc calidū est exercitiū vtendūq̃z requie in principio diei. In fine aūt liniatur corp⁹ oleo aneti: mixto oleo viol. eq̃liter dabisq̃z ei sorbiciūculas factas de fructib⁹ cauere: & zaccare: & oleo amigdalarū & sauic & sic dormiat: & si q̃dē cessauerit lāgor: reduc illū in cōsueta pedetētim. Si nō cessat sed accidūt ei nocte labor & vigilie & lāgor: signū ē cōmotiōis & excitatiōis hūoris q̃ egēt euacuari: & si q̃dez sanguis dñatur: & virt⁹ bōa ē ipa minui. Si vero cola rubea apparuerit, inanias illā laxatiuo soluēti colerā. vt ē decoctio fructuū & cassie fi. & māne & aq̃ lesbelab. aut sirop. ro. cū euacuaueris ipera illi quiescere phibēs a motu: & ciba illū iure pulli parato cū feniculo & aq̃ hesserē aut aq̃ grānatorum & medulla lactuce & intuba: & medulla cucumeris & citroli. dehic p̃cipe dormire. Si vero nō cessauerit āgustia hoc regimie itroducas illū mane balneo & linias ol'o violato suauiter & iubeas eū q̃escere & dormire. Cū euigilauerit accipiat aquā ordei aut aliquā sorbitionē: aut pisces paruos lapidosos: carnes pullorum laudabiliter cōditas: parūq̃z ppinabis vini albi. Et si q̃dē cessauerit hoc accidēs p̃dictū die tertio: equuz est. sin adhibeas hoc ipm regimē donec oio q̃euerit: reducasq̃z hoiez in cōsuetudinē suā tā laboris q̃z ciborū. Si vero iuenerit patiēs lāgorē apati similē calido: aductus ei⁹ ē ex repletione sanguis mali. Quare oz eū minui aquehesa vena si lāgor ē sup toracē. Si vicinus capiti minuatur cephalica. Si āt in vētre aut i femorib⁹ aut cruribus minuatur basilica auferesq̃z illi sāguinē bis aut ter iuxta mēsurā quā videris oportere. s. quātitatē quā videris malū sanguinē euacuari & lāgorē sedari. Necesse aūt habes sanguinē sepius educere vt cōgregetur sanguis malus vnaquaq̃z vice: q̃ratq̃z nā emissionē ei⁹ p locū flebotomie: ideo q̃z expedit extrahere sanguinez die scdo & tertio. cū nō possit fieri emissio eius die p̃mo: post hoc dabis ei ptisanā: suggat granata & cibabis illū his q̃ sunt dicta antea. Precipiasq̃z illi quietē phibeas vero motum. Scdo die introducas illū balneo medio. & infunde sup eū aquā tēperati caloris: vngasq̃z oleo vio. puro. Cū egressus fuerit & quieuerit hora dabis ei aquā ordei cū faria ei⁹ grossa: aut mezaura cū cucurbitis & masso: aut sermacū. aut spinachia. aut bletā. Si vero nō cupit hec sz refugit dabis pisces lapidosos recētes sz modico sale supfusos. Sic q̃z facias tertio die donec oio hēat q̃d inueniat: hoc aūt scies ex fortitudine pulsus & eq̃litate ei⁹ decoctiōeq̃z vrie fm q̃ aīs dictū ē. ¶ Si vero āgustiosus inuenerit laborē silem extēsioni: aut erit ex plenitudie aut erit ex vētositate: & si repletio fuerit ex sāgnie flebotomo vtaris. Si ex ceteris humorib⁹ euacuatiōe illi⁹ hūoris a quo est. Dehic igrediatur balneum: liniatur oleo viol. & squingibin egresso a balneo ppina: cibabisq̃z cū pedib⁹ agnorū & eduli & carnib⁹ auiū laudabiliū chimorum: & si fuerit extensio de vētositate: oz indicas illi exercitiū leue: ingressumq̃z balnei & vsuz fricationis cū linitiōe olei camomille aut aneti aut squeri aut susami. Qñ aūt videris hoiez sudare sudore fetido aut vrina ē fetida signū ē putredis. Quare necesse ē itueri illū hūorē q̃ fit: & euacua illū medicamie cōpetēti & regas patiētē ɔferēti regimie aduersanti illi hūori & imminuas cibū ac subtilies phibēs a copia ei⁹: ppinabis squigibi & zaccara & arcebis balneo donec videat signa maturationis manifesta. ¶ Si vero excesserit sudor egrediēs iunge oleo mirtino cataplasma corpus cū mardasenego cōdito aut espidago aut tucia armēica: & si h⁹ fuerit de mltitudie hūorum ppina laxatiuū potū. ¶ Si vero multiplicabitur morphea alba icorpore timetur lepra alba: q̃re opz euacuari patiētē medicamie purgāti flegma: prohibebisq̃z a cibis refrigerātibus & humectātibus: vt sunt carnes agnorum: generant enim flegma. pisces quoq̃z recētes & lac idez faciunt. Ciba ergo calefacientibus illos vt sunt carnes venationis assate & frixe cū oleo & muri & aceto & carui & pipere & similibus. Inducasq̃z illi vsuz laboris cursus & exercitij ad solem & venationis & fricatione forti in balneo ante prandium in saliua aliaq̃z regimina cōsumātia flegma & humiditatem sicut dicemus in curatione morborum. ¶ Quando autē accidit raucitas & rubor in facie portēdunt elephantia: hic oportet accelerare flebotomiā duarum venarū colli & eductione sanguis sepius mō aliquo: dehinc similiter fm q̃z patitur virtus & adiuuat etas & tempus presens & cōplexio naturalis. Cibabisq̃z illum carnibus agninis & edulinis lactātibus gallinis quoq̃z & anatib⁹ pinguib⁹ euacuabis corpus eius post dies aliquot cū decoctione epithi. agarici. & prohibebis a cibis generātibus melliaz. vt lēticula. caulibus. & carnib⁹ vacinis cōpletis & similibus: & dabis illi potū: aque casei & mirob. nigri. & epithi. & sal. napte. & ellm nigrū calefacies eū cuz aq̃ dulci in qua decocte sint viol. & nenufar. & ordeū tōsuz: phibeasq̃z eū a labore. Dabis ei tyriacā magnā & reges hoc regimie illū & silib⁹: nec negligas eū cū videris q̃dā eorum q̃ dixim⁹ signa. Si eñ neglereris pcedit res id quod curari non pōt. ¶ Qñ aūt multiplicātur pustule signū est futuraruz emissionū. Cū hoc vtere flebotomia aquehele & basilice venarum secundum locuz in quo apparuerit: ppinabis aūt decoctionē mirob. & aquā satureie cuz zaccara cum modico alo-

es ſm ꝙ opꝰ eē iudicaueris. Arceas illū carni
bus maxie q̄drupedū ⁊ a cibis dulcibꝰ ⁊ ciba
illū fridis. Et rora ſup illū aquā ſtagnoꝝ ſul-
phureoꝝ ⁊ aluminoſoꝝ ⁊ p̄cipias imergi i il-
lis aut in aq̄ maris ꝓdeſt eṁ ⁊ arcet emiſſio-
nes. At ꝟo ſi multiplicant̄ excoriatiōes in cor
pore portēdit aduētū puſtulaꝝ magnarum.
Equū ē ꝓhibere hūc a cibis groſſis vt ē caro
vaccina ⁊ heriſe ⁊ panis azimꝰ ⁊ q̄cūq̄ de la-
cte fiūt ⁊ q̄ de dulcibꝰ ⁊ amilo: ſ3 fungos ⁊ car
nes ⁊ oua dura ⁊ q̄ his ſīlia ſunt ſubtilies aūt
cibū ⁊ euacues corpꝰ a ſl'ate groſſo ⁊ viſcoſo ⁊
vtaris i cura eiꝰ balneo pl'imo. Remoueat̄ āt
a balneo poſt prādiū: ⁊ exercitio ⁊ a coitu ſta
tim poſt cibū. hec eṁ gn̄ant in corpe groſſos
hūores. Dolor aūt capitis ꝯtinuꝰ q̄ fit in grā-
diorībꝰ ⁊ aliis portēdit cecitatē q̄re oportunū
ē curare patiētē cū pill'. hiere ⁊ pill'. caucani pꝰ
hec aūt cū hieralogōd. ⁊ hiera rufini ⁊ ſi ſeda
tur equum ē vt bibat iſuſionē aloes. Et hec ē
eiꝰ aſſignatio. Sume abſinth. greci. ʒ. ix. aſar.
aloes epatic̄. Cuiuſq̄. ʒ. e. cātoriꝗ ſubtilis. ʒ. d.
maſtix. ʒ. 5. Cōgrega hec pigmēta tunſa ⁊ po
nes in phiala ⁊ ſupaddes cal'e aq̄. lb. c. pones
in die ad ſolē nocte ꝟo loco cal'o. Sumat̄ ex
eo colato. ʒ. iij. cū. ʒ. 5. olei amigda. dulciū bi-
bat̄q̄ ſummo mane. Accipiāt q̄q3 pill'. aloes
quaq̄ ſeptimana bis in nocte hora ſōni mul
tiplicetq̄ obuiꝰ eē vaporibꝰ aq̄ i q̄ decocta ſint
camomilla. aq̄ lilelmelec. marcemuſ. vtat̄ ſa-
thauris cum medicamibꝰ q̄ alio loco diximꝰ.
⁊ ſi hec nihil ꝓderit op3 attrahas duas arte-
rias q̄ ſunt i tēporibꝰ aut minuas illū de vena
frōtis ⁊ caueat cibos adducētes cephaleā vt
eſt alleū. cepa. gurgir. paſtina. caſeꝰ vetꝰ ſil'eſ-
q̄ cibi vaporātes. Si aūt videbit̄ ei videre añ
ocl'os ſuos culices aut muſcas: aut pilos por
tēdūt deſcēſum aq̄ in oculos q̄re op3 mūdare
patiētis cerebrū ⁊ ſtōm cum pill'. hiere ⁊ cau-
cā. Dehinc hieralogod. ꝓhibeas illū a cibis
gn̄antibꝰ mel'iā. Caueat cenā in nocte laborē
q̄ viſus: vtat̄ collirio hiſpanico ⁊ tucia idica
ꝯdita cum aq̄ feniculi ⁊ collirio aſiafo fellitū ⁊
ſil'ibꝰ colliriꝗs q̄ dicemꝰ in curatiōe morboru3
oculi vt eſt aſiafum ſcophaticū ⁊ baſilic. ⁊ ge
ſeuaic̄. ¶ Titillatio aūt q̄ accit faciei portēdit
paliſim: vn̄ o3 accelerare ⁊ vti medicamibus
purgātibꝰ caput vt pill'. q̄s retulimꝰ ⁊ gargariſ
mis cū aq̄ in q̄ decocta ſint acarcharaba ⁊ mi-
tergū ⁊ curationē cū hiera ſiccare ⁊ gargariſ
mo eiꝰ. Prohibeat̄ a cibis gn̄antibꝰ ſl'a vtatur
calefaciētibꝰ ⁊ ſubtiliātibꝰ nec ipleat̄ cibꝫ ⁊ bal
neet̄ aq̄s ſulfureis obuietq̄ vaporibꝰ aq̄ in q̄
decocta ſint camomilla ⁊ nerēgeſat ⁊ marce-
mus. Ungat̄ facies oleo maſtic. ⁊ nardio vta
turq̄ ſahatis q̄ diximꝰ ad hūc morbū ſm ma-
gnitudinē titillatiōis ⁊ debilitatē eiꝰ. Sic q̄q̄
ſi acciderit titillatio ⁊ obdormitatio in oi cor
pore portēdit emicraneū i hoc patiēte op3 vti
regimie deſiccāti ⁊ calefaciēti. Cibet̄ aq̄ cice-
ris cū oleo ⁊ cimino ⁊ aneto carnibꝰ q̄3 pullo
rum ſil ueſtriū iā a terra ſubuolātiū cū ſinapi
mel comedat bibat medicamia ſoluētia ſl'a ⁊
icidētia vt ſunt pill'. hieraꝝ fortis ſol'onis: ca
ueat cibos gn̄antes ſl'a. Balneet̄ aq̄ decoctio
nis calidaꝝ herbaꝝ in balneo caloris magni
cū fricatiōe multa ⁊ forti. Et exercitio q̄q3 añ
balneū vtat̄ ⁊ añ cibū in locis cal'is aliiſq̄ hu
iuſmodi. Si ꝟo accit opp̄ſſio multa hoi epilē
ſiā portēdit hmōi hō caueat cibos groſſos et
gn̄antes ſl'a minuat cibū ⁊ ſubtiliet ⁊ ſi pl'ſus
magnꝰ ē ⁊ velox acceleret flebotomiā ⁊ ſitia3
in ceruice ſup colla. Des illi pill'. aſtacodi. et
pill'. ſiſelei: ⁊ ſi ceſſauerit bonū eſt ſinda ei hie
rā rufini: ⁊ igrediat̄ balneū poſt exercitiū for
te ⁊ añ prādiū fricet corpꝰ fortiter cum vtriſq̄
manibꝰ ⁊ manutergiis dōec tumeat ⁊ rubeat
⁊ icipiat retrahi ⁊ ſi q̄dē ſuffecerint hec bonū
ſīnaūt vtat̄ medicamibꝰ de q̄bꝰ locuturi ſumꝰ
in cura huiꝰ morbi. ¶ Sic q̄3 fiat illi cui eſt re
pletio ⁊ grauitas in capite ⁊ turbatio ſenſuū
ſil'i hoc vtere regimie in cibis ⁊ medicamibus
emundātibꝰ caput. Caueat cibos crapulam
gn̄atiuos groſſam vt poſſit ſecurꝰ eē ab aduē
tu apoplexie ⁊ emigranee ſil'iūq̄ morborum.
¶ Si aūt acciderit itumeſcere faciē ⁊ comita
bit̄ hoc dolor capitis ⁊ rubor in venis oculoꝝ
maniā portēdit ⁊ phreneſim. Quare o3 feſti-
nare flebotomiā cephalee ⁊ eductionē ſāgui
nis ſm ſufferētiam ꝟtutꝫ etatis tp̄is. Si hec
adiuuerint aufer de ſanguie donec defectio
mētis appeat cibaq̄ patiētē i die flebotomie
pull'. ⁊ tahatugh patis cū aq̄ granatoꝝ aut he
ſerē: aut vitell'. ouoꝝ ſorbiliū ⁊ ituba ⁊ lactuc̄.
⁊ medull'a cucumeris ⁊ citroli. Ponat̄q̄ in lo
co frido ſi tp̄s p̄ns eſt eſtas aut ver. Et pona
tur ſuper caput eius pānus infuſus ſandalo
⁊ aqua ro. ⁊ pauco aceto vini. Poſt duos autē
dies aut vnū dabis illi decoctionē caſſ. f. ꝓpi
nabis illi aquā ordei aut granatorū aut ſq̄n-
gibin purum ⁊ his ſimilia donec oīno abeāt
ab eo hec accidentia. ¶ Quādo vero accidit
hoi triſtitia ⁊ cogitatio ⁊ nequitia mentis ſine
cauſa hoc portēdit melācoliā. In huiuſmodi
ſignis op3 accelerare ꝓpinationē decoctiōis
epithimi ⁊ agare in qua proieceris modicum
ellebori nigri dabiſq3 illi pill'. aſtacodi. Et ſi
iueneris in pulſu repl'onē vtaris flebotomo
aquahele: ⁊ auferas de ſanguie mediocri mē
ſura ſi qd̄ extra exit nigru3 eſt. Si vero rubeū
amputa egreſſum eius ⁊ cibabis illū cibis ca
lefacientibus ⁊ humectātibꝰ vt eſt caro agno
rum edorum ⁊ extremitates eorum cum eſpi
dabago ⁊ dabis badernebine: ⁊ afernegē eis
⁊ caueas a cibis generantibꝰ melācoliā. Fre
quentet gaudium ⁊ letitiā ſonū inſtrumētoꝝ

musicorū cū cātu dulci q̄tū poterit fuge illū ab his q̄ iducūt tristitiā irā timorē ⁊ silia. Cū aūt accīt hoi catarri freq̄ntes et ē gracilis et pect⁹ ei⁹ strictū portēdit pipneumoniā ⁊ ptisiz vñ opz moliri purgationē cerebri ei⁹ ⁊ crapulā aliq̄n q̄dē pill. aloes. ⁊ pill. aureis ⁊ pill. hiere aliq̄n ꝟo cū ifusiōe aloes. Cū ergo accit catarr⁹ vtere sirop. papaueris ⁊ lauco factis de papauere recētib⁹ cum corticib⁹ suis cuz mine tego his q̄ necīa sunt medicamib⁹ hoc eteniz arcet fluxum crapularū a cerebro sit vero caput diligēti⁹ seruatū ⁊ a calore ⁊ a frigore magisqz autūno moliaris q̄z hmōi hoiem corpulētum facere ⁊ pinguē ꝓhibēs illum a labore ⁊ cursu cogēs illum q̄escere in puluinaribus. Si ꝟo iuenerit hōg̃uitatē in dextro latere iuxta hypocundria aut puncturas aut extēsionē portēdit passionē epatiuēturā. Et si q̄dem qd iuenerit hō est graue portēdit opilationem ⁊ opz dari illi sq̄ngibin ⁊ aquā in q̄ decoctū sit semē apij ⁊ feniculi ac radicū eoꝝ. Si ꝟo opilatio fortz ē da ei sq̄ngibi hāsalicū cūseib⁹ ⁊ siro. absinthij ⁊ trociscos lacce ⁊ merese ⁊ sautenegi ⁊ merese pipeū ⁊ aliq̄n accipiat amigda. amaras. Qd si qd iuenit est etiā cum itēsiōe vētositatē sig̃t ⁊ expedit eum regi eo qd diximus regimie. ¶ Si aūt est qd iuenit morsus ⁊ punctura portēdit apa ata calida. Quare ozminui venā basilicā dariqz ei rotulā cassie fi. cū aq̄ intibe ⁊ solatri. Cibet mezauritib⁹ factz cū sarmacho ⁊ spinachijs ac oleo amigdal. siliibusqz. Comedāt intiba ⁊ q̄sutū cū aceto. Emplastrizet epar ⁊ q̄ subsunt illi cuz sandal. ro. ⁊ cāphora ⁊ ꝓhibeas illū a dulcib⁹. ¶ Si ꝟo egō iclinat in album portēdit ictericū: q̄re expedit regi hoiem regimie hoc qd assignauimus calori epatis repellet etem̄ q̄ timet ictericiā. Si q̄n aūt videris faciē tumescentē palpebrāqz iferiorē silr timēda est hydropisis hūc cōmodum est regi iminutiōe cibi ⁊ subtiliatione ⁊ ꝓhibitiōe a dulcib⁹ maxieqz a dulcib⁹ q̄ fiūt de farina ⁊ amillo ⁊ aq̄ multa potatione ac turbate. Utat exercitio dum inanis ē stōus post prādiū q̄escat laxet nā eius cum pillulis hiere. vomat cum sq̄ngibin aliq̄n ⁊ frequēter virgas cappis ɔditas aceto ⁊ oleo ɔdiat. Si ꝟo impsseris hoc patiēti tale regimē securus fiet a supuētu hydropisis. Si ꝟo dolor in ptibus vmbilici hoi acciderit māseritqz ad vētū portēdit hydropisis timpanice. Quare cū his vtēdū est q̄busdā pulueribus q̄ fiunt de semib⁹ fenicli. anisi. apij. satureie. nachue. carui. cardamomi. feutegi mōtani eq̄s ptib⁹ ⁊ sumatur eo exagiū. a. vsqz. 3. ij. in saliua cū vino rihāo minuat huic cib⁹: vtat exercitio ⁊ labore ante prādium soluat nāz cum pill. seq̄begi, ꝓderit em̄ plimū. ¶ Si ꝟo acciderit hoi fastidiuz et vētositas in sinistro aut dextro latere in his q̄ sub hypocudrijs sunt simul ēt fiat appetitus ablatio: portēdūt hec ileon. Quare iminuendus est cib⁹ ⁊ subtiliād⁹: iminuēd⁹ ⁊ pot⁹ aque fride vtēdūqz exercitio balneo ⁊ somno ꝓlixiori ⁊ si sic nō cessat da ei aliq̄d iuresenorum laxatiuū. ⁊ pillas seq̄begi abibūt em̄ hec accidētia oino. Si aūt ilijs vtriusqz grauitas ⁊ extēsio acciderit apa in renib⁹ futurū portēdit. Et si q̄dē dolor exteri⁹ fuerit timet futurū i lacertis apa exteriorib⁹. Si ꝟo itrorsum in interiorib⁹ timēdū ē ipis vcz renib⁹. Quare vtendū est flebotomia basilice in latere patiēti: dāq̄ hoi aq̄ ordei dabisqz illi semis cucumerz ⁊ citruli. cucurbi. portula. eq̄ pōdera: teres oia diligēter ⁊ sumes ex eis. 3. c. cū iuleb. loci q̄qz aliquo ɔfortāti ēplīza ꝓhibētiqz fluxū māevt est ēplz de sandal sumptū ⁊ rosa ⁊ manutha. ⁊ hesafo. ⁊ terra armenica cū aq̄ itibe ⁊ aq̄ q̄ fare ⁊ siliū. Imminuas cū aq̄s decoctionum aut aq̄ lehelab ⁊ silib⁹. Si aūt q̄n imerguntur arene vrine signū ē future gn̄atiōis lapidis i renib⁹ expeditqz hmōi hoiez vti exercitio temperato añ prādium vt euacuent supfluitates maturet humiditas flatica. Arceas illū a copia ciboꝝ maxieqz grossoꝝ ne forte in corpe ei⁹ crapule adunēt grosse. Sic quoqz si q̄n mixerit hō vrinā i q̄ sint submersa q̄dā silia mardasenego trito signo ē lapidē in vesica cōmodeqz ē arceri patiētē a copia ciboꝝ maximeqz grossoꝝ in q̄b⁹ ē vētositas vt herise ⁊ idabat risum triticū sumptum cū caseo recēti ⁊ lacte dulciaqz fctā ꝺ faria ⁊ amilo ⁊ oua dura recētesqz pisces. caro vaccia ⁊ capraꝝ ⁊ ouiū ⁊ silia: panēqz ñ bñ factū ñ bñ coctū fructusqz dure digōnis vt poma imatura coctana. ꝑsica pira imatura exercitiū q̄z ɔtinuū prādio caueat ⁊ euacuet corp⁹ medicamib⁹ laxatiuis ⁊ soluētib⁹ sta q̄ nō sunt plimi caloris desqz illi ꝓuocātia vrinā vt est semē meloñ. cucu. ⁊ citru. ⁊ q̄lia sunt auellane semiū cū sq̄ngibin ⁊ alia subtiliātia ⁊ ꝓuocātia vrinā ⁊ silia. Qñ aūt hoi instat ɔtinua vrine icēsio. sig̃t vulnera futura i vesica ⁊ virga. Quare oz hmōi vti cibis refrigerātib⁹ ⁊ hūectātib⁹ vt ptisana cū oleo amigdal. aq̄ q̄z portulace ⁊ semis coctanoꝝ ⁊ florū semis psilij ⁊ oleū amigdalaꝝ dulciū ⁊ oleuz ro. cū iuleb vetabis aūt dulcia cibaria ⁊ pūgitiua ⁊ bibat vinū. Qñ aūt accit cum solone vētris dolor ⁊ icēsio in ano: diarriā portēdit huic opz dare sesusum terre ɔpōsitū de semie psilij ⁊ seie merui ⁊ seie sahesefore ⁊ amilo ⁊ terra armenica equalibus pōderibus frixis ⁊ irroratis oleo ro. Potus ei⁹ iuxta mēsurā qua op⁹ est cuz robo mirti aut robo coctanoꝝ. Pasces patiētē naraga cum oleo aut granis granatorum. aut lacte acerbo in quo decocti sint lapides calefacti aut frustra ferri calefacti. ¶ Si ꝟo assidua fuerit prurigo i ano portēdit emo

roidas:hūc cōuenit arcere a cibis melācoliaꝫ generātibus ꝛ fridis:cibariꝗꝫ elpidabago ꝛ ti balego cum carne agni ꝛ porris. Dabis ꝗꝫ ol hebdomada.ʒ.v.pillˀaꝝ machali:vngeꝗꝫ anū anteperſicoꝝ oleo ꝛ ol̄o lini. ¶Hec ſunt q̄ voluimᵒ oſtēdere de amputatione cāꝝ eoꝝ morborū iā aduenietiū. Atꝗꝫ hoc eſt vltimū in cuſtodia ſanitatis corpoꝝ. Reſtat aūt nobis addere his q̄ dicta ſunt q̄ hoi neceſſaria in q̄litate cuſtodie ſanitatis q̄ ꝓria ſunt neceſſariꝫ q̄ ſunt.ſ.mundare corpus ꝛ comare illō atꝗꝫ cōponere.ſꝫ ꝛ regimē ꝑegrinātiū:vt ſit ſermo nr̄ in cuſtodia ſanitatis plenus ꝛ non deficiens.

¶Caplm.xxx.de comptura corporis.

Et aūt eoꝝ que adhibere opꝫ corpibus ſanis comptura ꝛ cōpoſitio corpis ac mūdificatio eiᵒ:ꝛ eoꝝ primū aſſueſcere capillos rebus ſolidātibᵒ ꝛ his que ꝓhibent infirmitatū aduētū:vt ſunt furfures ꝛ ſiccitas aliaꝗꝫ. Que aūt furfures ꝓhibēt ꝛ ſi ſint deleāt:vt laues caput cū cathamia ꝛ ſucco blitis.ꝛ burac: aut cū farina ciceris ꝛ lupini ꝛ aq̄ eritali ꝛ felle tauri : ac aloem diſtēpera cū aqua mirti ſꝫ vncto prius capite oleo viola. fac quoꝗꝫ hoc quaꝗꝫ hebdomada bis aut ter ꝛ ablue in balneo. Securāt etiam ab his accidētibus ꝛ expellit ea grana que dicunt̄ herbarū ꝛ ip̄a grana q̄ afferuntur de terra fereſie. ſicut grana helbe: niſi q꞉ grandiora ſunt.ꝛ ſapor eoꝝ amarus: vtanturꝗꝫ eis mulieres aquared ē autē expertū ſi terātur ꝛ diſtēperent̄ cū aq̄:foueatur illis caput:viris aūt aſſidue lauare caput ſecurat ab euentu furfurum capillorū.. ¶Confortātia aūt capillos ꝛ ꝓhibētia caſuꝫ capilloꝝ ac informantia illos excludētiaꝗꝫ corruptionē q̄ fit illis:queꝗꝫ morant̄ canitiē ꝛ ꝓhibent caluitiū:corruptioneꝫ quoꝗꝫ q̄ accidit illis ſtatim poſt acutos morbos ꝛ caſuꝫ ſunt hec:oleuꝫ mirtinū quo inungat̄ caput:ſꝫ ꝛ oleum in quo decocti ſunt emblici ꝛ mirabolani ꝛ mirtᵒ recēs: oleū laudani ꝛ oleum abſinthꝫ.ꝛ oleum ſetaici capillos ꝗꝫ q̄ patiūtur poſt acutuꝫ morbum opꝫ abradere bis aut ter cū mirra ꝛ curari cum his q̄ diximus oleis:vngatur aūt caput cū oleo lini aut oleo oſſiū criſomiloꝝ ꝛ īfundat̄ caput caſela greca ꝛ azadera ꝛ mirta trita cōditaꝗꝫ ꝛ parata cū herſauſaꝫ recēti ꝛ trita: hec em̄ ꝓlongāt capillos ꝛ ſolidāt. Si āt q̄n accidat capillˀ ſiccitas ſicut extenuant̄ ꝛ findātur ꝛ ſiccētur radices eoꝝ iungēdi ſūt ol̄o vio.ꝛ oleo amigd. dulciū:ꝛ lauet̄ cū lahabo ſemis pſilꝫ ſe̾is lini mixto cū oleo violˀ.purarū:lanet̄ cum puluere violˀ.adiūcto modico dragagāti hoc ergo regimine oꝫ regi capillos cuꝫ nō excеſſerit in eis aliq̄ macula. Cū autē creuerit īfirmitas ꝛ caſus eoꝝ intm̄ vt faciat ēt caluitiū curationē eorū dicemᵒ q̄ curari neceē hꝫ cū de morboꝝ medela tractabimᵒ. ¶Si q̄n v̾o morat̄ ꝓductio piloꝝ in barba aut alioꝝ aut ciliorꝝ pili ſūt leues:oꝫ iungere loca ol̄o bāi aut ol̄o ateregi ꝛ cathaplet̄ cū helba viridi ꝛ cōbuſta amigdalˀ amaris ꝛ cōbuſtis ꝛ baccis lauri tritꝫ ꝛ diſtēpatis cū oleo:cathapletur ꝗꝫ locᵒ cū gallia.accelerat nāꝗꝫ piloꝝ ꝓductionē.ꝓdeſt ēt hoc loco medicamē hoc aſſignatio cuiᵒ ē hec. Sume ſeminis cucurb.amare ꝛ cucumeris agreſtis ꝛ ſihi armenici ꝑtes eq̄les.tere oia ꝛ diſtēpera cū oleo balſami aut oleo ateregi ꝛ cathaplˀa locū hoc ꝗꝫ facit ſumiſſuꝫ cōbuſtū ſi diſtēperet̄ cuꝫ adipe lupi.aut adipe vrſino liq̄facto ꝛ cathapletur eo locᵒ cui opᵒ ē ꝓductiōe piloꝝ. Si āt volueris facere ne ꝓducant̄ pili aut in mēto aut ſubaſcellis aut circa verēda cathaplˀa locū ſāguie rane aut teſtudis aut ouis formicarū cuꝫ ol̄o i quo decocta ſunt mēbra eaꝝ: aut oleo in q̄ decoctū ſit carfod.cathaplˀa ēt cū nebego ꝛ opio. ¶Si āt iā ꝓducti ſūt oꝫ expilare locum ſepiᵒ ꝛ ſupponat̄ illi poſt expilationeꝫ hec ſuppoſitio ꝛ vngat̄ locᵒ. ¶Canities āt ſi appareat añ tp̄s ſuū oꝫ cauere cibos flegma gn̄antes:ſitꝗꝫ cibᵒ hois caro aſſata ꝛ frixa ſicca paſſeres ꝛ pl̄li colūbini ſilueſꝗꝫ iā volātes ꝛ his ſilˀia:bibat vinū purū ꝛ vetᵒ:accipiat triferam minorē vno ꝗꝫ die:maiorē ſemel i hebdomada ꝛ colcabanegū aliq̄n aliaꝗꝫ ꝓhibētia gn̄ationē flegmatis vt ꝑdictū eſt i ꝑcedētibᵒ. Si vero canities ēt accidit i etate grādioꝝ ꝛ ſenectute mutatio ē necia. Quare oꝫ vti medicamine d̄nigrāti capillos ſic iā dicemᵒ. Aſſignatio medicamis capillos denigrātꝫ. Sūe gallaꝝ i ol̄o frixaꝝ v.dec ꝯburāt̄.ʒ.ij.muſadet.ʒ.v.ſalˀ.ācteꝫ ʒ.e.tere diligēter ꝛ cribra cū ſubtiliſſimo pāno diſtēpera cū aq̄ calˀa ꝛ ſuſtine duabᵒ horis.ꝛ infunde ea caput ꝛ nocte barbaꝫ. ꝛ opies folijs ea ꝫadrieat:aut folijs charube aut bliti mane facto ablue cū aq̄ calˀa ꝛ oleo iunge. ¶Aliō ꝓbatū ſume catare.ʒ.ij.heme.ʒ.e.terant̄ i mortario ꝛ miſceantur cū oleo diligēter diſtēperet̄ cū aq̄ calida:ꝛ deſine donec fermētet̄ ꝛ vngat̄ eo caput nocte:factoꝗꝫ mān̄e ablue aq̄ calˀa in q̄ decocta ſit mirtᵒ fiet etem̄ nigrū in vltimo. ¶Aliō Sal.de libro medicaminū ꝯpoſitoꝝ ſume flores nucis anteꝗꝫ apiant̄ dū ſūt q̄ſi gēma ꝛ tere cū oleo ꝛ miſce cū eis macalū iudaicū ꝛ vtere. ¶Aliud ſume mirre ꝑteꝫ mardaſenegi dimidiā ꝑteꝫ ꝛ tahigeri ꝑtes.b. ꝛ ſicut apō q̄ſdā habet̄ ꝑtes.c.tere ꝛ cribra ꝛ diſtēperes cū aq̄ ꝛ vnges capillˀ. ¶Aliō ſume purgamēti ferri triti diligēter:ꝛ limature plūbi eq̄lia pōdera coq̄ cū aceto vini:donec fiat ſpiſſuꝫ ꝛ ſic vtere. ¶Aliud ſaccaicū nahamā ꝛ roſas fabaꝝ tere in mortario plūbeo diligenter:effunde deſup oleuꝫ ſiſami:ꝗꝫtuꝫ opᵒ eſſe videris ꝛ ponat̄ ad ſolē opertū cū pāno.ꝛ teratur quotidie ter di=

ligētissime facies sic dieb⁹.xx. ⁊ repone in vase
vtereq̧ cū opus fuerit denigrat em̄ capillos
optie. Aliud sume corticū nuc. viridiū.ʒ.l. sada-
ʒi incidi ⁊ migulaꝝ cōditaꝝ vniuscuiusq̧.ʒ.e.
gallie.ʒ.a. funde sup hec oleū mirtinū ⁊ oleū
batu. de vno q̄ʒ dimidia vel decoq̧ cū igne tē
perato dōec habeat medietatē ⁊ colatū pone
in vase: vtarisq̧ cum op⁹ fuerit. Assigna° olei
laudani denigrat capillos ⁊ ꝯfirmat. Sūe olei
mirtini.lib.a.beladari.ʒ.a. desine sic die ⁊ no-
cte: tūc fac bullire i olla stagnata donec solua
tur ⁊ recōde: vtarisq̧ cū op⁹ fuerit. ¶ Assigno
olei emblici purgati ab ossib⁹ ⁊ mirti cortic. ra
dicis pini eq̄les ptes: ⁊ coquant in aq̄ vsq̧ ad
tertiā deide colētur ⁊ mittātur cū eis oleū si
sami eq̄li pōdere ⁊ pone ad ignē tēperatū i va
se stagnato donec deficiat aq̄ ⁊ supet oleum.
¶ Oleū absinthi denigrat capillos ⁊ ꝯfortat.
Sume baccaꝝ lauri. laudani. absinthi eq̄les
ptes nucū cipressi partes.b. tere diligent ⁊ cri
bra ⁊ liga i pāno subtili ⁊ mitte i oleū mirti p
hebdomadā: diñ tādiu misce dōec soluat ⁊ cō
de i vase cū op⁹ fuerit vtere. ¶ Assigna° olei se
taici. Sume folia setaici rubei mūdata ⁊ sicca
ta. tere ⁊ sicca cribra cū subtilissimo pāno. tūc
sume de eis.ʒ.b. ⁊ pone in libra olei mirtini. ⁊
solificabis dieb⁹.l. ⁊ cōde in vase cū op⁹ fuerit
supturus. ¶ Assigna° crispādi capillos exten
sos. Sūme mirre ptē.a. mardasenagi ptes.b.
emblici gallaꝝ vniuscuiusq̧ ptes.b. tere oia
diligēter ⁊ irriga aq̄ mirti cathaplasma his ca
pillos ⁊ p trāsuersū circa restē iplicitū fac. ⁊ fi
lis diligēter stringe ⁊ dimitte trib⁹ dieb⁹: tunc
solues ⁊ excuties lauabis cū sedaro ⁊ inun-
gas ol'o vio. vel ro. ¶ Si ꝟo explicatos vis fa
cere capillos. vtere his q̄ dicta sunt i capitulo
siccitatis capilloꝝ ⁊ scissiōis. ¶ Assigna° expilā
di capillos cū mirra. Sume calcis mire albe.
ʒ.a. zeraici crocei ⁊ triti diligēter.ʒ.b. cathemie
ʒ.s. solue hec oia cū aq̄ calida: ⁊ vnge corpus
oleo ro. post cathaplasma hoc medicamie: ⁊
patere donec operet tūc laua ⁊ vnge oleo ro.
⁊ puro. ⁊ suppone rosaꝝ rubearū pulverē. Si
ꝟo arserit mirra ⁊ cōbusserit: funde sup caput
ei⁹ aquā frigidā sepi⁹ ⁊ cataplasma sup fari-
nā lēticule ⁊ ro. ꝑcussā i oleo ro. Si aūt incē-
sio ei⁹ granis ē. cura medela ꝯbustiōis ignis.
Quod autē amputat odorē mirre est cataplas
matio loci cū sandalo: ⁊ benago puro ⁊ rosis
⁊ henua ⁊ his similibus.

De coloranda facie ⁊ macul' remouēdis.

Si qñ
color sit imutatus ⁊ nō sit mūde albedinis: vis
q̧ clarificare: opʒ vtaris hac gūera. ¶ Assigna
tio sume farinā lēticule ciceris: fabe lupinoꝝ
ordei amigd. dulciū sine corticib⁹ diligēter tri
taꝝ: vniuscuiusq̧ ptē.s. zezahel saha q̄rtā ptē
tere oia diligēter distēpera cū lacte dulci ⁊ ca
thaplasma faciē: ac pmitte sic die ⁊ nocte: de-
inde laua cū aq̄ in q̄ decoctū sit furfur heue-
ri ⁊ adijce scdo ⁊ tertio donec dealbet color.
Aliud ⁊ si vteris h̄ gūera ꝓderit: desulā ꝯditū
cū aq̄ melōis tribus dieb⁹ desicca ⁊ tere hmōi.
Sūe ptē cortic. nemosaꝝ corticū radic cānaꝝ
cuiusq̧ ptis quartā seis melōis q̄drātē ptis ⁊
tere ⁊ distēpera cū ordei aq̄ ⁊ cataplā faciem.
¶ Aliud summe lupini. fabe excorticate. semis
melonis cuiusq̧ partē.a. lēticule discoriate di
midiā partē teres oia diligēter ⁊ distēperabis
cū aqua faciei superpone.

De rubificanda facie ⁊ macul' remouēdis.

Si ꝟo volueris colorē faciei ad rubōrē ꝯtere.
ꝓcipe volēti hoc comedere carnes assidue: vi-
nū bibere bonū ⁊ vet⁹. Comedat allea. cepas
mel. balneet plurimū i aq̄ cal'a. fricet faciē cū
pāno mediocriter ⁊ cathaplasmet cū calaca-
no facto d lacca optia cū modico plūbi. ¶ Ru
befactio q̄ dealbat faciē ⁊ cōponit: lētigines ex
tirpat subtiles. Sūe lupini seis mellis: vnius-
cuiusq̧.ʒ.c. farine fabaꝝ.ʒ.b. farine ordei. cice
ris. cuiusq̧.ʒ.s. dragagāti.ʒ.a. tere oia diligen
ter ⁊ distēpera cum lacte mulieris. ʒafrā. ob.a.
cathapl'a q̧ nocte ⁊ mane laua cū aq̄ furfuris
decocti. ¶ Si sint autē in vultu. aut in alijs lo
cis macule vulnerum aut variolaꝝ oʒ catha
pl'ari hac suppositione. ¶ Sume semis lelehe
ni bachi. lupini cuiusq̧.ʒ.b. buraci.ʒ.a. distēpe
ra cū aq̄ ⁊ cathapl'a faciē. ⁊ si nō extirpātur ma
cule nigre hoc mō. sume beledarum ⁊ tere in
mortario cum oleo pistacearū ⁊ cathapl'a illo
maculas vulnerū ⁊ incidet liuior ⁊ cathapl'a
hoc cathaplasmate: aufert em̄ oino. Si āt sit
in facie attritio aut lētigo oʒ vti medicamini-
bus q̄ assignauim⁹ in cura lētigmū. ¶ Si autē
accidat faciei aut labijs aut volis manuū sis
sure vnge oleo viol'. ⁊ adipe anatis ⁊ pijce de
super parū quathire hoc q̧ fac sepius.

De paruificādis mamillis ⁊ testiclis.

Assignatio eoꝝ q̄ phibēt mulierū mamas auge
ri ⁊ i suo habitu statuūt cathaplasma eas cū
corathio trito diligēti⁹ ⁊ distēpato cū aq̄ mirti
⁊ galla ⁊ terra cipña ⁊ sume d selboie mēico q̄
vtunt tictores. ⁊ mardasenego ⁊ phabāico di
stēpera cū aq̄ mirti aut gallaꝝ aut tami ⁊ em
plastriza eo mamas. Sume quoq̧ nuces cipsi
si ⁊ tere diligēter ac distēpera cū aq̄ ro. ⁊ em-
plastriza papillas ⁊ stringe fortius ac permit
te diebus tribus: tunc solue ⁊ laua cū aqua ca
lida ⁊ sine sic tribus diebus cathaplasmabis-
q̧ alijs tribus. fac hoc sepius donec extrahā
tur papille ⁊ solidentur in cōtractione. Facit
hoc idem si sumpseris beledarum ⁊ adhaaʒ ⁊
tritis diligentius superposueris tantundem
farine ordei ⁊ tēperans cum aceto cathaplas-

mauerís mãmillás. Sume selbũ iamenicũ ⁊ fecẽ vini gallas virides: tere oĩa diligenter ⁊ distẽpera cũ vino cathaplasmaqȝ mãmas: et suppone illis spõgiã irrigatã martagge ⁊ aq̃ mixtis ⁊ ligenť: caueãt aũt ne plĩmũ mãu tractẽtur ⁊ tãgãť. Si ṽo pue sint volueritqȝ eas in hoc ↄfirmare cathaplasma cũ tamaq̃molee ⁊ espidabago eq̃liter q̃ distẽperata sint cũ aq̃ ð coctiõis semis benegi. ẽpliza qȝ cũ furenião trito ⁊ distemperato cum aqua ⁊ aceto ꝓderit eṁ. ℂSic facies de testiculis puerorum si volueris facere vt non crescant.

De remouendo fetore corpis.

Porro medicamia curãtia fetorẽ alaꝝ sunt hec. Sume tuciã carmanicã ⁊ carmazagũ tere diligẽter ⁊ distẽpera cũ aq̃ ro. ⁊ cathaplasma eo alas. aut sume mardasenegũ ⁊ ꝓijce parũ desup aque salse ⁊ tere diligẽter ⁊ funde desup aquã ro. ⁊ tuciã ⁊ cõmone in mortario cũ pistello donec fiat albũ tũc supadde paꝝ cãphore ⁊ vtaris cũ opꝰ fuerit. Qð si sumpserꝭ mardasenegũ et posuerꝭ iter folia rosaꝝ viridiũ ipȝ mardasenegũ ↄhet odorẽ rosaꝝ: ⁊ tere diligẽter ⁊ albũ fac cũ melago ⁊ aq̃ ro. ⁊ cãphora. hoc enim alaꝝ expellit odores. ℂAssignatio alia. Sume tucie carmanice albe ptẽ. j. ⁊ gariof. ⁊ siľr terãturq̄ ⁊ cribrenť subtilissimo pãno tũc distẽpera cũ aq̃ ro. ⁊ trociscos fac ⁊ desicca ivm bra ⁊ cũ opꝰ fuerit vtere. Alið sume folia sisami trita diligẽť ⁊ suppõe: expelľ eṁ fetorẽ alarũ. Cũ aũt sudat pes sudore plĩmo ⁊ supabundãti appone subtꝰ hemiã mixtã cũ folijs sisami tritis cũ selbo iemenico diligẽter qð ẽ selbũ rubeũ ⁊ cathaplasmeť rursus pes hoc selbo cũ carmarago trito diligẽter ⁊ distẽperato cũ aq̃ mirti ⁊ aq̃ ro. Sȝ si ponať pes in aq̃ cathami qua vtuntur mulieres ad stringendum sanguinẽ menstruum: proderit hoc quoq̄.

ℂCapi. xxxj. de regimine peregrinantiũ aridam aut mare.

Unt autem eoꝝ q̃bus idiget hõ hac in pte. q̃ oportuna sunt appatui pegrinatiõis et cautele ne q̃d graue ei accidat. Dico ꝙ qṁ primũ qð opȝ añ pegrinationẽ pegrinãtibꝰ facere euatio ẽ. s. corpoꝝ cũ flebotomia ⁊ laxatino siqð ↄsueuit q̃s ⁊ ẽ locꝰ ab exhibitiõe meᵉ medicamẽ aũt opȝ sumere q̄ ↄsueuit ⁊ quo corpus eiꝰ a supfluitatibꝰ mũdeť labor nãq̄ ⁊ motus calefaciũt corpꝰ maliq̄ abhinc liq̃fiũt humores ⁊ trãseũt de loco in locũ: hicq̄ ad aliqð nobiliũ defluũt mẽbroꝝ ꝑiuntq̄ i eis ẽm q̃titatẽ suã ⁊ q̃litatẽ apata: aut miscenť hũoribꝰ bõis q̃s ⁊ corrũpũt: fiũtq̄ ab eis alijsq̄ febres ⁊ nõnulli alij morbi: q̃re oȝ añ pegrinationem mũdare. ℂDehic aũt q̃ pegrinaturꝰ ẽ si non hȝ ↄsuetũ ãbulare exerceat seipm in deãbulatiõe: assuescatq̄ eã paulati augẽs q̃titati eiꝰ qȝ die dõec assueuerit: facilisq̄ fiat illi: freq̃ntet q̃ȝ vigilias: nocte paꝝ dormiat fortasse eṁ ad vigilias cogeť nocturnas: q̃s si ↄsueuit optie feret. Pari mõ sicut ẽ balnei ↄsuetudo pedetẽtiȝ itermittať. Speculeť q̃ȝ ⁊ ꝓuideat horã q̃ poľe erit ei q̃escere dũ pegrinabiť assuescatq̄ seipȝ eo tpe cibis trãseatq̄ ad hoc pedetẽtim. Sic q̃ȝ faciẽdũ ẽ in oibꝰ q̃ viderit necia itineri vt cũ ad ea ꝑuenerit vtẽda minime in ↄsuetis ledať: hec cũ fecerit oĩa oq̄ statuerit pegrinationẽ iceptur ẽ iter. Si q̃dẽ cuiꝰ pegrinatio sit ãbulãdi peditẽ ↄponat lacertos crurũ ligaturis solidioribꝰ: strigatq̄ se medium mãtilibꝰ q̃ dorsum eiꝰ motui sit appatiꝰ solidiusq̄: sitq̄ illi baculꝰ q̃ initať q̃uis tpe adiuuat eṁ pegrinãtẽ in itinere ⁊ releuat ab eo angustiã: nec ṽo ↄuenit iter facere ⁊ ipẽ patiať famẽ hoc etem ṽtutẽ debilitat ⁊ dissoluit ꝑpter multitudinẽ eorũ q̃ a corpe soluunť ꝑ motum Sȝ nec in repletiõe ꝓhibet nãq̄ celeritatem itineris ⁊ adducit arctationẽ spũs: nisi sit ipiꝰ rara cutꝭ poriq̄ apti ⁊ lati: sint aliter oȝ añq̄ iter faciat hora refici cibo q̃titate q̃dẽ pauco sȝ plĩmi nutrimẽti vt epar q̃drupedũ carnes vitulorum fortioresq̄ aues oua solida ⁊ siľes cibi grossi plĩmi nutrimẽti. Cõedat aũt vt ꝓdiximꝰ. Et pmo q̃dẽ die pedetẽtim ire dehinc celeriꝰ ⁊ addere celeritati itineris q̃tidie si qð poterit. Si minꝰ si cogiť festinare viã cũ senserit ãgustiã q̃escat deponatq̄ seipm si poterit ifundatq̄ paululũ ⁊ vnganť oĩa mẽbra eiꝰ oľo violꝫ. mediocriter magꝭ aũt dorsum ⁊ pedes q̃ hũectenť mẽbra siccitate q̃ illis motu facta ẽ. Regať q̃ȝ oĩ illo regimie qð disposuimꝰ illi q̃ ex labore ãgustiã patiť. Si aũt ↄtigerit pegrinari estatꝫ tpe nocte iter capiat ⁊ dũ aer fridꝰ est diei tpe requie fruať quo securus fiat a lesione solari. Adducit etiã ꝑsepe in sole ⁊ estu iter morbos pessimos quales sunt cephalea febres ethice. siccitas corporis. ⁊ consumptio alieq̄ infirmitates calide ⁊ sicce: magisqȝ illis qui sunt calide ⁊ sicce ↄplexiõis corporumqȝ gracilium ⁊ q̃bus incõsuetum est opari in estu solis. Cuius vero est consuetudo iter facere i estu. ⁊ cuius cõplexio est frida ⁊ humida cuiꝰ corpꝰ obesũ ⁊ corpulẽtũ huic plĩma nõ fiet lesio. Quare opȝ pegrinãtibus iter cauere dum plurimꝰ est diei estus. Qð si vrgeãtur caueãt corpus ab estu operti vestibus solidis ⁊ spissis quo ꝑ hibeať estus accessus ad corpꝰ. Caput quoqȝ ad facies opiať pilleis ⁊ alijs similibus quo minor fiat anhelatio eiꝰ in aere calido: nec fiat illi excoriatio meatuum. Expedit quoqȝ iter agẽti sitim prouocantes cauere cibos: vt pisces tam recentes q̃ salsos lac quoqȝ caseum veterẽ fabas decoctas: oĩa deniqȝ

salsa dulcia pōgitiua aliaqʒ q̄rū ē sitiz adducere vtat̄ ergo cibis refrigerātib⁹ ⁊ hūectātibus q̄les sunt sauic ordei ⁊ tritici cū zaccara ⁊ lactuce semē portulace ⁊ cucumeris mel. ⁊ cucurmassum ⁊ silia sʒ ⁊ ꝯdita cū aceto ⁊ heserē nec multiplicet cibos. Copia nāqʒ ciborū siti suscitat. Et si calor ⁊ est⁹ mult⁹ ē timet̄qʒ sitis anteq̄ iter aggrediat̄. lahabū semis psiliȷ accipiat ⁊ succ⁹ semis portulac. cū aq̄ ḡnatorum muzorū ⁊ oleo amigd. vel oleo ḡnorū cucurbite ferat ēt ḡna coctanorū ⁊ pillas q̄ sitim sedāt. Assignatio earū. sume medullā ḡnorū cucurbite ⁊ medulle semis cucumer. ⁊ medulle semis mel. ⁊ citroli. et portulace cuiusqʒ. ʒ. e. amili q̄ thire. spodiȷ cuiusqʒ. ʒ. b. tere oīa diligēter ⁊ distēpera cū lahabo semis psiliȷ ⁊ fac pillas magnas p̄ssas ⁊ habeas in ore. Hoc si nō ꝓderit laminā plūbeā in ore ꝯtinue aut. ʒ. j. addasse sedat eñ sitim minuitqʒ idigētiam aq̄. Si aūt acciderit hoi lesio ex estu ⁊ calefiet corp⁹ ei⁹ ac siccabit̄ ⁊ debile fiet funde sup caput ei⁹ aquā ro. refrigeratā aquā q̄ʒ fridā bibat iuleb aut aquā ḡnatoꝝ muzorum refrigidatā. Accipiat dugā refrigidatā cū niue. Porrigant̄ illi fruct⁹ recētes cū niue refrigerati vt mora pruna vua cucumeres citroli ⁊ sitia. Aut bibat sauic ordei vel tritici zaccare ifusū ⁊ aq̄ frida. Cibet̄ cibo subtili facile digestibili vt pisciculi parū sale ꝯditi. aut extrēis edorū ⁊ cucurb. ꝯditʒ cū hesere ⁊ aceto ⁊ oleo aliȷsqʒ silibus. Odoret sandalū. aquā ro. ⁊ cāphorā ⁊ liniat̄ illis dormiat pliri⁹ in loco frido q̄ purgauerit ⁊ aq̄lo vt ꝯfortet̄ corp⁹ ei⁹ redeatqʒ nālis calor in habitū suū. Si v̄o cephalea accit pone illi sup caput aquā ro. ⁊ olʒ ro. ⁊ modicū aceti vini ⁊ tūsum optīe refrigeratū: aliaq̄ sicut dicturi sum⁹ in cura cephalee q̄ fit ex calore solis. Cū ꝯtigerit hieme pegrinari ⁊ fridis locʒ hūc oʒ facere die iter q̄escere nocte. obseruet corp⁹ opiatq̄ vestib⁹ pilosis iduat pelliciū renoues ⁊ duplicia studeat opire caput ⁊ faciez mollib⁹ pilleis hamabamis: gazbinis si pōt induat pedes laneis ⁊ calefaciētib⁹ caueatq̄ frigus eoꝝ q̄ītū poterit marie aūt equo vectus peditib⁹ etem̄ copia mot⁹ pedes calefacit. Si aūt siti locis in q̄b⁹ isidet vix pegrinatio huic iter agēti opʒ addere q̄ frig⁹ pellūt cauteleq̄ extremoꝝ mēbroꝝ ⁊ faciei magis aūt si ē etiā flat⁹ vētoꝝ hoc eñ difficili⁹ ē ⁊ mai⁹ nocumētū ꝓuocās q̄re oʒ hūc añuenire ⁊ comedere allia ⁊ cepas ꝯpetēti mō. reficiat̄q̄ cibis in q̄b⁹ sint cal̄a ꝯdimēta. vt pip ⁊ ziziber. Ungat̄ corpus ⁊ pedes oleo bani ⁊ zēbazi: aut oleo olinaꝝ ⁊ oleo laurino silīq̄ oleo cal̄o q̄ sufferat corp⁹ frig⁹ nec sit illi addit⁹ ad mēbra eo q̄ pori ei⁹ opilati sunt oleo ⁊ calor igressus ad corporis iteriora sup̄ficiesq̄ oleo calefacta. Caueat aūt ne fiat frig⁹ manib⁹ ei⁹ ⁊ pedib⁹ maxime aūt eq̄tātis: inoluat ḡ articl̄os pillis mollib⁹: iduatq̄ caligas. ⁊ desup ocreis vtat̄ manus q̄ʒ opiat ⁊ iduat his q̄ ꝑant̄ pilosis indumētis custodit eñ hoc extrema ⁊ ꝓhibet frigus ab eis. Cauere ēt oʒ ne visus d̄bilitet̄ ꝑ ituitū i niue freq̄nter ꝑgit etem̄ h⁹ visū ⁊ minuit illū suppōat ḡ oclis pān⁹ niger ⁊ sit pille⁹ niger ⁊ si poīe ēt vestes aut violacee aut v̄ides hi etem̄ colores visum colligūt ⁊ adiuuāt. ꝓhibētq̄ ꝑgi. Est aūt color niger melior ꝯ actionis ad hm̄oi. ¶ Si q̄ñ aūt ledat̄ hō frigore et exaspat̄ cutʒ ei⁹: oʒ illū iduere calefaciētibus vestib⁹ ⁊ ad ignē hora vna statui post igrediatur balneū sitq̄ in eo ꝑ horā. post quē igrediatur ꝯchā aq̄ cal̄e: ⁊ roret̄ sup eū aq̄ ꝯtinuatim dehinc vngant̄ oleo bani corp⁹ ei⁹ iduat̄qʒ vestib⁹ i balneo ⁊ olʒ sit sup eū egressus balneū q̄escat ꝑ horā tꝑalē i loco secreto post reficiat̄ iure carniū cū eispidabago sʒ nō copioso vtat̄q̄ sōno lōgo in mollib⁹ ⁊ cal̄is stratis. Si v̄o accit lesio ēt extremis a frigore niuis timet̄q̄ casus inūgat̄ diligēti⁹ pleobani. ⁊ ol̄o zēbaci ⁊ ponant̄ sup digitos. ⁊ iter eos frustra grisiȷ. variȷ. ⁊ lanā mollē iduātur q̄ pedes cal̄is laneis ⁊ obseruet̄ ab aditu frigoris: hec etenim pellūt q̄ acciderat lesionē ⁊ ꝓhibēt ne iterum fiat. Et scias q̄m ābulatio ē patiēti vtilior eq̄tatiōe. Eq̄tātib⁹ etem̄ fiūt q̄dā lagores: peditib⁹ minime accn̄tes. q̄m mot⁹ eoꝝ calefacit corpa. Nec ꝯuenit hm̄oi holem cū fecerit iter in fride ⁊ niuoſ locis vt secur⁹ fiat q̄ete dolorʒ dū fuerit p̄us hoc eñ sig̃t corruptionē sensus q̄re nō oʒ negligere sʒ nec ligationē digitoꝝ. Et si nō liuescēt vel nigrescūt sʒ itumuerit: oʒ eos liniri oleis cal̄is vt dixim⁹ ponat̄q̄ in aq̄ cal̄a in q̄ decocta sint calefaciētia vt camomilla aq̄ lilelmelech anetū. furfur. ⁊ silia. Si aūt liuidi sunt digiti aut nigri: oʒ icidere illos minutiȷ ꝓfundi⁹ scʒ ⁊ ꝑmittere in aq̄ cal̄a donec spōte sanguis flux⁹ āputet̄. Qd̄ vt fiat cathaplasma cū tali armenico distēperato cū aceto ⁊ aq̄ ro. ⁊ stringe die ⁊ nocte: deinde laua cuz vino ⁊ adiȷcias supponere d̄oec crescat caro in locis illis ⁊ desiccent̄ vulnera. Si v̄o res eo vsq̄ ꝓgressa fuerit vt digitoꝝ fiat casus aut alioꝝ nihil ꝓderit medella ꝯferētius tñ est olibus q̄bus vtimur ēplʒ boraci. ⁊ cadime ⁊ caberi solatri tritoꝝ ⁊ mixtoꝝ cū oleo viol̄. hoc ergo emplīzabis locū calefacto vno q̄ʒ die bis aut ter d̄oec ceciderint q̄ putrida sunt posthec curabis medicamibus q̄bus curant̄ vulnera desiccātibus. f. ⁊ aliȷs de quibus dicturi sum⁹ in cura vulnerum.

De regimine pegrināntiū i mari.

Si v̄o sit pegrinatio in mari ⁊ acciderit pegrinātib⁹ subuersio ⁊ vomit⁹ vtat̄ sirop. heserē: aut sirop. granatorū cū mēta: aut siro. pomoꝝ muzoꝝ ⁊ tamarindoruz

rindor: suggat granata muza: poma muza: odoretq; hec eadē minuatq; cibū. Si vero incipit dhari: vomitus: mūdetur stomacus eius calidis: vtatur deinceps hijs que assignauimus: odoret aūt sandalu3. et rosas: et ter aut quater infusam aceto cū vino: sitq; cib⁹ eius acerba vt cū cratule condita: ⁊ qđ fit de acerbis aut sumac aut heserē ⁊ sīlibus. Abstineāt ab intuitu maris prodest em̄. ¶ Accidit etia3 peregrinanti pediculorū copia in corpore ꝓpter sudorē ⁊ pulverē et paucitatē balnei. hoc cū acciderit cathaplasma corp⁹: cū argēto viuo occiso cū oleo adiūcta aristol. lon. ⁊ mirabago. ⁊ desalo. ingrediaturq; balneū mane ⁊ mūdetur corpus eius fricatione valida. lauetur caput cū cathemia ⁊ blito ⁊ buraco: iduatq; vestes lineas suaues et mundas: expellentur omnino pediculi.

¶ Sermo scđus secūde partis libri cōpleti artis medicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas. translatus a stephano philosophie discipulo: q̄ medicaminū continet simplicū scias ⁊ vtilitatē eorum diuisus in. lvij. capla.

¶ Capitulum primum de diuisione medicandi et via curandi.

Ue necessaria sunt ad custodiendā sanitate3 ⁊ āputationē cāꝝ morborꝝ ia3 fieri patorū in antecedēti hoc sermone dixim⁹: hoc aūt i sermone et sequētibus agendum de curatione passionū ⁊ morborꝝ ceterorum: ⁊ primum de diuisione medicandi. ¶ Dico ergo qm̄ morborꝝ medicatio in duas diuiditur partes: altera est que fit per regimen medicaminū: altera est que fit manus curatiōe: ⁊ nos incipiem⁹ pmū medicatione3 morborꝝ q̄ est ꝑ regimē medicaminū triplici; ꝓcedētes tramite. Primus consideratio est medicaminū: simplicium que sit eorꝝ vtilitas in vnoquoq; morborū. Dicemus etem̄ vnūquodq; medicamē simplicium cuius cōplexiōis sit: cui⁹ virtutis sit: cuiq; morborꝝ cōferat. Secūdus autē est quo cōsiderabimus quid ꝯferat cuiq; manifestare egritudinū: quodq; simplicium ⁊ cōpositorꝝ medicaminū: vnāquāq; etem̄ infirmitatū sensui subiectarꝝ sigillati inducemus ⁊ que illi medicamina prosint. Tertius est porro in quo mēbrorꝝ est ꝯsideratio ⁊ morborꝝ qui illis accidūt queq; prosint singlis medicamia morbis. In-

cipiemus enim tractātes de morbis a capite vsqꝫ ad pedes: vt se se ordinati sequūtur ꝛ ponemus que fiūt passiones ꝛ morbi: interserētes medicamia que vtilia sunt cuiqꝫ passiōi ꝛ quibus sanāť. Hic eñ est ordo ꝯueniētior ꝛ melior ac compēdiosior ad propositū: cuz hij tramites perīcrāt nos ad oēs diuersitates medicādi que sunt per regimē medicaminū. Que cuz ita sint incipiem⁹ a primo tramite ꝛ cōmemorabim⁹ vnūquodqꝫ simpliciū medicaminū: et assignabim⁹ cōplexionē eius ꝛ virtutē ac vtilitatē proponemusqꝫ: sciētiam probādi medicaminū simpliciū virtutes ꝛ eligēdi. ¶ Dicimus ergo volēti sciētiaz medēdi egrotos oportere in pris virtutes medicaminū simpliciū ꝛ actiones eoꝝ cognoscere: ꝛ que his vtilitates sunt. virtutes aūt medicaminū tres sunt. Prima est virt⁹ que diciť prima ꝛ hec est cōplexio. Secūda que ꝛ scda virtus diciť: que ꝛ venit a cōplexiōe atqꝫ hec est maturās molliēs, solidās oppilās ora venaꝝ: minuēs carnē attrahēs dolorez sedās ꝛ venena pellēs. Tertia vero que ꝛ eodē sortiť noīe est que lapides frāgit vrinā ꝛ mēstrua prouocat sputa sanguis de canis pectoris adiuuās generans lac. Qui ergo vult hec cognoscere necesse est: primū scire canōes quibus probať quodqꝫ simpliciū medicamē: quibusqꝫ significātur cōplexiōes virtutes vtilitatesqꝫ eoꝝ in corpibus. Quapropter in disputatiōe hac nr̄a de simplicib⁹ medicaminibus: primū cōmemorabim⁹ probādi virtutes eoꝝ vias: sunt ergo sex. Prima est ad experiēduz medicamia in corpibus sumpta ꝛ passiōibus. Secūda ex velocitate alteratiōis sumiť medicamie ꝛ difficultate. Porro tertia ex celeritate ꝯglobatiōis ꝛ mora. At vero quarta est que de sapore sumitur. Quīta vero de odore. Sexta sumitur deniqꝫ ex calore renuz. Et nos igitur incipiemus ab ea que per experimētuz sumitur in corporibus ꝛ morbis.

¶ Capitulum. ij. de probatione medicaminū per experimenta in corporibus.

Certior probatio medicaminū simpliciū aliorūqꝫ qua exprimiť cognitio cōplexionis eoꝝ. Est via que sumiť ab experiēdo ea in corpibus infirmis ꝛ alijs: nisi qꝫ sūme necessariū est experiētiā esse cū diligētia ꝛ cautela: atqꝫ sub ꝯditiōibus qs describūt priores: quasqꝫ memit. G. in simplicium medicaminū libro que sunt octo. Prima est vt sit medicamē probandū vacuū oī qualitate accidētali vt ostendatur ei⁹ virtus ꝛ actio. Secūda vt sit ēt passio in qua probāda ē simplex ꝛ nō cōposita. Tertia vero vt si passiōes sibi cōtrarie eo medicētur quo animaduertatur cui ꝯferat. Quarta vt sit medicamen forti⁹ nō debilius ea: vt ostēdatur in eis manifesti⁹ actio. At vero quinta vt cōsideretur medicaminis actio: vtrū sit in calefaciendo aut refrigerando statim cū accipitur: aut lōgo post tēpore. Si eñ calefacit corpus lōge post cū ꝓo sumiť refrigerat sciendū calefactionē ei⁹ accītalem fore pari mō si refrigerat diu post calefaciat aūt statim cū sumiť refrigeratio ei⁹ per accidēs est. Sexta vt experiať actio ei⁹ vtrum sit omni tēpore ꝛ oī corpore. s. vtrū ne semper calefaciat aut refrigeret. si eñ sic est actio ei⁹ naturalis ē: sin aūt per accidens. Septima vt sit calefactio eius aut refrigeratio in corpore ad qđ refertur ꝛ nō in alio: nō eñ oꝫ necesse qꝫ est: si cicuta hominē refrigerat: vt refrigeret etiā merullos. illis ꝛeñ cibus est nō mortalis vene eteñ q̄ cibū ad cor eoꝝ dirigūt stricte sunt nec facile cicuta eoꝝ ad cor penetrat: q̄re decoquiť digestiōe plēa: mutaťqꝫ nā ei⁹ in calorē ꝛ alterať nā ei⁹ in nām merulloꝝ corpis Sic quoqꝫ nō oꝫ arbitrari eleboꝝ cū sit cibus turdoꝝ esse ēt hoīs. Octaua est q̄ discernitur inter cibū ꝛ medicamē. Medicamē eñ calefacit corpus ꝛ refrigerat q̄litate sua: at vero cib⁹ idē facit ꝛ ampli⁹: auget ꝛeñ corporis substātiā: ꝛ augmētat ꝑpter sui cōuenientiā illi. His igitur legib⁹ octo oꝫ experiaris medicamē in corporib⁹ ꝛ passionib⁹ sicut ait. Ga. ¶ Ego ꝗ̄z dico quoniā excellentior ꝓbatio medicaminū ꝛ experientia ad cognoscēdā eoꝝ cōplexionē est in corporib⁹ tēperatis. Si eñ in illis iuxta has cōsideratiōes ꝓbabiť: ostēdiť actio ei⁹ veloci⁹: itelliges aūt mēsurā ꝛ q̄ātitatē actiōis ei⁹ in corporib⁹ extra tēperātiā positis cū q̄ sit actio ei⁹ in tēperatis cōparaueris.

¶ Capitulū tertiū de ꝓbatiōe medicine ꝑ velocitatē alterationis ꝛ tarditatem.

Via autem secunda que sumiť ex velocitate alterationis medicaminis ꝛ tarditate ipsa ē qua significať calor cōplexionis medicaminis potētialiter. Si eñ medicamē facile altereť in nāz igneā ꝛ inflāmatur eo veloci⁹: calidū ē potentialiter nisi qꝫ hoc nō erit in oībus q̄ sunt huiusmodi. Sꝫ q̄ñ ē medicamē subtile suba: spissuz ptib⁹ ꝛ solidū nō disiunctū pōtqꝫ tūdi ꝛ cōteri dillgētissime: calefacit hoc oīmode. Qđ āt grosse ē sube aut rari corpis ignis veloci⁹ in suā trāsfert nāz. Incēdit ꝛeñ veloci⁹ illđ. Calor āt corpis hoīs nō efficit hoc īđqꝫ nō calefacit corp⁹ hoīs: hoc ītelliges ex duab⁹ reb⁹. altera oleū altera ꝓo cāna sicca ꝛ pili: ꝛ oleum q̄đē si mittať in ignē celeri⁹ īcendiť ꝛ inflāmať Si āt cathaplasmeť eo corp⁹ nō calefit ab eo velociter: sꝫ nec manifeste: oleū grossū ē suba q̄re ꝛ si tetigerit corp⁹ ex viscositate sua ꝛ grossitie sube inheret ei ꝛ difficiliter separať nisi post tēporis ꝓlixitatē: nō ꝛeñ pōt subtiliari ac

attenuari ab aere veloci⁹ vt dissoluatur: quēadmodū aquā a corpe imutatur et ad interiora corpis attingit: porro signū grossitiei olei sube et subtilitatis aq̄ sit tibi hec. Si eñ miscueris oleū et aquā et ad ignē vtrūq̄ decoxeris: aq̄ pri⁹ oleo ꝯsumitur pp sue subtilitatē sube. Cāna q̄z et pil⁹ si in ignē mittāt cōburūtur sub festinatōe q̄ minime corp⁹ hois calefaciūt duab⁹ ex cāis. Altera ē suba caloris. altera vo nā māei: ꝓpter subam quidē caloris: qm̄ cū ignis sit in vltimo subtilitatis et caloris facile imergitur corpibus quoꝝ ē incēdi: sic vt ad interiora eoꝝ sine difficultate ꝑueniat vnde et separat partes eorū subtiliat ac dissoluit et trāsfert in suā naturaz. Ceterū hois calor qm̄ debilis est vaporosus grossusq̄ nō cito operatur in hijs q̄ occurrūt illi nec in suā trāsmutat naturā porro in oibus q̄ faciunt corp⁹ necesse est corpis operari calorē vt trāsmutet ea i suā naturā. quo imutatōe illa corp⁹ calefaciāt. Altera erat cā ex nā materiei. Dico ꝙ qm̄ cana et pil⁹ nō possunt diuidi in minimas ptes ꝯterēdo intm̄ vt fiat puluis vt possit eos mutare in suā naturā corpis calor. Qua ex re cana derire corp⁹ calefac hoiuz pp qd tunditur et fit tanq̄ puluis. Hec itaq̄ ē via qua sigri pōt medicaminis virtus ex celeritate eius in ignem alterationis et alia.

¶ Caplm quartū de probatione medicine p velocitatem coagulationis et tarditatem.

Porro per viā q̄ sumitur ex celeritate coagulationis medicamis et difficultate ei⁹ intelligitur et significatur frigiditas ꝯplonis medicamis. Si sint eteñ duo medicamia in grossitie sube et subtilitate equalia qd citius frigore coagulatur fridi⁹ ē ꝯplone. Si vo duo q̄uis sint quoꝝ subtilitas sube et ꝙsities nō sit vna eadēq̄: sl q̄dē ē grossities vni⁹ cōsonās qualitati et quātitati friditatis ꝯplonis alteri⁹ coagulātur ābo eq̄liter p̄ter q̄ qd est grossius suba. opinatur q̄s magis eē coagulatū pp sube ei⁹ grosse soliditatē. Qd si frigus cōplexiōis vni⁹ magis ē sube alteri⁹ grossitie: et in hoc quoq̄ diuersa sunt fieri non pōt coagulatiōes vtroꝝq̄ eq̄li esse tpe. Sz eo qd grossius ē suba frigidius cōplexione festināti⁹ eē in coagulatiōe necesse ē cōtraq̄ qd minus frigidū et grossum tardius coagulari. Ad hūc itaq̄ moduz significatur virtus medicinis ex coagulatiōis celeritate et mora.

¶ Cap. v. de probatione medicamis p saporē.

Complexiōis et ꝟtutꝫ medicamis significatio q̄ ex sapore sumitur excellentior ē significatiōe odoris et colorꝫ: sapor etenim cōplexionis medicamis nunti⁹ est et substātie eius ꝑsepe etiā et actionis eius. At vero odor colorq̄ nō hmōi. Nos itaq̄ ordinē illum ꝑponim⁹. ¶ Dicim⁹ ergo sapores. viij. esse. Prim⁹ est dulcis. Scds ē vnctuosus. Tertius ē acerb⁹. Quart⁹ amarus. Quint⁹ pōgitiuus. Sext⁹ salsus. Septim⁹ pōtic⁹. Octauus asp vel dur⁹. Insuauisq̄ et qd nō hz saporem vnū tm̄ est nec anumeratur saporib⁹. Omne eñ qd obuiū est lingue necesse est aut aliq̄d facere in sensu ei⁹. i. gustu aut nihil et si q̄dē nullā inferat ei passionē vocatur isipidū vt ē aq̄ pura et terra simplex. cui nihil alioꝝ mixtū ē corporum imutās ei⁹ q̄litatē. Talia etiā sunt medicamina in q̄b⁹ terra aut aq̄ dn̄atur et q̄bus eq̄dem terrenositas dn̄atur vt tucia acadimia et espidagum amilū et silia. Quib⁹ vero dn̄atur aquositas ipsa humida sunt et viscosa vt est albuz oui. oleū lotū sine sale oleo vero cū aquositate in eo aeritas dn̄atur: albo aūt oui cum aquositate terrenositas dn̄atur hec ergo et similia his nihil inferūt sensui gust⁹. ¶ Ea aūt a q̄bus patitur gust⁹ si obuient lingue aut delectationē faciunt aut cōtrariꝫ q̄ q̄dem delectationem ꝯsona sunt et ꝯueniētia nr̄e hois et colligata ꝯplexiōi ei⁹. Et qd hmōi ē dn̄aturq̄ illi aquositas dicitur vnctuosum cui vo dn̄atur terrenositas vocatur dulce si vero et aquositas et terrenositas simul: vocatur badebānuz. i. qd nec vnctuosum nec dulce sz suaue. Et dulce q̄dē si fiat obuiū lingue iplet vacua lingue et lenit asperitatē sedat si quod fuerat mordēs delectatq̄ vnctuosum aūt est idem. Sed eius delectatio minor est. At vero suaue medium est inter hec duo extrema. ¶ Qui aūt sapores in sensum gust⁹ in iocūdū q̄d faciūt mordēt liguā: morsura vo spēs est diuisiōis iūcturarū: et qd hoc facit aut partes lingue multa stringit collectione: aut nimiū diuidit et qd q̄dē lingue sepationē iducit nimiā aut est substātia ei⁹ grossa et terrea: aut est subtilis et ignea. Et cui⁹ suba grossa ē et terrea: aut sepat ptes illas nō fortiter et lauat sine asperitate nolatq̄ salsum: aut separat partes lingue fortiter ita vt aspet asꝑitate nō modica et abluit plimum vocatq̄ amar. Cuius aūt substātia ē subtilis ignea facitq̄ in linguā morsurā magnā fortē vocat pōgitiuū. Qd vero cōgregat ligue partes aut est grossum et terreū: aut subtile aquosum. Et grossuz terreūq̄ ꝯgregat linguā coadunatiōe forti si cōstringat et exasperet et desiccet operaturq̄ fortius hoc vocatur in suaue vel gallicū. Si vo qd facit in lingua hoꝝ accidētiū min⁹ ē: vocatur vel pōticū qd est et aquosū faciēs in lingua morsurā imergitur sube ei⁹ sine calefactiōe vocatur acerbū. Ex his igitur q̄ dicta sunt claret. viij. eē sapores vnctuosuz. s. dulce amaꝝ. salsū. pōgitiuū. pōticū. isuaue. acerbū. Qd aūt sapore caret iter sapores assignatum nō est. Oē ergo dulce calidū ē tēperati calorꝫ:

quare ⁊ laxat ⁊ maturat nõ ꝟo multū calefaciēs. Oē nāq; vnctuosuz aq̄suz ⁊ aereū: q̄re humectat laxat. emollit sine calefactiōe. ¶ Oē āt amarū igneū ⁊ terreū: q̄re ⁊ purgat meat⁹: aperit opilationē: mūdat: īcidit grossitiē: calefacit mediocrit. ¶ Salsuz āt oē terreū calm ⁊ siccū nō igneū q̄re mūdat ⁊ stringit sine calefactiōe forti. ¶ Ceteꝝ pūgitiuū est calm ē fortisq; caloris ⁊ igneū vnde ⁊ subtiliat purgat: cōburit pp multitudinē calefactionis ei⁹. ¶ Oē porro insuaue asperū ⁊ pōticū frigidū est ⁊ terreuz: ideoq; coadunat ⁊ inspissat poros ⁊ expellit ⁊ ingrossat refrigerat ⁊ desiccat. ¶ Ceteꝝ acerbū oē aquosuz fridū ē ⁊ subtile: vnde ⁊ incidit subtiliat ⁊ apit opilatiōes: purgat meatusq;: refrigerat desiccat ⁊ expellit. ¶ Sciēdū aūt qm̄ q̄ dicta sunt de calore ⁊ frigore hūiditate ⁊ siccitate q̄ diximꝰ i vnoq̄z corpoꝝ saporē hñtiuz nō ꝑm eādē quātitatē sunt s꞉ i his q̄dē eq̄liter calor ⁊ frigidus diuersa ꝟo sunt humiditate ⁊ siccitate ⁊ ecōuerso: quedā vero equalia humiditate ⁊ siccitate. diuersa in caliditate ⁊ frigiditate: q̄dam quoq; diuersa ab alijs in quantitate vniuscuiusq; qualitatis sed suo modo. ¶ Oē suaue cōpositū ē ex. iiij. elemētꝭ. Et acerba ⁊ pōtica equalia sunt frigore: nisi q᷑ pōticū grossuz est ⁊ terreuz: ⁊ acerbū subtile aquosū. Hoc ostēditur duobus modis. Alter est ꝑ sensuz: alter ꝑ collōnē. Per sensuz qm̄ videmꝰ in sui principio oēs fructus pōticos eē ⁊ isuaues siccos. similesq; nature arboris eoꝝ: vt vuas coctana poma ⁊ similia q̄ cuz transierit tēpus hūectantur ⁊ fiunt q̄dam quidē acerba: ab hac inde mutantur paulatiz donec cōpleantur ⁊ maturētur fiuntq; dulcia. Quedā aūt trāseūt ad dulcorē sine acerbitate: vt fructus palmarū. poma dulcia ⁊ oliue. Maturitas autē fructuū est per calorē naturalē qui est in substantia fructus ip̄ius sed ⁊ ꝑ calorē exteriorē qui ē calor solis. Cum sint ergo sapores ponticus ⁊ insuauis vel asper: fridi ⁊ grossi: sitq; transitus eorum ad acerbum ꝑ calorez: scimus qm̄ id qđ ponticum est subtiliauit calor vt fieret acerbuz. Collatione qm̄ asperi ⁊ pontici diffusio in corpus tarda ⁊ maior ē eoꝝ actio in corporibꝰ coadunare ⁊ dēsare ea: hoc aūt signuz est grossitiei ⁊ friditatis eoꝝ: ⁊ qm̄ frigiditatis est condēsare: ⁊ grossi non diffundi velociter. Acerbū autē diffunditur in corpus velotius ⁊ immergitur profundo: atq; hoc est signū subtilitatis eius ⁊ que significātiora sunt subtilitatis: acerbi sunt qm̄ generatio eius est ꝑ calorē debilē qui nō potuit ematurare illud in quo fuit: nec ꝑmutatur quēadmodū etiam accidit epulis sī digerat illas calor stōi digestione plena vt inde acescant: qñ vero debilis est calor ⁊ deficit oīo a digōne: nec oīo imutat illos non acescūt vt cōtingit in liēteria. Amplius autem videmꝰ lac ⁊ vinū subtile ⁊ q̄ sunt silia sī frigꝰ multū sit nō acescūt. Si vero ponank in calo aere acescere ide est ergo nō iueniri acerbum fortis friditatis qm̄ eius est gñatio ex calore. Sic q̄z nō est repire aliqđ medicamē q̄bꝰ dñatur frigꝰ acerbū. Atq; hoc est signū ea q̄ aspa sunt ⁊ pōtica terrea ⁊ grossa esse q̄ ꝟo acerba subtilia ⁊ aquosa. Qđ aūt dulce ē aut amarū calꝫ ē nisi q᷑ dulce. c. est ⁊ humiduz tēperate. Silr ⁊ vnctuosum. amaꝝ ꝟo fortioris est caloris q̄ꝫ dulce ⁊ sicciꝰ hoc itelliges duobꝰ modis alter est ꝑ sensum alter ꝟo ꝑ collōnē per sensum qm̄ videmꝰ oīa hūida sī mixta sint sī decoq̄t ea calor nālis q̄ in eis est aut exterior a nā eiꝰ vt ignis ⁊ sol dulcorātur ⁊ siq̄ dē excesserit in eis calor dñari icipit amaritudo i eis sicut ē in melle cōivideri ⁊ melle dactilico. Si em̄ ineterescāt desiccak calor eoꝝ nālis fitq; in eis amaritudo: sic q̄z sī superexcesserit in eis ignis decoctio: trāseūt etem̄ in amaritudinē. Ex collōne ꝟo quēadmodum videmꝰ dulce ⁊ amaꝝ emūdātia sordes nisi q᷑ mūdatio q̄ est in dulci tēperata est ⁊ eq̄lis nō sepans isicturas aut ꝯtinua s꞉ ē delectabilis ⁊ hūida amarum aūt ⁊ ip̄m mūdat ⁊ lenit fortiꝰ intm̄ vt et ꝯtinua sepat cū lesiōe ⁊ abominatiōe hoc aūt sigt ipꝫ eē terreū grossum ⁊ siccū. Sigt q̄z rei amaritudo q̄ neq; putrescere neq; ꝟmes ꝑducit. ¶ Pungitiuū ꝟo ⁊ amaꝝ ip̄a q̄q̄z. c. s. ⁊ sic nisi q᷑ pungitiuū fortioris est caloris ⁊ subtilꝰ suba sed ⁊ igneū iōq; comeditvrit ⁊ liq̄facit amaꝝ aūt minoris est calitatis pungitiuo est etem̄ grossum ⁊ terreū iōq; siq̄s eo vtak exterius mūdat lenit ⁊ purgat comedit supfluas carnes in vulneribꝰ. Si ꝟo bibak icidit superfluitates grossas apit opilatiōes venaꝝ: vñ ⁊ ꝓuocat mēstrua adiuuatq; sputo hūiditatis grosse a capite ⁊ pectore ꝓdest epilepsie incidit grossum humorē diffundik nāq; velocius tāq̄ ⁊ pūgitiuū nec ꝓhibek trāsmitti sicut pōticū ⁊ asperū. Porro salsum ip̄m q̄z terreū est ⁊ calidum sed minoris caloris q̄ꝫ amarū. Hec sunt que volebamus ostendere de via significationis complexionis vniuscuiusq; medicaminum per saporem.

¶ Capitu. vj. de cognitione medicaminū per odorem.

Equitur tractatꝰ ꝟtutis medicaminū sī significatiōis ꝑ odorē. Sciēdū ergo qm̄ plēs faciūt vapores passiōe in odoratu quēadmodū ⁊ in gustu. Acetū nāq; ⁊ oīa acerba aut pūgitiua vt cepa ⁊ allium ledunt sensum odoratꝰ nō minꝰ fere q̄ꝫ gustꝰ. Eodē q̄z mō ⁊ in oībꝰ alijs scđm maiorē ptē ea q̄ mouēt sensuz gustꝰ mouēt ⁊ odoratꝰ vñ ⁊ ē iuenire plīma q̄ nunq̄ gustauit hō propter fetiditatem eorum vt est sterquilinū

⁊ alia fetidi odoris: q̄ norūt tamē hoīes cuius nature sunt ex odore eoꝝ quare ⁊ nolūt degustare ea: ꝓpter copiā certificationis que puenit ex eorū odore ad eos. Sunt autē et alia quoꝝ odor non predicat naturā eoꝝ: ⁊ hec aut sunt diuersa nā aut priuata odore. Que aūt diuersa sunt natura iocūdi sunt odoris et maxime rosa. gust⁹ ꝗ̄ eī ei⁹ diuersus ē ab odore manifeste valde: nō eñ cōcordat significatio gustus ⁊ sig̃ odoris in rosa. cui⁹ rei cā ē qm̄ rosa varia est ⁊ nō cōsiliū ptiū ⁊ gust⁹ quidē eius cōposit⁹ est de amaro ⁊ aspo insuauiꝗ̄ ⁊ aq̄so: ⁊ pars ei⁹ amara calīa est ⁊ subtilis pars ꝟo aspa ⁊ frida ⁊ grossa. At ꝟo aq̄sa varia in sapore media inter subtilē ⁊ grossuz. sūba ꝟo rose odorifera ē vaporosa ⁊ dissoluta a corporib⁹ odoriferis iocūdi caloris: vapor aūt generaꝛ ex calore: nec vero soluiꝛ vapor ab oībus odoratis partib⁹ odor eñ rose nō sig̃t nisi calidū quidē subtile in oībus ei⁹ partib⁹ tm̄mo do. Sic ꝗ̄ȝ que odorē habēt calīa sunt: qđ cum ita sit sig̃tio nature rerū iocundaꝝ odore q̄ ex odore sumiꝛ fida nō est maxieꝗ̄ rose. Que autē odorē nō habēt vt salsa ⁊ dulcia nō manifestaꝛ nobis virt⁹ eorū nisi p saporē. Que eteñ odore carēt aut priuata sūt odore: qm̄ vapor q̄ ab eis soluiꝛ min⁹ validus est ⁊ in vltio paucitatis: aut qm̄ vapor ab eis solut⁹ nō ꝯsonat odoratui in tēperātia inter subtile ⁊ grossum: hinc igiꝛ est ꝙ amara ⁊ pūgitiua pp sue subtilitatē sūbe odorifera sunt odorib⁹ cōsonis saporibus eoꝝ. Salsa aūt ⁊ aspera odore priuata manēt: hec eñ due species sūbe grosse sunt substātie: ⁊ aspeꝝ cū grossitie substātie frigide est ꝗ̄ȝ cōplexiōis: q̄ etiā de cā nll's ab ea dissoluiꝛ qđ asperi ⁊ gallici saporis est: ac salsi vapor qui perferat quo significetur cōplexio rei ad odoratus sensum odorē. Porro odorē habentium odor designat quoniā ⁊ subtilis sunt substātie eoꝝ ⁊ calide complexiōis: nō tamen certa est significatio ꝙ sit substantie eoꝝ subtilitas aut calor cōplexiōis: iōꝗ̄ iudiciū complexionis rerū ex odoribus minime fide esse perpenditur.

¶ Cap. 7m. de ꝓbatiōe medicaminū p colorē

Significatio āt de colore medicaminis cōplexionē demōstrās subest odori: signa ꝗ̄ eñ q̄ ab eo sumunꝛ debilia sunt: inueniunꝛ nāꝗ̄ in vnoquoꝗ̄ colore cōplexiōes calide frigide sicce ⁊ hūide p eū tñ significatur habitudo cuiusdā rei ab alia vt significanꝛ plurima seminū ⁊ cepe ⁊ succi p colores eoꝝ: queadmodū cepa cōmunis a cepa ansali ⁊ qm̄ q̄cunꝗ̄ eaꝝ alba sunt minoris sunt caloris q̄ vero rubicūdiores maioris caloris. Sicquoꝗ̄ se habet res ⁊ in cicere ⁊ faseolis ⁊ lauresis: q̄cunꝗ̄ eñ hoꝝ alba sunt frigidioris sunt cōplexionis: que aūt rubicūdiora ⁊ nigra minus frigida ⁊ magis ad calorē inclinātia: triticū quoꝗ̄ si sit rubeū signū est declinatiōis ei⁹ ad calorē. Si ꝟo albū magis ad frig⁹ inclinaꝛ. Hec ꝗ̄ sunt vie ⁊ regule quib⁹ medicamina ꝓbantur simplicia vt sciaꝛ cōplexio eoꝝ ⁊ virtus.

Qualiter virtus medicaminū inuenta fuerit p experientiā ⁊ q̄liter ipa in hominib⁹ fieri debeat experientia In vsu experientie medicaminū in corporib⁹ multā oꝫ eē cautelā ⁊ diligentiā. In experiendis ꝗ̄ eñ medicaminib⁹ in corporib⁹ hominū pericula aīaꝝ sunt: nō eñ pōt eē experimētator securus ab his que mortifera sunt q̄ dum ꝓbare nititur ignorat peritꝗ̄ hō in cui⁹ corpore ꝓbari debuerāt q̄re oꝫ cōmodūꝗ̄ ē quēpiā medicoꝝ vti medicaminib⁹ q̄ inuēta sunt: queꝗ̄ necessaria sunt sanatiōis cuiusꝗ̄ infirmitatis: nec vti experimētis in corporib⁹ hoīuz: et aīaȝ eoꝝ fallere: neꝗ̄ eñ oīa medicamina q̄bus vtūtur medici cognouerūt priores experientia in corporib⁹: imo quedā eoꝝ in q̄busdā cāis contigit agnosci cui⁹ essent actiōis in corporibus passiones habētibus. cuius. s. vtilitatis ⁊ nocumēti: experti eteñ ea sunt i alijs corporibus donec eoꝝ illis claruit actio. Contigit nāꝗ̄ illis nō nullis tpibus videre hoīes quedā medicamina vel cibos sumētes q̄bus calefierēt: aut refrigerarenꝛ: queꝗ̄ ēt hūectabāt illos aut desiccabāt: aut ꝯferebāt illis aduersus morbos q̄ acciderāt: aut lesiōes alias quare ⁊ seruauerūt hoc ipm in alijsꝗ̄ ꝓbauerūt hoībus semel bis aut ter. Cuȝ ꝗ̄ viderent idē sepi⁹ facere ascripserūt cōplōni illi eiꝗ̄ vtilitati aut nocumēto rē expertā seruātes ⁊ statuētes apud se ⁊ memorie litteraꝝ tradentes. Sepe quoꝗ̄ ꝯtigit illos in somnijs videre huiusmodi medicamē huic conferre vtilitati expertiꝗ̄ sunt. Cognitio aūt veꝝ eē contulerunt ad illud illā vtilitatē seu nocumentū litterisꝗ̄ vt seruareꝛ tradiderūt. Viderūt ēt irrōnabiliū animaliū q̄dā mederi q̄ in eis erāt passiones q̄busdā medicaminib⁹ vsiꝗ̄ sunt illo ēt in homine ⁊ contulit: vñ hypocras clisteris sciaȝ extraxit ab aui q̄dā marina quā viderat nō paucā comedisse pisciū copiā: q̄ vt impleta erat et nocuit: acceptam maris aquā ore: rostro ano imisso viscerib⁹ iniecit ⁊ intestinis exinanitūꝗ̄ ē qđ comederat: qđ cū in aue vidisset imaginatus ē clistere: expertusꝗ̄ veꝝ eē deprehendit. Usus ē ergo in eo cui⁹ stercora in visceribus erāt inclusa euacuauitꝗ̄ ⁊ seruauit. Amplius vipere ⁊ serpentes hieme frigidisꝗ̄ temporib⁹ in cauernis inclusi sunt terre supine super dorsa sua iacētes vñ ⁊ obtenebrātur oculi eoꝝ ⁊ debilitatur visus. veris āt tēpore egresse plātas rimantur feniculi: quas cū comede-

rint oculosq; illis fricauerint cedunt tenebre que in antris terre acciderāt: visusq; exacuuntur: hec cū vidissent medici sunt vsi ⁊ ipsi succo rasianagi ad cōfirmādū ⁊ ad tuēdū visum imiscētas illū oculo℞ medicaminib⁹ inuētaq; ē ei⁹ actio ac vtilitas laudabilis. Et dr̄ qm̄ ancipitres q̄rūt vētrē auis q̄ grece dr̄ idonicos rimāturq; quā cū cepint ⁊ comederint de epate ei⁹ sedat̄ dolor de vētre eo℞. Sūt ⁊ alia que longū ē enumerare q̄ que ab aialib⁹ priores medici abstraxerūt irrōnabilib⁹: hoc itaq; mō experti sunt medicamina in plurib⁹ corporib⁹ hominū: perpauca aūt ꝓposuerāt experiri in corporib⁹ nisi quas diximus precederet eē. ideo ⁊ que hui⁹ artis sunt nō cōprehēdim⁹ breui ꝫ lōgo tēpore ⁊ multis milib⁹ anno℞ ac expimētata multo℞ a milib⁹ hominū. Priores em̄ ea que experiebant̄ nociua aut vtilia statuebant scđm experientiā tradētes posteris: sequaces quoq; pari via experiebant̄ que expta sumatim firmata adiecerūt ad sciaꝫ postero℞. hoc itaq; mō qui p̄cedebat experiēs aliq̄ sequēti se mādabat sic se priores habuerūt in expimentis illis donec lōgo tpe necessaria collecta sūt q̄bus nūc ipsis nostri vtūtur medici: multa q̄ꝫ nostri tpis hoibus expimēto cōtingerūt cōtra quasdā valētia passiōes quo℞ ātiquis nō fuit agnitio: sunt em̄ in regionib⁹ heuar scorpiones q̄dā pui q̄ vocātur gerare qui cū momorderint hominē īpossibile erat illū morte liberari: sicq; se res habuit multo tēpore. Sꝫ postq̄ in nostra tēpora vētū ē incidit illis experimēto sanguine minuere hoiem hora pūcture auferūtq; de sanguie mēsura cōpetēti ꝓpināt q; cōphore illi exagiuꝫ vsq;. ꝫ. b. sanatur itaq; morte liberat⁹: sic fortasse ꝯtingit post nos futuris expiri q̄dā vtilia q̄dā nociua q̄ vt cognouerint vtilibus vtātur lesuris supersedentes: q̄re nō expedit ꝓponere cuiq; experiētiā medicaminū in corporib⁹ hominū: est em̄ fallēs. vn̄ hypocras in libro aphorismo℞ ait vita breuis ars ꝟo lōga: tēpus aūt acutū: experimētū ꝟo fallax ⁊c̄. hoc iō vt doceret hoies se ea de causa ad librū aphorismo℞ faciēdū vocatum esse quo cōfirmaret ea q̄ antiqui ꝓbauerūt sapientes iuicē succedēdo firmauerūtq; i libris post eos futuris cū nō sit possibiliū aliquē hoiem oia q̄ necessaria sunt sue vite spatio per experimētū cōprehendere: tā ⁊ si ceteris lōgior eēt vita nāq; hois minime ē sufficiēs quo experiatur oia necessaria huic arti pp ei⁹ ꝓlixitatē hominisq; vite breuitatē collatione ad artē: neq; em̄ cōmodū est medicū vti experimētis in hominū corporib⁹: fallax em̄ hoc in aiab⁹ eoruꝫ. Quare approbet oia q̄ añ illū ceteri vel ipe expertus est in lōgitudine vite sue: ne forte cogātur hoies ad experiendū fallatiā aia℞: q̄ cum ita sint experientia in corporib⁹ hominū fallax est. Nec p̄ter mittere ea q̄ inuēta sunt ⁊ experimēto cognita eo℞ vtilitate nō breui tēpore. Cete℞ si necessitatē ad alicui⁹ cognoscēdā medicamīs virtutē vrgearis: nō anticipes illō in corpore experiri nisi prius ⁊ odore ⁊ sapore exptus sis ne forte de mortifero℞ sit medicaminū numero: odor nāq; si sit abominabilis ⁊ plurimū asp portēdit malitiā ⁊ nocumētū medicaminis in corporibus hoiuꝫ: sil'r ⁊ sapor si fuerit medicaminū corpo℞ corrumpentiū facit in corporib⁹ corruptiōes cōmotiōes ⁊ conturbatiōes. Manifestat nāq; nocumēto℞ eius q̄dā: q̄re nō expedit illō cuiq; hoium dari: nec imittere corpori. Si aūt medicamē q̄duis minime vite nociuū noueris ⁊ volueris in corpore hois experiri poteris hoc sub cōditionibus que posite sunt.

¶ Capitulum. 8m. de virtutibus secundis.

Ostendimus explanauimusq; regulas q̄b⁹ ꝓbāda sunt medicamina significādaq; eo℞ virtus prima. s. cōplexio. Nūc aūt cōmemorabimus significatiōes ꝟtutis scđe que ē maturans. emolliēs. solidās. arctās. aperiēs opilationes ⁊ emūdās. rarificās. inspissans. subtiliās. apiēs ora vena℞ ⁊ stringēs ea. vrēs ⁊ minuens carnē. ⁊ adducens eā. cicatrizās. attrahēs ⁊ soluēs. q̄ ē. s. cōtra venena: doloresq; sedās ac mitigās. Dico ꝗ qm̄ sig̃ q̄ ꝟtus hec designat̄ ē ex cognitiōe quātitatis vniuscuiusqꝫ cōplexiōis medicaminū: qm̄ ⁊ em̄ nō ē cōplexio. caliditatis. frigiditatis. siccitatis. ⁊ humiditatis. in medicaminib⁹ vna: data ē virt⁹ cuiqꝫ q̄dā q̄ carēt alia factaqꝫ sūt q̄dā maturātia q̄dā emolliētia alia q̄ꝫ q̄℞ hoc loco mētio fiet qđ cū ita sit nō ē op⁹ medicamia q̄℞ ē vna ꝟt⁹ enumerare: ꝫ cōplexionē p quā medicaminibus ea ꝟt⁹ ꝯfert̄ oñdem⁹: vt si q̄n op⁹ erit medicamie ei⁹ ꝟtutis: assumam⁹ de medicaminibus q̄ illi⁹ sint cōplexiōis: vt medicamē maturās. s. qđ sanguinē cōgregat: ē em̄ cal'm ⁊ hūidū tēperate. Et queadmodū medicamē aperiens opillationē ac subtiliās. Sic ⁊ oia medicamina q̄b⁹ sūt actiōes ⁊ vtilitates adepte sūt q̄litate hui⁹ cōplexiōis sicut hoc loco dicem⁹ incipientes a medicaminibus maturatiuis.

De medicis maturatiuis.

Ois mutatio q̄ ē i corpe aialis triplicit̄ fit. Pria q̄đ p nālē calorē in bonā mā℞ ⁊ ꝯueniētē ipsi q̄ dr̄ digō. Scđa q̄ꝫ q̄ ē ex calore extra nām in malā ⁊ minime cōueniētē materiā ⁊ dr̄ putredo. Tertia vero ho℞ media. s. bone q̄ est digestio ⁊ male que ē putredo: hec quidē est coadunatio materie cū velit nā bonā facere mām: ⁊ vertere in habitum naturalē: nec possit aut ꝓpter malū materie aut qm̄ extra naturā ē illā trāsmutat lōgitudine tpis

in primũ nature mēbrorum primorum habitus. Et quoniam hic habitus nō perficitur nisi caloris virtute naturalis, quod est. s. tēperatus calor. Sūt medicamina que adiuuant maturitatē et decoctionē tēperate cōplexionis: aut prime illi circa calorē inclinata. Unde et vtimur in eo adunāda sanie duorum altero medicamine: aut calido et hūido tēperate: similisque cōplexioni corporis vt est superfusio tēperate caliditatis aque calide: aut farina liligi decocta cū oleo et aqua. Aut phahe helbegi decocto cū oleo et aqua et similiaque. Aut vtimur medicamine opilanti poros et prohibente ab eis naturalē calorē ac arctantē eū intra apostema vt operetur in materiā et maturet illaz vt est pinguedo hircorū et anatis ac butirū. Quando autem est apostema plurimi caloris tēpusque estas vtile est illi semē psillij in aqua tūsi oleum quoque arctat calorem intus apostema. Aut etiā vtimur medicamine vtrāque habitudinē habētē. s. tēperantiam caloris et viscositatez opilantem poros: vt est semen lini et semē merule et semen thesastrē in alseafe fremi et cepe narcisci trita: et facit idē blitus cuz oleo decocta oliue: aut sisami si emplastrizatur ea et sit tepida. Cū vero corpus erit extra tēperantiā caloris: oportet medicamē esse calidū eadē mēsura quā corpus a tēperātia inclinatur in calorē. Cauēdū tamen est in colligēda sanie vti medicaminibus calidis et siccis: his quoque que plurimi sunt caloris. hec enim dilatāt porros et nālem dissoluūt calorē et mām desiccant. Hoc est quod te scire decet de medicamine maturanti: et nos exponemus oia medicamina cū curatiōe apatū dicemus.

¶ Capitulum. ix. de medicinis emollientibus.

Mollientia vero medicamina oportet ex ratione cause mēbrū indurātis fieri. Durities etenim mēbri modis fit multis. aut siccatur aut sinodatur cā frigoris: aut extēsione accidēte ex repletiōe aut si tres hee in vnū conueniūt cause. Et que quidē durities accidit cā siccitatis egruz cura medicaminibus humectātibus. Qui autez ex nodatiōe per frigus caloris opus est medicamine calefaciēti. At que extēsione cā repletiōis: aut refrigerātibus opus habet vt expellatur māteria: et quod arctat a mēbro: aut calefacientibus et dissoluētibus hūiditatē que re educūt eā per vapores aut denique medicaminibus desiccātibus: et leniētibus. hoc enim duobus modis prodest: aut quoniam desiccat humiditatē que est in porris mēbri: aut quoniam imutat totū mēbruz in siccitatē. Et medicamina que duritiē aut a siccitate factā: aut ab extēsione accidēti per repletionē sanāt non emolliētia sed hūectātia dicuntur et euacuātia. Que autem proprie dicuntur emolliētia sunt ea que curāt apostema solidū quod dicitur scliros: et nodū que est in vltimo lacertorum et cordarum quod fit ex flegmate grosso sed nō desiccato. hec enim oia medicaminibus egēt calefaciētibus et desiccātibus sine extēsione tamen sic vt in scđo sit eorum calefactio gradu. In primo autem que habent humectare hoc ideo quoniam si medicamē sit fortis calefactiōis et desiccatiōis soluit hūidū quod est in māteria et subtiliat quodque superest fit durū. s. et lapideū difficile deinceps curatiōi. Accidit enim illi quod luto excocto igni vt fiat testa lapidea. Propter hanc igitur desiccationē oportet quo curatur apostema durum medicamē nō magni esse caloris aut siccitatis sed nec vtriusque simul habēs: sed sicut significauimus vt apostema paulatim et tēperate soluatur. Simul autem est aduertēdū vt sit medicaminis calefactio et desiccatio sumpta ex quantitate soliditatis apatis vt si pauca quidē fuerit apostematica durities illi soluatur dissolutiōe vt est adeps caprarū et galline. Si vero solidior curetur fortioribus his ad soluēdū qualis est anserinus adeps et caprarū: ac adeps taurinus fortior est eo quod est caprarum: nisi quod subest ei que caprorum est et post illum adeps ceruinus post quod medulla vitula et huiusmodi alia dissoluētia: hec enim oia calida sunt et sicca tēperate. Eminētius autem horum et melioris dissolutiōis quod recēs est et nō salsum quantitatisque enim inuenterascēt hi adipes magis desiccatiui sūt et acuti. Et fortius oibus his ad dissoluēdū est maccalū quod de siculis affertur partibus et muchaha et quimum et segum et oleum vetus. oleum sisami et adeps porcinus infusus facit hoc probe.

¶ Capi. x. de medicinis solidatiuis.

Solidantium autem medicaminū habitudo contraria est emolliētiū qualitati. Cū enim sint emolliētia medicamina ca. et sic. oportet esse que indurāt frida esse et hūida vt est helbahalē et semē psillij ac portulaca. et tahelebū. hec enim oia indurāt coagulatiōe frigiditatis meri et prohibitiōe eorum que dissoluuntur. at vero refrigerātia et desiccātia ipa quoque indurant mēbruz nisi quod siccitatis est dissoluere quadam dissolutione.

¶ Capi. xj. de medicinis opilatiuis.

Opilantia autem meatus ea sūt que obturant poros et meatus et nō dissoluuntur ab eis facile et hec medicamina oportet esse frida et viscosa terreaque sine morsu et acumine. Id enim quod mordet facile a meatibus emittitur aut dissolutiōe et liquefactiōe alicuius substantie mēbri attrahendo humorē a profundo eius.

¶ Capi. xij. de medicinis aperitiuis.

Vero apiētia medicamina contraria sūt opilātibus: oportet namque illa esse subtiliātia et icidētia in quibus ēt fit emūdatio vt medicamina amara et elimātia: hec enim omnia purgant et aperiunt tranductus intus et foris. Si autem simul parum pontica. naturalis calor modicum eorum habet operari de foris eo

q meatus cutis strictí sunt:ꝑ pōticitas nāq; eoꝝ opilat porros qm̄ stricti sunt ꝓhibetq; ꝟtutez emundātē ad ꝓfunda mergi. Ceterū̄ actio eorū interiorib⁹ hac in pte.s. epate splene ⁊ renibus ⁊ oib⁹ viscerib⁹ valida est:qm̄ q̄.sūt in his meatus lati sūt locis:pōticitasq; ꝯfortat ora venarū:adiuuatq; ea ad effusionē p corp⁹ ꝟtutꝫ apientis.hinc ē est q absinthium si vtat q̄s eo in iteriorib⁹ manifestissime ꝓdest in purgatione ⁊ aperitiōe pp eā q̄ in eo est amaritudinē ⁊ pōticitatē exteri⁹ aūt nō sic opaꝛ. In q̄b⁹ vero est amaritudo ⁊ bauraciāitas sine pōticitate purgāt ⁊ aperiunt oēs meat⁹ ⁊ venas interius vt est nataronū.Sic etiā facit oē in quo est inuenire amaritudinē ⁊ emūdationē vt lupini amigdale amare.semē bengere: radix sisani:esamā iuniei: facit hoc idē siſium ⁊ quisumū ea que est illis amaritudine. Est aūt horū oiuz medicaminū incidere ⁊ subtiliare hūores grossos ⁊ viscosos maximeq; q̄ sunt in pectore ⁊ pulmōe collecti.Inē nēpe illis valida ad hᵉ mēbra curāda actio intm̄ vt māz purgēt i opilatiōe quoqꝫ epatis ⁊ splenis pulchre hec eadē operātur nisi sit opilatio fortis q̄ etem̄ ē in splene opilatio eget medicamibus his fortioribus vt sunt radicū cortices capparis ⁊ scolocōdriō.ansali.⁊ cortic.radicis tarse:hoꝝ em̄ oim vsusē in opilatiōe epatis simpliciter ⁊ splenis in opilatōe mixtoꝝ cū aceto ac decoctiōe i eo. In passionib⁹ pectoris ⁊ pulmōis decoquanꝛ cū aq̄ ordei ⁊ bibanꝛ cū melle ⁊ squingibin.

De medicinis mundificatiuis.

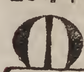
Medicaminū āt emundātiū genus ei⁹ ē idē qđ ⁊ apiētiū actioq; eoꝝ eadē ſꝫ debilior ⁊ hoꝝ medicaminū est emūdare sordes q̄ sunt in sußicie corpis lētiginē extirpare maculas vulnerū ex cute ablue re vt ē semē melonis lenticule cortex: ⁊ radix cānarū exusta coclee cōbuste ⁊ oē coriū aialis qđ coclea claudiꝛ ⁊ spuma maris:stercora meruloꝫ q̄ in riso iueniūtur ⁊ in virebegū ⁊ amigdale dulces.elleboꝝ albū.ordeū ⁊ faba.⁊ similia.hec nāq; medicamina olā hanc operātur actionē ꝟtute emūdāti q̄ est in illis queadmodū faciūt ⁊ apiētiū meat⁹: nisi q in his vis pōticitatis nō ē:nec est illis possibile aperire opilationem ac subtiliare humores grossos.

Capitu.xiij. de medicinis dissoluentibus.

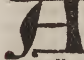
Erū autē medicamina dissoluētia sunt que porros ⁊ cutē aperiūt que ⁊ opꝫ calefacientia ⁊ desiccātia esse calefactio em̄ laxat ⁊ soluit substātiam in corpore:non tamē multe calefactōis ea opꝫ esse:sed nec acuta.hec etenim si obuiēt corpori fit horror:sed neq; fortiter desicantia sint : generant nāq; ⁊ hec infirmitatem:nec vero cum calefactōe ⁊ desiccatōe grosse sint sube etem̄ q̄ hmōi sunt medicamia vrūt.Sūt aūt hec vt camomilla.cathemia ⁊ scarica radix.fuliges. ⁊ oleum de his sumptum oleum oliue vetus.sihū cōbustum ⁊ similia.

Capi.xiiij.de medicinis inspissantibus.

Edicamina aūt q̄ꝝ ē spissare ea sunt q̄ dēsant porros corpis ⁊ iudicanꝛ ꝯtraria rarificātib⁹.s.frida ⁊ hūida ⁊ aquosa corp⁹ nō ita ispissantia vt opilēt ſꝫ ispissant tēperate.Sunt ꝟo q̄ faciūt hec aq̄ de sempuiua portulaca.escheca recens. semē psilij ⁊ oia q̄ refrigerāt sine desiccatiōe. Si vero vtaris folijs lessali ⁊ papauere ⁊ benego moderata q̄titate spissant corp⁹ ⁊ stringunt porros eius nec vero opꝫ vsum eorum plurificare cauendum est enim emothon.

Capi.xv.de medicis apientib⁹ ora venaꝝ.

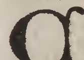
At vero apientia ora venarū medicamia calida sunt ⁊.s.ꝯplonis grosse sbe nisi q opꝫ q̄titate caloris eē q̄ nō vrat:vt sunt allea.cepa.fel taurinū.oleum aqualia similiaq; hec enim omnia ora venaruꝫ opiunt que sunt in ano.

Capit.xvj.de medicis strigētib⁹ ora venaꝝ.

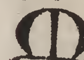
Tringentia āt ora venaꝝ fri. ⁊ sicce sunt:cōplonis grosse sube q̄ pōtica sunt sine morsura grossa etem̄ medicamia nō diffundūtur p meat⁹ ꝯgregantq; ⁊ spissant sue ꝯplonis frigore ora venarum ac meat⁹ sunt hui⁹ q̄litatis galla.gelmaꝝ.carice. nebatite.cortices exteriores.glādiū ⁊ his silia.

Capi.xvij.de medicinis vrentibus.

Omburētia medicamina sūt q̄ꝝ ē i vltio caloꝫ ꝯplo ⁊ in sba eoꝝ q̄sitaties hmōi si obuiēt corpi succēssionē repēte faciūt:nimia sui fortitudie caloꝫ:remanētq; i eo ꝑ suā grossitiē ⁊ ardēt illđ acuaꝛ vt ignis combustio hic enim si semel obuiet corpori vrit fortitudine sui caloris. Sic ⁊ ois magna mutatio si accidat corpi semel statiꝫ eius sentitur nocumentum ⁊ infirmitas maior.

Capi.xviij.de medicis putrefaciētibus.

Edicamia ꝟo putrefaciētia et ipsa vrētia sūt subtil' sbe nisi q eoꝝ exustio fortꝫ nō ē.liq̄faciūt āt carnes aut sine dolore aut cū modico.Cū.n.fit mutatio eoꝝ n̄ semel sič ꝯburētiū nec fit succēsio eorū:ḡuꝫ sič eoꝝ q̄ st ḡssa ⁊ fortꝫ caloꝫ:nec sētiꝛ ab eis lesio mlta:iō facta sūt nō vrētia:vt ē auripigmētū croceū ⁊ rubeū vocaturq; hoc medicamē putrefaciēs nō q ip̄m putrefaciat ſꝫ p mutationē ac silitudinē putridi.putredo autē

fit per calorem et humiditatem: eritque mēbrū putridum ferens odorem.

¶ Capl'm.xix. de medicinis liq̄facientib⁹ carnē.

At vero liquefacientiū carnē medicaminum virt⁹ ē q̄ et putrefacientiū nisi q̄ de viliores sunt actiōis: his vtēdum est medicamib⁹ in carne q̄ crescit in vulnerib⁹ q̄ sunt in manifesto corporis superflua et excedēs mēbri supficiē vt iminuat illā liq̄faciat reducatque ad mēsure oportunitatem: nec hn̄t facere oportunitatē in corpore: his vti te oz in tēperātie iudicio. Si ā̄plius etem̄ q̄ op⁹ est adhibeas mordēt vuln⁹ et liq̄faciunt carnē: pfundātque vuln⁹: hec medicamia sūt es cōbustū et teste eris cōtrite diligēter et pulverizate sup carnē supfluā: silit'que zemarum ac cetera.

¶ Capl'm.xx. de medicinis cicatrizantibus.

Que aūt cicatrizāt vulnera medicamia h͡c sūt q̄ carnē vulneris solidāt equātque supficiei cutis desiccātque eam faciūtque sicut et cutē hec medicamia oz eē pōtica siccātia tēpate vt gelare alumēque et galla imatura: aloes et es cōbustū lotū, et q̄ sūt similia: hec medicaia ex sui nā vulnera cicatrizant: faciūtque hoc idē q̄ adducūt carnē: s3 per accidēs. Si pua q̄s illis vtat quātitate: medicamia desiccātia sine pōticitate vt ē mardasenegū: sedensum cōbustū si terant et pulverizē cur super vulnus.

¶ Capl'm.xxi. de medicinis ḡnatiuis carnis.

Porro medicamia carnem edificātia sūt q̄ carnē i vulnerib⁹ adducūt pfūdis in q̄b⁹ oz eē emūdationē tēpatā sine morsura sicut sunt radices susani. et semen quersersine.

¶ Capl'm.xxii. de medicinis attrahentibus.

Medicamina attrahentia sūt q̄ a pfundo corporis attrahūt quorum cōplexio calida et suba subtilis. Medicamē etem̄ cal'm de pfundo trahit corporis: maximeque si fuerit subtile attractionāque fortior ē: q̄m̄ subtilitate sua diffūdit ad interiora corporis v̄tutē suā. Horum aūt medicaminū q̄dā attrahūt nāliter: vt ē diptam⁹ et seq̄blnegū. assacū: q̄dā aūt faciūt hoc putrefactiōis cā vt est fermētū stercora. S3 et stercora colūbarum attrahūt sufficiēter. Q̄d āt hac in actione mediū ē valde stercora anserum et gallinarum. s3 et stercora porcorū et fim⁹ caprarum sicque stercora canū q̄ comedūt ossa faciūt. Hoc idē laxatiua medicamia v̄tute attrahēti illis cōsona: et horum actio medicaminū est p calorē. Quecūque aūt sunt fortioris caloris fortius attrahunt.

¶ Capl'm.xxiii. de medicinis repellentibus.

At vero medicamia repellētia sunt q̄ repellūt mām ab exteriorib⁹ corporis ad interiora fortiter: quorum est cōplexio frida suba grossa. Est em̄ medicamis fridi repellere. Si sit āt sil' sube ḡssities vt pōticū sūt validiora et fortiorē repl'siōis.

¶ Capitulū.xxiiii. de medicinis liberantibus a veneno.

Medicaminū aūt salvātiuz et custodiētiū q̄dā quidē solūūt venenū et medicamē mortiferuz aduersando q̄litatib⁹ seu q̄litati eorū: aut aduersando toti sube eorū. Quedā aūt euacuāt venenū mortiferuz ab infirmo mēbro si ponātur exterius. Attrahūt em̄ illō aut cā sui caloris subtilis: aut q̄m̄ suba illius cōsona ē: et q̄m̄ oīa mortē inferētia medicamia et venena cōtraria sunt corporib⁹ hoīuz et medicamia illis silīa attrahunt illa et euacuāt necesse est hec medicamina ꝯ̄ria esse corpi. s3 ꝯ̄rietas eorum modū h3 nec pueniūt ad hoc vt idē faciāt cū sint participātes vtriusque extremis. Sūt em̄ in medio posita inter id. s. q̄d occidit et occisuz: iō ergo si sumat ex eis q̄d sanitatis articulo nocēt: sicque si multū ex eis sumat post acceptū venenū est lesio ei⁹ magna: q̄re necesse est quātitatē q̄ sumit eē que nō noceat corpori sua copia. sed nec quā venena p sui paruitate superent.

¶ Capl'z.xxv. de medicinis dolorē mitigātib⁹.

Mitigātia dolorē medicamina q̄dā cale faciūt i primo gradu vt oleū aneti et rasianegū. quedā aūt silīa sūt cōplexioni corporis vt medicamina electiora. Op3 aūt medicamia cū calore subtilitatē habere vt euacuēt. dissoluant subtilient et ematurent: et explanēt oīa q̄ in patienti membro sūt arctata. s. acutos chimos aut viscosos aut grossos aut multos: aut si q̄d adhesit cutis meatuū: aut vētū frigidū vaporosuz et grossum cui nō est exitus. Cauēdū aūt ne sit i his pōticitas medicamibus oīo etiā si locus et passio desiderent. Ex his ergo p3: q̄m̄ medicamia dolorē sedātia persepe nihil oīo passioni cōferūt. s3 dolorē tm̄ sedāt. Uocant ēt medicamia fortiter refrigerātia intm̄ vt stupidum faciant mēbrū et soporent si bibant dolorē sedātia nō q' sedāt sed q̄m̄ stupefaciētia sunt et soporent.

¶ Excellētiora aūt in cura hac quā tractam⁹ sunt que desiccant. In q̄bus enim humiditas magna est frigida sicut est macedonicum sucurranum nō est eorum laudabilis potus: et q̄ similia sunt illi: vt leffa preter corticuz radicis eius. et folia bengi: et semen eius albū excellentius est nigro: et horum quedā corpori aduer

sanat nostro tota sua substãtia. ideoq si sumat ex eis parũ q̃d pculdubio iterficiet sic saseia. guma. s. rute agrestis. hac ergo de cã nõ horũ proijcit in electuaria saluãtia: queadmodum apponũtur opiũ: mirra nuba. z zafranum. Si eñ ex eis bibat q̃titas multa accidit eorũ nõ nullis desipientia: quedã mortẽ quoq adducunt. Si aũt admisceant moderata quãtitate proderũt. Quedã vero eoꝝ cerebro nocẽt plimis. quia replent caput vaporibus malis: pariturq grauitas z laxatio: quedã autẽ os stomaci ledunt cõmunicantq passionem capiti. Uniuersaliter aũt hec medicamia cerebro nocẽt duob⁹ modis: aut qm̃ cõtraria sunt illi tota suba: aut qm̃ imutãt eius cõplexione q̃litate vna aut duabus. Hec sunt q̃ de ꝟtutib⁹ secũdis intẽdebamus ostẽdere: iã aũt incipiemus de tertijs disserere virtutib⁹ primo capitulo.

¶ Capitulum. xxvj. de assignatiõe virtutis tertie medicinarum. z primo de medicinis lapidẽ frangentibus.

Dicimus qm̃ secundã virtutẽ queadmodũ medicamia faciunt suis ꝯplexionib⁹: sic quoq tertiã faciunt ex secunda sed mediante ꝯ°ne. Que aũt tertiã hñt virtutez medicamia sũt queadmodũ q̃ lapides frãgũt vrinã prouocãt z mẽstrua: auxiliãtur sputo sanguis z pulmõis: generãtia quoq lac z sperma z vrinã educentia.

¶ Et que quidẽ minuunt lapidẽ z renes purgant calida sunt incidẽtia grossos hu. z caloꝛ eoꝝ pauc⁹ etẽm fortis caloris est desiccare: calor z desiccatio auxilio sunt gñationi lapidis. Que aũt purgãt renes minorẽ hñt icisionem frãgẽtib⁹ lapides q̃ sũt in vesica in q̃b⁹ ẽst etiã hũiditas. Hec q̃ sũt medicamia vt radicis hallice: radic seme. aspagi. z semẽ eoꝝ lahada. vitrũ cõbustũ. acetũ ansali z silia radix pionie. ciceris z amigdale.

¶ Caplm. xxvij. de medicis vrinã pruocãtib⁹.

Medicamia vero vrinã pruocantia calũ z acuta eẽ oꝫ vt subtilient sanguis z calefaciãt renes adiuuẽtq ad trahẽdaz sanguis aquositatẽ vt ẽ eleosedari apiũ ortolanũ z montanũ nachua. auga z silia in q̃bus ẽ caloꝛ z acumẽ forte. Hec em subtiliãt sanguinẽ z segregãt ab eo aq̃sitatẽ queadm fit in coagulo casei z lacte.

¶ Caplm xxviij. de medicinis prouocantibus menstrua.

Prouocãtiũ aũt menstrua medicaminũ q̃dã bibũtur: q̃dã iferi⁹ apponũtur cũ pessario z linitiõe: z siq̃dẽ sumũtur potu subtiliãt sanguinẽ z apiũt meat⁹ z venas: ipaq sũt de gñe lac generãtiũ: differunt aũt qm̃ matrix magis eget medicamib⁹ calidioꝛib⁹ z magis icidẽtibus. vene etẽm q̃ in matrice sũt op⁹ hñt apiri plimũ q̃ q̃ sũt in mãmillis vt sanguis facile p eas trãseat: matrix etem nihil oio adiuuat sãguis exitũ: at ꝟo mãmille nõ solũ sãguis fluit in illis: sꝫ z ipe q̃z trahũt: hic igit ẽ q medicamia q̃ decursũ sãguis ad mãmillas adiuuãt p sũt ẽt imutatiõi decursus mẽstruoꝝ. Mẽstruis aũt q̃ oio iminuta sũt: q̃q oio ab scisa sũt nihil ẽ q ꝯferat: z psũt ãputatiõi mẽstruoꝝ habehelũ. helbehegi. fantegegũ aq̃tic. z silurẽ. z nusq̃tara. mefrasdibegdi. z selica. daranisi. cost⁹: hoꝫ bibere ad puocãdũ mẽstruũ. ¶ Medicamina ꝟo q̃b⁹ est vtẽdũ inferi⁹ cũ pesario z appositiõe q̃dã puocãt. mẽstrua calefactiõe sola: q̃dã ꝟtute trahẽte ꝯsona his q̃ trahũt hũt vt habahelum siluestre z pigmentoꝝ plurima.

¶ Caplm. xxix. de medicinis lac gñantibus.

Porro lac generãtia q̃dã sunt cibi: q̃dã vero medicamia calefaciẽtia humores flegmaticos ac in sanguinẽ cõuertẽtia: z cibi q̃dẽ sunt siles lacti i oi sua suba q̃ generãt chimos optios z hũectat tẽpate nec sũt fortꝫ caloris: sꝫ q̃lis ẽ sanguis. q̃ etem sanguis ẽ caloꝛ tẽperat⁹ ẽ aialiq ꝯueniẽs. At ꝟo cole rubee caloꝛ tẽperãtiã trãsgressus ẽ flegmaq fridũ: lac ꝟo mediũ ẽ caloꝛe iter sãguinẽ z flegma z magis primũ ꝯplõni sanguis. ¶ Si iminuat: lac oꝫ sanguis hitudinẽ inq̃rere: z si pauc⁹ iuẽiat op⁹ ẽ regimie calefaciẽti z humectãti. Si ꝟo dñatur colera illi tũc primũ expedit illũ mũdare: deinde vtẽdũ ẽ regimie qd diximus. Si ꝟo dominatur illi flegma op⁹ ẽ illi medicamie in scdo gradu calefaciẽte sine desiccatiõe. Et iter excellẽtioꝛa z melioꝛa medicinales sunt cibi: vt est gergirũ. feniculũ. anetũ viride. Si ꝟo vtat q̃s aut medicamibus aut cibis q̃ forti⁹ calefiũt z desiccãt amputatur lac: q̃ em fortiter calefaciunt coꝛrũpunt sanguis nãm z desiccatio minuit: z generatio lactis vt alias ẽ dictũ de sanguinis probat essentia.

¶ Capitulum. xxx. de medicinis generantib⁹ sperma.

Medicamia quoq sperma generãtia aut sunt laudabiliũ chimoꝝ vẽtosi z conuenientes corpori tota sua substantia: aut medicamina que calefaciunt z ventum generant. Substantia nanq spermatis generatur de superfluitate optima: z est pariter de genere spiritus: ideoq omnes sperma generantes cibos expedit inflatiuos esse: vt cicer. faba. pinee. hebehegi. z cepe. de medicaminibus. stincus. iehelabir. z similia.

¶Cap.xxxi.de medicis ãputãtib⁹ lac ꝛ spma.

Amputantia ꝟo lac medicamia sũt ꝛ q̃ calefaciũt ꝛ ꝺ̄siccãt q̃ refrigerãt. Calefaciẽtia minuũt sanguinis corrũpẽdo nãm. Refrigerãtia aut minuẽdo ꝛ medicamia q̃ ãputãt spma sũt q̃ corrũpũt illũ. Opanꝛ aũt hec. oia medicamina refrigerãtia ꝛ desiccãtia hoꝝ nãq; cõplexio cõplexiõi ꝯtra ẽ spmatis nisi ꝙ desiccatio ꝓhibet gñationẽ spmatis: oino si ei⁹ sit cõplexio calida vt rutha. femeq̃strũ. sahadenegũ: ꝓuocãtia ꝟo spma medicamia ꝙ iclusum estint⁹ in corpe ad exteriora sunt q̃ istãt ꝛ calef aciũt nõ desiccãdo. Que aũt ꝓhibẽt sperma medicamia sunt refrigerãtia ꝛ desiccãtia coagulãt em̃ spma sine corruptione q̃lis ẽ arsinegi. portulaca. ꝑmac⁹ cucurbita. citroli ꝛ sitia.

¶Ca.32.ꝺ̄ medicis pect⁹ purgãtib⁹ ꝛ pl'monẽ.

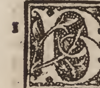
Pectus ꝛ pulmonẽ purgantia acadiuuãtia sputũ saniei ab eis ꝛ alia opꝫ eẽ medicamia apiẽtia ꝛ icidẽtia nõ fortis caloris ne desiccent nimiũ iõ ergo opꝫ hec medicamia sumere cũ potib⁹ hũidis. Sunt aũt hec gña seneuberi minora ꝛ q̃ recẽtia sunt ꝛ zaccara ꝛ zẽierã ꝛ gẽdebadastrum: si suffumigeꝛ eo: ac narib⁹ vapor ꝯcipiaꝛ ꝓderit ab ifirmitatib⁹ fridis ꝛ humidis q̃ sunt in cerebro ꝛ pulmõe spica lignea desiccat qꝺ̄ a capite defluit hec sunt q̃ nece habuim⁹ ostendere de cognitiõe tertie ꝟtutis ꝛ actione. Et hec vltima sunt significationis verba q̃ significãt vi rtutes simpliciũ medicaminũ. Jã aũt nunc icipiem⁹ tractare de ꝟtute simplicis medicaminis ꝛ vtilitate ei⁹ sicut ꝑdiximus.

¶Capi.xxxiij.de diuisione simplicis medicie ꝛ assignatione eius.

Dicimus qm̃ medicaminũ simplicium. alia q̃dẽ ex plãtis alia ex metallis alia ꝟo ex aialib⁹. Et q̃ ex plãtis. alia ex herbis ꝛ olerib⁹. alia semina. alia folia. alia radices. alia ligna. alia succi. alia gũme. alia flores. alia fruct⁹. alia olera. Que ꝟo de metallis ꝛ de terra ꝑ vẽis. alia terre. alia lapides. alia corpa. Que ex aialib⁹ alia humiditates. alia mẽbra. alia stercora: ꝛ nos vnãquãq; harum ostẽdemus spẽꝝ manifestãtes virtutem vniuscuiusq; eaꝝ incipiemusq; a virtute herbarum.

¶Capi.xxxiiij.de herbis ꝛ earum virtutib⁹.

1 Sallulẽgeri in al' sulbuletigeri excellẽtior hui⁹ spẽs ẽ croceũ nouũ i q̃ sit pauca põticitas ꝛ qꝺ̄ auferꝛ de regiõe sirie ꝛ ptib⁹ turasi: ei⁹ ꝯpl'o ca. ẽ i ꝑmo ꝯdu. sic. i tertio. sapor ei⁹ amar⁹ ꝛ in eo acumẽ ꝛ põticitas idcirco vtile ẽ stõ frido: ꝯfortat nãq; põticitate sua illuꝫ calefacit suo calore educitq; supfluitates amaras iclusas in eo purgat venas a col'a rubea laxãdo. ¶Sihũ qꝺ̄ latine ꝺ̄r meli⁹: sihũ qꝺ̄ ẽ forte siluestre: ei⁹ color ad albũ iclinãs cõpl'o ca. ꝛ sic. in tertio ꝯdu ꝛ ẽ in eo subtiliatio amaritudo q̃b⁹ icidit ꝛ soluit ꝛ educit lũbricos et ascarides si bibaꝛ. Si aũt ꝯbusti cinis sumaꝛ teraꝛq; cũ oleo oliue aut amigdal'. tollit alopitiã si catapl'eꝛ eo arsenegi illi ifusũ calefacit stõm ꝛ caput. Si liniaꝛ eo corp⁹ minuiꝛ rigor q̃ fit a febre oleũ ex eo factũ vꝫ stõ ꝛ capiti patiẽti ex fridis febrẽ cũ rigore. Si ãt cathaplasmeꝛ eo mẽtũ ꝙ nõdũ ꝓducit accelerabit ꝓductionẽ. dilatat nãq; porros subtilitate sua et morsura. 2 ¶Serenastruꝫ hꝫ duas spẽs croceũ ẽ em̃ ꝛ albũ ꝛ eminẽti⁹ croceũ ẽ: cuius ꝯpl'o cal'a in.ij.gra.s.in.j. Si coquaꝛ in aq̃ et ifundaꝛ sup caput cephalici ꝓdest ꝑp fridítatẽ: ꝛ scotomie. ꝛ ꝟtigini. Si bibaꝛ cũ vino frãgit lapides q̃ sunt in renib⁹ ꝛ vesica ꝓdest frigori matricũ si cõburaꝛ ꝛ pulueriseꝛ cinis ei⁹ sup vulnera elimat ea ꝛ desiccat cum mell'. de ea.3.c. si bibanꝛ lũbricos occidit ꝛ ascarides.

3 ¶Lahada in al' iahada excellẽtior ẽ siria ꝯpl'o ei⁹ ca. ẽ ꝛ sic. in.ij.gradu ꝛ in ea acumẽ ꝛ subtilitas: sapor ei⁹ amar⁹ iõq; vrinã ꝓuocãs ẽ mẽstruũ educit lũbricos ꝛ ascarides si recẽs tũdaꝛ ꝛ supponaꝛ emissiõib⁹ sanabit eas per gratiã dei: ꝓdest pessimis vulnerib⁹ si suppulueriseꝛ: sꝫ ꝛ morsib⁹ scorpionis si bibaꝛ ex eo exagiũ cũ vino. 4 ¶Corodaꝩ in al' corocrais melior ẽ noua ꝛ q̃ auferꝛ de ptib⁹ sirie. ca. ẽ ꝛ hũida in ꝑmo gradu: ꝓdest melicis et q̃b⁹ tristitia ꝛ cogitatiões ꝑter cãm accidũt si bibaꝛ cũ vino ꝛ zuccaro exhylarat cor eorũ.

5 ¶Zimacclata in al' zurizacdacũ excellenti⁹ grecũ: cicer politis portitꝫ foliis estq; cal'a ꝛ sicca ꝓdest epil'ie si bibaꝛ ꝛ passiõib⁹ q̃ dicunꝛ ortomia ꝓuocatq; vrinã. 6 ¶Sahatehũ vtili⁹ nouũ ꝛ viride: folia ei⁹ meliora ꝟga tẽperati ẽ caloris. s. in.ij.gra. in quo ẽ põticitas et amaritudo: iõq; ꝓdest stõ in quo sunt supfluitates colerice q̃s educit laxãdo. 7 ¶Herba lilechẽ in al' menithe melior ẽ viridis cũ latis foliis que nasciꝛ in partibus medie syrie complexio eius fri. ẽ ꝛ sic. in.ij. gradu pontica est quare ꝛ prodest apatibus calidis maximeq; his que sunt in oculis ꝛ apati qꝺ̄ vocatur spina. 8 ¶Cathemia melior est viridis huius complexio cali. in ꝑmo gra. ꝛ humida in scꝺ̄o habẽs aliq̃d põticitatis est soluens. emolliens maturãs apata calida i obedientia ꝛ tarde maturitatis ꝛ aliq̃ntulũ elimat: ideoq; emundat lentigines faciei. 9 ¶Hessa excellẽtior est q̃ afferꝛ de syria. cõplexio ei⁹ ca. est ꝛ sic. in.ij. gra. icidit sed ꝛ vrinam

puocat ac mēstrua purgat stōm ⁊ epar ⁊ oīa viscera de stāte si terat ⁊ distēperet cū melle ac bibat cū aq̄ ca. si in aq̄ coquat ⁊ bibat cum melle remediū ē vulnerib⁹ q̄ sunt in pulmone ⁊ pectore de hūiditate grossa. 10 ¶Herba gafare excellētior ⁊ q̄ fert de ptib⁹ grecie q̄cq̄ a mōtib⁹ feretrijs tēperate ē ɔplexiōis in calore. s. yo in. ij. gra. in q̄ fortis ē amaritudo cum pōticitate vn̄ ⁊ apit opilatiōes q̄ sunt i epate ɔfortatq̄ epar ⁊ si bibat cū corticib⁹ radicꝫ cap pis de vnaq̄q̄. ʒ. a. cum sq̄ngibin simul etiā hꝫ ꝟtutē subtiliatiuā ⁊ icidēcē ⁊ vr̄ fortior in his actiōib⁹ ⁊ mēstruū puocās. 11 ¶Hemania herba est tanq̄ gramina melior q̄ aufert de armenica. c. est ⁊. s. ⁊ in ea est pōticitas si emplastrizet ea frons soporat. dolorē sedat soluit apata pdest morsure scorpiōis sed ⁊ dolorib⁹ si supponat cū lana. Si decoctio ei⁹ bibatur vtilis ē epati ⁊ renib⁹. 12 ¶Scauthia i ea ē dissolutio ⁊ pōticitas. Si supfundat aq̄ decoctiōis ei⁹ ɔbustiōi ⁊ apatib⁹ ignis icēsiuis ac herisipile manifeste pdest. Si aūt mastice tur vulnerib⁹ q̄ ori accīt pderit. 13 ¶Ber sausanū laudabili⁹ ē viride. cuius trūc⁹ ē niger folia vero ei⁹ silia sunt folijs apij. estq̄ tēperatū in caliditate ⁊ fri. hn̄s paꝝ siccitatis cum sbtilitate i q̄ ɔꝟt⁹ ē sollubil' dissoluēs scrophulas si ēplīzet folijs ei⁹ tritis. Utile ē q̄ꝫ alopitie si cataplasmet cū aceto ⁊ oleo oliue. Educit supfluitates grossas aꝫ pectore ⁊ pulmone ⁊ liq̄facit eas. Frāgit lapides q̄ sunt in vesica vrinā accelerat si bibātur ex eo. ʒ. c. capillos pducit si cōburat ⁊ foneat ex eo caput. 14 ¶Babunegū. laudabili⁹ ē q̄ð ē colore croceo albūq̄ ei⁹ claꝝ nouū iocūdi odoris flores ei⁹ grādes ⁊ ē ca. ⁊ sic. in. j. gradu. tēperate dissoluēs ⁊ ē paꝝ emolliēs ⁊ oleū ei⁹ optimū cui labor accit. sedat etem̄ ⁊ laxat loca extēsa ē q̄q̄ꝫ vtilis cui accit febris de cōstipatiōe poroꝝ mitigat apata q̄ sunt sub hypocūdrijs. ⁊ si sederit mulier i aq̄ decoctiōis ei⁹ mēstrua puocat ⁊ educit fetū augmētatq̄ vrinā lapides frāgit in renib⁹ pdest apati epatis si emplīzet desuper. 15. ¶Herba iasiri laudabilior q̄ hūida ⁊ recēs ⁊ q̄ affert de mōtibus feresie. ⁊ est ca. ⁊ sic. in primo gradu. in qua est dissolutio fortis ⁊ est similis virtute sua camomille: sed acutior ⁊ fortioris odoris. 16 ¶Aqua lilelmelec q̄ ē recēs ⁊ noua ⁊ semen ptulit. ⁊ semē eius croceū ē tēperata sꝫ parū ad calorē inclinat ⁊ ē dissoluēs ⁊ in ea ponticitas. 17 ¶Farasionū laudabili⁹ q̄ð inclinat ad rubore q̄ð affert de ptib⁹ grecie. ⁊ est cali. in. ij. gra. sic. in tertio. Et ē in eo amaritudo qua aperit opilationes splēis ⁊ epatis. ⁊ purgat humiditatē a pectore ⁊ pulmone puocās mēstruū. Si bibatur succus eius cū melle clarificat visum ⁊ cōfortat. Si sternutatio puocet cū succo ei⁹ ictericos emūdat. Si iplueat auri pdest vulnerib⁹ que sunt i ea: ⁊ si est in ea dolor cronicus sanat illū. 18 ¶Sueniū frigida est ⁊ sic. tēperate. ⁊ i eo ē q̄dā pōticitas. ⁊ q̄ð ē recēs frigidi⁹ ē: iō ergo si bibat succus lapides qui sunt i vesica frāgit. 19 ¶Ribesuz meli⁹ q̄ð orit in mōtib⁹ fereseis ⁊ cui⁹ virga plongat ⁊ igrossat frigida ē ⁊ sicca calorē mitigās cholerā emūdās vtilis digestioni eius cōfortans stomachū ⁊ epar calidū: aqua eius si misceat cū farina ordei ⁊ cathaplasmet sup herisipilā ⁊ formicē pdest. 20 ¶Maraiba ⁊ nomen eius apd̄ pses herra. melior est q̄ diuturnior ⁊ altior: crocea recēs: cōplexio ei⁹ frigida ⁊ sicca tēperat ⁊ hꝫ aliq̄d dulcoris ⁊ acuminis: sanguinē restringit fluētē de vulnerib⁹ si trita superponat: ⁊ pdest emissionib⁹ refrigerādo loca: desiccat humiditatē quadā humectatiōe liquefacit lapidē. Si coquat ⁊ bibatur aqua ei⁹ vrinā puocat. 21 ¶Rutaba melior est viridis. ⁊ leuior follis. ac cōplexio eius ca. ⁊ hu. ⁊ in ea ventositas: ideoq̄ auget sperma ⁊ lac. 22 ¶Hercaricon meli⁹ q̄ð affert de syna ⁊ cōplexio eius calida ⁊ sic. subtile est: ⁊ purgat venas: matricem ⁊ epar: sic quoq̄ vrinam ⁊ menstruum prouocat vulnera humida ⁊ pessima desiccat. 23 ¶Ferselelunia calida est ⁊ sicca fortiter calefaciens ⁊ si terrat recēs cū suo semine: ⁊ cathaplasmetur ea vultus i quo macule sunt extirpat eas. Et dissoluit apostemata solida. 24 ¶Buchurmarima ca. est ⁊ sic. elimās dissoluēs icidēs aperiēs attrahēs iōq̄ succ⁹ ei⁹ apit ora venaꝝ q̄ sunt i ano q̄ si supponat cū lana soluit naturā: idē facit si cathaplasmet sub vmbilico si bibat lumbricos oēs ⁊ ascarides emittit ⁊ suscitat mēstrua: fetū occidit viuum: educit mortuū pdest ictericis si bibat cū squingibin ⁊ alopitie si fricet cū ea caput lentigines extirpat ⁊ oēs maculas: ⁊ si ēplastrizet ea splen durū vtile est. 25 ¶Baudaredū excellentius albū ⁊ nouū ⁊ est frigidū in primo gradu ⁊ in eo est quedā subtilitas ⁊ dissolutio ⁊ purgatio pdest febri antique phlegmatice ⁊ debilitati stomaci doloriq̄ dentiū. ⁊ si masticet et superponat reptilium morsure pderit. 26 ¶Secchа laudabilior viridis ⁊ noua. ⁊ est similis baudaredo in virtute confortat stomachū ⁊ epar. 27 ¶Merdafestrū laudabilius q̄ð affert de grecia ⁊ est simile absinthio in cōplexione ⁊ virtute: sꝫ magis ponticū iōq̄ cōfortat stomachū ⁊ epar. 28 ¶Camedriū probabilius nouū siluestre ⁊ est. ca. in. ij. gra. sic. in tertio ⁊ in eo amaritudo: ideoq̄ incidit superfluitates ⁊ purgat eas prodest apostemati splenis. si bibatur aqua eius: ⁊ si emplastrizetur a foris vrinam prouocat ⁊ mēstruū ⁊ prodest ictericis ⁊ sciaticis. 29 ¶Camepi

ftri.c.in.ij.gra.sic.in tertio & in eo ē amaritudo: ideoqꝫ subtiliat & icidit superfluitates grossas apit opilationē splenis & epatis: cōmouet vrinā & mēstruū pdest ictericis & sciaticis. 30 ¶Ausegum in al' ansegū melius est qd est viride & pōtic & folia eius si masticent psunt vlcerationibus & vulneribus oris. 31 ¶Asahelrahaū i al' hasahelrosa meli⁹ qd viride est lōgū & fridū.sic.in.v.gra.pōticūqꝫ pdest obtalmie si terat & emplastrizet ocl's: & si fiat cū eo clistere dissinterievtile ē & fluxu sanguis: ac dolori vētris q cōtingit ex potu medicaminū acutoꝝ. Si apponat naribus cū cāphora amputat fluxū sanguis eoꝝ: subtileqꝫ sanguinē qui fluit a mulierib⁹ & sputū sanguis. Si emplastrizētur eo apata calida vt herisipilla & formix pderit illis & eoꝝ sedabit calorē. Sic etiā si emplizetur eo stōus inflāmatus sedabit: & incarnat vulnera recētia. 32 ¶Estacodus melior est recēs q cinericei est coloris nouusqꝫ & ē.c. in primo.gra.s.in.ij.sapor eius amarus & pōticus & aperiēs & subtilias & est in eo emūdatio & ematuratio ꝯfortat viscera oia: & pdest mlte ascēdenti ad cerebꝝ & epilepsie. 33 ¶Herba q dicit dustar in al' dustariū & nomen eius apud psas herba buhabera.c.& hu.cōplexōe & in ea dissolutio si teratur & supponatur apati frigido pderit illi.& si emplastrizet eo morsus scorpionis vtilissimū est. 34 ¶Cantorium meli⁹ est qd est iocundi odoris & ei⁹ sunt due species: altera est tenuis & altera grossa: & vtreqꝫ calide & sic.& ē in eis pōticitas cū acumine & virt⁹ laxatiua flegmatis. Si coquat & fiat clistere pderit passiōi q dr ileon que ē de flegmate grosso. Dicit aūt diascorides ipm soluere colerā rub.& puocare mēstruuꝫ mortuū excludit fetum & sanguinem partus: nocet fetui viuo & quod grossus est fortius operat. 35 ¶Sellū & fellū & bellū sunt medicamīa indica: cōplo eoꝝ.c.& sic.psunt eneruatiōi neruorū. 36 ¶Pētafilon quidē est habēs.v.folia. & vt aiunt quidā ipm ē femeqstrum. frigiduꝫ & siccū & exsiccat fortiter & sine acumine: ideoqꝫ magne ē vtilitatis: sāguinē stringit de qcūqꝫ loco fluxerit. 37 ¶Hesera in al's hesecca. melior ē viridis & noua.fri. ē & sic. tēperate pdest fluxui mārerum ad mēbra & aductui apatū: lapides dissoluit q sūt i renib⁹: soluitqꝫ difficultatē vrine.auget venerē: ileon mitigat & dolorez dorsi si clistere fiat cū decoctiōe eius. 38 ¶Herba bezeragi in al' bezercatue q recēs est melior & noua.& ē fri.& hu.i.3°.gra.restringēs calorē.& si cataplasmet sup apata calida succ⁹ ei⁹ pderit illis: & si recēs est pderit sputo sanguis: virtusqꝫ ei⁹ silis virtuti coriandri recēti. 39 ¶Hanebel chahaleb.laudabilior ē viridis.cōplo ei⁹ fri.& sic.in.ij.gra.& in eo ponticitas pauca: succus ei⁹ si supponat apati pderit. Si bibat cū cassia fi.pderit apatibus calidis q sunt in viscerib⁹: maxieqꝫ apatib⁹ epatis & stōi.soluitqꝫ humores colericos tenuādo.pdestqꝫ hydropicis calidis si bibatur cū rotula caiarsabari. oꝫ aūt bibere eius succū decoctū & dispumatū si eñ bibat nō coctus subuersionē facit. 40 ¶Caquenegum meli⁹ est ortulanuꝫ.fri.est & sic.& in eo pōticitas: succus ei⁹ si cataplasmetur sup calida apata pdest: si āt bibat cū rotula cassie fi.vtilis ē epatico apati.

41 ¶Lichieebat.in al' leieelteem q grece eufistides.fri.& si.in.3°.gradu.& pōtica.& prodest fluxui sanguis a matrice & sputo: & soloni eius inferi⁹: si bibat cū aq & cū vino pdest etiā diarie: & cōglutinat magna vulnera si supponatur: ēt si amputat⁹ neruus fuerit: pdest qꝫ hernie vasorūsi supponat testibus: confortat eñ eneruata mēbra ex humiditate: admisceturqꝫ emplastris cōfortantibus stōm & epar: & excellētior q recēs est. 42 ¶Herba zuse calī: & sic.in.3°.gradu.pdest tussi ex flegmate & arctationi spūs. 43 ¶Sanacelnemer virt⁹ ei⁹ putrefaciēs.ideoqꝫ cauēda est i cibo & potu. Si aūt voluerit quis putrefacere qd extra est vt emorroides & varices siliacꝫ vtilis ē & ppie radix ei⁹. 44 ¶Heihelbahalē.melior ortulana clara recēs est fri. in.ij. gradu. sic.in j.vtilis est apatibus cale si cataplētur succo ei⁹ maxie herisipile & formici. Sic qꝫ si emplizetur cū eo pectus & epar & fiat ex ea cerotū pderit calori ei⁹ si terat in mortario diligēter & misceat cū oleo ro.& pauco aceto vini. cephalee prodest q fit ex calore. 45 ¶Gramē ca. & sic.virtutē hꝫ interficiēdi lūbricos & expellendi.& ascarides & oēs vermes maxime si succ⁹ ei⁹ cū puluere cornu cerui bibat: cōgruit eñ pueris qr pueri res amaras horrescūt. 46 ¶Nilū melius ē viride qd inclinat in ruborē. frigidū ē tēperate.mediū in humiditate & siccitate: pdest apatibus calidis si emplastrizetur eo hydropicus: succus ei⁹ pdest si ppinet cuꝫ rotula cassie fis. 47 ¶Hasser & ezerarcasaꝫ succ⁹ ei⁹ recēs puocat vrinā: sed debilit radix ei⁹ elimat desiccat & subtiliat & ipsa calefacit subtilit: pdestqꝫ duritiei splēis si bibat & emplizet cū ficub⁹ decoctis in aceto & pdest ēt scabiei et passioni somni qua excoriatur cutis.

48 ¶Effasesira ē silis viti albe sꝫ dbilior.

49 ¶Adananelfara in al' adanecfara hᵉ herba duas hꝫ species: altera est flos azurin⁹. altera rosa rubea vtreqꝫ subtiliant pfecte & in eis calor paucus & attractio qbus educūt ventositatē: succ⁹ eoꝝ purgat caput si imittat narib⁹ paliticoꝝ & hꝫ virtutē desiccātē sine morsura.vnde & vulnera purgat & pdest locis qui putruerunt. 50 ¶Herba corosanica vtilior est viridis: sapor eius amarus & odor eius acutus ca.& sic. educit lumbricos & ascarides

cū amaritudine sua. 51 ¶Fautenegum montanum melius iocūdi odoris paruis fo⸗lijs calefacit desiccat: subtiliat fortiter ideoqꝫ ꝓdest humiditatibꝰ grossis ⁊ viscosis q̄ fiūt in pectore ⁊ pulmone ⁊facile educit eas mēstruūqꝫ ꝓuocat. ¶Fautenegū aquaticū fortissimi est caloris ⁊ siccitatis attenuansqꝫ. Si teratur ⁊ bibat̄ eius succus cū aqua mellis calefacit fortiter ⁊ educit sudorē: vtile est casui qui fit cū vertigine si bibatur cū vino subtili: ⁊ si catapl'etur eo corpus cū pāno ⁊ fricatione forti. Prodest ēt sciaticis si empl'izētur eo ambe anche: attrahit nāqꝫ qđ in ꝓfundo corpis ē ⁊ ancharꝫ ad exteriora: ⁊ superflua calefacit. Et excitat mēstruū si sumat̄ cū vino ⁊ submittat̄ cū lana: si coquat̄ cū vino ⁊ empl'izentur eo elephantici ⁊ catapl'etur corpus eorꝫ ꝓdest illis pꝑ eam q̄ in eo ē dissolutio. subtiliatio. incisio. ⁊ si sit recentiꝰ est cōferētius ad hoc. Succus eiꝰ iterficit lūbricos ⁊ ascarides. Prodest ēt asmati ⁊ arctatiōi spiritus si bibat̄ aq̄ decoctōis eius cū melle: vtile ē quoqꝫ eo ꝙ apiat opilatiōes epaticis. ictericis. Fautenegum autem qđ ꝑ se vocant rachalū validius est ad oīa huiusmodi.

52 ¶Mesquetramissa melior q̄ inclinat̄ ad croceū siliis est in virtute ⁊ cōplexione fautenego mōtano sꝫ subtilior eo: iōqꝫ pl'imū ꝯfert in ꝓuocanda mēstrua producitqꝫ fetus.

53 ¶Nemamia. melior ē plana viridis acuti odoris: ⁊ ē calida ⁊ sic. in. 3°. gra. subtiliās ⁊ dissoluēs: prodest morāti mēstruo. vrinā prouocat. vtilis singultui ex repletiōe. frāgit lapidē si coquat̄ cū aceto vini ⁊ oleo rosa. ⁊ emplizetur eo caput prodest cephalice q̄ fit ex frigore maxieqꝫ forti. 54 ¶Nachana melior est ortolana tenera cōpl'o eiꝰ ca. ⁊ sic. nisi ꝙ in ea est hūiditas vētosa q̄ inflāmat̄ cōcupiscentia coitus conuenienter: ⁊ si comedatur cum aceto subuersionem sedat ⁊ vomitum.

55 ¶Sahacas in al' sahatū. duas hꝫ spēs. Altera longioribꝰ folijs q̄ ⁊fortioris ē actiōis. Altera ꝟo rotundis calida ⁊ sicca est in tertio gradu calefacit stomacum ⁊ intestina ventositatem dissoluit humores subtiliat: ⁊ si coquat̄ cum aceto prodest molarium dolori. 56 ¶Sehebum in al' sebbetum laudabilius cū flos producitur: ⁊ qđ a sicco ortū est: ⁊ est calidū in. ij. gra. desiccās in pricipio. ij. Si coquat̄ cū oleo oliue aut olo sisami oleum erit dissoluens optime vtile est angustie sedans dolorē: ꝓuocās somnū maturās apostemata cruda: ⁊ recens amplius ematurans ⁊ minus dissoluens sicco. Porro siccum fortius desiccat et amplius dissoluit. Si cōburatur ⁊ pulueriset̄ ⁊ sup apostemata aquosa prodest mānifeste: cicatrizat vulnera antiqua que fiunt in preputio ⁊ vulua exterius optime. Et decoctio eius cum melle consumit colerā ⁊ flegma. 57

¶Bachala vħidita melior est: cuiꝰ rami inclināturad ruborē frida est ⁊hūida in tertio gradu ⁊ in eo pōticitas ideoqꝫ ꝓdest fluxui materierum calidarꝫ ad ventrē maxime si mā fuerit colerica: frangit em̄ ⁊ refrigerat fortiter: si comedat̄ aut bibatur succus eiꝰ si emplastrizetur eo pectꝰ latera stōus proderit inflāmationi que accidit illis: prodest etiā fluxui menstruorꝫ ⁊ sanguinis turbationi: ⁊ succꝰ eiꝰ hac in pte fortior est. Si eo emplastrizet̄ caput cū succo ordei ꝓderit cephalee q̄ fit ex calore sol'.

58 ¶Semacū meliꝰ qđ ē recēs: ⁊ viriditas eiꝰ iclinat̄ ad nigredinē ⁊ est tēperatū. in frigiditate humidū in. ij. gra. aquosumqꝫ ideoqꝫ ꝓdest apatibus calidis cū peruenerunt ad statū: ⁊ est cibꝰ oportunus tussim patientibꝰ si cū oleo ro. decoquatur. 59 ¶Corathiz laudabilius est nabaticū pungitiuū iocundū odore ⁊ est calidū acutū subtiliās elimās vrinā ꝓuocās: incidit hūiditatē q̄ est in pectore ⁊ pulmone adiuuans sputo eius: magis aūt si coquatur cū fathabani. Si ꝟo paretur cū butyro ꝓdest emorroidibus: sic q̄ꝫ si coquat̄ ⁊ empl'izetur eo stōus proderit: continuo. succus quoqꝫ eiꝰ si bibat̄ amputat sanguinē emorroidarꝫ ⁊ in eo est ponticitas. 60 ¶Queffara subtilis tepida pōticaqꝫ ē: succꝰ eiꝰ si cathaplasmet̄ sup apata cal'a ⁊ herisipilam ꝓderit: dissoluit apata cal'a: ait aūt diascorides aquā eiꝰ corrūpe mētē ⁊ si pl'imū sumat̄ iterficit. 61 ¶Cameleon laudabilior q̄ ab armenia affert̄: ⁊ color eiꝰ aureꝰ ac siliis gemul' ꝓducētis vinee.

62 ¶Sedabū laudabiliꝰ viride acuti ē odoris ⁊ silvestre ca. ⁊ sic. in tertio gra. fortiter desiccat ⁊ ortolanū minꝰ ē siccatiuū ⁊ calefatiuū: ⁊ in vtriſqꝫ acumē ⁊ incisio ⁊ amaritudis parꝫ. vnde forte ē ad dissoluēdū icidēs hūores grossos ⁊ viscosos euacuās eos ꝑ vrinā vētositatis est dissolutiuū ⁊ iflationis: q̄ ex re ⁊ āputat ardorē coitus: prohibet erectionē mēbri. Si bibat̄ aqua eius ꝓdest casui q̄ fit cū vartigine: ⁊ si clisterizetur eo mulier suffocationi matricis confert. Si comedat̄ ⁊ coll:rietur cum melle visuz acuit. Si ꝟo coquatur cū oleo oliue ⁊ sup ponat̄ vesice ꝓdest difficultati vrine: sꝫ ⁊ ileon cōfert generato ex vētositate si aquam ei propines. 63 ¶Tapsia que ⁊ bethur. ⁊ aiūt quidem esse agrestem rutā. cal. est ⁊ sic. in. iiij. gra. ⁊ calor eiꝰ fortis acuminis: vnde ⁊ qui lac eius congregat non opponitur vento. odore nāqꝫ ipsius facies intumescit ⁊ exuritur ⁊ adducit maseriam soluit sanguinem. Sepe etiā accidit fluxus e naribus qui non deficiet vſqꝫ ad mortem. ¶Inest autem similis illi virtus acuminis. Sed trahens que a profundo corporis attrahit: soluitqꝫ quod attraxit: lac autem eius si cathaplasmetur eo alopitiam habens capillos producit: et si sumatur de

eo.ʒ.5. ſoluit ventrē ⁊ vomitū ꝓuocat ꝓdeſt
hidropicis. Si cathaplaſmenꝛ ex eo lētigines
groſſe extirpanꝛ nō tñ opʒ āpliꝰ eē ꝙ̄ hora aut
duabꝰ lauenꝛ cū aq̄ decoctiōis furfuris. 64
¶ Schaſſa melior ē ortolana recens que.f.eſt
et hu.in tertio gra.ſoporat ſitum amputat et
ſuccus eiꝰ ſi ſupponaꝛ apoſtematibus calidis
proderit: cōcupiſcentiā aufert coitus: ſemen
eius fortiꝰ eſt ad agendū hoc in loco: attamē
ſi frequēs ſit comeſtio eiꝰ viſum debilitat.
65 ¶ Lebalabum laudabiliꝰ magnis folijs.
fri.ē ⁊ hu.in eo viſcoſitas ⁊ pōticitas aliq̄d ſol
uit iſerius cholerā ru. Si bibatur cū ʒaccara.
⁊ melius qḋ coctū ē. Et ſi coquaꝛ cū oleo ami
gdalarū: ⁊ dicūtur vulnera in iteſtinis hn̄tibꝰ
⁊ collectiones: tuſſim quoqꝫ patiētibꝰ vtile eſt
prodeſt ēt emiſſionibꝰ ſi decoctū cū vino ſup
ponatur: ⁊ vulnera ſanat peſſima. vtilis cōbu
ſtiōi ignis. Si coquatur cū aceto ſplenē groſ=
ſum habentibꝰ valet. flos. eiꝰ fortior eſt folijs
ſi immitatur naribus eius ſuccus proderit ⁊
purgabit cerebrū inciditqꝫ materias diutur=
nas que influūt auribꝰ ſanat vulnera crōica
que in eis fiunt. 66 ¶ Carnebum melius
eſt nebaticū paruis folijs diuerſarū virtutum
eſt ei in eo calor ⁊ fri. plurimū ſiccū ē: vnde cō
glutinat vulnera cōfortat vlcera peſſima pro
deſt apoſtematibus duris difficilibus ſana=
tioni ⁊ in eo virtus ē elimans: mundans ſca=
biē ꝓdeſt excoriate cuti: decoctionis eiꝰ aqua
naturam emollit ⁊ purgat ſanguinē ptus: ꝓ=
deſtqꝫ morſure reptiliū iuſqꝫ eius ebrioſo pro
deſt 67 Meluchia ipſaqꝫ ē ʒabeʒi in alꝛ ſca
beʒ laudabilior ortoruʒ: cōplexio eiꝰ.c.in.pri
mo gra.ſ.in.ij.⁊ ē diſſoluens ⁊ emoliens: ⁊ ſi
elixetur ⁊ comedatur cū oleo amigḋ. prodeſt
tuſſim habētibꝰ: ſi vō fiat cū eo cliſtere.ſ. ſuc
co eius prodeſt morſure que accid̄ in inteſti=
nis cū oleo ro. 68 ¶ Queſax in alꝛ q̄raſū.
ca.ē ⁊ ſic.in.ij.gra. vrinam ⁊ mēſtruū ꝓuocat
diſſoluit ventoſitatē: aqua eius vtilis epatis
oppilationi ⁊ frigori eius ꝓdeſt hydropicis.
Succus eius vtilis febri phelegmatice ⁊ ca=
ſui q̄ fit cū vertigine ſine febre: maximeqꝫ cū
ſucco fenicuili. 69 ¶ Thēdaba melior eſt
ortalana cuiꝰ cōp.ē.f.i.i.gra.ſ.in.ij.epatis.ꝓ
deſt oppilationi ⁊ icteritie ⁊ ap̄atibus viſcerū
calidis ſicut rotula caſſia.f. bibatur. Si aūt ca
taplaſmeꝛ deforis cum ſandalꝛ. alꝛ. ꝓdeſt apo=
ſtēati calꝺo diſſoluit eā̄. 70 ¶ Aqueſutū
melius qḋ in ſpinis.f.⁊ ſic.⁊ in eo ē paucus ca
lor eo ꝙ amarū ē: ideoqꝫ in epate ⁊ ſplene op
pilꝺoē apti ꝓdeſt ictericie ſi bibatur cū caſſie.
f.rotula. Succus eiꝰ quoqꝫ ꝓdeſt hydropiſi
ex calore. 71 ¶ Raſienegū laudabiliꝰ or=
tolanū ⁊ recens: ⁊ eſt.ca.⁊.ſic.in.ij.gra. lac ge
nerat: ⁊ ſuccus eiꝰ ſi colleriʒeꝛ eo ocłs ꝓdeſt
aque deſcendenti ad ipſum: ſed ⁊ caligini vi=
ſus: prouocat vrinā ⁊ mēſtruū diſſoluit vento
ſitatē: prodeſt ſuccus eius male cōplexiōi fri=
gidi epatis ſi bibatur: pariter et hydropicis.
72 ¶ Hendechocū meliꝰ ortolanū prodeſt ſi
bibatur dolori laterū: ſuccus eius ⁊ vrine dif
ficultati ac epilepſie frigide cōplexionis ſto=
machū cōfortat ⁊ calefacit: groſſas diſſoluit
hūiditates ⁊ vētoſitates diarrie vtilis eſt ſoli
dat naturā comeſtū. infuſa morſure ſcorpio=
nis decoctionis eiꝰ aqua dolorē ſedat: vene=
nū diſſoluit: ſi colliſi ide fiat viſus acuiꝛ ſi miſ
ceaꝛ melli. 73 ¶ Emaʒa in alꝛ hēmaʒe vti
lior eſt q̄ ortolana ⁊ acra.f.⁊.ſi.⁊ eſt in ea diſ=
ſolꝺo. ꝙ ſi cataplaſmētur ea apoſtemata ca. re
pellit materiā ⁊ prohibet eā diſſoluit: ſi come
datur cruda ac dcocta prodeſt diarrie ⁊ am=
putat diſſolutionē ſanguinis: que aūt ſine ſa=
pore eſt eius actio in predictis debilis. 74
¶ Baderuebina melior recēs q̄ nō eſt antiq̄: ⁊
ē tēperata in calore ⁊ ſic.in.ij.gra. vtilis ē me=
lāconicis ⁊ exhylarat cor digōnē bonā facit:
ꝯferēs ſubuerſiōi ⁊ aīam ꝯfortās turbatiōi ꝓ
deſt. 75 ¶ Fragemeſcint ca.ē ⁊ ſic.⁊ ſicci=
tas eiꝰ minor ē ſiccitate badernebine qḋ i eiſ=
dē i q̄bꝰ illa ꝯfert melicis ſi comedaꝛ aut odo
reꝛ: ⁊ ſi apponaꝛ ferculo letificat eā̄ animaʒ.
76 ¶ Marcemuſum excellētiꝰ ē ortolanum
calꝫ ē ⁊ ſubtile ⁊ diſſoluēs ꝓdeſt cephalee q̄ ē
ex frigore ⁊ ſꝉate ſi odoreꝛ ſi coquaꝛ in aq̄ ⁊ ſu
per caput fundaꝛ ⁊ bulliaꝛ cuʒ oleo ⁊ trahaꝛ
naribus cum oleo: oleuʒ eius ſi fundatur au=
ri proderit qui inerit ei langori ex flegmate ⁊
ſiccitate: ⁊ ventoſitatem generat agrauat ca=
put ⁊ ſoporat. 77 ¶ Adeſcarum lauda=
bilius nouum in quo rubor paruus ⁊ mordet
linguam cum de guſtatur. ca. eſt ⁊ ſic. in p̄mo
gra. ⁊ in eo ponticitas modica ⁊ ſubtilitas vn
de ⁊ vrinam prouocat ac menſtruum apoſte=
mati quod eſt in epate ꝓdeſt ⁊ ſtomaci. Flos
adeſcari vtilis eſt ſputo ſanguinis ſi tamen
aſſiduetur odor eius ⁊ potus grauat caput ſo
poratqꝫ. Decoctio eius lapidem frangit ſimi
literqꝫ folia. 78 ¶ Tahaſebum in alꝛ cale
bum fri. eſt ⁊ humi.in.ij.gra. prod eſt ſi cata=
puletur apoſtematibus calidis. 79 ¶ Ca
calaſimilis eſt plantis aſeſeni ⁊ in ea amari=
tudo prodeſt hydropicis. ſoluit enim aquam
croceam ſi de eius ſucco.ʒ.c. cum ʒaccara aſ=
ſere bibātur de agreſti fiunt carte apud egy
ptios. ⁊ eſt frig. ⁊ ſic.in.ij.gra. prodeſt arteti=
cis. Si infundatur aceto ⁊ inuoluantur filo li
neo dimittaturqꝫ ſiccari ⁊ apponatur intus re
pletur humiditate que eſt in vulnere. Si au=
tem comburatur cinis eius deſiccatiuus eſt
vulnerum que ſunt in ore et que ſunt in ano
carta eius combuſta fortius deſiccat: ideoqꝫ
vtilis eſt cliſteri prodeſt vlceribus ⁊ diſſinte=
rie inteſtinorum: vlceribus quoqꝫ pulmonis

⁊ ptisicis.oībus pulmonis dolorib⁹ si distem
perek cū aq̄ fluuialium cācroꝝ decocta itm̄ vt
dissoluat.aut bibat cū aq̄ ro.q̄ exp̄mit de recē
tibus ⁊ rosis ⁊ hui⁹ arūdo pascitunde egyptij
sugunt illā sicut zaccare cānā. 80 Mer
ne due spēs habētur.altera est subtilis que ꝛ
mariaū ⁊ ē ca.in p̄mo gra.s.i scdo iocūdi odo
ris dissoluēs subtiliās mediocriter ꝯfortat au
tē stōm ⁊ epar qb⁹ nociuū accit frid⁹ p̄hibet
frig⁹:p̄hibet vomitū ⁊ subuersionē digōnem
adiuuat.Altera ṽo maioris caloris ⁊ fortius
subtiliat ac dissoluit. 81 ¶Saccala corro
sanica folia ei⁹ silia sunt folijs carnebi.frida
est ⁊ sic.in.ij.gra.gust⁹ ei⁹ acerb⁹ p̄dest co℞e.
ru.arctat vētrē ꝯmouet cibi appetitū si minu
tus sit pp calorē ē ergo vtilis calidissimis nā.
82 ¶Sadanegū ca.est ⁊ sic.dissoluēs subti=
liās supfluitates flaticas q̄ in stō ieniunt vē
tositatē dissoluit a vētriclis pueroꝝ sz ⁊ a ma
tricib⁹. 83 ¶Sadaragū.c.ē in.ij.gra.⁊ i
eo laudabilis hūiditas nec hz aliquā vtilita
tē si sumat iteri⁹ si aūt fiat ex eo ēplm̄ matu=
rat ⁊ soluit. 84 ¶Assena melior ē alba io
cūdi odoris tēperate ꝯplexionis ⁊ in eo pōtici
tas modicū dissoluit emollit lapidē frāgit ma
ximeq̄ q̄ sumit de q̄rcu ⁊ senebaro ⁊ nuce ob
uiat subuersiōi ⁊ vomitui:⁊ si coquat in aceto
⁊ supliniat splen p̄dest illi vinum quo īfusa ē
soporat optime:decoctio ei⁹ p̄dest m̄ricis do
loribus si in ea sederit mulier.Si terat ⁊ sup=
ponat alis ⁊ iguinib⁹ ⁊ radicib⁹ auriū purgat
eas ⁊ ꝯfortat.p̄hibet ab eis fetorē. 85.¶Se
belum qd̄ latini spicanardi p̄mū est speciei
herbaꝝ laudabili⁹ est qd̄ sanū ⁊ iocūdi odoꝛ
īuenit ꝯplexio ei⁹.c.⁊ sic.optimū q̄z stō ⁊ epa
ti fridis vrinā p̄uocat renes purgat p̄dest ic=
tericis fluxūq̄ m̄aeꝝ in vētrē nām constipat.
86 ¶Scolocōdrion cōplexio est tēperata i
caliditate ⁊ sic.prodest grossitiei splenis fran
git lapidem si coquatur cum vino ⁊ bibatur.
87 ¶Quicanegus.c.⁊ sic.vtile scabiei si mi
sceatur cum aceto.

¶Capi.xxxv.de ṽtutib⁹ seminum.

88 Semen apij ortolani ca. ⁊ sicc.in.ij.gra=
du prouocat vrinā ⁊ mēstruū
apit q̄ est in epate ⁊ renib⁹ opi
lationē p̄dest singultui q̄ fit ex
repl℞one ⁊ aqua petroseli mōtani ca.ē ⁊ sic.in
iij.gra.desiccās odoratū purgās mēbra inte=
riora m̄ricē epar ⁊ venas p̄uocādo vrinā ⁊ mē
struū p̄dest renib⁹ ⁊ vesice apit opilationē q̄ ē
in pectore ⁊ pulmōe de grossis. humoribus.
89 ¶Nasnachua vel nānachua melior est
recēs ⁊ viridis ca.⁊ sic.in.iij.ḡdu.subtilians ⁊
vrinā p̄uocās ⁊ mēstruū iteriora purgat mē=
bra desiccat odoratū opil℞onē apit splenis et
epatis ⁊ dissoluit vētositates si terat cū nuce
ꝯbusta ⁊ comedat p̄dest tenasmoni. Si īfusa
distēperet cum mellis p̄dest q̄rtane ⁊ flatice.
aq̄ decoctiōis ei⁹ si fundat sup morsum scor=
piōis dolor sedat. 90 ¶Dauc⁹ q̄dem est
semē pastinace agrestis ca.⁊ sic.in.ij.gra.mē
struū ⁊ vrie iperat epar purgat ⁊ venas apit
opilationē supfluitates flaticas grossas a pe
ctore purgat et q̄ ex his facta est p̄dest tussi.
91 ¶Chorezacū fortioris est acumis q̄ semē
apij ortolani ca.est ⁊ sic.in.iij.gra.vrinā p̄uo
cat si emplizet ⁊ mēstruū calefacit ⁊ desiccat
tēperate p̄uocat sudorē vtile est morsure re=
ptiliū dissoluit vētositatē ꝯstipat vētrē p̄uocat
vrinā inflāmat ꝯcupiscētiā coit⁹ si fumigētur
cum eo nares cephalee p̄dest ex frigiditate ⁊
humiditate. 92 ¶Semē liēbezi fortit ca
lefacit ⁊ desiccat pare.vnde ⁊ lac ḡnat vrinaꝫ
p̄uocat vētositatē dissoluit ab interiorib⁹ ⁊ ē
sil℞e aniso nisi q̄ debili⁹ meli⁹ viride ⁊ pōdero=
sum. 93 ¶Semē cathimie in al'. cathare
ie laudabili⁹ nigrū ⁊ pōderosum qd̄ imergit
aq̄.fri.⁊ humi.in.iij.gra.extinguit calorem se
dat turbationē emollit aspitates q̄ sunt i ore
⁊ itestinis ⁊ vulua ⁊ ei vicinis.Si frigat p̄dest
solutiōi vētris colerice lahabū ei⁹ p̄dest ꝯtra
calorē febris ⁊ siccitatē oris ⁊ ligne sedat mor
surā stōi.Si emplastrizet eo manifeste p̄de=
rit apati calido ⁊ cui⁹ est apatis apiri apit.Si
vero cathaplasmet cū aceto podagre p̄derit
calide ⁊ dolorē ipi⁹ mitigat. Si misceat cū aq̄
ro.aut oleo ros.cephalee p̄dest q̄ fit ex mala
ꝯplexiōe calida p̄ficitq̄ emissiōib⁹ vmbilici si
cathaplasmet eo q̄ si terant ei⁹ maior erit fri=
giditas. 94 ¶Semē cathemie vtile nigrū
p̄fectū ꝯplexio ei⁹ tēperata in caliditate ⁊ hūi=
ditate dissoluit emollit apata solida purgat
pect⁹ pulmonēq̄ ab humiditate elimat lētigi
nes a facie frāgit lapides renū ⁊ in eo pōtici=
tas vnde ⁊ p̄dest sanguis fluxui sz debiliter.
95 ¶Semē scabacie in al' scabezie sil℞e ē vir
tute semini cathemie sed actiōis validioris.
96 ¶Semē hechige in al' hēgē vtili⁹ est one
rosum ⁊ ē ca.⁊ sic.in.ij.gra.sed calore fortior ē
siccitas ⁊ ē in eo subtiliatio ⁊ dissolutio:vnde
⁊ emollit apata solida q̄ sunt post aures ⁊ i eo
īflatio q̄ auget venerē ⁊ appetitū coit⁹ si bibat
cū vino cocto si terat ⁊ puluerizet sup come=
dētia p̄derit vulnera. 97 ¶Ralēbacū in
al' rābacū laudabili⁹ croceū lōgū onerosum ⁊
est ca.⁊ sic.subtiliās in sapore ei⁹ amaritudo
lumbricos necat ⁊ ascarides si superponatur
exterioribus partibus corporis vlcerat illud
si teratur diligenter ⁊ cathaplasmetur eo sca
bies corporis ⁊ sahafe proderit:prodest ⁊ mor
sui scorpionis si bibatur ⁊ superliniatur tritū
ac distemperatum cum oleo. 98 ¶Lilū
bacum in al' lilimbatuꝫ laudabilius quod af=
fertur a creta quod ⁊ percutit in ruborem.et
iocundi

iocūdi odoris ⁊ virtus ei⁹ similis virtuti hesse nisi ꝙ fortior ē in eo ꝟt⁹ solubilis q̄ laxat choru.dissoluit vētositatē stōi ⁊ intestinoꝝ. 99 ¶Semē halase in al' lalaphe hoc ē semē rutabe.meli⁹ croceū ⁊ onerosū ca.⁊ hu.est ei⁹ complexio:⁊ in eo vētositas vn̄ auget appetitum coitus ⁊ imperat lacti. 100 ¶Semē liebali in al' liemberi ca.est ⁊ sic.⁊ in eo acumē ⁊ est elimās ꝓdest lapidib⁹ generatis in renib⁹ ⁊ si eo vaporent emorroydes ꝓderit illis .Si aūt frigat cū semine ressadi ⁊ oleo oliue cōstipat nām.⁊ āputat tenasmō si sit ex frigore et phlegāte. 101 ¶Semē merule in al' merue vtile ē nouū onerosuz.c.est ⁊ hu. tēperate ꝯgregat saniē in apātibus crudis ⁊ maturat. 102 ¶Semē bēgi meli⁹ ē albū:nigrū ē mortiferꝝ fuscū mediū in malo ⁊ tria sil' fri.⁊ sic.albū min⁹ ē fri^m.⁊ cōmouēs ē:dolorē sedās cui⁹ ꝟtus est silis opij virtuti. 103 ¶Semen orocray in al' cro crai meli⁹ onerosuz ⁊ nigruz frigidū ē:dormitās cephaleā sedans: si terrat cū semine iusquiami ⁊ cathaplasmet eo caput aufert coit⁹ appetitū ⁊ erectionē mēbri sedat. 104 ¶hermelū ⁊ vocat cacrelege asbeneō laudabili⁹nigrū ⁊ onustū:⁊ ē ca.in.iij.gra.subtiliās:iōq; icidit hūores grossos ⁊ viscosos dissoluitq; fortiter vrine iperat: si terat ⁊ distemperet cū melle cocto ⁊ felle gallie ⁊ croco orientali ⁊ succo rasienegi ꝓderit panis vis⁹. 105 ¶Semē femequesti in al' fegequesti laudabilius qd est acuti odoris:⁊ ē ca.i.i.gra.sic.in.ij. ꝓdest apātib⁹ splēis solīs:si ex eo.ʒ.b.cū squigibin bibat:si buliat cū aceto ⁊ superponatur spleni vtile ē:coit⁹ appetitū eneruat si bibat ⁊ desiccat spma. 106 ¶Sehardelū in al' scaldelū qd ē sinapis meli⁹ ē qd magnū ē ⁊ interius croceū:⁊ alia spēs q̄ dr̄ effedū ⁊ nō ē illi incēsio:vtrūq; ca.est ⁊ sic.sed croceū ca.⁊ sic.i iiij.gra.icidit flegma:grossos subtiliat hūores si terat ⁊ in aq̄ diligēter feriat:dehinc colatuz misceat melli ⁊ gargarizet capitis attrahit flegma.Si trahat flatu nariū sternutationē excitat:⁊ꝓdest si comedat aut gargarizet epilepsie: suffocationē adiuuat matricis si subiponat matrici:⁊ si sup caput litargici fundat ꝓdest:ꝓdest ēt sciaticis si ēplastrizet eo ancha ⁊ oīnō ꝯfert flegmatici passiōi:⁊ attrahit que necesse ē attrahi de ꝓfundo corpis ad exteriora. 107 ¶Cardami semē laudabili⁹ babilonicū albū:estq; ca.⁊ sic.albū rubeo min⁹ ē calidū.Utile ē q̄dē ex flegmate tenasmō si bibatur cuz aq̄ ca'a ⁊ oleo ⁊ tortionibus si terat ⁊ distemperet ⁊ ēplastrizet eo ancha sciaticis passionib⁹ mitigat:eodēq; mō si fiat cū eo clistere. 108 ¶Semē hemaze in al' emmace vtili⁹ onustū ē qd frigid.⁊ sicc.multūq; ponticuz nām includit solutā.solutionēq; āputat sanguis maxime autem qd acerbū est. 109

¶Semen losenel hermel in al' loseelmehel.i. arnoglose vtili⁹ ē nigrū onustū ē frigidū ⁊ sic. pōticū sil'e semini hermaze in actiōe ⁊ ꝟtute. 110 ¶Sunizū.vtili⁹ onustuz ca.⁊ sic.in.3°. gra.fortiter subtiliās.vn̄ ⁊ soluit vētositates ⁊ inflatiōes q̄ sunt iteri⁹:si tritū bibat cū vino tēperato lūbricos rotūdos educit e vētre ⁊ longos si cū aceto sumat tēperato tollit q̄z scabiē ⁊ varices.formicē ⁊ leprā menstruū ꝓuocat si moret pp grossitiē materiei.Si asset igni ⁊ pāno iponatur ac narib⁹ ei⁹ odor trahat ꝓderit cortize in q̄ fluit a narib⁹ hūiditas multa . Si ꝟo terat diligēter ⁊ emplizet eo frons cephalee ꝓderit frigide ⁊ cronice. 111 ¶Scascasuz vel caschasuz multas hz spēs.oēsq; fri. ⁊ hu.albūq; in.ij.gra.nigrū in.iiij.albū ꝓdest tussi ex acuta mā descēdente a cerebro ad pectus:phibet qd spuit a pectore soporatq; magis aūt cortices ei⁹ q̄ semē.Si coquat in aq̄ ⁊ hec sup caput fundat:illisq; emplastrizet .Nigrū aūt pessimū ē dormitās obstupefactionez facit:⁊ si terat ⁊ cataplentur eo languida mēbra sedat eoꝝ langor. 112 ¶Tuderi.melius croceū.⁊ ē ca.⁊ hu.hūectat corpa ⁊ corpulētat. 113 ¶Cabba melior rubea cabuq̄ria ⁊ q̄ affert de regiōe aqueret ⁊ ē ca.⁊ hu.et hūiditas ei⁹ fortis ꝓdest melācholicis si bibatur cū zaccara replet corp⁹ ⁊ ipinguat. 114 ¶Semē hēdacroci si bibat cū sqnigibin morsure reptiliū adiuuat. 115 ¶Semen bubulengeri in al' bubulēgis ca.est ⁊ sic.tēperate.⁊ virtus ei⁹ equalis ⁊ aneti. 116 ¶Semē arsurugi in al's arsunezi.ca.⁊ sic.in quo ē hūiditas q̄ cōmouet coitus appetitū ⁊ auget spma inviris frigide ꝯ°nis. 117 ¶Semē semū in al' sensemuz.ca.ē in p̄ncipio p̄mi gra. hu.in.ij.decoctio ei⁹ emollit fissuras ⁊ apāta solida ꝓdest sahaphe sicce:acumē sedat ⁊ morsus qd accit stō ex acutis hūorib⁹ aut vini potiōe aut acuto medicamine. 118 ¶Semē corocin al' corocere qd vocāt p se dinarive et vocat ēt behēter ca.est ⁊ sic.iocundō odore dissoluit vētositates q̄ sunt in stō ano ⁊ intestinis ⁊ calefacit ea tēperate digestionē ꝓcurat:singultū q̄ fit ex repletiōe sedat. 119 ¶Zuffa melior ē noua crocea ⁊ ē ca.⁊ sic.i.ij.gra.et in ea pūctio q̄ stōm calefacit dissoluit vētositatē ⁊ inflationē:adiuuat digestionē ꝓdest morsure scorpiōis si aq̄ decoctiōis ei⁹bibat:aut loco superponat vrinā ⁊ mēstruū ꝓuocat appetitū coit⁹ aufert spma āputat. 120 ¶Semē q̄riani.c.in.i.gra.tēperatū in hu.⁊ sicc.dissoluit emollit oē apā manifestū:⁊ interius ca. aut frig.maxime si misceat melli ⁊ oleo violato ⁊ aque sine ematuratione soluit apostemata ⁊ que post aures sunt vrine imperat ⁊ menstruis si sederit mulier in aq̄ decoctionis ei⁹ dissoluit apāta matricis dura. 121 ¶hel

ba cōplexio eius sīlis cōplexiōi semis lini:sed eo,fortior iō ꝛ in oibus vtile est q̄bus ꝛ ille cō fert sed forti⁹ operat̄:mēstruo iperat ꝓtus sanguinē purgat si coquat̄ cū melle simul et soluit grossos hūores:ꝛ malos qui sunt in stō et intestinis maxime flegmaticos:ꝓdest oib⁹ exterioribus dolorib⁹ ꝛ tussi que fit vel accit ex flegmate:elimatq; ipm a pectore ꝛ pulmone ꝛ incidit. Si decoquat̄ cū ficub⁹ ꝛ colet̄ aqua eius superfundaturq; melli ꝛ coquat̄ scdo et fiat q̄si ellectuariū ꝑfectius em̄ erit sic in purgando pectus a flegmate grosso ꝛ viscoso. Si emplastrizent̄ eo cuȝ semine lini aꝑata solida soluit illa fortiter. 122 ¶Carui.c.ꝛ sic.in iij.gra.acutū inflationē ꝛ vētositatē dissoluit a vētre:ꝛ vrīe iperat. 123 ¶Quemū duas hȝ spēs:altera carmanica alt̄a nabatica ꝛ vtraq; oibus opertionib⁹ suis simile est carui ꝛ eo forti⁹ ad dissoluendā vētositatē viride ꝓo fortioris est acuminis. Si masticet̄ ꝛ exprimatur aq̄ eius ꝛ impluatur oculo in quo est vngula ꝛ pecia ꝓdest illi ꝛ ꝯputat ab eo sanguinem. 124 ¶Casemū in al' sasemū meli⁹ ē croceū simile emadano ꝛ cōsimile in virtute cimino. 125 ¶Semē lilingalie in al' lilingabe ortolane in actiōe sīle est daucō sed debili⁹ actiōe vrinā ꝓuocat ꝛ mēstruū comesta:purgat vlcera ꝛ ꝓdest hydropisi ꝛ dolori laterū ꝛ morsui aialis:ꝛ pūcture reptiliū. 126 ¶Semen cacdenethe in al' dardeneche ꝓdest febribus cholericis:ꝛ si terat̄ ꝛ fricet̄ diu cū aq̄ exprimatur bibaturq; cuȝ ȝaccara ꝓdest tussi si fuerit ex calore ꝛ sedat morsus q̄ sunt in ore stōi:aufertq; coit⁹ appetitū si nimiū sumatur. 127 ¶Semē rute.i.piganū.meli⁹ est nigrū.ꝛ ē ca. ꝛ sic.in.iij.gra.ꝓdest singultui ex repletiōe si ex eo.ȝ.b.trito cū melle ꝛ aq̄ aut vino bibatur calefacit stōm soluit ab eo ventositatē ꝛ:ab intestinis. coitusq; denegat appetitum. 128 ¶Semē nēnane vtili⁹ nigrū.ꝛ est ca.ꝛ sic.mēstruū ꝓuocat ꝛ partū facilē facit:ꝓdest vētositati q̄ est interiorib⁹ ꝛ singultui ex repletione. 129 ¶Succaranū in al' quoquaranū. fri. ē dormitās letale ex frigiditate si accipiat ex eo modicū in vino q̄s soporat. 130 ¶Quelfara in al' quesbarei.vtili⁹ ē viride ameni odoris:ꝛ aiūt quidā eē frigidā ꝛ siccā.hypo. tepidā.ꝛ in ea pōticitas modica:ꝛ si coquat̄ cū aq̄ ros.ꝛ gargarizet̄ ꝓdest aꝑati gule. Si teratur diligēter ꝛ misceat̄ cū rosa trita ꝓsunt pustulis que sunt ore:ꝛ si ꝓpinentur de eo.ȝ.b.ꝓhibet coitus appetitum:si vero cuȝ lahabo seminis psilij bibatnr inflammationem stomaci reprimit: sicq; si misceatur apostematum calidorū medicaminib⁹ ꝓderit manifeste. 131 ¶Semen sarmaci temperatum in ca.ꝛ fri.siccum.i i.gra.in.eo est elimatio ꝛ prodest icteritie que fit ex epatis opilatione. 132 ¶Semen fugilis melius q̄d est rubeum inclinans in nigrū.ꝛ est cali.in.iij.gra.ꝛ in eo dissolutio fortis intm̄ vt saniē que iclusa est in carne soluit ꝛ elimat. Si cataplasment̄ eo in morphea nigra proderit cuȝ aceto. 133 ¶Semē carri vtilius croceuȝ.vrinā prouocat ꝛ educit mēstruū.secundinā emittit ꝛ fetū si bibatur cum melle tritum. 134 ¶Seibhenegu in al' helbhenegū melius est quod hȝ colorem chebe:flegma purgat ꝛ humiditates ꝛ humores. 135 ¶Semē heffalegi in al' helfalegi. frigidum est ꝛ siccum.pōticum est congruum vlcerationi oris si tritum diligenter in ore teneatur:ꝛ si bibatur cum aliquo potu pontico prodest solutioni cholerice 136 ¶Semē sarapheremie ꝛ in al' sasafaremi melius nigruȝ onustum paruum iocundi odoris tēperatum in fri.ꝛ ca.si fricatur ꝛ bibatur natura retinet ꝓdest disinterie ꝛ inflatiōi intestinoꝝ. 137 ¶Semē macrelei temperatū in ca.ꝛ fri.ꝛ sic. sapor eius amarus: ideoq; vtile epatis opilationi ꝛ splenis ꝛ icteritie que fit ex opilatione. 138 ¶Semen aquesuti simile in pluribus semini intibe nisi q̄ amarus est ꝛ siccus complexione: vnde ꝛ fortioris est actionis in aperiendo que est in epate ꝛ splene opilationem. 139 ¶Semen gergiri.ca.ꝛ sic.i.ij. gra.dissoluēs:morpheaȝ elimat.ni.si teratur ꝛ cathaplasmetur cum aceto auget coitus appetitū ꝛ sperma:ꝛ si cū squingibin ꝛ aqua ca. bibatur flegmatis vrget vomitum.

¶De granis.

140 **Zemarum** temperatum complexione sed inclinatur parum ad calorem:si masticetur ꝛ ponatur super apostema maturat illud. si vero ponatur super frustrum ferri calefactum ꝛ teratur et cathaplasmetur petigo manifestius proderit. 141 Hachala in al' nuchala tritici.ca.ē.ventositatem dissoluit: ideoq; si calefacta superponatur ex ventositate accidens ventri dolor ea cathaplasmetur: mitigat eum dissoluendo. ¶Si autem infundatur aceto vini ꝛ ponatur super carbones igneos naribus vapor eius concipiatur leuiat humiditates a capite ad nares fluentes. ¶Si autem diu fricetur cum aqua calida ꝛ coletur vt sorbitio de ea fiat cum amigdalarum aut sisami oleo prodest que est in pulmonis canalibus asperitati ꝛ gule:elimat a pectore humiditates. 142 ¶Saira in al' seria frigidū est ꝛ siccum ꝛ in eo dissolutio loco siccitatis. Si tundatur parum et calefiat igne aut cathaplasmetur ea ex calore factus dolor mitigat illū:similiter si emplastrizetur ea.ca.aꝑa dissoluit illō. Sic quoq; sepius cathapl'ent̄ ea dolores iuncturaꝝ ꝛ mitigātur. Si optime coquat̄ ordeū vt alias dixim⁹ ꝛ sumat̄ aq̄ ei⁹ ter

bricitantib⁹ perfectissime prodest sitim sedat ⁊ sopoiat ⁊ vrinā puocat pp bonitatē illi cōsonam quā in ceteris nō est iuenire granis si ꝺcoquatur: lucrat̄ eni ab aq̄ humiditatē ⁊ cedit ab illa vētositas pp multā decoctiōez: ⁊ in eo ē simul q̄ddā lābēs ⁊ elimās quibus accelerat descensum a stō ⁊ in eo lenitas qua prodest asperitati gule ⁊ in eo cōtinuatio que stomaci calorem eq̄lem facit ⁊ in ceteris hec nō inueniunt̄ granis. 143 ℂFaccala in al' baccala magna melior eius cōplexio fri. ⁊ sic. ⁊ in ea elimatio que lentigines extirpat: si trita coquatur diligenter ⁊ fiat de ea sorbitio cū amigdal'. oleo tussientibus remidiū ē ⁊ pl'uretic. ⁊ in ea ponticitas quedā: ideoq̄ decocta cum aq̄ ⁊ aceto vtilis est inflationi intestinoꝝ: naturas suspēdit: prodest febri si teratur ⁊ coquatur cū adipe porcino emplastrenturq̄ ea arctetica optime proderit: emplastrentur quoq̄ fabarū farina testiculi ⁊ māmille si sint i eis calida apostemata: maximeq̄ si in māmillis coagulatuz fuerit lac. Si vero pastetur cuz melle apostemati ex percussione facto proderit. 144 ℂMassuz melius onustum ⁊ est fri. in primo gra. tēperatū in humiditate ⁊ siccitate ⁊ in eo quedā elimatio. si teratur diligenter ⁊ distemperetur cum aq̄ mirti proderit his quoꝝ infirma sunt mēbra ⁊ vtile est febricitantibus tussimq̄ patientibus ⁊ cuius est natura mollis excoriatur aut fricatur parū ⁊ coquat̄. 145 ℂGranū silereme in al' sileme melius fuscum onustū. ca. in. iij. gra. sic. in. ij. fortiter dissoluēs ⁊ in eo attractio si teratur ⁊ distēperet̄ ⁊ sup mēbro in quo spina aut ferrū introiuerit attrahit ⁊ emittit. 146 ℂGranum diuseri in al' diuferri tanq̄ silerua in virtute curat apostemata que solida sunt sanatq̄ alopitiā. 147 ℂAuresum melius croceuz onustum fri. est in. j. gra. s. in tertio subtile naturam includit ⁊ si cū pāno empll'et̄ desiccat intestina q̄ siccari egēt ⁊ dissoluit sine morsura prodest māifestissime. 148 ℂhameluz fortioris est actiōis nigrū. ca. ⁊ hūi. generās spma ⁊ lac vrināq̄ puocat ampli⁹ aūt nigrū vrinā puocat ⁊ mēstruū aqua in q̄ coquitur lapides frāgit: ⁊ ē i cicere virt⁹ dissoluēs incidēs ⁊ elimās vn̄ ⁊ purgat splenē ⁊ epar renesq̄ apa qꝺ accit post aures dissoluit: extirpat scabiē ⁊ ipetiginē emollit testiculoꝝ duritiē: vlceribus si cathaplasmet̄ pdest cū sandalo ⁊ melle. 149 ℂQueq̄rmesuz i al' cermesū meli⁹ ē magnuz. ca. ⁊ sic. sapor ei⁹ amar⁹. iōq̄ iterficit lūbricos lōgos ⁊ rotūdos q̄ sūt in vētre: si pistet̄ cū melle comedat̄ ⁊ bibat̄ cuz aceto tēperato si vero bibat̄ cū vino ⁊ pipe purgat epar ⁊ splenē mēstruū puocat: fetū educit mortuū si submittat̄ cū mirra ⁊ melle ⁊ i eo ē elimatio ⁊ dissolutio q̄b⁹ extirpat lētigies nigrā morpheā pdestq̄ lepre sahafe humiditati dissoluit ⁊ scrophulas. Et si diligenter tritum cum aceto distemperetur ⁊ melle ⁊ emplastretur eo ancha sciatice remedium erit. 150 ℂArzura in al' aezū in eo modicus calor ⁊ ponticitas ⁊ quod magis rubeum fortioris est actionis suspendit ventrem ⁊ feresium rubeum amplius maxieq̄ si cum suis fricatur corticibus album si fiat ex eo sorbitio que stomaco acciderit ⁊ intestinis morsuris proderit ⁊ si clisterizetur cum aqua decoctionis rubei ⁊ aliquibus pōticissime dicamib⁹ dissinterie intestinoꝝ pdest. 151 ℂLupia in al' cupia rubea ē cali. in. j. gra. aq̄ decoctiōis ei⁹ mēstruū puoc. pt⁹ sanguinē purgat mortuū educit fetū ⁊ scdinā si morā fecerit. 152 ℂQuersenna ca. ē in. j. gra. sic. i. ij. icidit elimat apit opilationē ⁊ si multiplicetur sanguinē gn̄at carnē in vulnerib⁹ pducit. 153 ℂSemē batici meli⁹ est albū onustū ⁊ in eo ē attractio apit opilationē renū lapides in eis cōminuit et vesica vrine imperat fortiter: et lentigines ⁊ morpheā subtilē aufert. 154 ℂSemē omesacre fri. est ⁊ hu. in. iij. gra. tussi ex calore pdest ⁊ siccitate si comedat̄ cū zaccara sitim sedat ifirmitatib⁹ acutis remediū ē ⁊ difficultati vrie si q̄ꝺ ē ex calore. 155 ℂSemen lēbaci in al' lelebaci meli⁹ ē albū onustū cōplexio ei⁹ fri. ⁊ hu. elimās incidēs vrinā prouoc. ⁊ si terat̄ ⁊ cataplasmet̄ eo corp⁹ colorem optimū facit ⁊ splēdētē. 156 ℂSemē lilim bachi in al' lilibati meli⁹ album onustū: ⁊ cum oibus suis habitudinib⁹ semini sil'is cucumeris. 157 ℂLingua auis excellētior in cuius nā amaritudo ⁊ iocūdi odoris ⁊ cōplexio eius ca. ⁊ humida vrinā prouo. augetq̄ coit⁹ appetitū. 158 ℂGranū zerecari meli⁹ est onustū ca. est ⁊ hu. in. ij. gra. vētosum vnde ⁊ cōmonet appetitū coit⁹ ⁊ auget sperma. 159 Granū halebi in al' mallebi meli⁹ ē onustum ca. ⁊ sic. lūbricos ⁊ ascarides necat ⁊ i eo amaritudo ⁊ elimatio fortis dissolutioq̄ vn̄ ⁊ lētigines extirpat si terat̄ ⁊ cataplasmētur eo loca: epatis opilationē apit ⁊ splenis adiuuat sputū pectoris ⁊ pulmōis ab humiditate. 160 ℂGranū bani meli⁹ est qꝺ est magnū ⁊ onustū in quo fortis amaritudo cui admixta ē pōticitas ideoq̄ elimat incidit. cōgregat extirpat varices. lētigines maculas q̄ sunt i facie ⁊ scabiē ⁊ pruriginē ⁊ leprā apit epatis et splenis opilationem emollitq̄ eoꝝ duritiē maxime si misceatur farine quessene. 161 ℂheiluz ca. est ⁊ sic. opilationez aperit pdest sciaticis. 162 ℂCubebe meli⁹ iocund⁹ odore linguam dormitat ca. ⁊ sic. est apit opilationē meatus purgat puocat vrinā. naturā retinet mūdat guttur raucum a flegmate. serie pdest si ex ea oboli duo sumant̄ cū sāngibin. 163 ℂCacala duas hȝ spēs. altera parua altera maior

ca.in vltio.ij.gra.frigidis pdest epatis dolo-
ribus opilatiōibus ei⁹ si ex eo sumant.3.b. cum
squingibin dieb⁹.vij.vtilis ē lapidib⁹ q̄ sunt in
renibus si misceat cucurmer semini ⁊ citrolis
eq̄liter bibāturqꝫ de ea.3.b.q̄qꝫ die pdest epi
lepsie sincopi si insuffiet guttatim pdest etiā
dolori q̄ fit in capite si sit ex vētositate. 164
¶Grana ribesii meliora noua sunt fri.⁊ sic.po
tica/psunt solutiōi cronice.sicut ⁊ semē heba-
ce. 165 ¶Grana berberis meliora onu-
sta.fri.sūt ⁊ sic.pōtica psunt soloni cronice: ex
tingūt calorē epati vtilia ea.in q̄ est apa:calm
phibet vomitū ⁊ cor cōfortat. 166 ¶Gra
nū gnatorū meli⁹ est acerbū onustū. ⁊ est fri.⁊
sic.strigit naturā si colica est solo subuersionē
mitigat.phibet vōitū: stōi os cōfortat phibet
mārū ad ipsuz fluxū. 167 ¶Grana mir-
ti in al olicsca.in eis pōticitas ⁊ dulcor.vn̄ ⁊ p
sunt tussientib⁹ si sit in ei⁹ solutio : pdest spu-
to sanguis a pectore pulmōe ⁊ stō ⁊ vlceribus
mēbrorū interiorū ⁊ cōfortat ea. Si misceat vi
no succus ei⁹ pdest morsui reptiliū:pdest vesi
ce vlcerib⁹ hūi.aut sic. Si cū vino decoquat ⁊
cataplentur ea q̄ sunt in volis ⁊ plātis vlcera
sanat ea.Si recentia trita admisceant lacti ⁊
apatibus oculorū emplent soluunt apa : psūt
quoqꝫ ⁊ apati qd est in ano : ⁊ emorroidib⁹ : q̄
sunt in eo:anū cōfortāt vlcerationi remediuz
est:⁊ si terat ⁊ cathaplasmet eo facies mūdat
lētigines. 168 ¶Granū liebicorū in al lie
beriorū fri.ē ⁊ humi.in.ij.gra.. pdest tussi q̄ ex
calore orit ⁊ sic.si terat ⁊ accipiat cū zaccara ⁊
penidijs spuma ei⁹ refrigerat hūectat ⁊ calo-
rē mitigat ⁊ extiguit:pdest siccitati q̄ fit in ore
stōi:fortius aūt tussim mitigat q̄ fit a calore ra
ducta est ⁊.s.si cuz alba sumat zaccara ⁊ oleo
amigdalarū. 169 ¶Granū semezedie i al
semene meli⁹ qd ē pingue ⁊ ē.c.⁊.h.cōgruū vo
lēti corpulentū hēre corpus si terat ⁊ cū aq̄ fri
cetur colatoqꝫ superaddatur farine modicū
⁊ zaccara ⁊ amig. oleū aut sisami recēs vtile ē
exilibus corpore a frigore ⁊ siccitate. 170
¶Granū zelemi melius albū quod aufertur
ashesiria.ca.⁊ sic.⁊ in eo hūiditas laudabilis
que excitat coitus appetitum auget sperma.
171 ¶Granum calcali simile est zelemo cō
plexiōe ⁊ virtute ⁊ augmētatiōe spermatis.
172 ¶Dangebgiul in al danenbuile gra-
num quod affertur de montib⁹ feresie quasi
quescū ca.in.j.gra.tēperatur in humiditate ⁊
sic.⁊ auget sperma excitatqꝫ coit⁹ appetitū.
173 ¶Granum dadie melius rubeū nouū
iocundi odoris cōplexio ei⁹ ca.⁊ sic.nisi qꝫ i eo
pōticitas si bibat de eo.3.b. cū zaccara emor-
roidibus prodest aut si in aqua decoctionis
eius sedeatur.si eniz fuerint in ano aut in ma
trice emissiones restringit eas ⁊ reprimit.si pa
stetur cum melle ⁊ sumatur lumbricos inter-
ficitqꝫ in vētre sunt. 174 ¶Granū ardes
negi ca.est ⁊ sic.in.iij.gra.si bibātur et eo exa
gia duo cū vino aut robo vini pdest pt⁹ diffi-
cultati pdest ēt strāgurie accelerat mēstruū:
vtileqꝫ morsu venenatorū. 175 ¶Marai-
gne meliores grādes ⁊ albe ca. sunt ⁊ hūide
si sunt recētes habēt amaritudinē ideoqꝫ sūt ɔfe
rētiores illi cui est in pectore hūiditas grossa
aut sanies aufert eā leuiter sicce aūt si ifun-
dat aq̄ ⁊ comedātur/leniūt asp̄itatē q̄ ē ex fri
gore.⁊ sic.miores ꝓo pinee actiōis sunt debi
litoris maiorib⁹. 176 ¶Granū citrini i al
citriati ē ca.in.ij.gra.dissoluēs ei⁹ vtile ē oleū
emorroidib⁹ si cataplasmet medulla q̄z ei⁹ in
id idē pdest si comedat.si eā bibat de eo exa
giū venenis obsistit ⁊ soloni nāe.idē facit si
tritū ponat sup venenosorū morsum. 177
¶Granū raseni ⁊ ē granū qd aufert de patria
aq̄red ⁊ mōtibus feresie et vocat illū raiber:
capillos confortat prohibet ab eis infirmita
tes ⁊ prolongat illos.

178 ¶Capitulum.xxxvj.de folijs.

Atairegi in al batheregi folia si terātur ⁊
r cataplasmet eis vmbilic⁹ lūbricos
ascarides occidūt sic q̄z ⁊ succ⁹ eo
rū.⁊ si succ⁹ aurib⁹ istillet ꝟmes q̄ in eis sūt in-
terficit. 179 ¶Folia dube in al dulbe fri.
⁊ sic.ɔplonis si cataplasmet eis apa ca.qd in
genu fit pderit puluis q̄ dē cadēs sup folia ei⁹
mal⁹ ē gutturi ⁊ odoratib⁹ auditui ⁊ visui mo
rit q̄z ex folijs ei⁹ cortices ei⁹ ɔbusti ⁊ triti vlce
ra desiccāt hūida psūtqꝫ adustiōi ignī. 180
¶Folia garre in al garbe si terātur ⁊ pulueri
zētur sup vulnera icarnat ea ⁊ sanat neqꝫ per
mittit apiri.Si ppinet aq̄ eorū ei q̄ bibit ha-
lacā pderit.i.irrudinē succ⁹ ei⁹ ⁊ fruct⁹ vtilis ē
sputo sanguis. decoctio ꝓo furfurib⁹ capitis
cortices ei⁹ ɔbusti ⁊ distēperati cū aceto si ca-
thaplasmētur varices manuū extirpat ⁊ pedū
⁊ est medicamē forti⁹ desiccās sine morsura si
terātur succ⁹ ei⁹ aut cortices recētes ⁊ coquan
tur cū oleo ros.in cortice ei⁹ cū sunt in cortice
mali granati auriū dolorib⁹ medet ex calore.
Radicis ei⁹ decoctio si supfundat podagrico-
rum pedib⁹ optime ɔfert. 181 ¶Folia viti
celle ⁊ ligamina ei⁹ si terātur diligenter ⁊ em-
plastrētur eis cephalea ex calore repmitur si
aūt vēter cū rameto in al rateno solonē eius
amputat si masticentur gingiuas solidat la-
xas. 182 ¶Folia tarse pōtica ⁊ sic.purgā
tia hec si decoquātur ⁊ cataplasmet eis splē.
⁊ superfundatur aqua prodest gingiuas soli
dat pdestqꝫ illis si laxe fuerint. 183 ¶Fo
lia ferne in al serue fortis ponticitatis sine
morsura tēperata in ca.⁊ fri. si terātur humi
da ⁊ superponantur vulneri recēti replēt il-
lud carne ⁊ sanāt.Si cōbustorū cinis pulueri-

zetur ignis adustiōi oībusq; vlceribus recentibus medeꝛ. Si aūt cathaplasmeꝛ hernia ꝓderit: gingiuas ↄfortat laxas. Si trita misceatur cū faria ordei ⁊ emplastreꝛ hoc apostema ca. remedio est. 184 ¶ Habhelum in alꝛ abhelū meliꝰ viride: ⁊ ē ca. acutū pōtic. fortiter desiccās: vn̄ ⁊ desiccat vlcera antiqua sordida ⁊ iniqua si superponaꝛ cū melle vrinā ꝓuocat ⁊ mēstruū: educitq; mortuū fetū ac scd̄inā partus sanguinē purgat: interficit aūt fetū viuentem. 185 ¶ Azadarchem in alꝛ adazerchetū meliꝰ est ortolanū. cōplexio eius ca. et sic. sapor amarus succusq; eiꝰ venenis resistit si cum melle bibaꝛ ⁊ robo vini. Si teranꝛ ⁊ foneātur eo capilli iniquitates eoꝝ ꝑpulsat et ꝓlongat: granuꝫ eiꝰ si comedatur lumbricos necat: est autē magne amaritudinis. 186 ¶ zercbedercheeū vtiliꝰ virid. huiꝰ folia si terātur arboris ⁊ cū robo vini succꝰ bibaꝛ eorū strāgurie ⁊ venenatoꝝ morsui ⁊ sciaticis medetur mēstruū ꝓuocat ⁊ sanguinē in vesica coagulatū. 187 ¶ Folia balusti in alꝛ balusti. fri. sunt plurimū. pōtica paꝝ desiccātia si teranꝛ ⁊ pulueriꝫenꝛ sup vulnera carne replent desiccant vlcera humida cicatrizari difficilia: cortices fructꝰ eiꝰ interiores magis: sic. ⁊ i alꝛ. frigi. pōtici: iōq; si coquanꝛ ⁊ sedeaꝛ in aq̄ eorū medētur eneruate matrici ⁊ fluxui ac enernationi ani: solutiōi sanguinis: diarrie diuturne manifestissime ꝓdest. 188 ¶ Sadeē meliꝰ qd̄ amenū in odore ⁊ folia eiꝰ minime lata ⁊ est in virtute ⁊ actiōe spisse simile: pariterq; imperat vrine: cuius folia siccata ⁊ trita ac superposita dahase: ꝓdest illi fetoreq; alarū emendat. 189 ¶ Calēbaci folia in alꝛ balēbaci ↄclusiōe. f. ⁊ sic. ⁊ in eis substātia subtilis ca. ⁊ in eis varie ꝟtutes: decoctio eiꝰ si instilleꝛ auribus a q̄bus fluit sanies medeꝛ illis: eodē mō facit sirupꝰ mirtinꝰ si fricētur gingiue laxe cōfortat ⁊ desiccat si decoquaꝛ in aq̄ ⁊ sedeaꝛ in decoctiōe eiꝰ ꝓdest egressioni ani et fluxui matricis fluxui quoq; sanguinis. furfuribus medeꝛ vlceribꝰ capitis ac pustuils eius capillos q̄ ceciderint restaurat q̄si emplastrētur neruate iuncture cōfortātur mēbra ēt solidat q̄ nō plurimū augmētanꝛ. Si decoquaꝛ cū vino ⁊ emplastrenꝛ hac decoctiōe vlcera desiccat ea. Si aūt ꝑcussio cathaplasmeꝛ mirto cū succo ordei ꝓhibet eiꝰ apa calm. si aūt cathaplasmeꝛ corpꝰ ea nimiū in sudoribus ē remediū: cor ↄfortat debile ⁊ solidat ⁊ si trite superaddaꝛ aq̄ ro. ⁊ oleū ro. ac emplastrenꝛ testiū apa. ca. optie curat. 190 ¶ Sādagū in alꝛ sedanegū ⁊ vocaꝛ apd̄ feresiā masferē est ca. cōplexiōe ⁊ sic. purgās subtiliās: soluēs superfluitates flegmaticas a stō vētositati matricis ꝓdest ⁊ itestinoꝝ ac stōi epilepsie medeꝛ si infundaꝛ naribꝰ aq̄ eiꝰ. 191 ¶ Te sela. i. lotho meliꝰ viridis magnis folijs. ca. ⁊ sic. ē in iij. gra. letalisq; oībꝰ aiantibꝰ folia eiꝰ si decoquanꝛ ⁊ ēplastrēꝛ apata solida soluit ea. Succus eiꝰ scabiei ⁊ pruriqi cataplatꝰ ꝓdest: si teratur siccꝰ pulueriꝫeturq; sup vlcera desiccat ea. 192 ¶ Folia luse ꝓsunt vlceribꝰ hūidis cōglutināt vulnera hūida. 193 Flurazi in alꝛ sturachi folia ca. ⁊ sic. fortiter desiccāt ⁊ calefaciūt ē in eis amaritudo ⁊ pōticitas modica iōq; frāgit in renibꝰ lapides ⁊ in vesica opilationi medeꝛ epatis dolori dētiū molariq; medeꝛ si cū aceto decoquaꝛ. 194 Folia benete subtilia ⁊ in eis pōticitas tēpata desiccātia capillos ↄfortāt: ꝓhibet casuꝫ eoꝝ vētrē cōstipāt: apata calꝛa dissoluūt: estq; i eis solutio. 195 ¶ Folia arboris bēache. pōtica ⁊ i eis elimatio iōq; folia hec recētia si cathaplasmētur cū aceto cutis excoriatiōi medenꝛ. sꝫ ⁊ si recētia teranꝛ glutinātvulnera. si debilia mēbra eis cathaplasmenꝛ ⁊ ↄfracta decoctionisq; eorū aq̄ desup roreꝛ ↄfortāt ea ⁊ optime ꝓsunt. 196 ¶ Sene. ca. ⁊ sic. i p̄rio gra. soluit cholerā ru. ⁊ ni. ⁊ imergiꝛ in alꝛ inueniꝛ in locis longinquis: subaꝫ cōfortat cordis cū bibiꝛ: ē potꝰ eiꝰ triti diligēter. ʒ. iij. si āt in decoctiōe a. ʒ. v. vsq;. vij. 197 ¶ Folia masticis medij caloris desiccāt fortiter. Succꝰ eoꝝ bibitꝰ turbationi medeꝛ sanguinis ⁊ sputui ⁊ fluxꝰ solutioni q̄ ē ex debilitate stōi si hec fuerit ex hūidita te si ēpleꝛ eis matrix ⁊ anꝰ frigidū strigit eos ⁊ solidat. 198 ¶ Folia grani viridis ↄplo eoꝝ ca. i. iij. gra. ⁊ plurimū sūt pōtica vn̄ ⁊ desiccāt si recētia sint. Que āt sicca sūt fortiꝰ desiccāt. 199 ¶ Cātaꝝ in alꝛ cātorsū ⁊ ē foliuꝫ nili. denigrat capillos ⁊ in eo ꝟtꝰ dissoluēs ⁊ ē tēpatū nisi q; ad calorē iclinaꝛ. 200 Folia hēne tēpata sūt in friditate. q̄ si teranꝛ ⁊ emplastrizenꝛ apata ca. ꝓdest ⁊ dolorē. illoꝝ sedat: si āt folia eiꝰ masticenꝛ ⁊ suggaꝛ eoꝝ succus ꝓdest oris pustulis ⁊ vlceratiōibꝰ: vtilia ēt sūt adustioni ignis si trita sup pulueriꝫentur. 201 ¶ Folia sussani tēpata in ca. ⁊ fri. s. in. i. gra. vn̄ desiccāt vlcera ⁊ pustulas si trita sup pl'uerizaueris sine morsura. 202 ¶ Folia helbe siluatice q̄ ⁊ scalafuꝫ in alꝛ calefū fri. ⁊ sic. ⁊ in eis amaritudo ⁊ modica pōticitas: iōq; succꝰ eiꝰ ꝓdest dolori splenis duri tiei: opilatiōiq; eiꝰ. 203 ¶ Folia rafane grece in alꝛ carsimege ca. in. iij. gra. tēpata in siccitate ⁊ hūiditate. 204 ¶ Folia lehēbre in alꝛ liēbre tēpata i ca. ⁊ fri. sic. i. ij. vtilia sūt dolori dētiū si decoquanꝛ cū aceto. Aq̄ decoctiōis eorū vlcerationibus albis ꝓdest si teneaꝛ in ore. 205 zalesefex in alꝛ calesefeꝝ ⁊ dꝛ beladarū ⁊ ē foliū oliue idice meliꝰ ē qd̄ ameni odoris ⁊ in eo pōticitas et cōplexio eiꝰ. ca. et sic. in. ij. gra. ꝓdestq; emoroidibꝰ. 206 ¶ Folia spine egiptie et est angulatū in alꝛ anguilanū

ē illi virt⁹ pōtica.iōq3 ꝓdest fluxui sanguinis ꝛ apati palati:s3 ꝛ apatib⁹ q̄ fiūt in ano cōglutinat vulnera ꝛ stringit sanguinez eoꝝ. 207 ¶ Folia tehēbuli in al' debali afferunt de india in tēperata in ca.cū pōticitate ꝛ cōfortant gingiuas ꝛ stōm calefacit labia:iōq3 plurimū vtunt illis mare nauigātes eo q̄ plurimū pisces accipiāt. 208 ¶ Folia sēsemi .fri.et sic.si terant ꝛ abluant illis capilli ꝓlongant illos ꝛ leniūt mundāt fissuras eorum. 209 ¶ Folia lehēbachis in al' lelēbacis amara pōtica.ca.si de aq̄ expressa aurib⁹ instillet in quibus sunt vermes necat eos si ēplastrizent illis scrophule cū modica ordei farina soluūt eas ꝛ ꝓ sunt manifesti⁹. Si vo sup ipetiginē ꝛ morpheaz cataplasment optime medent. 210 ¶ Folia hētali.ca.sūt ꝛ sic.ꝛ in eis vt⁹ soluēs flegma ꝛ melācoliā:ꝛ o3 sūmi ea q̄ sūt in radicib⁹ plātaꝝ eaꝝ:cū iā color eoꝝ croce⁹ ē fact⁹ ꝛ siccētur i vmbra ꝛ ꝓpinet de eis cū modico amilo ꝛ gui.ara.misceāt q̄3 medicamib⁹ q̄ꝝ ē soluer.co.ni.ꝓdest nāq3 meliei ꝛ epilepsie apoplesie ꝛ elephātie. 211 ¶ Folia alitie in al' halaci refrigerātia ꝛ desiccātia i.i.g.sanāt herisipilā ꝛ formicē si cataplent eoꝝ succo. 212 Folia pruni si decoquant cū vio ꝛ gargarizēt amputāt decursū māꝝ ad palatū ꝛ guttur:si aūt fricent in al' sugant ꝓsunt eaꝝ decursui in gigiuis maximaq3 āgustia. 213 ¶ Folia atēgi in al' tharegi.ca.ꝛ sic.ꝛ in eis dissolutio ꝛ desicatio:succ⁹ eoꝝ bibit⁹ ꝓdest humiditati stōi:si aūt masticent amenāt palatū ꝛ āhelitū āputāt allioꝝ ꝛ odorē cepaꝝ. 214 ¶ Folia arecare si terāt diligēter ꝛ imisceant oleo ꝛ ēplastret eis ignis adustio ꝓderit.si cū pluuiali decoquat aq̄ ꝛ folijs carubi corpulentāt capillos:si aūt decoquat in aq̄ diligēti⁹ ꝛ hec sugat.in al' fricat aq̄ ꝓderit dētiū doloribus. 215 ¶ Folia engedā meliora recentia pinis folijs eoꝝ ꝯplexio cal.ꝛ sic.acuta scrophulas dissoluēs:si trita misceātur cū cera ꝛ oleo oliue.Si aūt cū oleo eodē cataplent his macule q̄ in facie sūt remedio sūt.Sciaticis q̄3 non paꝝ si cū ol'o susani misceant ꝯferūt: venenis resistūt ꝛ mortiferis potib⁹:digōnē adiuuāt si misceant cibis.egōnē emolliūt. 216 Folia sadiberdis in eis pōticitas ꝛ desiccāt si:ma sticata sup vlcera mittant desiccāt ea :ꝓsūtq3 pustulis q̄ sunt in ore:cortices vo ei⁹ virides exteriores si coquant ꝛ fiat de eis robū,ꝓderit trāsgulatiōi q̄ erit ex humiditate ꝛ flegmate. Cortex vo nucis solid⁹ si ꝯburat ē cinis ei⁹ vlcera desiccās optie sine morsura. 217 Folia mazeriōis folijs mirti sūt silia magnis eis ꝛ sbtiliora.ꝛ sūt cal'a ꝛ sic. in.iij.gra. silq3 inest eis pōticitas ꝛ acumē:sūtq3 piter fortit soluētia:ꝛ ē eoꝝ soluere aquā croceāꝝ hūiditates flaticas nec expedit bibi hec i cal'is regiōib⁹ s3 nec ethicis ꝛ ꝯmodū ē cuz ꝓpiare hec voluerz infūdas eas aceto die ꝛ nocte sicces ꝛ teras diligēt ꝛ linies ol'o amig.dulciū pot⁹ ē oboli.ij.vsq3.iiij. 218 Capitulum.37^m^.de floribus.

Rosa rubea melior feres flaꝛ in ea diuerse vtutes nisi q̄ ei⁹ ꝯpl'o iclinatur ad frigiditatē:ꝛin ea pōticitas ꝛ subtilitas iocūda odore quo cōfortat mēbra iteriora:ꝛ imergit ꝓfūdo corpis refrigeratꝛ extinguit calorē stōi:si odoret reprimit cerebri ardorē:ꝛ febrē acutaz si fiat de aq̄ ei⁹ siru.si siccet ꝛ diligēter trita misceat cuz sandalo ē ēpl'm cōpetens ardori stōi ꝛ epatis. Si vo sup vulnera puluerizet desiccat ea:ꝛ si clisterizet cū ea soluit rubeā:si decoquat ē lēticula ꝛ mirto ꝛ ēplastret ea an⁹ ꝓdest vlceribus q̄ sūt in eo:s3 si in ore teneat ꝓdest pustul'ꝛ,vlceratiōi maxieq3 admixtis lēticula ꝛ camphora. 219 ¶ Nasariū in al' hasarū cal3 ꝛ sic.vtile ē frigido cerebro si odoret.Si ēplastret eo epar fridū ꝯfert sicq3 frido stō. 220 ¶ Jeseminū in al' mesēmū.c.ꝛ sic.in.ij.gra.ꝓdest palisi:ꝛ emigrane ꝛ fri.ꝛ hu.cerebri manifesta vtilitate. 221 Messalat⁹ tēpati caloris subtil' ꝓdest corrize q̄ ē ex frigore ꝛ dissoluit fortiter. 222 Benessegū i al' venessegū meli⁹ plenū ꝛ azurinū ꝛ q̄ affert acusa ꝛ manio ꝛ resta carcas.f.i.ij.3̄.hu.i.iij. vtile ē cerebro:ardorē patiēti:ꝛ adustionē si terat flos et folia ei⁹ cū faria ordei ꝛ ēplet eo apa ca.sto.ꝛ epis ꝓdest vtrisq3 mitigat eoꝝ calorē:si cū dā bunego decoq̄nt fūdatq3 aq̄ ei⁹ sup caput cephalee vtile ē q̄ cū febre ē. Si cataplasmet eo caput recēti hūectatꝛ saporat: ꝛ ē i eo vt⁹ sbtil' si terat de eo.3.c.vsq3.iiij.vl' cū trib⁹ zucc.ꝛ bibat cū aq̄.c.soluit nā3.Si āt ꝯdiat cū zaccara tussi q̄ fit ex calore remedio ē. Si vo fiat d eo sirupus refrigerat ꝛ extinguit ꝛ nām emollit. 223 Arsimegar i al' ninifer meli⁹ ē violaceū ꝛ vt⁹ ei⁹ silis vtuti viole.s3 frigidi⁹.Jōq3 si emplastrent eo apata.ca.ꝓderit illis:si odoret illud cephaleā patiēs cal'a3 dolor ei⁹ mitigat. Si bulliat i aq̄ ꝛ fūdat sup caput illi⁹ cui calor accit i capite aut cerebro optie medet. 224 Susami mlte st spēs.s3 melior cerula.ꝛ ē.c.i.i. 3̄.tēpatū i siccitate ꝛ i eo dissol'o.ꝛ subtiliatio. 125 Flos zuriziodai i al' zirizedai pomi mezactei i al' mezachari piri.calefi.oēs.fri.ꝛ hu.cor ꝯfortāt ꝛ cerbꝝ sui amēitateꝛ calephū fridi⁹ ē. 226 Flos cheiri melior croce⁹.c.i.i.3̄.tēpatū i siccitateꝛ i eo dissol'o ꝛ sbtilitō:odor ei⁹ ꝓdest friditati cerebriꝛ hu.si nō sint fortes:dissoluit fumositates 3̄llas.Si decoctiōis ei⁹ aq̄ bibat mēstruū ꝓuocat ꝛ educit scdinā:soluit apataꝛ q̄ sunt in mrīce:si cataplasmet eo loc⁹ piloꝝ. 227 Flos bheremegi.ꝛ melhebe tēpate ꝯpl'onis delectabil' odor3,ꝛ iocūdat alaz ꝓdestq3 vē

tositati q̄ ē in epate. 228 ¶ Flos āgulle in al' agnilai silis ē i ac'tōe sua ꝛ ꝯplōe vhereme go. 229 ¶ Assamā in al' assarū. ca. ꝛ i eo pōti citas q̄dā: si tritū distēpet cū aceto ꝛ cataplas= met eo petigo ꝓderit ei: si āt cū melle cataplas met eo lingua pueri vlceratiōi ꝓderit ꝛ pustu lis q̄ sūt i ea. 230 ¶ Ralēba cui⁹. c. ꝛ sic. ꝛ i eo dissolō ꝛ subtiliatio. emolliēs modica emolli= tiōe. 231 ¶ Acuane. ca. ꝛ sic. i. ij. gra. fortisq; dissolutiōis ꝛ assilat in oibus suis habitudini bus camomille nisi q̄ forti⁹ est actione ꝓdest asmati ꝛ mlie. soporat ꝛ somnū iducit. si freq̄n ter odoret: folia ei⁹ medētur lapidib⁹ q̄ sūt in renibus. decoctio duritiē relaxat mr̄icis si se= derit in ea mulier reliq̄asq; apatum calidoꝝ q̄ in ea fuerit. albū ei⁹ dissoluit i stō sāguinē coa gulatū ꝛ in vesica: ꝛ si bibat cū vino veteri liq̄= facit sanguinē in vētrē coagulatū: idē faciunt ei⁹ folia virida si trita bibant cū aq̄ mellis.

232 ¶ Abheatum meli⁹ croceū. ꝛ est. ca. ꝛ sic. dissoluēs. silr̄ ꝟtute acuano ꝫ forti⁹ dissoluit: ideoq; dura soluit apata si misceat cū buti°. ꝛ adipe. 233 ¶ Adrion silis in ꝟtute abhēaro. nisi q̄d debilior est cōplōne ꝛ actione. 234 ¶ Flos oiacrelegi in al' fabaꝝ macralē. fri. et hu. sedat ardorē q̄ accidit cerebro: si terat in mortario plūbeo ꝛ ponat ad solē. fit de eo spis situdo q̄dā optie denigrās capillos. 235 ¶ Flos melach i al' mesacri fri. ꝛ hu. si odoret refrigerat ꝛ hūefac calorē ꝛ siccitatē q̄ accit ce rebro si cataplasmet eo caput ꝓdest vigilijs ꝛ soporat sōno optīo. 236 ¶ Ueresuz i meli⁹ q̄d assilatur zafrano. elimat cutē emūdat corp⁹ ꝟtute elimāti q̄ ē i eo. 237 ¶ Zebeaꝝ. i al' sebia rū. meli⁹ feresiuz. fri. ꝛ sic. cū eo pōticitas desic cat vlcera. ꝓdest vlceratiōi ꝛ pustulis q̄ sūt in ore. stringit solutionē fortē ꝛ āputāt solutionē sanguis ꝛ fluxū ꝛ reducit foras egressuz anū. 238 ¶ Camachanū i al' chamamū. fri. ꝛ sic. ar dorē mitigat stōi ꝛ epatis si bibat aq̄ q̄ coctuz sit cū calefo aut iq̄ngibin. 239 ¶ Zafranū. me li⁹ cui⁹ come spissant. ꝛ ē eq̄lis odoris ꝛ ē ca. ꝛ si. subtile fortiꝫ dsiccās cū modica pōticitate. iō q; iest illi ꝟt⁹ maturās: ꝓdest iteriorū apatib⁹ mēbroꝝ si bibat aut extreri⁹ ēplr̄zet: diffundit q; medicamia q̄b⁹ admiscet p oē corp⁹. 240 ¶ Ceraaderi in alio feca adechari calefacit modice: ꝛ in eo pōticitas modica ꝛ subtilitas: vnde ꝛ vrinā ꝛ mēstruū ꝓuocat: ꝓdest apatib⁹ fri. q̄ in stō ꝛ i epate sunt. 241 ¶ Flos ansegi in al' aufegi. frigi. ꝛ pōticū. diarie ꝓdest ꝛ stōi imbecilitati ac sputo sanguis. 242 ¶ Maha da melior ē q̄ affertur de syria ꝛ q̄ alba ē no= na calefacit ꝛ subtiliat: ꝛ i ea dissolutio opilōni in epis ac renū medet: ꝛ apatibus coꝝ fridis. 243 ¶ Marmes in al' narmescū est meli⁹ odo re iocundo. ꝛ est ca. in. iij. sic. in. ij. gra. subtiliās humores grossos ꝛ in eo dissolutio. 244 ¶ Secaiceltamā in al's sacaleceltamain in eo virt⁹ elimās. attrahēs. apiēs vū ꝛ succ⁹ ei⁹ eli= mat maculas vlceꝝ in oculis: mundat vlcerā sordida in eis: extirpat scabiē corpis ꝯmouet mēstruū si subimittat cū lana purgatq; caput ac nares. 245 ¶ Flos allice frid⁹ ꝛ pōti cus desiccās ꝓdest turbatiōi sanguis ꝛ sputo ei⁹. debilitati stōi diarrie. 246 ¶ Anebi lū in al' canebilū. fri. ꝛ sic. ē desiccās vlcera vti le scabiei ꝛ sahase manifesta vtilitate.

247 ¶ Capitulum. xxxviij. de fructibus.

Fructus beladari melior niger colore hōu stū ꝛ si multū sit in eo mel ꝯplō eu ius ca. ē ꝛ sic. i. iij. gra. vtilis enim valō fri. ꝛ hu. dn̄ant ꝛ cui⁹ enerua ti sūt nerui ꝛ litargico. oꝫ aūt hec cū maxima cautela ne forte supet: aliq̄n etem affert frene sim ꝛ meliā. 248 ¶ Nux idica ca. ē ꝛ sic. laxos ꝯfortat neruos emigraneū patiētib⁹ ꝓ dest ꝛ palisi ac epilepsie. 249. ¶ Carmete gū in al' camaregū. ꝛ ē fruct⁹ tarse. fri. ꝛ sic. for tis pōticitatis. silis in ꝟtute galle. ꝫ galla est supior ꝓdest eneruationi gingiuarū ꝛ pustu= lis oris. 250 ¶ Nux cipressi fri. ē ꝛ sic. pon tica fortiter. si decoquat in aqua ꝛ sedeat i ea mulier cui egressa ē matrix ꝓderit: sic quo qꝫ siq̄n podex est egressus reducit ꝛ solidat. ꝛ si emplastret hernia cū ea ꝛ glutino remedio ē. 251 ¶ Fufalū. fri. ꝛ sic ē. cuius virtus silis est sandalo. cōfortat gingiuas. ori ardori ꝓdest: quo si cataplasment apostemata calida statī in ꝑncipio ꝓderit materiā a mēbro ꝓpulsans. 252 ¶ Galla. i. assum. melior i nā viridis. ꝛ est fri. ꝛ sic. magne pōticitatis. vn̄ ꝛ ꝯfortat mēbra oppilat ea: vtilis ꝯ mēe fluxū: q̄ si cōburat et extinguat aceto ꝛ vino fit ei virt⁹ q̄ fluxū san= guinis abscidit si terat ꝛ puluerizet vlcerib⁹ humidis mirabilr̄ illa desiccat. 253 ¶ Ba bitū i al' balutū. fri. ē ac sic. ac pōticū. vn̄ ꝛ nāz incarcerat. 254 ¶ Babilutū i al' sabalutū idē facit: ꝫ debili⁹ ē illo ꝛ dlectabili⁹ ac suaui⁹ glāde. 255 ¶ Helilegū tres hꝫ spēs. p^a citrino rū. 2^a kebuloꝝ. 3^a nigroꝝ q̄ ꝛ idi. ꝛ oēs spēs ei⁹ pōtice. Citrinū q̄d meli⁹ ē q̄d iclinat ad ꝟidita tē hōustū ꝛ i eo calor modic⁹. ꝛ ē dsiccās cho. ru. iferi⁹ soluēs si bibat cū zaccara. Kebulum meli⁹ magnū hōustū ꝛ iclinat ad fri. ꝛ sic. ꝯtē peratqꝫ illō paꝝ caloris pp amaritudinē. sol uit cho. ni: Sic q̄ꝫ nigrū idū actio ei⁹ q̄ ꝛ kebu li ꝫ debili⁹ eo. 256 ¶ Amelegū meli⁹ niger fri. ꝛ sic. pōti. capillos ꝯfortat radicesq̄ꝫ eorū solidat ꝛ dnigrat ꝓhibet ab eis passiōes stōm reficit ꝛ itestina sitr: solidat anū eneruatū ꝓ= destqꝫ emorroidib⁹ q̄d ifundit lacte ꝛ est sira= melegū min⁹ pōticū ꝛ sanguis extinguit ardo rē: appetitū ꝯfortat āputat sputuz vomitūqꝫ. 257 ¶ Kalilegū in al' belilegū simile ē vir=

fute embilico. nisi q eo paꝝ debilior ē. 258
¶Tamarindi calorē extiguūt: colicū vomitum coercēt: nāꝫ emolliunt. 259 ¶Caisarbare in al' caiarsabaꝝ melior ē idica. samia i al' samuria ꝛ q̄ i cāna ē subtilis corticis. plimi mellis ꝛ ē tēperate ꝯplonis ſꝫ in calorē deuergēs paꝝ molliēs nāꝫ. dissoluēs apata ꝛ fursiculos q̄ sunt in vētre sed ꝛ apata iuncturaꝝ si bibat cū aq̄ solatri dissoluit etiā apata q̄ sunt in collo cū q̄ffera soluit hūores q̄ in stō sunt ꝛ intestinis colice ꝓdest, passioni. 260 ¶Joicelquina in al' ioiceloquia. c. est ꝛ sic. educit vomitu hūiditatē ꝛ flegma in emicraneo ꝛ palisi: silibusq ꝛ ē siḱis elleboro albo in virtute sua.
261 ¶Jouum machelū in al' iouꝫ mardeluꝫ dormitat ꝛ soporat canescere facit: si multum frequētetur occidit: subuertit: ꝛ vomitū cogit.
262 ¶Buca gemenica in al' rucalemenica ca. ꝛ sic. est vomitū vtilē ꝓuocat flegmatis qd̄ multū est in stō. ꝛ ex repletione grossoꝝ hūoꝝ ꝛ viscosoꝝ. 263 ¶Joū boua melior nigra. honusta. ca. ꝛ sic. est vētrē suspēdēs vtilis epatis morbis ꝛ stōi si sint ex frigiditate. 264
¶Lilibacū. c. ꝛ sic. elimāt fortiter subtiliātq ideoq extirpāt lētigines: grossoꝝ adiuuāt humidoꝝ sputo a pectore ꝛ pulmōe vtiliter: opilationē apiūt: epatꝫ ꝛ splēis. ꝛ renū si trita distēperent cū aceto ꝛ cataplasmet eis caput: ꝓsūt emicraneo qd̄ est ex frigore. 265 ¶Tinachele in al' stirachele sikia in actiōe amaris ſꝫ debiliora valde ꝓsūtq tussi q̄ fit ex siccitate.
266 ¶Affelica ca. ꝛ sic. stōm cōfortat ꝛ epar fridū. Fruct⁹ allice in eo calor tēperat⁹. ꝛ q̄ maturus nō est dn̄antē patit friditatē: ideoq ꝛ fortiter desiccat: ꝓdest turbatiōi sanguis ꝛ coloni debilitati q̄ꝫ stōi si fuerit ex calore ꝛ pustulis oris remedio est. 267 ¶Zebibū ortolanū meli⁹ ꝯstuꝫ ꝛ dulce ꝛ virt⁹ ei⁹ maturās pōtica dissoluēs tēperate: ꝛ dulce ꝛ ꝯsū: si coq̄tur cū violarū olo ꝓdest tussi ꝛ pectoris aspitati si q̄dē ꝛ friditate sunt. 268 ¶Fisticū. c. subtile ꝛ i ea modica amaritudo epatis apit opilonē ꝛ plmōis flegmaticeq medet tussi. 269
¶Carnuba syra ꝟt⁹ ei⁹ desiccās pōtica: ꝛ i ea dulcor si fuerit recēs nāꝫ soluit: si sicca includit. 270 ¶Metabā meticū. fri. ē. ꝛ sic. pōticū vētrē suspēdes mime ei⁹ coloni vtile. 271
¶Cartubū in al' carnabū nebaticum. fri. ꝛ sic. magne pōticitatis vētrē dissolutū suspendēs. Si in decoctiōis ei⁹ aq̄ sedeat ꝓdest emissiōibus ani ꝛ egressionib⁹ matricis āputās menstruū sanguinē ꝛ emorroidaꝝ. 272 ¶Benacū qd̄ ē recens fri. ꝛ hūi. flegma ḡnat: ꝛ qd̄ siccū est q̄ꝫ ꝯplo. fri. ꝛ sic. si frigat ꝛ terat cū osu lis suis solutiōi medet. 273 ¶Cabria i al' gabria. fri. ꝛ sic. est pontica similis benaco ſꝫ minoris ponticitatis: vnde ꝛ amplius ventreꝫ incidit solutū. 274 ¶Ujirabū in al' hima bū vel iurabū tēperatū ē ca. fri. hu. vētrē mollit ardorē sanguis extingnit aq̄ decoctiōis ei⁹ melior ē ipo. 275 Zanꝫ in al' zarurā citrinū fri. ꝛ sic. ꝛ in eo pōticitas ꝓdeſt abomiatiōi colice rubeū aūt maiorꝫ ē in his actiōis.
276 ¶Luffa frida fortiter ꝛ tn̄ in eo q̄daꝫ calor vn̄ ꝛ turbat ꝟt⁹ ei⁹ ſꝫ oino refrigerat et hūectat vn̄ ꝛ soporat freq̄ntātes odoratū ei⁹ cōedēs fit litargic⁹ ifridat ei⁹ ꝯplo. 277
¶Mora meliora magna ꝛ dulcꝫ matura nāꝫ emollit ꝛ soluit vētrē. imatura strigit maxieq si desiccet turbatiōi sanguinis māifestissime.
278 ¶Cescthahaleb i al' chosechaaleb meli⁹ qd̄ ē sapore dulce ꝛ ē fri. ꝛ hu. ꝛ i eo isfatio. vn̄ ꝛ appetitū excitat coit⁹. 279 ¶Cathabētar i al' cathahemar meli⁹ qd̄ ē q̄ntitate me diū ꝟide colore. amaritudis magne ꝛ ē ca. et sic. in. iij. gra. ꝓncipio acutū valde ꝛ i eo solubilis ꝟt⁹ q̄ soluit fla ꝛ hūiditatē grossaꝫ ac meliā vn̄ ꝛ artetic. ꝓdest. ac podagricis sciaticisq emicrāeo q̄ꝫ ꝛ palesi coliceq si obol' ex eo vn⁹ bibat ꝛ dimidi⁹ vsq. ij. cū amilo ꝛ gūi arab. si sit recēs additq clisteri qd̄ ꝓdest sciatic. ʒ. ei⁹ j. vsqꝫ exagiū. si ꝟo coq̄tur cū oleo sisami ꝛ cataplasment emorroides ꝓdest illis ꝛ d̄siccat eas. 280 ¶Fic⁹ lilige calefaciūt tēperate ꝛ in eis subtiliatio ꝛ dissolutio vn̄ ꝛ maturāt apata ca. solida ac dissoluūt ea si decocte emplent. Si aūt gargarizet aq̄ decoctiōis eius soluit sināṫiā maturat apit. 281 ¶Heblie cta data in al' hebbetache melior noua honusta ca. ē ꝛ sic. ꝛ calor ei⁹ siccitate fortior: iōqꝫ excitat vrinā ꝓdest opiloni splenis et grossitiei ei⁹ q̄ si ꝯbusta supponat alopitie capillos i capite ꝓducit. 282 ¶Hētalū. ca. ē ꝛ sic. ꝛ i eo ꝟt⁹ fortiter laxās si de adipe ei⁹ bibat. ʒ. 5. cuꝫ oximelle: aut si cū alio medicamie sumat ab obulo ꝛ. 5. vsqꝫ ad duos ꝓdest cole ni. ꝛ melie ac epilepsie meli⁹ q̄ꝫ croceū qd̄ ꝓuenit i autūni tpe i clisteri ēt vtile ē colicoꝝ ꝛ sciaticorū si adeps ei⁹ coq̄tur cū aceto ꝓdest molariū dolori emorroides si vaporent eo medētur. 283
¶Ateregū corticꝫ ei⁹ decoctio ꝛ acerbū ꝓsunt pulsatiōi cordis q̄ fit ex calore ꝛ extiguit colerā rubeā. 284 ¶Pidelsami meli⁹ siḱe pistacij ē ꝛ alia spēs siḱis ꝯnis cucurb. q̄ affert d̄ terra sami atq hec melius. Tertia species media iter ꝓuum ꝛ ꝯnde q̄ affert de idia q̄ ꝛ soluit hūores grossos ꝛ viscosos q̄ in iūcturꝫ habent. 285 ¶Arsunega q̄ matura ē ca. ꝛ si. in. j. gra. iudicat imatura ꝟo fri. ē ꝛ sic. Et oliuaꝝ q̄rū oleū extractū est in vase eneo si coq̄tur donec fiat liquor ei⁹ decoctiōis tanq̄ mel ꝓdest illis in quibus ꝛ hesetum dolor ēqꝫ dentium si cataplasmētur eo ꝛ cū robo vini emissiones: aut cum hydro. mellis apit illas ꝛ soluit comestosqꝫ attrahit dentes.
286 ¶Tractat⁹ de oleis. Capitu. xxxix.

Leum ro.fri.ē ⁊ subtile cephalee ex calitate ꝓdest:⁊ si ꝑcutiaꝛ i aq̄ modica cum aceto ⁊ cataplasmetur prurigiosū corp⁹ sedat pruriginē: desiccatq̧ pustulas. 287 ¶Oleū lilelmelec. fri.⁊hu. cerebrū humectat.cephalee ex calore siccitate medeꝛ vigilias patiētes soporat. maxie qd̄ fit cū granis cucurbite ⁊ amigdal' dulcibus. 288 ¶Oleū seminis telēbace.fri.ē hūectās calorē cerebri ⁊ siccitatē si istilleꝛ narib⁹. phreneticis q̄z melācolicisq̧ si narib⁹ trahāt ⁊ sup caput fūdaꝛ eoꝝ cū aceto vini. 289 ¶Ol'm ninifar sile ē olo viol' ꝟtute:sed fortioris actionis i cephalea:ꝓdest em̄ manifeste. 290 ¶Oleū maringoꝝ dulciū tēperate fridū: fortis hūiditatis vtile phreneticis ⁊ aspitati gule ⁊ canaliū pulmōis. ac tussi morsuras q̄ fiūt in stō sedat: vtile vesice ⁊ renib⁹ si nocuerit illis calor. 291 ¶Oleū helbechi tussi ꝓdest ⁊aspitati pulmōis ⁊ gule stōm enervat venēis ꝯriū est. 292 ¶Oleū mezi ē fortis caloꝛ ꝓdest emicraneis paleticꝫ ⁊ spasmo si istilleꝛ narib⁹ ⁊ liniaꝛ eo corp⁹. 293 ¶Oleū carne i al' caruhe.c.ē ⁊ sic.flegma soluit nervos ab hūiditatib⁹ purgat viscosis. 294 ¶Oleū susani. ca.subtile emolliēs nervos:vtile mřicis dolorib⁹ ⁊ auriū fridis ⁊ tinitib⁹ eaꝝ. 295 ¶Ol'm lauri.ca.ē ⁊ sic.titillatiōi vtile ⁊ morbis fridis oibusq̧ dolorib⁹.nervoꝝ cephalee ⁊ emicraneo etiā friditate ⁊ hūiditate. 296 ¶Oleū liliggi ꝓximū ē oleo susani nisi q̄ min⁹ ē cal'm. 297 ¶Oleū fugilū.ca.subtile dissoluēs:prodest auriū dolorib⁹ q̄ fiūt ex frigore ⁊ vētositate. 298 ¶Oleū bani nervos emollit vtile q̄ ex frigore fiunt hiemis tpe fissuris. 299 ¶Oleū narādi in al' naragilli.ca. est ⁊ calefaciēs defectui medeꝛ vētris. 300 ¶Oleū neniazi capillos cōfortat:⁊ nervatiōi iuncturaꝝ vtile est vlceribusq̧ hūidis q̄ sunt i capite fur furib⁹ sudorēq̧ reprimit vrinā strigit siccitatis ⁊ furfurib⁹ remedio est:sanguis ab ano fluxu ⁊ emorroidibus medeꝛ. 301 ¶Oleū zēbaci.c.est ⁊ sic.vtile humiditati ⁊ renū dolorib⁹ si fuerint ex frido ⁊ si liniaꝛ emicranici corp⁹ eo ꝓderit. 302 ¶Ol'm cheri.ca. subtile dissoluensq̧ est. 303 ¶Oleū adechari vtile est oibus pruriginī spēbus tā in hoibus q̄̄ in bestijs angustie q̄z ꝓdest:⁊ lepre si catapl'enꝛ eo. 304 ¶Oleū acuani calefaciens ⁊ conferens emissionib⁹ q̄ sunt in lacertis ⁊ nervis si intincta in eo lana ponaꝛ sup locū.vrinā provocat mēstruo imperat ⁊ sudori:si submittatur ani apostematibus. ca. ꝓdest duritieiq̧ matricis si submittatur ⁊ apostematibus illi accidentibus. 305 ¶Oleum balsami melius est recēs fortis odoris in quo nō est fortis odor in acerbū deungēs ⁊ si instilletur gutta ei⁹ lacti coagulat illud: si aq̄ misceatur fit substantia eius q̄si lactis.⁊ in q̄ ē mixtū supnatat aq̄ amplius. Si intinxeris illi acuꝫ aut porri foliū ⁊ succenderis igne. inflamaꝛ.calida. est ⁊ sutile fortis caloris ⁊ siccū fortiter dissoluēs:morbis vtile flegmaticis.tarde dissolutionis lapides quoq̧ frāgit:⁊ si supposuerit sibi mulier q̄ nō dū cōcepit opilationis causa ꝓderit illi.⁊ concipiet vtile est illi q̄ canecel nemetē bibit. ⁊ q̄ opiū quoq̧ comedit ⁊ fungos. si bibaꝛ ex eo. 3.5.cū aq̄ in qua decocta sit āgna in al' nacua. 306 ¶Oleū ateregi.ē.ca.⁊ sic.magni caloris ꝓdest oibus fridis ac flegmaticis morbis:frigiditati quoq̧ nervoꝝ ⁊ enervatiōi eoꝝ:renū doloribus ⁊ vesice q̄ sunt ex frigore: dolorib⁹ etiaꝫ dentium frigidis si cataplasmenꝛ eo cephaleeq̧ ex friditate:⁊ si cataplasmēꝛ eo loca quoꝝ moranꝛ pili ꝓducuntur velocius. 307 ¶Oleū ausimegorū.ca.ē.⁊ sic. subtiliās aperiens opilationes flegmaticas.⁊ hu.si cum aq̄ radic̄ bibaꝛ ꝓdest.si naribus illud cephaleam patiēs traxerit ꝓdest ⁊ dolorē mitigat. 308 ¶Oleuꝫ ossulorū ante ꝑsicoꝝ simile est oleo amigdal' amararū in virtute:emorroidib⁹ ꝓdest:⁊ tenasmon q̄ est ex frigiditate ⁊ hūiditate. 309 ¶Oleū cartami.ca.⁊ sic.soluit inferius flegma. 310 ¶Oleū hēne tēperate pōticitatꝫ capillos denigrat sciaticis. ꝓdest ⁊ tenasmō q̄ ē fri. ⁊ hu. oibusq̧ nervoꝝ ꝓdest dolorib⁹. 311 ¶Oleū carsunegi in al'.arsimegi tēperatū in ca.aperiens ora venarū que sunt in ano dissoluēs mitigās ⁊ quiefaciēs laborē. 312 ¶Oleū methez mitigās desiccans emolliens duritiē ventositati q̄ in membris est prodest.Et hec est assignatio oleoruꝫ simplitiū:cōposita vero ⁊ decocta dicemus cū de medicaminibus compositis tractabimus. 313 ¶Tractatus de succis. ¶Caplm.40.

Alure in al' sabare. iij. sunt spēs vna q̄ afferꝛ ab escothara:q̄ ⁊ excellētior ⁊ melior ꝑtinet ad ruborem que si anheletur fit color epatis: quā si seperaveris celiter.scinditur.⁊ est color eius citrin⁹. Alia est arabica que ⁊ deterior sumitur de arbore:⁊ ē sub escotatica q̄ ⁊ epatica in bonitate.Tertia que ⁊ ceteris deterior sensarica. Cōplexio aloes ca.i primo.gra.sic. in.ij.⁊ i eo pōticitas tēpata.⁊ ꝟtus solubil'.q̄ purgat stōm a flegmate sicq̧ ⁊ iūcturas: opilationē apit q̄ ē in capite:visuꝫ acuit si coll'iuꝫ ex eo fiat.aut cū collirijs misceaꝛ vulnera carne replet tumētia ⁊ vlcera ani ⁊ ꝟge ac pectis ap̄ata solidat que his fuerit in locis:desiccatq̧ difficilia cicatrizari vulnera ⁊ vlcera. 314 ¶Thesafa ⁊ est suzeregū tēperata in ca.⁊ fri.⁊ i eo pōcticitas ⁊ amaritudo fortis vī ⁊ vtilis ap̄atibus. cali. si cataplasmeꝛ ea. repellit em̄ mām: dissoluit

obtalmiam si cataplasmetur ea palpebre hūiditatē emundat ⁊ elimat tenebras visus: maculis q̄ in facie sunt medeť ⁊ pustulis que i ore apatib⁹ ani ac formici: vlcerib⁹ auriū pessimis a quib⁹ sanies decurrit ꝓdestq₃ dahese si irrigata aqua rosata ei supponať. 315 ¶Ca quia melior ē que est iocundi odoris. inclināsq₃ ad nitorē ⁊ in ea acumen. que si lauetur ei⁹ acumen tolliť: fluxui prodest sanguis si subimittať ⁊ si bibatur vlceribus prodest gingiuarū ⁊ dissintere si cataplasmetur ea: vētris solutionē arctat. mēbra cōfortat. ei⁹ decoctio si fundať sup eneruata mēbra cōsolidat ea ⁊ confortat: si empleťur ea matrix egrediens reduciť: hahese ⁊ fissuris que fiunt ex frigore ꝓdest: si teratur diligēter ē fricetur ea oculus cū sadenego loto pustulis ei⁹ proderit. si catapleťs ea anū egredientē reducit si mixta cū albumine oui superponať adustioni ignis nō scintilat ⁊ sanať: superposita quoq₃ apatibus ca. prodest mās ne influāt ꝓhibens. 316 ¶Saclerūdium. fri. sic. ponticū. sanguinē stringit si bibať aut extra catapleťur: aut si subimittatur. capillosq₃ cōfortat. 317 ¶Demelachuā melius rubeū clarū in quo nō est aliq̄d ligni. fri. ⁊ sic. cū pōticis. vlcera replet carne: sanguinē stringit. dissintere prodest ⁊ excoriatiōi intestinoꝝ si de eo. ʒ. v. sumatur in sorbili ouo. 318 ¶Messabaruz. i. opium melius spissum honustū amare. fortis odoris q̄d facile soluiť si in aqua ponatur. ⁊ est fri. in. iiij. gra. vnde ⁊ dormitat ⁊ soporat caniciē accelerat: dolorez mitigat: dormitatione sua mēbri infirmi naturā includit: ⁊ si ex eo plusq₃ exagij dimidiū sumať vsq₃. ʒ. interficit frigore. 319 ¶Succus gafere meli⁹ q̄ est niger: refulgēs amarus sapore. est subtilis ⁊ incidēs ⁊ elimās. vñ aperit opilationē epatis ⁊ ē in eo modica ponticitas: q̄tanarijs ꝓdest ⁊ staticis febribus āticq₃ si bibať ex eo quātū opus ē cū squingibin. 320 ¶Succus memithe. melius citrinus lenis pōdere qui affertur aiendabastrū. ⁊ quē monachi in partibus muscate in aľ musale faciunt. fri. ⁊ sic. est dissolnens apata extinguēs eorū ardorē obtalmie recenti medetur ⁊ veteri. 321 ¶Succus liebe⁊ calefaciēs pōticus purgans colerā rub. que mergitur in stō ictericisq₃ prodest. 322 ¶Succus sisami tēperatus in ca. ⁊ hu. ⁊ in eo pōticitas modica canaliū pulmonis asperitatatē lenit vlcerib⁹ vesica prodest: sitim amputat: medicamia ca. ⁊ acuta frāgit. 323 ¶Succ⁹ edere telteiz in aľ theletelteiz fri. ⁊ sic. cū sputo sanguis medetur ⁊ dissinterie fluxui sanguinis mulieris ⁊ si emplastrētur eo membra eneruata solidantur. 324 ¶Succus berberis fri. ē pōtic⁹ prodest ardori epatis ⁊ stōi ⁊ apatib⁹ que fiūt ex eis. 325 ¶Aqua que decurrit de palmitibus vitiū vtilis ē scabiei: frangit lapides in vesica ⁊ renibus. 326 ¶Laudanū ca. est ⁊ hu. emolliēs dura apostemata que fiunt in stō ⁊ epate ⁊ cōfortat ea si accidat illis frig⁹ ⁊ debilitas. 327 ¶Zufa hūida hoc medicamē ē sordicies lane q̄ in cauda ē bidētiū in armenia. ⁊ ē ca. in primo gra. emolliēs dura mēbra. apata dura. ⁊ maxime que sunt in testib⁹ vesica ⁊ epate. 328 ¶Ramec. fri. ⁊ sic. pōticū calidū cōfortat stōm si emplastrizeť eo dissintericoruz stringit naturā stōm ⁊ intestina. 329 ¶Seccū ca. ⁊ sic. ⁊ in eo pōticitas prodest quibus ⁊ ramecū. 330 ¶Milū ⁊ est lilenegū ortolanū fortiter desiccat sine morsura. ⁊ in eo amaritudo ⁊ ponticitas quib⁹ glutinat vlcera que sunt in corpibus duris maxime q₃ q̄ sunt in vltimis lacertoꝝ: sanguinem stringit mēstruū: mollia dissoluit apata. 331 ¶Lacietue fit ex multis spēbus plātarum, vt mazerione ⁊ lahala ⁊ al' ⁊ alia ⁊ ficubus ⁊ arthanita ⁊ heltica. Illō aūt quo medici vtūtur laclahievrēs ē em̄ ei lac optimū: si incidantur folia ei⁹ ⁊ virt⁹ eius acuta vrens soluens inferius fortiter vomitū prouocat: fortiter flegmaticū ⁊ colericū: aquā quidē euacuat citrinā oē aūt lac iectuare pessimū sanguinē corrūpens: ⁊ si super hoīs corpus quicq₃ horuz ceciderit fortiter inflāmat ⁊ vlcerat. 332 ¶Fex hebeheli. ca. ⁊ sic: dissoluēs apata. 333 ¶Cacrelegū cōpositus de duabus varijs ꝟtutibus. altera est ca. altera frigida ⁊ ē subtilis substātie. ⁊ frigida. dominātior i eo ⁊ ē fortis desiccationis si sit ꝑfectū. 334 ¶Acetū hansali ꝓdest sciatic. ⁊ arctationi spūs ⁊ asmati. ⁊ si sugatur solidat oris gingiuas: ⁊ extirpat oris fetorem. quod si instilletur auri grauitati ꝓdest audit⁹ ⁊ si sorbeať in saliua acuit visuz dētes ꝯfortat 335 ¶Amurca calefacit sine morsura. 336 ¶Crocū virtutem hz calefactiuam subtiliantem: ideoq₃ de profundo ⁊ sine morsura ⁊ lesiōe dissoluit ⁊ i eo ꝟtutes ꝯtrarie: ē nāq₃ inserta frigiditas ex acerbitate: calor ex putredine sed ⁊ nālis calor a sale ⁊ farina maturat pustulas. 337 ¶Fex liebri sedat apostemata ca. si superponatur. 338 ¶Nesegesgum frigi. ⁊ sic. vlcera desiccat que sunt in oculo: lachrymas stringit et naturam frixum tenet.

¶Capitulum. 41. de gūmis.

It galienus omnes gūmarum species calidas esse ⁊ sic. nisi q₃ hec amplius he minus. calida sunt. 339 ¶Gumma zamara melior est que glutinat dentes si masticetur: calefactio ei⁹ nō manifesta desiccat tēpate ⁊ in eo viscositas strigit naturā: aspitati medeť gutturis ⁊ canaliū pulmōis: acumē frangit medicaminū. 340 ¶Gūma lilecmalec

in al' lilēleca: melior ē alba iclinat͂q ad fridi tatē: ꝓdest tussi ꝛ ethice corpꝰ ipinguat. 341 ¶ Sūma pirā iea calor ꝛ sicci. vñ ꝛ lapidibꝰ re nū ac vesice ꝓdest si cū aceto cataplasmet͂ su per pectiginē extirpat eā glutinat vulnera ꝛ sanat. 342 ¶ Quethira melior ē alba: ꝛ i ea calor q̄dā ꝛ ē ꝯplōne ꝓxia arabice sꝫ hūi dior ꝛ ē vtilis aspitati gutturꝫ ꝛ tussi ac vlceri bus vesice. 343 ¶ Sūma rethane ca. ē et sic. ꝓdest vlceribꝰ ꝛ scabiei. 344 Sūma ci ꝑsii silis ē ꝟtute rethāe sꝫ fortiorꝫ ea actiōis. 345 ¶ Cahalegū c. ē ꝛ si. i. iij. ꝫ. melior cuiꝰ co lor albꝰ ē. ꝛ ipe magnꝰ estq; estq; iocūdi odo ris ꝛ i eo pōti. ꝛ elimatio. vñ ꝛ ꝓdest epatꝫ apa tibꝰ ꝛ stōi ꝛ itestiorꝫ tussiq; q̄ fit ex ꝯ̄tate clau dit nāꝫ q̄ hꝫ pōticitate. 346 ¶ Tenesebūr ē sūma botami meliꝰ ꝗnū citrinū ꝛ ē calꝫ ꝛ sic. in. ij. gra. silr̄ mastici nisi q̄ nō ē illi pōticitas iōq; soluit ꝓdest pruriginī āti q̄ si admisceat͂ aq̄ fautenegi fluuialis ꝛ aceto ꝛ cataplasmet͂ eo corpꝰ tussi q̄ꝫ ꝓdest q̄ ē ex hūiditate vrināq; ꝓuocat. 347 ¶ Chichabac i al' alcabat vti lius ē furfuribꝰ ꝛ ꝫ vlceribꝰ attrahit de corpis ꝓ funditate trahit hūiditatē spias q̄ōq; iheret corpi vlceribꝰ carnē iducit si i vnguētꝫ admi sceat͂. 348 ¶ Lubanū ꝛ olibanū qō ꝛ quē daꝝ ca. ē ꝛ sic. in eo pōticitas si m asticet͂ hūi ditatē trahit a capite ꝛ fl'a. si ꝟo tritū suppo nat͂ vulneribꝰ carnē iducit ꝛ āputat ab eis sā guinē: ꝛ si ꝓpiet͂ patiētibꝰ tenasmō cū nachua ꝓdest: sꝫ ꝛ si misceat͂ mirte ꝛ troco submittat q̄ sibi hoc idē medet͂. 349 Sāderuzū me lius arabicū rubeū ꝛ claꝝ cali. ē ꝛ sic. ꝓhibet māꝝ fluxū a capite ad stōm si vaporet͂ eo q̄s attritos desiccat q̄ sunt in ano si vaporēt͂ eo. 350 ¶ Karaba melior q̄ ē mūda silis sanda ruzo crocea ē ad alborē ꝟgēs ꝛ ē fri. ꝛ sic. san guis strigit fluxū q̄cūq; ex corpis loco ꝓdest cordis palpitatiōi si bibat͂ de ea exagiū cum aq̄ fri. fluxūq; a cerebro ad stōm arcet mārū. 351 ¶ Mesara i al' mesaha melior clara ad rubore modicꝰ iclinās fortis amaritudis hec ca. ē ꝛ sic. ꝛ in ea pōticitas vñ desiccat fl'a: pur gat iteriora mēbra ꝛ amaritudis cā epatꝫ ape rit opilationē si cataplasmet͂ ea eum merra tho fractū mēbrū aut collisuꝫ reformat ꝛ soli dat illō. Si bibat ex ea mulier cū mēstrua su perabūdāt. ꝫ. ꝫ. cū sorbili ouo strigit sāguinē iterficit lūbricos ꝛ ascarides ac fetū ꝛ educit eos: vlceribꝰ ꝓdest pectoris ꝛ pulmōis si fre quētet͂ vulnera glutiat si subimittat͂ cū ānda ro ꝛ zafrāo ꝓdest tenasmō q̄ fit ex hūiditate. 352 ¶ Anthoꝝ in al' āzerotū aliō albū aliō rubeū ꝛ ē in mōtibꝰ feresie ꝛ bardachā. sapor eiꝰ amarꝰ ꝛ meliꝰ album qō cito frāgit͂ a ligno mūdū rubeū vulnera glutiat sine morsura ꝛ ꝯ̄rictate vt ait. S. albū optimū aq̄ descēdenti ad oculū lachrymasq; desiccat. 353 ¶ Se quebigū meliꝰ ē qō iclinat͂ ad alborē ꝛ ē acuti odorꝫ: ca. q̄ꝫ i. iij. gra. dissoluit vētositatē q̄ ē in stō ꝛ itestis ꝛ mr̄icibꝰ mēstruo iperat ꝛ vrine aquā soluit iferiꝰ citrinā in renibꝰ minuit lapi des ꝛ vesica ꝓdestq; colice. Si collr̄iēt eo aquā in oculis patiēs breui ꝓderit. si istillet͂ epile pticoꝝ naribꝰ remediū ē: scorpij morsus si ca taplasmētur eo ac serpētiū aut bibat͂ nō paꝝ proderit lūbricos necat ꝛ ascarides si odoret q̄s illū ex frido cephalic̄ ꝓdest. 354 ¶ Jan sirū albū meliꝰ ē iclinās in croceū. fortꝫ odorꝫ calefacit desiccat fortiter iōq; fortit͂ dissoluit vētositates a stō soluit ꝛ itestis colice ꝓdest: neruos purgat epatis splenis ꝛ pectorꝫ vrinā ꝛ mēstruū vrget. mortuū educit fetū ꝛ scōinaꝫ tussi āti q̄ ex grossis ꝛ viscosis fit hūoribꝰ me det͂. 355 ¶ Asacū in al' āsacū. meliꝰ albū ꝓcutiēs in glaucorē acuti odoris. ca. ꝛ sic. di soluēs: vñ ꝛ dissoluit splenis duritiē si cataplr̄e tur desup aut bibat͂ cū sāngibin: duritiē q̄ꝫ q̄ ē in iūcturis dissoluit lūbricos ꝛ ascarides le to dat scrophulas desiccat: vrie ac mēstruo tē perat hūiditatē ex corpis ꝓfundo trahit spi nas educit ꝛ aliqō aliō si itroierit in mēbrum epilepsie si exagiū dimidiū bibat͂ cū melle ꝓ dest: ꝛ humiditati que ē in pectore: asperitatē soluit palpebraꝝ si fricet͂ ꝛ si emplastrent͂ eo nodi ꝛ seleha dissoluit vtrunq; maxime si mi sceare pici. 356 ¶ Storaca ꝛ est spēs mi habe in al' mihe calefaciens ꝛ emolliens ma turans tusses frigidas catarros. raucedines vocis ꝛ amputatiōi eius ꝛ si bibatur aut sub mittatur prodest constrictioni oris matricis ꝛ duritiei eiꝰ. ꝛ q̄m calefacit ꝛ emollit: opꝫ eam in fridis grossisq; morbis vti. 357 ¶ Ma chalū ca. ꝛ sic. meliusq; inclinās ad ruborem paululū. iocundās odore ꝛ est molliēs. dissol uens. ꝓdest que sunt in collo apātibus scro phulis. ꝛ fissuris qō si distēperet͂ cū saliua ie iuni vt fiat quasi vnguētū dissoluit vētositatē que est in mēbris costaꝝ ꝓdest dolori ruptu re lacertoꝝ frāgit lapides qui sunt in renibꝰ ꝛ vesica: vrine iperat: emorroidibꝰ ꝓdest si bi bat͂ aut cataplasmet͂ eo anus cum oleo semi nis lini: ꝛ si etiā vaporet͂ eo. 358 ¶ En forbiū meliꝰ est nonū claꝝ croceū ꝛ acutuꝫ in sapore ꝛ odore. ꝓdest aq̄ citrine si bibatur: et sciaticis imisceat͂ cū afarua in al' afauia. Et si cataplasmetur super venenosoꝝ morsus vti le est morsui quoq; rabidi canis medet͂. 359 ¶ Batendum in al' bazeredum ꝛ est quēria in al' quēna melior clara: que habet quasi mel lis liquorem fortis odoris ꝛ habet. iij. species cāpestrem: marinā ꝛ montanā ꝛ omnes ca. et sic. dissoluentes ꝛ emolliētes. 360 ¶ Ca taramum melius nigrum iocūdi odoris ama rum ꝛ est. ca. ꝛ sic. in. iij. gra. subtiliās. desic cās carnē comedēs putridaꝫ. Si cataplr̄entur

eo corpa eneruatoꝝ ꝛ hydropicoꝝ ꝓderit il lis si ꝑo sup mortuoꝝ corpa ꝯseruat ea si in stillet auriꝑmes eiꝰ dat morti. Si subimittat illō mulier cū lana succida mēstruū ꝓuocat fetū corrūpit. Si supponat ꝑge capiti coitus tpe nō ꝯcipit mulier scabiei ꝓdest ꝛ prurigini ac morsui serpētiū ꝛ si cataplasmet locꝰ cum modico ēblico pediculos ꝛ lēticulas ex omni corpe extirpat. 361 ¶ Helnū i al helthi tū meliꝰ iocūdi odoris ꝛ saporis ꝛ qđ afferkō corosanica ca. ꝛ sic. ē in. iij. gra. fortis dissolu tiōis. dissoluit vētositates q̄ sunt in vētre. Est ꝛ putridū. ꝙ affert de eatinā ꝛ ē ꝟtute debi lius iocūdo vrinā excitat ꝛ mēstruū fetꝰ abor sum facit vētositatesqꝫ dissoluit. 362 ¶ Ro sacū in al rasacū ꝛ ē gūma seneubari melius albū. parū circa citrinitatē: odor eiꝰ q̄ ꝛ seneu bari calefac̄ ꝛ dssiccat dissoluit carnē vlceribꝰ. iducit 363 ¶ Maaa in al miha decurrēs calefacit emollit maturat iōqꝫ ꝓdest tussi. co rize catarro raucedini q̄ ē ex hūiditate. men struū ꝓuocat si subimittat aut bibat. 364 ¶ Gūma pigami. ca. ē ꝛ sic. repellit ventosita tes āpata solida dissoluit. 365 ¶ Gūma de mote in al damache ca. melior q̄ clara per cutit in ruborē paululū. ꝛ ē guma arboris in terra feresie fortꝫ caloris ꝛ ꝑsictiōis subtiliās ꝓdest vētositati grosse q̄ accit stō ꝛ intestinis. subtiliat qđ ē in stō ska ꝛ dissoluit illō digōnē adiuuat ꝛ ē silis helthito in ꝟtute. nisi quod odor eiꝰ est abominabilis. 366 ¶ Laca ca. ē ꝛ sic. in. j. gra. melior ē q̄ ꝑcutit in ruborē claꝝ ꝛ ē sup lignū epatis opilatiōnē apit ꝛ cō fortatqꝫ illō stōqꝫ vtilis ē. 367 Quēque reō. ꝛ ē terre vomitꝰ ꝛ ē gūma hec fesi fri. ꝛ hu mi. ē saporis icerti si ꝑpinet solū cū sq̄ngibin ꝛ aq̄ ca. aut melle vomitū ꝓuocat suauē si ad misceat ei nux vomica vomitū adiuuat forti ter. 368 ¶ Gūma cathemie fri. est ꝛ hu. tussi prodest. sitim mitigat. ventrem solutum carcerat.

369 ¶ Capitulum. xlij. de medicaminibus que sunt ligna.

Abelga in al tahalga me lior cal'a iclinās i ruborē ꝯpl'o eiꝰ ca. ꝛ in ea amaritu do ꝛ subtiliatio: vñ ꝛ purgat apit opil'onē epatꝫ grossitiei. ꝓdest sple nis venenatorūꝫ morsui si bibat ex ea exagiū dimidiū distēpatū cū melle ꝛ aq̄ tepida idē ēt facit si ea cataplasmet locꝰ morsus cū melle. 370 ¶ Sitaregū meliꝰ idieū ē ca. acutū op timū extirpatiōi morphee albe ꝛ lep. si cata plasmētur eo ꝛ cū aceto ꝛ si bibat arteticꝫ me det. 371 ¶ Hesbaigū in al besbaigū me liꝰ grosso trūco ꝟidibꝰ frustris. c. soluēs iferiꝰ colaꝫ ni. sol'one nō modica sine tortiōe ꝛ tur batiōe. 372 ¶ Semaꝝ ꝛ ē radix semete. c. morphee vtile cū aceto si cataplasmet icteri cie ꝛ dolori splenis si bibat cum sq̄ngibin si bulliat cū oleo ro. ꝛ istillet auribꝰ doloribꝰ me det eoꝝ q̄ ex cal'itate fiūt fitqꝫ de eo ꝛ cera et oleo ro. vnguētū refrigerās. 373 ¶ Que sila melior subtilis ad ruborē: iclinās ca. ꝛ sic. stō vtilis m̄ricis ꝯfortatrix. ꝓdest fraticꝫ. 374 ¶ Asahelazu in al asseielea fri. ꝛ sic. in eo pō ticitas sputo. ꝓdest sanguis ꝛ fluxui stringitqꝫ vētrē. 375 ¶ Acaraba in al hacarchara ha melior dēsa ꝛ solida honusta: cū frāgit al ba. acuta sapore ca. ē ꝛ sic. in. iij. gra. subtiliās hūiditatē attrahit ab iteriorib ꝰ mēbroꝝ iōqꝫ si gargarizet illā hūiditatē patiēs in cerebro ꝓdest attrahitqꝫ hūiditatē a palato si trita mi sceat aceto ꝛ suppōat dolēti molari sedat eiꝰ dolorē. si ꝑo olo misceat ꝛ cataplasmet eo cor pus ꝓdest rigori q̄ fit in ꝟtigle sciaticis sup ꝟ tebrū cataplasmatū ꝓdest. 376 ¶ Rausa nicū meliꝰ ē qđ citrinū ꝑcutit i nigredinē paꝝ viscosum ꝛ minime comestū ꝛ nō cōminutū ꝛ eiꝰ ꝯpl'o cal'a in eoqꝫ pōticitas acumē ꝛ amari tudo. Est ꝛ altera eiꝰ spēs chorosanica q̄ vtūt egros medētes. Est aūt sanicū vtile doloribꝰ epatis ꝛ oibꝰ opil'onibꝰ eiꝰ ꝓdest pulsatiōi cor dis ꝛ morsui venenosoꝝ āputās sanguis spu tum ꝛ eiꝰ sol'onē. 377 ¶ Selicha melior cuius cortex multus color rubeus calefacit ꝛ desiccat subtiliatqꝫ ꝛ in ea pōticitas modica: vnde ꝛ soluit ꝛ amputat corporis crapulas la certos confortat ꝛ menstruum prouocat si im moretur prodest stomaci debilitati ꝛ epatis si sit ex frigore puncture vtilis est quetine in al tyrie. 378 ¶ Enugum ꝛ gondum in al gotidum vel engoiadum cali. est ꝛ sic. vti lis est stomaco ꝛ epatis frigidis quos ꝛ con fortat si bibatur aut de foris emplastretur: et habet species: quarum laudabilior cānanica indica. 379 ¶ Ascharagum melior cuiꝰ virga subtilior iocundus odor mordetqꝫ de gustatum linguam cali. ꝛ sic. in. ij. gra. ꝛ in eo acumen ꝛ subtilitas quibus que est in epate ꝛ splene aperit opilationem purgatqꝫ eos dis soluens eorum apostemata: confortat etiam si insit illis ex frigore passio matricēꝫ purgat vrinam ac menstruum excitat de hac diasco rides si ascargi homo biberit exagia. vj. cum aqua mellis soluit flegma inferius ꝛ nig. co leram sciaticā prodest medetur ꝛ vertebri do loribus si sumatur de eo exagium cum vino subtiliat nanqꝫ grossos humo. vrinamqꝫ pro uocat hydropeꝫ adiuuat si de eo exagia tria mittantur in duodecim libras musti et post duos menses coletur ꝛ propinetur hydropi si: prodest ictericie ꝛ dolori epatis. 380 ¶ Fua melior est rubea subtilis que affer tur de armenia complexio eius varia: sapor amarus in ea quedam frigiditas et siccitas

vnde ꝛ apit opilationē epatis ꝛ splenis. menstruo ꝛ vrie iperat: q̄ trita si misceaꝛ aq̄ ꝛ melli ꝛ cataplasmeꝛ ea vertebrū anche sciatice prodest. 381 ¶ Turbit hoc meli⁹ qđ cū frangit albū est. ꝛ saporē pungitiuū ꝛ ē. ca. ꝛ sic. in iij. gra. soluitq̄ iferi⁹ flegma ꝛ hūiditatē viscosaȝ ac grossaȝ. 382 ¶ Darsis hanuū. ca. est ꝛ sic. eneruationi ꝑdest neruoꝝ ꝛ fetori nasi si cū vino coq̄tur ꝛ abluatur i eo litiū imittaturq̄ naso strāguirie ꝗ doloꝛib⁹ medeꝛ ꝛ vesice. 383 ¶ Saudehacū lignū indic̄. ca. in iij. gra. podagrani si bibaꝛ aut catapletur eo mēbrū remedio est. 384 ¶ Turēdaꝝ i al durendanū i eo hūiditas laudabilis q̄ auget sperma ꝑdest fridis humoꝛibus ꝛ flegmaticis subtiliat eos purgatq̄ neruos ab eis. 385 ¶ Bedescaꝝ. ca. ꝛ sic. ē subtiliās dissoluēs: q̄b⁹ ē flegma ꝛ hūiditas dn̄atur remedio ē. 386 ¶ Armacū afferꝛ ab armenia meli⁹ est qđ cinnamo silis est. iocundū odoꝛe in eo pōticitas gingiuas cōfoꝛtat ꝛ iocūdat āhelitū. 387 ¶ Questbarastū in al questberq̄stū. ca. ē ꝛ sic. cui⁹ virt⁹ silis virtuti bedescari. 388 ¶ Hesresudaꝝ in al hesurudaꝝ. s. calenlanū. hoc est galēgar. ca. est ꝛ si. dissolnens subtiliās: renes calefacit coitus appetitū irritat. colice medeꝛ podagreq̄ frigide. 389 ¶ Slemona i al flegmōa. ca. ꝛ sic. foꝛtis caloꝛis. cū acumie pūgitiua. colice podagreq̄ fride vtilis ē. ꝛ oī ifirmitati ex frido sciatic̄. si sup vertebrū cataplasmeꝛ remedio est flegmaticos icidit humoꝛes grossos cū melle gargarizata eosq̄ a cerebꝛo educ̄. 390 ¶ Haudelbelifanū meli⁹ qđ lene ē suffuscū iocundū odoꝛe: ꝛ est. ca. ꝛ sic. in ij. gra. calefacit. subtiliat stōī ꝑdest frigiditati epatis ꝛ oīuȝ viscerū ꝛ opilationi eoꝝ. Si suffumigeꝛ eo mulier q̄ cōcipere nequit cōcipiet vt diascoꝛides tradit. 391 ¶ Charathitū fri. ꝛ sic. est pontic̄. solutioni ventris ꝑdest: fluxuiq̄ sanguis ꝛ excoꝛiationi intestinoꝛū. 392 ¶ Cardū virtus ei⁹ tharathiti silis virtuti i friditate: ꝛ pōticitate. hoc ꝗ medeꝛ solōni vētris ꝛ fluxui sanguis ac dissinterie intestinoꝛū. 393 ¶ Caulēlanū in al caulēmanū. ca. ē ꝛ sic. dissoluens vētositates calefaciēs cōplexione: plīmū strigit si ex frigoꝛe renū ac vesice vꝛina fluxerit: venereq̄ augmētat. 394 ¶ Hebenū in al ebenū melius nigrū lene: ꝛ in eo linee coꝛnu silis: quod cū superpōitur carbonibus succēsis iocundū dat odoꝛē: eius est cōplexio ca. ꝛ in eo punctura cū ponticitate. ꝛ elimatio foꝛtis: vnde si fricetur ad lapidē cum aq̄. ꝛ colliriꝛ eo elimatur obturā in al optam ꝛ albū qđ ē i ocło vlcerib⁹ medeꝛ ātiq̄s iflāmatiōib⁹ q̄q̄ sūt adustioni ignis aliisq̄. Si fiat ex eo cotis ꝛ fricꝛ eo anasū rubeū aut viride ꝑderit elimatiōi oculoꝝ frāgit etiā lapides in renib⁹ ꝛ in vesica. 395 ¶ Dalsulsuluȝ in als dalfarsulū ca. ē ꝛ sic. in. iij. gra. ꝛ est magis calefaciēs q̄ pip: ꝛ meli⁹ grossuȝ: si fiat ex eo colirīū cū aq̄ q̄ decurrit ab epate capꝛe assate. sebeq̄re medeꝛ. subtiliat hūoꝛes grossos flegmaticos desiccat hūiditatē: augetq̄ venerē. 396 ¶ Arsim in al darsiȝ. cali. ē ꝛ sic. stōm ꝛ epar cōfoꝛtās iocūditate odoꝛis calefacit. prurigini cū aceto catapłata medeꝛ. 397 ¶ Sarufulū in al carufulū silē canele virtuti ꝫ foꝛtius actiōe: ꝛ ampli⁹ stōm cōfoꝛtans ꝛ epar. 398 ¶ Sādalū album fri. ꝛ sic. in. iij. gra. cephalee ex calido medeꝛ: epar cōfoꝛtat ꝛ stōs calos si defoꝛis sup cataplasmeꝛ: ꝫ si ꝛ medicamibus q̄ bibūtur admisceaꝛ silia opaꝛ. Si vero supponatur in p̄ncipio apatib⁹ ca. manifestissime ꝑdest. maxieq̄ stōaticis ꝛ epaticis. ¶ Sandalū rubeum frigidius albo apatibus medetur inflāmatis si cataplasmetur eo. 399 ¶ Seccū ca. ꝛ sic. subtiliās. confoꝛtans stōm ꝛ epar frons si cataplasmeꝛ eo defoꝛis aut si sumaꝛ interi⁹. 400 ¶ Cariāfer in als carūfel. ca. ꝛ sic. in. ij. gra. frido ꝛ flegmatico epati ꝛ stō ꝑdest: cōfoꝛtatq̄ eos: ꝯfoꝛtās ēt coꝛ ac oīa iterioꝛa mēbꝛa vtile ēt melācolicis: aiamq̄ exhilarat ꝛ iocūdat. 401 ¶ Costū. in eo amaritudo ꝛ pūctio ꝛ ē ca. ꝛ sic. si decoquatur cum oleo oliue aut fricētur eoꝛum coꝛpa rigoꝛē patiētiū ante accessionē ꝑderit. Si ꝟo vngantur coꝛpa eoꝝ q̄ eneruationē patiūtur ꝛ sciaticā medeꝛ: attrahit grossos hu. de interioꝛib⁹ coꝛpis ad exterioꝛa: calefacit oīa mēbꝛa frigida: vꝛinā ꝓuocat ꝛ mēstruū: ꝑdest rupture q̄ accidit lacertoꝝ extremitatib⁹: lumbꝛicos ꝛ ascarides necat qui sunt in vētre ꝛ est in eo humiditas inflās: q̄ coitus irritat appetitū: quo si cū melle facies cataplasmeꝛ elimat lētigines: venena extirpat: moꝛsui reptiliū medeꝛ interioꝛa confoꝛtat mēbꝛa: vt epar. splen. coꝛ ꝛ cerebꝛum. 402 ¶ Coꝛtices cādari. ca. ē ꝛ sic. ꝛ in eis pōticitas foꝛtis: vnde ꝛ foꝛtiter desiccāt: si vlcerib⁹ sanatiōi difficilib⁹ suppulnerizenꝛ sanāt ea. Si trite diligēter sup vulnera ponanꝛ carne replēt. 403 ¶ Cāzarion. in al cantoꝛiū ca. ē ꝛ siccū. aperit q̄ est in epate ꝛ splene opilationē neruos purgās sciaticis medeꝛ. 404 ¶ Tarsa i al tarsa pōti. ꝛ desiccās si vapoꝛenꝛ ea variolosi vlcera eoꝛuȝ desiccat.

405 ¶ Caplm. xliij. de radicibus plantaꝝ.

Coꝛtices radicū apij ca. ꝛ sic. i. ij. gra. subtiliāt calefaciūt aperiūt opilōnē vrinā ꝓuocāt. 406 ¶ Coꝛtices radicis liēbi cali. ꝛ sic. in. ij. gra. pꝛxie apij radicib⁹ ꝛ foꝛtioꝛis actionis ac acutioꝛis. 407 ¶ Coꝛtices radebubugi. ca. ꝛ sic. ꝛ i eis amaritudo: acumē pōticitas elimāt purgāt: incidūt amaritudie sua spissant: ꝛ ꝯgregāt pōtici

tate sua: splenis dolorib⁹ medeť si cũ squigibi
bibať ant decoq̃tur i eo: aut defоris cataplas
meť cũ aceto: humores ğssos ⁊ viscosos icidũt
si .ʒ.j. cũ squigibi de eis potať educitq; ꝑ vrinã
⁊ soloně ⁊ městruũ ꝓuocat. Si sciatica eis cũ
sq̃ngibin cathaplasmeť dolor ei⁹ mitigať. Si
ꝟo gargarizenť a gula extrahũt hũiditatez si
terãtur ⁊ sup vl'nera puluerizenť antiq̃ fortiť
eadẽ: siccãt: dẽtiũ dolorẽ mitigãt si decocta in
aceto sumanť. 408 ¶ Cortices radicũ lilin
gi fri. ⁊ sic. q̃b⁹ lũbrici necãtur ⁊ ascarides.
409 ¶ Rasanũ ca. ⁊ sic. ꝫ ẽ i eo hũiditas lau
dabilis q̃ auget spⁱma. coit⁹ appetitũ ꝯfortat. ⁊
est subtilians: vñ ⁊ icidit ğssos hu. a pectore ⁊
pulmõe: qđ si terať ⁊ decoq̃tur cũ oleo ⁊ catha
plasmeť eis sciatica ꝓderit arteticaq; si fuerit
ex friditate vtile ẽ ẽt vẽtositati stõi ꝓdestq; fleg
mati. 410 ¶ Radix adestari. i al' adechari.
ca. ẽ ⁊ sic. dissoluẽs ꝓdest stõi ⁊ epatis aꝑatib⁹
iocũditate q̃ inest illi odoris ⁊ subtiliatiõe se-
dẽte i decoctiõe ei⁹ muliere medeť aꝑatibus
matricis. c. exagiũ ei⁹ vnũ si cum exagio piperis
hydropico ꝓpines manifestissime ꝓderit sub
uersionẽ sedat que fit ex flegmate. 411
¶ Meu. ca. ⁊ sic. vtile difficultati vrine si bibať
aut cathaplasmeť eo. 412 ¶ Aieresa in
al' ateresa ⁊ ẽ radix susani. ca. ẽ ⁊ sic. in. j. gra.
subtiliãs ⁊ ei⁹ virt⁹ terrea: ⁊ ẽ magnarũ vtilita
tũ pect⁹ purgat ⁊ pulmonẽ a grossis hũorib⁹
vrinã ꝓuocat ⁊ mẽstruũ aꝑata q̃ sũt in matrice
dissoluit dolorib⁹ neruoꝝ ⁊ morsib⁹ serpẽtũ ꝓ
dest si loc⁹ eo cathapl'eť aut si cũ melle bibať.
413 ¶ Radix susani tẽꝑata i ca. sic. fri. ⁊ hũi. ⁊
in ea modica ꝟt⁹ põtica admixta humiditati:
aspitati ꝓdest pectoris ⁊ canaliũ pulmõis ac
gutturꝫ: ⁊ i eo ẽ mitigatio q̃dã sitis. Diascori-
des ãt dicit: si collirieť ei⁹ succ⁹ hũide ⁊ recẽtꝫ
vngulas extirpat ocl'oꝝ: ꝓdest adustiõi vrine:
difficulti ꝑt⁹: titillatiõi q̃ꝫ ⁊ neruoꝝ dolorib⁹.
414 ¶ Arisũ in al' vsũ. cal'z ẽ sic. i. ij. gra. ⁊ in
eo acumẽ ⁊ subtiliatio. siłe ẽ ꝟtuti assari. epa-
tis apit opilationẽ ⁊ splenis: a vẽtre dissoluit
hũiditates ⁊ itestis: vrinã ꝓuocat si terať ⁊ fiat
ex eo colliriũ: eliat visuz si obtenebrat⁹ ab hũi
ditate fuerit. 415 ¶ Diuarsi. cali. ẽ fortis ca
loris. aꝑatib⁹ ꝓdest fri. ⁊ hũi. vt emicraneũ pa
lisis. spasm⁹. friditatiq; epatis ⁊ stõi medeť.
416 ¶ Asahahel sapharvenẽa pellitz reptiliũ
morsus ⁊ aborsũ fetũ emũdat. 417 ¶ zãtime
dũ i al' zartimedũ. duas hẽt spẽs. alťa ẽ rotũda
⁊ i ea amaritudo ⁊ acumẽ: ⁊ ẽ minoris subtilia
tiõis lõga: venẽosoꝝ ꝓdest morsurꝫ letalibus-
q; potiõib⁹: opil'onẽ tollit visceꝝ: grossas dis-
soluit vẽtositates: sagittas a corpe educit: sor-
dida purgat vlcera: dẽtes eliat: gigiuas cõfor
tat: ꝓdest asmati ⁊ arctationi spũs. podagre ⁊
spasmo q̃ fit i lacertis si cũ aq̃ bibať. 418
¶ Masacra aũt ⁊ ip̃a q̃ꝫ subtiliat. fortis amari
tudis: vñ iterficit lũbricos ⁊ ascarides: vrinam
ꝓuocat ⁊ mẽstruũ: fetũ educit mortuũ. iterfi-
cit viuũ: dissoluit m̃ricis grossitiẽ. q̃ si catapl'eť
cũ oleo pediculos necat. Si ꝟo puluerizeť su
per antiq̃ vlcera desiccat ea ⁊ sanat: maxieq; si
cũ melle distẽpereť. 419 ¶ Arucelsaphar.
ca. ⁊ sic. in. iij. gra. vlcera desiccat ⁊ pustulas si
terať ⁊ collirieť ea oculus. acuit ⁊ ꝯfortat visũ
si molari dolẽti supponať ex frido ꝓdest.
420 ¶ Marmiranũ in al's mamiranuz duas
hꝫ spẽs. ẽ em̃ sanicũ qđ ⁊ croceũ colore subtile
nodosuz: lene ⁊ ẽ excellẽtius ⁊ meli⁹: ⁊ ẽ corro
sanicũ liuidi coloris ⁊ in eo grossities: hꝫ ⁊ ra-
dices subtiles. ⁊ ẽ ca. ⁊ sic. ⁊ ẽ ꝟtus ei⁹ in elimã
đo visuz maior ꝟtute radicis. si ꝟo terať ⁊ mi-
sceať cũ aceto elimat lẽtigines. 421 ¶ Ce
pa muriũ ⁊ est hansalũ. ⁊ ẽ cepa squilla. cal'a ẽ
⁊ sicca i scđo gradu. ⁊ i eo subtiliatio fortis: hᶜ
nõ bibẽda ẽ nisi coquať aut asseť: est nãq; i eo
acumẽ forte: os mordet ⁊ stõm: ledit q̃ꝫ corp⁹:
q̃ si trita distẽpereť cũ melle ⁊ bibať ꝑm q̃ op⁹
est ꝓdest asmati ⁊ tussim veterẽ a pectore pur
gat ⁊ pulmõis hũiditates. Si ꝟo cathapl'etur
sup pedes vtilis ẽ. scissuris q̃ fiũt ex stõ ꝓdest
hydropisi ⁊ icteritie: dolori renũ: acetũ in quo
fundiť magne est vtilitatis. intantũ vt visum
acuat: si decoq̃tur i aceto ⁊ cathapl'eť ea mor-
sus tyrie ꝓdest. si decoq̃tur in melle ⁊ comeda
tur flegma viscosuz expellit. ꝫ si elixeť ⁊ come
dať idẽ fac̃: oꝫ ãt caueat illã dissinteric⁹. 422
¶ Cepa narcisci. c. ẽ ⁊ i ea attractio ⁊ ematura
tio aꝑatũ cal'oꝝ saniẽq; colligit. 423 ¶ Etul-
ca ca. ⁊ sic. i. iij. gra. ⁊ in eo hũiditas q̃dã q̃ sper
ma augmẽtat: coit⁹ appetitũ irritat: q̃ si trita
distẽpereť cũ melle ⁊ ponať sup lẽtigies ğssas
⁊ ipetigines: aut sup morpheã ru. extirpat eas
sic q̃ꝫ fricet ea caput: ⁊ si trita diligẽter catha-
plasmeť ea alopitia ꝓderit illi. si ãt cõburatur
vtilis ẽ: ꝓdest ẽt morsui rabidi canis: pũcturis
serpẽtiũ: succo ei⁹ si coll'ieť oculus lachrymas
fortes restringit. 424 ¶ Radix siri. ca. ⁊
sic. ⁊ i ea q̃dã hũiditas auget spma ⁊ si vapore
tur ea mulier mẽstruũ ꝓuocat. si trita distẽpe-
reť cũ melle ⁊ bibať đ ea exagiũ subtiliat hũo
res ğssos icidit ⁊ educit a pectore ⁊ pl'mõe. Si
ꝟo tũsa distẽpereť cũ aceto ⁊ cathapl'eť ea scia
tica ⁊ iũcture i q̃b⁹ ẽ flegma mãifestime ꝓde-
rit. si aũt empl'eť ea scorpij pũctura dolorẽ se-
dat. 425 ¶ Cũdẽsuz. ca. ⁊ sic. i. q̃rto gra. ⁊ in
eo acumẽ ⁊ eliatio quib⁹ ğssas lẽtigines mor-
pheã nigrã extirpat: vrinã ꝓuocat ⁊ mẽstruũ.
Si bibať ex ea paꝝ vomitũ vrget. Si ꝟo tritũ
odoret q̃s sternutationẽ irritat ⁊ ẽ de delecta
bilibus medicamibus vbi quis vti nouerit.
426 ¶ Alleuz ca. ⁊ sic. in. iij. gra. mẽstruuz
prouocãs qđ tritũ si distẽperetur cum aceto ⁊
cathaplasmetur eo mẽbruz in quo est collecta
humiditas subtiliat eam ⁊ dissoluit alopitie si

fricet̃ ꝓdest tritũ ⁊ distẽperatũ cũ aceto ⁊ mel
le molarib⁹ vtile ẽ cõestis. 427 ¶Alleuz
ꝙ dr̃ scordeõ forti⁹ ẽ ortolão. 428 ¶Ad=
dariũ ⁊ ẽ radix arthãite.c.ẽ ⁊ si.i.iij.gra.Si bi
bat̃ de eoꝝ paꝝ cũ vio coctũ in al' cocto morti
ferꝫ ꝯfert potiõib⁹ morsuiq; venenatoꝝ ⁊ aiũt
q̃dã poꝝ qm̃ si mulier p̃gnãs sibi submiserit
aborsum facit.Si aũt q̃ nõ ꝯcipit illð submise
rit accelerat̃ ꝯcept⁹ ei⁹. 429 ¶Bulb⁹ ⁊ est
cepa q̃ comedit̃ coitũ irritat ⁊ si cataplasmet̃
eo lẽtigines ⁊ morphea extirpãtur . Sic ꝗꝫ si
fricet̃ eo lepra leuis extirpat illã. 430 Su
remia in al' surẽlanũ q̃ddã albũ q̃ddã rubeũ
meli⁹ albũ ca.⁊ subtile.vtile dolorib⁹ iũctura=
rũ ⁊ podagre ⁊ sciatice si bibat̃ de eo.ʒ. vsq;
exagiũ cũ zuccaro aut si cataplasmet̃ eodem
foris.Rubeũ aũt inutile ẽ piterq; malũ ⁊ cor=
rũpẽs corp⁹. 431 ¶Carice in al' garicum
meli⁹ albũ facile frãgibile ⁊ ẽ ꝯpositũ de suba
aerea ⁊ terrea quã subtiliauit calor ⁊ i ea dul
cedo ⁊ amaritudo.iõq; ẽ icidẽs purgãs ape=
riẽs opilationẽ epatis ⁊ splenis oĩmq; visceꝝ
⁊ in eo ꝟt⁹ soluẽs q̃ cho.ru.⁊ ni.soluit ac fl'a ꝓ
dest ẽt caduco epilepsie ⁊ scorpiõis morsui si
bibat̃ ex eo.ʒ.cũ vio sꝫ ⁊ si exteri⁹ cataplasmet̃
desiccat oẽ venenũ iteriora purgat mẽbra: et
vrinã cũ sq̃ngibĩn sumptũ ꝓuocat suffocatiõi
vtile ẽ m̃ricis artetice ⁊ podagre.si de eo exa
giũ cũ cassie.f.rotula bibat̃ dolorib⁹ medetur
m̃ricũ cũ vio ꝓpinatũ letalib⁹ obest potiõib⁹
si bibat̃ de eo exagiũ cũ vio. 432 ¶Car=
bacũ duas hꝫ spẽs albũ ⁊ nigrũ. Nigrũ cho.
ni.soluit albũ fl'a purgat ⁊ hũiditatẽ ⁊ vtrũq;
ca.⁊ sic.in.iij.gra.⁊ sol'o eoꝝ fortis.Oꝫ ãt ma
gno põdere librari potũ eoꝝ nõnũq; spasmũ
iducũt albũ si distẽperet̃ ⁊ terat̃ cũ aceto aut
cataplasmet̃ eo petigo lẽtigines ⁊ morphea ⁊
prurigo ⁊ lepra ꝓderit illis.Et si sumat̃ hoc
mõ fricet̃ de eo molarꝫ comest⁹ eijcit. 433
¶Beem in al' besem ꝗꝫ due sunt spẽs ẽ enim
rubeũ ⁊ albũ.⁊ ẽ pastinaca agrestis vtrũq; ca.
⁊ in eis hũiditas laudabilis. q̃b⁹ excitãt mo=
uẽt coit⁹ libidinẽ ⁊ spma augẽt. 434 ¶Elec
dari ca.ẽ ⁊ sic.⁊ in eo hũiditas ꝓbabilis q̃ ir
ritat veneris appetitũ estq; vtile vẽtositati q̃ ẽ
in stõ ⁊ itestis caligini ꝗꝫ ⁊ tenebris si colliet̃
435 ¶Derumegũ ca.ẽ ⁊ sic.vẽtositati stõi ꝯ
se: ꝓdest ⁊ m̃ricis ⁊ itestinoꝝ subtiliatq; eã et
dissoluit turbatiõi ꝓdest cordis si sit ex frido
⁊ morsui scorpiõis. 436 ¶Rezẽbadũ ca.⁊
sic.dissoluẽs stõi vẽtositates ⁊ itestinoꝝ tritũ
vtile ẽ ꝑcussiõi ⁊ venenatoꝝ morsui ac infla=
tiõi adiuuãs digõnẽ. 437 ¶Radix meru
gi ca.ẽ sic.dissoluit vẽtositate ⁊ iflatiões digõ
nẽq; ꝓcurat. 438 ¶Cãne radix i ea ꝟt⁹
attrahẽs si trita cataplasmet̃ mẽbrũ in q̃ itroi
uit spia ⁊ ferrũ attrahit illã ⁊ educit si terat̃ ⁊
distẽperet̃ cũ aceto artetice ꝓderit si trita dili
gẽter misceat̃ lupinis lẽtigib⁹ medet̃. 439
¶Radix luse.ca.ẽ ⁊ sic. in p̃ncipio.iiij. gra.in
eaq; elimatio vñ ⁊ icidit grossos hũores ⁊ vis
cosos q̃ sunt in corpe vel in pectore ⁊ pulmo
ne stõ ⁊ itestinis ⁊ alia ei⁹ spẽs q̃ dr̃ adracoitõ
ẽ ãpli⁹ purgãs ac in ea amaritudo ⁊ põticitas
iõq; purgat ⁊ apit epatis ⁊ oĩm visceꝝ opilo=
nẽ educit grossos hu.⁊ viscosos vlcerib⁹ me=
det̃ pessimis ⁊ morphee si cũ aceto cataplas=
met̃. 440 ¶Radix canti.s. asserassuz ca.
ẽ ⁊ sic.elimãs q̃ si ꝯburat̃ fortioris ẽ caloris et
siccatiõis: ⁊ ẽ in oĩbus suis habitudib⁹ sil'is ra
dici luse: alopitie ꝓdest si cataplasmet̃ ea. si
terat̃ ⁊ bibat̃ vrinã ꝓuocat ⁊ mẽstrua laterũ
dolori ꝓdest ⁊ tussisi cataplasmet̃ eo collum.
441 ¶Fu.calefacit fortiter desiccat medio
criter: iõq; mẽstruũ ꝓuocat ⁊ vrinã pect⁹ pur=
gat ⁊ venas. 442 ¶Radix arnaglosse fri.
⁊ sic.⁊ in ea fortis põticitas ãputat sanguinẽ
fluctẽ a gingiuis si masticet̃ vel si aq̃ ei⁹ deco
ctiõis masticet̃ epatꝫ ac renũ opilatiõi si trita
cũ sq̃ngibi bibat̃ ꝓdest. 443 ¶Radix al=
lice fri.põtica i ea subtiliatio iõq; vlceratiõi ⁊
pustulis ꝓdest sꝫ ⁊ vẽtris soloni ⁊ sanguinis
fluxui lapidesq; renũ cõminuit. 444 Ra
dix pionie cali.in.j.gra. fortis ẽ desiccatiua:
purgat subtiliat ideoq; si cum melle bibatur
menstruum commouet epatis et splenis ac
renum opilationem ⁊ si cũ pontico coquatur
vino fluxmu ad stomacum ⁊ itestina materia
rum arcet si est aqua mellis patienti epilep=
siam propinetur prodest: sicq; si suspendatur
collo eius. 445 ¶Radix amigdale ama
re si decoquatur ac diligenter teratur miscea
turq; cum aceto ⁊ oleo ros. ac emplastret̃ ea
frons cephalee prodest ex frigido. 446
¶Suadum calefacit ⁊ desiccat sine morsura
ideoq; cicatrizat vlcera difficilia cicatrizari ⁊
desiccat ea: vlcerib⁹ ꝓdest oris solidat gingi=
uas iocundat anhelitum ⁊ in eo virtus inci=
dens qua frangit lapidem vrinaz ac mẽstruũ
prouocat. 447 ¶Cortices radicis mori
in his virtus est soluens inferius amaritudo
enim educit lumbricos longos rotundos et
ascarides si decoquat̃ cũ vino ⁊ bibatur deco
ctionis eius.ʒ.j.

¶Capitulum.xliiij. de medicaminibus me=
tallicis.

Edicaminuz me=tal=
lorum quedam terra . quedam
lapides. quedam sal: quedam
alia. 448 ¶Tam arme=
nicum.laudabilius rubeuz sua
ue in quo non est arena glutinans linguam:
et est frigi.et sicc.fortiter desiccans solutioni
medetur ventris: et sputo sanguinis vlcerib⁹
putridis in ore: sed ⁊ apostematibus calidis

ſi cathaplaſmenṫ eo: mãs ãputat q̄ mulgenṫ
a capite ad ſtõm ⁊ vlcera deſiccat pectoris ⁊
pulmõis patiẽti tahanã medeṫ ⁊ apata peſti
lẽtialia. ſi bibaṫ cũ vio mixto. aq̄ fri. ſitiũ nõ fit
febris. Si ꝟo teneaṫ febris cũ aq̄ fri. Fracturꝫ
oſſiũ ꝓdeſt ſi cataplaſmeṫ cuꝫ cacia. 449
¶ Tã cipricũ laudabili⁹ io cũ dũ odore qḋ cũ
ſit lingue ꝓximũ põticat ⁊ ꝯglutinat nec faci-
le auferṫ ab ea ⁊ ẽ fri. ⁊ ſic. ⁊ in eo põticitas tẽ
perata ſanguis medeṫ ſputo mẽſtruoꝝ fluxui
diſſinterie epatice ⁊ iteſtinoꝝ ſi bibaṫ aut cli-
ſtere de eo fiat: ſed ſi tñ patiẽs cliſterizat⁹ cũ
aq̄ ſalſa aut cũ aq̄ mellis vt mundenṫ vlcera
ſordib⁹ dehinc hãc ſeq̄tur terra ꝓdeſt contra
letales potiões ſi bibaṫ de ea. ʒ. j. cũ vio cocto
⁊ aq̄ fri. vlcera d̄ſiccat peſſima. ſi cataplaſme-
tur deſup cum ſolatro ⁊ aceto aut portulaca.
450 ¶ Tamelõq̄ueb. fri. ⁊ humi. tẽperate ⁊
eſt mellis in al' molli⁹ oibus ſubſtãtijs terraꝝ
ꝓdeſtq; oibus calorib⁹ ſpẽbus ſi roreṫ aqua
⁊ ſupponãtur mẽbris in q̄bus eſt calor. 451
¶ Magara fri. eſt ⁊ ſic. põtica apatib⁹ ſi cata
plaſmeṫ deſup ꝓdeſt ca. ſi bibaṫ iterficit lum
bricos q̄ ſunt in iteſtinis. 452 ¶ Sadene
gũ meli⁹ quo eſt ſilẽ lẽticule ⁊ eſt fri. ⁊ ſic. põti
ca deſiccatiuũ ſputo ꝓdeſt ſanguis ⁊ aſpitat i
palpebraꝝ ſi lauenṫ cũ eo. vlceraq; deſiccat
oculoꝝ. 453 ¶ Expẽdagũ in al' eſpidagũ
deſiccãs viſcoſum ꝓdeſt egreſſiõi ſanguis et
inciſiõi arteriaꝝ ſi cũ albo oui ⁊ pilis leporis
miſceaṫ. Si ꝟo cõburaṫ minuiṫ viſcoſitas ei⁹
⁊ fit min⁹ deſiccãs ⁊ maioris ẽ vtilitatꝫ. 454
¶ Eſpidagũ plũbi: meli⁹ honuſtũ. plĩmũ albũ
ſuaue molle fri. ⁊ ſic. deſiccat vlcera cataplaſ
matũ ſup ea ꝓdeſt obtalmie ſi miſceaṫ cum
oculoꝝ medicamib⁹ cicatrizatq; eoꝝ vlcera.
Si ꝟo catapleṫ ſup acuta apata iſlãmationẽ
eoꝝ ſedat. 455 ¶ Tã q̄molie ⁊ marmor
terre q̄ afferṫ a ſiraſo ⁊ meli⁹ coruſcãs clarũ
fri. ⁊ ſic. deſiccãs apatibus ꝓdeſt ca. ſi ſuper-
ponaṫ illis. 456 ¶ Gipſum fri. ⁊ ſic. ſi di-
ſtẽpereṫ cũ aceto ⁊ cataplaſmeṫ eo caput qḋ
ſanguis patiṫ a narib⁹ fluxũ ſiſtit. Si ꝟo cata
plaſmeṫ eo fractura ⁊ colliſio q̄ accit mẽbris
ꝓderit. 457 ¶ Calx q̄ eſt noua q̄ non eſt
extincta calefacit forti aduſtiõe liq̄facit carnẽ
q̄ ſi lapetur vlcera deſiccat ſine morſura pro-
deſtq; ignis aduſtiõi cũ lauatur ſepi⁹ ſiccãda
eſt. 458 ¶ Sapo cõnumeraṫ iter metal-
la pp calcẽ q̄ poniṫ in eo ⁊ ẽ adurẽs elimans
fortiter ⁊ vlcerãs. 459 ¶ Tabaſtrũ in al'
tabaſirũ lꝫ nõ ſit de hoc caplo eſt tñ ſpẽs ter-
re q̄ extrahiṫ de metallis cũ cõburũt: ſꝫ ẽ me-
lius albũ ⁊ qḋ leuiter frãgitur ⁊ teriṫ. nõ pon
deroſum ⁊ eſt fri. ⁊ ſic. fortiter iõcq; febrib⁹ me
deṫ acutis: ⁊ ſi cũ aq̄ fri. bibaṫ ⁊ zaccara ſitim
ſedat vrinã retinet ⁊ ſolutionẽ colicã. ſi bibaṫ
de eo cũ aliquo roboꝝ põticoꝝ ardori ꝓdeſt
epatis ⁊ pulſatiõi ſi fuerit ex calore. ſi bibaṫ
cũ granatoꝝ aqua vlceratiõi quoq; ſi miſcea-
tur roſis ⁊ in ore teneatur.

460 ¶ Capi. xlv. de ſpeciebus lapidum.

Archaſita ampli⁹ deſic-
cat ſedenago
vnde ⁊ ãputat ſanguinem ſoluit
apata. Idẽ facit molẽdini lapis:
lꝫ qui detracta in al' decreta affer
tur lapis. ſi colligeṫ eo ſanies q̄ fit in oclo ſol-
uit eã. 461 ¶ Lapis lacte⁹ q̄ vocaṫ ſic eo
q liq̄ſcat de eo q̄d lacti ſilẽ ꝟt⁹ ei⁹ q̄ ⁊ ſadene-
gi ſꝫ debilioris actiõis. 462 ¶ Lapis ſer
pẽtis q̄dã q̄dẽ niger ⁊ q̄daꝫ cinericei coloris
notat⁹ ⁊ q̄dã hñt tres lineas lineat⁹ ꝟo litar-
gicis ꝓdeſt ſi cõburaṫ bibaṫq; frãgit in reni-
bus ⁊ veſica lapides ꝓdeſt morſui tirie ſi ſu-
ſpẽdaṫ ei. 463 ¶ Petra lazuli ſoluit cho.
ni. ꝓdeſt melicis. 464 ¶ Lapis iudaic⁹
q̄dã rotũd⁹ ineq̄lis: q̄dã oblõg⁹ nõ ꝯſideraṫ fi
gura: ꝓdeſt difficultati vrine: lapidib⁹ ⁊ veſice
ſi bibaṫ ex eo. ʒ. ſ. cũ vio mixto. 465. ¶ La
pis q̄ de ſpõgia ſumiṫ lapidẽ frãgit in renib⁹
nõ tñ eſt eis poſſe ad eos q̄ i veſica ſũt, 466
¶ Lapis magnetes ſilis ẽ ꝟtute ſadenego: ⁊
aiunt qm̄ ſi teneaṫ in manu mitigat q̄ ſunt in
pedib⁹ ipis dolores ac ſpaſmũ. 467 ¶ La
pis quo fricaṫ man⁹ q̄ d̄r quiſur ſubtilis ſiccus
elimat dẽtes ⁊ dealbat ſi fricẽtur eo ſi ſupdu
cantur capiti ⁊ manib⁹ pilos extirpat carnem
in vlcerib⁹ ꝓducit carteq; fricãtur eo ⁊ aufer-
tur ab eis nigredo. 468 ¶ Lapis ligni-
tes in al' laq̄tes nigri ẽ coloris odoreq; hꝫ bu-
ſti in al' picule ꝟtuſq; ei⁹ fortiter deſiccãs vñ ⁊
vlcera magna ⁊ ꝓfunda carne replet ſi ſint in
ſanguie ſuo: epilẽtico ei⁹ vapor medeṫ ⁊ ſuffo
catiõi mr̄icis repellit venenoſa aialia miſceṫ-
q; ẽpl'is podagre. 469 ¶ Senbedegũ for
titer elimat dẽtes a ſordibus optime. 470
¶ Anebabhat in al' arnebelhar fortis elimat
dẽtes. 471 ¶ Athemedũ meli⁹ mũdũ la-
pidib⁹ ſint illatq; ſi frãgatur. f. eſt ⁊ in eo põti
citas: ꝓdeſt ardori ⁊ hũiditati q̄ accit oculo ſi
colligetur eo ſtringit lachrymas purgat vlcera
oculoꝝ ſordida ꝓdeſt aduſtiõi ignis ſi cata-
plaſmeṫ eo cũ axũgia veteri: ſi biberit illḋ mu
lier fluxũ ſanguis patiẽs ſanatur nariũ quo-
q; fluxũ qui fit ex pãniculis cerebri ãputat ci-
catrizat vlcera ſupfluã auferẽs eis carnem.
472 ¶ Acalimia auri melior tenuis ſilis vi
tro azurino de quo fiũt phiale: ⁊ eſt ſilis actio
ni achalimie argenti: ſed magis deſiccans et
ampli⁹ elimãs q̄ ſi cõburatur ⁊ lauetur deſic-
cat oculorum vlcera ſine morſura. 473
¶ Achalimia argenti melior eſt tenuis ſimi-
lis mardaſenego tẽperata eſt in calore ⁊ frig.
ſicce complexionis deſiccatiua pontica eli-
mans viſui prodeſt ſi comburatur ⁊ lauetur

elimat

elimat visum:deficcatq sine morsura vlcera oculoꝝ replet carne:desiccatq vlcera in corpore manifeste. 474 ¶Tutia melior idica alba.post quā carmenica viridis ꝛ de ea spodiū est albū ꝛ minoris ea vtilitatis.carmanica viridis ꝛ subtilis:sicca ē ꝛ desiccās. maxime lota.Si collirijes ea oculum desiccat ꝛ elimat tenebras visus:āputatq vn̄ ifluūt oculis mās.Ait aūt.G.tutiā maioris eē desiccatiōis oibus medicaminibus q̄b⁹ oculis medemur. 475 ¶Mardasenegū meli⁹ ē hispanicū.qd dū frāgit refulget.q̄si lamie:tēpatū in calitate ꝛ sic.desiccās ꝓdest hūidis vlcerib⁹ apātibus ca:si cataplasmētur eo ꝛ ē in eo q̄dā purgatio ꝛ pōticitas.vn̄ ꝛ ꝓducit carnē i hūidis vlcerib⁹ 476 ¶Purgamētū ferri meli⁹ ē decurrens claꝝ in quo nō ē asperitas puis frustulis. tenue planū maxime ē desiccatiōis si terat diligēter ꝛ ifundat aceto ꝛ desiccet ꝛ bibat cū vino aut succo vuaꝝ passaꝝ ꝛ melle multe hūiditatis stō ꝓdest ꝛ dolorib⁹ splenis:auri instillatū q̄ defluit sanies medet.ꝙ si subimiserit ei mulier cū lana fluxū amputat sanguis dahese ꝓdest. 477 Purgamētū argēti meli⁹ viride ꝛ tenue.pōticū ē desiccās fortiter:iōq admiscet necarijs ad cicatrizandum vnguentis. 478 ¶Cācer marin⁹ calid⁹ in al' frigidus ꝛ sicc⁹.hūiditatē extenuat oculoꝝ maculas elimat ꝛ vlcera ab eis.visuz acuit dētes mūdificat si trito fricent. 479 ¶Testa desiccatiua est ꝛ elimās maxime aūt q̄ ē canū cicatrizat vlcera q̄ si cataplasmet corp⁹ cū aceto prurigini medet ac asperitati ꝛ sahafe. scabiei et petigini. 480 ¶Calia calida ē ꝛ sic.carnemq rodit.

¶Caplm.lvij.de salib⁹ ꝛ spēb⁹ eoꝝ. Ca.46.

Salium oēs spēs calide sunt ꝛ sicce pōtice elimātes:diuersificant aūt actiōes eoꝝ ƀm substātiā. 481 Sal indicū desiccāti⁹ ē ꝛ subtiliātius. 482 Sal nasticū calorē hz fortem. ro.ni.soluit. 483 ¶Qd aūt comedit laudabilius ē andanic⁹.suaui⁹ ꝛ iocūdi⁹ ē qd naturā emollit. 484 ¶Nusaderū subtile. ꝛ in eo acumē tēperatū ꝓdest vuule casui si in suffle gutturi. 485 ¶Nataꝝ icidēs subtiliās grossos.hu.ꝛ viscosos. 486 Desicanes in al' defernes calm acutū elimat purgat.ꝛ ꝟt⁹ ei⁹ silis ꝟtuti curaunis in al' salis cōmunis sz forti⁹ ē eo.Si cataplasmet eo prurigo cū aceto trito sanat eā.Si āt pulverizetur tritū sup pilos grossos tenuat ꝛ emollit eos. 487 ¶Buracū meli⁹ armenicū ꝛ fortioris actiōis tortiōes vētris sedat:si tritū cū modico vino bibat:cū melle ꝛ robo vini.nām emollit vētositatē dissoluit:febrib⁹ medet circulari bus.si fricet eo corp⁹ aū actiōis horā ad ignē,

Lep q̄z ꝓdest si loc⁹ eo cataplasmet.Si aūt misceatur cū allebebat maturat furunculos. 488 ¶Spuma maris acuta ē elimās.vn̄ ꝛ elimat vlcera oculoꝝ:dētes q̄z si cōburatur ꝛ in ea subtilitas q̄ si cū aceto sup alopitiā cataplasmet ꝓderit capillosq producit.

¶Capitulum.47.de vitris ꝛ speciebus eoꝝ.

Vitri spēs mlte st sz melior egyptiaca ꝛ qd ex eo fuerit rotūdū ꝛ in eo silitudo auri.ꝛ ē subtile pōtic ac adurēs. 489 Colcotar ꝛ tiriū in al' tiriū ꝛ colocantū ꝟt⁹ eoꝝ subtiliatio ꝛ adustio ꝛ forti⁹ subtiliās ac adurēs:colocātū ē tēperāti⁹:cochotar autē ē acutū pōtic:subtiliās qd si cōburat subtilitas auget:ꝛ adustio fortior fit. 490 Colocātū pōtificat fortiter cū forti calore.ꝛ desiccat fortiter carnē. 491 ¶Casuricū medicamē ē cōpositū:decolcotar ꝛ mardesenego tritis cū aceto ifossisq sterquilino i vase fictili nouo dieb⁹.xl.estatis tpe:ꝛ ē subtili⁹ colcothar ꝛ mardesanego ꝛ magis desiccās ꝛ min⁹ mordēs. 492 ¶Selbū iemenicū meli⁹ albū ꝛ ē fri.ꝛ sic.pōtic.strigit sanguinē:carnē cōfortat laxā:gingiuas quoq eneruatas:ꝛ ē q̄bus fluit sanguis dētes solidat ꝛ coroborat.

493 ¶Capit.48.de corporib⁹ metallicis.

Ademustū meli⁹ subtile.lene.planū ꝛ vtrūq rubeū ꝛ ē calz pōtic cicatrizat vlcera i corpib⁹ q̄ st dura:sed ꝛ si abluunt mollia q̄z corpis vlcera cicatrizat. 494 ¶Tubalerz meli⁹ nigrū sz iclinās ad ruborē. tenue vt cortices:ꝛ ē subtili⁹ ere cōbusto: elimat icidit q̄ necia st.tenebras oculis aufert: aspitatē dissoluit palpebraꝝ. 495 Folia auri carnē cōedūt sine morsura.ꝛ st sicca subtilia. 496 Limatura auri cōfortat cor.pl'satio nisq medet.si q̄ his ꝓsūt mdicamib⁹ admiscet 497 Sehala argēti si terat cū argēto viuo ꝓdest emorroidib⁹. 498 zeniaꝝ.ca.carnē cōedit supfluā.ꝛ ē icidēs si misceat cū cera ꝛ oleo oliue elimat sine morsura ꝛ carnem adducit. 499 Arserebū in al' afferebū fri.ꝛ sic.ē ꝛ in eo siccitas stagni:meli⁹ qd sub dētib⁹ frēdet i al' minime frēdet ꝛ in eo q̄dā ꝟt⁹ aquosa:si fricet ad lapidē cū modico vio ꝛ oleo oliue apātibus ꝓderit:q̄ circa supuerēda fiūt:ꝛ in lūbis ꝛ si cū ei⁹ frustro ēplet an⁹ iferi⁹ sedat coitus appetitū. 500 Abaꝝ ꝛ ē plūbū cōbustū i eo ꝟt⁹ desiccās cū acumie:qd si abluat desiccat sine morsura:ꝛ ē medicamē vtile vlcerib⁹ pessimis maxieq oculoꝝ desiccat hūiditatē:ꝛ cicatricē sup iduc. 501 Argētū viuū meli⁹ nouū quo vtimur i cataplasmatiōe ꝛ ē acutū cōburēs qd si iterficiat cū oleo vtile fit scabiei prurigini ꝛ pedicul:maxieq si misceat zaudeno i

al' zātimeno lōgo. 502 Uitṝ ſi terat̄ diligē
ter ⁊ bibat̄ cū vino rihano frāgit q̄ ſk̄i renib⁹
⁊ veſica lapides. 503 Quebriti due ſk̄ ſpēs
croceū ⁊ albū: ⁊ croceū meli⁹. ca. ē ſubtiliāſqꝫ:
prurigi ꝓdeſt ⁊ petigini: excoriat cutē ⁊ lepraꝫ
ſi cataplaſmet̄. Ueneno reſiſtit aial' ſi terat̄ et
loco pulverizet̄ ꝑcuſſiōis. 504 Bedeſuꝫ
in al' beſſedū. i. corallū meli⁹ rubeū tenue. ⁊ ē
fri. ⁊ ſic. pōtic̄ elimās: vn̄ ⁊ oculoꝝ replet vlce-
ra ac cicatrizat: lacrimas ſtrigit maculas eli-
mat q̄ fiūt in ocl'is: ꝓdeſtqꝫ ſputo ſanguis ⁊ vri
ne difficultati. 505 Luda in al' lulua me
lior mūda. alba ſubtilis ē ⁊ ſicca. deſiccās hūi
ditatē q̄ ē in ocl'is. ⁊ elimās eā pulſatiōi ꝓdeſt
ſubtiliat em̄ eū q̄ illic ē groſſū ſanguinē. 506
Pix ca. ē ⁊ ſic. carnē iducit vlcerib⁹ ꝓdeſt fra-
cture ⁊ debilitatiōi mēbroꝝ. ſi narib⁹ iſtilletur
vtilis ē cephalee q̄ fit ex frido: ꝓdeſtqꝫ ſāguis
ſputo. 507 Pix naſta. i. petroleū. alba ca. et
ſic. paliſi ꝓdeſt: ⁊ emicranee artetice. ſi ſit ex
flegmate: ſi liniat̄ ea aut bibat̄. Groſſe vētoſi-
tati medet̄ mr̄icis ſi ſubimitat̄ mortuū educ̄ fe
tū ⁊ ſcdinā: ſi imoret̄ lūbricos ⁊ aſcarides ne-
cat: aſmati ⁊ flegmatice tuſſi ſi cum calida bi-
batur medetur.

¶ Capitulū. 49. de medicinis q̄ ſūt ex aīalib⁹

Edicina q̄ ex aīalib⁹ ſu-
mit̄ q̄dā q̄dē ex
ſupfluitatib⁹ ſunt eoꝝ q̄dā ex mē
bris. Et q̄ ex ſupfluitatib⁹: alia q̄d
ꝯhūiditates. alia felles: alia vria: al'
ſtercora. Et humiditates q̄d vt ſāguis. 508
Sāguis ſ anezrdi l al' adhenebi ꝓdeſt vlceri
iteſtinoꝝ ſi aſſet̄ igni. ſicq̄ꝫ ſāguis cervi. Et ſā
guis leporis ſi fricet̄ i al' frigat̄ veneno qꝫ ſup
ponit̄ ſagitis. Sꝫ ⁊ ſāguis cameli ſi frigat̄ diſ-
ſinterie medet̄. ⁊ ſolutiōi cronice ⁊ potui vene
noſo. Sāguis ebeneras in al' bāchor ſi cata-
plaſmet̄ ſup ſcrophulas diſſoluit eas. Sāguis
leporꝫ ſi cataplaſmet̄ ſup lētigies ⁊ ſit calidus
morpheāqꝫ ⁊ morſū ac ipetigies ꝓdeſt illis et
extirpat. Sāguis colūbe pectie ꝓdeſt ſāguiſ-
qꝫ fluxui a narib⁹ ſi iſtillet̄ narib⁹. Sāguis vac
ce ſi fundat̄ ſup vuln⁹ ſāguinē ſtrigit. 509

De lactibus.

Lac meli⁹ ē q̄d mū
de ē albedinis tēpe
rati liquoris de ſano aīal' corpe. q̄d nec nimis
proximū nec nimis a ꝑtu lōgiquū. Lac aſine
medicamib⁹ obeſt letalib⁹: ꝓdeſtqꝫ vlcerib⁹ in
teſtioꝝ ⁊ tenaſmo. Sicq̄ꝫ lac ouiū niſi qꝫ minꝫ
ē lacte aſine vtilitatis. Lac lecha ꝓdeſt corru-
ptiōi ꝯplōnis augetqꝫ venerē. Mulieris lac vti
le ē ethicis ⁊ paliſi. maculas q̄ in ocl'is ſūt ma
turat vlceraqꝫ eoꝝ elimat. prodeſtqꝫ apātib⁹
auriū calidis ⁊ vlceribus eoꝝ. 510.

De butiro.

Butiꝝ meli⁹ ē recēs: ma
turat ⁊ apit apāta q̄ ſūt
in corpib⁹ mollia: furūculos maturat q̄ ſūt in
vētre: ſꝫ ⁊ apāta q̄ auribus accidunt: gingiuas
emollit: dētiū adiuuat ꝓductionē infātibus ſi
eoꝝ cū ipſo gingiue fricent̄. Si autē comedat̄
cū melle groſſaꝝ adiuuat ſputū hūiditatuꝫ a
pectore ⁊ pulmōe pleureticis optimū ē. Si co
medat̄ ſolū ematuratio ei⁹ maior. ſꝫ ſputū mi
nus. Si ꝟo cū amigdal' ⁊ cū melle eꝫ. 511.

De coagulo

Coagulū meli⁹ ē ſic
cū a quo lac abūt et
oīa coagula indiſſoluētia ſubtiliātia ſicca: iōꝰ
qꝫ ꝯſunt coagulato in ſtō lacti ⁊ ſoluūt illud.
Leporis coagulū ſi cū aceto bibat̄ epilepſieꝑ
deſt ſāguinēqꝫ i ſtō coagulatū ſoluit eodēqꝫ ⁊
lac mō. Si ꝟo bibat̄ de eo dimidiū exagiū ꝑ-
cuſſiōi venenoſoꝝ medet̄: ſolutiōi q̄ꝫ ac diſſin
terie iteſtinoꝝ ꝓdeſt: fluxuiqꝫ mulieris ⁊ ſan-
guinis fluxui a pectore: q̄d ſi ſubimmittat ſibi
poſt mēſtruoꝝ emūdationē mulier vt ꝯcipiat
ꝓdeſt. Coagulū eq̄ ꝓdeſt cronice ſolutiōi ⁊ in
teſtinoꝝ vlcerib⁹. Coagulū eduli. caprioli. vi
tuli. pulli bubali. pulli cervi. hoꝝ q̄dqꝫ ꝓdeſt
ꝯtra cicute potū eiqꝫ q̄ comedit fūgos. 512.

De ouo.

Oui albū fri. ⁊ hu. viſcoſum
ꝓdeſt obtalmie ca. ſi iſtillet̄
ocl'o tuſſi q̄ꝫ q̄ ē ex hūoꝝ acumie aſperitatiqꝫ
gutturis ſi ſorbeat̄ totū ſorbile ouū: aduſtiōi
ēt ignis ſi frāgat̄ ſup locū ouū cui⁹ vitellū ſi mi
ſceat̄ cū oleo ro. ⁊ ēplet̄ eo ocul⁹ obtalmic⁹ do
lorē ſedat ei⁹: ſic q̄ꝫ ſi ēplet̄ ocul⁹ cui pectia ac
cidit aut curat⁹ eſt ferro ꝓderit illi ſedabitqꝫ
dolorem. Oua paſſerum venerem augēt. Cor
tices ouorum ſi abluti bene diligenter terant-
tur ⁊ fricentur eis oculi in quibus puſtule ſūt
aut vlcera prodeſt illis ⁊ elimat albedineꝫ ab
ea: qꝫ ſi cataplaſmetur eo lentigo cum melo-
nis ſemine extirpatur. 513.

De ſudore.

Sudor homis ſi diſtē-
peretur cuꝫ puluere lo
corum in quibus paleſtra ſit diſſoluit mam-
millarum apoſtemata ⁊ extinguit inflationes
earum. Si autem cataplaſmetur eo furuncu-
lus maturatur. 514.

De ſputo.

Sputū hoīs petigini pro
deſt ſi cataplet̄ eo. matu-
rat āt emiſſiōes ſi miſceat̄ cū tūſo tritico macu
laſqꝫ vlceꝝ leues elimat: aduerſaturqꝫ oī ve-
neno aīalis ſi ſpuit ſup illū hō in ſaliua. 515.
Auriū ſordes apāta vngul' ꝑris ſanāt. 516

¶ Capitulum. 50. de vtilitate fellium.

El porcinū prodeſt q̄
ſūt apud
aures vlceribus. Fel bouis tinni-
tibus medet̄ ⁊ ſonitui auris ſi ſu-
perponat̄ auribus cum bonbace.
Si aūt oleo ro. miſceatur inſtilleturqꝫ auri ex
frigido mitigat dolorem. Fel capri feſebeque
re in alia requihere medetur. ¶ Fel vulpis et
ſabintti accipitris eribegi oēs acuūt viſū ꝑlūt

ex aque q̃ descēdit ad oculū in principio si col lirieẜ cū eis mixtis cū succo rasianegi ꝛ melle: sic ꝛoēs felles huic vtiles sunt rei: nisi ꝙ auiū felles acutiores sūt ꝛ fortiores: amariores eñ sunt q̃drupede fellibꝰ. Gruis fel. ca. subtile. si cū aq̃ marcemusi naribꝰ instilleẜ palisi ꝓdest ꝛ faciei titillatiōi. Arietū felles q̃ ex frigido est auriū medeẜ dolori. Ericij fel q̃ sunt in oculis extirpat maculas vlcerum: elephantice ꝙ pro dest si biberit.

517 ¶ Capl'm. 51. de vtilitate vrinarum.

Urina bestiarum arteticis remedio est. Cerui vria calefacit ꝛ desiccat: ꝛ in ea pontici tas: spāliꝰ adiuuat dolorē ꝛ citrinā aquā: q̃ si lauetur caput sursu res extirpat ꝛ sahaphaz: instillata auribꝰ eoꝝ medeẜ vlceribus vētositati stōi intestinoꝝ ac matricis prodest si cū vio ꝓpineẜ. Si autē illis instilletur naribus q̃ odoratu priuatꝰ ē māifestius ꝓdest. Canis lotiū si sup varices cataplasmeẜ aufert eas. Hoīs lotiū excoriatōi vtile est cutis ꝛ vlceribꝰ putridis sahafe surfuribꝰ. Pueroꝝ aūt vrine q̃ nō nouerūt coitū fortius opanẜ: morsuiꝙ ꝓsunt tiriarū ac scorpionum marinoꝝ. sꝫ ꝛ rabidi canis morsui. si cū buraco misceātur prurigini q̃ꝫ ac lepre ꝛ elephātie. Saniēꝙ q̃ ab auribus fluit desiccat: si misceatur cū granati corticibꝰ: ꝓsuntꝙ aīaliū oīum morsui. Capraꝝ lotiū hydropisi ꝓdest. In lotio boum si infundaẜ hō stō optimū est ex frigido dolēti prodest emorroidibꝰ. Bubali vria si cū trita misceaẜ mirra ꝛ ponaẜ in aure dolorē eius mitigat ex frigido. Urina ca. est ꝛ sic. ꝓdest oculorū albedini. Lotiū porcoꝝ idē facit sed eiꝰ ꝓꝓetas est lapidē i vesica frāgere. 518

De stercoribus ꝛ fimis. Fimus omnis ca. est ꝛ sic. sed eorum virtus variatur ẜm animal in quo est: ciborūꝙ eius naturam. Fimus infantium qui diligenter nutriūtur ꝛ a cōfusione ciborū seruantur squinantie ꝛ sināti e prodest. Canis fimus purgat elimat: quinantie prodest que fuerit ex humiditate: maxime ꝙ qui ossa comederit. si teratur diligēter ꝛ insuffletur gutturi: ꝛ si cataplasmetur cū melle deforis ꝛ intꝰ prodest etiā antiquis vlceribus intestinoꝛuꝫ si cū lacte ꝓpinetur: colicis remedio est. cū aqua ca. bibitus. Fimꝰ lupi albi in quo sunt pili ꝛ inuenitur in spinis ꝓpinatus colice ꝓdest: aut si suspendaẜ super patientē cū filo lane arietis quem interficit lupus: aut frusto corij ceruini est fortioris actionis fimo canis ꝛ holum in hac passione. Fimus equorum hoc si vaporetur mulier secundinam fetūꝙ educit mortuū. Asini fimus familiaris si comprimatur eo sanguinis fluxus amputat illum si de venarum est aut arteriarum incisione stringit illuꝫ. Pari modo si de. eius instilleẜ aqua naribꝰ stringit sanguis fluxū patiētibus oīno. Capraꝝ fimus ca. est ꝛ sic. splenis prodest apostematibus si tritus diligēter misceatur cum vini aceto: ꝛ emplastreẜ eo: plurimū quoqꝫ apostematibus ꝓdest duris. Si cōburaẜ ꝛ cū aceto teraẜ aut cataplasmeẜ eo caput alopitie remediū ē: bibitꝰ cū aceto morsui pro dest venenoso quo si cataplasmetur vēter hydropicum adiuuat. tritum vero cum aceto et superpositum iuncturaruꝫ doloribus ꝓdest. Fimus ouium si tritus distēpereẜ cum aceto varicibus: medetur formicalibus in quibꝰ sentitur quasi formicarum motus ꝓdestqꝫ super flue carni ꝛ oibus varicibus. Fimus boum si cataplasmetur super apostemata grossa dissoluit ea: si comburatur ꝛ naribus insuffletur sanguis ab eis fluxuꝫ sedat. Si vero cataplasmetur eo hydropici venter cum modico nataro aut buraco medetur: quo si puncture vespium cataplasmentur prodest. Si vero distēperetur cum aceto ꝛ cataplasmetur eo genui patiens sanatur. Fimus zabi melior est albꝰ. ꝛ ē ca. ꝛ sic. lentigines extirpat a facie ꝛ elimat ab oculis albuginē. Meruloꝛum fimus q̃ risum comederunt si tritus diligenter distēperetur cum aceto morphee medetur ni. si supponatur extirpat eam: sic quoꝙ extirpat lētiginem. Colūbaꝝ fimus ca. valde acutꝰ omni frigide medetur infirmitati hydropi si cū aceto corpora eorum cataplasmentur remedio ē sicꝙ si cuꝫ squingibin ꝓpinaueris si cum lini semine tritus distēperetur ꝛ cum aceto ꝛ cataplasmentur eo scrophule dissoluit eas. Si ꝟo emplastretur eo caput cum gergiri semine et aceto cephaleam diuturnam cui nomē ē pulsatio curat. Fimus passerum purgat ꝛ a facie lentiginē extirpat: ꝙ si distēperetur cū hominis sputo ꝛ cataplasmentur eo varices extirpat. Gallinaꝝ fimus ꝛ galloꝝ si de eo. ʒ. b. ꝓpinanẜ cum squingibin vomitū ꝓuocat flegmatice superfluitatis. Si bibaẜ cuꝫ melle suffocationi ꝓdest q̃ ex fungoꝝ fit comestiōe propinaẜ colicā patientibꝰ. Fimus muriū si tritꝰ distēperetur cum oleo oliue ꝛ cataplasmetur eo alopitia prodest: sed ꝛ si subimittatur illis quoꝝ ventres constipati sunt molliuntur: si colliruentur eo oculi albū extirpat. Fimus elephantium aiunt si submittatur cum lana mulieri non concipit: si vaporetur eo venter patientis febrem prodest.

519 ¶ Cap. lij. de vtilitate mēbroꝝ aīaliū.

Tiriarum carnes euitari oꝫ siticulosarū q̃ capiunẜ a pte maris q̃ aūt sumūturꝰ i locis laudabilibꝰ ac ꝟis tpibꝰ eaꝝ carnes postꝙ iciderit ꝛ a capitis ac caude parte digitoꝝ lōgitudinē. fiū. desicat venena: purgat mēbra iteriora: ab oi-

bus ſupꝑfluitatibꝰ:⁊ad corꝑis educit exteriora
⁊ a cute ꝑ ſudorē diſſoluūt: ſi comedāt ab eo
in cuiꝰ ſunt corꝑe ſupꝑfluitates multe pediculos
excoriationēq̄ generāt cutis in ſilitudinē co=
rij ſerpētis: ꝓſunt ēt humoribꝰ groſſis ex q̄bꝰ
fiūt lepra ⁊ morphee ac elephātia morſuiq̄ ve
nenoſoꝝ ⁊ letalibus medent̄ potionibꝰ. Ser=
pētis coriū ſi ſiccet̄ ⁊ terat̄ ⁊ collium de eo fiat
acuit viſuz. Ericij carnes ſi cōprimātur cū hā=
ſali aceto elephāticis ꝓſunt: ſed ⁊ exilibꝰ cor=
pore ⁊ ex repletiōe humoribꝰ in al' ⁊ ſpaſmum
ex repletiōe habētibus ſʒ ⁊ arcteticis ac dolo
rē in renibus patiētibus hydropiciſq̄. Cōgre
gātur enim ꝟtut diſſolutionis ac ſpiſſatiōis.
Carnes ebenars ſi cōprimātur cū hāſali ace
to epilepſie ꝓſunt: cuius vēter ſi eductus cō=
diat̄ ſale ⁊ in vmbra ſiccetur bibāturq̄ ex eo
exagia. b. cū decocto vino ⁊ epilepſie ⁊ morſui
venenoſoꝝ ꝓdeſt. reſiſtitq̄ medicamibus peſ
ſimis. Si ꝟo in olla terrea cinis eiꝰ podagricis
medet̄. Extremuz cerui caude ſi bibat̄ interfi
cit. Sanguis ebenars ſi cataplaſmetur ſuper
ſcrophulas prodeſt ⁊ fertur artetice ſufficiens
eſſe. Uēter ebenars ſi ſorbitio fiat de eo cū co
riādro ac ſiccetur morſui animaliū medetur.
Cerebrū ebenars ſi deſiccatū cuz aceto bibat̄
epileſie prodeſt. Papion claude ſi coquat̄ cuz
aceto ⁊ cinere in al' cū aneto ⁊ cicere artetice ꝓ
deſt manifeſte. Uulpis ſi decoquat̄ viua cum
oleo oliue oleū nodis ⁊ duritiei q̄ fit ex arteti=
cis ꝓdeſt. Sorices magni ſi findant̄ ⁊ ſup ſcor
pij ponātur ꝑcuſſionē ſanāt. Rana ſi trita ſup
ponat̄ ꝑcuſſioni ſcorpij ⁊ ſerpentiū ꝓdeſt. Si
ſiccat̄ ⁊ trita bibat̄ de ea exagiū vnū reptiliū re
ſiſtit morſui. Alopitie cinis eiꝰ cū melle diſtēpe
ratus ac ſuppoſitus nō modicū ꝓdeſt. San=
guis ranarū crocearū ſi cataplaſmet̄ ſup den
tiū locū ꝓducit eos. Si ꝟo iſuffletur eiꝰ cinis
naribus ſanguis fluxū ſtrigit. Gallus ⁊ galli=
na ſi viui incidant̄ ꝑ mediū ⁊ ponātur ſup ſer
pētiū morſuz ac tirie ⁊ fere ꝓderit: ius āt gallo
rū pinguiū ſi fiat cum eſpidabago cū aneto ⁊
darſini ⁊ beſbeigo tūſo colicā patiētibꝰ ꝓdeſt.
Carnes cati ca. ⁊ ſic. emorroidaꝝ medētur do
loribus: renes calefaciūt: dorſi ꝓſunt dolori=
bus. Sequēter caro vtilis eſt defectū patienti
coitꝰ: ſperma auget: appetitūq̄ eius cōfortat.
⁊ maxie vmbilicus eius ac renes. Arneb. in al'
ariſeb. marinus pulmonē vlcerat bibitꝰ. Oleū
q̄ in q̄ decoquit̄ educit pilos ſi cataplaſmet̄:
ſic q̄ʒ ſi terat̄ ⁊ piſtet̄ cū ol'o pilos educ̄. Caput
marinꝰ ſi emplizet̄ eo morſus ⁊ pūctura medi
camē ē optimū. Irūdies cōbuſte ſi miſceat̄ ea
rū cinis cū melle ⁊ cataplaſmet̄ collū ſquinā=
tiā patiētibꝰ ceteraq̄ q̄ ſunt in gutture apata
ꝓderit. Si cū melle colliriētur acuunt viſum:
ſciſſe deſiccētur ⁊ trite bibātur ſub exagio vno
ſuffocationem curant. Scorpio ſi tundat̄ paꝝ
⁊ ponat̄ ſup eoꝝ morſum ſedat dolorē. Si āt
iſundat̄ oleo oliue hoc oleū erit optimū medi
camē ꝑcuſſiōi eoꝝ. Si ꝯbuſti terātur bibātq̄
lapides hñtibꝰ in renibꝰ ⁊ veſica ꝓdeſt. Hirū=
do ſi ſupponat̄ locis in q̄bꝰ ſāguis ē corruptꝰ
aut ſahapha aut mora aut petigo. i. ſarpedo
ſugit illū malū ſanguinē q̄ in loco eſt ꝓdeſtq̄
oibꝰ his māifeſtiſſime nō tñ oʒ hec facere niſi
purgatū fuerit corpꝰ flobotomo aut farmaco
laxatiuo ne forte in corꝑe mā ſit mala q̄ irū=
dines ad locū ꝯhūt illū. Proſunt ēt q̄ faciei et
naſo rubicūditati ⁊ aduſtiōi accit manifeſtiſſi
me. Erfrigi in al's de rerigi cali acuti prurigi=
ni ꝓſunt pediculos necāt lepre medent̄ ſi ſu
perponātur cū aceto. Admiſcet̄ eoꝝ modicuz
medicamibꝰ vrinā ꝓuocātibꝰ vt mittat ea ad
veſicā ⁊ ē de medicamibꝰ vlcerātibꝰ. Muſceꝑ
ſunt oculoꝝ doloribꝰ ac papelbraꝝ caſui q̄ ſi
cōburātur ⁊ ponātur cū melle alopitie loca ca
pillos ꝓducūt. Locuſte lōge ſi ſuſpēdantur
collo q̄rtanā patiēti ꝓſunt. Cācer ſi ꝯburat̄ ⁊
tritꝰ ſupponat̄ ſagitte loco educit illā ſi ꝟo ꝑ=
cuſſiōi ſcorpiōi morſui tiriaꝝ ⁊ ſerpētiū ſuppo
nat̄ ꝓdeſt cuiꝰ cinerē cōbuſti ſi roraueꝛ aceto
⁊ morſui rabidi canis ſuppoſueris plimū ad
iuuat. Si vētrē eiꝰ ſcindas ⁊ cū ſabulo laues
ac ſale ⁊ cū ordei decoq̄s aq̄ medet̄ ptiſicis ci
nis q̄ʒ eiꝰ cū aſine bibat̄ lacte ſputo ſaniei a pe
ctore remediū ē. Sababaraſū ſi terat̄ ⁊ ſuper
loca ponatur ſagittarum: attrahit illas maxi
meq̄ qđ eſt mortis.

520 De pinguedinibus.

Pinguedies oēs iſimul. ca. ⁊ hu. ſʒ eaꝝ vari
ſunt actiōes ex nā aialiū ex q̄bꝰ ſunt: ſʒ ⁊ ſcđm
cibū etatē maſculinitatē ⁊ femitatē caſtratos
q̄q̄ʒ ⁊ teſtes hñtes. Adeps leonis ceteꝛ cali=
dior ⁊ ſic. ⁊ fortioꝛ diſſolutiōis i apoſtemata
dura. Adeps porcinꝰ eſt minꝰ ſʒ iclinat̄ ad hu
miditatē ⁊ eſt maturās humectās: ꝓdeſtq̄ʒ ve
nenoſoꝝ morſui. Adeps caprarū ſiccus mor
ſui ꝓdeſt qui fit in groſſis inteſtinis ſi cliſte=
re cū eo fiat ſed ⁊ inteſtinorū diſſinterie ⁊ cui
eſt tenaſmon: qui autē ex eunucho eſt minus
eſt ſiccus. Adeps bouis medius eſt inter adi
pem porcinū ⁊ ferinū. Adeps vitulinus minꝰ
ca. eſt adipe bouino ſʒ ⁊ minus ſiccꝰ. Adeps
vrſi alopiciā curat. Adeps vulpis ſi liqueſiat
cum oleo ſuſani auriū medetur doloribus ſi
gutta tantum illis inſtilletur: ſed ⁊ dentium
doloribꝰ. Adeps piſcis ſi liquefactus miſcea
tur melli ⁊ colliriētur elimat viſum ac cōfor=
tat: prodeſt aqua que incidit in oculo.

521 De medullis.

Medulla oſ
ſiū ois emol
lit dura membra ⁊ aſperitatem prodeſtq̄ fiſ
ſuris manuum ac pedum: laudabilior ceruī
na poſtq̄ vitulina: dehinc taurorum ⁊ capra

rū:sunt eī hee plurimū sicce. 522

De capitibus ꝛ cerebris. Ouis caput si coquatꝛ ꝛ clistere de ei⁹ iure fiat itestina hūectat īferiora renesꝗ īpīguat corp⁹:venerē auget:si ablatio ex ca.ē̄ sic. Muriū capita si cōbusta siccentur ꝛ terant diligēter ac misceant cū melle alopitie ꝓsūt capillos ꝓducūt.idē facit leporis caput si cinis ei⁹ misceat cū adipe:cerebꝝ leporis si superponat gingiuis faciliat dētiū pueris ꝓductionē.G.aūt dicit nō hoc sua facit ꝓprietate sꝫ ꝟtute q̄ ꝛ butyꝝ ꝛ oleū ac mel operant.Tradūt nōnulli qm̄ si comedat tremori palitico ꝓdest:caput ꝟo ei⁹ si cōbustū misceat cū adipe vrsi vel aceto.alopitie sup cataplasmatū ꝓdest:maximeꝗ marini.Cerebꝝ ebeneras sicc̄.bibat epilesiā īuuat. 523.

De cornibus. Cornua oīa desiccatiua sunt:cornu caput ꝛ ceruī cōbustū elimat dentes cōmotas solidat gingiuas.Si ꝟo fiat ex eis colīnꝫ diligēter tritis elimāt visū:ꝓsuntꝗ oculo ad quē māe fluxū faciūt:sꝫ abluēda sūt post cōbustionē.Si ꝟo terant cū vino ꝛ ponant sup dentes cōfortāt ꝛ ꝓducūt eos.Cinis eoꝝ si lauet diligēter ꝛ bibat dissinterie ꝓdest ꝛ excoriationi.Si ꝟo nō ꝯbustū coq̄tur ī aceto ꝛ sugat molariū ꝓdest dolorib⁹.Si tritū bibat ꝑcussiōi ꝓdest tyrie:reptilia vaporatū fugat sputo medet sāguis ac fluxui māxīe si cū dragāto bibatur dolorē mitigat vesice.Icteritie cū squingibin prodest.Si teratur ꝛ exagiū de eo bibatur morsui tirie prodest. 524.

De pulmonibus. Pulmoagni vl' porci si cōburat ꝛ pulueriꝫet eoꝝ cinis sup excoriatiōe ocreaꝝ ꝓdest illis.Pulmo vulpis cū aceto hāsali cōpressus arctationi spūs ac asmati medet.Asini ꝛ pulli ei⁹ si desiccet ac bibat arctatiōi spūs ac tussi ꝓdest. 525

De epatibus Epar rabidi canis si asset ꝛ comedat manifestissime rabidi canis medetur morsui.Epar caput rubigini ex q̄ fit sequebera si collirietꝛ eo ꝓdest:maxīeꝗ si paꝝ pulueriꝫet ei de pipe lōgo.Sic ēt si hāc hēntes passionē fumo ei⁹ vaporiꝗ ascēdēti cū oleo obuiāt:ꝛ post h⁹ illd comederit ꝓdest:ēt epilepsiā patiētib⁹ ꝓdest.Epar ouis assatū ꝛ comestū strigit vētreꝫ solutū.Epar asini domestici si comederit epilептic⁹ ꝓdest illi.Epar porci siluestris si comedat cū aceto morsui ꝓdest reptiliū.Epar ꝑdicis si siccatū diligēter terat ac bibat de eo exagiū.i.epilepsie ꝓdest.Epar lupi desiccatū diligēterꝗ tritū:ac medicaminib⁹ī epatis doloris admixtū ꝯfert manifeste. 526.

De testibus. Testes cerui siccati cū vino sumpti tyrie morsum curāt.Testes vituli siccati triti ꝛ assati excitāt virgā.Bēdebestū subtile dissoluens neruoꝝ ꝓdest dolorib⁹ q̄ fiūt ex hūoꝝ grossorū copia flegmaticoꝝ ac viscosoꝝ:fortiter calefacit ꝛ velociter.Si iteri⁹ qs eo aut exterius vtat vētositati stōi grosse ꝓdest ac mr̄icis ꝛ intestinoꝝ:emicranie̅ palitic̄.litargū ꝛ stuporeꝫ patiētib⁹:vrinā cū fautenego bibitū ꝓuocat:ꝛ mortuū educit fetū ꝛ scdinā morātē.Qd si sup carbōes ꝓijciat vaporesꝗ ei⁹ narib⁹ ꝯcipiant idē facit tremori palitico ꝓdest ꝛ singultui q̄ fit ex repletione:si cū aq̄ nemami bibat aut si admisceat ol'o iesemini ꝛ liniat eo corp⁹:prodestꝗ vētositati grosse.ꝛ si fundatur super virgam stranguriaꝫ soluit que est ex grosso ꝛ flegmatico humore. 527

De virga. Uirga clamuli.siccet ꝛ teratur ac bibatur d̄ ea exagium.i.morsui prodest serpentium.Idem facit cerui virga. 528.

De vngulis extrema capraꝝ si cōbusta terant ac distēperent cū aceto alopitie ꝓsūt.Ungula asini siluestrꝭ si cōburat ꝛ bibat ꝓdest epilepsie cinis ei⁹ si misceat oleo oliue scrophulas dissoluit.Si ꝟo cataplasmet cum oleo oliue sup alopitiam ꝓdest idē facit iumētoꝝ vngula. 529.

De ossibus Ossa cōbusta dissoluūt ꝛ desiccāt: ossa cauille porcina si cōburant ꝛ fricent eo dētes solidantur:ꝓsuntꝗ ꝓprie tortiōi ꝛ iflatiōi vētris.Similiterꝗ ꝛ bouis si cōburant dētes solidāt cōmotos.Et si cū squingibin bibant liq̄faciunt splenē.appetitū excitāt coit⁹ ac lepre ꝓsunt.Crus bouis si cōburat ꝛ bibat vētris solutiōi ꝓdest ꝛ sanguinis fluxui. 530.

De corijs Coriū serpētis si cū aceto bulliat dolorib⁹ succurrit dētiū.Ericij coriū siccatū ꝛ tritū ac distēperatū cū melle si cataplasmet eo alopitia ꝓdest.Pellis capraꝝ ꝛ ouiū si q̄ excoriat hora ꝓijciat sup euꝫ q̄ flagellis cess⁹ ē calta manifeste ꝓdest:eiꝗ q̄ a serpēte ꝑcuss⁹ ē vl' tyria.Pellis lupi collo si suspēdat illi q̄ a rabido ꝑcuss⁹ ē cane non timebit aquā.Et coriū vet⁹ qd sub ocreis est si cōburat ꝛ pulueriꝫet cinis ei⁹ sup fricationeꝫ ab eis factā si sit sine apate ꝓdest ꝯbustioneꝫ desiccat ignis excoriatiōiꝗ ꝓdest femoꝝ q̄ fit ex equitatione.Glutum corij prodest sahafe si cataplasmetur super eam:sed ꝛ crepatis si emplastretur cum nuce cipressi. 531.

De ostracis capzenia aīaliū marinoꝝ oīa desiccāt:elimāt q̄ꝗ forti⁹ operant cācri marini.iōꝗ cū cōbusti sunt si apponant lentigini:canis morsui rabidi albo oculi dētes elimāt.Sic q̄ꝫ sebegū si cōbustū terat diligēter vlcerib⁹ ꝓdest oclorū ac albo dētesꝗ elimat.Sadesū meli⁹ albū

si cōburat elimat dētes: vlcera desiccat oclo℞ vtile ē vlcerib⁹ adustiōi pdest ignis Ida i alvi da idē opat nisi φ debilioris est actiōis. 532.

Lana ꝛ pili. Lana desiccatiua est acuta subtilis: carnez liq̄facit q̄ ē in vulnerib⁹. Sicq̄ capilli cōbusti si supponant adustiōi ignis loco psunt. Cilicium vet⁹ si ꝯburat ꝛ sup anū pluerizet pdest illi. ꝛ ad suū ꝯuertit locū. hois capilli cōbusti et cū aceto triti si supponant morsui rabidi cais optime prosunt. Et oportet cum volueris lanam ardere aut capillos: vt impleas illis vas fictile operias opertura perforata tunc appo nas igni ꝛ comburas. 533

De piscibus. Piscis dormitans si supponat sup illum q̄ cephaleā patit viu⁹ prodest illi dormitādo.

¶ Capitulum. 53m. de medicaminibus laxatiuis ꝛ qualitate vtendi eis.

Edicaminum virtutes simplicium vtilitatesq̄ quas diximus oportet nos eorum perficere tractatum: ac laxatiua etiam ponere medicamina: qualitatemq̄ ꝛ q̄ntitatē qua vti oportet virtutem etiam cuiusq̄ ꝛ in corporibus actionem: ꝛ qd eligēdū ē in omnib⁹ q̄dq̄ pellit vniuscuiusq̄ nocumētū: icipiemusq̄ ab his q̄ cognitiōi eo℞ necessaria sūt. Dico qm̄ laxatiua medicamina nō eadē oia laxādi spē nāz laxāt sz q̄dā pōticitate q̄dē vt mirob. Quedā soluēdo vt salsa ꝛ dulcia. Quedā acumie vt ēarbiū Quedā viscositate vt medulle. Quedā attrahendi ꝟtute trahūt hūores illis consonos vt scamonea q̄ attrahit cho. ru. ab oib⁹ mēbris sicut magnetes lapidis fer℞. Sic quoq̄ oia medicamina q̄ attrahūt hūores illis ꝯsiles. Dissenserūt aūt medici de q̄litate attractiōis medicaminis hūoris laxatiui. Aiunt eīm q̄dā qm̄ laxatiōi medicamē cū biberit hō ꝛ peruenerit ad stōm erit ab eo leuiter: ꝛ ad mēbrū in quo ē supfluitas ꝯtēdit quā ei⁹ attrahere ē pp nāe eo℞ cōueniētiā attrahit ad se: iā tūc aūt membrū medicamē a se ppulsat ꝟtute expellendi quā hz pp ei⁹ lesionē ꝛ ab eo discordiā: reuerti turq̄ medicamē ꝛ cū eo hūor ad itestina: h⁹ q̄ mō fit laxatio ꝛ solutio. Est hec fallatia: nō eīm attrahēs ad attractū dirigit. Sz attractū ad trahēs fert sicut ꝛ ad magnetē fer℞. Quidā aūt aiūt qm̄ cū ad stōz laxatiuū pueni t medicamē ei⁹ ē attrahere hūorē sibi cōsonū a mēbris q̄b⁹ insūt ad stōz sicut magnetis fer℞: dehinc egredit a stō cū solutione. ꝛ hoc q̄z minime visū ē ve℞. Si eīm sic se haberet res postq̄ hūor in stō iūgeret illi vtrūq̄ in eo remaneret nec discederēt: vt lapidē videm⁹ magnetē cuz ad se fer℞ trahit: tetigeritq̄ illū fer℞ ab eo deinceps nō seiūgit. Sūt ꝛ alij q̄ dicūt qm̄ medicamē laxatiuū cū ad stōm puenerit: nā eius est hūores sibi siles attrahere a quocūq̄ sit membro pxio vl lōginq̄ ab vltio ēt corpis: decurrit q̄ hūor iste p venas p q̄s ꝛ sanguis ab epe ad mēbra sicut alias ostēdim⁹ cū de vena℞ loqremur explanatiōe nec desistit hūor p vēas currere donec ad epar puenerit a quo ad venaz q̄ porta vocata ē: dehinc ad mesaraicas: ide ad ieiunū a quo ad duodenū: ad hoc cū puenerit itestinū hūc nā expellit hūorē queadmodū qd nocet ꝛ ledit: hec āt visū collatiōe ve℞ ē cū hoc sit leui⁹ nāe φ vt deferat hūorē hūc attractū a ieiuno ad duodenū: ꝛ ab eo ad portanariū a quo ad stōm: dehinc iterū reducat ad intestina: expellatq̄ ab eis cū his ēt q̄ insunt nocumētis q̄ sequūtur stōm cū ad illū mal⁹ peruenerit hūor choleric⁹ pp turbationē. tristitiam. subuersionē. zelū aie cōmotionē ꝛ alia silia q̄ sensuz ledūt stōi: hec nō suscipit visū cōparatio sz nec ve℞ idicat cū attract⁹ hūor sit in vētriculis cerebri ꝛ palato ꝛ gutture. canalibus pulmonis: hūor ꝛ eīm is si istis fuerit in locis medicamē illō ad meri trahit ꝛ ad stōm a q̄ pellitur ad itestina: qn̄ aūt in venis cerebri hūores sunt tunc ē medicaminis trahere ab illis ꝛ ab alijs oib⁹ ac trāsducere p duas organicas colli venas ab his p alias ad epar sicut ꝛ ab omni corpe ad epar trahunt: deide ad mesaraicas vēas ꝛ ad duodenū ac ieiunū a quo exeūt ad grossū itestinū. Et sciēdū qm̄ in oibus medicaminibus q̄ virtute laxāt attrahēti virtus ē ēt venenosa corpi ꝯtraria: ꝛ si q̄s eis vtat plusq̄ oportet in quātitate q̄litate ꝛ tēpore solutionē tantā faciūt vt hō peat aut aliā pariāt ifirmitatē. Ait aūt hypo. in libro q̄ de nā hoium disputat: qm̄ medicamē laxatiuū oē cū peruenerit ad stomachū trahit primo hūores quos attrahēdi est illi vis. Si aūt supest illi virtus attrahit deinceps humorē attractioni magis cōsentaneum ꝛ qui est tenuior ceteris ac subtilior. Cum enim sit medicaminis humorē cholericum trahere purgat hunc primum quantum potest euacuare: post quem si huiusmodi illi superest virtus euacuationis qua quidem attrahere possit: trahit flegma deinceps cuz sit mlia subtilius ꝛ magis tenue: post hoc si virtus superest etiam choleram nigram attrahit: quod reliquum est virtutis ad sanguinem conuertitur. Si sit autem medicaminis flegma laxare: hoc primum omnium euacuat post hoc choleram rubeam dehinc nigram ꝛ siquid superest virtutis sanguinem euacuat. Si sit autem eius nigram laxare choleram cū eam euacuauerit ad flegma conuertitur post ad cholerā ru. vltio ad sanguinē. Exinanit āt oiuz vltimus sanguis non φ ceteris grossior sit hūorib⁹: sz quoniā huic inititur natura hu=

morl quē ꝛ quātū faē ē illi tuetur cū ꝑ ipm̄ corpus āpli⁹ stet q̄re nō ꝑmittit illū nisi cū iā i vltimo virt⁹ ceciderit: trahit ḡ sanguinē vltimo medicamē ꝟtute retinēdi iā debilitata valde: cūcꝫ venaꝝ dilatata sunt ora cā morsure q̄ ꝛ ledit illas medicamē attractōisꝗ ei⁹ ꝟtute. Nō ꝟo oīo in humoꝝ euacuatiōe cū laxatiuo medicamie sanguis egressum eē necesse ē. Sepe etem̄ hō morit̄ cū hoꝝ aliquis oīo euacuatur hūoꝝ aut duo. Cōtingit āt hoc cū medicaminū mlta ꝟtus ē: fiet q̄ꝫ corpis virt⁹ fortis ꝑferēs eā triū euacuatōe humoꝝ supstite sanguine ꝛ cōtingit medicamē hmōi vt vnā euacuet humorū spēm. Nōnulla medicaminum duos hn̄t exinanire hūores sꝫ ꝛ cuꝫ sit stō hūor primus ꝯrius hūori qḋ est medicamis attrahēdi. Sepe em̄ in itestinis subtilib⁹ vel vena q̄ dr̄ cedeula in al'gedula aut in ipō stō hūor is queꝫ trahit medicamē ꝯrius ē: iōcꝫ prius illū euacuat hūorē anteꝗ ei⁹ ad lōginquū ꝑueniat humorē ꝟtus. fit aūt hoc cū locus in quo ē hūor q̄litate ledit̄ medicamis q̄re expulsiua mouet̄ ꝟtus ad expellēdū. Medicamē āt illū quē nāliter trahit humorē postremo euacuat. Que cū ita sint nō oꝫ quēpiā medicamie laxatiuo vti nisi cū summo libramie ꝛ pauore: vt quātitē obseruet ei⁹ quo oꝫ vti in vnaq̄ꝗ passiōe ꝛ ad euacuationē hūoris queꝫ purgari opus ē. Si em̄ hoc fecerit nocens euacuabit humor passioꝗ curabit̄ ꝛ sanat̄ corp⁹. Sin al'r in alterū duoꝝ decidet: aut in īfirmitatē supueniētē corpi aut ꝑditiōe. Gratia exēpli. Scamonea cū sumit̄ ampli⁹ sue potōis quātitate ꝛ āpli⁹ꝗ op⁹ sit aut mala ei⁹ spēs q̄ bone nō est q̄litatis simpliciter solaꝗ tm̄ nō cū medicaminib⁹ illā aut frāgētib⁹ ꝛ acumē ei⁹ scḋꝫ ꝙ op⁹ ē aut est⁹ magni ipe solutiōnis excedit modū euacuatꝫ supabūdanter euacuat̄ꝗ sil' spūs ei⁹ fiūtꝗ defectio turbatio. suppssiōes in ore stōi: maximeꝗ si detur scamonea cui flegma dominat̄: aut etas senect⁹ euacuat em̄ coleras q̄ corpi magis erāt necesse q̄ ꝛ resistebāt flegmati: remanetꝗ flegma ꝛ sup corpus confirmat̄: fiuntꝗ patiēti difficiles morbi ꝑdentesꝗ. Si aūt superfit scamonee post colerarum euacuationē virtus attrahit ꝛ flegma aliaꝗ vsqꝫ sanguinē sicut antea dictū ē. Cū ꝟo ꝓm ꝙ op⁹ est sumit̄ eligiturꝗ que melior est: addūturꝗ medicamina ei⁹ malū frangentia. vt amiluꝫ. anisuꝫ. sꝫ ꝛ tēporibus oportunis tēperatis. vt vere ꝛ ei⁹ etas sit iuuenilis. sed ꝛ in eius corpe colere superabundant: nigrā soluit colerā ac rubeam nocentes illi. purgatꝗ corpus ab eis: vtilitatēꝗ adipiscitur manifestissimam. Ad hunc ergo modum vtenduꝫ est laxatiuoꝛuꝫ singulis medicaminum sub regimine malū eorum temperanti ꝛ nocumentum pellenti frāgentꝗ eoꝛū inimicitias: cōferentꝗ vtētibus iuxta qḋ proximo hinc determinabimus capitulo.

554 ¶ Capꝫ. liiij. de diuersitate laxatiuoꝝ.

Scamonea ca. ē ꝛ sic. cui⁹ ē colerā rubeā purgare vel laxare. et ab vltimis attrahere corpoꝝ q̄cūꝗ sit loco sꝫ stō nocet ꝛ epati magꝫ āt si debiles fuerit. hᵉ laudabilior ē q̄ affert ab ātiochia cui⁹ ē color in glaucorē deuergēs alba mūda. ꝛ fractiōi facilis sil'is sedoso in al' sandefo. Deteriorꝗ q̄ sumit̄ a ꝑtib⁹ geracnitre in al' geramee cui⁹ niger. ē color frāgi māu difficilis hui⁹ spēi vis ē turbationē pere ꝛ tortionē. excoriationē intestinoꝝ. Quare nullo mō eavtēdū ē. Uti ḡ opꝫ ꝓbata ꝛ electa ꝛ si q̄dē simplex ꝓpinatur ab obolo vsqꝫ duos ꝛ semis. Si ꝟo cū medicamib⁹ aliīs a dimidia. ʒ. vlqꝫ obolū. ʃ. Ceteꝝ si hoc āpli⁹ dederis. ʃ. ʒ. duas tūc trāsgressos difficultate sub magna laxat ꝛ bibētēꝫ ꝑdit fitqꝫ dissinteria ꝛ spasm⁹ q̄b⁹ ꝯfunditur. Aliq̄n aūt nō soluit̄: fiuntqꝫ ei qui biberat. turbatio. tortio. frig⁹ sudor. defectus: epatiqꝫ plurimuꝫ nocet. ¶ Admiscēda sunt aūt que nocumentum eius pulsent. amilum ꝛ anisum. de vnoquoqꝫ necessitatis mō. Est aūt hoc si potio simplicis est scamonee: oꝫ addere de vtrisqꝫ simul q̄ꝶtū est scamonee pōdus tritis diligēter et pastatis: cū iuleb. Qḋ si cū aliīs ꝯponit̄ medicaminib⁹ tūc admiscēdū de amilo ac aniso q̄ꝶtū est obol⁹. Et sciēdū qm̄ si cui ꝓpinat̄ deliciosus ē ꝛ in q̄ete lōga ponit̄ sꝫ ꝛ cuius cōplexio calida assari opꝫ scamoneā aut in pomo aut citonio hoc mō. Sumat̄ pomū frustul'q̄ꝫ circinans aufer. dehinc iteriora educes grana: ꝛ q̄b⁹ adherēt. imittasqꝫ q̄ꝶtū opus est scamonee: frustulumqꝫ qḋ abstuleras claude: stringēsqꝫ circūline pasta. ꝛ in tēperato igne claude: vt aūt itelliges ꝑfecte coctū abstrahē pomum. educ scamoneā. quā in vmbrā siccabis ꝓpinabisqꝫ de ea ab obolo vsqꝫ duos. 555 ¶ Adeps hātali ca. ē ꝛ sic. ꝯpl'onis: soluitqꝫ acumine ꝛ attractiōe: hui⁹ ꝓpriū ē fl'a laxare grossuꝫ ꝛ viscosum a iūctaris: sꝫ ꝛ cho. ni. a cerebro laudabilius aūt hantalū qḋ est croceū: ꝑfectū collectū in vltimo anni pliadū sub occasu qḋ eniꝫ hoc mō sumit̄ vtilimū est ꝓposito curationis. Qḋ vero ꝟide colligit̄ sub anni principio nec eius cōpletū tp̄s tortionē parit permaximam vomitūqꝫ multū turbationē ꝛ tristitiā plurimā subuersionē spūs angustiā defectuꝫ: ꝙ si cū hoc etiā amplius q̄ꝫ opꝫ sumatur interficit sed nec opꝫ illḋ summi qḋ solū in arbore fuit hui⁹ nāqꝫ hantali adeps vltra modū laxat: sepe etiā bibētē perdit. Nō opꝫ quoqꝫ adipem eius estate bibi: sed nec sub est⁹ articulo: nec aliq̄ḋ fortius laxatiuum medicamen sub his etenim eoꝝ fallax potio. Sit autēꝫ plena per

fectaq; hantali potio adipis a semisse.ʒ. vsq; duas ei⁹ triētes.minor vero obolo pōderetur. Frāgit āt malū ei⁹ amilū.gūma arabica.q̄ thi ra de oibus simul:aut vno tm̄ pōdus cōtū ei⁹ adeps. Sias q̄z qm̄ eius adeps si extrahat lo co suo q̄s pterierint tres abinde mēses virtus eius frāgit cōtoq; ampliori extracta seruetur tpe ampli⁹ eius actio debilitat.vtile q̄ est adi-pem intra suū dimitti pomū. 556 ¶Saba-ra.ca.est ⁊ sic.colerā laxat rubeā hūores gros sos ⁊ pessimos a stō: cerebrū a supfluitatibus purgat in eo coadunatis ⁊ flegmate: phibet-q; ascendēte a stō ad cerebrū vapores:vnde ⁊ purgat visus neruos ipm̄q; confortat: ascēdit nāq; ab ea parte pars quedā subtilis ad ner-uos duos iteriores purgatq; q̄ inuenit in eis supflua. ¶Sunt aūt aloe spēs tres: vnaq; est epatica laudabilior est ⁊ vtilior i laxādo cui ē fulguratio tāq; gūme croce:si frangat odoris iocundi:frāgi i facilis cum opposueris tibi eaz fit color eius tāq; epatis ⁊ odor ei⁹ musci est. Et arabica q̄ subest epatice in croceo: odore corruscatione celeritate frangēdi.vnde ⁊ debi lioris ē actiōis minoris etiā vtilitatis. Est etiā seminarica in al' senlerica in q̄ non est vtile. ⁊ ē vsui mala nocēs nō pficiens cuius signū qm̄ eius color est obscurus niger: abominabilis odore ad frangēdum difficilis:⁊ est in vltimo cōtrarietatis epatice:vnde ⁊ nō opz ea oio me dicamibus.nec aliq uam epatice preponi: sed post eā sit arabica. hāc q̄ cōmoda ē sub estus magni articulo nequaq; ppinari oz: s; nec in magno frigore. Si vtat q̄s duobus his āni tē poribus ano nocet ⁊ emorroidib⁹ cū sit his p prium nocere. quā si vis facere oportunā secu ram a nocumēto manuū: masticis admisceas illi rosaz ⁊ mahalū. Sit aūt simplicis ei⁹ pot⁹. ʒ.pōdus duarū vsq;.iij.in cōpositione vo me dicaminum a dimidia.ʒ. vsq; exagij semissen. Oportunior aūt vsus aloe ē si cuz aq̄ abluat a sauic:queadmodū al's dicemus. S; q̄ noua ē ipsa quoq; pfectior vsui:cū vo inueterat vtus ei⁹ debilitat porro lota nō hz lōgo tpe ɔsiste-re in vtute sua. 557 ¶Turbit ca.'m.⁊ sic.fleg ma soluit optime.⁊ laudabili⁹ qd̄ interi⁹ ē pla nū.tēperatū in tenuitate ⁊ grossitie exteri⁹ tin ctū:int⁹ vo albū.frāgi facile.tritū si gustui ap proximes:iuenies saporē parū acutū linguaz pūgēs s; nō vet⁹. Inveteri em̄ opat nocumētū mutatiōis i al' minutiōis:videbis ergo illd̄ sub tilibus pforatū perforaminibus :⁊ quod tale est ceteris melius iudicabis ⁊ amplius laxās quod aliter se habet malum est: nihilq; in eo boni. Cum ergo hominem cum eo euacuare volueris superficiem eius diligenter abrade vsq; ad album perueneris. Quod si electua-rijs aut antidotis misturus es diligenter tri-tum cribra subtilissime. Si autem medicami-nib⁹ laxatiuis vt decoctiōes ⁊ alia mediocriter terat ne forte villis adhereat stō q̄ cū feceris rorabis illd̄ oleo ro. aut amigdalio puro. Sit vo ei⁹ pot⁹ ab exagio vsq;.ʒ.ij. si vo ē cū deco ctiōe illd̄ decoq̄s a duab⁹.ʒ. vsq;.iij. 558
¶Agarici ɔplo ca.⁊ sic.colaz laxat adustā ⁊ fl'a solōne tēperata sine molestia transigitq; medicamia ac pfert ea in corpis vlteriora no cumētis medet veneni ⁊ potiōib⁹ mortiferis si electuarijs misceat aut ppinet ei q̄ venenum bibit de eo iuxta q̄ op⁹ est. Agaricū meli⁹ ē al bū magni alboris frāgi facile ⁊ cōteri alioqn iutile ē. hui⁹ potio simplicis exagiū cū alijs āt semi exagiū vsq;.ʒ. 559 ¶Besfaigū ca.i.j. gra.tēperatū in hūiditate ⁊ sic.cho.nig.laxat suauit⁊ absq; celeritate. ē āt laudabili⁹ nonsi grossā hūs vgā ad rubore:supficies ei⁹ iclinās in fracturis vidis:qd̄ cū bibit tritū diligenter cū zaccara soluit suauiter hinc hoiuz plimi cū nāe dsiccate sunt miscēt iurib⁹ espidabagi sol uitq; eos. Simplex cū bibit sit pot⁹ illi⁹.ʒ.iij. vsq;.iiij. Si aūt alijs miscet medicamib⁹ exa gij pōd⁹ vsq;.ʒ.ij. s; ⁊ si in decoctiōe.iiij. appo ne.ʒ. 560 ¶Epithimū ca.ē ⁊ sic.in.ij.g̃. cui⁹ pprium ē laxare cho.ni. nec cho. hñtib⁹ ru-beā ɔpetit nō em̄ ɔfert illis facitq; eis turba-tionē subuersionēq; ē āt vtile desipiētib⁹ me-lācolicis ⁊ ɔbustis:ac grandiorib⁹ senibusq;. Porro laudabili⁹ epithm qd̄ affert ꝺ crete isu la cuius; color i rubore pcutit pa⁊ odorq; ei⁹ fortis. Ei⁹ pot⁹ simplicis a duab⁹ vsq;.iij.ʒ. In decoctiōe vo.a.v. vsq;.x. Nō opz aūt cū cete-ris decoq̄re a pncipio medicamib⁹ s; cū iam matura fuerit decoctio tūc in illā mittas epi-thimū ⁊ ad ignē sublatū expecta donec frige-scat:tūc suauiter cōmixtuz cola ⁊ bibe. 561
¶Grana nili calida ⁊ sic.sunt in.iij.grad. fl'a soluūt ⁊ grossā hūiditatē. q̄ si bibant alijs nō admixtis laxatiuis medicamib⁹ laxari morāt ⁊ fit turbatio illi q̄ biberat turbatio q̄uisq; tor tio ac subuersio:ɔprimūtq; os stōi equuz ē q̄ miscere cū mirob.⁊ scamōea s; q̄ exigit neci-tas hec em̄ adiuuāt eo⁊ solōnē frāgūtq; no cumētū a corpe veloci⁹ illa educit purgatq; fl'a sic.⁊ col'a ru.q; si turbit misceat fl'at; fit for tis solutio ho⁊ plena potio.ʒ.j.⁊ min⁹ dimi-dia. si cū alijs terat medicamib⁹. 562 ¶Sō temanū in al' sourēlanū ca.in.iij.g̃.sic.i.ij.ei⁹ ē laxare fl'aticū hūorē a iūcturis. podagre se-dat dolorē ac sciaticū. Est aūt meli⁹ albū exte rius ⁊ interius frangi durū:deterius vo nig⁊ eius vero potus perfectus exagium.i. cū zac cara ⁊ modico zafrano. Si vero cum aliq̄bus miscetur medicaminibus exagiū semis vsq; ʒ.j.in al'.ʒ. s; ⁊ min⁹ iuxta qd̄ op⁹ esse videris.
563 ¶Saberemū ca.in.iij.g̃.sic.in fine scd̄i in quo est ponticitas ⁊ acumen fortiter laxat est ei lac quasi ietue: hoc plurimum hydro

plic ꝯfert soluitq; aquā citrinā: flegma ac grossaz que est in iūcturis humiditatē laxat ꝛ coleraz eī colicecꝫ ꝓdest: in lacte vero ei⁹ nulla est vtilitas. Est aūt meli⁹ qd̓ a nesebiz in al' nebasin afferk: ꝛ cui⁹ ad ruborē inclinat color: lene. subtile. silē corio ꝯduo. Qd̓ aūt aliter ē. s. grossuz obscuri coloris frāgi iobediēs: ꝛ i eo spie filo silē est pessimū lesionēcꝫ facit maximā vt turbationē tortiōem oppssiōez in ore stōi: qꝫ vō sebere mum bibere voluerit īfundat illū lactu: nec ē die noctucꝫ tm̄ ne forte debilitek virtus ei⁹: cōmutetcꝫ lac in die ac in nocte ter aut quater vt eius minuak acumē: dehinc extractū desicca in vmbra; qꝫ si cuz alijs laxatiuis miscere vis medicamib⁹ ꝛ potiōe cū anizo fenicl'o misce: sꝫ ꝛ cimino carmāico ꝛ mirob. Si eī hec feceris frāgitur eius aduersatio ꝓhibeturcꝫ nocu^m ꝛ si colicē ꝓpinaturus es ex ventositate grossa ꝛ flegmate cum modico machabo ꝛ sequebigo ꝛ asaco misce faciascꝫ tanꝙ pill'as ꝛ potui da: quos si misceris cū modico bapismo colic. ꝓdest acceleraturcꝫ sol'o. Si vō hydropicū cuz eo curatur⁹ es īfunde illū postꝙ lacte eductū siccaueris aq̄ intibe ꝛ solatri ꝛ feniculi colate trib⁹ dieb⁹. Dehinc sume succū ꝛ desicca facꝫ de eo trociscos: sꝫ admisceas pmū aliq̄d sal' idici ꝛ turbit ꝛ mirob. ꝛ aloes. ꝓdest eī māifestissime hydro. ꝛ aquā laxat suauiter. 564

¶ Mazariū ca. ꝛ sic. ꝛ i eo pōticitas ꝛ acumen estq; meli⁹ magna hn̄s folia tenua. pua vero habēs grassa: crispū subtile: lōgis folijs pessimū ē: virtusq; ei⁹ q̄ ꝛ sabaremi: sꝫ eo fortius laxat suauiter. Opꝫ aūt illud bibi cū mō in al' cū vino ꝛ tēperate cū his q̄ frāgunt nocumētum ei⁹. si etem̄ sine his q̄ optimū illū faciūt bibak fit turbatio. tristitia. vomit⁹ ꝛ sol'o simul: hui⁹ ꝓprium est flegma laxare ꝛ colerā ni. ꝛ aquaz citrinā. Parandū āt sic ē. In aceto fundak veteri duob⁹ diebus totidēq; noctib⁹ mutetur: q; bis aut ter acetū tūc ablato aceto laua aq̄ suaui bis aut ter ac i vmbra desicca: aut ad solē si nō desiccak in vmbra intm̄ vt cedat ab eo humectatio: iā tūc tere illud sed nō subtilissime ne forte vill' adhereat stōi: rorabisq; oleo amigdalaꝝ dulciū ꝛ oleo vio. ꝛ ol'o sisami. ꝛ si q̄dē aquā vis cū eo citrinā laxare. adde susami radic. radic. sesiamonicē. ꝛ tubal' eris. asari. mirre mūde. saq̄bigi. salis indic. ꝛ mirob. citrinoꝝ. seminis apij ꝛ spice nardi mastic. vniuscuiusq; quātū ē op⁹: ꝓpinabisq; cū solatri aq̄ ꝛ feniculi succo decoctis ꝛ colatis: qꝫ si flegma cū eo soluere vis: sꝫ ꝛ colerā ni. misce cū turbit ꝛ epithimo mirob idis rosis ꝛ cimio carmanico: potio ei⁹ postꝙ ꝛ aptatū fuerit cū medicaminib⁹ q̄ dixim⁹ ab obolis duob⁹ vsq; ad. ʒ. 5. Nō oꝫ aūt mazariū vtute debilib⁹ ꝓpinare sꝫ nec deliciosis ꝛ in ētete vtētibus: sed ei q̄ fortis est virib⁹ ꝛ tēperatis tꝑibus hisq; q̄ laborant ꝛ exercenk quoꝝ regimen est grossum: vt sunt naute agricole onera portātes ꝛ his siles.

565 ¶ Jetua plāta ē: q̄ aūt si de folijs ei⁹ icideris aut aliquā virgā fregeris lac emittit plimū: q̄dā āt est mazeriū cui⁹ ꝛ vtutis dixim⁹ ꝛ actiōes. q̄dā lazadā in al' labai q̄ ꝛ vtūtur ꝛ est arbuscula q̄ nascik in cōcliuibus motiū cui sūt folia ꝛ flores: q̄ quidē hn̄t odorē iocūdū cuius flores comedūt vere apes: habetq; plimū lac. est āt ca. fortiter laxās: de cui⁹ lacte si aliq̄d super corpus ceciderit vlcerat illud: idem ēt oēs spēs ietue operak: ē aūt in ea tm̄ acumis vt cutē adurat: ꝓdest hydropicis laxat eī aquā folia ei⁹ si decoquātur ꝛ comedātur hāc patiēti infirmitatē ꝓdest soluitq; aquaz sol'one forti ꝛ vomitu. Si aūt terātur folia ei⁹ ꝛ exprimatur succus ꝛ ꝓpinek hoi soluit ꝛ vomitū vrget: lac tn̄ ei⁹ fortius ꝙ folia operātur. 566 ¶ Maudana in al' maudema q̄ꝫ lac hēt sicē ꝛ lac ietue nisi qꝫ lac ei⁹ nimis ē acutū: ꝛ est plāta folia habens lōga digiti lōgitudine lucida ꝛ q̄si pisci in al' pici silia ꝛ est ei semē nigrū ampli⁹ ꝙ fenedenego: si de eius cimis. ʒ. ij. ꝓpinentur laxat flegma ꝛ colerā ni. solutōe manifesta ꝓdestq; hn̄ti supfluitates in corpe flegmaticas ꝛ colericas. 567 ¶ Cucumeres agrestes siles sunt paruis citrol'. ca. i. ij. gra. sic. i. iij. ꝛ ē in eis amaritudo acumē ꝛ amaritudo eoꝝ amaritudine antali mior sꝫ acumē forti⁹ q̄ꝝ ē flegma grossuz laxare ꝛ viscosū: col'az q̄ꝫ nigrā ꝛ citrinā aquā arteticis ꝓdest si sint ex flegmate emicrāeo ꝛ palisi coliceq;: hos nō oꝫ sumi simplices: sūt eī medicamīa fortia sꝫ miscēdi sūt cū aloe et cātorio subtili ꝛ sontemane ac camepito ꝛ fua vel rubea tictoꝝ: si eī cū q̄busdā hoꝝ misceātur medicaminū his q̄ post dicta sūt māifeste ꝓderūt: sunt āt meliore q̄ in occasu legunk ple iadū: hoc eī tpe eoꝝ tēpus cōpletū ē: ꝛ citrini sūt ꝛ succ⁹ eoꝝ ipsis fortior ē ꝛ oportunior q̄ oꝫ manib⁹ exꝑmere: nō terere i mortario: opꝫ q̄ꝫ ꝓijci succū eoꝝ i vase donec clarescat ꝓijciak cꝫ aquā ab eo clarā desup: residuūq; spissum trociscās pone sup cinerē cribatū i vmbra vt desiccētur: seruabisq; dū vti op⁹ erit: cū āt iueterascit ei⁹ frāgik vtus: hūc si ꝓpinare vis hoi fac ei⁹ ab obolo. i. potionē vsq; ad vnū ꝛ mediū sꝫ ꝛ miorē trib⁹ chachis i al' chagismi: nō aūt maiorē duob⁹ aut trib⁹ obol' cui⁹ nocu^m si volueris pellere admisce ꝙtū ꝛ pōdus ei⁹ ē gūme arabice dimidiūq; anuli. 568 ¶ Carbachū nigrū. ca. ē ꝛ sic. i. iij. gra. ꝓpriūq; ē illi laxare cho. ru. ꝛ ni. ē aūt melius qd̓ est nigrū nouū nō grossuz nec subtile: desipiētie ꝓdest melā colice: nigre morphee: lētiginib⁹ ꝛ elephātie. ac oi q̄ est ex col'a. ni. passiōi: cuius pot⁹ sit a. ʒ. 5. vsq; ex agiū. 5. cū epithimi decoctiōe agarici ac astacodi: pellunt āt nocumentū ei⁹: si admiſceak sautenegū ꝛ satureia sua eodē pōdere.

569 ¶ Cātoriū.ca.est ⁊ sic.melius est subtile. cuius ꝓprietas est colerā laxare.nig.stati mix taz:mucosam artet:ce vtile ⁊ sciatice: colici(qꝫ dolorib⁹ si decoctio ei⁹ bibaẗ aut clisterizeẗ cū e: potio ei⁹ exagia duo. Si ṽo decoq̄t ad clistere.ʒ.v.pōd⁹. 570 ¶ Carbiū.ca.ē ⁊ si.i.iiij. gra.fortis acuminis comedens laudabiliusq̄ nouū citrinū fortis odoris pungitiuū: ꝓpriū q̄ illi laxare aquā croceā:supflua purgat flegmatica:a iuncturis ⁊ neruis:vnde ⁊ emicrāeo ꝓdest paralisi sciatice si cū alijs medicamib⁹.ꝓpinetur.potioq̄ eius si cōmisceaẗ alijs medicaminibus a:q̄nis.vj.vsq̄ obolū.minusq̄ obolo si cōtritū fuerit sed nō subtilissime. Si huic addaẗ q̄titati bibēti fit turbatio:tristitia.compressio stōi sudor frigidus defectusq̄. Fit aūt oportunū si ei misceaẗ gūma arab.⁊ est cōueniēs flegma.patientibus viscosū grossū:⁊ q̄bus insunt q̄s ꝓxime diximus passiōes est āt pessimū calidis cōplōne ⁊ q̄bus sanguis ⁊ colera dn̄aẗ.ru.⁊ in cuius nā serpedo vel pinguedo corp⁹ corpulentat. 571 ¶ Tumbalū eris meli⁹ ē de cupro ⁊ qđ subtile est nigrū.inclinās ad pauonis colorē cui⁹ ꝓprium est laxare flegma aquā croceā: ejusq̄ potio exagiū vsq̄ exagium.j.⁊.ʒ.cōpositū cū allelbotarin. 572 ¶ Carua ca.⁊ hu.cui ꝓprium flegma laxare. ꝓdest colice:emicraneo:palisi: artetice si sunt ex hūiditate cui⁹ potio q̄na.x. vsq̄.xv.sine corticib⁹. 573 ¶ Medulla cartami.ca.⁊ sic.ei⁹ ē ꝓprietas flegmatis laxatiō. colicā ꝓdest patientibus ⁊ hydropisim: excoriatiuā ⁊ hyposarcā:ei⁹ potio exagia.v.cū modico origano ⁊ sale indico. 574 ¶ Semen emere. calm est ⁊ humidū cuius ꝓprietas est aquā soluere citrinā ⁊ flegma:eiusq̄ potio exagiū.ʒ.sine corticibus cum aq̄ calida ⁊ aq̄ mellis. 575 ¶ Macalum.ca.⁊ hu.huic ꝓpriū est flegma laxare ei⁹ potio simplicis.ʒ.ij. cū aq̄ mellis ⁊ mirob. ni.⁊ emblico ⁊ bellico.ʒ.exagij. pōdere. emorroidibus ꝓdest q̄ sunt in ano ⁊ artetice in alatricis. 576 ¶ Alegū ca. ⁊ sic. cui ꝓpriū est flegma laxare hydropicis prodest splenetic̄. ⁊ emicraneis palisiꝫ patiētib⁹ alijsq̄ sitis. 577 ¶ Helilegū.iij. hꝫ spēs meli⁹ citrinū est.⁊ fri.ē ⁊ sic.⁊ in eo amaritudo modica:afferēs paruū caloris col.ru.laxat stringēdo ⁊ p̄mēdo. 578 ¶ Est ⁊ aliud dcm̄ kebulū.cui⁹ ꝯplō fri.⁊ sic.⁊ est i eo calor:sꝫ mior q̄ citrior:ē em̄ i eis sapor acerb⁹ parū.hui⁹ ꝓpriū ē colerā nigrā laxare ⁊ flegma.desiccatq̄ qđ ē in stō: laxat ēt paruū cho.rub. sꝫ debiliẗ. 479 ¶ Tertiū ē indū nigrū cui⁹ virtus prima ē ṽtuti kebulor: sicq̄ ēt actio nisi q̄ nigrū fortius operaẗ. Qui āt vult mirob potū ad aliqđ eor q̄ dicta sunt pluris ⁊ diuersis bibat modis. Quidā em̄ simplices cū zaccara bibunt ⁊ māna: ⁊ qui hoc modo:quidā trita diligēter cū duplo zaccare.⁊ sic accipit puluerē:bibitq̄ post aquā ea. liq̄faẗ et ea aq̄ ⁊ bibit. Citrinorūq̄ potio hoc mō a.ʒ. iij.vsq̄.v.vel.vij.ʒ. De kebulis ṽo ⁊ nigris a trib⁹ ad.v. Quedā ṽo bibūt trita ⁊ fricata aq̄ clā cuꝫ zaccara eorūq̄ potio hoc mō .a.x.ʒ.vsq̄.xv.cum.xx.zuchari.ʒ. Kebulorum autē ⁊ indorum a.vij.ʒ.vsq̄.ʒ.x. Et sciendum quoniaꝫ si hoc modo bibatur in nobis siccitatē faciunt post laxationē nature. Quātitas aūt eor q̄ in decoctione mittitur de citrinis quidē tunsis a ʒ.x.vsq̄.xv. De kebulis ⁊ indis a.v. vsq̄ ad. vij.ʒ. Sꝫ ⁊ ḃm q̄ opus ē cuiq̄ euacuare superflua q̄ in eo sunt erit eor q̄titas que in decoctione mittitur sed ⁊ que bibuntur. 580 ¶ Bellicus cōcordat in oībus suis actiōibus cum mirob.citrinis. 581 ¶ Emblicus autē kebulis ⁊ idis ⁊ si de his.v.spēb⁹ fiat electuariū qđ dꝛ trifera.optime ꝓderit: ⁊ manifestissime morbis ex colera ni.⁊ flegmaticis ⁊ corporis debilitatibus: decoratiōi coloris. capillos denigrat. Quibusdam etiā in terris īfunditur emblicus lacti dulci vt educatur ab eo que inest ponticitas vocaturq̄ deinde sireblic̄. 582 ¶ Absinthiū ca.in.ij.gra.sic.in.j.in eo amaritudo ⁊ pōticitas: vnde ⁊ epatis aperit opilationē:icteritiā curat coleram rubeā laxat: succusq̄ folijs ad laxādū est fortius:tertianis ꝓdest:neruis supfluitateꝫ colicā laxat a stomacō:pm̄q̄ ab ea mūdat:sed ⁊ venas his purgat supfluis.prodest etiā his quibus col. nig. dominatur.compositum cum epithimo. Absinthij autē multe sunt spēs:q̄dā afferunt a feresia ⁊ orīētib⁹ partibus ⁊ nō est inutile. quidaꝫ atharso cilicie sirie atq̄ hoc ē ab oībus electū ⁊ laudabilib⁹ meli⁹ qđ est croceū plūrimū ⁊ tan q̄ zagaba.i. plūa q̄ nouiter oriẗ in pull colsibarū:⁊ in eo nodi tanq̄ semen saturele. saporq̄ ei⁹ fortiter amarus:⁊ in eo odor iocundus ascendit ab eo ad nares sicut ab aloe:eius potio in decoctione a.ij.ʒ.vsq̄.vij.de succo autēꝫ ab exagio vsq̄.ʒ. ij. 583 ¶ Herba galeti ⁊ succus eius coleram laxat nig. ideoq̄ quartane prodest veteribusq̄ febribus ⁊ apātibus viscerum. Si bibatur de succo eius cum rob. equaliter de radice susani ptes.ʒ.⁊ potio exagium.ʒ.cū squingibin quartane medetur. Si aūt de herba eius p̄yciatur.ʒ.iiij.aut.v.in decoctōe co.ni.laxat ⁊ prodest optie his que predicta sunt. 584 ¶ Accuanuꝫ dicit diascorides si siccatur diligenter cuꝫ belego ⁊ teraẗ bibaturq̄ cuꝫ squingibin sicut ⁊ epithim bibiẗ flegma laxat ⁊ mlīaꝫ. 585 ¶ Sene cāl. ⁊ sic.in primo gradu.estqꝫ eius colerā ru. laxare ⁊ mlīam ⁊ imergi superfluitatibus que sunt in profundo mēbror est autē vtile arteticis podagricis sciaticis si sit ex colera rubea ⁊ flegmate. Si vero coquantur de eo.ʒ.vij.cuꝫ.xx. vuis passis corosanicis et instilletur desuper

paꝛꝝ olei amigdalaꝝ bibaique tepidū colicis ꝓ dest ⁊ flaticis. Si ꝟo epithi. v. ʒ. adideris me lācolicis ꝯfert. 586 ℂSateregū fri. ⁊ sic. ⁊ in eo amaritudo ferēs calorē cui⁹ ꝓpriū ē la xare coła ʒ ru. a stō leuiter ⁊ a sup̄fluitatibus purgat ꝯbustis: ꝓdest aūt prurigini ⁊ scabiei ac adustiōib⁹ q̄ sunt in cute si triti succ⁹ exp̄ma tur ⁊ bibat̄ de eo libre. 5. ⁊ vsq ad duos trie tes ei⁹ cū. ʒ. x. zaccara nō decoctus. 587. ℂLebelabū ꝯpłonis ca. ē ⁊ hu. ⁊ in eo viscosi tas q̄ laxat coła ʒ rubeam suauiter sine mole stia si bibat̄ de aq̄ ei⁹ exp̄ssa a semisse libre vs que duos ei⁹ triētes cū. xx. rubee. ʒ. zaccara. Ru bea nāque zaccara ām̄pli⁹ adiuuat sołonē nō oʒ aquā lebalabi bułli. si em̄ fiat ei⁹ debilitat̄ vir tus. Si aūt loco zaccare appones cas. f. ʒ. xv. diligēter fritate in aq̄ ca. fiet ei⁹ sołō fortioꝛ ꝓ destque tussi. si ex ꝯstipatiōe fuerit nāc medet̄ colice q̄ fuerit ex hūoꝛe cało ⁊ ex mala ꝯpło ne acuta. Si ꝟo admisceat̄ aliq̄d turbit ꝓde rit colice q̄ ē ex fłate cū ꝯpłonis caloꝛe ꝓdest ēt his q̄ epar hn̄t całʒ dissoluit ap̄ata caloꝛʒ q̄ st̄ i visceríb⁹ ⁊ iiſcturʒ si cū cas. f. tm̄ accipiat̄. 588 ℂCalcalia plāta ē siłis sanatio in ał senano tēperati caloris ⁊ in ea siccitas aquam laxat croceā si fit ex caloꝛe si ꝓpinet̄ succ⁹ ei⁹ minie coct⁹. Si āt potiōis q̄ntitas lib. triētes. ij. vsqʒ lb. cū albe aut rubee. x. ʒ. zaccare sʒ ru. fortioꝛ ē. 589 ℂBenesehū fri. ⁊ hu. ꝓpriū ē ei⁹ cołas purgare. ⁊. medicoꝝ q̄dā tradūt ip̄ʒ viscosa la xare sʒ fallunt̄ ꝟt⁹ em̄ ei⁹ ē laxatiua attrahēs si nēpe degustat̄ iuenit̄ in eo acumē ⁊ pūctura sicut iuenit̄ in turbit aliisque laxatiuis nisi q in eo pua ē turbatio. Si poꝛrigat̄ ꝺ eo. ʒ. iij. vsqʒ iiij. cū tm̄dē zaccare cū aq̄ ca. colicis laxat eos optie ⁊ ꝓdest illis. Qui aūt ei⁹ vult augere so lutionē addat ad scamōee ⁊ turbit cū cołā si vult ēt fłā laxare: frāgit aūt ei⁹ malū susani se mē. 590 ℂCatarsambar ca. ꝯpłonis ⁊ hu. ⁊ aiūt q̄dā ip̄m elimādo laxare ⁊ viscositate. Ego aūt dico simul cū hoc in eo eē ꝟtutē etiā attrahētē laxāt nām suauiter stōm purgat et itestina a cołis et hūiditatib⁹ faciliat egōnis exitū idurate. Qꝺ si cū turbit ꝓpinaueris co lice medet̄ doloꝛib⁹ vidi sepi⁹ illꝺ abundātes educere hūiditates maxie aūt si det̄ cū turbit educit q̄ nō pōt turbit solū. Si āt cū tamarin dis hūoꝛes educit cołicos: ꝓdestque febricitāti bus. Si ꝓpinet̄ cū aq̄ itibe ⁊ solatri artetice ꝓ dest ⁊ icteritie stōique całis ap̄atib⁹ si adiūgat̄ aq̄ sehi. Si ꝟo gargarizet̄ cū aq̄ coꝛiādri recē tis aut solatri succo gutturis dissoluit ap̄ata. Est aūt meli⁹ qꝺ in cāna sua ē: nec extrahit̄ nisi cū op⁹ fuerit. Cāna ē melioꝛ q̄ cū tenui ē coꝛti ce ⁊ młłis p̄limi. 591 ℂGranata recētia ⁊ ꝟidia si excoꝛiētur coꝛticib⁹ ⁊ terant̄ cū adipe suo in moꝛtario lapideo exp̄māturque manib⁹ cū adipe sumat̄que de eo. l. 5. cū. xx. ʒ. rubee zac care nām ꝓmēdo laxat ⁊ educit cołaʒ rubeaʒ opʒ aūt qꝺ exp̄mit̄ dulce esse simul ⁊ aere. Si em̄ sic feceris ꝑfecti⁹ erit ad cole rubee laxatio nē ⁊ extinctionē caloꝛis febrilis sedationemque cephalee ex caloꝛe nimio.

ℂCap. lv. de medicinis pꝛouocantib⁹ vōitū.

Sciendum q̄m medicamina vomitū ꝓuocātia ꝯcoꝛdāt medicamib⁹ laxatiuis in attractiōe hūoꝝ ab vltimo coꝛpis: discrepātia aūt sunt i oī eūatiōe ⁊ virtute attractionis humoꝛū ⁊ in eūatiōe q̄dē q̄m laxatiuoꝝ medicaminū ē tra here hūoꝛes iferi⁹ ⁊ in secessum mittere vomi tū aūt ꝓuocātiū ē sursum trahere ⁊ eūare per meri ⁊ os. Discrepāt aūt i attrahēti ꝟtute q̄m medicaminū laxātiū. hūoꝝ attractio tardioꝛ ⁊ suauioꝛ q̄ medicaminū vomitū ꝓuocātiū. vō mitū aūt mouētia sup̄fluitatē ab vltimis attra hūt coꝛpoꝝ magna ꝟtute ⁊ virib⁹ dōec ad stōꝝ pueniāt a quo educūt eas vōitu forti ⁊ graui ac motu veloci. Necesse ēt aūt hec medicami na ꝟtutis eē p̄łime ⁊ grauis q̄ expulsiuā sup excedāt ꝟtutē q̄ est in stō ⁊ itestinis cū sit expł siue q̄ in mēbris est expellere sup̄fluitates a supioꝛib⁹ ad iferioꝛa. Medicamē vero vomitū ꝓuocās hūoꝛes ab iferioꝛibus ad supioꝛa tra hit. Amplius vomitū ꝓuocātia nec̄e hn̄t hu moꝛes viscosos ⁊ grossos a lōge positis trahe re locis ⁊ ad stōm ꝑducere: a quo ⁊ educant Que q̄d ē q̄litas nāli ꝯtria ē hinc igit̄ ꝓuocan tia vomitū medicamia fortioꝛis sunt ꝟtutis q̄ laxatiua intm̄ vt coꝛp⁹ quoque fortissime cō cutiāt. his cognitis vniuscuiusque medicamis vomitū faciētis ꝟtutē tibi iā explanabimus.

De diuersitate medicaminum que vomitum vrgent. Uomitum pꝛouocantia medicamina. queda ʒ attrahunt potestate ab vltimo coꝛpoꝛis. superfluitates et a membꝛo pꝛofundo: ⁊ incidunt grossos ac viscosos humoꝛes: et hec sunt elleboꝛus albus: quod ceteris amplius trahit: et foꝛtioꝛis est actionis post quod est obhenegum in ał hebenegum. post illud condesum ⁊ grana sabaremi et grana mazerei post hec autem sunt racha in ał rucha nux vomitus: hec omnia humo res trahunt disiunctos et inherentes membꝛis. Sumuntur cum melle ⁊ aqua calida in qua decoctum sit sebetum ⁊ squingibin similiaqʒ. Idem faciunt sed inferioꝛi virtute sal indicum. buracum: fugilum semen in squingibin infusum et sinapis et similia. ℂDe medicaminibus choleram rubeam pꝛouocantibus vomitu ac humoꝛes subtiles leniter ⁊ sine molestia educentibus sunt aūt hec cādar zedum in ał cardadedum. sermaci semen ⁊ folia eius si decoquantur. melonis semē ⁊ caro ei⁹: ac radix ipsius aqua faseoł: susani radix.

⁊ cabezi si decoquātur oia cū sq̄ngibin ⁊ aqua
ordei cū decoctū fuerit in ea corathiū. Sed ⁊
soca cū aqua aneti ⁊ cepa narcisci aut come=
daꝛ in cibo ⁊ pisces recētes siliacꝫ medicami
na oia hec educūt que in stō sunt attrahūtqꝫ
ꝓximos illi subtiles humores: ⁊ maturatum
flegma attractiōi obediēs: tenues quoqꝫ hūi
ditates in stō cōmorantes. Medicamina aūt
laxatiua ⁊ vomitū ꝓuocantia cōposita tūc cō
memorabimus cum de medicaminibus com
positis disputabimus.

¶ Capi. lvj. de regimine bibēdi laxatiuū aut
vomitiuum.

Oportet aūt eū q̄ medicamē
qđuis laxatiuū sum
ptur⁹ est vt scamoneā turbit ac si=
milia cū magno bibere libramine
⁊ cautela recipiat plurima q̄ ergo
sumptur⁹ est ad hec sue custodiā sanitatis oꝫ
tēperatis accipiat tꝑibus vt vere. Si aūt cogi
tur alio ad eoꝝ potū tꝑe sit hoc hieme opor=
tuni⁹ em̄ hoc tp̄s estate ⁊ minoris lesiōis. Et
p̄mū q̄dē oīuꝫ pueris medicamē hoc dari nō
expedit sed neqꝫ senib⁹ neqꝫ in his q̄ grauis
sunt caloris terris aut frigoris caueatqꝫ dare
his quoꝝ sunt exilia corpa valde: hoc em̄ oi=
no ꝯsumit eoꝝ corp⁹ ⁊ desiccat ⁊ sepe ethicam
adducit. Sed nec cui q̄nqꝫ dissinteria accidit
aut intestinoꝝ excoriatio. ¶ Oꝫ ea aūt hoīuꝫ
medicamia singulos accipe que euacuēt illis
ꝯtrarios humores. Si em̄ dn̄ans corpi hoīs
est hūor coleric⁹: sumatqꝫ flegmatis laxatiuū
corp⁹ eū ab humiditate euacuaꝛ superstesqꝫ
in corpe colera ꝯfortaꝛ morbosqꝫ facit acutos
fortes sanariqꝫ difficiles q̄ ꝑsepe hoī mortem
mittūt: ideoqꝫ ait hypocras. Si quib⁹ oportet
euacuanꝛ corpa humorib⁹ ꝯfert ⁊ facile ferūt
alios q̄n ꝯtrariū fit. Nō expedit etiā laxatiuum
ei cui⁹ corp⁹ sanū est ꝓpinare ⁊ ipi null⁹ dn̄aꝛ
humor: si fiat hoc fallatia est. Trahit enim a
membris optimos humores ⁊ desiccanꝛ sepe
quoqꝫ fit ēt vt nō deterior laxeꝛ humor sꝫ me
liores: fitqꝫ corp⁹ male cōplexiōis. ¶ Volentē
ergo sumere medicamē oꝑꝫ p̄us aptare cor=
pus suū vtēdo. s. antēqꝫ accipiat laxatiuū duo
bus aut trib⁹ dieb⁹ balneo tēperati caloris ac
dulcis suauisqꝫ aque supfusione tepide super
corp⁹ cibeꝛ cspidabago cicerū aqua cū ordeo
loto vt humores subtilienꝛ facilesqꝫ egressiui
fiant a corpe: ꝓhibeatur acutoꝝ lesio medica
minū caueatqꝫ laborē. ¶ Cū aūt laxatiuum
accepit medicamē: estqꝫ cui⁹ in stō nō ꝑmāet
vomitu duob⁹ ante vtatur diebus post reple
tionē cū aqua ca. ⁊ oleo ac sale sebeto aliisqꝫ
hmōi: vt aūt biberit vtrūqꝫ stringat ⁊ liget fa
ciculis brachiū arctet seipꝫ odoret tā cū ace=
to. sumatqꝫ aliq̄d mēte ⁊ marcemusci triti cuꝫ
modico tā corrosanici. ¶ Cū aūt cepit medi=
camē laxare: caueat somnū. si sumpserit medi
camē laxatiuū. Somnū em̄ medicamis āpu=
tat ꝟtutē ⁊ actionē. Medicamis aūt p̄ncipio
iportun⁹ nō est somn⁹ leuis. Si aūt imoreꝛ me
dicaminis actio gesteꝛ moderata deābulatio
ne addatqꝫ aquā ca. aut simplicē aut cū zac=
cara ⁊ penidiis infundat crura aqua ca'a fri
cet pedum plātas hec em̄ humores trahūt in
feri⁹. ¶ Nō oꝑꝫ aūt duo summi laxatiua vno
die maximeqꝫ ea q̄ forti⁹ laxāt. Nō em̄ pōt q̄s
securari q̄n duaꝝ moueāꝛ actiōes medicami
nū: vnde ⁊ excesium faciet laxatio: aut qđ illi⁹
est medicaminis accidet nocumentuꝫ. Sepe
quoqꝫ cōmeueт medicamē supfluitates pluri
mas quas natura portare nequit vnde debili
tata depit virtus. ¶ Si aūt oīno imoraꝛ me=
dicaminis actio: nec aque ꝓficit aliquid por
rectio calide fueritqꝫ turbatio exp̄ssionesqꝫ
oppressio in ore stomaci: acceleres oꝑꝫ educe
re medicamē illud ꝑ vomitū cū aqua ca. ⁊ o'o
digitoꝝ ori imissione ⁊ pēnaꝝ: studeatqꝫ sto=
macū oīo purgare a medicamine post quod
accipiat iuleb cū aqua fri. ¶ Porro si medica
men opatur oꝫ tollerare ⁊ nō eius opa āpu=
tare. Nec oīo aliquo reficiatur quis q̄ꝫdiu in
visceribus saporē senserit medicamis nec si=
tis vrget. ¶ At vbi viscera residerūt ⁊ iocūda
facta: sitisqꝫ iā incipit potū iuleb festinet cuꝫ
psilii semine cū aqua frigida ⁊ modica niue:
si quidē aer calidus est iusculū sorbeat et sic
expectet paululū: dehinc aqua supfundaꝛ te
pida q̄escatqꝫ hora plena reficiaꝛ autē cibo le
ui ⁊ pauco vt pullulis cū zirabago patis. Si
autē sit sup exuberans ⁊ vltra q̄ꝫ oporteat so
lutio sit cibus zirabagum cū vuis passis ꝯgra
nis romanioꝝ aut sumac aut zarasquia in al
zaraxia fitqꝫ potus si quidem solutio fuerit
tempata iuleb cum frigida. Si vero plurima
sirop. ꝓpines pomorum aut citonioꝝ cū aq̄
frigida qꝫ si flegmatis est medicamē laxatiuꝫ
sit post illud potus vinum rihanicum multū
mixtum aqua aut melleum. Si autem ⁊ hec
laxatio multa est. sit potus stringens nuba.
¶ Oꝑꝫ aūt laxatiuū accipientem tribus post
diebus cautum esse ac ciboꝝ euitare copiā ⁊
desiccationem: omniqꝫ mane accipiat iuleb si
quidē in coleras medicamine vsus est. Si au
tē flegmatis cā calengebinū zaccare accipiat
aut mellis. ¶ Qđ si in aliquo eo vsqꝫ supabū
det solutio: vt defectus etiam timeatur virtu
tis: hunc balneo introduc: aquā supfunde ca
li. maximeqꝫ pedibus ⁊ manibus: quo ⁊ me=
dicaminis ⁊ materie foras extrahatur virtus
⁊ ad extrema cui ⁊ pulueres dabis cum robo
sefergeli ⁊ robo mirti: sirop. quoqꝫ ribesi. alia
quoqꝫ que extingant medicamina dabis etiā
lac calidum acerbum potandū cui itercidūt
ferri frustra calefacta cū biscocto trito. Qđ si

⁊ singultus illi acciderit psiliũ semẽ ⁊ oleũ ro. cũ aq̃ frida ꝓpinabis mẽbra solide ⁊ firmiter ligabis. Qꝺ si adustio ⁊ morsura amigdalis oleũ dulciũ ac roſ ⁊ semis cucurbite oleũ: aut psiliũ semis glutinositatẽ ꝓpinabis eãq; q̃ est citoniorũ. Si vero quicq; eoꝝ acciderit accñtiũ qꝺ ⁊ medicaminũ ẽ adducere grauiũ oꝫ acceleres regimĩe q̃ disposuim⁹ curare. ¶ Siquis igit̃ aliq̃d ietne sumpserit supabũdet aũt solo: morbi q̃ ea accidunt de cã graues sunt ex q̃bus etiã timẽda est mors. butyrũ huic ⁊ lac ꝓpina. hec em̃ ietue mitigãt actionẽ ⁊ cessare faciunt. Si aũt supadditur solutio dabis puluerẽ tamicũ aliquib⁹ roborũ nãm carcerãtium. ¶ Qui aũt bibit mazairũ accidẽtiaq; illi pessima fcã sunt. lahaba porriges cũ inleb amigꝺ. oleũ: lac ⁊ butyꝝ sepius: deinpes ãt acetũ porriges cũ frigida tẽperatuꝫ aq̃. ¶ Turbit aũt q̃ accipit si modũ supgreditur solo. lac ⁊ robum accipiat citoniorũ siliaq; sup cuius caput fundat̃ aq̃ frigida. ¶ Porro cui carbiũ porrectum est acciditq; turbatio ⁊ acumẽ butyꝝ dabis ⁊ lahaba cũ oleo roſ. ſꝫ ⁊ aq̃ rosa. refrigeratam granatoꝝ aquã ⁊ pomoꝝ. dare q̃ꝫ ordei aquã nõ incõmodũ est cũ amigda. oleo. ⁊ arabicha gũma. ius sorbeat gallinaꝝ cũ butyro. Si aũt multa ẽ solo aquã sanic ordei cũ gũma ⁊ tam ꝓpinabis: odoret sandalũ ⁊ aquã roſ. cãphorãq;: oĩa nãq; hec vtilia sunt. Ad hũc modum in oĩbus facies q̃ plurimũ fortiterq; laxãt medicamibus. ¶ At vero si bibẽti accit diarria medicamia pulnerib⁹ tami vtere: irrorabisq; olo roſ. vterisq; clisterib⁹ quoꝝ est sanguinẽ stringere: queẽadmodũ alꝰ dicturi sum⁹. ¶ Vomit⁹ aũt cũ medicamie vt carbac ⁊ rucha ⁊ helbenegũ. si vomit⁹ q̃dẽ accipiẽtis supabũdet medicamia: dabis q̃ vomitũ reprimunt: clisteriq; vtere cui hãtali adeps ⁊ buracũ iponãtur. Si vero imoret̃ vomit⁹ fiatq; abhinc turbatio ac subuersio: aut qꝺ exijt parũ est: dabis patiẽti aquã ca. in q̃ decoctũ fuerit anetũ cuꝫ melle ⁊ sale: hec em̃ vomitũ adiuuãt. ¶ Si aũt ex ellebori porrectiõe aut alioꝝ. spasm⁹ acciderit: patiẽti ꝓpinabis lactis pinguedinẽ ac butyrum ordei aquã: mẽbraq; linias cũ olo vio. ⁊ alba cera: sedeatq; in aq̃ conche tepide ac dulcis: hecq; sepius faciat.

¶ Caplm. lvij. de regulis quõ eligãtur medicamina ⁊ quõ seruãda sint medicamina simplicia ⁊ ꝓhibenda a corruptione.

ET quoniã ostendimus oliꝫ virtutes medicaminũ simpliciũ vtilitatesq; iã nunc equũ est regulas q̃b⁹ eligãtur ꝓponere: ſꝫ ⁊ q̃liter seruanda sunt ⁊ quomodo cauendũ ne eoꝝ debilitetur virtutes: ⁊ ne accidat illis corruptio. Nonnulli nanq; hoĩuꝫ curã negligunt medicaminũ: paruipẽduntq; custodiã iuxta qꝺ opꝫ: debilitaturq; eoꝝ virtus ⁊ minuit̃ vtilitas. q̃ oꝫ in his primũ curare medicaminũ electio. s. vltra cões hec ẽ. Eligãtur medicamia q̃bus ẽ odor ꝓprius q̃ ⁊ meliora ⁊ fortiora illis sunt in odore siue iocũdus sit aut fetidus. Quibus ãt sapor est ꝓprius amaritudo. acerbitas vel dulcedo aliaq; q̃ in illo fortiora sunt ceteris meliora iudicabũtur. Sic ⁊ q̃ colorẽ hñt ꝓpriuꝫ vt viole. ro. ⁊ silia in colore fortiora iudicabis meliora iudices ⁊ laudabiliora. Porro de medicaminibus q̃ herbe sunt hẽntes semia vt q̃sumũ. absinthiuꝫ. zusa. ⁊ his silia. Eligẽda sũt ⁊ colligãtur cũ ad sue statũ ꝑuenerit collectionis: cũ virge earũ siccate fuerint ⁊ flores ⁊ semen q̃ꝫ nõ est paucũ aut leue ſꝫ solidũ ⁊ honustũ. Que aũt sunt herbe sine seminib⁹ virge earũ recẽtes sint. Sitq; dũ leguntur aer clarus ⁊ mundus: ⁊ septẽtrionalis. Eligãtur q̃ꝫ herbe que mõtane sunt in frigidis locis: fortiores nãq; sunt actiõis his q̃ ĩ calidis ⁊ hũidis nascunt̃ locis ⁊ facilibus. Semina vero eligẽda sunt plena honusta. Succos opꝫ exprimi de plãtis folioꝝ recentiũ q̃ ꝑuenerũt ad sui cõplementuꝫ virgeq; earũ plate sunt. Porro fruct⁹ q̃ cõpleti sũt ⁊ maturi. Radices vero ⁊ virge ac cortices sumẽde sunt cũ iã marcescere plante frondes incipiũt: siccẽturq; in vmbra in locis mĩme hũidis: postq; eoꝝ pl'uis diligẽter ablutus fuerit: his itaq; regulis eligenda sunt medicamina simplicia. ¶ Prohibere vero a corruptiõe si volueris ⁊ custodire: opꝫ sumas herbas semina succos ⁊ virgas oẽs cũ iã desiccata fuerint et nihil superest roris siccauerisq; ea ad solẽ. Reponas herbas ⁊ flores: virgas ac succos in archis q̃rũ ligna sũt de albula ⁊ silia: hec em̃ arbor eoꝝ custodie melior est. Semia vero optunissime suis seruat̃ in plãtis sicq; suspẽdãtur. Sic em̃ ꝑmanebũt tpe longo. q; si non contingunt in carta repõas: seruesq; similiter. Et sciẽdũ qm̃ si vt oportet seruans suã tenebunt tribus annis virtutez. Medicamina aũt iocundi odorisvasis oportet poni argẽteis aut vitreis deinde capita eoꝝ diligẽter obturanda. Hũida porro medicamina q̃ oculis optuna sunt: que quidẽ cõgruũt prurigini sibile ⁊ tenebris ponãtur in vasis ereis. At vero medulle ⁊ adipes ac assungie in plũbeis. ¶ Hec sunt que ordinare volebamus de electione medicaminũ ac custodia eorum. Non em̃ oportet medicuꝫ aut queuis alium medicaminũ negligere electionẽ ⁊ custodiam eorũ cum horum sit maxima in curatione ⁊ medela necessitas. discant ergo hec ⁊ intelligant.

¶ Incipit sermo tertius secunde partis libri cõpleti artis medicine qui dicit̃ regalis dispositio hali filij abbas discipuli habimeer de

medela febriū ꝛ apostematū. 34. cōtinens capitula: ꝛ ē trāslatio stephanonis philosophie discipuli de arabico in latinum.

¶ Capitulum primum de medela febris que fit ex calore solis.

Omnia q̄ oportuit ostēdimus ꝛ explanauimꝰ de simpliciū ꝟtute medicaminū ac vtilitate singuloꝝ in vnaq̄ꝗ infirmitatū q̄dꝗ in corporibꝰ operētur atꝗ hec recta q̄tur semita a medicamibꝰ ad ea q̄ conferūt in morbis iā nūc hoc in sermone incipiemꝰ viā q̄ ad curādos accidimꝰ morbos ꝛ passiōes eaꝗ q̄ ꝓsunt illis medicaminū regimīa ꝛ ciboꝝ. Disputauimꝰ aūt de his scđꝫ dispositionē ꝛ ordinē q̄ eoꝝ signa sensui sunt māifesta ꝛ cās retulimus principio nāꝗ de signis morborū cōsiderauimus que ꝛ in māifesto erāt corpis ꝛ intimo febriū. l. ꝛ apatū disputauimꝰ incipiētesꝗ a febribꝰ: de febre ꝓposuimꝰ diei. deinceps alias q̄ sequūtur febres. ¶ Dicimꝰ ḡ q̄m diuersitatū febriū diei cōis medela fit rebꝰ cāis aduersantibꝰ a q̄bus facte sūt. Qđ cū ita sit diei febris q̄ fit ex calore solis ꝛ venenis medela ē in fridis sessiōe locis q̄ cōbusserit aq̄lo ad odoratūꝗ sādali aq̄ ro. cāphore. nēufar. rosaꝝ. Et q̄m maior q̄ hāc patiētē vrget febrē lesio i capite ē aq̄. ro. per caput eius fundendū est oleū ros. acetum quoꝗ cū niue refrigeratū sitꝗ acetum. aque ro. quarta. pars: oleū aūt tanꝗ eiꝰ medietas: hec funde sup patiētis caput pedetētim pluribus ꝛ nō semel vicibus sitꝗ dū hec facias manus tua a capite illiꝰ sublata: dehinc āt in hac ꝓijcies aq̄ ro. acetūꝗ ꝛ oleū sandalū. al. infundesꝗ pāniculū lineū quē ꝛ super caput ipsius extēdes fridū. infundes aūt pāniculū hunc sepius ꝛ appones nec cessabis donec ab eo febris cessauerit aut inclinet. Cum aūt inclinata fuerit medio illū inducas balnei aquāꝗ super eius caput ꝛ oīa mēbra funde suauiter ꝛ tēperata infusione interpolata quo corpꝰ eoꝝ humectet ꝛ dissoluat: at vero si decoxeris i ipsa aqua viol. siccas ninifar ꝛ camomillaꝫ ꝑfectius erit ꝛ vtilius corpis humectationi cū ex solis calore ac venenis siccitatē sit lucratū corpus. ideoꝗ ergo opꝫ superfundi capiti paruꝫ olei viol. aut ninifar. sed ꝛ seminis cucurbitarū oleū post balneū quo humectatione corpꝰ humectet: egressus vero balneo q̄escat hora accipiatꝗ refrigeratiua: aquā cū zaccara si q̄dē habuerit sin mūdū infusumꝗ refrigeratā cū niue aq̄: panē tritici dabis illi siue infusum lotū aqua calida refrigeratūꝗ niue cū zaccara mūdissima: aut acetū cū medulla cōditū cucumeris ꝛ arsunegi: aut portulaca aut cucurbitarū mezaurum ꝛ massi sine oībus cōdimētis calidis. Si aūt perfecte alicui se fructuum crediderit dabis ante prādiū elelegi granata pruna. frigoris niue affectas. Sōnuꝫ inducas post prandium quietēꝗ abibit enim oīno hoc febris regimine.

¶ Capl'm secundum de medela febris diurne que fit ex densatione ꝛ frigore.

At vero quādo diurna est ex frigore ꝛ niue ꝛ dēsatione feb. patiētē in loco opꝫ esse secreto ꝛ parum humēti lenibusꝗ operiri vestibꝰ ꝛ amictu fricetur eius corpus fricatione tenui donec inclinetur febris: qua inclinata introduc in balneo morāꝗ i eo faciat: corpꝰ eiꝰ tēperatius fricet quo dilatent pori dissoluatꝗ q̄ artatꝰ ē in eiꝰ corpe calor a frigore vtat post sudorē cum fricatione cheiri oleo medico aut arieti aut su-

sani aut acuani. Egressus opiatur calefactoriis optimis per horã reficiãturq3 iã tũc subtilibus vt pullis franquillinis similibusq3 cum espidabago 9ditis aut zirabago vel ẽt coctis aut patellatis odoret marcemusum & nemaniũ sihũ: porrigaẽ illi rihani paꝝ vini: si q̃dez pua est dẽsatio vt aperiãtur eius calore pori dissolvãturq3 iclusa. Si aũt magna est nullo mõ vinũ apponẽdũ est. vinũ em̃ ad aperiẽdũ poros forti⁹ densatos nõ sufficit. liq̃facit aũt hũores & d ssolutos ad poros mittit nec põt emittere fitq3 opilatio. Si ergo patiẽtẽ hoc regimine rexeris erũtq3 alique febris reliq̃e appones solutionẽ in al' in scõo iducere balneo mane: disponasq3 omni ordine disposito regimine. At vero si quãdo fuerit poroꝝ dẽsatio de aluminosis vel aliis arctãtib⁹ aq̃s: hoc eodẽ regẽde regimine nisi q̃ fricatiõe ãpliori op3 vti cum oleo plurimo violato aut ninifar oleoq3 seminũ cucurbite & cacrelege in balneo plimaq3 aquarũ suauiũ ac supfusione tepidaꝝ. Si aũt hec differaẽ febris tpe: sitq3 p̃ncipiũ eius tanq̃ cõtinue febris: timeturq3 ne in putridã cõuertaẽ febrẽ: huius op3 accelerare medelã vt ait. G. ostẽdit em̃ hui⁹ sepius in cõtinuã fieri mutationẽ: accelerandũ ergo flebotomũ si virt⁹ etas: p̃sensq3 nõ ꝓhibuerit tempus: auferatur sanguinis q̃tum opus est q̃titas: & si quidẽ fortis erit virtus eousq3 educes donec defectus eius appareat hui⁹ nãq3 dominus febris magis eget flebotomia q̃ ceterarum febrium eo q̃ concluse superfluitates dissolui ꝓhibeantur: hec vero cum feceris patientem cum aqua reficies ordei in qua feniculi semen: corticesq3 eius radices decocte sint: tribus aũt dehinc aut. iiij. horis sq̃ngibi porriges aut absinthij sirop. & limie q̃cunq3 hoc p̃sens tempore sint. hec etenim ad apiendam opilationẽ incidendosq3 humores viscosos vtile est regimen qui in corpis inclusi sũt interiorib⁹ eosq3 purgandos. Nõ op3 aũt patienti opilationem apientia aut euacuantia dari: non enim securus fieri potes dum pori apiuntur educunturq3 meatibus hũores educanẽ q̃ quidã humoꝝ qui sunt invenis insigãturq3 meatibus & inhereant aut sua copia aut grossitie aut viscositate maximeq3 si p arctos sit trãsitus meatus: fitq3 fortior opilatio ac difficilior. pculq3 dubio putredinum patiuntur febris. Agnosces aũt opilationis q̃titatẽ ex febris virtute & q̃titate. Cum ergo patiẽtez vt imperatum est euacuaueris flebotomio: et q̃ dicta sunt porrexeris die p̃mo: scõaq3 squingibin ꝓpina aut limue vel absinthij sirop. cibabis illum post hec duabus aut tribus horis ordei aqua cum ipsius farina aut reficias illũ cũ mezairo cũ feniculo pato siue aqua ordei delectabitur aũt sorbicũcula de maraigne in al' muraze parata. Facto aũt tertio die cũ intellexeris febrẽ manifestissime minui nec portẽdẽt aliqua putredinũ signa pulsus: sed nec vrina opilationis geret significationẽ: priuationisq3 maturationis tunc op3 patienti ingressum imperes balnei: fricetq3 corp⁹ hisq3 elimant purgant & apiunt vt ordei farina: et fabaꝝ assunanẽ espahanic̃ & neiranic̃. Si autem ppenderis. fe. aliqua augmentari hora vti balneis ante illum impera minusq3 q̃d interit. iiij. sint hore. Egredienti squingibin ꝓpina a balneo aut limue vl' absinthij sir. cibabisq3 his que hesterna refeceras die nec aliquid concesseris vini: confortat enim febris. vt dies fiet quarta: certumq3 erit expulsa & vrina q̃ aliqua supersint caloris signa his eisdẽ regas regiminibus. febris eni3 omnino cadet & deficiet die vero quinto squingibin porrige & iuleb pullisq3 reficias & franquillinis similibusq3 inconsueta reducens illum cibaria pedetentim.

Capitulum tertium de diurne feb. medela que fit ex cibis potibus vel acutis medicaminibus.

SEquitur de diuersitatu3 diuturne febr3 medela que fit ex calore corpori ab interioribus superuenientib⁹. Diximus autem in octauo prime partis sermone libri huius nostri cum de causis febrium signisq3 disputaremus ac ostendimus quoniam que ex huius fuerit febris: aut ex qualitate eorum habẽt fieri queadmodum que ex ciborum fit & potuum acumie febris: quedam autez ex q̃titate sicut que ex copia fit prandij que. s. est febris ex ciborum et stomaco putredine & diarria. Et febris quidẽ que fit ex ciborum porrectione acutorum medela est patiẽtis accubatione in locis fridis. Siquidem tps hec estas est quibusq3 fit aq̃lonis vent⁹: fiatq3 cum flabello ventus lahalũ seminis psilij dabis illi & succũ quoq3 seminis portulace cum contritũ diligẽterq3 in aq̃ fricatũ fuerit ac colatũ. cũ iuleb & aqua granatorum ac aqua cum niue refrigerata ꝓpina q̃3 aquã ordei cũ zaccara & amigdalis oleo dulcium cibus sit mezairum cũ cucurbitis paratum & spinachia attriplicibusq3 cũ oleo amigdalis dulciũ & oleo sisami recẽti & si volueris ordei aut tritici suicũ infusum aqua fri. & zaccara & dimissis nocte in lahabo seminis psilij & granoꝝ granatoꝝ citonioꝝ & zaccara alba aut iuleb & oleum cucurbite semis aut amigdalaꝝ dulciũ. Si aũt sit hiems lactucas in al' bulbulẽgeras comedãt cõditas cũ intiba ac hasbera sitq3 eius cubatio in tẽperati aeris loco. At ṽo si estas portulacas dabis cucumeris citruli medl'las; g̃nata fugat arsunega pru

na comedat psica matura ꝛ lenia epithimet stomacū ꝛ epar cū sandalo ꝛ aqua ro. ꝛ ceroto refrigeratiuo qꝺ aq̄ ro. ꝛ aq̄ coriādri fit ac lactucarū ꝛ semperuiue ꝛ aq̄ portulace ꝛ viol. ꝛ rosꝫ. ꝛ alba cera si iuxta quod opus est huius dn̄s febris nō vinum tangat balneūqꝫ nō intret. Qn̄ autem hec febris ex vini potu fortis facta est patienti granatorum aquā propina musorum aut heserem sir. aquāqꝫ niuis: extrema ipsius fricenť quiescatꝛ dormiat. Cū autem inclinata fuerit. f. balneum visitet: sup caput eius aqua roretur multa tep. odoretqꝫ ꝛ trahat naribus viol' oleum egressusqꝫ balneo temporis quiescat hora Jam tunc frigidis reficiatur ꝛ mezauris. pull' quoqꝫ cū heserem aqua ꝛ granatorum plurimūqꝫ dormiat. Cessabit enim. f. ab eo velocius. Eius autem que fit febris ex ciborum in stomaco putrefactione medelam iam diximus: quoniā quedā est cum emollitione nature: aut cum eius incarceratione: que ꝛ difficilior est ꝛ fortior. Et medella quidem eius si cum emollitione est natnre talis est. Speculare si qꝺ egrediť est id qꝺ est corruptū est in stomaco opus est cū quieuerit febris balneo patientē introducere: post qꝺ reficiatur pauco pane infuso granatorum aqua: aut heserem aut iure pullorū cum his eisdē ꝑparato poma suggat ꝛ pruna ante prandiū: aut ordeū dabis siue cū biscoto aqua infuso granatorū aut pomorū muzoruꝫ quando autē solutio superabundat in tantū vt accidat defectus: hunc defectuꝫ curatione medicari opꝫ qui fit ex euacuatiōe rorabisqꝫ refrigeratam rosarum aquam super eius faciem corpus fricabis. aliaqꝫ nō pretermittes que in subsequentibus dicemus in defectꝰ cura. qꝫ si ꝛ singultat refice illū his que dicemꝰ: non tamen balneum introduces. Si aūt adhuc ꝑstat solutio dabis illi puluerē granoruꝫ granatoruꝫ: stomacūqꝫ illius inunge oleo pomorum aut zurigendoruꝫ: bulliasqꝫ oleū ro. cum citoniorū aqua ponticorū aut aqua muzorū pomoꝝ donec deficientibus aquis supsit oleū: emplastrices etiam stomacū emplastris que de sandalo ꝛ rosa ꝛ aqua quia ac secceo aut raraeto in al's dragmecho succoqꝫ leteltelteis: ꝛ aqua mirti ꝛ foliorū vitis aqua: ac aqua virge pastoris ꝛ similibus vt autē defecerit solutio stomacū linies absinthij oleo: ꝛ si quidē acciderit stomacū infirmitas aut debilitas stomacū cataplasma mātilibus calefactis siccis aut oleo: zezēbabaci calefacto humentibus: vel oleo chereles' in al's helefi aut susani. aut mustefarase alijsqꝫ amenis oleis calefactisqꝫ. Sedata infirmitate amputata solutione. oportet patientē reficere pull' starnis assatis ꝛ frixis cum aqua heserem ꝛ granatoruꝫ aqua sed ꝛ piscibus lapidosis assatis aut frixis. Si aūt defecerit appetitus diacitoniteꝫ dabis pomorū elċtꝫ ꝛ muscū cōditum electuariumqꝫ nucum iuxta qꝺ opus est: facto mane balneo induces oleisqꝫ linies amenis: necꝓo sit illi in balneo mora hoc ergo modo huiꝰ febris dn̄s regēdus est si quidē emollita fuerit natura. Cōstipata vero natura oportet ea q̄ sub hypocūdris sunt tractari: intueriqꝫ vtruꝫ a stomaco necne cibus descēderit ad intestina subtilia: ꝛ ad intestinū quod colon appellatum est interrogaqꝫ patientē in quo grauitatē aut morsurā sentiat loco vētris: quē etiā eructet saporē. hec cū feceris ꝛ intellexeris ꝙ cibus corruptus in supioribus est intestinorū opꝫ patienti merescenū des marchemusuꝫ in quo est duraci duplū qꝺ in libro scriptum est: roraqꝫ super corpus eius aquā ca. interpollate. Si autē corruptus iam descendit ad inferiora intestina: cibus aquā rorari opꝫ ca. sup ventris inferiora. Cum autem mouebitur ad inferiora manifestissime cibus subimmitti oꝫ asiasum clisterizariqꝫ cū clisteri mollienti. ꝛ si quidem morsurā sentit infirmus opꝫ clistere fieri de iuiubis ꝛ sebesten ordeo tonso ꝛ viol. ac oleo violarum ꝛ anatis adipe ꝛ anseris ac galline. Qꝺ si inflationē senserit ac ventositateꝫ. clisterizari expedit illū clisteri quod fit ex eis que ventositatē extirpant. vt est semē apij aut feniculi similibusqꝫ. Euacuato cū clistere patiēti: mezauro pascas illū ex blita facto cū espidabago. aut spinachijs siquidē morsuraꝫ inuenit. Si autem ventositatem ciceris aqua pascať cū oleo viol'. aut oliuarū. aut cinamo. sequenti introduc infirmuꝫ balneo. sedeatqꝫ in aque concham. Si autem grauitatē in intestinis patiens sentiat rotulam da cassie fis. ꝛ calūgebinum fricatuꝫ cū aqua calida emollita eius natura iure refice illum pullorum ꝛ zirebagico. somnum inducas: vt autem dormierit diuitiꝰ febrisqꝫ ꝛ infirmitas sedata fuerit in cibū conuertes pedetentim consuetuꝫ.

¶ Capitulum. iiij. de medela febris diei que fit ex labore.

Si autem febrē ex labore patiť molestiam quiete vtať opꝫ in loco quē temporis dat qualitas aut somno plurimo. donec a defatigatiōe recierit: ceperitqꝫ febris inclinari. hoc vbi fiet balneum ingrediatur in media domo suaui stet: infundatur aqua tepida: ꝛ siquidē cōcha deerit continua superfundať aqua quo humectetur ab ea que acciderat ex labore siccitate illius corpus egressusqꝫ inungatur corpus oleo viol'. ꝛ ninifare cū plurima fricatiōe sed temperata. maximeqꝫ cōcatenationū loca plurimū superfundanť oleo vt emollescāt membra. ꝛ cedat siccitas q̄ acciderat extēsionesqꝫ ex

nescꝫ ex labore. Quod si manibus corpus fricaueris sepius vtilius erit tunc iterum in concham redeat superfundatur illi aqua tepida: et siquidem labor fuerit plurimus et fortis bis hoc faciat aut ter aut certe quater. Si vero paruus semel sufficiet aut bis: deinde egressus balneo per horam quiescat plenam carnibusque cibetur pullorum edorum ve extremis. Sitque eorum patio laudabilis lactucas comedat et intiba: et portulace. fercula sepius multiplicet: vinum vero bibat quod conuenientes et concurrentes dabunt cause que sunt. s. corporis complexio. etas. istantia temporis regio et consuetudo. Si autem erit eius complexio frida et plura aliorum ac patientis plurimi consuetudo vini: oportet vtatur vino temperata qualitate: sed quantitas quidem maior sit quam temperata. Si autem hic calida fuerit aut plurima aliorum: nec multum ei in consuetudinem est vinum: aut equidem paucum sit eius potus paucus: et vinum album subtile multum temperatum: plurimum dormiat. plurimum quiescat: febris enim facile cessabit. Si autem supersint post hec aliqua eius reliquie: apponatur hoc idem quod dictum est regimen balnei et sessionis in aque concha et vnctione oleorum. aliorumque.

¶ Capitulum. v. de medela febris que fit ex ira.

Ui accidet hec febris que ab ira est: mansuescere oportet et sedare ipsumque quiescere ac seipsum iocundare et mitem facere. Cumque febris declinare ceperit igrediatur aquam plenam suauis ac tepide concham: in qua etiam perseueret temperata mora egrediaturque et siquidem estatis est tempus fundatur super corpus eius aqua fri. mansuescatque seipsum et quiescat: proxima sint illi sandalum aqua ros. caphora. rigeturque corpus eius bibat de iuleb modicum et aquam granatorum muzorum cum niue. Cibetur frigidis escis et humidis vt acetum oleum oliue frigidisque paratis cum aqua heserem et granatorum et piscibus lapidosis parum cum sale conditis. Non autem accipiat vinum: auget enim iracundiam. Iam tunc plurimum vtatur somno et quiete: hoc enim hanc omnino anullat febrem et extirpat

¶ Cap. 6m. de medela febris que fit ex tristitia.

Ui vero febris hec ex tristitia contingit et cura tristitie eius mitigationem molliri expediet: eiusque exhylarationem: letificantesque audiat cantilenarum diuersitates vt cythare et lyre. sed et tonos dulces et mitigantes: corpusque eius tenuiter frica. Ingrediatur balneum: sit in domo prima. imergatur conche aqua temperati caloris vt eo educatur calor corporis ad exteriora modo competenti cibis reficiatur temperatis vti carnibus edorum agnorum ac gallinarum: pullorumque piscibus quoque lapidosis et cucurbitis ac citrolis: omnibus his vt humectetur corpus. Nec vero semel multam ciborum accipiat copiam: vinum propinetur ei temperatum cum aqua fri. secundum consuetudinem et etatem: tempus istans anni et siquidem tempus anni estas est in frigidis sit locis. Si vero hiems locis secretis temperatisque: nec plurimum faciat somnum: hec diebus faciat continuitatis vsque dum calor omnis deficiat corporis.

¶ Cap. 7m. de medela febris que fit ex vigiliis.

Ui autem hec fit febris vigiliarum cum patientium soporatione molliẽda est. concipiant autem anhelitu narium oleum viol. aut oleum cucurbite seminis conditum cum viol. cataplasmentur eorum capita aqua decoctionis viol. et ninifar. papaueris corticisque eius tritarum ordei quoque tunsi donec plurimum consumpserit somnum cerebraque eorum humectentur. Cum autem ab eis cessauerit febris mediam introducatur balnei domum. super eorum capita fundatur aqua tepida suauisque: et omne corpus cum oleo fricetur diligenter: igrediatur concham aqua tepide et dulcis fundaturque super eorum corpora interpollate: induantur vestibus et quiescant hora cibo reficiantur laudabili et subtili vt sunt pulli turdi nec plurimum accipiant. Et siquidem est qui consueuerit potum vini. propines illi parum plurimum mixtum vt acceleretur eorum ciborum digestio: cum sit vigiliarum extenuare digestionem vt eorum humectentur corpora: vinum etiam plurimum mixtum humectat corpora. si ergo expedit humectationem molliri corporum. Illis quibus hec febris ex accidentibus anime contingit prohibeantur a coitu: desiccat enim corpora.

¶ Cap. 8m. de medela febris que fit ex apate.

Ui hec autem febris diurna acciderit ex apate glandoso aliisue apostematibus calidis oportet sanguinem minuatur vena membro competenti in quo est apa et cataplasmetur epithimate oportuno. vt epithimata simplicia et stringentia sint ac extinguentia que et prohibeant et repellant materiarum fluxum bibat extinguentia et refrigerantia. vt ptisanam. granatorum aquam. iuleb psilii semen et portulace. mezauris cibetur ex cucurbita masso. spinachiis attriplicibusque feis cum aqua granatorum et heserem similibusque. Quiete in locis vtatur frigidis. donec omnino sedatur dissoluaturque et maturetur euacueturque quod in eo est. Caueatur autem balnei introitus vini potus donec consumatur morbus hec ergo sunt que oportuit de diuersitatum vnius diei febrium medela commemorare. Iam nunc autem de medela febrium ex putredine incipiemus. proponemusque eam que communis est omnibus putredinibus.

¶ Ca. ix. de communi medela febrium et putredine.

Icimus oportere in medela febrium ex putredine minime communium tribus vti primum febris caloris extinctio ac aduersari ei. Secundum autem euacuare humorem putridum. Tertium vero regimen ciborum ac potus electio. Et extinctio quidem caloris fe

bris facienda est cum refrigerantibus & hūectantibus cibis.s.& medicaminibus. Et quoniam morborum medela cōmunium sit febri ipsi aduersantibus febrisq̄ est complexio calida & sic.medela eius & cura in rebus est refrigerantibus & humectantibus: nisi q̄ minime vtendum est his que refrigerant & humectant simpliciter sed scd̄m q̄ morbi expetit cōplexionis q̄titas:& ſm cōplexionē corporis naturalē patientisq̄ etatē ac anni presens tēpus.sed secundū cōplexionē regionis:& secundū q̄titatē morbi cōplexionis:qm̄ cum erit febris calore fortis & acumine:oz nos multa facere ea q̄ refrigerant & extinguāt:vtarisq̄ refrigerātibus scd̄m egressionem corporis a tēperantia in calore:hoc autem cōmune quidē est quod oportet equilibrari in omni morbo venienti ex mala cōplexione. Nec te tamen lateat medici notitia virissime tractari nō posse subito intuitu sz artificio ex arte. Si rem̄ posset medic⁹ morbi qualitatem q̄titatem diligenter percipere: medicaretur aliquibus que sufficerent repugnationi eius fieretq̄ sanitas. Sed cognoscimus ex subitione quia aproximando vsus lōgitudinem exercitiȷ̄ in morboꝝ medelis. Opꝫ quoq̄ ipsam secundūz cōplexionem corporis naturalem esse medelā.vt si quidē complexio corporis naturalis frigida:egemus in febrib⁹ rebus que fortiter refrigerāt eo q̄ corp⁹ hoc frigidum a complexione naturali plurimum elongatū est.q̄ si corporis est ca.cōplexio.necesse ē huiusmodi medicaminibus vti refrigerantibus minus:nō em̄ corpus a naturali plurimū elongatuz est complexione. Sic ergo se res habet in omni morborum medela q̄ ex diuersitatibus fuerit male cōplexionis.medela nāq̄ infirmitatum cōmunis est corporis egrotantis in naturalem reductio cōplexionē. Utimur & refrigerantibus scd̄m infirmitatē anni tēporis presens regionēq̄ quā inhabitat: qm̄ si hec oīa ca.aut pl'a.necessum est maiorē esse refrigerationem caloris febris extinctionem. Si vero frigida sunt oīa cōmoduz est minus extinguentibus vti & refrigerantibus. Adhūc modum oportet diuersitatum omniū ex mala complexione morborum esse medelam.i.f. & humidorum ac siccorum atq̄ hanc quā proposuimus regulam ministra.

¶ Capl'm.x.de euacuatione hūoris putridi.

Humoris euacuatio putridi his moliēda est medicaminibus quoruz sit illum euacuare humorem qui febrem parit:vt siquidem febris fuerit tertiana fiat euacuatio medicaminib⁹ quorum est cholericum exinanire humorē. Si vero quartana his q̄ hūorē attenuāt nigrū. Q̄d si quotidiana flegma euacuantibus. Si vero sanguinea febris est flebotomo. At vero si cōposita est febris vtendum est certe medicaminibus laxatiuis que dominantem in compositione humorem euacuent quemadmodum explanabimus. Oportet autem de omnibus dari medicaminibus tantum q̄ quantitatem ex corpore morbum generantem euacuent. Dictum est autem hoc quidem esse quod medici nō possint notitia certissima teneri. Cognoscet hec autem quantum cōsideratio mōstrat & artificium quantum proprius accipere poterit.hic autez cognoscet qui plurimum in arte excitatus est medicine & expulsione morborum frequentationeq̄ infirmitatum longo tempore. ¶ Nec vero laxatiuum in morbi oportet dari principio cum humor maturus non est nisi sit humor quidem excitatus. Si enim medicamie vtaris laxatiuo & humor crudus est euacuabis quod in eo subtile est & tenue supereritq̄ grossum eritq̄ simpliciter nihil habens secum quod illum subtiliet ac maturet:vnde & difficilior fit eius maturatio & labor ad excoquendum illum nature:fitq̄ morbus prolixior. Cum autem videris infirmitatem tumultuantem & de loco ad locum trāseūtem:leditq̄ infirmum & concutit. Tunc iam in principio euacuandum tibi humor nec sustinendum donec maturetur vt quiescat egrotans. ¶ Et sciendum quoniam non oportet quantitatem eorum intueri que euacuantur sed maxime necesse est qualitatem speculari & siquidem euacuatur humor morbum generans oportet eius tantam exinanire quantitatem quanta opus est siquidem patientis perferat virtus:quod si id quod euacuatur hūori morbum generanti contrarium est amputetur solutio:phibeaturq̄ euacuari:nisi sic fiat morbus augmētatur:nec egroti perferret virtus. Quod enim educetur humor est quo maxime corpus eget:oportet ergo itnearis in eorum que euacuanda sunt exinanitione quin & infirmi virtutem ac etatem anni tempus quā inhabitet regionē & cōsuetudinē euacuatiōis & inclinationē humoris:& virtus equidē egroti cōsideranda ē:qm̄ si fortis fuerit & sufficiēs euacuandū est iuxta quod exigit necessitas semel. At vero si debilis minime euacuetur:sed vtendū est refrigeratiuis & restringentib⁹ donec virtus redeat & tūc adhibēda est euacuatio eoruz que opꝫ. Q̄d si virtus debilis est medicina nō forti sz paulatim que oportet euacuabimus pluribusq̄ vicibus ne forte immutata virtus deficiat. Intuēda q̄z infirmitas tēpus presēs ac regio in euacuatiōe:qm̄ si etas iuuenis est & tēpus āni ver:aut autūnus & aer tēperat⁹ & regio silr:semel euāri purgāda oz. Si aūt etas sit pueritia vel senectus & tēp⁹ q̄dē est aut estas aut hiems.torpor. aer calid⁹

grani calore aut frigid⁹. regio qꝫ frida vt septē trionis: aut calīa vt est australis nō euacuet in firmus: qꝫ si vrget necessitas exinaniaꝛ paꝝ plībus vicib⁹. hec qꝫ in loco opꝫ intueri tēpus q̄ euacuare necesse est. Et si q̄dē estas est superius vomitu egrotū euacuet. Si aūt hiems laxatiuo medicamie sicqꝫ cū ꝓpinas medicamē in estate dū aer est fridus tpe quo nālis calor per omne dispersus est corp⁹. ¶ Quātitas qꝫ euacuationis intuenda est ex cōsuetudine patientis: qm̄ si infirmus est q̄ laxatiuo cōsueuerit egetqꝫ euacuatiōe euacueꝛ q̄tum opus est omni post posito timore: at ꝟo si nō cōsueuerit cū timore euacueꝛ: qꝫ si vomitū prouocāti cōsuetus est purgari medicamie ꝛ nō laxatiuo aut laxatiuo ꝛ nō vomitu: eo quo cōsueuit euacuari: oꝫ modo. Cōferētius em̄ ē ꝛ illi vtilius. Sic quoqꝫ in euacuatione q̄ flebotomo fit intelligēdū ē: hec est si flebotomo purgari cōsueuit: est quoqꝫ q̄ egeat sanguinē minui: sāguinē iuxta qd op⁹ ē subtrahas. Si ꝟo mime ꝯsueuerit pedentim educas minusqꝫ q̄ est opus. ¶ Intuēda est qꝫ materie inclinatio in euacuatione celebrāda: qm̄ q̄dem si mā longa ꝛ in parte epatis est iclinata ꝛ est in gibboso latere euacuabim⁹ medicaminib⁹ vrinā ꝓuocātibus. Si inclinaꝛ in ꝓfundo latus mā: exinanimus medicamib⁹ laxatiuis. Qd in stōi partes atqꝫ ad supiora eius vomitu euacueꝛ. siue ro ad inferiora laxatiuo. At ꝟo si ad intestina clisteri purgādus est hūoꝝ. his collatiōibus euacuatione librāda est in omnibus morbis ꝛ passionibus cū euacuandū quid erit.

¶ Caplm. xj. de regimine. fe. per victum.

Er victū regimē opꝫ fm̄ morbi esse nāz ac tpa eius. sed ꝛ scdm infirmi virtutē ac cōsuetudinē. sed ꝛ secūduz corporis figurā appetitusqꝫ inclinationē sed ꝛ scdm qꝫ accēditur: ac iuxta qꝫ accidūt egroto signa accidentia a porrectiōe ꝓhibētia ciboꝝ. Et nā q̄dē morbi: qm̄ cū febriū ceterorūqꝫ morboꝝ: quedā q̄dē sint acute: que dā aūt diuturniores ꝛ longe. Oꝫ infirmi regimē scdm morbi disponi in cibis acumē ac ei⁹ dilatationē. Et qm̄ acutoꝝ morboꝝ diuersitates multe sunt ꝛ q̄dā q̄ peracute sūt i vltio acumis atqꝫ hᶜ q̄ i. ij. aut. iij. aut. iiij. aut. v. finiūꝛ die q̄dā n̄ simpliciter acute. q̄ ad. vij. ix. xj. extēdunꝛ diē. q̄dā qꝫ ad quartūdecimū. sed ꝛ q̄dā acute sunt: sed ē in eis mora: atqꝫ hee sūt que xiiij. trāsgrediētes ad. xx. ptingūt: q̄dā āt his tardiores quoꝝ olum ordinē exponem⁹ loco quo de morborū tractabimus naturis ꝛ tēporib⁹ eorū. Si quidē in vltimo fuerit morb⁹ acuminis ꝛ dietā quoqꝫ in vltimo subtilitatis esse expedit vt aqua pura cuꝫ iuleb mixta aut violato sirop. aut aqua mellis. aut squingibin. Si aūt morb⁹ ē q̄ ad. vij. ꝑueiat: huic aq̄ ordei cōuenit cū zaccara ꝛ iuleb. aut violaꝝ siro. Qd si ad nonū pueniat ꝛ q̄rtūdecimū aquaꝫ dabis ordei cū sua faria aut aquā ei⁹ colatā bis in die aut aquā q̄dē ordei i diei ꝑn cipio: ei⁹ aūt trāseūtē medio mezanꝝ cū cucurbita ꝛ spinachijs alijsqꝫ silib⁹ q̄ ꝑsentia tenueris: sic se res hꝫ in morboꝝ regimie q̄ min⁹ acuti sunt hijs scꝫ q̄ grossiora sunt. Q̄tūcūqꝫ aūt morb⁹ acutior ē cibū subtiliorē eē ꝯuenit: q̄to aūt min⁹ acut⁹ ꝛ cibū grossiorē eē decet. Dabis ēt q̄buſdā in morbis aquā ordei subtilē in longioribus aquā eius cum purgamento suo. Porro in morbis ꝓlixitatem habentibus vt tertiana nō pura quotidiana: quartana similesqꝫ his morbi prolixi grossiorē desiderāt dietā ꝛ non subtiliari: augeaturqꝫ eius q̄titas donec ad statū morb⁹ perueniat. Si eteniꝫ in huiusmodi morbis subtiliaueris dietā fortassis esse securus non poteris quin cadat virtus in statu morbi: nec erit fortasse infirmitati virtus qua resistat passioni cū sit morb⁹ circa statum fortior q̄ fuerit. ideo ergo expedit diete subtiliationem et diminutionem in prolixioribus morbis circa statum fieri quo virtus occupeꝛ tūc tpis in aduersando egritudini q̄ten⁹ supatā effuget. ¶ Cōparauerūt aūt antiq̄ medicoꝝ infirmi virtutē expēsis: morbū pegrinationi medicū pegrināti. pegrinās nāqꝫ expēsas extimat itineris fm virtutē ꝛ lōgitudineꝫ. Sic ꝛ medicus virtutē morbo resistentē compensat fm ipsius breuitatē ꝛ longitudinē: et si quidē viderit morbū breuis esse spatij statusqꝫ propinqui. cibū subtiliat ꝛ iminuit. Sicut pegrinans cuius est pegrinatio proxima: vnde ꝛ expensis eget breuioribus. At vero si morbū ꝓlixum aiaduertit virtutē a principijs cōseruat egritudinis ne forte ꝟtus deficiat veniēte ergo status tpe virtus fortis est sic ꝛ pegrinans si lōgū est iter longiores appat expēsas: ne forte eius deficiant expense anteqꝫ ad locum attingat ꝓpositum debiliteturqꝫ ac deficiat virtus. ¶ At vero diete regimē fm morbi tēpora sic opꝫ esse. Cōmoduꝫ est in morbi ꝑncipijs cibum ad grossitiē inclinari. ne forte infirmi fiat trāsitus de grossa ad subtilem semel dietā: noceatqꝫ ipsi ampli⁹ dissoluaturqꝫ eius virtus ꝛ debilitetur. Dehinc auteꝫ eius iminuatur grossities paulatim ꝛ p dies doec morb⁹ ad statū pueniat quo q̄dē opꝫ dietam tempore in vltimo esse subtilitatis: vt est prandij dimissio ac inniti iuleb. aqua mellis viol. sirop. ne virtus in ciboꝝ occupeꝛ digestione: conuertatqꝫ oēm sui curā ac morbo resistendum expellēdūqꝫ. Ut vero cepit morb⁹ declinare: cibus quoqꝫ grossari incipiat: regendūqꝫ resurgentium ab infirmitate regimie egrotus. ¶ Diete porro regimē fm īfirmi virtuteꝫ

contẽplari oz ⁊ si quidẽ patiẽtis fortis ẽ ꝟtus. pacutus morbus siqdez ad statũ puenerit reges hunc subtili plurimum ciboꝝ dimissiõe ⁊ iuleb ac viol. sirop. cum aqua tẽperata. ꝙ si debilis est virtus nec morbus acutus : status quoqz remot⁹. infirmũ hunc dieta reficies ad grossum inclinãti sepius ⁊ paulatim . quo ꝟt⁹ cõseruetur ad status vsqz morbi tempora . At vero ⁊ si virtus fortis ⁊ status longius positus hunc cibo reficimus infirmũ tẽperato semel tm̃. At si virtus fortis ⁊ status morbi ꝓximus subtilez dabimus cibum : atqz hoc est vt oio victu amputato sola vtat̃ mellis aqua ac iuleb. ꝙ si tẽperatã sentim⁹ virtutẽ statũqz remotũ tẽperato reficiatur infirmus cibo semel tm̃. At si virtute tẽperata stat⁹ instat proxim⁹ cibus erit infirmo subtilis ⁊ sepius. Augmentum etem̃ ⁊ grossities cibi virtutẽ quidẽ auget pariterqz morbũ cõtraqz subtiliatio cibi ⁊ imminutio ꝟtutẽ iminuunt: ipm quoqz extenuat morbũ. At ꝟo cib⁹ in suba tẽperat⁹ sua ⁊ quãtitate virtutẽ suo tuetur loco. sic ꝗ̃z opz si ex repletione morbus fuerit ac virtus fortis subtiliari cibũ eiusqz iminui quãtitatez. ¶Cũ ꝟo ex euacuatiõe fit morbus: ⁊ virtus est debilis cibũ vtile ẽ eẽ grossuz: sz ei⁹ iminuẽda est quãtitas: hisqz in die sepius apponẽduz ⁊ non semel. Cũ autẽ est fragilis virtus ex repletione morbi. aut cum virtus quidẽ fortis ⁊ valens ⁊ morbus exinanitione cibũ eẽ in suba ac quãtitate cõuenit temperatũ. ¶Obseruãdũ ẽ etiã regimen ꝑm anni tpa ciborum. Si etem̃ estas fuerit anteꝗ̃ meridies transeat prandendum ea hora. s. qua naturalis validus est calor: sintqz oia quibus infirm⁹ reficitur frigida actu: vt aia voluntarie illa suscipiat ⁊ in quib⁹ qescat. Qꝺ si tempus hiems est : circa meridiem cibi sit hora cuz naturalis calor fortis est ⁊ in oẽs diffusus corpis ptes. sitqꝫ qꝺ ciborũ sumit vel medicaminis actu calidum atqz hoc modo in oibus faciẽdum est morbis. ¶Estimatio aũt ciboꝝ ꝑm cõsuetudinẽ talis est. Intuendum si fuerit infirmo in sanitate sua cõsuetudo ciborũ copia: hunc nõ opz prohiberi a cibis tã ⁊ si morbi nõ expectet natura. Si em̃ ꝓhibueris illi cibos virt⁹ dissoluitur ac deperit: ꝙ si ciborũ illi cõsueta est paucitas: hũc oimodis arcendum subtilibus refice. Si em̃ grossiora appones virtus nõ substinebit. ⁊ grauata debilitat̃ ⁊ debilitata perit cũ qua ⁊ infirmus etiam si morbus minime sit acutus. ¶At vero ciborũ ponderatio ꝑm corporis figurã. siquidẽ corp⁹ rarum fuerit pl'imũ hũc a cibo arcẽdũ mĩme indicam⁹. pascendũqz ꝑm ꝙ morbi expetit natura. At si spissum egrotantis corpus aspexeris cibus huic iminuẽdus ac subtiliãdus est: ꝗ̃netiã ꝓhibẽdus siquidẽ indicaueris. ¶Seq̃tur ciboꝝ indiciũ ꝑz accessionũ tpa. Cõsiderãdũ em̃ si febris fuerit imobilis ⁊ minĩe variabilis: nec mixta ꝓhibẽd⁹ erit patiẽs accessiõis tpe ⁊ añ sex horas donec idurat calor ⁊ actio deficiat. Attñ si nõ patit̃ ifirm⁹ dõec febrꝫ oio deficiat nõ oz illũ refici dũ calor i supiorib⁹ vl iferiorib⁹ ẽ corpis aut i oia diffusus mẽbra. sz cũ a pectore ardor cessauerit ⁊ a vẽtre ⁊ in his leuiat⁹ locꝫ ad extrẽa ꝯtẽdet. In ꝯtinuis aũt febrib⁹ patiẽs cibo arcẽd⁹ ẽ dũ difficultas vrget feb. hec em̃ ꝯferẽti⁹ ⁊ vtili⁹ magꝫ digõni eorũ q̃ sumunt̃ descẽsuz accelerãs ciboꝝ pp calitatẽ lẽitatẽ. Si est actionis ⁊ difficultatis feb tpe patiẽs: reficiat̃; occupat̃ a resistẽdo febri natura a ciboꝝ digõne: sed ⁊ stomacus cum nõ naturali fuerit calefactus calore cibos non digerit ⁊ alterantur in febris materiam: qua augmentata morbi tempus producitur ⁊ opilatio venis superuenit. Quando autem febrꝫ est accessus varius ⁊ incertus ⁊ minime ordinatus: tũc cuz necesse fuerit infirmũ refici disponendũ est regimẽ ciboꝝ secundũ appetitũ infirmi: eiusqꝫ ad aliquã inclinationẽ. Cõsiderandũ nãqꝫ est si infirmo multi sunt vtiles et cõferentes cibi nisi ꝙ quidã minoris sunt vtilitatis si infirmi aia ad minus inclinatur vtile appetitus egroti sequendus est: dabisqꝫ quẽ desiderat cibũ. Cõferẽtior eni est illi ⁊ vtilior ⁊ corpi eius melior eo ꝙ libentius suscipit: sic ẽt in oibus alijs faciendũ rõ approbat quib⁹ curandus ẽ morbus aliquis. In mẽsurando aũt cibũ ꝑm accidentia que infirmũ a cibo ꝓhibẽt intuendũ siquidẽ in stomacho superfluitas est ciboꝝ aut in visceribus ⁊ intestinis crapule oimodo reficiẽdus nõ est nisi stomach⁹ purgetur ⁊ intestina crapula vacuent̃. Sic si quando euacuandi fuerit necessitas infirmo aut laxatiuo aut clisteri aut a siapho aut deniqꝫ flebotomo alijsqꝫ cibum non oportebit dari nisi post euacuationẽ corpis ac purgationẽ. Potus aũt regimẽ in tria diuidit̃ aquã medicinalẽ potũ ⁊ vinũ: aque quidẽ est refrigerare ⁊ humectare: ⁊ si quidẽ febris ẽ de ꝯtinuis ⁊ vrentibus vt causon maturitatisqꝫ signa iaz manifesta sunt ⁊ virtus valida ⁊ infirmi cõsuetudo aquã potare frigidam: nec principaliuz aliquod mẽbrorum debile: nec apostema h'i ab aꝗ̃ potu fridissime minĩe arcẽdũ. At si maturitatis minĩe signa appẽt virt⁹ est debilis excellentiũ aliqꝺ mẽbroꝝ apostematicũ. nec ifirmo aꝗ̃ bibẽdi frãz ꝯsuet⁹ hũc oio fridiorꝫ aꝗ̃ porrectionẽ ꝓhibeas. Sed ⁊ si tp̃s est estas ⁊ febris in acumis vltio ⁊ maxie stõ ⁊ epate debilibus arceat̃ qñimmo aquã tẽperati frigoris propina . febre aũt cõstantiã tenẽte periodicã aquã oz patẽi ꝓpinari frigidã: accessionis ei⁹ medio tpe. At vero in principio nullo penit⁹ mõ aqua frigida ẽ pmittẽda. Si sit aũt febris minime acuta sed humor crudus pro

hibenda aque frigide potio. ¶ Si enim pluri mũ sumant multas fouet: vt ē apud hypo. egri tudines in libro acutorum morborũ. Immoratur eius p mēbra infusio. ac descensus difficilis fit: maturatio differtur ⁊ prolõgatur eius mora in stomacho: facitq in pluribus infirmitatibus vētri vētositatē. ⁊ siquidē cõtigerit stõ dominātē eē cholerā corrũpitur aqua ⁊ i cholerā cõuertit. Cũq post tēporis lõgitudinem ad intestinũ descēderit ieiunũ nõ facile ab illo separatur ⁊ mittitur ad epar ⁊ renes: pect⁹ ⁊ pulmonē. Que cũ ita sint nec vrinā prouocat nec sitim extinguit in hac habitudine. Nõ eñ facile a stõ mittitur nec ad profunda mergitur corpis. iõ ergo cũ quibusdam dāda ē siropis vt iuleb aut squingibin. ¶ Medicinales aũt potus quidã quidē squigibin ⁊ est potus febricitantib⁹ oportunus: aut simplex ⁊ ē conferens causon patiētibus ⁊ cholericas febres refrigerat eñ ⁊ extinguit ⁊ incidit humoris viscositatē: subtiliat immittitq ad venas: oppilationē aperit: humorē educit putridũ nisi q tussi minime ꝯuenit: sed nec intestinis ad que humor defluit acutus excoriās ea ⁊ educens. qui aũt ex semibus factus est flegmaticis prodest febribus. Amplius eñ diffunditur ⁊ subtiliat vrinamq prouocat. At ṽo iuleb refrigerat ⁊ extinguit sitim mitigat: est ⁊ quidē mellis aqua subtiliās incidensq flegma sine forti refrigeratione: est ⁊ sirop. viol. emolliens naturā asperitatē liniens canalium pulmonis ⁊ pectoris acumēq sedet. Vinũ autem calefacit subtiliat: corpus cõfortat: digestionē procurat nisi q febricitantibus ex cholera minime conuenit: sed nec acutas longasq patientibus febres vt tertianā nõ purā: quartanā ⁊ quotidianā. in quibus cũ maturitatis vestigia apparebũt vinũ subtile dādũ est qd inter nouũ vetusq mediũ sit. parum tēperatũ: adiuuabit ⁊ eñ nām ad maturandam materiā ⁊ subtiliādam cum harum fit febriũ excitatio de grossis hũoribus. At vero si sit i capite grauitas minime dandũ est cum sit eius ventriculos replere cerebri superfluitatibus. Caloris ⁊ enim sui causa eius eleuatio ad caput acceleratur: eleuatq qui in corpore sunt secum humores vtile ãt est debiles patientibus febrem: si virtus debilis fit maturitatisq signa manifesta: si detur aquosum ⁊ subtile. Ad hũc itaq modum opz esse regimen cibi ac potus in oibus passionibus ⁊ morbis: faciasq hanc tibi regulam qua egrotanti cibum porrigas ⁊ potum: hec ergo sunt que nos oportuit ponere de cõmuni regimine in febribus que ex putredine fiunt hũorum: medela autem singulis propria simplex iam deinceps incipienda est. Tertiane pure regimen primũ incipiendũ est.

¶ Capitu. xij. de tertiana pure febris medela.

Et quoniam ex his q̃ dicta sũt dicim⁹ medelā putridaꝝ febriũ esse per extinctionē caloris: ⁊ putridi euacuatione hũoris: ⁊ tertiana febris vtroq eget: nisi q calor in tertiana si sit pura fortior ⁊ amplior ac maior est materia cũ hui⁹ febris sit aduētus de cholera. ru. que ceteris est cõplexiõis calidioris hũoribus subtiliorisq materiei: magisq necesse habem⁹ calorem extinguere q̃ māꝫ euacuare. Oino eñ ⁊ per oia cũ inceperit febris hec naturā emolliri expedit: sed his que refrigerāt cũ mollificatione. vt est duoꝝ aqua granatoꝝ cum suis adipibus ⁊ zaccara: succē etiā prunoꝝ ⁊ aq̃ tamarindi. cass. f. aut cũ aq̃ lebelabi: in q̃ defricata sint zurizidacum in al' cassia. f. aut zaccara. aut sirop. r. repetit⁹ cũ squingibin aut aqua. r. de vnoquoq iuxta q opus ē. Si ṽo cũ febre sit cephalea ⁊ turbatio clisteri vti opz molli in quo ē ordeũ iuiube sebestē: ninifar: cathemia. furfur violaꝝ oleũ. zaccara rubea: ⁊ muri q̃ ad iferiora trahatur materia. Sit aũt patientis loc⁹ frigidus quē excusserit aquilonis ventus: si quidem temp⁹ fuerit estas: q si hiemis est tempus in tēperatis locis aeris. Cũ autē euacuaueris egrotũ mane intuearis: ⁊ si quidem dies est accessionis aquā granatoꝝ dabis ei muzoꝝ ⁊ iuleb. cũ pauco portulace: sede diligēter trito: aut aquā tamarindoꝝ diligenter fricatoꝝ colatā: cũ aqua melonis indi. aut aqua citroli cũ portulace semine aut spodio. ꝓpinabis aũt ab accessionis hora post terminationē rigoris aquā plurimā frigidā si q̃dē stõ ⁊ epati nõ est debilitas: maxime aũt si humor maturus sit. Pulchrā eñ habet actionē in calorē refrigerādo. Caueas aũt aquā dare f. hora accessiõis si quidē fuerit tertiana febris nõ pura: aut alie febres q̃ accendunt: nisi ematuratio manifesta sit: hec eñ hũorē crudificat augetq. Die aũt q̃ cessauerit accessio dabis illi afeselēbe. a. xl. ʒ. vsq. l. cũ ʒ. x. ʒ. zaccare aut sirop. vio. vt aũt porrexeris feselembe succũ post. iiij. horas squingibin puri a. x. ʒ. vsq. xx. cũ aq̃ ro. granatũq sugat muzũ. Nõ enim oz dari squingibin statim post ordei aquā: sꝫ nec cũ ea miscere ne forte añq digerat illā a stõ emittat nec pascat laudabiliter corp⁹. Amplius ordei aq̃ refrigerat ⁊ hũectat q̃diu in stõ est anteq digerat ⁊ ad epar mittat ac fiat sanguis. Sꝫ nec incõgruũ erit squingibin patienti dari ante ordei aquā hora: hec eñ plurimũ cõsonat nature: ꝑcedit eñ ⁊ elimat que in stõ sunt ⁊ intestinis ac venis: emittitq que in eis sunt viā parās ordei aq̃ quo citius cum digesta fuerit diffundat. Dehinc aũt quatuor post ordei aquā horis squingibin rursum dabis quo ordei aq̃ a stõ ⁊ intestinis subtilib⁹ ad

epar facilius trāseat. Post horā uero plenā z mezaurū dabis de attriplicibus factū cū cucurbitis. spiachijs. bleta. cabezi. lactucarum radicibus. Quodcūqz presens fuerit cū granatorum aqua ac portulacarum aq̄ et heserē cuz amigdalarum oleo. aceto: aut medulla citrolorum et cucumerū lactucas portulacā refrigeratā cū aqua heserem et granatorum muzorum aut prunorum recentium aut aqua zezeri in al'gerseti et silia de cibis fridis vtilia nāqz sunt hec hāc febrē patiētibus. vt ait hypocras in aphorismorum libro hūectātes cibi cōueniunt febricitantibus oibus magis āt pueris et mulieribus: et quorū sunt hūidiores cōplexiōes: qm̄ medela est infirmi ad proprium reductio statum et naturam: febrium autē est corpora calefacere et desiccare: egentqz vt reducantur ad habitudinē naturalē his que refrigerāt et hūectāt: pueri aūt humidioris iuuenibus sunt complexionis mulieresqz humidiores viris: quare in febribus humidioribus egēt vt ad naturalē redeant statū. Opz aūt cuz his quoqz si tēpus estas fuerit cibos eorū cuz niue refrigerari. Hoc autez cauendū in his quorū stomachus et epar debiles sunt. Facta nocte accipiat aliquid. siropi heserē aut aquam granatorū et spodiū: portulace semen lehabuz seminis psilij: de vnoquoqz iuxta q opus est cū aqua frigida. Accessionis vero die febris: aquam ordei minime dabis. differes prandiū donec oino finiatur accessio: aut in tēpore alleuiationis eius. Si vltimo erit diei tēpus in al' tipus eius nō incongruū erit tunc diei principio aquā propinare ordei ad subtilitatez inclinantez: nec cessabis infirmū regere rebus refrigerantibus et extinguentibus donec signa maturitatis afferat vrina. Hec em̄ febris si pura fuerit septem tantum in pluribus circulis abscinditur. Ut aūt signa videris maturitatis apparentia patientem temperati caloris inducas balneo: quē sedere in media facies domo balnei. Rorabisqz super eū dulcem ac temperati caloris aquā. vt et dissoluatur eius mā et cōpleatur eius maturatio. Sed nec quidē peccaueris si huius febris pure dn̄m post. vij. induxeris balneū diē etiā si nō maturitatis signa appareant: cū sit hac in febre materia subtilis et pauca: ideoqz facilis est dissolutiōis magis autem si consuetum egrotanti est intrare aut omni die aut secundo vel tertio balneuz. Quod si appetitus inclinatur eius ad balneū iam conferētius erit. Sit autem qua ingrediatur die tipo febris vacuus et stomachus eius cibis omnibus. Ut autem induxeris plurimum patientez fricare noli ne forte fiat illi fatigatio. Sed sit omnis tua intentio vt intrauerit aquam temperati caloris super effusionez facere vt materie soluantur reliquie: humectetur qz siccitas corporis: supereffundes autem aqua ca. corpori paulatim. Sitqz primo aqua tepida. dehinc ad calorez paululuz inclinās. Dehinc vero aqua temperati sit caloris cum sit contrario ad contrariuz trāsitus semel malus in omnibus. Egressum autem balneo cōponas assignato regimine: et si quidem animus ipsius inclinatur ad quosuis lapidosos pisces aut pullos paruos nō incōmodū erit illis cibari: hūectant em̄ corpus. Oportuni aūt sunt illi pisces cū sequebago et pulli cum heserem. aut aqua granatorum hisqz similia. Qd si patienti accidat subuersio sentiatqz in ore choleras nō inutile erit vti vomitu cum squingibin et aq̄ calida ac stomachū mundare: cui pōst vomitū dabis sirop. gra. aut heserē sirop. cū aqua fri. Caueas autem illum ab omnibus cibis q̄bus inest acumen ac punctio: medicaminibusqz vtatur quiete et vacuitate. nec ad iraz adducatur et tristitiam. Confortant enim hec choleram ru. Si ergo dn̄s febris tertiane. s. pure hoc vtatur regimine: septimum vero trāsgredietur febris eius diem terminabitur autem quarto aut quinto sextoue circulo.

¶ Cap. 13. de tertiane nō pure febris medela.

Ertiana porro non vera febris est lōgioris tēporis: accessiōesqz eius horis xij. lōgiores: nec ē cū calore eius acumen aut morsura. sicut in loco in quo signa descripsimus dictū est. Hec etenim febris maxime ex flegmaticis est et cholere rubee admixtione: maiorqz est calide mãe: quare plurima adhibēda humori euacuatiōis cura. Oio aūt et in oibus vrina cōsideranda est: palpandeqz et cōsulende arterie: et si q̄dē vrinā videris tinctā: et in arterijs celeritatē oz patiēti dare primo quidē ordei aquā tribus deinceps horis aut. iiij. squingibin. et aquā frigidā et pull' reficies aut zirebazi iure: aut cū aq̄ heserem: aut granatis hoc aūt die quo febris nō accendit'. Cū enim habet hec longitudinem febris nō accēditur. Cū enim habet hec longitudinē febris opz custodie virtutis adhibere diligētiā vsqz ifirmitatis statū. Accessiōis uero die mezuaro refice: aut cucumeris: aut zirei in al' citruli medela. Refrigerāt em̄ hec et hūectāt vrināqz puocāt. Sit aūt hec accessione finita. Intuearis qz nāz oz q̄ si dura et sicca fuerit: mollienda ē cass. f. rotula et terēgebino aut tamarindis q̄ntitate q̄ tēpat' nā. Nō em̄ eūonē comodū ē huius i febris magnā pncipijs facere: dōec mā maturet': dehīc dabis ordei aquā postqz squigibin hec q̄d die q̄ tipus febris cessat. Accessiōis vero die squigibin ppina solū quē oz mazauris post accessiōis finē refici. Ueniēte uero ifirmi septimo die: si aliq̄ viderīs maturitatīs signa appere iā tūc euāare icipies aut laxatiuo aut vōitu aut vrie puocatiōe. Et laxatiuū q̄d erit absinthi

thij decoctio: q̄m absinthiū hac ī febre vtilitas
māifesta est modis ꝙ̄ plurib⁹: vno quidē q̄m ī
eo est pōticitas: ideoq̄ stōm ↄfortat cū hac ī fe
bre stōus debilitetur flegmatis incōmoditate
q̄m cōfortatione illi opus est vt cibus ꝑfect⁹
digerēs flegma nō generet. Pluria nāq̄ fleg=
matis gn̄atio ex debilitate ꝓuenit stōi cū nō
ad bonā valeat ciboꝝ digestionē. Scd̄o vero
q̄m vrinaz ꝓuocat vel excitat absinthium sua
flegmatici humoris subtiliatiōe et aperiendo
meat⁹. Tertio q̄z q̄m in eo virt⁹ est attrahens
colerā ru. q̄ etiā chimorū est radix hāc gn̄an=
tiū febrē. Nō oꝫ tn̄ vti absinthio: nisi post ma
terie ematurationē. si etem̄ ante vteris lesio
fiet māifesta. Absinthio nāq̄ due sunt ꝟtutes
cōtrarie: altera strigēs: altera ꝟo soluens: ꝙ si
vtaris an̄ maturitatē arctatione sua cruditatē
auget mãe ⁊ duritiē: difficilisq̄ fit ei⁹ dissolu=
tio. At ꝟo laxatiua vult hūorem laxare ꝟtus.
nec ꝓualet eius repulsa cruditate: q̄ ex re nãe
fit lesio laxatiuo ⁊ attractiuo in al' labor ⁊ al=
teratio debilitaturq̄ virt⁹ eius. At ꝟo cū post
maturationē q̄s vtiꝛ absinthio: pontica q̄dē q̄
in eo ꝟtus ↄstringēs mēbra ↄfortat ac solidat
quib⁹ etiā ē auxiliū ad expellēdas educēdas=
q̄ materias q̄ sua subtilitate obediētes cito ex
eunt: ⁊ sine lesione aut nature molestia. Opꝫ
multis ēt tpibus lebelabo vti cū turbit modi=
co ⁊ bessaigo in al' besargo cū zaccara aut cas.
fi. rotula iuxta ꝙ iperabit necessitas: trociscis
ēt vtere benefegi quoꝝ hec ē assignatio. ¶ Su
munꝛ violaꝝ recētiū. ʒ. ij. turbit albi. ʒ. j. scam.
oboli. ß. succi liq̄r. ʒ. ß. terātur oīa diligenter ⁊
subtilissime cribrenꝛ pāno. sumāturq̄ cuz his
zaccare ru. ʒ. v. bibāturq̄ cū aq̄ ca. est em̄ opti
mū medicamē huic febri: est em̄ hui⁹ trocisci
colerā ru. laxare ⁊ flegma. ¶ Nec ꝟo vtēdū vt
sepe iā dictū ē laxatiuo: nisi prius hūor matu=
rus fuerit eiusq̄ videbūtur signa: nisi q̄dē tu=
multuosa sit passio. de loco trāsitura ad locū.
tūc etem̄ euacuatiōe vtēdū nec expectādū am
plius: cū ꝟo nō tumultuat hūor nec signa ap=
parēt maturitatis nullo mō laxatiuo vtaris.
Si em̄ feceris qd̄ subtile est in hūore euacuat
grossūq̄ remanet solū: cui⁹ ⁊ difficiliaꝛ matu=
ratio: hūor nāq̄ subtilis si cū ḡsso ē illū matu=
turat ⁊ subtiliat: vnde ⁊ ei⁹ facilis fit matura=
tio ⁊ post maturitatē exit⁹. Opꝫ ēt si mãm ad
epatis latus videris ꝓfundū inclinari ⁊ ad ve
nas ⁊ itestina clisteri vti: ⁊ si humor fuerit fleg
maticus clistere fac calidu3 quod intestina la
uat a flegmate. Quod si humor dominās fue
rit colericus clisteri vtaris inter lene tempera
to ⁊ acutum. ꝙ si inclinatur ad superiora hu=
mor atq̄ in partes oris stomaci: inuenitq̄ in
ore amaritudinē ⁊ morsurā ac subuersionē in=
firmus: euacuatio ꝑ vomitum celebranda est
post prandiū: facilior ē nēpe eius exitus cum

plurimiorum. sit expulsio leuior ea que pauco
rum est. Sed ⁊ quoniam humor immiscetur
cibo ac facilius cū eo egreditur. Porro si hac
in febre dn̄ans humor est fatic⁹ admisceri ci
bis subtiliātia opꝫ ⁊ incidētia vt fautenegum
saturegiā fugiles. Qd̄ si dn̄ans ē colera q̄lcū
infirmo da ordei: pisces recētes acetum in al'
acutū stiba ⁊ siliā. vt aūt euacuaueris illū vo
mitu opꝫ mundare stōm cū vomitu dato sq̄n
gibin ⁊ aqua calida nec permittas in stomaco
quid ciboꝝ vel aliud. Quē vt purgatū intelli
ges opꝫ sirop. aliquem des pomorum simpli
cium. Si vero humor ad gibbosum lat⁹ epa
tis iclinari videris illūq̄ iuenis hypocūdrijs
dextris grauitatē facientē medicaminib⁹ vri=
nā ꝓuocātibus vtere siliterq̄ cibis eadem fa
cientibus. Si aūt quo vteris vrinā ꝓuocans
medicamē nō fortiter calidū: vt apij decoctio
⁊ feniculi. Medula granoꝝ melonis feniculi
semē ac pastinace siluestris hec equalib⁹ ꝑti
bus sumpta tere ⁊ bibe de eis. ʒ. ij. cum iuleb
aut sq̄ngibin somni tpe cū aqua frigida. Qd̄
si videris febrē ꝓlōgari speculare: ⁊ si qd̄ vide
ris sanguis dn̄ationis signa manifesta vt cor
poris ruborē pulsus magnitudinē aliaq̄ q̄ di
xim⁹ signa in alio loco: venā minue aq̄helā ⁊
educas sanguinis ꝙ̄titatē fm̄ ꝙ est ꝟt⁹ ⁊ reli
qua oīa q̄bus euacuatio per flebotomiā ne=
cessaria significaꝛ. Utaris aūt restaurātib⁹ et
ciba pullis aut frāquillinis ⁊ trociscos spodij
da emolliētes oī die exagiū. j. cū. ß. ℥. sq̄ngibi
cū aqua fri. Si vero minime dn̄atiōis sangui
nis signa appuerint opꝫ vtaris medicamib⁹
que flegma euacuēt tū laxatiuis tū vomitu si
cut iam dictū est. Sit aūt tpis inter euacuatio
nē: ⁊ euacuationē tanta ꝙ̄titas qua possit con
fortari corp⁹ ⁊ humorē maturare nec ↄtinueꝛ
euacuatio debilitareꝛ etem̄ virtus. In hac oꝫ
febre cū euacuaueris si ampli⁹ ꝓtelabiꝛ rosa
rum vti trociscis cū spodio factis exagiū. j. su
mēs cū squingibin. ℥. ⁊. ß. mixta aq̄ ordei. Qd̄
si cū phiala erit tinctura ⁊ in pulsu velocitas
vtaris aqua ordei in qua decoctū sit semē fe=
niculi cum spodij trociscis ⁊ intibe aq̄. cibaq̄
auiū carnib⁹ subtiliū: vt pullis ⁊ frāquillinis
ↄditis cū zirabago aut espidabago aut frixis
vtaꝛ cibo post dimissionē accessiōis. Die aūt
quo accēditur cibos deserat quos ⁊ subtiliet
post tipi terminationē vt die q̄dē quo nō accē
diꝛ virt⁹ serueꝛ. Die aūt accessiōis ꝟtus oīno
aduersanti morbo occupeꝛ ⁊ ↄsumaꝛ mã. Qd̄
si infirmi nō patiꝛ virtus cibi dimissionem ac
cessionis die: nec est ei cōsuetudo prandium
dimittere accessiōis pascaꝛ die sorbiciūcula q̄
cum furfure sit ⁊ zaccara ⁊ amigdal'. oleo et
questo ordei cum zaccara aut tritici suic cum
aqua fri. iuxta ꝙ egrotantis inclinabitur aīa
sitq̄ hec post accessionis finē declinationēq̄

caloris ad inferiora a pectore & vētre. ¶ Cauē
da sūt oīa q̄ tarde sūt digōnis. hec em̄ fatigāt
ꝟtutē & debilitāt i alteratōe cibi in sanguie fit
ꝙ flegma: augeturꝙ morbi mā. ¶ Uino āt oꝫ
vti cū manifesta fuerit maturitatis signa i vri
na: ꝓpineturqꝫ post horā vnā cibi. sitqꝫ albuꝫ
subtile nō vetus aut nouū aq̄ mixtū frida. pro
derit nāqꝫ manifeste: diffundit᷑ em̄ cū cibo ad
mēbra q̄ cōfortās vrinā prouocabit & sudorē:
tēperabit cōplōne: digōnē ꝓcurabit. Si vero
vtat᷑ quis ante maturationē vino calor auget᷑
& cōfortat᷑ ipsi⁹ calore eiusqꝫ augmētatiōe co=
lera auget᷑ cōfortat᷑ liq̄scit humor in oē corp⁹
diffundit᷑: opilationē facit: miscēturqꝫ illi hūo=
res boni ac corrūpunt᷑ q̄re nō opꝫ vti hac i fe=
bre vino nec in aliȷ̈s nisi post ꝙ maturitatis si
gna manifestabūtur. Opꝫ aūt hac in passione
stōm emplastrare calefaciēti illū emplastro &
ꝯfortāti ac maturanti qꝺ i eo ē hūoris flegma
tici eiusqꝫ ꝓhibeat gn̄ationē: & hec ei⁹ descri=
ptio. Sumat᷑ laudani. ʒ. ij. & liquefiat cuꝫ oleo
sisami & oleo ro. addasqꝫ illis ħ medicamina.
rose rubee purgate. ʒ. v. secci ramaci vniuscu=
iusqꝫ. ʒ. j. terātur diligēter cū laudano misceā=
tur liq̄facto cū oleis & emplastra stōm cibo va
cuū: vtaturqꝫ balneo aque ca. in q̄ decocta sit
camomilla: aq̄ lilelmelec: marcemusuꝫ maxie=
qꝫ qn̄ humorē animaduerteris ad cutē iclina
ri exteriorē cū morsura. s. prurigine pustulisqꝫ
manifestis. Roraqꝫ sup stōm vt calefiat aquā.
¶ Non aūt opꝫ vti balneo ꝓprie in hac & stati
cis febrib⁹ ac quartana nisi post maturitatē: si
em̄ vtaris ante in his febrib⁹ in q̄bus materia
q̄litatē eaꝝ superat & mā eoruꝫ grossa nec sub
tiliabitur: tres fiunt lesiones. Prima ē qn̄ hu=
mor cū liq̄fiet nec dissoluet᷑: decurrit & opilatio
nē exagerat: iōqꝫ & putredo ei⁹ augetur. Scđa
qm̄ humor putridus cū liquefactus fuerit bal
nei calore diffundit᷑ p corpus bonisqꝫ miscet᷑
humoribus quos & putrescere vt ipse est facit.
At vero tertia qm̄ materie subtilitatē balneū
soluit remanetqꝫ ei⁹ grossities: q̄re eius diffi=
cilior fit maturatio & dissolutio. oꝫ aūt hui⁹ fe
bris incōmodū ferētē quiete vti q̄ sit hūor suo
quietus in loco donec maturetur. Caueat er=
go & motuꝫ & laborē. hec enim liquefaciūt hu
mores & diffundūt dissoluunturqꝫ optimi hu
mores quos & corrūpit & i putredinē trāsmit=
tit: qua ex re feƀ augetur materia & mora eius
prolōgatur. G. refert hāc iuuent cōtigisse viro
febrē ac sex in eo perdurasse mēsib⁹. vidi quo=
qꝫ ego cui hec accidit estatis vltimo febris du
rauitqꝫ vsqꝫ in veris principio tempore: et
tamen eius erat probatuꝫ & optimum regimē
quare hac expedit in febre his que dicta sunt
vti: cauere autē cōtraria.

¶ Capitulum decimūquartum. de quartana
feb. medela.

Quartana feƀ fit ex hūo=
re colē ni. gros
so & sicco & maturari tardāti iōqꝫ
& lōge ē ꝑseuerātie & tpis diutur=
nioris nisi forte estate eā fieri ꝯtin
gat ꝑm maiorē etem̄ ꝑtē si hoc āni ꝯtigat tpe
finit᷑ velociter nec ei⁹ ꝓlōgat᷑ tp̄s. Qn̄ ḡ hāc i
estatē videris febrē tpe vltimoꝝ ei⁹ breue nō
oīno cui iest aliq̄b⁹ cōmoueas medicamib⁹ sꝫ
cibū subtilia dabisqꝫ ius pulloꝝ tāgoꝝ patoꝝ
cū espidabago aut cirabago aut patellatū ꝓ
hibeasqꝫ grossis cibis leguminib⁹ piscib⁹ lacte
quoqꝫ & fructib⁹ oībus & que vētositatē gene
rant. Satis ergo tibi sit dare illi gelengebin
vno quoqꝫ die. ʒ. vij. deinceps squngibin & fru
ctus qualesvne passe corrosanice granis mū
date cū xigillafis in al' floxigilafis amigdalis
dulcibus & pistachȷ̈s hec etem̄ febris si hoc
in patiēte vtaris regimine citi⁹ tollitur. Quan
do autem estatis vltimo hec febris contingit
aut autūno aut hieme lōgioris est spatȷ̈. Pri=
cipio ergo cum contigerit intueri oꝫ si quidē
videris in pulsu magnitudinē & in eo celeritas
nō multa. vrina ru. & grossa etas plena & iu=
uenilis: oportet accelerare sanguinis minutio
nem de basilica aut aquehala vena de sinistra
manu: & cōsidera sanguinis colorē quē si vide
ris nigrū & turbatū aufer de sanguine ꝙtum
opus est si quidē virt⁹ adiuuerit. Qꝺ si rube⁹
est claudi venā opꝫ nec aliquid oīno educas
qui em̄ sanguis est talis bonus est quē si eūa
ueris virtus debilitat᷑ mūda & pura: nec dein
ceps hꝫ resistere morbo: amplius si euacuas
sanguinē mundū & puꝝ in corpe solus rema=
net humor mal⁹ pessimus: augeturꝙ virt⁹ tur
bati sanguinis nec superest corpori qꝺ ei resi
stat: qꝺ si recte facta est aliquo modo fleboto
mia patientē chimoꝝ refice laudabilū cibis
vt pullis. franquillinis: gallis castratis pigui
bus. ouis sorbilibus. edoꝝ & agnoꝝ carnib⁹
laudabilr̄ ꝑparati cū zirabago. tharaago tab
hago. hespidabago patellatis in quib⁹ ē ani
sum in al' clarasani. i. ciminum. carui. anetuꝫ.
ꝓhibeas illum a cibis grossos generantibus
chimos aut melācolicos vt sunt canes equoꝝ
carnes zarecaꝝ maioruꝫ complete lenticule
oīaqꝫ legumina mala & similia. Cū vero san=
guinis dominationis signa nō iueneris non
oꝫ minui sꝫ nec euacuare patiētē medicamie
aliq̄ laxatiuo i morbi ꝑncipio ꝙdiu crud⁹ ē hu
mor. Si enim hoc tēpore vtaris laxatio hūo=
rem ni. nō poterit euacuare propter ei⁹ gros=
sitiem difficultatemqꝫ decursus eius sed eua
cuatur bonus humor & vtilis remanetqꝫ ma
lus in corpore solum: vnde & hec confortatur
febris difficiliorqꝫ fit eius expulsio: his itaqꝫ
de causis non oportet in principȷ̈s vti medi=
camine quod nigram euacuat choleram.

Sed opz naturā esse tēperatā inclinātēqꝫ ad
mollitiē emollientiū vētrē vsu: vt olerū cōdito
rū cū muri ⁊ aceto ⁊ oliue oleo sicut etiā blito
corrosanica. spinachijs. semia cogallorꝝ iurib⁹
⁊ carniū cū zebibo corrosanico: fallagisqꝫ i al'
ficub⁹ prunis dulcibus siccis cū medulla car=
tami. Si aūt suspēsa est nā laxa eā prunorꝝ aq̄
dulciū ⁊ vuis passis sene. cas. fi. terēgebino aut
cass. aq̄ cū zuccaro ⁊ silibus: ⁊ si nō emollit his
nā: clisteri vtere emollienti cū aq̄ blitis ⁊ sisa=
mi ⁊ oleo ⁊ muri. Et oꝫ hac i febre cibū tēpera
te nō vtaris ꝗsso digōni inobediēti: augeatqꝫ
febris mā sed nec subtili peccesqꝫ in seruāda
ꝟtute: debiliteturqꝫ hec em̄ febris de lōgiori=
bus ē morbis remotiqꝫ stat⁹. Si ergo subtilia
ueris cibū ībecillis fit ꝟtus in infirmitatis tpe
stat⁹. Cū status ceteris sit forti⁹ morbi tpib⁹:
ideo ergo oꝫ manutenere q̄ cōseruet ad stat⁹
morbi tēpus infirmitas: īminuasqꝫ cibi pedetē
tim grossitiez. Cū ergo ad statū peruenerit fe=
bris. iā tūc subtilies cibū expedit: quo oīo ꝯser
uata occupetur ad resistēdū morbo virt⁹: sic ⁊
in oibus facies morbis sicut aliquo iā dictū ē
loco: dabisqꝫ singulis chalēgebin dieb⁹: ⁊ squi
gibin diebus cōtinuis: ꝓhibeasqꝫ cibo actiōis
febris. die vt nā in resistendo morbo poti⁹ oc=
cupetur: nec ꝟo oīo vti oꝫ hoc in febre balneo
nisi cū status eius aduenerit declinatioqꝫ ce=
perit. Est em̄ balnei humores euacuare subti
les: porro huius mā febris grossa est. Si ergo
euacuaueris qđ subtile ē in ea auget remanē
tis ꝗssities ⁊ vigor: ⁊ difficilior fit maturatio.
Quibus aūt vtendū est deambulatio ē tenuis
fricatio leuis moderata q̄ntitate vt poris fiat
dilatatio tenneturqꝫ mā: necessaueris hoc vti
regimine. donec maturitas signa appareant.
Que vbi emergēt laxatiuo vtere colerā pur=
gātē. ni. vt est hec decoctio cui⁹ hec ē assigna=
tio. Sumat lebelachi feselēbi in al' mirabola=
ni chebuli ⁊ idi. vniuscuiusqꝫ. ʒ. x. belkici. ēblici.
cuiusqꝫ. ʒ. v. vue passe corrosanice granis pur=
gate. ʒ. xx. sene. ʒ. x. absinthij greci. ʒ. iiij. lingue
bonis foliorꝝ badernebine. bessaigi tōsi vnius
cuiusqꝫ. ʒ. iiij. susani radicū. ʒ. v. estacobi. ʒ. iij.
coq̄s oia medicamia in. iiij. libris aq̄ donec ad
vnā redeat. supaddes epithimi. ꝓijcies intus.
ʒ. xj. cretici i al' cartami ⁊ purgati ⁊ ab igne sub
latuz ita dimittas: dehinc fricabis cū poteris
epithimū diligēter colabis sumesqꝫ de hac. ʒ.
x. ꝓijcias desup agarici exagiuz. s. aloes epat.
ʒ. s. salis naste. s. ʒ. ellebori nigri subtilissime
triti obol. ij. bibesqꝫ ⁊ sit tepidū. Utaris āt hoc
medicamine die ab accessione scđo. ꝧ cū vsus
fuerit oꝫ patiēti dare post accessionē trociscorꝝ
gaferi exagium vnuz cū duabus vncijs squin
gibin zaccare duabus mixtis aque partibus.
Die aūt accessionis vtatur squingibin in quo
infuse sint radices cū aq̄ decoctionis aneti: ⁊
prouocet vomitus: hūor etem̄ accessionis die
tumultuosus est. calorqꝫ illū liq̄facit febris: ⁊ ſ
⁊ facile euacuat. hāc āt tollerāti febrē oꝫ post
maturationē vnaq̄qꝫ septimana hoc vti medi
camie cui⁹ hᶜ ē descriptio. Sumat mirabolani
indi. ⁊ kebli. vniuscuiusqꝫ. ʒ. v. i al'. vij. bessaigi
epithimi cuiusqꝫ. ʒ. iij. terātur oia diligēter cuz
tatundem zaccare selimanice: bibaturqꝫ post
hoc aq̄ calida sitqꝫ hoc māe accessiōis die. Cū
aūt differtur hui⁹ febris tēpus eiusqꝫ spatium
ꝑuenerit i hiemis incōmoda: apparuerintqꝫ
maturitatis signa ⁊ vestigia: oportebit aliq̄b⁹
vti electuarijs calidis: vt est electuariū heltici
aut eius pille oi die. iij°. exagium sumes dimi
diū vsqꝫ. ʒ. aut aliq̄d electuarij pipei cuius hᶜ
est descriptio. Sumat piperis albi ni. ⁊ lon. cu
iusqꝫ. ʒ. xx. rilob. ʒ. x. zinzi. apij. semis selichie.
assari. rasseni. vniuscuiusqꝫ. ʒ. i. sebeli. emane.
vniuscuiusqꝫ. ʒ. iiij. terant oia diligētissime di=
stēperent cū melle dispūato. Dabis q̄z singlis
ebdomadib⁹ de electuario metrocidi vl metri
dati ⁊ tyriaca de vno quoqꝫ iuxta ꝙ op⁹ eē vi
deris ⁊ q̄ntū nā ferre poterit morbi vt hūor sub
tiliet ⁊ hec ē descriptio electuarij vl metridati
qđ post maturationez q̄rtane vtile ē. Sumat
pipis. n. ꝫꝫ. cuiusqꝫ. ʒ. iij. helthite. ʒ. iij. nachue
selichecusz. ʒ. viij. spic. ʒ. x. fautenegi mōtāi ani
si. ʒ. v. terant oia diligētissime ⁊ sbtilissime crib̄
tur pāno. distēpentqꝫ cū apū dispūato melle:
vini medicaminū parti tres adēs mellis eius
pot⁹. ʒ. sit. i. cū feniculi aq̄ ⁊ apij: hoc vtet post
humoris maturitatē. ¶ Opz em̄ diligētissime
hec cauere elia sumptūqꝫ formidare eorꝝ ante
maturitatē afferēt em̄ nō paucas lesiones: qꝛ
euacuare nō poterūt hūorē ꝑꝑ eius cruditatē
⁊ grossitiem: turbabūtqꝫ eū fortiter ⁊ fluere co
gent: vnde ⁊ bonis mixtus hūoribus alterabit
eos in suam naturā: ideoqꝫ ⁊ confortabūtur ⁊
maior fiet febris. Sepe quoqꝫ hoc materia in
duo defluit corpis loca: fiuntqꝫ gemie febres:
ꝙ si in tria fluxerit tres fiunt quartane. Opz
quoqꝫ vt caueat ea calide vir cōplexionis ⁊ iu
uenis. sed ⁊ tpe estiuo ꝙ si necessitas ad sumē
da coegerit modicū: ⁊ cum diligētia accipiat:
sitqꝫ illi satis hoc incōmodo ⁊ q̄litate: trociscos
scđm minorē accipere partē gaferi cū squingi
bin ⁊ calēgebin. ¶ Et vomitu accessionis die
vti oꝫ porrectiōe squigibin cū aq̄ i q̄ decoctū
sit fautenegū fluuiale ⁊ epithimū. Quando ve
ro est hiemis tēpus patiētisqꝫ etas senect⁹ cō=
plexioq̄z eius frigida ⁊ humida: cū hūor quo
q̄z maturari ceperit nō incōmodū erit dari hᶜ
electuaria calida. Arceasq̄z patiētem ab omni
bus frigidis medicaminibus ⁊ sic. generanti=
busq̄z colerā. ru. grosseq̄z substantie. Oportet
autē huius dominis. fe. vinum propinari post
humoris maturationez sitq̄z vinum nō vetus
sed nec nouū parū mixtū. Cum autē febris ad

ſtatum peruenerit.patientē arcta ſubtili regi-mine vt pult frāquillinis taugis. mezauriſqꝫ ſtatꝰ tēpore:auiūqꝫ allis ac collis ſimilibuſqꝫ quo ad reſiſtendū morbo oio nā occupetur ꝛ materiā eius poſſit expellere:vtaturqꝫ quiete pare moueat vt in morbū vires cōuertat natura: nec aliquo īpediat motu a reſiſtēdo. Opꝫ autem hac in febre epatis ꝛ etiā ſplenis curā geras:epar nāqꝫ humorū eſt generator: quare oꝫ curā exhibeas ne forte humorē generet melancolicū. Splen autem huius hūoris eſt locus:curetur ergo ne forte debilitet accidatqꝫ illis opilatio ꝛ groſſities:dādo patiēti berberis trociſcos: aut geferi cū ſquingibin in hora morbi ꝛ fine eius poſt maturationem: ante autem in principio morbi vſus ſquingibin ex vtilioribus eſt.

¶Capitulum decimūquintum.de me.quotidiane febris.

Quotidiana febris ꝙꝫ difficilis ē ꝛ longa:maxime ſi autūno cā moueri cōtingit:hiemeqꝫ cuꝫ fit eius ex flegmate putrido gñatio. Cura aūt eius ſicut ꝛ oium febriū extinctio eſt caloris ꝛ humoris euacuatio: ꝛ qm̄ hac in febre minor eſt calor ꝙ̄ materia:oꝫ euacuationē flegmatici amplius curari humoris ꝙ̄ ſuper extinctionē caloris.principiū igit hūc patiētis febris regiminis.i.quotidianā:cū primū mouetur ſquingibin.ʒ.ij.parū mixtū clare.zaccare.ʒ.vij.dabiſqꝫ tribus tranſactis horis tribꝰ aūt abeūntibus diebus calēgebin cū ſquingibin.ʒ.ij.parum mixtis. Si vero fortis in eo fit calor ꝛ punctura ac morſus: vrinaqꝫ tincta ſimulqꝫ eſt cū his ſiticuloſus egrotus. Oportet te dare ſūmo diluculo calēgebi.ʒ.v. vt antē ortus eſt ſol.ʒ.aque ordei da.xl. ī qua decoctum fuerit feniculi ſemē aut eius radicū cortices.iiij.dehic horis ſquingibi.ʒ.ij.dabis cū aq̄ fri.ꝛ obſeruādum vt ordei des aquā ante acceſſionem horis.vj.nō paucioribꝰ autem iiij.vt cū acceſſionis venerit hora: deſcenderit ſtomacuſqꝫ vacuus ſit hec faciēs vſqꝫquo oio calor deficiet.Si aūt nō fit illic acumē ꝛ ardor nō vtaris ordei aqua nec calēgebin vt diximꝰ donec maturitatis incipiant apparere ſigna. ſitqꝫ prādium cū mezauro condito cū blito ꝛ ſpinachūs aceto.ꝛ muri.ꝛ carui.ac cinamomo ꝛ ſi quidē eſtas eſt dabis acetum ꝛ carenlēgū oleum cū zaccara paratum mēta ꝛ ſiſimbrio.ꝛ carui.Et ſi virtus debilis eſt franquillinis paſce ꝛ taugis patellatis vel aſſatis: ſitqꝫ condimenta eius piper ciminum daraſinum.Ut autem maturitatis videris ſigna oportebit euacuare infirmū aliq̄ flegmatis medicamine laxatiuo vt turbit.agarico.cartami.medulla.et hec aſſignatio medicaminis flegma laxatiui.

Sumat turbit.ʒ.j.agaric.obolos.iiij. ſalis indi.obol.ij.terantur oia diligenter ꝛ cribrata diſtēperentur:ꝛ diſtēperata pillulentur ꝛ in vmbra ſiccent vtariſqꝫ ſūmo diluculo cū aqua tepida. Laxatiuū aliud ſumat turbit albi.cardami.medulle cuiuſqꝫ.ʒ.j.agaric.obol.iiij. ſalis naſte.obolis.ij. ſeminis apij aniſi. cuiuſqꝫ obolis.j.ꝛ.ſ.terant oia diligenter ꝛ cribrata diſtēperētur ac pillulata ſiccent in vmbra bibātur diluculo ꝛ ſorbeatur poſt aq̄ cal'a prodeſt em̄ vtaris aūt hoc medicamie vnaquaqꝫ ebdomada ſemel eiuſqꝫ in medio vomitū adhibe cū ſquingibin.cui infuſe ſunt fugiles ꝛ comeſtis radicibus ſquingibin bibat: poſtea cū aqua ca.pauco ſale heriſo. hoc enim flegma incidit ꝛ ſubtiliat ꝛ fluxū faciēs exitū faciliat: ꝛ ſi hec fecerit acceſſiōis hora vtilimū erit.Qꝺ ſi vomitꝰ vacuo nō cōfert ſtō reficiat piſcibꝰ ſalſis ꝛ fugilibus ꝛ vtatur vomitu cuꝫ fugilum ꝛ ſermaci ſemine diſtēperato cū ſquingibin melleo ꝛ oleo ꝛ aqua in qua coctū ſit anetū cū ſale heſiro.opꝫ etiā aliquādo hac in febre vrinam ꝓuocantibus vti vt apio feniculo recenti hoc medicaminibus miſceat radicūqꝫ accipiat fercula cū calengebin:diutiuſqꝫ in eo calengebi ducatur ꝛ coletur hoc.ſ.modo. ¶Sume radicum feniculi cortices ꝛ radicū apij cortices ſeminaqꝫ eorū aniſuꝫ heſſaꝫ: de vnoquoqꝫ quātū opus eſſe extimaueris:decoques in aq̄ diligenter ꝛ cola fricabiſqꝫ in ea calēgebin ſumaturqꝫ tepidum.Et alterius ferculi hec eſt aſſignatio quod ſumit cū calengebin. Sumātur feniculi.radices apij.ꝛ radices ſuſani.cuiuſqꝫ ʒ.vij.ſechabe dauredi. cuiuſqꝫ.ʒ.iiij. ſeliche. maſti.ſpic.nardi.vniuſcuiuſqꝫ.ʒ.j.ꝛ.ſ. mirob. kebulorū citrinorum ꝛ indorū vniuſcuiuſqꝫ ʒ.v.vue paſſe. coroſanice optie purgate.ʒ.xx. coquātur in.iiij.lib.aq̄ donec ad vnā redeāt ꝛ coletur ꝛ ſumatur de eo vno quoqꝫ die.ʒ.iiij. cum.vij. calengebin.zaccare.ʒ. Si vero differtur hec febris extenduntur qꝫ eius dies curaꝫ adhibeas opus eſt ſtomaci ori confortesqꝫ illud emplaſtris in quibus eſt laudañ.ros. ramecum ſeccum.emplaſtrizando ſtomaci etem̄ os in hac febre debilitatur ꝛ conuiſcatur flegma:porro ſi ſtomacus fiat debilis amplior fit flegmatis generatio.quare oportet etiam ori ſtomaci medelam exercere:vtariſqꝫ calefaciētibus illud ac confortantibus medicaminibus.Et hec emplaſtri aſſignatio illi vtilis eſt. Sumatur ſecci optimi.ʒ.iij. laudani.ʒ.ij.ro.r. cletice. cuiuſqꝫ.ʒ.x. in al.v.zafrani.ʒ.j. terantur omnia diligenter et ſubtiliſſimo cribrentur panno et diſtemperentur cum ſamuco et nuſuſene et aqua marcemuſi et nemani.Et his ſimilibus. dentur quoqꝫ ea que os ſtomaci confortant flegma ſubtiliant vt hij trociſci.nardi.ʒ.j.maſtic. obolis. ſecundo xilo-

aloes obol.ij. terant oia diligēter ⁊ distēperē tur cū eis calēgebin diligēter q̄ ei⁹ acceleret digō meliorꝗ actio fiat desꝗ trociscos gafē. cū sq̄ngibi vtilimū nāꝗ ē. At si f'ra ē multū fil laꝗ alba sit qð dabis sq̄ngibin melleū. Cum autē ne fiat istō opilatio extimesces refrigeret ei⁹ ꝯp'o trociscos helbe i al' ab sinthij aut lac te cū sq̄ngibin ꝓpinabis: ꝓhibeasꝗ pot⁹ ab aq̄ copia maxime ꝓo q̄ cū niue refrigerata est hec etem istoꝫ refrigerat⁊ epar augetꝗ qð hu ius ē febris mā f'latis.s.gn̄ationē. At si pl'imū ꝓtelet febris tps ⁊ cuꝫ vrina alba tps hiemis aut.f.etas senect⁹ifirmi ꝯp'o frida ⁊ humida aut hoꝝ plura sic oportebit patiēti magnam te dare tyriacā dieb⁹ iterpollatis: dabisꝗ de ea obol.ij.vsꝗ.ʒ.ſ.cū aq̄ decoctiōis cimini et hesse cū asaro: q̄ si de electuarijs dederis illi cal'is vt pipeos ⁊ matrocidi q̄ntū est auellana vtilimū erit. At ꝓo qn̄ tps estas ⁊ ifirmi ca.cō plexio eiusꝗ etas iuuēt⁹ nullo mō de tyriaca des sꝫ nec electuarioꝝ hoꝝ q̄dē calidoꝝ. Suf ficiātꝗ tibi q̄s diximꝰ trociscos cū sq̄ngibi ʒac careo aut melleo aut calēgebin iuxta q̄ mor bi videris ꝟtutē ⁊ debilitatē oiaꝗ reliq̄ q̄bus oportuna sunt minuant. ¶ Expedit aūt oino hāc patiētē febrē oib⁹ abstinere fructib⁹ hūidꝫ oibusꝗ q̄ꝝ ē f'latꝫ gn̄atio lacte piscib⁹ alijsꝗ si milib⁹ desꝗ illi vuas passas albas in q̄bus est modica pōticitas ʒaccara ⁊ mel cuꝫ medulla cartami ⁊ pistachijs ac medulla helbe ꝟidis aut aliq̄ ēt ʒaccare in heseremi ꝓdest em̄ illi ꝓhibe q̄ꝫ balneo donec maturitatis signa ap parēt nec febris declinatio icipit malū etem̄ est vt posteri⁹ dicem⁹. vt aūt appuerint illi bal neū pmitte. Roraꝗ sup illū a quā in q̄ ꝺcoctū sit camōilla aq̄ lilelmelech. marcemusū nema nū. herēgestū siue in al' siliū ⁊ silia his calefa cientia ⁊ subtiliātia.

¶ Capi xvj. de continuarum fe. me.

Continue febris ab hūo rū putredine q̄ sunt itra vasa ⁊ venas fiūt vt in pma hui⁹ nostri libri pte ostēdim⁹ ⁊ qm̄ q̄ āpli⁹ ē humoꝝ in venis sā guis est: fit vt q̄ ꝯtinua ē febris āpli⁹ sanguīea sit q̄ dr sinoch⁹: q̄ ēt acut⁹ ē morb⁹ qð ꝫ in hui⁹ febris pncipio marie neciūꝫ est cāe cura. hoc est pmo scdo ⁊ tertio quo mouet die vt oino vtatur sanguinis minutiōe aquehale ⁊ basili ce venarū si virtus ⁊ etas ⁊ tps adiuuerit pre sens: educasꝗ de sanguine plurimā q̄ntitatē vt etiā defectus fiat. Si em̄ hoc feceris aut oi no extirpab aut ꝓculdubio febrem leuiabis eiusꝗ breuiabit tps nec deinceps patientis pauebis mortem. Si quando autem nec vir tus nec etas nec patientis complexio sed nec tempus suppeditant plurimi eductionē san guinis semel: educas tamen statim paulatim aut pedetentim iuxta q̄ hec sub ministrant fe bris etenim hoc modo fiet leuior. ¶ Post san guinis vero minutionē necesse est vtaris gra natorum dulcium ⁊ acerboꝝ aq̄ cum squingi bin puro aut tamarindorum aqua cum iuleb aut robo heserē aut robo prunorum muzoꝝ aut robo hemmacea cetegi in al' hēmazean tegi similibusꝗ cum aqua frigida ⁊ niue. ⁊ si quidem estatis fuerit tempus cibabis eū die minutionis sanguinis si quidem virtus est va lida mezauro facto zetetari spinachijs aut la ctucarum radicibus aut portulace virgulis aut lilingis in al' cucumeris ⁊ citroli medula cum aqua heseren aut granatorꝫ aqua aut aqua acerborū citoniorum aut berberis suc co ⁊ masso. Cum autem debilis erit virt⁹ pa tientis die flebotomie pullorꝫ oportebit ap ponere iusculum aut taugorum aut franquil lorum ⁊ horum similium. ¶ Mane facto post sanguinis minutionem intuere si morbus hic de peracutis est aut de acutis continuis qui bus mora est immixta. Et si quidem de mor bis est in vltimo positis acuminis que mini me diem transgrediat q̄rtū validatꝗ virt⁹ ab stineat patiens cum solo iuleb aut benesegi siropo ⁊ granatorum aqua muzorum aut ro bo heseren. Qð si debilis fluctuat virt⁹ aquā propina ordei cum muzorum aqua granato rum aut si de morbis est acutis qui diem non transeunt septimum ⁊ virtus valida sufficiat patienti diei principio muzorum aqua grana torum cum zaccara aut iuleb aut aqua eme ze citrini cum zaccara ⁊ robo heseren in quo nihil sit ponticitatis: dehinc autem duab⁹ ho ris aque ordei.ʒ.xl. dabis cum zaccare albe ⁊ optime.ʒ.x. Jam autem ad hoc horis transeū tibus.iiij. squingibin.ʒ.xv. dabis zaccare sim plicis cum aqua fri. Sufficiatꝗ ei lahabū se minis psilij ⁊ citoniorꝫ seminis cū iuleb aut aqua granatorum. Si autem hunc dederis il lis siropum manifestissime ꝓderit. Assigna tio ei⁹. Sume pruna dulcia magna trigita ta marindoꝝ.l.ſ. decoquas vtrūqꝫ in.iiij.lib. aq̄ donec ad librā redeat. Colabis ⁊ mittes desu per granatorum aquam muzoꝝ ⁊ aquā acer bam citonioꝝ cuiusqꝫ mediā lib. ⁊ temperato decoques igne donec ad dimidiū redeat tūc superaddes zaccare mundissime libram ⁊ qua drantem.l. aqua rosa optime bullies spumā qꝫ separabis vt frigescat ab igne dimittas. Da bis autem ex eo vnaquaque nocte dragmas xv. ⁊ ab eis vsqꝫ.xx. cum portulace semine di ligenter trito. Quod si ⁊ calor fortis est ⁊ sitis grauis. oportet tunc addere seminis psilij la habi.ʒ.ſ. ⁊ spodium. Quod si infirmus debi lis est aut dum sanus est copie comestiōis as suetus: ⁊ bis in die comedere oportebit te bis ei hebeheli in al' ordei aquaꝫ in die bis dare.

Qd si hec illi nō videbis sufficere ɔmodū erit in fine diei biscoctū diligēter tritū cū zaccara dare ꝛ aq̄ ro.vl' tritici suicū ꝛ papauerꝫ aq̄ lotū ca.deinceps ꝛfrigeratū cū zaccara alba. Qd si ꝛhec nō placēt aut ꝺsūt dabis acetū ꝛ olꝫ cū citroli medulla ꝛ cucumerꝫ ac amigꝺ.oꝛo zaccara optia ꝛ alba ꝺsup ɔmiuta cū niue ꝛ silia. Si qñ aūt ē morb⁹ cui⁹ sit ad.xiiij.vel.vij.vsqꝫ x.attingere oportebit patiēti vt dictū ē añ sol' ortū melonis aquā dare ꝛ ḡnatoꝝ. aut de siropo quē assignauim⁹ cū citrolo ꝛ idico melone ꝛpost solis ortū ordei aquā cū zaccara.iiij. aūt hora potū dabis sq̄ngibin simplex cū frigida ꝛ cibo reficiēs pauco cū mezauris ex his que dixim⁹ factis olerib⁹.s.cū heserem aqua aut alijs. Siquidē virtus debilis est ꝛ egroto bina in die comestio sit. Que ꝟo in lōgius q̄ᵯ dictū est extēduntur infirmitates āpliori hoc reficiantur ꝛ grossiori cibo quemadmodū iā alias assignauimus morboꝝ regimina. Seruteris aūt cum his pariter naturā ꝛ si siccā videris emollies cum cass.f.rotula ꝛ terengebino ac tamarindis iuxta qd necesse videris dabisqꝫ ifusa violarū siropo pruna hec si ñ patiꝛ prepara ei assaafum de cathemia.ꝛ buraco. ꝛ zaccara factū ru. Sumatqꝫ aliquid rechabini qd est machalum corrosanic̄ faciatqꝫ ex eo assiafum ꝛ subimmittat sibi ꝛ si nō obedit horum cuiqꝫ natura clisteri vtere molli. ꝛ zaccara ꝛ oleo sisami ac muri facto: aut ꝛ de ordeo tunso ꝛ viol'.blitoꝝ folijs sebestē violarū oleo zaccare ru. aut blitorum aqua expressa zaccara sisami oleo muri ꝛ similibus. Et si quidem carcerata est natura patiēti ordei aquā dare caueas. nec reficias nisi postq̄ᵯ que emolliunt adhibueris naturam. ¶ Sic quoqꝫ quando eget flebotomia infirmus aquā non expedit dare ordei si nō adhibueris sanguinis minutionē. Sic quoqꝫ si infirm⁹ in quo vis mēbro dolorē iuenerit iteriori nō oportebit aut aquā ordei aut cibū nisi cū sedat⁹ dolor fuerit dare. ¶ Et si lingua asperaꝛ aut nigrescit pāno lineo in lahabo psilij semis ifuso extergatur ꝛ oleo amigdal' dulciū ac zaccara mūda. Qd si grauis est sitis lahabū semis psilij dab ꝛ iuleb ꝛ amigdal' dulciuꝫ ꝓpinabisqꝫ cucurbite asse aquā cū granatoꝝ aqua ꝛ melonis indi.

Quando autem cōtinua est febris ex colere ru. putredine et est acuminis fortis caloꝛqꝫ ingrauescit tertianus vt est febris q̄ causon vocaꝛ ꝛ icēdiū tunc multiplicare necesse est q̄ refrigerant ꝛ extinguunt q̄ᵯtū poteris hoc eñ regimē vtili⁹ oibus que in hac facere poterit febre ꝛ siq̄dē imoraꝛ maturitas ꝛ crisis nō inest ei lesio. Si quādo vero breuior fit sub i al' sine hoc regimine fallax est patiēti. Ideo qꝫ oportebit diei ꝓncipio cucurbite aquā assate dare q̄ᵯtū.xxx.sunt.ʒ.cū ʒ.x.iuleb.ꝛ.ʒ.5.tabesari q̄ si ꝛ sitis comittatur morbū ꝛ turbatio grauis oportebit cū cucurbite aq̄ cāphore trociscos dare ꝛ post pusillū aqua ordei cū granatis porrigēda erūt eunti dormitū aquā citruli ꝛ peponis ꝓpina cū iuleb ꝛ cū papaueris sirop. quē antea diximus cū spodio.ʒ.5.ꝛ portul' semis.ʒ.medulle citruli.ʒ.ꝛ semis cucurbite.ʒ.5.hoc totū sit si qđidē tp̄s est estas aut ver: ꝛ refrigeratū cū niue refrigerabit ēt epar ꝛstōm cū pāno lineo cōdito in ceroto ꝛ refrigerato de itiba ꝛ coriādro et portul'.facto ꝛ aqua ro.ꝑcussa cū cera alba liquefacta cū oleo ro.ꝛ oleo vio. ac modico aceto vini refrigerato cū niue siq̄dē est estatis tēpus. Si vero hiemis est tēpus sit cerotū tepidū ꝛ oportebit si tēpus est estiuū odorare ninifar ꝛ viol'.recētē ꝛ sanꝺ.aquā ro.ꝛ cāphorā ꝛ sit locus ei⁹ frigid⁹ aut quē perurat aquilo: aut infusus aq̄s ꝛ aquiloni patēs sternaturqꝫ calefo.ꝛ roꝝ.pomoꝝ floribus citonioꝝ sintqꝫ eius in circuitu vasa fictilia aq̄ fri.ꝛ niue plena ꝓijciantur qꝫ in ea lapilluli vt condelectetur eis ꝛ refulgeat infirm⁹. Opꝫ aūt locū quo iacet frigidū esse ex pannis frigidis permittas qꝫ illi aerē trahere frigidum quo calor extra naturalis extinguatur ꝛ calor confortetur qui in pectore est naturalis ꝛ corde prohibeaꝛqꝫ operimenta intra corpus calorem arctare q̄n dissoluatur nec decet infirmum verboꝝ producere copiā clamoribus in domo ꝛ secretis. Nec desistas hoc illū disponere regimine donec ad statum morbus surrexerit ꝛ p̄sens creticus sit dies tunc enim cibum subtiliare vltima subtilitate saturqꝫ sit iuleb ꝛ ḡnatoꝝ aq̄ ꝛ pomoꝝ muzoꝝ ꝛ sirop⁹ viol'. donec cōpleatur crisis ꝛ declinet morbus tunc intuēdum et si crisis sudore fit nec in nulla est dubietas educas frigido patiētē loco ad min⁹ frigidū q̄ si aliā videris crisis spēm eodē ꝑmittas loco cōpleta crisi declinātēqꝫ morbo infirmū regimine a morbo surgentiū rege vt alias dictū est. Si quādo aūt morbi alique supsunt reliquie in corpe que nō dissoluātur ꝛ i venis humoꝝ restant reliquie que subtiliatiōe egeāt ꝛ emissione aqua intibe egroti danda est aut aq̄ssuti succus decoctus ꝛ dispumatus de vnaq̄qꝫ. ʒ.xx.cū.ʒ.5.sq̄ngibin semine trib⁹ aut q̄nqꝫ diebus hoc eñ grossas subtiliat reliquias et emittit ꝛ meatib⁹ epatis cōgruū est: vrinā prouocat suntqꝫ in eo contra febrium reliquias vtilitates plurime: q̄ si natura in hac est sicca habitudine ante persicorum danda est ifusio purgat eñ ventrē ꝛ educit humoꝝ reliq̄as calidoꝝ facile ꝛ sine molestia: ꝛ hec est assignatio infusionis. ¶ Sume prunas.xx.ꝛ totidem iuiubas.xxx.sebestē poma.vue passe corrosa nice ꝛ purgate a granis.ʒ.xx. tamarindoꝝ.ʒ. xx.rosͣ.r.ʒ.vij.viol',optimarū.ʒ.iiij. senemeoti

in al'senemecie.ʒ.vij.fumiterre.ʒ.vij.semis in tibe aquessuti cuiusqȝ.ʒ.iiij.feniculi seminis ani.ʒ.ij.miro.citri.ʒ.xv.mitte hec oia in.vij.vl aq̄ dulcis ⁊ bullias lēto igne ⁊ mitte i phiala die ad solē cui⁹ os latū sit.nocte aūt in domo nō hūida sumaturqȝ de eo post.iiij.dies.vno quoqȝ die.℥.iiij.cū.℥.sq̄ngibin.⁊.℥.sirop.viol. Opȝ ergo hui⁹ dn̄m feb.h̄ arctare regimie:ca neasqȝ infirmo peccare.mima nāqȝ transgressio in morbū patientiū acutuȝ magnū facit no cumentū siue in cibo sit siue in potu: aut si nō suo vtaris tempore. in morbis aūt plixiorib⁹ paruū nō apparet peccatum nisi aut multipli cetur aut frequentetur.

¶Cap'm.xvij.de medicamine febris ɔposite.

Compositarū ꝓo febrium medelā cōpositā esse opȝ ex simpliciū medelis febriū. Necesse est em̄ hāc intueri febrē ⁊ hitudinem eius vtiqȝ diligētia discretiōis ⁊ pceptiōis ac regulaꝝ artis ⁊ ide poteris vtrū febris ex duobus cōposita sit humorib⁹ cognoscere vel tribus aut plurib⁹:⁊ si ex duob⁹ vtrū cōtemperatis ⁊ cōmixtis simul aut quisqȝ horū separat⁹ in corpis est pte. ¶Hoc quoqȝ cū ita sit vtrum due febres cōposite eq̄les ꝟtute sint aut altera fortior:altera ⁊ magis fallax.Si qn̄ etenim eq̄les sunt opȝ in earū cura regimē cōtēperare p medicamina ⁊ cibos cuiqȝ cōuenietia alterum cū altero eq̄li tēperatione.Qđ si altera fortior est altera erit regimē hui⁹ cōueniēs vt sit cā febris fortioris maior fortior ⁊ amplior: debilioris aūt minor debiliorqȝ.¶Si qn̄ autē due sunt febres:⁊ altera fallatior oȝ adhibere cām ⁊ regimē:febris q̄ magis fallax est ⁊ periculosior quo securior fiat infirm⁹. Sic quoqȝ necesse ē facere in oibus cōpositis febribus. Cōposite nāqȝ febres plures sunt numero ⁊ spē cōpositione diuerse secundū augmentuȝ ⁊ diminutionē nec possibile est earum vnicuiqȝ cōposite ⁊ pure tractatum ponere segregatū. hoc em̄ librorum lōgitudinē ⁊ explanationis faceret:sed opȝ haꝝ dispositorē febriū exercer i plurimū in febriū simpliciū medelis ⁊ agnoscere cuiusqȝ separatim formā ⁊ cām. Si eniȝ pfecti⁹ hoc nouerit possibile erit ei mederi oibus q̄ ex his cōponunt̄ collationis velocitate ⁊ bonitate. Exēpli cā. Febris q̄ dr̄ emitriteus cōposita est ex quotidiana cōtinua ⁊ tertiana fixa:⁊ ē difficilis febris fallaxqȝ plurimū.patiētis etem̄ hāc corpus nō dimittit̄ feb pp ɔtinuitatē quotidiane tertianeqȝ repetitionis sue accessionis tpibus.hoc ergo die difficilis ē ⁊ gn̄atur in ea casus cōfortat̄ calor vrina tingit̄:corpus turbat̄ ⁊ fatigat̄ fortiter pp duaꝝ coadunationē febriū in corpe. Sepe aūt fit hanc in ethicā trāsire febrē nimia corpis debilitatiōe ⁊ humiditatis cōsumptiōe.¶Huic ergo in pn cipio opȝ patiēti aquā ordei cū zaccara dare: dehinc trib⁹ cōpletis horis squingibin ⁊ iuleb cibabis illū accessionis die mezauro facto de cucurbitis massa attriplicib⁹ spinachijs.aliqn̄ zirabago aliqn̄ cuȝ aq̄ granatorum. die auteȝ quo fit accessio pull' ⁊ tangis cuȝ espidabago aut zirabago.reficies aūt assatis cuȝ aq̄ romaniarum ⁊ heserem.dabis autē accessionis die succum portulis semis triti optime fricati cuȝ iuleb.⁊ aq̄ frida ac medullā semis citroli ⁊.si quidē videris hac i febre patiētis corpus bn̄ se habere nec accidere illi matiem ⁊ siccitatē. vtile erit emolliri naturā quibusdā tēporib⁹ cū modico cassie.fistu.⁊ tamarindorū adijciat̄ qȝ paꝝ turbit.quādoqȝ auteȝ clisteri emolliēti:sitqȝ regimen tuuȝ in hac febre secundū virtutē alterius passionis feb.⁊ si quidē tertiana fuerit fortior feb.⁊ grauior ⁊ magis ledens sit tuū ad extinguende calorē propositum ⁊ euacuatōeȝ col'e ru.mai⁹.Si vero fit q̄tidiana fortior ⁊ robustior sit tibi maius accuratiusqȝ subtiliare humorē euacuareqȝ flegma ꝑpositū. Quod si virtute eq̄les sint: si tibi propositum medelā aptare ⁊ cōtemperare ex duobus.qȝ si ꝑlongatur feb.trociscos dabis spodij molles cū squingibin diebus continuis: ⁊ si quidē videris calorem forteȝ vrinam.ru. ⁊ in pulsu tenuitatem ⁊ duritiem ac celeritatē corpusqȝ cōsumi ⁊ desiccari oportet cāphore trociscos dare.post quos ordei aquā regesqȝ illuȝ quibus ethica gubernat̄:molliarisqȝ ⁊ refrigerationē corporis ⁊ humectationeȝ ꝙtum poteris quē admodū in febre ethice causa dicturi sumus.

¶Cap'm.xviij.de medela febris que dicitur epileos ⁊ lipareos.

Medela antem epimalos atqȝ ipsa est febris q̄ sentit simul febricitans frigoris ⁊ caloris accessum:⁊ fit ex flegmate grosso ⁊ vitreo hec aūt cū acciderit febris:vtendum est regimie flegmatice fe. statim ab ei⁹ principio.Incipiaturqȝ in ei⁹ medela a calengebin vsu vnoquoqȝ die.ʒ.viij.accipiens ⁊ diligēter masticans post qđ aquam bibat tepidā:duabus abhinc horis squingibī zaccare .ij.dabis.℥.cum seminib⁹.qȝ si frigus est graue ⁊ vrina cruda sit:⁊ calengebin ⁊ sq̄ngibin sumant̄ cū melle:sitqȝ cib⁹ ei⁹ pullus paratus cum espidabago aut cirabago.aut pastellatus cum cinamo ⁊ carui hisqȝ similibus. Transactis.vij.diebus hoc illi medicamē dabis cuius hec est confectio. Sume herregi in al'heyregi.ʒ.j.agarici.ʒ.ij. trientes aloes epatic.ʒ.ß.tere ⁊ criba subtilissimo panno.distemperatumqȝ cum squingibin porriges diluculo:sorbebitqȝ post illud aquam ca. hoc cum laxauitre illū dabis mane trociscos.ro. cū ta=

lengebin: et si quidē stomac⁹ ei⁹ debilis est xiloa loes et mastic. modicū addice. Si autē sed est in eo ardor trociscos cū squingibin dabis. Introducas autem illū omni die balneo. nec tamen sit in eo diutius ne forte liquefiat humoris subtilitas: remaneatqz ei⁹ grossities. Utatur autem simul subtili et temperata fricatione per totū corpus. Dehic reges illū oī quo flegmatica feb. regitur regimine. ¶ Hoc qz mō reges lipareon patientē et febrem quoqz estuantem. hee etenī ex crasso flegmate fiunt et viscoso febres: vnde etenim flegmatice feb. curāde sunt regimine ac sm qp maturitas hūoris et cruditas indicabit. Si ergo humor ē crudus subtiliantibus rege illum vt talengebin. et mastic. cū aq decoctionis: seminis feniculi et apij. ac anisi: dabisqz squingibin mellū. et squingibin hāsali cū aqua hesse. aut fautenegi montani aqua absinthij cum trociscis zurizeddam: aliqn cuz squingibin. dabis quoqz electuariū helthithi quādoqz nō videt eē necessariū electuariū ēt piperenō: sit hoc post maturationē et euacuationē p medicamē laxatiuū ↄpositū de turbit. agarico. antali adipe: hyera. granis lini. alijsqz quorū est flegma laxare. Qd si nō patitur tēpus nec cōplexio nec etas decoctiōe illū euacues q̄ fit ex mirobo lreb. et indis: inductoqz balneo superrorabis corpus eius aquā decoctiōis babunegi aquā lilecmelec hesse. fautenegi: fricabisqz corpus ei⁹ oleo i quo decocta sint camōilla. sihū. quesumum. sebeni aut costi oleo.

¶ Caplm. xix. de medelis feb. que. 5°. aut. 6°. accenditur die.

CEterum febres que aut. 5°. aut. 6°. accenduntur die. qm̄ semp fiunt ex humorib⁹ colere. n. nimiū grossis in eaꝝ necesse est medela regimine vti quo quartanis medemur subtiliatione. s. humoris euacuatione eius p medicamina colerā ni. laxātia et subtiliatiōe ciboꝝ cōmestionis dimissione: vsu quoqz gafiti trociscorum cum squingibin aut calengebin. Aliqn̄ cuz ieiunus est in al'dū rem virtus est accessionis die vomitu cū squingibi quo infuse sint fugiles incise et anetū et sal indicum ac mel. oibusqz his similibus quibus in medela vtimur quartanariorūz si tempus eorum protelletur.

¶ Caplm. xx. de accidentium medelis que febres sequuntur.

FEbres mlta et diuersa sequūtur accidentia quorū quedā silia sunt febri cōplonicqz ei⁹ cōsonant: horūqz medela eadē q̄ et febris: quēadmodū accidit cephalea in feb. vaporū cā calidorum q̄ in capite ascendūt: eritqz medela feb. et cephalea eadē spēs regimis. Quedā aūt ex habitudinib⁹ sunt morbo dissimilib⁹ quoꝝ etiā medela dissilis est. et si quidē pposuerimus alteri⁹ cāz magis alteꝝ augmētat. Quare oz qp nā eorū fortius sit et dhantius intueri ifirmo. et ad id nostrū conuertim⁹ ppositū: eritqz nostra maior cura in morbi medela ↄsumāda: et siqdē morb⁹ erit fortior et maioris periculi erit nostrū maxime ppositum ad morbi medelā: nec tn̄ oino ꝑtermisso accidenti. Qd si accñs forti⁹ et ab eo eo maior vrget timor eminentior tua sit in medendo accidenti cā non tn̄ neglecta cā morbi. Vbi grā. In quouis hoim febris ē sanguinea eiusqz medela vt nouimus sanguis est miutio nisi qp stōus eius debilis ē fastidiositatis q̄ accit cā aut ciborūz in stō eoꝝ corruptoꝝ. vñ et morsura ac defect⁹ illi accidit et aie cōturbationes ideo qp vtus ei⁹ debilis facta est in hoc ergo flebotomiā nō oz anteponere. Si eñ hui⁹ passiōis vir flebotometur eius virtutis augetur debilitas. dissoluiturqz minutiōis cā caloris nālis q̄ fit sanguis eductione: ꝑponēda ergo stōi medela et cōfortatio eius vt q̄ sunt illi⁹ rectificētur: dehic patientē sanguinē minue. aliud exēplū patitur qs acutā febrē sed et defectū vrget nos necessitas huic patienti dare vinū vt nutriat illū vti q̄ calefaciētibus eo qp defect⁹ timeatur vtutis talis: tārsi vinū febrē augeat defectus nāqz maioris ē periculi. hac ergo operatiōe curare feb. et accidētia illa sequētia oz oēsqz cū qbus sūt accidentia morbos: queadmodū in colice fit dolore si plurimū fuerit grauis necessaria sunt q̄ dolorez mitigant et trāquillāt cōuis morbi augeāt materiā. ¶ Accidētia aūt que febres sequūtur multa sunt et varia. est eñ rigor et horror et cephalea vigilie. tussis sit appetitus ciborū corruptio: nimia nature mollities et siccitas vomit⁹ defect⁹ sudor nimius. ¶ Et rigoris qdē ac horroris medela est vt des illis aquam ca. sorbendam stringatqz lacertos crurium latis pānulis: fricabisqz plantas pedum et quiescat ponatqz sepius manus et pedes in aqua cali. plurimisqz operiet. Quod si hec accidūt sepi⁹ et plurima: optebit corpus manibus plurimū fricare: tēperateqz vt cōmunis fiat oibus mēbris corporis ipsa fricatio tempore quo nō insunt accidētia: et inungatur oleo in quo decocta sit hessa camomilla: fautenegum montanum costum et similia. Et siquidem feb. flegmatica fuerit frigusqz multuz et forte. oportet hec olera misceri cū modico pipere et gendebe daston: et agarico si enim bibatur de eo. ʒ. j. vsqz exagiū pdest rigori q̄ ex humorib⁹ fit flegmaticis. et grossis viscosisqz: sic qqz fautenegū fluuiale si cū aq mell' bibatur idē facit. Cephalee q̄ fit cū febre medela ē vt sup capite fūdatur aq ro. acetū vini et olm racheloi i al'ro. sitqz aceti ps vna. olī due. aq. ro. iij. Qd si aliqd addideris

portulace ⁊ aq̄ citroli semp̄nine aq̄ aut aq̄ rasure cucurbite manifestissima vtilitas sequatur. Si aūt cū his aliq̄d sandali miscueris ro. vio. ninifar. vtili⁹ erit. ⁊ si q̄dē his sedat cephalea sine. Sin. sume de opio obolū. i. farine ordei ⁊ cathemie cuiusq̄. ℥. j. asiasum memite corti cū papaueris cuiusq̄. ℥. ij. teras oia diligēter ⁊ cū lactucar̄ distēperabis aq̄ ⁊ portul. ⁊ modico vini aceto emplⁱzabisq̄ his caput. Naribus q̄q3 oleum trahat ninifar factum cum cucurbite semine odoret ninifar ⁊ viol. recētes eiusq̄ extrema ligētur fasciculis fricēturq̄ diligēti⁹ dabisq̄ patiēti cū aq̄ ordei aquā q̄nato rum muzor̄. Qd si aliq̄d itellexeris colar̄ cē in stō cui⁹ vapor ascēdat caput sq̄ngibin ⁊ aq̄ ca. vtere iducatq̄ vomitum patiēti ⁊ vt stōus purget seq̄tur q̄ syrop. heserē. ⁊ syro. tamaridor̄ granator̄ quoq̄ aq̄ ⁊ his silibus.

¶ Cap. xxj. de appetit⁹ d̄fectu cibor̄ cū febre.

APpetitus aut cibor̄ casus in febrib⁹ curād⁹ ē cū iocūdor̄ odoratu cibo rū3 vt pull' assatis in camino q̄ circūducti pasta fuerit: eorūq̄ scissione in facie ⁊ ore ifirmi odoratu q̄3 suic d̄cocti ⁊ cali pāis optie ꝯpositi. odoratu q̄3 vini rihani ac fructuū pōticor̄ ⁊ redolētiū ac eos sugḡedo mā ꝓiecta: corp⁹ fricet ac oleo liniat iocūdo ēplⁱzet os stōi cū rameco ⁊ sandalo pomor̄ aq̄ ⁊ citonior̄ ac aq̄ talcha in al'talba. ⁊ oleo calefi. Op3 aūt ordinari patiēti cibu3 ac dari ab eo quē diligit ⁊ quē veret cuiusq̄ suscipit oratione: nec negligat hmōi accidēs cura ⁊ diligētia. Relinq̄re em̄ cibū debilitat v̄tut ē ⁊ dissoluit. ¶ Si aūt acciderit appetit⁹ cibor̄ defect⁹. his q̄s dimisit febris. s. a morbo surgētib⁹ corpa eor̄ aliquo euacua medicamie laxatiuor̄ ⁊ emolliētiū q̄ttitate q̄ eor̄ patit v̄t⁹: aut q̄tū euacuari ⁊ purgari desiderāt vt faciēs sit illi vtarisq̄ in eor̄ cura regimie qd diximus exercitio pauco vt deābulatiōe: lectiōe ⁊ silib⁹. ⁊ exercitijs vtat fricatiōe: añ cibū sir. absinthij modicū sumāt aut q̄si sorbeāt par̄ aceti hāsali. ꝓdest nāq̄ plm. p̄m⁹ aūt apponant iocūdi odoris cibi vt cal's panis ⁊ assata cal'a vt pullos ꝑdices. cibi q̄3 muzi. s3 ⁊ hij q̄s desiderat cibos in sua sanitate quos ⁊ cōmemoret hoc em̄ appetitum confortat ipsor̄ adiuuatq̄ ad appetendum cibum.

¶ Capi. xxij. de tussis ⁊ sitis ⁊ sternutationis medelis que in fe. sunt.

AT vero si febrē tussis cōitat in ordei aqua iuiubas mitte ⁊ sebestem ⁊ gilabi radic̄ rasam ⁊ tunsam. decoq̄ntur hec cū ordei aq̄ cū aquā patiēti ꝓpinatur⁹es viol. ꝯditas in ea diligēter cōfrica. aut desup viol'. syro. frigid. dabisq̄ ei citonior̄ semis lahabū ⁊ semis psilij cū zaccara alba mūda. ⁊ amigdalar̄ oleo dulciū sorbitionē q̄3 q̄ ex aq̄ fit furfuris dabis aut q̄ ex fabis siccis tritis cū zaccara ⁊ dulciū amigdalarū oleo. heiregorūq̄ reficies. Etiā cū spiachiorū mezauro ⁊ sarmaci ⁊ cabegi cū masso excoriato ⁊ coriādro recēti. ⁊ sicco. cū amigdalar̄ oleo dulciū dabisq̄ illis de hoc puluere. Cōfectio ei⁹ sume cucurbite semis medullā cucumeris ⁊ citroli. vniuscuiusq̄. ℥. iiij. spodij gumme arabice amili. quethire cuiusq̄. ℥. vnam ⁊ ʒ. medulle citonior̄ semis. ℥. ij. tere oia diligēter ⁊ subtilissimo cribra pāno. ⁊ propina d̄ eo. ℥. ij. cū inleb. aut dabis cū eo tm̄dem zaccare mūdissime. ¶ Porro sternutatio q̄ in febre accidit si exuberet caput replet v̄tutē debilitat corp⁹ ꝯcutit: ⁊ aliq̄n ēt sanguis excitat. Op3 igit hāc ꝓhibere oculos ⁊ nasum ⁊ frōtē ⁊ collum fricādo: eructuationē vero multiplica spūsq3 suppsionē extrema fricet corpusq3 totū: maxime aūt collū oleis humidis vt viol. aliq̄dq3 d̄ eo isunde tepidū aurib⁹ ⁊ cataplasma ceruicē desup cū pāno calefacto aut lana. ⁊ caueāt hmōi fumū ⁊ puluerē. Si q̄n aūt morat sternutatio. eaq3 desideras ꝓuoca cū lignor̄ immissione in naso ⁊ ex cartis extēsiōeq3 colli ⁊ oppositiōe nariū radio sol. aut ꝯcluso odoratu statim etenim fiet sternutatio.

¶ Capi. xxiij. de me. vigiliar̄ ⁊ obstupefactionis in feb.

SI quando autē vigilie febres cōitant patiēti papauer recens dare expedit cu3 zaccara ⁊ propina illi viol. oleū ⁊ cucurbite semis oleū ꝯditū cū recētib⁹ viol. caput cū recētib⁹ ēplⁱza viol. cataplasma illd aq̄ d̄coctiōis ordei excorticati ⁊ tūsi ac papaueris ꝓpiaq3 illi sir. papaueris ⁊ in aq̄ ordei mitte papauer. cū corticib⁹ suis ⁊ viol. recētē ac ros. camomillā cucurbite rasurā eiusq3 semē tūsu3 ⁊ silia: ⁊ o3 te hoc facere si q̄dē nō erūt vigilie ex crisis signis. ¶ Si q̄n aūt sunt crisis cā patiētē nullo mō mouere nec eius aliquo faciliare naturā op3 modo nec oino infirmi caput lacti approximes: affert em̄ lesionē magnā: timet em̄ ne turbet cerebrum est em̄ in lacte dissolutio fortis: cūq3 inenerit mām dissoluit ⁊ dispargit. Qd si stupor patiēti acciderit medeberis his que in cā obstupefactionis dicemus.

¶ Capi. xxiiij. de medela mollitiei nāe siccitatis vomitus. sudoris multi ⁊ arctati que sunt cum febre.

QUando autem incarcerata est natura patienti dabis cassie fis. et terengebin tamarindorum prunorum. zebibi. viol. siccarum. rosarū. vniuscuiusq̄

cuiusq; suscipientē decoctionem iuxta q op⁹ fuerit: dabisq; ei lahabum prunorū ꝛ cass. fi. aut ante prandiū pruna appones dulcia sine corijs infusa inleb. aut viol. sir. ꝛ lebelabi cū zaccara rubea. ꝛ aquā duorꝫ granatorꝫ cū adipibus suis. Si non placēt hec ꝛ ledūt patientem medicaminū porrectiões trāsijtq; inclusio nature. iā quatuor dies clisteri vtere emollienti: vt ē clistere qd̄ fit ex b litis aq̄ expressa ꝛ zaccara ru. ꝛ sisami oleo ꝛ muri. Aut clistere in quo cadūt hec. ordei tūsi excoriati. ʒ. xx. sume. l. iij. aque libris fac bulire donec ad librā redeat: tunc cōfricabis in ea cass. fist. rotularū ʒ. xx. ꝛ colabis ac proijcies in illam olei viol. ʒ. x. in al. xx. ꝛ totidem muri. Aut ēt vtaris assafo. cathemie ꝛ buraci ꝛ zaccare. r. aut assafonarēgebin quod ē massallū ꝛ cibes illum mezauro labelabi cū oleo amigd. espidabago. fctō cū oleo oliue ꝛ muri. Cum autem in febre nimia erit nec mollities aquā suic ei cū gūma ara. ꝛ terra ciprina: dabis vno quoq; die. ʒ. j. sitq; in ea decoctus fructus mirti aut citoniorꝫ frusta. Dabis ēt seserēgeli in al. sergedi sirop. ꝛ ribesi: dabisq; pulverē factū de psilij semie: ꝛ semine safatemi in al. sciseremi frixo suauiter cū modico cimino arabico ꝛ terra ciprinea semē quoq; meu ꝛ spodij partē. Cibabis āt illū mezauro ꝛ zirabago cū vuis pacſ ꝛ sn̄ꝫ ḡnatorꝫ: ac vngul' portul. aut pauco acerborꝫ ɔdito cū sumac aut heserē aut zerasquia aut biscocto cum aqua citoniorꝫ aut aqua pomorꝫ vel ēt pirorꝫ. Si aūt nō cōuenit aquaꝫ suic ordei ꝑpinari: ꝑpina saltem spodij trocis cos stringētes cū citoniorꝫ syrupo. ¶ Qd̄ si ē mollities nature cum sanguine dabis illi in potu pulverē tamí aut pulverē carabe cū sumac aut portul' aq̄ silibusq; queadmodū hac in īfirmitate sepatim dicturi sum⁹. ¶ Si aūt cū morbo ēt vomit⁹ ɔtingit granatorꝫ. dabis siro. factū cū mēta ꝛ ribesi robo aut citoniorꝫ aut robo heserē. ꝑpinabis quoq; succū pomorū ꝛ aquā eorꝫ q̄ muza sunt cū corticib⁹ pistatiorꝫ exteriorib⁹ emplastrizabisq; stōm cū sandalo. aqua ro. aqua pomorꝫ. aq̄ mirti. aq̄ q̄q; ro. ꝛ aq̄ calefi. cū modico laudano ꝛ rameco. Simul aūt intuendū si hui⁹ vētris effusio cā crisis facta est minime ꝯputādā sꝫ ꝑmittēdā iudicam⁹ q̄diu patiaꝛ virtus nisi modū trāsgrediatur ꝛ vltra vires fiat ꝛ qd̄ si fiet vtaris his que naturā constipāt vt dictum est.

De sudore. Sudor aūt si exuberet nimiusq; fit timeꝛ q; vir tuti ne eo subruaꝛ corp⁹ patiētis oleo inungi oꝫ helalech dato vł halēbaco ꝛ aq̄ mirti et tutia trita cū aq̄ ro. vngaꝛq; corp⁹ ol'o calefi. aut pulveriza sup illū rosam siccā ɔtritā ꝛ ituere si loc⁹ patiētis calidus est amoue illū in fridū quē aquilo cōbusserit vt cōforteꝛ corp⁹ eius ꝛ udor retineatur.

¶ Capi. xxv. de m. defectus cum febre.

Cum autem febriū pacienti molestiam subuersio acciderit oportet q̄re ɔtingerit speculari: ꝛ si qd̄ est cā co. ra ru. ad os stōi defluens aq̄. rorabis frida sup patiētis faciē os stōi frica ꝛ vētrē: liga ei⁹ man⁹ ꝛ pedes cū fascicl'is fortiter vt ad īferiora trahaꝛ mā apprehēde os ꝛ nares vt calor ad iteriora redeat nālis. ꝑpina illi vinū tenue ꝛ aquosum aq̄ mixtū sꝫ ꝛ sirop. squingibin cū aq̄ ca. vltim⁹ ē in his vt coleram ab ore cogāt descēdere stōi. aut cū vōitu educaꝛ. q si effusiōis vētris cā defect⁹ hic acciderit oibus q̄ dicta sunt curabis excepto sq̄ngibin cū aq̄ ca. odoret aquā ro. sandalū. champhorā. fiat illi vētus cū aliq̄ irrorabisq; aq̄ ro. plimū refrigerata vultū ei⁹. dabisq; ei panem vino infusum ꝑpinabisq; pomorꝫ sirorꝫ ꝛ siropum hespanicorꝫ ꝛ citoniorꝫ linies qꝫ stōꝫ succꝭ strigētib⁹ vt aq̄ citoniorꝫ ꝛ mirti aq̄ q̄qꝫ vstis ligamibus. ¶ Qd̄ si acciderit neq̄tia febrꝫ humorꝫ malorꝫ defectu. opꝫ hora qua febrꝫ ascēdit ligari crurꝫ lacertos: verberaq; man⁹ ꝛ pedes. ꝛ talos quo educaꝛ ab iteriorib⁹ corpis ad exteriora mā ꝛ ab eminētib⁹ atq; a digniorib⁹ ad min⁹ digna mēbra: ꝓhibebisq; illū somno. Somn⁹ eñ mām ad iteriora deducit corpis: īmergitq; calorē nālem. Prohibe etiā cibo ne forte occupeꝛ in ciborꝫ celebrāda digestione calor ꝛ non in maturatione materie sed ne ꝛ repletioni addatur extinguaturqꝫ naturalis calor. ¶ Si quādo etiā siccitatis cā in ꝑ̄ncipio accessionis defectus acciderit oportebit ante accessionis horam cibum apponere sed cum iudicio. vt siquidē qui acciderit defectus difficilis pānū infusum in vino veteri dabis tā etsi eñ vinū febrē augeat: sed tñ virtutē adiuuat vitalē. ac corp⁹ pascit: dabis quoqꝫ sirop. pomorꝫ ꝛ eorꝫ aquā ac citoniorꝫ ꝛ eorū aquā: pedesqꝫ illi⁹ ꝛ man⁹ liga ꝛ frica vtrūqꝫ trahiꝛ eñ materia ad extrema ꝛ declinaꝛ fricatione ad exteriora. ¶ At vero si defectus minime fortis est cibabis patiētē ante accessionē pomis. piris. granatis. quo his stomacus conforteꝛ ꝛ virt⁹ serueꝛ vitalis. Quādo autem iā incepta febre defectus acciderit oportebit patiētē pane cibare vino infuso calefacto quo eius ad membra acceleretur missio ꝛ humectet ea prohibeatqꝫ desiccari. hoc ergo regimine oportet eum regi ac curari cui in febribus defectus accidit. ¶ Omnes autem defectus species commemorabimus inferius ꝛ medelas earum cum de passionibus cordi dicemus accidentibus: qm̄ defectus ex morbis fit qui cordi contingunt.

¶ Capi. xxvj. de ethice febris medela.

Febris

Febris ethica si fiat in aliq̄ vsq̧ ad marcoris et cōsumptiōis termios: apparentq̧ oia signa que supra diximus. extenuatio ꝛ siccitas cutisq̧ ossib⁹ inherentia. desiccatio humiditatis cōplexionis vētris tenuitas ꝛ consumptio decoris faciei et frontis. Aliaq̧ q̄ dixim⁹ cū de ethice febris signis loqueremur: nō oꝫ eius sanationē sperare. In morbi aūt principio dū adhuc virt⁹ valida ē mēbra quoq̧ carnosa. corpus optimū. febrisq̧ mollis. pulsus nō tenuis dur⁹. ꝛ oia adhuc signa dubitabilia nō manifesta adhuc sanari pōt ꝛ expelli si regimie quo opꝫ regatur. Primū ergo qđ in hac faciendū ē vt sit eorum in estiuo tēpore in locis frigidis habitatio in quibus septentrionales persient venti aqueq̧ percutient. Sint in circuitu posita vasa fictilia in quib⁹ aq̄ sit frigida ꝛ suauis. odoresq̧ frigidi. vt rosa. ninifar. viol. pomoꝝ flores citoniorū pirorumq̧. folia q̄ꝫ calefi extrema vitiū ꝛ mirti recētis sandali. aq̄ ro. ꝛ cāph. Jaceat in loco stratisq̧ lenibus silibusq̧. Si ꝟo sit hiēs sit in locis aeris tēperati in q̄b⁹ nō horrescat: phibeasq̧ illū a labore motu. vigilijs fame siti. coitu. nec se det ire ꝛ tristitie. Dabisq̧ illi ordei aquā in oi die cū zaccara mūdissima iuxta qđ opus esse intelliges postq̧ aūt ordei aquā acceperit dabis ei iuleb aut papaueris syro. aut iniubaꝝ. ℥. circiter duas cum aqua fri. Introducas illuꝫ ēt in aque tep̄ cōchā: eductūq̧ refice pullis humidis edisq̧ cōditis cū espidabago cū cucurbitis ꝛ lactucaꝝ radicibus spinachijs atriplicibus. Qn̄q̧ aūt fac illi sorbitionē de heueri farina ꝛ cū zaccara ꝛ amigdalaꝝ oleo dulciū ꝛ atria. Nōnunq̄ ꝟo cibabis piscibus recētibus optime cōditis cū espidabago aut frixis cuꝫ oleo amigdal: aut assatis desup piecta aq̄ ꝛ sale. Qn̄q̧ ēt refice lacte a quo butyrū eductū ē capraꝝ recētiū etate corporib⁹ sanarū. At si nō adhuc sit manifesta febris ſꝫ est mollis lacte illū dulci refice maximeq̧ asine lacte ꝛ ouis sorbilib⁹. est em̄ illi vtile. medula q̄ꝫ cucumeris ꝛ citroli lactucarū radicibus ꝛ intibe medula cōdita ac similib⁹ sitq̧ ei⁹ cibus in die bis paulatim iuxta qđ digerit stomachus ei⁹ velociter ꝛ mēbra suscipient. De fructibus aūt illi dabis granata optima persica nabatica bn̄ matura poma q̄ꝫ silr iniubas recētes nō tn̄ multifacere oꝫ has ficus quoq̧ ꝛ vue laudabiles sunt si porrigat̄ eaꝝ q̄ oportet quātitas maturaꝝ ꝛ musa de dulcib⁹ ꝛ zaccara q̄ꝫ cū hūidis amigdalis ꝛ medula semis citruli ꝛ his silia. Nō arceas illū aq̄ aye. zerei in al aq̄ frigida. reprimas aūt illū ab oibus calidis ꝛ siccis ꝛ pijce sup pect⁹ ꝛ epar ei⁹ infusū aq̄ ro. ꝛ sandalo pān̄ū: aut cerotū cū aqua ro. factū ꝛ aq̄ portul. ꝛ queffare hūide sup niue cū oleo ro. ꝛ viol. oleo. vt aūt incaluerit pān⁹ frigidus imuta: odoret aūt oleū viol. ꝛ cōditū cū cucurbite semine. oleū q̄ꝫ ninifar: sitq̧ ei⁹ vestimentū vestes linee molles ꝛ suaues: ꝛ si fieri pōt q̧ cū sandalo ꝛ aqua ro. eius tingantur vestes: aīe eius virtus augetur ꝛ mēbroꝝ. Hoc ergo regimine ethicā patiētes febreꝫ regendi sunt in q̄b⁹ signa nō apparēt cōsumptiōis. hec em̄ habitū eoꝝ cōfortāt ꝛ ad sanitatē reducūt In q̄b⁹ āt cōsumptiōis iā incipiūt apparere signa ꝛ febris manifesta est os cauere frigiduꝫ opꝫ aerem ne forte catarri accidant denturq̧ illis quotidie ante solis ortū cāphore trocisci cū aq̄ granatorū ꝛ aqua melonis indi ꝛ cucurbite. aut citroli. vt auteꝫ sol ortus fuerit ordei aquā dabis in qua decocte fuerint iniube et papauer ꝛ proijce desuper paruꝫ amigđ. olei dulcium: aut seminis cucurbite olei q̄tum est exagium. Tribus autē deinceps horis parum dabis syr. papaueris aut iniubarū: aut iuleb introducasq̧ eos in conchā aque suauis: in q̄ decoctum fuerit ninifar. viola cucurbite cortices sitq̧ in media balnei domo. ꝛ in loco qui tēperati sit caloris ꝛ aeris. Nec oino calidā ingrediantur balnei domū nec loc̄ in quo anxiētur sudentq̧: parum sint in cōcha ꝛ tēperate. egressiq̧ corpus eoꝝ iungatur oleo viol. aut semis cucurb. ꝛ odorē trahāt expectēt paululum ꝛ reficiantur carnibus zūzedarū cōditis cū espidabago cū amigđ. oio. ſꝫ ꝛ atria in qua sint cucurbitarū frustra aut lactucaꝝ medula ꝛ reliq̄ q̄ dixim⁹. Uespere autē introducant̄ in aq̄ tep̄. cōchā queadmodū in p̄ncipio diei factū est ꝛ eodē reficiant̄ cibo: nec ꝟo multū sumāt: deinq̧ eis dormituris iuleb. aut iniubarū syr. cū semis psilij lahabo aut semis citonioꝝ aut succo portul semis triti ꝛ fricati cū aq̄ dulci. cū. ℥. i. dulciū amigdal. vtarisq̧ in illo regimine refrigeranti vt dixim⁹ ꝛ hūectantibus et ceroto refrigeratiuo. Et hec ē assignatio trociscorum cāphore. Sume medulaꝫ semis cucurbite ꝛ melonis in al flori galferi ꝛ medulā cucumeris. ꝛ citroli fefergeli. cuiusq̧. ℨ. v. rof. r. purgat. ℨ. iij. gui. ara. sandali albi. amili q̄ thire. cuiusq̧. ℨ. ij. liquiriē succi. spodij. cuiusq̧. ℨ. iiij. feniculi seminis. ℨ. i. cāphore. ℨ. ß. vsq̧ exagiū dimidiū. terant̄ oia diligēter ꝛ distēperentur cū lahabo semis psilij. Si sit autē cuꝫ hac febre nature mollicies hos dabis trociscos patienti quorū hec est confectio. Sume papaueris albi medule colozacre in al semis cucurbite medule seminis cucumeris ꝛ seminis citoniorū frixi vniuscuiusq̧. ℨ. vij. gui. ara. spodij. semis hermaꝫe. terre ciprice. cuiusq̧. ℨ. iij. amili. ℨ. ij. rof. r. mundate. ℨ. v. cāphore. ℨ. i. tere oia diligenter ꝛ cum lahabo seminis psilij. distempera ꝛ trocisca sic. vt quisq̧ trociscus exagij sit vnius: propinabisq̧ cum pomorum aqua

ac (cū) citoniorū sumo diluculo. Post solis ortū suicum ordei dabis cuz aqua in qua decocta sint grana mirti aut citoniorū frustra. & proijces desuper gūma ara. & terraz ciprицam iuxta quod opus fuerit. Confectio vtilium ethice febris si sit cū ea vētris solutio trociscorū. Sume cucumeris seminis medule citoniorūz cucurbite. frixorū cuiusq3. ʒ. v. terre armenice castanearum. cuiusq3. ʒ. iiij. rosa. foliorꝫ. x. granorū mirti. semis emaze. carabe. cuiusq3. ʒ. iij. spodij. gumi ara. cuiusq3. ʒ. ij. tere oia diligenter & cum citoniorūz distēpera aqua: & trocisca quēq3 trociscū exagij vni⁹ & bibat cū robo mirti & aqua fri. summo mane. Sitq3 cibus patientis massum excoriatum & frixū decoctū aut miliū tunsum decoctū cum espidabago. In quo aūt consumptionis apparent manifeste iaz signa nō tñ eo vsq3 res deducta ē vt sanari nō possit hunc quoq3 hoc eodem regimine condecet regere quo diximus: vtāturq3 cāphore trociscis summo mane cū lacte asine vel mulieris in quo aliquid bōbacis proiectum sit: quo eius spuma & pinguedo sit abstracta. hoc quidē si nō fuerit febris valida illis & acuta: dehinc autez concha tepide aque introducatur in loco largo & in media balnei domo & prope ianuam: sitq3 ibi tēperate & egrediatur & immergat aq̄ frigida dulci si quidem tempus estas fuerit. Si autem sit hiems aqua sit tepida. deinde autem vngatur corpus eius oleo viol. puro: & si fuerit factū cū cucurbitarum semine vtilius erit. Propinetur ordei aqua cum papaueris syrop. tribus deinceps horis apponat aque tepide cōche introitū in qua decocta sint viol. ninifar. corticē. cucurbite & papaueris. & ordeū tūsum & excoriatum mesani flores & semen camemie & cabezi & folia eius & folia lactucarū semperuiue & similia: sit in ea temperate: egrediaturq3 & imergat aqua fri. dulci. sʒ nō multum: vt nō percutiatur corpus eius ea & hispidum fiat. Qua egressus vngatur oleo viol. et ninifar: vestes induat: reficiatur pullis & tangis piscibus quoq3 lapidosis alijsq3 cibis digestioni facilibus: nec impleatur cibo: sitq3 escarum quantitas que cito digeratur. Facto autem vespere cum stomachus purgatus est & cibo vacuus: tunc vti sorbitione oportebit que hac vtilis est in infirmitate. ¶ Assignatio. Sume arsugene in al lenticule excoriate. ʒ. xx. fabarum albarum tunsarum. ʒ. x. massi sine corticibus: papaueris albi cuiusq3. ʒ. vij. amigdalarum dulcium sine corticibus. ʒ. v. coque omnia in tribus libris aque donec perfecte cocta sint & cola ac proijce desuper aquam cucurbite muze & amigda. d. oleum & fricabis desuper medulam panis simile quantuz opus fuerit de qua sorbeas. iiij. ℥. vsq3. l. ʒ. & in ea expectet aliquantulum & ingressus balneum conche faciat quemadmodum in diei principio: vt autem egressus fuerit stomachusq3 eius vacuus est & omnia que fuerant porrecta dilige̅ter digesta sunt et a stomacho descenderint. denk eis que diximus lahaba & iuleb: aut granatorum aqua aut papaueris sirop̄. Cum autem febris non fuerit non incommodum erit lac suggere mulieris a mammis aut lac asine accipiat cum mulgatur. Si sit autem calor et febris patiens omnino lacti non approximet: dabisq3 lac vacce a quo butyrum eductuz est sicut alio loco dictum est emplastrizeturq3 pectus eius cum ceroto refrigerato. Si autez cōstipata fuerit natura quouis tempore detur ei cass. f. & māna aut lahabum prunorum: sed et pruna nabatica infusa syrop. viol. & similibus & caue naturam emollire: illaudabile nāq3 est in hoc morbo. Si autem mollita quandoq3 fuerit pulnerem tam dabis cum mirti syrup. & suico ordei cū gūa ar. & terra ciprina. aut dabis trociscos spodij stringentes: sed iminues eorum zafranum cum mirti syrop̄. dabis etiā hos trociscos. vtiles eniz sunt ad huiusmodi. Assignatio eorum. Sume medularum seminis cacrelegi. cucumeris citruli. frixarum cuiusq3. ʒ. iij. gūmi ar. amili. spodij. cuiusq3. ʒ. ij. & ʒ. seminis portul. & seminis emaze frixorum. ʒ. iiij. sandal. al. ʒ. i. castanearum. ʒ. ij. camphore. ʒ. ʒ. tere omnia diligenter & cum seminis psilij lahabo distempera & trociscos vnius fac exagij vsq3. ʒ. b. bibaturq3 cum mirti robo: & pascatur lacte a quo butyrum eductum est in quo proiectum sit biscoctuz aut mezauro facto cū masso excoriato aut lacte eiusmodi in quo decocta sint citoniorum frusta & pulverizes desuper parum pulueris glandium & misceatur cū castaneis & gaira & zafrano & benaco sicco. Si autem peruenerit huiusmodi patiens ad consumptionem & marcorem: & certa est corporis siccitas & extenuatio consumntaq3 est humiditas & cessit ab eo venustas & decor nulla est cure spes: aut ad eius sanitatem via nisi vt custodiatur virtus: vt supersit aliquo tempore. ¶ Oportet ergo ad hoc illi lac mulieris dari. quod etiam de mammis eius sugat stilleturq3 super illius corpus lac dulce quod statim eductum est & si fieri potest in concha que lacte hoc plena sit sedeat egressusq3 corpori ei⁹ irroretur aqua suauis in qua feceris bullire viol. & ninifar. dehinc corpus eius oleo inungatur benefegi puri. & cibetur pullorꝫ carnib⁹ ac frāquillinis & fasianis tritis in qua proiecta sint citoniorū frustra & pomorꝫ sirorum. parūq3 vini & loco cinami frustū xiloaloes crude. sorbeatq3 iusculū: fiat quoq3 illi aqua carnis eduli subtilis: aut aq̄ pullorum cū aq̄ pomorꝫ & citoniorꝫ & proijciatur desuper aliq̄d biscocti hec enī q̄dā conseruant virtutem custodia. fit

sūt aq̄ carniū hoc mō. Sume carnē ⁊ minutatim icide: ⁊ i vas lapidū vel lebetē ꝓijce ac sub eo ignē succēde lenē: ⁊ cū ceperit aq̄ glutinosa eē colek in vase ⁊ iterū igni apponak. ⁊ qn̄cūqȝ glutinari incipit colek ⁊ sicvtak cū opus fuerit ea q̄s. Ne ṽo ꝓhibeas illū ab his q̄ appetit ⁊ ꝓponas iocūdos odores vt sandali aquā ire: mazaratarā. in al' mezatā. cāphorā. vaporek cū sandali frustris ⁊ xiloaloes crudi ⁊ cāphora ei⁹ camisia tingak cū sandalo ⁊ aq̄ rosa. ⁊ camphora. ⁊ sternak loc⁹ quo iacet odorib⁹ ⁊ safe reno ninifar ⁊ viol'. ⁊ roȝ. ⁊ fructuū florib⁹. ⁊ calefo. ⁊ siquidē ē estas in circuitu ei⁹ vasa cū aq̄ fri. ponātur ⁊ lethaletū iocūdū. sitqȝ ↄuersatio loco quo est vēti trāsitus fri. q̄n̄qȝ etiā irrorek ei⁹ facies aq̄ ro. refrigerata. Utaris ḡ i hmōi viro hoc regimie ⁊ sili. Si em̄ feceris vite ei⁹ ꝓlōgabit spatium aliquandiu nec accelerabit mors.

¶ Capl'm. xxvij. de apostematū. m. ⁊ primū de flegmone.

Apostema sanguineū q̄ flegmō vocatur sicut al's dictū ē aut exteriori fit cā. vt ꝑcussiōe. collisiōe ac vulnerib⁹ silibusqȝ aut iteriori. q̄ ē. s. māei sāguiee decursus adaliq̄d mēbꝝ. Q̄d āt exteriori fit cā intuēdū ē diligētius: siq̄dē corpus repletū ē mime reb⁹ illd cura tenerificātibus. atqȝ h° ē vt inūgak olo tepēti ⁊ aq̄ tepida ⁊ ēplīzek cū ordei faria. helba. sebeto ⁊ cathemia: stringakqȝ mediocriter: vt apa dissoluak. Q̄d si in apate aliq̄d sāguis collectū ē ⁊ saniei vtere icisiōe ⁊ aptiōe sine pauore nec paueas in fluxū māe nisi repletū sit corp⁹. Q̄d si repletū sit corp⁹ euacua malū hūorē q̄ ē in eo. ¶ Cuius aūt ort⁹ est ex mārū decursu ꝑmū euacuatiōe vtendū cū flebotomo ex cōpetēti illi loco vena: hoc ē si fuerit mēbrū in supiorib⁹ corpis apatū cephalica incidak. Si āt in his q̄ sunt in medio corpis minuak aq̄hela. Q̄d si in iferioribus mēbris basilica minuak a latere patienti auferatqȝ illi sāguis q̄ntitatē q̄ntū opus fuerit: q̄ntūqȝ ⁊ etas ifirmi cōplexio ⁊ tp̄s anni p̄sens cōcesserint. Iā dehic mēbrū cataplasmek apaticū in ꝑncipio q̄diu mārū ē fluor ad illd refrigerātibus ⁊ cōstrigentib⁹ vt mēbrū cōfortek ⁊ mā repellak: fluxusqȝ illius arceak refrigeratione ⁊ cōstrictiōe. vt sādalo. r. tā armenico. ⁊ asia fo. memitte. ro. ⁊ caquia cū aq̄ intibe ⁊ semper uiue. ⁊ aq̄ lactucaꝝ ⁊ cucurbite. ⁊ chalebo. ⁊ semine psilij cū haꝝ aliq̄ aq̄rū percusso. ⁊ siq̄dē decoq̄s lenticulam excoriatā ⁊ contriueris cū harum aliqua aquarū ⁊ emplastrizaueris ea apostemati proderit plurimū: adiuues quoqȝ medicaminibus quorū est aduersari materie ⁊ repelere fluxum. Et hec est medicaminis cōfectio ad hec vtilis. Sume sādalū albū. ⁊. r. cuiusqȝ. 3. c. asiafi memithe. 3. b. q̄molee sufali. l al' fusali cuiusqȝ. 3. j. ⁊. 5. tere oia diligēk ⁊ sb̄tilissimo cribra pāno. ac distēpa cū itibe aq̄. ⁊ sempuiue ac portul'. ⁊ lactucaꝝ. Trib⁹ āt aut. iiij. dieb⁹ cū iā augmētatū fuerit apa his q̄ ꝓhibēt māȝ admisce dissoluētia vt helbeeli ordei ⁊ tritici faria ⁊ distēpera cū liēberi aq̄ ⁊ solatri. et q̄ffare. siliūqȝ augeasqȝ q̄tidie paꝝ p dissoluētia. donec ad statū apa pueniat. ⁊ flux⁹ deficiat māꝝ. tūc aūt oportebit ⁊ dissoluētia ⁊ ꝓhibētia eq̄lia eē q̄ntitate: ⁊ ṽtute queadmodū nardo distēperato cū solatri aq̄. ⁊ caq̄negi. et aneti siliūqȝ aq̄rū q̄ dissoluūt. Et aladuertendū si videris cū apate in ꝑncipio ēt dolorē refrigerātib⁹ minie ⁊ ↄfortātib⁹ vtaris sȝ vtēdū erit tibi strigētib⁹ ⁊ tenerificātib⁹ vt ceroto q̄d de cera. ⁊ rōs. fit cū vio dulci in q̄ imerges lanā succidā. apponesqȝ loco. Q̄d si tp̄s ē estas sit cerotū refrigeratiuū actu. si ṽo hyēs tepe factū. sitqȝ ēt cū hoc pān⁹ line⁹ aceto vini infusus sup mēbrū tēperato cū aq̄ ro. Repmas āt patiētē ab olb⁹ dulcib⁹ ⁊ pūgitiuis. ac oino cibis cal'is abstineatqȝ cū mezauris de cucurbitis sumptis ⁊ masso ac spinachijs. ꝓpina illi ordei aquā aut ḡnatoꝝ ⁊ sāngibin viol'. siro. portul'. semē ⁊ silia. Ut aūt decliare cepit apa nō oportebit refrigerātib⁹ vti q̄uis mō coagulāt em̄ mām ⁊ idurāt itm̄ vt in duritiē res trāseat ⁊ soliditatē fiatqȝ ei⁹ difficilima curatio. Sȝ oportebit mēbrū dissoluētib⁹ ēplīzare cū camōille aq̄ lilelmelec cathemia sebeto bersausano aloe silibusqȝ distēperatis cū lahabo semis lini: aut aq̄ carnebi: q̄b⁹ si aliq̄d admisceak zafrāi ꝓderit. ¶ Ut aūt apa maturari cepit ⁊ sanies ↄgregari oportebit illd ēplīzare maturātib⁹ vt semib⁹ meru ⁊ lini distēperatis cū aq̄ ro. ⁊ oleo viol'. ⁊ si tp̄s estatis ē caloꝝqȝ in corpe mult⁹. hūorqȝ q̄ fit apa nō malus cōmodū erit medicamib⁹ vti calorē arctātib⁹ nālē ⁊ ad māȝ ↄuertētib⁹ q̄ maturek vt est psilij semē ⁊ tritici faria. Si quādo aūt nālis debilis fuerit calor ⁊ hūor nequā. caueas his ⁊ similibus vti medicaminibus putrefaceret enim vtere maturantibus cum dissolutione. vt est panis cancrelegi in al' fermentatus cuȝ ordei farina decocta cum aqua ⁊ violis oleo aut oleo loto ⁊ oleo quethiri. ⁊ rora sup apostema aquam decoctionis radicis cathemie. cum modico olei loti. aut albas sume ficus carnosas ⁊ dulces quas cum decoreris mel extrahe earum ⁊ distempera cum oleo seminis lini ⁊ helbani ⁊ zaccara. Accipiat farinaȝ grossam ⁊ distempera illam cum pinguedine ficuum. Aut etiam sume fermentum acrum et ficus coctas et merui semen. ac distempera et loco, impone. maturat enim apostema. Et si ficuum bene decoctarum sumpseris succum et distemperaueris cum eo lini semen

z heibe. cuiuisqz partē.i. besausani dimidiā ptē zufe q̄rta cū tritico diligēter maturāt z saniez adiuuāt. Uidi ēt emissiōes emplizari dactilis decoctis cū butiro. ematurauerūtqz illas opti me ficubus q̄z decoctis cū zerozo in al' butiro emplastrizet q̄z charua z semie meru. terant oia diligēter: z distēperent cū aq̄ apponātur qz emissioni. ¶ Q̄d si videris difficilis esse ma turatiōis apa grauiterqz aperiri. ponat desup blit⁹ decocta. cū sisami oleo calido: muteturqz quotiens refrigerat. maturat em̄ furūculos z emissiōes. Cepe quoqz decocte z diligēter trite aut in oleo bullite misceātur z cataplasmētur eis apata sintqz calida materiā maturāt z saniē colligunt. Si aūt collecta z coadunata sanie nō aperitur apa. oportebit illō aperire z crepare ac scindere. Atqz hoc mō oz oim regimē esse apatū q̄ mās cōtinēt z his silib⁹ medicamib⁹ quoz ē maturare apire scidere etiaz si medicamib⁹ nō apiātur: z sciendū q̄m apa calidū z sanguineū si fiat i aliquo mēbroz: estqz magnū sic vt arceat venas z arterias q̄ sunt in mēbro: phibeatqz illā a dilatatiōe z arctatiōe q̄b⁹ recreat calor nāl: q̄nqz coagulat vltra modū z extinguit calor: fitqz mors illi⁹ mēbri z ei⁹ sube corruptio intm̄ vt feteāt queqz circa illō sunt caro z cutis. diciturqz hoc apa pessimū: z in huiusmōi nulla cura est: nisi sola amputatio ne forte advicina decurrat corruptio membra: q̄n autē nō coagulat nāl calor nec corrūpit membrū pfecta corruptione: dr hec passio hāsraia z ei⁹ medela sanguis illi⁹ euacuatio ē a mēbro cū scarificatiōe: icipiātqz deiceps his q̄ supponūtur mēbro medicamibus q̄ a putredine prohibeāt: ea aūt q̄ sint dicemus cum de vlcerum loquemur curis.

¶ Capl'm. xxviij. de medela apostematis q̄d herisipila dicitur.

Erisipila aūt: q̄nqz sine tūore sit z mouet ex cole rubee acumie: q̄nqz v̄o cū tumore z mouet ex cole rubee mixtiōe cū tenui sangue. q̄n ergo ē sine tumore corpus oportebit euacuare medicamib⁹ coleraz laxātib⁹ vt citrinis mirob. z tamaridis prunis z silibus emplastrizeturqz loc⁹ refrigerātib⁹ z restringētibus vt rasura cucurbite sempuiue. portul. succo lactuce. arsunegi aq̄ alijsqz q̄ diximus dū loq̄remur de flegmonis cura. Si āt sit cū tumore herisipila: sanguis minutionem accelerare expediet si nihil phibeat vt etas senectutis z pueritie: cōplexio frida aliaqz: auferetur qz quātū necesse fuerit sanguis laxabisqz nāz decoctiōe fructuū cataplasmabisqz mēbrū i pn° cataplasmātib⁹ q̄ in caplo sanguiei apatz dicta sūt in pncipio z ascēsu z statu eodē emplo z via. z oz mederi z curare cōpositū ex

ftone z herisipila apa ↄpositz medicamib⁹ et cuiusqz cure ↄpetētib⁹ sitqz q̄d in ↄposito dn̄abit medicamie exuberātis z fortioris apatis cure medicamen conueniens.

¶ Capi. xxix. de apatis formicis medela.

IN formice q̄m fit ex cole ru. nece ē i cura ei⁹ medicamē bibere colaz ru. laxās vt fructuū decoctio ↄfortata cū scamōea aut aq̄ lebelabi cū cas. fi. rotula aut aq̄ itibe z arsunegoz: dehinc āt cataplasmet refrigerātib⁹ z desiccātib⁹ oz aūt pportiōe cāe hāc passionē afferēti. s. cole ru. medelā fridis fieri z h. Sz q̄m formix hmōi ē vlc⁹ q̄d desiccatiōe eget pp eā q̄ in ea ē hūiditatē ↄpositā z r̄pugnātē q̄ morbū mouet mālē ad accn̄s ppositū applicam⁹. Jō ē vti nos cataplasmatib⁹ oz desiccātib⁹ nisi qz q̄b⁹ vtimur medicamib⁹ in formice q̄ in cutis ē manifesto min⁹ desiccatiua sunt z sine morsura. vt asiasti memithe. z caq̄a. z hesseū in al' hesefum. distēperata cū itibe aq̄ z v̄ge pastoris. z cū lēticula decota z trita cū aq̄ ro. Aut sumit tā cipcum: aut armenicū z q̄molee cuiusqz ps. j. cade dimidie ps distēperenturqz oia cū v̄gaz portul aq̄ aut solatri aut arnoglo se. Scda aūt formicis spēs q̄ ē formix comedēs medicamib⁹ curāda ē mag z forti⁹ desiccātib⁹ vt q̄molea cum aceto z aq̄ hoyosabi aut cataplasmet cū trocīscis q̄ dicunt adriani z hec eoz ↄfectio. Sume galle v̄idis quēdari cuiusqz. ʒ. viij. in al. b. col cadenesi. ʒ. j. sebli iamenici mirte optime cuiusqz. ʒ. v. feleseoni. ʒ. iij. in al'. m. tere oia diligēter z cū vino distēpera trocīscos fac cūqz op⁹ fuerit tere diligēter z subtilissimo cribrabis pāno distēperabisqz cū aq̄ ro. sic vt fiat q̄si q̄ fluit a balneis aq̄ z loco suppones. Et hec assignatio vnguēti optimi z vtile cōedētis formici. z oib⁹ q̄b⁹ ē opus desiccare vlcerib⁹. Sume galle v̄idis z arsunegi sicce eq̄les ptes z tere diligēter. z desup oleū mitte ros. in q̄ liq̄facta sit cera trib⁹ ptib⁹ maior: facqz vnguētū z cataplasma eo apa. z si adideris liq̄ritie foliorum ptē vtile erit. Aliō sume mardasenegi. z radic̄ tinctoz cuiusqz ptē. i. galle gelnari i al' gebisni aristol. l. canabili. cuiusqz dimidiā ptē terātur oia diligēter z liq̄fiat cera cū oleo ro. fiāt qz oia vnguentum z cataplasmetur locus.

¶ Capi. xxx. de medelis apatis q̄ dr vndimia.

Alio nos dixisse recolsim⁹ loco q̄m apa molle gn̄at aut ex vaporo sa vētositate q̄ mēbro accit. queadmodū hūjs q̄ corrupte sunt ↄplonis accit z ptisicis: eiusqz medela facil' z sanatio festia si cū sale z aceto fricet. z aq̄ ro. eiusqz expl'sio sit cū expl'siōe morbi q̄ illō seq̄t aut d' flatica mā q̄ ad aliq̄d ifluit mēbroz cui⁹ medela statici fit

tione humoris medicaminibus illum laxantibus vt turbit teba cum antali adipe: cartami medulla. hyere pill. aliisque compositis et simplicibus medicaminibus. Caueas autem infirmum omnibus ab flegma generantibus cibis vt piscibus. lacte et similibus. emplastrizetur autem membrum medicaminibus quorum est stringere et soluere vt liberi aqua mixta cum nataro si intinxeris illi spongiam nouam est enim in ea dissoluto. quam si non inueneris intinge succidam lanam et intuendum si corpus in quo sit molle sit: sitque aqua amplior aceto. si vero solidum superet acetum et natarum vt reducatur corpus in suam naturam augmento eorum que desiccant. At vero si corpus temperatum est equalia sint aqua et acetum. Quod si solidum est corpus nec curatur hoc medicamine misceatur parum selbi similiter et parum cieris lihebe ri. Et si quidem quod cupis fiet emplastriza hoc emplastro. Sume aloe et absinthium equaliter et tere diligenter ac distempera cum aceto et aqua et emplastriza membra. hoc cumvsus fuerit emplastro membrum ligare aportebit et stringere: siquidem possibile est incipietque ab inferioribus et ascendat ad superiora ligatio: sitque inferius tenera: sursum autem solida ne forte susci piat influentes illi membro materias: emplastrizetur etiam hoc emplastro cuius hec est descriptio: sal et aloe equales partes tere diligenter et aqua mirti irriga ac modico aceto et emplastriza maxime autem solida corpora.

¶ Ca. 31. de durorum apostematum quod sciliros dicitur medela.

Solida apostemata fieri diximus aut ex apostemate calido ad quod curandum apposita sunt nimium frida et strigentia: vnde et indurata est materia et in lapidis soliditate conuersa: aut ex cholera nigra materia que ad membrum defluxit: aut ibidem generata est: et quod quod factum est ex apostematis calidi reliquiis: medela eius est calefacientibus et emollientibus hec autem sunt quorum est calefactio in secundo gradu et tertio siccaque in primo vt in secundo dictum est sermone partis huius secunde cum de mollientibus loquemur medicaminibus: sunt autem huius medulla crurium bouis cum butyro et oleo vio. et adeps cerui et tauri ac ouis liquefactis cum machalo cum vtitur quis his tanque vnguento. Sume quoque machalum glaucum. iudaicum et assacum de vno quoque ℥. 3. e. marcemusi recentis triti diligenter. ℥. 3. c. adipis anserini. ℥. 3. k. soluatur machalum et assacum cum calida aqua misceaturque cum reliquis medicaminibus vt fiat quasi vnguentum ac cathaplasmetur eo apostema durum. Quando autem ex cholera nigra materia solidum est apostema que ad membrum currit aut in ipso orta est: medela eius erit potus medicaminis laxantis et purgantis choleram nigram. vt est epithimi decoctio aqua casei potus que sit cum coagulo cum hoc puluere. Sume heiligi nigri et lhebuli cuiusque ℥. 3. g. epithimi cretici sitaregi indi. beffaigi. cuiusque ℥. 3. d. salis indi. ℥. 3. 5. tere omnia diligenter et bibatur de eo ℥. 3. c. cum casei aqua iuxta quod opus est: prohibeas autem patientem omnibus cibis grossis et choleram nigram generantibus vt caprarum carnibus lenticula caulibus salsisque et similibus emplastriza vero locum cum emplastro hoc. cuius hec est assignatio. Sume machali assaci bazaredi equales partes: et tere in mortario diligenter cum anate aut galline adipe et oleo bani aut susani vt fiat tanquam vnguentum. Quo cum cathaplasmaueris pannum emplastriza eo locum. Emplastri alterius assignatio. Ficus albas et dulces in aqua decoque fortiter donec maturentur adhuc prouice desuper helbe farinam et semen lini: et aliquid cathemie albe partes equales: tere omnia in mortario diligenter cum oleo susani donec compleatur et vtile fiat. cataplasmeturque eo apostema: et vltimo namque est dissolutionis et emollitionis. Vnguentum dura dissoluens apostemata. Sume adipis leonis. vrsi. cerui. cuiusque ℥. 3. e. machali. asegi. id est asaguasen. cuiusque ℥. 3. b. liquefacies cum ro. oleo. adipes et gummas aut contere cum aqua calida et misce omnia ac lini apostema. Aliud. Sume mirram fluentem cum oliue oleo veteri et iunge apostemati: proderit enim.

¶ Capitulum. 32. de cancri medela.

Cancer autem est apostema quod generatur de cholera nigra. vt alias dictum est. Quod si confortetur et magnum fiat curari non potest nec ad sanitatem perduci. Vtuntur autem quidam amputatione cum ferro siquidem in membro sit quod deleri possit aut amputari: sic vt nihil quod ei continuetur supersit. Quando vero non sic et curatur ferro vlcerantur et extenduntur eius labia nec potest cicatricem accipere. Estque pluribus de causis periculosum: tum quia sepe eo sunt arterie magne et vene in membro. acciditque inde fluxus sanguis intantum vt patienti timeatur: et si ligaueris venas has et arterias declinat ad digniora ex quibus he oriuntur vene et arterie membra egritudo. tum quando ferro coque et vri illius non potest radix membri. Cum a principio huius siad uertit quis apostema: oportet primum fleobotomum venis membro competentibus in quo est apostema adhibere eo ex latere quo patitur cum etas et virtus et complexio anique tempus et similia adiuuerit. Et si quidem hec in muliere est passio statim curandum est menstruorum prouocare fluxum euacueturque corpus his quorum est euacuare choleram nigram. medicaminibus vt est epithimi decoctio et agarici aliorumque medicaminum que humorem euacuant melancholicum: nec vero abstineas cum semel illum euacueris ab his sed sepius idem fac. donec omnino corpus hoc purgetur humore: hic enim humor difficile mouetur propter sui frigiditatem et siccitatem. Et hec est pillularum assignatio competentium euacuationi humoris nigri et cholere nigre. Sume cacrelegi indi. lhebuli epithimi. cretici. cuiusque ℥. 3. a. beffaigi. astacodi. cuiusque ℥. 3. 5. salis naste. oboli. ij. ellebori nigri. ℥. 3. 5. agarici. ℥. 3. a. terantur omnia diligenter et distemperata pillulentur: sitque earum potio a tribus ℥. 3. vsque. iiij. Quod si vtaris casei aqua optimum est ad nigre purgationem medicamen. Vt quando hoc euacuaueris corpus humore oportebit patientem temperato regimine regi inclinanti ad humiditatem: sedantique acumen nigre: quatenus que in corpore generatur bonus sit sanguis. Sit autem eius conuersatio in locis temperatum habentibus aerem cibeturque escis laudabiles generantibus chimos

vt gallinarum carnibus et pullorum: agnorum quoque et edorum: piscibus lapidosis laudabiliter conditis cum bleta. cucurbita. attriplice porrigatur illi ordei aqua et casei aqua cum puluere quem diximus cholleram laxare ni. Que autem super infirmum ponuntur membrum sunt hec morbi a principio ante euacuationem: os medicamina esse que prohibeant expellantque temperate: vt solatrum intibe aqua et cum quenegi siliaque. Ut autem corpus euacuaueris et a nigro purgaueris humore: propriaque autem si vsus fuerit zerecari aqua et epithimi medicamine vsus optimo in cholere purgatione ni. medicaminibus iam tunc vtendum erit temperate dissoluentibus: vt est medicamen quod cum tutia fit et hec eius assignatio. Sume tutie carmanice trite et lote. mardesenegi. espidagi plumbei cuiusque partem .j. tere omnia diligenter et subtilissimo cribra panno. Sume quoque olei liberi partem mediam cere quartam. liquefacque cum oleo ceram et proijce desuper medicamina et misce vt fiat vnguentum et vtere. Alia assignatio medicaminis quod cum colcotar fit et est S. cuius nos assignabimus confectionem decimo huius secunde partis sermone in quo de compositis tractabimus medicaminibus in vnguentorum capitulo et helbelicon prodest hac in parte et in omnibus duris apostematibus medicamina etenim que debiliter dissoluunt ad dissolutionem nigre non valent cholere propter eius grossitiem. Medicamina vero que dissoluunt fortiter subtilitatem dissoluunt humoris et eius remanet grossities tanquam lapis: nec deinceps habet dissolui. Si autem vlceretur cancer hoc os illum curare medicamine. Assignatio eius espidagi plumbei et tutie lote equales tere partes cum oleo ro. in alia ohyesai et aqua solatri aut aqua zerecari aut quffare viridis. et ponatur desuper si vlceratus est. Ponitur quoque ante vlcerationem: prohibet enim illum vlcerari: hoc quoque medicamen ad idem vtile est cuius hec est descriptio. Sumitur plumbi mortarium subincisum et pistellum eius similiter et proijce in illud tam armenicum sigillatum: et tere cum tahalgeo mixto: aut cum lacte optime donec nigrescat et cataplasma eo cancrum vlceratum. Quod si teratur cum eo semperuiua. et oleum ligligeum in alia rosatum vtilius erit.

Capitulum .33. de scrophularum medela.

Scrophula autem vt ante diximus est apostema est generatum de grosso flegmate in carne tenera que est in radice colli et aurium. Medela autem eius erit per corporis a superfluitate purgationem flegmatica medicaminibus flegma purgantibus et choleram. ni. sed flebotomia repressioneque a cibis hos duos generantibus humores vt grossis cibis quales sunt vaccine carnes et caprarum maiorum et erisa. caseus siliaque. diminutione quoque cibi et subtiliatione ac exercitio ante prandium balneo. Medicaminibus autem in principio dum fit vti os aperientibus. Sepe namque maturatur et aperitur aut scinditur educiturque quod in eo est materia: et curatur deinceps cum medentibus et putrefacientibus sicut alias dicturi sumus. Si autem eius differatur tempus mederi oportebit emollientibus vt vnguentum dachilien. est enim ei actio mirabilis hac in passione et omnibus apostematibus duris et emplastriza illum hoc emplastro. Assignatio eius farine fabarum et farine ordei cuiusque .3. li. liquiritie. esmarmonicis radic. et radic cathemie et picis recentis cuiusque .3. e. cere albe. anserini adipis. cuiusque .3. li. terantur diligenter et misceantur cum vrina pueri modica virginis: que autem liquefieri possunt liquefac cum onfacino oleo veteri et distempera cum eis medicamina et emplastriza scrophulas. Unguentum quoque rosali et vnguentum gengeferi in alia gemeferi ad idem prosunt. Assignatio medicaminis quod scrophulas maturat farine ordei et zeccari: equales partes tere diligenter et cribra cum subtilissimo panno ac cum pueri vrina distempera et pice humida et emplastriza. dissoluit. n. et maturat. Cum autem maturauerit et apertum fuerit acuto in eis vtere medicamine et appone illis vt calicon et post ipsum helbeheli: vt quod comedit calicon. Si autem aliquid deinceps superest appone iterum calicem aut dicberdic. dehinc anseicum in alia ansugum donec omnino purgetur: purgatis autem et mundatis omnino etiam herere facias vnguentum zeniari donec cicatrizetur.

Cap. xxxiiij. de supereminentis que est in corpore carnis verrucarum et nodorum medela.

Superabundans autem caro et nodosa et verruce ex flegmatico fiunt humore. Si ergo horum aliquod videris: oportet corpus superfluitatibus purgar grossis et flegmaticis. ne forte augeantur: apponesque emplastra dissoluentia. vt est vnguentum de chilon. sepe enim sui in principio dissoluuntur et anihilantur. Cum autem illas iam magnas factas inueneris intuere que nam ex spetie sint verrucarum: et si quidem mellea curare medicaminibus oportet dissoluentibus. Si autem videris prodesse vtile. Sin autem altera duarum vteris curarum aut medicaminibus acutis et vrentibus verrucas vt calicon et dicberdic et incisio. Et si deterior est et carnosa non sunt ponenda dissoluentia. sed putrefacientibus vtere. aut incide. Et si pinguinosa non intercidunt dissoluentia. nec putrefacientia: nec est ei medicamen preter incisionem: et ab loco in quo est amputationem et que ad minimum incidende sint: et omnino ferro delende omnino dimus cum de manus cura tractabimus. Nodositati autem que in corpore fuerit medicabitur vnguento de chilon. et abstinentia ciborum flegma generantium et cho. n. ac ab his duobus corporis euacuatione humoribus: et si quod vtile est et prodest de chilon vnguentum. Sin imergatur eis fortiter pollex vt inoluantur et superpopatur post inolutionem stagni lamia. aut aliud quod fortiter et solide stringat debebunt enim et ad sanitatem re

aibūt. Et hec sunt q̄ assignauimus de apatuz medel. hicq̄ vltim⁹ est smo medele morboꝝ manifestoꝝ ⁊ cōiuz supficiei ⁊ exteriorib⁹ corporis ac iterioꝛib⁹ ⁊ nos sequēti sermone propria supficiei cutis ponem⁹ medicamina.

¶Incipit sermo quart⁹ scde partis libri cōpleti artis medicie q̄ dr regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher. De medel morboꝝ manifestoꝝ cuti apropriatoꝝ cōtinēs capitula.liiij.trāslatio stephani phie discipuli.

¶Capitulū.j. de variole et rubeole medela.

Hoc in sermone ⁊ oib⁹ sequētib⁹ medicamia ⁊ curas referem⁹ passiōis ⁊ morboꝝ. Expōem⁹ aūt hic eo ordine ⁊ dispōne q̄ explicauim⁹ in signoꝝ tractatu. Illic pmū passiões q̄ corpis accñt supficiei posuim⁹ q̄ ex cāis ab exteriorib⁹ cōmotꝫ fiūt q̄ pcedētes vocate sūt. pᵐ ꝓo oiꝫ variolā ⁊ rubeolā iseruim⁹ iōq̄ ⁊ ab eoꝝ hic icipiam⁹ medela. Dico ꝙ qm̄ opꝫ cū variole ⁊ rubeole appuerint signa. a pᵃ die vsq̄ 3ᵃᵐ patiētis accelerare flebotomiam a media vēa exhaꝛq̄ sāguis tm̄ vt deficiat q̄titate: si ꝓt⁹ etas ꝯplo ⁊ tp̄s āni adiuuerit: ⁊ si q̄ patiꝛ puer ē sitia ei appōaꝛ iter clunes ⁊ spinā exhaꝛq̄ sāguis q̄titas q̄ta expedit deq̄ ei post sanguis minutionē aq̄ ordei i q̄ ꝺcocta sint iuiube. sebestē. lēticula tanq̄ ordei ps dabis aūt cū papaueris siro. aut iuiubaꝝ si tussis illi: aut in gurguliōe fuerit q̄uis molestia qb⁹ si caruerit cū q̄natoꝝ ꝓpiabis aq̄ muzoꝝ dabisq̄ deinceps aliq̄d sir. iuiubaꝝ aut papaueris q̄nata sugat muza optia pasces hūc mezan

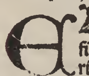
ro cū cucurbitis scd̄o lēticula granatoꝝ aq̄ ꝛ dul ciū oleo amigd. ꝛ si tussis comitať mezauꝝ cū spinachijs fiat aut attriplicibus aut chabezi ꝛ his silib⁹. ¶ Qđ si variolaꝝ imorabiť egressio mām emittere molliaris ꝛ vt appareat exteri⁹ variola velociť: ne forte cordis tremor accidat egrotāti ꝛ mors: dabis itaq̄ȝ illi hoc medicamē. assignatio ei⁹: sumať feniculi seminis. ʒ. b. lacce mūdate. ʒ. g. sine corticib⁹ lēticule. ʒ. e. q̄ thire. ʒ. c. coq̄s oīa hec in aq̄ libra. 5. donec redeat ei⁹ q̄ntitas ad q̄rtā p̄tē. colabisq̄ȝ ꝛ suppones spodij obolos. ij. bibat aūt hoc fridū. Si aūt granatoꝝ aq̄ aliq̄d addideris vtili⁹ erit. Assignatio alia vt appeat variola. Sumať ficus. ʒ. e. lēticule sine corticib⁹. ʒ. g. lacce exagia tria. feniculi semis. ʒ. iij. ꝛ dragagāti tm̄dē. Coquanť oīa in lib. aq̄ donec ad tertiā redeat sup addaturq̄ȝ croci oriētal' aliq̄d ꝛ p̄pineť p̄futurū. ¶ Cū āt in pectore aliq̄d ē aspitatis dabis patiēti paꝝ lahabi seminis psilij: ꝛ seminis lini ac citonioꝝ cū amigdal'. dulciū oleo modico. Reprimasq̄ȝ a dulcib⁹ ꝛ calidis patiētē. Cibū subtilia queadmodū in febricitātib⁹ fit. Ut vero ad statū morb⁹ p̄uenerit i cōspectu patiētis tardsani succēdas ꝛ granatoꝝ virgas ac vitis. si quidē tēpus hiēs fuerit. ꝛ si estas vaporabis illū cū sandalo ꝛ mirto. lecto ei⁹ rosaꝫ pulueriza tritā ꝛ silia. ¶ Cui⁹ si nā fuerit desiccata admisceas ei ordei aq̄ aliq̄d māne: ꝛ si non p̄dest cass'. fi. rotulā. ꝛ mānā dabis ꝛ punoruꝫ lahucū. ¶ Qđ si mollis illi fuerit nā. aquā succi ordei illi dabis. in q̄ mirti grana fuerit cocta cum gume arabic̄ modico: ꝛ terra armenica ꝛ cretica q̄ ꝛ melior est. Dabis etiā spodij trociscos cōstipātes cū mirti robo: aut citonioꝝ aq̄ ꝛ piroꝝ succo. Et si tussiꝫ patiť cū mirti oleo reficies illū lētic'la sine cortice frixa q̄ cū ḡnatoꝝ aq̄ decoq̄tur muzorū ꝛ mezauro cū hemuta in al' hemaze folijs facto: ꝛ lēticula decocta cui⁹ aq̄ prima abiecta sit. aut aq̄ milij cū ordei succo d̄cocta. dabis illi poma. pira. citonia. ¶ Et olo nām caueas emollire post. vij. maxieq̄ȝ in rubeola ꝛ i morbi vltimis q̄m in ea sol'o p̄iculū est. māei nāq̄ȝ si nō egrediať relicū necesse est in corp̄is referať p̄fundū. ꝛ p̄ūgit intestia ꝛ diarriā p̄uocat ac dissinteriā. Trociscoꝝ spodij assignatio cōstipantiū. Sumātur rose. ʒ. f. semis hemaze siluestris. berberis. ꝛ granoruꝫ mirti cuiusq̄ȝ. ʒ. d. gume arab. spodij. terre cretice. cuiusq̄ȝ. ʒ. c. amili frixi. ʒ. ij. croci oriētal'. ʒ. f. terātur oīa diligēter cū semis psilij lahabo: distēperať ac trociscētur a. ʒ. vsq̄ȝ exagiū: bibātur āt cū mirti robo aut citonioꝝ. Nec desistes patiētē regere hoc regimie donec ad statum morbus p̄ueniat: tūc cataplasma euꝫ trociscis q̄ vocātur anotomi. in al' ataromi. ꝛ eoꝝ hec assignatio. Sumātur libani galle viridis cuiusq̄ȝ exagiū. h. alumis iemēici ꝛ mirte optie cuiusq̄ȝ exagiū. d. colādesi exagiū. f. aristolo. lō. exagiū. m. tere oīa diligēter ꝛ subtilissimo cribra pāno ꝛ cū vīo distēpa. Assignatio alia. Selbi iemenici. cere mūde cuiusq̄ȝ exagiū. d. aristol'. lō. exagiū. o. galle imature exagiuꝫ. f. oīa diligēter trita cū subtilissimo pāno cribra ꝛ cū vīo distēpa dulci. trocisca ꝛ cū op⁹ fuerit vtere sꝫ p̄us diligēter tritū sub tili cribra pāno ꝛ aquā desup corp⁹ rora rosa. donec vt balnei fiāt sudores ꝛ catapl'asmabis. Ut āt desiccari icepint sale vterꝫ q̄ illū salies ꝯtrito diligēter cū sisami oleo hoc cataplasmabis corp⁹ ad solē ꝛ si tp̄s ē hiēs aut ver aut autū̄n⁹ q̄ nō arceť loco frigore. lauabiťq̄ȝ in aq̄ in q̄ decocta sint mirt⁹. Et si excoriari illū videris bn̄. si nō sal appone scd̄o post diē tertiū. ꝛ cū excoriare illum ceperit cataplasmabis illum terra alba cum modico sale ꝛ vsq̄ȝ quinq̄ȝ horas dimitte ꝛ post cū aq̄ laueť in q̄ decocta sint mirt⁹ ꝛ palea ꝛ duob⁹ vel trib⁹ dieb⁹ dimitte. Post hec risi albi faria illū catap'la ꝛ milij ac pauco ꝫafrano ꝛ sup illū nocte ꝛ die dimitte ꝛ scd̄o māe i aq̄ lauabis i q̄ furfur bulierꝫ ꝛ paleā. Attendēdū aūt oculoꝝ custodie in p̄ncipio ne forte aliq̄d in eis appeat variole: stillabis itaq̄ȝ i illos q̄ffare aquā ꝛ ḡnatoꝝ muzoꝝ. Et si pustulaꝝ i eis appuerint aliq̄: colliriū in eis excute espanic̄. ꝯditū cuꝫ q̄ffare aqua: ꝛ aquā istillabis ros'. cui ifusuꝫ fuerit sumac ēt añq̄ȝ in illis appeat q̄cquā. Nec ꝟo oꝫ variolā patiēti pullos cibum dare donec febris oīno discedat. ꝛ cortices eius ceciderint ꝛ calor recedat.

¶ Capi. ij. de sacri ignis medela.

Gnis sacer aliq̄n solus aliq̄tiēs cū variola appet ꝛ eoꝝ eadē ē cura: nisi q̄ tumorosis locꝫ oꝫ appōere aliq̄d ceruse ꝛ mardasenegi ac sādal'. al'. cū cāphora tritoꝝ ꝛ aq̄ ros. subsequať ꝛ bābacē suppōere, ꝛ istilleť cuꝫ op⁹ fuerit aut loc⁹. Si āt simplex ē ꝛ sol⁹ ignꝫ sacer oꝫ patiētē stōmari ꝛ q̄ntū op⁹ fuerit educas de sāguie iuxta q̄ ꝟt⁹ feret ꝛ alia: dehic tumores acu psorabis vt eoꝝ defluat rubigo: ꝛ ceruse vnguēto ēplastrizabis i q̄ paꝝ cāphore admiscebis ꝛ quotiēscūq̄ȝ aliq̄ in eis fuerit aqua adunata aperiātur ꝛ hoc cataplasmētur vnguēto: ꝛ post cum terra sigillata. q̄ ꝛ aceto supinfusa sit.

¶ Capi. iij. de elephantie medela.

Lephātia eoꝝ ē morborū q̄ ad sanādū difficiles sūt h̄ morb⁹ cū robur assūpserit icurabilis ē: ꝛ ei⁹ deiceps medela vt eadē p̄stet ne augeať in habitudie: sic quoq̄ꝫ morboꝝ multoꝝ est rō q̄ robusti sunt vt hydropisis lepra ꝛ siles morbi: q̄b⁹ nā resistere non potest. hic itaq̄ꝫ si sit in principijs nōnūq̄ȝ sanatur sed cum mora ꝛ difficultate ꝛ cū al

sidua adhibet cura & medela ac cibor cautela. Cū igit elephantiā in ipsis inueneris primordijs anteq̄ facies icipiat deficere & deformis fieri & mēbra vlcerari ac cadere. accelera sāguinē a duab' minuere organic. & duab' vēis q̄ post aures sunt & q̄ frōtis ac nōnunq̄ a mediastinis & sanguinē auferre multiplica dōec defect' appeat: post hec aliquot trāsactis diebus medicamie illū solue qd cū hātali adipe fiat & epithi. decoctione ac agarici ɔfortabisq̄ cū hyera & hātalo & dieb' eū pmitte. x. dabisq̄ illi lac cameli & casei aquā cū puluere colerā. eū soluēti cibisq̄ reficies hūectātib' vt edor agnor carnib' lactātiū porcellor gallinarum anatū fasianor cū espidabago ɔditis frixisue pedes q̄z agnor piguiū & lapidosos pisces cū espidabago dabis aut frixos cū amigdalaruz oleo. de fructib' sumat ficus. vuas dulces & q̄ cū zaccara fiūt dulcia & amigda. oleo amigdala q̄z & pistatia. sorbitōesq̄ q̄ de tritici fiūt medulla cū amigda. oleo & zaccara alba optia. dabis ēt lac mulsuz. ipm etem statim cū educit oportunissimū est illi. gargarizet ēt mulieris lac cū amigdalor oleo cū in gurguliōe raucitas fuerit dōec morb' & passio sedari icipiāt & tūc illi lac amputabis: & si tp̄s estatis fuerit vomitu vtat cū rebus pūgentibus vt sunt fugiles. eruca. sal. & post vomitū. absinthij bibat sirop. et fautenegi. post hec medicamibus vtat laxatiuis q̄bus itercidit elleborus. Nec vero oz illi ppines elleborū cui' passio iā fixa stat: solueret etem ab ei' corpe humiditates & desiccaret. Et oz hor habitacula in locis eē quor aer ē calid' & hu. & aera caueāt frida. locaq̄ siccavt mōtes: dispones vero eor cibū bis i die: & q̄ generāt ni. colerā: caueāt cibos vt vaccinā carnē siluestria salsa & silia. Exercitio vtēdū ē tēperato & añ cibū postq̄ ab egestiōe mūdificat' ē & vrla. sz & tēperata fricatiōe & nō vngātur nisi adipe vulpis cū modico vio. oleo & cucurbitarū & gallinar assungia & anatis optie. Et post hec lauētur in balneo. & aq̄ illos rorabis in q̄ babunegū & lilelmelec fuerit decocta. Post h° vero ei' corpus cū ciceris fricabis faria & fabar & hoc totū in morbi facies pricipijs: hoc nāq̄ regimie patiēs curat' ē. Si sic reges corp' ad sanitatis redibit hitudinē: & passio hec ab eo recedet. ¶ Si āt robustior fuerit hec passio facta tūc organicar flobotomiā assuescere oportebit veris tpibus & autūni: & vacuas suspēdes sitias stomaci ori & his q̄ hypocūdrijs subsūt sine incisiōe & emplastro vteris qd vocat dorothei & heracore. Assignatio ei': sumāt hermace. spice. cardamomi. pipis lon. seliche. thuris costi. acartarahe. mastic. machali. mirre mūde carpobal. assigi. gume mihe. fluxe. sisselei. aristol. l. & ro. sahade. aq̄ lilelmech. gariof. ireos radic. balsami. cuiusq̄. ℥. j. laudani. ʒ. ij. & ß. zafrani. ℥. ß. allei. cere. & cuiusq̄. ʒ. xxx. liquefac q̄ liquefiūt cū nardino oleo & medicamia desup proijce cōtrita sz balsamo infusa & rorata & donec cōpleat cōmoue. Post hec vero medicamie vteris laxatiuo in singulis anni diuidētib': vere. s. & autūno. Iterū casei aquā ppinabis illis cū puluere colerā laxāti nigrā: & hec est ei' assignatio. Sumātur mirob. kebul. & nigri indi. cuiusq̄. ʒ. e. agarici. ʒ. c. bessagi epthimi. astacodis. buglose. cuiusq̄z. ʒ. d. salis nafte. petre lazuli. ellebori nigri cuiusq̄. ʒ. j. tere oia diligēter: & ppia de eo. ʒ. ß. in al. iij. cū duab' tertijs libre aq̄ casei q̄ cū cartami medulla sit abstracta. Dabis ēt hoc medicamē potādū. Assigna° ei': sumāt aceti i al' magāgeli. ʒ. j. ß. cartami. caul. i alio tespifali succi cuiusq̄. ℥. j. misceb hec oia & ppina māe & i fine diei dabis q̄z oi die zaccare dimidiū exagiū cū mell sirropo. aut cū melle tāq̄ electuariū. Des & singl'is diebus ellithi dimid. ʒ. cōtriti cū melle ac butyro & oibus his magis pficiens ē tyriarū trocisc'. si de eo ad dimidiū exagij vsq̄ plenū dederis cū vini. ʒ. xx. rihani: squille q̄z trocisci vtiles sūt si de eis exagiū vnū cū fautenegi hūidi succo sumat. oib' vero his vtil' tyriaca si de ea vtat. ʒ. j. vsq̄ exagiū. i. cū decoctiōis epithi. aq̄ & sticados ac ellebori nigri buglosse. & si cū tyriaca hac molestator passiōe corp' liniat pdest illis. Sz & si illis dent tyriarū carnes abscisis tū caudis & capitib' triū digitor sub quātitate & vētres purgētur & cutis excoriet decoquātur q̄ in espidabago cū aneto. & porri in al' sasafalis folijs ac sale nō pauca pficiūt vtilitate. Oz aūt serpētes hos ex vtilib' assumi locis & cauēdū ne q̄rcuose sint aut dipsades aut a maris sūpte cōfinito & salsis locis. Sumūtur āt veris dieb' & vtātur sale qd cū serpētiū fit carnib' in cibis suis pdest eī & oz eor corpus hoc cataplasmari medicamie. Assignatio ei' nitri. mirti. euforbij sulphuris crocei foliorūz fici eq̄les sume ptes diligēter tere & cōtunde paniculum aceto ifunde & corp' eor illine. Alia ɔfectio. Sandaric. r. ʒ. p. sulphuris crocei tmdē. costi. ʒ. h. calcis. ʒ. f. folior pini & bacchar lauri cuiusq̄. ʒ. xx. oia tere & cribra diligēter & cū succo folior nucū distēpera aut aq̄ in qua nucis decoxeris folia donec tanq̄ balnei lauatura fiat & cataplasma corpus: & opz dū cataplasmet si estas ē ad solē sedere patiētē hyeme i balneo dehic cathemie ablue aq̄ & furfuris aq̄ in qua viol' decoxeris & ninifar & ordeū par tūsuz hisq̄ silia huic adherere oportebit regimini: q̄m si fecerit spes ill' ad meliora restat ab hac passiōe. Est āt eor sanitatis signū cū ab eor cute sil'e q̄d squāmis cadit. hoc etem si fiat i meliora restituet & i sanitat z iocūdā redeūt hitudinē.

¶ Cap'l'm. iiij. de lepre & morphee albe ac nigre medela.

Epra si robustior fuerit dif-
ficile curatᷓ qm̄ mēbro
rū subā immutatā hꝫ in flegmatꝫ
naturā ı tm̄ vt si locū quo albedo
inest aperueris flebotomi acumi
ne aut acu sic vt cutē trāseas sanguis nō egre
dietᷓ sed hūiditas alba. in morbi āt pꝛicipijs si
pupugerꝫ ꝛ dilates sanguis egredietᷓ ꝛ tūc ei⁹
possibilis est curatio. Et p̄mū q̇dē expedit i hu
ius patiētis cura a cibis flegma generātib⁹ ꝓ
hibere. vt lacte piscib⁹ recētib⁹ fungis q̄mis ꝛ
refrigerāti fructu ac hūectāti ꝛ pasces frāquil
linorū ꝛ taugoꝝ carnib⁹ silvestriqꝫ salsa carne
assataqꝫ ꝛ frixa cū calīs ꝯdimētis. mel illis da
bis ꝛ vinū croceū vetus. medicamīa illi ꝓpina
que flīa deponant ꝛ hyere. pilᷓ. electuariū q̇qꝫ
qđ ex turbit ꝛ agarico cōponitᷓ ꝛ coloquintide
adipe ꝛ sale nastico. ꝛ indico ꝛ granis nili. ꝛ his
sīlib⁹. ¶ Assignatio medicamibus flegma de-
ponētis. Sumatᷓ turbit. ʒ. j. ƒ. hebelnil ꝛ hyere
ficare. cuiusqꝫ. ʒ. j. coloq̇ntide adipis. salis na-
stic̄ cuiusqꝫ. ʒ. ƒ. euforƀ obolᷓ. ij. trita diligenter
subtilissimo cribꝛa pāno. ꝛ cū apij aq̄ distēpe-
ra nebatic̄ aut porri folioꝝ succo ꝛ pilla. ꝛ sic-
ca. potio eoꝝ. ʒ. ij. ꝛ. ƒ. vsqꝫ. iij. cū calīa aq̄ vtaris
aūt medicamie hoc singulis. x. dieb⁹ semel aut
in. xv. hoc qꝫ sepi⁹ facies. Dabis aūt iterū po-
tiones has singulis dieb⁹ die q̇dē squingibin
mellū cū apij ꝛ fenicli decoctionis aq̄ die alio
triferā magnā sub exagioꝝ duoꝝ pōdere cuꝫ
aq̄ in qua semē đcoxeris apij. ꝛ ciminū. ꝛ origa
nū mōtanū dabis qꝫ ꝛ illi hoc elīm ꝓbatū est
em̄. Assignatio ei⁹ sumātur piperꝫ. al. ꝛ. l. ꝛ ni.
liēberis cinām̄i gariof. camelle. cassie i alᷓ cas-
sie. fi. cortic. ciperi citrini cū corticib⁹ suis nucis
mus. cuiusqꝫ exagiū. i. granatoꝝ iacinti exagiū
ƒ. turbit albi zaccare albe cuiusqꝫ. xxiiij. exag.
tere oīa diligēter ꝛ cū subtilissimo cribꝛa pāno
ꝛ cū dispumato melle distēpera. potio ei⁹ la-
xās. ʒ. v. vsqꝫ. g. ꝛ ꝑmittatᷓ dieb⁹ tribus dabisqꝫ
de illo singulis dieb⁹ exagiū. i. i salina. h⁹ mul
tis vtaris dieb⁹ ꝓderit em̄: post hoc aūt cū so-
lut⁹ medicamie fuerit laxatiuo. pilᷓ. ƒ. aut alijs
dabis illi de q̄lquenegi i alīs calq̄negi electua
rio singlīs. iij. dieb⁹ exagiū. i. vsqꝫ. ʒ. ij. post hec
si tēpus hyēs est de metridato. aut tyriaca ma
gna iuxta qđ ei cōsulit ꝛ fert ꝫtus dabis etas
qꝫ ꝛ tēpus. cū aq̄ in q̄ decocta sint ameos ꝛ ca
momilla ꝛ ruta. Et si ante tyriacā hyeralog.
afferes aut hyere galᷓ. ʒ. d. vsqꝫ. exag. iiij. cū aq̄
in q̄ vue passe ꝛ apij semē mōtani decocta sint
origanū mōtanū ꝛ cētauree ac mirob. keb. mi
rifice ꝓderit. elect. qꝫ euforbij in alᷓ cufadianū
hac in passiōe plīmū vtile ē. Cū ergo oīa q̄ assi
gnauim⁹ feceris. ꝛ itelliges corp⁹ sup̄fluitate
mūdatū flīatica: tūc hoc oportebit cataplasma
re cataplasmate. Cataplasma lepre vtile. pri-
mū cū pice cataplasmaƀ ꝛ nasta alba q̄nqꝫ cū
auro pigmēto ꝛ pipere rubeo ac buraco ꝛ sq̇l-
la ꝛ sitarego corticib⁹ radicis papauerꝫ ꝛ acha
racha aut cōdiso: sꝫ hoꝝ q̇qꝫ medicamie si te-
ratur diligēter ꝛ aceto roretur cataplasmetᷓqꝫ
albedinis locus manifeste ꝓderit. Assignatio
alia. folioꝝ de fele diligēter tritorū. ʒ. l. cū oli-
ue oleo vna diligēter fac bullire: dehinc oleuꝫ
cola ꝛ quadrantē libꝛe de cera sume. ac hoc li
quefac in oleo ꝛ sulphur desup̄ croceū proijce
tritū diligēter. iiij. sub vncijs ꝛ alboris locum
cataplīa ad solē vel in balneo. ¶ Cataplasma
aliđ squille foliorūqꝫ lotos si i oliue olīo deco
xeris. ꝛ cū olīo hoc vnguētū ꝛ sulphure feceris
ac auripigmēto rubeo ꝛ illo ad solē seu in bal
neo cataples ꝓderit. Aliud ellebori albi ꝛ ni.
lupini. vitis albe radic̄. eq̄les ꝑtes cribꝛa ꝛ te-
re subtili pāno ꝛ cū aceto distēpera ꝛ locū ca-
taplasma. Et hec ē cataplasmatis assignatio q̄
aaron dei amic⁹ vtebatᷓ elleƀ. nigri semis. eru
ce. fagilū semis sinapis. cūdisi. sunizi. nemami
acarcarahe. colloquitide. capparis radi. corti.
q̄rsene. tapsie singuloꝝ. ʒ. v. seminis apij. sec-
chaic̄. nahamā. ʒ. zinziberoꝝ i alᷓ amigđ. ama-
re mazeriōis. ani. huarfi. lupini. demedemi cu
iusqꝫ. ʒ. x. sitaregi. ireos radicis sue. colubri ni
gri sanguinis aut cornisue. baccami. cuiusqꝫ. ʒ.
vij. terātur oīa diligenter ꝛ cū aq̄ sue distēpe-
rētur. ꝛ bachami. ꝛ nesasetegi. orectegi i alᷓ cro
cei ac colubri nigri sanguie vel corui vel testu-
dinis ꝛ pulloꝝ colūbaꝝ sanguie trocisca ꝛ de-
sicca cū opus fuerit cū quēna ꝛ oleo ac cera li
quefac ꝛ cataplīa ad solē ꝛ q̇bus volueris au-
gere virtutē mel adijciat. beledari ꝛ cū nasta
distēpera alba aut carrano vel nitro. ¶ Cata
plasma ꝓbat⁹ sulphuris adusti. euforbij. ellī.
nigri. cuiusqꝫ. ʒ. ij. ꝛ. ƒ. beledari. ʒ. e. acarchara
he. ꝛ sitaregi. cuiusqꝫ. ʒ. j. terātur ꝛ cū vini diste
perentᷓ aceto ꝛ vtere. ¶ Cataplīa lepꝛe. ꝛ mor-
phee albe vtile. sitaregi. ellī. ni. sunizi. sinapis.
setaizi. ezazi. mirre. mūde. galle. demedēi sebe
ti. iouūquēdē. henai. piperꝫ. sandaric̄. r. coeq̄les
ꝑtes tere diligēter ꝛ cū vini aceto distēꝑa ꝛ lo
cū cataplīa ꝛ aq̇s suffūdatᷓ lutosis sulphureisqꝫ
ac aluminosis. ꝓdest ꝛ em̄ optie illis. Quib⁹ aūt
lepꝛa tingitᷓ ꝛ celatᷓ multa sunt ꝛ hec ē vna eoꝝ
assignatio. Sumatᷓ nili. ʒ. ij. sue. ʒ. j. tere diligē
ter ꝛ cū aceto distēpera ac trib⁹ fermētari per-
mitte dieb⁹ ꝛ vtere. Alia alboris tinctura pur
gamēti ferri mirte vel mirre mundate q̄ꝫtum
vis. In corticis granatoꝝ aqua infunde trib⁹
diebus ꝛ vtere. Oꝫ aūt p̄mū cataplasmare loc̄
galle aq̄ āteqꝫ medicamē appōas ꝛ p⁹ medica
mē cū zazi aq̄ ꝛ aluminis nigri. ¶ Alia extre-
ma virgarū arboris fici nigri vini aceto īfun-
de ꝛ diligenter trita cum buraco misce ꝛ sul-
phure croceo ac sitarego indico locūqꝫ cata-
plasma prius aceto ꝛ buraco lotuꝫ. Et de his
que dicta sunt sufficiant.

De morphea alba. Morphee albe cura eadē q̄ lepre nisi q̄ morphee medicamīa sūt debiliora illis medicamib⁹ iuxta q̄ maior ē lepra q̄ morphee. Et hoc ē vnū ei⁹ medicamē. Assignatio ei⁹ calcē viuā aqua extictā distēpa ⁊ locū catapl. aut cataplabis cū lupinis diligēter tritis ⁊ cū aceto distēperatꝫ. aut cū cappis corticibus radicū cū aceto distēperatꝫ. Assignatio alia. litaregi idici. acharcarahe fugilū semis ꝯdisi eruce. sinapis equales ptes diligēter tere ⁊ cū aceto vini distēpera. ⁊ ad solē vel in balneo catapla. Alia eris icēsi. musadeni cuiusꝫ. ℥. j. ⁊ ℥. calcis. ℥. ij. aceto roza⁊ ad solē p hebdomadā pones ⁊ dimittes ⁊ sic cataplasmabis proderit em̄. Alia zeniari partem. j. nitri. ij. tere diligenter ⁊ cum melle distempera: cataplasma bisꝫ ad solem vel in balneo.

De morphea nigra. Hui⁹ cura ē corp⁹ patiētis imiuere medicamib⁹ q̄ colaꝫ deponāt ni. ⁊ gñantib⁹ illā arcere ⁊ in corpe reponēda mā tēperata: vt aūt corp⁹ mūdatū senserꝫ hoc catapla te locū catapla. Assignatio ei⁹ meruloꝝ fimi qd̄ i riso iuenit̄ q̄tū vis diligēter ꝯtere et vini aceto roza ⁊ loc̄ catapla. Aut ꝯtere cepā diligēter ⁊ ad solē catapla. Uel sumas lupinū ⁊ diligēter tritū cū aceto distēpera ⁊ loco appoē. Utile ē ēt ireos si sumptā radicē diligeter ꝯteras ⁊ cū melle distēperes: aut sāngibi ⁊ catapla ad solē vel i balneo. Sume ēt ellbꝫ. ni. et siłr q̄d opare. Catapla aliō. Sume sādarace arsenici. ꝫazi. sulphuris eq̄les ptes: ⁊ tritꝫ diligēter cū aceto distēpera ⁊ locū catapla.

¶ Capi. v. de vlcerum variolarum macularū medela ⁊ liuoris.

Ulcerū ⁊ variole macul̄ medicamib⁹ vtēdū ē q̄ pōem⁹. Assignatio vtil' vlcerib⁹ ⁊ variole macul̄. Sume litargirij radicū cathemie i al' cane siccarū cicerꝫ farie ossiū veteꝝ. farie risi. semis melōis excoriati. baccaꝝ lauri. carpob. costi. centauree. ptes eq̄les. trita diligēter oia cū semis mel. aq̄ distēpera. aut cū cacale aq̄. ⁊ maculas catapla. Alia sume talebū ⁊ i oliue olo ꝺcoq̄ dōec spissēt ⁊ loc̄ catapla. vel sume anatꝫ adipē ⁊ asini siluestris adipē ⁊ loc̄ inūge. Et si caput aut bouis fel sumpseris ⁊ eo maculas catapłes extirpātur. Idē facit succ⁹ apij ⁊ ferasij eq̄lr sumpt⁹ ⁊ trit⁹ si cū melle distēperet̄ ⁊ loco apponat̄ maculaꝝ. Uel sume cerusi plumbi ⁊ litargirij albi eq̄les ptes ⁊ cū aceto distēpera ⁊ cataplasma. Liuor aūt his extirpat̄ medicaminib⁹. Assignatio eoꝝ nitrū rubeū tere diligēter ⁊ cū vini aceto distēpera locūꝫ catapla aut cū nitro lauabis ⁊ ēpliza cū heleo i al' olo ⁊ hebatico: aut hoc certe ēplo. Assignatio ei⁹ nitri ꝯdisi. gūme. pruni eq̄les ptes ⁊ cū melle distēpera liuorēꝫ catapla ⁊ liga ⁊ singul' tribus imuta dieb⁹ ⁊ si liuoris locū acu pupugeris ⁊ sāguinē expreris a multis locis locūꝫ trito fricaueris sale acp⁹ cū nitro ⁊ botami abalaco ēplizaueris liuor extirpat̄. oib⁹ aūt vtili⁹ his medicamē ē acutū qd̄ dicberdich vocat̄ si dieb⁹ aliq b⁹ apponat̄ ⁊ illi loco ad hereat. locū etem̄ illū aduret ⁊ denigrabit: dehic ⁊ cuꝫ butyro cura ⁊ post cū vnguēto carnē adducēte. extirpat em̄ locū liuoris ⁊ carnē ānullabit.

¶ Capitulum. vj. de scabiei ⁊ pruriginis medela.

Pruriginez ex hūore fieri diximꝰ salso ⁊ acuto cui sāguis admiscet̄ tenuis ⁊ hūor melic⁹ in al' colic⁹ pungēs. Utēdū igit̄ ē cū acciderit prurigo flebotomo ⁊ fructuū aq̄ cū turbit roborata potāda. ⁊ abstinēdū lacte ⁊ camaco q̄ꝫ ⁊ piscib⁹ salsis: oibusꝫ salsis ⁊ pūgētib⁹. Utat̄ aūt patiēs aq̄ suauis lauacro ⁊ sup ipꝫ in balneo stillet̄ aq̄ in q̄ vitis cortices ⁊ blit⁹ ac faria fabaꝝ ⁊ fenugrecū decocta sint ⁊ furfur. Acetū q̄ꝫ calefactū si supponat̄ corpi cū ros. olo vtile ē. Sic q̄ꝫ aq̄ i q̄ cucumeres ꝺcoquunt̄ agrestes. Fricet̄ ēt corp⁹ ei⁹ lupini faria ⁊ fabaꝝ et semis melōis medulla trita diligēter. catapłeturꝫ corp⁹ cū aq̄ ro. ⁊ vini aceto. Achēna cum vini aceto distēperata. Sꝫ ⁊ melōis carne cū oleo ro. ⁊ aq̄ blitis ⁊ aq̄ cabezi. Et si prurigo ex hūore ē grosso ⁊ tps ei⁹ diuturnū sit corp⁹ in balneo cū apij aq̄ ⁊ vini aceto ac oleo ros. inūge ⁊ modico affronito: mitigabit̄ etenim. Sin sume paꝝ opij diligenter triti ⁊ cū oleo ros. liq̄fac ac cera corpusꝫ de nocte catapla ⁊ balneū māe igrediat̄ hoc etem̄ prururiginē sedat ⁊ calorē ardorēꝫ extinguit. Miha quoꝫ fluēs cum oleo ro. si cataplasmet̄ in balneo prodest. Sed ⁊ si corpus pueri vrina qui coitus ignarus est cataplasmaueris proderit et aque etiam marine lauacrum. Et hoc medicamen prurigini medetur. Sume asiasi memithe partem buraci dimidiam partem. costi. amari. vj. partes in al'. sextam partem: et omnia diligenter tere ⁊ cum aceto distempera ⁊ mixtura hac cataplasma in balneo. Cauendum autem pruriginem patienti ne forte assuefaciat illam et negligenter perferat. Si enim diuturnior fiat prurigo ad cutem extrahitur materia ⁊ nonnunꝫ scabies oritur ⁊ vlcera pessima ac diuturna. ¶ Et attendenduꝫ est pruriginosam corporis mundificationem a sordibus continuatim exhibere ⁊ pruriginem eius curare vestibusꝫ induatur lineis ac suauibus: ⁊ quod diximus indesinēter adhereat regimini donec omnis transeat ab eo prurigo.

De scabiei cura. Si aūt scabies acciderit sāguis minutionē noueris eē accelerādā a mediastina vena: et bibat patiēs decoctionē cū aloe ⁊ turbit corroboratā. aut mirob. bibat decoctionē ac sene ⁊ vuarꝝ passarꝝ. Assignatio ei⁹. Mirobo. citrinorū ab ossulis mūdatorꝝ ⁊ tūsorꝝ tamaridorꝝ similiter purgatorꝝ cuiusqȝ. ʒ. xv. zebibi corro⁼sanici purgati. ʒ. xxx. sene mecci. ʒ. vij. fumiterre ⁊ semis ei⁹. ʒ. ℞. funde desup. lb. iij. aq̄ ⁊ cū leni decoq̄ igne dōec ad librā. redeat colabisqȝ ⁊ bibes tepidū. Et si sathegi aq̄ sumpseris exp̄sse lb. ʒ. singulis trib⁹ dieb⁹ cū. x. ʒ. zaccare sȝ accepto p̄us exagio. j. aloes epatici ꝯtrite diligēter ⁊ distēperate cū aq̄ senic. ⁊ pillulate ⁊ desiccate: sȝ ⁊ si pillʾas dederȝ ac ꝓderit. Assignatio eaꝝ. Mirobo. citrinoꝝ. aloes. dragagāti roꝝ. cuiusqȝ. ʒ. j. croci orietalis. obolʾ. ij. tere ⁊ subtili cribra pāno lineo ⁊ cū itibe aq̄ distēpera: ⁊ eā in ciceris modū pillʾa ex q̄bus in sāliua bibes exagiū. j. vsqȝ. ʒ. ij. post q̄s fumiterre succi exp̄ssi porrige colati. l. ʒ. pillʾe q̄ȝ q̄ fumiterre vocāt scabiei vtiles sūt. ⁊ hec earū assignatio. Miro. citri. kzeb. idi. nigri. cuiusqȝ ʒ. v. Aloes epatici. ʒ. ß. scamōee. ʒ. iij. tere diligēter oia ⁊ in mortario cū fumiterre aq̄ distēpera. iij. aut. iiij. vicib⁹ cū desiccata fuerint iterū cū aq̄ fumiterre distēperabis ꝯtrita. dehic pillʾ. in modū cicerȝ, ⁊ d̄sicca. dabisqȝ. ʒ. j. vsqȝ exagiū. i. dieb⁹ iterpollatis ꝓderit nāqȝ. Ut aūt corp⁹ h̄uore purgatū fuerit malo tūc catapʾlatibus vtēdū erit desiccātib⁹ q̄ꝝ vnū h⁹ ē. Assignatio ei⁹. Sūme miutēgi i alʾ miuteregi. cardamomi cuiusqȝ. ʒ. x. sulphuris croci. ʒ. v. ⁊ tere oia diligēter ⁊ cū aceto distēpera ⁊ in balneo catapʾla. Aliō argēti viui occisi de felle foliorꝝ: a climie argēti calie. mardesenegi cōdisi eq̄les ptes diligēter tere ⁊ cū vini aceto distēpera. ⁊ oleo ro. catapʾla. Alia bvraci. salʾ costi. ꝯdisi. cuiusqȝ. ʒ. ij. mihe fluxe. ʒ. x. tere oia diligēter ⁊ cū oleo distēpera ac nocte patiētē catapʾla ⁊ sic dormiat māe balneū igrediatᷓ ⁊ cū aseneno feresiaco lauet. Alia calcē lotā cum aceto tere ⁊ i balneo catapʾla aut defellā sume ⁊ h̄enā methicā cuiusq̄. ʒ. x. aristolʾ. l. sulphurȝ crocei cuiusq̄. ʒ. iiij. ⁊ oia diligēti⁹ tere distēpera cū oleo ro. ⁊ aceto vini ac i balneo catapʾla: aut ad solē: dehinc lauabis cū aq̄ i q̄ decocta sint mirt⁹ ⁊ liq̄ritie frōdes. post cū rosis ⁊ sādalo. Alia ꝯdisi. q̄ brati albi. arsenici rubei cuiusq̄ ptē. j. cinerȝ vitȝ ꝯbstū ⁊ de alijs. tere oia diligēter ⁊ cū oleo roꝝ. liq̄fac ⁊ ad solē siue i balneo catapʾla. ⁊ lauabis h⁹ cū d̄coctione ⁊ mirti ⁊ aq̄ ro. Alia haruci. ʒ. v. aristolʾ. l. ⁊ ro. cuiusq̄. ʒ. ij. de felle ⁊ liq̄ritie folioꝝ ⁊ h̄ene folioꝝ cuiusq̄. ʒ. iij. tere oia diligēter ⁊ cū oleo. roꝝ. distempera ac in balneo vtere: q̄ꝛ si scabies hec sicca ē difficilior ē ad curādum locꝰ h⁹ vterȝ catapʾlate. Assignatio ei⁹ zazilitargirū h̄ene mectice cuiusq̄. ʒ. ij. sisami amidi. cuiusq̄. ʒ. iij. haruzi. ʒ. iij. tere oia diligent ⁊ cū aceto distēpa vini ⁊ oleo ro. catapʾla corpus cū illō purgauerȝ cū d̄coctiōib⁹ ⁊ sividerȝ ꝓdesse ⁊ meli⁹ patiētib⁹ fieri sic ꝓpia singulis dieb⁹ casei aq̄lis lb. ʒ. vsq̄ plenā cū duab⁹. ʒ. fumiterre ⁊ exagio. j. sabarᷓ pillʾate ⁊ aū porrecte. h⁹ ei ꝓderit. Nōnūq̄ aūt eousq̄ trāsit prurigo ⁊ scabies: vt adustionē faciāt aut vlcera sanari difficilima q̄ ēt si fiāt decoctiōe vtēduȝ ē epithi ⁊ agarici. p⁹ quā casei aquā ⁊ aliq̄b⁹ catapʾlandū ⁊ tinee trocisc̄ ēvtēdū cū medicaminib⁹: q̄ꝝ i tince medela ponem⁹ memorā.

¶ Capi. vij. de pediculoꝝ medela.

Cum cuiuis corpi innascunᷓ pediculi medicamē bibere laxatiuum patiētē ipera ⁊ cibȝ initi chimorū laudabiliū: curareq̄ corpis mūdificationē a sordib⁹ plimū salse aq̄ balneovtatur p⁹ aq̄ suaui: vestib⁹ iduaᷓ lineis mūdȝ ⁊ lotis: ⁊ si siccaꝝ assueuerit esū ficuū caueat hec ⁊ cū iterfecto catapʾla corp⁹ zibago cū mōicomiteregi diligēter triti cū cartami oleo ⁊ nocte catapʾla māe balneū introeat. Assignatio medicamis pediculoꝝ. Aristolʾ. l. ⁊ secūbari i alʾ senobari folia diligēter tere. ⁊ cum zibago iterfecto cū amigō. oleo amararꝝ ꝯmisce ⁊ nocte corp⁹ inūge māe balneū igrediaᷓ ⁊ cū calida aq̄ laueᷓ: postea aūt cū aq̄ i q̄ sihū decoxerȝ armenicū. ⁊ heresinascrū. i alʾ benasetū hoc etenī pediculos extirpat ⁊ ānulat. Aristolʾ. q̄ȝ lō. ⁊ ro. ⁊ arsenicū rubeū si teraᷓ ⁊ cū bani olo distēperenᷓ ⁊ corp⁹ cataplasmeᷓ ⁊ māe cū furfure ⁊ fabaꝝ limaᷓ faria ꝓdest. Medicamis assignatio qō sordes purgat a corpe ⁊ pediculos fugat. Sume cost i amari. cardamōi. bouis fellis. cuiusq̄ pēsum vnum tere diligēter ac distēpera cum pistaceorum oleo corpusq̄ cataplasma ⁊ cum aqua laua ac furfure heueri in alʾ sulfure. proderit nanq̄.

¶ Capi. viij. de serie ⁊ asaphe ac pustularum paruarum mede.

In seria ituēdū vtrū ex sāguine fiat colico ⁊ si plꝰ sus magn⁹ ē patiētē flōma ⁊ iuxta q̄ op⁹ viderȝ sāguis exhes ꝯtitatē ⁊ ꝓpinabis illi sāngibi ⁊ muzoꝝ aquā ꝯnatorꝝ ⁊ aliq̄d amili. affari. arcebisq̄ illū a cibȝ dʾlcib⁹ ⁊ pūgētib⁹. Catapʾlabis aūt corp⁹ cū amilo ⁊ affaro. aut cū solatri aq̄ ⁊ caq̄negi ⁊ q̄ffare virētȝ ⁊ modica ordei faria. bullies ēt oliue folia in q̄ diligēti⁹ ⁊ corp⁹ catapʾlabis cū frida fuerit vile aūt erit hoc illi medicamē ꝓpinare. Assignatio ei⁹. Fautenegi fluui alʾ fermēti cuiusq̄. ʒ. ij. spodij. roꝝ. r. cuiusq̄. ʒ. ʒ. cāphore calcū vnū tere ⁊ cū punici pomi aq̄ ꝓpina accidi aut cū

hebiti in al'heveri aq̃. Cataplasma aũt corp⁹ ei⁹ cũ amilo affaro ⁊ melonis carne ⁊ ol'o ro. ac ordei farina. Et si feria ē de flegmate cui⁹ ē signũ nocte tumultuare ⁊ color alb⁹ patienti squigibin mellei dabis. ʒ. ij. ⁊ dimidiũ exagiũ vsq̃. j. ⁊ cubebe exagiũ. 5. vsq̃. i. cũ squigibi. ʒ. ij. aut origani fluuialis exagiũ. j. cũ sq̃ngibi. ʒ. ij. cataplasmabis aũt corp⁹ cũ succo apij ⁊ ordei alfito. ⁊ si abinde patiēs in meli⁹ restituatur. Sin mirob. ⁊ fructuũ ꝓpina decoctionem quã cũ turbit rorabis ⁊ hyera: qḋ si nõ ꝓderit casei aquã in potu dabis cũ hoc puluere. Assignatio ei⁹ mirob. kzeb. ⁊ idi cuiusq̃. ʒ. v. turbit ʒ. iij. rasianegi: semis agarici cuiusq̃. ʒ ij. terãtur oia diligēter ⁊ dabis de eis. ʒ. iij. cũ lib. 5. casei aq̃ ⁊ zaccare. ʒ. x. albe. facies hoc trib⁹ diebus vel vsq̃. v. ⁊ singulis dieb⁹ augebis casei aquã paulatim donec vsq̃. l. perficias. ¶ Assignatio medicamis serie rubee. pudegi. camaḋhi. ʒ. x. aquã īfunde ⁊ cola ⁊ desup proijce. ʒ. v. zaccare cãphore calcũ vnũ ⁊ potetur.

De assapha.

Sume melõis carnez ⁊ diligēter misce cum modico vereso ac in balneo catapl'abis post sudorē ⁊ m'lta cũ cal'a lauatione aq̃ in q̃ bullierint mellilonē ⁊ furfur: ꝓhibe aquã fridaz sup corpus fundi: ⁊ melonis carne cũ faria ordei pastata ⁊ ol'o ro. catapl'a. aut sume vini acetuz ⁊ hēnã mecticã ⁊ saluaris in al' saliaciri ⁊ corpus his ī balneo fricabis vel sume galle ⁊ aruci eq̃les ptes ⁊ tritas cuz aceto distēpera ⁊ in balneo catapl'a ro. oleo post prãdiũ. Sũe et fabaꝝ ⁊ lupini farinã ⁊ ordei ⁊ cũ aceto distēpa ⁊ ro. ol'o ī balneo catapl'a: ꝓderit em̃ assaphe.

De pustulis

paruulis. he corpi ex malis accidũt chimis q̃s ad exteriora ꝓpulsat nã cõcludũturq̃ inter carnē ⁊ cutē. haꝝ cura pill'aꝝ hyere pot⁹ aut decoctiõisq̃ cũ hyera cõdita sit ⁊ turbit infusionis q̃z fructuũ pot⁹ cũ mirob. kzeb. ac indis ⁊ turbit tũso: caueat aũt a cibis gñantib⁹ hũores grossos: cataplasmetq̃ corp⁹ cũ el'o infuso aq̃ calide q̃ a carne ad cutis exteriora pustule emittãtur. Cataplasma ēt hoc medicamine. Assignatio ei⁹ de felle rute ⁊ mirre eq̃les ptes cõteres diligēter. ⁊ cũ aceto distēpera. et pustulas illinias: aut sume cõdesuz ⁊ diligēter tritũ cũ ol'o oliue distēpa ⁊ pustulas illinias. Caueat aũt cataplasma ⁊ linimenta añ corpis purgationē ne forte mã ad corpis trahat̃ exteriora: roboreturq̃ ⁊ plures fiant pustule.

¶ Capitulum nonum. de verrucaruz ⁊ clauorum medela.

Erruce ⁊ claui vt alias diximus ex duobus oriunt̃ humorib⁹ flegmatico ⁊ melãcolico horũ cã ē corpis euacuatio cũ epithimi decoctiõe ⁊ agarici. aut sticados. pill'q̃ q̃ cũ epithimo fiunt. Prohibēdusq̃ est patiēs ab hos duos gñantibus hũores cibis. Que aũt extirpãt eas empl'a sũt caprarũ fimus diligēter cõtritus ⁊ cũ aceto distēperat⁹ verrucarũ apponēdus est loco: sumi sum quoq̃ diligēter cõtritũ cũ aceto distēperatũ vini ⁊ suppositũ. aut certe loc⁹ die sepi⁹ cuz vini aceto ⁊ sale fricet̃: h⁰ nãq̃ extirpat. sumũt q̃z eris cortices ⁊ diligēter cõtriti cũ vini robo distēperant̃ ac ponũtur: vel sume pentafilon ⁊ diligēter tũsum ⁊ cũ vini robo distēpera. ⁊ verrucis appone. Et si medicamibus non ꝓficis his acuta appone vt calicon ⁊ diberdic. hec et em̃ corrodēt ⁊ exurent dehinc sup radicē butyrũ pone. donec ei⁹ auferat̃ prurigo. ⁊ iteꝝ medicamē acutũ adhibe. post qḋ butyrũ. donec tota auferat̃ verruca ⁊ iã tũc q̃ carnē supinducũt adhibe. Prodest etiã his pipis petrã sumere ⁊ calidã ac simacim feresaicũ. ⁊ buracũ eq̃liter: ⁊ trita oia distēperare cũ sapone. ⁊ sup verrucas ligare cũ pill'. sufferaturq̃ medicamen hoc appositũ q̃m die tertio decidet. Assignatio medicamis ad extirpãdas verrucas fortis zeniari. eris vsti. coloquitide adipis buraci nusadari calie arsenici crocei bouis fellis susani in al' siniani feresiaci. cuiusq̃ ptē. i. calcis viue dimidiã ptē. tere diligēter oia ī mortario: ⁊ saponis aq̃ distēpera. aut amoniaci aquã verrucis appone prim⁹ eaꝝ strictis cũ capillis ipsi⁹ radicib⁹. Assignatio alia calcē viuã ⁊ vini fecē optie tere: ⁊ cũ visco diligēter misce ⁊ verrucis appone. desiccabit em̃ eas hoc ⁊ exuret. Qḋ si medicamia hec nõ ꝓderit incisiõe vtere cũ rasorio ⁊ alijs. dehinc acutis cõprime medicaminibus vt floris eris vnguēto aut beledari lauacro. donec olo eius deficientē educas radicē. Nõ oꝫ aũt hec ferro incidere nisi corpe ab humoribus primus euacuato grossis.

¶ Capl'm. x. de petiginis emundificatiõe ⁊ excoriationis cutis medela.

Etigo ex col'a fit nigra cuz eã generãtes nimis frequētant̃ cibi vt dixim⁹: ⁊ ꝓdest in flebotomia ⁊ laxatiuus pot⁹. ⁊ abstinētia a cibis generãtib⁹ eã. s. colerã. Cataplasmãdus aũt est loc⁹ cũ seq̃binego ⁊ aceto. ⁊ mirob citrinis cũ prunoꝝ gumma ⁊ aceto distēperatis. aut botami gũma q̃ cũ cera modica: ⁊ oliue oleo distēperatur sulphur desup ꝓijcit̃ contritũ ac loco ponit̃. Sumitur quoq̃ meruloꝝ fim⁹ ⁊ dalibi: terunt̃ diligēter: ⁊ cũ aceto distēperati loco apponunt̃. Et si in facie petigo fuerit: sume frumētũ ⁊ super ferri laminã ꝓijce calidã valde: aut icudē calidissimã ⁊ cũ malleo ꝯprime. sumat̃q̃ q̃ ab eo fluxerit hũiditas ⁊ sup petiginē illine si i facie est. Aut sume femequesti semē ⁊ tritũ optime cũ vini aceto distēpera. ⁊ loco suppone. aut

sume corio℞ glutinis.ʒ.v.quēdari masculi.ʒ.ij. optime trita cū glutino in aqua liquefacto di stēpera ⁊ prurigini superpone.

De sordiū cutis međ. Op₃ tumorē psorare quo q̄ inest rubigo creat ⁊ cū lēticula decocta cataplasma.aut sume granato℞ folia arboris ⁊ igne adure ⁊ cū his illa q̄₃. ⁊ si in tumuerit tumori appone litargire cōtritū cu₃ porcino adipe ⁊ lupino prodest enim.

De cutis excoriationis me. Cutis excoriatione hoc cataplasma medicamie mu teregi lupini cardamomi cuiusq₃.ʒ.j.diligēter simul tere.⁊ cū vini aceto liq̄fac ⁊ cataplasma. Aut ireos sume radicē ⁊ distēperatā cū melle appone ⁊ post balneū itret.Uel sume q̄bitum cic.⁊ caprarū fimū ⁊ trita oīa diligēter cū vini aceto distēpera ⁊ locū cataplasma. Q̄d si mar dasenegū distēperat cū aceto ⁊ ol'o.ro.appōa túrq₃ corpi patiētis māifestissime ꝓderit.

¶Capl'm.xj.de sudore nimio ⁊ eius mora.

Cum sudor nimius exit de hois corpore ex oleo ro.inungēdus est ad mixta galla optie contrita ⁊ oleo mirti admixta cerusa gipsea. vel cataplasmet' corp⁹ cū terra armenica ⁊ litargiro cōdito cū rosis aut cū aq̄ ro.:aut alumie rubeo cōtrito diligēter ⁊ distēperato cū mirti aq̄ aut ligamētorū vitiū aq̄ cataplasmetur ⁊ cū litargiro ⁊ galla diligēter cōtritis ⁊ cū ol'o mirti aut citonio℞ distēperatis.Assignatio ei⁹. Sume boni odoris citoniū i q̄ sit pōticitas ⁊ flo℞ citonio℞.cuiusq₃.l.5.⁊ ro. sicce.l.iij.q̄b⁹. v.aq̄ libras supfūde ⁊lēto igne decoq̄ dōec ad q̄drātē redeat:⁊ colature adđ quātū mediū ei⁹olei ro.⁊ i stagneo vase ad lenes prunas decoq̄ donec aq̄ deficiat ⁊ oleum supsit ⁊ colato vtere. Q̄d si sudor cōstipatus est ⁊ minorat' laxatiuo corpus euacua decoctiōib⁹ quo mā ab exterioribus ad interiora reducatur.

De sudoris cōstipatione. Cū autē sudor cōcludit' ⁊ non exit cōstipatiōis ei⁹ intuenda ē cā: ⁊ si ex pororū ē cōstipatione corpus calida rorādū ē aq̄ in q̄ anetū ⁊ camomilla ⁊ bereniasetū decoxeris in balneo ⁊ puluerizabis sup corpus boracu₃ ru.diligēter tritū:manib⁹ ⁊ manutergijs fricabis oleoq₃ camomille vnges simplici aut cum pipere modico fricabis:ēt illū cū oleo laurino aut anetino patientēq₃ a cibo℞ ꝓhibebis multitudie.¶Q̄d si veneno℞ obuiatiōis cā sudor cōcludit' ⁊ q̄r ab eis corp⁹ desiccatū est. in mediū patiētem introduc balneū suauēq₃ aqua₃ ca.illi infunde ⁊ oleo inunge viol'.⁊ ninifar fricatione vtaris molli. ¶Et si malorū cā hūo℞ immorat' viscosorūq₃ corpus medicamie flegma ⁊ hūiditatē purgāti viscosa₃ euacuādū est ⁊ post hoc sudorē ꝓuocantib⁹ vtēdū est. ¶Et qm̄ de morbo℞ q̄ corporis exterioribus cōmunes sunt;medela diximus.Jā nunc de passiōibus que cuiq₃ mēbro℞ manifesto sunt ꝓprie videndū est.Incipiemusq₃ a passionibus q̄ capitis ⁊ facie i accidunt cuti.

¶Ca.xij.đ capillo℞ cas⁹ ⁊alopitie ⁊ tyrie cura

Alio dictū est loco qm̄ passionū q̄ corporis accidūt superficiei que mēbris quibusdā si ne alijs ꝓprie sunt: quedā capitis sunt:vt alopitia ⁊ tinea ⁊furfures quedā faciei vt lētigines ⁊ morū: quedā digito℞ vt dahasa ⁊digitorū q̄ fit in hyeme tumor quedā manū ⁊ ei⁹ loci quo manus iungit' cubito ⁊ pedū vt vena saniosa: quedā cruriu₃ sunt vt morbus elephanticus ⁊ varices.alie autem palmis ⁊ plantis proprie habent' vt fissure: et q̄dā pedū sūt tm̄ vl' ocrearū cōfricatio: quedā vnguiū vt eo℞ cōtritio ⁊ q̄ illis accidit collisio. ⁊ nos primū ab alopitia incipiemus. ¶Dico ergo quoniam in alopitia intuendum est ⁊si ex sanguine fit a cephalica patiens est flebotomandus sanguisq₃ iuxta quod opus extrahēdum.Et si ex flegmate corpus hyere pill' purgandum est ⁊ pill'.caucale vel cocijs ⁊ aloes. ⁊ agarici pillulis. salis naste. ⁊ coloquintide adipis similibusq₃.Et si temp⁹ hiems est hyeralog.dabis aut hyerā.g. ⁊ gargarizet.sinapē.ac muitengum capparis radič. cum squingibin cum aceto squille facto:vtatur omnibus gargarismis.quibus ⁊ paralisi faciei dicem⁹ ⁊ hoc sepius faciat.Arceas autē illum a cibis flegma generantibus quales sunt recentes pisces ⁊ lac.agnorum carnes paruorum ⁊ similia.¶Quod si ex colera nigra fit.pill'.sticados illum fiurum fac. ⁊ decoctione epithimi.ac hyera rufini aut hyera dorcabis in al' archacabis medicaminibusq₃ in quibus est elleb. nig.agaricus ⁊ epithimum. hisq₃ similia que coleram deponunt nigram. Caueat autē a colerā generantibus.ni. cibis.vt vaccina carne ⁊ camellina.ac magna℞ caprarū lēticula:caulibus ⁊ omni colerā generantē.nig.regimine. Quod si ex colera est ru.corpus cu₃ mirob.decoctione.⁊ sene.ac hatenegi ⁊ aloes absinthij quoq₃ ⁊ scamonee imminue ⁊ his similibus. Et a coleram ru. prohibeātur generantibus sicut melis sinapi.cepis ⁊ alijs ⁊ his similib⁹. Ut aut imminueris corpus ⁊ purgaueris caput.iam tunc ad capillorm casus medelis conuerte ⁊ primum omnium caput pāno fricabis aspero donec rubeat locus. quonia₃ difficile curatur.vt vero rubuerit locus minutatim incide illum ⁊ allio cataplasma contrito. ¶Si ex state morb⁹ fuerit: aut ğuis charade adustis aut sqlla:aut auellāe corticib⁹ adust₃:aut amigdal' amaris aut mihelebi.ğnis adustis. aut squilla.Euforbio q̄₃ cataplasma contrita

⁊ cū bāi oleo distēperato aut pice in bāi oleo liq̄facta: aut citrino aut sehū scides armenicū ⁊ diligēter tritū cū ol'o misce citrio aut ol'e bani aut zēbaci oleo. ⁊ locum cataplasma. Post hec caput cū bliti aq̄ laua. ꝓdest ēt vrsi adeps aut lupi aut papiōis leōis q̄z ⁊ olb⁹his melioꝛ ē vet⁹ si cū aceto ꝯtrit⁹apponaꝭ. Muriū q̄z fimus si teraꝭ diligēter. ⁊ cū oleo misceaꝭ ac cataplasmeꝭ ꝓdest. Radicū ēt cānaꝝ cortices ⁊ amigd. amare tūse cū vini aceto ꝓsunt. Cataplasma alopitie vtilis. Spume marꝭ. ℥. v. buraci chadeli sulfuris crocei tapsie. euforbij cuiusq̄z. ℥. ij. rautēgi. cātaridū cuiusq̄z. ℥. j. tere diligēter ⁊ cū oliue oleo distēpera ⁊ cataplasma ⁊ hoc cataplasma vtile alopitie erit. Cū āt medicamib⁹ vterꝭ si loco acciderit adustio ⁊ tumoꝛ mal⁹ hoc amoue medicamie ⁊ oleo ro. cataplasma ac cerusa ⁊ anatis adipe ac gallie ⁊ cū mitigaueris iteꝝ medicamē appone ⁊ rursus cataplasma oleo. Et si ex cola ru. ē passio locū siho. cataplasma adusto ⁊ spuma maris ac hezago ⁊ oꝛdeo adusto ⁊ trito cū mirti ol'o ⁊ calefi. dehic cataplasma caput ei⁹ cathemia l anabisq̄z cū furfure aut calefi aq̄. Et si ex colera passio ni. locū cū piretro ⁊ mutergo cataplasma adusto ⁊ bouis felle ac lupi ⁊ fenugreci aq̄ ꝺcocti laua ⁊ cū lini semis aq̄ ⁊ cū tapsia cataplasma oleoq̄z nardino cū locū cepa fricauerꝭ pūgēti ⁊ allio: aut amiḋ. sume amaras et buracū adustū ⁊ buracū armēicū eq̄lr ꝯtere ⁊ cataplasma. Ferūt āt ꝙ si muscaꝝ teraꝭ capita ⁊ alopitia illis fricēꝭ capillos ꝓducūt. Assignatio medicamis qḋ pilos in alopitia ⁊ tiria ꝓduc̄. Sumāꝭ cātarides sine capitib⁹ ⁊ alis. ℥. iij. ⁊ diligēꝭ trite cū bāi ol'o distēpenꝭ: ⁊ musci paꝝ adde ac vtere. Tyrie medela est eademq̄z ⁊ alopitie.

De fluxu capilloꝝ ex raritate. At ꝟo capilloꝝ casus ⁊ flux⁹ qḋ ex cutꝭ ē raritate ⁊ poꝛoꝝ dilatatione ⁊ cibi imi nutiōe ꝯpetēti sanaꝭ regie ciboꝝ laudabiliū q̄ bonū sāguinē gñent vt mūd⁹ farie pāis ⁊ ca ro ānualiū agnoꝝ ⁊ edulloꝝ ⁊ gallinaꝝ soꝛbiliū vitela ouoꝝ: pisces lapidosi ⁊ vinū rihanū moderata sūptiō q̄titate balnei igressu. ⁊ cum dulci ⁊ suaui aq̄ lauacro tēpati caloꝛꝭ. Caput em̄ cathemia ⁊ ouo laua. psiliū semie foliȷ̄sq̄z calefi ⁊ oleo viol'. ⁊ ninifar violā odoꝛēt recētē ⁊ ninifar ⁊ calefum. Cū āt casus hui⁹cā ē poꝛroꝝ arctatio ex hūiditate opilante curāꝭ balnei igressu ⁊ moꝛa i eo lōgioꝛi ⁊ capitꝭ nōnūq̄ fricatiōe cū sale q̄nq̄z cū siho armenico ⁊ q̄sumo lauāꝭ q̄z cū nitro ⁊ buraco ac felle bouis nec aliq̄d oleoꝝ ē apponēdū. Regēde ē āt calefaciēti regie iminuēde cib⁹ fercul' ei⁹ caꝛa misceāꝭ ꝯdimēta vꝭ carui. cinami. pip. vinū bibat vet⁹ paꝝ mixtū. Et cui capilloꝝ casus p⁹ moꝛbū fit acutū regimie curādū ē humectāti ⁊ ciboꝝ augmēto agnoꝝ carniū cōestiōe ⁊ edoꝝ pisces cōedāt lac hūidos fruct⁹ q̄escāt ⁊ totienꝭ balneis vtāꝭ: sꝫ nō moꝛātes: aq̄ suauis ⁊ tepida capiti eoꝝ ifūdaꝭ ⁊ ol'o vngāꝭ mirtio. ꝯfoꝛtat etem̄ capillos. Sitq̄z ol'z i q̄ ēblicū decoq̄ꝭ vt āt oꝛiri icipiūt capilli rade: aut cū naura aufer ⁊ cū lini pāno frica aspo dieb⁹ singulis ⁊ i q̄ decoctū sit adiātū ⁊ camōilla ac mirt⁹. Assignatio olei ēblici. Sume ēblici lb. j. ⁊ supfūde aq̄ lb. iiij. ac nocte ⁊ die desine. dehinc optime bulli ⁊ sisami olei adde lb. ac lēto igne decoq̄ dōec deficiēte aq̄ olꝫ remāeat tūc cola ⁊ lique fac i eo laudāi modicū ⁊ i vase ꝯdēs cū opus fuerit vtere. Cū ꝟo ex ptisi capilloꝝ fit casus nulla ē curatio eo ꝙ hūiditas ꝺfecerit p quā vita stat: sic q̄z nulla est ad capilloꝝ ꝓductione via i nāli caluicio q̄m̄ ⁊ exsiccate fit nāli q̄ cerebri dn̄atur ꝯplexioni ac capitis cuti.

¶ Capi. xiij. de tinee ⁊ furfuris me.

Atienti tineā cernici adhibere oꝫ sitiā ⁊ si fieri pōt cephalica minuaꝭ sic ⁊ si eius mōi ē q̄ medicamen possit bibere coꝛp⁹ ꝺcoctiōe fumitere mir. heb. idoꝝ purgeꝭ abstineat carnib⁹ dulcibusq̄z restringētib⁹ regaꝭ lēticula cibeꝭ ⁊ leuissimaruꝫ carnib⁹ auiū ⁊ subtiliū ac piscib⁹ lapidosis et deiceps trocíscis tinea cataplasmeꝭ. Assignatio eoꝝ. Sume aruci triti ⁊ amigdal'. amaraꝝ tritaꝝ cuiusq̄z pēsum vnū machali ptes. ij. infunde machalū i vini aceto die ac nocte et in moꝛtario tere. ⁊ desup arucū ⁊ amaras ꝓȷce amigḋ. ⁊ trocisca ⁊ in vmbꝛa desicca. cūq̄z op⁹ fuerit tere ⁊ ꝯtritas diligēter cū itibe aq̄ ac vini aceto distēperabis ⁊ oleo roꝭ. Cataplasmabis ēt hoc cataplasmate. Assignatio eius aristol'. lō. ratinegi gelnari. caq̄e cuiusq̄z ptē. j. diligēter tere ⁊ cribꝛa ac i moꝛtario cū modico ro. ol'o misce ⁊ vini aceto vtere. Alia sume olꝫ susami i al' sisami ⁊ caput eo vnge. ⁊ liq̄ritie folia ꝯtrita ⁊ cribꝛata ꝺsup p pl'neriza aut ireos radic̄. pl'uerē. Alia Sallā ꝟidē ⁊ mētā siccam eq̄lib⁹ pōderib⁹. tere ⁊ sbtili cribꝛa pāno ⁊ i hieme cere liq̄fac. ℥. ij. ⁊. ℥. i estate. iij. deceq̄z olei sisami. ℥. ⁊ medicamib⁹ ꝺsup piectꝭ tāq̄ vnguētū fac. ⁊ hec assignatio est ꝯueniēs coꝛpoꝛib⁹ mollibus. ¶ Cum aūt coꝛpus asperū est tunc hac erit vtendum. Assignatio eius. Litargirum galle. ⁊ caq̄nie. gelnari ⁊ liquiritie foliorum. de fele folioꝛum. henne floꝛum ḡnatoꝝ amaroꝛum. ratinēgi. caulis. aruci. cachemie. in al' aclimie argēti tolle eq̄les ptes: ⁊ omnia optime tere ac diligēter subtili pāno cribꝛa et in moꝛtario cum oleo oliue misce ac vini aceto ⁊ vtere. Alia. Salis. zagi. adustoꝛum. galle. aruci. purgamenti argenti. litargirum. zibaci interfecti. aristol'. lon. eq̄les ptes in subtilissimo pāno puluerē redige ⁊ i moꝛtario cū oleo

ros. ⁊ aceto vini misce ac tineã cataplasma q̃ p̄limū hūida ē ⁊ in duris corpib⁹. Alia terre te stule in q̃ argētū liq̄fit q̄tū vis optime tere et cū oleo ro. distēpera ⁊ cataplasma caput s₃ cū naura expilla. Salieni assignatio carte. aduste. aserebi adusti ⁊ loti. sar cocolle cuiusq₃. ℥. j. sulfuris. ℥. iiij. tere diligenter ⁊ cū vini aceto distēpera ac vtere. Carta q₃ adusta si cū aceto sola distēperet tineã capitis curat si cataplasmet. Alia teste dimāi. i nal camini. fimi colūbini. salis iasici vel nastici eq̄les ptes tere ⁊ distēpera cū oleo oliue ac cataplasma. Alia lucerne fictilis testā q̃ diu in vsu habita ē. si ↄteras diligēter fuliginis dom⁹ ⁊ cū v̄ginis pueri distēperes vtia ac v̄idis eris bacinū in al'bacinū illinias ⁊ inuolvas sup cristallū die ⁊ nocte dehinc eradas ⁊ cū rosa℞ distēperes olo ⁊ locū catapl'es manifestissime p̄dest ⁊ si hec p̄sunt medicamia bñ. Sin patiētē flebotoma duab⁹ venis q̃ post aures sunt ⁊ q̃ ab eis egredit sanguine caput cataplasma. Et si tinea sicca ē ⁊ alba ⁊ sq̄me albe defluūt ⁊ sicce patiēs regēd⁹ ē cibis hūidis. ⁊ narib⁹ oleū ei⁹ īfunde amigd. ⁊ oleū cucurbite aut viol. ⁊ vnge his caput oleis. Et si dura ē tinea ferro scalpe o₃ donec sanguis exeat dehinc colifono cū aceto cataplasma post cū vnguēto rubeo ⁊ sternutatiōes illi p̄uoca cū aq̄ cācri tūsi cū ninifar oleo. Qd si sahasam in facie ↄtingerit ori ri aloes epatice sume par. i. martaci ptē. 5. ⁊ i mortario cū ros. ↄtere oleo ⁊ aceto modico. Et si q̃ in facie sahasa sicca ē cū terra cataplasma armenica. ⁊ cāphora ⁊ croco oriētali cum aceto distemperato. ⁊ aqua ro. proderit eni₃.

De furfurib⁹. hui⁹ patiētis corp⁹ si repletū ē purgari o₃ cū decoctiōe hiera addita ⁊ si corp⁹ tumidū ē flebotoma ⁊ caput purget cū hiere pill. aut aloes ⁊ silib⁹ post hoc caput lauādū ē cū cathemia alba ⁊ blito℞ aq̄ ⁊ buraco ⁊ cicer₃ aq̄ ac fab. tritis blitis q₃ folijs ⁊ sisami. ⁊ caput hoc medicamie trib⁹ laua diebus semel. Assignatio ei⁹ sume ciceris farine ℥. xl. fenugreci farie buraci ⁊ furfuris ac nitri triti sinapis cuiusq₃. ℥. h. cathemie. ℥. f. tere oia ⁊ cū vini aceto distēpera aq̄ mixto ⁊ caput laua: ⁊ assuefac caput ⁊ sepi⁹ fiat. ⁊ inūge oleo ro. cum aceto modico qm̄ furfures emūdat. Alia bouis fellis ⁊ terā cimolee cū aceto distempera. prodest enim.

¶ Capi. xiiij. de capitis magnitudinis p̄pter semon separationē medela.

Quoniam morb⁹ hic ex ventositate ⁊ hūiditatibus grossis fit necia sunt q̃ subtiliāt ⁊ dissoluūt. sunt aūt his hec oportuna sumat nasturtij semē ⁊ i aq̄ sepi⁹ feriat ⁊ pāno itincto caput cataplasmet ea pte q̃ magnitudo ē. Alid radices sume tincto℞ tritas diligēter. ⁊ amigdal. oleo amara℞ distēpera. ⁊ locū trib⁹ dieb⁹ catapl'a: qm̄ māifeste p̄dest. Medicamē ad h⁹ narib⁹ apponēdū fellis gruis ⁊ lupi. musci. xiloaloe idice. ₃accare tabarzedi eq̄les ptes tere diligēter ⁊ q̄si lēticulā suppone cū marcemusi aq̄. Alia assignatio ādinehi in al'āditidi mirre aloes spume maris pistaceo℞. pinea℞ fecci. ābre cuiusq₃ p. j. ₃afrani pte₃. 5. tere oia diligēter ⁊ subtili cribra pāno ac cū ₃ebaci distēpera oleo pill'as q̄si lēticulā fac ⁊ p̄ma diei hora vnā appone ⁊ meridie scd̄a₃. vespe tertiā: māifeste nāq₃ p̄derit. Shaucū q̄ndū grus fellis. ⁊ vulturis. ⁊ fabuti. croci oriētalis. gēdebesti virga℞ besbase cuiusq₃ ptē. j. ₃accare optime p. ij. tere oia diligēter ⁊ subtilissimo pāno cribra ⁊ cū psilij aq̄ distēpera ac pill'a i modū lēticule ac in vmbra desicca ⁊ in mense ter narib⁹ vel bis suppone q̄q₃ die pill'a₃ cū aqua frida ⁊ caput totū filo mēsura a die q̃ luna iminuit vsq₃ in diē q̃ reascēdit iminuit etem: ⁊ tūc sepi⁹ suppone medicamina qm̄ in suā redibit habitudinē. ¶ Aq̄a v̄o q̄ sup craneū ē ⁊ sub cute sic curabis. Sume ḡnato℞ corticē ⁊ cipressi nuces equaliter ⁊ trita cū aceto misce ac loco appone ⁊ liga. deficiet etem hūiditas illa ⁊ locus indurescet.

¶ Capi. xv. de lētiginis ⁊ macula℞ faciei ⁊ fissuris eius me.

Lentigines ex sanguis adusti vaporib⁹ fieri dixim⁹. ideo patiēs cephalica minuēd⁹ ē ⁊ laxatiuo vtendū qd hūorē deponit ni. ⁊ hūores alios adustos q̄lis ē epithi ⁊ agaric. decoctio ⁊ aq̄ casei pot⁹ cū puluere in q̃ mirob. sunt idi ⁊ kreb. ac polipodij ⁊ sal nastic. ⁊ silia. Caueat aūt cibos q̃ validiores sunt caloris meliā generātes: cibis adherēs tēperat₃ ⁊ regimini tēperato. his ↄpletis faciē hoc cataplasma medicamine. Assignatio medicamis ↄ lētigine₃. Sume melōis semis corticū. cāna℞ radicum cuiusq₃. ℥. v. fugilū semis ⁊ eruce ↄdisi. cuiusq₃ ℥. ij. tere oia diligēter ⁊ cū radicū aq̄ distēpera nocte lētiginē cataplasma ⁊ mane cū furfuris aq̄ laua. Alia senani nebati ↄditi. ℥. x. ouo℞ testa℞ ⁊ sibi adu sti, cuiusq₃. ℥. iij. faba℞ lēticule ⁊ ordei farine. cuiusq₃. ℥. v. tere oia diligēter et distēpera cū aq̄ ⁊ faciei appone. Alia buraci armēici p. 5. amig. dl'ciū p. ij. terāt diligēt ⁊ cū aq̄ distēperent ⁊ faciei apponāt. Cū āt grosse sunt lētigines tūc hoc apponēdū erit cataplasma assignatio ei⁹. passe℞ fimi ⁊ ordei farie eq̄lia sume pōdera ⁊ cum stringi succo distēpera et desiccā in vmbra ⁊ cū nece fuerit liq̄fac cū aq̄ ⁊ faciē cataplasma. ¶ Assignatio alia lētigini grosse sinapim tere diligēter. ⁊ cū ficuū oleo distēpera ac faciē cataplasma. Qd si loc⁹ aduritur

nitur/abluat̄ ꝛ dragagātū cū lacte dulci fricatū apponat̄ ꝛ furfuris aq̄ lauet̄. Ubi adustio fue rit mitigata iterū medicamē appone. sꝫ tū fa ciē ne vlceret caue. Alia amigdale amare suis mūdate corticib⁹ terant̄ diligēter ꝛ argentum viuū cū eis interficiat̄ q̄tū ꝛ ipaꝝ est pondus. faciesq̄ cataplasmet̄ lētiginē ꝛem grossam/ex tirpat. Alia ad idē. mehelebi granoꝛuꝫ ꝛ bani amigdal̄ amararū sine corticib⁹. lupini. hāza razi. fugilū semis. eq̄l. par. tere oia diligenter. ꝛ distēpera ac cribra ꝛ affari aq̄ distēpera ꝛvte re. Alia piperis. costi amari. tere argenti viui. amigd. amar. burac̄. condīsi ireos radic̄. fugilū semis eq̄les ptes. tere diligēter. ꝛ distēpera cū aceto ꝛ aq̄ nocte cataplasma. loc̄ mane ablue cū aq̄ in q̄ hersausanū decoxeris ꝛ furfur. At ꝑo lētiginib⁹ albis q̄ sup adhibent̄ cataplasmata his pxima sunt. Assignatio illi vtil̄ amigdalis amaraꝝ lēticule eq̄les ptes. tere diligen ter in aq̄ in q̄ ficus decoxeris roꝛa ꝛ faciē cata plasma. Si aūt ē grossa cū sinapi cataplasme tur trito. ꝛ cū ficuū aq̄ distēperet̄. Alia assigna tio. ireos radic̄ ptē passeꝝ fimi. ptes duas costi amari ptes. iij. trita oia diligēter cū acetovi ni tēpera mixto aq̄ ꝛ facieꝫ cataplasma nocte. mane cū furfuris aq̄ lana. At ꝑo grossi berassi lētiginis albe accido quo butiꝝ eductū est me dicamē arsenici crocei ptes. ij. cōdesi vnā. tere ꝛ distēpera cū lacte vacce ꝛ faciē cataplasma. Oꝫ aūt eiusmodi patiētē aclinē frequēter cali de esse aq̄. Cerā albā ꝛ violaꝝ ol'm liquefac. ꝛ draga. tritū desup mitte ac facieꝫ cataplasma. Assignatio alia. zuffe hūide. cere crocee. anatꝫ adipis. q̄thire. saluie granatoꝝ. citonioꝝ. p. te re diligēter triēda. ꝛ liq̄fac cerā. ꝛ adipē. ꝛsicca adijce medicamia ꝛ in mortario tere misce ac fissuras cataplasma manevespe. lauata prius cū tepida aq̄ facie igrediat̄q̄ balneū ꝛ cū heueri furfure lauet. Alia in olei amurca picē liquefac ꝛ faciē cataplasma ac labia si illis fixu re acciderint: aut certe cerui cornu combustū accipe diligenterq̄ tritum cum capre. assūgia misce ꝛ fixuras cataplasma.

De pustulis

lēticularibus. hmōi pustule q̄ faciei acci dūt molliēde sūt cū cera ꝛ ol'o. semis lini laha bo. dehinc cataplasma hoc medicamine. Assi gnatio ei⁹. Sūme boraci cōdesi. sulphuris crocei eq̄les ptes cum aceto distempera ꝛ faciem cataplasma. has si prurigo comitabitur epithimo cataplasmabis.

De maculis.

Cū aūt in facie macule sūt grosse medi caminibus cataplasmabis acutis vt beledaro amigdalis oleo amararum: alijsq̄ que in lēti ginis grosse cura proposuimus.

De mori cura.

Ei⁹ medicamina floris eris vnguē tū ꝛ acuta medicamina q̄ sup eū ponant̄. Qđ si nō pficiet frica chaadmo in al̄ hādino aut zaccara diligēter dōec sanguinē emittat ꝛ radix ei⁹ fricādo labefactet̄ vsq̄ dū q̄ subest caro appareat. tūc zentari appōe vnguētū vt ei⁹ comedat radicē ꝛ ad carnē pueniat sanā ꝛ recentem ꝛ iā tūc rubeo curabis vnguento: et si nullus inest doloꝛ cum nigro alijsq̄ carnē ad ducentibus vnguentis.

De adustione faciei.

Adustiones aūt q̄ faciei accidūt pmo curant̄ cephalice flebotomia ꝛ corpis purgatiōe cū epith. ꝛ agaric̄. decoctiōe. potu q̄ꝫ sene ꝛ mirob. keb. poli po. ac zebibi tarsi. potāda ē ēt aq̄ casei cū puluere q̄ cholerā deponit ni. Assignatio ei⁹. mirob. keb. ꝛ idi. cuiusq̄. ʒ. beffaigi. pistaciȷ tūsi. epithi. cretici. cuiusq̄. ʒ. v. sticados. ʒ. d. agarici. ʒ. c. sal̄ nastici. ʒ. b. tere oia diligēter ꝛ sūme ex eis. ʒ. c. cū dimidia aq̄ casei lb. ꝛ. ʒ. x. zaccare optime. purgabit em̄ corp⁹ a cho. n. corpe pur gato irrudies appōes loco: qm̄ oēꝫ sanguinē sugēt a loco. Qđ si locū optie scalperis donec intumescat ꝛ sic vnguētū apposueris rubeum factum cum litargiro ꝛ croco ꝛ aceto: ꝛ aruco ac oliue oleo vlcerū medela est.

¶ Cap. 16. de passiōibus q̄ in manib⁹ pedibusq̄ fiūt ꝛ primū de saniosa vena.

Alio diximus loco qm̄ vitia hec i calis oriūt̄ locis ꝛ siccis ꝛ nimiū pter ꝯsuetū laborātib⁹ sꝫ ꝛ malos gnantib⁹ hūores cibis frequēti⁹ vtēti. Accit āt manuū ꝛ cubitoꝝ ꝯfinio ꝛ brachijs ipis ꝛ femorib⁹ ac cruribus. Cū igit̄ passiōis hui⁹ signa apparere videris ꝛ locū brachij itumescere corp⁹ incipias laudabilib⁹ hūectare cibis. carnes tēperate comedat cōplexiōis. mēbrū cōfricet̄: balneū igrediatur ꝛ passiōis loco aq̄ stillet̄. Caueat auteꝫ oleꝝ pūgētiū esuꝫ ꝛ muri pisciūq̄ ac salsoꝝ dactiloꝝ ꝛ sitiū. ppiet̄ patiēti dieb⁹ singul̄ aloes epatic̄. ʒ. i. locusq̄ cū aloe cataplasmet̄. qm̄ ne accidat ꝛ fiat phibebit. Si aūt ē ituēdū vtruꝫ ardorē sentiat ꝛ febrē patiēs. ꝛ nā tēpata ē. tūc q̄ a cephalice icipiat flebotomo ex opposita passiōi manu. Qđ si nā ꝯclusa ē soluēda ē cum aq̄ fructuū. ꝛ hūectātib⁹ ꝛ refrigerātib⁹ vtat̄ vt ordei aq̄. alijsq̄. Qđ si febrꝫ abest sꝫ loco quo vena ē egressa. ardoꝛ fuerit patiēti. aloes/infu sio cū itibe aq̄ dāda ē ei. Qđ si plurimū appa ret qđ apparuerit cū arserebri frusto stringēdū ē: inolues illā ac alliges ꝛ q̄cūq̄ egreditur ps eodē mō paret̄ ꝛ nodet̄. extēdatq̄ paulatiꝫ ꝛ nō moleste ne forte rūpat̄. Si em̄ rūpit̄ reducitur ꝛ ad supiora tollit̄ ꝛ carnē itrat ꝛ trāsibit i apā putredinē ꝛ vlc⁹ factura. Jō ꝫ mederi oꝫ ꝛ paulatiq̄ extrahēda ē. vt tota exeat nullaq̄ ei⁹ ps in corpe restet. ēplizet̄ hoc ēplo qđ eius

exitũ adiuuabit. Assignatio eius arsunegi. lb. oli. sisami. lb. litargirũ cãnaꝝ pl'ueris cuiuscꝫ ℥. iij. calcis. ℥. i. liquefac cerã cuꝫ oleo ⁊ sicca et desuꝑ medicamina mitte vt vnguẽtũ fiat ⁊ loco appone. Emplꝛ̃iza ꝗꝫ cũ psill' semie ⁊ oleo viol'. caueascꝫ ne rũpat'. Qd si ꝯtigerit locum oportebit icidere i lõgũ i pte a q̃ vena hec adnenit dõec oĩs ei⁹ educat' mã. tũc butyꝝ cũ bã bace tenuissimo appõe quo putrescat ⁊ corrodatur quicquid materiei remanet: ⁊ post hec cum carnẽ adducentibus curabis.

De varicibus.

Varices pedum. qm̃ ex laboꝝ mul titudine fiũt ⁊ hũeꝝ portatiõe ⁊ cursu. assidui tatecꝫ ciboꝝ cholerã gñantiũ ni. ẽ vtẽdũ patiẽti. q̃ete ⁊ otio. pedũcꝫ laboꝛis paucitate. regimiecꝫ tẽpato qd sãguinẽ gñet bonũ purgetur corp⁹ cũ medicamie nigrã deponẽte chol'ã. basilica flebotomet'. educat'cꝫ sanguinis q̃titas oportuna ⁊ aq̃ balneet' suaui.

De vlceribus balechijs

Ulcera ãt apta ⁊ rotũda q̃ arabice balechia dicũtur curã: nõ hẽnt nisi: cũ bãbace veteri ⁊ asenano tm̃: ⁊ equius eoꝝ est supersedere cure.

De elephantia

Elephantia: ꝓo morbus est melãcholicus ad sanãdũ difficilis: cui nisi in pricipijs attendatur nõ est vlla spes cure. Regendus ẽ ergo patiẽs varicosoꝝ regimie ocio solutus ⁊ q̃ete: grossoꝛũcꝫ abstinẽtia ciboꝝ qui melãcholiã gñant. Utat' ãt laudabiliũ chimorũ cibis ⁊ corpis a melãcholia purgatiõe cum aloe pill' ⁊ ifusiõe ei⁹. catapl'et' aũt loc⁹ cũ aloe acatia ⁊ mirra ⁊ gallia muscata ⁊ succo hypoquistidos: frequẽtercꝫ cataplasmet' ⁊ stringat' crus liget'cꝫ ab iferioꝛib⁹ cũ fascijs validis vittis latis a loco cauille vscꝫ genu terminũ: ẽ ãt ⁊ vomit⁹ illi vtilis ⁊ aq̃ casei pot⁹ aut suriani pillule hac in pte ꝓsũt. ẽpl'izet' ãt hoc ẽpl'o. Assignatio ei⁹. Sũe semis carnibi. ⁊ cineris: vitis termisi nitri. capraꝝ fimi. fenugreci farine. sequebigi eq̃les ptes. sequebigũ cũ vitis aq̃ dissolue ⁊ aq̃ rutabe. ⁊ medicamia trita ⁊ cribrata post sit' pasta: ⁊ ẽplastriza hoc patiẽtẽ trib⁹ diebus fortiter nãcꝫ dissoluit.

¶ Cap. 17. de fixuraꝝ medela q̃ fiũt in plãtis ⁊ palmis ac ocreaꝝ fricatiõis dahase ⁊ digitorũ tumorum ac vnguiuꝫ egritudinum.

Um fixure pedib⁹ acciđũt ⁊ palmis cũ pice liq̃da catapl'ande st̃ aut oli sũe secẽ ⁊ cũ muriũ cepa coq̃. locũcꝫ iunge. Sũe ẽt botami gũmã ⁊ cũ oliue oleo decoq̃ ac fissuras catapl'a: manuũ fissuras cũ viol' ꝑl'uere mane ⁊ vespe catapl'a: ꝓdest ⁊em̃ pl'imũ. Propina aũt patiẽti dieb⁹ singul' sitaregi. ℥. ij. q̃ꝫ hebdomada: pedib⁹ illũ pasce agnoꝝ aliȷ̃cꝫ cibis hũectãtib⁹ ⁊ epithi ꝓpia decoctionẽ. In fissuris ãt pedũ alcãnã appõe: cui fenugrecũ admixtũ sit ꝯtritũ: ꝓdest ⁊em̃. Et calcãei fissuris adipẽ capraꝝ adhibe liq̃factũ l quẽ gallã ꝓiecerꝫ ꝯtritãꝫ i mortario diligẽt' miscuerꝫ dõec ꝯpleat' ac fissuras reple calcanei. Uel sume paꝝ galbãi ⁊ cũ aq̃ ⁊ ol'o liq̃fac ⁊ paꝝ decoq̃ dõec spissẽt'. ⁊ h⁹ vtere i calcaneo: aut ol'o qd fit ex sãdaruso: ipꝫ em̃ huic vltimũ ẽ. dragagãtũ ꝗꝫ ⁊ galla si diligenter terant' ⁊ misceant' in ol'o cũ cera liq̃facta vnguẽtũ fit vtile. Medulla cruris bouis si cũ cera liq̃fiat ⁊ oleo viol'. et aliq̃d martaci addat' ꝓdest: locũ catapl'a cum litargiro cũ aq̃ ro. fricato. ⁊ terrã ẽt armenicã cũ ro. aq̃ distẽpa. vl' ol'o. ro. ⁊ desuꝑ rosaꝝ tritarũ pl'uerẽ mitte. ac mirti diligẽter cõtriti.

De ocreaꝝ ꝯfricatiõe.

Sũe iferi⁹ coriũ ocreẽ ⁊ ꝯbure ei⁹cꝫ pl'uerẽ loco suppõe: ꝓhibebit em̃ tũoꝛẽ fieri. Qd si pl'monẽ capre acceperis aut porcinũ ⁊ cõbusseris cinerẽcꝫ suplo cuꝫ pl'uerizaueris ꝓderit illis. Doloꝛe sedato gallaꝫ adhibe cõbustã ⁊ cõtritã ⁊ acatiã cum aceto distemperatam appone.

De dahase

cura flebotoma si possibile est ⁊em̃ si apa ẽ cal'ꝫ. adhibeat' psilij semẽ in aq̃ tũsũ apponat' cũ modico aceto. qm̃ dolorẽ mitigabit. Refrigeret' ẽt psiliũ semẽ: cũ niue si loc⁹ calid⁹ ẽ. Qd si doloꝛ sedet' ⁊ ꝑcussio bñ. Sin medicamẽ aliqd adhibe maturans. vt semẽ merue. ⁊ semẽ lini. ⁊ suppõe lineũ pãnũ cũ semie psilij cataplasmatũ ⁊ refrigeratuꝫ. Et si nõ aperit' loc⁹ cũ flebotomi api acumie ⁊ exprime quo qd in eo ẽ egrediat' statim. ⁊em̃ doloꝛ sedabit'. iã tũc vnguẽtũ appõe rubeũ: aut albũ vel lẽticulã cũ aq̃. ro. decoctã rosãcꝫ siccã. prodest ẽt dahase thus tritũ ⁊ appositũ aut certe cũ galla ẽpl'izet' ⁊ gñatoꝝ corticib⁹ accidoꝝ ac tũbalo eris: ac siccis ficub⁹ adustis eq̃liter: et cũ melle misce. ac in pãno ẽpl'iza ⁊ stringe. Qd si locũ in saniẽ ꝟti videris regimini adherere ꝑdicto. ⁊ si doloꝛ augeret' nec mitigat' cũ iusq̃amo catapl'a ⁊ opio ⁊ aceto. ⁊ pan⁹ supponat' semine psilij superinfusus. Ait em̃ sapiẽs hypocras in scđo epidimiarum sermone. qm̃ dahasam cũ galla viridi oꝫ curare distẽperata cum aceto ⁊ sic apponi quoniã prodest.

De digitoꝝ tũoꝛe cũ pruriglie.

Tũoris q̃ fit digitis hieme medela cũ furfure fit in marina decocto aqua: appositis manibus intus pedibuscꝫ ⁊ digitis. empl'm adhibet' lẽticule excoꝛiare ⁊ trite. ⁊ aq̃ in q̃ ficus decocte sũt ⁊ caules. ⁊ lẽticula sine corticib⁹. Sꝫ ⁊ si man⁹ ⁊ pes cataplasmentur aq̃ in qua decocta sunt orobus lupini blitus aqua quocꝫ decoctionis seliami prodest. sed ⁊ si ficus sũpseris siccas ac in vino decoxeris. ⁊ diligẽter tũsas modico infundas oliuaꝝ ol'o soluto ⁊ ẽpl'izes digitos ꝑ

desi. Sin stilla desup iusqami decoctionē. Et si digitoꝝ color in liuorē ꝯtitur vel virorē minutatis incisos cataplasma cū decocta lēticula.

De vnguiū curuatura. Opꝫ assuescere cataplasmationē cū oliuarū oleo in quo cerā liq̄feceris: aut vnguētū appone deachilon cū violato oleo dissolutū ⁊ amigd. oleo dulcium: vel cataplasma vngues mastice in oleo bani dissoluto cū vua passa abiectis interioribus.

De vnguiū lepre medel. Sume q̄britū croceū ⁊ arsenicū rubeū ⁊ trita diligēter cū aceto distēpera ⁊ loco appone. Aut sume viscū ⁊ zenichū in al's zerachū pēsuz .j. cātaridū ptis q̄rtā tapsie dimidiū teresq; diligēter oīa cū aceto acerrimo distēpera ⁊ vnguib⁹ appone. Aut sume fenugrecum ⁊ semē lini tritaq; diligēter distēpera cuz squingibin ⁊ vngues catapl'a.

De medela allisionis vnguiū. Si vnguib⁹ fiat cōstrictio ex pcussiōe ⁊ aliis hm̄oi mirti folia sume ⁊ granatorū tritaq; aq̄ īfunde: ⁊ iterū i mortario cōtere ⁊ vngues catapl'a ⁊ empl'za cuz tritici farina distemperata cum oliue oleo aut surfure cum caprarum adipe mixto ⁊ vnguibus adherere fac.

De offensiōis cura. Oꝫ illi iungere sepi⁹: ⁊ cum pāno ꝯstringere. Qđ si vnguis corrupt⁹ ē ⁊ auferre cupis: vnguētū de achilō adhibe donec emollescat: ⁊ sic hoc appōe catapl'a. Assigna° ei⁹. Arsenici rubei ⁊ crocei lausiri. ptes eq̄les. in mortario optie cū amigdal'. oleo amaraꝝ ⁊ oliue misce hoc vnguētū auferet. Qđ si picē cū oliue oleo liquefeceris ⁊ arsenicuz adieceris rubeū ⁊ sulphur croceū ꝯtrita diligēter ⁊ locū cataplasmaueris vnguē extirpabit corruptuz.

¶ Capl'm. xviij. de passionū medela que in superficie corporis ab exteriorib⁹ cāis fiūt: ⁊ primo de vulnere ⁊ vlcere simplici.

Et quoniā de morbis q̄ in corporis fiunt manifesto a causis interioribus dictū est. Iā hoc loco passionū q̄ in exteriorib⁹ accidūt medelas exponem⁹ a causis exteriorib⁹. Dico ergo q̄m cause he aut a corpibus fiūt inanimatis: vt incisio ensis ⁊ sil'a. aut ab animātib⁹ vt venenosoꝝ punctura ⁊ ferarū morsus: ⁊ nos ab illis incipiemus q̄ a corporib⁹ fiūt inalatis vulnerib⁹ ⁊ vlceribus. Dico itaq; q̄m vlcera alia sunt simplicia alia cōposita ⁊ simplicia aut scissura tantū: aut simul profunda est ⁊ nūc p̄mū de simplicib⁹ ituemur vulnerib⁹. ¶ Cū itaq; vulnus scissura ē sine profundatione tm̄ ⁊ est recēs ac cū sanguine. Cura ei⁹ est labra vulneris stringere ⁊ adunare ⁊ curare ne quid illis

incidat vt puluis vel pil⁹ aut oleū ⁊ fascia illud cū .iiij. fascijs duab⁹ ab vtroq; vulneris latere ⁊ duab⁹ a supiori ⁊ iferiori pte ⁊ striges illud: ⁊ si vulneꝝ labra dilatata ⁊ abluicē sunt semota retrorsū tūc icipiēdū erit ab vtriusq; ligatiōe lateris q̄ ad mediū illa reducas: ⁊ si alteꝝ in lat⁹ decidit illđ alligādū p̄us erit lat⁹ in quo labiū declinat quo ad aliđ illud reducas labrū. Qđ si nō adunant nec coeūt labra īsuēda sunt fit aūt hoc maxīe cū vuln⁹ in latū cadit corpis. Qđ si incaluerit vulnus ponat i eo fascia ⁊ sandalū: siccū sandalū nanq; infusum si apponat cū mēbro fuerit astrictū ⁊ loca cōfinia stringeris catapl'a vt sandalo aqua in tibe ⁊ coriādro recenti similibusq; m̄arum ꝓhibentibus accessum. Cum aūt vulnus die scđo aut tertio inueneris ⁊ est recens ⁊ nō putridus sed minime cum sanguine tunc scalpēda sunt labra cū stibij lati capite donec sāguinē emittat tūc labra aduna ⁊ suppone illi fascias queadmodū diximus. Curatur aūt hoc vulnus simplex ligamento solo a die p̄mo vsq; ad .iiij. nō indigēs medicamib⁹. Qđ si plaga magna ē ⁊ sine ꝓfundo: opꝫ hoc adhibere medicam̄. Assignatio ei⁹ sarcocolle .ʒ. ij. aloes apij asiafi memithe cuiusq; .ʒ. ij. mirte dehelcuani cuiusq; .ʒ. ß. zafrani obol. j. ꝯgrega hec medicamīa ꝯtrita ⁊ cribrata: ⁊ cū opus fuerit vtere. Cū aūt plaga ꝓfunda est ⁊ aliq̄d ab ea cecidit carnis: tūc ei⁹ nō p̄nt adunari ptes q̄ in ꝓfundo sunt: q̄m aliqđ oīno remāsit spatium ⁊ hoc luto repletur ⁊ sanie. Curādum itaq; ē medicaminib⁹ in q̄bus siccatio est ⁊ elimatio quo eoꝝ desiccet humiditatē siccitas q̄ in vlcere adunata est ⁊ carnis ꝓhibet ꝓductionez emundēturq; eoꝝ elimatione sordes plage. nō est enim vlcus in quo humiditas non adunetur ⁊ sordities q̄m que in membro adunat superfluitas ꝓpter eius cibum iā nā expellitur ⁊ poris emittitur cutis. que ergo subtilis ē ⁊ vaporosa egressione exit isensibili: que aūt grossa est sordem facit que super cutez inuenitur. hee due superfluitates in vlcere restāt q̄m mēbrum ab eoꝝ debilitatū est emissiōe ex superfluitate itaq; subtili ⁊ tenui rubigo fit grossa aūt sordes. hac itaq; de causa vlceri necessaria sunt medicamina que desiccēt ⁊ lauent simul. desiccēt q̄dē rubiginē lauēt ꝯo ⁊ eliment sordes. Nec ꝯo oꝫ medicamē pl'ime eē desiccationis ne forte vlcus desiccet. ⁊ oriri prohibeat carnē: sed opꝫ desiccatiuū medicamē eē. iuxta eius que in vlcere est rubiginis sordisq; ꝙtitatē. Operat aūt hoc tēperate thus aloe. aristol'. ro. ireos radix. cathimia argēti thucia eq̄liter sumpta ⁊ ꝯtrita diligēter ac vlceri pulverizata. In his etem̄ desiccatio ē ⁊ elimatio. Qđ si multa est humiditas ⁊ sordities in vlcere oportebit medicamia hec cū melle miscere

⁊ tāq̄ vnguētum factū lineo pāno inducere ⁊
vulneri supponere. in melle nāq̄ fortis ē eli-
matio. ⁊ fortiter lauat. ꝓdest aūt huic puluis
iste. Assignatio eiꝰ. cātharí. aloes. anzeroti. sā
guis. dra. eq̄lia pōdera diligēter ꝯtere. ⁊ vulne
ri pulueriza. Cōsumet em̄ ab vlcere hūiditatē
⁊ carnē adducet. Et si in capite ē vulnꝰ. ſʒ vsq̄
sub carneo nō ꝑsoret. hoc vteris medicamie.
Assignatio eiꝰ. sume olei ro. ʒ. x. cere. iij. ⁊ ceraʒ
in oleo liq̄fac. ac misce aloē. mirrā. sanguinem
dra. cōtrita diligēter ⁊ vnguēto vtero facto ꝓ-
dest. hoc q̄ʒ vnguētū ad adducēdū carnē vtile
ē. Assignaᵒ eiꝰ sume litargirij diligēter triti. ʒ.
ij. ⁊ ꝑice desuper olei onfacini. ʒ. iiij. deide co
que ⁊ cōmoue donec dissoluat̄. ⁊ tūc inice thu
ris sarcocolle. ireos radic̄. cuiusq̄. ʒ. ij. diligen
ter tritas misce diligēter donec spisset̄. ⁊ sic vte
re. Prodest etiā adducēde carni basilicū vn-
guētū. ⁊ si quidē vlcus nō caluerit. nec tēpus
estatis nimij ē estus. ¶ Qđ si ꝓfundū est vul-
nus ⁊ os nō largū: oʒ poni i vulnerʒ ore bāba
cē veterē ⁊ butyrū. inducereq̄ liciniū: aut inij-
ciātur medicamia carnē adducētia cū iniecto
rio. Qđ si plage os fuerit largū ⁊ ipsa ꝓfunda
labra duo aduna ⁊ alliga. Sitq̄ ligatiōis itor
tio circa ꝓfunditatē vulneris. laxior aūt circa
os eiꝰ quo sup̄fluitas ⁊ rubigo ad plage emit
tant̄. os exeantq̄ stringes aurē sic membrū vt
vulneris os ad iferiora depēdeat quo ab eo
rubigo defluat. Qđ si hoc i mēbro nō est ⁊ in
plaga multa ē rubigo cū ab inferioribꝰ ad su-
periora illā p̄sseris in ꝑtem oris equū erit vul-
nus ab iferioribus scindere mēbri loco quo ꝓ
funditas finit̄ vlceris: quatenus ⁊ sanies ⁊ ru-
bigo eo defluat loco. Sʒ ⁊ si incidēs vtiq̄ ter-
minū discooperias sanū ⁊ deinceps medice-
ris equius fiet. Sic ⁊ in apatibus faciendū est
in quibꝰ sanies facta est cū scinderis cauterio
⁊ q̄ inest sāguinē eduxeris corruptū ac saniē fe
cēq̄ ⁊ hmōi mūdaueris q̄: tūc eoꝝ cura ⁊ me-
dela q̄ est q̄ ⁊ vulnerū ꝓfundoꝝ: priꝰ etem̄ bā
bace cōciso diligēter replēda sunt: sic vt nullꝰ
vacuus locꝰ restet. hoc quoq̄ prio faciēdū est
die. dehinc mane illā ītuere: ⁊ si purgatū vide
ris: oleū ro. imitte cū bābace veteri: ⁊ si mime
mūda sunt: butyrū appone vetꝰ ⁊ bābacē vete
rē: ⁊ ita reple vt ad os apatis perueniāt extre-
mitates. in alꝰ profunditates: hoc etem̄ vlcus
purgat ⁊ q̄ in eo sunt corrodit. Prodest etiam
vulnus lauare post incisioneʒ ⁊ ea que insunt
cū aceto ⁊ vino emittere cōmixtis: aut cū mel-
le ⁊ aqua: desiccant etem̄ vulnus ⁊ purgant.
Faciendū est hoc ēt omni vulnere rubigino-
so quatenus purgetur: dehinc attēde ⁊ si mū-
dum rubigine ⁊ sanie ⁊ sordevulnus a aduer
teris ⁊ limositate est vacuū: oībusq̄ que comi
tātur vulnera accidentibus vno die bābacem
veterē appone quo desiccetur ⁊ vno die vn-
guētū basilic̄. dictū. hoc em̄ carne adducit et
optie in vulneribꝰ opat̄. Adducit ēt carnē se-
caicū nahanā si cōburat̄ ⁊ vulnꝰ cataplasme
tur. ⁊ farasiū si tritū cū melle distempatur et
apponat̄ vt vnguētū. ¶ Cū aūt caro ꝓducta
fuerit ⁊ iā eq̄lis facta sup̄ficiei cutis medica-
minibus vtēdum erit cicatrizātibus. hec me-
dicamina sicciora eē conuenit illis quibus vl
cus adducitur: qm̄ opus est carnē desiccare ⁊
idurescere quo fiat cutis: ideo ergo cicatrizā
tia medicamia magis sunt pontica: vt galla.
alumē ⁊ granatoꝝ cortices. Opant̄ hec ⁊ me
dicamia acuta si mediocriter q̄s illis vtatur.
Sumat̄ itaq̄ assenani feresiaci. p. j. calie dimi
diū flos eris quata terātur hec diligēter ⁊ su-
per vlcꝰ modicū q̄d puluerizet̄ mane ⁊ vespe
mūdet̄q̄ singulis diebꝰ bis vel semel. ⁊ sic me
dicamē alid appone. Medicamē siccū litargi
ri. folioꝝ sisami. miro. citri. galle. cuiusq̄. par.
j. granatoꝝ cortic̄. aruci. cuiusq̄. par. 5. tere oīa
diligēter ⁊ sup̄ vlcꝰ pulueriza. Alid aloes aru
ci. geluari. galle. mirte. p. tere eq̄les diligēter
⁊ vtere. Ulcera poro āti q̄ hoc cicatrizabis me
dicamine. ¶ Assignatio eiꝰ farine zerecare. thu
ris. cuiusq̄. p. j. zeniari. vj. p. tere oīa diligen-
gēter. ⁊ cerā liq̄fac i oꝉo mirtino. ⁊ medicamie
desup̄ pulueriza. misceasq̄ donec fiat vnguē
tū. ac loco cataplasma. Est etem̄ medicamen
ad cicatrizāde validū. Et aliq̄nādo sufficiēs ē
in mollibꝰ corpibus. vt in pueris mulieribus
⁊ nouiter sugētibus. eunuchisq̄ qđ sine pun
ctura desiccat vt litargiꝝ sihū ꝯbustū. si teran
tur diligēter. ⁊ sup̄ locū puluerizētur. Nōnū-
q̄ ⁊ solius bambacis appositio ⁊ eius librata
quotidiana iminutio intm̄ etiā vt nihil aliud
necesse sit. vlcus em̄ desiccat̄. ⁊ idurescit caro
eius. In corpibus aūt q̄bus dura cutis ē ad
cicatrizādū vlcera fortiter desiccātibus opus
est medicaminibus quo eā ad naturalē refe-
rant habitudinē vt medicamē in quo galla ē
⁊ balaustie. aloe. ⁊ liq̄ritie folia et floris eris
modic̄ q̄to aūt corpa duriora sunt: tāto ⁊ me
dicamina fortiora desiccātia adhibēda sūt q̄-
lis sunt agoniatoꝝ corpa: agricolaꝝ venato-
rum alioꝝq̄ qui magni sunt exercitij ⁊ labo
ris in sole quo cutis eoꝝ q̄ ab vlcere humida
facta est ad naturalē reddeat statū duritiei.
adhunc modum opʒ esse regimē cum vlcera
simplicia sunt ⁊ accidentibus vacua.

¶ Capi. xix. de compositorum vulnerum ⁊ vl cerum medela.

Composita aūt vulnera. vt alio dixi-
mus loco alia cū cāis. alia cū mor-
bo. alia cū accn̄tibꝰ ꝯposita sūt. Et q̄
cū cāis hec sunt ad q̄ mā ei iflnūt sup̄fluitates
vocāturq̄ hmōi vlcera fistule. medicāda aūt
talia vlcera sūt corpis eūatiōe cū mirob. decoc.

ꝛ fructuum.aut rosaꝝ sirop.aut vlc᷑. trociscis iuxta id qđ ad vlc⁹ in ꝙtitate influit. ꝛ scđm ꝙ patiētis virt⁹ suppeditat.cibisq̄ illū pasce desiccātib⁹ ꝛsubtilib⁹ vt frāquillinis taugis assis ꝛ frixis.ꝓhibeas aūt illū ab hūectātib⁹ multoq̄ cibo.post hoc vlcus medere purgātib⁹ medicaminib⁹ q̄ fortiter desiccāt vt vnguento qđ cū litargiro fit ꝛ aruco cuȝ aceto ꝯdito ꝛ oliue oleo.Et si nimi⁹ fuerit flux⁹.multaq̄ hūiditas galle aliq̄d adde ꝛ balaustie.alumis iemenici cathimie argēti.cuiusq̄ iuxta ꝙ desiccatio est necessaria.Tradit aūt exim⁹.G.ꝙ mel solum sufficit vlceri purgādo:ꝛ si cū asari.ʒ.iiij.ꝛ zemenici.in al᷑ zerzari.ij.aristologie .j. sumātur ꝛ in aceto amoniacū dissoluat᷑ ꝛ alia adunant᷑ medicamina.vnguētū fit optimū vlceri fistule Qđ aūt cū morbo q̄ ex mala ē cōplexione aut cū organico:aut cū sepatiōe ꝯtinuitatis siue i osse.siue in neruis seu in venis aut arterijs cōponit᷑.Si cū mala cōplexiōe cōpositū ē calida certe sanguinē minui oȝ patiētē a latere vlcerꝫ ꝛ cōpetēti vēa eidē in quo ē vlc⁹ mēbro:educaturq̄ sanguis iuxta qđ patiētis fert virt⁹ ꝛ morbus expetit ꝛ etas tēpusq̄.Utaris aūt in eiusmodi egroto refrigerāti regimie ꝛ restringenti:vt ordei aq̄ ꝛ tamarinde. ꝗnatoꝝ. silibusq̄: die aūt flebotomie pullis vescat᷑:deiceps mezauris siquidē febris cōmittat᷑:sin pullos gallinaꝝ ꝓhibere noli cū heserē aq̄ ꝛ ꝗnatoꝝ:apponas illi mala pūica poma inuza.pira.prūa. psica.mora.vlc⁹ cū vnguēto cura refrigeranti q̄le ē litargiꝝ cū aceto tēperatū ꝛ arucū vnguētū q̄ȝ ceruse ꝛ vnguētū zemari.Appōas ēt supfacias sandalū siccū ꝛ circūpōes vlceri q̄ catis supponunt᷑ apatib⁹ sandala aquā itibe ꝛ q̄ffare ac portulace.Et si vlc⁹ cōponit᷑ cū mala cōplexiōe frida tūc patiēs calefaciētib⁹ ē regendus.locūq̄ singulis dieb⁹ aq̄ ifunde tepida sepius:ꝛ cibād⁹ eger carniū iure cū ꝯdimētis calidis:vuasq̄ passas optimas dabis fic⁹ siccas ꝛ aūpersica.vinū q̄ȝ ꝓpinabis modicū ꝛ potū iminues aq̄ fride.Ulc⁹ porro medicaberis cū basilicō vnguēto aut vnguēto nigro hoc. Assignatio ei⁹.Sūe mardasenegi.ʒ.j.olei oliue.r᷑. iij.tere diligēter ꝛ bulli dōec nigrescat: dehic adijce cādari.sanguis dracōis.sarcocolle cui⁹q̄.ʒ.ij.ꝛ misce optie dōec vnguētū fiat acvtere Et si cū mala ꝯpl᷑one sicca vlc⁹ ꝯpōit᷑ aq̄ cataplasmād⁹ ē tepida vl᷑n⁹:violaꝝq̄ o᷑lo ac cū butyro mane ꝛ vespe patiēs cibo hūectāti reficiatur vt sorbitiōe ꝛ iure pingui:onis ēt sorbilib⁹ cibisq̄ ei⁹ iuxta qđ pati᷑ augeat᷑:vlc⁹ aūt medicaminib⁹ q̄ paꝝ desiccāt curet᷑:q̄le ē medicamē qđ cū ordei fit faria ꝛ orobi . Et si cū mala hūida ꝯpl᷑one cōponit᷑ vlc⁹. Corp⁹ cū mirob. curādū ē ꝛ turbit.patiētē subtiliātib⁹ rege cibis ꝛ desiccātib⁹ queadmodū in illis ostēsum ē oportere fieri:qb⁹ māꝝ iminet flux⁹ ꝓhibe a multe aq̄ potu in vlceris medela vnguētis vtere desiccātib⁹ q̄le ē vnguētū qđ cuȝ balaustia fit ꝛ galla.Et hec ē vnguēti fortiter desiccātis assignatio.Litargiri triti ꝛ cū oliue o᷑lo vl᷑ aceto ꝯdito p.i.in mortario tūde dōec itumescat ꝛ albescat dehic supadde balaustie.galle eris vsti.sanguis dra.asetēgi.alumis iemenici. cathimie argēti.cuiusq̄.p.iiij.q̄ ꝓiecta in mortario ꝯtere dōec cōpleat᷑ ꝛ vlceri appōe/ꝛ vl᷑neri in die vsq̄ ei⁹ vltimū.vespe facto bābacē vetustū appōe q̄m vlc⁹ extergit ꝛ desiccat ac duruȝ facit:māe fcō vnguētū adhibe rubeū vsq̄ diei finē.ꝛ si hec ad desiderata ꝑducit desiccantia nō augebis.sin.hoc vtaris vnguēto.Assignatio ei⁹.Cādari farine ordei.tucie carmanice. accathimie argenti.aristol᷑.l.liq̄ritie radic̄.eq̄les ꝑtes tere diligēter ꝛ cū melle distēpera dispumato.ꝛ i vlcere qđ m᷑lte ē rubigis ꝛ sordis vtere.fortiter ꝛem̄ desiccat:ꝛ si ꝑficit nihil augeas.Sin vnguento zeniari vtere moderata quātitate:nec multū appōes illū ne forte corrodat vlc⁹:sȝ eo die vtere vno ꝛ sequēti bābace veteri.Sic ꝛem̄ vlc⁹desiccabit᷑ ꝛ a sorde purgabit᷑:hoc cū cōpleueris ad vnguētū trāsi basilicon.ꝛ si nō hoc tibi fuerit vnguētū ꝛ multe hūiditatis vl᷑n⁹ videris ꝛ tumoris intm̄ vi carnē putrescere faciat ꝛ corrūpat:medicamie vti oȝ acuto.hoc ꝛem̄ desiccabit hic cuȝ feceris si prurigo abide orit᷑ butyꝝ ꝛ bābacē vetustum appōe dōec recedat:sȝ ꝛ si q̄ desiccatiua adhibuisti nō ꝓsunt:vtere igne queadmodū i chyrurgie ꝑtib⁹ disponem⁹:hocq̄ vt caro adurat᷑ mala ꝛ ad bonā vsq̄ ꝑuenias saluā ꝛ rubeaȝ. dehinc butyro quo pruriginē auferas vtere:ꝛ tūc medicaminib⁹ carnē adducentibus cura.

¶Capitulū.20.de vlceꝝ me.que cū morbo cōponuntur organico.

Cum aūt vlc⁹ cū morbo cōponit᷑ organico. morbus hic aut ē apa aut caro supflua.ꝛ si ē apa cal᷑ flebotomia ē vtēdū ꝛ sāguis ē emittēd⁹ ea q̄ necessitas iperat quātitate:si quidē ꝟtus ꝛ etas aliaq̄ hmōi obediūt.Tunc patiēti iuleb ꝓpina ꝛ squigibin ac ordei aquā ꝛ mezauris ac bucedis ꝗnatoꝝq̄ pasce aqua. Qđ si illi ꝟtus debilis ē pullis pascat᷑ frāquillinis ꝛ taugis silibusq̄.Ulc⁹ aūt cū ceruse mediceris vnguēto ꝛ zeniari vl᷑ vnguento rubeo qđ cū litargiro fit acetoq̄ in al᷑ aruco ꝛ o᷑lo oliue ꝛ fascijs suppone sandalū siccū ꝛ circūpōe vulneri narduȝ ꝛ sandaluȝ intibe aquā ꝛ q̄ffare ac sempuiue.Qđ sicut vlcere caro ē supflua zeniari vtere vnguēto.Et si in labijs vulneris carnē inueneris durā scalpe cuȝ stibij capite ꝛ camadini donec deficiat ꝛ auferat᷑. Qđ si caro hec grossa fuerit cuȝ ferro eā abscinde:ꝛ sic vnguēta adhibe cōpetētia.Et si dura caro in

vulneris ē ꝓfunditate tūc inducendū ē stibiū cōbustū vlceri ⁊ scalpēda caro dōec sanguinea efficiat̃:⁊ si stibiū nō ꝑueniat ad ꝓfunditatem vulneris incidēdū est:quo ad carnē fiat accessus scalpēdā ⁊ auferendā:⁊ deinceps medelā adhibeas:⁊ si auferre nō ꝑuales acutū appone medicamē vt colofon.⁊ diberdic.qđ carnē comedit ⁊ post cū butyro cura donec prurigo excutiat̃.Ac carnē adducēti medicamie cura.

¶Capitulum.21.de me.vlcerum que cū continuationum separatiōe cōponitur.

Am aūt vlcus cōtinuationis cōmittat̃ sepatio i tucēdū ē si cōtinuatiōis separatio arterias cōcidit:aut venas. sanguisq̃ defluit ⁊ flux⁹ nō amputatur locū cōprime cuz pāno in aceto ⁊ aq̄.f.infuso:ponaturq̃ pānicul⁹ infusus eiusmodi sup locū qui supra mēbrū patiens ē:⁊ hoc sepius:⁊ si sanguis a manib⁹ pedibusq̃ fluxerit:loca que supra mēbrū patiēs sunt stringe:qm̄ manifestissime ꝓdest:sitq̃ ligatio hec nō multū fortis nec debilis:qm̄ que fortis est māꝫ attrahit ad mēbrū ⁊ parit dolorē.debilis aūt sanguinē nō cōcludit :⁊ si sanguinis fluxus sic aufertur bene.Sin cōprime locū cū gūma belati aut cū terra fictili cū camino educit̃.opprime ēt cū ratinego ⁊ calcis puluere subtili:⁊ si arteria aut vena manifesta est digitū ei⁹ superpone loco ⁊ apprehēde ac per horā tene:tūc sūe olibani farine.p.i.aloes.dimid.⁊ cū oui distēpera albumie.sūptisq̃ leporis pilis superfūde ⁊ ori appone vene.ac liga diligēter multis vittis ⁊ sic dieb⁹ trib⁹ ꝑmitte: dehic solue:⁊ si medicamē adheret vlceri alio illū circūfunde:⁊ si ablatū ē digito locum sine molestia cōprime ⁊ medicamē paulatim amoue:eiusq̃ loco aliū appone ⁊ optie liga fasciā q̃ ter aut q̄ter illi circūuolue aut q̄nquies nec hoc facere desistas dōec caro oriri ceperit sup venaꝝ ⁊ arteriaꝝ ora. aufert āt ⁊ amputat arteriaꝝ sanguinē hoc.Gallā sume cōbustaꝫ et in vino vel aceto proiectā tritāq̃ diligēter sup vulnus ⁊ arteriā pulueriza.Gipsū q̄ꝫ si cū puluere misceatur molēdini ⁊ cū albumie oui distēperatū fuerit ⁊ itingant̃ in eo pili leporis et loco apponant̃ sanguis amputabitur.

De neruorum vulnere.Cū autē vuln⁹ in neruos ceciderit aut illis pxima nō oportebit carneꝫ supinducere dōec multi trāseāt dies ⁊ ab apā te securus fiat.Si ⁊em̄ neruis apā acciderit securus nō eris a spasmo q̄ ad cerebrū attinget ⁊ patiētē perdet.huic ꝫ patienti os aperientia apponere ⁊ infundere mēbrum butyro oliue oleo ⁊ viol.tep.⁊ lanā superpōere in oliue oleo calo infusaꝫ.Caueas aūt oino ⁊ tota diligētia mēbro aquā approximare aut medicamē qđ cū aq̄ solutū fuerit sed duob⁹ aut tribus dieb⁹ lana cataplasma q̄ intincta sit oleo oliue tepido:⁊ si oleo paꝝ aceti misceas vtili⁹ erit:transactis duobus aut tribus diebus cū dolor sedatus fuerit ⁊ apā nō times:tūc his que carnē adducunt cura.Qđ si neruo oppressio inciderit ab aliqua re acuta ⁊ subtili vt acu ⁊ sagitta in eorum medela opus est medicaminib⁹ fortioribus ⁊ magis acutis ne forte eorum virtus debilitetur in penetrāda cute dū ad locum tēdunt neruorum facit autem hoc vnguentū qđ cū euforbio fit.Assignatio eius olei onfacini. ʒ.x.cere.r.ʒ.ij.⁊.5.euforbij recētis.ʒ.i.ceraꝫ in oleo liquefac ⁊ euforbiū iniice.⁊ si euforbium vetus ē augēda ē eius quātitas iuxta eius vetustatē:nō tñ euforbio nimiū veteri vtēdū est. Cum autē in mēbro in quo neruus est apostema acciderit calidū nimijq̃ caloris medicaminibus vtere que cum aceto fiunt. ¶Assignatio ei⁹. ¶Sume calcadisi obolos.iiij.zagi.ʒ.iiij.tūbali eris.ʒ.m.galbanuꝫ.ʒ.v.thuris.ʒ.ij.cere.picis.cuiusq̃.ʒ.xxxvij.5.⁊ de aceto acerrimo.lb.i.⁊.ʒ.ij.tere cū aceto medicamina diebus cōtinuis ⁊ in lapideum proiice cacabuꝫ ⁊ liquefac:ac diligēter cōmoue dōec pfectū fiat ⁊ cum opus videris cōmoue ⁊ vtere mēbroq̃ cataplasma ⁊ lanā aceto infusam superpone ⁊ oleo.nec vero opꝫ neruis qui lesi sunt medicaminū aliquid frigidoruꝫ approximare.Cuꝫ aūt spasmus sit ex neruivulnere neruū abscindere accelera.cui spasmus factus est ne forte ad cerebruꝫ vsq̃ spasmus attingat ⁊ intereat patiēs.dehinc dorsi spōdiles oleo lineas viol. cū adipe anatis liquefacto ⁊ galline.⁊Sic et si quandoq̃ vulnus fiat in capite quod ad cerebri partes penetrat ⁊ operimentū.medicamina nō erunt acceleranda que carnem adducant ⁊ cicatrizēt.Si ⁊enim hoc feceris patienti interitus nutritur festinus:quoniā cerebrū intumescit ⁊ animus confundetur spasmusq̃ fiet:appone itaq̃ lanā oleo intinctā dieb⁹ tribus quo ⁊ ab apostemate ⁊ spasmo secur⁹ fias ⁊ post hoc vnguento vtere ⁊ pulueribus carnem adducentibus vt qui ex mirra fit.aloe et thure.vnguētoq̃ nigro ⁊ similibus.Cū auteꝫ vlcus cōponitur cū fractura ossis.medela ⁊ cura que vlceris est cū emplastris fit roborantibus.Quod autē in osse confracto cōsolidātibus fit:hoc est si vulnus in capite ē:⁊ os aliqđ cranei fractū fuerit:sed tamē operimento nō officit.ossis loc⁹ cū aristol.ē cataplasmandus. ro.diligēter trita ⁊ cū aqua distemperata qm̄ os educet.post hoc medere cū cādaro ⁊ mirra equaliter tritis ⁊ cum melle distemperatis et cum vino cocto donec nodetur ⁊ cū licinio fricabis ⁊ vnguentis vtere iuxta quod ante exposuimus.Cum auteꝫ in vlcere aliqđ os erit putridū:cuius signū ē q̄ aliquotiēs cicatrizat̃ ali

quādo aperit vuln⁹ ⁊ rubigo idē defluit ſi ſti bij caput induxeris vulneri moueri int⁹ ſēties ⁊ ſtridere:hoc itellecto medicamē appōe acu tū qđ corrodit carnē mortuā.hoc vbi feceris ⁊ loc⁹ tāq̄ prurigo fact⁹ eſt aut caro fluxa.butirū appone tepidū donec caro decidat aduſta ⁊ os nudet manifeſtato oſſe ſi potes icide.ſin butyrū adijce ſcđo tepidū donec ipm̄ decidat ⁊ ſic curabis die q̄dē cū floris eris vnguento. die alio cū bambace donec caro oriatur ⁊ cicatrix ſuperinducatur.

¶Capl'm.xxij. de vlcerum cum accidentibus compoſitorum medela.

QUando aūt ↄponit cū accidēti vlc⁹ ⁊ ē accidēs hoc dolor grauis. erit hoc curandū medicamie. ſume granatū dulce in vino coque ac vlcus emplaſtriza. Qđ ſi nō ſedat dolor dormitationē facietib⁹ cataplaſma exteri⁹ medicamibus vt opio ⁊ elberuo ⁊ ſil'ib⁹.:quo dolor mitigetur. Quo quieſcente medicamen aufer dormitionis. Qđ ſi nimiū apponat nocet mēbri ſenſui ⁊ carnē phibet oriri. ¶Cū aūt accidēs hoc vulneris eſt denigratio intellige vlc⁹ cōputruiſſe ⁊ peſſimū factū. Quare accelerāda eſt ſanguinis minutio patiēti a vena q̄ mēbro illi ↄueniat ſi virt⁹ ⁊ etas tēpuſq̄ ⁊ alia hmōi adiuuerint. dabiſq̄ patiēti fructuū aquā aut lebelabi.cu3 caſſ.fi.rotula. Reges āt illū regimie refrigerāti tā cibis q̄ alijs.⁊ in quo eſt locus ſit fridus. Maxie ſi tēpus fuerit eſtas pximaq̄ ſint illi. ſandal.aq̄.ro.cāphora.⁊ odorifera frida.mezauris illū paſces q̄ ex cucurbitis fiūt atriplicibus ⁊ maſſo cū aq̄ ↄnatorū ⁊ heſerē aut aceto ciba q̄3 illū lactuca intiba portulaca. Et ſi ivirtute apparuerit debilitas.pullos dabis franquillinos. locū vero qui eſt niger butyro cataplaſma ⁊ folijs intibe ⁊ cathemie.ſed ⁊ ſolatro diligēter trito cū modico viol' oleo vel ro.quo ſtet paſſio. Quā vt ſtare videris eiuſq̄ ſignu3 q̄ eneruatū eſt vulnus. ⁊ emollitu3 videbiſq̄ in nigredinis terminis tanq̄ iciſſuras ⁊ extremū albū i circuitu tūc butyrū appone. ⁊ floris eris vnguētū cū ſarcocolla diligēter trita, donec oio nigredo cōſumat.⁊ ad carnē puenias rubeā. Sic deinceps carnē adducētib⁹ medeberis. Et ſi vlcera dilatari videris ⁊ nō cōſolidari ⁊ tāq̄ granula in eo aliq̄.ol'3 appone.ro. ⁊ ceruſe vnguētū.⁊ malorū caueat chimorū a cibis patientis.calefacientibuſq̄ ⁊ refrigerantibus veſcatur.

¶Capl'm.xx. de fiſtularum medela.

SI ex accidēti vlcere fiat fiſtula:cura ei⁹ ē bābace cōprimere veteri iſuſo vio rihāo ⁊ puluere vel ſulphure croceo circūfuſo. Et ſi loc⁹ plimū pfund⁹ ē licinio oportebit iteri⁹ intorquere medicamē ⁊ aquā roſatā in quauitis lignū infuſum fuerit aduſtū hoc medicamē pderit:⁊ incidere oportebit:⁊ deinceps vulnerum adhibere curam.

¶Et ſciēdū q̄m cū vulnus in pect⁹ ceciderit: ⁊ ad ↄcauitatis ei⁹ vſq̄ terminū puenerit aut in cerebro ad termios vſq̄ vētriculorū ei⁹ attigerit:eger nō viuet. Sic ⁊ ſi i epate magnum fiat vuln⁹ aut ſtomaco.patiēs nō euadet.niſi paruu3 fuerit.ab hoc etenim q̄nq̄3 liberabit.

¶Ca.xxiiij. đ educēdis ſagittis ⁊ ſpinis ⁊ ſil'ib⁹.

SAgitta aut ſpia ſiu aliq̄ itrauerit membro:loco ſc3 q̄ ferro educi neq̄unt locū per quē igreſſū eſt aliq̄d horū ariſtol.ro. apponat diligēter trita ⁊ cū aſſego diſtēpata. ſitq̄3 ibi dieb⁹ aliq̄t. Uel ſume cāne radicē fereſſiace ṗidis ⁊ tritā diligēter cū melle miſce locoq̄3 appōe. Aut ſume ēbati gūmulā ⁊ picē liq̄facias ⁊ imiſce ill' adzelfar i al athelphar.tritū diligēter.hoc em̄ ferrū educ ⁊ ex̄hit eū i locū q̄ forcipib⁹ ⁊ alijs poterit educi. Nos autē q̄ mō p forpices fiat eductio eo oſtēdem⁹ loco quo de chyrurgia dicemus.

¶Capi.xxv. de ignis aduſtiōis medela.

CUm corporis adurit loc⁹ o3 ouū loco excutere aut attramēto fereſſiaco illinire ⁊ pāno refrigerare aq̄ roſ.iſuſo ⁊ ēpl'm adhibe lēticularū tritarū diligēter ⁊ decoctarū. Aut terram armenicā cū aceto aq̄ mixto. Sume q̄3 adheſu3 i alio badeſā ⁊ ordei alfitū diligēter trita ⁊ diſtēperata cū oui albumie ⁊ aq̄ ro.loco appone. S3 ⁊ ceruſā ſume martacū cū oleo ro.⁊ oui albumie:ac cū modico vini aceto pcute et locū catapl'a:ſitq̄3 fridū. Unguētū q̄3 calcis ſi loco apponas vtile ē. Aſſignatio ei⁹. Marſagele.i.calc3 albe extricte q̄ntū vis aq̄ iſūde ⁊ duabus mitte ſic hor3:dehic aquā excola ⁊ aliam appōe. Sicq̄3 q̄ntum op3 facias feceq̄3 x̄ijce ⁊ aquā dimitte dōec clareſcat ⁊ reſideat qđ immergit. Iā tūc aquā pedetēti excolabis:⁊ qđ merſū fuerit ſume ac parū ſiccatū cū oleo roſ. diligēter miſce.vt tāq̄ vnguētū fiat ↄ vtere. Et ſi aduſtio ex calida facta fuerit aqua oliuarū aquā ſalſarū ſupinfunde anteq̄ turgeat: aut cineris aquā. Ut;aūt intumuerit vnguēto vtere ceruſe ⁊ vnguēto calcis pdeſt enim.

¶Cap.xxvj. de medela pcuſſiōis cū flagellis.

IN huius medela pellē o3 ſumere bidētis q̄ ſtati ab aīali fuerit ablata calidāq̄3 apponere loco pcuſſo.q̄m eo die ⁊ nocte ſanabit aut certe lini ſiūe pānū ⁊ aqua iſuſū frā pcuſſiōis appōe loco ⁊ imuta q̄nq̄3:o3 tñ p̄us locū māib⁹ ꝑmere ⁊ pedib⁹ calcare đhic q̄ dirim⁹ appōe. ēpl'za āt cū eſpidabagi vnguētoq̄m

pderit. Et si caro pcussiõe aut alia re cõtrita ē sãguisqꝫ ꝯclusus sub cute. cū fugilibus ēplīza admixta panis medulla bonū ē em̄ ⁊ vtile.

¶Capl'm. xxvij. de cõmuni eoꝝ medela quos attractauit aut pupugit animal venenosum.

Equoniã de morborū medela ⁊ passionū dictū est q̄ in corpis fiūt exterioribꝰ ab exteriꝰ aduenientibꝰ causis. vt ab inaiantibus corporis. iā hoc loco dicemꝰ eas q̄ a corpibus fiūt aiatis. vt aiali venenū habēti pmūqꝫ de medela disputabimꝰ q̄ morsui ⁊ pcussiōi aialiū cõmunis est venenosoꝝ. ¶Oz ḡ cū hominē reptile pupugerit. aut venenosum aial attractauerit vt aliquis sit q̄ ore loco statim sugat sed cauēdū ne ieiunus sit. sugatqꝫ q̄ id exhibet vinuz. ⁊ in ore oleū habeat oliue. ⁊ optime locuz sugat ⁊ expuat. liget aūt q̄ desup locū sunt fortiter ne possit ꝟtus ad corpꝰ trāscurrere: ⁊ si locꝰ incisuras patiẗ minutatiz incidaẗ. ⁊ apponaẗ sicia sepiꝰ ⁊ q̄ mēbro vicina sunt vētosenẗ: sicia etem̄ cū igne virtꝰ abstrahit ⁊ alia a mēbro ꝑfundo sitqꝫ ignis multus q̄ ardeat ⁊ adurat. Opz aūt aliqñ mēbruz abscindere. si qđ pupugerit aut attractauerit aial mortiferū est. vt est vipa ⁊ cerastes. si q̄dē possibile est abscindi. Tradit em̄ optimꝰ galienus hoiez in vineā laborantē viperā esse pcussuz in digito. Qui cū viperā esse intellexisset digitū falce quā tenebat abscidit ⁊ a morte liberatꝰ est. Qđ si venenū in corpus diffundiẗ oportebit statiz pcussuz sanguie minui. maxieqꝫ si sanguinea in eo supfluitas ē. ⁊ aliq̄d illi piperis porrigēdū est ac aliȷ̄. ppineturqꝫ vinū vetꝰ ⁊ locꝰ calefaciētibꝰ cataplasmetur. ⁊ cutē mordentibꝰ vt sq̄lla. ⁊ allio agresti Aut certe cinis vitis sumaẗ ⁊ arboris ficꝰ cum aceto ⁊ iaro ⁊ cepa cuz alfito. Aut pone porri folia ⁊ farinā ⁊ sal. aut caterū. aut caprarum fimus: aut roreẗ locꝰ cū aceto in q̄ camomillā ⁊ sequebeguz decoxeris. Et expedit gallū scindere ac apponere calidum attractionis loco aut percussionis. venenū etem̄ extrahit ⁊ dolorem mitigat ⁊ desiccat. vtere ēt sal' vnguēto ⁊ eo q̄ cuz cac'a fit. ppina illi itibe aquā amare ⁊ pedē porcinū diligēter tritū cū aceto. aut vlo cū sale quo ebernas fuerit conditꝰ. ℥. iij. illi ppina ⁊ sanguinē testudinis marine. aut castorei exagiū. j. cū vino mixto. vel seliami semē aut lauri baccas: seu cācruz fluuialē assuz. vel aristol'. sume. r. ℥. j. cū. ℥. x. succi porri ⁊ tātūdez vini. Radix quoqꝫ hermeli si sumaẗ de ea dimidiū exagiuz fortiter prodest: prodest ēt illis hoc electnariū. Assignatio eius. Baccaꝝ lauri ⁊ liliȷ̄. ireos radicum. zinziberis. aristol'. ro. cuiusqꝫ. ℥. v. thuris pulueris. rute agrestis. cuiusqꝫ. ℥. iiij. orobi. farine. ℥. iij. tere omnia diligenter ⁊ cuz vino distēpera: ppina exagium dimidiū. Propineẗ illis q̄z tyriaca cū pigāo aut tyriaca magna sub exagio dimidio vsqꝫ. ℥. hoc est vl'e regimē ꝯ venenatoꝝ morsus ⁊ pūcturas qđ singulis ꝑpriū est hic exponemus.

¶Ca. xxviij. đ morsu hois ⁊ simie ⁊ canis me.

Ttēde morsuz hois si ieiunus ē magis nocet. Iōqꝫ accelerādū ⁊ locꝰ cū pice cataplād': ⁊ ēpl'z cinerẑvitȝ adhibēdū distēperati cū aceto. Aut sume cepā ⁊ tritā cū melle distēpera ⁊ appone. Uel sume ireos radicē tritā diligēter: ⁊ cū aceto distēperatā appõe. Uel radicū feniculi cortices ꝯtritos ⁊ cū melle mixtos. Sȝ ⁊ fabaꝝ farina cū aq̄ distēperata ⁊ aceto oleoqꝫ ro. ⁊ si locꝰ tumet litargiro catapl'a. Canis ⁊ simie morsui p̄mis cura cū cepa ⁊ sale ꝯtritis ac distēperatȝ cū melle ⁊ loco appositis. Cõtra canis morsū stati acetū acerrimū supfunde: aut acetū nitri aut lanā sume succidā ⁊ aceto ĩfusaz ac oliue oleo appõe. Cepa q̄z cū melle tūsa si catapletur pdest. Catapl'eẗ q̄z hoc vnguēto attractionis locꝰ. Assignatio eiꝰ eris corticē. galbanuz. zeniar. ireos radicē cuiusqꝫ: par. j. purgamētī argēti. p. ij. tere diligēter ⁊ liq̄fac cū oliue oleo ⁊ cera. ⁊ ꝯtrita admisce medicamia ⁊ vnguētū fac locoqꝫ appõe. Unguētū aliđ hois simie canisqꝫ morsui. Sume cere adipis galbāi cuiusqꝫ. ℥. v. olei loti. ℥. xx. liq̄fac oia ĩ ol'o vt fiat vnguētū ⁊ morsū locū cataplasma sanabiẗ eniz.

¶Ca. xxix. de leōis ⁊ leopardi morsus med.

Os morsus medicaminibꝰ curare oz te attrahētibꝰ vt ēpl'o qđ de aristol'. fit ⁊ ireos radic̄. ac melle. ⁊ narcisci cepa si terāt diligēter ⁊ loco apponātur cū aceto ⁊ aq̄ pdest vnguētuz etiā qđ diximus in quo eris cortices sunt ⁊ zeniarum ac quema prodest.

¶Capitulum. xxx. de morsus ebenars ⁊ hadie in al'haxne me.

Benars morsus cū cepa ⁊ allio cataplasmādus ē. ⁊ patiētē alliū ⁊ cepā comedere p̄cipe. hadie ꝟo dētes in morsure remanēt loco iō dolor pseuerat. idcirco dētes loco opz educere fricādo. s. cū oleo ⁊ aq̄ tep̄. Ut exierint locū optie sugē. ⁊ aquā đsup stilla. ĩ q̄ furfur đcoxerȝ loco qꝫ vitȝ cineres adherere fac cū oleo: ē. n. vtile.

¶Capi. xxxj. de rabidi canis medela.

In canis rabidi morsꝰ medela. prio olum locꝰ scidēdꝰ ē ⁊ dilatādꝰ ⁊ sicie apponēde fortiterqꝫ sāguis sugēdꝰ, donec de eo plurimū educaẗ. dehinc vulneri vnguēta sunt apponēda adurētia ⁊ comedētia vt zeniarl vnguētuz. ⁊ calcon

sed ꝛ beledari vnguentū. Assignatio eiꝰ picis.
lib.iij.aceti acerrimi. lī.j.cassī.fi.ʒ.j.euforb.di=
midiū. Sūmas ī aceto dissolue ꝛvulneri appo
ne qm̄ cicatricē fieri vetāt ꝛ venenū abstrahūt:
ꝛ hoc emplīm vtile valde si morsure apponat
loco. Salandrani.ʒ.x. colcotari octo pigami
recētis tres.flon̄s eris duas.euforbij vnā. tere
oīa diligēter ꝛ sup vulnꝰ pulueriza donec adu
rat ꝛ comedat dehic cū butyro misce loco ap=
pone: dōec adusta caro cadat. Et si alliū teras
ꝛ cū butyro distēpes vaccino ꝛ aceto aut mel=
le. ꝛ vulneri iposueris ꝓdest. Sic ꝛ sinapiz tri
tū si cū butyro distēperes vaccino ꝛ aceto aut
melle ac vulneri iposueris ꝓdest. Medicamis
assignatio qđ ꝛ venenū astrahit ꝛ vulnꝰ dila=
tat. Sūe iausiri.ʒ.iij.picis.lī.i.aceti vini.lī.5.te=
re cū aceto diligēter iausirū ꝛ picē liq̄fac ac de
sup mitte acetū ꝛ iausire. ꝛ decoq̄ donec spisse
tur ꝛ vtere. Et ē medicamē duris vtile ꝛ cōue=
niēs corpibꝰ. ꝛ si eiꝰ q̄ morsus ē corpꝰ tenerū ē
cū blito ꝛ eruca ac cepa in butyro ꝛoliue oleo
decocta lota cataplasmet locꝰ. aut alleo cepa
saleq; coctis diligēter ꝛ vitis cineres admisce
cū oliue oleo mixtos: locoq; appone oīa hec
medicamia. os nāq; rodūt vlceris. dilatātq; ꝛ
venenū desiccāt. Nec ꝟo desistas hoc facere
diebꝰ cōtinuis a die morsus anteq̄ patiēti aq̄
accit timor. Si etem̄ acciderit vix saluabit. Ex
pectat ant tior aq̄ huiꝰ pꝰ. vij. dies aut.xlij. iō
q; vulnꝰ cicatrizari nō expedit donec.xl.tran=
seāt dies. ꝓpinabis aūt patienti cū eoꝝ q̄ dixi
mus vsu vnguētoꝝ ꝛ emplastroꝝ cācroꝝ me=
dicamē ꝛ hec est assignatio. Cācros sume vi=
uos ꝛ ī vas mitte ereum ac ignē suppone do=
nec cinis fiat: de hoc puluere sume.ʒ.x.olibāi.
i.gētiane.iiij.tere oīa diligēter ꝛ patiēti ꝓpina
die q̄ morsus accidit.ʒ.j. Qđ si patiēti iā ex pas
siōe corruptio fit.ʒ.ij. ꝓpia cuz vino mixto aut
aq̄ frida. melle ꝛ aceto. Probꝰ nāq; G. tradit se
hoc expertū medicamē vtile ꝓbasse: nec vidis
se se cui ꝓpinatū sit alicui timorē accidisse aq̄:
ꝓdest aūt hāc patiētibus passionē tyriace fa=
ruc.ʒ.5.vsq; exagiū dimidiū. in p̄mis ꝓpinate
manifestissime. ꝛ oz patiēti hoc medicamē qđ
colerā laxat nigraz porrigere vt epithi deco=
ctionē ꝛ sticados pillās pillq; astamaicō. Cuz
feceris oīa hec ꝛ patiētē aquā timere nō vide
ris: nō tn̄ credas nec vulnꝰ cicatrizes nisi priꝰ
q̄ dicemꝰ ꝓbaueris. Sume itaq; nucē diligen=
ter tritā ꝛvulneri appone p diē ꝛ noctē gallo ꝓ
ijce si comederit ꝛ non morit eger sanus est ꝛ
nulla restat aq̄ suspitio timoris. tūcq; vulnus
obdurescere ꝛ cicatrizare ꝯfide. Qđ si gallus
morit aut gallina emplā iterū apponēda sūt.
ꝛ patiēti tyriacā aliaq; ꝓpina coleram nigrā
medicamia deponētia: quiq; illā generāt ca=
ueat cibos. Sit ergo illi cibꝰ agnoꝝ carnes ꝛ
edorū gallineq; cū espidabago. Ex fructibus
vue. ficus. nuces. vue ēt passe cū amigdal. Ex
dulcibꝰ faludegū cabisum cuz zaccara factū ꝛ
amigdal oleo. Ex oleribꝰ badernebinā. mētā
origanū. oīq; illū rege colerā ni. hn̄ti ꝯpetenti
regie donec itelligas totum corpꝰ eiꝰ veneno
purgatū ꝛ iā nulla ē aq̄ timēda suspitio. ¶ Cui
aūt aq̄ accit timor ab hac nō liberat passiōe:
oz aūt illū cui accidit hec passio eo disponi re
gimie quo q̄ ꝛ desipiētia laborat nigra: ꝛ cum
emboto eiꝰ ori aquā ifunde. Aiunt antiquoꝝ
quidā qm̄ si in ligneo vase aq̄ illi porrigat et
papionis claudi pell supponat ipsemet aquā
suscipit ꝛ bibit: ꝛ ꝓpinanda ē illi ordei aq̄ cuz
lahaba trocisciq; sitim mitigātes. Assignatio
eoꝝ. Sume medullā seminis cucurbite ꝛ semi
nis cucumeris ꝛ semis citruli ac seminis cito=
nioꝝ medulle ac portulace semis medulle cu
iusq; partē vnā. gumme arabice. amili q̄thire
tabasiri. cuiusq;.p.5. tere oīa diligēter ꝛ cū se=
minis psilij lahabo distēpera trociscaq; ꝛ ad
vmbrā desicca: ꝛ ꝓpinabis de eis exagij pōdꝰ
cū aq̄ fri. gutturiq; eiꝰ cū lōgo ifūde canali. sic
q; ꝛ cū hoc ꝓpia aquā canali. Tradūt āt ātiq̄ꝝ
quidā qm̄ rabidi canis epar si assetur ꝛ ei quē
momorderit porrigat māifestissime ꝓdest.

¶ Caplm.32. de vipere morsus me.

Uem autē vipere attractaue
rint ꝛ maxime dipsa=
des aut quercuose mēbrū abscidē
dū est qđ pupugit si fieri pōt: qm̄
in eius abscisione quies ē. Qđ si
fieri neq̄t mēbū supra locū in q̄ est pūctura li
ga ꝛ patientē flebotoma ꝛ alleū cepā ac porrū
porrige: ius sorbeat espidabagi cum aneto sa
le ꝛ cinamo. vinūq; illi ꝓpina vetꝰ. Cācros da
fluuiales assos q̄bus aliq̄d mutēgi diligenter
triti puluerizes. Ranā etiā cū espidabago da
bis decoctā ꝛ attractiōis locū hoc opi emplo.
Assignatio eiꝰ. Cācros fluuiales diligēter tere
ꝛ illis farine tritici.ʒ.x. adde fautenegi salis.
cuiusq;.ʒ.iiij. tereq; hoc diligēter ꝛ cū dulci di
stēpera lacte ꝛ locū emplīza: qm̄ ꝓdest ēplīza
bis ēt cū pomoꝝ acidoꝝ folijs decoctis ī aq̄ ꝛ
plīmū tritis: caseꝰ ēt vetꝰ si terat ꝛ cū aq̄ distēpa
tus loco supponatur ꝓdest. Qđ si patiēti ali=
q̄d ꝓpinauerꝫ testudis marie sicci sanguis cū
cimio ꝛ ruta sicca ꝓdest. dabis illi coaglī lepo
ris dimidiū vlz exagiū: aut ꝟge ceruí sicce ꝛ tri
te.ʒ.j. cū vino vel succo porri ꝛ rute cuiusq;.ʒ.
5. cū aristol. rost. trita diligenter exagiū. Scor
piones quoq; cōtriti ꝛ in marcemusi aqua fri=
cati ꝛ aqua rute si bibātur prodest manifeste.
sed tyriace albe in alarbe dimidiā.ʒ. vsq; di=
midium exagiū cum pigani aqua morsui vti=
lis est viperarū: aut tyriaca magna si presto si
melior est oībus his ꝛ vtilior maxieq; noua.
Quare hec oīa que diximus ante parāda sūt.
Que si p̄sto non fuerint metridato vtere, loco

eteim stat tyriace. Electuariū vtile expertum.
Sume pipis.ʒ.ij.assari.x.aristol.ro.baccarū
lauri.castorei cuiusqʒ exagiū.i.tere oia diligē
ter ⁊ cū vini robo distēpera potiōis quātitas
faba ampli⁹ aut minus cū aq̄ seblati in al'se:
dabi ⁊ vini robo distēpera. Acerborū ēt folia
pomoꝝ si bibātur ꝓsunt. Medicamen aliud.
Sume hēdacoqui ⁊ tramedi in al'aunedi ro:
tundi. pigami agrestis. orobi farine equales
par.tere ⁊ cū vino distēpera.potioqʒ eius exa
giū cū veteri vino. Assignatio alia castorei.cas
sie.aristol.ro.cuiusqʒ.ʒ.j.anisi. piperis cuius:
qʒ.ʒ.iiij.trita oia diligēter tēpera cū vini robo
dabisqʒ q̄si fabe quantitatē magis aut minus
iuxta virtutez. his in ꝑncipijs vteris.post hoc
aūt cū virtus in corp⁹ fuerit dispersum patiēti
aquā ordei cū cancris dabis fluuialib⁹ lacqʒ
dulce.mēbrū quoqʒ qd morsuz ē in lacte dulci
ponat:⁊ si putrescere videris mēbrū iā empl'i:
za putridū cum acuto medicamie vt colofon.
Alijsqʒ ⁊ circūpone loco terrā armenicā ⁊ cip
cā.lēticulāqʒ sine cortice ⁊ vini acetū. Tyriacā
illi ꝓpia magnā aliaqʒ electuaria in p'ricipijs
dcā si defcm vider⁊ patiēti accidere ⁊ cōsūptio
aie fridumqʒ sudorē.hoc cum cessauerit accn
tia iam supest illi aquā ordei dare cum cācris
⁊ lacte dulci curaqʒ locuz punctū cum empl'is
que diximus.

¶ Cap'm.33.de scorpionum ꝑcussionis me.

Cum aliquē pupugerit scorpius
super locū percussuz liga:
ri oz fortiter vitis ne forte venenū in
corp⁹ diffundat.scorpionēqʒ cōtere
⁊ loco suppone. Emplastriza etiā hoc empl'o.
Assignatio ei⁹ semis lini.ʒ.v. sulphuris crocei
⁊ salis cuiusqʒ tres.botami gūme.x. tere ⁊ di:
stēpera medicamia cū eo ⁊ empl'iza. aut cum
nuce indica masticata ⁊ i mortario trita.vl'cer
te cū fautenego diligenter trito.⁊ ordei farina
cū pigani aqua distēperata.⁊ si aliq̄d tyriace
diatesserō dederis cuz vino ꝓderit. Et tyriaca
magna si presto est vtilior si bibat. ⁊ loc⁹ ol'o
cataplasmetur oliue. Medicaminis assigna:
tio cōtra scorpionis morsum. Sendebedasti.
obolos.ij.allij.ʒ.j.diligēt tere.⁊ cū cocto ꝓpia
vino. Aut sume aristol'.ro.ʒ.iij. cappar⁊ radic.
corticis.ʒ.ij.hendocoqui.ʒ.j.tere oia diligēter
⁊ ꝓpina de eo.ʒ.ij.cū veteri vino aut vuarum
passaꝝ. Tyriace assignatio cōtra scorpij ꝑcus
sionē.aristol'. rotunde quēne castorei pigani
agrestis. fautenegi fluuiat'. hebelgari. mirre
piretri.gētiane.ʒʒ.piperis nigri.helbezari i al'
heltici funici sume eq̄les ptes. tere diligēter ⁊
cū melle distēpera dispumato. hui⁹ potus q̄si
auellana cū vio. Aut certe alliū tūde ⁊ cū vio
coq̄ patiētiqꝫ ꝓpina vinū hoc. Mēbro aūt istil
labis patiēti aquā in q̄ camomilla ⁊ berenia:
secū dcoxer⁊.piganū ac furfur sitqꝫ cal'a ꝓdest
elz cataplasma qꝫ cū oliue ol'o aut bāi.cū eufor
bio aut modico castoreo corpusqꝫ patiētis di:
ligēter frica.butyrūqꝫ porrige vaccinū.⁊ mel.
Assigna° aliq̄ piperis.ʒ.viij.darfeli.v.spice op
time.ij.aristol'.radic.cuiusqꝫ.iij.tere oia dilige
ter ⁊ distēpera cū vino aut pil'ra:porrigesqꝫ ex
eis dimid.ʒ. Aliud electuariū vtile valde.gēde
bedasti.capparis radicis aristol'.ro.acharca:
rahe.cuiusqꝫ.par.'i. tere medicamia diligēter
⁊ subtili cribra pāno.ac cū dispumato distēpe
ra melle dabisqꝫ de eo.ʒ.ij.cū vino veteri.

Cap'm.34.de vespaꝝ ⁊ apū pūcture medela.

Oportet dilatare pūcture locū
cū flebotomi acumie
⁊ locū sugere fortit' sicqꝫ terrā suppōe
armenicā cū aceto distēpatā. aut cū
perfectū rasura cū aceto. terraqꝫ vasoꝝ i qb⁹
hitant vespe si trita distēperet' cū aceto ⁊ sup:
ponat' ꝓdest. Cataplasma q̄qʒ cū chalebo ⁊ ca:
bezo optie decocto. Aut cū sisami folijs optie
tritis. Supfundat' etiā aqua frida loco. aut
nix supponat'. fert' quoqꝫ q̄m musce si terant' ⁊
locus punctus eis fricet' sedat' dolor.

¶ Cap'm.35.de reptiliū ⁊ aranee medela.

Aranee aut reptiliū punctura
cōueniēti⁹ curat' si pa
tiēs aq̄ mergat' cal'a balneo iduct⁹ ⁊
aq̄ stillet' illi cal'a:loc⁹ āt pūcture cū
mirra ⁊ sale ɔtritis ⁊ aq̄ distēperatis catapl'et'
aut sume cinerē ligni fic⁹ calcē ⁊ callā sub eq̄li
lāce ⁊ diligēter terēs cū cal'a distēpa aq̄ locūqꝫ
catapl'a ⁊ patiēti hoc porrige medicamē. Assi
gnatio ei⁹. Sūe sumizi.ʒ.v.dauci.cimini cuius
qꝫ.iij.heabesti.i al'abbeli nucis cipssi cuiusqꝫ:
ʒ.ij.spice baccaꝝ lauri.aristol'.ro.carpobal'.ci:
nami.gētiane.seis hēdecoq̄.seis q̄rassi.cuiusqꝫ
ʒ.⁊.5.trita diligēter oia cū melle distēperent' d
spūato ⁊ cūvet'i vio exagiū ꝓpia. ¶ Aranee āt
pūctura medēda ē cū sumizi pocl'o ab exagio
j.vsqꝫ.ʒ.v.cū veteri vio. Aut piganū ꝓpia sic:
cū.⁊ sahadā tritā optie sub.ʒ.ij.cū vino. Aut
certe vinū ꝓpinabis merū ⁊ balneo induces:
aquāqꝫ desup locum induces calidam.

¶ Cap.36.d rastellāt⁊ scorpij pūcture medel'.

Rastellās scorpi⁹ i ptib⁹ iue
nit' heura i bara:
deqꝫ i al'herici i bassara: dirqꝫ oriri i
terra q̄ accori ifūdit':raroqꝫ aliq̄s ab
h° ꝑcussus morte liberat':huic āntiq̄ medici me
delā ignorauert'. Sz q̄ secuti st' de gēte ascarie
q̄stē flebotomo exhebāt sāguiez ꝑtū patiebat'
vt⁹: ꝑcussoqꝫ lac ꝓpiabāt dulce statim appo:
nētes sitiā loco q̄ pūct⁹ erat ⁊ fortit' sugebāt q̄
venenū abstraherēt. Adhibebāt āt loco medi
camia cal'a vt euforbiū.castoreū.terram arme
nicam circumponentes cum aceto. patienti
aquā ordei ꝓpinabant aut machisi: pomaqꝫ
porrigebant accida. torsaqꝫ succorum pomo:

rū accidorꝝ. Reficiebāt illū cū pullis ac gallinis cū ḡnatorꝝ aq̄ ꝯditis ⁊ hesserē ac pomorū dabātq̄ hāc tyriacā. Assignatio ei⁹. Sūe carsacoq̄ sicci pomi acerbi folioꝝ q̄ffare sicce eq̄les ptes tere diligēter ⁊ trita de eo ꝓpina coclearia .ij. ꝓdest em̄. Ois aūt ppl's ascarneqꝯstē ꝯsueuit in hui⁹ scorpiōis pūctura aquā pomorꝝ ēt in domib⁹ q̄z suis illā vsui reseruare statim itaq̄ vt aliquē pūgit hoiez acceleret d̄ hac aliq̄d bibere passioq̄ cessat ab eo ⁊ sanatur. Cōponit̄ ēt hec tyriaca. Assignatio ei⁹ capparis radic̄ cortic̄ hātali gētiāe absinthij aristol'. ro. carsacoq̄ sicci. eq̄les. p. tere ⁊. ʒ. ꝓpina de eo duas cum vino ꝓpinātq̄ hermeli radicum exagium. j. tritum diligenter cū vino prodestq̄ illis manifesta vtilitate.

¶ Capitu. xxxvij. de vulturis pediculi puncture medela.

Vlturis pedicul⁹ si pupugerit acceleran dū ē patiēti ꝓpiare lac recēs caprarū stati vt mulget̄ catapl'etq̄ sup locū ꝯfricatū s; ⁊ sādal'. ro. cū lactucarꝝ aq̄ distēperatū ⁊ portulace et sempuiue. Aq̄ q̄z q̄ffare ⁊ thalebi. aquā ēt ꝓpina illi ordei. ⁊ terrā ciptiā. ac semis psilij aliq̄d cum citroli aqua ⁊ cucurbite prodest enim.

¶ Capi. xxxviij. de cōmuni eoꝝ medela q̄ poculum biberint mortiferū.

Voniam āt medelā morsuū pūcturā aialiū venenū hñtiū dixim⁹ equū ē nos dicere medelā ei⁹ q̄ potū mortiferꝝ bibit cū loc⁹ hic ꝯpetētior sit ⁊ loc⁹ ꝯsil'is magis eo q̄ his q̄ dixim⁹ sil'e q̄d i corpe opet̄. Dico ḡ q̄m cū senserit hō se venenū bibisse. aut potū mortalē accelerādū illi ē aq̄ ca. bibēda i multa q̄titate cū vaccarꝝ butyro aut sisami oleo vel oliue ol'o iducatq̄ digitos ori ⁊ pēnā sisami ol'o itictā. euōatq̄ ⁊ studeat stō; purgare ⁊ olo mūdare ab oib⁹ q̄ i eo sunt iterūq̄ aquā bibat ca. ⁊ ol; vōitūq̄ ꝓuocet dōec stō; itelligat optie purgatū nec aliq̄d i eo sup esse. Dehic attēde ⁊ si in stō ⁊ itestis ardorem pūcturā icēdiū. siti. sentit āgustiāq̄ ⁊ or; siccitatē. qd illi ꝓpinatū fuit cal'; erat iō ꝓpinare illi expedit ol; ro. violatūq̄ cū aq̄ ro. ⁊ semis psilij saluia ac semis citonioꝝ ⁊ semis lini. lac q̄z recēs ⁊ ordei aq̄ cū amigdal'. oleo dulcium ius gallinaꝝ saginataꝝ cū espidabago. sorbitionē q̄z q̄ fit de amilo. zaccara. amigdal'. ol'o ⁊ atria ⁊ cū iure gallinaꝝ piguiū cū espidabago. ⁊ alia his sil'ia. Sugat āt ḡnata. ⁊ poma. citoniaq̄. ⁊ ꝑsica comedat. ⁊ pruna cucumerꝝ ⁊ citroli medullā portulacā. lactucā carsaq̄quū qd cū sādalo iocūdes albo. ⁊ cāphora. ⁊ aq̄. r. pect⁹ patiētis catapl'a ⁊ epar cū pāno lineo sādalis ⁊ aq̄ ro. ifuso: ⁊ clistere adhibe pūcturas mitigās: vt clistere qd fit cū ordei aq̄ ⁊ viol' siccis. sebestē ⁊ iuiubis amigd. oleo ⁊ ro. tepidū ⁊ his sil'ib⁹. Cū āt in corpe suo sētit hō ḡuitatē ⁊ dormitationē. coagulationē aut ḡuitatē in māib⁹ ⁊ pedib⁹ ⁊ ligua. Sciēdū ē poculū qd bibit fridū fuisse huic alliū dādū ē ⁊ cepa ⁊ rutha propināda tyriaca diatesserō. aut mitridatum cum pigani aqua. ⁊ si nihil horū presto est heltiti propina medicamē. Assignatio eius. Mirre optime. costi folioꝝ ruthe fantenegi. piperis piretri. cardamomi equales partes heltiti q̄tum ⁊ reliquoꝝ simul tere diligēter ⁊ distēpera cum melle porrigens. ʒ. 5. vsq̄ exagium: aut hoc ꝓpina medicamē. Assignatio ei⁹. Mirre optime. ʒ. j. 5. galbani. ij. tere mirrā ⁊ galbanum. ⁊ cum modico emolli vino ⁊ propina. Aut porrige potum pigani folioꝝ nucis ⁊ ficus ⁊ salis stōm autē cataplasma cum aqua in qua rutha. origanū emamū d̄coxeris: corpusq̄ fortiter frica dōec rubeat. Jus espidabagi sorbeat cum colūbaꝝ pullis pinguib⁹ factum cum rutha cinamo galanga pipe. cimio. oleo loto. clistere illi suppōe mellis. nitri iausiri ⁊ seq̄begi. ⁊ olei oliuaꝝ. ⁊ ol'i sesemini i aqua tepida ꝑcussi. ¶ Qd si homo sentit marcorē ⁊ animi casum defectumq̄ virtutis intelligēdum q̄ bibit venenum corporis substātie eius ꝯtrarium ⁊ est reliq̄s peius venenis ⁊ citius ꝑdens: ideoq̄z post vomitū statim tyriacā o; dari magnā aut mitridatū aut tyriacaꝝ trociscos. ⁊ si nihil hoꝝ inuenit mirre optime. ʒ. j. ꝓpinet. quemie. ij. cum vino rihano. Aut sume terrā sigillatā. silū armenicum agaricum. origanu; mōtanū. castoreum semē hedere i al' ēgere. spicā celticā absinthij succum ⁊ ꝓpina de medicaminibus his simplicibus aut sil'ibus exagium. j. cu; vino rihano. ⁊ comedēdas porrige auellanas fic⁹ siccas seddabū. bibatq̄z aquā hesqui triti exꝑssam. Assignatio eius. Sume egendani. ʒ. j. sihi armenici. ij. tere diligenter. ⁊ cum melle distempera. ꝓpina quoq̄z pomoꝝ aquā helsetorū ⁊ vinum vet⁹. odoret sandalū aquā ro. cāphorā sitq̄z implicitu; q̄d musci vaporet̄ cū xiloaloe. ābra pectus eius ⁊ stōi os fricent̄ dōec rubeant: pascātur tritis isculis qui fiunt de gallinarum carnib⁹ cu; oleo loto supinfusis modico vino rihano ⁊ aqua ro. ⁊ crudo xiloaloes vaporetur diligenter trito spes etenim est eu; in melius hoc restitui regimine. Si vero diuturnior sit in eo defect⁹ pulsus cadit oculi supprimunt̄. sudorq̄z emittit̄ frigidus vite ei⁹ nullam adhibeas spem. ¶ Et sciendum q̄m cum ei qui venenū bibit icteritia fit epati ei⁹ nocuit cum defectu cordis. ¶ Cum vero spasmus cerebrum ledit: ideoq̄z vt membrum confortes ꝓponendum est cui incōmodū accidit. ⁊ hoc vt sanetur regas.

¶ Capi.xxxix. de eius me. qui bissum aut cornu sebei bibit.

Bissi tres sũt spẽs: τ oẽs letifere sũt τ mortales raro cphõ liberat cũ biberit. ei⁹ q̃ hoc bibit signa sunt vertigo defect⁹. lingue tumor. oculoꝝ suppssio. Opz itaqȝ eum q̃ biberit ad vomitũ festinare cũ butyro τ oliue oleo ac sisami τ aq̃ ca. in q̃ decoxeris rape semẽ. τ rapã post vomitũ tyriacã det farruci exagiũ. 5. cũ aq̃ in qua sebhanũ decoxeris τ semẽ ei⁹. aut aquã pigani. in q̃ fricatũ fuerit mitridatũ cũ vaccino butyro des quoqȝ basacruin cũ in al' bazaremũdũ cũ aq̃ fricatũ. τ radicuȝ capparis cortices diligẽter tritos cũ aqua ruthe. ¶ Cornu sebei in al' sembel q̃ bibit sãguinẽ mingit: fit ei lingua nigra mẽsqȝ ꝯfunditur τ hoc patiẽti cãphorã ꝑpinare expedit a duobus granis vsqȝ q̃nqȝ calcos cũ aq̃ ro, in niue refrigerata. det quoqȝ illi citroli aq̃ cũ granatorum succo. τ bibat iuleb cũ semis psiliȷ lahabo. aut sefergelũ vel aq̃ portulace cũ amigdal'. oleo dulciũ. aut ro. refrigerato cuȝ niue. det τ potio eius machisum bonũ cũ cãphore trociscis: aut bibat lac recẽs τ ptisanã cũ granatoꝝ aq̃. epar patiẽtis τ stõm cũ sandalo emplastriza. τ aqua ro. τ cãphora τ ceroto qđ fit ex aq̃ ro. portulaca. lactu. sempuiua τ alba cera refrigerata cum niue in quo pãnus intingatur lineus eoqȝ pectus epar τ stomac⁹ emplastrizentur.

¶ Capitulum. xl. de eius me. qui cantarides biberit.

Cantarides q̃ bibit significat nimio vesice dolore τ vrine ardore tortione τ strãguiria sanguinẽ mingit: τ alia signa appent q̃ alias diximⁿ. Cũ igit itellexeris cp hominũ cuipiã ꝑpinatũ est cantaridum aliquid accelera vomitum cũ aqua cali. butyro. oleo sisami τ ficuum decoctione post vomitus purgationem diligentẽ lac propina in quo aliquid seminis psiliȷ per cusseris τ semen portul'. cum iuleb cum amigdal'. oleo dulcium. τ oleum seminis cucurbite butyꝝ comedat τ espidabagi sorbeat ius cũ pinguis carne agni aut porcelloꝝ. sic⁹ illi porrige cum amigdal'. medullã cucumeris τ citroli. clisteriza cum aqua ordei in qua iuiube τ sebestẽ succũ posueris cũ oleo amigdal'. aut ro. aut viol'. sup ventrẽ eius oui albumẽ τ siafuȝ pone album. rof. oleuȝ τ puelle lac. τ quotiẽscũqȝ ardorẽ sentiet in vesicca τ puncturas lahabum propinabis τ amigdal'. dulciũ oleum rosarũqȝ cuȝ iuleb. Sed τ lac recens cũ oleo amigdal'. prodest.

¶ Capi. xlj. de me. eius qui fel biberit leopardi aut serpentium.

Qui fel biberit leopardi statim col'as enomit vitides amaritudinẽqȝ sentit granẽ τ manifestã in ore. oculi sunt crocei hec aia aduertẽs vomitũ cuȝ aq̃ ca. ipera. τ butyro oleo. τ post hoc ꝑpinabis hoc electuariũ. Assignatio ei⁹. terre sigillate. bacaꝝ lauri. cuiusqȝ. ʒ. ij. coaguli capoli. ʒ. v. seminis rute. mirre. cuiusqȝ. ʒ. j. exagiũ. j. ex his porrige vsqȝ. ʒ. ij. distẽperatis cũ melle. τ si me dicamẽ hoc euomuerit dabis scđo τ i aq̃ illũ sedere fac cal'a i q̃ camõillã decoxerȝ τ mellilotũ violã ac ninifar τ sahafa fermũ: τ sansucũ: τ si q̃tuor post potũ veneni trãsierit hore aut tres: τ nõ morit. iã tũc illi sal⁹ spat. de hic ꝙ fructuũ robũ bibere illũ opz vt citonioꝝ aut pomoꝝ τ hmõi robũ. Qui aũt fel vipaꝝ biberit fere vix τ q̃si ipol'e ẽ eũ liberari: medela tñ ei⁹ butyꝝ oleũ τ lactȝ pinguedo cũ aq̃ ca. τ võit⁹ freq̃ns τ mult⁹: dãda ẽ illi aq̃ cũ bazaharu τ tyriaca faruc bibẽda τ mitridatũ cũ ordei aq̃ lac recẽs semẽ portulace τ sil'ia ꝓsunt.

¶ Capi. xlij. de eius medela qui caude cerui extremũ aut animalis sudorẽ biberit.

Extremum caude cerui q̃ bibit vrẽdũ trociscis võit⁹ cũ butyro τ aq̃ ca. sepi⁹ m'tasqȝ auellanas cõedat τ pistaria τ ꝑpia illi filzaharẽ. calcos. ij. vsqȝ. ʒ. 5. cũ vino. Ei⁹ aũt q̃ sudorẽ bibit aial'. signa sunt hec viriditas faciei τ citrinitas gurguliõis spa iteri⁹. sudor mult⁹ τ fetid⁹. hec vt itelliges patiẽti aquã ꝑpina ca. τ mel. oleũqȝ viol'. aut amigdal'. cũ vini robo. aristol'. τ sal eq̃lit bibat. ʒ. 5. cũ aq̃ ca. τ tm̃dẽ magne da tyriace q̃m ꝓderit.

¶ Cap. xliij. de ei⁹ me. q̃ opiũ biberit τ cicutã.

Qui opium biberit ab exagio vsqȝ. ʒ. ij. ꝯgelatio spasmosa ei accit τ obstupefactio: corpis grauitas τ dormitio toti⁹ corpis τ ei⁹ oris odor q̃ τ opiȷ: τ nõnũqȝ d toto ei⁹ hoc odorat corpe. hec cũ viderȝ signa accelera τ võitũ patiẽti ꝓuoca cũ aq̃ cali. in q̃ aneti decoxeris radices τ sal cũ melle bisqȝ hᵒ facies τ ter eadẽ hora clisterizabis illũ clisteri q̃ isit cucumer agrestȝ sebetũ τ seq̃begũ. τ iansirum. melqȝ. ro. τ oleũ chamide i al' charue. τ oleũ iesemini. τ apiȷ semẽ. τ fenicul's τ ciminũ buracũ colloq̃ntide adeps. ꝑpina illi scharcarahã cũ veteri vio aut paꝝ gebedestȷ cũ vio tyriacã da faruc aut tyriacã diatesserõ τ metridatũ cũ modico vini veteri. τ si patiẽti hec đ hoc electuario dederȝ ꝓderit. Assignatio eiȷ vtil' ei q̃ opiũ biberit aut cicutã. castorei. heltiti pipis sauine. cuiusqȝ. p. i. euforbiȷ q̃rtã ptstere diligẽter τ cũ melle dispumato misce. ꝑpinabisqȝ exagiũ. 5. vsqȝ exagiũ plenũ cũ vino

mero: aut cũ nemani aq̃ iuxta morbi ꝟtutẽ ⁊ debilitatẽ. Sed ⁊ cõtra hac i pte vtilis ẽ. dabis ꝗꝫ comedendũ illi alliũ. cepã. mel. ⁊ nuces. ⁊ vinũ ꝓpina vet⁹ cor⁹ i balneo optie frica ⁊ iesemini oleo lineas cũ modico castoreo ⁊ cũ oľo costi. sedeatꝗꝫ in cõchã aq̃ caľa plenã in q̃ rutã decoxeris nemamũ. maioranã. ⁊ sihum. artemisiaꝫ. oĩa em̃ hec ꝓsunt. ¶ Qui aũt succaranũ bibit signa hꝫ illi. prima q̃ opio molestať cũ visus opimẽto ⁊ suffocatõe: extremorũꝗꝫ frigore. corp⁹. grauitate ⁊ genuum: hmõi eger his qui opium biberit cibis et medicaminibus curetur.

¶ Capľz. 44. de hoꝝ medela qui iusquiamũ ieberuham ⁊ ioum methel biberit.

Qui ienebegũ bibit signa habet ebrietatẽ. eneruationẽ. garrulitatẽ. animi recessuꝫ. ocľoꝝ ruborẽ. hec cũ videris vomitũ patiẽti cũ aq̃ calida adducas: butyroꝗꝫ ⁊ melle: ⁊ des ei dulce lac aut aquã in q̃ ficus decoxeris pingues ⁊ siccas cuꝫ galline adipe ⁊ oľo vioľ. Da ẽt iura robuꝫ cũ semie engere trito ⁊ omni cõi eoꝝ quibus venenũ porrectũ est regimine regas. Jura sorbeãt gallinarũ ⁊ agnoꝝ: carniuꝫ pinguiũ porcelloꝝꝗꝫ cuꝫ espidabago. ¶ Cui aũt ieberuha ꝓpinata ẽ. vertigo vigiliecꝫ accidunt. In oculis rubor ⁊ obstupefactio: oꝫ illũ mederi sicuti dictũ est vomitu cũ aq̃ ca. ⁊ melle aceto ⁊ sale fugilibusꝗꝫ. Clistere adhibeať acutũ ⁊ modicũ aceti acerrimi ꝓpina in q̃ saturegiã decoxeris. ꝫinꝫib. iedanũ. i aľ engeda nuꝫ. origanũꝗꝫ mõtanum. Ut ãt rubor a facie cessauerit regimine quod diximus quo qui ⁊ opiũ bibit rege. ¶ Qui vero ioum methel bibit ea curandus est medela qua ⁊ qui ieberuham bibit.

¶ Caplm. 45. de eius me. qui semen psilij tritum ⁊ coriandrum biberit.

Qui nimiũ seminis psilij bibit aut tritum tristitia fit illi. ãgustia aie arctatio: virtutis debilitas. pulsus puitas. ⁊ nõnunꝗꝫ qui bibit perit: huius medicamẽ calide aque potatio ⁊ aneti salisꝗꝫ ac eorum vomitus ⁊ aliquid socrite da illi ⁊ musci medicamen. aut piperis modicum ⁊ heltici cum espidabagi iure. Propinetur etiã illi merum vinum. quia prodest. ¶ Qui autem queffaram comedit viridem. aut de eius succo expresso dimiđ. vel bibit aut amplius. scotomiam patitur ⁊ vertiginem: mentisꝗꝫ. confusionem. raucedinem somnum longum ⁊ spirat ab eo queffare odor: hic regendus est his que in semen psilij bibente dispofuimus.

¶ Capitulꝫ. 46. de eius me. qui fungos aut quesinas comederit.

Fungorũ quedã spẽs letales sunt. s. q̃ solẽt in oliuaꝝ nasci radicibus ⁊ q̃dã sunt mime letales nisi ꝙ si nimiũ sumãtur accidũt ex eis accidẽtia mala q̃ aliqñ iterficiũt: ⁊ que ex letalib⁹ veniũt accidẽtia fungis sunt aie arctatio frigidus sudor ⁊ defectus. Et ex fungis ẽt nõ mortiferis ⁊ quesmis si nimiũ sumãtur: suffocatio ⁊ colica passio. Expedit itaꝗꝫ si fungos comedẽti accidũt hec. vomitũ cũ aq̃ calida accelerare in q̃ fugiles ⁊ sal decoxeris mixto melle. aut squingibin melleo ⁊ post hec fimi da illi gallinarũ triti diligẽter. ʒ. ij. ⁊ acetũ cũ melle ⁊ vinũ ꝓpina illi: aut sume cinerẽ vitis arboris aut ficus addens modicuꝫ aceti ⁊ saľ cum aq̃ cal. ⁊ modicũ da illi socritẽ cũ vio aut tyriacã diatesseron cũ pigani aq̃ ca. dabis q̃ꝗꝫ aristoľ. ⁊ absinth. cũ vino ⁊ melle ⁊ iausirũ cũ vio. Radices ei da comedẽdas q̃ nimiũ pungũt: stõm ⁊ eius cõfinia cũ aq̃ in qua camomillã decoxeris ⁊ saturegiã. ⁊ artemisiã cataplasma. vtantur quoꝗꝫ clisteri cum aq̃ in qua absinthiũ decoctũ sit ⁊ berenia secum. saddabũꝗꝫ cum melle. ⁊ buraco ⁊ ꝫembaci oleo cum aliȷ̃s calidis oleis cũ iausiro ⁊ sequebego.

¶ Capitulũ. 47. de eius me. cui lac in stõ coagulatum est.

Lac quoꝗꝫ ⁊ si nimiũ bibať coagulať in stõ: ⁊ maxime qđ grossuꝫ est: vt oĩuꝫ lac capraꝝ vaccaꝝ: fitꝗꝫ abinde defect⁹: sudor frigus. rigor intm̃ vt nõnunꝗꝫ hõ moriať nisi qui biberit medelã acceleret: ẽ ergo eius cura ꝓpinare illi sequebegũ lotuꝫ cũ aq̃ ca. ⁊ sebeto: ⁊ vomit⁹ fiat vt stõus mundeť. propineť aũt leporis coaguli oboľ. i. cũ aceto: meliusꝗꝫ coagulũ leporis si cũ cinere ꝓpineť vitis comedatꝗꝫ piper cũ melle qꝛ lac dissolnit coagulatũꝗꝫ subtiliat.

¶ Caplm. 48. de eius me. qui assum aut piscẽ comedit corruptũ.

Qui assuꝫ comedit optũ ⁊ suppressuꝫ cũ a camio egrediť ꝓhibeťꝗꝫ vapor ei⁹ exire accit ei mẽtis imutatio ⁊ animi tristitia ⁊ ãgustia ac ꝟtigo. Accelerãđ⁹ ẽ vomit⁹ cũ aq̃ ca. squigibi. ⁊ sale: ꝟꝫoꝫ purget abĩde: post accipiat aliq̃d vini rihãi vt aliq̃d nube recẽtis aut sirop. pomoꝝ optimũ: balneũꝗꝫ igrediať: ⁊ vtať ifusiõe aq̃ ca. freq̃nť sup corp⁹ ⁊ vẽtrẽ. ꝙ si acciderit huic vẽtris perturbatio. cã ꝑturbatiõis adhibeať. Qui ꝟo comedit piscẽ q̃ vni⁹ diei ẽ ⁊ fridus cooptusꝗꝫ fuerit cũ a camio extract⁹ ẽ accit ei qđ ⁊ fũgos comedẽti. iõꝗꝫ cũ melle ⁊ sale ac caľa aq̃ võitus accelerãđ⁹ ẽ: deťꝗꝫ vini meri modicũ cuꝫ pipe aut aristoľ. socrita: aut musci medicamẽ iuxta

quod opus itellexeris cū aqua in qua cuminū fautenegumqꝫ montanum decoxeris.

¶ Caplm̄.49. de eius medela qui leporē marinum aut ranam biberit.

Ranam bibēti: corpis accit siccitas ⁊ coloꝝ liuiditas ꝯfect⁹ ⁊ reiectio aq̄ ꝑicl'o cū liberati fuerit seq̄t capilloꝝ casus ⁊ dētiū. oꝫ itaqꝫ eū q̄ biberit vōitū accelerare cū aq̄ ca. melle ⁊ sale ⁊ stōꝫ oio purget: mēbra ei⁹ fricent maxie vētris ꝯfinia: balneū igressus diuti⁹ imoret egredietiqꝫ squigibin porrigat. Reficiat āt cū agnie carnis iure espidabago cōdito cū sebeto ⁊ galāga. ⁊ cinio det ei medicamē musci q ꝓdest ei. ¶ Qui ꝟo leporē bibit marinū maximeqꝫ ei⁹ coagulum: sputū patitur sanguinis asina anhelitus arctationē in pectoris ꝑtibus dolorē ⁊ in stō colerarū vomitū sudorēqꝫ putridum ⁊ nōnunqꝫ moritur sed vlcus in pulmone illi accidit: festinādum est igitur ad vomitum cum aqua ca. butyro aceto ⁊ oleo. aqua etiam in qua malvaꝫ decoxeris ⁊ cathemie folia: post hec lac recens bibat et ordei aquam ⁊ similia. Quod si alicui anhelitus superest arctatio ⁊ pectoris dolor restat: basilica vena minuat vena alaris scilicet deturqꝫ ei papaueris sirop. aut iuiubarum.

¶ Caplm̄.50. de eius me. q̄ castoreū ⁊ behedarum. i. anacardum biberit.

Sidqs gendebedastuꝫ bibit febris accidit. animi recessus. mentis immutatio. ardor sitis in oculis rubor. Ideoqꝫ vomit⁹ cū lactis pinguedie accelerandus est ⁊ butyro ⁊ aqua ca. sisami oleo stōm diligenter mundet: etiam si nulla est febris lac propina recens. Si febris fuerit lahabum seminis sefergeli aut bezercatione cū amigd. oleo dulcium ⁊ rof. bibat. ¶ Beledaruꝫ potanti ardor accidit grauis in ore: pūctura in gurgulione ⁊ stō ⁊ intestinis: pustule ⁊ tūores circa os febrisqꝫ acuta ⁊ phrenesis ⁊ nonnunqꝫ dessipientia accidit nigra. Oportet ergo ei qui biberit vomitū cū butyro ⁊ lactis pinguedine ⁊ oleo ro. exhibere: dehic lac bibat recens ⁊ accidū cū portulaca ⁊ oleo ro. ⁊ si puncturā ⁊ ardorē circa gurgulionē patitur. oleū ro. gargarizet aut cucurbite semis oleum ⁊ amigdal. cum lacte dulci spumamqꝫ seminis citoniorum: nec ab eo auferas ordei aquā cum amigdalaruꝫ oleo ⁊ lacte dulci diebus multis hunc meꝫ auris pasces ex cucurbitis ⁊ spinachijs ⁊ attriplicibus cum amigdal. oleo multo ⁊ da seminis cucurbite medullam ⁊ cucumeres ⁊ citrolos.

¶ Caplm̄.51. de eius me. qui rododaphnem biberit aut squillam.

Rododaphnis animanos ⁊ bestiarū multos iterficit: sꝫ ⁊ homines nisi q ex sua amaritudie bibentē latere neq̄t nisi forte cū medicamibus det amaris vt aloe cū eius potus est necessari⁹. Si ergo hoc acciderit patiēti fac eū vomere ⁊ lahabū cū oleo ro. da. dactilosqꝫ ⁊ fenugrecū ⁊ butyrū ꝓpina iuraqꝫ pinguia ⁊ faludega cū butyro ⁊ lactis pinguedine facta amigdalaꝝ q̄ꝫ oleo ⁊ silib⁹. fert g. q factiōe q̄ feciserū si coctū aiali qd illud bibit ꝓpinet a morte liberat. ¶ Cui aūt squilla porrecta est ꝓpinet lac recens ⁊ terre puluis cōdit⁹ si q̄dē patiēti dissinteria acciderit. Sin album oui ⁊ lahabū semis citonioꝝ in quo gūmā ar. solueris: ⁊ paulatiꝫ amigdalaꝝ oleū dulciū sorbeat ⁊ sisami iuraqꝫ espidabagi vnctuosa.

¶ Caplm̄.52. de eius me. qui gipsum biberit ⁊ martacum.

Accidit ex vtriusqꝫ poculo colica q̄ ileos vocat ⁊ i ore siccitas ⁊ suffocatio. vrie difficultas ⁊ ligue ꝑuitas corpis tumor. idqꝫ patiēti fiat vōit⁹ cū aq̄ calida ⁊ melle donec stōm purget: sicqꝫ vinū merū bibat: qm̄ a stō vtrūqꝫ emittit ⁊ itestinis det āt electuariū pipis ⁊. 33. ꝯdit. sinapiqꝫ sorbeat. Et ꝯ martacū ꝓpei ficuū dabꝫ ꝺcoctionē ⁊ sebeti ac buraci euōatqꝫ: ⁊ si h⁹ ꝓderit vtile ē. Si citoniatū laxās ⁊ elect. sarbadāi: vinūqꝫ cū aq̄ i q̄ semē ꝺcoxeris apij. ⁊ anisum q̄ vrina ꝓuocet.

¶ Caplm̄.53. de eius me. qui argentū viuum bibit aut eius auri instillatum est.

ʒ ybacū qd viuū ē q nō est ei⁹ iterficere: sꝫ i vētre dolorē facit ⁊ intestis tortionē ⁊ molestiā. egrediatqꝫ cū egōe: qm̄ celerit decurrēs ⁊ descēdēs: ē hui⁹ medela vomit⁹ vini meri pot⁹ quo illd trāsferat ⁊ emittat. ¶ Qui aūt argētū viuū biberit ascēdēs aut iterfectū maluꝫ est mortale vñ fit dolor in vētre ⁊ tortio grauis. patiētē ꝗ vomere expedit cū melle ⁊ aneto. Si aūt stōm itellexeris mūdatū ⁊ si egrediat bonū. Sin āt clisteri vtere cū bliti aq̄ ⁊ sisami oleo. ac garo. ⁊ cathemia. Ut aūt stōm itellexeris mūdatū ⁊ itestina dissinteriaqꝫ illi accit. sefusuꝫ ꝓpina cum ol'o ro. lacqꝫ in q̄ lapides ⁊ ferri lamia ꝓiecerꝫ calefacta. ¶ Qd ꝟo auri istillat. dol. parit molestiā animi alienatiōeꝫ ⁊ spasmū. grauitas valida sentit in latere in quo ifusuꝫ est. oꝫ igit ēt in illd icliari lat⁹. ⁊ diuti⁹ stare ac sallire pede sternutetqꝫ cū cōdeso ⁊ nares opilet: auri ol'm instillet calefactū p̄imū: dehic emittat cū fuerit fride ⁊ alid istillet calidi⁹. inclinet āt caput in latus egrotātis auris. manūqꝫ illi apponat ⁊ cōmoueat fortiter. Qd si nō exit accipe plūbi stibū ⁊ auri ⁊ inductum commoue inuersaqꝫ

qm̄ zibacum plūbo adherebit. ⁊ hoc vtile ꝓbatum est esse.

¶Capi.liiij.de eius medela qui plumbi cerusam biberit calcē sulphur ⁊ saponē.

Plumbi cerusam q̄ biberit singultu molestat̄ ⁊ tussi mēbra ei⁹ eneruāt̄. albescit. hui⁹ cura vomit⁹ cū melle aq̄ ⁊ aceto. ac sale calefactis: dabisq̄ exagiū titimalli.ӡ. q̄ granoꝝ nili. ⁊ da aquā in q̄ semē apij coxeris ⁊ feniculū. anisum ⁊ absinthiū grecū quo vrina ꝓuocet̄. Calcē aūt ⁊ sulphur ⁊ aquā sapōis q̄ biberit. aut i ei⁹ gutt̄ eorū q̄d fuerit pl'imū igressū pl'uerӡ.s. calcis ardor fit in stō. ⁊ icisio. torticōq̄. ⁊ intestīs vlcera: patiēti ergo da oleū sisami aquāq̄ calidā aut butyꝝ cal'z ⁊ euōat ⁊ scilli galline ius porrige pinguis cū amigd. oleo ⁊ cū eodē ptisanā bibat. vel semis psilij spumā cū semis cucurbite oleo. Clisterizes illū cū ordei aq̄ ⁊ oleo vio. in q̄bus iniubas decoxeris ⁊ seuestē cū semis psilij vel lini lahabo. ⁊ oui albumie. Et si tussis ei acciderit curet̄ cū potib⁹ inuiscātib⁹. Sic ⁊ cui⁹ in gutture mult⁹ itrauerit puluis ziniari ⁊ zezum q̄ bibit ⁊ alumē ꝓpinet̄ ei lac recēs ⁊ lactis pinguedo ouiū ꝓdest eīs. ¶Hec suntq̄ de passionū medela ⁊ morboꝝ manifestoꝝ in corpis manifesto voluim⁹ ostēdere q̄q̄ eā sequit̄ cura venenoꝝ ⁊ poculoꝝ letaliuӡ in hoc sermōe. Attendēdum aūt tibi ē ne venenum aut mortiferā potionē minime cōmemorare voluisse. ſӡ nec illā significare disposui. Sӡ horū tm̄modo medelā cōmunēq̄ venenū hoi bibēti attingere cū antiq̄ oēs ab eoꝝ ordinatione ꝓhibuerint: ne forte hinc via pateat malis ad bonos iterficiēdos. Prob⁹ aūt Galien⁹ i eo q̄d de laxatiuis ꝯposuit medicamib⁹ refert sermonē q̄ vir q̄dā in manu epar tenēs dū rure egrederet̄ ad vrinā coact⁹ epar de manu sup herbā dimisit. ⁊ in ptes secedens vrina effusa cū epar reuersus voluisset accipe iuenit liq̄factū ⁊ in sanguinē dissolutū. Intellexit igit̄ herbā hāc cui epar supposuerat vires habere sāguinē attrahere ⁊ p fluxū emittere. Sumpta igit̄ hac nō pauca populū occidit nō paucum hoibusq̄ hoc ip̄m demōstrauit. hoc aūt cū ad regē delatū ē iterficere auctorē iubet. Qui cū vt occideret̄ duct⁹ eēt oculos clausit ne hāc videret herbā. Sӡ q̄m ꝑitissimos medicoꝝ vidi hec referētes in libris suis. ⁊ q̄m asie minoris multi multa nouerūt mortifera medicamia visū ē mihi eoꝝ per singulas habitudies ostēdere ⁊ explanare: quasq̄ faciāt molestias bibētibus hec letalia. quo noster in omnib⁹ liber completus inueniatur.

¶Incipit sermo quintus scđe partis artis medicine que đr regalis dispositio hali filii Abbas discipuli Abymeher moysi filij seyar. de passionū iterioꝝ mēbroꝝ medela habēs. 82. capitula. Trāslatio Stephani philosophie discipuli de arabico in latinū.

¶Capi.j.de via qua ad cuiusq̄ mēbri medelam tenditur si fiat in eis passio.

Cum quoniam in duob⁹ hūc pcedētib⁹ sermōib⁹ viā q̄ ad morboꝝ tēdat ꝛ passionū medelā ostēdim⁹ ꝛ i qb⁹ vtilia sunt medicamia cibiq̄. Iā hoc expōem⁹ sermōe viā q̄ in mēbris ad eas q̄ in ipis fiūt itur passiones q̄q̄ singulis pficiāt passionū regimia ciboꝝ ꝛ medicamia aħpositis tn̄ ꝛ ēt platis regul tramitib⁹ cū qb⁹ ad cuiusq̄ mēbroꝝ sanationem eat.si in vno eoꝝ tm̄ sine aliīs morb⁹ acciderit. ¶Dico ꝗ oportere medicū in infirmātium medela mēbroꝝ octo obseruare tramites.primus ex patiētis mēbri sumit ꝯplone.Scd's ex ei⁹ sub a.Terti⁹ ex figura.Quart⁹ ꝟo ex positiōe ei⁹.Quint⁹ ex mēbri sumit ꝯparticipatione.Sext⁹ ex mēbri sumit loco ꝛ ei⁹ cū aliīs cō participatione.Septimus ex virtute ducitur membri ꝛ nobilitate. Octauus ex sensus ei⁹ bonitate ꝛ debilitate.

De sigtiōe q̄ ex mēbri ducit cōplone. Et q̄ signda ē mēbri medela ex ei⁹ cōplone sigtio nāli ē qm̄ q̄rūdā mēbroꝝ ꝯplo cal'a ēvt carnis q̄rūdā frida vt ossiū ꝛ neruoꝝ q̄rūdaꝫ tēperata vt cutꝫ fit vt cū alicui⁹ eoꝝ imutat cōplexio ꝛ a nāli egredit hitudie nec̄e nobis sit ipm in nālē referre ꝯplonē.hoc āt medicamiū ꝛ ciboꝝ faciēdū ē vsu q̄ i ꝯplone:ꝯploni cōtraria sit eꝝ nāli male.s.ꝯploni q̄ a nā eꝝ posita ē.ꝛ in mēbro facta ē.Erit aūt ꝯplonis medicaminū ꝛ ciboꝝ q̄ntitas iuxta qđ mēbrū ipm a nāli egressum fuerit ꝯplone q̄ ad nālē det redditū habitudinē.ꝟ.ꝫ.Si mēbri cōplo sit cal'a vt carnis ꝛ morbū in eo ꝯtigerit calꝫ fieri necesse nobis erit medelas adhibere paululuꝫ admodū fridas si mēbri egressio a nāli ꝯplone multa nō fuerit iōq̄ ꝛ ei⁹ redit⁹ nālē ad habitū celer fiet.cū aūt morb⁹ illi inascit fridus medicamie magni est op⁹ caloꝛꝫ:qm̄ mēbrū a nāli egressuꝫ ē ꝯplone multa egressiōe:vn̄ ab inăli ei⁹ redit⁹ imorabit.Sic ꝛ in mēbro cui frigida ē ꝯplo se res hꝫ.si morbū ei ꝯtigerit calidū fieri.vtēdū etem̄ frigidis erit medicamib⁹ in hunc modum.

De sigtiōe q̄ ex mēbri ducit sub a. Que ex mēbri sub a sumit sigtio ē qm̄ membri vni⁹ sub a fragilis ē ꝛ rara vt pulmōis alterius spissa vt renū:cuiusdā tēperata iter vtrūq̄ vt epatis ꝛ splenis.Que ꝗ mēbra fragilia sūt medicamē nō ferūt validū qm̄ dissoluit ipoꝝ ab illis ꝟtus:sꝫ medicamib⁹ egēt debilib⁹.Spisse ꝟo sbe mēbra cū medela op⁹ ē medicamis desiderāt q̄ fortia:q̄ ꝛ ferūt ꝛ nihil eis ledunt. atꝟo iter spissum ꝛ raꝝ q̄ media sūt membra medicamib⁹ curāda sunt in fortitudine ꝛ debilitate mediīs. ¶De ea q̄ ex mēbri sumit figurasigtiōe.Ex figura qꝫ mēbroꝝ ducit sigtio qm̄ qbusdā mēbris ꝯcauitas ē:q̄dā caret.Et q̄ ꝯcaua sunt alia iteriorē hn̄t ꝯcauitatē vt stōus ꝛ vene pulsantes ꝛ nō pulsantes.Aliqbus ab exteriorib⁹ ē vt neruis q̄ in siphacis sunt interiorib⁹.Alioꝝ ꝛ int⁹ ꝛ eꝝ ē ꝯcauitas.vt pulmonis.Pulmo nāq̄ ab exteriorib⁹ pectoris circūdat spacio ꝛ ei⁹ iteriorib⁹ canalis ipi⁹ sūt ptes quedā

quedā ꝛ vene. Que aūt cōcauitate carēt vt ner ui ꝛ manus pedesq;. Ad hec cū mā defluxerit: ꝛ in eis aliq̄ fuerint adunate supfluitates medicaminib⁹ opus ē curare fortib⁹. qm̄ ferūt. iō q; in neruoꝝ dolorib⁹ medicamina dam⁹ valida vt pillulas ꝛ antidota. Mēbra porro concaua q̄ ab vtraq; pte cōcauitatē norūt si pariter spissa sunt. ꝛ substātie adinuicē forti⁹ adherētis medicaminib⁹ egēt simplicib⁹: ꝛ in fortitudine mediis. Qđ si pariter debilia raraq; substantia medicaminib⁹ opus ē debilibus. Quibus vero ab vna ē cōcauitas parte fortiorib⁹ paulo egēt medicaminib⁹. q̄ q̄ ab vtraq; cōcaua sunt parte: debilioribus tñ q̄ q̄ sine ꝯcauo.

De significatione q̄ ex membri sumit̄ positiōe.

Que ēt ex mēbri sumit̄ positiōe significatio vtilis ē in medela male cōplexiōis mēbri: qm̄ si membrū ꝓximū sit vt medicamē possit in eo poni cū virtute eius supstite: medicaminibus opus est validis q̄ passioni eq̄lia sint forti. vt in meri ꝛ stō. Medicamē nāq; ad hec duo ꝑuenit mēbra velociter nō ꝑtrāsiens alia mēbra: nec eius debilitat̄ virt⁹. Si mēbrū aūt remotū sit ad ipm medicamē supstite sua nō pōt ꝑuenire virtute. iōq; medicamē fortius q̄ necesse eēt adhibēdū ē quo abūdātia in via deficiēte q̄ ad mēbrū tēdit. q̄ necessaria ē virt⁹ remaneat ꝛ pferat̄: queadmodū in medicaminibus fit pulmonis. Medicamīs tēm augemus vires: qm̄ quo curat̄ medicamē si ab iterioribus porrigat̄ pmo in os intrat inde in meri a quo ad stōm: ab hoc ꝑ ianitorē in. xii. ieiunūq; itestina: a q̄b⁹ ꝑ messaraicas ꝛ venas q̄ in latere sunt epatis conico gibbosoq; trāsit ad venā cōcauā ꝑ quā ad cor ꝛ a corde ad pulmonem. Qđ si exteri⁹ hoc adhibeat̄ medicamē primū cutis illi penetrāda ē: dehinc pectoris lacerti ꝛ sic ossa costaꝝ ꝛ operimēta costas subinuoluētia: ꝛ iā tūc qđ pulmonē vestit operimentū sicq; in ipsi⁹ substātiā trāsit pulmōis. Que cū ita sint medicamina quib⁹ pulmo curand⁹ est ab vtraq; iminuūtur parte ꝛ debilitātur dōec ad ipm ꝑueniant maximeq; quib⁹ interius vtimur medicamina horū nāq; virtus hūiditatibus debilitat̄ mēbroꝝ q̄ illis admiscent̄ per q̄ discurrunt: iōq; medicaminū hoꝝ virt⁹ augēda est: quib⁹ mēbra curāda sunt remota iuxta eā quātitatē qua intelligeris eā iminui in via donec ad mēbrū perferātur propositū.

De significatione q̄ ex membri sumit̄ cōparticipatiōe.

Ex cōparticipatiōe cum aliis mēbris sūpta sigtio i medela vtilis ē: circa materiaꝝ euatiōnē. Cuꝫ eñ māꝫ que in epate est eūare volum⁹ intuēdū est nobis ꝛ si in conico ei⁹ latere fuerit medicamē euacuabim⁹ laxāti latus etm̄ epatis conicū intestis cōparticipat vena que porta vocat̄ ꝛ mesaraicis. Si ꝟo in latere est gibboso medicamibus euacuabim⁹ que vrinā prouocāt: qm̄ gibbus epatis renibus cōparticipat cū eoꝝ colla a vena oriātur cōcaua: que a latere egredit̄ epatis gibboso.

De significatione que ex mēbri cōparticipatiōe per locū sumit̄.

Hec sigtio in euacuatiōe prodest mãei ꝛ ei⁹ attractiōe viaq; ꝛ semita: qm̄ si ad mēbrū aliqđ materia defluit inspicim⁹: ꝛ si adhuc in fluxu posita est mā abstrahimus illā a mēbro ab illo remoto in loco illi eq̄li: queadmodū si mēbrū in supiorib⁹ corporis patiēs sit ab inferiorib⁹ euacuam⁹ corpus. Si ꝟo mēbrū patiēs in inferiorib⁹ est positū mā a supiorib⁹ euacuāda est. euacuam⁹ aūt eā a latere patiēti. s. si latere sit in dextro passio. māꝫ exinanim⁹ a mēbro a dextris. ꝛ si in sinistro mēbro euacuat̄ a sinistro. verbi grā. Cū materia mēbroꝝ ad aliqđ quod super furculas est defluit flebotomia euacuat̄ cephalice vene ab eo qđ infirmat̄ latere. Et si q̄ sub furculis sunt in mēbris aut corpis in medio mediastie euacuam⁹ vene flebotomo. Et si in corpis iferioribus basilice exinanit̄ vene iminutiōe a latere patienti. Cū āt in mēbro iā posita est materia fluxusq; amputatus est. ꝛ ad hoc flux⁹ fini ꝓximus ē nec diutius immorat̄ ꝑ mēbrū illā attrahimus qđ patiēti mēbro ꝓximū ē ꝛ cōparticipans: vt si in matrice fuerit mā sitiis cruribus natibusq; appositis illā attrahim⁹ aut saphene flebotomo. Qđ si postq; i mēbꝝ ꝑuenit mā iā aliquātulū trāsit tēpus. ex ipsamet mēbro exinaniēda ē queadmodū i vigilatiōe. Si nāq; diuti⁹ sanies fuerit imorata vene q̄ sub lingua ē flobotomo iminuit̄: ꝛ queadmodū sānies ab exteriorib⁹ educitur per incisionē.

De significatione q̄ ad membri medelā sumit̄ ex ipi⁹ debilitate ꝛ virib⁹.

Ex debilitate ꝛ fortitudine mēbri in ei⁹ medela sig̃ sumit̄ qm̄ si mēbrū radix sit ꝛ initiū: ꝟtusq; ab eo ad oē mittit̄ corp⁹: q̄le ē cerebꝝ ꝛ cor eparq;: aut cōis mēbris plurib⁹ inest illi vtilitas vt stomachus ꝛ diaphragma: opusq; fuerit medicamē illi adhibere: passiōis ei⁹ aut alteri⁹ mēbri cā timēdū nobis ē ꝛ diligenter cauēdū ne sit medicamē qđ ipi⁹ dissoluit ꝟtutē semel: qđ ve nimio refrigeret frigore: neve medicamē sit cui⁹ q̄litas icōueniēs hēat̄ mēbro. Qđ qđ ei⁹ semel dissoluat ꝟtutē: queadᵐ si epar mederi nobis fuerit necesse: ꝛ stōꝫ dissoluētib⁹ cū ēplis dissoluētib⁹ admiscēda sunt medicaminib⁹ retinētia ꝛ ꝯfortātia q̄ iocūdi sint odoris: quo mēbrorū in ipis hoꝝ ꝟt⁹ foueat̄. Et q̄ mēbrū fortiter refrigerāt vt si stōus ꝛ epar nā sint debiles frigide potū ꝓhibem⁹ aq̄ febris tpe accēsiōis ēt si epar adust⁹ fuerit febrib⁹. ne forte eoꝝ augeat̄

frigus. Un̄ ⁊ virt⁹ dissoluat̄ ⁊ infirm⁹ p̄e at. Me dicamina aūt incōueniētia queadmoduz fit si stōus aut epar debiles sint. Cauem⁹ ⁊ē pa- tiēti scamoneā p̄pinare aut titimallū. Et si ad medicamē cogimur laxās: aliq̄d alioꝝ admi- scemus q̄d illi⁹ tēperet q̄litatē ne forte stō no- ceat ⁊ epatis virtuti.

De significatione q̄ ex mem bri sensus sumit̄ bōitate. Cū igit̄ mēbrū aliq̄d ē eoꝝ que eminētē ceteris h̄z sensuz ⁊ adhibere medica- mē op⁹ fuerit ei⁹ passiōis cā nequaq̄ semel il li medicamē apponem⁹ sed paulatiz ⁊ multis vicib⁹: ne forte ei⁹ dissoluat̄ virt⁹ eo q̄ illd ni- miū p̄ūgat ⁊ mordeat medicamē queadmodū in oculoꝝ passiōib⁹ medicamē cū stibio paula tim apponit̄. Si aūt mult⁹ nō ē mēbro sensus nec robust⁹ ⁊ celer ⁊ medela adhibēda est for tis sine pauore ⁊ suspitiōe validū damus me- dicamē virtutis nō timētes dissolutionem. q̄m mēbrū perfert ⁊ nō leditur.

¶ Ca. 2. d̄ cephalee. m. q̄ ex calore fit simplici sine materia.

Et quoniā exposui- mus quē admodū assumenda sit via ad emolliēdā cuiusq̄ mēbroꝝ me delā. si passio acciderit ⁊ certifi cauim⁹. hociā de singuloꝝ me dela mēbroꝝ expediem⁹ p̄p̄a si passio illi acci derit. tenemusq̄ hac in p̄te semitā quā ad ipo rū passiōes iterioꝝ mēbroꝝ significādas ante prexim⁹. Illic ⁊ē a mēbroꝝ icepim⁹ aialium passionib⁹ post q̄ mēbra subiunximus vitalia post q̄ passiōes q̄ ⁊ ciboꝝ accidūt organis. ⁊ sic mēbroꝝ subdidim⁹ genitaliū morbos. Idcir co itaq̄ hic ⁊ passionū q̄ in mēbris fiūt aialib⁹ sumem⁹ exordiū ⁊ primū de cerebri morbis et capitis a cephalea incipiētes. Dico ḡ q̄m ce- phalea q̄dā cretico fit mō nec patiēs ē aliqua mouēdus cura. q̄dā febrē sequit̄. q̄dā simplex ē ⁊ minime quāpiā comitat̄ passionē. Et q̄ fe- brē sequit̄ ex magnitudine fit caloris. tm̄q̄ ei⁹ medela fit. vt aq̄ accipias ro. p̄tē olei. ro. ʒ. ace ti. iiij. diligēter mixta sup caput effūde. aut pā no infuso lineo sup caput pōe. Et si tp̄sē estas cū niue refrigera. pedesq̄ fortiter frica. fascijs cruꝝ stringes lacertos. Emplt̄zabis caput cū sandalo. aq̄ rosata portulace. macrelegi ac ci- troli. ⁊ sup caput aq̄ distilla. in q̄ violā decoxe- ris ordeū papauerq̄ in estate refrigeratam in hieme tepidā. Q̄d si ⁊ hoc vigilie comittantur sup caput lac emulge mulieris cui filia fit. Si aūt q̄ cū febre ē cephalea ex h̄uore fit in stō cō cluso patiēti squingibin p̄pina cū aq̄ cal'a vo- mitūq̄ ipera ⁊ stōi ab h̄mōi h̄uore purgationē Et si cephalea ex toti⁹ corpis fiat h̄uore. corp⁹ hoc eūare oportebit cū fructuū decoctiōe. Et

si in febre p̄p cerebri fiat cephalea debilitatē caput ēplastris cōfortādū ē. vt eo q̄d ex sanda lo fit albo cū aq̄ distēperato rosata ⁊ calephi. ⁊ talache ac sempuiue. aq̄ q̄z virge pastoris et silib⁹. hec ē cephalee medele assigna°. q̄ febrē comitat̄. Simplex aūt cephalea alia ex mala fit cōplexiōe simplici. alia cū m̄ā ē. ⁊ nos a ce- phalee icipiem⁹ medela q̄ ex mala fit cōplexio ne simplici calida ab exteriorib⁹ facta causis.

¶ Ca. 3. de cephalee medela q̄ ex calore fit so lis aut ciboꝝ vl' medicaminū cal'oꝝ assūptōe.

Hac in cephalea p̄mū oluz fū dēda ē sup caput oleū rosatū recēs cū aceto p̄cussū vini ⁊ aq̄ ro. refrigeratis cū niue. fundē daq̄ hec frequēter. aut oleū nini- far vel calefi. Empl'iza aūt caput cū cucurbite rasura. ⁊ portulace. Calefiq̄ folijs ⁊ hetelhalē diligēter tritis cū modico vini aceto. ac aq̄ ro. Sādaloq̄ ⁊ cathemia alba sint oia refrigera- ta. Semē quoq̄ psilij cū aqua. ro. ⁊ vini aceto p̄cussuz. refrigeratūq̄ medetur. Ait autē opti mus. G. nō oportere capitis puppiz refrigera re. quoniam neruorū obest origini. Quotiens aūt emplastꝝ calefiet frigidū imutab. faciesq̄ hec vna certe duab⁹ vel. iij. horis propinabis quoq̄ iuleb patienti cū heserem aqua. ⁊ aqua rof. ac niue. Mala punica sugat. ⁊ ordei alfito vescatur zaccaraq̄ mūdissima. ⁊ aqua. r. simili busq̄. Galienus in cōpositorum libro medica minū ait. quoniā que ex solis estu aut aeris fri gore cephalea oritur. si accelerauerís curā fa cile quiescit. si vero neglexeris ⁊ tēpus ei⁹ pro telabitur. difficile deinceps curatur. Q̄d si ce- phalea ex ciborum aut medicaminū calidoꝝ fiat porrectione. flebotomia acceleranda est ⁊ sanguis iuxta quod opus est educendus. pa- tienti iuleb cum semine psilij salina detur. ⁊ se men portulac̄. Caput cum sandalo emplastri zetur. ⁊ aqua ro. camphoraq̄ violam olfaciat recentem ⁊ ninifar. ⁊ omni quod in cephalea ex solis ardore diximus regimine disponatur

¶ Porro cephalee que ex ebrietate fit cura ex eo sit sumenda loco quo de ebrietate diximus in primo huius secunde partis sermone quo de sanitatis dictum est custodia.

¶ Capitulum quartum de cephal'. me- de. que ex calore fit simplici ab interio- ribus corporis commoto.

Si ex mala cōpl'one cal'a cephalea fiat refrigētib⁹ ⁊ refrigerātib⁹ vtēduz queadmodū dictuz ē: ⁊ hoc empla strizetur caput empl'o. Assignatio eius. Sume rosaꝝ violarū. ninifar. cathemie ordei faria. cui⁹q̄. ʒ. iij. sādalij albi papauerj. corticū arsunege seis. cui⁹q̄. ʒ. ij. mlliloti. ʒ. i. ʒ. ter oia diligēter ⁊ aquā ifūde citroli ac lactu

cap modicoqȝ rosarũ oleo ⁊ aceto ac loc⁹ ēpl'i zet capitis egri. ¶Emplr'm aliud. farie siligiee cathemie. babunegi. aq̃ lilelmelech. lactuce seminis. papaueris corticũ ninifar. violar cuiusqȝ. ʒ. iij. semis iusquiami. ʒ. j. ⁊. ʒ. Caq̃e. ʒ. ij. croci orientalis q̃rtã. ʒ. trita oĩa diligēter cũ aq̃ distẽperẽtur portul. aut sempuiue aut lactuce vl' cucurbite. ¶Emplr'm vtile ⁊ mitigãs. papaueris cortic. ⁊ folior. cathemie albe. ordei farine cuiusqȝ. ʒ. iiij. cortic. radic. mãdragore. iusquiami semis. lactuce semis. cuiusqȝ. ʒ. iij. opij. ʒ. vsqȝ exagi. tere hec diligēter ⁊ cũ vini distẽpera aceto ac locũ cataplasma: aut certe supponat atqȝ tpa cataplasment ⁊ caput. Aliud ordei fuici semis cathemie eq̃les ptes cũ virge pastoris aq̃ distẽpera ⁊ portulace citroliq̃ ac lactuce. caput emplastriza. ⁊ quotiẽscũqȝ icaluerit immuta. Qđ si cephalea pmolesta ẽ ⁊ grauissima nec ferri põt. hoc appone emplr'm. Assignatio ei⁹. Sandali albi. sarcocolle. cuiusq̃. ʒ. j. opij egyptiaci. obol. ij. distẽpera cũ lactuce in queffare: aut sempuiue aq̃ intibeq̃ ⁊ citroli ac acharcarahe. sȝ ⁊ arnoglosse ⁊ locuȝ cataplasma: ⁊ sup caput aut tpa plũbi ponat lamina q̃ arterie grauẽtur. Emplȝ aliđ. aq̃ ro. ⁊ portulace ⁊ sempuiue succi. algee aq̃ ⁊ q̃ffare ac intibe citroliq̃. acharcarahe. ⁊ arnoglosse. ⁊ foliorũ calefi. aduna. aũt q̃ te contigerit habere ⁊ aliq̃d olei adijce. ro. dissoluẽs in eis cãphore modicũ ⁊ lini pãnũ his infusuȝ tpibus appone ⁊ cũ incaluerit imuta. patiẽs rosar olfaciat aquã ⁊ aceto vini simul pcussam in q̃bus aliq̃d opij dissolueris: aut grani opij põdus cum ninifar aut violarũ oleo liq̃facti ⁊ modico lactis mulieris q̃ feminã hẽat fetũ narib⁹ instilletur. Odoret ẽt sandalũ ⁊ aquã ros. cãphorãq̃ ⁊ ninifar ac violã recẽtẽ ⁊ ros. hisq̃ filia: acq̃ bibat in q̃ rosa. viola. ninifar decoxeris opium capiti cataplasmet cũ aceto distẽperatũ: qm̃ cephaleã hec mitigãt. Qđ si mime sedatur hoc suppositorio patiẽs sternutet. Assignatio ei⁹. Sume maisge cucurbite sempuiue aquã ⁊ in pãno cola: huic inijce aliq̃d olei ninifar qđ factũ fuerit cũ cucurbite semie: aut semis cucurbite oleũ dulcis. respiretq̃ patiẽs ex eo lẽticule quãtitatẽ. Aliud aquã sempuiue ⁊ aquã rasure cucurbite ⁊ citroli equaliter sume tabasiri sextã ptis vnius. olei ninifar. ʒ. ptẽ. lactis mulieris cui filia ẽ ad põdus oĩm. Misce oĩa diligẽter ⁊ cãphore modicũ dissolue simul ac iuxta qđ op⁹ ẽ narib⁹ instillet. Suppositoriũ nariũ aliud validũ ⁊ vtile. Sume cãcrũ fluuialẽ diligẽter tritũ ⁊ i aquã decoctũ refrigeratũq̃ cum modico olo seis cucurbite aut ninifar aut violar ⁊ ad sufficiẽtiã suppone narib⁹. Aliđ vtile. spodij. zaccare. cuiusq̃. ʒ. ʒ. opij amili. cuiusq̃ obolũ. j. tere diligẽter ⁊ cum aq̃ distẽpera ac in modũ lẽticule pilla. ⁊ vnã narib⁹ suppone cũ oleo ro. ⁊ sempuiue aq̃. Opȝ aũt te ei⁹ ligare crura cũ fascijs ⁊ pedes põe in calida aq̃: patiẽtẽqȝ a motu ⁊ v̄bis repme multis ac ita graues fugiat voces. cibos caueat cal'os ⁊ lac sõnũ ẽt para ⁊ q̃etẽ otiũqȝ ordei cũ iuleb ppina aquã aut iuleb ⁊ sq̃ngibin simplex aut tamarindor aquã cũ iuleb vel psilij semẽ aut portul. cũ g̃nator aq̃ ⁊ iuleb. pdest etiã cephalee isti coriãdri. ʒ. ppinare. ij. diligẽter triti cũ iuleb aut aq̃ frida. Cibũ sit illi cucurbite mezaurum. massuȝ cũ g̃nator aq̃ ⁊ heserẽ. aut lactucar radices aut spinachias aut bleta amigdalarũqȝ oleũ ⁊ q̃ffara viridẽ ac siccã flumis pisces lapidosos porrige. Et si virt⁹ nõ patit ⁊ nulla est febris. pullos dabis gallinar ⁊ taugos hisqȝ filia. De fructib⁹ mala punica. psica nabatica. cacrelega. mora. pruna ⁊ sahatẽ guȝ cum niue refrigeratum. si tp̃s estatis est.

¶Capi. v. de cephalee medela q̃ fit cũ mã calida sanguinea. scȝ ⁊ colerica.

Si ex mala ꝯpl'one fiat cal'a cum materia cephalea. ⁊ materia hec sãguinea fuerit ituẽdũ si v̄t⁹ ⁊ etas iuuẽtutis stat⁹ aut adolescẽtia adiuuerint nec aliq̃d a flebotomo phibet cephalica minuat ⁊ iuxta qđ opus fuerit sanguis emittat ⁊ si sufficere hec videris. Sin saphenã minue ⁊ crurib⁹ sicias appone palmo sup cauillã. Et si patiẽs puer est. collo siciam applica aut crurib⁹. Et si quidẽ cephalee tp̃s sit plixi⁹ ⁊ in capitis pra. pectorali siciã imitte aut venã q̃ in puppi ẽ capitis minue. Qđ si in puppi fuerit capitis a frõte illũ flebotoma p̃us tm̃ corpe cum laxatio purgato cephalicamqȝ minue quo mã in ꝯriũ trahat ei⁹ loci q̃ morb⁹ laborat. Dehinc oĩb⁹ vtere ẽplis ⁊ instillatiõib⁹ ac nariũ suppositiõib⁹ q̃ in p̄cedẽtib⁹ cephalicã ex mala ꝯplexiõe calida patiẽti disposuim⁹. Ciba aũt illũ mezauro ⁊ lẽticula decorticata cũ aqua granator aut heserem fructibus vt prunis. iuiubis malis punicis psicis ⁊ filibus. ¶Cum autẽ ex colerica est materia cephalea vtendum erit patienti flebotomia sanguinisqȝ parua extrahat q̃ntitas quoniã colera cum sanguine euacuatur ⁊ calor imminuitur lȝ a sanguie colera sit discreta post hoc catartico coleram deponenti rubeã vtendum vt mirob. tamarindo. ⁊ cass. f. cum decoctiõe. Assignatio ei⁹ mirabolanor citrinorum sine ossul' tunsor. tamarindi mectici. cuiusqȝ. ʒ. xx. in duab⁹ aq̃ lib. decoque donec. ad. x. descẽdat. ʒ. ⁊ diligenter frica cola super cass. f. ʒ. scđoqȝ ꝯfrica. ⁊ sup hec pone amigdalar dulcium olei exagiũ ⁊ ppina calidũ. Assignatio alia fortior. Prunor magnor dulciũ poma xxx. tamarindi noui ⁊ a granis purgati villisqȝ. ʒ. xxx. decoque in tribus aque libris donec

ad.iiij.reuertat.℥.tunc colato mitte zaccare.ʒ.xx.diagridij assati ab obolo.j.vsqz.ij.iuxta qd opus videris.ppinacz tepidū.Aut certe robū accipiat prunoꝝ cū diagrido roboratū. aut bibat rob.cū squigibi aut aq̄ lebelabi.vel ex hac sumat decoctiōe q̄m colerā emittit.r.Assignaº eiº.Sume mirob.citrinoꝝ purgatoꝝ ⁊ tunsoꝝ tamaridicz cuiuscz.ʒ.xv.prunorū dulciuz magnoꝝ.iuiubaꝝ siccaꝝ cuiuscz.ʒ.xx. fumiterre.ʒ.x.rose rubee.viol.absinthij greci. cuiuscz.ʒ.v.coque oia in.iiij.aq̄.lib.donec ad.x. redeāt.℥.Tūcz colato supinijce aloes.ʒ. exagiū.⁊.ʒ.obolū.scamōee.pderit eam.Euacuatio āt patiente iā tūc emplis vtere ⁊ cataplasmatibº infusiōibuscz q̄s diximº in cephalee q̄ ex calore fit medela.❡Caueas aūt caput aliquibº emplastrizare anteq̄ corpº euacues ⁊ optie purges.hoc etem cephaleā augeret:eo q medicamē ab omni attraheret mā corpe ad caput vel ad cerebrū. fieretcz in eo apostema nocumētumcz sequeretur maius.

❡Caplm.vj.de cephalee medela que ex mala fit complexione frigida simplici.

Cephalee q̄ ex mala frida simplicicz orit cōplexiōe medela ē:capiti aq̄ instillare in q̄ camomillā.mellilotū.ac artemisiā decoxeris.Sansucūqz ⁊ nemamū ac satureiaz ⁊ trifoliū sihuz q̄z armenicū ⁊ ciclamē; obuietqz aq̄ vaporibus in q̄ medicamina hec fuerit decocta:frustūqz illi imergat epatis ⁊ loco apponat.Intret aūt balneū: olfaciat maiorană.nemamū ⁊ sihū.liliū.muscū.gendebedestū.sunizū.iausirū.Opz aūt medicamis ꝟtutē ⁊ debilitatē in calefaciēdo ad passionis vim ⁊ debilitatē cōferri.❡Si aūt instillationibº his nō mitigat hoc emplastrizetur emplo.q̄m cephalee q̄ ex simplici fit frigore medet.Assignatio eius.Babunegi.mellilotí.cuiusqz.ʒ.v. foliorum lauri.nemami.sansuci. sihi armenici.cuiusqz.ʒ.iiij.zafrani.ʒ.j. euforbij.ʒ.ʒ. terant oia diligēter ⁊ cuz marcemusi aq̄ distēperetur.aut nemami.aut pigani. Sz ⁊ si calefaciēti caput ceroto emplizaueris pdest.Ceroti assignatio. Cephalee q̄ ex frigore fit vtilis.Sūe nemamū marcemusuz pigamū viridia ⁊ eoꝝ aquā eq̄liter exprime.cere rube.ʒ.iiij.oleoꝝ.zēbazi susani ⁊ pigani cuiusqz.ʒ.℥.ceram in his liq̄facies oleis ⁊ i mortariū pijce succosqz paulati appone ⁊ pistello cōmisce.Dehic pānū itinge lineū ⁊ capiti appone tepidū emplizabis etiaz caput si cephalea ex mala fit cōplexiōe frida sine materia hoc emplastro . Assignatio eius euforbij colūbarū fimi piperis eq̄les partes diligēter tere ⁊ cū aceto distēpera ac caput illinias.Aliud ad idē costi candari.sihi armenici cuiusqz.ʒ.iiij.mirte mūde.aloes gūme pigani castorei.cuiusqz.ʒ.⁊.ʒ.euforbij.ʒ.opij.obolos iiij.tere oia diligenter ⁊ cū nemami aq̄ distēpa aut sansuci ⁊ caput catapla.Et si friditas magna ē.iausiri.ʒ.ʒ.adde musci.ʒ.obolū pderit eam.Sz ⁊ si patiētē hoc sternutes medicamie pderit ei.Assignatio eiº mirre aloes cuiuscz.ʒ.⁊.ʒ.Sunici.husafi in al visafi.cuiuscz.ʒ.⁊.ʒ. seq̄bigi.iausiri.zafrani.ʒ.ʒ.Satureie fersiace ʒ.ij.musci.ʒ.obolū.fellis cubegi ⁊ gruis.cuiuscz q̄rtā.ʒ.tere oia diligenter.⁊ cū sahadenegi aq̄ distempa.ac in modū lēticule pilla ⁊ naribus istillabis granum in marcemusi aq̄ liq̄factum.Suppositio quoqz q̄ fit palisi ac faciei ꝯtorsioni ⁊ gargarismata q̄ illic ꝑsunt hic q̄qz vtilia sunt.Qd si adhuc cephalea nō quiescit aquā da illi radicū.Assignatio eiº cortices radicis.apij.⁊ feniculi cuiusqz.ʒ.x.semē apij anisi.semis.feniculi.cuiusqz.ʒ.v. masticis spice nardi.cuiusqz.ʒ.⁊.ʒ.felithe.asari acori.rasani cuiusqz.ʒ.ij.radicis addechari. ⁊ foliorum eius.cuiusqz.ʒ.iij.vue passe tarfe mundate.ʒ.xxx.Coq̄ oia in tribº aq̄ libris donec ad libraz redeat ⁊ cola ⁊ sume de eo singulis diebº.℥.iiij.cū amigdalaꝝ dulciū oleo ⁊ amaraꝝ cuiusqz.ʒ.j.⁊ bibat tepidū.⁊si nimiū fuerit frigº ꝯfricet in eo socrite exagiū.❡Qd si cephalea ex aeris est friditate inungat oleo pigani caput in quo aliq̄d ꝯfractū sit euforbij si quidez friditas valida est aut oleū maiorane vel laurinum.aut helbetelchadare qdcūqz pn̄s fuerit q̄ si nō hūeris patiēti vinū ppina vetus in quo semina decoxeris cum apio . aniso.⁊ feniculo.❡Et si ex fride aq̄ potu cephalea fcā est:patiēti vinū ppina.albū tenue in quo panca sit pōticitas.q̄m dolorē sedabit sz ⁊ cephaleā mitigat q̄ ex humore fit malo in stō posito siue cū calore fuerit . Tempat eam: etenim emissionē facilitat.Sit āt cibº cicerꝫ aq̄ cū olo oliue ⁊ aneto ⁊ cinamomo ac cimino . galengar.aut reficiat cū oliue oleo ⁊ muri.satureia nomico.i. al cimino ac emedano.Que si nō fert pullis colūbaꝝ iā assurgētibº ꝯditis cum his q̄ diximº.Caueat porro ciboꝝ esum frigidoꝝ.vt lac ⁊ pisces cibos q̄qz euaporātes ad caput.vt nuces.sahadanegum.erucam. croceum.vinum ⁊ vetus.piganum.hisqz similia. hoc nanqz regimen vtile est ideoqz attende ⁊ intellige.

❡Ca.vij.de cephalee medet.q̄ ex mala fit cōplexiōe frigida cū materia flegmatica vel melancolica.

Et si cephalea ex mala fit cōplexiōe frida cū mā flaticatūc in eiº cura a flatis nobis incipiēdū ē euacuatiōe cū pillis hyere aut pillis caucani.si tps ꝟtº et etas adiuuent:⁊ vti poterit post hūoꝝ ematurationē ⁊ subtiliationē.Qd si hūor subtil nō est.subtilia cū radicē aq̄ addito carue oleo et

amigdalino amaro vt bibat hoc.iij.aut.v.diebus.et post hec pillule quas diximus laxantes porrigantur.et si proderit hoc. Sin hyeram galieni bibat necessaria quantitate: et post hoc gargarismis hyereficare vtatur cum squigibin aut cum sinapi.aut acharcharae cum melle: deinceps emplastris vtendum et instillationibus quas diximus in cephalee cura que ex frigida fit complexione. Assuescat autem huius dominus passionis aloes pillulas et aureas singulis hebdomadibus semel aut bis quoniam prodest. Cibus eius is sit quem in cephalee fride diximus regimine. Et hec est assignatio emplastri vtilis cephalee frigide que vetus est. Piperis albi. euforbij recentis exagium.j.columbarum fimi.ij.tere diligenter et cum acerrimo distempera aceto.caput que emplastriza prius abrasum: et si cum trociscis cauquebi fricatis cum maiorane succo etc. et si pionia cum sansuci aqua caput cataplasmaueris proderit et sinapis cataplasmatio ad eadem valet. Instillabis autem naribus eius succum artemisie foliorum femeqsti foliorum succum similiter cum marcemusi oleo etc. et sahirtum communis cum oleo violarum vel cum cucumeris agrestis succo adiecto puelle lacte prosunt enim hec cephalee cronice que gallea vocatur. Emplastrum quoque aloes et olei ros.cum vini acetove. Assignatio pillularum aloes que cephalee medentur flegmatice. Sume aloes.ʒ.vj.mastic.iiij.turbit.x.ros.rubee iiij.tere cribra et distempera.et fac pillulas quasi ciceris granum earumque poculum a.x.vsque ad.xiiij.eunti dormitum. Assignatio.et pillularum aliarum vtilium. mirobolani kebuli.ʒ.ij.aloes oboli.iiij. mastic. anisi.cuiusque obol.i.et.5.trita diligenter distempera.cum opij aqua et pillula.et est plena potio sumenda cum aqua tepida. Assignatio alia pillularum vtilium cephalee flegmatice. turbit.ʒ.i.et.5. hyereficare.ʒ.i.coloquintide adipis.sal indici.cuiusque ob. ij.scamonee.anisi.xiloaloes crude.cuiusque ob. i.trita diligenter distempera cum aqua et pillula.est autem plena potio.emplastrizabis autem hoc emplastro. maxime si cephalea vetus est et ex humore frido ac grosso. Assignatio eius.euforbij.buraci albi. pigani agrestis.cuiusque.exagi.ij.hermeli. chaldeli albi.cuiusque exagi.i.tere diligenter et cum sansuci aqua distempera ac caput cataplasma. Et si cephalea propter aeris est frigiditatem oleo seddabis caput inunge in quo olei laurini parum addideris. Et oportet eos qui flegmaticam patiuntur cephaleam humidamque omni illo vti regimine quod cephalee disposuimus que ex frigido oritur. emplastris.s. et instillationibus post euonem et clistere valido cibis quoque calefacientibus et desiccantibus. Assignatio al.ad cephaleam veterem ex frido flegmate que fit capite abraso. Sume palmam salis ieresi vel lasiri.et cum aqua lb.distempera et henam cum ea et cataplasma caput nocteque tota dimitte quoniam sanabitur. Alia cephalee veteri. Cucumeris agrestis.succi.bachurmaris. nitri.equales partes. tere diligenter et naribus insufla. Sed et si cum lilij oleo distemperetur et nares cataplasmentur prodest. Et si cubebe teras et cum aqua distemperes rosata: ac cataplasmes supverticem: cephalee prodest frigide. Sit autem regimen patientis cephaleam ex flegmate et humiditate quale et eorum qui cephaleam ex frigido patiuntur.in emplastris. instillationibus.narium suppositionibus euonibus clisteri valido. Cibis quoque calefacientibus et desiccantibus. Quod si cephalea ex melancholica est materia aut flegmate et cholera nigra.patienti decoctio propinetur agarici.oleum respiret violarum.misceaturque oleum lilij aut ninifar cum oleo narcisci: aut sansuci.instilleturque capiti aqua in qua violam.nenufar.camomillam.melilot.badernebinam et sadehi folia gariofolum.satureiamque decoxeris. Sit huic cibus agnorum caro galline cum espidabago condite leuieturque cibus. Et hec est decoctionis que cephalee vtilis est ex melia cum que flegma est assignatio. Sume mirob.kebuli.indi.cuiusque.ʒ.vij. belliricis.emblici.ireos radicis.cuiusque.ʒ.iiij.vue passe optime et a granis purgate.ʒ.xxx.sticados.arnoglosse.cantorionis subtilis.hebe gafete. polipodij tunsi.cuiusque.ʒ.iij.ʒ.epithi.ʒ.v.agarici. semis apij.cuiusque.ʒ.ij.masticis sadegi indi.cuiusque ʒ.i.et.5.decoque omnia l.iiij.aque lb.donec ad libram redeat colabisque et confortantia hec supinijce. Assignatio eorum turbit.ʒ.i.agarici.hyereficare cuiusque obolos.iiij.adipis hantali.petre lazuli.salis naste.cuiusque obolos.ij.hec super decoctionem mittantur et bibenda affer. Quod si volueris quod confortent pillule ante decoctionem transglutiende sunt.deinde decoctio bibatur.

¶ Capitulum.8.de cephalee mede.que ex oppilatione oritur et ventositate.

Cum autem ex oppilatione fit cephalea.si oppilatio ex humore fit grosso mederi oportet omnibus curis et regiminibus quas in cephalea diximus flegmatica. Quod si oppilatio ex apate fiat tunc apostematis illius cura est adhibenda quemadmodum in apatum curis cerebri assignabimus. Cephalea vero que ex ventositate accidit opimentum distendente cerebri et caput cum his que ventositatem dissoluunt curanda est vt instillatione aque in que camomilla cadit mellilotum queraffum. Rasianegum et semen vtriusque ciminum.satureiam. marcemusum.anet.et his cataplasma caput cum panno.s.aque huic infuso et oleo in quo ciminum.satureiam.et apij semen decoxeris patientisque naribus hanc infusionem instilla.quoniam ventositati medetur. Assignatio eius aloes.mirre.arsunege.condisi cuiusque.ʒ.i.croci.leucopiperis.iausiri.cuiusque.ʒ.5.musci.obolum.i.omnia tere diligenter.et cum maiorane aqua distempera.ac pillulas fac paruas et istillabis naribus cum opus fuerit.a grano.i.vsque.ij.cum sansuci aqua olfaciat autem marcemusum proprie.quoniam ex ventosi

tate cephalee medet̃ grosse. ¶ Qui eñ huius assuescit olfactionẽ. hac nõ molestabit̃ cephalee specie. Sternutatio quoq3 eidem ꝓdest et illi cephalee que ex vaporib9 est multis ad caput ascendentibus. Cephalea autẽ que fit ex fastidio putrido vomitu cũ calida curat̃ aqua ꝛ sopore longo. solutioneq3 cum electuario sarbani in al' harbarani ꝛ cal'e aque cataplasmatione. ¶ Qđ si cephalea hic robozat̃ capiti calidã ĩfunde: aquã plurimã. ꝛ in narib9 lanã pone que oleo intincta sic calido. Et huic passioni sauthũ sume aut mumiã. castozeũ. eufozbiũ. liquefacias medicamia hec cũ zẽbaci ol'o ꝛ naribus instilabis.

¶ Capitulũ. 9. de cephalee medela que ex humoze fit in stomacho posito.

Et cum cephalea ex hũoze ozitur qui in stõ est tũc vomitu vtẽdũ cũ medicamine qđ illũ purget humozẽ. Si humoz cholericus est cũ squingibin ꝛ ozdei: aqua ꝛ modico sale. aut semine melonis ꝛ sermaco. ac chabezi: ꝛ aneti semine diligenter trito cũ squigibin ꝛ aqua calida. piscibusq3 recentibus melonibusq3 ꝛ atriplicibus ac chabezis comestis postq3 squingibin cũ aqua bibat̃ calida ꝛ euomat̃. cholerã emittũt rubeã. Ait probus Gal. cui cephalea ex cholera ẽ rubea in stõ inclusa si sponte vomat cephalea recedit statim ꝛ ait rursus hoibus quibusdam cholere in stomacho adunantur. ꝛ capitis his dolores fiunt. nisi forte singulis accelerẽt cõedere diebus anteq3 dolores moueantur. hoꝝ medela vomitus est cũ aqua calida ante prãdiũ si facile illis fit. accelerent aũt prãdere citos bonoꝝ chimoꝝ materiã in stõ generãtes quos paulatim sumant. Nec vero huiusmodi hominẽ famẽ ferre expedit. vtaturq3 aloes infusionibus quo stomachus ei9 a choleris purgetur. Assignatio. eius sume assunegi. ʒ. vij. rose rubee. v. semẽ intibe. aquesuchi. cuiusq3. iij. fumiterre. mirob. citri. cuiusq3. ʒ. x. Bãdaredi. sechahe. cuiusq3. iij. vue passe optime. ʒ. xx. tamarindozũ. xx. i al'. x. Sup hec libras aque. vj. funde. ꝛ tẽperato decoq̃ igne donec. iiij. pars deficiat. ꝛ ab igne depositũ in vitreo pone vase ad solem die ac nocte in loco mundo. ¶ Ex hoc singulis sume diebus. ℥. iij. cuz aloes epatice. ʒ. bibat hoc tribus vsq3. v. diebus cuz quethire. s. ʒ. ꝛ amigd'. dulcium eiusdem ponderis oleo. Sit autem cibus post hec pulli gallinarum cũ cirabago conditi. aut romania. ꝛ amigdalino oleo. Sed ꝛ squingibin vtaris zaccaro in hunc parato modum manifestissime proderit. Squingibin assignatio choleris que in stomacho sunt. Sume semen intibe aquesuchi ꝛ fumiterre semen. rose rubee purgate optime cuiusq3. ʒ. x. superinice acerimi aceti. lib. v. aq̃ suauis lib. ij. hec in lento decoque igne donec medium tantum fiat ꝛ tunc proĳce super hoc zaccare mundissime albe triplum ꝛ coque ac spumam sume. deponẽsq3 de igne. ℥. iij. aloes epaticẽ optime triti adde sic in vase repone. et cum opus fuerit vtere: propinabisq3. ʒ. x. vsq3. xv. ꝛ cum aqua frigida. Utere etiam his pillis quoniam stomachum a cholera purgant. Assignatio. earuz. miro. citrini. ʒ. v. rose rubee optime purgate. iij. ʒ. diagridij. i. tere omnia diligenter ꝛ cum aqua distempa ac pill'. dabisq3 ex eis. ʒ. i. ꝛ. s. bibet post eas fumiterre aquam expressam ꝛ dispumatam a quadrante librevsq3 trientem cum. x. ʒ. zaccare. Sed ꝛ si illũ fluxuz feceris cum mirob. ꝛ tamarindoꝝ. absinthijq3 decoctione proderit. Euacuato hoie tũc emplastra adhibẽda erũt. que cephalee ex calore vtilia assignauim9. emplastris q̃ caput purgant confortant ꝛ a superfluitatum susceptione arcent emplastriza. Assignatio emplastri quod caput confortat. Sume rosarum. sandali albi. cuiusq3. ʒ. iij. caquie. hezazi. cuiusq3. ʒ. i. terre armenice. ij. tere oia diligẽter ꝛ cum arsunegi aqua ĩfunde ꝛ chalefi ꝛ virge pastoris ꝛ aq̃ virgarum rose aut talahe. aut aq̃ folioꝝ vitis hisq3 similibus que mẽbrum confortant ꝛ supfluitatẽ cholericoꝝ arcẽt susceptionez. Opz ẽt crurum stringi lacertos cũ fascijs pedes quoq3 fricari quo ad inferiora trahatur mã. Ait autem. G. in libro quez de sanationis edidit cautela. Si cuipiã cephalea est cholerarum cã que in stomacho nascũtur: mane illi porrige sorbitionẽ landabilẽ que ex panis simile fiat medulla cũ granatoꝝ aq̃ muzorum. Stomachum nãq3 ↄfortat ꝛ cholerã reprimit rubeã: morat urq3 sorbitio hec in vẽtre ei9 pp mala punica: accipiat itaq3 paulatim nec ad eius stomachuz cholere defluẽt nec cephalea illi accidet. Probauimus aũt nos quoq3 ꝛ precepimus patiẽti citonia aut ponticũ quid cõedere. ꝛ cephaleã mitigabat hãc nec fiebat illi qm̃ stomaci os forte erat: vnde ꝛ choleras nõ suscipiebat. Opz aũt pontica hec cuz cibis misceri quo cum eorum mora in stomacho maneant paulatimq3 trasmittantur. ¶ Et refert. G. in epidimiarũ expositione. qm̃ sano cuidã cephalea sine manifesta acciderat causa: hoc quoq3 ex acutis factum est superfluitatibus que in stomachum adunate sunt. ¶ Imperauit patienti dare calidum panem vino infusũ parum mixto. Cibus etenim hic tẽperati ẽ caloris: vñ ꝛ illas tẽperat supfluitates digestioneq3 eaꝝ a stomacho adiuuat.

De cephalee medela que ex flegmatis fit humore in stomacho adunato.

Cũ autẽ ex humore flegmatico in stõ cõcluso cephalea fit patiẽti inducẽdus ẽ vomit9 cũ radicibus icisis ꝛ squigibin

melleo īfusis cū aneto ⁊ sale sasiri vł ieresi. ac
cū piscibꝰ salsis. ꝓhibitio patiēti ab aq̄ potu ꝑ
horā. post hoc squingibin illi ꝓpineł cū aq̄ in
qua fugiles decoxeris ⁊ anetū: dabisq̃ illi me
dicamia vomitū vrgētia vt hec. Assignaº eiꝰ.
Sūe fugilū. erucecq̃ semia eq̄łr tritacq̃ cribra ⁊
cū melle distēꝑa ⁊ cū aq̄ ꝯfrica cal'a ac modico
sale ⁊ potū da vomitūcq̃ cū pēna sisami oleo in
fusa: vel digitis ꝓuocet ⁊ ad stōi studeat pur=
gationē: q̊ purgato bibat deiceps mellicratē
aut mellis sirop. cū aq̄ frigida aut vini rihani
modicū aq̄ mixti loto prius ore ipso vino. Su
mat ēt pilł. q̄ caucanice vocātur ⁊ hyere pilł.
qm̄ vtracq̃ huic medētur cephalee. Sꝫ ⁊ si trif
fere. minoris. ʒ. ij. mixte cū. ʒ. hyereficare exa=
gi. singulis diebꝰ accipiet ꝓderit. Sed ⁊ hyera
cū mełł pistata ꝓdest. Si sumał singulis ex ea
diebꝰ exagi. ij. tribus diebꝰ: purgat etem̄ ab in
fixo stō flegmate. Sed ⁊ cōdita mirob. ꝓsunt
⁊ aloes pilł. si tribus diebꝰ ex eis cū aq̄ ca. exa
giū sumatur sōni tp̄e. pilł itidē auree si de eis
ʒ. ij. sumantur ⁊. ʒ. cū aq̄ ca. stōm a flegmatico
purgāt humore. ¶ At si cephalea nō mitigał
sed stat hyerā da archiginis cū epithi ⁊ salis
incidi decoctione. Et hec hyere pilłaꝝ est assi
gnatio ad hec vtilis q̄ stomaci flegmaticum
purgāt humorē. Sume turbit albi ⁊ rasi. ʒ. ij.
hyereficare. ʒ. iiij. mirob. keb. ⁊ salis indici. cu=
iusqꝫ. ij. adipis coloq̊nł. i. semis apij. ʒ. ʒ. tere
oia diligēter ⁊ distēpera ⁊ pilł. dabisqꝫ de eis.
ʒ. ij. ⁊. ʒ. vsqꝫ. iij. Assignatio. pilł. aloes. q̄ fleg=
mati stō infixo medenł. Sume mirob. ke. tur=
bit albi ⁊ rasi. cuiusqꝫ. ʒ. v. rose rubee purgate.
iiij. mastic. ij. aloes epati. x. trita oia diligēter
distēpera ⁊ pilł. dabisqꝫ de eis exagi. eūti dor=
mitū. Aloes īfusiōis assignatio q̄ cephalee ꝓ=
dest ex flegmate stō infixo. Sume apij ⁊ feni=
culi. radicem cuiusqꝫ. ʒ. iiij. mastic. spic. nardi.
anisi cuiusqꝫ. ʒ. ij. assari. carpobalsami. cuius=
qꝫ. iij. Selithe rosaꝝ. xiloaloe. balsāi. cuiusqꝫ.
iiij. piretri. ij. absinthij greci. ʒ. v. Coq̄ oia i. vj.
lib. aq̄ dōec ad mediū redeāt ⁊ ī vase repōe vi
treo ad solē diebꝰ. iij. sumaturcq̃ de eis singu=
lisdiebꝰ. ℥. iiij. cū. ʒ. j. aloes epatice. Assignaº.
aleos īfusiōis alia: absinthij greci. ʒ. v. assari.
iij. masti. pice nardi. piretri. cuiuscq̃. ʒ. ⁊. ʒ. keb.
ʒ. iiij. coloquinł. ij. cōtritas. semis apij. fenicu=
li. cuiuscq̃. ʒ. iij. funde suꝑ hec oia calide aq̄. lb.
iiij. ⁊ ad solē pone die ⁊ nocte in loco mūdo. ꝓ
pinacq̃ de eis. ʒ. xl. cum aloes epatic. exagiū. ⁊
amigdalaꝝ dulciū olei. ʒ. Sit aūt post hº cibꝰ
espidabagi ius cū agni carne pui: sꝫ caro non
comedał. ⁊ pullis colūbaꝝ iā assurgētibꝰ. aut
ciceris aq̄ ⁊ his silia. post q̄ vinū bibat rihanū
mixtū ⁊ hmōi hois stōm emplizari expedit cū
emplis calefaciētibus ⁊ subtiliātibꝰ quo fleg=
matis arceał ḡnatio hoc emplo. Assignaº eiꝰ.
Secci. rameci. laudani. xiloaloes crude. cuius
cq̃. ʒ. iij. rose rubee optie purgate. ʒ. iiij. spice.
mastic. cuiuscq̃. ij. musci. obolū. j. tere oia dili=
gēter ⁊ cū nemāi aq̄ distēꝑa aut sāsuci. ⁊ stōm
ēplīza vacuū cibis patiētēqꝫ piꝑ impa olface
re ⁊ ꝯdisum ac alceri ciminūqꝫ ⁊ suzinum: ac
sternutet cū his respiretcq̃ blitis aquā ⁊ maio
rane ⁊ fautenegi qm̄ ꝓdest.

De cephalee medela q̄ ex col'a fit nigra ī stō ꝯclusa.

Et si q̊ in stō ē hūor col'a fuerit nigra vōitu vten
dū ē cū his q̄ in cephalee cura q̄ ex flate fit et
col'a nigra diximꝰ. Deł cq̃ illi epithimi ꝺcoctio
⁊ agarici ac sticados pilłe ⁊ aloes īfusio que
mełie ꝓdest. ⁊ si hec nō ꝓsunt hyerā. G. porri
ge aut ruffini. Et hec ē īfusiōis aloes assigna
tio q̄ colꝫ medeł stōi nigre. Sume mirob. ke
buli ⁊ idi cuiusqꝫ. ʒ. x. absinthij greci. v. lecha
he bādaredi. gafere. herbe. sticados. bader=
nebie. folioꝝ origāi montāi cuiusqꝫ. ʒ. iiij. ga
riof. tūsi. ʒ. j. sadagi idi. ij. arsenigi. ellebori ni
gri. mastic. spice nardi. cuiusqꝫ. ʒ. j. ⁊. ʒ. liq̄ritie
radice rase ⁊ tūse. ʒ. v. polipodij. ʒ. iiij. Coque
oia cū. v. lb. aq̄ optie ⁊ ad solē pōał ⁊ ꝓpina ꝺ
eis singuł diebꝰ. ℥. iiij. ⁊ mitte ꝺsuꝑ aloes epa
ti. ʒ. j. agaric. oboł. iiij. ⁊ īstilla ꝺsuꝑ amigꝺ. dł
ciū olei. ʒ. j. Sticados pilł. assigº ad eadē vlti
mū. sūe miro. kebuli ⁊ idi. aloes epat. cuiuscq̃
ʒ. iij. agaric. ʒ. iiij. epithi. cretici. sticados cuius
qꝫ. ʒ. v. hātali adipꝫ. ʒ. ij. ⁊. ʒ. ellebori nig. ij. tri
taqꝫ oia diligēter distēꝑa cū badernebie aq̄ ⁊
pilł. dabisqꝫ ꝺ eis. ʒ. ij. ⁊. ʒ. vsqꝫ. iij. iuxta patiē
tis fortitudinē ⁊ debilitatē. Opꝫ āt eiusmodi
hoiez regi regie vtili his q̄ cephaleā ex cola
patiūł nigra vt edoꝝ extrēitatibꝰ ⁊ agnoꝝ pł
lisqꝫ pinguibꝰ ⁊ sile pāe. ouoꝝ vitełł sorbiliū
sorbitiōeqꝫ q̄ ex tritici fit medulla. zaccara et
amigdalaꝝ olo ac vuis passis aut ꝑsicꝫ. amig
dał. ficubꝰ siccꝫ. silibulqꝫ. Caueat āt cibos co
lerā ḡnantes nigrā ⁊ aq̄ balneeł dulci ⁊ tēꝑa
ti caloꝛꝫ balneo deł qꝫ ei q̊tidie sq̄ngibi. zacc.
℥. ij. cū epith. exagi. j. triti diligēter qm̄ ꝓdest.

De cephalee medela q̄ ex hūoribus fit ī stō ꝯclusis.

¶ Qꝺ si humores in stō varij sūt colerici me=
lancolici ⁊ flegmatici patiēs vomitu vtatur
post ciboꝝ repletionē varioꝝ. aut pisciū recē
tiū ⁊ salsoꝝ. fugilū. sermaci. melonis. olei sina
pis. nasturtij. similiūqꝫ ⁊ squingibin cū aqua
bibat ca. in qua anetum decoxeris ⁊ radices
hoc aūt faciat si tp̄s estas fuerit aut autūnus
ī septimana bis aut semel qꝺ si ver fuerit aut
hiems decoctionem hanc illi ꝓpina: quoniā
humores deponit varios. Assignatio eiꝰ mi=
rob. keb. ⁊ indi ac citrini. cuiusqꝫ. ʒ. x. violarū
iiij. roſ. ʒ. vj. sene ⁊ fumiterre. zerefari. cuiusqꝫ
v. bellirici. emblici. cuiusqꝫ. iiij. prunorum. iu=
iubaꝝ cuiusqꝫ poma. xx. ficus albas incisas.
x. vue passe. corosanice optime purgate. ʒ.

xx. tamarindi a granis purgati. xv. sechahe. bādaredi. gafere herbe. boraginis. liqr. radic. rase et tūse. cuiusqꝫ. ʒ. iiij. sticados. camedreos camepitheos. turbit. bassaigi. tūsoꝝ. semis itibe. semis aq̄suti cuiusqꝫ. ʒ. iij. semis apij. anisi semis. badernebine semis fellemeci. in al̄ fememeci. cuiusqꝫ. ʒ. ij. Coq̄ oia i sex aq̄ lib. dōec ad vnā redeat. colabisqꝫ de ea. ℥. x. et hec illi roborātia addes. Sume turbit albi rasi. ʒ. j. agaricū hyereficare. cuiusqꝫ obolos. iiij. coloquintadipis quartā. ʒ. salis. naste obolos. ij. diagridij semis obolum. Tere omnia diligēter et sup decoctionem proijce et mane tepida bibatur.

¶ Caplm. x. de cephalee medela que ex pcussione fit aut casu super caput.

Ui aūt cephalea ex pcussiōe aut casu sup caput cōtigit. accelerādus pri⁹ est a cephalice flebotomia. sanguisqꝫ iuxta qd op⁹ est educat̄ et ꝟtus cōsulit. Qd si pp etatē sanguis minutio ꝓhibet et ꝟtutē tēpusqꝫ: clisteri vtat̄ acuto si febris nulla sit. Sin clisteri vtat̄ molli mām̄qꝫ trahat ad iferiora. ne forte ad locū influat patiētē. Dehic loco aquā istillet in q̄ mirt⁹ et cipressi nuces decoxerit ipaqꝫ caput cataplasmet. Emplastriza āt caput cū athalo et mirto et cipressi folijs diligēter tritis cū modica terra armenica. et sic lanā capiti suppone q̄ oleū ebibit rosaꝝ tepidū. Caueat solē et balneū et vinum. irā calidos cibos et cephaleā capitis mouētes. vt nuces carnabū. erucā baderugū. vinū forte. et vini robū. vuas passas nimiū dulces. Emplr̄izet etiā caput hoc emplo qm̄ vtile est. Assignatio ei⁹: sume terre armenice calami aromatici. ʒ. v. camomille. aq̄ lilelmelec. cuiusqꝫ. ʒ. ij. mugathi. iij. aloes. mirre pure cuiusqꝫ. ʒ. iiij. massi. ʒ. v. tere oia diligēter. et cū aqua mirti distēpera ac lo c̄. emplr̄iza. Et hoc q̄z emplastrū vtile est. Assignatio ei⁹. mutilegi in al̄ mirti cipssi nuc̄. camōille mellilot. calami aromatic. cuiusqꝫ. ʒ. v. cortic. cādari. ij. rose rubee. ʒ. iiij. decoqꝫ oia in iure aliq̄ et caput cataplasma. ac instilla tepid. Emplm̄ alid casui sup caput vtile. Aqne calefi. et aq̄ athali. terre armēice. melliloti. rosaꝝ olei ptes sume oia sil̄ pcute ac caput cataplasma qm̄ ꝓderit. Et si mirtū terras viridē. ac cōdieris cū nachue modico. caputqꝫ cataplasmaueris māifestissime ꝓderit. ¶ Qd si itellexeris cerebri operimēto ex pcussione aut casu apa in atū oportebit capiti oleū instillare rosaꝝ tepidū et vini acetuz. Qd si os cōfractū ē. et operimētū discooptū qd cerebꝝ circūuoluit comitaturqꝫ hoc dolor grauis olo rosato acetū nō imisceas sed rosatuz oleū purū instilla tepidū. aut camomillat. caueatqꝫ solē patiens: et balneū. vinum cibos pungentes. Et si cepheleam vigilie comittantur: tunc oleū istilla violaꝝ. aut ninifar tepidū. Et si abīde mētis acciderit ꝯfusio caput cū cathemia. cordei faria viol. oleoqꝫ rosato ac modico aceto ēplr̄iza. Et sciēdū tibi ē. nos oleo rosaꝝ acetuz imiscere in cerebri et opimenti ei⁹ apatib⁹ quo rosatū oleū ad cranei penetret iteriora et per acetū igrediat̄ ipi⁹ subtilitate: nisi q̄ acetū apati ꝓsit neqꝫ mitiget neqꝫ dissoluat nec in calis nec in fridis apatib⁹. Utimur āt eo i apatib⁹ frigidis cū euforbio et alijs calidis.

¶ Capi. xj. de cephalee medela q̄ post ꝑtum fit et reliquas euacuationes.

Ephalee āt q̄ post ꝑtū fit reliquasqꝫ euātiōes cura hec ē. Mulierem rege cibis tempatis vt sorbiliū vitellis ouoꝝ agnoꝝ carnibus. pull̄ piguib⁹ gallinis. Sorbitione q̄ fit ex pāis sil̄e medulla. amigdalino olo. zaccara. alba vtat̄ nariū istillatiōib⁹ cū violaꝝ oleo et ninifar qd ex cucurbite factū sit semie et lacte puelle. lacqꝫ ei⁹ sup caput emulge paciētis. cū violaꝝ oleo. eoqꝫ qd de chabiso fit et extrahit̄ ac faludego. porrige illi chabisuz qd fit ex ouis et oleo amigdalino ac sil̄e faria. alfitū ꝓpina ifusuz cū zaccara tabarzedi. et amigdalaꝝ oleo piscib⁹ refice lapidosis fluuialib⁹ ꝯditis cū espidabago frixisqꝫ cū amigdalino aut sisami oleo recētis. Et si febris isit mezaurū dabis cū charaba et sermaco. spinachijs et sil̄ib⁹. Et hmōi opꝫ eē oium eoꝝ regimē q̄ cephaleā ex euacuatione patiuntur. De cephalea que fit post coitum huius cephalee cura per corporum est purgationem cuz laxatiuo et flebotomia. si quidem corpus plenum fuerit eorūqꝫ vsu q̄ caput confortāt. vt aque suauis infusione sup caput in qua rosꝫ. decoxeris et mirtū et inunge illud rosaꝝ oleo quo caput confortetur nec vapores recipiat. Et expedit huiusmodi hominem non coire nisi post cibū et aliquid citoniorum porrectum et pirorum.

¶ Cephalee vero que ex tristitia fit medela ē somnus et cerebri humectatio cum olei violarum respiratione et olei seminis cucurbite.

¶ Cephaleam autem que ex cerebri sensus fit fortitudine cum emplastris curabis cōfortantibus et dormitationem facientibus i que cadit opium. rosa. ꝓmandragore radix. et papaueris cortices. lactuc̄. semen distemperatis cum lactucarum aqua et citroli ac portulac̄. cibisqꝫ refrigerantibus et humectātib⁹. ¶ Si autem cum catarro cephalea fiet. caput oleis non tangas: nec refrigeres: sed extrema stringe et alliga: fricansqꝫ in aqua pone calida. naturam etiam cum cassia fistu. solue et fructuum aquis. violaqꝫ subrusa. hec sunt que nos oportebat de cephalea et eius medelis texere.

¶Caplm. xij. de emicranei medela.

In emicraneo sciẽdum qm̄ medela ei⁹ i plib⁹ fit q̄ ⁊ cephalee q̄ i toto fit capite: cũq; cephaleã in toto faciũt capite emicraneũ q̃z cãe moueãt. Hee etẽm cãe aut i ipomet cereb° gñant aut i ei⁹ opimẽtis: aut a reliqs ad ipm membris vt a stõ ⁊ alijs ascẽdũt p arterias ⁊ venas q̄ ad cerebruz tẽdunt. Que cũ ita sint cõis emicranei medela ea ẽ q̄ cephalee: q̄ ex mala fit cõplone cuz mã queadmodũ dixim⁹. purgatio .s. corpis p flebotomiã ⁊ medicamẽ laxãs istillatio nũcq; vsus ⁊ emplastroꝝ alioꝛũq;. Cura ãt ꝑpria post euacuationẽ frontis ẽ illinitio ⁊ lacertoꝝ tẽporuz apte lateris ifirmitatis ante circuit⁹ horã cum cõpetẽtib⁹ oleis ⁊ emplis. Dehinc mã ẽt iferi⁹ cũ clisteri trahẽda est molli. Si mã fuerit calida. Que si frida ⁊ grossa cũ clisteri in quo facile quoddã acumẽ. At si passio his nõ mitigat ⁊ ei⁹ diuturn⁹ fit tẽpus patiẽti has dabis pill. Assignatio eaꝝ. aloes. machali. ellebori cuiusq; .ʒ. v. euforbij .ʒ. ij. ⁊ .ʒ. colloqnt. diagridij. cuiusq; .iiij. nitri. ij. tere oĩa diligẽter ⁊ subtili cribra pãno ac cũ carnebi aq̄ distẽpera expssa. dabisq; de eis exagi. vsq; .ij. ʒ. Da etiã hyeralogodion. ⁊ hyerã. g. aut aloes ifusionẽ superi⁹ assignatã. ¶Ut aũt corpus oẽ p euacuationẽ iminueris. patiẽtis lat⁹ frica cũ manutergijs donec rubeat ⁊ calefiat: disp̄gaturq; p ipm calor. facies aũt hec ante circuit⁹ horã ⁊ hoc appone cataplasma. Assignatio ei⁹. Sume euforbij exag. iiij. heltithi. tapsie. cuiusq; exagi. iij. mirre mũde. castorei. cuiusq; . exagi. j. tere ⁊ distẽpera cũ aceto locũq; cataplasma egruz. Et G. ait. Si medicamẽ tiẽberi sũpseris solũ nihil ampli⁹ op⁹ eẽ. Assignatio ei⁹. Sũe ceroti cum olẽo loto facti lib. j. cere rubee q̄rtã lib. ⁊ picce desup euforbij .ʒ. j. triti. liq̄fac ⁊ vnguentũ forma ⁊ patiẽs cataplasma latus. Qd̄ si euforbij sũpseris modicũ ⁊ oleo oliue imixtũ auri patiẽtis istillaueris lateris mãifeste ꝑderit. Sz ⁊ si patiẽti narib⁹ amigdalinũ istillaueris oleũ cõditũ cũ marcemusi aq̄ nari illi. s. que ad patiẽs mittit lat⁹ mirifice ꝑderit. Sic q̃z oleũ ossiũ antepsicoꝛsi: ⁊ quã hic assignam⁹ istillatio nariũ ꝑdest. Assignatio ei⁹. Gẽdebedasti iausiri. zafrani. vrsi fellis. eq̄les tere ptes ⁊ cũ maioꝛane aq̄ distẽpa viridis ⁊ i modũ lenticule pilla. ac granũ narib⁹ ipone cum puelle lacte ⁊ violarũ oleo. ¶Opz aũt vt emicraneũ si ex frido humoꝛe fuerit flegmatico cures. Sãsuci aquã auri istillãdo in q̄ euforbiũ solueris ⁊ vini meri pot⁹ post cibũ emicraneo qd̄ ex friditate est ⁊ flegmate ꝑdest ante cibũ ꝟo pessimũ ẽ vti qm̄ vapores ad caput sustollit. iõq; ⁊ doloꝛ augeẽ. Si ãt emicraneũ ex calido sit: nimiusq; doloꝛ narib⁹ hãc instillationẽ subroga. Assignatio eius. Sume zaccẽ. tabarzedi. zafranũ ⁊ cãphorã ⁊ trita subipone narib⁹ grana. ij. cũ cum oli aq̄ aut cucumeris vel solatri. Et si opũ addideris modicũ ꝑdest. ¶Qd̄ si emicraneũ ex hũoribus a stõ ad cerebrũ ascẽdẽtib⁹ fieri itellexeris stõz ab illo purga cũ võitu hũoꝛez ⁊ solone. Et si mime passionẽ mitigari videris et attẽderis cãz ei⁹ eẽ hũoꝛẽ q̄ i vẽis ẽ mal⁹ q̄ p⁹ aures sunt: aut in arterijs q̄ i tpib⁹ cuz illãs. s. viderẽ repletas ⁊ celeris motus: tunc incidere venã oportebit que in tpe est a passionis latere: venasq; q̄ post aures sunt qm̄ hic finis cãe ei⁹ ⁊ medele. ¶Oium aũt spẽrũ emicranei medela iuxta qd̄ in cephalea exposuim⁹ adhibẽda est. ¶Cũ aũt vocis sit ablatio cephalee grauis cã subito multã oz sup caput aquã effundere. ⁊ cũ bãbace auribus instillare.

¶Caplm. xiij. de phrenesis medela.

In phrenesis medela primũ oim ad cephalice vene flebotomiã currẽduz si ꝟtus adiuuet. etas. tẽpusq; . ⁊ alia ẽt speculari oz ad hoc in euacuationẽ. s. Educaturq; sanguis si virt⁹ fortis ẽ donec defect⁹ accidat: maxieq; si passio hec ex sanguie fuerit. flebotomeẽ ⁊ patiẽs a saphena quo mã a superioribus ad iferioꝛa trahaẽ qm̄ ꝑderit. Et si patiẽs puer est sitias iter scapulas adhibe ⁊ iuxta qd̄ opus itelligis sanguinẽ extrahe ac ꝟm q̄ fert vtaris flebotomo ⁊ sitia. ꝓmo ac secũdo ⁊ tertio die si virtus sufficiẽs est. q̄rto die nihil hoꝝ attingas. Dehinc post flebotomiaz granatoꝝ aquã muzoꝝ cũ iuleb poꝛrige aut tamarindoꝝ siropũ. Et flebotomie die illũ refice cũ pulli iure pati cũ heserẽ aq̄ aut granatorũ. ¶Deinceps attẽde ⁊ si nã sicca ẽ cũ cassia fi. illã mollias ac mãna. de vnoquoq; iuxta qd̄ opus ẽ sumes ⁊ in aq̄ cõfrica calida. colatãq; poꝛrige tepidã. Dabis ãt ⁊ prunoꝝ laha cũ ⁊ cass. fi. cũ aq̄ tepida. ⁊ siropũ ꝑpina rosaruz cũ squingibin ⁊ aq̄ frigida. Et si virtus valida est ⁊ patiẽ: nec tussis obsistit. laxa illũ cũ lebel labi aq̄ dimidia libra. ⁊ zaccare. ʒ. xx. si presto hec fuerint ⁊ patiẽti nõ molesta. Sz ⁊ si patiẽti facile est clisteri vtere qm̄ cõpetẽti⁹ est ⁊ mãm ad iferioꝛa trahit. Sit ãt clistere hoc cũ blitis aq̄. iiij. ℥. muri. ʒ. olei sisami. ℥. j. aut clisteriza illũ cũ hoc clisteri molli. Assignatio ei⁹. Oꝛdei expillati ⁊ tunsi. ʒ. xx. beneffegi subruffi sicci. v. sebesten poma. xxx. iuiubaꝝ poma. xx. Coque oĩa in trib⁹ aq̄ libris donec ad vnã redeãt: ⁊ cola ab hac lib. 5. fricaq; i ea. ʒ. x. cassie fi. colaq; . ⁊ ℥. violaꝝ olei supijce ⁊ exag. salis cõis diligẽter triti ⁊ cũ hoc clisteriza. ¶Qñ autẽ nã desiccata est. icatarticum non fert nec clistere vtere licinijs que fiunt ex cathemia ⁊ buraco ac zaccara rubea aut que sumũtur. Ut egrotum flebotomo euacuaueris ⁊ nãm mollieris super

caput oleū funde ro. cū magargelei. s. vini aceto percussuz: ⁊ aquā roseā refrigeratā linicꝫ in ea īfunde pānuz ⁊ capiti applica. hoc nāqꝫ cerebrū humectat. cōfortātqꝫ vapores repellit ⁊ arcet. Et olo hāc in passiōe studēdū ad capitis refrigerationē ⁊ humectationē tota diligētia. crurūqꝫ stringe lacertos cū vitis. plantas frica. ⁊ ordei aque singulis dieb⁹. ℥. ꝓpina. xl. cū. xx. zaccara. tabarzedi. Et si tēpus estas est ordei aq̄ trāsit. si hiems tepida. post hoc. iiij. circiter horas. xv. zaccara. squingibin simplicis. ℥. porrige cū frida aq̄. Et patientis stōus si debilis est cōforta illū ante ordei aq̄ cuz aq̄ rosata. ⁊ pomoꝝ syroꝝ. Et si q̄dē calor valid⁹ est ordei aquā cū granatoꝝ aq̄ ꝓpina muzoꝝ ⁊ puluerē hunc supadde. Assignatio ei⁹ semis cucurbite medulle itidēqꝫ semis citroli ⁊ cucumeris semis portulace tabasiri eq̄les ptes sigillatim tere. ⁊ cuz subtili cribra pāno ⁊ ordei aq̄ desup ꝓijce q̄si ex ag. j. ⁊ in sōno. ℥. ij. cū muzoꝝ aq̄ granatorum lib. j. ⁊ siropo tamarindi. ¶ Qđ si calor roborat ⁊ ardor cōfortat sitisqꝫ aquā da cucurbite assate aut citroli cōtriti. et expressi q̄si. ℥. xl. cū semis ohyese in al' portulace. ℥. ij. ⁊. ʒ. Spodij. ℥. j. sed ⁊ citrini acidū ꝓpina cū iuleb interpellatis tpibus. Da q̄z semis psilij saliuā cū amigdalino oleo ⁊ zaccara tabarzedi in al' trita ⁊ refrigerata cū niue. si tps estas fuerit interpollate cocleare. i. aut duo. Sit āt cib⁹ iuxta qđ expedit ꝟtus ⁊ stat⁹ ꝓpinquitas aut remotio. Si etenī ꝟtus valida est: ⁊ morbi status ꝓxim⁹ sufficiat ordei aq̄ ⁊ iuleb vel violat⁹ siropus papaueris aut ḡnatoꝝ aq̄ ⁊ silia. Si virtus debilis ē ⁊ morbi stat⁹ adhuc remot⁹ tunc cū ordei aq̄ mezaurū. cū cucurbitis atriplicibus spinachijsqꝫ factū offer. aut bī scoctū cū zacca. tabarzedi porrige bibendū. ⁊ amigdalis expilatis tritisqꝫ. sꝫ ⁊ cucumerꝫ medulla ac citroli. ⁊ cōpone illi mezaurū cū lactucarū medulla. ⁊ alijs hmōi. sitqꝫ in cibis tuum q̄le alias ostēdimus regimē. Et si tēpus ē estatis locus eius sit frigidus calefo ⁊ rosis strat⁹ ⁊ salsa feremo ac ninifar citoniorūqꝫ floribus ⁊ pomoꝝ sandaliqꝫ spumis ⁊ aq̄ rosarū cāphoraqꝫ. Circūpone illi vasa aq̄ plena frigida. in q̄bus sit nix. Sitqꝫ clare locus ei⁹ aeris ⁊ vēti in stratis frigidis pānisqꝫ lineis longe ab eis positis loco sic vt per eos ventus trāsiens ad ipm frigiditatē perferat. Qđ si tēpus ē hiems locus sit illi tēperate calidus. Nec in eius fiat verboꝝ multitudo conspectu: nec clamor aut vociferatio: nec ipse ad clamorē cogat aut tedijs rei cuiuspiā. maxieqꝫ cū tempus apparebit crisis. Nōnunq̄ etenī nā a morbi repugnatione patiētis impedit ira. tedio. vel clamore. ¶ Dehic que hāc sequētur accidētia passionē intuere ⁊ q̄bus expedit illa disponas. Et si patiētis asperatā videris linguā ⁊ nigrā: impa cū pāno extergi lineo semis psilij spume intincto ⁊ granatoꝝ sefergeli. cū zaccara tabarzedi ⁊ arsunegoꝝ i al' amigdalaꝝ olo dulciū aut semie cucurbite. extergesqꝫ labia cū amigdalaꝝ oleo. ¶ Et si patiēs videris mētis alienationē roborari. pānū īfunde lineū rosarū oleo ⁊ aceto vini aq̄ mixto frida ⁊ aq̄ rosata ⁊ capiti supipone quo q̄ ad cerebꝝ ascēdunt ꝓhibeant vapores ascēsus eoꝝ arceat. Impera q̄z pedum plātas diligētius fricari. Aiunt aūt medicoꝝ q̄dā: q̄m capita ⁊ pedes cū crurib⁹ capiti cataplasma sꝫ abraso mētis amputāt cōfusionem. ¶ Et si ꝑuigilatio illi acciderit nihilqꝫ olo dormit: nec hoc ex signis accit crisis apparētis oīmode soporationē ei⁹ mollire ⁊ quietē: q̄m sōnus illi maxie ē curatio ꝓpina itaqꝫ papaueris siropū: ipmqꝫ cū zaccara porrige. lactucaꝝ ciba medullis ⁊ radicib⁹ decoctis cū espidabago: ⁊ sup ei⁹ emūge caput lac mulierꝫ cui filia est cū modico liguabore i al' violaꝝ oleo: ⁊ decoq̄ illi ordeū excoriatū ⁊ paꝝ tūsuz. violasqꝫ ⁊ ninifar ac papauer suis cū corticib⁹ lactucas ⁊ eaꝝ semē ⁊ mādragore radices i aq̄ suaui diligēti decoctōe. cu i lineū itinges pānū ac spongie frustū magnū ⁊ capiti appone tepidū: ꝓpinabis etiā violaꝝ oleū ⁊ ninifar ⁊ qđ ex cucurbitaꝝ semie abstraxeris. Sed ⁊ si olea hec cuz vini aceto ⁊ lactucarum aut papaueris aq̄ misceas capitiqꝫ supinfundas. patiēti somnū ingerit ⁊ vigilias ꝓpulsat. Et si patiētis ꝟtus valida ē opꝫ modicū ꝓpina. Sꝫ ⁊ si cū duob⁹ ei⁹ granis ⁊ aq̄ rosaꝝ. illis sternutationē ꝓuoces ꝓdest. ⁊ soporat. ¶ Qđ si patiētē furere viderꝫ ⁊ hominē turpia ꝓferre: manusqꝫ ⁊ linguā turpitudini ꝑmittere vertere in eū paulati. ⁊ sine molestia: amicosqꝫ ⁊ quos veretur illi appone qui illius attenuent verba ⁊ melioribus arguāt. nec oino cui irat⁹ est. aut quē oderit i cōspectu ei⁹ adduxeris quē viderꝫ irascat ⁊ morbus crescat. Nec vero q̄ grossis illuz alloq̄tur ꝟbis. aut illi⁹ cōcutiat aliq̄b⁹ q̄b⁹ moueat animā. aut cōtristet vel molestet. Hec etenim morbi acumen augent. ¶ Cū vero patiēti accidit ⁊ nō ex signis crisis obstupefactio. ⁊ sōno intīm datur vt caloris timeatur naturalis submersio in corporis profunda. ⁊ coagulatio. tunc excitare illum oportet sternutationē adhibere. extremitates eius diligēter frica. Et si natura conclusa est nec crisis est tempus. pruna dabis illi infusa. violarum syropo aut prunorū electuarium aut licinium quemadmodum diximus alias. ¶ Quod si emollita ⁊ non crisis causa est natura: egri alfeti ordei aquam da cum terra ciprina. et gumma arabica. aut spodij trocisco retinentes cum citoniorum aqua citonia sugat. ⁊ poma da illi syra aqua infusa ros. ventremqꝫ ipsius cum sandalo ⁊ rosis. rosarumqꝫ aqua cataplasma ⁊ foliorum lemba-

chis in al' vitis aqua. Sic et in omnibus q̄ hac passionem sequunt facies accñtibus. scil'. illa eo regimie qd in accñtiū febres seq̄ntiū medela diximus dispões. Sic itaq3 vt diximus patiētes regere nō cessabis donec ad morbi statum et crisis pueneris p̄sentiā. Quo facto tpe si valida ē virt9. tūc cib9 phibēd9 erit et pomoꝝ aq̄. aut violarū syropo. vel iuleb. sustētabis. aut ḡnatoꝝ aq̄ in q̄ biscoctū ifunderis. Et si debilē ꝟtutē videris et tp̄s crisis minime pximū ē patiēti pulloꝝ aquā frāquillinoꝝ et taugoꝝ cū biscocto trito dabis et poma syra et biscoctū aq̄ quā bibit inijcies. Crisis ꝟo vt p̄sto aderit egrotātē nō oꝫ aliq̄ moueri nec oio ꝯcuti nec multa apd eū fiāt ꝟba queadmodū et añ phibitū ē. p̄cipe aūt ministrū nō acclamare nec oino eū in aliq̄ mouere: nec aliq̄d ꝯspectui eius offerre nisi q̄ tēperet patiētē tūc cibū phibe: nec aliq̄d p̄ter iuleb porriges: aut ḡnatorum aquā vel pomoꝝ donec cōpleta et pfecta crisi morb9 declinationē icipiat. Quā vt aggrediet patiētē eo oꝫ disponi regimie qd i morbi disposuim9 tpib9 donec. xxxiij. plabātur dies post hos a morbo surgentiuꝫ adhibe regimē quēadmodū in eo disposuimus sermone quo de sanitatis dictum est custodia.

De cura māie. At ꝟo in māia hoc eodē egrotās dispōnēd9 ē regie cū mania in cerebro ap̄atis fiat cā qd in diaphragmate nascit. Iō ergo oibus de qb9 hic diximus vtendum est cure partibus.

¶ Capi. xiiij. de messere mede.

Am messera curaꝫ icipe a cephalice flōmia expedit et sāguis donec patiēs dficiat educēd9 ē si q̄ dē ꝟt9 sufficiat post sāguis minutionē ḡnatorum aquā cum modico semis portulace et spodio ppina et mezauro cum lenticula ac cucurbita facto ciba aquaq3 granatorum et spinachijs ac atriplicibus: dehinc post illum attēde diē et si morbum in augmēto animaduerteris: ac virtus valida est patientis alteꝝ minue brachium et multam sanguinis extrahas q̄titateꝫ si virtus consulit ptisanū cum granatoꝝ aqua porrige muzoꝝ et que altero dederas comedēda dabis die capitiq3 et faciei rosam et sandalos et quessaram: portulace aquā et sem peruine. lactucarum solatri. caquenegi olum appone aut eorum que presto fuerint patientiq3 regimen adherere fac refrigerans et hūectans vt ptisanam et al' eiusmodi. Dabis autē illi et polentam ex furfuris aque factam cum zaccara et alios huiusmodi cibos. Naturam autem cum fructuum aqua emollies et māna ac ordei aqua qm̄ psunt.

¶ Capiutlum. xv. de passionis que litarg9 dicitur medela.

Tertia ꝟo q̄ litarg9 vocat passiōe patiētē clisteri oꝫ acuto vti q̄ a supiorib9 ad iferiora deducat mā. Sedeat in tēpati domo lumis et larga et singulis melleū ppina dieb9 calēgebinū cū aq̄ in q̄ ciminū decoxeris vsq3 .iij. dies et ciceris illū refice aq̄ et oleo loto ciminoq3 et aneto ac cinamo. Et si qd nulla illi ē febꝫ lenē illi radicū ppia aquā. Assigtio ei9. Sūe corticū radic. arsunegi in al' apij et feniculi cui9q3 .ʒ. x. seis apij et anisi. radicꝫ adechari et floꝝ ei9 sticados cuiusq3 .ʒ. iij. masticꝫ spice cui9q3 .ʒ. ʃ. assari. selithe. cuiusq3 .ʒ. ʃ. et ʃ. zebibi corosāici purgati. ʒ. xx Cōgga oia et dcoq̄ i aq̄ lb. iij. donec ad librā redeāt et sūe d ea singulis dieb9 .ʒ. xl. in qb9 .x. chalēgebi. zaccarei. ʒ. ꝯfrices colesq3 et supistilles amigdalarū dulciū ol'i. ʒ. bibatq3 hoc tepidū summo māe. Tradit aūt alexāder afrodisi9: qm̄ si ꝟi9 sufficiēs ē passiōis hui9 dnꝫ sāguie minui expedit fūdatq3 acetū et rosarū ol'ꝫ sup caput ei9 et vt passio decliare icepit frōtē ipi9 cū castoreo cataplasma et fautenegor sternutare fac cū ꝯdeso. Qd si febris cū hac fuerit passione. radic. caueat aq̄. nec aliq̄d p̄ter .ʒ. vij. zaccare dab calēgebini et post hec ordei aquā in q̄ fautenegū et isopū decoxeris. Et si febris valida ē solū sufficiet feniculi semē cū ordei aq̄ et zaccara et sāngibin seminū ppina. Reliq̄s oib9 euitatꝫ frigidis et humidis et fructibus maximeq3 persicis et pomis citonijs piris et similibus nec vero oberit si quidpiam vuarum sumpserit passarum optime purgatarum. Caueat autē lac proprie quoniam capiti malum est. pisces. fabas. lenticulā et alia huiusmodi legumia. Crurum lacerti cum vitis stringantur diligentius sicq3 et brachia et plantas frica pedum cū modico buraco: piretro ac lilij oleo quo materia a capite deducatur ad inferiora. Infunde autem capiti eius lilij oleum et ros. cum modico aceto quo caput et cerebrum roborentur: nec qui ad ipsum ascendunt vapores suscipiat a corpe. et si nulla ē febris radicū ppina aquam iuxta qd diximus donec maturitatis appeant signa. Que vt aladuertes egrū euacua cū agarici decoctione et hyere pillulis post septimanā: et post hoc caucani pillulis. vbi vero corp9 humorem purgaueris flegmatico iā tunc cerebro intende ipi curam: et hac narium vtere qm̄ pdest instillatione. Assignatio eius sume serapini piperis albi. iausiri. castorei zafrani acharcarahe. sumzi. cuiusq3 ptez. i. aloes epatice duas. et gummas in aqua funde calida et sic ibidem que terunntur medicamina distēpera trita et cribrata panno subtili. sicq3 pillulas fac in lenticule modum et naribus grana duo vsq3 tria cum olei lilioꝝ modico instilla. Rade ēt caput et sulani oleū desup funde et ie

semini pcussum cū hāsali aceto aut cū nemami aq̄ ꝛ hoc appone cataplꝫa. Assignatio ei⁹ cami aq̄ ꝛ hoc appone catapl'a. Assignatio ei⁹ castorei. ʒ. ij. elzecdari. mirtegi cuiusqꝫ. ʒ. iiij. bu raci. sinapis. cuiusqꝫ. iij. tere oīa diligēter ꝛ cū nemami aq̄ distēpa vel maiorane cū hāsali modico aceto frōtēqꝫ ꝛ capitis puppi catapl'a. ac patiētē sternutare fac cū pipis olfaciōe. ꝛ gen debedasti ac euforbij siliūqꝫ. Qd si hoc nō p derit narib⁹ modicū instilla. silache cū aq̄ calida ꝛ da illi hyerā cū melle ꝯditā. sꝫ ꝛ sqngibin sqlle ꝛ triferā. m. gargarizet hyerā cū sqngibi ꝛ aq̄ reficiat ciceris aut cū curbaroꝝ iure. vel passeꝝ patoꝝ in espidabago. melqꝫ illi da. et oē calefaciēs regimē ac subtiliās. Sitqꝫ ei⁹ in estate loc⁹ tēpat⁹. n hyeme calid⁹ olfaciat muscū. galiā vapora illū cū nedā ꝛ sitib⁹. hec siui deris pdesse ad ea q̄ desideras ꝛ melioratiōnis aiaduertas vestigia huic adhereas regimini. Sin ꝛ passio sit diuturnior ꝛ i corpe dormitationē videris dn̄ari ꝛ tremorē frigusqꝫ. hyeralogodio vtere dās ex ag. iiij. cū aq̄ i qua vuas passas decoxeris corosanicas anisūqꝫ ꝛ apij semē mōtāi. aut fautenegū mōtanū sumēs de eo. ʒ. iiij. ꝛ hierā in ipa ꝯfrica. post hec hyerā ppina. S. ꝛ post hāc beladari. Ut autē patiēti hyerā dederꝫ tūc catapl'ata iteꝝ q̄ diximus ꝯuertere ꝛ hoc catapl'a capiti circunuolue. Assignatio eius sume nemamū. sāsucum. camomillā. bereniasecū. lauri folia. costū tunsum silrqꝫ piretrū. ꝛ decoq̄ oīa in aq̄ diligēter ꝛ caput sed abrasis catapl'a capill'. ꝛ oleo caput inūge nardino ac costio ꝛ cucumeꝝ agrestium in quo paꝝ castorei cōminueris. Sed ꝛ si oleoꝝ horūqꝫ aliq̄ sumpseris ꝛ cū sqlle distēperaueris aceto. ꝛ caput catapl'aueris pdest ppinā aūt illi olei dulciū amigdalaꝝ paꝝ aut sisami vel laurini ꝛ euforbiū olfaciat ac castoreū. Et oīno passiōis hui⁹ dn̄m cū calefacienti ꝛ subtiliāti disponi oꝫ regimine eoqꝫ oī qd dixim⁹ si nulla molestat febris. Nec vero vtēdū fortis medicamib⁹ caloꝝ vt electuarijs magnis. si q̄dē estatis fuerit tp̄s. aut regio cal'a ꝛ pulsum velocē īueneris magnūqꝫ. Et cū patiētē oī qd exposuim⁹ regimie ꝛ cura disposueris iuxta qd p̄cepim⁹ cauere ꝛ formidare. modicūqꝫ maturitatis appuerint signa egrū balneo idnc ꝛ sup ei⁹ corp⁹ aquā istilla calidā q̄ minime fortis sit caloris. Sed ꝛ si in ꝯcha cuius in aq̄s camomillā mellilotū maiorānāqꝫ decoxeris sedere facies. eiusmodiqꝫ aquā capiti ei⁹ istillabis māifestissime pderit. Nō aūt diuti⁹ in balneū imoreꝛ: nec in ꝯcha p̄ma qua igrediꝛ vice fortis sit aq̄ caloris. sed tempati ꝛ sic p ḡdus ascēdat. ꝛ post hec ꝯpetētibus reficias cibis ꝛ vino rihano pedetētim porrecto. quo subtilieꝛ mā. ꝛ ei⁹ augeaꝛ maturatio. caloꝛqꝫ in oē diffundaꝛ corp⁹. hec sūt q̄ de litargiri passiōis medela dicēda nobis erāt.

¶ Capitulum. xvj. de obstupefactiōnis simplic. mede.

Obstupefactionē simplicē alio loco aut febrꝫ causa aut pcussiōis q̄ tpm accit lacertis aut cōpressiōis; q̄ ipi accit cerebro fieri dixim⁹ aut ꝯfractionis capitis cranei cā. aut qm̄ humida illi ꝛ viscosa dn̄aꝛ ꝯpl'o. ꝛ humor ftatic⁹. Et q̄ ex febre ꝛ alijs nasciꝛ qs dixim⁹ passiōib⁹ curaꝛ illaꝝ curatiōe. Eaꝝ autē nos curas singulaꝝ suis expōem⁹ i locꝫ. Que ṽo ex mala fit ꝯpl'one frida. aut mā fl'atica h⁹ explicabiꝛ loco. Dico ergo qm̄ cū obstupefactio ex mala fit ꝯpl'one frida. ꝛ hūida vtēdum in patiētē regimine calefaciēti desiccāti ꝛ subtiliāti. funde igitur sup caput aquā in q̄ anetum. ruthā nemamū. maiorānā. hessāqꝫ decoxeris. bereniasetū. satureiā. piretrū. achorum sunizon. hermetum. singuloꝝ q̄ntum aiaduerteris necessitatē. si q̄dē omnia te habere aut ptē ꝯtigerit: hāc sup caput aquā stilla ꝛ ēpl'za sed ꝛ sinapis cataplasma: spumā cum miuten go ꝛ piretro ꝛ pigami gumma: tritis diligēter ꝛ distēperatis cū nardi aqua ꝛ costi oleo. aut sedabi oleo in quo modicum dissolueris enforbij ꝛ castorei. Pedes optime frica ꝛ cruruꝫ strige forti⁹ lacertos: pedesqꝫ cū arsunege. sal cū sqlle cepa ēpl'za diligēter trita ꝛ piretro trito ac cū fortissimo distēpato aceto. Prouoca q̄t illi sternutationē cūqꝫ eiusmōi sꝫ medicamibus qm̄ hec excitāt. Sit aūt illi cib⁹ ciceris aq̄ cū oleo loto ꝛ aneto. nemozara. in al' canela. galēgar ꝛ mel illi cū cartami porrige medulla ꝛ hebetel chara. ¶ Caueat fride potū aq̄ ꝛ in frigidis sonū locis. Et si hoc ex mā est fl'atica anteqꝫ capiti fiāt istillatiōes euacuationib⁹ qs diximus vtēdum corporis ꝛ cerebri purgatione cum hyere pillulis. aut caucani. aut clisteri acuto: alijsqꝫ eiusmodi soluentibus medicaminibus que flegma deponūt ꝛ electuarijs q̄ al's disposuimus. maximeqꝫ in litargi capitulo. omnibusqꝫ iuxta qd illic explicitum est vtēdum regiminibus.

¶ Capi. xvij. de cume q̄ obstupefactio est per uigil medela.

Quoniam que cuma vocaꝫ passio ex his componitur causis que obstupefactionem adducunt ex mala scilicet complexione frigida et humida: et his que vigilias mala videlicet complexione calida ꝛ sicca. ꝛ colera rubea in ei⁹ medela cōposito vtēdū ē regimine ex his q̄ dixim⁹ in eaꝝ singulaꝝ curis. ꝛ qd in litargi curatiōe exposuim⁹. ꝛ phrenesis medela quam vigilie comittantur. nisi forte humorum alter altero fortior fuerit: tūc vero

medicamine vteris qd dñanti aduersetur humori. ¶ Si itaq calor et colera dominat rubea clisteri vtemur mollieti et medicamibus quorū ē colerā inanire et calorē extiguere adijcies q par eorum q̄ calefaciunt et flegma eijciunt. ¶ Qd si frigus supeminet et flegma clisteri vteris in quo sit aliqd acumē. et sup caput pigani fundes oleū et aneti mixtū cū aceto et cōpetētibus istillationib⁹ vtrisq in huiusmodi casu regimine qd in calide exposuimus phrenesis et frigide medela et passione lithargo dicta capillosq expillabis. quoniam proderit manifestius hac in passione.

¶ Capl'm. xviij. de passione que cothocos. i. coagulatio dicitur mede.

Passionis que cothocos vocat medela cū clisteri fit acuto et hyera et estamaiconis pill'. que de turbit fiūt et nili granis et colloquintide adipe et scamonea ex singulis oportuna sūpta quātitate. Et si sanguis hic dñantis apparuerint vestigia egri cephalicā incide venaz si v̄tus et etas adiuuāt ac tēpus āni p̄sens. Sin aūt cruribus ei⁹ sitias appōe et epithimi agaricique ppina decoctionē. Et si patienti huic vigilie accidāt capiti eius soporātes applica instillatōes et violaz supfunde oleū cū mulieris cuius filia est lacte. Sint āt cib⁹ eius pulli cū espidabago cōditi et circes ac taugi: balneo inducti corp⁹ cū cheiri oleo frica et aneti similibusq.

¶ Capitulum decimūnonū de memorie curationis mede.

Memorie alias fieri diximus corruptionē aut ex mala cōplexione frida simplici aut ex mala cōplexione frida cū mā flegmatica que duob⁹ dñatur cerebri prore vētriculis et puppi. Que cum ita sint oz hui⁹ cām passiōis ex obstupefactiōis et lithargi curis cōponi ēt clisteri acuto i quo cātoriū apponit coloquintida machalū. seq̄bine gū. iausirū: purget cerebrū cū hyere pill': et caucanicis: et si non hec psunt pill'. vtat his. Assignatio eaz hiereficare. ʒ. vij. turbit albi. ʒ. iiij. salis naste. castorei. cuiusq. ʒ. ij. subtilissime oia tere et subtili cribra pāno et cū aq̄ in q̄ iausiri dissolueris modicuz distēpera ac pill'. corpe cū his purgato pill'. deiceps qd diximus vtere regimie in obstupefactiōis et litargi ptibus vt instillatiōib⁹ et cataplasmatib⁹ oleisq sup oēs corpis ptes et caput olaq odoret q̄ in illis diximus passionib⁹ hec si pderint bene. Sin hyeralogodion vtaris. et. S. ac theodorici dehinc teledari elect. parit q istillatōes nō negligas: cataplasma et olea et q̄s dixim⁹ in p̄cedētibus calefacientes ac subtiliantes cibos.

¶ Capl'm. xx. de scotomie et vertiginis medel.

Iam scotomia et vertigine attēdēdū et si ex ipo fuerit cerebro hicq ex mala cōplexione frigida et humida simplici nō comitāte mā regendus erit patiēs cū calefaciētib⁹ et subtiliātib⁹ cibis ac medicamibus. vt instillatiōe decoctionū q̄bus insit camōilla mellilotū. bereniasetū. sihum. piganū. nemamū. origanū mōtanuz. hessa. poliū. et his silia. Cataplasma āt cū miuterego. piretro. castoreoq tritis diligēter et cum rute aq̄ distēperatis. Olfaciat muscū. galiā. zuridegum. nemamū. maiorana: euforbiū. et silia. Sit illi cibus ciceris aq̄ cū oleo oliue loto aneto. cinamo. galengar. carnesq pulloz et taugorū cum espidabago aut patellate vel frixe. Mel cū catami comedat medulla et granis viridibus: a cibis cephaleā mouētib⁹ phibeat vt nucib⁹ sadanego lacte. Nec vinū aut ceruisiā attingat. Otio vtatur et q̄ete motusq paucitate. ¶ Qd si scotōia et vertigo flegmatici cā hūoris estuāt. cerebrū et ei⁹ venas hyera cū melle cōdita purga et solue illū cū hyere pillis et caucanicis. et post hec cū hyeralogodion. et. S. et arga dabis. masticet aūt masticē et miutengū ac olibanū et hansali. squingibin gargarizet et mintēgum diligēter cōtritū cū pipe albo. bibat aūt. ʒ. j. carpob. cuz squingibin. mezale. ʒ. qm̄ et scotomie et v̄tigini medet. Radix q̄z cassare si bibat de ea singulis dieb⁹. ʒ. ij. pdest. Sed et si patiēti exagia. ij. carpobal. cū aloes infusiōe ppines optie prodest. Utere aūt cataplasmatib⁹ calidis et narisū instillationib⁹ calefaciētibus et subtiliātib⁹ silibusq: et hec narium instillatio ad hoc pficit. Assignatio ei⁹. Sume opoponaci. armoniaci. iausiri. buraci. aloes. cuiusq. ℥. ʒ. cōdesū zafrani. cuiusq q̄rtā. ʒ. melanopipis et lōgi. cuiusq obol'. j. tere oia et cū marzemusi aq̄ distēpera et pillula in modū lēticule granaq duo naribus instillabis vsq tria cū sansuci aq̄ et violaz olo. Et si v̄tigo et scotomia ex col'a fiūt. r. vtere vomitu cū squingibi et aq̄ cal'a. et post hoc corpus euacua ac cerebz purga cū mirob. et tamarindo. decoctiōe. Assignatio ei⁹ mirob. citrinoruz tunsoz. xx. ʒ. sene. mectici. rose rubee nodulis purgate. viole sicce. cuiusq. ʒ. v. tamaridi ʒ. xx. coq̄ oia i. iiij. aq̄ lib. donec ad. x. deficiāt. ℥. colatūq bibe tepidū. supfundat āt capiti aq̄ ro. ac acetū et respiret acetū acerrimū: insufflet q naris⁹ ei⁹ cāphora: sit cib⁹ mezaurū qd cū murorū fiat aq̄ granatoz aut aq̄ heserē: aut pulli siliter cōditi intibā comedat et q̄suthū cū aceto. ¶ Qd si sanguis est cā venas duas q̄ post aures sunt flebotoma cervicē sitia cōprime. Et si v̄tigo et scotomia ex hūore fuerit in stō posito ituere: et si hūor hic st'aticus ē vōitu vtaris cū icidētib⁹ et subtiliātibus vt iemenica et nuce vomit⁹. sinapi aceto. fugilū semie iuxta quod

opus & de singulis sumēs. hec oia diligēter trita cū melle distēpera aut squingibin melle & cū sebeti aq̄ bibe. Et si fusiles iciderís & cū aq̄ decoq̄s optie & colate squingibi addas squille & salis idi. ʒ. ij. adtecer3 flegma cū vomitu educit & stōm purgat. S3 vomit⁹ post salis & radic̄ comestionē vtilis ē ac sinapis & silium. Dabis aūt patiēti post stōi cū vomitu purgationē gēdiconē aut mell' syropū: aut xiloaloes: & post duob⁹ trāsactis dieb⁹ aloes infusionē. Et hec ei⁹ assigna°. Sūe kebuli. ʒ. vij. sene mectici. fumissi in al' fumiterre. cuiusq3. ʒ. v. assari polij. suchae. badauredi. eupatorij. herbe. cātorij. cuiusq3. ʒ. iij. spice. masticis. cuiusq3. ʒ. & . ʃ. selicbe & xilobalsami. liēberi sahadi. sadegi indi. gariof. anisi. semis apij. turbit tunsi. feniculi. marmahuri. cuiusq3. ʒ. iij. colo quitidā tunsa3. oia hec in. iiij. aq̄ lib. decoq̄ donec vsq3 libram. redeat. colaq3 & supinijce aloes epatice. ʒ. iij. ꝓpinaq3 de ea dieb⁹ singulis. ℥. iiij. cum olei charue. ʒ. o3 āt in hmōi passiōib⁹ cibū ciceris aquā cū sinapi eē. & q̄ cū cimino fit & pipere ac galangar. ꝓhibe aūt ciboꝝ copiā eosq3 q̄ grossi sunt & flegma generaꝝ. Et si qui in stō est humor rubeus ē ꝓuocādus patienti vomit⁹ cu3 ordei aq̄ & squingibin ac sale. aut cū decoctiōe & post focahā bibat tepidā. aut cū sermaci aq̄ & squingibin & aq̄ tepida. Stō purgato post vomitū syropū accipiat heserē: aut ribesi robū & silia. emplastri3 a autē stōm hoc emplastro. Assignatio ei⁹. Sume sebesi albi & ru. cuiusq3. ʒ. ij. rosa. rub. ʒ. iij. & . ʃ. tritaq3 oia diligēter cu3 semperuiue aqua distēpera. & portulace ramorū aq̄ & rosarum. aqua. modicoq3 vini aceto & cataplasma hoc stomacum cū pāno lineo. S3 & si pannum lineum ceroto intingeris refrigerāti & stomaco supinieceris prodest. vtere quoq3 aloes hac infusione. Assignatio ei⁹. Sume mirob. citrinorum que ab ossulis purgaueris & parū tritorum. ʒ. x. tamarindi. ʒ. xv. berberis. semis purgati. sene. absinthij greci semis intibe & quesuthi. cuiusq3. v. fumiterre. vij. rose. vj. & violarum. iiij. coriandri sicci. iij. liquiri. abrase & tunse. iiij. coque oia hec in. v. libris aque suauis donec ad libra3. & . ʃ. redeant. & sic cola ac sume singulis de ea diebus. ℥. iiij. adijciens aloes epati. ʃ. exagiū. bibaturq3 cū squingibi. ℥. & aqua intibe. ℥. prodest enim. Sit huic cib⁹ mezaurū aut cū heserē3 aqua pulli. aut aqua berberis vel granatorū seu prunorum recētiū cū coriādro recēti & sicco. ac mēta. Olfaciat rosam. violā. & ninifar. sandalum. aquā rosaru3 & cāphorā & capiti eius supfundaꝝ rosaru3 aq̄ & olei ac acetum refrigeratū quo roboratum nō suscipiat que illi a stomaco cōtinuātur eaq̄ q̄ ia3 ascenderunt repellat. Et si vertigo ex duaꝝ fit repletiōe venaꝝ que post aures sunt aut aliqua earum passione amputāde sunt he-

due vene. ¶ Quod si ex grossa fit ventositate dissoluentibus vtendum & subtiliantibus vt instillatione in qua decocta sint aqua camomille. sihum. marcemusum. piganum. & lauri folia ac pomi citrini & similia. Stet etiā huiusmodi acliuis vaporibus aque. odoresq3 & aromata olfaciat calefaciētia. Hec sunt quib⁹ scotomiā patientes & vertiginē medēdi sunt.

¶ Capitulum vigesimūprimum. de epilepsie medela.

[D]e epilepsie medela. Sapientissim⁹ ait hypocras in aphorismoru3 libro. q̄m si acciderit hoc ante pilorū circa penē productionem sanatio eius per etatis fit transitum & regionis ac regimis. Cui aūt epilepsia post hec acciderit raro sanatur. Ideo ergo expedit cum passio hec accide rit pueris medicaminibus nōvti validis: quoniam cum ad etatē peruenerint adolescentie & iuuentutis. caloreq3 fuerit in eis naturalis roborat⁹. frigiditas frāgetur & humiditas siccabitur superflua que in cerebro est. Adhibenda tñ eius regimini diligentia. Si igitur puer hic infans est nutrix reprimenda est eius & lac ipsius vt sit bonum moliendum. & tēperatum atq3 ad calidum declinans & siccum. Indicendū itaq3 illi exercitium temperatum & cibis pascenda laudabilium chimorum bonisq3 generantibus sanguinem vt gallinarum carnibus & franquillinorū ac taugorum ac cubegorum assatis. & frixis ac similibus. Qd si eiusmodi puer non sustinet. carnibus vtatur edulinis & annualibus ouiū: pane mūde farine optime apparato cū vino tenui rihano qd nec vet⁹ est nec nouu3. hoc nāq3 cū ꝓpinaueris modice calefacit ac subtiliat: bibat etia3 squingibin melleū ante prandiu3: & post balneū duab⁹ horis. & lac illi ꝓhibeaꝝ: q̄m capiti nocet. Sic & nuces eruca. apium. mala sunt. sed & oia olera preter mentam. & badernebinam. & lactucam. intibāq3. & blitum. prohibeatur autem ab omni fructu exceptis dactilis. Sufficit enim regimen hoc hac in passione infantibus. Qd si puer. iiij. iam transit annos vsq3. vij. tunc medicaminibus vtendum est. Et cura instillandaq3 que competentia sunt naribus & alia quorum hec vna est instillatio. Assignatio eius sume gendebedasti. iausiri. cuiusq3 obolum. i. aloes mirre. cuiusq3. ʃ. ʒ. tere omnia diligenter. & cu3 beffaigi. aqua distempera. & pill'. fac paruas in modum ciceris. & grana duo instillabis naribus cum sansuci aqua. ¶ Suspende autem pueri colli pionie radicem. quoniam aduersus hāc passionē mirabiliter prodest. Optim⁹ quoq3 Galienus tradit se hanc pueri collo cui epilepsia erat assueta suspēdisse. nec accidit illi: quā cū assūpsisset ab eo redijt epilia. Appli

cuit itaq; illã scdo ⁊ nõ ꝯtigit atq; passiõe curatus est. ¶ Et si puer eoꝝ ẽ ãnoꝝ vt exerceri q̃at exercitiũ idicet tẽperatũ ⁊ cibis reficiatur laudabilibꝰ vt auiũ carnibꝰ ⁊ pull. taugis. frãquillinis ⁊ ꝑdicibꝰ laudabiliter ꝯditis vino ꝓhibeat maxime veteri q̄ caput replet vaporibus nisi modico forte vtat tenui vino rihano mixto arceat a lacte ⁊ dactil. nucibus ⁊ oibꝰ que ad caput vaporãt ⁊ cephaleã mouent ingrediatur balneum ⁊ egrediẽtes qui eiusmodi sunt aerẽ caueãt frigidum sed ⁊ ciboꝝ ac potuum porrectionẽ fridoꝝ cõplexiõe ⁊ aquã frigidã des illi squingibin melleum qḋ cum aceto fit hãsali iuxta qḋ puer patitur: ⁊ oino regimine disponẽdus est calefacienti ⁊ desiccãti. nec hoc ipm nimium adhibẽdum. Si vero in terra est frigida trãseat ab hac ad calidam si poterit: qm̄ si fecerit hoc ⁊ qḋ disposuimus regimine vtatur ⁊ adolescentie ꝑuenerit etatem hac curabitur ex passione. Sic ⁊ in oibus faciẽdum est passionibus que diuturniores sunt ⁊ sanari morãtur vt ad regiones scꝫ trãsferantur quorum ipoꝝ cõplexioni contrarius est aer. Aer etem̄ alterat ⁊ imutat ⁊ cura est cõpetens. Si aũt pubertatẽ trãsijt puer ⁊ ad adolescentiã ꝑuenit ac iuuẽtutẽ tunc eo qḋ disponemus regendus est regimie alijsq; cibis ⁊ medicaminibus. Intuere itaq; in morbi ꝑncipijs ⁊ si pulsus magnꝰ ⁊ velox appuerit facies ⁊ omne corpꝰ ad ruborem declinãs ⁊ liuorẽ flebotomo vti opꝫ si ⁊ virtus adiuuerit ⁊ tẽpus aliaq; hmõi. At si non sit cruribus sitias appone ⁊ saphenã flobotoma. Et si nulla comitari sanguinee videris signa dominationis ⁊ flegma supereminet in egrotante corpus vomitus vsu purga cum medicaminibus incidentibus et subtiliantibus flegma: maximeq; si sit ex humore flegmatico in stomaco incluso: sit autem vomitus cum aqua in qua fugiles. anetum origanumq; decoxeris cum squingibin melleo ⁊ stude hoc ante circuituꝫ fieri: que cum feceris sticados deinde pill. dabis: ⁊ hyere pill. deinde hyeralogodiõ cũ aq̄ in qua siseleõ decoxeris ⁊ sticados ac piõie radicẽ ⁊ hyeraficare gargarizet aut aliq̄d ꝫufe. ⁊ sinapis cũ sq̄ngibin mellis. aut hansali. Dabis etiã hoc elect. loco hyeraꝝ qm̄ mirabilis illi est actio ꝯtra passionẽ hanc ꝑficiens. Assignatio eius. Siselei greci. baccaꝝ lauri. cuiusq;. ℥. vj. Aristologie. r. peonie radicũ. cuiusq;. ℥. iiij. castorei. squille radicũ. cuiusq;. ℥. ij. tere diligẽter ⁊ cum melle distempa dispumato et vtere singulis diebꝰ exagi. sumẽs cũ sq̄ngibin hãsali. ℥. Et si dederis singulis hebdomadibus vno die piretri. ℥. diligẽter triti ⁊ cũ melle distempati. ⁊ post aquã in qua sticados decoxeris ꝓpinaueris ꝓderit. hoc quoq; medicamen vtile est. Assignatio eiꝰ. Sume baccaruꝫ lauri. leucopipis. turbit albi. euforbij. charbaci nigri. eq̄les ꝑtes tere diligẽter oia ⁊ sume; de eis. ℥. j. ⁊ in colloq̄ntida cauata pone q̄ adipe purgata sit: ⁊ vuaꝝ reple succo aut robo vini ac sic in camino quo calidꝰ est cinis pone die ac nocte. Mane facto cũ pãno tenui cola ⁊ bibat qm̄ medicamẽ est vtile. Qḋ si passio diuturnior fiet patiẽtis ceruici sitias appõe ⁊ hyeras da magnas vt hieralogodiõ. ⁊ rufi. ac mitridatũ. tyriacãq;. m. ꝓsũt em̄ si iuxta qḋ opꝰ est sumãtur ꝓpina quoq; patiẽti medicamen hoc. Assignatio eius: agarici exagi. j. calcos. v. siselei. 5. exagi. tere oia diligenter ⁊ tantumdem ꝫacc. supadde tabarzedi ⁊ cuꝫ tepida bibatur aqua qm̄ flegma laxat hanc generans passionem. ¶ Quod si passio hec ex flegmate fuerit a stomaco cuius ad cerebrum vapores ascendunt ac replent patiẽtem vomitu vti oꝫ cum medicaminibus incidentibus ⁊ subtiliãtibus ⁊ aloes ꝓpina infusionem quam in capitulo diximus cephalee et vertiginis que ex stomaci flegmatibus fuerit: da hanc quoq; infusionem. Assignatio eius. Sume siselei sticados grecorum. cuiusq;. ℥. vij. radicuꝫ adechari ⁊ eius florum cuiusq;. ℥. x. darasini. piretri. costi. gentiãe. mirre. arsunege. ꝫinziberis sini. cuiusq;. ℥. ij. feliche. xilobalsami. carpobalsami assari. gariof. nucis muscate. masticis. cinami grossi. achori. sadegi indi. cuiusq;. ℥. j. coque oia in. vj. aque lb. donec ad libram et. 5. redeant colaq; ⁊ superijce aloes exagi. iiij. ac vtere. dehic hyeras dabis magnas post euacuationem ⁊ stomacum hoc emplastri ꝫa emplastro. Assignatio eiꝰ. fecci. laudani. rose. cuiusq;. ℥. iij. galie. ʒ. gariofoli. ꝫafrani. nucꝫ muscate masticis. cuiusq;. ℥. medicamina tere sicca ⁊ laudanum. galiã q̄ꝫ cum costi oleo lique fac medicaminaq̄ꝫ distempa ⁊ iuxta qḋ opꝰ videris vtere ex cause que morbum gñat rõne. Cauẽdi aũt hac molestato passione cibi oẽs flegma generãtes ⁊ nigrã coleram vt vaccia caro. caprina. agni. porcelli. herise pisces. que me. fungi. panis; aꝫimꝰ ⁊ alia hmõi. Sic ⁊ oẽs humidi fructus maximeq̄ꝫ ꝑsica. Dactili ⁊ hij immaturi cauendaq̄ꝫ. cepa. alleum. sinapis. faba. ⁊ vinum eo ꝙ omnia hec caput vaporibus repleãt mal. fugiat etiã coitum ⁊ balnei nimium ingressum ⁊ frigide potum aque fetidoꝝq̄ꝫ olfatus odorum vt iausiri. catarani. oppoponacis. sulphuris. castorei. ⁊ alioꝝ siliũ qm̄ oia hec passionẽ excitant hanc ⁊ imꝑmũt ac eius accelerãt accessionem ꝓdest autem illis mar cemusum olfacere. nemamũ fautenegum. pioniã. femequestũ. Sit illi cibus panis cuiꝰ optima fuerit ars in fermẽtatiõe sale ⁊ decoctione. pasteturq̄ꝫ panis eiꝰ cum aq̄ in qua queffarã coxeris siccam: quoniaꝫ ꝓdest eo ꝙ q̄ffara vapores ad cerebrũ ascẽdẽtes arceat.

Instet ēt aniū carnibꝰ ſubtiliū vt pulloꝝ: fran
quillinoꝝ taugoꝝ: piſcibuſqʒ lapidoſis parū
ſalſis. vtaꝛ cappe ꝯdito ⁊ ſalſo blito cū aceto
pato ⁊ muri oliue olˀo caruiqꝫ acetoqʒ eſterga
ri ⁊ ſquille panē comedat vino īſuſum qꝺ vete
ris ē ⁊ noui mediū fructu vtaꝛ vua paſſa ma-
gna alba ⁊ lōga. ficubꝰ ſiccis piſtachijs bota-
mis. zaccare ſugat cānā ⁊ zaccarā illi porrige
tobarzedi. penidias ⁊ iureſenū. zaccara ſitia-
qʒ forti vtaꝛ exercitio vt eqtatiōe ⁊ teatri ex-
ercitio. ludoqʒ forti aū prādiū ⁊ paꝝ qeſcens
balneū itret tēperati caloris: eiꝰ extrema mer
gaꝛ ⁊ diligēter fricenꝛ. nec diutius in balneo
immoreꝛ. ¶ Qꝺ ſi paſſio hec ex cholera eſt ni
gra. patiēti epithimi decoctionē ⁊ agarici ꝓpi
na roborata cū aloe ⁊ charbaco nigro. ⁊ agri-
ci aut ſticados da pillˀ. ⁊ trifarā cū zebibo fa-
ctā. ⁊ hyerā cōditā cū melle. ac hyerā ruffini.
⁊ plurimū illū melāncholicis cōpetēti regas re
gimine. ¶ Et ſi paſſio hec alicuiꝰ fit cā mēbri
eo ꝙ ab eo vapores aſcēdāt frigidi ⁊ ſicci ad
cerebrū intuēdū eſt q̄ patiēs hora vaporum a
mēbro ſentit aſcēſum: ſtringanꝛ q̄ ſup locū ſūt
fortiꝰ quo vapores aſcendere īcipiūt. aut eniʒ
paſſio nō accendeꝛ aut certe leuiꝰ. Et attēdē-
dū mēbro quo hi aſcēdūt vapores: adhiben-
daqʒ incēdētia emplaſtra vt ſitaregū. piretrū
euforbiū. cātarides. ſʒ mundato priꝰ pillˀ eſta-
maicōis corpore alijſqʒ corpꝰ a flegma pur-
gātibꝰ ⁊ cholera nigra qꝺ he operanꝛ pillˀ. Aſ
ſignatio earū. Turbit albi. ʒ. agaric̄ obolˀ. iiij.
polipodij. epithi cretici. cuiuſqʒ. ℈. exagium.
aloes epat. ℈. ʒ. ellebori nigri. colloqntide adi
pis. cuiuſqʒ obolos. ij. trita oīa diligēter cum
badernebine aq̄ diſtempera. pillulaqʒ ⁊ ſicca
in vmbra. propinanꝛ. ʒ. ij. ⁊. ℈. vſqʒ. iij. ¶ Pillu
larū aſſignatio corpꝰ a flegmate purgantiū.
Sume turbit albi. ʒ. ij. colloquitide adipis. ℈.
ʒ. hyereficare. hebelnili. i. alˀ. hebelneri. cuiuſ-
qʒ. ʒ. j. ſalis naſte obolˀ. ij. trita oīa diligēter cū
aq̄ diſtēpera ⁊ pillˀ. dabiſqʒ ꝺ eis. ʒ. ij. ⁊. ℈. vſqʒ
iij. cū tepida. ¶ Aiūt ātiqrū qdā oportere epi
lepſiā patiētē piretrū olfacere q̄ ſi ſternutaue
rit eiꝰ ſpanda ē ſalꝰ. Et ipetrāt cū apoplexie ē
acceſſio. piganū. anetū. ⁊ ſanſucū naribus illi
apponere qm̄ diſſolueꝛ. Hec nos oportebat i
epilepſiā patiētium medela diſponere.

¶ Capi. xxij. de apoplexie medela.

Maphoriſmoruʒ ait ſapiētiſſimꝰ hyp. libro apople
xiā ſi valida ſit icurabilē. ⁊ ſi ꝺbilˀ
ad ſanādū difficilē. Apoplexia āt
fortꝫ ē vt dicimꝰ i q̄ ſtridor ē ⁊ patiēs fortiꝛ ſter
tit. In apoplexie itaqʒ cura ꝓm̄ ituēdū ⁊ ſi egri
facies rubet aut liuida ē vlˀ vidꝫ r̄pleta cepha
lice vtaris flōmo aut ſaphene q̄ a remotioribꝰ
trahaꝛ mā locis. ⁊ iuxta qꝺ virtꝰ patiꝛ ⁊ reple
tiōis ē q̄titas ſāguis emittaꝛ. hec ſi nō videris
ſigna patiētē oīno nō mouere. nec aliqd cibo
rum adhibeas: aut medicaminū dōec ſeptua
ginta duas trāſeat horas. His trāſactꝫ vt ape
riaꝛ os eiꝰ ſtudeas ⁊ imitte illi aquā in q̄ cimi
num. aniſum feniculūqꝫ decoxeris diſtēpera
tum hn̄tē calēgebinū ⁊ collatā calidāqꝫ i ore
teneat cruꝝ illi ſtringe ⁊ brachioruʒ lacertos
fortiꝰ pedū plātas frica ⁊ capiti eiꝰ roſaꝝ iſun
de oleū ⁊ acetū ⁊ vtaris hoc cliſteri i illū. Aſſi
gnatio eiꝰ. Sume camōille melliloti. berenia
ſeti. polij. eſq̄ aneti. cātorij ſubtilis ⁊ groſſi. cu
iuſqꝫ faſciculū. piretri. cucumeris agreſtꝫ. col
loqnꝛ. adipis cuiuſqꝫ. ʒ. iij. artanite. piganiſic
ci. cuiuſqꝫ. iiij. cherue tūſe. v. ſemis apij. arſu-
negi. nariachue cuiuſqꝫ. x. oīa coq̄ in. v. aq̄ lb.
donec ad librā redeāt. cola de ea. ℈. lb. ac ſup-
iijce. iauſiri. oppopōacꝫ. machali. cuiuſqꝫ. ℈. ʒ.
diſtēpa cū eiuſdē aq̄ mōico buraci armēici. ʒ.
zēbaci. olˀi nardini ⁊ olˀi coſti cuiuſqꝫ. ℥. Cōgre
ga hec oīa ⁊ cliſteriza adhibe ēt nariū iſtilla
tiōes de qbꝰ in ſeqntibꝰ in paliſi ⁊ faciei cōtor
ſiōe dicemꝰ. Que vt p̄ſentes nō fuerint iſtilla
aliqd ſucci eiuſdē diei cū modico cheiri oleo
⁊ ſternutationē ꝓuoca naribꝰ iſufflās ꝯdiſi pa
rum ⁊ ellebori ac caſtorei. Nitere aūt ꝓpina
re illi ſqngibin modicū hāſali cū aq̄ calida. et
olei cheiri modico ac narciſci ⁊ lilij ac ſale ia
ſiri ⁊ fugilū aquā exp̄ſſam. Studeas hec illi
cum ēboto aut quauis arte ori eius imittere.
Inducas ēt ori eiꝰ pēnā oleo intinctā cui hye
raficare: ſit admixta. ſepiuſqꝫ euomat ⁊ poſt
vomitū melleū da ſyropuʒ mane poſt tyriace
da. ℈. ʒ. vſqꝫ. ℈. exagi. iuxta ꝙ opus fuerit: aut te
ledari electuariū cum aq̄ in qua aniſum ⁊ ma
ſtic̄. coxeris ⁊ qnqꝫ melˀ laucū: catapˀla aūt ca
put cū aq̄ in q̄ camomillā ⁊ bereniā ſecum. ori
ganū. ſelicham. ſatureiā. gariofilū ⁊ aſenā de
coxeris ⁊ piretrū ⁊ catapˀlata adhibe q̄ in li-
thargo diximꝰ. ⁊ ſi ꝓderint bn̄. ſin laminā ca
le fac ferri mediocriter ⁊ capiti appone donec
capilli adurātur. Sit huic cibꝰ ciceris aq̄ cuʒ
oleo loto ⁊ cimino in q̄ paꝝ panis farine con
frica mūde ⁊ ori imitti: nec hoc illū deſiſtes re
gere mō dōec. vij. trāſeāt dies. Et ſi qdē loqꝛ
eger ſin regaꝛ hoc regimie vſqꝫ. xxiiij. dies. Et
ſi meliꝰ ei eſſe videris bene ſin da illi radicuʒ
aquā cū charue in alˀ charuche oleo in q̄ hye
rā cū melle factā frica ⁊ ſup inſtilla amigdala
rum paꝝ olei amaraꝝ. Dabis hoc tribꝰ aut
v. diebꝰ dōec in vrina maturitatis appeant ſi-
gna. Sitqꝫ illi cibꝰ ciceris aq̄: poſt hec autem
pillˀas dabis has. qm̄ ꝓderint. Aſſignatio ea
rum. Sume turbit albi. hyereficare. cuiuſqꝫ
ʒ. mirob. kebuli. hebelū. cuiuſqꝫ obolˀ. iiij. ſi-
taregi. colloqntide adipis cuiuſqꝫ obolos. ij.
caſtorei. j. tere oīa diligēter ⁊ ſubtiliſſime cri-
bra. ⁊ iauſirū cum aq̄ diſtempa apij ac ſimul
omnia

ola misce.pill'.⁊ in vmbra desicca.ʒ.ij.⁊.ʒ. vsqꝫ iij.ppinaturus ⁊ si meliꝰ illi est ab his.sin pill' illi da fetidas:que si nõ ꝓderint.hyerã.G. et theodoricũ ac mitridatuz da paulatim ⁊ post tyriacã magnã a: hyereficare gargarizet aũt piretrũ ⁊ sinapim.Sit illi cibus ciceris aq̃ cuz pullis columbaꝝ iã assurgentibꝰ ⁊ passeribꝰ: mellis illi ꝓpina syropũ cũ pigmentis ⁊ gendicone viniqꝫ rihani quãtitatẽ que illius nõ imutet mentẽ:aut vuaꝝ passaꝝ vinũ cũ melle. Ut autẽ descẽdet passio patiẽtẽ iduc balneo ⁊ caput eius oleo inunge balsami ⁊ costino aut nardino qđ cũqꝫ hoꝝ ꝑsto fuerit in quo paruz castorei ⁊ piretri cõminues.qm̃ oẽ hoc ꝓdest. Cauẽda aũt ei electuaria hec in nimij tẽporibus dare caloris ⁊ regionibꝰ calidis ⁊ his horum in corpe quinis apparet calor:q̃ ꝑpter diligenti vtendũ est discretione.

¶Cap.23.de melancholie medela.

IN melancholie medela intuẽdũ p̃mũ est vtruz ne passio hec ex ipso fiat cerebro.aut ex vaporibus ad ipꝫ a stõ ascendentibus aut ex toto corpe signis illis q̃ exposuimꝰ cũz de morboꝝ causis tractaremꝰ ⁊ signis.Si igit̃ passio hec q̃ appet a cerebro ẽ ⁊ nigre i ipꝫ dñatione cholere attẽde.Et si patiẽs iuuenis ẽ ⁊ corpis cõpl'o cal'a figura corpis ad maciez inclinã:pili sup corpꝰ multi.color magis in nigro ⁊ liuido ⁊ passio in p̃ncipijs est saphenaz minue quoad remotũ attrahat̃ locũ mã. Qđ si aliquot passiõis dies trãsierint mediastinaz incide.⁊ sanguinẽ iuxta qđ opꝰ fuerit educas ⁊ scđm q' sanguinis videris colorẽ.Et si quidẽ niger est amplius extrahes si ruboris clari ab strahes mediocriter.si spissi venã claude. nec aliquid sanguinis exire permitte.quoniaz hic humorẽ in cerebro esse portẽdit. ⁊ in corpꝰ minime diffundi.Quẽ vt sanguine minueris .statim papaueris syropũ ⁊ violaceũ ꝓpina .⁊ pane ciba simile optime parato.⁊ pulloꝝ carnibus ac edoꝝ agnorumqꝫ patis cũ espidabago ac cucurbitis ꝑmaco lactuca .spinach. violas olfaciat recentes ⁊ ninifar ⁊ sic illum vno aut duobus diebus ꝑmitte.tertio clistere adhibe molle hmõi.Assignatio eius sume ninifar violaꝝ seminis lini.fenugreci.cathemie.furfuris ordei tũsi.cuiusqꝫ iuxta qđ opus ẽ.⁊ scđꝫ morẽ coq̃.hoꝝ aquã sume ⁊ cass.fi.paꝝ adde.ac violaꝝ oleũ ⁊ vtere. Tribꝰ dehic vt q̃euerit diebꝰ corpꝰ eiꝰ medicamie nigrã deponẽte cholerã purga.⁊ hoc sepiꝰ fac.qm̃ q̃ hãc passionẽ generat hũor.s.niger difficile curã suscipit . iõqꝫ sepiꝰ eũari desiderat.Eũat̃ aũt passiõis huius dominꝰ optime epithimi decoctiõe q̃ cũ aloe roborata est ⁊ agarico ac elleboro nigro.huius illuꝰ pasce cibis ꝑvt ptisana ⁊ pedibus agnoꝝ.cũ espidabago ꝯditis.post hebdomadã estamaiconis illi aut sticados pill'. ꝓpia.Corpus cuz cartartico eũaucris. si nulla meliorationis sunt signa.⁊ sanguis ad huc apparent signa frõtis minue venã quo a ꝑimo attrahatur loco mã ⁊ ad aliũ añ locũ trahere illã temptaueris.corpusqꝫ mũdatũ itellexeris alternatim illi hoc dabis antidotũ.Assignatio eiꝰ.macrelegoꝝ nigri. ẽblici purgatoꝝ. cuiusqꝫ.ʒ.x. polipodij.epithimi.sticados.turbit albi.cuiusqꝫ.ʒ.v.tere oĩa.⁊ subtiliter cribra.ac cũ dispumato distẽpera melle:dabisqꝫ de eo'.ʒ.iiij.cuz badernebine aq̃.Qđ si acuere hoc fuerit necesse modicũ agarici ellebori diagridij adde. iuxta qđ opus est ⁊ patiẽtis hitudo approbat. Et si passio hec non cũ sopore fit sed multe est garrulitatꝫ ac insanie. signũ est passionẽ hanc ex cholera esse rubea adusta ⁊ dicit̃ eiusmodi furor.Ideoqꝫ nihil patiẽti euacuãtiũ adhibere opꝫ nec flebotomiã. sed nec catarticum qm̃ hũorez augẽt acutũ . ⁊ insaniã roborãt ac garrulitatẽ.sed expedit soporãtibꝰ illũ regere medicamibꝰ ⁊ cibis.Dabis igit̃ illi ptisanã in qua papauer coxeris cũ papauerꝫ siropo.⁊ tribus post hec horis.syropũ dabis violaꝝ. ⁊ papaueris.⁊ cibabis vt diximꝰ edoꝝ ⁊ agnoꝝ pedibus.ac ouis coctis cũ cucurbitis .Spinachijs attriplicibꝰ.lactuca. malua. piscibꝰ lapidosis ouoꝝ vitell' sorbiliũ ficubꝰ.Cucumeris ⁊ citroli peponisqꝫ medull'.ex fructibꝰ vuis ꝑsicis granatis optimis zaccare cãna.musa.pomis dulcibus ⁊ maturis.sicqꝫ ⁊ oẽs q̃bꝰ vescet̃ fructus maturos eẽ expedit.⁊ q̃ facile a suis cadãt locis silibusqꝫ.Caueat aũt oẽs cholerã generãtes nigrã cibos vt q̃ m'lti ẽ furfuris panẽ. lenticulas.caules vaccinã carnẽ ⁊ his silia.sꝫ ⁊ oĩa q̃ cholerã gñant rubeã.vt aliũ.cepas ⁊ q̃ cum melle fiunt.pũgẽtiaqꝫ vt sinapi.pi p.acetũ muri.veterẽ caseũ.siliaqꝫ.Roratiõesqꝫ capiti eius istilla hũectãtes ⁊ soporãtes q̃lis ẽ hᶜ.Assignatio eiꝰ.sume papaueris albi cũ suis tũsi corticibus ordei excoriati ⁊ tũsi.corticũ cucurbite violaꝝ.ninifar.lactucaꝝ frõdiũ ⁊ seminis rosarũ. zemazare.cuiusqꝫ fascl'm vnũ.⁊ decoq̃ optime oĩa i aq̃ ⁊ capiti istilla.Sũe ẽt epatis frustrum ⁊ aq̃ huic itinctũ oibꝰ appõe capitis ꝑtibꝰ cuz modico violaꝝ oleo in tẽperati balnei caloris emulge aũt sup caput eiꝰ cui filia ẽ lac mulieris cũ violaꝝ oleo.⁊ bãbacẽ ipi ifunde.ac capiti ipone. Respiret violaꝝ oleũ.ac cucurbitinũ ac ninifar.Sitqꝫ illi habitaculũ clarꝰ ⁊ nõ obscurꝰ locꝰ.nec desistes sic illũ regere dõec dormiat.Ut ãt pleno dormierit die tũc corpꝰ eius laxãtibꝰ purga medicaminibꝰ q̃ rubeã cholerã deponũt adustã.vt absinthij decoctio. vel agarici.⁊ q̃escere ꝑmitte die ac regimẽ induc hũectans hũectãtiũ q̃s diximꝰ ciboꝝ . Dehic

medicamē itex da laxās paxforti⁹ vt sticados pill.q̄s iā añ exposuim⁹.aliaſq̧ choleras pur gātes nigrā.Sic dieb⁹ aliquot p̄mitte ⁊ q̄ dixi mus cōedat: ac ei⁹ hūectat corp⁹.Qđ si abin de calor acciderit ⁊ vrina ei⁹ rubet.ordei ꝑpia aquā cū papaueris syropo ⁊ squigibin ac iu leb.Calore mitigato ad medicamina itex cō uertere q̄ nigrū inaniūt hūorē cū hyereficare ⁊ coloquintide adipis ⁊ scamōee modico et as sueſcas illū iurib⁹ q̄ ex gallis fiūt ātiquis ⁊ ve terib⁹ cū espidabago.aneto.sale.polipodio tū ſo ⁊ cartami medulla.

De melie medela a stō ascēdēti.Et si q̄ hāc facit passionē in stō ē hūor patiēti vōit⁹ ꝑuocād⁹ ē cū aq̄ in q̄ anetū decoxeris.fugiles origanū mōtanū cū melleo squingibin. aut ie menica rasaha.⁊ ionzelq̄.ac fugilū semie aliis q̧ hmōi q̄ alias dixim⁹ de singulis iuxta quod op⁹ ē assumēs ⁊ cū melle distēperatis in aqua ꝯrica in q̄ anetū ⁊ fugiles decoxeris. Stoma cho vōitu purgato trib⁹ q̄escat dieb⁹ ⁊ panem illi porrige siſe cū pullox iure espidabagi aut zirabagi cū his quos dixim⁹ ,cibis cōpetētib⁹ passiōi hmōi.Die q̄rto facto medicamia q̄ di xim⁹ porrige quo niger purgeł hūor ⁊ epithi mi decoctionē cū hyera roboratā ⁊ coloquinti de adipe ac elleboro nigro.Et si his ad q̄ desi deras veneris ⁊ vestigia aiaduerteris bōi bū sin aloes da īfusionē q̄ stōm nigra mūdat cho lera.Assignatio ei⁹.Mirob.idi kebuli purga ti.epithimi cretici.sene mectici.,cuiusq̧.ʒ.vij. sticados.foliox badernebie.camedrei.came pithei.fautenegi fluuialis.buglosse herbe ga feti.cuiusq̧.ʒ.iiij.bessaigi tūsi.iij.agarici tunsi ij.masticis.gariofili.sardegi indi.cuiusq̧.ij.et ʒ.zebibi tarsi purgati.xl.coq̄ oia i.vj. aq̄ lb.do nec vsq̧ duas redeāt:colabisq̧ ⁊ supinijce alo es epice.ʒ.v.⁊ sūe de eis singulis dieb⁹ ⁊ istilla olei desup amigdalini dłcis.ʒ.Estate añ auro rā bibał hieme i solis ortu.sitq̧ cib⁹ deinceps espidabagū cū agni carne aut edi aut pedib⁹ ⁊ his siłib⁹.vinū bibat albū tenue post prādiū modicū.¶Et si patiēti ab his meli⁹ fieri aiad uertes ⁊ bōitatis vestigia apparuerint ⁊ tran q̄llitatis ⁊ q̄etis ac laudabile signū.hoc illi as suefac regimē dōec ad cōpletā reducał bonā habitudinē.Sin galiēi hyerā dabis ⁊ rufi.cū aq̄ in q̄ mirob.decoxeris idū ⁊ kebulū.buglos sam.epithimū.sticados polipodiū iuxta quod op⁹ ē de singulis.Qđ si cal'a patiēs nō fert me dicamia s; ledił illis casei dabis aquā extra ctā cū squingibin quotidie libre dimidiū vsq̧ librā plenā ⁊ plurē hūc adijcies . Assignatio ei⁹ feselēdi.mirob.idi.kebuli.macrebi.cuius q̧.ʒ.iij. epithimi.cretici.iiij.agarici.ʒ.⁊.ʒ.elle bori nigri obłos.iiij.tere oia diligēter ⁊ ꝑijce de eo i casei aquā.ʒ.ij.vsq̧.iij.At si passio hec ex vaporib⁹ toto a corpe ascēdētib⁹ ad cerebx

fiat ex hūorib⁹ in eis multiplicatis itu ēdum. Et si hūor q̄ in corpe ē sanguine⁹ fuerit nec ali quid flebotomū ꝓhibet:mediastinā incide et iuxta q̄ virt⁹ ꝓferet sanguinē extrahas ⁊ san guinis supabundantis in corpe quātitatē.Et si q̄ emittił sanguis niger ē semel ei⁹ multam educas quātitatē si eo vsq̧ vt⁹ admonet.Que si debilis ē sanguinē bis extrahe:⁊ non semel aut certe ter paulatim . Et si cui hec acciderit passio mulier ē ⁊ ex mēstruox fit cōstipatione saphenā illi minue ⁊ patiēti post flebotomum violaceū ꝓpina syropū aut luleb.⁊ p̄mo refice die pullo cū cirabago aut espidabago parato ⁊ spinachijs aut cucurbitis vł atriplicib⁹.Ena ta illi appōe magna⁊ cānā mell' ꝭo die mezau rū dab eox q̄ dixim⁹ ⁊ ordei aquā cū furfure cū papaueris syropo ⁊ his siłia.Et si q̄ in cor pore multiplicat⁹ ē hūor cholera ē rubea.op; medicaminib⁹ illā deponētib⁹ corp⁹ euari.di sposito pri⁹ patiēte hūectāti qđ dixim⁹ regimi ne quo hūoris hūecteł.⁊ facilis fiat ei⁹ deposi tio q̄ adueniēte catartico facile educał a cor pore.Et hec medicaminis cholerā laxātis ru beā assig⁹.Sūe mirob.citrini ab ossuł purga ti ⁊ tūsi.tamaridi sił'r purgati.cuiusq̧.ʒ.xv.pru na nūero.xx.bellirici.ēblici.cuiusq̧.ʒ.iiij.sene mectici.satheregi.cuiusq̧.vij.absinthij greci. rose.r.purgate.cuiusq̧.vj.coq̄.oia i.iiij.aq̄ lb. dōec ad librā redeāt.⁊ suppone agarici.obo los.iiij.scamōee vnū diligēter trite ⁊ cribrate. ⁊ summo mane ante aurorā sumał tepidū.Et si decoctiōis hui⁹ pot⁹ facilis nō ē.has da pill Assignatio eox hyereficare metheuregorum mirob.cuiusq̧.ʒ.agarici obolos.iiij. scamōee vnū tere oia diligēter.⁊ subtilissime cribra.⁊ cū aq̄ distēpera pilluł.potio plena.Dehinc patiē tis que sit attēde habitudo.⁊ si euacuatio hec sufficit ⁊ habitudinem eius reformauit bene. Sin per ebdomadā hūectāti dispone regas in cibo ⁊ potu vt diximus.tunc tēperati induc balneo caloris ⁊ sup corpus eius aquam fun de calidam suauēq̧.⁊ in concha sedere fac.in qua sit violarum.ninifar.⁊ lactucax foliorum decoctionis aqua.Quoniā balneū ⁊ his imer sio aq̄s superfluitates a corpe dissoluūt ip̄zq̧ hūectāt.Et expedit in balneo violax oleo cor pus pungere i aq̄ ꝑcusso.caputq̧ sił'r ⁊ sic sup illū quā dixim⁹ rora aq̄ cał'a; q̄ corp⁹ hūecteł Egress⁹ ꝯcha balneoq; aq̄ semł imergał fride q̄ olei ꝯseruet hūiditatē ⁊ tepide aq̄ i corpe.vt igił balneo egress⁹ fuerit vestib⁹ iduał.⁊ quie scat.⁊ q̄ iā p̄cepim⁹ vescał.Post hec aūt catar tico illū solne ⁊ euacua .s; p̄mo fortiori iuxta qđ patientis ꝑpendis tollerantiam augmēto sufficere.⁊ quātū hūoris iperat quātitas.Sic ⁊ in oibus facies solub ilia dabis medicamina p̄mo debile scił.subdēs ⁊ huic fortius scđo iux ta quod opus est.nec vero patiēti medicamē

da validū a principijs. hoc est q̄ in ei⁹ regimīe via ē tenenda cui⁹ passio ex colere rubee in cerebro oritur dn̄atione cauebisq; illi calida dare ⁊ acuta cibos medicamīa quoniā eius augent possionem.

De melancolice passiōis medela q̄ ex colera fit nigra. Cū aūt passio hec ex hūoris nigri accit dn̄atiōe vel col̄e nigre in corpe attendendū. Et si sanguis offerūt se signa illū flobotomo quātū opus fuerit euacua: sicq̄dē nigro emittit̄ extra. Et si sanguis minutiōis nō erit necessitas multeq; ē patiēs tristitie ac cure, ac aīe malitiei: multūq; patiēs ac timidus ⁊ hoīm vitās cōsortia ac pax dormiēs in hoc regimīe vtere hūectāti. donec illū sopor iduat. post h᷑ stōm cū decoctiōe purga epithimi. agarici. q̄ mediocris sit ꝟtutis: ⁊ dieb⁹ aliq̄t hūidos porrige cibos. ⁊ sup corp⁹ ei⁹ aquā istilla tepidaz in q̄ violam decoxeris ⁊ ninifar. dehic fortiori euacua cū̄ illa fuerit ꝺcoctiōe ⁊ q̄scere aliquot itex patere dieb⁹. humectāti. regēs dieta. De hinc aliq̄s porrige deponētiū colerā nigram pillarꝝ. Et ituere ⁊ si melioratiōis aīaduerteris vestigia ab hoc morbo q̄tēq; ⁊ animi reditū hoc vtere regimīe. Si min⁹ ⁊ timor nō recedit hyerā. G. ꝑpina ⁊ post ruffi. cū arsūegi. agarici. sticadosq; ⁊ eupatorij herbe decoctione. Post cū̄ hec ꝑpinaueris speculare: ⁊ si meliora videris atq; anim⁹ redijt ei⁹ tiorq; abijt trāquillusq; q̄escit dieb⁹ quiescere aliq̄t ꝑmitte ⁊ agnorꝝ pasce carnib⁹ ⁊ edorꝝ ⁊ eorꝝ pedib⁹ cū espidabago aut patellatis aut frixis cū oleo loto ⁊ amigdalino. Fruct⁹ appone illi zibibū chorosanicū. ficus siccas. pistacia cū amigdalis. Et de olerib⁹ badernebinā porrige. origanū. mentā ac silia. Et rursus hyerā da ac q̄d exhibuisti regimē donec pleni⁹ in bono roboretur. Cū aūt hyeras dederis has ⁊ nihil ꝓdesse vides ⁊ passiōis nō apparet iminutio aliq̄. medicamē q̄d ex petra lazuli fit porrige ⁊ hyerā. Assignatio ei⁹. hyereficare epithimi. cuiusq;. iiij. ʒ. petre lazuli. agarici. cuiusq;. ij. scamonee. i. gariofilorꝝ. grana. xx. tere oīa diligenter ⁊ subtilissime cribra ⁊ cū siropo q̄d ex citoniorꝝ fit aq̄ distēpera aut cū citrini aq̄ corticuz. hui⁹ pot⁹ ē exagiū vsq; ʒ. ij. ⁊ i q̄q; semel hebdomada. q̄m passiōi huic ꝓdest. nec oz ab hoc recedere sepe nāq; illud ꝓbaui. Hoc cū vsus medicamine patientē videris in meli⁹ reformari. et animi eius redditū. nisi q; cogitationis aliq̄d supest ⁊ timoris tū cordis purgationi adhibe diligentiā. qua eiusmodi recedant mala. Intuendum itaq; ⁊ si nullus est in corpore calor. nec pulsus velox. nec corporis tactus calet. musci medicamē da dulce ⁊ amarum iuxta quod opus est. ⁊ tyriace magne modicum cū badernebina. aut boragine. Quod siquis apparet calor. hoc da medicamē. Assignatio ei⁹ rose. sandali albi. terre armenice. lingue bouis. coriādri. cinami. grossi. gariof. berberis. cuiusq;. ij. ʒ. Tabasari. reupōtici. xiloaloes crudi. cuiusq;. ʒ. ij. Seminis badernebine. ʒ. ⁊. ʒ. besedi. charabe. serici crudi. cuiusq;. ʒ. ʒ. cāphore. obolos. ij. trita diligēter distēpera ⁊ mane. ʒ. ij. cū syropo in quo buglosa fuerit. aut pomorꝝ ꝑpina. aut tūdē dormituro. ⁊ si valid⁹ nō fuerit calor. antidotū q̄d quēdi. dr offeres. Assignatio ei⁹ rose rubee optīe purgate ptes vj. sahadi. v. gariofoli. masticis. spine. assari. cuiusq;. ʒ. iij. cinnamilicberi crossi. zemebi i al zeidebi. cuiusq;. ʒ. ij. heili. besbase. caquale. nucis muscate. cuiusq;. ʒ. j. tere oīa diligēter ⁊ sb̄tili cribra pāno ⁊ sumāt̄ singul̄. xxxvj. exagiū medicaminū ꝯgregatorꝝ ēblici. lib. ⁊ i. vij. coq̄t̄ aq̄ libr̄. dōec ad. iij. redeāt ⁊ sic cola purgamētoq; abiecto iterꝝ i vas ꝯuerte. ⁊ penidiorꝝ. lib. optimorꝝ adde. ac coq̄ dōec q̄si elec. fiat tūc ab igne deponēs medicamīa sup pul uerisa ⁊ diligēter ꝯmoue. ac vase recūde sumāturq; de eo exagiū. ij. ⁊. ʒ. Electuarij alteri⁹ assignatio ad itellectū. colerē bonuz facit. ⁊ ꝯ q̄ accit timorē vz ⁊ cogitatiōis malitiā. oīaq; colere nigre accidētia. Sume badernebine. citrini foliorꝝ gariof. mastic̄. zafrani cinami. grossi. nucis muscate. behē. rubei. ⁊ albi. zarunedi baderugi semis. narmesq̄ secci. cuiusq; ptem musci. x. ptes. tere oīa diligēter ⁊ subtili cribra pāno ⁊ sume mirob. kebulorꝝ ⁊ ēblici. xxx. ⁊ in trib⁹ aq̄ libris decoq̄ donec ad librā redeāt colaq; ⁊ mellis librā adde. ac coque tēpato igne ⁊ spumā aufer donec aq̄ deficiat melle supstite. ⁊ hoc medicamīa distēpabis trita. ac in vase ꝯde: eiusq; potio. ʒ. j. ¶ Aliū adidē. hermeli. ʒ. v. camedrei. sticados. camepitheos. badernebine. foliorꝝ epithimi. cuiusq;. ʒ. x. fūde sup hoc libras aq̄ tres. ⁊ leni decoq̄ igne dōec ad tertiā redeāt. dehic cola ⁊ aquā exprime. ⁊ purgamētū abijce. ⁊ sūe zebibi corosanici purgati optīe lb. tere ⁊ hui⁹ aq̄ parꝝ supstilla ⁊ tere diligēter dōec tanq̄ mel fiat ⁊ in vas iterū pijce ac ignē subaccēde lenē donec spisset̄. Dehic supadde gariof. badernebīe. mastic̄. afre nemesqui. zafrani. besbase. citrini. corticū siccarum. cuiusq;. ʒ. iij. xiloaloes indi. duas trita oīa diligēter ⁊ cribrata sup decoctionē puluerizent̄ ac cōmoue donec ꝑficiat̄ ⁊ in vase cōde vitreo ⁊ sume de eo diebus tribus singulis. ʒ. ij. vsq;. iij. iuxta q̄d opus videris. q̄m passioni huic ꝓdest. statim dum ipa iminet passio. ac cū ab ea q̄escit. q̄m aīam ꝯfortat ⁊ cor mirabliter. Expedit hac molestatis passiōe cum ab eis cessauerit cibos colaz gn̄antes nigrā cauere vt carnē boum ⁊ caprorꝝ salsa. lenticulā. Uinū vetus acutū nigrū grossum malum est eis. sz ⁊ magnū caueāt laborē. irā. vigilias. ac

curã. Laudabiliũ cibis vtãtur chimoꝝ. vt ſilꝫ pane agnoꝝ carnibꝰ edoꝝ. galinarũqꝫ: piſcibꝰ lapidoſis ⁊ ſuauis aq̄ lauacro. fricatiõe tẽperata ⁊ olei illinitõe violacei. ꝓboꝝ ⁊ ſapiẽtiuꝫ ſocietatibꝰ: eoꝛũqꝫ q̊s amãt ⁊ diligũt. armõias audiãt dulces ⁊ gratas. Uinũ illis ꝓpinet albũ nõ vetus nec nouũ iuxta qđ illis parit letitiã nec multi faciãt illud q̄bus applaudẽt intuãtur: i locis ſedeãt altis. ſuꝑ pꝛata ⁊ ſata virẽtia ⁊ in anni diuidẽtibꝰ catarticum aſſueſcãt colerã deponẽs nigrã quodqꝫ illã ſubtiliat ⁊ ea q̄ facile ſumſitur. Si etẽ feceris hec accidẽs hoc recedet ⁊ ſanitas redibit hylaris.

¶ Caplm. xxiiij. de canine melãcolie medel.

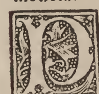
Canine melãcolie ẽ ſpẽs. ⁊ eiꝰ cura vene flobotomũ. tꝑe quo moꝛbꝰ eſtuat patiẽtiſqꝫ eouſqꝫ quo defectꝰ appareat ſãguieꝫ educes ꝗꝫ laudabiliũ reficies chimoꝝ cibis moderata quãtitate. Calide illũ iduces balneo aq̄ ⁊ caſei aquã cũ puluere in quo mirobũ ẽ indũ ⁊ emblic̄ epithi. polipodiũ ac ſilia ꝓpinabis. ⁊ cũ paꝝ quieuerit coꝛpꝰ purgab cũ hyeralogodion ⁊ rufina. bis aut ter. dehic tyriacã faruc. dabis. Cũ ãt moꝛbꝰ tumultuatis ⁊ cũ eo vigilie accidũt capiti egrotãtis ſopoꝛãtẽ inſtilla decoctionẽ quẽadmodũ ante diximus.

¶ Caplm. xxv. de heros ⁊ amoꝛis medela.

Amorem patiẽs regimie diſponẽdus eſt hũectãti vt balneo ſuauis aq̄ eq̄tatiõe tẽperato exercitio. violacei illinitiõe olei. vini potu. oꝛtoꝝ ſpeculatiõe ⁊ ſatoꝝ pꝛatoꝝ floꝛũqꝫ. ſonos audiãt graues ſꝫ dulces ⁊ citharas. liraſqꝫ. cogitatio eius narrationibꝰ ipediat varijs rumoꝛibuſqꝫ gratis. Opꝫ aũt pariter ipediri illos negotijs actiõibuſqꝫ aliquibꝰ nec oĩo vacui ſint aut ceſſent: qm̄ negotia eoꝝ q̇ hec patiunt amouẽt cogitationes ab amatis. Excitent ẽt illis lites ⁊ cõtentiões quatinus ipſoꝝ in eiuſmodi occupent rebꝰ cogitatiões ⁊ cure ſine amatis roboꝛent qm̄ ſi in hmõi diutius ꝑſiſtẽt rebus ab amatis defluũt. Coitus quoqꝫ cũ ea q̄ non amat cogitationẽ flectit ab amata ⁊ extenuat ac amata remouet.

¶ Caplm. xxvj. de paraliſis ⁊ eneruationis medela.

Paraliſis vt ſapiẽs tradit hypo. ſi foꝛtis ẽ ſolui neq̄t. ſꝫ ſi debil ẽ difficile diſſoluit. huiꝰ cura vt q̄buſdã placet medicoꝝ patiẽtis ẽ flebotomia in ꝑncipijs q̄ ſanguineũ euacuet ſtã a vena: ſed hoc eoꝝ plibꝰ diſplicet qm̄ caloꝛ iminuit ⁊ cõplexio roboꝛatur frigida. Que igit ꝑmũ paraliſim ⁊ eneruationem patienti facienda ſunt in pꝛincipijs eſt chalengebini dare mellei. ʒ. vij. cũ aq̄ in q̄ anetũ decoxeris. ciminũ. nanachuã. maſticẽ. ⁊ ſi tincta fuerit vꝛina chalẽgebinũ da zaccareũ cũ aniſi ſolius aq̄ decoctionis. hec. iiij. facies diebus: ⁊ ſi foꝛtis eſt paſſio vſqꝫ. vij. nec vero aliquid his diebꝰ medicaminũ dabis ꝑter hec q̄ diximꝰ: ⁊ a cibis arcebis ⁊ potu diebꝰ tribꝰ nihil oĩno ꝑter dicta offerẽs die quarto tyriace dabis magne. 5. ʒ. quã ſi nõ habes mitridatũ ⁊ ciceris ciba aqua cũ oliue oleo loto ⁊ cimio: cinamo ac aneto: pane q̊qꝫ farine mũde optime parato. Cibũ iminue et maſticis decoctionis ꝓpina aquã ⁊ nõnunqꝫ mellis aquã: nec vo aquã bibat frigidã ſꝫ in vaſis ſit aq̄ calidis. fameꝫ ꝑferat ⁊ ſitim q̊ ad poterit. Et attende ſi natura ſicca fuerit leue adhibe hmõi cliſtere. Aſſignatio eius. Sume camomille. heſqui. melliloti. aniſi. pigani. cuiuſqꝫ faſciculũ vnũ. at ſunegi ſeminis apij. cuiuſqꝫ. ʒ. iij. cartami tunſi. ʒ. x. blitis faſciculꝫ. coque oĩa i. iiij. aq̄ lb. donec ad vnã redeãt et cola de ea. 5. lib. ⁊ olei cheiri. ℥. ij. ſuperinijce gari. ℥. zacc̄. rubee ⁊ mellis curã. ʒ. xx. buraci. ʒ. cliſteriza illud tepidũ. Diebꝰ trãſactis. x. ſubtili illũ ſolue medicamine vt hoc. Aſſignatio eiꝰ. Sume turbit. hyereficare. cuiuſqꝫ. ʒ. ſalis naſte. oblos. ij. colloq̄nt. adipis. ʒ. iiij. tere oĩa diligẽter ⁊ cũ aq̄ diſtẽpera ac pill. ⁊ cũ tepida propina aq̄. poſt hoc hyeraficare gargarizet cũ ſq̄ngibin ⁊ aq̄ tepida. poſt hec radicum dabis aquã cũ charue oleo ⁊ amiſdalino amaro i aq̄. ʒ. vij. ꝯfricabis calẽgebini mellei cũ. 5. exag. hyereficare. Sit aũt radicũ aq̄ cõpoſitio iuxta patiẽtis virtutẽ paſſiõis ⁊ debilitatẽ ac egri cõplexioneꝫ etatẽ ⁊ anni ꝑſens tẽpus. Si. n. foꝛtis fuerit paſſio ⁊ oĩa q̄ dicta ſunt frigide cõplexiõis: radicũ validã eẽ oꝫ aquam. Qđ ſi debil ẽ paſſio ⁊ reliq̄ q̄ diximus calida. Radicũ aquã minime calidã eẽ expedit iuxta augmẽtũ harũ ⁊ diminutionẽ cauſaꝝ ⁊ aquã das cauẽda ẽ radicũ aq̄ aliaqꝫ ſi ⁊ fiala tincta eſt. ⁊ febꝛicitat patiẽs ⁊ tẽpꝰ eſtas: reges itaqꝫ ⁊ diſpones res iuxta ꝙ eoꝛũ q̄ diximꝰ collatio cõſulet. Caue q̊qꝫ radicũ aquã poꝛrigere añ ꝗꝫ coꝛpꝰ his q̄ aſſignauimꝰ euacuaueris ne foꝛte putredini ſit apparatꝰ humoꝛ i coꝛpoꝛe putreſcatqꝫ ⁊ febꝛẽ pariat: ꝓhibeatqꝫ iuxta ꝙ expedit a medẽdo. Aſſignatio. aq̄ radicũ foꝛtis coꝛticũ radicũ. fenicli. radicũ apij. aniſi. licuſtnis. cuiuſqꝫ. ʒ. iiij. maſtic̄. ſpice bourẽdãi. darſiſhani. piretri. carpobal. aſſari. cuiuſqꝫ. ij. fenugreci. vj. floꝛum adechari. ſeliche. xillobal. hermeli. cuiuſqꝫ. iij. oppoponacis. amoniaci. iauſiri. cuiuſqꝫ. ʒ. vue paſſe. choꝛoſanice optime purgate. ʒ. x. coq̄ oĩa in. v. aq̄ lib. donec ad vnã redeat ⁊ cola ac ſume de ea ſinglis diebꝰ ℥. iiij. cũ olei charue exagi. ⁊ amigđ. amararũ olei. exagi. 5. ⁊. ʒ. hyereficare radicum aq̄ que

prime subest in calore. Sume corticū radicuʒ
apij. ⁊ feniculi cuiuſqꝫ. ʒ. x. ſeminū apij ⁊ feni-
culi. radicuʒ adechari. ⁊ floꝝ eiꝰ. ſeliche. aniſi.
cuiuſqꝫ. iij. maſtic. ſpice. cuiuſqꝫ. ʒ. ij. ⁊ ℥. zebibi
tarſi optime purgati intꝰ ⁊ extra. xx. coquant
oia i. iiij. aq̄ libris dōec ad librā redeāt. colet-
qꝫ ⁊ ſume de ea ſingul' diebꝰ. ℥. iiij. cū olei cha
rue. ʒ. ⁊ chalēgebini. vij. Et ſciēdū opꝫtere que
priꝰ dat radic̄ aq̄ debilē eē q̄ minime cū chalē
gebino acuat. ⁊ charue ol'o. ſcd̄o die paulo for
tiorē adhibere. ⁊ ponere in ea charue oleum
magnū cū hyereficare. ℥. exagiū. dehinc ſingu
lis charue oleū augere diebꝰ ꝯuenit. ℥. ʒ. dōec
vſqꝫ duas eiꝰ. ʒ. aſcēderis. ſʒ ⁊ hyereficare ad-
des dōec vſqꝫ. ʒ. ⁊. ℥. ꝑueneris. Q̄d ſi diebꝰ his
nulla videris maturitatis ſigna ſcil' nll'a appa
rebit mutatio i meliꝰ. aquā radic̄ auge ⁊ ꝯfri-
ca in ea. ℥. ʒ. ſocrite vſqꝫ. ℥. exagiū iuxta ꝙ patiē
tis aladuerteris vires ⁊ vrine colorē. In vrina
ꝟo vt maturitatis apparebūt veſtigia patiētē
vno q̄ieſcere patiaris die. ⁊ ciceris aq̄ ⁊ ol'o lo-
to illū refice. ⁊ poſt hec hyere pill'. dabis. Aſſi-
gnatio eaꝝ turbit hyereficare cuiuſqꝫ. ʒ. i. he-
bel nili. ℥. ʒ. coloq̄ntide adipis q̄drātē. ʒ. ſal' na
fte: obolos. ij. tere oia diligēter. ⁊ cū apij diſtē
perās aq̄ pill'. ⁊ hec ē ſil' potio plena. Refice āt
illū medicamis die taugoꝝ iure. aut frāquilli
noꝝ. ac cyrriū. aut pulloꝝ colūbaꝝ iā aſſurgē
tiū facto cū ciceris aq̄. oleo loto aneto. galen-
gar. cinamo. Iā tūc tribꝰ illū quieſcere ſine die
bus. ⁊ ſingulis illi diebꝰ. ʒ. vij. chalēgebini por
rige. zaccara aut mellei cū tepida aqua. Die
facto. iiij. gargariſma hoc illi adhibe. Aſſigna
tio eiꝰ hyereficare. ʒ. ſatureie fereſiace. ʒʒ. ſina
pis. cuiuſqꝫ. ʒ. ⁊. ℥. nuſaderi. piretri. miutengi.
cuiuſqꝫ. ℥. ʒ. ſumaci duas. tere oia diligenter
⁊ gargarizet ex eo. ʒ. cū ſquingibin. ⁊ aqua ca
lida. ⁊ ciceris illū paſce aqua. Dehinc phialā
intuere. ⁊ ſi in ea cruditas eſt. Radicū adhibe
rurſus aquā cū charue oleo. iuxta q̄d aſſigna
uimus. tribꝰ. aut. v. diebꝰ. aut ſcd̄m q̄d opꝰ eē
videris ex maturitatis ſignis. Tūc pill' fluxuʒ
illū fac fetidis. Aſſignatio earū ſequebinegi.
amōiaci. iauſiri. machali. hermeli. coloquinti
de. adipis. cuiuſqꝫ. ʒ. iij. aloes. turbit cuiuſqꝫ.
ʒ. v. euforbij. caſtorei. cuiuſqꝫ. ʒ. ⁊. ℥. medicami
na tere ſicca. ⁊ gūmas i porrorū aqua diſſol-
ue ac ſic reliqua diſtēperata cū hac pill'. earū-
qꝫ potio. ʒ. iij. cū aqua calida. Pill'. fetide alie.
mirob. kebuli. ʒ. v. opoponacis. amōiaci. iauſi
ri. hermeli. aloes epatice. cuiuſqꝫ. iiij. macali
glauci. coloq̄ti. adipis. hēne. ſarcocolle. cu-
iuſqꝫ. ʒ. ij. euforbij. caſtorei. ſcamonec. cuiuſqꝫ
℥. ʒ. zafrani. gariofoli. cuiuſqꝫ obolos. ij. Sic-
ca trita medicamina ſubtili cribra panno. Gū
mas in nebatici porri aqua diſſolue. ⁊ medica
mina deſuꝑ pulueriza ſicca diſtēperāſqꝫ pill'.
Earū potio. ʒ. iij. has cū dederis illi pill'. tribꝰ

quieſcat diebꝰ ⁊ ſingulis ꝓpina diebꝰ. calēge-
bin. ʒ. vij. cū aqua in qua aniſum decoxeris. et
apij ſemen. Et ciceris illū aqua ciba cum pull'
colūbarū iam aſſurgētibꝰ. cirribuſqꝫ. ⁊. iiij. die
hoc adbibe gargariſmū. Aſſignatio eius zin-
ziber. piretri. piperis longi. iſopi. capparis ra
dicū. granati granorū. miutēgi. buraci. cuiuſ-
qꝫ ꝑtē. hyereficare ꝑtes. ij. trita hec diligēter
cū ſquingibin. ⁊ aqua calida gargarizet. ſter-
nutationē quoqꝫ hoc illi medicamine ꝓuoca.
Aſſignatio eiꝰ ſume cōdiſi. piretri. aloes. nuſa
dei. ſanſuci. ellebori albi. muſci. buraci. ſingu-
lorū que ꝑſto fuerit. ℥. obolū diligēter trituʒ ⁊
patiētem vt reſpiret ipera. Sic quoqꝫ ⁊ ſi oia
adunaueris. aut ꝑtē iuxta ꝙ patiētis animad
uerteris vires ⁊ d̄bilitatē. Opꝫ aūt hec te poſt
maturitatē ⁊ euacuationē facere. Si etenī an̄
maturitatē his ⁊ innanitionē vtaris plurimū
in egrotātē peccabis cum humoris diſſolues
ſubtile ⁊ eiꝰ remanet groſſū. nec cura deīceps
ꝓficit. his aūt an̄cedētibꝰ cū maturitatis deſi-
deratū videris nūtium in hoc ꝑſta regimine.
Sin q̄s vis ꝓpina fortes pill'. aut pill' ſitaregi.
Aſſignatio earū. mirob. citrini. ʒ. ij. aloes. iiij.
ʒʒ. ſalis idi. acori ſatiregi ſinabis. cuiuſqꝫ. ℥. ʒ.
felfelli. piꝑis albi. obolos. iiij. pentidioꝝ optio
rū. ʒ. trita oia diligēter. diſtēpera cū aq̄ ⁊ pill'is
ac potionē eaꝝ. iij. porrige. ʒ. Aſſignatio. pill'is
galbani. cuidā paliſi moleſtato cuiꝰ latꝰ dex-
teꝝ diſſolutū erat, ligua q̄uis. nec ꝟba exꝓme
rē poterat. Sūe turbit albi. ʒ. vj. ſureniā. q̄no-
rū nili. cuiuſqꝫ. iij. hyereficare. iiij. coloquinti-
de adipis. ij. Sitaregi. burēdāi. bilibagi. pire-
tri. piꝑis. i. cuiuſqꝫ. ʒ. ⁊. ℥. opoponacis. machali
cuiuſqꝫ obolos. iiij. euforbij. iauſiri. caſtorei.
cuiuſqꝫ. ℥. ʒ. ſicca medicamia diligēter trita ſb-
tili cribra pāno. gūmas i porri aq̄ liq̄fac. ⁊ me-
dicamia i ea diſtēpera. piluliſqꝫ ⁊ cū aq̄ calida
iij. de eis. ʒ. ꝓpina. Aſſignaº pilulaꝝ euforbij.
ſume euforbij. friſalegis. agarici. coloq̄ntide
dipis. macali cuiꝰqꝫ ꝑtē. aloes. ij. tere diligen-
ter oia. ⁊ ſubtili, trāſmitte pāno. ſeq̄binegū āt
⁊ macalū cū porri aq̄ diſtēperās medicamina
ſil' reliq̄ admiſce. ⁊ pill'. fortis harū potio. ʒ. ij.
ſubtil' exagiū. ℥. ē. ſʒ ⁊ ſi corpꝰ cū naſte pill' euā
ueris ꝓdeſt. Ut aūt patiētē haꝝ aliq̄bꝰ euaue
ris pill'. gargariſmū iteꝝ adhibe ⁊ ſternutatio
nes calefaciētes ac ſubtiliātes. q̄ purget cere
brū ⁊ latꝰ iunge egrotātis: ac colli ꝑtes calefa
ciētibꝰ oleis. ⁊ diſſoluētibꝰ vt oleo nardino. et
coſti. caquelenegi. zēbaci. amaraꝝ ol'o amig-
dalaꝝ. citrino. balſamino. nucū ol'o veteꝝ. et
ſilibꝰ. Si āt videris i patiēte morbū ꝑlimū ro
boratū i oleis aliq̄d pōas caſtorei ⁊ euforbij.
fricato priꝰ patiēti latere cū pāno aſꝑo donec
rubeat. cataplaſmabis aūt caput ⁊ latꝰ egro-
tās ac ſpōdiliū loca cū aq̄ in q̄ camomillam. ⁊
mellilotū acuanū decoxeris ⁊ anetū berenia ſe

tum.nemanū.citrini folia.⁊ hessam.origanuz
sansucū.sihum lauri frōdes.apiū.rutā.nana=
chuā.⁊ silīa ꝑcipe aūt masticē masticare.⁊ ra=
tinegū.halachā.gariofilū.Sit cibus iuxta qđ
dixímꝰ mūde farine panis optime cōditꝰ cice
ris aq̄ cū cimino.cinamo aut pulli iā surgētes
colūbini.passeres.cyrres.cū sinapis spuma.⁊
blitꝰ cuz oliue oleo.garo.⁊ sinapi.cui inheret
quotidie sal andranicū cū melle distēperatuz
⁊.cū satureia ꝯditū ⁊ emedano.sutuzo ⁊ aniso
mel cū nucibus comedat ⁊ pistacijs.ac bota=
nis ⁊ granis viridibꝰ ⁊ siłibꝰ.vinū illi ꝓpia ve=
tus modica q̄ntitate.qđ ipsiꝰ aiaz iocūdet.sto=
machū calefaciat ⁊ nō temulētū reddat.ebrie
tas ꝗm̄ mala ē ac cerebro nocēs ⁊ neruis val
de.iōqꝫ cauēda.bibat ēt gendiconē.⁊ mellꝰ sy=
ropū.caueat maxie aquā purā ⁊ si certe bibat
cū melle mixtā.aut cū masticē in ea decoxerit
olfaciat marzemusuz.nemamū.narcisсū.bal=
neū alternatim ingrediaꝛ post maturationez
⁊ aň prādiū ⁊ aq̄ sup eiꝰ corpꝰ caŀa roreꝛ.in q̄
herbas odoriferas decoxerit calidas:hoc illū
dispōe regimie post cū catartico solutiuo pur
gationē ⁊ si ꝓderit illi ꝑseuera.ſꝫ caues ne cor
pus eiꝰ febrevrgeaꝛ.Qđ si ꝯtigerit medicamē
depōe ⁊ diebꝰ aliquot patiētē q̄escere fac. ma
gisqꝫ si tp̄s fuerit estatis:estatis ꝗm̄ aer pas=
siōi resistit.⁊ si vtēte te hoc qđ assignauimꝰ re
gimine nihil in passiōe fit laudabile.hierisvte
re magnis.vel hyeris arcagabis. dehinc hye
ralogodion.⁊ post.S.post q̄ electuario bele=
dari:⁊ demū tyriaca.sumaꝛ de singulis his po
tio plena iuxta qđ passiōis videris vires ⁊ pa=
tiētis:ac debilitatē:sitqꝫ eo quē diximꝰ ordine
⁊ patiētis interim ciboꝝ quā posuimꝰ dictam
sicqꝫ ⁊ istillatiōes ac olea adhibe ſm ꝙ patien
tē ferre videris posse.Caueas aūt calidis ele=
ctuaria dare tēporibꝰ cuz tēpꝰ estas ⁊ magni ē
caloris timeꝛ ab his patienti medicaminibus
q̄ validi sunt caloris:ne forte febrē pariāt acu
tā.Si igitur tp̄s estas fuerit.vtere pariter vo=
mitu cū cibis ⁊ medicaminibꝰ flegmati opor=
tunis quēadmodū assignauimꝰ iā ⁊ in cōposi
tis exponemꝰ medicaminibꝰ. Et cū omni hoc
patiētis cōposueris regimie nec vlla occurrit
sanatio aut melioris habitꝰ signa ⁊ passio fit
prolixior.a medela manū cōprime:nec in cali
doꝝ ꝑseueres porrectiōe medicaminū:ne for=
te in patiēte acutū nutrias morbū ⁊ illū ꝑdas:
ſꝫ cibis illū rege cōpetētibꝰ:eos q̄ flegma ge=
nerāt cauēs:⁊ in āni diuidētibꝰ illū cū hyeraꝝ
pillꝛis illi cōpetētibꝰ iminue cōsideratis eius ⁊
virtute ⁊ debilitate.

De eneruationis medela.

ℭ Cum eneruatio quibuslibet acciderit
membris ex percussione aut casu:sitqꝫ hoc ip=
sa eademqꝫ hora.nulla illi est sanatio.hec ets=
enim significat nuche aut neruis qui ad illud
mittūtur mēbrū icisionē ac ꝯtritionē accidisse.
Cū ꝟo eiusmodi res pedetētim.⁊ paulatim ac
cidit post casuz vno aut duobꝰ diebꝰ vel pluri
bus.signū ē neruo ap̄a accidisse:aut certe ma
teriā defluere.eiusqꝫ sanatio facilis cū cōpetē=
tibus occurriꝛ ēpłis.Refert.G.in suo de iterio
rū mēbroꝝ passiōibꝰ libro.q̄m hois cuiꝰ perie
rat sensus ab auriculari medico ⁊ medio digi
tis curauerūt illū ēpłis q̄ diximꝰ medici appo=
sitis his digitis ⁊ sanati nō sunt.Quesiuit ita=
qꝫ ab eo cāz:⁊ ait se in peregrinatiōe dū iter sy
riā ⁊ grecoꝝ terraz iter faceret ab equitatura
cecidisse:⁊ iter scapulas casuz hūc ꝯtigisse. In
tellexit itaqꝫ incōmodū hoc neruis ꝯtigisse q̄
ad eiusmodi digitos sensuz ferrēt q̄bꝰ a spōdi
li est origo septimo colli.Cōtigit igiꝛ ap̄a ner=
uo in ꝑncipijs:posuitqꝫ vnguēta hec sup mem
brū illō ⁊ hō sanatus est.alius quoqꝫ ab eo su
per dorsum cecidit:⁊ die fcā.iij.vox eius debi=
litata est.q̄rta manꝰ ⁊ pes eneruatus est ⁊ cor
pori aliud nō cōtigit incommodū nec anhel=
tus cessauit.Que etenim post collum est nu=
cha omnis eneruata est.⁊ cum ea qui inter co
stas sunt lacerti.acciditqꝫ ab inde pectus mo=
ueri per diaphragma ⁊ sex suꝑiores lacertos
qui pectoris sunt.nerui nāqꝫ qui ad os veniūt
ex nucha que in collo ē ꝓcedunt.acciditqꝫ in=
cōmodum qui lacertorum inter costas positi
sunt neruis quēadmodum alio explanatū est
loco per quos insufflatio fit.voluerūt itaqꝫ me
dici illū curare sup pedes eius medicamia po
nentes eo ꝙ eneruati essent ⁊ super guttur eiꝰ
ꝓpter vocis amputationem prohibuiqꝫ eos.⁊
ad locum cui incommoduz acciderat medele
operam conuerti. ℭ Transacto itaqꝫ.vij.die.
leuiatus est morbus ⁊ quieuit.nuche aposte=
ma ⁊ vox illi redijt.pedis quoqꝫ motus resti=
tutus est.h.g.refert. ℭ Ipse quoqꝫ idem vidi
in hali filij moysi principis famulum. qui cuz
ab equo cecidisset nihil illoꝝ sensit et secundo
nocumenti die,die facto.iij.manus eius dex=
tera eneruata est. nec illi sensus aliquis aut
motus fuit. ℭ Intellexi itaqꝫ neruo incommo
dum accidisse qui ad manuz tendent.aut apo
stema aut materie influxum. ideoqꝫ meatum
oppilatum.curaui itaqꝫ illum inter scapulas
dissoluentibus adhibitis emplastris ⁊ confor
tantibus ac post paucos sanatus est dies.As=
signatio eorum.sume baccaruz lauri costi dul
cis candari cortic̄.cuiusqꝫ.ʒ.x.mihe sicce.xv.
aloes.mirre.abeheli seminis cipressi.macrele
gi.rose.aluminis iemenici.cuiusqꝫ.viij.ʒafra=
ni.castorei.cuiusqꝫ.iiij cardamomi.vj. heza=
ze.rameci.balaustie.caquie. spice.cuiusqꝫ.v.
masticis.sunizi.cuiusqꝫ.ʒ.vij.tere omnia dili=
genter.⁊ dissolue cum cera aut nardino lique
facta oleo.aut costi.⁊ emplastriza.

¶ Capitulum.xxvij.de contorsionis ꝛ paralisis faciei medela.

Ontorsionis faciei medelã eãdẽ esse quã ꝛ palisis sciẽdũ tibi est.vnde ea℞ regimẽ cũ que eas facit mã.vna sit flegma scilz ꝛ hũiditas. Differũt ãt ꝙ q̃ palisim ꝓuocat in toto est corpe mã aut in altero latere.Que aũt faciei cõtorsionẽ in lacertis carnis gena℞ ꝛ maxillarũ.Que cũ ita sint. opꝫ q̃ hac molestaꝶ passione in principijs vti his q̃ assignauim⁹ in paralisi ꝑmordijs aquã.s.dimittere ꝛ cibũ:dehinc medicamie vtaꝶ soluẽti flegma.ꝛ aq̃ radic.purgãti cũ pilꝉ. Jã tũc corpus euacuatum fuerit ꝛ cerebrũ purgatuꝫ gargarismis vtere assignatis:ꝛ nariũ instillationib⁹ q̃ in paralisi exposite sũt.Et hec gargarismi assignatio vtilis.Sume marcemusi.satureie.acharcharahe.absinthij sinapis. achori. eq̃les ptes.trita oia diligẽter subtili cribra pãno.ꝛ.ꝫ.gargariza vnã cum squigibin hansali. aut aq̃ calida. ¶ Nariũ istillatiõis ad eadem vtilis.Assignatio.sunizi.aloes.cuiusq̃.ꝫ.cõdisi.satureie feresiace.cuiusq̃.ꝫ.ij.chardeli albi. pigãi.cuiusq̃ oboꝉ.iiij.piperis albi ꝛ nigri.castorei.iausiri.cuiusq̃.ʒ.ꝫ.fellis gruis obolos. ij.tere oia diligẽter ꝛ i pigami aq̃ distẽpera atq̃ in lẽticule modũ pilꝉ.ꝛ narib⁹ cũ opus fuerit granũ aut.ij.instilla cũ modico liliorũ olei. Jnstillatio q̃ꝫ cũ gruis felle ꝛ accipitris ac leonis si ex quouis eorũ granũ aut duo sũpseris liq̃facta cũ puelle lacte ꝓdest.Et.G.in simplicũ libro medicaminũ tradit funizũ aceto infusuꝫ acerrimo ꝛ diligẽter tritũ si istilleꝶ mãifeste ꝓdest.¶ Jnstillatio alia. Sume aloes.mirre.ꝫafrani.ꝯdisi.hezaze.cuiusq̃ ptẽ. fell'gruis castorei.cuiusq̃ ptẽ.ʒ. tere diligẽter ꝛ cũ aq̃ distẽperãs.pilluꝉ.ꝛ cũ sansuci aq̃ ꝛ lilio℞ oꝉo instilla.Sed ꝛ si patienti zerrachũ i aꝉs zermesũ rubeũ metallicũ instillaueris ad lapidũ fricatum sub duũ põdere grano℞ cũ nucũ oꝉo optime ꝓderit. Si aũt medicaminũ instillatione s ho℞ cerebro graue fecerint ardorẽ cũ mulierꝫ cui filia ẽ lacte subseq̃re ꝛoleo rosa℞ qꝺ ẽt sup caput emulgi facias.ipo q̃ꝫ mulieris lacte pãno infuso capiti applica quo ꝛ acumẽ mitigeꝶ ꝛ ardor. Et post hec supinfusionib⁹ vtere cataplasmatib⁹ ꝛ illinitiõib⁹ cũ his q̃ i palisis expo suim⁹ oleis.Sit aũt illinitio sup maxille lacertũ q̃ nõ inclinaꝶ. ꝛ patientẽ vini ꝑcipe opponi vapoꝛib⁹ in lapides ꝓijciunꝶ calidi. Ligeturq̃ genarũ caro declinãs cũ vitis donec ad suã redeat genã.Teneaꝶ ẽt i ore a pte gene ifirmãti cõtigua.q̃.s.nõ iclinaꝶ nux muscata aut mirob.kebulũ.Sternutationẽ ei⁹ cũ ꝯdiso ꝓuoca.aloe.piretro.sunizo ꝛ allacã da ac masticẽ. ratinegũ.botami gũmas.gariofilũ.piretrũ acorũ masticãda.Et si vnas paslas cũ buraco. sinapi pigib⁹ trib⁹ cũq̃ allaca ꝛ oleo patienti offerres masticãda in saliua hũiditates attrahẽt a gigiuis ꝛ cerebrũ purgãt. Sꝫ ꝛ si in ore acetũ ꝯtinuerit vini in q̃ colloq̃ntide adipẽ decoxerit mãifeste medeꝶ.Castoreũ q̃ꝫ odoret ꝛ opoponacẽ ac iausirũ.alumẽ. sunizuꝫ ac li.ka qm̃ subtiliant flegmaticum humorẽ ꝛ cerebꝝ dissoluunt.ꝛ oi eodẽ vtaris regimie ꝛ eodẽq̃ ordine quo ꝛ queadmodum in palisi diximus.

¶ Capitulum.xxviij.de morbi medela que cõponitur ex eneruatione ꝛ spasmo ac euulsiõe que fit ex colica.

N eneruationis q̃ cũ spasmo ꝯponiꝶ medela attendẽdũ si spasm⁹ q̃ eneruatiõi ꝯponitur ex repletiõe ẽ patiẽti curã adhibebis vnã eã.s.q̃ in palisi ꝛ faciei ꝯtorsiõe de q̃.i.dictũ ẽ euulsumq̃ mẽbruꝫ ẽplis ẽpliza ex reb⁹ ꝯprimẽtib⁹ ꝛ calefaciẽtib⁹ cõpositis ac desiccãtib⁹ vt emplo cui sulphur admiscueris anetũ piretrũ.sinapismirtũ siccã in aꝉ hmõi. Cũ ãt spasm⁹ ex siccitate ẽ tũc speculare: et si eneruatio fortior ẽ spasmo calefaciẽtib⁹ ꝛ desiccãtib⁹ vtere:ꝛ q̃dã admisce molliẽtia cũ forti fricatiõe.Qꝺ si spasm⁹ fortior imineat ꝛ violẽtior tenerãtia ꝛ emolliẽtia adhibe q̃dam tñ adiũgas calefaciẽtia ꝛ desiccãtia cũ leni fricatiõe.Cũ ꝟo mẽbris sunt in diuersis eneruatio ꝛ spasm⁹ in mẽbro vtere eneruato fricatiõe calida ꝛ costi illinies oleo in q̃ buraci modicuꝫ ꝛ chale dissolueris ꝛ marinã sup mẽbra aquã stillabis in qua aneti modicum bullieris ꝛ sãsuci ac artemisie ꝛ lauri folia ac semequesti similiaq̃.Qꝺ si tempus estas fuerit in sulphureis passiões has patientes laua balneis mẽbraq̃ baculo percute leui.Membris vero que spasmum patiuntur emplastra adhibe emollientia vt emplastrum quod fit ex semis lini spuma ꝛ fenugreci ac anatis adipe ꝛ galline cruris bouis medulla ꝛcera similibusq̃ emollientibus emplastris que in apostematũ durorum cura retulimus. ¶ Euulsionem vero emplastriza restringentibus ꝛ desiccantibus emplastris ꝛ ad suum reduc disgregationem locum reductamq̃ cum falcijs stringe quem admoduꝫ ꝛ qui ossa medentur fracta ad consolidandum faciunt hec si non proderit ignẽ adhibe cum subtili cauterio quemadmodum in chyrurgie partibus dicemus.¶ Eneruatio autẽ ꝛ euulsio que post colicã statim ꝛ ab ipa fiunt queadmodum paulus multis suis contigisse tpibus dicit difficile curantur.prosunt aũt illis olea tẽperata ꝛ medicamina que vocantur acuma que.s.cum greca fiunt nuce et gũma belati:ꝓsunt etiã nõnullis eo℞ q̃ ꝯfortãt ꝛ pa℞ refrigerãt vtilitate magna.Uidi hoc

idē ipse bis aut ter in hominib⁹: eratq̧ eorum
vrina semꝑ tincta: nec ausus ē medicorū q̄spiā
illis adhibere curā cū fridis ꝛ cōtinue medica
mia dabāt cal'a: mēbrūq̧ cū costino iungebāt
oleo. vnde ꝛ accidētia orta sunt illis acuta ꝛ ꝑ=
dētia. videt̄ āt mihi hos curari oportere cum
aneti olei ꝑtib⁹ duab⁹: ꝛ olei violaꝝ ꝑte. i. mix
tis. his mēbrū liniat̄ ipsiq̧ bibāt aquā fenicu
li coctā ꝛ despumatā singulis dieb⁹. ʒ. xl. in q̄
cassie fi. vij. ʒ. sint cōfricate ꝛ amigdalaruȝ dul
cium oleū superinstilletur: sitq̧ illis cibus pul
li in zirabago.

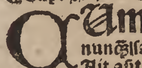
Caplm. xxix. de dormitatione mede.

In dormitatiōe
qm̄ mā ꝛcā que ipsaȝ facit ea est
que ꝛ paralisim nisi ꝙ in dormi
tatiōe pauca ē mā ꝛ passio debi=
lis. iō in ei⁹ medela eadē sūt me
dicamina q̄ in ꝑalisi sed in virtute ꝛ quātitate
demissa. Intuere itaq̧ ꝛ si hūor crudus ē in pa
tientē radicū vtere aq̄ facili paucis dieb⁹ do=
nec maturatio appeat. tūcq̧ cū estamaiconis
euacua pill'. ꝛ si suffecerit hec bn̄. Sin fetidas
offer pill'. ꝛ suꝑ mēbrū post euacuationē deco=
ctiōis instilla aquā in q̄ q̄dā sint calefaciētiū ꝛ
dissoluētiū vt ante exposuimus. vnge q̄ȝ keiri
oleo mēbrū: aut iesemini: aut bani si sil'ibus ꝛ
cataplasma aloem ꝛ mirrā cū fautenegi aq̄ pa
stata vel piretrū ꝛ miutēgū trita diligēter ꝛ cū
aceto distēꝑata ac origani aq̄: flegma q̄ gene=
rāt caueat cibos ꝛ coitu arce. calefaciētib⁹ sūt
refice cibis: q̄ tn̄ nimiū nō sint caloris vt ciceris
aq̄ cū oleo loto cimino ꝛ aneto. gallinaꝝ carni
bus. frāquillinis. cubegis ꝛ similib⁹. balneum
post maturationē ingrediat̄ ꝛ purgationem.
Opȝ aūt cū dormitatio acciderit ei⁹ nō negli=
gere curā ꝛ eorū quibus sanat̄ ne forte in ener
uationē transeat ꝛ difficile sanetur.

Caplm. xxx. de spasmi q̄ ex repletione fit me.

Pasmum in prima nr̄i
libri ꝑte: aut
ex repletione ꝛ hūiditate: aut ex
euacuatiōe ꝛ siccitate fieri dixi=
mus ꝛ ei⁹ q̄ ex repletiōe cura fa=
cilis ꝛcita sanatio. ei⁹ āt q̄ ex eua
cuatiōe difficilis valde nisi forte patiēs puer
est ꝛ circa. vij. ānoꝝ ꝯfinia. hui⁹ sanatio facilis
occurrit: sȝ q̄ hāc trāsijt etatē difficile sanat̄. In
tuendū itaq̧ ꝛ si passio ex repletiōe fit i ei⁹ p̄n
cipijs clisteri vti icipias ꝛ cibū da subtiliātē ac
tyriace magne obolos. ij. vsȝ. ʒ. j. cū aq̄ i q̄ ane
tū bullierī ꝛ ciminū. Dehic ad phialē ꝯuertere
ꝛ si mime ticta ē aquā porrige radicū quā in
ꝑalis tractatu assignauim⁹ cū hyereficare: aut
olei quaq̄ lenegipaꝝ aut olei costi. Deīn esta
maicōis offer pillul'. q̄ fiūt cū turbit ꝛ hebelni=
li. aloe. ꝛ colloq̄ntide adipe ac diagridio. post
q̄ fetidas. Nec vo spasmū patiēti mitā oz fie
ri euationē nec eā quā nec̄e ē euari q̄titateȝ
semel inanire. sȝ pl'ib⁹ vicib⁹ ꝛ paulati. Wo
nāq̧ mēbri qd̄ spasmo molestat̄ dissolutioneȝ
adiuuat suꝑfluitatū ꝛ euationē q̄ i mēbro sūt.
Si igit̄ euatio suꝑabūdet v̄t⁹ debilitat̄. Cor=
pore purgato patiētis gargarismū quē i pali
si ꝛ lequua diximus adhibe caput catapl'a ꝛ stōȝ
catapl'ate calefaciēti in qua decoxeris aq̄ ba=
bunegū. sihū. bereniasetū. maioranam citrini
folia. nemanū. Mēbrū qd̄ spasmatū est oleo
illinias pigani aut costi: aut cucumeris agre
stis. ꝛ basamino. i. esemino in q̄ castoreū cōmi
nueris ꝛ euforbiū in ꝯcha sedeat aq̄ in q̄ her=
bas decoxeris calefaciētes ꝛ dissoluētes mē=
brū ꝛ oleo mēbrū inūgat̄ nardio in q̄ cōminu
tū sit castoreū tritū diligēter ꝛ euforbiū ac pi=
retrū: qm̄ hec valide sunt huic vtilitatis. Cor
pus cū buraco ac piꝑe ꝛ miutēgo frica melle
mixtis. ꝛ aq̄ in q̄ piganū. sihū armenicū abro=
tanū ꝛ stl'ia decoxeris. laua corp⁹ in balneo: cū
pāno frica asꝑo fortiter ꝛ ab hoc nō desistes
regimie donec melioratiōis appeant signa.
Qd̄ si nō ꝓderit hoc medicamē: hyerā. S. ꝓ=
pina theodoricō ꝛ mitridatū deiceps ꝛ tyria=
cam faruc. Electuarij assignatio ad hec vtil'.
Sume iausiri. piretri. cuiusq̧. v. ʒ. helthithi.
exag. euforbij. ʒ. s. armoniaci. ʒ. Medicamina
tere sicca diligēter ꝛ gūmas i ruthe aq̄ dissol
ue ꝛ cū melle distēꝑa dispumato eiusq̧ potio
s. ʒ. illi ꝓpina cū vio i magnis fl'aticis morbis
ꝛ si helthithi ꝛ piꝑis cuiusq̧. s. ʒ. illi cū vio ꝓ=
pinaueris ꝯgelationē hāc sedat. Ait āt. S. Ca
storeum spasmo ꝓdest repletiōis si bibat̄ aut
corp⁹ eo liniat̄: ꝛ ē hoc multis vtili⁹ medicami
nib⁹ qm̄ neruos ꝯfortat ꝛ corp⁹ calefac̄. Radix
q̄ȝ susani ad eadē vtil' ē ꝛ munie istillatio na=
rib⁹ ꝛ narcisci olȝ. oīa hec ex repletiōe spasmo
ꝓsūt. Et oz caloꝝ vsus medicaminū cū diligē
tia fieri ꝛ cautela ne forte illic sit febrī aut ma
nifest⁹ calor: aut tp̄s estas ꝛ alia h⁹i obfuāda.

Capi. xxxi. de spasmi q̄ ab euatiōe fit med.

Um ex inanitiōe fit spasm⁹. dif
ficilis ē sanationi ꝛ vix aut
nunq̄ sanat̄ maxie si febrī cōitetur.
Ait aūt ꝓb⁹. S. q̄ ex siccitate ē spas=
mus curā nō suscipit nec sanat̄. Opȝ tamē re=
gimen in hunc esse hūectans ꝛ si febris comi=
tatur aquā ꝓpina ordei in qua iuiubas ꝛ se=
bestē decoxeris. ꝛ si ordei aquā cum cucurbi
te aqua coxeris perfecte ꝓdest. Citoniorū se=
minis spumā ꝓpina ꝛ seminis psilij cum mo=
dico amigdalaꝝ dulciū oleo ꝛ semis cucurbi
te oleo liguāq̧ ei⁹ cū his eisdē ablue spumis
cū amigdalino dulci oleo: aq̄ q̄natoꝝ ꝓpina
optimoꝝ cuȝ cucurbite semis oleo ꝛ amigda
lino cucurbite bibat aquā cū zaccara tabarze
di ꝛ amigdalarū oleo. Narib⁹ eius cucurbite

semis oleũ instilla ꝛ violaceũ ac ninifar ꝛ silia. Et si nulla est febris lac ꝓpina asine ꝛ capraꝝ cũ emulgiẽ ꝛ sup ea q̃ spasmo molestant mẽbra lac emulge mulieris ꝛ asine ꝛ maxie caput: ipm q̃z caput semis psilij lahabo illine ꝛ violarũ oleo ꝛ caput cũ cathemie.Z.empliza.ꝛ violaceo oleo ac ordei farina ꝛ siccis viol' trit3 diligenter ꝛ subtiliter cribratis ac cũ semis psilij spuma distẽperatis. Sup corp⁹ eius aquã funde suauẽ in q̃ violã lactucã ordeũ excoriatũ ꝛ tũsuz coxeris.ꝛ si fieri põt i pila illũ sedere fac in q̃ sit oleũ violaꝝ tepidũ ꝛ lac nouiter emulsum in diei ꝑncipio ꝛ fine:s3 data pri⁹ ptisana aut aliq̃ polẽta. aut spumas dabis dictas cuz amigdalaꝝ oleo dulci ꝛ semis cucurbite oleo hoc etẽm plurimũ prodest. Corpus ei⁹ oleo illine violaceo aut semis cucurbite. aut ninifar aut amigdalino dulci cũ lacte ꝑcusso mulieris cui filia ẽ:aut asine. aut his pãnũ īfunde ꝛ capiti appone:ꝛ si mẽbrũ molliẽ aut melioratõis apparẽt signa huic insiste regimini: sin clistere adhibe humectãs quo īsunt pedes ꝛ capita agnoꝝ.ordeuz tunsuz.sebestẽ. viola sicca. cathemia.mellilotũ.lini semen.citonioꝝ grana. cucurbite cortices ꝛ semẽ tũsa ꝛ his silia. sed ꝛ oĩa queuis humectãtia inijce cũ lacte cui filia sit mulieris ꝛ patiẽs his iuxta qđ opus ẽ clisterizetur.locuz q̃z spasmatũ violarũ oleo cũ vaccini cruris medulla illinias liq̃factis cũ cera alba aut galline adipe:vel anatis seu porcino sine sale. Sed ꝛ si patienti adheseris loco arietis sine sale caudã proderit. ꝛ illinitio cũ vrsino adipe aut anserino medeẽ mãifeste. Empli ad hec valde vtilis assignatio. Sume semi.lini semis.fenugreci.cuiusq₃ pte vnã tere diligẽter dõec tanq₃ medulla fiat anatis adipis partes.iij.ꝛ simul misce. ꝛ quethire aliquid trite adde ꝛ percute donec quasi vnguentum fiat. mẽbrũq₃ emplastriza spasmatuz. Qđ si quãdo q₃ natura fuerit desiccata cũ cassia.fi. ꝛ mãna in iuiubarũ decoctione fricatis emolli ꝛ sebestẽ. Cibũ autem expedit esse agnoruz pedes ꝛ edorum alborum.sed ꝛ porcellorum ipsorũq₃ carnes.spinachie quoq₃ atriplices selcũ in al' sebeon cum amigdalino decocta oleo.lapido si pisces ꝛ parui cum espidabago decocti polenta ex medulla tritici cum tabarzedi zaccara:ꝛamigdalino oleo facta ouaq₃ sorbilia. De fructibus vua psica granata plena ꝛ similia. A siccis prohibe illũ vt aceto sale salsis. ❡ Qđ si patiens lactens est ꝛ paruus nutricem reprimere op3.ꝛ maxime hoc disponere regimie.infantẽq₃ his eisdem quibus expediet quoniam saluabitur. infantes namq₃ hac velocius redeũt a passione propter sue complexionis humiditatem.

❡ Capitulum.xxxij.de tremoris ꝛ titillationis medela.

Tremor cuz tristitie cã aut ire aut tioris: aut in altũ accensus locũ acciderit ei⁹ recessus in eiusde3 cẽ fit discessu. Qui aũt ex mala fit cõplone frida ꝛ mlte vsu niuis ac fride potu aq̃.ꝑ cal'a cibos ꝛ medicamis curatur.vt radicis aq̃ cũ calidis oleis calidoꝝ inunctione oleoꝝ maxieq₃ oleo costino.nardino ꝛcaq̃lenegi. Aq̃ etiã marie lauacrũ ꝓdest tremori ꝛ in oibus neruoꝝ doloribus ꝛ in calida balnei domo mora. Cicerisq₃ aq̃ cõmesta cuz aneto ꝛ cimino.ꝛ pipere.mell'. colati ꝛ depurati cõmestio cũ botami granoꝝ medulla.ꝛ hebethelchadare ac pineis ꝛ silibus. Qui ãt ex humore fit grosso q̃ mẽbro infixus est primũ vt sanetur agrediẽdus ẽ cũ radicis aq̃ cũ caq̃lenegi ol'o ꝛ charue quo subtiliet humor:dehic fetidas da pill'. ꝛ sitareglas similesq₃.ꝛ si suffecerint hec. Sin cũ hyeris cura magnis iuxta q̃ in paralisi dictũ est.ꝛmẽbꝝ zembaci oleo illinias in quo dissolueris castoreũ.aut euforbiũ.aut oleo nardino.vel costio ꝛ ol illũ dispone regimine qđ in frigidis morbis ostẽdimus paulatim.ꝛ quo dictũ est ordie alias s3 si pill'.de aloe ꝛ castoreo feceris ac iuxta qđ op⁹ ẽ ꝛ patienti dederis ꝟtuti ꝓderunt. ❡ Cũ aũt tremor ex vini potatione fit. vinum oio cauẽdũ erit.ꝛ rosaꝝ oleũ ac vini acetũ diligẽter ꝑcussa sup caput patientis fundẽda.aut heserẽ aq̃.ꝛ thalaht oleuz aut calefi oleũ. qm̃ oĩa hec hac ꝓsunt in pte.cibos illi porrige leporꝝ.cerebrũ assuz. capraꝝ carnes cũ lẽticula coctas.ꝛ caulis carnes q̃z vituloꝝ. ꝛ his siles cibos. Sticados quoq₃ siropus multis neruorũ doloribus vtilis est ꝛ tremoris.

De titillatiõis medela.

Titillatiõis medela medele silis est tremoris qui ex frigidis fit causis ꝛ calefacientium ac subtiliantium cataplasmatione ordinatur.

❡ Capl'm.xxxiij.de gibbi medela.

Gibbi cura q̃ ex ꝑcussiõe aut casu fit spõdil' ẽ suũ reductiõe in locũ. Dehic empl'a adhibẽda stringẽtia ꝛ ꝯfortãtia.ꝛ sic stringere illđ op3 queadmodũ in chirurgie exponem⁹ tractatu loco q̃ de formãda loq̃mur euulsiõe. ❡ Qui ãt ex grosso fit humor ꝛ viscoso eã h3 curã quã ꝛ eneruatio ꝛparalisis cũ reb⁹.s.calefaciẽtib⁹ ꝛ desiccãtib⁹: vt inunctiõib⁹.ẽplis corpis euacuatione ab hũore fl'atico añ oia alia. ❡ Et q̃ ex vẽtositate sub spõdilib⁹ fit inclusa. cũ radicẽ aq̃ potu curaẽ ꝛ amigdalini amari olei.iunctiõe. emplisq₃ dissoluẽtib⁹ vẽtositates. Qui ãt ex apãte qđ i spine lacertis oriẽ fit apat3 curaẽ medela: queadmodũ in apãtũ medelis expositũ est. ❡ Et qm̃ de morboꝝ ꝛ passionum q̃ cerebro accidunt ꝛ

nuche diximꝰ medel. iā nūc de morbis q̄ mem-
bris fiūt sensus tractabimus ⁊ passionū oculo-
rum cum dei auxilio medel. incipiemus.

¶ Capl'm. xxxiiij. de obtalmie medela.

In antecedētibus

prima nr̄i pte libri iā diximus obtal-
miā apa eē calidū qd̄ cōsolidāti acci-
dit oculi tunice. Ideoqꝫ in eiꝰ cura ea nobis te-
nēda ē via q̄ in apatis curatiōe calidi. euacua-
tio. s. corpis p flebotomiā ⁊ soluēs catarticū re-
pumētiūqꝫ medicaminū vsus ⁊ dissoluētiū. Sꝫ
tm̄ qm̄ celeris ⁊ pleni ē oculus sensus medica-
minibꝰ nō oporteret validis. sꝫ nec pl'ima appo-
nere semel. qm̄ si fiāt nocēt ⁊ oculus amplius
egrotat nec ꝓsunt. Que cū ita sit ītuendum si
obtalmia pme ē speciei. q̄. s. ex causis sit facili-
bus ⁊ māifestis vt calore solis. puluere fumo.
Pma eiꝰ sanatio cāꝝ est eiusmodi repulsa et
refrigerātiū ac ꝯfortātiū vsu oculū. vt ēpl'i vsu
pāni aq̄ rosata infusi cū modico cāphore: aut
cū fridis collirieŀ ex tucie factis carmanice te-
nuis ⁊ pure. ʒ. v. hec teraŀ diligēter ⁊ supinūciа-
tur cāphore trite grana. ij. Sꝫ ⁊ si asiafo vta-
ris qd̄ beruma vocaŀ ipso ꝓderit die. Et si ocu-
lum cū hezazo ⁊ sandalo cataplasmaueris al-
bo cū coriandro. ⁊ similibus prodest.

De secūde speciei obtalmie medela.

Scd̄e spēi obtalmia q̄ ex māifestis fit causis q̄-
bus ⁊ pma curaŀ ⁊ qete ac ocio. Que ꝓo ab in-
teriorībꝰ ⁊ paucū hꝫ tumorē ac ruborē. dolorē-
qꝫ sed nō grauē. cura eiꝰ corpis est euacuatio
p cephalice flebotomiā si q̄dē ꝟtus etas tem-
pusqꝫ adiuuerit ⁊ alia. Et si patiēs puer ē sitiā
appone. ⁊ si nā sicca est emolli cū mirob aq̄ ⁊
tamarindi ⁊ zaccara sil'ibusqꝫ. Cibis refice re-
frigerātibꝰ cū cucumeris medulla ⁊ citroli. alfi-
to ordei cū zaccara refrigerat. requiēqꝫ impa
⁊ ociū. hec vt feceris medicamibus vtere in q̄-
bus repssio ⁊ modica ē repulsio. q̄bꝰ medica-
mina addes mitigātia. vt asiafū. in quo ē aca-
quia. cerusa gūma arabica. distēperat cū oui
albumie. ⁊ asiafuꝫ albū qd̄ sine opio sit. Et si
adhuc dolor nō mitigaŀ. vtere pariter medica-
minibꝰ i q̄bꝰ paꝝ ē dissolutiōis cū mitigatiōe ⁊
sedatione. vt instill'o q̄ fit de anzeroto ⁊ ordeo
excoriato ac citonioꝝ granis. Assignatio eiꝰ.
sarcocolle. ʒ. iiij. ordei excoriati ⁊ tūsi gna. xx.
citonioꝝ. grana totid̄. ꝓiīce in vas vitreū aut
argēteuꝫ ⁊ sup ignē ponaŀ leuē. dōec bulliat ⁊
liq̄scat: dehic refrigeratū oculo instilleŀ sepiꝰ
qm̄ eodē mitigabiŀ dolor die: aut crastio. hoc
cūvsus fueris regimie ⁊ apa fuerit dissolutuꝫ.
ruborqꝫ ⁊ dolor recesserit collirio illū coll'ia ru-
beo ⁊ balneo patientē īducas. Qd̄ si adhuc sā-
guis sunt reliquie ⁊ ruboris ⁊ nō dissolnunŀ.
ocl'o puluerē pulueriza croceū pūū ⁊ coll'io il-
lum rubeo moll'iqꝫ colliri a ac tepida lana aq̄
qm̄ passionem oīno hec expellent.

De tertie speciei obtalmie medela.

Tertia spēs obtalmie reliq̄s difficilior est. ⁊ magis ru-
bea dolorisqꝫ maioris ac apatis. opꝫ itaqꝫ pa-
tientē pmo oiuꝫ cephalicā minuere ⁊ multuꝫ
educere sanguinē. scd̄oqꝫ appōere. ⁊ tertio iux-
ta qd̄ ꝟtus fert: ⁊ etas adiuuat ac cōpl'o. tem-
pusqꝫ ⁊ alia hmōi. Et si egrotās puer est sitia
vtere. statimqꝫ granatoꝝ aquā propina. ⁊ siro-
pū violaceum: ⁊ iuleb ac tamarindi aquā cum
modico semine portulace: ⁊ seminis psilij la-
habo. ⁊ ciba mezauro cum lēticula facto. ⁊ he-
serē aq̄ ac granatoꝝ. masso quoqꝫ ⁊ cucurbitis
ac spinachijs. similibusqꝫ. modicis vtere me-
dicaminibꝰ que acumē sedēs ⁊ calorē molliāt.
⁊ clarificēt. vt albumen oui tenue illi instilla ⁊
colliriū albū infusuꝫ albumie oui illi instilla
tenui. maximeqꝫ si tp̄s estas fuerit calorqꝫ q̄ ⁊
acumē ruborē superant. Qd̄ si tempus hiems
est mulieris lac iplue cui filia est coll'iūqꝫ albū
liquefac in lacte ⁊ instilla. Qd̄ si nimiū illic est
acumē cū lacte citonioꝝ semis spumā imisce:
singulis hec facies horis. aut ter. ⁊ oculuꝫ cū
psilij semie cataplasma pcusso in intibe aq̄ et
queffare. portulace ac sempuiue. aquā q̄ꝫ ap-
pone rosarū cū modico mixta aceto. Oīa hec
vt oculus cōforteŀ facias ⁊ que ad illum venit
materiei repellat ardorē: hec vsqꝫ diē fac ter-
tiū. Quo post flobotomiā facto patiētē miro-
bol. solue decoctiōe. aut eoꝝ aq̄ in q̄ tamarin-
dū ⁊ cassiā fist. solueris. iuxta qd̄ opꝰ ē: aut cū
iebelabi aq̄ ⁊ zacc. aut siropo rosato. ¶ Ut cor-
pus euacuaueris ⁊ purgaueris ⁊ oculū fluere
videbis ⁊ glutinari. metquahiha iniice ⁊ colli-
riū instilla albū sine opio liquefactum in oui
albumine ⁊ puelle lacte: ⁊ cū fascia stringe. ter-
qꝫ hoc aut quinquies facies mane vespereqꝫ.
Quotiēscūqꝫ aūt illud separatur stringe ⁊ pa-
tere donec quo separa dissoluaŀ ⁊ sic colliriuꝫ
instilla albū modicūqꝫ expecta ⁊ iterū separa.
Et cū eiꝰ extersionē cōpleueris ⁊ lippitudineꝫ
ab eo purgaueris cū stibio bābace inuoluto ⁊
leuiter agēs palpebrā tolles q̄ꝫ leuius poteris
operare cū diligētis sit oculus mēbꝝ sensus ⁊
quauis ledatur cā. Et si multe lachryme sunt
⁊ acute. quem imittis puluis est sarcocolle cō-
ponatur partibus duabus. amili parte vna.
¶ Cataplasma etiam oculum ⁊ emplastriza
his que reprimūt ⁊ dissoluūt. vt hezazū. aloes
acacia. memithe. assiafum cuꝫ semperuiue aq̄
distēperatum. aut intibe. aut arsunegi. aut ar-
noglosse. vel portulace ⁊ psilij semie sil'ibusqꝫ
aquis. ¶ Caueas aūt his vti medicamibꝰ an-
te euacuationem corporis. quoniā patientis
grauē nutrirent dolorem. Oculoꝝ nāqꝫ tuni-
ce hūiditatibus que ad eas fluunt distendun

tur intrinsecus vt ex nimia distēsiōe tunicarū fiat acumē ⁊ corrosio. ¶ Si aūt dolor roborat et his nō qescit regiminis ptib⁹. colliriū adhibe albū in quo ē opiū ⁊ fenugreci duo grana simul īfunde ⁊ aq̄ in q̄ mellilotū decoxeris ac helbā. cataplaṫq; hoc ēplo. Assignatio eius. Rose sicce. ℥. iiij. aq̄ lilelmelech. duas. zafrani. ʒ. tere oia diligēter ⁊ subtili cribra pāno ⁊ q̄ssare aq̄ ṗdc̄ distēpa ⁊ ēpliza cū pane vue aq̄ ifuso ac trito Et si adhuc roborat dolor nec mitigat. ēpliza cortic̄ papaueris duas ptes radicis mandragore. ʒ. ptē. q̄s tere diligēter ⁊ q̄ssare aq̄ distēpabis ac oui vitello. Et si doloris cā acute flux⁹ ē māe a capite frōtē cū p̄dictis ēpliza aut ordei alfito cū portulace distēpato aq̄ aut semperuiue. aut plātagis aut citonioꝝ aut cū psillij semie ēpliza solatri aq̄ ifuso aut aliq̄ aq̄ruz q̄s diximꝰ q̄ refrigerāt ⁊ reprimūt q̄ frōs ꝯfortet: ⁊ mā ad oclꝫ p̄hibeat fluere atq; ad supiora repellat: nec ab hᵒ desistes regimie dōec q̄descat dolor q̄ mitigato pulueres adhibe albos ⁊ colia alba iuxta qꝺ diximꝰ. ¶ Sedato dolore ⁊ dissoluto āpate iminuto. puluerē adhibe croceū puū ⁊ colliū rubeū molleq; ⁊ balneo patiētē iduc: oculūq; aq̄ in q̄ camōillā ⁊ mellilot. decoxeris catapla: ⁊ si in eo macula apparuerit grossa nec dissoluit p̄luerē adhibe croceū magnū ⁊ colliū rubeū acutū ⁊ frequenter balneo patiētē iducas ⁊ auiū refice carnib⁹ et ad edoꝝ trāsfer carnes ⁊ agnoꝝ. Cenā ipera dimittere ⁊ sōno vti post cibū. purgato diligēter oculo ⁊ āpate oio dissoluto oculū colla ramadio ⁊ palpebras frica cū collio rubeo acuto qꝺ vocat atarchamaticō. Et si palpebre leniātur bñ sin colliū adhibe viride: qm̄ palpebraꝝ dissoluit grossitiē ⁊ leniat atq; ad nālez refert habitudinē. Collirij assignatio. albi vtilis ceruse gūme arabice. cuiusq; ptē. q̄ thire hezaze. opij cuiusq; .ʒ. ptē. tere omnia diligēter ⁊ distempera cum mellilotí aq̄ ⁊ collia. Pulueris assignatio expti sarcocollā cū asine lacte ⁊ mulieris cui filia ē distēpa ⁊ sup tarfe vngulas pōe: ac tēpati leniq; ignis camio imitte die vno: sed ne ꝯburant caue. Ex hoc sume ptē vnā ⁊ amili q̄drātē. tere oia diligēter ⁊ sup oculū pulueriza obtalmicū ac vicerosū. Collirij rubei leuis assignatio. sadenegi loti. ʒ. vj. eris vsti. iiij. besedi. margaritaꝝ. q̄herbe. asseregi. cuiusq; .ij. gūme arabice. dragaganti. cuiusq; .v. sanguinis dracōis. zafrani. cuiusq; .ʒ. ʒ. tere oia diligenter ⁊ distempera cum aqua ac collirio facto vtere.

¶ Capi. xxxv. de tumoris oculi medels.

Tumoris ⁊ iflatiōis oculi vt dictū ē diuersitates sūt tres. Et p̄me cura p̄mo scdo ac tertio die cū collirio ē albo sine opio ⁊ p̄luere albo ac aloes catapl̄ate ⁊ asiapho memithe. ⁊ melliloti. dehic ad p̄luerē trāsfer croceū puū cum collirio rubeo lini diebus aliquot ⁊ oculum cum hezaza. ⁊ aloe cataplasma: post hec cum puluere croceo magno: ⁊ pulueriza ⁊ aqua ablue ī quo mellilot. coxeris ac camomillā. maiorana ⁊ bereniase tum ⁊ sic balneo inducas. Caueas autē passionē hāc habenti a cibis vētositatē ⁊ flegma gn̄antibus ⁊ vinum paꝝ mixtum ꝓpina. Secunde aūt spēi cura euacuatio est corporis a p̄ncipio cum laxanti catartico vt turbit ⁊ hyerefica re ⁊ gargarismo cum squingibin ⁊ aqua calida ac vuarū robo ⁊ cass. fi. rotul. cū aqua in qua semē bullieris feniculi. iure espidabagi illū pasce cū pull. frāquillinisq; ⁊ puluerez supimmitte croceum puum cū collirio rubeo leni ⁊ cum aloe ⁊ hezaza cataplasma ac zafrano ⁊ assiafo memithe ⁊ melliloti cū decoctionis camomille. melliloti ⁊ saturete aq̄ ablue ⁊ sic ad croceū trāsfer puluerē magnū cū collirio rubeo acuto ⁊ siribus. ¶ Tertie autē spēi cura inflationisq; difficilior est cum qua rubigo quedā est: sed sine dolore cum corpis euacuatione incipienda est cum decoctiōe ex turbit roborata ⁊ hyerefica re. ⁊ si in oculo rubor est colliriū adhibe albū cuz puluere albo: dehinc ad puluerē trāsferres croceū puū ⁊ collirium rubeū acutū. Colliriū quoq; ditharicon hac in pte vtile est valde. tunc aq̄ oculū laua in qua babunegū. satureiā. mellilotū maiorana mq; coxeris: ⁊ orobi farina emplastriza ac ordei ⁊ alloe camomilla ⁊ melliloto diligēter tritis ⁊ cū rasianegi aqua distēperatis tūc patientē balneo indu. ⁊ aquā sr̄per ipsum funde in qua camomillaz. mellilot. satureiā. sansucūq; decoxeris. ¶ Sic ⁊ in quarta facies tumoris spē. ⁊ iuxta quod patientis ac passiōis videris virtutem ⁊ debilitatē dispones reprimesq; ipm egrotantē ab oibus flegma gn̄antibus ⁊ grossis cibis subtilia porrigēs: vt taugoꝝ carnē pulloꝝ frāquillinoꝝ assam ac pastellatā cū espidabago ⁊ zirabago.

¶ Capi. xxxvj. de duritiei mede. que consolidanti accidit.

Duritiei medela q̄ ī ꝯsolidāti fit ⁊ cura p flebotomū ē ⁊ ꝺcoctiōis potū ī q̄ epithimū ē mirob. kebul. ⁊ idū ⁊ hyera agaricūq;: albo vtēdū puluere et collio albo cū puelle lacte. Dehic ad puluerē trāseūdū croceū puū ⁊ collio rubeo lini ⁊ aq̄ foue cal̄a suaui ac ol̄o catapl̄ata applica dissoluētia in q̄b⁹ emollitio fit ordei faria. memithe. asiafum ⁊ melliloti. aquāq; solatri ⁊ oui vitellū pcussa cū oleo violaꝝ. aut anatis adipe liq̄facto. Sup caput violaꝝ funde oleū et balneū itret ⁊ sup ipm aq̄ stillet in qua fenugrecū coxeris. melliloti. ninifar ⁊ violam.

¶ Capi.xxxvij. de pruriginis oculi mede.

Pruriginem oculi ex hũori-bus fieri sub salsis diximꝰ lõqz i eiꝰ cura laxãti vtẽdũ est medicamie. vt decoctiõe q̃ cum turbit ꝛ hyereficare ac agarico roborata sit ꝛ pill. aloes ac vue passe gargarismum adhibe cũ sĩngibin ꝛ hyerefícare qð cerebrũ ac purget hũiditate. post hoc collirio oculũ rubeo leui collĩa. ꝛ puluerẽ adhibe croceũ puũ ac sic ad rubeũ trãsser acutũ ꝛ puluerẽ croceũ magnũ. collĩa adhibe acuta q̃ lachrymas edu cũt q̃ hũiditas inaniat. vt basilicõis ꝛ hazazũ ꝛ hoc adhibe collĩũ. Assignatio eiꝰ. sume piperis nigri ꝛ longi. nusaderi cuiusqz .ʒ. zafrani. obolos .ij. hezazi .ʒ. vj. arsunegi. in al nardi. iiij. cãphore obolũ. tere oia diligẽter. ꝛ cũ opꝰ fuerit collĩa ꝛ oculũ cũ camomilla cataplã ꝛ mellíloto ac modico sale balneũ assuescat ꝛ sit illi cibus tempatus vt edoꝝ carnes ꝛ agnorum panis mundus ex fructibus sicꝰ vua zebibum tarsum ꝛ his similia.

¶ Capi.xxxviij. de sibile mede.

In sibila curanda a cesalice flebotomo icipiẽdum ẽ: ꝛ corpis purgatione cum epithi decoctiõe ꝛ agarici. et pill. hiere assuescat patiens aloes pill. nocte ꝛ aloes da ifusiõeꝫ ꝛ cibꝫ laudabiliũ pasce chimoꝝ vt gallinaꝝ carnibꝰ ꝛ cubegoꝝ edoꝝ ꝛ ãnualiũ agnoꝝ aut capraꝝ. ꝛ si aliqs cõittat calor mezauꝝ dabis cũ espidabago ꝛ spinachijs. Purgato corpe nariũ vtere istillatiõe q̃ huic ꝓdest passiõi vt hec. Assignatio eiꝰ sume aloes. mirre zafrãi. condisi. sitaregi eq̃les ptes. ꝛ diligẽter tritas cũ sãsuci aq̃ distempera. ꝛ pill. in modũ pipis pueroqz istillabis naribꝰ tãq̃ duo g̃na. viro ꝛ mulieri q̃si .5. obolũ cũ violaꝝ oleo. Et si cũ sibila ardor ẽ ꝛ dolor collirio. collĩabis nigro ꝑfecto qð sibile ꝓdest. Assignatio eiꝰ ceruse .ʒ. v. cadie. iij. spice. ʒ. ꝛ .5. zafrãi obolos. iiij. trita diligẽter oia cuꝫ aq̃ distẽpa ꝛ collirio facto vtere. post hoc collĩabis cũ ardor fuerit mitigatꝰ cũ collirio rubeo leui ꝛ puluere croceo puo. Et oio sedato ardore colliũ adhibe atharcamaticõ. ꝛ puluerem croceũ magnũ. dehĩc colliũ croceũ ꝛ ꝟide. et hazizũ. basiliĉ. ꝛ rufemantĉ. ꝛ ablutiõẽ q̃ cũ aq̃ fit g̃natoꝝ. Assignatio eiꝰ. Sũe g̃nati muzi aq̃ ptẽ mellis q̃drãtẽ dispumati ꝛ optie misce. atqz ad solẽ .xx. põe diebꝰ. ꝛ in vase conde ereo. ac vtere. Qð si g̃uior fiat sibila ꝛ vene repleantur q̃ in oculo sũt. patiẽtẽ a frõtꝫ vẽa minue ꝛ duabꝰ vẽis q̃ i duobꝰ sũt oculi ãgulꝭ corpus eiꝰ his q̃ dixímꝰ vicibꝰ purga plibꝰ: ꝛ oia adhibe vtilia collĩa morbo huic vt dictũ ẽ. Caueat ciboꝝ repletiõeꝫ ꝛ potꝰ vinũqz ꝛ cibos colerã g̃nantes nigrã. puluerẽ fugiat ꝛ fumum clamorẽq̃ ꝛ ꝟboꝝ copiã ꝛ acclinationẽ visꝰ in actiõe aliq̃. qm̃ oẽs he cãe venas replẽt faciei ꝛ oculoꝝ. Et cũ oia q̃ diximꝰ feceris ꝛ non ꝓsunt nec dissoluit post corpis purgationem illã tollere aggredere. Qð queadmodũ fiat ꝛ q̃o ferrũ oculo sit adhibendũ. i chyrurgia exponemus.

¶ Capi.xxxix. de sanguinis oculi in extremitate tarse medel.

Sanguis aũt in ꝯsolidãti fit ex sãguinis in venis. multitudie ꝛ aliq̃n ex extrẽitate ẽ. Huiꝰ cura ẽ sãguinẽ oculo istillare vrasini ꝛ sesenini. ꝛ pullorũ colũbaꝝ q̃ ex plumarũ radicibꝰ exꝓmit. Et si cũ eo aliq̃d terre misceas armẽice aut cimolee. aut terre rubee ꝛ cimini masticati ꝛ ocło ipmat ꝓdest. sicq̃ ꝛ oui albumẽ. ¶ Qui aũt ex sanguis fit multitudine curat cũ zermobo rubeo ꝛ terra armenica ꝛ collio dinaricõ. Qð si extrẽitas fortisẽ ꝛ dolor grauis stati patiẽtẽ flobotoma ꝛ oculo vt diximꝰ pullorũ istilla sanguinẽ ꝛ vrasini ꝛ colũbe. ꝛ si abide mitigat bñ. sin cimini vtere aq̃ masticati ꝛ sepiꝰ oculo istilla. qm̃ mitigabit. Aut sume thuris paꝝ. ꝛ tũc cũ puelle lacte distẽpa. atq̃ oculo istilla. foueq̃ ipꝫ aq̃ in qua satureiã coxeris ꝛ isopũ. ꝛ cũ fascia stringe. Qð si resut apa fiat in oculo eousq̃ ꝑferꝛ ꝛ obtalmia fit pp mãei fluxũ. collĩo vtere albo ꝛ oui albumine. dehinc istillatiões adhibe ꝛ alia q̃ in obtalmie cura diximus.

¶ Capi.xl. de vngule medel.

Vngularum cura ꝑ corpis fit purgationẽ cũ flobotomo ꝛ solucti catartico ciborumq̃ cautela grossoꝝ ꝛ carniũ multarũ ac dactiloꝝ ꝛ dulciuꝫ. cibiq̃ tẽpantia ꝛ oculi collĩatiõe cũ collĩo q̃fari ꝛ collĩo ꝟidi ꝛ basilicõ. aliĳsq̃ hmõi eorũq̃ freq̃ntatiõe multa. nisi forte oculo febris acciderit post hmõi vsũ. Extigat aũt cũ collĩo nigro magno qð exposuimus i cura sibile. Qð si vngula nõ minuit nec deficit. imo ꝟo augeri videris itm̃ vt oculi incepit foramẽ apire tunc equũ erit eã tollere ꝛ extirpare queadmodum alias diximus.

¶ Capi.xlj. de vlceꝝ oculi medela.

Sequitur oli vlceꝝ cura. Diximꝰ ãt ivlcerũ, curꝫ ꝛ medela: qm̃ vlcꝰ oẽ eget medicamie valde ðsiccãti q̃ hũiditas i eo ꝯgregata ðsiccet ꝛ sordes expurget cũ hũiditas ꝛ sordes carnis ꝓhibeãt ꝓductionẽ in vlcere ꝛ cicatrizationẽ. Que cũ ita sint oꝫ in oculi vlceribꝰ eiusmodi vti medicamibꝰ post corpis purgationẽ ꝛ euacuationẽ

quo a mãrũ influxu fiat securitas i vlcere. Sz qm̃ mẽbrũ hoc nimĩ ẽ sensus & pũgẽtib⁹ ledik medicinis necesse nobis ẽ medicamia in ei⁹ ad hibere medela q̃ desiccẽt & elimẽt sine pũctura q̃lia sunt meteyra & acalimia. gũma. sihũ. sadenegũ. oui cortices & siliā. Et qm̃ vlc⁹ qd in oculo fit sepi⁹ cũ apate est calido cũ obtalmia s. cũ his op⁹ est medicamibus alia adhibere q̃ ardorẽ mitigẽt & visuz clarere faciãt. vt oui albumẽ. lac. amilũ in al'lebẽbacũ & silia q̃ dolorẽ mitigẽt vt dormitationẽ faciẽtia. q̃le ẽ opiũ & mãdragore radicis cortices. Ideo ergo opz primũ in vlceris oculi. medela cephalicã minuere: & iuxta qd in ei⁹ corpe multitudinẽ & paucitatẽ aiaduertis extrahere & scd̃m q̃ ṽtus pati tur. etas. tẽpusq;. Tũc oculo colliriũ instilla albũ sine opio cũ mulieris lacte cui filia ẽ cũ colliriũ ex desiccãtibus & refrigerãtib⁹ sine punctione cõpositũ sit: lac ãt refrigeret leniat & elimet. ¶ Et si vlcus in supficie fuerit corncee aut in prima tunica puluere pulueriza albo cõposito ex sarcocolla cõdito cũ asine lactis pte. i. macrelei in al'amili. 5. pte dõec matureκ. Tũc colliria oculũ cũ rosato collirio & acserano. patiẽtẽq; mezauro refice cucurbitaꝝ & spinachie ac lẽticule & massi: ĝnatis & sil'ibus. granatoꝝ illi aquã & squingibi ppina ac portulace semẽ violã olfaciat recentẽ & ninifar. sandalũ. aquã rosatã. cãphorã & ab ira ãmoueaκ: q̃etẽ ipera & otiũ & i loco eẽ obscuro. h⁹ cũ vsus fuerz regie vlcusq; videris ðsiccatũ & ocl'm roboratũ nihil q; hũiditatis hmõi supeẽ collirio vtere rubeo leni & tucia indica & collirio espahanico. Qd si vlc⁹ tunicã corrosit corneã. & pma trãsmissa ad alias attigit. oportebit vt dictũ ẽ a flebotomo incipere. & iuxta qd op⁹ ẽ sãguinẽ extrahere. & intuere ad oculũ si mã fluit acuta. patẽtẽ cum fructuũ decoctiõe solue: & mirobol'. cũ hyera illã cõfortãs: q̃ & cerebꝝ & oẽ mundeκ corp⁹. Cibis pasce laudabilib⁹ quos añ p̃diximus: & iuleb illi ppina. & ĝnatoꝝ aquã. muzoruz ac hesere syropũ cũ semis portulace aq̃. sed & ptisanã si fortis sit illic calor. oculo oui albumẽ instilla tenue ac puelle lac. dehic' colliriũ album cũ puelle lacte dissolutũ & hoc q̃z collirio colliria: qr in pustulaꝝ & vlcerũ principijs vtile est. Assignatio ei⁹. Acalimie argẽti aduste & lote. eris adusti. cuiusq;. 3. ij. caquie gũme arabice. cuiusq;. 3. iij. ceruse. i. tere oia & distẽpera cum oui albumie factoq; collirio cũ op⁹ fuerit vtere liq̃scõ cũ puelle lacte & bãbacẽ hoc ibutũ collirio suppone. Emplĩza etiã cũ sele psilij pcusso in aq̃ rosata & viridis q̃ffare aq̃. & rosaꝝ olo hoc iuxta q̃ acumẽ videris exhibebis oculũq; liga. & paꝝ admodum stringe. ne forte fiat acumẽ. Qd si acumẽ videris arctationẽ ligatiõis auge & q̃ suppõis duriora exhibe & alteri⁹ solue horis. ligamẽtaq; cõmuta. Et si dolor granis est. colliriũ cũ fenugreci aq̃ solue. qm̃ dissoluit. & si nõ sedaκ dolor collirio vtere albo qd cũ epithio sit & oculũ hezazo cataplasma cum opio distẽperatis cũ lactuce aq̃. cũ corticibus papaueris aut corticibus mãdragore radicis tritis & distẽperatis cũ coriãdri aq̃ & alijs huiusmodi dormitationẽ faciẽtib⁹. Et si dolor mitigaκ nullis dormitãtib⁹ oculũ inq̃eta medicamibus qm̃ ocl'o nocẽt & visui. Mitigato dolore & fluxu ãputato mãei acute q̃ maturãt appone. vt anzerotũ mirrã cũ asine lacte & amilo ac tabarzedi aq̃ & colliriũ liquefac albũ cuz fenugreci aq̃. Mane & vespere donec matureκ mã. & sanies exeat. post hoc vtere nardico qd ex corticib⁹ fit ouoꝝ. sadenego. seccoq; adusto de singulis ptes sumẽs eq̃les que trita subtili trãsmitte pãno & ocl'o pulueriza & acseranũ et colliriũ albũ. ¶ Opz aũt cum vlc⁹ p'mũ ẽ profundũ aut sordidũ & hũidũ. nardico vti & acserano q̃ magis desiccãtia sũt: corpusq; a supfluitatibus bis aut ter purgare & arctatiõe cũ fascijs vti paulo fortiori. Et si hec nõ sufficiũt. sihũ adhibe adustũ solũ qm̃ manifesta ẽ illi vtilitas elimationis & desiccatiõis. hec vteris donec vlcus oino desicceκ & carne repleaκ: oculusq; cõforteκ optime & supficies adequeκ corneee. & albũ appareat vlceris. s. macula. Iã tũc colliriũ adhibe rubeũ leue & puluerẽ cinereũ dieb⁹ aliq̃t balneoq; patiẽtẽ iducas. & pull're fice ac taugis & edorũ carnib⁹ & agnoꝝ. Ocl'o valde roborato. colliriũ adhibe rubeũ acutuz & viride. puluerẽq; albũ iuxta qd exponemus. ¶ Et si palpebras videris ingrossatas rubeo illas scalpe collirio acuto & ṽidi. ¶ Qd si enervata ẽ palpebra pp arctationis multitudinez sup palpebrã a foris acatiã cataplasma infusaz balaustie aq̃ aut mirti. Et cũ cephalea ocl'i comitaκ vlcus curãda erit cũ his q̃ in cephalee dixim⁹ cura ex calore. Et attende ne forte supfluitas in corpe sit: & si iueneris sanguineã flebotomo vtaris. Si col'icã rubeã. cassie fi. ppina decoctionẽ. Assignatio. nardi vtilis. sadenegi loti. 3. v. sihi adhusti. vij. struction is oui cortic. iiij. ouoꝝ cortices diligẽter laua & cũ pãno exterge aspero tritisq; oibus diligenter cũ fuerit opus vtere. Assignatio. acserãi vtilis multe hũiditatis vlcerib⁹. Sume sadenegi loti. 3. iiij. margaritarũ besedi arsenigi cuiusq;. ij. Sihi adusti. iij. q̃heli. espahanici. tutie viridis. marchasite. cuiusq;. 3. trita diligenter cũ subtili cribra pãno & cũ fuerit op⁹ vtere. Acseranũ alij pustul'. vlcerib⁹ & obtalmie vtile. Sũe ceruse. 3. viij. acalimie argẽti. gũme arabice. sadenegi cuiusq;. iiij. opij. 3. eris adusti. 3. afrani. cuiusq;. 3. & 5. cãphore calcũ. trita oia diligẽter subtili cribra pãno & vtere. Colliriũ albũ ad eadẽ vtile. gũme arabice amili. dragagãti cuiusq;. 3. ij. ceruse. v. opij. acalamie. argenti. cuiusq;.

ʒ.j.tere oia diligēter:ꝛ cum oui distēpera albu inie ꝛ vte. Colliriū.aliud albu vlcerib⁹ vtile. Sume sarcocollo cū lacte asine condite acalimie argēti.ceruse.plūbi.cuiusqꝫ.ʒ.ij.gūme arabice quethire.cuiusqꝫ.v. opij.i. amili.iiij. tere oia diligēter ꝛ subtili cribra pāno ac cū oui distēpera albumie.ꝛ colliriū fac puū ac vtere. Collirij.assignatio abari.sume plūbi ꝛ concharuꝫ vstaꝝ.q̄heli tucie indice.gūme arabice.dragagāti.cuiusqꝫ.ʒ.viij.mirre pure.opij.cuiusqꝫ.ʒ.ʒ.ceruse plūbi.ʒ.ij.tritis oib⁹ diligēter distēpera ꝛ collia fac. Assignatio coll'.abari ali⁹ sume ceruse eris adusti.cuiusqꝫ.ʒ.plūbi vsti.iij.queheli.cōtriti.xx.nelle.gūme arabice.q̄thire.cuiusqꝫ.viij.opij.mirre.cuiusqꝫ.ʒ.tere oia diligēter.ꝛ cū oui distēperās albumie pill' ꝛvtere. Assignatio.collij.abari alius sume ceruse plūbi.eris vsti.gūme arabice.amili.q̄thire.cuiusqꝫ.ʒ.viij.mirre pure.opij.cuiusqꝫ.i.tere oia diligenter.ꝛ cū oui albumie distēperās pill'.q̄m proderit colliriatū.

¶ Capl'm.xlij.de pustularū mede.

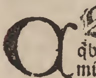
Pustularū cura fit primū corpis euacuatiōe p cephalice fleobotomū post catartic.soluens. quēadmodū in vlceruꝫ ꝛ obtalmie curis dictū ē.dehic emlge i eis puelle lac ab ipa māma quo dolor q̄escat ei⁹ tēperato calore molliaꝶqꝫ.ꝛ matureꝶ.Ab inde instillationē q̄ ex ordeo fit ꝛ citonioꝝ semie ac sarcocolla applica. Dolore mitigato cū pustula ceperit maturari pulueriza illā melcala cōdita cū asine lacte ꝛcollirio albo cū lacte.doec erūpat pustula. saniesqꝫ exeat. ꝛ tunc vlceruꝫ adhibe medelā vt dictū est.

¶ Cap.xliij de saniei q̄ in cornea ē medela.

Saniem si imoreꝶ opꝫ curare maturare ꝛ erūpere his q̄ maturāt ꝛdissoluūt moderate vt puluere croceo liq̄facto cum puelle lacte aut sume thuris ptē ʒafrāi.ʒ.ptem.tritasqꝫ diligēter cum fenugreci aq̄ liq̄fac.Et si imoreꝶ eruptio opoponacoytere ꝛ amoniaco distēperatis cū fenugreci aq̄ oculūqꝫ cataplasma cū aq̄ in q̄ fenugrecū.mellilotūqꝫ decoxeris tepida p horā vnā.q̄m maturāt ꝛpustulā erūpere facit ac saniē educ. Et si sanies sine pustula ē ꝛ vlcere.collíria illā cū marchasita argētea ꝛaurea:q̄m saniē desiccat ꝛ dissoluit. Qd si nno abit cū ferrocura quēdmodū i chyrurgie ptibus explicabimus.

¶ Capitulum.xliiij.de acuminis cornee medela.

Cornee acumē reprimētib⁹ curaꝶ medicaminib⁹ in q̄bus nō ē asperitas vt sadāego.catimia argēti.siho adusto.vdaha adusta ꝛ tēperata strictione. ¶ Et si magnū ē acumē fortius strigi oꝫ cū fortib⁹ fascijs ꝛ iter eas frustū ponaꝶ plūbi.quo acumē sua p̄mat grauitate:ꝛ si acumē magnū ē nec medicaia psūt repmētia nec ligatio stricta:tūc āputatio adhibēda ē cū ferro queād^m^ i cyrurgia dicem⁹. Assigna°.acerani.pustule acumis ꝛmaculis ocl'oꝝ vtil'.Sūe sadenegi loti.sihi.adust.buſadi.margaritaꝝ.eris vsti.aseregi.cuiusqꝫ.ptes j.q̄heli.espahāici. marchasite. cuiusqꝫ.ʒ.ptē trita subtili trāsmitte ꝛpāno oculū pulueriza.

¶ Capl'm.xlv.de macule ꝛ albule medela.

Macule ꝛ albule medela medicaminib⁹ fit elimātib⁹ꝛ purgātib⁹ vt tucia indica cācer marinus adustus.ex vstū.ʒabbi fimus ꝛ passerū ac hyrūdinū cum melle distēperata. Sic ꝛ sihū adustū. ꝛ similia simplicia medicamina. Cōpositis aūt vt colliriū rubeū acutuꝫ ꝛ viride.puluis muscin⁹.melqꝫ vtile ē. ¶ Et si albula subtilis ē.cū collirio rubeo acuto curetur: ꝛ puluere cōposito ex cancro mario.tucia indica.ʒaccara.tabarʒedi eq̄lib⁹ sūptis ptibus q̄bus diligēter tritis collirieꝶ.aq̄ q̄ꝫ sacaiqui.nahamami.sufficit q̄m ad albule icisionē pfecta est subtilis.fertur quoqꝫ cāna putrida ꝛ vetus que in veterib⁹ inueniꝶ sepibus: si teratur diligēter ꝛ oculo pulueriꝫeꝶ pdest. Uitruꝫ quoqꝫ viride cōtritū minutatiꝫ si sumaꝶ de eo pars ꝛ buraci ac ʒaccara.tabarʒedi.ꝛ oui corticū quo egressus est pull' lotorū ꝛ desiccatoꝝ cuiusqꝫ ps.i.terēturqꝫ ꝛ cribrata pulueriʒētur optime medentur ꝛ albulā tollunt. ¶ Quod si eiusmodi grossa ē albula vt medicaminib⁹ nō obediat:que diximus illis vtere q̄ albulā tingunt.s.sume galle acaquie.cuiusqꝫ ptē.i. colocāti.ʒ. ptem. tritaqꝫ diligenter cum mirti aq̄ liquefac.ꝛ super albulā pone.tinget enim. Assignatio pulueris ad albulā.Sume sihi. cācri marini.cuiusqꝫ.ʒ.partē.spume maris.ʒabbi.simi.tucie indice.cuiusqꝫ.ʒ.ptem.tere oia diligēter ꝛ oculo pulueriza. Assignatio alia. Sume caninorum. cācri marini. tucie indice. catime auri.structij oui cortic.spume marine.ʒabbi simi.ericij spinarum cuiusqꝫ partem.tritaqꝫ diligenter oculo pulueriza ꝛ colliria. Assignatio. Muscini pulueris.tucie indice.cancri marini.sihi adusti.cuiusqꝫ partem.musci octauā partis.tere diligenter omnia ꝛ sub sisami mensura pulueriza sup albule locū. Assignatio melliti optimi.Sume mellis optie dpuratiꝛ feniculi succi ptes eq̄les:liq̄fac in vase eneo ꝛ colliria. Mellitū aliud ad albulā.buraci armenici partē mellis tres partes optime misce ꝛ colliria. Assignatio.alius.Si sumpseris hyrundinum stercus partē.j.mellis.iij.ꝛ vteris. manifestuꝫ est contra albulā remedium.

¶ Capitulum.xlvj.de cancri medela.

Ancer aũt morb⁹ ē q̃ colliriationē acutorũ nō patit̄ medicaminũ ꝛ qb⁹ curād⁹ ē ĩtueris.s. si patiens sāguinis ferat emissionē ꝛ cephalicā si fieri pōt minue ꝛ sāguinē iuxta ꝙ patit̄ ex h e iuxta v̄tutē. etatē. tēpusq͡ꝫ et sanguis q̄litatē.s. si sāguis niger ē plimũ extrahes: si rube⁹ paꝝ: nām cũ fructuũ aq̃ mollias ꝛ cassia fistu. ꝛ lebelabi aq̃ in q̃ cassiā fist. ꝯfricaueris. polipodiũ. ꝛ siliq. aquā illi da ordei cũ q̄sco ꝛ violaꝝ syropũ ac iuleb. sāngibin. ninifar syropũ ꝛ silia. Auiũ pasce carnib⁹ leuiũ vt frāgilinis ꝛ pullis. gallinis edorũ extremitatibus ꝛ agnorũ similibusq͡ꝫ. Oculũ colliria albo collirio ꝛ instillationes istilla: ꝛ cũ ordei emplꝛza farina. violaq͡ꝫ ꝛ ninifar fabarũ farina. camomilla. melliloto. quequenegi aq̃ ꝛ solatri sed ꝛ cathemie frōdibus ꝛ malue ac strigni tritis cum violarũ oleo ꝓderunt enim.

¶Capi. xlvij. de passionib⁹ q̃ fiũt inter corneā ꝛ vueam medela vt aqua ꝛ dispersione.

Que autem iter corneā ꝛ vueam fiunt passiōes. sunt foramis dilatatio ꝛ aq̃. Foramis dilatatio dispsio ē luminis: ꝛ sanari nō pōt: nec curā suscipit nisi forte cũ q̃ helohespahāico tēpeꝛ ꝛ tutia idica ꝛ catimia argēti ꝛ auri ꝛ oīb⁹ collijs in q̄b⁹ ē repssio. ¶De aq̃ medela. Aq̃ medela ꝛ visus debilitatis. pma oīum fit cerebri purgatiōe cũ hyere pill. ꝛ ꝯcanicis patiētib⁹ pillulas aloes assuefacere impa ꝛ aureas singulis dieb⁹ trib⁹ ꝛ singulis hebdomadib⁹. Gargarizet hyerā ꝛ sāngibin. oīaq͡ꝫ q̃ cerebrũ purgāt ex humiditate ꝛ si hyeras patit̄ magnas maxieq͡ꝫ. G. ꝛ hycralogodiō ꝓpina. grossisq͡ꝫ repme cibis coꝛaꝫ gn̄antib⁹. n. maxieq͡ꝫ lēticula. caulib⁹ ꝛ salsis vaccina carne lacte ꝛ caseo veteri. alijs. cepis. oībusq͡ꝫ ad caput vaporātibus cibis. Cenā fugiat. ꝛ laudabiliũ vescatur chimoꝝ cibis. cũ tutia idica q̄helo hespahanico collꝛa illũ ꝛ rasico ꝯdito cũ feniculi aq̃ ꝛ basilicō coꝛaꝝ collirijs aq̃ q̄ꝫ ꝯnatoꝝ collꝛa in q̃ sunt felles ꝛ āb͛ra. ꝛ cũ collꝛo qd̄ fit ex malle ꝛ feniculi aq̃. felle cubegi ꝛ accipitris. sabutivulpis. gruis. catti maris. arietꝫ mōtani. q̄cunqꝫ hoꝝ p̄ntia fuerit cũ oleo misce balsami addito seq̄benego. alijsq͡ꝫ q̃ subtiliāt ꝛ aquā dissoluunt. Quibuscũq͡ꝫ etem̄ hoꝝ vtaris in passionis p̄ncipijs cũ hoī phātasia appet mala manifeste ꝓderit ꝛ passio cedet. ¶Cũ āt post passiōis adhibētur ꝯfortationē maxie ei⁹ cure cōueniunt. Si itaq͡ꝫ in hoꝝ vsu spem boni aiaduerteris tene. Sin abscide cũ roborata ē passio. siq̄dē curā suscipit aq̃. Nos aũt hec queadmodũ fieri expediat dicem⁹ in chyrurgia. Medicamisꝫ assignatio qd̄ contra aquam manifeste ꝓdest. Sume marchasitā aureā ꝛ i fictili vase suchae nouo pone. Clausoq͡ꝫ capite i fornacē qua vitrũ excoquitur pone ibiq͡ꝫ. vij. dimitte diebus ac extrahe. Est aũt eius signũ bonum esse qm̄ album est. Tene hec diligenter ꝛ collirꝛa.

¶Capi. xlviij. de palpebraꝝ passionibus medela ꝛ pmum de aurato.

Palpebrarum passio ꝓpꝛa aurat⁹. cui⁹ cura corpis fit eũatione cũ flebotomo vene cephalice ꝛ decoctiōis poculo ꝛ trociscorũ violaꝝ post hec palpebra findit̄ corpusq͡ꝫ educit̄ pingue ꝛ in loco puluis ponitur croce⁹. Cib⁹ subtiliat̄ cũ mezauro aut auiũ carnib⁹ ꝛ post hec ocul⁹ cũ collꝛo curat̄ rubeo ꝛ leni. ꝛ puluere croceo p̄uo: post collirijs acutis. Et nos hmōi curā diligētius exequemur in chyrurgie tractatu.

¶Capi. xlix. de scabiei mede.

Scabiei medela cōīs cephalice ē iminutio si sāguis manifesta se offerāt signa. ꝛ decoctionis pot⁹. aut lebelabi vel trociscoꝝ violaꝝ seu mirobol. cũ ꝫaccara. siliũq͡ꝫ iuxta ꝙ iudiciũ dederit. cibũ leuiās subtilia cũ auiũ carnib⁹ ꝛ edoꝝ. cenam fugiat. ꝓpꝛa aũt cura cuiq͡ꝫ ei⁹ spēi ē hec ituēdũ. ꝛ si scabies soli⁹ ē aspitatis i palpebrꝫ oculũ collꝛa cũ collꝛo. r. ꝛ leni. ac puluere croceo p̄uo. ꝛ cũ eis de palpebrā scalpe. post cũ collirio atharcamaticō. ꝛ zeniari collirio si quidē necesse fuerit. Qd̄ si palpebre roborat̄ asperitas puluerē aspget croceũ magnũ cũ collꝛo. r. albo ꝛ cũ collꝛo viridi scalpe ꝛ basilicō ac zaccara. Et si prurigo ex ei⁹ gn̄e ē ꝛ scabies q̃ silis est fic⁹ simini. illis vtere q̃ dixim⁹ ac cũ zaccara scalpe. ꝛ si ꝓdest bn̄. Sin scalpe cũ camadino ꝛ oculo istilla aquā cimini masticati post fricationē ꝛ cũ oui catapꝛama vitello ꝛ rosaꝝ oleo post hec cũ collꝛo scalpe. r. leni cũ morb⁹ fuerit sedat⁹ ꝛ tũc cũ puluere croceo p̄uo post cum collꝛo ru. acuto. ꝛ pꝛuere croceo magno tunc collꝛũ adhibe v̄ide ꝛ basilicō. Sic ꝛ ꝯuē curabis scabiei spēꝫ cũ ferro scalpēs queadmodũ dixim⁹. Si āteā cũ ferro cutaneris ꝛ calor īnascit̄ aliq̄s collꝛo sanet̄ albo. Calore mitigato iterũ collꝛũ adhibe. r. leneq͡ꝫ ꝛ puluerē croceũ eo quē diximus ordine.

¶Capi. l. de grādinis mede.

Grando curat̄ cũ ēplastris q̃ ex lacte fiunt cocto. vsq͡ꝫ in palpebra emplꝛzet̄. aut grādinē cũ fic⁹ folijs scalpe aut cũ armoniaco cataplasma ꝛ galbāo. ꝛ cera purata. ꝛ si amoniacũ cum aceto triueris ꝛ loco apposueris ꝓdest. sic ꝛ si botami

gūmā sumptā cū oleo liq̄fecerís violaꝝ ꝛ modico aceto grādinēqꝫ catapl'auerís ꝓdest. de hinc cū puluere collíria croceo ꝑuo. ꝛ collírio rn. leni post cū puluere croceo magno. ꝛ collírio rubeo acuto. Et si ab exterioꝛib⁹ grādo est palpebꝛe: palpebꝛa ip̄a scindēda est: ꝛ grādo emittēd⁹. Et post sup locū puluerē pone croceū. sit aūt tua cū ferro cura post euacuationē corpis ꝛ purgationē cū flebotomia. ꝛ medicamine soluēti in quo hyera ponitur.

¶Capi. lj. de lapidositatis medela ꝛ ꝯsolidationis ac oꝛdei.

Lapidositatis cura p euatione fit cū pill'. hyere. ꝛ pill'. caucanicū ꝛ sup locū medullā vituloꝝ catapl'a ossiū: cerāqꝫ ꝛ oleū violaꝝ simul liq̄facta ꝛ sup lapidositatis locū pōe. Sz ꝛ vnguētū appōe de achilon. Oꝛdei aūt cura corpis ꝯstat euatiōe cū his q̄ dixim⁹ ꝛ galbāi catapl'ate ac buraci distēꝑatis aut cerā loco albā appone liq̄factā: aut cū muscis capitib⁹ ablatis frica. Et palpebrā' cū coll'io scalpe. r. ꝛ acuto ac viridi ꝛ estaticō. ¶Cōsolidatio ꝟo ꝛ ip̄a q̄ꝫ corpis curat euatione ab hūoꝛe dn̄anti. ꝛ coll'io memithe loco apposito. ac hezazo ꝛ aloe mirraqꝫ mūda ꝛ iter duas ponat palpebꝛas bābaꝛ lacti infusus.

¶Capi. lij. de piloꝛum sup̄fluoꝛum ꝛ dispsoꝝ ac fluentium mede.

Pili superflui ꝛ ad exterioꝛa diuersi p̄mo cū medicamis laxatiui potu curari cupiūt cū decoctione ꝛ corpis purgatiōe. Dehic pili exh̄ātur cū forpicib⁹ ꝛ sāguie rane loc⁹ liniat: aut sāguie q̄ i canib⁹ iueniunt tineaꝝ: aut cuz formicaꝝ ouis: aut fic⁹ lacte. aut sumat herba q̄ iter oꝛdeū orit ꝛ trita exp̄mat. ꝛ cum ea cere modicū liq̄fac ꝛ catapl'a pilos diffusos. Assignatio al'. Sume arde. i. tinea ligni. nusadei. asini vngule aduste eq̄les ptes tere et cribꝛa ac cū acerrimo distēpa aceto: ꝛ diffusoꝝ locuz illine eoꝝ. Assignatio al'. ericij fellis ꝛ sāguis castorei ꝛ distēpērās pill'. pilosqꝫ exhe ꝛ ieiuni saliua medicamē roꝛa. ꝛ loco q̄ pilos exꝑisti appōe. Assignatio al'. Ericij fel si sup locū expilatū catapl'aueris pili nō ꝓcedūt. Et si h̄ ꝓderūt ꝛ piloꝝ aufert ꝓductio bn̄. Sin ferri cura medere. vt iuersiōe ꝛ suitiōe ꝛ coagulatiōe piloꝝ palpebꝛaꝝ cū mastice. ¶De palpebꝛaꝝ fluxu. palpebꝛaꝝ flux⁹ q̄ fit ex acuto hūore corpis curat euatiōe cū decoctiōe in q̄ ꝫēba cū ē ꝛ absinthiū ꝛ alia hūorē euantia acutum. Et si ex hūore fit hec nigro epithi. det decoctio ꝛ alioꝝ q̄ col'aꝫ euant nigrā. Qd si ex tyria col'a fit pill' ꝓpinent hyere. ꝛ sticados ꝛ in oib⁹ his ꝓhibēd⁹ patiēs a cibis illū ḡnantib⁹ humorē q̄ passio fit ꝛ palpebꝛe: ossib⁹ dactiloꝝ adustis. aut sume acalimiā aut athemidum ꝛ colcadenesum. ꝛ ꝫagū eq̄liter ꝛ trita diligenter cum melle distempera ꝛ apponantur vel cum murium stercoꝛe collíria diligenter trito ꝛ cum melle distemperato.

¶Capi. liij. de pediculoꝛum medela.

In pediculoꝛum cura a corpis icipiēdū ē purgatiōe cuz epiti. ꝛ agarici decoctiōe ꝛ hyere. pill'. aut aloes ꝛ caucanicis. gargarism⁹ eoꝝ q̄ corp⁹ purgāt adhibēd⁹. cibi ꝓhibēdi multe sup̄fluitatis ꝛ ficuū comestio cibusqꝫ iminuēd⁹. Sit āt laudabilis cib⁹ chimi vt panis mūd⁹ edoꝝ caro ꝛ gallie. cubegoꝛūqꝫ ꝛ similiū. palpebꝛa cū mirra catapl'et: aut aristologia. l. trita diligēter ꝛ cū oleo distēꝑata. vel hoc catapl'ate. Assignatio ei⁹. miutēgi. cātaridū. caprarū fimi salisandā eq̄les ptes diligenter tritas cuꝫ sibi aqua distempa ꝛ palpebrā cataplasma.

¶Capi. liiij. de palpebꝛaꝝ medela.

In palpebꝛam ab interioꝛib⁹ findere in al' fundere oꝫ ꝛ tūc pulnis adhibeat croce⁹ ꝑu⁹ ꝛ collíriū. r. lene post flebotomū ꝯsitiā. Si patiēs puer. Qd si grādioꝛ ē medicamenda laxās ꝛ decoctionē ꝛ palpebrā cū aloe ꝛ hezazo catapl'a ac memithe coll'io. foue ēt aqua in qua decoxeris camomillā. mellilotum. bereniasecum sansucū. cibum subtilia cū mezanris ꝛ pullis similibusqꝫ.

¶Capi. lv. de contoꝛsionis medela.

Cura cōtoꝛsiōis. p̄mū ē cū ꝯeuatiōe corpis a salso hūore cū agarici decoctiōe ꝛ pill'. hyere. ac ꝯcanicis ꝛ oīo ciboꝝ q̄ acutum ḡnant hūore ꝓhibitiōe ꝛ laudabiliū vsu. vt edoꝝ carnib⁹ ꝛ volucrū optie patis ac pāe sil'e palpebꝛa cū litargirio catapl'etur diligēter in oleo trito rosaꝝ ꝛ hezazo memithe coll'io catapl'et cū aq̄ d̄le ꝛ rosis ꝛ oꝛdei farina ꝫafrāo distēꝑatis cū istbe aq̄ ꝛ poꝛtulace coll'iūqꝫ adhibeat. r. acutū medicaminis assignatio. Ad ꝯtoꝛsionē. Sume lēticulā sine coꝛtice. ꝛ recētis ḡnati adipē ꝛ cū mēhechtego distēꝑerās ꝛ violaꝝ oleo oculū cataplasma.

¶Capi. lvj. de caliginis ꝛ fissure palpebꝛarū medela.

Oculi caligo curat cū flebotomia ꝛ catartici potu. p̄uerꝫ istillatiōe crocei ꝑui coll'io. r. leni. post puluere magno croceo ꝛ coll'io acuto. tere cū basilicō ꝛ hazizo. similibusqꝫ. vtaris aūt medicaminibus gradatim ne foꝛte statim oculo medicamine apposito

apposito acuto ledat. De fissure palpebre me
dela. fissura hec. si ex vlceris cõtingit macula cũ ferro curat̃ vt alias dicem⁹. Et si ex carnis superfluitate: aut vlcere palpebrarum collirio, curetur. r. ⁊ acuto. ⁊ collirio viridi. ac basilicõ filibusq;. Qd si nãlis ẽ cũ ferro ipaquoq; curabitur ⁊ illinitionis vsu cũ cera ⁊ oleo.

¶Capitulum. lvij. de mori fornicis ⁊ supflue carnis mede.

Mori cura cephalice flebotomia ẽ. ⁊ catartici pot⁹ cũ trociscis violarum ⁊ agarici decoctiõe. Dehinc cũ zaccara fricet̃. ⁊ si nõ extirpat̃ ferro scalpe ⁊ puluerẽ superpõe croceũ. dehinc colliriũ. r. acutũ ⁊ virid. tũc basilicõ. Et si passio sub palpebra est. ab exteriorib⁹ eris floris adhibe vnguẽtũ. Fornix aũt ⁊ caro supflua ipa q̃z flebotomo curant̃. ⁊ decoctiõis poculo. ac oculi colliriatiõe cũ atarchamaticon. ⁊ collirio illũ refrigera ru. ⁊ leni. ⁊ sahafe cathaplasmata adhibe. vt litargirum arucũ hẽnaz mecticã. zaraunedũ cũ vini cõditũ aceto. ⁊ silib⁹. Glãs autez ⁊ vt ipa curetur corporis necessariã hz euionẽ cũ decoctione epithimi ⁊ agarici. adiecto turbit ⁊ hyera. vnguẽto de achilon ẽpliʒet̃. ⁊ a cibis patiẽs flegma gñantib⁹ abstineat. ⁊ cholera nigrã. ⁊ si sic nõ auferr̃ excoriata abstrahatur. ⁊ super locum puluis ponatur croceus ⁊ si superflua ab interioribus est caro collirio rubeo leni colliã.

¶Capitulum. lviij. de anguli oculi passionib⁹ medela ⁊ primũ de fluxu.

Fluxus corpis cura ẽ purgatio cum flebotomia si sanguis luceant signa catarticiq; pot⁹ patiẽs tẽperato vtat̃ cibo et medicaminib⁹ curet̃ hũiditatẽ de siccãtib⁹ vt tutia idica lota ⁊ medicamie quod fit cũ memithe assafo ⁊ aneto zafrano. gũma arabica distẽperatis cũ vio: hec em̃ ꝓsunt.

¶Capitulũ. lix. de glãdule medela.

Glandula supfluitas est carnis anguli oculi ⁊ ei⁹ cura corpis ab dominãti hũore purgatio ⁊ sup ipa z zeniari ponat̃ vnguẽtũ ⁊ collĩo florzeris colliã. ⁊ si caro defecerit bñ. sin cũ ferro cura ⁊ abscide. nec abstinẽs. nec trãsgress⁹ modũ. tũc sup locũ puluis ponat̃ croce⁹ ⁊ oui vitello cataplasmet̃ ⁊ rosarum olo. Dehic si febris oclo acciderit. colliriũ adhibe albũ. tũc rubeũ lene dehinc viride. acutũ ⁊ silia.

¶Capitulũ. lx. de corui medela.

In coruum patiẽtẽ flebotomo vti ⁊ catartico expedit laxanti. ⁊ loco ꝯtritã appõere helbã ⁊ distẽpatã. aut lini semẽ tritũ ⁊ distẽpatũ. aut thure et zafrano ẽpliza ẽ fenugreci aq̃ distẽpatis. aꝑate erupto ⁊ sanie emissa. locũ cũ aloe ⁊ sarcocolla ac dracõis sãguie cõprie. balaustia. ⁊ q̃helo aneto. de singul' ptẽ sumẽs de flore eris q̃drãtẽ sumẽs hec diligẽter trita ⁊ apponẽs cõprie ãgulũ ocli ⁊ locũ eruptũ. Qd si passio i id tetẽderit vt fiat fistula fistularum adhibe curã. ¶Et medicamẽ hoc vtile ẽ fistule q̃ i oclorum ꝓfũdat̃ ãgulis. Assignatio ei⁹. arsenici vtriusq; rubei ⁊ crocei. zagi. Cãtaridũ. calcis. nusaderi. aluminis. cui⁹ꝗ ptẽ. trita ola diligẽter cũ puerivrina distẽpa ⁊ fistule suppõe cũ pãni linei licinio vl' sũe asenã feressaci ptes duas. calcis vnã: et distẽpa cũ pueri vria ⁊ licinio cataplasma. ipmq; coq trib⁹ sub sole dieb⁹ sup cristallũ ⁊ abrasis vtere. Assignatio al'. ad fistulã. Sũe medicamẽ acutũ qd dicberdic vocat̃ ⁊ pãni linei liciniũ ifunde hũidũ pri⁹ pueri vrie ⁊ fistule iducas. aut sume eris florẽ ⁊ cũ cal'a pasta ⁊ amoniaco factũq; liciniũ fistule imitte. vel sũi aruci ptem. nanacue. 5. partem. tritaq; diligenter fistule pulueriza.

¶Ca. 61. de seq̃bere ⁊ tenebrositatis medela.

Tenebrositas vt diximus ex debilitate ẽ spũs vidẽtis ⁊ paucitate. ⁊ medicamib⁹ eget vidẽtẽ ꝯfortãtib⁹. In sebequera. a cephalice flebotomo cura icipit̃ ⁊ laxãti medicamine vt decoctiõe cui imiscet̃ hyera. acuto q̃z vtẽdũ ẽ clisteri. cui⁹ ẽ a supiorib⁹ ad iferiora trahere ⁊ cerebrũ cũ gargarismis purgãdũ ⁊ nariũ istillatiõib⁹. ac sternutamẽtis. ãgulorum oclorum vena minuat̃ ⁊ cena caueat̃ nocturna. vaporãtesq; ad caput cibi. Epis obuiet̃ vapi assati hoc mõ Ep sũat capñũ ⁊ olo emũdatũ sup prũas ponas ⁊ pipis. l. frustum; ifigat ⁊ q̃ ascẽdit ab eo stet obui⁹ vapi oclo ⁊ colliet ea q̃ ab ipso defluit aq̃. sicq; epar cõedat: trib⁹ hoc faciat diebus ꝯtinuis aut ãpli⁹: q̃m in vltimis hac i pte vtilitatis ꝓdest. Collirietq; cũ melle admixto modico nusadaro. aut cũ cucumeris agrestis succo cũ mll'e mixto ⁊ cũ recẽtis aq̃ fenicli: his si colliriet̃ ꝓsunt. Et si capri sumpseris fel. aut cũ feniculi miscueris aqua ⁊ melle. ⁊ patientẽ sequeberã collirieś sanat.

¶Cap. 62. de auriũ passiõib⁹ ⁊ primũ de dolore qui ex mala fit calida cõplexione.

Auribus dolor ex mala cõplione cal'a si accidat itnẽdũ si forte sanguis abũdantie in corpe signa videris aut cholere rubee. Et si sanguis abũdãtie in corpe signa videris cephalice incide. ⁊ ad necessitatis quãtitatẽ sanguinẽ emittas. Qd si rubea supeminet cholera patiẽti medicamẽ ipam deponẽs ꝓpia vt decoctionẽ miro

bo. cū zaccara aut lebelabū ⁊ zacca. aut violā siliacꝫ. auri portulace aquā istillaꝛ rasure cu= curbite cū rosaꝝ oľo in q̄ seiaꝝ coxeris ꝓdest: aut istilla illi oui albumē alternis horis ⁊ cuz bābace desicca ꝓdest eīm. Et si istillauerꝫ illi rosaꝝ oleū i q̄ seiaꝝ coxeris ꝓdest. Sꝫ ⁊ si sem ꝑuiue aquā instilles cū vini aceto modico et oleo rosato medeť. Medicamis assignatio au riū ex caľo dolori vtilis. Sūe rose ptes duas. sisami olei vnā. vini aceti heserē aq̄ cuiuscꝫ. 5. ptē. ꝯgrega oia ⁊ ꝑcute optie atꝫ auri instilla aut cucurbite aquā ⁊ rosaꝝ oleū. mľierisꝫ cui filia ē lac. Sic ⁊ si si mulier lac auri imulserit ⁊ paululū expectauerꝫ ⁊ siccauerís. scd̄oꝫ ⁊ ter tio imulxerit. dolor sedabiť. Circa aurē. sād a lū. ⁊ aquā rosatā ac cāphorā catapľa: aut co= riādri aquā ⁊ lactuce ac sempuiue. Et si mole stus ē ⁊ grauis dolor sume opij modicū ⁊ cum oleo distēperās rosato vel violaceo auri istilla ac mādragore succū iplue cū oleo rosato. qm̄ dormitat ⁊ dolorē sedat. Nec ꝟo his nimiam oportebit dare ꝯsuetudinē. qm̄ auris facit gra uitatē ⁊ audit⁹. Si aūt auris dolor ex mala fit cōpľone frida intuere. Et si i corpe dn̄antꝫ sint signa flegmatꝫ ⁊ hūiditatis. patiēti hyerā ⁊ cau canicā ꝓpina: ⁊ gargarizet hyerā cū sīngibiꝫ q̄ eo eiusmōi cerebrū purgeť. Dehinc auri ei⁹ aliq̄d istilla calidoꝝ oleoꝝ vt nardinū aut co stinū. vľ laurinū. aut fugilinū. qm̄ cōpetēs ē et vtile. vľ sansuci aquā iplue expssaꝫ. ꝓbatū eīm ē. Aut sūe th⁹ ⁊ tritū diligēter cū vino liq̄fac et amigdalino oleo amaro ac paulatiꝫ auri in= stilla bābacēꝫ. hoc infusuꝫ auri applica. aut sūptā cū vaccino locio mirrā liq̄fac. ⁊ auri in= stilla. Vel sūe radić fugilū aquā. ⁊ marzeniusi ⁊ olei onfācini aliq̄d admisce. bulliātꝫ donec aq̄ deficiat supstite oleo hocꝫ auri istillabis. ꝓdest eīm ꝯtra frigidā ⁊ vētositatē q̄ auri acci= derit. Aut viridis folia sūe garbi. ⁊ diligēter cō tere. sūptūꝫ cana ḡnatū. ⁊ q̄ intus sūt extrahe ⁊ luto in aľ loco catapľa ⁊ desup folia mitte tri ta cuꝫ modica aq̄ coq̄ ⁊ auri iplue. Et si dolor ex frigido fuerit cū hūiditate q̄ ab aure defluit vrsi fel istilla. aut fel gruis liq̄factū cū amara= rū oleo amigdalarū aut zēbaꝫi. Aut sume eu forbij ḡnū vnū. ⁊ diligēter tritū cū oleo liq̄fac rosato. ⁊ auri instilla.

Ca. 63. d̄ auris āpatis ex caľo ⁊ alijs medelis.

Cum aūt auri āpa inasciť caľ'n aut pustula cephalicā mi= nue. ⁊ sanguiēꝫ iuxta qd̄ patiēs fert ⁊ morbi q̄ntitas ꝯsulit etasꝫ. ⁊ ꝓs ac patiētis cōpľo extrahe ⁊ collīū albū instillabis auri. liq̄factū cū puelle lacte. lacꝫ illi ex mā= milla hinulgi ipa. qm̄ ⁊ dolorē mitigat ⁊ calorē placat ac emolliens lenit. sup auris radices a foris psilij semē catapľa. ⁊ titibe aquā ac cusba re. solatricꝫ. ⁊ silia. ēpľiza q̄ꝫ h⁹ ēpľo. Assigna⁹ ei⁹ fabaꝝ ordei farine cui⁹ꝫ ptes. ij. violaꝝ ra dicis cathemie. cuiuscꝫ. iij. folioꝝ ninifar. ca= mōille. lilij radic. cuiuscꝫ. ij. tere oia diligēter ⁊ cū solatri aq̄ distēpa ⁊ violaꝝ oľo. ac q̄ffare aq̄ ⁊ rahalebi. ⁊ ēpľiza, aurē patiētē. Cibis pasce q̄s febricitantib⁹ assignauim⁹. a cibis ꝓhibēs calis. ⁊ oib⁹ ad caput vaporātib⁹. Et si eiusmōi morbū febrꝫ comittať refrigerationē augeas Qd̄ si regie h⁹ āpa nō mitigať auris intellige āpa saniē fecisse: iōcꝫ auri istillare optebit. nisi missis spumā ⁊ seis merue ac fenugreci cū mu lieris lacte cui filia ē. Nec desistes hᶜ bis. i die facere. donec sanies aure egrediať. q̄facto aurē cura saniei curabis ⁊ vlceris iuxta qd̄ posteri⁹ dicem⁹. Qd̄ si āpa i dissolutiōeꝫ ferť ⁊ dissolu= tū agnouerís. reliq̄eqꝫ illi supsūt ḡsse camōil= lā ⁊ mellilot. coq̄ i aq̄. ⁊ ex aq̄ modica sūe. ⁊ au ri tepidū istilla cū modico violaꝝ oleo. Et si eā i cucumo bullierꝫ ⁊ i capite cucumi fistulaꝫ posuerꝫ ⁊ fistulā indicꝫ diligēter cū bābace op pilauerꝫ aut pānis fistuleꝫ capiti patiētē ap= posueris aurē. q̄ ad ipam ei⁹ ascēdāt vapores ꝓdest. āpatis eīm dissoluit reliq̄as. nō sit autē eiusmodi aq̄ fortis caloris: sꝫ tēpati. Cuꝫ autē qd̄ i aure fit āpa frigidū ē. patiētis nāꝫ cū aga rici decoctiōe solue. acuta cū hyera ⁊ turbit. ⁊ pilľ hiere. ꝓpina. aut has. Assigna⁹ eoꝝ hye= re pigre. ꝫ. turbit. agarici. cuiuscꝫ q̄drātē oboli scamōee. 5. obolū. tere oia diligēter. ⁊ cū aq̄ di stēpa ac pilľ. potio ē plena. Hec cū feceris cere brūꝫ purgauerꝫ auri aneti oleū istilla. aut fu gilū. ⁊ hac exteri⁹ aurē fomētatōe robora ane ti. cauľ. rutabe. camōil. mellilo. liq̄. radić. folio rū lauri. sāsuci. nemami. cuiuscꝫ ptē. abrotani fenugreci. semis lini. cuiuscꝫ. 5. ptē tere oia di= ligēter. ⁊ cū aq̄ distēpa sāsuci. ⁊ sisami oleo ac narcisci. ac nardino. ⁊ aurē ēpľiza. qm̄ āpa op time dissoluet fridū. Et si camōillaꝫ. mellilot. anetū berenia setū. lauri folia. ⁊ hēdecochum maiorana. satureiā i cucumo coxeris optime ⁊ sup cucumi caput fistula apposita. fistule ca put auri applicueris q̄ medicaminū vapor ad eā igrediať dissoluēdo ꝓderit āpati. Et si āpa intellexeris eē durū hoc illi adhibe emplastrū Assignatio eius galline adipē ⁊ anatis lique= fac et misce simul parum fimi ouium triti ⁊ au rem emplastriza.

Cap. 64. de sanguis ⁊ saniei q̄ ab aure exeūt.

Vulnerum ⁊ vlcerū cura i aurib⁹ hec est Cū ergo sanguinē ab aure videris fluētē. sumac expssā istilla illi aquā ⁊ portulace ac virge pastorꝫ. aut su me gallam diligenter tritam. ⁊ cum aqua mix tam portulace auri instilla. ⁊ porri succum na batici. sume etiam leporis coagulum tritum cum aceto aut aloem et thus equaliter. et tri ta diligenter cum porri aqua auri implue.

¶De saniei medela. in saniei medela q̃ aure exit. Cũ apa eruperit calidũ aut pustule q̃ i ea sunt. rosaꝝ oleũ auri istillare cõuenit. i quo liq̃feceris paꝝ mirre ꝛ opij. aut sume sarcocolle sanguis draconis. libani. mirre asiafi. mẽithe. ptes eq̃les. tereq꜄ diligẽter. ꝛ cũ melle distẽperãs liciniũ iuolue pãni linei ꝛ auri optime absterse a sanie cũ bãbace ipone: aut ferri purgamẽtũ tere diligẽter. i aceto decoctũ ꝛ auri istilla paulatim aut licinio iplicitũ imitte vel sarcocollã ꝛ siafũ memithe accipe ꝛ tũde diligenter cũ melle distẽperãs itinctoq꜄ licinio auri inducas. Sume q̃z alumẽ iemenicũ ꝛ optie tere ꝛ cũ melle distẽperãs auri cũ licinio iducas. Si aũt diuturni⁹ fiat saniei emissio. hoc vtarẽ medicamie. ¶Assignatio ei⁹. mell'. ℥. x. aceti. viij. ad ignẽ decoq̃ ꝛ spumã aufer ꝛ pulueriza desuper floris eris. ℥. ij. ꝛ misce cũ licinio sup aurez pone. ꝓbatũ est em̃ basilicõ q̃z vnguẽtũ si cuz licinio auri iponaꝛ prodest saniei. Cicatrizabis aũt vlcera que in eis fiunt vnguento. r. qd de lithargiro fit ꝛ aruco.

¶Capl'z. lxv. de opilationis auris medela.

In opilationis que i aure fit ꝛ audit⁹ grauitatis medela attendẽdũ si opio exsordefit aliq̃ purgeꝛ his q̃b⁹ aurib⁹ purgaꝛ: aut sume buracũ ꝛ diligẽter tereꝛ cũ aceto misce. auriq꜄ istillaꝛ sic ꝑ diẽ dimitte deinde aurẽ purga ꝛ cũ tepida lana aq̃. Qd si opilatio ex humore ẽ grosso flegmatico caput cũ medicamie opz purgare fl'a deponẽti. vt hyere pilł. ꝛ cõcanicis. ꝛ hyerarũ aliq̃ magnaꝝ vt logodion. Si cõplexio ꝛ etas tẽpusq꜄ adiuuerint tũc vtaris gargarismo cuz hyera pic. ꝛ sq̃ngibin ꝛ tepida aq̃ sinapiq꜄ fe. resiaco. origano mõtano. hessa ꝛ silibus diligẽter tritis. hec cũ mellis aq̃ gargarizet: aut zebibi aq̃ decocta. vtaꝛ q̃z sternutationib⁹ cũ cõdiso ꝛ hebethel sonda in al'. ebere aloeq꜄. Cerebro purgato auri aquã instilla in q̃ piganũ coxeris. sansuc̃. nemanũ ꝛ sup exp̃me hec recẽtia ꝛ viridia. eductãq꜄ eoꝝ aquã cũ iausiro ꝛ castoreo misce aut euforbio iuxta passiõis vires et ẜm q꜄ patiẽtis fert cõpl'o aut auri aquã iplue in q̃ absinthiũ decoxeris. vel sume buracũ ꝛ sinapim tritaq꜄ diligẽter cũ aceto distẽpera ꝛ super aurẽ cuz licinio pone. aut sume castoreũ ꝛ elleborũ eq̃l'r ꝛ tm̃dẽ croci oriẽtalis tritaq꜄ acetũ supfunde ꝛ auri instilla. aut cũ licinio iduc: vel oleũ instilla nardinũ. qm̃ humorẽ subtiliat grossum q̃ in aure ẽ: ꝛ dissoluit. vł musci ol'm. qm̃ vtile est. Implue ẽt auri pipis modicũ triti cũ zẽbaci ol'o puri liq̃facti. Et si audit⁹ grauitas ex apate fit. apostema illd curari expedit his q̃ iam diximus. ¶Quod si ex carne fiat superflua que in auris foramie orta est: aut verruca ꝛ abscindi possibile est ferro abscindaꝛ: ꝛ q̃busdam vtaris medicaminibus comedentibus vt floris eris vnguento: aut queadmodũ al's dicemus. Assignatio medicaminis Hal'. vtilis grauitati audit⁹ ꝛ surditati. Sume ellebori q̃titatẽ q̃lis ẽ ꝛ ossis dactilis teresq꜄ diligẽter cũ melle distempa ꝛ sup aurẽ pone. Qd si audit⁹ grauitas lapidis aut cuiuspiã rei que incidit auri fit stibiũ sume subtile ꝛ bambace innolue ꝛ visco iplica aut gumi humida ꝛ auri iducas: qm̃ qd in aurẽ cecidit stibio adherebit ꝛ egredieꝛ. hoc sepi⁹ facies donec educatur. Sin mollire sternutationẽ patiẽti cartaꝝ liciniũ narib⁹ ei⁹ iducẽs aut medicamia isuffla q̃ sternutationẽ adducunt: vt ꝯdisum ꝛ al'. naresq꜄ ꝛ nasum opila ꝛ aures cũ bãbace: ventositas nãq꜄ cõmouebiꝛ in capite ꝛ fortiter egrediẽs q̃ in aure sunt emittit. Et si in aurẽ aqua egressa est patiẽtem vno impa salire pede ab egrotãti latere. ꝛ caput in eã acclinare ꝑtem palmãq꜄ auri apponere ꝛ fortiter cõmouere. Defluet etem̃ aq̃ ꝛ egredieꝛ. Sz ꝛ si sup aurẽ iacuerit ꝛ caput fortiter ꝯcusserit aq̃ aure exibit. Qd si nõ egrediꝛ hac illã agredere cura. Sume arũdinis frustũ palmo ꝛ ãpli⁹ lõgũ et alterã ei⁹ extremitatẽ bãbace iuolue vsq꜄ eius tertiã ꝑtẽ: hãc oliue oleo ĩfunde ꝛ extremitatẽ q̃ bãbace nuda ẽ auri imitte eãq꜄ accẽde in q̃ bãbax est. Ignis em̃ vt in arũdine cepit opari aquã ab aure extrahet: hoc fac donec patiẽs quẽ nõ ferat ignis sentiat calorẽ. Tũc aure extrahe quẽ nihil aq̃ supest. Et sic aurẽ cũ bãbace desicca ꝛ rosarũ istilla oleũ. Educiꝛ quoq꜄ aqua fistula auri apposita si sugaꝛ. qm̃ aqua extrahiꝛ ꝛ ad os exit. Cuz aũt in aurẽ reptile aliqd igressum fuerit aut v̾mes itus gn̄antur sibi aquã exp̃ssam istilla. aut fautenegi fluuialis. aut catarãi modicũ. Instillatuz etem̃ auri vermes occidit ꝛ reptile: aut absinthij instilla aquã decoctã aut folioꝝ p̃sici. aut cappis oia etem̃ hec v̾mes occidũt ꝛ reptilia. Qd si vaccini paꝝ sumas fellis ꝛ in aceto liq̃factũ istilles auri ꝑdest ꝛ v̾mes occidit. vtaris etiã hoc medicamie qm̃ ꝑdest. Assignatio ei⁹ sulfuris buraci. succi sihi eq̃les ptes. tere diligẽter ꝛ cũ aceto liq̃fac ꝛ aq̃ folioꝝ fugilũ auri istilla qm̃ vtile ẽ ꝛ v̾mes ac reptilia occidit. cucumeris quoq꜄ agrestis succus ꝑdest.

¶Capit. lxvj. de susurrationis ꝛ tinnitus aurium medela.

Cum aũt susurratio ꝛ tinnitus aurib⁹ accit lilij oleũ istilla. aut nardinũ. aut costinũ cũ succo folioꝝ garbi aut sume elleboꝝ nigrũ castoreũq꜄ eq̃l'r ꝛ zafrã q̃ñtũ vtriusq꜄ ẽ põd⁹. ac in aceto liq̃fac ꝛ auri istilla. aut sume zufam ꝛ lauri baccas ac pieas ꝛ in aq̃ decoqs ꝛ istilla. ꝛ ol'z fugilũ ꝑcussuz cũz pigami aq̃ si instilleꝛ vtilis est. Medicaminis

assignatio tinnitꝰ ⁊ auditꝰ grauitati. Sūe cōdi
si rosaꝝ olei. zafrani. cuiuſꝙ obolos. iiij. elle=
bori albi. buraci. cuiuſꝙ. ʒ. iij. tere diligēter et
cū vino distēperās trocisca. atꝙ cuz opꝰ fuerit
vtere liq̄faciens in aceco ⁊ auri instillās. Aliud
ad idē vtile. mihe fluxe ptē. i. olei cheiri. iij. bul
li ⁊ refrigera. vaseꝙ conde vitreo ⁊ auri istil=
la. Et si medicamīa hec nihil ꝓderint. tinnitū
auriū ex hūore fieri grosso itellige cōcluso in
cerebri operimēto. ideoꝙ patiēti qđ cerebrum
eiꝰ purget tribue vt hyere. pill. ⁊ cōcanicas. ac
aloes ⁊ silīa. dabis ēt das illi. Assignatio eaꝝ.
turbit. ʒ. ij. colo q̄ntide adipis. ʒ. mirob. kebuli
ʒ. ʃ. sarcocolle. quadrātē q̄thire obl̄os. ij. trita
oīa diligēter. distemperās. pill. ꝓpinabisꝙ de
eis. ʒ. ij. corpe purgato nariū adhibe istillatio
nes calefaciētes subtiliātes. vt q̄ cōponunꝛ ex
castoreo. iausiro. sunizo. ⁊ aliibꝰ q̄ in ꝯtorsiōis
faciei capl̄o diximus ⁊ sternutatiōe vtaris cuz
cōdiso ⁊ hyera modico naribus insufflato.

¶ Capl̄m. lxvij. de surditatis medela.

Surditas cū flegmatis accit cā grossi ⁊ viscosi qđ in cerebro ⁊ i eiꝰ gn̄atur operimēto vel aliūde ifluit ad auditꝰ neruuz curaꝛ regimis vsu icidētis ⁊ subtiliātis ⁊ hyerarū potu ac gargarismis auriū istillatiōibꝰ il lis q̄s diximꝰ ante cū de medela opilatōis q̄ in aure fit disputauimus. ⁊ ciboꝝ abstinentia sl̄a generātiū. Medicamis assignatio ad surditatē. Sinapim diligenter tere ⁊ cū ficubus misce siccis ⁊ facto licinio auri ipone tribꝰ diebus.

¶ Assignatio alia. Castoreū cū ol̄o liq̄fac aneti ⁊ succo pigani ac auri istilla. ¶ Qđ si surditas ex coleris accit ascēdētibꝰ ad cerebrū quēadmodū in morbis acutis cōtingit ⁊ febribꝰ colericis eius cura ē vt patiēs soluaꝛ medicaminibꝰ colerā deponentibus ru. vt mirobo. decoctione roborata cū hyera ⁊ scamonea. Post euacuationē regie vtaꝛ tēperato ⁊ suauis aq̄ balneo. regimē caueat colerā generās ru. ⁊ nō nunq̄ ipa spōte expellit nā col̄as has ⁊ surditas recedit hec. ¶ Surditas aūt q̄ ex cerebro fit ⁊ neruo rupture cā aut ꝯtritiōis. aut ꝓꝓ virtutis debilitarē audiētis si ex ipsa est creatiōe medicamine caret ⁊ sanatione.

¶ Capl̄m. lxviij. de passionū nasi. medela ⁊ doloris eius cura.

In passionū medela q̄ naso accidūt intuendū. ⁊ si nariū cōplexio calefacta est. ⁊ rubor illis accit ac ardor patiēs oleū respiret rosaꝝ ꝓcussum cū sempuiue aq̄: aut oleū ninifar cū rosata: ⁊ supponaꝛ exteriꝰ pānis intinctꝰ sādalo ⁊ aq̄ rosata. ¶ Qđ si calor extremitates vsꝙ porrigiꝛ vētriculoꝝ olei ninifar fiat naribus istillatio cū eductū ex cucurbite fuerit ꝯnis ⁊ olei rosati aqueꝙ rosate sādalū odoret ⁊ aquā rosaꝝ cāphorā. ninifar violā rosam. papaueris flores ⁊ silia. Et si locis acciderit his apa cal'z: aut in naso pustule fuerint orte: patiētis cephalicā iminue aut appone sitiā ⁊ sanguinē iuxta qđ opꝰ fuerit extrahe cibis refice refrigerātibꝰ vt ordei alfito zacc. aceto oliue oleo ꝯnatis prunis. pomis. moris. nasumqꝫ ⁊ frōtē cū sandalis ⁊ asiafo. memithe catapl'a ēt musderbedi hezazo. aq̄ rosaꝝ ⁊ portulace. sempuiue ⁊ aliquā harum naribꝰ istilla aq̄rū cū roseo oleo oiqꝫ illū refrigerāti dispōas regiie ⁊ extiguēti. Et si i nāsibꝰ vlcera appuerit patiētē cephalica minue ⁊ refrigerās adhibe regimē ⁊ si vlcera illa humida fuerit. hoc vteris in illa medicamie. Assignatio eiꝰ. Sume ceruse ⁊ purgamēti argenti. lithargiri. aserebi adusti eq̄les ptes tere in mortario diligēter cū rosaꝝ oleo. ⁊ naso ipōe cū licinio. Qđ si vlcera sicca fuerit. sume cerā oleū amigdalaꝝ. medullā cruris bouini eq̄liter cerāqꝫ i oleo liq̄fac ⁊ aliq̄d adde spume. semis citonioꝝ ac q̄thire optie ꝓcutiens naso cū licinio imitte aut interiꝰ cataplasma. Et si i naso putrida sunt vlcera. sume elleboꝝ albū cū chaseso eq̄liter ⁊ sinapi terēsqꝫ diligēter insuffla ⁊ nares cū aceto laua. mirrāqꝫ insuffla tritam q̄m proderit.

¶ Capitulum. lxix. de carnis i naso superflue medela.

Caro i naso supflua si durafuerit curā nō suscipit: q̄m ꝺ gn̄e est cācri: si mollis labora q̄m sanabiꝛ. Eiꝰ igiꝛ cura ē patiētis incidere cephalicā ⁊ sitiā appone ⁊ pill. hyere ꝓpina. nasoqꝫ liciniū idnc cū floris eris vnguēto aut sume asenanū ⁊ mirrā eq̄liter. teresqꝫ diligēter licinium sume pāni linei hoc ifunde aceto. ⁊ sic medicamie circūuolue ac naso ipone: aut sume cortices eris ⁊ colcodanesum caliā. cuiusqꝫ ptē arsenici rubei. zeniari. cuiusqꝫ. ʃ. ptē ellebori nigri q̄drātē. tere oīa diligēter. ⁊ facto lineo licinio. ifunde vino ⁊ hoc iuolue medicamie ⁊ naso imitte. aut ers sume tūbalū ⁊ diligēter tritū vio ifunde ⁊ nasi iteriora illinias. Sume ēt zagi. ʒ. iij. colcadanesi. ⁊ mirre cuiusqꝫ. iiij. colcotar. iij. alumis iemenici. galle. tūbali eris. aristologie. r. cuiusqꝫ. ij. ⁊. ʃ. turis. iiij. obolos. aceti. ʒ. cētū. decoq̄ in vase eneo dōec tāꝙ electuariū fiat ⁊ cū licinio vtere. Et si hoc nō ꝓderit medicamē adhibe acutū. vt calicō ⁊ dicberdic. ⁊ si nec his curaꝛ: ferrū adhibe vt posterius dicemus.

¶ Capi. lxx. de nasi fetoris medela.

In fetoris nasi medela opꝫ patiētem sq̄ngibin ⁊ hyerā picrā gargarizare ⁊ ⁊ sinapi. ⁊ post hec cū vio in q̄ spicā gariofilū. origanūqꝫ decoxe

ris.⁊ narib⁹ insuffla origani obolū.triti diligē
ter instilla q̄z fautenegi aquam.⁊ hoc medica
mē ad idē vtile ē.Assignatio eius sume mirre
pure.amomi.acatie.equales ptes tere diligē
ter⁊ cū melle distēpera dispumato⁊ nasi extre
mo parum applica.diebusq̄ multis olfaciat.
Aut sume mirrā⁊ in aqua fautenegi liquefac
⁊ narib⁹ instilla.Uel sume ammoniū.rosaꝝ sic
cā equaliter:terēsq̄ cribra.⁊ cū bani oleo di=
stēpera.⁊ nasi interiora cataplasma. Instilla
etiā passionē hāc habentium naribus cameli
vrinā probatum est.

¶Cap.lxxi.de fluxus sanguis nariū medela.

Arium sanguinis flux⁹ cū crisis cā fit āputan
di curā nō adhibeas Sin aliter fri
gide pdest aque respiratio cū ace
to mixte.⁊frigide aque supfusio ca
piti ⁊ faciei:extremorūq̄ ligatio fortis. Cū au
tē modū trāsit ⁊ nō cessat.tūc opꝫ aloes sume
re.ʒ.olibāi.ij.tritisq̄ diligēter liciniū circūuol
ue pāni linei qđ aceto intinxeris.⁊ naso imit=
te.liciniū q̄z pāni linei incaustro intinge ⁊ na=
ribus imitte.succus q̄z belegi.aut succus por
ri si simul instillētur aut sigillatim.aut stercus
asini expssum instilleꝶ naribus psunt.aut cu=
cumeris aq̄ amari.Et si in his parū misceatur
cāphore pdest.⁊pfectius fluxū hūc sanguinis
aufert.carta q̄z adusta.⁊ vdaha cōbusta si su=
manꝶ ex eis ptes et colcotari.ʒ.ps.ac trite di=
ligēter narib⁹ insufflenꝶ psunt.zagi egyptia=
ci.thuris masculi.galle aduste.⁊ cū aceto ex=
tincte.colchotari adusti.equales ptes tere.et
narribus insuffla.aut liciniū inuolue pāni li=
nei vini infusum aceto.intinge etiaꝫ in thuris
farina:⁊ sanguinis draconis carate aduste et
mirre pure equalr̄ mixtoꝝ et tritoꝝ diligēter.
ac cribratoꝝ subtiliter:⁊ narib⁹ immitte.sed ⁊
caratā adustā ⁊ oui cortices adusti.cerui cor=
nu adustū.caquiā.cortices granati acidi:alu=
mē iemenicū equalr̄ sume.tritaq̄ oia diligen
ter cū belegi aq̄ distēpera.intinctoq̄ panni li=
nei licinio naribus imitte.aut sume hezazū. ⁊
in pāno pone lineo ⁊ cōbure.cinerēq̄ hūc su=
mēs narib⁹ insuffla. Et si hec nō pderint sup
caput aquā rora frigidā forti frigore. Caput
q̄ ⁊ frontē hoc cataplasma ēplastro.Assigna=
tio eius.sume galle viridis : gnati corticē. rose
sicce.cuiusq̄ ptē lēticule expilate ptes.ij.gipsi
q̄tū ⁊ olum pōd⁹ tere ⁊ cū mirti aqua distēpe
ra.frōtēq̄⁊ verticē ēpliza.Aut appone lineuꝫ
pānū aq̄ infusum rosaꝝ refrigerata cū niue et
vini aceto sup verticē.aut cū tucia empliza cū
aceto decocta.Et si nec sic fluxus āputaꝶ sitiā
sub hypocōdrijs applica a latere fluxus. Te
stesq̄ optime stringe ⁊ i aq̄ pone frida.qm̄ sic
cessabit.Opꝫ aūt cū flux⁹ in vtroq̄ erit latere
sitia ab epatis latere apponere⁊ splenis.fron
tēq̄ ⁊ verticē hoc ēpliza emplo.Assignatio ei⁹
terre armenice.succi barbe caprine.farine or=
dei.⁊ lenticule.⁊ balaustie.cuiusq̄.ptē cāpho
re.opij.cuiusq̄.quadrātem ptis.tere oia dili=
gēter.⁊ cū aceto distēpera ac empliza.Aut su=
me chalesi flores.⁊ vitis frōdes.halegū.rosa=
rū folia viridiū ⁊.terēs cū vini distēpera aceto
⁊ farina ordei.frontiq̄ ⁊ vertici applica. Aut
aranee telā.⁊ zagū egiptiacē.colchotarū equa
liter sume.tritaq̄.cū aceto distempera ⁊ cata=
plasma liciniū linei pāni.⁊narib⁹imitte.Qđ si
virtus robusta est. cephalicā iminue āputat
eīn nariū fluxū sanguinē ad inferiora trahēs.
ceruicis q̄z ptib⁹ sitia apposita pdest. qm̄ ma
teriā ad capitis puppim trahit.Et oꝫ vtenteꝫ
his te medicaminib⁹⁊ curispatientē regimine
dispōere sanguinē dēsati cibis.s.grossantibus
vt chabesa.q̄ fit cū farina amili.⁊ rizo cū lacte
pacto dulci.ouisq̄ solidis.Cui aūt sano flux⁹
sanguis nariū accidit.sepi⁹ his q̄ dixim⁹ ciberꝶ
⁊ caseo recēti.lacteq̄.⁊ agnoꝝ carnib⁹lactētiū
ericij porcelloꝝ carnib⁹⁊tritico cocto cū lacte.

Cap.lxxij.de chasemie.i.odorat⁹puatōis me.

Odoratus puatio intuen dū si fiat ex op
pilatiōe nariū carnis que pducta
est in eis cā.⁊ hoc illis q̄ diximꝰ cu
rerꝶ.Qđ si ex hūore grosso in vētri
culis adunato cerebri q̄.s.odorat⁹ optebit pᷓ
mū hoc mūdare hūore corp⁹.ppriēq̄ cerebrū
cū pill:quarū eū ē eūare hūorē vt hyere pill.⁊
concanicis silibusq̄ cerebri hūores purgātib⁹
Tūc medicaminib⁹ vtere quoꝝ est oppilatio
ni pdesse nariū.Qđ si odorat⁹ puatio ex hūo
rib⁹ accit grossis adherētib⁹ ossis foramini co
latorio simul medicamia adhibe subtiliātia ⁊
incidētia vt qb⁹ vtimur i coriza ⁊ catarris ni=
si q̄ q̄ hic vtilia sunt fortiora illis iuxta qđ assi
gnauim⁹ esse expedit.¶Medicamis assigna=
tio ad hec vtilis.simizū.cameli vrinā. equaliꝶ
misce terēsq̄ insuffla et aliq̄d hmōi cum blitis
aq̄ dissolue:aut aquā sansuci vel fautenegi et
patiētis instilla narib⁹.Et hec vaporatiōis ad
eadēvtilis assignatio.sumz i.arsenici rubei.fau
tenegi equales ptes tere diligēter⁊ i fictili po
ne vase cui strictuꝫ sit caput.⁊ cameli arabici
vrinā supfunde donec oia operianꝶ ea. ⁊ am=
plius ad solē pone vasq̄ singulis dieb⁹bis cō
moue aut ter.Cū desiccatū fuerit qđ int⁹ ēvri
nā adhuc appone ⁊ singulis pcutias dieb⁹:fa
cies hoc diebus multis⁊ quotiēscūq̄ fuerit de
siccatū vrinā appones vsq̄ tertiā vicē.Ut autē
optime fuerit post hec desiccatuꝫ frustū sume
aliqđ ⁊ sup prunas pone.⁊ ēbotū ferri appli=
ca.huiusq̄ extremū i patiētis ponaꝶ naso quo
vapor ad nasum ascendat ⁊ insifa in q̄bus est
chasemū.singlis hec dieb⁹ bis facies mane et
vespevsq̄ tres dies ⁊ post vaporē statiꝫ oleuꝫ

respiret rosarũ aut violaceum quo medicami nis quiescat acumen.

¶Capitulũ.lxxiij.de corrize medela.

IN corriza patientẽ ꝑmo oium fleboto nari ꝯuenit.si cõplexio.etas tẽpusqꝫ ꝑsens adiuuerint:cibisqꝫ pascatur subtilibus sorbitionib⁹ vtat̃ factis de furfuris aq̃ ꝛ zaccara. amigdalarũqꝫ oleo. cibũ iminuat ꝛ vino supsedeat.cibosqꝫ ad caput vaporãtes fugiat.vt nuces. caseũ veterez lac erucã ꝛ silia.Gargarizet aũt aquã rosatã ꝑmo ꝛ scdo tertioqꝫ dieb⁹.ꝛ capitis caueat dis cooptionẽ atqꝫ operire studeat. Sup latus iaceat ꝛ dormiat nõ supin⁹ iaceat ne forte ad pectus descendat materia.hoc illũ dispone regimine donec maturet̃ materia ꝛ ad nares descẽdat ꝛ aliq̃d spissuz descẽdat:hoc vt fiet balneo inducas:ꝛ sup capitis prorã aquã fundat calidã.vaporiqꝫ stet obui⁹ aque in q̃ camomillã mellilotũ.violãqꝫ siccã decoxeris donec corriza dissoluat̃ ꝛ patiẽs sanet̃. Nõ aũt oꝫ patiẽtẽ balneo iducere nisi post maturationẽ.Et si q̃ ex narib⁹ fluit multũ est ꝛ subtile tenueqꝫ.Sume aliq̃d sunizi ꝛ anisi ꝛ in igne pone ac olfaciat:aut in pãno lineo ꝛ olfaciat ea cũ fluxum hũc ãputat.aut sume xiloaloe crudũ ꝛ cãphorã ꝛ sup prunas pone fumũqꝫ eoꝛuz respiret: aut cũ sandaruso vaporet̃.Sꝫ ꝛ si lapidẽ supposuerit calefactũ ꝛ aceto irriget.eiusqꝫ fumũ respiret.fluxũ glomerat ꝛ ãputat.Sic ꝛ si furfurez aceto infunderit ꝛ sup prunas proijciat aut lapidẽ calidũ vaporẽqꝫ suscipiẽs traxerit perfecte materiei amputat fluxum.

Caplm.lxxiiij.de passiõibus lingue medela.

PAssionũ lingue medela q̃ sit vidẽdũ. Si ita qꝫ lingue in ꝑbis acciderit grauitas ꝛ motus difficultas ꝛ hoc incõmodi cã factũ ẽ qꝺ cerebro accidit intuẽdũ:ꝛ si incõmodũ hoc apostematis cerebri cã factũ ẽ:queadmodũ in phrenesis accidit passiõe ꝛ alijs hmõi curat̃ illi⁹ morbi i melli⁹ reformatiõe ꝛ sanatiõe ꝛ cura quã adhibere oꝫ.Assuefaciẽda ẽ ẽt lingua fricatiõi ꝛ cũ lababorũ inũctiõe.oleorũqꝫ leniũ ꝛ similiũ quẽadmodũ dixim⁹.¶Et si incõmodũ hoc casus cã aut collusiõis accidit ruptusqꝫ ẽ ꝛ neru⁹ q̃ ad linguã veniebat difficilis ẽ hi⁹ rei curatio valde.ꝛ iõ non sanat̃.¶Et si lingue grauitas spasmi cã accidit ex neruis ituere: vtrũ si spasmus ex siccitate fuerit:aut repletiõe ꝛ humiditate.Et si ex siccitate tarde ẽ hoc quoqꝫ sanatiõis:est tñ ei⁹ cura patiẽtẽ lac gargarizare mulieris cui filia ẽ ꝛ violaꝝ oleũ aut amigdalaꝝ vł semis cucurbite.spõdiles emplastrizet emplastro humectãti:vt ceroto qꝺ ex olo fit violaꝝ ꝛ cera alba aut ninifar olo extracto a cucurbite seie.anatꝫ ẽt emplꝛa adipe ꝛ galline aconis cauda ꝛ porcoꝝ axũgia ñ salsa.ꝛ si addipes hos liq̃feceris cũ violaꝝ oleo ꝛ viole adieceris aliq̃d ac ninifar tritoꝝ diligẽter ꝛ cribratoꝝ ac seis citonioꝝ spume ꝑdest:aquã istilla i q̃ violã ninifar.ordeũqꝫ tũsũ coxeris sup capitis puppi.ꝛ ptisanã ꝓpina patiẽti ac lac asine vel capraꝝ gargarizet asine lac ꝛ violaruz oleũ.siliaqꝫ exhibeat q̃ i spasmo dixim⁹.¶Qꝺ si ligue grauitas ex spasmo acciderit repletionis ꝛ nerui eneruatiõe q̃ ex flatico fuerit hũore grosso q̃ ad neruũ defluxit ꝛ cerebro dñat̃:aut illi cerebri pti a q̃ neru⁹ orit̃ ad linguã porrect⁹:queadmodũ i palisi ꝛ silib⁹ accidet morb⁹ flaticis tũc hũoris euacuatiõis cura adhibẽda ẽ:ꝛ corp⁹ ab eo purgãdũ est pillłis hyere ꝛ concanicis alijsqꝫ medicamib⁹ q̃ fla purgare assignauim⁹ i palisi ꝛ spasmo ex repletiõe.Indicas abstinẽtiã fla gñantiũ.ꝛ regimẽ caueat refrigerãs ꝛ humectãs:calefaciẽtiqꝫ regimie ꝛ dsiccãti regas.Corpore purgato cũ patiẽtẽ h⁹ disposueris regimie gargarismis vtere cũ medicamib⁹ q̃ in palisi assignauim⁹:vt hyera piẽ.piretro.miutẽgo.cũ aq̃ mell̃ ꝛ squingibin hãsali.ꝛ aq̃ in q̃ satureiã coxeris fauteneguqꝫ mõtanũ.sansucũ ꝛ silia:linguã cũ hyerapiẽ frica ꝛ sinapi.piretroqꝫ tritꝫ diligẽter.colloqꝫ h⁹ suppone ẽplastꝝ. Assignatio ei⁹.Camomille mellilotí.maiorãe.nemami.cuiusqꝫ ʒ.v.sinapis.piretri.iausiri.sunizi.cuiusqꝫ.ʒ.iij.castorei ij.tere oia diligẽter ꝛ liq̃fa c cerã cũ oleo rosato aut zẽbaci.iuxta qꝺ op⁹ ẽ.ꝛ medicamia sup põe ac emplm fac.¶Et si passio ex ipo ẽ cerebro nariũ istillatiõib⁹ vtere q̃s dixim⁹ i lequue cura.ꝛ omni illic disposito regimine.

¶Capi.lxxv.de pustularum ꝛ apostematum que in lingua fiunt mede.

APostẽa qꝺ i ligua fit ituer̃ vtꝝ calidũ sit.ꝛ si aladuerterꝫ h⁹ cephalicã minue ꝛ iuxta qꝺ op⁹ fuerit sãguinẽ extre si virt⁹ ꝛ alia adiuuerit: ꝛ corp⁹ si repletũ ẽ patiẽtẽ cũ dcoctiõe solue cõfortata cũ hyera ꝛ turbit:ꝛ granatoꝝ ꝓpia aq̃ muzoꝝ aut heseret̃.syropũ cũ citroli aq̃ ꝛ melonis idici.Aquã iube suger̃ rosatã i q̃ q̃ffarã coxeris siccã ꝛ sumac i ea frica.aut aquã dcoctionis lẽticule ꝛ fruct⁹ hullici siliũqꝫ.Gargarizet hãc eãdẽ aq̃:p⁹ hᶜ tres vt trãsierit dies aquã pepõis sugat ꝛ itibe ꝛ caq̃negi ꝛ solatri ꝛ caul̃.hasqꝫ gargarizet aq̃s cũ seis psilij spuma.Ut morb⁹ dcliauerit gargarizet aq̃ i q̃ camomillã lilelmelech.sebezũ. maiorianã. violã siccã coxeris.fricabisqꝫ i ea modicũ cassie.f.Qꝺ si ligua aut sub ea.aut illi ꝯfinib⁹ oris ptib⁹ apostẽa acciderit qꝺ i saniẽ ꝟtat̃ h⁹ patiẽtẽ alternis oportebit horis surger̃ ꝛ masticare aq̃ i q̃ fic⁹ dcoxeris siccas.cũ modico violaꝝ oleo.ꝛ semis psilij spũa:aut semis merue cũ modico

ficuū aq̄.aut menibechtego tepido cū violaꝝ oł'o oia etem̄ hec apa maturāt ꝛ erūpe cogūt. Si apa leue est ꝛ nō magnū sufficit ei⁹ maturatiōi aquā calidā ꝛ violaꝝ oleū i ore ꝯtinere. errupto apate appone bābacē cū rosaꝝ oleo donec purgeť dehinc ceruse suppone vnguētū Et si duꝝ lingue apa acciderit ꝯsidera.ꝛ si corpus videris repletū decoctionē ꝓpina epithi ꝛ grossis repme cibis colerā nigrā generātib⁹ ꝛ flegma: ꝛ laudabiliū cibis paice chimoꝝ.lac gargarizet asine.aut capraꝝ cū modico violarū oleo.aut ninifar.ꝛ aq̄ ficuū ꝛfenugreci lahabo.ac semis lini.ꝛ sugat hec eadē. oleū liliorū sup linguā teneat ꝛ vngať cū cera liq̄facta . aut galline adipe.ꝛ anatis liq̄factis cū violaꝝ ol'o ꝛ feniculi.sugat aquā cū vini robo.aut fricet in ea al's in eo cassie.fi. medullam.

¶Ca.76.ð vlceratiōib⁹ ꝛ pustulaꝝ ligue me.

Qum autē ligue acciderit vlceratio ꝛ pustula patiētē sanguie minue si patiť.si puer ē sitiā appone ceruici ꝛ laudabili refice dieta.mezauro.s. cum granatoꝝ aq̄ parato.ꝛlēticula aut heserē aq̄.aut sumachia. Et si īfans ē ꝛ sitiā nō fert.nutrici sitiā adhibe ꝛ eisdē refice q̄ diximꝰ.ꝛ pill' cum granatoꝝ aq̄ patis liguāq̄ȝ hoc cataplasmet cataplasmate. Assignatio ei⁹ rose sumachi coriādri sicci balaustie eq̄les.ptes tere cribraq̄ȝ ꝛ cū ol'o pasta rosaꝝ ꝛ cera alba liq̄facta.ac linguā cataplasma pueri.vel sume cerusaȝ.ꝛ lithargirū. eq̄liter ꝛ diligēter terens cū rosarū oleo distēpera ꝛ cera simul liq̄facta in q̄ parū sit cāphore. locūq̄ȝ cataplasma.Ad vlcerationē in pueroꝛum ore.sume lithargirū ꝛ sup lapidē frica. hecq̄ȝ pānū cataplasma lineū ꝛ ligue applica.Et si vlceratio ē in adolescēte vel iuuene.nāȝ ei⁹ post flobotomiā molli cū mirabol'. aq̄ ꝛ tamaridi: aut aq̄ lebelabi.Et si vlceratio ex m̄ā ē sanguinea plātaginis sugat aquā in aq̄ sumachū fricaueris aut aq̄ȝ in q̄ calefiⁿ folia decoxeris aut oliue.ꝛ rosam cū moris. aut q̄ffare aquā viridis cū moroꝝ robo.aut coribořū vitis aquam cū oleo rosato:vel ꝟge pastoris aquā ꝛ portulace:cū in eis sumachū fricaueris aut aquā rosatā in q̄ balaustiā carmaregū ꝛ queffarā siccā coxeris.Sumat etiā aq̄ȝ in q̄ granatoꝝ cortices ꝛ mirt⁹ galla.lēticula excoriata bullierit ꝛ mausegi folioꝝ aq̄ cōfrica.aut folioꝝ hēmazi aut foliorū hullici.pustula cōprime hoc medicamine.Assignatio ei⁹. Queffare sicce. rose rubee sumachi.lēticule.fusali. spodij. cuiusq̄ȝ ptē.j.cāphore q̄drantē tere diligēter ꝛ sup linguā pone ꝛ in loco quo pustule surgūt in passiōis pricipijs.¶Assignatio alia. Rose ru.ʒ.v. amili.iij.semis portulace. lenticule excoriate. zaccare tabarzedi.cuiusq̄ȝ.iiij. caq̄le . zafrani. cuiusq̄ȝ.ij.camphore.obol'.ij.tere oia diligēter ꝛ vtere.Alia ad pueroꝝ oris vlceratione.Sādali albi.semis rosaꝝ.rose.lēticule.semis portulace.cuiusq̄ȝ.ʒ.iij.sumachi.q̄ffare frixe. cuiusq̄ȝ.v.mirabol'.hēne mectice.spodij.cuiusq̄ȝ ij.cāphore.zafrāi.cuiusq̄ȝ.ʒ.ʒ.tere oia diligēter. ꝛi ore sup pustulā pone:ꝛ post hoc aquā sugat rosaꝝ in q̄ q̄ffarā coxerit siccā ꝛ sumachū.Assignatio alia.Rose.ʒ.ij.semis portulace.asiafi.memithe.chimolee.cuiusq̄ȝ.ʒ.ʒ.lēticule excoriate.q̄ffare sicce.cuiusq̄ȝ.ʒ.ʒ.cāphore zafrāi.cuiusq̄ȝ obol'.vnū tere oia diligēter ꝛ in ore cū nece fuerit pone.Refrigeriū aliud vtile.Sume sumach.rose.tabasiri.semis bascale.amili.sādali albi.cuiusq̄ȝ.ʒ.iiij.lenticule. q̄ffare sicce cuiusq̄ȝ.vj.asiafi.memithe.hezazi cubebe.fautenegi fluuialis cuiusq̄ȝ.ij.cāphore.ʒ.ʒ.zafrāi.ʒ.tere oia diligēter ꝛ sup pustule locū ꝛ vlceratiōis pōe.Ut aūt ad statū passio attigerit solatri aquā sugat ꝛ q̄ffare in q̄ hēnā bullieris.Maturata passiōe vnguētū appone cerusa cū modica cāphora.In passiōis vltimo cū olo declinauerit patiēs aquā sugat in q̄ lilij radices coxeris ꝛ piretrū ꝛ heilū.Et si vlceratio ex grossa ē m̄ā ꝛ color alb⁹ cū tabarzedi zaccara fricet ꝛ alumie aut zago distempato cū melle aquā gargarizet in q̄ folia oliuarum sansucū.berenlasetū.mamiranum. piretrūq̄ȝ optie decoxeris ꝛ colaueris:ac supinūq̄ȝ ce zafranū.ꝛ aloē.Et hāc ipaȝ sugat i passiōis vltio calida cū aq̄ in q̄ fic⁹ coxeris.mellilotū.ꝛ semis lini spumā cū modico cheiri oleo.q̄m vlceratio nis dissoluit reliq̄as.Pustula aūt si nigra fuerit ꝛ putrescat hoc cura medicamie.Assignatio ei⁹.sume oliue foliorū siccorū.ꝛ folioꝝ ansegi.caq̄e.cuiusq̄ȝ.ʒ.v.aluminis iemenici.satureie.colcotari.zagi.cuiusq̄ȝ.ʒ.liliōꝝ radicis.ʒ. ꝛ.ʒ.ordei.ʒ.zafrani.ʒ.ʒ.tere oia diligēter ꝛ sup vlceratione pōe comedet em̄.Alia assignatio. sume arsenici rubei.acharcarahe cuiusq̄ȝ ptē caquie.ʒ.ptē.trita diligenter subtili pāno cribra.ꝛ cū catarano distempera:desiccaq̄ȝ.ꝛ cū opus fuerit vtere.terēs ꝛ cribrās. Assignatio alia zernici rubei ꝛ crocei.buraci.sebbi iemenici.cuiusq̄ȝ.iij.colcodācū.zagi.colcotari.spume maris.cuiusq̄ȝ.ʒ.ꝛ.ʒ.galle.corticū granatoꝝ.cuiusq̄ȝ.iiij.acatie.ʒ.cōbur ꝛ terēs cribra ac cū catarāo distēpera.siccatūq̄ȝ terēs cribra ꝛ vtere.Assignatio trocišcoꝝ arsenici vtiliū pustulis ꝛ vlceratiōib⁹ putridis vlceribusq̄ȝ gingiuis corrodētib⁹.sume zernichi rubei ꝛ crocei.cuiusq̄ȝ.ʒ.caq̄e.viij.aluminis iemēici galle.cuiusq̄ȝ.ʒ.iiij.lapidis calcis.vj.tere oia diligēter.ꝛ cū aceto distēpa.trociscaq̄ȝ ꝛ cū op⁹ fuerit vtere ꝯtritis ꝛ cribratis.pustulasq̄ȝ eis frica ꝛ vlceratiōe putridas.ꝛ post hec oleū suge rosaꝝ cū aceto dehinc aquā rosatā ꝛ oleū rosatum.Calicō quoq̄ȝ medicamen est vtile oibus vlceribus ꝛ pustulis corrodētibus pu-

tridisqȝ in lingua ⁊ ore. si loc⁹ eo fricet̃ optime donec qđ putridū ē comedat ⁊ auferat. post qđ aquā sugat rosatā ⁊ acetū ⁊ post rosarū oleū.

¶ Caplm. 77. de passionis medela que i ore ⁊ oibus eius fiunt partib⁹. ⁊ primū de fissuris labiorū emorroiđ. ⁊ pustul.

SI labijs fissure acciderint ⁊ ē illis ꝓfunditas. cataplasma illas cum anatꝫ adipe cū cera liq̄facto aut rosis siccis tritis admixto modico dragaganti ⁊ sic cataplasma: aut sume ;amilū. q̄thirā. cerusaȝ. gallā. eq̄liter tritasqȝ cribra ⁊ misce cū galline adipe in q̄ parū liq̄fecerꝫ cere: sintqȝ medicamia t̃m̄dē quātū ⁊ cera ⁊ oleū ⁊ sup pāniculū ponant̃ subtilē q̄ intra cānā est nebaticā: quo medicamē i suo seruet̃ vigore. ¶ De emorroidib⁹. Emorroidū labiorū cura cephalice ē iminutio aut. iiij. q̄ i labijs sunt venaꝝ q̄ iaharel dnr arabice āputatio cū minuta incisione. Aut sitiā appone ⁊ emorroides āputa ⁊ rosa vestias sicca. ac sarcocolla ȝafranoqȝ qm̄ vtile est. ¶ De pustul. In pustulis cephalicā flobotoma. ⁊ decoctionē ꝓpina mirobol. aut cū cerusevnguēto cataplasma: aut lithargiro: ⁊ galla tritis diligēter ⁊ cum cera oleoqȝ rosaꝝ liquefactis.

¶ Caplm. 78. de doloris dentiū ⁊ cōgelationis medela.

DEntium dolor cū ex calido accit patientē acetū sugere ipera: ⁊ aquā rosatā cū modico cāphore: aquā q̄ȝ sūma q̄ cū arnoglossa: aut sumat populi folia ⁊ tarse fructū. ac cū aceto coq̄t ⁊ sugat. Et si gingiuā videris rubeā cephalicā patiētis flebotoma. Et si col̃e apparēt rubee vestigia. cū mirobol solue ⁊ aloe ⁊ tamarindis ⁊ ȝaccara. Et si dētiū dolor ex frido fuerit. patiētē solue cū hyere pill. ⁊ dētiū cū hyera pic̄ frica ⁊ aquā mellis sugat in q̄ ȝufaȝ coxerꝫ ⁊ fautenegū: aut in ore acetū teneat i quo lauri baccas decoxeris ⁊ folia aut capparis radicis cortices ⁊ piretrū. ipmqȝ sugat. aut coq̄t cucumeres agrestes ⁊ i ore teneat. aut elleboꝝ nigrū i aceto decoq̄t. fert̃ āt qm̄ cācri cū ol̃o lilioꝝ decoctivtiles sūt dētiū dolorib⁹. Et si nō sic q̄escit appōe aliq̄d appolonie grece. aut tyriace magne i aceto liq̄facte pōe sup molares dētiū cū pāno aut bābace aut sulphurꝫ medicamē: aut socrite qm̄ hec dolorē sedāt. aut sume alleuȝ ⁊ sup mollares pōe comestos. aut colloquitide adipē in aceto decoq̄ ⁊ sugat. aut antepsicoꝝ sume ossula ⁊ sal optieqȝ tere ⁊ cū aceto distēpera ⁊ sup molarē pone. vl̃ ȝiȝiberē i aceto coq̄ ⁊ melle ac suppone: vl̃ frica dētes in q̄b⁹ dolor ē. aut sume serpētis spoliū ⁊ i aceto decoq̄ ipsumqȝ sugat quoniaȝ dolori ꝓdest ex frido dētiū. Assignatio ad dolorē molariū ex frido. Sume pipis. ȝ. v. piretri miutēgi. cuiusꝙ. ij. buraci. iij. tere ⁊ cū melle distēpa. molarēꝙ ꝯprime. aut sume opiū ⁊ cū miha pasta fluxa ⁊ molari suppōnēs astrige vl̃ sūe arsenicū ⁊ cū galbāo optie misce ac molari applica aut suniȝo trito diligēt̃ molarē reple. qm̄ dolorē sedat acetū q̄ȝ ⁊ sal si i ore teneāt̃ ꝓsunt ꝯgelatiōis dolori molariū ex cal̃o aut ex frido eoꝙ i aceto refrigeratio sit ⁊ ꝓfundatio sua subtiliatiōe ⁊ penetratiōe in molaris subam: iōꝙ dolorē sedat ex cal̃o ⁊ qm̄ subtiliat ⁊ icidit humorē fl̃aticū dolorē sedat ex frido. Sal aūt eo ꝙ in eo dissolutio sit ⁊ subtiliatio ac sup̃flue desiccatio humiditatis. Assignatio al̃ ad dolorē molariū piretri. ȝ. nusaderi. opij. cuiusꝙ. 5. ȝ. tere diligēter ⁊ molarē reple cōestū ⁊ supponat̃ cere modicū. Qđ si nō hoc ꝓsunt medicamia. coctura vtere ⁊ igne hoc mō sume olei oliue. ℥. vnam. maiorāe. hermeli cuiusꝙ. ȝ. ij. tere duo hec diligēter. ⁊ in oleū ꝓijce ⁊ fortiter bullire fac. et patiētꝫ ori isuffla. molarēꝙ q̄ patit̃ ꝯsidera illiꝙ fistulā suppōe ferri aut eris crocei mūdato pri⁹ molari his q̄ corrosa sūt tūc sume duas acus ferri ⁊ in igne pōe. dōec simul icaluerint calore nimio tūc sume extremū acuū ⁊ in oleo merge cū medicamib⁹ decocto fistuleqȝ induc donec vsqȝ molarem attingat ⁊ in foramie ei⁹ pone. feratꝙ patiēs donec refrigeret̃. Ut autē refrigerata fuerit i ignē ꝯuerte dōec icalescat ⁊ aliā sumptā oleo imerge: ⁊ cū ea quēadmodū cum alia fecisti fac. cunꝙ refrigerata fuerit ad ignē cōuerte. ⁊ alia sumptā sil̃r fac sepi⁹ qm̄ dolorē mitigabit. Si nō mitigat̃ extirpa ⁊ extrahe. Medicaminis assignatio qđ commestas educit molares ponat̃ i molari lac asine ⁊ asa fetida. educūt em̄. Si aūt dentiū imoratur ꝓductio gingiuas cū butiro. aut cū cerebro leporis frica aut ossium ei⁹ medulla. Assignatio medicaminis galieni i medicaminib⁹ cōpositis ad dolorē molariū. sume piperis piretri titimalli lactis ⁊ terens oia diligēter cuȝ galbano distēpera ⁊ sup molarē cū op⁹ fuerit pone. Medicaminis assignatio vtilis dentib⁹ corrosis. iusquiami. merue. quēne. apij. mihe cuiusꝙ. partē. heltiti iocūdi. pipis. cuiusꝙ. 5. partē tere hec diligēter ⁊ distēpera cū palmitū vitis aqua. ⁊ sume đ eo asiafum. dētesꝙ cataplasma. ⁊ sup molares pone corrosos. Medicaminis assignatio molariū corrosionē sup̃fluā arcēs. sume suniȝū frixū. ⁊ cū aceto tritū acerrimo sup molarē pōe qm̄ ꝓdest. Assignatio ad dolorem molarium. piretri. miutengi. ȝinȝiberis. buraci. cuiusꝙ. ȝ. iij. pipis. vj. tere oia. ⁊ cū aceto distempera. locoꝙ super pone ⁊ si medicamina hec sumpseris. molariꝙ corroso comprimas ⁊ frices cum eis dolorem sedat. Assignatio medicaminis ad dormitas-

tionē que dentib⁹ accidit congelatio vocata. portulacā masticet cū suis ramis. aut sal iere=si. molaresqȝ cū eo fricet aut oleo vngat zēba=ci. aut oliue. bis. vel ter. oreqȝ teneat aut espi=dabagi ius pigue. aut dulciū amigdalaꝝ olm aut ēbaci gūmā masticet. ¶De dētiū medela. debiliū ⁊ cōmotoꝝ q̄bus iminēt cōcauitates. dētes debiles q̄bus hoc accit ꝑpter etatis ma gnitudinē nullā suscipiūt curā. cū aūt ex hūidi tate cōtigerit q̄ neruos humectat ⁊ gingiuas ⁊ laxas facit. medicamie eget reprimēti. vt alu minis rubei. carmaregi. balaustie. cuiusqȝ ptē rose. ru. ptes. ij. tere oia ⁊ gingiuas dētesqȝ fri ca. ¶Assignatio al'. carmaregiramezi. mirobola ni. cimini. cuiusqȝ. ij. ℥. balaustie rosa. sūmaci. cuiusqȝ. v. corticē glādiū exterioꝝ. mirti grano rū sandali albi. cuiusqȝ. ij. tere oia diligēter. ⁊ dentes frica. ¶Medicamis assignatio q̄ dētes roborat ⁊ cōfortat fusali cusmazagi. galle. sel=nari. rose. sumaq̄. glandiū corticē. hēnemectice. mirti granoꝝ. eq̄les ptes tere ⁊ vtere. ¶Alia sādali albi. rose ramecci sahadi. cuiusqȝ. ℥. iiij. tharatici. cusmazagi. glādiū corticē exrioꝝ seb bi iemenici. cuiusqȝ. ij. sūmaqui. semis rosaꝝ. cuiusqȝ. iij. tere oia diligenter ⁊ dentes frica. ⁊ si sebbū coxeris rubeum cuȝ aceto ac mastica ueris dētes confortat.

¶Capl'm. lxxviiij. de his que dentes elimāt ⁊ mundificant medela.

In elimandis dentibus oȝ ordei sumere farinā cū melle distēperatā. ⁊ postea adustā paleā q̄ȝ adustam. de singulis sume. ℥. iij. spume maris. sihi adusti cācri marini. testaꝝ oui adustaꝝ. cuiusqȝ. ij. te=re oia diligēter. ⁊ dētes frica. q̄m elimat fortiꝭ. ¶Assignatio al'. Sihi vsti. sembadegi. cotis. spume maris. cornu cerui adusti. salis ādrani. cuiusqȝ ptē. radicis cāne aduste. ptes. ij. sade=gi. quadrātē. fracture catini. sini. 5. ptē. tere oia diligēter ⁊ frica dētes. ¶Assignatio al'. Salis andrani. farie ordei eq̄les ptes teres cū melle distēpera ⁊ cōbure horūqȝ ⁊ radicis aduste cā ne cuiusqȝ. ℥. iij. cornu cerui adusti. testaꝝ oui structij adustarū. cuiusqȝ. ℥. ij. buraci. fracture catini sini. cuiusqȝ. ℥. sembedegi. 5. ℥. tere oia di ligēter ⁊ frica q̄m fortiter elimat.

¶Capitulum. lxxx. de vlcerum ⁊ apostematū gingiuarū medela.

Si in gingiuis pustule appareāt aut apa sanguinēqȝ de ipsis videris fluentē vtere cephalice flebo=tomo ⁊ sitias applica. Et si passio diuturnior fit patiētis iaharec icide aut venas. ij. q̄ sub li gua sūt miue. ⁊ corp⁹ ei⁹ soluēti iminue medi camie aut decoctōe: p̄cipeqȝ egrotāti sumachū sugere in aq̄ fricatū rosaꝝ. cibis vtaꝭ subtiliāti bus. vt pulloꝝ carnib⁹ ⁊ taugorū cōditis cum granatoꝝ aq̄ ⁊ berberis hocqȝ vtaꝭ medicami ne. Assignatio ei⁹. Sume hypo q̄stidos cāsi in al' carasi alumis. r. corticū granati acidi. sūac eq̄les ptes. Coq̄ oia in aq̄ optime hec atqȝ su=gat. Et si medicamie hec teras subtilissime. gi giuasqȝ ipsis ꝯprimas māifeste ꝓderit q̄m vl=cera desiccāt. ¶Assignatio al'. Cipsii folioꝝ nu cis balaustie. galle. cusmazagi. eq̄les. ptes coq̄ in aceto sufficiēti optie ⁊ acetū sugat. Et si ꝟge pastoris aquā sumpseris ⁊ solatri cū aceto mi sceas ⁊ sugat patiēs medeꝭ. ¶Assignatio me=dicamis ꝯtra sanguinē a gingiuis fluentē. se=minis rosaꝝ. rose sumac. eq̄les ptes in aq̄ coq̄ rosata. colaqȝ ⁊ admisce paꝝ aq̄ virge pastoris ⁊ arnoglosse ⁊ sugātur. q̄m sanguis fluxū am=putāt ⁊ pustulis ꝓsunt. apaticqȝ calido q̄d in gi giuis nasciꝭ. ¶Assignatio medicamis ad gigi uas iminutas. corrosasqȝ. ꝑmo flebotomo vti opȝ in cephalicā ⁊ sitiā cervici apponere. po=stuqȝ mirobal'. decoctionē offerre: tūc cibis re gēdus refrigerātib⁹ ⁊ subtiliātibus: ⁊ auiū dā de carnes edorūqȝ cū sumaco. ⁊ granatoꝝ aq̄ aut heserē cōdite. granatū sugat. poma come dat ⁊ pira. siliaqȝ: dulces caueat cibos ⁊ multi carnes nutrimēti: medicamib⁹ vtaꝭ acutis. vt calicon ⁊ cū eis dētes cōfricet. ⁊ gingiuas. car=nēqȝ putridā cū modico aceto donec sanguis exeat ⁊ caro comedaꝭ putrida. auferaꝭqȝ oino. Tūc acetū sugat. post rosaꝝ oleū. atqȝ hoc tri=bus faciat vicib⁹. vt putrida loc⁹ erit mūdat⁹ carne. cerusevnguētū appone ⁊ lithargiri. quo caro redeat ⁊ reformeꝭ loc⁹. aq̄ sugat rosatā. in q̄ sumachū coxeris gallā. cipressi conū. quo gingiue durescāt. ⁊ ad suū redeāt nālē statuȝ. Nōnunq̄ coctura vtendū ē cū medicamē non ꝓficit acutū q̄ītū opus est: q̄d queadmodū exi gēdū sit chyrurgie tractatus expediet.

¶Capl'm. lxxxi. de oris ⁊ vaporis fetidi mede.

Oris fetor ⁊ vapores queād modū diximꝰ aut ex carnis putredie fit q̄ in ore ē: aut ex dentiū putrefactiōe ⁊ corrosione aut ex flegmate putrido q̄d in stō'ē. Et cui⁹ os fetet ex putredie carnis q̄ in ore ē. flobotomo vtaꝭ. ⁊ sitiā applicet ceruicib⁹ ⁊ patiētis icide iaharech. hᶜ n̄ n̄ sufficiēt mirobal'. solue ⁊ tama ridoꝝ decoctiōe ⁊ acuto q̄d dictū ē vꝭe medica mine ⁊ gingiuas donec sanguis fluat frica. ⁊ post hoc cū galla ⁊ granatoꝝ corticib⁹ ac glan diū exteriorib⁹ empliza diligēter tritis cū mir ti aq̄. aut rosaꝝ distēperatis. Et si hec ꝓdesse nō vidētur co que q̄tinus caro a gingiuis mū=deꝭ putrida. ⁊ aquā deinceps sugat in q̄ rosaȝ coxeris balaustiā. gallā. cusmazagi. glaudiū cortices exteriores similiaqȝ. ¶Q̄d si oris fetor ex dētib⁹ fit corruptis ⁊ comestis corruptū am puta ⁊ comestū purga ferro ⁊ lima: oēs coruȝ purga ptes putridas ⁊ q̄ hmōi ē lac caueat ⁊

dactilos.hec vt feceris acetū ſugat in quo pi=
retrū cuſmazagū coxeris.aut hāſali acetum ſi
preſto eſt.fricationib⁹ vtaꝛ dentiū aromaticis
vt muſci pill'.⁊ aliīs.dēteſqꝫ ⁊gigiuas quotidie
mane optie extergat ⁊ veſpe cū panno lineo ⁊
optime oibus purget.Nocte oleo inungat ro
ſato.arſunego:ſi forte in gingiuis calor ē: aut
balſamino ſi frigus ⁊humiditas . gariofilum
maſticet ⁊ maſticē ac xiloaloem cū miutēgo ⁊
piretro.¶Et ſi vaporis fetor pp flegma ē qꝺ
in ſtō generaꝛ patiētivomitū īpera poſt ciboꝝ
porrectionē incidentiū ſſa vt ſugilū. piſciū.ſal
ſoruz ſinap̄. mell'.⁊ poſt vini potū hoc in ebdo
mada ſemel aut bis vtaꝛ:maxieqꝫ eſtate. huic
aloes dabis infuſionē ⁊ abſinthīj ſiropū ſin=
gulis ebdomadibus aloes accipiat pill'. cum
hyere pill'. ſtōm purgat ⁊ concanicis: ⁊ qñqꝫ
triferā dabis minorē cū hyerapiē.oia hec quo
ſtōus a flegmate purgeꝛ . Aſſignatio medica=
minis ſtōm purgātis.anhelitūqꝫ iocūda . Su
me cinnami.aſene.ſalis idici.cacale. ſpice nar
di.cuiuſqꝫ partē.aloes oiuz ponderis dupluz
tere ⁊ pill'.⁊.ʒ.iij.ꝓpina.Sit āt illi cibus ſubti
lis ⁊ deſiccās vt carnes auiū ſartaginate ⁊aſſa
te ac cū pigano cōdite ⁊ apio. vinū bibat riha
nū vetus ⁊ in eo cubebe infundat ac beſbaſaz
gariofilūqꝫ ⁊xiloaloem crudū.zinziherē.ſaha
dū excorticatū.Que generāt flegma caueat vt
piſces recētes.lac.carnes agnoꝝ pinguia ⁊ vn
ctuoſa.oīa refrigerantia ⁊humectātia fructuſ
qꝫ humectātes ⁊ legumia.aque potū abſtinēs
mirobol'.vſuz freq̄ntet.⁊bellliricoꝝ cū melle cō
ditoꝝ.maſticem maſticet ⁊ gario filū. cacalā ⁊
haude ſini.⁊ h° ſugat medicamē.Aſſigna° ei⁹.
Sūe vini rihani ⁊ aq̄ roſaꝝ optie.cuiuſqꝫ.5.lb.
xiloaloes crude.gariofili.beſbaſe. nucis mu=
ſcate.maſticis cuiuſqꝫ.ʒ. ij. tere oia diligēter ⁊
in pāno lineo liga. ⁊ in aquā roſatam vinūqꝫ
proīj̄ce in vaſe mūdo ⁊ bulli ad leues prunas.
donec ad mediū redeat: depoſitumqꝫ igne re
frigera ⁊ cola:hoc ſumat medicamē mane ⁊ve
ſpere:⁊ in his q̄ aſſignauimus pſtet conſtās. ⁊
dentiū curationē cū ſahado ⁊ adecharo . ſan=
daloqꝫ albo:qm̄ hec anhelitū iocūdant.⁊ feto
rē oris repellūt.¶Aſſignatio dētifricīj qꝺ an=
helitū iocundat:⁊ gingiuas confortat. Sume
ſandali albi.roſe.r.cuiuſqꝫ.ʒ.v.ſahadi.albi. ci
tri corticē.ſiccoꝝ.adechari.rameci.cuſmazagi.
cuiuſqꝫ.iij.cacale. cubebe . beſbaſe. gariofili.
maſticis.xiloaloes indici.ſecci. cuiuſqꝫ. ij. tri=
tis oibus diligēter frica. ¶Aſſignatio dētifri=
cīj alius.anhelitū iocundantis ⁊ gingiuas ro=
borātis.Sume piperis.ſandali.ſeminis roſa=
rū.cuiuſqꝫ.ʒ .v.mirobal'.cuſmazagi. citri corti
cum.cuiuſqꝫ.ij.xiloaloes indici.muſci.ſadegi.
indici.maſticis.cubebe.cuiuſqꝫ.ʒ. tere oia dili
gēter.⁊ cū opus fuerit vtere:ꝙ ſi dētifriciū vis
in quo ⁊ elimatio ſit ⁊ cōfortatio anhelituſqꝫ

iocūdatio.hoc vtaris.Aſſignatio ei⁹ ordei fa=
rine diſtēperate cū melle ⁊ aduſte palee ⁊ cor
nu cerui aduſtoꝝ.cuiuſqꝫ.ʒ.v.cuſmazagi.ſpu=
me marꝫ.ſal' ādriani.cuiuſqꝫ.iij.roſe.ſahadi ſā
dali.cuiuſqꝫ.iiij.ſuſali.mirobalāi.rāeci.cuiuſ=
qꝫ.ij.maſticis.xiloaloes crude.ſecci. gariofili.
cuiuſqꝫ.ʒ.muſci.cāphore.cuiuſqꝫ q̄drantē.tere
oia diligēter.⁊ cū op⁹ fuerit vtere.¶Aſſigna=
tio alia.anhelitū iocundat.gingiuas roborat.
dētes nitidat.Sume ſpume maris.ordei farie
cū melle diſtēperate ⁊ aduſte.cāne radicꝫ adu
ſte.cuiuſqꝫ.ʒ.viij.ſalis andrani.vi.heili. cube=
be:cacale.beſbaſe.piretri. cuiuſqꝫ.iij. ſpodij.
roſe.ſihi aduſti.origani.xiloaloes.crude.ſecci
gariofili.cuiuſqꝫ.ʒ.tere oia diligēter ⁊ dentes
frica.Aſſignatio alia ad idē. Sahadi albi ex=
corticati ⁊ tunſi quātū vis.vino roꝛa veteri ri=
hano.⁊ diſtēpera cū melle tro ciſcos fac . ⁊ ſup
tegulā ſicca calidā. ſed ne cōburatur caue. cū
rubuerit ⁊ deſiccatū fuerit refrigera.⁊ tere.⁊ſu
me ex eo.℥.ſalis andrani. iij.ſpume marꝫ. iiij.
cuſmazagi.v.xilo aloes indice.iiij.tere oia dili
gēter ⁊ frica.¶Al' ad idē.farine ordei.⁊ ſal'.cu
iuſqꝫ.ʒ.x.tere ⁊ cū melle diſtēperās cōbure ⁊te
re diligenter.heſſe . zinziberis . ſihi armenici.
cuſmazagi . cuiuſqꝫ.ʒ.ij. cubebe.ſecci . cacali.
gariofoli.cuiuſqꝫ.ʒ.tere medicamine hec dili=
genter ⁊ frica.Aſſignatio pill'.muſci indici. ſu=
me rameci capari.cuiuſqꝫ libram.laua aqua ⁊
funde deſup libras aque.xxx. ⁊ coq̄ donec.v.
ſuperſint aq̄ libre.colaqꝫ ⁊ medicamina abīj̄ce
dehinc in lebetem mundū aquā conuerte cui⁹
exteriora luto cataplaſma.⁊ coque aꝗ donec
tanqꝫ mel efficiatur ⁊ cōmoue ne cōburatur.⁊
ab igne depoſitū in vaſe viridi.pone ⁊ in vm=
bra deſicca.hoc cū neceſſarium fuerit ſume de
eo exagia.x.tereqꝫ ⁊ ſubtili tranſmitte panno
⁊ ſume gariofoli.nucis.muſcate.beſbaſe.xilo=
aloes.ſadegi indici .ſandali albi. cubebe. cu=
iuſqꝫ.exagium . muſci puri. exagia . v. ⁊ funde
deſuper aque.℥.vj. camphore.iij. tere omnia
diligenter ⁊ ſubtili cribra panno.⁊ ſume rame
ci exagia.v.⁊.5. ⁊ funde deſuper aque.℥.vj. ⁊
coque donec ad duo redeant. cola ⁊ cum ea
medicamina diſtempera. pill'qꝫ in modum ci=
ceris . ac in vmbra deſicca ⁊ cum opus fuerit
vtere.Aſſignatio medicaminis alius.quod an
helitum iocundat.roſe.rub. ſandali albi ſaha
cuiuſqꝫ.ʒ.x.ſeliche.ſpice optime . cinnamomi.
gariofoli. nucis muſcate.cuiuſqꝫ.iiij.citri cor=
ticuz ſiccatorum.⁊ foliorum adechari.ſene.ra
meci. cuiuſqꝫ. v.ſecci xiloaloes indice . maſti=
cis.cinnamomi.beſbaſe. cuiuſqꝫ. ij. campho=
re.5.ʒ.muſci.i.obolum tere omnia diligenter.
⁊ diſtempera cum miſuſano . aut vino . aut
aqua foliorum citri. pill'qꝫ in ciceris modum.
⁊ in ore tene.¶Pillule.alias que in ore tenen
tur aloes.ʒ.iij.ſuſali.gariofoli.galengar. pire

tri.cuiusqz.ȝ.musci.cāphore.cuiusqz oboluz tere oia diligēter ꝛ cū vino distēpera rihano. pilł.ac in ore tene. Pilł.al'sutiles.xiloaloes indici.gariofoli.masticis.eq̄les ptes tere.ꝛ cū vino distēperās pilł.ac in umbra desiccaꝛ in ore tene. Pilł.al'.q̄ āhelił iocundāt si fetor ex stō fuerit sume heili.cacale.nucis muscate.fusali.cinami.galēgar.cuiusqz.ȝ.iij.rose.r.sandali albi cuiusqz.v.cāphore.ȝ.ȝ.musci q̄drātem. tere oia diligēter ꝛ cū aq̄ distēperās pilł.in ciceris modū.ꝛ supprime in modum lēticule.et in ore tene ꝓsunt enim.

¶Capi.lxxxij.de his que humiditatē ab ore somni tempore fluētem amputāt spumamqz que puerorum fluit ab ore.

Humiditas aūt q̄ somni fluit per spuma q̄ pueroꝝ ore stillat.sic curał. Si ex calore est patiēs intibā cōedat cū sale ꝛ in saliua vomitu vtał ꝛ suicū ordei accipiat.ac tritici ieiun⁹. Et si ex humiditate est sīatica ꝛ grossa misceał cū alfito sinapis modicū.ꝛ muri sorbitet ieiun⁹ māe thurisqz frequētet masticationē ꝛ masticis. ꝛ si hec nō ꝯplēt desiderata.vomitu cū fugilib⁹ vtał.ꝛ melle.ꝛ triferā accipiat ꝑuā ꝛ mirobolana ꝯdita. Spume aūt pueroꝝ q̄ stillāt ex ore curātur os cū acacia absterge ꝛ inūge vio infusa q̄m illas amputat.

¶Incipit sermo sextus scōe ptis libri cōpleti artis medicine q̄ dicił regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi filij seyar. De passionū medela que spūs accidunt organis. Capitula decē ꝛ octo habens.

¶Capi.j.de apostematis vue medela.

Si vue apostēa acciderit calꝫ patiētis minue cephalicā ꝛ cū cass.fi. nām solue:mānacꝫ ꝛ lebelabo ꝛ guttł ei⁹ hoc isuffla medicamē. Assignatio ei⁹. Rose balaustie.cusmazagi.sandali albi.sumaci.a siasi.mem ithe lēticule.aruci.lilij folloꝝ.cuiuscꝫ ptē tere oia diligēter ꝛ subtili cribra panno.guttłcꝫ isuffla cū fistula.arnoglose aquā gargarizet ꝛ rosaꝝ tritaꝝ expssam solatricꝫ ꝛ q̄ffare in q̄b⁹ sumac fricaueris. Et si vna ceciderit ꝛ eneruata est medicamē gutturi isuffla qđ vocał āthirū regū q̄m ꝓdest. Assignatio ei⁹. Sume aq̄ memithe.rose ru.semis rosaꝝ.sumac.ȝafrāi. Nusaderi.satureie feresiace.piretri.pipis.cusmazagi.ḡnati floꝝ.aruci.mirobalanoꝝ. citrinoruꝫ murue.in al' mumie vel mirre.optie.galle.sebbi iemenici.hezazi meccici.hēne.cacale. calami aromatici.arsenici.ru.costi.stercorꝫ canis albi.q̄ trib⁹ roderit ossa dieb⁹ ꝛ hyrūdinū adustaꝝ.cuiuscꝫ ptē tere ꝛ cribra:ac gutturi isuffla.ꝓdest em̄ casui vue ꝛ suffocatiōi ac gutturis apatib⁹ si fuerint ex hūido. Prodest ēt casui vue alumē iemenicū ꝛ balaustia eq̄l'r sumpta ꝛ trita diligēter ac gutturi isufflata.aut si cū cocleari iducał puo. Sic ꝛ nusaderū gutturi isufflatū aut vue suppositū ꝛ gargarizatuꝫ cū aq̄ ro.in vio decoctū ꝓdest mārū fluxui ad vuā.maxime folia illi⁹ cui ossula sunt. Qđ si vue nō sustollił medicamib⁹ his ꝛ radicē videris ip̄i⁹ attenuatā.caputcꝫ augmētatū ꝛ rotūdū:tunc eius cura est abscissio queadmoduꝫ in chyrurgia exposuimus.

¶Capitu.ij.de suffocationis ꝛ iugulationis medela.

Alio loco dixi iugulationē apa esse calidꝫ qđ accit aut in gurguliōe aut in gutture.aut in meri. Cū igił acciderit passio hec equum est in ei⁹ medela ad cephalice accelerare flebotomiā. ꝛ multū educere sanguinē si virtus.etas.tempuscꝫ adiuuerint:idcꝫ secūdo apponere ꝛ tertio iuxta morbi q̄titatē.ꝛ ſm ꝙ virtus tulerit nō aūt semel sanguinē extrahas sed paulatiꝫ q̄m passionis huius domin⁹ difficilē hꝫ transglutionē:ꝛ si semel illi sanguinis q̄titateꝫ auferes necessariā virtus eius debilitał ac soluitur:vt igitur flebotomo fueris vsus naturā sustenta.ꝛ pmo die cū cassia fis. ꝛ terebino ac prunis.iuiubiscꝫ ꝛ sebestē molli si patiēs poterit trāsglutire. Sin hac vtile est ꝛ equum in passione clisteri vti forti quo materia a supioribus traducał ad iferiora. Et si aliqua febrꝫ comittatur mollis leniytere clisteri,quo mā a

ſupioꝛibus traducaꝛ ad inferioꝛa.qđ fit ex iu
iubis ſebeſten.cathemia furfure.blito.oꝛdeo
tunſo.Et ſi trāſglutire ꝓualet oꝛdei aquā ꝓ⸗
pina in qua violā decoxeris ⁊ lenticulā.paſce
in granatoꝝ aqua decocta:polētā illi poꝛrige
que fit ex heueri fruſtis cū zacc̄.⁊ amidal'.olꝫ
pꝛādiū nunue ⁊ repmētiū pꝰ adhibe gragariſ
mū que ꝓhibent ⁊ materiaꝝ que ad locū de⸗
currunt influxū repellūt.vt plantaginis aquā
⁊ roſarū.granatiq̄ꝫ muzi ac poꝛtulace.aut aq̄ꝫ
roſataꝫ.in qua ſumac fricaueris. lenticulāq̄ꝫ
tritā aut ſeminis pſilij aquā triti.cū aqua ro
ſata ⁊ gurguliōi eius inſuffla hoc refrigerās
Aſſignatio eius.roſe amili.ſeminis poꝛtula⸗
ce.ſpodij.zaccare:tabarzedi.balauſtie equa⸗
les ꝑtes tere diligēter ⁊ ſubtili trāſmitte pan⸗
no.gurgulioniq̄ꝫ inſuffla.hocq̄ꝫ in pꝛīcipijs ſa
cies die facto ſcđo ⁊ tertio.aquaꝫ gargarizet
coꝛiādri.⁊ aquā in qua lēticulā coxeris ⁊ mo⸗
roꝝ robū ⁊ violaꝝ oleū:aut aquā gargarizet
ſolatri in quā lenticulā coxeris.roſamq̄ꝫ ⁊ liq̄
ritie radicē in qua parū fricaueris medulle
caſſie.f.vt aūt ad ſtatū paſſio attigerit ⁊ ad de
clinationē fuerit conuerſa.gargariſmo vtere
cū aqua ſolatri ⁊ feniculi in q̄bus caſſiā.f.fri⸗
caueris ⁊ vini robū.gurgulioni inſuffla āthi⸗
rū regū de quo diximus in vue apoſtēate:⁊ ſi
hec nō ꝓderint.gurgulioni canis ſtercꝰ iſuf⸗
fla cui tribꝰ poꝛrecta ſint oſſa diebꝰ. hoc aūt
fit cū incluſus in domo nihil oīno ciboꝝ acci
pit pꝛeter oſſa.factoq̄ꝫ die tertio ſumiꝛ quem
emiſit fimus ⁊ ſiccaꝛ.ſumeſq̄ꝫ ex eo ꝑtē.⁊ gal⸗
le ⁊ ſatureie partē tritiſq̄ꝫ diligēter ⁊ ſubtili cri
bꝛatis pāno gurgulioni ⁊ gutturi inſuffla.Ca
taplaſma aūt ab interioꝛibꝰ gurgulionē cum
pēna hoc ipſo medicamine q̄m mirabilis eſt
vtilitatis.ꝓdeſt ēt inteſtinoꝝ vlceribꝰ ⁊ emiſ⸗
ſionibꝰ manifeſtiſſime queādmodū.G.teſtaꝛ
refert quoq̄ꝫ q̄m ſi pueroꝝ fumo vtaꝛ q̄s de⸗
ſiccato ⁊ trito in gurguliōis apoſtemate ⁊ ſuf
focatione manifeſtiſſime medeꝛ. Cū ergo me
dicaminibus his vſus fueris ⁊ apoſtema nō
diſſoluiꝛ ſed differꝛ eius tp̄s patiēſq̄ꝫ doloꝛeꝫ
ſenſerit.venas duas que ſub lingua ſunt mi⸗
nue.⁊ ſic oībꝰ vtaris medicaminibꝰ diſſoluē⸗
tibus que diximus.Et ſi apoſtēa coꝝ nō eſt
que diſſoluunꝛ:ſed in ſaniē cōuertiꝛ:gargariſ
mis vti opoꝛtet cū his que maturāt hmōi ſa⸗
niem:vt ficuū decoctione cū modico ſunizo ⁊
vini robo.aut caſſia.f.fricata ī ficuū decoctio
ne:aut vuaꝝ paſſaꝝ choꝛoſanicaꝝ cū modico
ſunizo in al' vini robo mixto.aut ſume ſemen
merue.⁊ diligēter cū modico lini ſemie tere.⁊
cribꝛa ac cū lacte ꝑcute capꝛaꝝ ⁊ gargarizet:
vel cepā ſume narciſci ⁊ diligēter tere ⁊ cū ca⸗
lida frica aqua ⁊ cola ⁊ decoctionis ficuū pa⸗
rū ađđ ⁊ iūmizi ⁊ gargariza tepidā:aut ſume
aquā ficuū cū butyro vaccio ⁊ ſumizō.ac gar
gariſma fac tepidū.q̄m hoꝝ oīuꝫ ē medicamī
nū emiſſiōes maturare ⁊ furūclos ac eruptio
nē facere. Cū āt maturatū itellexeris apoſte⸗
ma.⁊ eruptio moꝛaꝛ gurguliōi medicamina
iſuffla repmētia ſepiꝰ ⁊ ꝯtinuatim.vt gallā.ba
lauſtiā cuſmazagū.coꝛtices granati.ſebbū ſe⸗
menicū.q̄m hec apātis faciēt eruptionē.ꝑtes
q2 eiꝰ adunabunt foꝛtiter intm̄ vt ſeꝑent.ꝓba⸗
ui hoc ⁊ in alio apāte.in q̄ maturātiūvſus diu
tinꝰ fuerat.⁊ nō aꝑiebaꝛ apuiq̄ꝫ illđ hoc medi
camine.Erupto apāte cuꝫ ſanies fuerit egreſ
ſa.patiētē butyꝝ ꝓcipe gargarizare vaccinum
cum aq̄ cal'a ⁊ violaꝝ olꝫ:q̄ vlcꝰ abluaꝛ ⁊ pur⸗
geꝛ a ſanie tunc aquā gargarizet.in q̄ cuſma⸗
zagum coxeris ⁊ liq̄ritie radicē cuiuſq̄ꝫ ꝑtem
ireos radicis tm̄dē.Prodeſt āt hac in haꝛbitu⸗
dine gargariſmꝰ cum ouoꝝ vitellis crudis ꝑ⸗
cuſſis in aq̄ ⁊ amigdaloꝝ oleo dulcium ⁊ cum
modico amilo ⁊ dꝛagagāti.Soꝛbeat āt ſoꝛbi⸗
tionē q̄ ex aq̄ fit furfuris ⁊ penidijs ⁊ amigda
loꝝ ol'o q̄m ꝓdeſt.Qđ ſi ex flatica fuerit mā
apoſtēa frigidūq̄ꝫ patiētē nucū robū gargari
zare cōuenit cū mirra factū ⁊ zafrano.cū mo
dico aq̄ feniculi.Aut ſume fimi ericij vel hyrū
dinū.i.ʒ.⁊ in aq̄ frica in q̄ piretrum coxeris ⁊
gargarizet.aut gargarizet aquā ī q̄ fenugre⸗
ci ⁊ feniculi ſemē coxerꝫ cū piretro.q̄m hec ca
lefaciūt ⁊ ſubtiliāt fl'a.apoſtemaq̄ꝫ diſſoluūt.
gargarizet ēt mell' aquā in q̄ mixta ſit aq̄ ī q̄
piretrū.maioꝛanā.lēticulāq̄ꝫ cū coꝛticibꝰ co⸗
xeris ⁊ modicū zafrāi.gulāq̄ꝫ ab iterioꝛibꝰ et
extrerioꝛibꝰ catapl'a cuiꝰ canis fimo diſtēꝑato
cū melle ⁊ ſume fimi canis.ʒ.zafrāi.ʒ.ʒ.tere di
ligēter ⁊.ʒ.in al's.i.ʒ.ſumēs de eo in mell'.aq̄ ⁊
fenicl'i frica gargarizetq̄ꝫ:⁊ gutturi eiꝰ ac gur
guliōi iſuffleꝛ hoc medicamē.Aſſigꝰ eiꝰ ſume
fimi canis q̄ oſſa cōedit.mirre.zafrāi zizibeꝛ
ſinapis galle ꝑnatoꝝ floꝝ eq̄les ꝑtes. tere di
ligēter.⁊ gurguliōi iſuffla. Cū āt apā ab exte
rioꝛibꝰ acciderit regimē erit adhibēduꝫ.qđ in
manifeſtoꝛum cura expoſui apoſtematum.

¶ Capi.xxx.de eius medela qui ſpinā aut os aut hyrūdinem trāſglutiuit.

CUius gurguliōi os aut piſcis
ſpia ifixa ſit bucellas trāſ
glutiat magnas paꝝ illas maſticās
ſicꝰ poꝛrige ipi ſyꝛicas q̄s nō multuꝫ
maſticās trāſglutiat.aquā gargarizet in q̄ fi
cus decoxeris cū modico iūmazi aut vini ro⸗
bū.⁊ ſi fruſtrū ſumpſeris azezei.i.carnis.⁊ cō
plicaueris cū filo ligaueris patiētēq̄ꝫ degluti
re ꝓceperis ⁊ retro cū filo retraxeris ſpīa exi⸗
bit.Qđ ſi nō egrediꝛ ſepiꝰ id fac ⁊ ſi nihil pro
deſt vomitu vtere:q̄m qđ in gurguliōe eſt et
meri foꝛtiter expellet cū ꝟtute depellēti.Qđ ſi
durū aliquid vt os homo trāſglutiuerit vt fru
ctuum oſſula ſimiliaq̄ꝫ nec a meri pertrāſire
ꝓōt.collum eius foꝛtiter percute:quoniaꝫ:qđ

in gurgulione est eiusmodi exibit. Qd si irrudinē trāsglutiuit ꝛ hec gurgulioni ei⁹ adhesit. patienti allea porrige ꝛ muscas ꝓpina q̄ in fabis inueniunt cū aceto. acetumq; illi porrige acerrimū. Quod si irrudo ore aperto videtur cum forpicibus educatur.

¶ Capl'm.iiij. de submersi in aq̄ ꝛ fune suffocati medela.

Cum autē q̄s aq̄ imergitur plusequo opꝫ eū pedib⁹ suspēdi capite demisso: quo ab eo aq̄ exeat: post hoc gurgulioni ei⁹ acetū infunde in quo coxeris pip: ꝛ dieb⁹ aliq̄t sorbitionē accipiat q̄ ex ciceris fit aq̄ cū lacte. Qui aūt fune suffocat⁹ ē ꝛ dissolut⁹ si ex eius ore spuma exierit n'lla ē ad ei⁹ salutē via. Cui aūt nō sit violaꝝ gargarizet oleū ꝛ aquā tepidā sorbitionēq; accipiat q̄ fit ex heueri furfure atq; clamore arceat ꝛ v̄bis m'ltis: calidorūq; ꝛ pungentiū porrectione ciboꝝ qm̄ sic sanabit.

¶ Capl'm.v. de tussis que ex gutture ꝛ pulmonis canali fit medela.

Tussis cū ex gutturis accide rit aspitate ꝛ pulmōis patiēti medicamina oꝫ dare ꝛ cibos q̄ leniāt ꝛ explanēt: vt amigdalas violas cōditas cū amigdalaꝝ oleo dulcium: aut semis citonioꝝ spumaꝫ ꝛ penidia amigdalarūq; oleū. polentā q̄ ex heueri fit farina ꝛ amilo cum zaccara ꝛ penidijs amigdalinoq; oleo dulci. oua sorbeat sorbilia pinguedinē recētē lactꝫ cū zaccara tabarzedi: violarū ꝓpina illi sirupū cū semis citoniorum lahabo: aut sume amigdalaꝝ nuclea ꝛ terens cū iuleb distēpera in modū electuarij ꝛ comedat: aut sume q̄thire albe gūme arabice: medulle semis citonioꝝ ꝛ medulle semis cucurbibite. cuiusq; partē ꝛ tritis oibus diligēter cū iuleb distēpera ꝛ amigdalarum oleo dulcium ꝛ electuariū fac ac mane ꝛ vespere porrige: ore teneat q̄thire frustū. aut citoniorū semen. aut pill'. tussis has. ¶ Assignatio earū. Sume nucleorū amigdalaꝝ purgatoꝝ ꝛ semis cucurbite: ac semis citonioꝝ medullaꝝ. cuiusq;. v. ʒ. q̄thire amigdali gūme. cuiusq;. iij. tere oia diligēter ꝛ cū semis citonioꝝ lahabo distēpera. aut semis psilij: ꝛ q̄ voluerit his addere zaccare ptē. ꝛ penidioꝝ. ij. quo accipientē delectent bonū ē: pilluletq; nō nimiū dure atq; in ore alternis habeant tpibus. hee eteniꝫ asperitatem leniunt. Lenit aūt etiā illā si cere albe sumat. ʒ. iij. violaꝝ olei. x. ꝛ optima supinitias penidia zaccareq; tabarzedi ꝛ q̄si electuariū facias: accipiatq; patiēs alternatiꝫ. Cū aūt ex calore tussis fit cū febre. patiētē sanguie minuere ꝯpetit. in p̄ncipijs a cephalica refrigerātiq; illū dispo nas regimie ꝛ hūectātivt ptisana in q̄ iuinbas coxeris. ꝛ sebestē. violasq; in ea fricaueris cōditas ꝛ oleū supinstilla amigdalaꝝ dulciū ꝛ cucurbite semis oleū: sit illi cib⁹ mezaurū factuꝫ cū spinacijs aut ꝑmaco. aut maluis. aut amigdalio ol'o. aut amigdal' excoriatis tritisq;: granata da illi plena: ꝛ cānā mell': psica. iumazuꝫ. cucumeres. citrolos. cibis abstiere fac accidis ꝛ salsis clamare caueat ꝛ multū loq̄: fumū fugiat ꝛ pl'uerē: sorbeatq; alternis horis citoniorū semis spumā. aut semis psilij cum modico zaccare tabarzedi ꝛ penidijs optimis: ꝛ reliq̄s oibus q̄ ap̄a diximus in asperitatis gutturis cura. Et hoc electuariū tussi q̄ ex calido ē medet. Assignatio ei⁹ sume semis cucurbite. ꝛ seminis cucumeris. ac citroli ꝛ semis citonioꝝ medullaꝝ. ꝛ semis psilij cuiusq;. ʒ. iij. amili. q̄thire. gūme amigdaline. cuiusq;. iiij. obolos. spodij. ʒ. ij. penidioꝝ optimoꝝ. ʒ. x. tere oia diligēter ꝛ cū semis psilij lahabo distēpera aut semis citōioꝝ ꝛ amigdalaꝝ oleū dulciū supinstilla electuarioq; facto vtat qm̄ ꝓdest: ꝛ si ex medicamib⁹ his pill'. feceris supplanas patiēs q; eas in ore tenuerit alternatiꝫ ꝓdest illi. Cū aūt ex frigido ē ꝛ sicco tussis: queadmodū hieme accit. ꝛ cū septētrio flat patentē vti opꝫ sorbitiōe q̄ ex furfurꝫ fiat aq̄. cū melle. ꝛ ol'o amigdalino. cassiā. fi. gargarizet i aq̄ fricatā i q̄ feniculi semē coxeris: aut dabis illi chalēgebi. ʒ. x. fricati i aq̄ fenic'li. dabq; illi hoc electuariū. Assignatio ei⁹ sume semis canape. lini. ꝛ semis helbe ꝛ semis merue. cuiusq; ptē. j. medulle seminis bābacis ptē: gūme prunoꝝ. 5. ptem. tere oia diligēter ꝛ subtili cribra pāno ꝛ ꝓijce i ipꝫ nodatū cassie fi. medullā i lebete ꝛ electuariū cōpone ac vtere. Sumat patiēs q̄ꝫ alternatiꝫ pill'as has ꝛ i ore teneat. Assignatio eaꝝ. Sume pistaceoꝝ. pinarū: medulle granoꝝ bābacis ꝛ semis botami. cuiusq;. ʒ. v. gūme prunoꝝ q̄thire. cuiusq;. iij. tere oia diligēter. ꝛ supinijce tm̄dem zaccare tabarzedi. ꝛ cū semis psilij spuma distēpera. pill'q; ꝛ cū op⁹ fuerit vtaris. Sit āt huic cib⁹ pulli colūbarū iā surgētes. es pidabagū cū cicere ꝛ aneto cinamo. ꝛ galēgar aut cyrriū ius factuꝫ cum blito. ꝛ oliue oleo ꝛ amigdalio. ciminoq; ꝛ cinamo. Fructū sumat pistacia. fauū mell'. ficus siccas. botamū. mordicūq; illi ꝓpina vini noui parūper dulce sit. frida caueat. ꝛ aq̄ abstieat potu fride. qm̄ sub hoc regimie festinātius i bonū reformabit.

¶ Capl'm.vj. de raucedinis medela.

Raucedo cū ex vociferatōe accit aut fūo aut pl'uere. patiēs reb⁹ vtat lenitēb⁹ q̄ in aspitatis medela assignauim⁹. Que autē ex hūiditate ꝯtingit ꝛ sine aspitate ꝛ calore: patiēs aquā gargarizet in q̄ anisuꝫ ꝛ semē decoxeris fenic'li cū aq̄ mellis Sorbeatq; polentā ex heueri factā cū melle ꝛ

amigd.oleo in q̄ radices coxeris treos: garga
rizet cū melle aut prassiū.aut cātoriū ꝛ ziziber
cōditū. Vel illi comedēdū da ꝛ sunizū cū sina
pi:gargarismum fac ꝑcusso.hocqꝫ illi porrige
electuariū.Assignatio ei⁹.Sume semis lini.fe
nugreci.cuiusqꝫ.ʒ.x.pineaꝝ magnarū.medul=
le semis bābacis.cuiusqꝫ.xx.tere oīa diligēter
ꝛ cum melle distēpera dispumato: cūqꝫ opus
fuerit vtere. ¶ Et si raucedinis tēpus ꝓtellabi
tur ꝛ gutturis hūiditas patiēti radicū aquam
ꝓpina.Assignatio ei⁹.Sume corticū radicum
apij ꝛ feniculi.cuiusqꝫ.ʒ.x.semis apij.ꝛ fenicl'i.
añ.cuiusqꝫ.iiij.masticis.spice optie. cuiusqꝫ.ʒ.
ꝛ.ʒ.asari.sadegi.cuiusqꝫ.ij. cantorij subtilis ꝛ
grossi.prassij.cuiusqꝫ.iij.radicis liq̄ritie abrase
v.ireos radicis.iij.ficus albas nūero.x.zebibi
corosanici optie purgati.xx.ʒ.coqꝫ oīa i.iiij.aq̄
lib.lēto igne.donec ad librā reddeāt.ꝛ.iiij. co
la.ʒ.ꝛ frica i ea exag.j.electuarij cassie fi.ꝛ bi=
be tepidū:post q̄ sit cib⁹ franqlin⁹ cōdit⁹ i espi
dabago cū cicere ꝛ ol'o loto .Aut fiat tpib⁹ al
ternis pineaꝝ nucleos magnaꝝ cū zacc̄. aut
pistatia cū zacc̄.Et si nucleos q̄n̄qꝫ amigd.por
rexeris amararum prodest.

¶ Capl'm.vj.de pectoris ꝛ pulmonis passiōi=
bus ꝛ primū de tussi que ex materijs fit ad ea
descendentibus.

I tussis q̄ in pulmōe acci
dit ꝛ pectore ex
calore est: patiēs flebotomo vtat̄
basilice: ꝛ iuxta qd op⁹ fuerit san
guinē exhe:ꝛ scd'z ꝙ ꝟt⁹ fert.ordei
qꝫ aquā ꝓpina i q̄ iuiub.coxerꝫ ꝛ sebestē ꝛ silia
his regiminiqꝫ qd in tussis diximꝰ cura.Cū in
gutture accit ex calore:pect⁹ cū oleo lini.viola
rū ꝛ ninifar in quo cerā liq̄feceris albā ꝛ cero
to empl'iza albo refrigerāti. Et si ex frido tus=
sis fuerit regimie vtat̄ raucedini assignato ex
hūiditate:pectusqꝫ lilioꝝ inunge oleo ꝛ cera
queādmodū añ diximꝰ. Et si tussis ex mā̄ ē q̄
ad pect⁹ descēdit.patiēsqꝫ tēperati ex spuit spu
tū liquoris.dāda sunt ei q̄ pectoris adiuuent
purgationē ab eiusmodi revt isopi dcoctionē.
Assignatio ei⁹.iuiubaꝝ.sebestēqꝫ cuiusqꝫ fasci
culū.vue passe corosanice.ʒ.xx.fic⁹ albas sub=
incisas neruo.bseusani.liq̄ritie. radicū abrase
ꝛ tunse cuiusqꝫ.ʒ. v. semis cathemie ꝛ cahezi.
iiij.isopi.violaꝝ.iij.coq̄ oīa in.iiij.aq̄ libris do
nec ad librā redeāt.ꝛ.ʒ.Et his.iiij.sume.ʒ. et
violaꝝ cōditaꝝ.ʒ.v.in eis ꝯfrica oleūqꝫ sup in
stilla amigdalaꝝ dulciū q̄si exagiū.i.ꝛ tepida
hoc bibe.Sit cibus mezaurū cū blito ꝛ spina=
chijs.maluisqꝫ ꝛ iura facta de furfuris aq̄ ꝛ fa
baꝝ farina ac ptisana in q̄ porros coxeris sy=
ros cū zaccara.zebibū comedat corosanicuꝫ ꝛ
fic⁹ albas siccas cū amigdal'.aut cū pistachijs
butyrūqꝫ cū zaccara porrige aut mel si nullus
calor ē. qm̄ h̄ pect⁹ pulmonēqꝫ purgāt ꝛ mā̄ei

iuuāt sputū ab eis:sed ꝛ cassie.fi. electuarium
hac q̄ꝫ in ꝑte vtile ē.Assignatio ei⁹. Sume cas
sie fi.medullā ꝛ in modica aq̄ cal'a cōfrica ꝛ co
la ꝛ sup ignē pone tēperatū ꝛ modicū adde q̄=
thire:vel gūme prunoꝝ ꝑcuteqꝫ donec electua
riū fiat ꝛ cū op⁹ fuerit vtere cū amigdalio ol'o
aut sume in ore frustū liq̄ritie succi tpib⁹ alter
nis:ꝛ vtaris ꝑiter his pill'.Assignatio eaꝝ su=
me medulle semis cucurbite ꝛ semis melonis
semisqꝫ cucumeris. arsunegi diligēter tritoꝝ.
cuiusqꝫ.ʒ. iij.farie fabaꝝ.v.dragagāti prūoꝝ
gūme cuiusqꝫ.ij.penidioꝝ quātū oiuꝫ pōdus
est.tere diligēter oīa ꝛ cū semis lini spuma di=
stēpera.pillulaqꝫ pill'.suppressas.ꝛ sub lingua
pone quoniā proderunt.

De acute mā̄ei medela ꝙ si q̄ ad pect⁹ de=
scēderit subtilis est mā̄ ꝛ acuta ꝛ conti=
nuata fuerit patiētē flebotoma ꝛ sanguinē ex=
he iuxta qd virt⁹ patit̄ ꝛ etas adiuuat tēpusqꝫ
ꝛ regio . ꝑtisanāqꝫ ꝓpina spissi liquoris in q̄
iuiubas decoxeris ꝛ sebestē. papauerqꝫ cū si=
ropo papaueris ꝛ sorbitionē porrige factā ex
papauere trito ꝛ fricato in aq̄ colatoqꝫ.cū ami
lo ꝛ zaccara tabarzedi . ꝛ papaueris porrige
electuariū qd sit cū medicamibus alijs : siro=
pūqꝫ papaueris ex corticib⁹ ei⁹ factū cū zacca
ra.chabisuꝫ illi porrige comedēdū qd ex faria
fit heueri.cū papauere ꝛ amigdal' dulcib⁹.po
lentāqꝫ factā de atria ꝛ lēticule farina massiqꝫ
mezaurū ꝛ cucurbite ac lēticule. ꝛ hoc electua
riū qd acutis cōposui fluxibus. Assignatio ei⁹
sume papaueris albi diligēter triti.ʒ.x. amili.
dragagāti.gūme arabice cuiusqꝫ.iiij.medulle
semis cucurbite ꝛ semis citonioꝝ. cuiusqꝫ.iij.
tere oīa diligēter ꝛ cū penidijs distēpera liq̄fa
ctis in aqua rosata cunqꝫ opus fuerit vtere.
¶ Electuarium aliud ad idem.sume papaue=
ris cum corticibus suis libram.ꝛ iuiubas quin
quaginta.sebestē grana.c.coque i.v. aq̄ libris
donec ad libram redeant colatāqꝫ in sartagi=
ne pone lapidea mūda:ꝛ desuper penidioruꝫ
corosanicorum optimorū librā proijce.robi vi
ni librā ꝛ ad lenes decoque prunas dōec spis=
setur.ꝛ electuarium fiat tūcqꝫ dragagāti.ꝛ gū
me arabice cuiusqꝫ.ʒ.vij.amili.v. bn̄ tritoꝝ su
peradijce ꝛ electuariū.fac. Assignatio electua
rij alteri⁹ fluxui vtile acuto a capite descēdēti
ad pect⁹ subtili.Sume papaueris albi ꝛ nigri
rufi.cuiusqꝫ.ʒ.xx.liq̄ritie radicꝫ succi tūse.xxx.
seminis citoniorum ꝛ seminis cathemie. cuius
qꝫ.v. infunde oīa.in .v. libris aq̄ die ꝛ nocte.
dehinc coque donec ad medium redeāt.ꝛ sup
inijce quethire.ʒ.vij.gūme arabice.v. seminis
citoniorum medulle trite diligenter.v. zacca=
re.tabarzedi libras duas.ꝛ. ʒ. ꝛ super ignem
pone tēperatum. ꝛ sine ligari donec electua=
rium fiat.Et si nullus illic calor fuerit. vini ro
bum superadde. ꝛ spissat depone in vase con

dēs cū(m)q(ue) op(us) fuerit vtere. Qd si flux(us) robustior fit & mult(us) a capite. nec hoc sufficit regimē ad ei(us) ap(ro)putationē oz caput abradere & adhibere catapl(asm)ata frōti cū terra sigillata. aut armenica distēperatis cū arnoglosse succo. & cū chalesi oleo illine in q̄ papauer coxeris cū suis tū s(em)is corticib(us) & mirti folia. q̄ cerebrū roboret & spisset m(ateri)ā. faciūt aūt hec cardamū & colūbar(um) fim(us) & tapsia si terant(ur) diligēter & distēperētur cū atheli aq̄ & folio(rum) cipssi. Et aceti respiret vapores in q̄ fursur coxeris. & fabas. aut lapidē calefac & in aceto p(ro)iice in q̄ fursur coxeris atq(ue) sup ei(us) vapores patiēs stet acclinis. Sādali q(uo)q(ue) vapores & cāphore sup prunas p(ro)iecto(rum) respiret si calor illic fuerit robust(us). q(uonia)m omnia hec m(ateri)ām desiccāt & spissant. Sōnuz minuat q(uan)tū poterit: q(uonia)m m(ateri)āe a(m)pli(us) in somno ad pect(us) descēdūt. fitq(ue) puluinar ei(us) altū & pectoris p(an)ni soluti. Cib(us) sit sorbitio q̄ fit cū amilo & si(mi)le farina alijsq(ue) h(uiusm)ōi q̄ dixim(us). Et si medicaminib(us) his nō curant(ur) papaueris da electuariuz qd cū medicamib(us) fit q(uonia)m m(ateri)āz glomerat & dormitationē adducit. Assignatio ei(us) sume papaueris recētis albi cū suis corticib(us) librā. & i. x. aq̄ libris coq(ue) dōec ad. iij. redeāt libras colaq(ue) & in vas mitte stagnatū mūdūq(ue) mellisq(ue) sup adde optimi & colati libram menibechtegi libras. ij. & si fortis illic calor ē. mellis locū pendia obtineāt optia. & lēto d coq̄ igne dōec spisset & nodet. tūc ab igne depōe. & sup(er)ijce caq(ue) & galle. sūmaci. zafrāi balaustie. succi barbecapie. cuiusq(ue). ʒ. trito(rum) & cribrato(rum). & (com)mitte ad ignē dōec tāq(uam) electuariū fiat. cūq(ue) op(us) fuerit vtere. Cū ḡ his curaueris. & t(ame)n m(ateri)ā nō ap(ro)putat(ur) vaporib(us) illis q̄s dixim(us) in corize medela vapora. Et si sic q(uo)q(ue) nō aufert(ur) cocturā adhibe iuxta qd in chyrurgia exponemus.

De tussis

q̄ ex grossa fit & viscosa m(ateri)ā medela. Cū aūt tussis ex m(ateri)ā ē grossa frida & viscosa. q(uo)d difficile ē emittere patiēs calefaciēti disponat(ur) regimie & subtiliāti ac icidēti purgātiq(ue) tā cibis q(uam) medicaminib(us). & cibi q̄dē sint pāis mūde farie cū frāq̄lli no(rum) carnib(us) taugo(rum). cubego(rum) in sartagie cū aceto patis & oliue oleo ac muri. satureiaq(ue) & cimīo: aut ciceris aq̄ cū o(le)o & aneto. ciamo galēgar. mel cōedat & chasq̄gebemū. mel. s. siccū qd ex mōtib(us) aufert(ur). rohanis i al(ite)r māis & si pisces sūpserit salsos cū sinapi p(ro)dest: blitusq(ue) cū aceto (con)dita & muri oleoq(ue) oliua(rum) & sinapi radices & apiū syrū elirata hisq(ue) si(mi)lia. pinearuz cōedat nucleos: & pistatio(rum) vuas passas corosanicas & amigdalas amaras nōnūq(uam). vinū bibat mediocriter mixtū & cibū minuat balneuz itret post tēp(er)atū exercitiū & an(te) cibū. Medicamia āt sin isop(us) sicca. cātoriū cū electuario cassi. & hec ē assignatio aq̄ isopi. Assignatio eius. Sume iuiub. xx. sebestēpoma. xxx. zebibi chorosanici purgati (gr)anis. ʒ. xx. fic(us) albas siccas & subincisas numero. x. capillo(rum) veneris & liquiritie radicis abrase & tunse violarū sicca(rum) semis cathemie & malue. cuiusq(ue). ʒ. iiij. radic(is) adechari & folio(rum) ei(us): cuiusq(ue). ʒ. iij. isopi sicci tantūdē. cāto(rum) grossi. ʒ. iij. aristologie. r. masticis cuiusq(ue). ʒ. ij. squille assate. ij. coque oia in iiij. aq̄ libris ad leues prunas donec ad librā redeāt colaq(ue) & sume de ea singulis dieb(us). xl. ʒ. cui(us). ʒ. vsq(ue) exag. plenū electuarij cassi i ea fricati. & amigd oleū instilla dulciū ac amararū cuiusq(ue). ʒ. j. tepidā bibe hoc trib(us) dieb(us) aut v. (con)tinuis hūore maturato (et) grosso & subtiliato medicamē aliqd porrige laxās fl(egm)a & humores grossos p(ro)dest aūt hac in p(ar)te hoc medicamē. Assignatio pill(ularum). ad tussē ex grossis humorib(us). turbit. ʒ. agarici obolos. iiij. salis nasie. ij. colloq̄ntide adipis obol. & 5. sem s apij t(ant)ūdē. tere oia diligēter & cū aq̄ distēperiās pillulis & ē potio plena. Pill. assignatio q̄ fl(egm)a deponūt. Sume turbit agarici. hyere pic. cuiusq(ue). ʒ. succi liq̄ritie. 5. ʒ. colloq̄ntide adipis. 5. ʒ. sarcocolle. iiij. oia diligēter tere & cū aq̄ distemperās pill. potioq(ue) eo(rum). ʒ. ij. & 5. vsq(ue). iij. cū aq̄ calida. porrectionē assuescat squingibin mellei cum seminib(us). & si t(em)p(u)s estas fuerit vomitu cum fugilibus & squingibin vtat(ur) et aq̄ calida singulisq(ue) hebdomadib(us) semel aut bis. iuxta q(uod) sup(er)fluitatis videris abundātiā. Nec v(er)o aq̄ potū fride multiplicet: sitq(ue) amplior ei(us) potus aqua mellis & electuariū semis lini illi porrige cū melle dispumato: & si aliq̄d pipis addideris p(er)fecti(us) erit. ¶ Et si m(ateri)ā validissimi est frigor(is) ac grossitiei hoc vtat(ur) electuario iuxta qd opus fuerit. Assignatio eius. Semis lini p(ar)tez thuris. 5. p(ar)tem. Cardamomi. cimini. cuiusq(ue) quadrātem. tere oia diligēter & subtili transmitte pano. & cū apiū distēpera melle. & lubene. in al(ite)r lubuū melle cuiusq(ue) p(ar)tē vnā. & electuarium fac: sumaturq(ue) de eo singulis dieb(us) in saliua coclear. j. & in somni t(em)p(or)e si(mi)l(ite)r. q(uonia)m p(er)fecte est vtilitatis ad eo(rum) qui in pectore sunt fl(egm)atum grosso(rum) icisiōe & subtiliatiōe. Assignatio pillularū q̄ fluxui m(ateri)ārū a capite ad pect(us) sine calido descēdētiū p(ro)sunt. Aloes epatici. loti. ʒ. iij. turbit. ij. succi liquiritie. ʒ. tere oia diligenter & cū aq̄ distēpera. pillulaq(ue). qua(rum) potio. ʒ. ij. sunt & vsq(ue). iij. dabisq(ue) q(uo)q(ue) illi puluerē huc mane: & post ip(su)m sq̄ngibin bibet mixtum. Assignatio ei(us). Sume semis nasturtij. ʒ. x. funizi. iiij. anisi. & semis feniculi cuiusq(ue). ij. aristologie. ro. exag. fautenegi fluuialis. ʒ. iij. satureie feresiace t(ant)ūdē. tere oia diligēter & puluerem fac. singulisq(ue) de eo accipiat dieb(us). ʒ. vsq(ue) exagiū. & post ip(su)z sq̄ngibin bibat. ʒ. mixti. q(uonia)m p(ro)derit. Pect(us) oleo iu(n)ge liliorū aut narcisci nocte. & mane cū tepida ablue in q̄ camomillā. melilotū. bereniasetū coxeris & milio caput cata

plasma calefacto ⁊ pāno calefacto. patiētēq̄ iclinari fac sup vini vapores i quo calefactos pieceris lapides māq̄ respiret q̄ ad nares de fluit oi tpe ⁊ sunizū olfaciat. Hmōi itaq̄ reb⁹ iusi molestatū. opz regere q̄ ex grosso fit hūore pectus inuiscanti ⁊ pulmonē.

¶ Capi. viij. de asmatis ⁊ anhelitus angustie medela.

Asma ⁊ āhelit⁹ arctatio ex grosso gñant flate q̄ ptib⁹ ⁊ mēbris pulmōis canalis inuiscat queādmodū eo retulim⁹ loco quo de pulmōis canalis ptib⁹ explicauim⁹. cāsq̄ passionū q̄ āhelit⁹ accnt organis. Medela itaqz eaꝝ calefaciētib⁹ fit rebus ⁊ subtiliātib⁹ in qb⁹ icisio sit ⁊ purgatio quo hūiditatē mūdēt ⁊ icidāt elimētqz. Est āt hmōi sqlle acetū ⁊ sq̄ngibin hāsali. hyerapic̄. aristologie rot. sirop⁹ cū mell̄ aq̄ ⁊ cātorium subtile si in aq̄ coq̄tur optime hecqz cū mell̄o bibat sq̄ngibin aut cū melle aut sume isopuz ⁊ ireos radicū. sunizū q̄cūqz p̄sto fuerint diligēterqz cū melle terēs distēpera ⁊ comedēda offer. aut sq̄ngibin admisce hāsali ⁊ bibāt q̄m magne ē vtilitatis ⁊ pulmōis canalis opilatione apit flaqz icidit grossum. Sic ⁊ q̄rsenne farina lupiniqz ⁊ amigdalarū amaraꝝ si sumātur de singulis ps vna diligēterqz trita distēperent cū melle ⁊ q̄si electuariū comedat aut cū sq̄ngibin misceat hāsali cū aq̄ mell̄. aut cuz vini robo bibat. si patiēs calorem nō fert magnū. Et si pineaꝝ sumpseris nucleos cū melle pdest. sic ⁊ botami gūa. Et si galbāi sumas ʒ. ⁊ in aq̄ teras in q̄ fic⁹ albas coxeris. ℥. cū dulciū olei amigdalaꝝ. ʒ. bibatqz hoc trib⁹ dieb⁹ manifestissime pdest. opz aūt te vti oibus his post corpis purgationē cū fl̄a ⁊ hūiditatē deponēti catartico. vt medicamie qd̄ ex turbit ⁊ agarico ꝯpōit. saleqz naste ⁊ si sic corp⁹ ei⁹ cū vomitu cū fugilib⁹ ⁊ sq̄ngibi euaueris a flate ⁊ grosso purgatū erit hūore. Et hec electuarij assignatio in passiōe hac vtilis ē. Sume prassij. sqlle. cepe assate cuiusqz ptē. ireos radicis. s. ptē tere oia diligēter ⁊ cū melle distēpera dispumato. atqz electuariū fac patiētiqz in diei p̄ncipio offer coclear vnū. ⁊ post ip̄m aquam bibat in q̄ essam ⁊ sihū. aut bereniasetū faute gūqz mōtanū coxeris: pderit eī. Assignatio aq̄ isopi q̄ huic vtilis ē passiōi. Sume iuiub. xx. fic⁹ albas nūero. x. vue passe corosanice optie lteri⁹ purgate. ʒ. xx. sebestē poma. xxx. semis cathemie ⁊ malue cuiusqz. ʒ. iij. liq̄ritie radicis abrase ⁊ tūse. v. cātori subtilis ⁊ grossi cappis radic̄. corticū. hesse. fautenegi mōtani. sihi armenici. bereniaseti. cuiusqz. iiij. radicū fenicli corticū ⁊ radicuz apij. cuiusqz. ʒ. v. isopi sicci. iiij. ireos radicū prassij. aristologie. r. cuiusqz iij. sadegi idici. masticis. spice optime cuiusqz ij. coq̄ oia in. v. aq̄ lb. donec vsqz librā redeāt ⁊ s. cola. ⁊ singul̄ d ea dieb⁹ sūe. ℥. iiij. cū exagio electuarij sod̄. in alio dialzalzi. ⁊. ʒ. j. olei granoꝝ pinearū ⁊ si his fortiora tibi nec̄ia fuerit frica i eis tyriace diatesserō. ʒ. s. Et hec lahunci assignatio huic vtilis passiōi. Sume q̄rsenne. in alio capillis veneris. adiāti. liq̄ritie succi. cuiusq̄. ʒ. vj. feniculi. semis prassij isopi cuiusq̄. iij. mihe fluxe. gūme botami. cuiusq̄. ij. agarici. iij. vue passe corosanice optie purgate. xx. terēda diligēter tere ⁊ subtili trāsmitte pāno. vuasq̄ passas ⁊ botami gūmā. mihāq̄ fluxā in robo vuaꝝ infunde: dehinc in mortario teres diligēter medicamia adijce ⁊ cū melle dispumato distēpa hui⁹ potio exagiū vnū.

¶ Laucialis assignatio ad eadē vtilis. Sume pinearuz magnaꝝ nucleoꝝ pistacioꝝ. amigdalaꝝ amaraꝝ sine corticib⁹. cuiusq̄. ʒ. v. semis bābacis ⁊ semis calcali cuiusq̄. iiij. emiere. feniculi. seminū q̄rsenne. gnoꝝ fenugreci. cuiusq̄. iij. tere oia diligēter ⁊ cū ficuū distempera decoctiōe ⁊ lauchū fac. ⁊ amigdalarum oleū amaraꝝ istilla. atq̄ exagiū ex eo vnum sume cum zebibi aq̄ aut mēbechtego. ⁊ cum sq̄ngibin hāsali. ¶ Alid̄ ad idē. Helbe extorte ptes. ij. pineaꝝ nucleoꝝ magnaꝝ. ps i sua ui coq̄tur aq̄ optime ⁊ mortario terant diligēter. ac cum dispumato misceātur melle. vt q̄si electuariū fiat ⁊ vtere. Aliud. Sume embali gūmaꝝ q̄drātē libre. ⁊ q̄ sufficiat aquā iniice ⁊ coq̄ donec vt mellis liq̄r spissum fiat: ⁊ tunc adde penidioꝝ optimoꝝ. s. lb. ⁊ coq̄ donec electuariū fiat: cūq̄ op⁹ fuerit vtere. ¶ Assignatio electuarij ali⁹ qd̄. H. in cōpositoꝝ medicaminum libro posuit. Sume cepā hāsali: tereq̄ diligēter ⁊ ei⁹ exp̄me aquā ⁊ tm̄dē mell̄ adijce. atq̄ in tēperato coq̄ igne donec in electuarij trāseat liquorē. ⁊ añ cibum ex hoc vnū porrige coclear. ⁊ post alid̄. ¶ Sirop⁹ ad idē vtilē quē. H. cōposuit. Sume. vue passe optie purgate. ⁊ helbe lote cuiusq̄ ptē. aq̄ pluial̄. iij. coque optime ad pfectionē colaq̄ ⁊ sup adijce mel. iterūq̄ bulli ⁊ spumā aufer ppiaq̄ rīcib⁹ cōtinuis. ℥. iij. simul ⁊ in. j. ℥. xij. ʒ. Sirop⁹ ali⁹ vtil ꝯ āhelit⁹ āgustiā. ⁊ hᶜ ei⁹ assignatio. Sume sihi. abrotani. prassij cortic̄ radic̄ apij ⁊ feniculi organi mōtani. pigami sicci cuiusq̄. ʒ. v. masticis. sadegi idici. cuiusq̄. iij. ficuū albarum librā coq̄ oia in. v. aq̄ libris. donec ad. ij. redeāt. ⁊. s. colaq̄ ⁊ supinijce vini robi libras ij. mell̄. j. leuesqz ad prunas coq̄ ⁊ spumā tolle: donec ei⁹ tēperet liq̄r tūc ab igne depones potādas. ij. ⁊. s. ppinabis. ℥. cū aq̄ frīda. pectus aūt cū hoc ꝯfortabis emplo. Assignatio eius sume orobi farie. ⁊ fenugreci. cuiusqz. ʒ. v. sunizi. radicis liq̄ritie cuiusqz. ij. piretri. i. ⁊ s. oia diligēter tere. ⁊ cerā liq̄ fac oleūqz liliorū ⁊ nardinū medicamia inijce, ⁊ vnguentum

fac quo

fac quo pect⁹ emplizabis.his medicaminib⁹ sitibusq̧ hāc opȝ regere passionē. Ciboꝝ aūt regimē hmōi est passionis hui⁹ dn̄os cibis ex pedit refici in cōplexiōe ꝛ substātia sītib⁹ me= dicaminib⁹ quib⁹ eius exhibet̄ cura.vt.s. sint calidi sicci ꝛ subtiles.iōq̧ dādū illi taugi frā= quilini.perdices cōdite in ciceris aqua.ꝛ cimi no.aneto.cinamo.pipere.galēgar.aut in sar= tagie frixis.cū oleo oliue.ꝛ garo.cinamo.ane to.carui.ꝛ sīlib⁹.ꝛ si q̄ sicciora sint his necessa ria fiūt.carnes comedāt capriolinas.lepores ꝛ vulpes.illis cōueniētes sunt. maxieq̧ earū pulmones.si desiccati fuerint sine sale. tritiq̧ dissoluant̄ ꝛ potēter ex eis.ʒ.ij.cū aqua i qua vuā passam coxeris.sic ꝛ ericij pulmo. Sed ꝛ si piscis salsi esum asuescāt ꝛ freqnēter ꝓdest Ex olerib⁹ mētā accipiāt.pigamū. apiū. nar= sturtiū.satureiā baderengū.blitū cū sinapi. ꝛ sīlia.Ex siccis fructib⁹:fic⁹ vuas passas. bota= mi grana.pineas.helbetel chodare.Ex dulci bus natasum ex melle factū.ꝛ pineis.ꝛ bota= mi granis flegma cibos gn̄antes caueant.vt pisces recētes.pīguia lac.legumina oīa q̄m vē tosa sunt.ꝛ hāc augēt passionē.sicq̧ ꝛ oīa ven tositatē ꝛ inflationē gn̄antia.vinū bibat riha= nū vetusq̧.aut vuaꝝ passaꝝ.aut mel post ci= bū duab⁹ horis vel trib⁹ nec semel sumat vi= ni necessariā q̄titatē.ne forte stomac⁹ ipleat̄ ꝛ diaphragma angustet:iōq̧ anhelit⁹ fiat ar ctatio.sed paulatim vinū accipiat. quo ꝑ ve= nas trāsmittat̄.ꝛ ad mēbra ꝑueniat pectoris paulatim.grossū ꝓhibe vinū ꝛ dulce.q̄m cito nō penetrat ꝛ in stomacho diuti⁹ imorat̄. Ca uendū aūt ne stati post cibū dormiāt.sed cū a stomacho descēderit.nec sōni tp̄s lōgū faciāt nec exercitio vtātur post prādiū q̄m oppilatio nē parit.vtant̄ aūt exercitio an̄ cibū sitq̧ mo= deratū n̄ forte nec velox.q̄m anhelit⁹ faceret angustias.post exercitiū cū quieuerint a labo re.ꝛ cōfricati duri⁹ fuerint cū manib⁹ ꝛ manu tergijs asperis ꝛ modico sale ac buraco come dāt.roreturq̧ in ipsa fricatiōe sup eoꝝ corpo ra aq̄ salsa.atq̧ oē hoc quo ꝛ humiditas finia tur ꝛ meatus aperiant̄.post hoc modico inū= gat oleo violarum.quo fricationis soliditas leniatur aliq̄tulū.nec multū apponant ol'm ne forte humiditatē generet in corpore.

¶Capi.ix.de peripneumonie medela.

Peripneumonia queadmodū in pᵃ nr̄i hui⁹ libri pte ondim⁹ apostēa ē calidū qd̄ pulmoni accidit.comittat̄q̧ illd̄ febris.iōq̧ in ei⁹ cura ea necessa ria sunt.q̄ ꝛ i apostematū medela regimē.s. ci boꝝ ꝛ medicamina.sed q̄m apostēa h° in mē bro quodā ē anhelit⁹.cui⁹ mēbra lenia sunt ꝛ mollia.necesse ē cibis vti ꝛ medicamib⁹ q̄ apo stematib⁹ ꝯueniāt mollictia ꝛ lenictia.q̄ cū ita sint opȝ nos hui⁹ passiōis incipe curā a basi= lice flebotomo.educaturq̧ sanguis iuxta ꝙ op⁹ est quātitas.ꝛ virt⁹ patit̄ etas cōplexio. ꝛ tp̄s adiuuāt.naturāq̧ cū cassie.s. decoctione molliam⁹ ꝛ terēgebino.ꝛ lebelabi aq̄. sīlibus q̧.patiēti ptisana porrigam⁹ in quo iuiub. se bestē.ꝛ liq̄ritie radices coxeris.hocq̧ i die ꝑn cipio sumat a quo trib⁹ trāsactis horis violaꝝ ꝓpina siropi.ʒ.ꝛ.5.cū frigida pectusq̧ in ꝑnci ꝑ̄sus hoc emplīza emplastro.Assignatio ei⁹ sume sādali albū ꝛ ordei farinā:ac cū sempui ue succo.ꝛ solatri portulaceq̧ distēpera.ꝛ olȝ sit ꝑcute violarū.die facto q̄rto.cū passiōis in cepit maturitas.emplastrū hoc pectori adhi= be. Assignatio ei⁹.sume sādali albi ordei fari ne.cathemie.violaꝝ siccaꝝ. camomille. melli loti.cuiusq̧ ptē.terēsq̧ oīa diligenter subtili trāsmitte pāno.cerāq̧ cū ol'o liquefac violaꝝ ꝛ medicamia supinijce.ac tāq̄ vnguētū fac.ꝛ pectus emplastriza:ꝛ nōnūq̄ cū violaꝝ inun= ge ol'o.liq̄facta in eo cera.Et si maturatio im morat̄.his q̄ dicta sunt semē lini adijcias fe= nugrecū ꝛ fabaꝝ farinā cuiusq̧ ptē.i.hancq̧ ꝓpina decoctionē.Sume iuiub. xx. sebestem gn̄a.xxv.zebibi.tarsi.ʒ.x.ficus albas nūero. v.adianti.ʒ.iiij.semis cathemie et malue.vio= larūq̧ optimarū.cuiusq̧.iij.ordei excoriati et tūsi.ʒ.x.coque oīa in trib⁹ aque lib.donec ad librā redeat.colaq̧ ꝛ singulis sume diebus.ʒ. xl.ꝛ frica in eis.ʒ.violate.zacca.v.oleiq̧ amig dalini dulcis.ʒ.supinstilla. patiēs violaꝝ fre= quētet siropū ꝛ semis citonioꝝ spumā.ꝛ polē ta reficiat̄ q̄ ex furfuris fit aq̄ ꝛ zaccara tabar= zedi.amigdalarūq̧ oleo dulcium ꝛ mezauro spinacioꝝ attriplicūq̧ cū dulci amigdalarum oleoꝛ maluarū oīq̧ illū dispone regimie quo febribus molestati acutis reguntur.

¶Capl'm.x.de sputi sanguinis medela.

Sanguinis sputū q̄bus fiat ex cāis dixim⁹: signaq̧ a quo fiat mēbro sign̄tia in ꝑma huius libri pte. Jn tuēdū itaq̧.ꝛ si sanguis sputuȝ ex gurguliōe ē ꝛ gutture:cephalicaȝ flebotoma patiētis ꝛ aquā gargarizet portulace.aut bli= tis.aut virge pastoris .aut arnoglosse in q̄ ter rā liq̄feceris cypricā. patiēti paucitatē ipera ꝟboꝝ ꝛ clamoris abstinētiā.Cū aūt ex meri fit passio ꝛ stō mediastinā.i.aquehelaȝ flebotoꝫ mare opȝ.trociscosq̧ illi carabe da q̄si exagiū j.ꝛ terre cypricē.5.ʒ.cū arnoglosse aq̄ in q̄ su= machū fricaueris aut folioꝝ rosaꝝ succo aut balaustie da trociscos cū rosaꝝ aq̄ et sumaci. aut coriboꝝ vitis aq̄.Trociscoꝝ assignatio vti liū ad sanguis sputū qd̄ fit ex meri ꝛ stō. Su= me rose.x.balaustie.sūmaci.sandali albi.cuius q̧.ʒ.iiij.thur̄ȝ semis heremace.cuiusq̧.iij.spi=

ce.ʒ.mirre obol.⁊.5.alumis iemenici.acaquie
carui.succi barbe capne.cardi cuiusq̄.ʒ.ij.te=
re oīa diligēter ⁊ cū rosaꝝ distēpa aq̄ in q̄ su=
machū fricaueris ⁊ trociscos exagij vni⁹ forma
ac cū rosaꝝ ꝓpina aq̄ ⁊ coriboꝝ vitis aut arno
glosse.patiēti hullici fructū porrige comeden
dū portulaceq̄: ⁊ stō hoc applica emplastruz.
Assignatio ei⁹. Sume sandali albi.rose.r. cu=
iusq̄.ʒ.v.secci.acaq̄e,cuiusq̄.ij.rameci.iij. te=
re oīa diligenter ⁊ cū aq̄ distēpa rosata.viniq̄
aceto modico stōmq̄ emplīza. Sit hui⁹ cibus
mezaurū portulace.⁊ heremaci aut cū suma=
co.aut heserē aq̄ ⁊ berberis.hisq̄ similibus.

De sanguinis a pulmōe sputo.

Cū sanguis spu=
tū a pulmone ē ⁊ pectore:patiētis oz basilicā
minuere:otiūq̄ illi ⁊ q̄etē ipera: ꝟboꝝ q̄ pau
citatē ⁊ medicamīa da pōtica repmētia ⁊ leniē
tia ne forte q̄ repmūt anhelitus noceāt orga=
nis cū mēbra hec plana sint ⁊ lenia naturalr.
Et si ab his sanguis sputū mēbris cā fit exte=
riori.vt ꝑcussiōe ⁊ casu silibusq̄ patienti hos
trociscos da carabe ⁊ terre cyprice ⁊ succi hy=
poquistidos.amiliq̄ ⁊ gūme arabice ac dragā
ti cū portulace aqua ⁊ sumaci:aut virge pasto
ris cū seminis psilij lahabo:locūq̄ emplastri
za ꝑcussionis cū acatia ⁊ mugatho.sādalo al
bo.terra cyprica armenica.merua.aloe ⁊ sili
bus cū mirti aqua ⁊ patiētē oīno nō clamare
iube.⁊ verboꝝ abstinere copia nec anhelitus
emittere magnos. ¶ Et si sanguis ab his mē=
bris sputū ex venaꝝ fit aptiōe earūq̄ eruptio
ne intuere. Et si ex repletiōe fit sanguis patiē
tis basilicam flebotoma:⁊ sanguinē iuxta qđ
patir virt⁹ extrahe:idq̄ secūdo fac. Qđ si ex re
pletiōe fiat corporis ab humorib⁹ alijs . post
flebotomū medicamen adhibe laxās : vt fru=
ctuū ꝺcoctionē ⁊ cassie.f.cū mirobolanis citri
nis ⁊ da trociscos carabe.ʒ.i. terrāq̄ cypricā
cū arnoglosse aq̄.aut portulace in q̄b⁹ suma=
cū fricaueris.aut da terre cyprice.ʒ.i. quehar
be ⁊ reubarbari cuiusq̄.ʒ.i.gūme arabice.iiij.
obolos.tere diligēter oīa ⁊ cū sumachi aq̄ aut
arnoglosse aut virga pastoris distēpera. Et si
grauis est illi papaueris da trociscos cū qua
harba ⁊ terra cyprica ⁊ iuiubaꝝ siropū. ⁊ hec
trociscoꝝ assignatio vtiliū sanguis sputo. Su
me terre sigillate.q̄harbe.succi hypoq̄stidos.
acaq̄e.cornu cerui adustispodij cuiusq̄.ʒ.ij.se
mis portulace.papaueris.dragagāti cuiusq̄
iij.tere oīa diligēter ⁊ cū semis psilij spuma di
stēpera.trociscaq̄ sub exagij pondere ⁊ cū ar
noglosse aq̄ ꝓpina:modicoq̄ papaueris siro=
po ⁊ portulace. ¶ Trocisci alij sputo sanguis
vtiles. Sume q̄harbe.berasedi.margaritarū.
cornu cerui adusti.sadenegi loti.cuiusq̄.ʒ.iij.
semis portulace.q̄ffare frixe.sumaci.amili.gū
me arabice. balaustie. cuiusq̄.v.spodij. aca=
cie.succi hypoq̄stidos.cuiusq̄.ij.tere oīa dili=
gēter. ⁊ cū sumaci aq̄ distēpa.aut q̄ balaustiā
īfuderis.⁊ si tussis ꝑmolesta ē.cū semis psilij
spuma ⁊ exagij vni⁹ trociscos in forma.q̄s cū
portulace aq̄ ꝓpinabis. Et si ꝫuis non fuerit
tussis.cū arnoglosse aq̄ ⁊ sumaci. Et hᵉ pulue
ris assignatio ad sanguis sput vtil.sume semi
nis portulace gūme arabice.q̄thire. coriādri
frixi.cornu cerui adusti.amili.semis psilij fri=
xi.cuiusq̄.ʒ.vj.tere cypce.x.acacie.reubarba=
ri.semis heremazi agrestis. q̄harbe. tabasiri.
cuiusqꝫ.iiij.hec oīa diligēter tere ⁊.ʒ.ij.cū aq̄=
rū aliq̄.ꝓpina q̄s diximus:⁊ papaueris iuiubq̄
siropo.pect⁹ cū sandalo emplīza.⁊ aq̄ rosata.
⁊ ceroto qđ fit cū rosaꝝ aq̄.⁊ arnoglosse.pasto
ris virge.portulaceqꝫ cū oleo rosaꝝ ⁊ cera al
ba. Sit illi cib⁹ si nō obsit febris.pulli franq̄li
ni ꝑdices.i sumachia:aut heseremia:aut ber=
beresia.cū coriādro sicco ⁊ viridi.panisqꝫ sile
⁊ mūde farine.hisqꝫ silis. Sorbitionē illi da q̄
ex amilo fit ⁊ papauere trito cū modico zacca
re.tussis cā accida caueat ⁊ salsa:balneū ꝺui=
tet otio vtar ⁊ q̄ete i locis frigiđ.⁊ ab eo ꝟboꝝ
arceāt:ꝟbaqꝫ fortia.⁊ si illi tussis acciderit ca
ueāt ēt paulatī subloq̄.⁊ in aq̄ quā bibēt terra
ꝓijciat cyprica.⁊ armenica.spodiūqꝫ. Cū aūt
sanguis sputū frigoris fit cā pectoris adunā=
tis ꝑtes ⁊ pulmōis intm̄ vt abiuicē sepent.tūc
flebotomo vti nō expedit.sed q̄ tēperati sūt ca
loris adhibe:vt medicamina q̄bus.spica.th⁹.
mirra ⁊ his silia intercidunt. ¶ Medicaminis
assignatio qđ sanguinis medet sputo.ex frigi
do.sume zafrāi.spice.masticis.mirre cuiusqꝫ.
ʒ.ij.cinami.candari.acacie.hypoq̄stidos suc=
ci.rose ielnari.cornu cerui adusti cuiusqꝫ.iij.
cimini carmanici.costi.fautenegi montani.sẏ
hia rmenici.cuiusqꝫ.iiij.tere oīa diligēter ⁊ cū
pontico distēpera vino aut porri aqua:⁊ vni⁹
exagij trociscos facias ac cū origāi aqua ꝓpi=
na.aut tartōis.aut siropo mirtino. Stomac⁹ ⁊
pect⁹ emplastriza.cū secco rameco ⁊ mirti aq̄.
rosarūqꝫ.⁊ pect⁹ mirtino illine oleo.in q̄ parū
liquefeceris mirre ⁊ thuris triti diligēter. Cū
aūt sanguinis sputū corrosionis venarū fit cā
que in pectore sunt ⁊ pulmōe q̄ a fluxu fit acu
to a cerebro descēdēti ad pectus ⁊ pulmonē:
patientis manum sinistrā flebotomari oz in
basilica quo a pectore abstrahatur materia.
manū quoqꝫ minue dextrā in cephalica. quo
a cerebro traducat materia.⁊ ei⁹ minuat de=
scensus:educasqꝫ sanguinē iuxta qđ op⁹ fue=
rit.virtusqꝫ patir paulatim. Cerebrū eius cū
medicaminis purga poculo acutū deponētis
humorē:vt decoctione que cū aloe roborat di
stēperato cū liquiritie succo.aut cassie.f. deco
ctione. Clistere adhibeas molle ⁊ lene.⁊ que=
harbe trociscos da ac papauerinos cū plan=
taginis aqua ⁊ virge pastoris aut portulace:⁊

ordei ppina aquā.in q̄ cācros decoxeris fluuiales cū modico terre cyprice.⁊ spodij. gummeqꝫ arabice.portulacā cōedere ipera: ⁊ hos illi da trociscos.qm̄ valde vtiles sūt sanguineo sputo.Assignatio eoꝝ.Sume acaċe. q̄harbe. busade.margaritaꝝ.succi barbe capre.cuiusqꝫ.ʒ.iij.rose.x.coriādri sicci ⁊ frixi.cuiusqꝫ.v.terre cyprice.gūme arabice.amili.q̄thire. cuiusqꝫ ij.sadegi.tm̄dē. spodij.iij. tere oia diligēter ⁊ cū plātagis aq̄ distēpera ⁊ sub exagij mēsura trocisca:q̄s cū arnoglosse aq̄ ppinabis.¶Trocisci.alij.Sume tere cyprice.sadenegi.spodij. cuiusqꝫ.ʒ.iiij.margaritarū.q̄harbe.i. alio lkara bi.alumis.cornu cerui adusti.papauer nigri. semis arnoglosse ⁊ semis hermaci. cuiusqꝫ.iij. acaċe.succi barbe caprie.cuiusqꝫ.ij.tere oia diligēter:⁊ cū semis psilij lahabo distēpera ⁊ sub exagij examine trocisca bibātur qꝫ cū.5.ʒ. tere cyprice.⁊ aliquo eoꝝ succo.quos diximꝰ.Dabis aūt pariter ⁊ papaueris lancū qđ ex papauere cū corticibꝰ fit.in quo galla ponitꝛ:balaustia.⁊ similia.succusqꝫ hypoq̄stidos.de q̄ in catarri fluxus capitulo diximꝰ acuti ⁊ subtilis q̄ a capite descēdit.¶Trociscoꝝ aliorū assignatio.Sume acacie.ʒ.ij.rose rubee optie purgate.iiij.granati agrestis fructus tm̄dem gūme arabice.q̄thire cuiusqꝫ.ʒ.tere oia diligēter ⁊ cū pluuiali distēpa aq̄ ⁊ trocisca exagij.j.hec sūt q̄ nobis de sāguis sputi medela dicēda erāt.Cibos āt si nulla fuerit febris franq̄linos da taugos.pdices. cures in sumachia decoctos aut heseremia.aut zeresda cuz portulaca queadmodū añ diximꝰ.⁊ hermazo ac coriādro viridi ⁊ sicco.cū amigdalaꝝ oleo:de fructibꝰ citonia;cōedat ⁊ poma.pira.mirti fructū recētē nisi forte tussis valida fuerit:tunc etem̄ fructꝰ cauere expedietvalđpōticos aut dab papauer. ⁊ iuiub recētes:siccasqꝫ cū modico zaccare.

¶Caplm.xj..de sputi saniei medela.

Saniei sputū cū vlceris fit cā qđ in pectore est curā admittit patiēsqꝫ sanatꝛ cū vlcꝰ illi pulmonis cā est.sanatio eiꝰ difficilis ē ⁊ fere oio nō liberatꝛ patiens. qm̄ in ptisim defert:mariqꝫ in adolescētibus ppter eoꝝ cōplexionis calorē ⁊ mēbroꝝ hūiditatē.vnde pulmonez cito comedit m̄ā.eiusmodiqꝫ malū febris sequitꝛ.in senibus aūt res plixior est.nec cito depereūt: pp mēbroꝝ ipsorū siccitatē ⁊ ꝯplexionis frigus. Si igitur sine febre saniei fuerit sputum medela eius fiet patienti puluerem dādo.in quo cancri sunt adusti.Et hec est assignatio pulueris saniei sputo vtilis.sume cancros fluuiales cuz ex aqua exeunt.⁊ eoruz dentes caminos amputa pedesqꝫ ventres scinde.⁊ cuz cinere saleqꝫ laua optime ⁊ desicca ⁊ in vas;proijce fictile:cuius obturabis caput.lutoqꝫ inficies sale mixto ⁊ cinere.sicqꝫ in camino ignis pone lenis nocte dieqꝫ.tūc extrahēs adustos tere diligēter⁊ ex eis ʒ.accipe.x.terre cyprice.gūme arabice.cuiusqꝫ.v.quethire.iij.papaueris albi ⁊ nigri. cuiusqꝫ.v.tere oia diligēter ⁊.ʒ.ij.in diei principio ppina cū asine lactis.ʒ.xl.aut cū iuiub syropi.℥.ij.in fine aūt diei dabis exag.cū.℥.ij.syropi papaueris.sed ⁊ papaueris dabis trocis coꝝ exag.i.cancroꝝ adustoꝝ.ʒ.cū asinini lactis.a.iiij.℥.vsqꝫ.5.librā.hoc lac si nō inuenis capraꝝ sume lac inuenū.⁊ lac mulieris longe vtilius est alije.si de eo.℥.vsqꝫ libre quadrātē sumpseris cū cancroꝝ trociscis adustoꝝ ⁊ puluere quē diximus⁊ si que expuitꝛ sanies grossa est.⁊ patiētis emissio cū labore. hoc illi da electuariū.Assignatio eius.sume amigdaloꝝ dulcium purgatoꝝ.seminis bābacis medulle cuiusqꝫ.ʒ.x.orobi prassij. cuiusqꝫ.iij. fabe excorticate.v.cū peidijs optimis pasta cū aq̄ dissoluti ⁊ electuariū fac.dabisqꝫ patiēti mām ⁊ vespere.hoc em̄ elimat ⁊ grossas subtiliat m̄ās. vñ ⁊ faciliat eaꝝ exitū:⁊ ab eis pectus emundat.¶Lahucū aliđ.fenugreci.℥.semis lini.℥. ⁊.5.orobi.5.℥.bābacis granoꝝ.5.℥.succi liq̄ritie.℥.ij.ireos radicis.℥.tere oia diligēter ⁊ cū pineaꝝ oleo rorans misce ⁊ cū tabarzedi melle distēpera ⁊ vtere. ¶Electuarij assignatio. saniei grosse sputo ⁊ viscose que cū difficultate emittitꝛ vtilis.Sume aque caulīū.lb.iij. melꝛ optimi.lb.⁊ coque lēto igne.donec aq̄ deficiat melle supstite:⁊ supijce pineaꝝ optie purgataꝝ.seis bābac.medulle.cuiusqꝫ.℥.seis lini. fenugreci cuiusqꝫ.ʒ.v.pistaceoruz nucleoruz. xv.fabarū sine corticibꝰ.x.trita oia diligenter super mel proijce ⁊ misce donec electuarium fiat dabisqꝫ mane ⁊ vespere de eo.ʒ.v. cū asine lacte aut caprarū etate iuuenū.Si aūt saniei sputū augetꝛ ⁊ multā sit nec āputatꝛ.trociscos patiēti hos dabis.Assignatio eorū.Sume rose rubee.ʒ.v.terre armenice ⁊ cypce cuiusqꝫ.iii.q̄harbe.busadi.gūme arabice cuiusqꝫ.v.cācrorū adustorū.semis portulace. solatri cuiusqꝫ.x.dragagāti.amili.spodij.sadenegi cuiusqꝫ.iiij.succi liq̄ritie.vdahe aduste.cuiusqꝫ.v.tere oia diligēter ⁊ cū lahabo distēpa semis psilij atqꝫ exagij.j.trociscos iforma ⁊ cū papaueris siropo tere.Sit cibꝰ lac caprarum dulce cū sile pāe ⁊ oua sorbilia.edorū qꝫ extrema pata cū riso.Et polētā da q̄ fit cū papauere ⁊ amilo zaccaraqꝫ tabarzedi. aq̄ rosarū et amigdalarū oleo.Papauer dabis cū zaccara tabarzedi tritū.s ⁊ lactucarū medullas portulacā.iumarū vide.hisqꝫ silia.Si hoc vteris regimie ⁊ sanies pp suā nō finitꝛ copiā:vtrisqꝫ valida ē coctura vtere q̄ euētꝛ m̄ā a pectore et sanies desiccetꝛ.Nos āt queadmodū coctura vtēdū sit in chyrurgie partibus exponemus.

¶Capitulum.xij.de ptisis medela.

[C]Am autē saniei sputum in ptisi p̄fert. ei⁹ cura valde difficil' erit: patiēs q̄ in piculo: qm̄ vt diximus al's ptisis vlc⁹ est qd aut in pectore fit aut in pulmone. seqturqz ethica illud febris. Sz tn̄ qd in pectore est facili⁹ medelā admittit. ⁊ ei⁹ minus est periculū: sanariqz pōt. Quod aūt in pulmone ē. difficile ē valde mederi: eiusqz periculū graue: ⁊ quā pauci ab eo sanak: maxieqz adolescētes. ⁊ q̄ i augmēto sunt corporis qm̄ hmōi in ethicā ferunk ⁊ cōsumptionē in plurib⁹. Cause aūt q̄s pp pectoris vlcera facilius sanātur q̄ pulmonis. iiij. sūt prima est qm̄ pectus mēbrū ē carneū. sanguisqz ei⁹ pulmonis sanguie grossior: vnde ⁊ ei⁹ vlcera festinātius solidātur: pulmonis ɔtra caro fragilis sanguis tenuis ⁊ subtilis nec possunt ei⁹ vlcera cōglutinari facile. Scd̄a est qm̄ medicamina q̄ ad curāda sunt necessaria vlcera desiccātia sunt. pulmōis loc⁹ ab ore amot⁹ est longe ⁊ sīo necesseqz ē medicamini multa per trāsire inebra quo ad pulmonē ptingat. admiscek itaqz illoꝝ humiditatib⁹ mēbroꝝ virtusqz ei⁹ debilitak ad desiccādū. Cū itaqz ad pulmonē puenerit nequaq̄ qd op⁹ ē in eo facit. Tertia est cā cōtinuus pulmonis mot⁹ ⁊ si vlcerosus ⁊ tussis indeficiēs purgās q̄ in vlcere saniē. Qd cū ita sit vlcus non consolidatur propter eius mot⁹ diuturnitatē ⁊ tussis concussionem. Mēbruz nāqz vlcerosum necesse est in trāquillo esse quo eius solidetur vlcus. Quarta ē qm̄ que in pectore sunt vene subtiles sunt ⁊ cum aperiuntur earū parua est apertio. citoqz solidātur pulmonis cōtra vene magne. ⁊ si rumpātur earum rupture magna est: vnde ⁊ earū moratur solidatio. his itaqz de causis pectoris vlcera facilius sanantur q̄ pulmonis minusqz instat illis periculi. ¶ Econtra pulmonis difficilius curantur ⁊ periculi sunt maioris maximeqz si ex humoribus fiant acutis q̄ ad ipsum aliunde influant pulmonez ⁊ corrodāt: hec etenim vlceruz diuersitas pulmonis curā nō admittit: nec qui hac molestatur liberationem nouit eo q̄ qui in eiusmodi habitudine pulmo est putrescit ⁊ velociter pp hūores corrūpitur acutos. Que aūt alijs fiunt vlcera de cāis quas ante diximus si in ipsoꝝ principijs medela illis opponatur patiensqz regimine vtatur cōpetēti tam ciborū q̄ medicaminū ad plenam pōt reduci patiens sanitatē. Tum aūt hic post longum inueneris tēpus: possibilium non est illa sanari: sed eam adhibebis curam que virtutem tueatur ⁊ passionem augeri prohibeat. Quod itaqz conuenientius huius in passionis medela incipitur cum nulla est febris aut leuis certe ⁊ tranquilla est vt lac illi porrigas asine ⁊ mulieruz. Et si hec presto nō sunt aut certe patiēs eoꝝ abhorret. vsum caprarū ꝓpina lac etate iuuenū corpe sanaruz sic vt bābacē cū emulgik ingeras ⁊ qd supnatauerit vnctuosuz colligas. dabisqz de eo singulis dieb⁹. ℥. librā cū papaueris trociscis aut gūme arabice amili dragagāti singuloꝝ ptibus eq̄lib⁹ ab exagio vsqz. ʒ. ij. cū eorū aliquo quos in saniei cura puluere retulim⁹ ⁊ quotidie. ℥. augebis donec ad libram puenias qm̄ hoc illi vtillimū est. Et si lac illi assuescere cuz pane iperes simile manifestissime pdest nisi forte febris illic fuerit manifestior. Dabis h⁹ quoqz modo lac. Sume portulace peponis. citroli aq̄rū cuiusqz. ℥. librā lactis capraꝝ etate recētiū cū emulgik q̄ntū ⁊ reliquoꝝ: ⁊ in stagnato pone vase mūdoqz ⁊ donec aq̄s deficiētib⁹ lac remāeat coque sicqz bibak qm̄ ptisicis pdest ⁊ saniei sputo sanguinisqz. ¶ Cū aūt manifesta fuerit febris ⁊ valida. patienti lac ꝓpinare cauēdū papauerisqz dabis trociscoꝝ exagi. i. cū siropi papauerini. ℥. aq̄ mixti ordeiqz illi ꝓpinabis aquaz in q̄ decocta sint iuiube fluuialiū cācroꝝ vētres loti cū aqua ⁊ sale cinereqz horū ēt carnes comedēdas offeras in prunis assatas aut in espidabago decoctas. opz aūt studere in tussis mitigatiōe q̄ntū poteris: qm̄ vlceris solidationē tussis ꝓhibet ⁊ hunc illi dabis puluerē: qm̄ vlceri ⁊ tussi pdest. Assignatio ei⁹. Sume papaueris albi. ʒ. x. gūme arabice amili q̄thire. cuiusqz. iij. seminis portulace. cathemie. maluarūqz cuiusqz. v. semis cucurbite medulle. cucumeris citroli citonioꝝ semis medulle. cuiusqz. vij. spodij liquiritie succi amili. dragagāti cuiusqz. iij. tere oia diligēter ⁊ puluerē fac. dabisqz de eo. ʒ. ij. vsqz. iij. ⁊ post hūc siropū ꝓpina papaueris. aut iuiubaꝝ vel ninifar dabis ēt gūmā arabicā q̄ in oleo bullierit violaꝝ donec oleū deficiat ⁊ dsiccek hāc teres diligēter ⁊ q̄ntū media ei⁹ ps zaccare supinijces tabarzedi ⁊ q̄nqz offerres dabisqz illi tussis pilk. in ore tenēdas. ¶ Pillulaꝝ tussis assignatio. Sume cucurbite semis medulle ⁊ cucumeris ac citroli. seminis melōis ⁊ citonioꝝ cuiusqz. ʒ. v. papaueris portulace seminis cuiusqz. vij. gūme arabice. amili. dragagāti. tabasiri. cuiusqz. iij. tere oia diligēter ⁊ tm̄dē penidioꝝ optimorū supadde. atqz cū semis citoniorū spuma distēperās pilk. fac magnas supplanas. ⁊ eas patiēs alternis teneat ore tpib⁹ polētā q̄ ex nesa ⁊ papaueris fit aqua triti fricati ⁊ colati cū zaccara tabarzedi. ⁊ amigdaloꝝ oleo dulcium dabis ⁊ pulloꝝ carne ciba. tangisqz cū masso excoriato patis in espidabago pedūqz edoꝝ ⁊ agnorum aquā ⁊ sorbitionem que fit ex atria cū espidabagi iure. aut edos cōedat ⁊ agnos cū riso patos. massumqz ⁊ cucurbitā attriplicem. spinachiā. ouorum vitella sorbilia ⁊ his

similia. hmõi egrotãti hoc dabis lahucũ. Assi gnatio eius iuiubar poma. xxx. sebestẽ. xx. vue passe taife optime itus ꝛ extra purgate. ʒ. x. radicis liquiricie abrase ꝛ tũse. v. papaueris albi. xx. bersausani. v. coque oĩa in. v. libris aq̃. donec ad dimidiũ redeãt. colatãq; in vas cõuerte ꝛ penidiorum libre q̃drantẽ supinice optiorũ ꝛ tãtũdẽ vini robi. ꝛ ad tẽperatũ coq̃s ignẽ. donec nodet̃ ꝛ sup̃ adde seminis cucurbite ꝛ seminis citoniorum medullarum. amili. dragagãti. gũme arabice. papaueris al. amigdalarum dulcium optimũ purgatarũ. quãtũ sufficit hᶜ oĩa diligẽter teres ꝛ pulverizabis. miscesq; donec electuariũ fiat. ipmq; alternis ante prandium horis porriges. ꝛ post coclear vnũ. ¶ Intuere aũt pariter que a capite defluũt ad pect⁹. ꝛ si forte fluxũ inuenis, phibe fieri. Considerabis nãq; ꝛ si valida est virtus cephalicã minue ꝛ sanguinẽ extrahas. quãtũ virt⁹ patit̃ etas ꝛ cõplexio. Et post hoc si sufficit patiẽs nãm solue cũ cass. f. ꝛ mãna fricatis in aq̃ in qua iuiubas sebestẽ. zebibũ violam. ꝛ silia dcoxeris. aut cũ prunorum lahuco aut cass. f. ꝛ silib⁹. non aũt illi turbit ꝛ agaricũ, primes ꝛ silia. qm̃ ampli⁹ q̃ psint obsunt. ꝛ si patiens a laxãtis phibet̃, potu medicaminis lene molleq; illi adhibe clistere: quẽadmodũ alio exposui loco. Et si huius passiõis dñs imoderatã fert ꝯsumptionẽ regendus est ethicã patiẽtiũ regimine: quem admodũ in p̃cedẽtib⁹ exposuimus. ꝛ sorbitiones illi vtiles porrige. q̃s vt sumpserit cõchis iducas in q̃bus tepida sit aqua. aut anteq̃ cõchas ingrediat̃ lac illis da asininũ. a quib⁹ vt egressus fuerit. corpus eius oleo inungesviolarũ. aut ninifar ꝛ quiescãt: meridie facta pull' illos refice in espidabago paratis cũ sermaco ꝛ masso. citrolisq; ꝛ spinachijs. ac his silib⁹ cũ amigdalino oleo dulci. ꝛ atria trita. que i espidabagum p̃jciatur. aut polẽta que fit ex silẽ panis mica et zaccara tabarzedi. amigdalarũq; oleo. ouorum vitella da sorbiliũ. papauerisq; viride aqua infusum rosata. cũ tabarzedi zaccara: oĩaq; que ethice febris in medela diximus obserua. Polẽte assignatio huic vtilis passioni. sume ordei tũsi. ʒ. xx. papaueris albi x. cucurbite seminis medulle tũse. x. citoniorum seminis cũ suis corticib⁹ ꝛ itegri. v. oĩa hec vno pondere examina ꝛ superinijce aque triplum suauis i lebete medíocriq; igne. donec ad medietatẽ redeat coque. tũc sup̃ funde aquã suauem i qua heueri frustrũ fricaueris colate põdera tria. lactis asine. aut caprarũ etatis iunioris põdus ꝛ temperato coque igne donec fiat eius decoctio. cola. ꝛ gummã arabicã dragagantum. amigdalorum oleum ꝛ cucurbite super instilla ac tepidũ patiens sorbeat. Alia assignatio huic vtilis passiõi. Sume papauer album tritum ꝛ fricatũ in aqua optime. ꝛ cola. ꝛ sume ordei excoriati ꝛ tunsi. ꝛ fabe albe sine corticibus ꝛ tunse. cuiusq; ʒ. v. hec in papaueris aqua colata coque donec decocta i modum ptisane fiant tunc cola ꝛ lactis recentis tantũdem adde ꝛ panis simile inijce. tabarzedi zaccara. amigdalini olei dulcis ꝛ recentis. aut cucurbite seminis olei quãtũ sufficiat. de singulis ꝛ sic bulli deponẽsq; ab igne seminis cucurbite ꝛ citoniorum medullas diligẽterq; tritas cuiusq; ʒ. v. superinijce. gũme arabice dragaganti. cuiusq; ʒ. sorbeat hanc patiẽs tepidam polentam quoniam proderit. Quod si hanc passionẽ patiẽtis siccata est natura. cassie. f. da lahucum aut prunorum aliaq; hmõi que in precedentibus diximus. oportet autẽ molestato hac passiõe disponere illi simile regimẽ quod in ethice febris cura exposuimus in cibis alijsq;. Et si ventris illi acciderit solutio. amputare accelera. ꝛ amputantibus dispone: ꝛ que tussi medentur ꝛ quod in huiusmodi est congruum passione est, puluis ꝛ trocisci caphore strigẽtes. Et hec pluris assignatio. Sume psilij. merue. sahasaferemi portulace frixe tunse seminũ cuiusq; ʒ. v. seis hẽmaci gũme arabice amili frici cuiusq; ʒ. iij. terre armenice. iiij. granorum mirti frixorũ. succi benaq̃ ꝛ gabire cuiusq; ʒ. vj. seminis berberis tãtũdẽ. castaneas frixas numero. v. tere oĩa s; nõ subtiliter ꝛ mane vtaris ac vespere. ʒ. ij. cũ mirti siropo ꝛ aq̃ rosata. ¶ Et hec est trociscorum assignatio caphoratorũ strigentium sandali albi rose rubee optime purgate. cuiusq; ʒ. iij. papaueris albi ꝛ nigri cuiusq; ʒ. v. terre cyprice. spodij cuiusq; ʒ. iiij. medulle seminis cucurbite ꝛ seminis cucumeris. seminisq; citroli frixi. cuiusq; ʒ. iij. gũme arabice. amili frixi. cuiusq; ʒ. iij. tere oĩa diligenter ꝛ subtili trãsmitte panno ꝛ supinijce caphore. ʒ. ʒ. ꝛ cũ semis psilij spuma distempera ꝛ exagij. i. fac trociscos quos cum mirti robo ppina. Et si spodij illi dederis trociscos stringẽtes ꝛ trociscos papaueris de singulis. ʒ. ʒ. vsq; ʒ. exagi. cũ mirti robo prodest. Sint illi cibus pulli tangi cũ passo excoriato ꝛ sup̃ ignẽ assato: aut ouorũ vitella sorbilium cũ aceto elixata ꝛ risum. r. cũ milio tritũ ꝛ cum amigdal' coctũ purgatis ꝛ assatis tritisq; diligẽter ꝛ al' hmõi que ethica molestat; assignauimus si sit illis similis solutio.

¶ Capi. xiij. de pleuresis medela.

Pleuresim alio diximus loco apostẽa esse calidum quod operimẽtis accidit costas subinuoluẽtibus aut lacertis qui inter costas sunt: seq̃turq; ipsum febris ꝛ pungens dolor. anhelitus arctatio ꝛ tussis. Quare in ei⁹ medela plurimi eius regiminis est vsus necessarius qd̃ in peripneumoniam exposui eo q̃ adinuicem il

lis quedam sit similitudo. Quod cum ita sit
opus nos in huius dn̄m passionis in p̄ncipiis
si dolor ad furculas ascēdat flebotomo vti ba
silice manꝰ lateri opposite passiōis: q̊ passio-
nis materia in ꝯtrariā distrahat̄ ꝑtē ad quā
supfluitas cepit declinare. ⁊ si passio diutur-
nior fit ⁊ materia iā roborata est. tūc passiōis
latere flebotomo vtaris: multūq; extrahe san
guinē. idq; scd̄o facere adiitias si virtus adiu
uerit etasq; cōplexio ⁊ tēpus p̄sens. abstrahē-
dus est aūt sanguis dōec ipsius imutet̄ color
vt si sanguinis color rubeus est clarus eousq;
euacuet̄ donec in ruborē alteret̄ spissū aut
nigrū declinet ⁊ si spissus est eius rubor vsq;
dū aut in nigrū aut i liuidū trāsferat̄. Sāguis
nāq; q̊ in apate varius est si apa multi fuerit
caloris niger est. ⁊ si calor hic paucꝰ ē. sāguis
rubeꝰ est ⁊ spissus. iōq; sanguinē eousq; dōec
in nigredinē alteret̄ aut spissitudinē educere
opꝫ. ⁊ sanguis purget̄ corruptꝰ. Et si q̊ in pri-
mis sanguis egreditur niger est eousq; eua-
cuet̄ donec excolet̄. Qd̄ nō fit donec defectus
appeat. Et si pleuresis dolor ad inferiora de-
scendit ⁊ hypocūdriorū ptes: patiēti medica-
men da laxatiuū. vt lebelabū. in alio lupulū. ⁊
cass. fi. aut fructuū aquā ⁊ violarū siccarū cum
cassia fist. ⁊ māna hisq; silia. post hec ordei da
bis aquā in qua iuiubas coxeris ⁊ sebestē liq̄
ritieq; radices abrasas ⁊ violas cū q̄ zaccare
fricaueris aut viol. siropū: in q̊ oleū dulce stil-
laueris amigdalinū: ⁊ caue pleuretico ordei ꝓ
pinare aquā ante corpis purgationē cū flebo
tomia aut catartico maximeq; si nā fuerit in-
clusa. Si eīm dederis aquā ordei nō transmit
titur a stō ⁊ intestinis calefitq; ⁊ ex ea vapo-
res ascendūt acuti ad pectoris ptes passioq;
patiēti nutrit̄ magna. Cū itaq; patiētis corpꝰ
euacuaueris. tūc ordei aquā dabis. quēadmo
dū assignaui. Et si nōdū patiēs expuit añ or-
dei aquā hora. p̄ma. ℥. da duas violacei syro
pi. ⁊ post hoc aquā subsequaris ordei ⁊ alter-
nis dabis tpibus citoniorū semis spumā cum
modico violarū syropo ⁊ amigdalorū oleo dul
ci quo humectēt ⁊ sputū adiuuent. Et si dolor
nimiꝰ nō fuerit pectus cū violaceo linias oleo
in quo ceram liquefeceris: locūq; vesica cata
plasma in q̊ calida sit aqua ⁊ violarū oleū aut
saturete folia q̄ subtilis sit pellis. Et si dolor
nō mitigat̄ cum milio cataplasma ⁊ furfure. si
sanguinea fuerit materia ⁊ subtilis. Quod si
grossa est ⁊ viscosa cū sale ⁊ quersena tritis et
cū aceto distēperatis similibusq; cataplasma q̊
grossitiē subtiliēt materiei ⁊ fortiter dissoluāt
ac desiccēt. Et si media horū fuerit mā cū or-
dei cataplasma farina ⁊ furfure in aceto deco
ctis ⁊ aqua similis. Cauēda ē aūt cataplasma
tio añ euacuationē ꝑ flebotomiā ⁊ catarticum
qm̄ si ante cataplasmes in egrotantē magnū
ꝯtrahis langorē ⁊ dolor fit robustior ac exere-
scit tā ⁊ si cataplasmatio dissoluat. qm̄ a corpe
plures q̄ dissoluat contrahit materias. Ideo
ergo oꝫ cū dolor nō mitigat̄ dissoluentibꝰ ca-
taplasmatibus ⁊ maturantibꝰ corpꝰ euacua-
re: aut catartico aut flebotomo iuxta qd̄ opꝰ
esse videris ad vtrāq; necessitatē. Dolore miti
gato sputum intuere: ⁊ si moratur aut paruū
est emplastra adhibe dissoluentia ⁊ maturan
tia. Et hec est emplastri assignatio dissoluētis
⁊ maturātis pleuresim. viole sicce. sandali al-
bi. farine ordei. cathemie. furfuris. heueri. cu
iusq; ptē. tere oīa diligēter ⁊ subtili cribra pā-
no. ⁊ cū violarū oleo pasta ceraq; ⁊ mastice. lo
cūq; cataplasma qm̄ ꝓderit. Et si magis dis-
soluētia necessaria fuerint ⁊ maturātia. faba-
rū farinā. fenugrecū. lini semen. iuxta qd̄ opꝰ
fuerit adde. sorbitionēq; illi porrige: q̄ de fru-
stis sit heueri cū zaccara ⁊ penidiis optimis
oleoq; amigdalarū dulci. ¶ Et si imorat̄ matu
ritas ⁊ difficile est sputū aquā da zufe paruā
in qua isopus nō cadit. ¶ Et hec ē eiꝰ assigna
tio. iuiub. xx. sebestē. xxx. ficus albas. x. nume-
ro. vue passe. taife. intus ⁊ extra purgate. ʒ. xx.
liquiritie radicis abrase ⁊ tunse. iiii. capilli ve-
neris tantūdē. semis cathemie ⁊ malue cuius
qꝫ. iii. ordei excoriati ⁊ tunsi. v. coqꝫ oīa. i. iiii.
aq̄ lb. donec ad vnā redeāt. hanc cola ⁊. iiii. se
parans. ℥. frica in eis violarū conditarū. ʒ. v.
olei amigdalarū dulciū exagiū. Et si qd̄ sputū
grossum est ⁊ difficile emittitur nullaq; est fe-
bris. tunc aque addendū zufe parū isopi. aut
ireos radicū. ⁊ dabis lahucū semis lini ⁊ aq̄
ficuum decoctorū. fabarūq; farinā. ⁊ amigda
larū excoriatarū. Refert aūt in acutorū morbo
rū libro hypo. qm̄ si sputū difficile sit ⁊ screa-
tio viscosa. patienti squingibin opꝫ dare eo q̄
humores incidat grossos prohibetq; excrea-
tionē inuiscari canali pulmonis: iōq; ⁊ anhe-
litum meliorē facit. ait ēt quoniā si bibat̄ ⁊ tē-
perati sit caloris conuenientius est ad ea qui
bus necessarium est: vt subtiliet. s. icidat. ¶ Et
cum in patientis latere ab exterioribus rubor
aut apostema aut pustula apparuerint eoviē
dū est in loco sicis. aut emplastris que fiunt
ex ficubus. sinapiq; contritis dehinc locū vl-
ceret. ¶ Et si corpus intellexeris purgatum.
morbumq; maturatum balneo egrotantem
inducas temperati coloris: ⁊ in concha tepi-
de sedeat aque. quoniam hoc morbum matu
rat ⁊ spuendi adiuuat bonitatem. doloremq;
mitigat. ⁊ maximas cōfert vtilitates: maxime
q; si illi multa fuerit in sanitate balneatio as
sueta. Caueat aūt hmōi calide ifusionē aque
super caput que capitis liquefacit superfluita
tes et cerebri. atq; ad pectus descēdere cogit
Reliquū oē regimē illd̄ eē expedit qd̄ ꝑipneu-
monicis assignauimus febribusq; cum tussi.

Nec ꝟo opꝫ ea q̄ refrigerāt ⁊ restringunt plurimi facere in pleuresi. qm̄ apā crudū faciūt ⁊ a maturatione arcēt: sꝫ rebꝰ illiniat refrigerātibus ⁊ quibusdā calefaciētibꝰ tēperate. iuxta quod febris videris vires ⁊ debilitatē refrigerātibus vteris.

¶ Caplm̄. xiiij. de furunculorum ⁊ emissionuꝫ que in pectore fuerint medela.

Missiones autē ⁊ furūculos q̄ pectori accidūt medeberis tanq̄ et pleuresim ⁊ peripleumoniā. si eorū tardet maturatio ⁊ eruptio. rebus. s. calefaciētibꝰ vt emplr̄is q̄ fiūt ex fenugreco ⁊ lini semie. cathemia. fabaꝝ farina. carnabo ficubusqꝫ ꝺcoctis. Et si mā fortis est i grossitie addātur his allac. ⁊ colūbaꝝ fimus. nitrūqꝫ ⁊ similia. Et hec est emplastri assignatio qꝺ furūculos ⁊ emissiones maturat q̄ in pectore sunt. Sume fenugreci farinā ⁊ lini seminis cuiusqꝫ. ʒ. x. fabaꝝ farine. cathemie charue. trite diligēter cuiusqꝫ. vj. cepe. narcisci trite. iiij. gūmarū embati. v. olei lilioꝝ aut narcisci. ⁊ violarū cuiusqꝫ. ʒ x. gūmas in oleo liq̄fac ⁊ medicamia distēpera cū ea. ac pectꝰ emplr̄za qm̄ apā maturat. quoꝝ grossa ē mā ⁊ tarde maturat ¶ Assignatio aliꝰ ad idē. Sume fermēti cepe narcisci diligēter trite cuiusqꝫ partē. fenugreci lini semis, cuiusqꝫ. 5. ptes. cathemie. radicū. seminis merue. cuiusqꝫ ptes. ij. tere diligēter. ⁊ cū ficuū decoctiōe collata distēpera locoqꝫ appone. qm̄ optime maturat. Et huiꝰ passionis dn̄o aquā ppiare oꝫ zufe in q̄ sunt iuiube. sebesten. ficꝰ. capilli veneris. hessa. prassiū. fenugrecū. lini semen. ireos radix. ⁊ sikia. Propinabisqꝫ hanc cum pinearum oleo ⁊ amigdalino dulci. cuiusqꝫ. ʒ. j. ¶ Electuarij assignaº ad eadē vtilis. Sūe fenugreci. lini semis. arsunegi. cuiusqꝫ. ʒ. vij. farine quersenne. semis emere. cuiusqꝫ. iij. tere oīa diligēter ⁊ cū ficuuꝫ alborūꝫ decoctione distēpera. pistatiorumqꝫ oleo. Et si qua comitatur febris ⁊ calor. calida non approximes illic. ordeiqꝫ ppina aquā in qua liquiritie radicē coxeris cuꝫ penidijs optimis loc̄qꝫ peripneumonie ⁊ pleuresis emplastriza. donec emissio erūpat.

¶ Capitulum. xv. diaphragmatis apostemate medela.

Anta qm̄ apostema est calidum quod diaphragmati accidit curam habet eandeꝫ quā ⁊ pleuresis cum illam tussis comitatur. Et si nulla est tussis eiꝰ erit cura eadeꝫ que phrenesis febriūqꝫ acutarum. nisi ꝙ hac in passione flebotomo in basilica vtimur.

¶ Caplm̄. xvj. de cordis pass. ⁊ primū de male cōplexionis que cordi accidit medela.

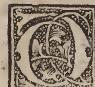
Si cordis calefiat ꝯplr̄o egrotātis minue. basilicā in māu sinistra ⁊ si flebotomo nō poteris vti inter scapulas appōe sitiā. ⁊ fructuū da decoctionē. ac cass. f. terēgebin̄. post hoc ordei dabis aquā cū ḡnatoꝝ aq̄ aut dabis lac acidū a q̄ butyꝝ eductū ē vaccarū inxta qꝺ eiꝰ patit ꝟiꝰ in qꝺ terrā armenicā iaciesq̄ffare sicce. spodij. q̄harbe. cuiusq̄. ʒ. cāphore. 5. obol. hoc tribꝰ facies diebꝰ sit illi cibus si aliq̄ fuerit febris mezauꝝ cū cucurbitis ⁊ ḡnatoꝝ aq̄. Et si nulla ē pulloꝝ da carnes i ḡnatoꝝ aq̄ coctas. aut heserē. aut citri accidi succo ordei da succū cū ḡnatoꝝ aq̄ maximeq̄ si tp̄s estas fuerit ⁊ sit cū niue refrigeratum. Egri sit hitaculū i loco frō quē caleto sternas rosa. sahasaferemo pomoꝝ ⁊ citonioꝝ floribꝰ mirto tenera ⁊ ninifar sādalo. aq̄ rosaꝝ camphoraq̄. sup pectꝰ eiꝰ pānū pŷce lineū his eisdē isusum. Aut ceroto qꝺ fit ex rosarū olo cera. aq̄ rosata. ⁊ sempuiue ac portulace ⁊ hullici aq̄s aut ex vitis folijs ⁊ arnoglosse. Emplr̄zaq̄ pectꝰ cū citonioꝝ aq̄ sandalo ⁊ chāpora. Laborē caueat ⁊ vigilias. irā. coitū. curāq̄ et tristitiā. dormituro da aquā ḡnatoꝝ cū semis psilij spuma ⁊ terra armenica ac portulace semine de singulis iuxta ꝙ opꝰ ē sumēs. vt aūt biberit lac quo eductū butyꝝ vaccarū nec calor mitigat ⁊ ardor cāphore illi da trociscos. et ḡnatoꝝ aquā muzoꝝ. ac citroli aquā qm̄ ꝓdest. Et si cordi acciderit mala ꝯplr̄o frida. pomoꝝ da siropū cū musco ꝯditū spica ⁊ aromatibꝰ. ꝯditūq̄ muscatū. aut musci medicamen dulce cū vino rihano ⁊ aq̄ rosata in q̄ xiloaloē coxeris ⁊ masticē. aut cū citroꝝ corticē aq̄ tritorū exp̄ssa. aut foliorū gadzivtilior āt oibꝰ miususani vsus lilioꝝ. s. siropi de q̄. ʒ. ij. vsq̄. v. ꝓpinabis sup pectꝰ eiꝰ pānū appōe ceroto infusum calefaciēti vt eo qꝺ ex nemamo sāsuco. siho. sahadenego i al' sithanego cū zēbaci olr̄o sit i q̄ cerā liq̄feceris rubeā. pectꝰ cū galia linias aq̄ potū minuas fride. Et si hec ad finē nō duxerint desideratū mitridato vtere. aut ambre electuario aut tyriaca. qm̄ hec ad eā q̄ nec̄ia ē pferēt calefactionē cordis. ¶ Et si mala cordi sicca accidat ꝯplexio patiēs eo regēdꝰ est qꝺ ethicā patiēti ⁊ senecte morbū regimē assignaui. vt mulierum lacte ⁊ asinino ordei aq̄ spumis refrigerantibus. pectusq̄ cum ceroto emplastriza refrigeranti. violarūq̄. ⁊ ninifar. vtatur siropis.

¶ Capi. xvij. de tremoris corde medela.

CUꝫ aūt treōr cordi acciderit ītuere ⁊ si ex mala ē ꝯplr̄one cal'a. aut hūiditate sāguinea flebotomia accelerat basilice Hal'. refert hominem cui singulis cordis tremor

annis accideret se flebotomasse. et passio recessit. Cum itaque hoc sepius adhiberet: omis cordis hic tremor a viro recessit cum flebotomia. Et quoniam flebotomiam illi prodesse vidit egrotanti. sanguinis minutionem indixit singulis annis antequam quo accidebat cordis tremor tempus ad esset sicque in ipsum deinceps passio non rediit. Opus autem post flebotomiam aquam dare granatorum muzorum cum tamarindis. omnibusque reliquis que diximus in male complexionis medela calide cordis. Et hec pulueris assignatio ad hec utilis. Sume semis cucumeris et citroli. et cucurbite medullarum et portulace seminis. cuiusque. ℥. v. berberis terre armenice. rose. cuiusque. ℥. iij. spodij. quarbe. cuiusque. ℥. ij. xiloaloes pure camphore mastice cuiusque. ℥. et. ʒ. tere omnia diligenter et propina de eo exagia cum granatorum aqua muzorum et pomorum cochanicorum siropo et syrorum. ¶ Pulvis alius ad eadem utilis. rosarum thabarisi. cuiusque ℥. iij. cusbare sicce. ℥. ij. busadi. margaritarum. quarbe. cuiusque. ʒ. ℥. camphore quadrantem tere omnia diligenter et cum opus fuerit utere queadmodum in eo quod precessit assignauimus. ¶ Cum autem ex frido corde erit tremor curandus est his quibus cordis curatur dolor ex humiditate aquosa et mala complexione frigida medicaminis. s. musci usu et ambre electuario tyriaque magna. ¶ Medicamen optimum quod ex frigido fit cordis tremor. Sume fremeqsqui. xiloaloes indice. gariofili. castorei. cuiusque. ℥. ij. quarbe. citri corticum. terre cyprice cuiusque. iij. musci obolum. tere omnia diligenter et cum melle distempera dispumato. dabisque potui obolos. ij. usque. ʒ. ℥. cum badernebine aqua. ¶ Et si cordis tremore ex vaporibus fiat colere ei patienti medicamen musci da amarum et hunc pulverem. Assignatio eius mirobalanorum kebuli et indi. emblici semis fremie mesqui. seminis badernebine. sticados. boraginis terre armenice. xiloaloes indice. sahadi. queffare sicce. cuiusque. ℥. iij. quearbe. busadi. marmoris adusti. petre lazuli. cuiusque. ℥. iij. seminis portulace. cucurbite seminis medulle. cuiusque. iiij. tere omnia diligenter et ℥. cum pomorum siropo propina: aut badernebine aqua. Et que ad confortandum prosunt cor passionibusque eius sunt xiloaloes. muscus gariofilum mastix. quherba. busadum margarite. beresamum emblicum. badernebina. coriandrum siccum aurum fremiemesquum.

¶ Capitulum. xviij. de defectus medela.

Defectus quidem accidens vnum est virtutis. s. semel et subito dissolutio: sed a quibus sit causis intersunt in aliis multe sunt ideoque medelam eius secundum causam ipsum facientem esse expedit. ¶ Et defectus causarum genera queadmodum alio dixi loco tria sunt. primum evacuatio. secundum repletio tertium mala complexio et dolor in evacuatione continetur quoniam spiritum evacuat queadmodum eo ostendimus loco quo de accidentium causis diximus. Nos itaque primum de defectu dicemus qui fit ex evacuatione. ¶ Dico ergo quoniam cui ex evacuatione defectus accidit intuendum et si ex ventris fit fluxu cum aqua frigide irrigatione medere super faciem quo calor convertatur naturalis et spiritus ad interiora et spargi prohibeatur ac dissolui spiritusque expergiscatur cum sit hac in habitudine quasi dormiens anhelitum narium opilatione retine et oris quo aeris prohibeatur exitus qui cum anhelitu ingressus est. Sic etenim aer ad exitum viam non invenerit revertitur et naturalem excitat commovetque calorem ac spiritum atque invtrisque operatur brachijs quoque stringe lacertos: palmasque fortiter frica quo ad contrariam materia parte trahatur. vomitus provocetur quo ab inferioribus ad superiora reducatur materia. stomacique os frica et calefac quatenus fricatione ipsa calor roboretur naturalis et cor calefiat cum stomaci os oppositum et vicinum sit cordi vinum patienti propina rihanum cum frigida mixtum aqua vinoque infusum offer panem quo a stomaco ad epar ab epate ad omnia corporis mittatur membra velociter pascaturque ea et virtutem foveat. proxima illi fac que boni sunt odoris ut sandalum. aquam rosatam. camphoram. xiloaloes. sahasaseremum quoque rosam ninifar et alia huiusmodi odorifera quo illis anima confortentur: quoniam aromatici odores animam roborant et spiritum vitalem queque ab evacuatione dissoluta sunt reducunt confortantque queadmodum et cibus corpus confortat et que dissoluta sunt recreat pascendus autem huiusmodi eger cibis digestioni facilibus quique celeriter transmittuntur ut lactuca vino infusa rihano et heserem aqua pulli franquillini. Et si ventris fluxus ex perturbatione est frigide aqua infusione super corpus utaris quo ad interiora calor convertatur materiamque reformet et maturet digeratque. ¶ Et si ex diarria est aut medicaminis solventis poculo. calidam super corpus aquam funde balneoque patientem inducas quo materia ab interioribus trahatur ad exteriora. ¶ Et si evacuatio per vomitum fit omnibus opus uti que dixi. nisi quod provocationis vomitus loco licinijs uteris que naturam inferius molliant quo a superioribus ad inferiora reducatur materia et manuum strictionis loco et fricationis earum lacertos stringes crurum plantasque confricabis. Medicamina dabis vomitum reprimentia queadmodum alio dixi loco secundum emplastrizabis si vomitus colericus est cum rosarum aqua. camphora citoniorum succo et hypoquistidos ac corimborum vitis similibusque aquis. ¶ Et si flegmaticus secundum emplastrum appone cum secco rameco laudano. sansuci aqua nemano xiloaloe gariofilo. besbaso. et similibus. Et si evacuatio hec ex sudore fuerit balneo prohibe patientem et vino cum in sudore ad exteriora declinet materia balneum quoque ad exteriora illum trahat et vinum sudorem augeat. Non autem opus his manuum adhibere strictionem et pedum. nec anhelitum continere: sed frigida

gide vtaris in eos aq̄ rosatoē sup faciē aquā instillabis rosatā in q̄ mirtū coxeris ⁊ sebbnz. Corpus reprimētibus cataplasma. vt acacia. rameco. hezazo. distēperatis cum mirti aq̄ aut talahe oleo. aliisq; hmōi q̄ in sudoris diximus medela. Imperes illi quietē ⁊ ociū. vtq; in fridis iaceat locis ⁊ odoriferis. odoresq; illis bonos pximos fac ⁊ flores. ⁊ herbas fridas pōticasq;. vt rosas sahasaferemū pomorū ⁊ citoniorū flores. ⁊ aromata frida. vt sandalū aquā rosarū. cāphoram. ⁊ silia. Et si ex q̄ fit defect⁹ euacuatio nariū est sanguis fluxus: his erit vtendum q̄ hunc phibent fluxū: manusq; stringātur ⁊ pedes. vtrūq; frica ⁊ sitiam epati appone siquidē fluxus sanguinis a dextra fuerit nari aut super splenem: si a sinistra oiaq; obserua reliqua que in fluxus nariū sanguis necessaria sunt: odores frigidos herbarū patienti approxia ⁊ pōticos vt mirtū rosam. sandalū. olfaciat ⁊ cāphoram. aquā rosatā. mirtū. ⁊ talaham. caput illi illine his eisdem. ⁊ citonia. pomaq; syra narib⁹ applica. ⁊ eorū robū: ipsumq; his eisdē vapora. Et si virtus debilitat paneē da vino infusum grosso. nec vinū illi proximū facias vetus acutūq;. Carnis ppina aquā cū pomorū siropo. aut vino grosso. carnēq; cū aqua trita pomorū ⁊ pirorū. citoniorum similiaq; aiam cōfortātia. ¶ Defectus autem qui accidit fluxus sanguis cā. qui mulierib⁹ fit ex mēstruis aut sanguine partus hoc modo curādus est. opz in eas vti his q̄ sanguinē stringūt. ⁊ pessaria subimpone stringentia ⁊ recludētia sanguinem quēadmodū al's dicemus. Brachia liga. vtrasq; man⁹ fortiē frica. ⁊ aquā sup faciē stilla frigidā aquāq; rosarū refrigeratā. Mamillis sitias appone ⁊ odores habentia iocūdos mulieri proxima in q̄bus ponticitas est: vt rosā. mirtū. calefuz. ozimum. pomorum flores ⁊ citoniorum similiaq;. Carnis illā aq̄ pasce. pomis syris. espahanicis cochanicis piris optimis. citoniis. sit illi habitatio in loco frigido quem vetus purat aquilo. flabellis ventū prouoca aqua infusis rosata ⁊ frigida similibusq; que in defectu assignaui ex nariū fluxu accidēti vtere. ¶ Sic ⁊ in sanguis facies a vulneribus emissiōe. ⁊ flebotomia si defectū fecerint. sanguinē. s. reprimentibus arctabis ⁊ animā confortātibus vtere. vt odoribus iocūdis corpusq; cōpetēti reficias cibo. ¶ Sic etiā facies si defectus eruptiōis saniei cā a vulnere accidat. patiēti aromatica appropinq̄s ⁊ olētes herbas iocundasq; frigidas. xiloaloes vapores. sandalū. cāphorā. cibis pasces chimorū laudabilium q̄ cito digerantur. vt pullorum carnibus taugorū. franquilinis ⁊ perdicibus. edorumq; carne trita. ¶ Et qm̄ q̄ ex doloris fit in moderatione defectus in euacuatiōis capitulo annumerat cū ex dolore defectus accide

rit. atq; hoc ex colico dolore. aut alicui⁹ nobiliū dolore mēbrorū spatiis cuiuspiā cā: aut aliorū oportebit ad eā appōere passionē cura dolorisq; cataplasmare locū his q̄ cōpetāt. aquā itaq; rosarū refrigeratam istillabis ⁊ aquam frigidā sup faciem pedesq; ⁊ manus cū fasciis alligabis ⁊ fortiter plātas palmasq; confricabis. vinū q̄ eiusmodi est caueat: laboreq;. Sz ⁊ ciborū abstinētia in euacuatiōe posita est ⁊ labor. Si ergo ex labore defectus inascitur patiens otio vtatur ⁊ quiete. ⁊ frigide sup corp⁹ aq̄ infusione totum. in frigidorū loco sedeat odorum. iocūdosq; olfaciat odores. ¶ Cū aūt ex ieiunio defectus fiet. ⁊ ciborū abstinentia: patienti vinū propina aqua mixtū: ⁊ panem vino infusum porrige mixto. in facie eius gallinas ⁊ edos finde assatos. paneq; calidum. nec illū semel reficias. sed paulatim. quo eius confortetur stomacus ad digestionem. odoris illi pxima iocūdos. ¶ Annūeratur q̄z defect⁹ q̄ ex ira. gaudio ⁊ timore fit. in euacuatōis defectu cū si spūs eo euacuari tpe ab his accidētib⁹. Cui itaq; hoc acciderit: odores ppinq̄s appone iocūdos q̄ illis aīa ɔfortet. anhelitū retine q̄ spūs exire phibeat ⁊ dispergi: ⁊ calor roboret nālis in corpis iterioib⁹ hic em̄ i ira ⁊ gaudio foras spgit ⁊ euanescit. i timore ⁊ tristitia qm̄ spūs ad corporis declinat pfunda anhelitus aer cū exitum nō inuenit ad interiora conuertitur ⁊ in spū ac ɥtute operās illos suscitat his itaq; rebus defectū qui ex euecuatione fit curari oz. ¶ Porro in defectu qui ex repletiōe accidit vtendū in egrotāte manuū ligatiōe et pedū fricatiōe ⁊ calefactione. quatinus ab interioribus ad exteriora materia trāsducatur. ⁊ a nobilibus mēbris ad ignobilia. Cibis phibe ⁊ potu. ne forte augeatur repletio. Et si aliqua illic febris fuerit balneo arce. Sin pmitte qm̄ repletionem euacuat. Mellis aquā illi ppina in qua isopum decoxeris hessam. fautenegū. quatenus subtilietur materia ⁊ eius facilis fiat exitus ad exteriora. aquā quoq; squigibin porrige. qm̄ subtiliat ⁊ penetrat. Et si defectus pter hūores fiat in stomaco cōclusos humorūq; is colera est rubea super faciē eius aquam stilla frigidam. rosatāq; refrigeratā. ⁊ aliquantulum eius retine anhelitum: os ⁊ nares frica. ⁊ stomaci os. crurum stringe lacertos ⁊ brachiorum fortiter. palmas ⁊ plantas fricans squingibin porrige. ⁊ aquam calidam vomitūq; impera. post quā vinū dabis subtile aqua mixtū. ⁊ granata sugat. pomaq; muza. Et si quis in stomaco est humor pungens. cū oliue oleo ⁊ aqua vomitum vrge. pennamq; ori inducat. ⁊ si vomit⁹ illi difficilis est: liciniis vtatur laxatiuis ⁊ aquā porrige illi absinthii cum zaccara aut absinthii siropum. semenq; post inanitionē cū sandalo. rosa. cāphora. sem

perulue aq̃ ⁊ portulace.ac virge pastoris emplastriza. Et si qui in stomaco inclusus ē hũor flegmaticus est aq̃ frigide vtere infusione sup faciē ⁊ alligatione fricatiōeq; pedũ. Emitte illũ cũ squingibin melleo ⁊aq̃ in q̃ anetũ fugiles salq; decoxeris: aut cũ melle: ⁊ hab aliq̃ agrũ. Tyriacã da illi dyatesserō. diatriōpipereō socritãq; ⁊ musci medicamē: ⁊ ambre electuariũ sitiaq;. Stomaco ēplm applica qd̃ fit ex aloe. absinthio. spica. mastice. cera oleo nardino. ⁊ si defectus ex opilatione accidat patiēti squingibin da aut mel. in granatorũ aqua decoctuz cũ satureia. ⁊ fautenego mōtano. hessa hisq; q̃ vrinã pvocant vtak. vt apij semie. aniso fenicu lo. Cibis reficiat subtilibus q̃ ⁊ subtilient ⁊ cito digerantur. vt cibis in q̃bus est sinapis satu reia. origanũ. ciminum. anetũ. arsunegũ. muri capparis ⁊ similia. ¶ Qd̃ si defectus mulieri acciderit ex matricis suffocatiōe medela eius eadem est quaz ⁊ defectus ex repletiōe esse diximus. vt roretur aqua. s. frigida super ei⁹ faciem ⁊ anhelitus teneatur. extrema ligentur ⁊ fricentur: aquã illi da mellis cuz isopi aqua ⁊ origani. ac satureie. hesseq;. ⁊ oia subtiliantia modicũ da dahamarte ⁊ socrite ⁊ medicamen musci conditi. similiaq;. dabis etiã vinuz cum oleorũ aliquo calidorũ. vt zēbazino. costino. nardino. queadmodũ eo expositum est loco. quo de hui⁹ passionis medela diximus. nisiq; squingibin nō dabis quoniaz matrix nervosa ē. ideoq; nervis aceti cã nocet. Opz aũt ⁊ pedes fricare ⁊ crura stringere. quo ad inferiora trahatur materia. sed ⁊ coxis sitie apponi debent. Et si matrix pariter in alterã declinauerit partē in opposito ponãtur sitie femore. Et si ad supiora elevata est. in inguinibus ponãtur. naribusq; fetidos apponas odores. vt iausirum. galbanũ. assam fetidã. ⁊ silia. matrici aũt que iocundum habent odorem apponas. vt muscum. ambrã. matrix nãq; ad iocundos declinat odores atq; ipsos respirat. ⁊ q̃ fetida sūt refugit. ¶ Cũ aũt in febriũ accensionũ principijs q̃ ex grossis fiũt hũoribus ⁊ viscosis defect⁹ accidit. huius dixim⁹ curã eo loco quo de accidentiũ medela febres sequentiũ exposuimus his itaq; reb⁹ qui ex repletiōe fit defectus curãdus ē. ¶ Cũ aũt ex mala fit cōplone intuendũ q̃bus in mēbris sit hec mala cōplo: ⁊ si cordi dñatur. regimie vtere qd̃ mala cordis cōplexioni assignauim⁹ in medicamibus emplastris ⁊ cibis. Et si mala hec cōplexio epati dominatur eo vteris regimine quod posteri⁹ dicemus in epatis cura. Et si in stomaco mala hec dominatur cōplexio: medeberis his que in stomaci medela dicemus quibus cōtraria dominak cōplexio. cum medicaminib⁹ ⁊ cibis vterq; emplastris odoriferis ⁊ stōm cōfortantibus. Adhuc modum defectum patiētes regere expedit. his q̃ cause defectũ faciēti resistūt.

¶ Sermo septimus secũde partis libri cōpleti artis medicine qui dicitur regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi filij seiar: de cibi instrumētis accidētiũ passionum medela habens capitula quinquagintavnuz.

¶Capitulum primum de passionum meri q̄ accidunt medela.

Si meri langor acciderit inq̄rēdū vtrū ex mala sit cōplone aut apātevel opilatiōe aut certe ex cōtinuatiorū sepatiōe. Et si ex mala fuerit cōplexiōe cal'a opz patienti iuleb dare et psilij semē. aut aquā semis portulace: aut ḡnatorum aquā optimorū cū portulace semine trito fricato et expsso: sorbeatqz hec paulatim: aut tamarindorum aquā alternatim qm̄ p meri decurrit cū sit hec ciborum semitanec in ea stabilit. inter scapulas sandalū catapl'a et aquā rosatā cāphorā qz ac mirti aquā et portulace. Et si ex mala frigida fiat hoc cōplexione. gēdiconē alternis sorbitet tpib⁹ aut aquā calidā cū liliorum oleo et aquā in q̄ masticē coxeris mel et feniculū. anisum et anetum. iura sorbeat calida pullorum in espidabago patorum cuz aneto. cinnamo galēgar. hisqꝫ silib⁹ iter scapulas oleū linias. zēbaci et cheiri. ac narcisci. costinū qꝫ et empl'a adhibe q̄b⁹ icidit absinthiū aloe spica mastix. ¶Et si meri siccitas acciderit dari opz ei⁹ dno semis psilij spumā et seminis citoniorum cū syropo violaruz et ninifar. ac cucurbite semis oleo et amigdalino iura sorbeat q̄ cū adipe fiūt gallinarum et anatū maluis atriplicib⁹ polētā de sil'e farina accipiat et lacte recēti asininū sorbeat lac. aut caprarum tepidū alternis horis. Inter scapulas oleum lini violarum et cerā semis cucurbite oleū et cū malue folijs emplastriza et cathemie cū violaruz oleo. Et si humiditas acciderit sq̄ngibin vtēdū erit: et vino cōdito pigmētis muscatisqꝫ et gēdicone et trifara pua mirobalanis cōditis i ore positis q̄ paulatim homo cū saliua attrahat: psunt em̄ hac in passiōe cū eorum actio in siccāda hūidītate fortis sitvt si calidū illi acciderit apā mediastine flebotomum impa. atqꝫ iuxta qd̄ op⁹fuerit sanguinē abstrahe. Juleb illi cū ḡnatorum aq̄ ppina muzorum aquā sorbitet portulace cū itibe aq̄ aut lactucarum aquā cū modico morarum siropo. Scapulas cū sādalo cataplasma et itibe aq̄ ac q̄ffare. post hec aquam sorbitet strignorum et itibe. ac caq̄negi. in quib⁹ cassiā. f. fricaueris cūviolarum oleo ordei dabis aquā cū siropo violaceo. et cū ordei faria iter duas catapl'a scapulas et cathemia viol'. heueri furfure camomilla. et mellilioto. ¶Et si apā saniē adunare icepisse itellexeris qd̄ patebit tibi horrore et febre hmōi agere aliq̄d expssione ficuū et robi vuarum sorbitet tepidū. et fenugreci farinā iter scapulas ēpliza: liniqꝫ semē. heueri furfur ordei farinā et cathemia distemperās oia cū ficuū expssiōe et violarū oleo sil'i busqꝫ. Sorbitionē illi da q̄ fit ex furfuris et fabis cū zaccara et penidijs. violarūqꝫ oleo. Et si apā fridū fuerit. oleo dani iter scapulavtrasqꝫ line. et ol'o cheiri. et oliuarum semis q̄z lini ol'o et anetino aquā sorbitet in q̄ anetū camōillā et mellilotū decoxeris et fenugrecū lini semē cū mēbechtego et ciceris illū aq̄ pasce cum oliue oleo loto et iurib⁹ calidis. ¶Cū aūt meri incisio accit aut collisio itm̄ vt sāguis abide exeat medela ei⁹ ea ē quā p̄diximus in sāguis sputo nisi qꝫ medicamīa paulati vt sorbitet expedit quo medicamīs p locū trāsit⁹ plurimus fiat.

¶Capi. ij. de passionū q̄ ori stōi accn̄t mede.

Que ori accn̄t stōi ex cerebri et cordꝫ cōticipatione eorum medelā iā diximus cū de passionū q̄ duob⁹ his accn̄t mēbrꝫ medela explicauim⁹. Que vo stōi ori pprie sunt passiōes earum hoc expediem⁹ loco medelas et a mala icipiem⁹ cōpl'one q̄qꝫ illā sequunt accidētib⁹ et alijs passiōib⁹. Dico ergo cū mala stōi ori acciderit cōplexio. cal'a oportere patiēti ḡnatorum aquā muzorum et pomorūz robū muzorum atqꝫ heserē siropū ppiare desqꝫ ei puluerem hunc. ¶Assignatio eius. roseru. et seminis portulace. seminis cucumeris et citroli medullarum cuiusqꝫ. ʒ. iij. spodij sandali. terre armenice. cuiusqꝫ. ʒ. ij. berberis seminis aquesuthi. coriandri sicci aceto vini isusi et desiccati cuiusqꝫ. ij. et. ʒ. camphore. ʒ. ʒ. xiloaloes. sanfi. ʒ. ʒ. tere omnia diligenter et exag. sume vnum cum granatoruz aqua aut pomorum siropo simplicium aut heserem siropo. et trociscos hos illi propina cum muchiso. ¶Assignatio eorum spodij. gumme arabice seminum citroli. liquiritie succi. sandali albi. cuiusqꝫ. ʒ. camphore quadrantem. ʒ. terēs omnia diligenter et cum seminis psilij lahabo distempera et. ʒ. j. trociscos informa vsqꝫ exagi. bibesqꝫ cum muchiso vaccino iuxta qd̄ opus videris. propinabis quoqꝫ tabasiri trociscos mollientes aut cāphorinos cuz muchiso aut pomorum siropo simplicium. aut cum acidi citrorum aquā aut ribesi robo. aut heserē robo aut granatorum aqua f'm caloris vires et debilitatē stomaci os cuz portulace aqua et semperuiue. intibe et q̄ffare. lactucarumqꝫ et virge pastoris et foliorum rosarum aqua expressa vitisqꝫ coriborū. cucurbite rasura cū sandalo

rosa ⁊ cāphora.sitibusq3 cataplabis modicū
vini aceti adycēs aut heserē.Pullis illū pasce
cū heserē aq̄ patis aut granatorū ⁊ berberis ac
coriādro sicco ⁊ viridi portulace virgā ⁊ mirta pi
scib⁹ q3 pruis hericijs cū seq̄bago ⁊ fridis q̄ cū
granatoꝝ aq̄ fiūt ⁊ berberis.Et si mala hec cō=
plexio calida cū mā est colerica patiēti vomi
tū impera si q̄dē illi facile sit cū sq̄ngibin zac
careo ⁊ aq̄ calida.⁊ post pisciū comestionem ⁊
ordei queschi:stomacūq3 cu3vomitu purget.
Si quidem humor in stomaci fuerit superio=
ribus hocq3 ter in mense exhibeat aut q̄ter.
post vomitū siropos dabis rubeā mitigātes.
vt heserē siropū ⁊ pomoꝝ simpliciū aut tama
rindoꝝ vel citrorū accidi ribesiq3 siropū:et si
nec ↄsuenit nec facilis illi fuerit vomit⁹ cū mi
robalanorū d̄coctiōe patiētē solue rosaꝝ vue
passe tamarindorū cū modico aloes ⁊ hiere.
Et si nulla comes sit febris has illi dabis pil
lulas.Assignatio eaꝝ mirobolāi citrini.ℨ.iij.
hyerepicre absinthij greci.rose.cuiusq3.ij.te=
re oia diligēter ⁊ cū fumiterre aq̄ distēpa pil
lulasq3.ℨ.iiij.cū sq̄ngibin zaccareo aut tamari
dorū aq̄ datur⁹ dabis hoc q3 medicamē.Assi
gnatio eius.Mirobolani citrini.ℨ.iij.hierepi
cre.ℨ.cum iuleb distēpera vt violarū syropo.
⁊ ante aurorā porrige da q3 hāc ifusionē.As
signatio ei⁹.Rosarū.ℨ.vij.absinthij.v.fumiter
re.x.pruna numero.xx.zebibi tarsi tamarido
rum optime purgatorū cuiusq3.ℨ.xx.coq̄ oia
in.v.aq̄ libris donec ad librā ⁊.5.redeāt tunc
cola ⁊ sume de ea singulis diebus.ℨ.iiij.cum
aloes exag.trite.stōm aūt ēplīza cū rosa san=
dalo secco.⁊ modica cāphora.distēperatis cū
rosarū aqua:hoc ille disponēdus est regimie
cui⁹ stomaco mala acciderit cōplexio calida
cū mā cholerica.Et hec ad eadē.S.medica=
minis assignatio qd̄ vtile eē tradit illi q̄ stōm
a cholericis vult purgare humoribus q̄ villis
dominātur stomaci.Sume absinthij greci.ℨ.
v.rose ru.xx.coque oia in duab⁹ aq̄ libris.do
nec.5.libra supsit.hāc cū aloes epatice ꝑpina
exag.⁊ si aloem nō suscipit cū zaccara dabis.
Et si a stomaco ad epar colere ꝑfluūt.patiē
tis minue basilicā:⁊ his illum solue pillulis.
Assignatio earū.Sume mirobalani citrini.ℨ.
v.aloes epatice.vj.absinthij.iiij.rosarū.v.sca
monee assate.ℨ.tere oia diligēter ⁊ cū sq̄ngi=
bin distēpera ⁊ pillula.ℨ.ij.⁊.5.de eis ꝑpina
vsq3 tres.Cū aūt stomaco acciderit mala com
plexio frigida calegebin cū rosarum trociscis
patienti dabis.⁊ post aquam sorbitet in qua
xiloaloem.masticem gariofilum.coxeris aut
decoctiōis anisi aquā ⁊ seminis apij.masticis
q3.Et si nō sic mitigatur.socritem dabis.⁊ mu
sci medicamen.electuariūq3 pentaticon.⁊ ty=
riacā magnā aut mitridatū.de vno quoq3 eo
rū scd̄3 q̄ necesse fuerit iuxta qd̄ op⁹ aiaduer
teris cū aqua in qua ciminū.anisum.masticē
spicā optimā coxeris.Stomaci ori emplastꝝ
adhibe i quo masticē seccū.xiloaloē indicam
aloē.absinthiū posuerꝫ ⁊ zafranū.singula iux
ta qd̄ op⁹ est trita diligēter.citonioꝝ aq̄ distē
perata.vinoq3.rihano.Et si hoꝝ q̄ diximꝯ me
dicaminū sūpseris quedā.tritaq3 diligēter cū
masticis oleo aut costio vel nardio misceas i
quo cerā liquefeceris rubeā vnguētūq3 fece
ris ⁊ stōm ēplizauerꝫ ꝓdest.¶Qd̄ si mala cō
plexio in oibus stomaci fuerit partib⁹.patiē
ti radicē ꝑpina aquā cū ambrosia.aut socrita
aut electuarijs alijs que stomaco ꝓsunt.scd̄m
male cōplexionis q̄titatē.Sit autē cib⁹ in sar
tagine patus ex pullis colūbarū iā assurgenti
bus frāquillinis ⁊ taugis passeribusq3 ciceris
aq̄ cū olivarū oleo ⁊ muri vinum vetus riha
num ⁊ mellis syropus cum gendicone.¶Et
si mala cum materia est flegmatica cōplexio
aloes pillulis aut aureas aut aromaticas da
bis.aut certe hyere pillulis.aut concanicas.
⁊ aloes da infusionem vomitum cum medi=
caminibus supius flegma educentibus indi
cas.vt fugilibus ⁊ aneti aq̄.cum squingibin
melleo ⁊ modico nucis vomitus.racaha ie=
menica.Et si patienti vomitum vrgentis por
rectio facilis non erit medicaminis.vomitu
post fugilum comestionē ⁊ salis.sinapis mel
lis vtatur viniq3 potum.Dabis illi post vomi
tum zinziberem conditum mirobolana con=
dita.belliricum quoq3 ⁊ emblicum condita vt
autē stōm intelliges purgatum que illum cō
fortent porrige neq3 influunt suscipiat mate=
rias.vt rosarum trociscos calengebinu3 mel
leum cū mastice.⁊ post aquā rosarum cocta3
sorbitet in qua xiloaloes sit cruda et mastix:
stōm cum hoc emplastriza ēplastro.Assigna=
tio eius.Aloes absinthij cuiusq3.ℨ.v.masticis
spice.sadegi idici.gariofili.cuiusq3.ℨ.⁊.5.tere
oia diligēter ⁊ zēbaci in oleo distempa.nardi
noq3 ⁊ oleo masticis.de singulis.v.ℨ.sumēs ⁊
in eis cerā liquefac ⁊ medicamia supinijce mi
scens donec ꝑfectum fiat stomacumq3 empla
striza.aut eius ꝓfunditatē.Et si stomaci frig⁹
magnum est flegmaq3 in eo multum:patienti
radicum ꝑpina aquā cu3 charue oleo in quo
ambrosiā fricaueris aut dabis post hec tyria
ce magne.ℨ.cum vino ⁊ miusulano.aut dabis
metridatū cū mēte aq̄ ⁊ vino da ēt hoc medi=
camē cū aq̄ in q̄ xiloaloē coxeris masticē spicā
⁊ gariofilū.Assignatio ei⁹ masticis.trociscorū
rosaꝝ cuiusq3.ℨ.iij.carui.mente.sicce.sansuci
xiloaloes.cuiusq3.ℨ.ij.tere oia diligēter ⁊ exa
gium ꝑpina cuiusq3.Dāda autē sunt hec me
dicamina egrotanti iuxta passiōis robur.Si
itaq3 passio debilis est in eius cura ro.trocisci
sufficiant cum calēgebino mastice ro.aqua in
qua xiloaloem crudam coxeris gariofilumq3

ꝛ hyera magna. aut radicum aq̄. Ait autē in epidimijs. hypocras. Si cuiq̄ augmētatio acciderit ꝛ pressura cā est flegma putridū in stō: ideoq̄ patiēti vinū dādum est mixtū eq̄liter. sitq̄ vinū hoc nō vetus nec recens: q̄m vinuz hoc mediocriter calefacit. ꝛ digōnē adiuuat.

De ciborū acerbitate. Si in stō in acidū cibi alterētur. patienti ciminū da carmanicū. Cardamomum. flores adechari. piper equal'r hec teres ꝛ bibetur de eis. ʒ. j. vsq̄ exagiū cuz vino. Aut sume rose. r. ʒ. ij. pipis albi. cimini. semis aneti. cuiusq̄. ʒ. te re oīa diligēter ꝛ exagiū ꝓpina cum aq̄ tepida aut vino rihano. ¶ Cū aūt q̄ ori stōi aut ei⁹ ꝓfunditati dn̄at mala cōplexio hūida est ꝛ imoderata intm̄ vt eneruatus sit: egrotāti huic ea oportebit dare medicamīa. que in male frigide cōplexionis partib⁹ exposuimus: illa etem̄ medicamina cū sua calefactiōe humiditatē desiccabūt stōmq̄ cataplasma cū aq̄ in q̄ rosam sal. spicā origanūq̄ decoxeris: ꝛ hoc illi adhibe empl'm. Assignatio ei⁹. Sume aloes. tā armeni. aluminis iemenici. cuiusq̄. ʒ. iij. nitri. buraci. armēici. spice optie. cardamomi cuiusq̄. ʒ. ꝛ. ʒ. tere oīa diligēter ꝛ cū vini aceto distēperās: stōm ꝛ eius os emplastriza. huius cibus ciceris sit aq̄ cuz aneto cinamo. olo loto. tranquillinis q̄z taugis ꝛ circib⁹ illū pasce paratis cū aneto. pigano ꝛ apio. vuasq̄ passas ponticas illi da. ¶ Cū vero mala stō que accidit cōplexio ꝛ eius ori sicca est. ad ei⁹ humectationē diligēter te esse expedit quantū poteris. q̄m sepius morb⁹ hic eā perducit in passionē q̄ senectus vocatur. Et si aliquis simul fuerit calor febris ab inde ꝓuenit ethica. ideoq̄ huius dn̄o passiōis lac dandū est asine ꝛ mulierū cū humectātibus quos iā diximus pluribus in ethice cura ꝛ machisuz vaccinū cū eisdē pulverib⁹ aq̄ balneetur suaui in qua violā decoxeris. ninifar. cucurbitam lactucā ordeū excoriatum ꝛ tunsum. hisq̄; similia. Sit illi cibus quē ethicis assignauim⁹. pulli. s. cum cucurbitis ꝛ masso parati. lactucisq̄ ꝛ spinachijs atriplicib⁹. cū espidabago. stōm cuz ceroto empl'za facto cū violarum oleo. ninifarq̄ oleo. ꝛ seminis cucurbite oleo: ac cera alba ꝛ lactucaꝝ aq̄ sempuiue ꝛ portulace. opz aūt in hāc patientiū passionē regimine vltimū adhibere diligētie ne forte in ꝯsumptionē incidāt. ¶ Pulueris assignatio que doloribus ꝓdest stomaci si fuerit ex frigido. Sume xiloaloes. mastic᷑. spice cacale. muscate. nucis cuiusq̄. ʒ. ij. sahadi. mirre anisi. seminis apij cuiusq̄. iij. rose. r. iiij. tere oīa diligēter ꝛ exag. ꝓpina cū vino rihano aut pomorū siropo. ¶ Alius masticis. spice optime. gariofoli. sadegi nucis muscate. cuiusq̄. ʒ. seminis apij. anisi. nanacue. cimini carmanici. fautene si mōtani ꝛ fluuialis. cuiusq̄. iij. tere oīa diligenter ꝛ. ʒ. j. ʒ. cū vino rihano ꝓpina. Et si huic cum minusano porrexeris manifestissime ꝓderit. ¶ Rosarum trocisci ad eadē vtiles. rosaruz. ʒ. vj. spice liquiritie succi. xiloaloes crude. masticis cuiusq̄. ij. zafrani. ʒ. ʒ. tere oīa diligenter ꝛ cum rihano vino distēpera. ꝛ exagij vni⁹ trociscos in forma: quos cū chalēgebini propinabis mellei. ʒ. vij. ꝛ post ipsos aquaz sorbitet rosatā in qua besbasam ꝛ gariofilum coxeris.

¶ Capl'm. iij. de apostematis calidi stomaci medela.

Cum aūt stōi ori aut ipsi stomaco apā acciderit calidū: p̄mū a mediastine incipiēdū est flebotomia sanguinēq̄ ꝛ iuxta q̄d op⁹ fuerit abstrahe. ꝛ scōm q̄ v̄tus tulit etas presens tēpus ꝛ alia. patiēti ptisana propina cum granatorū aqua muzorū ꝛ violarū bibat sirupuz ac ninifareum. stomacum in principijs emplastriza emplastro ex sandalo cōposito. rosa terra armenica. hezazo. memite. asiafo cū intibe aqua. queffare ꝛ citoniorū. ¶ Emplastrū aliꝰ apostemati stomaci in principijs cōferēs. Sume mirti aquā ꝛ aque rosarum ꝛ aquam citoniorum. aque portulace. aque semperuiue. aq̄ pomorum equales partes cerāq̄ liquefac. ꝛ rosarū oleum ꝛ mittens in mortarium percute donec cōpleatur atq̄ cāphorā adijce ꝛ sandalum albū sicq̄ stomacuz emplastriza: ꝛ in eis etiā infunde pānū lineū ꝛ super apostematis locū pone. ¶ Aliud ordei farinā ꝛ sandalum. solatri ꝛ arnoglosse aquam. cucurbiteq̄ cortices appone. huius sit cibus spinachiorū mezaurum ꝛ maluaꝝ atriplicis similiūq̄ in quo panis micā confricabis munde farine: vt autē maturari ceperit apostema ꝛ dissolui desiderat: emplastrum adhibe quod fit ex ordei farina ꝛ cathemia camomilla. melliloto. sandalo. rosa. quo ipsius in eo virtus stomaci foueatur hec oīa distēperabis cū carui aq̄ ꝛ solatri. casquenegiq̄. ordei illi propina aquā violarum cum sirupo. strigni bibat aquā ꝛ intibe coctā ꝛ dispumatā. ℥. iiij. in qua. ʒ. v. cassie. fi. confrices. ꝛ superinstilla amigdalarum dulciuz olei exagi. hoc. v. aut. vij. facies dieb⁹. Dehinc intuere: ꝛ si nulla illic febris fuerit nec calor intibe aque ꝛ solatri aliquid adijcias aque fenicu li ꝛ apij. ꝛ exagi. trociscorum rosarū. atq̄ patiētem hac sorbitione pasce que ex furfuris fit aqua cum tabarzedi. zaccara ꝛ amigdalino oleo dulci ꝛ mundi panis mica ꝛ polentam illi fac cum amigdalino dulci oleo. ¶ Et si apostema non dissoluitur sed in saniem declinat patienti hoc oportebit propinare medicamē. ¶ Assignatio eius. merue. lini. cathemie seminum. cuiusq̄ partes eq̄les. tere ꝛ mane propina ꝛ vespere cū. iiij. dulcis lactis. ℥. asinini

aut capraꝝ. Et hoc quoqz medicamē vtile est.
Sume semis tarsacoqui ⁊ fenugreci ⁊ seminis
merue equales ꝑtes tere oīa diligenter ⁊ bibe
ex oībus. ʒ. iiij. cū tribus aq̄. ℥. in qua ficus de=
coxeris. aut cassiā. fi. fricaueris. ℥. iij. Et si nul=
la sit illic febris. Sume aque ficuū. ℥. ij. iunizi.
fermēti. ʒ. iiij. propinabisqz illud fricatū in fi=
cuū aqua ⁊ semis lini spuma ac fenugreci cu=
iusqz. ʒ. x. zafrani. obol. ij. aloes epatice. obol.
j. ⁊. s. ⁊ est hoc medicamē validū ad apostema
tum eruptionē ⁊ furunculoꝝ ꝙ in visceribus
sunt. ¶ Ut aūt erupto apostemate sanies exie
rit egroto huic asine lac porrige aut caprarū
sub quadrātis libre pondere cū papauerino
aut iuiubarum siropo in quo terrā bullieris
armenicā. gūme arabice cuiusqz. ʒ. ij. ¶ Sor=
bitionis assignatio ad eadē vtilis. Sume risi
albi loti partē ordei excoriati tunsi. s. partē co
que oia in aq̄ suaui donec cocta sint optime
tunc superinijce amili partem fricati in heue=
ri furfure ⁊ coque donec maturatū sit ⁊ polen
ta fiat ⁊ deinde gūme arabice dragagāti. cu=
iusqz. ʒ. ij. ⁊. s. adde: sicqz sorbeatur. Et si polē
tā cū amilo feceris ⁊ papaueris in ea fricaue=
ris albuz ⁊ tritū ac colatum cum lactis dulcis
modico manifeste proderit.

¶ Caplm. iiij. de apostematis frigidi stomaci
medela.

Cum autē stomaci acciderit
ori aut ꝓfunditati apo
stema frigidū intuere ⁊ si tenex
esse deprehenderis patienti ra=
dicū aquam propina cum carta
mi folijs: aut cū ambrosia ⁊ cha=
rue oleo. socritam ⁊ tyriacam. diatesseron da=
bis illi. aut faruc tyriacam. aut mitridatum
cum aqua in qua radicum decoxeris ade=
chari. oleum illi propina charue cum apij aq̄
rasianegi ac vue passe. os emplastriza stoma
ci cum aqua in qua ciminum asenum pigamū
adechari radices ⁊ flores eius coxeris cū sale
aceto addito acerrimo emplastrizaqz stoma=
cum aut eius os hoc emplastro. ¶ Assignatio
eius. Sume aloes epatice. cere. r. cuiusqz. ʒ. v.
absinthij greci. cardamomi cuiusqz. ʒ. iij. ma=
sticis spice. cuiusqz. ij. olei iesemini ⁊ nardini.
cuiusqz. x: in oleis ceram liquefac ⁊ medicami
na superinijce trita ⁊ subtili pāno cribrata. sic
qz emplastro facto super os stomaci pone et
profunditatem. Egrotātem hunc cibis refoue
calidis ⁊ siccis vt ciceris aquā cū oleis ⁊ cimi=
no. aneto. cinnamo. ⁊ galengar. taugoꝝ car
nibus ⁊ franquillinoꝝ frixis cum oliue oleo
⁊ garo. ⁊ aceto et carui. pipere ac cinnamo.
¶ Quod si apostema frigidum durum est pa
tienti hyeram logodion dare opz. aut hyerā
archigenis cū solatri aque ⁊ feniculi. ⁊ si tem=
pus estas est ⁊ aer calidus etas iuuentus seni
culi dabis aquam ⁊ apij cuiusqz. ℥. ij. in qui=
bus. ʒ. v. cassie. fi. fricabis. charue oleum super
instillans. Dabisqz radicum hoc modo aquā.
¶ Assignatio eius. Sūe corticū radicū apij ⁊ fe
niculi cuiusqz. ʒ. x. anisi. semis apij seminis fe=
ni. cuiusqz. iij. radicis liquiritie abrase ⁊ tunse.
camomille aque lilelmelech. cuiusqz. vij. fenu=
greci. iiij. ficus albas numero. x. vue passe co=
rosanice. ʒ. xx. coque omnia in. iiij. aque lib. do
nec ad libram redeant: aquaz cola ⁊ sume ex
ea diebus singulis. ℥. iiij. fricās in eis. ʒ. iij. cas
sie. fi. olei charue. ʒ. instillans. ¶ Quod si duri
ties fortis est patienti hanc dabis decoctio=
nem cum charue oleo. ¶ Assignatio eius. Cor
ticis radicis apij ⁊ radicis feniculi ⁊ radicis
adechari. cuiusqz. ʒ. vij. mellilotí cathemie ra=
dicis siuisi hecqui cuiusqz. x. ʒ. camedrei. came
pithi cuiusqz. v. fenugreci ⁊ lini seminis. cuius=
qz. v. seminis cathemie. ⁊ malue cuiusqz. vj. ma
sticis. hallaqui. cuiusqz. iij. amoniaci. iausiri.
macali. sequebinegi cuiusqz. ʒ. ⁊. s. vue passe.
taife optime intus ⁊ extra purgate. xx. ficus al
bas subincisas numero. x. coque omnia in. v.
aque lib. donec ad librā redeant. cola ⁊ singu
lis accipe diebus. ℥. olei charue. ʒ. superinstil=
lans ⁊ frica in eis exagium ambrosie. tribus
hoc aut. v. facies diebus. ¶ Emplastri ad sto=
maci duritiē assignatio. Sūe absinthij greci.
seliche. spice. masticis cuiusqz. ʒ. iij. aloes. mi=
he. cuiusqz. iiij. fenugreci. seminis lini cuiusqz.
v. mirre optime. zafrani cuiusqz. j. tere omnia
diligenter ⁊ ceraz. ru. liquefac in zembaci oleo
⁊ nardino ⁊ costino. de singulis iuxta quod
opus fuerit. ¶ Sumes medicamīa desuperqz
pulueriza ⁊ miscens vnguentum fac. stomaco
qz applica. ¶ Emplastrum aliud. babunegi.
mellilotí. absinthij carnebi. aneti. fenugreci. se
minis lini. medulle. cartami. macali glauci. cu
iusqz. ʒ. v. masticis. cardamomi. cuiusqz. ʒ. mir=
re munde. croci orientalis cuiusqz. ʒ. aloes epa
tice. libani. cuiusqz. iiij. semis cathemie. ⁊ mal=
ue. rose. viole. amoniaci. opoponacis. cuiusqz.
iij. tere sicca diligenter et subtili transmitte
panno. Summas autem cū carnibi aqua dis=
solue ⁊ misce omnia cum galline adipe aut
anatis. aut medulla vaccini cruris liquefacta
in oleo liliorum stomacumqz emplastriza aut
os eius. si apostema in eo durum fuerit. aut
cum dechilon vnguento distemperato in oleo
costino: aut nardino: aut pasta illud cum seli=
cha ⁊ sadego. zafrano: spica. similibusqz que io
cundum habentia odorem stomacum confor
tant frigidum.

¶ Capitulum quintum. de appe=
titus luxuriosi ⁊ qui terram gli=
scit comedere medela.

Cum autem appetit⁹ accidit corruptio & luxuries ac terre cupiditas ituere. Et si appetit⁹ mal⁹ e ex hũore flatico patiẽs purga stõm cũ vomitu eorũ q̃ fl'a icidũt. vt melle iq̃ngibin q̃b⁹ fugiles ifunderis & cũ aneti aq̃ & sale iasiri. fugilũ semle & eruce. pisciũq3 sallorũ cõestione. Et si fortiora necia fuerit his cũ racaha ieme nica. & võit⁹ nuce & q̃n q̃ro & mellis aq̃ cal'avta risq3 his singulis septimanis aut. x. certe diebus semel aloesq3 pill'. illi porrige aut aromaticas. ℭ Pillularũ assignatio aromaticarũ cinnami. calami aromatici. feliche xilobalsami florũ adechari. corticũ nucismuscate. cuiusq3 ʒ. xx. tere oia hec optie. & in lapideã mitte olã & pluuialis aq̃ libras. iij. ifunde. tere coq̃ donec pure. supsit aq̃ medietas. hãc cola & sume aloes. ʒ. x. q̃s hac ablue aq̃ queadmodũ & sadenegũ abluit. ponesq3 ad solẽ dõec. xx. transeãt dies iulij dõec de siccet totũ. Tũc supaddes mirre mũde zafrãi. masticis. cuiusq3. ʒ. ij. & distẽperãs sicca ppinabisq3 ex eis. ʒ. ij. vsq3 iij. Stõ purgato cũ his medicamib⁹ hoc dabis electuariũ q̃m purgationẽ ei⁹ augẽs ipm ↄfortat. Assignatio ei⁹ hyerepicre belliricĩ. emblici. cuiusq3. ʒ. iij. iouzcãdemi. v. tere oia diligẽter & cũ melle distẽpa dispumato ppinabis q3 de eo. ʒ. iij. cũ aq̃ cal'a. ℭ Et si appetit⁹ corruptio ex hũore ẽ pũgẽti aut salso võit⁹ erit vrgẽdus cũ iq̃ngibi & aq̃ cal'a tm̃ ↄtinuatis dieb⁹. Quẽ vt itellexeris stõm purgasse. hoc illi da medicamẽ. q̃m ↄ malos vtile ẽ appetit⁹ & terre esum. Assignatio ei⁹. Sume cortiẽ glãdiuz exteriorũ. ʒ. ij. vue passe optie purgate. vj. belliricĩ. ẽblici. cuiusq3. x. purgamẽti ferri & in aceto decocti & frixi. ʒ. x. coq̃ oia diligẽter in vini põtici libra. & aq̃ suauis. 5. libra lenes ad prunas donec medietas tm̃ supsit hãc cola et in saliua vtat de ea singulis dieb⁹. ʒ. ℭ Et si appetit⁹ corruptio in mulierib⁹ ẽ p̃gnãtib⁹ vomitu vtẽdũ illis neq̃ ẽ. q̃m ↄcuteret eas nec securitas a puerorum eẽt ab ortu. vtẽdũ eis vtiq3 erit puluere hoc q̃m appetit⁹ malos & terreos ãputat. Assignatio ei⁹. Sume cacale magne & pue besbase cuiusq3 ptẽ zaccare tabarzedi ↄtiũ & olum põd⁹ ẽ teresq3 dilgẽter & singulis ppinabis dieb⁹ exagiũ cũ aq̃ cal'a. aut vio rihano. ℭ Puluis ali⁹ p̃gnãtib⁹ vtilis. Sume cimini carmanici & nabatici. nanacue. cuiusq3. ʒ. hec teres diligẽter. ʒ. de eius cũ vino rihão. ppinabis. ℭ Puluis ali⁹ q̃ mulierib⁹ pdest p̃gnãtib⁹ & vẽtositates ab eis pellit malisq3 medet appetitib⁹. Sume cimini carmanici & nebatici semis apij. anisi. ʒ. v. sahadi. mẽte sicce. sautenegi mõtani. cuiusq3. iij. nucis zerẽbadi ij. gariofili. ʒ. sisami expilati. vij. tere oia diligẽter, & ʒ. ij. cũ calida ppina aq̃. Assignatio al'. q̃ luxuriosum ãputat appetitũ & terreũ. Sume anisi corticũ glãdiũ. ʒ. iij. mirobolãi kebuli belliricĩ ẽblici. cuiusq3. v. purgamẽti ferri in aceto infusi vini p diẽ & frixi tritiq3 diligẽter. x. coque omnia in. viij. vini ʒ. in sapidi do nec medietas deficiat hoc ppinabis in saliua singulis dieb⁹. ʒ. vsq3. ij. dies q̃m prodest.

ℭ Capi. vj. de bolismos medela.

Cum que bolismos passio vocat acciderit: & in ea defect⁹: aq̃ rorãda est frigida & aq̃ rosarũ refrigerata sup patientis faciẽ iocundos p̃ferẽtia odores olfaciat. terraq3 calefactã vt muscũ ambrã. vinũ rihanũ. Disusanũ cũ xiloaloes illũ vapores & ambra: stomacũ cũ secco emplastriza & ramecco misusanãq3 mirto & rosa tritis. Manus liga & pedes cũ fascijs atq3 fortiter frica capillos abstrahe. aures rade. corpus punge aliquib⁹ ledentibus. Ut añt eiusmodi patiẽs redierit. da illi panẽ vino infusum mixto. aut pomorum syropũ quo citius a stomaco & intestinis transmittatur pascatq3 & eius roboret animã accorpus. Cibũ illi da qui cito digerat vt que subtilia & trita cũ carnibus fiunt pullorum & franq̃llinorum. perdicũq3 & similium cum condimẽtis calidis & vino rihano quo membra illius confortentur.

ℭ Capitulum septimum de canini appetitus medela.

Appetitus caninus cuz ex hũore accidit flegmatico accido patiẽti dare expedit medicamẽ quod illius purget stomacũ a flegmate vt hyere pillulis. & aromaticis & hyeram disteinperatam cum melle. hisq3 similia. vnctuosis reficiatur cibis vt iudaba & theraida. Espidabasgũq3 pinguibus cũ cõdimẽtis calidis & vinũ bibat merũ vetus rubeũ. q̃m hac in ṗte vino virtus est valida queadmodũ ait hypocras in aphorismorum libro dicens vini potus famen sanat. calefacit eniz stomaci os & flegma subtiliat. Cauendum est autem vinum ponticum quoniam hoc appetitum auget. Et si cibus cito a stomaco descendit. nec in eo immoratur herisam dabis & carnes grossas vnctuosasq3 oua sorbilia, faludegum cum butyro factum et sisami oleo multo. chabisum. accida caueat et pontica quoniam appetituz irritant. Et si mollis est natura electuariũ da. pastinaticum & citoniatum stringens triferãq3. & chabetum coctuz. Et si passio hec ex euacuatione cõtigerit. patienti cibos plurimi nutrimenti da. ter. in die. aut quater paulatim. vt stomacus illos digerat nec illum grauent. et mollire ne ab eius corpore aliquid dissoluatur, porosq3 oppila, vt frigide aque bal-

neo in qua alumē coxeris.ꝛ l frigidis iubeas sedere locis.oleoqꝫ corp⁹ inūge mirtino.ꝛ rosaꝝ.ac calefino.slilibusqꝫ.Et si passionis hui⁹ dn̄o ructat⁹ acciderit acid⁹.signū est laudabile.qm̄ significat cibū in stomachū moratum ꝛ non digestum.

¶Capi..viij.de appetitus defectus medela.

Hoc si ex mala fiat cōplone calida.vtēdū ī paciētē refrigerātib⁹ ꝛ stōm ꝯfortantibus.vt heresem syropo ꝛ pomorū caucanicoꝝ simplici ac ribꝛsino.lactucas illi appone ꝛ itiba.portulacā sahatē gum ꝛ frida q̄ cū heserē aq̄ fuerit.ꝛ ḡnatoꝝ berberisqꝫ ꝛ aceto oleoqꝫ sup̄ q̄ niuē dissolueris.aliasqꝫ hmōi q̄ in male ꝯplonis calide stomaci medela posuim⁹.Et si ex mala hoc fiat ꝯplone frida citonioꝝ da electuariū qd̄ minime strigit sꝫ nec soluit ꝛ pomoꝝ ac xiloaloes sed:ꝛ ābꝛe aliaqꝫ hmōi cū sq̄ngibin citoniato ꝛ melleo.Assignatio ei⁹.Citonioꝝ succi espanicoꝝ:aut alioꝝ q̄ iocūda sint odoꝛe ptē mell' ptē aceti ptē.Coq̄ lenes ad prunas dōec tācꝫ mell' fiat liquoꝛ ꝛ ab igne deponēs serua.dabisqꝫ ex eo.ℨ.vsqꝫ.ij.hūc q̄qꝫ illi da pulverez qm̄ male medet fridi stōi ꝯploni.Assignatio ei⁹ cimini vtriusqꝫ carmanici ꝛ nebatici.seminis apij anisi.satureie feresiace.nanachue.fautenegi mōtani acori.nucis muscate.gariofili.cuiusqꝫ ptē.tritis oibus diligēter.ℨ.da bibēda vsqꝫ exagiū cū vini rihano mixto.¶Et si appetitus otiū ex cholera ē.r.que ad stomachū defluit:vomitus instat tibi vsus cū his q̄ cholerā vrgēt ad superioꝛa rubeā refrigerātibusqꝫ ꝛ restringētib⁹ vtere que ī male cōplexionis stomaci calide diximus.Et si ex viscoso fit hoc flegmate ea dabis que humiditatē educāt viscosā ꝛ flegma cū vomitu.aloesqꝫ illi porrige pill'.ꝛ aromaticas.citoniorū electuariū laxās.diatrion.pipeo.triferā magnā ꝛ chabetū stringēs ꝛ hoc ēt medicamē.¶Assignatio eius.Sume radicis adechari.spice.xiloaloes indice.cuiusqꝫ.5.partē ꝛ tere oia diligenter ac cū calida bibe aqua.ℨ.ij.nubā in al' conditūqꝫ muscatū hac in pte vtile est.Cibis vtatur que cū aceto condiuntur.garo.pipere cinamo.carui.galēgar ꝛ similibus.

¶Capi.ix.de precordioꝝ doloris medela.

Passio autem que precordiorū doloꝛ appellat:qm̄ ex humoribus fit cholericis qui ad stomaci os pfluūt.oꝫ in ea patientē vomitu vti cū sq̄ngibi.ꝛ aq̄ calida.dehic pomoꝝ illi da syropū muzoꝝ simplex ꝛ granatoꝝ syropū sileſqꝫ Ait aūt hypo.in epidimiaꝝ libro mulieri cuidā p̄coꝛdioꝝ fuisse dolorē.que oꝛdei alfito mitigabat et granatoꝝ aq̄.oꝛdei nāqꝫ alfituz cholerás desiccabat ab stomaci oꝛe granatorūqꝫ aqua calorem extinguebat qui ex choleris oꝛiebat ꝛ stomaci cōfortabat os.Et oꝫ passiōis hui⁹ dn̄i stomachū folijs emplastrizare hullici tritis diligēter cū mirtino olo.aut choribis vitis diligēter tritis cū citrolli medulla.sed citonioꝝ illū emplastriza aqua ac sempulue cū cera ꝛ oleo rosarū.vtarisqꝫ clisteri cū oꝛdei aqua ꝛ olo rosato ac portulace aqua.qm̄ hec passioni huic conferunt.

¶Capitu.x.de sitis ꝛ mali appetitus bibēdi medela.

Cui ex mala cōplexione calida simplici sitis ē sq̄ngibin dabis simplex cū aq̄ rosarū aut aqua frigida:granatoꝛūqꝫ dabis aquā cū portulace aq̄.aut robū heserē:aut pomoꝝ muzoꝝ.aut ribesi.vel prunoꝝ.similiūqꝫ quoduis robū muzū.cū cucurbite assate aq̄.aut portulace succo.Dabis quoqꝫ illi trociscos hos cum syropoꝝ aliquo mane ꝛ vespere.Assignatio eoꝝ.Sume seminis cucurbite.cucumeris citroli medullarum portulace seminis.cuiusqꝫ.ℨ.iiij.gūme arabice.amili.dragaganti.tabasiri.sādali albi.cuiusqꝫ.ij.cāphoꝛe quadrātē vsqꝫ.ʒ.ℨ.iuxta qd̄ opus videris.hoc secundū caloꝛis vim ꝛ sitis robur.debilitatēqꝫ.ꝛ cū seminis psilij spuma distēperabis.bibesqꝫ.ℨ.cum syropoꝝ aliquo quos supꝛadiximus cū aq̄ frigida.Et si sitis ex siccitate fuerit simplici.aquā illi ꝓpina frigidā suauē ꝛ oꝛdei aquaz ac cucurbite seminis psilij spumā ꝛ seminis citonioꝝ.Sed ꝛ oꝛdei suicū illi ꝓpina:ꝛ cucurbitarū aquā ac oꝛdei aquā cū niue refrigeratā.Et si ex caloꝛe est ꝛ siccitate cōgrega hec cū cucurbite aq̄ ꝛ peponis ꝛ ꝓpina.aut zerebiō trociscos cū haꝝ aliqua aq̄rū habeatqꝫ ꝛ teneat q̄ sitim patit pill' has in oꝛe.Assignatio eaꝝ.seminis melōis ꝛ cucurbite ꝛ cucumerꝫ ꝛꝫ citroli medullaꝝ.seminis citonioꝝ ꝛ seminis portulace.cuiusqꝫ.v.ℨ.gūmi amigdalini.q̄thire cuiusqꝫ.iij.spodij.ij.liquiritie succi.ℨ.tere oia diligēter ꝛ distēpa cū seminis psilij lahabo.ꝛ pill'.fac magnas supplanas.q̄s sub lingua pones.pull' patiētē refice cōditis cū heserē aq̄.ꝛ acido citroꝝ ꝛ pomoꝝ acidoꝝ.acetoqꝫ ꝛ oliue oleo fridisqꝫ cū his paꝝs aq̄s in q̄ niuē cōminueris stōm cū lini pāno ceroto īfuso refrigerāti ēpliza qm̄ pdest.Et si sitis ex mala accit ꝯplone cal'a q̄ ī coꝛde ē.aut pulmōe aut pectoꝛe:oꝫ patiētis habitaculū in loco facere fridovt lineis pānis fridis ꝛ bedehēgoꝝ locis niuosis ꝛ aquosis locis frigidaꝝ aq̄rū.Sꝫ ꝛ q̄ aq̄lo pstat ꝛ exurit:caput discoo piat.ꝛ aera respiret fridū caputqꝫ cum ceroto cataplasma refrigerāti qm̄ pderit illi.

¶Capi.xj.de male digōnis medela q̄ ex mala fit complexione ꝛ primum de calida.

Si mala

I mala digestio cũ ructatu est fumoso: hoc queadmoduz diximus ex calore fit. Da ergo patienti rosaꝝ trociscos cũ spodio factos cũ granatoꝝ siropo ꝛ pomoꝝ oibusqꝫ his laudabilius sqngibi citoniatũ ꝛ limue sirop⁹ cũ frigida mixtus aq̃. Et hec trociscoꝝ assignatio que stomaci dolori ꝓsunt. Sume spodij. sandali albi. semis cucurbite dulcis. semis cucumeris ꝛ citroli ꝛ portulace. cuiusqꝫ. ʒ. rose sicce. vij. cāphore obolũ berberis. ʒ. vj. terre armenice. iiij. trita autẽ cũ portulace oia aq̃ distẽpera ꝛ dragmeos informa trociscos ꝛ cũ heserẽ robo ꝓpiabis aut lacte expurato vaccino. Trociscoꝝ assignatio q̃ medent̃ digestiõi male si sit ex calido. Sume r. rubee. berberis. cuiusqꝫ. ʒ. vj. spodij. ij. sādali albi. tā armenici. cuiusqꝫ. iij. semis portulace. semis cucumeris ꝛ citroli medullaꝝ. cuiusqꝫ. iiij. cāphore. 5. ʒ. tere oia diligẽter ꝛ subtili trāsmitte pāno. distẽperaqꝫ cũ aqua ꝛ trocisca queqꝫ trociscũ. ʒ. quos cũ squingibin citōiati. ʒ. bibes aut siropo pomoꝝ muzorũ. ꝓpinaẽt machisum vaccinũ cũ sisimbrio ꝛ mentaparatũ. sinapis dieb⁹. 5. librā ꝛ augeat̃ dõec fiat libra dabisqꝫ hos trociscos cum lacte vaccio quo butyrũ eductũ est. ¶ Assignatio eoꝝ. Sume arabice amili. quethire. spodij. mẽte. liqritie succi. cuiusqꝫ. ʒ. ij. fautenegi fluuialis i aceto vini ifusi. spice optime. cuiusqꝫ. ʒ. semis intibe. aquesuthi. berberis seminis. cuiusqꝫ. iij. xiloaloes optime. secci cuiusqꝫ. 5. ʒ. tere oia diligẽter ꝛ distẽpera cũ aqua ꝛ dragmeos iforma trociscos vsqꝫ exagi. ꝛ cũ vaccino quo vnctuositas abstracta est lacte bibant̃. Et hec pulueris assignatio vtilis male digestioni ex calido Sume rose. r. optime purgate. berberis seminis. cuiusqꝫ. ʒ. v. carui. cimini in aceto infusoꝝ cuiusqꝫ. iij. semis portulace. ꝛ semis cucumerꝫ ac citroli medullaꝝ cuiusqꝫ. iiij. spodij. secci. cuiusqꝫ. ij. xiloaloes pure. ʒ. tere oia diligẽter ꝛ puluerem fac dās mane. ʒ. ij. cũ lacte vaccio quo butirũ eductũ est: vespere totidem cũ granatoꝝ siropo aut pomoꝝ simpliciũ. dabisqꝫ illi in diei fine hũc siropũ. Assignatio ei⁹. aque pomoꝝ muzoꝝ. aque granatoꝝ. aque citoniorum cuiusqꝫ libras. v. aque rosarũ. libras tres in vas stagnatũ proijce mũdũ: ꝛ supinijce mẽte. xiloaloes mũde. sandali albi. secci. tritoruz diligenter cuiusqꝫ. ʒ. v. in pāno alligatos lineo sed minime strictos. tũc ad temperatũ coque ignẽ donec ad medietatẽ redeat: ꝛ ꝓijce intus zaccare tabarzedi tm̃dẽ ꝛ ad lenes prunas decoq̃ spumā auferẽs donec in iuleb transeat. liquorem hunc iuxta qd opus fuerit propinab. ¶ Electuarij assignatio qd male medetur ex calido digestioni. ꝛ nām soluit. Sume spodij. rosarũ, cuiusqꝫ. ʒ. iij. xiloaloes crude. secci. cuiusqꝫ. ʒ. 5. scamonee. obolũ. ꝛ. 5. zatrani. calcum tere omnia diligenter ꝛ cũ melle distempera tabarzedi. ¶ Electuariũ al's ad idẽ vtile. Sume spodij. sandali albi. xiloaloes. pure. cuiusqꝫ. ʒ. v. masticis. secci. heili. cuiusqꝫ. ʒ. ij. cimini carmanici in aceto infusi. ꝛ siccati in vmbra. merue iocunde. cuiusqꝫ. iij. berberis. iiij. camphore. ij. tere oia diligenter ꝛ subtili cribra pāno. ac cũ citonioꝝ robo ꝛ tabarzedi mellis distemperans vtere cũ opus fuerit. ʒ. iij. sumẽs ¶ Electuariũ al' vtile adustis. Pomorũ syroꝝ ꝛ citoniorum. espahanicorum. cuiusqꝫ libras. iij. in aceto optime coque. donec a maceium deficiat. tunc in lapideo tere mortario diligẽter ꝛ superinijce zaccare tabarzedi. duplũ. leniqꝫ igne. decoqꝫ donec iam ligetur: tunc addes secci. heili. xiloaloes. pure sādali albi. spodij. cuiusqꝫ. ʒ. camphore. exagia. ij. misce ꝛ depositum vas. conde. dabisqꝫ ex eo. ʒ. iij. hui⁹ egrotantis cibus sint pulli. taugi cum aceto. in sartagine parati. Saroqꝫ. ꝛ carui. ꝛ coriandro ꝛ cũ granatorum aqua adiecta menta. ꝛ sisimbrio. fautenego. cinnamo: sed ꝛ poma cõdita cũ queffara menta. ꝛ modico apio. Cibos caueat calefacientes. citonia sugat ꝛ poma cochanica. ac espahanica. granata muza ꝛ similia. vinum caueat ꝛ balneum. emplastraqꝫ adhibeat que diximus in male complexionis q̃ stomaci ori accidit medela.

De mala digestiõe ex frigido.

Cuz autem mala accidit ex mala cõplexione frigida digestio patienti diaciminũ dare expedit ꝛ pentaticon electuariũ ꝛ xiloaloes. Et si hec non proficiunt. da diatrion pipereon ac radicum aquā cum ambrosia ꝛ cũ socrita. aut electuario pentaticõ. da etiā rosarũ trociscos cũ calengebin melleo. ꝛ si mala cõplexio frigida valida est musci da medicamẽ dulce: ꝛ tyriacam magnā. iuxta q̃ opus fuerit. ꝛ metridatũ ac theodoricũ similiaqꝫ. ¶ Electuarij assignatio vtilis stomaci frigiditati. Sume cimini carmanici. in vini aceto die ac nocte infusi ꝛ siccati in vmbra. ʒ. x. anisi. semis apij. mente sicce. sansuci. marmachuri. fautenegi montani. cuiusqꝫ. vj. spice. masticis. gariofili. cacale. besbase. nucis muscate. cuiusqꝫ. iiij. melanopipie. lōgi. zinziberis. cuiusqꝫ. v. xiloaloes pure. secci. cuiusqꝫ. iij. tere oia diligẽter ꝛ cũ dispumato distempera. ¶ Electuarij alius frigiditati ꝛ debilitat stomaci. vtilis assignatio. ꝛ ẽ xiloaloes electuariũ. Sũe spice masticis. gariofili. nucis muscate. besbase. cuiusqꝫ. ʒ. ij. anisi seis apij. cuiusqꝫ. ʒ. ꝛ. 5. xiloaloes. idice. iiij. mirobolāi kebuli i vino ifusi. ꝛ frixi. iij. h̃ oia terẽs cũ dispũato distẽpa melle. dabisqꝫ ex eo. ʒ. ij. vsqꝫ. iij. Electuarij pomoꝝ assignatio vtil' ꝯtra stomaci debilitatẽ ꝛ frigiditatẽ. Sũe pomorũ

ſyroꝝ.aut eſpahanicoꝝ intꝰ ꝛ extra purgatoꝝ
libꝛas duas.ꝛ vino infunde rihano nocte ꝛ die
ſic leui decoqꝫ igne donec decoctū ſit totū:tūc
optime terre ꝛ ſupiniJce tantūdē mellis ꝛ bulli
donec ligari incipiat.tūc xiloaloes crude.ga=
riofili.nucis muſcate.zafrani.cuiuſqꝫ.ʒ.ij.
adijce muſci obl'm.terēs hec diligēter ꝛ cū po
moꝝ aq̄ ac melle paſtabis ꝛ in vaſe cōdes da
biſqꝫ ex eo exagi.❡Puluis ad eadem ꝛ acido
vtilis ructatui.Sume ſpice optie cacale.ſaha
di.maſticis.cuiuſqꝫ.ʒ.ij.xiloaloes indice.ſecci
cuiuſqꝫ.iij.aniſi.ſemis apij.mirre.merue.mo
lochie roſaꝝ.cuiuſqꝫ.iiij.tere oia diligenter.ꝛ
ʒ.ij.vſqꝫ exag.cū xiloaloes ſiropo porrige.ꝛ cō
dito muſcato aut vini rihani.ʒ.x.cū aq̄ mixti.
Puluis aliꝰ.Spice maſticis folioꝝ baderne=
bine.cuiuſqꝫ.ʒ.ſahadi.cimini.mēte ſicce.aniſi
cuiꝰqꝫ.ʒ.ij.mirobolani.kebuli.bellirici.ēblici
cuiuſqꝫ.iij.xiloaloes īdice.ʒ.ꝛ.ʒ.tere oia diligē
ter.ꝛ.ʒ.ij.cū vino rihano.aut cōdito muſcato
ꝓpina.❡Xiloaloes ſiropus.roſaꝝ aque ſu=
dātis libꝛas.ij.ī olla pōe lapidea ꝛ xiloaloes
indice recētis.ſecci.cuiuſqꝫ.ʒ.v.tritis diligen
ter adde ſpice maſticis.nucis muſcate.gario=
fili cuiuſqꝫ.ij.tere ſubtilr ꝛ in pāno liga lineo
leniter ꝛ laxe.ꝛ lenes coque ad prunas donec
terēs deficiat:pānūqꝫ in reſiduo fricab optie
ꝛ duces.tūc ſupaddes zaccare.tabarzedi lb.
ij.ꝛ lenes ad prunas decoq̄s dſpumās donec
tertia defecerit ps ēt in iuleb trāſierit liquorē
in hoc obolū fricabis muſci ꝛ ab igne depōes
colabiſqꝫ ꝛ ī vaſe repones ꝛ cū opꝰ fuerit vte
ris.❡Siropi aſſignatio vtilis male q̄ ex frigi
do eſt digeſtiōi.Sume citonioꝝ eſpahanico
rū aque ꝛ pomoꝝ ſyroꝝ cuiuſqꝫ libꝛas.ij.ace
ti libꝛā.coque hec ad ignē donec terēs ſupſit
colaqꝫ ꝛ ſuperinijce zinziberis.maſticis.pipe=
ris cuiuſqꝫ.ʒ.iij.zafrani.ʒ.muſci.ʒ.ʒ.tere diligē
ter hec ꝛ in eo frica optime ac vſui reſerua cū
opus fuerit fruiturꝰ.❡Medicamīs aſſigna=
tio qd acido ꝓdeſt ructatui:piperis albi ī al.
nigri.ʒ.ij.roſe.r.ſemis aneti cimini.cuiuſqꝫ.ʒ.
ʒ.tere oia diligēter.ꝛ.ʒ.ʒ.vſqꝫ.ʒ.exagi.ꝓpina=
bis cū vino rihano:ꝓdeſt q̄ꝫ acido ructatui pi
pereū electuariū.Et oio expedit regimē illiꝰ q̄
cibos nō digerit frigide cōplonis male cā ca=
lefaciēs eſſe ꝛ deſiccās:ſitqꝫ eius cibus digōni
obediēs.vt mūde farie panis.aues ſilueſtres
ꝛ mōtane vt frāquillini.taugi.ꝑdices.pulli cū
aceto pati.garo ꝛ fulfulo.vino rihano ꝛ zacca
ra.tabarzedi.vue paſſe ꝛ zacareū detr illi qn̄qꝫ
electuariū.xiloaloē maſticet humidā.ꝛ maſti
cē.cibos digeſtiōi difficiles caueat:q̄qꝫ cōple
xiōis ſunt frigide exercitio vtat ante cibū.ꝛ ca
lide aq̄ lauacro.ſtomacū cataplaſmet cū aq̄ ī
qua ſanſucū.nemamū.fautenegū mōtanum.
bereniaſetū coxerit.ꝛ ea adhibeat empla.que
frigide cōplexiōis ſtomaco aſſignauimus.

❡Capi.xij.d male digeſtiōis medela.q̄ ex ma
la fit cōplexiōe cū mā aut in ſtomaco genera=
ta ad ipſum ne defluenti.

Cum mala digeſtio ex ma
lo accidit hūo=
re qui in ſtomaci generat ꝓfundita
te.aut ad ipm aliūde ꝓfluit.euacua
tiōe vtēdū eſt cū medicamie illū deponēti hu
morē.mā nāqꝫ in ſtomaci eſt ꝓfundo ad infe=
rioꝛa declinās.iōqꝫ eo illā inanire expedit lo
co ad quē magis dcliat.niſi forte ꝛ tp̄s ꝛ eſtas
fuerit ꝛ aer calidꝰ.tūc etenim per vomitū eua
cuādus eſt.qm̄ hoc tp̄e humor in ſtomaci na
tat capite.Cū igit ſic erit intuēdū.ꝛ ſi humor
colericus eſt decoctione vtere in qua cadunt
mirobolanū citrinū.belliricuꝫ ſene.fumitere.
viola.roſa.ſucaha.bandaredū.pruna.turbit.
tamarindi.ꝛ ſilia.ꝛ cū aloe illā robora.Qd ſi
patiēti huiꝰ facilis nō erit decoctiōis porrectio
roſarū vtaris ſiropo duplicato cū ſquingibin
ꝛ niue.aut ſume mirobolani citrini.ʒ.iij.hye=
repic.ʒ.diagridij.ʒ.obl'm.diſtēpera cū iuleb.
aut violaꝝ ſiropo aut pill has porrige.Aſſi=
gnatio eaꝝ.mirobolani citrini.agarici.cuiuſ=
qꝫ.ʒ.aloes epatice.ʒ.ʒ.aniſi.obolū.ꝛ.ʒ.ſcamo
nee octauā.ʒ.tere diligēter ꝛ diſtēpera.pillu=
laqꝫ.potio eſt em̄ plena:dabis q̄ꝫ ꝛ aloes īfu=
ſionē que ſtomacū ab humore purgat coleri=
co.Aſſignatio roſe.ru.optie purgate.ʒ.vij.ſe=
ne meccici.v.abſinthij greci.v.fumiterre.x.ſe
minū intibe.ꝛ aqueſuti.cuiuſqꝫ.iiij.liq̄ritie ra
dicis abraſe ꝛ tūſe.v.pruna nebatica numero
xx.zebibi taifi optime purgati.ʒ.xx.ſuper hec
iiij.aque libꝛas funde ꝛ optime bulli ꝛ in vaſe
vitreo conde atqꝫ ad ſolē ponēs.die ac nocte
in loco mundo.Et ſume de ea ſingulis diebꝰ
ʒ.iiij.cū aloes epatice exag.ꝛ.ʒ.olei amigda=
lini dulcis.Stomaco ab humore purgato co
lerico.trociſcos da roſarum que cū caſſ.f.fue=
rit cum ſquingibin citoniato ſimplici.aut gra
natorum ſiropo aut heſerē ꝛ ſimilibus.ꝛ oino
patientem poſt euacuationē eo diſpones re=
gimine quod in male cōplexionis ſtomaci ca
lide diſpoſuimus tā cibis q̄ꝫ medicaminibus
❡Cū autem in ſtomaco humor eſt flegmati=
cus ꝛ in eius defluēs concauitatem medicami
nibꝰ vtere que flegma deponūt vt hyere pillu
lis ꝛ caucanicis ꝛ eſtamaicōis hyeram dabis
illi que cum melle parata eſt.Et ſi humoris
multe ē groſſitiei ꝛ viſcoſitatis.radic.vtere aq̄
cum charue oleo.aut cum hyerapic quo hu=
mor ſubtilietur.dehinc medicamine ſubiſige
ſoluentia.que iam diximus.ꝛ ſic hyeras ma=
gnas vt logodion.ꝛ H.cum aqua in qua ani=
ſum decoxeris.apij ſemen.maſticem.ſpicam
ꝛ al.que in hac proſunt parte.poſt hec trociſ=
corum dabis roſatorum.ʒ.maſticis.xiloaloes
crude.tritorum diligenter.cuiuſqꝫ.obolos

ij. cū squigibin distēperans zaccara. ⁊ melleo. ⁊ post aquā bibe in q̄ anisuz. apij. semē. nanachuāqꝫ decoxeris. dab̄ q̄z mirobolana cōdita cū melle. sit huic cib⁹ ciceris aq̄ cū oleo loto. cimino. cinamo. galēgar. franqlini ⁊ taugi in sartagine parati. ¶ Et hec aq̄ radicū q̄ stōi ꝓdest friditati ⁊ grosso hūori ac viscoso assignatio. Sume radic. apij ⁊ fen. cuiusqꝫ. ʒ. vij. semis apij. fen. anisi. nanachue. cimini. carmanici. cuiusqꝫ. iij. mastic. spic. cacale cortic. feliche. asari. carpobalsami. cuiusqꝫ. ij. zebibi tasfi. xx. coq̄ oīa in. iiij. aq̄ libris donec ad librā redeat. colaqꝫ ⁊ ex ea. ℥. iiij. cū hyerepicre. ʒ. sume. ʒ. olei charue supinstillās. ¶ Et si hūor flegmaticus grossus tunicis stōi oīo adheret egrotāti hyerā cū melle fermētatā dabis aloesqꝫ pill' ⁊ aureas aromaticasqꝫ ⁊ aloes īfusionē. cui⁹ hec ē assignatio. Sume corticē radicis apij ⁊ feniculi cuiusqꝫ. ʒ. x. absinthij greci. ro. r. cuiusqꝫ. v. masticis spice. cuiusqꝫ. ij. asari. carpobalsami. cuiusqꝫ. iij. feliche. xilobalsami. cuiusqꝫ. iiij. vue passe optie iteri⁹ purgate. xxx. coq̄ oīa in. iiij. aq̄ libris donec ad. iij. redeāt. ℥. q̄s cū aloes epatice exag. sumes. hocqꝫ trib⁹ facies dieb⁹. visqꝫ. v. tūc. ij. q̄escere ꝑmitte dieb⁹. aut trib⁹. p⁹ hos chalēgebini mellei dab̄. ʒ. vij. cū trociscorū rosaꝝ. ʒ. Et si hec ad desiderata duxerit. stomacusqꝫ purgat⁹ fuerit ⁊ patiēti meli⁹ bñ. sin patiēti cauquebi trociscoꝝ. ſ. exagiū dabis cū siropo mell. aut cōdito muscato. G. nāqꝫ hos trociscos refert eē mirabilis vtilitatis ad doloris stōi mitigationē q̄ ex hūiditate ē ⁊ acciduz ructatū. virtiginis q̄z q̄ fit ex stō. Pillularū assignatio. q̄ stōm ab eiusmodi purgāt ⁊ caput. Sume hyerepicre. ʒ. ⁊. ſ. turbit albi abrasi. ʒ. agarici obolos. iiij. indi. kebuli. cuiusqꝫ. ʒ. coloquitide adipis. j. ʒ. sal' naste. ſ. ʒ. tere diligēter oīa ⁊ distēpera cū apij aq̄ pill'qꝫ. ⁊ invmbra sicca de q̄b⁹. ʒ. dab̄. ij. ⁊. ſ. visqꝫ. iij. Pill'. hyere al'. ad eadē vtilis. Sume hyerepicre. turbit. mirobolanoꝝ citrini. ⁊ kebuli. cuiusqꝫ. ʒ. coloquitide adipis obolos. iiij. machali. ſ. ʒ. tere oīa diligēter ⁊ cū aq̄ in q̄ macalū dissolueris distēpa pillulaqꝫ. pillularum aliaꝝ assignatio ad eadē vtiliū stōmqꝫ purgāt. Sūe turbit. ʒ. ⁊. ſ. agarici. ʒ. mirobolani. citrini ⁊ kebuli cuiusqꝫ. ſ. ʒ. aloes. j. ʒ. salis idici obolos. ij. scamonee. obolū. ⁊. ſ. anisi. ij. tere oīa diligēter ⁊ distēperans pill'. dabisqꝫ ex eis. ʒ. ij. ⁊. ſ. visqꝫ. iij. pille al' stōz purgātes: aloes. mirobolāi citrini. cuiusqꝫ. ʒ. ij. semis apij. anisi. masticis. zafrāi. cuiusqꝫ. ʒ. viij. oppopanac. hermeli cuiusꝫ. iiij. coloq̄nti de adipis. ſ. ʒ. tere oīa diligēter. ⁊ subtili cribra pāno ac cū aq̄ distēperās pill'. dabisqꝫ ex eis. ʒ. ij. visqꝫ. iij. ⁊. ſ. Electuaria q̄z laxatiua vtilia sunt humorib⁹ flegmaticis q̄ in stō sunt vt citoniatum: ⁊ pomorum electuaria que soluunt. ¶ Electuarij assignatio quod flegma deponit ⁊ humiditatē stomachiqꝫ cōfortat. Sume cinamomi cacale. nucis muscate. cuiusqꝫ exag. ij. gariofoli. masticis. xiloaloes. indice. cubebe. zafrani cuiusqꝫ exag. ambre musci cuiusqꝫ. ſ. exag. turbit albi ⁊ rasi. exag. xx. scamonee. iiij. in al'. ij. zaccare. tabarzedi. x. tere oīa diligenter ⁊ ambrā cū modico olei balsamini liq̄fac. ⁊ medicamina sil' misce. ⁊ oīa sil' cū melle dispumato distēpera. dabisqꝫ ex eo. ʒ. iiij. visqꝫ. v. ꝓderit ⁊ maxie si in stomaco planities aliq̄ facta sit ⁊ viscositas ex flegmate. ⁊ fergiusū stringens si sumanꝫ ex eo exag. ij. cū vino rihano ⁊ oleū superinstillictur amigdalarū dulciū ꝓdest. Sic quoqꝫ ⁊ feniguisi decoctio manifestissime his eisdē medeꝫ. sit his cib⁹ espidabagū.

De male digestionis medela que ex cholera fit nigra.

¶ Cū āt humor is qui in stomaco inclusus est colera ē nigra patientē cū epithimi solue decoctiōe. ⁊ infusionē illi da aloes. que colerā purgat em̄ ⁊ musci medicamē illi porrige dulce electuariū q̄z exhylarans. siropū illi ꝓpina absinthiacū. misusani. mirobolanūq̄z. kebulū ⁊ indū cōditū cū melle. dabis quoqꝫ badernebinā. mētā fautenegū montanū ⁊ fluuiale. sit ei⁹ cib⁹ tēperat⁹ ⁊ laudabil' chimi. cito digestibil'. q̄ colerā em̄ generāt ꝓhibe. vt lenticulā. caules. vaccinā carnē. siluestreq̄z. bedenjāda ⁊ silia. Pillis q̄ stomacū a colera purgāt nigra. Sūe mirobalanorū. kebuli ⁊ idi. gariofoli. cuiusqꝫ ʒ. polipodij. salis naste sticados. cuiusqꝫ. iiij. obolos. hyereficare. agarici epithimi cuiusqꝫ ʒ. ⁊. ſ. turbit albi rasi. iij. tere oīa diligēter ⁊ cū baderebie aq̄ distēpa. pillulaqꝫ. ⁊. ʒ. dabis. iij. visqꝫ. iiij. cum aq̄ calida. Pill'. al' que colerā nigrā educūt. Sume mirobolāi kebuli. hyerepicre agarici. cuiusqꝫ. ʒ. ij. polipodij. epithimi turbit albi cuiusqꝫ. iiij. salis naste. ʒ. diagridij obolos. iiij. gariofili. foliorū ozimi citrini. siccorū. cuiusqꝫ. ſ. ʒ. tere oīa diligēter. ⁊ cū fautenegi fluuialis aq̄ distēpera. dabisqꝫ ex eis. ʒ. iij. visqꝫ. iiij. Pill'. al' colerā deponētes. n. ⁊ stōz purgātes. Sume hyerepicre. ʒ. agarici epithimi cuiusqꝫ. ʒ. ⁊. ſ. colloq̄ntide adipis. gariofili. scamonee fautenegi fluuialis cuiusqꝫ q̄drātem. ʒ. anisi. salis naste cuiusqꝫ obolū mirobolani. sticados. cuiusqꝫ obolos. iiij. turbit. ʒ. ij. tere oīa diligēter ⁊ cū badernebine aq̄ distempera. pillulaqꝫ datur de eis. ʒ. iij. ¶ Infusionis aloes assignatio stomacum a colera purgātis nigra. Sume absinthij greci. ʒ. vj. rose rubee optime purgate. v. anisi. sadenegi idi fautenegi fluuialis foliorum badernebine. boraginis cuiusqꝫ. iiij. mirobalanorum. kebuli et nigri. cuiusqꝫ. v. sticados. camedrei. camepithei. polipodij tunsi. cuiusqꝫ. iij. gariofili. ʒ. et. ſ. elebori nigri tunsi. ʒ. zebibi chorosanici. optime intus et extra purgati. xx.

z.coq̄ omnia i.v.aq̄ libris. donec duo supersint triētes: ꝛ ad solē pone. sumasq3 ex ea singulis dieb⁹.ʒ.aloes epaticē exagiū.ꝛ amigdalini olei dulcis.ʒ.supinstilla. Et si hac in pte casei veteris aq̄ cū eo q̄ colerā deponit ni.puluerē pderit. ¶Puluis assignatio ad eadē. Sume polipodij.epithimi.cuiusq3.ʒ.iij.mirabolanorū kebuli ꝛ indi.cuiusq3.v.salis naste.petre lazuli.cuiusq3.ij. tere oia diligēter ꝛ ppis de eo die prio.ʒ.ij.cū.5.libra aq̄ casei.Die scdo.ʒ.iij.cū.ʒ.viij.Die tertio.ʒ.iij.ꝛ.5.cū.ʒ.x.Die vo qr to.iiij.ʒ.cū libra.hoc.v.facies dieb⁹ ꝛ vsq3 plenā hebdomadā.qm̄ hoc colerā nigrā educit. ꝛ stōm purgat. ¶ Cū aūt mala fit digō apatis cā.hoc curare expediet his q̄ dicta sunt in apatū stomaci cura. ¶Et si ex cōtinuationū est separatione ꝛ sanguinis sputo medeberis illis que in sanguis sputi medela exposuimus.

¶Capl'm.xiij.de male digestionis medela q̄ ex ciborum accidit multitudine ꝛ fastidij.

Si multorū porrectōis cibor̄ causa mala accidat digō expedit patiēti eiusmodi repellere cibos cū calide aq̄ ꝛ squigibin porrectōe. electuarijsq3 vtaꝛ.ciboscq3 meliores ab eo sumat diei mane subtilesq3:nec ciborū assuescat copiā.Et si male hoc fit cā cibi q̄litatis q̄lis ē lac ꝛ pisces.aut grossitiei sube.q̄lis est caro vaccina.hisq3 silia.vomitu facile si illi fuerit vtaꝛ.Sin electuarij validis ꝛ fortibus. Sic q̄3 ꝛ i cibi ordie.si hō grossuz añ pōat subtili.ꝛ icarcerātē nāz cibū molliēti.scdsq3 corruptus fuerit cib⁹:vōitu vti expedit. ꝛ stōi a scdo cibo purgatiōe q̄ corrupt⁹ ē maxie post vōitū citōia illi porrigāꝛ ꝛ pira.pōacq3 q̄ stōus ꝯfortetur.ꝛ q̄ i eo sūt emittanꝛ cibi grossi. Et si quez añ posuit cib⁹ vētrē ē incarcerans aliquo erit vtēduz soluenti electuario ꝛ aqua calida cum amigdalorum dulci oleo donec oino deficiat.

De fastidiositatis putride medela.

Fastidiositatis hui⁹ digōnis ē cessatio.oꝫ patientē aq̄ calide accelerare ꝛ mell' porrectionē. studeatq3 advomitū ꝛ stōi purgationē electuario vtaꝛ cimini ꝛ fame.ꝛ si tēpus estas fuerit frigida infundanꝛ quo q̄ iterioribus ē corpis calor adinuicē cōtineꝛ ꝛ ad digōnē roboreꝛ eor̄ q̄ in stō sunt.Et si facilis illi nō fuerit vōit⁹ electuaria accipiat soluētia vt electuariū saharbarani.ꝛ citoniatū laxās.accipiatq3 turbit exagi hyerepicre.ʒ.distēperata cū melle. ꝛ post hec aquā bibat calidā.cibū minuet ꝛ subtiliet.vinū bibat moderata q̄titate rihanū sōno vtaꝛ longo ꝛ exercitio tēpato.mane añ prādiū balneū ingrediaꝛ:stōm fricet:aquāq3 sup eū roret calidā:quo nālis cōforteꝛ calor ēplizetq3 ipm cū pāno calefacto.aut lana cal'a.vētrē ol'o liniat.

¶Capitulum.xiiij.de perturbationis ventris medela.

Cum pturbatio acciderit: opꝫ in vōit⁹ ꝛ solutionis nō occupari ꝯputationem q̄diu virt⁹ fert valida ꝛ euacuatio modi terminos nō trāsgredit quinimo nāz ad eiusmodi adiuuare expedit patiēti dādo aquā calidā ꝛ amigdalarū oleū dulciū sepi⁹ q̄ten⁹ a supfluitatib⁹ stōus purgeꝛ. Qd si imoderatā fieri videris.ḡnator̄ illi appōe siropū factū cū mēta ꝛ ḡnator̄ aquā muzor̄ aut cytonior̄ ꝛ pirorꝫ siropūq3 pomor̄ iocūdū vel cōditū.ꝛ mirti siropū pistatiorūq3 da cortices cū pomor̄ syropo moraq3 sicca imatura cū aq̄ trita frida aut da illi medicamē qd emedāi vocaꝛ decoctio. ¶Assignatio ei⁹. Sume mēte.5.lb. fautenegi marmachuri.emedāi.semis apij cuiusq3.ʒ.iij. coq̄ oia in.ij.aq̄ lb.dōec ad medietatē redeāt colaq3 ꝛ refrigera. Sorbeat ex ea alternis patiēs oris paulatim vētrēq3 cum trita emplizet mirto ꝛ citonijs aceto rosar̄ oleo ꝛ spodio iocūdi illi offerātur odores vt sādalū aq̄ rosata cāphora.citonior̄ aq̄. ꝛ silia fridēq3 imergaꝛ aq̄ ꝛ somnū illi impa. ¶Et si pturbatio tā immoderata sit vt extrema etiā refrigerenꝛ ꝛ defectus accidat aquā opꝫ fridā ꝛ rosatā sup faciē rorare. cruris stringātur lacerti cū fascijs sicq3 ꝛ brachior̄ lacerti man⁹ ꝛ pedes frica fortiter ꝛ iesemini oleo inūge aut oleo mahasuqui.in qd sal.buracū.gēdebedastū cōminueris.aut pip ꝛ piretrū.stōi os optime frica quo calefiat. ¶Ut a defectu redierit.citonia illi et poma offer muza. pāe illū refice vino infuso mixto ꝛ pomor̄ aq̄ cum biscocto. Dabisq3 illi biscoctum cū pullor̄ aq̄ ꝛ frāquillinorū in zirabago cōditorū cū vuis passis ꝛ ḡnatorū granis.aut summaq̄a aut zeresq̄a in q̄b⁹ frustra piecerís citoniorū aut pomorū modicū illi vini ppina rihāi cū frida mixtū aq̄ ꝛ si eger ardorē sentit in stomaco ꝛ incendiū lateribusq3 morsurasq3 ꝛ sitim ḡnē.opꝫ super eius stōm ꝛ latera pānū apponere sandalo infusum ꝛ aq̄ rosarū cāphorāq3 ꝛ ceroto refrigerāti heserē illi ppina siropū ḡnatorūq3 ꝛ pomorū simplicē multa tñ mixtū aq̄.aquā quoq3 da pomorū ꝛ citoniorū similiaq3 terrā ciprīcā armenicam ordei illi alfitū porrige ꝛ florū vitis.acatiā.sādalum.cāphorā aquā rosarum ꝛ zafrāi modicum. ¶Et si qd per vomitum emittitur ꝛ solutionem flegmaticum est. oportet illi conditum dare muscatum ꝛ pomorum siropū aromaticum ꝛ diacitonitem stringens:aut pomorum electuarium simile dabisq3 illi emedani decoctionem.aut libani trociscos. ¶Assignatio eorū.thuris malis sci.terre corrosanice.cuiusq3.ʒ.5.corticum pistatiorum exteriorū.ij.

xiloales indice.cubebe.cacale cuiusqꝫ.ʒ.cam
phore.secci.gariofili cuiusqꝫ.ʒ.ʒ.tere oia dili
genter ⁊ trociscos fac dragmeos.quos cū cō=
dito bibes stringenti aut pomoꝝ siropo aro=
matico.¶Pulueris assignatio.q̄ fluxui ⁊ vo=
mitui medeṫ colericis⁊ flegmaticis.sume gra
natoꝝ.ʒ.x.berberis⁊rose ru.cuiusqꝫ.iiij.me=
rue aromatice.sahadi.cuiusqꝫ.iij.masticis.spi
ce nardi.anisi.spodij.mēte sicce.exterioꝝ cor=
ticū.pistatioꝝ.cuiusqꝫ.ij.secci.xiloaloes idice.
cuiusqꝫ.ʒ.ʒ.tere oia diligēter ⁊ puluerē fac.ʒ.
ij.daturus post quas siropum bibat pomorū
conditū.¶Et si solutio nō amputatur ⁊ vomi
tus.alligatione vt diximus vtere in brachijs
⁊ cruribus.plātasqꝫ⁊ palmas fortius frica cru
raqꝫ cū terra armenica cataplasma aceto īfu
sa⁊ mirti aqua.⁊ in frigida mergatur aq̄. Et
si nec sic amputatur sup stomacū sitiā appli=
ca magnā sine incisione.Ut autē solutio ⁊ vo
mitus fuerit amputata:ad prādiū ꝯsuetū pa=
tiens semel nō redeat:sed caueas illi ⁊ subti=
lia cibum.auiumqꝫ illi da carnes digeri faci=
les cū granatoꝝ aqua cōditas ⁊ heserē ac ber
beris succo granaqꝫ sugat granatoꝝ ⁊ similia
obseruet a quibus ad grossiora transferatur
paulatim donec ad consueta redierit.

¶Capitulum.xv.de diarrie medela.

I diarria crisis accidat ex cā cū hūo=
rē pellit nocentē ad stomacū ⁊ ite
testina ⁊ ab his p solutionē emit=
tit:nō expeditvt amputeṫ operam
dare ⁊ stringatur nisi forte modū ;excesserit ⁊
patientis virtutē:fiatqꝫ ab ea defectus.tūc em̄
oportet egrotanti ordei dare succū i quo fru=
stra coxeris citonioꝝ:robūqꝫ pomoꝝ aut siro
pum.Da ēt tabasiri trociscos stringentes cū
siropoꝝ aliquo:aut grana vue passe cum spo
dio ⁊ terra ciprica.mezauro illū pasce sumaq̄
aut heserem.vel zeresqui cū portulaca ⁊ lenti
cula a q̄bus aquā abieceris⁊ aceto condieris
ac granatorū aqua ⁊ queffara sicca. ciminoqꝫ
⁊ silibus.nec solutionē repētina ⁊ plena aufe=
res amputatiōe.¶Cum aūt diarria materia=
rū fit cā in ventrē defluentiū.intuendū vtrum
hoc solutione fiat colerica aut flegmatica. Et
si colerica est patiēti spodianos da trociscos
stringētes cū citonioꝝ robo aut mora accida
siccata cū hoꝝ aliquo roborū ⁊ syropo repri=
menti.Dabis aūt illi puluerē hūc mane ⁊ ve=
spere.sub triū pondere dragmaꝝ cū aliq̄ strin
gēti syropo.Assignatio pulueris que diarriā
amputat.Sume granatoꝝ granoꝝ.ʒ.xxx.gra
norū mirti.⁊ granoꝝ berberꝫ.cuiusqꝫ.x. suma
qui succi.gabire succi.benaqui.succi pomorū
cuiusqꝫ.vij.queffare aceto infuse vini ⁊ frixe.
carice nebatice ⁊ sire.cuiusqꝫ.v.moroꝝ siccoꝝ
semis hēmazi.cuiusqꝫ.vj.rose ru.v. spodij. iij.
tere oia diligēter ⁊ mane ⁊ vespere bibe.ʒ.iij.
sicqꝫ ⁊ diei medio cū sirupo aliquo naturā in
carcerāti.¶Pulueris alius ad eadeꝫ.Semis
hermace.granoꝝ berberis frixoꝝ. granorum
vuarū passaꝝ.cuiusqꝫ.ʒ.vij.sumaqui.coriādri
sicci.⁊ frixi.cuiusqꝫ.iiij.succi pomoꝝ. carice ne
batice.castanee.spodij.rose ru.cuiusqꝫ.v. gra
natoꝝ granoꝝ frixorū.ʒ.xx.granoꝝ mirti.x.te
re oia diligēter ⁊ subtilissime. ⁊ puluere facto
ter in die singulis vicibꝰ.ʒ.iij.offer.⁊ post hūc
mirti robū bibat aut citoniorū.aut eorum si=
ropum.aut aliud quoduis ponticū:vtile em̄ ē
hoc ad materias amputādas colericas q̄ i vē
trem defluunt.¶Puluis alius ad idē naturā
optime stringens.Sume galle.psidie.cuiusqꝫ
ʒ.iiij.granoꝝ mirti.sumaq̄.cuiusqꝫ.vj.hec te=
res oia diligēter .⁊.ʒ.exagiūvsqꝫ.ʒ.dabis cum
aqua frigida.Oꝫ aūt stōm emplīzare emplo
in quo est rosa.Sandalū albū. terra armeni=
ca.puluis talahe.⁊ flores vitis ⁊ puluis cāne.
ramecū.acatia aqua infusa mirti ⁊ citonioruꝫ
⁊ folioꝝ.rosarū aqua expressa hisqꝫ silibus et
hoc ante prādiū vtaris.¶Emplastrū ad eadē
vtile.Acacie.sumaqui.hypoq̄stidos succi.san
dali albi ⁊ rubei.rameci.galleviridis.terre ar
menice.calami aromatici.biscocti sicci. risi fe
ressaci.equales partes tere ⁊ cribra ⁊ cū cito=
nioꝝ aqua ⁊ folioꝝ vitis distēpera ac mirti et
hausegi.stomachumqꝫ emplīza.qm̄ ad mate
rias ꝓdest stringēdas.Patiētē hūc lenticula
pasce excoriata decoctaqꝫ cuius aquā effude
ris p̄mā.⁊ cū aceto ac granatoꝝ aqua acidoꝝ
coriādroqꝫ sicco ꝯdieris.Mezaurū quoqꝫ il
li appone de hēmazi folijs factū cū sumaqui
aqua ⁊ granatoꝝ.aut portulacā vel bletā cuꝫ
harū aliq̄ aquarū ⁊ coriandro sicco. rosarūqꝫ
oleo.Puluerē illi ꝓpina granoꝝ granatoꝝ.et
benaq̄.alfitū ⁊ gabire.pomorūqꝫ ⁊ piroꝝ. vi=
tella ouoꝝ elixata illi da in aceto sꝫ nō acerri
mo.decoctas.aut cū aqua mixto.Et si nulla il
li febris ē frāquilinos.taugos.cirresqꝫ illi ap
pone cū vua passa.⁊ ḡnatoꝝ ḡnis patos. aut
sumaqui aqua.aut subassatos iteriorībꝰ. q̄ffa
ra sicca ⁊ viridi repletis.granatorumqꝫ tritis
granis⁊aceto nō acri .aut heseremia aut zeres
quia:aut cū edoꝝ pedibꝰ.pascaṫ cū aliquo di
ctoꝝ paratis.fructus ante prādiū illi offeras.
Citonia pira.poma muza ponticaqꝫ.mespila
gabirā.castaneā.que cū sandalo cōdies ⁊ aq̄
rosarum.cāphoraqꝫ.herbas odoriferas frigi
das ⁊ ponticas illi proximas fac.vt rosam.ca
staneam.mirtū.similiaqꝫ. Et si nulla adhuc ē
ab his spes.aliq̄sqꝫ inerit sine febre calor. da
illi lac quo butyrum eduxeris vaccinum fri=
xum in qd̄ lapides miseris calefactos.aut fer
ri frustra calefacta cū biscocto trito ad mediā
libre mēsuram ⁊ singulis auge diebus donec
ad librā ꝑuenias.Dabis aūt hoc plibꝰ vicibꝰ

non semel simul: eritq; cibus quē prediximꝰ.
¶ Et si flegmatica est solutio patienti pulue=
rem da machalite in quo sunt semina porroꝝ
⁊ lini. mirobolani. idi. mastix. ⁊ cardami semē.
queadmodū in cōpositorū partibus medica=
minū exponemus. dabis ēt hunc puluerē. As
signatio eius. Mirti granoꝝ. ʒ. x. granatorum
granorū. ʒ. xx. cimini. carmanici. i vini aceto in
fusi. xv. anisi. semis apij. cuiusq;. vij. masticis.
cacale. cuiusq;. ij. granatoꝝ vue passe. x. carice
nebatice ⁊ sire. secci. rameci. xiloaloes indice.
cuiusq;. iij. tere oīa diligēter ⁊ singulis da vi=
cibus. ʒ. ij. mane ⁊ vespere cū aquis stringen=
tibus. aut mirti siropo aut pomo aromatico.
Et si dederis hmōi. ʒ. acatie hoi. masticis. 5. ʒ.
tritas cū siropo stringēti. manifestissime pde
rit. ¶ Assignatio al'. Nanachue. thuris. balau
stie. cuiusq; partē. granoꝝ vue passe partes
duas tere ⁊ cribra. ac cū stringēti ppina cōdi=
to. ¶ Assignatio al'. que flegmatice prodest so
lutioni. Sume granatoꝝ. ⁊ mirti granoꝝ. cu=
iusq;. ʒ. x. cimini carmanici in vini aceto infusi
⁊ siccati frixiq;. vij. granoꝝ vue passe. vij. masti
cis. spice semis apij. cuiusq;. iij. xiloaloes cru=
di. sahadi. cādari. cuiusq;. ʒ. ⁊. 5. rose ru. optie
purgate. iij. castorei. 5. ʒ. tere oīa diligēter: exa
giū ppinabis cū. ʒ. aque mirti duabꝰ. aut aro
matico pomoꝝ syropo. aut cōdito. aut medi=
camē illi hoc ppinabis. Assignatio eius. Citō
nioꝝ aqua ⁊ pirorū. cuiusq; lib. sup has. ʒ. xx.
granoꝝ mirti pijce. ⁊ coque donec ad medieta
tē redeāt. ⁊ si ei cuius est sol'o flegmatica pro=
pinas cū decoquitur inijce pānū in quo sint.
xiloaloes idice. ʒ. iiij. Spice. masticis. secci. cu
iusq;. ij. vt aūt colaueris. obolū adde musci. ⁊
in vase cōde. cūq; opus fuerit medicaminibus
vtere pdictis. Si aūt illi ppinaturꝰ es. cui co=
lerica iminet sol'o. nihil inijcies medicaminuz
aut aromatū. ¶ Dabis quoq; flegmatico mo
lestato fluxu electuariū chuzi ⁊ citoniatū strin
gēs iuxta qđ opus fuerit. stomachūq; cū cibo
fuerit euacuatꝰ empl'zabis cū emplastro qđ
ex sahado sunizo apij semine. nanachua. zac=
cara. diligenter tritis. ⁊ cū memami distempe
ratis aqua cōponit'. ⁊ hoc illi applica empla=
strum. Assignatio eius secci. rameci. xiloaloes
crude. laudani. gariofili. seliche. sahadi. masti
cis. hypoqstidos succi. spice. acatie. rose. r. gal
le. balaustie. cuiusq; partē. tere oīa diligenter
⁊ cū mirti distempera aqua. ac misusano. Sit
huic cibus taugi. pulli. frāqlini. cirres subassi
⁊ pigano. apio. coriandro sicco repleti. cinna=
moq; ⁊ granatorum granis. cum aceto mixto
aut certe in zirabago parentur cum granato
rum granis. ⁊ vua passa. cinamo. galengar. ci
mino. carmanico. caruiq;: aut etiā frigāt'. aut
in querdebago parentur. ¶ Electuarij strin=
gentis assignatio. Sume seminis apij. calami
aromatici. nanachue seliche. zafrani. besbase
sandali albi. asene. cuiusq;. ʒ. v. cacale. secci. cu
iusq;. iiij. rosarū. x. anisi. zinziberis. sini. dauci.
cinamomi. cuiusq;. iij. camphore piperis. xilo
balsami. omicis] aromatici. adechari. cimini.
cuiusq;. ij. granoꝝ mirti. vij. tere oīa diligēter.
⁊ cum melle distempera tabarzedi dispuma=
to. dabisq; de eo exag. ¶ Et si solutionis ad=
uentus paulatim fit: variusq; aut circularis ē
⁊ in certis circuitibꝰ. sciēdū tibi est hec i venis
adunari: aut in mēbris aliqbus. aut qm̄ natu
ra semel nō sufficit ad supfluitatū expulsionē
iōq; iuuāda est nā. ⁊ patiēti laxās porrigēdū
medicam̄. quo eiusmodi oīs euacuet' supflui
tas que emittit'. Et si colerica hec fuerit super
fluitas patiēti granatoꝝ duū cū adipibꝰ suis
da aquā cū zacc̄. iuxta qđ opus fuerit: aut siro
pum illi da rosaꝝ. iiij. ʒ. cum squingibin. ʒ. ij.
oibus aūt melius est mirobolanū citrinū cum
zaccara. qm̄ humorē euacuat. corpus purgat
⁊ nature subsequēter ingerit inclusionē. Et si
humor is est flegmaticus. mirobolanū da he
bulū cū zaccara. iuxta qđ opus estimaueris.
qm̄ ea que in venis sunt cū solutione emittit.
stomacum premēdo intestina ⁊ venas. Expe=
dit aūt huius dn̄m passionis tēperato vti exer
citio ⁊ cibi iminutione ⁊ subtiliatione. prohi=
beasq; illi eos dari cibos qui humorē gene=
rant per solutionē egredientē: dādiq; qui illi
sint cibi contrarij. ⁊ ɔtrario illū dispone regi
mine. ¶ Cū aūt diarria ex oppilatione est vtē
dum in egrotum his que oppilationē aperiūt
cibis ⁊ medicaminibus. vt apij semie ⁊ fenicu
li. cimio ⁊ anixo. nanachuaq;. dabisq; illi ber
beris trociscos. cū sq̄ngibin citōiato aut cū aq̄
in qua ciminū coxeris carmanicū. patientēq;
hūc a grossis phibe cibis qui ex farina. amilo
atriaq; fiūt ⁊ sil'ibꝰ. Caueat q̄z cibos ⁊ medi=
camina pontica qm̄ hec oppilationē augent.
Et si nulla sil'is febris fuerit radicū dabis aq̄
Assignatio eiꝰ. Sūe radicū apij. corticū ⁊ feni
culi. ⁊ adechari. cuiusq;. ʒ. x. semis apij. ⁊ feni
culi. anisi. cimini carmanici. dauci. cuiusq;. v.
spice. masticis. assari. heili. cacale. cuiusq; exa
giū. xilobalsami. seliche. cuiusq;. ʒ. iij. zebibi
tarfi optie iteriorib ꝰ purgati. xxx. coq̄ oīa i. iij.
aq̄ libris. al' in. v. donec ad libra redeāt: cola. ⁊
singul' bibe: diebꝰ. ʒ. iiij. cū. 5. exag. ābrosie. Cū
aūt diarria ex supfluitatibus a cerebro ad sto
macū defluētibꝰ accidit ⁊ intestina: oz ad eoꝝ
inclusionē ppositū facere: sz q̄ cerebro d fluūt
phibere studeas. ⁊ supfluitatē dsiccare. Intue
re itaq; ⁊ si supfluitas hec cerebri caloris cā
fluxū hz emplastris vtere refrigerātibꝰ ⁊ con
fortātibꝰ queadmodū in cephalea q̄ ē ex calo
re patiētibꝰ fit: vt emplastro qđ ex sandal' ro=
sa acatia. papaueris corticibꝰ. memithe. asia=
so hezazo. mectico. cimolea. in aqua rosarum

distēperata cōponitur. ⁊ lactuce talahe. portu lacecꝫ aq̄s. aquā gargarizet coriādri ⁊ rosatā granatoꝝ muzoꝝ. Oportet aūt his q̄ diximus vti post corpis euacuationē cū flebotomo ⁊ si tia: ⁊ si sanguis dn̄ationis signa videris. Atus cꝫ valida ꝯsuluerint: ⁊ si q̄ a cerebro defluit co lerica ē mā. cerebrū cū aloes. ⁊ mirobalanoꝝ absinthijcꝫ infusionē purgādū erit. aut aloes pill'. q̄bus intercidit mirobolanū citrinū. rosa ⁊ aloe. Sit illi cibus sumaq̄a zeresq̄a. tesaia. cū taugis aut pullis aut frāquillinis. si nulla fue rit febris. Sin mezauro vescat' cū horū q̄ dixi mus aliquo. Et si pungēs acutacꝫ fuerit mā opꝫ egrotāti papauerinum dare siropū. ⁊ pa pauerís lahucū ⁊ diacoda qd̄ fit cū lebbe imat' zebbe. galla. balaustia. hypoq̄stidos succo. sū maco. acatia queādmodū i tussie q̄ ex cerebri cāis fit capitulo assignauim⁹. coriādrum. lēti culācꝫ gargarizet ⁊ lilioꝝ radicē. dissoluto pri mū in eis zafrani modico gargarizet rosā. ace tū arnoglosse. aquā ⁊ portulace. ⁊ emplo qd̄ assignauimus caput emplastrizet. sandalum odoret ⁊ aquā rosatā. cāphorā. mirtū. talahe cꝫ aquā ⁊ aceti fiat obuius vapori⁹ in qd̄ la pides piecerís calefactos. iocundos olfaciat fridoscꝫ odores. Et si his fortiori⁹ necīa sunt puluerē vtat' stringentē: vt granatoꝝ granorū puluerē. in quo grana vue passe ponunt' ⁊ po morū alfitū ac citoniorū. ⁊ glandis cortices si miliacꝫ. hec etenim materiā incarcerā ⁊ fluxū eius arceret. ¶ Quod si mā flegmatica est ce rebrum a flegmate purgetur cū medicamini bus quibus itercidunt. mirobolanū kebulū. aloe. mirra. hezazū. castoreū. zafranū. Sternu tatione vtat' cū cōdeso ⁊ castoreo. siropūcꝫ gar garizet melleū in quo spicā miscueris. cubebe ⁊ seccū sup caput instilles aquam in qua bul lieris camomillā. mellilotū bereniasetū. sansu cum ⁊ similia. puluerēcꝫ illi da stringētē fleg maticā diarriā. grossoscꝫ caueat fridos cibos.

¶ Capl'm. xvi. de lienterie medela.

Passio que lieteria vocat' sihu miditatis fiat ex cā vi scose opꝫ in regimie ei⁹ medicami nib⁹ vti: ⁊ cibis stōm calefacienti bus ⁊ humiditatē desiccātibus vi scosam que in eo est. vt caricarū electuario et summaq̄ ⁊ cheuzi. pulueribuscꝫ reprimētibus ⁊ alijs restringētibus vt purgamētorum deco ctione ⁊ silibus. ¶ Et hec pulueris ad lieteriā vtilis assignatio. Sume balaustie ⁊ mirti gra norum sumaci. charati. tararatithi. cuiuscꝫ. ʒ. v. galle frixe ⁊ in aceto extincte ⁊ florū granatoꝝ acidoꝝ cusmazazi. semis hiemazi. carice neba tice. vue passe granoꝝ glādiū corticū. exterio rū cuiuscꝫ. ij. cimini carmanici i aceto die ⁊ no cte infusi ac siccati in vmbra ⁊ frixi. iij. masti cis spice. secci. xiloaloes idice cuiuscꝫ. ʒ. ⁊. ʒ. te re oīa diligēter ⁊. ʒ. de eo. ij. dabis vscꝫ. iij. ma ne: paritercꝫ vespere cū mirti siropo. expertus sum hoc ⁊ inueni medicamē vtile ⁊ ad hāc p fectū passionez. Ali⁹ ḡnoꝝ ḡnatoꝝ ⁊ mirti fri xorū. cuiuscꝫ. ʒ. v. sumaci. carice syre. ⁊ nebati ce maccali. meccici. granoꝝ vue passe. cuiusqꝫ v. coriādri frixi. cimini. carmanici in aceto ifu si ⁊ i vmbra siccati ac frixi. candari thuris cor ticū. cuiusqꝫ. ij. florū granati acidi. galle frixe spice masticis. sahadi secci. xiloaloes indice. cinami. cuiusqꝫ. ij. tere oīa subtiliter ⁊ sume d̄ eo in die ter. iuxta qd̄ opus esse intelliges cuꝫ condito stringenti. ⁊ mirti robo simul mixtis. ¶ Puluis machalite iuxta cꝫ illū ad hoc vtilē cōposui. sume mirobolani kebuli. bellirici ⁊ emblici in oleo frixoꝝ oliue. cuiusqꝫ. ʒ. v. cimi ni carmanici in aceto infusi cardami. seminis porri oium frixoꝝ cuiusqꝫ. vij. semis apij. feni culi. anisiqꝫ in vini aceto infusi ⁊ frixi. cuiusqꝫ iiij. masticis. spice. cacale. gariofili. xiloaloes indice. cuiusqꝫ. ij. sahadi. iij. tere oīa diligēter ⁊ puluerē facto mane dabis ⁊ vespe iuxta qd̄ opus fuerit. ¶ Pillis assignatio lieterie vtiliū granati acidi floꝝ. galle viridis. cuiusqꝫ. ʒ. iiij. corticū candari. corticū glandiū exteriorū. cu iusqꝫ. ʒ. ⁊. ʒ. trita oīa diligēter i vini aceto opti me coque donec iā incipiat desiccari ⁊ nodet'. facqꝫ pill'. piperinas dans ex eis exagiū. pill'. alie vtiles ⁊ expte. Sume corticū candari. gal le. granatoꝝ cortices acidoꝝ. carathi. thara thiti. corticū glādiū exterioꝝ. cusmazagi. cari ce nebatice. cuiusqꝫ. ʒ. ij. secci. musci. xiloaloes idice. cacale besbase. cuiusqꝫ. ʒ. purgamēti fer ri i vio ifusi rihāo dieb⁹ trib⁹ ⁊ siccati i vmbra frixiqꝫ q̄tū ⁊ medicaminū reliq̄rū tere oia di ligēter ⁊ cū sumaq̄ aq̄ distēpa pill'aqꝫ in pipis modū ex q̄b⁹ exag. dabis. Balaustie trocisci liē terie vtiles. Sume geinari semis rosaꝝ ⁊ seis hēmazi cui⁹qꝫ. ʒ. iij. sūi aq̄ gale ꝑidꝫ ipoq̄stidos succi acatie, cuiusqꝫ. ʒ. ⁊. ʒ. zafrāi. ʒ. ⁊. ʒ. tritaqꝫ oia diligēter cū mirti aq̄ distēpa ꝑidis ⁊ drag meos iforma trociscos q̄s cū ꝯdito strigēti p pinabis. Et expedit stōm ēplizari vētrēcꝫ hui⁹ passiōis dn̄i hoc ēplo. Assignatio ei⁹. Sūe ro se ru. optie purgate balaustie sumaci. sādali rubei ⁊ albi: cuiuscꝫ. ʒ. iiij. corathi tharathiti. glādiū corticū exterioꝝ: corticū candari galle viridis acatie. cuiuscꝫ. ij. xiloaloes secci rame ci. spice cuiuscꝫ. ʒ. sahadi calami aromatici cu iuscꝫ. iij. tere omnia diligēter ⁊ cerā in oleo li quefac nardino ⁊ medicamina superinūce et emplastriza. ⁊ si volueris medicamina hec cū mirti aqua aut misusani aut vino rihano aut similibus distempera. ¶ Emplastrum aliud gariofili absinthij greci masticis seliche saha di adechari asari. cuiuscꝫ. ʒ. iij. nucis musca te libani. mihe. xiloaloes indice. amomi. costi mirre besbase. cubebe. calami arōatici cui⁹cꝫ.

ʒ.laudani. ʒafrani. marmachuzi. cinami. fremenesᵭ. cuiusqꝫ.ʒ. ꝛ.5. acatie hypoquistidos. secci. rameci. galle viridis gelnari. rose. r. cuiusqꝫ.ij. tere oia diligẽter ꝛ cũ mirti aq̃ aut misusani vel nadarube distẽpera ꝛ cũ modico nardino olo stõmcꝫ emplꝛza. ¶ Sit huiꝰ cibꝰ dño passiõis auiũ mõtanorũ caro vt cirres taugi. frãquilini. colũbe agrestes frixe cum aceto aq̃ mixto in quo berberis sit. repleãtur ḡnatorũ granis pigano. apio. cimino. coriandro sicco: aut cõdiãtur i zirabigo cũ vuis passis ꝛ ḡnatorũ ḡnis ꝛ mirtinis cinamomo ꝛ galẽgar: trã ql litatẽ patiẽti impa ꝛ ḡetẽ sõnũcꝫ magis ãt pꝰ cibũ ad hoc vt nãlẽ ꝯuertãt ad īteriora calorẽ ꝛ hũiditatẽ desiccẽt. ¶ Cũ aũt liẽteria pustulaꝝ aut vlceꝝ fit cã q̃ in stõi sũt tunica iteriori vtendũ in patiẽtẽ cibis ꝛ medicamibus põticis ꝛ refrigerãtibꝰ sine calefactiõe. vt spodij trociscis incarcerantibus sine ʒafrano ꝛ balaustianis cũ mirti robo. ꝛ sefergelino. siropocꝫ qui fit cũ berberis granoꝝ aq̃ ꝛ sumaci alfiti ordei aquã ꝓpina illi in qua mirti grana coxeris ꝛ citoniorum aut gũma arabica. ꝛ terra cipca. portulacã q̃ꝫ dabis aut hermaʒũ. ꝛ semẽ psilij. ac sahasaferemi propina frixũ modice ꝛ olei irrigatũ rosarũ. ʒ. ij. cũ citonioꝝ robo. aut mirti. ¶ Pulueris assignatio alius hac in pte vtilis. Sume seminũ psilij. ꝛ merue ꝛ sahasaferemi. ac arnoglosse frixorũ cuiuscꝫ eq̃les ptes ꝛ aq̃ suplstilla calidã. ꝛ pcute donec nodeꝭ ꝛ oleũ iplue rosarũ desup er ꝓpinacꝫ. ¶ Tabasiri trociscorũ assignatio. ad eadẽ vtiliũ. Sume rose. ru. semis hermaʒi. cuiuscꝫ. ʒ. v. gũme arabice. amili. spodij. cuiuscꝫ. ij. trita oia diligẽter cũ semis psilij spuma distẽpera ꝛ exagianos trocisca trociscos. ¶ Trocisci alij: rose. r. ʒ. vj. seminis hermaʒi. berberis. semis arnoglosse. carui. busadi. cuiuscꝫ. ʒ. amili. terre sigillate spodij cuiuscꝫ. iij. tere oia diligẽter ꝛ subtili trãsmitte pãno ꝛ cũ semis psilij lahabo distemperabis ꝛ sub exag. examine trocisca: quos cum citonioꝝ aq̃ propinabis. aut pomoꝝ siropo simplicũ: aut mirti vel eoꝝ robo. Balaustij trocisci ad eadẽ vtiles. ¶ Sume balaustie. ʒ. v. rosaꝝ. iij. terre cipce. gũme arabice. semis hẽmaʒi. cuiuscꝫ. ij. acatie hypoquistidos succi. cuiuscꝫ. ʒ. ꝛ. 5. trita oia diligẽter cũ portulace aq̃ distẽpera. ꝛ exag. trociscos iforma quos cũ assignatis propinabis. ¶ Trocisci stomaci vtiles vlceribus. Sũe terre ciprice. gũme arabice. cuiuscꝫ. ʒ. v. sãgnis draconis. iij. tere oia diligẽter ꝛ duarũ fac. ʒ. trociscos quos cũ portulace aq̃ bibes. Emplastrizabis autem huius domini passionis stomacum cum emplastro quod diarria molestiatis colerica assignauimꝰ. vt emplastro q̃d fit ex sandalis rosa. balaustia terra armenica. acatia heʒaʒo. hypoquistidos secco. rameco. papaueris corticibus cum mirti aqua distemperatis ꝛ vitis folioꝝ aqua ac sempuiue. Sit in hac cibus passione rizũ cũ oleo decoctũ ꝛ ordei alfitũ cũ rosarũ oleo. biscoctũ quocꝫ tritũ cum amigdalino oleo frixumqꝫ: sed ꝛ meʒaurum cum folioꝝ hermaci aqua. lenticula excoriata. que decocta ẽ ꝛ ab ea eius aq̃ abiecta prima cum amigdalino oleo dulci ꝛ coriãdro viridi ꝛ sicco. portulacã illi porrige ꝛ mirti grana viridia. gabire. alfitum. castaneam. citonia. pira. mentam ꝛ similia.

¶ Capi. xvij. de subuersionis ꝛ vomitus amputationis medela.

Asubuersiõis ꝛ abhominationis medela intuẽdũ ꝛ si subuersio accidit hoi multoꝝ cã ciborũ aut eoꝝ abominatione vomitꝰ accelereꝭ ꝛ pennaꝝ imissiõe ꝛ squingibin porrectione aqueqꝫ calide cũ squingibin ꝛ sale. aut cũ sermaci aq̃ ꝛ radice melõis ac sq̃ngibi aut cum maluarũ aq̃ vomat auteꝫ post piscũ comestionem recentium: aut fasceoli vel melonis. post hec squingibin porrecto potui ꝛ salo aquaqꝫ calida purget stomacũ ꝛ omnino mũdet atqꝫ ad finem vsqꝫ vomitum vrgeat. post vomitum iuleb propina illi. ꝛ granatorum syropum qui cum menta factus est: aut heferez syropum vel pomorum robum. ¶ Cum autẽ humoris viscosi fit cã vomitus patienti cum melleo vrgeatur squingibin in quo radices infunderis cum aqua in qua bullieris anetum modico adiecto sale. aut pronoca eius vomitum cum melle in quo fugiles coxeris anetũ radicumqꝫ semen aut eruce cum melle et aq̃ calida. vomat quoqꝫ post salsoꝝ esuꝫ ꝛ aquã prohibe bibere donec postq̃ꝫ hec sumpserit due trãsierint hore: post hec aquã bibat calidam et mel. olinarumqꝫ oleum et stomacum purgare studeat diligentius. Et si his nõ purgatur vomitu vtatur nucis ꝛ fenugreci ꝛ sugilum seminis cuiusqꝫ parte vna salis sinapis. cuiusqꝫ. 5. partem condisi q̃drãtẽ hec teres diligenter ꝛ. ʒ. dabis. ij. vsqꝫ. iij. cum melle distẽperans ꝛ in aneti aqua dissoluens. sicqꝫ tepidum propina: quoniam cum vomitu flegma educet ꝛ humiditates grossas ꝛ viscosas. Et si rachaevtaris. ʒ. salis indici duabus distemperatis cum melle ꝛ in aneti dissolutis aqua humores educeret cum vomitu melancolicos ꝛ colericos ꝛ flegmaticos. ¶ Oportet auteꝫ huiusmodi homini post vomitum mirobolanuꝫ kebulum conditum dare ꝛ ʒinʒiberis conditum: aut gabire electuarium ꝛ musci medicamen quod cũqꝫ presens fuerit iuxta q̃d opus videris de eo offerens. post dies aliquot cuꝫ hyerapicra ꝛ trifera stomacum purgare conueniet infusionemqꝫ aloes. ꝛ pill. sabbari. similibusqꝫ arce illũ a flegma gñantibꝰ ꝛ exer-

citlo vtat cibis subtiliet ↄ minuat auiūvtēs carnibus q̄ digōni faciles sunt in sartagine cū oliue oleo ↄ aceto paratis. carui galēgar ↄ mēta apio. frixisq; cū allio ↄ pipe pigano: apio ↄ simi bus. ¶ Cū aūt vomit⁹ in nō crisis tpe accidit. cuiusq; egressio multiplicat ituere ↄ si qd p vomitū emittit coi'a ē rubea egrotāti granatoꝝ ppina siropum cū mēta factū ↄ aquā fridam. Dabis q3 pomorū simplicium siropū cū tamarindoꝝ aqua decoctorū ↄ aq̄ mente aut ribesi robū aut heserē robū cū rosaꝝ aq̄: aut citonia da muza granatorūq; aquā ↄ tamarindoꝝ de singulis partē vnā sumens ↄ coques cū mēta. colabisq; ↄ spodij modicū supadde. qm̄ oia h[c] vomitū aufert colericū. Ordei illū pasce alsito cū niue ↄ triticeo cū granatoꝝ aq̄ aut biscocto trito cū pomoꝝ aq̄. Et si hec q̄ ei dederis euomet. scdo adijce donec retineat. Si āt virtus ei⁹ debilitata est aq̄ carnis illū refice q̄ ex pulloꝝ fit pectorib⁹ ↄ gallinarū cū biscoto ↄ aq̄ citonioꝝ pomorūq; ↄ aq̄ inijce quā bibit spodium: stōmq; cū citonioꝝ aq̄ emplastriza ↄ pomoꝝ. sādalo aq̄ rosaꝝ cāphora ↄ secci modico hūcq; illi porrige puluerē. Assignatio ei⁹. Granatorū granorū ↄ granorū berberis cuiusq; ʒ. v. rose. spodij. sumaci pistatioꝝ corticē exterioꝝ cuiusq; ij. ↄ. 5. tere oia diligēter. ↄ ʒ. ppina. ij. cū xiloaloes siropo ↄditoq; muscato ↄ simplici. Assig° al'. pistatioꝝ corticū exrioꝝ masticis. xiloaloes crude cuiusq; ptē tere oia diligēter ↄ cū cōdito ppina. Ali⁹ puluis. berberis granoꝝ granatorū cuiusq; ʒ. v. spodij sumaci cuiusq; ij. xiloaloes crude. masticis. pistatiorum corticum exteriorum cuiusq; ʒ. ↄ. 5. mente sicce iij. tere oia diligenter ↄ cū citonioꝝ aq̄ ppina aut muzorum aqua pomorū. Citonia comedat hespanica ↄ pira ↄ eorum frequētet olfactionē. Et si natura simul sicca est emollienti illā oportet mollire clisteri aut licinio ex cathemia buracħ. ↄ zaccara rubea facto. Sit hmōi homini cibus auiū caro digestioni obediens vt pulli taugi subfrixi cum aceto pigano. apio coriādro. mēta pipere. cimino cinamomo. aut frixi tm̄ super quos vinum instilles seminum cū carui. cinamomo. galengar pipere ↄ similibus. His cum vsus fuerit ↄ nondū amputatur patiētis flebotoma. basilicā in manu sinistra aut cruribus sitias appone: aut sub vmbilico: aut in coxarum radicibus: aut pedes fortiter stringēs liga ↄ fortiter frica. totūq; vt ad inferiora hec deducatur materia ↄ vomitus amputetur. Et si nec sic mitigatur. sitias sed sine incisione inter scapulas pone. Assignatio incidentis vomitus colericos medicamis. spodij. rose. sumaci sandali albi. marmahuzi. pistatiorū corticū exrioꝝ cuiusq; ʒ. berberis. nahane sicce xiloaloes crude. sicci. cuiusq; v. cāphore. ʒ. ↄ. 5. tere oia diligēter ↄ exagium de eis cū tamarindorum aq̄ ppina in frigida fricatorum aqua quā colabis super pomorum aquā sirorū. ↄ sic cū vase bibit fictili nouo quod vaporaueris cū xiloaloe cruda ↄ cāphora. ¶ Syropi assignatio q̄ vomitū reprimit colericū. granatoꝝ pomoꝝ. citoniorum aque cuiusq; libram aq̄ rosaꝝ. 5. librā tamarindi. 5. librā mēte fasciculū. Inde in ollā proijce lapideā ↄ lenes ad prunas coq; donec triens deficiat. tūc sume ligni aloes crude. masticis. secci. cuiusq; ʒ. ij. et trita oia diligenter. in pāno liga mūdo subtili ac laxū permitte ↄ in ollā proijciēs coque donec ad medietatē totius quod primo posuisti redeat. tūc superadde zaccarā tabarzedi. ↄ bullientis spumā tolle donec ad liquorē perueneri t iuleb. deponēsq; in vase cōde cū opus fuerit fruiturus. ¶ Syropi assignatio qui vomitū stringit flegmaticum. Sume citoniorū ↄ pomorū syrorū aq̄. vini rihani. cuiusq; librā ↄ inijce mēte fasciculū nemāi. fautenegiq; fluuial' moderatoq; decoque igne donec ad medietatem redeat. tūc pijce intus mellis depurati librā ↄ decoque donec spissum fiat. tūc superinijce xiloaloes indice. masticis. spice gariofili. heili. cacale. cuiusq; ʒ. zinziberī. ij. tere oia diligēter ↄ sup vinum proijce tepidū liquefacq; omnia optie. ↄ ab igne deponēs in vase cōde cū opus fuerit fruitur⁹. ¶ Et attendēdum ne forte aliquo sit corpus repletū hūore. Qd si intellexeris medicamine vti cōueniet illū deponēti humorē. Et si in stō medicamē morā nō facit clistere adhibe molle si hūor quidē colericus inuenit. Acutū autē si flegmaticus ↄ tēperatū si fuerit hūoris melācolicus. Corpore euacuato medicaminibus vtere stomacum confortantibus ↄ vomitum sedantibus.

¶ Caplm. xviij. de singultationis medela.

Singultatio hec si ex euacuatione fuerit aut ex calore. patiēti aquā propina rosaꝝ refrigeratā cum psilij semis spuma ↄ ol'o rosarū ac violaceo: ppinaq; cū peponis aq̄ aut maluarū. aut cucurbite. portulace aqua trite ↄ aqua fricate cum iuleb ↄ violarū oleo optimo. aut semis cucurbite oleo vel amigdalino dulci oleo sil'ibusq;. Ordei quoq; porrige aquā refrigeratā cū niue cū amigdalino oleo: stomacūq3 cū ceroto emplastriza facto ex citroli aqua et cucurbite ↄ semperuiue: s3 ↄ psilij seminis aq̄ cū cucurbite rasuris ↄ ordei farina ac cathemia. violarūq3 oleo. Et si ex repletione fuerit singultatio est vtēdū in patientē ip̄ius vomitu cū aq̄ calida ↄ squingibin sed ↄ aquā mellis cū aneti aq̄ ↄ fugilū succo similibusq3 que stōꝫ adiuuāt purgationē a flegmate. ip̄mq3 incidunt. ¶ Pulueris assignatio vtilis q̄ ex repletiōe est singultationi. Sume

cimini carmanici. ꝛ nebatici. anisi. semis apij. ꝛ
nanachue. eq̄les ptes. tereſq; oia diligēter exa
gium dabis patienti cū nemami aqua. ¶ Tro
cisci singultātōi vtiles. q̄ ex repletione accidit.
Sume mirre. aloes. adechari. nemami. faute
negi mōtani. mēte. pigani sicci. semis apij. can
dari. anisi. cuiuſq;. ʒ. ij. opij rosarū optie pur=
gatarū cuiuſq;. ℈. ʒ. tere oia diligēter ꝛ cū vino
distēpans trocisca. desiccāſq;. ℈. exagiū cū ne=
mami aq̄ ꝛ mēte bibēdū porriges. Et si casto=
rei sumpseris obolū ꝛ. ℈. ꝛ cū aceto aq̄ mixto ꝓ
pinaueris: proderit singultationi. Et si medica
minibus his singultatio nō mitigatur. sternu
tatione vtere licinia naribus inducēs cartarū:
cōdisumq; olfaciat ꝛ similia. Sed ꝛ anhelitus
suppressione vtat̄. qm̄ sepius singultationē ex
repletiōe dissoluit. Et si egroto huic trociscos
ꝓpinaueris. couquebi. sub. ℈. ʒ. examine cū ne
mami aqua manifeste proderunt.

¶ Caplm̄. xix. de inflationis ꝛ vētositatis que
stomaco accidunt medela.

Um et inflatio ꝛ vētositas stomaco acciderint
patiētē cibū iminuere conueniet.
ciboſq; cauere grossos q̄ vētosita
tē generāt ꝛ inflationē qualis est
faba. cicer faseolus. lacvua ꝛ silia
vtat̄ aūt balneo post multū exercitium. ꝛ ante
prādiū fricetq; stōm ꝛ cataplasmet cū sale ꝛ ci=
mino. nanachus ꝛ electuarij ad ignē calefa=
ctis. dabiſq; ei seminū. puluerē. Cui⁹ hec est
assignatio. ameos nanachue. fēicli. anisi. cuius
q;. ʒ. v. semis pigani. semis apij mōtani. carda
momi. nigelle. fautenegi mōtani. nemami. cu=
iusq;. iiij. castorei. ʒ. ℈. tereſq; oia diligēter. da=
biſq; ex eo. ʒ. cū veteri vio. Et si egroto huic na
sturtij dederis seis. apij seis nanachue. cuius=
q;. ʒ. ij. zernebadi. carpobalsāi. cuiuſq;. ʒ. casto
rei. ℈. ʒ. tere oia diligēter. ꝛ cū vino dabis hec
rihão. ꝓdest aūt si his vtaris medicaminibus
sigillati. aut. ij. eoꝝ vel tribus ꝛ cū mell ꝓpina
ueris sirop o ventositati medet̄. Et si egrotāti
huic electuarij dederis cimini exag. cū aq̄ tepi
da prodest. vētositatēq; dissoluit ꝛ inflationē ꝛ
digestionē procurat. socrita quoq; ad eadem
vtilis est mirabili vtilitate ꝛ diatrionpipereon
mitridatū. ꝛ tyriaca. m. ꝛ emiedani electuariū.
saturreieq; ꝛ fautenegi. siliaq;. ¶ Et h^e electua
rij assignatio ventositati ꝛ inflationi vtil. Sūe ci
mini carmenici ꝛ nebatici. ꝛ nanachue. semis
apij ortolani. cuiuſq;. ʒ. iij. semis apij mōtani.
sunizi. carpobalsami. xilobalsami. masticis cu
iuſq;. ij. gallēgar. piperis albi ꝛ eiꝰ semis piga
ni cuiuſq;. ʒ. ꝛ. ℈. castorei. galbāi. cuiuſq;. ʒ. gal
banū in citroꝝ oleo dissolue. aut balsamio. ꝛ
medicamia simul misce atq; cū dispūato melle
distēpera ꝛ in vase cōde. dabiſq; ex eo. a. ℈. ʒ. vs
q;. ʒ. cū aq̄ in q̄ ciminū carmanic bullierit: aut vi
no rihão: aut aq̄ decoctiōis pigani seis iuxta
q̄ patiētis attēdis ꝟtutē ꝛ debilitatē ituere āt
ꝛ si nā simul cū his sicca ē electuariū illi da sa=
harbarā. aut hyerapicra cū melle fermentatū
cū aq̄ in q̄ anisum ꝛ apij semē coxerit. Qđ si nā
moll est cardami da semē frixū ꝛ ciminū carma
nicū in aceto infusum ꝛ frixum ꝛ siccatum.

¶ Caplm̄. xx. de lactis ꝛ sanguinis in stō. coa=
gulatorum. medela.

Iñ lactis ꝛ sanguis cū in stō coagulatur
obseruādū ē medela. ꝛ si lac ipm
coagulatū fuerit patienti leporis
coagulū dare expedit. ℈. ʒ. pēsans
vſq;. ℈. exag. cū aq̄ tepida. Qđ si coagulū nō ē
inuenire leporis da edulinū cum aceto mixto
aut vino veteri: aut galloꝝ fimū cū melle. aut
abrotāi aq̄. aut sihi succo aut fautenegi aq̄ cū
sale. In sanguinē aūt coagulatū ꝓprie nastur
cū sumes. ʒ. ij. aut. iij. cū aq̄ i q̄ hessaz bullierit.

¶ Caplm̄. xxi. de tenasmon medela.

I tenasmon ex acu tis fiat
hūoribus pungitiuiſq; egrotāti
psilij semē dare ɔdecet cū violaꝝ
oleo. iuraq; sorbeat pinguia. ꝛ su
perv ētris ei⁹ iferiora aquā fūde
tepidā. ꝛ violaꝝ linias oleo. Et si comitat̄ hec
solo colica patiēti taini dabis puluerē cū mir
ti siropo. ꝛ sahasaferemi seis subfrixo. Cū aūt
tenasmos hūiditatis ē ex cā viscose q̄ descēdit.
egrotātē a fridis ꝓhibere expedit ꝛ machalite
da illi puluerē ɔ tenasmos nāq; optimū est re
mediū. Dabis q̄z modicū seis apij ꝛ porri eq̄=
liter cum aq̄ cal'a. dabiſqz. ʒ. ij. nasturtij cū aq̄
cal'a trocisci q̄z ascarmatō si dētur ꝓsunt sicq;
ꝛ cōquebi trocisci suppōeſqz hoc liciniū. Assi=
gnatio ei⁹ thuris masculi mire munde. mihe.
opij. verōici. zafrāi. eq̄les ptes tolle tereſqz di
ligēter asiafū iforma in cui⁹ extrēo filū appōe
ꝛ tenasmō patiēs sibi suppōat: qm̄ ꝑsentis est
vtilitatis. Assigna° licinij ali⁹ ad idē. Sūe mir
re mūde. mihe. thuris mascli. opij. sādarus. za
frani eq̄les ptes. tere diligēter ꝛ cū aq̄ distēpa.
licinioqz facto suppone. Et si ex his pillul. tan
q̄ ciceris q̄na feceris ꝛ tenasmon patiēti ꝓpi=
naueris grana. ij. cū aq̄ tepida proderit. ¶ Et
hec trociscoꝝ assigna° tenasmō vtilū. Sūe na
nachue. seis apij cuiuſqz. iiij. ʒ. mirre mūde spi
ce asari. zafrāi. cuiuſqz. ʒ. ꝛ. ℈. castorei seis. ius
q̄ami cuiuſqz. ʒ. tere oia diligēter ꝛ cū aq̄ distē
perās. ℈. ʒ. trociscos iforma. ¶ Puluis q̄ tenas
mon ꝓdest papaueris ꝛ corticū ei⁹. cuiuſq;. ʒ.
iij. semis apij ꝛ semis porri. cuiuſq;. ij. thuris
masculi nanachue. cuiuſq;. ℈. ʒ. tere oia dili=
genter ꝛ puluere facto exagium da vſqz. ʒ. ij.
cū aqua calida. ¶ Puluis alius ɔtra tenasmō
vtilis nucis assate. ʒ. iij. nanachue vel naha=

ne thuris masculi. cuiusqȝ.5.ʒ. puluerē fac et
totū viro da cū calīa aq̄ puero.ʒ.ij. Aliꝰ ad idē
semis apij nanachue anisi.cuiusqȝ.ij.nucȝ as
sate.v.xiloaloes secci nucis muscate. cuiusqȝ
ʒ.⁊.5.tere oīa diligēter dabisqȝ de eo exag.cū
tepida.Et si cū tenasmo solutio fuerit stīatica
cū ꝯdito dabis stringēti.Pulueris aliꝰassigna
tio ad tenasmō cū solōne.Sume nucis assate
abeheli acidoꝝ floꝝ ḡnatoꝝ spice gariofili sa
hadi.cādari laudāi.calami aromatici. cacale
belbase.anisi.semis apij in vino ifusi et frixi.
galle frixe in vino exteriore reubarbari taha
se in al̄ tarase fructꝰ cuiusqȝ.ʒ.ḡnatoꝝ grana
ti frixoꝝ.vj.tere oīa diligēter ⁊ cū tepida iux=
ta qđ opꝰ fuerit aq̄ dabis ipera aūt illi cibos
cauere fridos.sitqȝ illi cibꝰ ciceris aq̄ cū colū
baꝝ pull̄.aut passeribꝰ frixis in oliue oleo q̄=
bus semis nasturtij aliq̄d addiderit cibū mi=
nuat.sitqȝ illi paucꝰ qm̄ maxime ꝓdest.¶Cū
aūt tenasmos ex apāte ē itestinoꝝ.hocqȝ in re
cti ē vltimo itestini licinia supponat q̄ fiunt ex
cathemia lini semie ⁊ malua tritis diligēter
⁊ cū fenugreci aq̄ distēperatis . aut liciniū qđ
ex hezazi.zafrani.opij cuiusqȝ ꝑtibꝰ iuxta qđ
opꝰ ē sumptis patiēs i aq̄ sedeat i q̄ fenugre=
cū lini semē.arsunesi.cathemie folia. caules
lēticulā excoriatā coxeris. ¶Et si apā hoc in
sup̄ioribꝰ ab hoc fuerit loco intm̄ vt licinium
ad ip̄ȝ vsqȝ nō attigat clisteri vtere qđ ex carni
bo.cathemia fenugreco lini semie. ficubusqȝ
fit ⁊ furfure heueri.sisamiqȝ oleo multo egro
tātiqȝ clistere vt ꝑferat aliquātulū intꝰ ip̄a lo
cūqȝ ab exterioribꝰ cū hoc ēpl̄iza ēpl̄o.¶Assi
gnatio carnibū elixatoꝝ in mortario optime
tere ⁊ sup̄inijce oui elixati vitellū ⁊ oleū rosa
tū.fortiterqȝ totū in mortario ꝑcute.patien=
tēqȝ foris locū cataplasma.Et si apā plimi est
caloris opȝ ēpl̄izare locū cū strigno elixato ⁊
trito diligēter oleo adhibito rosaꝝ ⁊ oui vitel
lo.sed ⁊ oleū rosaꝝ puro ⁊ tepefacto.qm̄ apā
dissoluūt hec calidū.¶Et si tenasmos sterco
rū fit in intestis ꝯclusoꝝ cā electuariū illi da.
saharbarā dactilicū.aut violaꝝ trociscos aut
zaccara in aq̄ calīa.Et si aliq̄s hic ē calor cas=
sie.f.da electuariū cū turbit aut prunoꝝ la=
hucū cū diagridij modico cathemie. buraci.
colloq̄ntide adipis.zaccare rubee licinia sibi
supponat ⁊ cū espidabagi iure illū refice cuȝ
polipodio ⁊ cartami spuma.alijsqȝ hmōi mol
lientibus naturā medicaminibus.cum enim
eam emollieris dolor mitigabitur.

¶Capi.xxij.de intestinoꝝ dissinterie ⁊ sāgui=
nis fluxꝰ q̄ est cū excoriatione medela.

Si itestīs excoriatio ⁊ dissinte
ria fuerit maximeqꝫ
i sup̄ioribꝰ i p̄ncipijs patiēti tami pul
uerem dare expedit.cum citoniorum robo et
mirtino.et dabis illi cum mirtino syropo et
porrige ielnari trociscos cū mirti syropo ⁊ por
tulace aq̄ ac arnoglosse.sed ⁊ basedi trociscos
cū medicaminū aliq̄ reprimētiū.¶Et hec me
dicaminū assignatio q̄ excoriatiōi ꝓdest inte
stinoꝝ.Sume gūme arabice terre cyp̄ce. cu=
iusqȝ.5.partez sanguinis draconis.hypoqui
stidos succi.cuiusqȝ.5.partem tere omnia di=
ligenter ⁊.ʒ.ij.propina cum mirti robo.aut cū
virgarum portulace aqua aut folioꝝ.hēma=
zi.¶Medicaminis alius assignatio. gumme
arabice terre cyprice cuiusqꝫ.ʒ.iij.acatie hypo
quistidos succi cuiusqꝫ.ʒ. seminis portulace
frixi duas.tere omnia diligenter ⁊.ʒ.ij.⁊ cum
mirti syropo propina:aut citonioꝝ:aut portu
lace aqua vel arnoglosse.Dabis etem̄ huius
passionis domino lac frixū in quo lapides ꝓ
ieceris calefactos aut frusta ferri similia:quo
niam hoc conuenientius est.eo ꝙ in ferro pō
ticitas sit ⁊ restringat confortetqꝫ intantum
vt etiā ad que perueniet desiccet.Dabis au=
tem hoc cum biscocto.Si vero aliqua illi fue
rit febris.lac minime porriges:sȝ tabasiri tro
ciscos stringētes cum citonioꝝ robo ⁊ mirti ⁊
post horā vnā ordei alfiti aquā cū tami ⁊ gū=
ma.Due dehinc vt trāsierint hore puluerem
hūc illi porrige.Assignatio eiꝰ.Semis psilij ⁊
merue semis ac sahasaferemi cuiusqꝫ.ʒ.v.ter
re cyp̄ce armēice amili cuiꝰqꝫ.iij. spodij ro.r.
carabe cuiusqꝫ.ij.frige optime portulace se=
men.aliaqꝫ similiter.sed adustionē caue reli=
quaqꝫ medicamina mediocriter tere ⁊ cū me
dicaminibus ⁊ cū seminibus miscens pulue=
rem fac ex quo.ʒ.iij.cum mirti syropo aut ci=
toniato dabis.¶Vescatur huius dn̄s passio
nis si nulla fuerit febris auium carnibus mō
tanarū:q̄ q̄ȝ leues sīt vt taugi cirres.sefeni frā
quillini in zirabago cōditi cū oliue oleo ⁊ gra
natorum granis.Et si hoc cū edorū facias ex
tremis nihil peccas.Sumachia quoqꝫ si i eā
portulace mittantur virge vtilis est.Si sit au
tem aliqua febris:mezaurū eorū que diximꝰ
offeres.panēqꝫ aqua infusum granatoꝝ mu=
zorū ⁊ massam que ex lacte fit ⁊ milio.rizo ex
coriatis.Dabis ēt ouorū vitella elixata i ace
to sup̄ qua modicū mitte sumachi.Et si vitel=
la ouoꝝ sumpseris elixata in aceto ⁊ sup̄iece
ris illis modicum mirte sumaqui.⁊ galle dili=
genter tritorum.oleūqꝫ superinstillaueris oli
ue bulliēs:⁊ huius domino passionis porrexe
ris prodest.Sed ⁊ si sorbitionē que ex riso fit
feresiaco cū caprarū renū adipe prodest.ma=
ximeqꝫ si risum frixeris leuiter.Sorbitio quo
qꝫ que fit ex paximate ⁊ gabini. in al̄. babire
cum dulcibus amigdalis tritis ⁊ amigdalino
oleo.Quōqꝫ ex atria fit cū sumachi aqua ⁊ ca=
prarū renū adipe:aut rosarum oleo si aliqua
fuerit febris:fabisqꝫ decoctis in aceto cum su
machi aq̄ ꝓsunt.¶Fructꝰ huic des citōia.pi=

ra poma pōtica.gabirū.mespila. benachum.
giādes castaneas similiaqȝ.¶In aq̄ quā bi=
bit spodium mitte.gummā arabicā.tā arme=
nū.¶Cauēdum est aūt illi a pūgētib⁹ cibis ⁊
q̄ fortis sunt acerbitatȝ.salsisqȝ: nec q̄ fortiter
pōtica sunt ꝑmitte.⁊ aspa nisi forte in eis vis=
cositas fuerit simul.⁊ lenitas vt amilū gūma
arabica terra.seminaqȝ q̄bus lahabū emitti
tur.¶Et hec pulueris assignatio q̄ dissinterie
ꝓdest ⁊ excoriatiōi itestinoꝝ.Sume semis psi
lij ⁊ semis carue. ac sahasaferemi. seminisqȝ
malue.oium sub frixorū cuiusqȝ.ʒ.vij. Ḡnorū
mirti ⁊ berberis.castanee semis portulace fri
xi.cuiusqȝ.iiij.hermazi.⁊ arnoglosse seminuȝ
gumme arabice.terre armenice.terre ciꝑce.
cimoleeqȝ amili.cuiusqȝ.v. cancrorum mari
noꝝ.hudahe adustoꝝ.acatie. hypoq̄stidos.
succi.cuiusqȝ.ij.coriādri.frixi.rosaꝝ cuiusqȝ.
iij.semina frige ⁊ reliq̄ medicamina tere opti
me.dabisqȝ ex eo.ʒ.iij.ad min⁹ duas.cū mir=
ti robo.⁊ citoniorū.Et si nulla fuerit febrȝ da
lac caꝑnū i quo lapides sint calefacti. aut fer
ri lamine cum modico passimatis.Assignatio
eiusdē vtiliū excoriationi.terre ciꝑce.gumme
arabice acatie hypoq̄stidos succi:mezari cu=
iusqȝ.ʒ.⁊.5.floꝝ ḡnati seminis hermazi. rose
sumachi.geluari.cuiusqȝ.ʒ.tere oia diligēter.
ac cum arnoglosse aq̄ distēperās pill'.de q̄b⁹.
ij.ꝓpinabis cū mirti aq̄.¶Cū aūt itestis calor
accidit q̄ multū stringunt vti nō expediet.sed
patiēti q̄ voluerit dabis aut puluerēcui aliq̄d
adiecerȝ acatie ⁊ carabe dabisqȝ illi pulerū ē
hūc.Assig° ei⁹semis malue ⁊ cathemie subfri
xorum cuiusqȝ.ʒ.v.amili frixi. gūme arabice:
terre ciprice:cuiusqȝ.x.tere oia diligēter ⁊ cri=
bra.dabisqȝ ex eo.ʒ.iij.cū mirti siropo.¶Et si
cū vlceratiōe ⁊ excoriatiōe nāe accidit siccitas
⁊ egestionis incarceratio patiēti psilij semen
dabis ⁊ merue ac sahasaferemi et cathemie
malueqȝ singuloꝝ ꝑtes eq̄les ⁊ non frixas su
meqȝ ex oibus.ʒ.iij.vsqȝ.iiij.cū aq̄ tepida ⁊ ro
sarū oleo hec em̄ nām molliēt.Sin hoc ipsuȝ
da medicamē cū aq̄ in q̄ cassiā.f.fricabis mol
liet etem̄ nām ⁊ vlcerib⁹ nō oberit. ¶Cū autē
vlcera in intestinis sunt inferiorib⁹ ⁊ medica=
minū pocula nihil cōferunt: clistere tibi istat
qm̄ ipm facili⁹citiusqȝ ad locū ꝑuenit ei⁹ non
debilitata virtute in suꝑiorū trāsitu mēbrorū
hoc itaqȝ si fuerit intuendū.Et si sanguis exi
tus sine tortiōibus fit ⁊ dolore punctiōeqȝ pa
tientem clisteriza cū arnoglosse aqua ⁊ portu
lace ac virge pastoris.sic sume ex singulis me
diā librā ⁊ medicamia superiniice ouiqȝ vitel
la in aceto elixata vini.terre cyprice.gumme
arabice.cuiusq;.ʒ.hypoq̄stidos succi. acatie.
sanguis dracōis cuiusq; obolos.iiij.tritorum
oium diligēter:istillabisq; olei rosaꝝ optimi.
ʒ.teresq; diligēter cū ouoꝝ vitellis in morta=
rio.⁊ sic cū succis miscebis ⁊ clisterizabis. Et
si aliq̄ simul ē febris aut ardor.angustiatioq;
adiice oib⁹ his cucurbite aquā ⁊ semis psilij
spumā.Qȝ si cū tortiōe sāguis effluit pūctio
nib⁹ clisterē adhibe leniēs ⁊ tortōes mitigāsvt
clistere i q̄ rizū pōit.⁊ ordei alfitū.adeps ⁊ gal
la.Et hui⁹ clisteris assignatio ad eadē vtilis.
Sūe risi feresiacci ordei alfiti.lēticule excorti
cate cui⁹qȝ.ʒ.xv.Ḡnoꝝ mirti.Ḡnati floꝝ acidi.
cui⁹q;.v.coq̄ oia i trib⁹ aq̄ lb.dōec ad vnā r̄deāt
colaq; ⁊.5.lb.sume vsq; duos triētes ⁊ medica
mia hec suꝑiniice.Sūme arabice terre arme
nice amili cuiusq;.ʒ.ceruse plūbi.sāguis dra=
cōis.acatie.cuiusq;.5.ʒ.carte aduste.5.ʒ.vitel=
la.ij.ouoꝝ elixata in vini aceto. renū adipis
liq̄facti ⁊ colati.x.ʒ.Medicamia terēs subtili
cribra pāno.⁊ cū ouoꝝ misce vitell' ⁊ adipe liq̄
facto in mortario dōec optie mixta sint tūdēs
tūc risi aquā colati suꝑiniice.tepidaq; hec cli
steriza:hocq; bis facies.Clisteris ꝑdicto for=
tioris.Sume risi feresiaci.lēticule excoriate.
ordei alfiti milij excoriati.cuiusq;.ʒ.x.acidi flo
rū ḡnati ielnari.cuiusq;.v.glādiū exteriorum
corticū.mirti granoꝝ.tarathithi.cuiusq;.v.co
que oia in tribus aque libris donec decoctū
ad librā redeat.colāsq;.5.librā sūe i q̄ hec mit
tes medicamina.terre armenice.cimolee ⁊ cy
price.gūme arabice.amili frixi.rose.cuiusq;.ʒ.
ij.acatie.deelachuā.hypoq̄stidos succi.ceru=
se plūbi.aserebi.adusti.carabe. busadi. adu=
stoꝝ.carte aduste.cuiusq;.ʒ.tere oia diligēter
⁊ sūe ex oib⁹.ʒ.iiij.ouoꝝ vitella.ij.i aceto eli=
xata vini.olei rosaꝝ capraꝝ renū adipis liq̄fa
cti.cuuisq;.x.drag.tere oia i mortario fortiter
⁊ cū aq̄ decoctiōis misce clisterizaq; mane ⁊ ve
spe dieb⁹ duob⁹.aut.iij.donec sufficiat opti=
mū est em̄.¶Clisteris alius assignatio.Sūe
risi feresiaci.succi ordei. cuiusq;.ʒ.xx. rose.ru.
balaustie.mirti granoꝝ cuiusq;.v. coque oia
in trib⁹ aque libris donec ad librā redeāt. ac
cola ⁊ sume ex ea.5.lb. medicaminaqȝ hec illi
iniice:carte aduste sanguinis draconis.gum=
me arabice ceruse plumbi tere ciprice. cuius=
qȝ.ʒ.5.trita hec diligenter subtili transmitte
panno vitellumqȝ sume oui elixatum in ace=
to ⁊ rosarum olei.℥.crudarum ⁊ in mortariuȝ
proiice cum medicaminibus optimeqȝ con=
terens aquā superimpone risi tepidumqȝ cli
steriza.Utendum autem erit his clisterib⁹ iux
ta quod opus esse intellexeris ex passionis vi
ribus ⁊ debilitate.⁊ iuxta quod necessitatem
videris ad medicamina vocantē stringētia vi
scosa frigidaqȝ ⁊ similia. Et oportet cibuȝ im
minuere quo stercus paucum sit ⁊ per hec lo
ca non trāseat nec ea excoriet.¶Qȝ si passio
diuturnior fit.⁊ in comedentem fertur speciē
nisi hec sufficiunt ad vlcera desiccanda ꝑpter
humiditatis eoruȝ copiā,⁊ eorū putrefactio=

nem. saniesq; egredit sine sanguie: tūc clisteri vtendū est acuto adurētiq; fortiter desiccanti. vt arsenicorum clisteri. vlcera ctem q̄ exteri⁹ accidūt ꝛ cū medicamibus nō desiccātur siccantibus vt vngētis ꝛ puluerib⁹ necesse hn̄t adhiberi medicamia q̄ in vltio sunt desiccatiōis vt coctura. Coctura aūt alia fit medicamib⁹ adurētib⁹ vt calicō ꝛ dicberdic. alia igne. iō ergo hac in dissinteria clisteri vtēdū est qđ cocture obtineat locū qđ sit illđ ē in q̄ a uripigmēta ponuntur. nec ꝑo his in p̄ncipijs vtēdū ē sȝ post tpis plixitatē. ¶ Et hec trociscorum assignatio arsenicorum q̄ in clisteri ponunt. Sume arsenici rubei ꝛ citrini. alumis iemenici. galle. eris vsti. calcis viue. cuiusq;. drag. vj. vel ēcausti: panis adusti. sanguis draconis. cuiusqȝ. iij. opij. gumme arabice. ceruse plūbi. cuiusqȝ. ij. teres oia diligēter cū mirti aq̄ distēpera ꝛ trocisca. cūqȝ op⁹ fuerit sume ex eis. ʒ. ij. cū. iij. aut. iiij. risi aq̄. ℥. lēticuleqȝ ꝛ alfiti ordei eq̄lib⁹ simul decoctorum ptibus ꝛ sic clistere adhibeas. ¶ Arsenici trociscorum assignatio. Sume arsenici rubei ꝛ crocei. sebbi iemenici. cuiusqȝ. ʒ. x. calcis viue. xx. panis adusti. carte aduste. opij acatie. hypoquistidos succi. cuiusqȝ. v. tritis oibus diligēter cū arnoglosse aq̄ distēperans trocisca ꝛ vsui recōde. cumqȝ opus fuerit cū risi lēticule aliorūqȝ q̄ p̄dicta sunt decoctiōis aq̄ vtaris. ¶ Arsenici trociscorum assignatio zernichi rubei ꝛ crocei. cuiusqȝ. ʒ. iiij. alumis iemenici. eris vsti. cuiusqȝ. iij. opij. zafrani. cuiusqȝ. ij. carte aduste. acatie sanguis draconis. tere. chimolee. gūme arabice cuiusqȝ. iiij. calcis viue. vj. tere oia diligēter ꝛ distēpera cū mirti aq̄ ꝛ exagi. trociscos in forma cuȝ opus fuerit fruiturus vt ante dixim⁹. ¶ Et si vlcus ꝛ excoriatio in itestino sūt recto. licinijs erit vtēdū ad hec vtilibus: qm̄ hi ad locū puenient. ¶ Asiafi assignatio qđ sāguinē amputat. sume acatie. hypoquistidos succi. ielnari. terre cyprice cuiusqȝ partē vdahe aduste. ceruse plūbi. cuiusqȝ. ʒ. partē trita oia diligēter cū arnoglosse aq̄ distēpa. aut ꝑge pastorꝫ. aut portulace aqua factoqȝ licinio subimpone. ¶ Lincinij ali⁹ assignatio ad excoriationē dissinterie. Sume risi feresiaci. gūme arabice. terre cyprice. cuiusqȝ partē. carte aduste. acatie. balaustie ceruse plūbi. sanguis draconis hypoquistidos succi. cuiusqȝ. ʒ. partē tritis oibus diligenter cū arnoglosse aut mirti aq̄ distēpera. ꝛ asiafū in eius vltimo filū ponēs fac: cūqȝ opus fuerit fruere. Et si qđ a ꝓrimo decurrit loco sanies est. hoc vtaris licinio. ¶ Assignatio ei⁹. Sume calcis viue. ʒ. iij. arsenici. r. ꝛ crocei cuiusqȝ. ij. marpa senegi. cabathi argenti. hypoquistidos succi cuiusqȝ. ʒ. ꝛ. ʒ. tere oia diligēter ꝛ cū gūme arabice aqua distēpera. liciniūqȝ in forma longū sub digiti quātitate quo filum pones: quo cū op⁹ fuerit cū filo educatur.

¶ Quod si in superiorib⁹ erit passio intestinis medicaminib⁹ erit tibi q̄ bibūt vtēdū. ¶ Si āt excoriatio hec in supiorib⁹ ꝛ iferiorib⁹ ꝛ q̄ potu sumunt medicamib⁹ ꝛ clisteri vtendū ē simul. Expedit aūt cū putredinis intestinorum curatio aduenerit ꝛ sanata fuerint. medicaminū cauere soluentiū porrectionē. maximeq; quib⁹ coloquintide adeps imiscētur diagridiūq;. Si āt ad ea depulerit nec̄itas mirobolanos illi da ꝛ sene rosaȝ. fumumterre. cassiā. fi. lebelabum ꝛ similia.

¶ Capl'm. xxiij. de dissinterie epatice medela.

Patice dissinterie medela cura ꝑdifficilis ē. ꝛ perpauci ab ea liberant: eo qđ medicorum multi parum epatis agnoscūt debilitatē cāmq; q̄ debilitat. Ait G. se agnouisse quosdā q̄bus dissinteria erat epatica q̄ ex epatis facta fuerat dabilitate. perierūtq; ex pauca medicorum notitia eorum curatiōis: hec nāq; passio nōnūq; ex hūore fit acuto qui ad intestina defluit: ꝛ qm̄ hec passio vlcerat intestina curāt illā dissinterie intestinorum cura cū epatis ꝯsideret curā. ideoq; q̄ egrotatur deperit. Opȝ itaq; medicū inuestigationē ꝛ speculationē diligētē adhibere signis q̄b⁹ epatis significātur passiones q̄s vt itellexerit epar curare ꝑponat cōfortātib⁹ ꝛ his q̄ malā eius auertūt cōplexionē queadmodū in male complexionis epatis medela assignabim⁹ ꝛ ei⁹ debilitatis. post h̄ illis vti icipiat q̄ sanguinē incarcerāt ꝛ eiusmodi passionē queq; ab ea fuerit incōmoda amputāt. Sūt āt hec puluis cui iminiscet berberis lacca. reubarbarum. terra sigillata. cyprica. spodiū spodijq; trocisci strigētes ꝛ silia. huic medet passiōi. ¶ Et hec pulueris assignatio q̄ hic manifeste ꝑdest. Sūe ro. r. ʒ. vj. berberis. iiij. lacce lote. iij. virgarum suhe. spodij. gūme. sandali albi. cuiusq;. ij. semis hēmaci. ʒ. reubarbari. ʒ. ꝛ. ʒ. zafrani obolos. ij. tere oia diligēter. ꝑpinaq; q̄drantē cū lacte quo butyrum eduxeris ab exagi. vsq;. ʒ. ij. ꝑiectis pri⁹ ferreis laminis calefactis in ip̄m lac. Et si trociscorum carabe. ʒ. exag. sumpseris ꝛ cū pomorum ꝑpinaueris robo muzorum aut granatorum aq̄ cū portulaca ꝛ berberꝫ. aut ribesi robū vtile erit. Sic ꝛ oia q̄ sanguis sputo ꝓsint medicamia si medicamib⁹ admisceant q̄ male medētur cōplexioni epatis calidi ꝛ ei⁹ debilitati. epatice ꝓsunt dissinterie. Epar medicamib⁹ ip̄m cōfortātibus emplr̄za ꝛ sanguinē reprimētibus. vt hoc emplo. ¶ Assignatio ei⁹. Sūe sandalorum cuiusq;. ʒ. vj. sumaci. balaustie. cuiusq;. iij. tere cyprice. hypoq̄stidos succi cuiusq;. ij. tere oia diligēter ꝛ cū arnoglosse aq̄ distēpera aut ꝑge pastoris. aq̄q; rosarum ac corimborum vitis. ꝛ epar emplastriza panno cū lineo subtili. infuso ꝛ refrigerato. sicq; super epar pone.

¶ Capłm.xxiiij. de emorroidū ⁊ fistularum fistularumqꝫ ani medela.

Morroides a q̇bus defluit sanguis vt curenť patiēti vōitu est vtēdū ⁊ paulatī illū assuescat medicamibusqꝫ q̄ desiccāt vt carraba busadum margarite mixte cū mundātibꝰ vt terra armenica ⁊ cyprica. cuꝫ his q̄ dormitatōeꝫ ꝓuocāt vt a fulumia feresiaca ⁊ tyriaca recēs. ¶ Medcamīs assignatio vtilis. emorroidibꝰ q̇bus sanguis defluit. Sume trociscoꝝ carabe. ʒ. ⁊. ʒ. mirobolani. indi. bellirici ⁊ emblici frixoꝝ in oliue oleo ⁊ tritoꝝ diligēter: cribratorūqꝫ cū machalo. dissolue ⁊ porri aq̄ pillulaqꝫ. ʒ. iiij. cū aq̄ tepida ꝓpia. ¶ Medicamē aliō ad idē. mirabolani indici. bellirici emblici. cuiusqꝫ. ʒ. v. semis porri. iiij. busadi. carabe. v. dahe aduste cuiusqꝫ. ij. ⁊. ʒ. machali. x. tere oīa diligēter. ⁊ macalū cū porri aq̄ dissolue ⁊ folioꝝ cipressi atqꝫ cū ipsis medicamibꝰ distēpera ⁊ pilľ. dabisqꝫ ex eis. ʒ. iij. cū aq̄ in q̄ ferrū extinxeris calefactū ꝓdest em̄ ⁊ sanguis amputat fluxū. ¶ Assignatio alia. mirobolani indi. bellirici. emblici cuiusqꝫ. ʒ. iiij. gnorū mirti. glādiū cortic̄. exterioꝝ tarathithi. balaustie cuiusqꝫ. ʒ. ij. masticis. nucis muscate. spice gariofili. cuiusqꝫ. ij. macali. glauci. ij. semis porri iij. purgamēti ferri ī vini ifusi fece nocte ⁊ die frixiqꝫ ⁊ desiccati. xx. mirobolanū ⁊ emblicum friges porriqꝫ semen in oliue oleo ⁊ diligēter teres. macalū aūt in aq̄ folioꝝ cipressi dissolue ⁊ sic oīa hec distempera medicamina. pilľqꝫ cū tepida. ʒ. iiij. daturus aqua.

De emorroidis cecis.

Emorroides aūt cece he sunt q̇bus sanguis nō effluit iōqꝫ apiēde sunt quo defluat. q̇ em̄ ab eis decurrit sāguis malus ē: cū exierit dolor mitigabiť. si igiť eas aperire volueris cataplasma illis adhibe medicaminū calidoꝝ vt bathurmariū ⁊ pūgētꝫ cepe succū aut calicon ⁊ dicberdic ⁊ post hec mirobolanū kebulū ⁊ ēblic̄. cōdita dabis. macaliqꝫ pilľ. ⁊ trifarā miorē. ¶ Et hec pulueris assignatio emorroidū dolori vtilis ⁊ eaꝝ vētositati. Sūe mirobolani idi. emblici frixoꝝ in oliue oleo. cuiusqꝫ. ʒ. x. semis porri. nabatici. nasturcij. semis frixorum. nanacue. cuiusqꝫ. xv. in al'. xvij. abeheli amigdalaꝝ amararū. nucleorūꝫ antepsicoꝝ. cuiusqꝫ. v. masticis. nucis muscate cuiusqꝫ. ij. tere oīa diligēter. ⁊. ʒ. iij. de eo dabis cū aq̄ cal'a. Et si huiꝰ dn̄o passiōis aq̄ porri. ʒ. xv. cū duabꝰ olei nūc ꝓpinaueris manifeste ꝓderit. ⁊ si locū veteri oliuaꝝ ol'o cataplasmaueris doloribꝰ medeť. Et si patiēs is mirobolani indi in vaccino frixi butyro aut oliue ol'o. ⁊ semis feniculi. tritoꝝ diligēter. cuiusqꝫ ptē. nasturtij semis ptes. ij. sumpserit. sumetqꝫ diebus singulis ex his. ʒ. iij. cū vini fede ꝓderit. ¶ Pilľ. assignatio q̄ dolorē mitigāt emorroidū naturāqꝫ soluūt. Sume mirobolani indi. bellirici ⁊ ēblici. machali. cuiusqꝫ. ʒ. ⁊. ʒ. cimini carmanici. salis indi. saturele feresiace. sureniani albi. ā̄mōiaci. hermeli. sataregi. nanachue. rafeni. seliche. masticis. cuiusqꝫ. ʒ. ⁊. ʒ. penidioꝝ optimoꝝ. turbit albi cuiusqꝫ. viij. aloes epatice. xx. seq̄binegi. ij. tere oīa diligēter. gūmas āt cū porri aq̄ dissolue ⁊ eadē oīa distēpera medicamia. pillulaqꝫ. ʒ. ij. vsqꝫ. iij. de eis daturꝰ noctibꝰ cōtinuis qm̄ manifestissime ꝓsunt ⁊ dolorē mitigāt. ¶ Empľi assignatio qō ani medetur doloribꝰ ⁊ emorroidū. Sume machalum. glaucū. ⁊ ī oleo dissolue: semē lini ⁊ porrum in butyro decoctū vaccino: simul oīa in mortario tere donec ꝑfectū sit ⁊ anū emplastriza. ¶ Emplastrū aliud ad eadē vtile. Sume camomille mellilotí. porri nebatici. folioꝝ cathemie. cuiusqꝫ fasiculū. ⁊ in aq̄ optīe coq̄ dōec oīo deficiat. tūc in mortario tere ⁊ oui vitellū supinijce: optimeqꝫ simul oīa cōtere: tūc sume fenugreci. lini semis. cuiusqꝫ ptē. machali in adipe liq̄facti galline. ʒ. ptē. tritaqꝫ diligēter alijs admisce ⁊ empliza anū cū tepido. ¶ Pulueris assignatio q̄ emorroidū ꝓdest doloribus. Sūe abeheli. hesqui. amigdalaꝝ amararū. nanachue. cuiusqꝫ ptē. porri nebatici. partes. ij. aristologie. piretri. cuiusqꝫ. ʒ. partē. tere oīa diligēter. ⁊ farinā heueri supinijce. oīaqꝫ cū porri aq̄ distēpera. ⁊ factū panē in camino pone lenis ignis. desiccaqꝫ ⁊ terens cū nucū oleo iterū pasta aut sisami irrorabis. dabisqꝫ ex eo. ʒ. iiij. cū fede vino. Cū autē emorroidas apa comittatur calidū: hoc applica emplastrū. Assignatio eiꝰ. Sume ceruse plūbi. ʒ. v. litargirij. espahanici. iij. masticis. ʒ. iusq̇ami albi. ij. trita oīa diligēter cū oui albumie pasta ⁊ mūdaꝝ oleo oliuarū. locoqꝫ appone tepidū. ¶ Empľi assignatio calido in ano apati vtilis cū emorroiō. Sume foliorum. cathemie. camomille. mellilotí. cuiuslibet manipulum. fenugreci. seminis lini. cuiusqꝫ. ʒ. iij. lenticule excoriate. x. coque oīa donec exsiccentur. ⁊ ī mortario terre donec tāqꝫ vnguentum fiat: vitellaqꝫ. ij. ouorum superadde cum violatio oleo. ⁊ cum pistello optime misce donec compleať. ⁊ sic locum emplastriza. ¶ Medicamis assignatio quod dolores sedat emorroidum si nullus fuerit illic calor. Sume allium sine corticibus ⁊ tere diligenter ⁊ oleum superinijce seminis lini. vel seminum optimeqꝫ fac bullire donec alliuꝫ dequoquatur: tuncqꝫ excola ab eo oleum: ipsoqꝫ anum inunge. ⁊ cum allio anum emplastriza calido: omnino per dei auxilium dolorem mitigat. ¶ Medicaminis assignatio quod emorroides desiccat: anum cum vino laua pontico ⁊ puluerē coni cipressi supinijce ⁊ hātali puluerē. ¶ Assi

gnatio al'nucis cypressi.corticum glandium exteriorũ.corticũ gnatorũcuiusqz mãipulum tere oĩa medio criter ꝛ in vino coqs põtico co laqz ꝛ anũ ablue mãe ꝛ vespe dieb⁹ continuis qm̄ emorroides desiccat. ¶Unguēti qd emorroidas desiccat assignatio. Sume mirre munde.ʒ.hypoq̄stidos succi.ij. olibãi.iij.parũ tũdēs hec ꝛ in vuarũ succo ĩfundēs vnguētũ facies qd sup lini pãnũ extēsum loco appões. Medicamĩs ali⁹assignatio.aruci ꝛ lithargirij eq̄les ptes diligēter tere ꝛ subtili trãsmitte pãno ꝛ oleũ sume rosarũ purũ qd totũ supinfundat simul hec coq̄s dõec vnguentũ fiat.sicqz cere.ʒ.liq̄facte supaddes ꝛ vteris. ¶Unguēti ali⁹assignatio desiccãtis e morroidas ꝛ fistulas ani. Sume picis.ʒ.x.ꝛ l.xv.olĩ nucũ.ʒ. liq̄ fac.sulphurisqz crocei adusti.opij.feliche corij serpētis q̄suni.ꝛ ē lapis sup quem auri folia fiũt ꝛ argēti fracti cũ zibaco.cuiusqꝫ.ʒ.ij.tere oĩa diligēter ꝛ subtiliter cribra ac cũ oleo ꝛ pice distēpa argētũqꝫ cũ zibaco fractũ ꝛ sup lignũ linei catapl'a pãni locoqꝫ applica. Olei assignatio q̄ emorroidib⁹ pdest. Sume aq̄ porri librã ꝛ ĩpone illi semis hermeli.corticꝫ capparis.cuiusqꝫ.ʒ.x.pigãi virgã vnã in al' manipulũ vnũ coq̄ diligēter dõec maturet colaqꝫ ꝛ supadijce.5.librã olei sisami coq̄ dõec ol'o supstite aq̄ deficiat.cũqꝫ op⁹ fuerit vtere. ¶Oleũ aliđ.mihefluxe.olibanũ.corticũ capparis costi.hermeli.cuiusqꝫ ptē.rododaphnis. q̄briti crocei cuiusqꝫ.5.ptē tere oĩa diligēter ꝛ cũ subtili cribra pãno.ꝛ triplũ medicaminũ põderꝫ supfunde olei nucleoꝝ antepsicoꝝ ꝛ zēbaci ꝛ oliuaꝝ eq̄liter optime qꝫ liq̄fac ꝛ vase ꝯde cuz op⁹ fuerit fruitur⁹. ¶Oleũ aliđ qd emorroidibus pdest si bibat.ꝛ si eo ani loc⁹ inũgat. Sume aq̄ porri ꝛ gēdicõis. cuiusqꝫ librã corticis radicum cappis hermeli.cuiusqꝫ.ʒ.x.aristologie.l.costi.cuiusqꝫ.v.sansuci.sebabeđ.cuiusqꝫ iij.tere oĩa medio criter ꝛ succo inijciēs coq̄ optime dõec triēs deficiat.tũc supinũjce nucleorum antepsicoꝝ olei ꝛ olei seminũ cuiusqꝫ.5.librã ꝛ coq̄s leni igne. dõec deficiēte aq̄ oleuz supsit: qd paticti ppinabis a.ʒ.vsqꝫ exagium cũ aq̄ in q̄ fenugreci coxeris ꝛ anum eodē inũges: qm̄ dolorē cõpescit cõtinuo. ¶Fumigiũ qd emorroidib⁹ pdest ꝛ dolorē eaꝝ cohibet: ꝛ hec eius assignatio. Sume machali glauci seminis porri. corticum radicum cappis.partes eq̄les.ꝛ tere.q̄s sup ignem sub scãno pones pforato: patientēqꝫ desup sedere facies. q̄tinus dum sustollit fum⁹ ad anum feratur. desiccat etem̄ emorroidas. ¶Fumigiuz aliđ. Nigellã.hermelũ.corticē.radicē cappis.ratinegum.thus masculum.eq̄liter sumēs tere mediocriter.ꝛ patientē vt assignatuz est vapora. ¶Que autē emorroides intim̄ grosse sunt vt nihil in eis que assignauim⁹ psint in his medicaminib⁹ vti ꝯuenit acutis. Cataplasmētur itaqꝫ cum calce.ꝛ arsenico in balneo.ꝛ pferat modicum patiens donec adurãt ꝛ ardeãt tũc lauet cum vino locum ꝛ sic hãtali cortices et lupinuz adustũ eq̄liter sup pulueriza: quoniã hoc fortiter illas desiccabit. Sed ꝛ si hoc non confert fortiorib⁹ vtēdum est. vt calicõ ꝛ dicberdic. Tribus itaqꝫ dieb⁹ his illas catapl'a cõtinuis mãe ꝛ vespe: ꝛ quotienscũqꝫ medicamen ab eis tollit.ablue ꝛ cum vino ꝛ medicamen scđo appone. Quas cum denigratas videris ꝛ q̄si adustas medicamē tollet ꝛ vnguētum appone ceruse quo ꝛ locum desiccet ꝛ ardorē incēdiumqꝫ a medicamine factũ acuto mitiget. Sedat autez ꝛ ardore qui ab hoc fit acuto medicamine sisamum tritum diligēter cum rosaꝝ oleo ꝛ oui albumine: q̄ cum mixta fuerint loc⁹ ĩpis cataplasmat post acutũ medicamē. Aut sume ouivitellum ꝛ ordei farinã oleũqz rosarũ miscēsqz oĩa simul catapl'a locum. ¶Quod ꝟo medicamē nõ fert acutum ferri in ipm̄ vtere incisionem: quod quemadmodum fieri oporteat in chyrurgia assignabimus.

¶Capi.xxv.de apostematum ꝛ fissurarũ ani medela.

Si ano acciderit apã calidũ sine emorroidibus. opꝫ locũ emplt'zare cuz cathemie frondibus ꝛ solatri. violis siccis lēticula excoriata.hec coq̄s optime in aqua donec plena fiat decoctio et desiccentur parum.tunc oleum superadde rosarum et violarum: ouiqz vitellum. et albumen in mortario diligenter mixto. patierisqz donec compleatur et locum cataplasmabis. ¶Medicaminis alius assignatio contra ani apostema. Sume ceruse.ʒ.v.thuris masculi.ʒ.et.5.acalimie argenti.ij.tere omnia diligenter et cum cera oleoqz misce rosarum et intinbe aqua ac citroli et in mortario percutiens conde.cunqz opus fuerit vtere. ¶Assignatio ad ani fissuras. Sume medulle cruris vaccini et ceruini.aut adipis eius cuiusqz.ʒ.x. cere albe.v.mumie.iij. liquefac ceram in oleo violarum simulqz reliqua et cum opus fuerit vtere. ¶Assignatio al' ad ani fissuras. vnguentum ceruse.basilicon.medullamqz vaccini cruris simul misce optimeqz in mortario confricans locum cum cataplasma. Sume quoqz ratinegi. et picis equales partes et omnia liquefac in violarum oleo ꝛ adipe galline. miscensqz cum vitelli ouo et modico apio locum cataplasma. ¶Assignatio ad fissuras sine calore gumme medulle cruris vaccini picis grece.cuiusqz.5.℥. ceruse litargiri. cuiusqz.ij.trientes.℥.cere munde.℥. olei rosarum puri.iiij.cerã picez ꝛ medullã in oleo liq̄

fac rosa℞ ⁊ cerusam superinijce. lithargirũq́ꝫ in mortario fortiterq́ꝫ dõec compleant tere. ¶ Qd si fissuras ardor cõitatu ⁊ calor cũ ceru se cataplasma vnguento qd cũ oui fit albumine ⁊ modico cãfore. aut sume aquã solatri ⁊ cathemie frondiũ ac portulace ⁊ rosarũ oleũ superfunde in quo cerã liquefeceris. facq́ꝫ cerotũ in mortario ⁊ cataplasma locum.

¶ Capi. xxvj. de egredientis podicis medela.

Cum autẽ podex egressus fuerit patiens in aqua sedeat cartami quã i supioribus assignauimus. anũq́ꝫ cũ viuo lauet pontico ⁊ suppulverizet puluerẽ hunc. Sumat nucis cypressi. mirti sicci. acatie. hypoquistidos succi. galle viridis. equalesq́ꝫ ptes. teratq́ꝫ diligẽter ⁊ super anũ pulverizet. aut sumat cabathi argẽti rose. sũmaci. cuiusq́ꝫ. ʒ. iiij. mirre mũde. ij. tritaq́ꝫ diligẽter ⁊ super anũ pulverizet lotũ viuo prius pontico. aut certe pulverizet desup farine thuris lithargirij cuiusq́ꝫ partẽ. nucis cypressi. 5. partẽ. limature plumbi. vdahe adu ste cuiusq́ꝫ partis quadrãtẽ. hec oĩa simul tere diligẽter ⁊ subtili cribra pãno. ac super anũ pulveriza prius vino lotũ pontico. Et si cum podicis egressu apostema fuerit. sume lẽticule ⁊ granati corticẽ. glãdiũ corticẽ exterio℞. coni cypressi cuiusq́ꝫ partẽ ⁊ in mirti aqua optime coq́ꝫ. oleũq́ꝫ superinstilla rosa℞ ⁊ plurimũ in mortario miscens locũ cataplasma.

¶ Capi. xxvij. de tortionis medela.

Si tortio accideri t ex ventositate grossa. patiẽti apij semẽ anisum feniculũ q́ꝫ. nanachuã satureiã feresiacaq́ꝫ. equalr̃ trita ⁊ cũ vino distemperata veteri propina. Et si non fuerit fortis vẽtositas aliquid ho℞ illi dabis seminũ. aut aliq̃d fautenegi cũ aqua calida. Et si tortionẽ solutio comitatur. cardami grana illi da frixa cũ condito. aut puluerem machalithe. Et si natura tẽperata est. hunc illi dabis puluerẽ. Assignatio eius nasturcij frixi seminis. ʒ. ij. seminis apij. nanachue. cuiusq́ꝫ. ʒ. ⁊. 5. baccarũ lauri. ʒ. tere oĩa diligẽter: ⁊ iuxta quod opus fuerit cum aqua calida propina. aut dabis forte. 5. ʒ. ⁊ naturam cũ hyerapicra solues. ⁊ turbit cuiusq́ꝫ. ʒ. cũ anisi aqua ꝓpina. Et si tortio stercoris sit inclusi cã in intestinis inferioribus clisteri vtere. Qd si ex mala fiat cõplexiõe calida que intestinis accidit. semis psilij. ʒ. ij. cũ oleo rosato ⁊ aq̃ rosa℞ ac granato℞ aq̃ ꝑcussi patiẽti dare expedit. Et si ex colera. ru. q̃ ad intestinũ defluit grossuꝫ fit tortio. Da illi semis psilij ⁊ portulacei. ac sahasaferemi seminis ⁊ medulle seis citroli. cuiusq́ꝫ partẽ. tabasiri. 5. ptẽ tere oĩa semib⁹ exceptis ⁊ oleo pa℞ inungerosarũ. ribesiq́ꝫ illi ꝓpina syropũ ⁊ aquã q̃ biberis infunderis grana.

¶ Capitulum. xxviij. de colice medela.

Colica passio cũ ex humore fit flatico patiẽti electuariũ offer dactilicũ ac saharbarã ac cetonio℞ laxãs cũ aq̃ cal'a ⁊ patiẽtẽ cataplr̃a locũ cũ sale calefacto egrũq́ꝫ in aq̃ pilã iducas. in q̃ camomillã. mellilotũ. berenia se tum carnibũ. hel'q́ꝫ siliaq́ꝫ coxeris locuꝫ oleo illinias hesqui et si nã soluit ⁊ dolor mitigat eque sin da illi seq̃binegi. ʒ. ij. ⁊. 5. aut pillula℞ fetida℞. ʒ. iij. ⁊ si has nõ patit pill'as pp caloris cõplonẽ etatẽq́ꝫ ⁊ tp̃s cassie. f. medulle da illi. ʒ. xx. calẽgebini. xv. cũ aq̃ in q̃. ʒ. ij. semis feniculi coxeris ⁊ supinijce turbit albi. exag. et hyere. ʒ. atq́ꝫ cũ calida ꝓpina aq̃ q̃ꝫ illi pillulas has. ¶ Assignatio ea℞ hyerepicre. turbit cuiusq́ꝫ. ʒ. colloq̃ntide adipis q̃drãtẽ salis nafte obolos. ij. diagridij obolũ ⁊ machali glanci. 5. ʒ. tere oĩa diligẽter. sed machalũ in aq̃ dissolue calida reliq̃q́ꝫ cũ ea distempa medicamina ⁊ pill'. in vmbra desicca ⁊ est potio pfecta flatice vtilis colice. ¶ Pill'a℞ assignatio vtiliũ colice flatice ꝑ plimũ q̃s ioãnes pill'. vocauit margarita℞. Sume sabaremi opopõacis eq̃les ptes ⁊ opoponacẽ in aq̃ dissolue calida ac deinceps titimalũ admisce ⁊ modicũ sup adde ꝫafrãi pillulaq́ꝫ q̃℞ ẽ potio ə. 5. vsq́ꝫ exag. puero ãt oboli dãtur. ij. vsq́ꝫ. 5. ʒ. ¶ Pillularũ assignatio alia℞ q̃ colice ꝓsunt flatice. Sume turbit. hyere cuiusq́ꝫ. ʒ. iij. agarici duas. opoponacis. iausiri macali castorei. cuiusq́ꝫ. ʒ. sicca. tere diligẽter medicamina ⁊ subtili cribra pãno gũm as ãt in pigãi aq̃ dissolue ⁊ in modũ pipis pill'. ex q̃b⁹. ʒ. dabis. ij. cũ aq̃ ca. in q̃ bullieris feniculi ⁊ apij semẽ anisumq́ꝫ. Pill. al' ad ideꝫ turbit albi. ʒ. aloes. epatice obolos iiij. scamõee obolũ tere oĩa diligẽter ⁊ cũ melle distẽpa pillulaq́ꝫ. ij. potiões q̃rũ medietatẽ cũ cal'a bibes aq̃. ¶ Pillula℞ assignatio colice flatice ex vẽtositate valde vtiliũ. Sume agarici. seq̃binegi. macali. castorei. iausiri cuiusq́ꝫ. ʒ. aloes epatice. iiij. teresq́ꝫ ⁊ pill'abis. q̃rũ ẽ potio. a. ʒ. vsq́ꝫ exag. Et si hui⁹ dño passiõis hyere cũ melle fermẽtate. ʒ. iij. porrexeris dederisq́ꝫ in ei⁹ vestigijs radicũ aq̃ cũ charue in al'ca rhue oleo mãifestissime ꝓderit. ¶ Aq̃ radicũ ad hec vtilis assignatio. Sume corticum radicũ apij. anisi feniculi cuiusq́ꝫ. ʒ. iiij. masticis spice. cuiusq́ꝫ. ij. cẽtauree minoris cãtorij subtilis. v. adiãti. semis. cathemie cuiusq́ꝫ. ʒ. turbit albi. x. vue passe chorosanice optie purgate. xx. coq̃ oĩa in. iiij. aq̃ libris dõec ad librã redeãt ⁊ ex eo dieb⁹ singulis. ʒ. iiij. bibe cũ hyere cũ melle fermẽtate exagijs duob⁹ ⁊ exagio olei charue. ⁊ si olei charue loco hoc vteris pfecti⁹ fiet. ¶ Olei sabaremi assignatio. Sume sabaremi.

daremi.ʒ.xxx.mezeriōis.x.hebelnili.xx.turbit charue granoꝝ cuiuſcꝫ.xl.tūde oīa ⁊ i ſtagnatū mitte vas.⁊.lb.vj.aq̄ ſupfunde.atcꝫ lēto de coq̄ igne.donec aq̄ deficiēte oleū ſupſit:cola ⁊ in vaſe cōde.cūcꝫ op⁹ fuerit vtere: bibatcꝫ ex eo exagiū vſcꝫ.ij.cū radicū aq̄. Et ſi volueris vteris eo cū aq̄ in qua fic⁹. fenugrecū hyerā. lini ſemē.vuas paſſas.adiantūcꝫ coxeris:qm̄ paſſiōi ꝓſunt huic. Sꝫ ⁊ ſi in cliſteri illō iuxta qō op⁹ fuerit adhibeas,ꝓdeſt.His cūvſus fueris medicamib⁹ ſi tñ nā non ſoluit.nec dolor quieſcit:tūc cliſterib⁹ vtaris:maxiecꝫ ſi dolor in inferiorib⁹ fuerit:treſcꝫ paſſiōis dies trāſierint:qm̄ cliſtere oībus alijs que hic fiūt excellentius eſt. Utēdū itacꝫ in principijs cliſteri leni.qō ſi nō ꝓderit qō illo forti⁹ eſt.adhibe. Cliſteris aſſignatio lenis qō colice ꝓdeſt nō valide. Sūe ficus albas numero.x.iuiubas.xx.ſebeſtē poma.xxv.vue paſſe chorosanice.ʒ.xv. camomille.mellilotí.cuiuſcꝫ plenā manū. ſel qui folioꝝ.carnebi.cuiuſcꝫ.℥.v.violaꝝ. cathemie furfuris aſtrictoꝝ in pāno.cuiuſcꝫ.iij.coq̄ oīa in trib⁹ aq̄ lb.donec ad.lb.redeāt.⁊.ſ. lb. excola.anatiſcꝫ adipis liq̄facti.⁊ muri. cuiuſcꝫ.℥.ij.ſupiniice zaccare rubee.x.ʒ. buraci.ʒ. ſicꝫ tepidū cliſteriza. ¶ Cliſteris ali⁹ aſſignatio vtil' colice q̄ ex flegmate fit. Sūe fic⁹ albas numero.x.iuiubas.xx.ſebeſtē poma.xxx.heſq̄ aneti.cuiuſcꝫ.ʒ.x. cartami.tunſi.fenugreci.ſemis lini.carue.cuiuſcꝫ.ʒ.vij.cētauree ſubtilis ⁊ groſſe cuiuſcꝫ.v.adianti.iiij.pigani.rutabe. cuiuſcꝫ manipulū.carnibi.blitis. cuiuſcꝫ.℥.x. camomille.mellilotí.cuiuſcꝫ.ʒ.vij.ſemis opij feniculi.cimini.aniſi.coloq̄ntide adipis.furfuris ſiſe.cathemie albe in pāno ligatoꝝ. cuiuſcꝫ.ʒ.iij.coq̄ oīa in.vj.aq̄ lb.donec ad lb. redeant. Ex hac.ſ.librā cola ⁊ ſupiniice ſiſami olei ℥.adipis gallie.℥.liq̄facti. gari.℥.⁊.ſ. zaccare r.℥.buraci armenici exagiū. ¶ Et ſi paſſio fortis eſt flegmacꝫ multū ⁊ groſſū.ſiſami olei loco oleū pone zēbaci.aut heſq̄ aut aneti.zaccare loco mel:addaſcꝫ medicamib⁹ his ſeq̄bine gi amōiaci.iauſiri.cuiuſcꝫ.ſ.ʒ.diſſolueſcꝫ gūmas in mortario cū aq̄ calida ⁊ cū piſtello diligēter teres.atcꝫ cliſtere ſupiniicies. Et ſi i cliſtere obolos.ij.fell' bouis ꝓieceris ꝓdeſt manifeſte. Augēda aūt ſunt hec ⁊ iminuēda medicamia iuxta qō virt⁹ paſſiōis ꝯſulet ⁊ ōbilitas:flegmatiſcꝫ copia ⁊ paucitas. Et nō ubicꝫ cliſteri op⁹ nō eſt:ſꝫ licinijs cū paſſio ⁊ dolor circa penis ē ptes ⁊ ꝓpe inteſtinū rectū. ¶ Licinij aſſignatio ꝓbati. Sūe cathemie. buraci cꝫ eq̄les ptes.coloq̄ntide adipis.ſ.ptē.diagridij quadrantē.tere oīa diligēter ⁊ zacc. liq̄fac rubeā in q̄ medicamia ꝓijcies ad mēſurā digiti.ſꝫ tēperate groſſitiei liciniū fac. Aliud coloq̄ntide adipis.fell' bouis.buraci. cathēie.cuiuſcꝫ ptē.tere diligēter ⁊ cū melle diſtēpa ſpiſſo.aut zacc ſili. ¶ Aliō validū. Fell' bouis:ſeq̄binegi.machali.buraci.coloq̄ntide adipis.cathemie.cuiuſcꝫ ptē tere oīa diligēter.ſꝫ gummas in aq̄ diſſolue calida:⁊ cū ipſis medicamia diſtēpa:licinioqꝫ facto vtere. His cū vſus q̄ dixim⁹ fueris nihilqꝫ cōfert nec dolor cōpeſcit:nec nā emollit:medicamie vtere qō iā diximus.in q̄ lupi ē fimus.qm̄ lupi fim⁹ q̄ in ſpinis inuenit ꝓprietatē hꝫ mirabilē ad colicam paſſionē. Refert nāqꝫ.G.ſuo i libro de ſimplicib⁹ ⁊ cōpoſitis medicaminib⁹.qm̄ ſi q̄s lupi fimi fruſtū accipiat ⁊ ad femur patiētꝫ colicā alliget aut vmbilicū ei⁹ illiniat.ſoluit illā.⁊ hoc ſepi⁹ ſe ꝓbaſſe fatet. ¶ Medicamis aſſignatō cū fimo lupino. Sume fimi lupini q̄ ſup ſpīas inuenit.ʒ.iij.aniſi.cimini.ſemis feniculi. zinziberis.pipis lon.ſalis naſte.cuiuſcꝫ.ʒ. aloes epatice.ij.tere oīa diligēter ⁊ ſubtili cribra pāno.ac cū melle diſtēpa diſpūato ⁊ i vas cōde: cūqꝫ opus fuerit.ʒ.ij.vſqꝫ.iij.cū aneti ⁊ cimini aq̄ porrige. ¶ Medicamis aſſignatio ali⁹ cū fimo lupino. Sūe turbit albi.ʒ.v. fimi lupi. iiij. ſemis apij.aniſi cuiuſcꝫ.iij.tere oīa diligēter. ⁊.ʒ.iij.cū calida ꝓpinab aq̄. Cū abit cū cliſterib⁹ ⁊ licinijs alijſqꝫ vſus fueris.⁊ nām ſolueris aliq̄ſqꝫ ſuperit dolor poſt hec.hac vtaris decoctiōe qm̄ inteſtina purgat a ſupfluis perfecte. ¶ Decoctiōis aſſignatio cortic radic apij ⁊ feniculi.achuani.berſauſani violaꝝ ſiccaꝝ liq̄ritie radicis tūſe ⁊ raſe cuiuſcꝫ.v.fic⁹ albas.numero.x.zebibi coroſanici optīe purgati.ʒ.xx. coq̄ oīa in.v.lb aq̄ ſuauis.donec ad librā redeāt.ex hac.ſ.librā ſume eiuſcꝫ.ij. trictes. i q̄ x.fricabis.ʒ.medulle caſſ.f.pēidtoꝝ optimoꝝ x.⁊ ſupinſtillab olei caruhe exag.⁊ addes turbit.ʒ.tepidūqꝫ hoc ꝓpinabis.vteriſqꝫ h° alternis diebus purgat em̄ hoc inteſtina optime.

De eoꝝ qui colicā ex vētoſitate patiūtur regimie.

⁊ ſi hec vētoſitate fuerint groſſa paſſio oportebit pill'. patiēti dare fetidas ſub duaꝝ.⁊.ſ.examie dragmarū vſqꝫ.iiij.aut opoponacis dragmā.aut hoc illi da medicamē. Aſſigna° ei⁹ hyerepicre exag. ij.turbit exag.ſemis apij.nanachue.aniſi.cuiuſcꝫ.ſ.exag.caſtorei.euforbij.cuiuſcꝫ.q̄drātē exag.tere oīa diligēter.⁊ ſubtili cribra panno.diſtēperāſqꝫ cū apij aq̄ pill'.dabiſqꝫ ex eis exag.ij. ¶ Pill' alie ad idē.ſaberemi.coloq̄ntide adipis.cuiuſcꝫ partē opoponacis.ptē.⁊.ſ. zinziberis caſtorei.pipis. machali. cuiuſcꝫ.ſ. partē.ſicca tere ⁊ gūmas in aq̄ diſolue calida ſimulqꝫ medicamia diſtēpa ⁊ puulas fac pill' potio eaꝝ.ʒ.ij.dabis ēt hanc radic aq̄. ¶ Aſſignatio eius cortic.radicū apij ⁊ feniculi.cuiuſcꝫ.ʒ.x.ſemis apij ⁊ feniculi. aniſi. nanachue. ſuhe.fenugreci cuiuſcꝫ.iij.ſeminis pigani.ordei.cuiuſcꝫ.ij.aneti.raſani. adechari cuiuſcꝫ v.ſautenegi.ſatureie fereſiace.cimini carma-

nici.cuiuſqꝫ.iiij.maſticis ſpice.ſeliche. xilobal
ſami.aſari.cuiuſqꝫ.ij.zebibi choroſanici opti
me purgati.ʒ.xx.ficus.nnmero.x.iuiubas.xx.
coq̄ oīa in.v.aq̄ libris donec ad librā redeant
cola ⁊ dieb⁹ ſingul'.ʒ.xl.ſume.de ea.⁊.5.exag.
ſocrite et olei charue exag.⁊ ſi eiuſmodi egro
to tiriace faruc.5.ʒ.cū aqua ī qua ciminū.ani-
ſi.apij ſemen bullieris ꝓpinaueris manifeſte
ꝓderit.linias aūt eius ⁊ inungas vētres ac cir
ca ꝯfinia hoc oleo.¶Aſſignatio eius.aq̄ piga
ni ⁊ aque porri.feniculiqꜫ cuiuſqꜫ.5.librā.cimi
ni nebatici.nanachue.ſemis apij.cuiuſqꜫ.ʒ.v.
coq̄ oīa in ſuccis porri.⁊ pigāi dōec triēs defi-
ciat.⁊ ſupiniice olei onfacini.aut ſiſami.5.lib.
⁊ tēꝑato coqꜫ igne dōec deficiētib⁹ aq̄s oleuꝫ
ſupſit.hec inunges ⁊ patiēti exagiū ꝓpinabis
cū aqua in q̄ fautenegū fluuialē.ſatureiā. fe-
reſiacā.nanachuā bullieris cuꝫ melle ⁊ peni
dijs optimis.hoc ventoſitatē diſſoluit.Diſſol
uit ꝙꝫ vētoſitatē catapl'atio cū ſale ⁊ cimio ca-
lefactꝫ. Adhibe ēt cliſtere vētoſitatē diſſoluēs
⁊ ipſam diſpgens vt hoc.Aſſignatio eius. Su
me heſq̄ aneti.pigani.fautenegi mōtani ⁊ flu
uialis.nemami.camomille.cuiuſqꜫ manipulū
ſemis apij.aniſi.feniculi.nanachue cuiuſqꜫ.ʒ.
v.ſumaci.ʒ.x.fic⁹ albas nūero.x. iuiubas.xx.
ſebeſtē poma.xxx.coq̄ oīa in.vj.aq̄ libras do-
nec ad toti⁹ redeāt quadrātē.colabiſqꜫ ex ea.
5.librā ⁊ ſupiniices buraci armenici. macali.
opoponacis.iauſiri.cuiuſqꝫ.5.ʒ.caſtorei obo-
los.ij.mell'.xx.ʒ.gūmas in aqua liq̄fac calida
medicamia aūt ſicca terēs aq̄.ʒ.ſupiniice co-
late.gari.⁊ olei coſti.cuiuſqꜫ.ʒ.xv.tepidūqꜫ cli
ſteriza:⁊ ſi cū cliſteri aliq̄d fuerit egreſſū ſpiſ
ſum.iterū adhibe cliſtere.tertioqꜫ vſqꜫ dū hec
ſolida emittātur oīa ⁊ egeſtio fiat moll'.Cliſte
ris alius aſſignatio qđ vētoſitati ꝓdeſt groſ-
ſe.Sume ſucci porri.blitis.fautenegi. pigani
cuiuſqꜫ.ʒ.xx.olei charue.nardini.coſtini ⁊ heſ
qui.qđ cuiuſqꜫ preſto fuerit.ʒ.xv.mellis.x.ca-
ſtorei.coloquintide adipis cuiuſqꜫ.ʒ.quadrā
te diligēter tritoꝝ.ꝯgrega oīa hec ⁊ cliſtere fa
cto cliſteriza tepidū.¶Cliſtere aliđ aq̄ piga-
ni librā ſume ⁊ ſupiniice apij ſemis aniſi. feni
culi.nigelle cuiuſqꜫ.ʒ.xv.caſtorei.ʒ.tere hᵉ oīa
mediocriter ⁊ pigani aquā ſupiſtilla cū oliue
oleo ⁊ coques lenes ad prunas donec aq̄ defi
ciat oleūqꜫ ſupſit. de quo.5.librā ſume.gallie
adipis ⁊ pulloꝝ colūbaꝝ.cuiuſqꜫ liq̄facti.ʒ.ij.
tepidaqꜫ oīa cliſteriza.⁊ ſi cū oleo oliuaꝝ mel
miſcueris robuſti⁹ fiet.¶Si aūt dolor robora
tur ⁊ nulla apparet mitigatio ꝑ medicamē la
xans cliſtere aliaqꜫ hmōi.apollonia vtere gre
ca ⁊ fereſiaca.quecūqꜫ preſto fuerit.a.5.ʒ.vſqꜫ
5.exag.patiētēqꜫ in cōcha fac ſedere ī q̄ ſit de
coctio camomille.mellíloti.pigani.heſq̄.abro
tani.aneti.folioꝝ lauri.gēdiconis ⁊ ſiliū.Se-
deāt aūt ī ꝯcha hmōi patiētes. eoꝝ ſtomacis

vacuis cibo potuqꜫ.Si aūt colicā patiētis ci-
bus ſit ex flegmate ē ⁊ vētoſitate ciceris aq̄ cū
cimino aneto cinamomo ſinapi galēgar pipe
porruſqꜫ ⁊ oliue oleū ac mel:⁊ colūbarū iam
ſurgētes in volatū pulli.galloꝝ iura veterū cū
bari ⁊ polipodij modico ⁊ hoꝝ ſorbitio patiē
ti multū ꝓdeſt.ſic ⁊ ſi aliquid medulle appo-
ſuerꝫ cartami nām laxat.ciba ꝙꝫ illū melle cū
amigdalaꝝ oleo.nec vero expedit porrectiōe
vti multorū:nec offerātur niſi que ad virtutē
ſufficiāt tuendā tollāturqꝫ oīo quadrupedū
carnes ⁊ piſces:nec frigidā bibat aquam:nec
vero aquā purā ſed cū melle illā miſceat aut
aqua vtat̄ zaccarea.Et ſi ad illā coegerit ne-
ceſſitas ⁊ ſitis roborat̄.paululū ⁊ alternati bi
bat.Sed ⁊ aliquid illi vini ꝓpines rihani mix
ti ꝓdeſt.hoc cū vſus fueris in colicā patiētem
ex ventoſitate regimine:nec ꝯfert:ſed nec do
lor cōpeſcitur tunc oportebit ſitias ſuꝑ vētris
ſupplanū ponere.⁊ in loco qui patit̄ ſepi⁹:qm̄
hoc vētoſitatē diſſoluit ⁊ manifeſtius ꝓdeſt.

De colice que ex acuto fit humore mede-
la.Cū aūt colica ex acuto humore na-
ſcit̄ pungētiqꝫ qui ad inteſtina ōcurrit in hāc
patiētē medicamibus quibuſdā vti conueniet
acutis que iā ante diximꝰ:⁊ lebelabi aque illi
ꝓpinare.ij.libre trientes. cū caſſ.f. interiorū
ʒ.xx.⁊ turbit.x.amigdaliniqꝫ dulcis olei.ʒ.ꝓ-
pina quoqꝫ ſolatri aquā ⁊ caquenegi malua
rūqꝫ cuiuſqꝫ.ʒ.ij.ī q̄bus fricaueris.caſſ.f.me
dulle.ʒ.xx.aut aquā in qua bullieris ⁊ decoxe
ris ficus.iuiubas.ſebeſtē.berſauſanū. cathe-
mie ſem̄.⁊ chabezi cuiuſqꝫ libre q̄drātē.coq̄s
hec in.iij.aque libris: donec ad librā redeāt ⁊
ſumes ex ea duos trientes.fricabiſqꝫ ī eis.xv.
caſſia fiſtula medulle.ʒ.⁊ inſtillabis olī amig
dalini dulcis exag.ſicqꝫ cum dei auxilio ꝓpi-
na.Da etiā aquam calidam cum amigdaloꝝ
oleo dulcium ⁊ gallinarum ſorbitet iura.cum
panis ſimile nuca.⁊ amigdalino dulci ol'o ſor
beat iura pedum agnoꝝ in eſpidabago para
torū cum amigdalarū oleo dulci.aut ſeminis
pſilij ſpumam ⁊ citonioꝝ cuiuſqꝫ libre trientē
cum violarum ſiropo aut caſſie.f.lanchum cū
amigdalino dulci oleo ⁊ cucurbite ſemen cū
turbit.ʒ.⁊.5.obolo diagridij.hec enim omnia
proſūt.hoc quoqꝫ adhibe cliſtere.¶Aſſigna-
tio eius. Sume iuiubas.xx.ſebeſtē poma.l.or
dei tunſi.ʒ.cathemie.furfuris heueri. cuiuſqꝫ
manipulū in panno ligatorum violarum opti
marum.ninifar.cuiuſqꝫ.ʒ.iiij.foliorū malue.
blitis cuiuſqꝫ plenam manū.coque omnia in
v.libris aque donec ad libram redeant colaqꜫ
⁊ ſuperiniice caſſie.f. interiorū.ʒ.x. zaccare.x.
xv.violarū olei.ʒ.ij.muri.ʒ.⁊.5. tepidaqꝫ oīa
cliſteriza:⁊ ſi illic punctura eſt ⁊ acumē calor-
qꝫ fortis.cū ordei aqua cliſteriza in aqua iu-
iubas coxeris:⁊ ſebeſtē. cathemieqꝫ radicēs

sume ex hac. ʒ. iiij. in q̄ peponis citroli. cucurbite. semis psilij spume cuiusq3. ʒ. xv. violarū olei ⁊ cucurbite. aut ninifar ex oibus aut ex eo quod presto fuerit. ʒ. xx. misce oia in locū vnū ⁊ tepidum clisteriza. iuribus vescatur vnctuo sis vt espidabago facto ex saginatis gallinis ferculisq3 spinachiarū ⁊ fermaci lebelabi. blit. malue. in espidabago ꝯditis cū emigdali dul ci oleo. ouis quoq3 sorbilibus granata sugat emelissa. ⁊ ninifar bibat sirupū ac violaceum similesq3 in cōchā illum statue in qua tepidā fuderis aquam in qua violam. ninifar cathemie folia ⁊ maluas ordeumq3 tunsum ⁊ similia coxeris.

De apostemate colice.

Cū aūt colica ex apate nascitur calido nō opz in principijs patiēti medicamē porrigere laxans quoniā in ileon trāsiret. sed egrotāti basilici impera flebotomiā. sanguinē iuxta quod opus fuerit extrahe paulatim ⁊ vicibꝰ alternis non semel ⁊ subito ordei aquam illi propina in qua liquiritie radices ⁊ maluarum coxeris folia: locoq3 hoc adhibe emplastrum. ¶Assignatio eius foliorum cathemie ⁊ malue ac solatri. violarū recētium cuiusq3. ʒ. x. tere oia diligēter ⁊ superinijce farine ordei cathemie. sandali albi. aqua li lelmelech. cuiusq3. ʒ. iij. tere omnia diligenter ⁊ cum oleribus misce tritis ⁊ fortiter tunsis. super que cerā misceris albā cum violarū oleo optimo ⁊ ninifar. anitisq3 adipē liquefactā. sicq3 locum emplastriza. ⁊ si quod forte dissolvat necesse habes misce sil' semis lini spumā. Et si dolor ab his cohibetur ⁊ apostema dissoluitur vtile. sin aquā illā propina solatri. caquenegi. lebelabi. cuiusq3. ʒ. xx. in quibus. ʒ. x. cassie. fi. medulle fricaueris ⁊ instilla amigdali olei dulcis exagi. hocq3 illi exhibe clistere. ¶Assignatio eius. Sume babunegi. mellilotí. viole sicce. ninifar. adianti. cuiusq3. ʒ. x. malue frondiū. foliorū cathemie. lebelabi cuiusq3 manipulum furfuris tantūdē cathemie plenam manū iuiubas. xx. sebestē. xxx. coque omnia in tribus aque lib. donec ad vnam redeant. cola ⁊ semis libram sume in qua seminis psilij spume. violarū olei. adipis anatū cuiusq3. ʒ. mitte medulle. cassie. fi. ʒ. xv. quas in eadem confricabis aqua colabisq3 ⁊ admisces oleum. sicq3 clisterizabis. sedeat autē qui hec patit̄ in cōcha temperati aque caloris in qua violā. ninifar. cathemie folia ⁊ malue. ⁊ mellilotum. anetum vitis frondes coxeris. ¶Ut autem ad statum morbus attigerit. egrotanti ficuum propina decoctionem ⁊ violarum. seminis cathemie et malue super quam oleum instilles amigdalarum dulcium donec apostema dissoluatur. dispones vero huius passionis dominum in ciborum regula quēadmodum colicam ex acuto patiēti hūore assignauimꝰ. Et sciēdum tibi qm̄ hac passiōe molestato difficultas accit vrine eo q2 apa vesicā cōprimat saphenā minuere expedit ⁊ penā ēplabis lūbosq3 ⁊ igula emplis q̄ diximꝰ inūges q3 loca hec cū violarum oleo camomilleq3 ⁊ cera liq̄facta: qm̄ hec apa dissoluunt ⁊ vrinā faciliāt.

¶Capit. xxix. de colica que ileos appellatur medela.

Colica autem q̄ ileos appellat̄ difficile sanat̄: maxieq3 si cum ea accidat stercoris vomitꝰ ⁊ q̄ hꝰ passio ex apate accit calido: curare illā his q̄ diximꝰ expedit in colice spē quam apa suscitat cal3 basilice. s. flebotomo ⁊ medistine ⁊ si q̄dē v̄tꝰ etas ⁊ ꝯpto tp̄sq3 adiuuerint patiēti medicamia ꝓpina ⁊ cibos offer q3 illic assignauimꝰ: eisdēq3 vtere ēplis ⁊ alijs q̄ illic dicta sunt. Cauēda aūt in colicā patientibꝰ clismia nec adhibēdā ē: nisi postq3 diligenter itellectū fuerit passionē ex apate cē calo2eq3 cognitū fuerit clismia nāq3 huiꝰ dn̄o passionis p̄ter calidū apa letalis. ¶Et si ileos ex hūore fiat grosso flatico q̄ subtilibꝰ inuisca̕ intestinis medicamia illi dabis q̄ in colica ex flate diximus vt radicū aquā cū hyera cū melle fermētata ⁊ socrita. oleoq3 caruhe trociscos q3 q̄ dicunt̄ corani cū aq̄ in q̄ anisum bullieris. apij. semē feniculi. Et si dolor robora̕ apolloniā3 da grecā electuariūq3 q̄d vocat̄ aresti: s3 ⁊ mitridatū hac in pte vtile ē valde ⁊ tyriaca farnc simml hyereq3 ⁊ silia. Cauēda ē aūt apollonia nec dāda est nisi q2 dolorē mitiget tm̄ hic vt cohibitꝰ fuerit n̄ adda̕ illā dare: qm̄ finis ē laudabilis dormitationem ꝓuocās: ⁊ caloris adducens debilitatē naturalis. Refert hypocras in scd̄o epidimiarū sermone oportere huius dn̄o passionis si ex humore fiat grosso et flegmatico vinum merum paulatim dari donec illi sopor supueniat aut in pedibus dolor. Intellexit autē in hoc vt humor calefieret: et subtillatus maturaretur intestinaq3 ad eiꝰ expulsionē roborarētur. ¶Cum aūt passio hec stercoris fit inclusi in subtilibus intestinis cā eius est medela medicaminū laxātium poculum electuariaq3 ⁊ pille ad eade3 vtiles sicut iā exposuimꝰ clistereq3 validū. ¶Cū vero leti feri fit ex potu medicamis patiēs illis erit me dēdus que illi obuiāt ⁊ ꝯtraria sunt veneno vt vomitus vsu tyriaca metridato ⁊ similibus sicut in venenorū cura exposuimꝰ. Sed cum a ciborū abstinētia accidit: tūc eius medela iuriū est sorbitio pinguium que cum a carne fiunt pingui in quibs aliq̄d simile panis cōminutum sit: dands aūt hec paulatim ⁊ nō semel. dabis etiā spumā cum amigdalorum oleo et violarū. ¶Cū ex ruptura fit medetur itestino

rū reuocatiōe ad sua loca cū manuū cōpressio ne et ligatiōe emplīsqz ad eadē vtilib⁹. Expedit aūt hui⁹ et colice dn̄o passionis et cū ab eis sanati fuerit ne forte ad cibos redeāt a pncipijs substractos donec robustiores fiāt et pfecte sanitatis: sed prādiū minuāt. et cibos fugiāt grossos. vnctuosisqz vescātur iurib⁹ vt espida bago et zirabagoqz et in sartagine patis. et penidiorū assuescāt zaccareqz tabarzedi porrectionē. Et si ex flegmate passio fuerit. alternis accipiat dieb⁹ hyeram cū melle fermentatā: et qn̄qz melleū calēgebinū cū aq̄ colata in q̄ sit anisum et apij semē. Exercitio vtaꝛ tēperato. balneū frequētet et i pila sedeat aq̄ plena ventrē et intestinorū ptes oleo liniat in quo ciminū apij semē coxerit et aneti oleo. hesq̄qz et camomille cibū ei⁹ paulatim auge vt illū passionū intellexeris purgatū reliquijs pfecti⁹. Q̄d si passio h^c ex calore inascerꝛ prādiū ꝯminuere comedātqz panē farine mūde. cū iuleb et amigdalarū oleo dulci. et zirabagū cū franquillinis aut pullis et iudabū cū pāe et gallinis piguib⁹. aut cū amigdalio ol'o et portulaca et blito. ¶ Et primo assuescāt siropo infusoviolarū ante prādiū horis duab⁹ aut trib⁹ aut cassie. f. medullā sugāt in iuleb ifusam aut tertio die vel alternis. aut cassie. f. medullā et calēgebinū fricata in aq̄ cal'a et colata offer. hec aliquātis facies dieb⁹ donec itestina purgētur. ea vt purgata intelliges hāc illi da decoctionē. ¶ Assigna° ei⁹ fic⁹ albas nūero. x. violarū siccarū. ʒ. v. coq̄ in aq̄ libra donec ad triētē redeat et sume de ea dieb⁹ singulis. ℥. iiij. in q̄. ʒ. v. cassie. f. a granis purgate fricabis. et ol'm istillabis amigdalarū dulciū.

¶ Capl'm. xxx. de vermiū et lumbricorū et ascaridum medela.

Vermes habētem expedit mederi medicaminibus māe q̄ illos generāt ꝯtrarijs. et q̄ illos occidāt et p solutionē emittant. Et q̄ hoc operātur medicamia sunt quorū est cōplexio calida sicca et incidēs. cū passio hec ex mā fiat frida et hūida flegmatica. madicamia q̄z in q̄bus ē amaritudo fortis et soluēs aut elimās. qm̄ ex amaritudine aialiū est iteritus. Elimatio ꝟo educit ab itestinis post mortē. hec aūt medicamia sūt absinthiū. serchasum lupinū. epithimū. sihū. anegū abehelū. costū mirra et silia. si dederis hec sigillatim aut cōiuncta cū mel' aq̄ calida vermes occidūt. et ascarides emittūt. nōnūq̄ educunt viuos debiles interitui vicinos. ¶ Medicaminis assignatio q̄d lūbricos occidit vermes et ascarides. Sume serchasi. ʒ. iiij. abernegi. arsunegi. cuiusqz. ij. trita distēpera cū melle. et liquefac i aq̄ calida. ¶ Aliud sume sihi. abrotani. absinthij. cuiusqz. partē lupini partes. ij. trita cum melle distempera. et ʒ. iij. cū aceto aq̄ mixto ppina: qm̄ ꝟmes pdit et sta icidit. Aliō ad idē abernegi. costi. mirre. fchasi. cuiusqz. ʒ. ij. turbit. iij. tere oīa diligēter et ʒ. v. vsqz. vij. cū calida offer. ¶ Aliō lupini abernegi serchasi caulis. cuiusqz. ij. ʒ. sihi armenici abrotani cuiusqz. iij. salis maste. ʒ. et. s. turbit. vij. tere oīa diligenter et ʒ. iij. vsqz. iiij. cū lupinorū decoctiōis aq̄ ppina. Aliō sihi abrotāi absinthij cuiusq̄ ptē fchasi ptes. ij. tere oīa diligēt et ʒ. iij. cū aceto aq̄ mixto ppia. Aliō abernegi. hebelnili. turbit lupini. cuiusqz ptē tere diligēter et ʒ. ppia. iiij. cū aceto mixto vermes emittit et ascarides et oīno si sumpseris medicamia hec singularia aut ꝯiūcta et cū aceto ppinaueris ac melle lūbricos patiēti et ascarides pderit sunt aūt hec serchasum abernegū lupinū chasiregū sihū caisumū absinthiū costū isop⁹. fautenegū fluuiale abehelū cānabilū. Opz aūt volēti lūbricorū accipe medicamē vt vacuo sumat stō a cibis et anteq̄ accipiat tribus diebus lactis sumat caprarū dulcis libram et post hec medicamina accipiat famelicus: qm̄ sic proderit.

¶ Capi. xxxi. de passiōib⁹ q̄ epati accidūt et primum de male complexionis eius medela.

Jco qm̄ cū epati mala accitcōplexio caꝉabasilicā ꝯmi nui alarē in dextra māu si etas et ꝟt⁹ adiuuerint ꝯpl'o tps et alia h'i q̄tūqz ne cītas iperat sāguis extrahaꝛ tūc illi aquā fructuū ppina et mirobolani citrini et lebelabi cū zaccara et cassie. f. medulla et post hec sāngibin cū itibe aq̄ mane hora cū trāsierit ordei affer aquā cū zaccara et epar cū sādalorū ēpl'o et ceroto ex itibe aq̄ et lactucarū portulace sempuiueqz facto et cucurbite rasuris oleoqz rosarū et cera alba empl'za. Et si hec rē reformauerit bn̄ sin spodij da trociscos mollitētes cū itibe aq̄ et aq̄suthi cū sāngibin et si nec sic mitigaꝛ ardor trociscos ppia cāphore cū cucurbite aq̄ et itibe aq̄ et aq̄suti cū sāngibin daqz illi casei aquā cū sāngibi ꝯditam simul hec cū puluere. ¶ Assignatio ei⁹ mirobolani citrini. ʒ. x. lacte lote. iij. spodij. ij. seis feniculi. j. tere oīa diligēter et ʒ. ppina. iiij. cum casei aq̄. 5. lb. die pmo. Scd̄o. ij. dabis libre trientes. tertio. ℥. x. sic vt die. v libra ꝯpleas. Septimo librā et triētē ppines. Sin āt lacsumes capadolescētis etate et nō a pt⁹tpe remote s̄z nec nimis ppinq̄. Sin aūt earū pascua coriādrum siccū et ꝟide ordei palea et ordeū lactucarum frōdes itiba et silia et si nec sic mitigaꝛ camelarū da lac q̄ sane sunt corpe etate recētes q̄z cibis vescātur laudabilib⁹ dabisqz dieb⁹ singulis. ℥. viij. dehinc. ij. adde singulis. vij. diebus dabisqz cū hoc puluere. ¶ Assignatio ei⁹ mirobolani citrini lacce lote rose spodij cuiusqz v. ʒ. reubarbari. iij. seminis feniculi anisi. cui

cuiusqꝫ.ij.tere omnia diligēter ⁊ cum lacte.ʒ.iij.
vsqꝫ.iiij.ꝓpina cū.v.ʒ.zaccare tabarzedi ⁊ si
eius solutionem augere volueris adde cuiqꝫ
pulueris potioni obolos.iiij.violaꝝ rihanaꝝ.
Sit aūt cibus pulli cū zirabago ⁊ granata su=
gat lenia.pomaqꝫ.Et si ardor fortis est nō in
cōgruū erit eiusmodi lac dare vaccinū a quo
butyrū eductū est.cū spodij trociscis.aut cam
phore.iuxta caloris vires ⁊ debilitatē:eparqꝫ
cū sandal' emplastriza ⁊ rosa ac sempuiue aq̄:
⁊ aque frondiū vitis aquaqꝫ rosaꝝ ⁊ itibe ad
dito modico ꝑio masticis:⁊ spice quo epatis
tueant virtutem ne dissoluat. ¶Emplastꝝ ad
epatis dolorē ex calido.Sume sādali albi.ʒ.
v.sandali.r.vij.rose.r.v.violarū ninifar cuius
qꝫ.ʒ.iiij.fufali.terre armenice.cuiusqꝫ.ij.cam=
phore.masticis.sadegi.idi.cuiusqꝫ.ʒ.tere oia
diligēter ⁊ gūmas in rosaꝝ oleo liquefac.aut
mirtino calefino aut ninifar.singuloꝝ necessa
ria sumpta quātitate:tritaqꝫ inīice medicami
na:⁊ emplastro facto epar emplastriza. Aliō
ad idē.Sādali albi.fufali.cuiusqꝫ.ʒ.iiij.sāda
li.r.rose cuiusqꝫ.vj.farine ordei.v.cāphore.ʒ.
ʒ.tritaqꝫ oia diligēter cū intibe aqua solatricꝫ
⁊ portulace coriādri viridis ac sempuiue aq̄
distēpera ⁊ epar emplastriza calidū. ¶Aliud
sic.Sandali rubei.ʒ.v.sandali albi.violarū
optimaꝝ.farine ordei.ninifar.cathemie radi
cis cuiusqꝫ.iij.rose.r.cāphore.zafrani.cuiusqꝫ
ʒ.ʒ.tritaqꝫ oia diligenter subtili trāsmitte pā=
no:⁊ cū rosarū oleo distēpa:aut ninifar i quo
cerā albā iuxta qō necesse fuerit liquefeceris
⁊ epati factū appone emplastrū. ¶Trociscoꝝ
assignatio.q̄ dolori medētur epatis ex calido
Sume rose.ʒ.vj.semis cucumeris ⁊ citroli.et
cucurbite.cuiusqꝫ.iij.lacce purgate.semispor
tulace.cuiusqꝫ.iiij.semis intibe.aq̄suthi.cuius
qꝫ.iij.sandali albi spodij.reubarbari.semis fe
niculi.cuiusqꝫ.ij.zafrani.eupatorij succi.cuius
qꝫ.ij.tere oia diligēter ⁊ cū itibe aq̄ distēpa:et
exag.j.informa trociscos.⁊ cū sq̄ngibi ac itibe
aq̄ refrigerātis bibe. ¶Trociscoꝝ assignatio
al'.Rose.r.ʒ.iiij.berberis.iij.semis intibe.⁊ aq̄
suthi.cuiusqꝫ.ʒ.⁊.ʒ.spodij.mellōis semis.⁊ cu
cumeris.cuiusqꝫ.ij.lacce.reubarbari.liquiri=
tie succi.cuiusqꝫ.ʒ.zafrani.ʒ.ʒ.tere oia diligen
ter.⁊ cū intibe aq̄ distēperās exag.iforma tro
ciscos:q̄s cū squingibin ⁊ aqua ꝓpinabis fri=
gida.Et si cū febre tussis fuerit:oportebit his
addere trociscis gūme arabice.quethire.ami
li.cuiꝰqꝫ..liq̄ritie succi.ʒ.cū inleb.ninifarqꝫ si
ropo ⁊ violaꝝ ꝓpinari. ¶Sit patiētis si nulla
fuerit febris aut tussis cibꝰ pulli gallinaꝝ aut
taugi cū zirabago parati aut granatoꝝ vl' he
serē aq̄ ⁊ acidi citroꝝ adiūciasqꝫ ciamomi mo
dicū spice q̄ffare.mēte piscibusqꝫ vescat lapi
dosis herbis in al' herijsqꝫ caueatqꝫ q̄bꝰ cali=
da sunt cōdimēta fercula.vt alleū cepa.piper
carni.galēgar ⁊ oia reliq̄ in q̄ calida sunt ⁊ pū
gētia.Si sit aūt febris erit illi cibꝰ mezauꝝ cū
his q̄ diximꝰ ⁊ ol'o loto ⁊ amigdalio oleo dul
ci.⁊ ordei illi ꝓpia aqꝫ.Si ꝟo ⁊ tussis molestat
sit'.sit illi cibus mezauꝝ qō cū masso fit spina
chijs.cucurbitis.atriplicibꝰ maluis ⁊ silibꝰ.⁊
si nā mollis ē spodij expedit illi dar trociscos
stringētes cū q̄busdā siropis stringētibꝰ vt ci=
tonioꝝ siropo ⁊ ribsi.mirtinoqꝫ vētrēqꝫ eius
empl'is strigētibꝰ empl'iza vt hoc. Assignatio
eius.rose sandaloꝝ.fufali.balaustie rameci.
terre armenice.calami aromatici.talaha.eq̄=
les ptes tere diligēter ⁊ cū arnoglosse aq̄ vir=
ge pastoris corimboꝝ vitis silibusqꝫ distēpe=
ra:⁊ stringentibus illū pasce ponticisqꝫ cibis
vt mezauro qō cū portulaca fit ⁊ hēmazo ac
berberis succo.sūmaci quoqꝫ ⁊ similibus.

De epatis male cōplexiōis frigide medela.Cum aūt mala
epati frigida accidit cōplexio patiēti trociscos
reubarbari aut absinthij dare expedit aut lac
ce.aut hmōi alios q̄s assignabimꝰ cū sq̄ngibi
melleo ⁊ hāsalino iuxta qō opꝰ fuerit empl'i=
zes aūt epar cū aloes empl'is aut estamaicon
silibusqꝫ calefaciētibꝰ q̄ assignabimꝰ.Et si hec
ad finē vsqꝫ nō attingēt desideratū radicū da
cū cartami medicamine aquā ⁊ lacce medica
mē cū amigdalaꝝ ol'o aut aliq̄d athanasie cō
dite cū lapi epe.Fert q̄ꝫ qm̄ epar lupi siccatū
si cū reubarbaro bibat dolori ꝓdest epatis q̄
ex frigido est.empl'iza eiꝰ epar in salina cū pā
no adechari aq̄ īfuso ⁊ floꝝ eiꝰ spice asari.ne
mami ⁊ sansuci. ¶Et hec trociscoꝝ assignatō
epatis ex frigido dolori vtiliū.Sūe masticis.
spice aromatice.asari.lacce purgate.cuiusqꝫ
ʒ.iij.rose.r.iiij.anisi.ij.gafeti succi.absinthij
greci.reubarbari.cuiusqꝫ.ʒ.zafrani.obolos.
iiij.tere oia diligenter ⁊ distempera cum apij
aqua ⁊ trociscos fac.a.ʒ.vsqꝫ exag.ꝓpinabis=
qꝫ trociscū cū squingibin hāsali ⁊ intibe ꝯdite
aqua:ꝓdest epatis dolori ex calido ⁊ frigido.
eo ꝙ amaritudinis cā in eis subtiliatio sit.iō=
qꝫ ⁊ oppilationē apiūt. ¶Trociscoꝝ assigna=
tio aliorum qui epatis prosunt dolori si sit ex
frigido.Sume rosaꝝ.ʒ.vj.berberis.masticis.
spice gafeti succi.asari.cuiusqꝫ.iij.rauedsini
zafrani cuiusqꝫ.ʒ.⁊.ʒ.liquiritie radicis.lacce
lote.cuiusqꝫ.iiij.absinthij greci.ij.tere oia di
ligēter ⁊ distēpera cum feniculi.apijqꝫ aqua.
⁊ a.ʒ.vsqꝫ exag.tracisca.ꝓpinabisqꝫ cū squin=
gibin.Et si perualidū est frigus.ʒ.v.vsqꝫ.vij.
bibat misusani aque mixti.Sed ⁊ si simplex bi
berit misusanū ꝓderit. ¶Radicū aq̄ assigna=
tio.que dolori medet epatis.Sume corticum
apij:⁊ feniculi cuiusqꝫ.ʒ.x.seminis apij anisi.
feniculi.cuiusqꝫ.iiij.masticis.spice aromatice
cuiusqꝫ.ij.radicum adechari.⁊ florum eius.
gafeti herbe.absinthij greci.hesse.iahade.ca

lami aromatici.cuiusq3.v. lacce purgate. rauedsini.costi marini.suhe virgarū. cuiusq3.5. zebibi taifi optime purgati ab interioribus.3.xx.coque oia i.v.lb.aq̄ dōec ad.lb.r.5. redeāt r sume singulis ex ea dieb⁹.3.xl.ac supinstilla illis amigdalarum olei dulcis r amararū.cuiusq3.3. athanasie.iuxta qd op⁹ fuerit. Et si cum his natura sicca ē addēdū erit medicaminib⁹ aq̄ radicū.mirobolanū kebulū.turbit tunsu3 Et anteq3 radicū porrigas aquā mirobolanū kebulū da r aloes pilł.qm̄ nām emollient: et cōplōnē calefacient. Emplastri assignatio qd frigiditati pdest epat3. Sume babunegi. mel liloti.aloes epatice. sihi armenici. absinthij greci.cui⁹q3.3.v.masticē.asari.spice. arōatice. seliche.costi carpobalsami.xilobalsami.cui⁹q3 iij.3afrāi.ij.terēsq3 oia diligēt cū susani olo di stēpera r costino nardino iuxta qd op⁹ fuerit in quo cerā liquefeceris.ru.r medicamia ad miscens emplastriza. Emplm aliud ad idē absinthij greci .sandali albi.spice radicis ade chari aloes epatice.cuiusq3.3.iiij.masticis car pobalsami.xilobalsami.mihe fluxe seliche.co sti.xiloaloes indice laudāi secci cuiusq3.ij.rose.vj.tere oia diligēter r subtili cribra panno atq3 cū liliorum oleo distēpera r cera.r.iuxta qd opus fuerit sicq3 epar emplīza. Et si medicamina hec cū misusano distēperaueris r nada ruh e pderit. Sit huius dñi passionis cib⁹ frā qui lini taugi.cū ciceris aq̄ r oleo conditi loto ciminoq3. aneto.galengar:aut in patella cocti.superirrigato vino rihano. Et si pane illū pascas vino infuso rihano prodest.propinaq3 illi vinum r gendicon.apiūq3 porrige mentā badernebinam.feniculum r similia.

De mala epatis cōplexiōe humida. Cum aūt accidit mala epati humida cōplexio simplex sine mā curare expediet hisq̄bus hydropisis in pricipio curat. Et si illi mala acciderit frigida r sicca.his q̄bus ethicā patiētes curantur medeberis.humectantibus scilicet r molientibus potibus r emplis.sic vt q̄dam admisceas pontica r aromatica odore q̄ epar ab illis fiat robustus.

Capi.xxxij.de apostematū epatis medela.

Apostematū aūt que epat3 accidūt in medela aiaduertēdū r si apostema calidū est.basilice inci pe a flebotomia i manu dextera r iuxta qd op⁹ fuerit sanguinē extrahe.si virt⁹ etas tpsq3 anni psens aliaq3 hmōi adiuuerit. Et si sanguis minutiōis patientis ↄsuetudo fuerit āpli⁹ exhes r ordei illi aquā cū 3accara ppina.p⁹ hec sq̄ngibin 3accareū simples.nā3 ei⁹ cū lebelabi aq̄ r cass.f.medulla molli r leni.i ipm vtaris clisteri qd ex iuiub sebestē.viol ordeo tūso.blito furfure 3accaraq3.r.r violarum oleo ac rosarum fit iiit aūt intuēdū. Et si apostema in latere ē epatis gibboso.tūc maxia tua ert cura ad vrie pvocationē r berberis trociscos patiēti dabis a.3.vsq3 exag.cū squingibin.3.r 5.ac itibe aq̄.r aq̄suthi.strigniq3 expssa cocta r dispumata cuiusq3.3.sumes.xv.dabis autez hūc dormitū eūti pulnerē. Assignatio ei⁹ se minū cucumeris.citroli.r melōis.medulle cuiusq3.3.v.semis apij.feniculi.anisi cuiusq3.ij.semis itibe r aquesuthi.spodij.cuiusq3.iij.rose.berberis succi.cuiusq3.iiij.rauedsini.3.r.5.tere oia r subtili cribra pāno.cūq3 op⁹ fuerit 3.ij.cū squingibin.3.r aqua sumēs frigidā vtere. Trociscorum assignatio epatis dolori et calido apostemate in latere gibboso vtiliū. sume rose.r.optie purgate.3.vj.berberis.iiij.semis aquesuthi.cucumeris citroli. melōis semināū medule.cuiusq3.iij.tabasiri.liquiritie.succi cuiusq3.ij.rauedsini.lacce purgate. cui⁹q3.3.r.5.3afrani.masticis spice.cuiusq3.3.tere oia diligēter r cū solatri aq̄ distēperās a.3.vsq3 exag. trocisca.quos cū oleorum aqua r sq̄ngibin ppinabis. Trociscorum assignatio aliorum ad eadem vtiliū.rose.3.v.berberis.iij.spodij.3.r.5.semis cucumeris r citroli.lacce purgate.suhe virgarum cuiusq3.ij.rauedsini.3.3afrani.spice.masticis. absinthij.cuiusq3.3.5.tere oia diligēter r cū intibe aq̄ distēpera.r si calor imoderatus fuerit his adde medicamib⁹.caphore obolos.ij. ppia quoq3 ei i cui⁹ epatis latere gibboso apostema est calidū casei aq̄ cū sq̄ngibin sūptā.r pulnerē qui ex cucumeris citroli granis.seminis apij r anisi.feniculi.ex singulis iuxta qd opus est sumēs.sitq3 caprarum esca.apiū.feniculis intiba r silia. Qd si i latere ē conico apostema.tūc maxia sit tua cura ad nature solonē cū lat⁹ hoc epatis intestis cōparticipet.da itaq3 illi intibe aquā lebelabi r solatri.cū cassie.f.medulla.sumēs ex tribus pdictis postq̄ bullierint r dispumate fuerit accolate.3.xliij. r fricabis in eis cass.f.3.vij.r i hyeme tepidas bibas.in estate refrigeratā.cum olei amigdalorum.3.dulciū.ppina quoq3 spodij mollientes trociscos cum squingibin.sed r cū cassie.f.medulla.aquā casei.r mirobolana cū hec pulnere. Assignatio eius mirobolani citrini.3.x.semis itibe aquesuthi r citroli semis cuiusq3 ij.lacce purgate rauedsini cuiusq3.3.r.5.scamonee.5.dragma.de eo ppina.3.r cū casei aq̄ iuxta qd opus fuerit. Oportet autē huius domini apostematis corpus imminuere cū fructuum decoctiōe r clisteri vtaris leni quo materias abstrahat r per solutionem educas.s3 r camele lac illi propina.sed tamen prius his que prediximus pasce.incipiasq3 illud ppinare a.5.libra vsq3 libram.r.5.cum hoc pulnere. Assignatio eius sume mirobolani citrini r kebli cui⁹q3.3.v.emblici.bellirici.cui⁹q3.iij.seis

intibe ꝛ aq̄suthi.feniculi cuiusq̄ʒ.ij. teres ꝛ cū lacte.ʒ.iij.ꝓpinabis dieb⁹.vij.ꝛ si nulla fuerit febris cū lacte trociscos dabis hos patiēti.sin portulace cū aq̄ꝛcū cassia.f.¶Medicamē aliō ad idē sume rose.r.ʒ.vj.berberis lacce lote cuiusq̄ʒ.iiij.spodij.iij.rauedsini.sandali albi.seis intibe.aq̄suthi cuiusq̄ʒ.ʒ.ij.semis feniculi.anisi cuiusq̄ʒ.ʒ.ꝛ.ʒ.ʒafrāi.ʒ.terēgebini.vj.tere oia diligēter ꝛ cū māne aq̄ distēpera.Et si validus fuerit caloꝛ cāphoꝛe adde.ʒ.ʒ.Empl'a aūt ex maxia parte oʒ eē ex his q̄ repellūt ꝛ ꝓhibent mām sua friditate cōposita ꝛ pōticitate q̄le ē cerotū qō ex intibe fit aq̄ ꝛ q̄ffara cucurbiteq̄ʒ rasura strigno.frōdiū vitis succo.rosaꝝ aq̄ et sempuiue.ac arnoglosse cū rosaꝝ oleo ꝛ cera alba.hisq̄ʒ ea q̄ sūt aromatici adde odoꝛis.vt sandalū rosā.cāphoꝛā.Die facto tertio aut q̄rto addēdū erit his aliq̄d eoꝝ q̄ dissoluūt q̄lis ē camomilla.mellilotū cathemia.oꝛdeū nec ab hoꝝ desistes dissoluētiū augmētatione q̄diu augetur apa donec ad statū ptingat.iā tūc ex dissoluētib⁹ ꝛ reprimētib⁹ cōposita sint empl'a medicamibus eq̄liter.¶Ut apa declinare ceperit reprimētia minue ꝛ dissoluētia auge.caueasq̄ʒ eoꝝ q̄ refrigerāt imoderationē ꝛ vsum nimiū sicq̄ʒ ꝛ repmētia.Sepe etem̄ hec in apa ferūt durū.difficilisq̄ʒ ei⁹fit dissolutio ꝛ aduēt⁹ hydropisis fit cā.Refrigerātia etem̄ ꝛ desiccātia mām glomerāt ꝛ spissāt ꝛ dissolui ꝓhibēt. fit itaq̄ʒ opil'o ex opilatiōe meatuū hydropis.¶Assignatio emplastri in apostematis principio vtilis.Sume sandali albi.ʒ.iij.sandali.ru. ninifar cuiusq̄ʒ.iiij.rose.r.v.asiasi.memithe fusali cuiusq̄ʒ.ij.acatie terre cimolee.ʒ.cāphoꝛe. ʒ.ʒ.tere oia diligēter ꝛ cū intibe aqua distēpera.ac q̄ffare ꝛ sempuiue.poꝛtulaceq̄ʒ ꝛ lactucarum.¶Emplastrum aliud apostematis epatis principijs vtile.Sume folioꝝ solatri.foliorum caquenegi.tahalebi.rose viole recentis. poꝛtulace.semperuiue.rasure cucurbite lactucarum partes equales tere in moꝛtario diligēter ꝛ sandalum adde albū rosam modicūq̄ʒ oꝛdei farie ꝛ epar emplastriza.¶Empl'm aliud qō epati adhibetur cum apostema augetur. sandali albi.ʒ.iiij.rubei.v.rosarum.vj.camomille floꝝ mellilotí.cuiusq̄ʒ obolos.iij.absinthij greci.ʒ.ꝛ.ʒ.ʒafrani cāphoꝛe cuiusq̄ʒ obolos.ij.tere omnia diligenter ꝛ sume olei violarū ꝛ olei camomille cuiusq̄ʒ partē cere q̄drantē.Cerā in ol'o liq̄fac ꝛ medicamia superadde misceq̄ʒ diligēter ꝛ emplastro facto epati appone apato.¶Emplastrum aliud vtile epatis in statu apostemati sandali albi ꝛ rubei cuiusq̄ʒ.ʒ.v.rose.r.optime purgate.iij.camōille florum mellilotí violarū siccarū oꝛdei farine.cuiusq̄ʒ.iiij.absinthij greci.fasali.asiasi memithe cuiusq̄ʒ.iij.mastic̄.spic̄.nardi.cuiusq̄ʒ.ij.ʒafrani.ʒ.ꝛ.ʒ.cāphoꝛe obolis.ij.tere oia diligenter ꝛ in camomille oleo ac violaceo liq̄facta ꝑus in eis cera.r.q̄ta op⁹fuerit distempa ꝛ vtere. ¶Empl'ʒ cui⁹ i declinatiōe vsus ē vtilis.Sume sandali.r.albi fusali violaꝝ ninifar.cuiusq̄ʒ.ʒ.iij.rose.r.camomille mellilotí.absinthij greci capilli veneris semis lini.cuiusq̄ʒ.v.masticis spice nardi mihe cuiusq̄ʒ.iij.ʒafrāi.ʒ.ꝛ.ʒ. tere oia ꝛ distēpa cū aneti oleo.aut lilioꝝ alboꝝ cera in eo liq̄facta.¶Et si cū apate febris fuerit medicamia cauēda erunt calida ne patiēti ꝓpinent ne ve eis epar ēpl'izet.Et si apa epatis ex māifesta fuerit cā ꝑcussiōe.s.aut casu.tūc hoc ēpl'm erit adhibēdū.¶Assignatio ei⁹mirti.ʒ.iiij.xiloaloes optime baccaꝝ lauri ʒafrāi calami aromatici mirre masticis.cuiusq̄ʒ.ij.cere.v.lilioꝝ ol'i.xv.vsq̄ʒ.xx.misusani.iiij. medicamia diligēter terēs subtili trāsmitte pāno ꝛ cū misusano misce ceraq̄ʒ in oleo liq̄fac ꝛ medicamia sic in eo distempa.factoq̄ʒ emplastro epati applica.pꝛopina autem eiusmodi patienti fuhe virgas.mirram cinnamomum. terrā armenicā cuiusq̄ʒ partem tritis omnib⁹ diligenter patienti pꝛopinabis.ʒ.ij.cum rosarum oleo.¶Emplastri assignatio ad idē.Sume pentafoli.ʒ.x.ciceris excoꝛiati.lacce lote. vij.reubarbari.iiij.ʒafrani.iij.terre armēice x.mumie.iij.tere omnia diligenter ꝛ cū lilioꝝ oleo mumiā dissolue.ipsoq̄ʒ medicamina dissolue ꝛ epar ēpl'iza pꝛopinaq̄ʒ de eo.iij.ʒ.cum ciceris aqua tunsi ꝛ infusi ꝛ si nulla fuerit febris vinum illi poꝛrige rihanum.Expedit autem in cibis tuum esse in calidum patiēti apostema epatis regimen quale ꝛ illius est qui calida eius complexione molestatur:sitq̄ʒ egrotantis habitatio in frigidis locis ꝛ aere iocundo que omnia aquilonis exurat ventus.Et opoꝛtet apostema in epate habētem fructib⁹ arcere pōticis,vt citonijs piris silibusq̄ʒ quoniā opilationē pariūt ꝛ materie ꝓhibēt egressum vnde ꝛ apostema augent.

¶Capi.xxiiij.de aperiendo epatis qui in saniem vertitur apostemate.

Cum autem quod i epateē apostema in saniem conuersum est emplastris vti opoꝛtet de quibus furunculoꝛum diximus.cura qui in stomacho accidunt.¶Et hec emplastri assignatio qō apostema facit erumpere.¶Sume fenugreci.seminum lini et merue.cuiusq̄ʒ.ʒ.x.radicum cathemie.silemi.farine.mollendini pulueris.cuiusq̄ʒ.vij.camomille.mellilotí. violarum siccarum.cuiusq̄ʒ.v.narcisci cepe. dragmas duas diligenter tritas.fermenti. cuiusq̄ʒ.x.masticis dragmas columbarum fimi.buracis.cuiusq̄ʒ.iij.tere que possibile est hoꝛum medicaminum diligēter:ꝛ cū mollib⁹

aduna medicamibus τoleũ cheiri.violaceũꝗ in quo cerã iuxta qꝺ opus fuerit liq̃feceris su perfunde.factoꝗ.emplo apati applica. τ opz patiẽti ordei dare aquã cũ melle τ ficuũ aquã decoctaꝝ.fenugrecũꝗ cũ melle. ¶Et hec decoctiõis ad hoc vtilis assignatio.Sume fenugreci.semis lini cuiusꝗ.ʒ.x.ficus albas nũero x.adiãti seminis cathemie τ malue.cuiusꝗ.v. fautenegi.centauree cuiusꝗ.iiij.isopi.prassij. cuiusꝗ.ij. coque oĩa in.iiij. aq̃ libris donec ad librã redeãt.colãs.iiij.ex ea.℥.sũe τ mell' apũ supadde.penidiorũꝗ cuiusqz.ʒ.x. olei amigdalini dulcis.ij. bibat tepidũ ꝑpina q̃z lactis asine.τ capraꝝ.℥.iiij.cũ sele merue τ fenugreco.τ zuzenegi tritis diligẽter cuiusqz sume.ʒ.τ ʒ.τ tepidũ ꝑpina.Opz aũt mãm in vesice trahere partes τ renũ medicamib⁹ vrinã ꝓuocãtibus:quatenus ꝑ vrinã sanies emittatur.Sit igitur qꝺ ad hec porriges si nulla est febris. hesse.fautenegi.isopi.radicũ apij feniculi dauciꝗ decoctio cũ melle.Qꝺ si aliq̃ igruat febris calida nõ erũt dãda:dabis itaꝗ seminũ cucurbite cucumeris citroli.mellonis medullarum. cuiusꝗ.ʒ.v.amili.dragagãti.gũme arabice.cuiusꝗ.ʒ.τ.ʒ.liq̃ritie succi.ij. tere hec diligenter τ.ʒ.iij.cũ violarũ siropo aut iuleb. aut papauerino;mane porrige.vespere tñdem τ lenib⁹ mollientibusꝗ pasce cibis:vt mezaro qꝺ cum blito fit τ spinachij.maluis catafo. τ cũ amigdaloꝝ oleo τ penidijs. Dabisꝗ illi polentam que ex simile medulla fit cum amigdalorum oleũ τ penidijs.aut zaccare τ ordei aquã cum zaccara prodest:oua sorbitet sorbilia:τ agnorum vescatur pedibus cũ espidabago paratis similibusꝗ cibis qui digestioni parent. τ cito a stomaco descendunt τ intestinis. ¶Ut autẽ apostema erupit:τ in renũ partes sanies fertur τ vesice:τ per vrinam egrediet patienti papaueris trocisços dare expediet cum papaueris siropo. τ iniubarum τ ninifar: ciboſꝗ illi offeres quos assignauim⁹ sorbitiones τ alia. Qꝺ si apostemate erupto in stõi ptes τ intestina sanies declinauerit:τ per egestionem euacuabitur.τ vrinam: oportebit nature cauere emollitionẽ sed τ desiccationẽ. Attende itaꝗ eius tẽperiei q̃tum fas est:patientẽꝗ ouis refice sorbilibus τ polẽta que τ simile panis fit mica sine zaccara:lacte q̃z a quo ei⁹ excolaueris aquositatẽ τ sorbitionẽ q̃ fit ex riso τ amilo.¶Et si materia ad ea fertur loca que inter siphacem sunt τ intestina in q̃bus.s.in hydropisis aqua adunatur:locus erit tibi incidẽdus qui in inguibus ẽ: saniesꝗ abinde purgãda: queadmodum in chyrurgia exponem⁹.¶ Cũ autẽ apostema calidũ in vẽtris erit lacertis q̃ super epar positi sunt: apostematum calidorum cura curandus erit quod in mẽbris accidit:flobotomia.s. medicaminum poculo emplastris τ cibis. Et si hic in saniem cõuertitur medicamibus vteris apientibus emplastrisτ instillatiõibus:vltimoꝗ incisione.Nec est in hmõi apostẽatib⁹ prestolãdũ:donec medicaminũ vi erũpãt.Sanies nãꝗ si in his diutius ꝑstiterit locis corrodit τ putrescere lacertos facit.siphacẽꝗ q̃ sup ventrẽ estrũpitꝗ ad interiora τ ea que intus sũt ledit mẽbra.hic itaꝗ apostemata h⁹ expedit incidere anteꝗ ad interiora erũpant. Qꝺ si fieri cõtigerit furũculoꝝ qui ab interioribus erũpunt cã adhibendũ erit regimen queadmodũ presignauim⁹.

¶Capit.xxxiiij.de apostematis frigidi qꝺ in epate accidit medela.

Apostematũ in medela frõꝝ que epati accidũt patiẽti trocisços dare opz absinthij cũ squingibin. ꝑderit aũt si dederis illi hoꝝ trocis coꝝ aliquos.cũ aqua in qua fenugreci feniculi semis.cuiusꝗ.ʒ.x.radic adechari τ florũ ei⁹ cuiusꝗ.ʒ.zebibi.taifi.xv.ficus albas nũero.x. bullieris hec coque in duab⁹ aque libris.donec ad librã redeãt colabisꝗ de ea.℥.iiij.τ superinijces hoꝝ trocisçoꝝ exag.cũ charue olo ʒ.ij.τ amigdalini.ʒ. ¶Trocisçorũ assignatio frigido epatꝫ apostemati vtiliũ.rose.τ.ʒ.v.berberis.iiij.anisi.semis apij montani.adechari radicis τ ei⁹ florũ.seliche calami aromatici cuiusꝗ.iij.masticis spice darsisahãi.asari.rauedsini.suhe virgarũ.lacce purgate. cuiusꝗ ij.mirre zafrani cuiusꝗ.ʒ.τ.ʒ.tere oĩa diligenter τ cũ feniculi aqua distẽperãs exag. trocisços informa.¶Alioꝝ assignatio trocisçorum Sume apij semis anisi. nanachue. absinthij cuiusꝗ.ʒ.iij.sue ꝟgarũ lacce cuiusꝗ.ij.rauedsini. masticis. spice nardi. cuiusꝗ.ʒ.τ.ʒ. succi gafeti.zafrani cuiusꝗ.ʒ.tere oĩa diligẽter τ cũ vino distẽperans a.ʒ.vsꝗ exag.trocisça.Et si frigidũ hoc apostema tenerũ est.patiẽti radicũ aquã dar oportebis hãc.¶Assignatio ei⁹ sume corticẽ apij radicũ τ feniculi cuiusꝗ.ʒ.x. seminis apij.anisi.τ feniculi cuiusꝗ.iij. radicis adechari τ florum eius herbe gafeti.camedrei.camepithi.fucahe.badauredi.cuiusꝗ.v. masticis.spice nardi.asari.cuiusꝗ.ij.τ.ʒ.suhe virgaꝝ.lacce.seliche corboꝝ balsami cuiusꝗ ij.τ.ʒ.zebibi taifi.xx.fic⁹ albas nũero.vij.coq̃ oĩa in.iiij.aq̃ libris.donec ad librã τ.ʒ.redeãt colabisꝗ ex ea.℥.iiij.τ fricabis in eis medicaminis cartami exag.amigdaloꝝ amaraꝝ oli addẽs.ʒ.τ si apa in latere fuerit conico epatis pone simul charube oleum amigdalini loco quo naturã faciat fluxam. eparꝗ emplastris emplastriza calefacientibus τ desiccantibus. ¶Emplastri assignatio tenero vtilis apostemati quod epati accidit.Boum stercoris siccaꝝ fimi.cuiusꝗ.ʒ.vj.semis apij.nanachue.

anisi. cardamomi. cuiusq3.iiij. radicis adechari et flori eius aloes epatice. cuiusq3.iij. nardini clitici. spice. aromatici. nitri. cuiusq3.3.et.5. gume botãi. ratinegi. cuiusq3.iij. cere albe. iiij. cerã i oleo liqfac nardino. aut costio et dissolue in eis gumã et ratinegũ. sicq3 medicamia admisce diligẽter trita: optieq3 pcute et epar apa habẽs empliza tenerũ: empliza q3 estamaicõ emplastro: aut emplo diaspermaton. Sit illi cibus ciceris aq cũ oleo loto aut taugi: aut franqlini i espidabago parati: siue i sartagie cũ oleo oliuarum garo. cinamomo cimio. Ex oleribus illi mẽtã pmitte: baderneb inã. piganũ. apiũ. olbusq3 phibe a fructibus. lacte. legumibus. ptervuas passas dulces ficusq3 siccas et harum moderata sit quãtitas. Mell' aquã illi et gẽdicon ppina. ac xiloaloes: nõnunq3 siropũ: et aliqñ zaccare electuariũ. vt xiloaloes. ac ambre iuxta tẽpus iperabit. ¶Qd si apa qd epati accidit nigrum est durũ. s. et sciliros patienti zufe dabis decoctionẽ: cuius hec est assignatio. Fenugreci.3.x. semis lini. vij. adiãti liqritie radicis. cuiusq3 v. semis cathemie et malue. cuiusq3.iiij. fic9 albas nũero. x. isopi sicci. iij. vue passe chorosanice iterum purgate. xx. coq oia i. iij. aq lib. doec ad lb. redeãt: colaq3 et sũe ex ea. 3. xl. cũ. 3. amigdalini olei et. 5. tmdẽq3 oli charue. et tepidas ppia. Et si aliqs illic sine febre calor fuerit: casei aquã da egrotãti q fit cũ sqngibi: iuxta qd opus eẽ videris cũ lacce medicamie et rosarũ sirium q3. Et si nullus est calor camele ppina lac que comederit apiũ. abrotanũ in die diei pncipijs. in fine ordei farinã distẽperatã cũ semie apij et feniculi. hec cũ ea. x. faces diebus: et sic illã emũges: dabisq3 de eius lacte librã cũ exagijs calcalanegi duobus: aut cũ mirobolanorum. kebuli et indi diligẽter tritorum cuiusq3 partẽ et apij semis anisi. feniculi. cuiusq3 quadrantẽ ptis. hec teres diligẽter et cũ hoc sumes lacte. 3. iiij. zaccareq3. 3. vij. Emplastrizabis autẽ epar hoc emplastro. ¶Assignatio eius. Sũe fenugreci. lini semis cuiusq3. 3. x. mihe fluxe. cere albe cuiusq3. v. adipis galline et anatis cuiusq3. vij. olei nardini. xx. cerã liquefac et adipẽ ac oleũ cum miha sicq3 medicamina supinijce et emplastriza epar. Et si cũ duro apostemate calor fuerit emplm adhibe in quo camomille et mellilotĩ. cuiusq3 ps ponit. viole sicce partes due. fenu greci. semis lini cuiusq3. 5. pars. masticis quadrans. hec oia diligenter teres et cum oleo distẽperabis violarũ ceraq3 alba et emplastrizabis. ¶Emplastrũ aliud ad epatis duritiẽ. mirre aloes mihe. zafrãi amomi. cardamomi. laudani. siselei radicũ apij. cuiusq3. 3. v. carpobalsami absinthij. greci. costi indici. cuiusq3. ij. et 5. camomille. mellilotĩ. feliche. cuiusq3. iij. turis. vij. cere. 5. libram in violarum olei libra liquefacte olei nardini quadrantẽ. anserini adipis et vitulini. cuiusq3. 3. x. que teri possunt diligenter tere. adipesq3 in oleis liquefac. et simul oia misce factoq3 emplastro epati adhibe.

¶Caplm. xxv. de epatis opilatiõis medela.

At vero epatis opilatiõis est medela: hec si opilatio in latere fuerit gibboso ipsius egrotãti medicamia dabis vrinã puocãtia q meatus purgẽt et opilationẽ operiant. vt apij semen. anisũ feniculũ nanachuã. da et berberis trociscos cũ feniculi succo et apij ac squingibin et lacce trociscos ac absinthiacos cũ his que pdiximus. et si hec nõ psunt radicum illi propina aqua in qua radices semiaq3 ponuntur. absinthium. daucũ. nanachuã. apij semẽ mõtani. semẽ pentafili. costũ merua pietũ et silia. cũ amigdalarum oleo amararũ. Et si sumpseris agarici florum adechari. gẽtiane. cuiusq3 ptẽ terasq3 diligenter et exagi. cũ squingibi ppines proderit. Sit huic cibus ciceris aq cũ aneto et cimino. cinamomo. oleo loto et dulcibus illũ prohibe marimeq3 illis que cũ amilo fiunt et farina. vt chabiso. faludego. catatisi. arceas quoq3 illũ post prandiũ a motu. ¶Et si opilatio in latere fuerit conico epatis. patientẽ cum epithimi solue decoctione et clisteri facili. cui semia incidunt aperiẽtia. opilationem. Dabis ẽt illi electuaria opilationẽ aperientia. vt cartami medicamen et lacce. atanasiãq3 et electuariũ pẽtaticõ quoniam optima ẽ illi in vẽtositatis dissolutione et opilatiõe aperiẽda actio. empliza quoq3 hoc epar emplo. ¶Assignatio eius. camomille. mellilotĩ bereniaseti cuiusq3. 3. x. seis apij: nanachue cuiusq3. iij. spice aromatice. assari cuiusq3. ij. prassi amigdalarum amararum cuiusq3 iij. tere oia diligenter et cũ feniculi aq distemperans epar emplastriza stõ cibis vacuo.

¶Capitulum. xxvj. de hydropisis specierũ et primum hydropisis carnose que hyposarca dicitur medela.

Ydropisis spẽs alio cõ firmatũ est loco tres carnosam tympanicam et vtream. et nos hic ab hydropisis carnose medela incipiem9. Dico ergo cũ videris malã habitudinẽ et cõplexiõis corruptionẽ icipi. expedit patiẽtem ciborum parcere copia. qm sua cibus multitudie stõm grauat et a digõne phibet corporisq3 auget hũiditatẽ, et calorẽ extinguit nãlẽ cũ in hmõi morbo debilitas insit illi. Caueas quoq3 cibos tarde digestionis fridosq3 et hũidos vt lac. pisces recẽtes butyrũ. sisami oleũ. legumia. et q ex tritico fiũt vt amilũ. atriã et q cũ melle fiũt et zaccara: vt faludegũ cabisum. catatisum fugiles et silia. Epar etem eo q ipsis tanq3 dulcibus plurimum delectet cibis ad se trahit hos. inuiscaturq3 illi

que in eis est suba grossa ⁊ meatibꝰ eiꝰ. vnde ⁊
opilo augeť ⁊ hec roboratur passio. Jō ergo
oia hec ill' officiūt qbus i viscéribꝰ opil'o est ⁊
grossities vt i stō splene. in renibꝰ alijsqꝫ. Lau
dabilius aūt in hmōi dn̄m passionis fame vti
mur ⁊ aq̄ paucitate potus ⁊ ꝓhibitiōe ab exer
citio ⁊ labore post cibū eiusqꝫ vsu an̄ cibos bal
neoqꝫ salse aq̄ ⁊ alumiose ac buratiane ⁊ sul=
phuree exercitiū. Cibos demꝰ illi calefaciētes
⁊ desiccātes subtiliantesqꝫ ⁊ digestioni faciles
post balneum hora plena aut post exercitiuz
si non intercidat balneum. vt carnes pullorū
taugorum franqlinorū cubegoꝝ passerum in
espidabago paratorū cū aneto cicere. cinamo
mo. galengar. cimio. aut in sartagine cū aceto
coctas. carui. muri. darasini. galēgar pipe en=
gedano. heltitho. modicūqꝫ vini rihani in qđ
virgas ꝓieceris pigani. apij mēte. fautenegi ⁊
salsamēto cū aceto. garo. sinapi. queqꝫ fiūt de
blito dabis cū oliue oleo garo. sinapi. aceto ⁊
simibus rebus subtiliātibus. vinū illi ꝓpina ri=
hanū vetus. aut merū. aut certe parū mixtum
⁊ quātum poteris ab aq̄ pure potu arce. nisi
perpauce. nec vero aquā sumat oino cū niue
refrigeratā: qm̄ hec epatis refrigerat cōpl'onē
⁊ morbū auget intm̄ vt nōnunqꝫ eiꝰ naturalē
extinguat calorem hmōi opꝫ esse regimē hy=
dropisis carnose dn̄i cū eiꝰ aduētus ꝑncipia
videris. Dehinc ituere quenā sit huius aduē
tus passionis cā. intellectāqꝫ rebꝰ oppugna cō
trarijs. Et si cā huius in epate fuerit ap̄a: aut
durities eius: aut opil'o meatibꝰ eiꝰ accidens:
aut ap̄a stomaci vel frigiditas eiꝰ vel splenis
ap̄a: vel eius debilitas oportebit horū ꝓpone
re medelā singulorū. his q̄ facient huic obuiā
passioni queādmodū suis expositū ē in capitu
lis. Et si hoc mēstruoꝝ cōclusionis accidit cā.
aut emorroidū sanguis vtēdū in patientē erit
mediastine flebotomo. si etas virtusqꝫ adiuue
rint sanguis quātā necesse erit extrahas quā
titatē iuxta qđ virtus patiť. paulatim nō semel
flebotomia nāqꝫ hac in parte medela est opti
ma. cū ⁊ virtꝰ alacrior alleuiata fiat ⁊ calor as=
surgat nālis. Dehinc ipso qđ iam dictū ꝟtutē
eius augebis regimie calefacienti. s. ⁊ desiccā=
ti vterisqꝫ exercitio in patientē ante prādiū ad
caloris sol' estus i locis calidis in quo calor ro
boreť nālis ⁊ in oē diffundatur corpus: hūidi=
tasqꝫ desicceť ⁊ a corpis ꝓfundo ad eiꝰ educa
tur exteriora. Caueat aūt patiens capiti ⁊ ope
riat sitqꝫ eiꝰ exercitiū iuxta qđ ꝟtus fert ⁊ non
immoderatū. ne forte calor dissoluať nālis et
virtꝰ dbiliteť. Sitqꝫ exercitij eiꝰ ps eq̄tatio mo
dica: ps pedū lenis deābulatio i arenosis lo=
cis ⁊ pulueris ⁊ si forte possibile ē patientē ab
in q̄ ē regiōe trāsire ad aliā calidiorē ⁊ sicciorē
fiat: itaqꝫ illi i sabulo volutari: ⁊ puluerē cali
dū si fieri pōt ⁊ patiť: fricatiōe vtať forti cū ma

nibus ⁊ manutergijs prius corpori superiecto
burace modico ⁊ sale. gallaqꝫ ⁊ alumie: ac simi
bus desiccantibꝰ: post hec in balneis laueť bu
racianis sulphureis aut alumiosis. Et si nulla
est illi febris corpus eiꝰ aq̄ infunde in q̄ mirtū
cortices glādium: alumē. buracū. sulphur cuz
nemamo. calamēto sansuco. bereniaseto cope
ris: aquāqꝫ cui ferrū imersuz ē calefactū: post
hec parū qescat. ⁊ quos diximus vescať cibis:
hec i hac exibēda sūt passiōe cū ciboꝝ ⁊ alioꝝ
regimie. ¶ Quo aūt vti opꝫ medicaminū re=
gimie, vrinā ꝓuocātium est cura. Sunt em̄ hy
dropisi hyposarche vtilia: vt apij semē monta
ni daucum. nanachua. semen feniculi. anisuz
asarum. siseleon. absinthiū. fautenegum mon
tanum si cum aq̄ coquātur ⁊ melle: bibatqꝫ. ij.
patiēs. ℥. cum. ʒ. ʒ. vsqꝫ exagium socrite. ¶ Me
dicaminis assignatio qđ vrinā ꝓuocat ⁊ hydro=
pisis ꝓdest. Sume dauci. asari. semis apij mō=
tani. anisi. cuiusqꝫ. ʒ. v. polij in al' spodij. came=
drei zebanegi. i al' zebbosiaci camepithi. fau
tenegi montani. carpobalsami. florū adechari
cuiusqꝫ. iij. spice aromatice seliche cuiusqꝫ. ʒ.
⁊. ʒ. zafrani. ʒ. tere oia diligenter. ⁊. ʒ. ij. cū squi
gibin mellei. ℥. ij. mixtis aq̄ propina. ¶ Pulue
ris assignatio ad eadem vtilis. Sume seminis
apij anisi. semis feniculi. gafeti succi. absinthij
greci. spice cuiusqꝫ. ʒ. lacce. rauedsini. scolopē=
drij cuiusqꝫ. iij. radicis liquiritie. ʒ. ⁊. ʒ. tere oia
diligēter: ⁊. ʒ. ij. cū vino propina rihano. ¶ As
signatio trociscorum hydropi carnose vtilium
in passionis principijs. Sume rose ru. optime
purgate. ʒ. vj. berberis. iij. asari. spice. nardi.
gafeti succi. absinthij succi. cuiusqꝫ. ij. seminis
apij. anisi seminis feniculi. adechari. cuiusqꝫ.
ʒ. ⁊. ʒ. zafrāi. ʒ. ʒ. tere oia diligēter ⁊ cū aq̄ distē
perās. a. ʒ. vsqꝫ exag. trocisca. qs; cū feniculi aq̄
⁊ apij ꝓpinabis si nullus illi fuerit calor. Sin
cū intibe aq̄ amare ⁊ aq̄suthi. ⁊ trociscis vterꝭ
reubarbari cū squigibin diebꝰ aliquot ⁊ non
nunqꝫ cum vomitu euacuabis adhibito squin
gibin ⁊ fugilibus aneti aqua decoctis. maxi=
meqꝫ si tempus estas fuerit. hunc etenim ad
euacuādū prodest humorē. opꝫ autē vti te vo
mitu prius ⁊ euacuatione humoris anteqꝫ aq̄
roboreť ⁊ humiditas domineť qꝫdiu virtꝰ reti
nēs est ⁊ adhuc valet. vt etem̄ hūiditas dn̄ari
ceperit ⁊ debilitata virtus succubuerit vomi=
tus nullus erit vsus. ⁊ euacuatione vtendum
cum laxatiuo flegma deponenti: vt est amaico
nis pil'. quibus intercidit turbit ⁊ hyera ⁊ he
belnili. colloquintide adeps. hisqꝫ anteqꝫ pas
sio roboretur vtendum. ¶ Ut autem roborata
⁊ fixa fuerit eo vteris quod diximus regimi=
ne calefacienti ⁊ desiccanti. vrinamqꝫ prouo=
cantibus. ¶ Electuarij assignatio quod vri=
nam prouocat ⁊ hydropisis ꝓdest. Sume spi
ce, seliche. florū adechari, asari. cuiusqꝫ. ʒ. iij.

granorum mirti costi cinamomi.mihe cuiusque.ʒ. tere oia diligēter et cū melle distēpera dispūa to.dabisque de eo.ʒ.¶Simul aūt et intuēdū in vrinā.et si alba fuerit frigiditasque et humiditas dominātia corpori et epati.nullusque est calor. patienti radicū ppina aquā cōpetētē cū cartami medicamie. aut electuario lacce puo. d hinc magno cū amigdalarū oleo amararū et oleo charue.athanasiaque facta cū lupio epate ad eadem pdest si.ʒ.s.de ea vtaris vsque.s. exag. cū feniculi aq̄ expressa sic et mitridatum corruptioni prodest cōplexionis et hydropisi. si iuxta qd opus est de eo sumatur:tyriacaque fa ruc ad eadē manifeste pdest.si ex eo.s.ʒ. vsque s.exag.sumatur minus amplius ve iuxta qd opus fuerit.¶Opz aūt cū hac habitudie corporis assuefacere euacuationē alternis tēporibuscū opoponacis pill.et estamaicō et sahar barani electuario similibusque.Tradūt antiquorū quidā ericij carnē si desiccet et diligenter teratur.bibaturque de ea.ʒ.ij.vsque.iij.cū vio veteri hyposarcis pdest.Aqua quoque athali.ʒ.xx. cū liqritie radicū ireos.ʒ.x.et vino rihano hyposarce manifestissime prodest.emplastra quoque et cataplasmata adhibēda sunt.Cataplasmetur itaque huius passionis domini vēter et oē eius corp9 hoc emplastro.¶Assignatio ei9.camomille.mellilo ti farine ordei.bouis fimi et ouium caprarūque cuiusque.ʒ.xv.corticū radicis capparis.aloes epatice.costi amari cuiusque.v.ma sticis spice.assari.absinthij greci cuiusque.ij. tere diligēter et cū vini distēpera aceto et apij suc co feniculique ventrēque cataplasma et oē corp9 et ad solē patiētē iuxta qd ferre pt statue.et sic cū decoctionis aqua lauabis in qua camomilla fuerit.sihū.artemisia.Et si diebus aliquot corpus cataplasmaueris cū fimo boum et ouium tritis diligēter et distēperatis cū athali aq̄ manifeste pderit.¶Emplastrū aliud ad idē vtile.Sume fimi boū qui sihum comederunt et abrotanū camomillā et similia partē aloes quadrantē.sal andrani.s.partē ireos radicū octauā ptis.tere diligenter et in acerrimo coq̄ aceto donec spissetur et ventrē oēque cataplasma corpus:sicque vt siccetur permitte et in balneis cū aqua lauabis calida in qua sihū. abrotanū nemamū.safucū coxeris.hoc itaque regimine et cura oz hydropicū carnosum dispo nere.¶Nec vero expedit in vni9 vsu medicaminis diutius psistere:neque in eorū que interius nec que exterius adhibētur:sed expedit in hmōi dño passionis a medicamine transire in medicamen ne forte vni assuescat natura medicamini: roboreturque in eo nec prosit: neque et in omnibus prolixis oportet facere morbis.

¶Capitulum.xxvij.de hydropisis vtree medela.

In hydropisis vtree medela expedit regimē in morbi esse pncipijs qd et in pncipio assignauim9 roborata passiōe et aq̄ cōfirmata medicamib9 vtēdū erit laxatiuis et aquā deponētib9 vt pill.asate et serchasi.sitaregiqz p sunt oēs eius he.¶Et hec pill.assignatio q hydropisi psunt vtree et aquā deponunt.Sume tuballi eris folioꝝ mazeriōis cuiusqz ptē tere et cribra ac cū apij aq̄ distēperās pill.eaꝝ potio.a.ʒ.vsqz.ij.iuxta qd op9 fuerit. ¶Pill.alie vtiles hydropisi vtree.Sume ꝑgaꝝ balsami lacce cuiusqz.ʒ.ij.anisi masticis. cuiusqz.ʒ.et s.rauedsini absinthij succi et gafeti succi.et eris vsti mazeriōis in vini aceto die et nocte infusi cuiusqz.ij.sabernij. diagridij. ireos radicis. costi.cuiusqz.ʒ.tere oia diligēter et cū feniculi aq̄ distēpa pillulisqz earū potio.ʒ.ij.vsqz.ij. et.s.cū aq̄ calida . ¶Pillularū aliarū assignatio.Sume mazeriōis.vj.ʒ.rose.x.optime purgate liquiritie succi.cuiusqz tere oia diligēter et cum solatri aqua distempa pillulaqz.ʒ.j.propina.ij.cum calida. ¶Pillularum assignatio aliaꝝ turbit albi.ʒ.v.hyerepicre.iij.opoponacis tantūdem agarici.ireos radicum cuiusqz iij.salis naste.ij.lacce rauedsini radicis adechari et floꝝ ei9 seliche.cuiusqz.ʒ.et.s.euforbij ʒ.tere oia diligēter et cū feniculi aqua distemperās pillulis.dabisqz de eis.ʒ.ij.cū zaccara et aqua calida . Et sic cū camele lacte.ʒ.ij. de eis.et.s.bibantur manifeste pderit.¶Catarti cum aliud vtree deponēs aquā. Sume sene. mirobolani citrini.mazerionis saberemi. eris vsti cuiusqz ptē cinami masticis cuiusqz.s.ptē tere oia diligenter et.ʒ.j.ac.s.cū tm̄dē zacc.et aqua calida porrige. ¶Medicamen aliud probatum.Sume vrine camele arabice.℥. aque fugilum.℥.et.s.aque calide tantūdē fimi colūbarū.ʒ.et.s.tere medicamen hoc diligenter et in aquas pijce vrinasqz et bibat patiēs. Medicamen aliud aquā deponens.Sume succi radicis ireos.ʒ.x.vrine capraꝝ.℥.ij.aloes isu sionis.s.℥.misce omnia et supinisce columbarum fimi triti diligēter.ʒ.ij.zafrani.s.ʒ.et sic p pina.quoniā fortiter aquā laxat.necvero hoc faciendū nisi cui virtus valida est.Cum autē eger medicamina laxatiua non patitur ēplastris vtendum est laxatiuis quorū hic est vnū. ¶Assignatio eius.Sume colloquintide adipis et radicū ei9 saberemi.hebeliuli mazerionis diagridij aloes . mirre cathemie,radicis. machali ireos radicū boum fimi pasculū.cuiusqz.℥.iiij.tauri fellis cucumeris agrestis mintēgi.cardamomi euforbij misinoi mihe fluxe cuiusqz.v.ʒ.buraci.x.salis naste. cuiusqz.iiij. gumme senoribari.iij. corticū radicē vitis āseris adipis et gallie et vituli.cuiusqz.℥.ij.cere.s.

lb.ceram ⁊ adipes liquefac in aneti oleo ꝗme dicamina superinijce factoqꝫ emplo͞ vētrē em plr̄za qm̄ aquā laxat fortiter. Et que patiēti vt sumat facilia sunt aquāqꝫ deponūt ꝓpina illi. ¶ Mazeriōis olei assignatio ad eadē vtilis. Sume mazeriōis optimi lb.⁊.ſ.supfunde lb.v.aq̄ suauis q̄s moderato coq̄ igne dōec libra supsit. Tūc amigdaloꝝ oleo dulciū q̄rtā libre adde dōec aq̄ deficiat coq̄ supstite oleo ꝓpina de eo cū camele lacte aut casei aq̄.ʒ.j. Sit post hec medicamia cibꝰ espidabagi ius cū cinamomo galēgar.aneto cicere ⁊ oleo loto. ¶ Empl̄i assignatio qđ vtree hydropisis ꝓdest aq̄. Sume fimi bouis.ʒ.xxx.sulphurꝫ crocei.cardamomi baccaꝝ lauri.mintēgi.cuiusqꝫ v.capraꝝ fimi triti diligēter.ʒ.xx.tere oīa ⁊ in subtilē redige puluerē:atqꝫ cū sāngibin distēpera:⁊ vētrē ad solē ēpl̄iza. ¶ Empl̄m aliđ ad idē. Sume ficꝰ nigras siccas in vino aceti īfusas ⁊ fricatas.xxx.fimi capraꝝ triti.x.ʒ.buraci nitri.ireos radicis.cuiusqꝫ.v.tere oīa diligenter⁊ cū ficubꝰ pista:vētrēqꝫ ēpl̄iza stōvacuos ⁊ donec siccet dimitte lauabisqꝫ cū aq̄ in q̄ camomillā bereniasetū.sihū sāsucūqꝫ coxeris. ¶ Empl̄m aliđ ad idē. Sume ratinegi.amoniaci.cuiusqꝫ.ʒ.v.nitri thuris miuti cardamomi sulphuris crocei.⁊ albi.cuiusqꝫ.iij.colūbarum fimi.x.tere oīa diligēter cū pueri vrina q̄ mulierē nō nouit:ventrēqꝫ ēpl̄iza. ¶ Empl̄m aliđ ad idē. Sume marchasite sulphuris crocei.nitri amoniaci.botami gūme.cere albe.cuiusqꝫ ꝑtē ireos radicis mintēgi.cuiusqꝫ.ſ.ꝑtē medicamina diligēter tere amoniacūqꝫ ⁊ gūmas botami.cerāqꝫ in oleo liq̄fac nardio aut costino iuxta qđ opꝰ fuerit vētrēqꝫ ēpl̄iza. Emplastrū q̄ꝫ qđ dr̄ mileti vtile ē:sicqꝫ ⁊ ēpl̄m fusa habed māifeste ꝓdest. Et hec ēpl̄i assignatio quod in omnibus hydropisis est speciebus vtile. Sume amomi spice cardamomi. cuiusqꝫ.ʒ.x.machali glauci.maseti.amoniaci sahadi.zafrāi.cuiusqꝫ.v.aloes mirre. thuris. masculi.carpobalsami.xilobalsami.laudani. cuiusqꝫ.xv.corticū seliche costi amari piretri mihe recētꝫ aristologie rotūde mellīloti ireos radic̄.cuiusqꝫ.x.gariofili masticꝫ.cuiusqꝫ.vij. rose.x.optīe purgate colūbaꝝ fimi cuiꝰqꝫ.xx. cucumeris agrestis colloq̄ntide adipis cuiusqꝫ.x.gūmas cū zafrāo vīo īfunde veteri ⁊ medicamīa diligēter tere cribraqꝫ ⁊ ī modico infunde bani ol̄o in quo cerā iuxta qđ nec̄e fuerit liq̄feceris.gūmasqꝫ distempa dissolutas ⁊ medicamīa simul misce alia factoqꝫ vnguēto vētrē ēpl̄iza.qm̄ optīe ꝓdest oībꝰ hydropisis spēbꝰ.⁊ oꝫ diligēter te adhibere speculationē ⁊ discretionē iuditiūqꝫ acue ī his que assignauimꝰ medicaminibꝰ ⁊ cibis.vtereqꝫ singulis iuxta qđ passionis robur debilitasqꝫ iperat. Atqꝫ secūdū qđ virtus etasqꝫ patiť infirmi,qm̄ hec caput eoꝝ q̄bꝰ idigemꝰ.sunt caue ꝗ ne a te peccatū icidat in ea quā ꝯsiderās cura his itaqꝫ cū vsus fueris medicamibꝰ nihilqꝫ ꝯferūt passio diuturnior fit.ac aq̄ roborať camele lac patiēti ꝓpina q̄ etatis sit iuuenis nec lōge a ꝑtu:sed nec ꝓpe q̄qꝫ sana sit corꝑe ⁊ feniculū comederit sihū.abrotanū itiba apiū hisqꝫ silia hec camela in diei comedat ꝑ̄ncipio ⁊ fine ordei farinā cū feniculi semie mixtam et apij anisiqꝫ ⁊ absinthio hec facies ꝑ ebdomadā vsqꝫ dies.x.dabisqꝫ patiēti de eiꝰ lacte diebus singulis librā cū.℥.v.zaccare ⁊.ʒ.j.pulueris huiꝰ. ¶ Assignatio eiꝰ anisi semis apij cuiusqꝫ.ʒ.ij.mirobolani citrini.vij.fuhe ꝑgarū lacce purgate rauedsini.gafeti succi cuiusqꝫ. ij.ireos radicum erisvsti cuiusqꝫ.ſ.ʒ.tere oīa diligēter ⁊ distēꝑa cū lacte de eo.ʒ.ij.vsqꝫ.iij. porrige. ¶ Puluis aliꝰ ad idē. Sume mirobolani citrini.ʒ.iiij.absinthij greci.lacce purgate rauedsini gafeti succi cuiusqꝫ.ʒ.tere oīa diligēter ⁊ sume.ʒ.ij.⁊ adde radicis ireos erisqꝫ vsti.cuiꝰqꝫ obl̄ꝫ ⁊.ſ.mazeriōis optimi ī aceto īfusi die ac nocte ac đsiccati ⁊ triti diligēť.ſ.ʒ.⁊ cū camele lacte ꝓpinādꝰ. Sūe anisi.masticis. gafeti succi.rauedsini polij cuiusqꝫ.ʒ.⁊.ſ.asari.costi camepithi.eris vsti mazeriōis agarici cuiusqꝫ.ʒ.tere oīa diligēter ⁊ exag.cū lacte ꝓpina camele.⁊ si hoc adoptatū ꝑduxerint finē nihil addes. Sin cū vrīa camele lac ip̄m ꝓpia Sume itaqꝫ lactis librā.⁊ vrine camele.ʒ.xx. fugilū succi.x.zaccara.x. Propina q̄ꝫ cū lacte electuariū lacce minꝰ dehinc magnū aut cum caq̄lenego ⁊ ꝓpina rursus opoponacis.ʒ.ij. ¶ Electuarij assignatio qđ cum camele lacte bibitur:⁊ optime prodest. Sume mirobolani citrini turbit albi.cuiusqꝫ.ʒ.x.bellirici.ij.ēbllci.iiij.piperis.v.mazerionis.℥.zinziberis.iiij. tere diligēter oīa ⁊ cū melle distēpera dispumato.sumeqꝫ ex eo cū camele lactis exag.aut simplicis.ʒ.ij. Nō expedit aūt ei dare lac cui febris fuerit hydropico sed alijs.cū lac febricitātibꝰ malū. ¶ Cū ergo oīa q̄ assignauimus feceris ⁊ hydropisis vtree dn̄ꝫ oībus cure speciebus attēptaueris nihilqꝫ ꝯfert:⁊ qđ desideras nō aīaduertis:coctura vtēdū erit ⁊ crepatura. Et in crepando periculū est magnū:nec adhibēdum videtur nisi in eo cuius virtꝰ valida est.nec semel ab eo aquam euacuabis sed paulatiꝫ singulis aliquid diebꝰ iuxta qđ ꝟtus patitur. Pauci aūt sunt qui ab crepando liberentur. Neqꝫ ⁊ enim aliquem vidi cui hoc adhibitum sit preter vnum nec is liberatus est. Refert autem Galenꝰ se neminem vidisse cui crepatio adhibita sit ⁊ liberatus fuerit: excepto viro vno cuius valida erat virtus: corpusqꝫ corpulentum. ¶ Nos autem quemadmodum hoc fieri expediat in chyrurgia exponemus.

¶ Capl'm.xxxviii. de hydropisis tipanice me.

Ydropisis tipanice in medela: qm speci hui⁹ ex vētositate ē gñatio ea sūt necia q̄ vētositatē dissoluunt ꝛ dissipāt: ꝛ qđ laudabilius adhibetur radicū ē aq̄ cū pentaticō electuario. ꝛ amigdalaꝝ oleū amararū. oleumq̧ pigani ꝛ silia. ¶ Radicū aq̄ assignatio hydropisi tympanice vtilis. Sūe. corticū apij. ꝛ fenicli. cuiusq̧. ʒ. vij. semis apij. arguitegi i al'. argimegi. dauci. petroselini cimini carmāici. cuiusq̧. iij. iahade. radicū adechari ꝛ floꝝ ei⁹. cuiusq̧. iiij. semis rute. sahade. cuiusq̧. ij. asari spice nardi. masticꝫ cuiusq̧. ij. ꝛ. 5. costi. amari. seliche. carpobalsāi ꝛ ei⁹ ligni. cuiusq̧. ʒ. 5. opopōacis. ʒ. ꝛ. 5. zebibi taifi. xx. coq̄ oia in. iiij. aq̄ lib. dōec ad librā redeāt. colaq̧ ꝛ sume ex ea. ℥. iiij. in q̄bus exagiū fricabis electuarij pētaticō. aut. 5. exag. socrite hydropisi pdest māifeste tipanice. Denk etiā huic medicaīa laxatiua. vt serapini pill' ꝛ apij da illi succū feniculiq̧ viridis cuiusq̧. ℥. iiij. cū exagio pulueris hui⁹. ¶ Assignatio eius. Sūe semis apij nanachue. dauci. seis apij cuiusq̧. ʒ. iij. asari. costi. sp[illegible]e masticis pipis albi. cuiusq̧. ʒ. cardamōi. ij. rauedsini. ʒ. ꝛ. 5. seq̄biegi. 5. exag. castori. 5. ʒ. tere oia diligēter ꝛ exagium cū apij succo ꝛ feniculi ppina. ꝛ si volueris cū vino ppinabis mixto. ¶ Assignatio pill' tipanice vtiliū hydropisi. Sūe hyerepicre. ʒ. vj. serapini agarici. sal'. idi. gafeti succi. floꝝ adechari mazerionis corticū seliche cuiusq̧. ʒ. euforbij. ʒ. ꝛ. 5. turbis. ʒ. vij. absinthij succi. ireos radicū cuiusq̧. iij. tere oia diligēter. ꝛ distēperans q̄si pip pillula. dabisq̧ de eis. ʒ. ij. vsq̧. ʒ. ij. ꝛ. 5. cū cal'a ppina q̄z dño huius passiōis oleū nardinū. aut costinū cū vino rihāo. ꝛ tyriacā illi da faruc iuxta qđ opus esse videris vētrē ei⁹ emplastro hoc emplr'za. ¶ Assignatio ei⁹. Sūe camomille mellilloti bereniaseti sansuci fautenegi. cuiusq̧. v. seminis pigāi ꝛ ei⁹ gūme. iij. asari carpobalsami xilo cassie. spice. cuiusq̧. ij. castorei. mirre ratinegi. mihe. fluxe. cuiusq̧. ʒ. ꝛ. 5. terēda tere diligēter ꝛ in aneti oleo gūmas dissolue. aut pigani iuxta qđ opus fuerit cū quo ꝛ medicamia distēpera ꝛ ventri appone.

¶ Capitulum. xxxix. de hydropisis' que fit ex calido medela.

Um autē hydropisis ex calido ē ꝛ vrina tincta effluit. febrisq̧ comitak ꝛ tussis tūc eoꝝ erit cauēdus ꝛ fugiēdus q̄ calefaciūt vsus ab iterioꝛib⁹ ꝛ exterioꝛibus ꝛ aq̄ sufficiat solatri ac caq̄negi. cacaleq̧ cuiusq̧. ʒ. x. v. lacce lote. ʒ. rauedsini. 5. ʒ. zafrani obolus cassie. fi. granis purgate. v. ʒ.. fricabis hāc i succis ꝛ colabis. ac medicamina supaddes trita diligēter ꝛ cribrata ꝛ dieb⁹ aliquātis ppinabis. ꝛ si nulla illic erit febris. patiēti casei aquā ppina q̄ cū squibigin exhik. pmo die. 5. librā cūm zaccara. ʒ. x. assari lacce lote. ʒ. rauedsini. 5. ʒ. mirobolani citrini triti diligēter. ʒ. ꝛ. 5. hec māe bibes ꝛ singulis auge his dieb⁹ casei aq̄. ℥. ij. donec ad librā puenias ꝛ si possibile ē olei ad de caruhe. ʒ. pderit. daq̧ electuariū hoc cū casei aq̄. ¶ Assignatio ei⁹ mirobolanoꝝ citrini ꝛ indi purgatoꝛū. bellirici. emblici. tūsoꝛū. cuiusq̧. ʒ. x. tamaridi. xxx. pꝛūa. iuiubas cuiusq̧ genere is poma. nsiero q̄nq̄gita coq̄ oia in. x. aq̄ libris donec triēs supsit colaq̧ ꝛ cassie. fi. medulle librā supinijce optime granis purgate ꝛ frica diligēter. addeq̧ librā. ꝛ. 5. penidioꝝ optimoꝛuꝫ ꝛ amigdalini dulcis olei. 5. libra atq̧ moderato decoq̧ igne donec liquoꝛ ei⁹ tanq̄ mell' fiat. tūc ab igne deponēs medicamia hec superinijce. rauedsini. floꝝ adechari absinthij succi. asari. masticis. eupatoꝛij succi. camedrei. salis idi. virgaꝝ balsami. cuiusq̧. ʒ. semis aq̄ꝛ suthi. berberis. semis. atriplicū. liquiritie succi cuiusq̧. v. fuhe virgarū. seliche. semis feniculi cuiusq̧. iij. cū casei aq̄. ꝛ si necesse fuerit solutionē eius augere. sume mazerionis. ℥. optimi ꝛ i aq̄ libra coq̧ dōec medietas deficiat. colaq̧. ꝛ sume ol'i amigdalini dulcis. iij. ℥. ac cum mazerione coq̄ lenes ad pꝛunas donec aqua deficiēte solū superssit oleū. hec medicamia superfunde ꝛ misce trita ꝛ distēpera. hui⁹ potio ʒ. ꝛ. 5. vsq̧. ij. aq̄ soluit ꝛ depōit optime si fuerit ex mala hydropisis cōplexiōe calida. bibik āt cū camele lacte. si nulla patiēti sit febris. Et si ex calido hydropisim patiēti camele ppinaueris lac. cū caquelenego. ex lacte q̄dē libra ex caquelenego. ʒ. iiij. cum mazerionis olei. ʒ. pderit optie si nō obstiterit febris. ¶ Pulueris assignatio q̄ cū casei aq̄ sumptus pdest aq̄ ꝛ hydropisi ex calido cucumeris melōis semis sme dulle. semis portulace. cuiusq̧. ʒ. ij. semis aq̄suthi. succi. eupatoꝛij. floꝛū adechari. zafrani diagridij. cuiusq̧. ʒ. rauedsini. ʒ. ꝛ. 5. hui⁹ potio. postq̄ triueris est. ʒ. ꝛ. 5. cū. viij. casei aq̄. ℥. vsq̧. x. Quibus aūt huius dominuꝫ passionis emplastrizare conuenit ꝛ speciei hydropisis sandalum est rubeū album. rosa fusalū. aloes bouis fimus magatū. memithe assafum. camomilla. millilotuꝫ. cathemia. oꝛdei farina. viola sicca. cuiusq̧ partes equales. zafrani autem quarta ptis. hec oia diligēter teres ꝛ cū solatri aq̄ distēpera ac caquenegi. chalefi. intibe. ꝛmodicacera oleoq̧ rosarū in quo cerā liquefeceris. sicq̧ vētrem ꝛ stomacū emplastrizabis cibis vacuū. ¶ Hec sūt q̄ hydropisis si excaloꝛe fuerit dño expedit obseruare circa medicaīa. ¶ Cibi aūt ei⁹ eē debēt. franquilinoꝛū carnes. cubegoꝛū pulloꝛūq̧ similium in zirabago parati aut cū limue aquaꝛ lebelabi. fercula atri-

plicis. spinachiũ. malua cũ amigdaloꝝ oleo. coriandro viridi ⁊ sicco. espidabagoqz ⁊ i sartagie parata cũ aceto ⁊ oliuaꝝ oleo. Utilia q̃z sunt que cũ zaccara ⁊ amigdalino oleo ⁊ vini aceto fiũt mẽta. sisimbrio ⁊ modico carui. cappar quoq; in aceto cõditũ ⁊ limue salse si mediocrius sumant̄ est etẽm in eis caloris extinctio ⁊ opil̄onũ apertio ⁊ flegmatis elimatio.

De hydropisis que ex acutis fit morbis medela.

hydropis ãt q̃ ex acutꝫ ꝓuẽit morb̄ dura est ⁊ vix q̃spiã ea liberat̄. ꝑpauciq; ꝑꝑ febrꝫ caloris magnitudinẽ ⁊ epatis debilitatez. Et febris quidẽ q̃ extinguãt desiderat ⁊ refrigerent eaq; epatis augẽt ibecillitatẽ. Epar q̃z calefieri gliscit hecq; febrẽ augmẽtãt ⁊ corroborãt. idcirco itaq; vt hypocras hydropisim q̃ ex acutis fit morbis malã. ¶ Si aũt hydropico tussis acciderit non liberatur. sicq; ⁊ quando; hydropisi molestato sol̄o accidit grauis malum est ⁊ pessimum.

¶ Capl̄m. xl. de passionũ splenis medela.

M passionũ aũt medela q̃ splẽi accidũt: qm̄ eius passiões epaticꝫ prime sunt vt apa debilitas. opilatio ⁊ haꝝ medela adiuicẽ ꝓxia est ⁊ affinis. nisi qꝫ splẽ eo qꝫ fortius sit ⁊ min⁹ epate nobile. medicamia fert fortiora ⁊ duriora q̃ꝫ q̃ epati adhibẽtur cure sint. iõ ergo in ei⁹ medela reb⁹ vtimur amaris ⁊ acidissimis ad interiorib⁹ siue exteriorib⁹ sine pauore ⁊ einsmodi cautela nisi qꝫ ad ei⁹ tuendũ robur ⁊ virtutẽ fouẽdã medicamibus vtimur aromaticis ⁊ iocundi odoris in q̃bus modica ẽ põticitas q̃ ad sanguis roboret̄ purgationẽ ab hũore melãcolico ⁊ earũ q̃b⁹ nõ eget supfluitatũ expulsione melãcolicarũ in stõi ꝑtes q̃tin⁹ ab eo ꝑ sol̄onẽ emittant̄. Que cũ ita sint opz cũ spleni dolor acciderit ex calido in patiẽtis cura flebotomo vti vene basilice in manu sinistra. si vt⁹ etas ⁊ ãni tẽpus ac eiusmodi adiuuerit: bibatq; patiẽs postmodũ fructuũ decoctionẽ ⁊ cassie. fi. mirobolani citrini intibe. aq̃ suthi. ⁊ siliũ. Post hic trociscos ꝓpina spodij molliẽtes cũ squingibin zaccareo: ⁊ pullis refice in zirabago patis aut subfrixis: vl̄ atriplicib⁹ lebelabo silibusq;: ⁊ q̃nata sugat: ⁊ si illis mitigabit̄ bñ: sin casei aquã ꝓpina cũ puluere hoc. Assignatio ei⁹. Sume mirobolani citrini. ʒ. v. rose. iij. spodij. ʒ. ij. berberis. j. tere oia diligẽter: ⁊. ʒ. ij. ꝓpina cũ casei capraꝝ aq̃q; calefo. abehelo intiba. aq̃ suthoq; paste sint. ¶ Puluerꝫ assignatio vtil̄ splẽis dolorib⁹ ex calido cũ camele lacte aut casei aq̃ sumpt⁹ rose. ru. ʒ. v. capparis fruct⁹ in aceto isusi die ⁊ nocte ac desiccati. ij. berberis. iij. scolopẽdrij. buraci. cuiusq;. ʒ. fructus tarafe. agarici. cuiusq;. ʒ. ⁊. ſ. tere oia diligẽter ⁊ sume ex eo cũ camele lacte aut cũ casei aq̃. ʒ. ij. vsq;. iij. Bibit̄ q̃z hic idẽ puluis cum calefi aq̃ ⁊ tarafe ⁊ atali. ac squingibi. ꝓdestq;. ¶ Trociscoꝝ q̃ splenis ex calido doloribus medẽtur assignatio. Rose ru. ʒ. iij. spodij. sẽis melonis. cucumeris citroli portulace. cuiusq; iij. rauedsini. scolopẽdrij. cuiusq;. ʒ. ⁊. ſ. zafrãi ʒ. cãphore. ſ. ʒ. tere oia diligẽter ⁊ cũ calefi aq̃ distẽpa. itibeq;: ⁊ trociscos iforma dragmeos. quos cũ. iij. aq̃ calefi. expresse. ℥. ꝓpinabis: aut squigibin zaccarei. ℥. ⁊. ſ. Empliza ãt splen h⁹ empl̄o. Assignatio ei⁹. Sume folia tarafe ⁊ diligẽter tere ⁊ cũ ordei farina ⁊ in aceto misce ⁊ splẽi applica: cũ stõus cibis vacuus ẽ. Aut sume lebelabũ ⁊ in aceto coq̃ teresq; in mortario cũ ordei faria cõmisce ⁊ spleni appone: aut fur fur in aceto coq̃ ⁊ frustrũ tenue imerge ⁊ cataplasma. ¶ Qd̄ si pariter apa spleni acciderit calidũ basilicã minue patiẽtis alarẽ. aut aselemiã. qm̄ rei huic cõpetit: ⁊ spodij da illi trociscos molliẽtes aut berberis cũ squigibin: itibe aq̃ ac solatri. ¶ Pulueris assigna° dolori splenis ex cal̄o cũ febre vtil̄. Sume rose. ʒ. vj. berberis. iij. liq̃ritie radicis lacce purgate. spodij reubarbari capparis radic. scolopẽdrij. cuiusq;. ij. spice. masticis gafeti succi. cuiusq;. ʒ. zafrani. ſ. ʒ. tere oia diligẽter. ⁊ exag. vsq;. ʒ. ij. dabis: post quẽ squingibin cũ aq̃ frigida ꝓpina. ¶ Trociscoꝝ assignatio apostemati splenis calido cũ febre vtilis. Sume rose. r. optime purgate. ʒ. vj. berberis. iij. seminis cucumerꝫ citroli excoriatorum cuiusq;. ij. spodij lacce purgate. rauedsini. cuiusq;. ʒ. gafeti. ⁊ absinthij succorũ. zafrani cuiusq;. ſ. ʒ. tarafe fruct⁹. radicũ susi. cuiusq;. ʒ. scolopendrij tm̄dẽ. tere oia diligẽter ⁊ cũ aq̃ distẽpera ⁊ ad. ſ. vsq; exag. trocisca propinabisq; cum squingibin ⁊ intibe aq̃ foliorumq; calefi. Et si nulla fuerit febris. hos dabis trociscos cum casei aqua: cuius capre intiba pascãt. aquesuthũ. athalũ. calesum ordeũ. Et si validus est calos febrisq; grauis cucurbitã sume paruã ⁊ desiccatã diligẽter tere ⁊. ʒ. ij. de ea cũ squingibin ꝓpina. ¶ Trociscorũ assignatio splẽis ex calore ⁊ febre dolorib⁹ vtilium rose. ʒ. iij. spodij cucurbite. seminis medulle ⁊ melonis seminis portulace cuiusq;. ij. rauedsini. ij. zafrani quadrantem. camphore obolum. tere diligenter. ⁊. a. ʒ. vsq; exag. trocisca. atq; cum squingibin propina. ¶ Aliorum assignatio splenis doloribus ⁊ ex calore ⁊ febre trociscorum vtilium. Sume rose. ʒ. vj. berberis. liquiritie radicis. iij. masticis spice nardi. gafeti succi. rauedsini corticum. radicum capparis in aceto vini infusorum ⁊ desiccatorum. cuiusq;. ʒ. ⁊. ſ. agarici. ʒ. distempera cum calefi foliorum aqua ⁊ tarafe ⁊ exagij trociscos fac. bibesq; cum squingibin. Et si imoderatus non fuerit calor agarici. da. ʒ. vsq; exag

cū sqngibin. Emplāza locū cū ordei farine al tet mugathi. cuiusq3. ptē ro. purgate sādali al bi. cuiusq3. 5. ptē hec teres diligēter 7 cū solatri aq̄ tarafeq3 7 athali modicoq3 aceto distēperās catapla. ¶ Et si ex frido splenis fuerit dolor māifesto egroto radicū ppina aquā cui9 hec est assignatio. Sume corticū radic apij. feniculi. 7 radicum adechari 7 florꝫ eris cuiusq3 3. v. semis apij 7 feniculi. anisi cuiusq3. iij. sucahe. badauredi. gafeti. herbe cuiusq3. iiij. corticū. radicū cappis seminis pēta fili. cuiusq3. iij. scolopēdrij. ij. iahade asene cuiusq3. iij. abehe li folioꝝ athali frondiū lauri cuiusq3. ij. spice mastic3. cuiusq3. 3. 7. 5. carpobalsami carpobani cuiusq3. 3. fic9 nūero. xx. zebibi taifi. 3. xx. coq̄ oia in trib9 aq̄ libris donec ad librā redeāt colaq3 7 singulis de ea dieb9 sume. 3. xl. cū amigdalini olei dulcis. 3. 7 altera amari: 7. 5. 3. tyriace arbahe. Locū splenis māe in saliua cū decoctiōe catapla in q̄ asenā furfur piganū radicis cappis cortices decoxeris 7 epar imerge atq3 spleni appone: stōq3 a cibis vacuo. Et si hui9 dn̄s passiōis medicamē necē habebit bibere laxatiuū 7 nā ei9 sicca ē: hāc illi da decoctionē. Assignatio ei9. Sume mirobolāi idi kacunegi cuiusq3. 3. x. radicis adechari sucahe. badauredi herbe gafeti. cuiusq3. v. tarafe fruct9 scolopēdrij cuiusq3. iiij. asene. anisi. seminis feniculi. cuiusq3. iij. coque oia in. iiij. aq̄ libris donec ad librā redeāt: hāc cola. 7 sume de ea. ℨ. x. iniice turbit. hyere. agarici. cuiusq3 3. 7 bibat tepidū diluculo: 7 si spleni durū acciderit apostema epithimi da illi decoctionē 7 adde illi aliq̄d cusmazagi 7 pentafili ac scolopēdrij 7 capparis da illi trociscos q̄ cū scolopendrio fiunt dieb9 singulis exagiū cū sqngibin. ℨ. 7. 5. mellei aq̄ mixti. ¶ Capparis trociscoꝝ assignatio. Sūe corticū radicū capparis. 3. iiij. aristologie. lō. ij. amoniaci. iiij. florū. pentafili. piperis albi cuiusq3. iij. costi amari pigani sicci. asene cuiusq3. ij. scolopendrij. ij. amoniacū infunde in aceto 7 sicca diligētius tere distēperaq3 7 trociscos exagij vnius fac. quos cū squingibin ppinabis. Et si durities grauis est 7 illic vētositas fuerit 7 cōplexiōis frigus cū squingibin ppinabis melleo. ¶ Pulueris qui splēis medeṫ doloribus assignatio Sume scolopēdrij. radicū capparis corticum cuiusq3 partē: 7 diligēter tritas de eis exagiū cū squingibin aqua mixto ppina in qua ferꝝ pieceris calefactū: ppina ēt hāc quoq3 patiēti decoctionē. Assignatio ei9. Sume semis pētafili 7 tarafe fruct9 fautenegi montani 7 fluuial. gafeti. herbe. absinthij sticados. cuiusq3 3. x. agarici tūsi. iij. fue. lacce purgate. zarunedi lōgi. cuiusq3. iiij. conoꝝ cipssi. x. numero coque hic oia in acerrio aceto donec pficiaṫ decoctio 7 cola. 7 bibanṫ d ea. ℨ. ij. cū. iij. succi calesi. ¶ Pulueꝝ q̄ splenis ex frō 7 apostēati q̄d ipsi accidit duro doloꝛib9 medeṫ assignatio. Sume fructus tarafe. scolopēdri cuiusq3. 3. v. iahade acori. kacunegi. amoniaci. cuiusq3. iij. foliorū garbi. 3. hyere. mirobolani citrini cuiusq3. x. agarici. vij. bdellij. iij. tere oia diligenter siṫ 7 ppina de eo. 3. iij. cū camele lactis. 3. x. vsq3 librā comederitq3 alal feniculū. sihū. calesi frondes. tarafā athalū 7 silia p ebdomadam 7 si puluerē hunc cū casei aqua cū squigibin educta ppinaueris pdest splenis 7 apostematibus 7 duritiei. ¶ Et sic splenis doloꝛ febris comitabiṫ. lac illi nō approximes s3 nec casei aquā. ¶ Et si splenis doloꝛ ex vētositate fuerit hūc op3 egrotanti dare puluerē. quē 7 ego exptus vtilē inueni hac in passiōe. ¶ Assignatio eius. Sume cardamū 7 in aceto ifunde die 7 nocte distēpera cū eo ordei farie modicū factāq3 pastā in camino pone temperati ignis donec decocta desicceṫ. nō tamē cōbusta 7 sic diligēter tere. sume ex hoc puluere ptē cortic̄ radic̄ capparis semis femequesti scolopendrij tarase fruct9 cuiusq3. 5. ptē. tere oia diligēter 7 ppina de eo. 3. iiij. cu3 squingibin. ¶ Trociscoꝝ assignatio qui splenis medēṫur doloribus ex frigido 7 vento sitate et apostemate duro. Sume corticum radicum capparis et fructus eius cuiusq3. 3. v. buraci. ij. hebelbani. iiij. femequesti semis. iij. scolopēdrij. ireos radic̄ prassij spice aromatice acorizareu nebi rotundi 7 longi polij centauree subtilis cuiusq3 7. 5. seq̄binegi. iiij. agarici. iiij. tere oia diligenter 7 cribra sed serapinum aceto ifunde 7 cappis folioꝝ aq̄ tarafeq3 7 medicamia distēpera cum eis trociscaq3 exagi. trociscos vsq3. 3. ij. quos cu3 squingibin. ℨ. aut calesi folioꝝ aque 7 tātūdē athali aque tantūdemq3 aque in qua ferri laminas extinxeris calefactas propinabis. Oportet autē epithimatib9 vti anteq3 hec porrigas medicamina cataplasmabis autē his. Sume radic̄ capparis cortic̄ 7 tarafe fructus pentafili seminis fautenegi. buraci armenici pigani sicci asene cuiusq3 fasciculū 7 i acerrimo fac bullire aceto 7 sic splenis locum cataplasma in saliua cū epatis frusto his intincto: aut cum pāno sepius inoluto aut spōgia hoc sepius facies. Dehic cataplasmationē amputabis 7 medicamina ppinabis post hec vero aliqua adhibebis vtilia emplastra. ¶ Emplastri q̄d splenis apostematibus 7 duritiei confert assignatio. Sume ficus nigras numero. x. 7 in aceto die a nocte infunde eductasq3 in mortario diligēter tere. 7 cribro transmitte. tunc sume costi amari. 3. iiij. amigdalarū amaraꝝ sine corticibus. vij. corti c̄ radicis capparis: scolopendrij cuiusq3. iij. tere diligēter 7 cum infusis distempa ficubus catapla q3 in pāno aut super cartā. 7 locum

emplīza splenis stō cibis vacuo vt aūt tp̄s ac=
cesserit cibi plena an̄ hora aufer ⁊ cū aq̄ laua
bis in q̄ camomillā carnibūq̄ʒ coxeris locūq̄ʒ
cū cheiri oleo inūge. ¶ Empl'm aliō qō sple=
nis apati medeť ⁊ duritiei. Sume fenugreci.
semis lini. ordei farie. cacale cuiusq̄ʒ. ʒ. v. mel
liloti. vj. asene caprarū fimi. susani esmaniusi
in al'esmaniunci radicis cuiusq̄ʒ. ij. buraci. ra
dicis capparis cuiusq̄ʒ. iiij. machali. iij. fic⁹ ni=
gras. numero. x. ficus in aceto die ⁊ nocte isū
de. tritasq̄ʒ cribro trāsmittes ⁊ ill' medicamia
supinnijces. emplastroq̄ʒ facto loco applica.
¶ Emplastrū validuʒ qō apostema dissoluit
dura q̄ in splene fiūt. Sume ficuū nigrarū q̄s
in aceto infunderis nocte ⁊ die. triuerisq̄ʒ ⁊ cri
bro trāsmiseris q̄nquaginta. ʒ. amoniaci ma=
chali. serapini. opoponacis. cuiusq̄ʒ. ℥. fenu=
greci. caprarū fimi. cuiusq̄ʒ. iij. ℥. gūmas i ace=
to isunde vini acerrimo. ⁊ i mortario tere dili
gēter ac cū ficub⁹ misce ⁊ locum emplastriza.
¶ Emplastri ali⁹ pbati assignatio. Sume car
tā iuxta apostematis q̄ntitatē splenis ⁊ i aceto
intinge. ac supinijce sinapi tritum diligēter. ⁊
spleni applica pmitteq̄ʒ die vno. aut. ij. ⁊ sic cū
aq̄ lauabis tepida in q̄ camomillā decoxerīs.
¶ Emplastrū aliud machali. amoniaci. seq̄bi
negi. cuiusq̄ʒ. ℥. fic⁹ nigras numero. x. ficus et
gūmas aceto isunde acerrimo die ⁊ nocte: et
in mortario diligēter tere. medicaminaq̄ʒ hec
supadde trita pri⁹. ⁊ cribrata: lupini: fenugre
ci hermeli. seminis lini. melliloti. pigani sicci
cuiusq̄ʒ ptē sulphuris. 5. ptē. tere oia diligen=
ter ⁊ cribra. atq̄ʒ sup fic⁹ gūmas pijce ⁊ empla
stro facto spleni applica in quo durities ē q̄m
illā fortiter dissoluit. Sufficiūt q̄ dixim⁹ i sple
nis passionū medela de medicaminib⁹. ¶ Re
gimē aūt eorū i cibis illud eē opʒ q̄ ⁊ epati=
cis molestatorū passionib⁹ in subtiliatiōe cibi
⁊ imunitiōe q̄q̄ʒ digestiōi sit facilis. ⁊ his ad=
misceanť in quib⁹ est incisio subtiliatioq̄ʒ qua
les sunt auiū carnes q̄ digestiōis sunt celeris.
vt pulli. frāquilini. taugi ⁊ silia. Sit aūt auiuʒ
caro cū aceto pato. ⁊ garo. olíue oleo. carui:
Cinamomo ⁊ cū granis coquať capparis. vir
geq̄ʒ ei⁹ in aceto cōdite vtiles sunt valdē. ficusq̄ʒ
i aceto isuse si die comedanť tres in saliua.
bilitusq̄ʒ cū aceto cōdita ⁊ garo. sinapi. oliueq̄ʒ
oleo: sʒ ⁊ pisces optimi i sucabago parati cuʒ
acerrimo aceto: ⁊ pigano. apio. zafrano. pipe=
re similibusq̄ʒ. Panis aūt munde farine pba=
ti artificij ⁊ itēperati camino ignis coctus. fu
giatq̄ʒ multi panē nutrimēti q̄ humorē gene=
rat grossuʒ. vinū bibat rihanū ⁊ modicis subse
quať amigdal' amaris ⁊ hebetelchadara. ci=
bos q̄ digestiōis sunt difficilis caueat ⁊ tarde
a stomaco dscēdētes: vt quadrupedū carnes
impinguatas vaccinaq̄ʒ ⁊ cibos humorē ge=
nerātes grossuʒ ⁊ viscosuʒ: q̄m oppilationem
pariūt ⁊ grossitiei addūt splenis. q̄lis ē panis
azimus. heriza. risū cū lacte. ⁊ triticū coctū et
q̄ de farina fiunt ⁊ amilo. atriaqʒ ⁊ frixiles. ac
catasici. maxie aūt q̄ fiūt cū zaccara ⁊ melle q̄
uis. Oia caueat legumina q̄m vētositatē pa=
riūt. Exercitio aūt an̄ prādiū vtať q̄m ipsum
oib⁹ cōuenientī⁹ ē: ⁊ meli⁹ illi si fiat iuxta qō vir
tus patiť. Cōfortat nāqʒ calorē nālē ⁊ suscitat
caueat post cibos exercitio vti. tūcqʒ otio vta
tur ⁊ q̄ete. donec digest⁹ a stomaco cib⁹ descē=
derit ⁊ intestinis exierit. lauacrū aūt an̄ pran=
diū fieri expedit ⁊ post exercitiū i balneo cer=
te cui aq̄ sit salsa sulphurea ve. aut nastica.
Quib⁹ si caruerit sup corp⁹ ei⁹ aquā fundei q̄
camomillā mellilotū. artemisiaʒ. sansucū. sal.
buracūqʒ. coxeris ⁊ aquā fabrorū ferri ⁊ luti
immergať sulphureis. bituminosisqʒ. Si eni
hec feceris ⁊ hoc egrū dispones regimine q̄
assignaui curaueris medicaminibus sanabiť
cum dei auxilio.

¶ Capitulum. xlj. de icteritie medela.

IN icteritie medela attendēdū q̄
si morb⁹ hic fit eo q̄ nā humorē
expellat croceū ad corpis mani
festa mō cretico ei⁹ velox erit sa=
natio lauacri i balneo vsu: ⁊ aq̄
suauis tepideqʒ irrigatiōe sup corp⁹. ⁊ camo=
mille olei linitiōe. oleiqʒ anetini: sʒ exercitio
tēperato an̄ balneū. piscibusqʒ vescať lapido
sis i sucabago. ¶ Cū aūt in icteritia febris sit
ex cā q̄ in epate est patiēti. spodij dare expe=
dit trociscos molliētes. cū intibe aq̄ ⁊ aquesu
thi ac squingibin. ex singulis. ℥. dans. immi=
nuto pri⁹ egroto a basilica omniqʒ in illū vte
re regimine qō in febris epatice cura dixim⁹
tā medicaminib⁹ q̄ʒ cibis. Qō si calor roborať
ordei pp̄ina illi aquā cū terēgibini. 5. ʒ. ⁊ spo=
dio ⁊ si intibe dederis illi aquā ⁊ aq̄suthi cu=
iusqʒ. ʒ. xx. squigibin. x. spodij. ʒ. semis serma=
ci. ʒ. ⁊. 5. manifestissime pderit. ¶ Cū aūt icte=
ritia apostematis accidit cā calidi qō epati ac
cidit patiētis basilicā iminue alarē: si virtus
etasqʒ tēp⁹ ⁊ alia adiuuerit. sanguinēqʒ iuxta
qō opus fuerit extrahe ⁊ virt⁹ ɔsulet. post hec
nām cū decoctiōe fluxā fac mirobolanoꝝ ci=
trinoꝝ. sene fumiterre rose viole intibe. semis
aq̄suthi. semis atriplicis adiāti prunoꝝ iniu=
barū sebestē ⁊ sitiū in q̄ cassie. f. q̄ntā op⁹ fuerit
fricaueris q̄ntitatē ⁊ si malueris cū lebelabi aq̄
illū solue ⁊ sermaci ⁊ cū cassie. f. medulla iux=
ta qō op⁹ eē iudicaueris. Et si aliq̄ illic fuerit
febris ordei post hec dabis aquā cū terēgebi
no postq̄ʒ. iiij. abeūtib⁹ horis sq̄ngibi. ʒ. xv. cū
aq̄ frida ɔnata sugat muza ⁊ aquā da illi me
lōis idici cū spodio ⁊ portulace semie. Mezau
ro vescať lēticule ⁊ fmaci lebelabi cucurbite.
massi. itiba q̄ʒ lactuca aq̄sutho portulaca pru
nis p̄sicis

nis persicis moris granatis ıſ̄maro.amigdal'
recentib⁹.Et si cū icteritia nulla fuerit febris
patiēti casei ꝓpina aquā q̄ cū sq̄ngibin extra
hit̄ sil'cū hic puluere.Assig° ei⁹mirobolani ci
tri.ʒ.xv.spodij.ʒ.aloes epatice.ʒ.ʒ.scamonee
obolū ⁊.ʒ.tere oīa diligēter ⁊ꝓpia cū casei aq̄
ʒ.iij.Prodest autē hic:⁊ si dederis patiēti lac
vaccinū a quo dutirū eductū ē cū spodio:aut
cū spodij aliquib⁹ trociscis molliētib⁹ da hos
quoq; illi trociscos.Assig° eoꝝ rose.r.ʒ.v.spo
dij lacce lote cuiusq;.ij.cucumeris citroli semi
num medulle cuiusq;.iiij. cucurbite seminis
medulle tm̄dē.semis intibe aquesuthi.semis
sermaci cuiusq;.iij.succi gafeti ⁊ absinthij cu
iusq;.ʒ.berberis.iij.tere oīa diligēter distēpe=
rās exag.trociscos informa.q̄s cū intibe aq̄ ⁊
strigni ⁊ squingibin cuiusq; quantū op⁹fuerit
quātitate bibes.Et si icteritie dn̄o que fit ex
apostemate epatis itibe aquā ⁊ strigni coctā
⁊ dispumatā sil'.℥.iiij.in q̄bus.ʒ.vij.cass.f.fri=
caueris dabis ꝓdest.⁊ apostēa dissoluit.icte=
ritiā minuit.aq̄ quoq; in qua adiantū coxeris
cū squingibin manifeste ꝓdest.Trociscoꝝ as
signatio vtiliū que fit ex epatis apostemate
icteritie.Sume rose semis sermaci cuiusq;.v.
ʒ.anisi.feniculi semis cucumeris ⁊ portulace
tm̄dē.tere ⁊ cū aq̄ distēperans.a.ʒ. vsq; exag.
trocisca ⁊ cū lebelabi aq̄ ꝓpina.Trociscoꝝ as
signatio ad idē alioꝝ.Sume spodij.ʒ.iij. lac=
ce lote.ij.zafrāi.rauedsini.cuiusq;.ʒ.ʒ. cāpho
re obolū.tere oīa diligēter ⁊ cū aqua distēpe=
rans exag.i.fac trociscos quos cū intibe aq̄ ꝓ
pinabis ⁊ aquesuti ⁊ tamarindi.Empl'm autē
hoc esse expedit si icteritia ex mala fit cōple=
xione calida que epati accidit.epar cū sanda
lo aq̄ rosata cāphoraq; ⁊ ceroto refrigerato
empl'izabis oibusq; que in febris epatice me
delaretulim⁹.Et si ex apostemate ē calido q̄d
in epate fit.epatis apostematis calidi empl'a
apponant̄.¶Et hec empl'i assignatio q̄d icte
ritie prodest.si ex epatis fit calore ⁊ apostēa=
te.Sume sandali.r.rose cuiusq;.ʒ.sandali al=
bi.ij.fufali.absinthij.cuiusq;.ij.zafrani. spice
aloes.cuiusq;.ʒ.tere oīa diligēter.⁊ cere albe
ʒ.v.in rosarū ⁊ violaꝝ olei cuiusq;.x.ʒ.liq̄fac ⁊
medicamīa supadijciens empl'm fac ⁊ epati
applica.Cū vero icteritia ex humoꝝ fit alte=
ratiōe in colerā.r.patientē cū decoctiōe opor
tebit soluere scamonea roboratā ⁊ violarū si
ropo duplici cū sq̄ngibin aut cū lebelabi aq̄ ⁊
zaccara.⁊ diagridio.⁊ si eiusmodi egroto h°
dederis medicamē ꝓderit.¶Assignatio ei⁹.
aloes.ʒ.ʒ.agarici.ʒ.scamonee obl'm.fac quasi
pill'.⁊ illū cū ipsis solue.dabisq; postea spodij
trociscos molliētes cū sq̄ngibin ⁊ aq̄ intibe ⁊
aq̄suthi.⁊ si oris sapor ꝑiter amar⁹ appet vo
mitu vtat̄ cū sq̄ngibin ⁊ sermaci aq̄ ac melōis
seie ⁊ sitib⁹:dabis q̄z ⁊ medicamīa q̄ ictericis

assignauim⁹ ⁊ cib illū pasces refrigerātibus ⁊
extinguētib⁹.⁊ casei illi dabis aq̄ que cū sq̄n
gibin extrahit̄ cū puluere hoc.Assignatio ei⁹
mirobolāi citrini.ʒ.x.sermaci semis lacce pur
gate cuiusq;.iij.tere oīa diligēter ⁊ sume ex eo
ʒ.ij.vsq;.iij.cū casei aq̄ qm̄ ꝯfert.Et si icteritiā
contigerit fieri ex animalis morsu venenosi
calidi virtusq; fortis est opz mediastinā patiē
tis venā minuere:⁊ seis psilij spumā ꝓpina.ac
cucurbite aquā ⁊ peponis.itibeq; ⁊ semē por
tulace spodiū ordei aquā cū terēgebino.Da
q̄z illi ⁊ cāphore trociscos si opus fuerit iuxta
q̄d necessitas iperat.ꝓpinauit aūt.S.in hmōi
icteritia tyriacā faruc ⁊ ꝓfuit patienti.¶Et si
icteritia ex calidi medicaminis potu acciderit
vtendū in patientē erit vomitu.oibusq; medi
caminibus ⁊ cibis refrigerātibus ⁊ extinguē=
tibus de q̄bus diximus ante. ¶Icteritia aūt
q̄ fit ex oppilatiōe q̄ in epate est.curanda erit
his q̄ in oppilationis dicta sunt cura.⁊ si oppi
latio hec in felle fuerit.egroti basilicā minue=
re opz alarē:aut elemiā si valida fuerit virt⁹.
post hec decoctōe illū solue absinthij adiecta
hiera et scamōea.et dieb⁹ trib⁹ ꝯtinuis aquā
illi ꝓpina:in qua adiātuz coxeris:⁊ absinthiū
grecū.apijq; aqua aq̄suthi ⁊ sermaci cuiusq;
ʒ.x.cū agarici.ʒ.ꝓpina q̄z et fautenegi fluuial'
aque.℥.ij.cū squingibin.℥.ꝓdest nāq; mani=
feste.¶Medicaminis assignatio vtilis q̄ fit ex
oppilatiōe icteritie. Sume absinthij greci.ʒ.
iij.seminis atriplicis.v.succi eupatorij raued=
sini.cuiusq;.ʒ.⁊.ʒ.tere oīa diligēter ⁊ sume ex
eis.ʒ.ij.cū.ʒ.x.vini mixti aqua in q̄ capill'vene
ris coxeris.¶Assig° al's Sume succi fugil'.ʒ.
xx.vini tenuis.x.aqua in q̄ fuhā ⁊ hypicō coxe
ris optie.ʒ.x.h° in saliua bibe.qm̄ icteritie me
detur.absinthij quoq; trocisci cōpetētes ⁊ vti
les icteritie iueniunt̄ si sine febre fuerit.Me=
dicamis assignatio icteritie que ex humorum
in colerā.r.fit alteratione vtilis rauedsini suc
ci.gafeti.cuiusq; obolos.iij.scamonee obolū
tere oīa diligēter ⁊ cū lebelabi aqua bibe.aut
atriplicis cū zaccara.¶Assignatio al'ad idē.
Sume aruci.anisi cuiusq;.ʒ.⁊ cū lebelabi aq̄
bibe.aut atriplicis cū zaccara.aut squingibin
ʒ.ij.cū triū amigdalaꝝ numero amararū aq̄.
Assignatio al'ad idē.S.absinthij anisi cuius=
q;.ʒ.amigdale amare tres.tere diligēter ⁊ cū
sq̄ngibin ꝓpina.Assignatio al'ad idē. Sume
bersausami.fautenegi fluuialis. fuhe tinctoꝝ
cuiusq; ꝑtē ⁊ i aquā fortit̄ bullire fac.eiusq;.
ʒ.librā cū vino rihano ꝓpina prius statuto ad
solē patiēte ꝑ vni⁹ hore spatiū dōec sitiat ⁊ in
cēdiū patiat̄ ⁊ sic ꝓpinabis.Cum etem̄ biberit
hoc sudabit ⁊ croceus redet ab ei⁹ oculis co=
lor atq;ad naturalē ꝯuertet̄ colorē ipō die.hu
ius dn̄o passiōis pisces da lapidosos in aceto
decoctos ⁊ zafrano huiusq; ferculi calidi ob=

nius stet vaporib⁹ oculos opponēs qm̄ pdest. Et si pisciculos hos trāsglutiet pvos recētes cū ab aq̄ abstrahūtur vnū aut duos pderit. Jus q̄z seqbagi cū carne vaccina pdest: si comedatur i eo panis minutat⁹: ꝛ ius sorbeat paulatī carne minie comesta. ¶ Et si in oculis citrinitas ē pauca: ꝛ om̄e corp⁹ reliquū sanū: patientē balneū ingredi impa: ꝛ respiret acetū acerrimū ꝯtinuatis vicib⁹: qm̄ ipm ab eius narib⁹ cholerā effluere faciet ru. multā q̄. Gargarismū q̄z cū aq̄ in q̄ absinthiū coxeris greci. sq̄ngibin admixto ad idē vtile est. Colliria q̄z oculū cum aq̄ rosata ꝛ aceto mixtis.

De icteritie medela q̄ fit ex splene medela. Et si ex splene icteritiā ꝯtigerit fieri. oz patientis venā minui aselemiā i manu sinistra. ꝛ cū epithimi soluat decoctiōe: casei aquā illi ppina cū hoc puluere. Assignatio ei⁹. Mirobolani citrini. ʒ. ij. idi. ij. salis naste. aloes cuiusq̄ obolū. agarici. epithimi. cuiusq̄. ʒ. tere ꝛ ppina d eo. ʒ. iij. cū. viij. ℥. vel vsq̄ librā casei aque. Da ēt fautenezi aq̄ fluuialis quadrātē libre. sq̄ngibin. ℥. ij. in saliua trib⁹ dieb⁹: ppina etiā atali folioꝝ aquam coctā ꝛ colatā cū squingibin. ¶ Medicaminis assignatio icteritie vtilis que fit ex cholera ni. Sume ꝯdisi. fuhe tinctoꝝ. sulphurꝫ crocei. scolopēdrij. cuiusq̄ ptē ꝛ teres oia dilligēter. ʒ. sepa. ꝛ in sorbile mitte ouū ac sorbita. ¶ Medicamis ad icteritiā ex colera ni. sume vue passe optime. ʒ. x. rose sicce. v. cubebe. iij. i aq̄ ifunde calida noctē ꝛ die. ꝛ de ea media libra bibatur in saliua facies hoc dieb⁹. v. vł septimana. Et hec alr̄ assig⁹ quā a muliere didici q̄ icteritiā ea curauerat. lēticule excoriate trite. ʒ. ij. i qua feniculi ꝛ pueri vrina q̄ coitū nō nouit misce optie. sicq̄ in saliua bibat. inueniq̄ h⁹ medicamē māifeste pdesse. Et si i splene durities fuerit medicaminib⁹ cura ꝛ ēplastris q̄ dixim⁹ in doloꝝ splenis cura ꝛ medela: ꝛ in cibis illū rege aliisq̄ queadmodū illic dictum est.

¶ Capl'm. xlij. de renum passionibus ꝛ pmum de eorum calculorum medela.

Primus in pcedētib⁹ huius libri tractatibus loco quo d passionū cāis exposuim⁹ ꝛ morboꝝ calculoꝝ. generationē in vesica ꝛ renib⁹ ex hūore fieri grosso ꝛ viscoso cui⁹ calor igne⁹ est. q̄ hūoris desiccat hūiditatē grossi ꝛ ipm indurat et arrescere facit. ioq̄ accidit illi in lapidis ꝯuerti naturā. Que cū ita sint expedit cū passio hec incipit qn̄ patiēs dolorē in renū sentit loco et in vrina apparet arena in patiētē regimie vti subtilianti ꝛ humorē incidēti grossū nō tn̄ manifeste calefaciēti queadmodū in sequētib⁹ assignabim⁹. cibisq̄ phibeat digestioni in obediētib⁹ quiq̄ grossū generāt humorē ꝛ viscosum. vt arietū carnib⁹. ꝛ porcoꝝ. azimo pane ꝛ sitē. ꝛ oibus q̄ ex farina fiūt amilo ꝛ atria herisa ouis solidis. caseo recēti ꝛ sicco. lacte. ꝛ cū eo riso pato trito cū lacte ꝛ silib⁹. que eo phibuimus loco quo de morboꝝ regie diximus cronicoꝝ iā aduētui insistētiū. Cibis qui digestioni sint faciles vtat vt auiū carnib⁹ teneraꝛū. quales pulli. franquilini. pdices cires edorū caro optimo ꝛ laudabili cocta in ferculo vt espidabago. zirabago ac in sartagine. Silibusq̄ panis sit illi farie mūde optie fermētat⁹ ꝛ d coctus multosq̄ sumat cucumeres ꝛ citrolos. melones vuas passas albas itibā. aq̄ suthum apiū feniculuꝫ fautenegum. nanachuā. aliqn̄ amigdala sumat amara. ꝛ melōis semē ac lini. sꝫ ꝛ aspgi semē. ac citroli. oliuas aq̄sas capparq̄ vtile ē in aceto paratū. aliaq̄ hmōi vrinā puocātia cibū iminuat. ꝛ exercitio vtat aū cibū tēperato balneū tēperati intret post exercitiū caloris ꝛ calidū suaueq̄ aquā sup latus fundat egroti. in cō cha sedeat aqua plena in qua hescuū coxeris camomillā mellilotū marcemusū. apiū carnibū. altee frōdes bersausanū locūq̄ linias renū cū hesq̄ oleo ꝛ anetino aliqn̄ aut oleo cheiri ꝛ silib⁹. hic singulis interpolatis facies dieb⁹. ¶ Cū cō cha fuerit aque egressus citroli. cucumeris. melōis ꝛ cucurbite medullaꝝ cuiusq̄ ptes. semis feniculi. ℈. ptē teres diligēter ꝛ. ʒ. iij. cū sq̄ngibin illi ppinabis aquāq̄ sugat frigidā ꝛ nōnūq̄ illi offeres hāc decoctionē. Assignatio ei⁹ sume iuiubaꝝ sebestē ficuū albaꝝ cuiusq̄ quātā op⁹ ē quātitatē. radicis liq̄ritie. capilli veneris altee seis ꝛ chabezi semis apij. feniculiq̄. iahade hesq̄. hesse. cuiusq̄ quātū op⁹ fuerit. coque oia i tribus aque lb. donec ad trientē redeat: colaqꝫ ꝛ. ℥. iij. cū squingibin. ℥. ꝛ. ℈. zaccarei. ppina impera aūt patiēti nōnunq̄ vomitū post variū cibū. vt fugiles pisces salsos. melones anetum apiū feniculū ꝛ sq̄ngibi potū cū fugiles infunderis. viniqꝫ potationē varij siliūqꝫ vsum. Et si sanguis dn̄atiōis fuerūt manifesta signa basilicā flebotoma ꝛ medicamē illi da sr̄a dponēs ꝛ humorē purgās grossū. Et si calor illic aliq̄s fuerit nullū dabis qd fortiter soluat catarticū. sed cuius nō est molesta solo vt decoctionē. que cū turbit roborat ꝛ trociscos violarū ꝛ cass. f. cū turbit Qd si null⁹ illic fortis fuerit calor ꝛ grossus inest humor medicamie vtere soluēti qd validius ē. vt pilr̄. in quib⁹ ē turbit. ʒ. ꝛ triēs ꝛ hebel nili. oboli. iiij. aloes. ℈. ʒ. colloq̄ntide adipis obl's. ꝛ. ℈. vsqꝫ obolos. ij. salis naste obl'i. ij. tere oia hec diligēter ꝛ distēperās pilr̄. porrigeqꝫ ꝛ his silia alia q̄ humorem euacuāt sr̄aticū ꝛ grossū. De calculorū cū iam firmi sunt medela. Cum aūt passio hec robusta iam ꝛ firma est ꝛ completi sunt in renibus calculi oi vtendū erit regimine subtiliāti ꝛ in

cidēti sed moderati caloris medicamib⁹ calculos frāgētib⁹ ,ppꝛie ⁊ cū si'aliqs fuerit caloꝛ medicamīa cauere expedit cala ⁊ regimē caleficiēs. ℂMedicamīs assigna° qȝ i renib⁹ calculos frāgit ⁊ lapides si illic caloꝛ fuerit. Sūe medulle semīs melōis. ⁊ cucumeris ⁊ citroli. cuiusqꝫ.ʒ.v.semis apij.ij.semis fenicli lapidū qui in spōgia īueniūtur vitri adusti. cuiusqꝫ.iij. tere oīa diligenter ⁊ subtili cribꝛa pāno dabisqꝫ de eo.ʒ.iij.cū squingibin. ℂAssignatio al'. que lapides si sine caloꝛe sint frangit. Sūe medulle seminum cucumeris.citroli melonis.cuiusqꝫ.ʒ.vij.bacce lauri.seminis hesqui. gūme prunoꝝ.adianti.scolopendrij.cuiusqꝫ.ij.granoꝝ mehelebi semis feniculi corticū radicū capparis.cuiusqꝫ.ʒ.tere oīa diligenter ⁊ .ʒ.ij. cum ciceris aqua nigri ⁊ squingibin dabis. Si sit aūt caloꝛ aliquis his nō vteris. ℂAssignatio al' que lapides si foꝛtius non comitatur caloꝛ frangit. Sume carpobalsami. granoꝝ bani ⁊ granoꝝ caleti calculi qui in spongia inuēitur seminis melonis cuiusqꝫ partem. tere diligenter ⁊ subtili cribꝛa pāno . sumaturqꝫ ex eo coclear vnū cū vino aqua mixto. ℂAssignatio al'.ad idem si nō obstiterit caloꝛ. Sume semis cucumeris ⁊ apij.antisi.feliche.spice. cinnamomi. granoꝝ caleti.cuiusqꝫ piretri.castoꝛei.euforbij.cuiusqꝫ.iij.terens oīa diligenter subtili transmitte panno dabisqꝫ de eo exag.cū squingibin ⁊ aqua decoctionis ciceris.r. ℂAssignatio al' vtilis: si modicus fuerit caloꝛ. Sume seminis hesq̄ granoꝝ caleti .lapidis iudaici cuiusqꝫ partem.scolopendrij seminis feniculi radicis capparis.cortic̄.medulle seminis melonis ⁊ cucumeris cuiusqꝫ partes.ij. tere omnia diligenter ⁊ sume de eo.ʒ.ij. cum aqua in qua adiantum coxeris. feniculiqꝫ semen ⁊ cum sq̄ngibin. Lapidis quoqȝ iudaicus medicamē est vtile calculis que in renibus sunt: ⁊ scoꝛpiones adusti.si sumatur de eius.ʒ.ʒ. cum feniculi semine.aut aqua raseni expꝛessa.aut aq̄ in q̄ adiātum coxeris scolopendrion pꝛosunt manifesta vtilitate. ℂAssignatio al' que calculos cōminuit. Sume zinziberis.piperis.l.cuiusqȝ.ʒ.v.gentiane.ʒ.castoꝛei.iij.tere oīa diligenter ⁊ cū melle distēpera dispumato . dabisqȝ de eo obl'os.ij.vsqȝ.ʒ.ʒ.post.vj.mēses. ℂAssignatio al' q̄ lapides cōminuit. Sūe zinzibis.ʒ.iij. spice indice tm̄dē. darasini.iiij.feliche.ʒ.polij.iij. asari.piperis.l.fuhe.costi.cuiusqȝ.ij.scolopendrij.floꝝ adechari.zafrani castoꝛei . cuiusqȝ. iiij.petroselini rose.piperꝫ albi.cuiusqȝ. ij.⁊.ʒ. carpobalsami.iij.vgi.ij. tere oīa diligēter ⁊ cū melle dispūato distēpera dabisqȝ de eo.ʒ. cūȝ aq̄ decoctionis ciceris nigri . ℂMedicamen aliud vtile calculis in renib⁹. Sūe. fimi colūbini ⁊ galliacei adustoꝝ.cuiusqȝ ptē.pdisi.ʒ.ptē tere oīa diligēter ⁊.ʒ.j.de eo sūe: atqȝ cū aq̄ ,ppina fugilū expꝛssa: aut in q̄ scolopēdriō coxeris. Assignatio alia ad idē. Sume cātaridum ʒ.obolū fimi colūbaꝝ.ʒ.exag. terēsqȝ diligenter cū vino ,ppina veteri oleū q̄ȝ scoꝛpionum si illa eo liniantur ⁊ penis partes pꝛesentem ꝯfert vtilitatē. ℂAssignatio ei⁹. Sume aristologie.r.gētiāe sahadi corticū radic̄ cappis cuiusqȝ.ʒ.tere medio crit ⁊ oleū supadde amigdalinū dulce.sicqȝ ad solē ꝑ ebdomadā pōe. tūc cola ⁊ i oleū hoc.r.mittes scoꝛpiōes viuos ꝑ hoꝛā quos eadē q̄ sumunt iniices hoꝛa ⁊ ad solē duab⁹ pone septimanas.colāsqȝ in vase ꝯde.⁊ cū op⁹ fuerit vtere. ℂElectuariū q̄ȝ qȝ vocat charama ⁊ cācri si sumātur de singulis ʒ.ʒ.vsqȝ.ʒ.exag.cū ciceꝛȝ aq̄ nigri. aut in q̄ coꝛtic̄ coxeris scolopēdriō.feniculiqȝ semē,p̄sunt ,pdest etiā hac in passiōe.vitrū siricū adustū si.ʒ.ʒ.vsqȝ.ʒ.exag.de eo bibat cū aq̄ decoctionis adiāti sicqȝ ⁊ si scoꝛpiōes sumas adustos ⁊ tm̄dē poꝛrigas ,pdest opȝ aūt his te vti medicaminib⁹ cū timoꝛe ⁊ cautela. Intuēdū etem̄ tibi est.⁊ si calculi vno sunt in renū loco eoꝝ est signū doloꝛē fieri cōtinuū nec mitigatur.⁊ exag.toꝛquet nec d̄escit a doloꝛe tūcqȝ medicaminib⁹ vtēdū calidis non est nec q̄ foꝛti⁹ vrinam mouēt.nec q̄ dissoluūt ⁊ laxāt vt instillatiōes ⁊ ol'a sunt.aliaqȝ hmōi. sed cucumerȝ vtere semine melonis cassia.f.cucurbite ḡnis altee semie capillo veneris similibusqȝ medicaminibus que sine molestia vrinā ,puocant. locumqȝ cum furfure ⁊ milio leuiter cataplasma. ℂCum autē calculi a loco in locū trāsferuntur qȝ est.s.cū doloꝛ aliquādo estuat: aliquādo quiescit tunc aque calide instillatione vtere. patiēsqȝ in cōcha sedeat in quib⁹ sit aq̄ in q̄ bersausanū.anetū.carnibū.feniculū.hesquum.camomillā mellilotū et silia coxeris.q̄ iā ante expoſuimus oleū illum que diximus linias locūqȝ cum spongia catapl'a quā calide intinxeris aque ⁊ oleo. Et si null⁹ illic fuerit caloꝛ.quinimo frigus linitionez opoꝛtebit frequentare cum calidis oleis . vt aneti oleo. seddabi lilioꝛum cheiri.narcisci ⁊ dissolue in eis castoꝛei modicū.alisqȝ hmōi que meatus laxāt vꝛine ⁊ dilatāt quo per eo calculi transmittātur ⁊ ad vesicā trāseāt facilius. Quod si roboꝛatur doloꝛ nec cum his que fueris vsus mitigatur edoꝛmitantibus vtaris quibus nomen est doloꝛem mitigantia vt philonia greca ⁊ ferestaca opio coꝛticibus radicum mandragoꝛe similibusqȝ admixtis quibusdā vrinam vrgentibus sine molestia qualis est medulla seminis melonis cucumeris citroli.⁊aq̄ potus calide hec enim mitigant doloꝛē. ℂSi ⁊ calculus suo non mouetur loco opoꝛtet sitiam adhibere oppoſite calculi loci parti ⁊ sic sugere quoniā calculū suo trāsferret loco doloꝛē mitigabit mirabiliter. Opȝ aūt vacuo si-

tiam apponere loco ꝓxio patiēti ab inferiori-bus ꝛpaulati sugere.qm̄ sic calcl's ad locū trāsibit sitie. Dehic eo trāsfer sitiā loco ad iferiora p trasuersuz i vesice ptes ad iferiora donec lapis ipse in vesicā descēderit ꝛ p virgā emittatur. Cū hac vsus fueris cura.ꝛ nihil ꝯfert.ꝛ in aliquo calcl's steterit loco nec trāsit ab eo pp sui magnitudinē ꝛ doloꝛ illic fiet: egrotanti vt sedeat ipera in cōcha aq̄ in q̄ fenugrecū lini semē.malue ꝛ altee coxeris. mēbrūqz illd oleis aliq̄bus lineas dissoluētib⁹ ꝛ molliētibus q̄le est violaꝝ oleū ꝛ sisaminū decoctū cū fenugreco ꝛ lini semie liq̄fac simł anatis adipē ꝛ colūbarū pulloꝝ.Et si nec sic doloꝛ mitigaꝭ clistere adhibe cū sebestē.camōilla.cathemia.viol'. lini semie fenugreco furfure oleoqz babunegi ꝛ anetino ac filib⁹. locū oleis lini ꝛ aq̄ calida. nec desistes hoc exhibere donec cōpescaꝭ doloꝛ hic vt sedabiꝭ ꝛ eger q̄escet ituere:ꝛ si i vesicam lapis descēderit ꝛ ab ipsa q̄z egressus est ꝛ moꝛb⁹discessit:si nō emissus ē medicamia iterū adhibe ipsum frangētia ꝛ que vrinā pꝛouocant queādmodū ante dictū est ꝛdicam in passionū que vesice accidunt medela.

¶ Capitulum.xliij.de apostematis renum calidi medela.

Cum calefieri renes ꝛ in eis apa incipitviderꝫ.patiētis basilice flebotomū adhibere in patiēti latere opoꝛtebit si vt⁹ etas tēpusqz presens adiuuerint sanguinēqz iuxta qd opus ē extrahes ꝛ passiōis iperat quātitas.locūqz cū oꝛdei faria altea.sādalo albo.ꝛ.r.memithe asiafo.mugato.intibe.aq̄ ꝛ solatri.cucurbite rasuris.violarūqz oleo cataplasmabis aut pannū suppones ceroto infusum qd ex oleo fit rosaꝝ ꝛ violaceo cera alba.intibe aq̄ ꝛ q̄ffare. sempnine. poꝛtulaceqz ꝛsilibus cū modico aceto et aq̄ rosata.Dabis patienti in diei p̄ncipio . medulle semis cucumerꝫ citroli ꝛ cucurbite ꝛ melonis.semisqz poꝛtulace cuiusqz partē diligēter tritā dabisqz de eis.ʒ.ij.vsqz.iij. cū iuleb ꝛ aq̄ frigida post hec oꝛdei dabis aquā cū violarū siropo ꝛ mezauro egrotū pasces carahe. massi.spinachie.malue.catafi.ꝛ nocte illi siropū dabis violaꝝ ꝛ semis psilij spumā modicūqz seminū cucumeris citroli.melonis nec desistes hoc facere donec apostema maturari incipi itelligas ꝛ in saniē cōuerti. Qd vt videris emplastris vtere maturātibus ꝛ aperientibus. vt emplo qd ex oꝛdei fit farina . altea.mellilotoꝛ. fenugreco.lini semie.viol' siccis ꝛ cū ficuū pascaꝭ expssa aq̄ siccaꝝ decoctarūqz ꝛ violaꝝ olo sup locū aq̄ iplue tepidā in q̄ cathemie frōdes violas anetū.fenugrecū coxeris.¶ Et si maturatio difficiꝭ ē.opoꝛtebit emplis aliq̄d adūcere ematurās.vt oꝛobi farinā. molēdini plu̇erē colūbaꝝ fimū.Ut emissio eruperit ꝛ in vrina sanies appebit locusqz vlcerat⁹ fuerit p̄mum oium egrotāti seminū medicamen opoꝛtebit dare.cū papaueris syꝛopo. daqz illi seminuz ēt citroli cucumeris cucurbite ꝛ lini semis cuiusqz.ʒ.iij.tere armenice amili cuiusqz.ij.papaueris.iiij.hec teres diligēter.et egrotāti.ʒ.ij.vsqz.iij.cū papaueris dabis syꝛopo. Qd si nō expurgaꝭ sanies.papaueris da trociscos ꝛ asine lac sed ꝛ mulieris lac cum puluere hoc. Assig° ei⁹ medulle seminū cucumerꝫ. cucurbite.citruli. melōis cui⁹qz.ʒ.v.papaueris albi ꝛ nigri.cuiusqz.iij.amili.gūme arabice.cuiusqz ij.Gnoꝝ caq̄negi mōtani.nūero.x.tere oia diligēter.ꝛ.ʒ.iij.cū.xxx.lactis mulieris:aut asine cū emulgiꝭ statim dabis.Et si saniei egressio plixioꝛ fit patiēti caq̄negi da trociscos cū papaueris siropo aut asine lacte.Trociscoꝝ assignatio illi q̄ saniē mingit vtiliū a renib⁹ vel vesica.medulle seminū melōis.cucumeris.citroli.cucurbite.cui⁹qz.ʒ.v.amili.iiij.susi succi vj.seis cathemie ꝛ malue ꝛ bachaletelhameca pineaꝝ magnaꝝ seis citōioꝝ medulle.cuiusqz iij.amigdalaꝝ dulciū sine coꝛticib⁹.iiij.Gnoꝝ mehelebi excoꝛiatoꝝ semis hermazi amigdalarū sine coꝛticib⁹amaraꝝ gūme amigdali.q̄thire.cuiusqz.iij.semis feniculi.ij. fumiterre. iiij.zafrāi.ʒ.semis q̄ffare in al's q̄ffari montani.ʒ.ꝛ.ʒ.tere oia diligēter ꝛsubtili trāsmittepāno distēperāsqz cum aq̄.ʒ.ij.trociscos iformadabisqz trociscū cū mēbechtego et ciceris aq̄ nigra.Medicamīs assignatio pauli qd expertū dicit in emittēda p vrinā sanie ꝛ sanguie ab vlcerib⁹renū ꝛ vesice.Camedrei.camepithi.cuiusqz.ʒ.vj.asari leucopipis.cuiusqz.xv.darasini.ʒ.exag.tere oia diligenter ꝛ sume ex eo coclearia.ij.cū vini robo.Sit hui⁹ dn̄i passionis cib⁹polēta q̄ ex faria q̄ fit heueri aut amilo cū zaccara ꝛ amigdalaꝝ oleo ꝛ mezaura q̄ ex spinachijs fiūt atriplicib⁹malnis cū masso lēticula.Et si null⁹fuerit caloꝛ pullos offeres ꝛ edorum extrema in espidabago parata cum masso ꝛ lenticula:ouaqz soꝛbilia cum amigdallo dulci oleo.zaccara ꝛ papauere.

¶ Capi.xliiij.de renum duri apātis medela.

Cum scliros apa renibus acciderit hoc adhibere opoꝛtebit emplastrū.Assignatio ei⁹. Sume semis lini.fenugreci. cui⁹qz.ʒ.v.seminis cathemie ꝛ chabezi aneti camomille. cuiusqz.iiij.amoniaci machali gumme botāl cuiusqz.iij.gūmas in q̄ dissolue calida ꝛ foꝛtiter pcute simulqz alia distēpa trita p⁹us medicamina ꝛ cribꝛata factūqz renibus applica empl'm linias quoqz renes cū galline adipe ꝛ medulla cruris bouis cum machalo ꝛ rattenego dissolutis in aqua calida et diutissime

in mortario tritis. hec enī duritiē molliūt ⁊ dissoluunt optime. fortius aūt oībus his dachilon est vnguentū si renibus apponat̄. mirabiliter enī in dissoluenda operat̄ duritie que in renibus inuenit̄ ⁊ oībus reliquis apostematibus. Oportet aūt cū in renibus calorē est inueniri gūmas cauere calidas ⁊ q̄ sumunt̄ cuꝫ cautele certe ⁊ diligētia. ⁊ cass. f. patiēti decoctionē dabis. offerꝗ semis cucumeris ⁊ citroli ⁊ cucurbite ⁊ altee. malueꝗ ⁊ lini seminū cuiusꝗ ptē. terēs diligēter ⁊. ʒ. iiij. cū violaꝝ siropo ꝑpia aut cū iuleb. pasce illū circiū iure cū espidabago ⁊ amigdalio dulci oleo ⁊ silibus.

¶ Capi. xlv. de medela illius qui sanguinem mingit.

Cum sanguinē homo mixerit basilicā oꝫ minuere egriꝗ cura eo disponat̄ regie qd̄ ⁊ in sanguis sputi capitulo exposuim⁹ vt trociscis caharbe ⁊ terra cypꝛca tharatico. hypoq̄stidos succo tritis diligēter ⁊ cū arnoglosse aq̄ distēperatis aut virge pastoris aut hullici ⁊ siliūm. da aūt illi hos trociscos. Assignatio eoꝝ seminū cucurbite ⁊ cucumeris medulle. quethirc. gūme arabice. cuiusꝗ. ʒ. iij. balaustie. ij. aluminis. r. caq̄e. cuiusꝗ. ʒ. ⁊. 5. caharbe. ʒ. tere oīa diligēter sigillati ⁊ mixta distēperās cū aq̄ exagij trociscos iforma: quos cū portulace aqua aut sermaci dabis. Trocisci alij. Seminū portulace cucumeris. psilij citroli cuiusꝗ. ʒ. v. amili q̄thire. cuiusꝗ. iiij. acatie. terre cypꝛice cuiusꝗ. ij. caharbe exagiū. tere oīa excepto psilio diligēter. ⁊ cuꝫ semis psilij lahabo distēpera: atꝗ ab exagio vsꝗ. ʒ. ij. trocisca. ⁊ cū portulace aq̄ ꝑpia. Alij seminū cucumeris. ⁊ portulace. amili. dragagāti. cuiusꝗ. iiij. ʒ. balaustie. ʒ. busadi. caharbe cuiusꝗ. 5. ʒ. tere oīa ⁊ cū psilij seminis spuma distēpera. ⁊ exagij trociscos iforma q̄s cū arnoglosse aqua ꝑpinabis. Et si q̄ sanguineꝫ mingit in vlcerationē trāsierit renū ⁊ saniem minxerit: eo oportebit illū regimie disponere qd̄ emissionē in renib⁹ patienti disposuimus.

¶ Capi. xlvi. de passione que diabetes dicitur medela.

Quoniā que diabetes vocatur passio ex calore fit imoderato q̄ renib⁹ dn̄atur oportebit patiētē refrigerātib⁹ curare: ⁊ restringētib⁹ medicamib⁹ ⁊ cibis vti vnctuosis. Da ergo illi ordei aquā cū papaueris siropo ⁊ granatorum ⁊ aq̄ muzoꝝ. spodij trociscos stringētes cū pomorum aqua ⁊ siropo ribesi ac citonioꝝ vel eoꝝ robo. ⁊ semis psilij lahabo. ac portulace aq̄ ⁊ iuleb. Da ēt psilij semē. ⁊ rosaꝝ oleū ac terre armenice modicū cypꝛceꝗ cū ribesi robo. aut heserē. Et si hoc nō ꝓfecerit trociscos offer camphore cum granatoꝝ aq̄ aut ribesi robo. Da hos ēt trociscos. Assig⁹ eoꝝ. Sūe spodij. ʒ. x. seminū lactuce ⁊ portulace cuiusꝗ. vij. semis hēmaci. coriādri sicci. rose. r. terre armēice cuiusꝗ. iij. sādali albi. ielnari. sumaci cuiusꝗ. ij. cāphore. 5. ʒ. tere oīa diligēter. ⁊ cū portulace aq̄ distēperās: aut lactuce exag. fac trociscos q̄s cū granatoꝝ aq̄ muzoꝝ aut pomoꝝ. vel siropo heserē aut ribesi robo ⁊ silib⁹ ꝑpinabis. Et si nec hoc cōfert lac dabis vaccinū a q̄ butyꝝ eductū est cū trociscis spodij stringētib⁹: aut cū alijs quibuslibet q̄s dixim⁹. Da q̄ꝫ lac cui⁹ educta est aq̄: ⁊ hui⁹ dn̄i passiōis renes cū sandalo albo cāphora ⁊ aq̄ rosata emplīza. Emplī assignatio renib⁹ ad hāc passionē vtil̄ Sume sandali albi ⁊ rub. cuiusꝗ. ʒ. iiij. semis psilij. iij. tere armēice. ielnari cui⁹ꝗ. ij. tere oīa diligēter ⁊ cū portulace aqua distēpera ac lactucarū ⁊ aq̄ rosata. Emplm̄ aliud renib⁹ vtile. Sume semis cathemie. ordei alfiti. cuiusꝗ ʒ. v. mirti granoꝝ corticū glādiū exterioꝝ cuiusꝗ. iij. hypoq̄stidos succi. rameci. acatie. cuiusꝗ. ij. sādali albi. v. tere oīa diligēt̄ ⁊ cū tarsacoq̄ aq̄ distēpa: aut lactuce aut portulace: aut hermazi. ⁊ rnes ēplīza rosaꝝ olo. renes infige ⁊ hoc patiēti adhibe clistere. Assig⁹ ei⁹ sūe aq̄ꝝ portulace. sempuiue. lactuce. folioꝝ papaueris recētis. si presto ē ⁊ frondiū rosaꝝ cuiusꝗ ptē. aq̄ ordei. ptes. ij. sume ex oibus. ℥. iiij. ⁊ rosaꝝ oleū iniice ac ninifar cuiusꝗ. ℥. ⁊ clisteriza qm̄ proderit. Sit hui⁹ dn̄i passiōis cib⁹ edoꝝ caro ⁊ agnoꝝ in sumaci ⁊ zeresq̄a pata aut romāia: aut heseremia. agnorūꝗ illi da cerebra ⁊ pedes medullasꝗ ⁊ oua sorbilia. caseū recētē pisces recētes aliquātulū magnos ⁊ butyꝝ Ex olerib⁹: lactucā portulacā. tarsacocū. Ex fructib⁹ poma psica. pira. citonia. granata recentes iuinbas. amigdala viridia ⁊ sicca. prodest ēt illisq̄ eiusmodi sunt isimaꝝ. talaha. Et si ips̄a estas fuerit aut ver aq̄ infundat̄ frigida quiescāt ⁊ otient̄: ⁊ huic silīū hereāt regimini calida cauētes ⁊ q̄ vrinā mouent: cucumeres. citrolos. melones. ⁊ eorū semina similiaꝗ.

¶ Capitulum. xlvij. de passionis vesice medela: ⁊ primum de eius calculis.

Passionū q̄ vesice accidūt medela pria ē calculoꝝ q̄ in ea generātur. Et q̄ i ea lapides generant sepi⁹ cause ipse sunt q̄ in renib⁹ calculos adunāt: vnde ⁊ eoꝝ dn̄oꝝ regimē in cibis ⁊ medicamenib⁹ vnū est: iminutio. s. cibi. ⁊ ciboꝝ vsus subtiliū qui bonos generēt chimos. ciborūꝗ cautela grossum generātium flegma. ⁊ humorem grossum: ⁊ medicaminū vsus incidētiū subtiliātium ⁊ lapides frangentiū. Inungātur aūt penis partes ⁊ vesice locus dissoluētib⁹ ⁊ subtiliantib⁹ oleis ⁊ aqua superfundatur calida

in qua babimegũ.mellilotũ.ↄdiãtũ fenugre
cũ.hesquũ ⁊ silia coxerꝫ.Da ẽt patiẽti lapidis
iudaici.ad cotẽ fricati ⁊ nitri adusti ab obol.
ij.vsqꝫ.ʒ.ß.ʒ.cũ ciceris aq̃ nigri tepida: sꝫ scor
piones adustos sumens ex eis obolos.ij.aut
paulo plus.⁊ cũ ciceris aq̃ ꝓpina nigri:qm̃ ꝓ
derũt manifeste.Et hec medicaminis assigna
tio qḋ lapides in vesica frangit.Sũe vitri qḋ
nunq̃ȝ in vsu fuit adusti ⁊ calculi qḋ in spon-
gia inuenit̃.lapidis iudaici cuiusqꝫ ptẽ.gũme
prunorũ ⁊ scolopẽdrij.cuiusqꝫ.ij.tere diligẽter
⁊ cribra ac sume de eis cũ sq̃ngibin.ʒ.ij. Assi-
gnatio alia optia ⁊ pfcã ad lapides q̃ in vesi-
ca sunt frangendos.Sũe corticũ radicũ cap-
paris.galẽgar.hesq̃.acori.euforbij.piretri.ca
storei cuiusqꝫ.ʒ.ij.cinamomi.zinziberis pipis
albi.⁊.l.rauedsini dauci.nebatici.apij seis.pe
troselini.costi.seliche. camedrei.camipithei.
mirre.gẽtiane.liq̃ritie.radicis prassij. scolopẽ
drij aristologie.l.⁊.r.nanachue.masticis. fu-
he.rasãi. cimini. carmanici.gariofili.semis fe
niculi.squille asse.sinapis.pineaꝝ purgataꝝ.
anisi.carpobalsami.seis gergiri.satureie agre
stis.cardamomi.pigani agrestis.semis pẽta-
fili.semis engere. emiedani nigri.baccaꝝ lau
ri.florũ adechari.cuiusqꝫ.ʒ.⁊.ß.granoꝝ calefi.
gũme pruni.cuiusqꝫ.iiij.scorpiões adusti.iiij.
tere oĩa diligẽter ⁊ subtili cribra pãno ⁊ ꝯfun
de cũ.ʒ.⁊.ß.olei balsamini ⁊ cũ melle distẽpe-
ra dispumato,dabisqꝫ de eo obolos.ij.vsqꝫ.ß.
ʒ.post sex mẽses.Assignatio electuarij alius.
calculis q̃ in vesica sunt vtilis scorpiõis adu-
sti.narsacleri.dauci.mirre.fu.petroselini. cu-
iusqꝫ.ʒ.iiij.anisi.semis feniculi ⁊ apij nebatici
nanachue.piperis albi ⁊ nigri.castorei. cuius
qꝫ.ij.pigani sicci.v.seminũ aneti fugilis cuius
qꝫ.iiij.tere oĩa diligẽter ⁊ subtili trãsmitte pã
no.atqꝫ cũ melle distẽpera dispũato. dabisqꝫ
de eo.ß.ʒ.vsqꝫ.ß.exag.cũ aq̃ in qua semẽ feni-
culi ⁊ apij coxeris aut cũ eoꝝ succo si virides
fuerint herbe.Sic ⁊ oĩ oꝫ vti regimine: qḋ in
calculoꝝ q̃ in renib⁹ generant̃ medela cõtuli
mus.Cũ itaqꝫ oĩa q̃ hac i pte adhibere neces
sariũ est exhibueris circa medicamina nec ali
quid in calculũ operat̃ incisione ad ip̃m emit
tendũ vti opus est.quod qnẽadmodum fieri
oporteat in chyrurgia videbis.

¶Capi.xlviij.de cura apostematis vesice.

IN apostematis
qḋ ẽ vesica orit̃ medela attẽden-
dũ ẽ vt si calidũ est ⁊ ab exteriori
accidit cã vt pcussiõe ⁊ casu in patiẽtem fle-
botomo erit vtẽdũ in basilica vena locũqꝫ vio
larũ inũge oleo ⁊ aquã supfunde calidã.Etsi
vrina simul ꝯclusa ẽ oportebit vesicã i partes
cõprimere virge qm̃ sic vrina exibit.Cũ autẽ
apostẽa hoc calidũ ab iteriori fit cã ⁊ i hoc q̃ꝫ
flebotomo vtẽdũ i basilicã.⁊ in p̃ncipijs cum
ceroto emplr̃izabis ex intibe aq̃ facto ⁊ solatri
ac caquenegi.sempuiue.cũ violarũ oleo ⁊ ce
ra alba.post hec.cũ ordei cataplasmabis fari
na.cathemia viol̃ siccis sandalo albo.cuiusqꝫ
pte vna.hec terẽs diligẽter.⁊ cũ solatri aq̃ di-
stẽpabis ⁊ cucurbite rasurꝫ cũ violaꝝ olo.Da
q̃ꝫ illi cucumerꝫ cucurbite.citroli.melõis seis.
medulle cuiusqꝫ.ʒ.v.seis portulace.iiij.seis al
tee ⁊ malue.bersausani.cuiusqꝫ.iij.teres hec
diligẽter ⁊.ʒ.ij.cũ iuleb.aut violaꝝ siropo ꝓ-
pinabis.¶Ut apostema ad statuꝫ puenerit ⁊
maturationis aggrediet̃ semitã ac saniei. ca
lidã oportebit aquã supstillare.⁊ i qua camo
millã.mellilotũ.fenugrecũ.lini semẽ. capillũ
veneris decoxeris cũ violaceo oleo ⁊ cheyri.
locũqꝫ epatis cataplasma frustro qḋ illi itixe
ris aque.aut cũ pãno sepius iplicito vel spon
gia.adhibe aũtꝫ illi hoc quoqꝫ empl̃m. Assig⁹
eius fenugreci.seis lini cuiusqꝫ.ʒ.x. cathemie
nigelle farine.⁊ orobi carnebi.sicci cuiusqꝫ.v.
camomille.mellilotí.violaꝝ siccarũ.adiãti.cu
iusqꝫ.iiij.tere oĩa diligẽter.⁊ cũ ficuũ melle di
stẽpera decoctarũ ⁊ exp̃issarũ.cũ modico galli
ne adipe ⁊ anatis ⁊ oleo cheyri liq̃factis sil̃r
vesicã facto empl̃iza emplastro calido.hec se
pi⁹ facies ⁊ hũc illi ꝓpiabis pulverẽ.Assigna
tio ei⁹.Sũe seminũ citroli.cucumeris.melõis
medulle.cuiusqꝫ.ʒ.iiij.seminũ merue ⁊ cathe
mie ⁊ chabezi ⁊ lini cuiusqꝫ.ij.tere oĩa diligen
ter.⁊.ʒ.iij.cũ mabechtegi.℥.duab⁹ ⁊.℥.aq̃ i q̃
helbã.bsausanũ coxeris ꝓpina trib⁹ hic ꝓpis
bis dieb⁹ ⁊ aquaꝝ oleorũqꝫ sup vesicã istilla-
tionẽ frequẽtabis empl̃isqꝫ vtere assignatis.
qm̃ apostema molliũt aperiũt ⁊ erumpere co
gũt cũ in saniẽ fuerit ꝯuersum.Si aũt ꝯstipa-
ta fuerit nã patiẽti caquenegi aq̃ȝ offer ⁊ lebe
labi.i q̃b⁹ cass.f.ꝯfricaueris.⁊ molli leniqꝫ vte
re clisteri.q̃ ex blete fit aq̃ ⁊ lebelabi.violaruꝫ
oleo ⁊ garo.qm̃ hoc nãm mollit.aut cũ aq̃ i q̃
sebestẽ coxeris.alteam.furfur.maluã.lini se-
mẽ.violã.fricesqꝫ in ea cass.f.medullã cũ vio-
laꝝ oleo.qm̃ hec naturã emolliẽt.Ut emissio
eruperit que in vesica est egrotanti hunc dab
pulverẽ.Assignatio eius.Sume tere armeni-
ce.lini seminis quethire.cuiusqꝫ.ʒ.ij.⁊ diligẽ-
ter tere dabisqꝫ de eo exag.vsqꝫ.ʒ.ij.cũ papa
ueris siropo.aut iuiubaꝝ.aut sume cucumerꝫ
citroliqꝫ semis.nesse cuiusqꝫ.ʒ.⁊.ß.pineaꝝ ma
gnaꝝ purgataꝝ.grana.x.tereqꝫ oĩa diligẽter
ʒ.ij.⁊ de eo ꝓpina.vsqꝫ.iij.cum violaꝝ siropo
aut papauerino.Laudabili⁹ aũt medicamen
quo vesice vlcera curãtur saniei qꝫ egressio ab
ea trocisci sunt caquenegi cũ papaueris siro-
po si nullus illic fuerit calor.sin trociscos da
papauerinos cum papaueris siropo.Sic ⁊ oĩ
vtere regimine tam in cibis q̃ȝ medicaminib⁹
quod in vlceratione renũ ⁊ vesice exposuim⁹

sanieiq ab eis egressiōe. ¶Et hec medicamīs assignatio vesice vlceribus vtilis. Sūe pineas purgatas nūero. x. semis cucumeris. iiij. amili. ʒ. exag. spice tm̄dē. semis apij exag. ij. coq spicā ⁊ apij semē in aq̄ libra ⁊. ʒ. dōec ad medietatē redeat medicamiaq in eadē distēpera aq̄. ⁊ dabis duas ex ea. ʒ. vsq. iij. cū vini robo. ¶Assignatio medicamis ali⁹ qd paulus cōposuit ⁊ se pbasse fatet ac inuenisse vtile. Sūe camedrei camepithi. cuiusq exag. xij. asari pipis albi. cuiusq. xxx. cinamomi exagi. tere oia diligēter. ⁊ cū vini robo coclearia duo propina.

¶Cap. xlix. de difficultate vrine cum ardore.

SI vrie difficltas cū ardor fuerit. oz psilij seis ⁊ melōis cucurbite ⁊ cucumer ȝ citroliq seminū medulle cuiusq pte psilij excepta oiatere ⁊ ɔmisce sil dabisq ex oib⁹. ʒ. iij. cū iuleb supistillās ol̄ rosa cū earūdē aq̄ pderit. n. māifestissime auellāe q̄ȝ seminū cū iuleb ad eadē pfut. Medicamis assignatio vtil adustiōi vrie ⁊ difficultati. Sume seminū cucurbite melōis. cucūer ȝ citroli medulle. seis malue ⁊ altee cuiusq. ʒ. v. amigdala dlciū purgata. ij. gūme prūo. q̄ thire caleti grano cuiusq. ij. semis feniculi. liquiritie succi. cuiusq. ij. tere oia diligenter. ⁊ ʒ. porriges de eo. iij. cū iuleb ppina q̄ȝ citroli ⁊ cucumeris ac peponis cuiusq libre. tricētē cū iuleb. Et si vrine difficultas fortis ē medicamina hec ppinare oportebit ipso in cōcha aq̄ posito calide. vesiceq hoc adhibe empl̄m. ¶Assigna°. Sūe frondiū viola siccā folio caq̄negi. altee. solatri. malue ptes ⁊ tere diligēter in mortario: ordeiq farinā ⁊ violarum admisce oleū ⁊ emplastriza cū eo. ¶Empl̄m al. cathemie ordei farine. feniculi. viola siccarū. liquiritie radicis ptes. tere diligēter ⁊ cū strigni aq̄ intibe ⁊ violarū oleo cōmisce. factūq vesice appone empl̄m tepidū. ¶Si vero vrine difficultas ex frigido fuerit expedit egrotantē in calē aq̄ concha statuere in qua camomillā. mellilotū sihū. abrotanū ȝ sansucumq coxeris. penisq confinia oleo inunge hesqui. aut aneti. aut nardino. aut liliorū aut oleo scorpionū similibusq. patientiq huic hunc dabis puluerem. ¶Assignatio ei⁹. Sume semis apij ⁊ feniculi. anisi. cuiusq. ʒ. iij. caleti. grano petroselini. cuiusq. ij. spice seliche. darasini. cuiusq. ʒ. tere oia diligenter ⁊ exag. vsq. ij. propinabis cum aqua calida. aut cum mellis aqua. ¶Assignatio alia. Sume scolopendrij. caleti granorum cuiusq. ʒ. iij. dauci adechari florū. carpobalsami. costi cuiusq. ʒ. ⁊. ʒ. nanachne seminis apij montani. mesquatramesie. cuiusq. ij. pinearū lini seminis. cuiusq. v. tere omnia diligenter ⁊ cū dispumato distēpera melle. ⁊. ʒ. ij. vsq. iij. cū aq̄ dabis calida in qua anisum. apijq coxeris semē. ⁊ si nō pderit hec radicū da illi aq̄ cū socrita. aut sotirā ⁊ chazemā ⁊ olei amigdalini modicū ⁊ penē hoc empliza emplo. Assignatio eius. mellilotí. abenegi. aneti. aliquenegi. cuiusq. ʒ. v. baccarū lauri petroselini. semis fugilū amomi. cuiusq. iij. tere oia diligēter ⁊ cū lilio oleo. distēpera. aut cheiri. aut berani ⁊ loco appone penis tepidū. Sit hui⁹ cib⁹ ciceris aqua cū oleo loto. aneto. cinamomo. cimino. ⁊ ex olerib⁹ mēta. fenicl̄s. nasturtiū. apiū eruca. fugil frōdes ⁊ grana comedat viridia. botamū. pistatia. amigdala amara ⁊ silia. Et si vrine imoratio ⁊ difficultas ex apostēate fit calido. oportebit in patiētē cura vti. quā i apostematis vesice exposuim⁹ medela. Et cū oia que diximus hui⁹ dño passiōis adhibueris: nihilq cōferūt. nec vrina egredit cura vtaris chatartiri: queadmodū eo exponemus in sermōe quo de chyrurgia nobis ppositū est. nisi q eiusmodi vsus cū timore exhibendus est in apostemate calido quātū possibile est. Sepe ⁊ eñ ad locū mām ɔtrahit plurimā. Si igitur ad huiusmodi cogeris: vtaris certe cū diligētia ⁊ cautela plurima.

¶Capi. l. de vrine preter velle egredictis medel. ⁊ eius qui in lecto mingit.

SI vrinam pter hois velle egredi cōtigerit: ⁊ nulla ē adustio: oportebit patiēti galēgar dare cū melle mixtū dispūato ȝ pri⁹ humefactū cū butyro vaccino i modū nucis cū vini robo ⁊ aq̄ tepida. Da hūc quoq illi pluerē. Assig° ei⁹. Sūe cimini. cētauree. cuiusq ptē. terēs cū aq̄ ppina tepida. ʒ. ij. Assig° al. Sūe glādiuȝ ʒ. v. thuris masculi. ij. ⁊ cū ɔdito strigēti ppia. Assig° al ad id. Sūe mirobolāi kebuli bellirici ⁊ ēblici frixo i vaccio butiro c⁹q. ʒ. glādis i aceto ifuse ⁊ frixe. ij. sahadi thur ȝ masclī mihe sicce. c⁹q. iiij. obl'os ac. ʒ. ʒ. tere oia diligēt ⁊. ʒ. iij. offeres. Assig° al. Sūe glādiū i aceto ifusarum ⁊ siccatarum. ʒ. iiij. spodij. ij. sahadi iij. olibāi. masclī. ʒ. tere oia diligēter. ⁊. ʒ. ij. cū catahe aq̄: aut in qua ferrū extinxeris calefactū ppina: trifara q̄ȝ minor si frequētet vtilis est. Et si validum illic fuerit frigus triferam dabis magnam ⁊ caquelenegi electuarium. quoniam optime prodest. Et expedit huius dominum aque non multiplicare potum sed nec vini maximeq mixti. ⁊ que frigida sūt nō accipiat: vrināq puocantia vt cucumeres: citrolos. melonē. cucurbitaȝ ⁊ silia. Medicaminis assignatio illi qui in lecto mingit. Sume fautenegi fluuialis. ʒ. ij. mirre mūde obolos. ij. tere ⁊ cum vino ppina rihano. aut oleum porrige illi camomille cuȝ aqua tepida. Alīs qui in lecto mingit. Sume sahadi. ʒ. ij. sunizi in al. saruxi. sinapis cardami cuiusq. ʒ. tritaq omnia diligenter cū oleo distēpera onsan

cino. aut melle dispũato. ꝛ i modũ nucis de eo dormituro offeres. sorbebisqꝫ ouũm deinceps sorbile. Medicaīs al' ad idē assig'. Sũe saha danegi. cādari. bellirici cuiusqꝫ ptē ꝛ terēs ac cribꝛās cũ melle distēpera dispũato ac tabarzedi zaccara. ꝛ sumātur ex eo singulis noctib' .3.ij. sic ꝛ capraꝝ vesice si incēdātur ꝛ trite cũ tepida bibant aq̃ ꝓsunt. Et tradũt antiquoꝝ q̃dā. qm̃ si galli guttur incēsuz terat obl'scꝫ .i. vl qꝫ .ij. de eo propinet cũ aq̃ tepida in lecto mingēti prodest. ❡ Opꝫ aũt dñm huius passionis ciboꝝ ꝛ potuum frequētationē cauere vrinam prouocantiuz vt melonum cucumeris. citroli. oleraqꝫ frida ꝛ recētes fruct' cibisqꝫ vtatur calidis ꝛ pungitiuis qui cũ condimētis parentur calidis vt cimino sinapi. zinzibere. pipere. carui. vinoqꝫ mero.

❡ Capitulum .lj. de ruptura que hernia dicitur medela.

Ruptura cũ ex scissura acciderit siphacis difficilē hꝫ sanationē ꝛ fere ipossibilē est curari illā medicamibus ꝛ emplastris. Cũ aũt ex hũiditate cōtigerit laxanti ꝛ siphacē rarificāti. tũc ei' cura ꝑ empl'a fiet. ❡ Emplastri ad herniā assignatio. Sume nucis cipressi. corticũ granatoꝝ galle. cuiusqꝫ .3. alumis iemēici ielnari. Cādari corticũ cuiusqꝫ .v. tere oia diligēter ꝛ in vio bulli pōtico ꝛ modicũ supadde feresi ac fabaꝝ farie ꝛ misce emplastrizāsqꝫ strige. ❡ Et si hoc ex intestinoꝝ ē descēsu in folliculi testiũ siphacem. oportebit illi q̃si frenũ adhibere ex corijs. strigereqꝫ supinstilla prius aũt illi aut sup rupture locũ aquā in q̃ cusmazagũ cipressi nuces coxeris sed refrigeratā ꝛ cũ calefi oleo locũ inunge. ❡ Assignatio al' fortioꝛ prima. Sũe nucis cipressi cusmazagi. rose sebbi. iemēici. mirti. balaustie galle. thuris. corticũ glādium. granati acidi floꝛũ. purgamēti ferri. aloes. fabaꝝ farie feresi. gũme prũi. gũme arabice. gari piscis. cuiusqꝫ ptē terenda tere. gũmas āt ꝛ garũ lique fac medicamīaqꝫ simul misce ꝛ locũ cataplasma rupture. sed vmbilicũ q̃ foras egredit ꝛ testes cũ opus fuerit cũ ligamētis fortius astriges. ❡ Emplastrũ al'. glādiũ corticũ exterioꝛũ. cipīsi coni. acidi floꝛũ granati. cuiusqꝫ ptē. thuris corticũ. galle summaci. acatie. carathi. tarātithi. coclearum maris cũ testulis adustarum sadegi. cuiusqꝫ .5. partē gari piscis ptes .ij. tere oia diligenter ꝛ garũ in aqua dissolue in qua amoniacũ infuderis: medicamīaqꝫ simul commisce: ꝛ queādmodum in superioꝛibus dixi facies. Et expedit huius dominũ passiōis cibos cauere ventositatem generātes. ciboꝛũqꝫ repletionem ꝛ potus: balneumqꝫ plurimũ: nisi forte in aquis stringentibus: motum quoqꝫ fortem: ꝛ aliquādo electuarium illi da cimini aut engedāi aut fautenegi. aut socritā ꝛ pētico reliquaqꝫ oia q̃ vētositatē dissoluunt: qm̃ sic per dei gratiā sanabitur.

❡ Incipit sermo octauus scḋe ptis libri ꝯpleti artis medicine qui dꝛ regalis dispositio hali filij abbas discipuli abimeher moysi filij seyar: trāslatio stephani philosophie discipuli de arabico in latinũ. Scripsitqꝫ ipse ꝛ ꝯpleuit Anno a passione dñi. M.cxxvij. mēse nouembris die tertio sunt .vj. apud antiochiam deo gratias rerum principio ꝛ finis.

❡ Capitulum primũ de pass. que testibus accidunt medela ꝛ primum de apostemate.

Posteā viri genitalibꝰ quēadmoduz ⁊ reliq̄s accidit mēbris ex mārū ad ip̄a cōfluxu. ⁊ māei in eisdē gn̄atiōe quēadm in ap̄atū meminimus tractatu. Cū igit̄ calidū illis acciderit ap̄a patiētis minue basilicā sanguinē q̄ iuxta qd virtꝰ etas, tēpusq̄ iperauerit exhe ⁊ dulcia caueat. carnibꝰ illū ꝓhibe oīq̄ ip̄m dispone regimie qd in ap̄atū exposuimꝰ medela calidoꝝ. testes cuz mahalebo empl̄iza mixto cū ordei faria ⁊ fabaꝝ ac strigno ⁊ ouoꝝ vitell̄ aleoq̄ rosaꝝ. ¶ Assignatio al̄ ad idē. ordei et lēticule ⁊ fabe farie aq̄ caq̄negi. olī rosaꝝ. put opꝰ ē ptes sume ⁊ crocei oꝛiētal̄ modicū ac emplastriza. ⁊ si ordei sumas farinā ⁊ fabe atq̄ cū solatri aq̄ distēpes ⁊ oui vitello ol̄oq̄ rosaꝝ teste sq̄ cataplasmaueris ꝓdest. ¶ Ap̄ato qd testicl̄is accit frm. machalo. mābechtego infuso empl̄izet̄ cū cerusa diligēter trita. aut sūe candarū. cimin̄. fabā ⁊ diligēter terens. cū capraꝝ adipe i oleo liq̄facto oliue distēpa ⁊ appone. Sume q̄z fabe ptē cimini. 5. ptē. terēsq̄ cū liliorū oleo distēpera ⁊ empl̄iza. Aliud sume fenugrecū. fabā. camomillā. mellilotū diligēterq̄ terēs cū capraꝝ adipe liq̄facto pasta ⁊ cū vini distēpatis robo. testiculos cataplasma ⁊ freno apposito strige. ¶ Assignatio al̄ ap̄ati testiū frigidoꝝ. Sūe zebibū corrosanicū optie purgatū. ⁊ aq̄ irriga tereq̄ i mortario diligēter cū lilioꝝ oleo ⁊ fabā farie cicerisq̄ admisce. cimini q̄ modicū ⁊ tāq̄ vnguētū fiat. ⁊ testes empl̄iza. si frīdū illis fuerit ⁊ durū ap̄a. ¶ Medicaīs alius assignatio ap̄ati testiū duro. Sūe cicerꝫ farie. fabeq̄. melliloti. camomille. viole sicce. cuiusq̄z ptē. tere oīa ⁊ adde vue passe purgate tm̄dē ⁊ in mortario fortiter tere ⁊ adipē liq̄fac capraꝝ cū lilioꝝ oleo simulq̄z distēpera ⁊ fortiter i mortario ꝑcute donec optie mixtū sit totū ⁊ testiculos cataplasma ap̄aticos. ¶ Alia assignatio. Sūe vitis cinerē liniq̄z semē. tere optie ⁊ cū porcino misce adipe liq̄facto. aut fortiter ꝑcusso. ⁊ sic oīa misce. testesq̄z ēplastriza.

¶ Capl̄m. ij. de congregate aque in testibus medela.

Si humiditas inter testiculoꝝ corpa ⁊ eoꝝ cutem fuerit adunata aq̄. s. hoc oportebit adhibere empl̄m. ¶ Assigo eiꝰ. Sume cimini. ʒ. x. bacharū lauri tm̄dē nitri. xx. ⁊ terēs oīa diligēter cū cera distēpar. liq̄facta i oleo onfacino. iuxta qd opꝰ fuerit sicq̄z testes empl̄iza. ¶ Assignatio al̄. Sūe calcē in aq̄ fortit̄ ꝑcute ⁊ excola ab ea aquā quā cū oleo miscebis lilioꝝ in quo cerā liq̄feceris rubeā fortiterq̄z miscēs cataplasma testicl̄os.

¶ Assignatio al̄. Sūe cere. r. ʒ. q̄nq̄gita. picis amoniaci. cuiusq̄z. xl. sebbi. xv. tere alumē diligēter ⁊ picē cerāq̄z in ol̄o liq̄fac onfacio q̄ptuz necē fuerit assacūq̄z in aq̄ dissoluēs cal̄a i mortario fortit̄ ꝑcute. factūq̄z empl̄m testibꝰ i q̄bꝰ est aq̄ appone. ¶ Empl̄m aliđ. Sūe fimi colūbini. nitri. cimini carmāici. carui. cuiusq̄z ptē. picis. cere. cuiusq̄z. ij. medicamia diligēter tere. picē āti modico liq̄fac oleo costio. aut nardino ⁊ cerā ⁊ sic puluerē sil̄ optie miscēs testes empl̄iza. his cū vsus fueris medicamibus nec aq̄ tn̄ dissoluit̄ aut defluit. vteris i patiētē crepationē ferro quēadm i chirurgia explicabimus. ¶ Si aūt testibꝰ dolor acciderit ex frido cū tauri felle cataplasma adhibito melle modico. aut zēbaci iunge ol̄o in q̄ castorei ꝯminueris paꝝ. aut oleo certe nardio q̄m ꝓdest. Emplastri assignatio qd aq̄ vtile ē in testicul̄ adunate. Sūe carnehi radicū cinerē ⁊ cū porci misce adipe veteri liq̄facta locūq̄z cū ip̄o cataplasma ⁊ singulis tribꝰ iminuta diebꝰ ne forte hūiditas in loco adunet̄. ¶ Aliud pueris oportunū. Sume machalum ⁊ terens in aceto distēpera testesq̄z pueri emplastriza.

¶ Capl̄m. iij. de hernie intestinalis ⁊ varicum testium medela.

Intestinorū eruptio q̄ ex scissura accit siphacis. medicamibꝰ curabil̄ nō est. sz eiꝰ cura ferrū ⁊ coctura. aut cū freni strictiōe. Que aūt ex dilatatiōe fit meatꝰ iguinū ⁊ raritate hūiditatꝫ cā facile ꝑ medicamia sanat̄ strigētia ⁊ emplastra. ⁊ freni astrictiōe. ¶ Cū aūt multa eoꝝ portio i iguina aut testiū descēderit folliculuz nisi igne curari non poterit iōq̄z quēadm fiat sermo sequēs in q̄ manꝰ exponemꝰ opationē expediet. cauteriū nāq̄z hūiditatē desiccat reducitq̄z vltia meatuū ⁊ adiuicē arctat. medicamia aūt cura eo fit mō q̄ ⁊ i ruptura dictū ē. vt itestina. s. a testibꝰ repellas manu tua paulati ⁊ sine molestia dōec ad suū redierit locū: ⁊ empl̄a i pāno adhibebis ⁊ testes ēpl̄izabis. et ip̄os fasciclos inolues ex corio scō ⁊ cū frēo astriges fortit̄. Et hꝰ ꝯpl̄m egressiōi vtile itestiorū i testes ⁊ thir... ¶ Assigo eiꝰ. Sūe. carathi. cortic̄. glādiū ꝯtioꝝ corticē ḡnatoꝝ. feresi. balaustie cādari. gūme arabice. aloes. mirre. sarcocolle. masticꝫ. corticū cādari. cusmazagi mirti aluitis. r. cuiusq̄z ptē cimini. 5. ptē tere oīa diligēter ⁊ cū aq̄ distēpa: i q̄ garū liq̄fecerꝫ piscꝫ ⁊ quēadm assignauimꝰ vt̄e nec frenū nisi cū opꝰ fuerit soluēs nec egōnis. s. tpe sz cū i egōnie ex ꝓssiōe itestina ēt sil̄ descēderit: molliēdū ipsa i astrictione ne solui hac de cā sit necesse frenū.

De hernie carnose medela. Hernie cura carnose ap̄atū sil̄is ē cura solidoꝝ q̄ in corpe fiūt testiū ⁊ hec medicaīs assigo. Sume

machali glanci. adipis porcini cuiusqȝ ptē. mi he recētis. 5. ptē ⁊ i aq̄ dissolue cal'a ⁊ lilioꝝ ol'o fortiterqȝ i mortario pcute ⁊ herbe farie modi cū adde. ac lini semis puluerē carnibiqȝ cinerem miscensqȝ optime testes emplastriza.

De varicū testiū cura. varicū hmōi cura ea dē ē q̄ ⁊ varicū in crurib⁹ accñtiū medi camis. s. nigrā laxātis colerā pot⁹: vt q̄ ex epi thimo fit sticados. agarico. polipodio. mirobo lano ido elleboro nigro. vōituqȝ vtaꝛ cū his q̄ colerā sustollūt nigrā. hocqȝ sepi⁹ dōec stōus purgeꝛ facies corpusqȝ ab h⁹ hūore. ātepōes aūt basilice minutionē: auferesqȝ iuxta qd̄ ne cessitas cōsulit sanguinē. ¶ Sūt ⁊ medicoꝝ q̄ dā q̄ venas minuūt in testib⁹ māifestas. ⁊ iuxta qd̄ oportunū sanguinē ex̄hūt. post hoc cū his emplizabis empl'is molliētibus ⁊ dissoluē tib⁹ q̄le illd̄ ē in quo helba ponīꝛ. lini semē. altea alba. capraꝝ adeps in ol'is liq̄factus lilio rū simulqȝ siccis cōmixtis medicamib⁹ patiē tēqȝ regimie arce colerā gñanti nigrā. vt vaccina carne. caprina. pastinacijs. caulib⁹. lēticu la salsis ⁊ sīlib⁹. Tēperatisqȝ illū refice cibis aut calidis ⁊ hūidis vt agnoꝝ carnib⁹ annua liū ⁊ edoꝝ in espidabago cōditis sīle pane. ficubus. vuis albis ⁊ dulcibus cum zaccara pa ratis ⁊ amigdalarum oleo similibusqȝ.

¶ Capl'm. iij. de pustularū ⁊ pruriginis testiculorum medela.

In pustulis q̄ testiū ina scunꝛ cuti in tuēdū vtrū pariter ⁊ apa insit calidū Qd̄ si intellexeris patiētis ipera fle botomiā ⁊ fructuū bibat decoctionē cibos caueat sanguinem gñantes vt carnes ⁊ dulcia. Dehinc locū ēpl'izabis cū aloe. marda fenego ol'o amigd. ⁊ mirti. sume succū recētis. al[...]sqȝ admisce modicū ⁊ rosaꝝ olei cereqȝ et oia a[...]nās testes cataplasma. Qd̄ si nullum simul fu[...]t apa medicamib⁹ illū cura fortiꝛ desiccātib⁹. ¶ Medicamis affig⁹ ad h⁹ sūe car tā adustā. aloes. thalū acatiā eq̄li pōdeꝛ teresqȝ oia diligēter cū mirti aq̄ distēpabis ⁊ testes cataplasmabis aut cū lēticula ēpl'iza decocta ⁊ ielnaro trito diligēter cū modica rosaꝝ aq̄ locūqȝ sic empl'iza. Et si saclerā sumpseris ⁊ ter rā cypricā aloeqȝ. cuiusqȝ ptes eq̄les: tritasqȝ diligēter sup pustulas pulueriza[...]ris: ⁊ vlce ra illinias rosaꝝ oleo plus pderit. ¶ Assigna tio al'. Sūe sebbi adusti. aloes. acatie. ptes eq̄ les: terēsqȝ diligēter cū mirti aq̄ distēpa ⁊ amo glosse: locūqȝ cataplasma. Et si pustulas prurigo cōitabiꝛ: hoc adhibe cataplasma. ¶ Assi gnatio ei⁹. Sūe lirargirij arruci. acalimie argēti. galle. cuiusqȝ. ʒ. buraci armēici. ℈. ʒ. surfu ris vl' sulphur. ℈. ʒ. tere oia diligēter ⁊ cū mir ti aq̄ viniqȝ fece distēperās asiafo memithe. cu iusqȝ. ʒ. sumēs ⁊ olei rosaꝝ viniqȝ aceto ptibus

oportunis locū cataplasma. ¶ Medicamē ad testiū excoriationez. Et si testiū cuti excoriatio acciderit cum rosaꝝ ol'o cataplasma: ⁊ rosam mirtūqȝ trita suppuleriza: iungesqȝ cerusevn guēto: aut qd̄ ex galla ⁊ oleo fit rosaꝝ ceratū.

¶ Capl'm. v. de appetit⁹ otiātis oino medela.

Appetitus coitus recessus cū ab euulsiōe fit orgāi ⁊ ipi⁹ eneruatiōe q̄ sub pali sis ꝯnumeraꝛ spē: ei⁹ cura eadē erit q̄ ⁊ palisis. Cū āt spmatȝ fit paucitate attēde. ¶ Et si spmatis paucitas ex euacuatiōe accit imoderata reuel'one itelligiꝛ patiētis: cura cū laudabilē gñante sanguinē regimie. corpusqȝ ad hūtudinē reducaꝛ suā ⁊ corpulētiā: hūectet qȝ vt pane mūdo: ānualib⁹ tā edoꝝ qȝ agnoꝝ carnib⁹ in espidabago cū cicere decoctȝ tūso. ⁊ trito elixato: viniqȝ potu i q̄ modica sit dulcedo: nec ꝓo semel ei tot⁹ deꝛ cib⁹. sȝ paulati ⁊ se pe. In cōchis aq̄ sedeat in q̄ violā coxeris. camomillā. mellilotū ninifar. post modicū cibū otio vtaꝛ ⁊ q̄ete. dōec p̄sca redierit ꝩt⁹. oio āt q̄ eiusmodi ē eo disponaꝛ regie q̄ ⁊ q̄ a morbis surgūt. Cū ꝓo spmatȝ paucitas ex mala fit cō pl'one frida ⁊ sicca. patiēti regimē expedit dispōere calefaciēs ⁊ hūectās quēad^m i ciboꝝ exposuim⁹ porrectōe caloꝝ ⁊ hūidoꝝ. vt agnī ꝯ̄ssiorib⁹ ⁊ piguib⁹ capitib⁹ ꝯzeoꝝ i espidabago patȝ cū aneto cināomo galēgar. ciceꝛ. faba. tri tico cepa. aspago. pastiaca. gergiro. seliēo pas seꝝ carnib⁹ ⁊ cirū lauacroqȝ itēpati caloꝝ bal neo ⁊ aq̄ suauis p⁹ modicā porrectionē cibi vt zizibeꝝ ꝯditi pastiacarūqȝ ⁊ secacli ꝯditi. narē geloqȝ ꝯdito porrecto. natasū q̄ȝ sūat aū cū pi neis ⁊ botāi seie fcm̄ ⁊ ꝯ̄nis zelēi ac bābacȝ sili busqȝ. Saudeo istet ⁊ leticie. tristitiā abijciat ⁊ irā. Que āt hac ipte medicaia psūt electuariū ē sticoꝝ ⁊ h⁹ q̄ȝ electuariū ad idē putile ē. Assigna⁹ ei⁹. Sūe seis eruce ⁊ seis selemi fusilisqȝ seis. ⁊ aspagi. ac cepe cuiusqȝ. ʒ. v. zizibeꝝ pi peꝝ lōgi. tōdei rubei. testiū vulpis mēte sicce. caudaꝝ stici. cuiusqȝ. iij. secacli fabe sicce bāba cis. seis medulle cuiusqȝ. vij. tere oia diligēt ⁊ cū melle distēpa dispūato ⁊ pēidijs i aq̄ dissolutȝ. sicqȝ i vase ꝯde ⁊ sume ex eo cū op⁹ fuerit q̄ta nucis ē quātitas. ¶ Assig⁹ alia. secacli. se mis gergiri. tōdei rubei ⁊ albi. zizibeꝝ. pipis. l. cuiusqȝ. ʒ. ij. ligue auiū. ⁊ passeꝝ cerebri. thuris cuiusqȝ. ʒ. tere oia diligēter ⁊ cū cribraueris cū ol'o malaxa pastiace cūqȝ dispūato distēpa melle ⁊ penidijs i aq̄ dissolutȝ. dabisqȝ i modū nucis. ¶ Assignatio al'. Sūe zinziberis. testiū. vulpis. cuiusqȝ. ʒ. iij. tōdei albi. emiere seis. cu iusqȝ. vj. zinziberis. darfulfuli. liq̄ritie radicis ciceris. eruce semis. rat abe semis. ⁊ rape. aspe ragiqȝ ⁊ cepe cuiusqȝ. iiij. tere oia diligēter ⁊ subtiliter cribra ⁊ cū sisami oleo malaxa ⁊ cū melle distempera dispumato: ⁊ cū opus fue

rit vtere. ¶Assignatio al'. Sume granoꝝ bāba- ci ⁊ botami medulle pineaꝝ pistatioꝝ cacali seminū nargili nucismuscate cuiuscꝫ ptē seca culi granoꝝ zelemi ziziberis lingue auis cuius qꝫ.ʒ.mēte sicce.iiij.passeꝝ cerebroꝝ.ʒ.ptē cuꝫ melle dispumato distēpa.dabisqꝫ in modum nucū. Sume ēt sisami excoriati semis bābacis ⁊ aspagi.cuiusqꝫ.ʒ.iiij.pipis.l.ʒ.zinziberis.se caculi pineaꝝ granoruꝫ zelemi cuiusqꝫ.vj.tere oīa diligēter ⁊ cū melle distempa dispumato. ¶Electuarij hesq̄.assignatio ad idē vtil'. Sume hesquū viridē ⁊ coq̄ donec digestū sit in aq̄ sufficiētī tūc exprīme ⁊ cola.⁊ scđo hesquū adij ce.ac ad pfectionē coq̄ns excola ⁊ sic tertio ad de ⁊ coqꝫ collaqꝫ aquā ⁊ ziziberis modicū ad de.macropipis ⁊ cuꝫ melle ac penidijs noda tāq̄ dōec electuariū fiat ⁊ cū opꝰ fuerit.ʒ.iiij. sume. ¶Electuarij assignatio qđ venerē fride dīis auget ꝯplonis. Sume granoꝝ cacali ⁊ ze- lemi.cardami sisami expilati.cuiusqꝫ.ʒ.xx.zin ziberis pipis.l.cuiusqꝫ.v.folioꝝ mēte vulpis testiū seminū aspagi ⁊ eruce.pastinace. selie- mi fugilū semis et cepe porriqꝫ lingue auis. caudaꝝ stinci.cuiusqꝫ.x.semis emiere.vj. se- caculi sicci.xv.acori.behemi albi ⁊ rubei. cu- iusqꝫ.viij.tere oīa ⁊ cribra ⁊ cum amigdalino dulci oleo malaxa ⁊ cū tabarzedi melle ⁊ pe- nidijs distēpabis exagiū.j.cū frida daturꝰ aq̄ testes aūt ⁊ virgā cū bani oleo linias ⁊ narci sci cheiricꝫ ⁊ hesq̄ ⁊ nucū silibuscꝫ. Sꝫ ⁊ oleo costino in q̄ heltiti modicū cōminueris:frica- tiōecꝫ iuxta friditatis ⁊taris magnitudinē et debilitatē:q̄ si hec oīa nō ꝓderint clisteri vta ris. ¶Clisteris assignatio qđ venerē auget et coitꝰ roborat appetitū. Sume caput ⁊ pedes pecudis ouiū ⁊ testes caproꝝ ac nuchā eoꝝ ⁊ optīe tere:ciceris tritici:tunsoꝝ cuiuscꝫ.ʒ.xx. aneti.bliti.eruce.mēte.cuiuscꝫ fasciculū. selie mi subicisi.xx.ʒ.nucleoꝝ nucū.x.ficꝰ nūero.x. cartami tūsi.xx.cepe ⁊ aspagi seminū cuius- cꝫ.x.coq̄ oīa in.viij.aq̄ libris dōec ad triētē re- deāt:colacꝫ ex ea librā ⁊ sisami olei recentis butyricꝫ vaccini cuiuscꝫ.℥.ij.olei bani ⁊ lilio- rū olei cuiuscꝫ.ʒ.℥.musci.ʒ.obolū adde ⁊ i no ctis ꝑncipio.iij.vtere ꝯtinuis noctibꝰ in mēsis initio tribꝰ in medio totidē i fine. Clisterꝫ aliꝰ assignatio. Sume caput pecudis ⁊ pedesgal line adipis.anatis.pullorūcꝫ colūbaꝝ cuius- cꝫ.ʒ.xx.ciceris tritici.helbe tūse.cuiuscꝫ.x. ca- themie.camomille hesq̄.aneti.cuiuscꝫ fascicu lū.ficꝰ numero.x.zobibi chorosanici optīe pur gati.xx.coq̄ oīa in aq̄ libris.vj.dōec ad triētē redeāt ex q̄.ʒ.librā excola ⁊ violaꝝ oleū chei ricꝫ admisce ⁊ ante sōnū clisteriza testes ip̄os hesq̄ inūges oleo ⁊ bani. Clisteris aliꝰ assigna tio qđ veneris vtile ē iminutiōi. Sume semis lini fenugreci.cuiuscꝫ.℥.iij.fugilū.seis eruce. ʒ.℥.ficuū tamarindoꝝ.,cuiuscꝫ.ʒ.xx. medulle

cartami.℥.⁊.ʒ.emiere.℥.ij.tritici. hesq̄. cuiꝰcꝫ iiij.sansuci.℥.coq̄ in.x.aq̄ libris donec triēs su ꝑsit ⁊ cola ex ea.ʒ.lb.olicꝫ liliorū ⁊ narcisci cu iuscꝫ.℥.adde melliscꝫ.℥.⁊ clisteriza tepidum. ¶De eiꝰ regie cuiꝰ coitꝰ caloris ⁊ siccitatis cā amputat' cui aūt coitꝰ caloris ⁊ siccitatꝫ cā am putat'.piscibꝰ oꝫ pascere recētibꝰ vt bumino ⁊ al's bonio ⁊ sabuto assis in espidabago patis frixisqꝫ cū sisami oleo vel oliue:⁊ masetū cōe- dat cū cepis recētibꝰ lac bibat statiꝫ vt emulgi tur cū terēgebino ⁊ zaccara assare agnoꝝ co medat carnes cuꝫ lactucis coctis ⁊ spinachijs sennaco q̄ꝫ ⁊ cucurbitis ac citrolis in aq̄ sua- ui leuiter ⁊ tepida in q̄ ordeū coxeris ⁊ lactu- cā.cucurbiteqꝫ cortices ⁊ silia obseruet regi- mina refrigerātia ⁊ humectātia laborem mi- nuat nec diutiꝰ sit in balneis.cibos deuitet ca lidos ⁊ siccos ⁊ ꝑmo vtat' ꝯrio regimie illi scꝫ quo illū ꝑcipimꝰ regere:cuiꝰ coitꝰ ꝯplonis fri- gide ⁊ sicce cā auferebat' ⁊ hoc illi adhibe cli stere. ¶Assignatio eiꝰ. Sume ouis caput et pedes ⁊ latꝰ eiꝰ dextrū citroli cucurbite altee. ordei expilati.aspagi viridis furfuris sile gal line adipis ⁊ anatis cuiusqꝫ q̄ntū opꝰ fuerit et in aq̄ fortiter donec digestū sit coq̄ sumeqꝫ iu ris pinguis.ʒ.librā butyri vaccini ⁊ gallie adi pis cuiusqꝫ.℥.oli hesqui.℥.⁊.ʒ.misce oīa simt ⁊ clistere adhibe tepidū diebꝰ.iij.mane ⁊ vespe testes ⁊ virgā violaꝝ inūge oleo ⁊ ninifar hꝰ q̄ꝫ regimie illū expedit disponi:cuiꝰ cal'e sunt ⁊ sicce cōplexiōis testiculi. ¶Cui autē tēpera ta est cōplexio triticū dādū est elixatū ⁊ cicer elixatū agnorūqꝫ trita cū cicere caro et fabis sine ꝯdimentis ⁊ herisa siliaqꝫ.hoc nāqꝫ regi men omni confert complexioni in spermatis augmēto ⁊ coitꝰ appetitui. sicqꝫ ⁊ ouoꝝ vitel la sorbiliū cū sal illis sticoꝝ suppl'uerizauerꝫ.

¶Capi.vj.de immoderati coitus appetitus ⁊ inuoluntarij spermatis fluxus medela.

IN quo aūt appetitꝰ coitus fit imoderatꝰ lactuca illi porrigatur ⁊ portulaca lac acidum. lenticula cuꝫ milio decocta cucume res.citroli.⁊ da illi sahadanegum ⁊ femique- sti semen.lactuceqꝫ ⁊ portulace spmata cum sicco ⁊ viridi coriandro. ¶Et hic medicami- nis que coitus amputat appetitū. Sume se- minū lactuce portulace ⁊ psilij.coriādri sicci. cuiusqꝫ ptē diligēter tritis.ʒ.dabis.ij.cū rosa rū aq̄.aut casei aq̄.aut portulace aut coriādri viridis. ¶Assignatio al'. Sume seminū lactu- ce ⁊ portulace.cuiusqꝫ.ʒ.iij. seminis pigami. ielnari.cuiusqꝫ.ij.terensqꝫ omnia diligenter cribra ⁊.ʒ.dabis.ij.cuꝫ lenticule aqua excoria te ⁊ cocte.syri canabi da illi seminis et feme- questi.cuiusqꝫ diligenter terens ⁊ cum piga- ni aqua distemperans. estqꝫ potio plena. aut calidam sume aquam ⁊ sup renuꝫ partes

ſtillabis.cū ſandalo ⁊ aqua roſaꝝ cāphoraꝗꝫ
⁊ ſuꝑ lūbos fruſtra alligabis plūbi.qm̄ coitus
amputat appetitū.aufert aūt ⁊ ſi herbā ſūas
cicute.iuſquiami frondes ⁊ pentafili tritaſqꝫ
diligēter ſemis pſillij lahabo irriges ⁊ lūbos
emplꝛ̄izabis.Aſſignatio aꝉ.Sume ſemis piga
mi aniſi cuiuſqꝫ.ʒ.ſeminis papaueris albi ca
ſtorei.ſemis pentafili.cuiuſqꝫ.ij.roſe.r.balau
ſtie cuiuſqꝫ.iij.tere ⁊ cribra ⁊.ʒ.de ea.ij.ꝓpina
cū aqua frigida.qm̄ ſperma deſiccat.

De ſpermatis fluxu.

Spmatis preter velle fluxꝰ
ſi fiat ex repletione ⁊ ſanguis augmēto opor
tebit in patiētem baſilice vti īminutiōe vomi
tūqꝫ illi indicas.ſi nō flebotomia ſufficiat. Ci
bis illū ꝓhibe ⁊ medicamībꝰ vrinā vrgētibus
queqꝫ ſperma augmētant ⁊ in frigidis dormi
re impa ſtratis ⁊ ſuꝑ eoꝝ ſtrata agni caſti frō
des ꝓhibe ⁊ iuſquiami folia.⁊ lūbos cū cero
to emplꝛ̄iza qď ex coriādriviridis aq̄ ⁊ lactuce
⁊ portulace ⁊ caleſi.roſarūqꝫ fit oleo. ac cera
alba.ſuper eiusdorſum laminas a ſtringe ſta
gneas ⁊ ninifar ꝓpina ſiropū cū aqua mixtuꝫ
frigida vel roſarum ſiropuꝫ nigrū ſtringētē
in quo roſas ninifarqꝫ infuderis aq̄ mixtum
roſata.Sed ⁊ papaueris ſiropū.⁊ canaꝝ vi-
ridiū aquā ac coriādri.ſiliaqꝫ medicamina q̄
illi aſſignauimꝰ in quē īmoderatꝰ aſſurgebat
coitꝰ appetitꝰ.Cū aūt ſpmatis fluxꝰ ex ꝟtutis
fit debilitate retinētis oportebit ea egrotātiq̄
ſpma āputāt dari ⁊ ſtrigētia vt lēticula exco-
riata cū coriādro ſicco ⁊ ſemie lactuce cuiꝰqꝫ
ptē acatie q̄drātē.terre armēice.5.ptē balau-
ſtie.5.ptē terēs hec diligēter ⁊ cū mirti ſiropo
ꝓpinabis lūbos cū acatia ⁊ terra ēplꝛ̄iza arme
nica cypcaqꝫ ⁊ caratho.tarathitho.ſummaco
balauſtia diſtēpꝛatis cū mirti aq̄ ⁊ coriboꝝ vi-
tis.pomorūqꝫ aq̄ ⁊ citonioꝝ portulace ac co-
riādri aq̄ lauenꝛ in aq̄ hullicū mirtū paſtorꝫ vir
gā coxeris ⁊ teſtes lūboſqꝫ cū oleo liniat mir
tino ⁊ roſaꝝ talaheqꝫ ⁊ caleſi oleo oīa h̄ etem̄
ſpmatis aſtringūt fluxū ſi ex ꝟtutis fuerit de-
bilitate retinētis patiētēqꝫ hūc cū cibis regas
deſiccātibꝰ q̄lis ē vaccina caro caprorūqꝫ mō
tanoꝝ ⁊ capraꝝ.colūbe q̄ꝫ agreſtes ⁊ frāquil
lini oīa hec cū ſūmaco pato ⁊ aceto berberis
ḡnatorūqꝫ ḡnis pigāo apio coriādro ſicco.ta
lahā illi da comedēdā ⁊ iūmaꝝ gabirā. mirti
fructuꝫ mora imatura.pruna.⁊ acida ḡnata
ſiliaqꝫ iperes aūt illi cibi īminutionē ⁊ laborꝫ
copiā potuſqꝫ paucitatē ꝓdeſt aūt eiuſmodi
paſſiōi lēticula excoriata ⁊ miliū ſi cū roſaruꝫ
coq̄tur oꝉo.ſꝫ ⁊ ſi cū ḡnatoꝝ aq̄ parenꝛ fortiꝰ
ꝓſunt.Medicamis aſſignatio qď ſpmatꝫ flu-
xū āputat.Sume ſemis pigāi.ʒ.iij.ſeīs ſeme
queſti.ij.balauſtie roſe cuiuſqꝫ.ʒ.⁊.5.liliorum
radicū.ij.tere ⁊ cribra diligēter oīa.ʒ.ij.cū la-
cte dabis vaccino a quo butyꝝ eduxeris aut
cum portulace aqua ⁊ heſerem.

¶ Capi.vij.de paſſio.virge ⁊ primum de eius erectionis preter coitus appetitus mede.

SI paſſio ex vētoſitate fiat
hec adhibenda
eiꝰ ſunt medele calefaciētia ⁊ dſſic
cātia q̄ vētoſitatē eiꝰ diſpgāt q̄qꝫ
frida ſunt ⁊ vētoſitatꝫ ꝓhibēt gn̄a
tionē.calefaciētia q̄dē ⁊ deſiccātia vt agni ca
ſti ſemē.⁊ pigāi ſatureia.ciminū apiū ⁊ eorū
ſemīa anetū cū ſemie ſinapis ⁊ ſiliā ſi ſingu-
larīa ꝓpinenꝛ aut in ꝯpoſitiōe.ʒ.ij.vſqꝫ.iij.cuꝫ
veteri vino aut pigāi aq̄ māifeſte medenꝛ ⁊ vē
toſitatē fortiter diſſoluūt ꝟga cū oleo inūgat
ieſemini ⁊ coſtino ⁊ pigāino.Nec ꝟo his i paſ
ſiōis vtēdū ꝑncipijs ⁊ ſi necīa fuerint ſꝫ tm̄ nō
multiplicenꝛ nec cū in corꝑe māifeſtꝰ calor ad
hibeātur ſꝫ ⁊ refrigerātia tūc ⁊ deſiccātia vt co
riādrū ſiccū.iuſq̄ami ſemē roſa balauſtiā ḡna
ti ḡna lēticulā.arnogloſſe ſemē ⁊ hullici por
tulace ⁊ lactuce.itibeqꝫ ⁊ aq̄ſuthū reliq̄qꝫ oīa
q̄ ante i coitꝰ appetitu memimꝰ āputādo ſi for
te ex calido fuerit in hac itaqꝫ paſſiōe veretrū
oleo cataplꝛ̄abis roſaꝝ ⁊ ninifar.cū lactuce et
coriandri portulaceqꝫ ⁊ raſure cucurbite aq̄s
q̄bꝰ ſādalū admiſcueris ⁊ cāphore modicū. ⁊
ſi hec ad deſiderata nō ꝓficiāt aliq̄d addas
opij nec tm̄ ipm̄ multiplices nec in eiꝰ aſſiduꝰ
ſis vſu qm̄ tātā iducit ꝟge dormitationem vt
difficile ſit eā curari ipera aūt hmōi exercitiū
forte egrotāti cū nullꝰ fuerit tm̄ calor. qm̄ hoc
fortiꝰ vētoſitatē diſſoluit.¶Et ſi i corꝑe ſuper
fluitatē q̄ in vētoſitatē diſſoluaꝛ aiaduerteris
patiēti vomitū idicas ⁊ medicamē da laxatm̄
⁊ a cibis vētoſitatē arce gn̄antibꝰ ⁊ paucitate
iſtet cibi cū his q̄ vētoſitates diſſipāt.

De virilis mēbri titillatiōe.

Virilis mēbri titillatio ⁊ extēſio ſi
cū apate fiat patiēti flebotoma baſilicā ⁊ cibiſ
veſcaꝛ ſubtilibꝰ. vt mezauro qď ex cucurbita
fit ⁊ ſpinachijs ac ſelcho cum heſerē aq̄ ⁊ gra
natoꝝ veretrū cum emplaſtris cataplꝛ̄a refri
gerātibus vt ſandalo cum lactuce aq̄ ⁊ coriā-
dri portulace ⁊ ſolatri quecunqꝫ harum pre-
ſto fuerit ſingularis ⁊ terrā admiſce armeni-
cā acetūqꝫ mixtū cū roſaꝝ aq̄ ſimul addita ce
ruſa ⁊ terra armenica ac cimolea.ꝓhibe autē
ne ſupinus dormiat ordeiqꝫ aquam propina
⁊ portulace.paſtoriſqꝫ virge ⁊ ſi nō mitigatur
ſed perſeuerat ſitiā priapo applica cū inciſio
ne aut irrudines appone.

¶Cap.viij.de opilatiōis q̄ in ꝟga ſit medela.

SI opilatio hec ex pu-
ſtulꝛ fiat q̄ i
meatibꝰ oriātur virge oportet fle
botomari patientis baſilicam et
iuxta quod opus fuerit ſanguinē
extrahe,dabiſqꝫ illi terre armenice.ʒ.ſeminis

psiliij.melonis semis medulle.cuiusqȝ.ȝ.ȝ.5.te res diligēter ꝛ cū calefi aq̄ ac portulace ꝓpina bis.Dabis q̄ȝ ꝛ seminū auellanas cū calefo ꝛ citroli.peponis aquā cū calefi modico ꝛ psiliij semie offer etiā melonis semis ꝛ cucurbite. citroli cucumerisqȝ medulle. cuiusqȝ cōpetentē q̄titatē virgā cū psiliij semine emplīza ꝛ rosaꝝ oleo hoc donec pustula erumpat facies.Qua erupta virge colliriū albū cū puelle lacte inijcies ꝛ oleo rosaꝝ.hocqȝ bis ꝛ ter facies:q̄m velocius sic pustula curabit̃ vrina nāqȝ cū p ipsā sepi⁹ trāseat cicatrizat. ¶Et si opilatio ī meatibus acciderit virge ex grosso hūore cibū expedit vt subtiles ꝛ calefacies ꝛ ciceris da aq̄ cū oliue olo ꝛ aneto. cimio cinam°.ꝛ ex olib⁹ apiū feniculū.Et si patiēti huic apij semis.anisi ꝛ fenicli ac pastinace agrestis ꝛ mōtane cuiusqȝ ptē melonis semis ptes duas sumēs ꝛ terēs exagiū vnū cū ciceris aq̄ nigri ꝓpinaueris ꝛ cimini ꝓderit.Da ēt socrite modicū illi.Et si hec nō ꝓficiūt ad salutē:ꝟge aquā inijcies in qua semē coxeris apij.ameos.fautenegū cum modico melle ꝛ zēbaci oleo:hoc hūorē incidit grossum ꝛ a meatu expellit.Instilla aūt supve retrū aquā in q̄ camomillā coxeris mellilotū. artemisiā.sansucū.fautenegū.satureiam ꝛ his similia:q̄ ꝛ subtiliant ꝛ dissoluunt.

¶Capl̄m.ix. de passionis matricis ꝛ primum de fluxu sanguinis medela.

Oportet in sanguis fluxus medela p̄mū attendere ꝛ si ex ꝟtutis sit debilitate retinētz:reb⁹ expedit mederi desiccātib⁹ ꝛ stringētibus cibis ꝛ medicaminib⁹. Qd̄ si flux⁹ hic ex sanguis accit acumine ꝛ subtilitate:refrigerantia oportebit adhibere et restringentia. ¶Si autem tenuitatis sanguis cā:cibos da in grossitiem inclinātes.¶Si ꝟo ex venaꝝ accidat scissura ꝛ corrosione:vtēdū medicamib⁹ erit solidātib⁹: ꝛ carnē emissioni adducētibus:queqȝ vlcera desiccāt:vt aloe.sarcocolla thure.draconis sanguine.terra cyprica ꝛ silib⁹ q̄ emissiōes carne vestiūt ꝛ vlcera desiccāt: queadmodū assignatū est.Et si flux⁹ ex sanguis fiat copia ꝛ venarū repletiōe mulieri sanguis miurionē īperat basilice: ꝛ iuxta qd̄ opus fuerit sanguinē extrhe. Et si q̄ p fluxū emittit̃ sanguis: alicui⁹ alioꝝ dn̄ationis signa dat hūoꝝ. corpus oportebit pri⁹ euacuare mr̃is ab eo hūore cū cui⁹ sit illū deponere medicamie maxie p vomitū: q̄m hic mām ad supiora reducit: hec cū feceris cū antecedētibus illā medeberis medicamibus. scilȝ quoꝝ sit sanguinē strigere: ꝛ fluxū auferre:cōpetētiqȝ illam disponas regimie in cibis alijsqȝ.¶Medicamis assignatio q̄ sanguis fluxū hūc āputant.Que hūc amputāt fluxū medicamia sunt trociscoꝝ carabe exag. terre armenice.5.ȝ.tere hec diligēter ꝛ mulieri cū arnoglosse aq̄ aut sumaci aut portulace aut pastoris ꝟge ꝓpina.ꝛ si cornu cerui adusti exag.terre armenice.5.ȝ.sumes ꝛ cū aceto ꝓpines aq̄ mixto ꝓdest.Sic ꝛ tarafe aq̄ facit ac athali tritoꝝ expssoꝝqȝ.ss.ℨ.ij.de ea bibant.¶Medicamis assignatio qd̄ fluxum sanguis mulieris strigit.Sume acatie vdahe aduste.terre cypꝛice.cuiusqȝ.ȝ.iij.succi.lehielteis hezaci.cuiusqȝ ȝ.tere ola diligēter ꝛ sumptū cū aq̄ ꝓpia exag. in q̄ q̄ffarā siccā . sūmacūqȝ coxeris sumes de ea.ℨ.aut cū vino pōtico in quo sūmacūqȝ isunderis.¶Assignatio al'.Sume terre armenice. cypꝛice.carabe.busadi.sanguis dracōis. sadegi.balaustie.cornu cerui adusti.vdahe aduste selbi.iemenici.semis portulace.cuiusqȝ ptē:tere ola diligenter.ꝛ.ȝ.ij.cū frigida ꝓpina aq̄ in qua summacū ifunderis ac cū arnoglosse aq̄ aut in q̄ zereschū bullieris . ¶Assignatio al'. Sume vdahe aduste.corne cerui adusti.cuiusqȝ.ȝ.v.balaustie.x.cimini.coriādri in vini aceto infusoꝝ ꝛ frixoꝝ cuiusqȝ.iij.terre cypꝛice . iiij. corticū glādiū exterioꝝ.sūmaci.berberis.portulace semis cuiusqȝ.ij.purgamēti ferri triti diligēter ꝛ in aceto infusi frixiqȝ.v.tere ola diligēter ꝛ exagi.cū aq̄ ꝓpia in q̄ ferrū extixeris calz fricaueris qȝ in ea sūmacū ꝓbatū ē em̄.¶Assignatio al'.Sume purgamēti ferri corticū candari cuiusqȝ ptē ꝛ diligēter tritas.in vio ifunde pōtico.iij.diebus ꝛ ante prādiū ac post de eo ꝓpina.¶Assignatio al'.approbata thuris masculi exag.ij.in aq̄ ifunde ꝛ mane cola ꝛ aquā superinijce in q̄ risuz rubeū feresiacū coxerʒ ꝛ in saliua bibat.¶Assignatio al'.Sume galle ꝛ glandis viniqȝ infusarū aceto nocte ꝛ die frixarūqȝ balaustie.cuiusqȝ ptem vdahe aduste. busadi.cuiusqȝ ptē dimidiā.castorei quadrātē tere ola diligēter ꝛ cū sūmaci aq̄ bibe . Cortices q̄ȝ nucis indice sumaturqȝ de eis.ȝ.ꝛ diligēter trita cū vini aceto aq̄ mixto ꝓpinet̃ ꝓsunt. appolonia q̄ȝ feresiaca si de ea.ȝ.cū.5.ȝ.terre cypꝛice ꝛ arnoglosse aq̄ aut portulace aut sūmaci.propinet̃ optime medetur.Expedit autē mulierē in aqua sedere cācami.¶Et hec cancami aque assignatio. Sume corticū granatorum nucū cypressi.carice nebaticē . glandium corticū mirti.galle.sebbi rubei carathi.cādari corticū cuiusqȝ manipulū ꝛ in aq̄ fortiter bullire fac.atqȝ hac in aq̄ mulier sedeat:ac pēis emplastrizet confinia ipmqȝ a ptib⁹ vmbilici.Emplastrū ad idē vtile qd̄ peni apponit̃.corticum granatoꝝ.sūmaci.balaustie. glādiū corticum exterioꝝ.carice aluminis corticū candari. cimini nebatici cuiusqȝ partē.tere ola diligenter ꝛ cū mirti aq̄ distēpera.penēqȝ emplīza.¶Prosunt aūt ad eadē pessarioꝝ vsus.¶Pessarij assignatio.Sume lanā ꝛ aceto infunde vini aq̄ mixto cū summaci aqua intinctā modico aca

tie ꝛ hezazo. ac farina cādari ꝛ alumie iemeni co. gallaqꝫ adusta ꝛ subiponat sibi. ¶ Pessariū al'. aquehelı adusti. ielnari. tenechari ꝛ rasure veru. terre sigillate. cuiusqꝫ ptez cimini nebatici. 5. partē terre oia diligenter ꝛ lanā sume sub glaucā mirtiqꝫ ꝛsūmaci aq̄ infusam his circūuolue medicamibus ꝛ sibi mulier subipōat ¶ Pessariū aliud. Sume zagi carte aduste corticū glandiū exterioꝝ partes eq̄les ꝛ terēs diligenter lanā sume ꝛ caricarū syrarū infundes aq̄ medicamibꝰ circūuolue. mulieriqꝫ sibi supponat. Et si ex medicaminibus his tāq̄ glandes feceris cū mirti aq̄ distemperatas ꝛ carnu boꝝ nabaticoꝝ subiponatqꝫ sibi mulier prodest. ¶ Pessariū aliud. Sume galle. cornu ceruı adusti. secci rameci carte aduste. thuris corticum sandali. albi. sebbi iemenici. teste figuli noue. hezazi. colocāti colcotari adusti. sūmaci aquehelı adusti. spōgie aduste ꝛ i aceto extincte coclearū adustaꝝ eq̄les partes tere oia ꝛ pessariū fac infusuz sūmaci aqua. sicqꝫ medicaminibus circūuolue. ¶ Clisteris assignatio quo anteriora vulue cliiterizant ꝛ sanguis fluxui confert. Sume mirti aq̄ ꝛarnoglosse: virge pastoris portulace cuiusqꝫ partē intectū summacū coqꝫ colaqꝫ ꝛ sūe ex ea. ℥. iiij. q̄bus terre armenice sigillate hezazi acatie. hypoq̄stidos succivdahe aduste. rameci. cuiusqꝫ partē tritā iiij cies circiter. z. ij. vsqꝫ. iij. ꝛ clisterizabis: refert autē. G. sufficere ad fluxū mulieris hunc tollēdū ꝛ arnoglosse aq̄ clistere soliꝰ. ¶ Cū his q̄ diximus vsus fueris ꝛ tamē nō tollit fluxꝰ si tias sub māmillis appōere oportebit brachia qꝫ cū fascijs stringe fortius qm̄ ad superiora sic substolletur materia ꝛ fluxus cessabit.

¶ Capitulum. x. de matricis fluxus medela.

In matricis fluxꝰ vel dissolutiōis medela itnedū ad ip̄m ē. qd̄ dissoluit ꝛ a matrici discurrit cuiꝰ nā sit hūoris spēi. Et si sanguineū id fuerit basilicā minuere oportebit. Si autē ex reliq̄s humoribus fit euacuatiōe vtendum erit cū medicamie cuiꝰ hunc sit deponere hūorem. vtaris autē pariter ꝛ pessarijs sanguinē stringētibus ꝛ si in decursu hoc flegma dn̄at ꝛ humiditas opꝫ cū pessariorum medicamibus aliq̄d admiscere. piperis ꝛ gendebeda. ¶ Prodest aūt decursui huic si mirre vel mirte. 5. z. sūptā teras ꝛ ono inieceris sorbili. sorbitetqꝫ illud mulier tribꝰ hoc faciens in saliua diebus ¶ Cplm. xi. de medela mēstruoꝝ cōstipatiōisqꝫ matricis.

In menstruoꝝ ꝯstipatione aiaduertēdū ꝛ si cōclusio hec apatis fit cā qd̄ i matrice est aut iplicatiōis ꝛ incuruatiōis q̄ illi acciderit ad eiꝰ curā ea ponēda sunt necessaria q̄ in sequētibus exponemꝰ. Si āt sanguis grossitiei cā fiat aut opilatiōis q̄ ex grossitie fiat humoꝝ aut mala cōplexiōe frida q̄ venas strigit ꝛ eaꝝ reducit ora mederi cale faciētibꝰ oportebit ꝛ subtiliātibus queqꝫ opilationē aperiāt ꝛ sanguinē tenuēt vt apij semie. aniso. feniculo. fautenego mōtano ꝛ fluuiali. diligēter tritis ꝛ cū melle bibitis. aut ciceris aqua vtaris nigri. Medicamina quoqꝫ hec in aqua coque ꝛ ipsa propina cum melle. aut diptamū cū aqua porrige in qua lupinum coxeris. mulierē in aqua fac sedere i qua apij semen carnibi. feniculi. pigamum camomill. artemisiam abehelum. fautenegū ꝛ similia coxeris. Umbilicum eius ꝛ penis partes cū aromatibus cataplasma. testatur nāqꝫ in hoc vtilitatē esse mirabilē hypocras ad circuitus sanguinis exhibendos ꝛ hec est eiꝰ oratio muliebria ex aromatibꝰ cataplasmatio educit. prosunt q̄z ꝛ alijs i locis q̄pluribꝰ plurimū nisi q̄ capitis grauitatē iferūt. hic nāqꝫ medicamia opilationē reserāt si ex grossis fiunt hūoribus icidētia illos ꝛ subtiliātia venaꝝ aperiūt ora. q̄ friditatis cā fuerāt reducta ꝛ matricis dissoluūt spissationē sua calefactiōe ꝛ subtiliatiōe ꝛ sanguis extennāt grossitiē his suis q̄litatibus qm̄ aūt eoꝝ calor ad capitis fert ptes ipsi grauitatē generāt. Que cū ita sint aromatū cataplasmatio mēstruoꝝ circuitibꝰ vtilis ē. Sūt āt hec spice. cinamomū cassia. xilobalsamū ꝛ carpobalsamū. nux muscata. besbasaheilū. galia. costū. amomū. adechari flores ꝛ silia. Si oia hec aut eoꝝ pars sumat. tritaqꝫ mediocriter in sufficienti coquātur aq̄ ꝛ in sacco ponātur laneo. isqꝫ ꝛ vmbilico apponat ꝛ peni calidus sepius mēstruū ꝑuocat ꝛ si hoc nō cōfert hꝰ vtaris medicamie. ¶ Assignatio eiꝰ. Sume diptami. corticum seliche cuiusqꝫ exag. apij semis ꝛ feniculi ꝛ anisi. ꝛ cimini. cuiusqꝫ exagiuz. castorei galbani cuiusqꝫ. 5. exagiū terre diligenter oia ꝛ galbanū in aqua dissolue. in qua lupinū sauināqꝫ coxeris. miscensqꝫ oia pill'. ex quibus exagium in saliua dabis. post has aquā bibat in qua lupinuz aut faseolū coxeris rubeū modico melle simul confricato. semen quoqꝫ apij feniculi. ꝛ anisi. petrosilini cardamomumqꝫ si equales ptes ex oibus sumas ꝛ. z. ij. de eis ꝓpinaueris cum vino veteri mēstruum emittit. ¶ Assignatio al'. Sūe diptami corticū seliche. cuiusqꝫ exag. tritaqꝫ diligenter cum melle distēpera dispumato exagiū de eo sumatur cū faseoloꝝ aq̄ rubeoꝝ. ¶ Et de camarta si exag. de ea sumptum ꝑin faseoloꝝ aqua rubeorum fricetur ꝛ cimini bibaturqꝫ mēstruū prouocat. ¶ Pillulaꝝ assignatio que mēstruū prouocāt. Sume baccarum lauri galbani cuiusqꝫ partem. abeheli. diptami cuiusqꝫ. 5. partem terēsqꝫ diligenter cuz galbano distempera dissolu

to ⁊ pillulās exagiū vſq̧.ij. dabis ⁊ poſt eas
mellicratē accipiat. ¶Electuariū qđ mēſtruū
ꝓuocat aſari meſq̄tramaſie.ſauie. cuiuſq̧.ʒ.
ij.aniſi petroſelini ſemis apij ameos hermeli
cuiuſq̧.iij.ʒ.⁊.ϡ.ſerapini amōiaci opoponacꝫ
cuiuſq̧.ʒ.gūmas in aq̄ funde pigāi ⁊ fautene
gi fluuialis ⁊ ſicca tere medicamia diligēter
⁊ oia cū melle miſce diſpumato dabiſq̧ đ eo.
ʒ.cū veteri vio mēſtruū ꝓuocat.Electuarium
aliđ ad idē qđ mēſtruis impat.Sume coſtira
uedſini.amomi.aſari.hermeli.diptami.ſauie
cuiuſq̧.ϡ.ptē diligēterq̧ trita cū melle diſtēpe
ra diſpumato: dabis ex eo exagiū cū faſeolo=
rū aqua:⁊ intuēdū ſimul cū his que dicta ſūt
⁊ ſi cōſtipatio ex oppilatiōe accidit ex groſſis
facta humoribꝰ ⁊ viſcoſis.mulieri radicū aq̧
cū dachamarta ꝓpinare oportebit:⁊ hec ē eiꝰ
aſſignatio.Sume corticū radicū apij ⁊ fenicu
li.cuiuſq̧.ʒ.vij.ſeminū apij.aniſi feniculi. cu
iuſq̧.iij.radicū adechari ⁊ florū eius cuiuſq̧
ʒ.iiij.maſticis.ſpice nardi.cuiuſq̧.ʒ.⁊.ϡ.raſa
ni.coſti.diptami cuiuſq̧.iij.amomi.daraſini.
feliche cuiꝰq̧.ij.zebibi choroſanici optie pur
gati.xx.carpobalſami.xilobalſamicuiuſq̧.iij.
coque oia in.iiij.aque libris.donec ad libraꝫ
redeāt:colaq̧ ⁊ ſume ex ea ſingulis diebꝰ.ʒ.
xl.cū exag.dachamarte. ⁊.ʒ. olei amigdalini
amari.Et ſi nec hec ꝯtulerint pillas ꝓpina fe
tidas cū hyerarū aliqua magnarū.Et q̄ hac
in parte earū fortior eſt hyeralogodion. ſi đ
ea.ʒ.ſumātur.iiij.⁊ in aq̄ fricētur in qua cimi
nū fautenegū fluuiale.diptamū coxeris:vte=
re quoq̧ pariter ⁊ peſſarijs mēſtruū ꝓuocātibꝰ
vt hoc. ¶Aſſigº eius.Sume pigani aquam ⁊
fautenegi fluuial.⁊ in ea lanā itinge. ipamq̧
abehelo.diptamo.⁊ hermelo tritis ſupfunde
⁊ mulieri ſuppone.Peſſaꝝ al.Sūe lanā ⁊ aq̄
infunde in qua lupinū.piganū.abſinthiū co=
xeris.ſilq̧ galbani modicū diſſolueris.⁊ mu=
lieri ſuppone.Sic ⁊ ſi machalū triueris i mor
tario cū pigami aq̄ ⁊ fautenegi:⁊ lanā intinxe
ris.itincteq̧ ariſtologiā.r.pulueriʒaueris tri
tā ſuppoſita ꝓdeſt.Peſſarū aliud.Sume ca=
ſtorei.ϡ.exag.muſcigr a.ij.⁊ cū zembaci oleo
diſſolue intinctāq̧ illi lanā ſuppone.Aſſigna
tio al.Sūe mirre.fautenegi.ſauie.pigami ſic
cicuiuſq̧ ptē terēſq̧ oia diligēter in aq̄ diſſol=
ue origāi:intinctāq̧ his lanā mulier ſibi ſup
ponat.Aſſigº al.fel tauri ſūptū in olo diſſol=
ue balſamino.ac lanā intinge ac ſuppōe.Aſ=
ſignatio al.Sūe elleborū nigrū. colloq̄ntide
adipē.lupinū abſinthiū grecū ſauināq̧:⁊ dili
gēter terēs lane ſuppulueriza q̄ in felle thau
ri itincta ſit:⁊ ſupponat q̄m mēſtruū velocit ꝓ
uocat.Aſſignatio al.Sūe quēne caſtorei. mir
re.ſauine cuiuſq̧ ptē.⁊ cū tauri felle ac pigāi
aq̄ diſſolue.⁊ lanā infundēs his ſuppone:mi
rabilr nāq̧ mēſtruis ꝓdeſt.Aſſigº vaporis q̄
mēſtrua ꝓuocat.Sūe caſtorei. cādari. onux.
aromatici.xiloaloes.mihe ſicce ptes.⁊ cū ſin=
gulis aut cū oibus vaporet ſic ſub ſcāno ꝑfo
rato prunas ardētes pōe ⁊ ſup ſedeat mulier
quo vapor hoꝝ ad matricem aſcēdat ⁊ pene
tret. ¶Aſſignatio vaporatiōis aliꝰ. hermeli.
ſunizi.machali.gūmaꝝ botami cuiꝰqꝫ pte.cū
naſta diſtēpera.⁊ pillas fac in ciceris modū.
⁊ mulier illis ſubuaporet cū neceſſe fuerit.Et
ſi vuluā cliſterizaueris cū cliſteri his aſſigna
to ꝓderit ⁊ mēſtruū ꝓuocat. Aſſigº cliſteris
huiꝰ.Sūe radicis adechari ⁊ floꝝ eius.dipta
mi abeheli.pigāi ſicci.fautenegi fluuial.cuiuſ
qꝫ.ʒ.v.coq̄ oia in.ij.aq̄ libris dōec ad.ϡ.lb.re=
deāt.Sume ex hac q̄drātē libre lilioꝝ olei et
nardini.cuiuſqꝫ.ϡ.ʒ.⁊ cōminue i eis muſci cā
phore.cuiuſqꝫ.ϡ.obolū caſtorei zafrāi cuiꝰqꝫ
obolū ſicqꝫ cliſteriza tepidū.q̄m mēſtrua edu
cit velociter.Et ſi mulierē cū bani oleo cliſte=
rizauerꝫ ⁊ olo chaluq̄ cū modico muſci ⁊ ābre
ꝓderit. Prodeſt ēt peſſariū mēſtruoꝝ ꝯclonī
qđ ex aſenano fit fereſiaco piretro ſunizo. et
abehelo ſi terātur hec diligēter et cū pigani
aqua miſceātur ſicqꝫ lana his ifuſa ſuppona
tur.Et ſi hec cū ieſemini oleo miſcuerꝫ ⁊ modi
co oleo nardino ⁊ cliſterizet mulier. prodeſt.
Oꝫ aūt neqꝫ cliſtere neqꝫ peſſariū adhibere
niſi ꝑus balnei itroitū.Prodeſt q̄ꝫ ⁊ i mēſtruo
rū ꝯſtipatiōe ſaphene flebotomia ⁊ balnei in
troitꝰ atqꝫ ſup crura ſitiaꝝ appoſitio maxieqꝫ
cui ex mēſtruoꝝ ꝯcluſiōe ad nares fit ſāgui=
nis miſſio.Cū aūt mēſtruoꝝ hic mora cicatri
zatiōis alicuiꝰ vlceris fit cura qđ in venarum
fuit ore a q̄bꝰ mēſtruoꝝ decurrit ſāguis huiꝰ
difficilis eſt cura vtēdū aūt hic peſſarijs cum
molliētibꝰ q̄ ex anatis ſumunt adipe ⁊ gallie
⁊ bouis medulla.violarūqꝫ oleo ⁊ adipe por
cio ſilibuſqꝫ hiſqꝫ ēt cū rebꝰ cliſtere adhibea
tur his nāqꝫ rebꝰ mēſtruoꝝ ꝯſtipatiōis fit me
dela ſi ex matrice fiat. Cū autē aliq̄ fit ex cā q̄
toti vlis eſt corpi vt febribꝰ ⁊ mala cōplexiōe
aut paſſiōis alicuiꝰ mēbri cā vt opilatiōe q̄ in
epate naſcit aut ex morbo q̄ in ſtō ē aut i ſple
ne aut alijs certe mēbris tūc eiꝰ ſanatio earū
exhibet medela paſſionū ⁊ repulſiōe quēad=
modū in cuiuſqꝫ eaꝝ explanatū eſt medela.
¶Et cū corpulētie corpis accit ex cā imodera
te vtēdū erit ad eiuſmodi medelā corpis exte
nuatiōe quēadmodū al eiꝰ rei oſtēſum ē regi
mē vt cū exercitio forti ⁊ mlto ieiunijs cibi im
minutiōe ⁊ ſubtiliatiōe ⁊ laxatiuoꝝ vſu medi
caminum que flegma deponant. dehinc ea
adhibeantur que menſtruis imperant peſſa
ria et emplaſtra cliſtereqꝫ et alia huiuſmo=
di quemadmodum in preſentiarum aſſigna=
tum eſt.

¶Capitulum.xij.de matricis ſuffocatiōis me
dela.

Assionem q̄ matricis vocat̄ suffoca-
tio curaturꝰ cum acciderit si forte
ñiat sincopis. brachia opꝫ restrin-
gere ⁊ crura lacertos pedesq́ꝫ ⁊ oē
corpꝰ frica fortiter ⁊ nares vtrasq́ꝫ oppila. tūc
aquā rosaꝝ frigidā suꝑ patiētis faciē irriga ⁊
egrotātē magnꝫ acclama clamoribꝰ suo vocās
noīe. sternutationē illi adhibe castorei ⁊ ꝯdisi
sinapis pipis res naribꝰ eiꝰ applica fetidas vt
caturni incēdiū ⁊ nastā. castoreū vrinā putri-
dā galbanū cū aceto dissolutum atq́ꝫ oīa hec
quo odores hi ad cerebrū ascēdāt calefaciāt-
q́ꝫ ⁊ vapores dissoluāt frigidos. subtiliētq́ꝫ et
matrix ad iferiora descēdat ⁊ displicet̄. redu-
ctioq́ꝫ laxet̄ q̄ illi acciderit cū matrix a putri-
dis fugiat eo ꝙ ipis ledat̄ ⁊ ad iocundi decli-
net res odoris. iō ergo ea q̄ iocūdi sunt odo-
ris approxima ⁊ cū oleo clisteriza iesemini et
chaluq̄. ⁊ mahasuq̄ ac misusani sił'ibusq́ꝫ i qbꝰ
muscū liq̄fecerꝫ. Sūe q̄ꝫ nedi ⁊ ābre ꝑtē ⁊ i ol'o
dissolue oīa hec q̄tenꝰ matrix descēdens a re
ductiōe laxet̄ ⁊ dissoluat̄ ⁊ sꝑma qđ in eo coa
gulatū ē liq̄fiat. ꝓpina q̄ꝫ opoponacis. ℨ. ʒ. ca
storei. ʒ. galbani triētes. ij. cū vino rihano. Et
si illic ē stercꝰ iclusum clistere adhibe lene in
quo ciminū decoctū sit pigamūq́ꝫ ⁊ alia q̄ et
nām molliūt ⁊ vētositatem dissoluūt. ne forte
matricē cōprimant. Et si his que diximꝰ adhi
bitis mulier redierit bene. Sin sub vmbilico
sitias pone ⁊ in coraꝝ radicibus cū bani ol'o
sine incisione. ⁊ pessarijs vtere que fiūt de ni-
tro ⁊ cimino tritis ⁊ cū melle distēperatis. Et
cū passio hec priuatiōis coitus diutine fit cā
⁊ post eius cōsuetudinē. oꝫ obstetrici iperes
vt digitos quibusl'ꝫ oleis intigat aromaticis ⁊
ori inducat matricis. moueatq́ꝫ intus positos
⁊ locū scalpat. qm̄ hoc coitus optinebit locū. ⁊
sperma sua calefaciet subtilitate ⁊ ad inferio
ra deducet. sentiet mulier ⁊ abide q̄etē. ⁊ do-
loꝝ mitigationē. ¶ Ut aūt a sincopi ⁊ defectu
mulier redierit vinū illi porrige aqua mixtuꝫ
i qua absinthiū coxeris. aut absinthij siropū
aut misusani modicū. tunc in concha illū sede
re fac aque in qua camomillā. mellilotū. arte
misiā. satureiā. lauri frondes sansucū. sihū cā
nabū coxeris. ventre ilijs ⁊ vmbilici partibus
prius oleo inunctis zēbaci in quo castoreū cō
minueris ⁊ euforbiū ⁊ sic aquā illā extrahes.
Ut quieuerit modica illā panis mundi mica
refice. aut taugi. aut franquilini iuri infusa in
quo ciminū galēgar cinamomū ⁊ silia posue
ris tribus aūt post morbi accessionē diebus.
aut. iiij. cū virtus illi redijt cure oportebit eiꝰ
plene operā dare. purgabis itaq́ꝫ corpus eiꝰ
cū sticados pił'. ⁊ fetidis. ac hyeralogodion
⁊ rufini theodoricōq́ꝫ. ⁊ vomitū q̄nq́ꝫ indices
cū aqua in qua anetū coxeris ⁊ mel dissolue
ris. aut post repletionē ciboꝝ. Cuius vt intel
liges purgatum corpus. illā alterniscū hye-
rapicra mollias diebus ⁊ aqua mel'ł ac squi-
gibin qđ cum aceto fit hansali ⁊ porriges illi
deinceps exagiū. aut sotire aut quesquebegi
cuꝫ aqua in qua apij semē anisumq́ꝫ coxeris
Dabis etiā nōnunq́ꝫ mitridati. ʒ. ⁊ quandoq́ꝫ
tyriace magne. ℨ. exag. ⁊ si radicū quā diximꝰ
aquā in mēstruorū cōstipatione illi porrexe-
ris cū ⁊ charue oleo manifeste ꝓderit vtere
aūt in ea pessarijs ⁊ emplastris calefacienti-
bus ⁊ mollientibꝰ ⁊ nōnunq́ꝫ clisteri calefaciē
ti ⁊ subtiliāti ac dissoluēti: impa vero hac mo
lestatis passiōe exercitiū ⁊ fricationis vsum: ⁊
in lutosaꝝ sulphurearūq́ꝫ aquaꝝ cochis ses-
sionē ac aluminosaꝝ. ⁊ subtiliās illi dispone
regimē. Sit illi cibꝰ auiū carnes ⁊ edoꝝ extre
ma in espidabago parata ⁊ zirabago. aut in
sartagine ⁊ assata: ⁊ que cū condimētis fiunt
subtiliātibus vt cimino. carui. cinamomo. ga
lēgar. cibis illam arce. grossis ⁊ frigidis. Et si
passio hec diutina fiet: eiusq́ꝫ cā menstruoruꝫ
est cōstipatio: oꝫ saphenā iminuere mulieris
vtereq́ꝫ in passionis principijs flebotomo: cū
dñationis sanguis signa intellexeris: vt pul-
sus magnitudinē: venarū repletionem: faciei
rubore ⁊ corpis tūc basilice ⁊ saphene impe-
ra minutionē ⁊ lūbis sitias applica: ventrisq́ꝫ
supplano ac cruribꝰ: tūcq́ꝫ res ꝓhibebis ap-
poni illi calidas. ¶ Cū vo passio hec mulieri
accit p̄gnāti solutiōe tibi nō erit vtēdū: sꝫ nec
flebotomo: sed cū nullꝰ illic fuerit calor cum
oleis impabis linire dissoluētibꝰ vt lilioꝝ ⁊ ba
ni. chaluq̄ sił'ibusq́ꝫ. ¶ Et si mulier si vgo fue
rit marito tradat̄: ⁊ si a ꝯsueti remota est vsu
coitꝰ accedat ad ꝯcubitū: qm̄ coitꝰ sꝑma in va
sis ꝯclusum euacuat: ⁊ opilationē q̄ ab eo fit
aꝑit: sicq́ꝫ ꝑ ipm passio curat̄. ¶ Pessarij assi-
gnatio ad eadē vtilis. Sume adipis āserini.
ℨ. vj. adipis galline. iij. spice nardi. zafrāi ma
sticis. amomi. cuiusq́ꝫ. ℨ. cere. vj. balsami olei
⁊ lilioꝝ. cuiusq́ꝫ. iij. medicamina tere sicca ⁊ ce
rā in oleis liq̄fac. medicamiaq́ꝫ adijce ⁊ opti
me miscēs pessariū factū mulieri suppōe. Pes
sariū aliđ. Anseris adipis olei nardini. amig
daloꝝ gūme cuiusq́ꝫ. ℨ. vj. masticis mihe flu-
xe. cuiusq́ꝫ. iij. cere albe. viij. zafrāi exag. iij. ce
rā in oleo liq̄fac ⁊ adipē. ⁊ sic medicamia mi-
sce sicca. sed trita ⁊ cribrata. pessariūq́ꝫ faciēs
subipone. ¶ Emplł'i assignatio ad eadē vtilis.
Sume cimini. cardamomi. semis apij. cuius-
q́ꝫ ꝑtē buraci. pipis. cuiusq́ꝫ. ℨ. ꝑtē terēsq́ꝫ dili-
gēter sume cere. ʒ. v. olei iesemini ⁊ gallie adi
pis. cuiusq́ꝫ. ℨ. cerā ⁊ adipē liq̄fac in oleo ⁊ me
dicamina admisce trita sicq́ꝫ penē emplastri
za. ¶ Emplł'm aliđ machali glauci. aloes. mi
he. fluxe laudāi. baccaꝝ lauri. siselei. cuiusqꝫ
ʒ. v. masticis. amomi. zafrāi. spice. ij. amōiaci.
mirre

mirre.cuiuscp.iij.tereda diligeter tere.z q liq- fieri pht i oleo liqfac.nardio z medicamia sic misces emplm peni applica.fcm aut sub vmbilico.Emplm qz philargi hac i pte vtile e si cu camoille oleo aut aneti.aut liliox misceat Clistere qd optie hic pdest.Sume babunegi mellilotí.artemisie.maiorane.absinthij greci santenegi mõtani.trifolij.nemami.semis apij anisi.feniculi.helbe.lini semis.cuiuscp manipulu z in sufficieti decoque aqua fortiter.sũecp de aqua hac.℥.iiij.z olei chaluqui. camõil lecp z aneti.cui9cp.5.℥.addo zclisteriza tepidu.

¶Capitulum.xiij.de ventositatis z inflatiõis matricis me.

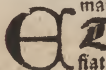
In inflatiõe z vẽtositate que matrici accidũt patienti dare expedit diaciminu.da ẽt semis apij anisi feniculi.ameos.petroselini.cardamomi z foliox pigami.cuiuscp pte sumẽs z diligẽter terẽs.exagiu cu vino veteri rihano da z socrite.5.3.vscp exag.cu aqua in qua cardamomu.apij semẽ ameoscp coxeris. sup vmbilico loca linias z pẽis cu aneti oleo z pigamio.Et si hec nõ ad desiderata pferẽt cass.f.5.3.castorei.vrie cameli cuiuscp obolu.z.5.terẽs diligẽter cu vino veteri ppinabis aut cu vuax passax vino z melle puro z clisterib9 vtere ac pessarijs q ad eiusmodi psunt. Clistere qd vẽtositati pdest.Sume camomille.sebbeti.sansuci. absinthij greci.nemami.marmanisi.sihi artemisie.pigani sicci.semis apij.anisi.feniculi.cimini.ameos hermeli.heze.cuiuscp quãtu necessitas imperat z in aq fortiter coque atcp ex ea libre qdrãtẽ sume z olei iesemini.olei nardini z costini.cuiuscp.3.iij.miscẽscp tepidu clisteriza. mulierẽ hac in aq sedere fac in qua camomillã.mellilotu.sihu nemamu.artemisiã. sansucu. piganu.apiu.citri folia z cãnabi coxeris similibuscp z his emplĩza vulnã medicaminibus.dacharmarta quocp huic pdest passiõi.si 3.de ea cu aq sumat in qua ciminum coxeris z succu pigani viride põe etiã sitias cu igne sub vmbilico.Et si nõ hec pderint mulieri hyerã picrã ppina z pill. fetidas qm pdest. ¶Et si passionẽ hãc ex sanguis suspẽsiõe fore intellexeris q matricis oppilauerit os: obstetrici impera manu cathemia inficere z oleo sisami:et loco iducat:idcp ipm educat.Emplĩzabis antẽ matricis os ab exteriorib9 sic. ¶Emplastri assignatio.Sume ficus siccas z optime tere z cu dulci distẽpera lacte addito cimino z bura co:vulue emplastriza locu.Prosunt aũt z pessaria ad idẽ supposita:clisterizacp sanguinem ob coagulatu.z materias grossas ac in matrice zclusas hoc clistere. Assignatio ei9. Sume camomille mellilotí.bereniaseti. cuiuscp.3. x. aneti.nemami.sihi armenici cuiuscp.iiij. radicis liqritie.v.violarũ siccarũ: tantũdẽ. prassij. diptami.cuiuscp.iij.merue.3.z.5. lini seminis. fenugreci cuiuscp.iij.coq oĩa i.iiij.aq libris donec ad librã redeãt colãscp sume ex ea.3.xxx. cu.v.olei zẽbaci.z olei chaluqui sicqz clisteriza anterius proderit enim.

¶Caplm.xiiij.de calidi apatis matricis me.

Cum calidũ matrici acciderit apostema patiẽtis minue basilicaz:z iuxta qd opus fuerit sanguis extrahes quãtitatẽ:etate.tpe.z virtute zsultis. Dabiscqz illi violarũ syropũ z iuleb cu portulace semie: z pullis illa pasces.aut spinachijs.atriplicibus.maluis ouiscqz sorbilib9.vmbilicu aũt ipius z pench9 emplĩza emplo.Assign9 ei9 Farine ordei z fabe.cathemie.viole.cuiusqz.3.ij.cãphore.obl3 z.5.distẽpa oĩa cu coriandri aq z intibe z peni applica.Pessarijs qzvtere ceroto ĩfusis qd ex cera z violarũ fit oleo.aq solatri z arnoglosse ac virge pastoris.Cu aũt tolles emplm vmbilicu.penẽ.spinãqz oleo lini violax z rosato.Et si i apate pariter durities fuerit:locu ordei cu farina lini semis.molẽdini puluere ẽplĩza distẽperatis cu aq in q mellilotu coxeris z cu vini robo z oui vitello assato tritoqz cu rosax oleo Egrotãtẽ i aq zcha sedere fac in q mellilotuz violã.helbã lini semẽ.altee folia z malue coxeris.Et si mulier ardorẽ sentit z dolorẽ calorẽqz i loco:oportebit vulue oleu rosarũ puru instillari:qd cu oui pcussum sit albumie z galline adipe aquã arnoglosse z coriãdri viridis ac ordei aquã cu rosax oleo.Et si nec sic dolor cõpescit pulsantẽ i genu venã minue z cuz his q dicta sũt opij misce modicu z aquã i qua papaueris cortices coxeris ac itus istilla Instilla qz colliriu albu cu lacte dissolutu cui filia est mulieris.cu modica helbe aq.Dolore mitigato z apostemate iminuto.penẽ z vmbilicu emplĩs cataplasma q fiũt ex camomilla mellilotо.altea.lini semie tritis diligẽter z cu violarũ aq distẽperatis.oleo ceracp.z in vulnã cheiri oleu infũde aut liliox oleo admixto violarũ Et si fortis apostema nõ comitat ardor:s3 nec dolor z materia in ea grossa ẽ apostẽaqz durax vulue oleu istilla rosax in q modicu vnguẽti dissoluerĩ basilicõ.aut modicu olĩ susanici aq pcussum i qua babunegu z mellilotu coxeris. Sedeat hec mulier in aq pelui in q mellilotu. fenugrecu.lini semẽ coxeris illinitqz pus z dorso z pene vmbilicoqz olo anetio aut liliox cu cera:qm hoc apostema z dissoluit z lenit.

¶Capitulũ.xv.de furũculorum z emissionum matricis medela.

Et si apostẽa trãsierit calidu ijsanici adunationem z emissio fiat.ẽx lla oportebit adhibere matu-

rātia quale est hoc. ¶ Assignatio eius. helbe lini semis. cuiusq3. 3. iiij. altee. ordei farine cuiusq3. vj. fimi colūbini. ij. tere oīa diligēter ⁊ cū ficuū albaꝝ succo distēpa. locūq3 ēplīza ī quo apa esse itelligit a termīo vmbilici vsq3 penez ¶ Emplm̄ aliud. Sume fenugreci. camomille. aq̄ iilelmelec. lini semis. altee. ordei farine semis carnibi. semis merue. cuiusq3. 3. x. violarū siccaꝝ altee radicis. fabe farine. machali. cuiusq3. vij. ratinegi. assaci. fimi colūbini. cui⁹q3. iij. tere oīa diligēter. s3 gūmas ī aq̄ dissolue calīa ⁊ oīa miscēs cū ficuū decoctaꝝ exp̄ssione distēpa ⁊ sisami oleo adipeq3. liq̄facta in oleo cera sub triēte olei mēsura. factūq3 ēplm loco applica qm̄ apa ⁊ furūculos erūpe coget saniēq3 exire. Et si pessarijs vtaris infusis lini seminis ⁊ helbe ⁊ merue semis. spumis oleoq3 sisami ⁊ ficub⁹ pinguib⁹ anatisq3 adipe. emissionē maturāt ⁊ furūculos erūpe cogūt: saniēq3 emittūt. Pessariū q̄3 qd̄ fit ex hallaco isopo butyro idē facit. Si aūt apa in matricis fuerit ore ⁊ nō erūpit ferrū adhibēdū erit. vt aūt eruperit emissio eruptioq3 eius in ptes erit matricis. oportebit matrici oleū īponere violarū cū aqua tepida ⁊ butyro vaccino donec sanies exeat ⁊ purget. post hec cū oleo clisterizabis violarū in quo basilicō dissolueris vnguētū ⁊ butyrū vaccinū. Et si sanies fetida fuerit. aut si certe aq̄ simul carnis cū stringētib⁹ clisterizabis. ¶ Clisteris assignatio ad h⁹ vtilis. Sume risi ferestaci. lenticule excoriate. cuiusq3. 3. x. balaustie. corticū granatoꝝ mirti granoruz corticū glādiū. cusmazagi. cuiusq3. v. Coque oīa in aqua q̄ simul oīa infundit ⁊ abūdat donec digestū sit totū ⁊ sume ex aqua hac. 3. xxx. ⁊ olei rosarū purarū. 5. ℥. adde. āteriusq3 clisteriza. q3 si sanies in vesicā ꝯuertit patiēti melonis seminis. cucumeris. citroli. cucurbite ⁊ papauerꝫ. cuiusq3 ptē. gūme arabice. amili. quethire. liq̄ritie succi. cuiusq3 quadrātē sumēs ⁊ diligēter terēs. 3. iij. cū syropo ꝑpina papaueris. ⁊ si ꝑpinaueris illi semis psilij. melonis ⁊ cucurbite cui⁹q3 ptē. gūme arabice. nesse. dragagāti cuiusq3. 5. ptē. sumēs ⁊ optie psilij excepto semie terēs. 3. iij. cū capraꝝ lacte. ꝓderit illi. ¶ Et si ad intestinū sanies declinauerit rectū clistere illi adhibe qd̄ ex lenticula fit. riso. granatoꝝ florib⁹. terra armenica. rosarū oleo cerusa. draconis sanguine. gūma arabica. oui vitello elixato in aceto ⁊ similibus.

¶ Capitulū. 16. de mr̄icis duri apātis mede.

CAm qd̄ ī matrice nascit apa durū fuerit idest scliros ī ei⁹ medela medicamib⁹ vtēdū erit molliētib⁹ ⁊ dissoluētib⁹ vt helbe oleo et anetino ī q̄ galline liq̄feceris adipē ⁊ anatis ⁊ cū aq̄ cataplasma in q̄ camomillā mellilotum altee folia ⁊ malue. violas coxeris ⁊ cū dachilō. vnguēto emplīza cū lilioꝝ oleo dissoluto ⁊ anatis adipe amixtis altea ⁊ helbe farina. Et si pessarijs vtaris cū nardino oleo intinctis et anatis adipe simul dachilō liq̄facto vnguēto tepida adhibēs ꝓdest. ¶ Pessariū aliud. Sume vnguēti dachilō ⁊ vnguēti basilicon. galline adipis ⁊ anatis cruris medulle vaccini. mihe recētis. gūme amigdali. olei nardini. cuiusq3 ptē. mirre mūde. 5. ptē zafrani. quadrātem adipes ī oleo liq̄fac ⁊ gūmas oiaq3 adunans pessariū intinge lane albe. ⁊ suppone. ¶ Pessariū aliud. Sume galbani. machali. ratinegi serapini anatis adipis ⁊ galline. cruris vaccini medulle cuiusq3 ptē. gūmas ī aq̄ dissolue calida. ⁊ adipes liq̄fac. medicamiaq3 admisce ⁊ facto pessario subipone. ¶ Assign⁹ ali⁹. cruꝫ cerui medulle ⁊ ei⁹ adipis. asini adipis siluestris. anserisq3. balsamini olī ⁊ lilioꝝ cere albe q̄ztū q̄drās olī. sabuti fell. fenugreci spūe ⁊ lini seīs ptes sūe. ceraq3 ⁊ adipes liq̄fac. ⁊ cū spumis ꝑcute ⁊ felle: pessariūq3 intingēs subipone. Emplīzabis aūt ⁊ hoc emplo. Assig⁹ eius. Sūe lini seīs ⁊ fenugreci. carnibi seīs. altee radicis cui⁹q3 ptē tere diligēt ⁊ cribrās distēpa cū lilioꝝ olo ⁊ cera alba sisami oleo. mihaq3 fluxa. cū vaccini cruꝫ medulla ⁊ applica. Emplī ali⁹ ad eadē vtil assig⁹. Sūe isopi. nitri cuiusq3 q̄drātē. gūmasq3 in aq̄ dissolue in q̄ helbā ⁊ fic⁹ coxeris albas ⁊ medicamia iniice mita diligēter sicq3 locū ēplīza. Cū aūt ēplm tolles penes ⁊ vmbilicū olīs ⁊ adipibus inunge mollientibus mulierēq3 in aqua sedere facin qua anetum. carnibū mellilotū. liquiritie frōdes. altee radices. violam siccam ⁊ viridē coxeris. sitq3 caloris quoniam optime prodest.

¶ Capi. xvij. de cancri matricis medela.

CAncer ī matrice aut reliq̄s visceribꝫ īcurabil ē. s3 tñ vtēdū his q̄ dolorē mitigant q̄ ab eo fit: patiētiq3 regimē dispone refrigerās. vt ei⁹ reprimat augmētū iuxta posse mitigat aūt ei⁹ dolorē ⁊ quodāmō dissoluit. si ī aq̄ mulierē sedere fecerꝫ. ī q̄ fenugrecū. alteā anetū. lini semen mellilotū coxeris ⁊ hoc emplīza emplo. Assig⁹ ei⁹. Sume helbe. lini semis. seminis carnibi. cuiusq3. 3. x. camomille melliloti. cui⁹q3. xv. viole. x. mihe sicce. sādali. r. altee radic̄. cui⁹q3. v. carnibi nebatici radic̄. ⁊ folioꝝ ei⁹ c⁹q3. vij. tarsacoq̄ farie fabe. c⁹q3. xv. dlces fic⁹ ⁊ magnas. xx. nūero. has ī vini robo nocte ⁊ die ifunde ⁊ medicamia tere sicca. gūmas āt ī aq̄ dissolue ī q̄ fenugrecū coxeris. ficusq3 isusas fortiter tūde. ⁊ sume olei lilioꝝ ⁊ sisami cuiusq3 librā. adipis porcini ⁊ anserini. cui⁹q3. ℥. x. ⁊ cere albe. 5. librā. cerā in oleo liq̄fac ⁊ adipes ⁊ medicamia simul misce. factoq3 emplo loco adhibe. quoniam ⁊ dolorē cōpescit: ⁊ apostema lenit durum atq3 dissoluit. ¶ Emplm

aliud. Sume tamarheiron. q̄drantē libre ouorū duū vitella cū oleo violaꝝ trita ⁊ altee modicū ordeiq̄ farie ⁊ tamarheiron in semis psilij spuma frica ⁊ fenugreci aq̄ colaq̄ ⁊ reliq̄ superadde medicamia factūq̄ emplm̄ suppone qm̄ grauē matricis cohibet dolorē. Mollit āt duritiē. ⁊ dolorē sedat emplm̄ qd ex folijs fit cathemie diligēter tritis admixto amigdalio olei modico ⁊ pessariū qd ex adipe fit anseris ⁊ laudano sil̄ liq̄factis suppositū cerotū q̄z qd ex amurca fit ⁊ cera. sit i vase coquāt eneo. cū vino si pessarium illis intingat ⁊ supponat, prodest. lac q̄z mulierz cui filia ē ⁊ zafrāi in modicū opij. iuxta qd necītas iperat. ifuso pessario ⁊ supposito medētur. Et expedit huius dñam passiōis cibis arcere calis. ⁊ q̄ colerā generāt nigrā. ⁊ laudabiliū vescat chimoꝝ cibis vt mū de farie pāe. edoꝝ carnib⁹ ⁊ auiū digōni facilibus. lactucisq̄ cōditis ⁊ sitiba. Tarsaquoq̄. atriplice. blito. spinachia. beta ⁊ silib⁹. Ex fructib⁹ ficus accipiat. vuas a migdalas pruna dulcia pfecti poma dulcoris musaz pistatia. vuas passas ⁊ silia. Tradūt ⁊ āntiquoꝝ q̄dā. qm̄ pur samētū qd in balneoꝝ cacabis adunat si terrat. ⁊ cū oleo misceat rosaꝝ: ceraq̄ vt spissum fiat ⁊ matrix a foris emplizet manifesta prodest vtilitate cōtra cācrū q̄ in matrice ē. Si āt estuauerit dolor ⁊ difficilis fit cum beta emplīza. et altea viridi decoctis in mellis aq̄ donec pfecta fiat decoctio. dehinc cū rosarū modico terre oleo ⁊ emplastriza. Sic ⁊ papauer prodest viride cū coriandro viridi: ⁊ virga pastoris stringnoq̄ si contrita diligēter ⁊ cū oleo mixta rosarū anterius clisterizentur cū aq̄ tepida ⁊ olo rosato. ac mulieris lacte ⁊ portulace aqua. coriandriq̄ viridis. hoc nāq̄ dolorem cōpescit. si aūt ⁊ pariter sanguis decurrat cum hypoq̄stidos succo clisterizetur ⁊ terra armenica. plūbis cerusa. cum arnoglosse aqua dissolutis.

¶ Caplm̄. xviij. de pass. matricis que durities ⁊ adunatio dicuntur medela.

Passiones he due qm̄ ex duritie accidūt q̄ in matrice ⁊ ei⁹ ore fit ideo i earū medela medicamia necīa sūt q̄ molliāt dissoluātq̄ q̄lia sunt de q̄bus in matricis sciliros fecimus mentionem. Quod si ⁊ cum hac passione sanguinis accidat decursus his curetur que sanguinē restringere diximus. referunt autē quidā duritiem hāc carnem esse que in matricis generat tunicis. quoniam sepius mulierez carnis viderunt frustum emisisse. quemadmodum ⁊ fetum. hec cum intellexeris patientem illis curare expediet que mortuum educunt fetum. Dabis quoq̄ illi dachamarta cum aqua in qua lupinos fauinam ⁊ similia que in suo dicemus loco coxeris.

¶ Capitulum. xix. de verrucarum ⁊ emoroidum matricis medela.

Verrucarū ⁊ emorroidū que in matrice accidūt medela p euacuationē fit corporis ab humore nigro cū epithimi decoctiōe ⁊ agarici pillisq̄ barbe iouis ⁊ silib⁹ cibos caueat colerā nigrā generātes. ⁊ regimine vtat calefacienti ⁊ humectāti i cibis ⁊ alijs. vt edoꝝ carnib⁹ ⁊ agnorū laudabiliter coctis oleis vtat ꝯpetētib⁹. vt narcisci ⁊ milioꝝ. Dehinc vnguētis q̄ ex lithargirio aruco acalimia. auri. cuiusq̄ pte diligēter trita ⁊ cera admixta oleo veretri ⁊ silibus fiūt alijsq̄ medicamib⁹ ⁊ in vnguētis desiccātib⁹ inūgat q̄z oleis ⁊ medicamib⁹ desiccātib⁹ q̄ ani emorroidib⁹ assignata sunt. Et si hec nō pderūt ferri adhibeat icisio ⁊ qm̄ ꝯpetēti⁹ fit adurētia aūt medicamiā apponēda nō iudico hoc i loco qm̄ exurūt ⁊ passionē gñant q̄uē iteriorēq̄ matricis exurunt tunicam.

¶ Capi. xx. de fixurarum que matricis ori accidunt mede.

Fissure cū mfīcis acciderit ori in earū medela vnguēto vtēdū basilicō cū modico anatis adipe ⁊ galline oleoq̄ violaꝝ. sed ⁊ vaccini cruris vtere medulla. cū viole oleo ⁊ pice aut sume milioꝝ oleū ⁊ embaci gūmā in eo dissoluēs picemq̄ subimpone ⁊ locum ipsum cataplasma.

¶ Capitu. xxj. de pustulaꝝ matricis medela.

Si matricis ori pustule acciderint basilice vtēdū erit flebotomo. Si q̄dē ꝟtus. etas. tēpusq̄ adiuuerit aut saphenā minue ⁊ locū vnguēto inūge ceruse. vel sume rose sicce. terre chimolee. cuiusq̄. ʒ. iiij. ceruse plūbi. purgamēti argēti. mardasenegi. cuiusq̄. ij. tere oia diligēter ⁊ cerā in oleo liq̄fac vt sufficiat rosato ⁊ vnguētū fac. ¶ Assignatio ei⁹q̄ pustulis medet. Sume rose sicce. ʒ. iiij. spice liq̄ritie cuiusq̄. ʒ. terre sigillate. iij. mirre. ʒ. ⁊. ʒ. tere oia diligēter ⁊ cū decoctiōe clistere parans quasi glandes in forma ipsasq̄ subimpone.

¶ Capi. xxij. de vlceꝝ q̄ mfīcz ori accīt mede.

Attuendū ⁊ si vlc⁹ recēs ē, ⁊ ex ꝯtritione ⁊ ruptura. ⁊ q̄ ab eo d̄fluit mūdus sanguis ē ⁊ in matricis ē aut vulue ore mulierē in chacami aq̄ fac sedere. atq̄ vt ipsa se lauet impera. et vt pessarijs vtatur cum arnoglosse aqua ⁊ virge pastoris in qua modicū misceas thuris. sarcocolle. sanguinis draconis cuiusq̄ ptem his tritis diligenter ⁊ simul mixtis lanam itinges subimponesq̄. ¶ Pessarium aliud sume te-

menici.cypsi conore. corticū ḡnatoꝝ cuiusqꝫ.
ptē mirre.5. ptē tere oia diligēter cū mirti aq̄
aut frōdiū cipsi.aut arnoglosse.vł pastorꝫ ꝟge
infūde ⁊ cū pessario suppōe.Et si vlc⁹ hoc ī ma
tricis erit ꝓfūdo cū mirti aq̄ clisteriza ⁊ talahe
rosaꝝ plātaginis.ꝟge pastoris.cuiusqꝫ ptem.
Sūe ex oibus q̄drantē libre ⁊ terre armenice.
acatie.rameci.galle.hypoq̄stidos succi. cuius
qꝫ.ʒ.nucꝫ muscate.5.ʒ.adde ⁊ miscēs oia mlie
ri in aīriora clisteriza.Clisteriza ēt ⁊ młieri la
cte cui filia ē cū arnoglosse aq̄ ⁊ asahelïahi in
ał.asahelrabai.ołoqꝫ rosato.trociscos illi ꝓpi
na carabe cū sūmaci aq̄ ⁊ plātaginis.Cū āt vl
cus ex emissiōis factū ē cruptiōe ⁊ qđ emittił
sanies ē alba clisteri vtendū erit qđ ex oło fit
rosaꝝ ⁊ violaꝝ tepido q̄tenus a sanie matrix
purgeł.post hec vnguētū basilico clisteriza cū
rosaꝝ oło liq̄factū ⁊ si q̄ matrice đfluit sanies
est nō mūda aut rubigiosa. mr̄icē cū ordei aq̄
clisteriza distēperata cū liliorꝫ oleo in q̄ mel
dissoluas aut vnguētū basilicō ī lilioꝝ oło dis
solutū:ac cū melle ⁊ orobi farinā clisteriza cū
lilioꝝ oleo. Clisteriza q̄ꝫ ⁊ fenugreci decoctōe
querseneqꝫ.lēticule.altee.furfuris ī pāno liga
toꝝ:sumaturqꝫ decoctiōe libra. ⁊ mellis.ʒ.xx.
olei lilioꝝ.v.olei sebi.iemenici exag. admisce.
ꝙ si aliq̄s ibi fuerit dolor:pessario vtere qđ in
ꝑuelle lacte mergitur ⁊ modico opio crocoqꝫ
orïētis.¶Assignatio ał.q̄ matricis dolorē miti
gat: doloribusqꝫ ani medeł. Sume litargirij
hespahani.ʒ.xxx.thuris masculi.adipis porci
ni recētis butyri recētis.cere colate.cuiusqꝫ.ʒ.
ß.rosaꝝ olei.ʒ.iiij.tere martacum cum intibe
aq̄ ⁊ oleū admisce.cerāqꝫ ⁊ adipis pessarioqꝫ
intincto mulieri suppone ⁊ anuꝫ cataplasma
cū ex calore patitur .qm̄ dolorem mitigat.

¶Caplm̄.xxiij .de egrediētis ⁊ inclinātis ma
tricis medela.

IN hac attēdēdū passiōe si hu
miditatis ē ex cā visco
se q̄ matricē lubricauit ⁊ emisit: eius
medela corpis fit purgatiōe.medica
minib⁹ flegma deponētib⁹ ⁊ hūiditatē: vt hye
re pikris.aut sticados ⁊ turbit. ⁊ colloquitide
adipis ⁊ hebelnili.sił'ibusqꝫ matrici oleū iclıste
rizeł.ꝫēbaci ołm ī quo caluq̄ modicū dissolue
ris aut gallie:post hec mulieri māda supia vt
iaceat:⁊ sub ei⁹ clunib⁹ puluinar poni: genua
qꝫ ei⁹ restrigi. sumeqꝫ pessariū qđ ī charathi
aq̄ itinctū est ⁊ tharathiti.galleqꝫ viridis ⁊ ca-
rice spinaꝝ.modicoqꝫ vio ī quo acatiā.secū.ra
mecūqꝫ dissolueris : hocqꝫ pessario matricē q̄
egressa ē sine molestia ad iteriora pelle : dōec
ad suū redeat locū ⁊ māsionē:ibiqꝫ pessariuꝫ
dimitte:⁊ sup penē spōgiā pones aceto infusā
aq̄ mixto aut aque mirti in qua modicum mi-
scueris acatie ⁊ rameci.Impabis autē mulie-
ri supinā iacere ⁊ pedes inicem iplicitos strin-
gere:resqꝫ olfaciat odoris iocūdi vt muscum
ambrā.galiā ⁊ pessariū vsqꝫ in tertiū dimitte
diē.ꝑcipe q̄ꝫ mulieri in aq̄ sedere carcami per
horā.vtqꝫ exierit pessariū iterū apponat cum
his q̄ diximus medicamib⁹.hec em̄ singulis tri
bus facies dieb⁹ semel.qm̄ sic matrix ad suaꝫ
habitudinē redibit appōe aūt ⁊ sitiā cū ignis
flāmā ꝓpe vmbilicū sup vtrūqꝫ vētris lat⁹ sup
plani ⁊ penēvlcerisqꝫ ptes cū caratho.tarathi
to.balaustia.galla.acatia.hypoq̄stidos succo
tritis diligēter ⁊ cū plātaginis distēperatis aq̄
emplꝛiza.¶Cū aūt matricis egressus cāis fit
ab interiorib⁹.his oportebit mederi medica-
mib⁹ pessarijs clisterib⁹ emplřis reprimētib⁹:
nec necesse habemus medicamina adhibere
laxatiua.Si āt tota effluxit matrix foras ⁊ cu
rā nō admittit sꝫ corrupta ē oio illā aufer.nec
interitū timeas.qm̄ tradūt antiquoꝝ quidaꝫ
se mulieres quaꝝ oio matrices educte sūt vi-
disse posteaqꝫ iura fruebanł.¶Matricis aūt
inclinatio:in alterū latus queadmodū diximus
euacuatiōe curał corporis ab humore grosso
⁊ viscoso.infunditurqꝫ matrici bābaci oleū in
quo gallia liquefacta sit chaluquū ⁊ muscus.
ambra ⁊ sił'ia.sitqꝫ tua itētio res hmōi aroma
ticas eo ponere in latere a quo declinauit q̄ ī
locū redeant que declinant.Est etenim matri
cis ad aromaticos declinare odores quos et
amat ⁊ fetida que sunt refugit.

¶Capi.xxiiij.de ꝯceptus ꝑuationis medela.

COnceptus priuatio cum
ex mala acci-
dit cōplexiōe eo disponał mulier re
gimīe qđ cōplexioni aduerseł.cibis
s.medicamib⁹ siue potu sumptis siue matrici
infusis oleis ⁊ sił'ib⁹. Caueat aūt que eiusmo
di augēt cōplexionē.Et si ab humorū fit aliq̄
qui in matrice sit:eius humoris inanitiōe me
deri opꝫ corpusqꝫ ab eo purgari medicamie
illū deponēti ⁊ cibis bonū generātib⁹ humo
rē:mulier vescał clisteriqꝫ vtał soluēti.qđqꝫ il
lū a matrice purget humorē.¶Cū vero cōce
ptu ꝑuatio opiłonis fit cā cibis vtaris ⁊ medi
camib⁹ q̄ꝝ ē opilationē apire ⁊ mēstruū ꝓuo-
care queadmodū an̄ expositū ē.⁊ dicem⁹ dein
ceps.At cū ꝯcept⁹ ꝑuatio piguedis fit cā mu-
lieris illđ adhibēdū ē regimē qđ diximus q̄ten⁹
ad habitudis redeat tēperiē.Cū ꝟo mr̄icis fit
ex cā debilitatis pessaria q̄ his ꝯferūt suppōe.
Pessarij assignatio qđ mr̄icē ꝯfortat ⁊ ꝯceptū
adiuuat.Sume sebbi iemenici.ʒ.ij.sūmaci ꝫa
frāt.xiloaloes.idice.cuiusqꝫ.ʒ.tere oia diligē
ter ⁊ cū melle liq̄fac:lanāqꝫ in rosaꝝ oleo ifun
de ⁊ exꝑme:sicqꝫ melli itige ⁊ medicamini illi
mulierqꝫ sibi post mēstruoꝝ ablutionē suppo
nat:trib⁹ hoc faciet dieb⁹.⁊ sic ad coitū acce-
dat.Pessariū aliđ.Sume fel lupi.fel leōis ac
piscis. hisqꝫ expressis pessariū infunde.⁊ sub-

ipõe cũ ballami oleo aut nardio. Et si emba
ci gũmã sumas ⁊ cũ anatis adipe anserisq́ȝ li
quefeceris mulierẽq́ȝ sepius sibi iponere iuſ=
seris ꝓderit illi. ¶ Pessariũ aliđ coaguli lepo=
ris ⁊ fimi eiꝰ. mellisq́ȝ ꝑtes eq̃les. diligẽter te=
re ⁊ tribus vtať diebꝰ: mãda q̃ȝ mulieri diebꝰ
singulis puluerẽ rasure bibere eboris: qm̃ ⁊ si
sterilis sit. ſȝ tñ cõcipiet. ¶ Pessariũ aliud. ↄce
ptus vtile priuatiõi. Sume medulle cerui. iso
pi viridis butyri capraꝝ. gũme amigdali. mi=
he fluxe. melliloti. cuiusq́ȝ. ʒ. x. olĩ nardini. xx.
galle. masticis. spice nardi. cuiusq́ȝ. ij. terenda
tere diligẽter ⁊ mihã fluxã. butyrũq́ȝ in olo li=
quefac. miscensq́ȝ pessariũ infunde. ⁊ tribꝰ sibi
mulier diebus ↄtinuis subiponat. ⁊ in tribus
diebꝰ ter imittat vsq́ȝ diẽ septimũ. Et hec. S. as
signatio cõtra cõceptus ꝓuationẽ. Sũe aloes
epatice. macali. glauci. colloq̃ntide adipȝ aga
rici. diagridij. ꝑtesq́ȝ equales tritas diligẽter
cũ aqua distẽpa ⁊ pilľa. dabisq́ȝ ex eis. ʒ. exag.
¶ Fumigiũ quo sterilis cũ vaporať concipit.
Sume aspalti. leporis fimi. pigani sicci. ꝑtes
equales. tritasq́ȝ distẽpera cũ cera ⁊ trociscos
fac ac mulierẽ subuapora ꝓbatũ est. Vapora
tio alʼ. arsenici. r. mirre. cupressi. coni. mihe flu
xe. bazerudi. baccaꝝ lauri. eq̃lia põdera. tere
⁊ cũ vino distẽpera ⁊ trociscis factis mulierē
subuapora post purgationẽ que cõcipiet. Pes
sariũ ꝓbatũ qđ cõceptus vtile ẽ priuatiõi. Sũe
zafrani. amomi. spice. melliloti. cuiusq́ȝ. ʒ. iij. sa
degi. indi. cardamomi. cuiusq́ȝ. ℥. anseris adi
pis caprini ⁊ galline ⁊ cere. ouoꝝ vitellorũ eli
xatoꝝ cuiusq́ȝ. ℥. ij. olei nardini. ʒ. ij. medicami
na tere sicca. adipes aũt i oleo liquefac. ⁊ oia
simul miscẽs pessariũ fac lane subglauce post
mẽstruoꝝ purgationẽ diebꝰ tribus cõtinuis.
Pessariū aliud sterili. zafrani. masticis. mihe
cuiusq́ȝ. ʒ. ij. sadegi indi. ʒ. cere octo olei nar=
dini ⁊ olei rosarum qđ sufficiat misce ⁊ vtere.
Clisteris assignatio qđ cõceptus ꝓdest priua
tioni: ⁊ si ex humiditate fiat que sperma lubri
cet. matricẽq́ȝ cõfortat. Sume corticũ candari
ciperi tũsi cuiusq́ȝ. ʒ. xxx. mirre. x. coque in tri=
bus aque libris donec supsit ex ea libra. cola
q́ȝ ⁊ sume ex ea singuľ diebꝰ. ℥. iiij. tepidasq́ȝ i
matricẽ diebꝰ tribus clisteriza. Oportet autẽ
hoꝝ esse exhibitionẽ post mẽstruoꝝ ablutio=
nẽ sicq́ȝ mulieris coitus post lõgam a viro ab
stinẽtiam cũ ⁊ multũ hȝ in illũ appetitũ ⁊ mẽ=
struis est suis purgata. Cũ aũt cõceptus ꝓua
tio culpa fit viri hocq́ȝ ex paucitate concordie
semis eiꝰ q̃busdã mulieribꝰ opȝ mulieres im=
mutent: quo in cõpetẽtẽ sibi eius sperma inci
dat mulierẽ. Et si hoc ex oppilatione q̃ ẽ i vir=
ge meatu fit. curãdꝰ ẽ oppilatiõis reseratiõe.
Si ṽo ex meatꝰ icuruatiõe virge ferri adhibẽ
da ẽ cura. quẽadmodũ i nr̃a dicemꝰ chirurgia.
¶ Capi. xxv. de abortiẽtium mulieꝝ medela.

Um aũt cõcipit quidẽ mu=
lier ⁊ abortũ facit
frequẽtius. hmõi queadmodũ alʼ
diximus accidẽs. aut exterioribus
fit aut interioribꝰ causis cũ igiť ex
terioribus fit excussio curis eiꝰ medela custo=
dia. est. ⁊ cautela ab illʼ. Cũ ṽo ab interioribꝰ
⁊ hoc humiditatis cã viscose. q̃ in matrice fe=
tũ lubricat ⁊ emittit ituere silʼ. Et si corpꝰ hũo
ribus repletũ inueneris. ad eiꝰ te cõfer purga
tionẽ cũ medicamibus flegma deponẽtibꝰ. vt
hyera turbit. colloq̃ntide adipe hebelnili me
dicamibusq́ȝ cõpositis hyere pilľ. ⁊ sticados.
electuarijs hyeralogodiõ ⁊. S. ꝑpones aũt ra
dicũ aquã cũ charue oleo ⁊ amigdalino oleo
amaro quo eiusmõi subtiliet humiditas dab
quoq́ȝ ⁊ hoc medicamẽ. Assignatio eius. Sũe
helbe hesqui. cuiusq́ȝ plenã palmã. semis apij
feniculi. cuiusq́ȝ. ʒ. x. ameos. v. coque oia i. iiij.
aq̃ libris donec ad librã redeãt: cola ⁊ mulie=
ri. ℥. iiij. cũ olei charue exag. ij. ꝓpina. ꝓpina
quoq́ȝ ⁊ kapini pilľ diebꝰ. iij. singuľ exag. da ⁊
dachamarte exag. socrite. ʒ. exag. ⁊ medicami
nis musci. ʒ. ʒ. dab ẽt ⁊ tyriace magne. ʒ. ʒ. vsq́ȝ
ʒ. exag. quo eiusmodi purgeť humiditas. vul
ueq́ȝ ⁊ matrici clistere clisterizabis. qđ ⁊ humi
ditatẽ desiccat ⁊ viscositatẽ eiꝰ rei cãȝ. ¶ Cliste
ris assignatio qđ humiditatibꝰ ⁊ viscositatibꝰ
matricis cõfert. Sume colloquintidã viridẽ ⁊
caua educẽs interiora grana. hãcq́ȝ liliorũ re
ple oleo. ⁊ iteꝝ suũ reduc operculũ. ⁊ cũ pasta
aut argilla cataplasma ⁊ sup prunas pones
ardẽtes. donec semel aut bis bulliat. tũc exco
la oleũ cũ pãno ipmq́ȝ totũ ⁊ matrici inclisteri
za calidũ. nec aliquid remittes olei. qm̃ vtili
mũ est matricis ⁊ frigori ⁊ humiditati. Cliste=
riza q̃q́ȝ ⁊ zẽbaci oleũ. in quo gallã cõminue=
ris. chaluquũq́ȝ deiceps cũ mirti aq̃. aut in q̃
gallã balaustiã coxeris dissoluẽs in ea seccũ.
ramecũ. gallãq́ȝ. ¶ Pessariũ ad hoc vtile olei
balsami. ʒ. ij. tyriace tyriarũ. ⁊. ʒ. ⁊. ʒ. iausiri. ʒ.
ʒ. zaraunedi. darũegi. cuiꝰq́ȝ. ij. castorei. ij. ⁊. ʒ.
musci obolos. ij. zuse humide. ʒ. ij. omicis aro
matici. ij. tere sicca. tyriacã aũt i oleo dissolue
balsamino silʼq́ȝ oia misce ⁊ facto pessario in
auellane modũ in matrice mulier teneat bi=
batq́ȝ eo diebꝰ singulis. ʒ. ʒ. diebꝰ. v. cõtinuis
confortat nãq́ȝ ad retinẽdũ matricẽ fetũ ⁊ ab
ortꝰ fieri ꝓhibet cõceptũq́ȝ celebrari adiuuat
Cũ aũt abortus copia vẽtositatis fit cã patiẽti
pulueris offeres vẽtositatẽ dissoluẽtes vt hãc.
Assigᵒ eiꝰ apij. seis anisi fenicľi ameos. elleda
mi nigri. heze. fautenegi mõtani ⁊ fluuiaľ. cy=
peri. mẽte sicce. cimini. zerẽbadi. cꝰq́ȝ ꝑtẽ. tere
oia diligẽter. ⁊ ꝓpinabis đ eo. ʒ. vsq́ȝ exag. cũ
vino rianho: dabisq́ȝ illi electuariũ pẽtaticõ ⁊
electuariũ ambre. Puluis aliꝰ. seis apij. cimini
infusoꝝ in aceto ⁊ frixoꝝ. cꝰq́ȝ ꝑtẽ. zinziberis.

galengar.ameos.cuiusq3.5.ptē.castorei q̄drā tē.3 accare.tabarzedi.cōtū ⁊ oium pōd⁹ est tere ⁊ dabis ex eo cū vino rihano.3.iij. Electuariū ad idē vtile zerēbadi.darunegi.heili. cacale.nucis muscate gariof.⁊nanachue.seis apij zinziberis galēgar.cimini.cuiusq3.3.iij. cimini. carmanici in aceto die ⁊ nocte infusi.vj.castorei.5.3.tere oia diligēter ⁊ cribrās cū melle distēpera dispumato.dabis ex eo potionē exag. ¶Quod si aborsus copia abūdātia fiat menstruo⁊ ⁊ imoderatiōe.oz illi ppines charabe. terre cypricе.spice.ciperi.cuiusq3 ptez sumēs ⁊ terēs exagi.vnū oium in saluia cū sūmaci aq̄ aut pōtico vino. ¶Assignatio huic rei vtilis. cere.3.x.teste figuli.mēte.semisfeniculi.ij.coq̄ in vini lib.donec medietas supsit ⁊ adde sarcocolle.hezazi.cuiusq3.3.ij. butyri vaccini. melł puri cui⁹q3 co clear.tere modicū ⁊ coclear vnū ppina ⁊ patientē horis post nouē trāsactis refice.hec tribus ptinuis facies dieb⁹.

¶Capitulū.xxvj.de difficultatis partus me.

Artēdi difficultas cū cā accidit pinguedis mulieris ⁊ mřicis puitate aut ex virtutis debilitate expellentis iperādū mulieri q̄ expl'sionib⁹ ⁊ effusionhoperā det:liniaturq3 dorsuz ei⁹ ⁊ vētris in femora cū cheiri oleo ⁊ sisami.oleoq3 oliue tepido.in aqua sedeat in q̄ helbū.lini semē.camomillā.mellilotū coxeris tepida.naribusq3 ei⁹ lignū iducas tarfe ⁊ sternutationē vrge.Da illi aquā i q̄ adiātū coxeris dissoluto in ea melle ⁊ modico oleo zēbaci.Da ⁊ diptami.3.vsq3 exag.cū vino ⁊ pessariū suppone i quo modicū sit caturni.Sz ⁊ si hyrūdinis nidū sumpseris ⁊ hac in aqua pfricaueris calła colateq3.Ʒ.iiij.mulieri ppinaueris.partus fit facilis.ferł q3 qm̄ si muli vngula mulier subuaporeł facile pit.Silr aūt ⁊ si ptus difficultas ex adipis ē imoderati copia. mulierē sup ventrē iacere pcipe.ponatq3 sub coxis genua tunc vulua ⁊ eius pfinia vmbilicusq3 ⁊ ilia dorsuz oleo inūganł ⁊ cera simul liq̄facta obstetriciq3 impa digitos inducere oleo infusos ⁊ cera liq̄facta cū butyro matricis ori ⁊ paulatim aperire interiora olo inūgēdo.¶Si aūt partus difficultas ea sit de cā.qm̄ virgo ē mulier virginitas eius disrūpał. cū aut pollicis inductiōe.Et si timida ē mulier. vires illi ⁊ audatia verbis dentur ac seipam pfortet et queadmodū dixi expulsionib⁹ ⁊ emissioni operā dare ipera. ¶Qd ⁊ si sincopis illi acciderit vtriusq3 pyter solutionē debilitał. odores olfaciat iocūdos.vt muscū.galiā.xiloaloe.vaporeł ⁊ neda.Et si calor illic fuerit.sandalum olfaciat.cāphorā ⁊ cū xiloaloe crura vaporeł sandaloq3.vescał carne ⁊ pullis ⁊ vinum accipiat rihanū si nullus illic calor fuerit. ¶Si āt aq̄a aliq̄d inest ipm dissolui opz in aqua sedēdo in qua camomillā.mellilotū.helbā.adiantū.lini semē queadmodū ante dictū ē coxeris. ¶Et si partus difficultas cā fit passiōis antecedētis q̄ illā mitigēt passionē prefer. iliaq3 et inguina suffunde ⁊ leniter inunge oleis cōpetētibus.Cū aūt difficultas hec aeris fit cā frigidi q̄ mřicē densat vt ēt fetus phibeat exitū opz mulierē aut in balneis aut in calido sedere loco inguinaq3 eius ⁊ vmbilici ptes ac dorsum oleo linianł iesemini ⁊ aqua calida i qua helbā lini semē ⁊ fenugrecuz coxeris. mellilotū.babunegūq3 hec infundanł loca. modicuz illi vini ppina cuz zembaci oleo.aut galliam. aut castorei parū cū vino dissolutūq3. ¶Et si patienti difficultas cā ex aeris fit calidi ⁊ corporis raritate.sedendū est in frigidis mulieri locis ⁊ pānis frigidis.bedehengo⁊ loco.flabellis ventus vrgeał venter ⁊ ilia sandalo et aqua rosata inguinaq3 cataplasmenł ⁊ cāphora ac mirti aqua:iuleb illi ppina ⁊ granato⁊ aquā ac aquā paulatim frigidā. ¶Cum vero ptus est difficultas fetus cā. qm̄ magnus est aut paruus ⁊ leuis.aut.ij.sunt illi capita.aut ea q̄ nō expedit figura.tunc cura ytendū manus queadmodū in chyrurgia exponetur.

¶Capitulū.xxvij.de secūdine conclusionis ⁊ mortui fetus medela.

Cum secūdina imorał aut i matrice fetus ē mortu⁹. oportebit mulieri parū abeheli ⁊ diptami cū aq̄ in q̄ lupinū fautenegūq3coxeris ppinare ⁊ hoc etiā illi dabis medicamē. Assignatio eius. Sume abeheli.aristologie. assari.melklebui cuiusq3 ptem.tere oia diligēter ⁊ cū melle distēpera dispumato.dabisq3.3. ij.cū aqua calida.Et si nec sic secūdina exierit mulieri modicū ppina opoponacis ⁊ vrine cameli cū vino aut aq̄ in qua fautenegū fluuiale et mōtanū coxeris.Aut sume mirre.quēne. opoponacis.fellis bouis.cuiusq3 ptē.castorei 5.ptē.tritisq3 diligēter.3.mulieri cū aq̄ ppina in q̄ feniculū.abehelūq3coxeris:fac aūt h⁹ idē ⁊ flo⁊ carnib⁹.seisq3 eius syrop⁹ cū vino. aut vir suā certe virgā caturno cataplasmet.⁊ mulierē futuat:aristologie ēt ro. abeheli. carda. c⁹q3 ps trita cū felle bouis distēpata:si ex eis fiat liciniū ⁊ mřieri suppōał mortuū educ fetū ⁊scdinā.Assig⁹ ał.Sūe hermeli.vł abeheli lupini.c⁹q3 ptē.mirre.opopōacis.cui⁹q3.5.ptē.castorei q̄drātē.tere oia diligēter ⁊ mřieri.3.cum aq̄.ppia i q̄ carnibū.fautenegūq3 coxeris.Supponat sibi q3 pessaria q̄ dixim⁹ mulier in menstro⁊ puocatiōe.maxieq3 caturnū. ¶Et non oz oino cū scdina pclusa fuerit ei⁹ curā differre q̄n accelereł emissio:qm̄ si nō fit interit⁹ fit ab ea.Cū vero partus sanguis cōcludił ⁊ mulier vt expedit non purgał aquā illi ppina in

qua carnibus adiantū. mesquetermasiā coxeris modico simul dissolutio melle & carnis ius. cū caule decoctum & aneto sorbitet.

¶Cap.xxviij.de his q̄ cōceptū fieri prohibēt.

Oꝛro cōceptū phibēt medicamia tāꝝ memoria ducēda nō sint ne forte quibus nihil ꝯferunt illis vtātur mulieres. Urget nos tñ tēporib⁹ q̄busdam necessitas illis offerre mulierib⁹ quarū parue sūt matrices & vulue stricte. aut cui passio eiusmodi est vt interit⁹ timeaꝛ: & si cōceperit ptus tpe: alijs aūt mulieribus non expedit oīno medicū hmōi assignare: sꝫ nec illa q̄ menstruū ꝓuocant assignēt medicamia: q̄ve mortuū educunt fetum. & secūdinā: nisi cui cōpetens est fuerit scia: hec etenī oīa fet⁹ excutiūt & necant viuos. Qd itaq̄ cōceptū ꝓhibet mulierē coitus tpe est sale andrani aut pisami aqua pessariū sibi supponere: aut suā masculus virgā coiturus caturno liniat: aut caulis flores & semē sibi mulier supponat: aut certe leporis coaguli modicum aut garbi folia aut eius fructum.

¶Capl'm.xxix.de māmillaꝝ pass.medela.

Ammis calidum accidit apa spissitudinis lactis cā. eius cura est vt spongiā aq̄ infundas calā. aceto mixta modico & empl'zes. Emplastriza q̄ꝫ cū pane & oleo rosarū diligēter tritis & cū vitelli ouo mixtis. adhibe aūt & hoc empl'm. ¶Assignatio ei⁹. Sume ordei. fabe. helbeq̄ farinarū. altee cuiusq̄ partē zafrāi mirre cuiusq̄. 5. ptē terēsq̄ oīa diligēter misce cū oui vitello et farine oleiq̄ sisami & adipe. emplastriza ēt cū munda mica panis. que cū aq̄ & oleo contrita sit tepidis. Sed & spongia quā aqua infuderis i q̄ fenugrecū. mellilotū. lini semē coxerīs. & si validus fuerit calor & incēdiū multū oportebit sumere fabe & ordei farinaꝝ. mugathi cuiusq̄ ptē diligenterq̄ teres & cū ouorum vitellis distēperabis ac cusbare aq̄ & semperuiue portulaceq̄ & similiū. Cū aūt acumē fuerit mitigatū hoc suppone emplastrū. Sume cerā in oleo liquefactā violarū & vitellū oui inijciēs fortiter pcute i mortario & appone. ꝓpina vo illi aquā in q̄ camomillā coxeris & mellilotū. Et si apa in sanie adunationē fecerit cū ficub⁹ cataplasmabis albis & carnosis q̄s cū butyro & aq̄ cōtriueris calā vt fiat q̄si vnguētū. ¶Emplastriza q̄ꝫ cū fenugreco & lini semie. sisamoq̄ tritis diligēter & cū sisami oleo distēperatis ac ficub⁹. ¶Empl'm al'. Sūe dactilos & ossula extrahe & aquā supfunde calidā butyrūq̄ ouū recēs & ad ignē optie coq̄ & misce. tunc supadde lac simūq̄ ouiū & colūbaꝝ diligēter trita, ac ratinegū & iteꝝ percute vt vnguentū fiat & emplastriza qm̄ perutile ē ad emissionū eruptionē que in māmill' fuerit. ¶Et si in māmill' sanguis fuerit coagulatus cū fabarū empl'za farina cū aqua & melle. queffaraqꝫ & aqua calida cū oliue oło aut aqua in qua fenugrecū. lini semen. hessām coxeris. aut cū sisamo adusto & diligenter trito. aut cū melle distēpato & pāis mūdi mica cū lini seie & helba tritis & cū aq̄ distēperatis in q̄ fic⁹ dcocta sit. Cauēda ēt illi. māmille attractatio ne forte ad illā cōtrahaꝛ mā. Cū aūt in mamillā acciderit apostēa dur. his erit curādū q̄b⁹ scliros cū in testib⁹ oriꝛ. Si aūt accidat illis ꝯtritio. massuꝫ sume & vue passe ꝑnarterēsqꝫ diligēter cū aq̄, distēpera mirti & aqua frondiū serua ac appone.

¶Capi.xxx.de podagre & artetice medela. et primū de eius regimine cui he accidūt pass. & quomodo caueatur.

IN primo hui⁹ ptis meminim⁹ sermōe: q̄ custodia dict⁹ ē sanitatis extremitates cauere ab artetice & ꝯtinuationū dolorib⁹ sed hic pleni⁹ exponem⁹ vbisqꝫ potiorib⁹ quo lectori facilior fiat itellect⁹. ¶Dico ergo qm̄ alio nostri hui⁹ diximus libri loco ꝯtinuationū dolorē sepi⁹ & maxime ex repletiōis assiduitate a cibis & potib⁹ fieri frequentiaqꝫ ebrietatis & fastidiositatis. coitusqꝫ vsu diutino & maxie in repletiōe cibi & pot⁹ cū otio & q̄ete: sꝫ & exercitij abiectiōe et balneorūqꝫ vsu siībusqꝫ his cāis ex q̄b⁹ supfluitates in corpib⁹ multiplicanꝛ: iō itimat. S. difficilē eē hoꝝ curationē in q̄b⁹ passio ē hec roborata vio fructib⁹ & coitu. Que cū ita sint expedit illi cui hec ꝯsueuit passio abstinere et cauere ciboꝝ potusqꝫ copiā mariēqꝫ eorū q̄ grossi sunt & digōni difficiles. Ebrietatē q̄ꝫ vitet & coitu abstineat ad q̄ si cogiꝛ remotiorib⁹ accedat tpib⁹ cūqꝫ coit⁹ vacu⁹ sit illi cibo stōus. Fruct⁹ caueat oēs & magis hūidos & si aliquē eoꝝ vult sumere zebibū certe pōticū fic⁹ siccas sꝫ nō mltas accipiat dl'cia fastidiat & exercitio añ cibū & post ei⁹ digōnē vtaꝛ. balneoqꝫ post exercitiū cū modica fricatiōe & corpis inūctione cū oleo ꝯpetēti q̄ntitate. Cibū post balneū accipiat hora plena: hūcqꝫ ipꝫ dū ali⁹ isto fuerit caueat pcedēs. Hoc regimē supfluitatū minuit in corpe adunationē. Assuescat q̄ꝫ corpis p vōitū purgationē & vrine ꝓuocationē. Dehinc attende & si qui sit ꝯtinuationū dolor ex mala sit cōplexiōe calida aut frigida. ¶Et si a calida sit illi lauium caro cibus que digōni facilis est & paucarū superfluitatū vt gallinarū caro & pulloꝝ. frāquillini q̄ꝫ & taugi cubegi. edorum caro & eorum extrema. massuꝫ. cucumeres citroli. cucurbite & frigida q̄ cū granatoꝝ aqua fiunt & heserē aceto & oliue oleo

similibusqz.granata illida. flebotomum ante tēpus assuescat in quo passionis est fieri decoctionisqz cassie.fi.poc'm ꝛ aq̄ lebelabi:ꝛ prunoꝝ lahucū:ꝛ violaꝝ siccarū cū zaccara. ¶Si aūt ex mala accidat cōplexiōe frigida:aut mā flegmatica.aialiū carnibus vescat montanoꝝ ꝛ siluestrib⁹ auib⁹.f.ꝛ q̄drupedibus cū calidis paratis cōdimētis.vt sinapi pipere.cimio satureia carui ꝛ similibus ꝛ sic botami subsequat granis ꝛ hebethelehadara.pistacijs. cū zaccara.ꝛ vuis passis pfecti dulcoris. Cōsuescat āt pariter ꝛ corpis iminutionē cū pil' quales sūt sticados ꝛ scureniani.sitaregiqz ꝛfetide.ac his siles ꝛ hmōi viro coitū oīno approximare nō cōdecet. ¶Si aūt ex mala fiat cōplexione sicca.cū colera nigra corpus inanire cū epithimi oꝫ decoctiōe .sitqz ei⁹ cib⁹ calefaciēs ꝛ hūectās tēperate.hoc itaqz regimine is disponēdus est qui artetico ꝛ podagre cōsuet⁹ est dolori.sciaticoqz anteqꝫ accedat.Si etenim hoc fecerit aut oīno non redibit. Et si accidat certe leuis ꝛ parū molestans. Cum autē morbus hic in principijs est aduentus sui.tūc illo erit vtendū regimine qd i singulis eius proponem⁹ diuersitatibus hoc in loco.Incipiemusqz primū a sciatici medela doloris.

¶Cap'm.xxxj.de sciatice medela.

In sciatice medela attēdendum. ꝛ si passio hec ex calore acciderit a flebotomo incipiēdū est basilice patiēti in latere si q̄dē ꝛ virt⁹ etas et tēpus cōsentiant.educendusqz iuxta qd necesse fuerit sanguis.Cibos illi da digestioni faciles vt frāquilinorū carnes ꝛ pullorū taugorūqz ꝛ similiū cum spinachijs preparatis ꝛ maluis ꝛ blitis.:ciborum qui multi sunt nutrimēti caueat vsum ꝛ difficilis digestiōis:ipsorūqz iminuat q̄titatē fugiens eorum multitudinē. Caueat quoqz ꝛ q̄ pūgētes sunt cibos ac dulces fructusqz oēs.super mēbrū tēperati aquā caloris distillet ꝛ oleo inungat sisami nec oīno refrigerātia aut pōtica mēbro primet.quoniā hec dissolutionē phibent ꝛ superfluitatē ad interiora cōuertūt mēbri vn̄ ꝛ difficilis fit eorum disso'lo.hoc nāqz multe ē carnis mēbrū medicaminaqz dissoluentia ad superfluitatē nō attingunt morbosam quatenus eā sanēt qui calor ipse in interioribus cōclusus ē ꝛ dissolui prohibetur.ideoqz ꝛ morb⁹ augetur ꝛ dolor fit amplior.idcirco itaqz expedit mēbrum oleo linire sisami in mortario triti ꝛ sic expressi.mediāqz illū balneorum inducas domū. ꝛ hic super illū tēperati vt diximus caloris aquaꝫ ipluas per hebdomadā. post hec medicamia dabis aliq̄ laxatina vt scureniani pil'. quibus aloes intercidit ꝛ mirobolanū citrinū scurenianūqz partibus equalibus,dabis.ʒ.de eis.iij.subsequerisqz cum fructuum decoctione frixorum cū scurēiano.mēbrū aūt cū carnibo emplastri zabis trito.mugatho ꝛ oui vitello in passiōis pncipijs. ¶Et hec decoctiōis assignatio. Sume mirobolani citrini.ʒ.vij.kebuli tātūdem. bellirici ꝛ ēblici.cuiusqz.iiij. pruna nūero.xx. zebibi chorosanici.ʒ.xx. tamarindi.x. sene.x. fumiterre.vij.violaꝝ camedrei.cuiusqz.v.turbit tūsi.scurēiani.cuiusqz.iij.agarici tūsi.ij.semis apij ꝛ feniculi.anisi cuiusqz.ʒ.ꝛ.ʒ. coque oia in.iiij.aq̄ libris doec ad librā redeāt.cola teqz supadijce cassie.f.medulle.ʒ.xv.ꝛ tepidā añ aurorā ppina post hoc mēbrū cū lupio diligēter trito ꝛ cū sāngibin distēpato emplīza. atqz in pncipijs cū carnibo nebatico trito ꝛ distēperato cū mugato ꝛ ouoꝝ vitell'.modicoqz zafrani. ¶Ut aūt morb⁹ declinauerit hoc adhibe ēplz. ¶Assignatio ei⁹. Sume floꝝ camomille.melliloti.gare frōdiū.cuiusqz.ʒ.xx.seminis hermeli.v.tere oia diligēter ꝛ cū machali aq̄ distēpera dissoluti ꝛ ēplīza. Cū aūt emplz ab eo tolles aq̄ ablue tepida ꝛ aquā supstillabis in qua camomillā coxeris mellilotum. cētaureā.radicū apij cortices hessam.satureiā.anetū.trifoliū.Et si medicamia hec in aceto coxeris ꝛ sup mēbrū catapl'aueris manifestissime pdest.Refert aūt paul⁹ oportere patiēti clistere fieri in passiōis pncipijs cum leui clisteri sicqz basilicā iminui.Si aūt dolor roborat cū hēne oleo mēbrū linias adiecto nitri modico paꝝ imergēs isopi tunsi qm̄ pdest in passiōe. ¶Si vero ex flate fiat ꝛ ex hūiditate patiēti vomitu vti ipera ꝛ deponēti fla medicamine vt pil' his. ¶Assignatio eaꝝ.agarici.turbit cuiusqz obolos.iiij.aloes scureniani.sitaregi.cuiusqz.ʒ.ʒ.colloquintide adipis obolos.ij.tere oia diligēter ꝛ distēperās pil'. q̄s cū in vmbra siccaueris.ʒ.ij.ꝛ.ʒ.vsqz.iiij. de eis offeres.Dabis ꝛ sitaregi pil'.corp⁹ cū eua cuaueris āchā cū mintēgo ꝛ ratinego piretro qꝫ tritis diligēter ꝛ cū sāngibin aut oximelle distēperatis ēplastriza.appone ꝛ hoc emplz. ¶Assignatio alius.corticū radicū cappis fantenegi.piretri.cuiusqz ptē electuarij.in al' lactucaꝝ baccaꝝ lauri.cuiusqz.ʒ.ptē tere oia diligēter ꝛ cū mellis syropo distēperās āche applica.Empl'm al' ad idē piretri.costi cuiusqz.ʒ.ij.cardami.ʒ.nitri.ij.picis grece.v.picē in oleo liq̄fac zēbaci. aut oliue oleo ꝛ medicamia superadde.locūqz ēplīza. ¶Empl'm al'. frōdiū lauri.ʒ.x.acarcharahe.iij.costi.iiij. cardami. ij.nitri.ʒ.ꝛ.ʒ.teres oia diligēter ꝛ cribra ꝛ picis.iiij.libras cū zēbaci oleo.ʒ.ij.liq̄fac medicaminaqz simul misce ꝛ ɔtinuatiōis āche locum ēplīza. ¶Empl'm alid. Sume cardami. sinapis.corticum radicum capparis cuiusqz partem terensqz omnia diligenter cum sansuci aqua distempera ꝛ locum emplastriza. Ex

pedit aūt locū linire bene olo cū buraco rpire tro.minutēgo oleocꝫ masticis ꝛ similib⁹. ¶ Pauli emplm ad idē. Sume cere.ʒ.c.colle botami xxv.ʒemiari.mirre galbani caturni.lilioꝝ radicū.cuiuſcꝫ.xv.tere medicamia ꝛ cerā cū caturno liq̄fac ꝛ medicamia simul diſtēpera.anchā cꝫ emplīza. Et ſi hāc ex regimie paſſionē mitigare videris.ſin patiēti aliq̄s dabis pill laxatiuas cōpetētes. Et ſi tēpus eſtas ē oportebit vomitu vti cū ſugilib⁹ ꝛ piſcib⁹ ſalſis. Dehinc emplis vtere q̄ iā poſuimus ꝛ in cōcha patiētē ſtatue aq̄ in q̄ camomillā.mellilotū. artemiſiā cētaureā capparis radicū.cortices piganū carnibūcꝫ coxeris ilinitis pri⁹ illis ꝛ āchā olo nardino.aut coſtio.aut narengeli.dōec paſſio mitigaꝫ. Qd ſi nō cōpeſcitur regimie hoc cliſtere vtere qd ſciatico pdeſt dolori. ¶ Et hec eius aſſignatio heſq̄.aneti.camomille.fautenegi pigāi.cuiuſcꝫ faſciculū cētauree ſubtil.ʒ.x.colloq̄ntidas.ij.tūſas.cucumeris agreſtis.ʒ.v.pi retri tūſi.iij.corticū radicū capparis.cartami i al cardami charue tūſe.iij.helbe.iiij.coq̄ oia in.vij.libris aq̄ donec ad librā redeāt.ꝛ.ʒ.ꝛ ſume ꝛ ex ea.ij.libre trientes.iniicieſcꝫ muri. mell cuiuſcꝫ.℥.olei lilioꝝ ꝛ ʒēbaci cuiuſcꝫ.℥.ſerapini.ʒ.machali.ij.caſtorei.ʒ.ʒ.teres hᵉ i mortario diligēter cū decoctionis modico ꝛ oli donec optie mixta ſint ꝛ cliſterizabis dorſuꝫ ꝛ anchā cū oleo linias coſtio ꝛ lilioꝝ cū cliſtere exhibueris. ¶ Aſſign⁹ als cliſteris vteris.yreos radicis.ʒ.librā tūde in trib⁹ aq̄ libris coq̄ donec ad librā redeat.colanſcꝫ ex ea.℥.iiij.ſume atcꝫ olei ʒēbaci addita.℥.gari.℥.mellis.℥.ꝛ.ʒ. optime miſce ꝛ tepidum cliſteriza. ¶ Cliſteris alius ſed fortioris aſſignatio.aneti camomille heſqui.pigani.cuiuſcꝫ.ʒ.vij.cantorij capparis radic cortic.cuiuſcꝫ.x.herbe.iiij.lini ſemis tm̄ dē amigdaloꝝ amaroꝝ.v.colloq̄ntidas tunſas numero.iij.ſerapini.aſſaqui.opoponacis. cuiuſcꝫ.ʒ.iij.ſtaregi indi.ij.cartami agreſtis. v.cimini nebatici.iij.furfuris manū plenā coq̄ oia in.vi.aq̄ libris.donec ad librā ꝛ.ʒ.redeant ex hac.ʒ.librā ſume ꝛ muri iniice.℥.olei coſtini nardini lilioꝝ cuiuſcꝫ.ʒ.buraci armenici.ʒ.ꝛ ʒ.pcute oia ſimul fortiter ꝛ tepiduꝫ cliſteriza. ¶ Cliſtere al qd priori fortius eſt.aneti.camomille heſqui.cartami tūſoꝝ charue nucleoruꝫ anteperſicoꝝ optime purgatoꝝ.cuiuſcꝫ manipulū.colloquintidas tūſas.ij.pigani corathi cuiuſcꝫ faſciculū.coque in.vi.aq̄ libris donec ad librā deficiāt ꝛ.ʒ.cui iniice olei charue ℥.ꝛ trib⁹ ac cliſteriza vicibus q̄m ſciatice optie medeꝫ. ¶ Aſſignatio al ſi cliſtere cū naſturcij feceris ſeminis decoctione colata ꝛ oliue olei modicū adieceris ſciatice medebiꝫ dolori ꝛ lūboꝝ. ¶ Pauli cliſtere optimū oliuaꝝ olei.℥.ij. mell.ij.cāturni.℥.ʒ.botami gſime.℥.aq̄ ſuauis ℥.iij.ſume ꝛ medicamia fortiter bullire fac.ꝛ cliſterizatū diu patiaꝫ eger.q̄m hūores depo net muccoſos ꝛ nōnuncꝫ ſanguinē. Si aūt diuturnior fiet dolor oportebit hui⁹ cliſterꝫ freq̄ntare vſuꝫ ꝛ medicamib⁹ cētaureā.electuariuꝫ oleūcꝫ cucumeris agreſtis addere. ¶ Et hec cliſteris aſſigna⁹ ali⁹. Sume maheirhere. ſuaſere.cētauree ſubtilis ariſtologie.capparis radicū.ellebori albi ꝛ nigri.hermeli.ſcurēiani.pi retri hātali maʒerionis.cartami medulle.aneti.cuiuſcꝫ quātū op⁹ fuerit: ꝛ in duplo aq̄ oia coq̄ fortiꝫ ꝛ ex aq̄.℥.viij.ſūe oleicꝫ admiſce nardini ꝛ ʒēbaci cuiuſcꝫ.ʒ.x.ſicꝫ cliſteriza patiēs aliq̄dīu pferat anūcꝫ cū pāno cataplaſmet ꝛ obturet. Qd ſi ex hoc cliſteri ardor ꝛ inflāmatio patiēti acciderint cliſteri ſubſeq̄ris leni in q̄ iniube.ſebeſtē.ordeū tūſum.viola ſicca.adiātū.altea.furfur.chabeʒi frōdes.violaꝝ.oleū ponitur.quo acumē cohibeaꝫ ab alio factū cliſteri. Et ſi hac cura ꝛ regimie cū fueris vſus dolor nō cōpeſciꝫ expedit patiētis venā flebotomare ſciā in talo. Quā ſi nō iueneris.illā q̄ in pedis ē pectiue minue quecꝫ in genu ꝛ interiorib⁹. Cū aūt dolor roboraꝫ ꝛ vociferat paſiens apollonīā illi da grecā.q̄m ꝛ dolorē cōprimit ꝛ mēbrū cōpeſcit ꝛ medicamib⁹ q̄ diximus locum cataplaſma adiecto opij modico aut corticū radicū mandragore. Caueas aūt obdormitantia medicamina.nec illis niſi cum neceſſitas cōpulerit vtaris cum ꝛ dolor robuſtior fit ꝛ patientem conſumit.quoniam ſi eis quis vatur frequentius mēbrum euacuat ſenſu ꝛ materia coagulatur.atcꝫ ſic nulla deinceps admittitur cura. prodeſt autem ꝛ huius domino paſſiōis ſi hūc quē inueni vtilem propinaueris pulueren. ¶ Aſſignatio eius.ſene meccici.ʒ.x.ſcurēiani.v.ſtaregi indi.iij.ʒafrani.ʒ.ʒ.tere oia diligenter ꝛ.ʒ.dab.ij.cū triplo ʒacc.ſelementi. Si aūt oīo ptelaꝫ paſſio ꝛ i cronicā trāſit.hyeris vtere magnis ꝛ cū maʒerione cliſteriza ꝛ piſcꝫ aq̄ ſalſū ac oliuaꝝ ſꝫ ꝛ cucumeris agreſtis oleo ꝛ pultes illi da comedendas in q̄ colloquītidā ꝯmiſceris.impa aūt et lutis imergi ſulphureis ꝛ piceis ꝛ naſticis.mariſcꝫ ꝛ ſimilibus. ¶ Et ſi nec ſic mitigatur ſtiā cum igne vertebro anche appone.ſed ꝛ irrudines applica loco quoniam plurimum proſunt materiam ab ipſa trahentes continuatione ad anche exteriora. Sanatur autem eger ab hoc ſi naſtam albam a.ʒ.vſcꝫ exag.medicaminibus que bibuntur addas diebus tribus cum vino.naſtecꝫ.pillulis proſunt ſciatice ꝛ lumborum doloribus. ¶ Si aūt intantū diuturna fuerit paſſio vt vertebri exit⁹ timeatur ignis adhibēdus eſt quo humiditas deficiat ꝛ ad exteriora traducatur quemadmodū in chyrurgie tractatu expediemus.

¶ Capitulum.xxxij. de podagre ꝛ artetice dolorum medela ſi ex calido fuerit.

In podagre ⁊ artetice dolorꝝ medela attēdendū. ⁊ si ex mā fuerit sanguinea viderisqꝫ disgregationis colorē patiētis in ruborē inclinari flebotomū accelerare expediet in basilica: ⁊ iuxta qđ res expostulat sanguinē educes atqꝫ virt⁹ etasqꝫ ⁊ tēpus cōsulit. patiētē post flebotomū iure refice pullorum in zirabago aut granatoꝝ aqua muzorū. ⁊ post hec itibe aquā propina. solatriqꝫ ⁊ caq̄negi coctam ⁊ dispumatā. ℥. iiij. in qua. ʒ. v. cassie. f. fricaueris. Et si aliqua illic febris ē ptisanā ꝓpina cum zaccara ⁊ vtriusqꝫ aqua granati. morborūqꝫ illū dispone acutorum regimie. Disgregationem autē molestatam sandalis cataplasma: ⁊ intibe aq̄ coriādri. solatri ⁊ semperuiue ⁊ cuz cucurbite rasuris ⁊ melonis corticibus ac citroli emplastriza. aut lini pānū supiniꝫce aqua infusuz rosata ⁊ aceto cum cāphora refrigeratis. ⁊ quotienscūqꝫ siccus fuerit imuta. aut panis micaz cū lactucarū aqua ⁊ sempuiue pasta. ⁊ ordei alfitū oleo addito rosarū aut sume ordei farine modicū ⁊ cū psilij seminis spuma distēpera ⁊ disgregationem emplastriza. semen quoqꝫ cathemie cū aceto dolorē mitigat. ⁊ cerotum refrigerans quod cū portulace aqua ⁊ intibe ⁊ sempuiue ⁊ lactuce ⁊ oleo fit ⁊ cera alba. cū aceti modico vini. ⁊ alia hmōi que disgregationē roborant. ⁊ materie arcent decursuz ad mēbrum. Et si frigidā fuderis aquā sup mēbrū ⁊ maxime podagre passionē in pricipijs dolorē mitigat. Sic ⁊ si solatri aquā infuderis ⁊ itibe ⁊ lactuce refrigeratā. Si aūt cōfortatur dolor ⁊ patiēs tumultuat super mēbrum emplastra opꝫ ponere dormitātia. Et hec emplastra ad hoc vtilis assignatio. Sume mugathi. ʒ. v. seis psilij. farine ordei. cuiusqꝫ. iij. corticū radicum mādragore. ij. opij. ʒ. zafrani. ʒ. ʒ. tere oia diligēter ⁊ cū foliorum lactuce. sempuineqꝫ aqua distēpera. Et si nec sic mitigat dolor: hoc vtere emplastro dolorē enim cōpescit. ¶ Assignatio al'. Sume opij. ʒ. zafrani mirre cuiusqꝫ. iiij. tere oia diligēter ⁊ cum caprarū lacte aut vaccino distēpera. ⁊ panis micā adijce. diligēterqꝫ terens in mortario olei rosaꝝ modicū instilla in quo cerā liq̄feceris albā ⁊ disgregationem cataplasma: atqꝫ lactuce folia superpone. Emplastrū ad podagrā ⁊ arteticum ex calido dolorē. Sume semē. psilij. altec. farinā ordei. vitellū oui. vini fecē. oleū rosarum. fortiterqꝫ sil' percute ⁊ emplīza. ¶ Emplm aliud. Sume farine ordei. ʒ. x. rose ru. liq̄ritie radicū. ninifar floꝝ. cuiusqꝫ. v. papaueris cū suo semie. xx. violarū. tahelebi. cuiusqꝫ. vij. cathemie tm̄dē lenticule excoriate. iij. massi. v. hēne. ij. parimatis tātūdē. cū zafrani. cāphore. cuiusqꝫ. ʒ. exag. tere oia diligēter ⁊ oleo misce ac. v. ouoꝝ vitellis oloqꝫ violaceo ⁊ ninifar. egrotāsqꝫ ēplīza mēbrū. Et si locū lēticula cataplasmaueris excoriaca ⁊ trita ⁊ cū coriādri aq̄ viridis ⁊ modico cāphore ꝓdest. ¶ Emplm aliud. Sūe mugathi. cathemie. semis catimie ordei farie. scureniami albi. sandali albi cuiusqꝫ ptē cribra trita ⁊ cū sisami oleo distēpera ⁊ ouoꝝ vitellis et modico aceto. pedēqꝫ ⁊ disgregationē emplīza si dolor ex calido fuerit ⁊ nō expedit imoderatū te in fridis adhibere cataplasmatib⁹. qm̄ hūorē refrigerant ⁊ spissant. vn̄ ⁊ difficil' fit ei⁹ dissolō ⁊ euacua°. Et apā si fuerit h̄ duritiē illi faciūt maxieqꝫ edormitātia ⁊ dolorē mitigātia dormitationē nāqꝫ faciūt mēbri ⁊ sensus iminutionē. Iō ergo intuēdū: ⁊ cū paꝝ quieuisse aiaduertes calorē ⁊ dolorē cohibitū paulatiz emplīs confortātibus dissoluentia adhibe sine calefactiōe. vt ordei farinā alteā. violā. hisqꝫ aliq̄d camomille addas. ⁊ cū ordei ēt alfito cataplasma cū coriādri aqua aut citonioꝝ distēperato. Et si fortiori opus est dissolutione hoc vteris emplastro. ¶ Assignatio ei⁹. Sūe farine fabe cathemie. viole sicce. cuiusqꝫ partē sandali albi: melliloti cuiusqꝫ. ʒ. partē. terensqꝫ diligēter oia cum carnibi aqua ⁊ coriandri distēpera. Calore sedato cū dolor recesserit: sed supest māei ꝗssities cū camōilla. melliloto. ordei faria cathemia eq̄lib⁹ ptib⁹. zafrāi. ʒ. ptē cataplasma ⁊ sup mēbrū aqꝫ stilla tepidā in q̄ camomillā. mellilotū. sansucū. artemisiā: cū dissolutionis videris instare necessitatē coxeris.

De disgregationū dolore si ex colera fiūt.

Cū aūt ex colera artetic⁹ fit dolor rubea. oꝫ primū ꝑ vomitū patiētē euacuare post repletionē ciboꝝ ⁊ potus cū sit colerā purgare rubeā, vt sermaci decoctio ordei aq̄. fugiles. squingibi infusi cū aq̄ calida ⁊ sale. pēneqꝫ et digitoꝝ oleo sisami infusoꝝ in os positiōe nec aliq̄d oio in stō dimittat cibi. faciatqꝫ hoc dōec hūores exeāt singulares sine aliq̄ cibi admixtione. vtat aūt hoc die primo ⁊ tertio. post decoctionē vtat in qua sunt. mirobolanū citrinū rose. viole. iuiube. sebestē. tamarindi. sene fumiterre. seis aq̄suthi. itibeqꝫ cassie. fi. aloes scurēiani cuiusqꝫ ptes: q̄ necitat iuditiū elimiabit ⁊ diagridij modicū assi. hisqꝫ silia. aut rosaꝝ dabis siropū duplicatū cū sq̄ngibi ⁊ sale. pedes aut q̄duis aliđ mbꝝ ēplō qđ pri⁹ assignauim⁹ emplīzabis dū de mā dixim⁹ sāguiea. ¶ Patiētē hūc cibis pasces subtiliātib⁹ vt mezaurꝫ cū cucurbitꝫ fcis. masso spinachijs. atriplicibusqꝫ ⁊ bleta. Et si aliq̄ illic fuerit febrꝫ. oportebit refrigeratiōi adder patiētēqꝫ ipm febricitātiū dispones regimie acutos habētium morbos: vt ptisana ꝗnatorūqꝫ aq̄ citrolo pepone. cucumere. cucurbita. semis psilij spūa: ⁊ portulace seis donec calor ipse cohibeatur. Dehinc olerum

dabis illi aquā cū cassia.f.vt itibe aquā raq̄su thi solatri. Ut aūt.xiiij.morb⁹ transierit dies. his q̄ dixim⁹ aquā adijce feniculi. At vt dies ɔpleti fuerint.xx.ꝛ calor cessauerit oleꝝ aque adijce hyerepicre.ʒ.xxx. Cōpletis dieb⁹ si mor bi adhuc supsint reliq̄e quā aū assignauimus porrige decoctionē sꝫ ꝛ has pillas. Assignatio eaꝝ. Sume aloes mirobolani citrini cuiusꝙ ʒ.ꝛ.5.turbit scureiani.cuiusꝙ.ʒ.colloquintide adipis obolos.iiij.scamōee obolū ꝛ.5.zafrāi obolū tere oīa diligēter ꝛ distēperās pillā da bisꝙ de eis.ʒ.ij.ꝛ.5.vsꝙ.iij. Et si patiētꝫ stōus debilis ē diaconitē laxās simplex illi offer. Assignatio ei⁹. Sume citōia optia nūero.v.mediocria.cauaꝙ g̃na emitte ꝛ in eis int⁹scamonee pone.℥.ꝛ iteꝝ qđ p̄us cauatur⁹frustū edu xeras suppōe loco suo ꝛ sic totū cū pasta cooperi ac i tēpati ignis camio coq̄ dōec pfecta fiat ei⁹digō: dehic in lapideo optie tere mortario.ꝛ cū melle distēpa dispumato atꝙ in vase repone ꝛ dabis cū op⁹ fuerit ex eo coclearia duo aut tria.iuxta qđ in potiōe itelliges obolos.ij.aut.iij.diagridij.eē ꝛ iuxta patiētis vires pfecte ē etem̄ hoc vtilitatis hoc vteris regimine dōec.xl.terminenł dies. Si aūt qđ in genu est apa ex calido cōtigerit cū dulbi frōdib⁹cataplasma recētibus diligēter tritis.

¶Capit.xxxiij. de podagre ꝛ artetice dolore cum ex frigido materia.s. flegmatica aut nigra fuerit medela.

Cum autem ex frido disgregationū ē dolor mācꝙ sciatica: oꝫ p̄us calegebinū egrotāti dare melleū cū aq̄ in q̄ ciminū sit decoctū ꝛ cū ciceris illū aq̄ refice ꝛ oleo loto.cibūꝙ iminue: ac fructib⁹arcere: dehic q̄rto ituere die vrinā ꝛ si crudā iueneris patiēti radicū ppina aquā cū charue olo p̄us tū mollita nā cū turbit ꝛ hyera cuiusꝙ exag. cū melle distēpatis. Et hic aq̄ radicū assignatio sume apij cortic̄ radic̄ feniculi. cuiusꝙ.ʒ. x.anisi selini.cuiusꝙ.iij.radicū adechari ꝛ florū ei⁹. cuiusꝙ.iiij.helbe.v. masticis spice nardi cuiusꝙ.ij.sitaregi.ʒ.ꝛ.5.scureniā corticū radicū cappis camedrei baurēdāl. cuiusꝙ.iij. fu.ij.carpobalsami.xilobalsami.cui⁹ꝙ.iij.corticū cassie.iij.cētauree mior.ꝫ.x.vue passe chorosanice optie int⁹ꝛ ex̄ purgate.xx.coq̄ oia in iiij.aq̄ libr̄ dōec ad librā redeāt colaꝙ dieb⁹ singul̄.℥.iiij.ppina cū olei charue exagio facies hoc dieb⁹aliq̄t dōec hūor subtilieł ꝛ maturatio appeat tūc p diē sine q̄escere ꝛ dabis in ea calēgebinū ꝛofferes illi sitaregi pill̄.aut scureniā vt aūt fluxū illi feceris carne refice frāgillinoꝝ aut taugoꝝ in espidabagor dieb⁹ aliq̄t q̄escat ꝛ q̄b⁹ q̄escit dieb⁹ calēgebinū illi da zaccareū cū aq̄ tepida. Et si tp̄s estas fuerit vōitū egrotāti ipera cū his q̄ icidūt subtiliantꝙ flegma ꝛ post hoc cibū qualis ē aneti aqua fusiles. mel. squingibin mellilotum. Ut aūt corpus purgaueris iam tunc medicaminibus vtere ꝛ emplastris vtilibus quemadmodū assignabim⁹. Cauēdū aūt ne forte medicaminibus vtaris que fortius laxant vt pillulis .alijsꝙ anteꝙ maturitatis signa appareant.qđ si faceres qđ subtile esset emitteres grosso superstite vnde ꝛ eius fieret difficilis maturatio ꝛ tp̄s fieret morbi plixius ꝛ nōnunꝙ in habitudinē defertur res incurabileꝫ eo ꝙ humor abinde durescat ꝛ quasi lapis fiat.

¶Et hec emplastri assignatio qđ dolori medeł disgregationū ex frigido ꝛ flegmate aristologie.l.bacarū lauri.gentiane.grece.bituminis iudaici.cuiusꝙ.ʒ.x.amōiaci aloes mirre cuiusꝙ.ij.cimini.semis apij.cuiusꝙ.ij.ꝛ.5. tere oia diligēter ꝛ cū carnibi aqua distēpans locū emplīza. Cataplasma aliud ad podagrā ex frigido dolorē. Sume lahabi semis merue ꝛ lahabi sahasafe remi.cuiusꝙ.ʒ.xx.spume seminis lini.x.anisi.cimini. colcodanesi. spume cartami in al̄ cardami.corticū seliche cuiusqꝫ ʒ.ziziberis obolos.iiij.euforbij.5.ʒ. mugathi ʒ.lēticule amare.ʒ.ꝛ.5.zafrani.iij.tere oia diligēter ꝛ cū carnibi aq̄ distēperās ꝛ olei liliorū costiniqꝫ ꝛ nardini cuiusqꝫ.℥.pulloꝝ colūbarū adipis ꝛ anatis.vrsi ꝛ leonis cuiusqꝫ.℥.locū his cataplasmabis molestatū.qm̄ optime pdest. Et si locū cū silemi farina ꝛ quersenne distēperatis cū vino cataplasmaueris pdest. Emplīza quoqꝫ ꝛ cū hezazi:amoniaci cui⁹qꝫ partē.que trita cū vino distēperabis veteri ꝛ oliue oleo.sed ꝛ boū fimo ꝛ caprarū ꝛ carnibi cinere que oia cōtinueris cū melle distēperabis veteri ꝛ oliue oleo adhibebis. Cū aūt emplastra a mēbro tolles laua ꝛ aq̄ in qua camomillā.mellilotū anetū.centaureā capparis radices hessā satureiā fautenegū.trifoliū.coxeris irrigabis desup. Et si oia hec cū acerrimo coxeris aceto ꝛ locū cataplasmaueris pdest. Et si cū hoc vtaris regimine pass̄.sedabił vtile.sin vrinā intuere.ꝛ si manifesta ē in ea maturitas pill̄.dabis huic assignatas passiōi quēadmodū dicem⁹. Si vero minime apparet.radicū da aquā in qua calefaciētia ꝛ subtiliātia iuxta qđ opus fuerit posueris.sic ꝛ ol̄a adicies scđm ꝙ rerū dabit inditiū ex mēsura q̄litatis frigoris ꝛ quātitate humoris grossi. Sunt aūt olea hec oleū costinū.amigdalinū amaꝝ charue oleū.nardinū.narengili. Ut ematuratus fuerit ꝛ digest⁹ humor subtiliatusqꝫ pill̄ vtere ꝛ hec cū ad optata pduxerit bn̄. Si electuaria applica laxatiua. ꝛ hyeras magnas dehic electuaria calefaciētia.vt tafodiā mitridatuꝫ tyriacā ꝛ silia. Expedit aūt medicamīa alternare.sepius etenim hac vsi sum⁹ in passiōe artetico.s.dolore ꝛ podagrico.sciaticoqꝫ medica

mibꝰ q̄buſdā. ⁊ mā̄ifeſtā ꝓtulerūt vtilitatē do
loꝛꝗ mitigatꝰ ē vſus ſum aūt ⁊ tp̄e alio nec q̄e
uit paſſ. ꝯpulitꝗ me res ipſa medicamē adhi
bere aliud hoc aūt ſignificat paſſionē ex hu=
moribꝰ eſſe cōpoſitā varijs cōpetuntꝗ medi=
camina illi reliq̄s diſcoꝛdātibus. Ideo ergo ⁊
nos hec medicamina hoc aſſignabimꝰ loco.
aliaꝗ cū de cōpoſitis diſputabimꝰ ad ſufficiē
tiā medicaminibꝰ. Nō aūt opꝫ vti electuarijs
calefaciētibꝰ ⁊ ſubtiliātibꝰ niſi poſt digeſtionē
humoꝝ ⁊ coꝛpis purgationē. qm̄ ſi aliter fiat
hūoꝛ adurit̄ ⁊ idureſcit. ⁊ difficil' fit ſanatiōis
ac diſſolutiōis. Cū aūt hūoꝛ maturatꝰ ē ⁊ ſubti
liatꝰ ⁊ mēbꝛū rarificatū in quo hūoꝛ his ꝯclu
ſus eſt ⁊ coꝛpꝰ purgatū ⁊ hūoꝛ in eo iminutus
tūc medicaminibꝰ vtere calefaciētibꝰ ⁊ electua
rijs confoꝛtantibꝰ. qm̄ ſic ⁊ reliquias euacua
bis ⁊ tu ab eius malo ſecurus fies ſi quidem
tēpus etas cōplexioꝗ egri vſum hoꝝ dede=
rint opoꝛtunū. ¶ Simul aūt ⁊ nō expedit ⁊ eo
rū vſum imoderatū fieri. qm̄ idē facerēt ⁊ mē
bꝛa deſiccarēt oīa ⁊ calefacerēt ⁊ nōnūꝗ ho=
minē in ſpaſmū pellerēt. aut febꝛes acutas.
¶ Sed nec euacuationē fieri nimiū frequen=
tem opꝫ maximeꝗ ſi paſſiōis tēpus diutinū
fiat: qm̄ hoc debilitatē pareret mēbꝛoꝝ ⁊ moꝛ
bi faceret maioꝛē moꝛā. cū ꝯtinua euacuatio
que ſubtilia ſunt inaniat groſſo ſuperſtite. vn
de ⁊ humoꝛ in diſgregatiōe groſſis indureſcit
⁊ diſſolui deinceps nequit. ¶ Et hec pill'. aſſi=
gnatio vtilis diſgregationū doloꝛibꝰ ſi cū mā̄
ſit ſ'tatica frigida. ¶ Pill'. ſcureniani aſſigna=
tio. Sume in noīe dei hyerepicre. ʒ. vij. turbit
viij. ſcureniani. bourēdani. mahairahare. cu=
iuſꝗ. iij. mirobolā̄i citrini. vj. machali. vij. ma
chalū in aq̄ poꝛri ifunde ⁊ ſic medicamīa diſtē
pera. pill'ꝗ. ʒ. dabis. ij. ⁊. ʒ. vſꝗ. iij. ¶ Pill'. aſſi
gnatio ſitaregi. q̄ doloꝛi ꝓſunt arthetico ⁊ po
dagre. ſi ex frigido fuerint colice quoꝗ paſ=
ſiōi medent̄ ſume mirobo. citrini. ʒ. v. turbit.
vij. hyerepicre. v. hātali adipis. iiij. ſitaregi in
di. v. ſcurēiani. bourēdani. mahairahare. cu=
iuſꝗ. iij. fu. iiij. ſinapis. zinziberis. acoꝛi. ſatu=
reie. pipis albi cuiuſꝗ. ʒ. ⁊. ʒ. ſeīs apij. ameos
aniſi cuiuſꝗ. ʒ. ſerapini machali. cuiuſꝗ. ij. ⁊
ʒ. gūmas in carnibi aq̄ ifunde ⁊. ʒ. v. penidioꝝ
iniiçe atꝗ in moꝛtario foꝛtiter teres medica=
minaꝗ ſimul diſtēperās pill'. ⁊. ʒ. ij. ac. ʒ. vſꝗ.
iij. dabis. Pill'. aſſignatio al'. mirobolā̄i citrini
ʒ. v. aloes epatice. acoꝛi. ſinapis. ziziberis cu=
iuſꝗ. ʒ. exag. pipis albi ⁊ ni. ſitaregi ſcamōee
ſalis idici cuiuſꝗ q̄drātē exagij terēs oīa di=
ligēter cū ſolatri aq̄ diſtēpa. pill'ꝗ. ʒ. dabis. ij.
⁊. ʒ. vſꝗ. iij. cū aq̄ cal'a. Pill'. aſſignatio al'. Su
me ſcurēiani. bourēdani. hātali adipis cuiuſ=
ꝗ oboluꝫ agarici. aloes. cuiuſꝗ. ʒ. ʒ. turbit. ʒ.
machali. ʒ. ſicca medicamīa ſimul diſtēperās
pill'. ⁊ ē potio plena cū aq̄ cal'a. Pill'. alie q̄ do

loꝛi ꝓſant diſgregationū ex mā̄ frida ⁊ ſ'tati=
ca. Sūe hyerepicre. ʒ. iiij. agarici. ij. fu. ariſto
logie ſitaregi. cuiꝰꝗ. ʒ. ſcurēiani. bourēdāi ma
hairahare. ſalis cuiuſꝗ. ʒ. ʒ. turbit. v. ſerapini
ʒ. tere terēda ⁊ cribꝛa atꝗ. cū poꝛri aq̄ diſtēpe
rās pill'. Aſſignatio pill'. q̄ doloꝛi medet̄ arte=
tico ⁊ podagrico. ſi mā̄ fuerit ſ'tatica coliceꝗ
⁊ doꝛſi doloꝛi. Sume mirob. citrini. ⁊ idici em
blici. ſeq̄binegi. cuiuſꝗ. ʒ. iiij. aſſaq̄. ſemis apij
feniculi. ameos. ſatureie. fumiterre. raſani. ſe
minis hermeli. ſcureniani albi. colloquintide
adipis. ſalis idici. cuiuſꝗ. ʒ. caſtoꝛei obolos.
ij. daraſini. ziziberis. cacali vgi. zafrā̄i. ſahadi
ſeliche cuiuſꝗ. ʒ. triētē. aloes. xij. pēidioꝝ tur
bit. cuiuſꝗ. x. ſcamōee. iij. tere oīa diligēter et
cū poꝛri aq̄ diſtēpa. in q̄ machalū. amoniacū
ſapinūꝗ diſſolueris factiſꝗ pill'. ʒ. ij. ⁊. ʒ. vſꝗ
iij. dabis cū aq̄ cal'a. Pill'. naſte aſſignatio. q̄
doloꝛi ꝓſunt artetico ac ſciatico ⁊ doꝛſi dolo
ribꝰ emoꝛroidūꝗ. Sūe mirobo. citrini aloes.
collo q̄ntide adipis hermelimahatrahare ſar
cocolle. caſtoꝛei. amōiaci machali. ſapini opo
pōacis. pigā̄i. gūme. naſte albe. cuiuſꝗ. ʒ. vj.
terēda tere ⁊ ſubtil'r cribꝛa ⁊ gūmas cū aq̄ poꝛ
ri ifunde ⁊ in moꝛtario terēs naſtā admiſcēs.
ſicꝗ medicamīa ſimul diſtēperās pill'. ⁊. ʒ. ij.
ac. ʒ. cū aq̄ cal'a dabis. Pill'. ad idē q̄ facte ſūt
mehei filio p̄ris ſafiā. mirobo. ēblici ziziberis
ſatureie, fereſiace. cuiuſꝗ. ʒ. iiij. ſitaregi idici.
xiij. ſcurēiani albi. x. penidioꝝ. ſehezi. x. ſalis
idici. ij. machali. xx. in al'. v. machalū in aq̄ di=
ſtēpa ſolatri ⁊ carnibi medicamīaꝗ admiſcēs
pill'. in pipis modū ⁊ exagi. ij. offer. Pill'. al'. ar
tetico doloꝛi ⁊ podagrico ex frido. ſcureniani
ʒ. iiij. pipis obolos. ij. ziziberis obolū ſautene
gi mōtā̄i obolū cimini obolū. tere oīa diligen
ter ⁊ cribꝛa. atꝗ cū melle diſtēperās exagiuꝫ
dabis cū cal'a aq̄. Scurēiani ad eadē vtilium
aſſignatio pill'. Sume ſcureniani. bourēdani.
mahairahare. fuhe. cuiꝰꝗ. ʒ. ij. frōdiū cappa
ris. hēne. ſitaregi. pipis. l. cuiuſꝗ. ij. agarici.
iiij. colloq̄ntide adipis. ij. turbit. viij. ſatureie
x. ſalis naſte. ʒ. ⁊. ʒ. aniſi maſticis. cuiuſꝗ. ʒ. pe
nidioꝝ zacc̄. xl. tere oīa ⁊ cū carnibi aq̄ diſtē=
perās pill'a exagia dabis. ij. Pill'e alie expte.
Mirob. idi. bell'ici. ēblici ziziber. cuiꝰꝗ. ʒ. iiij.
ſitaregi. iiij. ſatureie fereſſace. vj. ſcurēiani. xx.
pēidioꝝ. iiij. ſal'. ij. machali. xv. cū carnibi diſtē
pera aq̄ ⁊ pill'. ʒ. ij. ⁊. ʒ. vſꝗ. iij. offeres. Aſſigna
tio aliaꝝ. Sume mirobol'. aloes epatice. cu=
iuſꝗ. ʒ. ij. ⁊. ʒ. turbit albi. ʒ. ⁊. ʒ. epithimi obl'os
iiij. ⁊. ʒ. colloq̄ntide adipis. pipis. l. ſinapis al
bi. ziziberis. ſcurēiani. cuiuſꝗ obolos. iiij. aco
ri. ſalis idici. pipis. n. cuiuſꝗ obolū. ſitaregi in
dici. ʒ. exagiū. ſcamōee. ʒ. penidioꝝ. ſehezi tā
tūdē. tere oīa diligēter ⁊ diſtēpera cū carnibi
aq̄. pill'ꝗ in vmbꝛa ſicca. ⁊. ʒ. iij. cū aq̄ dabis ca
lida. ¶ Pillulis. al'. ſitaregi. Sume aloes epa

tice.ȝ.v.mirob.c.iij.ȝiȝibis.sinapis. pipis. n.ꝛ l.cuiusq3.ij.ꝛ.5.hermeli.sal naste aut indi.acori.sitaregi.cuiusq3.ij. peidioꝝ. sehezi.iiij. tere oia diligēter ꝛcū carnibi aq̄ distēpa aut solatri ꝛ pill.ȝ.dabis.iij.℄ pille alie ad idē vtiles.Sume mirobo.c.bellici.cuiusq3.ȝ.vij.mirobol.kebuli.ȝ.selmi.anisi.cuiusq3.obolos.iiij.scurēiani.ȝ.ij.epithi.ȝ.ꝛ triētē.agarici.sal idici.cuiusq3 ȝ.dēdi ḡna.vij.Et si hec nō ineneris.scamōee nō assate sume.ȝ.triētē:ꝛ oia cribrās cū aq̄ distēpera ꝛ pill.i vmbra sicca.ȝ.ij.ꝛ.5.cū aq̄ daturus cala ꝛviolarū siropo. ℄Electuarij assig⁹ qꝺ disgregationē medek doloꝛib⁹ ex frido.Sume scureniāi.ȝ.vj.corticū radicū capparis. hēne.pipis.l.cimini carmanici.cuiusq3.ȝ.iiij.nusaderi.salis naste.spume maris.stoꝛacis calamite.cuiusq3 obolos.ij.hermeli.ȝinȝiberis.cuiusq3.ȝ.ꝛ q̄drantē.turbit.v.trita cū melle distēpera dispūato.ꝛ i moꝛbi pncipio.ȝ.iij.cū roborat⁹ fuerit.v.dab.℄Electuarij al.qꝺ disgregationū ꝛ podagre vtile ē doloꝛib⁹.Scurēiani.ȝ.x.ȝiȝiberis.hermeli.hēne.pipis capparis radicū cuiusq3.ij.tere oia diligēter. ꝛ cū melle distēpera dispūato.ȝ.iij.de eo datur⁹. ℄Decoctionis assignatio vtilis valde artetico ꝛ podagrico doloꝛibus.si ex state ꝛ cola fuerit nigra. mirobol.ꝛ indi.kebuli cuiusq3.ȝ.v. vue passe. xx.fumitere.vij.polipodij tūsi.agarici cuiusq3 ij.radicꝫ capparꝫ.folioꝝ hēne meccice.cuiusq3 ȝ.cētauree.iij.bellirici.emblici.sticados. cuiusq3.ij.coq̄ oia in.iij.aq̄ libꝛis donec ad libꝛā redeant.tūc epithimi.ȝ.iij.adijce ꝛ paꝝ expecta sicq3 fricās cola.ꝛ.5.libꝛam sume. atq3 turbit exag.adde hyerepicre.ȝ.sal naste.5.ȝ.atq3 tepidum propina.

℄Caplm.xxxiiij.de duritiei ꝛ nodositatis disgregationum medela.

Cum autē disgregatiōibus durities acciderit ꝛ nodositas ei⁹medela fiet sic.vulpē appꝛehēde vinā ꝛi oleo coq̄ onfacio olei q3 in ꝯchā pijce ꝛ patientē itus statue sicq3 tepidum.qm̄ nervoꝝ dissoluit nodositates. linias q̄ȝ sisami oleo ꝛ anatis adipe.ac gallie.ꝛ helbe spūa ac semis lini. cathemia alba. machalo cū fenugreci spūa dissoluto sicq3 i moꝛtario tritū cataplasmek dissoluit nāq3 ꝛ mollit nodositatē.Emplizek q̄ȝ cū sisamo trito cum marzemusi aq̄.qm̄ dissolutōi pdest.℄Emplastrū aliud ad nodositatē.Sūe sisami. semis lini.cuiusq3 ptē helbe.5.ptē ꝛ diligēter terēs cū arietꝫ cauda distēpa liq̄facta.ꝛ nodositatē emplastriza.qm̄ dissoluit ꝛ emollit. assignātur ēt podagre ꝛ disgregationū doloꝛib⁹ si eaꝝ tēp⁹ fuerit diuturni⁹ ꝛ coꝛp⁹ videris extenuari ꝛ cura nō pficit papionis decoctio.℄Cui⁹ est hec assig⁹. Sūe ȝabahā claudicātē cauens ab ea

vina.ꝛ in vase pōe fictili.aquāq3 suauē supinṫce vt opiak.ꝛ carnē asini siluestris adde moderata opoꝛtunitate cicerisq3 albi ꝛ nigri cuiusq3 māipulū magnū.eruce fasciculū magnū.nucū rapaꝝ.cuiusq3.ȝ.q̄nq̄ginta.coq̄ oia foꝛtik donec tertia supsit aq̄ ps ꝛ ius excola atq3 int⁹patiētē sedere fac ꝛ sit calidū.sedeat aūt diutius hocq3 ter faciat. quotiēscūq3 āt vt sedeat hac i aqua op⁹ fuerit calefaciat ꝛ sic accedat. pdest aūt hac i passiōe i olo sedere olive i q̄ spētes coxeris.hec sūt q̄ dicēda pposueram⁹ de moꝛboꝝ cura ꝛ medela iux m̄bꝛoꝝ oꝛdinē a capite vsq3 pedes ꝛ ē nr̄ hic vltim⁹ smo de moꝛboꝛū medela q̄ p regim̄ fit ciboꝝ ꝛ medicaminū.

℄Caplm.xxxv.de medicoꝝ mandato ꝛ eoꝛū consilio in medela ꝛ regimine moꝛboꝛum.

Et quoniā de oium dixim⁹ passionū medek q̄ p medicaminū regim̄ fiūt ꝛ ciboꝝ. h⁹ q̄dā i memoꝛiā reducem⁹ loco q̄ medicoꝝ antiq̄ medicātib⁹ inuerūt suo ex itellectu ꝛ expimēto:q̄ regimis cōpetētie necia sunt ꝛ medele bonitati.hoc āt tradiderūt quo firmioꝛ eēt fides his q̄bus vtebātur regimib⁹.Nos ḡ tā ꝛ si eoꝝ iā dixerim⁹ plurima cōpetētib⁹ i locis:singulare tū hoꝝ facim⁹ ppositū quo ꝛ facili⁹ videātur ꝛ custodiank opoꝛtuni⁹.℄Dico ḡ qm̄ medicātiū antiq̄ sapiētissimi pmi hoc inuno totū dederūt cōsensum ꝟtutis custodiā excellētioꝛē esse q̄ moꝛbi repulsionē: cū sit i moꝛbi medela itētio ꝟtutē suare:qm̄ moꝛbos nā sanat ꝛ esuperat.queādmodū hypocras testak nām moꝛboꝛū curatricē eē.Dico aūt naturā hic ꝟtutē coꝛpus regentē.Cū etem̄ ꝟtus valida ē repulsiōi suffic passiōis.ꝛopa n̄ eget medici.Jō ḡ mlti q̄ mīne medicia vtunk ex difficilib⁹ sanātur moꝛbis sepi⁹.Necesse ē tū medicis ad esse nāe auxiliū hac i ḣitudie q̄ moꝛbū facili⁹ supet ꝛ citi⁹. neve repulsus adsit.Cū āt nā moꝛbo eq̄lis est ꝟtute medici op⁹ ē auxilio.Sin nulla erit securitas moꝛbū nō vincere.Aut cū nā debil est ꝛ passio robusta:olo nā medico indiget. ex necessitate:sin moꝛbi iterit⁹ nō fit securitas.Jō ḡ expedit cū ꝟtutē iuenerit debilē medic⁹ in ea studeat roboꝛāda cū cibis ꝛ odoꝛib⁹ iocūdis. tāisi m̄am augeat moꝛbi.Aiūt q̄ȝ. qm̄ i passione patiētis ꝟtus tanq̄ pecunie alicui⁹ sūma ꝛ a moꝛbo curatio tāq̄ lucrū opoꝛteretq3 medicū tāq̄ mercatoꝛē eē q̄ pecunie lucrū facit sin ipā saltiȝ custodit sūmā.℄Assimilāt āt ēt ꝟtutē in moꝛbis pegrinatiōis stipēdijs moꝛbū pegriatiōi patiētē pegrināti.moꝛbi statū ad quē pponik iter loco.Et queād[m] pegrinās stipēdia q̄ necia sūt cōputat vsq3 dū ad ppositū attigat.ne foꝛte an̄ stipēdia deficiāt.qm̄ si ꝯtigeret piret.sic ꝛ ꝟtus cū valida ē moꝛbo sufficiet resistere vsq3 ad statū ꝛ ifirm⁹ liberak.Si debi

lis nō sufficit vsq ad statū ꝛ eger pit cū status fortior sit oibus morbi tꝑibus. Ideo ergo expedit medicū totā ꝯferre diligentiā ad ꝟtutis custodiā ne forte succūbat añ morbi statū. Regimē itaq meli⁹ si dubitatio icidat ꝟtutis ē custodia cū cibis ꝛ odorib⁹ iocūdis. tāꝛsi morbū augeat. si etem̄ roborek ꝟtus curare poteris euacuare ꝛ abstinētiā iperare. si ceciderit nihil ꝑficies pascens. qm̄ non digerit cibis nec suscipiet. Et dixerūt si egrotātem cibis curare poteris medicamia nō dederis. Et qđ simplici leue ē curare medicamie ꝛ facili. forte nō adhibeas nec cōpositū. Nec ꝟo medicamib⁹ vtaris alienis ꝛ incognitis nsi forte ꝑ experimētū cognoueris. nec medicamini qđ stulti ꝓbarūt operā des ꝛ mulieres qm̄ hoc nature nōnūq̄ vni cōpetit nec conuenit alteri. Nec ergo primus curā in qua dubitatio est aggrediaris. donec eius cognoueris nocumēti q̄ntitatē ꝛ si potes fac sin desine. ❡Et aiūt medicamē caue laxatiuū ꝛ vomitū ꝓuocans validū maxie ꝛ si ad ei⁹ vsum cogeris q̄ aduersank adde. si forte imoderatū fuerit. Oportet aūt cū egri appetitus ad cibū declinauerit non oportunū vt modicū q̄d de eo sūmat. ꝛ multū illi ꝓmittas. maximeq si ifirmitatis virt⁹ cecidit. ꝛ debilitatus est appetitus. aut subuersio illi fuerit. aut abominatio. Nec ꝟo q̄ sapiētes nō sunt viri ꝛ mulieres nec pueri. aut luxuriosi suo subito appetitu sunt saciandi sed modicū illis porrige. āpliora pollicens. eiusq nocumēti q̄ntitatē illos doceas: qm̄ hoc cōpetentius est q̄ totuz simul imutare ꝛ occulte comedāt qđ nocet. nihil etem̄ ciboꝝ q̄ malū generāt humorē nocet si ad modū paululum sumak. nisi forte maiori sumak q̄ntitate. aut eius cōmestio frequētetur. aut corpus certe illi apparatū est morbo quē illius est generate humoris. ❡Et iteꝝ dicunt. digestionē cura ꝛ fastidium fuge. qm̄ in hoc sanitatis est custodia. ꝛ famis caue diuturnitatē ac sitis. qm̄ cōsumptionē accelerant ꝛ interitū adducunt. Et dicunt si per flebotomū euacuatio fuerit necessaria ꝛ medicamē laxatiuū. virtusq valet accelera nec time ꝛ inanias iuxta qđ imperat necessitas. Quod si media est mediocrik euacua. ꝛ egrotū refice. Si ꝟo debilis pri⁹ egrotantē sublevare opus est. dehinc euacuare. ❡Immoderatā autē omni in habitudine caueas euacuationem. magis aūt in graui estu ꝛ cōtra frigore. laxatiuū nāq medicamen in estu graui morbos subsequi cogit pessimos ꝛ in estus grauitate sincopim flebotomia subitā facit difficileq in frigoris aūt tꝑe corbus refrigeratur ꝛ actiōes patiūtur nāles. iō ergo solutionē oꝫ cauere validā in corporib⁹ regionibusq calidis. medicamē nāq laxatiuum tāꝛsi destinatū ꝓprie emittat humorē sed tñ ꝑ accidēs flegmatis duplū. eo q̄ hoc mltū sit corpe.

❡Dixerūt cū euacuatio ꝛ cōplexiōis fuerit necessaria imutatio iuenias vnū qđ vtrūq faciat sicut ꝛ in tertiana fit pura ꝛ causon. pruna em̄ dam⁹ ꝛ tamarindū ꝛgnatoꝝ duū aquā cū addipe. qm̄ hec duo colerā purgāt rubeā ꝛ febris extigūt calorē. Et aiūt cū medicamē ꝓpias laxatiuū aut cōplexionem imutas. ne his illi admixtis supabūdes que eius amputāt virtutē. ❡Et aiunt medicamuis vsus laxatiui in tēporis fiat prolixitate paucis vicibus. qđ aūt tēperate est cōplxionis omni sumak tꝑe. ❡Et aiūt in mēbro qđ acuti ē sensus ꝛ subtilis medicamen ne ante posueris quod fortiter pungit. qm̄ accidentia cōmouet pessima. Sunt fortis mēbra sensus oculus. cerebrū. nerui. stomacios ꝛ matrix. Mēbra aūt grossa que parui sunt sensus si passiōes habeāt robustas cū medicaminibus curabis validis que ꝛ fortiter imergūtur ꝛ dissoluunt quēadmodū splenis curank morbi cū capparis radicū corticib⁹ sinapi. scordeonq. ❡Et aiunt cū in morbido corpore accidēs contingit validū qđ virtutē dissoluat huius oꝫ ꝯire malo magis q̄ morbi. tamꝛsi morbi augeat cāꝫ quēadmodū fit si defect⁹ cōtingat in causon. damus em̄ patiēti panē vino infusum tametsi febrē augeat sicut in colica etiā facim⁹ frigida cū dolor acuik medicamē dantes dormitatiōem faciens tāꝛsi morbi augeat cām. ❡Et dicūt cū oia que expedit ꝛ vt opꝫ feceris. maxime curādū aere in vltimo consonātie tibi esse in patientis locis ꝛ habitatiōe. magis autē in morbis acutis. quoniam hi velocis sunt alterationis. in prolixis autē morbis malū eorū in prolixioribus manifestatur tēporibus. Si ergo morbi acuti domini locū refrigerantibus quibuslibet disposueris pannis etiā sterne ne forte aeris frigiditas corpori occurrens calor ad interiora cōuertatur ꝛ roborek. necesse est autē aerem quē patiens respirat refrigerare quo pectus eius refrigeretur ꝛ quiescat anima pulsusq. vnde et eius roboretur anima ꝛ cor eo q̄ naturalis temporetur calor ❡Et aiunt cum diutius vno curaueris medicamine nec prodest ad contrariū transit. quoniā huius fortasse natura non cōpetit huiusmodi nature passionis. Non expedit autem in morbis prolixioribus in vno imorari medicamine ꝛ cura. quoniā hoc ꝛ naturā animat ꝛ virtutē confortat ad morbi repulsam ꝛ in morbū fortius operatur. Si etenim vno constantia fiat medicamine nihil eo natura iuuatur: quoniaꝫ tanq cibus illi est. Quecūqꝫ diutius dentur alicui eius natura fit illis similis nec sentit illa adiuuare quibuslibet in accidentibus. quoniā non nisi per adiutoriū cōsuenit morbos expellere medici. ❡Est autem perfectius quod in cura exhibetur morborū cōpetētes infirmi interrogatiōes ꝛ ipsuꝫ his adhere

re q̄ ↄpetūt ei⁹habitudib⁹.qm̄ nō oīs eger de seipso nouit īterp̄tari q̄n ꝛ q̄nqꜫ passio occulta est ꝛ egrotās tā ꝛ si caut⁹ exponere nō nouit. Peritoꝝ ↄsentit multitudo medicoꝝ cū alicu ius in doloris cā icidit ābiguitas p̄us approbare mēbrū calefaciētib⁹.aut paꝝ refrigerantib⁹actu aut desiccātib⁹aut humectātib⁹ aut aliq̄d h̄mōi adhibere quo dolor q̄ nā sit manifestet.ꝛ nō piculosum q̄d subire cui⁹ nō possis nocumēto deinceps eē obui⁹hoc q̄ȝ in doloꝛib⁹approbat fieri collatio. ❡Et aiūt si nulla est ad morbi statū via nec p subitā capacitatē ꝛ cognitiōis vie opilate sunt passionē permitte ꝛ nām nec euātionem.aggrediaris.aut ↄplexiōis imutationē q̄n virtutē tuere si q̄dē patiēs cibū desiderauerit sin pmitte. Cū aūt lōgū trāsierit tp̄s ꝛ patiēs cibū nō gliscit ꝛ pl sum īueneris debilē pasce tā ꝛ si nō cupiat.Et aiūt.Medic⁹eger ꝛ morb⁹tria sunt ꝛ cū egera medico fouet audita ꝛ q̄ vetat fugit ꝛ medic⁹ ꝛ eger morbū destruūt ꝛ oppugnāt duoꝛūqꜫ ī vnū facilior est pugna ꝛ victoria.Si aūt eger nō credit a medico assignata ꝛ p appetit⁹rapiat suos ꝛ morb⁹ ꝛ eger medico obuiātvnusqꜫ duob⁹nō p̄ualet. ❡Et aiūt. Opȝ repletionis morbis q̄ ex humoꝝ fiūt copia vt hydropisi.ꝛ arcteticis doloꝛib⁹ aliȷ̄sqꜫ h̄mōi medicū egrotātē suo arcere appetitu:ꝛcaueat atqꜫ ipsum mortē ab his cauere doceat. In morbis aūt q̄ ex euātiōe fiūt ꝛ siccitate q̄lis ethica et ptisis opȝ medico patiētis corroborare ꝛ salutē polliceat:cibosqꜫ offerat ipsi ↄpetētes: ꝛ in his sanationē ratiocinet. ❡Et qm̄ de omniū morboꝝ ꝛ passionū medelis q̄ p regimē ciborū fiunt ꝛ medicaminū satis dictū est:ꝛ oīa q̄ ad hec necīa fuerāt ostēdim⁹: iā ab his s̄mone icidam⁹ ꝛ in sequēti sermōe de nostri libri diuisiōis ↄpletiōe icipiam⁹mēbri.s.illi⁹in quo chyrurgie continetur operatio.

❡Sermo nonus scḋe ptis artis medicine libri cōpleti qui dicit regalis dispositio hali filiȷ̄ abbas discipuli abimeher moysi filiȷ̄ seiar ꝛ est chyrurgie operatio habēs capitula.cxi.

¶Capi. j. de chyrurgie diuisione.

IN nostri tractatus ꝓlogo dictũ recolimu⁹ medelas morborꝫ duas habere ptes quarꝫ altera est cura q̃ per regimẽ fit ciborꝫ & medicaminũ: altera aũt que ꝑ manũ fit & chyrurgia dr̃ ostendimus vero vsqꝫ huc & explanauimus oia que medicãtib⁹ in ea sunt necessaria medele specie q̃ fit ꝑ regimẽ: & nũc hoc loco ꝺ secũdi nobis est mẽbri icipiẽdũ explanatiõe. qđ chyrurgiã dixim⁹. Dico ergo qm̃ chyrurgie species scire volẽti primũ ẽ & maximũ illi loca frequẽtare. in q̃b⁹ ꝑiti sunt chyrurgicorꝫ & eorũ diligẽter attẽdat actiones speculet̃ opa & agnoscat regulas & qualis sit eorꝫ executio in quacũqꝫ chyrurgie specie. De hic aũt & ipe cũ illis priorib⁹ & ꝑitis exerceat̃ in chyrurgia quẽadmodũ intuit⁹ est ex ꝑitis: autorib⁹ circa eorꝫ actuũ q̃litates cõuersans: si etem̃ fecerit hoc & nostrũ hũc intuebit̃ sana cõsideratiõe librũ. in manus hac opatione fiet peritior & in oĩb⁹ ei⁹ specieb⁹ ꝓuectus tpe nõ quidẽ longo cũ nos hoc oĩa exponam⁹ sermone q̃ chyrurgie sciẽtie necessaria sunt intm̃ vt nullã ei⁹ ꝑtermittamus diuersitatẽ quã nõ ostẽdam⁹ & ad liquidũ explanemus Incipiem⁹ itaqꝫ primũ a chyrurgie assignatione & diuisiõe. Dico ergo qm̃ chyrurgia in. iij. diuidit̃ ptes. prima est in venis. scđa in carne. tertia in ossib⁹. Et q̃ in venis duas hꝫ ptes. altera est in venis pulsantib⁹ & est arteriarꝫ incisio & ãputatio. & apostematis qđ aporisma vocat̃ cura. altera in nõ pulsantibus. At vero q̃ in carne est chyrurgia trifariã destribuit̃. pria est sitiarũ cognitio. secũda incidẽdi findẽdi. suẽdiqꝫ cura. tertia coquẽdi. Chyrurgia aũt q̃ in ossib⁹ exercet̃ bifariã diuidit̃ pria ẽ ossiũ solidatio fractorꝫ. scđa euulsorꝫ i loco reductio. & nos ab ea icipiem⁹ q̃ in vẽis ẽ cura. & pri^m de flebotõie disputabimus sciẽtia cũ maioris sit vtilitatis & ad sanitatꝫ custodiã magis oportuna. morbosqꝫ ipa potiusqꝫ alie hui⁹ sciẽtie species ꝓpulset.

¶Capi. ij. de flebotomie scia & legibus q̃s necessariũ est scire huius artificem.

PRimũ quidẽ discipulũ scire de flebotomia expedit quã ꝓceperũt antiq̃ ↄditiones medicorꝫ q̃. v. sunt pria q̃dẽ ne ꝑ vnus flebotomet̃ puer sꝫ nec senex Qđ si ad flebotomũ puer pellit̃ & virt⁹ ei⁹ surrexit

rexit ac possibile ē passiōis alicui⁹ sanguinee cā difficilis qualis ē suffocatio.masera. pleuresis ꝛ siles his.nā tñ pter parētū minuas voluntatē. ¶ Secūda est ne seruū nisi ex dñi voluntate sāguine minuas. ¶ Tertia ne i obscuro id fiat loco. ¶ Quarta vt q̄ flebotomator ē oculos colirijs assuescat validis ꝛ elimātibus vt rusenario ꝛ basilicon.tutia īndica ꝛ silib⁹ ꝛ cerebri purgationē.ꝛ hyere bibat singul̄ āni diuidētibus pill̄.aloes pill̄ singulis ebdomadibus semel.aut i mēse bis iuxta qđ op⁹ fuerit. ¶ Quinta vero ē vt quo minutio fit flebotomi mucro tenuis sit ꝛ lucidus nullā habēs rubiginē nec squamas.sitqꝫ ei⁹ nouacula nō tenuis longa nec breuis grossa sꝫ vtriusqꝫ mediū seruās. Cū igit̄ qs flebotomie artē discer cupit opꝫ seipm̄ in venarū sensu exerceat tpe longo cū digitoꝝ sumo mediȷ ꝛ indicis quatenus inter nerui ꝛ vene sensum q̄ sit agnoscat differentiā carnēqꝫ. Nōnunq̄ etem̄ vene manifeste nō sunt visus sensui.sed occulte carne qꝫ celate:aut plenitudinis corporis cā.aut ipsoꝝ nā brachioꝝ.aut qm̄ ipse subtiles sūt.hec vt cognoueris brachiū cū vita strigendū ē. q̄ mediocris sit grossitiei.nō tñ subtilis q̄ venaꝫ scindat nec grossa q̄ ligatiōis nō rñdeat bonitati. Sit aūt ligatio hec a loco cubiti.q̄si. iiȷ. remota digitis ꝛ i plenis fiat corporib⁹ fortis in exilib⁹ nō sic. Sit q̄ꝫ apprehēsio tua in loco vene loco.pxima flebotomie.ꝛ flebotomando brachiū cū altera pcipe fricar̄ manu ꝛ palma ꝛ aquā supfunde illi calidā.tunc aliq̄d illi qđ manu stringat vt sperhā vel sile q̄d dabis:quatenus ab inde vena emittat ꝛ sensui tact⁹ opponat. Et si pfunda est ꝛ occultatiōis magne digitū loco suppone quo venā opinaris ꝛ sāguinē vtrinqꝫ adducas. Et si sub digito repleri videris vena illud ē.sin minime. ¶ Et cū venā strinxeris ꝛ nō appet tibi.solue ꝛ post paucū liga qm̄ tūc apparebit. Et si nec appet sic i hois manu aliquid suspende graue ꝛ onerosum ꝛ per horā dimitte qm̄ oio appebit. Qđ si per occulta est vena ꝛ a peccando nō securaris.digitū mediū in manu pone sinistra.ꝛ flebotomū loco quo venā sentis imitte qm̄ per dei gratiā minime fallit. Et si stricta ceciderit percussio ꝛ duplicare vis fasciā nō infundas. salq̄ꝫ superpone ꝛ oleū.nec flebotomū aq̄ ifusum applices qm̄ dolorē pūocat. Nec vero ei⁹ mucronē aqua lauabis frigida aut calida sit aūt flebotomi mucro lenis ꝛ subtilis acumis nec basilicā minuas que in cubiti ē fonte anteq̄ꝫ locū flebotomie senseris ꝛ tāges post nū q̄ꝫ stringas. Caneqꝫ qm̄ nō nunq̄ꝫ sub vena arteria est ipam attingens aut in eius laterib⁹. ideo q̄ꝫ illā tangere oꝫ ꝛ qua in parte sit signum ponere.tūc stringe.ꝛ qūo venā incidat ituere a signi loco positi,caueas q̄ꝫ flebotomo eo ferire in loco in quo signū est qđ arterie signuꝫ posuisti ab eaq̄ꝫ ad vacuū diuertas locū. Maxime aūt arterie in brachio cubiti sunt ꝯfinio super venas.ideo ergo cum flebotomo descendere oꝫ ꝛ ab arteriarū locis remoueri. quo q̄ flebotomat̄ ab incōmodo liberet̄. Qđ si subsunt arterie basilice ꝛ ad flebotomiā vrget necessitas in media flebotoma vena:atq̄ꝫ in longum ꝛ nō pfundū percutias:nec flebotomuꝫ imergas plurimū imo ad superiora reprias. Et si in altero arteria fuerit latere vene flebotomū ab eo prius est ponēdū in quo est arteria latere vt ad oppositū via ducat̄.nec tñ cū pupugeris super arteriā pones.sitq̄ꝫ flebotomi mucro breuis qm̄ hoc salubrius est. In cephalice aūt flebotomia a loco oꝫ descēdere lacerti i carnis partē.nec illā minuas stricte qm̄ fiet apostema. ¶ In mediastine vero speculādū ꝛ cauendū ne forte sub ea quispiā sit neruoꝝ ꝛ siquidem a dextris fuerit aut sinistris. nerui confinio flebotomi impone caput ꝛ ad salubrē dirigas locū. Qđ si duoꝝ media ē neruorū.inter vtrūq̄ꝫ in longū sit tibi via. Cū aūt percuties venā.stude vt percussionē ipam in corpore facias vene.quo citius cicatrizet̄.ꝛ lato nō educes vene.qm̄ si faceres facilis non esset illi cicatrizatio. Sit aūt mediocris pcussio nō lata.sꝫ nec stricta.qm̄ si lata fuerit plurimū erūpet ꝛ dilatabit̄ ꝛ solidari imorabit̄.si stricta.nō cū tota sua exibit sanguis suba.sed qđ in eo subtile est ꝛ tenue ꝛ nōnunq̄ꝫ in brachio ex ea accidit apostema ꝛ circa percussionē virescit.opꝫ aūt flebotomi mucroneꝫ vene quātitate parua imergere.sicq̄ꝫ ad superiora venā amputabis qm̄ sic percussio quātū necesse est dilatabit̄:ꝛ his que vene subsunt non officiet. ¶ In fixio aūt est vt venā paululū dilates ꝛ ad eius interiora flebotomū imitas. sicq̄ꝫ retrahes.nōnūq̄ꝫ etem̄ flebotomū ad latus perducitur interi⁹ vene.ꝛ qui subsunt neruos pcutit aut lacertos aut arterias.sitq̄ꝫ flebotomato incōmodū. ¶ In pcussionis figura intuendū.ꝛ si qui flebotomat̄ duplicationem eget.bis aut ter pcussionē expedit facere longā qm̄ si sic fiat cito nō solidabit̄. Si ꝛem̄ hac in habitudine brachiū reducat̄ vena aperit̄ ꝛ citius nō solidabit̄. Et si semel duplicatio necessaria est:sit ipsa p trāsuersum pcussio. Et si qui flebotomat̄ nō idiget sit lata pcussio. Cū etem̄ brachiū duplicabit̄ foramie clauso pcussio citi⁹ cōglutinabit̄. Et si subtilis fuerit vena in longū icide:ꝛ si grossa in latū. Et cū q̄ flebotomat̄ puer ē.aut pusillanimis.pcussionē fac parua ꝛ strictā quo veloci⁹ vena solidet̄. Et si māam a loco ad locū trahere volueris pcussionē fac stricte ꝛ sāguinē p horā fluere sine. Amplius si vene hmōi sunt vt sub eis nerui aut a laterib⁹ circū sint.in lōgū flebotomare ꝯuenit

ne forte neruo obuiet flebotomū ⁊ spasmi in-
cōmodū flebotomato fiat. aut siꝉe aliud quē-
admodū in selemia accidit. hec etem̄ qm̄ iter
duas statuta est cordas in longū incidenda ē
amplius si neruis in longuz percussio accide
rit minus erit nocumentū ⁊ saluti ꝓpinquiꝰ.
Et cubiti corda vena est incōstans loco ⁊ oc
culta hāc in longū incide cū flebotomo tenui
et incōstātie eius locū intuere ⁊ ꝑtem ⁊ ab al
tero minues illā latere. Sic ⁊ in oī facies incō
stāti vena. ligabisqꝫ eā ꝓxime loco quo incidē
da est. Uenaꝝ aūt flebotomia q̄ in capite sunt
vt frontis tēporū ⁊ earuz q̄ post aures posite
sunt. ⁊ q̄ in angulis oculoꝝ ⁊ sub lingua orga
nicarūqꝫ duarū cū necessaria fuerit. patiētis
ligabis collū. ⁊ manutergio. aut lata fascia ad
modū suffocabis ⁊ locū fricabis vene: donec
sanguine repleaꝉ. Et frontē quidē cū ascia fle
botomare expedit. vt. s. ascie caput vene super
ponas recte loco in fronte. ⁊ ꝑcute aut cū di-
gito aut qua vis alia re. qm̄ statim aperietur.
quādocūqꝫ ergo ꝑsens fuerint ascia cū flebo-
tomo alio has nō minuas. Et oīo his oībꝰ in
venis ꝓfundationē caueas ⁊ fugias flebotō-
mū ⁊ qñ opus fuerit illud inducēs ad sup̄iora
sicut tibi assignatū est reducas: qm̄ vene os di
latabiꝉ sine flebotomi ꝓfundatione. si etenim
his in locis flebotomū ꝓfundaueris incōmo
da pariūtur multa. Aliquotiēs nāqꝫ in frōtis
iminutione flebotomū ossi occurrit ⁊ cepha-
lea seq̄tur. Et nōnūqꝫ in duaꝝ q̄ in tꝑibus sūt
venaꝝ iminutione lacertū illic substractū per
cutit ⁊ cordas. atqꝫ emigraneū gñatur diffici-
le ⁊ cephalea grauis. ac visus debilitas. ¶ In
vene aūt que sub lingua est incisione. nōnūqꝫ
flebotomū lacerto obuiat aut neruis ⁊ ligue
fit grauitas. At in oculi anguli flebotomia nō
nūqꝫ flebotomū oculū mouentē pūgit lacertū
⁊ strabositas patiēti creaꝉ. In organicis autē
aliquotiēs collū mouēs feriꝉ flebotomo lacer
tus ⁊ spasmꝰ seq̄tur colloqꝫ incuruatio. ¶ At
vero que in pedibus sunt venaꝝ flebotomia
in his fit venis. due eaꝝ in pulsanti sunt exte-
riori genu ꝑte. due alie sup̄ cauillā. q̄ ⁊ saphe
ne dicunꝉ. ⁊ scie due q̄ sub cauilla sunt a poste
rioribus in latere exteriori. ⁊ due q̄ in pedis ip
sius sunt pectine. Et genu due vene cū minuē
de sunt. oꝫ eas ligari sup̄ genu ī coxe extremꝫ
forti ligatione ⁊ supinū statue patientē. pedes
qꝫ ad sup̄iora subleua sicqꝫ flebotomaturꝰ ve
nam inquisitam et inuentam in longū incide.
Due porro vene que saphene vocantur ⁊ sūt
in interiori parte genu cum minuende sunt su
per cauillā stringere expedit. iiij. digitis forti-
ter. pedēqꝫ super lapidē aut corpus quod vis
solidū pone. pedēqꝫ fortiter imprime quoniā
sic vena apparebit manifestius ⁊ hāc in lon-
gum incides. ¶ Uena vero scia cū minuenda

est anche disgregationē stringere cōuenit cū
latis fascijs lineis. aut bābacinis: ligationēqꝫ
hāc vsqꝫ cauille anteriora deduces. sumēs il-
lā quatuor digitis apertis: eritqꝫ ligatio eius
fortis. sicqꝫ flebotomādi pedē lapidi superpo
nes. aut cuius duro ⁊ sic venā inq̄sitā in lōguz
flebotomabis ⁊ iuxta qđ opus fuerit patiētis
sanguinē educes. Qui autez hac exit ex vena
sanguis frigidus est. qm̄ flegmaticus vt autez
sanguis emissio sufficiēs erit ligationē solues
ab inferioribus ꝑmū ad sup̄iora. Opꝫ ꝟo fle-
botomiā harū oīm venarū in lōgū fieri. ne for
te neruis vel corde incōmodum ex flebotomi
extremo accidat: ⁊ sic flebotomato claudita s
pariaꝉ. Nonunqꝫ aūt abinde interit qm̄ spas
mus accidit. porrigiturqꝫ vsqꝫ dū ad cerebrū
ꝑueniat sicqꝫ ⁊ cerebrū spasmaꝉ ⁊ hō moritur.
In venaꝝ aūt duaꝝ que ī pedis sunt pectine
iminutione. ligationē sup̄ cauillā fieri cōuenit
sicqꝫ inq̄sita ⁊ inuēta vena in longuz minuaꝉ.
Cum autem venas has flebotomaueris san-
guis si imorabiꝉ flebotomie suppone locum
oleum oliue ⁊ palmam flebotomie superpo-
ne pedemqꝫ in aqua calida: quoniam hac in
habitudine sanguis prout expedit defluet.
¶ Que etiā oportet in flebotomando cauere:
ne forte in eius sint stercora conclusa visceri-
bus quoniā maluz vena namqꝫ cum minuitur
ab intestinis malos contrahit chimos. Si au
tem ad flebotomum res ipsa coegerit intesti
na purgentur ⁊ stercus euacuetur aut cum li
cinijs aut certe clisteri. ¶ Et cum febricitatez
minuere vis ⁊ eius circularis est febris. circu-
tus die flebotomum caueas. Quod si conti-
nua ē in diei minues principijs ea. s. hora qua
in eo virtus valentior est ⁊ calor quietior. sic-
qꝫ ⁊ cuius calida est complexio in estate mi-
nuatur. Cuius autem complexio frigida est ⁊
tempus hyens. in die medio minuatur. nec il
lius sanguinem prima extrahes vice. nisi mo
dicum ⁊ post modicum dabis siropi pomo-
rum. aut poma ipsa ⁊ citonia. Nec vero illum
flebotomari. cuius stomacꝰ debilis aut epar
expedit. aut in cuius plurimum complexione
frigus dominatur: ⁊ cuius corporis vene pla
ne sunt: aut corpus rarum nisi cum timore ⁊
cautela ⁊ necessitate vrgente. Nec vero illum
cuius debilis est virtꝰ minuas nisi morbi ali-
cuius difficilis causa impulerit qua magis
patienti timeatur vt suffocatio est pleuresis-
qꝫ ⁊ peripneumonia. ne sanguinem semel ex-
trahas caue sed paulatim ⁊ vicibus numero
sis. Quod si in huiusmodi habitudine vali-
da fuerit virtus sanguinem vsqꝫ dum eius al
teretur color sines effluere: ⁊ si non alteratur
certe donec sincopis accedant signa. nec ve-
ro te sincopis hac in ꝑte fallat. quoniā ex quo
rundam est hominū cōsuetudine: deficiūt eñ

nõnulli anteq̄ q̄ necessaria est extrahat̃ sanguis q̄titas: duplica ergo ⁊ sanguinē iuxta qd̄ opꝰ fuerit educas. Et oꝫ te id qd̄ dico sāguis intelligere immutationē: non solū ab nigro in rubeū eiꝰ expectare alterationē, ſꝫ ab rubeo in nigrū. hocq̄ in calidis. faciēduꝫ est apatibꝰ magnis q̄ in visceribꝰ sūt: vt pleuresis ⁊ in peri pneumonia. atq̄ epatis apate: his nāq̄ i apatibus sanguis corruptus est putridus: ideoq̄ ipm extrahere donec imutet ruborē expedit. quo sanguis exeat corruptus ⁊ in apate oino cōclusus: ⁊ si q̄ exit rubeus est. hoc ergo faciē dū ē: cū sufficiens virtꝰ fuerit. ⁊ ad hmōi respō dēs desideriū etasq̄ iuuētutis statꝰ aut illi ꝓxima tēpus vernū aut tēperati aeris. Cū autē res ecōtrario se habebūt: eritq̄ v̄tus debilis. etasq̄ puerilis. aer. ⁊ tēpus nimij caloris aut cōtra frigoris: tūc iuxta qd̄ v̄tus etas tēpusq̄ presens sufficiēt sanguinē extrahe. ⁊ hoc nō semel ſꝫ paulati sepeq̄ dōec quāta ē necessitas fuerit iminutꝰ. Et in hac pte diligētius intuē dū in etate. qm̄ nōnūq̄ patiens septuagenarius est ⁊ fortior magniq̄ sanguis eductioni sufficiēs. hoc aūt fit si pleni sit senex corpis mediocrisq̄ coloris ⁊ pfecte: ⁊ seruate mēbrorum v̄tutis: q̄ iuuenis albi coloris. piguis pillis nudus. rari corpis. hoc cū aiaduerteris nō expedit senē a sanguis minutiōe arcere potiori q̄ iuuenē cuiꝰ hec hitudo ē. hesūt q̄s flebotomi auctorē leges scire expedit q̄s diximꝰ: regulesq̄ ⁊ trāites q̄s assignauimꝰ. Cuiusq̄ āt venaꝝ flebotomie vtilitatem iā hoc loco exponemꝰ.

¶ Capl'm. iij. de venarū q̄ flebotomant̃ q̄titate ⁊ earum vtilitate.

Venarū que minuūtur vtilitatē eo exposuimus loco quo de passionū ⁊ morborū diximus medet̃ q̄bus flebotomia necessaria est. sed hoc ipm presenti ponimus loco quo lectoris intelligentia faciliꝰ admittat̃. ¶ Dico ergo qm̄ que minuūtur vene in hois corpore. xxxiij. quaꝝ. xij. in manibus sunt. mediastine. ij. cephalice. ij. basilice. ij. alares. ij. cubiti corde. ij. ⁊ selēie. ij. In collo ⁊ capite tresdecim. due tēporū vene due que post aures sunt: due in oculorū angulis. organice. ij. verticis vena frontis vena. pupis capitis vena: ⁊ que sub lingua sunt due. In pedibus octo sunt vene. vene due in genu vtriusq̄ exteriori pte. saphene. ij. scie. ij. pectinis pedis. ij. sunt itaq̄. xxxiij. ¶ Et mediastina quidem vena. illa est que in cubiti est fonte. inflexioneq̄ a latere sinistro: eiusq̄ imminutio prodest passionibus ⁊ morbis qui in membris sunt a furculis vsq̄ sub hypocundrijs positis. ¶ Cephalica autem est illa que in superiori est brachij parte a latere extranei confinibus. eiusq̄ flebotomia morbis medetur et passiōibꝰ q̄ mēbris accidūt sup furculas positis ⁊ fluxui sanguis a naribꝰ multo. ¶ At vero basilica illa est vena que in inflexiōis brachij inferioribus videt̃ sub mediastina ⁊ eius iminutio passiōibus vtilis est inferioribꝰ que sunt ab epatis termino ⁊ splenis vsq̄ pedum mēbra: ⁊ mulieꝝ sanguinis fluxui atq̄ ab inferioribus ad superiora materias contrahit. ¶ Basilica aūt alaris vena est q̄ basilice supposita est sub cubito statuta iferiori ab ptis extranee vicinia: ⁊ eiꝰ flebotomia passiōibus ꝓdest q̄ pectori accidūt ⁊ pulmōi diaphragmati ⁊ anhelitus angustijs. ¶ Frontis aūt vena est illa que in frōte stat recta: ⁊ flebotomata doloribus capitis prodest: maximeq̄ his que capiti sunt pupi: quēadmodum ait hypocras Cui dolor in capitis est pupi: frontis incidat venam. prodest quoq̄ cephalice ⁊ oculorum doloribus. ¶ Que auteꝫ in temporibus sunt flebotomate cephalee continue medentur et diuturne. ¶ Et verticis vene imminutio vlceribꝰ ⁊ pustulis que in capite sunt ꝓdest. Prosunt. quoq̄ tēpoꝝ vene minute cephalee: vt dictū est diuturne ⁊ emicraneo ad cuiꝰ oculos acuta ōcurrit supfluitas. Que v̄o post aures sunt venaꝝ icisio. emicraneo ⁊ pustulis q̄ in cute sunt capitis ꝯfert. ¶ Et q̄ in oculi angulo ē vena minuta oculoꝝ medet̃ doloribꝰ vt prurigini fibile ⁊ obtalmie veteri. Et vene flebotomia doloribꝰ ꝓdest oculoꝝ. ⁊ adustiōibus q̄ in genis sunt emorroidibꝰ quoq̄ ⁊ prurigini ac pustulis in naso lentiginiq̄. ¶ Et que sub ligua est vena minuta iugulatiōi prodest si eiꝰ diuturnum fiat tempus. ¶ Eius auteꝫ vene que in ceruice est scotomie que fit ex sanguine ꝓdest incisio: ⁊ anterioribus capitis doloribus. ¶ Vene autem que in pedibus sunt has habent vtilitates. vena que in genu est exterioribus iminuta. renū medet̃ doloribꝰ ⁊ apostemati ⁊ vesice dolori illorūq̄ doloribus quoq̄ matricis ⁊ coxarum ac menstruoruꝫ amputationi. ¶ Saphene autem flebotomia matricis prodest ⁊ doloribus ⁊ apostematibus et que ei contingunt vlceribus. que testibus accidunt ⁊ femoribus cruribus ⁊ mēstruoꝝ conclusioni. ¶ Scie autem vene incisio genuum confert doloribus ⁊ sciatice. ¶ Sicq̄ ⁊ vene q̄ in pedibus sunt earū imminutio prodest sciatice si non illa inueniatur oꝫ aūt haꝝ cuiusq̄ iminutionē a cōpetēti fieri latere qd̄q̄ passioni oppositū est scꝫ si passio fuerit in latere dextro ⁊ iminutioneꝫ fieri in sinistro expediet sin econtra. Utere auteꝫ maxime flebotomia cū sanguinea superfluitas in corporis est profūdo. Cum autem inter cutem ⁊ confinia cuꝫ sitijs euacuabis. Cum auteꝫ inter corpis ꝓfundum ⁊ cutem superfluitas erit. cum irrudinibus eūabis. Est aūt flebotomia fortior eua=

euatio q̄ sitiaꝝ sicq̄ ꝛ irrudies forti⁹ euacuāt q̄ sitia hoc est qđ de venaꝝ flebotomia approbare voluim⁹ nō pulsantium ꝛ eaꝝ vtilitate.

¶Uenarū aūt pusantiū iminutio cuiq̄ ꝓdest mēbro in quo sanguis adunaꝛ calidus subtilis ꝛ nocēs. si ꝓxima illi minuaꝛ arteria. siq̄dē hec arteria magna n̄ fuerit ꝓdest ēt ꝛ si hoi in operimētis doloꝛ inueniaꝛ intm̄ vt puncturā sentiat. dehinc ille dilatatur doloꝛ ꝛ ad certa in aꝛ. circum confinia trāsit.

¶Capl'm. iiij. de arteriaꝝ amputatione.

NOn nunq̄ flebotomāti incidit delictū in basilice iminutione cū flebotomi extremū ad arteriā vsq̄ extēdiꝛ. effluitq̄ sanguis nec ei⁹ cohibeꝛ exitus. Est aūt arterie sanguinis signū q̄ ei⁹ exitus cū saltibus fit ꝛ illi coloꝛ rubeus clarus. hoc si acciderit ꝛ nō ꝯferūt medicamia strīgētia sed nec adurētia arteria opꝫ ꝛ rimari ꝛ amputari. amouebis itaq̄ cutē a loco arterie ꝛ reliq̄ segregabis coꝛpoꝛa que circūstāt vt carnē: sed cū sennera suspēdes. tunc vtrūq̄ latus ligabis cū filo serico foꝛtiter ꝛ firme ꝛ in duo sic illā mediā incides eo loco quo flebotomum incidit. medicamiaq̄ adijcies solidantia vt aloem. sarcocollā. sanguinē dꝛaconis. candaruꝫ ꝛ his similia. fascijsq̄ astringes ac vittis.

¶Capitulū. v. de apostematis apoꝛisma dicti medela.

HUius apatis cās et signa illo ostēdimus loco quo de moꝛboꝝ in cutis supficie accidētiū signis disceruim⁹. Est āt apa qđ ex arteriarū accidit ruptura ꝛ scissura cū cuti vuln⁹ aut ꝯtritio nō supfiat. hoc ꝫ apa cū in alis ꝯtingit aut inguib⁹ aut collo. aut alijs hmōi locis in q̄bus arterie sūt magne nō opꝫ ferri adhibere cura: qm̄ si feceris sāguis erūpit ꝛ effluit patiēsq̄ depit. Cū āt in paruaꝝ est loco arteriaꝝ tūc ei⁹ incipiēda vt dicta ē cura: oꝫ i lōgū cutē findere. ꝛ q̄ in loco ē sanguinē exhere: ꝛ arterias discoopiēs oio coꝛpib⁹ denuda circūpositꝫ. ꝛ cū sennara arteriā suspēde. Dehīc aūt sumes acū i q̄ filū disposueris sericū ꝛ sub duab⁹ arterie imittes extremitatib⁹ sicq̄ nodās filuꝫ incides: sicq̄ ꝛ in altero facies latere. tūc locū sanguie purgabis: ꝛ sanguis loco pānū suppones vino infusuꝫ p̄ hoꝛā. sicq̄ puluerē supmittes carnē adducētē: post quē vnguētū ad ideꝫ.

¶Et si apa hoc ex aterie factū est fissura. quā tū potes cū digitis ex ipo apprehēde apate cū cute. tūc acu sūpta cū filo serico optie cōtoꝛto sub apate ab altero ifige lateꝛ eo i loco quē ꝓp̄hēdisti ꝛ foꝛtiꝛ ligās apa p̄ mediū finde. oēm qꝫ q̄ inest sanguinē exhe. Tūc aūt ab oi incide foꝛcipe latere vsqꝫ loci terminū queꝫ ligasti. ꝛ sic fasciam appone quā vino infuderis ꝛ oleo vnguentumqꝫ carnem adducens.

¶Capi. vj. de arteriaruꝫ que post aures sunt amputatione.

Pximus arteriarū q̄ post aures sūt sahafe ꝓdesse āputationē ꝛ oculoꝝ cronicis doloꝛib⁹ passiōiqꝫ scotomie dicte p̄m ergo pilos erradas oꝫ q̄ auriū vicinaꝛ ptib⁹ ꝛ arterias iuestiga. qm̄ sub digito pulsantes inuenies vt iueneris locū signa ēcaustro et sic arteriā ꝟsus os āputa sitqꝫ āputatio sub duorū q̄titate digitoꝝ. Cū āt arteria sub digiti sēsum nō cadit oꝫ ad auris radice ad exterioꝛa. iij. mēsurare digitos strictos ꝛ sic locū finde ꝛ arteriā in latū āputa. vt sāguis eo vsqꝫ exeat vt fiat alb⁹ ptinget āt icisso vsqꝫ ad os. Et cuꝫ media exierit sāguis q̄titas siphacē q̄ sup os est capitis finde ne foꝛte calidum illi accidat apa ꝛ os abꝛades sicqꝫ icisionē cū licinijs ex pāno stringes ꝛ reliquoꝝ deiceps vulneꝝ curaꝫ adhibebis. Qđ si carnis ꝓductio imoꝛaꝛ super os scalpere ipsum ꝛ abꝛadere opꝫ.

¶Capi. vij. de arteriarum que in tempoꝛib⁹ sunt abstractione.

IN antecedētibus dixim⁹. qm̄ artiaꝝ q̄ i tpib⁹ sꝛ abstractio emigraneo ꝓdest ꝛ ocl'oꝝ doloꝛibus cronicis ꝛ catarris cal'is decursibusqꝫ pūgētib⁹. ꝛ apatib⁹ q̄ in tēpoꝝ sunt lacertis. Si igiꝛ he diuturne fiāt passiones. nec alia p̄ medicamē ꝯfert cura. arterias duas abstrahere expedit q̄ in tpib⁹ sunt queādmoduꝫ assignabo. pilos igiꝛ abꝛade tēpoꝝ. ꝛ arterias palpa cū digitis donec pueneris. Et si difficilis eaꝝ ē iuētio. aquā loco calidā istilla ꝛ cataplāsa ꝛ sic locū palpa. vt iueneris collū cū plena stringe fascia q̄ten⁹ repleāꝛ arterie. ꝛ manifeste appeāt. sicqꝫ attramēto signa tūc alicui ipera ministroꝝ cutē q̄ loco supest digitis apprehēsam subleuare ꝛ cutē finde māifesti⁹ tūc ab vtroqꝫ latere cutē cū sēnaris subleuabis ꝛ arterias ab oi pte nudās coꝛpa āputab circūposita q̄ten⁹ māifestātib⁹ appeat ꝛ oib⁹ circūiacētib⁹ libereꝛ coꝛpib⁹. Et si q̄dē arteria subtilis fuerit ad supioꝛa eā extēdere cū sennara ꝯuenit. ꝛ ab vtroqꝫ suspēsā icides latere. eius qꝫ frustuꝫ educes. sicqꝫ qđ iter duas ē ligationes āputabis ꝛ medicamia inijcies vnguēta qꝫ adhibebis. Qđ si magna fuerit arteria findas illā ꝛ sāguinē iuxta qđ op⁹ fuerit extrahe sicqꝫ cū filo serico duob⁹ in locis ligatiōe vtere ꝛ āputatiōe ꝛ sit iter vtrūqꝫ triū digitoꝛum q̄titas ꝛ sic qđ mediū fuerit āputa medicaminibusqꝫ vtere carnē adducētib⁹ vt pl'uere croceo ꝛ medicamie ex sarcocolla ꝯposito ꝛ aloe. thure dꝛaconis sanguine ꝛ fascia superpone.

atque si cum vnguentis cura.

¶ Caplm .viij. de chyrurgia que in carne fit. et primum de sitia et eius vtilitate.

Chyrurgia que in carne exhibetur: alia amputatio: alia incisio. alia coquēdi officiū. Et in qb⁹ vtimur passiones alie oibus accidūt mēbris corporis sub vna figura et earum vna est cura: quedā aūt quibusdā ꝓprie sunt mēbris sine alijs et cuiusque eaꝝ cura alterius cure dissonās est. Et que i oibus mēbris silis ē cura: sitia est superflue carnis abscisio: et incisio nodationis et cancri: vlcerum maloꝝ et clauoꝝ verucarū et sagittarū eductio ac inherētiū corpori. Cura aūt ꝓpria mēbro cuique vt vngularū oculi remotio et supflue que i naso est carnis amputatio: alieque hmōi passionū cure que mēbris ꝓprie sunt. quēadmodū deinceps dicemus iuxta mēbroꝝ ordinē a supiori incipiētes vsque inferiora. hic aūt de ea tractabimus cura que in oibus est mēbris cōis a sitijs primordiū sumētes et eius vtilitate et his q̄ eā sequunt. ¶ Sitia tribus vtimur modis. primus est cū incisione. secūdus est vacua sine incisione. cū igne tertius. Et que cū incisione fit aut in pueris vtimur ea pueris quoꝝ etas flebotomū nō admittit si eoꝝ ex sanguie fuerit passio flebotomie loco. Et si quidē passio in capite estuat oculis et his silibus: sitias ponere expedit in capitis puppi. sitque earuz incisio que spissum nō trāsgrediatur cutis. Si aūt passio huic ꝓxima est capitis loco collo sitia apponit. quoque in capite sunt trahēs deducat. Et si a medio in remotiori loco attrahere volueris sitiam inter scapulas pones. Nōnunque autez apponimus et brachijs cruribusque ꝓpter eos qui his in locis sunt morbos. viri porro et mulieres sitijs cuz incisione vtuntur quo malus extrahatur sanguis a mēbroꝝ ꝓfundo. simul que cū sanguine mali educant humores. Et si modici fuerit extrahēdi sanguinis necessitas oportebit icisionē nō ꝓfundā fieri. Qd si multum opus est ducere. multa sit incisio et ꝓfunda. Et si tenuis fuerit sanguis. incisionē i cute nō ꝓfundā exhibe. si grossus ad carnē vsque ꝓfundā deduces. Et si ex alicui⁹ mēbri ampliorem sanguinis quātitatē volueris extrahere. incisio amplius ꝓfunda fiat. cūque mā vtriusque grossi tz et subtilis mediū incisionē exhibe tēperatā. ¶ Utimur aūt plurib⁹ in locis corporis sitijs et cuique ꝓpria ascribit vtilitas. qbusdam in passiōib⁹ maxie. ponit in capite sitia et ē palmo a supcilijs remota. in capitis mediū: q̄ corporis medet grauitati toti⁹. elephātieque et furfurū capitis imoderatiōi ꝓriginique cū ex sanguine fiat. dolori qꝫ renū et testiū apostemati. Et si ei⁹ loco vene quis arteria magna ꝓxia ē arterie cauendus erit loc⁹. ne forte illi icidat incisio: si. et eā inciderit. amputari sanguis fluxus nō poterit. Et si amputari decursum cōtigerit mēti officit auditui et visui. ¶ Ponit qꝫ i capitis diuisione et coloris liuido faciei ꝓdest sensuū turbationi oculoꝝ passionib⁹ vt vlceribus. scabiei fluxui stupori auditus grauitati. auriū pruriginī et ꝑcussiōibus. nariū fetori. cephalee. et oris doloribus. Et in ceruice posita. puppi scil' capitis sup collū digitis. iiij. q̄ pueroꝝ ꝓdest obtalmie et auriū doloribus apostematib⁹. grauitati capitis et palpebraꝝ scabieique eaꝝ et lentigini. vētositati. sibile et fluxui. Et in faucibus que dolori medet molariū et lingue. gingiuarū apostemati obtalmie et auriū doloribus ac apostemati: sed et in hac assiduitas tremorē adducit et loci alborem. ponit et in mento. cuius est vtilitas pustulas et oris vlcerationes. Gingiuaꝝ apostemata dlere. applicat ēt spondiliū principio. que melancholicis ꝓdest passionib⁹ manie. s. et anhelitus arctationi. cordisque si ex calido sit tremori. Est ēt q̄ in latere ponit ab inter scapl'as declinās. epatis extremitatib⁹ ꝓxima et est si manū posuerꝫ sinistrā sup scapulā dextrā ac aliā ꝑcusseris. cadit sup aliquā partē in latere sinistro et sitia vocat lateris. ꝓdest aūt veneni potui et spleni apostemati. a latere aūt dextro. epatis ardori et apostemati medet. ¶ Ponit et iter anchas que emorroidū et fluxui medet sanguinis. ac et tenasmon apostemati ac ei⁹ ꝑcussioni et menstruis imoderatis. sed vrine sanguinis. ardori renū. et vrine adustioni. testiū ex corrupto sāguine apostemati. fetori vulue et ei⁹ pruriginī furūculisque et scabiei iguinū nec veneri si cum opus fuerit adhibeat officit. Si autē sine necessitate quis ea vtat. dorsum debilitat renes extenuat et eoꝝ adipē liquefacit venerēque iminuit. Est et crurū sitia. a cauilla palmo aut digitis. iiij. sub genu. in cruris manifeste. educiturque ab inde stante hoie sanguis q̄ cholere ꝓdest nigre et ale malitie. epilepsie. apoplexie. mētis corruptiōi. singultatiōi. scabiei. pruriginī. oculoꝝ tenebrositati. ꝓriginī. sciatico dolori. Et oꝫ cū sup crura sitias ponere volueris. vt balneū patiēs ingrediat et sup crura aquaz fundat calidā et hora dambulet quo ei⁹ tenuetur sanguis: sicque sup scamnum sedeat et sitijs sanguis exsugat appositis. xxx. circiter vices. ¶ Ponit aūt et sitia inter mulieris māmillas q̄ maxie mēstruoꝝ sanguis fluxū placat. Sed et in coxis ponit et mēstruoꝝ ꝯclusioni ꝓdest. oꝫ aūt pri⁹ fortiter sugere sicque icisionē exhibere: sitque hō sedēs pedib⁹ extēsis et adinuicē copl'atis: poneque sitiā i coxe supiorib⁹. Sup genua qꝫ sitia disponit. cū hō pedib⁹ ꝓtensis sedet. et hec sup ossiū coxaꝝ ponit extrema et disgregationi ꝓxia: atque hc ipa genuū ꝓdest apostēati

⁊ eoꝝ incēdio grauitatiqꝫ ⁊ disgregatiōis do=
lori. ¶ Est ⁊ rasche sitia q̄ pustulis prurigini
sahafe. fissurisqꝫ manuū ꝓdest. Et oz prius su
per quāqꝫ manū sitiā ponere. fortiusqꝫ suge=
re. dehinc incisiōe facta sanguis educatur se=
mis libra. ¶ Est super anū quoqꝫ sitia q̄ dolo
ribus eius ⁊ ardori. apatibusqꝫ ⁊ emorroidibꝰ
intestinorūqꝫ doloribꝰ medet: hec femora ma
gnificat mulierū ⁊ nates ⁊ mēstruū educit san
guinē anchaꝝ ⁊ dorsi dolori ꝓdest. ¶ Ponit
quoqꝫ inter duas sitia cauillas. distorsionibꝰ
ꝓdest ⁊ debilitati ⁊ pedū fissuris. adustioniqꝫ
earū ⁊ q̄ ad eos fit materiei decursui ac poda
gre. sanguinēqꝫ deponūt mēstruū. ¶ Est ⁊ que
sup humerū ponit sinistrū: ꝓdest que splenis
doloribus ⁊ quartane febri ⁊ colere nigre sup
fluitatibus. Et opz sanguinē q̄ his educit lo=
cis a quinquaginta dragmis vsqꝫ cētū eē iuxta
corporꝝ cōplexionez in virtute ⁊ debilitate. ac
iuxta qđ opꝰ fuerit ⁊ sanguis ꝯsulet corruptꝰ.
Necvero modū expedit in sanguinis eductio
ne excedere. qm̄ hoc stomacū debilitat ⁊ epar
destruit ac refrigerat. colorē in croceū imutat
hydropisim adducit. venerē minuit. cor debi=
litat. tremorēqꝫ eius ꝑit ⁊ paralisim morpheā
qꝫ generat albā ⁊ visuz debilitat. opz aūt sitiā
que spondiliū ponit in capite. largiorē eē q̄ꝫ q̄
i faucibꝰ ⁊ crurū sitiā mediocrē. sitqꝫ in rascha
sitia oibus his maior oibꝰ tēporibꝰ. Sitqꝫ in
caloris tēpore grauis aut frigoris minor ⁊ in
autūno longe minor q̄ꝫ in vere. sic quoqꝫ ⁊ fle
botomia oēsqꝫ euacuationes queādmodū aꝛ
expositū est. ¶ Sitia aūt vacua sine incisione
s. vtimur cū trāslatiōe opus est materiaꝝ a lo
co ad locū queādmodū in calculis fit renum.
aut vt ad exteriora trahamꝰ. vtimur q̄z ea cū
ventositatē dissoluere nobis est ꝓpositū vt in
colica fit cū sup vētris subplanū sitiā ponimꝰ
⁊ in doloris loco. Sed ⁊ cū sanguinē ad mem
brū qđ ꝓpiā attrahere volumꝰ queādmodū in
stomacho fit: qm̄ sepius vt ad ipm sanguinez
attrahamus opus ē vt calefiat vtimur q̄z ea i
mēbris quibusdā cū motū ⁊ nō sensum amise
rint: attrahimus sanguinē ad ipsa ⁊ calorē. Et
siquidē hoc manu cōtigerit. ponit sup hume
rū sitia ⁊ sic sugit. Dehic sup lacertos ⁊ tenui
ter sugit quatenus sanguis adunetur dehinc
aufert ⁊ iterū apponit post dies aliquot sup
brachiū ꝓpe raschā. ¶ Sicqꝫ ⁊ in pede faciē=
dū est ⁊ i omni qđ motu priuat mēbro. hocqꝫ
semel in mēse. Utimur quoqꝫ illa ⁊ in patienti
bus nariū sanguinis fluxū. si fuerit imodera=
tus. ponimꝰ nāqꝫ sitiam super vētris lacertos
si fuerit a dextra nari fluxꝰ hic ⁊ i epatis ꝑtes
Qđ si a sinistra. super splenis deponit ꝑtes:
hoc nāqꝫ modo sanguinē a capitis ꝑtibus ad
inferiora deducimus ⁊ cruris partes. ¶ Sic
⁊ in mēstruoꝝ mulierū fluxu facies si modum
transgreditur: pones nāqꝫ sub papillis sitiam
Ponimus q̄z ⁊ super costas vacuā sitiam fra
ctas. cum depressa est quo ad supiora illaz re
ducamus. Sz ⁊ super aures cū in eius fistula
est aut sanguinis decursus multus: locamus
nāqz in sitia aurem ⁊ sanguinis: sicqꝫ sangui=
nē attrahimus ⁊ educimꝰ. ¶ Et cū fistule que
dā in mēbro carnoso apparēt: estqꝫ in eas sa=
nies inclusa sitiā apponimus. dehinc cū vn=
guento basilicon clisterizamus in oleo disso=
luto rosarū. Opz aūt in hmōi locis sitiam nō
ponere. corpore non purgato. Sin superflui=
tates attrahentur male ad egrotans mēbrum
⁊ nocumentū fit maius. ¶ Sitia aūt que cum
igne fit necessaria est cum a corporis ꝓfundo
ad exteriora educēda est materia cū in mēbri
alicuius interioribus generat nō aliunde in=
fluens ad mēbrū egrotās. fortiterqꝫ illā ad ex
teriora, educere incubuerit necessitas. Et quo
tienscūqꝫ que attrahit materia āplior ē ⁊ ignē
decet esse fortiorē. fit aūt hoc sic. Sume sitiā
aut ciphi modo factā phialā ꝑuam ⁊ eius in
teriora aqua lenias ⁊ bābacē accipe nō ꝑssuz
sed distructū in ꝑtes. hunc igne accēdes. et in
phiala pones: sicqꝫ loco applicabis: qm̄ ven=
tris subplanū aut quoduis aliud attrahet mē
brū: vt auferri nisi vi non possit. Hec igit sitia
vmbilico apposita tortionibꝰ ꝓdest molestis
⁊ colice: si ex ventositate fuerit: mulierūqꝫ mē
struis. ⁊ matricū vētositati. sanguis mēstruoꝝ
grossitiei. ⁊ eius exitu difficili. sincopiqꝫ cuz ex
mēstruis fit. ⁊ matricꝫ frigori: ⁊ hūiditatē q̄ ex
coitu emittit a vulua emulgit. Est ⁊ que sup
stōacū applicat. ꝓdestqꝫ eius grosse vētosita=
ti frigoriqꝫ ⁊ ipm calefacit: hūiditatē que i eo
est purgat viscosam: ⁊ hoc cū sitijs fit magnis
aut fialis q̄ ignis ꝓferāt calorē. iuncto ꝑus olo
loco bani. ⁊ sic sitia supponit ac sugit quo cu=
tem attrahat ⁊ statuat: sicqꝫ duabꝰ illā dimit
tes horis. Cū aūt multū erit incendiū aperies
ꝑ horā quiescēs iterū appones donec mēbrū
calefiat. Et in oibus quas diximus sitie spēbꝰ
oportet sitiam que singulis apponitur locis
iuxta mēbri esse quantitatē patiētis. s. cum qđ
egrotat mēbrum magnū est ⁊ latū ⁊ sitia ma=
gna: sit si paruū. ipa quoqꝫ ꝑua adhibeatur.

¶ Caplm. viij. de incisione emissionū furun
culorum ⁊ apostematum.

Oportet in apostematibꝰ et
emissionibus humi
dis medicaminibus vti maturan=
tibus vt diximꝰ. Et si emissiones ⁊
apata in locis fuerint carnosis: vt
coxis. cruribus. lacertis. natibus. brachijs et
expectandum tibi est. donec eorum complea=
tur maturatio et fortiter molliātur. aut tenuē
tur sicqꝫ et incidas. Si etenim anteq̄ꝫ maturē
tur incisionē adhibueris, rubiginis fluxus tē=

pus ꝑtelat ꝛ eaꝝ sordes multiplicātur ꝛ non nunꝗ vulneris labia durescūt ꝛ eius ꝓfundū ꝑtelaturꝙ eiꝰ curatio. Et si ꝓpe disgregatōez emissio fuerit locaꝙ in q̄bus nerui sunt ꝛ ligamēta nō expedit eiꝰ maturationē ꝓstolari. sed optime aperi. ne forte neruos corrodat ꝛ ligamēta disgregatōis sanies ꝛcordas ꝛ mēbri fiat debilitas. ¶Incisionis aūt q̄litas hmōi ē. opꝫ incisoriū super emissionē ponere. a loco qui sanus est ꝛ q̄ insunt sanguinē ꝛ saniem extrahes corruptos. aliaꝙ corpora putrida donec oīno purges. tūc cū pāno totum implebis lineo pfecte. quo repleto hoc ad oia perueniat loca vacua ꝛ cū fasciis stringes. post hec scđo solue die ꝛ si emissionem mundam inueneris bābacem appone veterē cū rosarū oleo. Si munda non fuerit. bābacē pones veterem cū butyro ꝛ optime totū implebis quo ad oēs attingat cōcauitates vsꝙ dū vulnus oino mundatum intelliges a sorde ꝛ rubigine. post hec aūt cuꝫ vnguentis vt assignatū est curabis. Expedit aūt cum emissio magna fuerit ꝛ incideris illā non semel euacuare ne forte patientis debilitetur virtus ꝛ sincopis accidat. maxieꝙ si eger debilis fuerit. sed paulatim tibi erit educēda sanies duobus diebus aut tribus patientis examinata virtute. Et si in alarum aliqua fuerit emissio. aut inguinibꝰ in lōguꝫ icides. quo eiꝰ citior fiat cicatrizatio. Qđ si sup lacertū vt brachii. aut cruris ab vtroꝙ opꝫ lacerti icipere latere duas incisiōes sicut altera ad alterā transeat ꝛ lacertum non attingat ipsuꝫ: ne forte incommodū illi accidat sanari difficile. Tūc cum bambace implebis ab vtroꝙ latere post purgationē. ꝛ sic cura vteris quod cū vnguētis fit ꝛ desiccantibꝰ medicamibus quēadmoduꝫ als expositum est.

¶Capitulum. x. de salahe glandis ꝛ nodosita tis cura.

Landis species quot sint alio exposuimus loco. cāsꝙ ꝛ signa. Eius aūt cura ē ipsius denudatio ꝛ a suis eductio locis hoc āt fit sic. Cutē ab ea findes sic vt ad eiꝰ nō attingat folliculū ꝛ cōcauitatē. Tūc eius folliculū suspēdes cū sennaris q̄s minister tenebit: ꝛ tu illā excoriabis caute. caueasꝙ folliculū scidere ꝛ itegrā studeas exhere l folliculo suo qm̄ hec vtilior ē cura: ꝛ sic vulnerū cura locū curabis vlceruꝙ. Qđ si folliculū cōtigerit scidi paꝝ: cū sennara suspēdat ꝛ semp subseq̄re dōec totū emittas. Et si partē aliquā exhi ꝯtigerit. nihil tn̄ de eo dimittas. ꝛ sic oim curabis vlceꝝ cura. Qđ si folliculi ps aliq̄ remaneat quā difficile sit educere: medicamē accelera illi acutū qđ illā desiccet ꝛ aduret: dehic butyro sbseq̄re dōec laxa fiat ꝛ eruatur. Et si reliquie eiꝰ aliq̄ superūt: medicamē iteꝝ applica acutū: qm̄ si i loco aliqua eiꝰ remanebit pars ect ipsius cā gn̄ationis iterūqꝫ rediret. ¶Nodositas aūt ꝛ glans cū curande sunt intuēdū ꝛ si salahe cōsilis est: cū illius sanabis cura. Qđ si ex illius nō fuerit genere ꝛ nodatio est dura. vīdū erit his q̄ in cura dixímus medicaminūvtvnguēto dachilō. ꝛ aliis. Qđ si nō ꝓderit fortiꝰ illā percutias cū q̄uis duro donec corrūpat ꝛ laxa sit qm̄ sic deficiet.

¶Caplm. xi. de scrophularum medela.

Crophularū causas ꝛ signa atqꝫ cū medicamibꝰ curā als diximꝰ. Et si medicaminū cura nihil cōferet: tūc ferri adhibēda erit cura. Et hec eius assigꝰ. cutē ab eis findes per longū quēadmodū ꝛ in salaha factū est ꝛ vsqꝫ ipm findēdo nō attinges apostema: dehinc cutis labra duo cū sennara; extēde ipamqꝫ excoria ꝛ oia amouebis ab eis corpora circūposita ꝛ pedetentim ipaꝫ extrahes; quēadmodū in salahe cura assignauimus. Que aūt haꝝ maior fuerit cū sennara illā extrahes ꝛ ad supiora extēdes sicqꝫ excoriabis donec oino circūpositis libes corporibus. Cauēdū aūt ne aut nerū pūgas aut arteriā amputes si forte in loco fuerit. Et cū forte in aliquā cadet venaꝝ fissura. liga illā optime ꝛ amputa. ne agēdi pedimēto sit bonitati sanguis emissioni. Ut aūt scrophulā extraxeris digitū loco iducas ꝛ diligēter ne forte alia insit scrophula inuestiga parua. Et si quā inueneris denuda ꝛ extrahe: ꝛ ne queuis restet studiū dabis: vt aūt purgasse te locū itelliges labra cutis aduna ꝛ si superfluitas est in ea q̄ extendi possit ꝓpter scrophule magnitudinē absciso superfluo partes insue ꝛ loco commēsurata cute puluerem superpone croceū ꝛ re liquorum curam adhibebis vlcerum.

¶Capitulum. xii. de cancri cura.

Lias dictū recole cancrū apa eē duꝝ cāsqꝫ eiꝰ ꝛ signa ꝓtulimꝰ ꝛ cū medicamibꝰ curā. tā ꝛ si p modicū medicamia ꝯferāt. supest āt nob eiꝰ cū ferro q̄lr fiat q̄qꝫ sit cura dicere. Dico ꝙ qm̄ apa hꝰ oibꝰ accit i mebris ꝫ sepiꝰ i mr̄icibꝰ ꝛ mulieꝝ mām̄ill. Et qđ i mr̄ice ē nullā admittit cure ferri viā. cū aūt i mām̄ill aut mēbroꝝ aliq̄ māifesto i q̄ magne n̄ sꝛ arṫie nec ipi vicināt nec nerui isūt magne tūc oē hꝰ apa a mēbro abscidere oꝫ. ꝛ cū rasorio pfectiꝰ oēs cauabis ptes donec nulla eiꝰ supsit radix ꝛ sanguineꝫ exire pmitte. nec eius auferes fluxum donec circūpositus qui erat in venis sanguis grossus ꝛ melācolicꝰ effluxerit iā d ide locum vnguentis ꝛ medicaminibus quibus reliqua curantur vlcera sanare molieris.

¶Cap. xiii. đ v̄rucaꝝ clauoꝝ ac formicꝫ cura.

Verruce & claui in multis apparent corporis locis manifestis. Et claui cum tangun tur aut mouentur ledunt eorumque cura succisio: oportet ergo omnia que circa verrucas aut clauos sunt explicare & cum forficibus fortiter extrahere. atque cum flebotomo aut simili quouis abscide, & omnino illud quod inueneris aufer ne forte redeat. Et si ab eius reditu quem abscideris securus vis fieri cum cauterio fortius calefacto eius radicem coque hec de clauis. ¶ Verruca autem adunando abscinditur. Sumens namque pilum forte. aut filum sericum optime contortum & cum eo verruce radices fortius astringes decidet etenim: visum autem meum est illam cum ferro funditus eruere & radicem coquere cum cauterio: aut cum medicamine acuto. quoniam citius sanatur. & non eius timetur reditus. ¶ Formix autem pustula est parua & in cutis celata profundo vt diximus. eiusque cura cum medicaminibus que sit expositum est. cum de morbis diximus manifestis. Cum ergo nihil contulerunt medicamina cura adhibenda est ferri. Explicabis itaque omnia que circa pustulam sunt cum flebotomo & sic cum forficibus extrahes & cum flebotomo cui caput est rotundum succides. Sumebant autem antiqui fistulam ferri subtilem iuxta pustule quantitatem: eiusque caput super pustulam ponentes paulatim imprimebant & abscidebant a radicibus. Dehinc medicamina appone desiccantia. quoniam per gratiam dei sanabitur.

¶ Capitulum. xiiij. de vlcerum pessimorum cura.

Vlcera pessima que vocantur rodentia a membro abscindere oportet & vsque locum cauare sanum & ex ipso quoque sano paululum: quo radicitus omne quod putridum est auferatur. sicque deinceps his quibus vulnera vlceraque curamus recentia medere. Non oportet autem his operam dare nisi certe virtus valida fuerit que sufficiat & patienti odores offeres iocundos & cum contritorum aqua carnium pasces cum vino facta. vinumque propinabis tenue & mirtum quo ipsius roboretur anima & curam perferat.

¶ Capitulum. xv. de sagittarum & inherentium eductione.

Intuendum prius est & si sagitta in nobile non cecidit membrum. vt est cerebrum. cor. epar & eius locus exterioribus est proximus corporis: abstrahere illam si adhuc ei lignum est oportet. Sinant forcipes sagittam iducas et sagittam totis astringe viribus. & fortiter abstrahe. Et si forcipes vulnus non intrant & os eius locum dilata cum flebotomo aut incisorio: & sic forcipes imittens super loca diligentius sagittam fortius retrahe. Et si super os sagittam cecidisse inueneris. oportet eam potentias & partes submoueas bis aut ter. & sic attrahe & si sagitte pene fuerint in diuersa partes se timesque ne te attrahente dum exit corpora que illic sunt incidas. vulnus primum dilata & forcipes iducens pennulas optime compsime quo adinuicem reducantur & sic attrahens extrahe. Et si a sagitta ferrum eductum est ipsumque profundum & occultus tibi est locus oportebit patienti imperes vt erectus ea stet in figura in qua percussus est hora erat & tunc palpatione vtaris & inquisitione digitorum donec inueneris. Et si quo intrauit loco propinquior est finde illum & dilata quemadmodum diximus & forcipibus iductis sagittam apprehende & attrahe. ¶ Quod si in oppositum plata est locum sagitta ab eo que intrauit latus finde illud eo in loco quo sagitte intelligis esse caput & iductis forcipibus inuentam apprehende & abstrahe. ¶ Quod si sagitte vsque ad locum forcipes non attigerint organo quouis eo iducto quo subijt sagitta loco ipsam impelle quibus sagitte impelluntur. vt ad aptiorem os approximet tuncque forcipibus apprehensam iductis attrahens educas. Ut eduxeris sagittam considera ne forte penas habuerit & in vulnere sint confracte. Quod si intellexeris inuestigande tibi restant & educere omnino moliaris. Cum autem sagittam eduxeris & pene non superint locum oportebis inueneris eiusmodi est aut medicamina supinijcere conglutinantia vulnera. ¶ Si autem post sagitte eductionem apostema fieri contigerit patientem flebotoma locoque lactis pinguedinem applica & sandala intibeque aquam ac quassare & sempuiue. solatrique & silia appone autem & sandali fasciam sicci. ¶ Simul autem cauendum cum locum findes quo sagitta impulsa est. aut cum illam impelles & ne in loco neruus sit prouide aut arterie aut membro certe nobili locus hic proximus sit. Si etenim horum quodpiam fuerit tota tibimoliendum instat diligentia ne horum quicquam ledas incidendo aut scindendo quoniam nonnunque vtilius est suo sagittam loco permittere quam educere cum aut nerui timetur aut arterie incisio. aut scissura. aut membri aliquod nobilium ledere vidi etenim ipsi quendam cui sagitta in stomachi partes incidit & siphacem scidit stetitque inter thirbum sagitta & stomachum. nec potuit remansit itaque suo diutius in loco nec ledebat hominem nisi cum ciborum fiebat repletio. ¶ Simul autem intuendum quoniam sagitte nonnunque veneno infecte sunt quod si intellexeris carnem circumcauare conueniet. cui sagittam contigit incidere siquidem fieri possibile est. Sagittam autem veneno infectam ex ipsius carnis deprehendes colore declinat namque aut ad liuorem aut ad nigredinem. ¶ Intuere quoque & si sagitta ossi infixa est ipsique fortius adheret & forcipibus cum concusseris non mouebitur oportebit que circa sagittam sunt cauare vsque dum ipsum appareat os. quod autem cum illo incides organo quo ossa amputantur. aut certe circa sagittam foramen molieris. quatenus eius dilatetur os. & sic ipsam abstrahens educes. ¶ Cum vero sagitta in principalium erit aliquo membrorum aut cuius magna est vtilitas vt cerebro. corde. pulmone. epate. stomaco. renibus vesica & si

milibus & mortē aiaduertis. sagitte eductioni nullā dabis operā. Si aūt signa non agnoueris mortis. ei⁹ moliaris eductionē. qm̄ eiusmōi hō nōnunq̄ morte liberat⁹ sanat: vidi etenim cui⁹ itestinis sagitta inciderat & vulneris loco stercora emittebant: adhibitaq̄ cura liberat⁹ & sanat⁹ est. Refert q̄z nōnulli se epatis ptez vulnere eductā vidisse. ossaq̄ & thirbū. nec tn̄ mors abinde accidit: iō ergo cū locis iciderit his sagitta v̄tusq̄ valet & mala nō se p̄sentāt si gna. ei⁹ oīno molire eductionē. qm̄ mirabilis rerū deus & auctor hominē morte fortasse liberaret. Si eteni in hmōi sagittā locis dimiseris patiētē in mortē offert pculdubio. Et siq̄dē scire volueris quo iteriorū mēbro sagitta cōstitit signa q̄ assignam⁹ speculare hec scilz. ¶ Cerebro q̄dē si vulnus icidat & ad matrē vsq̄ attingat ipissam egrotāti cephalea fit molesta & in oculis rubor & inflamatio. hominis imutatur color: animus cōfunditur. Quod si ad subtilē vsq̄z matrez attigerit. virtutis fit casus. vox tollitur. nasus incuruatur sanies reijcit naribus & sanguis auribusq̄z ardorq̄z et humiditas. ¶ Si in pectoris concauum vsq̄z sagitta perferatur vulnusq̄z latum fuerit eo aer emittitur & si cordi inciderit illam videbis tanq̄ cuipiam in fixā solido. & sanguis exibit niger si q̄dē locus illi quo exeat fuerit. sequiturq̄z eiusmodi extremorum: frigus sudorq̄z & sincopis atq̄z mors. Et si pulmoni sagitta incidit & vulnus latum est sanguis emittitur spumosus. Et si eiusmodi vulnus non est quo sanguis exeat. patiētis imutatur color. anhelitus fit creber. Et si diaphramati quod in pectore est sagitta infigitur vel incidit certe costis posterioribus anhelitus fit magnus frequēsq̄z. cum vtriusq̄z motu humeri. pariterq̄z dolor fit grauis. ¶ Et si stomaco infigi contigerit sagittam & hec ei⁹ vsq̄z concauū perlata est & est in loco largitas cibus eo exit. Et si sagitta intestinis obuiauerit: stercora emittuntur & nonnunq̄ intestinuz foras & thirbus erumpunt. Cum autem in vesice sagitta incidit. vrina vulnere effuit. Signa hec in quod interiorū sagitta ipulsa sit membrorū designant. Si itaq̄z in his que diximus mortis animaduertes signa nullā adhibe sagitte curaz tā & si valida videatur esse virtus. Sin & valida ē virtus educere aude & molire toto molimine queādmodū assignabo. ¶ Si capiti incidit sagitta & ad opimēta vsq̄ cerebri impulsa & emitti quo vis modo nō pz. oportebit capitis pforare os circa sagittā & sic emittere. Qd̄ si in pectore est. & nō abstrahi poterit. oportebit coste aliquid amputare. cui sagitta incidit aut qd̄ inter ipsam est & sagitta. posita tn̄ sub costa eris lamina tenui. q̄ siphacem custodiat. Sicq̄ & si ventri incidat aut vesice sagitta. aut mēbro interiorū cuipiā aliorū oporte bit primū caute & sine molestia sagittā denudari. Et sic nec emittit fissuram dilatare expediet & ipsa educta loco medicamina iponere carnē adducētia. dehic virgam & sicca medicamina vt alias expositū est. Et si sagittā venis. aut arterijs incidere contigerit: aut ossib⁹. aut organicarū alicui. & arterijs que sub alis sunt & in inguinib⁹ & timueris ne te educente ferrū sanguis oīno effundat. oportebit p̄mū venas aut arterias ab vtroq̄ cū filo ligare serico late re fortit cōtorso. cū ac⁹ imissiōe sub vena & nodatione robusta fideliq̄. Quo facto sagittam nuda. Et hoc te opus erat scire de sagittarū & similiū eductione.

¶ Caplm. xvj. de aque cura que in capite est.

Et quoniā de ea dixim⁹ chyrurgie pte que morbo⁊ ē & passionū: quarū cura in oībus silis ē mēbris: iā nūc de ea dicem⁹ q̄ cuiq̄ ppria est mēbro: & a morbo⁊ cura incipiemus q̄ capiti accidūt: dehinc aliorū exponem⁹ mēbro⁊ iuxta ipso⁊ ordinē in passiōes curā donec vsq̄ pedes attingam⁹. ¶ Nūc itaq̄ primū de aque q̄ in capite est cura videbim⁹. Passio hec infantibus in partu accidit cū eo⁊ caput fortiter cōprimit: cū ipius volūt eq̄litatē informare moleste: aut ex passiōe interiori: aut vene fissura: aut sanguis q̄ affuit imutatiōe: grossaturq̄ hic donec in loco fiat cruditas frigida: nec excoq̄tur nec sanies fit. Et qm̄ loca hec rara sūt: trāsit hec hūiditas: & inter siphacē q̄ sup craneuz est cutemq̄ statuitur. ¶ Sūt autem hui⁹ passiōis spēs. iij. aut em̄ hūiditas hec inter cutē & opimentū ossa cranei ab exterioribus opiens adunat. Aut inter os cranei & ip̄m ab exterioribus velans opimentū. Aut inter cranei ab interiorib⁹ os & matrē grossam. ¶ His igit q̄b⁹ inter cutē & cranei operimētū hūiditas adunatur ap̄a accidit tactu molle: cui⁹ color cutis est colori silis & sine dolore. & si digito cōprimas pter carnis paucitatē cōmouet: facileq̄ ap̄a pellitur & humiditas ab inuicem separatur. ¶ Quibus aūt inter cranei siphacez & os ip̄m aq̄ adunatur: eadē hēnt signa. que. & ante diximus. & est ap̄a sub solis vt nec facile pellitur et carnis sentiū digiti grossitiem. ¶ Quib⁹ vero inter cranei os & spissam adunatur aqua matrem ap̄a facile non pellit nec molle est sz fortiter pellit. hocq̄ pp ossiū infantiū hūiditatem maximeq̄ si scoma ab inuicē fuerint disiūcta: & p ipsa hūiditas ad exteriora missa fuerit. h⁹ aūt itelliges qm̄ cū ab extiorib⁹ hūiditatē cōp mes: citi⁹ ad cranei tēdit iteriora. & dolor i his est grauior & ossiū capitis separatio frōtis acumē ad exteriora & co⁊ oculi elati a q̄bus & lachryme prumpūt multe. Et hmōi oīum curā adhibere nō oz. Cū aūt hūiditas inter capitis

cutē ꝛ cranei ossis opimētū cernit: ꝛ apa puū est. vt assigno cura: finde itaqꝫ apatis filis me diū semel in latū. Si aūt iter operi^m ossis cra nei ꝛ ipm fuerit hūiditas cutē duab⁹ incides fissuris sese in medio apatis incidentiū si qui dē apa magnū fuerit. Quod ꝑ magnū est tres adhibebis fissuras in modū. t. greci. hoc mo do. ꝛ humiditatē extrahes omnē. Tūc fissuras has pāno replebis lineo ꝛ cū fascijs li gabis vitisqꝫ sicqꝫ trib⁹ ꝑmittes dieb⁹. Die ꝟo tertio soluēs cū medicamib⁹ curabis ꝛ vnguē tis quemadmodū ꝛ reliqua vulnera. Quod si carnis innoratur super cute ꝛ os productio os ipsum leuiter rades ꝛ sic curabis.

¶ Capl'm. xvij. de eius cura in cuius oculos fluxus multiplicabātur acuti.

In huiusmodi hoībus pilos abradere opꝫ a frōtis loco quo tibi tēporū appareant lacerti hos itaqꝫ cauebis ꝛ patiēti iferiorē mouere iperabis maxillā quo loco magis approximēt moti q̄ in tpibus sunt lacerti. tunc trib⁹ frontem findes fissuris rectis ꝛ ad os vsqꝫ ꝑuenīēs eritqꝫ cuiusqꝫ fissure lōgitudo duorum digitoꝝ. ꝛ inter singulas duas digiti. iij. Dehinc. inducas aut organo lācee sile fissure ipsi q̄ tēpori est ꝓxima sinistro donec vsqꝫ mediā attingat. deide a dextra vsqꝫ mediā ꝛ q̄ inter fissuras est cutē purga cū frontis opimēto. tūc assūpto cultello q̄ dr̄ scuq̄ba fissure inducas ꝑme ꝛ obtusum eius latus in ptē fac ossis. acutū aūt in cutis ptē ꝯuerte ꝛ ad mediā vsqꝫ fissurā trāsmittes amputabisqꝫ cū eo venas oēs ꝛ arterias q̄ illic sūt: cutē ꝟo oīo incidere caueas. Dehinc scd̄o cultellū fissure induc scd̄e vsqꝫ vltimā. venasqꝫ pari ratiōe et arterias āputa. queādmodū ꝛ in alia hocqꝫ facies donec moderatā emiseris sanguis q̄ntitatē. post hec āputata fortit̄ cōprimes loca. ꝛ q̄ illic adunat⁹ fuerit sanguis emittes. ꝛ sic licinia inducas. fasciasqꝫ appone aq̄ ifusas. mane facto licinia illa abstrahes ꝛ alia vio ꝛ oleo oliue infusa imittes. Et nr̄i hoīes tpis oliue olei loco ꝛ vini oleū ponūt rosaꝝ. sup lacertos aūt tēpoꝝ pānū supextēdes sandalis ꝛ aq̄ ifusū rosarū ne forte apa illis accidat calidū. die tertio fascias solues ꝛ vittas ꝛ vulneris adhibebis curā vlcerūqꝫ cū basilico vnguēto in oleo liq̄facto rosaꝝ ꝛ oībus reliquis quas vulneribus adhiberi assignauimus curis.

¶ Capl'm. xviij. de findenda per latuꝫ fronte.

Frons quoqꝫ illi⁹ ad cuius oculos ꝑ venas fuerit ml'tas decursus in latū findit̄. Signū aūt hoc cū videris oculos macilētos ꝛ paruos: visuꝫ eoꝝ dbilē. angulos corrosos. ꝛ palpebrarū loca vlcerosa. pilosqꝫ eoruꝫ cadere ꝛ ab oculis lachryme defluūt tenues ꝛ valde pūgentes. patiēsqꝫ in capitis ꝓfundo dolorē sentit acutū ꝛ molestuꝫ cū sternutatio subsequit̄: hec cum videris hac vteris cura. ¶ Primū a prioꝝ incipiēs abrasione: quo tempoꝝ manifestos hēas lacertos: q̄s ꝛ cauebis ꝛ in actiōe manus illis ꝓxim⁹ non fies. Dehic in latū frōtē findes: ꝛ a tpe icipies sinistro donec ad dextrū porrigaris. Finiēde aūt tibi sunt fissure extremitates in locis q̄ nō mouētur: sitqꝫ fissura paulo altior fronte. sed scomū caue coronatum ne forte ferrū illi obuies. Antiquoꝝ āt q̄dā fissurā in medio icidebāt frōte. Ut aūt os nudaueris oportebit iter extremitates venaꝝ ꝛ arteriaꝝ cū licinijs ꝛ pānis separe: sicqꝫ fascias appōes vino ifusas et rosaꝝ oleo. ꝛ cū vitis astringes. Die facto secūdo ītuere ꝛ si imiutū cōspicis apa vtile. Sin fascias iteꝝ appone ꝛ sup liga: hoc vt recesserit os abrade q̄tenus oriri in eo caro icipiat: et regimē qd̄ carnē adducit adhibebis. medicaminū. s. ꝛ vnguētoꝝ. Cum etem̄ his caro in locis fuerit orta: ꝛ cuti cōtinuata spissabit̄ cutis cuꝫ carne. ꝛ astringetur. fluxusqꝫ a venaꝝ ore ad oculos prohibetur.

¶ Capl'm. xix. de palpebre supioris repressiōe ꝛ ei⁹ ad supiora ꝛ extēsione piloꝝ cā supfluoꝝ.

Si piloꝝ ꝓductio palpebris fiat super flua repssione vtēdū ē cui⁹ hec ē assignatio. patiētē supinū iacere facies ꝛ palpebrā innolues. Et si q̄ supflui sūt pili lōgi fuerit: minis strāti quo manu illos teneat ipera ad supiora reducēs ꝛ cū palpebre pilis adhibito mastice cōglutina. Si āt breues medio palpebre acū inducas cū filo ab iterioꝛib⁹ icipiēs ad exterioꝛa sicqꝫ palpebrā sursuꝫ extēde. cū sinistra reuoluēs manu. tunc flebotomū a pte maioris pones anguli ꝛ sub pilis finde supfluis ad angulū ꝓcedens minorē. Nec ꝟo fissura hec ꝓfunda sit. sic etem̄ q̄ ad interiora inuersi erāt pili ad exteriora verteret̄. iā tūc palpebram in suū reduces locū ꝛ q̄ in exterioribus ē palpebre cutē in medio stringes loco cū acu ꝛ filo trib⁹ in locis ꝛ filos hos ministrū vt teneat iubebis et palpebrā ad supiora extēdes iuxta quātitateꝫ q̄ ab oculis pilos tolli videris moderati⁹. nec vero plurimū tollas intantum vt oculū deturpes. tunc quam sustulisti cutem iminues cum forpicibus sicqꝫ duas fissuras cutis adunabis ꝛ nodosa in sue insutiōe acū. locis. s. singulis adunabis nec nodabis filū ꝛ amputabis. hoc pluribus facies in locis donec fissuras adheseris cutis. Tunc puluerem adhibe croceum ꝛ oleo instilla ipsumqꝫ fascia ꝛ cū vitis strige. Die facto secūdo aut tertio fila incides cū forficibus educēsqꝫ cū vnguētis locum curabis.

Et hoc laudabili⁹ē quo in piloꝝ in palpebris sup̄fluoꝝ cura vtimur. Est aūt ⁊ alia ei⁹ cure spes hec ituere pilos ⁊ si q̄ oculum pūgūt pili pauci sunt ⁊ nō multi sꝫ duo aut tres ꝯadiuicē ꝓximi acu sūpta pilū imitte ex mulieris capillis ⁊ sericū filū subtilissimū fortiter ꝯtortū filūqꝫ duplica ⁊ acū palpebre imitte radici loco q̄ pili videnť sup̄flui tūc pilū induc sup̄fluū aut duos fili duplicatiōis loco. acūqꝫ ⁊ filum abstrahe sursum qm̄ pili cū filo exhibūt. Qd si iter hos fuerit pilos aliq̄s subtilis pilū. illi adde forte ex palpebre pilis ⁊ simus ꝯglutia cum gūma quauis aut mastice ⁊ sic ei queād modum ⁊ pmo fecisti pilo.

¶ Capi. xx. de separationis oculi cura.

Separatiōis cās alꝭ exposuimus q̄ ē. s. palpebraꝝ imlutio ⁊ sub leuatio vt oculū opire neq̄ant ⁊ fit tāq̄ leporis ocul⁹. Et si ocul⁹ ex vlceris fit vestigio aut paulpebre isuitione ⁊ ei⁹ plusqꝫ expediebat subleuatiōe: ei⁹ cura palpebre ē fissura in solidatiōis loco dimittať dōec laxeť ⁊ in fissura modicū ponať liciniū. ligenturqꝫ dōec saneť. Et si sepatio nālis ē. supiorē oꝫ cutē palpebre findere i medio loco ⁊ i ipsa pōe fissura liciniū in q̄vnguētū sit carnē adducēs q̄ten⁹ duo icisiōis labra sibi nō obuiēt. carnoqꝫ iter vtrūqꝫ ꝑducať. Si aūt sepationē ꝯtingerit fieri iferioris cā palpebre replicationis ad exteriora. hocqꝫ ex ipi⁹ factū sit isuitiōe aut coctura min⁹ cauta. iōqꝫ palpebra reuolulitur aut certe ex vlceris vestigio acū sume in q̄ filū pōes ꝯtortū ⁊ palpebre carni imittes replicate ab āgulo oculi minori vsqꝫ maiorē: si q̄ patitur ocul⁹ sit sinister. si dexter ab āgulo maiori vsqꝫ minorē ⁊ acū abstrahes q̄ten⁹ filū in duabus carnis supsit extremitatib⁹. tūc assūptis fili extremis ad supiora ꝯhe ⁊ cū flebotomo icide. Et si q̄dē palpebre figura in p̄orē rediērit statī ad iteriora dclinauerit hec tibi sufficit cura. Sꝫ si adhuc iuersa ē post carnis denudationē oportebit sub palpebra stibiū pōere aq̄ caro abscisa ē latū ⁊ ad iteri⁹ finde lat⁹ palpbre fissuras duas. sintqꝫ duaꝝ extrēa icisionū in icisiōis quā fecisti āgulis vt iuicem sibi obuiēt. fiatqꝫ ex eis āgul⁹ acut⁹ cū adunate fuerit vt sit silis landa greco cui⁹ hec ē figura tūc illā explica carnē iuxta qd lat⁹ ē latū supi⁹i palpebre ꝯfinījs ⁊ sic ptes aduna disiūctas cū filis duob⁹ ⁊ cū filo isues sicqꝫ absistes Et si sepatio ex isuitiōe ꝯtigit. aut ex coctura simplicē ⁊ planā fac fissurā sub palpebraꝝ pilis in p̄ma cicatrizatiōe ipo eodē loco ⁊ sic labra sepa duo cū lignulo ⁊ oi reliq̄ vtere cura queādmodū in leporino p̄us dixim⁹ oculo pl'uereqꝫ loco inījce croceū ⁊ sal' aquā ciminiqꝫ oculo istilla. sicqꝫ fasciā suppōnēs strige māe facto solues ⁊ intuere. ⁊ si calidū accit apa cū obtalmie cura medeberis sin colliriū adhibe rubeum ⁊ lene ⁊ puluerem croceum.

¶ Capi. xxi. de fissure palpebre cura.

In prima diximus hui⁹ libri pte fissurā corp⁹ ē ē pingue qd sub palpebre oriať cute supioris eiusqꝫ cās ⁊ signa explicauim⁹. Ei⁹ aūt cura hoc exponem⁹ loco. Sedere itaqꝫ in tuo facies patiētē ꝯspectu ⁊ palpebrā paululū dilata egrotātē. atqꝫ cū pollice ⁊ idice paꝝ ꝑtēde. Dehinc cōprime q̄ eiusmodi hūiditas iter duos aduneť digitos tūc ministranti tibi impa quo palpebrā a medio trahat supcilio tu aūt a loco palpebre ad iferiora paꝝ detrahe. sicqꝫ hūiditatis finde mediū in latū fiat fissura vene flebotomatiōe maior. In opprimēdo aūt expediet vt ad pinguedinis hui⁹ attingas locū caueasqꝫ tñ ipaꝫ ꝯtrāsire. Nōnunqꝫ etem̄ fissura ad palpebre porrigiť iteriora et vsqꝫ oculi ꝑuenit tunicā p̄ināvt aūt corp⁹ hoc pingue qd fissurā dixim⁹ appuerit ad exteriora illd trahe: ⁊ si nō appet flebotomū iteꝝ appone: ⁊ suauiter locū findes dōec appeat apprehēsumqꝫ digitis ⁊ pāno molli in vtrūqꝫ cō cute lat⁹. Nōnūqꝫ aūt sic dispones. vt p̄mum carne denudes ⁊ sic pānū sumptū aceto isunde ⁊ aq̄ locoqꝫ suppone. Et sunt hoīum nonnulli qui sal calefaciunt ⁊ in cauterīj extremo ponentes in fissura deponunt quo oēm illam sal consumat humiditateꝫ. Dehinc cū fascījs liga ⁊ mane facta solue. Et si vacuum calore videris ⁊ apāte locū vnguentum appone ⁊ cū hezazo circūposita cataplasma ⁊ siapho memithe. Qd si apostema loco acciderit calidū refrigerantibus cura medicaminibus ⁊ reprimentibus vt memithe asiafo sandalo: fufalo: hezazo terra armenica tritis et aqua infusis queffare ac intibe.

¶ Capi. xxīj. de copulatarum inuicem palpebrarum cura.

Oportet cum palpebras conglutinari cōsolidanti aut cum cornea contigerit tunica sic curare extremum stibīj sub palpebra immites ⁊ cū sennara suspēdes. atqꝫ sursum trahes ⁊ induces inter palpebram et oculum paulatim donec ab oculi tunica palpebra amoueatur. Cauēdum autem ne quidpiam tunice oculi incidas maximeqꝫ cornee. fiatqꝫ in oculo abinde vlcus et nonnunquam hinc acumen vuee cum incisio tunicam pertransit corneam hec vt feceris oculo ciminum et sal commasticata infunde et sub palpebra pannum pone lineum suauem. ne forte cum oculi tunica iteꝝ palpebra aduneť ⁊ sic fasciam applica in qua

oui posueris vitellū. oleūq rosaꝝ ꝛ vsq diē ꝑmitte 3m. tūc solues ꝛ colliriū istillās albū diebus ꝯtinuis trib⁹ ꝑ dei gratiā curās sanabis.

¶ Capi. xxiij. de grādinis ꝛ verruce cura.

Grandinem curās expedit patiētem vrin tuo sedeat ꝯspectu facias: ꝛ cū police indiceq palpebre cutē extēdē ꝛ ab exteriorib⁹ in latū finde educasq grādinē cū stibij extremitate. aut cū quo palpat extremo vel q̄uis alia re. Et si fissura magna est labraqz duo laxa. isuēdo adunes: ꝛ sup locū puluerem appone croceū. Si aūt pua puluis sufficiet sol⁹ et fascie. Qḋ si ab iteriorib⁹ grādo fuerit: palpebrā replica ꝛ finde ab iteriorib⁹ ꝑ latū: eductaq grādine oculo aquā istilla masticis ꝛ salis cōmasticatoꝝ. ꝛ cū fascia liga. in q̄ posueris oui vitellū ꝛ rosaꝝ oleū mane facto solues ꝛ ituere. Et si q̄dē icaluerit colliriū istilla albū in aq̄ liquefactū. sin aliq̄d colcotari triti. Verrucā āt oculi opꝫ apprehendas cū paruulis forcipibus ꝛ cū forcipibus ascindens puluerē super sparge croceum: fasciaq quoniam conglutinabitur ꝛ non redibit verruca.

¶ Capi. xxiiij. de glande que in oculi est angulo verrucis carne superflua que in radicibus est palpebrarum.

Superflua aūt in oculi angulo glās hoc curanda est mō. Cū sennera illam arripies aut forcipibus: paululūq ad superiora extēsam circūductāq amputabis cū forficibus: nec ꝟo mult⁹ sis ad eius extirpādā radicem ne forte anguli oculi carnē abscindas: oriaturq abinde passio cui fluxus nomē est. Hec vt cōpleueris oculo cimini aquā ꝛ sal cōmasticatum instilla: fasciaq oui vitellū astringe rosaꝝ oleo abiecto mane facto solutum intuere: atq si locus icaluerit colliriū istillabis albū cū aq̄ dissolutū. Si ꝟo null⁹ fuerit calor colcotari triti paꝝ superpone. Verrucas porro cū forcipe areptas forpicibus amputa ꝛ puluerē croceum desup pulueri3abis sicq fascia astringe non eīn amplius reditum dabunt.

¶ Capi. xxv. de vngule oculi amputatione.

Vngule medelā exposuim⁹ q̄ nōdū robusta ē ꝛ oculū vidētē nō opit al's si āt inualuerit ꝛ foramē cepit velare pupille expedit patiētē statuere supinū oculoq apto pēnā sume colūbaꝝ cui⁹ pleā: sit extrēitas ꝛ sub vngula itroduc oculi. ꝛ sic acū obtusā sumas planāq ꝛ pilū appōe aialium crinis grossū acūq ipaꝫ ꝑ vngulā trāsi ab anguli pte oculi ꝛ ab alio ex hac latere: eductaq acu pilū totū sub vngl'a trāsire facvsqz pupille ptē vngulāq sepa ꝛ ab oculo cū ipo amoue si pole fuerit. Dehic sēnara sūpta vngule q̄ oculo sepasti ifixe. extendeq ꝛ paꝝ itorq̄ ꝛ sic ab radice āputa cū forcipib⁹ nec mltū ei⁹ ꝓfūdes āputationē ne forte aguli āputes carnes fiatq abide q̄ oculi dr̄ flux⁹ passio. vt āputaueris sal' ꝛ cimini ꝯmasticoꝝ aquā istilla ꝛ fasciam appōe supposito oui vitello ꝛ ol'o rosato. sicq liga mane facto solue ꝛ ne te incalescat vide. Si incaluerit collirium appone album ꝛ cuꝫ obtalmie medela cura.

¶ Capi. xxvj. de acuminis oculi cura.

Tunica vuea si ꝓrupit: nō ē ei⁹ cura vt oculo vi-sus redeat: sꝫ vt oculi acumē recedat ꝛ turpitudo ꝛ q̄dāmō reformetur. Est ḡ ei⁹ cura vt acū sumas et acumis imittas radici aut palpebre pte inferioris ad supiora. Dehic aliā imittas acū i q̄ filū posuerꝫ duplicatū a pte oculi āguli q̄ dextre māu ꝓxia ē in acumis radice ꝛ ptrāsiēs ꝑ mā sines acū vt fuerat tūc fili icides duplicatiōne ꝛ acuminis ptē ad supiora ligabis pteꝫ ad iferiora cū filo sicq acū educes ꝛ sal masticēq cōmasticata instillabis ꝛ sup oculū fasciā pones cū oui vitello ꝛ rosaꝝ oleo ligabisq mane facto solues ꝛ colliriū instillabis albuꝫ ouiq albumen donec sanetur.

¶ Capi. xxvij. de saniei q̄ sub cornea est cura.

Galienus in suo refert lib° quē magna artē dixit: q̄m vir q̄dā oculoꝝ morbos curās q̄ dicebaꝛ horestes multos in q̄ꝝ erat ocul' sanies sanauerat. Statuebat eīn patiētē sup scānū sedere sꝫ rectū ꝛ ab vtroq sumebat ei⁹ caput latere ꝯcutiebatq dōec nos saniē videbamus ipam ad oculi inferiora descendere et statuebat oculi aūt aq̄ nō statuiꝛ aut oculo cuꝫ excutiꝛ nisi ad iferiora ꝑmaꝛ cū multa ꝑ̄ssiōe q̄ ei⁹ iminuitur suba. Et post pauca dicit. Nos q̄ꝫ sepi⁹ saniē euauim⁹ multā. cornea fissa queadmoduꝫ assignabo hac in passiōe expedit corneā findere tunicā in loco cornee fissura q̄ad oculū nō trāseat q̄m sanies sic exhibit ꝛ euacuabiꝛ hac euacuata mulieris lac cui filia est oculo istilla ꝛ cum fascia liga. atq deinceps vlceꝝ oculi curam adhibebis.

¶ Capi. xxviij. de aque oculi excussione.

Aque oculi diuersitates exposuimus ꝛ causas signaq alio huius libri loco ꝛ nūc ei⁹ referem⁹ q̄ ꝑ excussionē fit curā ꝑus demōstrato in quib⁹ ei⁹ speciebus excussio confert. Dico ergo quoniā opꝫ te patienti impare vt oculū in quo est aqua claudat: tuq ei⁹ cū pollice palpebrā ꝑme ad interiora ꝛ in vtrūq commoue

latus tanq̄ si cominuas ꝛ diffūgas illam. tūc oculū aperi ꝛ ei⁹ ituere foramē: ꝛ si q̄ in foramine est aquā abinuicē videris separatā ꝛ dispersam. aq̄ hec nō firmata est ꝛ excussiōi non cōpetit. Si āt adunata stat ꝛ ñ separatur firmata est. Et signū aliud priori meli⁹. Cū aq̄ videris colorē tanq̄ ferri elimati. aut colorē plūbi aquā intellige stabilitā. ꝛ qm̄ excussionis cura proderit. cuius autē color gipseus ē coagulata ē valde ꝛ excussioni nō cōpetit. laudabilius autem adhuc vt patienti oculū claudere sanū imperes ꝛ ipsi manū suppone. tunc egrotantē aperi oculū in solis oppositionē. Et si oculi foramē videris dilatatū, intelligas eiusmōi aquā excussionis admittere curā. ¶ Sume itaq̄ ei⁹ cure principiū iuxta quod assignabo sic. patiētē in tuo sedere cōspectu impera in loco claro tu quoq̄ in scāno sedeas elato ꝛ oculum claude sanum atq̄ egrotātē aperi cum digito. tūc sume mehetum organum scilicet cū quo excussio fit ꝛ mensura ab angulo oculi minori iuxta mensuram stibij grossitiei scilicet meheti par a foraminis oculi oppositione. Et tunc meheti caput acutū in loco pone ꝛ infige fortius vt introeat: mehetūq̄ sentias in locum peruenisse vacuum: tunc cum ipso meheto in partē tende foraminis oculi. ꝛ cū eius capite ad ipm perueni foramē. qm̄ statim meheti corp⁹ videbis manifestum in foramie sub tunica cornea. Deinceps cū ipso descēde meheto inferi⁹ paululū: aquāq̄ cū eo ad inferiora contrahe ꝛ in villis suspēde vuee: sicq̄ sepius facies donec a foramis recedat loco quicquid inest aque. Jā tunc paululū expecta: ꝛ si nō redire aquam videris in locum: patiensq̄ aliquid videt ꝛ intuetur: mehetum paulatim educas cōtorquēdo. ¶ Si aūt ad locū aqua redierit scdo illam depone ꝛ tertio donec stabiliatur: ꝛ sic iuxta quod assignaui mehetū: educes ꝛ oculo cimini aquā instillabis salisq̄ cōmasticatorum: ꝛ cum fascia liga: super quā oui vitellū ꝛ rosarū oleū ꝛ cū vittis stringe. Sic quoq̄ ꝛ oculū ligabis sanum ne forte moueatur patiens illius ex motu. ꝛ egrū suppinū iacere precipies in obscura domo: ꝛ ab oī prohibebis motu: ꝛ vt sternutationē caueat tussemq̄ ꝛ silia: ꝛ oī illum subtili dispones regimie vt pullis. taugis. ꝛ similib⁹. vsq̄ in diē septimū: oculusq̄ queadmodū ipe raui ligatus erit vsq̄ in diem hanc: ꝛ in alio exemplari. Duab⁹ p̄mittes sic hebdomadib⁹: nisi forte q̄d piā obstiterit: vt ardor aut apostema qd̄ oculo accidat: tūc etem̄ oportebit soluere ante p̄finitū ꝛ caloris adhibebis curā. Cum aūt die solueris septio: oculū cū aliq̄ꝫ ituitiōe expire. Nec vero op̄ oculū experiri cū mehetū eduxeris: qm̄ hoc aquā ad supiora reducit.

¶ Capitulum. xxix. de mori quod in facie est cura.

Mori autē cura qd̄ in facie sub genis ē huiusmōi iudicatur. Scalpes illū aut cū zaccara cōfrices illū ꝛ zaccara salubrior ē ꝛ cōpetētior. Post ꝯfractionē cū megessi lati capite scalpes quousq̄ sanguineus fiat loc⁹: ꝛ multū ab eo sanguinem educes ꝛ basilicon suppōes. nec sanguinē loco exterges. quaten⁹ loco cōglutinetur. nec trib⁹ auferetur dieb⁹. Die tertio loco butyꝝ applica tepidū ꝛ folia itibe sup̄mitte. ne forte illō fascia desiccet. Sic facies dōec vesiculas auferas loco purgato cū: illū paꝝ videris p̄fundatū nec aliquid superest mali. zemiari appone vnguētum quod cicatrizat ꝛ singulis bābacem quā apponis minue diebus.

¶ Capitulum. xxx. de auris que perforata nō est cura.

Auris foramē nōnunq̄ opilatū est ab ipsius tpe creatiōis ꝛ q̄nq̄ opilatio ex vlceris fit macula qd̄ ꝯsolidatū ē. hec aūt opilatio aliquotiēs in auris ē p̄fundo ꝛ nōnunq̄ in foramine mālfesto. Et si in auris p̄fundo fuerit opilō. in loco scꝫ operimenti qd̄ foramē vellat. difficilē hꝫ: curā nisi q̄ oīno ei⁹ p̄forationē cū organo nitimur subtili. Si v̄o imanifesto cū flebotomo findimus cui caput ē incurnatū paululū. Et si caro illic fuerit sup̄flua. expedit illā circū cauare ꝛ sic loco puluerē apponim⁹ croceū ꝛ locū ipo cū pāno cataplasmam⁹ lineo. Qd̄ si apā abinde acciderit calīn cū collirio albo oportebit locū cataplasmare aq̄ ifusum rosata. Et si calor itra foramē fuerit. collirīū itra aurē funde. ꝛ si sanguis decursus loco acciderit sup auris radicē portulace pone aquā aut virge pastoris. aut hullici. similiaq̄ sanguis amputātia fluxum.

¶ Capl'm. xxxi. de auris cura in quā lapis cecidit aut simile.

Alio loco dixim⁹ queadmodū calculus aut granū si auri inciderint educere quis moliatur sed qm̄ nōnunq̄ grana icidūt ꝛ ex hūiditatis loci cā itumescūt augēturq̄ ꝛ educi nequeūt. tūc aurꝫ radicē findere oportebit a p̄te piguedini vicia fissuraq̄ paucа i prime lūe modum tūc qd̄ i aure ē emittatur cū megessi vltio. aut alia re sicq̄ fissurā in sue ꝛ puluerē superpone croceū ac diligēter cura.

¶ Capl'm. xxxij. de carnis i naso sup̄flue cura.

Passio hec carnis ē nariū p̄ductio atq̄ i solis cōsiderāda ē radio. Et si carnis huius colorē videris liuidū aut nigrū tact⁹ duri ab ei⁹ oꝫ fugere cura. qm̄ ex mā fit melācolica ꝛ ē in cācri spē. Qd̄ si aūt rubei est coloris. aut nasi tact⁹ mollis ꝛ

carnis sube s̄llis. tūc ad eius accede curā q̄ hu iusmōi ē. ¶ Patiētē i scāno soli opposito fac se dere ⁊ narē eius cū manu aperi sinistra cultel lūq3 mirti folio similē naso imittēs omnē quā illic iueneris carnē absinde ⁊ purga. nec oīno aliq̄d remittes ⁊ q̄cq̄d absinderis emittes cuz megessi capite. aut alio quo vis organo ⁊ iter̄ in solis radio ituere. Et si nasuz ab oī illa pur gasti supflua carne totū vtile. sin scd̄o cultellū aut organū cōpetēs appone ⁊ q̄cq̄d eiusmodi inueneris icide ⁊ naris lat⁹ rade dōec optime purgaueris. Dehic exterges ⁊ modicū ifūdēs aceti aq̄ ⁊ vini. ⁊ patiētis caput retrorsum sub leuabis paululū ⁊ si quā iniecisti hūiditatē ad ad gurgulionē ptrāsit. itelliges nullā hui⁹ car nis partē in ptib⁹ eē foramis qd̄ colatorio sil̄e est: s3 neq̄ in palati foramie. Si āt nihil hūidi tatis ptrāsire videris intelliges carnē hāc in supiorib⁹ ossis pforati pductā ⁊ ad illā orga nū nō porrigi quo caro a narib⁹ ꝯputat̄. Op3 itaq̄ filū sūas lineū cui modica sit grossities ⁊ nodos ab inuicē in eo ꝓximos fac inter duos nodos spaciū ponēs digitor̄ duorū filūq̄ ac⁹ immittes foramini: ⁊ hui⁹ acus extremū ad su periora vsq̄ nasi imittas donec ad foramē ꝑ ueniat qd̄ in osse est colatorio simili ⁊ a palato illam emittes oreq̄. dehinc fili sume extrema duo ⁊ cuz manus extēdens vtraq̄ in serre mo dum deducas. vt cū nodulis illā incidas car nē. post hoc āt nodositas hᵉ. cū licinio fiat ex li ni pāno quo foramē mundet̄ apertū. Die aūt tertio expedit te licinia iducere naso. q̄ cū me dicaminib⁹ cataplasmaueris corrodētibus ⁊ desiccātib⁹ q̄les sunt trocisci q̄ dicunt̄ mousas aut cū vnguēto croceo zeniarico. In vltio me dicamibus vteris q̄ desiccēt ⁊ indurēt ⁊ q̄diu cura durabit fistulas naso inducas plūbeas.

¶ Caplz. xxxiij. de gigiue cura que dicit̄ anaso lis ⁊ emissionis eius. que vocat̄ farol.

Nasolis caro est supflua q̄ in dentiū orit̄ laterib⁹ eiusq̄ cura ē vt eū forfici bus aut sennara illā suspendas ⁊ cū flebotomo incidas. Farol autē emissio ē pua. oz3 illā cū flebotomo findere. quaten⁹ ab ea sanies exeat aut cū ligno acuto post hec acetū sorbitet ⁊ sugat. aquāq̄ ⁊ vini modicū ⁊ deinde rosar̄ aquā ⁊ oleū rosatū ma nuq̄ aquā ⁊ mel ⁊ locū digito cōprimat.

¶ Caplm. xxxiiij. de molaribus educendis.

Qui molarē vult eruere ꝑ muz illi expe dit q̄ in ei⁹ est radicib⁹ carnē incide re paulati donec nihil illi carnis su persit adherēs ei⁹ radici. tūc forpices molari ipsi superponat. ⁊ sup vtrūq̄ ipsor̄ pedē fortit̄ cōprimat molarēq̄ fortius ꝯcutiat. dextrorsū ⁊ sinistrorsū sicq̄ cū tota abstrahat ꝟtute q̄m sub sequtur illū molaris si aūt corrosus fuerit. lo co oportebit corroso pānum imprimere forti ter ⁊ sic iuxta qd̄ assignauim⁹ curabis. Quo fa cto acetum sugat mixtū sep⁹ ⁊ sic rosar̄ oleū loco suppone cum bābace. Nonnunq̄ autem hoi inascitur dens superfluus intuendūq̄ ⁊ si in alterius est dentis radice: cum organo qd̄ rostro simile est auferatur: atq̄ si quid super erit lima explanet̄. Si autē nō in alteri⁹ nitit̄ radice: sed suo cū forcipibus extrahatur. Et si dentium quispiam iusto maior fuerit manife ste turpe est. oz3 illū lima corrigi. ⁊ qd̄ abun dat tolli: quo ceteris cōpetenti fiat proportio ne equalis ⁊ non dissonus.

¶ Caplm. xxxv. de lingue nodositatis cura.

Si lingue nodatio natura lis ē: ⁊ ex ligamē tis q̄ ipsam ligāt. aut ex eius breuita te: patiētē sedere tuo facias in cōspe ctu op3 sup scānum. eiusq̄ aperto ore linguaz subleua q̄tum potes ⁊ ligamenta hec incide neruosa. cū flebotomo lato ⁊ stude ne itidem in vlceris cicatrizatione accidat. Et si ex vlce ris cōtigit cicatrizatione linguā ad superiora trahe ⁊ finde in latum ac nitere vt sanetur no datio. Caueas autē ne fissura in profundū tē dat carnis incidatq̄ arterijs flebotomū. Non nunq̄ etenim abinde fluxus accidit sanguis qui facile mitigari nequit. dehinc patiens ace tum post curam sugat q̄si masticās ⁊ aquā. sic q̄ ea appone q̄ carnē adducūt ⁊ sanant̄ vul nera nō restringentia nec reprimētia.

¶ Caplm. xxxvj. de amigdalorum duum apo stematis cura.

Amigdalorū duū apo stema si crescat ⁊ ei⁹ fiat tempus diutinū. nec dissoluat̄ difficilisq̄ sit patiēti trāsglutio ⁊ anhelitus angustat̄ ⁊ amigdala duo videris albificata ⁊ rotūdata ⁊ eor̄ radix parua facta est. medicamiaq̄ nō cō ferunt ⁊ gargarismata siliaq̄ amputatiōe vtē dū est. hoc aūt sic fit patientē in cōspectu tuo soli oppositū sedere facies ⁊ os aperire ipera bis ministerq̄ caput ei⁹ teneat ali⁹ q̄3 vt illius teneat linguam ⁊ ad inferiora deprimat cū or gano huic cōpetēti rei. tūc sumes sennarā ⁊ in alter̄ infiges amigdalor̄. atq̄ ad exteriora ꝑ trahes cauēs ne cū eo opimēti q̄dpiā abstra hat̄. aut corpor̄ q̄ illic sūt. sicq̄ ipm a radicib⁹ ꝯputabis cū oportuno orgāo. cūq̄ alter̄ icide ris ad alter̄ ꝯuertas idēq̄ facies. tūc patiētez aquā vt gargarizet rosar̄ ipera ⁊ acetū refri geratū. Et si ab ide sanguis ꝯtigerit flux⁹ sūa ci aq̄ gargarizet ⁊ arnoglosse. terrāq̄ cypcā. Et si apostema oleū gargarizet rosaruz ⁊ oui albumē aut mororum robum. cuz coriandro. Et si in vulnere saniez fieri contigerit aquam

gargarizet mellis.

¶Capitulum.xxxvij.de apostematice vue medela.

CUm vulue acciderit apa ⁊ ceciderit vt tā vua fiat racemi capitis rotūdi radicisq̄ subtil' ⁊ medicaminū nihil ꝯfert medela stringētiū abscindere illā oꝫ ne forte si augmēta fuerit suffocationē ꝑiat. sed cū rotūda ē ⁊ radix nō est illi subtilis color q̄ꝫ ei⁹ q̄ sanguis nigri ad āputādā nō accedas. qm̄ in hmōi habitudine ei⁹ āputatio apa ꝑit magnū ⁊ sanguis q̄ nō rep̄mit fluxū. Cū autē radix illi subtilis ē ⁊ oblōga eiusq̄ extrēa caude silis muris ⁊ eneruata. color illi in album declinās tūc āputāda ē. Nec v̄o pl⁹ iusto āputes sꝫ q̄ntū nāle excedit rē. qm̄ si radicē illā sustuleris nocumētū fit patiēti magnū circa pectoris officia ⁊ vocis aufert āputationē. oꝫ ꝗ egrū in solis opposito radij sedere ⁊ os apire ip̄a q̄ntū fas ē. ⁊ vueū app̄hēde locū a q̄ āputari oꝫ cū orgāo q̄ꝺ tenēs vocaꝶ vuāq̄ abstrahēs āputa cū flebotomo aut forficib⁹ aut orgāoꝝ aliquo incidētiū. Dehinc patiēs aquā gargarizet frigidā aquāq̄ rosatā. in qua sumacum fricaueris ⁊ similia.

¶Capi.xxxviij.de gutturis apostematis cura ⁊ eius fissuris.

SI calidū ori acciderit apa ⁊ gurguliōi itm̄ vt meri os oppileꝶ ⁊ gurguliōis et in pulmōis canali apa non fuerit nec passio alia vt suffocatio gutturis vtēdū erit fissura suffocatiōis cā timoris ⁊ iterit⁹ hoc itaq̄ factur⁹ in ꝯspectu tuo fac sedere ⁊ eius subleua caput ⁊ sub gutturis capite tres fac fissuras rotūdas iuxta q̄ꝺ canal' ē rotūda pulmōis aut.iiij. Sint aūt fissure ꝑue in opimēto q̄ꝺ iter cartillagies ē canalis pulmonis rotūdas. nec acumē augeas. qm̄ in hoc ē ꝑiculū. Recti⁹ aūt ē vt cutē cū sēnara distēdas ⁊ sic finde dōec cartillago appeat vene ⁊ arterie q̄ illic sunt. tūc v̄o opimētū findes q̄ꝺ iter canale ē pulmōis. erisq̄ ab venaꝝ ⁊ arteriarū āputatiōe secur⁹. dehinc ꝑmitte sic dōec passio in bonū redeat statū: ⁊ a suffocatione fies secur⁹. post hec aūt cutis adunabis fissuras ⁊ insues nec tm̄ cortillagines attinges.

¶Capi.xxxix.de digitoꝝ superfluorum cura.

DIgitorum sup̄flui alij i ꝑte sūt auricularis alij in pollicis ꝑtib⁹ ⁊ alij ex simplici tm̄ carne. q̄dā cū ossib⁹ ⁊ nōnūq̄ ēt vngues hn̄t. Et q̄bus ossa sunt. alijs origo ē ab digiti vicini disgregatiōe alijs ex ipsis dactilis. Et q̄ tm̄ carnei sunt facile āputanꝶ. qm̄ ab ip̄a auferunꝶ radice cū nouacula semel. Quoꝝ aūt ort⁹ ē a disgregatiōe difficilē hn̄t curā. Et q̄ ex dactil' eoꝝ ꝑus opꝫ āputare in circuitu carnē vsq̄ ad os dehinc os āputeꝶ ip̄m q̄ꝺ āputādis ꝑatū ossib⁹ ē orgāo serra.s. tūc os ip̄ꝫ scalpes ⁊ cū his curabis q̄b⁹ cetera curanꝶ vlcera vulneraq̄ medicaminib⁹ desiccantibus ⁊ carnem adducentibus.

¶Capit.xl.de viri māmillis que mulieribus sim iles sunt amputatione.

QUorūdam māmille viroꝝ itm̄ augenꝶ vt māmill' fiāt ꝓxime mulierū ⁊ ē turpitudo ill'. hocq̄ ex adipe fit q̄ in eis nascit hui⁹ rei si volueris curā in māmilla fissurā fac in heleli figura. ⁊ sic cutē excoria ⁊ adipē educas. dehic insues ⁊ medicamia appōes. Et si timueris māmille ad iferiora declinationem sua ex magnitudine quēadmodū in mulieribus fit. latera ei⁹ sup̄iora finde fissuris duab⁹ silib⁹ helelice figure ⁊ q̄q̄ eaꝝ alteri ꝯtinueꝶ in eaꝝ fine hoc mō. ¶Tūc q̄ iter duas ē fissuras cutē excoria ⁊ adipē aufer ⁊ post hoc i suitione vtaris: medicaminaq̄ carnē adducētia apones vt puluerem croceum ⁊ similia.

¶Capi.xlj.de eductione hydropicorum.

Hydropisis sp̄ēs exposuimus ⁊ cās signaq̄ alio loco ⁊ diximꝰ qm̄ ea q̄ ferro curaꝶ sp̄ēs ip̄a est q̄ vtrea vocatur eo quod humiditas educatur que inter siphacem est ⁊ intestina. ¶Intuendum itaq̄ illi est qui hanc vult curā p̄mum in patientis virtutem: et si eius virtus euacuationem perferet nec ne. ¶Si sufficere non videtur non accedat. Si autem curare vis illum patientem super pedes erectuꝫ stare impera. si non potest in conspectu tuo sedeat: et ministris impera post dorsum eius stare ventremq̄ cum manibus ad anteriora premere: aquamq̄ que in illius ventre est ad penis depellant partes sicq̄ considera diligenter. ¶Et si aque generatio in intestinorum sit partibus: ab vmbilico remouendum tibi est .iij. circiter digitis ad inferiora recte sub vmbilico tunc flebotomum sume validū et acutum: et locum vsq̄ sub siphacem finde. ¶Si autem ex epate aqua generatur: epatisq̄ passio aque precessit aduentum a sinistris findes vmbilici. Si vero ex plene generatur a dextris vmbilici. Non enim oportet eo fissuram in latere fieri super quem patientem necesse est iacere. Dehinc cutem que super vmbilicum est paulatim excoria cuꝫ organo quo cutis excoriatur. ⁊ sic siphacem cū flebotomo finde. quatenus ab eo exeat aqua euacuabisq̄ aquam iuxta: quod patientis sufficere animaduertes virtutem nec educas

eius semel maximā quātitatē. Dissolutā nā ꝙ debilitaretur virtus ⁊ patiēs periret: eo ꝙ spūs cū aqua exeat. Cū ergo aq̄ quātā pfert egrotantis virtus emiseris quātitatē: vt nō debilitetur patiēs: cū fistula locū oppila pāno ⁊ fascis ⁊ patiētē supinū iacere impa atq ne aliq̄d exeat aq̄ caue tūc illū cibis refice eiꝰ augētibꝰ ꝟtutē ac carnibꝰ attritis in q̄bꝰ pāis sīle micā posueris ⁊ odoribꝰ vtatur iocūdis. Sic ⁊ die facto scdō solues ligamēta ⁊ fascias cui fissure appones fistulā ⁊ bз ꝙ virtꝰ ɔsulet aquā emittes. eductaq fistula locū fasciis oppilabis et vittis optie stringes ⁊ cū cibis virtutē odoribusq seruās fouebis. Nec hoc singulis facere desistes diebꝰ donec pauca supsit aq̄ qtittas. Nec ꝟo oēm educes aquā sed q̄sdam remittes reliq̄as ⁊ his q̄ virtutē augēt vterз. Ut aūt virtꝰ optie redierit. ⁊ q̄ fuerat leuiata q̄uitas ⁊ ab his q̄ illi inherēt respirauerit in reliquias medicamibꝰ vteris aquā deponētibꝰ et regimie desiccāti ⁊ in sterq̄llinio volutatiōe calido ⁊ soli exponatur arenosisq locis ⁊ siti pferat cibis vtēs desiccātibꝰ. Utuntur aūt q̄dā eductionis huius aque loco coquendi officio.

¶Capi. xlij. de acuminis vmbilici cura.

SI vmbilici acumis curā cū ferro exhibere volueris hocq ex itestini factū ē egressu. aut thyrbi patiēti opз vt ituo stet ɔspectu iperes: ⁊ apa hoc ituere acutū in vmbilico ⁊ circa ipm circulū fac cū attramēto: tūc vt supinꝰ iaceat māda: ⁊ circa apa cum flebotomo icide: loco quē cū icaustro signasti ⁊ apatis medio sennara apposita sursum subleua ⁊ in icisiōe filuз pones ɔtortū aut cordulā ⁊ nodabis illū nodo currēti: dhinc in apatis capite findes fissurā in quā idicē possis imittere digitū ⁊ ituere qm̄ fortasse itestini q̄dpiā aut thyrbicū filo alligatū ē. Qd si iueneris ligaturā solue ⁊ itestinum ad iteriora repelle. Et si aliq̄ superit illic thyrbi ps āputa priꝰ ligatiōe facta ⁊ fuge q̄ illic sunt venas ⁊ arterias icidere adunaq iuxta qd tibi assignatū ē. Iā demū acꝰ sumes duas in q̄bꝰ fila posueris duplicata ⁊ ɔtorta: ⁊ icisiōi imittes quā pꝰs icidisti i crucis figura sicq duplicationē icides filoꝝ queadmoduз in aporismatis cura assignauimꝰ. ⁊ in. iiij. ligabis locis ⁊ pmittes dōec augeatur caro ligata ⁊ stricta ⁊ decidat. Dehinc aūt cū medicamibꝰ curabis carnē adducētibus. hec est vmbilici acuminis cura si ex intestinoꝝ aut thyrbi fiat egressiōe. ¶Si aūt eiꝰ rei cā caro superducta fuerit aut humiditas oportebit apatis mediū circūcauare: ⁊ sic qd extra siphacē positū ē super vmbilicū educes ⁊ cū medicamibꝰ carnē adducētibꝰ curabis. Cū vero ex arteriaꝝ accidit scissione aut ruptura eius cauenda erit cura cum ferro omnino.

¶Capi. xliij. de vulnerū que in vētris supplano fiunt cura ⁊ zirbi intestinorumq egressu.

SI in ventre vulnus acciderit ⁊ siphac fuerit scissum thyrbusq emissus. aut itestina ituere. ⁊ si loco apa acciderit ⁊ tūor cū vino locū cataplasma nigro pōtico ⁊ calefacto donec inflatio recedat. Et si hoc nō inueneris vinū spōgiā aq̄ īfunde calida ⁊ intestina aut thyrbū cū ea catapla qm̄ iflatio olo recedet. Et si calor illic fuerit mitigātibꝰ cura. ⁊ repellētibꝰ vt sandalo coriādri aq̄ ⁊ solatri hec cū feceris ⁊ apa recesserit iflatioq thyrbū reprime ⁊ intestina ad iteriora. Et si fuerit aer frigidꝰ balneo patiētē iducas ⁊ cū pedibꝰ illū manibusq suspēde: qtenꝰ eius dorsum ad iferiora deponatur. Et si balnei possibilis nō erit igressus cum violaꝝ oleo locuз linias ⁊ cera tepidis ⁊ sic imissionē mollaris ⁊ intestini ⁊ thyrbi. Qd si nec sic ingrediuntur et aliq̄ supsunt apatis reliq̄e fissurā auge ⁊ dilata paꝝ ea qtitate qua possit intestinū reduci ⁊ thyrbꝰ. Intellige aūt qm̄ si in eodē nō remiseris thyrbū die virescit ⁊ nigrescit hec cū videris āputādꝰ tibi erit qtuncunq illud ē alligatis pꝰs venis ⁊ arteriis q̄ in eo sunt cum filo serico subtili queadmodū assignauimꝰ in arteriis q̄ in tpibus sunt ligatiōe ⁊ aliis locis sicq āputa nec eiꝰ nimium psequaris āputationē: reliquūq qd fuerit ad interiora depelle. Dehinc aūt vētris sub planū mediocriter insues iter duꝝ ⁊ molle obseruato medio. Insuitio nāq q̄ nimiū dura ē. nōnunq scidit cutē. et si nimis fuerit mollis rūpitur. Sit ergo insuitio hec nodosa sint nodi adinuicem pximi nec ppe vulneris extrema pfundetur qm̄ rūperetur. nec remota qm̄ labioꝝ vulneris phiberet adunationē. Infigatur autē acus cutis manifesto. dehinc lacerto q̄ sup supplanū est ventris atq abinde siphaci ab interioribus iterūq siphaci a pte alia ⁊ lacerto scdō ⁊ tertio cuti aq̄ educetur filūq ɔhes ⁊ nodās icides aliū faciēs nodum donec totum compleueris vulnꝰ. Dehinc autē puluerē supiniicies croceum: ⁊ cuз fasciis stringes donec sanies fiat. Ut saniem emittet basilicon appones vnguentum ⁊ fila āputa cum ɔglutinatas adinuicē optime senseris ptes. Et si incaluerit locꝰ frigidum adhibe vnguentum vt zeniari aut ceruse iaceatq sup dorsum patiens: ⁊ eius subtilis sit dieta: cibūq ventositatē caueat generantē. Oportebit quoq post hoc pānum infundere oleo tepido ⁊ circa vulnus explicare olbus in locis que inter inguina sunt ⁊ intestina: vtiliꝰ autē erit clisterizare cum violaꝝ oleo tepido. Et si vulnus hoc alicui inciderit intestinorum cum

pontico

pontico nigro clisteriza vino tepido. Et sciendū qm̄ si grossis inciderit itestinis vulnus facilius curat. si subtilib⁹ difficilis est medela. Qd aūt ieiuniū dicit intestinū curā nō admittit oino ꝑpter venaꝝ ꝛ arteriarū que in eo sūt copiā ꝛ ei⁹ subtilitatē neruorūqꝫ ipsi⁹ abūdātiā sed ꝛ qm̄ epati ꝓpinquus est oib⁹ reliqs. Et iferiores q̄d stomaci ptes sanari pn̄t ꝛ curā suscipiūt duab⁹ ꝺ causis: ꝛ qm̄ grossiores sūt: ꝛ qm̄ quib⁹ curātur medicamina tota sit ad ipas ꝑueniūt ꝛ ibi perstāt. Stomaci aūt os curā nō nouit. qm̄ medicamia ptrāseūt ꝛ nihil i eo imorāt qm̄qꝫ illi sēs⁹ ē fortꝭ ꝛ oib⁹ cure ledit spēb⁹.

¶Capitulū. xliiij. de eius cura cui veretri foramen in fine est corone.

CUm de cōceptus loq̄remur ꝑuatiōe viroꝝ: q̄sdā nō gn̄are ea diximꝰ de eā ꝙ veretri foramē i vltimo nō eēt virge. ſꝫ sub capite ei⁹ in corona ipa. Eoꝝ itaqꝫ sperma viroꝝ recte i matrice nō fert: vt oēs ifundat matricis ptes. ſꝫ in lat⁹ declinat ꝛ defluit: iōqꝫ nō generāt. Necesse ē ꝛ eī spma cū virtute ꝛ recte in vltia ꝑferri matricis. Nec vero q̄ ei⁹ modi ē in anteriora migere ꝑualet vt i oppositū ei⁹ ferat vrina. Qd cū ita sit h⁹ dn̄s passionis cū ferro curari desiderat: ꝑcipe ergo patiētē supinū iacere. veretriqꝫ caput man⁹ appꝛhendēs sinistre digitis fortiter extēde ipmqꝫ totū amputa a corone loco: sitqꝫ amputatio hᶜ ab oibus ei⁹ laterib⁹ ꝑ trāsuersum: q̄tenus i medio corp⁹ ꝟetri capiti sit relinq̄tur. Et si multus acciderit abinde sanguis flux⁹. cū sanguinē ꝯcludētib⁹ curā accelera. Qd si sanguis nō d̄escit flux⁹ cū cauterijs ignē adhibe subtilib⁹.

¶Capi. xlv. de mingēdi arte cū cathatiro.

SI vrinā cōstipari acciderit oppilatōis cā. q̄ illi ex sāguine acciderit coagulato. aut humore grosso. vtēdū erit mingēdi arte cū cathatiro. ꝛ ē organū quo mingit. Et hec ei⁹ assignatio. Sume cathatirū cui⁹ longū iuxta necessitatē sit. Est aūt cathatirū quo viri mingūt lōgū quo pueri breue: tūc sedeat patiēs ꝛ sup ei⁹ penē aquā distilla calidā oleūqꝫ sicqꝫ sume cathatirū iūge caput ei⁹ ꝑforatū ꝛ violarum oleo ꝛ veretri imitte forami ꝛ recte illud dirigas donec vsqꝫ virge ꝑuenerit radicē. tūc ad sup̄iora tolle in vmbilici ptes. meatus nāqꝫ q̄ a vesica ad virgā fert hoc in loco duplicatur. Dehinc cathatiꝝ in ptes pelle ani: ita vt cū ano ꝓximū fuerit veretꝝ ad inferiora declinaueris. tūc cathatirū pelle vsqꝫ dū vesicā igrediat. ipmqꝫ hoc sentiat ꝛ ad locū tu intelligas illud vacuū per latū. hec cū feceris cathatiri extēdēs virgulā si hoc in eius cōcauo fuerit. si aūt filū posuisti laneū extēdes ꝛ educes. Egrediet etem̄ vrina simulqꝫ ꝛ humor ille quē admodū ꝛ in vtrib⁹ fit. q̄bus aqua infundit. hoc mō cathatiri vtendū erit cura. Et qm̄ sepi⁹ cū cathatirū fuerit adhibitū locis ꝑ que trāsit incōmodū accidit ꝛ lāgor egredituꝛqꝫ cū vrina sanguis. iniciendum erit veretro post hoc collirium album in lacte liquefactum ꝛ dissolutū puelle cum iniectorio paruo.

¶Capi. xlvj. de calculoꝝ a vesica eductione.

CAlculorum que sint cause ostēdim⁹ signaqꝫ ꝛ curas cū medicaminibus raro autē medicamina lapidib⁹ cōferūt qui in vesica sunt cū ergo nihil medicamina ꝓficient ferri vtendū erit cura ꝛ fissura lapidisqꝫ eductione. Et sciendū curā hāc antecꝫ pubescant ꝛ coitū nouerint faciliorē ꝙ̄ in iuuenibus esse ꝓpter mēbroꝝ eoꝝ hūiditatē ꝛ facilitatē ferri transit⁹ ꝑ eoꝝ corpus vulneraqꝫ ipsoꝝ. qm̄ citius cicatrizant. in adolescētibus autem ꝛ iuuenib⁹ difficilis est. ſꝫ tn̄ facilior ꝙ̄ in senibus. In senib⁹ nāqꝫ cura hec ꝑdifficilis est eo ꝙ ipsoꝝ sicca sunt mēbra. vix eī in illis hec cicatrizatur vulnera. Et quāto calculus maior ē ꝛ eius facilior cura. quoniā eiusmodi hoies dolores assueuerūt ꝛ apatia. iōqꝫ ꝛ illis facilius est ferre. facili⁹ q̄ꝫ ꝛ citi⁹ inuenit tactu eo ꝙ in ꝓfundū demersum sit sua grauitate. Cū aūt paruus est lapis. difficilior ꝛ molestior eius est cura cāꝝ quas dixim⁹ oppositione. Si ergo calculū educere volueris. impera aliquē patiētē tenere ꝛ vtrisqꝫ apponi alis eius ꝛ sepius illū a superioribus ad inferiora excutiat. aut ipsum precipies patientē saltus dare graues ab eminentioribus ad inferiora quo lapis ab vesice superiorib⁹ ad collum definat. tūc patientē sedere in alto facies loco vt super pedes stet ꝛ ad ancharū partes corpus eius inclina ꝛ manus introducat: sitqꝫ vesica ipsa tota ad inferiora aclinis. tūc vesice inuestigabis partes manu ad inferiora deprimēs ꝛ sub testibus inuestigabis ꝛ ani ptibus tota diligentia. Et cum super calculi locum tua ceciderit manus ꝛ in vesice collū illū intellexeris cecidisse. fissurā super ipm facies. Si aūt sub sensum calculus nō ceciderit. indicem tuū ano imittas opꝫ patiens si puer fuerit: si aūt adolescēs aut iuuenis mediū quem impudicū dicimus. ꝛ sub vesice partibus calculū inquire. quē vt inueneris ꝛ sub digitū ceciderit tuū. inuolue illū paulatim calculū ad vesice collū ꝛ cōprime ab inde cū digito ꝛ sic ab exterioribus impelle. imperabis ministro alio manu testes apprehendere ꝛ a loco tollere ad quē lapidem sustulisti i quo fissura est. tunc organum sume cū quo finditur: ꝛ inter testes anūqꝫ finde. ꝛ nō in media via. sed in sinistri lateris parte ab intestinis. sitqꝫ perallella fissura ꝛ ab exterioribus larga. ab interiorib⁹

non. Non enim opz. sed ea quātitate qua pos sit educi lapis. vt locum incideris. qm nonnū ꝗ digitus qui in ano fuerat lapidē in tantum cōpressit vt incidens super lapidē ipm cadas. tunc sine organo educes. sin organū inducendū erit cū quo lapides emittunt ⁊ sic illum extrahes. post hec sup vuln⁹ puluerē pones croceū aut candari farinā aloē. sanguinē draconis ⁊ similia ⁊ sup locū ligabis cuz ligamento qd frenū vocat. Et si sanguinis nō times fluxū vtile est loco fasciam apponere quā aceto infuderis aqua rosata ⁊ oleo rosarum ⁊ patiētē super dorsum iacere ꝑcipe. ⁊ singulis fere momentis. fasciā infunde aqua rosata ⁊ oleo rosarum. Die vero tertio ligamenta solues ⁊ nigrum superpones vnguentū ac ligabis. ⁊ opz vt frequenter soluatur ꝓpter vrine ardorem ⁊ sic vnguentū appone. Et si incaluerit loc⁹ aut apostema acciderit calidū vnguentū cauēdū erit nigrum ⁊ cataplasma his que apostemati cōpetūt calido ⁊ vesice rosaꝝ infunde oleū aut cū camomille misce oleo. aut butyrum si quidē non cohibuerit ab inde apostema calidum. Simul aūt ⁊ vtrūqꝫ adunare femur expedit simulqꝫ vincire. quo medicamina loco apposita stabiliant. Et si vulneri accidentium aliqua acciderint que vlcerib⁹ est fieri. vt corrosio aut corruptio ⁊ alia huiusmodi medicamina alias disposita adhibe. ¶ Et si puulus fuerit lapillus ⁊ in virge ceciderit meatum et vrina non emittit. in virga fissurā oportebit facere ab inferioribus in loco quo lapidem esse intelliges ⁊ educes virga prius duobus alligata in locis. altero sup lapidē. altero aūt subtus. vtere aūt ligatione ab anterioribus. vt cū soluta fuerit pellꝫ fissuras opiat. Lapide educto ligationes solues ⁊ sanguine purgabis q̄ in fissura fuerit carnemqꝫ adducentia superpones medicamina.

¶ Caplm. xlvij. de hernie aquose cura.

Aius hernie causas ⁊ signa ac ꝑ medicamina melā expossuimus in octauo hui⁹ partis sermone. eiusqꝫ cum ferro curā hoc explicabimus loco preci pe itaqꝫ patienti supinū iacere super suppellectilē ⁊ sub patientis natibus stramenta ponātur mollia ⁊ sub testium cute spongia magna ⁊ mollis lana. aut pānus ⁊ ipse ab ei⁹ sinistris sedebis ministro a dextris vt sedeat imperās. tūcqꝫ eius virgaz in altū inclinabis latus. aut in pēnis tolles partes. ⁊ flebotomo sumpto lato testium findes cutem a medio in longū ꝓpe penē: eritqꝫ fissura recte porrecta ⁊ pallella cōplosioni que in testium est medio. findes autem in profundum donec ad siphacem pertingas in quo duo sunt testiculi. si quidem fuerit in eo humiditas. aut ad illū vsqꝫ quo inueniētur. tūc due fissure labra cum sennaris separabis. corporaqꝫ siphacis cum flebotomo excoriabis. quo hernia inciditur aquosa: aut cum nouacula. donec siphac discooperiat. hui⁹ findes mediū duab⁹ fissuris in testiū foraminis parte ⁊ humiditatē educes totā aut eius partem ⁊ sic siphacē cū sennaris sustolles ⁊ q̄cūqꝫ circa ipsum sunt abscindes. maxime aūt eius latera tenuia valde. Et chyrurgici antiq̄ post hec locū insuebāt medicamina carnē adducētia supponētes. Moderni aūt medici insuere supsedēt. sꝫ q̄ carnē ꝓducāt vtūt medicamib⁹.

¶ Capitulum. xlviij. de hernie carnose cū lapidoso apostemate cura.

Lio dictū est a nobis loco herniā carnosam carnē esse qui circa testiculos corpa circūdātia oritur. ⁊ est hac in habitudine apostema solidū. nōnunqꝫ aūt lapidi simile doloreqꝫ cōcomitat pessim⁹ huiusm cū ferro curā volueris. sup suppelectilē egruz statue ⁊ supinū iacere manda ⁊ in cōplosiōis loco testes finde in medio iuxta qd assignauimus donec ad siphacē pueneris. in quo dinoscunt esse testiculi. ¶ Et si carnis huius generatio in testibus ipsis facta est. aut ipsos consolidātibus siphacē testes circundantē findere oportebit. quēadmodū al's exposuim⁹. medicoꝝ tamē quidā ab hmōi cū ferro cura ꝓhibent: eo ꝙ interitū hinc accidentē metuāt sanguinis fluxus cā quē difficile sit mitigari. Moderni aūt medici eius speciē in qua caro inter venas ꝓducit pulsantes in hunc modū curāt testē ad superiora ꝓtēdes ⁊ a siphace emittes ⁊ cū suspēdentibus eripies. Et si testicul⁹ ipse cū carne hac cōglutinatus est. icidēdus ē educendus. Et si cōsolidatio hec inter siphacē est ⁊ venas testis findes cutē ⁊ ipꝫ oībus eripies siphacib⁹ qui sup carnem hanc ꝓductā inueniunt oēmqꝫ ipām carnē amputatiōe auferes circulari. Et si carnis ꝓductio in siphacis fuerit loco q̄ posteri⁹ posit⁹ est. incidere illā oēm ab eius oportebit circuitu ⁊ testē ipm sit ꝓducere. neqꝫ etenim testis prodaci poterit sine his. ¶ Cum autem hic apostema fuerit durū ⁊ lapidosum quod vocatur scliros. hoc super testem erit ⁊ siphacem differtqꝫ ab hernia carnosa duritie sua figurarumqꝫ eius varietas ⁊ cura: que ⁊ hernie carnose.

¶ Capitulum. xlix. de hernie varicose ⁊ ventose cura.

N hernie cura varicose. oportet te patientem in loco statuere sedentem alto ⁊ testiū inuestigabis cutē suspendētiasqꝫ ipas in ꝑtē ꝺpones iferiorē. qm̄ facilis sunt cognitiōis ⁊ sūt ēt subtiliora ꝗ vasa q̄ illic sunt. fortioraqꝫ ⁊ male

ris duritiei qm̄ fortiter reducta. ꝛ cū hec ꝑmū tur ſuſpendētia patienti fit dolor. apprehēde aūt teſtiū cutē ꝛ vaſorum q̄ virge ꝓxima ē cuꝫ digitis tuis aut miniſtri ꝛ fortiter illā extēde ꝛ cū flebotomo finde lato optie incidētı:fiſſuraꝫ faciens duoꝝ ſpermatis vaſorū terminis pa⸗lellā ꝛ ſic ſennaris infixis corpora excoriabis que ſub cute ſunt donec vaſa denudentur quē admodū in arteriarū eductione aſſignauim⁹ in tēporū partibus. tranſibiſqꝫ per ea acuꝫ in qua filum poſueris duplū ꝛ in primo quo illis varices acciderint loco vaſa ligabis ꝛ i vltima ſimiliter. Dehinc in modio illas findes fiſſura ſtatim. ꝛ qui adunatus fuerit educes ſangui⸗nem. ſicqꝫ cū vulnerum cura medeberis ꝛ vin cula cū vaſis auferes. Eſt autem cura hec illi etiā cōpetens qui varices in venis patitur nō pulſantibus. ¶Cui autēꝫ varices in oibus va ſis acciderint. teſtes duos cū vaſis auferre ex pedit. ¶Que ꝟo cū ventoſitate eſt hernia. ex illius eſt genere apoſtematis que vocaꝛ apo⸗riſma ꝛ eius cura que ꝛ illius cui varicoſa eſt alligatis prius olbus arterijs queadmodū in apoꝛiſmate aſſignatum eſt.

¶Capitulum. l. de inteſtinalis hernie cura.

Alius cās ꝛ ſigna paſſionis expoſuim⁹ ꝛ alia q̄ dē ex ſiphacis ſciſſione qui ſup vē trē eſt. aliā ex ei⁹ extēſione fieri di ximus. Que igitur ex ſiphacis fit ſciſſione curā nō admittit. Que aūt ex ei⁹ extē ſione cū ferro vt aſſignauim⁹ curatur. Jma bis itaqꝫ patientem ſupinū iacere ꝛ miniſtruꝫ iubebis vt pellem que inguinibus cōtigua eſt ſurſum extendat. totamqꝫ in latuꝫ findes quē admodum alio expoſitum eſt loco. Et homi⸗num quidam in longum findunt: tunc duob⁹ fiſſure labris ſennaras infiges. ꝛ fiſſuram cum ipſis aperies. eritqꝫ fiſſura ea quantitate qua teſtis emitti valeat. Dehinc ſennaras cuti in⸗figes. quarum numerus iuxta quantitatē erit fiſſure. ſiphacemqꝫ ꝛ thyrbum cum obtuſa ex coriabis nouacula incideſqꝫ intantum vt cum ab omni illū diſcooperueris parte indicem a poſterioribus poſſis imittere: ſicqꝫ indicē ma nus induces dextre vſqꝫ teſtium cutē. ſimulqꝫ ſiphacem ad ſuperiora extēdes cū manu ſini ſtra: ꝛ teſtē ſiphacēq́ꝫ eleuabis q̄ ſub ipm̄ ē in fiſſure ptē: precipieſq́ꝫ miſtro teſtē ſurſuꝫ tolle re: ſiphacēq́ꝫ q̄ a poſterioꝛib⁹ ē excoriabis op⸗time. ꝛ digito iueſtigabis circūquaq́ꝫ cauēs. ne illic aliq̄d ſuperſit inteſtinorū iplicitū. Et ſiq̄d inueneris ad ventrē pelle. Dehinc acū ſume in q̄ filū pones duplicatū ꝛ groſſum: ꝛ in ptes induces ſiphacis q̄ fiſſure vicinaꝛ: abſciſiſq́ꝫ fi li duplicatiōis extremitatib⁹ quo q̄tuor fiāt ca pita: alia alijs i cruceꝫ modū ſuppōes ꝛ ſiphacē ligabis fortiter q̄ten⁹ ad venas nō pulſantes nihil poſſit puenire ſanguis ne forte calidū abinde accidat apā. Fac q́ꝫ ꝛ ſcoaꝫ ligationē eꝫ ligaturā ꝑmā ab illa remotā min⁹ q́ꝫ duoꝝ eſt ſpatiū digitoꝝ. Et poſt duas has ligatio⸗nes q́ꝫtū ē digit⁹ dimittes reliq̄ abſciſſo p cir⸗cuitū ꝛ ſimul teſtē enudabis: poſt hec aūt i te ſtiū cute fiſſurā facies q̄ ſāguis decurrat ꝛ ſa⸗nies queādmodū in āteriorib⁹ expoſitū ē ꝛ li cinio illa educes: vteriſq́ꝫ pāno qō vnguēto in fundiꝛ roſaꝝ ꝛ vulneri ſuppones vt aſſignatū ē alligabis in hernie aquoſe cura ꝛ oib⁹ reliq̄s q̄ illic dicta ſunt adhibitis. Et āti q̄ patiētē in ꝯcha ſedere faciebāt i q̄ aq̄ erat calida dieb⁹. vij. ſingulis dieb⁹ bis. maxie q́ꝫ pueros repel⸗lebāt etem̄ hac cura apā calꝫ viculaq́ꝫ cū aſtri ctis citius cadebant corpibus.

¶Capit. lj. de hernie q̄ fit in iguinibus cura.

Alius cura ē i q̄ ē apā fin des locū iguinib⁹ fiſſura i latū porrecta digitꝫ tri bus. Dehinc aliquē vt ſiphacē ꝛ thyrbū teneat iperabis: vt cū vētris enudat⁹ fuerit ſiphac me geſſi acuti extremū i loco fiat i q̄ ſiphac ē hui⁹ etem̄ h° caput i pfūdū reducet iteſtinū cū ipo fuerit cōpreſſus loc⁹ hic oportebit aūt vtrūq́ꝫ iſuere locū q̄ megeſſi extremo ꝯtigui ſunt et ab vtroq́ꝫ ſiphacis latere ꝛ adunare alteꝝ al⸗teri cū iſutiōe ſicq́ꝫ megeſſi tollaꝛ extremū et nihil oino auferaꝛ ſiphacꝫ nec q̄d aliud edu⸗caꝛ oino ꝛ vulneruꝫ adhibe deinceps curam.

¶Capituluꝫ. lij. de eneruationis cutis teſtiū cura.

Teſtium cutis nōnūq́ꝫ ener uaꝛ i ſeipſa ſine te ſtiū eneruatiōe aut opimētoꝝ eo rū ꝛ vaſoꝝ ꝛ ē paſſio q̄ diſpergiꝛ. cū ergo hui⁹ volueris curā patien tē ſup dorſuꝫ fac iacere ꝛ cutē aduna ſupfluā a naturali q́ꝫtitate cū manib⁹. ꝛ cū forcipibus amputa atq́ꝫ cum acu inſue ꝛ filo ſerico ꝛ pul uerem ſuperpone croceum.

¶Capi. liij. de faciendis eunuchis.

Hominum teſtes ici deꝛ abo minabile ē q̄ō apō ſapiētes ꝛ medicos cū medicie ars cor⸗poꝝ ſit eꝫ nālē habitudinē po ſitoꝝ in nām reductio. Eunu⸗chizare āt his ꝯriū ē. qm̄ a nā li trāſfert habitudie ad eꝫ nām. Sꝫ qm̄ reges ꝑncipeſq́ꝫ ꝛ q̄ man⁹ ſunt ſupioꝛ a medicis vt hoies illis eunuchizēt exigūt viſum ē nobis ꝛ hoc noſtro iſerere libro quo oia iſunt neceſſa ria. ¶Dico ergo qm̄ eunuchizatio duob⁹ fit modis alter eſt contritione. alter cum ampu⸗tatione. Et qui contritione ſic fit puer ſumiꝛ paruus ꝛ in concha ponitur in qua ſit aq̄ ca⸗

lida & cum testes fuerint emolliti confricantur cum digitis fortiter quatenus dissolvantur & sub tactu non appareāt. ¶ Eunuchizatio vero que cū amputatione fit: aut testiū est tantum eductio aut verendorum simul oim amputatio. Et testium eductio sic fit. Qui eunuchizandus loco superponitur alto & testium premitur cutis cum manu sinistra & testes ipsi simul deponuntur ligantur q3. Dehinc due fiunt fissure in longū sup testiū cutē super quāq3 vna cū organo acuto ad siphacem vsq3 testiū porrecte. sicq3 testiculi educuntur. oportebit autē vtrūq3 amputare cum excoriaueris. nec aliqd nisi siphacem dimittes subtilem qui vasis superest spermatis. probatur autem hic modus magis q̄ qui cū cōtrictione fit: quoniam q̄ cōterunt nōnunq̄ coitū desiderāt eo q3 nōnunq̄ in cōtritiōis tpe aliqd remaneat testiū. Eunuchizatio aūt q̄ fit cū totius amputatione sic est. testes & veretrū a radicibus simul fortiter ligantur: & sic totū ab ligationis loco cum rasorio amputatur vsq3 vltimū eorum: & sic sanguinē stringentia supponūtur medicamina. vt sarcocolla. aloes. sanguis draconis. thuris farina. & cū fascia stringuntur: & deinceps adhibetur vnguentorum cura.

¶ Capłm. liiij. de pudendi & nō naturalis sexus cura qd nos hermaphroditum dicimus.

Hermaphrodisia passio ē nālis: & ē in viris turpissima passio: eiusq3 spēs i viris. iij. in mulierib⁹ vna. Et prima q̄ in viris est. q3 nōnunq̄ in pēne aut in testiuz cutis medio os apparet inter vtrūq3 testem: cuius figura similis vulue est mulieri. & in eo pili. Scda spēs eiusmodi est figure: & per eam effluit vrina. Tertia quoq3 similis est sed vrine non nouit fluxū. ¶ In mulieribus aūt super mulieris vuluā plurimū in pene tanq̄ masculi dependēt virilia: suntq3 tria corpora foras prominentia. quorum vnum virge sile est: duo reliq vtrisq3 testibus. Et secunda quidē spēs in viris q̄ effluit vrina curā nō nouit. nec sanationem. Reliquie due cū incisione & insuitiōe curant: dehinc illis vulnerum applicatur cura.

¶ Capłm. lv. de pustularum & verrucarum & emorroidarū cura que vuluis accidunt mulieris.

Pustularū & nodationuz emorroidarūq3 q̄ mulierum accidūt cūnis cum forcipibus paruis & extensione ad exteriora fit cura: sicq3 cum forcipibus amputatur & medicamina apponuntur que & carnem adducant & vlcera humoresq3 desiccent.

¶ Capitulum. lvj. de vulue cum foramen nullum est cura.

Passio hec est cū muliebriter sitū cūnus foramie caret. & ē aut nālis aut ex vlceris macula. Et aut in profundi ptib⁹: aut in alto: aut iter vtrunq3: hecq3 opilatio aut ꝯglutiatiōe fit ptiū. aut ex carne sup siphacē pducta. Arcet aūt a coitu mulierē passio & a ꝯceptu ptuq3: & nōnūq̄ a mēstruorum purgatiōe pp opilatiōis nimietatē. hāc igit passionē cū curare volueris cognitā. si ex ꝯglutinatiōe ē obstetrici impa digitū ipmet aut stibiū magnū ꝯfiūq3: & loci ptes iue stigat ꝯglutiatioq3 ipa fissura findat i lōgū cū organo quo fistulas icidim⁹ aut cū lato flebotomo. Si aūt carnis ē cā in loco pducte carnē hāc cū sēnara suspēde medio affixa. sicq3 et si fuerit ex siphace medio sēnarā ifiges & extēsā icides cū flebotomo. sicq3 sup vuln⁹ medicamina pones carnē icidētia & desiccātia sine punctura & mordicatiōe vnguētūq3 carnē adducēs.

¶ Capitu. lvij. de emissionum que in matrice fiunt cura.

Cam matrici emissio acciderit quaz ferro curari posse sit n̄ oportebit ei⁹ accelerare icisionē sz feredū dōec maturet & maturatio ei⁹ roboret. atq3 apa dissoluat calidū mrix nāq3 ex nobilib⁹ vnū ē mēbris dehinc mulierē oportebit statuere in alto sedentē loco & sic sup dorsum resupinet cruraq3 ei⁹ adunata tollāt in vētris ptes reflexa & cubit⁹ ei⁹ vterq3 sub poplicib⁹ pōat religētq3 simul fortiter & ad collū ipi⁹ tūc obstetrix a latere sedeat dextro & vuluā cū orgāo huic assignato rei apiat. teneatq3 mulier aliq organū & vitē torqat orgāi q̄ ei⁹ di stūgāt ptes q̄ ad mrici os delate sunt insepetq3 mrici collū. hec vt fecerit obstetrix emissionē apphēdat eiusq3 locuz molliorē findat cū flebotomo acuto & saniem eūet. Quā vt emiserit liciniū iponat lene olo ictictū rosarum sitq3 liciniū alis ex fissurā i mrici collo exteri⁹ aūt sup penē lanā pōat mollē olo sisami ifusā. Die fctō tertio ligationē hāc solnat: & i aq sedeat mulier cal'a i q̄ cabezū coreris oleo su pstillato rosarum. Dehic iūgāt & liciniū iducat suauit fissure vnguēto cataplatū basilicō i olo dissoluto rosarum aut butyrum. Exteri⁹ vuluā ēpliza cū sādalo & memite asiafo: q̄ten⁹ apa dissoluat cal'z & mūdet. Si vo nō mūdat vlc⁹ cū aq oportebit lauare in q̄ liqritie radices & aristologiā coreris & locū ifundat cū clisteri & sic cū vnguētis curabis carnē pducētibus. Cum autē apa in matricis fuerit iteriorib⁹ ferri cura cauenda est.

¶ Cap. lviij. d mortui fet⁹ eductiōe.

Cam mulieri difficil fit pt⁹ & oībus fueris vsus q̄ facilitāt medicamib⁹ & silib⁹ fetusq3 nō emit

situr. mulieris attende virtutē que si debilis fuerit. sincopisque accidit illi et dissolutio et cū medela fert nō pdest. cū pderit debilitat tñ pulsusque eius debilis est et paucus ferri curā nullaz adhibeas. Cū vero valens illi est virtus et se ipsam reprimere statūque pōt et ad cibū apetit' vtilis. tunc ad eius accedēdū est curā. Et hec eius assignatio. obstetrici impera vt mulierē supinam super lectū statuat. et caput eius ad inferiora decliuū cruribus sublatis q̄ mulieres relique teneant. relique pectori insideant ne forte in cure tempore turbetur. tunc mulier q̄ vis cūnum aperiat eius et matricis os collūque et manū inungat sinistrā cū violaꝝ oleo. adunatisque. iiij. digitis extēdat et ori īducat matricis olei que illi infundat. fetū inuestiget. cūque inuenerit sēnaras ei' infigat mēbris. Et si fetus viderit caput primū sennaras q̄bus fet' educitur mortuus ei' oculis infigat et collo gulleque. aut sub maxilla. aut in furcul' et costis primis locis hypocōdrijsque. si aūt fetus eoꝝ ē q̄ a pedib' egrediūtur sennaras ossib' q̄ sup pe nē sunt ifigat et costis iliorūque radicib' ad vtroque latere ne forte cū educat in alterū declinet latus et fiat difficilius extēdatque obstetrix sēnaras in matricē mediocriter. opz aūt vt illas cū parua in lat' inclinatiōe extēdat. Et inter hec opz aliqñ extēsionē laxare. idicēque īducat aut mediū digitū oleo inunctū violarū. inter matricis et os et fetus corpusculū. digitūque illi circūuoluat quo locus illo liberet. Cū aūt fetus iam oportunus eductioni factus fuerit sennaras in supiora trāsfferet loca. et mediocriter illū attrahet quo ois educat fetus. Et si fetus manus exierit primū nec reduci pōt ppter ei' cōpressionē. circa manuz pān' ponat. ne forte lubricet et retrahat vt cum ois fuerit educta a scapula abscidat. Sic quoque opz facere cum manus vtreque exierint ante alia et fet' nō subsequit. Sicque et si vtreque exierit pes et totū non subsequat corpus. ab inguibus abscidēdum erit. Dehic totū optebit inuoluere corp'. et si fetus caput magnum est aut latū et in educēdo cōprimit. inter digitos flebotomū īducat aut cutellū ad incidendū oportunū. et craneū findat īductisque forcipib' cōterat et sic educat. Et si educto capite pect' cōprimit. hoc ipso organo furculaꝝ findat loca donec locū attigat vacuū. defluatque q̄ in pectore ē humiditas et ipz reducat. si vo nō reducit incidere oportebit. et furculas primū emittere: qm̄ his emissis pectus reducit. Et si in vētris ei' inferiorib' apa fuerit. vētrē incidat. quo que in ipso sunt euacuatis reprimat. Cum aūt pedib' prim' egredit fetus. facile attrahit et recte in matricis os Et si oia pducta fuerint mēbra. caputque superit. manū īducat sinistrā matricis ori. sēnarā i ea tenēs aut duas q̄b' mortuus exhit fet'. Et si habitudine i hac matricis os fuerit reductū apatis cā q̄ illi accidit et manus imitti nēqt. multo infunde oleo digitos. multūque matricis istillet ori tepidum et aquā ipluat calidā oleūque sit. et in ea mulier sedeat. quatenus matricis os molliat et apiat. et caput sic educat vt imperatum est. Qui autem fetus lateraliter descēdit si findi potest findat. si totus interius incidat. oportebit aūt post curam hāc mulierez medicaminib' vti que apostematibus cōpetūt calidis. et si sanguinis acciderit fluxus restringentia adhibeātur vt alias dictū est.

Capitulū. lix. de secundine incluse cura.

Cum secūdina i matrice remanet. et nō egredit. matricisque os apertū est et secūdina inuoluta est et tanq̄ sperma facta. i q̄uis matricis latere. facilis est ei' emissio. oz ergo manū inungere violarū oleo aut sisami et in pfundū extēdat secundinā inuestigās. inuentāque educat. Si aūt matricis collo cōglutinata est manus inducat et emittat. Nec vero oz illā in oppositū extēdi nec fortit trahi. ne forte matrix cadat. sz illā pri' mediocriter cōtorqueri opz in lat' et dextrorsuz sinistrorsumque ōtrahi. sicque attrahēdi augere virtutē. qm̄ sic exhet et a matrice sepabit. Si aūt matricis os fuerit arctatū cura vtat quā diximus prius. Nec vero eius eductio differēda est. et si non egreditur non curetur. putrescet enim post dies et dissoluta emittetur.

Capi. lx. de fistulaꝝ que in ano sunt cura.

Que in ano sunt fistule significant dolore q̄ illic est quēadmodū eo assignauimus loco quo ð morboꝝ exposuim' cāis Et fistule q̄dē que ad partes vsque porrigunt vesice. et core disgregationē. aut intestinū rectū curā nō norunt admittere. Sic et que ora nō habēt aperta sed occulte sunt. aut multoꝝ sunt meatuū aut ad os vsque porrigūtur. Reliquaꝝ fistulaꝝ cura facilis et sanatio p ferrū est quēadmodū assignabo. patientē supinū iacere impera. et fistulis inducas megessum vsque eaꝝ extremū. dehinc digitū imitte indicē ano. donec megessi sentiat extremū. siquidem fistula ad intestinum vsque penetrat. Sin megessum nō senties. nisi fistula in itestino pximo fuerit. Et si intestinum vsque rectuz intusque ipm fistula porrigit. ferri nō adhibeas curā: nec findas. ne forte eneruatio accidat: nec possit deinceps coarctare stercora patiēs. Cū autē intus intestinum nō porrigitur. megessū immitte et cū flebotomo incisorione finde donec ad eius puenias extremū organū aūt q̄ phalx vocat h' in loco oportuni' est. cū ei' caput fistule fuerit itroductū vsque dū ei' pferat finē. q̄ loc'. s. ē san'. tūc q̄ circa fissurā sunt cor=

pora cū forcipibus apprehendes ⁊ cum forficib⁹ circūcauabis. corrupta nāq3 corpora sūt. Cauēdum aūt ne ani lacerto q̄ppiā fiat eneruetur q3. passio q3 egrotāti grauior fistulis fiat egestionis. s. exitus p̄ter voluntatē. Ut autē fistulā finderis ⁊ que imperata sunt feceris, loco bābacē appone vetustū per diē ac noctem tm̄. mane facto vnguētū appones basilicō. Et si calidum loco accidit apostema calidum mitigantibus apostema emplastriza. ⁊ post basilicon vnguento veteris.

¶ Capl'm. lxj. de emorroidibus a quibus sanguis effluit ⁊ moris.

Si in ano emorroides fuerit sanguis q3 ab ipsis ōcurrit ⁊ medicaminū nō pdest cura regimē q3. abscindere illas oz. sz vnā dimittere aut duas, ppt̄ eas quas dixim⁹ cās alio in loco amputaturus itaq3 illas patiēti impera sup dorsum iacere in loco claro. ⁊ sumpto quo emorroides apprehēdunt instrumēto apprehēdes eap̄ quāq3 extēsāq3 cū forficib⁹. abscides a radicibus. Qd si emorroides interiores fuerint oportebit locū reuoluere donec appeant ⁊ dictā adhibebis curā abscissiōis. Quas vt āputaueris terrā armenicā ⁊ carabā loco pulueriza cornuq3 cerui adusti ⁊ gallā siliaq3 trita diligēter ⁊ induces puluerē in locū ⁊ sanguinis fluxum cū fascia ligabis ⁊ ligamētis vt freno

¶ Et si quidē in ano morū fuerit ei⁹ cura est hec eadē quā diximus. Sunt hominū quidaz qui emorroidib⁹ alia vtunt cura. alligātes. s. cuiusq3 radicē cū filo serico optime cōtorto ⁊ forti astringūtq3 fortiter vnaq3 dimissa fasciis vtuntur oleo infusis. vinciūtq3 cū freno patiēti otium indicentes ⁊ requiez. De hinc aūt cū oleo curant seminū tepido ⁊ panis emplastrizant medulla zafranoq3. Cūq3 emorrois ceciderit vino curāt quo cicatrizetur.

¶ Capi. lxij. de nodationis cura que ano accidit ⁊ fissuris eius.

Nodositas ano quemadmodū ⁊ vuluis accidit mulierū ex āpate calido qd̄ p̄cessit. aut fissura ⁊ prio q̄dem fistule vocant. ⁊ cū diuti⁹ durauerit nodositas vocat. Est ħ eius cura qualis ⁊ illi⁹ q̄ vuluis accit mulierū scz vt cū forcipe illā apphēdas ⁊ incisam his cures q̄bus et emorroides curāt post āputatiōez. ¶ Fissure ṽo q̄ i ano sunt. si medicaminū nō pderit cura eap̄ scalpant loca cū megessi capite. dōec sanguinē emittāt ⁊ sic cū his q̄bus vulnera curātur medicabis. quo caro producat in eis ⁊ cicatrices obducantur.

¶ Capitulum. lxiij. de ani cura cum illi foramen non erit.

Nonnūquā puer ano nascit nō pforato. idq3 ip3 aliquotiēs pueris accit virisq3 ⁊ mulierib⁹ ex vlcep̄ macul' q̄ nō vt oz curant cōglutinaturq3 ani loc⁹. Cū ħ ex nā ē obstetricē pt⁹ tpe oz cū digito aut flebotomo findere ⁊ cū vino curet. ano p̄us ligno iposito. aut plūbi fistula dieb⁹ aliquot. Cū vero ex vlceris fit cā ɔsolidatiōez findere oportebit ⁊ sic spōgia loco appōatur aut vino infusa lana. sicq3 fascia adhibeat et freno iposito ligetur mane facto soluet ⁊ cū vnguēto cura apposita tñ plumbi fistula ano.

¶ Capi. lxiiij. de varicis ⁊ vene saniose cura.

Varices q̄ in vētre sunt inferius ⁊ i crurib⁹ vēas findēdo curare oz. De hic has strige ⁊ liga venas: locū q̄b⁹ ē sanitas ab vtroq3 capite cū filo serico firmit ⁊ fide ligās. ⁊ sic q̄ inter duas sūt ligaturas corpa amputa: q̄lis ēt arteriap̄ q̄ in tpib⁹ sūt cura. Saniose aūt vene cura ē. vt locū apias q̄ vene caput appet: sicq3 medio crit venā extēdas q̄ paulatim exeat. Et si ea q̄ exiuit quātitas cū plūbi frusto ligari pt: vt illd suscipiat vtile ne retrahi possit. Sin filo sup brachiū liget si i māib⁹ vena fuerit: ⁊ sic i crurib⁹ si i pedib⁹ ē ⁊ aquā i stilla loco tepidā: māeq3 ⁊ vespe pedetēti trahe donec omnis educat vena: ⁊ cicatrizātia deinceps loco appone.

Capi. lxv. de extrēitatū corruptap̄ āputatiōe.

Extrema manus. s. ⁊ pedes nōnūq3 putrescūt: ⁊ corruptio sequit: aliq̄tiensq3 corruptio hec ad ossa vsq3 porrigit: hocq3 aut ex acuto fit morbo. cū nā supfluitates ppulset malas ⁊ corrodētes a mēbris nobilib⁹ ad manus pedesve denigrātur q3. Aut cōfractiōe p̄cedēte: aut ex vlcere putrido. hoc cū cōtigerit mēbrū illud ascindere oportebit: ne forte i oia decurrat mēbra corruptio. Incidit aūt mēbp̄ sic. A carne q̄ in eo est incipitur amputatio: sicq3 illius mēbri os serra trāsmittit nō tñ semel oēm abscindere carnē oz. ne sanguis accidat imoderatus effluxus ab venis ⁊ arteriis: patiēsq3 pereat ⁊ ab ossis phibearis amputatione nisi forte eiusmodi caro ɔsumata putruit putrefactiōe. Sin illā pri⁹ āputab carnis ptē i qua arterie nō sūt ⁊ vene multe grādesq3: abscindesq3 celerit vt ad os attigas: sicq3 cū acuta secabis os serra quāto citi⁹ poteris: apposito pri⁹ lini pāno q̄ decisa ē carni ne forte ad illā pra trāseat ⁊ ħuis abide accida dolor postq3 os secauer ⁊ reliquū āputab qd̄ supest carnis sicq3 vēas coq3 ⁊ arterias. Ut ɔclus⁹ fuerit sāguis fasciā appone. ⁊ cū fidis astrige ligamts.

¶ Capitulum. lxvi. de tafete. i. vnguis qui super vnguem est cura.

Unguis qui super vnguē ē carnis ē pductio mlte q̄ ptē opit vnguis: ⁊ ē in manꝰ pollice aut pede. Qui āt i pedibꝰ ē sepiꝰ ex offensiōe fit pedis δcꝫ in manu ex dahasa fit cui calꝫ accidit apa putrescēsq̄ i saniē ꝟtit. Sanies aūt cū diuturnior psstiterit vnguis corrodit radicē ⁊ corrūpit ⁊ nōnunq̄ vnguē totū. sepiusq̄ vnguis mediū corrūpit pꝛīma corruptiōe: ⁊ i radicibꝰ ps remāet q̄dā nō putrida. Nōnūq̄ āt sil'⁊ os corrūpit ⁊ odor exalat putridꝰ fitq̄ digiti extremū latū ⁊ color illi liuidꝰ ē. ¶ Eiꝰ rei cura. vt supfluū qd̄ ē vnguis āputet. sicq̄ coq̄s emissionē locū scꝫ q̄ cū cauterio nō auferṫ. h nāq̄ vnguis ex corrodētū ē gn̄e. nec nisi coq̄ndo reformaṫ. ⁊ si neglexeris digitꝰ corrūpitur. Cū āt ⁊ vnguis ⁊ digitꝰ icolumes sūt ⁊ āgulꝰ q̄ ius vngue egredit q̄ sub carne penetret ipsā q̄ iā pūgit ⁊ corrūpit: ⁊ huiꝰ rei cā apa calidū fuerit. megessi caput subtile oꝫ iducas sub vnguis āgulo q̄ carnē viciat. substollēsq̄ acuto seca incisorio ⁊ sup carnē medicamē pone acuto. Et plimi q̄dē hac nituṫ cura pficiūtq̄. Si aūt multa fuerit caro. primū illa auferēda ē. ⁊ amputāda ⁊ sic medicamē adhibendū.

¶ Caplm. lxvij. de vnguiū cōtritorū cura.

Ungui cū cōtritio aut ex pcussiōe aut silibus accide rit dolor fit grauis ⁊ cogiṫ cū ferro patiēs curari. oꝫ em̄ locū findere leuꝫ cū fleborомо acuto. ab iferioribus ad supiora. q̄m si a superioribꝰ ad iferiora feceris. caro gn̄atur supflua q̄ etem̄ sub vngue ē caro carnē pducit superfluā iter fissurā fiūtq̄ ab inde dolores. queadmodū fit i dahasa. vnguis nāq̄ carnē cōprimit q̄ noua pduciṫ ⁊ dolor fit abinde grauis. Ut āt queadmoduꝫ impatū est fissurā feceris sanguisq̄ exierit patiētisq̄ dolorē viderꝫ estuare ⁊ post horā abierit diesq̄ trāsierint aliq̄t vnguē q̄ fissus ē pelles ab interioribꝰ ⁊ hūiditatē educes sanguineā q̄ sub vngue adūata ē fisso sicq̄ digitū cū soluētibus curabis vt lini semie trito cū altea ⁊ melliloto distēpatis sil' oibꝰ in coriandri aq̄.

¶ hec sūt q̄ assignare voluimꝰ de manꝰ opatione p incisionē. Illā autē que coquendo exhibetur hoc incipiemus exponere loco.

¶ Capitulū. lxviij. de coquendi. cura ⁊ eius diuisione.

Que coquēdi fit cura locis necessaria est q̄busdā q̄bus hūiditas supabūdat mala: quaꝫ medicamina pellere nō sufficiūt desiccātia ⁊ adurētia: intātum vt ignis necessaria sit coctura cuiꝰ desiccatio ⁊ adustio in fine est. Desiccatio nāq̄ valida non est nisi que in sua complexione calida ē ⁊ sicca: ⁊ q̄to calor fortis tāto ⁊ siccitas robustior vt pipis eufor bij. Aut adustiōis calcis. floris eris. Qd̄ aūt vtrūq̄ in cōplemēti adiuuat fine ignis ē. Que ꝟo hm̄oi nec etiā hn̄t curā putrefactio ē imoderata ⁊ hūiditas modū trāsgrediēs. Ideo itaq̄ nos hoc exponemus loco morbos q̄ꝝ cura igne fit: a quo mō in singulis operādū a capite suo ordie cetera subterētes mēbra vsq̄ pedē. Primū itaq̄ capitis dicemꝰ cocturas. cui catarri ad oculos ⁊ decursus accidunt: ⁊ cui āhelitꝰ ē arctatio ex multa hūida mā q̄ a capite decurrit: ⁊ arteriarū cocturas q̄ i tipibꝰ sūt: ⁊ palpebraꝝ i q̄bꝰ pili sunt supflui fistularūq̄ q̄ i oculoꝝ sunt angulis ⁊ naso. atq̄ cocturā emissionū q̄ accidūt ex pleuresi epatisq̄ ⁊ splenis ac stomaci ⁊ sciaticorū.

¶ Capi. lxix. de capitꝫ illiꝰ coctura cui obtalmia ē vetꝰ ⁊ āhelitꝰ āgustia elephantiaq̄.

Antiqui capitis vtebanṫ cocturis cui decursus accidebāt multi ad oculos. ⁊ cui āhelitꝰ erat difficultas ex supflua hūiditate a capite ad pectꝰ fluēte q̄ ⁊ pectori nocet et pulmōi sui ꝯtinuatiōe decursus. Cum igiṫ aliquē cui hec accidat passio videris caput eiꝰ vt assignabo coq̄. Mediū capitis pilos radesq̄ cutēvsq̄ dū ad os puenias coq̄s cū cauterio oliuaꝝ ossulis sili. Cū aūt ⁊ caro ceciderit ⁊ cutꝫ os ipsum elimabis. Et si magnus fuerit decursus oportebit os ipsum coquere donec eiꝰ cadat pars tenuis quo facilis fiat superflue humiditati dissipatio ⁊ euacuatio iuxta quod locus tibi significauerit. ¶ Cui autem timor inest elephantie caput eius. v. oportet coquere locis. quarum cocturarum vna in pꝛa erat capitis altiori verticis loco. ⁊ secunda subtus primam in fronte altior parum in capillorum vltimo. tertia post super ceruicem. Et due super complosiones duas que post aures sunt altera a dextro. altera a sinistro latere q̄ abinde cortices auferāṫ mlti ossis. sitq̄ vaporibꝰ humiditatis grosse ascendentibus ad exitū via. ⁊ si materia a capitis profundo fundetur visum non ledet. quoniam hoc prohibetur.

¶ Capi. lxx. de arteriaꝝ que in temporibus sunt coctura.

Hominum quidam in arterias temporum eductionis loco cauterio vtūtur. cunq̄ finderint arterias cum cauterio subtili adurunt iuxta arteriarum magnitudinem. Neq̄ etenim consolidationem accelerabant: nec ab ipsis sanguis effluet in timporum partes et post hec vnguentis vtuntur.

¶ Capitulum septuagesimumprimuꝫ de palpebrarum coctura.

Cum in palpebꝛ pili fuerit supflui ad interioꝛa pducti paululū cū forcipib⁹ illos abstrahe ꝛ piloꝝ radices subtiles capitis cauterio coq̄.qꝺ sup cuiusqꝫ pili duoꝝūne radices pones. Cū etem̄ feceris hoc oio de inceps pili nō pducent vtunt aūt nōnulli coctura hac cū medicamie adurēti palpebꝛe apposito loco insuitiōis palpebꝛe pp repssionē. cataplasmāt nāqꝫ medicamē adurēs sup palpebrā i cute eo ꝙ icisio cadit loco ꝛ isuitio ꝛ fit cataplasmatio in mirti figure modū iuxta q̄titatē q̄ repressio necia est ꝛ sic p diē desinūt.mane facto medicamē illꝺ extergūt cū bābace aq̄ infuso aliudqꝫ apponunt eiusdē spēi medicamen.ꝛ vsqꝫ dū nigrescat loco dimittūt.tunc medicamie exterso aliud die apponūt tertio.quaten⁹ cutis aduraꝛ ꝛ coꝛrodatur.tūc medicamē extergūt ꝛ aquā instillāt tepidā.quo cutis decidat adusta ꝛ sic vnguētis vtunt cicatrizantibus. ℭEt si in palpebꝛa enervationē aiaduerteris medicamē adhibe restrigēs ꝛ desiccās vt acatiā.terrā cypricā.gallā.sebbum.siliaqꝫ. Si ꝟo amplius q̄ⁿ oportet palpebꝛa reducat.cū oleo illā ꝛ cera ac dachilon vnguēto mollias. ℭMedicamis acuti assig⁹. Sūe calcis.sapōis duraci armēici. cuiusqꝫ ptē tere medicaia hᶜ.ꝛ cū aq̄ distēpa cineris q̄rcus ꝛfic⁹.silr̄qꝫ cū pueri vꝛina virginis ꝛ palpebꝛaꝫ vt diximus linias.

ℭCa.72.de coꝛuo.q̄ i oculi ē āgulo coquēdo.

Alio meminim⁹ loco coꝛuum emissionē esse in oculi angulo maioꝛi fieriqꝫ fistulā in nasi ptē tendentē q̄ nasi putrefacit os. vt ad interioꝛa q̄ꝫ penetret. Eius cura ē vt ituearꝫ emissionē.ꝛ si māifesta ē.oēm reseca acutā carnē.dōec ad os puenias.Et si os coꝛrupt⁹ nō ē scalpe illꝺ cū camadio fortir. Si āt coꝛruptū iuenerꝫ.opoꝛtebit sbtili illꝺ coq̄re cauterio.posita pri⁹ sup oculū spōgia ꝛ pāno aq̄ ifuso rosata.appōes āt cauteriū semel.bis.terqꝫ.dōec ad iterioꝛa penetret nasi.Cui⁹ rei signū ē vt patiētē iubeas flatū arctar.ꝛ si loco videris aerē exire.fistula ē ꝛ certe coctura ad iterioꝛa poꝛrecta ē.tūc ꝫ opoꝛtebit liciniū appōre cū zemiari vnguēto ꝛ butyro.q̄ten⁹ oia q̄sup sūt putrida coꝛrodat ꝛ foramē mūdetur ossis adusti post hᶜ die q̄dā vnguēto vteris zemari cū ligno ꝛ die quodā bambacis vetusti licinio simplici.donec cicatrix loco obducatur.

ℭCapl̄m.lxxiij.de alarum coctura.

Brachij os a scapule disgregatiōe aliq̄tiēs evellir.intm̄ vt oino bꝛachij ossis caput educaꝛ.hocqꝫ mot⁹ pmolesti cā aut pcussiōis aut casus ꝛ aliq̄n hūiditas cā ē viscosa bꝛachij ossis caput lubꝛicās ꝛ suo movens loco hoc cū ɔtigerit coquēdo vt assignabo curaꝛ patiēti ipera sup lat⁹ iacere sanū.cuteqꝫ loci evulsi quo disgregatio educta est sublena.aut cū digitis aut cū sēnaris ꝛ subtilib⁹ coquecauterijs lōgis ꝛ calefactis dōec vsqꝫ alteꝝ cutis lat⁹ cauteria pferanꝛ ꝛ semel opprimi opꝫ. Et si iter vtrāqꝫ cocturā spatiū fuerit multum opoꝛtebit stibiū iducere ꝛ i scapule radice fac cocturā.ꝛ in sequētib⁹ cocturā dōec ad megessum cauteriū pueniat. Refert autē hypocras duas alias opoꝛtere facere cocturas ab vtroqꝫ duaꝝ q̄s assignauim⁹ cocturaꝝ latere vt earū figura sit q̄drāgula. Eaꝝ aūt pfūdū nō oꝫ āpli⁹ eē cutis spisso.qm̄ nervi ilic sunt.ꝛ glandes.timēdūqꝫ ne calꝫ abide accideret apa p⁹ hāc curā poꝛrū appōes tritū cū sale sup cocturas ꝛ r̄liq̄ oia q̄ i cocturaꝝ cura fiūt nec dīceps man⁹ ꝫui moveaꝛ motu nec nimio deꝛ labori.

ℭ Capi.lxxiiij.de emissionum coctura que ex pleure si accidunt.

Emissiones q̄ i pleuresi fiūt nō cū ferro quēadmodū q̄dā coquēte sunt nec icisiōe vtēdū:qm̄ ab hmōi peccati moꝛte patiens nō eripiꝛ.qm̄ in fistulā res transit q̄b⁹ nulla occurrit sanatio.sꝫ cū aristologie lōge radice imergiꝛ nāqꝫ zarauedi oleo ꝛ simul vtrūqꝫ foꝛtiter calefit ꝛ sic cū eavna fit coctura iter duas furculaꝝ ossiū ɔtinuatiōes extēsa cute ad supioꝛa. Fiūt q̄qꝫ due pve sub oꝛganicis paꝝ ad ptes descēdētes māmille sicqꝫ due magne sup māmillas:iter costā tertiā ꝛ q̄rtā ꝛ due iter q̄ntā ꝛ sextā ad posterioꝛa parū declināntes ꝛ alia in pectoꝛis medio.aliaqꝫ sup stōꝫ tresqꝫ post vnaqꝫ iter scapulas dueqꝫ in vtroqꝫ spine latere sub ea q̄ in scapulis est nec opꝫ eas multū manifestas fieri.Cum cōpleveris opationem in cocturaꝝ locis illis vtilibus opoꝛtebit vti medicaminib⁹ vt vnguēto qꝺ ex calce fit ꝛ ceruse vnguento.

ℭCap.lxxv.de epate in q̄ emissio ē coq̄ndo.

Epati aūt si emissio acciderit hocqꝫ cū ꝫuitate ꝛ doloꝛe sigtur emissio in epatis esse opimētis iōqꝫ coctura vtēdū. cū ēpla nō psint ꝛ medicamīa oꝛ ita qꝫ hoc mō adurere cauteria sume subtilia et calefac foꝛtir ꝛ coq̄ cū epatis locū q̄ sup īguiaē paꝝ in epatis loci vltimo coctura vna. Cuꝫ aūt adusta erit cutꝫ tota ꝛ ad siphacē puenerꝫ opoꝛtebit saniē educere.post cocturā lēticula vtarꝫ ꝛ melle sicqꝫ deiceps carnē adducētib⁹.

ℭCapi.lxvj.de splene coquendo.

In splenis grossitie medicaminib⁹ nō cōferētib⁹ quib⁹ vti pcipim⁹ coctura vtēdū erit in hūc modū cutē splēis sup

positā cū sennara substolle ⁊ cū bifurcato illā coq̄ cauterio fortit̄ calefacto. qd semel duas faciat cocturas: facies q̄ hoc trib⁹ in locis: quo oēs. vj. sint cocture. vtebantur aūt antiquoꝝ q̄dā cauterio cui sex eminebāt capita qd cū calefacerēt vnā semel cocturā sex locꝭ ip̄rimebāt.

Caplm. lxxvij. de coquendo stomaco.

Si stomaco multe acciderit hūiditatis fluxus ⁊ hoc lōgo fiat tp̄e: medicamiaq̄ nō ꝯferūt calefaciētia ⁊ desiccātia: coctura vtendum erit. Sume itaq̄ cauteriū ferri calefactoq̄ cocturam fac sub cartillagine ensi sīle ⁊ sub illa duas vt coctura trīāgula in figura. Sit autē cocture ꝓfundū vsq̄ subt⁹ cutē. Antiquoꝝ q̄dā ipsi⁹ coq̄bant stōī multis os cocturis. ⁊ q̄dam eorū locū cū cauterio coquebant q̄rcino in spongie similitudinē vocat̄q̄ ꝑsice ducanū. hoc cū fecissent cocturas semꝑ aptas dimittebāt ne flux⁹ h̄ aut hūiditas deinceps acciderit.

Caplm. lxxviij. de hydropisis coquēdis.

Si nō in hydropisis medicaminū ꝓdierit cura nec cōplaceat eductio patiētī super stōm vtat̄ cauterio. epatisq̄ ⁊ splenis ptes ⁊ stōī ꝓfundū vmbilicoq̄. v. adhibitis cocturis q̄busdā cū ferro cauterio subtili q̄busdam cum querci ignito. Sufficit aūt quibusdam cauterij loco eductione vti quam diximus.

Capitulum septuagesimūnonum. de hernia aquosa coquenda.

Coctura quoq̄ vtimur in hūc cui hernia ē aquosa quo ab ea hūiditas decurrat supflua ad iferiora eiusq̄ hec assignatio. Sumimus cauteria. x. illorū q̄ gāma greco sīlia sunt sic. illoꝝ q̄ dicim⁹ cultellaria. coq̄muśq̄ p̄mū mediū cutis testium cū cauterio p̄mo. dehinc siphaces ⁊ opimenta excoriam⁹ cū excoriandi organo ⁊ cū cauterio coquim⁹ cultellarij tāq̄ si incidamus. vtq̄ primus nudat⁹ fuerit siphac q̄ est alb⁹ ⁊ dur⁹ cū cauterij extremo gāma littere sīli coquim⁹ ⁊ ei⁹ emittimus humiditatē. Dehinc sursum extendimus quicquid apparuerit eius cū sennaris ⁊ incidimus eū cauterio cultellari.

Caplm. lxxx. de inguinali hernia coquēda.

Ruptura que inguinib⁹ est ex siphacis fit distēsione eiusq̄ cura cū icisiōe fit. refutāt āt q̄dā amputationē. ⁊ cocturā ampli⁹ eligūt ⁊ hec ei⁹ assignatio. patiēti vt moderato gestet exercitio ip̄erabis. Dehic stabit ⁊ forti vtet̄ tussi extēdet̄q̄ fortiter ⁊ flatū arctabit: vt cū ap̄a apparuerit inguinis locū signes attramēto. aut q̄nis alia re. quē coq̄ oꝫ ⁊ aduri. Sit aūt signū qd facies triangularis forme: sitq̄ in latū linia in latere supiori inguinis. Dehic signū in medio facies trigono ⁊ sic patiētē supinari iperabis et clauosa calefaciēs cauteria coq̄s cū eis qd in medio posuisti signū. Dehic cauterijs vteꝛ similib⁹ lr̄e gāma sup trigoni latera. sicq̄ cauteriū adhibebis qd lēticulare vocat̄: vt tot⁹ triāgulus eq̄liter adustus sit. oꝫ aūt in tuo eē ꝯspectu mistrū q̄ hūiditates exsiccet ⁊ qd singulis coquēdi tp̄ibus effluet: coquens in ꝓfundū vt ad thyrbū attingas. in eo q̄dē q̄ moderati est corpis. Neq̄ etē in his q̄ exiles sūt hmōī oꝫ terminū ponere ⁊ cui pīguedo non est nec sup ei⁹ thyrbū adeps. ne forte cū cauterio in thyrbū peccet̄. sꝫ nec in eo q̄ pinguis est cui⁹ adeps anteq̄ adustio ꝯpleat̄ appareat. sꝫ hoc vteris termino in illū q̄ mediocris ē corpis. postq̄ coxeris porrū tere ⁊ sal ⁊ sup adustionis pone locum ⁊ simili freno vtere ligatione. sicq̄ deinceps medicaminibus que cocturas sanant vt lenticulā melle ⁊ similibus.

Caplm. lxxxj. de sciaticis adunendis.

Quibus sciatica accit si tp̄s plixi⁹ fiat passiōis ⁊ medicamia nō ꝯferūt vertebrum loco emittit̄ ⁊ crura desiccant̄. atq̄ vt ꝯpleta molestent̄ claudicatione cōtingit. Coxe nāq̄ os anche exit ꝑtebrū hūiditatis cā viscose q̄ illd lubricat ⁊ expellit. In huiusmodi ergo cauterio vtēdū est anteq̄ eorum attenuent̄ crura ⁊ i claudicatē ferant̄. Coquitur ꝗ sic. Disgregatiōis locū coq̄re oꝫ ꝓfundatiōe cauterij cū trib⁹ cocturis. coctura p̄ma in pomi ꝓfundo ⁊ alia sup genu ab exteriorib⁹ ⁊ al' sup cauillā. in al' sup pillā ab exteriorib⁹ sup ꝯsolidatiōis locū. Et hoium q̄dā vas sumūt sipho sīle cui⁹ diametrū palmo extēdit̄ labiaq̄ ei⁹ spissa in modū ossiū dactiloꝝ ⁊ in ei⁹ iteriorib⁹ aliud huic sīle ⁊ i illo tertiū. ⁊ q̄ illis iterest spaciū q̄titas sub mēsura ē ossis digiti: sumūtq̄ cū apprehēsorio lōgo. ⁊ caput ei⁹ calefaciūt donec rubeat: sicq̄ sup āche ponunt ꝑtebrū patiēte in lat⁹ sanū acliui: semelq̄. iiij. rotūdas ip̄rimūt cocturas: ⁊ cū butyro emplīzant dōec vesice ceciderit. Nec pmitte vlcera cicatrizari velociter: sꝫ pūgētibus cataplasmabis quo ab eis rubigo decurrat multa. Dolore mitigato loci vlcera cicatrizabis.

Caplm. lxxxij. de ossium cura quibus fractura accidit ⁊ euulsio ⁊ primū de his que cōsolidanti ad huiusmodi necessaria sunt.

Et quoniā de man⁹ opatiōe circa carnē icisione ⁊ āputatiōe insuitiōeq̄ que necessaria erāt exposuim⁹: iā nūc de ossiū cura incipiem⁹ ⁊ eoꝝ.

q̄ illis accidūt aut in cōfractōe aut in euulſiōe:
ꝛ primū de cōitate q̄dā cuius ſcīa illi eſt necīa
q̄ oſſiū circa cōfractionē. diſtorſionē. euulſio-
nēq꜄ curā ꝛ debilitationē vult attēdere. ¶ Di-
co ergo q̄m̄ illi qui cōſolidatiōis ꝛ haȳ q̄ dixi-
mus rerū vult ſciam ꝛ artē tenere oſſiū: opor-
tere loca vt agnoſcat figurāq꜄ eoꝝ ꝛ formas ꝛ
cū alijs participationē: queq꜄ illa induāt. vt cū
alicui acciderit incōmodū mēbro ab exteriori
bus ꝛ a nāli videris habitudine imutatū figu
raq꜄ ꝛ loco. intelligat abinde accidiſſe illi aut
cōfractionē aut euulſionē. aut debilitationem
aut diſtorſionē. ¶ Et cōfractio eſt cōtinuatio
nis oſſis ſeparatio: quēadmodū oſſibꝰ accidit
cruriū aut cubitoꝝ ſi frāgāt. ¶ Euulſio āt eſt
diſgregatiōis a ſuo ſeparatio loco ꝛ remotio
augmēti ſcilꝫ alicuiꝰ oſſis ab alterius oſſis fo-
uea. ¶ Debilitatio aūt eſt langor q̄ oſſi aut ex
ꝑcuſſiōe aut caſu ſine cōfractione accīt. ¶ Di-
ſtorſio ꝟo eſt diſgregatiōis a ſuo loco ꝯcuſſio.
¶ Et cōfractio viſus deprehēdit ſenſu cum os
fuerit ſepatū. ſic vt alie q̄dē ꝑtes ad īteriora in
trent: q̄dā ad exteriora ꝓmineāt. Et ſi magna
nō erit cōfractio vt abinuicē duo nō ſeparent
oſſa tūc ſenſus deꝑhēdes tactu cū ſuꝑ mēbrū
tuā deduxeris manū ꝛ ī mēbri oſſe varia inue
neris loco aut ſeparata ꝛ in eoꝝ cōtinuatione
ſonitū audieris: itelliges abinde os illō fractū
eſſe. ¶ Euulſio aūt cū parua eſt ꝛ oſſis nō egre
dit augmētū ex foueā ſuā. diſgregatiōis dr̄ re
ceſſus. Et hec qn̄q꜄ ſenſu deprehēdit viſus nō
nunq꜄ ſenſu deſiderat iudicari tractꝰ. Cū aūt
ꝑfecta ē egreſſio q̄buſdā in mēbris viſus ſentit
ſenſu vt diſgregatiōis oſſis brachij a cubito q̄
arabice vocat perſuha ꝛ diſgregatiōis palme
a cubitis ꝛ vocatur arabice cuha. Eſt ꝛ euul-
ſio que curanti ingerit ambiguitatem intm̄ vt
tactū deſideret diligēter vt diſgregatiōis bra-
chij ab ſcapula. Et em̄ aliq̄n in humero fit per
cuſſio. aut caſus ꝛ aꝑa naſcit nō tn̄ euellit: opi
naturq꜄ q̄dā euulſionē eē. Nos āt exponemꝰ
quō euulſio in hmōi accidat habitudīe cū de
ꝓpria cuiuſq꜄ mēbri cura dicemꝰ. ſi qn̄ euulſio
acciderit ꝯfractioq꜄. hoc aūt loco curā expone
mus cōmunē ꝛ ligādi fracta ꝛ reducēdi euul-
ſa ꝛ quō eorū dn̄i regendi ſunt. ꝑmū itaq꜄ quō
ſimplex fractura ligāda ſit. deiceps quō ēt cō
poſita q̄rendū q̄. ſ. cū aꝑate eſt aut cū vulnere.
Dehinc quēadmodū cōponende ſint q̄ accidūt
oſſi nodoſitates ꝛ durities icuruatōeſq꜄. ¶ Pri
ma aūt aq̄ incipiendū cōis cōfractionis euul-
ſionis ꝛ diſtorſionis ꝛ debilitatiōis cura vene
eſt flebotomia cuiꝰ iminutio illi ꝓdeſt mēbro
ꝛ a latere in quo mēbrū eſt. ſi ꝛ ꝟtus ꝛ etas ꝛtē
pus adiuuerint. dabiſq꜄ poſt minutionē terrā
armenicā cum iuleb ꝛ aquā roſatā exagij ſub
pōdere. poſt hec cū caſſie. fi. medulla ꝛ terēge
bino ac tamaridis naturā ſolues ꝛ cū fructuū

aq̄ ac lebelabi ꝛ violarū aqua iuxta quod op-
portunitas dabit ꝛ ipſe patietur eger quo ab
apoſtematis moleſtia ꝛ doloribus fiat ſecurꝰ.
patientē in principijs mezaurꝫ reficies pulliꝰ
ꝛ taugis. lactuca. intiba. portulaca. ꝛ ſic ad mē
bri accedes curā. Intuere itaq꜄ os ipſum. vtrū
illi diſtorſio aut debilitatio acciderit. q̄m̄ his
ſola ſufficient emplaſtra que ex mugatho. ter
ra armenica maſſoq꜄ diligenter tritis ꝛ cū mir
ti aqua diſtēperatis fiunt. Et ſi confractio ſim
plex ſine apoſtemate fuerit. primum a mem-
bri extenſione incipiendum erit ab vtroqꝫ la-
tere ſine moleſtia paulatim ꝛ indirectum. nec
extenſionē adhibeas grauē. q̄m̄ mēbrum de-
ſtruit ꝛ dolorem parit grauē: materiāqꝫ ad ip
ſum extrahit aꝑaticam. Ut aūt quāqꝫ membri
in ſuā extenderis partem ꝛ cōfractionis par-
tes quaſq꜄ in ſua reduxeris loca: adequaue-
riſq꜄ ꝛ compoſueris ī prima ſui figura: hocq꜄
cū feceris faſcijs vtaris latis iuxta mēbri quā
titatē quas medicamine linies cōſolidanti: ꝛ
loco applicabis cōfracto in circuitu. Dehinc
inuolutionibus vteris circa mollitiem ꝛ duri-
tiē tēperatis: poneſq꜄ vittas ipſas in cōfractio
nis loco ꝛ tribꝰ iuolues replicatiōibus aut q̄-
tuor: inuolueſq꜄ ad ſuperiora mēbri aſcēdes:
inuolutioq꜄ hec in iꝑa fortior fiat cōfractiōe:
ſicq꜄ paulatī ꝛ gradatī laxius fiet. Dehic aliaꝫ
aſſumes inuolutionē in iꝑius cōfractiōis loco
quēadmodum ꝛ in prima feciſti bis ꝛ ter: atq꜄
ad inferiores deſcendes mēbri ꝑtes: eritq꜄ ꝛ hᵉ
iuolutio in fracture loco q̄lis ꝛ pria bis et ter
fortis ꝛ ſic ad exteriora laxior. Si ꝛ em̄ in ipſa
laxa fieret fractura: fortiq꜄ durior: ſanguis ab
vtroq꜄ latere ad fracture locum miſſus apo-
ſtema faceret ꝛ dolorē: ac nōnuq̄ membrum
putreſceret: pōes autē in loco faſcias quo locꝰ
adequatur: vt nō ſint alij alijs altiores aut de
miſſiores: ſicq꜄ ſuꝑ faſcias has vittas pones ꝛ
inuolues equali inuolutione ſuper oīa loca
ſtrigēdo vt aſſignatū eſt. Hoc cū feceris: appo
nes tabellas fcās de fruſtis cāne aut alias li-
gni duras: erūtq꜄ h̄ circa ſpiſſitudinē ꝛ tenuita
tē iuxta mēbri quātitatem ꝛ paruitateꝫ: nec in
his duabꝰ eas opꝫ habitudinibꝰ imoderatas
eē: planaſq꜄ illas ꝑfecte facies: ꝛ erit eaꝝ lōgi
tudis q̄titas q̄ cōfractiōis locū trāſeat cū vtro
q꜄ latere digitis tribꝰ aut q̄ttuor. Et ſi magnū
fuerit mēbrū. erūt paulo longiores: ꝛ ſuꝑ has
pānū iuolues mollē eq̄lēq꜄ quem medicamīa
cataplaſmet cōſolidatiōis q̄ eq̄liter ꝑſtet. nec
cōmoueat nec dolorē iprimat. Sit aūt tabella
rū poſitio abinuicē ſeparata: diſtentq꜄ inter ſe
digito. Opꝫ autē tabellarum ſpiſſiorem groſ-
ſiorēq꜄ eo poni in loco ad quē mēbri os cōfra-
ctum declinauerit. Caues quoq꜄ ne amputen
tur cāna in diſgregatione: q̄m̄ diſgregatiōi no
cent ꝛ ipſaꝫ debilitaret. Deiceps āt ſuꝑ tabel-

las fascias inuolues ali a: vitasq3 que omnes tabellas ⁊ pmas opiat fascias. sicq3 cũ filis al ligabis. icipiesq3 fila reuoluere ab ei⁹ medio ⁊ sic extrẽis sumptis ptẽ a dextro ptẽ iuolues a sinistro sic vt altera ps alterã trãsuerberet i hũc modũ. ¶ Sitq3 ligatio hic in stricto ⁊ la xo hmõi vt ab eã patiẽti dolor nõ fiat. si etẽm stricta nimiũ fiet ligatio ex q̃ dolor accidat lo co ab eadẽ solnẽda ẽ hora. Sic ⁊ si patiẽs i li gatiõis loco pruriginẽ senserit q̃uẽ calor3 tẽ perati aq̃ supfundat̃ q̃ten⁹ illõ cohibeat̃ acu mẽ ⁊ p horã dimittat̃ ⁊ dehinc fascijs astrigat̃ aq̃ isusis rosata ⁊ oleo rosa℞ acetiq3 modico vini. oz q3 ligaturã pmo scõo ⁊ tertio i die me diocrẽ facere vsq3 dũ ab apãte fiat securitas deinde p̃o fortior fiat donec nodatio fieri in cipiet. tũc em̃ laxari illã oportunũ est paulati ⁊ per gradus vsq3 dum solidatio fortius node tur ⁊ ossis firmetur sanatio.

¶ Capitulum. lxxxiij. de fracture cum aposte mate composite cura ⁊ cum vulnere ⁊ in q̃ cõ solidatio nodat̃ ⁊ nodatio fracture acciderit.

Ractura p̃o quã apã cõi tat̃ cũ rosis san dalo albo ⁊ rubeo. itibe aq̃ coriã dri. sempuiue cataplanda ẽ ⁊ sili bus ⁊ tenuiter stringat̃ mãe q3 so luta cu assignatis catapl̃et̃. Et si magnũ fue rit apã ligatio fugiat̃ ⁊ iuolutiões fiãt vsq3 dũ apã qeuerit. Et si carni contritio iciderit loca oportebit illa subicidere. ne forte res in putre dinẽ ferat̃ ⁊ corrosionẽ. hec q3 si acciderit ea rũ adhibebis curã. Cũ aũt fracture vuln⁹ ad ditũ ẽ ituere ⁊ si vuln⁹ venis icidat pulsantib⁹ aut nõ pulsantib⁹ ⁊ sãguis effundit̃. sanguinẽ hũc strigere oportebit cũ aloe. thure. dracõis sangule. aut zeraco ⁊ silib⁹. q̃ alio exposuim⁹ loco. Et si ho℞ nihil acciderit ⁊ cum vulnere nulla ẽ ossis discoopta ps isuitiõe vtẽdũ erit ⁊ ligatiõe q̃ duo vulneris adunet labra ⁊ cũ ci catrizãtib⁹ curabis. Cũ aũt in vulnere pua sũt ossa q̃ ipm pũgũt locũ isuere nõ expediet. sed ossa hec educes vt posteri⁹ assignabim⁹ sicq3 locũ ligabis ⁊ vitta℞ icidãt reflex⁹ sup os vul neris supi⁹ ⁊ optie circũuolues sed sine mole stia ⁊ ad ptes sic descẽdẽs iferiores ipi⁹ os vul ner3 discooptũ dimittes. eritq3 ligatio hec ad nõ solidã declinãs. Solues aũt singulis die bus ⁊ sup vulneris os bãbacẽ expones. vt cũ rubigo fuerit iminuta ⁊ apã nõ timebit̃ calor q3 recesserit in vulnere vnguẽtũ ponas carnẽ adducẽs. Si aũt os illic magnũ fuerit acutu3 pmũ accelerare oportebit curã ãnq3 apã acci dat. ⁊ sic ossa adeq̃bis ⁊ dispones vt acutũ et eminẽs repmat̃ os cũ organo q̃ð ieberemum vocat̃. ⁊ ẽ istr̃m ferreũ eiusq3 lõgũ palmũ ⁊ spis sum tẽperatũ iuxta q̃titatẽ q̃ replicat̃. si ipri mat̃ in agẽdo extremũ ei⁹ acutũ latũ ⁊ paulu lũ itorsum. hui⁹ orgãi extremũ sub ossis pões disgregatiõe eminẽtis ⁊ ab alia tolles extremi tate dõec aliq̃tulũ mẽbrũ adequet̃. Qð sih⁹ facere nõ poteris os eminẽs oportebit tolle re cũ serra queadmodũ in ossiũ putrido℞ di xim⁹ cura. Dehic ossis adeq̃bis aspitatẽ ⁊ les nies ⁊ in suaz reduces figurã apponesq3 si ne cesse fuerit tabellas vnguẽtis ⁊ licinijs curãs queadmodũ vulneris se habitudo offeret in mũditie ⁊ sordib⁹ rubigineq3 ⁊ alijs ei⁹ accidẽ tib⁹ queadmodũ in vlce℞ exposuim⁹ curis. Cũ aũt vuln⁹ nõ cicatrizari vider3 ⁊ rubigo ab eo defluit. caroq3 ei⁹ fluxa ẽ scias in eo os eẽ ɔfra ctũ ipsumq3 abstrahere expedit ⁊ sic deiceps ligatiõe vteris forti ⁊ vulneri appones ori qð ipsum custodiat apã q3 mitiget calidũ vt sãda lũ siccu3 qð ẽt sup fascias pulnerizabis ⁊ sup ligabis leuiter nec ligamẽta solues pp os cõ fractũ. vt in trib⁹ dieb⁹ in pncipijs dictũ ẽ. aut v. vel. vij. iuxta qð mẽbrũ astrictũ fuerit ⁊ vin cula apposita. ¶ Cõfractio aũt in q̃ ossiũ sunt q̃mina q̃dã ⁊ nõ educunt̃ cutẽ q̃ q̃dẽ pũgũt. et dolorẽ iprimũt q̃uẽ strigẽda nõ sunt qm̃ apã pareret̃ ⁊ putrefactio mẽbro s3 locũ icidere ex pediet. Et si os vllũ fuerit educat̃ sin qð acu tũ ẽ ãputa ⁊ pũgẽs sicq3 adeq̃ ⁊ i locũ restitue ⁊ ɔfracture cura medeberis in q̃ vuln⁹ ẽ quẽ admodũ dictũ ẽ. ¶ Fracture aũt in q̃b⁹ nõ no dat̃ ɔsolidatio ⁊ tps trãsgrediunt̃ i quo iustũ erat mẽbrũ durescere ⁊ ɔfortari. plib⁹ hoc pa tiunt̃ de cãis aut qm̃ nimiũ stricta ẽ fractura aut frustorum multiplicitas. aut quoniam patiens membrum commonet plurimu3 aut propter fasciarum copiam ⁊ vittarum que os grauant. aut propter cibi paucitatem ⁊ subti litatem vnde ⁊ membrum extenuatur ⁊ subti liatur hec vt intellexeris causam intuere qua fiat ⁊ amputa atq3 ab illa arce. maximeq3 si a cibi fiat paucitate ⁊ subtilitate. ideo vt patiẽ tem oportet reficias postq̃. iij. aut. iiij. trãsie rint dies. nullumq3 vulnus erit aut apostema ris timor. vel febris. naturaq3 solidationẽ ce perit componere cibo in quo sit grossities vt agnorum carnibus et vitulorum ventribusq3 eorum ⁊ herisa iudabo. piscibus recentib⁹ in quibus modica sit grossities caseo recenti. ri so cum lacte ⁊ similibus cibis in quibus gros sities est ⁊ viscositas. quiq3 consolidatiõis cõ petunt materiei que tanq̃ frenum est confra ctioni ossis. Cum autẽ eiusmodi contẽnit̃ res intm̃ vt extenuatio mẽbro accidat tunc mate riam oportebit ad mẽbrum attrahere cũ em plastrizatione ⁊ cibo℞ vsu quos diximus vi niq3 albi. ⁊ suauis lauacro aque. Est aũt cum inceperit cõsolidatiõis signũ q⁹ sup fracturaz sanguis manifestũ nodat̃ super fascias ⁊ liga menta cum non sit comes fracture vulnus. hoc significat bonam misisse materiam natu

rã q̃ fractura solidet. desudatq; hec mã ĩ fra-
cture locoꝛ in poris sicyt in fascijs q̃z appeat.
¶ Nodatio aũt q̃ spẽbꝰ accit q̃bꝰ fracturarum
durities q; nocẽt membri actiõibꝰ ꝛ sua arcẽt
bonitate maxie q; si cuiꝰ disgregationũ ꝓxima
fuerit fractura simulq; turpis ẽ vtraq;. Si igiꝛ
nodatio ꝓxia fuerit ꝯsolidatiõi medicamibꝰ
vtẽdũ erit reꝑmẽtibꝰ valde cũ valida ligatiõe
quo reꝑmaꝛ. aut plũbi sup illã frusta ponanꝛ
ꝛ fortiter astringãꝛ. qm̃ abinde nodatio ꝺficiet
ꝛ abibit. Si aũt nodatio dura iã ꝛ lapidi sil'is
oportebit illã in supioribꝰ findere ꝛ abradere
cũ nouacula. ¶ Ossa ꝟo ꝯsolidata in q̃ꝝ ꝯsoli
datiõe pcm̃ ẽ aut ex ꝯsolidãte aut ex patiẽtis
motu quo mẽbrũ añ tp̃s soliditate solidatiõis
ꝯcussit vt in eis facta sit tortura ꝛ icuruatio et
a ꝑma q̃ fuit figura imutatio. ideoq; mẽbri cor-
rupiꝛ actio ꝛ motꝰ vt manꝰ aut pedis. si eiusmo
di q̃ illi acciderit ẽ motꝰ malitia. aut visus tur
pitudo. huiꝰ rei vt q̃dã tradũt cura mẽbri ẽ ẽa
ꝯfractio. Est aũt in hoc lãgoꝛ ꝛ doloꝛ g̃uis et
nõnũq; abinde mẽbꝝ corrũpiꝛ ex doloꝛe nimio.
Oz ꝫ in hmõi accidẽte emolliẽtibꝰ vti. vt ana
tis adipe ꝛ galline medullis q; ꝛ butyro vacci
no. Sunt q̃dã q̃ his dactilos addũt ꝛ sup mẽ
brũ aquã istillãt calidã ꝛ oleũ. sicq; mẽbꝝ distẽ
dũt ꝛ in ꝑmã suã q; reducũt figurã. Qꝺ si hec
nõ ꝓderint sup ꝯsolidationẽ medicamia ponã
tur q̃ carnẽ corrodãt vt floꝝ erit vnguẽtũ cuz
butyro ꝛ bãbace vetusto q̃tenꝰ ꝯsolidationem
corrodãt. sicq; mẽbꝝ extẽdaꝛ ꝛ suauiter reuol
uaꝛ. vtunꝛ hic q̃z fricatione cuz rebꝰ aquosis
quatenus cõsolidatio dissoluaꝛ. Qꝺ si hec ro
borata est ꝛ fortis ꝛ nec inclinationẽ nec euul
sionẽ hac admittat. cura. locus cuz nouacula
findaꝛ ꝛ incidaꝛ. sicq; mẽbro ꝯsolidato disiun
cto. scꝺo vt oz solidet. Euulsionẽ aũt extẽdi ex
pedit eũulsa q̃z in suã ptẽ mẽbra atq; hec te-
nuiter ꝛ idirectũ dõec alteriꝰ ossis augmẽtũ in
alteriꝰ foueã reductũ ꝯdaꝛ adeq̃turq; ꝛ cõpo-
naꝛ. sicq; fascias appões medicamibꝰ catapla
tas ꝯsolidatiõis ꝛ vittis iuolues fascijs sicq; vt assi
gnatũ ẽ. ¶ Hec sunt q̃ ꝑponere volebamꝰ cõis
cure cõsolidatiõis arti necessaria. Iã aũt hoc
loco ꝓpriã cuiusq; mẽbri curã exponemus si
fractura acciderit aut debilitatio ꝛ a capitis
cranei ossis fractura incipiemus.

¶ Cap. lxxxiiij. de cranei fracture cura.

De cranei ossi accit ꝯfractio ꝓpria fissura ẽ ossis. hec ãt fissura aut simplex erit aut cõposita. Et simplex alia in capite ẽ mãifesta ꝛ ẽ illi ꝓfundũ nisi q꜄ os non sepaꝛ nec ab eo ꝯs pũt siue ad iteriora seu ad exteriora. vocaꝛq; grece ragamia. ꝛ alia ẽ cũ ossis emissione ꝯfracti ad exteriora ꝛ vocaꝛ aberia. Et si oĩno eductũ ẽ os dr̃ apostatismos. aliq̃ ĩ q̃ craneũ frãgiꝛ in

ptes plimas. ꝛ ossis frusta in iteriora descẽde
rũt ꝛ capitis ꝓfundũ ad matrẽ spissam ꝛ voca
tur grece ẽpiasma. aliaq; cranei capitis ꝯfra-
ctio cũ ossis frusta iferiꝰ ꝓpe siphacẽ tẽdunt ꝛ
vocaꝛ genissima. Estq; alia capitis ossis fra-
ctura: in q̃ descẽdẽtia intꝰ ossa ad ꝓfundũ ꝓfe
runꝛ ꝛ vocaꝛ marusis. Sunt hõiz q̃dã q̃ spe
bus his addũt aliã q̃ vocaꝛ capillaris ꝛ ẽ fis-
sura subtilis sensuiq; occulta. hec aũt sepiꝰ nõ
pꝛimo celaꝛ ꝛ iteriꝰ fit cã. Hessema ꝟo fissura
nõ ẽ magna sz nec fractura dicẽda. Est eñ os-
sis capitis depssio ad iteriora conatioq; sine
ꝯtinuationũ sepatiõe quẽadmodũ vasi accit
argẽteo. ꝛ plũbeo. cũ duꝝ pcusserit illꝺ corpꝰ.
Hessema itaq; duobꝰ fit modis. Aut eñ ossis
spissũ totũ ad iteriora iclinaꝛ: itm̃ vt ꝛ matrẽ
in cerebrũ ipellat aut cõprimiꝛ os capiti ꝛ ma
tri ꝯtinue cõtinuaꝛ: hec est fracture simplicis
assignatio. ¶ Cõfractio aũt cõposita ẽ illa cũ
q̃ mater patiꝛ: aut aꝑa cum ea capiti accit aut
vulnꝰ. Et cuiusq; fracture q̃ capiti accit cogni
tio ex corporis fit virtute quod incidit capitis
craneo ponderéq; et duritie. et ex percutien-
tis virtute et ex accidentibus que percusso ac
cidunt. scotomia. vertigine. debilitatione. vo-
cis amputatione ꝛ casu subito. maximumq;
si fractura ad matrem vsq; peruenit spissam:
aut ab osse fracto matri compressio facta est
aut cerebro. Significatur hoc quoq; cum os
ipsum sub sensu cadit. Si enim que cutis fis-
sura fit sensui pateat ꝛ quantitatez habet fra
ctura significatur. Et si nulla fuerit in cute fis
sura aut certe occulta: ꝛ opinaꝛ quis ossi fra-
cturam factam intelliges hoc ex inquisitione
que cum organo fit inquirendi. ꝛ fracture spe
culatione. Si etenim aliqua acciderit fractu-
ra ex sono agnosces ipo. Et si ea acciderit spe
cies que ragamia vocatur que est scz fissura
oculta sensui ꝛ capillo similis: oportet aliquid
attramenti super fissuraz fundere aut aliquẽ
alium colorem: ꝛ sic os rades: cum eteniz hoc
feceris fissura patebit eo q꜄ ingressum est ni-
grum. Hanc vt intellexeris oportet amplius
scalpas donec omnis abeat nigredo ꝛ nõ ap
pareat. sicq; fissuram ad interiora non pene-
trare intelliges. Qꝺ si scalpendo fissura non
abit. sed ad interiora perfertur: scalpere cessa
ꝛ intuere vtrum ne ad matrẽ vsq; fissura per-
uenit spissam: ꝛ vtrum mater ab osse separata
est aut conglutinata ipsi. Huius rei signuz est
quoniã si vulnꝰ sine apostemate est caloꝛ aut
si qꝺ accidit apostema est paruum ꝛ humidi-
tas q̃ effluit pauca ꝛ in ea sanies matura ma
ter spissa os cranei non dimisit. Si aũt simul
febris est. aut doloꝛ grauis. ossisq; coloꝛ imu-
tatus ꝛ sanies effluit tenuis ac imatura: ma-
ter ab osse seiuncta est. hec vt ꝛ ad aduertes cu-
rã accelerare oportebit anteq; patiẽti colaꝛꝫ

accidat reiecto ꝛ tetan⁹ animiq; recessus. aut sincopis febrisq; acuta. si etem̄ signa hec ap=paruerit nulla sit cā quā pp curā adhibeas. qm̄ ad interitū patiēs est. Si nō hec apparue rint curā accelera ꝛ intuere atq; si opimēta ab osse seperata nō sunt. ꝛ fractura fissura est tm̄. ei⁹ cura est vt scalpas donec sensui occultet nec appareat. Si aūt fissura ad ꝓfundū pene trat ꝛ os ꝯfractumē os ip̄m denudabis ꝛ itue re. ꝛ si frustra supsunt pua. oia hec auferes di ligēter cū organo cōpetenti. Si em̄q; siphacis ab osse seperat⁹ nō est. nec frustra huius. Si āt siphaos seperatus est. ꝛ cōtigit patiēti vulnus hiemsq; est oportebit ptes ossiuz educere; olo ante quartūdecimum diem si vero estas ante septimū. priusq; que dixim⁹ oriantur illi acci=dentia curabisq; illum hoc modo. Primū olm caput radere oportet ꝛ fissuras facies duas se se incidentes rectis angulis vt sint in modum crucis. opꝫ autē vnā fieri fissuram in prima fis sura q̄ percussione facta est. Dehinc. iiij. exco riabis angulos quatenus totū denodetur os quod cauare desideras ꝛ si sanguinis abinde fluxus acciderit iplebis fissuraꝫ hāc pāno ace to infuso ꝛ aq̄. aut pāno sicco ꝛ sic fascias ap=ponesvio infusas ꝛ oliue oleo. ligationēq; ad hibe cōpetenteꝫ: mane facto. si maloꝝ nihil ac ciderit accidentium cauare os oportebit ꝯfra ctū. Nec vero ossis amputationē differre opꝫ cū fractura cerebri matrē pupugerit a die pri=mo. Sedeat itaq; patiens ꝛ ea precipe esse fi=gurā in quā oportunū sit ei⁹ vinciri opilariq; aures cū lana aut bābace ne forte percussiōis sonitus illi noceat que in ossis fit fractura. sol uesq; vulneris vincula ꝛ pānū quē posueras educes extergesq; tūc duob⁹ i iungas mistris vt cutē q̄ incisa ē teneāt a. iiij. anglis ꝛ intuere atq; si os subtile īueneris incides cū incisorio qꝺ falci sit̄e est. positis ipsis in opposito: inci=piesq; incidere a largiori ossis loco. Dehic sua uitate vteris incidendo ꝛ percutiēdo ne forte cerebrū ledas ꝛ ꝯcutias. Si aūt os spissuꝫ fue rit ꝛ grossum: oportebit eius circuitū pforare cū terebello cui caput est breue: ne forte ei⁹ ca put ad matrem pforet cerebri: sitq; capitis ei⁹ longitudo quāta est ossis spissitudo. ne forte opimentū attingat. Ut ossis pforaueris circui tū qꝺ vis educere que inter foramina sunt cū incisorio amputabis ꝛ cū forcipib⁹ auferes os sa paruis: aut alio simili sine molestia paula=tim. Hec cū feceris locū expedit mūdes ossium frustulis: sicq; asperitatē adeq̄: ꝛ fracturas cō=pone q̄ in loco sunt incisiōis cū nouacula aut quouis sit̄i. posita prius sub osse lamia lignea plana q̄ opimētū ꝓtegat cerebri ꝛ a ferro tuea tur: hec vt cōpleueris pānū sume lineū ꝛ oleū infunde rosaꝝ ꝛ sub vulnere ossis pone. De=hinc alio sūpto pāno plica ꝛ vino īfunde oleo q; rosaꝝ: ꝛ sup totū cōpone vulnus suauiter ꝛ tennit cū vinclis abstringe. vt tm̄modo fascie sup locū statuant: post hec circa locū cū rosa ꝛ sandal cataplasmabis. ītibe aq̄ ꝛq̄ffare ac sem peruiue. siliumq; q̄ mārsi ꝓhibent fluxū ꝛ ca=lorē ac spatis iportunitates. Infūdes āt pānū horis singl̄is oleo rosaꝝ puro. ꝛ die solues ter tio: abstergesq; curā q̄ carnē adducit adhibe=bis: ꝛ sup operimētū puluerē distillabis desic cantē cōpositum ex aloe. mirra. thure. ꝛ circū linies ardorem mitiganti aqua ꝛ calorem.

¶ Capl̄m. lxxxv. de siphacis apostematis cu=ra quod capiti post ferri curam accidit.

Capitis siphaci calm̄ nō=nunq; accit post ferri curā apa intm̄ vt capitꝫ os tolli videas. ꝛ cutē capitis spissa tā ꝛ induratā: sequūturq; ad h⁹ sepe mala accidētia. q̄ patiētē in mortē precipitent: hoc autem apa huic accidit operimēto. aut frusti alicui⁹ cā ossis qꝺ ipsum suo pūgit acumie. aut ligationis ꝛ cōstrictiōis vi ꝛ licinioꝝ. q̄ apponūtur: aut cibi multi copia aut ex frigore. aut ex calore. Hec vt itellexeris cōsidera: ꝛ si acuminis ossis alicui⁹ cā est aufe res. si astrictiōis solue ꝛ ligamēta alleuia. ꝛ si mult⁹ peccat cib⁹ minue. si frigore non cauea tur. locū aq̄ cataplasma ꝛ oleo tepido. ꝛ si for tis fuerit calor. cū rosis cataplasma ꝛ sandalis solatriq; aq̄ ꝛ sit̄ibus. Dehinc si infrigidatus fuerit capiti oleū instilla rosaꝝ tepidū in quo cathemie frōdes ac camomillā. mellilotū hel bā. lini semē coxeris. Emplastriza ꝛcum ordei farina. que cū oleo percussa est rosarum. galli neq; adipe liquefacto cum pānū his intinxe=ris sup caput pones ꝛ collū: ꝛ his confinia lo cis. aurib⁹ modicū instilla olei rosarū ꝛ viola=cei ac ninifar. Et si valueris virtus patiētis fle botoma cephalicā ꝛ naturā cum cassie. fi. sol=ue ꝛ lebetabo similibusq;. ¶ Sciendū aūt qm̄ cum ossi quā diximus curā adhibueris capi=tis. si operimētum cerebri denigratuꝫ videris egrotantē in mortē esse proculdubio: ꝛ sanan=dum nulla ratione.

¶ Capitulū. lxxxvj. de fracture nasi cura.

Naso in ei⁹ extremitate frangi nō accidit. ps etenim hec cartillaginosa est: accidit āt in su=periori loco. Cū itaq; acciderit in tuere ꝛ si digit⁹ poteris accedere auricularē imitte in narib⁹ ꝛ cū eo os reforma atq; i suā reduc habitudinē. Qꝺ si loc⁹ supior est strict⁹ grossuꝫ deduces int⁹ stibium ꝛ cū eo fracturā adeq̄ manū desup ab exteriorib⁹ de=ducens: donec ad suā redeat hitudineꝫ. post hec narib⁹ licinia iduces subtili iuoluta ligno que cū acatia ꝛ mugatho cataplasmabis. ap=ponesq; hoꝝ paꝝ sup cartā ꝛ nasum deforis

emplastrizabis. Dieb⁹ hec facies paucis qm̄ sanabit pfecte. Cū aūt anhelitus patiēti angustat oportebit pānū fistule involuere pēne et cataplasmāscū medicamib⁹ appōe naso. Nec pro negligētia cura ē nasi cū fractura acciderit nec dieb⁹ aliquot patiarȝ nec expectes. qm̄ sic solidabit ⁊ difficil' fit ei⁹ cura. atq̄ in nālē reductio statū. fitq̄ ab ide simi vitiū. Et si nasi confractio in ptē alterā iclinabit attrahere in oppositū molliaris lat⁹ sumesq̄ corrigiā latā ⁊ extremo applicabis nasi ab ea in quā inclinatur ptē cū piscis colla optia. ⁊ dōec desiccet dimittes ⁊ auferri sit difficile. tūc corrigiā in oppositā retrahes ptē distēsāq̄ cū in locū reduxeris suū nasum loco ligabis oportuno. naso prius considerationis vnguento cataplasmato.

¶ Capl'm. lxxxvij. de maxille inferioris si frangatur consolidatione.

Cum maxilla frāgit iferior ab exteriorib⁹ ⁊ i duo ñ sepat at tēde: ⁊ si i fauce ē sinistra ɔfractō. iduces mediū ⁊ idicē digitos man⁹ sinistre ori et cū ipis gibbositatē q̄ i fauce accit ad extiora pelles donec i sua adequet figura ab extiorib⁹ cū māu dxtra. ⁊ si ɔfractio i fauce fuerit dxtra. dxtre man⁹ imittes digitos ⁊ quēadm̄ pcepim⁹ opabis. agnosces āt faucis i suū statū reductionē. ex dētiū q̄ i ea sunt adeq̄tiōe ⁊ eorū in suo loco reditū. Si āt fracta maxilla in duo fuerit divisa. vtēdū erit extensiōe ptis vtriusq̄ cū quouis mistro ⁊ in suū reformabis locū ac figurā. oportebit aūt dētes vincire q̄ in fracta sūt maxilla cū filo aureo aut argēteo alios cū aliĳs si posse fuerit. sin cū filo ligabis serico fortiter cōtorto sicq̄ ligationē adhibebis quā oȝ. vt ligamē scilȝ mediū sup spondiles ponat extendesq̄ extrema duo ab latere vtroq̄ ⁊ p aures deduces vsq̄ dū ad maxillā venias vtrāq̄ subtus maxillam scdo replicabis ⁊ ad supiora deduces sup vtrāq̄ gena: ⁊ sup verticē vincis frōtēq̄ cū vittis cōpones ⁊ ligamia ipsis vincies quo ɔseruent posita ⁊ sic maneāt. Si aūt maxilla vt illa cōposuisti nō durabit. oportebit frustū sumere canne subtile iuxta maxille quātitatē ⁊ sup illud pannū revolues fauciq̄ apponēs ligamta astriges. Ut āt maxillā adequaveris ⁊ in suā reduxeris hitudinē medicamine cataplasma solidatōis fascias ⁊ applica anteq̄ liges ⁊ sic ligatiōe vteris. Quā vt ligaveris patiētē q̄etē ipa ⁊ ociū ⁊ a vbis phibe ⁊ masticatiōe. Cū refici voluerȝ iurib⁹ vescat q̄b⁹ panē ifricauerȝ ⁊ polēta q̄ ex amilo fit ⁊ faria. ¶ Oȝ aūt sepi⁹ faucē investigare ne forte a nāli imutet figura. Qd si cōtigerit solvat ⁊ i propriū reducta statū firmiter liget. Sciēdūq̄ tibi est maxillā i. xx. dieb⁹ solidari ⁊ ɔfortari ⁊ circū primis. Est etem̄ os molle ⁊ i eo medulla. Qd si apa parit ɔtigerit oriri. apa ipȝ his curabis q̄ ipm phibēt. locū cōfortāt post dissolutētibus vtere queādmodū i apatū curis expositū est.

¶ Cap. 88. de furcular fracturarū solidatiōe.

Cum furcule frāgent ab hūiditate sepius accit hoc fieri. sub hūeri pte iterioris ⁊ ad iferiora eneruat cū ipsi⁹ brachĳ osse. Si ergo frāgit furcula ⁊ in duo separat facili⁹ curā admittet ⁊ citi⁹ sanat. q̄ si fracta nō dividatur. In fractōe nāq̄ separata extēsio adhiberi pōt ⁊ adeq̄tio atq̄ in figurā reductio suā. in alia hec fieri nequeūt. Sic ⁊ i oibus reliq̄s ossibus cōfracta ꝑ furcl'a mistror aliquē iube brachiū tenere. q̄ furcule vicinat fracte ⁊ ad exteriora extēdat sursumq̄ aliĳsq̄ pcipies hūerū extēdere oppositū aut collū quo p ipsos extēsio fiat in opposita. tu autē fracturas adequabis ⁊ in suū reduces locū furcule os q̄q̄ frustū pminebāt ppelles q̄ in pfundo extrahes ad exteriora. Et si magna opus fuerit extēsione oportebit sub alaspheram ponere magnam pannorum. aut lane vel similiū. cubitū tolles donec lateri pximū facias vicino. ⁊ reliq̄ sicut iperatū est fac. Si āt furcule extremū ad exteriora retrahere nō potes eo q̄ ad pfunda ingressū est. opȝ patiēti iperes supinū fieri ⁊ sub ei⁹ humero puluinar pone tēperate magnitudinis: misterq̄ humerū ei⁹ premat ad iferiora. dōec furcule os substollatur a pfundo ⁊ aliĳ adeq̄tur fracture. sicq̄ in sua reduc figurā. Si autē ptē aliquā itelliges a furcula sepatā ⁊ pupugerit oportebit locū cū flebotomo finder. aut cū falce. posito pri⁹ sub furcl'a orgāo q̄ sipha cē tuet. sicq̄ isutiōe vtaris. sin locū pāno reple ⁊ fascĳs. Et si fascĳs vti magnis nec ē fuerit ad hibe. Et si calȝ acciderit apa fascias rosar ifūde oleo. Sin op⁹ nō ē pōes āt sub ala i q̄ furcula hc ē pānor sphā aut alior mediocrē i magnitudie. ⁊ ea ligabis q̄ oȝ ligatiōe. trāsibitq̄ ligatio sup alas vtrasq̄ ⁊ furculā patiētē hūerū q̄ fietq̄ iter ad eā revolutio. Et si furcl'e lat⁹ qd hūero vicinū ē ad iferiora dcliauerit oportebit cubitū i medio pōere ligatiōis later. totūq̄ brachiū suspēdes collo. ⁊ manuȝ cū ligatiōe alia. Et si furcl'e lat⁹. ad supiora vgit. ⁊ hoc rarū ɔtigit. phibeat cubit⁹ suspēdi. sȝ oportebit patiētē supinū iacere ⁊ subtili illū reges dieta. solvesq̄ ligamēta singl'is trib⁹ dieb⁹ loco ɔsolidatiōis medicamē appones ⁊ iterū astriges. sicq̄ facies donec mēbrū ɔfortet ⁊ solidatio pducatur. furculeq̄ os roboret ⁊ validū fiat. hoc quoq̄ sepius in. xx. diebus vsq̄. xxx.

¶ Capi. lxxxix. de scapule fracte ɔsolidatione.

Scapule latus nō frangit locus. accidit aūt fractura eius extrēis ⁊ nōnūq̄ fractura ad iteriora fit. nōnūq̄ accit fissura aliq̄tiēs ēt separātur ab ea frusta. Et ɔfractio

q̄ accit ad iteriora cū tactu agnoscit sentimus etem̄ locū ad iteriora conicū sentitq3 piter in firm⁹in brachio dormitationē ⁊ in scapulado lorē. Fissura ex asp̄itate dep̄hēdit. quā sub tactu inuenim⁹ cū dolore. Et vtriusq3 cura ea ē q̄ sp̄a mitigat cal'3 cataplataq3 ⁊ solidatiōisem pla. Cū āt frusta isunt pūgētia tactu itelliges ⁊ hec si nō pūgū rep̄menē ⁊ cū ligatiōe copulent si autē elata sunt ⁊ pūgūt. locum finde ⁊ educas ⁊ deinceps insue queadmodū in furcularꝫ ligatiōe dictū est. ⁊ patiēti q̄etū esse ipera super latus sanum.

¶ Capi. xc. de pectoris fracti consolidatione.

Ectoris medio fissura accit atq3 ad interiora aclinatio. Et⁹ porro extremū ɔterit. Si itaq3 medio ipi⁹ fissura acciderit icuruās patiēti eo sit dolor in loco in al' icurua patiētē eo in loco vbi fit dolor ⁊ sicū digitis tetigeris sonū fieri audis. Cū aūt pectorꝫ os frāgit ⁊ ad iteriora declinat videbis illic conationē fieri ⁊ dolor inest pmolest⁹ fiat⁹āgustia tussis pp eā q̄ diaphragmati accit pūcturam. Et nōnūq̄ sputū simul accit sāguis horꝫ q̄ tales sunt curā eādē eē oꝫ quā in furcula exposuimus ⁊ hūero. Et si pectori ad iteriorā iclinatio acciderit supinā patiētē. ⁊ fascias itervtrāq3 pone scapulā hūerosq3 p̄me ⁊ costas aduna cū māib⁹ ab vtroq3 latere. Et si coste ad interiora declinauerint oportebit vti laneo ligamēto p circuitū positis p̄us subt⁹ligamētꝫ idirectū. tūcq3 in vltimo extrema duorꝫ adiuicē liga. p̄hibēt em̄ ligamenta rotunda loco cedere suo.

¶ Ca. xci. de costarꝫ fractura ⁊ earꝫ fissura.

Ectoris quidem costis oibus earꝫ in partibus fissura accidit hypocōdriorꝫ autē costis ea tm̄ in parte qua spōdilibus continuantur. cū sint hoc loco late ⁊ earū extrema cartilaginosa subtilia. Sicq3 ⁊ ab anterioribus accidit illis cōfractio ⁊ fissura hocq3 agnosces cū locū tetigerꝫ ⁊ diligēter cū digitis inquisieris. Inuenies nāq3 asperitatē i loco. ⁊ sensu nō equalē. Et si os confractum est sonitū cū tanges audies. Et si ad interiora confractio declinat patienti dolor fit molestus ⁊ pūctura grauis maiorq3 dolor ⁊ puncturis quas pleureticus patit. accidit aūt pariter ⁊ anhelitus angustatio. tussis sanguinis sputū plurimi. potes aūt adequare quā inuenies in costis varietatē. ⁊ adunare. nisi q̄ costā ad interiora declinantē manu reformare nō poteris. Tradunt aūt hominū quidā multū oportere hoī cibū porrigere. sic q̄ qui vento sitatē generet ⁊ inflationē qm̄ cū replet⁹ hoc fuerit coste ad exteriora repellēt. Et hec icōpetēs ē opatio. qm̄ nulla ē iter stōꝫ ⁊ pect⁹huic loco cōparticipatio simulq3 repletio ap̄a suscitat cal'3 ⁊ si fuerit auget. Sunt et q̄huic sitiā apponāt loco ⁊hoc ɔpetēti⁹vr̄ nisi q̄ ne simul ad locū trahat mā timet ad lacertū. s. q̄ sup costas ē. ⁊ q̄ iter eas. fiatq3 abinde ap̄a ⁊costarꝫ augeat depulsio ad iteriora. Reliq̄ aūt medicorꝫ impant lanā loco supponi q̄ oleo itincta sit calido. fasciasq3 iter costas disponi q̄ten⁹iclinet. ligationēq3 fieri eq̄lē cū p circuitū iuoluit vt ipatū ē i pector. Si āt pūctura acciderit ḡuꝫ. dolorq3 pmolestāspatiētē eo q̄nimiū diaphragma ledat. optebit cutē finde re ⁊ discoopire costa q̄ fracta ē. sicq3 sub ip̄a organū pones qd̄ opimēta tuet ossaq3 auferes ⁊ phragmēta q̄ pūgebāt sine molestia. emissisq3 his loco curā adhibebis q̄ carnē adducit ⁊ cicatrizat. nisi forte calidū3 accidat ap̄a fieri. hoc si fuerit ortū fascias suppone oleo intinctas tepido ⁊ locū ap̄a ɔsumētib⁹ cura calidū dietā qualē op3 infirmo disponens ⁊ in eo iaceat latere quo facilius fert.

¶ Capitu. xcij. de ossium anche ⁊ penis consolidatione.

Anche ⁊ illorꝫ ossib⁹ raro qd̄ accit fractura ⁊ cū fiat ea ē q̄ ⁊ humeris accit ossa nanq3 eorū ɔterūtur ⁊ in lōgū findūt ad iteriora cū ḡui dolore q̄ ad crura vsq3 descēdit. hui⁹rei cura ē q̄lis ⁊ hūeri ossis solidatio nisi q̄hic ossa nō p̄nt educi ɔtrita cū fissura s3 ab exteriorib⁹ cū digitis adequat. et reliq̄ eorꝫ cura q̄ ⁊ hūeri ē: ⁊ vtēdū ē hūectātibus ⁊ fascijs in loco conico ilū q̄ten⁹hoc repleto ligatio fiat eq̄lis p circuitū. Sic ⁊ pēnis ossis cōsolidatio fiat. s. cū digitis adequat ⁊ ligatur raro his accidit ossibus fractura.

¶ Capi. xciij. de solidatione ossis cluniū ⁊ spōdilium spinarumq3 eorum.

Spondilibus fractura nō accidit s3 ɔtritio seq̄turq3 eiusmodi accidēs nuche cōpressio ⁊ opimēti ei⁹hoc cū ɔtigerit neruis nocumētū fit p ɔparticipationē ⁊ sepe abinde fit mors mariēq3 si hec spōdilib⁹ acciderit colli. Cū igit horꝫ quipiā3 acciderit ⁊ iteritus videris signa curā nō applices. Sin ⁊ locū findere potes ossaq3 educere cōtrita fac. Et si apostema loco inascet. q̄ calidū reprimunt ap̄a appones vt istillatione olei ⁊ aque tepide ⁊ sic deinceps cōpetentib⁹ emplastris. Et si spine spondilibus acciderit cōfractio locū findere oportebit: ⁊ qd̄ confractū est emittere ⁊ fissurā insues atq3 vlcerum medeberis cura. Et si clunis ossi qd̄ ossaniu3 diximus acciderit frangi: digitum induc indicem ano: ⁊ ad exteriora os repelle: atq3 cū al-

tera adeq̄bis manu ab exteriorib⁹ sicqȝ in na-
lē reformabis habitudinē. Et si os aliqđ a re
liqs oīno senseris seperatū: locū findes ⁊ edu
ces: fissurāqȝ isues ⁊ ligationē q̄ frenū đr adhi
bebis ⁊ nōnunq̄ꝫ locū ligari cōpetit: agnosces
aūt qđ his accidit ossib⁹ ⁊ cōtritiōis ⁊ fracture
cum tactu ⁊ inquisitione facile nec te eorū ali
quid latebit.

¶Capi. xciiij. de brachij consolidatiōe fracti.

Si frāgatur brachij os vtēdū extē siōe ē ad supiora ⁊ inferiora: atqȝ hac moderate. Et si fractura hūero prima fuerit, humeꝝ extēdēs a supiorib⁹. brachiū ab iferiorib⁹. Si aūt ꝓpe cubitū ad iferiora ⁊ brachiū extēdes ad supiora: sicq̄ꝫ cōfracta reduc ossa in suos terminos ⁊ dispone donec adequētur: sicq̄ꝫ fascijs vtere latis: quas medicamine linies cōsolidatiōis: ⁊ loco applicabis fracture per circuitū. Dein de tabellas appones in circuitu fracture quē admodū assignauimus: ⁊ cū vitis optime vincies nō tñ grauiter ne forte lāgorē mēbro faciat: ⁊ ad ipm mām ꝯhat apaticā. Caue aūt tabellas sup humeri ponere disgregationē aut cubiti: qm̄ disgregatiōi nocerēt ⁊ neruis ⁊ ad ipm mām ꝯherēt ⁊ apa fieret. Post hoc autez brachiū stringes cū ligamētis ad patiētis pectus ⁊ in scapule ꝑtē colliq̄ꝫ ab opposito fracture latere. Oportebit aūt sic dimittere vsq̄ꝫ in diē tertiū. quo solues ⁊ empl'z iteꝝ appōes fasciasq̄ꝫ ⁊ tabellas ac ligationē vt ꝑus. Intuere aūt ⁊ inq̄re ⁊ si ligamēta laxata fuerint aut turbata ⁊ a disgregatiōe ad quā strinxisti declinarunt ante diē tertiū solues ⁊ vt decet cōpōes. Et si brachio apa acciderit calidū cum tabellis stringi nō expediet. sȝ cū fascijs ligabis catapl'atis ⁊ emplastrizabis stringesq̄ꝫ tenuiter ⁊ sup mēbrū oleū istillabis violaꝝ tepidū ⁊ circūquaq̄ꝫ rosis sandalisq̄ꝫ intube aq̄ ⁊ q̄ffare linies quo māei ꝓhibeat accessus ⁊ cū dissolutū fuerit apa recesseritq̄ꝫ iteꝝ q̄ dixim⁹ vtarȝ ligatiōe ⁊ manū mouere patiētē ꝓhibeas donec brachiū roboret ⁊ supinū in lecto iacere impa manūq̄ꝫ sup vētrē ponat pectori alligatā queadmodū dixim⁹. Sit aūt sub ei⁹ brachio puluinar molle. Solues in ꝑncipio singulis trib⁹ dieb⁹ semel donec septima transierit aut āplior nisi forte ifirmo dolor accide rit: qm̄ tūc solues ⁊ ligationē attenuabis. Stringere eñ forti⁹ de die in diē brachio ꝯuenięti⁹ est ⁊ citi⁹ ei⁹ accelerat robur. Nec hoc desistes facere donec mēbrū ꝯfortet. Mēbrū aūt ꝯfortabit in dieb⁹. xl. scđm maiorē ꝑtē. sicq̄ꝫ crus ⁊ femur vt. xl. trāsierint solues ⁊ in balneo infirmū iduces ⁊ tēperati caloris aquā istillabis. ¶Opȝ aūt cū calidū illic apa fuerit patiētem subtili regere dieta apateq̄ꝫ mitigato ⁊ grossa redibis cibaria ⁊ cibis illū pasce fridis ⁊ siccis qui cōpl'oni ꝯpetāt ossis quo in fracture loco ꝯsolidatio abinde generetur ⁊ cōfortetur.

¶Capitulum. xcv. de ossis cubiti fracture solidatione.

Quoniam duob⁹ ex ossib⁹ cubit⁹ cōposit⁹ ē quoꝝ alteꝝ grossi⁹ ē. ⁊ ē sub scđo ⁊ scđȝ subtili⁹ atq̄ꝫ supi⁹ nōnūq̄ꝫ vtrūq̄ꝫ frāgit os. nōnūq̄ꝫ eoꝝ alteꝝ. Cū ergo vtrūq̄ꝫ cure eoꝝ difficilior ē ⁊ molestior. maximeq̄ꝫ si vno frāgat in loco. Et si alteꝝ tātū facilior est cura nisi q̄ si supi⁹ frāgat grossum tardior ē cura ⁊ magis malū: ⁊ si aliđ velocior. eo q̄ sup grossum positū fit ipoq̄ꝫ ferat. Et hui⁹ fracture cura eadē ē q̄ ⁊ brachij i extēsiōe ⁊ ligatiōe ⁊ alijs h⁹i. Sȝ cū alt'i accit ossi fractura oportebit fortiori vti extēsione ⁊ manuus figurā facere ꝑ tabellā vt sit scȝ polleꝝ supior auricularis iferior ⁊ cubit⁹ grossior subtus subtilē quo illud ferat ne onerosior subtiliorē ꝯuet reliq̄ oīa q̄ in cubiti solidatiōe faciēda sunt eadē sunt q̄ in brachio diximus. nisi q̄ cubiti os sepius in. xxx. roboratur ⁊ durescit diebus sicq̄ꝫ soluitur.

¶Capi. xcvj. de manus ossium solidatione.

Sciendum ossib⁹ q̄ in ꝑncipio sūt a cubito manus ⁊ palme. ⁊ dactil' raro fractura accit sȝ ꝯtritio ꝑꝑ eoꝝ teneritatē ⁊ ꝯcauitatē. Cū ergo fractura acciderit illis oportebit in ꝯspectu tuo patiētē statuere: palmāq̄ꝫ ei⁹ sup scānū pones ⁊ ministro alicui vt extēdat q̄ fracta sunt ipe rabis ossa ⁊ in suā reduces formā: adequabis q̄ꝫ in sua figura nāli. Et si pollici frāgi accide rit aut rasche: oportebit cū palma ligare oportuna ligatione. Et si digitis alijs contigerit vicinantibus alligabis quo stabiliātur: nec op⁹ erit hoc loco tabellas apponere.

¶Capi. xcvij. de coxe arundinis fracte consolidatione.

Coxe arūdo si frāgat eadē est ei⁹ solidatio q̄ ⁊ brachij ossis: nisi q̄ femori q̄ddā ē ꝓpriuȝ q̄. s. cū frāgit ad anteriora vel posteriora reuoluit: qm̄ latū ē ei⁹ os. Opȝ ergo illud mediocri adequare extensione. dehinc manu in suam reducere habitudinem. Et si in medio fractura fuerit: ligatione vtendum erit in qua vinculum vnū incipiat a superioribus aliud ab inferioribus a medio declinans. ¶Et si anche disgregatiōi ꝓxima fuerit ligamenta sume: ⁊ in eoꝝ medio bambacem pones aut lanam applicabisq̄ꝫ ei⁹ medium eorum suppone: ⁊ circum ab extremitatibus ad supiora tendens: ministroq̄ꝫ q̄ teneat porriges ⁊ extrēa ligamētoꝝ sub fractura ligabis alij

bis alij porrigēs ministrorum quo ad inferiora extēdat. Si vero fractura in vicinis fuerit genu nobis vr ligamēta a superioribus ponere et alicui dabis q̄ ad superiora extēdat et genu. ipam ligamētis stringes: priusqz patiēs iacebit: dehinc duo adunabis latera fracture et in suā reduces habitudinē figurāqz: sicqz ligabis et astringes vt cōdecet. Et si ossa que pungunt illic fuerint locum findes et eductis medeberis.

¶ Capitulum. xcviij. de geniculi consolidatione.

Geniculi os ē tenerū. et raro illi accidit fractura sz cōtritio ac nōnunq̄ fissura in eius spisso et hoc nōnūq̄ cū vulnere. nōnūq̄ sine vulnere et huius rei facilis est cognitio nisi manu tangas: qm̄ continuationū senties sepationē et sonitū audies. Huius fracture cōsolidatio fit hoc mō. Oportebit igitur fragmēta adunare disgregata. alia alijs cū digitis. et in suā reducere figurā: fasciasqz suppones cataplasmatas cōsolidatiōis emplō. dehinc fide ligabis queādmodū videris oportere. Et sciendū vix consolidationem hoc optie fieri loco eo q multū genu moueatur et ad anteriora interioraqz plurimū extēdatur ac posteriora. iōqz huius disgregatiōis motus difficilis est. nec oz huius dn̄m vti motu plurimo aut ambulatione ascensuqz maxime qm̄ genu duplicatur cū crus substollitur et ponitur. in equalibus autē locis facilis sit illi iter. nec motum prohibet difficultas multa.

¶ Capi. xcix de cruris arūdinis cōsolidatiōe.

Cruris ossis fracti cōsolidatio eadē est q̄ et cubiti. i crure nāqz duo sunt ossa queādmodū et cubiti. Quū ergo frāgitur crus in oēs reuoluitur ptes. cūqz duū alterum in tres tm̄ ad interiora et exteriora. Et si fractura i osse fit grosso ad posteriora crus replicatur. si in subtili ab anteriora cū igitur acciderit fractura oportebit crus a genu pte et pedis extēdere mediocriter ossaqz duo adunare abiuicē disiūcta et q̄ alia inerūt ossa quo in ppriā crus redeat figurā. et sic fascias appones cū cōsolidatiōis cataplasmate. et vna tm̄ inuolues ligatiōe. Dehinc frustū sumes cane lācealis mediocris fortitudis et pānis inuolues mollibus circū fracturā cōponēs et erit sibi inuicē hec pxima cōpositio: sicqz vincula appones lata optime circūuoluens vsqz ipsuz genu. Et si genu proxima fuerit fractura ligamenta ad anteriora pertingent. vteris autem hac in consolidatione quod in cubiti exposuimus regimine.

¶ Capi. c. de ossium pedum consolidatione.

Cauille nūq̄ accidit fractura. eo q ipsa custodiētibus circūdatur corporibus ab oi pte. pedis aūt ossa et articulorum frāguntur queādmodum et in manu ostensum est. Et horū consolidatio qualis et palme fit ossium.

¶ Capitulum. cj. de euulsionis spēbus et primū de euulsione maxille inferioris.

Euulsio ossis augmēti ē egressio a sua fouea i qua cōpositū ē. Et si pua ē egressio et ipa nō emittitur fouea euulsio nō vocatur sed disgregatiōis sepatio. Et nos primū a maxille iferioris euulsiōe incipiemus. huic euulsio parū accidit qm̄ superior illius cōprimit capita: accidit aūt disgregatiōis sepatio lacertorum qui illā circūdant mollitiei cā. q̄nqz lacerti ex motus copia q̄ ex masticatiōe fit et vbis eneruaturqz leui de cā et disgregatio seiūgitur. reuertitur aūt disgregatio hic in suū p seipām locū sine cura et molimie. Cū aūt pfecta fit eius euulsio. eiusqz signū rei q faucē videbis inferiorē ad anteriora pminētē et ad posteriora declinātē. ossisqz videbis extremū appens in superiori maxilla. difficileqz est eius dn̄o fauces mouere. hec vt videris maxillā scies euulsam quā hoc curabis mō. Impera ministrorum alicui caput tenere patiētis alijsqz faucē inferiorē cū digitis suis ab exterioribus et interioribus. ifirmusqz os aperiat quātū poterit. tūc ministro p̄cipies maxillā dextrorsum et sinistrorsum mouere patiētiqz vt maxillā laxet et ministro permittat quo illū cōcutiat. Dehinc semel tm̄ faucez extēdes et in suū restitues locū: oz aūt faucē iferiorē in posteriora repellere. vt cū in suū ingressa fuerit locū claudatur sitqz et aperire nō permittatur. Et si difficile tibi fuerit suo reddere cā loco. locum violarum linias oleo et cera. ac cū aq̄ cataplasma calida pāno infuso et sic restitues. Erit aūt signū restitute molariū et ventiū superiorum inferioruqz adinuicē adequatio in habitu nāli. post hec fascias cera ifusas et oleo appones et oia facili stringes ligatiōe. ¶ Et si fauces vtreqz fuerint euulse. hec erit vtriusqz quā i vna diximus cura et restitutio. Expedit aūt cū vtriqz maxille ossis euulsio acciderit ipa reducere hora. sin pessima sequentur abinde accidētia. vt febris diuturna parqz cephalea difficilis. ¶ Accidit aūt huius dn̄o passionis solutio colerica. et simul vomitus purus. faucium nāqz lacerti si imutētur a suo loco extēdunt. et secū tēporum attrahūt lacertos et sepe die moritur hmōi homo decimo. in alias tertio.

¶ Capitulum. cij. de furcularum euulsione et extremi humeri.

Furcula ab iteriori nō euellitur latere qm̄ pectori continuatur et minime eo disgregatur. ideoqz ad hoc nō mouetur latere. Si aūt ab exterioribus grauis fiat percussio vt euellatur eius erit cura. q̄ et si frangatur. eius vero extremū qd̄ humero

⁊ tignū est. nō multū euellit: quoniā cui duo sunt capita lacertus hoc ꝓhibet. sȝ ⁊ scapule caput. Sȝ nec furcula graui mouet motu. qm̄ vt dilatet pectus ⁊ reducat tm̄ facta est. ideoqȝ soli furcula facta ē hoi ⁊ nō reliqs aialib⁹. Si itaqȝ euulsio ex collisiōe aut quauis alia accidit re. adeqtur ⁊ in suū redit locū reductione ⁊ fascijs multis iplicitis. q̄ illic cū ligamētis supponunt. huic oportunis eē. ¶ Hec qȝ cura humeri competit extremo si suo recesserit loco. Quoqȝ furculā hūero alligat os est paruum ⁊ cartillaginosum. hocqȝ sepius fallit cū suo recesserit loco intuētē intm̄ vt cui maior nō est experientia extimet brachij caput seducunt. suo emissūqȝ loco. eo ꝙ scapule caput supiminēs cernat. ⁊ q̄ fact⁹ ē a loco trāsit⁹ vr̄ conic⁹. ideoqȝ signis discernēda sunt his q̄ deinceps dicemus.

¶ Caplm. ciij. de hūeri euulsi reductiōe cura.

Humeri caput sepe a ȝcauo disgregatū est qd in hūero est ⁊ sepe illo emittit. sȝ non sepe ad supiora ꝓpter operimēta q̄ ab hūero veniūt ꝓhibeturqȝ ad anteriora exire: qm̄ nerui q̄ ad lacertū veniūt bicipitē arcent. qm̄qȝ humeri caput paꝝ ad interiora ⁊ exteriora mouet. Egredit autē ad inferiora plurimū maximeqȝ in his qui pauce sunt carnis ⁊ in ipsis velociter. Quib⁹ aūt multa est caro ecōtrario. qm̄ difficilis est exitus ⁊ difficilis reditus. Nōnunq̄ aūt quibusdā accidit hoibus ꝑcussio ⁊ apa illic fit durū. ⁊ in eis ad inferiora euulsio putat eē qm̄ cū humerū sanum mēsurauerís ⁊ infirmū magna interest diuersitas. videbisqȝ scapule caput quo educitur brachiū conicū queadmodū in extremitate que discedit dixim⁹. videbisqȝ humeri naturalis extremū vnū esse hmōi extremū. ⁊ qui euulsus est lacerti caput erit sub ala manifestū. huiusqȝ manus cubitus costis remot⁹ in tm̄ vt cū costis illū ꝓximare volueris nō possis nisi cū difficultate ⁊ graui patiētis dolore. Nec vero patiens manū tollere pōt ⁊ auri ꝓximare. nec reliquis motus spēbus exponere Si vero acciderit euulsio hec puero aut adolescēti. aut ꝓxia ē euulsio ⁊ nō longi tpis. medicus manū accipiat ⁊ disgregationē substollat. eritqȝ ossis disgregatiōis in suū locū reductio. Sic ⁊ si sana sua eger tollat manu disgregatio in suū ingreditur locū. nisi forte qui hec ignorat sit aut puer. Sufficit autē multis disgregatiōis reductio in suū locū ⁊ hoc regimē sicut ait hypocras. Ipse qȝ id sepius vidi ⁊ facile euulsiōis hora reduxi. ⁊ die qȝ secūdo aut tertio. ¶ Cūt aūt euulsio fortior fiet ⁊ durior patientē calefieri expedit ⁊ sup locū aquā fundere calidā oleiqȝ. ⁊ in tuo sedeat cōspectu ⁊ sub ala spherā illi dispone ex corijs. aut q̄uis alia re tēperate duritiei nō durā quidē sȝ nec mollē in latus egrotans. Et si passio in dextro fuerit humero pedis calcaneū sinistri super spherā ponet. manūqȝ preme infirmantē ⁊ extēdes ad pedū partē. simulqȝ cū calcaneo alā preme extolleqȝ. sitqȝ a posteriorib⁹ minister qui caput ad hūerū impingat aliū ne forte in extensiōe corpus subuoluat. ¶ Est ⁊ hui⁹ alia rei cura. Impabis hoiem iuuenē q̄ patiente lōgior sit quantitate stature. in sinistri lateris ptes sedere ⁊ humerū suū sub ala ponere patientis tollereqȝ sursum. manūqȝ patientē ad ventris premes ⁊ extendes ptes. eritqȝ oē corpus post ferentē. suspēsumqȝ illū feret. Et si q̄ infirmatur leuis est. oportebit eius pedibus aliqd graue suspendere. Sic etem̄ manus et totū corpus in ȝtraria ad inferiora extendet cū humero q̄ sub illius est ala ⁊ in suū redibit disgregatio locū. ac facile intrabit. Facies autē hoc idē cū organo qd destēgū vocat disgregationi euulse. hoc aūt ligneū ē longū cuius extremū rotūdū est ⁊ non multū grossum nec subtile. hoc itaqȝ extremū sub ala ponitur infirmātis stantis aut sedētis iuxta ꝙ organum hoc est lōgū. oppositūqȝ in terra aut quoduis aliud ⁊ manus ad inferiora distendit in oppositū organi. reliquūqȝ corp⁹ in aliā totū inclinat ptē. aut sponte aut alio deponente. qm̄ sic disgregatio in suū redit locū. Et hoc qȝ accidet queadmodū in pectore dixim⁹ tractor ei⁹ extēsiōe. hoc tn̄ corp⁹ ligare opȝ rotundū qd ale impleat cōcauū ⁊ brachij pelles cū eo caput ad supiora. ⁊ si brachij difficilis fiet regressus ꝓpter euulsiōis tpis longitudinē aut carnis grossitiē cura vtaris que fit cū organo qd abacū vocat ⁊ est lignū cui longitudo duorū est cubitorū ⁊ latū. iiij. digitoꝝ ⁊ spissum digiti duo ⁊ alterū ei⁹ extremū rotūdū. facileqȝ in ale intrās ꝓfundū ⁊ eius rotunditas rotunditati est ꝓxima pistelli. Super hoc extremū pānum inuolues quo mollius sit: ⁊ sic sub ala ipones. Dehinc sup latū pones ligni. iter duo ligna. extensa prius manu super lignū in eius lato sic vt ala superius composita sit platum ⁊ manum ad inferiora extēdens relinquo oī corpore suspenso ab alia parte. qm̄ cum hec feceris disgregatio ingredietur locum quod vt contigerit oportebit sub ala apponere mediocris rotunditatis lanam. Et si calidū illic fuerit apostema anteqȝ spheram apponas cataplasma cum vnguento. ⁊ sic liga super humerum. ⁊ iterum adūce ⁊ ad aliā deduc alā: sitqȝ ligationis inuolutio in crucis modū. ipsū os cum latere ligabis ad inferiora. cubitūqȝ ⁊ man⁹ extremū apte colli ne forte secundo brachium euellatur ⁊ paulatim cibum augebis. Die. vij. soluere oportebit ⁊ tunc quoqȝ cibū augmētabis paulatim. quo corpus confortet ⁊ brachiū ⁊ facile nō possit euelli. et si brachiū

sepi⁹ euellit͂ pp hũiditatẽ q̃ disgregatiõi accit. aut alia cã cronica coctura vteris queadm in añriorib⁹ assignauim⁹. Et si i ptu brachiũ euellit͂. nati ꝯfortabunt͂ mẽbra ⁊ hũiditas desiccabit͂ ⁊ nõ erit caro imiuta aut ãplior. nisi ꝙ brachij os puũ erit nõ crescet. vocat͂ aũt hmõi passio brachiũ hebẽhars in al' ebphear. Et si h° mẽbrũ femur fuerit os nõ auget͂ ſ; subtiliatur crus omne: ideoq̧ ad corporis ferendã sufficit grauitatem nec exercitio.

¶Capl'm. ciiij. de cubiti disgregationis reducẽda euulsione.

Cubiti disgregatio queadmodũ assignauim⁹ sola discrepat assignatiõe a maxille iferioris disgregatiõe. iõq̧ eoꝝ spẽs euulsiõis difficile sanãtur. Est etem̃ hui⁹ exit⁹ tard⁹ ⁊ restitutio difficit͂ pp circũ positoꝝ spissitudinẽ. h̃ ꝫ nõnũq̧ tot⁹ egredit͂ accitq̧ hoc illi sub plibus figuris maxieq̧ i ea q̃ i añriora ẽ ⁊ posteriora. Est ãt ei⁹ euulsiõis agnitio facil' ⁊ sensui patẽs vis⁹ ac tact⁹ q̃cũq̧ ei⁹ fuerit figura. vr͂ nãq̧ q̃ exijt loco ꝓfund⁹ ⁊ hui⁹ rei facit͂ ẽ ꝯprehẽsio maxieq̧ si cubito illũ sano ꝯferas. Cũ hoꝝ q̃ppiã accit: oportebit hora eadẽ cubitũ reducere ãteq̧ apã inascat͂: qm̃ hoc ꝯtigerit difficile: ⁊ nõnũq̧ deiceps curã nõ nouit. ⁊ h° maxie si ad posteriora fuerit euulsio. hec etem̃ ceterꝫ peior ẽ ei⁹ spẽbus ⁊ grauius dolẽs atq̧ maior. Qui ãt puus ẽ cubiti recessus pua curat͂ extẽsione cũ mistro manũ impaueris explicitã ad iferiora extẽdere: alijq̧ brachiũ ⁊ tu cũ palma os ipulerꝫ supeminẽs: qm̃ i susi reuertet͂ locuꝫ nãlẽ. hypocras ṽo illã q̃ in añriora at euulsionẽ adeq̃t sic: manũ pfecta reuoluit duplicatõe dõec humerũ tãgat palma: adeq̃t ãt ⁊ q̃ in posteriora ẽ euulsiõeꝫ forti extẽsiõe. Que etem̃ i anteriora porrigit͂ euulsio ãpli⁹ ex forte fit extẽsiõe q̃ brachio accit toti: q̃q̧ in posteriora ex brachij fit duplicatiõe forti. Si ãt nõ sic euulsio reducit͂: extẽsiõe vtẽduꝫ ẽ graui: q̃lẽ i fracto iperat mẽbro hypocras: vel cũ ligno vtuntur.

¶Ca. cv. de ossiũ digitoꝝ euulsoꝝ reductiõe.

Ossium euulsionis reductio mẽbroꝝ. difficil' nõ ẽ oꝫ aũt illa sine molestia extẽdi ⁊ in sua reduci: donec eoꝝ reformet͂ figura: ⁊ cũ restituta fuerit ligent͂ cõpetenti ligatiõe. Et si calidũ acciderit apostema illi euulsionis cui apostema est cura adhibet queadmodũ in antecedẽtib⁹ expositũ est.

¶Cap. cvi. de ea q̃ spõdilib⁹ accidit euulsiõe.

Spondilibus si grauis acciderit euulsio mors ſbſequit͂ vl'ox pp q̃ hac in hitudie nuche accit ꝯpssionẽ ⁊ ex nuche cõpressione hois fit velox interitus: in tm̃ vt si ẽt q̃ a nucha egrediunt͂ neruis cõprimi acciderit: mors acceleret. Discessus autem ab inuicẽ spondilib⁹ sepi⁹ accidit. ⁊ nõnunq̧ ⁊ aliquotiẽs in anteriora spõdilis recedit ⁊ vocat͂ grece ardusis. in al's arduasis: ⁊ q̃nq̧ in posteriora ⁊ vocat͂ gibb⁹. Et aliq̃n in lat⁹ alterũ ⁊ vocat͂ escolosis. s. spine arcuatio. Arbitrãtur aũt q̃dã hoc ex vni⁹ ꝯtinuatiõis discessu fieri: sed hoc tã ⁊ si magna fuerit arcuationẽ tñ spine nõ facit. sed fit abinde ãgul⁹ fitq̧ ab hic piculũ graue. Nõnũq̧ ad iteriora declinat et amonet͂ ⁊ nulla est ei⁹ reformatiõis machinatio. qm̃ nulli poſe est ab iterioꝛib⁹ adeq̃re ⁊ ad exteriora pellere volũt aũt ei⁹ q̃dã rei adequationẽ extẽdũtq; illũ cui hoc ꝯtigerit sup gradus ⁊ applicãt sitias. dãtq; sternutamẽta. et q̃ tussem vrgeãt ⁊ vẽtositatis machinãtur gñationẽ i iteriorib⁹ arbitrãt͂q; se aliq̃d facere qd̃ ꝯferat arguit vero hypocras hmõi hoies plena rephẽsiõe. Accit q̃ꝫ q̃busdã spinaꝝ que in spõdilib⁹ sunt frãgi. ⁊ eaꝝ restat ꝯcau⁹ loc⁹: et opinant͂ q̃dã hoc spõdiliũ recessum ad añriora. cũq; curã adhibuerꝫ cito reformat͂ hoc incõmodũ ⁊ spõdilis in añriora discessus cito sanari estimat͂. Est ãt cui nõ ẽ sanatio passio hec cuicũq; etem̃ hoc acciderit vria ei⁹ ꝯcludit͂ ab ipsa hora. ⁊ egestio ⁊ extrẽoꝝ accit frig⁹ i vltimis p̃ter velle egestio erũpit͂ pp lãgorẽ q̃ neruis accidit ad ani porrectis lacertos. huicq; mors subseq̃t͂ maxieq; si discessus h̃ spõdilib⁹ acciderit q̃ sup collũ sunt aut ipi⁹ colli. Gibb⁹ aũt q̃ pueris accit ꝓlixioris ẽ tpis dixitq; hypocras. qm̃ tã ⁊ si mortẽ nõ iferat ſ; tñ cui nõ subueniat curã ẽ morib⁹ in al' mors. Qui autẽ ex casu accit vtẽdũ ẽ in eũ quã assignauit hypocras cura. vt lignũ sc; sumat͂ cui⁹ lõgũ ⁊ latũ sit equale lõgo ⁊ lato patiẽtꝫ ⁊ sumat͂ hmõi figura parieti in al' parientis in al' patienti ꝓxima qui in latus sit extensus. nec ab ea plus q̧ pedũ est vestigiũ remotus sicq̧ pãnis ster natur. ⁊ patientẽ aq̃ lana suaui calida ⁊ super lignum distende aut super faciem pronũ post hec super patientis pectus fasciam inuolues eiusq̧ extrema sub vtrisq̧ duces alis. et inter scapulas ligabis nodabisq̧ eius extrema in ligno pistello simili statuaturq̧ lignũ hoc stãs ad ligni positi extremum ⁊ ministro cõmendabis ad patientis caput statiꝫ qui teneat atq̧ eius extremum inferius cui innitatur rei ⁊ superius ad caput extendat cuꝫ opus fuerit. Oportet quoq̧ vt ambos vincias pedes cum fascia alia sup gẽua ⁊ cauillas: locũq̧ q̃ eo altior ẽ loco q̃ femora adunãt͂ cũ ligamẽto alio adunabisq̧ hoꝝ extrema ligamẽtoꝝ ⁊ alij ligabꝫ ligno pistello sili q̃le ⁊ p̃us dixim⁹. et ad ligni depositi extremũ põesq̧ pedũ ptes queadmodũ ⁊ pmũ a capite statuisti. Dehic ministris iperabis vt hec duo in ꝯ̃ria extẽdãt lis

gna. Quidā āt hāc exhibēt extēsionez cū ligni organo qd secuā vocāt: ꝛ ē sagitta circa lignū stās reuoluēs in hui⁹ ligni magni extrēis: extrēis aūt dico duob⁹ q̄ a pedū ꝛ capitis patiēt; ſt pedib⁹. Cū itaqꝫ sagitta hec circūuoluit ꝛ inuoluūtur cū ea ꝛ vicula q̄ extendūt. Oportebit āt cū corp⁹ sic positū fuerit cū calcaneo nos radicib⁹ gibbū pellere: ꝛ si sup illū sedere fuerit necesse fiat: nec oino aliq̄d timeam⁹. ¶ Et si cura hec spōdiles nō adeq̄t. patiēsqꝫ cōpressiōis tolerās ē. oportebit in pariete foueā fieri q̄ longo proxia sit sīlisqꝫ canali cui gibb⁹ accit: iuxta q̄ fouee erit lōgitudo: nec erit spōdilib⁹ altior patiētis: nec demissior multū: sed qm̄ hac pri⁹ de cā foueā feceris: sitqꝫ lignū positū iuxta pietē. Dehic tabulā tēperate sūes q̄titatis ꝛ vnū ei⁹ extremū in fouea pones q̄ in pariete ē mediūqꝫ eius ad quē ꝯtigerit locū sup gibbū. sicqꝫ alterū eius extremū ad terram cōprimes donec spondiles optie videris adeq̄tos. Ait aūt hypocras ꝯpressionē solā hmōi reformare rē vti nō oꝫ. qd pri⁹ diximus extēsio nō in arcuatiōis principijs q̄ vocat arclusis sine cōpressione. Oꝫ aūt post adequationē tabula vti lignea. latū cui⁹ triū sit digitorꝫ: lōgum aūt qd gibbū ꝯtineat. ꝛ quosdā alios trāseat spōdiles sanos. Sup hāc pānos pones lineos ne forte dura sit: suppositā alligabis cū quib⁹. oꝫ ligamentis. Reges vero tēperatis patientē cibis: sꝫ ad grossitiē declinantib⁹. Et si post hec gibbi fuerint aliq̄ reliquie. linitiōe vtaris cū his q̄ tenuant ꝛ emolliunt cū tabule appositiōe quā assignauimus longo tēpore. vtūtur aūt hoies quidā lamina plumbea.

¶ Capitulum. cvij. de euulsi vertebri anche reductione.

Omnium spēbus ossium tpibus quibusdā discessus accidit. quibusdaꝫ autem disgregationis exire loco. Et anche quidē ac humeri disgregationibus ꝛ euulsio ꝛ exitus sepius accidit. Amplius aūt disgregationi anche q̄ humeri. vertebri etenī anche fouea ꝓfunda est ꝛ rotunda ꝛ cōsolidatur illi cū ligamētis. Cum ergo coxe caput sua exit fouea passionis alicui⁹ magne cā. multis exit modis cū augmēto ꝛ diminutione exitus. ¶ Est aūt eius egressio sepius modis. iiij. primus est cum suo transit loco ad interiora. secundus ad exteriora. tertius ad anteriora. quartus ad posteriora. Et ad interiora trāsitus raro fit. ad exteriora sepius. ¶ Et ad interiora signū. quoniā si patiētem proximes coxā sane que patitur longior est ꝛ genu supeminens. nec potest infirmus circa inguina femur duplicare. ꝛ que in inguibus sunt loca tument manifeste. eo q̄ coxe caput ad ea transijt loca: Cui autem anche accidit euulsio ad exteriora signis notat ꝯtrarijs videbis etenī ei⁹ crus breue ꝛ q̄ ab inguinib⁹ est locū ꝓfundū ꝛ oppositū de foris tumētē ꝛ genu ad interiora declinat. nec crus qd eiusmodi est duplicare valet. ¶ Cui porro anche euulsio ad anteriora accit. pōt quidē crus duplicare ꝑfecte. sed accidit abide in genu dolor ꝛ lāgor. ꝛ si āmbulare voluerit nō pōt ad anteriora. hui⁹ cōcludit vrina tumēt inguina. videbisqꝫ nates q̄si spasmo affectas ꝛ pauce carnis. cūqꝫ ambulāt calcaneo instāt. ¶ Cuꝫ vero anche sit euulsio in posteriora oino genu explicare neq̄t. Sꝫ nec duplicare anteq̄ꝫ inguina duplicet. crusqꝫ ipꝫ altero breuius est. ꝛ iguina eneruata. coxeqꝫ videbis caput in natū loco manifeste. In pueris si coxā euelli contigerit ꝛ sic aliquāto fuerit tpe ad locū nō redit oino suū. Et si in p̄mis curent sanari pn̄t coxeqꝫ reduci os ꝛ in suum restitui locū. sic ꝛ in oibus reliq̄s euulsionib⁹ si euulsio hec apud illos nō inueterescat sed cito curent redit in suū os locū ꝛ sanant. Cuꝫ aūt diutius imorat nō redit ꝛ oino nō sanant ¶ Et cōis que oibus cōpetit eius euulsionis spēb⁹ cura ea ē quā posuit hypocras. hec ē vt coxa apphensa disgregationē. dextrorsum ꝛ sinistrorsum cōcutias atqꝫ in foueā reducas. Et cū ad interiora euulsio fit oꝫ crus duplicare fortiter donec pes interius tangat inguina sicqꝫ os coxe i foueā restitues. ¶ Et si hec nō ꝓderit cura extēsione vtaris que cū manibus fit hoc mō. Ministro impera alicui crus vt extēdat ab inferioribus. aliaqꝫ ligamēta super crus ꝛ femur stringant. alij vero corp⁹ ꝛ supioribus teneant. Et si extēsione op⁹ fuerit graui oportebit crus cum ligamentis apprehendere contortis a superioribus cauille ꝛ genu ne forte labatur. a pectore vero ligamētis opus nō est sed manus vtrasqꝫ sub eis ponat alis ꝛ fortiter teneat. Sume aūt ligamenta fortia sꝫ mollia eorūqꝫ medium in coxarꝫ pone radicibus ꝛ ad humerū extēde ab anterioribus ad inguinū partes: ꝛ furculas. a posteriorib⁹ ad dorsum. Dabisqꝫ ligamentorum extrema ministris. quibus precipies oibus simul extēdere semelqꝫ sic vt corpus patiētis a terra tollatur suspensum. sicqꝫ disgregationis locū i suū restitues os. qm̄ facile intrabit. hec extēsionis spēs. oibus quatuor est euulsionib⁹ cōmunis. ¶ Est ꝛ alia cura. oꝫ cū ad iteriora fit euulsio que diximus ligamentorꝫ mediū sup coxe ponere radicē inter coxas vtrasqꝫ loco qui sub inguinibus est ꝛ furculis ipsis precipiesqꝫ viro forti premere coxarꝫ locū grossuꝫ cū vtrisqꝫ cubitis ꝛ ad exteriora fortiter extendes. qm̄ sic ad suum disgredatio redibit locū. Et hec oibus facilior est cura reliquis. quibus suū restituitur in locum coxa.

¶ Capitulū. cviij. de genu euulsionis cura.

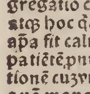
Enu disgregatio

Omni euulsio accidit mōis trib⁹. Pri- m⁹ ē ad iteriora. Scōs ad exterio- ra. Terti⁹ ad posteriora: ad añrio- ra nō ē euelli qm̄ genicīs fieri ꝓhibet. hui⁹ cu ra queādmodum dixim⁹ extēsio ē: hoc q̄z cuz manib⁹ aliquotiēs fiat cū ligamētis vt res ipa dabit. sicq̧ disgregationē reduces. ⁊ vt expe- dit ligabis. oportetq̧ membrum multis vin- ctum seruare diebus.

¶ Capi. cix. ꝺ cauill' euulsiōe ⁊ artic'loꝝ pedis

Cauille disgregatio si paruz moueat. facilis ē illi cura. si euellat tota. cura op⁹ ē for tiori ⁊ extēsiōe graui. Nec i al' hac vero extēsione vtēduz q̄ sine mani bus fit. ⁊ si nō redit disgregatio patiētē resupi na sup terrā ⁊ cauillā pone ligneam ad nates ipsi⁹. que ipm̄ nō ꝑmittat moueri cū pes eius ad inferiora ptēdet. Et si magnū q̄d dixim⁹ li- gnum p̄sto fuerit. in cuius medio lignum aliō esse opz affixum. tunc oportebit patiētē supia ri ⁊ sup hoc lignum illū extēdes. aliusq̧ ei⁹ pe dē aut cum manu aut cū ligamētis in ꝯriā tra hat ptē. tuq̧ cū manu euulsionē in suū refor- ma locuz: tertio mistro aliū tenēte pedē ad in feriora. Ut autē adequeris ligare expediet li- gatiōe fida cū ligamētis q̄busdā ad pedis ten dens pectinē aliis ad cauillā. sicq̧ illic noda bis. Cauēdus aūt est neru⁹ q̄ a posteriorib⁹ ē. ne forte illū vincula cōprimāt. ꝓhibeat patiēs ab ambulādo dieb⁹. xl. qm̄ si anteq̄ disgrega tio roboret ⁊ induresçat ambulet cura corrū- pit ⁊ suo cedit loco disgregatio. Si autē dis- gregatio cauille ꝓpter distorsionez seperabit atq̧ hoc q̄dē sepi⁹ ē accidere: ⁊ nōnunq̄ piter apa fit calidu z. oportebit mēbꝝ h⁹ adeq̄re sic patiētē pnuz in faciē iacere facies ⁊ disgrega- tionē cuz vincul' adeq̄bis fidis q̄escetq̧ patiēs ⁊ nō mouebit donec pfecta reformatiōe mē- bꝝ sanet. Et si apa iest calidū rorationē adhi be aq̄ calide ⁊ olei p^m dehinc ligamētis vteris. Pedis porro articuli si suo cedāt loco extēdā tur par vt i digit' dixim⁹ man⁹. eorūq̧ cura fa cilis ē ⁊ nō ꝯuis. Opz āt i oib⁹ euulsiōis spēb⁹ si aliq̄ supfuerint dure reliq̄e apatis calidi in disgregatiōis loco nō negligere. qm̄ mot⁹ ꝓ- hibent bonitatem longo tpe. vtendum itaq̧ medicaminibus erit mollientibus queādmo dum in apostematis duri cura diximus.

¶ Cap. cx. de euulsiōis cura q̄ cū vulnere est.

Si cum euulsiōe vuln⁹ acci derit suauitate vtē duz erit ⁊ regimie diligēti. Disgre gatio nāq̧ cuz in suum reducit lo cū nōnūq̧ febriū fit cā acutaꝝ ner uoꝝ lacertorūq̧ q̄ his ꝓxia sunt mēbris extē- siōe ꝯui. fitq̧ abide nimi⁹ dolor ⁊ tetan⁹ febres acute maxieq̧ i reductiōe disgregatiōis cubi ti ⁊ genu: ⁊ q̄ his altiora sunt mēbroꝝ. Scōm eā longinq̄tatē suā ⁊ ꝓpinq̄tatē suā mēbroꝝ loco nobiliū ⁊ eoꝝ fit nocumētū mai⁹ minusu- ue. Prohibuit aūt hypocras reductionē euul siōis si calidū affuerit apa. piterq̧ ligationez grauē. ⁊ a pncipio medicamib⁹ vtēdū mollib⁹ apa mitigātib⁹ calidū cū ipsi⁹ refrigeratiōe. ne forte mēbro accidat corruptio ⁊ icōmodū aliō fiat mai⁹. Apate aūt cohibito disgregationez reduces cū summa palpatiōe. ⁊ si poteris vti le. Sin vsq̧ dū apa oino deficiat dimitte. ma- ximeq̧ i magnis disgregationib⁹ apatis autē mitigatio. aut septimo aut certe vndecimo oc curret die. vulner' āt curā sic fieri ꝯuenit quē admodū i fractura vulnere dictū ē comitāte.

¶ Capi. cxi. de euulsiōis cum fractura ⁊ euul sionis cum fractura ⁊ vulnere cura.

Si cum fractura euulsio cō tigerit extēsione vti oportebit cōi ⁊ adeq̄tiōe cū māib⁹ queādmodū i fracture ⁊ euulsiōis simpliciū spēb⁹ dcm̄ ē. ¶ Si āt cuz euulsiōe ⁊ fractura fuerit ⁊ vuln⁹. ex trium cu ris simplicium quas diximus cōposita adhibe tur cura. hec sunt que nobis hic dicenda vide bantur de manus operatione sermone.

¶ Sermo. x. scōe pt' libri cōpleti art' medicie q̄ dr regal' finit dispō hali filii abbas. discipli abimeher. moysi filii seiar ⁊ trāslatio stephāi philosophie discipuli de arabico in latinum.

¶ Capłm. j. de cā ppt̄ quā necessaria fuit medicis cōpositoꝝ dispō medicaminū. De cōpositione medicaminū scđm antiquos medicos.

Edicorū ātiq̄s i ꝯpositoꝝ dispōne medicaminū duo fuerūt nec̄ia visa. alteꝝ eoꝝ q̄ expimēt᷒ vtebāt̄. alteꝝ q̄ collatiōib⁹. Et q̄ expimēt᷒ iseruiebāt: aliq̄ aiūt cōpōnū aliq̄ꝝ casu ꝯtigisse notitiā. cū hoim q̄dā duob⁹ aut trib⁹ vterent̄ in morbis medicamibus aut plurib⁹ sine ꝑposito: aut q̄nis rōne. cōferebatq; illis inuentūq; est hmōi medicamē hoc ꝯferre in morbo. Sunt ⁊ q̄ al'r agnita sunt cū eoꝝ dispositio ꝑposita eēt. videréturq; medicaminū simpliciū plurima. sepius vnā eandēq; operari actionē quoꝝ. s. singula aliquo ꝓderāt in morbo. nisi q; in alijs aliter opant̄ corporibus. hacq; de cā visum ē illis medicamina simplicia cōponere multa. quoꝝ eadē eēt habitudo in quorūdā morborū vtilitate ꝯferēda. curauerūtq; aliquē i quo is morbus erat hoiez h° medicamie. Cōtigit itaq; iter multitudinē aliq̄đ esse medicamē qđ illi⁹ hoies nature curabāt. ⁊ hoc q̄dē visuz minime est. ¶ At vero collationis viri prius corpus cognouerūt hoim ⁊ habitudinū eoꝝ varietates circa sanitates ⁊ morbos. Sic ⁊ morboꝝ naturas ⁊ eoꝝ habitudines ⁊ accidentia ipsos sequētia ⁊ medicaminū ꝟtutes simpliciū. cuiusq;. s. eoꝝ cōplexiōes ⁊ quātitates i singulis facte corpibus. q̄ nō in singulis ꝯferunt morbisq̄ in singulis accidūt hūanis corpibus ⁊ mēbris singłis: sic ⁊ in etatib⁹. cōpłonib⁹ anni tpibus aeris habitudinib⁹ ac regionibus q̄ inhabitant̄ iuxta ꝯsueta ⁊ artes: ideoq; visum est illis simplicia nō pfecte esse sanationis in omēs morbos tribus de causis. Prima est infirmitatis nā ⁊ morbi. Scđa mēbroꝝ lāguētiū Tertia medicaminū natura simpliciū. Cōpulit itaq; eos res ad cognitiōis cautelā ⁊ rōnis vsum in simpliciū adinuentiōe medicaminū: quatenus oēs q̄ in corpe accidūt hūano morbos curare possent pfecta medela: ⁊ nō deficerēt in morbi curatiōe. Ex morbi natura cōposita fuerūt medicamina q̄tuor de causis. Prima ē malitie cōpłonis magnitudo. Scđa morbi virt⁹. Tertia diuerse morbi q̄litates. Quarta est morboꝝ ipsoꝝ diuersitas. ¶ Et cōposita q̄dē disposuerūt ꝑpter varietatē magnitudinis: q2 nōnūq; in corpibus morbi accidunt calidi frigidi quātitate quadam: atq; simplex nō erat inuenire medicamē: cuius virtus eiusmodi ꝯtraria esset cōplexioni. Necessaria itaq; abinde medicaminū fuit duū dispositio: ex q̄bus cōplexio adunaret̄ ꝯtraria male cōplexioni: verbigratia. Morboꝝ quippiā vt curet̄ necessariū hz medicamē i scđo calefaciēs gradu. Qđ cū nō inuenit̄ necesse est vt duo accipiant̄ quoꝝ vnū sit in p̄mo: alterū in tertio calefaciēs gradu. Qđ em̄ in p̄mo calefacit gradu medicamē: eius minuit calorē qđ in tertio ⁊ ad scđm reuocat gradū: quēadmodū aqua calida q̄ tepida ꝯfunditur: hec em̄ illi⁹ minuit calorē sue tepiditatis mēsura. Cōposuerūt autē medicamina ꝑpter morbi magnitudinē et robur: q2 nōnūq; in corpibus morbi accidunt aliq̄ q̄bus vnū nō sufficit medicamē simplex: cuius vsus nihil ꝓdesset morbo. Cōferūt itaq; medicamina plurima q̄ eiusmodi rei ꝑficere vident̄. q̄ adinuicē adiuncta facile morbi resistāt nature. ¶ Uisa sunt autē ⁊ medicamina q̄dā necessaria in q̄bus adinuicem ꝯtrarie sint qualitates aut passiōes: q̄bus necessaria sunt q̄ ꝓhibeāt ⁊ depellāt medicamia: queq; simul dissoluāt: qualia in ap̄atibus necessaria sunt calidis. Sic q̄z ⁊ nōnunq; in morbis q̄busdā medicaminib⁹ opus ē q̄ elimēt ⁊ alijs q̄ leniāt vt in pectoris accidit morbis ⁊ pulmōis. Alieq; hmōi passiōes q̄bus medicamia op⁹ est cōtraria adinuicē oppōere: nec simplex inuenit̄ qđ ad hmōi ꝑficeret medicamē. Necessariū fuit medicamia cōponere simplicia variarū ꝟtutū: iuxta qđ ip̄a consuleret necessitas: q̄ten⁹ ab oib⁹ simł fieret ꝯpositū medicamē q; nō ꝯrias sz q̄les op⁹ ē oparet̄ actiōes. Adhibuerūt ēt medicaminū ꝯpōnē vt morbi᷒ resisterēt varijs ⁊ diuersis. Qm̄ nōnūq; medico vno op⁹ ē vti medicamie q̄ plib⁹ simul obuiet: ⁊ varie morbis nāe. Obsistatq; aialiū veneno ⁊ letalib⁹ potiōib⁹ q̄ variaꝝ sūt ꝟtutū. Jō ḡ ad medicaminū cōpōnē res ip̄a ipellit q̄b⁹ varie adunāt̄ ꝟtutes ⁊ ꝯrie vtilitates q̄ varijs ⁊ diuersis obuiēt morbis venenisq; ⁊ poculo mortifero q̄ variaꝝ sūt ꝟtutū. Hec itaq; ē cā q̄ medicos ad tyriace cōpulit cōpōnem q̄ vocat̄ faruch. In hac nāq; tyriaca he adunate sūt q̄s dixim⁹ virtutes: ꝓdest nāq; morbis cōtrarijs ⁊ varijs resistit venenis. ¶ Secūda porro triū cāꝝ que ad medicaminum cōpōnē medicos cōpulerit

ipsa ē mēbroꝝ lāguētiū cā: hecq mltiplex est. Prima ē mēbri loc⁹. Scđa ꝟtus ipsius ⁊ vtilitas. Et mēbri q̄dē loci cā est cū a stō qđ īfirmatur mēbꝝ remotū ē: necium nobis ē eiusmodi mēbri passiōi qđ cōferat medicamē ⁊ aliud qđ trāsferat adhibere: ⁊ ad mēbrū facile deferat egrotās: ne forte dū penetrat ad illđ imoreť: ⁊ sic ei⁹ dissoluať ꝟtus. Jđq in plurib⁹ zafrano vtimur medicamib⁹. ¶ Uirtutis aūt mēbri cā ⁊ vtilitatis ē. qm̄ aliquotiēs iualidis ⁊ multe vtilitatis mēbris q̄le ē stōus ⁊ epar apa inasciť: ⁊ q̄ dissoluāt necia sunt medicamia aromatica odore q̄ restrigunt parū: q̄tenus sic mēbri foueať virt⁹ sua in hītudiue ⁊ dissolui ꝓhibeať dissoluētis robore medicamis. ¶ Tertia porro cā q̄ ad medicaminū ipulit vnionē ꝯpositorū: ipsa ē q̄ ex simpliciū posuim⁹ nā medicaminū: ⁊ hec. viij. hꝫ mēbra. Pria ē vt medicamis reprimať abominatio. Scđa vt ei⁹ frāgať aduersatio. Tertia vt ipsi⁹ pellātur nocumenta. Quarta vt medicaminū augeať virt⁹. Quita vt medicaminū minuať robur. Sexta vt i sua serueť habitudie. Septia vtēdi medicamia q̄litatis varietas. Octaua qm̄ medicamē deest aliqn̄ simplex oportunū. ¶ Et abominationis q̄dē mitigāde medicamis cā: qm̄ nōnūq̄ medico q̄dā incūbit ꝓpinare medicamia necessitas abominabilia: abomiaturq ea q̄ infirmať bibere: ⁊ si ea bibit in stō nō ꝑseuerāt nisi per paucū subuersiōeq facta reijciūtur. Oꝫ āt medicū q̄dā admiscere iocūdi saporis medicamina ⁊ saporē delectātia q̄ ⁊ asperitas ⁊ abomiatio frāgať medicamis ⁊ facilis ei⁹ fiat pot⁹: atq in stō imoreť. Queadmodū hypocras elleboro nigro daucū admiscebat ⁊ semē apū mōtani: nosq scamone anisuꝫ addim⁹. ¶ Ut autē medicamis frāgať aduersitas. qm̄ nōnūq̄ medico op⁹ est medicamia patiēti porrigere valida: vt opiū cū dolorē cohibere incūbit necessitas. Et ideo medicamia q̄dā simul componūt calida: vt castoreū: quaten⁹ his ei⁹ frangať aduersitas. ¶ Medicamis ꝟo vt pellātur nocumenta: qm̄ medicaminū quedā quibusdā conferunt passionibus: aliquando nōnullis nocēt mēbris: ideo aliud quidē medicamē admiscere expedit qđ illi⁹ pellat nocumēta: vt scamonee ō stō officit ⁊ epati pip addere op⁹ ē ⁊ anisuꝫ. ¶ Augende aūt medicamis virtutis grāꝫ medicaia q̄dā ꝯposita sūt vt ꝓlixiori durēt tpe vnde ⁊ medico opus est medicamina inijcere que ipsorum augeant virtutem: ne forte debilitata dissoluatur eorum virtus est i temporis prolixitate. hac itaq de causa in tyriaca ponūtur radices ireos acorus ⁊ agaricum. ¶ Ut vero medicaminuꝫ imminuatur robur vt cū medicaminibus quibusdam calidis frigida inter ponuntur medicamina ⁊ fortis necessitas quā doq medicum impellit alia addere que hmōi frāgāt, acum̄ vt gūma admisceať arabica i tyriaca ⁊ in zēzari collirijs. ¶ Cōseruāde ꝟo virtutis medicamis in sua habitudie grātia qr cūꝫ medicamia q̄dā vt durēt lōgo tpe op⁹ sit cogitur medic⁹ ea addere q̄ ipoꝝ tueanť ꝟtutē. sic vt iminui ꝓhibeať queadmodū opiū q̄busdā videm⁹ admisceri electuarijs. Uarietatis porro vtēdi medicamia q̄litatis cā ē qm̄ medico op⁹ ē in multis passionū medicamievti simplici. sꝫ tn̄ sic simpliciter vti icōpetēs ē alicui⁹ alterius rei tuēde cā. iđq cōponūt ⁊ adequāt vt si nece sit medicamie vti qđ vnguēti habeat locū ⁊ cataplāsis. nec sit simplex iuenire medicamē qđ eiusmodi vim habeat abide op⁹ ē medicamia cū oleo oliue siť coq̄re: ⁊ hec p̄iter cū illis liq̄facere ⁊ in vnguēti modū formare ⁊ cū cera miscere adipeq dōec oia bn̄ aduneť medicamia ⁊ adiuicē ꝯposite bn̄ eaꝝ coq̄nť ptes ⁊ vnguētū fiat. Si eni alio mō q̄s illis vtatur sup mēbrū nō durāt. sꝫ adiuicē sepata dispgūtur ⁊ hec ē q̄ medicos ad vnguētoꝝ vniōes cā coegit. Cū ꝟo medicamie caret vtili medicus simplici necesseq sit illi ad curādas q̄sdā passiōes medicamē adhibere simplex ⁊ nō hꝫ id quo indiget nec scit q̄n̄o habere possit cogit eū ipa necessitas ad cogitationē ⁊ collationē res in diuersoꝝ compositionē ducere medicaminū ex quibus illi vnum fiat adunatū medicamen qđ eiusmodi vtile sit passioni. Nec vero in illis omnibus est inuenire medicaminibus simplex vnum. quo si quis vtatur sigillatim conferat ad hmōi quinimmo noceat. Adipiscetur autem vnūquodq eorum vtilē compositionē. Exēpli gratia. Uulneribus medicamen necessarium est qđ carnē ꝓducat queqꝫ huic oportuna sunt rei. ireos radix, thurisqꝫ puluis. Cum his homo caret medicaminib⁹ vnguento vtendum est vt floris eris ⁊ cere cū adipe liquefacte. ⁊ his vlcus curandū qr hoc vtilimum est ad carnem vlceris producendā medicamen. Si autem his sigillatim quis vtitur medicaminib⁹ vlceri officit quāplurimū. Cum etenim quis zeniaro vtitur simplici vlc⁹ grauiter pungitur ⁊ comeditur. Cumq cera cum oleo liquefacta vlceri apponitur multaꝫ parit sordem ⁊ carnis prohibet productionē. ¶ His itaq quas diximus de causis necessarium fuit qui rationis erant sequaces medicꝭ a medicaminum simplicium dispositione declinare ad medicaminū vniōes cōpositoꝝ atq minime expimentoꝝ sequacibus aspirare licitum est. cum non possint hmōi compositionem approbare. Experimentorum nanq dn̄i passiones amplius ⁊ morbos medentur medicaminibus per experimētū cognitis simplicibus. Nos aūt oēs possibile est infirmitates curare. hocq si posset esse medicorum veteriores ⁊ periti ad cōpositoꝝ nō cogerenť medica

minū dispositionē. ambigūt aūt medicoꝝ nōnulli icōpositi medicamīs actiōe ⁊ ei⁹ vtilitatis diuersitatib⁹: aliūtꝙ. Cū accipit hō medicamē p̄mo ad stōꝫ tēdit a quo ad itestia subtilia. ab his ad meseraicas a q̄b⁹ ad epar ⁊ ab epate ad oia mēbra. q̄ rōne cōposita medicamia plurib⁹ dicunt̄ ꝑdesse in diuersis mēbris morbis. ⁊ ad hmōi dubitatiōes respōdēt solutionē q̄m infirmantiū ē mēbroꝝ ea q̄ ifirmitatis collatiua sūt ꝯsiderat̄. ⁊ si mēbrū q̄dpiā calefactū est refrigerationē glisit. si refrigeratū qd̄ calefaciat. sicꝙ mēbꝝ. quodlibet qd̄ oppositū sit ꝯs. patiunt̄ passiōibus desiderat. Ut igit̄ ad interiora corpis porrectū fuerit medicamē mēbri est vis patiētis qd̄ illi ꝯferat attrahere in medicamie cōposito inuentū: ⁊ hoc ꝑsuasoriū ē hac in dubitatiōe respōsuꝫ. Et q̄m ostēsum est ⁊ expositū necessariū medicorū antiq̄s rōnales ad cōpositionē fuisse cōpulsos medicaminum in morbi cura. Iā de singuloꝝ cōpositoꝝ medicaminū cōpositōe videam⁹: q̄ in singulis ꝑdesse dixim⁹ morbis. ⁊ ea tm̄ q̄ ceteris ꝑelecta sūt ⁊ in quib⁹ approbatio experimētata tādiu in diuersis morbis sanatiōe in q̄ cōposita sunt inde obtinuerūt. incipiētes primū a regulis ⁊ formis quibus initendū est. in simplicitate medicaminum libramine quātitate. s. qua simplicia vt cōpositum fiat medicamen adunantur.

¶ Capl'm. ij. de regulis q̄b⁹ simplicia medicamnia examinant̄ ex q̄b⁹ cōposita cōplectunt̄.

Ecessariū aūt est medico scire ad medicaminū ꝯpositionē. q̄tū de q̄ꝫ simplici in cōposito ponēdū sit medicamie. cū nō oium medicaminum eadē sit habitudo. aut q̄litas virtusꝙ ⁊ vtilitas ideoꝙ ⁊ alioꝝ quantitas maior. alioꝝ minor quorūdā media assumēda ē. Cā āt q̄ ꝑꝑ medicaminū variat̄ examē. regl'e due sūt altera simplex. altera cōposita. Et simplex via in. vij. diuidit̄ ptes. p̄ma ē medicamis. virtus ⁊ debilitas. scd'a vtilitatis ei⁹ copia ⁊ paucitas. Tertia excellētia vtilitatis ei⁹ ⁊ hūilitas. Quarta ei⁹ cū aliis in vtilitate cōparticipatio medicaminib⁹ simplicib⁹. Quinta patiētis loc⁹ mēbri. Sexta qd̄ in simplici ē medicamia nocumētū. Septima ne forte in cōposito sit medicamine aliq̄d qd̄ ei⁹ frāgat vtilitatē. Que q̄dē regl'e ex medicamis sumunt̄ robore ⁊ debilitate. hmōi sunt. si medicamē simplex valide fuerit ꝟtutis parū de eo in cōposito mittit̄. si debilis multū quo sua multitudie robur qd̄ necium est obtineat. dico aūt valide medicamē ꝟtutis qd̄ cuꝫ quātitate pauca sit ꝟtus tn̄ illi robusta ē ⁊ fortis i calefaciēdo aut refrigerādo. humectādo aut desiccādo q̄le ē euforbiū opium. Debileꝙ medicamen dico quod contra hoc inuenit̄. in regula autem qua vtilitatis medicaminis copia sumit̄. ⁊ paucitas obſuādū si multe ē medicamē vtilitatꝫ. multa de eo apponenda erit q̄titas q̄ten⁹ ex ei⁹ multitudie ad desideratāꝫ ꝑueniat q̄titatē. Si ꝯ paꝝ apponat̄. cū id i q̄ vtilitas nō h̄r medicamē multiplicādū nō sit. Dico aūt medicamē pauce vtilitatis in q̄ tm̄ vna habet̄ vtilitas. At ꝟo scd'm vtilitatis excellētiā ⁊ hūilitatis. si excellētis fuerit medicamē vtilitatis multa ei⁹ q̄titas in ꝯpositoꝝ vnione ponēda erit quo ei⁹ vtilitate medicaminis illi⁹ ꝟtus roboret̄. Cū aūt ⁊ alia hmōi vtilitatis in cōposito sunt medicamina simplicia tūc modica ⁊ cōpetens apponēda erit mēsura. Et que ex mēbri loco sumit̄ regula ꝯsiderādum q̄m si qd̄ ifirmat̄ mēbrū a stōi positiōe remotū est ordinata multa eius apponēda videtur q̄titas: ne forte ei⁹ debilitet̄ dū spatiū ptrāsit lōgitudinē virt⁹ ptrāsire nec̄e est q̄ ad ifirmitatis ꝑueniat locū chimoꝝ varietate ⁊ hūiditatū. q̄b⁹ obuiari opꝫ. ⁊ si mēbri loc⁹ ifirmi primus fuerit iuxta q̄ res expostulat in cōpositū simplicis pauca mittet̄ q̄titas hui⁹ medicaminis cū necessariū nō sit medicamini via multa qua eius frāgatur virtus. ¶ Porro que ex medicamis sumit̄ nocumento regula est q̄m si medicamen aliqd̄ nonnulis vtile membris aliis nocitiuū esse cōtigerit. aut medicaminis alterius qd̄ in cōposito est virtutē imminuet modica eius sumenda erit quātitas. ¶ In ea aūt regula que sumitur ex debilitatione quorūdam medicaminū alioꝝ virtute obseruari conuenit. q̄m si in cōposito fuerit aliqd̄ medicamen vtile debilitās robur multū vtilis pauca ei⁹ apponenda erit q̄titas. he sunt regule simplices quib⁹ initēdū in eoꝝ q̄titate simplicium librāda que in cōpositum mittit̄ medicamen. ¶ Cause igit̄ ꝑpter quas multa q̄titas in cōpositū simplicis ponit̄. sex sunt. ¶ Prima est q̄m debile est virtute. ¶ Scd'a q̄m plurimū vtile. ¶ Tertia q̄m excellētis vtilitatis. Quarta q̄m membrum cui medicamina adhibetur remotum est. ¶ Quinta quoniaꝫ ipsi propria est ⁊ non aliis quedam vtilitas. ¶ Sexta quoniam in componentium numero aliquid ē qd̄ simplicis vtilitatis frangit virtutem. ¶ Que autem esse modicū simplicis initiū faciūt in cōpositū medicaminis q̄titatē sex sunt ꝯrie his prima est cum valide est medicamē virtutis. Scd'a cum vtilitatis est pauce. Tertia est q̄m in vtilitate est humile. Quarta cū in mēbri locus ꝑpe positus est. Quinta cum in cōposito ⁊ alia sunt medicamina parilis vtilitatis. Sexta cum in aliis qd̄ eius debilitet virtutē nō est inueniri. ¶ Cōposita vero regula qua in simpliciū vtendū libramine ad cōpositi cōplerionem. xij. habet mēbra. p̄mū est cū multe ē medicamē vtilitatꝫ ⁊ virtutis mediaꝙ de eo q̄titas in cōpositū ꝑiciendā non enim expedit

ipsum multū facere pp ipsi⁹ v̄tutē. sed nec imi nuere. pp ipsi⁹ maximā vtilitatē. ¶ Scda est hui⁹ ps cū magna ē medicamē v̄tutis ꝛ pauce vtilitatis. ꝛ iō pauca ē admodū quātitas adhi bēda in cōposito qm̄ multa ē cauēda pp v̄tutis magnitudnē nec adhibenda pp vtilitatis in= opiā. Tertia si medicamē debilis est v̄tutis sꝫ magne vtilitatis. hui⁹ multa sumēda quātitas ex debili v̄tute ꝛ qm̄ maxime ꝛ multe vtilitatꝫ. ¶ Quarta si medicamē debilis ē v̄tutis ꝛ mo dice vtilitatis: hui⁹ ē media ponēda quātitas qm̄ debilis ꝛ pauce vtilitatis medicamis. pau ca ē apponēda quātitas ꝛ qḋ debilis ē v̄tutis multa vt sua multitudie quod fortis opatur virt⁹ ꝛ ipm̄ faciat. ¶ Quita si excellētis ē medi camē vtilitatis ꝛ multe. hui⁹ multa ponēda est quātitas. ¶ Sexta si vtilitatis q̄dē pauce sꝫ ex cellētis hui⁹ ꝯpetēs opponēdū examē. ¶ Sep tima cū ꝛ multe ꝛ excellentis est medicamē vti litatis ꝛ mēbrū qḋ patiꝛ remotū. Jōq; ē multa in cōposito mittēda quātitas. ¶ Octaua ē cuꝫ ex medicamie pauca est vtilitas ꝛ loc⁹ remot⁹ tūcq; oportuna ponēda ē mēsura. ¶ Nona si multe ꝛ excellētis ē medicamen vtilitatis. sed pauca roboraꝛ v̄tute. multaq; ei⁹ valde quāti tas apponiꝛ. ¶ Decima si pariter mēbri loca= tio fuerit remotior. eiusq; vtilitas nō in aliorū pluribus medicaminū. tūc māifestissima ei⁹ su= miꝛ mēsura. ¶ Undecima si medicamē valide est v̄tutis ꝛ multe vtilitatis excellētisq;. mēbrū q; loco ꝓximū. mediocre sumiꝛ examē. ¶ Duo decima si ei⁹ pariter in mltis alioꝝ īueniꝛ vtili tas tūc ab ei⁹ tēperata iminuēdū ē quātitate. Et si ꝓpria illi qua reliq̄ ꝓuata sint pollet vtili tas. tēperata excedēda est quātitas. hoc itaq; mō regularū initēdū cōpositioni cū simplicia hec illis cōplectūtur. s. cū q̄bus ea opꝫ augeri causis in vnū cōgregāt. aut plures. tūc maior eoꝝ sumeꝛ quātitas ꝛ a tēperata abūdās iux= ta cārū numeꝝ. Sicq; ꝛ si q̄ quātitatē imperāt modicā oēs: aut plures i vnū coeāt. pauca se= parabiꝛ quātitas. Et si eq̄liter adinuicē sibi q̄ multe sunt ꝛ pauce cāe respōderint quouis in medicamie simplici tēperata erit eligēda q̄ntita= tas. Intelligas aūt v̄tutis quātitatē medicami num ꝛ debilitatē cum vtilitate ex his q̄ in sim= plici exposuimus medicaminum sermone.

¶ Capꝫ .iij. de regimine simpliciū medicami nū ꝛ quō in cōpositis sint ponenda.

Ectus videꝛ ordo āteq; de cōpositoꝝ cōfectiōe medicaminū ꝛ cōmixtiōe eoꝝ tra= ctem⁹ q̄litatē simpliciū medicami= nū ꝛ ipsorum regimē anteponere. ¶ Dico oium ꝓmū oportere medicamia elige re simplicia ꝛ approbata sumere. ne nisi melio rib⁹ ꝛ excellētiorib⁹ vti. Dehic cauēdū ne illis alia misceanꝛ vt puluis. terraue. aut putriduꝫ q̄d. aliaq; hmōi. hoc ꝛem̄ eoꝝ ē ꝑncipiū caput q; q̄ medicamē volūt aliqḋ cōponere: ꝛ ꝑ hoc ad vtilitatē attigere desideratā. ob quā ꝛ illud cōficiꝛ. dictū est āt de illis i simpliciū ope me= dicaminū. Dehic intuēda sūt ipsa medicamia sicca siue hūida vt herbe. aut semia aut fruct⁹ ꝛ silia q̄ teri ꝛ in puluerē redigi desideranꝛ ꝛ si qḋ ex his cōpetens fuerit molere. molas. qm̄ hoc oportuni⁹. si in mortario terrere lapideo poterꝫ sin in ereo mūdo ꝛ elimato diligēter te res ꝛ cribrabis pāno subtili. iterūq; teres ꝛ cri brabis. sicq; in mortario tertio mittes ꝛ q̄diu fas est cōteres. donec vt puluis fiat. si etem̄ i me dicamie hec feceris. ꝑficiētiora ad quā aspira sti patebūt vtilitatē. Quāto aūt eoꝝ ꝯtritio ꝑ= fectior. tāto ꝛ in epate ipoꝝ alteratio velocior. ¶ Precipit āt. G. q̄ solubilioꝝ i al' subtilioꝝ sūt antidoꝝ medicamia mediocriter cōteri. qm̄ si diligēter. min⁹ oparenꝛ. Opꝫ medicamia q̄q; sigillati terere ꝛ adeq̄tio cuiusq; examia assig⁹ simul misceanꝛ ꝛ terātur. ¶ Gūme aliter parā de sunt ꝛ si qḋ in eo fuerit medicamie vinū aūt robū. infundanꝛ in eo gūme donec solute i mor tario diligēter teranꝛ. q̄ oēs eaꝝ ꝑtes adequēꝛ ꝛ adiuicē ꝯtinuēꝛ. Et medicamē ipꝫ si melle cō glutinaꝛ. mel eligatur purū iocundi saporis ꝛ odoris. qḋ cū manu apprehēsuꝫ subuolueris. ei⁹ non amputeꝛ fluxus. hoc coq̄s donec eius auferaꝛ spuma si q̄dē dispumari res expostu= lat ipsa. Sumeꝛ autē q̄ntitas mellis medicami nū mēsura tripla si quidē hiems fuerit estate v̄o quāta ꝛ illoꝝ est medietas. Dehinc mel su per gūmas mittaꝛ dissolutas cū vino ꝛ donec res ipsa dabit ꝑcutiaꝛ. sicq; cōtrita sup pulue= rizabunꝛ medicamina ꝛ cū cōpetēti cōfundenꝛ quousq; cōpleta fuerit organo. sicq; deiceps sublata argēto cōdētur vase. aut fictili stagna to. Nec vero iplebiꝛ vas sed q̄tuor vacuū sup= erit digitis. qm̄ electuariū nōnūq; ebulit ꝛ ex= tolliꝛ. nec est si plenū sit vas quo expiret va= por loc⁹. vn̄ ꝛ corrūpiꝛ ꝛ aliquotiēs ipm̄ frāgi tur vas. si debile fuerit. Opꝫ vas ipm̄ paulatiꝫ aliquotiēs discoopire. quo medicamis exeāt vapores ꝛ ei⁹ sedeꝛ ebullitio. ¶ Et si medica= mine trociscos informare volueris. medicamē trituꝫ i mortario mitte ꝛ supfunde aq̄ aut vini aut rei alterius quāta op⁹ ē q̄ntitate paulatiꝫ: terēsq; misce donec cōpleaꝛ vt op⁹ est. ꝛ troci= scus ex eo fieri possit: sicq; iuxta qḋ necessariū fuerit trociscabis: ꝛ i vmbra siccās mane vol= ues ꝛ vespe: ac exterges donec ꝑfecte exiccētur. Nec v̄o repōes illos q̄diu q̄dpiā superit hūe factiōis ne forte hac ipsa corrūpanꝛ. Et si i os q̄dpiā lacce trociscos mitteꝛ: lauabis ipsaꝫ cū aq̄ rauedseni in q̄ adechare radices coxerꝫ. s. vt lacca oino de ligno mūdeꝛ ꝛ optime ꝑcussa aq̄ hac paulatim supfundaꝛ ꝛ cū pistello mo= ueanꝛ: ꝛ cū stricto trāsmittātur cribro suauiter:

quecꝫ in cribro superint iterū in mortario aq̄ terant superflua: ꝛ cū cribro colet ac cum prima adunet. Jā tūc ab ea paulatiꝫ aq̄ effundes et donec siccet remittes teresqꝫ ꝛ quātū opꝰ fuerit sūes examē. ¶ Et si pillas ex ea facere volueris laxatiuas aut alia oportebit si gūme inherēt has ꝑus cū succis si q̄ sunt assignatis soluere: aut aq̄ calida: ꝛ i mortario tere fortit donec totū misceat ꝛ sic medicamina adde sicca trita fortiter ꝛ cribrata: sicqꝫ teres ꝛ distēperabis. qm̄ sic oportunius ē ꝛ pillulabis sub ea q̄ necia est mēsura ꝛ in vmbra siccabisqꝫ. ¶ Decoctiões porro laxatiuas moderato oꝫ coq̄re igne: nec multū facere ignē: qm̄ vires amitterēt: ꝛ si in decoctiōe epithimū ponēdū ē cū medicaminibꝰ nō coquat: sꝫ cū coquere cōpleueris addat ꝛ ꝑmixtiꝫ paululū fricabis ꝛ colabis: ne forte eiꝰ deficiat ꝟtus. Qd̄ si in dcoctione cassia. fi. ponit cū reliq̄s q̄ coquūtur medicaminibꝰ nō apponatur: interiret etem̄ ꝟtus eiꝰ sicqꝫ ꝛ terēgebinū: sꝫ de decoctiōe collata suꝑ hoc fricabis: sicqꝫ scd̄o excolabit. ¶ Casei aūt aquā si ꝑposueris facere si cū squingibi facere cupis: oportebit lac sūere capraꝝ: q̄si libras duas: sintqꝫ capre a quibꝰ sumit nō longe a ꝑtu: sꝫ nec ꝑpe: qm̄ remotarū lac grossum est ꝛ pauce aq̄. Et que proxime sunt spermatis veneno miscent: hoc acceptum lac in vas mittes stagnatū: aut in lebetē mūdū: ꝛ lēto decoques igne: postqꝫ bullierit: squingibi supinstillabis optie cōpositū q̄si libre tertiā ꝛ tolle caput astriges cū spōgia aq̄ ifusa aut lana sili q̄nqꝫ an̄qꝫ squigibin iponat: depositūqꝫ ab igne ꝑmittes donec frigescat ꝛ sacco ipōes spisso q̄ aq̄ tm̄ excolet. hāc sūes ꝛ cū sale ādrani exagio coq̄ns spumā deponēs ꝛ cū assignatis bibet ꝛ si cum cartāi medulla illā facere volueris cū bullierꝫ cartāi medullā fortit tere. ꝛ lac supinūce decoctū. mouēs cū ligno ficl̄neo aut cū extrēis palme fecies queadᵐ in priori dictū ē loco. Qd̄ si cū coagulo illā facere gliscerīs oportebit cum lac decoxeris coaguli. ℥. ʒ. simul dissoluere. cū lactis modico nō veteri ꝛ i ollā totū ꝑiciēs diligēt mouebis ꝛ ab igne deponēs dimitte paꝝ donec frigescat ꝛ vt diximus excolabis aquā.

Emplastra aūt q̄ cuꝫ cera fiunt et oleo opꝫ i hieme in singulas. x. ʒ. olei rosarū duas mittere. ʒ. cere esta re. iij. ꝛ cum oleo liquefacere ꝛ donec refrigetur dimittere ꝛ spissetur. sicqꝫ medicamina addantur trita diligenter paulatim. ꝛ percuties fortiter donec vt opꝫ compleatur.

Et si cerotū facere volueris ceraꝫ ꝛ oleū simus in mortario mitte et succos paulatim superfundes: atqꝫ cum pistello percuties donec spissum fiat. Oportet aūt cere in cerotis q̄titatem esse si olei. x. fuerint. ʒ. ipsius duas vsqꝫ duas ꝛ seminis appone.

Pulueres stringētes q̄ ex seminibus fiūt paulatiꝫ suffrixis oꝫ facere. in fictili ꝛ nouo vase aut lebete seia suffriges. vel patellā lapideā calefacies fortiter ꝛ igne deponēs seia suppones ꝛ inuoluēs ꝑmittes dōec eoꝝ aspiret feruor. Jnq̄rere hoc autē diligēter expedit qm̄ ꝟtutē eoꝝ frāgit qd̄ amplius fit. Et si mirob. frigere vis vt puluerē facias cum citonioꝝ facias aqua bulliri donec desiccētur. sicqꝫ cum oliue oleo friges aut butyro in vase mundo. caueasqꝫ ne cōburantur.

Medicamia aūt lapidea vt aq̄clium ꝛ tuchias et magnes lapis thabatū argēti ꝛ calimia ꝛ similia que fortiter terenda sunt ꝛ aqua instilāda fortitqꝫ ꝛ ad ꝑfectionē ꝯterēda ꝛ sic siccabunt ꝛ si cum succorū aliquo illa miscere volueris succū paulatiꝫ supfundere oportebit ꝛ sic sil terere. donec molescant. ꝛ q̄si puluis fiat.

Sic oia oculoꝝ medicamia terēda sūt in pulueris modū ocl's nāqꝫ mēbꝝ est subtile ꝛ nobile mltiqꝫ sensus nec medicamia in q̄bꝰ sit asꝑitas patit: ꝛ si asꝑa posuerꝫ eiꝰ auget morbꝰ tāꝫsi i sua medicamē sit nā vtile.

Sadenegū aūt tuchiāqꝫ ac silia si lauare volueris teras in mortario ꝛ fontis puri aquā supfunde cui nulla admixta sit turbatio: sicqꝫ cū triueris in aliud vas paulati colabis ꝛ sumes qd̄ cuꝫ aq̄ decurrit: ꝛ qd̄ reliq̄ū est iteꝝ in mortario tere ꝛ cū aqua mūda teres paulatiꝫ vt dixi ꝛ colabis. hoc sepius facies donec nihil supersit: nisi qd̄ cōteri nequeat. Dehinc in quo illud ē medicamē vas operies. ꝛ dōec in fundo resideat dimittes: sicqꝫ ab ea aquā excolabis. ꝛ siccato vtere cū opus fuerit. Sic in oi facies metallico medicamine.

Gluten aūt medicamē si sumere volueris aq̄ ifunde ꝛ charue i al' caruhe sil' ꝯna excoriata quātū ꝛ eiꝰ ē pōdus: teresqꝫ glutinū ꝛ liq̄fac cū melle ꝛ simul medicamia distēpera. Et si quo vis vti medicamie sic cū est: glutinū cū sisami oleo misce aut oliuarū i mortario ꝛ sil medicamia confunde.

Quod si plūbum exurere volueris aut stagnū oportebit sumere stagnū aut stagnū ꝛ i aliquo ponere vase tinctoꝝ aut alio ferreo ꝛ modicū supaddes sulphuris ꝛ in fornace pone fabroꝝ aut tinctorū ignē admouebis non deficientē donec adustum sit.

Scorpiōes autē sic adures. Scorpiones in vas mittes ereū. ꝛ circuꝫ cataplasmabis pasta aut luto capite eius operto: sicqꝫ in camino pones quē vitris ignis calefaceris fortiter: ignisqꝫ eductus sit. ꝛ sic camini caput operies diligenter tota nocte. Mane facto extrahes et refrigescere permittas: sumptosqꝫ scorpiones in vase pone

vitreo ꝛ cū opus fuerit vteris. Si adusti non sint eos sumes ꝛ iterū cū loto ifícies argilloso ꝛ in camio in q̄ prune sunt ardētes pōe donec pfecte adurāt: tūc etenī alba ē sin adusta nō est. Ideoq̄ lutū iterū appōe in camino iducens.

Cum autem vitrum adurere volueris fornaci imittes fabrorū. donec liqfactioni primū fiat. sicq̄ abstractū in aq̄ mitte bulliētē. deinde accipe ꝛ trito vteris.

Cancros vero si adurere vis elixatos his q̄ expuūt sāguinē. pedes āputabis oēs ꝛ vētres fissos lauabis fortiter ac purgabis ꝛ in fictili pōes vase luto in uolue argilloso cū cathemia ꝛ sale ꝛ in camino pōes in q̄ pāis coct⁹ fuerit p noctē ꝛ mane exhes. Caue aūt ne eousq̄ vrāt vt cinis fiant sʒ nec desiccati oino sint. fiatq̄ hoc cū sol leonē igredit cācros in aq̄ pposueris ordei coq̄re fluuiales sume ꝛ pedib⁹ āputatis oib⁹ ventres finde ac cū cinere laua ǭrcino ꝛ sale aq̄q̄ suaui ꝛ mūda. Dehic cū aq̄ suaui sola sic vt nihil salsi supsit sapores. expissosq̄ teres parū in mortario marmoreo ꝛ in olla cū ordei aq̄ mittens ad pfectionē coq̄ ꝛ vtere.

Bussadum aūt ꝛ carabā. adurere si vis in vase repōe nouo ꝛ argilloso luto circūuolue ꝛ in camio in q̄ panis coctus fuerit pones. ac mane educes.

Si autem cātaridib⁹ i medicamie vti op⁹ ē aut catapl'ate ollā sume ꝛ sup ei⁹ os pānū pōe lineū mūdū ꝛ sic sup ollā iuolue. in q̄ acerrimū bulliat acetum q̄ten⁹ aceti vapores ad illas ascēdāt. eisq̄ suffocentur penitus et post hoc sumptis vtaris.

Medicamina sumes ex q̄b⁹ ol'ʒ ɔficiēdū ē tūdes. teresq̄ mediocriter ꝛ isufficiēti ifūdes aq̄ mūda. opiensq̄ die ac nocte dimittes māe facto in ollā pīicies lapideā. ꝛ oleū supfūdes. tēperatū subaccēdēs ignē ꝛ iuxta tevas positūerit aq̄ plenū sup ignē. nec desines ignē sub ollā aq̄ accēdere ꝛ q̄tiēscūq̄ defectui prima fuerit aq̄. aquā supfūde cal'aʒ donec sex diei trāseant hore ꝛ aq̄ oino defecerit oleūq̄ supsit purum caueas aūt ab igne depōere q̄diu supest aq̄ qm̄ si superit modico tpe corrūpet. Si ḡ pbare volueris vtrū aliq̄d aq̄ supsit lignū sume et bābacē iuolutū imerge atq̄ si in bābace aliq̄d aq̄ iueneris hūiditatis ab igne nō depōes sed subaccēdes donec bōbacē videas solo ifectū oleo ꝛ sic ab igne depōes. Est aūt ꝛ aliud expimētū panū sumes ꝛ oleū itinctū ignē accēdes. ꝛ si crepitat aq̄ nō deficit ab ol'o. ꝛ adhuc ignis ē neci⁹. sin oino defecisse itelliges ꝛ ol'ʒ supesse purū. ꝛ sic ab igne oportebit deponere colatūq̄ in vase ɔdes ꝛ cū opus fuerit vteris.

¶Fit aūt ꝛ alr oleū. Sume vas stagnatū aut vitreū validū ꝛ spissum ꝛ mitte medicamia et oleū ponesq̄ in olla in q̄ sit aq̄ ꝛ ignē subaccē dēs tēperatū. vj. horis ꝛ āpli⁹ donec medicamināū virtus in oleū trāseat. Quātūcūq̄ aūt aq̄ imminuet aquā addes calidā donec decocta sint medicamina. colāsq̄ oleū in vase ɔdes cōpetēti ꝛ cum opus fiunt vteris.

¶Capi. iiij. de tyriace cōpositione. ꝛ p̄muʒ de tyriaca que vocatur faruch.

Tyriaca magne ē estimatiōis ꝛ vehemētis vtilitatʒ. Eripit etenī a morte q̄ ex pūcturʒ fit aialiū letiferis ꝛ pcussiōib⁹ q̄q̄ por iuenit ꝛ icepit magn⁹ philosophus fuit ꝛ hec illi fuit itētio. ɔ venenosorū aialiū venenū pcussiōesq̄ pūcturas ꝛ attrectationes ideoq̄ dicta ē tyriaca. Nomē etenī ex aialis attrectātis noie denoiatū ē q̄d grece tyria vocat. Aiūt aūt q̄dā hoc dictū nomē postq̄ tyriarū carnes addite sunt illi. ¶Andromach⁹ vero carnes addidit has. ipsamq̄ cōpleuit ꝛ pfecit q̄ i ei⁹ dispositiōe pponūt itētiōis. In ei⁹ etenī dispositiōe pp quā cōposita ē fuit itētio venenis absistere aialiū ꝛ tyriarū carnes silitudinē hñt q̄dā cū veneno. ideoq̄ necio apposite sunt. quo caro hec ad locū pferat veneni ipsumq̄ desiccet ꝛ extennet vñ ꝛ cōpleuisse dr tyriacā tyriorū addes carnes ādromach⁹. ¶Post hec aūt ꝛ. G. cū intēdisset in ei⁹ ɔpositiōe ꝛ medicaminū ex q̄b⁹ cōponit nām vtilitatēq̄ eorū q̄qʒ ex cōpositione multas adunantur vtilitates. eius explanauit iuuamēta ꝛ ostēdit confectionē ꝛ manifestauit virtutes hoibus. ¶Hoc nāq̄ electuariū. tyriaca. s. intētionē habuit āntiquorū in cōpositione sui ab his que morsuras sequunt. venenosorū aialium accidētib⁹ nocētibus vt esset custodia ꝛ sanatio illis q̄b⁹ letalia essent pocula ppinata vt aūt intuit⁹ est ex quibus cōponitur tyriaca medicamib⁹. G. ꝛ cuiusq̄ cognouit virtutē ꝛ in corpibus actionē: ꝛ cui conferret passioni. itellexit abinde electuariȷ̄ cōfectionē hanc morsuris venenosorū ꝛ pcussionibus mortiferisq̄ potionibus his que inserant medicaminibus membra confortātib⁹ nobilia ꝛ ad venenū expulsionem roborantibus. aliȷ̄sq̄ que desiccant venenum ꝛ purgāt ac repellunt. queq̄ ad meatus deferūt ꝛ emittunt a corpe ꝛ poris cutis his eisdem actionibus per accidēs multos ꝛ malos curare morbos ꝛ medicaminū que incidunt diuersitatib⁹ que variȷ̄s medentur morbis. quos deinceps dicemus. Non solum autem morbos si fuerint curant sed ꝛ ne fiant. Si enim detur precauet. ꝛ membra ad causarum adducentium morbos expulsionem corroborat: cōmemorauitq̄ omnes eius. G. vtilitates ꝛ actiones ac virtutes ꝛ medicaminū nās que incidūt ipsorū q̄ vtilitates ꝛ cōpēsatiōes ac pōd⁹ q̄ in q̄b⁹

morbo⁊ ⁊ cū q̄b⁹ bibit. ⁊ quō bibēdū est queadmodū in sequentibus dicemus.

De tyriace cōpositiōe. Ei⁹ cōpositio iuxta qd̄ in duob⁹ inuenimus. Joānis sermōib⁹ melior ⁊ pfectior refertur. ¶ Sume trociscoꝝ hāsali. exagia. xlviij. sȝ demetri⁹. Galieni tpe dicebat. xlvj. trociscoꝝ tyriaꝝ idiocri pipis nigri. opij. cuiusqȝ. xxiiij. exagia cinamomi ātiq̄ ponebāt exagia. xij. sȝ magn⁹ q̄ medicoꝝ fuit tpe Gal. pnceps in alꝰ pncipis apponebat duplū. s. xx. iiij. rosaꝝ semis rape siluestris scordei. ireos. agarici. liq̄ri. succi olei balsami optimi cui⁹qȝ exagia. xij. mirre zafrāi. ⁊ ziziberis reub. pētafilō: ⁊ aiunt q̄dā agnū castū eē fautenegi mōtani. prassij. qd̄ ē porr⁹. mōtan⁹. petroselini sticados costi pipis albi ⁊ lō. thuris masculi diptami. floruȝ adechari gume botāi. seliche nigre. spice polij viluba. cuiusqȝ exagia. vij. semis apij. siselei. semis cardami camedrei. ameos. camepitheos hypoq̄stidos succi. nardini celtice in alꝰ cretice ⁊ ē spica idica. sihi mōtani. seruse. in alꝰ seiuse. sadegi idici. ⁊ē gētiana i alꝰ ē grece thiama. seis fenicli. terre sigillate. vitri assati q̄dā mō nō ad pfectionē. amomi. acori. carpobalsami. ēfaricō. meu. cardamomi. anisi. acatie. cuiusqȝ exagia. iiij. galbāi. aspalti iudaici. in alia scriptura. ma chali iudaici. opoponac̄. cētauree subtilis aristo. ro. cuiusqȝ exag. ij. ⁊ antiq̄ aristol. lō. addebāt. sed nostri tpis piti. aristolꝰ. ponūt rotūdā. eo qd̄ forti⁹ opeꝰ ⁊ cōpetētior sit ad nec̄ia. ⁊ castorei q̄dā exagia ponūt iiij. Sed senocrates ⁊ democritus magnusqȝ exagia. ij. mellis qd̄ apes ex plātis colligunt cū coctū fuerit ⁊ dispumatū lb. x. ⁊ decocti veteris odoris iocūdi ⁊ saporis dulcis cados. ij. medicamina teres sicca diligēter ⁊ gumas in vino ifundes vt opiū. mirrā. succū olibanum. acatiā. iausip. hec posita in vase vio ifundes donec dissoluātur ⁊ mel supaddes dispumatū. fortiterqȝ miscebis. sicqȝ die pmittes ⁊ nocte ⁊ dehinc medicamia cū oleo ɔficies balsamino ⁊ cū hoc melle ac vino distēperabis ⁊ vase ɔdes argēteo aut plūbeo. aut fili. nec ipsuȝ repleb⁹ vas sȝ quādā remittes vacuitatē q̄ medicam̄ respiret ⁊ sepi⁹ discoopies. q̄ ei⁹ exeātvapores ⁊ facile tutoq̄ꝫ vti possis q̄ dicem⁹ tpe.

Tyriace alteri⁹ assignatio q̄ in pmoꝝ est scripturis q̄s aliquotiēs vtebanꝰ ⁊ est assig⁹ galꝰ. ab andromacho sumpta. Sume trociscoꝝ sq̄llꝰ. xlvij. exagia. trociscoꝝ tyriarū piperis lon. ⁊ nigri. cuiusq̄ꝫ. xxiiij. rose rubee purgate. cinamomi. opij. egiptiaci agar. radicis, ireos. liq̄r. radicis rase. semis rape agrestis. semis scordei. cuiusq̄ꝫ. xij. olꝰi opobalꝰ. carpobalꝰ. xilobalꝰ. cui⁹q̄ꝫ. x. pipis albi. reubar. mirre mūde. costi. zafrāi seliche. spice idici. diptāi prassij. floꝝ adechari. fautenegi mōtāi. thurȝ masculi. polij. sticados petroselini ⁊ ē apij mōtāi semē ȝiziberȝ. radicȝ pētafili. cuiusq̄ꝫ exagia. vj. semis apij. camepithei. mihe fluxe. necumie. amomi. spice celtice. terre sigillate. camedrei. fu. sadegi idici. colcotari adusti. gētiāe grece. carpobal. anisi. hypoq̄stidos succi. acatie. agarici. gume arabice. semis feniculi. cardamōi. siselei. cardami albi. ameos. ⁊ apd̄ q̄sdā sinapis albe. seq̄binegi. cui⁹q̄ꝫ exagia. iiij. castorei. aristo. lō. dauci. ⁊ ē pastinaca agrestȝ. aspalti. bdelꝰij iudaici opopōacȝ cētauree miorȝ. galbāi. cuiusq̄ꝫ. ij. aduna hec medicamia trita ⁊ cribrata: ⁊ q̄ ifudēda sunt infusa vino claro ⁊ bone sube. aut cōi. Aut i vue passevio ⁊ melle. aut cū melle cū aq̄ mixto qd̄ op⁹ fuerit dōec dissoluāꝰ. ⁊ sic mellꝰ supfunde dispumati triplū pōderis medicaminū optie misceb̄is: post hec medicamia cū oleo ificies balsamio: ⁊ in mel vinūq̄ꝫ mittēs ac optie miscēs distēpabis ⁊ i vase ɔdes argēteo queadmodū pdictū ē: vterisq̄ꝫ cū op⁹ fuerit post. v. aut. iiij. āno i morsurȝ venēosoꝝ alaliū aut pcussiōib⁹ ⁊ cui venēa fuerit pplata. Et qd̄ de h⁹ inuēim⁹ exēplari. xx. nec āpli⁹ adhiberi poterit ānis. At v̄o nr̄i medici tpis post. vj. aut. vij. vtūꝰ mēses ⁊ ē ei⁹ potio iter. ℈. exagiū vsq̄ꝫ exagia. iiij. iuxta qd̄ nec̄itas admonet cū aq̄ calꝰa aut cū aliq̄b⁹ calꝰis siropis. Et apd̄ q̄sdā ei⁹ potio iter. ℈. ʒ. et iiij. ʒ. hec ē assignatio q̄ vtebāꝰ medici igerēdi saporȝ i ifirmoꝝ ɔueticulꝰ. Ei⁹ āt opatio ⁊ regimē ⁊ ɔfectio queadmodū i pa dictū ē assignatiōe. Porro i trociscoꝝ assignatiōe vtriusq̄ꝫ respectu nulla ē diuersitas: sicq̄ꝫ ⁊ i tyriacaꝝ trociscis queadmodū supi⁹ dictū ē. At v̄o dyacorali trocisci assignatiōes varie sunt: ⁊ nos hoc loco meliorē eoꝝ ⁊ pfectiorē expōem⁹ assignatiōeȝ: iuxta qd̄ i exēplari iuēim⁹ Joānis ⁊ ē hc quā nūc expōem⁹ Qd̄ āt i ɔueticulis ifirmorū gerenda saporis vtebātur deinceps dicetur.

Trociscoꝝ diacoralli assignatio ex exēplari ioānis quā tpe pelegit. dassagāi. masticȝ. seliche. calāi aroatici. fu. assari. xilob. c⁹q̄ꝫ. xij. acachuāi. ciamōi c⁹q̄ꝫ. xxiiij. adūa hc medicamia trita ⁊ sb̄tili trāsmissa pāno ⁊ cū vio claro bone sube distēpa ⁊ huius est radix aut cōi aut debili vino ⁊ trociscos facies exagij vnius. cūq̄ꝫ trociscabis manus oleo inūges balsamino ⁊ i vmbra siccab.

Trociscoꝝ sq̄lle assig⁹ Sūe radicē sq̄llꝰ hāsali quas q̄ nōmlꝰte sꝰ hūiditatȝ ⁊ cū fermētata iuolue pasta ⁊ i camino assabis dōec decoq̄ꝰ educesq̄ꝫ ⁊ medullas eaꝝ sumes molles ⁊ diligēꝰ ɔteres admisceb̄ āt farie orobi recētȝ ⁊ optie terēs silꝰ diligēter ⁊ eq̄lꝰr distēpabis cū vio rihāo optio sufficiēti et subtiles facias trociscos ⁊ cū iformabis manū i olꝰo inūges rosato. Jn sq̄lle ⁊em̄ cepa acumē est: q̄re opȝ ei⁹ phibere attenuationeȝ ⁊ mor-

surā mitigare. Desiccabis aūt trociscos in do-
mo mūda ⁊ sub hūida. mane reuoluēs ⁊ vespe
donec optie desiccent ⁊ sic vase cōdes vitreo.
⁊ cū op⁹ fuerit vteris. Et sciēdū andromachū
hos solitū ꝯficere trociscos duas sumēdo par
tes farie orobi vnā sqlle assate. magn⁹ ꝯ duas
miscebat hāsali ptes. vnā orobi farie at deme
trius in al democrit⁹ eq̄les vtriusqꝫ ꝯfundebat
ptes. Tu aūt iuxta ꝙ squille aīaduertes potē-
tiā. rē examina diligēti⁹ queādmodū ⁊ in tyria
rū trociscis faciēdū ē. Extimam⁹ etem̄ q̄ cū ty
riacū carne panis admiscēda ē quātitatē. ex ro
bore carnis ipsi⁹ ⁊ ꝟtute. Eligit āt pua hāsali
cepa magis. qm̄ minoris ē ꝙ magna hūidita-
tis. copia etem̄ ei⁹ debilitat actiones. ⁊ assatio
ei⁹ iminuit hūiditatē ⁊ acumē. pastaqꝫ innol-
uitur fermētata. eo ꝙ subtiliet ⁊ dissoluat fer-
mentū. admiscetur orobi farina. qm̄ hui⁹ potē
tia est viscera purgare ⁊ venenosorū morsurā
animalium arcere.

Trociscorū tyrie assig°. Sumit ty
ria etate adolescēs se-
xu femia nō masculus. differt āt mascul⁹ a fe-
mia. ꝙ huic sunt q̄tuor dētes canini. feminaqꝫ
flaua i ruborē declināns. Juuenib⁹ velox ē mo
tus ⁊ cursitatio: sempqꝫ capita extollūt: ⁊ ocl̄i
sunt rubei paululū ⁊ aduersuz ituent ferociter
qꝫ. Nec ꝟo alie sumēde ad vsuz sunt olo serpē
tes nisi q̄s dixim⁹: he etem̄ serpētes tēperate
sunt ꝟtutis ⁊ debilitatis non multū letifere vt
cerastes ⁊ q̄rcine: nec debiles vt q̄ domos ha-
bitāt serpētes ⁊ nigre. Eligūtur āt ex his femi
ne: qm̄ eaꝝ debilius ē virus ꝙ masculoꝝ: nec
est illis grauitas ⁊ malitia q̄litatis quāta ⁊ ma
sculis. Eligim⁹ ꝟo quaꝝ subrubeus color: qm̄
q̄ eaꝝ nigre sunt ⁊ venenū nequā ⁊ albe debi-
les: paucīqꝫ caloris. Queqꝫ ad ruborē ꝟgunt
medie hoꝝ ferūtur. Eligim⁹ q̄ꝫ q̄ celeris sunt
motus ⁊ leuis capitaqꝫ substollunt: qm̄ hec ea
rum manifestant virtutē. sanitatē calorē ⁊ sup
fluitatū paucitatē signa. Probamus ⁊ quibus
capita sunt lata: qm̄ capitis largitas ⁊ magni
tudo cerebri eorū virtutis est signū. Sꝫ ⁊ qua
rum ventres adunati sunt ⁊ duri. qm̄ eorum
significatur robur ⁊ supfluitatū paucitatē hūi
darū in earū corpe. Silr̄ aūt ⁊ venari has oꝫ.
veris tēpore serpētes postqꝫ arietē sol itraue-
rit ⁊ tauri principia ⁊ in maris littorib⁹: locis i
q̄bus arbores sint ⁊ plāte. Si etem̄ estate q̄s
eas capiat venenū earū exustū est. ⁊ adustiōis
estatis in autūno supsūt reliquie: hieme debi-
le est. qm̄ he nō mouētur ⁊ in eis adunātur su
perfluitates. At ꝟo vere tēperate sunt: vtēduz
aūt hoc ipso tēpore. nec differēdū est. Si nāqꝫ
postqꝫ sumpti sūt aliquādiu imoratū fuerit oi
no nō vtēndū eis: qm̄ eaꝝ venenū acuit ⁊ pessi
mū fit. Jnuenias ergo eas lōge postqꝫ egresse
fuerint a suis caueis: q̄tenus eaꝝ in corpibus

roboret calor ⁊ supflua dissoluant. Cū aūt vt
imperauim⁹ electas sumpseris. abscidēda sūt
earū capita ⁊ caude ab vtraqꝫ pte digitis sum
ptis q̄tuor. ⁊ si facile videris icidi ⁊ sāguis pau
ci capitaqꝫ ⁊ caudas nō moueri nō vtaris. qm̄
nō ꝯpetūt. abscidūt āt capita ⁊ caude. qm̄ mul
taꝝ sūt supfluitatū caude ⁊ i capitib⁹ venenuz
fernet ⁊ maxie in ore. in reliquo corpe venenū
nō inenis. amputat āt hac mēsura. ⁊ caput et
cauda qm̄ in hac eius cōtinet venenū quātita
te. post hec aūt earūdē cutis excoriari oporte-
bit. ⁊ ventrib⁹ fissis viscera abijcere coriū nāqꝫ
eoꝝ ab interiorib⁹ mēbris missas suscipit sup-
fluitates queādmodū reliquoꝝ aīaliū. Vētres
aūt fornax sunt supfluitatū colericaꝝ ⁊ melā-
colicaꝝ. hec vt cōpleueris optie ⁊ fortiter q̄ su
persunt lauabis cū aq̄ suaui ⁊ mūda sepiusqꝫ.
findēsqꝫ carnes in vase pones fictili nouo. aut
ereo plūbato. ⁊ aquā supfundes i vase claraz
mūdā suauē ⁊ leuē q̄ cito decurrit a fontibus
orientalibus tm̄ vt operiant. apponesqꝫ aneti
virgā ⁊ salierissis ⁊ alie recensqꝫ ⁊ lēto coques
igne donec earū carnes decocte ossib⁹ separē
tur mūdatis. sicqꝫ ab igne depōes ⁊ donec tan
gi queāt dimittas vsqꝫ excolabis cōseruatur⁹.
Tūc ossib⁹ carnes āmouebis ipsisqꝫ abiectis
carnes in mortario teres lapideo diligētissime
⁊ admiscebis sil'r panis optime cōpositi ⁊ sic-
cati diligēterqꝫ triti. iuxta qđ ē carnis mēsura. ⁊
aiunt q̄dā panē oportere eē quātus est carnis
quadrās. hocqꝫ recti⁹ ē hec simul mixta i mor-
tario lapideo diutissime cōteres dōec cōpleat
eoꝝ cōmixtio. sicqꝫ cū iure distēperabis a car-
ne excolato vt fiat q̄si pasta ⁊ trociscabis troci
scos subtiles. s. vni⁹ exagij trociscos singulos.
inūgesqꝫ cū cōpleueris oleo balsamio ⁊ i vm-
bra desiccabis dieb⁹ singul'r reuoluēs ⁊ olo in
ungēs balsamio dōec nl'la supsit hūectatio sic
qꝫ vitreo ꝯdes vase ⁊ cū op⁹ fuerit vte. Coq̄m⁹
aūt carnes has fictili vase nouo. qm̄ mūdū est
⁊ nullā hn̄s sordē. sicqꝫ ⁊ ereū vas stagnatum
aut plūbeū. qm̄ sordes non suscipit ⁊ qm̄ eris
arceat rubiginē stagnū. Eligim⁹ ꝟo aq̄ mūdā
qm̄ in hac q̄litates nō sunt mixte q̄les sunt i flu
minū aq̄s ⁊ torētuz. Jnijcimus āt sal recēs quo
supfluitates purgent venenose q̄ in hac sup-
sunt carne. ⁊ qm̄ recēs qđ est sal meli⁹ purgat
⁊ lēto tēperatoqꝫ coquēde sunt igne ne adurā
tur carnes. Cōmiscem⁹ aūt carnib⁹ his panes
quaten⁹ carnis desiccet hūiditas ⁊ custodiat
virt⁹: qm̄ si sola distēperet caro ⁊ trociscos fe-
cerim⁹. putrescēt ⁊ eius cito dissoluētur potē-
tia. Et anetū addēdū ē. qm̄ dissolutio ē in ipo:
⁊ qđ in carne supest vir⁹ dissoluit. Utimur aūt
subtili pane optie fermētato ⁊ cocto qm̄ q̄ hu
ius ē panis hitudinis mūdus ē a supfluitatib⁹
pp farine bonitatē. pauceqꝫ dissolutiōis. eo ꝙ
bene fermētat⁹ est. Jnungimus aūt manus cū

trociscos iformam⁹ balsami oleo. ne forte carnis quippiā nobis adhereat. īꝫ ꝛ trociscos ipsos diev⁹ iungim⁹ singlis paulati cū ipos iuol uim⁹ oło balsamio ne forte corrūpank. facim⁹ aūt ꝛ trociscos rotūdos. eo qđ rotūda figura ab incōmodoꝝ susceptōe remotior ē. his itaqꝫ de causis tyriarū sumūtur trocisci qs dixim⁹. Que sit aūt intētio ꝛ vtilitas in eoꝝ vnione in tyriaca vidēdū ē. Tyriaꝝ carnes supfluitates educūt corpis interiores ad exteriora. ꝛ cutē. s. atqꝫ abinde p sudorē emittunk. Ideoqꝫ cū illk fit plurimūqꝫ cōferūt si illas hō accipiat i cui⁹ corpe multe sunt supfluitates ꝛin quo mali generank humores ꝛ grossi a qbus morphea fit. ꝛ lepra elephantiaqꝫ ꝛ similes morbi.

Diacoralli trociscorū assignatio in qbus ingredi conis saporis cū vēticulis ifirmoꝝ vtebank. Diacoralli trocisci in tyriaca ponunk quo ei⁹ augeakvirtus ꝛ vtilitas cū eoꝝ cōpositio ex medicamib⁹ multe fiat vtilitatis. maxieqꝫ cōtra reptilium morsus ꝛ attrectatiōes ꝛ letales potiōes. horū nāqꝫ medicaminū vis est venenū desiccare et mēbra purgāt pncipalia cōfortātqꝫ. Dissentik autē in eoꝝ cōpositione. Nos itaqꝫ hoc nr̄o libro secūdā ponem⁹ cōfectionis ei⁹ ꝛ mensure medicaminū assignationē. Est āt hec. ℂ Sūe darsi sagani calami aromatici. fu. asari. xilob. seliche. poliј mastic̄. cuiusqꝫ. exagia. vi. florum adechari. zafrāi cuiusqꝫ. xij. mirre mū de. cināomi. amōi. cuiusqꝫ. xxiiij. i ak. xiij. acahuani albi xx. spice idice. xvi. Medicamia hec trita ꝛ cribrata adunās. cū vio distēpa ꝛ bone sube aut vue passevino ꝛ melle. aut cōmuni ꝛ trociscos exagij vni⁹ iformabis. atqꝫ ad solē desiccās in vase cōdes vitreo cū necesse fuerit fruiturus.

ℂ Caplm. v. de tyriace vtilitatib⁹. q̄ntū ꝺ ea in singulis morbis porrigēdū sit: de ei⁹ pbatiōe. q̄toqꝫ ipsa ꝛ reliqua cōposita ꝛ medicamina durēt tēpore in suo vigore permanētia.

Et quoniā de tyriace dictū est ꝯpositiōe ꝛ quātitate simpliciū qbus cōponik iā nūc eius vtilitatē. ꝛ cās pp qs: multe illi sunt vtilitates explicemus. hoc aūt medicaminū fit m̄ltitudine q̄ insunt ꝛ eorū ꝟtutū varietate vtilitatūqꝫ. ℂ Medicaminū etem̄ qbus tyriaca cōponik vtilitates. alie simpliciū alie cōpositorū. Et quorum simplices sūt vtilitates medicamia alia qdē desiccāt tm̄ vt ꝫagū. qdā apponūtur vt cōfortent mēbra. vt sticados ꝛ hypoqstidos succ⁹. qdā vt supfluitates purgēt. ꝛ a mēbris ppulsent pncipalib⁹ q̄lia sunt q̄ vrinā puocāt medicamia ꝛ mēstruā opilationēqꝫ epatis ꝛ splenis aperiūt ꝛ viscerū dissoluūt apata vt dauc⁹ ꝛ apij semē montani atqꝫ adechaꝝ. Alia ꝟo supfluitates purgāt ꝛ a mēbris q̄ spūs organa sunt pellūt vt botami gūma olibanū porr⁹ agrestis q̄ costā sanat ꝛ pulmonē alia a mēbris sensus supfluitates purgāt q̄ sunt in cerebro ꝛ neruis vt agaricum galbanū. serapinuꝫ. hec sunt simplices medicaminū vtilitates. ℂ Quoꝝ aūt medicaminū cōposita ē vtilitas. alia qdē desiccāt ꝛ cōfortāt. vt tyriarū carnes ꝛ spica. qdā purgāt ꝛ ꝯfortant simul vt cass. lignea aliq purgāt anhelitus organa vt reub. quedā purgāt ꝛ expellūt a mēbris cibi ꝛ ab organis sensus. vt agaricū. quedā oia purgāt mēbra: vt carpob. Ipsuꝫ ꝛeiꝫ purgat ꝛ expellit ab āhelit⁹ orgāis ꝛ cibi vrinā mouēs qdē hec. Alia ꝟo difficltatē āhelit⁹ curādo purgat ꝛ cerebꝝ ꝛ cephalee medek ꝛ vtreqꝫ sup illi prime vtilitates due. Cōfortāt nāqꝫ mēbra pricipalia ꝛ venenū desiccat cōfortat qdē sui iocūditate odoris. desiccat aūt sua venenū siccitate. Est etiā illi ppie ꝯtra reptiliū pdesse attrectatōeꝫ qm̄ sue pprietatꝫ nature reptiliū pdest pcussionib⁹ non sua q̄litate. Ideoqꝫ medicamia hec in tyriaca ponūk mixta. Patet ergo ex his q̄ dixim⁹ tyriace multas fieri vtilitates medicaminū q̄ insunt multitudinē. qm̄qꝫ intētio i his fuit medicamib⁹. hūiditatis desiccatio nālis. ꝛ viscerū confortatio. ac mēbroꝝ cibi ꝛ anhelit⁹ purgatio supfluitatūqꝫ expulsio a cerebro. His ex pprietatib⁹ qs diximus. tyriaca oēs morbos q̄ corpi accidunt sanat. desiccatiua nāqꝫ q̄ inest ꝟtute reptiliū pdest morsuris ꝛ venenosorū obuiat venēo aialiū. letiferisqꝫ potionib⁹: ꝛ hūoꝝ placat corruptionē itestinoꝝ sanat vlcera ꝛsolutionē arctat sanguis curat sputū. emorroidaꝝ sāguinē strīgit. visceraqꝫ ꝯfortādo male medek digōni stoꝫ cōfortās ꝛ epar supfluitatē purgat. apata sanat. opilatiōes aperit. morbos ppulsat q̄ in interiorib⁹ fiūt mēbris medicamib⁹ q̄ purgāt. tussiꝫ placat ꝛ āhelit⁹ difficultatē pectoris doloreꝫ ꝛ costarū pulmonisqꝫ. hecqꝫ purgat ꝛ supfluitates ciboꝝ ab orgāis pellit. Inflationē q̄ fit i stō ꝛ itestinis curat: tortiōesqꝫ ꝛ colice dolores vrinā pvocat ꝛ mēstruū. icteritiā sanat ꝛhydropisim ꝛ q̄ in renibus est aperit opilationē ꝛ in vesica. queqꝫ in visceribus sunt apostemata dissoluit. Cerebrū purgat cephaleam sanat ꝛ epilepsiam. emicraneā. auditus difficultateꝫ. visus tenebrositatē. gustus debilitateꝫ. ꝛ oino sanat morbos frigidos ꝛ humidos. flegmaticos ꝛ melācolicos qui difficilis sunt ꝛ imorantis sanationis vt elephantiā. ꝛ lepram. ꝛ morpheam dolorē arteticū ꝛ similia his. Acutis vero morbis qui ex sanguine fiunt aut colera rubea nihil confert. he sunt tyriace vtilitates et cause earum.

Qua quantitate tyriaca in singulis sumatur morbis ꝛ cum quibus bibatur videndum est contra serpentiuꝫ morsus ꝛ animaliū morsuꝫ venenū ferētiū sub auellane

quātitate ꝓpinãda ꝛ cū q̄tuor vini rihanivn=tijs.aut decocto. Et ꝯ canis rabidi morsum. exagiū dabit vnū cū.3.j.cineris cācroꝝ fluuialiū. Cōtra scorpiōis ꝑcussionē.3.j.cū mero aut zebibi vino ꝛ sup locū ꝑcussum cataplabit cū oliue oleo. Cōtra vespaꝝ pūcturas oboli dabunt.ij.cū aceto ꝛ cū aceto mixta loco catapłabit. Qui aūt biberit venenū.aut medicamē letale qd̄ ē opiū euforbiū.iusq̄amū.cātarides ꝛ silia exagiū.5.de ea bibat vsq̄ exagiū cū vini vncia. Nōnūq̄ aūt quē pupugerit serpēs aut tyria letal.aut canis momorderit rabid⁹ aut q̄ letale biberit poculū ab vno exagio bibat vsq̄ duos iuxta eoꝝ q̄ accidūt ꝟtutē ꝑcussionis aut morsus cā aut veneni bibiti. Cū vero tussis ē ꝛ pectoris dolor ac costaꝝ iuxta lupini quātitatē cū melle. ꝛ cui īflatio in stō ꝛ intestinis oboli dent duo vsq̄ tertiū semis cū tīn=dē cimini. Et canini dño appetit⁹.auellāe q̄titas cū duab⁹ vini vntijs vsq̄.iiij.aq̄ mixt. Cui ꝟo sine febre rigor inest obolos.ij.vsq̄ tertiū semis cū aq̄ calā. ¶ Scd̄ine emittēde et fetui mortuo quāta ē lupini q̄titas catapłat autē cū gēdicone aq̄ mixto cū quo vinū diptamum abhelū coxeris aut lupinū. ¶ Ictericis sub lupini mō ꝓpinat cū asari decoctiōe hocq̄ si ex splene fuerit icteritia. ¶ hydropicis dieb⁹ singulis quāta ē auellana cū aceto mixta. Renū dolorib⁹ tīndē cū vino cocto. Intestinoꝝ dolorib⁹ sit cū sumaci aq̄. Cōtra calculos q̄ in renib⁹ sunt.quāta ē auellana cū aq̄ in q̄ decoxeris apiū ortulanū.aut mōtanū ꝛ eoꝝ semina. ¶ Anhelit⁹ difficultati quātū ē lupin⁹ cū sq̄ngibin hāsali vntia.j.vsq̄ duas.hocq̄ tribus fiet dieb⁹. ¶ Epilepticis quāta ē faba ꝓpinat cū sq̄ngibin aq̄ mixto.in q̄ siseleū coxeris ꝛ gargarizēt de ea calcos duos cū sq̄ngibin melleo aut hāsali. Cui vētris ē ꝑturbatio oboli dent ij.cū pomoꝝ syropo.si ex fłatica fuerit passio mā. Colice auellāe ponit cū aq̄ in q̄ aut feniculū aut ciminū coxeris. Et cui itestinis lūbrici dinoscunt eē lōgi ꝛ ꝟmes auellane dabitur quātitas cū aq̄ in q̄ sifū ꝛ abrotanū coxeris. ¶ Et cui ātiq̄ istat cephalea lupini offeretur quātitate cū sena neq̄ aq̄ paliticis ꝛ elephāticis cū casei aq̄. ¶ Leprosis eum radic̄ aq̄. aut mellis his cū reb⁹ tyriaca bibēda est in morbis singulis. nec tyriaca vtēdum noueris nisi ꝑusq̄ eius bonitatē expertus fueris ꝛ malitiā valitudinēq̄ ꝛ debilitatem.

Quomodo tyriaca ꝓbat. Cognosces autē tyriace ex his q̄ dicem⁹ bonitatē cū fueris exptus hoc duob⁹ fit modis. ꝑrim⁹ est ꝙ hoi medicamen dabis laxatiuū.vt scamoneā.aut colloq̄ntide adipē.aut aliud qd̄ volueris. ꝛ post hec tyriace dabis fabe quātitatē pueꝛ ꝛ si medicamis amputat laxatio, itelligas bonā tyriacā ita ꝙ nihil medicina opet. Sin ꝛ medicamē opat debilis est aut inutilis. Scd̄s mod⁹ est hic. Gallū sumes q̄ in domo nutrit⁹ nō ē agrestē.s. cui siccū est corp⁹. ꝛ hāc illi dabis tyriacā ꝛ si serpētē in illū mittes.aut siłe reptile mortiferū ꝛ gallū eripi videris ꝛ nō mori bona est tyriaca:sin aūt mala ꝛ debilis. Sic ꝛ si serpētez illi dñari ꝑmiseris ꝛ statim tyriacam ꝓpinaueris ei⁹ tibi patebit actio. Sz ꝛ si gallo poculū dederis letale aut cui vis alij aīali:et post statī tyriacā dederis si nō moritur bona est ꝛ ꝓbata.sin bona non est sed debilis.

Quanto duret tyriaca tpe ꝛ electuaria aliaq̄ medicamina in suo robore actiōis. Et ipso quo durat tyriaca ꝛ electuaria hoc est tyriaca vtēdū ē post ānos xij.aut certe post.vij.vtunt q̄dā etēm post.v. Et ē ab hac hora vsq̄ in ānos.xxx.recēs ꝛ fortis ad oia q̄ illa curātur ꝛ iuuenis obtinet locū:post ānos.xxx.senescit.donec āni cōpleātur.lx.in eis ad q̄ necessaria est actio media. post ānos.lx.ei⁹ debilitat virt⁹ ꝛ opari neq̄t:ꝛ si q̄d debiliter. Et recēs q̄d ꝯ reptiliū dat morsus.serpētūq̄ letaliū ꝛ tyriaꝝ canisq̄ rabidi venena ꝛ letales potiōes:q̄n ex his accit nocumētū ꝑue ē.ꝛ medela idigent forti. Et tyriaca vt.vij.fuerit ānoꝝ.donec fiat.xxx. fortior est ꝛ actiōis valide. Que aūt hūc trāsierit terminū in morboꝝ adhibebit medela q̄ medicamib⁹ nō egēt validis q̄le ē tyriaca recēs. ¶ Reliqua porro medicamina composita sicut sunt isłle trocisci ꝛ tyriarum ꝛ idiocri a duobus durant mensibus vsq̄ annos duos. Atꝟo tyriaca azere ꝛ mitridatum ac selitha.a.vij.mēsibus vsq̄ annos.vij.durant. Et melec electuariū ꝛ aresten.apolloniaq̄ greca.ꝛ seresiaca.a trib⁹ mēsibus vsq̄ annos tres. Sulphuris electuariū ꝛ casquebinegi ꝛ amorosia ꝛ fecqui vel dequi a mensibus duobus vsq̄.sex amplius autem vsq̄ annum ꝛ.5. Sotira in al'socrita et musci medicamen dulce ꝛ amarum ꝛ penigios trife raq̄ a duobus mensibus vsq̄ annos duos. ¶ hycre magne ꝛ theodoricon a mensib⁹.vj. vsq̄ annos.iiij. ¶ Et laxatiua medicamina vt pille.ab ipso quo laxant die vsq̄ mēses duos abinde earū debilitatur virtus. ¶ pulueres ab ipso die vsq̄ menses duos.operātur valide. ¶ Dehinc eorum debilitatur virt⁹ ꝛ actio cessat. Trocisci ab ipso operantur die vsq̄ mēses sex.trocisci autem cauquebi.a mensib⁹ sex vsq̄ annos habēt operari duos. ¶ Olea porro omnia.suas operantur actiones donec eorum immutentur odores. hisq̄ imutatis inutilia sunt.oleū autē balsaminū ꝛ cāphore aq̄ quanto vetustiora tanto meliora. Emplastra ꝛ vnguenta ab ipso die vsq̄ menses.vj.syropi a biduo vsq̄ annos duos.aut quatuor. Et gal. citoniorū aquā apud se fuisse dicit ānis.vij.

⁊ imutata nō est olno. Dixit aūt cltoniorū acꝗ que decocta fuerit donec tertia defecerit ps. Hec sunt que de tyriace assignatiōe dicere volebamus ⁊ eius vtilitatibus potionū quātitatibus ⁊ temporis quo duret spatio reliquacꝗ composita electuaria.

¶ Capl'm.vj. de tyriace dyatesseron reliquorumcꝗ electuariorum assignatione.

Hec ventositati grosse ē vtilis que in stomaco est ⁊ itestis epatis dolori ⁊ splenis epilepsie ⁊ precordiorū tremori ⁊ venenosorum veneno. Sume gentiane grece. bacaruz lauri. aristol'. lon. mirre munde. cuiuscꝗ partē equalem. teres: subtili cribra pāno ⁊ cū melle distēpera dispumato. triplū mellis apponēs: huius potio exagium cum aqua tepida.

Tyriace azere assignatio ⁊ eius vtilitates q̄ ⁊ magne. Sūe amomi mirre munde. spice indice. sadegi idici. lacce optime purgate. memithe. gariof. darasini chimolee. costi amari mirre gētiane grece cuiuscꝗ exagia. xij. adechari florꝝ hypoq̄stidos succi. machali. glauci. cuiuscꝗ. viij. semis cauł feniculi. crudis cauli. aneti seminis quebeleo melec. asari. cardamomi. euforbij. opij. nardi acliti florū vitis. florꝝ rododaphnis. cuiuscꝗ vj. zafrani. xxxvj. petroselini. apij mōtani. dauci. epithimi cretici. spice celtice. cuiusqꝫ. iij. q̄thire. semis papauerꝫ albi. pipis nigri. cui⁹qꝫ xxx. ireos radicis. xv. thurꝫ albi. xxiij. iusq̄ami semis. xxviij. cassie lig. rose rubee optie purgate. trociscorꝝ anderon cuiusqꝫ. viij. semis pigami. exag. citri granorꝝ sumaci. syri granis purgati. cuiusqꝫ. ij. olei balsami. xxiiij. florū muharabhe. exag. ⁊ semis. abrotani succi. xx. citri florū. xiij. medicamia hec trita ⁊ cribrata aduna: gūmas aūt ⁊ succos vio infunde claro bone substātie ⁊ heradis: aut vue passe aut mellis ⁊ cū dispumato distēpera melle: triplū addēs mellis. ⁊ vase condens cū op⁹ fuerit sicut magna vteris tyriaca. Medicorꝝ q̄dā exagia apponūt assaqui. Quidā obuiant eo ꝙ āmomiacum obuiat stomaco ⁊ noceat.

Trociscorum anderzon qui i tyriaca azere ponūtur assignatio. Babunegi albi ⁊ rubei. mirre munde. anisi. assari. asene. calami aromatici. xilob. ptes eq̄les. tolle ⁊ cribra oia ac cribrata misces cū vino optimo ⁊ claro atqꝫ heradꝫ distēpa aut cōmuni aut vue passe. aut melle ⁊ trib⁹ ꝯtinuis pmitte dieb⁹ simul cōmouēs ac aliq̄d horꝝ addēs vinorꝝ iuxta qđ op⁹ videris ⁊ exagij facies trociscos ac i vmbra siccabis ⁊ vase ꝯdes vitreo cū op⁹ fuerit fruiturus.

Trociscorum lacce assignatio q̄ in electuarijs ponunt. Zari ptē vnaz lacce purgate duas. trita subtili trāsmitte pāno ⁊ cū vio mūdo distēpa donecꝗ sube ⁊ heradis aut cuz cōi. aut robo. aut vue passe: aut melle ⁊ trociscos isormans vitreo ꝯde vase cū op⁹ fuerit assumpturus.

Electuarium cabadi regis assignatio vtilis artetico dolori ⁊ podagrico. mitigat em̄ vtriusqꝫ dolorē ⁊ ne fiāt arcet. sꝫ ⁊ splenis dolorib⁹: ac vētositati grosse febri, pdest ātiq̄ ⁊ colice dolorib⁹. opilatiōes apit ⁊ calculos cōminuit. āhelit⁹ pdest difficultati ⁊ tussi itestinorꝝ vlcerib⁹. visus obscuritati. ⁊ gutturis dolorib⁹. si diebus sumať duob⁹ sanitatē corpis fouet ⁊ tueť ⁊ morbos ne fiāt cohibet. Sume pigāi agrestis prassij. scordei. camepithei. opoponacꝫ gētiane grece. sticados. cardamomi mihe fluxe cuiuscꝗ exagia. v. mirre munde. zafrani costi piperis albi. adechari. spice aromatice euforbij. radicū mādragore corticis. asegi. fantenegi mōtāi. semis feniculi ⁊ pastinace agrestis. rose rubee. nardi aditi ⁊ ē spica celtica. carpobal. cuiuscꝗ exag. iij. cinamomi. viij. cass. xxvj. galbani gapheti succi. cassemi. semis hēde coqui. gūme amigdaline cuiuscꝗ. iiij. opij iusq̄ami albi semis cuiuscꝗ. vj. aduna hec medicamina trita cribrata. gūmascꝗ ⁊ succos vio isunde rihano aut cōi. aut vue passe. aut melle et cū mellis distēpa dispumati triplo ⁊ vase condēs vtere post sex mēses cū op⁹ fuerit. ¶ Huī⁹ potio. ʒ. cū cal'a calculosis cū apij ⁊ fenicli aq̄. stōi dolori ⁊ epatis cū radicis aq̄ podagrico ⁊ artetico. quāta est ciceris q̄titas dieb⁹ singulis ante prandium cum calida.

Arestén vtilis. ptisicis vētris doloribus. varijscꝗ febrib⁹ q̄rtane ⁊ colice moleste ac matricū dolorib⁹ assignatio Sume euforbij zafrani. seliche opij amomi. acatie mirre mūde. costi. spice. gūme arabi. seminis trifolij ⁊ emere. ḡnorꝝ charue excorticatorꝝ. machali glauci thuris masculi. sumaci a ḡnis purgati. visci. sulphuris crocei. mihe sicce. pipis albi. cuiuscꝗ exag. vj. citri seis ameos tarsacoq̄ seis rose sicce. piretri seminū arthanithe. pigāi apij. cuiuscꝗ. iiij. semis baderugi exagiū semis iusq̄ami. x. cardāi in al' cartami ziziberis cuiuscꝗ. ij. ⁊ medicorꝝ q̄dā ponūt piperis nigri. ʒ. ß. ⁊ triētes duos. Medicamina hec trita ⁊ cribrata. aduna ⁊ cū vio claro subsbono distēpa. aut cocto. aut cōi. aut vue passe. aut cū melle distēpatiōe liq̄da ⁊ dieb⁹ permittēs trib⁹ olei adde balsamini cognitā q̄titatē miscēs diligēter ⁊ vase ꝯdens vitreo post menses. vj. cum opus fuerit fruiturus.

Socrite assignatio cui⁹ expositio magni iuuamēti vtilis stōi dolorib⁹ ⁊ male digōni. colice dolorib⁹ ⁊ vrie difficultati. flaticis morbis ⁊ vētositatib⁹ grossis ⁊ est in

est in multis sanitatẽ cũ morbis. Sume casto rei. opij. cinamomi. meu. dauci. asari. cuiusqȝ exagi. adunabis hec medicamina oĩa trita et cribrata ⁊ cũ melle distẽpabis dispumato. ad dũt medicoꝝ quidã sucarage triplũ ⁊ vase cõ ditũ optimo post sex vsui datur mẽses. Et in alio exẽplari. zafrani calcos. vj. Eius potio ab obol. vsqȝ exagi. duo. iuxta qd opus fuerit.

Apollonia greca. vtilis epatis doloribus ⁊ tussi dentium doloribus ⁊ corrosioni. ac colice molestationi Sume zafrani. ʒ. xv. pipis albi. iusquiami seminis. cuiusqȝ. xx. opij. x. petroselini. iiij. semis apij nebatici. iij. spice aromatice. iiij. malabatri. seliche. euforbij. piretri. cuiusqȝ. ʒ. j. aduna hec trita ⁊ cribrata: ⁊ oleo parũ misces balsamino. sicqȝ cũ melle distẽpabis dispumati triplo ⁊ vase cõdes. cũqȝ opus fuerit. post. vj. mẽses vteris. Eius potio in ciceris quãtitate colice ⁊ renũ dolorib⁹ cũ apij ⁊ polij aqua medicoꝝ aliq. apij loco nebatici. daucũ ponunt.

Apollonie feressace assignatio vtilis colicis ⁊ mulierũ fluxui. queqȝ illis in matrice accidũt ventositati ⁊ aborsum facientib⁹ matricẽ ꝯfortat ⁊ corroborat. solutionẽ sanguis auertit ⁊ vomituȝ ac flegma. mentisqȝ corruptionẽ ⁊ cerebri corpus in bonũ reformat. Sũe pipis albi. benegi semis. cuiusqȝ exagi. xx. opij. x. Medicorũ qdaȝ addũt terre sigillate. x. zafrani. v. spicẽ. aromaticẽ mirre. piretri. euforbij. cui⁹qȝ. ij. gẽdebede sꝭ. ʒ. zarẽbadi ⁊ zaranegi. cuiusqȝ. ij. ʒ. s. adda hec medicamina trita ⁊ cribrata ⁊ cũ mell' distẽpera dispumati triplo. vaseqȝ cõdes cũ op⁹ fuerit. post. vj. vteris mẽses. ci⁹ potio. ʒ. cũ aq̃ frigida. vomitui imoderato. vẽtris fluxui ⁊ sãguinis sputo ac fluxui mulierum cũ summaci aqua. hoc medicamen quanto vetustius tanto vtilius meliusqȝ sicqȝ ⁊ greca apollonia.

Electuarij granoꝝ caquenegi assignatio vtilis renũ dolo ribus. ⁊ vesice. sanguisqȝ vrine. Sume semis apij. ⁊ feniculi cui⁹qȝ. ʒ. vij. cucumeris granoꝝ excoriatoꝝ. ij. seminũ cicute ⁊ emmaci agrestꝫ opij. pieaꝝ amigdal' amaraꝝ excoriataꝝ ⁊ fri xaꝝ cui⁹qȝ. iij. caq̃negi grnoꝝ magni. grna. xxv. aduna hec medicamia trita ⁊ cribrata ⁊ cũ vio cocto distẽperãs trocisca. ⁊ ĩ vmbra desiccans vaseqȝ ꝯdẽs p⁹. vj. cũ necesse fuerit mẽses vterꝫ

Medicaminis sulphuris assignatio vtil' febrib⁹ q̃ cũ frigore fiunt: veteribusqȝ ⁊ ſtaticis melãcolicisqȝ ⁊ tussi veteri ex humiditate cronicisqȝ dolorib⁹. serpẽtũ ꝓdest morsui ⁊ scorpiõis. vrinã ꝓuocat ⁊ calculos frangit tyriace prima operat'. Sũe pipis albi. ʒ. vj. iusq̃mi seis. cardamomi. thuris masculi. mirre mũde cui⁹qȝ. xij. opij. zafrani. cui⁹qȝ. x. ⁊ in q̃busdaȝ exẽplarib⁹. seliche. folioꝝ pigani. c⁹qȝ. x. sulphuris crocei. pipis lõgi. costi. amari. aristol. lon. corticis radicis mãdragore. euforb. c⁹qȝ iij. aduna hec medicamia trita ⁊ cribrata. gũ masqȝ in vino infunde veteri. aut cõi ⁊ cũ mellis distẽpera dispumati triplo. sicqȝ ĩ vase cõdẽs cũ op⁹ fuerit vteris. ʒ. dabis cũ aq̃ tepida febri q̃rtane ⁊ ſtatice cuȝ aqua apij ⁊ feniculi.

Medicamẽ lacce mai⁹ epatis vtile debilitati hydropisi in principijs. stomaci frigorib⁹. in al' doloribus appilões apit. vrinã ꝓuocat calculos cõminuit ⁊ ẽ epatis medicamẽ. Sũe lacce purgate. ʒ. viij. amigdaloꝝ. excorticatoꝝ. gariof. cinamomi. cuiusqȝ. v. camepithei. meu. mirre mũde isopi sicci c⁹qȝ. iiij. spice. aromatice lib. gẽtiane grece. lelẽbachi zaraunedi. vtẽdi c⁹qȝ ʒ. aloes epatic. iiij. dauci petroselini. cacrelẽgi cimini carmanici. zinziberis. c⁹qȝ octo. zafrani. ij. sue. virgaꝝ. xv. carpob. seliche. mastic. calami. aromatici allige. machali glauci fragissi cuiusqȝ. vij. liq̃ritie succi librã ⁊ mediã rauedseni polij. adechari cuiusqȝ. ij. vntias. pipis nigri costi cuiusqȝ. x. siselei. iij. trita ⁊ subtili trãsmissa pãno hec aduna medicamia ⁊ cuȝ oleo subinfundes ⁊ misces balsamino ⁊ cũ mellis distẽpabis dispũati triplo ⁊ vitreo ꝯdens vase cũ opus fiunt post sex mẽses vteris.

Medicamĩs lacce mĩoris assig⁹ eiusqȝ vtilitas ꝑxia ꝑoris vtilitatib⁹. Sume aristologie lõge. ʒ. j. ⁊ ʒ. lacce purgate. costi. mirre. adechari florum. lauri baccaꝝ. lupini. helbe. pipis nigri cuiusqȝ. ʒ. j. adunabis hec medicamina ⁊ subtili trãsmissa pãno cũ mellis dispumati triplo distẽpera. vaseqȝ condens cũ fuerit opus vteris.

Carcami medicaminis assig⁹. quod epatis ꝓdest dolorib⁹. stomaciqȝ debilitati ⁊ diuturnis morbis. aqueqȝ crocee ⁊ colorẽ bonũ exhibet. Sume spice aromatice lalecri. zafrani. lahargij. seliche. cuiusqȝ. ʒ. ij. cinamomi furij. mirre mũde costi adechari floꝝ. cuiusqȝ. ʒ. adunabis trita ⁊ cribrata medicamia. atqȝ cũ mell' distẽpab dispũati triplo. ⁊ vase ꝯdẽs cũ necesse fuerit vteris.

Ammorusie assig⁹. vtil' stõi frigidi dolorib⁹ q̃ nõ digerit cibũ ⁊ vẽtositati sꝫ ⁊ epatꝫ dolorib⁹ ⁊ splenis. corporisqȝ debilitati. Sũe pastinace agrestis. seminis halechadari. cimini carmanici. xilobalsami. cas. achari. cardamomi. floꝝ haggi. adechari. seis apij. cuiusqȝ. ʒ. piperis lõg. costi. piperis. albi cuiusqȝ. ʒ. s. mirre mũde. iij. baccas lauri nũero. x. acori. zafrãi cuiusqȝ. ʒ. ij. adunabis hec trita ⁊ cribrata medicamia ⁊ cũ mellis triplo dispũati distẽpa. vaseqȝ ꝯdẽs cũ op⁹ fuerit vteris. Eius potiõeȝ dabis in auellane modũ cum aqua calida aut radicum.

Sotire que saluatrix d' maioris assignatio: h capitis medet dolo ribus antiqs & vertigini. cephalee desipiētie. paralisi. circularib' & cū frigore febrib'. dolorib' q ex hūiditate sunt oculoꝝ aut narib' instillata: aut colliriata. ꝯtra oculoꝝ dolores: dētiū ꝓdest dolorib'. pulmonis icōmodis & lateris vtriusqꝫ ac hypocūdrioꝝ. epatisqꝫ flux' capit; arcet: si cū mell' aq sumat & sanguis ꝓdest reiectiōi cū arnoglosse aq aut virge pastoris: stomaci dolorib' aut grosse vētositati cū aqua in qua semē feniculi coxeris lāgorib' q in itestis sunt difficilimis. & eoꝝ apatib'. cogitatiōi male q ex colera fit nigra. tremori q3 & splenis dolorib' ꝓdest vrinā ꝓuocat. supfluitates vesice & renū minuit. si bibat aut si a foris cataplet virilis mēbri roborat eneruationez. & veneris mouet appetitū si foris supponat: podagre & artetico ꝯfert dolori si ex frido fuerit: spasmo qꝫ ex repletiōe: raucedini & reptiliū ꝑcussiōibus ac morsui: fitqꝫ cū ea clistere vētris ex frigido dolorib' cū helbe aq. Sūe mirre assige. cass. adechari. c' qꝫ. ℥. ʃ. & 5. siselei greci. exag. costi amari. darasini. trociscoꝝ acrosomame. mie fluxe. asari. cui' qꝫ. vi. castorei. petroselini. fragisci. c' qꝫ exag. xv. & i alio exēplari. xii. seis apii. ℥. ii. anisi. opii. c' qꝫ. x. pipis lōgi. iiii. medicamia hec trita & subtili trāsmissa pāno adūa bis & cū mell' dispūati triplo distēpera: vaseqꝫ condēs post. vi. mēses. 3. ʃ. cū aq tepida vter;.

Trociscoꝝ acrosomame assig' q in sotira ponunt: & eorū nom est a zafrano denoiatū. Sūe amomi. drassagāi. costi amari aligge. calami aromatici. pipis albi. gario. ameos. c' q3 exag. iii. spice aromat. malabatri. c' q3. vii. trita & cribrata adunās medicamia cū bone substātie vio claro distēpa: aut cū cocto. aut cōi aut vue passe. aut melle & trocisco3 informa paruos exagi. vnius. qs cuz inumbra siccaueris. vase cōdes vitreo cū opus fuerit vteris.

Electuarij assig'. vtilis sanguis flu xui & tenasmon imoderato. Sūe castorei opii. mihe fluxe. iusqami albi seis. zafrani. asari. seis apii. feliche purgate anisi. spice aromatice. terre armenice. balaustie equales ptes. tritaq3 & cribrata medicamina. cū mell' dispūati triplo distēpera & vase vitreo cōde. aut stagnato cūq3 op' fuerit. 3. 5. sūescū aq sumaci. aut mirti robō. aut citōioꝝ aut aq frā. tēasmōq3 placat si ex fāte fuerit.

Electuarij estamaiconis assig' qd cōplexiōis ꝓdest corruptioni & stomaco frigido ac debili. Sūe costi amari. amomi. spice. ass. masticis cui' q3. 3. xii. aristol. lon. pipis nigri. aneti seis & apii. anisi. ameos. cimini carmanici. dauci. petroselini. siselei. casemi. asari. absinthii greci. ēledani ni gri. sautenegi mōtani. mente sicce. cuiusq3. 3. iiii. aduna medicamina h' trita & cribrata oia & cū mellis d ispūati triplo distēpera & vase cōdens cū opu s fuerit vteris.

Electuariū dequi vtile tussi & epatis dolorib' ac pectoꝝ stomaci q3 orgāis vocē clarificat. vrinā ꝓuocat. splenis ꝯfert dolorib'. Sūe vue passe carnose granis purgate. 3. xv. zafrani. spice isiglari in al' isaglari cassie. cinamomi. darsisahāi cuiusq3. 3. i. calami aromatici. iggii. floꝝ adechari. botāi gūme cū brausci. machali. glauci. cuiusq3. ii. & 5. mirre. iiii. mell' dispūati. xvi. aduna hec medicamia trita & cribrata queq3 op3 in vino infunde claro & bone substantie. aut aliis que iā diximus & distēperās vase cōde. cū opus fuerit fruiturus cū aq calida epatis dolori & stomaci. pectoris autez & pulmonis cū isopi aqua.

Chatatisi medicaminis assignatio. qd gutturis ꝓdest dolori bus & eius apatib' pulmoniqꝫ si fuerit ex humido. Sume anisi. semis apii ameos adechari. ireos radic. sebbi. iemenici. semis hermeli. liquir. radicis rase. lilinigi. feliche. darasini. mirre mūde. aristol'. long. cuiusq3. ℥. ʃ. trocisci. acrocinomace & rose sicce purgate. cuiusq3. ii. costi hyrūdinū cineris recētis. cuiusq3. ℥. ami li tritici. spice cuiusq3. ℥. i. gallas nūero. x. trita & cribrata hec aduna medicamia & cū melle distēpans dispūato vase ꝯde cū opus fuerit vtere i galle modū. cum aq mellis aut ptisana aut lēticule decoctiōez & rose. liquireqꝫ & sup gulam cū pluma cataplasma ab interioribus ter aut quater in die & gargarismū fac de eo. cum harum aliqua aquarum bis in die mane & vespere.

Trociscoꝝ acrocinomame. q i catatisi medicamie ponūtur assignatio. Sūe zafrani. cinamomi. cuiusqꝫ. 3. ii. rose rubee. amomi. zereggi. costi. cuiusqꝫ. 3. mirre. naraggi. iiii. radicis ireos. malabat. figiali. cuiusqꝫ. ii. trita & cribrata. hec aduna medicamina & cū vino aut eqpollētib' distēperās trocisca exagii pondere & in vmbra siccans vtere.

Electuariū angodia. & est beladari. vtile neruoꝝ enernationi. vertigini. lithargo. epilepsie. cephalee. stomaci doloribus et pectoris et omnib' qui ex frigido sunt dolorib'. Sume spice aromatice. sadegi indici. brlaballi. mirre munde. cassie. zafrani. et medicorum quidam apponunt. sihum armenicum. et in veteri exemplari sihi greci. epithimi. adechari rauedseni. baccarum lauri excorticatarum. garios. cuiusqꝫ ℥. masticis mellis angodia idest beladari. cuiusqꝫ exagium. ii. carpobalsami zinziberis.

aloes escotau. cuiusq3.℥. agar.3. viij. radicis ireos.℥.ij.feniculi corticuz radicum. lb.iij.aceti vini cados.iij.⁊ sũt mene.iij.i cado pigmentariorũ ⁊ i sextario.italico.xviij.℥. fiũtq3 mẽne due ⁊ semis lb.sicca adunabis medicamia. trita ⁊ cribrata exceptis fenicli radicib⁹.has eñ aceto trib⁹ ĩfunde dieb⁹ ⁊ post hoc in olla pones mũda ⁊ ter bulliẽs igneq3 deponẽs emissis radicib⁹ in ollã remitte aceti ⁊ supmittes lb.iij.mellis ⁊ lẽto coq̃ igne donec ei⁹ spisset̃ liquor.sicq3 medicamia pulverizabis sicca.trita ⁊ cribrata optie miscẽs vase cõdes . ⁊ cũ opus fuerit post.vj.mẽses vtere.3.j. cũ aqua tepida paraliticis porrigens ⁊ cõtorsionẽ faciei patiẽtibus ac enervationem cum aneti aqua.

Pentadiconis assignatio vtil' inflatiõi ⁊ frigori stõi.Sume zafrani.casemi ligelarij.seminũ pigani ⁊ apij.alaphi.zinziberꝫ hesse.amigdal' optime purgataꝝ. thuris masculi.keiri.cuiusq3.3.ij.aduna oia trita ⁊ cribrata ⁊ cũ mellis distẽpera dispumati triplo vase condens.cũ necesse fuerit fruere.

Musci medicamis dulcis assignatio q̃ tremori ꝓdest cordis ⁊ morbis ex cola nigra:stõi debilitati ⁊ cordis.vẽtositati que mulierib⁹ accidit p̃gnãtibus ⁊ colorẽ ĩformat.Sume zarẽbadi. dearimegi. cuiusq3.3.j. margaritaꝝ. carabe. busadi.serici noui icisi ⁊ nõ adusti.cuiusq3.3.j.⁊.5.behẽ albi ⁊ rubei.siggi.malabatri.spice cacale.gar. castorei. asene cuiusq3 obo.ij. musci chirat.iij.⁊ ẽ ob.⁊ i exemplari alio qd ẽ.Joãnis obol⁹ ⁊.5.atq3 h° vtili⁹ hec adunabis medicamia trita ⁊ cribrata ⁊ cũ faui fluẽtis melle.qd ignẽ nõ attigit distẽperabis in vase cõdes ⁊ cum opus fuerit fruere.

Medicaminis musci assigna° amari ex Joãnis antidotario.Sume spicẽ musci.mirre.malabatri.liligi.cuiusq3.3.iiij aloes epatice.absinthij greci.cuiusq3 octo.rauedsini. vj. castorei. 3.j.⁊.5.terre.sicca ⁊cribra mirrã ĩfunde ⁊ cola ĩ pãno subtili ⁊ medicamib⁹ admiscẽs cũ mell' dispumati triplo .oia distempera.⁊ vase ꝯdẽs cum opus fuerit vteris circa cordis tremorem ⁊ gule apostemata humiditatẽq3 stomaci.

Charbie cõfectio vtilis vrine difficultati calculosq3 frãgit ⁊ vocatur camerina.Sũe opij euforbij castorei. spicẽ darasini.zinziberis.piperis longi.zafrani. hebachi.cuiusq3.3.iiij. iusquiami albi semis.3.j. olei balsamini.xxx.hec oia sicca aduna trita et cribrata ⁊ oleo instilla mixto balsamino.zafranũ ⁊ opiũ.vino infundes.aut equipollentib⁹ ⁊ cum mellis dispumati triplo. distemperabis ⁊ vase condes vitreo.cuz opus fuerit fruiturus. post.vij. menses . dabitur autem in auellane modum cum aqua calida pueris quanta est lenticula.

Electuarium vrinã ꝓuocãs.Sume dauci cinamõi adechari carpobalsami.floꝝ adechari. iggi. anisi.spice cassie.zafrãi.asari. petroselini.camepithel.cuiusq3.3.iij.pineaꝝ purgataꝝ.xxx. mẽte sicce q̃ntũ ⁊ medietas adũa hec trita medicamia ⁊ cribrata ⁊ cũ mell' dispumati triplo distẽpabis vase condes ⁊ cũ op⁹ fuerit vtaris.

Electuarium vrinam ꝓuocans. Sũe petroselini . meu.fu.ebachi.cuiusq3.3.iij.dauci.anisi.apsij seis carpobalsami cuiusq3.3.iiij. cubebe.3.ij. adunabis medicamina hec trita ⁊ cribrata ⁊ cũ vino cocto distẽpera . ⁊ vase condens cum opus fuerit vtere.

Electuarium aliũ vrinã ꝓuocãs Sũe dauci cinamõi.floꝝ adechari.carpobalsami.spi.aroma. anisi.seis apij.seliche.fu.costi amari asari petroselini.camepithei zeregi.fautenegi mõtãi. gẽtiãe grece.radic.liqri.abrase.prassij.camedrei.arist.ro.ameos mirti sicci. masticꝫ.ireos radicꝫ castorei.satureie mõtãe.carui.iggi.siselei.corticꝫ radicꝫ cappis.gar.cimini carmãici. seis feniculi.sq̃lle asse.sinapis.cuiusq3.3.j.pineaꝝ purgataꝝ.xx.g̃na tere oia diligẽter ⁊cũ mellis distẽpera dispumati triplo ⁊ vase condens cũ opus fuerit vtaris.

Dachamarte assignatio opilationi vtil' q̃ epati accidit ⁊ spleni mr̃icꝫ frigori.mẽstruũ ꝓuocat.vẽtositates dissoluit g̃ssas q̃ i vẽtre sũt ⁊ febrib⁹ ꝓdest q̃ cũ frigore fiũt q̃rtãisq3 ⁊ q̃tidiãis⁊tussi q̃ ex hũiditate fit mẽbroꝝ enervatiõi ⁊ ãputatiõi medet̃ ãhelit⁹.Sume hermeli lihadali menã ⁊.5.thuris masculi.hebachi pipis nigri mastic.carpobalsami.zafrani keiri. melliloti spice aromatice cuiusq3.3.x.rauedsini.aristologia lon.⁊ ro.cuiusq3.xx.zarẽbadi darunegi.cuiusq3.iiij.anisi.costi zinzibe.mirre.cassie cuiusq3 sextarios .iij.gar.3.vj.elli nigri. rose rubee.sunizi.cuiusq3 sextaria.vj. ellebori nigri mihe.x.aloes epati.3.xv.adunabis hec trita ⁊ cribrata media ⁊ cuz mellis distẽperabis dispumati triplo ⁊ vase condens cũ opus fuerit post.vj.vteris menses.

Dachamarte cũ margaritis ⁊ ei⁹ vtilitas ẽ q̃ ⁊ p̃oris. Sume zarẽbadi.darunegi opij.castorei.lialgiei . piperis nigri et longi . cassie hermeli et vsij iusquiami.costi . spice aromatice.opoponacis.mihe zafrani hasahiphi.cuiusq3 exag. vj. margaritarum isigidari duas badauredi. hazerudi . mirre munde .cuiusq3.xij. aduna hec medicamina sicca ⁊ cõtrita ⁊ cribrata. gumasq3 infusas.et cum mellis distempera dispumati triplo et vase condito.cũ opus fuerit vteris.

Mitridati assignatio vtil' ɔtra epatis opilationes spatacꝫ dura ꝛ hũiditates q̃ in pectore sunt ac ventre. sanguisꝫ fluxũ ad mẽbra iteriora ꝛ putredies varietatesꝫ humoꝝ. inflatões ꝛ stõi dolores. ac intestinoꝝ ꝛ subtiliũ ꝛ grossoꝝ coit⁹ mouet appetitũ. colorẽ informat ꝛ appetitũ cibi asper nati. calculos i vesica gñatos cõminuit fet⁹i matricib⁹ eoꝝ tueť. visum acuit. venenorũ nocumẽta ꝑpellit. multisꝫ ꝛ plibus q̃bus tyriaca magna ꝑdest. Sũe mirre. zafrani. agaŕ. zinziberis darasini. dragagãti. cuiusꝫ. ʒ. x. spic. thuris masclĩ. sinapis albe adechari xilobalsami. sticados. costi. siselei. camepithei. galbani rati negi. pipis lõgi hasaphi idest hypoquistidos succi. castorei iausiri. malabatri mihe cuiusꝫ. octo cas. pipis albi ꝛ nigri. sourenia: iahade. scordei danci melliloti gẽtiane grece. olei balsamini. eusorbi. trociscoꝝ mefrinofer machali cuiusꝫ. vij. amõaci. zereggi spic. aromati. mastic. ralẽbachi. samaq. petroselini cardamõi. opij semis feniculi apij rose rubee. mardari cuiusꝫ. v. anisi. acori. meu. seq̃binegi. asari cuiusꝫ. iij. acatie caudaꝝ stici hyperici cuiusꝫ. iiij. ꝛ. ʒ. Que terũtur trita aduna medicamia ꝛ sub tili cribra pãno. gũmas aũt vio ifunde veti triduo ꝛ sic cũ dispũati mell' triplo distẽpans vase ɔdes vitreo ꝛ post sex mẽses cũ opus fuerit sunt modum auellane ꝛ ciceris vtere.

Trociscoꝝ mefrinofersion. q̃ i mitridato ponunť. ¶ Sume vue passe. taise optie purgate. ʒ. iiij. botãi gume. xxiiij. mirre mũde adechari. cui⁹cꝫ. xij. cinamomi machali zerezei. omix aromat. cassie. spice celtice. mellilotí. baccaꝝ lauri. cuiusꝫ. iij. calami aromati. viij. zafrãi. isigdari. ʒ. fochari iudaici. ij. ꝛ. ʒ. adunabis hec medicamia trita ꝛ cribrata: q̃cꝫ opus fuerit vio ifunde claro ꝛ bone sube. atꝫ heradis aut equipollentibus si desit ꝛ cũ mellis distẽperabis dispumati triplo: ꝛ medicoꝝ nõnulli cũ vino distẽperãt trociscabisꝫ ꝛ in vmbra siccans vteris.

Athanasie que cũ lupi fit epate assignatio. hec oib⁹ medeť epati accidẽtib⁹ dolorib⁹ ꝛ vẽtris dolorib⁹ ac vlcerib⁹ itestinoꝝ ꝛ splẽis neruoꝝ dolorib⁹ ac dormitatiõi si sup corp⁹ q̃si vnguẽtũ cataplasmetur. renumꝫ prodest doloribus ꝛ anhelit⁹ difficultati ac tussi que humiditatis fit causa in pectore adunate: solutionem amputat sanguinis ꝛ fluxum mulierũ sputumꝫ sanguineũ venarũ solidat incisione: fistulisꝫ si cataplasmetur desuper prodest in vnguẽti moduz: vocatur antẽ hoc nomine. eo ꝙ potio sit morborum cure efficax. ¶ Sume zafrani. mirre husa sembengai. cardamomi. papaueris nigri seminis spic: aromať. hacgeasi. radicis gafeti. benegi. ꝛ succi eius lupi epatis. capre cornu dextri adusti. cuiusꝫ ꝑtes equales. adunabis hec medicamia trita ꝛ cribrata ifũdẽda in vio infunde claro ꝛ bõe sube. aut cõi aut cocto. aut vue passe aut melle. ꝛ cũ mell' dispũati triplo distẽpabis ꝛ vase ɔdẽs post. vj. mẽses cũ fuerit opus vteris a q̃drante exag. vsꝫ. ʒ.

Athanasie minoꝝ assignatio q̃ dolorib⁹ medeť epatiꝫ tussi stõiꝫ dolorib⁹ ꝛ vẽtositati itestinoꝝ vlcerib⁹ ꝛ pectoꝝ pulmõisꝫ saniei reiectiõi ꝛ reptiliũ veneno. ¶ Sũe mihe fluxe aut sicce zafrãi. costi mirre. spice aromať. xilobal. opij isignari. cassie cui⁹cꝫ. ʒ. iiij. gafeti succi. vij. liq̃r. radicꝫ. rase. xij. medicamia hec trita ꝛ cribrata adunab atꝫ cũ triplo distẽpabis mell' dispumati ꝛ vase ɔdẽs cũ op⁹ fuerit vteris post mẽses sex.

Electuarij gẽtiãe assignatio vtil' epati duritiei ꝛ splẽis. opil'onisꝫ ꝛ stõi dolorib⁹ ac renũ. vesiceꝫ ꝛ febrib⁹ plixis. Sũe gẽtiãe grece. pipis nigri. zerezei. cui⁹cꝫ. ʒ. x. costi. amari sadegi idi. spice aromatice. rauedsini. masigdi. cui⁹cꝫ. ʒ. trita ꝛ cribrata aduna hec medicamina ꝛ cũ mellis dispumati triplo distẽpera vase conde cũ op⁹ fuerit. ʒ. cũ ruthe aqua dabis.

Fautenegi electuariũ vtile stõi dolorib⁹ ꝛ epatiꝫ fridoruz horrorib⁹. lõgis ꝛ fiaticis febrib⁹ ac q̃rtãe. Sume fautenegi mõtãi. ꝛ fluuiat. petroselini. siselei. magsidi. cui⁹cꝫ. ʒ. xij. semis apij camõille. aharagdi. hesse. cuiusꝫ. ʒ. iiij. casemi. v. pipis nigri. xliij. tere diligẽter subtili cribrãs pãno ꝛ cũ mellis dispumati triplo distẽpa vaseꝫ cõdẽs cũ op⁹ fuerit cũ aqua calida porriges.

Absinthij electuariũ ꝙ stõi ꝛ epatis friditati ꝑdest. Sũe absinthij. semis apij. asari. anisi. amigdalaꝝ optie purgataꝝ. cuiusꝫ ꝑtẽ. j. medicamia hec adũabis trita ꝛ cribrata. ꝛ cũ mell' dispumati triplo distẽpabis. cũꝫ opus fuerit vteris.

Rauedsini electuariũ vtile stõi ꝛ epatis q̃ ex ꝑcussiõe accidũt aut collisiõe duritiei. Sume rauedsini. zinziberis canabis. acori. teriedani. radicꝫ. cuiusꝫ ʒ. ʒ. apij. fenicli. anisi. asehelsi. in al' ahelesi. nanachue. cuiusꝫ. ʒ. ʒ. medicamina hec trita et cribrata aduna cũ mellis distẽpa dispumati ꝛ vase condito cũ opus fuerit vtere.

Galieni electuariũ q̃d renũ calefacit frig⁹ ꝛ vesice opilationẽ apit epatis ꝛ corp⁹ totũ reformat. Sũe pipis nigri ꝛ albi. amomi costi. spice aromatice. calãi aromatici. malabatri. zafrani. seis apij. anisi. piretri. emere. ruthe mõtane seis equales ꝑtes cuz hec trita ꝛ cribrata adunaueris cuz mellis dispumati triplo temperabis. ꝛ. ʒ. j. cũ feniculi ahagdari. corticum aqua ꝛ corticum apij propinabis.

Tamaricū vtile distillationi vrine & colice & soluit. Sume dactilorum optime purgatorum. ʒ.l. & aceto infunde vini nocte & die & cū ordei cribro cribrabis adunatisque sumes scamonee. pigani succi. cuiusque exagia. ix. pipis nigri. grana nūero cētū. zinziberis exag. iij. buraci. exag. amigda. dulcia purgata nūero. xxx. hec medicamina trita cribrabis: adunatisque cū dactilis pdictis distēpabis cū mellis dispumati triplo. & cū opus fuerit vteris. exag. iiij. cū calida offerēs aqua.

Confectio pētaharani magni. vtile fetuū ne fiat casui. et mulierū ex oibus frigidis morbis doloribus: et est medicamē indic. ¶ Sume opij. sextarios. iiij. ʒ. ij. et duos triētes amomi. sextarios tres obolosque. iiij. piretri. ʒ. vj. asare in al' azare et est heu. aut hesani. casursini. & cuz sensedana. cuiusque. ʒ. iiij. serici minutati icisi sextarios. ij. argēti adusti. ʒ. vj. semis pigani. ameos. florū apij. cuiusque. iiij. rose rubee. musci. radicis caq negi. cuiusque. vj. seis apij. machali. glauci carpob. calami aromatic. cassie. zarēbadi. darunegi. sitaregi indici. cuiusque sextarios duos seminis iusquami albi. sextarios. ix. & ʒ. ij. castorei ix. radicū apij. corticū sextarios. ij. & ʒ. ij. semis portulace sextar. x. charue granorum excorticatorum exagia. iij. gume arabice. mihe fluxe. cuiusque sextaria. in al' exag. iij. & ʒ. ij. thurz masculi. v. sextarios. & obol'. iiij. olei balsamini sexta. ij. & ʒ. j. visci purgati sextarios. v. & obo. iiij. cardamōi sextarios. vj. sadegi idici. iij. & obo. iiij. cacale magne. c. l. grana itegra. gar. femiriei. sextar. iij. carcharihani. ij. & ʒ. ij. cinami. ij. & ʒ. iiij. margaritarum integrarum. ʒ. v. busadi. sextar. ij. & ʒ. zufare & bouis fel'. cuiusque. ʒ. ij. aristol. rotū. ralēbachi. aristo. lōge sextar. ix. zinziberis. pipis albi. cuiusque. v. atamati. & aiūt q̄daz eē tamaqcū. bourēdani. siselagdi. cuiusque. ʒ. xij. sext. ij. ʒ. ij. ob. iiij. behē rubei & albi. cuiusque. ij. & obol'. iiij. lupi fel'. & vrsi. ac coruí. cuiusque. ʒ. hec teres medicamia & gumas vino infundes optimo ac sufficiēti diebus. vij. sicque medicamina inijcies trita & cribrata & fiet quas lahucū ponēsque i lebete mūdo quinquies bullies aut sexties & igne deponēs refrigerari pmittes. & post hec sumes papionē claudū femineū virginē & viuū ligatisque eius adinuicē pedibus in cacabo pones & lupini albi alumisque cuicusque fasciculū & aquā suauē quantū necesse fuerit superpones. sicque olle ore aperto lento coques ad sufficiētiā igne, ignecque depones refrigeri sines colabis cutē ossa pilosque offeres ius in ollā mūdā rursus repones & olei balsamini & nardini cuiusque addes phialā itersicque lēto coqs igne donec triēs supsit. sicque tātūdē addes mell'. & donec spisset coqs vt q̄si mell' fiat liquor spissus & sic medcamia supius distēpata adde. miscēsque & refrigerās vase conde. cūque post. vj. opus fuerit menses. vtaris. quoniam siante interficit.

Pētarahani minoris cōfectio. carpobalsami. cardamomi. amomi. mahabagdaru cortic radic. mādragore. asemie. cassie. thuris masculi. radicis liquir. zerilei rase. xilobal. colloquintide adipis. zinziberis. serapini. opoponac. darasini. castorei. heu. aut hesam. sebesten. sit aregi. piperis albi. iusquiami semis cuiusque. x. euforbij. vij. semis hermeli. gar. malabat: q̄rquedani adipis. ellebori albi. elephantis fel'. costi. cuiusque. ʒ. rageti. cuiusque. ʒ. iij. spice aromatice. viij. musci. ob. ij. opij. ʒ. xv. serici crudi. salis indici aseniani masculi. sulphuris marini adusti. galbani. opoponacis. q̄rtaliascō. cānabi radicis. risi. ameos. satureie feresiace. radici zufare. capparis granorū cuiusque. ʒ. medicamia. hec trita adunabis et cribrata vino infundes rihano veteri et cū mell' dispumati distēperabis triplo. sicque vase cōdens. post. vj. vteris menses.

Alfarsilemi cōfectio. cholere nigre vtilis. et puerorum matri cūque doloribus. Sume piperis albi znziberis. salis indici. costi. cuiusque. ʒ. vj. opij. euforbij castorei. zafrani. gar. masticis piretri hadugi. cuiusque. v. cipi. heu. aut hesā. sehadani i al' sembadani zabi. zarēbadi. darunegi. zaraudeni i al' zaraunedi lōgi. ralēbachi cuiusque. ij. olei balsami aque caphorate cuiusque. iiij. aduna hec. & trita. cū mellis dispumati triplo distempera: vase cōdens post. vj. vteris menses. & cū sansuci aqua in moduz lenticule naribus instillabis.

Electuariū tararsimi cōfectio vtil'. let alibus venenis tam bibitis: que ab aiali inlectis & reptiliū percussiōi. Sume terre grece. baccarum lauri. friagi. cuiusque. ʒ. ij. cap agrestis fel'. viij. coaguli. viij. coaguli lepori. iiij. gentiane grece taragui. mirre mūde aristologie rotunde. briaxi. pigani seis meu. frondiū lauri. cuiusque. ʒ. i. trita & cribrata medicamina h adunās cū mell' dispūati triplo misce & i modū fabe dabit

Electuariū qd podagricis pdest. sourciani exag. vij. cortic. radicis capparis. liligdaf qui. piperis longi & nigri hēne. cimini carmanici cuiusque exag. semis. nusaderi. salis nafre spume maris. mihe sicce. friagi. cuiusque exag. & semis quadrantē exagij. hermeli zinziberis cuiusque ʒ. ij. & ʒ. medicamini hec trita & cribrata adunans cū dispumati mell' triplo distempera. dabisque ex eo. ʒ. iij. vsque. v.

Electuariū aliud podagricis vtile & artetico si ex frigido fiant. Sume seuremā albi. ʒ. xx. agar. ij. scamonee ob. & semis heu. aut hesani. ij. & ʒ. sembedani. darasini. cuiusque ob. & semis. piperis lōgi. zizīberis. ralēbachi cimini carmanici cuiusque ʒ. ij. foliorū hēne cor. ra. cappa. cuiusque ob. ij. aut fagifrōdiū i al' hansagi frō

diū.ob.iiij.medicaia h trita ⁊ cribrata butyro ificias vaccio.⁊ amigda.olo dulciū ac cū mel lis dispumati triplo distēperās vase condes ⁊ cum opus fuerit vteris.

Eaq̄lenegū magnū ⁊ ē electuariū idicū vti le stomaci doloribus.sincopi. anhelit⁹ difficltati ⁊ vrine.lep morphee. tussi hūide.pul monis vlcerib⁹.venenis. corporis frigiditati. emorroidib⁹.splenis dolorib⁹.furū cul⁹.colice aq̄ citrine.morbisq; pgnātiū ⁊ mrīcū dolorib⁹ atq; cibi monet appetitū. Sūe mirob.idi. bel lirici.ēbli.ossul purgati.malahamui.seis apij sitaregi idici.pipis.lingue auis.cimini carma nici.⁊ sini ⁊ ē sene.hescamilir aiūt q̄dā eē sada q̄lū.sal q̄drāi ⁊ idici.sal cōis.ru.⁊ nigri.ameos cuiusq; exag.iij.turbit albi.lb. medicamia h^c trita ⁊ cribrata adunās.sirēblici osul purgati sume.lb.iij.⁊ i.xxiiij.libris aq̄ coq̄s.s.lēto igne ⁊ moderato.dōec tertia supsit ps.sicq; igne d ponēs cola ⁊ fece abiecta.l. iiij. penidior al= bor sup aquā mitte ⁊ sup ignē ponēs coque ⁊ moue dōec liq̄fiāt penidie ⁊ totū vt mel spissū fiat.Iā tūc.l.iij.olei sisami recētis supfundēs optie miscebis dōec misceant ⁊ cōpleant.sicq; igne deponēs medicaminū inijcies puluerē ⁊ fortiter misces vase cōdes viridi. huius optio exag.iij.vsq;.iiij.

Eaq̄lenegū min⁹ vtile q̄b⁹ ⁊ magnū. Sūe mirobo.idos.belliricuz sirēblici optie purgati.pipis nigri ⁊ lōgi.sitaregi idici.aloes. zinziberis granor nili ateregi.semisq̄ffare sic ce.ameos.calcalemoni.semis apij.ligne auis. cimini carmanici.atameti.cuiusq;.ʒ.v.opopo nacis.salis icidi.cinami.alabatri.helibue ⁊ ē suseminū.qs si nō iuenis.ei⁹ pone loco cacalā magnā ⁊ puā granor nigror.cuiusq;.iij. tur bit albi ⁊ sisami olei halegdi.cuiusq; sextare. xx.penidior.c.xx.sext.vue passe optime pur= gate.cc.l.sextar.emblici.aque.l.xx.oia hec se cundum q assignabo cōmiscebis.

Aq̄ emblici ꝯfectio.Emblici optie purgati menas.iij.vue passe purgate.vj.coq̄s i xl.lib.aq̄ dōec ad q̄drātē redeat totū.colāsq; in vase iterū pones mūdo ⁊ penidia adde. sic lētoq; decoq̄s igne cōmouens donec liq̄factis penidij.totū q̄si mel spissuz fiat. Cōtrita sup= addes medicamia.⁊ sup ignē cōmonēs ifun= des sisami ⁊ optime miscebis.vt fiat q̄si pasta sicq; igne depositū refrigerari pmittes ⁊ vase ꝯdens vtili.cū fuerit opus vteris.

Selse ꝯfectio vtil palisi.apoplie. faciei distorsiōi ⁊ spasmo.lithargo.tre= mori formidini aie maliciei.cordis tremori. cō ceptiōi al imutatiōi.vētris dolorib⁹ ⁊ pulmōis lāgorib⁹.vētositati ꝯtra ⁊ artetico podagricoq; dolorib⁹ s; ⁊ q̄ i mrīce fuerit.caduco ⁊ vtigini. fetū i mrīs vtero ꝯseruat.cephalea molestati ⁊ emicraneo.narib⁹ h⁹ istillet medicamē. Ei⁹

cōmixtio.musci puri.chalebali.amomi.xilob. eu forbij.asenā.mēdacri nebati.seis apij. seis rute.aq̄ asene sulphuris.crocei boū fimi mōta nor.cāphore ellevori nigri ⁊ albi ciperi.mihe fluxe. marmi rausini.seis aspagi.hermodacti li.iribe radic;.mihelibi ʒ.ior.q̄sti merq̄sti. si nap albe cui⁹ q;.ʒ.ij.margaritar nō pforatar zafrani malabatri.iggij visci.cassie cū cortice. nuc; muscate.castorei.flor adechari. seminū eruce.⁊ zufare.cui⁹ q;.xxx.argēti.auri. tritorū cui⁹ q;.ʒ.carpob.sunizi.zagi.sotulares faciētiū vulp; fimi.hahdei corti.radic. cappar;.cui⁹ q; ʒ.5.serici noui adusti.pipis albi.ziziberis.ane ti.radicis ⁊ seis gētiāe.auiū ligue.sal indici.fa turete feresiace piretri.aristolo.rotūde.nucis idice.abeheli.aspalti iudaic.heu.aut esani.ca sarsiri.c⁹ q;.iiij.gar.spice aroma. costi amari. hermeli adiāti ꝯgar cacale.c⁹ q;.vij.ireos ra dicis.besbase tere ꝯdite cū liq̄ritie aq̄ ⁊ spiarū c⁹ q;.ʒ.mastic.iij.pōa nūero.xx.seis fenicli siso pi sicci.c⁹ q;.ʒ.vj. badauredi. aristologie. lōge opij.cui⁹ q;.xx.melliloti.iiij.⁊.5.seis bōbac;.bu sadi.cui⁹ q;.iiij.⁊ obol.ij.Adunabis oia h^c me dicamia trita ⁊ cribrata.⁊ ifūdēda vio ifūde ri hano veteri aut eq̄pollēti.cūq; mell triplo dis pūati distēpabis:⁊ vase ꝯde vitreo atq; post.vj. mēses vte i ciceris modū cū corticū fenicli aq̄ ⁊ apij.⁊ q̄ni mēsurā narib⁹ istillab cū selimedq; aq̄ ⁊ sansu ꝯsumetur q; i canicule maioris ortu.

Electuariū musci assig⁹ vtil epatis dolorib⁹ ⁊ stōi debilitati:eorūq; frigori oppilōnez apit:vētositatē dissolnit grossaz. Sūe musci. cassie.spice aromat.malabatri.gētiane grece. c⁹ q;.ʒ.ij.zafrani.ameos.seis apij.mastic. c⁹ q; iij.xiloaloes.gar.mirre.c⁹ q;.q̄ntū eor medie= tas.medicamia h^c adunās trita ⁊ cribrata cū melle distēpa dispūato.⁊ vase ꝯdēs i modū fa be cū aqua calida cum fuerit opus dabis.

Spice electuariū vtile epatic; ⁊ stōi duri= tiei. Sūe spice aromat.costi.flor adecha ri calami aroma.zebibi optie purgati.c⁹ q;.ʒ. iiij.zafrāi mirre mūde.anisi. pipis. cuiusq;.ʒ. machali glauci.ij.cass.v. sicca.trita ⁊ cribrata adūa medicaia vio cocto ifūde ⁊ cū melle distē pabis dispūato.atq; cū fuerit op⁹ vteris.

Helthiti electuariū assig⁹ vtil q̄rtane febri ⁊ oim reptiliū pcussiōi. Sūe helthiti. pi= pis.mirre.ru.eq̄les ptes ⁊ diligēt teres sbtili cri bra.pānoatz cū mell disp.triplo ⁊.ʒ.j.d eo dab

Electuariū nigrū vtile nimiū vētris solutōi cronice ⁊ tenasmō. Sūe opij.seis iusq̄ami castorei.darasini.pipis albi.ziziberis.bazeru di.cuiusq;.ʒ.x. mihe fluxe. badauredi. costi. cuiusq;.v.zafrani.iij.adunatis oib⁹ simul tri tis ⁊ cribratis medicaminib⁹ ⁊ cū mellis dispu mati triplo distēpans cū opus fuerit vteris.

Costi electuariū.stōi ⁊ epati dolorib⁹ vtilis Sūe cinamōi cortic.cas.c⁹ q; ʒ.xvij. costi

amari.19.anisi seis apij.asari.c⁹q3.xxxiij.flo℞ adechari ꝛ radicis.mirre mūde cuiusqꝫ.xxx.xi locassie.3afrāi aristol.rotū.reubar.cuiusqꝫ.xx. medicamia hec trita ꝛ cribrata aduna ꝛ triplū mell'dispumati misce cūqꝫ opus fuerit vteris.

Electuariū aliud costinū eius q ꝛ pimi vtilitatis. Sūe cinamomi.costi.cas.f.cuiusqꝫ.ʒ.xv. anisi semis apij asari.mirre mūde cuiusqꝫ.ʒ.xxiij.rauedsi ni.xx.3afrani.iij.aduna oīa trita ꝛcribrata ꝛcū mel dispumati triplo distēperās vase cōde vitreo ꝛ.ʒ.j viqꝫ exagi.de eo dabis.

Casquebenegū ꝛ est pficū electuariū plurimis vtile morbis.maxie itantiū ꝛ puero℞. qb⁹ apoplesia accit ꝛ faciei distorsio.palisis. colica aut spasmus oibusqꝫ qbus sella narib⁹ isuf flatur.fetusqꝫ in matrū uek vētre ꝛ mrices. cōponit.earūqꝫ dolores. Sūe seliche corticū radicū mādragore.semis feniculi hermeli.athali.grano℞.3araunedi rotūde ꝛ lōgi.musci.ambre.carpobalsami cuiusqꝫ.ʒ.iiij.gar iof.frenge melq.cuiusq3..xxiiij.heili.xiij.costi.mirre.nucismuscate.mirobo.citrini.opij cuiusq3.viij.cinamomi.arsenici crocei liqritie. semis citrini. cuiusq3.ij.f.quebiegi.3erebadi. darunegi. mihe fluxe.mirre mūde. cuiusq3.v. besbase.cipi. 3afrani.cōfectiōis charabe narmesq. baccarū lauri.cuiusq3.x.mugati mādragore cuiusq3. xv.ascarin mirti folio℞ cuiusq3.iij. trita ꝛ cribrata aduna medicamia ꝛ cū melle disp̄siato distēpabis.pc st.vj.vtis mēses.viq3 exag.dās.

Charabe que in casquebinego ponit cōfectio. Sūe calami aromatic.omix.aromatici.thuri masculi mihe cuiusq3.ʒ.iiij.asene.cinnami.3afrani.musci. xiloaloes pure cuiusq3 semis.ʒ.medicamia hec trita adunabis ꝛ cribrata cum vino distemperans rihano siccari permitte. condensq3 vase cum opus fuerit vteris.

¶Capitu.viij.ō electuarijs soluētibus ꝛ pmo de theodoricon.

Theodoricon magnū. vtile cōplerionis fride corruptiōi ꝛ epatis stō.q3 ꝛ splenis renū ac matric3 doloribus mēstrua arcet ꝛ colicā ꝛ sine molestia soluit.morbisq3 pdest antiqs ꝛ ex supfluitatib⁹ viscosis repletiōi ḡlisq3 litargo. oculo℞ tenebrositati.flatusq3 difficltati. Corpus corruptis purgat hūorib⁹.calefacit.ꝛ ꝯfortat tēperatq3 vētositates excludit nocentes.ꝛ opilationi pdest que est in epate ꝛ splene. pectoris medetur dolorib⁹ꝛ costarum aieq3 debilitati.ructuatui vtile est acido. ꝛ colorem ex frigido croceum componit. Cui hydropisis timetur futura que ex epatis fit debilitate ꝛ frigido remedium est.ꝛ renum doloribus asmati.ꝛ rhelitui.mēstruo℞ cōstipatiōi oibusq3 capitis dolorib⁹. Elephāticis leprosisqꝫ pdest ꝛ qb⁹ cola dn̄at nigra adusta.flatqꝫ corruptū et putridis vigilatiōiqꝫ flatice ꝛ faciei distorsiōi. palisi trēori dolorib⁹ estuāib⁹ ꝛ fris san3q3 cōfert si pāni sūat didētia.qm̄ viscera purgat ꝛ ꝯfortat ac lauat ꝛ ad venas viqꝫ penetrās humores liqfacit ꝛ p vrinā emittit calculos frangit in renib⁹ ꝛ vesica sordes corpis mūdat ex hūorib⁹ grossis q in venis sunt. Cola3 depōit nigrā ꝛ fl'a suffocatiōi pdest ꝛ appoplexie ꝛnālē corroborat calorē. atqꝫ debilitari arcet sui amenitate odo℞. Cōpōit aūt ex magnis ꝛ melioribus medicamib⁹ ꝛ narib⁹ in modū lēticule istillat.pectori ꝛ faciei distorsiōi cū sahadane si aq̄ dat sumūt exagia.iiij.cū epithimi decoctiōe ꝛ agarici aq̄q3 cal'a denolat ei⁹ nomē a regis cuiusdā noie q fuit vn⁹ regū greco℞ fuit q3 añ Galieni tpa cōpositū.ꝛ ei⁹ ꝯfectio. Sume aloes epatice.ʒ.v.ij.3afrāi.cinamomi acori.masticis olei ballsami.euforbij.pipis albi.nigri.lōgiq3.mirre mūde.gētiāe grece.flo℞ adechari.meu.amomi. cuiusq3.ʒ.ij. costi amari. camedrei.epithimi cretici cui⁹q3.iiij.asari.cassie scamōee cuiusq3.vj.spic. aromatic.iij.ꝛ.5. medicamia hec trita ꝛ cribrata adunās cum mellis dispumati triplo distēpera ꝛ vase condens cum fuerit opus exag.dabis.iiij.cu3 aq̄ calida post.vj.menses.

Theodoricon qd cū nuce fit muscata.vtile capit3 ꝛ cerebri morbis ꝛ corpis q ex frido fiūt nocumētis. Sūe maladatri.3afrāi spic.aromatice. cassie.adechari.rauedsini meu.fu.pipis albi ꝛ nigri ꝛ lōgi epithi cretici acori sitaregi indici. mastic3 ireos radic3 scordei carpobalsami virga℞ ei⁹ ac olei nuc3 muscate.cui⁹q3.ʒ.viij.gar. vij. aloes epatic.xxx.diagridij.vj.cubebe.ix. medicamia hec trita ꝛ cribrata cū mell'.dispumati triplo distēpabis ꝛ vase ꝯdito p⁹.vj.vteris mēses cū nece fuerit exag.iiij.offerens.

Hyeralogodiō vtile ad supfluitates varias a corpis extrhēdas pfūdo ḡssasq3 ꝛ viscosas.veteres ꝛ adustas epilie pdest ꝛ palisi faciei distorsiōi ꝛ spasmo apoplexie elephātie.morboq3 elephātico. lep.morphee et petigini sahaphe emicrāeo cephalee. vtigini surditati desipiētie.appetitui canio.isanie cū imutatiōe āheli t⁹ difficltati siti.ꝛ renū dolori bus ac vesice podagre.ac artetice doloribus trēori ꝛ aurīū molestijs allopitie ꝛ tyrie vlceribusq3 cronic3 ꝛ pessimis mēstruaq3 ōducit si nō suo afferāt tpe. Sūe collodqntide adip3.ʒ. v.sqlle asse.agar.diagridij ellebori nigri āmoniaci.scordei.c⁹q3.ʒ.ij.ꝛ.5.epithimi cretici machali glauci aloes epatice.c⁹q3.iij.hesse mala batri hypici.prassij.polij.cassie pipis albi.ni. lōgi.3afrāi darasini.iausiri.polipo.sap.casto

rei mirre mūde. aristo. lon. petrosel. absinthij succi. euforbij. spice aromatice. amōi. zizibetis cuiusqz. ij. adunabis hec oia trita & cribrata gūmas vio infundes & cū melle distēpabis dispumato. hui⁹ potio exag. iiij. cū aq̄ in qua epithimū polipodium. isopum mirobo. kebulum coxeris: & arnoglossam sticados. cuiusqz oportunā quātitatem aut. z. salis naste.

Hiere Gali assignatio: q̄ paralisi ꝓdest & faciei distorsioni spasmo eneruatiōi. Corp⁹ a supfluitatib⁹ purgat grossis & viscosis varijsqz vesice solidat eneruationē & vrine p̄ter velle exitū. Sume colloq̄ntide iterioꝝ agarici. squille asse. amoniaci. scamonee ellebori nigri euforbij cuiusqz. z. xvj. polipodij epithi. cretici. bdeli. glauci. camedrei cassie. prassij cuiusqz. ix. mirre munde. serapini. rauedsini oppon̄. castorei cuiusqz. iiij. & medicoꝝ q̄dā ponūt zafrāi & aloes. iiij. medicamia hec trita & cribrata. gūmis vio ifusis adunās cum mell' distēpabis dispūato. hui⁹ poculū exagi. duo vsqz iiij. cū aq̄ i q̄ mirobo. kebulū epithi. creticū vuā passam coxeris cū salis naste. z.

Hiere archigenis cōfectio q̄ oibus interiorib⁹ ē vtil' morb. āhelitus difficultati. vertigini colere nigre & male corpi domināti & corrūpēti. raucedini q̄ ex hūiditate ē. gurgulionis dolorib⁹ spasmo colice. artericoqz morbo. vlcerib⁹ pessimis q̄ ex chimis fiunt corrūpētib⁹. scabiei. rabidi canis morsui. neqz etem quē h̄ momordit aq̄ patief timorē si hāc sumat cū cancris fluuialibus adustis sub. z. v. Quib⁹ aūt iā illd accit si in ei⁹ potiōe succi cucumeris agrestis & colloquintide ponanf. iiij. obo. & cū arthemesie aq̄ sumaf ꝓdest. ventris dolorib⁹ & mīcis cū rute aq̄ ꝓpinata & castorei obo. trib⁹ occurrit renū dolorib⁹ inguinū. lūborūqz cū apij aq̄. Sume colloq̄ntide adipis. ℥. ij. prassij. sticados ellebori nigri. diagridij. pipis nigri & lōgi. cuiusqz. iiij. squille assate. euforbij aloes epatice. gētiane cuiusqz. ℥. cinamomi. polij. serapini. mirre mūde. spic. aromatic. adechari. fautenegi mōtani aristol. rotūde. cuiusqz. z. ij. medicamia hec adunabis trita & cribrata vinoqz claro gūmas ifundes & cū melle distēperās dispūato. p⁹. vj. mēses cū op⁹ fuerit vteris exag. iiij. datz cū aq̄ in q̄ mirob. coxeris kebulū epithi. vuā massaz. agaricū & naste sal. cū his q̄ dixim⁹ singul' ꝯpetere morbis.

Hiere rufini assignatio vtil' colere nigre ac flegmati & allopitie. Sūe colloquintide adipis. z. xx. aloes epaticū. v. galāge. x. camedrei. xx. serapini opopōa c. cuiusqz. viij. petrosel'. aristol'. rotunde. piperis albi. cassie. cinamomi. zafrāi zizibetis. polij. mirre mūde. cuiusqz. ij. medicamia sicca trita adūabis & cribrata: gūmasqz vino ifundes. & cū melle distēperās dispumato vase cōdes: cūqz opus fuerit vtere ab exag. ij. vsqz. iiij. cū aq̄ in q̄ epithim fumūterre. mirobol. idū cū agarico. sticados camepitheū. polipodiū boraginē arnoglossā qꝫ coxeris ex q̄na. ℥. iiij. sume & hierā i eis fricabis addens salis naste. z.

Hierepicre assig⁹ q̄ capitz vtillima & morbis & artetico dolori & hūiditati q̄ i stō ē colice qꝫ hūiditati palisi. faciei ꝯtorsiōi: mēbroꝝ eneruatiōi & ligue hūitati. Sūe mastic. zafrāi spic. cardamōi carpobal. asari seliche darasini. cui⁹qꝫ p̄tē aloes epaticū duplū oium. Et medicoꝝ q̄dā xilobal. addūt p̄tē: medicamia hec trita & cribrata adunabis vase ꝯdēs cū op⁹ fuerit. z. dabis. ij. cū melle distemperatas crudo qđ ignis nō attigerit.

¶ Capit. viij. de decoctionibus soluentibus.

Decoctionis epithi assig⁹. Sūe epithi agar. mirob. citri. ossul' purgati cui⁹qꝫ. z. x. mirob. kebuli & idi. cui⁹qꝫ. vij. bellirici. ēblici. c⁹qꝫ. iiij. zebibi chorosanici. optie purgati. xxx. pruna. nūero. xx. boragis folioꝝ ozimi citrini. gafeti herbe sticados c⁹qꝫ. iiij. polipodij. tūsi. iij. turbit tūsi. ij. adūab medicamia hec cū. iiij. aq̄ lb. & coq̄s dōec ad lib. & triētē redeāt tūc epithimi cretici addes. z. xv. & ignē deponēs cū ad librā vsqꝫ redierit: sicqꝫ agarici optimi. z. ꝯfricab cū melle mixti hec decoctio col'e prodest nigre & hūores emittit adustos ḡssosqꝫ & viscosos: & si mel'iā patiētib⁹ ꝓpiatur⁹ es. adde q̄ diximus aloes epati. 5. exagi. ellebori nigri obo. ij. vsqꝫ 5. z. Et si viscosos hac vis emittere hūores horum loco colloq̄ntide pones adipis obo. ij.

Decoctionis ali⁹ assig⁹ q̄ coleraz emittit & sl'a p̄ori pfectior. Sume mirobo. kebuli & indi. cuiusqz. z. x. bellirici emblici cuiusqꝫ. iiij. pruna numero. x. tamarindi a granis purgati. z. x. vue passe chorosanice optime purgate. xx. sene meccici. vj. rose rubee. v. absinthij greci herbe gafeti succhae. badauredi camepithimi lingue bouis foliorum badernebine cuiusqꝫ. iiij. sticados camedrei cuiusqꝫ. v. sadegi indici gar. cuiusqꝫ. z. j. & 5. seminum badernebine & frengemesqui cuiusqꝫ. ij. anisi semis feniculi cuiusqꝫ. z. j. polipodij tūsi obo. iij. ellebori nigri tūsi obo. iiij. turbit tunsi. z. ij. coque omnia i sex suauis aque libris leui igne donec q̄drās supsit & sic epithi. cretici adde. z. x. & ab igne deponens refrigerari permitte & epithimum cōfricca. colansqꝫ agarici optimi. z. j. aloes epatice obo. iij. salis naste. ij. petre lazuli. ij. colloquitide adipis obo. & 5. zaccare selimene. z. x. terens & cribrans fortiter confricabis & tepiduz propinabis ante auroram. Qui autē vt emittat simul colerā ru. vult addat mirobo. citri. z. vij. turbit. obo. 5.

Decoctiõis aſſignatio q̃ colerã deponit rubeã mirobo. citrini tūſi.ʒ.xv.pruna nūero.xx.iuiubas.xx.ſebeſtē.ʒ.xxx.tamaridi.purgati.xv.vel q̃nqꝫ fumiterre.ix.viol.iiij.roſe rubee purgate.vj. abſinthij.v.folioꝝ lebelabi.x. ſuchae. badauredi.cuiuſqꝫ.iiij.ſemis feniculi ⁊ aniſi cuiuſqꝫ.ʒ. coq̃ oīa in.v.ſuauis aq̃ libris donec ad librã redeãt.colateqꝫ adde hierepic.ʒ.j.ſcamonee aſſate obo.⁊.5.⁊ ſi aſſata nõ eſt obo. frica diligēter ⁊ tepidam propina diluculo.

Decoctiõis caſ.fi.aſſignatio q̃ acutos educit hũores.Mirobo.citrini purgati tamaridi purgati. cuiuſqꝫ.xv.prunoꝝ.iuiubaꝝ cuiuſqꝫ poma.xx. vue paſſe optīe purgate.ʒ.xx.roſe rubee purgate. v.vio.iij.coq̃ hec oīa ĩ tribꝰ aq̃ libris donec ad vnã redeãt ⁊ cola.ſuꝑadde medulle. caſſie.fi. ʒ.xv.optīeqꝫ frica ⁊ colãs tepidã ꝓpina.

Decoctiõis aſſignº cuidã mulieri cui niger inerat hũor. Sũe mirobo. citrini optīe purgati ⁊ idi.cuiuſqꝫ.ʒ.x.polipodij tūſi.iij.fūde deſuꝑ aq̃ ſuauis lib.iij.⁊ moderato coq̃ igne dõec medietas ſuꝑſit aq̃.ſicqꝫ adde ſene.ʒ.v.epithi.vij.⁊ꝑ horã ſuꝑ ignē dimitte.depoſitãqꝫ refrigerari ſine:⁊ epithimū frica.ab hac excolabis aq̃.℥.iiij.⁊ ſumes prũoꝝ dulciū.tamar.optīe purgati cuiuſqꝫ.ʒ.xx.vue paſſe purgate totidē: ⁊ ſuꝑ fūdes aq̃ libras.ij.coq̃ſqꝫ donec ſuꝑſit medietas ſicqꝫ fricãs excolabis ⁊ ſumptis. ℥.iij. imiſces.℥. v.aque mirobolanoꝝ p̃dicte:⁊ inijcies.ʒ.xx. tepidumqꝫ propinabis.

Decoctiõis zuſe aſſigº q̃ ⁊ tuſſi vtil' ē ⁊ pleureſi ⁊ ꝑipneumonie ⁊ pectoris doloribꝰ ac lateꝝ.Sũe iuiubas nūero.xx.ſebeſtē.xxx. ficus albas nūero.x.vue paſſe optīe purgate. ʒ. xx.liq̃re.radic.raſe.ʒ.iij.adiãti iiij.ſemis citro. ⁊ cathemie cuiuſqꝫ.iiij.ordei excoriati.vj. coqꝫ hec in quatuor aq̃ lib.donec ad librã redeãt ⁊ diebus ſingulis prout expedit ſume cū.ʒ. vſqꝫ exag. olei amigdal.

Aque zuſe aſſignº vtil' aſmati ⁊ ãhelitus arctatõi. Sũe iuiubas.x.nūero liq̃re.radic.raſe.ʒ.v.capilli venerꝫ.iiij.ſeis altee ⁊ malue cuiuſqꝫ.iiij.iſopi ſicci fenugreci cuiuſqꝫ ij.coq̃ oīa ĩ.iiij.lb. aq̃ ſuauis dõec ad librã redeãt ⁊ colãs ſũe diebꝰ ſingul'.iiij. ℥.cū.ʒ.vlꝫ ex ag.electuarij purgãtꝫ:⁊.ʒ.oli amigdalini.dlcꝫ. Nõnūqꝫ addit his ireos radicꝫ. ʒ.ij. ſi ex ꝗſſa fuerit morbꝰ mã ⁊ in pulmone opilatio.

Aq̃ radicū aſſignº q̃ paliſi ⁊ faciei cõtorſiõi ꝓdeſt ſpaſmo q̃ꝫ ⁊ epilie ac apopleſie morbiſqꝫ ſtatis. Sũe corticū radicꝫ apij fenicli adechari cuiuſqꝫ.ʒ.x.⁊.5. apij aniſi fenicli cuiuſqꝫ.iiij.maſticis ſpice arõatice gētiane florū adechari cuiuſqꝫ.ij.vue paſſe optīe purgate. xx.lēto igne oīa hec ĩ.iiij. aq̃ libris coq̃s donec ad librã redeant colanſqꝫ ſumes diebꝰ ſingulis.℥.iiij.cum amigdalis oleo.ʒ.⁊. ʒ. duabꝰ alicuius electuarioꝝ que huic aſſignata ſunt rei iuxta tempus ⁊ morbi deliberationem.

Aq̃ radic.aliꝰ aſſignº opil'oni ſplēis ⁊ epatꝫ vtil' eorūqꝫ frigori ⁊ ꝯpl'onis corruptõi ſtõi friditati ⁊ hydropiſi. febribuſqꝫ ãtiq̃s. Sume cortic.radicū apij ⁊ fenicli cuiuſqꝫ.ʒ.ix. radic.adechari ⁊ floꝝ eius cuiuſqꝫ.v.maſtic ſpic aromat. cuiuſqꝫ.ʒ.⁊.5.ſu.lacce hudãi ĩ al' hadani cuiuſqꝫ.ij.ſuchabe badauredi eupatorij herbe corticꝫ radicū cappar ꝫcamedrei camepithi.abſinthij.greci roſe rubeepurgate cꝰqꝫ.iij. ficꝰ ſiccas nūero.x.zebibi.coroſanici optīe purgati.xxij. Suꝑfūde his.iiij.aq̃ libras ſuauis ⁊ leni coq̃s igne dõec libra ſuꝑſit:ac cola ⁊ diebꝰ ſingulis ſũe.℥.iiij.cū duabꝰ olei amigdalini.ʒ. amari ⁊ cartamo ⁊ airoſice ĩ al' amiroſice aut alijs q̃ his nec̃ia ſūt iuxta q̃d oportunū videri.

Aque radic aliꝰ aſſignº q̃ ⁊ apoplie ⁊ matrici accñtibꝰ doloribꝰ prodeſt ⁊ menſtruis iperat. Sũe cortic. vtriuſqꝫ radicꝫ cuiuſqꝫ.ʒ.xx.ſemis apij fenicli aniſi ariſto.ro.⁊ lon. hermeli.cētauree minoris radicū piõie ⁊ ſemis eiꝰ cuiuſqꝫ.iij. vua paſſe optīe purgate.x. coq̃ oīa ĩ.iij.aq̃ libris donec ad libram redeãt hãc cola ⁊ ſume ex ea ſingulis diebꝰ.℥.iiij. in q̃bus exagium dachamarte fabricabis ⁊ inſtillabis olei amigdalini.ʒ.dulcis.

Aque radic.q̃ calculos frãgit aſſigº. Sume vtriuſqꝫ radicū corticū ſit. ʒ.x. adianti ſcolopēdrie cuiuſqꝫ.iiij.ſ̃noꝝ caleti ſemis melonis tūſi cuiuſqꝫ.vij.zebibi choroſanici purgati.x.ficꝰ ſiccas nūero.x.coqꝫ oīa ĩ tribꝰ aque libris ſuauis donec ad librã redeãt. hãc cola ⁊ diebꝰ ſingulis ſumes.℥.iiij.cū.5.ʒ. lapidis iudaici diligēter triti ⁊ charabie. 5.ʒ.

Infuſionis aſſignº q̃ acutoꝝ ꝓdeſt . morborū reliquijs ⁊ febribꝰ:quaꝝ ĩ corpe ſuꝑſunt reliquie venaſqꝫ purgat. Sũe pruĩa numero.xxx.zebibi choroſanici.ʒ.xx.iuiubas nūero.xx.ſebeſtē.xxx.tamaridi optīe purgati.ʒ.xx. ſeminū itibe ⁊ aq̃ ſuthi cuiuſqꝫ.iiij. coriãdri ſicci iij.adunabis hec ĩ phialã ⁊ aquã buliētã ſuꝑfundes q̃ ĩfundat oīa põeſqꝫ ad ſolē die ac nocte hocqꝫ tribꝰ facies diebꝰ ⁊ huiꝰ aq̃ colate librã ſemis ſumes ⁊ inijcies zaccare. aut terēgebini.ʒ.x.⁊ añ hãc pill'arū exagiū diluculo porriges q̃ ex maſtic.fiunt ꝑte ⁊ aloes ꝑtibꝰ duabꝰ ⁊ poſt cū due trãſierint hore ſumetur.

¶ Capitulum nonum. de infuſionis ſoluentibus.

Nfuſiõis aſſignatio que colerã purgat citrinã inferius . Sume turbit albi ireos radicis.ariſtolo.lõ.ſapini ſatureie fereſſace.folioꝝ ſafeti herbe abſinthij colloq̃ntide ãmoniaci opopona.

semis apij. et feniculi anisique equales partes, aduna omnia tusa vino infunde rihano aut communi et melle colasque iuxta quod opus fuerit propina.

Infusionis aloes assignatio cephalice utilis que ex humiditate fit et colera nigra. Sume absinthij greci. x. asari. v. centauree. masti. cuiusque. 3. aloes epatice. v. adunabis hec omnia tusa et in phiala ponens aque cale libras. iij. liundes et die quidem ad solem mitte mundo ponens in loco tribus diebus continuis et die quarto ex hac aqua libre quadrantem usque vntias. iiij. colabis et olei amigdalini. 3. instillans diluculo potandam offeres.

Infusionis aloes assignatio que priori valentior est cortic. radicis vtriusque. 3. v. seis feniculi apij centauree. asari cuiusque. ij. mastic. spic. aromatic. cuiusque. 3. et. 5. sticados camedrei herbe gafeti absinthij rose rubee cuiusque. iij. medicamina hec adunabis et addes aloes epitice. 3. xx. turbit albi tusi. iij. et quatuor supades aque libras ponesque ad solem in die: non humenti domo nocte. et post dies. iij. quasi libre quadrantem de ea propinabis usque trientem olei amigdal. dulcis duas instillans. 3. sumaturque ante auroram. Erit autem sumentis cibus edorum caro in zirabago parata aut espidabago.

Infusionis assignatio menstruum provocantis. Sume semis melonis tusi. 3. vij. semis apij: et fenicli anisi cuiusque iij. dauci. diptami cuiusque. ij. spice aromatice. absinthij cuiusque. iiij. hermeli abeheli cuiusque. 3. et. 5. Tunde hec omnia et in phiala ponens aque supinfunde libras. iij. et die ad solem producens nocte domo repone. dabisque de ea diebus singulis. ℥. iiij. cum 3. olei amigdalini dulcis ante auroram.

Infusionis aloes assignatio que vertigini prodest et cephalee ex grossis humoribus stomachumque confortat. Sume mirobo. kebuli. 3. x. belliric. xiloaloes cuiusque. 3. et. 5. absinthij. iij. suchahe. badauredi. spi. gar. carpobal. cuiusque. ij. mirre in al'mente. x. marmamusi. iij. cacale. rose cuiusque. iiij. Coque omnia in. iiij. aque lb. donec ad vnam oficiant et diebus singul. ℥. iiij. cum oli amigdalini dulcis. 3. propina profuturas cum dei gratia.

¶ Capitulum. x. de medicamibus solventibus.

Medicaminum solubilium assignatio in humiditatem emittunt turbit albi rasi cacale minoris. anisi cuiusque. 3. ij. scamonee. 5. salis idici. obo. iiij. piperis longi obo. 5. et. zaccare selimene. 3. iiij. dabis cum aqua calida.

Catartici assignatio flegma et humiditatem deponentis. Sume turbit albi et rasi ac diligenter tunsi. 3. agarici obo. iiij. et trita hec diligenter subtilique cribrata panno cum crudo distempera mellis. et mane diluculo sumens aquam sorbitet post tepidam.

Medicaminis saberemi assignatio vtilis superfluitatibus viscosis et nigris. Sume saberemi. 3. iiij. epithi. cretici. aloes epati. cuiusque. ij. mirobo. citrini. 3. 5. apij cimini. carmanici anisi carui. cuiusque. obo. 5. medicamina hec adunabis trita et cribrata. dabisque de eo. 3. et. 5. cum opus fuerit.

Medicaminis mazerionis assignatio vtilis in coleram nigram et flegma. Sume mazerionis aceto infusi vini die ac nocte et siccati epithi. cretici. turbit albi cuiusque. 3. cimini carmanici salis indici. mirobo. citri. cuiusque. 3. 5. adunabis hec medicamina trita et cribrata et cum opus fuerit. 3. duas de eis dabis cum aqua calida.

Catartici quod coleram deponit rubeam assignatio. Sume hyerepicre. 3. ij. diagridij salis naste. cuiusque obo. 5. apij seminis. ob. agar. iiij. mirob. citri. 3. ij. aloes epati. ob. ij. adunabis hec diligenter trita et subtili transmissa panno cum calida propinabis aqua.

Catartic ad coleram nigram. Sume hyere partes. iij. mirobo. citri. partem kebuli. ij. salis. v. epithi. partem absinthij greci. ij. tritaque hec diligenter cum mellis distempera et ante auroram. 3. iij. dabis usque. iiij. cum aqua calida.

Aliud ad idem sume epithi. cretici. polipodij idici cuiusque. 3. et. 5. agarici. 3. salis naste. iij. obol. sticados tantundem petre lazuli similiter: hec trita diligenter cum mellle distemperabis et. 3. dabis de eo. vj. et si pulvisem 3. iij. cum aqua calida ante auroram.

Laxatiui assignatio que flegmati prodest et humiditati. Sume turbit albi et rasi. 3. et trientem et garici ob. iiij. saberemi. 3. 5. salis naste. medietatem eorum: trita hec diligenter cum melle dispumato distemperabis et est plena potio.

Electuarij laxatiui assignatio quod coleram deponit rubeam et flegma. Sume turbit albi et triti. 3. xx. scamonee. v. cartami medulle. x. sisami. amigdalarum optime excorticatarum cuiusque. iij. zaccare selinene. 3. tritis omnibus diligenter cum melle distempera dispumato et obo. ij. adde zafrani dabisque de eo. 3. v. usque cum aqua calida.

Aliud ad idem. s. quod coleram laxat rubeam et flegmat. Sume mirob. citrini. turbit albi et rasi sovreniani. cuiusque. ij. 3. scamonee seminis naste salis. 3. teres hec diligenter. et. 3. ij. ac. 5. usque. iij. cum iuleb tabarzedi et aqua calida offeres.

Laxatiui assignatio vtilis icteritijs coleram etenim rubeam deponit. Sume diagridij obo. ij. zaccare tabarzedi. 3. teresque diligenter et cum aqua propinabis frigida et proderit per dei gratiam.

Aliud qd nigrā educit. Sūe turbit albi epithi. salis idici. cuiusq3. ʒ. teres oia diligenter ⁊ cum tepida ꝓpinabis.

Medicaminis qd flā laxat et colaȝ nigrā as signatio. Sume turbit albi. ʒ. polipodij. ʒ. ⁊. ʒ. agar. ob. iiij. aloes escoteri. ʒ. ʒ. diagridij cal cos. iij. teres oia hec diligēter ⁊ cuȝ aqua pro pinabis calida.

Medicaminis assig° qd leiagū dr. Sūe amōia ci bellirici ēblici mirobol. citri. optie purgato rū. c°q3. ʒ. x. polipodij epithimi sticados tur bit albi. cuiusq3. v. tere oia diligenter et cum melle distemperabis dispumato. ʒ. dabis. iiij. cum badernebine aqua.

Laxatiuū qd hūiditatē educit a dis gregatiōib° ⁊ flā a stō. Su me hierepicre epithimi cretici. cui°q3. ℥. agar. albi. ℥. ʒ. colloqntid adipis. ℥. j. ⁊. ʒ. medicami na hᵉ trita adunabis ⁊ cribrata atq3 cū melle distēperabis dispumato ⁊. ʒ. dabis. ij. iuxta qd opus fuerit cum calida.

Medicaminis assig° laxatiui iocūdi odorȝ ⁊ saporis nō abominabilis. Sume turbit albi ⁊ rasi. sisami excoriati zaccare selimene. cuiusq3 ꝑtē ⁊ aduna hec medicamina trita ⁊ cribrata vase conde. ʒ. v. cū aq̄ daturus tepida.

Medicaminis assig° qd lūbri cos deponit ⁊ ascarides. Sūe kebuli sal. mirobol. citrini op tie purgati. cui°q3. ʒ. v. turbit albi. xij. pēidioꝝ xiiij. sextar. sicca adūab medicamia trita ⁊ cri brata pēidiasq3 i aqua solues calā ⁊ fil' p'luerē distēperās auellanas ꝯstitues quāq3. vj. drag maꝝ. Quecq3 haꝝ erit plena potio cū aq̄ calā.

Aliud ꝯ lūbricos ⁊ ascarides. Sūe fcha ſi atterēgi. c°q3. ʒ. j. turbit cānabi li. cuiusq3. ij. aduna hec trita ⁊ cribrata medica mina. ⁊ pulüerē hūc dabis: accipiasq3. cū aq̄ ca lida aut melle: oportebit aūt ānq3 sumat me dicamē lactis bibere capraꝝ calidi. ℥. ij. ⁊ ab stineat a cibo tribus diebus.

Aliud qd lūbricos educit aut ꝟmes et ascarides. Sūe serchasi atterēgi canabili lupini. mirre mūde turbit. eq̄les tol le ꝑtes ⁊ medicamina hec trita ⁊ cribrata adu nans. ʒ. de eo propina.

Aliud ad idē. Sihi armenici. abrotani cuiusq3. ʒ. x. coq̄s in trib° aq̄ libȝ donec libra tm̄ supsit hāc cola ⁊ libra. ʒ. sfipta adde zaccare. ʒ. x. atterēgi. ʒ. diligenter triti ⁊ calida bibantur.

¶ Capi. xj. de pillulis.

Astamaicōis pillarū assign° vtiliū q̄ fiūt ex ḡsso ⁊ viscoso flate ⁊ cola nigra morbis varijsq3 corp° supfluitatib° purgāt. Sūe turbit albi ꝯcaui ticti ⁊ exteriora rasa hn̄tis. ʒ. ij. aloes epatice nili ḡnoꝝ. cui°q3 ʒ. colloqntide adipis scamōee cuiusq3 obo. ij. medicamia tere ⁊ cū aq̄ distēperās pillulabis dabisq3 de eis. ʒ. ij. ⁊. ʒ. vsq3. iij.

Pillaꝝ estamaicōis assig° fortioꝝ ꝑoib°. Sume carpobal. xilobal. cassie spice aro matice. asari. cinamōi. zafrāi masticȝ. radicis adechari acori absinthij sicci zaraunedi rotū di sal idi. cuiusq3. ʒ. aloes epatice. xv. diagridij agaric. colloqntide adipȝ. cui°q3. iij. epithimi cretici. bessaici idici cui°q3. vj. medicamia hec adunabis trita ⁊ cribrata. atq3 cuȝ carnebi aq̄ nebatici distēpatis vt pip pillā. ⁊ in vmbra sic cās vase cōdēs vitreo eius claude orificium ⁊ cum opus fuerit vtere. ʒ. offerens. ij. ⁊. ʒ.

Pillaꝝ estamaicōis aliaꝝ assig° q̄ colaȝ de ponūt nigrā. Sūe epithimi cretici collo quitide adipȝ cui°q3. ʒ. xv. agar. x. aloes epati ce. xxviij. spic aromatic. costi carpobal. zafrāi ⁊ radicȝ adechari cuiusq3. iij. ⁊. ʒ. cassie. vj. ⁊. ʒ. medicamia hᵉ trita ⁊ cribrata adunās cū caul nebatici aq̄ distēpa ⁊ pillans i pipȝ modū ivm bra sicca atq3 vase iꝯdēs. ʒ. dab. ij. ⁊ seis. vsȝ. iij.

Pillaꝝ hiere assignatio vtiliū capitȝ passio nib° qm̄ ei° supfluitates ꝺponūt. Sume hierepicre. ʒ. vj. turbit miro. citrini. cui°q3. iiij. sal idici. ij. ⁊. ʒ. hec medicamia diligēter teres ⁊ distēpera cū apij aq̄ ⁊ pillulās in vmbra sic ca. ʒ. ij. ⁊. ʒ. vsq3. vj. dās. Et si cū his ēt coleram emittere vis rubeā adde scamonee. ʒ. ʒ. ⁊ si va rios vis educere humores scamonee loco col loquintide adipis. ʒ. pone.

Hiere pillaꝝ assignatio vtiliū ad eadē. Su me hierepicre turbit albi. cuiusq3. ʒ. v. mi rob. citri. kebuli anisi. cuiusq3. iij. sal idici. ʒ. ⁊ ʒ. medicamia hec trita aduna ⁊ cribrata atq3 cū apij aq̄ distēpans pillā. ⁊ sicca cū op° fuerit ʒ. iij. cū calida daturus aqua.

Aliarum hiere pillularū assignatio que caput ⁊ stomacū pur gāt. Sūe turbit albi. hierepicre. cuiusq3. ʒ. sca monee obol. colloquintide adipis obolum et ʒ. salis indi. ʒ. ʒ. hec oia diligēter trita distēpe rans pillula ⁊ in vmbra siccans ante auroraȝ cum tepida dabis.

Aloes pillaꝝ assignatio vtiliū capitis ⁊ stōi dolorib°. Sūe aloe epatice ʒ. iij. masticis rose rubee. cuiusq3. ʒ. tritis oib° ⁊ diligēter adunatis distēpa cū aqua ⁊ pillu lans in vmbra sicca. cūq3 opus fuerit vtere eū ti dormitū exag. vsq3. ij. dabis. ʒ.

Alia aloes pillulaꝝ assignatio. Sūe tur bit mirob. citrini masticis rose sicce equalia pondera aloes epatice quantum om nia tritis cribratis diligenter oibus distempe ra cum intibe aqua ⁊ pillulās in vmbra exag.

vsqȝ.ij.dabis.ʒ.dormituro.

Pillarum aurearum assignatio vtilium capitis molestijs q̄ visum acuunt ⁊ caput purgant. Sume aloes epatic.xx.ʒ.mirob.citrini.x.mastic. dragaganti.zafrani.cuiusqȝ.iij.rose rubee. optime purgate.v.tere oia diligēter ⁊ cribrās panno subtili distēpa cū aq̄ ⁊ pillās fac magnas q̄s in vmbra siccaueris.ʒ.ij.vsqȝ.ij.⁊.5.dabis.

Pillarum galieni assignatio q̄ dicūt ɔcanice in al' caucanice dolorib⁹ psunt capitis et stati.visum acuūt ⁊ a corpe su pflua minuunt. Sūe masticis absinthij sicci aloes epatic. scamonee colloq̄ntide adipis ptes eq̄les: teres diligēter distēpera cū aqua ⁊ pillās.dabisqȝ de eis.ʒ.j.vsqȝ.ʒ.⁊ quadrātem.

Pillule aromatice plime vtil' cole nigre ⁊ rubee.ac stati stōi ifixo.stōi dolori ⁊ sincopi q̄ ex subuersiōe accit ex cola nigra ⁊ subuersiōi. Sume cinamōi calami aromatici carpobalsami.flor adechari.cassie.cinamōi. cuiusqȝ.℥.x.teres parū ⁊ supfūdes aq̄ pluuialis lib.xij.⁊ coqs dōec ad medietatē redeāt: tunc sumes aloes epatic librā.⁊ in hac lauabis aq̄ colabisqȝ bis ⁊ ter dōec nō supsint nisi aloes feces q̄ necie nō sunt sicqȝ ad solē ponēs sicca ⁊ addes zafrāi mastic.mirre cuiusqȝ.℥.distemperans in ciceris modū pillulabis.⁊ invmbra siccans.ʒ.iij.cum tepida offeres aqua.

Pillularū fetidarū assignatio q̄ palisi psūt ⁊ faciei ɔtorsiōi colice artetico ⁊ podagrico dolorib⁹ vētositati gsse ⁊ dorsi dolori enervatiōiqȝ ⁊ mēstruū puocāt. Sūe sapini amoniaci.iausiri sarcocolle eq̄les ptes. gūmas in porri aq̄ ifunde reliq̄ tere ⁊ cribra ac cū gūmarū aq̄ distēperās.i cicer. modū pillabis ⁊ ivmbra siccās.ʒ.iij.cum tepida offeres.

Pille alie fetide porib⁹ fortiores. Sūe bdelij āmoniaci seq̄binegi.opopōac.hermeli colloq̄ntide adipis aloes epatic. cuiusqȝ.ʒ.viij.epithimi.iiij.scamōee.mirobo.citrini.nili gnor.cuiusqȝ.ij.cinamomi.zafrāi.spice cuiusqȝ.ʒ.⁊.5.fufali.gar.euforbij.cuiusqȝ exag.5.saberemi.soureniani cuiusqȝ.iiij.tere hec diligēter gūmas in pori aqua dissolue. pillulansqȝ vtere.ʒ.ij.⁊.5.vsqȝ.iij.

Pillular sticados assignatio.vtiliū cephalee q̄ ex flate fit ⁊ cola nigra.cerebr.purgāt vtiles ⁊ pbate. Sūe mirob.citrini kebuli. cuiusqȝ.ʒ.v.turbit.ʒ.vij.⁊.5.aloes epatice.vj. epithi polipod.sticados cuiusqȝ.iij.agar.triētē eor.⁊.5.ellebori nigri sat naste cuiusqȝ.ij. gar.fautenegi mōtāi.colloq̄ntide adipis cuiusqȝ.ʒ.⁊.5.hyerepicre.x.tere oia diligēter et cū aq̄ distēperās pillula.⁊ invmbra siccans.ʒ. iij.cum aqua dabis calida.

Serapini pillar assig° q̄ colicis psunt ⁊ mēstruis iperant. Sume aloes serapini seis apij sarcocolle mirob.citrini cuiusqȝ.ʒ.v.turbit.xx. colloq̄ntide adipis tres hec oia diligēter trita distēperans pillulabis ⁊.ʒ.offeres.iij.

Sitaregi pillar assig° artetic. vtilis dolorib⁹ ⁊ neruis palisim faciei ɔtorsiōi.meitruorūqȝ ɔstipatiōi. Sume turbit.ʒ.x.aloes epatic.x.ʒiziber. sinapis albi sal' idici.acori.sitaregi.cuiusqȝ.ij.pipis longi piretri.cuiusqȝ.ʒ.pēdiar sahari.iiij. tere oia diligēter ⁊ cū carnabi aq̄ distēperās pillabis ⁊ in vmbra siccatis.ij.dabis.ʒ.⁊.5.vsqȝ.iij.

Bdelij pillarū assig° emorroidib⁹ ⁊ itestinor iferior dolorib⁹ vtilius. Sume mirob.idi bellirici eq̄les ptes machali glauci.q̄tū oium distēpabis cū carnabi aq̄ et pillans.ʒ.dabis.ij.⁊.5.vsq.iij.

Pillar laxātiū assig° vtiliū arteticis ex māgsa dolorib⁹ Sūe sourēiai.bourēdani ⁊ flor i al' folior ei⁹ fu. folior.cappis.hēne mectice.sitaregi idici.pipis lōgi colloq̄ntide adipis cuiusq.ʒ.ij.agarici.iiij.turbit.viij.salis.ʒ.⁊.5.aloes.x.anisi mastic.cuiusq ⁊ penidiarū sahari.iiij.teres oia diligēter ⁊ distēperās pillulabis ⁊ dantur ex eis.ʒ.vsq.iiij.

Scurēiani pillar assignatio vtiliū dolorib⁹ disgregationū ⁊ podagre. Sūe cētauree mior.ʒ.v.turbit albi.vij.scurēiāi.c.i al'.iij.sapini.iiij.piretri.ij.aloes epati.vj. colloq̄ntide adip. agar.fu.cuiusq.iij. Trit. oib⁹ diligēter cū carnibi aq̄ distēpa ⁊ in modū pipis pilla ⁊ in vmbra desicca.har potio.ʒ.ij.⁊.5. vsq.iij.

Scurēiani pille auree s. sub p̄mis. Sume scurēiani faligij.miro.citrini.crigi.aloes epati cuiusq eq̄les ptes ⁊ tritis oib⁹ distēpa. pillulaq.ʒ.ij.⁊.5.vsq.iij.daturus.

Pillar assignatio ad podagrā q̄ fit ex flate. Sūe scurēiani.ʒ.xij.lubāi sicci corticū radicū cappis pipis nigri ⁊ lōgi hēne mectice ziziberis cuiusq obo.⁊.5.hec diligēter teres ⁊ cribrās cū aqua distēpera pillulansq.ʒ.⁊ dabis.ij.⁊.5.vsq.iij.

Pillularum decem medicaminū assignatio vtilius doloribus arteticis ⁊ podagricis paralisi. faciei distorsioni ⁊ ex frigido morbis. Sume zinziberis piperis nigri longi. siremblici purgati. optime sitaregi indici.mirobol. nigri. kebuli purgati.ameos ciperi cuiusq.ʒ.ij.aloes epatice.x.medicamina hec trita ⁊ cribrata aduna ⁊ cum solatri aqua cocta et colata distemperans pillula.⁊ in vmbra siccata vase cōde. cū q opus fuerit.ʒ.ij.⁊.5.vsq.iij.cum aqua dabis calida.

Pillularum assignatio que artetico medentur dolori: et podagrico ex flegmate. paralisi. faciei contorsioni. neruorum dolori superfluitates deponentes grossas, ac viscosas ac

colerã nigrã. Sume carpobal. cassie. spice aromatice. asari. cinamõi. zafrãi. masticis sal' idici absinthij sicci. pipis. flor adechari. aristol. rotũde. polipodij colloqntide adipis. cuiusq3. 3. iiij. scamonee. agar. cuiusq3. iij. aloes epatice. xvj. epithi. cretici. vij. medicamia hec trita r cribrata adunãs cũ carnibi aq̃ distẽpera nabati ñ cocta r colata. pillulasq3 facies paruas. dessicca in vmbra r vase condens. cum opus fuerit. 3. ij. r. 5. dabisq3. iij.

Pillularũ naste assigna° vtiliũ pali si. faciei cõtorsioni. artetico r podagrico doloub°. colice r vẽtositati grosse. morbisq3 ex frido r hũido ac sciaticis. Sũe mirob. citri. apij. aloes epati. lelẽbachi. colloquitide adipis semis hermeli. castorei. anzeroti. assaq̃. machali. serapini. opopõacis gũmi pigami. igilij. naste albe. cui°q3. 3. v. medicamia hec trita r cribrata adunabis. gũmasq3 r nasta in aq̃ infunde cal'a r sil' medicamia distẽperãs pillula in piperis modũ r in vmbra siccãs vase cõde. cũq3 opus fuerit. 3. ij. r. 5. cũ calida dabis aqua.

Pillule ad podagrã. aloes epati. 3. ij. mahizahore. mirobo. idi. lelequagi cuiusq3. iij. bourẽdãi. pionie cuiusq3. ij. machali glauci. iij. medicamina hec trita r cribrata adunãs cũ carnabi aq̃ nebatici distẽpera r pillulans. 3. dabis. ij. vsq3. ij. r semis.

Pillularũ marmesqui assigna° prosunt colicis artetico dolori r podagrico r i saliua r p° saturitatẽ sumunt. Sũe felsemui. fadegi. satureie feresiace. sal' indici zinziberis. carpobalsami. darasini. narmesqui cuiusq3. 3. r. 5. mirobo. idici. iij. aloes epatice. xx. medicamia. hec trita r cribrata aduna r cũ solatri aqua distẽperans pillula siccansq3 in vmbra cũ fuerit opus vteris. ij. dans. 3. vsq3 ij. r. 5. cũ aqua calida.

Pillularũ assignatio artetico dolori r podagrico vel sciatico. Sũe saberẽi mirabolãi citrini vggi. i al' iringi. aloes. epatice r nili granor. cuiusq3. 3. ij. medicamia hec trita r cribrata cũ aq̃ distẽperabis. pillula r in vmbra desicca. vaseq3 cõdẽs. 3. r. 5. vsq3 duas dabis cũ aqua calida.

Pillule alie ad podagrã q̃ dolorẽ mitigãt. Sũe anisi cimini. carmãici marabachi. pipis albi r lõgi. cartãi medulle cuiusq3. 3. ij. ziziberis. faligij. euforbij cuiusq3. iij. mastic3. vj scurẽiani. xx. medicamia h° aduna trita r cribrata etiã cũ vino aut cõi. aut vue passe aut melle distẽperãs pill'a. 3. j. vsq3 exag. cũ aq̃ in qua ciminũ coxeris daturus.

Pillule ad pogagrã experte pipis nigri r lõgi. zinziber3 folior cappa ris. folior hẽne. cimini carmãici cuiusq3. 3. sal' naste nusaderi spũe maris. ralẽbachi mihe. cuiusq3. ij. scureniã. 5. 3. trita oia diligenter cũ aq̃ distẽperãs pillula: r in vmbra siccatas vase cõde. cũq3 opus fuerit trientẽ earũ cũ calida dabis dormituro noctib° tribus.

Pillularũ assigna° vtiliũ febri q̃rtane. Sũe mirobo. kebuli. 3. iij. epithi cretici. iij. succi gafeti r absinthij. cuiusq3. ij. zafrãi. 3. medicamia hec adunãs trita r cribrata cũ carnabi r nabatici aq̃ distẽpera r in piperis modũ pillula q̃s in vmbra siccans. 3. ij. r. 5. dabis.

Pillularũ gafeti assign° q̃rtãe vtiliũ febri. Sũe liligi mirobo. citrini gafeti succi cuiusq3. ij. cardami. 3. heltiti horũ mediũ. trita r cribrata distẽpera medicamia r pillulãs. 3. cũ calida dabis aqua.

Pillule metrãi q̃rtãe vtiles febri. r flatice colice: epat3 dolori. ac stõi podagreq3. Sũe gafeti succi absinthij. mastic. mirob citrini r idi braygsahi cataputiar lac habali in al' lebelabi. amẽti. colloq̃ntide adipis iggij. saharẽgi cuiusq3. 3. ij. diagridij semis exag. aloes escotiri. quãtũ r eor oium põdus trita: r cribrata cũ solatri aq̃ distẽpera r pillulans sicca. 3. r. 5. vsq3. ij. offerens.

Pillularũ vtilis puer3 assign°. q̃ sine molestia soluũt. Sũe turbit. 3. ij. agaric. obol. iij. absinthij greci ob. tere r cribra r distẽperãs plenã pillula potionẽ.

Pillularũ hydropicor assig°. Sũe mirob. citrini rose cuiusq3. 3. x. seq̃biegi. vj. agar. v. saberẽi. iiij. q̃ tere diligẽter r cribra. serapinũ in aqua dissolue calida. distẽpera simul r pillulãs. 3. dabis. ij. r. 5. vsq3. iij.

Pillule alie hydropisis carnosis vtiles. Sũe scãonee adip3 hãtali triẽtẽ eor turbit. 3. iiij. saberẽi. serapini cuiusq3 vj. dragagãti. ij. mirob. citrini. iij. Que oia nocte r die ifunde serapinũ in aqua dissolue calida r singula vt expedit terens sicca adunãs medicamia cribrata. r distẽperãs pill'a r i vmbra sicca exag. vsq3. ij. dabis. 3.

Pillule hydropicis. q̃ cũ camele lacte bibũtur. Sũe euforbij sal' idici. diagridij cuiusq3 exag. turbit albi. vj. mirre mũde. iiij. aloes epatice. xij. trita h° adunabis r cribrata. atq3 cũ strigni aq̃ distẽperãs cocta r colata pill'a in piperis modũ r i vmbra siccãs exagium da.

Pillule serchasi q̃ aq̃ dponũt citrinã. Sũe iercuatũ. tritũ. cuiusq3 ptẽ r sup ignẽ dimitte dõec spissẽt. r pill'e fieri queãt: tũc cicer3 modũ pill'a r grana dabis duo aut. iij.

Pill'e alie aquã soluẽtes citrinã r corrupte psũt digõni vel cõp°koni. Sũe aloes epatice. 3. ij. iggij epithi totidẽ. authimudi. ix. abragiali. spice. aromatic. seliche. turbit albi. masti. cuiusq3. iiij. zafrãi. iij. agar. vj. amõi. 3. hec adunabis trita r cribrata r cũ aq̃ distẽperãs pill'a

⁊ in vmbra ſicca .dabiſq; de eis.ʒ.ij. cuz aqua calida.

Pille ſeq̄binegi.gal.vtil morbis fridis colice.ꝯtorſiōi faciei hydropiſi ⁊ ſilib⁹.Sūe mirob.triū.⁊ eſt bliciꝑgati cuiuſq; exag.xv. bdellij.iiij.zizibeꝛis cinamōi. cuiuſq;.v.pipis ni.⁊ lōgi.aſari.ſitaregi carpobalſami.cuiuſq;. iij.ſeis apij.ameoꝝ.acoꝛi.caſſie cuiuſq; ij. maſticis.xvj.agar.x.zaccare taberzedi.xxx.agari cū ⁊ machalū i moꝛtario teres ⁊ poꝛri aquā ſuperſtillabis.ac foꝛtiꝭ tūdes:reliq̄ſq; ꝓut expedit tritis medicamib⁹ ⁊ cribꝛatis pāno ſubtili ſuꝑ agaricū ⁊ bdeliū ꝓijce ⁊ in moꝛtario diſtēperās foꝛtiꝭ tere ⁊ miſce. pillaſq; i pipis modū dabis exagiū.j.⁊.ſ.vſq; duo cū tepida i die:ab ſtineātq; accepturi ante ꝑ diem ⁊ poſt.ij.

Galieni pillarū aſſignatio vtiliū cōceꝑt⁹ difficūtati.Sūe aloes epatic.machali glauci.colloq̄ntide adipis agarici diagridij. equales ꝑtes ⁊ tritas ac cribꝛatas adunās cum aqua diſtēpera: pillataſq; in vmbꝛa ſiccabis.exagium offerens.

Pillule q̄ pect⁹ ex flate ğſſo ⁊ opilāti purgāt.Sūe agaric.turbit.melinegdi. cuiuſq;.ʒ.iij.liq̄re.radicis iggij.hierepicre praſſij cuiuſq;.ʒ.colloq̄ntide adipis ſarcocole.aloes.cuiuſq;.ij.trita diligēter ⁊ ſubtili trāmiſſa pāno diſtempera medicamina cū aq̄:⁊ pillulās.ʒ.ij. ⁊.ſ.cum opus fuerit offeres.

Pillulaꝝ hydropicis aſſign°. Sūe ſaberemū ⁊ vini iſūde aceto trib⁹ dieb⁹: tūc exhe ⁊ ſiccatū cū ol'o frige amigdalio dulci dōec aduſtiōi fiat ꝓximū:hui⁹ ſūe ꝑtes.ij.liq̄re.ſucci ꝑtē ⁊ diligēter terēs diſtēpa cū aq̄ poſt pilla:harū potio/exagiū cum aqua calida.

Pillarū aſſigna° q̄s fili⁹ſophie i al ſouie cōpoſuit artetico ⁊ podagrico ex hūoꝛe ğſſo doloꝛib⁹.Sūe ſourēiani.hourēdani. hātali adipis.cuiuſq;.ʒ.v.maheihare.kꝛetire. dauci. fu.ariſtol.lon.cuiuſq;.iiij.hierepicre.machali cuiuſq;.xv.agarici.mirobo. citrini.cuiuſq;.x. kꝛebuli.viij.ſal.idici.vj.ſcamonee.vij.ſeis rute lebebachi. camepithei.ſticados. ſemis hēdacoq̄.zerenzi.iu al zarezi gētiane.cuiuſq;.ij.machalū i poꝛri aq̄ nebatic.die ⁊ nocte iſunde: reliq̄ terēs medicamia ſicca ⁊ pāno cribꝛata ⁊ ſiccata vaſe cōdes:cumq; opus fuerit vteris.

Pillulaꝝ aſſign° q̄ colicȝ medenꝭ.Sūe agare.ſeq̄binegi.taugdali.i al.randali.machali.glauci.caſtoꝛei cuiuſq;.ʒ. aloes epatic. iiij.aduna hec trita medicamina ⁊ diſtēperās pilla ⁊ vaſe cōdes.dabiſq; ex eis.ʒ.Sūt hoim quidam qui ſcamonee addunt.ʒ.

Pillularū aſſignatio q̄ anhelitū iocū dāt et omnem oꝛis fetoꝛē delent. Sume nucis muſcate.cacale.gar.cāphoꝛe cinamomi. galāge.ſuſali.cuiuſq;.ʒ.muſci.obo.ij.trita ⁊ cribꝛata hec adunabis medicamia excepto muſco: iꝑmq; ſeparatiꝫ teres ⁊ cū reliq̄s ſic miſcebis. diſteperāſq; cū roſarū aq̄ pilla. ⁊ in vmbꝛa ſiccatas cōde. cumq; op⁹ fuerit pillas. ij. in oꝛe teneas.Si aūt neceſſariū fuerit vt ſumanꝭ ad ſtōm purgādū a ſuꝑfluitatib⁹ putridis ⁊ āhelitū coꝛrūpētib⁹ addes hierepicre.ʒ.iiij. ⁊ auferes cāphoꝛe pōderis medietatem eſt eaꝝ potio exagi.

Pillule alie q̄ anhelitū gratificāt ⁊ ei⁹ fetoꝛē mitigāt.Sume coꝛticū atteregiviridis aut galle ⁊ folioꝝ ei⁹ frememeſq̄. ſpic. arōati. gar.nucȝ muſcate.narmeſq̄.zizibis.heili.igdi. cubebe.beſbaſe.ſachadi. cuiuſq;. ℥. muſci.ʒ. hec adunabis medicamia trita ⁊ cribꝛata cum roſarum aqua diſtemperās.aut citonioꝝ.aut pomoꝛū.magnas faciēs pillulas ſuppꝛeſſas ⁊ oꝛe tenēs cum fuerit neceſſe frueris.

Pillule ſuccani doloꝛi vtiles vētris ⁊ male digōni medicamibus moꝛtiferis reptiliū ꝑcuſſiōi.mr̄ices cōponūt ⁊ cōceptū fieri iuuāt. ¶ Granoꝝ berberis radicū bābacȝ ariſto.lō. carui.pipis nigri ⁊ lōgi mirre ſpic.eq̄lia ſumēs pōdera.tere ⁊ cribꝛata diſtēpera cū aq̄ roſarū pillaſq; i vmbꝛa ſicca ⁊.ʒ.dabis.ij.cū aq̄ cal'a.

Pille pulmōis vlcerib⁹ vtiles.Sūe piſtacearū amigdō. purgatarū .kꝛethire.liq̄ritie robi. ſemis papaueris.medulle ſemis citonioꝝ equales partes ⁊ teres oīa cribꝛa ⁊ cum vino cocto diſtemperās pillulas magnas fac ⁊ ſuppꝛeſſas cumq; fuerit opus vteris.

Pillule ad tuſſiꝫ.Sūe liquir.ſucci.vue paſſe purgate granis.cuiuſq;.ʒ.iij.amili.gūme arabice.kꝛethire.ſemis charabe medulle. cuiuſq;.ʒ.tere oīa ac medietatem omniū penidiarum adde ⁊ cū ſeminis citoniorum ſpuma diſtemperans pillulas magnas ⁊ ſuppꝛeſſas fac.cūq; opus fuerit ſub lingua pones.

Pillularum aſſignatio que naribus inſtillantur paraliſi vtilium ⁊ faciei contoꝛſioni queq; ex flegmate gignitur cephalee. Sume carbaqui albi.ʒ.iiij.aloes epati.ſunizi.euforbij opoponacis cuiuſq;.ʒ.mirre tertiā eoꝝ thuris.boli armēici cuiuſq;.ʒ.ij.caſtoꝛei zafrani.cuiuſq;.ʒ.⁊.ſ.tere oīa diligenter ⁊ cribꝛa cū bliti aqua diſtempera pillulaſq; fac ꝑuas:⁊ cū opus fuerit grana duo.vſq;. iij. cum oleo inſtillabis cheiri.

Pillule ad idem alie que vocantur taberi pꝛoſunt ſahaphe humide ⁊ ſicce ⁊ igni ſacro ſcrophuliſq; in collo ⁊ ventoſitati que in capite habeꝭ. Sume ſarcocolle albe optime mirre.zafrani.thuris eq̄les partes ⁊ tere queq; ſigillatim integre que cum cribꝛata fuerint equali pondere omnia miſce ⁊ cum ſanſuci aqua diſtemperans pillula in modum lenticule ⁊ minoꝛes etiam pueriſq; paruas ſub granoꝛum duum pondere inſtillabis cum viol. oleo magnerum grana tria viris.

Pillule q̃ puerorum narib⁹ & eorum capitis vēto sitatē istillāt. Sume aloes epati obo. iiij. zaccare tabarzedi. cādari. cuiusq3. ij. castorei hezazi. c⁹q3. iiij. Teres hec & cribrās cū aq̃ distēpabis maiorāe & pilľas facies puas vt ozobū. instillabisq3 granū cū violarum oleo.

Pillularum assignatio q̃ vētrē ↄstipāt & dissinteriā ex stō & itestis supiorib⁹. Sūe corticē gnati accidi. galle. ptes eq̃les tritasq3 subtili cribra pāno. & in vini aceto decoq̃ dōec spissetur. sicq3 igne deponēs cū refrigeratū fuerit i modū pipis pilľa. & pilľas. x. vsq3. xv. vľ. xx. iuxta qδ necesse fuerit cū frigida dabis aqua.

Pilľe alie tortiōi. tenasmōi & turbatiōi ventris vtiles. Sume galle acatie. rose rubee luberā in al' lupini sicci. thur3 masculi. cipi. gūme arabice. opij. castore. talaq̃. balaustie. cuiusq3 ptē mirti gnorum. seis hermazi. cui⁹q3. ij. teres & cribrās cū vio distēp a. aut mirti robo aut galle aqua & pillula in ciceris modum. eorūq3 potio vsq3 tres.

Pillule alie q̃ nāz retinēt & fluxū sāguīs auferūt iferi⁹. Sūe sumaci. ʒ. ij. galle. ʒ. corticū gnati. ʒ. 5. hec trita & cribrata adunās distēpa cū citoniorum aq̃ & pilľans cū i vmbra siccaueris ↄdes: harum potio. ʒ. ij. post q̃s oui vitellum sorbilis in aceto elixati sorbeat.

Pillule alie ad idē. Sūe bellirici poma. x. gnorum mirti. ʒ. xx. gnorum vue passe. v. sumaci secci. cuiusq3. iij. teres oia diligēter & cuz aq̃ i qua gumam dissolueris arabicā distempera bis. ʒ. ij. cum mirti aut citoniorum robo.

¶ Capitulum. xij. de medicinis vomitus.

Medicaminis assig⁹ qδ per vomitū colerā educit nigrā & bibicū venenū. Sūe salis indici. succi cucumeris agrest3. buraci c⁹q3 ptē sinap3 semis ptē. medicamia hᵉ trita adūab & cribrata cū mell' aq̃. ppiab ac aneti.

Medicamē qδ per vomitū colerā educit rubeā & nigrā & febrib⁹ adhibet. Sūe gūme quēquerzediānicis vomitus seminū eruce & fugil'. & aneti. & atriplic. salis indici c⁹q3 eq̃lia pondera. trita hec & cribrata cū adūaueris. ʒ. iij. dab vsq3. iiij. cū melle distēpatas: & i aq̃ calefactas i q̃ anetū coxer3 cū melle: mirabil'r nāq3 vomitū puocat.

Medicamē aliδ ad vomitū. Sūe fugiis frustorum. ʒ. xx. aneti. ʒ. x. sal' idic. v. seis melōis medulle & sma qui. c⁹q3. iiij. in. iiij. suauis aq̃ libris coq̃ donec triēs supsit: hāc cola & mel i ea fricabis aut calēgebinū cū melle circiter. ℥. ij. pl⁹ min⁹ ve: sicq3 tepidum bibatur & vomitus vigeatur.

Assignatio vōit⁹ fort3 qδ fl'a & alia educit. Sume quā nūc assignauim⁹ aquā & sal herisi in ea mitte & gelehenegi. i. asahe. in al' iahaphe iemenice. cuiusq3. ʒ. cū melle dissoluat & tepidū bibat varios vomitu educet humores.

Vomitus alia assignatio. nucis vomice. quēq̃rzedi. semis radic̃. cuiusq3. ʒ. ij. semis attriplicis. iij. sinap3 salis idici cuiusq3. ʒ. tere diligēter & sume tertiaz ptē. cū. ℥. ij. calēgebini in q̃ fusiles ifunderis icisas nocte cū aqua calida in qua anetū coxeris & vomitum vigeat.

Vomitus col'az educēs rubeā. Sūe aquā sumaci & aquā malue & aquā aneti. i q̃ ordeū coxeris & calēgebinū foch ahā & sale iniecto. tepida hec ppina.

Medicamis assig⁹ q̃ vomitū aufert col'icum & subuersionē mitigat. Sume berberis gnorum gnati acidi sumaci cuiusq3 ptē corticū pistaceorum exteriorum. 5. ptē hec diligēter trita cū mente aq̃ aut citoniorum aut granatorum. syropo cū menta facto propina.

Medicamis assignatio q̃ vōitum compescit fl'at3 aut col'e nigre. Sūe rose rubee. ʒ. iiij. berberis. iij. mēte pistaceorum corticū exteriorum. mastic. xiloaloes crude. cipi. spice. cinamomi gariofilorū frememesqui. cimini vini aceto ifusi. aq̃ pomorum cuiusq3. ʒ. ij. teres hec diligēter & . ʒ. ij. dabis cum nectare stringenti.

¶ Capi. xiij. de lahucis.

Lahuci assig⁹ mathabothoe in al' mathahate qδ tussi pdest & gutturi. aspitati. Sume gūme arabice. lıetire. amili. liquir'. succi penidiarum optimarum cuiusq3 ptē semis citoniorum & cucurbite dulc3 medullarum amigdal'. dulciū purgatarum cuiusq3. 5. ptē. teres oia diligēter & cum iuleb distēperās cū fuerit op⁹ adiecto ol'o amigdalio. dl'civter3.

Lahucum vtile solutioni asmati antique tussi & que ex grossa est materia & viscosa. Sume squille asse. ʒ. iij. radicis ireos duas prassij isopi cuiusq3. ʒ. terens & pāno cribrās & cū melle distēperans dispumato vtere.

Pinearum lahuci assignatio quod vlceribus vtile est pulmonis inflammationi & tussi que ex flegmate grosso fit & viscoso. Sume pinearum magnagnarum purgataruz. lıetire ireos radicis. gūme arabice libram. 5. lini frixi. tamar heron ex coriati & ossulis purgati cuiusq3. lb. vij. hec medicamina trita & purgata adunans. parū misce butyro vaccino & cum melle distempera dispumato vt molle fiat. vaseq3 condens cū op⁹ fuerit vteris.

Spodij lahuci assig⁹. tussi vtil'si cū febre fuerit ptisi q3 & pulmōis

vlceribꝰ. Sume gũme arabice. cacale. cuiuſcꝫ ʒ. ſex. amili. tritici. kꝫetire cuiuſcꝫ. x. ſpodij. iiij. zaccare tabarzedi. lx. cucumerꝫ ſeis excoriati pineaꝝ magnaꝝ cuiuſqꝫ. vij. medicamia hec trita aduna ⁊ cribrata cũ oleo amigdalino diſtẽpera ⁊ melle diſpumato vt molle fiat. condenſqꝫ vitreo vaſe coclear dabis cũ fuerit opꝰ ⁊ aſine lac dulce poſt accipiat.

Helbe lahuci aſſignatio qꝺ raucedini vtile ẽ. Sume lini ſemis. ʒ. x. helbe ſyrie amigꝺ. dulciũ purgataꝝ. cuiuſcꝫ. iiij. kꝫetire. liquir. radicis raſe. ⁊ tũſe. pineaꝝ magnaꝝ. amigdalaꝝ purgataꝝ amararꝫ. amili. gũme arabice. cuiuſqꝫ. ij. hec adunãs trita et cribrata medicamina diſtẽpera cũ vino cocto ſpiſſe ⁊ vaſe cõdito: cũ fuerit opus vtaris.

Liquiritie ſucci lahuci aſſignatio qꝺ ſupfluitatibꝰ vtile ẽ ⁊ viſcoſitati in pectore. Sũe robi liquir. kꝫetire. cuiuſqꝫ. ʒ. amigdalaꝝ amararũ purgataꝝ. ſeis feniculi. tm̃dẽ atqꝫ hec trita adunãs ⁊ cribrata cũ melle diſtẽpa diſpumato ⁊ amigdalino oleo dulci. condenſqꝫ cũ fuerit opus in modum auellane dabis cum iſopi decoctione.

Seminis lini lahuci aſſignatio ſicce. vtilis tuſſi. Sume lini ſemen frixum et diligenter tritum cum melle diſtempera diſpumato.

Bambacis ſemis lahuci aſſignatio qꝺ pectoris leni aſpera. Sume bãbacis ſemis medulle amigꝺ. dulcis excoriate cuiuſqꝫ. ʒ. iiij. mermegdali liquiritie radicis raſe. v. iiij. ouoꝝ vitella. hiſqꝫ adunatis ſiccatis tritis ⁊ cribratis cũ oleo diſtẽpera amigdallino ⁊ melle diſpumato vaſe qꝫ condito inſtante vtere neceſſitate.

Lahucum pueris vtile qꝺ cũ mulierũ lacte aut aſine. calori ⁊ pectorꝫ opponit aſpitati. Sume liqr. ſucci. kꝫetire penidioꝝ optimoꝝ gũme arab. cuiꝰqꝫ ʒ. iiij. ſeis citonioꝝ medulle ſiccate. ij. hec adunabis trita ⁊ cribrata medicamina ⁊ cum mellis tabarzedi iuleb oleoqꝫ amigdalino dulci diſtẽperans vaſe conde.

Tabaſiri lahuc̃ vtil calori ⁊ aſpitati pulmõis canaliũ ⁊ emiſſioni. Sume gũme arabi. amili. papaueris albi. cuiuſqꝫ. ʒ. xx. ſemis cucurbite ⁊ citrol. ⁊ cucumeris medullaꝝ cuiuſqꝫ. x. ſpodij. iiij. ſeminis malue ⁊ altee. cuiuſqꝫ. ʒ. iij. tere oia diligẽter ⁊ cũ tabarzedi mellis diſtẽpa. oleoqꝫ amigꝺ. dulci ⁊ vaſe condito cũ fuerit opus vteris.

Papaueris lahucũ vtil ſãguis reiectioni febri acute et tuſſi pectorꝫ dolori ⁊ pleureſi. Sũe roſe rubee optie purgate. gũme arabice cuiꝰqꝫ. ʒ. iiij. papaueris tertiã eoꝝ amili. kꝫetire. cuiuſqꝫ. ʒ. ij. ſpodij zerei. zafrani cuiuſqꝫ. ij. ⁊ liqr. ſucci. ij. hec medicamina trita ⁊ cribrata adunabis et cũ vino cocto ſpiſſo diſtẽperans vaſe condes cũqꝫ fuerit opus cũ terẽgebini aqua vel iſopi vteris decoctione.

Papaueris lahuci aſſignatio vtil catarris ⁊ aſmatꝫ vlceribꝰ. Sũe papaueris capita magna ducẽta et aq̃ ifunde ſuaui cadis. vj. ſuntqꝫ i cado. ʒ. xx. die ⁊ nocte ⁊ ſic lẽto coq̃ igne dõec medietas ſupſit igneqꝫ deponẽs fortit frica ⁊ cola ⁊ mitte ſup quecꝫ cadũ papaueris. cadũ mell. ⁊ tertiam cadi mell tabarzedi ⁊ coque donec fiat lahuc̃ ſicꝫ igne deponẽs adde kꝫethire albe ʒ. x. diligẽter trita ⁊ pãno trãſmiſſa ſubtili. fortiter mixta vaſe conde ⁊ vteris.

Lauchũ papaueris cũ medicamibus vtilis fluxibꝰ q̃ ad oia fluũt mẽbra acutiſqꝫ fluxibꝰ ⁊ tenuibꝰ qui a cerebro in pectꝰ defluũt. Sũe papauerꝫ capita albi ducẽta magna ⁊ mediocriter tũde ſicꝫ die ĩfunde ⁊ nocte cadis aq̃ ſuauis. vj. ⁊ moderato coque igne dõec ſola ſupſit medietas. tunc igne deponẽs refrigerari pmittes ⁊ optie fricatuꝫ colabis. tribꝰ addes papaueris cadis mellis diſpumati cadũ. melliſcꝫ tabarzedi tertiũ cadi ſicꝫ igne decoq̃s lẽto dõec lahucũ fiat. depoſitocꝫ ab igne adijcies hec medicamia. acatie. roſe rubee. zafrãi. mirre ielnari. hypoq̃ſtidos ſucci cuiꝰcꝫ. ʒ. trita hec ⁊ cribrata inijcies ⁊ cõmouebis donec pfectiꝰ miſceãt ⁊ vaſe cõdens vitreo cũ fuerit opus vteris.

¶ Capi. xiiij. Incipit tractatus trociſcoꝝ.

Trociſcoꝝ karabe aſſigꝰ vtiliũ ſãguinis ſputui ⁊ fluxui. Sũe karabe. buſſdi. margaritaꝝ. ſeis portulace. cuiuſcꝫ. v. cornu ceruini aduſti. cortiũ oui aduſtoꝝ gũme arabice cuiꝰcꝫ. iij. coriãdri frixi ſeis papaueris albi. cuiꝰcꝫ. vj. vdahe arſenici cuiuſcꝫ. ij. tere oia diligenter ⁊ cuꝫ ſemis pſilij ſpuma diſtẽperans trociſa ⁊ vtere.

Trociſcorũ queq̃bi aſſigꝰ vtiliũ ſtõi doloribꝰ ⁊ cuiructuatꝰ dñat acidꝰ tortiõi ⁊ vẽtrꝫ turbatiõi. cephalee ⁊ mrĩcũ doloribꝰ venẽo potato ⁊ rptiliũ morſui ac pcuſſiõi. Sũe caſtorei. mirre mũde. ſeliche terre ſigillate. corticũ mãdragore. tabiq̃. cuiuſcꝫ. ʒ. iiij. zafrãi. opij cuiuſcꝫ. vj. dauci. aniſi ſeminis apij. ſiſelei. iuſq̃ami albi. mihe fluxe. cuiuſcꝫ. viij. opiũ ⁊ mihã funde vino rihano aut cõi ⁊ ſimul medicamina diſtẽpera. trociſcoſcꝫ 5. exag. trociſca ⁊ in vmbra ſiccatis vtere cum opus fuerit poſt. vj. menſes.

Dyaſcanatõ trociſci tenaſmõi vtiles ⁊ tortiõi imoderate ſoloni ⁊ iteſtinoꝝ vlceribꝰ ſãguis fluxui ⁊ oſſiũ corruptiõi. Sũe ſeis apij ameos cuiꝰqꝫ ʒ. viij. ſeis feniculi. aniſi. cuiꝰcꝫ. iiij. mirre. ſpice

caſſie

cassie.opij.cuiusqz.ij.Tere hec oia diligenter et cum vino distemperãs rihano semis exag. facies trociscos:quib⁹ in vmbra siccatis post vj.menses vteris.

Dyscomatio trocisci vtiles cronice solutiõi tenasmoni et vomitui.Sume semis apij.cinamomi cuiusqz.ʒ.vj.absinthij greci.iiij.piperis.ciperi.castorei.cuiusqz.ij. adunabis hec trita et cribrata medicamina et cuz vino cocto distemperans trocisca et vtere.

Trociscorum apsolidis assignatio vtiliũ renum et vesice vlceribus sanguinis quoqz vrine. Sũe seis apij.seis iusquiami canabi.cuiusqz.ʒ.vj.semis feniculi.ʒ.zafrani.pinearũ.seminis hermazi.opij.amigdal.purgatarũ.cuiusqz.iij. caquenegi.montani granoꝝ.xxv.grana numero:seminis cucumeris expilati.ʒ.xij. trita õia pãno cribra subtili: et distemperans trocisca: cumqz fuerit opus frueris.

Trociscorum balaustie assignatio.sanguinis solutiõi et fluxui vtiliũ.Sume cassiefi. terre sigillate.mirre mũde.gũme ara.cuiusqz.ʒ.iiij. rose rubee.acatie. balaustie.cuiusqz.viij.ʒ. tere omnia diligẽter et distẽpera cũ ielnari aq̃ viridis:aut decoctiõe et trociscos i vmbra sicca:ac vale condes:eorum potio.ʒ.ij.

Trociscorũ marsi assignatio vtiliũ passioni que ileos vocatur:in qua patiens stercora ore reijcit et ciboꝝ ventositati.Sume semis apij.anisi. cinamomi.cuiusqz.ʒ.vj. absinthij greci. masticis. cuiusqz.iiij.pipis.mirre mũde. opij. castorei. cuiusqz.ʒ.ij.tere et cribra atqz cum aqua distẽperans trocisca et conde: cunqz fuerit opus vtaris.

Trociscorũ busadi assignatio vtiliũ sanguis fluxui et reiectiõi.Sume busadi.ʒ.x.thuris masculi.acatie.balaustie.cuiusqz.iiij.gũme arab. darasini.ʒ.5.medicamia hec trita et cribrata adunãs distempera cum ouorum albumine: et.ʒ. trociscos in forma:in vmbra siccatis: cum fuerit opus vteris.

Spodij trociscorũ mollientium assignatio vtiliũ febribus acutis et adurentibus:cholericisq; et sitim amputant Sume rose rubee optime purgate.terengebini.cuiusq;.ʒ.vj.zafrani.spodij.ltetire. cuiusq; ij.amili.iij.trita omnia diligenter cum terengebini aqua distemperans exagiorum duoꝝ fac trociscos et vteris.

Trociscorũ spodij stringentium assignatio.qui fiũt cũ hermazi semine et febribus prosunt acutis q̃ cum solutione sunt ventris sanguinea et similibus.Sume.rose.ʒ.vj.gume arabice.amili. cuiusq;.iiij.semen hermazi.vj.spodij.zafrani cuiusq; tertiam eorum:trita omnia cum semine psilij distemperabis et exagij trociscos factos in vmbra desicca.

Trociscorũ spodij stringentiũ assignatio.Sume rose.ʒ.viij.seminis hermaci.vj.spodij.iiij.amili.gũme arabice.cuiusq;.iij.zafrani.ʒ.et vt expedit parata cum rosarũ aqua distempera et exagij trociscis factis cũ fuerit opus vteris.

Trociscorũ berberis assignatio vtilium febribus flegmaticis et putridis: epatisq; apostematibus et stomaci.Sume succi berberis cucumeris et melonis seminum medulle cuiusq;.ʒ.iij.rose rubee.terenbegini.cuiusq;.vj. seminis aquesuthi liquiritobi.spodij.seminis intibe.iggij. masticis.spice aromatice. gafeti succi. cuiusq; dragma.ij. fuhe. chaidani. lacce purgate. rauedsini.cuiusq;.ij.zafrani dragma tere omnia diligenter et cum terengebini aqua distẽperans.a.ʒ.j. vsq; exag. trocisca et cum fuerit opus vteris.

Trociscorum absinthij assignatio. vtilium epatis et stomaci oppilationibus et febribus flegmaticis splenis opilationi et vrine difficultati. Sume absinthij greci. seminis apij anisi amigdal.amararuz cuiusq; partem et terens cribra atq; cum aqua distemperans trocisca a dragma vsq; exag.

Lacce trociscorum assignatio vtiliũ epatis debilitati.Sume lacce purgate.su.chaidani anisi.semen apij.absinthij greci.asari.lelembachi.amigdalarum amararũ. costi cinamomi.freseloy in al's freselei aristo.lon.gafeti succi cuiusq;.ʒ.v.tere et cribra.atq; distemperans exag. fac trociscos.

Absinthij trocisci ioannis dispositio et eorum vtilitas que et priorum. Sume absinthij greci asari.anisi. zerzei cuiusqz.ʒ.ij.seminis apij.aloes.gafeti succi cuiusqz.ʒ.et.5.amigdal' purgatarum.masticis.sadangedi in al' sadegundi. cuiusqz.ʒ.ij. et.5.trita oia distemperãs.ʒ.trociscos in forma.

Gafeti trocisci qui antiquis prosunt febribus quartane.et icteritie opilationi epatis et splenis doloribus.Sume gafeti succi.ʒ.xx.spice.x.spodij.iiij.et terens cribra.et cum aqua distemperans.ʒ. trociscos in forma.

Trociscorũ rosaruz assignatio vtilium doloribus oris

stomaci.febribusqz flegmaticis.Sume rosarum rubearum.ʒ.vj.liquiritie radicum.iiij.spice.ʒ.lelembachi.ʒ.ij.tere et cum vini robo distemperans.dragmeos informa trociscos.

Reubarbari assignatio trociscorũ febribus antiquis vtilium duritiei epatis ⁊ splenis.apostematibusqz et doloribus et pcussioni si his accidit mẽbris.Sume rauedsini.ʒ.vj.fuhe adami in al suhe hãdãi lacce purgate cuiusqz.iij.seisapij anisi eupatorij.succi.cuiusqz.ʒ.medicamina hec trita et cribrata adunans distempera cũ aqua.et exagij trociscos informans in vmbra siccans cum fuerit opus vteris.

Papaueris trociscorum assignatio vtilium pectoris ⁊ pulmonis vlceribus:febriũqz et pectoris dolori.Sume rose rubee optime purgate.gũme ara.cuiusqz.iiij.amili.lrethire.liquiritie succi.cuiusqz.ij.papaueris albi et nig.cuiusqz.iij.spodij.v.zafrani.obol.ij.tere omnia diligenter et cum aqua distemperans a.ʒ vsqz exag.trocisca.et cum papaueris propina syropo.

Dyarodon trocisci febribus vtiles varijs et adustis:apostematib⁹ epatis calidis et emitriteis ac tussi.Sume seminum melonis.cucumeris.frachi vl ferestaci.citroli medulle.cuiusqz.ʒ.x.liqui.succi.vj.dragaganti.iiij.amili.iij.spodij.seminis feniculi.ethaci.rose.cuiusqz.ij.zafrani.iij.tere omnia diligenter et cum seminis psilij la habo distemperans trociscos fac.ʒ.quos cuz aqua frigida et iuleb propinabis.

Rosarum trociscorum cum spodio assignatio:vtilium emitriteis et febribus antiquis.Sume rose rubee.ʒ.v.spodij.spic.iggij.cuiusqz.ij.gafeti succi.vj.hec omnia adunabis trita et cribrata et cũ aqua distempera ⁊ informabis trociscos.

Trociscorũ assignatio vtilium sanguinis solutioni ⁊ sputo.Sume terre armenice.carathi.spodij.tarathiti cuiusq͂.ʒ.ij.hermazi agrestis seminis.zerzei.gumme arabice.balaustie.cuiusq͂.iiij.amili.rose.cuiusq͂.ʒ.hec trita et cribrata cum psilij seminis spuma distemperans trociscos informa.ʒ.⁊ vtere.

Trocisci stomachum confortantes qui et naturam stringunt.Sume rose optime purgate.balaustie.cuiusq͂.ʒ.ij.corticum candari.xiloaloes pure.cuiusq͂.ʒ.secci optimi.lelembachi.zafrani.cuiusq͂ ʒ.trita et cribrata hec cum aqua distemperabis:⁊.ʒ.factis trociscis cum pomorum robo ⁊ rosarum aqua offeres.

Capparis trociscorum assignatio vtilium splenis doloribus.Sume corticum radicuz capparis.ʒ.iiij.aristolo.lon.ij.seminis femequesti.piperis nigri.lalembachi.cuiusq͂.vj.vlaqui.iiij.medicamina hec adunabis trita et cribrata:distemperãsq͂ trociscabis et cũ quingibin offer eis.

Capparis alij trocisci qui cum scolopendria fiant vt les.splenis doloribus et epatis oppilationi ac frigiditati.Sume cortic.radic.capparis.ʒ.iiij.in alio exagio.aristolo.long.adechari.cuiusq͂ exagium ij.piperis nigri scolopendrie cuiusq͂.iij.medicamina hec teres diligenter ⁊ cribrata cum assaqui aqua distemperabis.⁊.ʒ.fac trociscos quos cum squingibin dabis.

Scolopendrij trocisci doloribus vtiles splenis.Sume scolopendrie.ʒ.iiij.brichali polij.tarafe fructus.granorum caquenegi.opoponacisg a ndis costi cuiusq͂.ij.absinthij greci iij.teres omnia diligenter.opoponaceq͂ in vini dissoluto aceto.distempera simul reliqua et dragma in forma trociscos.cunq͂ opus fuerit vteris.

Trocisci spleni vtiles doloribus.Sume ireos radicis.ʒ.quatuor piperis albi spice.amoniaci hagdali cuiusq͂ duas.Diligenter trita et cribrata amoniacum vini aceto infundẽs distempera simul omnia.factosq͂.ʒ.trociscos cum fuerit opus cum squingibin offeres.Et qui os composuit se porco diebus propinasse tribus tradit.⁊ interfecto quesitoq͂ in eius ventre splene non inuenisse testatur.

Camphore trocisci vtiles febribus adustis et incẽdentibus.siti et erratice febri.Sũe rose rubee dragma.vj.spodij.gũme arabi.halecdari.lretire.cuiusq͂ quatuor cucurbite seminis medulle ⁊ citroli seminis portulace.radicis.liquiri.cuiusq͂ octo amili tertio zafrani.ij.camphore dragma adunabis medicamina hec trita et cum rosarum aqua distemperans.trocisca.et siccatis cum fuerit opus vteris.

Camphore alij trocisci vtiles adque et primi.epatisq͂ inflammationi et stomaci sanguinis reiectioni.siti et febribus calidis.Sume spodij dragma.iiij.rose rubee.vij.xiloaloes.cacale magne expilate.cucurbite ⁊ citroli seminis medulle cuiusq͂.ij.radicis liquiritie sandali albi terẽgebini zaccare tabarzedi cuiusq͂.iij.lacce purgate.lrethire zafrãi cuiusq͂.ʒ.trita omnia diligenter panno cribra subtili ⁊ cum aqua distemperãs rosarum ac seminis psilij lahabo.ʒ.trociscos faciens in vmbra

ficca ꝛ cum opus fuerit vteris.

Trocisci clisteris mollientes dolori vtiles intestinorum. Sume ceruse plumbi.ʒ.vj.carte aduste.iiij. gumme arabice.v.balaustie.ij. opij mamirani cuiusqꝫ ʒ.hypoquistidos succi.iij. acatie casei adusti. sanguinis draconis cuiusqꝫ.ʒ.ꝛ.ʒ.hec adunās medicamīa trita ꝛ cribrata cuꝫ arnoglosse aq̄ ꝛ seminis sebedaurani que est virga pastoris aqua distempera trociscansqꝫ in vmbra desicca ꝛ vase conde ꝛ.ʒ.iij.de eis clisterizabis cum riso feresiaco.

Trocisci arsenici quibus intestinorū fit clistere vlceribus. Sume arsenici rubei ꝛ citrini carte aduste cuiusqꝫ.ʒ.v.calcis viue.lib.ʒ.acatie sebbi.lemenici cuiusqꝫ exag.hec adunabis trita ꝛ cribrata medicamina. atqꝫ cum plantaginis aqua distemperans.ʒ. informa trociscos ꝛ in vmbra siccatis clisteriza trociscum cum necesse fuerit.

Trociscorum assignatio vtilium cephalee ꝛ emicraneo vigilijsqꝫ illiniti temporibus. Sume mirre munde laudani camphore cuiusqꝫ.ʒ.v.thuris masculi sarcocolle rameci.terre armenice. cuiusqꝫ.ʒ.x.Trita hec ꝛ cribrata medicamina cum rosarum aqua distempera trocisca. ꝛ sicca.cumqꝫ fuerit opus vteris aceto irriga ꝛ temporibus illine.

Trocisci cephalee et vigilijs vtiles. fronti ꝛ temporibus illiniti.Sume opij abraxilij. zafrani benegi semen corticum radicum mandragore lelecdij. partes equales ꝛ tritas cribratasqꝫ distempera cū lactucarum aqua.ꝛ triangulatos faciens trociscos sicca. cumqꝫ opus fuerit cum coriandri viridis aqua dissolues ꝛ aqua foliorꝫ lactuce sicqꝫ locum cataplasmabis.

Trociscorum narmeci assignatio qui sine subuersione soluunt mirobo.kebuli emblici.bellirici.atteregi.cuiusqꝫ partem.turbit.ij.penidiarum sahari quantum omnium. Trita hec diligenter subtili cribra panno ꝛ distemperans trocisca.horum potio.ʒ.x.in aqua calida dissolutorum.

Violaruꝫ trociscorum assignatio,qui dicūtur marestani.Sume violarum optimarum viridium.ʒ.ij. turbit albi.ʒ. radicis liquiri.tarsensis.ʒ.ʒ. scamonee antiochensis obol.Tere cribra ꝛ cum aqua distemrans vnū facies trociscum ꝛ est potio plena q̄ coleram educit rubeam ꝛ humiditatē omniqꝫ est etati vtilis.

Adriani trocisci.Sume sebbi lemenici,mirre.mūde cuiusqꝫ exag. iiij.colcodanesi exag.thurꝫ masculi exag.viij. aristol.xij.ꝛ apud quosdam galle immature. viij.rachale exag.trita hec diligenter cū vino distemperabis dulci ꝛ trociscis factis cū fuerit opus frueris.

Trociscorum assignatio vtilum singultationi que fit ex repletione.Sume costi mirre.aloes epati pigāi sicci seis apij thurꝫ masculi asari cuiusqꝫ.ʒ.ij.opij rose rubee.cuiusqꝫ.ʒ.adūata hec trita ꝛ cribrata medicamina cum vino claro ꝛ hec radix in al' dulci aut cōmuni distēperans trocisca ꝛ in vmbra siccans vtere.

Trocisci alij singultationi. Sume seminis apij anisi selechali ciminī carmanici.adechari.ciperi cuiusqꝫ partem zinziberis semis partem castorei quadrātem.Tere omnia diligenter ꝛ cum apij aqua distemperans trocisca.ʒ.exagi.pondere ꝛ siccatis in vmbra cum aqua nemaci in al' nemamivtere.

Heltbiti trocisci quartane vtiles febri.Sume heltithi mirre piperis nigri.pigani.equalia pondera ꝛ terens cribransqꝫ distempera. ꝛ trociscis vtere cum opus fuerit.

Trocisci sahaphavtiles.haruꝫsamigdalarum amararuꝫ purgatarum. cuiusqꝫ libram.machali puri.ij. machalum aceto tribus infunde diebus ꝛ diligēter in mortario moueas donec optime misceātur:specierum puluerem addes et distemperans trociscabis;cumqꝫ fuerit opus cum intibe aqua vteris.

¶Capi.xv.de iueresinis.

Veresēni pentadicon assignatio vtile epatis doloribꝰstomaciqꝫ frigidorum ꝛ debiliū vētositati grosse. et egestiōi. Sume zinziberis pipis. spice aromatice .raleogij.cꝰqꝫ.ʒ.iiij.seis apij mēte sicce cuiusqꝫ.v.cimini carmanici.cassie. carpobalsami piretri.cuiusqꝫ.ij.malabatri.ʒ. hec medicamīa trita ꝛ cribrata cū mell' triplo dispumati distempera ꝛ vase condēs cum fuerit opus vtere.

Piperis ieueresēni assignatio vtilis stomaciepati frigido flegmatis copie ꝛ humiditati in corpore dominanti. male digestioni grosse ventositati: febri quartane et flegmatice: stomaci magne frigiditati:vrinamqꝫ prouocat. ¶Sume piperis albi et nigri et longi cuiusqꝫ.vntia duas xilobalsami vntia spice aromatice amomi. cuiusqꝫ quatuor zinziberis seminis apij siseleos greci cassie xibale.asari berberis cuiusqꝫ.ʒ.hec medicamina trita ꝛ cribrata cum mellis dispu

mati triplo distempera: et vase condens cū fuerit opus vtere.

Dyaciminum vtile stomaci frigiditati magne. ructatui acido appetitui canino febrib⁹ flegmaticis et colere nigre testium frigiditati et singultatiōi que fit ex flegmatis copia et superfluitate et est electuariū grecū. Sume cumini carmanici die et nocte in aceto vini infusi et in vmbra siccati ac frixi. libras duas piperis nigri. ℥. iij. zinziberis sicci. iiij. buraci armenici. ʒ. x. folioꝝ pigani in vmbra siccati. ℥. iiij. medicamīa hec trita et cribrata cū mellis distemperabis dispumati triplo. Addunt medicorum quidam corticē seliche. cinnamomi. haccali. cinnami. gar. carpobalsami spice. aromaticē masticis cuiusque. ʒ. iiij.

Dyaciminum aliud ei⁹ q̄ et pmū vtilitatis. Sume cimini nebatici vini infusi aceto die et nocte: siccatique et frixi folioꝝ pigani siccoꝝ piperis nigri zinziberis cuiusque sextarios. v. buraci armenici. x. medicamīa hec trita et cribrata adunās cū mellis distēpera dispumati triplo et vase condens cum fuerit op⁹ in salle modū cū calida aqua dabis.

Dyachenzi et est electuariū persicū vtile ventris solutioni: male digōni stomaci debilitati ex frigido. Sume costi. mirre cassie. cinnamomi spice. carpobalsami cuiusque. ʒ. x. nucis muscate numero. v. cacale. thuris gar. anisi melliloti marmesqui. sitaregi indici cuiusque. ʒ. iiij. besbese. chiari aterengi. cuiusque. iij. aristologie rotunde cinamomi. asene cuiusque. v. anisi zinziberis ciperi. cuiusque sestar. x. calami aromatici piperis nigri et longi cuiusque. ʒ. v. mirobo. indi. optime purgati sextarios. ij. bellirīc purgati. x. ʒ. mirti granorum semis eminam et apud quosdam eminam apud alios semis lib. quodque nos diximus cōpetentius est. trita hec cum melle distemperabis.

Dyaireon electuarium grecum vtile epatis debilitati et hydropicis. Sume eniedam nigri. K. ireos radicē. 5. lb. seminis feniculi ameos seminis apij cuiusque. ℥. iiij. piperis nigri. x. medicamina hec trita et cribrata adunans cum mellis dispumati triplo distempera et in vase condito cum opus fuerit vtere.

Juereseni talifar indici assignatio vtilis stomaci frigiditati et grosse epatis ventositati. Sume talifar. v. ʒ. zinziberis. x. piperis longi. xij. heili cinnami. cuiusque. vj. zaccare tabarzedi. libr. v. hanc in aqua dissolues calida medicamina simul distemperabis trita et vase condens vteris.

Juereseuum teremebingi indicum vtile inflationi et vētositati stōi ac friditati artetico dolori et podagrico. Sūe sitaregi idici. cadegi idici. cuiusque. ʒ. vj. heili ameos cuiusque sexta. ij. piperis nigri darfufuli zinziberis cuiusqz sext. vj. mirob. nigri purgati. xxx. sext. marsimesq̄. ij. gar. ʒ. v. nucis muscate sexta. iij. besbese. ʒ. iiij. penidiarum sext. x. medicamina hec trita et cribrata cum melle distemperabis dispumato et apud quosdā sine melle in vase repōse eiusqz potio. ʒ. ij.

Besbase electuarium fereffac frigiditati stomaci ac male digestioui et grosse medetur ventositati. Sume besbace. cinnami cacale magne et parue cuiusqz. v. piperis nigri. ij. gar. drag. et. 5. zaccare tabarzedi. xx. medicamina hec trita cum adunaueris: et cribrata cum mellis triplo distemperabis dispumati et reponens cum necesse fuerit vteris.

Helbtebelcadare electuarij assignatio vtilis emorroidibus et stomaci frigitati ac male digestioni. Sume hebethelcadare mellis beladari sisami explicati cuiusqz sexta. vj. zaccare tabarzedi. xxiiij. mirobo. kebuli bellirici siremblici purgati zinziberis darfufuli aterēgi malabatri sitaregi cuiusqz. ʒ. iiij. gariofili. sansuci besbese cuiusqz. ʒ. cum mellis distēperabis dispumati triplo et modico vaccini butyri atqz post. vj. vteris menses. ʒ. ij. cū lacte vaccino expurato.

Fereuissi electuarium vtile stomaci eneruatiōi vētositati emoroidibus corruptioni cōplexionis coloris turbationi et venerem auget. Sume mirobo. indici bellirici siremblici purgati piperis darfufuli zinziberis ciperi sitaregi indici spice cuiusqz. ʒ. x. seminis aneti et straci et pori cuiusqz iiij. purgamenti ferri triti et cribrati et vini aceto infusi per. xxiiij. dies siccati et frixi. ʒ. centū. Medicamina hec trita et cribrata aduna et distemperans cum melle addes musci. ʒ. ij. condensqz vase post. vj. vteris menses. ʒ. ij. de eo offerens.

Jueresim assignatio q̄d stomacum calefacit colorē informat et impinguat. Sume fecis vini seminis apij et feniculi anisi seminis abrigij cimini ameos ordei casemi carui coriādri sicci piperis darfulfuli cinnamomi thuris spice gariof. nucē muscate. ciperi seminis. mirte cuiusqz exag. purgamenti ferri. x. Coqz in sexcuplo vini donec medietas defecerit et singulis de eo diebus. xxx. ʒ. vsqz. xl. excola. prodest enim cui stomacus refrigidatus est.

Et hec purgamenti ferri decoctiõis assignatio vtil' stomaci enervationi.emorroidib' confuso colori. male digestioni.appetitus paucitati. Sume seminis apij. anisi.abeheli.abdechari. cardami.seminis pigani.et fugilum ꝛ gergiri aneti.cimini.carmanici.carui.semis rape ꝛ porri.papaverisq3 ciedani nigri.seminis cepe.mastic.thuris cuiusq3 exag.iiij.costi.virgarum feliche.satureie.fere fiace et nebatice.seminis ratabi et emiere.fremeniesqui.cacale.meum.gendani.ciperi.asene.cinnami seminis.apij.spice. mellilotі.cassie.behẽ.rubei ꝛ albi.sitaregi indici. mirobo. indi.kebuli.citrini.belliric.sirembliс.purgati. cuiusq3 exag. hec medicamina in vino cõmuni vel vue passe coques et mell' libras pones. xv.donec quadrans supersit. sicq3 igne deponens colabis et diebus singulis libre quadrantem bibes vsq3 trientem cum oleo amigdalino dulci.

Trifara parua stomaci enervationi vtilis ꝛ humiditati ventositatiq3 et emorridibus et mentem purgat. Sume mirob.citrini et indi.belli.emblic equales partes et tritas subtili cribra panno'. oleoq3 amigdalino dulci modicum infundens cum melle dispumato distẽpera.et cum opus fuerit.3.porriges.iij.

Trifere magne assignatio vtilis emorroidarum ventositati.colorem bonum facit.venerem auget.stomacum calefacit. Sume mirob.kebuli.idi.belli.ẽblici. sirẽblici purgati.fulfuli.darfulfuli.cui'q3 ptes. iij.zinziberis.burẽdani.besbase. sitaregi indici.secaculi.rauderi rubei et albi.lingua auis. granati seminis.sisami. expilati. zaccare. tabarzedi.papaueris albi behẽ vtriusq3 albi.s. et rubei cuiusq3 parum. medicamina hec trita et cribrata aduna et cum melle distempera dispumato subinfuso prius parũ butyro vaccino.sicq3 vase cõdẽs cũ fuerit opus vteris.

Iuereseni assignatio quod venerez auget:et renes calefacit. Sume asperagi.zinziberis cuiusq3.vi.3.behẽ rubei et albi.cuiusq3.3.iij.seminis rape et fugilis.ratabiq3 et pastinace et engere ꝛ cepe. cuiusq3.ij.squille assate.caudarum stinci cuiusq3 tertiã eorũ.cardami.3.vi.lingue auis.3. zaccare.xx. medicamina hec trita et cribrata adunabis ꝛ cuz melle distẽperãs dispumato conde.cumq3 opus fuerit.3.v.cum vino cocto aut melle dabis.

Iueresenum exhylarans tristez exhylarat mentem et animã.ipsamq3 cõfortat corpusq3 calefacit et corroborat stomacũ.anhelitũq3 iocundat. Sume rose partes.vi.cipi.v.gar.mastic. spic. aromatice,asari cuiusq3.iij.cinami. vue passe.cuiusq3.ij.besbase.cacale.heilij. nucis muscate cuiusq3 partẽ.Singula singulatiz tere ꝛ cribrabis et sumes singulis.xxxvi.exagijs adiunctorũ medicaminuz.salis librã ꝛ in.viij. libris aque coque donec tres tantũ supersint. Tũc colabis ei' abiectis purgamẽtis. iterũq3 aquã i ollã mittes ꝛ appones penidiarũ oprimarũ lb.coquẽs donec tanq3 lahucũ fiat.sicq3 igne deponẽs medicamina sup pulverizabis cõmouẽs donec pfecti' sint mixta.ꝛ vase condẽs cũ fuerit opus exag.ij.ꝛ.5.singulis dabis complexionibus vel ebdomadibus.

Iueresenũ zaccare stomacũ calefacit ꝛ digestionez pcurat flegmatice ꝛ nimie medetur humiditati. Sume cacale.cubebe.gariofilorũ.darasini. zinziberis darfulfuli. zafrani cuiusq3.3. xiloaloes crude.piperis cuiusq3.5.zaccare.lb.5.aut mellis tabarzedi super ignẽ positũ ispissari pmitte.ꝛ medicamina,iniycies trita ꝛ subtili cribrata pãno ꝛ cõmoue donec cõpleat ꝛ durũ fiat ꝛ oleo vngat amigdalino.aut sisami.ꝛ sic donec pmittat ꝛ vase cõde ꝛ cũ op' fuerit vtere.

Satureie electuariũ vtile vẽtositati que stomaco accidit ꝛ intestinis digestionẽq3 cõfortat. Sume satureie montane ꝛ ortulane.isopi.ameos.mẽte ꝛ cimini carmenici.nemami cuiusq3.3.v. zinziberis. xiloaloes acori.besbase.hermi.cuiusq3.3.seis apij.anisi.feniculi.cuiusq3.iij.hesse.ij. zaccare.tabarzedi.l.tere medicamia diligẽter ꝛ cribrãs cũ mellis distẽpera dispũati triplo ꝛ cõde.

Beladari electuariũ sciaticẽ vtile mẽtẽ clarificat cogitationez emẽdat.colorẽ iformat. Sume pipis darfulfuli.mirobo.kebuli.bellirici.sirem blici purgati cuiusq3.3.iiij.mellis beledari.aterẽgi.costi.zaccare.tabarzedi.baccaruz lauri.ciperi cuiusq3. sext.ij.medicamina sicca trita ꝛ cribrata adunãs mellis infundes belledari ꝛ butyro vaccino ꝛ cũ melle distẽperãs vase cõdes:cũq3 opus fuerit post.vi. vteris menses.3. dans.ij. cum apij aqua.

Sabarbarani iueresenũ. vtile stomaci frigiditati ꝛ epatis aq̃ citrine ꝛ cholere nigre colicãq3 soluit. Sume zinziberis. cinami. darasini. cassia.spic.nuc muscate.heili. mastic. cacale. carpobal.zafrani cuiusq3.3.iiij. ꝛ scamõee.iij. turbit.viij.granorꝫ nili.viij. zaccare. selimsne q̃tũ oĩuz. Terẽs ꝛ cribrãs cũ mellis distẽpera dispumati triplo ꝛ cũ fuerit opus.3.vteris. iiij.vsq3 totidẽ exagia ꝛ inuenimus alio exemplari.granorꝫ nili loco.senã hocq3 vicio interpretis.ꝛ aiunt q̃dã esse saberemũ.ꝛ grana nili hocq3 rei competentius.

Dactilorũ electuariũ vtile colice et stomaci doloribꝫ. Sume

buraci armēiaci. cimini carmanici. petroselini. ziziberis. pipis albi cuiusq3. 3. ij. 7. 5. diagridij. v. camarheiron. purgatoꝝ amigdꝰ. purgatarū. pigani folioꝝ. cuiusq3. x. medicamīa trita 7 cribrata adunās dactilos vini ifunde aceto die 7 nocte 7 cribro excolās medicamīa simul misce 7 cū melle distēpa dispūato 7 exag. dabis. iiij.

Dactiloꝝ electuariū qđ Joānes cō posuit vtiliꝰ pmo. Sume ziziber. pipis cuiusq3. 3. ij. 7. 5. pigani. amigda. dulciū. cuiusq3. iiij. scamonee. ij. 7. 5. tamarchei rō. 3. iiij. vini aceto die 7 nocte ifusi. corticibꝰ q3 7 ossul' purgati fricās ordei cribro trāsmitte. 7 medicamīa trita simul misce 7. cū melle distēperabis dispumato. exag. iiij. daturus.

Juereseni laxatiui assignatio colicevtilis. Sume. turbit albi. 3. v. darfulfuli. ter tiā. zaccare taberzedi. 3. xxiiij. tere oia diligenter. 7. 3. dabis. v. vsq3. vj.

Jueresenū laxatiuū vtile podagre 7 dorsi doloribꝰ phlegmaticisq3 morbis. Sume scamonee. darasini. sitaregi. idici. cuiusq3. 3. viij. pipis. vj. turbit. x. darfulfuli. cacale. gar. seminis apij. ameos. cuiusq3. 3. iiij. salis idici. ij. zaccare. xx. penidioꝝ optimoꝝ totidē. masaquithe. iij. medicamīa hec adunabis trita et cū melle distēpera dispumato 9dēs cūq3 opꝰ fuerit vteris. masaquithi spuma est vasis viridis: sumitur autem 7 lac dulce eo loco.

Juereseni electuariū qđ cholām laxat rubeaz sine molestia. Sume xiloaloes pure. masticis. cuiusq3. 3. turbit adusti. iiij. scamonee. semis horū. Terēs 7 cribrās cū melle distēpa dispumato aut taberzedi mellis. 7. 3. v. dabis.

Dyacitoniten. catarticū laxans: stōm io cundat 7 9fortat: cibi mouet appetitū 7 colice pdest. Sume citonioꝝ hespanicoꝝ intꝰ 7 extra purgatoꝝ librā. 7 minutatim incisis supinijce vini cocti q̄ infundant quātitatē. 7 coque dōec matura fiat decoctio: tūc depones 7 terēs diligēter cribro trāsmittes: ordei addēs deinceps apū mellis. lib. ij. 7 lēto coq̄s igne dōec spissū fuerit: spissato hᶜ adijcias medicamīa trita 7 cribrata. Sume ziziberis. piperis lōgi. cinamomi. cuiꝰ q3. 3. ij. heili. cacale. zafrani. cuiꝰ q3. iij. masticis. v. scamonee. x. turbit xxx. hec addes medicamīa vt diximꝰ: cūq3 optime spissatū fuerit 7 durum factū: pua facies frust a. qđ q3 frustū. 3. iiij. vt fuerit siccata i frōdibꝰ pones citrini. 7 cū necesse fuerit sumere.

Dyacitoniten stringēs vtile ventri dissoluto 7 stōi debilitati. vomitui. male digōni: calorē reformat 7 appetitū mouet ciborū. Sᵉ e citonioꝝ purgatoꝝ lb. ij. 7 pua facias frusta supfunde vini accidi qđ infundat illa: atq3 ad pfectionem coq̄. Tūc tritis 7 cribratis mellis addes apū librā: 7 lēto coq̄s igne dōec spissēt: sicq3 hec appones medicamīa. ziziberis. piperis darfulfuli. cuiusq3. 3. iiij. seis apij. ameos cuiusq3. 3. zafrani. ij. hec trita 7 cribrata misce: bis: et vt in primo diximus facies.

Pomoꝝ iueresenū assignatio stōachi debilitati vtile. Sūe pomoꝝ syroꝝ purgatoꝝ librā: i vio coq̄ rihano 9fecto vt i citonijs diximus 7 apū mellis librā dispumati imittes: tūc sumes pipis lōgi. gar. cuiusq3. 3. ij. ziziberz. iiij. zafrāi. vj. xiloaloes. v. terēsq3 medicamīa hec cribrās cū pomis 7 melle distēperabis: 7 sup ignē fortiter spissans sup marmor pones 7 extendes iniunctum prius oleo amigdal'. dulci. sicq3 facto frustra facies trium. 3. et in citri folijs repones.

Ambreiueresenū vtile stomaco frigido: 7 iremori: male digestioni. matricū doloribus cōpetit senibus. Sume cacale magne et parue. heili. besbase. darasini. cuiusq3. 3. iiij. zinziberis. darfulfuli. cuiusq3 sextaria duo. asene. 3. ij. cinnami. 3. gar. zafrani. cuiusq3. x. nucis musca. v. 7 apud quosdā numero. l. spice aromaticē. masticis cuiusq3. ij. ambre tantūdē musci. 5. iusq̄ami. opij cuiusq3. 3. olei balsami. vj. opiū vino infunde rihano. aut communi. aut vue passe 7 melle. lique fac ambrā in oleo sisamino 7 sic oia hec infunde medicamina 7 misce distemperaq3 simul oia cum melle dispumato et opio vino infuso et vase conde cumq3 fuerit opus post tres menses vteris exag. vno. 7. 5. vsq3. ij.

Electuarij psilphij assignatio vtilis inflationi stomaci 7 ventris rugituiq3. Sume piperis seminis apij. cuiusq3. 3. xij. petroselini. mente sicce. siselei. cuiusq3. viij. casemi. xiij. medicamina hec adunabis trita 7 cribrata 7 cū melle distēpera dispumato vase cōdēs cum opus fuerit fruiturus.

Eniedani electuarium vtile epatis duritiei. stomaci frigiditati hydropisis principijs. Sume eniedani nigri. 3. x. seminis eruce 7 porri cuiusq3. viij. zinziberis. belliricī emblici purgati. cuiusq3. vij. ameos seminis apij. anisi. cacale parue 7 magnei cimini carmanici. cuiusq3. iiij. spice aromaticē. ij. gar. 3. penidiarū optimarū. xx. medicamina hec trita 7 cribrata adunabis et cum melle distemperās dispumato vase condes dabisq3. 3. ij. cum aqua in qua anisum. spicam masticemq3 decoxeris.

Bucuriueresenum. vtile emorroidarum ventositati. augetq3 venerem 7 digestionem procurat. Sume zinziberis sextar̄. x. darfulfuli. iij. piperis. ij. sitaregi indici. ij. secaculi. v. pineorum nucum purgatoꝝ sisami. cuiusq3 manipulos. ij. haedari. beledari. pōa nu. xxx. hec teres 7 siccata cribrabꝫ i duabꝰ aut tribꝰ oli sisami, vntijs. pā.

nocꝫ colabis: ⁊ hec medicamina iniicies. perii dia autem in aqua dissolues suaui. ⁊ spissari facies reliqua simul distẽperans vase condes ⁊ cũ fuerit opus vteris.

Incerefenum dyacãphoreum vti le stõaci debilitati. male digestioni ⁊ grosso flegmati. Sume piperis nucis muscate. zinziberis besbese. lilegici. cinnamomi cinnaini. narmesqui felsemui. fremesqui. helichari vel adechari. gar. cãphore zafrani cuiusqꝫ. ʒ. ij. hec adunans. trita ⁊ cribrata cũ melle distẽpera dispumato vase conde cũ opus fuerit vtere.

Dyacãphoreũ aliud priore fortius. Sume zinziberis piperis nigri ⁊ lõgi. darasini. spic aromat. lapidis solis nucis muscate sandali albi. carpobal. cacale besbase. gar. narmesqui. talfari. ciperi spodij auri puri. cuiusqꝫ. ʒ. 5. hec adunabis trita ⁊ cribrata medicamina condesqꝫ vase melle distẽperans dispumato. ⁊ cum opus fuerit vteris.

¶ Capitulum. xvj. Incipit tractatus de puluer ibus.

Pulueris taz assignatio vtilis abominatiõi. ⁊ fluxui colerico. Sume seminis psilij seminum marcie in al marue ⁊ sahasaferemi. amili. hargi. gumme ara. terre armenice cuiusqꝫ partem. gummam terram ⁊ amilum mediocriter teres semen psilij modicum friges ⁊ mixtis vteris infectis oleo rosarum cum citoniorum robo. aut mirti.

Pulueris granatorum assignatio. vtilis solutioni que fit ex stomaci debilitate ⁊ intestinorum ipsaqꝫ confortat. Sume romani granorum frixorum partes duas. mirte grece. granorum balutir selsemachi. sumaci cimini aceto infusi vini ⁊ frixi benaci succi. gabire alfiti. coriandri frixi cuiusqꝫ. xij. carice nebatice ⁊ syre. cuiusqꝫ partẽ. secci rameci xiloaloes pure. cuiusqꝫ quadrantem. Que frigi opꝫ frige. reliqua mediocriter terens oia simul misce ⁊ vtere.

Machalite puluis solutionis vtilis antique tenasmoni. ⁊ stomaci debilitati frigiditatiqꝫ ⁊ torsioni ac emorroidibus. Sume cardami libram ⁊. 5. frixam cimini carmanici vini aceto nocte ⁊ die infusi ⁊ siccati frixiqꝫ libram. 5. seminum lilij ⁊ porri nebatici cuiusqꝫ quadrantem. lib. masticum. ʒ. 5. mirobolani indi in oleo frixi oliue libre quadrantez tere omnia diligenter ⁊ vtere.

Charnubi puluis solutioni. vtilis ⁊ stõi eneruatiõi. Sume carue nebatice grani purgate cimini carmanici, vini aceto infusi die ac nocte ⁊ in ymbra siccati ac frixi sumaci ğnoꝝ aychali mirti benaci. alfiti glãdis coriãdri frixi masticis cuiusqꝫ ptẽ aduna hec trita ⁊ cribrata medicamia cõditisqꝫ vase cũ fuerit op⁹ vteris.

Puluis alius naturã stringẽs. stomacũqꝫ roborãs. Sume seminis vuaꝝ passaꝝ romani granoꝝ seminis herma zi. gũe arab. cuiusqꝫ. ʒ. iij. seis mirti glãdis cuiusqꝫ. iij. trita hec ⁊ cribrata aduna medicamina ⁊ vase condens vtere.

Berberis puluis debilitati vtil stõi quẽ cõfortat et naturam constipans calefacit. Sume nanachue. sumaci zinziberis. benaci alfiti cuiusqꝫ. ʒ. ij. zaccare tabarzedi. xx. hec tritis ⁊ cribratis adunatꝫ cũ fuerit opus vteris.

Sumaci puluis vẽtrꝫ vtil. fluxuatiõi. Sume sumaciptes. ij. acidi ğnati granoꝝ frixoꝝ ptẽ. carice nebatice crei. gũme arab. balaustie cuiusqꝫ. 5. ptẽ adũa hec trita ⁊ cribrata medicamina ⁊ vase condes cũ fuerit opus vtere.

Puluis glãdis fluxui vtilis vẽtrꝫ. Sume castaneaꝝ glãdiũ vue passe ğnoꝝ cuiusqꝫ partẽ benaci alfiti carice nebatice. mirti granoꝝ cuiusqꝫ. ij. hec aduna trita ⁊ cribrata medicamina vase conde ⁊ vtere.

Puluis vuaꝝ vẽtris fluxui vtilis. Sume ğnoꝝ vue aut zebibi partes duas granoꝝ. mirti sumaci cuiusqꝫ ptẽ gũme arabi. lẽlebachi mastic. balaustie cuiusqꝫ. 5. partem medicamina hec trita ⁊ cribrata in vase conde ⁊ vtere.

Seminum puluis vtilis vẽtositati ⁊ iflatiõi. Sume carui. anisi cimini carmanici cinami ameos semĩ nũ apij cuiusqꝫ. ʒ. ij. gar. cacale magne ⁊ pue cuiusqꝫ mediũ eoꝝ zinziberis darfulfuli. cuiusqꝫ obol. ij. zaccare exagi. xx. hec adunabis trita ⁊ cribrata medicamia ⁊ vase ꝯditis vterꝫ.

Pregnantium puluis mulieꝝ malos amouet illis ꝯcept⁹ tpe. appetit⁹. stõm ꝯfortat: cibi mouet appetitũ ⁊ colorẽ bonũ facit solutionẽqꝫ. Sume apij. zebedari. in al zerẽbadi cuiusqꝫ. ʒ. vij. ameos. thuris masculi. cuiusqꝫ. iij. castorei. ʒ. 5. cimini carmẽici. sisami. expilati. cui⁹qꝫ. x. zaccare taberzedi. xx. tere oia diligẽt hec ⁊ cribra medicaia ꝯditisqꝫ vase cũ fuerit op⁹ vtarꝫ.

Pulueris ali⁹ assignatio vtilis pgnãtibus ⁊ est sisami electuariũ. Sume sisami expilati. cimini carmanici zinziberis cuiusqꝫ. x. piperis nigri ⁊ lõgi cuiusqꝫ. v. cinamomi. ij. helli. cacale. cuiusqꝫ. iij. taberzedi zaccare librã. Trita hec et cribrata vase conde ⁊ cũ fuerit opus vteris.

Pulueris ioannis assigna-

tlo vtilis stomaci debilitati ventositatem solvit et cibi movet appetitum. ¶Sume cimini carmanici et nebatici. cuiusque. ʒ. xxx. infusorum vini aceto die et nocte et desiccatorum frixorumque mirti granorum. l. coriandri frixi. xx. benaci. alfiti et gabiri. granati granorum cuiusque. xx. carathi. tarathiti. cuiusque tertiam eorum partem tere et lato transmitte cribro: et si sume cum necesse fuerit mane et vespere.

Pulueris assignatio difficilis vtilis singultationi que ex repletione contingit. Sume seminis apij montani. cimini carmanici. cuiusque partem et tritas cribra et dabisque cum nemami aqua exagium.

Pulueris assignatio qui cum camelle bibitur lacte; et epatis prodest doloribus. Sume lacce purgate. ʒ. xxx. rose rubee tantumdem spodij seminis intibe. et aquasuthi. cuiusque. ij. hec adunabis trita et cribrata medicamina: cumque fuerit opus condi tis vase vteris: eiusque potio. ʒ. cum zaccare selimine. ʒ. v. vncijs camele lactis. iiij. a quibus vnctuositatem eduxeris.

Pulueris podagricis vtilis et sciaticis. Sume scureniani albi. ʒ. x. zaccare selimene. v. zafrani. obol. et tritis diligenter. ʒ. de eis propinabis cum aqua frigida.

Pulueris assignatio scorpij percussioni vtilis. Sume aristologie longe. radicis capparis piretri partes et tritas cribra: dabisque ex eis. ʒ. iij. vsque. ij.

Puluis illis vtilis qui plurimi causa caloris mingit et est passio diabetes. Sume purgamenti ferri. ʒ. xx. et tritas subtili cribra panno. sicque vini aceto. vij. infunde diebus excolatasque paululum frige donec siccentur et iterum terens misce corticum cancari vini aceto infusorum die et nocte siccatorumque. ʒ. v. spodij. iiij. coriandri sicci. iij. cicute. ij. hec adunans trita et cribrata medicamina vase conde: cumque opus fuerit. ʒ. ij. cum nectare dabis simplici et aqua frigida mane et vespere.

Puluis vrinam prouocans. Sume scolopendrij. ʒ. x. vitri adusti. granorum caleti. cuiusque. vij. seminis pastinace agrestis. tertiam. eorum feniculi. ʒ. ij. seminis melonis medulle. ʒ. x. teres et cribrabis: et cui calor inest cum squinantibus bibet. cui frigus cum radicum aqua.

Pulueris ioannis assignatio. et cuius spermatis inest fluxus caloris causa. Sume semen psilij. ʒ. ij. semen portulace. iij. coriandri sicci. ʒ. j. et. ʒ. et in saluia cum iuleb offeres viniique imminues potum lac cum amigdalis comedat purgatis et oleo inungetur rosarum.

¶Capitulum. xvij. Incipit tractatus de clisterijs et licinijs.

Clisterium assignatio colice que fit ex flegmate vtilis. Sume centauree hesqui camomille. melliloti. aneti. charue. cartami. tunsi cuiusque. ʒ. x. hermeli. fenugreci. cuiusque. vij. colloquintidas. ij. tunsas. semen feniculi et apij cuiusque. ʒ. furfuris altee cuiusque. iij. in panno ligatorum ficus albas subincisas numero. x. ruthe foliorum. nenufar. cuiusque. x. manipulos. Coques in quatuor aque libris donec ad libram. redeant et. ʒ. Semis libram sumes et inijcies mell. ℥. olei zembaci aut cheiri. ℥. et. ʒ. chamachi. ℥. buraci armenici exag. serapini. opoponacis cuiusque. ʒ. tepidumque clisterizabis.

Clistere aliud colice vtile et vrine fluenti. Sume iuiubas numero. xx. sebesten. xxx. zebibi chorosanici. cartami tunsi cuiusque. ʒ. x. ficus albas numero. x. hesqui. camomille. melliloti. aneti cuiusque fasciculum. viol. ʒ. iiij. helbe. seminis lini cantorum cuiusque. v. seminis feniculi. furfuris alice in panno ligatorum cuiusque tertiam eorum. Coque omnia in aqua lib. iiij. donec ad tres redeant et. ʒ. libram clisterizabis additis zaccare rubee. ʒ. vij. buraci armenici. ʒ. camachi. xv. olei sisami recentis. xx. tepidumque clisterizabis.

Clisteris assignatio vtilis colice que ex flegmate fit: et ventositate grossa. Sume hesqui. camomille. melliloti. aneti cuiusque fasciculum. cimini nebatici. seminis apij anisi. feniculi. pigani sicci. cuiusque. ʒ. v. seminis artemisie fautenegi montani. ameos. cuiusque. iiij. sequebinegi. amoniaci opoponacis. iausiri. ʒ. ʒ. ficus albas numero. x. altee furfuris in panno ligatorum. cuiusque. iij. Coque omnia in. v. libris aque donec ad libram. et. ʒ. redeant. ¶Ex hac libram semis sume. et mellis olei zembaci. olei sisami. muri antiqui. cuiusque. vncia colloquintide adipis semis. adde. ʒ. clisteriza. quoniam mirabile est vti ad ventositatem dissoluendam. Addunt quidam apij seminis. ʒ. si fuerit necesse. Non est autem hoc vtendum estate. aut in his qui calide sunt complexionis.

Clisteris assignatio ad ventositatem grossam. Sume que pori. orobi aque. helbe aque decocte. cuiusque. ʒ. phiale oleorum zembaci et sisami. cuiusque. ℥. et vtere.

Clisteris assignatio quo iacutis vtimur morbis si natura fuerit conclusa. Sume iuiubarum sebesten. cuiusque fasciculum. violarum siccarum. ʒ. iiij. ficus numero. x. altee. furfuris cuiusque. quantum necesse fuerit in panno ligatorum. In tribus coquens aque libris donec ad tertiam redeant excolabis ab eis

ʒ.iiij.ꝛ addes bliti triti ꝛ expressi libre quadrã tē sisami olei recentis.ʒ.ij.ꝛ.ß.fortiterqꝫ percu tiens tepida hoc clisterizabis.

Clisteris assignatio leuis quo i mor bis vtimur acutis. Sume iuiubarum sebesten.violarum siccarum ordei expilati ꝛ tunsi. altee furfuris.hesqui. melli loti.cuiusqꝫ fasciculum.ficus numero.v.In tri bus omnia hec aque libris coques donec ad libram redeant.colabisqꝫ semis libram. ꝛ ad des zaccare rubee.ʒ.v.sisami recentis ꝛ viola ti zari.cuiusqꝫ.x.fortiter hec simul percussa te tepida iniicies.

Assignatio alia ad idem. Et si in huiusmodi cum aqua bliti expressi.ʒ.iiij.olei sisamini recentis ꝛ muri.cuiusqꝫ.nucis.ij.cliste re feceris prodest.

Clisteris assignatio que colice ex humore pdest acuto. Su me iuiubarum.sebesten.cuiusqꝫ poma.xx. or dei expilati lebelabi.cuiusqꝫ.ʒ.x.violarum.iiij. altee furfuris.,seminis lini cuiusqꝫ.ß. Coque omnia in duabus aque lib. donec ad libram redeãt ex hac vnciis.iiij. sumptis iniice semis psilij.spume.ʒ.x. olei viol' optimi.v. ꝛ fortiter simul percussa tepida clisteriza quoniam pro sunt.

Clistere alíud quod matricez ꝛ mem bra confortat inferiora. Su me aque granorum mirti ꝛ aque sibi ortulani aque nemami.aque merue viridis cuiusqꝫ co clear calami aromatici triti.ʒ.ij. vini optimi: aut cõmunis aut vue passe ꝛ mellis quod suf ficiat.hec omnia adunans medicamina percu te fortiter ꝛ quantũ necesse fuerit sumens in aqua pone calida ꝛ sine vt tepidum fiat patiē tiqꝫ clisteriza.

Clisteris assignatio quod renũ pro dest frigiditati ꝛ matricũ duritiei. Sume oleorũ nucũ amigdalis ama rax olei hebethelchadare aut olei oliue cu iusqꝫ.ʒ.butyri vaccini semis.ʒ.mixtaqꝫ i helbe aq̃ fortiter. viij.in al.ij.hec pcute diebus libre duabus trientibus tepidum clisteriza trib⁹ cõ tinuis diebus per anuz ꝛ per vuluã.

Clister quod matricum medetur do loribus. Sume armoniaci. belelagi.machali glauci serapini cuiusqꝫ.ʒ.v. opoponacis castorei.cuiusqꝫ totidem seminũ apij.feniculi.ameos.siselei cuiusqꝫ.iiij.Et me dicorum quidam apponunt helbe. hesqui spi cis.camomille.cuiusqꝫ partez omnia hec adu nans medicamina in lac mitte caprarũ recēs calidum.ꝛ aquam suauem cuiusqꝫ librã. ꝛ. ij. trientes lentoqꝫ coque igne. donec semis fiat: ꝛ igne depositum cola librã ꝛ semis ꝛadde bu tyri vaccini, mellis dispumati cuiusqꝫ coclea ria duo.olei sisami mensuram phiale ꝛ semis. fortiter percutiens mulieri clisterizabis tepi dũ in saluia quanto poterit illud contineat.

Clistere quod epatis prodest debi litati ꝛ veneris paucitati. Sume hesqui viridis virgas.v. radic̄ bliti re centis frustra.v.helbe fasciculum renum ca pri adipis ꝛ nuche eius.testiũqꝫ tritorum cor pus. hec adunabis in olla ꝛ lactis caprarum iniicies dulcis cados.ij.aque suauis.ij. lento qꝫ cum coxeris igne excolabis ꝛ sumptaz die bus singulis lib. vnam in saluia clisterizabis continebitqꝫ eã ille cui immittitur q̃tũ poterit horqꝫ diebus fiet tribus continuis.

Clisteris assignatio quod sciatici.et dorsi. prodest doloribus. genuumqꝫ. Sume centauree subtilis.ʒ.x.pire tri.iiij.cucumeris agrestis.v.helbe.v. ficus nu mero.x.In tribus hec coques aque libris do nec ad libram redeant. Ex hac semis libram colabis.ꝛ superaddes opoponacis.ʒ.ij.ꝛ.ob. ij.serapini.ʒ.olei liliorum.ʒ.ij.clisterizabisqꝫ ꝛ sic patiens dormiat.Sumat autē castorei.ʒ.ß. costi.ʒ.ꝛ trita cum oleo misceantur liliorũ ge nuaqꝫ inungatur.

Clisteris assignatio. artetico dolo ri.Sume helbe.amigdala rum amararum. charue seminis lini. cuiusqꝫ manipulum.camomille aneti. baccarum lau ri cuiusqꝫ.ʒ.ij.scurentani.machali iudaici elle bori albi cuiusqꝫ.ʒ.centauree.iij.serapini opo ponac.amoniaci. haccali cuiusqꝫ.ʒ. ficus nu mero.x.iuiubas.xx.sebesten. xl.in olla quoqꝫ hec fictili ponens in camino vsqꝫ mane ꝛ.ʒ.su mes.viij.addesqꝫ butyri vaccini. olei cheyri. cuiusqꝫ.ʒ.tepidũqꝫ iniicies.

Clisteris assignatio stringētis ꝛ inte stinorũ prodest vlceribus. Sume risi feresiaci.ʒ.xx.lenticule expilate. x. ordei alfiti.xv.balaustie.v.cortic. granati tan tũdem corticum glandiuz exteriorum.iiij. hec oïa in duabus aque libris coques donec com pleatur decoctio sicqꝫ huius aque colate.ʒ.su me.iiij.ꝛ addes plũbi ceruse.terre cyprine. gũ me arabice acatie sanguinis draconis hypo quistidos succi.carte aduste.cuiusqꝫ.ʒ.ouoruz duum vitella elixatorum in vini aceto. Medi camina hec diligenter teres ꝛ cum subtili cri brata panno olei rosarum puri.ʒ. iniicies te resqꝫ cum ouorum vitellis in mortario donec tanqꝫ vnguentuz fiat decoctioni aque iniicies ꝛ tepidum clisterizans vt continere perferat imperabis.

Clisteris alterius ad idem assigna tio. Sume ordei alfiti.risi feresiaci cuiusqꝫ.ʒ.xx. mirti granorum. x.co ques hec in duab⁹ aque libris donec sufficiat ꝛ.ʒ.iiij.sumptis horum addes medicaminum

ex aginum tepidumqꝫ iniicies carte aduste.ʒ.v. sebbi iemenici.arsenici rubei.cuiusqꝫ.ij.arseni ci citrini.tub aleris heserem sicci.calcis lapidis adusti ꝛ nõ extincti cuiusqꝫ.ʒ.ꝛ.s.zafrani opij cuiusqꝫ.ʒ.adunata hec trita ꝛ cribrata medica mina cuz aqua distẽpera ꝛ exag.fac trociscos ꝛ in clistere pones cum fuerit necesse.

Clistere intestinorũ vlceribus. Sume aque risi ꝛ alfiti ordei decoctorum cum capre renum adipe sine sale vnciis.iiij.ꝛ immitte ceruse plumbi.aduste carte gume arabice frigie.acatie.sanguinis draconis cuiusqꝫ.ʒ.tritaqꝫ hec diligenter cum tribus ouorum vitellis in vini aceto elixatorum ꝛ semis olei.℥.rosarum puri admisce. factoqꝫ clistere tepidum iniice.

Clisteris arsenicorum assignatio vtile tenasmoni ꝛ ventri solutioni. Sume paximatis adusti.ʒ.iij.arsenici rubei ꝛ citrini eris adusti sebbi iemenici. galle. calcis lapidis adusti ꝛ non extincti. cuiusqꝫ.x. opij.v.acatie aychari glandis. gũme arabice. sanguinis draconis. cuiusqꝫ.iiij.medicamina hec trita ꝛ cribrata adunans cum granorum mirti aqua distempera ꝛ trociscans in vmbra sicca ꝛ cum exag.vno clisterizabis cum risi aq̃ feresiaci decocti.℥.iij.ꝛ olei rosarum.℥.j.

¶ Incipit tractatus de liciniis.

De liciniis que inferius supponũtur licinium. lenealtee. boracis partes equales tere.ꝛ subtili cribrans panno ꝛ cum zaccara rubea distempera. que super ignem spissata fuerit cuz modica aqua factoqꝫ licinio febricitantibus ꝛ acute molestatis subimpone morbis.

Aliud. Sume salis ꝛ alitaz ꝛ glandes informa.desiccatisqꝫ vtere. qm̃ citius mollit ꝛ facilius est.

Aliud si cum terengebino idem feceris tanq̃ glandibus compositis naturam mollit.

Licinium aliud prioribus fortius. Sume boracis salis. altee. equalia pondera ꝛ cum melle spisse aut zaccara rubea spissata vt diximꝰ distempera. Et si robustiorib' opus est colloquintide adipis.s.pars admisceatur.

Licinium quod sanguinem stringit ani ꝛ tenasmo medetur. Sume mirre munde opij thuris masculi.lelgie.zafrani equales partes ꝛ cum coriandri aqua distemperans glandis informa filis appositis ꝛ sic sub impositis dimitte. quoniam tenasmoni plurimum confert.

Licinium aliud quod sanguinem ab ano stringit fluentem. Sume mirre.acatie.seminis iusquiami.gum-me arabice.risi fere siaci frixi equales partes medicamina hec adunans trita ꝛ cribrata cuz mirto viridi distẽpera vt expedit vtere.

¶ Capitulum decimumoctauum. Incipit tractatus de emplastris.

Emplastri coladichion assignatio citrine vtilis aque. Sume amomi spice.aroma. cardamomi. darsuli. seliche.thuris masculi.costi amari.piretri.masticis.machali glauci.carpobalsami.amoniaci.mirre. aloes.mihe.siseleos.aristol'.ro.meliloti ciperi.gaꝛ. radicis ireos. olei balsamini.cuiusqꝫ.ʒ.x.laudani.ʒ.et.s. botami gumme.cere albe.cuiusq̃.xxx. hec trita ꝛ cribrata adunans que liquefieri debent in oleo liquefac nardino ꝛ in mortario medicamina mitte percutiẽs simul donec ꝑfectũ fiat.

Emplastri mileti assignatio vtile hydropicis. Sume spice libram. mirre munde. ciperi. cardamomi. ireos radicũ cuiusq̃.℥.iij.ꝛ.s.costi amari. xiij. ʒ.hec omnia adunabis medicamina trita ꝛ cribrata atq̃ cum oleo distemperabis balsamino sufficienti. vase condens cum opus fuerit vteris.

Emplastri diaspermaton assignatio vtile stomaci ꝛ epatis debilitati. Sume apij seminis cardamomi ireos.radicis ciperi squille.ameos buraci. sumaci.amoniaci.anisi.helbe. botãi gume.cere albe cuiusq̃ sexᵗ.ij. baccaꝝ lauri.ʒ.iij. adipis vaccini. ratinegi.cuiusq̃.x.hec adunabis medicamina trita ꝛ cribrata ꝛ cum sansuci oleo. aut sumaci distemperans emplastruz confice.

Emplastrũ aliud vtile epatis dolorib' ꝛ vocatᵗ philargistõaciq̃ ꝑdest dolorib' ꝛ matricis eoꝝq̃ apatibus si emplastrizatũ mulier ptulerit. Sume zafrani anatis adipis cuiusq̃.ʒ.vj. machali. glauci masticis mihe.fluxe.assaq. aloes escotri.cuiusq̃.iiij.cere albe sexᵗ.xij.isopi viridis.ʒ. xv.sicca tere ꝛ cribra que oportet vino infundes rihano aut cõi aut vue passe cũ melle.reliqua in oleo liquefac nardino sufficienti ꝛ medicaminibus iniectis misce fortiter ꝛ vase condens cum fuerit opus vteris.

Estamaiconis emplᵗi assignatio vtilis stomaci ꝛ epatis si fuerint ex calido molestijs. Sume sandaloꝝ cuiusq̃.ʒ.iiij.rose rubee.v. meliloti.vj.zafrani.ij.cãphore.s.cere.x.olei rosarũ hieme lib.s.estate trientem ꝛ oĩa vt opꝫ cõficiens cum fuerit opus emplastriza.

Ceroti emplastrũ vtilis epatis calori ꝛ cordis stomaciq̃ in morbis acutis si pectori frigido ꝛ epati fuerit appositũ mitigat etenim calorem. Sume cere al

be.ʒ.iiij.olei violati et rosati cuiusque.ʒ.ij.ceram in oleis liquefac et refrigerari permitte. Hecque in mortario pone et aqua rosate aqua portulace vini aceti. aque sempuiue aqua coriandri viridis aqua intibe partes mixtas desuper istillabis cum opus fuerit paulatim cum pistello mouens donec optime misceatur et panno infuso lineo loco adhibe emplastrum.

Semperuiue emplastrum epatis calori et eius calidis apostematibus vtile. Sume viol. sicce exag.iiij. rose rubee. sempuiue recentis sandali albi.cuiusque.iiij. calami aroma.ij.camphore.ʒ.tritis et cribratis medicaminibus ceram albam in oleo liquefac rosarum ad sufficientiam et medicamina distemperans emplastrum fac.

Ficuum emplastrum splenis vtile duritiei Sume machali glauci. mirre munde.amoniaci.thuris equales partes et in vini liquefactis aceto percute.factoque in emplastro vtere.

Ficuum emplastrum splenis vtile duritiei. Sume machali.glauci.ʒ.ij. amoniaci.ʒ.farine fabe et orobi.cicerisque mellilotti.helebe.lini seminis.camomille.spice.farine termosi.cuiusque.5.ʒ.ficuum.xxiij.ʒ.hec medicamina trita et quam poteris cribrata aduna: sicut in vini aceto infundens et medicamina similiter misce oleique camomille et pigani quod sufficit: et cum opus fuerit facto vtaris emplastro.

Emplastri assignatio ioannis puero cuidam cui in splene erat apostema et durities. Sume ficuum nigrarum vini infusarum aceto die et nocte tritarumque.ʒ.l.costi marini vel amari triti et cribrati.iiij.amigdal. expillatarum tritarumque.x.corticum radicum cappar. diligenter tritorum et cribratorum.iij.misce omnia hec et in oleo cheiri sufficienti ceraque liquefacta confunde et splenis applica loco cum panno tempore quo cibo venter est vacuus et post duas auferes horas: laudabilique aqua in qua camomillam carnibusque coxeris et oleo inunges cheiri. Oportebit autem apponere prius cataplasma quam emplastro vtaris quam proderit. Sume asene.ʒ.v.corticum radicum capparis.iij.pigani sicci. tricentem eorum buraci.ʒ.hec coques fortiter in vini aceto et locum cataplasmabis cum frusto epatis mane et vespere stomaco tamen vacuo cibis.

Aliud. Assacum in aceto dissolue vini et diu simul percusso vtere.

Emplastri assignatio ventris solutioni. Sume mirre munde.ʒ.acatie.hezazi.candari.masticis. zafrani sumaci.cuiusque.ij.paximatis.v.florum adechari et vitis.aut foliorum hesse mirti granorum et florum eius cuiusque sextarios.ij.rose rubee sexta.camphore exag.5.omnia hec trita et cribrata medicamina cum aqua mirti distempera viridis et citoniorum et modico rosarum oleo et masticino: cumque fuerit opus vteris.

Emplastri assignatio quod ventrem concludit stomacum confortat et est ioannis. Sume laudani.mirre.rameci.cuiusque.ʒ.x.sandalorum. tantumdem. salis.quinque.rose trite.xx.succi hypoquistidos. iiij.hec medicamina trita et cribrata cum mirti aqua et liliorum distempera pannoque cataplasmans lineo super ventrem pones a pectoralis termino vsque pecten cum vacuus cibis fuerit stomacus.

Emplastri alius ad ventrem solutionem assignatio. Sume laudani.ʒ.acatie semis cere.ʒ.ij.ceram in oleo liquefac mirtino quo medicamina quant distemperari mittentesque in mortarium cum pistello percute et omnibus diligenter mixtis vtere.

Emplastrum solutioni et vomitui.absinthij masticis cuiusque.ʒ.aloes.iij.trita hec diligenter cum citoniorum aqua distempera et rosarum vtereque.

Aliud emplastrum vtilis solutioni ventris et stomaci eneruationi. Sume paximatis infusi siropo liliorum aut vino rihano aut citoniorum aque.pomorum ve aut mirti quantum vis sumas quoque absinthij greci aloes epatici.laudani.calami. aromatici conditi cuiusque ʒ.ij.mirre munde masticis.cuiusque.iiij.acatie ezazini rose rubee purgate zafrani cuiusque. v.cere albe.ʒ.iij.xiloaloes.ʒ.medicamina hec trita adunabis. et cribrata ceramque in oleo liquefacies nardino sufficienti et iniectis in mortario medicaminibus fortiter percute donec completum sit et vase condens cum fuerit opus vteris.

Emplastrum hidropicis et corpori frigiditati. Sume nusaderi.mellilotti.asene amomi.foliorum lauri.squille.seminis apij.anisi feniculi.ireos radicis.ciperi. zafrani.xiloaloes cassie. thuris. mthe.mirre. cuiusque.ʒ.cere albe libram.mellis dispumati. anatis adipis.olei pinearum.iausiri.ʒ.xxx.hec adunabis trita et cribrata medicamina queque expedit in vino funde rihano . aut communi reliqua vt decet oleo liquefacies pinearum et in mortario simul medicamina iacies percutiesque cum pistello donec compleatur.vase condens cum fuerit opus vteris. ¶ Si autem desiccatum fuerit et aruerit atque vt molle fiat necesse habes misce quod condecet adipis anatis aut galline et vtere.

Emplastrum eneruationi et titillationi vtile. Sulphuris fimi vaccini.helbe partes equales terrecum caulis aqua distemperans vtere.

Emplastri olei sisami assignatio vtilis doloribus et duris stomachi apatibus. Sume mihe. ʒ. olei sisami coclear et instilla parum aque suauis. bisque bulliri facias. post hec helbe. lini seminum tritorum et cribratorum cuiusque. ʒ. v. addes paulatim: et facto vteris emplastro.

Emplastrum quod furunculos maturat et erumpere facit. Sume fermenti partes. iij. buraci. salis. fimi columbi. fimi gallorum cuiusque partem. tritaque et cribrata hec cum oleo oliuarum distempera et appone.

Emplastrum aliud quod apata rumpere cogit. Ficus siccas in aqua coque et tritis in mortario addes boraci modicum: et cum oliuarum oleo sisamique et butyro distemperatum vteris.

Emplastrum scrophulis vtile picis nebatice caulis radicis combuste. partes sume. et pice liquefacta radicis puluerem iniice. mixtisque simul diligenter vteris.

Emplastrum ad furunculos. helbe. lini seminis. cuiusque. ʒ. x. cere albe. xx. mihe fluxe. iiij. ceram in sufficienti oleo liquefac iesemino: medicaminaque cum miha: ifice et sic super oleum et ceram inieceris: diligenterque mixtis fac emplastrum.

Emplastri assignatio pleureticis. Sume violarum siccarum furfuris heneri. ordei farine alteeque cribrata rum: farine fabe. camomille. melliloti. partes et cera in violarum oleo aut sisami liquefacta distempera et patientis emplastriza latus. Quod si tardesit maturationis materia refrigidatum appone quoniam prodest.

Emplastrum percussionis dolori quod super epatis cecidit partes et compressioni. Sume merdaiferemi. xilo aloes pure baccarum lauri zafrani calami aromatici mirre, munde. cuiusque. ʒ. ij. hec adunabis trita et cribrata cereque albe. ʒ. x. in sufficienti iesemini oleo liquefactis simul omnia percuties: et optime mixta vase condes. suo tempore fruiturus.

Emplastri assignatio mescationis vtilis stomachi et epatis debilitati. Sume mescationis. xiloaloes pure mihe fluxe masticis absinthij. zafrani cuiusque. ʒ. ss. aloes mirre. calami aromatici. derire cuiusque. ʒ. sumaci. rameci cuiusque. viij. his adunatis medicaminibus tritis et cribratis. ʒ. cere. xx. in tribus sexti. olei iesemini. olei autem rosarum et camomille cuiusque. sext. v. medicamina simul inijcies et in mortario fortiter percussa vase condens vsui reserua.

Emplastrum quod pregnantium stringit menstrua mulierum. Sume lenticule excoriate cortic. granati. galle berberis equales partes et trita diligenter cum vini bone sube aceto distempera et vulnam hoc et penis emplastrizabis partes.

Emplastrum furunculis vtile matric. Sume lini seminis helbe cuiusque. ʒ. x. melliloti. xvj. zafrani. ij. sanderusi. albi machali glauci cuiusque. vij. assaqui sextarios. vj. cere albe sext. hec adunabis trita et cribrata sed que oportet in oleo liquefacies nardino et liliorum henneque equaliter sumptis quantum necesse videbitur. sicque medicamina simul cum his in mortarium mittens percuties pistello donec compleatur et vsui recondes.

Emplastrum apatibus veretri vtile. Sume ordei farine sandali albi equalia pondera et trita distempera cum caquenegi aqua oleoque rosarum et vini aceto ac oui vitello fortiterque percussis simul factum veretro adhibe emplastrum.

Emplastri assignatio quod solidis veretri vtile est apatibus. Sume vnc passe optime purgate renum capre adipis. fabe expilate et elixate. olei rosarum partes equales apdieque cum oleo dissoluto. reliqua adde trita et fortiter in mortario percute. nonnunquam oui adiungit vitellum et sic emplizet.

Emplastri assignatio vtilis veretrorum duritiei et apati vesice: eneruationique membrorum. Sume masticis quadrantem libre medulle vaccini cruris cere albe. olei rosarum cuiusque. ʒ. xviij. masticem contritam reliquis adde medicaminibus et in oleo omnibus liquefactis rosarum cum fuerit opus vtaris.

Emplastrum podagre et artetico dolori. Sume sandali albi mugathi. altee. semis psilij. farie orobi. scurentani albi violarum siccarum partes sumes et tritas cribra atque cum sisami oleo distemperans modicoque vini aceto quasi vnguentum fac et super pedem pone.

Emplastrum podagre. Sume susani. altee. semis psilij. farie ordei scureingi rosati olei partes et oui vitellum adunatisque sic mixtis diligenter vtere.

Emplastrum podagricis aliud. Sume mirre. costi aloe. carnibi. nebatici adusti. equales partes adunatisque omnibus tritis et cribratis cum vino aceti distemperans emplastriza.

Emplastrum quod si super stomachi ponas os vomitum vrget. Si super vmbilicum inferius laxat si super pectenvrinam prouocat. Sume aterengi cucumeris agrestis cuiusque exag. iij. ellebori albi. mardasenegi. cuiusque. ʒ. iiij. zirbi. caprarum. v. fec. olei. x. exag. ceram sufficienter in olei liquefac amurca. et trita reliqua miscebis medicamina panumque cataplans appone

Emplastrū vtile rupture supplani ventris ꝛ neruorū. Sume masticis corticū candari. cipressi nucis ꝛ foliorum eius sarcocolle piscis colle. aserasi. corticum glandis interiorum partes equales ꝛ tritam adunans colamꝙ invini liquefac aceto ꝛ simul medicamina distemperans pannū cataplasma et emplastrizans cum coriorum freno stringe.

Emplastrū aliud rupture. Sume sarcocolle mirre suma ci. sadegi. acatie nucis cypressi cuiusꝙ. ℨ. ꝛ. 5. marchasite. sulphuris magnetis sebbi. iemenici. thurꝭ masculi. coclearū cuiusꝙ. ℨ. cere libras iij. cerā in oleo liquefac mirtino ꝛ medicamia simul misce ac emplastriza.

Emplastrū perutereon perutile faciei contorsioni ꝛ paralisi. oculorū doloribus ꝛ temporū emicraneo ꝛ dentiū molestijs: fluxus a coleris prohibet super tempora positum: vrinam prouocat vesice applicatū percussioni prodest scorpionū si super locum ponatur: apostematibus membrorum si super ventrem ponatur vel extendat. Sūe fimi colūbarū. ʒ. ij. oliue olei. xl. cere x. ratinegi. iij. cera ꝛ ratinego liquefactis fimū iniȷce columbinum tritum ꝯmouebisꝙ donec perficiat ꝛ vase condēs cū fuerit opus vtaris.

Emplastrum racture vtile ꝛ cōcussioni ac debilitati. Sume mugathi terre armenice cuiusꝙ. ʒ. xx. mirre altee. cuiusꝙ. xx. acatie. v. adunata hec ꝛ trita diligēter medicamia cū aqua ꝛ oui vitello distempera vtereꝙ.

Emplastrū aliud ꝯsolidationi mugathi. terre armenice. altee marsi. aloes cuiusꝙ partē sebbi. raseni pentafili. corticū cādari secci. zafrani cuiusꝙ partē. 5. trita diligēter distēpera cū mirti aqua ꝛ cū panno emplastriza.

Emplastrū debilitati ꝛ euulsioni. merasi. ʒ. xx. laudāi terre armenice cuiusꝙ. x. zafrani. iij. secci. exag. ij. acatie exag. distēpera cū mirti rosarū cipressiꝙ aq̄. Et si locus fuerit neruosus hoꝝ loco liliorū pone oleū aut narcisci ꝛ vinum olarum.

Emplastrū aliud mugathi. terre armenice cuiusꝙ partes aloes mirre munde cuiusꝙ quadrantē. teres oia diligēter ꝛ cribra ꝛ cū aqua distempera.

Emplastrū qđ neruoꝝ mollit grossitiē sisami expilati. ʒ. xx. tere oia diligēter ꝛ cū sansuci folijs misce viridis tritis. ʒ. ponēs. v. ꝛ cū pāno appone.

Emplastrū qđ neruoꝝ ꝓdest nodationi. Sūe machali glauci. ʒ. x. ꝛ tūsas aq̄ īsunde calīa ꝯtereꝙ ꝛ adijce. ʒ. x. cathemie radicis trite ꝛ subtilit̄ cribrate distēperansꝙ cū violaꝝ robo locū emplīza.

Emplastrum spasmo vtile cere adipis porcini et gallinacei medulle cruris vaccini caude anetꝭ ptes tolle eq̄les ꝛ oia simul liq̄faciēs. amilum adijce tritū fortiterꝙ ꝛ diu mixtis ēplastriza.

Medullarum emollitiōis assignatio neruorū vtilis spasmo. Sūe machali. ℨ. gallie apidis ꝛ anatꝭ medulle cruris vaccini cuiusꝙ. lib. 5. machalū ī sufficiētī aq̄ dissolue calīa ꝛ adipibꝰ inijce liq̄factis in mortario diuꝙ tere ꝛ vtaris.

Emplastrum emissiōes molliēs neruoꝝ serapini. ʒ. iij. castorei. ij. euforbij. ʒ. ꝛ. 5. machali. iiij. gūmas in aq̄ infunde calida ꝛ cere. ʒ. xv. in olei zēbaci. ℨ. tribꝰ liq̄fac olaꝙ in mortario misce ꝛ vtere.

¶ Caplm. xix. incipit tractatus de oleis.

Olei nardini assignatio vtile doloribus epatis ꝛ stomaci. colice. ventris frigiditati bibitum aut emplastrizatū: aut clisterizatū mēbrorūꝙ frigiditati si eo liniant matricū dolorībꝰ si mulieri subijciat aut subponatur auriū dolorībꝰ si instilleŧ. cephalee ꝛ emicraneo si naribꝰ instilleŧ ꝛ q̄ vesice accit eneruationi si ꝑ virgā iniȷciaŧ. Sume calami aromatici. ciperi foliorū lauri carpobalsami. malabatri. rasci. sabeheli adechari folioꝝ mirti cardamōi. squille sansuci cuiusꝙ. ℨ. ij. hᶜ medicamia in olla pones recēti mediocriter trita ꝛ supinfunde vinū cōe: aut vue passe cū melle aquāꝙ suauē ꝗtū necesse erit q̄. s. medicamia infundāt oia oleiꝙ sisami cados. v. ꝛ ē in cado lib. ꝛ. 5. h in vase coq̄s. stagnato aut lebete alternis cōmouēs horis moderato igne hocꝙ ꝑ horas tpis. vj. ꝛ sic igne deponēs refrigerari sines excolabisꝙ oleū ab aq̄ ꝛ medicamibꝰ. pꝰ hec sume rose rubee optīe purgate aq̄ mirti viridis cuiusꝙ. ʒ. iij. amōi. ℨ. ij. medicamia hᶜ mediocrit̄ trita pōe in olla ꝛ vio supīfunde rihāo aut cōi aut vue passe cū mlle aq̄ꝙ suaui ad sufficientiā. aut oleū a pria colatū decoctiōe lētoꝙ coq̄s igne horis tribꝰ cōmouēs. ꝛ depositū refrigidari sines ꝛ a medicamibꝰ oleū excolabis. De hinc vero sumes spice. gaŕ. mihe fluxe cuiusꝙ. ℨ. iij. nucꝭ muscate. v. olī balsami vi. Medicamia terens mediocriter aq̄ infundes suaui qđ sufficiat: lētūꝙ adhibebis donec bulliat ignē. sicꝙ oleū īfundēs balsaminū ꝛ mihā coque. cōmouebisꝙ vsꝙ dū cōpleaŧ: ꝛ coq̄s vsꝙ dum aqua defecit superstite sicꝙ ab igne depositum excola: ꝛ cū fuerit opus vteris.

Costini olei assignatio priori fortioris stomaci ꝛ epatis dolorībꝰ ac frigiditati vtilis: disgregationisꝙ frigiditati. ꝛ eneruationi. Sume gaŕ. calami aromatici

spice aromatic. sadegi indici mihe fluxe lilioꝝ radicis. cinami. asene. costi. cuiusq; ʒ. ij. rasani seliche. cuiusq; ʒ. j. medicamina sicca mediocriter teres ⁊ aq̄ ifundes suaui die ⁊ nocte: ⁊ instillabis olei sisami menas duas. aq̄ suauis menā. moderatoq; coq̄s igne a diei p̄ncipio vsq; finē. habeas aūt aquā calidā in cacabo paratā: ⁊ cū medicamibus defecerit supplebis ex ea: ⁊ lēto tēperatoq; coq̄s igne donec aq̄ deficiat oleo supstite: tunc igne depositū refrigerari sines: vaseq; cōdes celato. Instillabis aūt ⁊ duas alias menas olei sisami super medicamina ⁊ quemadmodum vt in primo dictū est coques depositūq; igne ⁊ refrigeratum colabis: ⁊ cum priori miscebis.

Olei mirtini assignatio quod vtile est capitis caloribus: ipsumq; spissat ⁊ cōfortat. Sume olei sisami lib. iiij. ⁊. 5. foliorum mirti viridis. xxiiij. lib. tritorum ⁊ in vino infusorum cōi aut vue passe ⁊ mellis. ʒ. j. die ⁊ nocte in olla pone ⁊ coques igne lēto dōec aqua deficiente supersit oleū. Et si colare volueris illud: adde mirti aquam expressam: ⁊ coctum igne depone: cumq; refrigeratū fuerit colatū vase conde.

Olei mihe assignatio vtilis disgregationū doloribꝰ. mēbra calefacit frigida ⁊ vesicam: renesq; ⁊ apostemata dissoluit dura. Sume olei sisami cadum vnū mihe fluxe. vntias. iij. ⁊ lento coques igne: donec oleum vim assumpserit storacis: sicq; igne depositū cola ⁊ reconde.

Olei camomille assignatio vtilis. Sume olei sisami librā. ⁊. 5. appone helbe. foliorumq; camomille in vmbra siccatorum cuiusq; ʒ. ij. ⁊ in vase positis his vitreo ad solem pones eruntq; in eo. xl. diebus sicq; colato vteris.

Olei absinthij assignatio quod calefacit ⁊ membra confortat frigida. Sume olei sisami menas. ij. oculorum absinthij. ʒ. et in vase posita vitreo. aut fictili alio ad solē. xl. pones diebus colatumq; condes ⁊ vteris.

Olei masticis assignatio stōaci vtilis debilitati. Sume olei sisami lib. iij. masticis. ʒ. vj. ⁊ lento coque in vase stagnato. donec masticem omnino in oleo liquefeceris sicq; igne depositū refrigerabis ⁊ condito vtere.

Olei hesqui assignatio ilijs eorumq; doloribus ac renum vtilis. Sume zinziberis. ʒ. iiij. hesqui tunsi. x. olei sisami phialā aq̄ suauis. xv. phialas. in olla coq̄s mūda lēto ⁊ moderato igne dōec aq̄ deficiat oleo supstite. sicq; depositū colabis. clisterizabisq; añ ⁊ retro cū iniectorio p̄ge imisso. Et si eo pēnis cōfinia. linieris vrine soluet difficultatem.

Olei anetini assignatio angustijs que ex labore fiunt vtilis. Sume olei sisami cadum. i. seminis sebbeti. ʒ. ⁊ in phiala pone atq; in sole. xl. permitte diebus. colatoq; vtere.

Olei seliche assignatio. Sume seliche costi. carpobalsami. ʒ. zafrāi masticis. cuiusq; ʒ. gariofilorum cinami. cuiusq; ʒ. 5. hec adunabis mediocriter trita medicamina ⁊ in vase pones vitreo. olei infundes sisami. libram. ⁊. 5. addesq; simul liliorum flores purgatorum numero. xxx. ⁊ in vmbra iocundi loco aeris depones. donec oleum cum medicaminibus fermentetur ⁊ eorū attrahe odores sicq; colato cum fuerit opus vteris oleo.

Olei pigani assignatio vtilis renum frigiditati ⁊ vesice dorsi ⁊ matricis enernationi. prodest neruorum ⁊ laterum doloribus. Sume olei sisami libras. iiij. ⁊. 5. foliorū pigani recentis. ʒ. iiij. aque suauis. lib. ⁊. 5. lentoq; igne in vase conde mundo donec oleo superstite aqua defecerit sicq; ab igne deposito refrigera ⁊ colato vtere.

Serpentum olei assignatio vtilis petigini et stomaci eneruationi. Sume olei sisami. libr. iiij. ⁊. 5. ⁊ in vase cōde fictili in quo serpentes sunt nigre ab quinq; vsq; a decem vasisq; opilato capite. lento quoq; igne. donec serpentiū caro a spinis separetur. sicq; deponens igne cum paululum fuerit refrigeratum vas aperi. sed eius caueas vapores et cum refrigeratum omnino fuerit ⁊ vapores exalati. colabis ⁊ vase condens cum fuerit opus in vmbra vteris solem cauens petiginemq; cū penna illinies.

Olei darsisahani assignatio vtilis ventris solutioni et stomaci debilitati. Sume darsisahani. vncias. vj. cassie. viij. xilocassie costi. cuiusq; iiij. calami aromatici. duas mediocriter teres in olei sisami. cadis quinq; coque optime ⁊ colato vtere.

Olei malquilat assignatio vtilis neruorum eneruationi paralisi faciei contorsioni colice. frigidisq; morbis ⁊ est oleū indicū sūe. selli. felli. belli. acori. malabatri. rasani pipis lōg. iouzeloai oloxali ireos radicis. seminis fenicu. mirre zerembadi darunegi. cuiusq; ʒ. x. tere mediocriter ⁊ in olla pone munda ⁊ adde olei sisami mennam. lactis dulcis aqua suauis cuiusq; duas ⁊ in vase coque stagnato donec aqua deficiatur ⁊ lac. superstite oleo et ab igne deponēs cū refrigeratum fuerit vtere.

Olei caquelenegi assignatio colice vtilis faciei contorsioni ⁊ paralisi stomaci doloribus ⁊ disgregationū podagre neruoꝝ eneruatiōi hydropisi. ⁊ omnibus ex frigido doloribꝰ. Sume mirob. kebl. ⁊ idi bellerici. emblici. firē

blici purgati cuiusq3.5.x.pipis nigri z lõgi.33. cuiusq3.vi.opoponac.serapini.ammoniaci cuiusq3.v.turbit sextar.iiij.hesqui viridis carnibi.nebatici.pigani viridis cuiusq3 fasciculum hec adunabis medicamina tũsa z in olla postis munda.xxiiij.lb.aqua suauis infundes lẽtoq3 coques igne donec supsit medietas hanc igne deponens cum refrigerata fuerit aqua. medicaminib⁹ excolabi z additis olei charue mẽnis.iiij. iterum in olla z ad ignem pones. cũq3 oleo supstite aqua defecerit depones refrigeratũ colabis z vase condes addunt medicoꝝ quidã liquiritie radicũ rase z tũse sextarios.ij.sitaregi indici.ʒ.iiij. z carcharahani cuiusq3 duas.

Olei satahe assignatio vtilis stomaci et epatis frigiditati paralisi faciei cõtorsioni.omnibusq3 frigidis morbis z tremori cordis. Sume olei rosaruʒ z zebaci z narcisci cuiusq3 libram atq3 in vase pones vitreo cum xiloaloes z cãphora per mensem vaporabis tunc sume muscate.besbase.cuiusq3 quadrantem vntie. mihe'fluxue. sicce. herbue. cacale. fahaxe cubebe.gariofili.spice.rose rubee.sandaluʒ cuiusq3.5.ʒ. xiloaloes vtriusq3.ij.ʒ.secci.galle cuiusq3 exagia.x.hec adunabis medicamina z diligẽter trita panno cribrabis subtili z in phiala pones cum oleoꝝ parata vaporatoꝝ distẽperabis z per mensem vaporabis cum.xiloaloes vntijs duabus cãphore exagijs duob⁹ dehic sume ambre exagia duo.musci tria.camphore vnũ dissoluesq3 ambrã z muscũ.aut teres z cãphorã super aliquod pone duꝝ.tereq3 donec oĩa simul mixta sint.sicq3 in phialã oĩa repones z residuũ qđ superest addes. cũq3 op⁹ fuerit vteris.

Oleum qđ capillos spissat z incõmoda ab eis arcet.Sume malabatri amomi.galle,costi.cuiusq3.ʒ.iij.laudãi zafrãi cuiusq3.ʒ.olei onfacini cadum.j.vini cõis.ij. medicamina tundes paulatim z mediocriter z in vinũ mittes sicq3 oleo superstite vinũ deficiat.coques z ab igne depositũ colabis vaseq3 condens vteris.

Olei assignatio qđ;emorroidib⁹vtilimuʒ est oĩbusq3 ex frigido morbis bibitũ antillinitũ. Sume machali.glauci.ciperi. folioꝝ mirti.sansuci.semis hermeli. granorũ viridiũ.granoꝝ charue.rute.asene.aneti mellis dispumati.butyri vaccini. olei iesemini et naste albe.aretici.catrãi.olei laurini.olei charue.focrite cuiusq3.ʒ.x.mihe.amoniaci. seq̃bi negi.opopõac.opij.polipodij.carpobalsami. amigdalaꝝ amaraꝝ purgataꝝ.ellebori albi. sitaregi indi. cuiusq3.vj.gariofili.nucis muscate.galãge.cinamomi.beladari.brigdari.castorei,cuiusq3.ij. semis iusqami.;thuris masculi. siselei semen porri. fusali.suniʒ.semis eruce. ameos costi folioꝝ lauri.cuiusq3.v.oliuarum olei.vj.lib.aque suauis.x.medicamina tunsa aquãq3 z oleũ in vas mittes mũdũ z moderato coq̃s igne donec oleo supstite aqua defecerit.sicq3 depões cũ refrigeratũ fuerit colabis z vase condito cũ fuerit opus vteris.

¶Capit.xx. Incipit tractatus de syropis.

Syropi lilioꝝ assignatio.vtilis stomaci debilitati. et epatis ex frigiditate z sincopi que ex imoderata fit euacuatione,vomituiq3 z sanguinis emissiõi.z cordis debilitati. Sume floꝝ lilioꝝ cũ aperti sũt optime purgatoruʒ ablatoq3 croceo qđ intus stat q̃drigentes flores z sup pannũ extẽde mũdũ die z nocte in vmbra. atq3 in loco mundo donec siccent.tunc sume costi. gariofil. calami aromatici cuiusq3.ʒ.ij. salis andrani selische cuiusq3.iij.amomi.spic.aromati.masticis cuiusq3.ʒ.carpobalsami.iiij. hec mediocriter trita in phialã excuties mũdã. aut sume stratũ lilioꝝ z stratũ medicaminũ.sicq3 die pmittes z nocte quo formenť medicamina die antẽ scđo vini optimi aut cõmunis veteris z clari instillabis.lib.xvj.z sumes zafrani.5.ʒ.secci exagia.ij.z trita supmittes medicamina ifundesq3 mihe fluxe.ʒ.iiij.opobalsami.ʒ.z p horã phialã dimittes discooptã capite z cartam suppones mũdã atq3 desup pãnũ lineũ z terra cataplasmabis argillosa.distẽpera cũ fursure ordei z capraꝝ fimo sicq3 in vmbra loco pones boreali mẽsibus sex z deinceps vteris.

Siropi atterengi assignatio vtilis stomaci debilitati.z cordi tremori.Sume citri folioꝝ solidoꝝ recentiũq3 z pulile extẽso cũ panno folia.l.z vini infunde clari veterisq3 aut communis cados.vj.sintq3 in cado.ʒ.xx.in vtre ponas mundo diebus.ix. sicq3 excolabis a folijs z addes mellis dispumati cadum fortiterq3 percutiens in vase pones vitreo cũq3 fuerit op⁹ post.iij.dies vteris.

Pomorum siropi assignatio quod stomacum confortat. Sume pomorum bone et suauis substantie intus et extra purgatorum tritorumq3 diligenter libras.v.et mellis adde dispumati aut zaccare tabarzedi libras q̃uq3 teresq3 donec optime misceantur. Tunc addes.xxj.partes aque pluuialis z fortiter mixta in optima pone phiala aut competenti vase opilatoq3 eius capite ad solem per mensem dimittes: colatoq3 vteris. Et si iocundum fieri vis adde musci.ʒ. xiloaloes. tres secci.masticis.cuiusq3 duas trita hec diligenter et dissoluta miscebis. Utilius autem sumitur syropus hic ex pomis syris espahanicis.

Mibe assignatio et est citoniorum syropus utilis stomaci et epatis debilitati. solutioni. subuersioni vomitui et siti aut singultationi. Sume citonia accida et suauis multique succi intus et extra purgata et in mortario terens aquam exprime. sumeque huius aq mēnas. xxx. colate. Sumes etiam vini clari optime substantie aut cōmunis. xv. et in eo purgamenta citoniorum a quibus expressa est aqua die et nocte infundes. et sic exprimes vinū hec colabis et addita citoniorum aqua modica exprimes et colabis aquā: sicque omnia simul ponens in vase coques mundo lento igne dōec deficiat medietas et eius auferes spumaz post hec cuz arctissimo colabis panno: et qd excolaueris in olla iterum pones et addes zinziberis masticis. cuiusque. ʒ. ij. brichali cacale magne. et parue cinnamomi cuiusque. iiij. gariofili iij. mediocriter tritorum. zafrani minime triti. iiij. hec medicamina in panno pones subtilissimo: sed forti fortiterque ligato et in vase suspendens lento coque igne et pannum cū medicaminibus alternatim fricabis et fundum commouebis vasis: cumque coctum fuerit igne depōes et colatum in phiala pones: sumesque musci triti. ʒ. ij. et cum modico fricatum vino aut mihe decoctione inijce et misce: abstracto que simulque in quo medicamina fuerant ligata panno suspende. et dehinc educto vteris.

Siropi mirti assignatio vtilis stomaci debilitationi et ventris fluxui. Sume granorum mirti recentiū et tunsoruz partē et vini supfunde pontici et parum asperi cadum diebusque. vij. sic dimittēs cola: et in vitreo posito vase vtere.

Siropi romanorum assignatio qui cum menta fit. Sume granata muza et dulcia simul exterioribusque ablatis corticibus cum adipibus tere et exprime: corumque aquā excola. hanc donec sola superstit medietas coque et inijce mente fasciculum et super quāque librā aque immittes zaccare tabarzedi librā sicque in olla posita mūda coques lenes ad prunas quousque supsit mediū ignēque deposito et colato vteris.

Mibe simplicis assignatio quam Haliennus composuit calide dominis complexionis et quibus ad cibum debilis est appetitus. quique cibos nō digerit: et in quorum stomaco et epate calida dominatur complexio: vel ad quaruz stomacū colere defluūt. Sume citonia magna iocūda odore: intus et extra purgata. terensque exprime lib. iij. aque et admisce mellis optimi tantundē: sed si mellis pōere loco zaccarā volueris fiat: addeque acerrimi aceti lib. ij. et quadrantez et super prunas lenes parum coque spumam auferens vsque quo fuerit sublata: dōec ad mellis redeat spissitudinē sicque vteris frigida. Cui aūt in stomaco et epate frigus dominatur addes zinziberis albi. ij. hac quoque in habitudine iocundū est xiloaloe. secum masticem. similiaque apponere: bibentur huius exagia. iij. vsque. vj. ante cibum: et si dormituro tantumdem dederis prodest.

Squingibin zaccarei assignatio vtilis febribus opilationi siti. stomacūque a flegmate elimat. Sume aceti vini optimi veteris et clari lib. x. et aq suauis inijce et clare. que eius possit acumen frangere acciditatemque fm eius acerbitatis quātitatem tunc appones corticum radicum apij et feniculi. cuiusque. ʒ. vij. seminū apij anisi feniculi. cuiusque. ij. die et nocte ifundes et post hec coques lēto igne donec sexta deficiat. sicque igne depositum cum refrigeratum fuerit cola: et cuique aceti decocti parti partes inijce ij. zaccare. et cum moderato ad sufficientiam coxeris igne depones. refrigeratum colabis et vteris. Si autem cum melle volueris facere addes cuique parti aceti mellis. ij. et. 5. Sed si zafranum apponere volueris minime triti. ʒ. iij. in panno ligatuz pone in olla quo bullit tempore et confrica.

Iuleb assignatio colere rubee febribus vtilis sicque et stomaci ac epatis caloribus. Sume zaccare tabarzedi menas. x. atque in lapidea ponens olla vel cacabo stagnato et mūdo lento coque igne spumā auferens paulatim: et cū spumā oino abstuleris rosarum aque libras. ij. instilla optime et lenes ad prunas coques donec spissetur cūque refrigeratū fuerit cola et vase condito vtaris.

Squingibin citoniatici assignatio. Sume citoniorum hespahanicorum optimorū et odoris iocundi ptem zaccare partem aceti quadrantez et lento coque igne donec vt mel spissum fiat cum refrigeratū fuerit vase condes et cū fuerit opus vteris ab. ʒ. vsque. ij. et qui cuz melle facere voluerit poterit.

Iuleb assignatio et est rosarum siropuz febri. siti stomaci ardoris vtilis naturam emollit. Sume rose optime intus et extra purgate librā. et in cacabo pone mundo et infundes aque libras. x. lētoque bulliēs igne spumā tolles paulatim quousque spissum fiat vt est iuleb. sicque igne deponens cum refrigeratum fuerit colato vteris. Et si hoc naturaz mollire vis. rosas semel bullies et collabis. iterumque in ollam missis addes rosas scđario et cum fortiter coxeris colabis iterumque in olla missa addes rosas tertio bulliesque et vsque quinquies rosas appones vel amplius quoniam quāto pluribus repones vicibus tanto amplius soluet. fortiusque vt autem sic aquā cōposueris addes

addes cuiqz parti in qua rose decocte sunt aq̃ zaccare partes.ij.et coques. spumãqz tolles. sicqz vase cõdens cũ fuerit opus vtere.ʒ.iiij. cũ squingibin duabus et aq̃ frigida laxat.enĩz.

Violarum syropi assignatio. Sume viole recentis optie purgate pondus et aqua quadruplũ adde. bulliesqz fortiter et colabis et super quãqz aq̃ librã zaccare menã proijcies.lentoqz coques igne spumã auferẽs.cũqz spissatũ fuerit depo nens igne vteris.

Zaccare syropi assignatio vtilis fleg matis humiditati et quibus fri gida est cõplexio.Sume zinziberis.cinnamo mi.cuiusqz.ʒ.v.heili.cacale. cuiusqz.ij.gar.ʒ. pigmenta tere et in vase pone.infundesqz aq̃ lib.vij.coque donec quatuor supersint et cum lineo stricto colabis panno. tũc imittes zacca re tabarzedi.lib.xij.et.5.lib.menas.v.lenes ad prunas coquens spumã auferes et dissolues in eo.ʒ.zafrani.cũqz spissum fuerit depones. et refrigerato vaseqz condito vteris.

Syropus mellis stomacum calefa ciens et epar.Sume apũ mell'.lib.x.spice mastiĉ.cinnamomi. cacale. xi loaloes.heili. nucis muscate. darfulfuli.ʒ.ij. garioñ.ʒ.tere mediocriter et in cacabo pones. infundesqz aque suauis.lib.s.et coques donec ad.iiij.deficiant.has cũ stricto colabis pãno. et superfundes zaccarã aut mel.bulliẽsqz pau latim spumã auferens donec spissum fiat. et depositũ ab igne refrigeratumqz colabis et vase condito vteris.

Nenifar syrop.assignatio.cholere do minanti vtilis sitiqz et stoma ci debilitati vomituiqz cholerico.Sume aque nenifar.lib.x.et in lebetẽ mittes. moderatoqz coques igne donec mediũ defecerit. sicqz.v. addes zaccare tabarzedi menas et iterũ spu mã auferens coques. sicqz depositũ igne co labis et vase ponens vitreo mundoqz cũ fue rit opus vteris.

Bendiconis assignatio stomaco frigido vtilis et male digestioni:febri quartane et vẽtris doloribus et senes confortat.Sume mell' dispumati. me nas.iij.vini clari optimi et veteris rihani. aut cõis.x.et adde zinziberis.ʒ.v.cacale magne et parue cuiusqz.5.gar.triti ob.cinnamomi.5.za frani dragme decimã.darfulfuli obo.et.5. hec medicamina mediocriter trita excepto zafra no addes et in loco ponẽs mundo diebus sin gulis ter mouebis.sicqz optimo colatum co latorio condes adijciens musci.obo.et.5.vtris qz cũ fuerit opus.

Absinthij syropi assignatio vtilis cõ plexionis corruptioni sto maci et debilitati,splẽi corrupto et eius duritiei. atqz naturã laxat.Sume vini clari bone sub stantie.aut cõis aut vue passe cum mell'.vj.et duos trientes.mell' dispumati.menas.iij.et va se pone vitreo et sume masticis. costi amari. absinthij greci cuiusqz.ʒ.iiij. adechari. mala batri spic.aromatic.rose aloes.agar. cuiusqz. ʒ.ij.zafrani.mediocriter tunsi.ʒ.in panno hec ligabis.atqz i mel et vinũ mittes.clausoqz phia le capite ad solẽ.vij.pone diebus et vtere.

De medio crisyropus vtilis epati stomaco et spleni corruptiqz complexioni frigi de.ferturqz hominẽ diebus vite sue:a morbis tueri. Sume radicũ ireos calcos.ix.seminis feniculi pipis.cuiusqz.ʒ.ij.hec adunabis me dicamina trita et cribrata et in vase pones vi treo.atqz vini clari bone substantie.lib.vij. et 5.adijcies.opilatoqz capite.l.sic permittes die bus et ante cibũ propinabis.

Syropi candari assignatio. variol' et rubeole materiebus vtilis.et morbis pestilentialibus putridisqz. Sume li gni candari tunsi.librã aque feniculi. lib. vir garũ eius et foliorum eius lib.corticũ radicũ ra sianegi.lib.rosarũ optimarũ.lib.5.spic.aroma ticẽ.lacce purgate cuiusqz.ʒ.iiij.sandal' rubei et albi.ʒ.xx.ola hec in.iiij. suauis aque. lib. die infunde et nocte.sicqz lento coques igne.donec supersit triens fricataqz fortiter cũ pãno cola bis stricto lineo et ad ignẽ referes.addesqz vi ni aceti.lib.ij.granatorum dulciũ et acetosorum aq̃. lib.iiij.tẽperatoqz coques igne. donec spissũ fiat.sicqz zaccare tabarzedi mena iniecta sup prunas donec pfecta vt expedit eius fiat spis satio sines: cũqz ab igne deposueris dissolue in eo cãphore.ʒ.iiij.zafrani tantũdẽ sed cũ te pidum fuerit vase condes vitreo.dabis viris. exag.iij.pueris exagiũ.¶Hoc est eorũqz apud baldach digníoris sunt exẽplaris suntqz eius experti bonitatẽ vtilitatisqz magnitudinem in his quos supradiximus similibusqz morbis.

¶Incipit tractatus de rob.

Robi citoniorũ simplicis assignatio vti lis ventris solutioni caloriqz et vo mitui. Sume citonia intus et extra purgata suauia et teres.aquã eorum exprime:lentoqz co ques igne donec quadrãs supersit. sicqz cola tam refrigerari permittes.et iterũ in ollã mit tens mundã coques.donec ad medium defi ciat.sicqz colatum vase condes et cum fuerit opus vteris.

Pomorum robi assignatio vtilis cholere rubee et san guinis ebullitioni. ventris fluxui et vomitui et tristitie. Sume poma caucanica optima: atqz intus et extra purgata tere aquamqz ex prime et in ollam posita mundam. temperato coques igne donec ad quadrantem deficiat. colataqz vteris.

Robi granatorũ assignatio vtilis stomaci oris doloribus inflãmationi. ⁊ p molestie siti. febribusqȝ acutis. Sume granata muza ⁊ grana eoꝝ separa: exprimens cola: et lebeti impositam coque aquã donec quadrans supersit. sicqȝ vteris. Et si cum mẽta facere vis quo vomitum auferat. in ollam mẽte recentis fasciculum proijcies ⁊ simul coques.

Robi heserem assignatio. vtilis cholere rubee. sitiqȝ ⁊ febribus acutis. Sume heserem optimi ⁊ plurimũ aquosi muziqȝ ꝗtum vis ⁊ optime purgati. aquã exprime colatãqȝ pijcies in ollã mundã. ⁊ lento coques igne donec ad quadrantẽ deficiat: sicqȝ depositã igne colabis. ⁊ cũ refrigerata fuerit vteris. Et si quis apponere zaccarã voluerit apponat cũ ad medietatẽ defecerit equales inijciens zaccare partes. Sicqȝ ⁊ in pomoꝝ robi granatorũqȝ facies si necesse fuerit.

Robi ribesi assignatio vtilis ventris solutioni vomituiqȝ graui. cohibetqȝ tristitiã. Ribesuȝ sume viridẽ ⁊ triti aquã exprime: colaqȝ. immissamqȝ lebeti mũdo donec ad medietatẽ deficiat coques: tuncqȝ quãta eius qꝺ superest medietas fuerit zaccare inijcies. et donec spissetur de coque modicũ addens zafrani. colatũqȝ condes ⁊ vteris.

Robi moroꝝ assignatio syroꝝ vtilis gutturis doloribus ⁊ suffocatiõi. Sume mora syra ⁊ aquã ab eis expressam cola: coquesqȝ donec medieẗ. ⁊ ab igne deponens colabis. huius sumes cados. v. vini. iij. ⁊ lẽto simul coques igne donec triẽs supersit solus: sicqȝ deponens igne colabis ⁊ inijcies mirre. sebbi iemenici. zafrani. cuiusqȝ. ʒ. diligẽter tritorũ ⁊ fortiter percutiens miscebis. Si qs aũt robum vult facere simplex coquat donec ad quadrantẽ deficiat⁊ colatũ condat vtaturqȝ.

Robi nucũ assignatio. vtilis gule dolori bus si gargarigeẗ vomituiqȝ si bibaẗ. Sume corticũ nucũ viridiũ exteriorũ et tritorũ ius exprime coquesqȝ donec eius tertia deficiat pars. huius sumes aque ⁊ mellis. cuiusqȝ cados. v. vini cocti caduȝ ⁊ in mundo posita vase lẽto coques igne donec triẽs supsit. sicqȝ igne depositã colabis ⁊ mirre mũde. ʒ. ⁊. ʃ. zafrani. sebbi cuiusqȝ. ʒ. tritorũ diligenter inijcies fortiterqȝ simul ⁊ diu percussa vase condes vitreo ⁊ vteris.

Robi assignatio. vtilis vomitui. ⁊ subuersioni si tussis cõitetur. Sume mirti grana recentia coctaqȝ partẽ. teres ⁊ exprimes. colatãqȝ in lebete eo vsqȝ coques mundo temperato igne donec ad quadrantẽ defecerit. sicqȝ igne depositã cũ refrigerata fuerit colabis ⁊ cum fuerit opus vteris.

Robi busseris idest fructus palmarũ viridũ assignatio vtilis vomitui ⁊ vẽtris fluxui. stomaciqȝ debilitati. Sume busseris ab ossulis purga terensqȝ exprime ⁊ aquã colatã olle impones mũde leniqȝ ⁊ temperatũ coques igne. donec triens supersit. sicqȝ igne deponens cola ⁊ cõdens vtere.

Robi prunorũ assignatio. vtilis febrib⁹ incidẽtib⁹ si cũ nature fuerit siccitate. sitimqȝ mitigat. pruna muza ⁊ suauia ab ossulis purgabis ⁊ in olla ponẽs munda. aq̃ infunde suauis qꝺ sufficiat ⁊ cũ fortiter bullierint refrigerari sines ⁊ aquã exp̃ssam colabis ⁊ reiectam in ollam lento coques igne. donec quadrans restet. ⁊ depositam cũ refrigerata fuerit vase condens vteris.

Robi citrorũ assignatio. vtilis veneno et sternutationi si bibatur ⁊ petigini si cataplasmetur oculi albugini si collirietur. Sume acerbum citri acidi ⁊ eius exp̃mẽs succũ cola ⁊ in lebete missuȝ mũdo lento coques igne. donec ad quartã deficiat, depositoqȝ et colato vteris.

Robi papaueris simplicˀ assignatio. vtilis fluxibus capitis in pectus. Sume papaueris capita pinguia⁊ alba ducenta tundensqȝ cũ semine sua aque suauis. iij. cados. ⁊ est in cado lb. ⁊. ʃ. infunde: sicqȝ in ollã mittens mundã perfecte coques ⁊ igne deponens cũ cõfricari poterit fricabis: sicqȝ aq̃ suauis addes. lb. iij. mellis cadum. ⁊ in olla simul omnia posita coquẽs lento igne, donec conglebetur et spissum fiat: tunc igne deponens cum refrigeratum fuerit vase condes vitreo. ⁊ vteris.

Robi papaueris qꝺ cũ vino fit cocto assignatio. fluxibus vtilis qui ad ola fluunt membra. Sume papaueris capita magna ducenta et alba: et cum semine tunsa die et nocte in. ix. lib. aque infunde. sicqȝ in olla posita munda lento coques igne donec medietas defecerit. et deponens cũ frigida fuerit fortius cõfricata colabis adijciesqȝ. qbusqȝ li. iij. aq̃ papaueris. lib. et. ʃ. vini robi librisqȝ. et. ʃ. zaccare tabarzedi aut mellˀ quod oportunius videbitur. et lento coquens igne. vt fiat quasi lahucum. igneqȝ deponens vase cõdes vitreo et vteris.

Robi papaueris quod ex pigmentis fit assignatio vtilis fluxibus qui ad omnia fluunt membra: maximeqȝ acutis a capite ad pectus et stomacum fluentibus. Sume papaueris capita magna ducenta, et cum semine tunsa. die infunde. et nocte. vj. aq̃ cadis. dehinc lẽto coques igne donec mediũ defecerit. igneqȝ deponens cum fuerit refrigeratum fortiter frica et cola. tunc addes cadis aque papaueris tribus dispumati mellis cadũ aut zaccare tabarzedi liquefacte in me=

dum mellis .lentoqꝫ coques igne donec vt lahucuz fiat. sicqꝫ igne deposito inijcies acatie rubee. zafrani mirre munde. galle. hypoquistidos succi. balaustie cuiusqꝫ. ʒ. oēs tunsas et subtili cribratas panno. fortiter simul oia pcussa vase condes vitreo ꝛ cū fuerit opus vteris.

¶ Capl'm. xxi. de conditis.

Chalēgebini assigº zaccarei ꝛ mellei. Sūe rose rubee optime purgate recentis quantum vis ꝛ eius desicca qui super est rorem: exfoliatasqꝫ in vase pone nitri aut plumbato. ꝛ sup quamqꝫ rosarū menaz alterā pones zaccare tabarzedi. ꝛ cuz zaccara miscens fricabis fortiter quousqꝫ eius rosaruz oiuz marcescāt folia. sicqꝫ ad solē pones ꝛ cribo opies ꝫmūdo. diebusqꝫ cōmouebis singulis mane ꝛ vespe. vt vero videris desiccatū liq̄facies zaccarā cum pauca aqua: ꝛ iniectā fortiter cōmouere facies. hoc. xxx. l'. xl. diebus. Si vero melleum facere volueris, loco zaccare mel pones dispumatū.

Violarum cōditarū cōfectio vtiliuz tussi. gutturisqꝫ ꝛ gule asperitati. Sume viol'. recentes odore: iocundas optime purgatas ꝛ zaccare tabarzedi. duplum cetera fiant vt in chalēgebino diximus.

Mirobolanorum cōfectio ꝯditorū stomaco vtilis ipsumqꝫ ꝯfortāt digestionē adiuuant humiditatē desiccāt. naturā molliunt ventositati ꝓsunt emorroidaꝝ. colereqꝫ nigre que ex flegmatis generaꝛ adustōe. maximeqꝫ si cū pigmētis fiāt. Sume mirobo. kebuli magni poma numero. c. ꝛ in vase pone vitri qᷓ ꝙ sufficiat aque iufundes. addesqꝫ vitis cineris ʒ. l. ꝛ dieb9 sic dimitte. x. aquā imutabis ꝛ cinerem singulis trib9 dieb9 post hec mirobo, lauabis ꝛ in sartaginē ꝓijcies ifundesqꝫ aquā que sufficiat ꝛ addes ordei manipulū expilati iussiqꝫ. sicqꝫ coques donec ordeū pfecte coquaꝛ extrahēsqꝫ tenuiter exterge ne forte excorienꝛ pforabis singula poma. x. foraminib9 cū subula ꝛ in vase posito vitri aut siri. addes mellis tabarzedi qᷓ illa infundat oia dispumati. diebusqꝫ pmitte. xx. mel sepi9 imutās. bulliesqꝫ aliquādo donec in hoc eoꝝ supersit aquositatis tunc siccabis ꝛ pigmēta hec appones. Sume darasini. zinziberis. gar. heili. nucis muscate. ʒ. si mirobolana. c. fuerint: musci pōes semis obolū. sicqꝫ cond tis vase vteris.

Zinziberis cōditi cōfectio. renib9 vesice stomacoqꝫ frido vtil' vrinā ꝓuocat. febri tremoriqꝫ pdest. Sume ziziberis optimi. frusta magna. ꝛ aquā ifundes dieb9. xx. post siccabis adijciēs mellis ꝛ aq̄ tm̄ vt oia ifundanꝛ ꝛ in lebete posita fortiter bulliri facies sicqꝫ cū a melle eduxeris ꝛ aq̄ ꝓuos facies trociscos ꝛ addes mellis dispumati qᷓ sufficit simulqꝫ medicamia que mirobolanis inijciuntur.

Secacul cōditi assignatio qᷓ venerez auget. Sume secaculi magni lb. v. ꝛ infunde aque diebus. xx. deinde fac vt in zinzibere condito.

Raseni cōditi cōfeck. vtilis frigide cōplexioni paraliticis ꝛ renū frigiditati vrinā ꝓuocat ꝛ dorsum calefacit. Sume raseni lib. x. ꝛ incide in digiti quātitatē. expilansqꝫ aqua infunde ꝛ sale. xx. dieb9 imutās singulis trib9 aut. v. semel dieb9. Dehinc in ollā pone lapideā ꝛ aque infunde que sufficiat ꝗtitatē. mellisqꝫ apū lib. iiij. ac tenuiꝛ bullies donec mollia fiāt. Iā tunc aquā extrahes et mel. ꝛ in olla scdo mittes. instillaqꝫ mel' apū qᷓ infundat oia. fortiterqꝫ cū bullieris in vase pones vitri ꝛ singulis diebus quinqꝫ lauare assuescere ꝛ fortiter bullies. pulverizabisqꝫ de super zinziberis. cinamomi. heili nucis muscate. gar. darfulfuli mediocriter tritoꝝ equales prout expedit partes hec in pāno tenuiter pones ligato ꝛ in vase pones.

Citri conditi cōfectio pectori et gule vtilis: stomacum confortat ꝛ maxime si cum corticib9 fiat Sume citrum magnum ꝫcum corticibus ꝛ incidens frustatim in digiti modum acidum auferes. ꝛ si cum corticibus quis hec vult fiat atqꝫ in lebete posito aqua instilla que sufficiat ꝛ tenuiter bulli. eiusqꝫ assuefac in vase positi ablutionem. intuereqꝫ. ꝛ si aquam inesse vi deris mel immutabis ꝛ bullies nec hoc facere sines donec mel immutari aquositatem videas aut citrum. Dehinc que ante dixim9 addes pigmenta ꝛ opilato vasis capite cuz fuerit opus vteris.

De stembine condite assignatio que stomacum confortat. Sume destēbinas. l. ꝛ acida earum extrahes. saleqꝫ infundes ꝛ aqua diebus. x. aquam et sal immutans sepius. reliquaqꝫ omnia sic facies vt in citro diximus.

Zenzari conditi assignatio qᷓ venerem auget et dorso pectoriqꝫ vtilis est. Sume pastinacas recētes ꝛ exteriora radēs iteriora extrahe. sumasqꝫ ex eis lb. x. lēto coques igne in aq̄ donec molescāt: educasqꝫ aquā absterge. ateꝝ ponēs in olla addes mel qᷓ sufficit cōde vase sepius tn̄ lauabis ne forte aq̄ dissoluaꝛ vt pcipimus superius.

Cucurbite condite assignatio frigide subtilisqꝫ pectori ptmōi vesiceqꝫ ꝓdest si in ea fuerit durities ꝛ calor naturāqꝫ mollit.

Sume cucurbitam recentē dulcē viridez ꝛ exterioꝛib⁹ ablatis coꝛticibus interioꝛa purga ꝛ in duoꝝ modū digitoꝝ frusta fac que in olla pones ꝛ quantum sufficiet aque infundes. leuiterq; bullies quoniam ignē non perferūt deinde in aliam mittes ollam in mellis ꝛ aque quod sufficiet instillando ꝛ bullies. edictaq; tertio in ollam mittes ꝛ cum mellis tabarzedi coques ꝛ in vase posita vitri laua ne foꝛte insit aqua, ꝛ mel mutabis addens pigmenta si placet.

Suctum in al' pomoꝛuz conditaruz assignatio que venerez augent. Sume poma sira integra ꝛ minime perforata .l. coꝛticib⁹ purga. ꝛ cum mellis tabarzedi quod sufficit leniter coq; ꝛ in vase ponēs tribus singulis dieb⁹ ablue, ne que coꝛrūpat insit aqua. cū defecerit zafrani modicū addes.

Citonioꝝ assignatio. pomis foꝛtioꝛ ad stomacum confoꝛtandum. Sume citonia purgata cocta ablata. ꝛ confice vt poma cum melle.

Piroꝛum confectio confoꝛtans stomacū. Sume pira dulcia. sed nō matura ꝛ coque vt coctana.

Rotami confectio que venerē auget. Sume rotami poma centuz. amigdalis purgatas. centum ꝛ rotabuz ad solē donec siccetur explica. Dehinc singula eius poma inferius subula perfoꝛa ꝛ ossa extrahe quoꝝ loco pone amigdalam ꝛ in vase posita vitreo: mel adde dispumatum melle immutato trib⁹ dieb⁹ singulis. adde parum zafrani.

Amigdalū conditū tussivtilis purgantur ꝛ cuz melle cōdiuntur recentes quod sepius mutat' vt alibi.

¶ Capitulū. xxij. de aquehelis ꝛ pulueribus.

Confoꝛtatiui cōfectio vtilis tenebꝛositati oculos confoꝛtat ꝛ humiditatem desiccat. Sume acalime auri tutie indice. cācri marini athemedi. tubali eris sadegi indici. aloes epatice. eris adusti. sedenegi loci cuiusq; .ʒ.ij. piperis albi ꝛ nigri ꝛ longi. nusaderi. cuiusq; .ʒ. trita cribꝛata sup cotē conteres ꝛ colliriabis.

Confoꝛtatiui assignatio foꝛtioꝛis primovtile humiditati ꝛ adde oculi casuiq; ꝛ visus debilitati ꝛ tenebꝛositati. Sūe tutie indice tubali eris adusti magaritarūītegrarū busadi. malabatri acalimie auri aloes epatice. cancri marini. zafrani spice aromatice. cuiusq; .ʒ.ij. sadenegi loti. vi. piperis albi ꝛ lōgi nusaderi. cuiusq; .ʒ. ꝛ .ʒ. musci. ob. cāphoꝛe .ʒ. ob. hec adūabis medicamia trita ꝛ cribꝛata ꝛ in vltimis zafranuz miscebis ꝛ muscū cāphoꝛāq; ꝛ foꝛtiter trita in moꝛtario diebus aliquot pāno cribꝛabis subtili cūq; fuerit opus vteris.

Abisendi assignatio vtilis visus debilitati. oculoꝝ tenebꝛositati lachꝛimaꝝ multitudini. sibile ꝛ caligini. Sūe mirobo. citrini. zinziberis cuiusq; .ʒ.v. pipis albi .ij. nusaderi .ʒ. sadenegi. loti .ʒ.x. trita hec subtili cribꝛa pāno ꝛ in moꝛtario foꝛtiter tundēs colliriabis.

Basilicon magni assignatio vtilis oculoꝛum prurigini ꝛ visus tenebꝛositati. Sume spume marine acalimie argēti. cuiusq; .ʒ.x. eris adusti .ʒ.xv. sal' andrani sadegi indici. plūbi ceruse. piperis nigri ꝛ longi castoꝛei spice aromatice athemedi cuiusq; .ʒ.ij. sal' indici gar. asene cuiusq; .ʒ. aloes epatic. memithe succi cuiusq; .ij. mirre mūde: mamiranisi in al' mamirasini. nusaderi tinctoꝛum radicuz cuiusq; .iij. mirob. citrini optime purgati .iiij. ꝛ alias .v. salis communis sexta. v. hec adunabis medicamina trita et subtili cribꝛata panno vase condes cum fuerit opus vtere.

Basilicon minoꝛis assignatio vtilis ad que ꝛ primū. Sume acalimie argenti .ʒ.x. erꝭ adusti .v. plūbi ceruse salis ādrani cuiusq; .ij. spume maris .ʒ.x. gar. asene cuiusq; .ʒ. hec adunabis medicamina trita et panno cribꝛata subtili cum fuerit op⁹ vteris.

Damadi in al' romadi assignatio vtilis lachꝛymis humiditatez desiccat ꝛ oculos elimat. Sume aqueli. tucie indice. tubali eris adusti. cuiusq; partem mamirasini quadrantē terensq; subtili cribꝛa pāno ꝛ colliria.

Aquebeli assignatio qđ visum acuit. Sume fell' vulturis alieri tis. eduli cuiusq; partem ꝛ simul miscens olei adde balsamini. q̄ntum eoꝛum est medietas. aque granati acidi. acerbiq; citri mixti q̄ntum medietas. est olei. hec adunabis oīa in phiala medicamina. ꝛ ad solē pones. sumesq; vespere de eis et in coclea ponens munda cum faui melle miscebis quod ignem non nouerit colliriabisq; mane ꝛ vespere ꝛ cum stomacus vacuus est ꝛ aer iocundus.

Alius ad idem. Sume acalimie auri .ʒ. iiij. thutie indice .ij. athemedi .v. tere ꝛ cum frigida distemperans aqua acetoq; vini pone in panno lineo ꝛ .vij. lauabis vicibus desiccansq; ꝛ terēs addes cāphoꝛe obol'. ij. vsq; .ʒ.ʒ. iuxta quod refrigeratio fuerit necessaria.

Aquebeli zafrani assignatio vtilis tenebꝛositati pruritui ꝛ caligini. Sume zafrani spice aromatice cuiusq; .ʒ. .ij. piperis longi ꝛ albi obo. ꝛ .ʒ. nusaderi .ʒ.

galle.ʒ.iiij.camphore obo.5.hec trita ⁊ subtili cribrata panno in mortario diutissime conteres.condensq; vteris.

Beludi assignatio vtilis oculuꝫ cōfortat ⁊ elimat.Sūe amili.ʒ.iiij. gumme.ara.ij.ceruse plūbi.athemedi cuiusq;.ʒ.tere omnia diligenter ⁊ subtili cribra panno atq; diutius tritū conde ⁊ vtere.

Aquebeli simplicis assignatio quod oculis plurimum prodest. Sume athemedi.ʒ.v. marchasite. iiij. acalimie nigre.ij.margaritarū obo.⁊.5.ʒafrani.busadi. cuiusq;.5. frememesqui. calcū. sadegi.ʒ. omnia tere ⁊ cribra panno subtili sicq; diu in mortario tunsa conde ⁊ cū fuerit opus vteris.

Berudum leue quo i obtalmie reliquijs ocul⁹ colliriat. Sume malabatri eris adusti. opij. amili. cuiusq;.ʒ.v.gumme arabice.xxx.acalimie. xl. ceruse plumbi.lx.trita hec vt expedit ⁊ cribrata medicamina vase conde ⁊ vtaris.

Berudi nigri assignatio vtilis ocl'oꝝ dolorib⁹.Sume opij.ʒ.x.secci.thucie idice cacale.cuiusq;.ʒ.cāphore. eris vsti.marchasite.cuiusq;.v.gumme arabice.xl. athemedi.xx.ʒaccare. tabarʒedi obo . acalimie ⁊ es vstū adunabis sigillatim trita.heʒaʒi.obo.balaustie sadegi.cuiusq; obo.⁊.5. medicamina hec trita subtili cribra panno. et si optime vis ea terere.sume gummā ⁊ pluuiali eā aqua infunde sufficienti.⁊ substolle illam. iiij.digitis.tereq; ⁊ ad solē pone ⁊ cū aq̄ fuerit imminuta adijce . ⁊ sit ad solem donec septies deficiat.sicq; teres ⁊ cribrabis pāno subtili ⁊ vase condens vteris.

Berusante assignatio vtilis visus debilitati et caligini. Sūe eris adusti sadegi cu⁹q;.ʒ.ʒeniari.aloes buraci armenici cuiusq;.ʒ . acalimie.ij. teres vt expedit cribrabis.iterūq; in mortario tundens condes vase ⁊ vteris.

Aquebeli viol'.assignatio vtilis visus tenebrositati.oculoꝝ prurigini ⁊ lachrymis. Sume sadenegi.ʒ.ij. sanguinis draconis obolum.j.eris adusti.ʒ.darsulfuli.spice aromatic̄.cuiusq;.ʒ.⁊.5. malabatri obol'.ij.cacale.musci cuiusq; obol'. medicamina hec trita ⁊ vt condecet cribrata aduna condeq; et vtere.

Pulueris albi assignatio obtalmie vtilis recenti. Sume sarcocolle.ʒ.v.amili.ij.ʒaccare tabarʒedi.gumme arabice.cuiusq;.ʒ.teres diligenter ⁊ subtili cribrans panno oculo puluerizabis.

Acramaticon magni assignatio. et est puluis croceus multarum vtilitatum i oculorum doloribus qui fiunt ex humiditate,obtalmieq; veteri. Sūe sarcocolle.ʒ.x.assafi.memite.v.aloes. ʒafrani.cuiusq;.5.ʒ.opij. obol'.ij.hec adunabis medicamina trita ⁊ panno subtili cribrata.vaseq; conditis cū fuerit opus vteris.

Consolidantis assignatio. vtilis oculorū vlceribus ⁊ nōnunq; cornee. Sume sibi adusti. sadenegi loti.equales partes et tritas subtiliq; panno cribratas conde:cumq; opus fuerit vtere.

Pulueris citrini parui assignatio vtilis obtalmie reliquijs q̄ pueris ex vētositate accidit. Sume anʒaruti. ʒ.vj.assiafi.memithe.iij.aloes obol'.ij.pulueris albi.ʒ.vj.trita diligenter subtiliter cribra ⁊ cum fuerit opus vteris.

Pulueris albi camphorati assignatio qui oculorum medet doloribus et obtalmie leui. Sume coclearuꝫ teste.margaritarum integrarum cuiusq;.ʒ.ij. amili.ʒ.camphore obol'.simulq; omnia trita ⁊ cribrata adunans:vase cōdes ⁊ vtaris.

Eririni confectio vtilis oculorum vlceribus.Sume sadenegi loti. ʒ.iij.amili.acalimie argenti. opij . athemedi. cuiusq;.ʒ.gume arabice.sarcocolle.cuiusq;.ij. ceruse plumbi.viij.Omnia hec trita et cribrata in mortario diuti⁹tunde ⁊ oculo pulueriʒa.

Eririni alius assignatio vlceribus vtilis oculoruꝫ. Sume sadenegi loti.margaritarum.busadi.tubali eris.aserēgi.eris adusti.⁊ loti.acalimie auri. cuiusq;.ʒ. ij.aquebeli hespanici.marchasite.spume maris.cuiusq;.ʒ.tere ⁊ subtili cribra pāno ⁊ vtere.

Nardi assigntaio vtilis et vlceribus et pustulis.Sume sadenegi loti.sibi adusti. cuiusq; partem testarum oui structionis optime lotarum et cur'. panno detersarum aspero.semis partem.tere omnia diligēter ⁊ subtili cribrans panno vteris.

Nardi alius assignatio vtilis ⁊ vlcerib⁹ et pustulis obtalmieq; . Sume ceruse plumbi.acalimie.argenti.sadenegi.gūme arabice.cuiusq;.ʒ.iiij.opij.eris adusti.ʒafrani.cuiusq;.ʒ.camphore.obo.5.trita subtili panno cribra.⁊ in mortario diutissime teres ⁊ cum fuerit opus vtaris.

Medicamē albule oculi expertū.Cancri marini.acalimie auri. fimi dalbi.sibi adusti spume maris equales partes tere ⁊ cribra ⁊ in mortario diutius dehinc tritis vtaris.

Aliud ad oculi albulaꝫ fimum hyrundinum diligenter tere ⁊ cū fauo aut melle distemperans collia quoniaꝫ pan=

num fortiter aufert.

Pulueris assignatio vlceribus vtilis oculorum. Sume athemedi sadenegi. cuiusq; partem & tritas pannoq; cribratas subtili aduna. conde. & vtere.

Capitulum. 23. Incipit tractat⁹ de collirijs.

Collirij albi assignatio vtilis obtalmie principijs et que oculis accidit inflāmationi. Sume gumme arabice. amili. que thire. cuiusq; .ʒ. ij. acalimie argenti. opij cuiusq; .ʒ. ceruse plumbi. vj. tere et subtili cribrans panno cum oui distempera albumine. pillulaq; et vtere cum fuerit opus.

Collirij albi assignatio aurei. quod vlceribus medet. Sume sarcocolle condite cum lacte asine. opij. dragaganti cuiusq; .ʒ. thuris albi et sicci. 5. ʒ. ceruse plumbi. viij. gumme ar. iiij. tere omnia diligēter & cum oui albo distemperans pillula.

Collirium album lene. sadenegi loti. ʒ. vj. eris adusti. iiij. busadi. margaritarum. cuiusq; .ij. gumme arabice. quethire. cuiusq; .v. sanguinis draconis. zafrani. cuiusq; .ʒ. 5. trita cum aqua distēpera & collirium fac. vterisq; in obtalmie reliquijs & palpebrarum & grossitie.

Collirij rubei acuti ac amarthatic: assignatio vtilis scabiei. fluxui palpebrarum. eneruationi. sibileq;. Sume sadenegi. ʒ. xvj. colcotari adusti. viij. sebi. iemenci. ʒ. eris adusti. iiij. tere & cribra & cum vino distemperans collirium fac.

Atharcaticū aliud colcotari adusti. zeniari. cuiusq; .ʒ. sadenegi. amili. cui⁹q; .iiij. opij. ʒ. gūme arab. iiij. zafrani. 5. ʒ. trita hec cribra et distemperās pillula. vterisq; in duritie & grossitie palpebrarum sibilaq;.

Colliriū viride scabiei vtile antique & palpebrarum grossitiei. sibile veteri quando rubor non est. caliginemq; cohibet & vlcerū maculas idest albulā. Sume opij. acalimie argēti. cuiusq; .ʒ. ij. tere. cribra. et cum mirti aqua distemperans pillula.

Colliriū viride priori vtilius. zeniari. ʒ. iiij. & 5. ceruse plumbi. assaqui. gumme arbice. amili. cuiusq; .iij. trita hec & cribrata cum pigani aqua distempera: & pillulans in vmbra sicca.

Colliriū croceum aque vtilis principijs & caligini. Sume anzeroti albi. assafi. memitte. cuiusq; .ʒ. viij. mirre mūde. buraci armenici. piperis albi. cuiusq; .iiij. arsenici rubei. ij. zafrani. ʒ. & 5. tere cribra distemperans pillula & vtere.

Colliriū nigrum extinguens. refrigerans quo ocul⁹ cataplasmatur apostematicus. Sume acalimie auri. ceruse plumbi. gumme arabice. opij. eris adusti. cuiusq; .ʒ. iiij. mirre munde. amili spice. cuiusq; .ʒ. & 5. acatie. lote. xxiiij. Cribrata vt decet cū strigni aqua distempera. vtile est sibile si cum ea sit calor et obtalmie ardoriq; oculi et lachrymis.

Colliriū atacticum vtile oculi casui. visus tenebrositati. aqueq; pricipijs. Sume acalimie auri. piperis nigri. opij. cuiusq; .ʒ. iiij. nili. ij. gumme arabice. memithe succi. cuiusq; . viij. sarcocolle. salis naste. arsenici crocei. cuiusq; .ʒ. buraci armenici. xij. hec adunabis trita et cribrata medicamina: et cum vino distemperana et feniculi aq̄ pillula et in vmbra desicca: cumq; opus fuerit vteris.

Colliriū de machuri vtilis oculorū doloribus molestijs & calori immoderato. acalimie auri. eris adusti. cuiusq; .ʒ. ij. busadi. margaritarum. sanguinis draconis. cuiusq; .obo. iiij. mirre mūde. zafrani. amili. buraci acatie. cuiusq; obol. ij. arsenici rubei. zacē tabarzedi. cuiusq; .ʒ. & 5. tere diligentius omnia & subtilius cribra & cum aqua distemperans pillula et in vmbra siccatis. cū fuerit opus vteris.

Colliriū vngule oculi vtile. Sume sadenegi. ʒ. xij. gūme ara. eris adusti cuiusq; .v. colcotari adusti. zeniari cuiusq; .ʒ. & 5. trita hec et cribrata adunans cum vino. aut feniculi aqua distempera. et in vmbra siccatis vtaris.

Collirium nigrum quod vocatur deizenum in ar. denegum vngule. sibileq; vtile veteri. scabieiq; antique si non sit cum illa calor. albuleq; grosse. Sume aqueheli. zeniari sadenegi indici cuiusq; .5. ʒ. medicamina sicca diligenter terens subtili cribra panno: ammonia cumq; & serapinum vino infunde veteri sicq; reliqua puluerizans distempera & pillula. et cum fuerit op⁹ vteris.

Collirium nigrum aliud vtile calori. ardori. dolorisq; grauitatis cum calore sibile. lachrymamq; desiccat. Sume ceruse plumbi. ʒ. iiij. gūme arabice. ketire. cuiusq; .ʒ. acatie. v. spice opij. cuiusq; .ob. iiij. mirre munde semis horum: tere omnia diligenter & cum aqua distemperans pillula. conditisq; vtere.

Collirij stagni assignatio vtilis vlcerum maculis easq; replet. Sume aserebi adust. eris adusti. aqueheli hespanici. tucie idice. gume arabic. ketire cuiusq; .ʒ. viij. opij. ʒ. & 5. trite hec & cribrata medicamina cū

aqua distéperabis ꝛ pillulans. cuž siccaueris suo vtere tempore.

Colliriū aliud simile ad eadeȝ vtile. Sume acalimie auri ceruse eris adusti cuiusq̄.ʒ.iiij.aserebi adusti.ij.aque heli adusti.xv.amili gūme arabice licthire cuiusq̄.iiij.opij mirre munde.cuiusq̄.5.ʒ.thuris v.adunabis hec medicamina trita ꝛ cribrata ꝛ cum aque distemperans pluuiali pillulas fac paruas ꝛ in vmbra siccatis vtere.

Colliriū beruima vtilis obtalmia pn cipio acalimie auri.eris adusti. cuiusq̄.ʒ.iij. asiafi memithe.ij.acatie opij athemedi.cuiusq̄.ʒ.iij. hec adunabis trita et cribrata medicamina ꝛ cuž aqua distemperās pluuiali pillula ꝛ in vmbra sicca ꝛ vtere.

Colliriū beruima aliud vtile oculorum caligini. Sume mirre munde ȝafrani cuiusq̄.ʒ.ij. spice aromatic̄.v. dulcham elȝegegi.xv.gumme arabi.iiij. adunabis. hec trita et cribrata. atq̄ pluuiali distemperans aqua pillula. ꝛ in vmbra siccans vteris.

Collirū fellium vtile visus debilitati aqueq̄ principis ad oculum descendentis. Sume fellis papionis.fellis cubegi.olei balsamini.cuiusq̄.ʒ.sarcocolle.aloes ȝafrani.cuiusq̄.ij.tere ꝛ cribra. atq̄ cuž rute distemperans aqua pillula .et cum fuerit opus vteris.

Colliriū fellium aliud eiusq̄ que et primum vtilitatis.alieti fellis. ꝛ aquile. ꝛ vulpis vrsiq̄ ꝛ sabuti cuiusq̄. partem terens ꝛ cribrans ꝛ cū aqua distemperabis feniculi. et pillulans cum fuerit opus vteris.

¶Capitulū vigesimūquartū.Incipit tractat⁹ de pulueribus.

Puluis vulnus conglutinās sanguinemq̄ constringens ꝛ carnem rodens superfluā. Sume dragaganti. sebbi iemenici galle.corticum granatorum cuiusq̄.xx.ʒ.eris adusti.ʒ.mirre munde sanguinis draconis cuiusq̄.iiij. carte aduste. xx. adunabis hec trita ꝛ cribrata medicamina ꝛ vase cōdens vtere.

Puluis vulnera conglutinans ꝛ vlcera desiccās.Sume aloes partes.iij.corticis candari.balaustie. cuiusq̄ partem.ꝛ.5.trita ꝛ cribrata. ꝛ hec medicamina cū fuerit opus vase conditis vteris.

Puluis alius croce⁹ vulnera cōglutinat ꝛ sanguineȝ stringit. Sume sarcocolle partes.ij.sanguinis dracōis balaustieq̄ cuiusq̄ partē corticē radicē candari partem trita ꝛ cribrata hec adunans vase conde cūq̄ fuerit opus vteris.

Puluis abimehegem.ensis incisionē conglutinat ꝛ cultelli sanguinem concludit.Sume mirre aloes sanguinis draconis.sarcocolle equales partes ꝛ addūt medicorum aliqui ȝeniarum ratinegum amoniacum trita ꝛ cribrata adunabis medicamina et vase condēs cum necessitas vocabit vteris.

Puluis alius sanguinem constringēs vulnerum aloes corticum candari.cuiusq̄.ʒ.x.quiffare.terre sigillate cuiusq̄.vij.ȝagi carte aduste cuiusq̄.iiij.sanguinis draconis.vij.acatie hypoquistidos. cuiusq̄. vj.mirre munde.x.teres diligenter et super lepores pilum.ouiq̄ proijcies albumen contensq̄ loco appones apposita prius aranearum tela.

Medicaminis sicci assignatio emoroidibus vtilis.vlceraq̄ optime desiccat.Sume sarcocolle albe.sanguinis draconis.vbari puri ꝛ recentis cuiusq̄ partem ꝛ teres omnia diligenter.atq̄ si locus eiusmodi est.cui licinium imprimi possit.facies ex panno lineo ꝛ oleo infecto rosarum nō cocto medicamine hoc tinges.locoq̄ impones singulis ter mutans diebus.Et si ad locum licinium non peruenit distemperabis huiusmodi pulueris modicum cum rosarum oleo perpauco.ꝛ impones sicut ad locum pertingat.

¶Capitulum.xxv. Incipit tractatus de vnguentis.

Vnguenti albi confectio adustioni putrilis ꝛ immoderato calori ani doloribus intestinorum vlceribus et venenosorum morsui animaliuȝ. Sume lithargiri.ʒ. ceruse plumbi.v. adunabis ꝛ diligenter his tritis ceram albā in oleo rosaruȝ iuxta quod sufficiat liquefac ꝛ iniecta fortiter percute medicamina. cumq̄ refrigeratum fuerit,adde ouorum duum albumina ꝛ diligentius mixta vase conde. cumq̄ fuerit opus vteris.

Vnguenti alius albi assignatio qđ refrigerat carneȝ producit ac desiccat. Sume cere albe. ceruse plumbi.cuiusq̄.ʒ.ij.olei rosarum.iiij.ceram in oleo liquefac ꝛ sic cerusam iniectam misce ꝛ percute donec compleatur. Et si mult⁹ fuerit calor adde camphore modicum ꝛ oui albumen. cūq̄ res vocabit vtere.

Vnguenti basilicon cōfectio.Sume ratinegi.picis cere equales partes ꝛ in oleo oliue sufficienti dissoluens cōde. cumq̄ opus fuerit vtere.

Unguentum basilicō vtile ad carnē pducendā. Sume picis ratinegi cere cuiusq₃. ℥. vj. galbani. ʒ. iiij. gūmas. tere ⁊ ceram in oliue oleo dissolues ⁊ coctum vsui reserua.

Unguenti zinabar₃ assignatio apa tibus que nō maturant vtilis cancrisq₃ ⁊ scrophulis. Sume mardasenegi. ʒ. v. corticū cādari. galbani. amoniaci. cuiusq₃. x. gūme botami. vj. cere albe. x. zēzafari sextarios. ij. medicamina hec adunabis q̄ teruntur tere reliqua in oleo liquefacies oliue. aut sisami sufficiēti. simulq₃ oia distēperans vase condes ⁊ vteris.

Unguentum zenzafari priori fortioris cōfectio. Sume gumabari. ʒ. xx. lithargiri triti. x. In mortariū mittant ⁊ istilla desupvini acetū fortiterq₃ pcute dōec misceāt nec desines aliqñ olzoliue aliqñ infundēs acetū ac pcutiēs dōec cōpleat tuncq₃ iniicies cere. ℥. olei rosaꝝ. ij. in estate. in hyeme oliue nōnunq₃ aūt gumabari loco aseregum ponitur aliquando simul ⁊ cuiusq₃ pars sicq₃ vt completum est vase tollat ⁊ vocante necessitate sumitur.

Unguenti sisami assignatio carnē pducit vlcera desiccat ⁊ refrigerat. Sume lithargiri diligenter triti. ℥. ⁊ in mortario cū oliuaꝝ oleo ⁊ sisami cuiusq₃ ℥. iiij. cū pistello diligēter percute dōec dissoluatur. Et si fortius desiccatiuū volueris adde haruci triti ⁊ cribrati paululū ⁊ cū pistello optime mixta vt coagulentur simul tolle.

Unguentum zeniari vlcera desiccans antiqua ⁊ superfluā corrodens carnē. Sume floris eris ʒ. ij. pini gumme. ratinegi. cere cuiusq₃. x. zeniarum tere reliqua in oleo dissolue oliue sufficienti ⁊ eris florem iniiciens percute donec compleatur.

Calcis vnguentum vtilis corrosioni ⁊ ignis adustioni. Sume calcis lapidē adustū ⁊ tritū ⁊ suaui lana aqua ⁊ cu₃ oliuaꝝ oleo vt molle fiat distēpera ⁊ vase tollens vtere.

Unguentum carnē adducēs vlcera desiccās ⁊ neruoꝝ est vtilis spasmo. Sume assaqui. thuris masculi. eris sebbi iemenici. zeniari cuiusq₃. ʒ. iiij. cere albe. ratinegi oliuaru₃ olei porcini adipis ⁊ hic radix argalli ⁊ aceti. in al' ⁊ anatis aut gallinacei cuiusq₃ lib. Tere que vales diligenter ⁊ alia in oleo liquefac ⁊ adipibꝰ simulq₃ vt decet omnibus mixtis vtere.

Unguentum dachilon apatibus vtilis duris omnibus in mēbris. Sume spume helbe. semislini spūme altee. cuiusq₃ lib. ʃ. decoctoꝝ in cameli vrina lithargiri triti. lib. ʃ. cum oliuarum olei. libr. sicq₃ spumas paulatim abiice et spissari fac donec compleatur ⁊ vase condito vsui reserua.

Unguentum zeniari aliud vtilis carni supflue vlceraq₃ desiccat antiqua. Sume amoniaci. iiij. ℥. zeniari. ij. anzeroti. ʃ. ℥. aristol'. tantūdē. amoniacū ⁊ sarcocollā vini infundēs aceto ⁊ i mortario fortiter cū oliue percussis oleo terēdoꝝ pulueres addes ⁊ vsui reseruabis.

Unguentum rusali apatibꝰ vtil' duris scrophulis ⁊ tahanis. ac cācris. Sume cere ratinegi. cuiusq₃. ʒ. xiiij. opoponac. zeniari cuiusq₃. ij. assaqui vij. aristologie lōge. thuris cuiusq₃. ʒ. galbani mirre cuiusq₃. ij. machali glauci. iiij. lithargiri iiij. ⁊. ʃ. que teruntur trita adunabis ⁊ cribrata reliqua oliuarum olei in hyeme librā ⁊. ʃ. in estate lb. dissolues ⁊ oia simul distēperans condes ⁊ vteris.

Unguentum ignis adustiōi vtile Sume calcis in vase sepius lote. ℥. iiij. seminis bliti ⁊ carnibi sulphuris crocei. cuiusq₃. iij. olei rosaꝝ. ʃ. lb. cerā in oleo liquefac. ⁊ iniectis medicaminibus misce ⁊ vnguentū fac.

Unguentum aliud ignis adustioni. Sume lithargiri purgamenti argenti. ceruse chimolee. calcis lote. olei rosaꝝ ptes ⁊ oui albumen mixtaq₃ percute. vnguentoq₃ facto vtere.

Unguentum aliud rubeū grecū oibꝰ mirabile passionibus oliue olei lb. ij. in al'. iiij. vini aceti tantūdē lithargiri lb. ⁊ quadrātē eris adusti. ʒ. x. zeniari. viij. acetū ⁊ oleū coques donec deficiat acetū oleo superstite ⁊ igne deponēs mertachū ⁊ reliqua iniice atq₃ igni supponēs donec spissetur coque ⁊ rubeat sicq₃ condito vase cum fuerit opus vteris.

Unguentum desiccans. Sume lithargiri ceruse. purgamenti argenti cuiusq₃. ʒ. ij. sanguis draconis. terre cyprice. aruci sarco colle. aloes cuiusq₃. ʒ. ʃ. cere oleiq₃ rosaꝝ qd̄ sufficit. factoq₃ vt decet vteris vnguento.

Aliud dsiccās lithargiri. ceruse purgamēti argēti. cuiꝰq₃ ptē corticū ḡnati galle susi foliōꝝ. cuiꝰq₃. ʃ. ptē. trita oia diligēter cū rosaꝝ oleo ⁊ cera sufficiētibus distēpera.

Unguētū carnē pducēs et vlcera mirabil'r dsiccās. Sūe purgamēti argēti sextarios v. purgamēti ferri exag. x. chimolee tm̄dē cadimie argēti. v. ceruse lithargiri tm̄dē terre cyprice exag. x. aruci tm̄dē. cerā in rosato oleo q̄ sufficiat liq̄fac ⁊ trita cribrataq₃ iniice medicamina fortiterq₃ cū pcusseris vsui reserua.

Unguentum aserebi. carnez producens et vlcera desiccans. Sume aserebi adusti cum sulphure. eris adusti. thuris masculi litargiri mirre. acalinie amoniaci opoponac. mastic. cuiusque. ʒ. ij. renu tauri adipis. ratimegi. gume botami oli mirtini cere albe. cuiusque sextarios. iij. zeiaferi gume ara. cuiusque. ʒ. iiij. Que oportet i oleo liq facies. queque expedit in vini infunde aceto et simul oia pfecte miscebis vaseque codes vteris.

Colcotari vngueti assignatio Hal. vtile que difficile sanantur et cicatrizantur vlceribus duris apostematibus et cacris. thahanis vulneribus. oibusque apatibus que ex materia fiunt ad mebra fluente. Sume zirbi porci aut adipis sine sale quado veteriorem poteris. lib. ij. litargiri. lib. et. s. colcotari. ℥. iiij. tere zirbum. lib. adipem omnibus purgatis venis glandulisque operimetisque. liquefactumque optime colabis. vt nihil supersit fecis. sumeque ex eo lib. et oliuarum olei veteris. lib. et. s. miscebisque oia simul et litargirum aliaque que sunt trita et fortiter confundens tunc sume spatulam palme magna et grossaz et si in estate medicamen coficis eo quo fiet amputabis die si hieme precedenti purgabisque ramis et corticibus aliisque et eius medietatem superiore virideque in frusta concides parua. et medicamina imittes et caue ne sint sicca qtenus ab eo humiditatez lucretur medicamen et dissoluendi virtutem: et coques oia quousque spissentur et cum altera inferiori spatule medietate comouebis fortiter et vase condens. vsui reseruabis.

Unguentu faduricum carnem in vulneribus producit. mundat et solidat. incisioni prodest ensis et oibus molestiis amputationibus. Sume litargiri. ʒ. xlv. olei oliuarum. lib. sanguinis draconis liquir. radic. sarcocolle amoniaci. aristologie. cuiusque. ʒ. v. martachu solum terre et diligenter cribra et in olla positiuz stilla oleum: et lento coques igne. donec totum dissoluatur. amoniacu in duabus vini aceti infundes vnciis et reliqua trita medicamia miscebis cu sarcocolla. litargiro bene dissoluto. vas igne depones refrigerari sine paru et assaquu infusuz illi desuperfunde et in aceto dissolutu. dehinc vas ad ignem converte et lenes ad prunas coque donec simul optime misceantur. sicque reliquarum addes puluerem specierum et optime mixtis vteris.

Unguenti assignatio quod apostemata erupere facit. sine organo et ferro. carnemque corrodit superflua. Sume viscum et aqua infunde: excolaque et mastica. Sumeqz tantude saponis aq et in mortario mittes te re. cuque fortiter mixta fuerint aru cl triti et cribrati partis qdrante proiice et vteris.

Emorroidibus et ani palpitationi vngetu vtile. Sume adipis gibbi cameli liquefacti et colati. cere albe. cuiusque. ʒ. v. et ad ignem pones cumque liquefacta fuerint addes picis grece. ʒ. ij. cartami syri. ij. aque porri colate. ℥. et comouens coques ac miscebis: sicque depones igne vase pones vitri. Cum aut necessarium fuerit ad ignem calefiet. et bambace stibio circuuolu to cataplasmabis et in ano pones.

Berudi assignatio vtilis apostematibus calidis et inflammatis. Sume nardi. sandalis rubei. cuiusque. ʒ. v. sandali albi. iij. asiasi. memithe. tantundem. terre armenice decimam eorum fufali. acatie. cuiusque. ʒ. ij. ceruse plumbi. martaqui. cuiusque. ʒ. hezizi. ij. chimolee. v. teres omnia diligenter et cum intibe aqua distemperans. facies vnguetum vtile.

¶ Caplm. xxvj. de medicaminibus ad nares.

Medicamis assigna° narium sanguinis fluxui. Sue sebbi iemenici. colcotari adusti. colcadenesi. zazi. cornu cerui adusti et loti. siccatique. hudae aduste et lote. galle aduste et vini aceto extincte. camphore. charte aduste. partes equales. prout opus est tere. et diligenter oia trita naribus insuffla cuz canna aut argenti fistula lotis prius vini aceto naribus.

Medicamen aliud ad ide. Uini aceto nares laua vtrasque. et sume opij. zafrani cuiusque. semis obolum. tereque diligenter sume pani liciniuz linei et aceto infusum hoc infice puluere. et in vtranque nare liciniuz mitte.

Assignatio alia sanguinis nariuz fluxum patientis naribus cucumeris amari aqua instilla. aut cacale tunse et expresse.

Narium instillatio alia sangnis fluxui vtilis. Sue charte aduste exagia. v. balaustie sademani. ramezi. salis vdahe. aduste. cuiusque. x. opij. acatie. cuiusque. v. zagi. x. sanguinis draconis hypoquistidos succi. cuiusque. vij. sebbi. v. galle aduste et vini aceto extincte. x. arnoglose. x. panni serici adusti. vi. camphore. v. queffare sicce et aduste. viij. tere oia diligenter et cu arnoglose aqua distepera bis: trocisciansque cu fuerit opus vteris; sumes obol. ij. cu arnoglose aqua.

Assignatio alia ad ide. Sume panni linei liciniu et atramento ifunde ac zazi puluere supponens naribus immittes.

Assignatio alia. Sume corticu candari carte aduste zagi assati cuiusque equales partes cribransque nari-

bus insuffia. vini aceto prius ablutis.

Alia. Sume sebbi iemenici. colcotari. colcadanesi. zagi. cornu cerui adusti. galle cuiusq; partē tere diligenter ꝛ cuz niuis aqua obol. dissoluens narib⁹ instilla patiētis.

¶ Capl'm. xvij. de medicaminibus dentiū gingiuarū oris. vuule gutturis ꝛ faciei.

Medicaminis assignatio dentium doloribus ex calido. Sume bulbi foliorum corticum. papaueris cortic. partes ꝛ aceto decoctas ore contine ꝛ minteregum in aceto decoctum. si sugatur prodest.

Aliud dentiuz ventositati. virgarū aliorum. ʒ. ij. thuris tantūdem. piretri. ʒ. tere diligēter. ꝛ in vini aceto coque sugatq; cum aceto patiens.

Aliud dentiuz dolori ex frigido piperis ʒ. x. piretri minteregi zinziberis. cuiusq;. iiij. buraci armenici. vj. Diligenter trita hec ꝛ cribrata. patiens sugat. cum fuerit necesse cum aceto.

Dentificiū quod dentes elimat a pinguedine ꝛ spurcitijs aristologia ro. ʒ. x. cancri marini adusti. sibi adusti. vdahe aduste. cornu cerui adusti. cuiusq;. ʒ. iiij. salis andrani melle loti ꝛ adusti nitri. buraci. ficuum siccarum. carabe cuiusq;. iij. ceruse tantūdem: spume maris. v. tere omnia diligenter ꝛ frica.

Dentificiū aliud limositatē aufert ꝛ dentes dealbat. ordei alfitū in vini aceto distempera acerrimo ꝛ panē factum in caminoq; positum sine vsq; dum adustioni proximus fiat huius sume. ʒ. x. salis andrani cum melle distemperati ꝛ adusti tantūdem aristo. ro. spume maris. vitri adusti cuiusq;. iiij. caulis foliorum. iij. fendabagi. ij. teres oia diligenter ꝛ dentes fricabis.

Dentificiū aliud dētes elimat ꝛ gingiuas roborat anhelitū iocundat. Sume ordei adusti virgarum vitis adustarū sibi. salis andrani spume maris. cuiusq;. ʒ. x. piretri. cubebe. tarse fructus. cuiusq;. v. sebbi iemenici. ij. saf. tantumdem. sumaci. iiij. hec trita ꝛ cribrata adunabis medicamina ꝛ vase conditis vteris.

Dentificiū anhelitū iocundans. sadenigi indi. ꝛ greci. xiloaloes. mastic. mirre munde foliorum citri partes tere ꝛ dētes frica atq; cuz hansali aceto sugat quoniā abominabilē quoq; odorē pellit.

Dentificiū quod gingiuas roborat ꝛ earū desiccat humiditatez. balaustie. ʒ. x. musaderi. ij. minteregi. iij. galle. j. fautenegi mōtani. adusti. x. sal' cū melle distēpati ꝛ adusti tm̄dē tere ꝛ cribra ꝛ vtere.

Medicamē sanguis fluxui a gingiuis earūq; vlcerib⁹. vitis agrestis fructus cum iam nodatur in pāno pone nouo ꝛ super prunas vt adurantur mitte. sicq; tere ꝛ cum melle distemperans gingiuas cataplasma ꝛ cum arnoglosse aqua sugatur in qua modicum fricaueris sumaci. Et si in gingiuis vlcus fuerit hezazimi tritū ꝛ cū melle distemperatum cataplasma.

Dentificiū aliud quod sanguinem amputat. Sume fruct⁹ tarse secci cuiusq;. ʒ. iij. hypoqstidos succi. terre sigillate cuiusq;. ʒ. abeheli tantūdem. darasini. 5. ʒ. tere ꝛ cribra ac frica.

Dentificiū quod dētes corroborat qui cōmouentur ꝛ anhelitum iocundat. cornu cerui adusti. ʒ. x. salis cū melle distēperati ꝛ adusti tantūdē mirre munde. zafrāi. spice masticis cuiusq;. ij. sumaci. gelnari cuiusq;. ʒ. tritis oibus ꝛ mixtis frica.

Aliud gingiuarū vlceribus. buraci. cipe ri adusti ordei adusti cuiusq; partem tere cribra atq; cum melle miscens gingiuas cataplasma. Et si cum gingiuarum vlcere putredo inerit. hesquū tritū ꝛ cū melle mixtum cataplasma. sicq; abehelum.

Dētifriciū quod hali filio moysi factum est dentes roborat. anhelitum iocundat. gingiuas reparat ꝛ limositatem aufert. Sume mirobo. citrini cusmazazi. corticum granati dulcis. cuiusq;. ʒ. v. salis ierisi. cipi. a enāi. zebatari. cuiusq;. iij. prunarū. xilo aloes. cinami. gar. rose. ordei adusti. cuiusq;. ij. dararasini. x. teres oia diligēter ꝛ vteris.

Felension confectio vtilis gingiuarum corrosioni ꝛ putredini dentiūq; casui ꝛ putrefactioni. Sūe arsenici rubei ꝛ citrini. cuiusq;. ʒ. vj. mirre munde. ij. acatie. xij. lapide calcis adusti ꝛ nō extincti. xv. zeniari. ʒ. hec adunabis medicamina trita ꝛ cribrata ꝛ cum vini aceto distemperans trocisca. siccatosq; vase condes ꝛ vteris.

Felension aliud ad eadē q̄ ꝛ p̄mū. Sume calcis viue. ʒ. x. arsenici rubei ꝛ citrini cuiusq;. vij. mirre munde. iij. accatie. xij. sebbi iemenici. vij. adunabis hᵉ medicamina trita ꝛ cribrata ꝛ distemperans trocisca siccatisq; vteris.

Medicamen vue casui ex imoderata hūiditate. mirre mūde. nusaderi. piperis ptes eq̄les tere. et cū res imperabis gutturi cū fistula isufflabis.

Medicamē aliud qd̄ gutturi ifusflat' vueq; pdest cadēti ꝛ suffocatiōi. vocat' āthirū magnū. Sūe assiafi. mēithe. zafrani. rose. mororū acidorū ꝛ siccorū mamirāi ꝛ nusaderi. liq̄r. succi ꝛ radicū. mirob. citrini. saturete agrestis, hezazi. ḡnati corticū

piretri piperis nigri & lõgi. balaustie foliorum memithe marmachuri. carpobal. haruci. leb bi iemenici. galle aloes. ciperi. salis indici, spi ce aromatice. sitaregi indici. amomi. zinziberis anisi dragagãti semis apij. sanguinis dracõis cacale. calami. aromatici. lithargiri. ceruse. ar senici rubei canis albi fimi. besse ptes eq̃les. trita & cribrata adunãs medicamina insuffla cum fuerit opus gutturi. sed caue aliquid trãs glutire horum.

Anthiri minoris & assignatio ei⁹que & primi vtilitatis. Sume sature te feresiace & nebatice. piretri. hesse cui⁹q₃ ptẽ queffare. ij. liquir. radicis. ʒ. adunabis hec me dicamina trita & cribrata & cũ fuerit opus gu le insuffla.

Anthiri regũ assignatio vtilis ori feto ri gurguliõis apate vue casui pustulisq₃ & vlcerationib⁹ oris. Sume amili. ʒ. v. spodij. ij. seis rosarum. iij. ʒ afrãi. ʒ. zaccare ta barzedi. seminis lactuce. lẽticule expilate. cu iusq₃. iij. cacale. ʒ. cãphore. obol. ij. medicaia hec trita & cribrata cum fuerit opus gurgulio ni insuffla.

Medicamen suffocationi vtile. Sume canis q̃ ossa comedit fimi. galle. sinapis. mirre. munde. cor ticum granati partes eq̃les. & tritas cribratas q₃ gurgulioni insuffla.

Sourenianorũ duũ assigna tio. psũt apa tibus & dolorib⁹ qui gurgulioni accidunt. Su me aruci. ʒ. xij. sebbi iemenici. ʒ. balaustie. vj. sumaci. iij. galle. corticũ granati cui⁹q₃. ij. adu na hec trita & cribrata medicamina gurgulio niq₃ cũ fuerit opus insufflabis.

Borndũ aliud gurguliõi vtile. Galle rose lẽticule. sumaci. balau stie. tarafe fructus zaccare tabarzedi. cuiusq₃ partem. piretri. cacaie. cubebe. spodij. cuiusq₃ mediã partem. tere cribra & gurgulioni isuf fla cum fuerit opus.

Gargarismus humiditatib⁹ vti lis palisq₃ & fa ciei cõtorsioni. hiere picre acori. sinapis miu tẽgi piretri. zinziberis. sunizi. fautenegi. satu reie. radicũ liquir. corticũ radicũ capparis cu iusq₃. iuxta q̃d opus fuerit ptẽ tereq₃ & cribra ac cum squingibin aut mellis aquam patiens gargarizet.

¶ Capitulum. xxviij. de medicaminibus im pinguantibus et morphee. lentiginis. scabiei. pustularum. petiginisq₃ lepre & pediculorum.

MEdicamis assig⁹ ipiguã tis. Sũe car dami albi. farie cicerũ & lẽticl' e fabe q₃ ame os cui⁹q₃ ptẽq̃ sile ptes. ij. cimini carmanici. pipis cui⁹q₃. ʒ. ptẽ medica mina hec tere & cribra diligenter. atq₃ cũ faria simile mixta distẽpera & panẽ factũ camino tẽ perati ipone ignis dõec siccet: hui⁹ sume quã tam vis partẽ & cũ paximate miscens fac polẽ tam: & in aliquo ponens iure ante prandium da sorbendam.

Impinguatiõis alius assignatio. Ciceris lacte infusi ouiũ aut vacci no die & nocte partem fabe expilate lenticule q₃ similiter & massi expilati & tunsi cuiuiq₃. ij. ordei expilati & tunsi totidem. triticiq₃ expila ti ptẽ risi expilati sepius loti & plimũ aqua in fusi. furfuris simile partẽ. papaueris albi par tem & . ʒ. amigdalarum dulcium excorticatarum partem panis simile siccati. iij. zaccare tabar zedi. ij. sisami expilati. ʒ. partẽ & tunsi. hec oia mediocriter terens & quantum manu capere poteris sumens coqueq₃ cum ouiũ lacte. aut vaccino dulci & singulis dieb⁹ patiens sorbeat mane addito prius modico cimini piperis sal sisq₃ quo sit amarior. maximeq₃ si quivtik fle maticus est.

Lentiginis medicami nis assignatio. Sume testarum oui farine fa be. piperis spume maris mamirasmi. asenãi feresiaci cum melonis semine conditi. farine ordei cribrate cãnarum radicis corticis lenti cule cuiusq₃ partem. medicamina hec aduna bis trita & cribrata & sumes ex es quãtũ opus fuerit atq₃ cum radicis aqua distẽperabis & lo cum cataplasmabis.

Medicamen aliud ad idem lietire partes. iij. condisi partem tere et cum mulieris distemperans lacte cui fili⁹ est aut asine locum cataplasma & duab⁹ trãsactis horis cũ aqua in qua furfur coxeris ablue.

Brosse lẽtiginis que in facie est medi camẽ. Sume piperis buracis cu iusq₃ partes equales terensq₃ diligenter cum aqua distempera & faciem illine locũq₃.

Aliud buraci ossiũ veter adustorum cuiusq₃ partẽ tere diligẽter & mix tas cum aqua distempera faciemq₃ cataplas ma. cũq₃ due transierint hore lauabis.

Cataplasma aliud vtile. Su me cardami recentis modicum & parum lapi dis piperis tritaq₃ & cribrata distempera ac ca taplasma.

Cataplasma aliud lentigi nẽ. Su me lupini. fabe ordei expilati. cicerũ. orobi. se mis melõis cui⁹q₃. ʒ. iiij. costi. amigd. amare. radicũ lilij. hebelbãi. spume marũ. arist. lõ. ro.

cuiusque .ij. seminis fugili. condisi cuiusque .iiij. et ʒ. passerum fimi sarcocolle. cuiusque ʒ.ʒ. tere omnia diligenter et cum aqua distemperans faciem singulis cataplasma diebus atque cum furfuris aqua lauabis.

Medicamen pustulis que in facie fiunt vtile. terre armenice. ʒ. ij. terre sigillate. ʒ. camphore. ʒ. ob. zafrani. ʒ.ʒ. tere diligenter et cum aqua distempera rosarum vinique aceto et faciem cataplasma.

Medicamen quod faciem elimat et dealbat farine lupini et fabe cuiusque partem lenticule. ʒ. partes teres diligenter et cum his faciem lauabis.

Medicamen alius ad idem assignatio. Sume ordei. ʒ. iiij. seminis melonis. farine fabarum et ciceris. furfuris heueri. ketire cuiusque .ij. lupini. ʒ. tere omnia diligenter. et distemperans faciem cataplasma nocte mane laua. hecque tribus aut .v. facies diebus.

Medicamen aliud expertum ordeum expilatum et tunsum in sartagine mitte et infunde lactis dulcis lb. ij. bulliesque donec lac defecerit sumesque ordeum et desiccatum haruciq et ketire. cuiusque .iij. teres cum ordeo desiccato et cribrata temperabis cum oui albumine cataplasmabis faciem. et cum furfuris ablues aqua.

Morphee albe cataplasma. arsenici rubei partes .ij. condisi idest sitaregi idici partem tere omnia diligenter et cum oliuarum oleo distemperato sufficienti. facque molle et morpheam cataplasma albam.

Cataplasma aliud lepre. cortic. radic. capparis sitaregi. ellebori nigri. cuiusque partem. et cribrabis atque cum mirti aqua distemperans. et modico vini aceto loca cataplasma.

Cataplasma scabiei corporis expertum condisi ellebori nigri. cuiusque. ʒ. ij. sulfuris marini camulis in al' canis cuiusque .iiij. cardami. acatie cuiusque tantundem opij. ʒ. trita distemperabis cum rosarum aqua et vini aceto ac cataplasmabis.

Cataplasma aliud scabiei sulphuris. lithargiri purgamenti argenti. limature acuum aristol. rododaphnis. piperis cuiusque partem tere et cribra atque cum oliuarum oleo communi in quo viuum sit extinctum argentum. ʒ. v. inunge ad solem. sitque ibi per horam perferatque vnguentum vsque mane. tuncque cum asenano abluat.

Medicamen aliud prurigini et pediculis mintegi seminis iusquiami aristo. lon. partes diligenter tere et cum oliuarum oleo distemperans corpus post sudorem in balneo cataplasma.

Cataplasma aliud scabiei et petigini prurigini et sahaphecatimie argenti. arsenici vtriusque. arsenani fullonum. aristolo. sulphuris crocei et rubei lithargiri galle. zagi condisi cuiusque partem diligenter teres et in mortario proijciens vini aceti et oliuarum olei cuiusque partem infunde et diutissime tundens tolle et vase condito cum fuerit opus vteris.

¶ Capitulum .xxix. et vltimum medicaminibus malum appetitum auferentibus.

Medicamen ad hec. cimini. carmanici. ameos. cuiusque partem. tere diligenter et cribrans ante cibum pulverem horum et post cibum dabis.

Medicamen aliud quod terre aufert appetitum cacale parue et magne cuiusque partem zaccare tabarzedi tantumdem. hec medicamina trita et cribrata in saliua dabis cum aqua calida.

Assignatio al' que terre amputat appetitum. Sume anisi seminis apij. cimini carmanici. nanachue. cuiusque partem piperis albi. quadrantem gar. semis partem. tere cribra et mane vespereque exag. cum siropo melleo dabis.

¶ Finis.

¶ Finit tractatus decimus secunde partis simulque totus liber regalis dispositio nominatus in arte medicine completus. Quem sapientissimus hali filius abbas. discipulus abimeher moysi filij seiar composuit: regique in scripsit. vnde et regalis dispositionis nomen assumpsit. Et quia omnia medico necessaria continet ideo artis medicine liber completus nuncupatur. Ipsum autem ex arabico in latinum ornatissime traduxit sermonem stephanus philosophie discipulus in anthiochia. Anno dominice passionis .m°. cxxvij°. xxvj. ianuarij. feria quarta. Qui quum scriptorum negligentia et imperitia valde deprauatus esset vitiosissimusque effectus. Excellentissimi artium et medicine doctoris. Antonij vitalis pyrranensis opera summaque diligentia ementissimus redditus est. Ita vt nil in eo fere castigatione dignum comperias nisi quod impressorum incuria pretermissum diligens inspector facile emendaret. Textus autem quosdam corruptos: quosdam vero suspectos ab antiqua quandoque dissentientes translatione. quum imprimentium importunitate corrigendi tempus concessum non esset. Tibi lectori studiosissimo emendandos reliquit: vt te plurimi laboris sui participem efficeret. Quos ne totum hunc librum perquirens oberrares. hic subscribi iussit.

¶ Primo theorice. cap° 24°. vbi inspiciendum dixit esse cubitum si in eo aliqua esset inequalitas

textus est adeo obscur⁹ q se suspectū reddit.

¶Tertio theorice.cap.4.dixit lacertos guttu ris esse.xvj.quos tamen assignando non con= numerat nisi.xiiij.sic ꝛ i translatione antiqua constantini.

¶Capitulo.x.circa principium duobus in lo= cis.vbi dicit q genu cōtinuatur palo. deberet dicere polo est enim polus os genu dictus po plex:vt ipse dicit.2°.theorice.capitulo.8.

¶Capitulo.8.vbi determinat de lacerto vesi ce littera est corrupta mala intelligibilis.

¶In calce eiusdem capituli epilogans nume rū lacertoꝝ corporis dixit ipos esse.529.silr̄ ꝛ capitulo decimoseptimo libri seqntis. Quos tñ singulatim enumerans resultat numerus. 573.In capitulis antē precedentib⁹ dū vniuscuiusq membri lacertos assignat lōge paucio res inueniuntur.lacertos spine pretermittēs. similiter ꝛ constantinus.

¶Quarto theorice ca°.xj.dixit tunica cristali na primū est visus organum rectius staret hu mor cristallin⁹.

¶Quinto theorice cap.3.dixit autunnum esse frigidū ꝛ siccū.Et p̄mo practice capitulo scđo dixit aerem in autūno esse variū ꝛ iniquū.sep= timo vero theorice cap.4. dixit veris ꝛ autūni cōplōnes eē tēperatas in calitate ꝛ friditate. Et ideo in illis tpib⁹ pulsuꝫ esse fortē ꝛ magnū.

¶Capitulo.13.dixit q aqua aluminosa refri= gerat ꝛ desiccat ventrem: idē etiā dicit capitu lo.29.similiter ꝛ secundo practice.cap.47.di= cens q sebbum.i.alumen iemenicū est frigidū ꝛ siccum.Et.8.theorice capitulo.3.dixit alumi nis aquā ꝛ sulphuris esse calidam. constanti= nus autem eo in loco dixit de aqua sulphuris subticens aluminis.Similis cōtradictio videt̄ esse in dictis auicēne.2.cañ. ponentis omnes aluminis species calidas esse ꝛ siccas in.3.grá du.ꝛ.15.tertij tractatu.2.capi.6. posuit ipsum habere virtutem infrigiditatiuā.

¶Capitulo.14.exēplificando de medicis sim pliciter que.s.prius imutantur a corpore.dein de ipse imutant corpus ponit acharcharaha. i.piretrū.ꝛ terēgebinum.i.mānaꝫ quod non videtur conueniens māna eniꝫ non est huius= modi constantinus autē loco terengebini po= nit ꝫinꝫiber ꝛ est conuenientius.

¶Capitulo.18. dixit q melon comedēdus est inter duos cibos quo cibis admisceatur ꝛ illos trāsferat.Et p̄mo practice cap° sexto dixit me lones ꝛ antepersica prius esse sumenda q̄ pa= nis ꝛ caro.

¶Capitulo.23. dixit spicam esse calidā et sic= caꝫ ꝛ q prodest stomaco ꝛ epati si ex calido il= lis incōmodū fiat.rectius esset si diceret ex fri gido sicut etiā dixit constantinus.

¶Capitulo.36.vbi loquit̄ de coitu ꝛ de supflui tate humorum litera est corrupta: licet sensus eius sit facilis.

¶Sexto theorice.cap.xj. cōnumerans egritu dines q̄ foramini.i.pupille.accidūt q̄ttuor mo dis fieri dixit.primos declarauit.de.3°.icipiēs nō ꝓsequit̄.sed p̄tergrediens.q̄rtū declarat.si militer ꝛ constantinus textus itaq deficit in quo vt opinor ponit causas strabositatis.

¶Septimo theorice capitulo.3°. qđ in.9. ge= nere pulsuum dixit de pulsu ptisico est valde obscurum nec concordat cum veteri transla= tione.

¶Capitulo.9.dixit q in phrenesi pulsus ē for tis quoniam in hac passione virtus est valida 9.autem theorice capitulo quarto dixit q in phrenesi pulsus est debilis.

¶Ultimo theorice vltimo capitulo. quod est constantini.vbi ponit.4.figuras lune debilio= res quas ipsa accipit a sole.In tertia figura di cit q luna distat a sole ex parte meridiei per 77.gradus cum dimidio.similiter ꝛ in quar= ta figura ponit inter lunam ꝛ solem ex parte septentrionis esse.77. gradus cum dimidio. vtrobiq rectius dixisset iudicio meo.135. gra= dus.vt patet consideranti ꝛ diligenter calcu= lanti.

¶Primo practice capitulo.24.dixit oportet se nes nonnunq̄ regi rebus subtiliantibus ꝛ inci dentibus flegma.ꝛ exemplificando ponit squi gibin.syropum nenufarinum ꝛ violatum: cre do hos duos syropos superflue positos. naꝫ constantinus etiaꝫ hoc in loco non ponit aliū syropum preter oximel.

¶Capitulo.27. vbi loquitur de euacuatione colere rubee dicēs opꝫ deponere corpori māꝫ laudabilē ꝛc̄.littera est mendosa.

¶Secundo practice capitulo.34. vbi loqui= tur.de quesaro.i.apio dicit q vtile est casui qui fit cum vertigine.hoc est dubium.quoniam se cundum omnes apium mouet vertiginem ꝛ apoplexiaꝫ translatio antiqua non dixit hoc.

¶Capitulo.35.de semine cathemie.i.psilij dicit q si teratur maior erit eius frigiditas. iudicio meo deberet dicere minor.omnibus enim no tum est intrinsecam partem psilij esse calide ꝛ adustiue virtutis. constantinus de hoc nihil dixit.

¶Ibidem quum loquitur de quersenna.i. orobo.dicit q si multiplicetur generat sangui nem.Suspicor textum esse vitiatum ꝛ debere dicere facit mingere sanguinem.sicut etiam di xit diascorides:galienus: serapio: ꝛ auicenna.

¶Capitulo.36.de folijs dulbi.i.nespili dicit q moritur est folijs eius.hoc non videtur veris simile.alia translatio dicit q scabiem interimit ꝛ videtur conuenientius.

¶Capitulo.37. de anebilo.i. flore enule dicit q est frigidum ꝛ siccum. constantinus calm ꝛ sic.ꝛ est rectius.sic enim ab omnibus auctori=

bus graduatur.
¶ Ibidem de caisarbaro.i.cassia.fi. dicit q colice prodest passioni. rectius dixisset colerice. sicut dixit etiaz. Cōstantin⁹ cassia em̄ fistula ꝓprietatem habet euacuare coleram et inducere dolorem ventris. quare textus iste est mendosus.
¶ Ibidem etiam de cesethahaleb.i.satirion dicit q est frigidū. ꝛ humidum. alia translatio dicit calidu3 ꝛ humidum ꝛ est conuenientius. sic enim graduat. ipsum galienus.8. simplicis pharmacie.
¶ Capitulo. 43. de cepa dicit q succo eius si collirietur oculus q lachrimas fortes restringit. hoc non est consonum. immo conuenientius videtur q prouocat lachrimas q̄ q restringat.
¶ Capitulo.49. de albumine oui dicit q si emplastretur oculus cui pectia accidit aut curat⁹ est ferro proderit: forsam debet dicere emplastrizet locus cui petra incidit aut vulneratus est cum ferro littera est suspecta.
¶ Capitulo.42. de acharcaraha. piretro dicit q prodest rigori qui fit vertigine: cōuenienti⁹ dixisset in febre vt Constantinus dixit.
¶ Capitulo.52. qd dicit de sambaraso.i. salamādra. nō recte intelligitur est em̄. littera corrupta nec cōcordat cū veteri trāslatione que dicit q salamādra pistata ꝛ supposita locum reddit insensibilem q̄ fiunt cause mortis. Ista etiā litera est satis obscura.
¶ Ibidem de epate capre dixit q patientibus epilepsiam prodest. constantinus in eius trāslatione dixit q valet in quibusdam epilepticis. textus isti sunt valde supecti: quoniaz epar capre ſm omnes commouet epilepsiam ꝛ detegit ipsam.
¶ Capitulo.54. vbi loquitur de scamonea dicit q quādo cum alijs exhibetur medicaminibus datur. a.5.3. vsq ob.i. constantinus dicit vsq.5.i. ꝛ est conuenientius.
¶ Capitulo.55. dicit q pisces recētes educūt ea que sunt in stomaco deberet dicere pisces salsi prout ꝛ constantinus dixit.
¶ Secundo practice in fine libri dixit. eligantur herbe que montane sunt in frigidis locis. conuenientius staret siccis. vt patet ex his q̄ paulopost subdit.
¶ Tertio practice qd in ꝓncipio capituli dixit de febre q̄rtana ē valde obscurū vitio textus.
¶ Capitulo.25. vbi dicit stomacū linies succis stringentib⁹ vt aq̄ citonitoꝝ ꝛ mirti. aq̄ quoq vstis ligaminibus. littera est corrupta.
¶ In calce vltimi capituli littera est mēdosa
¶ Quarto practice ca°.15. vbi dixit at ꝟo gros si berassi lētiginis albe ꝛc̄. textus est falsus.
¶ Cap°.18. versus principiū. vbi iubet apponi sandalum textus est defectuosus.
¶ In calce capituli.51 litera est vitiata.
¶ Quinto practice capi. ꝓmo dicit neruos habere concauitatē exteriorē deinde dicit ipsos nullaz habere concauitatē nec interiorē.i. nec exteriorem. hic est error manifestus.
¶ Caplo.39. qd dixit ex extremitate. ꝛ ibi qd si extremitas ꝛc̄. textus male intelligitur quare suspitio est ipsum esse corruptum.
¶ Caplo.21. circa principium capituli de epilepsia dixit prohibeantur ab omni fructu exceptis dactilis versus autem finē capituli dixit cauendi sunt omnes humidi fructus maximeq persica ꝛ dactili.
¶ Caplo.54. ponit curam egritudinis quam non nominat nec est ipsam facile que sit comprehendi.
¶ Caplo.115. dicit q quū sanies q̄ a matrice exit fuerit fetida aut similis aque carnis cuz stringētibus clisterizabis textus iste est mihi suspectus. quū talis cura iudicio meo non sit conueniens.
¶ Caplo.98. in textu scriptum est geniculi cū scribi debeat genupoli simil'r ꝛ in caplo.108.
¶ Decimo vbi scriptum est in vase viridi scribi debet in vase vitreo.

¶ Hoc preclarum opus multo maiori q̄ pri⁹ cura recognitum mendis omnibus exclusis. Lugduni typis Iacobi myt exacte impressuz fuit Anno domini millesimo quingentesimo xxij. die vero. xviij. mensis martij.

Regestum

✠ a b c d e f g h i k l m n o p q r s t v x y z ꝛ ꝯ ꝶ A B C D E F G H I K L M N O. Oēs sunt quaterni preter b qui est duernus.

